This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

NONIUS MARCELLUS

NONI MARCELLI

COMPENDIOSA DOCTRINA.

EMENDAVIT ET ADNOTAVIT

LVCIANVS MVELLER.

PARS I.

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.
A. MDCCCLXXXVIII.

LIBRARY
OF THE
LELAND STANFORD JUNIOR
UNIVERSITY.

A 6450

878.9
N 82cm

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

HERMANNO · HAGENO

HANC

NONI · MARCELLI

EDITIONEM

QVAE · PLVRIMVM · EST · ADIVTA · VIRTVTE · EIVS · ET · FIDE

D · D · D

LVCIANVS · MVELLER

L. S.

Siquis post memoriam hominum inter doctos adversa fuit sorte conflictatus, ego vero me talem sentio, quippe cui natura cum vires Herculis negaret labores imposuerit, ac prope dixerim maiores. Certe illi semel Augiae stabulum obtigit everrendum; nobis primum cum Lucilii, mox cum Ennii librorum ederemus reliquias; ac nunc — iam enim ad Nonium accedo — tertium.

Opus sum aggressus varium, multiforme, vastum, obscurum vix minus quam vitam ipsam antiquissimam populi Romani, de qua — sine Nonio esset ac Festo — parum hercule constaret nobis, denique intricatum ita, ut quo altius huius quasi labyrinthi recessus penetraris, eo longius te abesse existimes a fine. Nam ut mittam ipsius auctoris culpa multa turbata, librariorum qui fuere intra saec. V et IX, tempore studiis infestissimo, tanta fuit vel imperitia vel neglegentia in describendo illo, ut quanto maiorem numerum sustuleris mendarum, tanto plures veluti ex Hydrae cuiusdam cervicibus subnasci videantur.

Anni sunt plus viginti quinque, ex quo tractare coepi Nonium, cuius deinde nullo tempore intermissum est a me studium, sive bene nobis esset sive male, sive aliis rebus teneremur occupatissimi seu laxatis curis omnibus in otio plane graeco versaremur.

Ac tamen semper verebamur ultimam manum imponere incepto, non laboris inpatientia ducti aut cupidine quietis (nec enim segnem egimus aetatem), sed immensitate operis territi probeque recordati Thucydidis illud, quod familiaribus usque ingerebat Hemsterhusius: *ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει.*

Etenim quod subinde iactabant amici ad excitandos nos confirmandosque, siquando deficeremus animo, et laudem multa maiorem et iucunditatem adfore labori nostro, quod qui hoc saeculo in Nonii libro tractando essent versati maiorem partem extitissent deterrimi, id ego longe secus habere existimo. Immo tum potissimum ad summa enitendi spes adest, cum strenuis si inciderit certamen.

Veluti Horatium post Bentleium, Ovidium post Heinsium, Lucretium post Lachmannum aggresso quae calcaria admovebuntur, qui stimuli, ut aut par sis horum virorum sollertiae aut certe ne inferior nimio. Nunc vero quae potest esse gloria, quod decus, tu si Gerlachium vel Gerlachii similes superaveris vel iudicandi arte vel peritia rei grammaticae?

Praeterea critici qui merito vocantur etiamsi in locis difficilioribus, quae est naturae infirmitas humanae, interdum a vero aberrant, relicua ita fere solent tractare, ut nec addi quidquam possit nec demi. At eorum, qui novissime ediderunt Nonium, curae fuerunt tales, ut ne de littera quidem una satis tuto eis posses credere. Hinc quot molestias, quanta taedia nobis putas orta?

Interim per annorum decursum, et maxime temporibus novissimis, nescio quo pacto mirifice augeri inter doctos opinio et fama Nonii nostri; ac saepe a notis pariter ignotisque rogatus sum litteris modo supplicibus, modo minacibus per iocum, ut tandem aliquando ultimam manum ei imponerem.

Nec vero mirum potest videri impatientius a quibusdam hunc, quem manibus tenes, librum efflagitatum florentibus etiamnunc Lachmanni et Ritschelii merito studiis antiquissimi sermonis latini, quibus multum profecto derat, antequam prodisset operis Noniani recensio arte et ratione temperata.

Nam vetustissimae Latinitatis etiamnunc pleraque cum obscura sint et intricata propter ruinam qua conflictata sunt monumenta ingeniorum Cicerone priorum, tamen condicio illius aliquanto magis precaria esset et deposita, nisi extaret Nonii Compendiosa Doctrina.

Quid enim, ut pauca memorem, de Varronis saturis haberemus compertum sine hac? Quanta Ennii Luciliique, quanta tragicorum comicorumque Plauto posteriorum pars eadem continetur! Illud enim praetereo etiam librorum qui tulerunt aetatem vitia multa tolli posse adhibito Nonio.

Et hercule propter scriptorum potissimum locos, quos adfert, omni tempore frequentatus est ille et temptatus a viris doctis pariterque et summi et infimi ordinis criticis praebuit materiam disputandi prope infinitam. Quis enim ipsum Nonium, hominem generis Romani stultissimum, multum curaret?

Sed quod fuere qui dicerent exiguum iam vel nullum fore eius usum, quod plerorumque auctorum, qui ab eo citantur, editis denuo et maiore quidem quam ante arte et cura per tempora

novissima libris ipse nucis cassae instar esset futurus, id ab omni parte falsissimum est vanissimumque.

Namque tam varii ac multiformes fontes sunt, quibus usus Nonius, tam mirifica et singularis indoles ipsius, tantus denique numerus corruptelarum codicibus eius propagatus, ut nemo quisquam uti possit satis Compendiosa Doctrina nisi qui multorum annorum studio compertam habuerit et exploratam.

In qua tractanda quam saepe et quam graviter a vero aberrarint plerique fragmentorum editores, hoc demum emisso libro patefiet.

Mihi vero haec atque talia cogitanti in varias partes diduci animus. Hinc Teubnerus omnibus precibus rogare, ut libri de re metrica poetarum latinorum, cuius olim venissent exemplaria, novam editionem pararem, quem equidem diutius frustrari habebam nefas; hinc tot doctorum eruditione, ingenio, fide conspicuorum accensa in Nonium nostrum studia eisque satisfaciendi cupido.

Igitur diu multumque meditato tandem placuit prius emitti Nonii librum cum Adversariis et Apparatu et Indicibus, adiectis etiam hic illic Commentariis, quantum posset fieri brevissimis, quibus quae maxime enarratione indigerent explicarentur summatim, cetera autem quae de Nonio existimarem dicenda aliis relinquere.

Iam qua via et ratione usi simus in adhibendis codicibus verbisque restituendis Nonii, porro in coniecturis doctorum promendis vel premendis aliisque, quae ad artem pertinent, cum plenissime simus expositurі in Adversariis, hic satis erit monuisse, inde a capite altero magisque a quarto omissa quaedam ex librorum dittographiis, quibus facile carere posse existimarem lectores. Veluti non ubique relatum de *e* et *ae* confusis nec de praepositionibus assimilatis vel non assimilatis in verbis compositis (quae ubi inveniuntur integrae, certe prima Lugdunensis prioris manu scripturam adstrui nostram scito). Porro titulorum quorundam, ut Amphitryonis, Heautontimorumeni, *Γνῶθι σεαυτόν*, corruptelae omissae post caput I. Ceterum haec et talia quo modo essent perscripta in libro Lugdunensi, cuius potissimum solemus sequi exemplum, in auctorum Indice declarabitur.

Praeterea memorandum iam hic ex libro Bambergensi non omnia, sed gravissima quaeque excerpta. Nec de Bernensium dittographiis concludendum ex silentio nostro, licet diligentissime sint adhibiti, neque ea quae desunt ubique notata, cum praesertim de lacunis codicis utriusque satis accurate relatum sit a Meylano.

Loci scriptorum bis vel saepius allati a Nonio post cap. demum II ita, vix quidquam ut desit, indicati in Commentariis. Ex relicuis quidam sŭppleti in Appendice.

Indicibus alterius voluminis etiam editionum commentariorumque, quibus in opere adornando potissimum usi sumus, brevis adiungetur mentio.

Denique rogamus, ut Appendicis in fine huius libri positae cura habeatur.

Nunc vero tu iam omni missa mora ipsam lege Compendiosam Doctrinam Nonii. Quem etsi ex stolido reddere sapientem non nobis magis contigit quam aut Aldo Iuniove aut Mercero, tamen ita invenies mutatum, ut vix Nonium agnoscas in Nonio.

Dabam Petropoli,
Kal. Dec. A. MDCCCLXXXVII.

COMPENDIA.

I.

Ald.	Aldus Manutius
Bent. (Bentin.)	Michael Bentinus
Iun.	Hadrianus Iunius
Lips.	Iustus Lipsius
M	Lucianus Mueller
Me*)	Iosias Mercerus
Scal.	Iosephus Scaliger.

II.

L**)	Lugdunensis prior
H***)	Harleianus
G†)	Guelferbitanus
C	Lugd., Harl., Guelf.
Bamb.	Bambergensis
Lugd.	Lugdunensis alter
Gen	Genevensis
B	Bernensis prior
A	Bernensis alter
gl.	glosae Lugdunenses.

L, H, G per totum pertinent librum; item Bamb., Lugd. exceptis Cap. II, IV; Gen, B, A per IV; gl. per I, II. Plura de his codicibus in Adversariis Nonianis referentur. Interim Lucilii prooemium consulendum.

---

*) Me_1 priorem significat editionem. Numeris arabicis superiori margini additis cum nota M indicantur paginae editionis Mercerianae secundae.

**) L_1 Lugdunensis prima manus; L_2 altera; similes notae in reliquis libris adhibitae.

***) Hs Harleiani collatio Siversiana; Ho Onionsiana; Hqos lectio pariter Siversii, Onionsii, Quicherati testimonio nixa (h. e. ubi ad Quicherati exemplar nihil dittographiarum notatum a ceteris). Ita h et m litterae ad Gen, B, A additae Hagenum vel Meylanum significant auctorem.

†) Gs collatio Guelferbitani Schneideriana.

Libris a Quicherato collatis propter causas in Adversariis redditas raro sumus usi appositis notis ad intellegendum facillimis. Parisinus 7667, cuius plenior longe meliorque collatio extat in libro Haveti et Meylani, sicubi adfertur, littera P significatur.

III.

cdd.*)	codices
ed. Bas.**)	editio Basiliensis
exc.	excepto
f.	fortasse
l.	lemma; locus; liber
lac.	lacuna
litt.	littera
N. (Non.)	Nonius
n. N.	nugatur Nonius
pr.	prius; prior; praeter
r. m.	ratio musica
ras.	rasura (unius fere vel duarum litterarum)
s. l.	sub lemmate
s. v.	sub verbo
scil.	scilicet
v.	vulgo; versus; verbum; vide.

Punctis in verborum Nonii contextu positis semipedes deficientes indicantur; asteriscis ternis lacunae. Vncis additis delenda notantur, litteris cursivis aliena a librorum memoria.

In Commentariis verba puncto addito imminuta praeter compendia paucula eademque notissima in codicibus leguntur integra. Lineola interposita indicatur quaedam a nobis omissa.

Relicua compendia vel vulgaria ac trita vel quae neminem morari posse videantur.

*) hoc compendio plerumque omnes, de quibus innotuit, significantur libri, interdum, ubi aliorum dittographias referre non esset operae pretium, soli nostri.

**) hac nota saepe usi sumus, ubi de Guelferbitani scriptura non constaret aliunde.

NONI MARCELLI

PERIPATETICI TVBVRSICENSIS

COMPENDIOSA DOCTRINA

AD FILIVM.

PRAEFATIO

*
*
*

INDEX.

COMMENTARIVS
IN TITVLVM ET INDICEM.

Compendiosa Doctrina quid significet et quo auctore inscriptus esse videatur ita liber Nonii, dictum Advers. Non. cap. II initio.

Inscriptione omnino carent L, B; neque in Gen quidquam praefixum nisi titulus capitis IV. at in H, P, G, Montepessul., Spanhemiano, Bamb., A aliisque libris, ut Romanis quibusdam, in fronte operis leguntur haec: Index earum rerum quae hoc codice continentur. Noni Marcelli peripathetici Tuburgicensis de compendiosa doctrina per litteras ad filium. *in quibus dittographiae notandae tales.* Nonius Marcellus peripatheticus *Montepess., A.* — Nonii *G, Bamb.* — *hic, Spanh.* peripatetici. — Tuburgicensis *H; P; Bamb.;* Tiburgicensis *cd. Spanhem.;* Tuburticensis, *quod m. 2 mutat. in* Tuburcicensis *testatur ed. Basil., G;* Tiburcicensis *Montepess., A; ex libro S. Victoris* Tuburcicensis *adfertur a Quicherato.* — Tyburticensis *Vat. 3418;* Tiburticensis *ed. a. 1476 omnesque, ut vid., ante Iun.; item mrg. Iun. et Gothofr.; Me;* Tiburtiensis *Reg. 1469; Vat. 2916;* Tiburiensis *Iun., Gothofr., Me_1.* — de *om. libri recentes, ut ex Rom. Reg. 1469, Vatic. 2916, 3418, tracta scilicet primi capitis nota ad totius operis inscriptionem.* — conp. *Montep.* — per litteras *(unum* t *ubique apographon cd. Spanhem.; compendium in Montepess.); om. ed. a. 1476 al.; cf. Advers. Nonian. cap. II init.*

Praeterea ex libris vel scriptis vel impressis saec. XV, XVI, XVII notanda duxi haec.

In ed. principe ac secunda inscriptio vel subscriptio tituli nulla. in Veneta a. 1476 omnibusque, ut puto, quae praecesserunt Iunianam inscripta haec: Nonii Marcelli peripatetici *(om. Ald., Bentin.)* Tiburticensis compendiosa doctrina ad filium de proprietate sermonum. *Iunii et Gothofredi ac Merceriano a. 1583 exemplari praefixum:* Nonius Marcellus de proprietate sermonum (sermonis *Me_1*). — *in isdem primo capiti praemissum:* Nonii Marcelli peripatetici Tiburiensis de compendiosa doctrina per litteras ad filium. — *recta denique inscriptio restituta a Mercero a. 1614, exc. quod apud eum fertur* Tiburticensis *atque illud* de *perperam servatum; item* per literas.

Et errores quidem quos supra dixi orti titulo totius operis cum primi capitis confuso. quae causa etiam fuit Hincmaro Remensi, cur diceret inscriptum Nonii librum de proprietate sermonum. — *at quarti capitis ut omnium locupletissimi nota addita Nonio in Vatic. 1554; 1555, non quidem nulla facta mutatione. nam in illo legitur:* de significationibus vocabulorum, *in hoc:* de significatione verborum. *nec male in Casauboni codice cap. XII titulus* de doctorum indagine *inscriptus libro.*

Index tribus, quantum nobis innotuit, non pluribus, continetur libris, L, P, Spanhemiano. in principio legitur operis, in P et Span. post titulum. de H neque a Siversio neque ab Oniensio relatum quidquam. sed apparet olim

adfuisse, cum P totus sit ductus ex illo et quidem solo. in Spanhem. omissa inscriptio cap. III.

Index *om. cdd.* — *numeros om. idem.* — II. de honeste set nove dictis *M,* de inhonestis et nove veterum dictis (dicitis *prius L*) *cdd.; G tamen in titulo cap. II* de honestis. — V. VI. signification De inpropriis *P;* significatio *(tum ras. decem fere litt.)* inpropriis *L;* significationum inpropriis *Spanhem.* — per litteras *add. P testante Meylano (nihil notat Keilius).* — VIII. De mutatis declinationibus *M;* De mutata declinatione *libri.* — XIII—XVI; XIX De generibus *M;* de genere *v.* (*etiam ap. Serv. ad Aen. VII, 612 restituendum* Suetonius in libro de generibus vestium). *falsa scriptura orta ex compendio* gener; *recta servata in cap. XVIII.* — XV. *olim fuit post* XVII. — XIX. XX. D . . . . morum. D . . . . vocabulis L_1, *relicuis per aquam adspersam interceptis praeter partem* m *litterae in* propinquitatum; *quae tamen exc.* D *priore suppleta m. saec. XV.* — de propinquitatum vocabulis et partu *P.* — de propinquitate *Spanhem.* — *sane titulus qui in L extat parum plenus; nec tamen illum, qui est in Parisino, a Nonio venisse probabile est.* — *ceterum cum commentario hoc conferenda quae initio capitum singulorum relata de inscriptionibus.*

I.

INCIPIT 1 M.

DE PROPRIETATE SERMONVM.

SENIVM est taedium et odium, dictum a senectute, quod senes omnibus odio sint et taedio. Caecilius in Hephaestione:

tum *autem* ín senectute hoc députo misérrimum,
sentíre ea aetate eúmpse esse odiosum álteri.

---

4 Caecilius Hephaestione.

---

1. 2 *Codicum nostrorum tituli capitibus singulis praefixi ubi ab indicis differebant memoria, cum cura notatum. — praeterea inscript. in libris recentissimis aliquando immutatae vel omissae. de quo nihil fere relatum.* — 1 Inc. *om. C; Bamb.* — 2 Propr. *idem, quod ἐτυμολογία.* — 3 senium est taedium; *non indignum memoria praef. Gell. paragr. 11 legi:* quibus in legendis ante animus senio ac taedio languebit. — tedium — tedio *C, Montep., Bamb.* 4 sunt H_1. — in Hephaestione. *puto a N. in citandis scriptoribus semper fere omissam praepositionem. quae tamen ubi optimorum firmatur librorum consensu a nobis servata.* — Hephaestione *Bothius;* Ephestione *ed. a. 1476;* efesione (f *ex* p *fact.* H_1) *C, Bamb.;* effessione *Paris. 7666.* — 5 autem *add. M; nam idem post* tum *om. in Livii versu 335, s. l.* lustrare; *f.* tum ego. — 6 eumpse *Fleckeisenus ann. philol. 1865 p. 566; Bergk. op. I, 395.* eumpse *pro* ipsum, *ut apud Pacuvium, Non. 124 s. v.* icit, (*ubi item libri* eum ipsum). *ita Fest. 278* reapse *pro* re ipsa; *porro Ennius et Pacuvius* sapsa *pro ipsa. elegantiora quidem haec, quae tamen Ciceronis et Nonii consensu videntur refutari:* séntire te aetate ípsa esse odiosum álteri. — *gravissimae autem in ipso limine huius libri turbae ortae doctorum incuria. quos cum fugisset Ciceronem, qui affert Caecilii versus de sen. cap. VIII, haud sane peritum fuisse metricae comicorum — de qua re ipse testatur plenissime orat. 55, 184 —, Nonium ex Cicerone quam ex Nonio Ciceronem emendare maluerunt. nam is haec habet:* tum equidem in senecta hoc deputo miserrimum sentire ea aetate esse se odiosum alteri. *in quibus illud* in senecta *interpolando apparet ab eo novatum, quod nesciret in* senectute *vulgari usu corripi posse secundam. neque magis recte habet, quod vulgo scriptum* tum equidem in senectute, *cum duplicatus initio trimetri anapaestus parum commendetur r. m. — itaque etiam* equidem *errore Ciceronis, neglegentius ut saepe ab eo factum citato auctore, invectum in verba Caecilii. — Cicero autem hoc ut aliis locis comicorum metricam artem ad aequalium ipsi tragicorum accommodavit normam, qui quanta sint usi legis severitate, apparet ex conversis ab illo Tusc. II, 8; 9; 10 Sophoclis et Aeschyli versibus; in quibus constituendis docti non ubique versati feliciter. — etiam in secundo versu interpolatum a Cicerone, quod offenderetur eo quod est* eumpse.

nam aetatem malam senectutem veteres dixerunt. Plautus Menaechmis:

> . . . . cónsitús súm,
> senéctúte, onústúm geró córpu', vírés
> relíquére. ut aétás malást mérs, male érgóst.

Accius Amphitryone:

> malán aetate mávis male mulcári exemplis ómnibus?

Turpilius Philopatro:

> miserúm puto, si etiam ístuc ad malam aétatem accessít mali.

Pacuvius Periboea:

> parúmst quod te aetas mále habet, ni etiam, heus, ád malam ||
> aetátem adiungas crúciatum reticéntia?

Afranius Vopisco:

> si póssent homines délenimentís capi,
> omnés haberent núnc amatorés anus.
> aetás et corpus ténerumst morigerátio;
> haec súnt venena fórmosarum múlierum.
> mala aétas nulla délenimenta ínvenit.

bonam aetatem quoque dicimus adulescentiam vel iuventutem. M. Tullius de senectute: 'quodsi *istis* ipsis voluptatibus bona aetas fruitur lubentius, primum parvulis fruitur rebus'. — nam pruden-

---

8 V, 2, 4 ‖ 12 Accius Amphitryone ‖ 14 Turpilius Philopatro ‖ 16 Pacuvius Periboea ‖ 2 Afranius Vopisco ‖ 9 14, 48.

---

8 Menechmis *L, H, Bamb.; ita vel* Menecmis *ubiq. fere L, H, et ut puto G, quamq. Bas. pgg. 1; 3 (bis), 9 edid.* Menaechmis. — 11 relinquere *Bamb.* — ut *e. q. s.*; *cf. pg. 192 l.* aetas. — ut *causale est.* — mers; *cf. Ritschel. Op. II, 652 sqq.* — male ergost *Spengel. de canticis Pl. pg. 277;* mala est ergo *Non. h. l. et 192.* — mala ergost *Pl.* — 12 Amfitryone *L, G,* Amfytrione (y *ex* i *facto*) *H,* Amfytryone *Bamb.* — 13 malan *M,* an mala *v.; f.* malan aetate male mulc. ex. mavis omn.? *ut sit caesura cum tmesi post* ex. — 14 Filopatro *codd. ubique; Φιλοπάτωρ fuit Antiphanis et Posidippi; sed* Philopatŏris *non magis potuit tolerari a Turp. quam ab Ennio* Hectŏris; *itaque id aptatum ori latino; ut et apud Graecos Ἀντίπατρος, Σώπατρος al.* — 15 *alii trim. constituerunt, quorum prior finiretur post* puto. — aetitem L_1. — 16 Pacubius L_1, *Bamb.* — 17 nisi *Bamb.* — heus *M;* hic *H, G, Bamb.; om. L.* — 1 reticenti *H, G, Bamb.,* L_2; reticentia L_1, *Gulielmus.* — 2 Afranis L_1. — 3 delinimentis *Bamb.* — 5 tenerumst *M (nam* est *ubique inclinari, nisi quando interpunctum ante, notum);* tenerum et *v.; cet. cf. Lucr. IV, 1278 sqq.* — mori generatio *H, Bamb.* — 7 delinimenta *Bamb.* — 9 M. Tull.; *ita longe pluribus locis dicitur a N.; aliquanto rarius Cicero.* — *pro* M. *saepe in L, H integrum nomen scriptum, quod notare supersedimus. aliquando pr. m.* men *positum propter male intellectum compendium* m̃. — istis ipsis *Cic.; om.* istis *codd.* — 10 libentius L_1, *Bamb.* — parvis *G.* — prudentissimae L_1.

2 M.

dissime noster Maro diei partem primam, quasi eius aetatem puberem, meliorem dixit nono libro:

nunc adeo, melior quoniam pars acta dieist.

senium ipsum positum sic. Titinius Veliterna:

quod péstes, senia et iurgia semét diebus *hísce*
foras émigrarunt!

Novius Gallinaria:

ó operae, coáctor, cantor, cúrsor, senium sónticum!

Accius Epinausimache:

móre amici súbigit, quod mist sénium multo acérrimum.

Pomponius Praecone posteriore:

cálve, adportas núntium
nóbis disparém, divisum: huíc seni senium ét metum.

Lucilius Satyrarum lib. XV:

in numero quorum nunc primu' Trebelliu' multost
Luciu'; nam arcessit febris, senium, vomitum, pus.

Turpilius Demiurgo:

quia enim ódio ac senio mi haé sunt .. núptiae. ||

---

12 IX, 156 ‖ 14 Titinius Veliterna ‖ 17 Novius Gallinaria ‖ 19 Accius Epinausimache ‖ 21 Pomponius Praecone posteriore ‖ 24 Luc. lib. XV ‖ 27 Turpilius Demiurgo.

---

11 die *G*. — partem primam *v.;* partes primas *C, Bamb.* — puverem L_1, H_2; partem, *in mrg.* puerum, *Bamb.* — **12** VIIII l. *id.* — **13** pras actat H_1. — **14** Titinius *Bamb.*, Titinuss L_1, Titinnius *id. 2, II;* (Titinnius *in G ubique esse testatur Rothius in indice; et ita persaepe H, et ex corr. semper fere L*). — **15. 16** quod (*supra scr.* L_2) *pro* quot. — iurgia *producta finali propter caesuram.* — semet diebus hisce foras emigrarunt *M;* sesemet diebus emigrarunt (emicrarunt L_1, emigrarent H_1). — **18** o operae, coactor; o *Munkius addidit;* operae, coactor *Lips. antiq. lect. V, 14;* opere quae *L*, H_2, *G;* opereque H_1, *Bamb.* — cantor *nisi labem traxit, illa satis inter se diversa* coactor *(i. e. pecuniam ac reditus domini qui colligit)*, cantor, cursor *allitterationis opportunitate videntur esse iuncta.* — **20** subicit L_1; *etiam in II* g *ex alia littera factum.* — mihi est *cdd.* — **22** calvae L_1. — adportas L_1, *ed. Bas.;* app. *rell.* — **23** diversum *Quicheratus; porro hiatus post quartam thesin in hoc poeta suspectus.* — huic sempsenium *Hqo.* — **24** Lucilius; *subinde* Lucil, Lucl, *transfixo ut plurimum virgula* l, *aliquando et* Lucillius *legitur.* — saturarum L_1. — **25. 26** primus *C,* primum *Bamb.* — Trebelleis L_1. — multost Luciu' *Lchm. comm. Lucr. pg. 66;* multos titos lucios *cdd.* — nam *(ita iam Lchm.)* arcessit *M;* narcessibai *L, II*$_1$, *Bamb.;* narcesibai H_2, *G* (*fuerat in archetypo* narcebat, *with* ssi *written above*). — pus *v.;* plus *cdd.* — **27. 28** *in H illa* Demiurgo quia enim *(ut quaedam ex sequentibus) aqua infusa deleta.* — mihi *cdd.* (*in H ex ultimis quattuor verbis tantum haec potuere legi* m — ae. — haec *prius Bamb.* — *f.* q. e. o. ac s. mi haece sunt nunc nuptiae).

3 M.

Pacuvius Periboea:

métus, egestas, méror, senium, exílium; queis enéctu' sum.

VELITATIO dicitur levis contentio, [dicta] ex congressione velitum. Plautus Asinaria:

vérbis velitátionem fieri conpendí volo.

idem Menaechmis:

néscioquid vos vélitati éstis intervós duo.

Turpilius Lindia:

conpérce verbis vélitari; ad rém redi.

Afranius Privigno:

intérea verbis vérba lactare ét labris
intérse velitári, velicárier.

Caecilius Pausimacho * * *

*Phrygiones sunt artifices vestium acu pictarum, a Phrygibus dicti, quod in Phrygia hoc genus artis pol*leat. hoc Vergilius probat in lib. nono:

---

1 Pacuvius Periboea ‖ 4 II, 2, 41 ‖ 6 V, 2, 28 ‖ 8 Turpilius Lindia ‖ 10 Afranius Privigno ‖ 13 Caecilius Pausimacho ‖ 16 IX, 614.

---

1 Pacubius L_1, *G, Bamb.*, *etiam H, sed m. 1 corr.* — iboea metus e *ex H evanuerunt.* — 2 maeror *G, Bamb.* — exilium, queis e. s. *M; cf.* enectus siti Tantalus *Cic. Tusc. I, 5, 10.* — exiliumque et senectus *cdd.* (que *in H non comparuit*). — 3 dicta *secl. M.* — *puto* a. c. — 5 verbivelitationem *Meursius.* — 6 Menechmis *L, H, Bamb.* — 7 *f.* velitatis, *quoniam non probabile est admissum a Plauto hiatum, ubi tam facile posset vitari.* — 9 conperce L_1, *Bamb.*, comparce H_1, compaerce *id. 2;* comperce *G;* L_2. — dedi *Bamb.* — 10 Privigno *v.;* Privigna *C, Bamb.* — 11 verbis verba lactare *M;* verba iactare *C*, verbis iactare *Bamb.* — 12 velicarier; vellicarier *Gerlachius;* velificarier *cdd.* — 13. 14 Cecilius *C.* — Pausimachomum interent tamen — aut unde nigerrimus auster leat (lateat *Bamb.*), *interposita pagina, quae inter 406 l.* tamen *verba:* mulcato foede corpore postre, *et 409 l.* triste *illa:* et pluvio *exciderat, cdd. — rectus ordo restitutus* Me_2*; et iam in Paris. 7576, qui est saec. XV, ad finem lemmatis* velitatio *notatum:* haec vocabula sequentia ab hoc signo crucis ad aliam crucem debent interponi, *et pg. 409:* desunt quaedam vocabula incipientia a T, quae iuxta principium, ubi est hoc signum crucis, *auctor est Quicheratus. — in Montepess., quo magis haec ad usus adaptarentur legentium, omissa illa* Afranius Privigna — Caec. Pausimachomum interent tamen; *tum posita ea quae sunt* toga dicta est *e. q. s. usque ad* simul ac tetigit provinciam *(409, 4); deinde continuatur l.* hostimentum. — 15 leat *nota insignitum in G; in mrg. repetita eadem additum* hic desunt quatuor lineae quae in autentico non erant scriptae. *eadem adscripta legi in Victorino testatur M. — excidit autem et Caecilii exemplum et lemmatis Phryg. initium; quod quidem bene est restitutum a Rothio in Addend. pg. 460.* — Vergilius; *ita semper scriptum in L testatur Rothius in Indice; item Zangemeisterus pg. 191; 2 ad l.* artus; arva. *G ubique* Virgilius, *ut puto; neque ex H aliud fere notatum. de quo semel monuisse satis. — h. l.* Virgilius H_2, *G, Bamb.*

vobis picta croco et fulgenti murice vestis;

item in eodem [nono]:

o vere Phrygiae, neque enim Phryges!

Titinius Barbato:

. . . . Phrygió fui primó benque id opu' scívi;
relíqui acus aciásque ero atque erae nostrae . . .

Plautus Menaechmis:

pallam ád phrygionem fért confecto prándio.

Varro Cosmotoryne, περὶ φϑορᾶς κόσμου:

Phrygió qui pulvinár poterat
pingére, soliar defúgiebat.

HOSTIMENTVM est aequamentum: unde et hostes dicti sunt, qui ex aequa causa pugnam ineunt. Plautus in Asinaria:

pár pari datum hóstimentumst: ópera pro pecúnia.

unde et hostire dicitur. idem in eadem:

quin prómitto, inquam, hostíre contra, ut mémineris;

id est, aequa reddere. ||

TOLVTIM dicitur quasi volutim vel volubiliter. Plautus Asinaria:

demam hércle *iam* iam de hórdeo, tolútim ni badízas.

Novius Gallinaria:

ó pestifera pórtentifera trúx tolutiloquéntia!

---

18 ib. IX, 617 ‖ 20 Titinius Barbato ‖ 23 III, 2, 4 ‖ 25 Varro Cosmotoryne ‖ 29 I, 3, 20 ‖ 31 II, 2, 110 ‖ 1 III, 3, 116 ‖ 3 Novius Gallinaria.

---

18 nono *seclusit M.* — 19 Phrygiae — Phryges *v.;* Frigiae — Frigis L_1, H_2, Frigiae — Friges L_2, H_1; Frygiae — Fryges (Frygis *Bamb.*) *G, Bamb.* — 20 Titinnius L_2, *H, G.* — 21 Frygio *cdd.;* Frygio fui primo *m. 2 add. in L.* — benque id opu' scivi *M propter r. m.;* beneque id opus scivi *v.* (op' civi *Bamb.*). — 22 atiasque *Bamb.* — atque re *L, H, Bamb.* — *versus constituit Ribbeckius; cet. post* nostrae *videtur olim fuisse verbum quod a vocali inciperet.* — 23 Plaustus *Bamb.; cet. cf. 537* palla. — Menaechmis *ed. Bas.;* Menechmis *L, H, Bamb.* — 24 Frygionem *L, G,* Frigionem *H, Bamb.* — 25 Cosmotorine, r *post* to *eraso;* i *ex* e, *ut vid., per rasuram facto H.* — 26 Frigio *L, H, Bamb.;* Frygio *G.* — 27 defugiebat (pingere) *M;* devigebat *cdd.* — *anapaestos instituit M (plura in hac satura eodem fuere metro).* — 28 hostis L_1. — 29 *f.* quia. — iu *om. G.* — 30 dat. host. *Plaut.;* hostimentum datum est *cdd. et hic et 528 s. l.* opera, *exc. quod ibi omissum* est. — 31 ostire *h. l. et 32 ut vid. G.* — 32 p̄mitto *Bamb.* — ut memineris *Nonius; minus eleganter cdd. Pl.* ut merueris; *cf. Ter. Heautont. V, 1, 77 sq.* — 1 quasi lutim *G.* — volubiter *H.* — 2 iam iam *M;* iam *cdd. Non. et Plauti.* — ordeo L_1. — 3 Callinaria L_1. — 4 portentifera *vel* portentifica *Ribbeckius (apud Ovid. Metam. XIV, 55 variant cdd.; ubi Heinsius praefert* portentiferis; *apud Lactantium aliquoties* portentificus *habetur);* pontica fera *C;* ponticam fera *Bamb.* — sontica *Gulielmus; inde nos aliquando* sontica, atra; *quod tamen minus placet propter allitterationem imminutam.*

4 M.

id est, volubilis locutio. Idem Macco Exule:

.... em, díxi iturum hominem ín Tuscos tolútim.

[idem] Lucilius Satyrarum lib. VIII:

si omne iter evadit stadiumque acclive tolutim.

idem:

velle tolutim hic semper *et* inceptura' videtur.

Varro Trihodite Tripylio, *περὶ ἀρετῆς κτήσεως*:

nam út ecus, qui ad vehéndumst natus, támen hic traditúr magistro,
út equiso doceát tolutim.

Pomponius Decuma fullonis:

ét ubi insilui in cóculeatum ecúleum, ibi tolútim tortor.

Varro Agathone:

haec postquam dixit, cedit citu' celsu' tolutim.

CAPVLVM dicitur quicquid aliam rem intra se capit. nam sarcophagum, id est sepulchrum, capulum dici veteres volunt, quod corpora capiat. Plautus Asinaria, dicens de sene:

périi, misera! ut ósculatur cárnifex, capulí decus!

idem Milite:

quíd ais tu? tam tíbi ego videor óppido Acherúntius?
tám capularis?

5 Nov. Macco Exule ‖ 7 Lucil. l. VIII ‖ 9 idem ‖ 11 Varro Trihodite Tripylio ‖ 14 Pomponius Decuma fullonis ‖ 16 Varro Agathone ‖ 20 V, 2, 42 ‖ 22 III 1, 33.

6 õ *G, H,* est *L, Bamb.; septenarii partem agnovit Munkius; molliores tamen erunt numeri ita:* em, d. i. h. tol. in Tuscos. — 7 idem *uncis seclusit M.* — Saturarum L_1. — 8 omnem *L_1, H, G.* — inter *H_2, G.* — 10 et *add. Bouterwekius quaest. Lucil. pg. 12.* — 11 Triodite *L, H.* — Tripylio *Me;* Trifolio *cdd.* (*sed in H prius fuit* Trifilio). — *περὶ ἀρετῆϲ κτήσεωϲ Me; cdd.* *περιαρετηϲεωϲ*; *cf. Serv. ad Georg. I, 34.* — 12 nam *pg. 105 s. l.* equiso; sed *cdd. h. l.* — aecus *L;* equus *H, G, Bamb.* — magistra *L, H_1, Bamb.* — 13 equis edoceat *L_2, H_1, Bamb.* — 14 Pomponius; *cf. 105 l.* eculeos; *182 l.* tortor. — 15 coculeatum *Buccheleru*s*; cf. comment. in 105* eculeos; coleatum *L_1;* cocleatum *L_2, H, Bamb.;* clocleatum *G.* — ibi; *sic H_1* (ib *in ras.*); *Bamb., ut vid.;* ubi *L, G.* — 17 citu *G m. 1,* citus *rell.* — celsum *equitem significare coll. Pauli pg. 55 recte monet Forcellinus.* Celsus *Iun.* — 18 sarcofagum *cdd.* — 19 sepulcrum *L_2, H.* — 21 perii *v.;* peri *cdd.* — 23 quid ais tu? tam *Me;* quid ais totam *cdd. Non.; at Plauti* q. a. tu? itane. — acheruntius *Bamb.;* hacheruntius *L, G;* hac eruntius *H;* Acheruntiçus *libri Plautini.* — *primam in* Acheruns *et quae inde descendant a Plauto productam contendit Ritschelius; cf. proleg. Trin. pg. CLXXI ed. prior.; LXVI poster.; cumque nunc quidem secutus sum, sed ut de ea re amplius quaerendum censeam. illi qui non accesserit ac* d *paragogicum admiserit in Plautum, hoc quidem loco poterit putare legendum* oppidod Acheruntius.

id est, capulo proximus. Pomponius Pappo praeterito:

dum istos ínvitabis súffragatorés, pater,
príus in capulo quam ín curuli sélla suspendés natis.

Lucilius Satyrarum lib. secundo:

quom illic vidissent Hortensiu' Postumiusque, ||
ceteri item in capulo hunc non esse aliumque cubare.

Varro Cosmotoryne, περὶ φϑορᾶς κόσμου:

proptér cunam capulúm positum
nutríx tradit pollíctori.

TEMVLENTA dicta est ebriosa, [dicta] a temeto, quod est vinum, quod attemtet. Plautus Aulularia:

. quía temeti níl adlatum intéllego.

idem Truculento:

síve adeo carét temeto, támen ab ingenio ínprobust.

M. Tullius de re publica lib. quarto: ita magnam habet curam disciplina verecundiae: carent temeto omnes mulieres. — Varro Est modus matulae, περὶ μέϑης:

quis in ómní
víta héluo πίνων δέπας ólfacít temétúm?

---

25 Novius Pappo praeterito | 28 Luc. l. II || 2 Varro Cosmotoryne || 6 II, 6, 6 || 8 Truculento IV, 3, 59 || 10 de re publ. IV || 11 Varro Est modus matulae.

---

25 idem L, H_1, *Bamb.* — Pomponius *recte Ritschelius parerg. Pl. 134;* Novius r. — *nam neque probabile est Pomponii et Novii aequalium Atellanae auctorum fuisse fabulas prorsus cognomines et mirifice confirmatur Ritschelii opinio altero fragmento quod legitur pg. 468 s. l.* suffragant. *apparet quippe irrideri Pappo Praeterito ineptum quendam eundemque honorum cupidum senem.* — *eiusdem autem Pomponii fertur* Pappus Agricola. — 26 istos *v.*, isto *C, Bamb.* — invitabis *Iun.*, invitavis *cdd.* — 27 suspendis *id.*, suspendes *Me.* — 28 Saturarum L_1, H_2. — lib. II *G, Bamb.* — 29 quom illic *M*, quem (*in mrg. add. m. 1 in G*) illi cum *cdd.* — 2 coss̃ matorene L_1, *G*, coss. matorene *Bamb.*, cos (*add.* H_1 s̃) matorene *H*, L_2. — κοςμοι *L.* — 4 pollictori *Me;* pellictori L_2, H_2, *G*, pellectori L_1, H_1, *Bamb.* — 5 temulentast mulier *invenitur ap. Ter. Andr. I, 4, 2; apud Plautum adiectivum illud non videtur extare. igitur in fontibus Nonii fuit potius lemmatis loco* temetum; *quod deinde eius socordia est inversum. ita bene procedit Plautinorum ordo exemplorum. cf. et pg. 39 l.* vituperare dictum est vitio dare. — dicta est; id est *Montepess.; Parisin. 7665.* — dicta *uncis incl. M.* — a temulento L_1. — 6 attemptet *H, G, Bamb.* — Plaut. Aulul.; *cf. Fest. 364; Serv. in Georg. I, 344; Macrob. Sat. III, 11, 2.* — 7 *praec. ap. Plaut. alterius personae illud* qui; *quod f. a librariis Nonii omissum; ut ap. Macr. l. m.* — timenti L_1. — nihil *cdd.* — allatum L_2, *H, G.* — 9 inprobust *docti;* inprobus L_1, *H*, improbus *G, Bamb.*, L_2*;* timidus est inpr. (impr.) *cdd. Pl.* — 10 lib. IIII *G, Bamb.* — habet curam *M;* h. viam *cdd.* (h. vim *Iun.*) — verecundie carente L_1. — 11. 12 Est modus matulae *v.;* et m. matula *cdd.* — περιμϲοηο L_1, περιμϲοηο H_1. — 14 helio *cdd.* (heio *G m. 1*), helluo *Jun.* — πίνων δέπαϲ *M, qui et sotadeos restituit* (πιὼν δέπαϲ *Iun.*); olfacit temetum *v.;* πιοδεπεϲ

5. 6 M.

idem Modio: trimodiam amphoram quaerendam temeti ac farris modium.

CINAEDI dicti sunt apud veteres saltatores vel pantomimi, *ἀπὸ τοῦ κεινεῖν τὸ σῶμα*. Plautus *in* Aulularia:

> ita fustibus sum mollior magis quam ullus cinaedus.

idem in Milite:

> tum ád saltandum nón cinaedus málacus aequest ..

idem in Sticho:

> lépidam et suavem cántionem aliquam óccupito cinaédicam;

id est, quae ad saltandum movere possit.

Lucilius Satyrarum lib. primo:

> stulte saltatum te inter venisse cinaedos.

Varro, Ὄνος λύρας:

> mérentis ut quiétus ac demíssu' pes probándus
> Ἀχιλλέως ἡρωικός, ἰωνικὸς κιναίδου. ||

EXERCITVM dicitur fatigatum, [dictum] ab exercitio. Sallustius in Iugurtino bello: Nabdalsa exercito corpore. — Plautus Bacchidibus:

> quaé sodálem ádque me éxércitos habét.

Lucretius secundo:

> conciliis et discidiis exercita crebris.

15 id. Modio ‖ 18 III 2, 8 ‖ 20 III, 1, 74 ‖ 22 V, 5, 19 ‖ 25 Luc. l. I ‖ 27 Varro Ὄρος λύρας ‖ 1 71, 1 ‖ 2 Bacchid. ‖ 5 II 119.

olf. t. *G, πιοδεπωα* facit temetum *Bamb.; L_1 πιοαεπ*coL facite metum (*m. 2* olface te m.); *H_1 fere πιοαεπ*c. olfac te metum, *m. 2 πιοαεπ*c. olfacit te metum. — **15. 16** Modio *del. H_2; om. G.* — tremodiam *C*, treodiam *Bamb.; Paris. 7666.* — quaerendam *Quicheratus*, que eandem *cdd.* — temeti ac farris (ac farris *Iun.*); timetia *(ita L_1, Bamb., prius f. H;* temetia *L_2, G, H)* carris (caris *Bamb., H_1*) *cdd.* — modum *prius Bamb.$_1$.* — **17** Cinedi *H, Bamb.* — **18** τὸ *Iun. add.* — in *add. M; quod si displicuerit, infra bis erit delendum.* — **19** submollior *cdd.* — quam mullus *L, Bamb.* — cinedus *L, H, Bamb. (ita et in seq.) — locus petitus e scaena, cuius versus ex dimetris iambicis et monometris anapaesticis hypercatalectis compositos esse statuit Spengelius pg. 294 sqq.* — **20** Militem *L, H, Bamb.* — **21** aequae est *L, H;* aeque est *G, Bamb.* — atque ego *add. ap. Plaut.* — **23** cantionum (um *in ras. Bamb.* — occipito *G,* occupito *etiam Bamb.* — **24** possit *v.*, posset *cdd.* — **25** Satirarum *L_1.* — lib. I *G, Bamb.* — **26** cinedis *Bamb.*, (*Montepessul.* cinaedis *hic teste Quicherato*). — **27** honos lyras (liras *Bamb.*) *cdd.; nec umquam graece scriptus hic tit. trad.* — **28** d. p. *M*, demissor *C, Bamb.;* demissior *v.* — **23** probandus *G* αχιαεωc *H_1*, αχια αεωc *Bamb., L_1, atque ita idem plane m. 2, add. rursus supra litt. primis quinque, cum priores punctis essent notatae.* — ηροικοc (αροικοc *H_1*) *cdd.* — κιναιαον *H_1.* — **1** dictum *del. M.* — exertitio *H_1.* — **2** Iugurtino *L_1, Bamb.*, Iugurthino *rell.* — abdalsa *L_1.* — Baccidibus *L_1.* — **4** q: *L_1;* q. *Bamb.* — adque *L_1*, atque *rell.* — **5** secundum *C, Bamb.* — **6** concilis *cdd.* — et *m. 2 add. L;* ex *Bamb.* — crebis *id., H_2.*

6 M.

Afranius Suspecta:

ita ut huíc ero adulescénti, cui suspicium† trádidit,
qui *pér* mest animi exércitus.

Vergilius lib. III:

nate, Iliacis exercite fatis.

TENVS est laqueus: dictus a tendicula. Plautus Bacchidibus:

nunc áb transenna túrdus lumbricúm petit.
pendébit hodie púlcre: ita intendí tenus!

INLICERE est proprie inlaqueare. Naevius Lycurgo:

alís in alios sáltus inlicite *ilico*,
ubi bipedes volucres líno linquont lúmina.

PELICIS a graeco vocabulo significantiam sapientes inflexam putant, quasi pallex, hoc est ut παλλακίς. quodsi hoc non est *** vana conpositio nominis videri potest.

CALVITVR dictum est frustratur: tractum a calvis mimicis, quod sint omnibus frustratui. Plautus in Casina:

nam ubi domi sola sum, sopor manus calvitur.

---

7 Afranius Suspecta ‖ 10 III, 182 ‖ 12 IV, 6, 22 ‖ 15 Naevius Lycurgo VIII | 22 II, 2, 3.

---

7 Afraunius H_1. — 8 *post* ut *lit. erasa in H;* aut L_1. — suspicionem *Neukirchius; f.* suspicium in me (suspicium *pro* suspicio, *ut* exercitium *pro* exercitio, *al.*) *vel* suspectam memet reddidit. — *caesura post* su, *ut saepius ap. scaen.* — 9 per *add. M.* — exercitur L_1. — 11 liacis — factis L_1. — 12 Baccidibus *H m. 2.* — 13 nunc *om.* L_1. — hic turdus lumbricum *apud Plaut.;* turdus lubricum *cdd.* — 14 pulcrae L_1, pulchrae *H*, pulchre *rell.* — hitendi *Bamb.* — 15 Inlicere L_1, *Montepess., Bamb.;* Illicere L_2, *H, G.* — propriae L_1, *Bamb.* — inlaqueare L_1, *Bamb.;* illaqueare L_2, *H*, *G.* — *hic propter lemmatum Plautinorum seriem excidisse Bacchid. 1151 scite coniecit Buechelerus apud Schmidtium pg. 10; sive ea Nonii fuit culpa, sive librariorum.* — Nevius L_2, *H.* — Lygurco H_1, Lycurco *id. 2.* — 16. 17 alis in a. s. inl. ilico *M*, alis sublimen (sublimem L_1) alios saltus inlicite (*ita Bamb.;* inlicitae L_1; *id. 2* illic.; illicite *H, G*). — linquont *M*, linquant (liquant *L; sic et H, sed corr. m. 1*) *v.* — *illud* sublimen *ex sequente* ubi *videtur ortum; quod delatum in locum alienum facile labem potuit trahere praecedente* s *et sequente* in; *turbatum autem olim prioris versus mancus exitus declarat.* — 18 pelicis l. *propter id quod praecedit a Non. hic collocatum; qui aperte verbis ultimis tangit eorum opinionem, qui a pelliciendo id vocabulum ductum vellent; priora petita e Gell. IV, 3, 3. neque improbabile est a loco Plautino, velut Cistell. I, 1, 39 profectam N. disputationem.* — Pelicis; Pellicis *docti;* Peliceos *cdd.* - greco *L; H.* — infexam *Hs;* infixam Ho_1. — 19 pallex *Bamb.*, H_2 *in marg.*, pellex *L*, H_1, *G.* — hocc *L.* — pallacis (pellacis H_1) *cdd.* — quodsit L_1. — 20 *lacuna ita fere explenda:* a pelliciendo ducta, nec vana *e. q. s.* — compositio L_2, *G, Bamb.* — nominis *Iun.*, hominis *cdd.* — 21 *calvos etiam in Atellanis saepius fuisse ludibrio docet Pomponius.* — inimicis *Bamb.* — 22 frastratui *prius H.* — 23 *cf. Spengel. de cant. Plaut. 118.* — sopor *Plaut.*, soror *cdd.*

6. 7 M.

Pacuvius Medo:

séntio, patér, te vocis cálvi similitúdine;

et:

set quíd conspicio? núm me lactans cálvitur
aetás?

Accius Eurysace:

sed mémet calvor. vós istum, *ut* iussi, ócius ||
abstráhite.

Lucilius Satyrarum lib. XVII:

si non it, capito, inquid, eum, et si calvitur, endo
ferte manum.

Pacuvius Doloreste:

ni me cálvitur suspício,
hóc est illud, quód fore occulte Oéax praedixit . .

Sallustius Histor. lib. III: contra ille calvi ratus.

FRIGERE est et FRIGVTTIRE et FRITINNIRE sussilire cum sono vel erigi et excitari, quod quaecumque friguntur vel frigent nimio calore vel frigore, cum sono susum sussiliunt. Plautus Casina:

. . . nam quíd friguttis? quíd istuc tam cupidé cupis?

Varro Virgula divina:

et pullos peperit fritinientis.

idem Ὄνος λύρας:

---

24 Pacuvius Medo || 26 Pacuvius (Medo, ut vid.) || 29 Accius Eurysace || 1 Luc. l. XVII || 4 Pacuvius Doloreste || 7 Sallust. Hist. III || 10 II, 3, 49 || 12 Varro Virgula divina || 14 Varro Ὄνος λύρας.

---

25. 26. 27. 28 calvi H_1, *v;* catvi *G, L, Lugd.*, H_2*;* caty (y *m. rec.*) *Bamb.* — similitudine; et: set *M;* similitudine sedet H_1, similitudine sed *id. 2; G; Bamb.;* similitudines et L_1*; id. 2* similitudiue set. similitudine. sed quid *v.; lacunae signum ante illud* sed *ponit Mc.* — *fuit qui coniceret* séd quid conspició? num memet láctans aetas cálvitur? — lactens calvitur aevitas *male Scal.* — Aeetes *(potius erat* Aeeta*) Bergkius.* — **29** Actius *Bamb.* — Eurysacae *L, H, Bamb.* — **30** ut *add. Ald.* — iussit otius *Montepess.* (otius *etiam Bamb.*). — **31** abstraite *L, H; item Bamb., sed* h *supra addito;* extraite (*vel* extrahite) *Montepess.* — **1** Satirarum *H*, L_1. — XVI *Bamb.* — **2** id *Bamb.* — inquid *id.*, H_1*;* inqui H_2. — endo *Carrio;* ergo *cdd.* — **3** ferte manum *M* (ferto m. *Carrio*); fer dominum *cdd.* — **4** Picubius L_1. — doloresti H_1. — *cet. cf. comm. in pg. 90 l.* conciere. — **5** ni me c.; ni c. *Hermannus;* me c. *cdd.* — cavitur L_1. — **6** *f. ante* Sallustius *excidit* malum. — **7** Historiae *L*, H_1, Histori *id. 2;* Histor. *ed. Bas.* — contra ille *v.*, contrullae *L, G, Bamb.*, contrulle *H.* — calutratus *Bamb.* — **8** frigutire *G.* — feritinanire *Bamb.*, *L*, H_1, fritinnire *id. 2; G;* et fritinnire *om. in Montepess. testatur ed. Bas.* — **9** exitari *supra scr.* c *Bamb.*, exitari *L*, exitare H_1*; id. 2 et G* exilire. — quecumque *L, Bamb.*, quemcumque H_1. — **10** susum *om. Montepess.*, L_1, H_1*;* susus sil. *Bamb.* — Platus *Bamb.;* lautus L_1*; cf. 308 l.* frigit. — **11** cupede L_1. — **13** e L_1. — fritinnientis *Iun.*, fritiniensis *G, Bamb.* — **14** onos *H, G*, L_2, onus L_1, *Bamb.* — lyras *cdd.*

saépe totiús theatri tíbias crebró flectendo
cónmutari méntes, erigi ánimos coram ....

DEFLOCCARE est adterere: tractum a vestibus sine flocco. Plautus Casina:

périi! flocco habébit tibi *iam* iam íllic homo lumbós meos.

DEPEXVM dictum est laceratum. Terentius Heautontimorumeno:

égone? si sivo, ádeo exornatúm dabo,
ádeo depexum, út, dum vivat, méminerit sempér mei.

SARTORES dicti non solum a sarciendo, verum etiam a sariendo. Plautus Captivis:

sartór satorque scélerum et messor máxume.

et in subsequentibus aperuit:

non óccatorem príus audebas dícere?
nam sémper occant príu' quam sariunt rústici. ||

Varro Vinalibus, περὶ ἀφροδισίων: etenim sic vide. utrum *a me* mercedem accipit is, qui meas venit segetes ut sariat, an ego ab illo? sic [ego] cum tu sis sartor, si tu plus laboras quam ego do.

NAVTEA est aqua de coriis vel quod est verius aqua de sentina: dicta a navigiis. Plautus Curculione:

---

18 Casina post V, 4, 3 ‖ 20 V, 1, 77 ‖ 24 III, 5, 3 ‖ 26 III, 5, 4 ‖ 1 Varro Vinalibus ‖ 6 I, 2, 4

---

15 saepo *Bamb.* — teatri *H.* — tibias *M*, tibiis *v.* — 16 commutari *Scal.*; conmutare L_1, commutare *rell.* — erigi *Buechelerus mus. Rhen. XIV, 445; cf. comm. ad 308* frigit; frigi *Non.* — coram *M*, eorum *v.* — *versus agnovit Vahlenus coni. in Varr. satur. reliquias pg. 17. — accusat. c. inf. nescio an fuerit positus absolute. — cet. cf. Cic. de leg. II, 39* illa quidem quae solebant quondam conpleri severitate iucunda Livianis et Naevianis modis, nunc ut eadem exsultant et cervices oculosque pariter cum modorum flexionibus torquent! — 17 defloccare — flocco *v.*; deflaccare — flacco *cdd.* — atterere *G, H*, L_2. — 19 perii *Bamb., v.*, perit *C.* — h. tibi iam iam (*vel* tibi iam h.) *M*; h. tibiam H_1, h. iam *G*, L_2, H_2, *Bamb.*; h. tam L_1. — flocco habere *ut apud Naevium* nauco ducere. — perii, fusti defloccabit iam illic homo lumbos meos *Studemundius lect. Gryphisvaldiens. hib. a. 1871 pg. 15 ex Ambros.; in quo tamen illorum quae sunt* perii fusti *pars legi non poterat. atque ita scripsisse Plautum probabile est. locum adsignavit versui idem Studemund. Hermae I, 289.* — 20 Depexum, p *in ras.* L_1. — Terrentius *Bamb.* — Heautontumorumeno H_2; Heautontimuromeno *Bamb.* — 21 ego si *Montepess., Paris. 7665. — cet. cf. ed. Vmpfenbachii.* — 23 a sariendo; a sarriendo *v.*, a serendo *cdd.* — 25 s. sartorque L_1. — 27 hoc catorem H_1. — audebas dibas L_2; dibas *del. m. 2.* — 28 sariunt *Bamb.*, H_2.; sarriunt *L*, H_1, *G.* — 1 περὶ ἀφροδισίων: etenim *Iun.*, peri afrodisio nec enim *cdd.* — *priora vinalia etiam Veneri sacra.* — 2 a me *Vahlenus add.* — segetis *C*, segetes *Bamb.* — sariat H_2, sarriat *rel.* — 3 cum tu sis *M*; cum tussim (*seq.* s) *C*, cunctus sim *Bamb.* — *sensus in fine mancus, ut puto, Nonii culpa.* — 5 coris L_1. — 6 navigiis *M*; nauciis *L, H*; nautis *G, v.*; *cf. Fest. 165.*

8 M.

nam ómnium únguéntum odór praé tuó nauteást.

idem Asinaria:

naúteam
bíbere malim, sí necesse sít, quam illam oscuªlárier.

TRICAE sunt inpedimenta et inplicationes; et **intricare** inpedire, morari: dictae quasi τρίχες, quod pullos gallinaceos involvant et inpediant capilli pedibus inplicati. Plautus Curculione:

quód tu argentum? quás mihi tricas nárras?

idem Epidico:

áliqua ope exsolvam, éxtricabor áliqua;

id est, ex inpedimentis liberabor. Lucilius Satyrarum lib. XI:

nec mihi amatore hoc opu' nec tricone vadato.

Turpilius Demiurgo:

iudícia, litis, túrbas, tricas, cóntiones máxumas.

Afranius Epistula:

ita íntricavit húius hanc rem témeritas.

Varro Gerontodidascalo: putas eos non citius tricas Tellenas quam id extricaturos? — Plautus * * *

---

8 V, 2, 44 ‖ 13 V, 2, 15 ‖ 15 I, 2, 49 ‖ 17 Luc. l. XI ‖ 19 Turpilius Demiurgo ‖ 21 Afranius Epistula ‖ 23 Varro Gerontodidascalo ‖ 24 Plautus.

---

7 unguentorum *Bamb.* — odor *cdd. Non. et Pl.* — pretuo *H.* — **10** osculari *Bamb.* — *cet. melius propter r. m. Camerarius:* bibere malim si necessum est *(ita libri Plaut.)* quam illanc oscularier. — **11** impedimenta *H.* — inplicationes L_1, impl. *rell.* — intricare *H, Bamb.; hic* care *in rasura habet scriptum; in illo post* c ori *erasum adserit Sieversius; sed potius Onionsio credendum, qui* intricenare *agnoscere sibi visus est;* intricenare L_2, *G* (inticenare L_1). — inpedire L_1, impedire *rell.* — **12** τρίχες *Me,* tricae (trice H_1) *cdd.* — gallinaceos L_1, *G,* gallinacios L_2, *H, Bamb.* — **13** impediant *Bamb.* — inplicati L_1, implicati *rell.* — **14** quod tu argentum, quas mihi tricas *Bothius;* q. a., quas (quasi) tu m. tr. *cdd. Non. et Pl.* — quas *H cum rasura post* s, *Bamb.,* quasi *rell.* — **16** extricabo H_1. — aliquam *cdd.* — **17** inde *idem,* id est *Iun.* — imp. L_2, *G, Bamb.* — in Sat. (Satir. L_2) *L,* H_1, *Bamb.* — **18** amatore *Bamb.,* amore *rell.* — tricone vadato *passive; conf. Bentl. ad Hor. sat. I, 9, 36.* — **20** trichas *L, H, sed in hoc corr.* — maximas L_1, *Bamb.* — **21** aepistula L_1, aepistola L_2, *H,* epistola *Bamb.* — **22** *supra* intr. *scr. in Bamb.:* vel impedivit. — hanc *om. cum G ed. Basil.* — **23** eos *v.;* eo *cdd.* — concitius *(pro* non citius*) Bamb.* — Tellenas *Turneb. XVII, 21; conf. Arnob. adv. nat. V, 28:* tricas quemadmodum dicitur conduplicare Tellenas; tellanas *cdd.;* Atellanas *Ald.* — **24** Plautus *add. m. 2 in H; in L m. 2 punctis notatum addito ante compendio hoc:* ꝗ *et post simillimo.* — *in hoc relicua pars v., in G quattuor cum dimidia linearum spatium vacat. nullum defectus indicium in H, Bamb.* — *illud* Plautus *nescio an si delendum.*

CAPERRARE est rugis frontem contrahere et asperare: tractum a caprorum frontibus crispis. Plautus Epidico: ||

quíd illud est quod illí caperrat fróns severitúdine?

Varro Eumenidibus:

quin míhi caperratám tuam frontém, Strobile, omíttis?

EXAMVSSIM dicitur examinate ad regulam vel coagmentum: est enim amussis regula fabrorum, quam architecti, cum opus probant, rubrica inlinunt. Plautus Amphitryone:

. . . si véra haec loquitur, éxamussimst óptima.

idem Milite:

ínest in hoc emússitata súa sibi ingenua índoles;

id est, examinata. idem Menaechmis:

ut hánc rem vobis éxamussim dísputem.

Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον, περὶ παιδοποιίας*: quare si dium gens est ad amussim, per me licet adsumas *γενεθλιακόν*. — idem Quaestionum Plautinarum lib. secundo: amussis est aequamen, levamentum, id est aput fabros tabula quaedam, qua utuntur ad saxa coagmentanda. Plautus * * *

MVTVS onomapoeia est incertae vocis, quasi mugitus. nam mu sonus est proprie, qui intellectum non habet. Naevius Lycurgo:

---

26 V, 1, 3 || 1 Varro Eumenidibus || 5 II, 2, 213 || 7 III, 1, 38 || 9 prol. 50 || 11 Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον* || 13 Varro Quaest. Plaut. II || 15 Plautus, sed cf. comm. || 17 Naevius Lycurgo VII.

---

26 Pl.; *cf. 173* severitudine. — 27 quid id illud est *Bamb.* — 1 Euminidibus *L, H.* — 2 quid mihi *Montepess.; id.* ostendis *pro* omittis. — 3 examinata *Bamb.* — vel coagm. *om. Montep.* — quoagm. *Bamb.*, coacm. *L.* — 4 amusis H_1; regula *supra ascr. L.* — 5 illinunt L_2, *H.* — Amfitryone *G*, Amfitrione *Bamb.*, Anfitrione *H*, L_2, Antitreone *id. 1.* — 6 haec *om. ed. Bas.* — examussim est *Plaut.*; haec amussim (amusi, *m. 2* amusim, *H*) est *cdd., exc. quod in Bamb. prius fuit* exam. — 8 emusitata *Bamb.*; *cet. cf. Loew. Prodrom. 284.* — ingenia L_1. — 9 in Men. L_1, *G, om.* in *H, Bamb.* — Menechmis *H, Bamb.*, L_2, Menechnis *id. 1.* — 11 *του om. cdd.*; *παροcποπιαιον περι παιαοποιαc L, G, Bamb., simillime et H.* — ac quare *ed. Bas.* — 12 diu *cdd.*, dium *Palmerius*; *idem* genus. — *f.* es. — *cet. cf. Verg. Aen. X, 228 sq.* — adsumes G_1, adsumus *id. 2*; assumas L_2, *H.* — *γενεθλιακόν Bentl. ad Ter. Hec. I, 2, 88*, teneo *αιακον L*, H_1, t. *διακον* H_2, *G, Bamb.* — 13 id est *Bamb.* — lib. II *Bamb., G.* — aequamentum *probabiliter Iun.* — vel *add. Ritschel. Parerg. 179.* — 14 levigamentum *id.* — aput L_1, apud *rell.* — utantur *L*, H_1. — 15 coagmentanda *Iun.*; coagmentata *H, Bamb.*, coacmentata *L, G.* — Plautus *f. pertin. ad sequens l. et Mil. gl. 664; cf. Schmidt. de auct. N. 10.* — 16 Mutus; *nullum l. in H.* — onomatopoeta *L, Bamb., prius H.* — voces *L*, H_1. — mu *Gothofred.* (*f.* mut); mutus *cdd.* (mutos L_1). — 17 propriae L_1, *Bamb.* — Nevius Licurgo *L, H, Bamb.*

dúcite
eó cum argutis língnis mutas quádrupedes.

Accius Epinausimache:

item ád mestitiam mútam infantum quádrupedum.

DISPENNERE est expandere, tractum a pennis et volatu avium. Plautus Milite:

úbi lubet: dispénnite hominem díversum et disténnite.

FOCVLA dicta sunt nutrimenta: unde et || foculare dicitur, ut fovere. Plautus Persa:

ad edés! nam iam intus véntris fumant fócula.

BARDVM est vi propria [et] ingenio tardum. nam Graeci bardos tardos dicebant. Homerus Iliados XXIII:

βάρδισται μὲν γάρ οἱ ἔσαν καλλίτριχες ἵπποι,
ἥκιστος δ' ἦν αὐτὸς ἐλαυνέμεν ἅρμα ἐν ἀγῶνι.

Plautus Persa:

nimi' tandem me quidem pro barda et pro rustica reor habitam
esse abs te.

INLEX et EXLEX est qui sine lege vivit. Plautus Persa:

inpúre, inhoneste, iniúre, inlex, labés popli.

---

20 Accius Epinausimache ‖ 23 V, 1, 14 ‖ 1 I, 3, 24 ‖ 4 XXIII, 530 ‖ 7 II, 1, 2 ‖ 10 III, 3, 4.

---

18 ducito *Bamb.* — 19 cum *v.*, tum *cdd.* — quadrupedis *id.* — 20 Actius L_1. — 21 item ac *coni. Adolfus Schoellius.* — mutam *Iun.*, mutuam *cdd.* — infantum *prius Lugd.*; infantium *C.* — *cet. conf. Il. XVII, 426 sq.* — 22 epandere H_1. — pinnis L_1, H_1. — 24 distendite *C, Bamb.* — distennite *Meursius, coll. Don. ad Phorm. II, 2, 16.* — *cet. n. N.; nam* dispennite, *ut* distennite, *ad emolliendum sonum adhibitum a Pl.* — 25 ut *add. in L m. 2, ut vid.* — 1 Platus *L.* — persit, *sed corr.*, *H.* — 2 aedes *cdd.* — fumat, n *supra scr. Bamb.* — 8 propria et *cdd.*; *del.* et *Quicheratus.* — gregi L_1; greci L_2, greci *H.* — βραδεῖς *Bentin. (vel. Ald.)*; *sed etiam Paul.* 34 bardus — trahitur a graeco, quod illi βαρδεῖς tardos dicunt; *ubi cdd.* bardis dicunt. — 4 XXII *ed. Basil.* — 5. 6 βαράκcαιμενταροιεcανκααντριχηcιηποηκιcτοcαεναυτοcεαατνεμεναρμαενατωνι; *ita L; exc. quod initio m. 1 habet* ba, *2* αβα; *simillime H; in quo tamen prima sic scripta* βαρακcαμεν, *add. supra* α *tertium m. 2* ν; *de G et Bamb. non constat. servandum duxi illud* βάρδιcται; *ap. Hom. legitur* βάρδιcτοι. — 8 *ita Pl.*; tandem equidem *cdd.* — rusiica L_1. — *anapaesticum tetrametrum dimetitur Spengel. de cant. Plaut. 386.* — 10 inlex L_1, *item hic et infra Bamb.*; illex L_2, *H*, ilex *G.* — quis L_1. — vivit *Montepessul.*, *cd. Daniel.*, vivat (i *supra* a) *Bamb.*, vivat *C.* — 11 impure L_2, *G.* — inhonestae L_1. — inlex *Bamb.*; lex L_1, illex *G*, illex *H*, L_2. — post inlex *in cdd. collocata pg. 11 s. l.* tororum *illa* torialim — appellabant *ea in suum loc. translata in ed. a. 1476; uncis inclusa in G testatur ed. Bas.; etiam in L ante versus, qui constant his* et torialium — qui in, *item ante* labant *et post vitii indices notae m. s. XV vel XVI. post* torialim *dimidii versus spatium vacuum in L.* — populi H_2, *G.* — *cet. cf. 447* inlix.

Lucilius Satyrarum lib. II:

non dico. vivat licet et vagus exulet, erret
exlex.

Varro Sciomachia, περὶ τύφου:

postremo quaero: parebis legibus an non?
anne exlex solus vivis?

Lucilius lib. XXX:

accipiunt reges, populus quibu' legibus exlex.

Caecilius Harpazomene:

quid nárras, barbare índomitis cum móribus,
inlítterate, inléx?

Sisenna Hist. lib. quarto: armis, equis, conmeatibus nos magis iuverunt exleges: et minus honore dignos putabitis? — M. Tullius pro Cluentio: non quo illi aut exlegem Sullam aut causam pecuniae publicae contemptam atque abiectam putarent.

LVRCONES dicti sunt a lurcando; lurcare enim est cum aviditate cibum sumere. Lucilius Satyrarum lib. II: ||

nam quid Moetino subrectoque huic opu' signo,
ut lurcaretur lardum et carnaria fartim
conficeret?

---

12 Luc. l. II ‖ 15 Varro Sciomachia ‖ 18 Luc. l. XXX ‖ 20 Caecilius Harpazomene ‖ 23 Sisenna Hist. lib. IV ‖ 24 34, 94 ‖ 28 Luc. l. II.

---

12 Lucius L_1. — lib. XII *Bamb.* — 13 *fuit qui conic.* nunc dico: vivat. — vivat *M*, vincat *cdd.* — vacus *L*, H_1, *Bamb.* — exule terret *L*; exulle terret H_1. — 15 sciomacia *cdd.* — *περὶ τύφου Ald.*, *περι τυφος (sic) L, H*, *περυ τυφος Bamb.* — 16 quero L_1, *Bamb.* — 17 vives *Iun.* — 19 reges *M*, leges *c.*; *cet. cf. comm. in Luc. XXX, 76.* — 20 Harpazomene *Ald.*; sarpazomene *C*, arpazomene *Lugd.* — Harpazomene *ubique N; apud Char. 117:* in Ἁρπαζομένῳ, *eademque varietas in Philemonis comoedia reperitur.* — 21 indomitis cum moribus *Ribbeckius*; cum ind. (indomibus L_1) mor. *cdd.* — *illud cum minus commendetur r. m., f. scribendum:* quid narras barbare, heus, cum ind. mor.? — 22. 23 illitterate L_2, *Hs, G*, illiterate *Hqo.* — inlex. Sisenna hist. *M*; inlex (illex L_2, *H*, ilex *G*) es *(ita* L_2, *H, G,* hes L_1; hist (t *cum virgula*) *Lugd.*; hi sunt, *nisi male compendium intellectum, in ras. Bamb.)* Sisenna *cdd.* — *molliores erunt numeri in Caec. v., si legatur* inlex, inlitterate; *quamquam potest tolerari spondiacum vocabulum in tertio pede trimetri, cum sit compositum.* — lib. IIII *G, Bamb.* — commeatibus *G, Bamb.* — 24 M. *om. Bamb.*; ·m· *m. 2 add. in L*; men. H_1, m̃. *id. 2.* — 25 Sullam *Cic.*, ullam *cdd.* (unam *prius L*). — pecutiae L_1. — 26 abtectam *L.* — putarent *Cic.*, putarunt *cdd.* — 27 Lubraconis L_1; Luchrones, *corr.* Lurchones *Bamb.*; Lurcones L_2, *H, G.* — lurchando *cdd.* — lurchare *C pr.* H_2, *Bamb.* — enim *in Montepessul. add. test. ed. Basil.*; *abest a rell.* — 1 subr. *F. Dousa*; subiecto *cdd.* — 2 lurcharetur *Bamb.*, *C pr.* H_2. — carnalia H_1. — fartim *m. 2 add. L*; furtim *Turneb.*, *Iun.* — *post* f. *add.* parum *L, G,* H_2; *om.* H_1, *Montepess.*, *Bamb.* — *post illud* conficeret *exempla tantum non omnia in cap. I om. Bamb.*

11 M.

Pomponius Syris:

lápatium nullum útebatur; lárdum lurcabát lubens.

Plautus Persa:

perénniserve, lúrco, edax, furáx, fugax!

Lucilius Satyrarum lib. V:

vivite, lurcones, comedones; vivite, ventres.

Varro Eumenidibus:

contrá cum psalte Písia et cum Flóra lurcare ác strepis.

TORORVM et TORALIVM designator est Varro de vita populi Romani lib. primo: quod fronde lecticae struebantur, ex eo herba torta torum appellatum. hoc quod inicitur etiamnunc toral dicitur; lecticam qui involvebant, segestria appellabant.

CONCENTVRIARE est colligere, dictum a centuriis quae ad suffragia conveniebant. Plautus Pseudolo:

cum cóncenturio in córde sycophántias.

Terentius Phormione:

égo in insidiis *hic* ero
subcénturiatus, síquid deficiés..

FINITORES dicebantur, quos nunc agrimensores dicimus, [dicti] quod finis dividerent. Plautus Poenulo:

eius núnc regiones, límites, confínia
detérminabo: eius re égo finitor fáctu' sum.

---

4 Pomponius Syris ‖ 6 III, 3, 16 ‖ 8 Luc. l. V ‖ 10 Varro Eumenidibus ‖ 12 Varro de vita populi Romani lib. I ‖ 17 I, 5, 159 ‖ 19 I, 4, 51 ‖ 23 prol. 48.

5 lapatium *cdd.* — lurchabat *L, G;* lurchabar H_1, lurcabat *id. 2.* — 7 perenniserve *Plaut.;* perennis herbae *cdd.* — lurco *cdd.* — fucax (*pro* fug.) *prius L.* — 9 ventris *cdd.* — 11 ac str. *Gerlach.;* at str. *cdd.* — 12 *cf. quae sunt notata ad pg. 10 l.* inlex. — tororum *M*, torialim *cdd.* — torialim et *om. Montepess.; Paris. 7665.* — toralium *Lugd.;* torialium *C.* — divita *L.* — populi Romani; *in G plerumque, aliquando etiam in H, L positum* p. r. — 13 libro I *G.* — quod fronde lecticae struebantur *M; cf. Varr. d. l. l. V, 166* (q. fronde lecticas struebant *Madvigius Adversar. II, 654*)*;* quod frontem lecticae struebant (lectica est ruerant *L*, lectica est ruebant H_1) *cdd.* — ex eo *M,* ex ea *v.* — erba *supra scr.* h *Bamb.* — 14 torium *L.* — torus *Varro l. m.; sed cf. Fest. 355.* — 15 laecticam *Bamb.* — qui; *cf. Varr. l. m.:* qui lecticam involvebant, quod fere stramenta erant e segete, segestria appellarunt. — adpellabant *ed. Bas.* — 16 ad *m. 1 L.* — suffragiis *Bamb.* — 17. 18 Pseudolo: cum *v.* (dum *recte cdd. Plauti*); pseudolo cus (pseudo locus *m. 1*) *L;* pseudolo cui (pseudulo *G;* cui *ex* cus *rad. fact. H*), *G, H.* — centurio *G.* — sycophantias *v.;* sycofantia est (sicof. est *H*) *C.* — 19 Formione *C.* — 20 hic *add. v. ex Ter.* — ero *om. cdd. praeter* H_1. — 21 deficias *Bembinus.* — 22 arimensoris L_1. — dicti *seclusit M.* — 23 Poenulo L_2, *G*, Penulo H_2 (Poenullo L_1, Pelulo H_1). — 25 ei *melius cdd. Plaut.* — re *Quicheratus,* rei *C* (regi *prius H*). — finitor factu' sum *Muretus var. lect. XVII, 14;* sum factus finitor (sum *om. vetus Camerarii*) *cdd. Non. et Pl.*

PASSVM est proprie rugosum vel siccum. Plautus Sticho:

ín portum ventó secundo, vélo passo pérvenit;

id est laxo et rugoso. unde et uva passa dicta est quod sit rugis implicata. Plautus Poenulo: ||

síquidem es tu mecúm futurus pro úva passa pénsili.

Lucilius Satyrarum lib. XVIIII:

rugosi passique senes eadem omnia quaerunt.

EXSPES dicitur sine spe. Accius Eurysace:

ille órbus, exspes líberum.

idem Medea:

éxul inter hóstis, expes, éxpers, desertús, vagus.

EXVLES dicuntur extra solum. Vergilius Georgicon lib. III:

longeque ignotis exolat oris.

et in consequentibus:

et stabula aspectans regnis excessit avitis.

VESTISPICI appellabantur vestium custodes servi, quod frequenti diligentia vestis spiciant. Plautus Trinummo:

nox datur: ducitur familia tota;
vestispici, unctor, auri custos.

Afranius Vopisco:

nóvi non inscítulam
ancíllulam *unam* vésperei *here* vestíspicam.

Varro Pappo aut Indigena: nasturcium [indige] non [in] vides ideo dici quod nasum torqueat; vestispicam quod vestem spiciat?

---

26 II, 2, 45 | 29 I, 2, 99 || 2 Luc. l. XVIIII || 4 Accius Eurysace || 6 Accius Medea | 8 III, 225 || 10 ib. 228 || 13 II, 1, 21 || 16 Afranius Vopisco | 19 Varro Pappo.

---

26 propriae L_1, *Bamb.* — 28 se *pro* sit L_1. — 29 implicata *cdd. pr.* L_1. — Paenulo *H.* — 1 siquidem es tu mecum *v.*; siquide aes tu mecum *L, G,* siquid ea estum ecum H_1, *id.* 2 siquide aestum ecum. — pro una H_1. — 2 Lucius L_1. — Sityrarum *L.* — libro VIIII *id.* — 4 Expes L_2, *G.* — Eurisace *L, H.* — 5 orbis *L, H.* — expes *cdd. pr.* L_1. — 7 exuli *cdd.* — expes *C.* — 8 Exsules *Bamb.* — Georgicon L_2, *H, G;* Georgius L_1. — 9 exulat *C pr.* L_1. — 13 vestes H_2, *Bamb. 2.* — spiciant *M, coll. pg. 16 l.* extispices; inspiciant *cdd.; cf. Varr. d. l. l.. VII, 12.* — 14. 15 vestispicium H_1; vestispica *Ambros. Pl.,* vestiplice *eiusdem B, C, D. anapaesticis dimetris discribit Spengelius pg. 418 ita:* nox dátur, ducítur familía totá, vestíplica *(ita Ritschelius),* unctór, aurí custós. — 16 Vobisco L_1. — 17 inscitulam *Gulielm.;* inscituram (institaram H_1) *C.* — 18 ancillulam unam *Onionsius pg. 96;* ancillunam H_1, ancillulam *rell.* — vesperei *M,* vespere et *cdd.* — here *add. M* (vestrae erae vestispicam *Ribbeckius*). — 19. 20 Varro — vestispicam *om. L.* — Indigena: nasturcium *Oehler;* indige H_2, *G;* indie H_1; nasturcium (u *priore ex* r *facto H*) *H, G.* — indige *post* n. *add. H, G, om. ed. a. 1476.* — non *M* (*ita alibi id.*

SVPPILARE est involare vel rapere, a pilorum raptu; unde et furtum passi conpilati dicuntur. Plautus Truculento:

> haec cúm video fierí, suffuror, súbpilo,
> de praéda praedam cápio.

Caecilius Nauclero:

> súbpilatumst [eum] . . . . átque ornamenta ómnia. ||

Pomponius Sarcolaria:

> altér amat potat pródigit, patrém subpilat sémper.

AVSTRA proprie dicuntur rotarum radii, ab auriendo; sicuti graece antlia. Lucretius lib. V:

> ut fluvios versare rotas atque austra videmus.

VETERINA animalia dicuntur omnia quae vehere quid possunt. Lucretius lib. V:

> et genus omne quod est veterino semine partum.

idem:

> ne forte ex homine et veterino semine equorum.

CREPERA res proprie dicitur dubia: unde et crepusculum dicitur lux dubia et senes decrepiti dicti in dubio vitae constituti [creperum bellum, anceps et dubium]. Lucretius lib. V:

> exaequataque sunt creperi certamina belli.

Accius Phoenissis:

> . . quae ego cuncta ésse fluxa in meá re crepera cónperi.

idem Telepho:

22 II, 7, 15 ‖ 25 Caecilius Nauclero ‖ 1 Pomponius Sarcularia ‖ 4 V, 516 ‖ 7 V, 865 ‖ 9 V, 890 ‖ 13 V, 1296 ‖ 15 Accius Phoenissis ‖ 17 Accius Telepho.

non vides apud Ennium esse scriptum); nonne *Me;* non in *cdd.* — **20** ideo *Oehlerus;* in eo *cdd.* — ut vestispicam — inspiciat H_1. — **21** Subpilare *Bamb., prius H.* — inde H_1. — **22** compilati *Iun.*, compilari *cdd.* (*conpilari* L_1). — **23. 24** *cf. Spengel. 424.* — fieri *(punct. sub* f *add.) L.* suppilo *C pr.* L_1. — **26** suppilatum est *G.* eum *ex praecedente* est *videtur ortum. fuit qui coniceret* súppilatumst aúrum et argentum átque o. ó. — ormenta *L,* H_1; osnamenta *coll. Varr. de l. lat. VI, 76 probabiliter Spengelius.* — **2** a. amat, potat *Gulielmus;* alteram adportat (apportat L_2, *H*) *C.* — suppilat *C pr.* L_1. — **3** Austra *C; item cdd. Lucr.; et sic Lachm.* — Haustra *Bamb.* — propriae *Bamb.* radii *Madv. Advers. II, 654;* cadi *v.* — auriendo *C; Bamb.; in hoc supra scr.* h. — sicuti — antlia *om. Bamb.* — **4** graece ἄντλια *v.;* graece antlia *G,* grece antlia L_2, H_2, gre taceant lia L_1, H_1; *f. scrib.* sicuti [graeca] ἄντλια. — **5** vidimus *L.* — **8** partum *Lucr.*, parturiendi *cdd.* (*seq.* inde). — **10** ne forte ex h. et *Lucr.*, torte homine *cdd.* — quorum *cdd. pr.* H_1. — **11** propriae *Bambergens., item prius L.* — **12** lux *add.* L_2. — dicuntur in dubio *Montepess., Bamb.* — **13** creperum bellum, anceps et dubium *uncis incl. M.* — **14** exaequatique H_1; exaequataquae L_1. — **15** Foenissis (Foenissi H_1) *cdd.* — **16** conperi L_1, comperi *rell.* — **17** Telefo (Taelefo *H*) *C.*

nunc tu ín re crepera tuá quid capias cónsili
vidé.

Lucilius Satyrarum lib. V:

set nunc solu' mihi in magno merore *metuque*,
tristitia in summa, crepera re, inventu' saluti's.

Pacuvius Doloreste:

nón decet animum aégritudine ín re crepera cónfici.

Plautus [in] Asinaria:

quí quidem cum fílio,
pótet una atque úna amicam dúctet decrepitús || senex.

Varro Mysteriis:

prisca hórrideis
silént oracla . . crepera in némoribus.

AVERNVS lacus idcirco appellatus est, quia est odor eius avibus infestissimus. huius rei manifestator est Lucretius lib. VI:

principio, quod Averna vocantur nomine, id a re
inpositumst, quia sunt avibus contraria cunctis.

unde et Vergilius lib. VI:

inde ubi venere ad fauces grave olentis Averni,
tollunt se celeris.

et postea in eodem libro:

quam super haut ullae poterant inpune volantes
tendere iter pinnis. talis sese alitus atris
faucibus effundens supera ad convexa ferebat.

VITVLANTES veteres gaudentes dixerunt; dictum a bonae vitae

---

20 Luc. l. V ‖ 23 Pacuvius Doloreste ‖ 25 V, 2, 12 ‖ 1 Varro Mysteriis ‖ VI, 740 ‖ 8 VI, 201 ‖ 11 ib. 239.

18. 19 consilii *cdd.* — *f.* núnc tute in re crépera tua quid cónsili apiás (cons. cap. *iam Bothius*) vide; *Luchs. stud. Argent. I, 72:* nunc tu n re crepera, vide quid capias consili. — 20 Saturarum L_1. — 21 set nunc M; solu' *Lachm. comm. Lucr. 67* (solus *iam Me*); sannunt solis *cdd.* — maerore ?. — metuque *add. Scal.; cf. Lucr. VI, 1183.* — 22 summa *v.*; summo *cdd.* — re *add. Lchm.* (in re *Scal.*) — saluti's *Lchm.*, salutis *v.* — 24 non *m. 2 add. H.* — decet *Lchm.*; vetet *cdd.* — aegr. *ed. a. 1476;* aegritudinem *cdd.* — 25 in *del. M.* — 27 potet una atque una *Plaut.*; potest unam atque unam *cdd.* — ductet *Plaut.*, ducit et Ho_1; ductitet Ho_2 (ducit Hs_1, ductit Hs_2); ducitet *testante Gerlachio L;* duit et *id. auct. Zangem.*; ductitet *G.* — decrepetus L_1. — 2 horrideis (*seq.* s) *M;* horrida (orrida H_1) *v.* — 3 oracla *v.*; ora clam *cdd.* — *post* oracla *lacunae signum posuit M.* — 5 huns L_1. — manifestaor *L.* -- VI *v.*; V *cdd.* — 6 quod *cdd. Non. et Lucr.*; quo *Lchm.* — nomen H_2. — ab re *cdd. Lucr.* — 7 inpositum L_1, impositum *rell.* — 11 in eodem *M;* in eo *v.* — 12 haut L_1, haud *rell.* — inpunae L_1, impune L_2, *H, G.* — 13 pennis L_2, H_2, *G.* — sesse L_1. — alitus *C;* hal. *v.* — 15 vitulantes *L, H, Bamb.*; vitulantis *ed. Bas.*

commodo; sicuti qui nunc est in summa laetitia, vivere eum dicimus. Naevius Lycurgo:

> ut ín venatu vítulantis éx suis
> lucís nos mittant poénis laceratós feris.

EXTORRIS dicitur extra terram vel extra terminos. Accius Eurysace:

> núnc per terras vágus, extorris, régno exturbatus, marí.

Turpilius Lemniis:

> néque durare póssumus;
> ita húius insciéntia ac deméntia extorrém facit.

Sallustius in Iugurtino bello: sicuti videtis, extorrem patria, domo, inopem et coopertum miseriis || ecfecit. — Vergilius Aen. lib. IIII:

> finibus extorris, conspectu avulsus Iuli.

ENODA significat explana; et quae sit proprietas, manifestum est, hoc est, nodis exsolve. Accius Eurysace:

> tu abs té quod quaero enóda et quei sis éxplica.

idem Alphesiboea:

> quíd ita? tamne obscúre dictumst támve inenodabile?

Ennius Telepho:

> vérum quorum líberi letó dati
> súnt in bello, nón lubenter haéc enodari aúdiunt.

17 Naevius Lycurgo XI || 20 Accius Eurysace || 23 Turpilius Lemniis || 26 14, 11 || 27 IV, 616 || 4 Accius Eurysace || 6 Accius Alphesiboea || 8 Ennius Telepho.

17 Nevius *L, H*. — 19 lucis *Me;* locis *cdd.* — laceratos *M; cf. Pacuv. pg. 179 s. v.* tortu; decoratus *L, H_2, G,* decoratis *H_1*. — 22 extorris, regno exturbatus *potius quam* extorris regno, exturbatus *legendum Nonii lemmate fit probabile. — ceterum male, ut puto, Scal. obsequente Hermanno haec anapaestis dispescuit, quorum prior finiretur v.* extorris. — *certe illa haud dubie anapaestica, quae leguntur 193 s. v.* anfractum, *non potuere non intervallo distare longiore ab eis, quae habentur h. l.* — mari; *sequebatur ut puto* iactor. *fuit qui conic.* mori, *cui subiectum esset* opto *vel simile.* — 23 Lemnus *L, H*. — 24 possumus *M,* possunt *cdd.* — 25 insolentia *Maelius.* — ac *Bothius,* atque *cdd.* — 26 Iugurthino *cdd.; sed in L* h *m. 1 vel 2 supra add.* — sicut *fertur ap. Sall.* — 27 ecfecit *M;* et fecit *L, H_1,* effecit *H_2, G*. — Aene *L_1,* Aeneidis *L_2, H,* Aeneidos *ed. Bas.* — 2 conplexu av. *Verg.* — 3 explena *L_1*. — 4 exsolvo *L_1; illa* hoc — exsolve *f. glosema.* — Eurisace *L*. — 5 tu abs te quod quaero enoda *M;* tu autem quod quaero enoda (quero inoda *m. 1*) *L;* tu autem q. q. abs te enoda *H, G. apparet* abs te *nihil esse nisi dittographiam, quam vocant, illius* autem, *quod olim fuit* auste, *ideoque in L omissum,* in *G, H traiectum in locum alienum.* — qua sis *L_1*, quae sit *id. 2; quod ex init. l. irrepsit;* qui sis *H, G*. — 6 Alfesiboea *C*. — 7 quid ita? tamne *Both. ed. II;* quid tam *H_1*, quid itam *H_2, G,* qui ita *L*. — obscure dictum est *Bothius,* obscuri dicunt est *C* ('libri habent: quiditam obscuri dicunt est' *Me.*) — 8 Telefo *cdd.* — 9 laeto *L, H*.

Turpilius Demetrio:

ab ínitio, ut res sít gesta, enodá mihi.

Pacuvius Periboea:

gnate órdinem omnem, ut út erit, enodá patri.

M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: haec igitur nobis explicanda sunt; sed si enodatius, vos ignoscetis huius aetati. — Varro de vita populi Romani lib. primo: neque ita ut in singulis rebus diutius moremur, ut dixi, atque enodare subtilius velimus.

GRVMMVS dicitur agger, a congerie [dictus]. Accius Oenomao:

quemcúmque institeram grúmmum aut praecisúm iugum.

TORRVS dicitur fax: unde et torridare dicimus conburere. Accius Melanippo:

régina, escit témpus, cum hice tórrus, quem amburí vides.

idem Meleagro:

cúm suae vitae fínem, aetatis ínternecioném fore
Méleagro, ubi ubi tórrus esset ínterfectus flámmeus. ||

EXPECTORARE est extra pectus eicere. Accius Phoenissis:

incúsant ultro; a fórtuna opibusque ómnibus
desértum, abiectum, afflíctum ex animo expéctorant.

idem Erigona:

lóquere própere ác pavórem húnc meum éxpéctorá.

---

11 Turpilius Demetrio || 13 Pacuvius Periboea || 15 V, 9, 27 || 17 Varro de vita populi Romani lib. I || 20 Accius Oenomao || 23 Accius Melanippo || 25 Accius Meleagro || 1 Accius Phoenissis || 4 Accius Erigona.

---

14 gnate *Me*, gnato (gnito L_1) *cdd.* — ut ut erit *Palmer.*; ut dederit *C.* — enoda *Palmer.*, *Me*, enodat (inodat L_1) *cdd.* — pater H_1. — 16 sint *L*, H_1. — huius aetati *v.*; cuius aetati (aetatis *L*, *H*) *C.* *apud Cic. haec sunt:* huius enim aetati et huic nunc haec primum fortasse audienti servire debemus. — 17 lib. I *G.* — neque ita ut in *H*, *Me*; neque ita *L*, neque in ita *G.* — 20. 21 Crummus — crummum *prius L.* — dictus *sccl. M.* — conierie L_1. — precisum *H.* — lugum *L.* — 22 Torris H_2, *G.* — *in mrg. G:* torris lignum ardens. hic torre amat' obusto; *cf. Aen. VII, 506.* — *idem infra bis* torrus. — conburere L_1, comb. *rell.* — 24 escit *vel* essit *M*, erit *c.* — hice *Ribbeckius*; hic *cdd.* — torris *e corr. H.* — 25 idem *om. L.* — male agro *libri.* — 26 eum; tum *probabiliter Voss.* — suae *ed. a. 1476*; suum *cdd.* — aetatis *M*; ac fati *v.* — internetionem H_1, *prius L.* — 27 maleagro H_2, *G*; malo ago *L*, H_1. — ubi ubi *M*, ubi *H*, *G*, *om. L.* — torrus; *supra* u *eras.* i *H.* — interfaectus *H*; interflectus *G.* — *cet. cf. pg. 449 l.* interfici. — 1 Fenissis *L*, Finissis *H*, Foenissis *G.* — 3 aflictum L_1. — ex animo expectorant; *antiqua elocutio.* — 4. 5 Erigona: loquere *M* (loquere *iam Buechelerus*): Epigono eloquere *cdd.*; Epigonis *Me.* Epigoni *et* Erigona *saepius a librariis confusi.* — propere *Iun.*, proprie *cdd.* — pavore *L.* — *creticis numeris contineri intellexit v. Accii Buechelerus; v. per trim. iambicum discribunt Vossium secuti ita:* eloquere propere ac meum hunc pavorem expectora.

16 M.

Cicero de oratore lib. III:

túm pavor sapiéntiam omnem mi éxanimato expéctorat.

EXTISPICES proprie aruspices dicti sunt, quod exta spiciant. Accius Medea:

princípio extispicum éx prodigiis cóngruens ars te árguit.

Varro Serrano, *περὶ ἀρχαιρεσιῶν*: ait consulem mihi imperio cedere: subsilio et hostias et extispices disputantis relinquo.

LACTARE est inducere vel mulcere vel decipere. Accius Medea:

nisi ut ástu ingenium língua ludam et díctis lactem lénibus.

Pacuvius Iliona:

ne pórro te error, quí nunc lactat, máceret.

Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria:

quód prolubium, quaé voluptas, quaé te lactat lárgitas?

Accius Alcimeone:

tantum út frustrando láctans, vanans prótrahas.

Varro *Ὄνος λύρας*:

quibús suam deléctet ipse amúsiam
et áviditatem spéribus lactét suis.

---

6 III, 58, 218 (Ennii Alcmeonis versus) ‖ 9 Accius Medea ‖ 11 Varro Serrano ‖ 13 Accius Medea ‖ 15 Pacuvius Iliona ‖ 17 Caecilius Hypobolimaeo rastraria ‖ 19 Accius Alcimeone ‖ 21 Varro Ὄνος λύρας.

---

6 libro tertio *H*. — 7 *Ennii versus est*. — s. o. m. *Cic.*; s. mihi o. *G*, o. s. mihi *L, H*. — 8 Extispicis L_1. — propriae L_1. — aruspicis *L*, H_1; haruspices *Bamb*. — aspiciunt, *sed corr. m. 1 H*. — 10 extispicum *Scal.*; extispicium *C. illud verius propter r. m.* — 11 Serano *cdd*. — *αρχαιρεσιωνα* it *L, H (de G non constat)*. — imperio *M* (imperium *Oehlerus*), perum *H*, pelum *L, G*. — 12 hostia sed *cdd.*; hostias et *Me*; hostias ad *Oehlerus*. — extispicis *cdd*. — disputanti *id.*; disputantis *Me*; hostias extispici disputanti *Popma*. — 13 mulgere *C pr.* H_2. — vel *M*, vellere *v*. — 14 ludam *M*, laudem *cdd*. — 15 Pacubius L_1. — 16 ne, n *m. 2 add. in H*. — 17 Caelius *G*, Celius *L, H*. — hipobolimea *L*, H_2; scipobolimea H_1; hypobolimaea *G*. Hypobolimaeo (*ita cdd. Non. pg. 40 s. l.* rabere), Rastraria *Grauertus Analect. hist. et philol. pg. 75 sqq.; qui altero* Rastrariam *nomine vocatam* Hypobolimaeum *cum probabilitate statuit. — idem eandem esse fabulam haut absurde existimavit quae alibi* Hypobolimaeus *vel* Hypob. Chaerestratus *vocatur*. — *cet.* Hyp., Rastr. *solam adfert Non., in cuius archetypo priorem titulum saepius scriptum fuisse* Hypobol. *vel* Hypob. *compluribus demonstratur indiciis*. — 18 proluvium *cum ras. supra* p *et post* u H_1. — *cet. cf. Ter. Ad. pg. 373 s. l.* proluvies. — 19 Alcimaeone *G*. — *id. v. pg. 184 s. l.* vanans. — 20 tantum *Vossius*, tanta *cdd. l. utroque*. — frustando H_1. — 21 onos (*prius* onus) *H*, honos *G*, *om. L*. — lyras *cdd*. — *cet. cf. 171 l.* sperem. — 23 delectet et *cdd. h. l.* — 24. 25 letans *G*; lactans *docti; et ita N*. — *illa* laetans m. al. *merito suspectat Bentleius*. — delectatoo L_1.

Cicero Tusculanarum lib. IIII: malivolentia laetans malo alieno, delectatio, iactatio et similia.

SVCCVSSARE est susum frequenter excutere. Accius Philocteta:

ágite ac, vulnus neí succuset gréssus, caute ingrédimini.

Lucilius Satyrarum lib. III:

succusatoris, tardi taetrique caballi.

idem lib. XV:

Campanus sonipes succussor nullu' sequetur.

STRENA dicta est a strenuitate. Pomponius Pictoribus: ||

ádside, siquá venturast ália strena strénuae.

ADVLATIO est blandimentum proprie canum: quod et ad homines tractum consuetudine est. M. Tullius de deorum natura lib. II: canum vero tam *fida custodia tamque amans dominorum adulatio.* — *idem* de officiis lib. I: cavendum est ne adsentatoribus patefaciamus auris neve adulari nos sinamus. Lucretius:

gannitu vocis adulant.

Accius Prometheo:

tum ávolans,
pinnáta cauda nóstrum adulat sánguinem.

---

24 IV, 7, 16 ‖ 26 Accius Philocteta ‖ 28 Luc. l. IV ‖ 30 id. l. XV ‖ 32 Pomponius Pictoribus ‖ 3 II, 63, 158 ‖ 5 I, 26, 91 ‖ 6 V, 1070 ‖ 8 Accius Prometheo (Cic. Tusc. II, 10).

---

26 Succusare H_1, *Bamb.* — sursum L_2. — Filocteta *C.* — 27 vulmus *H.* — nei; ne *v.;* nec *cdd.* — succuset L_1, succusset *rel.* — cautae L_1. — 28 Luc.; *cf. 86 l.* caballus. — Saturarum *prius L.* — l. III *M;* l. IIII *cdd. h. l.* (III *prius H*), l. II *id. pg. 86.* — 29 succusatoris L_1, succussatoris *rell.* — taetri tardique *cdd. 86; hic* tardi rarique, *exc. quod in Fiechtiensi legitur* tardi bardique, *f. recte.* — 30 id. lib. XV; *cf. Gell. I, 16, 10.* — 31 sequatur *v. c. Dousae.* — 1 asside *C pr.* L_1. — strenuae *Passeratius* (strenue *Bentinus*), strenae *cdd.* — 2 Adulatio est *om. Bamb.; in L l. incipit a* blandimentum. — propriae L_1. — omnes L_1, omines *id. 2.* — consuetudines L_1. — 4. 5 fida — idem *add. docti, om. cdd.; in mrg. hab.* H_2*:* deest aliquid; *G:* hic desunt duae lineae, quae in autentico non erant scriptae. — assentatoribus *C pr.* L_1. — 7 *ita Lucr.;* canit (cannit *G*) vocis adulat *cdd.* — 9 *cf. Prisc. 907.* — tum av. *M* (sublime av. *Me*), tum mei v. *cdd.* — 10 pinnata *m. 1 L et H,* pennata *id. 2 cum G.* — adulat (adolat L_1); *i. e.* leniter atterit. — *non possum probare Me opinionem, qui haec verba a Cicerone, qui Tusc. II, 10 loco ex Prometheo Aeschyli verso eis utitur, de Accii tragoedia dicit translata. nam ex eis quae sunt tradita apud N, nisi hariolari malueris, non potest elici nisi illud* tum avolans *(in libris sinceris Tusculanarum legitur* advolans*). iam si compararis Ciceronis haec:* tum iecore opimo farta et satiata adfatim clangorem fundit vastum et sublime avolans pinnata cauda nostrum adulat sanguinem, *apparet ab auctore Nonii ea quae inter* tum *et* avolans *essent posita ut quae nihil ad rem facerent omissa atque omnia habita pro Accianis. tres autem continuos Accio versus surreptos a Cicerone nullo*

17 M.

MANDVCONES, qui *et* MANDVCI dicti sunt, et MANDONES, edaces. Pomponius Pictoribus:

magnús manduco's, cásmillus cantérius.

Lucilius:

atque ómnes mandonúm gulae.

Varro Bimarco:

mágna uti treméscat Roma et mágnae mandonúm gulae.

SENICA significat senex. Pomponius Pictoribus:

páppus hic aedís inhabitat, séneca non sescúnciae.

idem Praecone posteriore:

sét me exercet sénica nequam, néque illo quid faciám scio.

GRADARIVS est molli gradu et sine succussatura nitens. Lucilius Satyrarum lib. XIIII:

ipse ecu' non formonsu', gradarius, optimu' vector.

Varro Modio:

an quí gradu relínquat te tolútili,
meliús quam tute, mólliter vectús, cito.

EXDORSVARE, dorso nudare. Plautus Aulularia:

tu Machaério,
congrúm, murenam exdórsua, quantum potest.

---

22 Pomponius Pictoribus ‖ 14 Lucilius ‖ 16 Varro Bimarco ‖ 18 Pomponius Pictoribus ‖ 20 Pomponius Praecone posteriore ‖ 22 Luc. l. XIV ‖ 25 Varro Modio ‖ 28 II, 9, 1.

---

adduci possum pacto ut credam. quod cum ita sit, probabile est a grammatico nescio quo, qui haberet in adversariis suis verba Ciceronis sine nomine auctoris et fando de Prometheo Accii audisset, per errorem huic adscripta quae sunt illius. nam Nonius tanto est stupore, ut vel ea quae in locis citatis nominatim tribuuntur aliis scriptoribus illis qui adferunt adsignet. cf. Varronis Gerontodidascalum p. 261 s. l. cernere amittere. — **11** et *prius add. v.; om. cdd.* — et *alt. m. 2 add. in L.* — **12** Pistoribus *G m. 1.* — **13** manduco's *M* (manduco *Ribbeckius*); manducus *C.* — casmillus *Quicheratus;* camillus *cdd.* — *videtur agi de parasita ad cenam ituro ibique se cibis oneraturo.* — **15** gule *H.* — **16. 17** Varro — gulae *in mrg. m. 2 add. H.* — Bimarco *v.*, Vimargo *cdd.* — **17** uti *Meinekius;* ut *C.* — magne L_1. — **19** aedis inhab. *M;* in medio habitat *L, H,* in *om. G.* pappus in cavaedio habitat *Zangemeisterus; f.* p. hic cinaedus habitat. — senica *G.* — sescunciae *Turneb. XVII, 23;* sescuntiae L_1, H_1; sescuntia L_2, H_2, *G.* — **21** sed *C pr.* L_1. — **22** Cradurius L_1. — **23** Saturarum L_1. — **24** *cf. Luc. XIV, 18; 19.* — ipse; *f.* iste. — equus *G, H* (*hic prius* aequus). — formonsus L_1, formosus *rell.* — vector *v.*, victor *cdd.* — **26. 27** *ita M;* an qui gr. tol. te medius (melius *Ald.*) q. tute moll. vectus cito rel. *cdd.;* mediis campis (*pro* m. q. tute) *Me, qui primus agnovit trimetros.* — **28** Exdorsuare *Bamb.* — Plautus; *cf. pg. 95 l.* desquamat. — **29** Macerio *C.* — **30** merenam *L.* — potest *L, prius H;* potes *H post ras., G; item 95 C. cet. cf. comm. in 95 l. m.*

DELIRARE est de recto decedere. lira est autem fossa recta, quae contra agros tuendos ducitur ‖ et in quam uligo terrae decurrit. Pomponius Prostibulo:

> iámne abierunt? iám non tundunt? iámne ego in tutó satis?
> númquis hic restát qui nondum lábeas lirarít mihi?

id est, confoderit. Lucilius XXVI:

> quápropter delíro et cupide offícium fungo rúderum.

Plautus Amphitryone:

> . . . delírat uxor.

CENTVRIATIM dictum est abundanter et copiose: a centuriis, quae suffragium in comitiis ferebant. Pomponius Prostibulo:

> cóntinuo at te cénturiatim cúrrent qui paném petent.

RVMEN dicitur locus in ventre quo cibus sumitur et unde redditur: unde et ruminare dicitur. Pomponius Prostibulo:

> égo rumorem párvi facio, dúm sit, rumen qui ínpleam.

RVDVS stercus, quod raditur. Lucilius Satyrarum lib. XI:

> viai
> sternendai iaciendum huc agerem et id genu' rudus.

RVTRVM dictum est a ruendo. Pomponius Pannuceatis:

> sárculum hinc illó profectu's, íllim rediistí rutrum.

Lucilius Satyrarum lib. VIIII:

> frumentarius em modium hic secum adque rutellum
> una adfert.

1 Pomponius Prostibulo ‖ 4 Luc. l. XXVI ‖ 6 II, 2, 95 ‖ 9 Pomponius Prostibulo ‖ 12 Pomponius Prostibulo ‖ 14 Luc. l. XI ‖ 17 Pomponius Pannuceatis ‖ 19 Luc. l. IX.

31 delilari H_1; delerare *G*. — recedere *docti*. — lera *G*. — ricta L_1. **32** agros *in ras.* H_1. — in quam mugilo *L*. — decurrit *Bamb.*; decurrat *C*. **2** *post* ego sum *add. G, Vrbin. 307,* H_2. — **3** nunquis *C pr.* L_1. — restat *Bothius*; resistit *cdd.* — libarit L_1; lirarit, *v.* 5 deliro *G, sed utroque l.* e *ex* i *facto*. — **4** li. XXVI *ed. a. 1476*. — **5** cupide *v.*, cupidi *cdd.* — fungor H_2, *G*. — ruderum *Iun.*, ruberum *cdd.* — **6** Amfitrione *L, H*, Amfitryone *G*. — **7** delerat *G*. — **8** copioso a H_1; copiosa ea L_1. — **10** ad te *C pr.* L_1. — **11** simitur *L*. — **12** unde et r. d. *om. Bamb.* — **13** impleam *H, G*. — **14** rudus; *f.* raudus. — liber L_1. — **15** viai *Me*, vim *cdd.* — **16** sternendai *M* (sternendae *Me*), sternenda et *cdd.* — viai stern. *genetivus*. — aggerem *G*; agger *H*. — rudis, *sed corr.*, *G*. — **17** ruendo *Me*, radendo *(quod ex superiore l. irrepsit) v.* — **18** profectu's *Ribbeckius*; profectus *cdd.* — illum, i *supra* u *add. m. 1 vel 2, H, Gifanius*; illum *L*, H_2, *G*. — rediisti *Bothius*, redisti *cdd.* — **20** em *M*, est *v.* — adq. L_1, atq. L_2, atque *H, G*. — et *(om. ed. a. 1476)* rutellum *C*. — **21** una *ed. a. 1476*, unam *G*, unum *L, H*. — affert L_2, *H, G*.

18. 19 M.

Varro Marcopoli, *περὶ ἀρχῆς*: cui celer *δι' ἑνὸς λήμματος, ut λόγος* Antipatri stoici, filius rutro caput displanat.

NEBVLONES et TENEBRIONES dicti sunt, qui mendaciis et astutiis suis nebulam quandam et tenebras obiciebant aut quibus ad fugam [fugitivis] et furta haec erant accommodata et utilia. quod Homerus confirmat Iliados III:

εὖτ' ὄρεος κορυφῇσι νότος κατέχευεν ὀμίχλην,
ποιμέσιν οὔτι φίλην, κλέπτῃ δέ τε νυκτὸς ἀμείνω.

Pomponius Pannuceatis:

quid? eí nebuloni, quém pertaesumst paúperum?

Lucilius Satyrarum lib. XIIII:

Publiu' Pavu' Tuditanus mihi quaestor Hibera ||
in terra fuit, lucifugus, nebulo, id genu' sane.

idem lib. XX:

nugator cum idem ac nebulo sit maximu' multo.

Afranius Epistula:

huc vénit fugiens ténebrione tirrium†

Varro Papia papae, *περὶ ἐγκωμίων*: si et accusator et reus erunt tenebriones uterque, utrumque vituperato. — Varro Gerontodidascalo: Manius Curius consul, *in* Capitolio cum delectum haberet nec citatus in tribu civis respondisset, vendidit tenebrionem.

TRVAM veteres a terendo, quam nos diminutive **trullam** dicimus, appellari voluerunt. Pomponius Pannuceatis:

22 Varro Marcopoli ‖ 27 III, 10 ‖ 32 Luc. l. XIV ‖ 2 Lucilius l. XX ‖ 4 Afranius Epistula ‖ 6 Varro Papia papae ‖ 7 Varro Gerontodidascalo ‖ 11 Pomponius Pannuceatis.

22 celere *(adverbium) Roeperus. — graeca hic et v. 23 lat. litt. C.* — ut *add. Madv. Advers. II, 654.* — 23 legos *G.* — rutru *G.* — capud H_1. — 24 qui H_2, *G, Bamb.*; quia *L*, H_1. — 25 obiciebant *M*, obiciant *cdd.* — 26 fugitivis *om. Montepess., Paris. 7665.* — erunt *Montep.* — adcommodata *Bamb.* — vilia *id.* — 26—29 quod — *ἀμείνω huc trai. M; quae v. leguntur ante* Varro Geront. — quid H_1. — 27 omerus L_1. — *ιλιαδος* H_2, *G*; *ιναδος L*, H_1. — III *L*, in *G*, H_1, *ιπ* H_2. — Iliados *γ v.* — 28. 29 *ευτοπεος* — *ομιχκαην* — *καεπιηιεννυκτωςλμινον L; simillima H,* in quo legitur pro *κλέπτῃ δέ τε καυπινετε, m. 2 καηπιηετε. de G non constat.* — 30 Pannoceatis L_1. — 31 quid? ei *M*, quid dedi *cdd.* — pertaesum est *Bothius*, pertesunt *cdd.* — 33 Tuditanus mihi *Bouterwekius Quaest. Luc. 16*; m. Tubitanus H_1, *G*; m. Turbitanus *L*, H_2. — questor *C.* — 8 cum idem *M*; cuidem *cdd.* — at H_1. — 4 Epistola *H, ut vid.* — 5 tenebrionem *(ita docti)* Thurium *Guietus. sed illud* fugiens *collato Luc. sat. l. XIV probabile facit potius* tenebrio *restituendum (id quod etiam Buechelerus intellexit). itaque alio opus remedio. f.* h. v. f. tenebrio. nescis reum? — 6 *ενκωμιων L, ενaμιαπ* H_1, *id. 2 ἐνωμιων.* — 7 *pro* Varro *olim fuit* idem. — Gerontodidasculo H_1. — 8 in *add. Ald.*; om. *cdd.* — 9 tenebronem *cdd.* — 10 dimminutive L_2, H_1, *G.* — 11 Pannoceatis L_1.

múlier ubi *iam* aspéxit tam mirífice tutulatám truam.

Titinius Setina:

sapiéntia *gubernátor navem tórquet, non valéntia;*
cocu' mágnum aenum, quándo fervit, paúla confutát trua.

EVANNATVR dictum est ventiletur vel moveatur: a vannu, in qua legumina ventilantur. Pomponius Pannuceatis:

díxi ego illud futúrum. in prima vólvast; vix haerét miser.
évannetur! ét mea fecero ópera ut fiat ócius.

Lucilius Satyrarum lib. VII:

hunc molere, illam autem [ut] frumentum vannere lumbis.

idem lib. VIIII:

creisabit, ut si frumentum clunibu' vannat.

Varro de re rustica: ut quod levissimum est in eo atque appellatur acus ac palea evannatur foras extra aream.

VAFRVM est callidum et quasi valde Afrum et urbanum. Pomponius Praecone posteriore:

tergum várium, linguam *autém* vafram.

M. Tullius de republica lib. III: non sunt in disputando vafri, non veteratores, || non malitiosi. Afranius Divortio:

qui conére noctu clánculum
rus íre, dotem né remittas, pró vafer,
non ést ut latites ét nos ludas díutius.

PARTICVLONES dicti sunt coheredes, quod partes patrimonii sumant. Pomponius Praecone posteriore:

---

13 Titinius Setina ‖ 17 Pomponius Pannuceatis ‖ 20 Luc. l. VII ‖ 22 Luc. l. IX ‖ 24 I, 52, 2 ‖ 26 Pomponius Praecone posteriore ‖ 29 III, 11, 26 ‖ 30 Afranius Divortio ‖ 5 Pomponius Praecone posteriore.

---

12 iam *add. M.* — ubi conspexit *Bothius.* — mirifice tu *in ras. H.* — trullam H_2, *G.* — 13 Titinnius L_2, *H*, *G.* — 14. 15 gubernator — valentia *add. docti; cf. 503; 87; 249; 186* fervit; confutare; valentia. — magnus *cdd. pr.* H_1. — paula *leg. pg. 87;* paulo *cdd. h. l.* — tua L_1. — 16 Evannatur *Quicheratus;* Evannetur *v.* — ventuletur L_1. — bannu L_1; vanno, *sed* o *in ras. Bamb.* — 18 in *add. m. 2 H.* — volvast *M*, valva est *v.* — heret *C.* — miser *Bothius*, misera *cdd.* — 19 et mea fecero opera ut fiat ocius *M*, et m. ocius op. ut fiat fec. *cdd.* — 21 ut frum. *id.*; ut *del. M.* — vannaere H_1. — lumbis *Mc*, tum vis *cdd.* — 23 creisabit *M* (crissabitque *Dousa pater*); *f.* crusabit; *cf. comm. in Luc. IX, 42;* cursavit *cdd.* — 24 re *add. in L m. 2.* — *add.* r. lib. I; *om. cdd. saec. XV, L, G, P; itaque etiam ab H abesse probabile est.* — levis levisimum H_1. — 25 accus L_1. — ac palea *om. Varr. libri.* — paleae vannatur *L*, *H.* — area *cdd.* — 28 lingavam, *fact. ex* lingavum, *si recte intellego Sieversium, H;* linguam *L*, *G.* — autem *add. M.* — 29 afri *L*, H_1. — 1 clamculum L_1. — 2 rus ire *Gulielm.*, brusire *C.* — remittas, pro *M;* remittat *L*, repromittat *G*, *item puncto supra ultimam litt. add. m. 2 H;* repromittas *v.* — 3 non est *M*, honeste *v.* — laudas *L*, H_2, *G.*

20 M.

áge modo, sta gárri; produc párticulones ántibus.

CLEPERE est furari: tractum a κλοπῇ, verbo graeco. Accius Erigona:

eáque [ut] hoc causa, ut néquis nostra vérba cleperet aúribus.

Plautus Pseudolo:

rape, clepe, harpaga.

M. Tullius de re publica lib. quarto: non modo ut Spartae, 'rapere ubi pueri et clepere discunt'. Pacuvius Hermiona:

sérmonem hic nostrum éx occulto clépsit, quantum intéllego.

Varro Octogessi:

séque ópifició nón probitér clépere ◡ – –

CORPORARE est interficere et quasi corpus solum sine anima relinquere. Ennius Andromeda:

córpus contemplátur unde córporaret vúlnere.

Accius Stasiastis vel Tropaeo Liberi:

córporare abs térgo es ausus?

CIRCVS dicitur omnis ambitus vel goerus: cuius diminutivum est circulus. Accius Andromeda:

quod lúna circos ánnuo in cursu ínstitit.

---

7 Accius Erigone ‖ 10 I, 2, 6 ‖ 12 de re publ. l. IV ‖ 13 Pacuvius Hermiona ‖ 15 Varro Octogessi ‖ 18 Ennius Andromeda ‖ 20 Accius Stasiastis ‖ 23 Accius Andromeda.

6 sta *pro* ista; stic *L, H*. — garro H_1. — produc part. *M*, part. (particolones H_1) produc *cdd*. — *cet. cf. d. r. m. 421 sq.* — 7 a κλοπῇ *M* (a *κλέπτω ed. a. 1476*); a clope, o *supra* o *scr. m. 2, L, H*; a *(tum ras.)* clope (*fuerat* clopae), *tum ras.* H_1; a clopeo *Montepess.*; a clopoe *G, Bamb*. — greco *L, H*; *illud* v. gr. *vid. delendum*. — 8 Erigone *Quicheratus*, Epigone *cdd.*; Epigonis *Me*. — 9 eaque ut *cdd., del.* ut *Iun*. — ut *L*, H_1, aut H_2, *G*. — aur. v. cl. (v. *add. m. 2 H*) *cdd., corr. Voss*. — 10 Pseudulo *G*. — 11 arpaga *C*. — r. cl. teno h. *cdd. Pl*. — 12 lib. IIII *H, G*. — *post* ut *erasa litt. in L, H*. — parte H_1; spartae *id. 2*; sparte *L, G*. — *illa* 'rapere — discunt' *recte dixit Madvigius ad Cic. de fin. V, 25, 74 et propter* clependi *verbum et propter traiectum relativum videri ex poeta adsumpta; et potuit tetr. troch. initium constitui sic:* rápere ubi puerís et clepere díscunt. — 13 *post* discunt *cd. Fabri et edd. quaed. ut a. 1526 (non 1476; 80; 98) adsumpta addunt ex Cic. haec:* idem de natura deorum lib. III [27, 68] 'agnum inter pecudes aurea clarum coma quondam *(ita cd. Fabri;* quendam *v.)* Thyestem clepere ausum esse e regia'; *om. C*. — Pacubius L_1. — ermiona, *fact. ex* ermione *H*. — 14 culto L_1. — clepsit *Me; cf. Madvig. ad Cic. de fin. V, 25, 74;* clepit *v*. — quandum H_1. — 15 Octogiessi *cdd*. — 16 sequae *L*. — opificio, *mut. radendo in* opifico *H;* opifico *L, G*. — proviter *C; cf. 510 s. v.* probiter. — 17 Corporare; *de hac glosa amplius quaerendum. male Bergkius Op. I, 356* torporare. — sorum H_1. — 20 tropeo *C*. — Liberi *Scriver.*, libro I *cdd.; cf. comment. ad pg. 28 l.* compedes. — 21 abs t.; abs ter *in ras.* H_1. — 22 goerus; *ita p. 189* zonatim, per goerum; girus H_2, *Bamb. (sed hic* i *in ras. duar. litt.)* = *idem in G supra scr*. — dimminutivum *C*. — 24 quod *pro* quot. — circos *M…*

MEDICINAM dicimus et venenum: tractum a Graecis, qui venenum φάρμακον appellant. Accius Phinidis:

sémentim sterilem ésse illius ópera et medicina aútumans.

CERNVVS dicitur proprie inclinatus, quasi quod || terram cernat. Lucilius Satyrarum lib. III:

cernuus extemplo plantas convestit honestas.

Vergilius lib. X:

eiectoque incumbit cernuus armo.

Lucilius Satyrarum lib. XXVII:

módo sursum, modó deorsum, támquam colus cérnui.

Varro de vita populi Romani lib. I: etiam pellis bubulas oleo perfusas percurrebant ibique cernuabant. a quo ille versus vetus est in carminibus:

íbi pastores lúdos faciunt córiis Consuália.

STRICTVRAE dicuntur proprie scintillae quae de ferro ferventi eunt: quod aut stricte emittantur, id est celeriter, aut quod oculos suo fulgore praestringant. Vergilius lib. VIII:

striduntque cavernis
stricturae Chalybum et fornacibus ignis anhelat.

Lucilius Satyrarum lib. III:

crebrae ut scintillae in stricturis, quod genus olim
ferventi ferro.

CVIRITARE est clamare, tractum ab is qui Quirites invocant. Lucilius Satyrarum lib. VI:

---

26 Accius Phinidis || 1 Luc. l. III || 3 X 894 || 5 Luc. l. XXVII || 7 Varro de vita pop. Rom. lib. I || 13 VIII 420 || 16 Luc. l. III || 20 Luc. l. VI.

---

circulos *cdd.* — curso *C*; cursu *Vatic.*; *Lips.* — **25** *totum l. om. Bamb.* — venenum — qui *om. L.* — Grecis *H.* — **26** farmacon *C.* — Phinidis *v.*; Finidis H_2, *G*, Fenidis H_1, Finisdis L_1, Fenissis *id. 2.* — **27** sementim *Me*, sevenis *cdd.* — opera et *Me*, operast L_1, *H*, *G*; e *supra* a *scr.* L_2; st *in ras.* H_2. — **28** Cernuus — lib. III *infra add. in G.* m_1. — propriae *L.* — **1** Lucil.; *cf. comm. Lucil. in III, 43.* — **2** comvestit *L et prius H.* — **3** X lib. *cdd.* — **5** lib. XXVII; *cf. 200 l.* collum. — **6** *de petauristis bene intellegit Scal.* — rursum L_1. — diorsum *id.*; *f.* devorsum. — colus *C*, collus *v.* — **8** perfusas *docti*, pertusas *cdd.* — **10** ibi *H*, *G*; sibi (*praec.* s) *L.* — **11** *cf. comment. in 524* stricturae. — Stricture H_1. — propriae L_1. — scintilleque (q: L_1) L_1, H_1. — **12** stricte *Bamb. m. 2*; *rell.* strictae. — emitantur — cael. *H.* — oculis *L*, *Bamb.*; *sed in hoc corr.* — **13** sui *C*; suo, o *fact. ex* i *Bamb.*; *f.* vi fulgoris. — praestringant *v.*, perstringant *cdd.*; *cf. 34* praestringere. — **14** str. c. *add. M.* — **15** calibum *L*, *H*, calidum *G.* — **17** cebraet H_1. — genus *in H add. m. 2.* — **19** Quiritare (Quirittare *prius H*) *cdd.* — iis L_2, H_2, *G*; bis *Bamb.* — **20** Luc.; haec — heiulitabit *etiam ap. Varr. VII, 103 extant.*

21. 22 M.

haec, inquam, rudet e rostris atque heiulitabit,
concursans veluti ancarius clareque quiritans.

Nigidius Commentariis grammaticis: clamat, quiritatur.

CARIES est vetustas vel putrilago: unde cariceum† veter(dixerunt. Lucilius Satyrarum lib. VII:

ne auriculam obsidat caries ne vermiculique.

Turpilius Leucadia:

ei périi! viden ut ósculatur cáriem? num hilum illaéc pudet?

Afranius Privigno:

nemo ílla vivit cário curiósior.

VIROSAE mulieres dicuntur virorum appetentes vel luxuriosa Lucilius Satyrarum lib. VII:

dixi. ad principium venio. vetulam atque verosam
uxorem caedam potius quam castrem egomet me.

Afranius Divortio:

vigiláns ac sollers, sícca, sana, sóbria, ||
virósa non sum; et sí sim, non desúnt mihi
qui ultró dent: aetas íntegrast, formaé satis.

CAPRONAE dicuntur comae quae ante frontem sunt, quasi a c: pite pronae. Lucilius Satyrarum lib. VII:

iactari caput atque comas fluitare capronas,
altas, frontibus inmissas, ut mos fuit illis.

23 Nigidius Commentariis grammaticis || 25 Luc. l. VII || 27 Turpili: Leucadia || 29 Afranius Privigno || 32 Luc. l. VII || 35 Afranius Divortio || 4 Lu(l. VII.

21 rudit H_1. — ex *ap. Varr.* — utque H_1. — heiulitabit *docti;* heil tabit *Varr. Flor.;* heiulitavi H_1*; id. 2* heiulavit; heiulitavit *L, G* (*in h(testatur Schneid. legi* heuilictavit, *sed puncto posito infra* c). — 22 concu: sans, *i. e.* trepidans. — angarius (*sec. Onions.* anxarius) *prius H.* — quirit: H_1. — 28 Commentariis *docti,* commento *cdd.* — quiritatur *Turneb., Scal al.;* quiritatum *cdd.;* quiritat *Oudendorp. ad Appul. I, 471; cf. Dion 377.* — *cet. vid. scribendum:* quiritat, clamat; *cf. lemm. Non.; pg. 40 l.* ti: tinnire. — 24 cariceum; *puto* cariosum. — 25 Sityrarum *L.* — 26 vermicul quae L_1*; f.* ne vermiculive. — 28 hei perii *Gulielm. Verisimil. II, 2:* ciperi *C.* — non *pro* num H_1. — hilum *M,* illum *v.; cf. Pacuv. pg. 510 s.* amiciter. — illa ecpudet *L,* illa ec pudet H_1; *supra* ec oc H_2*; in mar: tamen m. 2* illaec; illa haec *G.* — illaec *subiectum.* — 30 nemo illa *om. I* — cari *pro* carie *id.* — 31 Virrosae *H.* — appetentes *C pr.* L_1. — 33 venio *fuit qui coniceret* redeo. — virosam L_2, H_2, *G* (am H_1). — 34 cedam *cdd.* — 1 sim *Stephan.,* sum *cdd.* — desint *Quicheratus.* — 2 forme L_1. — 3 Capron — come L_1. — 4 XV *Me, ed. Bas., haud dubie operarum errore;* VII *C.* — 5 iactari *P. Iun. ap. Gerlachium;* actari *cdd.* (acta, *tum ras., suprascr. m. :* r, i *H*); aptari *male Ald., Iun., Me.* — comes *G.* — fluitare *v.,* fruitare (— 6 altis frontibus *Oudendorp. ad Appul. II, 15.* — inmissas *G,* immissa *H,* missas *L.*

CEREBROSI dicuntur ad insaniam faciles, quibus frequenter cerebrum moveatur. Lucilius Satyrarum lib. XV:

te privum cum istis, insanum hominem et cerebrosum.

GLISCIT est concalescit et colligitur vel crescit vel ignescit. Turpilius Philopatro:

. . cum te sálvum video, ut vólui, gliscor gaúdio.

Accius Aeneadis [dis]:

summa úbi perduellumst? quórsum aut quibus ec pártibus
gliscúnt?

Pacuvius Periboea:

séd nescioquid núnc est: animi créscit, gliscit gaúdium.

Sallustius Histor. lib. III: neque iam sustineri poterat inmensum aucto mari et vento gliscente.

Vergilius lib. XII:

hau secus accenso gliscit violentia Turno.

M. Tullius in Hortensio: ad iuvenilem lubidinem copia voluptatum gliscit illa, ut ignis oleo. — Plautus Asinaria:

témpus est subdúcere hinc me: púlcre hoc gliscit proélium.

STOMIS dicitur ferrum quod ad cohibendam equorum tenaciam naribus vel morsui inponitur, graece, *ἀπὸ τοῦ στόματος*. Lucilius Satyrarum lib. XV:

truleu' pro stomide huic ingens de naribu' pendet.

TRICONES, morosi et ad reddendum duri. Lucilius Satyrarum lib. XI:

---

8 Luc. l. XV ‖ 11 Turpilius Philopatro ‖ 13 Accius Aeneadis ‖ 16 Pacuvius Periboea ‖ 18 Sallustius Hist. lib. III ‖ 20 Aen. XII, 9 ‖ 22 M. Tull. Hortensio ‖ 23 V, 2, 63 ‖ 26 Luc. l. XV ‖ 29 Luc. l. XI.

---

7 frequenter *om. Me, ed. Bas. cum G.* — 9 privum *M*, primum *v.* — 10 concalescit *M*, congelascit *cdd.* — 11 Filopatro *L, H_2, C;* Filopater H_1. — 12 clioscor L_1. — 13 Aenacadis *H.* — dis *(*di *H_2, L) del. M.* — 14 ubi *Grotius*, tibi *cdd.* — quorsum *Both. 2 (*quosum *Ribbeckius);* quorum *cdd.* — ec *M (ex Ribbeckius);* a *Gulielm.;* se a *cdd. (*quibu' se a partibus *Vossius).* — 16 Pacubius L_1. — 17 nunc *M*, nam *v.* — crescit *M*, horrescit (orrescit *H*) *cdd.* — et gliscit *id.;* gliscit *v.* — 18 Historiae *cdd.* — susteneri L_1. — 19 immensum *C pr.* L_1. — 21 hau *M*, aus L_1, haud *rell.* — cliscit L_1. — 22 M.; men L_1, H_1. — libidinum L_1. — 24 pulcrae L_1, pulchrae L_2, pulchre *H, G.* — 25 Stomis *Salmas.;* Postomis *v.* — 26 imponitur *L_2, G, Bamb.* — grece, *L, H; illud* graece *omis. Quicheratus.* — 28 pro stomide *Salmas., cdd.* postomide *(*posomide *H_1).* — uhic H_1. — 29 redendum H_1. — Lucilius; *cf.* 338 *l.* leutum, facile. — lib. XI *cdd. l. utroque; lib. XV ad servandam lemmatum Lucilianorum continuitatem cum Scotomullero Schmidtius pg. 70; item in seq. l.* lib. XVII.

22. 23 M.

> Luciu' Cotta senex, Crassi pater huiu' panaethi,
> magnu' fuit trico nummariu', solvere nulli
> lentus;

id est, facilis.

SAGAE mulieres dicuntur feminarum ad lubidinem || virorum indagatrices; unde et s a g a c e s canes dicuntur, ferarum vel animalium quaesitores. Lucilius Satyrarum lib. VII:

> aetatem et faciem ut saga et bona conciliatrix.

Turpilius Boethuntibus:

> nón ago hoc per ságam pretio cónductam, ut vulgó solent.

LAPIT significat obdurefacit et lapidem facit. Pacuvius Periboea:

> lapít cor cura, erúmna corpus cónficit.

MVNES aput veteres dicebantur non a largitione, [ignota erat] sed consentientes ad ea quae amici velint. Pacuvius Doloreste:

> animúmque * * *

*Sallustius Iugurtino bello: nam etiam*tum largitio multis ignota erat: munificus nemo putabatur nisi pariter volens. — Lucilius lib. XXVI:

> múnifici comésque amicis nóstris videamúr viri.

PETVLANTIA dicta est a petendo. M. Tullius de re publica lib. IIII: itaque a petendo petulantia; a procando, id est poscendo, procacitas nominata est.

3 Luc. l. VII || 5 Turpilius Boethuntibus || 7 Pacuvius Periboea || 10 Pacuvius Doloreste || 12 103, 6 || 13 Luc. l. XXVI || 16 de re publica lib. IV.

31 Lucius *Gulielmius, al.;* Lucilius *L, H_1; om. H_2, G, hic; item omnes cdd. 338. sed librariis utroque l.* Lucilii *nomen praegressum fraudi fuisse apparet.* — panaethi; *πavaίθov Iun.* — paneci *G,* paceni *L, H;* pacem *cdd. 338.* — Panaeti *(per vocativum) al. cum ed. a. 1476.* — **34** *illud* id est facilis *ex 338 huc videtur illatum.* — **1** dic. *vel h. vel prox. v. f. del.* — feminarum *Quicheratus,* feminae *cdd.* — libidinem L_1. — **2** indagatricis L_1. — et *add.* L_2. — **4** etatem *L.* — **5** Boethontibus L_2, H_2, *G,* Boethotibus L_1, H_1. — **6** sagum L_1. — praetio *L, H.* — solunt L_1. — **7** Pacubius L_1. — **9** *cf. 137* munia. — *om. h. l. Bamb.* — Mones *C.* — apud *C pr.* L_1. — non a l. *ed. a. 1476; cdd.* nonam largiatia (a *alterum m. 2 fact. ex alia littera H,* largitia (a *superscr.*) *G*). — ignota erat *ut ex Sall. verbis huc illatum del. Me, Guietus;* quae ignota erat *ed. a. 1476.* — **10** consencientes *G.* — ad ea *H, ut vid., v.;* ad id *L, G.* — quaexamici *L; etiam in H post* ae x, *ut vid., litt. erasa.* — Duloreste L_2, H_2, *G.* — **11** animum quae *C pr.* H_1. — animumque munem *Stieglitzius.* — **12** Sall. Iugurth. — etiam *add. Me.* — **13** neme *L.* — pariter *Sall.;* rariter *C.* — **16** deruntt H_1; de re *rell.* — **17** a procando *Bentinus et ut puto Aldus;* a precando (*m. 2* a recando) *H,* a praecando *G,* a petendo *L.*

PROCACITAS a procando vel poscendo: unde et proci dicti sunt matrimoniorum || petitores. M. Tullius de re publica lib. IIII: a procando, id est poscendo, procacitas nominata est. Terentius Hecyra:

malígna multo et mági' procax facta ílicost.

Livius Aegistho:

quin, quód parere méa vos maiestás procat,
tolerátis *animis* témploque hanc dedúcitis?

CALENDARVM vocabulum proprium Varro conplexus est de vita populi Romani lib. I: itaque calendis calabantur, id est vocabantur, et ab eo calendae appellatae, quod est tractum a Graecis, qui καλεῖν vocare dixerunt.

CONSVLVM et PRAETORVM proprietas, quod consulant et praeeant [populis], auctoritate Varronis ostenditur, de vita populi Romani lib. II: [quod] idem dicebantur consules et praetores; quod praeirent populo, praetores; quod consulerent senatum consules.

IGNOMINIA est nominis nota. M. Tullius de re publica lib. IIII: censoris iudicium nihil fere damnato offert nisi ruborem. itaque, ut omnis ea iudicatio versatur tantummodo in nomine, animadversio illa ignominia dicta est. Lucilius lib. XXVIIII:

Apólost numen, quí te antiquis nón sinet
delíciis maculam atque ígnominiam inpónere.

---

20 de re publica lib. IV || 21 I, 2, 84 || 24 Livius Aegistho || 27 de vita pop. Rom. lib. I || 1 de vita pop. Rom. lib. II || 5 de re publica lib. IV || 8 Luc. I. XXIX.

19—26 *illa* Procacitas — deducitis *ap. Ald., Iun., Me posita post l.* Consulum. — **19** a procando *v.*, a precando *H, Bamb.* (e *in ras.*), a praecando *L; de G non constat.* — id est poscendo dicitur *ed. Bas., ut Ald., Iun., Me;* vel poscendo *C, Bamb., exc. quod ex G nihil notatum de* vel. — **20** petitoris *prius H.* — **21** a proc. *v.;* a prec. *H*, a praec. *L, G.* — precacitas H_1. — *post* nom. est *repetita illa* procacitas a praecando (mut. *in* precando *H*) *C.* — **22** Haecyra L_2, *H*, Haecira L_1. — **24** Hegisto *L, H*, Egisto *G.* — **25** quod *accusat.* — m. vos mai. procat *Bothius;* v. mai. (magistas *L*, H_1) m. pr. *cdd.; quo admisso parum eleganter arsis solvitur quinta.* — **26** animis *add. M.* — **27. 28. 29** Calendarum — Calendis calabantur — Calendae *L, H, Bamb., ex more Nonii;* Kal. *G.* — conplexus L_1, complexus *(prius* complexus *H) rell.* — de vita praeterita lib. I *Bamb.;* lib. VI *prius H.* — appellate L_1. — Grecis L_1, *H.* — **30** καλεῖν *v.;* calin *cdd.* — **1** populis *seclus. M.* — **2** quod *del. M.* — senatum *Popma, Passerat., Lips.; cf. Varr. d. l. lat. V,* 80; senatui *cdd.* — **5** libro *in ras.* H_1. — **6** fere — affert (offert *M*) *v. d. ap. Maium*, ferre — offerent *C* (offerent *lineis m. 1, punctis 2 add. deletum H*, obferent, *m. 2* offerent *L*); *f. scr.* fert (*praecessit* o). — **7** omnes *L, prius H, G.* — **9** Apolost *C.* — numen *quid. ap. Me 1;* nomen *cdd.* — **10** delicis *M;* deliciis *ed. a. 1476.* — imponere *C pr.* L_1.

24. 25 M.

FIDEI proprietatem exemplo manifestavit M. Tullius de re publica lib. IIII: fides enim nomen ipsum mihi videtur habere, cum fit quod dicitur.

PORTITORES dicuntur telonearii, qui portum obsidentes omnia sciscitantur, ut ex eo vectigal accipiant. M. Tullius de re publica lib. IIII: nolo enim eundem populum imperatorem et portitorem esse terrarum. optimum autem et in privatis familiis et in re publica vectigal duco esse parsimoniam. — Plautus Menaechmis:

pórtitórém domúm dúxi: ita ómném mihí
rém necésse éloquíst, quídquid égi átque agó.

M. Tullius de officiis: primum inprobantur quaestus, qui in odia hominum incurrunt, ut portitorum, ut feneratorum. — Terentius Phormione:

sed epístulam ab eo adlátam esse audiví modo
et ad pórtitores ésse delatam.

Plautus Asinaria:

égo pol istum pórtitorem prívabo portório.

Vergilius lib. VI:

portitor ille Charon.

Varro Mysteriis: aes defraudasse || coponem, obbam luto obplevisse, cum portitore serram duxe.

SEDITIONIS proprietas a M. Tullio manifestata est in lib. de re publica VI: eaque dissensio civium, quod seorsum eunt alii ab aliis, seditio dicitur.

HAMIOTAS, piscatores, ab hamis Varro Bimarco voluit appellari:

11 de re publica lib. IV || 15 de re publica lib. IV || 18 I, 2, 8 || 21 I, 150 || 23 I, 2, 99 || 26 I, 3, 7 || 28 VI, 326 || 1 Varro Mysteriis || 3 de re publica lib. VI. || 6 Varro Bimarco.

11 exemplum L_1, H_1. — **14** teloniarii H_1 *et testante Gerlachio* L; teloneari L_1 *secund. Zangem.*; telonearii L_2, H_2, *G*. — **15** sciscitentur *C*, *non Bamb.* — ut H_1, et *rell.* — **18** Menechmis *C* (Menechimis L_1). — **19. 20** *emendarunt docti ex Plauto;* dixit *C*. — omnem *et* rem *om. id.* — necesse est eloqui *id.* — quidquid L_1, quicquid *rell.* — **21** men H_1. — inpr. L_1, impr. *rell.* — questus *C*. — **23** Formione *id.* — **24. 25** epistolam *L*, H_1. — allatam *C pr.* L_1. — audivi — esse *m. 2 in mrg. add. H.* — portitores *Ter.*, portitorem *cdd.* — dalatam L_1. — **29** ortitor H_1. — Caron *C*. — **1** Misteriis *H*. — cauponem H_2, *G*. — obbam *Cuiac.*, bovam *cdd.* — obplevisse *M*, oblevisse *v.*; *cf. Corn. Nep. v. Hannib. 9, 3.* — **2** cum *I. Fr. Gron. observ. IV, 5; Rothius;* tum *cdd.* — **3** a Marcus Tullius L_1. — **4** caquae *L*. — dissensio *Serv. Danielis ad aen. I, 149;* dissensione *cdd.* — seorsis *prius H.* — ab aliis *Clericus*, ad alios *Serv. Dan. et ita C exc. quod* alias H_1, lios (*voluerat prius librarius* lius) L_1. — **6** Hamiotos; *cf. Pl. Rud. 310.* — ap H_1. — amis *G*

. . . chortís cocorum atque hámiotarum aúcupumque.

VALGVM est proprie intortum. Novius Militibus Pometinensibus:

válgus, ventriósus, genibus mágnis, talis túrgidis.

VATAX et VARICOSVS, pedibus vitiosis. Lucilius lib. XXVIII:

ut si progeniem antiquam, quast Maximu' Quintus,
qua varicosu', vatax.

CATAX dicitur quem nunc coxonem vocant. Lucilius Satyrarum lib. II:

Hostiliu' contra
pestem permitiemque catax quam et Maniu' nobis.

SILONES superciliis prominentibus dicti, significatione manifesta. Varro Γνῶθι σεαυτόν: 'nonne hominem scribunt esse grandibus superciliis, silonem, quadratum?' quod Silenus hirsutis superciliis fingeretur.

BRONCI sunt producto ore et dentibus prominentibus. Lucilius Satyrarum lib. III:

broncu' Bovillanus dente adverso eminulo hic est,
rinoceros.

COMPERNES dicuntur longis pedibus. Lucius Satyrarum lib. XVII:

---

8 Novius Militibus Pometinensibus ‖ 10 Luc. l. XXVIII ‖ 13 Luc. l. II ‖ 18 Varro Γνῶθι ϲεαυτόν ‖ 21 Luc. l. III ‖ 25 Luc. l. XVII.

---

7 choortis, *supra* oo *scr.* h, *G;* cohortis *L, H;* chortis *Buechelerus (qui et versum agnovit); cf. Varr. d. l. lat. V, 88.* — amiotarum *L.* — 8 Valgus *prius H.* — propriae L_1. — 9 ventriosus *Buechelerus coll. Pl. Merc. 639;* veternosus *cdd.;* veterinosus *parum apte Bothius.* — 10 vatax et varicosus *docti,* vatrax et vatricosus *cdd. cum gl.* — vitiosus *Bamb. 2.* — 12 vacax *(om. v.)* qua varicosus vatax (vatrax H_1) *C.* — *manca haec in fine Nonii culpa; cf. comm. in Luc. XXVIII, 41.* — *cet. gl., mrg. II et G haec habent:* vatrax et vatricosus tortis (intortis *H, G*) pedibus a rane (araneae *H, G*) vocabulo, que (quod *G*) grece votrax dicitur. — *eadem in margine Victoriani; cf. Mercerum ad h. l.* — 13 caxonem L_2, *Bamb.* — vacant *H.* — Lucilius; *cf.* 218 l. permities. — 15 Hostilius *Gerlachius,* hostilibus *cdd.* — 16 permiciemque *L,* H_2, *G,* perniciemque H_1. — Maniu' *M,* Manlius *v.* — 17 Supones *prius L.* — manifestas *H.* — 18 gnotiseauton *C.* — hominem *Oehlerus,* non unum *cdd.; f.* hunc unum. — *fuit qui haec trochaicis dispesceret versibus ita:* nónne hunc unum scríbunt esse grándibus supércilis, | sílonem, quadrátum? — 19 hyrsutis *G;* hirsustis *H.* — *Socratem significari et illa* quod — fing. *Nonii esse adn. Hemsterhusius ad Luc. dial. mort. 20, 4.* — *cet. n. N.; cf. Fest. 340* silus; *Loew. Prodrom. 392.* — 21 Bronci (Pronti *Bamb.*); *n. N.; cf. comm. in Luc. III, 5.* — 23 Bovillanus *Turneb. XVII, 24;* novitlanus *cdd.;* obit (*i. e.* accedit) lanius *Dousa pater;* ovat lanius *Iun.* — hoc est *F. Dousa.* — 24 *cf. Prisc. 688* Lucilius in IIII (VII *Lugdun.,* VIIII *Caroliruh.*) Aethiopus dixit pro Aethiops: rin. v. Aeth.; *quae huc revocavit recte Dousa pater.* — velut Aethiopus *add. Prisc.* — 25 Compernis L_1; Comperni *Bamb.* — 26 XVII *L, prius H;* XVI *G, H post ras.*

num censes καλιπλόκαμον, καλίσφυρον ullam ||
tum licitum esse uterum atque etiam inguina tangere mammis?
Tyronem eupatereiam aliquam rem insignem habuisse,
verrucam, naevum pictum, dentem eminulum unum?
conpernem aut varam fuisse Ἀμφιτρύωνος ἄκοιτιν
Alcmenam? atque alias, Ledam ipsam denique nolo
dicere: tute vide atque disyllabon elige quodvis.

VARI dicuntur obtortis plantis. Lucilius Satyrarum lib. XVII:

conpernem aut varam fuisse Ἀμφιτρύωνος ἄκοιτιν?

nam et varices inde dicuntur venae in suris inflexae vel obtortae. Varro epistula ad Neronem: nam si tuam *heri* redam non habuissem, haberem varices.

LINGVLACAE dicuntur verbosi. Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων: quare resides lingulacae, optrectatores tui, iam nunc murmurantes dicunt:

μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μειμήσεται.

RABVLAE, litigiosi: a rabie dicti. Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων: ille [ales] gallus, qui suscitabat aitharum† Musarum scriptores? an hic qui gregem rabularum?

7 Luc. l. XVII || 10 Varro Epistula ad Neronem || 12 Varro Papia papae || 16 Varro Papia papae.

27 num *Scal.*, nunc *cdd.* — CALIPLOCAMORA δαλιcφυρον *L, G, H,* *in quo tamen m. 1 fuit* λααιcφυρον; *id. 2, G* δαλcφυρον; *cet. cf. comm. in Luc. XVII, 1.* — ullam *Scal.*, illam *cdd.* — *post* illam *dimidiatus v. vacat in G.* — 1 tum *M*, non *v.* — atque *Iun.*, aquae *C.* — 2. 3 *hos v., qui in libris positi sunt post 6, huc traiecit Hauptius.* — Tyronem *M* (*prius* Τυρὰν) — eupatereiam *Hauptius;* ϱιν (*vel* pin) ευπατεϱει. an *fere C.* — nevum *G*, H_2, neunum *L*, H_1. — pictum *Iun*, dictum *cdd.* — eminalum *L*, H_1. — 4 compernem *C pr.* L_1. — baram L_1, aram H_1. — Ἀμφιτρύωνος *Hauptius;* ἄκοιτιν *Iun.;* Amfitreonis (Amfytreonis *G*, Amfitrenis *L*) acoetin (aquoetin *H*) *C.* — 5 *f.* atquei. — Ledam *v.*, lenam (menam *prius L*) *cdd.* — 6 dissyllabon *L*, dissillabon, *tum* disillabon *H.* — 8 compernem *C pr.* L_1. — Amfitrionis *G*, Amfitronis *L, H.* — acoetin (aquoetin *H*) *C.* — 9 varices L_2 (*m. 1* varricis), *G, H, sed hic pr.* varrices — suriis inflexe vel obtorte L_1; optortae *G.* — 10 Varro; *cf. pg. 167 l.* reda. — epistola L_2, *H.* — *cet. probabile est, ubi ap. Nonium singulae epistulae vel Varronis citantur vel Ciceronis errorem subesse plerumque librariorum male intellecto archetypi compendio et reponendum illud* Epistulis. — ad Neronem *Popma, Rothius; cf. Char. 105;* ad Varronem *cdd. h. l.; sed vide comm. in 167.* — quodsi *cdd. 167.* — heri *hic om. id.* — 12 Lingulacae; *id. l. pg. 50.* — varbosi L_1. — papae; pae H_2. — ενκμον *L*, H_1, ενκμιον H_2, *G.* — 13 resides *Mc*, residit *cdd.* — lingulace *L.* — obtrectatores H_2, obtractatores *G.* — 15 μωνηcεται *C.* — μαμον *L*; *etiam in H et G corruptum* μᾶλλον. — μειμήcεται *C.* — *apparet haec ab optrectatoribus in alterius, non in huius, quem compellarent, laudes dicta.* — 16 rabiae L_1, *H.* — ενκωμιων *L*, ενκωμιον *H, G.* — 17 ales *ut ex praec. vocab. ortum secl. M;* ale (*post* e *f.* s *eras.*) *L; ante* l *ras. in H.* — aitarum H_1; *del. Duenzerus;* Atticarum *Popma.* — 18 qui *Popma;* quia *C.* — ramularum L_1. — *verba Varr. prorsus obscura.*

EBVLLIRE est ecfervescere, a bullis dictum. Cicero Tusculanarum lib. III: qui si virtutis ebullire volent et sapientias, nihil aliud dicent nisi eam vim qua efficiantur eae voluptates, quas supra dixi.

RAPONES a rapiendo dicti. Varro Papia papae, *περὶ ἐγκωμίων*: praetor vester eripuit mihi pecuniam. de eo questum ad annum veniam ad novum magistratum, cum hic rapo umbram quoque spei devorassit. ||

STRABONES sunt strambi quos nunc dicimus. Varro Flaxtabulis, *περὶ ἐπαρχιῶν*: multi enim, qui limina intrarunt integris oculis, strabones sunt facti. habet quiddam [enim] *ἑλκυστικὸν* provincialis formonsula uxor. — Lucilius lib. XXVII:

núlli me invidére, non strabónem fieri saépius
déliciis me istórum.

EXTERMINATVM est praeter terminos missum. Lucilius lib. XXVIIII:

ní rediret ád se atque illam extérminaret míseriam.

M. Tullius de officiis lib. III: atque hoc omne genus pestiferum atque impium ex hominum communitate exterminandum est.

EXODIVM est finis: a graeco tractum, quasi *ἔξω τῆς ὁδοῦ*, id est extra viam. Varro *Ἑκατόμβη, περὶ θυσιῶν*: Socrates cum in vinculis publicis esset et iam bibisset *κώνειον*, sub exodium vitae.

19 III, 18, 42 || 23 Varro Papia papae || 1 Varro Flaxtabulis || 4 Luc. l. XXVII || 7 Luc. l. XXIX || 10 III, 6, 32 || Varro Hecatombe || 14 Varro Ἕως πότε.

19 haec fervescere *L*; e *primum add. m. 2 in H* (*vid. fuisse* efervescere); eff. *Bamb.*$_2$. — dicere *L*. — Thusculanorum L_1; *id. 2* Tusculanorum. — **21** viam *cdd. Cic.* — qua efficiantur eae *Cic.*; quae fiant *C*; ureae (*virgula, ut vid., m. 2*) *L*; vestrae hae (hae *del. m. 2*) *H*; vestrae *G*; *v.*: qua fiant vestrae. — **23** Pappapae *L*, H_1. — εγκωμον *L*, H_2, *G*, εγκαμον H_1. — **24** noster *Ald., puto recte; cf. Luc. XI, 4.* — erepuit L_1. — de eo *Quicheratus*, de ea *v.* — **26** devorassit *Vahlenus*, devorasset *cdd.* — **1** strambi *C*, *Bamb.*, *gl.*; *cf. Loew. Prodrom. 391*; strabi *v.* — Flaxtabulis *v.*; Flaxabulis *cdd.*; *recte, ut opinor, ap. Plin. nat. hist. praef. 24* Flextabula; *quamquam nusquam hoc traditum in libris Nonii.* — **3** h. q. [enim] ἑλκυστικὸν *M*; h. q. enim helquisticon *cdd.* (helquesticon *G*); h. enim quiddam ἑλκυστικὸν *Turneb.* — **4** formonsula *C*. — **5** sepius *L*, *H*. — **9** ni *pro* ne; ne (e *ex* i *f. m. 2*) *H*; **nn** *G*. — atque; *f.* utque. — exterminaret *Iun.*; exterminare *cdd.* — miseriam *cd. Fabri*; *Passeratius*; *Guietus*; miseram *cdd.*; miserulam, *ita quidem ut de lenone sit sermo prius M, idque ipsum etiam in mentem venit Guieto.* — **12** est *om. Bamb.* — greco *L H.* — εκζοτηcοδον (*m. 1* λ *pro* δ) *H*, εκζηcοαου *L*; *de G non constat.* — **13** cκατμβεπεριθυcιων (πcρι *L*) *C*. — cοωκρατηc *L*, H_1; H_2 cωκρατηc; *et ita G.* — **14** κωνιον *C*. — sub *M*; in *C*; *sed id supra ras. trium litt. add. in H.* — exodio H_2, *G*. — *post* κώνειον *interpungendum. quae secuntur Nonii culpa truncata; in quibus mentionem factam voti quod Aesculapio diceret solvendum Socrati bene monet Oehlerus.*

— idem Ἕως πότε, περὶ ὡρῶν: vide, cursum ut cognoscere possim aeque servitutis et libertatis ab origine ad exodium adductae. — idem Ταφῇ Μενίππου:

quod coéperas modo ín via, narra, út ad exodium dúcas.

PVTVS est dictus a putando. Plautus Pseudolo:

púrus putus est ípsus.

Varro Ἑκατόμβῃ, περὶ θυσιῶν:

mea igitur hécatombe pura ác puta.

idem Prometheo: 'Chrysosandalos locat sibi amiculam de lacte et cera Tarentina quam apes Galesiae coegerint ex omnibus floribus libantes, sine osse et nervis, sine pelle, sine pilis, puram putam, proceram, candidam, teneram, formosam.' nam et rationes ea causa putari dictae sunt, quotiens ex his fraudis aut falsi aut mendacii aut iniqui aliquid separatur. et ipsum namque, dubitantes cum dicimus puto, significamus, nos in rebus incertis et ‖ obscuris falsis opinionibus [nos] fieri ambiguosos.

COMPEDES non a pedibus dictae, sed ab inpedimento. Varro Prometheo libero:

⏑ ‒ ⏑ ‒ ⏑ ⏑ ego infelix! nón queam
vim própulsare atque ínimicum Orco inmíttere?
nequeíquam saepe aerátas manuis cónpedes
conór revellere . . . .

---

17 Varro Ταφῇ Μενίππου ‖ 19 IV, 2, 32 ‖ 21 Varro Hecatombe ‖ 23 Varro Prometheo ‖ 3 Varro Prometheo libero·

15 eos pote *cdd.* — vide *M*, vitae *v.* — **15. 16** possim aeque (aeque *iam Oehlerus*) *M*, possem et quae *cdd.* — adducto L_1, *H.* — **17** eidem H_1. — tafe menippu *fere ubique cdd.; h. l.* minippu L_2, *G.* — **18** ceperas H_1. — narrare *L*, *H.* — *septenarium agnovit Kochius exercit. crit. Bonnae 1851 ed. pg. 31.* — **19** Potus *L*, *Bamb.*; u *prius m. 2 in ras. H.* — est *om. G.* — potando *Bamb.*, *prius f. L.* — *in mrg. add.* putus *(m. 1)*, purgatus *(2) H.* — Pseudo L_1; Pseudulo *G.* — **20** potus L_2. — **21** κατομβηςπιρθυσιων *C* (πιρ *G*; νιρ, *sed corr. H*). — **22** *metrica haec, ut Roepero visum, apparet ea re quod ad illud* purus, putus, *cum alias semper ponatur ἀσυνδέτως, hic additum* ac. — haecat.' *C.* — hac *L.* — **23** vocat *L.* — **24** cetera rentina *G*, cera tarentin *L.* — Galesiae *Roeperus;* Milesiae *cdd.;* Brilesiae *non bene Meinekius.* — **25** puram *v.*, curam *C.* — **26** teram *G.* — **27** dicte L_1. — **28** seperatur *L.* — ipsum, *i. q.* idem. — **1** nos *del. Iun.* — ambigosos *G;* ambiguos *v.*, *puto recte.* — **2** dictet L_1; dicta *Bamb.*; *m. 2* dicti. — impedimento *C pr.* L_1, *non Bamb.* — **3** *ita Oehlerus*, Pr. liberato *Mercerus*, Prom. libro (*vel* lib.) I *cdd.* — *illud* liberato *quamquam magis possit arridere, tamen alterum praetuli, quia vix erat probabile in archetypo Noniano semper pro eo quod est* liberato *scriptum fuisse* libero. *ceterum errorem apparet ortum eodem stupore describentium, quo pro* Quinto, *Titinii fabula, reponere sunt soliti* lib. V. *porro numeri ab isdem ad explendam quae videretur esse lacunam plerumque pro arbitrio additi.* — **4** *f. leg.:* ó ego infelix! — **5** atq *L.* — Orgo *L*, H_1. — inmittere *om. L;* immittere *H.* — **6** nequicquam *Gerlachius*; nequemquam *C.* —

idem Flaxtabulis, περὶ ἐπαρχιῶν: domum ex eo intro et pedes corrigiis conpedio. — idem Parmenone:

lepúsculi timéntis hoc quadrángulum
dedít Diana réte nexile, árcyas,
viscúm fugai líneamque cómpedam.

idem Sesquulixe: quocumque ire vellemus, obvius flare. ubi corpori aerinas conpedes inpositas video.

FVLGVRA dicuntur coruscationes, a fulgore. Varro περὶ κεραυνοῦ: cognitio enim trium, fulgetrae, tonitrui, fulguris, a fulmine orta.

COAGVLVM a coagendo, quod est colligendo. Varro Est modus matulae, περὶ μέθης:

vinó nihil iucúndius quisquám bibit:
hoc aégritudinem ád medendam invénerunt,
hoc híaritatis dúlce seminárium,
hoc cóntinet coágulum convívia.

MVLIEROSI dicti mulierum adpetentes. Afranius Vospisco:

homo múlierosus cónfert alio me ílico.

FLAGRIONES dicti servi, quod flagris subiecti sint, ut verberones a verberibus. Afranius Vopisco:

tu flagrionibus * * *

---

8 Varro Flaxtabulis ‖ 9 Varro Parmenone ‖ 13 Varro Sesquulixe ‖ 15 Varro περὶ κεραυνοῦ ‖ 18 Varro Est modus matulae ‖ 24 Afranius Vopisco ‖ 27 Afranius Vopisco.

---

manuis *Lchm. in Lucr. pg. 141; qui et versus agnovit;* manus *cdd.* — compedes *C pr.* L_1. — 8 domum ex eo *M;* domo exeo *v.* — 9 corrigis L_1, *H, G.* — compedio *C pr.* L_1. — idem; *cf. 451 l.* viscum — 10 *illa* lep. tim. *suspensa a* fugai — compedam. — *cdd.* timentes *h. l.* — quadrangulum *pro* quadruplex, ut τετράγωνον. — 11 archias *cdd. h. l.;* ata *vel* bra *451;* ἄρκυας *Iun.*, arcyas *Scal.; cf. Suidas s. l.* ἄρκυς. — 12 fugai *Me;* fugam *cdd. h. l.*, fuge *451.* — comp. *C.* — 13 Sequulixe *M;* sesq: *L;* sesq. ulixes *H*, sesq: ulixes *G; ac similiter ubique librarii. quos apparet notioris longe Vlixis nominis deceptos memoria accepisse illud* sesqu *pro* sexque, *ut etiam interdum traditum. ipse Nonius scripsit nimirum* Sesculixe; *quae forma restituta est a doctis Plin. n. h. praef. 24, ubi cdd. habent* sustulit. — *v.* Sesquiulixe. — quocumque; quo que *supra scr. m. 1 cum et hac vel 2 del.* que *H;* quo cum *G; om. L.* — 14 erinas *G;* aerias *Oehlerus.* — impositas *C pr.* L_1. — video; *quae desunt, Nonii culpa, ut puto, omissa.* — 15 Fulgora *L, Bamb.* — κεραυνον *C.* — 16 fulgetrae, tonitrui *Me* (f. fulgetrei — fulgetri *Salmas.* —, tonitruei); fulget et tonitrum *C.* — fulgoris L_2. — *cf. Plin. n. hist. XXXV, ubi* tonitrua, fulgetra, fulgura. — 18 Coangulum H_1. — est *add.* L_2. — 19. 20 περὶ μέθης: vino *Iun.;* περι μεθη cui non *C* (*ante* π *ras. un. litt.; item post* ι; μεον H_1; *id. 2* μεο;.). — bibit *Iun.;* vivit *cdd.;* quidquam eluit *Muret.; Scal.* — 22 ilaritatis *L*, liritatis H_1. — 23 coangulum H_1. — 24 appetentes *cdd. pr.* L_1, *Bamb.* — 25 confert a. me i. *Quicheratus;* c. me i. a. *cdd.*, conferat se a. i. *Ribbeckius.* — 26 sint *Bamb., L, H;* sunt *ed. Bas. cum priorr.* — 28 *nisi mancus esset locus, potuit scribi:* tu, flagrio, nevis?

EDVLIA .... *Afranius* Privigno:

iucúnditatis plús inest in té mihi
quam in cónmercatis cónquisite edúlibus.

MERENDA dicitur cibus post meridiem qui datur. Afranius Fratriis:

ínterim *ad* meréndam accurro, || ad cénam. cum vení, iuvat.

PEDETEMTIM et PEDEPRESSIM dictum est caute, quasi lenta et tarda itione. M. Tullius de officiis lib. I: sin minus, sensim erit pedetemtimque faciendum. — Lucilius lib. XXVII:

ílle contra omnia ínter plures, sénsim et pedetemtim *it* foras,
nequem laedat.

Quadrigarius Annalibus: exercitu instructo pedetemtim milites ducere coepit. — Caelius Annalium * * *: ipse cum cetera copia pedetemtim sequitur.

CALCES a calcando, quod est nitendo, dicta est, non a calcitrando; nam et de omnibus pedibus et [de] hominum et universorum animantium dici potest. [nam sunt calces extrema pars pedum, terrae proxima.] Vergilius lib. V:

ecce volat calcemque terit iam calce Diores.

idem libro X:

tollit se arrectum quadrupes et calcibus auras
verberat.

SVBLIGACLVM est quo pudendae partes corporis teguntur: dictum quod subtus ligetur. M. Tullius de officiis lib. I: scaenicorum qui-

---

29 Afranius Privigno || 32 Afranius Fratriis || 2 I, 33, 120 || 3 Luc. l. XXVII || 6 Quadrigarius Annalibus || 7 Caelius Annalium || 12 V, 324 || 14 X, 892 || 18 I, 35, 129.

29 Ed. *add.* *Mc;* Afran. *Iun.* — **30** iugum ditatis L, H_1. — plus est G. — **31** quam in *Ribbeckius;* qua in H *m. 1;* quam L, H_2, G. — commercatis C *pr.* L_1. — consequite G. — **33** Fratris *cdd.* — **34** interim; *h. e.* donec magis me insinuavero hominibus istis. — ad *add.* *M.* — accurro *Lipsius;* occurro *cdd.* — ad cenam *om.* L. — caenam H, G. — **1** Pedetemtim; *cf. pg. 33 idem l.* — Pedetemptim H_2, G, *Bamb.* — cautae L_1. — **2** isione L_1. — *vel haustum infra vel obscuratum* pedepressim *l. exempl.* — **3** pedetemptimque G. — facienda *Cic.* — **4** ille; *cf. d. r. m. 428.* — it *add.* *M.* — foras *Bouterwek.;* foris *cdd.* — **5** ledat L. — **7** caepit H_1. — Caecilius H_2, G. — Annalium M, annavi H_1, *Florent.;* a navi *rell.* (Annalibus *Ald.;* Annal. VI *Spengelius*). — coetera L, H_2, *Florent.*, G; caetera H_1. — **9** calcendo L_1. — dicta est M; dictae sunt *v.* (*cf. comm. in 114* fros). — **10** de *inclus.* *M.* — **11. 12** nam — prox. *secl.* *M.* — Verg.; *cf. 257* calx; *414* volare. — lib. I H_1. — **13** volans *cdd.* h. l. — **14** sexto libro C. — **15** arrecto H_1. — **17** S. e.; subligat lumen H_1; subligelum est L_1. — quo; co H_1. — **18** Men H_1. — lib. I *in mrg. add.* H_2; *om.* L. — scentcorum L_1; schaenisorum *7;* scelicorum H_1; *id. 2* scenicorum.

dem mos tantam habet vetere disciplina verecundiam, ut in scaenam sine subligaclo prodeat nemo.

MEDIOCRITATEM medium dici voluit M. Tullius de officiis lib. I: eadem ratio est habenda vestitus, in quo, sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est. — Lucilius lib. XXVII:

paúlo hoc melius quám mediocre; hoc mínu' malumst quam péssumum.

Terentius Andria:

set tamen ómnia haec medíocriter.

Cicero Tusculanarum lib. III: ad haec mihi adferentur medio-critates. quae si naturales sunt, quid opus est consolatione? ||

MODESTIAM a modo dictam M. Tullius auctor est de officiis lib. I: non hanc quam interpretamur modestiam; quo in verbo modus inest.

ANTES sunt quadraturae: unde et antae dictae sunt quadrae columnae. Vergilius Georgicorum lib. II:

iam canit effectos extremus vinitor antes.

CAMERVM, obtortum: unde et camerae, tecta in curvitatem formata. Vergilius Georgicorum lib. III:

et cameris hirtae sub cornibus aures.

INMVNE dicitur sine officio, sine munere. Vergilius Georgicorum lib. IIII:

immunisque sedens aliena ad pabula fucus.

M. Tullius Philippicarum lib. I: num inmunitates datae?

DIRVM est triste, infestum, et quasi deorum ira inmissum. Vergilius Georgicorum lib. III:

---

21 I, 36, 130 || 23 Luc. l. XXVII || 25 I, 1, 32 || 27 III, 31, 74 || 1 I, 40, 142 | 5 II, 417 | 8 III, 55 || 10 IV, 244 || 13 I, 1, 3 || 15 III, 468.

---

19 tantum *L*, H_1. — in *om.* *L*, H_1. — scenam *L*, H_1; schonam H_2, *G*. — 20 sublieaclo L_1; subligaculo *cdd. Cic.* — 21 Mediocritatem *Quicheratus*, Mediocritas *cdd.* — Men H_1. — 22 ratio *Cic.*, potio *C.* — vestibus *cdd.* — 24 ho *L*, H_1. — malumst q. p. (p. *iam Ald.*) *M*; malum (malus *prius H*) quam ut opes summum *cdd.* — 25. 26 Andriam *prius H*; Andrias et L_1; sed *G*, H_2, sed et H_1; et *cdd*: *Ter.* — 27 Tusculanorum L_1. — lib. *m. 2 add. H.* — hic mihi adferunt *cdd. Cic.* — ad (*praepos.*) L_1; at *rell.* — hae *C pr.* H_1.— adf. L_1, aff. *rell.* — 28 q: L_1, *id. 2* q̃. — 2 nam *pro* non *L.* — interpraetamur *id.* — vero *cdd.* — 4 et ante L_1, H_1, *G*. — 7 camere L_1, H_1. — 9 camuris *v. op. V.* — hyrte *G*, irte (*m. 2* irtae) *H*. — 10. 12 Immune — immunisque *C pr.* L_1. — aliaena *H*. — fugus L_1. — 13 Filippicarum *H*. — inmunitates *ed. Bas.*; immun. L_2, *H* (immutates L_1). — date L_1, *H*. — 14 Dirum; *nullum novum l. in H.* — est quasi L_1; quasi *id. 2.* — deorum immissum L_2, *H*, *G*; d. inmissum L_1, *Bamb.*; deorum ira inmissum *? in mrg.*; dirum quasi deorum ira missum *H in mrg.*

priusquam
dira per incautum serpant contagia vulgus.

et Aeneidos lib. IIII:

ultricesque sedent in limine Dirae.

M. Tullius de senectute: intellegi potest ex his fratribus, qui in Adelphis sunt. quanta in altero diritas, in altero comitas!

EXORDIVM est initium: unde et vestis ordiri dicitur, cum instituitur detexenda. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

quonam reginam ambire furentem
audeat adfatu? quae prima exordia sumat?

M. Tullius in Ortensio: perge, quaeso; nec enim impereite exorsus es. — Lucilius lib. XXVIIII:

vérum tristis cóntorto aliquo ex Pácuviano exórdio.

Cicero Timaeo: difficillimum autem est in omni conquisitione rationis exordium. — Varro Ὄνος λύρας:

qui fábularum cónlocant exórdia.

INOPS dicitur sine ope et auxilio. Vergilius lib. VIII:

res inopis Euandrus habebat.

et Georgicorum || lib. I:

atque inopi metuens formica senectae.

Terentius Adelphis:

ferte mísero atque innocénti auxilium;
súbveneite inopi.

M. Tullius de officiis lib. II: nimirum enim inops ille, [et] si bonus est vir, etiamsi referre gratiam non potest, habere certe potest.

18 IV, 473 || 20 18, 65 || 23 IV, 283 || 26 M. Tull. in Hortensio || 27 Luc. XXIX || 29 Cicero Timaeo || 30 Varro Ὄνοc λύρας || 32 VIII, 100 || 1 I, 186 || 3 II, 1, 1 || 6 II, 20, 69.

19 cultricesque *L*. — lumine *L*, H_1. — 20 *cf. 100* diritas. — M[illegible] H_1. — intelligi H_1. — 21 Adelfis *cdd.* — 25 adf. L_1; aff. *rell.* — 26 M[illegible] H_1. — Hort. *C pr.* L_1. — impereite *M*; imperate *L*, H_1; imperite H_2, *G*. — 27 est *prius H*. — 28 verum *Me*; virum *cdd.*; utrum *Iun.* — 29 Timeo C[illegible]. — difficillimum H_1; ditficillimum L_1; *Hs ex corr.*; dicit facillimum *G*, L[illegible] *item* H_2 *auctore Onionsio, qui deinde in eo restitutum dicit* difficillimum; H[illegible] diffacillimum. — 30 onos lyras *cdd.* — 31 colloc. *C pr.* L_1. — 33 *v.* Aen[illegible] *add. post exemplum ex Georg. I petitum praemisso* item (*om. L*; *sed cf. infra*) libro VIII L_1, H_1. *sub* item libro VIII *lineola posita* H_2. — Euuandrus L[illegible] — 2 senectutem (*i. e.* senectae. item) L_1. — 3 Adelfis *cdd.* — 5 subvene[illegible] *M*; subveniente *L*, subvenite *rell.* — 6 Men *m. 1 H*. — II *ed. Bas.*; III [illegible] *H*. — enim *supra add.* H_2. — si *Cic.*, etsi *cdd.*

DEFRVDARE significat fructum minuere vel per fraudem aliquid exquirere. Terentius in Phormione:

suúm defraudans génium conpersít miser.

Plautus in Asinaria:

ten égo defraudem? cui ípsi nil est ín manu,
nisi quíd tu porro uxórem defraudáveris?

SVDVM dictum est quasi sine udo, ut est aer post pluvias serenus et liquidus. Vergilius lib. VIII:

arma inter nubes caeli regione serena
per sudum rutilare vident.

Plautus Milite:

cam sólis radii *esse* ólim, cum sudúmst, solent.

Lucilius lib. XXVIIII:

nec ventorum flamina flando suda secundent.

IRRITARE dictum est proprie provocare: tractum a canibus, qui cum provocantur irriunt. Lucilius Satyrarum lib. I:

inritata canes quam homo quam planiu' dicit.

Terentius Phormione:

. . . . inrítor.

Vergilius lib. X:

irritatque virum telis et voce lacessit.

Sallustius Histor. lib. I: tunc vero Etrusci cum ceteris eiusdem causae, ducem se nactos rati, maximo gaudio bellum irritare. Lucilius lib. XXVIII:

---

10 I, 10 ‖ 12 I, 180 ‖ 16 VIII, 528 ‖ 19 I, 1,2 ‖ 21 Luc. l. XXIX ‖ 24 Luc. l. I ‖ 26 V, 8, 39 ‖ 28 X, 644 ‖ 30 Sallustius Hist. lib. I ‖ 32 Luc. l. XXVIII.

10 in *om. G.* — Formione *cdd.* — *cet. cf. pg. 117; 525 l.* genium; demensum. — **11** sum L_1, sumu *id. 2.* — defrudans L_2, H_2, *G*; ingenium L_2, H_1. — confersit *L*, H_1; conspersit H_2, *G*; dissipavit. in quibusdam cod. legitur 'consparsit' *mrg. H.* — conparsit *vel* comparsit *libri deter. Ter.* — **12. 13** in — ego *om. L.* — in *m. 2 del. H; om. G.* — Asinari H_1. — ten ego *add.* H_2, *cum prius positum esset post* defraude. — defraude *L*, H_2, *G*, defrude H_1. — cui ipsi; *pronuntiandum* cuipsi. — ipse H_1. — nihil *cdd.* — **14** qui H_1. — tum *L*, *H.* — defrudaveris L_2, H_1 (*in H pro* u *prius* a). — **15** sine udo *Guietus*, semiudum *v.* — pluviam *Bamb.* — **20** cam (*pro* quam) *M*; cum *cdd.* — radit *L.* — esse *Plaut.*; *om. cdd.* — sudus (s *poster. m. 2 in ras.*) est *H*; sudu est (*corrupt. ex* sudust) *L*, sudum est *G*; sudumst *vel* sudust *libri Plauti.* — solet *C.* — **22** secundet H_1. — **23** *cf. Donat. in Ad. II, 4, 18.* — Irritare L_1, *prius H.* — propriae *L.* — provocate L_1. — **24** inriunt L_1. — Lucil.; *cf. Luc. I. 27 cum comment.* — **25** irritata *Non.*, *G.* — canes *Charis. 100; 118*; cane *cdd.* — *de* r *litt. agitur.* — **26** Formione *cdd.* — **27** irrito (inrito L_1) *id.* — **29** hirritatque verum L_1. — **30** Historiae *L*, *H*, Hist. *ed. Bas.* — tum *docti.* — Etrusci — ceteris *Me*, et posci — ceteri *cdd.* — **31** causam H_1. — nactus *C*, *corr. Me.*

31. 32 M.

Lucíli, si in amóre inritarís tuo.

Plautus Amphitryone:

irritabis crabrones.

Varro Sesquulixe:

omnes irritans ventos omnesque procellas.

ABLEGARE est proprie alio mittere: dictum || a legatis, qui cum legationibus mittuntur. Terentius Hecyra:

aliquó mihist
hinc áblegandus, dúm parit Philúmena.

ARCANVM dicitur secretum vel absconditum: quod quae in arci sunt celata sint et abscondita. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

solam nam perfidus ille
te colere, arcanos etiam tibi credere sensus.

et [Aeneidos] lib. I:

longius et volvens fatorum arcana movebo.

TORMINA, genus morbi, dicti quod dolore torqueat. Cicero Tusculanarum lib. II: quamvis idem forticulum se in torminibus et in stranguria sua praebeat. — et quarto: itaque dicimus gravidinosos *quosdam*, quosdam torminosos.

MONVMENTI proprietatem a monendo M. Tullius exprimendam putavit ad Caesarem Epistularum II: sed ego, quae monumenti ratio sit, nomine ipso admoneor. ad memoriam magis spectare debet posteritatis quam ad praesentis temporis gratiam. Vergilius lib. V:

quem candida Dido
esse sui dederat monumentum et pignus amoris.

---

34 II, 2, 75 || 36 Varro Sequulixe || 2 III, 3, 54 || 6 IV, 421 || 9 I, 262
11 II, 19, 45 || 13 IV, 12, 27 || 15 M. Tull. ad Caesarem Epist. II || 18 V, 571

---

32 libro *m. 2 add. H, om. L.* — 33 si *ex* se *corr. H.* — inritaris tu *M;* irritarit (inr. L_1) suo *cdd.* — 34 Amphitrione *L, H,* Amfitryone *G.* — 36 sesq: *L,* sesque *H;* ulixes *L, H;* sesqulixes *G testante Schneidero.* — 37 *cf. odyss. V, 292 sq.* — 1 propriae L_1. — 4 hinc *om. cdd.* — Filumena (Filiumena L_1) *id.* — 6 caelata L_2, *H, G, Bamb.*, caelato L_1. — sint *Quicheratus*, sunt *cdd.* — abcondita *L.* — 9 et Aen.; aetate neidos L_1; Aen. *seclus. M.* — 10 factorum *G.* — 11 Tormina *Quicheratus;* Tormines *C,* Torminae (ae *in ras.*) *Bamb.* — tormines; sic solent ponere, qui minus considerate locuntur *mrg. H.* — torqueant L_2, *G,* H_1 (torqueat H_2, *sed deinde restitutum illud*). — *f.* dicta q. d. torqueant. — 12 Tusculanorum L_1. — 13 straguria L_1, H_2; stransguria L_2, H_1. — et quattuor L_1. — *cet. cf. pg. 115 l.* gravidinosi — 14 quosdam *add. docti; om. C et Cic. cdd. mel.* — term. L_1, H_1; *pars mel cdd. Cic.* — 15 Men H_1. — 16 Cesarem *L, H.* — *puto add.* iuniorem; *cf. comm in 436* contemnere. — Epistularum *M,* epistula (epistola H_1) *C.* — 17 memoriam agis *L prius;* ma *in ras.* H_1. — 21 esse viderat m. *L.* — monumenti *H*

RIVALES dicti sunt quasi in unum amorem derivantes. Terentius Eunucho:

miles Thraso,
Phaédriae rivális.

GESTIRE significat laetum esse: dictum a gesticulis facilioribus. Terentius in Eunucho:

Chaerea, quid est quod sic gestis? aut quid hic sibi vestitus quaerit?

Vergilius Georgicorum lib. I:

et studio incassum videas gestire lavandi.

INVOLARE est inruere, insilire, aut a volatu aut a vola, id est media manu, dictum. Terentius Eunucho:

ut ego únguibus facile ílli in oculos ínvolem . . . . ||

Lucilius lib. XXX:

inde canino *ori si* ritu oculisque
involem.

PROPINARE a graeco tractum est: post potum tradere. Terentius Eunucho:

húnc vobis comedéndum [et bibendum] propino ét deridendúm . .

Ennius Satyrarum lib. III:

Enní poeta, sálve, qui mortálibus
versús propinas flámmeos medúllitus.

PEDETEMTIM dicitur caute. Cicero in Verrinarum actione I: quae tamen a me pedetemtim cauteque dicentur.

INSVLSVM, proprie fatuum, quasi sine sale. M. Tullius ad Caesarem iuniorem Epistularum secundo: sed ita locutus insulse

22 II, 3, 62 || 27 III, 5, 10 || 29 I, 387 || 32 IV, 3, 6 || 1 Luc. l. XXX || 4 V, 8, 57 || 7 Ennius Satyr. lib. III || 10 7, 18 || 12 M. Tull. ad Caesarem iun. Epist. II.

22 Rivalis L_1. Rivantes *Bamb.* — dirivantes *id.* — **23** Eunuco L_1. — — **24** Traso L_1. — **25** Faedriae *cdd.* — **26** gestaculis *prius H.* — fac.; *f.* agilioribus *vel* lascivioribus. — **27** Eunuco L_1. — **28** *versus metrum nondum sat expeditum, videturque gravior antiquitus et in hoc in sequentibus duobus propagata interpolatio.* — Cherea *G*, Cerea *L, H.* — aut quíd sibi hic vestitus quaerit *maior pars libror. deteriorum Ter.;* quid (quidve *Bembin.*) sibi h. v. q. *rell.* — **30** labandi L_1. — **31** *cf. 128 id. l.* — irruere *C pr.* L_1. — **32** Eunuco L_1. — **2** ori si *add. M.* — ritu *supra* rito *scr. in cd. Fiechtiensi; et ita Aldus;* rito *C.* — **4** greco *L, H.* — **6** *ita M; cdd.* hunc vobis *(add.* hunc, *sed m 2 del. H)* com. et bibendum et deridendum propino. — *Bembin.* hunc com. vob. prop. et diridendum; *deteriores* h. c. et der. vobis propino *vel* praebebo. — **7** Ennius; *cf. 139 l.* medullitus. — **8** Ennio eta selve *C h. l.* — **10** *cf. pg. 29 l.* pedetemtim. *om. h. l. Bamb.* — in Verrinarum *(vel* in Verrem) *M*, in Verrinis *cdd.* — II *id.; corr. Me.* — **11** cautequi H_1. — **12** Insultum *G.* - **13** Epistolarum lib. II *Quicheratus;* epistula (epistola L_3, H_1) secunda *C.*

est, ut mirum senatus convicium exceperit. — et de oratore lib. II: ut nihil aliud eorum quam ipsa insulsitas rideatur.

IGNAVVM et SEGNE, torpidum, feriatum et sine igni. Vergilius Georgicorum lib. IIII:

> ignavum fucos pecus a praesepibus arcent.

et [Georgicorum] lib. III:

> en age, segnis
> rumpe moras.

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II: in quo tua me provocavit oratio, mea consecuta est segnis. — et de senectute: quae vitia sunt non senectutis, sed inertis, ignavae, somniculosae senectutis.

CALAMITOSVM dicitur malis et calamitatibus praegravatum. M. Tullius in Verrinarum Divinatione: et honoris amplissimi puto esse et accusare inprobos et miseros calamitososque defendere.

SERIVM, triste et quasi sine risu. [M.] Afranius Privigno:

> non égo te novi trístem, saevum, sérium?

Plautus Amphitryone:

> núnc quidem praetérnos || nemost: díc mihi verum sério.

INTERPOLARE est inmittere et interponere et novam formam e vetere fingere. M. Tullius in Verrem actione II: 'aliquid demendo, mutando, interpolando.' — et est tractum ab arte fullonum, qui poliendo diligenter vetera quaeque quasi in novam speciem mutant. Plautus Amphitryone:

> íllic homo me intérpolabit meúmque os finget dénuo.

14 II, 54, 217 || 17 IV, 168 || 19 III, 42 || 22 Cicero ad Caesarem iun. lib. II || 23 II, 36 || 27 21, 70 || 29 Afranius Privigno || 31 II, 2, 225 || 3 I, 61, 158 || 6 I, 1, 161.

14 convitium H_1. — 15 deorum L, H_1. — ipsam H_1. — 16 *cf. 386* segne. — et segne *ed. Bas.*; est s. *L, H, Bamb.* — *puto* et quasi sine. — igne H_1. — 18 pres. *H.* — 19 et *om.* L_1. — Georg. *secl. M.* — IIII *cdd.* — 22 II libro *cdd.* — provocavit *ed. a. 1476;* provocabit *cdd.* — 23 signis L_1, H_1. — 24 inertis *Cic.*, incertae (incerte L_1) *cdd.* — ignave L_1. — 26 calamitas, quod calamos atterat *mg. G.* — calamitalibus *L.* — 27 Verinarum H_1; *puto* in Verrem. — 28 improbos *H.* — 29 risumen H_1; risum̃ *id. 2; et ita* L_1 (*2* risu m̃); risu. M. *ed. Bas.* — *fuit haud dubie olim* risum. — M. *del. Quicheratus.* — *cet. cf. 409 l.* triste. — 30 saevum *Stevechius*, servum *cdd.*; *eadem varietas script. ap. Hor. c. I, 35, 17.* — 31 Amfitreone *L*, Amfitrione *H*, Amfitryone *G.* — 2 immittere L_2, immitere H_1, intermitere *id. 2*, intermittere *G in mrg.* — 3 evertere H_2, *P; sed in illo restitutum* e vetere. — 4 fullonum *Quicheratus*, fullonia *cdd.* — 5 veterem H_1. — in *add.* H_2. — 6 Amfitryone *G*, Amfitreone H_2, Amfitrione H_1, *L.* — 7 illuc *L, G; de* nihil notatum. — interpolabit *ed. Bas., v.*; interpolavit *L, H.* — os finge offinget *prius H.*

EVERRICVLVM genus est retis piscatorii, a verrendo dictum, vel quod trahatur vel quod, siquid fuerit piscium nactum, everratur. ab hoc M. Tullius Verrinarum lib. V, de signis: quod umquam, iudices, huiuscemodi everriculum ulla in provincia fuit?

DIVARICARI [dictum] est distendi, dictum ab his qui vitio naturae ita sunt pedibus discretis, ut eos in diversum habeant separatos. M. Tullius de signis: Sopatrum, hominem [summum] domi nobilem, summo magistratu praeditum, divaricari ac deligari iubet.

VACCILLARE est trepidare vel cum lassitudine niti, a senibus, qui sint aevo defessi atque ad sustinendam lassitudinem baculo tarditatem levent. M. Tullius Philippicarum lib. III: in Galliam mutilatum ducit exercitum, cum una legione et ea vaccillante.

PRAESTRINGERE dictum est non valde stringere, eludere. Plautus in Milite glorioso:

praestríngat oculorum áciem in acie hóstibus.

Lucilius lib. XXX:

praestringat [oculorum aciem in acie hostibus] splendore micanti.

M. Tullius de senectute: voluptas rationi ‖ inimica est, mentis, ut ita dicam, praestringit oculos nec habet ullum cum virtute commercium. — Varro Andabatis: non mirum si caecutis; aurum enim non minus praestringit oculos quam ὁ πολὺς ἄκρατος. —

10 IV, 24, 53 ‖ 14 IV, 40, 86 ‖ 18 III, 12, 31 ‖ 21 I, 1, 4 ‖ 23 Luc. l. XXX ‖ 1 12, 42 ‖ 3 Varro Andabatis.

8 piscatorii *Ald.*, piscatorium *cdd.* — 9 vel siq. *m. 2 add.* quod, *H.* — natum everrat *cdd.* — 10 ab hoc *M*, ad hoc *v.* — 11 iudices *ed. Bas.*, *v.*; iudex *L*, *H.* — 12 Divarricari H_1. — dictum *secl. M.* — vitium *L*, H_1. — 14. 15 s. *secl. M*; s. d. n. *om. L*; summo *m. 2 add. H.* · hominem cum domi nobilem tum s. m. pr. *cdd. Cic.* — praedictum L_1; predictum, *sed eras.* c *H.* — divarricari *Ho.* — delicari *L*, H_1. — 16 Vaccillare *L*, *prius H*; Vacillare *H post ras.*, *G*, *ut vid.* — est *om. G.* — nati H_1. — 17 ad *om. L*, *G.* — bac.; *cf. comm. in 78 l.* bulga. — 19 reg. L_1. — vaccillante *C* (vacillante *rad. fact. H*). — L. fratrem exspectat *add. Cic.* — 20 *cf. pg. 373 l.* praestringere. — Prestringere L_1. — eludere *M*; et laudere L_1; et laudare L_2; *in mrg. add.* ·p; et plaudare, *del.* plaudare *et in mrg. adscr. m. 2* cludere (u *supra* a) *H*; et claudere *G*; et plaudere *Bamb.* — 21 *cf. pg. 373 l. m.* — 22 prestringat *L.* — in aciem *L*, H_1. — in acied *Ritschelius.* — 24 *ita M*; praestringant *(ita v. cd. eius)* oculorum aciem splendore micanti *Dousa pater*, *f. recte*; prestringat L_1. — in *post* hostibus *add. L*, H_1. — 1. 2 *ita Non.*; *Cic.* impedit enim consilium voluptas, rationi inimica est, mentis *e. q. s.* — volumtas L_1; voluntas *id. 2.* — prestringat *L*, praestringat H_1. — 3 comuercium L_1. — caecuttis H_2, *G.* — 4 prestringit *L*, *H.* — ποαυϲαυκρατος (ο *in init. add. G*, H_2) *C*; *corr. Turneb.*; *cf. Menandr. Monost. 420.*

35 M.

Cicero de fato * * * et de finibus bonorum et malorum lib. IIII: aciem animorum nostrorum virtutis splendore praestringitis.

ANGINA, genus morbi, eo quod angat; et graece synanche appellatur. Lucilius lib. XXX:

insperato abiit; quem una angina sustulit hora.

ARQVATVS morbus dictus, qui regius dicitur, quod arcus sit concolor, de virore vel quod ita stringat corpora ut in arcum ducat. [quod] *Lucilius lib. XXX:*

nos esse arquatos? surgamus, eamus, agamus!

Varro Eumenidibus: nam ut arquatis et lutea quae non sunt et quae sunt lutea videntur; sic insanis sani et furiosi videntur esse insani.

PRIVVM est proprium uniuscuiusque; unde et res privata. Lucilius lib. XXX:

culcitulae accedunt privae centonibu' binis.

idem:

abdomina tunni
.... priva dabo.

NVGATOR, nugas, turbator. Lucilius lib. XXX:

quo me hoc tempore nugator cognoscere non vis?

FORAMINA quasi diminutive a foribus dicta. Cicero Tusculanarum lib. I: nam nunc quidem, quamquam foramina illa, quae

---

5 Cicero de fato ‖ 5 IV, 14, 37 ‖ 8 Luc. l. XXX ‖ 12 Luc. l. XXX ‖ 14 Varro Eumenidibus ‖ 18 Luc. l. XXX ‖ 20 Luc. l. I ‖ 23 l. XXX ‖ 26 I, 20, 47.

---

5 lib. IV *v., ed. Bas.*; libro secundo *H*, L_2, liber secundus *id. 1.* — 6 prestringitis L_1. — 7 ngina *G, in quo et alibi aliquando omissa initialis lemmatum littera.* — grece *L.* — συνάγχη *docti*, synantea *L*, H_1, synancea H_2, synanca *G.* — 9 *cf. comm. in Luc. XXX, 34;* abiit *Iun.*, abit *cdd.*; obiit *docti* (*praecedit* o). — anguina *G; cet. conf. comm. Luc. l. m.* — 10 arcuatus *Bamb. in ras.* — arcus sit (gn̄ supra) *Bamb.*; *f. olim fuit:* q. arcus, quae graece dicitur ἶρις, sit c. — 12 quod *del. Iun.* — Lucilius lib. XXX *Kettnerus observ. crit. in Varr. scripta et glosaria latina pg. 16; Schmidtius pg. 70; Lucilii v. iam agnovere Bentinus aliique.* — 13 surgam *Bamb.* — 14 et lutea quae *cdd. 549 s. r.* luteus; et uterque *id. h. l.* — 15 et *om. L.* — *ante* quae c, *ut vid., scriptum in L, sed statim delet.* — 18 lib. *om. L*, H_1. — 19 culcituae *L*, H_1; cultitulae *prius G.* — accendunt *L, H.* — 20 idem; *lib. I; cf. pg. 159 l.* priva; *Gell. X, 20.* — 21 tunni *C.* — 22 advenientibu' priva dabo *Lucil.* — da *supra add. in G.* — 23 nugis *C, Bamb.; sed H in mrg.* nugas, turbans aliquam rem; nugas *Quicheratius;* a nugis *Me.* — tubator *G* (nugitur *pro* nugis turbator L_1). — Luc. lib. XXX *om. L.* — 24 quo (*vel* quei) *M;* quam *cdd.* — 25 dimminutive *L.* — toribus L_1. — Tusculanorum L_1. — 26 quanquam *C pr.* L_1.

atent ad animum a corpore, callidissimo artificio natura fabri-ıta est.

DISCERNICVLVM, acus quae capillos mulierum ante frontem di-lit: dictum a discernendo. Lucilius lib. XXX:

> euplocamo digitis discerniculumque capillo.

FRATRVM proprietatem Nigidius acutissime ‖ dixit: frater est, uid, dictus quasi fere alter.

SVBPLANTARE dictum est pedem subponere. Lucilius lib. .VIIII:

> subplantare aiunt Graeci.

M. Tullius de officiis lib. III: contendere debet, quam maxume ssit, ut vincat; subplantare eum quicum certet aut manu pellere llo modo debet.

CONIVGARE, copulare, dictum est a iugo. Lucilius lib. XXVIIII:

> quam mi flle quantumst ínter humanúm genus
> ferúmque interse cóniugat, commúnicat!

FENESTRAE a graeco vocabulo conversum est in latinum, ἀπὸ ῦ φαίνειν. Cicero Tusculanarum lib. I: non eas partis, quae .asi fenestrae sunt animi.

EMVNGI ex manifesta significatione manat. Lucilius lib. XXVIIII:

> ín me illis spem esse ómnem, quovis pósse me emungí bolo.

Terentius:

> émunxi argentó senem.

---

30 Luc. l. XXX ‖ 32 Nigidius ‖ 3 Luc. l. XXVIIII ‖ 5 III, 10, 42 ‖ 8 Luc. . XXVIIII ‖ 12 I, 20, 46 ‖ 14 Luc. l. XXVIII ‖ 16 IV, 4, 1.

---

27. 28 animum *Cic.*, animos *cdd.* — fabricata est L_2; fabricatur L_1, G, H_2; fabricatu H_1. — **30** dictum *ed. a. 1476*; dicta *cdd.* — ad H_1. — **31** di-ligitis *G.* — capillos H_1. — *supplendum ut puta* aptat. — **32** *cf. Gell. XIII,* 10. — **1** inquit G, H_2; inqui H_1. — **2** Supplantare L_2, H, *Bamb.* — sup-ponere L_2, G; supra ponere H_2, *id. 1* suponere. — **4** supplantare L_2. — Graeci ὑποσκελίζειν dicunt *edd. ante Me; quae verba a Quicherato adiecta ad Nonii lemma. mihi tamen videntur tradita, quae apte vel in trochaicos vel in iambicos quadrant numeros, habere sat bene. nec enim improbabile est a Lucilio, qui non minus quam Ennius et Cato sermonem ditavit latinum, fictum vocabulum illud ad exemplum Graecorum idque eum ipsum professum.* — **5** maxime L_1. — **6** supplantare L_2, H_2. — certe L, G, H_1. — **8** coniugare *Passe-rat.*; coniungere *cdd.* — **9. 10** mi ille *M*, mihi *cdd.* — in H_1. — rerumque *C*; *corr. Me.* — h., f. *genet* (h. *pro* hominum). — coningat *Bentin.*; coniungat *cdd.* — **11. 12** greco *L*, *H*. — *ἀπὸ τοῦ φαίνειν v.*; apo tu fininio *C.* — Thuscu-lanorum L_1. — non aes L, H_1. — **13** sint *cdd. Cic.* — **14** *cf.* **103** emungere. — **15** in me illis *Iun. in Erratis, Carrio, alii;* in mellis *cdd.* — possem emungi volo *id.*; *corr. Carrio.* — **16** Terentius *v.*; ter *C.*

36. 37 M.

ADGLOMERARE, inplicare, coniungere; dictum a glomere. Vergilius Aeneidos lib. II:

et lateri adglomerant nostro.

COLLARE est vinculi genus, quo collum adstringitur. Lucilius lib. XXVIIII:

cum manicis, catulo collareique, ut fugitivum,
deportem.

DEPILATI dictum rarefacti. Lucilius lib. XXVIIII:

'Gnató, quid actumst?' — 'dépilati omnés sumus.'

EXCVRIARI, curia excludi. Varro Hippocyne: Apollonium ideo excuriant, quia nihil habebat.

PENSVM significat exaequatum, quod sine inclinatione sunt quae penduntur. Lucilius lib. XXVIII:

nil párvo huic pensi. haut lítteras doceás lutum. ||

AQVA INTERCVS, hydropum morbus; quasi aqua inter cutem. Lucilius lib. XXVIII:

aquam te in ánimo habere intércutem.

M. Tullius de officiis lib. III: siquis medicamentum cuipiam dederit ad aquam intercutem.

MALTAS veteres molles appellari voluerunt, a graeco, quasi μαλθακούς. Lucilius lib. XXVII:

ínsanum vocánt quem maltam ac féminam dicí vident.

MONOGRAMMI dicti sunt homines macie pertenues ac decolores:

---

19 II, 341 || 22 Luc. l. XXVIIII || 25 l. XXVIIII || 27 Varro Hippocyne || 30 Luc. l. XXVIII || 2 l. XXVIII || 4 III, 24, 92 || 7 Luc. l. XXVII.

---

18 Adglomerare L_1, Ho_2; Aggl. *rel.* — inplicare L_1, *Bamb.*; impl. *rel.*; applicare *Quicheratus*. — 19 id eneidos L_1, in aeneidos *id. 2; G*; aeidos *H*. — *id.* lib. secundo. — 20 agglom. L_2, *H*; aglom. *G*. — 21 quod *Bamb.* — asstr. L_2; astr. *H*; adstringit (it *in ras.*) *Bamb.* — 22 XXVIII *H.* — 23 collarique *Iun.*; collareque *cdd.* — 25. 26 *puto* Dispalati; *nisi n. N.* — dicitur *Bamb. m. 2.* — Gnatho *Me*, nato *cdd.* — 27 Ἱπποσύνῃ *Iun.*; *sed cf. Gell. III, 18, 5.* — Appollonium (Appollonio H_1) *C.* — 28 qua L_1. — *post* nihil a *litt. erasa in H.* — 29 *non l. nov. in L.* — 30 XXVIII *ed. Bas.*; XX. octavo *L, H.* — 31 nil parvo (*i. e.* puero) huic *M*, nihil parvi ac *cdd.* — haut *M*, uti *cdd.* — littera *id.* (litera L_1); litteras *Gerlachius.* — lutum *de homine dictum, ut ap. Plautum.* — 1 *non l. nov. in L*; *om. Bamb.* — est hydropum *H*; est *deinde deletum, sed rursus restitutum.* — aquam *cdd.* — 3 *cf. comm. Luc. XXVIII, 18.* — te *om. G.* — alnimo *prius H.* — 4 *cf. 345* medicamentum. — 6 altas *G*; Multas *Bamb.*; Malthas *ed. a. 1476.* — greco *L, H.* — 7 μαλθακούς *ed. 1476* (μαλακούς *al.*), malacus *cdd.* — 8 multam *G.* — vident *Turnebus*, videt *cdd.* — 9 onogrammi *G.* — maciae pertenuaes *prius H.*

tractum a pictura, quae priusquam coloribus corporatur, umbra fingitur. Lucilius lib. II:

vix vivo homini ac monogrammo.

et XXVII:

quaé pietas? monográmmi quinque addúcti pietatém vocant!

PORTORIVM dicitur merces quae portitoribus datur. Lucilius lib. XXVII:

fácit idem quod illí qui inscriptum e pórtu exportant clánculum,
né portoriúm dent.

INPERTIRE est participare et partem dare. Lucilius lib. XXVII:

quíbu' potest, inpértit.

Novius Decuma:

si ignótis inpertíbis, fient fácilius.*

M. Tullius de re publica lib. V: quod molestiis senectutis suae vestras familias inpertire posset. — et ad Hirtium lib. V: et quoniam, ut hoc tempus est, nihil habeo, patriae quod inpertiam.

SEDVLO significat sine dolo. Lucilius lib. XXVII:

salútem fictis vérsibus Lucílius,
quíbu' potest, inpértit totumque hóc studiose et sédulo.

M. Tullius de finibus bonorum et malorum: sedulo, inquam, faciam; sed 'fortuna fortis': quare conare, quaeso.

SCRIBTVRARIOS veteres, quos nunc tabularios || dicimus, dici voluerunt, quod scripturis et commentariis omnia vel urbium vel provinciarum conplecterentur. Lucilius lib. XXVI:

públicanu' véro ut Asiae fíam scripturárius.

11 Luc. l. II || 13 l. XXVII || 16 l. XXVII || 19 l. XXVII || 21 Novius Decuma || 23 M. Tullius de re publica l. V || 24 ad Hirtium l. V || 26 Luc. l. XXVII || 29 III, 4, 16 || 3 Luc. l. XXVI.

10 tract *(tum ras.)* um *H*. — **12** viyo H_1; vino *G*. — monogramo *L*. — **13** vicesimo VII *C* (viginti VII L_1). — **14** piaetatem H_1. — **17** *f.* quod i. — scriptum H_1. — clamculum L_1. — **18** portitorium *L*, H_1. — **19** Impertire *C pr.* L_1. — pariem L_1. — Lucilius (Lucius *H*); *cf. sequens l. et 308 l.* fingere. — **20** impertit L_2, *G*. — **21** Nobius L_1. — Decyma H_1. — **22** ignotis *pro* ignaris, *ut vid.* — impertibis *Me*, inpertibus (imp. L_2) *cdd.* — flent *id.*; fient *Ribbeckius*. — **23** molestis *C*; molestias *Me*. — **24** vestras *Quicheratus*, vestris *cdd.* — impertire *C pr.* L_1. — Hircium *L*, *H*. — **25** ut ac *C*; ut hoc *v.* — abeo H_1. — impertiam *C pr.* L_1. — **26** Sedulo *v.*; Sedulum *cdd.* — XXVI H_1. — **27** factis *L*, H_1. — **28** imp. *C pr.* L_1. — **30** fortis *v.* (*cf. Ter. Phorm. I, 4, 25* fortis fortuna adiuvat); toriis *C* (toris H_1). — **1. 2** Scripturarios *cdd. pr.* L_1. — voluerunt *Quicheratus*; volunt *cdd.* — scripturiis L_1. — **3** propinciarum L_1; provintearum H_1. — compl. *C pr.* L_1. — Luc.; *cf. 351 l.* mutare. — **4** publicanum vero *C* (publica numero H_1; publicanus v. *leg. 351*). — fiam *cdd. 351*; fiam ut *h. l.*

38 M.

VERSIPELLES dicti sunt quolibet genere se commutantes. Lucilius lib. XXVI:

> ád libertinús Tricorius, Sýrus ipse ac mastícias,
> quícum versipéllis fio et quícum conmuto ómnia.

Plautus Amphitryone:

> . vérsipellem sé facit, quandó lubet.

CONBIBONES, conpotores, a bibendo dicti. Lucilius lib. XXVI:

> quándoquidem res périit magnis cónbibonum ex cópiis.

CAPITAL dictum est capitis periculum. Plautus Menaechmis:

> numquam hércle effugiet, tamétsi capital fécerit.

Lucilius lib. XXVI:

> fácile deridémur: scimus cápital esse iráscier.

CLANDESTINO est abscondite. Lucilius lib. XXVI:

> ád enim dicis, clándestino tíbi quod commissúm foret,
> neú muteires quídquam neu mystéria ecferrés foras.

IDIOTA a graeco tractum, inutilis; quasi sibi tantum, non plurimis utilis. Lucilius lib. XXVI:

> quídnei tu idem inlítteratum me átque idiotam díceres?

EXPIRARE dictum est vel ab spiritu effuso vel ab spiraminibus. Lucilius lib. III:

> exspirans animam pulmonibus aeger agebat.

---

6 Luc. l. XXVI ‖ 9 prol. 123 ‖ 11 Luc. l. XXVI ‖ 13 I, 1, 16 ‖ 15 Luc. l. XXVI ‖ 17 l. XXVI ‖ 21 l. XXVI ‖ 24 l. III.

---

7 ad *C.* — Tricolius H_1; tricosus *Scal., sine causa.* — Sirus *cdd.* — iste *ed. a. 1476.* — ad *cdd.*; ac *Scal.* — mestitias (*pr.* mæst.) H_1; mastigias *v.*; *f.* masticia, *ut* masticias *sit a librariis scriptum propter praecedens* ad. — 8 comm. L_2, H_2, *G.* — 9 *cf. pg. 41 l.* tergiversari *cum comment.* — Amfitreone L_1, Amfitrione L_2, *H*, Amfitryone *G.* — 10 ita *add. ap. Pl.* — versipellet *prius H.* — 11 Combibones *cd. Palatin. testante Quicherato, v.*; convivones L_2, H_1; Conviviones L_1; onviviones *G*; Conbiviones H_2. — comp. *C pr.* L_1. — dicit H_1. — 12 res periit *Quicheratus, M*; repperi *cdd.* (*prius M in textu* reperti). — combibonum *v.*; convivorum *cdd.* — 13 Menechmis *C.* — 17 Clamdestino L_1; *Bamb.* — Luc.; *cf. 249 l.* committere, credere. — 18 at *C pr.* L_1. — dixi *vel* dixti *Dousa pater.* — clamd. L_1. — 19 mittere *h. l. cdd.* — quicquam *G*, quiquam L_2, *H.* — misteria *C.* — ecferret *L*, H_1. — 20 *ita M*; Idiotas *v.* — greco *L*, *H.* — inutiles H_2, *G.* — sibi non tantum (non *del. m. 2*) *L.* — plurimis; *f.* pluribus. — 21 utiles *C pr.* H_1. — 22 quidnei tu *M*; quidni et tu (et tu *add.* H_2) *v.* — 23 Exspirare *Bamb.* — a *H.* — spiratu H_1. — 24 Luc.; *cf. 279 l.* deponere, desperare. — 25 expirans L_2, *G*; exalans *cdd. 279.*

idem XXVI:

. . . . út, si eluviem fácere per ventrém velis,
súdor se omnibús distento córpore expirét viis.

ELIMINARE, extra limen eicere. Pacuvius Doloreste:

úbi illic est? me míseram! quonam clánculum se elíminat?

Pomponius Conca:

vós ‖ istic manéte: eliminábo extra aedis cóniugem.

Ennius Medea exule:

antíqua erilis fída custos córporis,
quid síc te extra aedis éxanimata elíminas?

Accius Meleagro:

timide elíminor,
cúm clamore símul ac nota vóx ad aures áccidit.

INCOXARE, in coxam sidere. Pomponius Pannuceatis:

neque ínterim cacándi causa umquam *úsquam* incoxaví nate.

CONDEPSERE, conmiscere, a graeco tractum. Homerus Odyssia:

κηρὸν δεψήσας μελιηδέα.

Pomponius Nuptiis:

partem ínsipavi, cóntusi, condépsui.

DARE VITIO dictum est vituperare, tamquam culpae vel displicentiae. Terentius in Andria:

---

26 Luc. l. XXVI ‖ 29 Pacuv. Doloreste ‖ 31 Pompon. Conca ‖ 2 Ennius Medea ‖ 5 Accius Meleagro ‖ 8 Pomponius Pannuceatis ‖ 10 XII, 48 ‖ 12 Pomponius Nuptiis ‖ 15 prol. 8.

---

26 *cf. 103 l.* eloviem. — **28** sudor se *M*, curare *v.* — *f.* expirat. — vis *cdd.* — **29** *cf. 292 l.* eliminare. — **30** *cf. 292.* — clanculum se *Bergkius* (se *iam Hermannus*) clam clam el. (*292* clamor elim.) *cdd.* — **31. 1** *cf. 292* concavus *L*, H_1. — manete, el. *v.*; manete liminabo *L*, manet eliminabo *H*, *G h. l.*; *292 C.* — **2** *cf. 292.* — Ennium L_1; Enius H_1. — et ea *L*, H_1. — **3** antiquerilis H^1. — corporis *cdd. 292; h. l.* H_2, *G*; foris H_1, L_2; poris L_1. — **4** sic te — exanimata *v.*; sit — examinata *cdd. l. utroque.* — eliminas *v.*; elimina *cdd. h. l.*, eliminat *292.* — **6** timide (timida *Ribbeckius*) el.; timide lim. L_1 *h. l.*; tum ut deliminor H_1; tum ut elim. L_2, H_2, *G*; tim. el. *cdd. 292.* — **7** cum *add. M.* — **8** *f. a* coxa *lemmatis in fonte Nonii ductum erat initium. certe quae secuntur usque ad* Verminatim *alphabeti ordine procedunt.* — **9** candida causa H_2, *G.* — usquam *add. M.*; causa cumquam i. n. *Ribbeckius.* — incoxamvi n. L_1, H_2, *G* (incoxam cunate *Gs*; natae *H*). — nates *N. Faber*; natem *Ribbeckius*; nate *legit certe Non.* — **10** *cf. 99* depsere. — commiscere *C pr.* L_1. — greco *L*, *H.* — omerus L_1. — odyssea *G.* — **11** *L* κερονασυεασσεαιηαεα; H_1 κερονασυεασοεαιηαεα; *id. 2 post* ε *alt. add.* c, *ex* o *insq. fact.* c. — **13** patem L_1. — insipavi *Iun.*; insipui *v.*; *fuit qui coniceret* patellae insipui. *cet. cf. Fest. 105; 310.* — contusi *Hildebrandius in Arnob. V, 29;* conclusi *cdd.* — condempsui *G.* — **14** *ita M;* Vitup. d. e. vitio d. *cdd.* — *apparet h. l. initium esse debere a* dare vitio, *cum ob ord. alphab. quem supra notari, tum quod omnino* vituperandi *voc. non egebat explicatione, adeoque adhibita*

39. 40 M.

nunc quám rem vitio dént, quaeso, animo adténdite.

et in sequentibus:

id stí vituperant fáctum.

lectum est autem et vitium dare, hoc est unicuique rei culpam applicare; sed hoc in incertae auctoritatis scriptoribus invenitur.

ORDIRE est promere, incipere. Accius Amphitryone:

'non párvam *iam* rem ordíbor.' — 'ne retice, óbsecro.'

Afranius Suspecta:

'támen a minimo ordíre oportet *haéc* me.' — 'pausa paúlulum!'

PILARE dictum est, ut plumare, pilis vestiri. Afranius Conpitalibus:

praetérea nunc corpús meum piláre primum coépit.

Novius Exodio:

patí dum poterunt: ántequam pugaé pilant.

POPVLARE significat populi amorem conciliare: unde populares dicti de uno populo amici. Pacuvius Chryse:

átque, ut promeruít, pater mi pátriam populavít meam.

Terentius Phormione:

amícus summus méus et popularís Geta. ||

RABERE dictum est a rabie. Varro, idem Atti quod Tetti:

quid ést? quid latras? quíd rabis? quid vís tibi?

---

17 prol. 15 ‖ 19 cf. commentar. ‖ 22 Accius Amphitryone ‖ 24 Afranius Suspecta ‖ 26 Afranius Compitalibus ‖ 29 Novius Exodio ‖ 32 Pacuvius Chryse ‖ 34 I, 1, 1 ‖ 1 Varro, Idem Atti quod Titi.

---

elocutione multo rariore. — tamquam *L, Bamb.*, tanquam *H, G.* — **16** numquam *H.* — attendite *C pr.* L_1. — **18** id isti *C pr.* L_1. — vituperent *G.* — **19. 20** *credunt hic respici ad Gell. XI, 13, 10, ubi deter. cdd.* non ut C. Graccho vitium darem. — regi *prius H.* — applicare *v.*; amplicare L_2, G_1; anplic. L_1, H_1 (amplificare H_2, G_2). — incerte L_1, *H.* — hauctoritatis *prius H.* — **22** Ordire *L, G, gl.*; Ordiri *Bamb.*, H_1 *(m. 2* Ordire, *sed deinde restitutum illud).* — promere *M* (exponere *Quicheratus*); ponere *cdd.* — Amphitrione L_2, *H*, Amphitrone L_1, Amfitryone *G.* — **23** iam *add. M.* — *f.* ordibo. — **25** a minimo *Buechelerus, M;* animo *cdd.* — ordiri H_1. — me oportet *Vrbin. 307.* obportet H_1. — haec *add. M.* — pausa *Both.;* paula *cdd.; cf. Pl. Trin. 187.* — **26** pelis L_1; pillis H_1. — Comp. *C pr.* L_1. — **28** cepit H_1. — **30** potuerunt H_1. — pugae (πυγαί) *libri Merceri;* puge *C.* — **32** Chryse *Ald.;* gresse *C.* — **33** mihi *cdd.* — **1** rabiae L_1. — anti *G.* — quot *C pr.* H_1. — tetti (tecti H_1) *cdd.;* Titi (Titii *Iun.*) *v.;* Tetti *M. Hertzius comm. in Gell. III, 16, 14, qui recte notat, numquam apud iurisconsultos Attium et Titium, qui ibi aliquando fictarum personarum vices agunt, memorari una. — inepte quidam de tragicis poetis cognominibus cogitarunt, cum praesertim* Accius *audiat tragicus, non* Attius; *receptam autem lect., quae Gellianis quoque libris adseritur, in quibus* tetio, tecio, teti *legitur, etiam allitteratione magis commendari quam alteram bene monet Hertzius.* — **2** lateras *G;* blateras *Ald., al.; minus recte.*

Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria:

> rabere se ait.

SVPERSEDERE, mittere, aspernari, quasi sine voluntate et consilio sedere. Turpilius Paedio:

> ut ille hác sese abstinéret, ego supérsederem núptiis.

Plautus Epidico:

> 'supérsede istis rébu' iam.' — 'tu ipse, úbi lubet, finém face.'

Sisenna Hist. lib. IIII: de virtute eorum accussanda proloqui supersederunt.

TINTINNIRE dicitur sonare: unde et tintinnacula sunt appellata. Afranius Vopisco:

> tíntinnire iánitoris ínpedimenta aúdio.

Nigidius lib. XVIII: itaque aere in saliaribus Albanus 'tintinnat', id est: 'sonat'.

VERMINARI positum torqueri, a vermibus, quod facile se torqueant. Pomponius Hirnea Pappi:

> 'décumus mensis ést cum factumst.' — 'ita fit, ita sempér solet:
> décumo mense démum turgens vérminatur, párturit.'

CANATIM, SVATIM, BOVATIM, canum et suum et boum genere.

---

3 Caecilius Hypobolimaeo ‖ 6 Turpilius Paedio ‖ 8 1, 1, 37 ‖ 10 Sisenna Hist. IV ‖ 13 Afranius Vopisco ‖ 15 Nigidius l. XVIII ‖ 18 Pomponius Hirnea Pappi.

---

3 Cecilius *C.* — Hipobolimaeo trastrabia *L*, Hipobolimaeo trastrabria H_1; *id. 2 cum G* Hipolimaeo rastrabia. *cf. comm. in pg. 16 l.* lactare. — 4 rebere *L.* — agit *H.* — 5 Supersidere H_1. — mittere, aspernari, quasi sine *M*; manere, perseverare quasi in *cdd.* — volumtate L_1. — 6 sidere *cdd.*; *sed* sideretur filius L_1 (sideretur *Bamb., qui seq. om.*). — Pedio *C, ut saepe.* — 7 i. ac *H.* — supersid. H_1. — 8 Aepid. *H.* — 9 superside H_1. — faces H_1. — 10 isenna H_1. — Hiist L_1; Historia H_1; Historiarum *uterque m. 2*; Hist. *ed. Bas.* — accussanda H_1, accusanda *rell.* — proliqui *L*, *Florent. m. 1.* — 11 supersiderunt H_1, *Fl. m. 1.* — 12 *ut nos, Bamb.*; *G*; H_2; Cintinnire *L*, Tintinire H_1. — tinam (*mutat. in* tinani) tinacula L_1; tintinacula H_1; titinnacula *G* (titinnabula *Pius ed. a. 1511*). — 13 Vobisco L_1. — 14 *cf. Fest. 364 s. l.* tintinnare, *ubi male* ostiarii imp. tintinnire audio. — tintinire *H*, titinnire *G.* — imp. *C pr.* L_1. — 15 aere (ex aere *Ald.*) *Corssenus de origin. poesis Romanae pg. 81*; ex re *cdd.* — in in *L, H.* — Albanus *Lips. Antiq. lect. V, 14; Corssenus; qui recte de Salio videtur intellegere, non ut Lips. de monte*; adtanus (aptanus H_1) *cdd.* — tintinat *H*, titinnat *G.* — 16 id est sonat *suspectat Quicheratus; sed cf. pg. 21 s. l.* quiritare *comm. ad eiusdem Nig. verba.* — 17 Verminare — torquere *Bamb.* — facele H_1. — sedorqueant H_1. — 18 hyrnea *G.* — 19 decimus (detimus H_1) *C.* — menses L_1. — 20 decumomē se *L*; decum omnes se H_1. — demun *L*, H_2, demon H_1. — 21 Canatur H_1. — bomatim L_1, *Bamb.*; boatim *gl.* — bovum *(L)* H_2, *G*; boum H_1, *Bamb.*; *item L testante Gerl.*

Nigidius Commentariis grammaticis: sunt etiam adsimulanter dicta haec: canatim, suatim, bovatim; quae ab animalibus sumuntur.

COSSIM dictum quasi coxim. Pomponius Porcaria:

> sciúnt hoc omnes, quántumst qui cossím cacant.

INFABRE, foede; ut est adfabre, pulchre. Pacuvius Niptris:

> barbáricam pristim súbinis nostris óptulit,
> nová figura fáctam, commissam ínfabre. ||

SAEPIVNT significat tenent, inpediunt, dictum a saepibus, quae obiectae iter cludunt; unde et Circus Saeptum dicitur. Afranius Materteris:

> perii! lácrimae linguam saépiunt.

STICMATIAS veteres punctos [in] notis dici voluerunt. M. Tullius de officiis lib. II: o miserum, qui fideliorem et barbarum et stigmatiam putaret quam coniugem!

RESERARE, aperire: a sera dictum, qua remota valvae patefiunt. M. Tullius de officiis lib. II: nec ita claudenda est res familiaris, ut eam benignitas aperire non possit, nec ita reseranda, ut pateat omnibus. Vergilius lib. VIII:

> non secus ac siqua penitus vi terra dehiscens
> infernas reserat sedes.

ABVNDARE, supra modum ali, adcrescere. Vergilius Georgicorum lib. IIII:

---

22 Nigidius Comment. gramm. ‖ 24 Pomponius Porcaria ‖ 26 Pacuvius Niptris ‖ 2 Afranius Materteris ‖ 6 II, 7, 25 ‖ 9 II, 15, 55 ‖ 11 VIII, 243 ‖ 15 IV, 139.

---

22 Commentariis grammaticis *docti;* commento L_2, H_2, *G;* conmen L_1, comment H_1*;* grammo *L*, *H;* grammatico *ed. Basil.* — adsimultanter H_1, adsimutanter *L*, adsimulantur *G.* — **23** botim L_1. — **24** Cuossim H_1. — *id.* quoxim; coxum *L.* — Procaria H_1. — *cet. cf. Gell. XVIII, 6, 6, ubi* Porcetram *fuisse titulum dicitur.* — **25** hoc sciunt *cdd.; corr. Guictus, Bothius;* hoc scibunt *Ribbeckius.* — quã tum (*prius* cum) *H.* — quoxim H_1. — **26** Infabrae L_1. — fede *H*, *G*, *Bamb.* — adfabrae L_1; affabre L_2, H_2, *Bamb.;* afabre H_1, *G.* — pulcre H_1. — Nyptris *Ald.;* Niptra *cdd.; ita semper id. pr. pg. 222 l.* specus, *ubi legitur* Accius Niptris. *illud utrum Nonii an librariorum vitio evenerit haud facile discreveris.* — **27. 28** *cf. 248* conmittere, effigiare. — pristim; pristem *Quicheratus;* pestem *cdd. l. utroque.* — sibunis; *cf. not. ad 248 l. m.; hic cdd.* navibus. — optum *L*, obtulit *G.* — factum (*prius* factam) omnis sam H_1 (commissam L_2, H_2, *G*). — **1** Sepiunt *H.* — segnificant H_1, significant L_1. — imped. *cdd. pr.* L_1, *Bamb.* — sepibus *H*, *G.* — **2** cludent *L*, H_1. — et Circus Saeptum *M;* et circum septum *C* (ea et L_1); haec et circum septum *Bamb.* — **4** sepiunt *H*, *G.* — **5** $\bar{\Gamma}$ ticmatios H_1; Stigmatias *docti.* — punctos notis *Me;* punctos in notis *C*, *Bamb.;* puncto. siuodis *gl.;* punctos in fronte notis *Stewechius ad Veget. pg. 96.* — **6** omnis erum H_1. — **7** sticmatiam *cdd.* — quam c. *om. L*, *G; del.* H_2. — **9** ciaudenda L_1. — **10** possis — reserenda L_1. — **13** reseret *recte pars cdd. Verg.* — fides L_1. — **14** a., ad.

ergo apibus fetis idem atque examine multo
primus abundare.

tractum ab amnibus qui, cotiens augentur ec crebris imbribus, maioribus undis eriguntur. Vergilius Georgicorum lib. primo:

praesertim incertis si mesibus amnis abundans
exit.

TERGIVERSARI, fallere et dicta mutare. et est quasi tergum vertere; ut ait Plautus Amphitryone:

. vérsipellem sé facit, quandó lubet.

M. Tullius de officiis lib. III: tribus generibus, quo modo possunt, non incallide tergiversantur. — *idem Tusculanarum lib.* V: itaque illam tergiversari non sinent secumque rapient.

PRVDENTIAM a providendo dictam dilucide ostendit M. Tullius in Hortensio: id enim est sapientis, providere: ex quo sapientia est appellata prudentia. — et de senectute: quid multa? sic mihi persuasi, || sic sentio, cum tanta celeritas animorum sit, tanta memoria praeteritorum futurorumque prudentia. — et de re publica lib. VI: tuten igitur expectas prudentiam huius rectoris, quae ipsum nomen hoc nacta est ex providendo?

ADPENDIX dicitur quod alii est adiunctum, quasi ex alio pendens. M. Tullius in Hortensio: vidit enim quod videndum fuit, adpendicem animi esse corpus nihilque esse in eo magnum.

CONVIVII proprietatem M. Tullius de senectute demonstrat:

---

19 I, 115 ‖ 23 prol. 123 ‖ 25 III, 33, 118 ‖ 26 V, 28, 81 ‖ 29 M. Tullius in Hortensio ‖ 30 21, 78 ‖ 2 M. Tullius de re publica VI ‖ 6 M. Tullius in Hortensio ‖ 8 13, 45.

M, aliquid esse *v.* — **16** foetis *C* (tetis L_1; fietis Hs_1 fretis Ho_1). — **18. 19** ab a. *M,* ex a. *v.* (examinibus *L*). — quotiens *H, item G, ut vid.* — augentur ec crebris imbribus, maioribus *M;* augentur imbribus maioribus et cr. *v.* — primo lib. G. *C.* — **20** mesibus L_1, mens. *rell.* — **22** mulare *prius L.* — **23. 24** ut ait — lubet *videntur ab interpol. adiecta; cf. pg. 38 l.* versipellis. — Amphitrione *L, H;* Amfitryone *G.* — ita *add. Pl.* — **25** atque in his tamen tr. g., quoquo m. p. *Cic.* — **26. 27** id. Tusculanarum lib. *add. Me.* — VI *prius H.* — eam *ap. Cic.;* illa *H, G, om. L.* — rapienti *C.* — **29** Hortentio *prius H.* — prodere *L.* — **30** prudentiam *m. 2 del.* m *et add. et eras.* e *ut vid.* H_1; providentiae *G;* prudentiae *L.* — et *om. L, pro quo add. m. 2* idem. — dene sen. *H.* — **1** perversi L_1. — si *pro* sit *H.* — **2** preteritorum *H.* — futurorum *m. 2 add. L.* — **3** tuten, *i. e.* tutine *M;* totan H_1, totam *rell.* — huius, *i. e.* tam inconsulti et temerarii. — rictoris *L, H.* — que *H,* q: *L.* — **4** nata est H_1. — prividendo L_1, prev. *id. 2.* — **5** App. L_2, *Hsoq.* — ali (alii *m. 2, poster.* i *ut vid. in ras.*) est (- *f. m. 2*) *L;* aliis est *Bamb.* — pendens; pendeat *G, H (hic* at *m. 2 in ras.),* pendat *L;* adpendix quasi ex alio pendens *mrg. H, gl.* — **6. 7** app. L_2, *H.* — **8** Convivi *Bamb.* — *M.;* men *prius H.* — *cet. cf. 193 l.* accubitionem.

42. 43 M.

bene enim maiores accubitionem epularem amicorum, quae vitae coniunctionem haberet, convivium nominaverunt.

OCCATIONEM ab occaecatis seminibus [qua id efficitur] dici M. Tullius voluit de senectute: sparsum semen excepit, primum id occaecatum cohibet: ex quo occatio, quae hoc efficit, nominata est.

COAGMENTA dicta sunt coniunctiones aptae et conpares a coagendo, id est stringendo; unde et coagulum dicitur. M. Tullius de senectute: vivundi est finis optumus, cum, integra mente certisque sensibus, opus ipsa suum eadem, quae coagmentavit, natura dissolvit.

VERNILITER pro adulatorie, a vernis, quibus haec vivendi ars est. Caecilius Feneratore:

'credó.' — 'nimis tandem hóce fit vernílitor.'

PECVNIOSORVM et LOCVPLETIVM proprietatem aperuit M. Tullius de re publica lib. II, a pecore pecuniosos et a possessionibus locorum locupletes appellatos adserens: 'multaeque dictione ovium et boum, quod tunc erat res in pecore et ‖ locorum possessionibus; ex quo pecuniosi et locupletes vocabantur.'

VIRITIM dictum est separatim et per singulos viros. M. Tullius de re publica lib. II: ac primus agros, quos bello Romulus ceperat, divisit viritim civibus. — Plautus Aulularia aliter, sub hac tamen significantia:

divídere argenti díxit nummos ín viros.

---

12 15, 51 ‖ 16 20, 72 ‖ 20 Caecilius Feneratore ‖ 23 II, 9, 16 ‖ 4 II, 14, 26 ‖ 5 I, 2, 30.

9 accumbitionem *L*, H_1, *Bamb.* — quae *L*, H_1, *Bamb.*; quia H_2, *G*, *ut ap. Cic.* — *melius pg. 193* quasi. — 11 *cf. pg. 61 l.* occationis. — Ooccationem L_1. — occecatis *G*, obcec. *L*, *H*. — qua id. eff. *secl. M.* — 12 M. Tullius; *cf. 401* subigere, mollire. — excepit *cdd. 401;* cohibet *C* (accipit Ho_2); quae (terra) cum gremio mollito ac subacto sp. s. excepit *Cic.*, *et ita* (*exc. quod leg.* et sub.) *pg. 401 l. m.* — 13 obcaecatum *L*, *H*, *ed. Bas.* — 14 aptae *M;* artae *C* (arte L_1). — conpares L_1, comp. *rell.* — c$\overset{a}{o}$gendo *G*. — 15 men *prius H.* — 16 sed v. e. f. *Cic.* — vivendi L_1, H_1, *G*, vivundi L_2, H_2 (*vid. fuisse in arch.* vivondi). — optimus L_1; obtimus H_1. — 17 quae coagm.; q: (*corr. m. 1 vel 2* q̄:) agm. L_1 (coaugm. *id. 2*); quae coaugm. *H*, *in quo* co *lineolis del., sed deinde restitut.;* que augm. *G*. — 19 adolatoriae L_1. — *post* vivendi *deficit Bamb.* (*non Lugd. alter*) *usque add. pg. 66 l.* manum: noctis diei pars prima. — 20 Cecilius *L*, *H*. — Fener. *Spengelius;* Venatore (Venatori L_2, H_2, *G*) *C*. — 21 *diverbium instituit M.* — tandem *pro* tamen; *cf. 405 l.* tandem. — hocce *Bothius*, hoc *cdd.* — sit *Vrbin. 307.* — verneliter *prius H.* — 22 et *m. 1 vel 2 supra add. L.* — men *prius H.* — 24 asser. *C pr.* L_1. — *affert h. l. et Isid. X, 155.* — multeque L_1, *id. 2 cum G et ut vid. H;* multaque (multaque, e *supra* a *scr.*, *palimps. Cic.*). — dictione *Cic.;* ditione *L*, H_1, dicione H_2, *G*. — 1 bovum — tum *cd. Cic.* — 3 men H_1. — 4 primum *Cic.* — 5 in Aul. *H.* — 6 significantiam H_1.

Varro de vita populi Romani lib. I: et extra urbem in regiones XXVI agros viritim liberis adtribuit.

VERNAS veteres appellabant qui vere sacro fuerant nati; et habebatur nomen hoc pro vili vel maledicto. Plautus Amphitryone:

hic, qui verna natust, queritur.

Lucilius:

. . . . . . vernam ac cercupithecon.

Plautus, ubi supra:

cúm cruciatu tuo ístaec hodie, vérna, verba fúnditas.

CONCINNARE est facere; ut Plautus Amphitryone:

lácrimantem ex abitú concinnas tú tuam uxorém . .

Plautus Asinaria:

aúceps quando cóncinnavit áream, obfundít cibum.

sed proprietas verbi haec est, quod apud veteres cinnus potionis genus ex multis liquoribus confectum dici solet. recte autem CONCINNARE et consentire intellegi potest, quasi concinere, ut multis diverse canentibus unus efficiatur modus. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. IIII: cum is, cum quibus re concinebat, verbis discrepare. — idem in Academicorum lib. I: queicum similitudine verbi concinere maxime sibi videretur.

8 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 11 I, 1, 24 ‖ 13 Lucilius ‖ 15 Pl. Amphitr. IV, 2, 13 ‖ 17 I, 3, 31 ‖ 19 III, 3, 64 ‖ 25 IV, 22, 60 ‖ 26 M. Tullius Academ. I.

8 p. r. *supra add. m. 2 in L.* — **10** ver s. H_1. — fuerat niti *m. 1 L.* **11** — vili vel *M;* vitavili *L,* H_1; vitabibi *G;* vitabili H_2, *Lugd.;* evitabili *v. c. Dousae; a. 1476 ed.;* et mal. *Ald.* — Amphitrione *L, H,* Amfitryone *G.* — **12** qui *om. L, m. 2 add. H.* — verna *f. ablat.* — natus est quaeritur *cdd. Non. et Pl.* — *dim. anapaest instituit Spengelius pg. 233; trim. bacchiacum cum aliis Goetzius, qui scr. cum Ritschel.* natust conqueritur; *sed cf. Spengel. l. m.* — **14** vernam ac cercopithecon *Me,* verna accer (acer H_1) cupit hecon *G.* — **15** ubi *M,* qui *v.* — **16** cruciatur *cdd.* — istahaec *G.* — **17** Concinare H_1. — Amphitreone L_1; Amphitrione L_2, *H;* Amfitryone *G.* — **18** lacrimante ex habitu *cdd.* — concennas L_1; concinna H_1. — **19. 20** *recte videtur traiecisse huc Quicheratius (nam in libris sunt posita post illa* unus efficiatur modus), *ita quidem ut pro* Plautus *olim fuerit positum* idem *vel* et. — offundit *C pr.* L_1. — **23** quas L_1. — concinere *ed. Bas.;* concinnare (*m. 1* concennare) *L;* concinaere (*m. 1* connare) *H.* — **24** efficiatur *Quicheratius;* efficitur *v.* — malorum et L_1. — *in seq. utrum Non. an librariorum socordia turbatum sit vix definias. nam et alibi apud illum inveniuntur exempla, quae non ad lemma, sed ad eius explicationem pertineant, ut pg. 7 s. v. defloccare.* — men H_1. — **25. 26** concinebat, verbis *Cic.;* concinebatur verbis H_2, *G;* concinebatur his *L,* H_1 (concinnebatur H_1; *supra* u *unum vel duo puncta add.* L_1). — in Ac.; in achademinicis *H,* nacadami *L.* — libro II *L, prius H.* — queicum; quae cum *L, H;* quicum *G.* — **27** concinnere *L,* concinnare H_1, *id. 2* concinaere. — maxime *om. L.* — sibi maxime H_1.

PAVPERTAS dicta est a pecunia parva. Varro de vita populi Romani lib. I: pecuniaque erat parva: ab eo paupertas dicta. cuius [paupertatis] magnum || testimonium est.

PANDERE Varro existimat ea causa dici, quod qui ope indigerent et ad asylum Cereris confugissent panis *is* daretur [pandere ergo quasi panem dare] de vita populi Romani lib. I: hanc deam Aelius putat esse Cererem; sed quod in asylum qui confugissent panis *is* daretur, esse nomen fictum a pane dando; et quod numquam fanum talibus clauderetur, *dictum* pandere quod est aperire.

BLATIS et BLATERAS, confingis aut incondite et inaniter loqueris * * * aut a balatu. Plautus in Amphitryone:

quí, malum, intellégere quisquam pótis est? ita naugás blatis.

idem in Aulularia:

úbi tute es, quae déblaterasti iám vicinis ómnibus?

PERCONTARI, diligenter inquirere. Plautus Amphitryone:

quí istuc in mentést tibi, ex me, mí vir, percontárier?

et est proprietas verbi ab eo tracta quod vada in fluminibus contis exquirunt.

PRODIGIA dicta sunt porro adigenda. Plautus Amphitryone:

séd, mulier, postquam éxperrecta es, té prodigialí Iovi
aút mola salsa hódie aut ture cónprecatam opórtuit.

---

28 Varro de vita pop. Rom. I || 4 Varro de vita pop. Rom. I || 9 II, 1, 79 || 11 II, 3, 1 || 13 II, 2, 78 || 17 II, 2, 107.

29 pecunia quae *cdd.*; pecuniaque *Me*; *f.* pecunia quia. — 1 paupertatis *secl. M.* — estimonium L_1; *post* testi *ras.* m *litterae ut vid. in H.* — *sententia in fine Non., nisi fallor, culpa manca.* — 2 quod *om. Lugd.* — 3 asilum H_1, *Lugd.* — panis is *M*, panis *v.* — 3. 4 pandere — dare *secl. M.* — 4. 5 h. d.; *i. e.* Pandam. — deam Aelius *Carrio Ant. lect. I, 3 ex cd. Elnonensi;* deam melius *C.* — 5. 6. 7 confugissent *Aldus,* confugisset *C* (confu *prius L*). is *add. M.* — factum *Popma.* — et — clauderetur, *quae in cdd. leg. v. 4 post* panem dare *huc traiecit M.* — tabulis *pro* talibus *L.* — dictum *add. M.* — quod est *H, G;* hoc est *L.* — 8 *cf. pg. 76 l.* blaterare. — *post* loqueris *dimidius versus vacat in G; etiam in Iun. libro manuscr. defectus indicium.* — *bene graeca desse statuit Iun., ut puta haec:* aut ἀπὸ τοῦ βλάζειν; *cf. Fest. 34.* — 9 ut *L*, H_1, *Lugd.* — ablatur *L;* ablatu H_1. — Amphitrione *L, H,* Amfitryone *G.* — 10 naugas *M;* naugias H_1, nagis *L*, nugas H_2, *G.* — 11 idem *om. L, G; del.* H_2. — 12 tute es *M*, tu es *cdd. Non. et Pl.* (*ap. Pl. legitur minus bene* ubi tu es quae deblateravisti *ex libro interpolato; nam in sinceris est* deblattavisti). — 13 Percontrari *prius H;* Perc. *in* L_1 *non lemmatis modo distinctum.* — Amph.; *eadem varietas quae supra.* — 14 percontrarier *prius H.* — 17 *cf. 429* monstra et ostenta; *435* monstra et prodigia. — adindigenda H_1. — Amphytrione *L*, Amphitrione *H*, Amfitryone *G.* — 18 es, te *Me,* est e (e *add.* H_2) *C; om.* te *libri Pl.* — 19 malas alsa H_1 (molas alsa *L*). — aucture H_1. — conpraecatam L_1, compr. *id. 2;* comprecatam H_2, *G;* comprecatum H_1. — opportuit H_1.

CERRITI et LARVATI, male sani et aut Cereris ira aut larvarum incursatione animo vexati. Plautus Amphitryone:

láruatu's. édepol hominem míserum! medicum quaéritat.

idem ubi supra [in Amphitryone]:

'quaese ádvenienti mórbo medicarí Iovem.' —
'tu cérte aut laruátus aut cerrítus es.'

CALCITRONES, qui infestant calcibus. Plautus in Asinaria:

clamát, procul siquém videt ‖ ire ád se calcitrónem.

Varro Sesquulixe:

ítaque tunc ecúm mordacem cálcitronem *atque* hórridum
míles acer nón vitabat.

VOTITAM veteres religione aliqua prohibitum vel interdictum dici voluerunt. Plautus in Asinaria:

nolo íllam habere caúsam et votitam dícere.

VERBERARE non solum a verberibus dictum est, sed et a verbis. Plautus in Aulularia:

nam cúr me miseram vérberas?

CASSVM veteres inane posuerunt. et arbitrandum est eius verbi proprietatem magis ab aranearum cassibus ductam, quod sint leves ac nullius ponderis, non, ut quibusdam videtur, quasi quassum. Plautus in Aulularia:

vírginem habeo grándem, dote cássam adque inlocábilem.

---

21 Plautus Amphitryone ‖ 23 Plautus Amphitryone ‖ 26 II, 3, 11 ‖ 1 Varro Sesquulixe ‖ 5 IV, 1, 44 ‖ 8 I, 1, 3 ‖ 13 II, 2, 14.

---

20 *post* sani *ras. in H.* — et; *puto* id est (*praec.* i). — au C. H_1. — ut larbiarum L_1. — **21** anmo *prius H.* — Amphitrione *L nec non H*, Amfitryone *G.* — **22** laruatu's *v.*; larvatus *cdd.* — etdepol *prius H.* — **23** ubi *M*, qui *v.* — in Amph. *(ead. var. quae in v. 9) om. v., add. cdd.* — **24. 25** — *cf. 247 l.* advenire. *diverbio haec discripsit M.* — quaese *Acidal.*; quasi *cdd. h. l.*; quaeso *id. 247.* — medicari Iovem *Quicheratus*; medicati iuvenem *C* (iuvem *G, Vict.*). — **25** aut l. (larbatus L_1) es (*add. m. 2 H*) aut c. (ceteris L_1) *cdd.*; *corr. Acidal.* — **26** Caccitrones *prius L.* — infestent *L*, H_1. — **1** sesqueulixe (*post* x *eras.* s) *H*, sesq: (sesq; *G*) ulixe *L, G.* — **2** tunc *Roeperus, qui et versus agnovit*; tum *C.* — atque *add. M.* — **3** acer *M*; *cf. Hor. c. III, 2, 2*; ac vir *v.* — **4** Votitum *C exc. quod* Vocitum H_1; Votitum (e *sup.*) *Par. 7665.* — votitum devotum religiosum *mrg. G*; votitum religiosum *mrg. H.* — **6** abere H_1. — votivam H_1, *id. 2* votitam. — **9** num L_1. — **10** Caseum H_1. — **11** verbis *prius L.* — ceassibus *prius L.* — ductam *M*; dictam H_1; dictum *L, G*, H_2, *sed* u *rursus eras.* — **12** levis *C pr.* H_1. — **13** quasum H_1. — **14** *cf. 340* locare, marito dare. — abeo L_1, H_1. — atque *H, G.* — illocab. L_2, *H.*

45. 46 M.

Propriam corvorum vocem GROCCITVM veteres esse voluerunt: Plautus in Aulularia:

> símul radebat pédibus terram et vóce groccibát sua.

SVBLEVIT *os* significat inlusit et pro ridiculo habuit, tractum a genere ludi, quo dormientibus ora pinguntur. Plautus in Aularia:

> Fideí censebam máxumam multó fidem.
> en, éa sublevit ós mihi penírsume.

INVESTES dicuntur inpuberes, quibus propter teneram aetatem nulla pars corporis pilat. hoc et Aeneidos VIII videtur sensisse Vergilius:

> aurea caesaries ollis atque aurea vestis.

sed melius intellegi potest investes appellatos quasi in Vesta, id est in pudicitia et castitate.

INFERVM ab infimo dictum; unde inferi quibus inferius nihil; *vel* quod infertur; unde inferum recte potest dici || quidquid desuper mittitur. Varro Marcipore:

> nubés aquales frígido veló leves
> caelí cavernas aúreas subdúxerant,
> aquámt vomentes ínferam mortálibus.

SYRVS * * * a graeco magis tractum est, ἀπὸ τοῦ σύρειν has nos scopas, rustici eo nomine [syrus] vocant. Varro Marcipore:

---

16 IV, 3, 2 || 19 IV, 6, 1 || 24 VIII, 659 || 2 Varro Marcipore || 7 Varro Marcipore.

15 *cf. 455* grocire. — grochitum L_1, crocchitum H_1; crochitum L_2, H_2, *G; in margine Ho* grocire (*notat Siev. in mrg. m. 2 hic pro* crochitum *repositum* croghitum, *et 17 pro* crocibat crogibat. *sed aut ipsius aut librarii fuit error, qui vellet refingi* grochitum, grocibat). — 17 simul; *cf. Goetzii ed.* — croccibat *L ex corr.*, H_1, *G;* crocibat H_2, *sed lineola, qua* c *prior transfixa, rursus deleta.* — 18 os *add. Quicheratus.* — illusit *C pr.* L_1. — abuit H_1. — 21 *cf. Charis. 53; item 40.* — Fide *recte ex Charis. Goetzius.* — maximam *C.* — 22 *cf. Char. 170.* — esse: ea *cdd. Pl.;* esse a *C; sed displicet sensus interstitium post primum semipedem. reponendum videtur* en, ea sublevit os m. p.; *nam quae Ribbeckius in libello de particulis latinis a. 1869 edito de* en *et* ea *particulis proposuit, argutius quam verius disputata olim diximus.* — 23 imp. L_2, *H.* — 24 lib. VIII *Me;* quinto *L, H;* lib. q. *ed. Bas.* — 26 caesarie ollis L_1. — 28 pudititia H_1. — et in c. *H.* — 29 Inferrum *prius L.* — infimo *Quicheratus,* imo *cdd.* — 1 vel quod infertur; unde inferum *M;* unde quod infertur *L,* H_1, *Lugd.; om.* quod H_2, *G* (unde inferum *Iun.*). — quicq. *C. pr.* L_1. — 3 aquales *Scal.* (*fuerat* aqualis); aquali *v.* — leves, *i. e.* agiles, mobiles. — 5 aquam *propter praecedens* aqualem *suspectum.* — inferam *v.;* inferant *cdd.* — 6 Syrus *dubium an perperam explicetur.* cf. Suid. s. l. ϲυρφετόϲ. — *add.* velut a suro putant dictum, sed. — ϲυριν *cdd.* — 7 h. nos sc. *litteris maiusculis L; item H.* — hos *Quicheratus.* — copas H_1. — *f.* hos rustici eo nomine vocant, nos scopas. — rusticio *H pro* rustici eo H_1. — syrus *secl. M.*

ventíque frigidó se ab axe erúperant,
phrenítici septéntrionum fílii,
secúm ferentes tégulas, ramós, syrus.

EVIRARI dicitur virilitatem amittere, ecfeminari. Varro Marcipore:

spatula évirávit ómnés puerós venérivagá.

LVDIBRIA proprietatem trahunt a levi ac sine pondere et contemnendo aut, quod magis verum est, ludicro. Vergilius lib. VI:

foliis tantum ne carmina manda,
ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

FEBRIS proprietatem a feritate morbi vel mali * * * ut a calendo calorem vel **caldorem** Varro Andabatis aperiendam putat:

ídeoque alterum áppellamus á calendo cáldorem,
álterum a fervóre febrim.

VVLPINARI dictum est fraudibus et mendaciis vera pervertere vel effugere, [dictum] ab incerto et intorto vulpium cursu. Varro Mysteriis:

vulpinare modo et concursa qualubet, erro!

SVFFLATVM dicitur proprie tumidum, erectum et quasi vento quodam elatius factum. Varro Agathone:

neque aúro aut genere aut múltiplici sciéntia
sufflátus quaerit Sócratis vestígia.

VESPERTILIO, animal volucre, biforme, ‖ dictum quod vespero se ad volatum praeparet noctis. Varro Agathone: quid multa?

12 Varro Marcipore ‖ 16 VI, 74 ‖ 20 Varro Andabatis ‖ 24 Varro Mysteriis ‖ 28 Varro Agathone ‖ 1 Varro Agathone.

9 *corr. Iun.*; frigido sab axe erumpebant (fricidos, *mut. in* frigidos sab *L*; frigidos ab H_2, *G.* — ase H_1) *C.* — *fuerat olim* erumperant. — *f.* v. ab axe fr. se er. — **10** *ita Scal. cóni. in Varr. pg. 72 ed. a. 1619;* frenetici *C. f.* s. fil. phr. — **11** ramo *H.* — serus L_1. — **12** Evirari *Quicheratus*, Evirare *cdd.* — viritatem *L.* — am., ecfeminari *M*, am. (ammitter L_1), et effem. *v.* — Mancipore L_1. — **14** spatula M_1; spatale *Iun.* — *aut hoc aut illud amplectendum; nam* spatule *ut puto non magis latinum quam* Hecube. — pueros venerivaga *Vahlenus* (p. venerifuga *iam Lachm.*); venerivaga p. *cdd.*; *f.* veneri' vaga. — *cet. cf. Hor. sat. I, 3, 109 sq.* — **15. 16** contempnendo *G.* — ludichro *L.* — **19. 20** fervitate H_1. — *in seqq. excidit etymologia ea, cuius Varro auctor ponitur. cet. cf. et Isidor. IV, 6, 2.* — calorem vel *videtur delendum.* — candorem *L*, H_1. — Andauatis L_1. — **21. 22** *versus restituit M.* — ideoque *Rothius*, idque *v.* — caldorem *M*, calorem *cdd.* — **23** Vulpinari, **ἀλωπεκίζειν**. — mendacis H_1. — **24** effug. *vid. add. a Non. propter Varr. exemplum.* — dictum *secl. M.* — incerto et (et *iam Riesius*) *M*, inrecto (inrectum H_1) sed *cdd.* — **26** Misteriis H_1. — **26** erro (*seq.* s) *M*; erras, *quod pro* errans *positum volunt*, *cdd.* — **27** *ante* Suffl. *trium fere litt. ras. in L.* — erectum *Me*, et rectum *cdd.* — **29** iscientia L_1. — **30** querit L_1. — **31** Verpestilio L_1. — bitorme L_1, forme H_1. — vespere *Ald.* — **1** praeparet

47 M.

factus sum vespertilio; neque in muribus plane neque in volucribus sum.

EXPORRECTVM, extentum: porrectum est enim tentum, id est, porro tractum. Varro Endymionibus: quare si in somnum reccideris et ἐν ᾅδου δήποτε eris iterum experrectus.

IVGATVM, coniunctum: a iugo dictum. Cicero Tusculanarum lib. III: hoc quidem est conmune virtutum; omnes enim inter se iugatae sunt.

PRODIVS dictum ulterius, longius: a prodeundo, quasi porro eundo. Varro Vergula divina: primum venit in urbem atque intra muros *publicos;* deinde accedit propius atque introit domum id est [intra] privatos muros.

GRANARIA, loca in horreis, servandis seminum granis. Varro Gerontodidascalo:

vél decem messís ubi una saépiant granária.

TORCVLVM (quod usu torcular dicunt), quod intortum laticem vitis vel oleae exprimat. Varro Gerontodidascalo:

víneis ubi ámpla cella, tórculum respóndeat.

CINGILLVM, a cingendo: quod incingulum plerumque dicitur. Varro Gerontodidascalo: novos maritus tacitulus taxim uxoris solvebat cingillum.

5 Varro Endymionibus ‖ 7 III, 8, 17 ‖ 11 Varro Vergula divina ‖ 14 Varro Gerontodidascalo ‖ 18 Varro Gerontodidascalo ‖ 21 Varro Gerontodidascalo.

M; praeparat *Bentin. et ut puto Ald.* (*nam ille conicit scribendum* properat); properat *L;* proferat *rell.* — **5** Endimionibus *cdd.* — quare si in *Iun.;* quae (q̃; *H,* q̃: *prius L, sed statim deleta virgula*) res in *C.* — somnum *ed. a. 1476;* somnium *cdd.* — **6** et *ἐν ᾅδου Turnebus; δήποτε M;* et *αουρεποτε L,* et *αουcρεποτε H_1, id. 2* et *δδουcρεποτε;* et *δδουρεποτε G.* — experrectus *ed. a. 1476;* exporrectus *Non.* — **7** Lugatum *prius L.* — **8. 9** commune *C pr. L_1.* — inter se nexae et iug. s. *ap. Cic.* — iugate *L_1.* — **10. 12** Propius *Buechelerus mus. Rhen. XIII, 597; Ritschel. opusc. IV, 763;* Proius *Non.* — prodius *qui a* prode *adverbio ortum volunt, eos fugit non posse dici* prodius accedere. — ulterius *Pohlius apud Ritsch., Quicheratus;* interius *cdd.* — **11** Vergula *L_1;* Virgula *rell.* — publicos *addendum esse sensit Roeperus. — videtur Varro hic ut saepe in saturis rem tetigisse grammaticam, ut puto, quo demonstraret etiam aedificiorum singulorum muros posse dici.* — **12** *post* introit *duarum litt. rasura in H.* — **13** intra *secl. M.* — **14** Granaria *pr. m. non lemma in L.* — **15** (*item v. 18*) Gerontodidasculo *H.* — **16** messis *Buechelerus, M;* mensis *v.* — **17** dicunt *M;* dico *cdd.* — intortum *nominativ.* — **18** exprimant *C.* — **20** Cingulum *Lugd., gl.; et ita v.; sed etiam Varr. d. l. l. V, 114* cinctus et cingillum; *not. Tiron. pg. 158* cingillum. — incingulum; *scribendum vid.* cingulum. — **21** tacitulus *Me,* taciturus *cdd.* — uxosis *fact. ex* uxoris *L; etiam pro* x *alia fuerat littera, f.* r; usosis *Ald.* — *fuere qui haec iambice vel sotadice discriberent ita:* novós maritus tácitulus taxim úxoris solvébat | cingíllum *et* nóvo' marítu' tácitulús taxim úxóri' solvébát | cíngíllum; *sed utrum-*

TVTILINA dea est, a tuendo dicta. Varro Hercules tuam fidem:

⏑ – – ⏑ nón Tútilínám, quam ego ípse ínvocó, quód meae aúrés
abs téte óbsidéntúr?

TVTANVS deus, a tutando. Varro Hercules tuam fidem:

noctu Hánnibalis cúm fugavi exércitum, ||
tutátus haec, Tutánu' Romae núncupor:
hacprópter omnes, quí laborant, ínvocant.

SILICERNIVM pessime intellegentes ita posuisse Terentium putant, quod incurvitate silices cernat senex. silicernium est proprie convivium funebre, quod senibus exhibetur. Varro Meleagris: funus exequiati laute ad sepulchrum antiquo more silicernium confecimus, id est *περίδειπνον*. quo pasti discedentes dicimus alius alii: vale.

SVFFVNDATVM dictum est subiectum, [dictum] a fundamentis. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: ut antiqui nostri in domibus latericiis paululum modo lapidibus suffundatis, ut umorem ecfugerent, habitabant.

EDONES et PHAGONES ab edacitate: unum latinum, aliud graecum. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: sunt *ἀπέραντοι* edones Romae, ut turba incendant annonam; sed propter phagones ficetulam pinguem aut turdum nisi volantem non video.

---

23 Varro Hercules tuam fidem || 26 Varro Hercules tuam fidem || 3 cf. Adelph. IV, 2, 48 || 5 Varro Meleagris || 9 Varro *Ταφῇ Μενίππου* || 13 Varro *Ταφῇ Μενίππου*.

---

que aspernante r. m. — est oratio haud dubie pedestris. — **23. 26** *illa* Tutilina, Tutanus *inverso quidem ordine post* proboscis *l. pg. 49 leguntur in cdd. ante Me.* — **25** *bacchiacos numeros primus notavit M. perinde continuatos eosdem habes pg. 336 s. l.* levare; *ubi conf. comm.* — Tutilam *L*; Titulinam H_1. — abs tete *M*, abs te *v*. — **27** Hannibalis *producta paenult., ut Ennius in Scipione.* — **1** tut. haec Tut. *M* (tut. *iam mrg. Iun.* — Tut. *Scal.*); tutanus hoc tutanum *cdd.* — noncupor H_1. — **4. 5** convium *L*. — exibetur *id.* — Varro L_2 *add.* — Meleachris *L*, meleaorhis H_1. — **6** exequiati *Bentinus*, exiquiatis *C*. — laute *Lips.*, laude *cdd.*; avide, *quod ad sequentia traheretur, Me.* — sepulcrum *C pr.* L_1. — **7** *περιαεπε* non H_1; *id. 2 m*, L_1, *G περιαεπε* non (L_2 *περιαεπι* non); *corr. Cuiac. Observ. XI, 21.* — quo pasti *M*; quo pransi *v*. — **8** dict. *secl. M.* — **9** *Ταφῇ Μενίππου*: ut antiqui *Iun.* (*T. M.*: antiqui *Ald. cum* H_1; *f. recte*); tafemenippu tantiqui *L*; tafenippu tantiqui *G*; tafemenippu antiqui H_1, *id 2.* tafeminippu tantiqui. — nostri in *Iun.* (nostri *iam Bentin.*); nostrun L_1, H_1, nostrum L_2, H_2, *G*. — **10** lapidibus *Ald.*; lapiditus *C*. — ecfugerent *Me*, et fugerent *C*. — **12** fagones *C*. — grecum *L*. — edacitale L_1. — **13** *Ταφῇ Μενίππου (ita v.)*: sunt *ἀπέραντοι ed. M*; tafe Menippos (Menipsos H_1; Minippos H_2, *G*) *C*; *tum* H_1 *Ειαπααααντοι* cocedenes; *id. 2 Ειαπαααντοτ* coc edones; L_1 *Fιαπαααντοι* cocedones; *τοι m. 2 iunct. cum seq.; post* coc *supra erasa interpunctio, ut vid., quae m. 2 esset addita; Fιαπαααντοτ*coc edones *G*. — Romae (*vel* Romanam) *M*; Romani *Me*; Romam *cdd.* — **14** incendant *Me (cf. Varr. de r. r. III, 2, 16; Oehler. Varr. Sat. rell. pg. 223)*; intendant *cdd.* — annonam

48. 49 M.

ELIXVM, quidquid ex aqua mollitur vel dequoquitur; nam lixam aquam veteres dixerunt. unde et lixæ dicti qui militibus aquam ad castra vel ad tentoria solent ferre. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: in pavimento non audes facere laconam; at in humu canales fac sis elixos.

PAROCOS a graeco tractum est nomen, quod vehicula praebeat: *ὀχήματα* enim graece, latine vehicula appellantur. et est officii genus quod administrantibus paret. Varro Sesquulixe:

hic enim ómnia:
idém sacerdos, praétor, parocos dénique,
idém senatus, ídem erat populí kaput. ||

TROSSVLI equites Romani dicti sunt *quasi* torosuli. Varro Sesquulixe:

núnc emúnt tróssulí
nárdo nítidí talénto Atticó vúlgo ecúm.

PROBOSCIS graecum nomen est, dicta quod ante depascat. et est porrecta corporis pars inhaerens naribus, quae excepto homine in aliquis animalibus invenitur. Varro Sexagesi: invenisse se,

---

18 Varro *Ταφῇ Μενίππου* || 23 Varro Sequulixe || 1 Varro Sequulixe || 7 Varro Sexagesi.

Iun., annona *v.* — et propter *Buechelerus.* — fagones (facones L_1) *cdd.* — ficedulam *docti; sed cf. Lchm. ad Lucr. III, 1014.* — 16 *cf. 62 l.* lixarum. — Clixum H_1. — quidquid L_1, quicq. *rell.* — dequoquitur H_1; decoquitur *rell.* — liq *(sed del.)* lixam *L.* — 17 veteres — aquam *om.* H_1. – veteres esse *cdd.; om.* esse *Quicheratus, per incuriam quidem, sed recte.* — tunde elixae L_1. — 18 Varro; *cf. 488 l.* humu. — tafemenippoy (femenippoy L_1, tafeminippoy H_2) *C.* — 19. 20 addes *G.* — calceos (calcos L_1) facis elixos *cdd.;* c. fac sis el. *M; n. N.; nam V. existimandus est etymologiae quodam ludibrio captus, sicut modo vidimus in illo* aquam vomentes inferam mortalibus *(pg. 45), voluisse* elixum *idem esse quod* prolixum. — *praecesserant autem haud dubie illa quae pg. 544 leg. s. v.* urnarium. — 21 Parochos *v.;* Paracos *cdd.* — greco *L.* — vehiculam H_1. — praebeat *Iun.*, praeeat *C.* — 22 *ὀχήματα Guil. Canterus Nov. Lect. V, 22;* hoc schemate (hoc se hemate L_1) *C.* — grece *L;* graece *f. delend.* — 23 adminuustrantibus L_1; aministrantibus H_1; magistratibus *Leopardus; sed cf. pg. 58 l.* accensi: genus militiae est admin. proximum. — sesq: ulixe *L, G;* sesqueulixe *H; ita et 49, 2.* — 24—26 *trimetros agnovit Roeperus.* — praeter *G.* — parochos *v.;* paracos H_2, *G;* paratos *rell.* — id. e.; erat *quod in libris est post* omnia *huc revoc. M.* — populi *v.*, populus *cdd.* — caput H_2, *G.* — *cet. conf. Archilochi illud (frgm. 69 Bergk.) νῦν δὲ Λεώφιλος μὲν ἄρχει e. q. s.* — 1 Trossuli e. R. d. tross. dicti s. H_1 *(supra* equites *erasa quaedam, f.* dicti sunt); *illa* e. R. d. trossuli *del. m. 2;* Trosuli (Trossuli L_2, *G*) dicti sunt torosuli *L, G.* — quasi *quidam ap. Bentin. add.* — 3. 4 *versus constituit M; cdd.* nardo nit. vulgo Attico talento ecum (equum H_2, *G*). — *quidam septenarios troch. pessimos, quor. prior post* emunt *finiretur, instituerunt.* — 5 grecum *L.* — dicta *Quicheratus,* dictum *cdd.* — *in mrg. H, G haec sunt* proboscis quod inde pascatur a greco qui boscen pascere dicunt. — 6 prorecta H_1. — inherens *L.* — 7 aliquis *M,* alis

cum dormire coepisset tam glaber quam Socratis calva, esse factum ericium cum proboscide e pilis albis.

CETARII genus est piscatorum quod maiores pisces capit, dictum ab eo quod cete in mari maiora sunt piscium genera; *a* quo Vergilius:

inmania cete.

Varro *Γνῶθι σεαυτόν*: non animadvertis cetarios, cum videre volunt in mari thunnos, escendere in malum alte, ut penitus per aquam perspiciant pisces?

TONIMVS positum sonamus cum modo, a tono. Varro Eumenidibus:

tibi týpana nón inání sonitú mátri' deúm
tonimús.

TIBINOS, a tibiis. Varro Eumenidibus:

sonitú mátri' deúm
tonimús modós, tibí nós, tibi núnc sémivirí.

DIERECTI dicti cruci fixi, quasi ad diem erecti. Varro Eumenidibus:

apage ín directum á domo nostra ístam insanitátem!

PRAESEPIA non tantum quibus aut cantherii aut iumenta cetera aut veterina animalia pabulantur; sed et omnia loca clausa et tuta dicta praesepia. Vergilius Aeneidos lib. I:

aut agmine facto
ignavum fucos pecus a praesepibus arcent.

---

12 V, 822 ‖ 14 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 17 Varro Eumenidibus ‖ 21 Varro Eumenidibus ‖ 24 Varro Eumenidibus ‖ 29 I, 434.

(aliis *cum Lugd.* L_2, *H*) *C.* — Sexage *(tum ras.)* si *H.* — *cet. cf. 106 l.* ericium. — 8, 9 cepis sed H_1. — claber *L.* — Socrates *106 C.* — calva *M*, calvum *cdd. hic*, galbam *106.* — cum prob. e pilis albis *M*; e pilis (epulis *Bamb. 106*) *cdd. l. utroque.* — *significatur hominem, rhinocerotis similem factum, habere iam pilos in nare stantes, ut Ovidius dicit.* — pilis a. c. prob. *Popma.* — **10** Cetarii *v.*, Cetari *cdd.* — capi H_1. — **11** cetae *L.* — a quo *M (praecedit* a); quod *v.* — **13** immania L_2, *H.* — cetae *L, H.* — **14** gnothi seauton (seaucton *L*, H_1) *C.* — non animacceterarios H_1. — **15** thunnos *Bentinus et ut puto iam Ald.*, thunnas (tunnas *G*) *C.* — sescedere *L.* — **16** *puto* prospiciant. — **17** *cf. seq. l. et 328* iactare, excutere. — **19** typana *G. Hermannus el. d. m. pg. 506*; tympana *cdd.*; typanum *et Catullus.* — inani sonitu *Bentinus (vel Ald.)*, inanis sonitum *cdd.* — **21—23** Tibinos — semiviri *om. edd. saec. XV.* — a tibiis modos *cdd.*; *ego illud* modos *retraxi ad Varronis exemplum, ubi iam Lchm. opusc. 57 recte* tonimus modos tibi nos. — **22-25** sonitu — Eumenidibus *om. Iun. (sed in add. corr.)*; Me_1. — sonitus *cdd.* — tibi nos *Scal.*, *Me*, tibinos *Non.* — nun L_1. — **24** crucefixi *L*, H_2. — **26** *cf. 122 l.* insanitas. — directum *L*, H_1. — adsanitatem *L*, H_1. — **27** cantheria (*seq.* a) *C*; cantherii *Quicheratus.* — cetere *prius H.* — **28** vetera *C pr.* H_1 *(non Paris. 7665; G; Lugd.).* — tuta vita *cdd. pr.* H_2. — **31** presep. *H.*

Varro *Ὄνος λύρας*:

> siquís *μελῳδεῖν scít nec* est *ὄνος λύρας*,
> praesépibus || se rétineat forénsibus.

SVBRIGERE significat susum erigere: quo verbo rustici utuntu cum tritae fruges ad ventilandum in areis eriguntur. Vergiliu Aeneidos lib. IIII:

> tot linguae, totidem ora sonant, tot subrigit auris.

LINGVLACAE, locutuleiae, a procacitate linguae et loquen proprietatem trahunt. Plautus in Casina:

> . língulacast . .; nam numquám tacet.

FVRES significationem habere a furvo, quod Romani veter *furvum* atrum appellaverint et quod per obscuras atque atra noctes oportuna sit eis mali effectio, eos dictos fures Varro *put* rerum divinarum lib. XIIII: furem ex eo dictum quod furvu atrum appellaverint et fures per obscuras noctes atque atras faciliu furentur. — Homerus:

> *κλέπτῃ δέ τε νυκτὸς ἀμείνω.*

VENTORVM proprietates et vocabulorum significationes, in trac tatibus nobilium philosophorum quaesitas, has apertissimas potui mus invenire. Eurum dictum *ἀπὸ τῆς ἠοῦς ῥέοντα*, quod flatu eius ab oriente sit hiemali; Austrum, qui graece *Νότος* dicitu ab umore et nebula, quod *νοτὶς* [graece] umor latina interpretation dicatur ac sit is ventus sudoris effector, ut est Homeri:

> *κατὰ δὲ νότιος ῥέεν ἱδρώς;*

---

32 Varro Ὄνος λύρας || 4 IV, 183 || 7 II, 8, 62 || 11 Varro rer. divin. XIV (sed sunt verba Gellii a. N. inversa) || 14 Il. III, 11 || 21 Il. XI, 810.

---

32 onos H_1, L_2; honos H_2, *G*, onus L_1. — liras *H*. — 33 *μελῳδεῖν G. Canterus n. l. V, 22;* melodin *cdd.* — scit nec *add. M.* — est *Me*, ist *C.* — onos lyras (lyrase *prius H*) *id.* — 2 Subr. *v.*; Surr. L_2, *Hs.* — significet L_1. — 3 tritas *L*, H_1, *Lugd.*, *Parisini.* — erigunt H_1, *Lugd.*, *Paris.* — 5 surrigit *C pr.* L_1, *G.* — a *pro* auris H_1. — 6 *cf. 26 l.* lingulacae. — a *add.* L_2. — procacitate H_1. — 8 ea lingulacast nobis; n. n. t. *Pl.* — 9 *cf. Gell. I, 18, 4.* — a furu *L*, H_1. — 10 furvum *add. vir doct. ap. Quicheratum in ed. Iun.* — a. atres H_1. — 11 eis *ed. a. 1476*, eius *cdd.* — efectio *L*, H_1. — *illa* eos d. f. *supervacanea existimat Me.* — eos *add.* L_2. — putat *add. M; cf. Gell. I, 18, 6.* — 12 furvum *v.*, furum *C.* — 15 *καεττε* (*καετιτε, m. 2 κλετιτε H*) *δε* (*λε* H_1) *τενυκιοςαμινον* (*δμινον δ ex λ facto m. 2 H*) *L, H (de G nihil relat.).* — *cet. Homeri exemplum non e Gellio add. a Non.* — 16 *cf. Gell. II, 22;* tractibus H_1. — 17 philosoforum *L, G, Lugd.* — 18 *ηους* H_2, *G, libri Me; νος L; νους* H_1. — *ρουτας C.* — 19 grecae *H.* — notos *C.* — dictus *L, G, Lugd.*; dicitur, *corr.* dictus, *sed illud restit. H.* — 20. 21 hum. H_2. — notos *C*; *νοτίς ed. a. 1476.* — greco *L, H;* graece *delendum.* — interpraet. *L.* — dicta *Lugd.* — ac sic *G;* ac ut *prius L.* — omeri L_1. — 22 *de G in seq. parum constat. καταταα ενοτιοςρενιδρως* (*ιαρως* H_1) *H, L.*

Circium, a turbine ac vertigine; Boream, hoc est Aquilonem, ἀπὸ τῆς βοῆς, quod sonorus sit et procellosus. Homerus:

> καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κῦμα κυλίνδων.

et in alio loco: ||

> οὔτε θαλάσσης κῦμα τόσον βοάᾳ ποτὶ χερσὸν,
> ποντόθεν ὀρνύμενον πνοιῇ Βορέω ἀλεγεινῇ.

PENI *vel* PENVS vel PENORIS (sic enim a plurimis declinatum est) proprietatem docti veteres hanc esse voluerunt, quod, quae in ea sunt, quasi penitus et in penetralibus recondantur. hoc et in antiquis libris et philosophorum tractatibus invenitur.

LEVVM significari veteres putant quasi a levando. Vergilium quoque sub hac ostentatione posuisse voluerunt Georgicorum lib. IIII:

> siquem
> numina laeva sinunt auditque vocatus Apollo.

Ennius Annalium lib. III:

> olim de caelo laevum dedit inclitu' signum.

RVDENTES ea causa sapientissimi dictos volunt, quod funes, cum vento verberentur, rudere existimentur; adque hunc sonum proprium funium, non asinorum putant.

INFESTI proprietatem hanc esse Nigidius voluit, quasi nimium festinantis ad scelus vel ad fraudem.

MATVRARE non, uti consuetudo est, properare dicendum est, sed cum modo studium adhibere festinum: a maturitate dictum, quae ratione naturae modificatione quadam nec praecipitatur, ne

24 Odyss. V, 296 || 26 Hom. Il. XIV, 395 || 8 IV, 6 || 11 Enn. Annal. III || 16 Nigidius.

---

25 *αεθρητενετηc μετα* (*μετδ* H_2) *L, H.* — *κυα* H_1, *κῦμα om. L.* — *ιναωνετ* H_1, *ικδινδωνετ* H_2; *κυλιναωνετ L.* — **26** et *om. L, H. cf. comm. in r. superiorem.* — **1** *θαλαccηc* H_2; *θαααccηc L, θααασηc* H_1. — *κιμα* H_1. — *τοcβον βοα L, H.* — *νοτι* H_1. — *χερων H.* — **2** *τιοντονεν L, H.* — *ορνουμενον ιτνοιη* (*πν.* H_2) *L, H.* — *βορεναααετινηρενι L; βορεπααaετινηρενι* H_1; *id.* 2 *βορεναλετινη* peni (*ρενι etiam cd. Vict.*). — **3** *cf. Gell. IV, 1.* — Peni *om. cdd.; cf. comm. ad priora.* — *etiam sequentia in cdd. usque ad* Pietatem *ad praecedens l. tracta.* — Peni — decl. est *om. edd. ante Me.* — vel *add. M.* — penus *add. Me ex Gell.* — noris H_1. — *post* plur. *ras. H.* — **4** Pietatem *cdd., etiam Lugd., mrg. H, G* (*in gl.* quare pietas dicatur; quod penitus animo recordat); *corr. Me.* — dicti H_1, *prius L.* — **5** penetrabilibus *H.* — recordantur H_1; recordatur *L, Lugd.* — et *om. G.* — **6** filosophorum L_1, *G;* phil. *etiam Lugd.* — **7** *aliter Gell. V, 12, 13.* — **8** haec L_1. — **10** leva *L, G, Non.* — audique L_1. — **11** Annali *cdd.* — liber L_1; *id.* 2 libero. — **12** olli *Passerat.* — levum *C, Non.* — inlitlytus *L*, inclytus *H, G.* — **14** verberemtur L_1. — rudere *v.;* rudere H_1; budere L_1; ludere L_2, H_2, *G.* — atque L_2, H_2, *G.* — **16** *cf. pg. 129; Gell. IX, 12, 6.* — Infestum *non lemma m. 1 in L.* — **18** *cf. Gell. X, 11.* — **20** mature *L;*

51. 52 M

praecox quid fiat, neque differtur, ne senio dissolvatur. Vergilius Georgicorum lib. I:

frigidus agricolam siquando continet imber,
multa, forent quae mox caelo properanda sereno,
maturare datur.

LICTORIS proprietatem a ligando ductam vetustas putat: is enim carnificis officium antiquitus fungebatur. M. Tullius pro Rabirio: lictor, inquid, conliga manus. ||

SORORIS appellationem veteres eliganti interpretatione posuerunt; itaque maxime iuris scriptores exprimendam putaverunt. Antistius Labeo: soror, inquid, appellata est quod quasi seorsum nascitur separaturque ab ea domo in qua nata est.

LVES a rebus *luendis id est* solvendis posita. Licinius Macer Annalium lib. II: nequaquam sui levandi *causa* reluont arma [lue].

HVMANITATEM non solum, uti nunc consuetudine persuasum est, de benivolentia, dexteritateque *et* comitate veteres dicendam putaverunt, quam Graeci *φιλανθρωπίαν* vocant; sed honestorum studiorum et artium adpetitum, quod nulli animantium generi absque hominibus concessus sit. Varro Rerum humanarum primo: Praxiteles, qui propter artificium egregium nemini est paululum modo humaniori *ignotus*.

ADOR, frumenti genus, quod epulis et immolationibus sacris pium putatur; unde et adorare, propitiare religiones, potest dictum videri. Varro de re rustica lib. I: in loco umidiore far adoreum potius serunt quam tritticum. — Vergilius lib. VII:

---

22 I, 259 || 27 4, 13 || 3 Antistius Labeo || 5 Licinius Macer Annal. II || 11 Varro Rerum hum. I || 16 I, 9, 4 || 17 VII, 109.

naturae, n *ex* m *f.*, *H.* — **23** agricola L_2, H_1; auricola L_1. — **24** mala L_1. — **26** *cf. Gell. XII, 3.* — Lictoris *non l. in L m. 1.* — dictam *cdd.* — is *M*, ita *v.* — **27** fulg. H_1. — **28** lector L_1. — inquit *H*, *G.* — coll. L_2, *H.* — **1** *cf. Gell. XIII, 10.* — veteris L_1. — eliganti *C.* — interpraetatione *L.* — **2** maximi *Bentin.*; *Iun.*; *Me.* — scriptoris L_1. — **3** inquit *L*, *G.* — **4** separaturquae L_1. — **5** *cf. Fest. 120 s. v.* lues. — ***nullum l. m. 1 in L.*** — a rebus; tebus L_1. — luendis id est *add. M.* — posita *M*, propos. *v.* — **6** Analibus *cdd.* — *f.* nequeiquam. — levandi *M*, lavandi (lavadi *L*, H_1) *C.* — causa *add. M.* — reluont *M*, reluant *v.* — lue (luae H_1) *secl. M.* — *quantum ad exemplum, cf. 7* defloccare; *50* fures *al.* — **7** *cf. Gell. XIII, 17.* — ***nullum l. in L m. 1.*** — consuaetudine *prius H.* — **8** benivolentia *C.* — dexteritateque et comit. *Bentin. (vel Ald.)*; dexteritatem quoque communitatem *cdd.* — **9** Greci *L*, *H.* — *φιλανορωπιαν* H_1; *φιαδνορωιπαν* *L.* — **10** app. *C pr.* L_1. — **11** concessa *cdd.* — pr. *L*, H_1; lib. I H_2, *G.* — **12** Praxitelis *L*, *H.* — nimini L_1. — paulum *cdd. Gell.* — **13** humanior *cdd.* — ignotus *ex Gell. add. docti.* — **14** iammolationibus H_1. — **15** pium; *f.* aptum. — propitiore L_1. — prop. *i. e.* colere. — religionis H_1. — religiones, *i. e.* numina; *ut 57 s. l.* enixae. — **16** re *add.* H_2. — umidiore *Varro*, umido sed *cdd.* — **17** tritticum L_1, triticum *rell.*

et adorea liba per herbam
subiciunt epulis.

FACIEM, totius corporis formam, *non tantum* πρόσωπον, id est os, posuit antiquitas prudens. ut a spectu species et a fingendo figura, ita a factura corporis facies. Plautus Poenulo:

'sed eárum nutrix quá sit facie mi éxpedi.'
'statúra hau magna, córpore aquilost.' — 'ípsa cast.'

Pacuvius Niptris:

aetate íntegra,
feróci ingenio, fácie procerá.. ||

Sallustius Historiarum lib. II: Sardinia in Africo mari, facie vestigii humani, in occidentem quam in orientem latior.

VESTIBVLA quidam putant sub ea proprietate distincta, quod in primis ingressibus et in spatiis domorum Vestae [hoc est] arae ac foci soleant haberi. invenitur etiam aput veteres doctos vestibula ob eam significantiam dicta, quod in his locis, ad salutandos dominos domorum quicumque venissent, stare solerent, dum introeundi daretur copia; atque ob hanc constitionem et quasi stabulationem primos ingressus domorum vestibula nominatos. sed sive sic *sive aliter* intellegi debent, non abhorret a vocabuli proprio, *quod dixit* Cicero in Oratore: vestibula nimirum honesta aditusque ad causam faciet.

22 V, 2, 151 || 25 Pacuvius Niptris || 1 Sallustius Hist. II || 11 15, 50.

19 subitiunt H_1. — 20 *cf. Gell. XIII, 30.* — non tantum *add. Me; cf. Gell. l. m.* — προcoπoν *L.* — 21 os *om. Lugd.* — antiquitatis H_1. — a sp. *P: Bothius;* ab asp. *cdd. G. et N.* — speties H_1. — 22 Pen. L_1. — 23 mihi *L, G (de H non const.).* — 24 hau *Ambros. Pl.* (haud *vel* haut *rell.*); non *cdd. G. et N.; sed in L* non *m. 1 vel 2 supra add.* — aquilo *cdd. Pl.;* aquilost *vel* aquilo est *cdd. Gell.;* aquilino *Non.* — ipsa est *Gell.; Non.* — 25 Niptris *docti,* nupta *cdd.* — 27 procero *prius H.* — virum *add. docti ex Gell.* — 1 *cf. Isidor. Orig. XIV, 6, 39; 7, 1.* — 2 horientem *prius H.* — in orientem quam in (in *om. QZ*) occidentem *rectius Gell. cum Isidoro.* — lat. prominet *Gell., Isid.* — 3 *cf. Gell. XVI, 5.* — *non tamen ex hoc omnia petita, sed pars ex scriptis inconcinnis et absurdis, quibus de hoc voc. actum testatur G.* — distinta H_1. — 4 hoc est *secl. M.* — 5 *verba* sed — proprio, *quae leguntur in libris scriptis post illud* haberi, *ante id quod est* Cicero *collocavit M.* — *sequentia pr. Cic. exempl. ex G. excerpta, nota quidem socordia, cum velut venientium stabula intellexisse videatur* vestibula *N.* — apud *C pr.* L_1. — dictos L_1. — 6 dictam H_1. — salutandis L_1. — 7 venissent Ho_1, Ho_3; venisset *rell.* — solerent *Quicheratus*, soleant *cdd.* — dum *Me,* cum *cdd.* — 8 quae *pro* atque L_1. — constitionem *Turnebus;* consistione *Gellii et Macrobii libri; ubi recte edd. vetustae* constitione; consictionem L_1, consitionem *rell.* — 10 sive aliter *add. M.* — 11 quod dixit *add. M.* — niminarum H_1. — 12 faciet *v.;* faciem *L,* H_2, *G;* faciam H_1. — illustres *add. Cic.*

BIDENTES qui aestimant ob eam causam oves a Vergilio dictas quod duos dentes habeant, pessime a vitio intellegunt. nam ne duos dentes habent, et hoc quidem et genus mostri est. et meliu intellegi potest, si *bidennis quasi* biennis dixeris auctoritate. Pomponius in Atellana:

> Mars, tíbi facturum vóveo, si umquam rédierit,
> bidénti verre.

Laberius in Paupertate:

> vísus hac noctú bidenti fácere *sum* proptér viam.

et Nigidius Figulus dicit bidental vocari, quod bimae pecudes inmolentur.

IVGERI proprietatem Varro designat, de re rustica primo: in agro Romano ac Latino iugeris. iugum vocant quod iuncti boves uno die exarare possint * * *

FAENVS ab eo dictum est quod pecuniam pariat ‖ increscentem tempore, quasi fetus aut fetura; nam et graece τόκος dicitur ἀπὸ τοῦ τίκτειν, quod est parere. Varro lib. III de sermone latino 'faenus autem dictum a fetu et quasi fetura quadam pecuniae.' — nam et Catonem et ceteros antiquiores sine a littera fenus pronuntiasse contendit, ut fetus et fecunditas.

---

16 Pomponius Atellana (Gallis Transalpinis) ‖ 20 Laberius Paupertate 22 Nigid. Fig. ‖ 24 I, 10, 1 ‖ 2 Varro de serm. lat. III ‖ 4 Cato. antiquiores

---

13 *cf. Gell. XVI, 6.* — quia L_1. — dictos H_1. — 14 a vitio *M*; a vitioso H_1; ac vitiose *rell.* — *nota saepius in hoc capite a praepos. liberius usum N.* — 15 monstri *H, G, Lugd.* — 16 bid. quasi *add. M*; *cf. Gell. l. m. paragr. 13.* — dixeris *M*, dixerit *cdd.* — auctoritatem *L*, H_1; actoritatem *Lugd.* — *omissum sive Nonii sive librariorum culpa illud, quod dixerat Gell. non solas oves dici* bidentes, *quodque etymologia illa ducta ex commentariis iuris pontificii.* — Pomponius atellanarum poeta in Gallis Transalpinis *Gellius* — 18 tibi f. v. *Fleckeisenus*, tibi v. f. *cdd. Gell. et Non.* — 19 bidentis, *sec eras.* s, *H.* — 20 Paupere *Vrbin. 307.* — 21 hac *v.*; ac *C.* — noctu *Quicheratus*, nocte *cdd.* — bidentis *id.* — bidente *Leopardus*; bidenti *Ribbeckius.* — *recte notat Me coll. Fest. pg. 229 aliis auctoribus agi de sacrificio Herculi oblato.* — facere sum p. v. *Quicheratus*, p. v. f. *cdd.* — 22 bime L_1. — 24 Iugeri *non lemma m. 1 in L.* — primo *v.*; prima *C.* — 25 *praecedit ap. Varr* metiuntur. — iugum; *aut* iugerum *scr. a Non.*, *aut intercepta quae secuntur ap. Varr.:* versum dicunt centum pedes quoquo versum quadratum; iugerum quod quadratos duos actus habeat. — 27 *cf. Gell. XVI, 12.* — Faenus (Foenus *G m. 2*); Fenus *Lugd.* — increscentem *Quicheratus ex Gellio, ubi est* pecuniae parientis atque increscentis. — 1 foetus — foetura L_2, H_2, *G.* — et *om. Lugd.* — grece *L.* — 2 τίκτειν *v.*; *υκτα L*, H_1 *(de G non constat)* *υκται* H_2. — de l. s. *cdd.*; *cet. cf. Gell. l. m. 7.* — 3 fenus L_1; foenus H_2, *G.* — faetu H_1; foetu L_2, H_2, *G.* — fetura quadam H_1; foeturam (feturam *L*) quandam *L*, H_2, *G*; a fetura quadam *Varr. ap. Gell.* — 4 antiquiores *in mrg. add.* H_2. — a *in spatio vacuo add.* H_2; *omitti in L testatur Gerlachius.* — foenus H_2, faenus *G, f. recte;* paenus *L.* — pronunciasse H_1; pronuntias L_1. — 5 fetus

RECEPTICIVM servum quidam ab ea proprietate dictum volunt, ut, si nequam et nihili sit qui venundatus *est* ob aliquod vitium aut malefactum, a distractore recipiatur. sed vera haec est eius nominis interpretatio: quem in data dote aut donatione quis exceperit, quod est proprie receperit. Plautus Trinummo:

posticulum hoc recépit, cum aedeis véndidit.

Cato: mulier et magnam dotem dat et magnam pecuniam retinet. ex ea igitur re familiari, [ex] quam sibi dote data retinuit, *pecuniam viro mutuam dat. eam* pecuniam a viro forte irata repetere instituit. adponit ei flagitatorem *servum* recepticium, hoc est proprium, suum, quem cum reliqua pecunia receperat nec dederat doti, set exceperat. — Cicero de oratore lib. II: sed dicis te cum aedis venderes ne in rutis quidem et caesis solium tibi paternum recepisse.

SITICINES. ut liticines a lituo, ut tubicines a tuba, ita siticines, qui aput funeratos vel vita functos et sepultos, hoc est iam sitos, canere soliti erant honoris causa cantus lamentabilis. hoc in libris Coniectaneorum Atei Capitonis invenitur et Cato id vocabulum indubitanter adposuit.

---

10 I, 2, 157 ‖ 12 (Cato Suasione legis Voconiae; cf. comment.) ‖ 17 II, 55. 226 ‖ 23 Ateius Capito libris Coniectaneorum ‖ 24 Cato.

---

o *supra* e, *sed eras. in H.* — 6 *conf. Gell. XVII, 6; Fest. 282 s. l.* recepticium servum. — quedam H_1. — proprietatae *H;* proprieta L_1. — 7 et *om.* L_1. — nihili *Bentin. (vel Ald.)*; nihil *cdd.* (nequam et nulli pretii *Gell.*). — est *add. M* (cum venum esset datus *Gell.*). — vicium ut L_1. — 8 districtore *L*, H_1. — 9 interpraetatio *L, H.* — 11 *cf. 384 l.* recipere, exceptum facere. — recipit *C h. l.; item Gellius* (recipi *X*); recepit *Non. 384 (qui locus non e G. petitus).* — edeis H_1; ediis *L;* edis *G;* edes H_2. — 12. 13 *ita verissime libri Non.; item duo optimi ex Gellianis; rell. aperta interpolatione:* pecuniam recipit, hoc est: et magnam dotem dat et magnam pecuniam retinet. *haec qui probarent vel cum Gronovio scriberent* recipit hoc est retinet, *eos fugit paraphrasin Cat. verborum exhiberi a Gellio.* — [ex] quam *M;* ex qua *v.* — 14 pecuniam — eam *ex Gell. add. viri docti; porro apud h. legitur:* eam pecuniam cum viro *c. q. s.* — 15 apponit *C pr.* L_1. — flagitorem *L.* — servum *ex Gell. add. Quicheratus.* — 16 proprium, suum; proprium servum suum *cdd. Gell.;* proprium servum *Ald.* — cum *habet* H_1, *Gell.; om.* H_2, *L, G.* — reciperat L_1. — 17 dotis et *L, H.* — exciperat L_1. — lib. II *ed. Basil.;* in lib. II *L, H.* — *cf. 164; 384 l.* ruta; recipere. — dicet *Cic.;* dicis *ter Non.* — 18 edis *H.* — vinderes L_1. — cessis *L, prius H* (*deinde* cesis). — solium *Cic.;* obum *C, sed* H_2 solum. — 20 Siticines; *cf. Gell. XX, 2.* — litui H_1; litu L_1. — ista L_1. — *ed. vid. scribend.* Siticines, ut liticines a lituo vel tubicines a tuba [ita siticines], qui. *cf. tamen 63* fulguratores. — 21 aput L_1; apud L_2, *H, G.* — aput funeratos vel vita functos et sepultos; apud sitos — hoc est vita functos et sepultos *Gell.* — 22 honores L_1. — cautus H_1. — 23 in libris Coniectaneorum *Quicheratus,* in libris Coniectaneis *cdd.* (in Capitonis Atei coniectaneis *Gell.*) — 24 apposuit *C pr.* L_1.

IVMENTVM a iungendo veteres dictum putant, g littera in e nomine adtrita. nam et **vectabulum** || dictum, quod nunc veh culum dicitur.

ARCERA plaustrum est rusticum tectum undique, quasi arc hoc vocabulum et aput Varronem et aput M. Tullium invenitu hoc autem vehiculi genere senes et aegroti vectari solent. Varr Gerontodidascalo: vehebatur cum uxore vehiculo semel aut bis ann cum arceram, si non vellet, non sterneret.

TROPAEI significantiam propriam Varro Bimarco ostendit: ide fuga hostium graece vocatur τροπή. hinc spolia capta, fixa i stipitibus, appellantur **tropaea**.

LVXVM, id est vulsum et loco motum, quod nunc **luxatu** ignari latine dicimus. inde **luxuria**, quia a recta vivendi via si exclusa et eiecta.

COLINAM veteres dixerunt, non coquinam, ut nunc vulgus puta Varro Modio: et hoc interest inter Epicurum et ganeones nostro quibus modulus est vitae culina. — Plautus Mostellaria:

exi é culina, sís, foras, mastígia,
qui mi ínter patinas éxhibes argútias.

Varro de vita populi Romani lib. I: qua fini sit antica et pos tica. in postica parte erat culina, dicta ab eo quod ibi colebar

---

4 Varro. M. Tullius || 6 Varro Gerontodidascalo || 8 Varro Bimarco || 1 Varro Modio || 16 I, 1, 1 || 19 Varro de vita pop. Rom. I.

---

25 *cf. Gell. XX, 1, 28.* — *mrg. G:* a iungendo, alii a iugando. — **1** adtrit L_1, *ed. Bas.;* attrita L_2, *H.* — et tu octabulum H_1. — dictum *M*, dicunt v. — **3** *cf. Gell. XX, 1, 29.* — **4** aput L_1, *ed. Bas.;* apud L_2, *H.* — aput *ed. Bas.* apud *rell.* — *V. et C. ap. G. mentio nulla.* — **5. 6. 7** Varrot L_1. — Gerotodi dascalo L_1; Gerontodidasculo H_1; *m. 2* Geruntodidascalo, *tum* Gerontodidas calo; *et ita G.* — vehiculo *om. cd. Vrsini; male, cum non omnia vehicul sint arcerae.* — se mala ut H_1. — in anno *ed. a. 1476.* — cum arceram; *fals hic de lacuna suspicati docti, cum nullo pacto possit cogitari hic locum ex XI tabulis, quem Gell. laudat, olim fuisse positum. cf. quaest. Non. cap. II. quam quam Varro quin respexisse videatur locum legis, quem adf. Gell. paragr. 25 non moror. cet.* cum macera *L;* cum marcera H_1; cum arcera H_2, *G.* — **s** non plueret *minus probabiliter Bentleius m. Rhen. XXXIII, 465; cf. Gell paragr. 25.* — **8** Tropei *L, H.* — **9** ostium *L*, H_1. — grece *L*, H_1. — trop *cdd.* — **10** tropea *L, H.* — **11** luxatum *Quicheratus;* luxari *v.; cf. Paul 120:* luxantur *(Pl. Pseud. IV, 7, 6)* a luxu dictum *e. q. s.* — **12** a *m. 2* *add. L.* — **14** Culinam H_1, *Lugd.* — v. d., n. c. *Lipsius;* v. c. d., non *cdd.* — coquinam, *mut. in* quoquinam, *Lugd.* — nunc *om. Lugd.* — **15** *cf. 119* ganeones. — **16** colina H_2, *G.* — Plautus; *cf. 239* argutum, audax. — Mostel laria *C pr.* L_1. — **17** colina H_2, *G.* — **18** mihi *cdd.* — patenas L_2, H_1. — **19. 20** qua — et postica *inscriptum fuisse capiti Varronis intellexit Palme rius.* — erant H_2, *G.* — colina H_2, *G.*

ignem. locupletiorum domus quam fuerint angustiis paupertinis coactae, ipsa nomina declarant.

MODESTVM, a modico, hoc est a moderato, positum. Varro Modio: non eos optume vixe qui diutissime vixent, sed qui modestissime [id est modice].

INFANS a non fando dictus est. Cicero in Oratore: || 'nam et infantes actionis saepe fructum tulerunt.' — et est quod aut dici non debeat aut fari non possit; nam et infantes usque eo appellandi sunt donec coeperint fari. Lucilius lib. XVIIII:

> ut pueri infantes faciunt, mulierculam honestam.

et XV:

> ut pueri infantes credunt signa omnia aena
> vivere et esse homines.

Vergilius Aeneidos lib. II:

> infandum, regina, iubes renovare dolorem.

Varro Ὄνος λύρας:

> vocés tragoedum, iúbeas agere Amphíonis
> partís, infantiórem quam meus múliost.

Accius Athamante:

> priu' quam ínfans facinus óculi vescuntúr tui.

Varro Eumenidibus:

> postrémo nemo aegrótus quicquam sómniat
> tam infándum, quod non áliquis dicat phílosophus.

---

24 Varro Modio || 1 17, 56 || 4 Luc. l. XVIIII || 6 l. XV || 9 II, 3 || 11 Varro Ὄνος λύρας || 14 Accius Athamante || 16 Varro Eumenidibus.

---

21 *puto* vel *(quod compendio scriptum facillime potuit excidere) add. ante* locupl. — locupleticorum H_1. — fuerit H_1. — 22 per sua *pro* ipsa H_1. — 24 vixe *M*; dixe H_2, dixisse *rell.*; vixisse *v.* — vixissent *L, H.* — medestissime *L.* — 25 id est modice *secl. M.* — 2 actionis dignitate eloquentiae saepe fructum tulerunt *Cic.* — quod au L_1. — 4 Lucilius *ex Lactantio Iun.*; Curius *cdd.* — 5 *recte monitum est h. v. subiciendum esse ei qui legitur 149 s. l.* peniculamentum. — 7 ut *Lactantius*, et *C.* — ena *L.* — 8 homnes H_1. — 9 aeidos *H.* — 11 onos lyras (onus L_1) *C.* — 12. 13 *scnarios primus dederit Roeperus Philolog. IX, 263.* — 12 *ita M; cdd.* v. Amfionem trag. (trog. H_1 *et si Riesio fides L*), i. Amfionis agere; v. tr., i. a. Amphionem *Quicheratus.* — Amph., *i. e.* omnium heroum disertissimi. — 13 meus muliost *M*; m. est mulio *cdd.*; meust mulio *Roeperus.* — 14 *cf. 416 l.* vesci. — 15 infans *cdd. 416*; infortis *L*, H_1; infantis H_2, *G.* — oli culi H_1. — vescuntur *cdd. 416*; vesciuntur *H*; vesciumtur *L*; vestiuntur *G.* — 17. 18 *nota ad rei atrocitatem depingendam Varr. in his v. continuis usum spondeis vel dactylis.* — *cet. cf. Cic. de divin. II, 58, 119.* — egrotus *G.* — somniat an quicquam somniat *C*; *corr. ed. a. 1476.* — filosophus L_1, *ed. Bas.* (phil. *G test. Riesio*).

Cicero de Oratore lib. III: modo hoc constet neque infantiam eius qui rem noverit, sed eam explicare dicendo non queat, neque inscitiam illius cui res non subpetat, verba non desint, esse laudandam.

SARCINATRICIS, non, ut quidam volunt, sarcitricis, quasi a sarciendo, sed magis a sarcinis, quod plurimum vestitum suant. Varro Ὄνος λύρας: homines rusticos in vindemia incondita cantare, sarcinatricis in machinis.

PETAVRISTAE a veteribus dicebantur qui saltibus vel schemis levioribus moverentur: et haec proprietas a graeca nominatione descendit, ἀπὸ τοῦ πετᾶσθαι. Varro epistula ad Caesarem: convocat Ptolomaeum cinaedologon, Nicona petauristen, Diona aulopoion. — idem de vita populi Romani lib. II: nec minus alio in genere sunt ludi velites Galli, Germani petauristae. ||

CVRIAM a cura dictam Varro designat de vita populi Romani lib. II: itaque propterea locus quoque, quo suam quisque domo senator confert curam, curia appellatur.

LEGIONVM proprietatem a dilectu militum Varro de vita populi Romani lib. III dictam interpretatur: 'tum appellatus est dilectus ab electione, et legio. ab hac supervacaneorum consuetudine adscribtivi.'

ASSAS nutrices difficilis multi existimant intellectus. at vero

19 III, 35, 142 || 25 Varro Ὄνος λύρας || 29 Varro epistula ad Caesarem || 31 Varro de vita pop. Rom. II || 1 Varro de vita pop. Rom. II || 4 Varro de vita pop. Rom. III.

19 constat H_1. — 21 insc. *Cic.*; scitiam *C.* — suppetat *Cic.*; subpeditat L_1, H_1 (*hic* eras. *post* di *litt.*); *at* L_2 suppetit at; H_2 subpedita at, a *priore in ras.* (subpediat at Ho_2, subpedita at Ho_3); subpediat aut *G.* — 23 quandam H_1. — sastitricis *Lugd.* — 24 vestitum *M*, vestium *v.* — suant *Gulielm.*; sumant *v.* — 26 in machinis; 'machinae pergulae sunt, in quibus sarcinatrices opus factitabant' *Gulielm. Verisim. II, 12.* — 27 chemis H_1; schenis H_2, *G.* — *in mrg. H mirifica addita haec:* quod nos dicimus laubias. laop dicitur germanice folium; inde laubia facta tecta ex foliis. — 28 greca *L, H.* — 29 epistula L_1; *edit. Bas.*; epistola L_2, *H.* — *cet. videtur scribendum* Epistulis. — 30 Ptolomeum *L, H.* — cinaedologon *Iun.*; cinedoloco *C* (*seq.* n). — pataurísten L_1. — aulopoion *C.* — 31 vita *add.* H_2. — ludii *male Palmerius; sed idem recte, ut vid.*, velites; vellitis *H, G,* vellidis *L.* — 1 curam dictum H_1. — 2 propterea *M*, propter *v.* — curam *quod sequitur ante* curia *reposuit M.* — 3 domo *Me*, domum *cdd.* — senator *H.* — curia appellatur *Popma*, curiam appellat *v.* — 4 delectu H_1; dilectum tum *pro* dilectu militum L_1. — 5 dictas L_1, *Lugd.* — interpraetatur *L.* — tunc *Lugd.*; *Par. 7665; 6.* — delectus Ho_2. — 6 ab el., et *M*; et ab el. *cdd.* — *f.* at ab s. — supervacuaneorum *L.* — 7 adscribtivi *Me (in Corrigendis)*; adscribuntur L_1, *G*; ascr. *H*; asscr. L_2, *prius H.* — 8 defelicis H_1; dificili L_1; *id. m. 2* dificilis. — intellectu H_1; *id.* sat, *mut. in* ut.

acri intentione potuimus indagare ob eam proprietatem officii eo nomine nuncupari, quod assint his quos nutriant nec vel exiguo divellantur: unde *et* asseculas, ab eo quod assint et omnibus iussis dominorum praesto sint, esse vocitatos.

ENIXAE dicuntur feminae nitendi, hoc est conandi et dolendi, labore perfunctae; *vel* a Nixis, quae religionum genera parientibus praesunt. sed elegantior intellectus, ut ex hoc dictae esse credantur, quod vinculis quibusdam periculi, quibus inplicarentur, fuerint exolutae: nexum enim dicimus aptum et conligatum. Plautus in Amphitryone id probat dicens:

uno út labore absólvat erumnás duas.

REMVLCO TRAHERE dictum quasi molli et leni tractu ad progressum mulcere. Sisenna Histor. lib. II: siqua celeriter solvi poterat, in altum remulco trahit.

CONGENVCLARE est genu replicato cadere. Sisenna Historiarum lib. III: multi, plagis adversis icti et congenuclati, Romanis praecipatis ipsi supra voluti in caput. ||

AGILEM, celerem, ab agendo. Sisenna Historiarum lib. III: agilem dari facilemque victoriam neque fossas aut vallum remoraturum.

---

18 I, 2, 26 ‖ 21 Sisenna Hist. II ‖ 23 Sis. Hist. III ‖ 1 Sis. Hist. III.

---

9 indicare L_1. — ob eam *om.* L_1. — 10 nunccupari *H*. — adsint L_1, *G, Lugd.* — 11 et *add. M.* — adseculas — adsint L_1, *G, Lugd.* — 13 Enixe — femine L_1. — 14 perfructae (*cum ras. infra* r alt. *et supra* uc). — vel *add. Quicheratus.* — a Nixis quae *Lips.*; mixisque (mixisq: *L*) *C*; *cf. Fest. 174 l.* Nixi di *ibique interpretes.* — parietibus *L*, H_1. — 15 eligantior *C pr.* L_1. — esse *om. Lugd.* — 16 impl. L_2, *H, Lugd.* — 17 exolutae *H*; exsolae L_1. — nexum; enixum *Lugd.*; aliter enixum *in mrg.* H_2. — aptum *M*; actum *L, H, Lugd.*; artum Ho_2; arctum *ed. Bas.*; *cf. 234* aptum — conexum et conligatum. — conl. L_1, *ed. Bas.*; coll. *cum Lugd. H*, L_2; *f.* coniugatum. — 18 Amfitrione *L, H*, Amfitryone *G*. — u L_1, H_1 (*in H post* u *litt. eras.*); uno H_2, *G*; ut L_1 (Ho_1); uno ut *Pl.* — absolvat *Plaut.*; exsolveret (exol. *H*) *cdd.*; *quod ex praecedente* exsolutae *et sequente* erumnas *vid. ortum.* — 20 Remulco trahere *Quicheratus*; *cf. infra notata*; Remulcare *cdd.* — molu L_1. — 21 historiae *C*. — lib. I *H, Florent.*; *suspectus numerus, cum alias nusquam secundus Sis. liber memoretur a Non.; quamquam ab eodem, si codicibus fides, etiam ex VI, IX adeoque XXIII singula adlata cum numeris exempla.* — siqua H_1; siquae *L*, H_2, *G*; sique *Flor.* — 22 remulco trahit *Freundius* (remulco retrahit *Flor. Sabin. ap. Grut. Lamp. Cr. I, 1031*); remulco (*ita* L_1; remulca *rell.*) retrahit *C*. — 23 *cf. pg. 89 l.* congenuclare. Congenulare *cdd. et ut puto ipse Non.*; *certe ap. eund. 361 s. l.* obesum *etiam* tardi ingenulo *legitur pro* tardigenuclo; *ubi vide comment.*; *rectam formam restit. Forcellinius s. v.* congenulatus. — 24 liber *G*. — multi; *sc.* equi; *cf. pg. 89 l. l.* — congenulati *cdd.* — 25 ipsis *L, G*. — voluti *Bentin.*; volvit *cdd.*; volvi *Passerat.* — 1 melerem L_1. — in lib. H_1, *Flor.*; lib. *G*. — 2 bellum remoratum *C*; *corr. Me.*

58 M.

EXPEDITI et INPEDITI ex una proprietate habent vocabuli causam, aut exolutis pedibus aut inligatis. Sisenna Histor. lib. IIII: inermos armati, inpeditos expediti sine ullo suorum vulnere cunctos interficiunt.

TESTVDINES sunt loca in aedificiis camerata, ad similitudinem aquatilium testudinum, quae duris tergoribus sunt et incurvis. Vergilius Aeneidos lib. I:

in foribus divae, media testudine templi.

Sisenna Historiarum lib. IIII: Gaius Titinius queidam, cui minus sobrietas mentis ab natura tradita videretur, primo ante testudinem constitit; deinde aput consulem causam atque excusationem proferre coepit.

INSINVARE est inmitti, quasi sinu accipi. Sisenna Historiarum lib. IIII: agmen perturbatum pedites insinuant ac loco movent.

ADOLERE verbum est proprie sacra reddentium, quod significat votis vel supplicationibus numen auctius facere; ut est in isdem: macte esto. et intellegi debet ab eo quod est adolevit, id est crevit, et adultum, quod est auctum et aut aetate aut aliqua causa maius solito factum, ducere proprietatem. Vergilius Aeneidos lib. I:

cura penum struere et flammis adolere penates.

idem in septimo:

adolet cum altaria taedis;

et in Bucolicis:

---

5 Sisenna Hist. IV ‖ 10 I, 505 ‖ 12 Sisenna Hist. IV ‖ 16 Sisenna Hist. IV ‖ 23 I, 704 ‖ 25 VII, 71 ‖ 27 VIII, 65.

---

4 imped. L_2, *H*. — 5 exsolutis *H*, *G*. — illig. L_2, *H*; *puto* inplicatis. — Historiae *cdd*. — 6 armati *Iun*.; armat *cdd*. — 8 a L_2. — 11 tum f. *Verg*. — 12 Tintinius H_1; Titinnius L_2, *G*. — Gaius Titius *coll. Cass. Dion. frgm. 100 pg. 90 ed. Bekker. probabiliter admodum Petrus*. — queidam; quadam H_1; quidam *rell*. — 13 sobrietas *M*; mentis *Iun*. (sobria mens *M. Hauptius*); proprietas menis *cdd*. — *notandum hic ut in aliis multis Sisennae fragmentis contortum et affectatum dicendi genus*. — 14 constituit H_1. — apud *C pr*. L_1. — proferre *Rothius*, praeferre *v*. — 16 Insinuare *Quicheratus*, Insinuari *cdd*. — inm. L_1, *ed. Bas*.; imm. *rell*. — 17 peditis *C*. — loco movent *M*; l. commovent *v*. — 18 *cf. 247* adolere. — est *om*. L_1. — 19 vel *LH*, *Paris. 7665*, *G*; ac *Iun*., *Mc (non priores)*, *ed. Bas*., *errore ut puto omnes*; *neque ea re quod ex Lugd. nihil a nobis notatum firmari illud* ac *docent libri Danielis et Colbert*. — — 20 hisdem *C pr*. H_1. — macte *i. e.* magis aucte; *cf. 247*. — intellegi; e *alterum m. 2 addit erasa litt*. *H*. — 21 aut aetate *Lipsius*; aucta aet. *cdd*. — 24 poenum L_2, H_1. — 26 *cf. 247* adolere; *440* castitas. — adoletque H_2, *G*; dum

verbenasque adole pinguis et mascula tura;

quod est: adde, cumula; et Georgicorum lib. IIII:

Panchaeis adolescunt ignibus arae.

ACCENSI genus militiae est administrantibus || proximum. Varro Rerum humanarum lib. XX: 'ut consules ac praetores qui secuntur in castra accensi dicti, quod ad necessarias res saepius acciantur, velut accensiti.' — *hi*, quos nunc dicimus, deputati.

NEFARII proprietatem in lib. I de vita populi Romani Varro patefacit a farre: 'quod adoreum est, [in] quo scelerati uti non debeant, non triticum, sed far.' — hoc quoque idem adsignificat, quod qui indigni sunt qui vivant nefarii vocentur. — ADOREVM quoque ab eo dictum putat quod cibi ora, id est principium, sit far.

PROPITIVM dicitur prorsus pium aut proprie pium; ut apud Terentium in Adelphis:

... quam ea quaé parentis própitii;

aut certe porro pium, quod est vehementer et valde; ut aput eundem [Terentium] in prologo Andriae:

dehinc út quiescant, pórro moneo, et désinant
maledícere, malefácta ne noscánt sua.

---

29 IV, 379 ‖ 1 Varro rerum hum. XX ‖ 5. 7. 8 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 12 I, 1, 6 ‖ 15 v. 22.

Vergil. (cum *libri etiam 247; 440*). — alteri atedis, *m. 2* altaria tedis *H*. — **28** adolet L_1. — **29** liber H_1. — **30** Pancheis *C*. — **1** admin.; *cf. 48 l.* parochos. — **2** Rer. hum. *Scal.*; rhetoricorum *H, G*; rethoricorum (rheth. *m. 2*) *L*. — **4** accersiti H_2, *G*. — hi *add. M*. — quos n. d. d. *om. Ald.; Iun.; f. recte*. — deputati; *cf. Veg. de re. m. II, 19:* ad obsequia tamen iudicum uel tribunorum nec non etiam principalium deputabantur milites, qui vocabantur accensi, hoc est postea additi, quam fuisset legio completa; quos nunc supernumerarios vocant. — **6. 7** adhorreum L_1; *id. 2* adhoreum; ad reum *Lugd*. — est in *cdd.* (in *del.* L_2; *item* H_2, *sed ut deinceps sit restitutum; ed. a. 1476*). — debeant; *aut* debent *scribendum aut illud* est *cum parum commodo loco sit positum cumque* debeant *possit servari, si alterius auctoris, ut saepe, a Varrone adlatam statuerimus opinionem, dubito plerumque an locus ita sit constituendus:* quod adoreum, quo scelerati uti non debeant, non triticum siet, sed far. — **8** nefari L_1, *Lugd*. — vocentur *M*; vocantur *v*. — Ad.; *nov. l. cdd.; v*. — Adhorreum L_1; *id. 2* Adhoreum. — **11** dicimus *edd. inde a Iun*. — prorsus picium H_1. — propriae L_1. — **12** Adelfis *C*; *cet. cf. 463* propitios. — **13. 14** quam illa *Ter.*; quam ut ea *cdd. 463*. — parentes *cdd. Ter.; item Non. 463*. — propitii aut *v.*; propitia ut *Lugd.*, H_1; propitiat aut *id. 2, G*; propiciat (propit. *m. 2*) ut *L*. — poro H_1; pro L_1. — ut *om. L*. — apud *C pr.* L_1. — **15** Ter. *secl. M*. — **16** porro *ad* moneo *rett. Non.*, cum *ad* quiescant *deberet trahi. neque* valde *illud significat, sed* in futurum. — **17** *post* maledicere *ap. Ter. videtur excidisse* ut. — noscans *prius H*.

INPANCRARE est invadere: verbum a graeco tractum, quasi πᾶν κρέας consumere. Varro: eccos. iam in regiam arcam inpancrarunt!

MANSVETVM dictum est quasi manu suetum, quod omnia, quae sunt natura fera, manuum permulsione mitescant. unde Vergilius Georgicorum lib. III:

> et plausae sonitum cervicis amare.

et Aen. lib. VII:

> ille manum patiens;

quoniam supra dixerat:

> pectebatque ferum puroque in fonte lavabat.

CINNVS est conmixtio plurimorum; unde et concinnare dicitur. Cicero in Oratore: est autem quidam interiectus inter hos medius et quasi temperatus nec acumine posteriorum nec flumine utens superiorum, ut cinnus amborum, neutro excellens, utriusque particeps vel utriusque, si verum quaerimus, potius expers.

ENVCLEATE dicitur purgate, exquisite et sine asperitate aut duritia, ab eo quod nucibus separatis, id est testis, nuculeorum utilis usus habeatur. Cicero in Oratore: modo id eleganter enucleateque faciat, eum solum attice dicere. — idem Tusculanarum lib. IIII: habes ea quae de perturbationibus enucleate disputant.

RVTVNDVM a rota dictum est vel rota a rutundo. et est rutundum collectum et per omnem circuitum sine offensione asperi aut anguli leve. quam significantiam Cicero in Oratore etiam ad

---

19 Varro; cf. comm. ‖ 23 III, 186 ‖ 25 VII, 490 ‖ 27 Verg. Aen. VII, 489 ‖ 30 6, 21 ‖ 5 9, 28 ‖ 7 IV, 14, 33 ‖ 10 13, 40.

---

18. 19 Inpancrare *(ita C); n. N.; recte a* pancra *i. e.* rapina *deducit Loewius Prodrom. 340.* — greco *L, H.* — tactum L_1. — pancreas *cdd.* — Varro; *ad saturas recte rettulere docti.* — eccos; iam *vel* ecce, iam *M*; ecclesiam *C*; eccle iam *Vahlenus;* Varro Ecclesia: *Scal.* — arcem *ed. Fabri.* — 21 manu suetum *M*; mansuetum H_1; manu assuetum (adsuetum L_1) *L*, H_2, *G*. — 22 permultione (permultiono H_1) *cdd.* — mitescunt *Lugd.* — 24 cervices *L*, H_1. — 26 manum *ed. Bas.*, manu *L, H.* — 28 lababat L_1. — 29 conm. L_1, *ed. Bas.*; comm. L_2, *H.* — 30 in hos H_1. — 1 ut cinnus *Non.*; *H, G*; vicinus *prius L, ut Cic.* — in neutro *cdd. Cic.* — nutro *prius L*; *post* neutro *ras. in H.* — 2 utrius H_1. — popotius *prius* H_1; potius *om. L.* — 3 asp.; ase experitate L_1. — 4 testis H_1; testi *L*, Ho_2, *G*; testi, *supra* i *scr.* v, H_1. — nucleorum *Lugd.* — 5 ut illis *L*, H_1. — eliganter L_2, *G*; eligantur *H.* — 6 diceret L_1, H_1. — Tusculanorum L_1. — 8 *cf. 164* rutunde. — et est; et *(in ras. m. 2)* ẹc̣ *(punct. add. m. 2)* · ē · *H.* — 10 ut *Lugd.* — anguli *G*; angulis *Lugd.*, *L* (s *f. m. 2 add. L*); anguliṣ *punct. add. m. 1 vel 2 H.*

humani ingenii transtulit formam: 'Theodectes autem praefractior nec satis, ut ita dicam, rutundus: primus instituit dilatare verbis.'

RABVLA a rabie dictus est: quem nunc advocatum vel causarum patronum dicimus. Cicero in Oratore: non enim declamatorem aliquem de ludo aut rabulam de foro, sed doctissimum et perfectissimum quaerimus. — inde et Sallustius: canina, ut ait Appius, facundia exercebatur.

MERIDIES manifeste medius dies. Cicero in Oratore: iam videtur nescire dulcius. ipsum meridiem cur non medidiem?

INEPTI proprietatem Cicero de oratore lib. II patefecit: quem enim nos ineptum vocamus, is mihi videtur ab hoc nomen habere ductum quod non sit aptus.

DEVORSORIA dicta sunt hospitia, a devortendo. Cicero de oratore lib. II: quiescam in Caesaris || sermone quasi in aliquo opportuno devorsorio.

SANNIONES dicuntur a sannis qui sunt in dictis fatui et in motibus et in schemis; quos moros vocant Graeci. Terentius in Eunucho:

solus sánnio servát domi.

Cicero de oratore lib. II: quid enim pote tam ridiculum quam sannio est? qui ore, vultu, imitandis motibus, voce, denique corpore ridetur ipso.

HEREDIOLI proprietatem indicat Varro de re rustica lib. I: bina iugera, quod a Romulo primum divisa viritim, quae heredem sequerentur, *heredium appellarunt.*

---

14 15, 47 || 16 Sallustius (historiarum libris); Appius || 18 47, 157 || 20 II, 4, 17 || 24 II, 57, 234 || 5 IV, 7, 10 || 7 II, 61, 251 || 10 I, 10, 2.

---

11 ingenti *L.* — Thucydides *codd. Cic.;* Theodorus *recte Ernestius.* — 12 anstituit *L*, H_1. — 13 rabiae — quaem *fact. m. 2 ex* rabia — quam *H.* — est *f. m. 2 add. in L.* — 15 de udo *L.* — 16 pertectissimum *L.* — 21 his *prius H.* — ho L_1. — 22 ductum *v.*, dictum *C, Lugd.* — 23 Devarsoria L_1. — devarando *prius L;* devorando H_1; *L ex corr.; Lugd.;* devortendo H_2, *G* (a devertendo *mrg. G*). — 1 oportuno L_2, H_2, *G;* peropportuno *Cic.* — 3 a sanniis *Lugd.; porro sec. ed. Basil. G, L; item Hqo, P;* a sannis *Hs; Me.* — 4 montibus *L*, H_1. — scenis *L*, H_1; schenis *rell.; corr. Lips.* — 7 pote *M;* potest *C; Erlang. alt. Cic.; ubi v.* potest esse. — 8 qui are *L*, H_1; quare H_2, *G.* — motibus *sec. ed. Bas. G, idque verissime;* moribus *L, H; cdd. Cic.* — 9 ipso corpore ridetur *minus bene lege eurythmiae cdd. Cic.* — 10 Haeredii *Ald. ex Varr.* — re *suprascr. m. 2 in H.* — 11 div. dicebantur viritim *cdd. Varr.* — vitim L_1. — q: *L*, que *H.* — 12 sequerentur *Varro;* sequentur *cdd.* — herediolum appellarunt *ex Varrone add. docti, ap. quem legitur* heredium.

LEGVMINA Varro de re rustica lib. I dicta existimat quod non secentur, sed [quod] legantur: 'cetera quae velluntur *e terra, non subsecantur; quae quod ita leguntur*, legumina dicta'.

PORCAE agri, quam dicimus, significantiam Varro designat de re rustica lib. I: qua aratrum vomere lacunam, striam facit, sulcus vocatur. quod est inter duos sulcos elata terra, dicitur porca, quod ea seges frumentum porricit. — Accius Parergorum lib. I:

venaé proscissae cóssim goerare órdine
porcás bidenti férro, rectas cérnere.

[porcae sunt signa sulcorum, quae ultra se iaci semina prohibeant; porcere enim prohibere saepius legimus.]

OCCATIONIS proprietas his indiciis aperitur. Varro de re rustica lib. I: et postea occare, id est conminuere, ne sit gleba: quod ita occidunt, occare dictum. — Serenus:

occátio occaecátiost.

POMORVM a Varrone proprietas explanata est de re rustica lib. I: aquam addi cotidie vesperi; ‖ a quo, quod indigent potuis, poma dicta esse possunt.

FRACCESCERE, tamquam fricari et putrefieri vetustate. Varro de re rustica lib. I: haec, de qua fit oleum, congeri solet acervatim dies singulos in tabulata, ut ibi mediocriter fraccescat.

LIXARVM proprietas haec est, quod officium sustineant militibus aquae vehendae; lixam namque aquam veteres vocaverunt;

13 I, 23, 2 ‖ 17 I, 29, 3 ‖ 19 Accius Parergorum I ‖ 25 I, 31, 1 ‖ 26 Serenus (opusc. rural.) ‖ 1 I, 31, 6 ‖ 4 I, 55, 5.

13. 14 quod non *Quicheratus;* non quod *v.* — sed quod; quod *vid. delend.* — *ap. Varr. fertur* hoc enim (cicer) quoque legumen, ut cetera, quae velluntur e terra, non subsecantur; quae quod ita leguntur legumina dicta. — **16. 17** *cf. Fest. 238.* — qua *Varro,* quae *cdd.* — lacunam *del. Guietus.* — istriam *C, Lugd.* — fecit *libri Varr.* — **18** quod est; quod *pro* quoad. — **19** seges *Varro,* secus *C, Lugd.* — porrigit *cdd. Non., item Varron. praeter alt. m. Parisini et mrg. exemplaris Politiani* (porrigant *et Festi cd. l. m.*). — *cet. aliter Varro de l. l. V, 39.* — **20** venae proscissae *M,* bene proscissas *cdd.* — cossim girare (goerare *M*) *Scal.;* cossigerare *cdd.* — **21** rectas, *sc.* lineas. — cernere (*i. e.* cernendo efficere) *M,* derevere *cdd.* — **22. 23** *illa* porcae — legimus *ab interpolatore addita. a porcendo autem etiam Fest. 218 porcae nomen repetit, alia quidem addita explicatione.* — porcaere enim *L.* — **24** *cf.* 49 occationem. — **25** conminuere L_1, *cd. Bas.;* comm. L_2, *H, Lugd.* — glebat L_1. — **27** occecatio est *L, H.* — **1** *cf. 502* dativus pro ablativo. — vesperi *om. cdd. Varr.* — potuis *Quicheratus;* potui *Non. 502; h. l.* potui *L, G,* potus (s *in ras. m. 1 vel 2*) *H*; potu *Lugd.; Paris. 7665; G; libri Varr.* — **3** Fraccessere H_2, *Lugd.* — friari *Lugd., prius L* (c *add. ut vid. m. 1*); *H in mrg. m. 2* aliter friari. — **5** fraccescant *Lugd.* — **6** *cf. 48* elixum. — **7** lixam; *ita et H; sed* lixa *in ras.*

unde **elixum** dicimus aqua coctum. lixa etiam cinis dicitur vel umor cineri mixtus; nam etiamnunc id genus **lexivum** vocatur. Varro de vita populi Romani lib. I: proinde ut elixum panem ex farre et aqua frigida fingebant.

CALONVM quoque proprietas haec habetur, quod ligna militibus subministrent: κᾶλα enim Graeci ligna dicunt. ut Homerus:

ἐπὶ δὲ ξύλα πόλλ' ὑπέθεντο.

CONFLVGES, loca in quae rivi diversi confluant Livius Andromeda:

cónfluges ubí conventu cámpum totum inúmigant.

CONSEDO, a consedendo, ut **adsedo** vel adsessor. Cassius Hemina Annalium lib. IIII: nemo vicinus consedo.

CONTICINIVM, noctis primum tempus, quo omnia quiescendi gratia conticescunt. auctores multi sunt mihi, sed auctoritate deficiunt.

---

10 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 13 Homerus (cf. comm.) ‖ 15 Livius Andromeda ‖ 18 Cassius Hemina Annal. IV.

---

8 lixa *M;* lix *cdd.* — 9 humor H_2*; G.* — lixivium *Paris. 7665; 6.* — 11 ferre L_1. — 12 *cf. Fest. 62.* — haec *m. 1 vel 2 add. in L.* — 13 subministrent *ed. Bas.;* subministret L_1, H_2*;* sumministret L_3, H_1*;* subministrant *Lugd.* — greci *L, H;* graece l. dicuntur *G,* Ho_2, *sed ut deinceps restituta sit scriptura prior, cum Me.* — 14 *etiam h. l. quae tradita erant antiquitus, desperata illa prorsus ac deposita, ad sanitatem tandem revocare ut liceret, antiquissimorum criticorum opera est effectum.* **nec enim** *dubitari potest, quin recte a nobis haec accommodata sint ad Il. VIII, 547, cum in C habeantur talia:* πιαεξυλαλυπεθεντο; *excepto quod in H m. altera del.* α *prius, item priore scriptum* ξυc. — *scilicet verissime coniectavit Me non ad probandum illud* κᾶλα, *quod apud Homerum ne invenitur quidem (nam hymnos in quibus semel ponitur non magis respexit Non. quam Hesiodum apud quem item legitur), allata verba illa, sed quo demonstraretur iam olim calonum usum fuisse in re bellica. — itaque exemplum adlatum, sicuti saepius, non pertinet ad glosam ipsam, sed ad eius explicationem. cf. pg. 7; 18; 50 l.* defloccare; nebulones; fures. — *notabilis autem lectionis varietas apud Non.; sicuti supra pg. 10 s. l.* bardum. *nam aperte apud Homer. post illud* ἐπὶ δὲ ξύλα πόλλ' ἐλέγοντο *(sic enim ibi fertur) hiat oratio, cum ignis incensi et epularum apparatarum et sumptarum a Troianis plane contra usum Homericum nulla usquequaque fiat mentio. — itaque quod leg. ap. Non.* ὑπέθεντο, *ab auctore petitum est, qui uteretur Homeri exemplari vel pleniore quam quale nunc est (et addidere docti h. l. pro supplemento versus quosdam parum aptos quidem ex Platonis Alcibiade) vel in quo illud substitutum esset loco eius quod est* ἐλέγοντο *rudi quodam conatu emendandi.* — 15 Confluges *C, Lugd.; cf.* confrages *ap. Isid. XIV, 8, 27.* — 17 confluges *H;* confluge *L, H ex corr.;* conflugae *G.* — conventu *Iun.;* conventum *C.* — 18 considendo H_1. — adsedo L_1, *ed. Bas.;* assedo L_2*;* assaedo *H.* — adsessor L_1, *ed. Bas.;* ass. L_2, *H.* — 20 *cf. Varr. VI, 7; VII, 79; Macrob. I, 3, 12.* — Concinium L_1. — 21 conciscunt L_1*;* conticiscunt *gl.* — miri *cdd.; corr. Iv*

DELIBRATVM, decorticatum; ut deartuatum, per artus discissum. Vergilius Georgicorum lib. II:

udoque docent inolescere libro.

EXTEREBRARE est vi aliquid extorquere aut curiosius quaerere et scrutari. Plautus in || Astraba, cum in curiosum iocaretur:

térebra tu quidém pertundis.

GRVMAE sunt loca media, in quae directae quattuor congregantur et conveniunt viae. est autem gruma mensura quaedam, qua fixa viae ad lineam deriguntur, ut est agrimensorum et talium. — Ennius lib. XVIII [gruma derigere dixit]:

degrumare forum.

Lucilius lib. III:

viamque
degrumabis, uti castris mensor facit olim.

LVCVLENTVM, pulchrum et bonum et perspicuum: dictum a luce. Licinius Macer Annalium lib. I: auspicia pulchra et luculenta commemorat. — Plautus Cornicula:

púlchrum et luculéntum hoc nobis hódie evenit proélium.

LOGI, a graeco, sermones, dicta vel ridicula et contemnenda. Cicero pro Gallio: ego te certe scio omnes logos, qui ludis dicti sunt, animadvertisse. Turpilius Canephoro:

'testamentum érgo celabís?' — 'logi.'

FVLGVRATORES. ut *extorum* extispices et aruspices, ita

24 II, 77 | 1 Plautus Astraba || 6 Ennius Ann. XVIII || 8 Luc. l. III | 12 Licinius Macer Ann. I || 13 Plautus Cornicula | 16 Cicero pro Gallio | 17 Turpilius Canephoro.

23 artum *L*, H_1, *Lugd.* — discessum L_1. — 24 *Verg.; cf. 451* libr… — 25 docendi nolescere L_1, *ut 451.* — 26. 1 *ita M;* et scrutari aut curio… quaerere (curiosus *C pr.* H_1. — querere *L*) *C.* — 1. 2 locaretur — terebra… *C; correx. Turneb.* — partundis H_1. — 3 *cf. Paul. pg. 96 s. l.* groma … Brumae *G*, Grume L_1. — 4 grumma H_2. — 5 fixae *L*, H_1 (*in mrg.* … qua posita). — deriguntur *Par. 7665; G;* dir. *C.* — et talium *om. Lugd.* … 6. 7 *ita Vahlenus* (dixit *secl. M*); gr. der. (dir. H_1, *G*) d. degrumari fe… *C.* — 8 Licilius *L.* — 9 viamquae *C.* — 10 degrumabis *Me;* degrumavis… — ut *id.;* uti *M;* ut in *Merula.* — 11 Luculentum *non lemma m. 1 in* … — prespic. L_1. — 12 Lucinius L_1. — annali *C.* — auspitia H_1. — comm. *H.* … 13 Corn.; *ita et 147 s. l.* oculitus; *Diomed. 378; at N. 134 bis* Cornicul… *220* Cornice; *cf. Ritschel. Parerga Plaut. 154 sq.* — 15 Logi *m. 1 no*… *in L.* — greco *L*, *H.* — sermone *cdd.; corr. ed. a. 1476.* — dicta (… dicteria) vel *Me;* vel dicta *L*, *G*, *Lugd.;* dicta, *supra add.* vel, *sed* … *del., H.* — 16 pro Gallio *Ald.;* pro Callio *C.* — certe (*prius* certę) *ex* *supra* e *altero H;* certo *L*, *G.* — 17 Caneforo (Canoforo H_1) *C.* — 18 e… bis *G.* — *diverbio haec contineantur necne non sat constat.* — 19 Fulgura… (Fulgurtoris L_1; Fulgorat. L_2, *Lugd.*) *cdd. pr.* H_1. — extorum *add.* …

hi fulgurum inspectores. Cato de moribus Claudi Neronis: haruspicem, fulguratorem siquis adducat.

MOLETRINA, a molendo, quod pistrinum dicimus; ut ferratrina aut fetutina. Cato in Thermum: nervo, carcere, moletrina.

PANIS proprietatem a pascendo putant veteres aestimandam. Varro de vita populi Romani lib. I: pastillos et panes; haec vocabula *a* pastu, quod esse pascere dicebant.

MVSTVLENTVM, ut vinulentum et feculentum. Plautus Cistellaria:

> nam ita mústulentus ‖ aéstus nares ádtigit;

ut sit odor musti aut musto oblitus ac madens.

CONVICIVM dictum est quasi e vicis iactum, *in* quis secundum ignobilitatem loci maledictis et dictis turpibus cavilletur.

PROLVBIVM * * *

> prolubiumst pétere amicitiam ét fidem.

Accius Andromeda:

> mulíebre ingenium, prólubium, *hora*, occássio.

Naevius Colace:

> ét volo et vereór et facere in prólubiost.

---

20 Cato de moribus Claudi Neronis ‖ 23 Cato in Thermum ‖ 25 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 27 Plautus Cistellaria ‖ 6 tragicus incertus ‖ 7 Accius Andromeda ‖ 9 Naevius Colace.

---

extispicis et aruspicis *cdd. pr.* H_1. — 20 fulgorum L_2. — inspectoris H_1; *f.* spectores; *cf.* *16* extispices. — haruspicem *C*. — 22 pistirnum L_1. — feratrina *cdd.; corr. Me.* — 23 aut; ut H_2, *G*. — foetutina *Paris. 7665; 6;* faetutina *Lugd.* — Coto H_1. — 24 a *add.* L_2. — aestimandum *cdd.* — 25 pastillas H_1. — hae *L*, H_1. — 26 vocabula a pastu (*vel* a pastu sunt) *M ann. philol. a. 1867 pg. 490;* vocabula pastus *C* (passus *Hs*); *Lugd.; Paris. 7665; 6.* — esse (*i. e.* edere) *M ib.;* esset *v.* — 27 Mustolentum ut *Paris. 7665; 6;* Mustulentum et *C.* — vinolentum *Parisini.* — et L_1, *Lugd.;* ut L_2, *H, G; de Par. non constat.* — faculentum *Lugd.* — *cet. cf. quae ad inseq. l. finem sunt notata.* — Cist. *cdd. et hic et 415 s. l.* ventus; Clitellaria *Scal.* — 1 nam *om. cdd. 415.* — itta L_1. — estus *H*, L_2 (L_1 estur). — attigit *C pr.* L_1. — ita mustilentus ventus naris obtigit *cdd. pg. 415.* — 3 *cf. Fest. 41.* — Convitium *L, Lugd.* — vitiis *C* (vicis H_2; *in mrg. G*), *Lugd.* — iactum *M;* locum *C, Lugd.;* iocum *Me; sed* iocum *alibi non videtur inveniri.* — in quis *M* (*seq.* s); qui *cdd.;* quia *Lips. ant. lect. I, 2.* — 4 cavilletur *passive;* cavillentur *Lips.; post* cav. *add.* L_1*:* mustolentum et vinulentum ut faculentum. *haec del. m. 2.* — 5 *cf. Varro de l. lat. VI, 47.* — Prolubium *add. Lips. ant. lect. IV, 17; qui et exemplum tragici haud dubie poetae agnovit.* — *cet. in mrg. H:* patentem amicitiam; potius: immunditias. profluvium *(ita et G in mrg.)* a fluendo, proluvies a lubidine. lucus Veneris libentina. — 6 Proluvium est *cdd.; item ubique per* v *in seqq.* — patere *id.; corr. Lips.* — 8 hora, occassio *M;* hoccassio *prius H;* occasio *id. ex corr.;* occasio *L, G.* — 9 Nevius *C.* — 10 proluvium *habere primam correptam hoc pariter et seq. exemplo docet r. m.*

64 M.

Laberius Conpitalibus:

quó quidem
me á matronalí pudore prólubium meretrícium
prógredi coégit!

Varro de lingua latina lib. V: prolubium et [pro] lubidinem dici ab eo quod lubeat: unde etiam lucus Veneris Lubentinae dicatur.

PEDATV positum pro repetitu vel accessu, quasi per pedem, sicuti nunc vulgo dicitur. [tertio pedato] Cato Originum lib. I: igitur tertio pedatu bellum nobis facere. — idem in Dissuasione de feneratione: tertio autem pedatu item ex faenore discordia excrescebat.

PRAECLAVIVM, pars vestis quae ante clavum texitur. Afranius Omine:

tértium diém praeclavium únum *te* detéxere!

idem Fratriis:

mea nútrix, surge, sí vis; profer púrpuram.
praeclávium contéxtumst.

PROPAGES est series et adfixio continuo vel iuge ducta. pages enim conpactio; unde conpages et propagare genus, iuge [longe] emittere. Pacuvius Antiopa:

---

11 Laberius Conpitalibus ‖ 15 Varro de lingua latina V ‖ 19 Cato Orig. I ‖ 20 Cato in Dissuasione de feneratione ‖ 23 Afranius Omine ‖ 26 Afranius Fratriis ‖ 31 Pacuvius Antiopa.

---

11 Laverius *C.* — Conpital. L_1, *ed. Bas.;* Comp. L_2, *H.* — **13** pudure *G.* — ad prol. *Guietus; quod si cui placuerit, scribendum erit supra* quom quidem. — meretricium *Ribbeckius*, meretricis *cdd.* — **15** IIII *H, G;* V *L* (*videtur fuisse in archet.* IV). — *seq. male quidam rettulere ad Varr. VI, 47.* — proluviem *C; corr. Guietus.* — lubidinem *Quicheratus;* proluvidinem (proluvidine L_1, proluvidinum H_1) *C; f.* porro lubidinem. — **16** habeo *prius H.* — libeat L_1. — Lubentina (Lib. L_1) *C.* — **18** *cf. Charis. 191.* — Pedatu *Leopardus VI, 16; cf. et Turneb. XXVIII, 1;* Pedato *ubique cdd. et f. ipse N.* — accensu *L.* — **19. 20** tertio pedato *seclus. M* (tertio pedato Cato *male Acidal.*). — fecere *Acidalius.* — dissuatione H_1; dissuassione *L.* — **21** veneratione H_1. — fenore *ed. Bas.* — **23** texitu H_1. — **24** Omine *mrg. Iun. pg. 421 s. l.* cupido; *Bothius;* Homine *hic ut plerumque cdd.* — **25** te detexere! *M*, texere *cdd.* — **26** item *H.* — Fratriis *v.;* Fratris (Fratri H_1) *cdd.* — **28** contextumst *Ribbeckius* (*fuerat* contextust); contextus *C pr.* H_1; *qui* contextum. — **29** adfixio L_1, H_1, *ed. Bas.;* aff. L_2, H_2 (*in hoc teste Sieversio supra* i *additum* l, *quod deinde eras.; hinc P* afflictio); adfixi *Paris. 7665; 6; f.* adnexio. — continuo *M;* continua *v.* — iuge *Quicheratus;* longe *cdd.* — **30** compactio L_2; conpectio H_2. — compages L_2. — et propagare genus, iuge emittere *M (nisi illud* iuge emittere *putaris secludendum);* et pr. g., iuge (iugae L_1) longe mittere *cdd.* — (*post* genus *vel* propagare *add. edd. inde ab Aldo:* id est; *om. C, Lugd., Paris. uterque).*

salvéte, gemini, méa propages sánguinis.

Ennius:

nobis unde forent fructus vitaeque propagen?

PRAEGRADAT, antevenit, dictum a gradu. || Pacuvius Atalanta:

éxtremum intra cámterem ipsum Párthenopaeum praégradat.

PROMICARE, extendere et porro iacere, *a micando;* unde emicare. Naevius Agrypnuntibus:

'siquidém loqui vis, nóli perdocére *me*
tam múlta!' — 'longe prómicanda orátiost'.

PRAEVIVS dictus est antecedens. Cicero Alcyonibus:

hunc genuit claris delapsus ab astris
praevius Aurorae, solis noctisque satelles.

DIGLADIARI [dictum] est dissentire et dissidere: dictum a gladiis. Cicero Academicorum lib. I: quid autem stomachatur Mnesarchus? quid Antipater digladiatur cum Carneade tot voluminibus? —, idem tertio: digladiari autem semper, depugnare in facinorosis et audacibus quis non cum miserrimum, tum etiam stultissimum dixerit?

AEQVOR, ab aequo et plano Cicero Academicorum lib. II vocabulum accepisse confirmat: 'quid tam planum videtur quam mare? e quo etiam aequor illud poetae vocant'.

MAENIANA ab inventore eorum Maenio dicta sunt; unde et co-

---

33 Ennius || 1 Pacuvius Atalanta || 4 Naevius Agrypnuntibus I || 7 Cicero Alcyonibus || 11 Cic. Academ. I || 13 Academ. III || 16 Academ. II.

---

32 *cf. 221 l.* propago. — salvaete L_1. — mei *Madv. Adversar. II, 659.* — **33** *cf. 221 l. m.* — **34** nobis *Iun.;* novis *cdd. h. l.;* bonis *221* — florent *L, Hqo.* — vitaequae *L.* — propaginem *cdd. hic,* propagmen *vel* propagimen *221; corr. Columna* (propagmen *male Iun.*). — **1** Praegradat *M;* Praegreditur *cdd.;* Praegradat, praegreditur *Iun.* — Tantalo *cdd.; corr. Iun.* — *cet. cf. quae pg. 84 ad l.* cette *sunt notata.* — **2** camterem, *i. e.* campterem. — Parth. praegr. *Quicheratus;* praegr. Parthenoreum *(corr. Scal.) cdd.* — **3** *nullum l. in L.* — est *(m. 2 del., sed restit.)* extendere *H.* — a m. *add. M.* — aemicare *L.* — Nevius *H.* — *τρυπνουντιβους C; corr. Iun.* — **5. 6** noli *M;* non *cdd.* — me tam *add. M.* — *diverb. instit. M.* — promicando *L, H.* — oratiosi *L;* oratio est *G.* — **7** tantecedens L_1. — Alcyonibus *Quicheratus;* Alcion *L, H;* Alcyon *G (titulum libri inesse in hoc iam Olivetus intellexerat): cf. Iul. Capitol. Gordian. 3.* — **8** hunc *i. e.* Ceycem; ut H_1. — claris *Ald.;* cladis *L,* H_1; claudis H_2, *G.* — **9** Aurore *L, H.* — **10** Dicladiari L_1; Digradiari H_1. — dictum *secl. M.* — disesidere *prius H.* — **11** Mnesarchus *Iun.;* mnsarcus *C; in L post* N *(sic) supra erasa littera;* minisarcus H_1. — **12** digladiatur *v.;* digladietur *C.* — **18** e quo; ego L_1. — paetae, *ut vid.,* L_1. — **19** *cf. comm. Lucil. 283.* — Meniana *C, Lugd.* — Moenio *G;* Moenia *L,* H_1; Monia H_2; Menia *Lugd.* — unde et c. M. *om. Lugd.*

lumna Maenia. Cicero Academicorum lib. IIII: interim ille, cum ae- aestuaret, veterum, ut Maenianorum, sic Academicorum umbram secutus est.

NATRICES dicuntur angues natantes. Cicero Academicorum lib. IIII: (sic enim vultis) tantam vim natricum viperarumque fecerit? — Lucilius Satyrarum lib. II:

si natibus natricem inpressit crassam et capitatam.

EXVLTARE dictum est exilire. Cicero Academicorum lib. III: et ut nos nunc sedemus ad Lucrinum ‖ pisciculosque exultantes videmus. — Vergilius Aeneidos lib. III:

exultantque vada atque aestu miscentur harenae.

EXCORDES, *VAECORDES* CONCORDESque a corde significantiam ducunt. Cicero Tusculanarum lib. I: aut unde, magna dissensio est. aliis cor ipsum animus videtur: e quo excordes, vaecordes concordesque dicuntur.

MANVM dicitur clarum: unde etiam mane post tenebras noctis diei pars prima; inde Matuta, quae graece Leucothea. nam inde volunt etiam deos Manes manes appellari, id est bonos ac prosperos, quod melior mors sapientibus quam vita probetur. Cicero Tusculanarum lib. I: 'quid? Ino, Cadmi filia, nonne Λευκοθέα nominata a Graecis Matuta habetur a nostris?' — inde inmanes, non boni, ut saepe.

20 Cic. Acad. IV (II, 22, 70) ‖ 23 Cic. Acad. IV (II, 38, 120) ‖ 25 Lucil. l. II ‖ 27 Cic. Acad. III ‖ 2 III, 557 ‖ 5 I, 9, 18 ‖ 11 I, 12, 28.

20 item ille *Cic.* — **21** Menianorum L_1, *H.* — Acdademicorum H_1. — umbram *Cic.;* viam *cdd.* — **24** *praemissa ap. Cic.:* cur deus, omnia nostra causa cum faceret. — **25** Saturarum L_1; Satirarum *H.* — **26** inpr. L_1, *ed. Bas.;* impr. (impraessit *H*) L_2, *H.* — **1** pisciculosquae (o *ex* a *fact.*) H_2 *id mutatum in* pisculosque *quod habent L, G* (*L* pisculosquae). — **2** videmus *Iun.;* videamus *C.* — **3** exultantquae *L.* — extumescentur L_1, *id.* ... estu miscentur. — arene H_1. — **4** vaecordes concordesque a corde *M;* concordesvae ex corde L_1, H_1; concordesve ex corde L_2, H_2, *G; Lugd.;* excordes ... concordesve a corde *Ho in mrg.* — **5. 6** dicunt *Lugd.* — Tusculanorum L_1, *Lugd.* — *ap. Cic. praecedunt haec:* quid sit porro ipse animus aut ubi. — dissentio *Ho;* dissensiones tatilis cor L_1, *Lugd.* — e quo *M; cf. l.* aequo... aequo L_1, *Lugd.;* ex quo *rell.* — exordes *prius L.* — vaecordes *L, G;* vecordes *m. 1 in mrg. suppletum H.* — **7** concordes L_1; *Lugd.;* concordesque *prius H.* — **8** eti *prius H.* — noctes L_1. — **9** grece *H.* — Leuchotea L_1; Leuchothea *H.* — **10. 11** Manes *del.* L_2. — manes del. *H m. 1 vel 2;* ... *Lugd.; f. recte; cf. 55 l.* infans: nam et infantes usque eo appellandi sunt. — quod melior mors *add.* L_2. — sapientibus *ed. a. 1476;* sapientioribus *cdd.* — vitam H_1. — Tusculanorum L_1. — **12** qui L_1. — Leucotea L_1; Leucothea ... *id. 2, sed del. et suprascr.* Λευκοθεα. — **13** Grecis *L, H.* — Mutata L_1. — habeatur *H.* — inm. L_1, *ed. Bas.;* imm. L_2, *H.* — **14** bono H_1. — saepae ...

FODICARE est fodere, a fodiendo dictum. Cicero Tusculanarum lib. III: non est enim in nostra potestate fodicantibus eis rebus quas malas opinamur dissimulatio vel oblivio.

POLITIONES, agrorum cultus diligentes: ut polita omnia dicimus exculta et ad nitorem deducta. Ennius Satyrarum lib. III:

testes sunt . . . . .
lati campi, quos gerit Africa terra politos.

idem Annalium lib. VIIII:

rastros dentefabres† capsit causa poliendi
agri.

Varro: quid vero? ex agri politionibus deiciuntur; hic in cenaculo polito recipiuntur.

PRAEFICAE dicebantur aput veteres quae athiberi solerent funeri, mercede conductae, ut et flerent et fortia facta laudarent. Plautus [in] Frivolaria: ||

superáboque omnis árgutando praéficas.

idem Truculento:

praéfica,
quae álios conlaudáre, eapse *sése* vero nón potest.

Lucilius lib. XXVII:

út mercede quaé conductae flént alieno in fúnere
praéficae multo ét capillos scíndunt et clamánt magis.

Varro de vita populi Romani lib. IIII: dein neniam cantari

---

16 III, 16, 35 || 19 Ennius Sat. III || 22 Ennius Annal. IX || 25 Varro (in saturis, ut vid.) || 29 Plautus Frivolaria || 2 II, 6, 14 || 5 Luc. l. XXVII || 8 Varro de vita pop. Rom. IV.

---

15 est *v.*; et *cdd.* — est fodere *delendum videtur Quicherato.* — Tusculanorum L_1; Tuscularum *H.* — 16 enim *om. ed. a. 1476.* — nostra *om. G*; *ed. a. 1476.* — 19 Satirararum L_1, H_1. — 20. 21 *cf. Cic. de or. III, 42, 167.* — testes sunt campi magni *om. rell. Cic.* (testes *dest Abrincensi*). — testes sunt campi magni virtuti' meai *M in ed. Ennii; sed f. scrib.:* testes sunt campi magni . . . . quos gerit A. t. p. — 22 Annali *cdd.* (i *f. m. 2 add. in L*). — 23 ratros *L*; rastoros H_1. — dentefabres *corruptum*; dentiferos *Hugius.* — 25 vero *M*; mirum *v.* — pol. deiciuntur *M*; depol. eic. *C.* — 27 apud *C pr.* L_1. — hathiberi L_1; adhiberi *rell.* — solerent *Quicheratus*, solent *cdd.* — 1 omnes *ed. Bas.* — praeficas *mut. in* pref. *H.* — 2. 3 idem Truculento praeficas *m. 2 add. H*; Trululento L_1. — *cet. cf. Varr. de l. l. VII, 70.* — pro praefica *Plaut., Varro* (profecta *libri Plauti*); praeficas *cdd.*; praeficast *f. Non., nisi illud irrepsit ex superioribus.* — 4 que *G, item H post ras.* (*fuerat* quae). — conlaudat, eapse sese *Bothius*; conlaudare (coll. *ed. Bas.*) a se *C*; conlaudate apsa se (*vel* abse se) *cdd. Pl.* — 5 XXVII *M*, XXII *cdd.* — 6 ut *add. M coll. Hor. ep. II, 3, 431 sqq.* — 8. 9 *III* H_1; *cet. cf. 145* nenia. — neniam *L, H*; naen. *ed. Bas.* — cantari solitam at *cdd. 145*; cantoris (cantaoris *L*) solatam (solitam H_1) at (*de* at *ex H nihil notat.*,

67 M.

solitam at tibias et fides eorum quei ludis troicis cursitassent. haec mulier vocitata olim praefica usque ad poenicum bellum.

PARENTACTOI, qui de pueritia veniunt ad pubertatem; a graeco vocabulum sumptum. Lucilius lib. VIIII:

> 'unde parentactoe?' — 'chlamydast ac barbula prima.'

idem XXVIII:

> ephébum quendam, quém parentactón vocant.

Varro de compositione Saturarum: parentactoe adsunt mulierque [mulier] venusta.

PROLETARII dicti sunt plebei, qui nihil rei publicae exhibeant, sed tantum prolem sufficiant. Cato de tribunis militum: expedito pauperem, plebeium atque proletarium. — Cassius Emina Annalium lib. II: tunc Marcius pro consule primus proletarios armavit. — Varro de vita populi Romani lib. I: quibus erat pecuniae satis,

12 Luc. l. IX ‖ 14 Luc. l. XXVIII ‖ 16 Varro de compos. saturarum ‖ 19 Cato de tribunis militum ‖ 20 Cassius Emina Annal. II ‖ 22 Varro de vita pop. Rom I.

sed habet P) h. l. — eorum qui ludis Troicis *Scal.;* eorumque (eorumque H_1) ludis tricas *C.* — cursicassent (cursiccassent *prius H*) *C;* cursitassent *ed. a. 1476;* — hae H_1. — **10** profica *prius H.* — **11** Parentactoe *Bentl. a. Rhen. XXXIII, 465; Onionsius pg. 94 coll. Suid. l.* παρεμβολή *(826 ed. Bekker):* παρένταξις ἢ τῶν ἀνομοίων (παρένθεσις) οἷον ὁπλιτῶν πρὸς ψιλοὺς ἢ ψιλῶν πρὸς ὁπλίτας; Parectatohi *L, G, Bamb.;* Parectatum hi H_1, *id.* [illegible] Parectaton (*in mrg.* parectato) hi; Parettatoi *Turic.;* parectato quasi [illegible] iactato *mrg. G.* — *cet. cf. 449 s. l.* interfici: Cic. Oiconomico. — **12** suptum *L;* sumtum *prius H.* — **13** inde H_2, *G.* — parentactoi? chlamydast *M;* parectato ecalami (*tum ras. trium litt., f.* des *vel* his) *L;* parectato ecalumi H_1; p. e calumides *id. m. 2;* parectato ecalamides *G.* — **14** XXVIII *M,* vicesimo tuum *cdd.* — **15** efoebum *id.* — *supra* quendam amo *scr. m.* [illegible] *in G.* — parentacton vocant *Onions.;* vocant parectaton *H, G;* vocant praeutacton (eu *f. in ras. m. 2*) L_1, *id. 2* pareutaton, *deinde hoc punctis deleto infra in mrg.* parectaton. — **16. 17** Satyrarum L_2; Satirarum *H.* — parentactoe *Onions.;* praeutactae *L;* pareutacte (parentacte *Ho*) H_1; parect[illegible] *id. m. 2; G.* — assunt L_2, *H.* — mulierque venusta *M;* mulierque muli[illegible] venus caput (capud H_1) *C* (put *ortum ex seq. l. initio; fuerat olim* venus ca[illegible] — **18** *cf. 155* proletarii. — Proletarii L_2, Ho_1; Proletari L_1, H_2, *G; Bamb.* Proletani Hs_1. — regi *prius H.* — publice *H.* — exibeant *L.* — **19** prolem [illegible] ilicem *corr. m. 1 vel 2 in L; quod irrepsit ex sequente* militum. — expedit[illegible] ex atque proletarium pedito H_1. — **20** atque prol. *om. L; in mrg. add.* [illegible] — **20** Annali *cdd.* — **21** thunc L_1. — Marcus *C; corr. Lips.; cf.* [illegible] *Ann. 183 sqq.; Oros. IV, 1 pg. 206 ed. Zangem.* — pro consule *Petr.* praetor *Lipsius;* praeco *cdd.* — primus *Freinshemius ad Flor. III, 1,* [illegible] *qui praeterea male* tum C. Marius consul; *cf. Petri Histor. Rom. Rel. pg.* [illegible] primum *C.* — prolaterios L_1; prolaetarios *H.* — **22** erat *M,* erant *codd.* [illegible] pecunie *H.*

locupletis, adsiduos; contrarios proletarios. adsiduo neminem vindicem voluerunt *nisi adsiduum id est* locupletem.

PROSAPIES, generis longitudo: dicta a prosupando aut proserendo. Cato Originum lib. I: 'veteris prosapie.' — et multa talia aput multos.

OPTIONES in chortibus qui sunt honesti gradus, ut optatos, quod est electos, et adoptatos, || quod adscitos, Varro de vita populi Romani lib. III existimat appellatos: 'referentibus centurionibus et decurionibus adoptati in cohortes *et in turmas* subibant, ut semper plenae essent legiones. a quo optiones in turmis decurionum et in cohortibus centurionum appellati.'

---

26 Cato Orig. I ‖ 1 Varro de vita pop. Rom. III.

---

23 assid. *C pr.* L_1. — prolaetarios *H.* — assid. *C pr.* L_1. — **24** nisi adsiduum id est locupletem *Turneb. XXIX, 15.* — locupleti (locupepleti *prius H*) *cdd.* — *cf. Gell. XVI, 10, 5.* — **25** Prosapie L_1, Prosapiaes, *tum* Prosapiae · *H*, Prosapia *Bamb.* — **26** veteris prosapie *M* (veteris prosapiae *Iordanus*); veteres prosapia (*seq.* e) *libri; cf. Sall. Iug. 85, 10* hominem veteris prosapie, *ubi item fertur* prosapiae. — talia *M*, alia *v.* — **27** apud *C pr.* L_1. — **28** chortibus L_1; quohortibus H_1; cohortibus L_2, H_2, *G.* — sunt *v.*; sint *C, Bamb.* — onesti H_1. — et *pro* ut H_1. — **1** quod est *in ras.* H_1. — quod *v.*; quodquod L_1; quodquot H_1; quotquot L_2, H_2, *G; Turicens.*; quotquod *Bamb.* — adscitos L_1, *Bamb.*; ascitos *C pr.* L_1. — **2. 3** referentibus *quidam ap. Bentinum;* referentur *C.* — et decurionibus *solus H; in quo haec m. 2 del.* — quoortes, *tum* quohortes *id.* — et in turmas *add. M.* — subibam H_1; subiant *G.* — **4** esset L_1. — obtiones *H.* — in turmis duaturmis *L.* — **5** quoortibus H_1, quohortibus *id. 2.*

II.

INCIPIT
DE HONESTE SET NOVE DICTIS
PER LITTERAS.

INCIPIT PER A LITTERAM.

APVD, iuxta. Sisenna Historiarum lib. IIII: dum pristinum vitium apud ignem per sudorem corpore exhauserunt. — M. Tullius de officiis * * * *idem de re publica lib. III:* cuius focum mirari solitus Cato; apud quem ille sedens Samnitum, quondam hostium, iam clientium suorum, munera repudiaverat. — et de oratore lib. II: cum etiam tum in lecto Crassus esset et apud eum Sulpicius sederet.

APISCI, invenire. Sisenna Historiarum lib. IIII: itaque postero die legatos Iguium redeuntis apiscitur.

---

11 Sisenna Hist. IV ‖ 13 M. Tull. de officiis (III, 30, 109; de re publica) III, 28, 40 ‖ 16 II, 3, 12 ‖ 18 Sisenna Hist. IV.

II. *Hinc omitti iam dittographias eas, quae ad orthographiae minuti*[illegible] *quaeque spectarent, item alias, quibus cognitis neque utilitas ulla neque iucunditas praeberetur legentibus, Quaest. Non. cap. VI est adnotatum.* — [illegible] *inscriptione cf. et Indicem.* — **7. 8. 9. 10** Explicit de proprietate verborum[illegible] Incipit de inhonestis et nove veterum dictis per litteras, id est (i. e. [illegible] *m. 2*) per A litteram incipit (eram incipit *m. 2 add.*, *supra* tt *erasa virg*[illegible] *H.* — Incipit — per litteras (et *minusculis litteris postea interpositum*) id [illegible] populi romani A litteram *L.* — Incipit de honestis et nove veterum di[illegible] per litteras. Per A litteram incipit *G.* — *in Bamb. inscriptiones capit*[illegible] *praeter minutias eaedem ubique quae in L, H.* — **8** honeste *i. e.* dec[illegible] dicta; *ut pg. 148* opuliscere — dictum decore; *ita saepe ultimorum tempor*[illegible] *grammatici.* — set nove; *declarat N, quae hoc cap. notentur non ex pr*[illegible]*prietate verborum, sed auctorum ex arbitriis* [illegible]*xisse. quamquam qua est i*[illegible] *levitate subinde etiam origines respiciuntur.* — *notandum autem quod in h*[illegible] *parte multa lemmata inveniuntur, quae careant enarratione.* — **11** Ap[illegible] (Aput *gl.*), iuxta; *cf. 522* aput. — Sisennam L_1. — historiarum *ed. a. 147*[illegible] historiographus *cdd.* — **12** vitium *Iun.*, vinum *cdd.* — corpora *Vrsinus.* — [illegible] auserunt *G, Bamb.* — *locus num iam satis sit apertus et expeditus ampl*[illegible] *quaerendum.* — M. *add.* L_2. — **13** *videntur excidisse ut puta haec:* lib. [illegible] cum male pugnatum apud Caudium esset. — idem de re publica lib. [illegible] *nam turbatum olim in archetypo ea re comparet, quod etiam* cuius *om.* [illegible] *verba ex l. III de rep. etiam adlata pg. 522, et quidem ex uberiore f*[illegible] *et puriore; totus ibi l. conferendus.* — **14** solitos H_1. — Capto *C pr.* H_2. [illegible] Sannitum H_1; Samnitium *cdd. 522.* — **15** tum iam *cdd. 522.* — suore *L.* [illegible] **16** in lecto *ed. a. 1476;* intellecto *C; idem vitium in verbis Varr. de v.* [illegible] *R. pg. 540 s. l.* toga. — **18. 19** *cf. pg. 74 l.* apisci. — Aspici *L, Bamb.* [illegible]

ABSTEMIVS * * * abstemius est, immo scit quo rete leporem teneat lupum non teneri. — Apuleius in libro Ludicrorum:

sei fuisti quóndam Athenis párcus atque abstémius.

Lucilius Satyrarum lib. VI:

θαῦμα μέγ', inquid balba, sororem
lanificam dici, siccam atque abstemiam ubi audit.

Varro de vita populi Romani lib. I: quantopere abstemias mulieres voluerint esse, vel ex uno exemplo || pote videri.

*ADIPATVM veteres honeste pro pingui et suculento et opimo posuerunt. Cicero in Oratore: adsciverunt *aptum* suis auribus opimum quoddam et tamquam adipatae dictionis genus.

ADAMARE. Cicero Academicorum lib. II: qui enim serius honores adamaverunt, vix admittuntur ad eos, nec satis commendati multitudini possunt esse.

ADSTIPVLARI positum est adsentiri. Cicero in Academicorum libro IIII: falsum esse stoici dicunt et eorum adstipulator Antiochus.

---

20 auct. inc., f. Varro in saturis || 21 Apuleius libro Ludicrorum || 23 Lucil. l. VI || 26 Varro de vita pop. Rom. I || 3 8, 25 || 5 Cicero Academ. II || 8 Academ. IV (II, 21, 67).

---

istoriarum *ed. a. 1476,* historiographus *C.* — die legatos *Iun.;* Iguvium *Turnebus* (Signiam *Iun.*); deligato siguvium (siguium H_1) *C; cf. 162* proicere. — redeuntur *Flor.;* redeuntes, *prius* redeundes, *Hs.* — aspicitur *L, item* G_1, *Flor.*$_1$. — **20** *ita Rothius;* Abstemius est *C cum Bamb.* — abstemius, de vino abstinens *mrg. H;* Abstenens, subrius *gl.* — *illa* abstemius — teneri *f. Varronis Menippei.* — inmo *H.* — **21** tenebat *G.* — Aplileius *prius L;* Apelius *Bamb.* — *illa* in l. Lud. *posita in cdd. post* paucius atque abstemius. — *quod in L inveniuntur puncta bina supra* us *in* Apul. *et* in, *commaculata haec pagina punctis quattuor, quae pg. 69 s. l.* adamare *posita sunt supra* am *in* adammittuntur. — ludcrorum H_1; ludricorum *G;* ludiccorum *prius L.* — **22** sei *M;* in se *C (cf. comm. ad v. praeced.), Bamb.;* in sise *Turicens.* — parcus *ed. a. 1476;* paucius *cdd.* — **24** θαῦμα μέγ' *M;* thaûma mén *Lachmann. Opusc. pg. 73;* thaunumeno *L,* thaunomeno *H, G.* — inquit H_2, *G.* — balba *Dousa pater;* valva *cdd.* — **26** quantoper *L, prius H;* quantopere *H ex corr., G.* — **1** potest L_2, *H, G.* — *post* videri *litt. eras. in H; quae fuit f.* t. — **2** seculento *L.* — **3** puerunt L_1. — de oratore *cdd.;* in Orat. *Me.* — assciverunt L_2. — aptum suis auribus *Cic.;* suis artibus *cdd.* — **5** adamare, obligare, inherere *(om. G)*, ab hamo tractum *mrg. H, G;* Adamare, oblegari, inherere, ab amo trahere *gl.* — Academico *L, Bamb.;* Academicho H_1. — **6** adamaverunt; *multi acceperunt pro* adhamaverunt, *etiam Scal. Catal. pg. 286; qui comparat Petronii illud 5:* artis severae siquis hamat (amat *cdd.*) effectus; *ubi male Buechelerus:* ambit. — adämmttuntur, i *supra add. L.* — **8** Asstipulari L_2, H_2; Astip. H_1. — adsentiri L_1, *Bamb.; ed. Bas.;* assentiri L_2, H_2; assentire H_1; Adstipolari, adsentire *gl.* — Academicis *C;* Academici *Bamb.* — **9** astipulator *H;* asstipulator L_2. — Anthiochus H_1.

ADDICTVM est quasi devotum vel obnoxium. Cicero Tuscula-narum lib. II: qui certis quibusdam destinatisque sententiis quasi addicti et consecrati sunt.

AQVILEX. Varro Quinquatribus: an hoc praestat Herophilus Diogeni, quod ille e ventre aquam mittit? [ad] hoc te iactas? ad hoc pacto utilior te Tuscus aquilex.

AEQVIMENTVM positum est non aequamentum, quasi parem vicem, sed merces pro eo quod dicitur admissura. Varro Sexagesi: an, seiquam emisses quadripedem, ut meo asino Reatino admitteres, quantum poposcissem, dedisses aequimenti?

AERIFICVM dictum quod fit ex aere. Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

nil súnt Musae *ad* Polyclís vestrae,
quas aérifice duxtí.

APLVDAS frumenti furfures dixerunt rustici veteres. hoc in antiquis invenitur, quorum in dubio est auctoritas; quamquam et Plautus in Astraba || fabula ita dixerit. cuius incertum est an sit comoedia; atque ideo eius versus de eo ponere supersedimus.

ADVLTERIONEM pro adultero Laberius Cophino. quem si quis

---

11 II, 2, 5 ‖ 14 Varro Quinquatribus ‖ 18 Varro Sexagesi ‖ 21 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 1 Plautus Astraba ‖ 3 (Laberius Cophino.)

---

11 hobnoxium H_1. — Thusculanorum L_1. — 14 Aquilex, aquam colligens *gl.* — Varro; *cf. 371* praestare, antecellere. — prestat *L*, H_1. — Herophilus *Iun.;* Herofilius *cdd. loco utroque.* — Herophilus, *Chalcedonius, medicus Ptolomaei Lagi tempore celeberrimus. — recte dicit Oehlerus compellari medicum arte sua tumentem. cf. et Turneb. Advers. XXIX, 3.* — 15 Diogeni *Turneb.;* Diogenis *cdd. h. l.;* Diogene *371.* — e (ae L_1) ventre, *scil. hydropici.* — ad hoc te *cdd.: del.* ad *Riesius.* — ad (*pro* at) *C.* — 17 Equimentum *L gl.;* Aequim. *H, G, Bamb., sicut ipse N. illud quidem verius videtur, ductum ab equiendi verbo, quo usus est Plinius, nisi Varronem etymologico quodam lusu existimaris lapsum. cf. quae pg. 48 s. l.* elixum *ad Varronis verba* [illegible] *notata.* — 18 admissura *Oehlerus; cf. et Turneb. XXIX, 3;* admissum [illegible] — 19 an seiquam *M;* an si equam *r.* — *cet. cf. pg. 106 l.* equilam. — 20 dedisses *Ald.;* dedisse *C.* — aequimenti *Ald.;* aequamenti (eq. *L*) *C.* — 21 Aerificum *Bamb.* (eriificum *gl.*); Aerificium (Er. *L*) *C.* — Varro; *cf.* [illegible] ducere, fabricare. — 22. 23 *dimetros anapaesticos iam agnovit Hermannus d. m. 388; al. ita scandunt:* nil sunt Musae ád Polyclis | vestraé, quas aerificé duxti. — nihil *cdd.* — ad *add. M.* — Polyclis *Lipsius;* policis [illegible] (populicis G_1). — vestrae *om. G.* — quasi *cdd. h. l.* — erif. *L;* aerificae *G.* — duxti *cdd. pg. 283; hic L,* H_1 dixi, H_2, *G* duxi. — *apparet a Varrone* [illegible] *malum sculptorem, ut supra fastidiosum medicum. — de Polycle cf. Cic. Att. VI, 1, 17:* in illa item (statua), quae est ad *Πολυκλέους* Herculem [illegible] Musarum). — 24 *cf. Gell. XI, 7.* — flum. *(ita et Bamb.)* furfure L_1. — [illegible] *Quicheratus;* dicunt *cdd.* (*idem error pg. 54 s. l.* iumentum); *cf. Gell. l.* [illegible] legerat — apludam veteres rusticos frumenti furfurem dixisse. — 25 qu[illegible] *L;* quanquam *H, G.* — 2 comoedia; atque ideo eius versus de eo *M;* [illegible] com. (comedia L_1) a. i. versus eosdem *cdd.* — 3 *cf. Gell. XVI, 7, 1*[illegible]

legere voluerit, ibi inveniet et fidem nostram sua diligentia adiuvabit.

ANTICIPARE posuerunt veteres praevenire, hoc est antecapere. Varro Bimarco:

ipseí scitis δὸς καὶ λάβ', id est: sivís contendite sívi,
antícipate atque addíte calcar, stultós contemnite dócti.

AVRIGATVR honeste positum pro moderatur ac regit. Varro Modio: asse vinum, asse pulmentarium, secundas, quoi natura aurigatur, non necessitudo.

ARCHITECTARI. Cicero de finibus bonorum et malorum [et Marcus] lib. II: an quod ita callidast, ut optime possit architectari voluptates?

AIAT, [quod] est dicat. Cicero de finibus bonorum et malorum [et Marcus] *lib. II*: quasi ego id curem, quod ille aiat aut neget.

ANELLVS. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: nec tamen Epicuri licet oblivisci, si cupiam; cuius imaginem non modo in tabulis nostri familiaris, sed etiam in poculis et in anellis habent.

AMATIO. Plautus Rudente:

nimi' paéne inepta atque ódiosa eius amátiost.

ADESVM, consumptum. Sisenna Historiarum lib. III: isdem temporibus Aesernini, duplici fossa valloque || circumdati, frumento adeso quod ex arvis in oppidum conportatum erat.

7 Varro Bimarco || 11 Varro Modio || 14 II, 16, 52 || 17 II, 22, 70 || 18 V, 1, 3 || 22 IV, 5, 14 || 24 Sisenna Hist. III.

cuius testimonio per socordiam abusus Non. uni Cophino tribuit, quae passim ex mimis Laberii decerpta a se ille memorat. — cf. 140 l. mendicimonium. — cophino *cdd. Gell.;* quoprino *L, G, prius H;* coprino *H ex corr.; Bamb.;* cropium *vel* gropium *cdd. pg. 140.* — 8 *ita M;* ipse fistis dicite labdeae et vivos contemnite vivi *C.* — *δὸς καὶ λαβέ; cf. Sexages. pg. 502 s. l.* fervit: δὸς καὶ λαβὲ fervit omnino. — sivis; *cf. Varr. VII, 107* persibum (persibus *v.*) a 'perite'. itaque sub hoc glosema 'callide' subscribunt; *Paul. 336* sibus, callidus sive acutus. — contendere *cum dat., ut ap. Lucr.* quid enim contendat hirundo cycnis? — 10 *cf. 353* necessitudo. — 11 asse vinum, asse *cdd. 353;* ad se unum esse *h. l.* — secundas, *i. e.* mensas. — quoi *M,* quo *v.* — *hominis divitis eiusdemque sobrii mores describi apparet.* — 13 *(item 16)* et malorum et marcus *C; om.* et marcus *ed. a. 1476.* — *apparet in archetypo pro eo quod praecedit* et malorum *scriptum fuisse* et mal. *atque ita ortum errorem.* — 14 callidast; callida est *Cic.;* classidas *C.* — archetectari *L, H.* — 16 quod *secl. M (modo praecesserat).* — 17 quid ille *recte cdd. Cic.* — 19 Epicuri *Cic.;* Epicureum *cdd.* (Epicurum *minus bene Bentin. vel Ald.*). — 20 familiaris *nominativus.* — 21 habent *Cic.;* habebant (abebant L_1) *cdd.* — 23 pene *L, G;* penae *Bamb.* — eius *monosyllabum.* — 24 hisdem *L.* — 1 Aesernini *Ald.;* eserenni (es. crenni *H*) *C.* — 2 adeco L_1*;* adeoso *G.* —

71 M.

ADTENDERE, pro intendere, cogitare. Cicero de oratore: 'n hilne vobis in mentem venit quod praeterea a Crasso requiratis' — 'id mercules ipsum, inquit, adtendo.'

ADCOMMODAT, adiungit, adplicat. Cicero de oratore lib. I Africano illi superiori, coronam sibi in convivio ad caput adcon modanti. — Vergilius Aen. lib. II:

laterique Argivum adconmodat ensem.

AVTVMNITAS pro autumno. Varro Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶ retinet viatorem meridie praetereuntem fons, quod autumnitas i anni tetrachordo mensum praeterierat. — idem Quinquatrubus:

cape hánc caducam Líberi mollém dapem
de frónde Bromiae autúmnitatis úvida.

neutro. Varro Ephemeride navali: etesiae diutius et uberiu flarant et autumnum ventosum fuerat.

ARITVDINEM pro ariditate. Varro Prometheo libero:

humánae quandam géntem stirpis cónquoquit,

---

3 I, 35, 160 ‖ 6 II, 61, 250 ‖ 8 II, 393 ‖ 10 Varro Serrano ‖ 12 Varr Quinquatrubus ‖ 15 Varro Ephemeride navali ‖ 17 Varro Prometheo libero.

---

arvis *M;* areis (ariis L_1) *C.* — opidum H_1. — conportatum erat *M;* port tum est *v.* — **3** cogere *L* (*del. supra* e *priore* i); H_1. — in oratore *cdd. corr. Me.* — **4** nobis H_1. — nihil in oratore in m. v. *L.* — quid *cdd.* — **5** i mercules; *cf. Lachm. comm. in Lucr. pg. 152.* — id me Hercules *Me;* ide herculis *C;* id mehercule *cdd. Cic.* — inquit, ipsum *id.* — **6** adiungit *eti gl.;* adiungat *G;* adiugat *Me; sed conf. 244* accommodatum dicitur adiunct — adpl. *ed. Bas.;* apl. L_1; appl. L_2, *H, Bamb.* — libro secundo *H.* — maiori *cdd. mel. Cic.* — sibi, *m. 2 add.* in, *H;* in *om. L.* — accommod (adc. L_1) *C.* — **8** Verg.; *cf. 244* accommodatum. — Aenei *L;* Aeneidis *H.* **9** adconmodat L_1, *ed. Bas.;* acconm. L_2; accomm. *H.* — **10** Varro; *cf.* autumnus — feminini. — varrano *pro* V. S. *Bamb.* — Serano (n *in* H_1; μαρχαιρεcιων *C, Bamb.* — **11** fons *Guietus;* fontem *cdd. l. utroque.* **12** tetrachordo mensum *cdd. 193; hic* tetraordo (tretaordo *prius G*) me — *de tetrachordo cf. Macrob. I, 19, 15.* — mensum *pro* mensura *posit intellexit Oehlerus.* — Quinquatribus H_2, *Bamb.*$_2$. — **13** *cf. 253* capere, cipere, *ubi citata illa:* cape — dapem. — care *cdd. h. l.* — caducum *Bamb C pr.* G_1. — **13. 14** dapem de fronde *Scal. Coniect. pg. 86;* dapem *cdd. 25 hic* depende frondem. — Bromiae *Scal.* (Bromii *male Ald.*), bromi *cdd.* autumnitalis *C pr.* H_1; autumnitas *Bamb.* — uvida *M,* uvidam *Scal.;* ubi *cdd.* — **15. 16** *recte dicit Quicheratus videri haec ad tertii libri l.* autum *quod est pg. 193 referenda.* — efemeridae *C, Bamb.* — navali *C;* na *Bamb.* — etesiae *Ald.;* ellesiae *cdd.* — flavant *id.;* flaverant *Iun.; sed contra usum Varr.; cf. Spengel. emend. Varr. spec. I pg. 5; Kettneri co in Varronem et glosaria pg. 1;* flarant *Rothius.* — **17** Antitudinem *H.* — aritate L_1. — Varro Prometheo (*ita iam Ald.*) libero *Oehlerus* (Pr liberato *Me*); Varro metheo in libro I *H, G;* Varro methoan libro I *L.* **18** humanae *Scal., qui et versus agnovit;* humanarum (rerum hum. *ed. a.* *cdd.* — quondam *Ribbeckius trag. lat. rel. ed. I pg. 302.* — conquoquit; quit *cdd.;* concoquit *Iun.*

frigús calore atque úmore aritúdinem
miscét.

ABORIATVR pro abortum *faciat*. Varro [pro] Gallo ad Fundanium, de admirandis [rebus]: vinum, quod ibi natum sit in quodam loco, si pregnans biberit, fieri ut aboriatur.

ADVLESCENTIARIS. Varro *Τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον, περὶ εὐκαιρίας*: tu quidem ut taceas censeo, quoniam tu quoque athuc adulescentiaris.

ANCILLANTVR pro serviunt. Titinius || Proelia:

verum énim dotibu' delíniti ultro etiam úxoribus ancíllantur.

Accius Meleagro:

quam invíta ancillans dícto oboedierís viri.

---

21 Varro Gallo ad Fundanium || 24 Varro *Τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον* || 1 Titinius Proelia || 3 Accius Meleagro.

---

19. 20 *quae secuntur ex septenario trochaico Ennii reficta (sat. 40):* frigori miscet calorem atque umori aritudinem. — umore, *supra add.* h, *L;* humore *rell.* — **21** pro abortum faciat *M;* pro abortiat *Iun.;* pro abortu *C;* pro abortet *mrg. H, G;* per avortet *gl.* — Gallo *v.;* pro callio *H, Bamb.; item L, in quo* g *supra* c *eras.;* pro gallio *Montepessul., Parisin. 7666,* Ho_2; pro *om. ed. Bas., haud dubie per incuriam.* — ad Fundanium *M; cf. comm. ad pg. 205 l.* fretum; vel Fundanio *cdd.* — **22** de adm. rebus *id.; om. illud* rebus *Quicheratus; quod librariorum potius quam N. culpa videtur additum.* — ubi *Bamb.* — **23** pregnans *L, H, Bamb.;* praegnans *ed. Bas.* — oboriatur L_1. — **24** adulescentiaris, luxuriaris *mrg. H;* Aduliscenciaris pro luxoriaris *gl.* — *Τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον; exitus trimetri iambici vel tetr. troch., ut illud* mutuum mali scabunt; *cet. cf. Gell. XIII, 29, 5; Athenaei IV pg. 160; Turneb. Advers. XXIX, 3;* tire πιτη φακημυρον *C, Bamb.* (φακμυρον, *m. 2* φακμιρον *H;* μιρον *etiam Bamb.*). — *περὶ εὐκαιρίας Buechelerus, M;* περι εντερια ac *cdd.* — *illud quidem ut sententiae optime convenit, facillime potuisse abire in ea, quae in libris Nonii leguntur, intercepta ante* ε *dextra parte* κ *litterae, cum* αι *mutata esset in* ε, *sine negotio intellegent libr. veterum periti. male Turnebus* εὐτελείας; *nam illo τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον demonstratur homo loco et tempore aliena agens.* — **25** taceas *vel* facias *Erycius in exemplari ab Hertzio nunt. doct. Monac. a. 1845 pg. 507 memorato;* faciat *cdd.* — geneseo L_1. — athuc L_1, adhuc *rell.* — adolescentiaris *L* (*supra* o *eras* u), H_1. — **1** Titinius; *cf. 278* delenitus, mente alienatus. — Praelia *ed. Bas.; Hqo.* — **2** delinito *L,* deleniti *H, G.* — *anapaesticum tetrametrum statuit esse C. F. W. Muellerus prosod. Plaut. 105; neque habeo cur fuisse talem negetur; nam illud* enim *pyrrichiacum insequente consona apud Titinium in initio certe versus nihil videtur habere offensionis, neque opus esse eo quod Bongarsius coniecit:* viri enim. *non est quidem admodum elegans versus, tamen ut ferri possit. trochaici autem numeri non possunt concinnari nisi sic:* verum enim dotibus deleniti etiam ultro ancillant uxoribus, *violentiore paulo mutatione ac ne sic quidem ut satisfiat ab omni parte rationi musicae.* — **4** *f.* quom. — oboedieris *M,* oboediens (obediens *ut vid. H*) *C, contra r. m.* — *fuit qui coniceret:* viro quam invita ancillans, dicto oboediens *ac simili errore peccatum moneret pg. 507 s. v.* nivit. — *agitur de Atalanta coniugia adspernante.*

72 M.

ABSONVM, sine sono. Cicero de oratore: sed sunt quidam aut ita lingua haesitantes aut ita voce absoni.

ALGV pro algore. Accius Andromeda:

misera óbvallata sáxo, sanie, pédore alguque ét fame.

Varro Ἔχω σε, [aut] περὶ τύχης:

tegés pruina né iacentem súb *deo*
deálbet algu déntientem, frígore.

Lucilius:

manca algu atque rigore manus.

Lucretius lib. III:

morbis alguque fameque.

AETATEM positum pro saepe aut diu. Plautus Asinaria:

ádeo ut aetatem ámbo ambobus *nóbis* sint obnóxii.

idem eadem:

aétatem velím servire, Líbanum qui modo cónve‥am.

ALTILE, non solum pingue, ab alendo, verum etiam opulentum. Plautus Cistellaria:

prohibét divitiis máximis, dote áltili atque opíma.

ASSVLATIM, ut minutatim. Plautus Captivis:

príu' quam pulsando ássulatim fóribus exitiúm dabo.

---

5 I, 25, 115 ‖ 7 Accius Andromeda ‖ 9 Varro Ἔχω σε ‖ 12 Lucilius ‖ 14 III, 732 ‖ 16 II, 2, 18 ‖ 18 II, 2, 8 ‖ 21 Plautus Cistellaria ‖ 23 IV, 2, 52.

---

5 de or.; I de oratore *Me*, in or. *cdd.* — **6** hes. *L*, H_1. — **8** misere *Both.* — obvallata *Delrio, Passerat.*; obvalla (obvala H_1) *C.* — sanie *M*; senio *v.*; *cf. eiusd. Androm. v. pg. 323 s. l.* inmane: inmanei tabei templum, obvallatum ossibus. — pedore *L, H*; pudore *G.* — **9** Ἔχω σε; Ἔχω σε ἢ *Iun.*; *cf. 179* terta; *227* torquem; *342* modicum; ethos aut *C.* — *recte confert Oehlerus Cic. Tusc. V, 26* Metrodorus 'occupavi te' inquit 'Fortuna atque cepi' e. q. s. — **10. 11** teges *Scal. Catal. pg. 232; quod tamen pro participio accipi praestat*; leges (LEGes *L*) *C.* — pruina *Passerat., Roth. (quod pro nominativo habendum)*; ruina *cdd. (id. vitium ap. Prop. I, 8, 7).* — deo *add. Scal.* — dealbet H_1; deabbet *rell.* — *scil.*: dentientem algu, frig.; *cf. Lucilii v.* — dentientem *Scaliger*, danti *v.* — *a Scal. ita, minus quidem bene, constitutus locus*: teges ruina, ne iacentem sub deo ambesset algus dentientem frigore. — **13** manca *M*; nantam *L*; natam, *supra scr.* n, *G*; non tam H_1, *id. 2* nam tam. — rigore *Gerlachius*; nigrore *cdd.* — maius *id.*; manus *Iun.* — **14** IIII *L, prius H.* — **15** albuque L_1. — **16** Aetatem *v.*; Aetate *cdd.* — saepe aut diu *Paris. 7666*; saepe ac diu aut diu *Parisin. 7665, Bamb.*; saepe ac diu *C.* — **17** adeo ut aetatem *Plaut.*; abeo ut ad aetatem *(om.* ut *G) C.* — nobis *Plaut.*; *om. C.* — **18** *cf. 270* convenire, videre. — **19** qui (*pro* ut) modo convenam *M*, qui convenam modo H_1; qui conveniam modo *rell.*; Libanum ut conveniam modo *per interpol. cdd. Plaut.*; *item Non. 270.* — **20** Attile L_1. — **22** divitiis *v.*, divitis *C.* — **23** Asulatim *gl.* — **24** pultando *Plaut.* — exit. adfero *cdd. Pl.*

Sueius Pullis:

escam ec iúre in os pulló dato
fitillas, simul ássulatim víscus assumít cibum.

Plautus Menaechmis:

... nisi dédolabo ássulatim víscera.

ANXITVDO. Attius Eurysace:

persuásit meror, ánxitudo, egrór, dolor.

idem Armorum iudicio:

úbi curast, ibi ánxitudo.

M. Tullius de re publica lib. II: quartaque anxitudo, prona ad uctum et merens semperque ipsa se sollicitans.—Pacuvius Hermiona:

tristítia atque animi intóleranda || anxitúdine.

ACERBAT * * * acerbat ibi cuncta consiliorum ratio et fortitudine fit * * *

ALBITVDINEM pro albore. Plautus Trinummo:

úbi habitet, item álterum ad istam cápitis albitúdinem.

ADHAESVM ab adhaerendo dixit Lucretius lib. III:

nam neque pulveris interdum sentimus adhaesum.

idem lib. IIII:

tenue locis quia non potis est adfigere adhaesum.

AMOLIMINI est recedite vel tollite. Terentius [in] Andria:

proinde hínc vos amolímini; nam mi ínpedimento éstis.

Pacuvius Hermiona:

---

25 Sueius Pullis ‖ 28 V, 2, 106 ‖ 30 Accius Eurysace ‖ 32 Accius Armorum iudicio ‖ 34 II, 41 ‖ 35 Pacuvius Hermiona ‖ 2 auctor incertus ‖ 4 IV, 2, 32 ‖ 6 III, 381 ‖ 8 IIII, 1242 ‖ IV, 2, 24 ‖ 12 Pacuvius Hermiona.

---

25 Sueius *M*, uaeius *C*; *cf. Lucil. ed. pg. 319.* — **26. 27** *ita M*; escam hic iure inops pullo da adscint ille (ascilserit illae Hs_1; *id. 2* ascintille; assint illae Ho_1; adsint illae Ho_2; ascintille Ho_3) s. assul. vis *(post s ras. in H)* ius sumit cibum *C*. — **29** assullatim *H*. — iscera *L*. — *f. ap. Pl.:* atque sic seni | mále mi sit nisi ássulatim dédolabo víscera. — **31** meror *C*. · aegror *Lachm. c. Lucr. pg. 416;* error *cdd.* — **31. 32. 33** error — ibi t. *om. Bamb.* — **35** merens *C*. — **2. 3** Acerbat — fortitudine fit *huc transtul. M in libris posita post illud:* ubi curast, ibi anxitudo. — Acerbat *lacunae signo add. M.* — acervat i. L_1, *Lugd., Paris. uterq., Montepess.*; *Bamb.:* accius *(sed in ras.)* vatibi. — ibi *f. irrepsit e v. Accii.* — cuncta *us.* — et fortitudine fit *M*; et fortitudine sit H_1; et fortunae sit L_1, *Bamb. (qui sequentia omittit)*; et f. (fortune *H*) sic L_2, H_2, *G*. — **4** alvore *Bamb.* — **5** et item *cdd. Pl.* — ad ipsam *C*; ad istane *cdd. Plaut.*; *nc v.* — **6** Adaesum *L*, H_1; Adhesum *G*, *Bamb.* — ab adhaerendo a coherendo *cdd.* — Adhesum, coherentem *gl.* — lib. IIII *Bamb.* — **7** esum *C, Bamb.* — **9** iocis *cdd.* — affligere H_2 (affigere *m. 1*), *G*. — adm *C pr.* H_2, *Bamb.* — **11** amalimini H_1. — mihi *cdd.*

73 M.

non tú te e conspectu hínc amolire? . . .

idem Antiopa:

nonne hínc vos propere *e* stábulis amolímini?

Sisenna Histor. lib. IIII: inpedimentum omne de cunctis itineribus amoliuntur.

ACRIMONIA est animi vivacitas. Naevius Lycurgo:

ne ílle mei ferét ingenui aeque ánimi acrem acrimóniam!

Accius Neoptolomo:

vím, ferociam, ánimum, atrocitátem, iram, acrimóniam.

ABIVGAT, separat, alienat. Pacuvius Medo:

'quae rés te ab stabulis ábiugat?' — 'certúmst loqui.'

ANGVSTITATEM. Accius Oenomao:

sáxum id facit angústitatem et súb eo saxo exúberans
scátebra fluviae rádit rupem.

[Angustitatem dictum pro angustia.] Accius Alphesiboea:

sét *speluncam* angústitate inclúsam ac saxis squálidam.

ADSESTRIX femininum est ab eo quod est assessor. Afranius Fratriis:

dimíttit adsestrícem, me ad sesé vocat.

ATRI dies dicuntur quos nunc nefastos vel inprosperos vocant. Afranius Fratriis:

Septémbris heri caléndas; hodie atér dies. ||

14 Pacuvius Antiopa || 16 Sisenna Hist. IV || 18 Naevius Lycurgo XX || 20 Accius Neoptolomo || 22 Pacuvius Medo || 24 Accius Oenomao || 27 Accius Alphesiboea || 29. 33 Afranius Fratriis.

13 *addi potest* ocius. — 15 prospere *L*, *pr. H*. — e *add. Buecheler* — 16 Historiae *C*. — 18 Nev. *C*. — Lec. L_1; Lic. H_1. — 19 feret inge… aeque *M*; feri (fieri H_1) ingeni (ingenii *prius H*) atque *C*. — agrem *L*… arrem *pr. H*; aerem *Bamb*. — 20 Neoptolomo H_2; L_2; Neobtolomo L_1; Neop… lomeo H_1; Neoptolemo *ed. Bas*. — 23 certum eest (*prius* c. elst.) *L*. — … Angustitatem dictum pro angustia *Bamb*., *qui rell. om*.; Angustitatem … angusto *gl*. — Oenoemao *L*, *H*. — 25 augustitatem *L (supra* gu *ras.)*, … (*prius* augustatem), G_2. — 26 catebra *prius L*. — fluviae eradit L_1; flu… eradit *L ex corr*., *H*. — 27 Ang. *(lemma in L; ut puto, et in H, G)* d. pr. … *secl. M*. — 27. 28 Accius; *olim fuit* idem. — Alfesiuoeas et L_1; Alfesiboea … L_2, *H*, *G*. — speluncam *add. M*. — angustitate *Vossius* (*f.* angustita… angustitatem *C*. — 30 fratris *cdd*. — 31 ad se H_1. — 32 improsp… *Bongarsius*; posteros *cdd*., *defendit Mc, quod Gell. V, 17 dies qui … postridie Kalendas, Nonas, Idus, quos vulgus imperite nefastos dicat, di… habitosque esse atros scribat*. — 33 fratris (atris L_1) *C*. — 34 calendas … *non tamen ut definiatur, utrum accusativus sit, qui potuit ex praeceden… pendere, an nominativus; cet. cf. libr. de v. Saturn. pg. 73*; calendae (cal… L_1) *L*, *H*; Kalendae *ed. Bas*. — ater H_2, *G*; atri H_1; aliter L_1; *id*. 2 …

ADIVTAMINI pro adiutate. Pacuvius Chryse:

adiutámini et defféndite.

AERA, numeri nota. Lucilius lib. XXVIIII:

haéc est ratio pérversa, aera súmmai subducta ínprobe.

ADPETONES ab adpetendo dicti. Laberius in Virgine:

álienum adpetónibus
viaé paratae, déverticula súnt *bona.*

ADVOCASSE pro vocasse. Lucilius lib. XXVIIII:

amícos hodie cum ínprobo illo audívimus
Lucílio advocásse.

ARMILLVM. Lucilius lib. XXVIII:

hinc, a me! ílicet
anu' rússum ad armillum . . . .

ADULESCENTVRIRE. Laberius:

íncipio adulescénturire et néscioquid nugárum facere.

AVXILIATVM, ut subpetiatum. Lucretius lib. V:

alituum porro genus *alis* omne videmus
fidere et a pinnis tremulum petere auxiliatum.

ARDVM pro aridum. Lucilius lib. XXVI:

árdum, miserum, *atrum* ádque infelix lígnum sabucúm vocant.

AVERRVNCARE, avertere. Lucilius lib. XXVI:

dí monerint melióra! amentiam áverruncassínt tuam!

---

1 Pacuvius Chryse ‖ 3 Luc. l. XXVIIII ‖ 5 Laberius in Virgine ‖ 8 Luc. XXVIIII ‖ 11 Luc. l. XXVIII ‖ 14 Laberius ‖ 16 V, 1039 ‖ 19 Luc. l. XXVI ‖ l. XXVI (Pacuvius Chryse).

---

1 Aiutamini pro aiutate *C, Bamb.;* Adiutamini, adiutare *gl.* — Crise *C.* — 2 aiutamini H_2. — 3 notam *L*, H_1, *Bamb.* — 4 hoc *cdd.* — era L_1, *G.* — summai *M* (summae *Scal.*); summa et *cdd.* — 5 Apetones *L*, H_2; Apeconea H_1; *in mrg. id. 2:* aliter apeditones; Appeditones *Bamb.* (*h. e.* Adpetones); Appetones *ed. Bas.* — ad L_1. — appetendo *C pr.* L_1. — sin L_1. — 6 alienum *genet.* — apetonibus *C, Bamb.* — 7 paratae *M;* perditae (perdite *Bamb.*) *cdd.;* expeditae *Buechelerus; qui scilicet optime novit appetonum genus.* — deverticula sunt bona (*vel* proba) *M;* deverticulas (div. *Bamb.*) *cdd.* (deverticula sunt *Quicheratus*). — 8 Advocase *G.* — 9 hamicos, *cras. supra* h *puncto,* *L.* — 11 *f.* lib. XXVIIII; *qui praecedit numerus.* — 12 a me *Fr. Dousa,* ... a *praepos. esse voluit;* ad me *cdd.* — ilicet *M;* hinc licet *cdd.* — 13 annus *L*. — russum *prius L;* rursum *rell.* — ad arm.; *cf. comm. in Luc. 257.* 14 Aduliscenturire (adulesc. *mrg. H*), nugari *gl.*, *mrg. H.* — 17 alituum *Lucr.;* tum *cdd.* — alis *add. Lucr.* — 18 pennis L_2, H_2, *G.* — 19 XXVI *G;* XVII *L, H.* — 20 miserum, atrum *M* (*id. de re m. 353* miserulum); miserrimum *L*, H_2, *G;* miserinum H_1. — utque H_1; atque L_2, H_2, *G.* — lignum *Iun.;* signum *C.* — samb. *v.* — vocant *v.;* vocat *cdd.* — 21 *cf.* ... verruncent. — Aberruncare *C, non Bamb.*; Aberuncare *gl.* — evertere (everte G_1, aevertere L_1) *C, Bamb.; gl.;* avertere *Turiceps.* — *seq. Pacuvii*

Pacuvius Medo:

possim égo istanc aps te cládem averruncássere!

M. Tullius de finibus bonorum et malorum:

di mónerint meliora átque amentiam áverruncassínt tuam!

APISCI, adipisci. Lucilius lib. XXVI:

út ego effugiam, quód te in primis cúpere apisci intéllego.

ACCEPSO, accepero. Pacuvius Teucro:

haúd sinam quidquám profari, príu' quam accepso quód peto. ||

ADAVCTAVIT, auxit. Accius Aeneadis:

quíbu' rem summam et pátriam nostram quóndam adauctavít pater.

ADAXINT, adigant. Plautus Aulularia:

utinám me divi adáxint ad suspéndium!

AFFECTARE, afficere. Plautus Bacchidibus:

túa flagitia aut dámna aut despoliábula,
quíbu' patrem et me téque amicosque ómnis affectás tuos.

ADIVGARE, adiungere. Pacuvius Chryse:

terra máter est.
éa parit corpús. *pater tum fétu* animam aether ádiugat.

---

23 Pacuvius Medo || 25 (M. Tull. de fin. bon. et mal.) Pacuvius Chryse | 27 Luc. l. XXVI || 29 Pacuvius Teucro || 1 Accius Aeneadis || 3 I, 1, 11 || 5 III, 1, 9 || 8 Pacuvius Chryse || 11 Pacuvius Iliona.

---

v., ad irridendum adhibitus a L.; cf. infra posita sub hoc l., item 507 ... neris; *Varr. VII, 102; Paul. 373.* — libro VI *pr. H.* — **22** monerint ... *507; Varr.; Paul.;* minuerint *h. l.* (monuerint H_2). — aberruncassint (... runcassent H_1; aberruncasint L_1) *C.* — **24** possim *Vrbin. 307;* possum ... — istanc aps te *M* (istanc a te *Lips.*); istam capite *cdd.* — **25. 26** *app... hic turbatum a Nonio vel librariis. et videtur quidem ille neglegentia ductus ... lisse Ciceronis de finibus libros loco alius operis eiusdem, in quo usus esset ... Pacuviano.* — di maluerunt meliora (ameliora *L, prius H*) *C.* — aberr. ... — tuam *Lucil.; Paul.; omittit Varr.;* meam (*praecedit* t) *C.* — **27** *cf.* ... apisci. — **28** ut et ego effugiam H_1; *f.* ut ego ecfugiam (effuciam, ... effutiam, *L*). — *cf. Luc. XXVI v. 21; item Ter. Andr. 332* nuptias eff... ego istas malo quam tu adipiscier. — efficiam *Lips.* — quod ego te ... — **29** accepero *Quicheratus;* accipio *cdd.* — **30** quicquam L_2, *H.* — **1** ... L_1, H_2, *G, Lugd., Turic., gl.* — **2** pagriam L_1. — **3** Adanxint (adanxuut ... adanxiiut H_1) *C.* — adicantur L_1; igant H_1. — **4** adaxint *prius* ... adanxint *rell.* — **5. 6. 7** Affectare, afficere, affectas *C.* — Baccidibus L_1 ... despoliabula *Dousa pater;* disp. *cdd.;* desidiabula *rectius libri Plauti.* — ... flictas (*vel* affl.) *cdd. Pl.* — *v. 10 cum seq. suspectat Ritschel.* — **8** Pac... *Ald.;* Plautus *C.* — Chrise *C.* — *cet. cf. Varr. V, 60:* recte igitur Pa... quod ait: animam aeter *(ita Flor.)* adiugat. — **9. 10** *ita M;* mater est ... *c. q. s. C.* — p. t. f. *add. M.* — a. aeter *Varro;* anima mater (*ita et id. 2* animam aer) *C.*

idem Iliona:

> blándam hortatricem ádiugat
> voluptátem.

AEDITVOR, id est aedem tueor. Pomponius Aedituo:

> quí postquam ti appáreo atque aedítuor in templó *tuo*,
> éc mortalibús nec me aliud úllum in terra míseriust.

AETERNARE. Varro Rerum humanarum lib. II: litterisque ac udibus aeternare.

ALBICATVR, candidatur, exalbescit. Varro Cave canem:

> . ubi rivus praécipitatus . . . . in némore deorsum
> rúpitur atque offénsus aliquo a scópulo lapidoso álbicatur.

ABSCONDIDIT, pro abscondit. Caecilius Exule:

> nunc híc in tenebris íntus sese abscóndidit.

Pomponius Maccis geminis:

> 'périi! non puérulast!' — 'numqui abscóndidisti intér nates?'

ATTIGE, continge. Turpilius Leucadia:

> 'ne me áttige atque aufér manum, *malum!*' — 'héia, quam feróculast!'

Accius Epigonis:

> age age, ámolire, abíte, cave vestem áttigas!

Plautus Bacchidibus:

---

14 Pomponius Aedituo ‖ 17 Varro Rer. hum. II ‖ 19 Varro Cave canem ‖ Caecilius Exule ‖ 24 Pomponis Maccis geminis ‖ 26 Turpilius Leucadia ‖ Accius Epigonis ‖ 30 III, 3, 41.

---

11. 12 idem — adiugat *om. G; edd. saec. XV.* — voluptatem *Me,* oluntatem (volumtatem L_1) *C.* — **14** *cf. Gell.* XII, 10. — Pomp. Aeditno ,; Pomp. Aedituor *rell.;* Aeditumus *recte ap. Gell.* — **15** postquam ti *M; f. l. de v. Saturn. pg. 106;* p. ubi *cdd. Non.;* p. tibi *Gell.;* qui tibi postpam *Munkerus.* — appareo L_2, *G;* apareo *H.* — aeditumor *recte Gell.* — *add. ex Gell.* — **16** *ap. Gell. non legitur.* — ec mortalibus nec me aliud llum *M;* nec m. (mortalis H_2, *G*) nec mortalium ullum (ullo H_1*; om. G*) – nec *pro* non. — miseriu'st *Munkius;* miserius est *cdd.* — **19** Albigatur . – **20. 21** *versus agnovit Roeperus.* — ubi; *f.* veluti; uti *Roeperus.* — praeipitatus *Quicheratus;* praecipitatur (praecipatatur L_1) *C.* — *sequens dipodia plenda ut puta per illud:* inter saxa. — **22** Abscondit pro abscondidit ; *corr. Passerat., Roth.* — **23** nam hic in tenebris *cdd.;* nunc *pro* *Buechelerus.* — abscondit *H, G.* — **24** Mactis *L, H.* — **25** puerula *M;* puella est *edd. antiquiss.;* puellula est *cdd.* — nunc quid *id.;* mqui *M* (numquid *v.*). — **26** Attige, continge *M comm. Luc. pg. 274* (*non, fingit Ribbeckius praefat. com. lat. pg. XXXVI,* Attiga); *cdd.* Attigat conget (contingetur *Bamb.; seq.* Turpilius). — Leucadica *pr. H.* — **27** ne me; me *G.* — attige *M;* attiga *G;* atiga L_1, *id. 2* attigat; attigat, *sed* t *finali* , *H.* — h. q. f.; *nisi statueris inter* manum *et* heia excidisse *aliquid veluti* lum, *poterunt illa haberi pro clausula ita:* héia q. feróculast.' — **28** Epigonis , Erigonis *cdd.* — **29** abite (*vel* abbite) *M;* amitte *v.* — **30** Baccidibus L^1.

ne áttigas puerum ísta causa, quándo fecit strénue. ||

AVGIFICAT, auget. Ennius Andromacha:

quíd fit? seditió tabetne? an números augificát suos?

ATROX, crudum. Naevius Belli Poenici lib. III:

simítu
atróciá porrícerent éxta mínistratóres.

ADQVO, pro in quantum. Afranius Promo:

ut scíre possis ád quo te expediát loqui.

idem Privigno:

ni tántum amarem tálem tam meritó patrem,
irátus essem, ad quó liceret.

ALTERNATIM, per vices. Quadrigarius Annalium lib. IIII: item gaudium atque aegritudinem alternatim sequi.

APRICARI, in aprico esse. Varro Mysteriis: licet videre multos cotidie hieme in sole apricari.

ABSENTE NOBIS et PRAESENTE NOBIS, pro absentibus nobis et praesentibus nobis. Plautus Amphitryone:

néc nobis praeséntest [aliquis] quisquam, nísi *ego*, servus *Sósia*.

Afranius Auctione:

ades, si heíc absente nóbis venierít puer.

ANTIQVARI, obsolefieri, ec memoria tolli. M. Tullius de officii

1 Enn. Andromacha || 3 Naev. b. P. l. III || 6. 8 Afran. Promo. Privigno
11 Quadrigar. Ann. IV || 13 Varro Mysteriis || 16 cf. comm. || 18 Auctione.

1 Andromaca *H*, L_2, Andromaga *id. 1;* Andromeda *Me.* — 2 tabet *Lips.*, *Scal.;* tabesne *cdd.* — numeros *v.*, numerus *C; fuit qui conicer* nervos. — 3 Autrox L_1. — Nevius *C* — Phoenicis *Bamb.;* lib. IIII *id.* *Montepessul.* — 4 simitu *M*, simul *v.* — 5 atroci, *sed m. 1 corr.*, *H.* — por ricerent *Iun.*, proicerent *cdd.* — exta H_1, *Bamb.;* extra H_2, *G*, exstra *L.* — ministratores; *pronuntiand.* minstratores. — 6 Aquo *L.* -- pro in quantum *Al* propinquantum *L*, pro quantum *H*, *G*, *Bamb.* — 7 aquo *L; id. m. 1* expeditio q — 8 Provigno L_1, *Bamb.* — 9 ni tamen *Vrbin. 307.* — *f.* te merito. — iratus *Bamb.*, *Gulielmus Quaest. in Aulular. cap. I.* — miratus (*praecessit* *C.* — adquo liceret *Bamb.*, *Gulielm.;* aquo (adquo *Hsqo*) licere *C.* — viges L_1. — Annalium *prius H; id. mut. in* Annalibus; Annalibus *L*, *G.* 12 alternatum *G.* — 13 Apricari; pricari *in ras.* L_1. — ultos *L*, H_1*; f.* ultos. — 14 cottidie H_2. — 15. 16 *cf. 154* praesente. — praes. n. et abs. *cdd.* — 17 *Non. ap. auct. vid. fuisse haec:* nec nobis praesentest quisq nisi ego, servus Sosia *sive* alius quisq., nisi ego, S.; *cdd.* nec nobis prae aliquis quisquam nisi servus. *hunc autem l. spectare ad Amph. I, 1, 244* nobis praeter med alius quisquam est servos Sosia *intellexit Ioh. Schroe* 'de fragmentis Amphitruonis Plautinae' *paragr. 2.* — 19 ades *Iun.*, *cdd.* — heic *M* (hic *Me*), hac *cdd.* — *post* ab *3 litt. ras. H.* — *f.* ades si absente. — invenierit *G*, venerit H_1. — puerit *L.* — 20 ec *M*, et *v.*

lib. II: perniciose enim Philippus in tribunatu, cum legem agrariam ferret, quam tamen antiquari facile passus est *et* in eo vehementer se moderatum praebuit.

ADLECTAT, inlicit, delectat. M. Tullius de senectute: ad quem fruendum non modo *non* retardat, verum etiam invitat atque adlectat senectus.

ABVSA, utendo vel in usum consumta. Plautus Asinaria:

> 'úbi illa quae dedi ánte?' — 'abusa. nám si ea durarént mihi,
> múlier mitterétur ad te néc te quicquam póscerem.

ASSA voce, sola vice linguae tantummodo || aut vocis humanae non admixtis aliis musicis esse voluerunt. Varro de vita populi Romani lib. II: in conviviis pueri modesti ut cantarent carmina antiqua, in quibus laudis erant maiorum, et assa voce et cum teibicine. — idem Cato vel de liberis educandis: 'melos [alterum] in cantibus est bipertitum: unum quod est [in] assa voce, alterum quod vocant organicon.' — [assum autem aestimandum est, ut in obsoniis, sine pigmento saporis alieni; quemadmodum merum dicitur solum.]

ARCI. Varro de vita populi Romani lib. IIII: eoque pecuniam magnam consumsisset, quod arci, quos suo aere fecerat, fessi pondere, diffracti celeriter corruissent.

ADMINICVLAVI positum pro adiuvi. Varro Cato vel de liberis educandis: quod petisti, ut eius educationis fierem tibi socius, quoad potui, adminiculavi tuam voluntatem scribendo.

INCIPIT PER B LITTERAM.

BETERE, id est ire. Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον, περὶ παιδοποιΐας*:

---

21 II, 21, 73 || 24 16, 57 || 27 1, 3, 44 || 2 Varro de vita pop. Rom. II || 5 Varro Cato || 10 Varro de vita pop. Rom. IV || 13 Varro Cato || 17 Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον*.

---

21 pernitiose H_1. — est et *Cic.; om.* et *C.* — 25 non *alterum ex Cic. add. docti.* — 27 cosumpta *H;* consumpta *G.* — 28 illaec *cdd. Pl.* — nam si *Plaut.;* nimis *cdd.* — 29 nec te; numquam *cdd. Plaut.* — quiquam L_1. — pascerem *cdd.* — 1 Assas L_1, *Bamb.* — voce *H, G, Bamb., v.* — 2 de v. *om. L.* — 3 conviis *L,* H_1. — 4 laudes H_1. — 5 tib. *Ald.;* tub. *cdd.* — alterum *secl. Quicheratus.* — 6 in *secl. M.* — 7 organicum H_1. — 7. 8. 9 *illa* assum — solum *videntur secludenda.* — adsum L_1. — ut in obsoniis; *assa caro intellegitur.* — picmento *G.* — 11 consumpsisset *H, G; f.* consumsisse. — suo aere *M,* summo opere (o *posterius in ras. H*) *cdd.; ita pg. 104 s. l.* eluvio: operis *pro* aeris. — fessi; *f.* flexi. — 12 diffracti *Quicheratus;* diu facti *cdd.* — 14 ducationis *Bamb.;* educationes L_1. — 15 volunt. *om. Bamb.* — 17. 18 Baetere *Bamb.;* H_1; Bet. *rell. cum gl.* — *Τοῦ* — annos *Turneb.;* τορυ (to ρυ L_1) *πανροcτο* (*πανροτοc prius H*) *πατιν* (*παιιν G; H ex corr.; pr. παιτιν*) *περι*

annos multos quod parere ea non poterat, mulierem foras baetere iussit. — Pacuvius Niptris:

> vos hínc defensum pátriam in pugnam bítite.

idem Medo:

> si résto, póscit út eam; si ire cónor, prohibet bétere.

BELLIORES est meliores. Varro Testamento, *περὶ διαθηκῶν*: venio nunc ad alterum genus testamenti quod dicitur *φυσικόν*; in quo Graeci belliores quam Romani nostri.

BRVTVM dicitur hebes et obtusum. Lucretius lib. III:

> an contracta suis e partibus obbrutiscat.

Pacuvius Hermiona [et]:

> obnóxium esse ‖ aut brútum aut elinguém putes.

BVLGA est folliculus omnis, quam et cruminam veteres appellarunt. et est sacculus ad braccium pendens. Lucilius Satyrarum lib. VI:

> cui neque iumentumst nec servus nec comes ullus,
> bulgam et quidquid habet nummorum secum habet ipse;
> cum bulga cenat, dormit, lavit: omnis in unast
> spes homini *bulga;* bulga haec devincta lacertost.

---

19 Pacuvius Niptris ‖ 21 Pacuvius Medo ‖ 23 Varro Testamento ‖ 26 III, 545 ‖ 28 Pacuvius Hermiona ‖ 3 Luc. l. VI.

παιαοπου (*τιαια. L; παιδ. G*) as sanos *C; simillime Bamb.* — baet. *Bamb.;* baeterat L_1; baretere H_1; betere H_2, *G.* — *recte notat Havercampus Sp. Carvilium videri intellegi; cf. Gell. IV, 3.* — **19** Pacubibs L_1. — Nyptris *r.;* Niptra (Nyptra *G*) *C.* — **20. 21** vos *r.;* bos *C.* — betite. idem *Iun.;* idem bibite *C.* — **22** poscit ut *M;* pergitur *C;* pergit *(ita iam Iun.)*, ut *Me, minus concinne.* — proibet *L, H.* — **23** *om. h. l. gl.* — Bellioris — melioris *C cum Bamb.* — *διαθηκῶν Ald.; διηκων C, Bamb.* — *etiam Menippi aliorumque philos. memorantur test. iocose ficta sive serio.* — **24** ad alterum *Turic.; Ald.;* ad adulterium *G;* ad adulterum *Bamb.;* L_2; Ho_1 (ad ulterum Hs_1); ad aduterum *L m. 1;* ad ad alterum Ho_2 (ad alterum Hs_2). — ad adulterinum *Iun., vix recte.* — fisicon *C cum Bamb.* — physicon dici *putat Oehlerus, quod eo natura constituti declarentur heredes; Graecos autem laudari, quod Solon vetuerit, si legitima adesset suboles, aliis bona legari.* — **27** obrutiscat (obrutis ob, *prius* obbrutis ob *L*) *cdd. Non.*, obrutescat *Lucretii.* — **28** ermiona *L*, H_2, *G;* ermione H_1. — **1** et *(del. Ribbeckius)* ob... *cdd.; illud* et *ex dittographia* ermione *ortum;* et obnixum *aperta interpolatione Vrbin. 307.* — **2** Bulga; *cf. 187 l.* vulga; *ubi sui temporis barbariem secutus est Non.; contrario lapsus errore idem pg. 34* vaccillare ... baculo *repetit; nam ibi reponendum* Baccillare *ideo probabile, quod* baccill... *certe ab illo per* b *elatum proximum docet l.* — criminam G_1. — ... braccium L_1; bracchium *G*, L_2; brachium *ed. Quicherati; neque quidquam notatum de H.* — **6** quicquid *C pr.* L_1. — **7** vulga *G.* — lavat *H, G* — in unast *Lachm. comm. in Lucr. 66;* in una seti *cdd.* — **8** spes ... *M;* res *Lachm.* — hominі *Me* (hominis *ed. a. 1476*); hominibus (homib...

Varro Octogesi, *περὶ νομισμάτων*: in quo† nobilius est philippeum quod accipimus quam quod bibimus, cum alterum addamus in bulgam, alterum in vesicam. — Lucilius lib. XXVI:

íta uti quisque nóstrum e bulgast mátris in lucem éditus.

BACCILLVM. M. Tullius de suppliciis: denique proximus lictor Sextius, de quo saepe iam dixi, converso baccillo oculos misero tundere vehementissime coepit. — Afranius Omine:

baccíllum delicátum corneolúm procit.

Cicero de finibus bonorum et malorum lib. II: ut baccillum aliud est inflexum et incurvatum *de industria*, aliud ita natum.

BACCHARI veteres non solum Bacchi numine furere dici voluerunt; verum et loca, in quibus sit debacchatum, bacchata dixerunt. Vergilius [in] Georgicorum lib. II:

o ubi campi
Sperchiusque et virginibus bacchata Lacaenis
Taygeta?

nam et quidquid vehementius conmovetur, bacchari voluerunt. Santra Nuntiis Bacchiis:

ita obspletúm sono
furéntum ab omni párte bacchatúr nemus.

BLATERARE, confingere per mendacia. Afranius Augure:

quid pródest istuc té blaterare atque óbloqui?

---

9 Varro Octogessi ‖ 11 Luc. l. XXVI ‖ 13 V, 54, 142 ‖ 15 Afranius Omine ‖ 17 II, 11, 33 ‖ 21 II 486 ‖ 26 Santra Nuntiis Bacchiis ‖ 29 Afranius Augure.

H_1; homnibus *G teste Schneidero*) *cdd.* — b.; b. h. d. lacerto est *Lachm.*; b. haec devincta certo est *cdd.* — 9 *νομιcαδτων L, H; νομιcααтων G.* — in quo *corruptum.* — nobilius; *f.* nobis bellius. — est est *C.* — 12 uti *M,* ut *cdd.* — 13 Bacillum *Bamb.* (Baccillum *etiam gl.*). — lictor *Cic.*; lictori *C, Bamb.* — 14 vaccillo *L, prius H.* — 15 tondere *L,* H_1. — hominem *C;* homines *Bamb.* — 16 deligatum *C, non Bamb.* — procit *Passerat.*, poscit *cdd.* — 18 aliut L_1. — inflexsum *prius H.* — de industria *add. Cic.* — 19 Baccari L_1, *Bamb., gl.* — nomine *cdd.; corr. Ald.* — 20 debaccatum L_1. 21 Georgicis *C.* — 22. 23 campis percis L_1. — Lacenis *L, H.* — 24 Taigta *L;* Tageta H_1; Taigeta H_2. — 25 nam *add.* H_2. — quicquid *C pr.* L_1. — baccari L_1. — 26 Nuptiis *Ribbeckius.* — Bacchiis *Gulielm.*; Bacchi *Ribbeckius;* Bacchis (Baccis L_1) *cdd. et hic et 104 s. l.* expergo. — 27 obspletum; oppletum *Gulielm. in Cistellar. cap. IV;* obsoletum *cdd.*; *cf. quae de Santra dicta quaest. Non. cap. II.* — 28 furentum *vel* furentei, *quod ad illud* sono *referendum, M* (furente *Buechelerus*); furenter *H (prius* fuerenter; *er in fine f. postea add.); G;* ferenter *L.* — bacchato H_1. — nemes *C* (nemens He_1). — 29 *cf. 44* blatis. — 30 prodest H_1; est *rell.* — obliqui *L;* obloqui *prius H.*

idem Incendio:

illúd memento || in prímis, ne quid blátieris.

BLANDITIES. Caecilius Hymnide:

síne blanditie níl agis
in amóre, inermu's.

BOVNT dictum a boum mugitibus. Pacuvius Medo:

clamóre et sonitu cólles resonantés bount.

Vergilius Georgicorum lib. III:

reboant silvaeque et magnus Olympus.

Varro Parmenone:

exeunt citi, strepunt [exeunt], bount.

BAIVLARE, ferre. Plautus Asinaria:

ego báiulabo; tu, út decet dominum, ánte me ito inánis.

BIPINNE manifestum est id dici quod ex utraque parte sit acutum; nam nonnulli gubernaculorum partes tenuiores ad hanc similitudinem p i n n a r i a vocant eleganter. [et] Varro Marcipore:

telúm, bipinnis út levis passérculus.

idem eodem:

at nós caduci, naúfragi, ut cicóneae,
quarúm bipinnis fúlminis plumás vapor
perússit, alte mésti in terram cécidimus.

31 Afranius Incendio || 2 Caecilius Hymnide || 5 Pacuvius Medo | 7 III, 223 | 9 Varro Parmenone | 11 III, 3, 70 || 15 Varro Marcipore | 17 Varro Marcipore.

1 inprimis ne quid *Hermannus opusc. V, 282;* nequid in primis *C.* — blatieris *M;* blateres *C.* — 2. 3 Blanditiae *add. Onionsius pg. 94.* — Hymnide: sine *id.;* imni desine L_1, H_1*;* imnis desine *rell.* — blanditiae *L, G.* — nihil *cdd.* — agis *M;* agit *v.* — 4 inermu's *M,* inermus *v.* — 5 Buunt, sonant, a mugitu bovum *gl.* — 6 *f.* strepitu. — 9 Parmenione L_1. — 10 *vid. haec ducta e carm. puris iambis perscripto, ita quidem, ut pr. versus finiretur in* citi. — strepunim *L.* — exeunt bount *cdd.; om.* exeunt *Ald.* — bouunt *Gs.* — 11 *cf.* 80 baiolum; Baiulare *etiam gl.* — dominum *Plaut.;* dolonum *L, G;* dolomum H_1*;* dolonem *id. 2.* — 13 Bipinne *M,* Bipennis *C, Bamb., gl.* — est *supra add. L.* — 15 pinnaria H_1*;* pinnari *L, G,* H_2*;* pinnarim *Bamb.;* pinnas *Ald.* — eleganter et *non habet Bamb.;* elegater et L_1*;* eliganter et *id. 2, Hqo, G;* et *om. ed. a. 1476; quod f. v. 14 collocandum post illud* nam. — 16 telum *M,* delune *H,* delunae *L, G.* — bipennis H_2*, G.* — et levis H_1. — paserculus *G.* — 17 in eodem *ed. Bas.; om.* in *L, H.* — 18 at nos *Iun.;* annos *C* (dannos, a *f. ex* u *facto, prius H*). — naufragi ut ciconiae *Iun.;* naufragii ut H_1*;* naufragii it H_2*, L, G;* cicero nec *C.* — 19 fulminis *om. L.* — vapos *Scal.* — 20 perussit *Iun.;* perursit *cdd.* — mesti in terram; *haec corrupta; nam tota tempestatis descriptio quae pg. 451; 45; 46 s. l.* meridiem: inferum; syrus *legitur cum graecanicis constet iambis. illis quae sunt* maesti in terram *metrum corrumpi apparet. et recte quidem videtur*

idem Parmenone:

ferḗns fḗrream úmeró bipínnḗm secúrḗm.

BIVIRAS, quas usus viduas appellat. Varro Lege Maenia: ad biviram venio. cum vellem ostendere quid vellem, Metamelos, Inconstantiae filius, me reprehendit.

BOVINATORES, quos nunc malitiosos et tergiversatores dicimus. Lucilius lib. XI:

[hic] si tricosu' bovinatorque ore inprobu' duro.

BVBVLCITARE. Varro Manio: Autumedo meus quod aput Plotium rhetorem bubulcitare *instituerat*, 'laterali' dolor' non defuit. — Plautus Mostellaria:

decḗt me amare et tḗ bubulcitárier.

BASIS. Varro Ὄνος λύρας: primum eam esse φυσικήν, quod siet ἔμφυτος, ut ipsa vox, basis eius. ‖

BADIVS. Varro Ὄνος λύρας:

equí colore díspares itḗm nati:
hic bádius, iste gílvus, ille múrinus.

---

21 Varro Parmenone ‖ 23 Varro Lege Maenia ‖ 27 Luc. l. XI ‖ 29 Varro Manio ‖ 31 I, 1, 50 ‖ 33 Varro Ὄνος λύρας ‖ 1 Varro Ὄνος λύρας.

---

habere id quod est alte cecidimus; *nam ita et Seneca dixit Herc. Oet. v. 405; at neque* maesti *neque* in terram *satis placet. gravius autem opinor latere vitium.* — caecidimus *L, G, Hqo.* — 21 ad Parmenonem H_1; *L. testante Rothio* (Parmenonem *auct. Zangem.*). — *quae secuntur, subiungenda eis, quibus utitur Non. pg. 86 s. l.* caballus *intellexit Scal.* — *continuatis autem in hac satura usus est creticis continuis Varro, ut alibi bacchiis.* — 22 humero H_2, L_2 (*id. 1* numero), *G.* — bipennem *G, item* (*fact. m. 2 ex* bipinna) *H.* — securam H_1. — 23 Biberas, biduas *gl.; videtur et hic* biveras *restituendum et ap. Varr.* biveram. — Legi L_1. — Maenia *v.;* minia (mini H_1) *C.* — 24 Metammelos *prius H.* — 25 repraehendit *L, H.* — 26 *cf. Gell. XI, 7, 7.* — Boviatores *C cum Bamb.; corr. docti ex Gell.* — ergiversatores *pro* et terg. L_1. — 28 si tricosus *cdd. Gell.; Hertzius* (sit tr. *probabiliter C. Dziatzko*); hic si tricosus *Non.; cui fraudi fuit quod praecedit ap. Gell.:* est autem in Lucili XI versus hic. — boviatorque *C.* — 29 Manio *Iun.;* Moenio H_1; Maeonio H_2, *G, Bamb.;* Moe. *L.* — aput L_1, apud *rell.* — Plotum *Bamb.* — 30 ret. H_1, *G.* — inst. *add. M.* — laterali' dolor *M (petitum hoc ex Ennii Annal. 509);* alterili dolori *C, Bamb.* (laterali dolore non debuit *inepte Kochius*). — *pertinent haec ad carpendum L. Plotium, primum rhetorem latinum, cui multos fuisse aequalium parum fuisse aequos tumidumque dicendi genus obiectum a M. Caelio Sueton. de rhetor. libro demonstrat.* — 31 Mustellaria *C pr.* L_1. — 32 bubulcitarier *Plaut.;* bubulcitare *C.* — 33 *om. h. l., item seq. Bamb., gl.* — Bases *C* (Bassas *prius H*). — eam, *i. e.* artem musicam. — fisicen *C.* — siet *M* (sit *r.*); siit *C.* — emfitos *id.;* emphytos *Me.* — 2. 3 *choliambos agnovit Carrio Emendat. II, 16.* — aequi *prius H.* — item; *de hominum diversitate dixisse ante videtur Varro.* — murimus G_1.

80 M.

BINVM MILIVM NVMERO, pro binis milibus. Sisenna Historiarum lib. III: ad binum milium numero saucieis utrimque factis.

BALBE, obscure. Varro Rerum humanarum lib. XX: praeterquam duobus in primis est scriptum * * * spectare velit potius quam voluntatem debeam non datum dicere magistratum.

BAIOLVM. Cicero de oratore lib. II: 'rémigem aliquem aut báiolum' nobis oratorem descripseras.

BALBVTTIRE est cum quadam linguae haesitatione et confusione trepidare. Cicero Academicorum lib. IIII: plane ut supra dictus stoicus perpauca balbutiens. — et Tusculanarum lib. V: me quidem auctore etiam peripatetici veteresque academici balbuttire aliquando desinant.

BVRA dicitur pars aratri posterior decurvata. Varro de re rustica lib. I: et saepe fracta bura relincunt vomerem in arvo. — hanc Vergilius [in] Georgicorum lib. I [in] burim vocavit:

continuo in silvis magna vi flexa domatur
in burim.

BLITEA, inutilis, a blito, herba nullius usus. Plautus Truculento:

blítea et luteast méretrix.

Laberius [in] Tusca:

bípedem bliteam béluam.

---

4 Sisenna Hist. III ‖ 6 Varro Rer. hum. XX ‖ 9 II, 10, 40 (Caecilius) ‖ 12 II, 45, 137 ‖ 13 V, 26, 75 ‖ 16 I, 19, 2 ‖ 18 I, 169 ‖ 21 IV, 4, 1 ‖ 24 Laberius Tusca.

4 pro binis milibus (malibus L_1); *rectius dixisset N.:* pro bina mili… *nam vix potest dubitari, quin illud* binum milium *ab eo pro accusativo* … *habitum; cf. cap. IX initium.* — 5 m. non vero L_1. — saucius *L;* sauccii… sauciis *H.* — uterique' H_1. — *cet. cf. Caes. de b. civ. III, 53* ad duorum milium numero — cecidisse; *ibique commenta doctorum.* — 6 *om. l. Bamb.,* … — r. unarum H_1. — *f.* praeterq. quod. — 7 scriptum balbe *Riccobonus, Popma* — *sequentia lacuna foeda et prorsus obscura. f.:* spectare velit populus, … voluntate debeamus mandatum gerere magistratum. — exspectare (espect… Ho_1) H_1. — 9 *cf. 79* baiulare. — Baiolum, portitorem *gl.* — III *G.* — … rem. — bai. *Caecilii sunt.* — 10 descripseras *Cic.,* discripseris *C* (descrip… *Bamb.,* H_2). — 11 Balbutire *gl.* — hesitatione *L, H.* — confussione *H.* — … plane et *G.* — 13 dictus (dic L_1) *Non.* (*nisi fuit olim* dictumst); dixi … — balbuttiens *ed. Bas.;* balbutiens *L, H.* — 14 achad. *H,* L_2. — 16 … Varro *e. q. s.; ita dispos. M; in cdd. leguntur haec:* Verg. Georg. — in … hanc Verg. in burim vocavit; *dubium tamen an priscus sit ordo servandus;* *illa* hanc — voc. *expungenda.* — 17 sepe *L, H.* — relingunt L_1*;* relinq… *H.* — 23 bliteae clautea est *L;* blittea ec lautea e. *ed. Bas.;* bliteae claut… est *H; corr. docti ex Pl.* — 24 Tusca *Bothius* (Tusco *Iun.*); Tucca (Tusca *Charis. 181; Non. cdd. 135; 137* Tucca; Tusco). — 25 ui pedem

BVCERIAS [boum greges]. Lucretius lib. II:

lanigerae pecudes et equorum duellica proles
buceriaeque greges.

BAVBARI, latrare, a canum voce. Lucretius lib. V:

et cum deserti baubantur in aedibus omnes.

BELLOSVM, bellicosum. Caelius: tantum bellum suscitare conari adversarios contra bellosum genus? ||

BVAS, potionem [positum] parvulorum. Varro Cato vel de liberis educandis: cum cibum ac potionem pappas ac buas vocent et matrem mammam, patrem tatam. — Lucilius lib. VIII cum diceret v i n i b u a s, vinulentas designavit.

INCIPIT PER C LITTERAM.

COMEST, pro comedit. Varro Marcopoli, περὶ ἀρχῆς:

natura humanis omnia sunt paria:
qui pote plus, urget, piscis ut saepe minutos
magnu' comest, ut avis enicat accipiter.

Titinius Gemina:

líbram aibant satis ésse ambobus fárris tritei: plús comest
sóla uxor.

---

26 II, 661 | **29** V, 1071 | **31** Caelius; cf. comm. || **1** Varro Cato | **6** Varro Marcopoli | **10** Titinius Gemina.

---

26 B. bovum gr. *gl.* — *illud* boum gr. *aut delendum aut post Lucr. v. relegandum, praemisso ut puta:* id est. — **27** lanigenae (lanigene L_1) *C.* — **28** luceriaeque *L.* — *cet. cf. 208* greges. — **29** Baubari *prius H;* baubare *rell. cum gl.* — **30** desertibus aubantur *cdd. Lucr.; apud quem videtur reponendum* desertis. — omnes; aut cum plorantis fugiunt *Lucr.* — **31** *diu meditato visum est membranarum potiorem sequi fidem; nam L* Caelius, H_1 Celius, *Bamb.* Coelius; *contra* H_2, *G* Caecilius (Cec. H_2); *quamquam possunt videri numeri non spernendi:* tántum bellum súscitare cónari adversários | cóntra bellosúm genus; *ita quidem, ut postremis contineatur clausula. — nec male haec a Nauta et Petro initio bellici Punici historiae tribuuntur comparata Hannonis ap. Liv. XXI, 10 oratione.* — **1** potionum *Bamb.* — positum (*quod corruptum ex* potum) *secl. M.* — **2** ueducandis — cium L_1. — pappas ac buas *M;* buas ac pappas (pappo *L*) *v.* — vocent *Palmer.* (dicunt *Popma*); docent *C.* — **3. 4** mam pnam (*prius f.* mam mam) *L.* — tata *Bamb.* — diceret *Iun.;* disceret *cdd.* — vinulentas, *quod in libris legitur ante* disceret, *hic collocavit Passeratius* (*qui scr.* cum vinibuas diceret, vinulentas designavit); *id intellexit Lucilii tantum esse illud* vinibuas. *nam quod fuerunt qui Passeratianum amplexi inventum putarent haberi septenarios trochaicos Lucilianos irriderique tragicum nescio quem, qui cum pronum esset scribere* vinibibas *infantium in modum balbutisset, ab omni abhorret fide.* — **7** humana *prius L.* — **8** surget *prius L.* — **9** abis *L*, H_1. — enecat H_2, *G.* — **10** tinius L_1, titinnius *rell.* — **11** aibant *M* (aiebant *Ald.*); agebant *C.* — farris tritei *M*, faris intritae *G;* fratri sint inritae *L;* farris in farris (f. *del. m. 1*) trite *H.* — *voluerat archetypi librarius* tritie. — comes *cdd.* — **12** usor *id.*

81 M.

idem Fullonibus:

ego mé mandatam meó viro male árbitror,
qui rém disperdit ét meam dotém comest.

Afranius Aequalibus:

íste, ut tu rem nárras, *mea* bona híc comest quotídie.

Plautus Mostellaria:

sine módo venire sálvum, quem absentém comes.

idem Trinummo:

quod ecbibit, quod comest, quod facit sumti.

Pomponius Pistore:

décipit vicínos; quod moléndum conduxít, comest.

Novius Fullonibus feriatis:

vortít se in omnis béstias; quidquíd tagit, totúm comest.

idem Agricola:

edepól, paternam quí comest pecúniam?

Lucilius Satyrarum lib. IIII:

conmanducatur totum conplexu' comestque.

et XXX:

conficit ipse comestque.

M. Tullius in Ortensio: se ad extremum pollicetur probaturum. quod efficit dialecticorum ratio, quae se ipsa comest.

CVIA, pro cuius. Lucilius lib. XXX:

cuia opera Troginu' calix per castra cluebat.

---

13 Titinius Fullonibus ‖ 16 Afranius Aequalibus ‖ 18 I, 1, 11 ‖ 20 II, 1, 22 ‖ 22 Pomponius Pistore ‖ 24 Novius Fullonibus feriatis ‖ 26 Novius Agricola ‖ 28 Luc. l. IIII ‖ 30 l. XXX ‖ 32 Cicero Ortensio ‖ 34 Luc. l. XXX

---

13 Fullonibus *Ald.; ed. Bas.;* fullonius *L, H.* — **14** mandata *H.* — **15** ren *L, G.* — dotem *om. G.* — **17** narres *G.* — m. b. (b. *Passer.*) hic com (comest *edd. veteres*) *Ribbeckius;* dona comes hic *cdd.;* . . iste ut tu narras bona comest hic quot dies *Goetzius Act. soc. philol. Lips. VI praef.* *conf. ib. 240 sq.; 326.* — **18** Mustellaria *C pr. L₁.* — **19** sine *Plaut.;* — **20** *cf. 484* sumpti. — **21** ecbibit *Me;* et bibit *cdd. h. l.;* ebibit *pg.* -- comes *G.* — sumpti *H, G.* — *dim. anapaest. dimetitur Spengelius pg.* *ita:* quod ecbíbit, quod cómest, quod fácit sumptí. — **25** quidquid tagit *Fest. 356; N. 75* attige), totum comest *M;* comest q. (quicq. H_2) tantum *cdd.;* comest quod tetigit totum *Buechelerus.* — **26. 27** agricole L_1. — **29** *cf. 477* manducatur; *478* conmanducatur. — conplexu' *M;* compl (conpl. L_1) *cdd. h. l.;* conplexum *id. 478.* — comestque *v.;* comisque *cdd.* **30** *cf. 269* conficere, consummare. — XXX (ta *suprascr. m. 2*) *G;* trig *L, H.* — **31** se conf. *Dousa pater.* — comestque *cdd. 269, hic* comesque. **32** hort. *C pr. L₁.* — probaturum *M,* prolat. *C.* — **33** *illa* quae — *ante* quod *posita traiecit M.* — ipse *G.* — **34** Cuiusa *pro* Cuia L_1. — **35** 37 cluet. — terginus *Scal.; l. obscurus; cf. ed. Luc.* — luebat H_1.

CONTOLLERE, contra tollere. Plautus Aulularia: ||
contollám gradum.

CLARITVDO pro claritas. Sallustius [in] Iugurta: cum praesertim tam multae variaeque sint artes animi, quibus summa claritudo paretur. — Sisenna Histor. lib. III: quod fortassean ex voluntate sua summa cum claritudine celeriter confecisset.

CONLVVIO, labes ex inmunditia. M. Tullius de senectute: cumque ex hac turba et conluvione discedam.

CONMALAXARE est exercere ac maturefacere. Varro Flaxtabulis, περὶ ἐπαρχιῶν: et dolere *et gaudere* adiaphoron esse, quod philosophia conmalaxare me a puero *instituі* neque irato mihi abenas dedi umquam neque cupiditati non inposui frenos.

CETRAM. Varro Vae victis, περὶ φιλονικίας:
quís rutundam fácere cetram néqueat?

CORACEM nove positum pro corvo. Cicero de oratore III: quare Coracem istum vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere.

CANITVDINEM, pro canitie. Varro Aboriginibus, περὶ ἀνθρώπων φύσεως: sed neque vetulus canterius quam novellus melior nec canitudini comes virtus.

CONDOCEFACERE. Cicero Tusculanarum lib. V: nemo est enim eorum quin bonorum animum putet esse iudicem eumque condocefaciat ut ea, quae bona malave videantur, possit contemnere.

CONSCRIBILLAVI, pro conscripsi. Varro Columnis Herculis,

36 V, 1, 6 ‖ 2 4 ‖ 4 2, Sisenna hist. III ‖ 6 23, 84 ‖ 8 Varra Flaxtabulis ‖ 12 Varro Vae victis ‖ 14 III, 21, 81 ‖ 17 Varro Aboriginibus ‖ 20 V, 31, 87 ‖ 23 Varro Columnis Herculis.

2 in *om.* *L.* — Iugurtha *C pr.* L_1. — paratur H_2, *G; cdd. Sall.* — 4 Historiae *C.* — 5. 6 confecisset — Tullius; communditia Marcus Tullius L_1; *add. 2* Colluvio laves *(ita et* H_1*)* ex imunditia. — Conl. *ed. Bas.* — inm. *H, G.* — *cet. cf. 524* turbam. — 7 turbae colluvione H_2. — 8 mature L_1. — 9. 10. 11 ϲπαρχιων H_2, *G;* ϲπαρχ *L;* ϲναχρχ H_1. — et *M;* nec (*praec. N*) *C.* — dolere *Me,* dolore *C.* — et g. *add. M.* — adiafuron *C.* — pil. *L.* — conm. — inst. *M;* me *iam Popma*); conmalaxarem ea patre *C.* — habenas *v.;* avenas *C.* — cupiditati *Popma,* cupiditas *C.* — imposui H_1; imposuit (inp. L_1) *rell.* — 12 Ceteram L_1. — *H in mrg.; gl.:* cetram, obstaculum, scutum. — Vae victis *Iun.;* devictis *cdd. h. l.; item 156; 492; 500.* — περὶ φιλονεικίας *docti;* πειρι φιαονικιαϲ *C cum Bamb.* — 13 retuncdum H_1. — *illud* nequeat *vid. corrupt.; cf. comm. in 555* cetra. — 14 curvo *L, prius H.* — 17 canicie L_1, H_2, *Bamb.* — canitiae H_1. — πειρι *L,* H_1. — ανερωτων *L, G,* H_2; απνερωζων H_1. — 18 φυϲεων *G.* — 21 eorum quin *Ernestius;* qui in (qui L_2, *H, G*) eorum *C, Bamb.;* qui eorum *cdd. Cic.* — esse *add.* L_2. — ut ea quae; tute at L_1, *Bamb.* — mala L_1; *Bamb.* — 23 Conscribellavi *gl.* — Consc L_1. — Varro *om. C pr.* H_1. — Columnis *Momsenus hist. Rom. III, 5 tert.;* columna *C*

περὶ δόξης: itaque eas inceravi *et conscribillavi* Herculis athlis. — idem Marcipore: astrologi ‖ non sunt, qui conscribillarunt peringeniose caelum?

CONMICTILIS. Pomponius Praecone posteriore:

> scíscam quid velís, quasi servi cómici, conmíctilis?

CONTENTE, parce et continenter. Plautus Asinaria:

> quamquam íllum mater árte contentéque habet.

CARIES est vetustas. Varro Cosmotoryne, περὶ φθορᾶς κόσμου: sicubi ullos lectos stratos habuimus, amisimus propter cariem et tinias. — Lucilius lib. XXX:

> clauda unast pedibus cariosis mensa Liboni.

CHORTES sunt villarum intra maceriam spatia. Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων:

> dum vixi, promis caris mei in cortibu' pavi.

idem de re rustica lib. I: nec minus, ec pabulo cum redierunt anseres, sues, porci, in chorte exteriore. — idem de vita populi Romani lib. I: ad focum hieme ac frigoribus cenitabant; aestivo tempore in loco propatulo; rure in chorte; in urbe in tabulino, quod menianum possumus intellegere tabulis fabricatum.

CVPAS. Varro Est modus matulae, περὶ μέθης: cupas vinarias sirpare noli. adde cyathum vini in uxorculae pocillum. — idem

1 Varro Marcipore ‖ 3 Pomponius Praecone posteriore ‖ 5 I, 1, 68 ‖ Varro Cosmotoryne ‖ 9 Luc. l. XXX ‖ 11 Varro Papia papae ‖ 14 I, 13, 3 ‖ Varro de vita pop. Rom. I ‖ 19 Varro Est modus matulae ‖ 20 Varro Sequli

24 πειρλοης L, πειροης H_1. — *f.* itaque tabellas inc. — inceravi conscribillavi *Roeperus;* inceravi *C.* — adlis *id.; corr. Me.* — 1 peringeni *M;* pingentes *v.;* figmentis *Oehlerus, qui zodiacum significari intellexit.* — Conmicilis L_1; Conmilicis *Bamb.:* Commictilis (Conm. *cd. Bas.*) *rell.* — Conmicilis, conpositi *gl.* (*l.* conspurcati); commictilis, compositi *mrg. G.* — sciscam *Quicheratus;* si sciam *v.* — servi comici (comiti H_1); *quia hi in explorandis dominorum consiliis.* — commictilis, *pro* commictiles, (conm. L_1). — 5 Contentes *L.* — 6 quamq. *C pr.* L_1. — 7 Cosmotory *C.* — 8. 9 sicubi ullos lectos stratos *M;* singulos l. str. (istr. L_1) ubi *cdd.* abuimus L_1. — tineas *Buechelerus;* tiniam *H, G;* inaniam (*praeced.* t) *L.* 10 clauda *Guietus;* plauda *cdd.;* plauta *Scal.* — mensa Sabino *M* (me Liboni *Scal.*); mensuiabino H_1; *id. 2* mensulibano; *atque ita L, G.* — spacia H_1. — 12 Papiapape *C.* — ενκωμιον *L, H,* ενκωμιων *G.* — promis caris *obscurum.* — mei *pro* mihi. — chortibus *C pract.* L_1. pavit *C; corr. Popma.* — 14 ec *M;* et a *C.* — palo *L.* — 15 sues sua, *ut vid., prius L.* chori L_1. — *Varro:* hic bibunt, hic perfund nec — porci. in chorte exteriore lacum esse oportet. — 16 hiemem *prius H.* — 17. 18 tabulono *L.* — menianum *C.* — 19 cucupas *C;* t *Oehlerus, f. recte.* — 20 noli *add.* H_2. — cyathum *Bentin.;* quiatum (uxorculae *ed. a. 1476;* uxorculem *L, H; item G vel* uxorculae in

Sesqunlixe: alteram viam deformasse Carneadem virtutis se * * * cupis acris aceti.

COMEDIM, pro comedam. Plautus Bacchidibus:

quód dem scortis, quódque in lustris cómedim, congraecér, pater.

Cicero ad Varronem epistola Paeti: set cura, si me amas, ut valeas, ne ego te iacente bona tua comedim. statui enim tibi ne egroto quidem parcere. Pomponius || Prostibulo:

égo quaero quod edim; heísce quaerunt quód cacent: contráriust.

* * *

CONMEMORAMENTVM. Caecilius Plocio:

pudébat, credo, cónmemoramentúm stupri.

CONSPICILLVM, unde conspicere possis. Plautus Medico:

in cónspicillo ádservabam pállium [observabam].

COLVSTRA, lac concretum in mammis. Lucilius lib. VIII:

hiberam insulam fomento omnicolore colustra†.

Laberius in Virgine:

---

23 IV, 4, 91 | **25** Epist. ad Fam. IX, 20, 3 || **1** Pomponius Prostibulo **4** Caecilius Plocio | **6** Plautus Medico || **8** Luc. l. VIII || **10** Laberius Virgine.

---

pocillum *Turnebus;* opocillum L, H_1; opicillum H_2; G. — **21** Sesqueulixe *C.* — depormasse L_1. — def. C.; *cf. 99* desubulare. — *post* se (*f.* securum) *lacuna maior, ut vid.* — e *pro* se H_2, G. — **23** Comedi *L.* — Baccidibus L_1. — **24** illustris L_2, H, G. — comedim et *cdd. Plaut.; om.* et *melius C.* — congraecer *Rothius;* congreger *C;* congregem *cdd. Plaut.;* congraecem *Camerar.* — **25** ad Varronem; *quod incipit lib. IX ab epistulis ad M. Varronem datis.* — epistola *C.* — Paeti: set; petisset *C.* — **1** aegroto H_2, G. — Proistibulo L_1. — **2** *ita M; vel:* ego quaero quod comedim *(ita Munkius)*, heis quaerunt; *cdd.:* e. q. q. e. has. — heisce; heis *nominat.* (*sic Ribbeckius*). — quod *v.;* quos *cdd.* — *de pathicis agitur; cf. simillima* ...*ii, quae leg. pg. 507 s. l.* edim: quod editis, nil est; si vultis, quod cacetis, ...piast. — contrarium est *Munkerus;* contrarius est *cdd.* — *potuit scribi* ...trariust. — *post Pomponii exemplum* ante Commemoramenti *lemma exci-* ...*e Asoti Caecilianae versum qui habetur 507 s. v.* edim *eamque causam* ...*e librariis aberrandi ad Caecilii Plocium scite coniecit Ribbeckius coroll.* ... *lat. rell. pg. LXXXII.* — **4** Com. *add. Iun.* — Plotio *L.* — **6** Con-...icillum *Me coll. Plaut. Cist. I, 1, 93;* Conspicilium *cdd.* — *f.* conspici ...it. *glosae Placidi:* conspicillo; ita ut conspici possint. — **7** conspiuo (c *suprascr.*) ...; conspicilio *rell.;* conspicillod *Loewius Prodr. 281.* — ads. pallium ob-...vabam *cdd.* (ads. pall. *omittit L*); observabam *del. M; f.* in conspicillo ego ...servabam pallium. — **8** *fuit qui coniceret ante* colustra *interceptum l.* ...lumnam. — Colustra *Bamb., rel. om.;* Columnam (Columnum H_1), *suprascr.* *2* lustra, *L, H;* Colustra lumnam *G.* — concretum in *Hauptius;* chon-...iunmi L_1, H_2; chonereuinmi *G;* concregium ere H_1; *glosae:* colustrum, lac ...cretum in mammis. — **9** beram H_1; berai L_1. — insuam *pr. G;* sulam — **10** Laverius *C, Bamb., qui om. Luc. exempl.*

84 M.

síquidem mea colústra fartus fécisset * * *

CRETERRA * * * *Naevius:*

. . . aquám creterris súmere ex fonte . . .

CONQVINISCERE [et OQVINISCERE] inclinari significat. Plautus Cistellaria:

fáciundumst puerile officium: cónquiniscam ad cístulam.

idem Pseudolo:

si cónquiniscet ístic, cevetó simul.

COPI, pro copioso. Plautus Pseudolo:

átque ego nunc me ut glóriosum fáciam et copi péctore.

Turpilius Epiclero:

té quidem omniúm, pater, iam cópem causarúm facit.

Pacuvius Periboea:

ó multimodis várie dubium et prósperum copém diem!

CONLVTVLET significat dedecoret. Plautus Trinummo:

haec famigerátio
té conestet, mé conlutulet [et], sí sine dote dúxeris.

CONGENERAT est adiungit, adsociat. Accius Phinidis:

Quaéve hanc Graio tíbi congenerat géntum aut generum adfínitas?

---

12 Naev. Lycurg. XV ‖ 14 IV, 1, 5 ‖ 17 III, 2, 75 ‖ 19 II, 3, 8 ‖ 21 Turpilius Epiclero ‖ 23 Pacuvius Periboea ‖ 25 III, 2, 66 ‖ 28 Accius Phinidis.

---

11. 12. 13 fartus *M;* fretus *C, Bamb.* — *tum:* terris studere fec. sum. aq. ex f. (fontem *Bamb.*). — *in his reliquias l. Naev. 547 s. l.* creterra *agnovit Ribbeckius.* — et oq. *secl. M;* oquinesc. *Bamb.* — **17** Pseudolo *Lips.;* et dolo *C.* — **18** si iden *L.* — conquiniscet *Pl.;* conquiniscesi (conquiniscaesi *L*) *C.* — ceveto simul; conquiniscito *Pl. cd. A., recte; illud enim* ceveto, *ut crassius, ab interpolatore invectum;* conquiniscito simul *fere rell. Pl. libri.* — **19** Pseudulo *G.* — **20** ne ut H_1. — **22** p. i. — caus. *Bothius;* i. p. — causa rem *C.* — **24** multimodiis *C.* — variae *L,* H_1. — dubium et prosperum; *genetivi.* — **25** Conludet, dedecoret *gl.;* collutilo, *πηλόω glosae Labbaei.* — **26** famieratiae H_1. — **27** te conestet (*i. e.* cohonestet; *cf. Acc. v. pg. 317 s. l.* herbam) *M; minus placet* ted honestet; te honestet (honestet et *H*). — collutulet et (me conlutelet et L_1) *C;* conlutulent et *BC ap. Pl.;* conlutulent E *D h. l.; posteriore (nam post v. 704 692—694 iterantur perperam)* autem conlutulent et *id.;* me conlutulentet *Bergkius, Ritschelius coll. Placidi glosis ap. A. Maium auct. class. III, 478; VI, 565; puto recte. analogia tamen omnino destitutum v.* conlutulandi *non dixerim cum Ritschelio. certe ut Novius dixit* gallulascit *a* gallulo, *Varro* puellascunt *a* puella, *etiam a* lutulo conlutulo *potuit duci.* — dute L_1; dete H_1. — **28** et sociat *Bamb.* — fidinis *C; corr. Me.* — **29** quaeve hanc Graio tibi *M;* que ut eueat graio tibi H_1; queue (quaeve *G vel cd. Victor.*) atgrafo (atfrafo *prius G vel cd. Victor.*) tibi *L,* H_2, *G.* — hanc, *sc.* Idaeam. — tibi, *sc.* Phineo. — conigenerat L_1. — gentum *Bothius;* gentium *C; ita* gentum *ap. Acc. 185 s. l.* vastescant; classum *ap. Liv. 335 s. l.* lustrare.

CETTE significat dicite vel date, ab eo quod cedo. Naevius Lycurgo:

> proinde húc Dryante régem prognatúm patre
> Lycúrgum cette!

Ennius [in] || Medea:

> sálvete, o pia pígnora!
> cétte manus vestrás measque accípite!

Accius Melanippo:

> Oéneum aliquis cétte in conspectum, aút nos, ubi ubist, dúcite ad eum.

Pacuvius Atalanta:

---

30 Naevius Lycurgo XXVII || 1 Ennius Medea || 4 Accius Melanippo || 7 Pacuvius Atalanta.

---

31 Licurco L_1, *id. 2 cum H* Licurgo. — 32 proinde huc Dryante *Ribbeckius;* proin Dryante *Iun.;* proin dustriant te (pro industriam te *Gs*) *C.* – patrem *G.* — 1 in Med. *C.* — 2 o pia *M;* pignora *Henr. Stephanus, M;* optima corpora *v.* — 5 Oeneum *Passerat.;* aeneum *C.* — ubi ubi est *Grotius;* ubi est *C.* — 7 Atalanta *ed. Bas.*, Athalanta *L, H, atque ita plerumque cdd.* – *de fabula autem ipsa, in qua restituenda oleum et operam perdidit Ribbeckius, haec fere dicenda. Atalanta Iasi Arcadis filia congressa cum Meleagro, postquam is matris opera periit, filium infantem pudore victa in Parthenio monte exposuit eodemque tempore Auge, Alei filia, conceptum ex Hercule. pastores cum invenissent, alteri Parthenopaeo, Telepho alteri indiderunt nomen. qui adulti cum oraculi iussu profecti essent ad requirendos auctores generis et in proxima Arcadiae loca delati, invenere Atalantam. quae cum redisset ad patrem et ab eo recepta esset et agnita, sed post Meleagrum nollet nubere alteri, qui regnum posset suscipere, Iasus fessus aetate uni ex fratribus tradidit rem summam. sed hi cum crudeliter ac superbe exercerent imperium civiumque a se alienassent animos, Iasus cum filia, quam esse eius negarent, expulsus est. is igitur, et propria ira et civium suorum precibus victus, impetravit tandem a filia, ut denuo nuberet, sed ita, ne admitteret virum nisi qui se celeritate pedum vicisset, proposita simul morte ei, qui fuisset inferior. — igitur re audita cum Parthenopaeus simul cum aliis inisset certamen, victor iam paene in fine stadii superatus est ab Atalanta. iamque ad supplicium trahebatur, cum Atalanta cura divinitus iniecta de origine hunc et amicum percontari coepit. tum cum ei suspicio esset orta veri, anuli, quem dederat filio, antequam exponeretur, fide agnovit prolem suam. igitur servatus ad reddendam gratiam matrem et avum reduxit in regnum. — fragmenta autem potissima hoc fere ordine collocanda. I) Non. 450* abdicare; *verba Atalantae in prologo posita. II) Non. 258* callet; *verba legatorum Arcadum apud Iasum querentium de saevitia novi regis et segnitatem popularium excusantium. III) Non. 262* confidentia; *fortasse eorundem Iasum ad reditum cohortantium. IV) Non. 429* urbs — civitas; *verba Iasi ad filiam de coniugio ineundo instantis. V) Non. 512* aequiter; *verba Atalantae ad patrem declarantis se rursus certamine proposito potestatem coniugii sui facturam procis. VI; VII) Non. 495* accusativus pro genetivo; *490* itiner; *verba Parthenopaei. VIII) Non. 65* praegradat; ῥῆσις ἀγγελική *de victo Parthenopaeo. IX—XI) Non. 226* stirpem; *id. 116* geminitudinem; *id. 85* cette; *verba Atalantae suspectantis de*

85 M.

> cette, is vestrorum utér sit, cui signúm datumst.

CVPPEDIA, cupiditas. Cicero Tusculanarum lib. IIII: ambitio, mulierositas, pervicacia, ligureitio, vinulentia, cuppedia.

CASTITVDINEM, pro castitatem. Accius Phoenisis:

> ibi fás, ibi cunctam antíquam castitúdinem.

CVBITASSET, pro cubuisset. Accius Erigona:

> cum aútem Aegisthus — heú me! — eodem lécto cubitassét patri.

CITVMA sunt proxima * * * caelo milia. M. Tullius de re publica lib. VI: ex quibus erat ea minima, quae ultima a caelo, cituma terris luce lucebat aliena. — et [in] lib. primo: quare, si placet, deduc orationem tuam de caelo ad haec citeriora.

CLARET, clara sit vel clareat. Turpilius Pedio:

> cuius ádventu insula hódie *da* clarét Cypros.

Ennius Telamone:

> nam íta mihi Telamónis patris, avi Aéaci et proaví Iovis
> grátia astet átque hoc lumen cándidum clarét mihi.

CASTERIA, locus ubi, cum navigatio conquiescit, remi et gubernacula conquiescunt†. Plautus Asinaria:

> quín pol, si reposeívi remum, sóla ego in castéria
> úbi quiesco, omnís familiae caúsa consistít tibi.

9 IV, 11, 26 ‖ 11 Accius Phoenisis ‖ 13 Accius Erigona ‖ 15 cf. comm. ‖ 16 VI, 3 ‖ 17 M. Tullius de re publ. I ‖ 19 Turpilius Pedio ‖ 21 Ennius Telamone ‖ 25 III, 1, 16.

origine Parthenopaei et Telephi et mox coram eos interpellantis. XII) hu[illegible] *etiam pertinet servatus a Festo 375 s. v.* ungulus *versus, quamquam ad* [illegible] *fabulae partem referendus videtur, qua primum se obtulerat Parthenopaeus Atalantae, nisi pro* ostendo *scribendum* ostende. *XIII—XVII) Non. 506* ex[illegible] pedibo; *Fest. 334* sexu; *Non. 160* porcet; *id. 486* parti; *id. 382* rimari; [illegible] *Atalantae filium de rebus utriusque docentis.* — 8 cette *h. l. repos. a* [illegible] *post* datum est *legitur in C.* — his *G.* — *fuit qui creticum esse put*[illegible] *tetram.; f. rectius.* — 9 Cupedia *Bamb.* (Cuppedia, mulierositas, pervicacia[illegible] linguiatio, violencia *gl.*). — 10 ligureitio *M;* liguratio' *L*, H_1, *Bamb.;* ligu[illegible] ritio H_2, *G.* — 11 castitate *C.* — foenisis H_1; foenissis *rell.* — 13 Cobit[illegible] (*i. e.* cubitasset) *Passeratius, Guietus;* Comitasset *C, Bamb.; gl.* — cubui[illegible] *Bamb.;* cobuisset *C;* habuisset *gl.* — 14 cum *M;* tum. — Aegistus ([illegible] *L, H*) *C.* — heu me *M;* si me esse *C;* simul *Guietus.* — patri, *pro* [illegible] patre. — 15 Cytuma, proxima *gl.* — coelo *Bamb.* — *ante illud* caelo [illegible] *disse exempli pars videbatur Mercero; ego dubito an* caelo *ex seq. v. sit rep*[illegible] milia *ex* M. Tullius *ortum.* — M. Tull.; *cf. Prisc. 607.* — 16 ea *add.* H_2. [illegible] a caelo L_1; caelo *rell.* — 17 et lib. I *ed. Bas.* — *cet. cf. 289* deducere, [illegible] vocare. — 18 de caelo *cdd. 289;* de eo loco (deoloco H_1) *hic C.* — 19 sit [illegible] est *v.* — 20 da *add. M* (*seq.* cla). — hoc die cl. *Ribbeckius.* — 22 avi A[illegible] et *Bergkius;* atque faciet *C.* — tovis *L.* — 23 astet *Buechelerus,* ea est *cdd.* — 24 navigiotio L_1. — 26 pol si; pulsi *C.* — reposcivi; reposivi *Plaut.;* pulsavi *C* (repulsivi H_2). — rem *L.* — 27 familia *H.* — cibi *L*, H_1; ibi *G*,.

COQVINATVM, ad quoquendum. Plautus Aulularia:

néque ego umquam, nisi hódie, ad Bacchas véni in bacchanál coquinatum. ||

CVRIO, curiosus. Plautus Aulularia:

volo scíre ego ex te, quí sit agnus cúrio.

CVLCITA. Varro Quinquatribus: quam in testudineo lecto culcita plumea in diem dormire. — idem de vita populi Romani lib. I: qui primum uxorem ducebat, duabus culcitis ac duabus tori plagulis cum strasset.

CITRVS. Varro Gerontodidascalo:

ín quibus Libýssa citrus fásceis cingít fores.

CAECVTTIVNT. Varro Gerontodidascalo: utrum oculi mei caecuttiunt? an ego vidi servos in armis contra dominos?

CABALLVS. Lucilius lib. II:

succussatoris, taetri tardique caballi.

Varro Parmenone:

áli' cabállum árborís rámo in úmili ádligátúm relínquít.

idem Sesquulixe: in castris permansi; inde caballum reduxi ad censorem.

CODA. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: sed ut canis sine coda.

CASNARES, seniculos. Varro Sexagesi: vix ecfatus erat, cum

---

29 III, 1, 3 ‖ 1 III, 6, 27 ‖ 3 Varro Quinquatribus ‖ 4 Varro de vita pop. Rom. ‖ 7. 9 Varro Gerontodidascalo ‖ 11 Luc. l. II ‖ 13 Varro Parmenone ‖ 15 Varro Sesquulixe ‖ 17 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 18 Varro Sexagesi.

---

28 Coquinatum *C, cdd. Plaut.; Goetzius; Sauppius Quaest. Plaut. pg. 10; et Paul. 61* coquitare pro coctitare, id est frequenter coquere, Plautus posuit. — ad coquendum *Bamb.* — 29. 30 Baccas *prius H.* — in in *L.* — baccanal *C pr.* H_1. — coquintum H_1. — 2 volo ego ex te scire *minus concinne cdd. Plaut.* — que H_1. — 3 Culta *prius H.* — 4 in diem *vir doctus apud Oehlerum;* in die *v.* — 5 primum *M;* primus *v.* — tori *Guietus;* toros *Popma;* toris H_2, *G;* oris *L;* toribi H_1; H_2 *in mrg., Bamberg., Montepess.:* toribus. — 7 Cytrus *L, G, non H, Bamb.* — Varro; *cf. 451* fasceam. — Gerontodidasculo *H.* — 8 Libyssa *docti ex 451;* libia *C;* lybia *Bamb.* — citrus et H_1. — fasceis *Bentinus;* fasces (faces H_1) *cdd. h. l.;* fasciis *451.* — forem *cdd. 451.* — 9. 10 Cecuttiunt *L, H;* Cecutiunt *Bamb.;* Cicuciunt cuppiunt (*legend.* lippiunt) *gl.* — *in seq. illud* mei *utrum nomin. sit an dat. definiri nequit. porro* utrum oculi *(om. Ho)* cecuttiunt lippiunt oculi mei cecuttiunt H_1; *id. 2* utrum oculi mei (ih) cecuttiunt; mihi *L, G, Bamb.;* cecuttiunt *L, G;* caecuttiunt *Bamb.* — ango *pro* an ego H_1. — 11 Lucilius; *cf. 16* succussare. — 12 succussatoris H_1; succusatori *L,* H_2, *G;* succusator *Bamb.* — tetri *H, G.* — caballo L_1. — 13 *cf. 79* bipinnis. — 14 ali' *M;* alius *v.* — arboris *ed. a. 1476,* arbori *cdd.* — humili *H, G.* — 15 redduxi *G.* — 17 tafe *om. Bamb.* — Menippo L_1; *Bamb.;* Minippo H_1, L_2. — Minippu H_2, *G.* — secoda *Turic.* — 18. 19 Casnares *Iun.;* Carnales *cdd.* — seniculos *M* (senes

more maiorum ultro casnares arripiunt, de ponte in Tiberim deturbant. 21

CRASSVM positum pro hebeti et stulto. Varro Sexagesi:

sénsibus crassís homulli nón videmu' quíd fiat.

CANVM, vetus, anticum. Vergilius lib. I:

cana Fides et Vesta.

Varro Eumenidibus: 25

écce de inprovíso ad nos accédit cana Véritas,
Attices philosóphiae alumna.

CISSIVM, vehiculi biroti genus. M. Tullius Philipp. libro II: delituit in quadam caupona atque ibi se occultans perpotavit *ad vesperam. inde* cisio domum venit. || 28

CELERATIM, celeriter. Sisenna Historiarum lib. V: quo magis 1
celeratim poterat, *in* insidiis suos disponit.

COPIANTVR, a copia, honeste positum, ut lignantur et pa-

21 Varro Sexagesi || 23 Aen. I, 292 || 25 Varro Eumenidibus || 28 Il, 31, 77 || 1 Sisenna Hist. V.

Iun.); sedules (sedulas H_1; *id. 2* setdules; seddules *prius G*) *C*; se *Bamb.*, *Tur.* — *cf. Varro VII, 29* senem quod Osci casnar appellant; *item Paul. 47. at Rothius:* Carnalos, edules; *neque abhorret ab omni probabilitate eum, qui Viriatum habuit pro adiectivo, in corrupto* casnarium *vocabulo perinde ridiculo modo lapsum.* — ecfatus (*vel* haec fatus) *Iun.*; et fatus (effatus H_1) *C*; et factus *Bamb.* — 19 de ponte *Iun.*; de fonte *cdd.* — *huic praecedit frgm. illud quod legitur 214 s. v.* murmur. — 21 ebeti *L*; hebet *pr. Hs*; ebet Ho_1, ebeti Ho_2. — sulto *Bamb.* — *f.* pro hebete, stulto. — 22 sensibus cr. homulli *Meinekius*; senibus (*idem vitium 106 s. l.* edulcare *in verbis Mattii*) cr. homuli humuli (G_1; homili H_1, humili *L*) *C*. — videmus *Scal.*; *Meinekius, qui verum agnovit,* vidimus *v.* — videmu' *Lachm. ad Lucr. pg. 29 propter r. m., idque melius, quamquam fallitur, cum negat a Varrone in scazontibus umquam iambum paenultimum mutatum spondeo. quod ne in eos quidem cadit, qui plane graecanica arte sunt compositi; cf. vv. illius pg. 199 s. l.* calx. — 23 antiquum H_2, *Bamb.* — Verg.; *cf. 313* fides. — 25 Varro; *cf. 242* alumnos. — 26. 27 *versus agnovit Meinekius.* — et ecce *bis cdd.*; *delevit Fleckeisenus; idque melius, cum vix sit probabile Varronem iambos et trochaeos promiscue in eodem carmine admisisse. illud quidem* et ecce, *quo et Verg. et alii usi, recte habet.* — inproviso *cdd. 242; h. l. H*; inprovisos *G*, inprovisus *L*. — Atticis *hic C.* — *item* filoprae (filopre *H*). — alumina H_1. — 28 Cass. *L*; Ciss. *H*, *G*, *Bamb.* — uiroti *L*, H_1, *Turic.* — M. Tull.; *cf. Gell. VI, 11, 6; ex quo tamen ducta Noniana non constat.* — philippi (fil. L_1) *C*; philipp̄ *Bamb.* — 29. 30 delituit *Cic.*; delevit *cdd.* — cauponula *Cic.*; *Gell.* — ubi *Bamb.* — occulans *cdd. Gell.* — perpotavit ad vesperam (vesperum *Gell.*; *deter. cdd. Cic.*). — inde cisio *Cic.*; *Gell.*; perpotum cissim (scissim *L*; *Bamb.*) *C*, *Bamb.* — celeriter ad urbem advectus d. v. ore obvoluto (invol. *cdd. det. Cic.*; *Gellius*) *Cic.*; *Gell.* — 1. 2 *cf. Gell. XII, 15; ex quo num sua sumpserit N., incertum.* — celatim *ter cdd. Gell.*; *sed* celeratim *melius.* — celiter *L.* in historiarum sexto *Gell.* — quam (*f.* qua) maxime *recte Gell.* — poterat, in *Gell.*; poterant *C.* — 3 *cf. Gell. XVII, 2, 9.* — Copiatur L_1, *Bamb.*, *G.* —

87 M.

bulantur et aquantur. Caelius lib. I: *multis* armis et magno commeatu et praeda ingenti copiantur. — Vergilius Georgicorum lib. IIII:

sub moenibus urbis aquantur.

CONFVTARE est confundere vel conmiscere. Varro Manio: harum aedium asymmetria confutabat architectones. — idem lib. I * * * Titinius Setina:

cocu' mágnum ahenum, quándo fervit, paúla confutát trua.

CONPLVRIES, frequenter. Cato Suasione in legem *M.* Popili: quod conpluries usu venit homini, *in* tempore anteventum e re publica credimus. — idem Originum lib. IIII: conpluries eorum milites mercennarii inter se inulti alteri alteros in castris occidere. — Plautus in Persa:

'quíd? metuis?' — 'metuo hércle vero: sénsi ego *hoc* conplúries.'

COGNOMINE, eiusdem nominis. Afranius Divortio:

letium genus cognominationis morborum cognominis†.

CLIPEAT. Pacuvius Hermiona:

---

4 cf. comm. ‖ 5 IIII, 193 ‖ 8 Varro Manio ‖ 9 Varro lib. I ‖ 10 Titinius Setina ‖ 12 Cato Suasione in legem M. Popilli ‖ 14 Cato Orig. IV ‖ 16 IV, 3, 65 ‖ 18 Afranius Divortio ‖ 20 Pacuvius Hermiona.

---

4 Celius H_1; Coelius *G.* — Claudius *Gell.; cf. lemma et paragr. 2;* Caelius *falso hic ut 129* inlatebrare; *405* subnixum; *113* frunisci; *ubi hoc utitur item capite, quo excerpta a se ex Q. Claudii primo annali contineri testatur Gell., praeterea cf. pg. 100 l.* diurnare. — *atque ex his locis apparet, quanta cum levitate aliquando usus sit N. fontibus suis.* — multis *om. C.* — **5** commeatu (cumm. *prius L*) set (sed L_2, *H, G*) *C;* et *Mc;* praedaque *Gell.* — *V. exempl. non petit. e G. et f. ab interpol. add.* — in G. H_1. — **7** menibus L_1. — **8** Confuture *L.* — commiscere *docti ap. Me;* committere (conm. H_1) *C; f.* conmovere; *cf. 249* confutare. — **9** asummetria *Aem. Baerensius;* summeatria *C.* — architecthones H_1. — **10** Titinnius Setina *Bentin.;* nius sedina (sed in H_1) *C.* — *cf. 19* truam; *186* valentia; *249* confutare; *503* fervit. — **11** magnum a. *v.;* magnus nahenum *C.* — tria L_1; r *(tum ras.)* ua *prius H.* — **12** *cf. Gell. V, 21, 15 sqq.* — suasionem *C.* — populi *L, H;* poli *pr. G;* M. Popili *Momsenus;* Petillii *Bolhuisius.* — **13. 14** homini, in tempore (*vel* homini, tempori) *M;* omni tempore *C, Bamb.* — ant. e *M,* a. esse *cdd.;* ant. esse e *H. Keilius.* — re publica credimus *H. Keilius;* rem publicam reddimus (reddidimus H_1) *C, Bamb.* — **15** mercennarii *Montepess.; Bamb.; Gell.;* mercennari *L, G,* H_2; mercenari H_1. — inulti *Turic. et fort. Bamb.; Me;* multi *C, item cdd. Gell., apud quem videtur ortum ex eo quod sequitur* conpluriens multi. — in castris *om. cdd. Gell.* — **17** sensi ego *Gell.; Non.;* sensi ego iam *cdd. Pl.; minus bene propter r. m.; Pl. scripsisse puto:* sensi ego hoc conpl. — **18** Cognomine *Neukirchius;* Cognomen est. — **19** *verba corrupta, neque quidquam profectum doctorum commentis.* — *in illud* cognominationis *puto illatum id quod est* cognomines. — *videtur autem latere septen. troch.* — laetium *Bamb.; Montepess.* — **20** Clipeat coperit (op. *mrg. H*), **galear-** gall. *gl.*) operire *mrg. H., gl.* (*l.* Cl., clipeo op.; galeare, galea op.).

87. 88 M.

cúrrum liquit, clámide contorta ástu clipeat bráccium.

ita et galeare. Cinna in Epigrammatis:

miseras audet galeare puellas.

CONVASARE dicitur furto omnia† colligere. Terentius Phormione:

áliquid convasássem atque hinc me [ego] coícerem protinam ín pedes.

CLVET, nominatur. Lucilius lib. XXX:

cuia opera Troginu' calix per castra cluebat.

Ennius ‖ Ambracia:

pér gentes Asiaé cluebat ómnium misérrimus.

Pacuvius Iliona:

set heíc cluentur hóspitum infeidíssimi.

Varro Ὄνος λύρας:

Pacvi discipulus dicor. porro is fuit *Enni*,
Enniu' Musarum. Pompilius clueor.

CIBICIDAS. Lucilius lib. XXVII:

vígìnti domi án triginta an céntum cibicidás alas.

CONTENTVRVM. Lucil. lib. XXVII:

tu Lucílium
crédis contentúrum, cum me rúperim, summa ómnia
fécerim *ima?*

CIBARIVM. Varro Cato vel de liberis educandis: vel maxime

---

22 Cinna Epigrammatis ‖ 24 I, 4, 13 ‖ 26 Luc. l. XXX ‖ 1 Ennius Ambracia ‖ 3 Pacuvius Iliona ‖ 5 Varro Ὄνος λύρας (Pompilius) ‖ 8 Luc. l. XXVII ‖ 10 Luc. l. XXVII ‖ 14 Varro Cato.

---

21 liquid *Bamb.;* linquit *Quicheratus, f. recte.* — clamyde *ed. Bas.;* clamide *L, H Bamb.; Flor. Varr. d. l. l. V, 7.* — clipeatur *Bamb.; Montepess.;* clupeat *Varr.* — bacchium *Flor. Varr.;* etaccium *cdd.* (operit clipeat etaccium H_1; accipium *Bamb.*). — **22** calcare *cdd.* — **23** g. p. galeare operire H_1. — **24** Conversare L_1, Convars. *id. 2;* Convass. H_2. — T. form. *C.* — **25** me *om. L.* — ego *om.* H_1. — oicerem, *m. 2* eicerem *L.* — protinam *Nigidius legit ap. Ter.;* protinus *cdd. huius et Non.* — **26** Luc.; *cf. 81* cuia. — **27** quia *cdd. h. l.* — **1** Ambratia *C.* — **2** Asiae *Buechelerus, M;* esse *v.* — **4** sed L_2, H_2, *G;* est H_1. — heic *M;* haec *cdd.* — infeidissimi *M* (infidissimi *Guietus*); infidelissimi *cdd.* — **6** Pacvi *Lachm. comm. in Lucr. 306;* Pacuvius *C.* — poreis H_1; poro is *id. 2, G.* — Enni *add. Rothius.* — **8** Tibicidas *hic et infra cdd. (nullum novum lemma in H, G, gl.); corr. Iun.* — tibicidas, tibicinas *mrg. H, G;* tibicinas, tibicidas *gl.* — XXVIII *Lugd.* — **9** an trig.; a trig. *Lugd.; f.* aut trig. — an *M;* vel *C.* — cibicidas *recte videtur dictum vocari parasitos.* — **10** Contenturi H_1; Contenturum, contentum *Bamb.; mrg. H; gl.* — Lucil.; *cf. 382* rumpere. — **12** c. m. ruperim *Iun.;* c. m. ruperint (cum mercum perint H_1) *C.* — **13** ima *add. M.* — **14** Cibarius *add. Popma.* — *cf. 93* cibarium.

illic didici et sitienti videri aquam mulsum *et* esurienti panem cibarium siligineum et exercitato somnum suavem.

CANICAS veteres furfures esse voluerunt. Lucilius lib. XXVII:

quánti vellet quántum canicai ad púltem ec maconis manu.

CONCORDITAS, pro concordia. Pacuvius Hermiona:

concórditatem auspício adiunctam pérpetem
probitáte conservétis.

CONMENTVM, pro conmonitum. Plautus Amphitryone:

fac *iám* iam Amphitryonem ádvenientem ab aédibus
ut ábeat quovis pácto [fac] conmentús sies.

CRIBRVM. Lucilius lib. XXVI:

críbrum in cerniculum, ín laternam lúcem, in telam lícium.

CONTEMNIFICVM. Lucilius lib. XXVI:

égo enim contemníficus fieri et fástidire Agamémnonis.

CORDI EST, honeste dictum, animo sedet. Lucilius lib. XXVI:

ét quod tibi magno ópere cordist, míhi vementer dísplicet.

idemque:

sí tibi || porro istaéc res cordi idcírcost, quod rere útilem.

CONGENVCLARE. Caelius Annalium lib. VII: ipse regis eminus equo ferit pectus advorsum. congenuclat percussus, deiecit dominum.

CAVSARI, causam dicere vel defendere. Accius Medea:

---

17 Luc. l. XXVII || 19 Pacuvius Hermiona || 22 III, 3, 23 || 25 Luc. l. XXVI || 27 l. XXVI | 29 l. XXVI || 31 Lucil. || 2 Caelius Annal. VII || 5 Accius Medea.

---

15 videri aquam (*fuit olim* acam) *Iun.*; teriacam *C.* — mulsam *G.* — et *add. Riesius.* — 16 silicineum *L*, H_1. — 18 quantum canicai ad pultem ec *M*; quam canicas a pulte et (apud te et *G*) *C.* — magonis *G*, *H*; *in hoc eras. post* g c *vel* o. — 20 auspicio *M* (*scil.* nuptiali); hospitio (hospicio L_1) *C.* — 21 probitate *Delrio;* probitatem *cdd.* — 22 *n. N.* — pro conmonitum (comm. L_2, *H*) *C;* commentum (*om. mrg. G*) pro commonitum *mrg. H, G; gl.* — 23 fac iam iam *M;* faciam *C.* — Amfitrione (Amfitryone *G*) *C;* fac Amphitrionem *cdd. Plaut.* — *ceterum illud* faciam *cum potuerit originem trahere ex seq. vocabulo, nescio an melius Pylades scripserit:* fac Amphitruonem huc adv. ex aed. — 24 ut abigas *recte cdd. Pl.; cf. Caesar pg.* 75. — *post* ut abeat *interpunctum voluit N.* — fac conm. *C; corr. Pareus.* — 25 VI *Bamb.* — 26 in laternam lucem *M;* lucernam in laterem *C* (*in L supra* rem *videtur* N *deletum*); luc. in lateram *Bamb.;* l. in laternam *v. c. Dousac.* — in t. *om. Bamb.;* in tellam *Lugd.* — 27 lib. *om L; in mrg. add. H.* — VI *Bamb.* — 29 animo sed *L*, *prius H.* — 30 vehementer *cdd.* — 31 *puto* idem. — 1 cordi idcircost *M*, idcirco est cordi *v.* — rere *Iun.;* re *cdd.* — 2 *cf. 57* congenuclare. — Cecilius *H;* Coelius *Bamb.* — Annalium l. *M;* Annali libro *C;* Annalibus *Bamb.* — 3 equo *add.* L_2. — advorsum *ed. a. 1476;* avorsum *cdd.* — deiecit, *praesens.* — 4 dominum, *i. e.* Syphacem.

89 M.

quí potis est refélli quisquam, ubi núllust causandí locus?

Afranius Emancipato:

vide, út facunde cóntra causerís patrem!

Pacuvius Armorum iudicio:

. . . qui sése adfines ésse ad causandúm volunt,
dé virtute his égo cernundi dó potestatem ómnibus.

CELEBRESÇAT. Accius Diomede:

et quális fuerit, fáma celebrescát tua.

COEPERE, incipere. Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria:

'ere, óbsecro hercle, désine'. — 'itane?' — 'coépiam'.

Plautus Menaechmis:

néque ego insanió neque pugnas néque ego litis coépio.

idem Truculento:

dum hábeat, tum amet; úbi nil habeat, álium quaestum coépiat.

* * *

ábeam quondam et coépiam.

CERTISCANT, certa fiant. Pacuvius Chryse:

atque eccos, únde certiscánt.

CELEBRE, non solum frequens, sed etiam velox. Accius Aegistho:

celebrí gradu gressum ádcelerasse *núnc* decet.

CALLVERVNT pro occalluerunt. Cato de bello Carthaginiensi: aures nobis calluerunt ad iniurias.

7 Afranius Emancipato ‖ 9 Pacuvius Armorum iudicio ‖ 12 Accius Diomede ‖ 14 Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria ‖ 16 V, 5, 57 ‖ 18 II, 1, 23 ‖ 20 cf. comm. ‖ 22 Pacuv. Chryse ‖ 24 Accius Aegistho ‖ 26 Cato de bello Carthagin.

6 refelli *Gulielm.*; repelli *cdd.* — nullus est *id.*; nullu'st *Vossius.* — vide ut *Bentinus*; videt *cdd.* — causaris *id.*; causseris *Iun.* — 10 adfi[illegible] *Gothofredus*; adfinem *cdd.* — 11 is *C pr.* H_1. — 13 *f.* ecqualis. — 14 Cep[illegible] *L, H, gl.* — Hypobolimaeo; Hypobolimea *Scal.*; Periboea *cdd.* — 15 obse[illegible] *Spengelius*; obscuro *C.* — itane *M, qui et personas distinxit*; mane *v.* — copiam L_1. — 17 sanio *G.* — neque ego *cdd. Pl.*; ne *C*; ego nec *Ritsch*[illegible] — 18 Trunculento L_1. — 19. 21 *ita M*; *apparet quippe propter similitu*[illegible] *sonorum duos locos in unum conflatos, deinde cum pararetur tollere vitium* [illegible] *alienum locum aberratum*; dum abeam quodam et ubi nihil coepiam; [illegible] *post Catonis verba in l.* calluerunt: habeat alium quaestum (questum *L*, [illegible] coepiat *C*; *versus prior ex Plauto emendatus*; *ap. quem haec fere sunt:* [illegible] habeat (habet *Geppertus*), tum amet, ubi nihil habeat (habet), al[illegible] quaestum coepiat. — 21 quondam (*pro* aliquando) *M*; quodam *cdd.* — [illegible] Certissant *cdd.* — certo *Bamb.* — fiat *gl.* — *f.* certiscam; certus fiam [illegible] Crusae L_1; Crysae L_2, *H*; Chrysae *G.* — 23 atque *Vrbin. 307*; aqu[illegible] — certiscant *Quicheratus*; *f.* certiscam; certissent *C.* — 24 *cf. Serv. in IV, 641.* — egisio *L*, H_1 (*id. 2* egisto). — 25 adc. *Iun.*; adcelebrasse L_2, *H*) *C.* — nunc *add. M.* — decet *Bent.*; docet *C.* — *Serv.*: c. g. g. adceler[illegible] 26. 27 Calluerunt *hic et ap. Cat. M*; Calliscerunt *v.* (*videtur verbum* qu[illegible]

CONMETARE, conmeare. Novius Bubulco cerdone:

cum ád lupam nostrám tam multi crébro conmetánt lupi.

Afranius Virgine:

'quo tú conmetas?' — 'úbi confixus désides?' ||

CONCALLVIT. M. Tullius ad Atticum lib. IIII: locus ille animi nostri, stomachus ubi habitat, olim concalluit. — et de deorum natura lib. III: quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit.

CONCIERE, cum perturbatione conmovere. Accius Medea:

nisi quás terrestris póntus strages cónciet.

Afranius Deposito:

dí sunt iratí tibi,
qui cónciere cógites tantúm mali.

Ennius * * * *Pacuvius* Duloreste:

éxtemplo Aegisthí fidem
núncupantes cónciebunt pópulum.

CONGLOMERARE, involvere, superaddere. Ennius Thyeste:

éheu, mea fortúna, ut omnia ín me conglomerás mala!

CONGERMINASCERE, coalescere, coniungi vel consociari. Quadri-

---

28 Novius Bubulco cerdone || 30 Afranius Virgine || 1 IV, 16, 10 || 2 III, 10, 25 | 5 Accius Medea || 7 Afranius Deposito || 10 Ennius. Pacuvius Duloreste. sed conferendus comment. || 13 Ennius Thyeste || 15 Quadrigarius Annal.

---

calliscere *olim in mrg. positum perperam in textum irrepsisse).* — occalluerunt *Bentin.*; ut calluerunt *cdd.* — ad iniurias; *cf. comment. ad l.* coepere. — 29 lopam L_1, *G*, H_2, *P*. — crebo *L*, *H*. — 31 defixus *Bentl. ad Ter. Heautont. III, 1, 35.* — 1. 2. 3. 4 Concalluit *v.*; Concaluit *ter cdd.*; concaluit, incaluit (inculuit *gl.*) *mrg. H, G, gl.* — stomacus L_1, *prius H.* — ubi habit *Bamb.* — et deorum L_1; ut deorum *Bamb.* — tamquam onus *Bamb.* -- *cet cf. auct. de dubiis nominibus (gr. lat. V, 575) s. l.* callum. — 6 *cf. Cic. de nat. deor. II, 35, 89.* — 8 sint *probabiliter Ribbeckius.* — 9 cogitas *Vrbin. 307, f. recte.* — 10 Ennius; *utrum errore quodam Ennii nomen sit positum pro Pacuvii an huius exciderit cum exemplo Enniano definiri nequit.* — Doloreste H_1, *G*; *ita ut L ex corr.; sed deinde restitutum illud.* — *atque* Doloreste *potius quam* Duloreste *codicum Nonii stat auctoritate. quod utrum evenerit librariorum stupore qui interpretarentur titulum istum per* dolores te *an a Pacuvio sit ita inversum* Dolorestes, *ut ex* λάγυνος *factum* lagona, *incertum.* — 11 exemplo H_1. — egisti *L*, *H*. — 12 noncupantes *G*. — conciebant G_1. — 13 in Thieste *ed. a. 1476*; tithe *v.* — 14 eheu *Lachm. ad Lucr. I, 360*; eu *cdd.* — glomeras *G*. — 15 Congerminascere *Salmasius hic et infra*, Congermanescere *cdd.* (Congermaniscere *gl.*). — *quod non magis potest esse verbum probae latinitatis quam* congermanus, confrater, concivis. — consortiare H_1; consori *prius L.*

garius Annalium * * * facite exemplo eorum, ut vos cum illis congerminascere sciatur. — Varro Rerum humanarum lib. III: postea cum his una rem publicam coniuncti ac congerminati tenuere.

CONLABELLA. Laberius Anna Peranna:

cóulabélla ósculúm.

CYMBALISSARE. Cassius Hemina lib. III: *una* mulier cantabat tibiis Phrygiis et altera cymbalissabat.

CONCINNARE, conficere vel colligere. Naevius Belli Poenici lib. IIII:

transít Melitám Romános [exercitus], ínsulam íntegram, *óram*
urít, populátur, vástat, rem hóstiúm concínnat.

CATVLIRE, surire vel libidinari. Laberius [in] Lacu Averno:

scínde una exolèto inpatienti *húnc* catulientém lupam. ||

CADVCITER, praecipitanter. Varro Erratione:

ut frígidos nimbós aquae cadúciter ruéntis
pertímuerunt aquátiles querquétulae natántes!

CVPIENTER, cupidissime. Accius Philocteta:

cui potéstas *si* detúr tua,
cupiénter malis mémbra discerpát suis.

Ennius Phoenice:

---

17 Varro Rer. hum. III || 19 Laberius Anna Peranna || 21 Cassius Hemina l. III || 23 Naev. bell. Poen. l. IIII || 27 Laberius Lacu Averno || 1 Varro Erratione || 4 Accius Philocteta || 7 Ennius Phoenice.

16 Annali VIII *Quicheratus* (*id. lib. citatur 478 s. l.* murmurari). — exemplo *Petrus;* exempla *cdd.* — 17 sciatur; *puto* sentiatur. — 18 ac *L, H;* et *G.* — congerminati H_1; congerminata *id. 2;* congermanita *L,* congerm *G.* — 19 collabella, adiunge (adiungere *gl.*) labra *mrg. H; gl.* — Anna I Annalium *C.* — 20 *puto* conlabella, oscula! 21 heminis L_1, H_1, *Bamb.;* emina *G.* — una *add. Quicheratus.* — 22 frigiis *C;* frygiis *Bamb.* — cimbalissabat *L, G.* — 23 concinarre, hic dissipare, alibi componere (conp. *mrg. H, G, gl.* — Nevius *C.* — 25 Romanus exercitus *cdd.;* exerc. *Vahlenus.* — oram *add. M.* — 27 Catullire *cdd.* — surire; est surire G*nerus in Thesauro s. v.* catulio; esurire (*praecedit* e) *cdd.* — in *om. L.* — Averno *Bentin.;* balerna *C.* — 28 una *cum dativo, ut* idem; *ita Verg. Aen. VIII, 104 sq.;* una cum *Quicheratus, ut sit octonarius iambi* — exoleto *Aldus;* excoleto (exculeto H_1) *C.* — hanc *add. M.* — inpatien *G, f. recte.* — catulentem *L.* — 1 Erratione *Me;* et ratione *C;* et trionem *a* Me_1 *memoratus. ita eiusdem Varronis fuit Περίπλους.* Aethrione *non in Vahlenus. certe illius et Agatho fertur et Synephebi. et Synephebi qui item Aethrio vel Aetherio etiam Caecilii fabulae fuere.* — 2 ut *M;* aut *C.* — ninbos G_2. — aquae *Scal.;* aqua icta (*seq.* ca) *C.* — 3 aquatilis *C; si servetur, reponendum erit* natantis. — 4 filoctcta *C.* — 5 si *add. Pas Scriver.* — *fuit qui coniceret* tuei. — 6 cupientis L_1, H_1. — *ante ver qui est* — lis membra d. suis *in mrg. add.* L_1 CVPIDA. — menbra *H.* 7 Foenice *C.*

stúltus est sicuí cupido cúpiens cupientér cupit.

CONMEMORARE, conmonefacere, in memoriam reducere. M. Tullius de senectute: Pythagoriorumque more exercendae memoriae gratia quid quoque die dixerim, audierim, egerim commemoro vesperi. — idem de Finibus bonorum et malorum lib. V: sed a te oportune facta mentio est. studet enim meus audire Cicero, quaenam sit istius veteris, quam conmemoras, Academiae de finibus bonorum peripateticorumque sententia.

CONSECTARIVM, efficax, perfectum. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. IIII: illud vero minime consectarium, sed in primis hebes illorum.

CONCVBIA nocte, primi somni. Sisenna Historiarum lib. IIII: ipsi legati, concubia nocte oppido digressi, iam supra hostium munitionem succedunt.

CISTAS. Sisenna Histor. lib. IIII: cistasque, quae erant legum ferendarum gratia postae, deiecerant.

CENTONES et CILICIA. Sisenna Historiarum lib. IIII: puppis aceto madefactis centonibus integuntur, quos supra perpetua ac laxe suspensa cilicia obtenduntur.

CREBRITVDINEM, pro crebritatem * * *

CLANDESTINA. Sisenna Histor. lib. IIII: nam clandestina celeriter transigi, aput notos cogitata dici decet, non explanari.

---

10 11, 38 ‖ 12 V, 3, 8 ‖ 17 IV, 18, 50 ‖ 19 Sisenna Hist. IV ‖ 22 Sisenna Hist. IV ‖ 24 Sisenna Hist. IV ‖ 27 cf. comm. ‖ 28 Sisenna Hist. IV.

8 *ita M;* st. e. qui cupida *C.* — 9 redducere H_2. — 10 Pythagoreorumque (Pith. *H*) L_2, *H, G;* Pythagorioquem L_1. — remeae (*pro* more) L_1. — 11 gratiae L_1. — die *add.* L_2. — commem. *C.* — 12 ·U· H_1; I *rell.* (V *Me*). — 13 studet *Cic.;* sed et *C.* — meuis L_2, *H, G.* — 14 conmeras L_1; commemoras L_2, *H.* — Academicorum et de *cdd.* — 16 Consectarium *Muret.;* Conectarium (coniecturarium *mrg. G*) *C, Bamb.;* coniecturarium, a coniectura, ...picacem *mrg. H, gl.* — 17 minime consectarium *Cic.;* mihime coniecturarium *C.* — hebes *v. ap. Cic.; Iun.;* habes *cdd. Cic. (exc. quod de B dubitatur) Non.; idem error de fin. IV, 24, 65.* — 19 prima L_2. — s. *om. L.* — pr. tempore *Quicheratus.* — lib. IIII *om. L, item Flor. m. 1.* — 20 con...ia L_1. — 21 succedunt *suspectum.* — 22 Cystas *gl.* — Historiae *C;* ...tor *Bamb.* — quaerant *Bamb.* — 23 postae; positae *Petrus;* partha ..., H_1, *Florent.,* parta H_2, *G, Bamb.;* paratae *Bentin.* — deiecerant *...erat.;* defecerant *cdd.* — 24 poppis *C, Bamb.* (*in H prius* puppis, *dein 2 ex* u *fact.* o, *tum ead. supra* o *repositum* u, *item ex* i *fact.* e); puppis ...r. — 25 teguntur L_1. — ac laxe *Salmas.;* classi (*praecedit* a) *v.* — 26 ...ilia *H, Flor.* — obtund. *Flor. m. 1, G.* — 27 Crepitudinem *gl.* — Celeritu...em pro celeritatem *et in sequentibus* celeritudine *male coniec. N. Faber. ...aret quippe aberratum ab uno Sis. loco ad ult.* — 28. 29 Cland. *add. M;* 38 clandestino. — Historiae *C.* — clamd. L_1 *(in H post* an *ras.).* — transii ... — apud *C pr.* L_1. — notos (totos G_1), *i. e.* gnaros. — dici; ci *in ras.* H_1.

CAEMENTA, lapides non magni modi, quibus || aedificia consurgunt. Sisenna Histor. lib. IIII: formidine oppressus, quod humilem caementis structum oppidi murum sciebat. — Varro Bimarco: non te pudet, Mani, cum domi tuae vides conmilitonum tuorum cohortis servis tuis ministrare caementa?

CIS positum pro citra. Sallustius *Histor. lib. I: omni Gallia* cis Rhenum atque inter mare nostrum et Oceanum, nisi qua paludibus invia fuit, perdomita. — Varro rerum humanarum lib. XX: eo die cis Tiberim redeundum est, quod de caelo auspicari ius neminist praeter magistratum.

CVADRIFARIAM. Varro Rerum humanarum lib. XX: et ea quae ad mortalis pertinent quadrifariam dispertierim: in homines, in loca, in tempora, in res.

CONCALFACERE, exercitare vel incendere vel hortari. Cicero de oratore lib. II: et ait idem, cum brachium concalfecerit, tum se solere pugnare. — idem ad Pansam lib. III: nos Ventidianis rumoribus concalfacimur.

CAVILLANTVR, ut iocantur. Cicero de oratore lib. III: cavillantur aut aliquid de oratoris arte paucis praecipiunt libellis.

CATVS pro sapiente. Cicero Tusculanarum lib. II: sed homo catus numquam terminat nec magnitudinis nec diuturnitatis modum.

CONTRAHI dictum est honeste quadam tristitia laborare et sollicitudine aut merore. Cicero Tusculanarum lib. III: hoc detracto, quod totum est voluntarium, egritudo erit sublata ill[...]

---

2 Sisenna Hist. IV || 3 Varro Bimarco || 6 Sallustius; cf. comm. || [...] Varro Rer. hum. XX || 11 Varro Rer. hum. XX || 15 II, 78, 316 || 16 Cicero ad Pansam l. III || 18 III, 31, 122 || 20 II, 19, 45 || 23 III, 34, 83.

---

1 Cementa *Bamb.* — 2 Historiae *C.* — 3 cementis *L, G.* — struct[...] *M;* instr. *C.* -- Varro; *cf. 196* caementa. -- 5 mistrare *prius L.* — [...] cementa. — 6 citra *Guietus;* ultra *cdd. cum gl.; cf. Gell. XII, 13, 8.* — Sall.; *cf. Victorin. ad Cicer. rhetorica pg. 5 ed. Orellii; Dietsch. histor. fr. I, 8.* — Histor. lib. I: omni Gallia *add. e Victorino Quicheratus.* — 7 quia *L[...] Paris. 7665.* — 8 fuerit *Bamb.* — rerum humanarum *Popma, Me;* rhet[...]corum (rethoricorum L_1) *cdd.* — 9 auspicari ius *H;* auspiciarii i. *id.* [...] auspiciari i. (auspiciarius *L*) *L, G.* — 10 neminist *M;* nemini sit *cdd.* [...] magistratum *Ald.;* magistrum *C.* — 11 Cuadr. *Paris. 7577;* Quadr. *C, B[...]* quadrifaria *gl.* (*in hoc l. nullum*). — rhetoricorum (reth. *L*) *C, Bamb.;* [...] *Popma, Me.* — 12 mortales *Bamb.* — pertinet *H.* — 13 in loca, tempora [...] *L.* — 14. 15 Concalfacere pro califacere *gl.* — excitare *Bamb.* — de or[...] *Passerat.;* de deorum natura *C.* — 16 sole *L.* — 17 concalfacimur *M;* calf[...]mur H_1; calficimur *L*, H_2, *G.* — 20 Castus *L, Bamb., prius H, gl.* — castus *L*, H_1, *Bamb.* — 22 laborare *Guietus;* liberari *cdd.* — et *add. L* 23 ut L_1. — maerore H_2, *Bamb.* — *f.* ec soll. aut maerore. — III *om.* [...] 24 volutarium *H.* — aegritudo H_2, *G.*

merens; morsus tamen et contractiunculae quaedam animi relinquentur. || et lib. quarto: itaque haec prima definitio est, ut egritudo sit animi adversante ratione contractio.

CICVRES. Cicero Tusculanarum lib. V: partim solivagas, partim congregatas; inmanes alias, quasdam autem cicures; nonnullas abditas terraque tectas.

CVIAS, unde. Cicero Tusculanarum lib. V: Socrates quidem, cum rogaretur cuiatem se esse diceret, mundanum, inquit.

CIBARIVM, aut de pane sordido aut de alio indigno, quod nunc * * * dicitur. Varro Modio: in cubiculo dormirem mallem scilicet potius, *potus* vinum meum cibarium quam ego dominus cubarem. — idem *Ὄνος λύρας*: tuus autem iste frater cibarius fuit Aristoxenus? — Cicero Tusculanarum lib. V: cui cum peragranti Aegyptum comitibus non consecutis cibarius in casa panis datus esset, nihil visum illo pane iucundius.

COMEDONES, ab edendo. Varro Modio: putat fore hoc, quod nunc comedonibus venit usu, quibus, mota voluptate com edunt, dumtaxat gula gaudet.

COLEM, vitis robur [quem dicimus caulem, ut Vergilius lib. XII:

pubentibus caulem foliis].

Varro de re rustica lib. I: e sarmento coles qui nati sunt, de is, qui plurimum valent, primum ac secundum, nonnumquam etiam tertium relinquere, reliquos decerpere.

---

1 IV, 6, 14 || 3 V, 13, 38 || 6 V, 37, 108 || 9 Varro Modio || 11 Varro *Ὄνος λύρας* || 12 V, 34, 97 || 15 Varro Modio || 18 XII, 413 || 20 I, 31, 2.

---

25 maer. H_2. — haec contr. *L*, H_1. — relincuntur *L*, H_1. — 1. 2 lib. IIII *ed. Bas.* — ita L_1. — et egr. L_1. — aegr. H_2, *G*. — 3 *om. h. l. Bamb.; gl.* — 4 cicuras *C pr.* H_1. — non alias *L*, H_1. — 6 Cuiatis, cuius *gl.* — V *om.* H_1. — 7 cuiautem L_1, cuiantem *prius H*. — inquid *Bamb.* — 8 indigno *add.* L_2. — quod nunc *in cdd. post* Cib. *pos. huc traiec. et lacunam signif. M.* — 9 dicitur *Riesius;* dicatur *cdd.* — Modo *id.* — in bucolico *G, libri Merceri.* — dormirem *M*, dormire *v.* — 10 potius, potus *M* (potus *Bentin.*); potius *cdd.* — dominus, *sc.* convivii. — *f.* quam heic dominus cubarem. — *de cena fastidiosa taediosaque, frequentissima satiricis materia, agi apparet.* — 11 iste *M, qui et interrogandi signum apposuit;* ipse *v.* — Aristoxenus; *musicus nobilissimus.* — 12 peragranti *Cic.;* peregrinanti *C.* — 13 consecutis *cdd. Cic.;* secutis (*praec.* non) *Non.* — 14 visum est *cdd. Cic.* — 15 Modo H_1; Medio *Bamb.* — 16 nunc *M*, huic *cdd.* — venit *Laurenbergius*, convenit *v.* — mota voluptate *Popma* (voluptate *iam Iun.*), nota voluntate (nota volutate H_1) *C, Bamb.* — 18. 19. 20 Colem *M;* Caul. *v.* — *tum* v. r. Varro d. r. r. I. quem d. c. ut — (lib. XX *H*) foliis. e sarm. *c. q. s.* — libro 1 *Bamb.; Montepess.;* libro X L_2, *H*, *G;* libro L_1. — *illa* quem — foliis, *ut ab interpolatore adscripta, uncis incl. M.* — ex s. *cdd. Non.* — pampinare est e s. *Varro.* — coles *Varro;* caules *C, Bamb.* — 21 his *cdd.* — primum *om. cdd. Varr.*

CONTINVARI, convenire, concurrere. Sisenna Historiarum lib. VI Marius ostio Liris evehitur adque Aenariam suos continuatur.

CINEFACTVM, in cinerem dissolutum: figuratio, ‖ ut tepe factum et labefactum. Lucretius lib. III:

ad nos horrifico cinefactum te prope busto.

COXENDICES, coxas. Lucilius:

cáput *ut* collo, sústentatur trúncus coxendícibus.

Varro de re rustica lib. I: lata fronte, naribus simis, la pectore, crassis coxendicibus.

CONDITANEVM, quod condi vel condiri potest, recte di Varro de re rustica lib. I *ostendit:* 'in agro crasso et calido olea conditaneam, radium maiorem, sallentinam, orcitem, puseam, se gianam, albicerem, colmineam.'

CENATVS, ut pransus, ut potus, ut lotus, id est confec cena. Varro de vita populi Romani lib. III: ut eius conviviu qui triumpharet in Capitolio, videretur esse proprium et ip potius domum reduceretur cenatus a convivio.

CIRROS. Varro Cato vel de liberis educandis: itaque Ambı ciae primum capillum puerilem demtum, item cirros, ad Apollir ponere solent.

CATELLOS. Varro Cato vel de liberis educandis: quare m liusculae *curae* consuetudinis puerilis illorum, qui suis catellis m nistrant quod edint.

23 Sisenna Hist. VI ‖ 2 III, 906 ‖ 4 Lucilius ‖ 6 I, 20, 1 ‖ 9 I, 24, 1; comm. ‖ 13 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 16 Varro Cato ‖ 19 Varro Cato.

23. 24 Continuari *Me*, Continuare *cdd.; cf. infra.* — lib. V *G.* — host G_1. — adque *Me*, atque *v.; f.* atque ad; *cf. comment. ad pg. 34 l.* vacillar — continuatur *om. L, m. 1 Florent.; f.* continuat. — 1. 2 Cinef., i. c. ad L_1 *in mrg.* — *illa* figuratio ut (et *L*, H_1) — labefactum *videntur secludend* — 3 ad *pro* at. — horrifico — busto *Lucr.;* horritico — cobus *C.* — Coxendices *Guietus;* Coxendicas *Montepess.; Bamb.;* Cocsendicas *H*, Cocsendica *L.* — coxa *L;* cosas G_1. — Coxendicas, coxas *gl.* — Luci *cf. comm. in Lucil. 285.* — 5 *ita M* (collo sust. *iam Ald.*); caput temtatur (temptatur *G, Bamb.*) truncus (truccus H_1) sustinetur a co dicibus (coxend. *Montep., Bamb.*) — 6 s., l. *Varro;* simulato *L, G;* lato *H.* — 7 classis *C.* — 8 vel cond. *del. Quicheratus.* — 9 Varro; Cato (*de re r. cap. 6*), *quem citat V.* — ostendit *add. Me.* — oleam H_1; *L*, H_2, *G.* — 10. 11 conditivam *Cato.* — horcitem *C.* — pusseam *G; ap.* V poseam (posseam). — sergianam *Varro;* serginam *cdd.* — albicurem (abicurem colminiam *C;* colminiam, albicerem *ap. Varr.;* colminianam, albicerem *Cat.* — 12 Caenatus *H.* — caena *Bamb.* — 13 ut eius; *cf. Valer. Max.* 8, 6. — 14 triumfaret L_1, *G.* — videtur *L.* — et ipse *M*, ut ipse *v.* — redduceretur H_2, *G.* — 17 demptum *C pr.* L_1. — circo H_1. — Apol *Gothofred.;* Apollinem *C.* — 20 curae *add. Ald.* — ministrent *G.* — 21 e Ho_2; *Me;* edent *C.*

INCIPIT PER D LITTERAM.

DEXTIMA, pro dextra. Varro περὶ αἱρέσεων: porro inde ab unoquoque compito ternae viae oriuntur, e quibus singulae exitum ac τέλος habent proprium. a primo compito dextimam viam munit Epicurus.

DESVEVI illum, pro desuefeci illum, id est consuetudinem ei abstuli. Titinius Gemina: ||

párasitos amóvi, lenonem aédibús† abstérrui,
désuevi nequo ád cenam iret éxtra consiliúm meum.

DAPALIS cena est amplis dapibus plena. Titinius Varo:

tóto *tibi* fit ín foco
delíniens dapális cena.

DIVITANT, pro ditis faciunt. Accius Astyanacte:

nil crédo auguribus, qui aúris verbis deívitant
aliénas, suas ut aúro locupletént domos.

Turpilius Thrasyleone:

di me deívitant.

DESQVAMAT, squamis spoliat. Plautus Aulularia:

Dromó, desquama píscis; tu, Machaério,
gongrúm, murenam exdórsua, quantúm potes.

---

23 Varro περὶ αἱρέσεων ‖ 28 Titinius Gemina ‖ 3 Titinius Varo ‖ 6 Accius Astyanacte ‖ 9 Turpilius Thrasyleone ‖ 11 II, 9, 1.

---

23 Varro; *cf. Priscian. 607* et praeterea dextimus et sinistimus. extimus quoque pro extremus dicebant antiqui. — *δεϱcεων L; αεϱcεων H_1; αεϱεcεων id. 2; G_1; δεϱεcεων id. 2.* — 24. 25 ex quibus *pars cdd. Prisc.* — sinegulae *H_1;* sineulle *L.* — exitum ac telos (ad caelos *Caroliruhensis m. 2*) *cdd. Prisciani;* extume exitum ad caelos *C.* — a *om. L.* — conpito *H.* — 27 prodes uesicullum, id est *L_1.* — consuitudinem *L.* — ei *om. Bamb.* — 1 lenon est *Bamb.;* lenonum *Lachm.* — aedibus (edibus *cum Bamb. L, H*); *difficile potest credi etiamtum Titinii tempore, quod Naevii ac Plauti fieri potuisse non neges, productam finalem dativi pluralis tertiae. neque tamen idonea suppetit medela. — non male Bothius* deterrui; *Hermannus* proterrui. — *fuit qui scriberet* aedibus vi absterrui. — *trochaicos autem esse omnino numeros sequente versu demonstratur.* — 2 ne *om. Bamb.;* nae *L_1.* — quod *L;* quoḍ (ḍ *in ras. m. 2*) *H. illud* quod *qui tuerentur fuere frustra.* — caenam *C, non Bamb.* — exiret *L.* — 3 plaena *L_1.* — Varo *Bentin.;* Varro *C.* — 4. 5 *ita M;* toto fit in f. delignis in (*pro hoc, quod ex superioribus huc illat., cdd. saec. XV* mihi) d. c. (caena *H_2; G;* caenae *H_1*) *C.* — 6 Devitant *L, H_1, Bamb.;* Div. *H_2, G.* — ditis; viditis *L_1;* vites *Bamb.;* divites *L_2, H, G* (*in H supra* es *eras.* i). — Accius; *cf. Gell. XIV, 1, 34.* — 7 nihil *cdd. Non.;* nihil, nichil *Gell.* — aures *ap. Gell.* — verris *L.* — devit. *hic et infra L, H_1:* div. *H_2, G.* — 8 domus *plures libri ap. Gell.* — 9 Transilione *C.* — 11 spoliat *M;* expoliat *v.* — Plaut.; *cf. 17* exdorsuare. — 12 Dromo *Pl.;* drome *L_1, H_2;* adrome *id. 1;* dromae *G.* — Macherio *C.* — 13 gongrom *H;* congrum *cdd. Pl.* — munerenam *L_1.* — exdordua *L_1, ut vid.*

Lucilius Satyrarum lib. VII:

rador, subvellor, desquamor, pumicor, ornor,
expolior, pingor.

DEARTVARE est quasi per artus concidere. Plautus Captivis:

tum ígitur ego derúncinatus, deártuatus súm miser.

idem in eadem:

Deártuasti dílaceravisti átque opes
Confécisti . . . .

DEMOLIRI, diruere. Sallustius Historiarum lib. IIII: pluteos rescindit ac munitiones demolitur locoque summo potitur.

DIVIDOS, id est separatos. Accius Andromeda:

nósque ut seorsum dívidos leto ófferas.

DISPVLVERARE est dissolvere. Naevius Gymnastico:

sáxa, silvas, lápides, montes díssicis, dispúlveras.

DIFFERITAS, pro differentia. Lucretius lib. IIII:

tantaque in his rebus distantia differitasque.

DEBIL, debilis. Ennius lib. VIIII:

debil homo. ||

DOMITIONEM. Pacuvius Hermiona:

nam sólus Danais híc domitioném dedit.

Lucilius lib. XXVI:

dómitionis cúpidi imperium régis paene inmínuimus.

---

14 Luc. l. VII || 17 III, 4, 109 || 19 III, 5, 14 || 22 Sisenna Hist. IV || 24 Accius Andromeda || 26 Naevius Gymnastico IV || 28 IV, 636 || 30 Enn. Ann. IX || 1 Pacuvius Hermiona || 3 Luc. l. XXVI.

— quam tum L_1. — potest *melius* L, H_1 *pg. 17.* — *pro* exdorsua quantum potest *male cdd. Pl.:* exossata fac sient. — 15 rador *Turneb.;* sador *C.* — subbellor *id.;* subv. *cd. Dousae; Turneb.* — 16 exp. *Dousa pater;* expilor C — 18 derunc. *Bentin.;* deuntus L_1, *id. 2* deunctus; deuniatus H_1; deuncia[illegible] H_2, *G.* — 20. 21 conficisti L_1. — *Pl.:* me meamque rem — delacer. de[illegible] tuavistique opes; conf. omnis res ac rationes meas. — 22 Demolliri L_1, *Bamb.* — deruere L_1; *Lugd.; Paris. 7665; G.* — Sallustius *postea add. in L.* — 23 mu[illegible]tiones H_1. — 24 Devidos *L;* Dividus id est separatus *Bamb. m. 1.* — 25 *prop[illegible] r. m. aut scribendum cum Ribbeckio* sevorsum *aut scandendum ita:* nósq[ue] ut sorsum dívidos leto ófferas. — divides L_1, H_1; devidos L_2. — offe[illegible] *Scriverius,* offeres *C.* — 26 Nevius *C.* — cimnastico L_1; gimn. L_2, *H.* — 30. [illegible] debil *Lipsius;* debilo *v.; conf. comm. Enn. pg. 194.* — debiles L_1. — 1 D[o]mitionem *M, et ita P; cf. de re m. 419 sq.;* domutionem *cdd. rell.;* [illegible] muotionem *gl.* — Paccuvius *Bamb.* — 2 Danais *v.;* Danaps (Dalanaps C, *Bamb.* — domutionem *id.;* domit. *M.* — 4 domutionis *C (om. hoc exe[illegible] Bamb.),* domit. *M.* — pene *C.* — *cet. cf. Luc. XXVI, 34.*

DISSIGNARE, cum nota et ignominia aliquid facere. Terentius .delphis:

> flla quae ante fácta sunt
> omítto: modo quid díssignavit?

DEBLATERARE, obloqui, confingere. Lucilius lib. XXX:

> deblaterant; blennus bonu' rusticu' concinit una.

DELETILE, non quod deleatur, sed quod deleat. Varro Modio:

> si dísplicebit tám tibi latúm mare,
> parábi' tantum spúngeam delétilem.

DATATIM, id est invicem dando. Plautus Curculione:

> túm isti, qui ludúnt datatim sérvi scurrarum ín via.

Afranius Omine:

> datátim uxorem ut lúdas.

Pomponius Adelphis:

> quid flle dicit, cúm datatim in lécto tecum lúsi?

Novius Exodio:

> non lúdunt in molís pila raptím datatim vórsa?

DIVIDIA est taedium. Accius Armorum iudicio:

> huius mé dividia cógit plus quamst pár loqui.

Turpilius Epiclero:

> . . . sperabám consilia nóstra dividiaé tibi,
> cum aetás accesset, nón fore.

DVLCITAS, DVLCIDO, pro dulcitudo. Accius Tereo:

---

5 I, 2, 6 ‖ 9 Luc. l. XXX ‖ 11 Varro Modio ‖ 14 II, 3, 17 ‖ 16 Afranius mine ‖ 18 Pomponius Adelphis ‖ 20 Novius Exodio ‖ 22 Accius Armorum odicio ‖ 24 Turpilius Epiclero ‖ 27 Accius Tereo.

---

5 Dissinnare H_1; Designare *G* (*at in mrg.* disignare); *gl.* — 6 Adelfis C; *ita et v. 18.* — antehac *Ter.* — 8 homitto H_1. — dissingnavit H_2. — esignavit *Bembin.*, *quid. cdd. interpol. ap. Ter.* — 9 Depl. *Bamb.* — obliqui L. — confringere *Bamb.* — lib. XX *G.* — 10 deplaterant H_1; deblaterat *dd. ante Me.* — blennus *Iun.*; *conf. comm. Luc. 272;* plennus *L*, *G x corr.*; plenus (cplenus H_1) *H*, *pr. G.* — concinnit *pr. H.* — *f.* deblaerat blennus, bonu' rusticu' c. u. — 13 parabis t. *Iun.*; partis quantum]; para, vis quantam *Popma.* — parabi' quantam *si scripsit Varro, hominem λογράφον ab eo apparet irrisum; alterum si est eius, de se ipso videtur cutus; cf. 176* scenatilis. — 15 d. s. sc. *Pl.*; servi scurrarum (servis urarum H_1; *id. 2* servi scurarum) datatim *C.* — 16 hominem *L*, H_1; omine H_2, *G.* — 19 quid *M*; quod *C.* — dixit *Quicheratus.* — 21 *ita M*; *e.* nonne etiam servi aliquando ludunt? in molis non ludunt raptim pila datim (datim L_1) morso. — 22 est id est *Bamb.* — tedium *C*, *Bamb.* — mi L_1. — 25 consilio H_2. — 26 *f.* accresset. — 27 dulcido, pro dulcitudo ; dulcitudo, pro dulcedo *v.* — Dulcitas, dulcido *gl.*

96. 97 M.

o suavem línguae sonitum! [o] dúlcitas
conspírat animae.

Caecilius Syracusiis:

tántan huic inváit in cor dúlcitas?

Cicero de oratore lib. III: quin etiam gustatus, qui est ex omnibus maxime voluptarius quique dulcedine praeter sensus commovetur.

DISCORDITAS, pro discordia. Pacuvius || Hermiona:

quántamque ex discórditate cládem inportem fámiliae.

DELETIO. Lucilius lib. XXVIIII:

delétionem nóstri ad unum exércitus.

DEPEILASSERE ac DEARGENTASSERE et DECALAVTIC *DESPECVLASSERE*. Lucilius lib. XXVI:

dépeilassere áliqua sperans me ác deargentássere,
décallauticáre, eburno spéculo despeculássere.

DIFFLARE est flatu disturbare. Plautus:

cuius tú legiones dífflavisti spíritu.

Lucilius lib. XXVI:

párs difflatur vénto, pars autem óbrigescit frígore.

DANVNT, dant. Pacuvius Iliona:

di me étsi perdunt, támen esse adiutam éxpetunt,
quod, príu' quam intereo, spátium ulciscendí danunt.

Plautus Pseudolo:

cui sérvitutem dí danunt lenóniam.

Naevius Belli Poenici lib. IIII:

---

30 Caecilius Syracusiis || 32 III, 25, 99 || 1 Pacuvius Hermiona l. XXVIIII || 6 l. XXVI || 9 Milit. gl. I, 1, 17 || 11 Luc. l. XXVI || 13 Iliona || 16 III, 1, 1 || 18 Naev. Bell. Poen. IIII.

---

28 o *add. Iun.* — o *del. M.* — 29 conspirat *M* (*i. e.* congruit) ratum *H_2, G;* conspiritum *rell.* — 30 Cecilius *L, H;* Caelius *G.* — *L, H_1;* Siracusis *G* (*sed prius testante Schneid.* Siracusiis), *H_2.* — 3: *Me,* tantam (tanta *H_1*) *C.* — hinc *libri Merceri.* — in cor *M* (hin cor Davi *Me*); in corda in *C.* — 32 de oratore *v.;* de deorum natur *id. vitium 92 s. v.* concalfacere. — 33 dulcedine *H_1;* dulcitudine ermiona *H.* — 2 corditate *L, H.* — 5. 6 Depeil. *hic et infra M;* lassere *H_2;* Depoc. *L, H_1, G, Bamb.* — *mrg. H* quasi pecus auferre. lanticare *Iun.* — Depeculassere deargentasse. re dedauticare *gl.* — *add. Quicheratus.* — 7 depeculassere *L, H_2;* depoc. *H_1, G.* — me, *pu* — 8 decalauticare *G;* decalluticare *L_1.* — depeculassere *C;* despe *L. F. Schmidtius comm. ad Luc. l. IX pg. 12.* — 12 *fuit qui* obbrutescit. — 13 Pacubius *L_1.* — *cet. cf. 104* expetunt. — 14 pe *h. l.* — 15 spacium *(ut saepe) L_1.* — 16 Pseudulo *G.* — 18 Ponici

eám cárnem
victóribús danúnt.

Caecilius Plocio:

at é re quondamst, quándo optata nón danunt.

DEAMARE, vehementius amare. Afranius Vopisco:

voluptátem capio máximam, cruciári tua te cúlpa.
quid dé te et de illa péssime, quam déamas, promerére?

DECOLLARE, ex collo deponere. Caecilius Notho Nicasioni:

habés quidem tibi; trádidi; in tuo cóllost: decollés cave.

DEGVLASSE est gulae dedisse. Afranius Brundisina:

ímmo iamdudum áccubuisse, dégulasse opórtuit.

DELECTARE, inlicere, adtrahere. Ennius Thyeste:

sét me Apollo ipsús delectat *átque* ductat Délphicus.

Quadrigarius Annalium lib. III: Fabius || de nocte coepit hostis castra simulare obpugnare, eum [hostem] delectare, dum collega id caperet quod captabat.

DELICA, explana, indica. Accius Achille:

qua re ália ex crimine ínimicorum effúgere possis, délica.

Caecilius Obolostate:

'immo véro haec ante sólitus sum'. — 'res délicat'.

Titinius Quinto:

quíd istuc est? aut *quíd* istic sibi vult sérmo? mater, délica.

---

21 Caecilius Plocio || 23 Afranius Vopisco || 26 Caecilius Notho Nicasioni | 28 Afranius Brundisina || 30 Ennius Thyeste || 1 Quadrigarius Annal. III || 4 Accius Achille | 6 Caecilius Obolostate || 8 Titinius Quinto.

---

21 Plothio *L*, H_1; Plotio H_2; Plocio *ed. Bas.* — **22** at e re quondamst *M*; atiere quod dant H_1; patiere quod d. *rell.* — danunt, *sc.* di. — **23** Vobiso L_1. — **24** volupt. *Vrbin. 307;* volunt. *v.* — te *add.* H_2. — **25** quid *M*, qui *v.* — de te et *Scal.;* det et *cdd.* — pessime *Palmer.;* pessima *cdd.* — promere *L.* — **26** Nicasioni; *cf. Lachm. ad Lucr. I, 739.* — **27** quidem *M;* vide *v.* — **28** Brumdisini *L, H;* Brundisini *G* (Brundisinumo *pro* Brundisini immo *in G esse testatur Schneid.*); Brundisinis *Bentin.* — *sed cum maior Donati de com. pg. XVII Kl. et Festi pg. 321 auctoritas quam Prisc. pg. 879 Brundisinae adserat titulum, hunc in corruptis N. l. et hic et pg. 123 s. l.* inplicare *existimavi restituendum.* — **29** hoccubuisse *C pr.* H_2, *qui* occ.; acc. *Madvig. Adversar. II, 656; recte, nisi veteres ut* obire *pro* adire, *ita* occumbere *pro* accumbere *dixisse statueris.* — **30. 31** Theestes et *C.* — ipsus *Bothius;* ipse *cdd.* — atque *add. M.* — Delficus *C.* — **2** hostis *Guietus;* hostibus *C.* — hostem *expunxit Quicheratus; f.* eo hostem. — delatere H_1. — **3** captabat; *f.* optabat. — **4** Delica (Delicae L_1); *cf. 277* delica. — **5** alia *cdd. pg. 277;* aliae *h. l.* — **6** obolostate *cdd. 277;* obolio istate *hic.* — **7** *cf. comm. in eundem v. pg. 277.* — vere H_1. — haec sol ante solitum sum *L.* — **8** in Quinto *cdd. 277;* libro (lib.) quinto *hic.* — **9** quid istic *cdd. 277,* istic *h. l.*

DEVORARE, absumere, eripere. Accius Aeneadis:

pátrio exemplo ut mé dicabo aeque ánimam devoro hóstibus.

DIGNET, dignos putet. Pacuvius Iliona:

quis deós infernos, quíbu' caelestis, dígnet decorare hóstiis?

DEBILITER, debilitate. Pacuvius:

miserét me; lacrimis língua debilitér stupet.

DEMAGIS, valde [demagis]. Lucilius lib. XVI:

rex Cotus ille duo hos ventos, eurum atque aquilonem,
novisse aiebat *se* solos demagis; istos
ex nimbo austellos nec nosse nec esse putare.

DIV, pro die: unde et interdiu dicitur. Titinius Fullonibus:

nec nóctu nec diú licet fullónibus quiéscant.

Plautus Mercatore:

noctuque et diu ut viro subdola sis.

idem [in] Aulularia:

nec nóctu nec diú quietus úmquam eram: nunc dórmiam.

DVBITATIM, dubitanter. Caelius Annalium lib. III: imperator

---

10 Accius Aeneadis ‖ 12 Pacuvius Iliona ‖ 14 Pacuvius ‖ 16 Luc. l. XVI ‖ 20 Titinius Fullonibus ‖ 22 Plautus Casina IV, 4, 5; sed cf. comm. ‖ 24 Plautus Aulularia ‖ 26 Caelius Annal. III.

---

10 Dev., ads. *gl.* — 11 patrio L_1 *in ras.* — ut — aeque *M;* et — atque *v.* — devoro *pro* devovero. — 12 *cf. 281* dignatus; *286* dignatus. — 13 quis cael. *Bothius; f. recte.* — hostis *C; corr. Iun.* — 16. 17 Demagis valde [demagis] *M;* Dem. valde magis *v.* — XVI: rex; X uirex *L*, H_1. — 17. 18. 19 *tandem hos versus licuit expedire, qui in editione Lucilii nondum erant absoluti. Cotus quippe, hiemalis terrae rex, tantum dicebat se nosse ventos* ... *maxime flantes; austrum, qui rarus et invalidus in Thracam veniret, nosse se negabat.* — duo *Salmas.;* duos (*seq.* hos) *C.* — eurum *M;* austrum *v.* — 'in aliis scriptum repperi: novisse aiebat se solos' *Bentinus;* novissime aleb... (aiebat H_2, *G*) solos *C.* — solos se *Salmas.* — demagis, σφοδρῶς, ... *Philoxeni; Paulus 71* demagis pro minus; *ubi tamen docti* 'nimis'. *N.* ... *post* demagis *voluit interpunctum, potestque id videri factum ut* derepente. — ... *an negantis vel adversantis potius sit adv. scribendumque cum ed. Turic.* novi... aiebat solos, sed d. i., *amplius quaerendum.* — demagis *per* ceterum ... *comparato Hispanorum* demas *Buechelerus m. Rhen. XXXVII, 524.* — 19 ... seneces putare *L.* — 20 interduo H_1. — 22 Mercatore. *sequitur v. Casin...* *excidisse v. Mercatoris 862* non concedam neque quiescam cusquam noctu neque dius (diu *Bothius et, si usus est hoc exemplo, Nonius*) *scite coni. Buechelerus* ... *Rhen. XV, 440. illud potest dubitari, Noniine an librariorum neglegentia* ... *peccatum.* — 23 nec diu H_1. — subdolola H_1. — 24 idem *add.* L_2. — ... *f. haec in fine Aululariae, qui intercidit, fuere.* — eram H_1; eam *rell.* — ... Caecilius *H; Flor.* — Annalium *Iun.;* Annalis *cdd.* — lib. IIII *Bamb., Mont...* *pess.* — necclamat G_1, conclamant *Bamb.; Paris. 7665; 6.* — velites; velites *Ald.;* avelitatis *cdd.* — a sinistro *Quicheratus* (*cf.* avelitatis); sinistro *C;* in inisstro *Bamb.; nisi error subest Halmii* (inistro *Lugd.*); inis...

conclamat de medio, velites a sinistro cornu removeantur, Gallis non dubitatim inmittantur. — Sisenna Historiarum lib. IIII: quod hostem non dubitatim cum pluteis ac scalis iter ‖ facere cernebat.

DISCEDERE, hiare, dividi, distendi. M. Tullius de officiis lib. III: hinc ille Gyges inducitur a Platone. qui cum terra discessisset magnis quibusdam imbribus. — Sisenna Historiarum lib. IIII: armati, dextera ducti, *magis* magisque in latitudinem discedunt.

DELEGARI veteres discedere posuerunt vel dispertiri. Plautus Amphitryone:

> sicuí favitores délegatos víderint.

DEPSERE [a graeco magis significantiam vel originem trahit. Homerus Odyssia:

> δεψήσας κηρὸν μελιηδέα].

Varro Mysteriis: sed tibi fortasse alius molit et depsit.

DOLITVM, quod dolatum usu dicitur, [quod] est [per caelum] vel abrasum vel effossum. Varro Agathone:

> numnám celatus ín manu dextrá scyphus,
> caeló dolitus, ártem ostentat Méntoris?

---

28 Sisenna Hist. IV ‖ 4 III, 9, 38 ‖ 5 Sisenna Hist. IV ‖ 9 prol. 67 ‖ 12 XII, 48 ‖ 14 Varro Mysteriis ‖ 16 Varro Agathone.

Paris. *7666* (avelitati sinistro *Paris. 7665; Montepess.*). — *ad pugnam Se-*[…] *haec referenda coll. Liv. XXVII, 48 scite suspicatur Petrus.* — 28 […] quarto *H.* — *om. hoc exempl. Bamb.* — 1 honestem H_1. — 3 Discere […]*b.* — M. Tull.; *cf. 330* inducere. — 4 giges; e *cum ras. m. 2 fact. ex* […] *H;* gygyes L_1. — 5 discesset H_1. — inbribus L_1. — 6 magis magisque […]*tus;* magisque *C.* — 8 Delegari — dispertiri *Quicheratus;* Delegare — […]pertire *cdd.* — Amfitreone *L;* Amrione H_1; Amfitrione L_2, H_2; Amfitryone […] *Bas.* — 10 sicui *Plaut.;* cui *cdd.* — *ab illo* cui *usque ad finem paginae,* […] *est usque ad* cruribus *in l.* descobinatis, *omnia in rasura scr.* L_1. — fa-[…]tores H_1; fautores *rell.; cd. B. ap. Pl.* — delegatos *Pl.;* delegatores *C.* — […] 12. 13 *cf. pg. 39* condepsere. — Depserere H_1. — *om. h. l. gl.* — *illa* […] graeco — *μελιηδέα, ut ex pg. 39 huc translata, secl. M.* — Omerus L_1, […]*b.* — Odissia *L, H;* Odyssia *ed. Bas.;* Odyssa *Bamb.* — *iam L* λδεπcηcα […]*μεαιηλεα*, *G habet* αδεπcηcαc, H_2 λδεπcηcαc (*prius* λλεπηcα); *rell.* […]*iusque cd. et Bamb. dittographias afferre non est tanti.* — 14 Myst. H_2; […] *rell.* — alius *add.* L_2. — 15 Delitum *Bamb.; gl.* — quod *secl. M.* — […] c. *Passerat.; secl. M;* percaesum *v.* — *fraudi fuisse quod errore ap.* […] *scriptum esset* dolitus *pro* politus *statuere Dubnerus in actis Athenaei Gallici 1855 pg. 107; Madvigius Advers. II, 656; vix recte, cum a Varrone* […] *rudi arte factum appareat irrideri; cf. Priap. 10, 4.* — 16 Varro; *436* celare et caelare. — 17 umnam H_1; numquam *G.* — caelatus *L, H;* […] *Non. 436.* — scifus *C.* — 18 celo *C.*

[Cicero dolatum Academicorum lib. IIII: non enim est e saxo sculptus aut e robore dolatus.]

DENTHARPAGAS, quas Graeci ὀδοντάγρας vocant, latine voluit appellari Varro Quinquatribus:

hic fórcipes bipénsiles, denthárpagae.

DESCOBINATIS, sauciis et abrasis et desectis. Varro Meleagris: sin autem delectationis causa venamini, quanto satius est salvis cruribus in circo spectare quam his descobinatis in silva cursare!

DESVBVLARE, perfodere†. Varro Sesquulixe: unam enim viam Senona moenisse duce virtute: hanc esse nobilem; alteram Carneadem desubulasse, bona corporis secutum. ||

DORMITIO. Varro Sexagesi:

o stúlta nostri péctoris dormítio vigilábilis!

et alio loco idem: quid mihi somno, si dormitio tollitur?

DISSENTANEVM, discors et dissentiens, ut consentaneum contra. Nigidius: eum locum facit dissentaneum.

DECIDVA quae decidant, ut occidua quae occidant. Laberius in * * *

---

19 II, 31, 101 || 22 Varro Quinquatribus || 24 Varro Meleagris || 27 Varro Sesquulixe || 1 Varro Sexagesi || 3 Varro (in saturis, ut vid.) || 5 Nigidius || 6 Laberius.

---

19. 20 Cicero — dol.; *haec ab interpol. vid. adiecta.* — e xaso *G.* — sculptus aut *Cic.;* aut cultus *cdd.* — e robore; ebore *cdd. Cic.* — **21** Dentarpagas *C, non Bamb.* — *οδοντατρας L, H, Bamb.* — harpa *(non ut lemma)* forceps *gl.; cf. et comment. in 120* hallec. — **23** *ita M; trim. graecanicus.* — hic bipensile (bipins. *L_1; Bamb.*) *C;* bipensiles *Iun.* — forcipes *id.;* forcipen *C;* forcipem *Bamb.* — denthaspagae *H_1;* dentarpagae *H_2, G;* dentbarpage *Bamb.* — bipénsiles hic fórcipes denthárpagae *Guietus.* — *male Buechelerus:* hic bipennis, ille (*debebat certe esse* huic bipennis, illei); *nam bipennibus hic nullus locus.* bipensilis *ut ap. Auson. Epigr. 79, 7 ed. Schenkl.* trifissilis. — **24** sacciis *H_1; id. 2* saucciis; saucius *Bamb.* — **25** delectationes *L_1.* — **26** spectare *H_1* (*in mrg. add. m. 2* ex); expectare *rell. cum Bamb.* — curare *C;* currere *Iun.;* cursare *Volberius.* — **27** Desuberrare *Bamb.;* Desublare *gl.;* desabulare *Scal.* — desubulare *a subula ductum.* — pertodere *prius L;* pertundere *gl.* — *illud* perfodere *parum apte delectum. melius pro* poliendo *poni dicit Oehlerus; cf. 66 l.* politiones. — sesqueul. *C.* — unam enim viam *Popma* (unam viam *Iun.*); unam veniam *C.* — **28** Zenona (Senona *M*) moenisse (molivisse *Roeperus*) *Lips.;* esse nonamovisse (*post* movi *ras. H*) *C.* — **29** bonam *L, H.* — bona corporis; *ita perperam a Varrone reddita, quae Carn.* τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν *dixit; cf. doctorum commenta ad Cic. de fin. II, 12, 35; V, 7, 20.* — **1** Varro; *cf. 158* puellos; *ubi locus plenior. minus bene propter r. m. hoc frgm. octonariis iambicis contineri putant v.* — **2** o *om. Bamb.* — peccatoris *Bamb.* — vigilabis *cdd. h. l.* — *illud* vigilabilis *obscurum.* — **3** id est *L_1, Bamb.* — *ad saturas recte sequentia rettulere docti.* — *f.* somnum. — **4. 5** dissentanium *bis L_1.* — **6** dec. *Quicheratus;* cadant *cdd.* — occididua *H_1.* — **7** *lacunae signum add. M;* sin *L_1.*

autúmno ubi caurus áffatim decídua folia pándit.

DVOVICESIMO, ita ut duodecimo. Varro Humanarum rerum lib. XVI: mortuus est anno duovicesimo; rex fuit annos XXI. — Cato in quarto Originum: deinde duovicesimo anno post dimissum bellum, quod quattuor et viginti annos fuit, Carthaginiensis sextum de foedere decessere.

DIVRNARE, honestum verbum pro diu vivere, ut aput veterem prudentem auctoritatis incognitae: 'neque optumum quemquam inter nos sinunt diurnare.'

DVRITVDO, pro duritia. Cato in Veturium: 'qui illius', inquit, 'inpudentiam [qui] norat et duritudinem'.

DELICIA, numero singulari; quod aut rarum est aut singulare. Plautus:

méa voluptas, méa delicia.

DIRITAS. M. Tullius de senectute: in altero diritas.

DERISSISSIMVM. Varro Bimarco:

scéna quem seném latina vídit derisíssimum.

DIIS, diutinis ac iugibus. Varro Ὄνος λύρας:

---

9 Varro Rer. hum. XVI ‖ 11 Cato Orig. IV ‖ 15 Q. Claud. I; cf. comm. ‖ 17 Cato in Veturium ‖ 20 Poen. I, 2, 152 ‖ 22 18, 65 ‖ 23 Varro Bimarco ‖ 25 Varro Ὄνος λύρας.

---

8 autumno *Ribbeckius* (in aut. *Bothius*); altum non *H, G;* alium non *L.* — caurus (*pro quo cdd. saepius* carus) *Ribbeckius;* caput *cdd.* — affatim *M;* a foliis (a folis L_1) *C.* — 9 *cf. Gell. V, 4; ex cuius loco sub finem mutilo omnia a N. petita recte statuit Hertzius.* — Duovicesimo *Iun. hic et infra;* Duodevicesimo *ubique cdd. Non.; ap. Gell.* duodevicesimo *cdd. in lemm.; alias* duoetvicesimo; duoetvicesimo *male Me; cf. Hertz.* l. m. — *potius* Rer. human. — 10 *illa* rex — XXI *Hertz. non Varronis, sed Iulii Pauli, quem adfert Gellius, putat.* — 12 *post* bellum sed *eras. in G.* — Carthaginenses *Flor., G.* — 13 federe *G, L, prius Flor.;* fodere, *supra* o *scr.* e, *H.* — decessere *Me e Gell. X, 1, 10;* decernere *cdd.; f.* decleinare. — 14 *cf. Gell. XVII, 2, 16; ubi legend.:* nam in hoc. — vivere *Gell.;* videre *cdd.* — aput L_1, apud *rell.* — ap. v. pr.; *Gellium dicit N, cum seq. sint ex. Q. Claudii l. I.* — 15. 16 quemquam *etiam Gell.;* quemque *ed. a. 1476.* — inter nos sinunt *Gell.;* in suos solent (salent *Bamb.*) *cdd.* — diurnare *si scripsit Cl., ac non* diuturnare, *fortasse pro* incolumem esse *voluit dictum. cf. quae praec. ap. G.* — 17. 18 *cf. Gell. XVII, 2, 20, ubi* in L. V. — inquit *Catonis esse putavit N.* — impudentiam *Gell.;* inprudentiam (impr. L_2, *H, G*) *C.* — norat *Gell.;* qui norat *C;* quia norat *Rothius contra artis leges.* — 19 *cf. Gell. XIX, 8, 6.* — Deliciam *cdd.;* Dilatia *gl.* — 21 dilicia L_1. — 22 *cf. 30 num.* — Duritas L_1. — 23 Dirissississimum *L,* H_2, *G; Montepess.;* Disriss. H_1. Dirissimum *mrg. G, Bamb.;* Dirissimum, severum *mrg. H; gl.* — uimarco *l. praet.* H_1. — 24 senem, *scil.* Pappum. — derisississimum L_1; dirisississimum L_2, H_2, *G;* disrisississimum H_1; dirissimum *Bamb.* — 25 diutinis ac iug.; *n. N.*

100. 101 M.

divúm lyram qua móbilem sol hármoge
quadám gubernans mótibus díis veget. ||

DICTERIA. Varro Ὄνος λύρας:

neque órthophallicum áttulit psaltérium,
quibús sonant in Graécia dictéria.

DISPALARI est separari. Sisenna Historiarum lib. III: disp ab signis, digressi omnes ac dissipati. — idem: tanto plures pa dispalantur.

DILORICARE dictum est scindere. Cicero de oratore lib qui in causa peroranda non dubitavit excitare reum consul et eius diloricare tunicam et iudicibus cicatricem adversam imperatoris ostendere.

DIVITIOR. Cicero de oratore lib. III: inde ille licenti divitior fluxit dithyrambos.

DETVRBARE, deicere, demovere. Sallustius lib. II: moe deturbat. — Vergilius lib. V:

puppi deturbat ab alta;

et lib. VI:

inde alias animas, quae per iuga longa sedebant,
deturbat.

DIVIDAE, ut dissensiones. Accius Phoenisis:

ne horum dívidae [et] discórdiae
díssipent, [et] distúrbent tantas ét tam opimas cívium
dítias.

---

1 Varro Ὄνος λύρας || 4 Sisenna Hist. III || 5 Sisenna || 7 II, 28, 12 III, 48, 185 || 13 Sallustius lib. II || 14 V, 175 || 16 VI, 411 || 19 Accius Phoe

---

26. *cf. p. 183* veget. — d. l. qua m. s. h.; *ita M; cdd. l. utroqu ordine:* q. m. d. l. s. h. — lyras *h. l. id.* — qua *Scal.; f.* quom; quam c *utroque, exc. quod hic* quem *L*, H_1. — nobilem H_1. — harmoge *Ba* ermoge *cdd. h. l.;* aroge *183.* — **27** viget *id. hic.* — **2** quam mobilem *C, Bamb.* — orthophallicum *Iun.;* orhopsalticium *C, Bamb.* — orthophall *active positum.* — attuli *Buechelerus; cf. 176* suscitabulum; *372* produce **4** *ita Quicheratus;* Dispalare (Disparare *Bamb.*) est separare *cdd.* — *n. N.* discipati H_1. — **7** Dilodic. L_1; Dilordic. H_1. — **9** dilodicari *Cic. cd. Abrinc* — cicatrices adversas *melius cdd. Cic.* — adhersam H_1. — **11** *non vi scribendum* ditior; *cf. 95* divitant. — lib. IIII *L; Bamb.; prius H.* — **12** H_1. — dithyrambos (dithirambos *L, H*); dithyrambus *ap. Cic.* — **18** me L_1. — **17. 18** sedebat deturbant L_1. — **19** Divitiae *prius H.* — dissen L_1, H_1, *gl.* — foenisis *L, H, Bamb.;* foenissis *G.* — **20** neorum L_1; *B* ne eorum *Scal.* — dividae discordiae *M, ita quidem, ut illud divida adiectivum;* dividae et discordiae *C, Bamb.;* dividiae et discordiae *v.;* div discordiae *minus eleganter propter r. m. Fleckeisenus.* — **21** et dist. (ent) *cdd.; del.* et *Scal.* — et tam opimas *cd. Fabri, Lips., al.;* et iam op *C, Bamb.* — quivium *Bamb.* — **22** *ita M;* divitias *cdd.*

DEINTEGRARE, deminuere. **DEIVGARE**, deiungere, separare, disciare. **DENASCI**, decrescere. Caecilius:

nómen vergínis, nisi mirumst, deíntegravit.

Pacuvius Chryse:

pérque nostram régiam
unánimitatem, quám memoria déiugat.

Cassius Hemina Annalium lib. II: quae nata sunt, ea omnia nasci aiunt.

INCIPIT PER E LITTERAM.

ELVRESCAT. Varro Prometheo libero:

átque exsanguibús dolore ⟂ eluréscát colos. ||

EVALLAVERO dictum excludam et quasi extra vallum mittam. [Tit]inius Prilia:

quam égo hodie extorrem hác domo
fáciam pilatrícem palli púlchreque evallávero.

Varro Epitaphionibus, περὶ τάφων:

donéc foras nos íntus evalláverunt.

---

24 Caecilius ‖ 26 Pacuvius Chryse ‖ 29 Cassius Hemina II ‖ 32 Varro [Pr]ometheo ‖ 2 Titinius Prilia ‖ 5 Varro Epitaphionibus.

23—30 *tria lemmata, item tria exempla in unum conflata; quae in ordi[ne]m redacta ap. Iun. et Me auctore Bentino, qui dicit se in codicibus in[ve]nisse.* — *l.* deiug. *om. gl.*; denasci *om. gl.*, *Bamb.* — 23 deminuere *Bamb.*; L_1; [di]m. *ed. Bas.*; dimm. *H*, L_2. — 25 verginis *L*, H_2; virginis *v.* — novem [ve]rgines *Me, ingeniose, sed, ut puto, frustra. quod si scripsit ita Titin., [ba]cchiacus tetram. est instituendus:* novem vergines, ni mirumst, deintegravit. — 26 *cf. 142* memoria. — Crise *L, H.* — 27 regiam *Vossius*; egregiam *Ium.* — 28 unianimitatem *L, H.* — immemoria *Vossius; vix recte, si priora [ins]pexeris. cf. comm. in pg. 142.* — 29 Annalium lib. II; lib. *vel* libro II [an]nali *C* (Annalium *Petrus*). — et omnia H_1. — 32 Elurescat *M*; Eiurescat *L, Bamb.*; Evirescat *H, G*; *v.* — Eiurescat (evirescat *mrg. H*), pallescat *L, mrg. H.* — Prometeo L_1. — libero *Oehlerus*; lib. XV *C*; *om.* XV *Bamb.* — 33 exsanguinibus *Bamb.*, L_2, H_1; exsanguibus *proleptice.* — dolere H_1. *post* dolore *ut puta* faxo *potest suppleri.* — elurescat *M*; eiurescat *L*; *[Lu]gd.*; evir. *G, H.* — 1 Evallavero *Quicheratus* (Evallaro *Me*; *cf. infra*); Evallare [e]vallere L_1, H_1) *cdd.* — 2 pilia *prius L*, H_1. — 3. 4 quam *Bothius*; qua — extorram L_1. — hac *Bothius*, hanc *C*; — palli; pallii *Lips.*; pallae *[O]ehlerus*; pulchreque evallavero *M* (pulchre evallavero *Bothius*; evallavero *[ci]s Lips.*); palia evallavito pulchre *C.* — *numeros disposuit Quicheratus. ingeniose Hermannus:* qua égo hodie extorram hánc domo actam píla[tri]cem pállium | évallaro púlchre; *quod nescio an sit praeferendum, ut [ta]men reponatur* quam — hac. — 5 *ita Oehlerus*; επιταφιονιβουϲ (*cf. similem [er]rorem 65 s. v.* promicare) *C.* — περι ταφιον *C exc. quod H hic, ut supra, [ha]beat α.* — 6 intus; *i. e.* ex domo. — evallaverint *v. d. in ed. Basil.*

102 M.

EXCANTARE significat excitare. Plautus Bacchidibus:

nam, crédo, cuivis éxcantare cór potest.

Lucilius Satyrarum lib. II:

quaeso nunc Aemilium atque precando
exigo et excanto.

Varro Eumenidibus: ubi vident se cantando ex ara excantare non posse, deripere incipiunt.

EXTVNDERE est extorquere vel invenire. Afranius Epistula:

itaque ádeo extundo, exfício; mandatúr mihi
custódiendus.

Vergilius Georgicon lib. I:

ut varias usus meditando extunderet artis
paulatim.

EXCVLPERE est extorquere. Plautus Cistellaria:

in quaéstione víx exculpsi ut díceret.

Lucilius Satyrarum lib. II:

nunc Nomentani quae ex testibus ipse rogando
exculpo, ecdicam.

idem VII:

esuriente leoni ex ore exculpere praedam.

E REGIONE positum est ex adverso. Cicero Academicorum lib. IIII: nec ego non ita. vos etiam dicitis esse e regione nobis, in contraria parte terrae, qui adversis vestigiis stent ad nostra vestigia?

---

7 Plautus Bacchidibus ‖ 9 Luc. l. II ‖ 12 Varro Eumenidibus ‖ 14 Afranius Epistula ‖ 17 I, 133 ‖ 20 II, 2, 6 ‖ 22 Luc. l. II ‖ 25 l. VII ‖ 27 II, 39, 123.

---

7 excitare *M*; excludere, *quod ex superiore lemmate videtur irrep*[…] *v.*; *gl.*; Exantare, excludere, subripere; *cf. Varronis locum.* — Plaut.; […] *Serv. in bucol. 8, 71.* — Baccidibus *L*, II_2. — 8 nam tu quidem cui[…] excantare cor facile potes *Serv. l. m.*; *inde Ritschelius:* nám tu qui[…] (equidem *Abrahamus hebdomadariis philologicis a. 1885 pg. 271; Goets*[…] credo, éxcantare cuívis facile cór potes. — 10. 11 *ita M* (*vel* quaeque […] nunc); quae ego nunc Aemilio praecanto atque exigo (exigo no Hs_1; ex[…] Ho_1) et excanto *C.* — 13 diripere H_1. — 14 Epistola *C pr.* L_1. — 15 […] ficio; *ita L*; ex officio *H, G*; *ac potius videtur reponendum* ecficio. — […] datur *M*; datur *v.* — 18 varios *G.* — artes H_1. — 21 questione *L, H*. […] ut *pro* vix *L.* — 23 nunc Nomentani quae *Scal.*; nunc nomen iamque […] — 24 ecdicam *M*, haec dicam *v.* (edicam *Iun.*). — 25 idem VII *M*; i[…] uti *cdd.* — 26 esuriente *docti ap. Me*; esurienti ex ore leoni exc. pr. D[…] *pater.* — *cet. hoc frgm. iungendum cum illo quod leg. 457 s. l.* catuli […] *monuimus.* — 27 E rigione *G (ita et infra).* — 28 nec; neque *cdd.* Ci[…] non ita. vos etiam dicitis; *cdd. Cic.:* non enim etiam dicitis *vel* n. enim *vel* nonne etiam dicitis. — 29 e contrar. p. terrae *cdd. Ciceronis.* *male* *verba a nonnullis pro glosemate habita, quibus omnino opus ad explica*[…]

EXORBEBO pro exhauriam. Plautus Epidico:

iam ego mé convortam in irúdinem adque horum éxorbebo sánguinem.

Turpilius Leucadia:

iam ego istám tibi
trístitiam exorbébo.

EGVRGITEM exauriam significat. Plautus || Epidico:

átque *argentum* egúrgitem domo prórsum?

EXPAPILLATO brachio, quasi usque ad papillam renudato. Plautus Milite glorioso:

íd conexum in úmero laevo, écpapillato bráchio.

Exos dicitur sine osse. Lucretius lib. III:

exos et exsanguis tumidos perfluctuat artus.

EXTRARIVM, quasi alienum. Afranius Suspecta:

ut me ésse in hac re dúcat abs te extrárium.

ERRABVNDVS, pro errans. Vergilius:

siqua forte ferant oculis sese obvia nostris
errabunda bovis vestigia.

EXCANDESCENTIA. Cicero Tusculanarum lib. IIII: lubidini ira, excandescentia, odium, inimicitiae, discordia. — idem [in] eodem: excandescentia autem est ira nascens et sine modo aestuans.

---

31 II, 2, 4 ‖ 33 Turpilius Leucadia ‖ 1 IV, 2, 12 ‖ 4 IV, 4, 44 ‖ 6 III, 721 ‖ 8 Afranius Suspecta ‖ 10 Bucol. 6, 57 ‖ 13 IIII, 7, 16 ‖ 14 IV, 9, 21.

---

illud e regione. — quia H_1. — st. ad n. *Me;* stent contra nostra *cdd. Cic.;* stent ad (stenad H_1) contra *C.* — *f.* adstent contra nostra. — **31** Exsorboero *Bamb.;* Exibebo, *ut vid.*, L_1. — exhauriam *Quicheratus;* exorbeam L_2, *H, G;* exsorbebeam L_1*;* exsorbeam *Lugd.;* Exsorbebo, exsorbeam *gl.* — *f. scribend.* exorbam; *nam saepius talia quae ad coniugandi potius vel declinandi modos pertineant in hoc capite referuntur.* — Plautus; *cf. pg. 479 l.* exugebo. — **32** erundinem *libri 479.* — urundine L_1*;* irundines L_2, *G;* urundinem Hs_1*;* irudinem Hs_2*;* urundinis Ho_1*;* hirudines Ho_2*; in quo utique* h *videtur falsum.* — atque *H, G.* — eorum *cdd. 479.* — exurbebo L_1. — exugebo *cdd. 479.* — **1** exhauriam *H, G, Bamb. ex corr., non gl.* — **2** atque argent. egurgitem *cdd. Pl.* — *pro* domo, *quod corruptum,* omne *Guietus.* — **3** *n. N.; res tamen nondum expedita: cf. Fest. pg. 79* expapillato; *item 83* effafilatum; *Caesar. pg. 65.* — **5** in num. levo *C.* — ecpapillato *M;* et pap. *L;* expap. *H, G.* — *cet. cf. Ritschel. ad Pl. v.* — **7** arcus L_1. — **8** Extranium *gl.; f. recte.* — **9** acre H_1. — **10** Errabundus properans *L.* — Verg.; *cf. 265* claudere. — **11. 12** opvia H_1. — nostri serabunda L_1. — **13** Excadescentia L_1*;* Excandiscentia, iracundia frequencia (*l.* frequens *gl.*) — Thusculanorum L_1. — lubidini *Cic.;* ludisne *cdd.* — irae L_1. — excadiscentia L_1. — **14** inimititiae *L,* H_1*;* inimiticiae *Bamb.;* inimicitia *recte apud Cic.* — in eod. *C;* eod. *Bamb.* — **15** est; (ut) sit *Cic.* — *puto* ira subito nascens. — aestuans *M;* existens (exs. L_1) *C.* — i. n. et m. existens *cdd. Cic.*

EMVNGERE, sine labore tollere. Terentius Phormione:

émunxi argentó senem.

EFFVTIRE, commenticia dicere. Terentius Phormione:

ne vos fórte inprudentés *foris*
effútiretis.

Cicero Tusculanarum lib. V: nec haec sic agit ut ex tempore quasi effutire videatur. — Lucretius:

multa licet simili ratione effutiat ore.

ELEVIT, maculavit. Lucilius lib. XXVI:

si hic vestímenta elevít luto,
ádeo risum mágnum inprudens ác cacinum súbicit.

ELOVIEM, purgationem. Lucilius lib. XXVI:

út *si* eloviem fácere per ventrém velis. ||

EXPONERE, pro exempla boni ostentare. Cicero Academicorum lib. II: frangere avaritiam, scelera poenire, vitam suam exponere ad imitandum iuventuti.

EXPETVNT, pro volunt. Pacuvius Iliona:

di me étsi perdunt, támen esse adiutam éxpetunt,
cum príu' quam intereo spátium ulciscendí danunt.

EXPALPARE, elicere. Plautus Poenulo:

'quíd faciam?' — 'exorá, blandire, expálpa.'

Pomponius Collegio:

síquid expalpáre possim ab íllo.

---

16 IV, 4, 1 ‖ 18 V, 1, 18 ‖ 21 V, 31, 88 | 22 V, 910 ‖ 24 Luc. l. XXVI ‖ 27 l. XXVI ‖ 1 Cicero Acad. II ‖ 4 Pacuvius Iliona ‖ 7 I, 2, 144 ‖ 9 Pomponius Collegio.

---

16 Emungere *H* (*m. 2* Emulgere, *sed rurs. corr.*); *Bamb.*; *gl.*; Emulgere *rell.* — Em. per fallaciam (falaciam *gl.*) tollere (circumvenisse *add. gl.*) *gl.*, *mrg. H.* — T. form. *cdd. hic et 18.* — *cet. cf. 36* emungi. — **17** emunexi (*pro* emuncxi) H_1. — **18** comm. *M;* cum (com *H*) mendacio (mendatio *L*, H_1, *Bamb.*) *cdd.*(Eff. vana d. *gl.*) — **19** ne *et* f. *om. C.* — **21** in temp. L_1. — **22** effuttire L_2, H_2. — **23** maulta H_1, mata *rell.* — dicet H_1. — similis *cdd.* — ratiore *L, H.* — **24** Elevavit H_1; Elevit, perleniit (*l.* perlevit), polluit *gl.*; *mrg. H.* — XXVI *Scal.*; VI *cdd.* — **25** sibi *pro* si hic H_1. — elovit (*pro* eluvit) *prius M.* — **26** adeo *M;* ab eo *v.* — inprudens ac cacinum *M;* ad (ac *Me*) chacinum (*ita* L_1; *id. 2* chacinnum; cacinnum *prius H;* cachinnum *H ex corr.*; G_1; *id. 2* chachinnum) inpr. (impr. L_2, *H*) *C.* — **27** Eloviem (*pro* Eluviem) *M;* Eleviem *C; gl.; ita ipse, ut puto, N;* Elevem *Bamb.* — Luc.; *cf. 38* expirare. — **28** si *om. h. l. cdd.* — eloviem *M;* eleviem *cdd. h. l.;* eluviem *38.* — per ventum *cdd. hic.* — **1** *n. N.* exemplo *G.* — academicis (ach. H_1) *C.* — **2** scelerato H_1. — poenire *Guietus* (*f.* punire); ponire L_1; ponere *rell.* — **3** mitandum L_1. — **4** Pac.; *cf. 97* danunt. — **5** dii *C.* — ad uitam H_1. — **6** cum *melius h. l. C;* quod *pg. 97.* — spacium L_1. — **8** exhora *L, prius H.* — exblandire *bene Goetz.* — palpa *Ambros.*

Plautus Vidularia:

num sérvus argentum á patre expalpábitur?

EXPERGO, pro expergefacio. Accius Antigona:

heús, vigilés, properáte, expérgite!
péctora tárda sopóre, exsúrgite!

Santra Nuntiis Bacchiis:

extemplo éxcita evadít quie
genetríx et omnis vócis expergít sono.

EXTRABVNT, pro exibunt. Afranius Auctione:

simul límen intrabo, ílli extrabunt ílico.

EFFLICTIM, vehementer. Plautus Poenulo:

earum híc adulescens álteram efflictím perit.

Pomponius Dotata:

scío pol te illam amáre efflictim.

Laberius Belonistria:

domina nóstra privignúm suum
ámat efflictim.

EXPVLSIM, dictum a frequenti pulsu. Varro Serapi: reite *te* purgatum scito, quom videbis Romae in foro ante lanienas pueros pila expulsim ludere. — Nigidius Conmentariorum *grammaticorum* lib. XX: cuiusmodi genus adverbiorum, a verbis [motu] quod venit, ut expulsim, cursim.

---

11 Plautus Vidularia ‖ 13 Accius Antigona ‖ 16 Santra Nuntiis Bacchiis ‖ 19 Afranius Auctione ‖ 21 prol. 96 ‖ 23 Pomponius Dotata ‖ 25 Laberius Belonistria ‖ 28 Varro Serapi ‖ 30 Nigidius Comment. gramm. lib. XX.

---

11 Pl.; *cf. 476* expalpabitur. — **12** num *M;* nunc *cdd. h. l.; om. 476.* — expalbabitur *H, prius L.* — **15** sopere *H.* — exsursgite L_1; exurgite *id. 2.* — **16** Santra *Bentin.;* Satra *C.* — Bacchis *cdd.; cf. comm. ad 78* bacchari. — **17** exemplo L_1; H_2; *G.* — excita evadit *Pontanus;* excit evadit *C;* excitae vadit *iam ed. a. 1476.* — quie *M;* qua *C.* — *ita ap. Laevium:* complexa somno corpora operiuntur ac suavi quie dicantur. — **20** illico L_1. — **22** adolescens H_1. — **25** Bel. *Iun. Adv. VI, 10;* Bell. *C.* — **28** Serapi: reite *M* (Serapi: recte *Iun.*); sera parecte *L, G;* sera perrectae H_1; *id. 2* sera parectae. — *ex compendio male intellecto eius quod est* Serrano περὶ ἀρχαιρεσιῶν *ortum illud suspicatur Quicheratus* (Serano: recte *Merklinus*). — te *add. Riesius.* — **29** quom *Riesius;* quum *Iun.;* quam *cdd.* — lanienas *Turneb.;* ianienas *C* (ante ianuas *Laurenbergius;* ante Iani aedes *v. d. ap. Quicheratum;* ante Iani ad pueros *Iun.*). — ante lan. — ludere; *h. e.:* quando in foro R. nulla erit frequentia hominum. — **30** Commentariorum *Quicheratus;* Conmento L_1, *ed. Bas.;* Commento L_2, *H.* — gramm. *add. M.* — **31** a verbis *Me;* adverbii *C* (i *alterum f. m. 2 add. in L*). — motu *quod ex illo* modi videtur ortum *secl. M;* a verbis motus *male Me, qui significari putat sic verba transitiva.* — quod venit *Me;* quae venit *C.*

ELVVIO, corruptus et morbifer aeris tractus. ‖ M. Tullius de officiis lib. II: qui collectis ceteris causis eluvionis, pestilentiae, vastitatis.

EXHIBERI, inferri. M. Tullius de officiis lib. III: quod cum audivisset adulescens filius negotium exhiberi patri.

ECVLEOS diminutivum ab equis M. Tullius in Hortensio dici voluit: 'ut igitur domitores equorum non verbera solum adhibent ad domandum, sed cibum etiam saepe subtrahunt, *ut* fame debilitetur eculeorum nimis effrenata vis'. — Varro Eumenidibus: neque furentem eculeum Damacrianum† insanus equiso ex hibus morbi fluctibus educat umquam. — Pomponius Decuma Fullonis:

> ét ubi insilui in cóculeatum ecúleum, ibi tolútim tortor.

EMANCVPATVM, submissum, deditum. M. Tullius de senectute: ita nimirum senectus honesta est, si se ipsa defendit, si ius suum retinet, si nemini emancipata est, si usque ad ultimum spiritum dominatur in suos.

EXIVRARE, ut DEIVRARE, id est valde iurare, et deamare. Plautus Amphitryone:

> exiúravisti té mihi dixe pér iocum.

EXORNARE, ornare; ut extruere, struere. Plautus in Aulularia:

---

2 II, 5, 16 ‖ 4 III, 31, 112 ‖ 6 M. Tull. Hortensio ‖ 9 Varro Eumenidibus ‖ 11 Pomponius Decuma Fullonis ‖ 13 11 ‖ 18 Plautus Amphitryone ‖ 20 IV, 10, 54

---

1 morbifer aeris *Guietus, Mc* (morbifer aer, infecti aeris tractus *I*…) morbiferis operis *C, Bamb.* — *ita supra p. 77 s. v.* arci: summo opere … suo aere. — *cet. n. N.* — M. T.; *cf. 184 l.* vastities. — 6 dimmin. *C;* di… *Bamb.* — 8 subtraunt *prius H.* — ut *edd. add.* — 9. 10. 11 effranata *H* … effraenata *id. 2.* — Varro; *cf. infra s. l.* equiso. — neque *e. q. s.;* Damac… num, *pro quo infra* Damacrinum, *quo modo emendandum sit vel explicand…* *nemo quisquam hactenus expedivit.* — ex hibus *Rothius;* exhibebis *h. l. C,* … *quod* H_1 exhibetis; exhibebis *vel* exibebis *id. infra;* ex saevis (*pro quo* … *expressum* ex sevis) *Turneb. XXIX, 22.* — educet *cdd. infra.* — *fuer…* *haec numeris contineri crederent. cuius rei causam certam video* … *quamquam poterunt haud ita difficile hexametri concinnari in h. m.:* … furentem eculum *(ita Ribbeckius)* Damacrinum† insanus equiso educat … saevis ex fluctibus umquam? *nam* equiso *quin producat alteram, ut* … *non videtur posse dubitari.* — Pomp.; *cf. 4* tolutim; *182* tortor. — Dec… L_1. — 12 *h. l. C* ubi insiluit in culenarum (culeratum H_2, *G*) e., i. t. t… 13 Emancip. *Bamb.* — subm. *M;* obnoxium *Guiet.;* subnixum (subnixsum H_1) … — 14 nimir. *M;* nimis *C;* enim *minus bene cdd. Cic.* — 15 sin *G.* — menti … *G; pars Cic. cdd.* — mancipata est *cdd. Cic.* — utimum L_1, *prius H.* — … in suos *ex cdd. Nonii solus habet* H_1. — 17 Eiurare *gl.* — et dei. *G.* … *M;* ut *cdd.* — deam.; *cf. pg. 97.* — 19 *cf. Amphitr. III, 2, 35* equidem illa dixeram dudum tibi. — iovem (*suprascr.* cum) *G; sed cf. Poen. V, 3* — 20 Exhornare *H.* — orare *Bamb.* — struere *Quicheratus;* instruere

répudium rebús paratis, éxornatis núptiis?

[Vergiliùs Aeneidos lib. IIII:

pulcramque uxorius urbem
extruis.]

Cicero Tusculanarum lib. II: *si* modo est aliqua patientia; si nulla est, quid exornamur philosophia?

EQVISO, pro equite. Varro Trihodite tripylio, *περὶ ἀρετῆς κτήσεως*:

nam út ecus, qui ad vehéndumst natus, támen hic traditúr magistro,
út equiso doceát tolutim.

idem Marcipore: quam nautici || equisones per viam quom ducerent loro. — idem Eumenidibus: neque furentem eculeum Damacrinum† insanus equiso ex hibus morbi fluctibus educet umquam.

EVNVCHARE. Varro Lege Maenia:

siqui pátriam
máiorem paréntem extingit, ín eost culpa, quód facit
pró sua parte is quí se eunuchat aút alis quei líberos
pérducit.

EQVILAM. Varro Lege Maenia: nemo est tam neglegens, quin summa diligentia eligat asinum, qui suam saliat equilam.

---

22 IV, 266 ‖ 25 II, 14, 33 ‖ 27 Varro Trihodite tripylio ‖ 1 Varro Marcipore ‖ 2 Varro Eumenidibus ‖ 4 Varro Lege Maenia ‖ 9 Varro Lege Maenia.

22—24 *seclusit M.* — pulchr. L_2, *H corr.*, *G.* — **25** si *om. cdd.* — aliquam patientiam H_1. — filiosophia, *m. 2* philiosophia *L.* — quid exornamus philosophiam *male cdd. Cic.* — **27** pro equito L_2, H_1. — Equeso, equiti *gl.* — Varro; *cf. 4* tolutim. — triodite (trihodite *G*) trifilio (triphilio *H*) periaretes eos *C.* — **29** sed ut *cdd. 4;* nam aut (eut L_1) *h. l.* — equus H_2, *item teste Riesio G.* — ad hendum est H_1. — **1** idem; *cf. 450* equisones. — nautitiae quisones L_1; *id. 2* nautiti aequisones; nautictiae quisones H_1; nautica eq. *prius G.* — quum *Scal. catal. pg. 242;* qua *cdd. h. l.;* quam (q *G*) *450; fuit qui scribi vellet* p. v. d. l. — **2** loro *Iun.;* lora *cdd. hic* (lora H_2); loco *450.* — *sensus Nonii haud dubie mancus culpa.* — idem; *cf. supra l.* eculeos. — **3** quis *L*, Ho_2, *P*, *prius G.* — exhibebis *H*, *G;* exibebis *L.* — educat *cdd. supra.* — **4** Eunucare *Bamb.* — moenia *id.*, H_1. — **5. 6. 7. 8** *versus agnovit Vahlenus.* — patrem vel patriam *Bamb.;* patrum *Montepess.* — extinguit *cdd. pr. L.* — enucat L_1. — alis (alii *prius*) quei *M*, aliqua *L*, H_1; aliqui H_2, *G;* aliquid *Bamb.* — perducit *M;* producit *v.* — **9. 10** legem *L*, H_1. — moenia *H*, *Bamb.;* menia L_1. — *sequentia si versibus continentur, sicut olim putavimus, scribendum erit* asinum suam qui saliat equilam, *ut continui decurrant iambici octonarii. tamen res incerta; quamquam humilitate sermonis non impediri quominus numeros inesse in illis putes qui saturas norunt Varronis facile intellegent.* — qui in *L; Bamb.;* quin, *supra scr.* i, *sed eras.*, *H.*

ESVRIGO. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: 'ubi lubet, ire licet bitum. accede!' strenuo sussilimus, quod esurigo findebat c

ERICIVM. Varro Sexagesi: se cirumspexe atque invenis cum dormire coepisset tam glaber quam Socratis calva, factum ericium cum proboscide e pilis albis.

ELVCIFICARE, dictum a luce. Laberius:

sic égo fulgentis spléndorem pecúniae
volo élucificare éxitum aetatís meae.

EXIGOR, pro a me exigitur. Caecilius Aeschino:

ego illúd minus nilo éxigor portórium.

EDVLCARE, pro dulcius facere. Mattius:

quaprópter edulcáre convenít vitam
curásque acerbas senibus† gubérnasse.

EQVITEM, pro equo. Vergilius Georgicorum lib. III:

atque equitem docuere sub armis
insultare solo et gressus glomerare superbos.

Ennius Annalium lib. VII:

ac non quadrupedes equites.

---

11 Varro *Ταφῇ Μενίππου*; cf. comm. ‖ 13 V. Sexagesi ‖ 16 Laberiu Caecil. (Hypobolimaeo) Aeschino ‖ 21 Mattius (mimiambis) ‖ 24 'III, 11 Ennius Ann. l. VII.

---

11 Minippou *C*; Minippu *Bamb.* — ubi lubet, licet ire accubitum *Plaut. legi Menaechm. 368 adnotarunt docti; sed probabile est haec vel lima sexcenties adhibita hominibus Romanis.* — u. libet — acubitum *B* — 12 accede *Laurenbergius*; accedo *cdd.*; a sede *Oehlerus.* — stre *Bamb.* — desurigo L_1. — quostas H_1. — 13 *cf. 49* proboscis. — se cum *h. l. om. cdd.* — 14. 15 *idem:* Socrates galbam, *item* e pilis (epulis *B Montepess.*) albis (alvis L_1, *Bamb.*) cum proboscide (prouoscide L_1, *Bamb.*). — *cf. Gell. X, 17, 4.* — Elucificare, lucidare *mrg. H, gl.* — 17 ego *Gell.*; *cdd.* (cito *male edd. vet.*). — fulgenti *L, H, Bamb.* — splendorem *Gell. Tornacsiana;* splendore *cdd. N.;* splendore (spendore) in *Gell.* — velo *cdd. Gell. pr. X.* — elucifecare *L*, H_1. — aetati *cdd. Gell. ceterum in his versibus Gellium, ut saepius, memoria lapsum sus editumque a Laberio:* sic ego splendore fulgentis pecuniae volo elucifi exitu aetatis meae. — 19 *cf. Gell. XV, 14.* — Hypobolimaeo Aesc *Gell.;* Excino *cdd. Non.* — 20 nihilo *cdd. Non.; item Gell., exc. apud hunc XII* nihil, nichil. — 21 *cf. Gell. XV, 25.* — 22 edul *cdd. Non. et Gell.; f.* edulcasse; *cf. infra.* — 23 curasque *Gell.;* plu que *cdd.* — acervas L_1, *Bamb.* — *illud* senibus, *pro quo* sensibus *Gell., corruptum.* — gubernasse *cdd. Non.;* gubernare *Gell.* — 24 *Gell. XVIII, 5; pg. 295* equites. — *Gellio etiam usus Macrobius VI,* — pro eoquo H_1. — Verg.; *cf. 295* equites; *330* insultare; *391* s bum. — 26 solo egressus L_1. — 27 Annalium *Quicheratus;* Annali — 28 ac *Rothius;* at *Bentin.;* an *C.* — *cf. Gell.* quod Q. Ennius septimo annali 'quadrupes eques' ac non 'quadrupes ecus', ut

Equitare quoque Lucilius ecum dicit, cum sit hominis ecum insidentis:

quis hunc || currere ecum nos atque equitare videmus,
his equitat curritque oculis.

EXEQVIANTVR, ab exequiis, ut convivantur et epulantur. Varro Bimarco:

ipsúm propter vix líberti semátrati exequiántur.

EXEDRA. M. Tullius de [officio et de] finibus bonorum et malorum lib. V: sunt in ipsis locis indicia summorum virorum, tamen ego illa moveor exhedra. — et de oratore lib. III: tunc dedita opera quiescentibus aliis in eam [iam] exhedram venisse, in qua Crassus posito lectulo recubuisset.

ERGO positum pro [ea] causa. Vergilius Aeneidos lib. VI:

illius ergo
venimus et magnos Erebi trasnavimus amnes.

Sisenna Historiarum lib. IIII: milites, ut lex Calpurnia concesserat, virtutis ergo civitate donari.

ENIXIM, pro enixe. Sisenna Historiarum lib. IIII: ego illos malos et audaces semper enixim contra fortunas atque honores huius ordinis omnia fecisse ac dixisse sentio.

---

29 Lucilius ‖ 4 Varro Bimarco ‖ 6 f. Cic. de deor. nat. I, 6, 15; cf. comment.; de fin. V, 2, 4 ‖ 8 III, 5, 17 ‖ 11 VI, 670 ‖ 14 Sisenna Hist. IV ‖ 16 Sisenna Hist. IV.

---

legunt, scriptum reliquit. — *in editione Ennii putaram a Nonio venisse haec:* 'quadrupes eques' ac non 'quadrupes equus'. — *nunc tamen, cum praesertim unus ex melioribus Gellii cdd. l. m. habeat bis* quadrupedes, *potius existimo Nonium ea socordia, qua in I maxime et II capite usus est, leviter inspecto Gellio foedissimum admisisse errorem.* — 29 cum *L*, H_1; equm H_2; equum *G*. — ecum *Rothius*; secum *C* (equum H_2, *v.*). — 1 equum H_2, *G*. — nos atque *Gell.*; non aquae *C*. — videmus *Gell.*; videbat *C*. — 2 oculis *ad priora tractum, cum pertineat ad sequentia.* — 3 Exiquiantur, exiquias agunt *gl.* — 5 i. propter; *i. e.* circa ipsum. — propere *Vahlenus;* protervi (*poterat* propptervi) l. *Turneb., minus bene propter r. m.; illud* propter *recte se habet; nam* exequiari *hic, ut testatur N., intransitive positum; aliter ap. eund. Varr. 48 s. v.* silicernium. — semiatrati *cdd.* — 6 de officio et de f. *cdd.; delevit* d. o. et *Me. quamquam potest videri illud* d. o. *corrupt. ex* de deor. nat. *et haustus locus, qui legitur I, 6, 15* offendi eum sedentem in exedra et cum C. Velleio senatore disputantem. — malorum et bonorum *Bamb.* — 7 etsi — sunt *Cic.* — sunt morum H_1. — 8 exedra *H, Bamb.* — 9 alis L_1; *Bamb.* — in eam *Cic.;* in eam iam *cdd.* — exedram *H, Bamb.* — venisset *Bamb.* — 11 pro causa *Chiffletius; cf. Serv. ad Aen. VI, 670* multi — dicunt positum esse pro causa. — lib. V *Bamb.* — 13 trasnavibus *L*, H_1 (transnavibus, *m. 2* tranavibus *Medic. Verg.*); transnavimus H_2, *G, Bamb.* — amnis *Bamb.* — 15 donare H_1. — 16 Enixim; E *m. 2 in ras. duar. litt. H.* — prouixe H_1. — 17 renixim L_1. — honoris H_1, *Flor. m. 2.* — 18 ordines *L*, H_1, *Flor.* — ac dixisse *add.* H_2.

EXINANITA. Sisenna Historiarum lib. IIII: denique exinaniteis castris Romani, qui clauso se loco potuerant expedire.

EXANCLARE est perpeti vel superare. Cicero Academicorum lib. IIII: credoque Clitomacho ita scribenti, velut Herculi quendam laborem exanclatum. — et Tusculanarum lib. I: quod, cum exanclavisset omnes labores, tum incideret in mortis malum sempiternum.

EVGIVM, media pars inter naturalia muliebria. Lucilius [in Epodis]:

> Hymnís, sine eugio áccipi me ac déstina.

Laberius in Centonario:

> quare tam árduum
> ascéndas? scindere án concupiisti eúgium? ||

EXOTICVM, adventicium: a graeco. Plautus Mustellaria:

> non ómnes possunt ólere ungenta exótica.

EBRVLARE, ebrium facere, et EBRIACVS, ebrius. Laberius in Hetaera:

> ébrulati méntem hilaria arrípuit.

idem in Aulularia:

> homo ébriacus sómno sanarí solet.

EXFVNDARE, a fundo evertere. Coelius [Antipater] lib. VII: res publica† amisso, exfundato pulcherrimo oppido.

---

19 Sisenna Hist. IV || 21 II, 34, 108 || 23 I, 49, 118 || 26 Lucilius cf. comm. || 29 Laberius Centonario || 1 I, 1, 41 || 3 Laberius Hetaera || 6 Laberius [Aulularia] || 8 Coelius [Antipater] lib. VII.

---

19 Exinanita, vacua *mrg. H, gl.* — exinaniteis *M;* exinanitis *v.;* exinanitas *cdd.* — 20 quae H_1. — seculo se putuerat H_1; se loco se *Flor.* — putuerant *prius G.* — 22 Clitomaco *C.* — velut *M;* ut *C; om. cdd. Cic.* — 23. 24 quo L_1. — exanclavis *(om. mediis)* sed in L_1. — inc. quae in H_1. — 26 in Ep. *secl. M; cf. comm. Luc. 256;* libro XXVIII *adscr. v. in ed. L* — 28 sene H_1. — accipi me *add. M.* — 29 Centenario *G; item L* [...] *Zangem.; negante Rothio.* — 30 ardium H_1. — 31 sc. an conc. eug. *Ribbeck;* an concupisti eug. sc. *C.* — 1 adventitium H_1. — 2 umgenta H_1. — Ebrulare *etiam gl.* — ebriatus H_1. — 4 Hetaera *Carrio Emend. I, 2; qui in sanctioribus, quos dicit, libris perscriptum testatur;* thore *C.* — 5 [...] lati *M;* ebruilati *C;* ebriolati *Carr., f. recte, quamquam saepius* i [...] *euphoniam omissa olim, ut et Accius dixit* augura. — hilaria (*i. e.* hilari[...] *Bothius;* hilariam *cdd.* — *Carrio in optimo et vetustissimo Parisiensi* [...] *repperisse se narrat:* ebriolati mentem hilariam accipiunt. — 6 Aul[...] *corruptum;* Augure *Stephan.; cf. Charis. 183.* — 7 ebriatus Ho_1, [...] *quidam Bentini; sed ut a* mero merācus, *ita ab* ebrio ebriācus *videtur* [...] *deduci; cf. de hoc voc. Carr. l. m.; Dietzii lexicon Roman. s. v.* ebbriaco — 8. 9 Exfundere *G; cdd. vet.;* Efundare *gl.* — a fondo *Bamb.* — a funde[...] L_1. — Antipater *cdd.;* Annalium *Iun.; ac recte notat Petrus pg. 161* [...]

EXTERNAVIT, ut consternavit, id est dementem fecit. Catullus:

> a misera! adsiduis quam luctibus externavit
> spinosas Erycina serens in pectore curas.

EXCISATVM, laniatum, vulneratum. Plautus Cistellaria:

> capíllo scisso atque éxcisatis aúribus.

EDVSAM et POTINAM deas praesides vult haberi puerorum arro Cato vel de liberis educandis: cum primo cibo et potione itiarent pueros, sacrificabantur ab edulibus Edusae, a potione otinae nutricis.

ESCVLENTVM et ESCARIVM, ab escis et ab edendo dictum. Varro ato vel de liberis educandis: fortuna se illos, non natura praeare, siquid his datum sit esculentum. — Plautus Menaechmis:

> ea ením fere lenta víncla sunt escária.

. EPHIPPIVM, tegumen equi ad mollem vecturam paratum. Varro ato vel de liberis educandis: mihi puero modica una fuit tunica ; toga, sine fasceis calciamenta, ecus sine ephippio, balneum non ›tidianum, alveus rarus. ||

---

10 64, 71 ‖ 13 Plautus Cistellaria ‖ 16 Varro Cato ‖ 19 Varro Cato ‖ 21 1, 18 ‖ 23 Varro Cato.

---

am alias a N. hoc cognomen adici. quod ego ab interpolatore existimo additum, *ludque quod sequitur* respub. (res pub: *L;* respub; *H;* respub, *tum ras.,* *lor.;* respubus *G*) *corruptum ex* rerum punicarum, *quod sciret homo de bello* *unico altero relatum a Coelio. ac nescio, an haec sumpserit ex Cic. Orat.* *), 230; cf. et comment. in 188 l.* venalicii. — lib. IIII *Flor. m. 1.* — **10** xterminavit *L, Bamb.; Ho_2; mrg. G; gl.; inter* r *et* n *ras.* i *litt., ut vid.,* *s.* — Exterminavit, finibus suis evertit *gl.; mrg. H.* — conternavit *L, H_1,* *amb.* — Catulus *C.* — **11** exterminavit *L_2.* — **12** Ericina *L, H.* — serens *d.;* ferens *C.* — in pectora curas *H_2; id. 1* in pectoras. — **13** Excisatum ,; Exciss. *rell.* — Excissutum, excissum *gl.* — **14** excisatis *H_1; Meursius;* cissatis *H_2, L, G.* — **15** praesidis (praessid. *L_1*, presid. *Bamb.*) *cdd.* — l *L_1, H_1;* aberi *H_1.* — **16** Varro; *cf. 480* sacrificantur. — primo *cdd. 480;* o *h. l.* — civo *L_1.* — **17** sacrificantur *h. l. cdd.* — edusae *Bamb. p. 480* ducae *bene Prellerus*); aedusae (aeduse) *rell. utrobique.* — potina (po-am *H_1*) *hic cdd.* — **18** Potinae *v.;* pontinae (pontine, *prius* n *m. 2 in ras.,*) *cdd. h. l.; om. 480.* — nutricis (*pro* nutrices) *Riesius;* nutrici *cdd. l.* *roque.* — **19** et scarium *G_1;* et escarum *L.* — sed ab edendo *Bamb.* — dendo *L.* — Esculentum et scarium ab esca *gl.* — **20** fortunasse illos *L,* . — nature *H_1.* — prestaro *H.* — **21** his; *puto* is. — Plautus; *cf. 338* *tum.* — **22** ea enim fere *om. pg. 338;* ita istaec nimis lenta *cdd. Plauti;* *i videtur scripsisse:* ea enim nimi' lenta. — escaria *Plaut.;* scaria *cdd. l.* *oque.* — **23** Efippium *cdd.* — tegumen *L_1, Bamb.;* tegimen *rell.;* tegumen-*gl.* — **25** falceis *L* — calciamenta *Bongarsius;* calciamenti *cdd.* — *as H_2.* — efippio (efipio *H_2*) *cdd.* — **26** cotidianum *H_1;* cottid. *rell.* — us (albetis *H_1*) *cdd.*

INCIPIT PER F LITTERAM.

FAMVLANTVR, pro serviunt. M. Tullius de re publica lib. III: est enim genus iniustae servitutis, cum hi sunt alterius qui sui possunt esse; cum autem hi famulantur. — et de officiis lib. III: quam miser virtutis famulatus servientis voluptati!

FIRMITVDO, pro firmitas. Plautus Asinaria:

si ístam firmitúdinem animi óptines, salví sumus.

M. Tullius de re publica lib. I: habet aequabilitatem quandam, qua carere diutius vix possunt liberi; deinde firmitudinem.

FORTVNARE est prosperare et ominibus bonis augere. Plautus Trinummo:

di fórtunabunt vóstra consilia.

M. Tullius ad Curionem: tibi patrimonium di fortunent! — Afranius Emancipato:

deós ego omnis, út fortunassínt, precor.

FALAM, pro falaricam. Novius Decumis:

me nón vocavit. ób eam rem hanc fecí falam.

FICITATEM dictum ut olivitatem, id est fructus fici. Novius Ficitore:

ómnes captant fícitatem; mérs est sine molóstia.

FIMBRIAE sunt omnis extremitas * * *

---

2 III, 25, 37 ‖ 4 III, 33, 117 ‖ 6 II, 2, 54 ‖ 8 I, 45, 69 ‖ 11 II, 4, 175 ‖ 13 Cic. ep. ad fam. II, 2 ‖ 14 Afranius Emancipato ‖ 16 Novius Decumis ‖ 19 Novius Ficitore ‖ 21 cf. comm.

---

2 men tullius cicero *prius H.* — libro tertio *H.* — 3 iniuste *L, H.* — his (*seq.* s) *prius H.* — 4 sunt esse H_1. — famulantur (famulantor *L*); *sen-tentia abrupta Non. culpa. supplebat Maius:* qui sibi moderari neque... nulla iniuria est. — lib. III *add.* L_2, H_2. — 5 quam miser virtutis *Cic.*; quam hi servitutis *cdd.* — et serv. *id.* — voluptati *Cic.*; voluntati (*post ras. in H, f.* s *litt.*) *C.* — 7 si istanc animi firmitudinem *Bothius.* — 8 hab... *Cic.*; habent *cdd.* — quand. magnum *Cic.*; *Hqos.* — 9 qua *id.*; *H post ras.*; q... *rell.* — 10 omnibus *cdd.*; *M* ominibus. — 12 di *Bothius;* de *C* (dei H_1). — vestra H_1. — 13 diffort. *L.* — 15 fortuna sint *G.* — praecor *L, H, ut saepe.* — 16 Falam *(ita auctore Bothio)* pro falaricam *M; quamquam siquis Nonii stu... vitium putarit ortum, vix videtur contra dicendum. veterem certe subesse erro... probat Placidus pg. 43 ed. Deuerling.* — Fallam pro fallaciam *cdd.*; Fall... falaciam, *corr. in* fallaciam *gl.* — 17 vocavit *Iun.*; vocabit *C.* — fal... *Bothius;* fallam *cdd.* — 19. 20 Ficitore *Munkius;* ficitores *cdd.* — si o... *Munkius.* — captant *M;* capiunt *cdd.*; cupiunt *Ribbeckius.* — mers; *cf. Pl... Menaechm. pg. 1 s. l.* senium. — 21 *haustum videri exemplum ex Na... carminibus petitum cum lemmate quod est* florus *bene monuit Me.*

FLORA, *florida*. Naevius Lycurgo:

út videam Volcáni opera haece flámmis flora fíeri.

FAMVLITAS est servitus. Accius Andromeda:

nam póstquam per nos vós oppressit fámilitas.

Pacuvius Atalanta:

quás familitas, vís, egestas, fáma, formidó, pudor.

FIDELITATEM, id est fidem. Accius Myrmidonibus:

nolo équidem; sed tu huic, quém scis quali in té siet
fidélitate, ob fídam naturám || viri
ignósce.

Afranius Vopisco:

íd sist intus áctum, periit ópera nimirúm meae
éx animo fidélitatis.

FALSVM HABVIT, pro fefellit. Sallustius in Iugurta: neque ea res me falsum habuit.

FAMVL, famulus. Ennius lib. VIIII:

mortalem summum *miserum* Fortuna repente
reddidit, exutus regno ut famul infimus esset.

FLACCET, languet, deficit. Lucilius lib. VII:

hic est Macedo, sei Gentio' longiu' flaccet.

Accius Achille:

---

22 Naevius Lycurgo XXIV || 24 Accius Andromeda || 26 Pacuvius Atalanta | 28 Accius Myrmidonibus || 3 Afranius Vopisco || 6 10, 1 || 8 Enn. l. VIIII | 11 Luc. l. VII | 13 Accius Achille.

---

22 Ligurgo *L*, H_1; Licurgo H_2. — 23 Vulgani L_1, H_1. — haece *M*; haec *C*. — *f.* utinam v. V. opera haec. — flora fieri *Ribbeckius*; fieri flora *C*. — 24 Famulitas; *l. h. om. Bamb.*; *gl.* — 25 per nos *M*; parvos *v.* — *verba videntur esse Cephei ad Aethiopas promittentis se filiam monstro marino, cui tributum pendere essent coacti, iam ad finiendas miserias oblaturum.* — famulitas *H*, *G*. — 26 Pacuus *L*. — tatanta L_1; Athalanta *id. 2*, *H*. — 27 famulitas *H*, *G*. — form., pavor *G*. — 28 Mirmidonibus *L*, *H*. — 29 hic L_1. — 1 fidelitatate *L*; fidelitatem *prius H*. — fidam *f. corruptum*. — 3 Vobisco *L*, *prius H*. — 4 sist *M*; est *C*. — periit *Vrbin. 307*; *Hermannus*; perit *C*. — mimirum *L*. — mea H_2, *G*; *cf. infra*. — 5 ex *add. Herm.* (*praec.* ae). — animo *Hermannus*; accio L_1, Hs_1; actio L_2, Ho_1; eaio H_2, *G*. — *haec si recte habent, ita explicanda:* memoria laborum, quos pro aliis suscipere fidelis me impulit animus, apud hos intercidit. — 6 fellit H_1. — Iugurgta L_1; Iugurgtha *id. 2*; Iuguntha H_1; Iugurtha H_2, *G*. — 7 abuit L_1. — 9 summa *L*, H_1. — miserum *add. M*. — repennte L_1, repentente *G*. — 10 exutus *M* (e summo *Gifanius*); summo *cdd.* — ut f. *Gifanius*; f. ut *C*. — infimus *Lips.*; *cf. Lucr. III, 1034 sq.*; optimus (*supra* s *punct. add. L m. 1 vel 2*) *C*; ultimus *N. Faber*. — 11 Flacet *G*. — langet G_1. — 12 sei Gentio' *M*; si agrion *C* (agrion L_2); fragrion, *om.* si, *v. c. Dousae*; *cd. a. 1498*. — *cf. Luc. VII, 1*. — Gentio' *pro* Gentios; *cf. comm. Luc. pg. 217*.

an scéptra iam flaccént fera?

Afranius Divortio:

dispérii! proturbáta sum! iam fláccet fortitúdo.

Ennius Thyeste:

sín flaccebunt cóndiciones, répudiato et reícito.

FVLGORIVIT, fulgorem fecit vel fulmine afflavit. Naevius Danae:

suo sónitu claro fúlgoreivit Iúpiter.

Lucilius lib. XXVI:

lúcorum exactórem Albanum et fúlguritorem árborum.

FRIGET, frigidum est. Vergilius lib. VI:

corpusque lavant frigentis et ungunt.

Terentius Phormione:

abi, tánge. si non tótus friget, me énica.

FAVITOREM. Lucilius lib. XXVIIII:

favitórem tibi me, amícum, amatorém putes.

FOLLICVLVM Lucilius posuit pro corpore lib. XXVI:

égo siqui sum et quó folliculo núnc sum indutus, nón queo.

FLIGI, adfligi. Livius Aegistho:

ipsús se in terram saúcius fligít cadens.

---

15 Afranius Divortio ‖ 17 Ennius Thyeste ‖ 19 Naevius Danae XI ‖ 22 Luc. l. XXVI ‖ 24 VI, 219 ‖ 26 V, 9, 5 ‖ 28 Luc. l. XXVIIII ‖ 30 Luc. l. XXVI ‖ 32 Livius Aegistho VII.

---

14 *haec f. integrum per clausulam effecere metrum, ut alibi apud Acc.*: an haec iam obliti sunt Phryges? — sceptra *pro* imperiis. — flacent *L, G.* — fera *Quicheratus;* ferat *v.* — **16** proturbata *M;* perturbata *v.* — sunt *L.* — **18** sin *Gulielmus;* in *C.* — fracebunt, *i. e.* displicebunt, *scite Ribbeckius, Bergkius. quamquam potest videri flaccendi verbum, perinde ac iacendi, ut infirmitatis, ita contemptus continere notionem.* — conditiones *cdd.* — **reicito** *M;* reddito *v.* — **19** Fulgorivit *L, Bamb., gl.;* Fulgoravit H_1; Fulgurivit H_2, *G.* — affl. *cdd.* — f. affl.; *cf. Aen. II, 649* fulminis afflavit ventis. — **Nevius** *L, H.* — Danae *Iun.;* sano a *C.* — Danam *fabulam a Naevio videri inscriptam dixi in ed. Naevii fabul. pg. 48 sq.* — **21** fulgoravit H_1, **fulgurivit** *L*, H_2, *G.* — Iuppiter *ed. Bas.* — **23** lucorum *Lachmann.;* luporum *C;* **lutrarum** *prius M; cf. comm. Lucil. 251.* — exactorem (*i. e.* custodem) *Lips.;* **ex-auctorem** *C.* — fulguritorem; fulguratorem *Passerat.;* fulguritarem Hs_1 (fulguritarum Ho_1); fulguritatem *L*, H_2, *G* (*hic m. 1* fulgoritatem). — **25** libant L_1. — **26. 27** Phormione: abi, tange *docti;* formavit angens (angues *G*) *C.* — **28** Fabitorem *cdd.;* fabitorem (favitorem *Ho*), **fautorem** *mrg. H.* — Fabtorem, factorem *gl.* — **29** fabitorem *H;* fautorem *Bamb.* (*de Lugd. dittographia nulla a me notata*). — amatorem; *f.* ac Mentōrem. — **30** VI *prius L.* — **31** induutus *om. rell. Bamb.* — **32** adfligi *gl.*, affl. *rell.* — Aegisto *H.* — **33** ipsus *Bothius;* ipse (*seq.* s) *cdd.*

Accius Epinausimache:

nec pérdolescit flígi socios, mórte campos cóntegi?

idem Aegistho:

heu!
cuiátis stirpem fúnditus fligí studet! ||

FRAGESCERE, frangi. Accius Aegistho:

néque fera hominum péctora
fragéscunt, donec vím persensere ímperi.

idem Erysace:

númquam erit tam inmánis, cum *non* méa opera extinctúm sciet,
quín fragiscat.

FVAM, sim vel fiam. Pacuvius Doloreste:

respónsa explanat; mándat ne matrí fuat
cognóscendi umquam aut cóntuendi cópia.

Titinius Fullonia:

perii hércle vero! Tíberi, nunc tecum óbsecro,
ut míhi subvenias, né ego maialís fuam.

Livius Hermiona:

óbsecrato Ancíale, matri néquid tuae advorsús fuat.

Afranius Promo:

cave ne péndeas,
sí fuas in quaéstione.

Ennius Hectoris lytris:

---

34 Accius Epinausimache || 36 Accius Aegistho || 1 Accius Aegistho || 4 Accius Erysace || 7 Pacuvius Doloreste || 10 Titinius Fullonia || 13 Livius Hermiona || 15 Afranius Promo || 18 Ennius Hectoris lytris.

---

34 Epinausimachae *C pr.* L_1. — **35. 36** *puto:* nec perdolescit fligi socios Marte, campos contegi; *ita quidem, ut in sequente v. fuerit* caesorum strage *vel simile.* — perdoliscit *C.* — mortem H_1. — contegi *v.;* contigi *C.* — Aegisto *L, H* (contigit demaegesto H_1). — **38** *illud* cuiatis *non sat intellego.* — **1** Fligestcere L_1; Frangescere H_1; *Bamb.;* Frogiscere *gl.* — flangi L_1. — egisto L_1; aegisto *H.* — **2** *f.* fere. — **3** persensere (*vel* persensint) imperi *Hermannus*; imperi persenserint *Bothius;* persenserim (H_2 persenserint) imperii *C.* — **4** Eurysace *C pr.* L_1. — **5** tam *add.* H_2. — cum ea H_1. — non *add. Bothius.* — sciet *Mc in mrg. ed. Iun.*; sciat *v.* — **6** quin *Mc;* qui (quiqui *L,* H_1) *C.* — fragescat *C pr.* L_1. — **8** mandat *supra add.* H_1. — ne *Iun.;* me *cdd.* — **11** peri *cdd.* — tibi H_1. — tecum obsecro; *ut Ennius:* quod tecum precibus pater orat. — **12** ut *pro* ne *L.* — quam *id.;* fuam *add.* H_2. — **14** obsecrato *vel* obsecra tu *M;* obsecra te *L,* H_1, G_1; obsecro te H_2, G_2; *v.* — Anciale *C;* Anchiale *Iun.;* Amphiale *Voss.; nam Pyrri et Andromachae filius* Amphialus *audit ap. Hyginum.* — fuat *M;* fuas *r.* — **17** questione *L, H.* — **18** Haectoris *C.* — lytris *L;* litris H_1; listris H_2, *G.*

át ego, omnipotens *Iúppiter*,
téd exposco, ut hóc consilium Achívis auxilió fuat.

FACVL, pro faciliter; huic contrarium est difficul. Luci lib. VI:

peccare inpune rati sunt
posse et nobilitate facul propellere iniquos.

Pacuvius Teucro:

nos íllum interea pérmulcendo própitiaturós facul
remúr.

Afranius Auctione:

'haut fácul', ut ait Pacúvius, femina *úna* invenietúr bona.

Accius Meleagro:

érat istuc viríle ferre advórsam fortunám facul.

Varro Bimarco:

quod utrúm sit magnum an párvum, facile an dífficul.

FAMVLANTER, pro suppliciter. Accius Tereo:

deúm Cadmigena nátum Semela adfáre et famulantér pete.

FLVCTVATIM, iactanter et solute. Afranius Pompa:

tené tu! in medio némost. magnificé volo
fluctátim ire ad illum. accípito hoc, tege tu et sústine!

FORTVNATIM, prospere. Ennius Annalium lib. || I:

quod mihi reque, fide, regno vobisque, Quiritis,
se fortunatim, feliciter ac bene vortat!

---

21 Luc. l. VI || 25 Pacuvius Teucro || 28 Afranius Auctione || 30 Ac Meleagro || 32 Varro Bimarco || 34 Accius Tereo || 36 Afranius Pompa | Ennius Ann. l. I.

---

19 at ego; aego L_1; a. ego L_2; *supra* ae *eras., ut vid., punctum* Iuppiter *add. Ribbeckius.* — 20 ted *Bothius;* te *cdd.* — ut *add.* H_2. auxilii *C; corr. Vossius.* — 21 Facul, faciliter *gl.* — huic; ut hic L_1. 24 nolitate *L.* — 26 permulcendo *M;* praeficiendo *C* (o *in H cum ras.* fi *ex* e). — propitiares H_1. — 28 Autione H_1. — 29 *irridetur Pacuv. prop illud* facul; *quod etiam Varro videtur vitavisse, si modo scripsit quod tradi* 'quod utrum sit magnum an parvum, facile an difficul.' *v. infra.* — h H_1; haud H_2; aut *rell.* — ait *monosyllabum.* — una *add. Lachmann. co in Lucr. III, 400.* — 31 istuc virile *Vossius;* virile istuc (istud *prius H*) — adversam H_1. — 32 Bimarcho *H.* — 33 an parvum *om. L.* — facul *Ald.* — 34 Famulantur L_1; simpliciter L_1 (*m. 2* sumpl.)$_n$ H_1. — Acc.; *463* adfari. — Terei H_1. — 35 Cadmigena natum *Vossius;* catmo venal *cdd. h. l.;* cadmo generatum *id. 463.* — 38 fluctatim *Ribbeckius;* fluctua *cdd.* — accipito *M;* accipite *v.* — tege tu; u *in ras.* H_1; *f.* tegito. — Fortunatum H_1; Furtunatim *gl.* — Annalium lib. I *M;* Annali lib. I ; Annalibus I *rell.* — 1 *cf. carmen a Macrob. III, 9, 11 citatum.* — q *Vahlenus;* ea *C.* — reque; reique *Rothius;* reliquae *C* (raeliquae *Hs;* raliq Ho_1; reliquae Ho_2). — fidei *cdd.* — vobis qui e H_1. — 2 feliceter *L.*

FRVSTATIM et **FRVSTILATIM**, per frusta, ut minutatim. Pomnius Verre aegroto:

> vérum illi valeánt qui . . lúctant cum leónibus:
> eís ted obiectés frustatim pásserinum prándium?

idem Satura:

> non frústilatim néc minutatím dari.

FASTIDILITER, fastidiose. Varro Cras credo, hodie nihil:

> quíbus instabilis ánimus ardens mútatiliter hávet habere,
> [et] nón habere fástidiliter ínconstanti péctore.

FVGERE dictum est deterius fieri. M. Tullius de officiis lib. III: ui vinum fugiens vendat sciens.

FATIGARE positum pro fatigari. Vergilius lib. VIII:

> olli remigio noctemque diemque fatigant.

FRAVSVS pro fraudatus [id est: ad fraudis fructum ne venerit]. utus Asinaria:

> nón placet. metuo ín commune néquam fraudem fraúsu' sit.

FAXS, pro faces. Varro Gerontodidascalo: *coetus* confluit mulrum tota Roma * * * quae noctu fieri initio solita etiamnunc inea faxs indicat. — idem Sexagesi:

---

3 Pomponius Verre aegroto ‖ 7 Pomp. Satura | 9 Varro Cras credam, die nihil | 12 III, 23, 91 ‖ 14 VIII, 94 ‖ 17 II, 2, 20 ‖ 19 Varro Gerontodascalo | 21 Varro Sexagesi (Ennius Alexandro).

---

3 Frustatim, frustilatim *gl.* — F¡rustatim L_1, *Bamb.*; Frustrotim (*post cras.* tim) H_1. — frustulatim *Bamb.*; frustillatim *docti*. — frustra L_1, *mb.* — 5 valeant *M*; valent *v.* — *f.* qui validis. — luctant *Bothius*; ctantur *v.* (qui vi luctantur *Ribbeckius*). — 6 eis ted *Bothius* (tete *ibbeckius*); et (ei H_1) te *C.* — frustratim *L*, H_1. — 7 Lucilii *nomen mius*; Ennii *Planckius addidere. sed rectius, nisi fallor, Ribbeckius per* !, *quod codd. hab.*, saturarum *Pomp. alteram fabulam significari statuit, ius bis meminit Priscianus.* — *et potuit post* prandium *facile interidere* idem. — 8 minutim L_1, H_2, *G.* — 9 Fastidiligenter H_1; *ita et bis in quentibus.* — Varro; *cf. 139* mutatiliter. — **10. 11** *metrum agnovit Meidius.* — ennius *pro* animus *L.* — mutabiliter *male cdd. h. l.* — havet bere *Bongars.*; *cf. comm. ad 139*; habere *hic cdd.*; *sed v. infra.* — et *M*; *add. cdd. l. utroque.* — *ad priorem v. male adiunxit Meinekius.* — fastidiliter *add. C* habet habere fastidiliter. — 13 qui *minus concinne Cic.*; siquis *ed. a. 1476.* — *pro* vinum venenum *cdd. Cic. plerique.* — 14 *N.* — 16 *n. N.* — id est — venerit *ut glosema ad Pl. versum pertinens secl. Goetzio.* — ne; non *L*, *H*, *Bamb.*; *om. ed. Bas. cum plerisque priorum*; *ap. Ald.* — 19 Faxs *L*, *G*, *Bamb.*; *non H*, *Montepess.*, *gl.* — faces *Quicheratus*; *114 l.* fros; face *v.* — coet. *add. M.* — mulierem G_1.' — 20. 21 tota R.; *neque confluendi verbum cum genctivo iunctum possit tolerari, nec setia, quibus nuptiarum veterum Romanarum ritus perscribuntur, ullo modo nt cum prioribus, quae ad Isidis sacra vel ad alia spectant sollemnia,*

'adest fax ínvoluta incéndio.'

idem de vita populi Romani lib. II: cum a nova nupta ignis in face adferretur *e* foco eius sumtus, [cum] fax ex spinu alba esset et eam puer ingenuus anteferret.

FLAVISAS [eas] dici Varro aestimat, quos Graeci thensauros vocant, in epistula quam ad Servium Sulpicium dedit: Quintum Valerium Soranum solitum dicere, quos thensauros graeco nomine appellaremus, priscos Latinos flavissas dixisse, || quod in eos non rude aes argentumque, set flata signataque pecunia conderetur.

FORMIDVLOSVM, et quod ipsum formidet et quod sit formidabile. Sallustius in Catilina: non armatus hostis formidulosus.

FRVNISCI, pro frui. Lucilius lib. XVIII:

aeque fruniscor ego ac tu.

---

23 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 26 Varro epistula ad Servium Sulpicium (verba ipsa Gellii) ‖ 5 7, 5 ‖ 6 Luc. l. XVIII.

---

apparet hic quaedam hausta, illa autem quae secuntur ad alium pertinere locum Varronis atque priora. — initio *Riccobonus;* initia *cdd.* — spinea *Scal.; cf. l. infra pos.; Fest. 245 s. v.* patrimi; pinea *v.* — faxs *L*, H_2, *G*, fax H_1. — Varro; *cf. 328* involutum. — Sexagiesi L_1. — **22** *ex Ennii Alexandro petita haec. conf. ed. pg. 92 sq.* — involuta *Varro l. utroque;* obvoluta *melius Cic. de div. I, 31, 67.* — **23** Varro; *cf. comment. in 182* titionem. — **24** face *v.;* facie *cdd.* — e foco *Scal.;* foco H_1; fuco *rell.* — sumptus *C pr.* L_1. — *post* sumtus *illud* cum *repetitum legitur v.; quod om. L*, H_1. — ex spinu *Scal.;* (e spina *Turneb.*); ex pinu *C* (ex finu L_1; ex spin H_1). — abbae L_1; *id. 2* ablata. — **25** et — anteferret *M;* ut — afferret (adf. L_1) *C; cf. Fest. 245.* — **26** *cf. Gell. II, 10.* — Flavisas, thensaurus *gl.* — flavisas *semel cdd. Gell.; alias omissa* l. — eas *del. Quicheratus.* — estimat *L, Bamb.* — Greci *L, H.* — thesauros *cdd. pr.* L_1. — **27** epistola H_1, *Bamb.;* aepistula, *m. 2* aepistola *L.* — ad Servium *Me; cf. Gell. init. l. l.;* ad servos marcum *Bamb.;* adversus (adveruus L_1) marcum *C.* — **28** Soranum *Gell.;* coram nunc *C, Bamb.;* quoram nunc *Montepess.* — diceret *cdd. pr.* H_2. — thesauros *cdd. pr.* L_1. — greco *L, H; quod scripturae genus notare iam supersedebo.* — **1** latinos H_1, *Bamb.; plane ut Gell. l. m. 3;* latine *rell.; v.* — flavisas *cdd. pr.* L_1. — **2** rue *Bamb.* — *pro* aes a is L_1. — set; esset (*praec.* e) *L*, H_1, *Bamb.;* sed H_2, *G.* — signa atque (atquae *H*) *L*, H_1 (*prius* signut atquae); signu atque *Bamb.* — **4** *cf. Gell. IX, 12.* — Formidolosum, formidabile *gl.* — Formidolosum H_1. — *deinde H:* eo (et *m. 2*) quod ipsum eo *(id lineolis add. supra et infra del.)* formidet *(hoc lineola notatum infra, sed eadem erasa)* et *(add. m. 2)* q. s. f. (eo quod ipsum et formidet quod sit Ho_1); *at L, G, Bamb.:* et (eo *L*) quod ipsum et quod sit formidabile (formida *rell. om. Bamb.*). — *f. addendum* aliis. — *ap. Gell. est:* ut formidulosus dici potest et qui formidat et qui formidatur. — **5** Catillina *L, G;* Catilinario, *m. 2* Catilina, *Hs;* Sall. in Catilina *Gell.* — ostis *L, G.* — formidolosus H_1. — **6** *cf. Gell. XVII, 2, 5 sqq.* — rui H_1. — **7** aequa H_1; *id. 2* aequae. — rego *G;* eso *L.* — *vix placet reponi* aeque fruniscor res ac tu.

Coelius lib. I: domus suas quosque ire iubet et sua omnia runisci. — Novius Parco:

quód magno opere quaésiverunt, íd frunisci nón queunt.

FELLARE, sugere, lambere. Varro Manio: tam eum ad quem venerint in hospitium lac humanum fellasse.

FALLACILOQVENTIAE. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. IIII: quae diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chrysippo. ex ea difficultate illae fallaciloquentiae.

FABELLAE. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: libenterque se cum his congregant dantque se ad ludendum fabellarumque audeitione ducuntur.

FERA VITE positum pro agresti. Sisenna Historiarum lib. IIII: et partim fera vite, partim lauro et arbuto ac multa pinu ac myrtetis abundant.

FORAMEN. Sisenna Historiarum lib. IIII: neque porta neque ullum foramen erat, qua posset eruptio fieri.

FLEXANIMA. Cicero de oratore lib. II: tantam vim habet illa, quae recte a bono poeta dicta est 'flexanima atque ómnium regína rerum orátio'. — Pacuvius Hermiona:

ó flexanima atque ómnium regína rerum orátio! ||

8 Coelius lib. I. cf. comm. ‖ 9 Novius Parco ‖ 11 Varro Manio ‖ 14 IV, 24, 68 ‖ 16 V, 15, 42 ‖ 19 Sisenna Hist. IV ‖ 22 Sisenna Hist. IV ‖ 24 II, 44, 187 (Pacuvius Hermiona) ‖ 26 Pacuvius Hermiona.

8 Caelius *H;* Q. Claudi *Gell. in lemm. et paragr. 2.* — lib. I *v.;* lib. II *C.* — quosque *Quicheratus; et ita puto scripsisse Gellium, posterioris aetatis usu inductum, cum ipse Claudius edidisset:* suam quemque domum. — quoque *C;* quemque *cdd. Gellii.* — suam L_1*; id. 2* sua ni. — 9 pareo *C pr.* H_1*;* parcus *plerique libri Gellii* (partus *Z*, parens *Q*). — 10 quesiverunt L_1. — nequeunt G_1. — 11 *om. h. l. Bamb.; gl.* — Fellare, exsugere *v.* (sugere *M*); Fallere exsurgere *C* (exur. *H*). — lambere *Me;* iam vere (iam vero G_1) *C.* — Varro *om. cdd. pr.* H_1. — tam *ex eo quod praecedit* iam *suspicor ortum;* tum *quod non videtur posse tolerari, nisi praecessit* cum, *Iun.;* etiam *Vahlenus.* — 12 venerint *vel* veniant *M; cdd.* veniunt. — in *Iun.;* et *cdd.* — hospicium H_1*;* ospicium *L;* ospitium *G.* — veniunt hospitem *Guietus.* — l. h. *i. e.* et ipsum esse hominem. — 13 Fallaci. loquencia, false dicta *gl.* — 15 a Chrysippo *ed. Bas.;* a chiseppo (*m. 2* a chrisippo, *ut et Bamb., tum* chrisyppo) *L;* archisyppo, *m. 2* a chrisyppo, *H.* — illae fallaciloquae *(ita Mutius;* fallaciloquelae *cdd.)*, ut ait Accius, malitiae natae sunt *Cic.* — Fabulae L_1*;* Fabellae, fabulae *gl.* — M. Tull.; *cf. 191* auditus; *282* duci. — 17 congrecant L_1. — audeitione; audacione L_1*;* audutione H_1*;* auditione L_2, H_2, *G.* — 19 vite *hic et infra Canterus, al. multi;* bite *cdd. h. l.; item infra;* bita *gl.; illud* vite *h. l. videtur delendum.* — historia H_1. — 20 et *om.* H_2. — partim H_2*;* paratim *rell.* — tera *prius L.* — bitae *L, G.* — arbuto H_2*, Quicheratus;* arbusto *L,* H_1*, G, v.* — muta *L,* H_1. — 21 mirtetis *L,* H_1*, G.* — 23 quas L_1. — 24 vim *om. Bamb.* — 25 rictae L_1. — 26 Pacuvius *e. q. s. om. Bamb.* — 27 o *Bentin.;* hoc *cdd.* — flexanimus *hic*

114 M.

FROS, pro frondis. Vergilius Georgicorum lib. II:

praecipue cum fros tenera inprudensque laborum.

Varro de re rustica lib. I: quod Cato ait, circum fundum ulmos et populos, unde fros ovibus et bubus sit.

FALAE turres sunt ligneae. Ennius lib. XV:

malos diffindunt; fiunt tabulata falaeque.

haec sunt et in Circo, quae aput veteres propter spectatores e lignis erigebantur.

FORIA, stercora liquidiora. Pomponius Macco:

cónforisti mé, Diomedes!

Laberius [in] Panilicis:

foríolus, em, vidéris; in coleís cacas.

Foriolus, qui foria facile emittat, soluti scilicet ventris.

FLOCES, fex vini. Caecilius:

ad pól ego neque florém neque floces vólo mihi: vinúm volo.

FEBRVARE positum pro purgare et purefacere. Varro de vita

1 II, 372 ‖ 3 I, 24, 3 ‖ 5 Ennius Ann. l. XV ‖ 9 Pomponius Macco ‖ 11 Laberius Panilicis (cf. comment.) ‖ 14 Caecilius (Polumenis) ‖ 16 Varro de vita pop. Rom. I.

active, ut ap. Catullum; alibi ap. Pac. passive. — reginarum *pro* regina[illegible] rerum *L.* — 1 Fros pro fronde *gl.;* Frons *cdd.* (ns *f. in ras. L*); *cf. Charis. 105.* — frondis *Quicheratus coll. Seren. Samm. v. 185;* fronde (funde *Bamb.*$_1$; frode H_1) *v.; mrg. H:* quia frons et frondis dicunt veteres. — [illegible] *id. Non. 553* glandis; *112* faces; *29* calces; *145* neces; *nisi* facis *potius scribendum et* calcis *et* necis. — Verg.; *cf. 486* frons. — lib. II *om. L.* — [illegible] precipue (praecipuae *teste Onions.*) cum *solus habet* H_1. — dum *Vergilius* — frons *C.* fros *apud V. legisse Servium, quod et h. l. restituit Lips.,* [illegible] *docent, quae adscripsit Ribbeckius adhibitis codicibus.* — 4 fros *Char.* 10[illegible] frons *C; cdd. Varr.* — obibus L_1. — sit et materies, seri oportere *Varro.* — 6 diff. *Merula;* defindunt *cdd.* — 7 haec *C.* — et circo *G.* — ap[illegible] *C pr.* L_1. — 8 eligebantur L_2, H_1 (eleg. L_1). — 9 Feria L_1. — tercora [illegible] — Maccho *C.* — *neglegentia lapsum Non. et h. l. et pg. 238 s. l.* adtend[illegible] Maccum *adferre pro* Macco milite *vel* M. sequestri *vel* M. virgine *probabil[illegible] statuit Ritschelius Parerg. 134. primum tamen titulum ideo excludi prae[illegible] quia M. miles a N. non citatur alibi.* — 10 conforiasti *Salmas.* — 11 L[illegible] verius *C.* — Panilicis; *f.* Paliliis *vel* Pariliis (Paliliciis *male Bothius*), [illegible] *ablat. flexione, ut* Hilariis, iliis; *cf. Neuii gr. lat. I, 291.* — 12 fer. *G.* — [illegible] *M;* esse *v.* — videres *L, H,* G_1. — coleis; coles (*i. e.* caules) *Buechel[illegible]* coleos (culeos H_1) *C.* — coles *obscene dictum.* — 13 feria H_1. — solutis [illegible] lutis *L.* — licet *id.* — 14 *cf. Gell. XI, 7.* — flocces *cdd. Gell.* — flex *L,* [illegible] *ed. Bas.;* seces *gl.; f.* feces; *cf. comm. in l.* fros. — fini H_1. — Caec.; in Pol[illegible] menis; *cf. Gell.; qui tamen v. non adfert.* — Polumenis *pro* ad pol *ingen[illegible] Bentinus; quamquam hoc videtur aptissimum. f. illud* Polumenis *per compend[illegible] scriptum ante id quod est* ad pol *excidit.* — 15 ad *pro* at. — neque [illegible] neque florem *Vrbin. 307.* — noque florem L_1; neoque *id. 2;* H_2, *G.* — flo[illegible] sc. vini. — 16 pura facere *G.*

populi Romani lib. I: in eorum enim sacris, liba cum sunt facta, incerni solent farris semine; ac dicunt se ea februare, id est pura facere.

INCIPIT PER G LITTERAM.

GRVNNIRE dicuntur porci, quod eorum proprium vocis est. Varro Aboriginibus, περὶ ἀνθρώπων φύσεως:

grúndít tepidó lácte satúr molá mactátúa
pórcús.

Cicero Tusculanarum lib. V: aut grunditum, cum iugulatur, suis. — Laberius in Sedigito:

grúndientem aspéxi scrofam.

Grundulis Lares dicuntur Romae constituti ob honorem porcae quae triginta pepererat. ||

GRANDIRE est grandefacere. Varro rerum divinarum lib. II: cum humus aut semina recipere non possit aut recepta non reddat aut edita grandire nequeat. — Plautus Aulularia:

testúdineum istum tíbi ego grandibó gradum.

Lucretius lib. II:

quae nunc vix nostro grandescunt aucta labore.

---

22 Varro Aboriginibus ‖ 25 V, 40, 116 ‖ 26 Laberius Sedigito ‖ 28 cf. comm. ‖ 1 Varro Rer. hum. I ‖ 3 I, 1, 10 ‖ 5 II, 1160.

---

18 incerni, *supra scr.* inicere, *G.* — incernere *Quicheratus; f. recte; quod si ita est, servari potest infra* dicere. — semina *Riccobonus, satis probabiliter; cf. tamen Heind. ad Hor. sat. II, 4, 75.* — dicunt *M;* dicite *prius H;* dicere *rell.* — 21 Grundire *v.* — *cf. 464* grundire. — Grunire *prius H.* — vocis *om. Bamb.* — 22 Varro; *cf. 156* pipare; *450* gannire. — *πριανορωντων φυcεοο L, H; περι ααvορωντων* φυcεοc *G.* — 23. 24 *vv. constituit Lachm. opusc. pg. 68.* — tepido *Iun.;* lepido (laepido H_1) *C.* — 25 *post* Tusculanarum *add.* q̄ H_1. — gruntitum *prius L.* — iulatur H_1. — 26 Laberius; *cf. 464* grundire. — Sedigito *Bentin.;* Sedicito *h. l. cdd.; 464* Sedicit. — 28 *ante* Grundulis *nescio an Varronis libr. rerum humanarum vel de v. p. R. notio exciderit.* — Grundulis Ho_2, *ed. a. 1476;* Grundules *Quicheratus;* Grundulsis *cdd.; gl.* — onorem *L.* — 29 portae *Bamb.* — *ante* pep. *addend. vid.* capita *vel* fetus, *ut Cass. Hemina:* sus parit porcos triginta; *cf. et mrg. H.* — peperat *Bamb.,* L_1. — *in mrg. H haec legi testatur Onionsius:* Aeneas cum venit in Italiam habebat porcam, ex qua divinationem solebat capere, quae elapsa peperit XXX porcellos. in eius honorem erant ista sacra, quae istic dicuntur. — 1 grande facere *gl.;* grandem f. *rell.; v.* — Varro; *cf. Cic. de sen. 15, 51* ipsius terrae vis ac natura delectat *e. q. s.* — II *L, prius H;* I *H post ras.; G.* — 2 humus aut *M;* aut humus *v.* — semina recipere *Popma;* seminari (seminare H_1) incipere *C.* — 3 edita; *puto* reddita. — nequeant L_1. — 4 grandivo *C.* — grandum H_1. — 5 lib. III *cdd.* — 6 grandesunt *C pr.* H_1. — aucta *Lucr.;* acuta *C.*

115 M.

idem lib. I:

quidque sua de materie grandescere alique.

Accius Meleagro:

fruges próhibet pergrandéscere.

Pacuvius Doloreste:

néc grandiri frúgum fetum pósse nec mitíscere.

GRANDITATEM. Sisenna Historiarum lib. IIII: neque aetatis granditatem neque aera merita neque ordinis honestatem aut *vitae* dignitatem sibi esse excusationi.

GRAVIDINOSI. Cicero Tusculanarum lib. IIII: itaque dicimus gravidinosos *quosdam,* quosdam torminosos.

GRALATORES sunt colobathrarii: gralae enim sunt fustes, quis innituntur. Varro Mútuum mulí scabunt [graece], *περὶ ψωρισμοῦ*: *ut,* gralatores qui gradiuntur, perticae sunt ligneae sine *ῥυθμῷ* et ab homine eo, qui in is stat, agitantur; sic item

7 I, 191 ‖ 9 Accius Meleagro ‖ 11 Pacuvius Doloreste ‖ 13 Sisenna hist. IV ‖ 16 IV, 12, 27 ‖ 19 Varro Mutuum muli scabunt.

8 sua de *Lucr.;* surdae *C.* — materie *L;* matereae, *m. 2* materiae *H;* materia *ed. Bas.; item cdd. Lucr.* — alique *Lucr.;* aliqua *C.* — **10** frugis *C.* — **11** Pac.; *cf. 343* mitis — maturus. — Doloreste H_1; Dul. *rell.* — **12** foetum *H.* — mitescere *C pr.* L_1. — **14** aera *Me;* ea *C; f.* neque emerita stipendia. — neque ord. *G;* ne ord. (hordinis *L,* horridinis *Flor. m. 1*) *L, H, Bamb., Montepess., Flor.; cf. comm. in 124, 17 h. ed.* — vitae *add. Teuffelius ann. philol. a. 1871 pg. 280.* — **15** esset H_1. — excusationem *prius Bamb.* — **16. 17** *cf. 32* tormina. — quosdam *alter. om. hic ut 32 cdd.* — terminosos *G, ut 32* L_1, H_1; terorminosos *Bamb.* — **18** *om. hoc l. gl.* — Gladatores *L, Bamb.;* Gladitores H_1; Glaratores *G,* H_2 (*hic pr.* Gladrat.); *cf. Varr. VII, 69; Paul. 97; Placid. 50.* — colobathrarii *Bentin.* (*id. coni.* calob.); colobathatrari *L, H,* G_2, *Bamb.;* colobatatrari G_1. — grallae *Bentin.;* gralare *L, H, Bamb.,* G_1; glarale *id. 2.* — **19** quis innituntur *Pius; fort.* quis nituntur; qui mittuntur (mituntur *prius H*) *C, Bamb.* — *mrg. Ho:* forsitan gladiatores, qui certabant gladiis; *item:* illi fustes, qui in certamine mittebantur, sic dicuntur; mataras, materellos quos dicimus. — Mutuum muli scabunt *Pius;* mutum mulis (malis H_1) calvunt *C.* — *animadverte illud esse hemistichium posterius trim. iamb. vel troch. tetram.; nam et alia multa Romanorum proverbia ex comoediis fuere petita.* — *post* scalvunt *add. in cdd.* graece; *om. Ald.* — **20. 21** ψωρισμοῦ *Scal. ad Auson. pg. 75, Me;* ατωριcμοντ *C.* — περὶ χωρισμοῦ *cdd. 167* pollictores; *228* tractus; *234* aptum, *facili illud quidem errore; et ita inepte v.* — ut *add. Rothius; cf. supra.* — glatatores L_1; glaratores H_2, *prius G;* gladatores L_2, H_1; glaatores *G post ras.* — qui *C;* quis *Salmas.; sed potest servari illud; cf. comm. in pg. 11 l.* tororum. — graduntur *L,* H_1. — ligna *(ita iam Oehlerus)* sine ῥυθμῷ et *M;* lignae finaremolet H_1; lignae (ligne *G*) finareinolet (fyn. *L*) *rell.* — in iis stat *Muretus;* inistat *C.* — agitantur *Muretus;* agitantur *item* H_1; angitantur *rell.* — item *M;* ili *C.* — **22** a. n. *L, G;* am IN *(in ras. m. 2)* ri *H.* —

mi nostri sunt gralae crura ac pedes [nostri]: ex se ἀκείνητοι, l ab animo moventur.

GRANDILOQVI. Cicero in oratore: nam et grandiloqui, ut ita am, fuerunt cum ampla et sententiarum gravitate et maiestate borum. — et Tusculanarum lib. V: qui tandem isti grandiui contra haec duo, quae maxime angunt?

GVTTATIM. Plautus Mercatore:

quód guttatim cóntabescit, quási in aquam indiderís salem.

Ennius Hecuba:

vide húnc, meae in quem || lácrumae guttatím cadunt.

GRACILITVDO pro gracilitas et GRACILENTVM et GRACILENS et ACILVM pro gracile. Accius Amphitryone:

támen et statei grácilitudo própemodum et luctús facit,
né dubitem.

Ennius lib. VII:

deducunt habiles gladios filo gracilento.

Laevius Protesilaodamia:

gracilenti' colorem;

idem:

ex hoc gracilens fit.

Turpilius Canephoro:

---

24 6, 20 | 26 V, 31, 89 | 28 I, 2, 92 || 30 Ennius Hecuba || 3 Accius mphitryone | 6 Ennius Ann. l. VII || 8 Laevius Protesilaodamia || 10 Laevius | Turpilius Canephoro.

---

allae *Iun.*; galaea *L*, H_1; galae H_2; galeae *G*. — nostri *del. Quichetus.* — ex se ἀκίνητοι *Muret.*; essiare *(litt. capitalibus)* κεινητοι *C (illud E ex seq. KEI ortum).* — ἀκείνητοι; *ita pg. 5 s. l. cinaedus:* ἀπὸ τοῦ κινεῖν. — 25 gravitatem et maiostate L_1. — 26 thusculorum *prius L;* usculanorum *corr. id. m. 1;* thusculanarum *2.* — gradiloqui L_1. — 27 maximae L_1. — agunt *pr. L.* — *ap. Cic. seq.:* melius se habent quam Epicurus. — 28 Plaustus *Bamb.* — Plaut.; *cf.* 223 salis. — 29 quod *Pl.;* quo *cdd.* — aqua *cdd. et hic et 223.* — 30 Haecuba *C.* — 1 hunc — in quem *Me;* — inquam *C* (vi dehinc *omissis mediis* lacrimae Ho_1). — lacrimae H_1; *L.* — 2. 8 *ita M;* Grac. et gracilens pro gracilis et gracilentum (gralentum *Bamb.*) pro gracili (gracilis *prius H*) et gracilium (pro gracili et acilium *om. Bamb.*) pro gracilitas *cdd.;* Gratilitudo, Gratilitas *gl.* — *cheratus:* Gracilitudo pro gracilitas, et gracilens, gracilentum et gracilum gracile. — 4 statei *M;* statuae et *C.* — *cf. Lucil. l. XXVIII:* quare facie, pro statura Acciu' statum? — et propem. *C; del.* et *Grotius.* — nius *H.* — 7 radios *Lips.; sed conf. comment. Enn. 189.* — gracilendo — 8 Laevius *Osannus;* Naevius *C.* — Protesilatidamia H_1; *id. 2, L, G* tesilaodemia. — 9. 11 *in Laevianis anaepaestici numeri sint an ionici dis*i *nequit.* — 9 gratilentis H_1. — 10. 11 idem: ex h. *Vossius;* dum ex h. — gracilens *Ald.;* gracilans *C.* — 12 Caneforo *C.*

nosti quám sit cracilo córpore.

GRANDAEVITAS. Accius Alcimaeone:

quia néc vos nec ille inpúne inriderét meam
grandaévitatem.

idem Bacchis:

quia néque mors neque vetústas neque grandaévitas.

Pacuvius Hermiona:

quod tamen ipsa órbitas
grandaévitasque Pélei penúria
stirpís subaxit.

GEMINITVDINEM. Pacuvius Atalanta:

hábeo ego, istam quí distinguam intérvos geminitúdinem.

GNARITAS. Sallustius Histor. lib. III: diversa, uti solet rebus perditis, capessivit; namque alii, fiducia gnaritatis locorum, occultam fugam sparsi, *pars* globis eruptionem temptavere.

GALLVLASCERE, pubescere. Novius Exhodio:

púerum mulierí praestare némpe scit, quantó siet
mélior cuius vox gállulascit, cúius iam ramus róborascit.

---

14 Accius Alcmeone ‖ 17 Accius Bacchis ‖ 19 Pacuvius Hermiona ‖ 23 Pacuvius Atalanta ‖ 25 Sallustius Hist. III ‖ 28 Novius Exodio.

---

13 gracilo *Quicheratus;* cracile L, H_1; gracili H_2, G. — *cum illo* cracilo, *quod optimis adseritur libris, conf. l. Pauli 53* cracentes, graciles. — corpus *in L esse refert ed. Bas.* — 14 Grandaevitas; *nullum l. in L; om. Bamb.; gl.* — Grandevitas L_2, H; gramdevitas L_1. — Alcimaeone; Alcimachone L, G; Alcimacchone *prius* H. — 15 quia *f. ex seq. exemplo irrepsit.* — nos G. — grandevitatem L_2, H (gramdev. L_1). — 18 quia; quae *Scal.;* quin *Bothius; fuit qui illud* quia ex *Alcmeonis versu h. l. putaret repetitum.* neque m. n. v. M; neque v. n. mors C. — grandevitas L, H. — 20 quod *pro* ad quod. — 21. 22 grandevitasque L, H. — penuria *(ablat.)* M (penuriam st. subauxit *male Ribbeckius*); per penuriam *cdd.* — *displicet quippe illud* per; *quamquam* Pelei *disyllabum in iambico metro potest tolerari; ut alibi ap. Pac.* Capherei *trisyll. in trochaeis; cf. de re m. 266 sq.* — subaxit *Bothius;* subaxet C. subaxit *pro* coegerit; *agitur de Pyrrhi coniugio.* — 23 Paccuvius L. — Atalanta *ed. Bas.;* Athalantha L, H; Athalenta *Bamb.* — 24 abeo L_1, H_1, *Bamb.*, *Montepess.* — gemitudinem G. — 25 Sall., *cf. Prisc. 902* (*ubi est* div. — cap.). — istol, *m. 2* istor L; histor G; historiarum H. — 26 capessiũ *Bamb.; quod vel* capessium *potest esse vel* capessivit (*velut 108 s. l.* externavit *habet id.* conternaũ *pro* consternavit); capessium *Quicherato teste Paris. 7665; 7666. Bentinus* capessunt; *vix recte, cum Prisc. utatur h. l. ad asserendum perfectum* capessivi; *et potuit praecedere* turba *vel simile.* — fidutia H_1. — 27 pars *add. Colerus;* fugam, pars *Me.* — 28 Gallulascere *Quicheratus;* Gallulare *cdd.; gl.* — exhodio H_1; exodio *rell.* — 29. 30 ꞏmpe scit M; noenu scis *Ribbeckius;* nemo scit C. — siet melior *Bothius;* elior sit C.

GRATVLARI, gratias agere. Ennius Hecuba:

Iúppiter, tibi, súmme, tandem mále re gesta grátulor.

Naevius belli Punici lib. I:

manúsque súsum ad caélum sústulít suás rex
Amúliús *ac laétus* grátulábat dívis.

Afranius Cinerario:

quod sálvús venís méliusquést, grátulór dís. ||

GARRIRE, quasi inepte strepere. Cicero de oratore lib. II: nam et seclis multis ante gymnasia inventa sunt quam in his philosophi garrire coeperunt.

GARGARIDIARE. Varro epistula ad Fufium: Quintiporis Clodi, Antipho eris; ac poemata eius gargaridians dices:

ó fortuna! o fórs fortuna!

GALLINAS. Cicero Academicorum lib. IIII: qui gallinas alere permultas quaestus causa solerent, i, cum ovum inspexerant, quae gallina peperisset, dicere solebant.

---

31 Ennius Hecuba || 33 Naev. Bell. Pun. I || 36 Afranius Cinerario || 1 II, 5, 21 || 4 Varro Epistula ad Fufium (Ter. Phorm. V, 6, 1) || 7 II, 18, 57.

---

31 cannius L_1. — **32** Iupiter L_1, *H*. — **33. 34** nevius (neu *in ras.* H_2) *C.* — I *M*; manusque *Merula; III:* isque *v.* — sustulit *om. L.* — rex *Stephanus;* res *C.* — **35** *id.* Amullus; Amulius *quid. ap. Bentin.* — ac laetus (*vel* cunctisque) *add. M.* — gratulabat *id.;* gratulabatur *v.* (*prius M:* Amúliús divísque grátulábátur). — **36** Afran.; *cf. Prisc. p. 804.* — **37** cum *pro* quod *Priscianus.* — meliusque est *Prisc.;* melius est *C.* — diis *C et pars libr. Prisc.* — *totum fragmentum ita instaurandum:* ió, Séxte frátér, mi sálvé. reváluí *(om. Prisc.).* — quod (*vel* cum) sálvús venís méliusquést grátulór dís. — **1** ineptae L_1. — **2. 3** seclis *C;* seculis *vel* saeculis *ap. Cic.* — cymnasia L_1. — filosophi L_1; philosophia H_1. — **4. 5** Gargaridiare *etiam Montepess.;* Gargadiare *L; Bamb.; gl.;* Gragadiare H_1. — Varro; *cf. 425* fors et fortuna. — epistola L_2, *H*, *Bamb.* — Clodi, Antipho eris *M* (Clodi Antipho fies *Riesius; Antiphonis nomen iam invenit Buechelerus*); clodiant foriae *C;* Clodiani foriae *Scal.; at Clodium, non Clodianum dictum hominem apparet ex l. Bimarci pg. 448 s. v.* edolare. — gargaridicens *Bamb.;* gargarida[s]ns *G teste Schneidero.* — gargaridiare *pro* gargarizare, *ut* Medientius *pro* Mezentius *in quibusdam Vergilii libris, ut* Ariobardianes *pro* Ariobarzanes *ap. Gran. Licin., al.* — *sensus autem, a nemine hactenus perspectus, idque Nonii culpa. nam omissa ab eo, unde suspensum illud Quintiporis Clodi. fuere olim ut puta talia:* invitatus ad audiendos versus Quintiporis Clodi, Antipho eris. *illa autem* o fortuna, o fors fortuna, *quae ironice dicta apparet, cum verba sint Getae Terentiani, qui Phorm. V, 6, 1 tali praeconio prosequitur felicitatem Antiphonis, hic apte translata ad ipsum Antiphonem.* — *male quidam de surreptis a Quintipore, qui et ipse comoedias scribebat, Terentio verbis cogitarunt.* — **7. 8** IIII *Me;* III *cdd.* — i *M;* ii *alter Lugdunensis apud Halmium,* hii *prior et Vindobonens.;* lib. (libro *L*) II *aperta erroris origine* L_1; *Bamb.;* idem lib. (libro *L, H*) II L_2, *H*, *G; del.* 'idem lib.' hi *Me.* — *cet. cf. Cic. l.* — quae id *cdd. Cic.*

GABALVM crucem dici veteres volunt. Varro *῎Αμμον μετρεῖς, περὶ φιλαργυρίας*:

> nos bárbari, quod ínnocentes ín gabalum suffigimus
> Romános, vos non bárbari, qui nóxios absólvitis?

GENIALIS, hospitalis. Santra de antiquitate verborum lib. III: scis enim geniales homines ab antiquis appellatos qui ad invitandum *comiter vino* et largius adparandum cibum promtiores essent.

GANGRENA est cancer. Lucilius Satyrarum lib. I:

> serpere uti gangrena malum ad quem herpestica posset.

Varro *περὶ ἐξαγωγῆς*: non vituperamus, cum scimus dictum praecidi oportere, si ob eam rem gangrena non sit ad bracchium ventura. — idem de vita populi Romani lib. III: quo facilius animadvertatur per omnes articulos populi hanc mali gangrenam sanguinulentam permiasse.

GENIVM, parsimoniam. Terentius in Phormione:

> suúm defraudans génium conpersít miser.

Lucilius lib. XXVI:

> cúret aegrotúm, sumtum homini praébeat, geniúm suum
> fraúdet, alii párcat.

GOMIAE, gulosi. Lucilius lib. XXX:

> illo quid || fiat, Lamia et Pytho oxyodontes
> quod veniunt, gomiae viles, vetulei, inprobei, ineptei?

10 Varro *῎Αμμον μετρεῖς* || 14 Santra de antiquitate verborum III || 17 Luc. l. I || 19 Varro *περὶ ἐξαγωγῆς* || 21 Varro de vita pop. Rom. III || 24 [L], 1, 10 || 26 Luc. l. XXVI || 29 Luc. l. 30.

10 *῎Αμμον — φιλ. Iun.; δμουμεμειο περι φιααρτυραν C.* — 12 nocent... *male Me.* — 13 Romanos *M; pro quo v., quod misere abundat,* homin... *cum piratis vel rebellibus, qui captos Romanos cruci affixerant, agi appar...* — qui *Rothius;* quod *Bentin.;* quid *C.* — absolvitis *Bentin.;* obvestis *C.* — 14 hosp. *Bamb.;* ospicialis *L;* ospitialis *prius H;* ospitalis *H post ras., G,* ... — 15 *f.* scito. — abpell. quid L_1. — 16 com. vino *add. M.* — adparand... *puto* adponendum. — ciuum L_1. — promtiores L_2; promtioris *id. 1;* prom... tiores *H, G.* — 17 Gangrena, cancer *gl.* — carter *Bamb.;* carcer ... *7665; G.* — Lucil. *v.,* Lucretius *C.* — 18 *cf. comm. Luc. pg. 196;* O... *metam. I, 190 sq.* — malum *M;* malo *C.* — ad quem *(intellegitur popu... Romanus) L, H;* atque *G.* — erpestica *prius G.* — 19 *θπερι C.* — sci... *M;* sciamus *v.* — dictum, *pro* digitum; *quod coniec. Lips.* — 20 cag... L_1. — bacchium *C.* — 21 id est L_1, H_1. — lib. IIII *prius H.* — ... permiasse *Quicheratus;* perimasse *C;* permeasse *v.* — 24 Ter.; *cf. 31* ... frudare; *525* demensum. — form. *C.* — 25 defraud. *L,* H_1, *Bamb.;* defrud... *post ras., G.* — conspersit *C, Bamb.; qui seq. exemplum omittit.* — 27 ... tum *L.* — sumtum *C.* — 28 fraudet *M;* defraudet H_1; defrudet *L,* H_2, ... — alii *v.;* ali *C.* — 29 Gemie, golosi *gl.* Gomiae *M;* Gemiae *edd.;* Gu... *v.; cf. comm. in Luc. IV, 2.* — 1 laminae H_1. — Pytho oxyodontes S... pitto ixiodontes *C.* — 2 viles *M;* illiae *L; H;* illi, *supra scr.* ae, *G.* ...

118 M.

GLVMAM Varro folliculum grani frumentarii dici putat, de re rustica lib. I: granum dictum, quod est intimum soldum; gluma, qui est folliculus eius; arista, quae, ut acus tenuis, longe eminet.

GERDIVS. Lucilius lib. XXX:

curate, domi sint
gerdius, ancillae, pueri, zonariu', textor.

GRAVIDAVIT, implevit. Caecilius Titthe:

pér mysteria híc inhoneste, *incéste* gravidavít probro.

GERMANITVS, fideliter: dictum a germanitate. Pomponius Praefecto morum:

ut, síquis est
amántis animi, gaúdet sicui quíd boni
evénit, cuius amícus est germánitus.

GENEROSVM, nobile vel forte. M. Tullius de officiis lib. III: cumque de imperio certamen esset cum rege generoso ac potenti.

GRATIOSVM, multae gratiae. M. Tullius de officiis lib. III: qui esset, ut argentarius, aput omnes ordines gratiosus.

GRATIFICARI, gratum facere. M. Tullius in Hortensio: quare adgredere, quaeso, et gratificare reipublicae.

GERRAE, nugae, ineptiae; et sunt gerrae fascini, qui sic in Naxo, insula Veneris, ab incolis appellantur. Plautus Asinaria:

gérrae!
qui sése parere ápparent huius légibus proféctó.

idem:

---

4 I, 48, 1 ‖ 6 Luc. l. XXX ‖ 9 Caecilius Titthe ‖ 11 Pomponius Praefecto morum ‖ 16 III, 22, 86 ‖ 18 III, 14, 58 ‖ 20 Cicero Hortensio ‖ 23 III, 3, 10 ‖ 26 Plautus Pers. I, 3, 9.

---

vetulei, inprobei, ineptei *M;* vetulae, inprobae, ineptae *v. contra lemma Non.* — *cf. comm. Luc. in XXX, 39.* — **3** frumentarii *prius H;* frumentari *rell.* — **5** aris tamquam H_1; aristaque *L, Bamb.* — tenus loco *Bamb.* — longa *minus bene ap. Varr.* — eminet e gluma *ibid.* — **6** *male mrg. H* gerdius, textor; *gl.* gerdius, toxtor. — **7** curate *Passerat.;* curare *cdd.* — curare *omisso* ut; *cf. comm. in Luc. XXX, 40.* — **8** textor *Iun.;* tector *C, Bamb.* — **9** Gradavit *L.* — Titthe *Iun.;* titte *C.* — **10** misteria *L, Bamb.* — inceste *add. M.* — probo H_2, *P, G.* — **11** Germanus L_1. — **14** amantis animi *M;* amicus amici *cdd.* — sicui quid *Schneiderus, Duebnerus;* sicui qui *prius H;* sicut qui *L, H ex corr., G;* sicut quid *Bamb., Montepess.* — **15** cuius *ed. a. 1476;* cui *v.* — **17** potente *cdd. Cic.* — **19** quid *L,* H_1. — apud *C pr.* L_1. — **20** Gratificari *Ald.;* Gratificare *cdd.* — gratum f. *G, gl.;* regratum f. *Bamb., L,* H_1; *id. m. 1 vel 2 expuncto* re *supra scr.* se; *quod del. 3 refert Onions.* — **22. 23** *om. h. l. Bamb., gl.* — *f.* et sunt gerrae fascini venerii, qui sic in Naxo insula ab incolis appellantur. — fascini, *sc.* pudenda. — qui sin Naxo *L.* — in Naxo; *Sicula urbs intellegenda; ubi in fano Veneris magna ostentabantur fascina.* — in Asin. H_1. — **25** sese p. *Plaut.;* se esperare H_1; sesperare L_1, *G;* se sperare L_2, H_2. — prof. *ap. Pl. ad seq. pertinet.* — **26** id est H_1.

hic aderit, crédo, congerró meus.

ut conlusor [meus], qui easdem exerceat nugas. Caecilius Portitore:

'fur, dépopulator!' — 'gérro!' ||

GALLARE, id est baccare. Varro Eumenidibus: cum illo venio, video gallorum frequentiam in templo, qui, dum messem hornam adlatam inponunt aedis signo, seic deam gallantes vario recinebant cantu. — *idem* eodem:

nam quaé venustas hís adest gallántibus!

GANEONES a ganeis dicti, ut popinones: ea sunt loca vinulentiae ac libidini apta. Varro Modio: et hoc interest inter Epicurum et ganeones nostros, quibus modulus est vitae culina. — M. Tullius in Catilinam: quis ganeo, quis adulter, quae mulier infamis, quis corruptor iuventutis?

GLVBERE. Varro de re rustica: duritia est enim causa, quod non

28 Caecilius Portitore || 1 Varro Eumenidibus || 4 Varro Eumenidibus || 7 Varro Modio || 9 II, 4, 7 || 11 I, 55, 1.

---

27. 28 adherit *G.* — aderit credo *in ras.* H_1. — congerro meus *Bentin.*; congerrae omnia eius H_1; L_2; *id.* *1* congeri omnia eius; cōngerrae, *in mrg.* cōngerio meus, *del.* omnia eius, H_2; congerius meus congerrae *G.* — meus *secl. M.* — qui easdem; *puto* quia easd.; *illa* quod, quia *solere a N. cum coni. iungi notum.* — 30 fur, depopulator (*puto* depilator; *ut alibi invenitur* expilator), gerro *Rostius*; cur depopulator (depopulato *L*) gerrae (gerre L_1) *C*; 'cur depopulatur?' — 'gerrae!' *v.* — 1 id *Me*; ut *cdd.* — baccare *L, H, Lugd., gl.*; bacchare *ed. Bas.*; bacchari *Salmas.* — Eomenidibus H_1. — illo *Bentin.*; illos *C*; illoc (*pro* illuc) *Ribbeckius.* — 2. 3 venio *Salmas.*; vento *C*; ventum *Quicheratus.* — dum messem hornam adl. impon *Lachm.*; dum essena hora nam adl. imponeret (inp. L_1) *C.* — aedis sig sic deam *Iun.*; aedilis signosiae et deam (deum Ho_1) *C*; Attidis signo, sy odiam *non bene Lachmannus*; dum messem hornam adlatam impon aedilis signo Cybelae *(hoc male) Riesius, qui coll. inscriptionibus aedilem* eos *qui pontificium munus obtineat dici volt.* — 4 recinebant *Guietus, Lach* retinebant *C.* — recinebant cantu: idem (idem *iam Passerat.*) *M*; recineb studio *C.* — idem eodem; *cf. 267* castum. — 5 nam quae *v.*; namque *l. utroque*; vetustas *id. h. l.* — his *Salmas.*; hic *cdd. l. utroque.* — 6 G neonis a ganneis *gl.* — popinones *Ald.*; popiones *C*, *Bamb.* — ea sunt et sunt *v.* — vinolentiae, u *scr. supra* o, *H.* — 7 libidinis *L*, H_1. — V *cf. 55* colinam. — 9 Catilina (Catillina *L*) *C.* — q. g., quis nepos *cd. Rhenaugiensis)*, quis adulter *Cic.* — 11 Gluvere *C*; Gluere *Bamb.*; bere, distringere (destr. *mrg. H*) *gl.*, *mrg. H.* — Varro; *cf. 403* stringere, cerpere: quod non — glubit. — duritia *om. Bamb.*; duricia *G.* — causa *compendium scriptum) M*; ea *cdd.* — *ap. Varr. sunt haec:* durities eorum (*sc.* digitabulorum) quod; *quae non intellego;* quod *autem ne exis delendum iuncta Varronis et Non. hic pariter ac 403 librorum obstare vi auctoritas. ipsum V. puto dedisse:* durities enim eorum causa, quod.

solum stringit bacam, sed etiam ramos glubit ac relinquit ad gelicidium.

GRAMIAE, pituitae oculorum. Caecilius:

grammónsis oculis ípsa, atratis déntibus.

GIGERIA, intestina gallinarum cum isiciis cocta. Lucilius lib. VIII:

gigeria insunt
sive adeo hepatia.

GLIS, nominativus ab eo quod est glires. Laberius in Aquis caldis:

et iam hic me opímus somnus [premit] óppremit,
ut glís * * *

Plautus genetivo plurali: glirium examina.

GENVS, generis. Laberius [in] Imagine:

genus [generis] nostrí parens.

INCIPIT PER H LITTERAM.

HAVENTIA, ut industria, sapientia, concordia. Claudius libro septimo: 'animos eorum haventia inflarat'. — ab eo quod est havere. ||

HORA, iuventutis dea. Ennius Annalium lib. I:

teque, Quirine pater, veneror, *bene* Horamque Quirini.

---

14 Caecilius || 16 Luc. l. VIII || 20 Laberius Aquis caldis || 24 Plautus || 25 Laberius Imagine || 28 Claudius lib. VII || 1 Enn. Ann. l. I.

---

12 stringit, *scil.* manus. — bacam L_1, H_2, *G*; baccam L_2; vaccam H_1, *Bamb.* — ramos *Varro;* ramis *h. l. cdd.;* ram *403.* — gluvit *cdd. h. l.* — relinquit *Varro;* reliquit *cdd.* — ad gelicidium retectos *Varro.* — 15 grammosis H_2, *G;* gramiosis *Me.* — *ita* flexosus *pro* flexnosus, *sim.* — dentibus *Ald.;* gent. *C.* — 16 Gigerica H_1. — *cf. comm. in Luc. VIII, 8.* — cum is. *I. Dousa;* conhis et ita *C (om.* conhis et ita cota *Bamb.).* — 18 gigeria *(ita Bentin.);* insunt *M;* gizerini sunt *C.* — 19 hepatia *Iun.*, hepetia *C.* — 20 est *M;* sunt *v.* — 22. 23 et iam *M;* etiam *v.* — opimus *Passerat;* optimus *C.* — opprimit, ut glis *M;* premit (p̄mit *L, H*) opprimitur glis (ut premitur *cd. N. Fabri*) *C.* — 24 genit. *C pr.* L_1. — plurari L_1. — gliuium *L*, H_1. — eximina *G.* — 25 *om. gl.* — Genus *M;* Genus *supra* u *scr.* i *L*, genius *H, G.* — Genius, generis deus *male v.* — *mrg. H incpta interpolatione, ut saepius:* genius naturalis deus, qui ortum nostrum excipit. — in *om.* H_1; *habet et Bamb.* — 26 genus *M*, genius *v.* — generis *del. M.* — *quod fuere qui dicerent non admittendam coniecturam nostram, quod non agatur hoc capite de mutatis declinationibus, eos numquam legisse hoc caput satis apparet.* — 28. 29. 30 Habentia — habentia — habere *cdd.; corr. Gifan.* — *n. N.* — ut *add.* H_1; ant *L.* — l. septimo (VII *G, Lugd.*) Claudius (Cladius *H*) *cdd.* — animus L_1. — habentia *om. G.* — inflaret *G.* — ab — havere *f. delend.* — 1 iuventatis L_1; Iuventas dea *Merula; f. recte.* — Annalium *Quicheratus;* Annali *v.* — liber primus L_1; *id.* 2 libro primo. — 2 teque *(add. Columna)* Q. p. v. bene H. Q. *vel* teque

120 M.

HALLEC, genere neutro. Plautus in Aulularia:

qui mi ólera cruda pónunt, allec ádduint.

Oratius in lib. II Sermonum:

ego faecem primus et allec
miscui. †

HALOPHANTAM, ut sycophantam, hominum genus ne quod ob suenda mendacia miserrima mercede conducitur. Pl

hálophantam an sýcophantam mági' dicam esse . . .

et alius nobilitatis obscurae:

halophántam mendacém velit.

HIPPOCAMPI, equi marini, a flexu caudarum, quae pi sunt: et est graecum. Menander:

οὐχ οὗτος ἱππόκαμπος ἔστ' ἐν αἰθέρι;

Naevius Sirenocirce:

délphino cinctís vehiculis híppocampisque ásperis.

---

3 Plautus Aulularia (cf. comment.) ‖ 5 II, 4, 73 ‖ 9 Plaut. Cı 1, 2 ‖ 11 comicus incertus ‖ 14 Menander ‖ 16 Naevius Sirenocirce.

Quirine pater bene H. Q. *M;* quirine (quirinẹ *H*) p. veneror horan (quirint *L*) *C; cf. vit. Enn. pg. 159 sq.* — 3 in *om.* H_2, *G.* — sopula *vid. latere mendum.* — 4 mihi *cdd.* — hallec *H.* — adduint *Quicheratus* *C* (L_2 danunt); etiam allec duint *Wagnerus.* — *servi putat verba G praeter libertatem donum poscentis.* — 5 oratius *L*, *G*, horatius *H.* - faecem primus et allec *Hor.;* ego primus face nec allec (hallec *H*) C miscui; *ap. Hor. haec:* primus et invenior piper album cum sale nigro tum puris circum posuisse catillis. — *f. lacunosus locus Nonii. qua quod in gl. seq.* Harpa, forcipes, *id videtur potius repetitum ex pg. post l.* Delitum, dolatum *legitur pro* Dentarpagas harpa, forceps. – *autem* hallec *lemma huic capiti potius insertum quam sequenti, vix librariorum ac non ipsius Nonii incuriam accusandam, qui ca alteram partem diversissima inter se congessisset, quae honeste quiden nove dicta ei esse viderentur, postea illa retractare noluit.* — 8 Halol *cdd*; Halostatum *gl.* — *halophantae nondum satis expeditum nome Paul. 101, ubi legitur* halapanta. *ibi dicitur vocatus ἀπὸ τῆς ἄλης, fallente, quod fallat* (*v.* halet) *omnia.* — ut *gl.;* aut *cdd.* — sycofantam *gl.* — 10 balophantamne *Guietus (posset etiam* halophantam anne, *si constaret de quantitate primae);* halofantam (al. L_1) *C.* — an *Plaut.;* — sycofantam (sec. L_1) *id.* — hunc *add. Pl.* — magis dicam esse *Bo* magis esse dicam *cdd. Non.;* magis hoc (*praec.* hunc) esse dicam *Pla* nescio *add. Pl.* — 11 novilitatis L_1. - 12 *verba comici.* — halofantam 13 Hipocampi L_1. — a fluxu *G.* — piscosae *suspectum.* — 14 Meander . 15 *ita Scal., exc. quod ἔστ' add. a Bentleio;* uchutos (ucutos L_1) hippoc (hippicantus, *m. 2* hippocantus, *L;* hippocamphus H_2, *sed* h *del.*) in aeter *iunctum cum seq.* nae *vel* ne *in cdd.*) *C, Bamb.* — *illud ἔστ' servat tum propter caesuram.* — 16 Laevius *Hermannus* (Naevius *Iun.*); nae (ne usus *C;* nae (*vel* ne) nius *Bamb.* — Sirenocirce *M;* sireno circes l sireno citer (cicer *L*) *C.* — 17 delfino *cdd.* — iunctis *Scal.* — ippoc. (

Lucilius transverso ordine posuit: camphippi; et: panthero-melos.

HARA est porcorum stabulum. Varro Prometheo libero: in nebris ac suili vivunt; nisi non forum hara atque homines, qui nc, plerique sues sunt existimandi. — Cicero in Pisonem: ex ra producte, non schola.

HILARITVDINE, pro hilaritate. Plautus Milite glorioso:

és, bibe, animo obséquere mecum atque ónera te hilaritúdine.

HISCERE [est] pro loqui. Accius Armorum iudicio:

hem, véreor plus, quam fás est captivum, híscere.

HONESTITVDO, pro honestas. Accius Oenomao:

hórrida† honestitúdo Europae príncipum primo éx loco.

idem Myrmidonibus:

tua ‖ honéstitudo Dánaos decepít diu.

HILVM, breve quoddam. Lucilius lib. XXX:

quo tua *tu* laudes, culpes? non proficis hilum.

Cicero Tusculanarum lib. I: tum illud, quod

Sisýphu' versat saxúm sudans
niténdo neque profícit hilum.

HORNVM, ipsius anni. Lucilius lib. XXVIII:

---

18 Lucilius ‖ 20 Varro Prometheo ‖ 22 16, 37 ‖ 24 III, 1, 83 ‖ 26 Accius morum iudicio ‖ 28 Accius Oenomao ‖ 30 Accius Myrmidonibus ‖ 2 Luc. XXX ‖ 4 I, 5, 10 (tragic. incert.) ‖ 7 Luc. l. XXVIII.

---

18. 19 *Luc.; om. hoc. exempl. Bamb.* — camphippi *e. q. s.; ita M;* ppocampi elefanto camillos *C;* camphippelephantocamelos *I. Dousa. cf. comm.* ucil. *in frgm. inc. 47; 48.* — 20 percorum *prius H.* — libero *Oehlerus;* bro I *C.* — 21 vivunt *H, ut vid.; v.;* viunt *L, G.* — qui; ibi *Gerlachius.* — 23 ara L_1. — productae *L*, H_2, *G;* producta est H_1. — scola *L*, H_1; m ex schola *cdd. Cic.* — 24 Hilaritudine *Quicheratus;* Hilaritudinem dd. — 25 es (est *B, C, D*) bibe *Plaut.;* sive *cdd.* — honera H_1. — 26 H. pro loqui *M;* H. est proprie (propriae L_1) loqui *cdd.;* Hiscere, loqui *gl.* — captivam *Grotius, Hermannus ad Tecmessam referentes; sed potius videtur quod traditum est; quod puto pertinere ad unum ex Troianis, qui captivi dicium tulere de Aiace et Vlixe.* — 28 Honestudo L_1. — honestitas *G.* — † horrida, *quod etiam propter r. m. displicet, corruptum.* — Europe L_1, *H.* principum *Vossius, idque recipiendum propter r. m.;* principium *C.* — 1 cepit *Delrius;* decipit *C.* — 3 quo tua tu *M;* quod tua *C.* — laudes *v.;* des *C.* — culpas, *mut. in* culpaes, H_1. — 4 Cic.; *cf. 353* niti. — num *docti Cic. sine causa.* — 5. 6 *versus disposuit M; cet. cf. comm. Luc. 169.* — syphus *Cic.;* isi syfus L_1; sisyfius *id. 2;* H_2; *id. 1 ut vid.* sisyfeus; sifyus, *recte notavi, G.* — intendo L_1. — *molliores sunt numeri, si legatur:* que nitendo proficit hilum; *et potuit facile memoria labi Cic.* — hilum m *Pacuvius dixit in tragoedia pg. 510 s. l.* amiciter. — 7 ipsius; *i. e.* idem.

121 M.

utrum ánno an horno téte abstuleris á viro.

Varro Eumenidibus: cum in eo essem occupatus atque in schola 'curarer', ut scribit Scantius, 'horno' per Dionysia.

HILARESCO. Varro epistularum latinarum lib. I: immo, cum amicorum domus fumat, hilarisco.

HOSTIRE est conprimere, retundere, dictum ab hostia. Pacuvius Teucro:

nisi cohérceo proptérvitatem atque hóstio feróciam.

Hostire, offendere, laedere. Laevius Erotopaegnion lib. II:

numquód meum admissúm nocens
hostít voluntatém tuam?

HALVCINARI, aberrare et non consistere atque dissolvi et obstupefieri atque tardari honeste veteres dixerunt, ut est: 'et adsiduo ...

---

9 Varro Eumenidibus ‖ 11 Varro Epistularum lat. l. I ‖ 13 Pacuvius Teucro ‖ 16 Laevius Erotopaegn. II ‖ 20 (Gell. VIII, 3.)

---

8 tete *M*; te *C*. — 9 Varro; *cf. 355* occupare, detinere. — 10 in schola (scola *L*, H_1); *de balneis videtur agi*. — curarer, ut scr. *cdd. 355*; curaret inscribit *h. l.*; *f.* uti scr. — orno *L*, *G*. — 'curarer horno' pro 'delectarer musto' *insolentius dictum notat Varro*. — Dionysia (Dyon.) *cdd. 355*; Dionisiam *h. l.* — *illud* 'per Dionysia' *pro* 'per Bacchanalia' *positum vix potuit in Scantio notari ab eo qui ipse plurima in scriptis promiscue adhiberet graeca*. — 11 Hilarisco (hilaresco *mrg. H*), hilaris fio *gl.*, *mrg. H*. — Epistularum latinarum *M*; epistula (*ita* L_1, *ed. Bas*; epistola *Bamb. H*, L_2) latina *cdd.* — *nihil de his certi apud Ritschelium opusc. III, 478. equidem non video cur non potuerint esse duo corpora, ex quibus alterum universas Varronis epistulas, quas plurimas fuisse probabile est, complecteretur, alterum discretas graecas ac latinas, sicut et M. Bruti ferebantur litterae graecae pariter ac latinae. atque cdd. Non. omnino adseritur titulus ille.* — in epistola L. Ati... *ingeniose Popma; quamquam de tali Varronis litterarum commercio nihil constat aliunde.* — immo cum *Me*; in voccum *C*, *Bamb.*, *Montepess.*; libro I nunc cum *Riesius pg. 43 ed. Satur. Menipp.* — 12 hilaresco *Bamb.*; *G*, L_1. — 13 conprimere *ed. Bas.*; *gl.*; conmere L_1; comprimere L_2, *H*, *Bamb.* — retundere *Bentin.*; recidere *Quicheratus*; recedere *cdd.* — dictum ... H_2. — Pacuv.; *cf. 490* ferocia; *Fest. 270, qui dicit* hostire *h. l. positum pro* aequare. — *nec tamen ap. N. licet reponi, quod fuit qui coniceret* ... primere, reddere. — 15 coerceo *Vrsinus*; coeacco *cd. Festi*; cohercuero H_1; coerc. H_2, *G* (*mancus est locus pg. 490*). — coherceo *trisyll.*, *ut* ... *eundem Pac. pg. 262 s. l.* confidentia coherce *disyll.* — propterviatem H_1; prot. H_2, *G*; protervitates *cd. Festi*. — *cf. Bergk. Opusc. I*, ... *Loew. Prodr. 356; Goetz. ad Bacch. 612.* — hostiaero H_1. — 16 lae... *Hildebrandius ad gloss. lat. Parisin. pg. 163*; cedere *C*, *etiam Bamb.*, ... *seq. om.* — Laevius *Me*; Pacuvius *cdd.* — Erotapegnion *C*. — 17 num... (*fuit* nunquod) *M*; hunc quod *cdd.*; nunc quod *quid. ap. Bentin.* (in aliis ... dita comperi haec verba: nunc id mihi molestum est quod etc.). — 1... *Gell. VIII, 3; IV, 20, 7, 8; item XVI, 12, 3; II, 3, 3.* — Haluniari *I* — et obstupef. atque tard.; *cf. Gell. XVI, 12, 3* a tarditate quadam et stupore (*ita scribend.*), qui alucinantibus plerumque usu venit. — adsiduo *e. q. s.*; *ex Gell. VIII, 3 petita haec intellexit Me.*

:itantem vidit atque illius quidem delicatissimas mentis et corris alucinationes'.

HILARETVR. M. Tullius de finibus bonorum et malorum). II: verum hoc loco sumo verbis his eandem certe vim voptatis Epicurum notasse quam ceteros. omnes enim iucundum otum, quo sensus hilaretur, graece ἡδονήν, latine voluptatem ocant.

HEBES positum pro obscuro aut obtuso. Cicero Academicorum b. II: quid? lunae quae liniamenta sunt? potesne dicere? cuius et ascentis et insenescentis || alias hebetiora, alias acutiora videntur ornua.

HINNOS [vel hinnas] sub quo sensu accipere debeamus, Varro esignat. ait enim, ex equis et asinis qui nascantur, hinnos ocari.

HILLAS intestina veteres esse dixerunt: unde Bohillae, oppidum n Italia, quod eo bos intestina vulnere trahens advenerit. Laberius:

lávite item hillam. cócu' si lumbum adússit, caedetúr flagris.

idem Catulario:

'nonne áliter hunce pédicabis?' — 'quómodo?' —
'video, ádulescenti nóstro caedis hírulas.'

---

24 II, 3, 8 || 28 Cicero Acad. II || 3 Varro de re rustica II, 8, 6 || 7 aberius (vid. fabulae nomen haustum) || 9 Laberius Catulario.

---

21 deligatissimas L_1. — 22 alucinationes *L, G;* hal. *H, ut vid.;* aciones *Bamb.* — 23 Hilariter, iucunde (ioc. *gl.*) *gl.; mrg.* H_1, *G.* — *add.* rg. H_2*:* laetetur, exultet, iucundetur. — M. Tull.; *cf. 396* sumere, suscire. — 24 sumo *cdd. 396;* summo *h. l.* — verbis *om. Bamb.* — voluptatis d. *396,* voluntatis *hic.* — 25 nosse *cdd. Cic.;* non nosse *C;* non esse *Bamb.;* *usse recte Davisius.* — 26 grecae *L.* — ἡδονήν *v.;* hedonem *cdd. Cic.;* doneum *C, Bamb.* — 28 Haebes *H;* Habes *L;* Hebes *G, Bamb.;* Hebes, scurum *gl.* — obstuso *G.* — *scribend. vid.:* Hebes pos. pro obstuso. — laeniamenta H_1. — sint *Iun.* — potestne *G.* — cuius *v.;* necuius nec. potesne) *C.* — 1 et inseniscentis *H, G; om. L.* — haebetiora ; habetiora *L; cf. comm. in pg. 91 l.* consectarium. — 3 Hinnos vel hinnas *l;* Hinnos quid sit *gl.; del.* vel hinnas *Quicheratus.* — 4 asinis *Guietus;* equo et asina *Varro;* in nullis L_1, H_1*;* mulis L_2*;* inulis H_2*;* innulis *G;* nullis *Bamb.* — innos *L.* — 6 Hilla, intestina, unde boelle dicte *gl.;* hilla estina, unde bohilla dicta *mrg. H.* — Hillas *H.* — Bohilla *C; Bamb.* (Boilla *us H*); Bohillae *Quicheratus; cf. gl.* — 8 lavite item *Ribbeckius* (lavit *Rothius*); lavitatem (lavititem H_2*;* labititem *G*) *C.* — illam *L,* H_1*; f.* as. — coccus H_1. — adusit *prius L.* — fragilis *L,* H_1*;* flagris H_2 *in L, G;* caeditur (ced. *L*) *C;* caedetur flagris *Ribbeckius; f.* fragulis caeditor; fragellum *ap. Prob. gr. lat. IV, 198.* — 10 nonne *Quicheratus;* neve *C.* aliter, *i. e.* mollius. — hunce *Ribbeckius;* hunc *C.* — 11 adulesc., i *supra* s., *H.* — cedis *L.* — hirulas; hirulam (hillas *Iun.*) *Ribbeckius;* hilla *L, Bas.;* hillam, *deinde* illa *H* (illa *etiam G teste Schneid.*).

122 M.

HINNIBVNDI, pro hinnientes, ab eo quod est hinnio. Claudius annalium lib. XVI: equei hinnibundei, inter se spargentes terram calcibus.

INCIPIT PER I LITTERAM.

INCVRVISCERE. Cicero de oratore lib. III: ut

bacarum ubértate incurvíscere.

ita et [in] Tusculanarum lib. I.

INFINITATEM. Cicero Academicorum lib. IIII: ad hoc Anaximandro, populari et sodali suo, non persuasit. is enim *infinitatem naturae dixit esse. — idem Tusculanarum lib. V: quibus* infinitatem rerum atque naturae et in hoc mundo ipso caelum, terras, maria cognoscimus.

INSANITAS. Cicero Tusculanarum lib. III: insipientia autem, quasi insanitas, quae est insania eademque dementia. — Varro Eumenidibus:

apage ín dierectum á domo nostra ístam insanitátem!

INFRACTIONEM. Cicero Tusculanarum lib. III: in quem cadat aegritudo, cadere in eum timorem et infractionem quidem animi.

IVGLANDES, agrestes nuces. Cicero Tusculanarum lib. V:

---

12 Claudius lib. XVI ‖ 16 III, 38, 154 (Ennius Eumenidibus) ‖ 18 I, 28, 69 (Enn. Eum.) ‖ 19 II, 37, 118 ‖ 21 V, 36, 105 ‖ 24 III, 5, 10 ‖ 25 Varro Eumenidibus ‖ 28 III, 7, 14 ‖ 30 V, 20, 58.

---

12 *gl.* Hinnitores; *altero lemm.* Hinnibunde. — *non tamen credo excidisse aliquid in cdd.; sed illud corruptum ex seq.* hinnientes; *cf. comm. ad 125* infestum. — Hinnibundi *M* (Hinnibundae *Quicheratus*); hinnientes *Quicheratus;* Hinnibunde — hinnienter *C (om. l. Bamb.); similis error pg. 130 s. l.* iactuosae. — hinnio *v.;* hinno *C.* — Annalium *M;* Annalibus *C.* — **13** equei (equi *Iun.*) hinnibundei *M;* eqne L_1; equae *rell.;* hinnibunde L_1, H_1, *Florent.;* hinnibundae L_2, H_2, *G.* — **16** Incurpiscere L_1; Incurviscere *etiam gl.* — **17** bacc. ub. inc.; *Ennii Eumenidibus iure tribuit Hermannus; cf. fab. Enn. 229 sqq.* — rami bacarum ubertate incurvescere *Cic. in Tusc.* — bacarum *prius L, ed. Bas.;* baccarum *L ex corr., H, Bamb.* — ubertatem *cdd.; f.* ubertatei. — incurvescere *bis ap. C.* — **18** *haec f. secludenda* — Tusculanarum *Quicheratus;* Tusculanis (Tuslanis *L*) *C, Bamb.* — *ibi plenior adfertur Ennii l.* — **19** III *prius H.* — ad (*pro* at) *etiam Cic. cdd. meliores a pr. m.* — **20** populari *v.;* popularis *C, Bamb.* — his *C;* et *(nota scriptum)* his *Bamb.* — is enim — infinitatem; *lacunam post haec et unde explenda esset locum significavit Rothius.* — **24** Tusculanorum *L, Bamb. hic et l. seq. sine correctura.* — lib. III *v.;* lib. I *cdd.* — **25** insanitas quaedam *Cic.* (quaed. *f. librariorum culpa om.; nam. seq.* quae). — est *Cic.;* esset *cdd.* — eadem quae L_1, H_1. — Varro; *cf. 49* dierecti. — *om. Varr. exempl. Bamb.* — **28** Infr., torporem *gl.; mrg. H.* — **29** quidem *cdd. mel. Cic.;* quandam *aliquot interpolati.* — **30** iuglantes nucias glandes *add. ad prius lemma gl.* — Cicero *postea add. in L.*

stituitque ut candentibus iuglandium putaminibus || barbam sibi capillum adureret.

INGENERARETVR, ut innasceretur. Cicero Academicorum lib. [: in tanta animantium varietate homini ut soli cupiditas inneraretur cognitionis et scientiae.

IVVENITAS, pro iuventus. Varro Tithono, περὶ γήρως:

quam déreliquid múlticupida iúvenitas.

ITVM, pro incessum. Titinius Setina:

itum,
géstum, amictum quí videbant éius.

IGNAVAVIT, id est ignavum fecit. Accius Aeneadis aut Decio:

fáteor; sed saepe ígnavavit fórtem in spe expectátio.

INPLICARE positum pro ornare. Afranius Brundisina:

parte ínferiore hic ínplicabatúr caput.

INANIIS, pro inanitate. Plautus Aulularia:

ita inániis sunt óppletae atque aróniis.

INCITAS dicitur egestas. Plautus Trinummo:

alii éxsolatum abiérunt; alii emórtui;
. . . . . . hem nunc hic, cúius est,
ut ad íncitas redáctust!

---

3 Cicero Acad. III || 6 Varro Tithono || 8 Titinius Setina || 11 Accius neadis || 13 Afranius Brundisina || 15 I, 2, 6 || 17 II, 4, 134.

---

1 instituit *L*, H_1. — cadentibus *L, H; cand. ed. Bas.; Cic.* — adurerent ... — 4 ingereraretur L_1. — 6 Iuvenilitas *C, Bamb.;* Iuvenilias *gl.* — Varro; 433 iuventus. — Tithono, περὶ γήρωϲ *v.;* tithonio, πρι τηρωϲ (τηρωϲ *utrumque cdd.*) *C.* — 7 quam *cdd. 433;* qua *h. l.* — *quidam:* quom. — dere- ... *prius H.* — iuvenitas G_1; *Buechelerus;* iuvenilitas *rell. hic et 433.* — incessu *cdd.;* Itum, incessum *gl.* — Sedina H_1; sed in *L.* — 9 itu *L.* — ... cestum *L.* — 11 Ignavavit *Buechelerus, M (item in seq. v.);* Ignavit *cdd. et. cf. 126 l.* Ignavavit. — ignauuum *H.* — 12 *h. v. post Afranii collo... in cdd.; reduxit in suum locum ed. a. 1476; excepto primo verbo, quod ...dit Me., totum lemma om. Iun.* — ignavit *cdd. h. l.; 126* ignabat. — Brundisina; *cf. comm. in pg. 97 l.* degulasse; Brumdisio in *C;* in *v. ad ...tis relatum, ubi delevit Neukirchius.* — 14 *illud* parte inferiore *ob...* — huic *Quicheratus.* — 15 Inaniis *Iun.;* Inanis *cdd., gl.* — 16 ...iis *Pylades;* inanis *cdd. Pl. et Non.* — opletae *L, H.* — araniis; araneis ... *Plaut.;* arantes *C.* — 17 incistas *sine lemmatis nota* L_1. — Incitas, egestas — f. Incitae *(ita Quicheratus)*, egestas. — 18 exolatum *A ap. Pl.;* exu... *rell.;* exsolati *C.* — 19. 20 alii se suspendere *Pl.; om. C.* — em *melius B ap. Pl.* — hemunc *prius H.* — cuius (quoius) est, ut ad *cdd. Pl.;* ... tuta *C.* — redactust *Ritschelius;* redactus *cdd. Pl.;* redactus est *C* ad incitas. redactus *A; in quo videtur olim fuisse* ut ad incitast redactus; ... *si fuerit, per* ad incita est *esse explicandum recte putant Bergkius* Ritsch.).

idem Poenulo:

profécto ad incitás lenonem rédiget, si eas abdúxerit.

Lucilius Satyrarum lib. III:

illud ad incita cum redit atque internecionem.

idem lib. XV:

vilicum Aristocratem, mediastrinum atque bubulcum
conmanducatus conrupit, ad incita adegit.

INCERTAT, incertum facit. Pacuvius Doloreste:

set méd incertat díctio: quare éxpedi.

Plautus Epidico:

lónga dies meum incértat animum.

ICIT significat percutit, ab ictu. Plautus Truculento:

fréndit, ícít femúr.

idem Vidularia:

ibi || út piscabar, fúscina ici vídulum.

Pacuvius Armorum iudicio:

nám canis quandóst percussa lápide, non tam illum ádripit
quí sese icit quam [illum] eúmpse *morsu* lápidem qui ipsa ictást p

Afranius Simulante:

offéndit, fligit, rúmpit, icit póculo.

Caecilius Demandatis:

si úmquam quisquam vídit quem catapúlta aut balista ícerit.

Lucretius lib. III:

esse animam cum animo coniunctam; quae cum animi vi
percussast, exin corpus propellit et icit.

21 IV, 2, 85 ‖ 23 Luc. l. III ‖ 25 Luc. l. XV ‖ 28 Pacuvius Dolores
30 IV, 1, 19 ‖ 32 II, 7, 42 ‖ 34 Plautus Vidularia ‖ 2 Pacuvius Armo
iudicio ‖ 5 Afranius Simulante ‖ 7 Caecilius Demandatis ‖ 9 III, 159.

22 profecto *ed. Bas.*; profectu *L, H.* — ad incita (incitam H_1) *C*
item leonem. — 24 ad *supra add. G.* — incitam H_1. — redit *Iun.*; redi
— aque *prius L.* — 25 idem; *cf. 143* mediastrinos; *478* conmanducatur. –
Aristocratem *cdd. 143; 478;* magistograten (magistograthen H_1) *h. l.* –
Duloreste H_2. — 29 sed L_2, *Hs.* — med *Bothius* (me *Iun.*); ne *C.* —
mscr. Palatin.; Scriverius; quam rem *C;* quin rem *Scal.* — 32 a vict
— 1 ici *v.;* vici (ci *in ras.* H_1) *C.* — 3 arripit *M;* appetit (adp. *L*
— 4 sese icit *Vossius;* se sicit L_1; se icit *rell.;* sed icit *Ritschel. nov.*
excurs. pg. 51. — quam illum *C; del.* illum *Quicheratus.* — eumpse *V*
cf. Caecil. Hephaestionem pg. 1 s. l. senium; eum ipsum *C.* — morsu *add.*
5 Simulante *v.;* Simulantem *C* (Simulante *f.* L_1). — 6 fligit *M;* re
(fregit, rupit *parum apte Ribbeckius*). — 8 quam (*m. 2* quaem) H_1. —
icier. — 9 Lucreticius *H.* — 10 animam H_1; animum *rell.* — coniunct
— vi *docti ap. Lucr.; om. cdd.;* vis *C.* — 11 percussast *cdd. Lucr.;* per
est *C.* — et icit *Lucr.;* eicit *C.*

Turpilius Demetrio:

'nam si íceris me pósthac, credas míhi velím',
inquít — quid censes? 'túm dolebit scílicet.'

Naevius Danae:

quam quondam fúlmine icit Iúppiter.

INVNCARE, quasi unco invadere et arripere. Lucilius lib. XV:

at qui nummos tristis inuncat?

INSOLVM, insolitum. Afranius Crimine:

órbitatem tuaé senectutí malam
metuí, quod in solúm non venit caéco ac dementí tibi.

idem Virgine:

né veniret, quód nunc agitur, ín solum.

INIBI, pro sic et mox. Afranius Materteris:

postquam sé videt
inibi ésse, gnatam párvulam soróribus
conméndat.

Caecilius Plocio:

'libérne es?' — 'non sum líber, verum inibíst quasi.'

Pacuvius Iliona:

profécto aut inibist aút iam potiuntúr Phrugum.

---

12 Turpilius Demetrio ‖ 15 Naevius Danae VII ‖ 17 Luc. l. XV ‖ 19 Afranius Crimine ‖ 22 Afranius Virgine ‖ 24 Afranius Materteris ‖ 28 Caecilius Plocio ‖ 30 Pacuvius Iliona.

---

12. 13 Demetrio: nam *v.;* Demetriona nam *C.* — mehi H_1. — *f.* mihi credas. — **14** quid censes tum? *Bothius;* tum quid censes *C.* — tum, *sc.* dixisse eum. — *verborum a nemine intellectorum hic sensus. introducitur gloriosus quidam idemque ignavus nebulo, qui cum primo versu videretur ingentibus minis viam munisse, sequente nihil addit nisi male sibi fore, si iterum vapulasset. nota hodieque narratiuncula de redariis duobus in angiportu congressis alteroque ad locum dandum alteri simili vanitate minandi compulso.* — **15** nevius *H;* inequius *L.* — **16** quam (*sc.* Semelen) *Delrius;* quae *C.* — quandam *cdd. pr.* H_1. — flum. *G.* — **17** Inungare L_1. — **18** at *L, H;* aut *G.* — qui; *i. e.* quo pacto. — **19** *hic vel Nonium superavit stultitia Nonius; nam* in solum *duobus vocabulis efferendum est. primus id notavit Me.* — **20** tuae senectui *Bothius;* sen. t. *C.* — malam, *i. e.* noxiam. — malum *Ribbeckius.* — **21** dementi tibi *Bothius;* deme tibi *C.* — **22. 23** *puto* Virgine: venit *vel* veniet; ni veniret *Ribbeckius.* — nunc *Iun.;* num H_2, *G; om. L,* H_1*;* non *Vrbin. 307, edd. ante Iun.* — **25. 26. 27** *institui cum Ribbeckio senarios; quamquam res dubia. nam cum ab illo* inibi *verba per septenarium decurrant iambicum, nescio an priora sic sint constituenda:* . . . . postquám se vidit ílla. — videt *Quicheratus;* vidit *C.* — inibi esse, *i. e.* in eo statu esse. — gnatam *Quicheratus;* gignatam (gigna, *tum* s, *ut vid., eras.,* tem H_1) *C.* — **29** *f.* nondum liber. — liber *et* quasi *om. C pr.* H_1. — inibi *pro* sic. — **31** *cf. Cic. Phil. XIV, 2, 5:* quod sperare — debemus — aut inibi esse aut iam esse confectum. — aut iam; *ita* H_1,

IGNOTI, id est inscii. Naevius Lycurgo:

ígnoteis iterís sumu'; tute scís?

INIVRE dictum pro iniuriose. Naevius Lycurgo:

'óderunt di hominés iniuros.' — 'égone an ille iniúre facimus?'

INCILARE est increpare vel inprobare. Accius Meleagro:

quis erít qui non me spérnens, || incilâns probris,
sermóne indecorans túrpi fama dífferet?

idem Clytemestra:

mátrem ob iure fáctum incilas, génitorem iniustum ádprobas?

Pacuvius Doloreste:

síquis hac me orátione incílet, quid respóndeam?

Lucilius lib. XXX:

nunc, Gai, quoniam incilans nos laedi' vicissim.

INNVBERE positum transire, quod hae, quae nubunt, ad domos maritorum transeant. Lucilius Satyrarum lib. VI:

sese animam insinuare *aeque* atque innubere censent.

INFESTVM MARE HABERET, pro mare latrocinando infestaret. M. Tullius de re publica lib. III: nam cum quaereretur ex eo, quo scelere conpulsus mare haberet infestum uno myoparone: 'eodem, inquit, quo tu orbem terrae.'

---

32 Naevius Lycurgo XII || 34 Naevius Lycurgo XXII || 36 Accius Meleagro || 3 Accius Clytemestra || 5 Pacuvius Doloreste || 7 Luc. l. XXX || 10 Luc. l. VI || 13 M. Tull. de re publica III.

Lips.; tam iam *rell.* — frugum *cdd.*; *Pacuvius Ennium suum secutus videtur scripsisse* Brugm. — **32** Ignoti — inscii *M*; Ignote — inscie (insciae *H*) *C*; *Bamb.*; *gl.* — Naev. (Nevius *C*); *cf.* *485* iteris; *Prisc.* *695.* — Licurgo *L*, *H*. — **33** ignoteis *M*; ignotae *cdd. h. l.*; ignoti *485 et ap. Prisc.* — **34** Iniure *M*; Iniurie (iniuriae L_1; H_1) *C*, *Bamb.*; Iniuriae *gl.* — iniuriosae L_1. — Ligcurgo L_1; Licurgo L_2, H_1; Ligurgo H_2. — **35** oderunti L_2, *prius* *H*; oderunte, *ut vid.*, L_1. — dii *C*. — iniuros *Bothius*; iniuriosae H_1; iniuniosae *ut vid.* L_1; iniuriose *rell.* — iniure *M*; iniurie (iniuriae L_1) *v.* — *cf. Plaut. Persae* *408.* — **36** improbrare L_2. — **1** qui rit *L*. — ingilans *L*. — **2** differet *Iun.*; differret *C*. — **3** Clytemestra *ed. Bas.*; Clistemestra L_1, *H*; Clitemestra L_2. — **4** matrem ob *Grotius*; matre meo *C*. — **5** Dul. H_2, *G*. — **8** nun *prius* *G*. — gat *L*. — vicissem *id.* — **9** nubant *L*. — **10** transeunt *cdd.* — **11** *cf. comm. Lucil.* *215 sq.* — sese animam *M*; suam enim *cdd.* — insinuare *Lachm. comm. Lucr.* *181*, *a quo tamen summa rei non perspecta*; invadere *v.*; *ita pg.* *159* *s. v.* priva *pro* insinuari *legitur* invadi (*ex* insinuare, insinuari *prius factum* inuare, inuari). — aeque *add.* *M*. — **12** *gl.* Infestumare; *tum novo l.* Infestare mare; *cf. comm. in* *122* hinpibundi. — infestinaret *G*. — **13** M. Tullius; *cf.* *318* habere, facere; *ubi rectam dabimus lectionem*; *534* myoparo. — **14. 15** myoparane *L*. — quo tu *C*; *L prius f.* quo di.

IMBRICES ac TEGVLAS. Sisenna Historiarum lib. III: dissipatis imbricum fragminibus ac testis tegularum.

INPIGRITAS, pro inpigritia. M. Tullius de re publica lib. III: numquam viri fortissimi fortitudinis, inpigritatis, patientiae * * *

INTOLERABILIS, id est qui tolerare non possit. Afranius Privigno:

quod si fecíssem paulo saépius,
didicísset ferre et nón esse intolerábilis.

INCONSVLTI, quibus consulentibus religio nihil diceret. Vergilius Aeneidos lib. III:

inconsulti abeunt sedemque odere Sibyllae.

INLVVIES, sordes. Vergilius Aeneidos lib. III:

respicimus: dira inluvies.

Lucilius lib. XXX:

inluies, scabies oculos huic deque petigo
conscendere.

Varro Manio: ac periret

'squalé scabreque, inlúvie et vastitúdine.'

Lucilius lib. XXVI:

hic ‖ cruciatúr fame,
frígore, inluvie, ínperfundie, ínbalnitie, incúria.

---

16 Sisenna Hist. III ‖ 18 M. Tull. de re publica III ‖ 20 Afranius Privigno ‖ 25 III, 452 ‖ 27 III, 593 ‖ 29 Luc. l. XXX ‖ 32 Varro Manio ‖ 34 Luc. l. XXVI.

---

16 *om. h. l. gl.* — 17 fracminibus *L, H; Paris. 7665; 6.* — 19 *illud* fructu caruerunt *addendum putat Maius.* — 20 Intollerabilis *Bamb.* — qui tolerare *Bongarsius;* quae tolerari (tollerari *Bamb.*) *cdd.* — *om. hoc l. gl.* — 23 didicisset *Scal.* (didicisset is *iam Bentin.*); didicit esse is f. *C.* — intolerabilis *utrum active, ut N. putat, an passive hic sit positum, discerni vix potest.* — 24 religio nihil diceret; *ita Phaedrus in appendice de oraculo Delphico:* mugit adytis religio; *cf. et 57 l.* enixae. — 26 aberunt *L.* — odere *om. L;* odore H_1. — Sybille *H;* Sibillae *L.* — 27 Illuvies *C* (Inluviis L_1); Inluvis *Bamb.* — Verg.*; cf. 130* inmissum: *330* inmittere; *373* proluvies. — 28 dirae *G.* — inluvies (ill.) *cdd. rell. locis; Verg.;* inluviae L_1; illuviae *G;* illuvie L_2, *H.* — 29 Lucil.; *cf. 160* petigo. — 30 inluies L_1 (*m. 2* ill.); illuvies *H, G.* — deque petigo *Fruterius;* denique spei *C h. l.;* denique petigo *160.* — 32. 33 Varro; *cf. 168* scabre; *184* vastities; *225* squalor. — ager derelinqueretur *add. Non. pg. 225* (derelinquere, *om.* agro, *cdd. 168*). — ager periret; ager relinqueretur ac perbiteret *Meinekius sine causa; nam sequentia a Varrone, ut multa in saturis, ex poeta vetustiore petita, puta ex tragoedia Pacuvii, qui, ut amat crassiora, bis in fragmentis dixisse reperitur* illuviem; *non autem, nisi omnis traditionis fides spernitur, ex Teucri versu, de quo dicetur ad 152 l.* paenitudinem. — scabieque *h. l. C;* scabreque *rell.* (scabre atque *pg. 168, f. recte*). — inluviae L_1; illuvie L_2, *H, G.* — 2 inluviae L_1; illuvie *rell.* — inperfundie, inbalnitie (inbalnitie *Scal.*) *M;* in-

126 M.

INVIDIOSVM, quod sit vitabile ad videndum. Lucilius lib. XXVI:

> scúlitate súmma ac scabie súmma in erumna óbrutam,
> néque inimicis ínvidiosam néque amico exoptábilem.

INDVLGITATE, pro indulgentia. Sisenna Historiarum lib. III: Bassus adsiduitate, indulgitate victus.

IEIENTARE. Pomponius Buccone adoptato:

> iéientare núlla invitat.

Plautus Curculione:

> quid? án te pones Véneri ieientáculo?

Afranius Crimine:

> haéc ieiuna iéientabit.

Varro Marcipore: ut eat ac rem publicam administret, quod pulli ientent.

[IGNAVAVIT, ignavum fecit. Accius Aeneadis:

> fáteor, sed saepe ígnavavit fórtem in spe expectátio.]

INAVDIRE, audire. M. Tullius ad Pansam lib. I: quorum erupit illa vox, de qua ego ex te primum quiddam inaudieram. Novius Malivolo:

> únde hoc tam repénte *tam* iucúndum inaudiví melum?

---

3 Lucil. l. XXVI ‖ 6 Sisenna Hist. III ‖ 8 Afranius Buccone adoptato ‖ 10 I, 1, 73 ‖ 12 Afranius Crimine ‖ 14 Varro Marcipore ‖ 16 Accius Aeneadis ‖ 18 M. Tullius ad Pansam I ‖ 20 Novius Malivolo.

---

vallnitie *L;* invallnitia *H_1;* invalnitiae *id. 2;* invalnitie *G;* inperfundiae *L, H;* inperfundie *G.* — **3** videndum *v.;* vivendum *C, Bamb.* — Lucil.; *cf. 225* squalor; *401* summum. — **4. 5** *ex tragoedia quadam, ut puto, Pacuvii haec petita, ut multa, a Luc.* — sculitate *pro* squalitate; *ita 401* isculitate; *198 l.* culest. — *plebeia haec ac rustica, sed servanda, ut Nonii; nam auctoribus ab eo allatis non tribuerim.* — erumna *cdd. 225; 401;* re summa *h. l.* — **6** *indulgitatis vocabulo etiam Coelius in VII usus.* — **7** bassas *G_1.* — adsiduus itate *L;* assiduitate *rell.* — victus *participium.* — **8** Ieientare, ientare *gl.* — Ieientare *L, H_1, Bamb.; ita idem in sequentibus:* ieientare, ieientaculi, ieientavit; Ientare, ientare, ientaculi, ientavit *H_2, G; at in ultimo exemplo omnes* ientent (ientant). — Pomponius *Neukirchius de fab. tog. 168; Ritschel. Parerg. I, 134;* Afranius *C, Bamb.;* Pomp. Bucco adopt. *ter citatur a Non.* — adoptatio *Bamb.* — **9** nulla invitat; *ut* nullus dubito. — **11** an te *Pontanus ap. Pl.;* ante *v.* — ieientaculo *M;* ieientaculi (ient.) *C, Bamb.;* aientaculo *vel* alentaculo *cdd. Plauti.* — **12** Crimine *in ras. H_1.* — **13** ieientabit *M;* ieientavit (ient.) *C, Bamb.* — **14** Varro *om. Bamb.* — **15** polli *H_1;* publi *Bamb.* — ientant *Bamb.;* ientent *rell.; puto* ieientent. — **16** *cf. 123* ignavavit. — *uncis hoc lemma incl. M.* — Ignavit, ignavum (ignavium *L_1*) facit *cdd.; gl.* — Aen. aut Decio *pg. 123.* — **17** ignabat *C.* — **18. 19** Inrudere, audire *gl.* — *f.* quorsum eruperit illa noxa. — **20** Maliuolo *C.* — **21** tam iuc. *Bothius;* iuc. *C.* — indaudivi *mal Ribbeckius euphoniae lege laesa; nam praecedit* iucundum.

Pacuvius Armorum iudicio:

quod égo inaudivi accípite et qui sit fácto opus decérnite.

Afranius Divortio:

ita nóbis dictes, quaéso, ne ille inaúdiat.

INFELICENT. Caecilius Nauclero:

út te di omnes ínfelicent cúm male merita mémoria!

Plautus Poenulo:

di illum ínfelicent ómnes!

INIQVAT. Laberius Nuptiis:

aequum ánimum indigna iníquat contumélia.

INTEGRARE, redintegrare. Vergilius Georgicorum lib. IIII:

ramoque sedens miserabile carmen ||
integrat.

Accius Antenoridis:

namque húce venio, ut méa ope opes Troiae íntegrem.

Pacuvius Chryse:

set césso inimicitiam íntegrare.

Sisenna Historiarum lib. IIII: ultro citroque integrant in oplo caedem.

IRASCERE, pro irasci. Pomponius Hetaerista:

nóli, quaeso, iráscere:
móre fit, moríri *semper* suám quisque uxorem út velit.

---

22 Pacuvius Armorum iudicio || 24 Afranius Divortio || 26 Caecilius Nau-
ero || 28 II, 1, 1 || 30 Laberius Nuptiis || 32 IIII, 514 || 2 Accius Antenoridis ||
Pacuvius Chryse || 6 Sisenna Hist. IV || 8 Pomponius Hetaerista.

---

23 indaudivi *Kiesslingius*. — qui *M;* quid *v.* — 25 ita *add. M.* —
bis dictes *Lips.;* novis dictis *C* (dictis *abesse ab L tradit Rothius*). — q:
L; queso H_1. — inaudiatid L_1; f. ne ille id inaudiat; *ut* ille id in *aequet*
rachum; ne ille indaudiat *Ribbeckius*. — 26 Infelicent *hic et sqq. vv.*
ictus; Bothius; Infelicitent *cdd.* — 27 dii *H.* — merita *M;* monita *C;*
lita *Bamb.* — 29 dii *C.* — 31 aeq. *ed. Bas.;* eq. *L, H, Bamb.* — indigna
erat.; indignat L_2, Ho_1 (indignati L_1, Hs_1), *Bamb., Paris. 7665; Mon-*
ens.; indignant *Paris. 7666;* indignanti H_2, *G.* — niquat L_1. — 33 ramo-
e *v.;* ereboque (*del.* H_2; eroboque *G*) *C. olim videtur fuisse* flet noctem
moque. — 8 huce v. (v. *iam Iun.*) *M;* huc invenio *C.* — Troiae *Iun.*
te hunc togae); troge L_1, H_1; trogae *rell.* — 4 Chrise *L, H.* — 5 sed
— ceso *L.* — *f. interrogandi signum ponendum.* — 6 citoque L_1. — 8
aerista *Quicheratus* (betaerista *i. q.* scortator); etacrista H_1; etarista *rell.*
Hetaerisca *Salmas.;* Citharista *Me.* — 9 neli *L.* — queso *L*, H_1. — 10
mper *add. M.* — quisque *om. L.* — *post* uxorem *litt. quinque spatium*
ictum a librario in L (*f. quod omissum erat* quisque).

Nigidius Conmentariorum grammaticorum lib. VIIII: ita irascere, quod nunc irasci dicitur.

IAMDIV, pro olim. Turpilius Hetaera:

Rhodiénsist, sed stuc cónmigravit iám diu.

Ennius Alcmeone:

factumst iám diu.

Caecilius Pausimacho:

líbera essem iám diu,
habuíssem ingenio sí sto amatorés mihi.

Livius Aiace:

mirúm videtur, quód sit factum iám diu?

INCVRSIM, pro celeriter. Caecilius Fallacia:

núllus sim, nisi meám rem iam omnem própero incursim pérdere.

INDISCRIMINATIM, indifferenter. Varro de lingua latina lib. XVIII: quibus nos in hoc libro, proinde, ut nihil intersit, utemur indiscriminatim, promisce.

INSANVM, pro insane; ut INMANE pro inmaniter. Plautus Nervolaria:

insánum uterque déamat.

Sallustius lib. II: inmane quantum animi exarsere [nomen positum pro adverbio].

IVXTIM, pro iuxta. Sisenna: [ab] urbe condita iuxtim Numicium flumen obtruncatur. — Livius Aegistho:

---

11 Nigidius Comm. gramm. IX ‖ 13 Turpilius Hetaera ‖ 15 Ennius Alcmeone ‖ 17 Caecilius Pausimacho ‖ 20 Livius Aiace II ‖ 22 Caecilius Fallacia ‖ 24 Varro de lingua lat. XVIII ‖ 27 Plautus Nervolaria ‖ 30 Sallustius lib. II ‖ 32 Sisenna ‖ 33 Livius Aegistho VI.

---

11 conmentio L_1; commento *rell.* — grammaticis *L*, H_1; grammatico H_2, *G* (*in hoc prius* grammaticos). — 12 quod *Rutgersius;* quid *C.* — irasci dicitur *Quicheratus;* irascitur *C.* — 13 Iam diu *pro uno vocabulo accepit N., ut* iamdudum. — Hetera *C* (Hetaera *Hs*). — 14 Rhodiensist (*om.* sed) *Carrio;* Rhodiensis est *C.* — stuc L_1; istuc *rell.* — 17 Pausimacho *Me;* nausimacho L_1; H_1; epinausimacho *rell.* — 18 libera *Iun.;* liber *C.* — 19 hab. ing. *om.* *L.* — si sto *Lachm. comm. Lucr. 197* (si isto *Me*); si ston *L, H, G* (H_1 si ston hab. ingen.). — abutores *L; f.* favitores. — 22 pro fallacia H_1. — 23 sim *M*, sum *v.* — incursem L_1. — 24 indiffirenter L_1. — 27 Insantum L_1. — immane *C* (imm *m. 1 vel 2 in ras. L*). — inmare (inane *Lugd.*) pro inaniter *Bamb.; Lugd.* — 28 Nervolaria *Lips.;* nervo *C.* — 29 insanum *Lipsius;* insanum valde *C* (valde *ad id quod praecedit* nervo *videtur olim pertinuisse*). — 30 *illa* nomen — adv. *puto secludenda.* — 32 urbe cond. *Me;* ab urbe cond. *C;* at u. c. *Quicheratus.* — *post* u. c. *punctum add.* L_2. — 33 obtruncatur, *sc.* Aeneas. — Aegisto *ed. Bas.;* Egisto *L, H.*

in sedes cónlocat se régias,
Clyteméstra iuxtim, tértias natae óccupant.

INANIMA, sine anima. M. Tullius de officiis || lib. II: quae ergo ad vitam hominum tuendam pertinent, partim sunt inanima, ut aurum, argentum. — et in Ortensio: nam cum omnis sollertia admiranda est, tum ea quae efficit ut inanima quae sint vivere et spirare videantur.

INDOLENTIAM, quod sine dolore sit, nove M. Tullius de officiis *lib. III:* ut i qui rem expetendam vel voluptate vel indolentia metiuntur.

INDICARE, pro remittere, addicere. M. Tullius de officiis lib. III: Scaevola, Publi filius, cum postulasset, ut sibi fundus, cuius emptor erat, semel indicaretur.

INEPTITVDO, pro ineptia. Caecilius Harpazomene:

qui *tú,* homo ineptitúdinis cumulátus, cultrum oblítus es?

IGITVR positum pro postea. Plautus Amphitryone:

sin alitér sient animáti neque dent quaé petat,
sese ígitur summa ví virisque eorum óppidum oppugnássere.

INVOLARE, inruere, evolare vel insilire vel invadere. Plautus Amphitryone:

cúm clamóre ínvolánt ímpetu álacri.

Cicero de oratore lib. III: ista prudentiae doctrinaeque possessio, in quam homines, quasi caducam atque vacuam, abundantes otio nobis occupatis involaverunt.

---

1 II, 3, 11 || 3 M. Tull. Hortensio || 6 III, 3, 12 || 9 III, 15, 62 || 12 Caecilius Harpazomene || 14 I, 1, 54 || 18 I, 1, 90 || 20 III, 31, 122.

---

35 Clitemestra *L, H.* — nate *C.* — **3** Ortensio L_1; Hort. *rell.* — **5** sperare L_1. — **6** *ita M; cdd.* Indol. nove M. Tullius quod sine dolore sit de officiis. — **7** lib. III *Quicheratus;* III *Me add.* — ut i; ut ii *L; Turicens.;* ut hi *Bamb.;* ut II H_1; II ut H_2, *G.* — res expetendas *Cic.;* rem expetendam *C* (q. r. exp. *add.* L_2). — indolentiam H_1. — **9** pro remittere (*vel* tramittere) *M;* promittere *v.* — **10** vim sibi *L.* — **12** ineptiae *Bamb.* (ineptia *etiam gl.*). — Harpazomene *Bentin.;* arpazone *C.* — **13** quid *Me.* — tu *add. M.* — cultrum *Bothius;* cultum *C.* — *v. septenarium trochaicum ponunt, satis quidem illum elumbem.* — **14** pro postea; *cf. Donat. add. Eun. I, 1, 1:* igitur pro deinde, ut Pl. in Amph.: sin aliter — oppugnassere. — **15** sient *Pl.;* essent *C.* — petant *C (ut ap. Pl. prius D).* — **16** vi virisque *Pl.;* viresque *C. illud* virisque *haud immerito suspectat Caesar pg. 31.* — oppidum oppugnassere *Lindemannus; cf. Donat.;* opp. expugnassere *ap. Pl. D;* opp. expugnasse (expugnassee *E*) *BIE*; oppugnatus se oppidum *C.* — **17. 18. 19** Plautus — involant *om. Bamb.* — imp. al.; *cf. Goetzii comment.* — **20** Cicero *om. Bamb.* — nostra est, inquam, omnis ista *Cic.* — prudentiae *id.;* prudentia *cdd.* — **21** quasi caducam *Cic.;* caducam quasi *cdd.* — **22** novis *cdd.*

IVDICATVM, *adiudicatum* atque addictum. Plautus Asinaria:

> mále cubandumst: iúdicatum me úxor deducít domum.

INPENDIO [pro magis]. Plautus Aulularia:

> atque ílle vero mínu' minusque inpéndio
> curáre minu'que me ínpertire honóribus.

INDIPISCERE, petere, usurpare. Plautus || Aulularia:

> nec partém tibi
> áb eo, cuiust índipisces; néque furem excipiés?

INCRVSTATVM. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: lithostrota pavimenta et parietes incrustatos.

INPOTENS, valde potens. Cicero Tusculanarum lib. V: qui nihil metuant, nihil angantur, nihil concupiscant, nulla inpotentia ecferantur.

INAVDITVM, quod non audiat, in veteribus prudentibus lectum est: quaedam animalium aliud alio carent; aut caeca natura gignuntur aut inodora aut inaudita.

INFESTVM, quod aliunde sit INFESTATVM. M. Tullius pro Plancio:

---

23 V, 2, 87 ‖ 25 prol. 18 ‖ 1 IV, 10, 44 ‖ 4 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 6 V, 7, 17 ‖ 9 veteres prudentes (Gellius VI, 6) ‖ 12 1, 1.

---

23 adiudicatum atque addictum *Freinshemius;* atque indictum *cdd.;* Iudicatum ad iudicium ducit *gl.* — 24 maie H_1. — iudic. atque indictum me *Bamb.* — deducit *M; quod cum cavillatione videtur positum, cum alias sit honorificum deduci domum principumque virorum proprium;* ducit (dicit L) *cdd.; v. ap. Pl.* abducit, *ubi libri* adducit. — *minus bene habet propter v. m.* med uxor ducit domum. — 25 Inpendio *mrg. G;* Inpedio *G;* Impedio *L, H, Bamb.;* Inpedio, inpendio *gl.;* impedio, impendio *mrg. H.* — pro magis *non habet gl.; mrg. H; G; uncis incl. M; ineptum certe* [illegible] *apparet. vix enim puto legendum* demagis; *cf. 98* demagis. — 26 inpe[illegible] (imp. L_2, *H*) *cdd.* — 27 me *om. G.* — impertire L_2, H_2 (H_1 pertire). — 1 Plaut.; *cf. 293* excipere. — 2 neque *cdd. Pl.* — 3 ab eo *Pl.;* adeo *cdd.* [illegible] *utr.* — cuiust *M;* cui sit *cdd. hic;* cuivis *sim. 293;* cuiquam est *cdd. Pl.* quoiust *Goetzius.* — inde posces *rectius cdd. Pl.* — 4 intafemenippu H_1; L[illegible] itafemenippu L_1; itafeminippu *Bamb.* — *λιθόcτρωτα Iun.* (*f.* et *λιθ.*); μεθοcτρ[illegible] *C, Bamb.* — 5 incrustatos *Laurenbergius;* crustatos *Iun.;* crustatus *cdd.* — [illegible] Inp., valde potens *(ita et gl.); idem Nonii stupor pg. 527 s. l.* inpotentiam. — 7 angantur *Cic.;* agant *C.* — impotenti laetitia *Cic.;* inpotentia (imp.) [illegible] — 8 ecferantur *G;* haec fer. *L, H* (ecferant *cdd. mel. Cic.*). — 9 *cf. G*[illegible] *VI, 6.* — Inauditum *cdd.; et ita ipse haud dubie N.* (Inauditas, auditu car[illegible] *gl.;* inaudita, auditu carentia *mrg. H*); Inaurita *Quicheratus ex Gell.* — [illegible] alia alio *minus bene cdd. Gell.* — et aut caeca n. *Quicheratus e Gell.;* [illegible] a natura *C;* aut ora natura *Bamb. testante Beckero.* — 11 inau[illegible] *Quicheratus.* — 12 *cf. Gell. IX, 12, 1 sqq.* — Infestim H_1. — quod ali[illegible] sit infestatum *M;* aliud aliud (*praecesserat supra* aliud alio) sit infestum *Bamb.;* Infestum, quod magis infestetur *gl.;* infestum aliud et aliud infe[illegible] *mrg. H.* — *cf. Gell.:* cui aliunde impendet malum, is quoque infestus dic[illegible] — Plantio *C.*

129 M.

dolebam, iudices, et acerbe ferebam, si huius salus ob eam ipsam causam esset infestior, quod is meam salutem atque vitam sua benivolentia, praesidio custodiaque texisset.

IGNARVM, quod nesciatur aut sit incognitum. Vergilius Aeneidos *lib. X:*

ignarum Laurens habet ora Mimanta.

Sallustius Iugurtino bello: amore humanae cupidinis ignara visendei.

INLATEBRARE a latebris honestissime dictum. Caelius Annalium lib. I: arma plerique abiciunt atque inermis inlatebrant se [inlatebrant].

INIMICITIA numero singulari. Ennius:

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – eo ego íngenio
natús sum – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
⏑ amícitiam atque inimícitiam in
fronteí promtam gero – ⏑

INPVNO, quod est inpudens. Lucilius lib. II:

homo inpuratus et inpuno estque rapister.

---

16 X, 706 | 19 Sallust. (Iugurth. 93, 3; sed cf. comm.) | 21 Caelius Annal. I; cf. comm. | 24 Ennius (Achille) | 29 Luc. l. II.

---

13 doleram L_1; dolebram H_1. — 14 his *L, H_1*. — aque *prius L.* — 15 benivolentia *C, cdd. Gell.* — texisse *L, H.* — 16 *cf. Gell. IX, 12, 20.* — nesciatur aut *Ho_3, Hs_2, qui dicit haec tradita* nesciat ut, (tur a *supra scr.*) t *supra scr. in ras.;* nesciat ut H_1; nesciat cura ut Ho_2; nesciat cur aut *L, G* (*L* at *in ras.; item ex parte* ura). — 17 Aen. *G;* Aeneidos *L, H; om. Gell.* — 19 Iug. bell. *addidit N.; cf. Iug. 93, 3; Historiis rectius tribuere docti.* — in Iug. *ed. Bas.* — Iurgurtino *prius L;* Iugurthino *rell.* — more *recte cdd. Gell.* — 20 visenda *L;* visendi *H, G.* — 21 *cf. Gell. XVII, 2, 3.* — Coelius *G;* Claudius *Gell.* — Annalium *M;* Annalibus *v.* — 22 at *pro* atque *L, H_1.* — inhermis *L, H_2, G.* — inermes H_1; inermi (inhermi) *melius cdd. Gell.* — in latebras se inlatebrant *N.; cuius ingens hic stupor. nam ap. Gell. haec sunt:* 'arma plerique abiciunt atque inermi inlatebrant sese.' inlatebrant poeticum verbum visum est, sed non absurdum neque asperum. — 24 *cf. Gell. XIX, 8, 6.* — Ennius; *Achilli tribuit Ribbeckius coll. Il. IX, 312 sq.; et fort. ap. Gellium legendum:* in Achille (*cdd.* in illo) memoratissimo libro *dixi in editione Ennii, nisi magis arridet quod Oiselius invenit:* in illo memoratissimo loco. — 25. 26. 27. 28 *ita M.* — eo; ego H_1. — ego *om. cdd. Gell.; add. m. 2 L.* — amicitia modo inimicitiam *L.* — frontei *M;* frontem *C, Bamb.; Gellii X;* fronte *Montepess.; cdd. Gell. pr. X.* — proptam *H;* promptam *G.* — *totus locus ita fere refingendus:* eo ego ingenio | natus sum. odio mihi sunt falsi, | qui amicitiam atque inimicitiam in | frontei promptam gero semper. — *verba enim Ennii a Gellio adulescentulo memoriter excepta et ita multis annis post litteris mandata l. supro adlato monui.* — 29 Inpono, inpune *gl.* — Lucilius; *cf. 167* rapinatores. — 30 estque *M;* est *C.*

INFINITIO, quod sit sine fine et infinitum. Cicero de finibus bonorum et malorum lib. I: quorum incursione non solum videamus, sed etiam cogitemus; infinitio ipsa, quam apeirian vocant, ‖ *tota ab illo est.*

IN POPVLVM, pro ad populum. Sisenna Historiarum lib. III: servulum eius, praemio libertatis inductum magno cum tumultu convenientium in populum produxit armatum.

INMISSVM, pro demissum, prominens et longius pendens. Sisenna Historiarum lib. III: cum conplures menses barba inmissa et intonso capillo. — Vergilius Aeneidos lib. III:

respicimus: dira inluvies inmissaque barba.

IVSSO, pro iussu. Sisenna Historiarum lib. IIII: tamen Tudertibus senati consulto et populi iusso dat civitatem.

IACTVOSAE positum pro iactantes. Cicero in oratore: tum sunt *maxime* luminosae et quasi iactuosae partes duae.

INCISIM. Cicero in oratore: haec quidem duo binis pedibus incisim; deinde membratim: 'tu dicere solebas'.

INPORTATVM, pro inlatum, quomodo exportatum *pro* ablatum. Cicero de oratore *lib. I:* publicis rebus quae adiumenta per homines eloquentissimos inportata. — idem lib. II: modo enim huc ista sunt inportata.

---

31 I, 6, 21 ‖ 2 Sisenna Hist. III ‖ 5 Sisenna Hist. III ‖ 7 III, 593 ‖ 9 Sisenna Hist. IV ‖ 11 36, 125 ‖ 13 63, 213 ‖ 16 I, 9, 38 ‖ 17 II, 12, 53.

---

31. 32 quod sit —infinit. *M;* quasi (quia *Bamb.*) — indefinitio *cdd.* — atomi — quorum incursione *Cic.;* quarum incursionem *cdd. ac f. ipse Non.* — **33** apeirian; aparian *L*, apirian *H, G.* — vocant; *add. ap. Cic.* tota ab illo (*i. e.* Democrito) est. — **3** indictum *C pr.* H_2. — tumulto H_1; tumulo *m. 2 add. Flor.;* tulo L_1; populo *prius Flor., item* L_2. — convenientium *vel* coeuntium *M;* conventum *v.* — **5** prominens *add.* L_2. — Sisenna; *cf. 188* vicatim. — **6** sum *pro* cum *L auctore Rothio.* — **7** intonsa *C pr.* H_1. — Verg.; *cf. comm. ad 125* inluvies. — **9** Iussu pro iniussu *gl.* — iussu *ed. a. 1476;* iniussu (iniusso *prius L*) *codd.* — IIII *L*, H_2; III H_1, *G, Flor.* — tamen tu desertibus *Flor.*$_1$; *prius H.* — **10** senati H_2, *Flor.*$_2$, *G;* sati L_1; *id. m. 2 cum Flor. 1* satis; sentis H_1. — iusso *ed. a. 1476;* iussu H_2, *Flor.*$_2$; *ed. Bas.;* tussu *L, item G auctore Petro;* iussum H_1; ussa *prius Flor.* — **11** *n. N.; nam ap. Cic. merito fertur* actuosae. — Iactuosae — iactantes *Iun.;* Iactuose — iactanter *cdd.; idem error pg. 122 s. l.* hinnibundi. — Cic.; *cf. 132* luminosum. — tum *cdd. 132;* cum *h. l.* — **12** max. *id. 132, om. hic.* — luminose — iactuose *C h. l.; cf. comm. in 132 l.* luminosum. — parteduat *L*, H_1. — **13** Incisim H_2, *G;* Inhisim *L*, H_1; Inhissim *Bamb.; mrg. H cum gl.:* Inhisim, simul. — bonis H_1. — **14** incisim H_2, *G;* inhisim *L*, H_1; inhissim (*vel* inhisim) *Bamb.* — tu *Cic.;* tum *C.* — tu solebas dicere *Pideritus.* — **15** pro abl. *Quicheratus;* abl. *cdd.* — **16** de or. lib. I; lib. I de oratore *Me;* in oratore *C.* — plura proferre possim detrimenta publicis rebus quam adiumenta *e. q. s. Cic.*

INFITIATORES sunt falsi criminis obiectores. Cicero de oratore lib. I: non intellegebat, ut, si ille infitiator probasset iudici, ante petitam esse pecuniam quam esset coepta deberi.

INSIGNITE, cum indicio notae. Cicero de oratore lib. II: nec inprobum notari ac vituperari insignite posse.

INVITIVS, ab eo quod est invitus. Cicero de oratore lib. II: quem ego paulo sciebam vel pudentius || vel invitius, nolo enim dicere de tam suavi homine: fastidiosius.

INEXTINGVIBILIS. Varro Cato vel de liberis educandis: mala enim consuetudo, diu inroborata, est inextinguibilis.

INNVMERALI, pro innumerabili. Lucretius lib. II:

non esse unica, sed numero magis innumerali.

INCIPIT PER L LITTERAM.

LATER. Varro Hecatombe, περὶ θυσιῶν:

Ludón fluens sub Sárdibus flumén tulit
aurúm, later quod cónquadravit régius.

idem Sesquulixe:

. . . ubeí deicuntur bárbari innumerábiles
láteres aureós habuisse.

idem Manio:

hic út quadrato látere stipataé strues.

LVTAVI, pro lui. Varro Ἑκατόμβη, περὶ θυσιῶν: habes qui

19 I, 37, 168 | 22 II, 85, 349 || 24 II, 89, 364 || 3 Varro Cato | 5 II, 1086 | 8 Varro Hecatombe | 11 Varro Sesquulixe | 14 Varro Manio || 16 Varro Hecatombe.

19 *n. N.* — Infinitores L_1; Infititores H_1. — 20 *praec. ap. Cic.*: quod petitoris causa comparatum esse. — illi *C.* — inficiator *L*; infaciator *H.* — 21 petiam *L.* — deberi; *add. Cic.*: petitor — ne exceptione excluderetur. — 23 ac vitup. sine vitiorum cognitione satis i. atque aspere p. *Cic.* — 1 quam H_1. — impud. (inp. L_1) *C pr.* G_2. — 3 mala *Me*; male *cdd.* — 4 inroborata *Riesius, M*; inproborata H_1; *Bamb.*; *Montepess.*; inprorata *rell.* — 5 Innumerali *Quicheratus* (Innumeralis *Me*); Innumera *cdd.* — 6 unica — sed — innumerali *Lucr.*; una — se (sine H_1) — innumera *C.* — 8 Varro; *cf. 520* lateres. — hecatombe *L, G*; hecatonbe *Bamb.*; hec λτουβε *H*; hecaton *maiuscul. litt. supra scr. in L.* — θυσιον *C, Bamb.* — 9 Ludon *maiusculis litt. velut ad priora pertineret L, H; ut puto, etiam G et Bamb.*; Ludo *Bamb.*; *Montepess.*; *L*; *in hoc ras. supra* o (*videtur fuisse* Ludō). — 10 regius *cdd. 520*; religio (regio L_1) *h. l. C, Bamb.* — 11 sesquelixe *H, G*; sexq: L_1; sesq: ulixe L_2; sexq. *(sic) Bamb.* — 12 ubei *Roeperus*; deicuntur *M* (dicuntur *Oehlerus*); ubi educantur *C*; ubi edicuntur *Bamb.*; *Montepess.* — barbari *Iun.*; barbati *cdd.* — innum. *accusat.* — 13 *si trimetrum implent quae praecessere, hic ordo instituendus* habuisse (flavisse *Roeperus*) l. aur. — 16 Latavi *Bamb.* — ουσιων *C* (θυσιων *prius H*).

et cuius rei causa fecerim hecatomben. in quo ego, ut puto, quoniam est luere solvere, lutavi.

LVCVNS. Varro Periplu lib. II, περὶ φιλοσοφίας:

non ulla ambrosia ac nectar; sunt alia, sardae,
panis, pemma, lucuns, cibu' qui purissimu' multost.

idem Sciamachia, περὶ τύφου:

vinum, pemma, lucuns, nil adiuvat ista ministras.

Afranius Fratriis:

'pistóri nubat.' — 'cúr non scribilitário,
ut míttat fratris fílio lucúnculos?'

LONGVRIO, id est longus. Varro Triphallo, περὶ ἀρρενότητος: ego nihil [Varro] video: ita hic obscurat, qui ante me est, nescio qui longurio.

LOTIOLENTE dictum veluti lutulente, a lotio. Titinius Varo:

'lótiolente!' — 'flócci fiet.' — 'cúlei ‖ cultor!'

LENITVDINE, pro lenitate. Turpilius Philopatro:

míra lenitúdine
ac suávitate abúndat.

Cicero Tusculanarum lib. V:

lénitudo orátionis, móllitudo córporis.

---

19 Varro Periplu II ‖ 22 Varro Sciamachia ‖ 24 Afranius Fratriis ‖ 27 Varro Triphallo ‖ 30 Titinius Varo ‖ 2 Turpilius Philopatro ‖ 5 V, 16, (Pacuv. Niptris).

---

17 haccatomben *L, G;* haecatombem *Hqos.* — 18 *cf. pg. 52* lue. — lutavi; *ad* litandi *verbum allusisse Varronem apparet.* — 19 Periplum *Bamb.* — liber *G.* — φιαοcοφι ac *L, H;* φιαοcοφιαc *G, Bamb.* — 20. non ulla *M; f.* hic nulla; nulla *cdd.* — ambrosia — nectar *ed. a.* 14 ambracia — nector *cdd.* — sunt allia sardae (a., s. *iam Iun.*), panis non alium et sarde set panis *C, Bamb.* (*in quo* pani spem maculans; lans *etiam Montepess.*). — sed *Montepess.; Paris. 7666; Hqos.* — lucans — 22 sciamaca *L; item, supra scr. m. 2* ia, *H; inde P* sciamaca ia; scia *G.* — 23 pemma *Iun.;* remma *C.* — nihil *C.* — ista ministras (*parti* ista ministrans *Oehlerus* (i. ministrat *Iun.*); istam instrat *L, H,* G_2; i strant G_1. — 24 fratris *C.* — 25 nubat *Lips.;* novat *C.* — scribilitario H_2 *M;* scribitario *L,* H_1. *primum* i *correptum ut in* conscrībillo; scriblitari — 26 lucunculos *Lips.;* luculentulus *H, G;* liculentulentulus *L.* — 27 pallo *C.* — αρρενοτετοc *L, H;* αρρενοτετοτ *G.* — 28 Varro *del. Duent ann. antiquitat. studior. a. 1848 pg. 483;* video *Lambecius ad Gell. II,* (*qui scr.* ego vero nihil v.); ego nihil varro ideo *C.* — obscurat *Lamb Rothius;* curat *C.* — 30 *l. om. Bamb.; gl.* — Liciolente H_1. — lotio *ut* violentus; *si recte habet illud.* — fitinius L_1; titinnius *rell.* — *Stephan.;* Varro *C.* — 1 latiolente *H;* lotilente *Ribbeckius.* — fiet H_1, fiet et *rell.* — culei *Neukirchius; quod repetendum a nomin.* culus; cul — 2 *cf. 134* lentitudinem. — filopatro *C.* — 3 *f.* mire. — 4 habundat *L* 5 lib. V *v.;* lib. IIII *C.* — 6 *ad Pacuv. Niptra recte rettul. Ribbeckius.*

s si bona duces, quid erit in philosophi gravitate? — et in errem: quanta me tua non modo lenitudo.

LAETITVDINE, pro laetitia. Accius Alcmeone:

> út me depositum ínmerentem núntio repéntino alacrem
> réddidisti adque éxcitasti ex lúctu in laetitúdinem!

idem Bacchis:

> quanta ín venando affécti st laetitúdine!

LARGITAS, pro largitione. Turpilius Paraterusa:

> eho díc mi, an oblita óbsecro's eius crébras mansiónes
> ad amícam, sumpti lárgitatem? . . . .

M. Tullius de re publica lib. III: Pyrri videlicet largitas Facio aut Samnitium copiae Curio defuerunt.

LVMINOSVM positum pro claro. Cicero in oratore: tum sunt ıxime luminosae et quasi iactuosae partes duae.

LAXITAS. Sallustius Historiarum lib. IIII: simul eos * * * cunctos iam inclinatos laxitate loci plures cohortes atque ınes, ut in secunda re, pariter acres invadunt. — M. Tullius de iciis lib. I: et admittenda hominum cuiusque modi multitudo, hibenda cura est laxitatis.

---

7 Cic. in Verrem (f. IV, 61, 136) ‖ 9 Accius Alcmeone ‖ 12 Accius cchis ‖ 14 Turpilius Paraterusa ‖ 17 M. Tull. de re publica III ‖ 19 36, 5 ‖ 21 Sallustius Hist. IV ‖ 23 I, 39, 159.

---

7 si *Cic.*; sibi *C.* — duces *M*; ducens *C*; ducemus *cdd. Cic.* — filos *L.* - et in V.; *confert Me Verr. II, 4, 61, 136* nimia in istum non modo nitudine, sed etiam liberalitate. — 9 Laet. H_2; Lenitudine L_1 (*in quo prius* *sit* Let.); H_1; *G (cd. Victor.)*; Letitudine L_2; *Bamb.* — letitia *L, Bamb.* - Letitudinem, leticiam *gl.*; *f.* Laetitudinem pro laetitiam. — Alcmenone *C* lmenone H_1; Acmenone L_1); Alcimeone *Vrbin. 307.* — 10 depositum *Mercerius*; rep. *C.* — et maerentem *Iun.*; *quod quidem friget admodum.* — merentem *utrum sit* innocentem *an* indignum, *definiri nequit.* — nuntio pentino alacrem *Bothius*; rep. n. a. *C.* — 11 atque excitasti *Me* (excitasti *Bentin. et, ut refert Quicheratus, Perottus*); adive hesitastis *C.* — letit. H_1. — 12 Baccius *C.* — 13 *de Agaue Penthea persequente agitur.* — nando; *cf. Enn. trag. 366.* — affecteist *M*; affectio est *cdd.* — letit. *L*, . — 14. 15 Paraterusa: eho *Iun.*; parateruseo *C.* — obsecro es *cdd.* — 17 lelicet *Lambin.*; videt *C.* — Fabricio *Iun.*; acos *C*; *fuit qui coniceret* Fabricio nuli. — 18 copiae *Maius*; copia *C.* — 19 pro praeclaro *prius H.* — Cic.; *comm. in 130* iactuosae. — 20 luminose *L, H.* — lactuose *L*, H_1; tuose H_2; actuosae, *supra scr.* i, *G.* — 21. 22 Laxitas, latitudo *gl.*; laxitas, titudo *mrg. H.* — IIII *postea insertum in L.* — *lacunam significavit M.* cunctos (cuntos L_1) *C, Bamb.*; *f.* cuneos. — laxitate *Me*; laxitas et *cdd.* laxitate l.; *ablativus causae qui iungendus est cum sequentibus.* — choortes — 23 ut secum dare *Bamb.* — acres *Me*; acre *cdd.* — M. Tullius; *cf. 340* um. — 24 cuius *L*, H_1; cuiusque *cdd. etiam 340.*

LAMENTAS, pro lamentationes. Pacuvius Hermiona:

laméntas, fletus fácere conpendí licet.

LAETARE et LAETISCERE, laetificare *et laetum fieri*. I Aegistho:

iamne óculos specie laétavisti optábili?

Accius Pelopidis:

et te ut tríplici laetarém ‖ bono.

Sisenna lib. IIII: utrumne divi cultu erga se mortalium scant an superna agentes humana neglegant.

LITTEROSVS, litteratus. Cassius Hemina Annalium lib. homo meire litterosus.

LATIBVLET et LATIBVLETVR, pro lateat. Laevius E paegnion * * *:

nocte ut opertus amictu latibulet.

Publilius Putatoribus:

praegrédere et nequis látibuletur próspice.

LVPARI, ut scortari vel prostitui. Atta Aquis caldis:

quid? cúm meretrices nóstro ornatu pér vias
lupántur.

Lucilius lib. V:

---

26 Pacuvius Hermiona ‖ 28 Livius Aegistho I ‖ 31 Accius Pelopid Sisenna Hist. IV ‖ 4 Cassius Hemina Annal. III ‖ 6 Laevius Erotopaeg Publilius Putatoribus ‖ 11 Atta Aquis caldis ‖ 14 Luc. l. V.

---

26 pro lamentatione *Bamb.* — 27 *f.* lamentas *verbum et scrib* lamentas? fletus facere conpendi licet. — 28 Letare et Letiscere *L, i* letificare *H, Bamb., non L, G.* — Livius (Lucilius *Bamb.*); *cf. 386 speci* Aegistho *ed. Bas.;* Aegisto *L, H, Bamb.* — 30 spectie H_1; spetie *Ba* letavisti L_2, *H, Bamb.* (letavisto L_1); laetavere *melius, ut puto, cdd.* 3 obtabili L_1. — 31 Pelopedis H_1. — 2 divi *Iun.;* uiri (u *in ras. H*) erga se *del. Guietus.* — letiscant *H, Flor.* — 3 superna agentes supernae (superne *L, G*) egentes *cdd.* — *post* humana: annalium, *sed d* 4 Litteratus *Bamb.;* Litteras, litterosus *gl.* — 5 meire (mire *Madvigius vers. II, 657*) *M;* mere *v.* — 6 Laevius *Me;* Nevius *C.* — Erotope (Erotopegnion *prius H*) *L, H;* Eratopaecnion *fact. ex* Erotop. *G.* — *metro non constat; f. initio quaed. hausta.* — latibulet *ed. Bas. falso tr Iunio;* latibuletur (latibuleter *pr. G*) *cdd.* — 9 Publilius Putatoribus *ed. a. 1476) Iun.;* Publili liputatoribus (lipit. G_1). — 10 praegr *Quicheratus;* progr. *v.* — prospice *Vrbin. 307; ed. a. 1476;* persp. *C.* - ut; *puto* id est. — Acta *L, prius H, Bamb.* — Aquis Caldis *Me;* calis *C, Bamb.* — 12 quid? *add. M.* — meretrices *Me;* meretrice e (tricae e *L, H; in L* e *ante* nostro *m. 2, ut vid., add.*) *C;* metrice, *Bamb.* — *cet. haud absurde Buechelerus:* cum lupantur nostro ornatu per meretricie. — *apparet autem dicta haec a matrona sive de filii cuncta tricibus largientis sive de filiarum ultra decus virosarum querente moribu*

et divos ture precemur,
consilium fassi, placeatne inpune luperis.

LVSVS vel LVSIO, qui ab nobis ludus dicitur. Varro Marcipore: utri magis sunt pueri? hi pusilline, qui spectant nundina, ut magister dimittat lusum. — idem Cato vel de liberis educandis: ab huiuscemodi lusionibus radices crudelitas agere solet.

LABORIOSVM, in quo laboretur. Calvus Poematis:

durum rus fugit et laboriosum.

LVTESCIT honeste dictum *a Furio* in poematis, tametsi auctoritatis sit ignobilis:

sanguine diluitur tellus, cava terra lutescit.

LIBELLIONEM, ut tabellionem. Varro Manio: tum ad me fuerunt, quod libellionem esse sciebant.

LIMVM, obtortum. Varro Manio: altus alieno *sumptu neque post respiciens neque ante pro*spiciens, sed limus intra limites culinae.

LACESSERE positum provocare. Cicero in oratore: et Aristoteles Isocraten lacessivit et Xenophontis || voce Musas quasi

---

17 Varro Marcipore ‖ **19** Varro Cato ‖ **21** Calvus Poematis ‖ **23** Furius Poematis ‖ **26** Varro Manio ‖ **28** Varro Manio ‖ **31** 19, 62.

---

15. 16 *cf. schol. Veronens. in Aen. VIII, 106.* — placeatne *M* (placeat tu *iam Iun.*); placent tune *C.* — luperis *Scal.*; superbis *C.* — **17** nobis *M*; nibus L_1; *id. m. 2* hominibus; omnibus *H, G.* — Varro; *cf. 214* nundinae. — **18** hi pusilline *M*; hi pusilli nigri (*seq.* qui) *cdd. h. l.*; hi pusillini *214*; hi pusilli pigri *Wehlius Quaest. Petronianar., Bonnae a. 1861 ed., thesi VI*; hi pusilline, aegre *Madvigius Advers. Crit. II, 657.* — exspectant *id.* — nundina *C* (nundinam H_1, *prius L*), *f. recte, quamquam* nundinas *ipse Non. 214.* — **19** luεum *supinum.* — item H_1. — *cf. p. 211 l.* lusus. — **20** ad H_1. — **21** *cf. Gell. IX, 12, 10.* — Calvus *Bentinus*; Gallus *C*; *f. scrib.* Gaius Calvus. — *ap. Gellium cdd. meliores* C. Calvus *pr. Q, Z, B, qui om.* C. *ita 354 s. v.* necessitudo: C. Caesar, *ubi item Gell., a quo petitus locus:* C. Caesaris. — **22** fugit et *cd. N. Fabri*; fugite *C*; fugiet *Z ap. Gell., minus eleganter*; fugi et *vel* fugi sed *rell.*; fugis et *Bentin.*; *Paris. Gell. ed. a. 1536.* — **23** *cf. Gell. XVIII, 11.* — Lutescet *L, H,* G_1, *Bamb.*; Lutescit G_2, *mrg. H, gl.* — a Furio *add. vir doctus ap. Quicheratum in mrg. ed. Iun.* — *Furium autem Antiatem quod et h. l. et pg. 145 s. l.* noctescere *obscura auctoritate dixit N., videri id factum ignorantia aetatis eius, iam quaest. Non. cap. II est monitum.* — poma ista etsi L_1. — auctotatis L_1. — **26** Libellonem *L, Bamb., P*; *nam etiam in H radendo attemptata* i *altera*; Libellionem *cum H, G gl.* — utabellionem L_1. — **27** iverunt (*debebat* ierunt) *Ms*; ferunt *Popma.* — **28. 29** *cf. 237* altum; *442* prospicere. — alieno sciens sed *C*; *restituere docti ex 442.* — **31** et aristote *(haec punctis del.)* et aristoteles *L.* — **1** Isocratem *Cic.*; socraten (sacraten H_1) *C.* — Is. ipsum *cdd. Cic.* — exenofontis L_2, H_1; exenofrontis L_1; xenofontis H_2, *G*; *cf. Varr. ap. Quintil. X, 1, 99.*

134 M.

locutas ferunt. — et Tusculanarum lib. V: *non modo* inpulsi sumus ad philosophiae scribtionem, verum etiam lacessiti.

LENTITVDINEM pro lenitate. Cicero Tusculanarum lib. IIII: eamque, quam lenitatem nos dicimus, vitioso lentitudinis nomine appellant.

LEAE, pro leaenae. Lucretius lib. V:

inritata leae iaciebant corpora saltu.

LIGELLVM, tuguriolum, domicilium breve. Plautus Aulularia:

a suó ligello fúmus siqua exít foras.

LICITARI, congredi, pugnare. Ennius:

pars ludicre saxa
iactant, inter se licitantur.

Caecilius Hymnide:

ʻquae narrare inepti est scutras ferventis†'. —
ʻquín machaera lícitari adversum aéreum coepís sciens?

LANGISCERE, langidum fieri vel frangi. Ennius lib. XVII:

neque corpora firma
langescunt quicquam.

idem:

cum soles tandem faciunt langescere longei.

---

2 V, 41, 121 ‖ 4 IV, 19, 43 ‖ 7 V, 1318 ‖ 9 II, 4, 22 ‖ 11 Ennius ‖ 14 Caecilius Hymnide ‖ 17 Ennius l. XVII ‖ 20 Ennius.

---

2 et Tusc. (Thusculanorum L_1); *cf. 174* scriptione. — non modo inp. s. *Cicero.* — ad philosophiae (fil. L_2) *cdd. l. utroque;* script. *C pr. L;* scriptiones *cdd. 174;* ad philosophas scriptiones *cdd. mel. Cic.*, philosophicas *quid. deteriores, male utrumque, cum neque* philosophus *neque* philosophicus *adiectivum ap. C. inveniatur.* — **4** *cf. 132* lenitudine. — Lentitudinem; Lentitudine *Bentin.;* Lenitudinem *L*, H_1, *Bamb.;* Lenitudine H_2, *G; om. l. gl.* — Thusculanorum L_1. — **5** qua *L.* — lenitate *id.* — vitiose *G.* — lentit. *Bentin.;* letinitudinis *prius L;* lenitudinis *L ex corr.*, *H*, *G.* — **8** irritate *G.* — **9. 10** *deceptus falsa lectione Nonii auctor, nisi putabitur* ligillo *scribendum cum Pio idque accipiendum pro lignorum strue parvula.* — de suo tigillo fumus siqua e. f. *cdd. Pl.;* tuo (tua *G*) ligello fuisti qua exis foras *C.* — **12. 13** *vv. distinxit Vahlenus.* — ludicre (ludicrae *L*); *accusativus neutri gen. pro adverbio positus; cf. Prisc. pg. 769.* — **14** Himnide *L;* Himndae, *m. 2* Himnidae *H.* — **15** *apparet h. l. esse lacunosum.* — ferventis scutras *Bothius;* sc. (scrutans *prius G*) ferv. *C.* — **16** macera licitaria *C.* — aereum coepis *M;* aeneum coepisti (*seq.* sciens) *C; nam illud* coepsti, *quod olim placuit nobis, iure videtur improbari a Madvigio Opusc. II, 68.* — *sententia, nisi labor animi, hunc in modum olim fuit concepta, ut in exprobratione mutua obiceretur alteri, quod temerarius semper res et maiores viribus moliretur, ut puta sic:* ʻquein' manu tractare, inepte, coepis ferventis scutras?' — ʻquein' machaera licitari adversum aereum coepis sciens?' — **17** *ita Th. Hugius* (*Ennio tamen reddendum* langescere); Longiscere, longum fieri vel frangere *cdd.* — **19** longiscunt *L*, *G;* longicunt *H.* — **21** soles *Vahlenus,* sola est *C.* — facient *L*, H_2, G_2. — longiscere *C.* — longei *M;* longe *v.*

LIGVRRIRE, degustare: unde **abligurrire**, multa avide consumere. Oratius:

semessos pisces tepidumque ligurrierat ius.

Catullus:

o Priape . . de mero ligurrire libidost.

LATROCINARI, militare mercede. Plautus Cornicularia:

latrocinatus annos decem * * * [mercedem].

Cato in Tiberium: qui aput regem in latrocinio fuisti, stipendium acceptitasti. — Ennius:

fortunasque suas coepere latrones
inter se memorare.

LAVERNA, dea cui supplicant fures. Plautus Cornicularia:

iam míhi Laverna in fúrtis celebrassít manus!

Lucilius lib. XVII:

semissis facit || is Musas, si vendi' Lavernae.

LVCVLENTITATEM, a luculento. Caecilius Hymnide:

vide lúculentitátem [eius] et magnificéntiam!

---

24 Hor. Serm. I, 3, 81 || 26 Catullus || 28 Plautus Cornicularia || 30 Cato in Tiberium || 31 Ennius || 34 Plautus Cornicularia || 36 Luc. l. XVII || 2 Caecilius Hymnide.

---

23 ablig. *Iun.;* alligurire (adl. L_1, *ed. Bas.*) *C;* ligurrire *Bamb.* — Ligorire, degustare; adligurire, vorare (vocare *cd.*) *gl.* — **24** oratius *L,* hor. *H, G.* — **25** semesos *H, G.* — epidumquae *L.* — ligurrierat ius L_1*;* ligurrier attius L_2*, H, G;* ligurrierit ius *Hor.* — **26** Catullus *v.;* Catulus *C.* — **27** Priopo *cdd.;* o Priape *M.* — *male Lachmannus:* Catullus Priapeo, *cum numquam citetur Catullus a Nonio addita libri nota.* — de mero *M,* de meo (demio H_1) *v.* — *v. fuit Priapeus; lacuna per* ubi *potest expleri.* — **28. 29. 30** militari *Bamb.* — Plautus; *cf. Varr. VII, 52* in Cornicula: qui regi latrocinatus decem annos Demetrio; *ubi Ritschelius:* quí decem latrócinatu's régi annos Demétrio; *Spengelius:* qui regí decem | latrócinatus ánnos sum (*vel* es, est) Demétrio. — latrocinatos H_1. — *pro* decem .X. *L, G, item, ut vid., H.* — [mercedem] Cato in Tiberium *M;* mercedem (merecedem *prius G*) in Tiberio *C, Bamb.* — *cf. Gell. II, 14, 1* in libro vetere M. Catonis, qui inscribitur contra Tiberium exulem. — apud *C pr.* L_1. — **32** suas *Me;* quas *C.* — cepere H_1*;* cepe *Bamb.* — **33** int. serare *L.* — **34** *sine l. indicio* L_1*;* H_2*; om. Bamb.; gl.* — Laverna dea *Ald.;* L. ea (Lavernea H_1) *C.* — suplicant *L.* — **35** iam *add. M.* — mihi Laverna *Scal.* (mihi Lavernam *Iun.*); litaveram Lavernam *Ald.;* militaveram nam *C.* — celebrassit; *cf. 89* celebre; celerassit *L.* — manus *Ald.;* manius *C.* — **1** semissis *Dousa;* si messes *C.* — facit is *M;* facis *C.* — **2** Luculentitatem (Lucedentitatem *Bamb. test. Beckero*); *cf. 146* opulentitas. — Himnide *L, H.* — **3** luculentitem L_1. — eius *secl. M; idque magis placet quam quod etiam in mentem venit:* vide luculentitatem eius, magnificentiam. — *non inscite Buechelerus:* vide luculentiam eius et magnificentiam, *in l. ante* Luculentitatem *excidisse ratus* Luculentiam et.

135 M.

Laberius Tusca:

dóminus *nunc* nostér tua
lúculentitáte captus.

LVSTRATVS, luxuriosus: a lustris, abditis locis. Plautus Casina:

unde es, nihili? ubi lustratu's? ubi bibisti?

LVSCITIOSI, qui ad lucernam non vident et μύωπες vocantur a Graecis. Varro Disciplinarum lib. VIII: vesperi non videre, quos appellant luscitiosos. — idem Andabatis * * * idem:

edepol, *tú quidem*
caécus, non luscítiosu's.

LEMVRES, larvae nocturnae et terrificationes imaginum et bestiarum. Varro de vita populi Romani lib. I: quibus temporibus in sacris fabam iactant noctu ac dicunt se lemures domo extra ianuam elicere.

---

4 Laberius Tusca ‖ 7 II, 3, 29 ‖ 10 Varro Disciplin. VIII ‖ 11 Varro Andabatis. Plaut. Mil. II, 3, 51 sq.; cf. comment. ‖ 15 Varro de vita pop. Rom. I.

---

4 Laverius *C.* — Tusca; *cf. comm. in 80* blitea; Thucca L_1, H_1; Tucca L_2, H_2, *G.* — **5** nunc *add. M.* — nt̃ L_1; *id. 2* nsť. — *f.* captust. — **8** *cf. Spengel. de cant. Plaut. 139 sq.* — his *vel* is *cdd. Pl.*; es *C.* — nihili *Pl.*; nihil *C.* — *seq. ap. Pl.* ubi fuisti; *quod utrum Nonii an librariorum errore sit omissum incertum.* — lubi *prius H.* — lustratu's *Plaut.*; lustretur *C*; *sed cf. lemma.* — ubi bibisti *Pl.*; ibi bibatur *C.* — cubi *ad hiatus vitandos cum probabilitate reponit Ritschelius Opusc. III, 137; quod si fit, etiam* cunde *scribendum.* — **9** Luscitiosi *Lindemannus*; Lusciosi *C, Bamb. ac f. ipse N*; *cf. infra.* — μύωπες *Beroaldus, Me*; moeopes *C*; meropes *Bamb.*; meopes *Lugd.*; *Paris. 7665; 6.* — vocantur *v.*; vocentur *cdd.* — **10** vespere H_1. — non vident *v. d. ap. Quicheratum.* — **11. 12. 13** *cdd.* lusciosos idem Andabatis edepol idem caecus non lusciosus est. *ap. Pl. Mil. II, 3, 51 sq. fertur:* verbero, edepol tu quidem caecus, non luscitiosus *(ita B,* lusciosus *CD). possit ambigi, utrum locus ita sit conformandus:* idèm Andabatis*** Plautus Milite glorioso: 'mirumst lolio victitare te tam vili tritico.' — 'quid iam?' — 'quia luscitiosu's.' — idem: edepol, tu quidem caecus, non luscitiosu's, *an statuendum Varronem, qui et alias in saturis Plauti saepe fuit memor, hic usum esse eius verbis. aliquanto tamen hoc minus probabile propter Fulgentii l. pg. 561, quod quin ex Nonio fluxerit non videtur posse dubitari. nam eius verba sunt haec:* luscitios dici voluerunt in die parum videntes, quos Graeci myopes vocant. unde et Plautus in Mercatoris comoedia ait: 'mirum lolio victitare te tam vili tritico.' — 'quia luscitiosus es.' dicunt enim quod lolium comedentibus oculi obscurentur. — *cogitavit etiam Ritschelius Op. III, 367 de lacuna, qua et Varronis verba essent hausta et haec:* Plautus Milite glorioso; *nec tamen quid rei esset introspexit.* — *illud autem* tu quidem *utrum Nonii an librariorum culpa exciderit, incertum.* — **16** dicant H_1. — lemures *Bentinus*; lemurios *C.* — **17** elicere *M*; eicere *v.*

INCIPIT PER M LITTERAM.

MOLLITVDINEM, pro mollitiem. Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων:

sigílla, in mento inpréssa Amoris dígitulo,
vestígio demónstrant mollitúdinem.

Cicero de oratore lib. III: in ipso tactu modum et mollitudinis et levitatis.

MIRIVS, magis mirum. Varro Γνῶθι σεαυτόν:

non súbsilis ac plaúdis et ab Aráto poscis ástricam
corónam? quid enim hoc mírius?

MANDARE positum pro conmendare. Sisenna Histor. lib. III: 'post principia paulatim recedunt atque inde cum paucis fugae se mandant'. — unde et procurationem mandare [commendare] vel causam || *dictum* sentire poteris.

MACRITVDINE, pro macie. Plautus Captivis:

ossa átque pelli' súm miser macritúdine.

MVSTVM non solum vinum, verum novellum quidquid est, recte dicitur. Naevius Gymnastico:

'*áge*, utrumst melius, vírginemne an víduam uxorem dúcere?' —
'vírginem, si mústast.'

MAXIMITAS positum pro magnitudinę. Lucretius lib. II:

ne quaedam cogas inmani maximitate.

---

19 Varro Papia papae || 23 III, 25, 99 || 25 Varro Γνῶθι σεαυτόν || 28 Sisenna Hist. III || 2 I, 2, 32 || 5 Naevius Gymnastico I || 8 II, 498.

---

19 mollitie (mollicie *H*) *cdd.* — Mollitudinem, mollitiem *gl.* — papiapape *(litt. maiusculis)* περι ευcomion *C.* — 21 sigilla *Bentin.;* sulla *C.* — 22 demonstrant *Iun.;* demonstrat *C.* — 23 M. Tullius Cicero H_1. — libro VI *L.* — tactu *Cic.;* factu *C.* — esse modum *cdd. Cic.* — 24 lenitatis H_1; laev. *ed. Bas.* — 25 Varro; *cf. 374* poscere *ibique comm.* — 26. 27 *metrum agnovit Roeperus.* — non *add. m. 2 H; om. L.* — piaudis L_1. — aratro *prius G.* — poscis *Me;* posces *cdd. l. utroque.* — oronum *C hic.* — astricam coronam; *contra in Marcipore* chorean astricen. astrica corona *iocose dictum, ut* c. civica. — *verba male intellecta v.; dicit Varro auctori carminis astronomici nescio cui tribuendam coronam quam antea optinuerit Aratus; cf. Hor. Satur. I, 10, 48 sq.* — enim *om. G.* — 28 Historiae *C.* — 29 tricipia *C; em. Bentin.* — sae *L,* si *(post ras.) Flor. m. 1.* — 30 commendare *secl. Quicheratus.* — 1 dictum *add. M.* — 2 Macritudine *Quicheratus;* Macritudinem *cdd.;* Macritudinem, maciem *gl.* — 3 pellisum *C;* pellis sum *cdd. Pl.* — macritudine; *male quidam* aegritudine; *quasi illud* macritudo *longam haberet primam.* — 4 quicquid *C pr.* L_1, *Bamb.* — 5 Ṅevius Gemnastico *C.* — 6 *cf. Plaut. Stich. 118 sq.* — age *vel* da *add. M.* — virginem ducere *om. mediis L.* — 7 si mustea est *v. d. ap. Gerl.* — *quod si recte habet, erit clausula.* — 9 nequae adam (quae adam *L*) *L, prius H;* neque adam *H ex corr., G.*

MVLTESIMA pars nove posita, quantitas infinita. Lucretius lib. VI:

quam *sit* parvula pars et quam multesima constet.

MISERITVDINE, pro miseria vel misericordia. Accius Astyanacte:

Tróiast testis: quaére ex aliis, qui íllius miseritúdine
nómen clarum in túmuli saxo múltis memorant vócibus.

idem Alphesiboea:

cum ipsá simeitu míseritudo meórum nullast líberum?

MESTITVDO, pro mestitia. Accius Telepho:

. . . . . quem ubi aspexi égo, virum memorábilem
íntui vidérer, ni vestítus taeter, méstitudo,
vástitudo praédicarent hóminem esse *abiectíssimum.*

Plautus Aulularia:

cuí tanta mala méstitudoque optigit.

MAGNITATE, pro magnitudine. Accius Bacchis:

. . nam neque sat fíngi neque dicí potest
pro mágnitate.

MACELLVM dictum pro macilentum Lucilius probat lib. VI:

si nosti, non magnus homost, nasutu', macellus.

MACORE, pro macie. Pacuvius Periboea: ||

corpusque meúm tali
meróre, aegrore, macóre senet.

---

10 VI, 651 || 13 Accius Astyanacte || 16 Accius Alphesiboea || 18 Accius Telepho || 22 IV, 10, 2 || 24 Accius Bacchis || 27 Luc. l. VI || 29 Pacuvius Periboea.

---

10 Multissima (*i. e.* Multessima) *gl.* — 12 quam sit *Lucr.;* quam *C.* — multasima L_1. — constat *L*, H_1. — 13 pro miseria prdia L_1. — Miseritudine, miseria *gl.* — *puto* miseria vel *delendum, cum* miseritudo *in seq. loco utroque dici videatur pro* misericordia. — Astianacte *L.* — 14 Troia est testis, *sc. virtutis Hectoris.* — alis L_1. — illius *quamquam potest aequare tribrachum, tamen* eius *reponendum non improbabile est.* — miseritudine *ed. a. 1476;* miseritudinem *C.* — 15 tumuli *Duentzerus;* umili *L*, humili *H, G.* — *f.* versibus. — 16 Alpesiboea *L.* — 17 cum ipsa *obscurum; f.* cum ipsiu', *h. e.* cum misericordia ipsius; *ut verba sint Alphesiboeae de fratribus.* — simeitu; simitu *Bothius;* simeta *C.* — meorum *Vossius;* eorum *C.* — ṇulla est *H;* ulla est *rell.;* nulla est *D. Heinsius.* — 18 Maestitudo pro maestitia *Bamb.* — Telefo *C.* — 19 q. ubi asp. ego *M;* q. ego ubi asp. *v.* — vir *C;* virum *Vrbin. 307, v.* — venerabilem *Buechelerus.* — 20 *puto* taeter ni v. *propter r. m.* — 21 maestitudo *H.* — abi. *add. M;* obscurissimum *Ribbeckius.* — 23 cui *cdd. Pl.;* qui *C.* — mala t. *Bothius.* — obt. *G.* — 24 Bacchis *Bentin.;* vacces *C.* — 25 *cdd.* nam quae; neque *ed. a. 1480;* nam neque *Quicheratus, qui falso adscribit Bentino.* — ne dici *L*, H_1; *cf. comm. in Plauti Menaechmorum v. pg. 89 s. l.* coepere. — 28 homo est, nasutus *om. L;* nansutus H_1. — 1 tabe *Bentin.* (tabi *Ribbeckius*), *malc.* — 2 aegrore *Lachm. comm. Lucr. pg. 416;* errore (error *L*) *C.* — semet H_1.

Varro Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶν:

nóster Axiús ruralis hómo item in curiám lectus
cómmacescebát.

MATRESCAM, matris similis fiam. Pacuvius Doloreste:

útinam nunc matréscam ingenio, ut meúm patrem ulciscí queam!

MVNIA, officia. Sallustius Histor. lib. III: ac tum maxime, uti solet in extremis rebus, sibi quisque carissimum domi recordari cunctique omnium ordinum *munia* strenue exsequi. Plautus Mercatore:

dicéns pro meritis grátum me et muném fore.

METARI, partire [unde et metatores]. Vergilius Georgicorum lib. II:

si pinguis agros metabere campi,
densa sere.

Caelius Annalium lib. VI: 'omnes simul terram cum classi accedunt, navibus atque scaphis egrediuntur, castra metati signa statuunt.' — unde hodieque metatores dicimus.

MAMMEATAM, mammosam. Plautus in Poenulo:

cúius amicam mámmeatam.

MVSIMONES, asini, muli aut equi breves. Lucilius lib. VI:

praedium emit, qui vendit equum musimonem?

Cato de L. Vetorio: asinum aut musimonem aut arietem.

---

3 Varro Serrano ‖ 6 Pacuvius Doloreste ‖ 8 Sallustius Hist. III ‖ 10 I, 1, 104 ‖ 14 II, 274 ‖ 17 Caelius Annal. VI ‖ 20 I, 2, 181 ‖ 22 Luc. l. VI ‖ 24 Cato de L. Vetorio.

---

3 sereno peri arceresio (arcerisio *m. 1 H; in eod. post* o *ras.*) *C.* — 4. 5 *versus constituit M; cf. eiusd. sat. frgm. pgg. 477; 334 s. l.* rixat; liquidum; *quae secuntur hunc l.* — nt̃ L_1, *id. 2* nst̃. — Axius *M; cf. d. r. r. III, 2;* Attius H_1; Atticus *rell.* — ruralis *Popma;* rivalis *C.* — item in curiam lectus *M*, item lectus in c. *v.* — commacescebat *Iun.;* cummacescebat (cummacessebat H_1) *C.* — 6 oreste L_1; duloreste H_2, *G.* — 7 *verba Orestis.* — 8 *cf. 23* munes. — Munia, offitia. Munem (Munema *cd.*), a muniis *gl.* — historiae *C.* — 9 recordari *ed. a. 1480;* recordavi *C.* — 10 munia strenue exsequi *M;* extrema (*praec.* num) sequi *C;* munia sequi *Ald.;* exsequi *v. d. ap. Quicheratum.* — 12 dicens; dico eius *Pl.* — 13 Metari *ed. a. 1476;* Metare *cdd.* — partire *M;* parare *v.* — *cf. Verg. Georg. I, 126 sq.; Ov. Met. I, 135 sq.* — unde et m. *secl. M.* — 16 sere id Ho_1. — 17 Coelius *G.* — Annali *cdd.* — 18 scaptis L_1; scafis *rell.* — metatis *H.* — 20 *cf. v. seq.* — 21 huius amica mammeata *Pl. et f. ipse N.* — 23 praedium *Dousa;* praecium L_1, *id. 2* praetium; p̃tium *H;* pretium *G.* — 24 de L. Vetorio (*i. e.* Veturio) *Iordanus; cf. Fest. 344; Prisc. 789; 886; ubi item est* de Veturio *vel* de L. Veturio; *quamquam ap. Fest. videtur scribend.* in L. Veturium. — *minus probabiliter Maiansius* de L. Turio, *quod ap. Gell. XIV, 2 citetur Cat. or. pro L. Tur·*

MESTAS, pro mestificas. Laberius Tusca:

cóncitata, móbilitata ménte maestas.

MICTILIS, paupercula [pulmentaria]. Lucilius lib. XX:

pulmentaria et intibus aut aliqua id genus herba
et ius menarum bene habet, sei mictilis haec est.

MESTARET, pro merentem faceret. Accius Myrmidonibus:

quódsi, ut decuit, stáres || mecum aut méu' *te* mestarét dolor,
iám diu inflammári tetre návis vidissént suas.

MADORE. Sallustius Histor. lib. III: evasit par in oppido festinatio; et ingens terror erat, ne ex latere nova munimenta madore infirmarentur; nam omnia oppidi stagnabant redundantibus cluacis adverso aestu maris.

MERCATIS, pro mercatibus. Sallustius Historiarum lib. V: ceteri negotia sequebantur familiaria legatorum aut tribunorum, et pars sua conmeatibus, mercatis.

---

25 Laberius Tusca ‖ 27 Luc. l. XX ‖ 30 Accius Myrmidonibus ‖ 3 Sallustius Hist. IV ‖ 7 Sallustius Hist. V.

---

25. 26 Movilitata, mota *gl.; neque improbabile illud fuisse lemma Nonii, nisi iungenda potius haec cum eis quae statim secuntur* Mestaret pro merentem faceret. — mestificas *v.*; mestifices *cdd.* — Tusco *C; cf. comm. in 80* blitea. — concitata mob. mente; concitataạmente *L*; concitatam m. m. *H, G; porro in H* mobilitata *notat. punctis, sed ea del.* — mestas *H.* — *f.* me maestas. — **27** Mictyris *L*; Myctiris *H*; Myctyris *Bamb.*; Mictiris G_1; Mictilis G_2; Mycteris (mictilis *G*, myctilis *H*), pauper apparatus (appatus *gl.*) *gl., mrg. G, H. — cum a μύττειν v. non videatur posse deduci quod Lucilii metro conveniat, recipiendum duxi illud* mictilis. *neque raro in N. cdd. latina graece reperiuntur inversa. cet. conf. pg. 83 l.* conmictilis. — paupercula *M*; p. pulmentaria (pulmenta H_1) *C, Bamb.* — Lucil.; *cf. 208* intiba. — lib. XXX *male cdd. 208; cf. comm. in Luc. XX, 3.* — **28** et *Franckenus; M*; ut *cdd. l. utroque.* — eutibus *C.* — aliquod g. *cdd. h. l.*; aliqua et id genus, *ubi* et *videtur esse correctura praecedentis* ut, *idem 208.* — **29** sei *M*; se *C*; sed *v.* — mictyris *C.* — haec est meri *C* (haec est H_1); *del. Rothius* meri, *quod ex seq. vocab. ortum. cf. comm. in l.* mestaret. — *omissum sive Nonii seu librariorum errore illud* cena. — **30** Mestaret *Bamb.*; Mertaret *H, G*; arat L_1 *sine l. novi indicio.* — *om. h. l. gl.* — Mirm. *L, H.* — **1** quodsi, ut decuit, stares *Gifanius, al.*; quod sicut d. istares (hist. L_1) *C.* — te *add. Me.* — mertaret *C (om. exempl. Bamb.).* — **2** inflamari *L.* — tetre *Bothius*; et re *C* (atre H_1); Atridae *Me.* — *cet. cf. Il. IX, 643 sqq.* — **3** Madore, infusione *gl., mrg. H.* — Sallustius (sallus sallius L_1); *ap. Priscian. 699:* mun. m. inf. — historiae *C* (historia H_1); histor̃ *Bamb.* — lib. IIII *C, Bamb. cum cdd. Prisc.*; lib. III *ed. a. 1476; et recte videntur docti referre ad Cyzici obsidionem, quae hoc l. enarrata.* — evasit *M*; quasi *C*; quas *Bamb.*; *f.* queis (dat. neutr.). — **4** fest.; *i. e.* trepidatio. — ex l., *i. e.* latericia. — **5** am L_1. — omnia; moenia *male Ald.* — reduntibus L_1. — **6** cloacis L_2, H_2, *G.* — **7** mercantibus *L*, H_1, *Bamb.* — **8** citeri *L, H.* — **9** comm. L_1; *H.*

MACERIES. Afranius Excepto:

si in haéce nunc conséntit, facere vís satis?
quanta íllius mors fíet maceriés tibi!

MANVBIAS, [manus] exubias. Naevius Danae:

mánuvias subpétias prome!

MVTVVM, pro mutuo. Lucilius lib. XXVII:

étsi maxime, íd quod spero, mútuum hoc mecúm facis.

MORDICVS. Lucilius lib. XXVI:

mórdicus petere aúrum ec flamma expédiat, e cenó cibum.

Plautus Menaechmis:

... iamdúdum oportet násum ademptum mórdicus.

MONSTRIFICABILE. Lucilius lib. XXVI:

núnc ignobilitás his *miserum*, mírum ac mostrificábile.

MENDICARIER pro mendicare et MENDICABVLVM pro mendicatione. Plautus Vidularia:

malím moriri meós quam mendicárier:
boní miserantur íllum, hunc inridént mali.

---

10 Afranius Excepto ‖ 13 Naevius Danae VIII ‖ 15 Luc. l. XXVII ‖ 17 Luc. l. XXVI ‖ 19 I, 3, 12 ‖ 21 Luc. l. XXVI ‖ 24 Plautus Vidularia.

---

10 Maceries *v.;* Maceria est *cdd.* (Maceriest H_1). — Maceries, maceratio *gl., mrg. H, G.* — 11. 12 si in haece nunc consentit, facere vis satis *M;* si ille haec nunc sentit facere illi satis vis *C.* — *Bothius:* si ille haec nunc sentit, facere vis illi satis? — *sed enim triplex pronomen non potest ferri.* — fiet *Bothius;* sit *v.* — 13 manus *secl. M.* — exuvias *Quicheratus;* exubiae *cdd.* — *Non. vel* Manubias, exubias *vel* Manuvias, exuvias *scripsisse sat constat.* — Dane *C.* — 14 manubias *C pr.* L_1. — *cet. n. N.; nam* man. *hic Iovis fulmina.* — subpetias *M;* suppetat (subp. L_1) *C.* — pro me *v.* — *verba sunt Danaes Iovem implorantis.* — 15 pro mutuum *G; etiam in H* mutuo, *sed* v *eras.* — XXVII; *potius* XXVI *propter ordinem lemmatum Lucilianorum.* — 16 maxime *C.* — id quod *H;* quod *rell.* — mutuum — facis; *n. N.; nam illud idem quod* communicas. — 17 Mordicus; *cf. 139* mordicibus et mordicus. — Lucilius lib. XXVI; lib. XXVI Lucilius *C; ed. Bas.;* L. lib. XXVII *edd. ante Bas.* — 18 ec *M* (ex *Iun.*); et *edd.* — e ceno cibum *C; idque retinendum duxi euphoniae lege;* ecce nobum *Bamb.;* ecce nobum *Lugd.;* ecenobum *Paris. 7665; G; Montepess.* — 20 oportet *M;* oportuit *C.* — ademptum *v.;* adeptum *cdd.; ap. Pl. melius, nisi fallor,* abreptum; *in cuius cdd. v. ita traditus:* nam si amabas, iam oportebat nasum abreptum mordicus. *at Nonii auctor videtur invenisse dittographiam hanc:* nam si amas, iamdudum oportet nasum ademptum mordicus. — 21 *nullum l. in L, H; om. Bamb., gl.* — 22 his; *i. e.* optimatibus; *cf. VI, 2.* — mirum, taetrum *prius M, f. recte; alii* miserum *ante* mirum *addiderunt.* — monstrificabile *v.;* mortificabile *C.* — 23 Mendicaries *L,* H_1, *Bamb.* — 25 malum L_1. — mendicare *L.* — 26 *ita post Studemundium Quicheratus Lipsium secutus, qui voluit repositum* boni im miserantur, illunc irrident mali; boni (ni H_1) ministrantur illum nunc irrident (inr. L_1) mali *C.*

idem Aulularia:

memoráre nolo hominum mendicábula.

MERTARET, mergeret. Accius Antenoridis:

fortásse an sit quod híc nos mertarét metus. ||

idem Deiphobo:

vae!
hic quí me aperte effrénata inpudéntia
praeséntem praesens díctis mertare ínstitit?

MVGINARI, murmurare. Lucilius lib. VII:

muginamur, molimur, subducimur.

Atta Aquis Caldis:

átque ita muginántur hoc die! át ego fore me occlúsero.

MEDVLLITVS, a medullis. Varro Cras credo, hodie nihil:

átque ut igni férvido medúllitus
aquilóniam intus éruat frigédinem.

Plautus Truculento:

osténdit sese iám mihi medúllitus,
scio mi ínfidelem númquam, dum vivám, fore.

---

27 IV, 8, 3 || 29 Accius Antenoridis || 1 Accius Deiphobo || 5 Luc. l. VI sed cf. comm. || 7 Atta Aquis caldis || 9 Varro Cras credo, hodie nihil || [illegible] II, 4, 85.

---

28 nolo hominum; *ita etiam Plauti cdd.;* m. n., regum mendicab[illegible] *Scipio Gentilis; ac latet altior corruptela.* — 29 Mertare, mergere H_1, [illegible] *recte;* Mertaret (Mertares Hs_2), mergeret Ho_2 (Hs_1), *G*, L_2, *Bamb.*, [illegible] — Meditaret, meretret L_1; *et quidem* t *utrumque finale punctis notatum; sed* [illegible] *rursus deleta; cet. cf. Paul. 124; 81 s. v.* mertat; exfuti; *ita* pultare [illegible] pulsare. — 30 quos H_2, *G.* — nos *Lips.;* non *C.* — mertaret *Iun.;* [illegible] *v.* — *f.* quod vos h. non mertet m. — 1 Deifobo *C.* — 2 vae *M;* vel *C.* — aperte *Rothius;* a parte *C.* — effenata L_1. — 5. 6 muginari *a* [illegible] *ductum; male Paul. 147; conferendum mutiendi verbum.* — Luc.; *cf.* [illegible] moliri. — lib. VII; *cum duri admodum numeri sint horum verborum,* [illegible] *dactylico contineantur metro, dubito an reponendum sit* lib. XXVII *et* [illegible] *versus instituendus ita:* .... múginamur, mólimur, subdúcimur. — mo[illegible] *cdd. h. l.* — subdicimur H_1. — 7 acta *L*, H_1. — Aquis caldis *v.;* qui [illegible] (quis *H*) *C.* — 8 ita *Iun.;* eia (eta *G*) *C.* — hoc die; at ego fore [illegible] occlusero *M;* hodie atque (*praec.* atque) ego oculsero (culsero, *supra* [illegible] *G;* occulsero *H*) fonteme *C* (fontem H_2, *G*); fore me *iam Fr. Dousa* [illegible] *mrg. H* oculsero, occuluero. — *agitur de rixantibus in via. illud* [illegible] occludere *est* munire se obiecta fore. — 9 Varro; *cf. 206* frigus. — 11 [illegible] *Buechelerus; qui et trimetros primus agnovit;* servat *cdd. l. utroque.* — [illegible] frigedinem *in H sunt haec addita:* Plautus Tr. ostendisse sciam mihi [illegible] aquil. int. serv. frig., *sed eadem lineolis subditis deleta.* — 13 ostendit [illegible] i. m. *Me;* ostendisse sciam mihi *C;* ostendit mihi iam sese *cdd. Pl.* — *C:* inf. n. dum vivam fore; *ap. Plaut. fertur* se mi (mihi *cdd.*) infidelem quam dum vivat (*ita cd. Paris. quidam; Spengelius;* ne vivat *BCD*) fo[illegible] *in verbi quod est* ostendit *variante structura cum haut ita immerito*

Ennius Satyrarum lib. III:

Enní poeta, sálve, qui mortálibus
versús propinas flámmeos medúllitus.

MERITISSIMO. Turpilius Paraterusa:

meritíssimo te mágni facio.

Caecilius Asoto:

meritíssimo hic me eiécit ex hac décuria.

MINITABILITER, pro minaciter. Accius in Aeneadis:

Gallei vocé canora,
fremitú peragrant minitábiliter.

Pacuvius in Antiopa:

mínitabiliterque íncrepare díctis saevis íncipit.

MORSICATIM. Sueius Pullis:

síc incedunt ét [in] labellis mórsicatim lúsitant.

MVTATILITER, a mutando. Varro Cras credo, hodie nihil:

quíbus instabilis ánimus ardens mútatiliter hávet habere,
[et] nón habere.

MORDICIBVS et MORDICVS, pro morsu [pro morsibus]. Plautus Aulularia:

ásini me mordícibus scindant, bóves incursent córnibus.

Cicero Academicorum lib. IIII: perspicuitatem, quam mordicus || tenere debemus, abesse dicamus.

---

15 Ennius sat. l. III || 18 Turpilius Paraterusa || 20 Caecilius Asoto || 22 Accius Aeneadis || 25 Pacuvius Antiopa || 27 Sueius Pullis || 29 Varro Cras credo, hodie nihil || 33 II, 2, 57 || 35 II, 16, 51.

---

derentur Buechelerus et Schoellius, pro se mihi *hic* sensi, *ille* scio mi *scripsere. atque hoc praetulimus.* — **15** Enn.; *cf. 33* propinare. — **17** medullitos L_1. — **18** Turpulius *Bamb.* — Paraterus L_1, *ut vid.; H_1 (post* s *ras.); Bamb.* — **19. 20** meritissimo — Asoto *om. Bamb.* — magnificio *L*, H_1. — **21** meretissimo *Bamb.* — eicit L_1. — **22** Munitab. L_1. — eneadis *L, H.* — **23** Gallei *Lips.;* calleti *L, H;* calle, *supra scr.* ti (ri *Gs*), *G.* — *ante* Gallei *obiectum excidit, ut puta* saltus; Galli laeti *Quicheratus.* — **24** peragant H_1. — — **26** minitabiliter (minitabiter *L*) quae *C.* — dictis saevis *ed. Bas.;* dictis sevis H_2; dicitis sevius *id. m. 1;* dictis (dicitis *sec. Rothium*) secuis *(supra* c *et infra eraso puncto) L.* — **27** Sueius *M;* suis *cdd.* — **28** et labellis *Bothius;* et in labellis *C, Bamb.* — lusitante *Bamb.* — **29** Mutabiliter G_1; *Bamb.;* Mattatiliter *gl.* — mutatilis, *ut* deletilis, ductilis, fictilis, *al.* — Varro; *cf. 112* fastidiliter. — **30** habet *C.* — **31** et non *C.* — **32** *cf. 138* mordicus. — Mordicibus, morsicius (morsicicus *H*) *gl., mrg. H;* morsicicus *mrg. G.* — Mordicitus *Scioppius; sed vel hoc cum exemplo careat, propius abest a fide auctorem Nonii deceptum falsa lectione, quod in cod. quodam Pl. repperisset* morsibus (dic *supra*); *cf. et Ritschel. opusc. II, 248.* — **34** asinis *L, prius H.* — me mordicus *libri Pl.;* mordicus me *recte Bentleius.* — scidant *L*, H_1. — boves *monosyllabum.* — **35** lib. IIII *Mc;* lib. III *v.* — **1** dicemus *Cic.*

140 M.

MAEANDER est picturae genus, adsimili opere labyrinthi tortum, claviculis inligatum. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: *περιέχοντα χωρία* mihi facies maeandrata et vermiculata atque in medio pinges orbem terrae. — Vergilius lib. V:

> victori chlamydem auratam, quam plurima circum
> purpura maeandro duplici Meliboea cucurrit.

MANSVM, *a* mandendo, ut mansatum. Varro *Γνῶθι σαυτόν*:

> dein cérto alvi fructu út sucum
> parerét mansum, quo vénarum
> sanguíne rivos conpléret.

Lucilius lib. XXX:

> sperans aetatem eadem *me*
> haec proferre potesse et mansum ex ore daturum.

MVLIERAVIT, ut effeminavit. Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

> ét rex et miséllus [ille] pauper ámat habetque ignem íntus acrem.
> híc ephebum múlieravit; híc ad moechada ádulescentem
> cúbiculum pudóris primus pólluit.

MEMORDI, PEPOSCI, PEPVGI, SPEPONDI in veteribus lecta sunt. Atta in Conciliatrice:

---

3 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 5 V, 250 ‖ 8 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 12 Luc. l. XXX ‖ 15 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 20 Atta Conciliatrice.

---

2 Meander *L, H, Bamb., gl.;* Maeander *ed. Bas.* — adsimili opere labyrinthi [illegible] tortum *M;* a. o. labyrinthorum (libarint L_1) ortum *(om. Bamb.,* H_1; hort[illegible] L, H_2) *C.* — Meander, multiplex pictura a meando iure vocabiliter (*l.* a mea[illegible] inrevocabiliter; *cf. Aen. V, 588—91*) modo labyrinti *gl.* — 3 item [illegible] H_1; tafe minippu *L*, H_2; tafe menippu *G.* — *περιέχοντα χωρία M;* [illegible] *εχονταριαν C.* — 4 facias H_1; faciaes *id. m. 2.* — meandrata *C.* — vermi[illegible] lata *ed. a. 1476;* vinculata *C;* virgulata *Ribbeckius.* — atque in medio; [illegible] in medio *Vahlenus, qui delet illud* atque; a. etiam adeo *C.* — 5 pinges *Ro*[illegible] inges *C.* — lib. V *v.;* lib. I *C.* — 6 victor hi *L.* — clamidem *H;* [illegible] midem *L.* — 7 Meandro *L, H.* — dupli *L.* — Melibea *H, L.* — 8 Man[illegible] a mandendo *gl.;* Mansum, mandendum *cdd.* — ut *Quicheratus;* aut *cdd.* [illegible] manducatum *Quicheratus.* — Gnothisauthon L_1; Gnothiseauton *G;* Gno[illegible] seaution H_1; Gnothiseauthon L_2, H_2. — 9 certo *Hermannus El. d. m.* [illegible] certu H_1; certe H_2, *L, G.* — alvi *M (non Herm., ut Quicheratus dicit;* [illegible] *Popma*); alii (ali L_1, H_1) *C.* — fr. *Riesius;* fl. *C.* — sucum *M;* sicum ([illegible] H_1) *C.* — 13 aetat.; *cf. Luc. I, 17.* — eadem *Gulielm. Verisim. II, 2;* [illegible] *Quicheratus;* eandem *C.* — eadem, *i. e. verba qualia sunt* pulle, catelle. — [illegible] proferre H_1; proferro *rell.* — potesse et *Gulielm.;* posset et H_1; posset [illegible] — daturum *pro* daturam, *ut l. XI Luc.* nupturum; *nam sunt verba* [illegible] 16. 17 ille *ut ex praecedente* misellus *ortum videtur delendum.* [illegible] *id quod est* et rex *ad priorem v. retrahendum.* — ephebum *Cauchius;* efe[illegible] (eff. *G*) *C.* — moechada *Scal.;* mecada *L, H;* medeca *G.* — aducent[illegible] — 18 pollut L_1. — *sententia, ut vid., manca.* — 19 *cf. Gell. VI, 9.* — pugis L_1. — pondii L_1; spopondi *H;* Mem., pep., pe pugis perpondi 20 Atta *Gell.* (acta *V, P*); Accius *cdd. Non.* — Concil. *Gell.;* honilia s L_1; *L, H;* honiliaatrice *G.*

ursum sé memordisse aútumat.

Laberius in Gallis:

de íntegro património
meó memordi céntum nummum mília.

Ennius:

meum nón est: ut si mé canis memórderit.

cetera in obscurioribus invenimus.

METVS nove et eleganter positum. Sallustius Historiarum lib. I: 'id bellum excitabat metus Pompei victoris'; hoc est, quod de Pompeio metueretur.

MENDICIMONIVM et MOECHIMONIVM Laberius in libro quem Cophinum inscripsit. in eo verba haec inveniet, qui doctrinae studium putaverit || adhibendum. in eo quoque libro manuatus, quod est furatus, invenire *est*.

MEDIOXIME, medie aut cum modo. Varro Modio:

quid áliud est quod Délphice canát columna lítteris
sculptís: ἄγαν μηθέν, iubens nos fácere mortalem ád modum,
medióxime, ut quondám patres nostrí loquebantúr . .?

---

22 Laberius Gallis ‖ **25** Ennius (sat. l. III) ‖ **28** Sallustius Hist. I ‖ **31** Laberius Cophino; sed cf. comm. ‖ **1** Laberius (Cophino) ‖ **3** Varro Modio.

---

21 autum ad L_1. — **22** in Gallis *Gell.*; in Callis *C.* — **23** patromonio L_1. — **24** memordi nummum centum milia *Bothius*; centum milia nummum memordi *Non. et Gell.* — *possis et octonarios instituere iambicos, ex quibus prior initio sit mancus:* de integro patrimonio meo centum nummum milia | memordi. — **25** Q. Ennius in Saturis *Gell.* — *ad Scipionem rettulit M; cf. vit. Ennii pg. 110.* — **26** meum *om. C.* — ac si (*prius* at si *R*) *cdd. Gell.* — **28** *cf. Gell. IX, 12, 13 sqq.* — eliganter *C pr.* L_1; eleganter *etiam Bamb.* — **29** ad bellum *L.* — Pompeiusctoris *L.* — **31** *cf. Gell. XVI, 7.* — *om. l. gl.* — Medimonium *Bamb.* — moechimonium *cdd. Gell.*; moccim. *C, Bamb.* — in libro; in mimo *Gell.* — **32** Cophinum *Gell.*; Cropium (Gropium L_1) *C.* — *cet. n. N.; nam illa* mendic., moech. *non ex eodem mimo ducta ex quo id quod sequitur; cf. et comm. in 70* adulterionem. — vebba *L.* — inveniret *L, Bamb.*; invenerit H_1. — **1** in eo quoque libro *Iun.*; in eo l. q. *cdd.* — manuatus *cdd. Gell.*; maustus *C, Bamb.*; *in quo an aliud lateat quaerendum.* — **2** est *add. M. ann. philol. a. 1868 pg. 439.* — **3** *null. l. in L.* — Medioxime, medie aut cum modo *M;* Medioximum (medioximim L_1) medio (medie H_1, *Bamb.*) acutum modo (m. *om. Bamb.*) *cdd.*; Medioximum, medie acutum *gl.*; *Paul. 123* medioximum, mediocre. — Modio *v.*; modo *C.* — **4** *metrum agnovit Meinekius.* — delfice *C.* — delphice — columna; *ita in Eumenidibus* attices philosophiae. — canit *Riesius.* — **5** sculptis *M,* suis *v.* — *αταν L, H.* — μηθὲν *Me;* μεοεν *C.* — iubens *Bergkius ap. Meinekium;* iudam *C.* — mortalem ad modum *M* (ad mortalem modum *Iun.*); *sunt enim hi octonarii, ut alii ap. Varronem, item septenarii, graecanica plane arte compositi. — nota autem propter metrum etiam celeberrimum illud* μηθὲν ἄγαν *inversum.* — adit mortalem m. *H, G;* adiz mort. m. *L.* — **6** quandam *L,* H_1.

MASCVLVM, pro forti ac vehementi. Varro *Ὄνος λύρας*: si [non] plus testiculorum offenderis quam in castrato pecore in Apulia, vincor non desse masculum ad rem *vigorem*.

MANCVM, debilem. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. III: sed etiam alteris tribus, qui mancam fore putaverunt sine aliqua accessione virtutem.

MINVTVM positum pro brevi. Varro Epistulis latinis: veni, sis, Capuam, quod et pueros minutos vides libenter et maioris animadvertere non vis. — M. Tullius Verrinarum lib. III: reticulumque ad naris admovebat tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosae.

MACERIAE. Sisenna Historiarum lib. III: post villarum macerias ac parietinas quinque cohortis in insidiis reliquid.

MANIPVLATIM, collecta manu. Sisenna Historiarum lib. III: requiescendi spatium nacti com densi in orbes manipulatim resistere hostibus instituissent.

MVLTIFARIAM, partibus multis. Sisenna Historiarum lib. III: quod loca * * * palustriaque erant et arte multifariam confossa

MARSVPPIVM, sacculum. Varro Cato vel de liberis educandis: ec quo perspicuum est maiorem ‖ curam habere nos marsippii quam vitae nostrae.

---

7 Varro Ὄνος λύρας ‖ 10 III, 9, 30 ‖ 13 Varro Epistulis latinis ‖ 15 II, 11, 27 ‖ 18 Sisenna Hist. III ‖ 20 Sisenna Hist. III ‖ 23 Sisenna Hist. III ‖ Varro Cato.

---

7 forti ac ac *L*. — non, *quod ex sequentibus irrepsit, secl. M;* sin Ribbeckius. — 8 Apula *prius H; f.* quam in castrato pecore [in] Apulo. — vincor *pro* convincor; *ut apud Accium pg. 432 s. l.* pervicacia. — desse esse *v*. — ad rem, *scil.* veneream. — vigorem *add. M.* — **10 M.** *add.* — **12** virtutum *G.* — **13. 14** Epistulis latinis: veni, sis *M;* epistula (epi *H*) latina si venisses (venissis L_1) *C.* — mafori*s L.* — **15** M. Tull.; *cf.* reticulum; *350* maculosum; *441* tenue. — lib. III *si recte habet, de* bites, *videntur Divinatio, Actio I, II singulorum instar librorum habit auctore Nonii.* — **16** ad n. sibi admov. (*deteriores* apponebat) *cdd. Cic.;* *Non. 350; 411;* sibi ad nares admovebat *apud anonym. de schem.* *pg. 73 ed. Halm.; om.* sibi *cdd. h. l. et 221 idque ab interpolatoribus* *varietas hic notata videtur evincere.* — masculis *prius H.* — **18** parietes *gl., mrg. H.* — **19** cohortes *Bamb.* — reliquit *H, G, Bamb.* — manu *v.;* manus *cdd.* — **21** spacium L_1. — cum densi in orbes condensiores *cdd.;* cum densiores *Me.* — **22** inetituissent L_1. — **24** tria L_1. — quae *cdd.* — arte *M;* alte *v.* — **25** Marsuppium *L, H;* G, Bamb., gl. — 1 ec quo *M;* et quo *C* (ex quo H_2). — marsippii L_1 suppii *G,* L_2; marsyppii *H; cet. cf. comment. ad. Varr.* Ἄνθρω *pg. 503 s. v.* lavit.

MOLIMENTVM, pro conatu. Sisenna Historiarum lib. IIII: Galli contra magno cum molimento ac perpetuo sonu procedunt.

MODIMPERATORES, quasi modum imperantes. Varro Rerum humanarum lib. XX: modimperatores in conviviis, qui sunt instituti potandi magistri.

MAGNILOQVENTIA. Cicero in oratore: quod ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentiae sit accommodatior.

MINISTRATRIX positum pro ministra. Cicero de oratore: sed omnes comites ministratricesque esse [de] oratoris diceres.

MALE AVDIAM. Cicero de oratore lib. II: in quo ego, non quo libenter male audiam, sed quia causam non libenter remitto, nimium patiens et lentus existimor.

MVLTITVDO positum pro frequentia aut copia. Cicero de oratore lib. III: sed ut pontifices veteres propter sacrorum multitudinem tresveros epulones esse voluerunt. — *idem* in eodem: hunc etiam, qui familiarior nobis propter scribtorum multitudinem est.

MVLIEROSITAS, cupiditas femineae voluptatis. Cicero Tusculanarum lib. IIII: similiterque ceteri morbi, ut gloriae cupiditas, ut mulierositas, ut ita appellem eam quae graece *φιλογυνία* dicitur.

MEMORIA positum pro vetustate. Pacuvius Chryse:

pérque nostram régiam
unánimitatem, quám memoria déiugat.

---

3 Sisenna Hist. IV ‖ 5 Varro Rer. hum. XX ‖ 8 57, 191 ‖ 10 I, 17, 75 ‖ 12 II, 75, 305 ‖ 16 III, 19, 73 ‖ 17 III, 19, 71 ‖ 20 IV, 11, 25 ‖ 23 Pacuvius Chryse.

---

3 Galli *hab.* H_1; *add. Flor. 2; om. rell.* — **4** sonu *Rothius; cf. 491* soniti; sona *cdd.*; sono *v.* — **5. 6** Modimperatores *bis Popma;* Modiperatores *cdd.* — **6** *illud* modiperatores *in cdd. post* putendi *vocabulum positum. in initio enuntiati collocavit M; nisi potius reponendum in fine.* — **7** potandi *Me;* putendi *C.* — matristri *L.* — **8. 9** quod ille *cdd. Cic. et Non.;* cum ille *recte Ernestius.* — dactylicus — hexametrorum *Cic.;* dactilus (dactylus *G*) — exam. *C.* — accomod. *ed. Bas.* — **10. 11** de or.; *addend. vid.:* lib. I. — sed ut o. *cdd. Cic.* — *id.* ac ministras *vel* ministros. — de oratoris *C.* — **12** Male audiam (maleudiam *Hs*), maledicta feram *gl., mrg. H.* — **13** male *supra add. in L.* — relinquo *cdd. Cic.* — **14** paciens L_1, *Bamb.* — **16** ponit ficis *L;* pontificis H_1. — sacrificiorum *Cic.;* sacrorum H_1; sacorum L_1; saccorum *rell.* — **17** tresveros; tresviros *cdd. Cic.;* tres vero *C.* — epulonis *L*, H_1. — voluerint H_1. — idem *add. M.* — **18** scriptorum *C pr.* L_1. — **19** cupitas H_1. — **20** cupitas L_1. — **21** eam *Cic.; G;* ea *L, H.* — *φιλογυνία Cic.;* filogenea *C.* — **23** Memoria pro vetustater *gl.;* Memoriam *C, Bamb.* — Pacuv.; *conf. 101* deintegrare. — Chrise *L;* Chrisse *H.* — **24. 25** egregiam *C.* — imemmoria *Vossius; quod tamen minus probabile videtur propter ea, quae praecedunt. propius a vero abest Nonii auctoris culpa intercepta*

MVRMVRILLVM, murmuratio. Plautus || Rudente:

. . nolo ego múrmurillum néque susurrum fíeri.

idem:

quid múrmurillas técum et te discrúcias? . . . . .

MEDIASTRINOS, non balnearum solum ministros, *set* et curatores aedium legimus. Lucilius lib. XVII:

vilicum Aristocratem, mediastrinum atque bubulcum.

Cato in Praeceptis ad filium: mediastrino [illi] imperator tu, ille ceteris.

INCIPIT PER N LITTERAM.

NVPERVM pro recenti positum, ab eo quod est nuper, id est ante non multum temporis. Plautus Captivis:

quid? tu úna nocte póstulavisti ét die
recéns captum hominem, núperum, novícium?

NEMINIS positum pro nullius. Plautus Captivis:

néminis
me míseret *certe;* núm mei miseret néminem.

Lucilius lib. XXX:

neminis ingenium tantum confidere oportet.

---

26 V, 3, 48 || 2 Plautus || 5 Luc. l. XVII; cf. comm. || 7 Cato praeceptis ad filium || 11 III, 5, 59 || 14 III, 5, 106 || 17 Luc. l. XXX.

---

quaedam quibus contineretur, cur Chrysae et Thoantis regum concordia [illegible] *temporis esset labefacta. quod si ita est, memoria non, ut Nonius* [illegible] *vetustatem significat, sed recordationem.* — defugat *L.* — **3** discrutias H_1. — **4** *cf. comm. in Luc. XV, 8.* — solum m., set et c. *M;* sed m. et c. [illegible] *Bamb.* — **5** aedum L_1. — Medic astrinus non solum balniatores sunt et cura[illegible]tores legi *gl.; at mrg. H:* quasi medias partes tenentes, quos nos corru[illegible] mastinos dicimus. mediastrinos non solum balneatores, sed et curatores [illegible] Lucilius (Lucilium L_1); *cf. comm. in 123* incitas. — lib. XVII *cdd.* [illegible] lib. XV *pg. 123 et 478; ille numerus ex sequentis vocabuli initio videtur* [illegible] *traxisse.* — **6** viculum Aristrocratem H_1. — **7. 8** *ita M;* illi imperator [illegible] *ed. Bas.*) tu, ille ceteris mediastrinum (mediastrinus *v.*). — *et hic* [illegible] mediastrinus *idem quod* vilicus, *de quo cf. Cato de re r. cap. 142, non* [illegible] *in versu Lucilii; cf. comm. in XV, 8.* — **13** non vitium *L.* — **14** [illegible] *m. nullum lemma in L, H.* — itum *pro* positum L_1, *H, Bamb.* — [illegible] *deinde* non alius *L;* nullalius H_1. — Plautus; *cf. Charis. 111; 133; Diom.* [illegible] *323; Prisc. 683.* — **15** meminis H_1. — **16** me *add.* H_2. — certe (*vel* [illegible] *add. M.* — me *C; ap. Plautum haec feruntur:* neminis (nemini *libri mel.*) [illegible] certum est, quia mei (*om. m. 1 B*) miseret neminem; *et ita fere cdd.* [illegible] *Diom., Prisc.* (nemo *Prisc.*). — *porro mrg. H:* nullius misereor, quia [illegible] miseretur mei. — **17** Luc.; *cf. Prisc. 683.* — **18** ingenio *libri Prisc.;* [illegible] *cd. Spanhemii; f. recte.* — quemquam *pro* tantum *male idem; cd. Spanh*[illegible]

NOXITVDO, pro noxia. Accius Armorum iudicio:

.... quei nóxitudo oblítteretur Pélopidum
ac pér nos sanctescát genus.

NVBERE veteres non solum mulieres, sed etiam viros dicebant, ita ut nunc Itali dicunt. Pomponius Pannuceatis:

séd meus
fráter maior, póstquam vidit mé vi deiectúm domo,
núpsit posteriús dotatae, vétulae, varicosaé, vafrae.

NITIDITATEM, pro nitorem. Accius Bacchis:

formaé, figurae nítiditatem, hospés, geris.

NVMEN, pro ornatu. Vergilius Aeneidos lib. II:

vadimus inmixti Danais, haut numine nostro.

NOENVM, pro non. Lucilius lib. XXX:

sed || tamen hoc dicas quid rest? si noenu molestumst.

Varro epistula ad Fuffium: si hodie noenum venis, cras quidem, sis, veneris meridie [die] natali Fortis Fortunae.

NEVVLT, pro non vult. Titinius Setina:

ipsús quidem hercle dúcere *hanc* sané nevult.

Plautus Trinummo:

'fíliam meam tíbi desponsam esse aúdio.' — 'nisi tú nevis.'

---

19 Accius Armorum iudicio || 23 Pomponius Pannuceatis || 27 Accius Bacchis || 29 II, 396 || 31 Luc. l. XXX || 2 Varro epistula ad Fufium || 4 Titinius Setina || 6 V, 2, 32.

---

19 Noxitudo; *nullum l.* L_1*; om. Bamb.;* Noxitudo, noxa *gl.* — 20. 21 quei *M;* ocule (*praec.* o) *C.* — Pelopidum *M;* Pelopidarum *C; id. vitium in Agamemnonidis Accii pg. 146 s. l.* oblitterare. — *qui priorem v. pro trimetro habuerit, non pro parte tetram., licet huic reponatur:* ac pér nos genu' sanctéscat. — *Quicheratus servato illo* Pelopidarum *post* noxitudo *creticum vocab. excidisse statuit et huic continuari tetram. integrum.* — per vos *Hermannus.* — santescat *C.* — 23 Panuceatis H_1. — 25 vi deiect. *Me;* indeiectum *C; f.* illa deiect. — 26 nubere *cum cavillatione dictum, ut ap. Martial. VIII, 12.* — vafrae *Iun.;* afrae *C.* — 27 Nitiditatem; *ita M;* Nitiditate *v.;* Nitidate *Bamb.;* Niditate *gl.* — nitore *cdd.* — 28 geris *Me;* regis *C.* — *affert Me Eur. Bacch. 453:* ἀτὰρ τὸ μὲν σῶμ' οὐκ ἄμορφος εἶ, ξένε. — 30 haut in numine *Bamb.* — numene L_1. — 31 *cf. comm. in Luc. XXX, 20.* — Moenum *Bamb.* — pro noni *L.* — 1 rest *Lachm. comm. in Lucr. 150;* est *C;* sit *Santenus.* — si nenu *Iun.;* si noenum *C* (inaenum L_1*; id. 2* noenum). — 2 epistola L_2*, G, H* (*in hoc prius* epistala). — Fuffium *C.* — nenum L_1. — 3 sis *M;* si *v.; del. putat Scal. Coniect. in Varr. pg. 223.* — meridie, natali (n. *iam Iun.*) *Scal.;* meridiem die natalis *C.* — Fortis *om. L.* — natali Fortis Fortunae, *h. e. die anniversario sacrati deae templi.* — 4 Sedina L_1*, prius H.* — 5 hanc *add. Quicheratus.* — 7 desponsam *vetus Plauti; Hermannus;* desponsatam *Non. cum rell. Pl. cdd.*

NIGRET, nigra fit. Pacuvius Chryse:

sólisque exortú capessit cándorem, occasú nigret.

Accius Bacchis:

sóle splendet saépe, ast idem nímbis interdúm nigret.

NITIDANT, abluunt: dictum a nitore. Ennius Cresphonte:

Méropam secum abdúcunt, eunt ad fóntem, nitidant córpora.

Accius Thebaide:

qui ubi ád Dircaeum fóntem adveniunt, múndule
nitidántur vulgum quádripedantum sónipedum.

NIXVRIRE, niti velle. Nigidius Commentariorum grammaticorum XXV: nixurit, qui niti vult et in conatu saepius aliqua re praepeditur.

NOTIFICEM, notum faciam. Pomponius * * * *Accius* Atreo:

nunc te óbsecro,
stírpem ut evolvás meorum *rém*que notificés mihi.

NVMELLAE, machinae genus ligneum, ad discruciandos noxios paratum, quo et collum et pedes inmittunt. Plautus Asinaria:

---

8 Pacuvius Chryse ‖ 10 Accius Bacchis ‖ 12 Ennius Cresphonte ‖ 14 Accius Thebaide ‖ 17 Nigidius Comment. gramm. XXV ‖ 20 Pomponius. Accius Atreo. cf. comment. ‖ 23 III, 2, 5.

---

8 Niget *Bamb.* — nigra facit H_1, *Bamb.;* L_2; nigrea fit L_1. — Nigret, nigra fit *gl.* — 9 capessit *Bentin.;* rapessit *C.* — nigret *v.;* nigri *C.* — 10 Bacchis *Bentin.;* Bacchidem (Baccidem *L*) *C.* — 11 sole *add. Bothius* — *nota* ast *in tragoedia pos.* — idem; *scil.* aether; *cf. Eur. Bacch. 1264 sqq.* — 12 Nicidanta luunt L_1. — albunt H_1; alluunt *Bamb.* — dicum id. — Nitidant, alvent (albent *H*) *gl.*, *mrg. H.* — Cresponte *C.* — 1[illegible] Meropam secum abducunt *M;* opie eam secum advocant *C.* — ad fonte[illegible] *v.;* ad fortem *C.* — 15 qui ubi ad *Bothius* (dein ad *Voss.*); Dircaeum font[illegible] *Vossius;* quin id circeo (circo H_1; circaeo *G*) fonte *C.* — advenient *L*, [illegible] — mundule *Voss.;* mundulae *C.* — 16 nitidantur vulgum *M; ubi* nitid[illegible] *habet vim activam* (nitidatur vulgus *Ribbeckius*); n. vulgo *C.* — vulgum; [illegible] *Ennius* avium *dixit* vulgus; *cf. frgm. inc. sed. XXIV.* — q. *Me;* qu[illegible] pedanter (pripedantur *L*) *C.* — soni *L.* — 17 Commentariorum gram[illegible] corum *M;* commento grammaticae *C* (commegram L_1; c. grammatice *H*) — 18 XXX *Ald.* — nuxurti, *m. 2* nuxurire *L;* nitixurit Hs_1; niiixurit H_2 — eonatu *L*, H_1. — aliqua re praepeditur *M;* a. re perpellitur *v.* — [illegible] notam faciam *L*, *H*, *Bamb.;* nota f. *G; sed cf. gl.* notificum, no[illegible] factum. — Pomponius; *vix credibile post ea quae Bernhardius Schmi[illegible] mus. Rh. XVI, 596 quaeque nos de re m. pgg. 26 et 93 disputavimus* e[illegible] *rursus, qui Pomponio Secundo, aequali Senecae, v. vindicarent* sequ[illegible] *extitere Ribbeckius et Quicheratus. cum tragici aperte tumoris sit ille,* [illegible] *Nonium Pomponii nomen pro Accii substituisse putabitur aut, quod* ali[illegible] *magis probabile, excidisse cum verbis Pomponii Accii nomen.* — 22 evolv[illegible] — remque *M;* que (*praec.* meorum) *C;* iamque *B. Schmidtius.* — 23 d[illegible] ciendos *G.* — 24 tollum *H.* — quo ei *L teste Rothio.* — inmittunt; p[illegible] mittuntur. — Plaustus *prius H.* — Asin. *Ald.;* Aulularia *C; ac f.* ips[illegible]

nervós, catenas, cárcerem, numéllas, pedicas, bóias.

NVGIVENDOS Plautus dici voluit omnes eos, qui aliquid mulieribus vendant; nam omnia, quibus matronae utuntur, nugas volunt appellari. Plautus in Aulularia:

ubi núgivendis rés solutast ómnibus. ||

NIDVS, pro poculo. Varro Quinquatribus:

quam lýmpha melius é lacuna fóntium
adláta nido póculi permísceat.

NIDVLANTVR. Varro Hebdomadon primo: dies deinde illos, quibus alcyones hieme in aqua nidulantur, eos quoque septem esse dixit.

NESCIVM, pro incognito. Plautus [in] Rudente:

quae ín loceís néscíís néscíá spé sumús.

NOCTESCERE, caecari. Furius Poematis, etsi est auctoritatis incertae:

omnia noctescunt tenebris caliginis atrae.

NEPAM quidam cancrum putant ad illud Plauti:

retróvorsum . . . cedam; imitabór nepam.

et illud aliud:

aut cum nepa * * * est.

27 III, 5, 51 || 1 Varro Quinquatribus || 4 Varro Hebdomadon I (sed cf. comm.) || 7 I, 5, 17 || 9 Furius Poematis || 12 Plaut. Cas. II, 8, 7 || 14 f. Ennii; cf. comm.

25 nervos H_1; nervus *rell.* — boias *om.* L; boiias Hs_2. — 26 *f.* Nug. dici volunt. — diei L_1, H_1. — noluit H_1. — qui *add.* H_2. — 28 volunt M; voluit *v.* — 29 nugigerulis *cdd. Pl.* — 1 pro oculo *Bamb.* — 2 limfa *Scal.*; lymfam (*seq.* m) L, H; nimfam G. — elancula H_1. — 3 allata *Scal.*; adlatã tam L; allatum H_1; allatam L_2; H_2; G. — nido *Mc*; nidos C. — poculi *Iun.*; potili C *et ut puto ipse Nonius.* — nido poculi *videtur dictum pro* ventre p. — 4 *cf. Gell. N. Att. III, 10.* — Varro; *hic N., eadem, qua pg. 54 s. l.* recepticium, *levitate perditus Gelliana accepit pro Catonianis, Varroni tribuit quae sunt Gellii; ac similis error supra pg. 112 s. l.* flavisas *adnotatus.* — Hebdomadon primo *Bentin.*; pro hepdomadon prima C; *Bamb.*; *cf. Gell.* — 5 hieme naqua *Bamb.*; hiemana qua *Montepess.*; hieme in qua G; hieme anni in aqua *Gell.* — septem *id.*; lentem *cdd.* — *cet. cf. Hertz. comm. in l. Gellii.* — 7 *cf. Gell. IX, 12, 18 sqq.* — in *om.* L_1. — 8 *cf. Plaut.*; quae (que L_1) in loco si nescis *(tum ras. H)* nescias pessumus C; *etiam Gellii cdd.* nescias (necias Z) pessimus. — 9 *cf. Gell. XVIII, 11, 3 sq.* — auctoritatis incertae (incaeriae L_1); *cf. comm. in pg. 133 l.* lutescit. — 12 Plautus L_1. — 13 retroversum L_1, *Bamb.* — *potuere olim esse:* retrovorsum hinc iam concedam. — nepa *Bamb.* — recessim cedam ad parietem; imitabor nepam *melius cdd. Pl.* — 14 *respici putant docti hic Ennii illud (fabular. frgm. v. 75)* cum capra aut nepa aut exoritur lumen aliquod beluae. *et certe apparet quaedam hausta.* — aliut L_1; aliud *rell.* — 15. 16 nepas *Bamb.* — est. set M (es. sed *Quicheratus*); esset C.

set dubium in utroque. nam vere **nepa** scorpius dicitur. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: serpere anguiculos, natare anaticulas, volare merulas, cornibus uti videmus boves, nepas aculeis, suam denique cuique naturam esse ad vivendum ducem.

NEX, pro neces. Sisenna Historiarum lib. IIII: quoniam neque mea nex neque intercessio posse videtur illorum dementem reprimere audaciam.

NENIA, ineptum et inconditum carmen, quod a conducta muliere, quae praefica diceretur, is, quibus propinqui non essent, mortuis exhiberetur. Varro de vita populi Romani lib. IIII: ibi a muliere, quae optuma voce esset, [perquam] laudari; dein neniam cantari solitam at tibias et fides.

INCIPIT PER O LITTERAM.

OBSCAEVAVIT, quasi scaevum, malum omen || obstulit. Plautus in Asinaria:

> métuo, cum illic óbscaevavit meaé falsae falláciae.

OPIMITAS, ab opimo. Plautus Asinaria:

> máximas opímitates, gaúdio exfertíssimas.

---

17 V, 15, 42 || 21 Sisenna Hist. IV || 26 Varro de vita pop. Rom. IV || II, 1, 18 || 4 II, 2, 16.

16 scorpus L_1. — 17 anguigulos *C* (angulos H_1; *in L supra alter*… *adscriptum* c, *sed idem elutum*). — 18 nare, *quod exquisitius est, cdd. Cic.*; anaticulas *cdd. Cic.*; anaticulos *G, item H post ras.*; anatiticulos *prius* … anauculos *L*. — evolare *cdd. Cic.* — videamus *C*. — 19 ad videndum … — 21 pro neces *M*; *cf. comm. ad pg. 114 l.* frons. — pro necessi … Sisenna) L_1; pro nece *rell.* — 22 nix L_1. — *puto* neque illorum inter… p. v. d. r. aud. — 24 Neninia H_1. — neptum L_1. — a conducta … *M* (conducta *Guietus*); adducta mulier *cdd.* — 25 dicoretur L_1. — … his *Bamb.* — 26 exiberetur *L*; exhiberetur H_1, *Bamb.*; exhiberet H_2, … Varro; *cf. 67* praeficae. — 27 optuma *Guil. Canterus; al.* (obtuma … tutum a *L, H*; obtutama *ed. Bas.* — optuma voce; *h. e. inter* … *mercede conductas ad plorandum.* — perquam (*quod corruptum ex* … — *et* praefica *recte* repositum *a Gronovio ad Liv. VII, 2, 10* —, … *mrg. glosa olim erat adscripta ad illud* muliere *ac petita ex pg. 67 l.* … ficae) *secl. M.* — neniam *cdd. pg. 67*; neneniam *L, H*; nemiam … solitu, *m. 2* solita *H teste Onions.* — 28 at *cdd. h. l., ut 67.* — tibiis … vides *cdd. h. l.* — 1 Obscelavit H_1; *L (in hoc* l *puncto notatum et supra* … *litt.; sed utrumque eras.)*; Obscellavit *gl.*; Obscevavit *rell.* — scevum … Obscaevavit — scaevum *v.* — momen (*praec.* m) H_1. — obstulit *M*; … *cdd.*; attulit *v.* — 3 metuo *Pl.*; etuo *C.* — quod *cdd. Pl.* — illic … obscelavit *L*, H_1; obscev. H_2, *G.* — 4 Optimitas (Obtimitas *gl.*) ab … *cdd. cum gl.*; *corr. Iun.* — *ita* optimus *pro* opimus; optimas *pro* … *pg. 119; 101 s. l.* glis; dividae. — 5 *v. hunc cum tribus qui secuntur ap.*

idem Captivis:

máximas opímitates ópiparasque offért mihi.

OBBA, poculi genus, quod nunc ubba dicitur. Varro Est modus matulae, περὶ μέθης: dolia atque apothecas tricliniaris, melicas† Calenas obbas et Cumanos calices.

OPVLENTITAS, pro opulentia. Plautus in Milite glorioso:

quásique eius opuléntitatem réverearis.

Caecilius Plocio:

opuléntitate nóstra sibi *eam* iniúriam
factám.

ORBITVDINIS, pro orbitatis. Accius Amphitryone:

miserét lacrimarum, lúctuum, orbitúdinis.

Turpilius Thrasyleone:

hoc te óro, ut illius cónmiserescas míserulae orbitúdinis.

Pacuvius Doloreste:

vae, cum íllum videas sóllicitum orbitúdine?

OQVINISCERE est proprie inclinari. Pomponius Prostibulo:

ut núllum civem pédicavi pér dolum,
nisi ípsus orans últro qui oquiníisceret.

---

6 IV, 1, 2 ‖ 8 Varro Est modus matulae ‖ 11 IV, 4, 35 ‖ 13 Caecilius Plocio ‖ 16 Accius Amphitryone ‖ 18 Turpilius Thrasyleone ‖ 20 Pacuvius Doloreste ‖ 22 Pomponius Prostibulo.

citat Gell. VI, 17, 12. — opimitates *Pl.; Gell.;* optimitas et *C.* — effertissimas *cdd. Gell.; et sic vel* effertissumas *Pl.* — 7 opimitates *Pl.;* optimitas *C.* — oppirasque, *m. 2* oppiparasque, *H.* — offert *C;* offers *Plaut.* — 8 Oobua L_1. — paculi L_1. — Obpa, poculum *gl.* — nunc ubba; quidam existimant id dici obbam quod nos nunc cuppam dicimus *mrg. H.* — Varro; *cf. 545* obba; *ib.* dolia; *ib.* calices. — περι μεθεc *C; om. cdd. 545.* — 9 apotecas G_1. — triclinearis *C;* tricliniares *cdd. ter 545.* — apothecas tricliniaris; *minores putat apothecas Oehlerus, ad triclinia appositas, comparatque Germanorum illud* Flaschenkoerbe. — 10 melicas' *(quod fortasse ex seq. vocabulo labem traxit) nondum expeditum.* melicas obbas *dici existimat Oehlerus a* μέλη, *poculi genere, quod Anaxippus comicus memoret ap. Athenaeum XI, 486.* — *a Buechelero et Riesio, ut plerumque in locis difficilioribus, nihil adnotatum.* — calenas *bis, sed prius del. G.* — tumanus *H;* cumanus *L, G;* cumanos *cdd. 545 s. l.* obba; calices; decumanos *Palmerius.* — 11 Opulentitas; *ita supra* luculentitas. — 12 quasi quae — opulentitate *C.* — 13 plocio H_1; potio *rell.* — 14 eam *add. M.* — 15 factam *Me;* faciam *C.* — 16 orbitate *cdd.* — 18 Traseleone *L, H;* Thrasel. *ed. Bas.* — 19 theoro *L.* — ore *prius H.* — ilius *L.* — miserulae *Ribbeckius;* miserae (misere L_1, *H*) *C.* — 20 Duloreste H_2, *G.* — 21 vae *M;* vel *v.; id. vit. pg. 139 s. l.* mertaret *in v. Accii.* — cum ultim *L.* — 22 *cf. 84 l.* conquiniscere; *quod quidem ex hoc loco interpolatum.* — Oquiniscere, *non* Ocquin., *ubique cdd.* — inclinare *cdd.; sed gl.:* Oquinescere seu inclinari. — *puto* Oquiniscere pro inclinari; *cf. 120 l.* hiscere, *cuius tamen non prorsus eadem ratio.* — 23 at *Bothius.* — 24 ipsius *G.* — q; H_1.

idem Pistore:

nísi nunc aliquis súbito .. óbviam occurrít mihi,
qui óquiniscat, quó conpingam términum in tutúm locum.

OBLITTERARE est obscurefacere et in oblivionem ducere. Accius Agamemnonidis:

ínimicitias Pélopidum
extínctas iam atque oblítteratas mémoria
renováre.

OFFENDO, offenso. Afranius Vopisco:

quaéque nunc offéndo, semper prócul *a* vostreis sínt mala. ||

OLAT, pro oleat. Afranius Fratriis:

nón potest quin ílla stacta lóngeque et multís olat.

Pomponius Aleonibus:

áleo *non* lúdam sane, *né* meae male olánt manus.

OBSORDVIT, obsolevit. Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria:

obsórduit iam haec ín mea erumna míseria.

OBSTRIGILLARE, obstare. Ennius Satyrarum lib. II:

---

25 Pomponius Pistore || 29 Accius Agamemnonidis || 33 Afranius Vopisco || 1 Afranius Fratriis || 3 Pomponius Aleonibus || 5 Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria || 7 Ennius Sat. l. II.

---

27 quo *pro* ut. — term. *obscene dict.* — in tutum in totum *L*, H_1. — 28 Obliterare *gl.* — obscurare facere *Bamb.*; H_1; *Rothio testante L* (*ut Zang... refert* obcurefacere *habet* L_1, *id. 2* obsc.). — *f.* adducere. — 29 Agamemno... (*vel* -iudis) L_1; Agamemnonnidis (*vel* -iudis) *id. 2.* — 30 Pelopi... *Vossius;* Pelopidarum *C.* — 31 *ita plane* H_1; *Iun.;* extincta tam obl. ... *L*, *G*. — 33 *om. h. l. gl.; in quo seq.* Octingentum, octingenta, *quod leg. pg.* ... *s. l.* pondo. — offenso *M;* offensio *v.* — Vobisco *prius L.* — 34 quaeque *e.* ... *ita M* (quaeque — procul a *iam Ribbeckius;* semper *Bothius*); quoque ... offendo saepe (sepae *L*) procul nostra sint (sit *L*, *G*) mala. — *vix credi... illud* quaeque *causam praebuisse Nonio vel auctori eius, cur illud* offendo ... *substantivo haberet.* — 1 Afran.; *cf. Prisc. pg. 838.* — fratris *C pr.* L_1 ... 2 qui in H_1. — illas tacta H_1; *L;* illa tacta H_2, *G.* — illa est acta ... illa acta) *cdd. Prisc.* — solat *L.* — longeque et cunctis olat (olit *quid.* ... *male Prisc.* — *agitur de puero delicato vel femina, quae unguenti quo* ... *pretiosissimi odore dicitur multorum ad se conversura oculos. nam* ... *est* multis. — 3 P. in lenonibus *Vrbin. 307.* — 4 non *add. Bothius;* ... ne. — sanae *L.* — oleant *cdd.* — *apparet* aleae *et* alei *i. e.* allii *verb... ludi similitudine.* — *de eo quod est* aleum *cf. Ritschel. in Mostell.* 48. — Obsurduit *male Bamb.* — Obsorduit, sordidate est (*i. e.* sordida facta ... — obsolebit L_1. — hybovoli (*post* 1 *ras. in H*) ristraria *C.* — 6 in ... *Fleckeisenus;* in me *cdd.* — herumna *L*, H_1; aerumna *ed. Basil.* — ... *qui verba facit, tam frequentia in se ingruere mala ut quod nuperrime* ... *iam sit antiquatum sibi et loco contempto.* — 7 Obstrigillare L_1; (... gillare *rell. cum gl.* — *illud* obstrigilare *unice probandum videtur* ... *lib. de Varrone et glosariis latin. pg. 21 sq.; qui a strigili repetit; alio* ...

réstitant, occúrsant, obstant, óbstringillant, óbagitant.

Varro Manio: lex neque innocenti propter simultatem obstringillat neque nocenti propter amicitiam ignoscit. — idem de re rustica lib. I: *tu*, inquid, invides tanto scriptori *et* obstrigilandi causa *figlinas reprehendis*, [ut] cum praeclara quaedam, ne laudes, *praetermittas*. — idem de vita populi Romani lib. IIII: quod Curio dicebat amicis, ut illi renuntiaretur se, cum id fecisset, obstringillaturum, ne triumphus decerneretur aut ne iterum fieret consul.

OBVARARE, pervertere, depravare: dictum a varis. Ennius Achille:

nam cónsilieis *Danai* óbvarant,
quibu' iám conceditì' córde.

OBSECVNDANTER, obsequenter. Nigidius de dis lib. I: cum autem id quid sit quaerimus, obsecundanter naturae vivere.

OCVLITVS, ut animitus, medullitus. Plautus Cornicula:

amánt ancillam meám Phedullium óculitus.

OSSICVLATIM, ut [si] minutatim. Caecilius Fallacia:

óssiculatim Pármenonem dé via liceát legant.

---

9 Varro Manio ‖ 10 I, 2, 24 ‖ 13 Varro de vita pop. Rom. IV ‖ 16 Ennius Achille ‖ 20 Nigidius de dis I ‖ 22 Plautus Cornicula ‖ 24 Caecilius Fallacia.

---

a stringendo *repetisse ut a* conscribendo conscribillare *v. Ennii, qui sequitur, ostendit.* — 8 occursant *M;* occurrunt *v.* — obagitant *Bentin.:* ovagitant *C; cf. comment. in Enn. pg. 208.* — 9 obstringillant H_1; obstriṅgillat, *sed eras. punct. L.* — 10 nocent pr. amititiam noscit *L.* — de re rustica lib. I *Ald.;* de re publica lib. V *C.* — *similis error pg. 148 s. l.* olivitatem. — 11. 12. 13 *emendarunt docti ex Varrone. nec tamen sat constat, num plane eadem dederit Non.* — *C:* qui quod invidis tanto scriptori obstrigilandi (*ita L,* H_1; *ed. princ. Varr., item, ut vid., lib. Politiani;* obstringillandi H_2, *G;* obstrigillandi (obstrigillando) *rell. Varr. libri)* causa, ut cum praeclara quaedam quae laudes. — 14 cum id fecisset *in cdd. post* Curio *positum; traiecit M.* — 15 triumfus L_1. — decernar., *m. 2* decernaer. *H.* — *puto* ac. — *de Caesare agitur; cf. Vellei. II, 48, 4.* — 16 Obvarrare *L, gl.* — pervetere L_1. — 18. 19 *ita M;* n. consilius (consiliis *v.*) obvarant (obvarrant L_2) quibus tam concedit hic ordo *C.* — *cf. comm. ad fab. Enn. 96. 97.* — *pro* corde *nescio an melius reponatur* cordei; *nam et alibi* ei *corrupta in* o. — 20 Obsecundantur *G.* — diis *C.* — cum *e. q. s.; cf. Horat.:* vivere naturae si convenienter oportet. — 21 vivere *Rutgersius;* viverent *C.* — 22. 23 Cornicula: amant *Ritschelius Parerg. 155* (Cornicularia *Iun.*); *non tamen satis potest definiri, utrum sic sit scribendum an* Cornicula: qui (*vel* quia) amant. — Phedullium (fedulium *C*) *ab eo quod est* Φειδύλλα, *ut* edyllium *pro* εἰδύλλιον. — *elegantiores erunt numeri tales:* amant meam ancillam oculitus Phedullium. — 24 si *utrum ex sequente syllaba originem traxerit an potius legendum sit* singulatim (*vel* singillatim), minut., *non constat.* — Caecilius; *cf. 332* legere, rursum colligere.

OFFICERE, obesse. M. Tullius de officiis lib. III: demoliri e quorum altitudo officeret auspiciis. ||

OLIVITATEM, fructus oleae. Varro Inglorio, *περὶ φθόνου*:

tum dénique, omnis cúm lucerna cónbustast
in lúcubrando olívitasque cónsumptast.

idem de re rustica lib. I: non modo integra eximi, sed etia maiora quam in arbore umquam pependerint. de olivitate. ole esui optime condi scribit Cato.

OCCEPSO, coepero. Plautus in Amphitryone:

ní ego illi puteó, si occepso, ánimam omnem intertráxero.

OSA SVM, pro odi. Plautus in Amphitryone:

inimícos semper ósa sum optuérier.

ORBITVM, ductum per orbem. Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

ut sidéra caeli,
dió circum terram ádque axem
quae vólvuntur motu órbito.

OPVLISCERE, ab opulento, dictum decore. Furius Poematis:

quo magis in patriis possint opulescere campis.

OCCVLE, occulta. Cicero de oratore lib. II: interiuncta a gumentorum plerumque occulas, nequis ea numerare possit. — Ve gilius Georgicorum lib. II:

---

26 III, 16, 66 || 1 Varro Inglorio || 4 I, 59, 3 || 7 II, 2, 41 || 9 III, 2, 19 11 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* || 15 Furius Poematis || 17 II, 41, 177 || 19 II, 346.

---

26 lib. IIII *C*; lib. III *cdd. 346 s. l.* moliri. — 1 oleae *Quicher* oloi *cdd.*; Olivitatem (Oll. *gl.*), oleae nimietatem (nimitatem *gl.*) *gl.*; *mrg.* — Gloria, *περὶ φθόνου Iun.* (*ap. quem expressum* Gloriam, *sed v. Indic.*) *cf. 325* ignoscite; inglorio peri oton H_2, G_2; per, *tum, eraso ut vid.* oton H_1; peritoton G_1; pertoton *L* (in glotto *cd. Iun.*). — 2 omnis, *si* *fides, G*; *Iun.*; omnes *H, L.* -- lucernae *L, prius H.* — 3 in lucubrando in lucubrandi *C.* — consumptast *scr. Varro, non, ut quibusdam pl* consumpta, *propter r. m.* -- 4 de re publica *cdd.* — 5 maior *C.* — pe derint *Varro*; G_2 *testante ed. Bas.*; pependerit *H*; rependerit *L*, G_1. — esut *L*; esuiut H_1. — 7 Occoepso *Bamb.* — Plautus; *cf. 233* anima, *410* trahere -- levare. — 8 si semel occepso *ad tollendum hiatum Go* *puto:* ni ego illi puteo, sin occepso *e. q. s.*; *cf. comm. in Lucil. pg. 21* 11 ductum *Chiffletus*; *doctus quid. ap. Quicheratum*; dictum *v.*. — Orbit ab orbe dictum *gl.*; *mrg. H.* — 12. 13. 14 *versus Hermannus el. d.* *pg. 388 notavit.* — dio *M*; divum *C*; *ita idem Varro Ὄνος λύρας* m diis. — circum *Bentin.*; eacum *C.* — atque *C pr.* L_1. — motu motur *rell.* — 15 Opuliscere *cdd.*; *gl.* — ab opulente *Bamb.* — Furius *Gell. XVIII, 11, 4.* -- 16 in patriis *Gell.*; in campis *C.* — opulescere *cdd. Gell.*; opuliscere *rell.* — 17 interpuncta *recte cdd. Cic.* — 18 ocula — Verg.; *cf. 365* premere, deponere.

quod superest, quaecumque premes virgulta per agros,
sparge fimo pingui et multa memor occule terra.

OPINABILEM. Cicero Academicorum lib. I: itaque hanc omnem artem rerum opinabilem appellabant.

INCIPIT PER P LITTERAM.

PAENVLARIVM, quasi theca et vagina paenulae. Novius Fullonia:

. . . . . . non multo póst sonam acceptam ábscidit.
conséquitur paenulárium, || cilotrum† petit.

PLEBITATEM, ignobilitatem. Cato pro L. Turio: propter tenuitatem et plebitatem. — Hemina in Annalibus: quicumque propter plebitatem agro publico eiecti sunt.

PETVLVM, tenue et exile. Lucilius lib. XXII:

insignis varis cruribus et petilis.

---

22 I, 8, 31 || 25 Novius Fullonia || 2 Cato pro L. Turio || 3 Hemina Annal. || 5 Luc. l. XXII.

---

20 praem. *L, H.* — 21 fumo *G.* — 22 Opinabile *cdd., non gl.* — hoc L_1. — 23 partem *recte cdd. Cic.* — opinabile *Orell.* — appellabat *C.* — 25 *om. h. l. gl.* — Poenularium *C* (Pen. L_1); Paen. *Bamb.* — penulae *ed. a. 1480;* pendulae *cdd.* — Fullonia *(qualis et Titinii fertur) M;* fullonico *ed. a. 1476; Vrbin. 307;* filonico *C, Bamb.;* Philonico *Iun.* — *dubitandum autem non videtur, quin aut hoc fragmentum pariter atque ea, quae pg. 221; 81; 233, s. l.* pastillus; comest; anima, Fullonibus *sive* Fullonibus feriatis *tribuit Non., omnia ad eandem pertineant Atellanam, aut certe* Fullonia *eadem sit ac* Fullones. — 26 sonam (*pro* zonam) *M;* sonarum *C.* — acceptam abscidit *M* (abscidit *iam Munkius*); abscidit *M;* accepit absedet *C.* — 1 consequifur L_1. — poenularium *C;* pen. *Bamb.* — paenularius, *qui paenulas vendit.* — cilotrum *cdd.;* psilothrum *ed. a. 1476; quod huic l. non convenit. mirum quod illud adseritur glosa marginali cd. H, quam talem extare refert Onionsius:* psilotrum est confectio quaedam ex calce et auripigmento, qui pili adimuntur. — *f.* chirodytum petit; *cf. Lucil. II, 17. — neque est improbabile haec in fini olim versus fuisse collocata et post* paenularium *aliquid haustum.* — 2 Plebitatem *Bamb.; Iun.;* Plevitatem *C;* Plebitatem a plebe *gl.* — pro L. Turio *Maiansius, Popma;* in L. Veturium *Meyerus; idem pessime* C. Cotta pro Veturio *quam memorat orationem Charis. pg. 195; v. quae de oratoribus a Non. citatis dicta sunt cap. II; conferenda etiam quae notavimus ad pg. 137 l.* musimones. — 3 plebitatem *Iun.;* plevitatem *C (ita et v. 4).* — Hemina; *plerumque* Cassius Hem. audit *ap. Non. et alios, qui eum memorant.* — in annalibus *v.;* in annos *C.* — *sane modo* historias, *modo* annales C. H. *citat N.; videndum tamen an h. l.* ina *ex praecedente vocab. repetitum scribendumque sit* Hemina: hos quicumque. — 5 Petilum *C, Bamb.;* Petulum *gl.* — *recte dicit secundam corripi in hoc vocab. Meursius Exercit. crit. II, 108; qui refert ad* πέταλον. — lib. XXII *M;* lib. XII *v.* — 6 varis cruribus *Bentin.;* variis crucibus *C.* — ex G_1. — petilis *cdd.; a Lucilio nimirum et seq. v. auctore venit* petulis — petulust.

149 M.

Plautus Plocio:

namqué coloratum fróntem habet, petilúst, habrus.

[petilis tenuis dicit; habris mollis dici.]

PACES plurali numero nove positum. Varro de vita populi Romani lib. III: animadvertendum primum, quibus de causis et quemadmodum constituerint paces; secundum, qua fide et iustitia eas coluerint.

PONDO MILLE OCTINGENTVM nove Varro de vita populi Romani lib. IIII: itaque rettulit auri pondo mille octingentum septuaginta quinque * * * Graeci enim heron† a mole dixerunt.

PANVS, tramae involucrum, quam diminutive paniclam vocamus. Lucilius lib. VIIII:

foris substemini' panus.

est tumor quoque inguinum, ex formae similitudine sic vocatus. Afranius Materteris:

ínguen plane pápulam, panum, týmpanum.

Novius Optione:

qui mé nimirum míseriorem réddidit
quam pánus puerum;

---

7 Plautus Plocio ‖ 10 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 14 Varro de vita pop. Rom. IV ‖ 16 cf. comment. ‖ 18 Luc. l. VIIII ‖ 21 Afranius Materteris ‖ 23 Novius Optione.

---

7. 8 Plantus; *cf. 204* frontem. — Plocio *Iun.*; namque *Bothius*; ploci-nonam H_1; plocinona *L*; plocino nam H_2, *G*; *at 204 C* nam, *om.* Plocio. — *cu... de Caecilii tantum Plocio constet, non de Plauti, initium versus in illo* Ploci... *latere suspicatur Ritschelius Parerg. pg. 171; mihi vel errorem Nonii sub... vel extitisse aliquando Plauti Plocium, quod Caec. f. retractarit, videtur pr... babilius. vix credo illud* plocino *ortum ex* plautus nam. — colorati... *cdd. 204.* — habeat H_1. — petilust (petilus *Scal.*) *Ritschelius pg. 172, a... relicua parum bene gesta;* petilis *C*; petulis *cdd. 204.* — habrus *Scal.*; h... (*statim* habris) *cdd. hic; om. 204;* petilis labris *male Iun.* — 9 *haec, ... quibus bis* dicitur *scribendum, ab interpolatore addita intellexit Iun.* — ... *cf. Hor.* bella quis et paces longum diffundit in aevum? — Parces *B...* — 12 pacis *C pr.* H_1. — quam fidem et iustitiam *prius H.* — 14 *cf.* ... pondo. — 15 lib. III H_1. — rettullit *L*; retulit *H.* — auri *v.*; auro *C*, ... 16 *post* quinque *verba ex libris antiquit. vel de ling. lat. petita vid... intercidisse.* — hieronimole H_1; heron a mole *rell.*; λιτραν a mole *G.* ... *terus nov. lect. V, 22.* — 17 tranae H_1. — quem L_2. — pani... *Charis. 81;* panuclam *C*; panulam *ed. a. 1476;* Panus, panucula (panucla ... *gl., mrg. H.* — 18 Luc.; *cf. Prisc. 618; Char. 81; Luc. IX, 17.* — ... *est Luc.:* intu' (*f.* indu) modo stet rectu' foris subtemini' panus. — 19 ... steminus *L*, subteminus H_1; subteminis *G*, H_2. — pannis G_1; ... pannus. — 20 vocatus *M*; vocatur *v.* — 21 Materteris *Passerat.*; Mat... *C.* — 22 inguen *Passerat.*; plane *M*; in quem (inquam H_1) plenam ... *Lucil. frg. inc. XIV.* — *audacius erit scribi:* inguen papularum pl... (plenum *iam Passerat.*), panum, tympanum. — 24 nimirum *M*; miseri...

quod pueri egrius patiantur hoc genus morbi.

PENICVLAMENTVM a veteribus pars vestis dicitur. Ennius nalium lib. XII:

> splendent peniculamenta unum ad quodque pedule.

Lucilius lib. XVIIII:

> peniculamento vero reprehendere || noli.

Caecilius Feneratore:

> vólat exsanguis, símul anhelat, péniculamentum et†
> pallio datur.†

PRAEGNAVITER, strenue, fortiter et constanter. Plautus Persa:

> 'égo scio hercle utrúmque belle.' — 'age, índica praegnáviter.'

Ennius Annalium lib. VI:

> divi, hoc audite parumper,
> ut pro Romano populo praegnaviter armis
> certando prudens animam de corpore mitto.

PERPEROS, indoctos, stultos, rudis, [et] insulsos, mendosos. cius Pragmaticis:

> describere ín theatro pérperos
> pópularis.

· idem eodem:

> ídeo plectuntúr poetae quám suo vitio saépius
> *aút* ductabilitáte nimia véstra aut perperitúdine.

---

27 Ennius Ann. l. XII || 30 Luc. l. XVIIII || 2 Caecilius Feneratore || IV, 4, 39 || 7 Ennius Ann. l. VI || 12 Accius Pragmaticis || 15 Accius agmaticis.

---

26 aegrius H_2, *G.* — 27 Penniculamentum *Bamb.; et ita m. 1 vel 2* r. *in L.* — 27. 28. 29 Annalium lib. XII: splendent *M;* lib. XI (XII *ras. H; etiam in L ras. post XI;* XXI *ed. a. 1476; Parisin. 7577*) alis pendent *C.* — unum ad quodque pedule *Scal.;* unum ad quemque um *C.* — 30 Luc.; *cf. comm. in Luc. v. qui legitur pg. 55 s. l.* infantes. 1 peniculamento vero *Ian. Dousa;* pennlamento vere *C.* — repraehendere *H.* — nobi *prius G.* — 3. 4 exsanguis *Bothius;* sanguis *C.* — penulatum H_1. — et pallio datur *C;* tenet | palliolatim, *i. e.* pallioli instar suctum, *non inscite Ribbeckius.* — 5. 6 *cf. 154* praegnaviter. — Praegnaviter *al.;* Prognariter *cdd. l. utroque.* — Plautus; *cf. 154 l. m.* — Persa: ego *Pl.);* persecor *C.* — haercle *L;* herclae *H.* — utrum *C.* — belle (bella, bellae *H*) *C;* belle *et Ambros. ap. Pl.; at recte in Palat.* velle. — age; *C h. l.* (te H_1). — indica *Pl.;* H_2, *G;* indie ac (c *supra add. m. 2 L*) *L.* — prognariter *C; etiam Plauti cdd.; item glosarium Plaut.* — 8 divi ; diu *C.* — 9 prognariter *C.* — 10 prodens G_1. — anima *C.* — 11 rudes *non Bamb.* — insulsos *Bamb.;* L_1; et ins. *rell.* — mendosos *M;* men-*v.* — 12 Pregmaticis H_1; Praegm. *L.* — *cet. cf. ed. Luc. pg. 321.* — cribere *L, H.* — teatro *C.* — 14 papularis *H.* — 16 ideo *Iun.;* et eo poaete, *m. 2* poete *H.* — 17 aut *add. Hermannus; om. C.* — duci- *mrg. H, G.* — peritudine H_1.

150 M.

PRAECOX et PRAECOCA, quod est inmatura. Ennius Annalium lib. VIII:

praecoca pugnast.

Lucilius lib. XXVIII:

amícula aspera átque *praecox*.

Varro Synephebo, περὶ ἐμμονῆς: ea praecox est fuga.

Novius:

. huíc puellae praécoquis libído inest . . .

POPVLATIM, per populos. Pomponius Macco:

huiús poema plácuit populatim ómnibus.

PRAEDATORES, [nocturni] praedones. Naevius Agrypnuntibus:

nam in scénam vos noctúrnos coepit praédatores tóllere.

POPVLARIA, ut nugalia vel puerilia. Laberius late loquentibus:

et dum populária
agimús per ludum.

POSSESTRIX, a possidendo. Afranius Liberto:

éius monilis póssestricem.

---

19 Ennius Ann. l. VIII ‖ 21 Luc. l. III ‖ 23 Varro Synephebo ‖ 24 Novius ‖ 26 Pomponius Macco ‖ 28 Naevius Agrypnuntibus I ‖ 30 Laberius Late loquentibus ‖ 33 Afranius Liberto ‖ 35. 36 cf. comm.

---

18 *cf. 156* praecox. — inmaturae *prius H.* — Annalium *Quicheratus;* Annali (Annal L_1) *C.* — **20** praecoca *M;* praecox *v.* — **21** XXVIII *M;* III *C;* VIII *Iun.* — **22** amicula *v. c. Dousae; ed. a. 1476;* anicula (annicula H_1; aniculu *prius G*). — aspera *videtur hic idem esse quod* cruda, immitis; *cf. Hor. c. III, 11, 11 sq.; II, 5, 10.* — **23** Varro Synephebo, *περὶ ἐμμονῆς*: ea praecox est fuga. — *excidisse hic locum Varronis, qui legitur pg. 156 s. l.* praecox *vidit Palmerius; ego ultima eius verba reponere satis habui, unum versiculum aberrando ad idem vocabulum in archet. Noniano haustum ratus.* — **25** *haec iubente r. m. septenarii vel octonarii iambici partem efficere volui.* — poellae L_1. — libido *v.;* livido *C.* — **26. 27** *cf. 154* populatim. — Maccis (*i. e.* Maccis geminis, *ut coniecit scribendum Iunius, Bothius;* huius *M* (cuius *Buechelerus*); magnius *C.* — Pomponius: magnus poeta *v. ante Iun.;* Pomponius: Maccis (*immo* Macciu') poeta, *ut de Plauto dictum sit, Bergkius.* — **28. 29** Praedatores *M;* Praemiatores *v.* — nocturni *secl. M.* — Praemiatores, praedonis *gl.* — amnagremnuntius *C.* — in scenam *M;* in scena *v.* — praedatores *M;* praemiatores *v.* — in scenam tollere *idem, quod:* in publicum efferre. — **30** Popularia *Gesnerus s. v.* Popularia; Populacia *v.;* Populatia (populacia Ho_1) *C, Bamb.* — aut nug. H_1. — vel puerilia *add.* L_2. — Populi vastantes nugalia *gl.; videtur latere aliquid.* — liberius *Bamb.;* L_1. — Latine loquentibus *Ritschelius Parerg. pg. 143; at cf. glos. Labbaei* latiloquens, πλατυλόγος. *vid. legendum* Late loquente, *quae inscriptio invenitur pg. 220 s. v.* pluvia, *et ipsa Laberii verba incohanda a* dum. — **31** et H_1; e *rell.* — popularia *Gesnerus;* populacia *v.;* puerilia *cdd.* — **33. 34** Possestria *L, Bamb., gl.* — a possedendo *gl.* — Liberto *Me;* aliberto *C.* — eius *Scal.;* tui *Me;* tius *C* (aliber totus *libri Merceri*).

ita tonstrix, ita inpulstrix, ita curstrix, ita plaustrix, ita adsestrix.

PERPETVASSINT, perpetuum, aeternum *fecerint.* Ennius Annalium lib. VIIII:

libertatemque ut perpetuassint,
quaeque axim.

PRAECISVM et OMASVM, partes carnis et || viscerum. Naevius Nervularia:

. praecisum, omásum, pernam, cállum, gliris, glándia.

Lucilius lib. XX:

illi praeceiso atque epulis capiuntur opimis.

PISCVLENTVM positum piscosum, ut pulverulentum. Cato Originum lib. V: [origine] fluvium Naronem magnum, pulchrum, pisculentum. — et lib. VII: fluvius Hiberus oritur ex Cantabris, magnus atque pulcher, pisculentus.

PASCEOLVS, ex aluta sacculus. Plautus Rudente:

praeterea centum denaria philippea in pasceolo seorsum.†

Lucilius lib. XIII:

adde Syracusis sola pasceolumque et alutam.

Cato in Pansam: pueris in ludo stilos, pasceolos furare.

37 Ennius Ann. l. VIIII || 1 Naevius Nervularia || 4 Luc. l. XX || 6 Cato Orig. V || 8 Cato Orig. VII || 10 V, 2, 27 || 12 Luc. l. XIII || 14 Cato in Pansam.

35. 36 *quae secuntur etiam ex comoediis videri petita olim monuimus.* — tonstrix L_1, *prius H.* — impulsatrix (inp. L_1) *L*, H_2; impultrix H_1. — curstrix *M;* curatrix (curitrix L_1) *C.* — plaustrix *v.;* plautrix (*eras.* s *supra* t *in H*) *C.* — adsextrix *L.* — 37. 38 Perpetuassint *Bentin.;* Perpetuassent *gl.;* Perpetuitas sit *C.* — p., aet. fecerint *M;* perpetua, aeterna *cdd.;* perpetuum fecissent *gl.* — Annalium *Quicheratus;* Annali (Annal L_1) *C.* — 39 perpetuitas sint *C* (perpetiassint L_1). — 40 quaeque axim *M;* que maxime (maximae *L*) *C; cf. comm. in Enn. Annal. v. 334. sed f. illud* que *ex v. 39 repetitum scribendumque in seq.:* partes carnis et maxime visc. — 1 Ennius *cd. Iun.* — Nervularia *Ritschelius Parerg. 97;* herularia *L*, *H;* erularia *G.* — *fuit et Plauti Nervularia.* — 3 callum, glires *Bentin.;* gallus, glifis (clifis *L*) *C.* — glandia *ed. a. 1476;* grandia *C.* — 5 praecioso L_1, *H*, G_1; praeciso L_2; praetioso *corr.* *G.* — 7 origine *secl.* Me_1. — paronem magnom G_1. — 8 fluvius Hiberus oritur *Flor.;* H_1; fluvium Hiberum is or. *rell.* — Cantabris *Iun.;* Catinatis *C*, *Flor.* (Cacinatis G_1). — 9 magnis H_1. — 10 Pacceolus muta cius ulus *gl.* — Pasceolus; *cf. comm. Lucil. in XIII, 10.* — 11 *ita C exc.* philyppea *H;* pr. centum mna philippia in pasceolo sorsus *Palatini;* *Reizius bene* praeterea centum Philippeae minae in pasceolo seorsus, *quod* Pilipeae *pronuntiandum et* sorsus. — 13 Seracusis L_1. — pasceolumque et alutam (alutam *iam ed. a. 1476*) *I. Dousa;* pasceolum alutamen *C* (alutameni H_1). — 14 in pensam G_1. — ludo stilos *Rothius;* ludos tellos *C;* *si recte habet lectio recepta,* furare *videtur* positum pro furari. — pueri ludo solent pasc. furari *Bentin.*

PIEM, colam, custodiam. Plautus Asinaria:

> úbi piem pietátem, si istoc móre moratám tibi
> póstulem placére, mater, míhi quo pacto praécipis?

PORTISCVLVS proprie est hortator remigum, id est, qui eam perticam tenet, quae portisculus dicitur, qua et cursum et hortamenta moderatur. Plautus Asinaria:

> ét meam partém loquendi ét tuam trado tibi:
> ád loquendum atque ád tacendum túte habes portísculum.

Ennius Annalium lib. VII:

> tosamque tenentes
> parerent, observarent, portisculu' signum
> cum dare coepisset.

Laberius Hetaera:

> néc palmarum púlsus nec portísculi.

PERPLEXABILE, figuratum; quod aliud audiatur, aliud sentiatur. Plautus Asinaria:

> nec úllum verbum fáciat perpléxabile.

PRAESEGMINA proprie Plautus in Aulularia ea dici voluit quae unguibus eminulis praesecantur: ||

> quin ípsi pridem tónsor ungues démserat;
> collégit, omnia ábstulit praeségmina.

---

15 III, 1, 3 ‖ 20 III, 1, 14 ‖ 23 Ennius Ann. l. VII ‖ 27 Laberius Hetaera ‖ 30 IV, 1, 47 ‖ 32 II, 4, 33.

---

15 Piem *v.;* Pien *cdd.* — Plautus; *cf. 375* postulare. — **16** ubi; qui *Goetzius.* — piem L_1; pientolam *id. m. 2;* H_1; piencolam H_2, *G.* — isto *cdd. Pl.* — **17** psecipis (*m. 2* precipis) *L.* — **18** Postisculus *Bamb.;* Posticulus *Lugd.;* Pertisculus *cd. N. Fabri; cf. Goetz. ad Pl. Asin. III, 1, 15.* — id est *Bamb.;* idem *C.* — que *Bamb.* — eam *v. d. ap. Quicheratum;* eandem (eadem L_1) *cdd.* — **19** particam L_1. — tene L_1. — qua et cursum *Quicheratus;* qua (quae *L;* quo H_1) excursum *edd.* — hortamenta *ed. a 1476;* exhortamenta (exort. *L, Bamb.*) *cdd.* — **21** loquendi; *ita et Pl. cdd.;* loquendi ego (*seq.* et), *quo hiatus vitetur, probabiliter Reisius.* — tum tardo *C.* — **22** *cf. Isid. XIX, 2, 13.* — ad iacendum *C.* — tute *cdd. Pl.; Isid.;* tu ut *C.* — habes; *ita et Isidorus; f.* habe; habeas *cdd. Pl., minus bene propter r. m.;* tu ut habeas *Me.* — **23** lib. (libro) VIII Annalium (VII *Merula*) *cdd.* — **24** tonsamque *Carrio;* tusante *C; ita ap. Lucil. p. 401 scriptum* subigam ante *pro* subigamque. — **27** Hetaera *Carrio Em. I, 2 ex sanctioribus quos vocat libris;* Cythera *C; cf. comm. in 108* ebrulare. — **28** porticuli L_1. — **29** Perpexabile *cdd.;* Perpexabile, perploxum *(sic) gl.;* perplexabile, perplexum *mrg. Ho.* — **31** perpexabile *C.* — **32** Plaut.; *cf. 273* colligere. — volunt *Bamb.* — *f.* pr. ea d. volunt quae — praesecantur. Pl. in Aul. — **1** quin *cdd. Pl. et Non.;* quin quom *verissime O. Seyffertus Philolog. XXV, 442.* — ipse *cdd. Non. l. utroque.* — quidem *cdd. h. l.* — *item* ungues deserat; unguis dempserat *273; Plaut.*

PIPVLO, pro convitio. Plautus Aulularia:

ita me bene amet Laverna! te iam, nisi reddi
mihi vasa iubes, pipulo [te] hic differam ante aedis.

PICOS veteres esse voluerunt quos Graeci grypas appellant. Plautus Aulularia:

picí divitiis, qui aúreos montés colunt,
eos sólus supero.

PERCELLERE, evertere, percutere. Varro Parmenone:

áli' tenéllam ábietém sólu' pércéllit.

PINSERE, tundere vel molere. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: nec pistorem ullum nossent, nisi eum qui in pristino pinseret far. — idem de vita populi Romani lib. I: nec pistoris nomen erat, nisi eius qui ruri far pinsebat [nominati ab eo quod pisunt].

PORCAS. .Varro *Ταφῇ Μενίππου*: non vides in publico ante tabernas, qua populus ambulat, meando proinde ut in arato porcas reddi?

PVTIDVM, putre. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: inde putidas uvas acinis electis et comestis extendit in lectis quondam. — Cato Originum lib. V: set indu navis putidas atque sentinosas commeatum ponere solebant. — Caecilius Andrea†: •

3 III, 2, 31 ‖ 7 IV, 8, 1 ‖ 10 Varro Parmenone ‖ 12 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 14 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 16 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 18 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 19 Cato Origin. V ‖ 21 Caecilius Andrea (cf. comm.).

3 convitio *L*, H_1, *Bamb.*; convicio H_2, *G*. — Plaut.; *cf. 284* differre, dividere vel scindere; *Varro de l. lat. VII, 103.* — 4. 5 *cf. Spengel. de cant. Plaut. pg. 294 sqq.; Goetzius ad III, 2, 1; ib. 31 sq.* — mihi iubes vasa *prius H.* — pipulo te hic *cdd. h. l.; om.* te *cdd. Pl.*, hic *cdd. Non. 284, item Varro.* — populo *vel* populos hic *cdd. mel. Pl.* — 6 grypas *L, G, Bamb.;* grysppas *H* (gryppas *Hqo*); Picós, grypas (gripas *gl.*) *gl., mrg. H.* — 8 picis, icis, pici, vites *cdd. Pl.;* picos *Angelius.* — divitis *C.* — quia *L.* — 9 ego *cdd. Pl.; idque verum duco, sed ita, ut Angelii recipiatur commentum.* — 10. 11 ali' tenellam *M;* alius teneram *v.* — 12 *cf. 163* pisare. — tafemenippa *H, G;* tafeminippa *L.* — 13 pistrino H_2; *cf. Ritschel. Opusc. II, 459 sqq.* — far *Schneiderus ad Varr. de re r. I, 69* (*seq.* idem); farinam *v.* — 14 ne *pro* nec H_1. — nisi eius qui *ed. a. 1480;* qui nisi eius *C.* — 15 ru far H_1; ruritar *L.* — nominati ab eo quod pinsunt *ed. a. 1480;* nominativa quod eo pinsunt *C* (nominata H_2; nomina tua *G;* pisunt L_1); *verba expunxit Quicheratus.* — 16. 17 *cf. 61* porcae. — Porcas; *nullum l. in L, H (de G siletur); om. Bamb., gl.* — Varro — reddit *om. G.* — tafeminippo *L, H.* — in publico *Gerlachius;* ante *Vahlenus;* in publica nocte te *C.* — ambulat, meando *M;* ambulando *v.* — perinde *G;* proinde *L; item H Onionsio ac Riesio testantibus; nihil notavit Sieversius.* — reddi *M,* reddit *v.* — 18 *cf. 161* putidum. — Put. putre *om. G; cf. lemma superius.* — tafe (tofe L_1, *G*) minippu (Menippu *ed. Bas.*) *C.* — 19 excendit L_1. — 20 lib. V *M;* lib. II *v.; nam haec ex historia belli Punici secundi petita, cuius partem quinto Or. libro narratam constat; cf. Liv. XXV, 3 sq.* — s. indu n. *M;* si inde ignavis *C;* si indu naves *Scal.* — potidas L_1. — sentinotas *L*, $Flor._1$. — 21 ponere *Lips.;* onere (commeatu

condúcit navem pútridam.

Afranius Augure:

víeus est falláci aspectu páries pictus pútidus.

PAENITVDINE. Pacuvius Teucro:

quae désiderio alúmnum, paenitúdine
squalés scabresque incúlta vastitúdine.

PRAEBITIO, a praebendo, id est exhibendo. Varro Eumenidibus: quod ea die mea erat praebitio, || in ianua CAVE CANEM inscribi iubeo.

PVEROS, pro servis. Varro Eumenidibus: vix vulgus confluit non Furiarum, sed puerorum atque ancillarum.

PAXILLVS, diminutivum, a palo. Varro Eumenidibus:

ubí dicatur prímus
Zenón novam haeresím novo paxíllo suspendísse.

idem Bimarco: ut novum cribrum novo paxillo pendeat.

PROXVMI *DIE*, id est proxumo. Cato contra Furium [die proxumi]

23 Afranius Augure ‖ 25 Pacuvius Teucro ‖ 28 Varro Eumenidibus ‖ 3 Varro Eumenidibus ‖ 5 Varro Eumenidibus ‖ 8 Varro Bimarco ‖ 9 Cato contra Furium; cf. comm.

monere) *cdd.* — solebant *M;* volebant *C.* — Andrea; Andria *v.; cf. Ritschl. Parerg. 133; f.* Aethrione, *pro quo 536* s. l. prosumia *C habet* Anthrione vel Antrione; Androgyno *Ribbeckius, a quo tamen* Andria *defenditur.* — **22** *illud* putridam *servandum; nam quod vulgo existimant* putre *et quae inde descendunt, si odorem significent, longa, sin mollitiam, brevi esse priore, quam et nos in indice Summarii orthogr. et prosod. latinae secuti sumus opinionem, id mihi iam non probari, ac potius* u *in omnibus vocabulis istis ambiguum* … *duplicem notionem, ut in* tabis *verbo, ex principali quae est 'madore corrupt*… *ortam in libro de v. Saturn. pg. 115 expositum.* — **23. 24** Augure: vi… est *M* (Augure *et* est *iam Ribbeckius*); augurius et *C.* — partes pictus … — putidis H_1. — **25** Poenitudine *Quicheratus;* Penitudinem (Poen. *ed.* B… Plen. *Bamb.*) *cdd.* — *om. h. l. cum sequent. duobus gl.* — Pacuvius; *cf.* … scabres; *184* vastities; *243* alumnum; *Fest. 372* vastum; *comm. in* V… *pg. 125 s. l.* inluvies. — Teuchro *L, G;* Teucro *Bamb., item ut vid. H.* — **26. 27** penitudines quales *libri 169; 184; 243;* penitudinis quales *hic L,* … *Bamb.;* poenitudini squale *ed. Bas.* — caverisque *h. l. L, H;* scaverisque … *Bas.* — desiderio — paenitudine; *ablativus causae;* inculta vastitudine … *modi.* — **28** id est exh. *om. L;* exibendo *Bamb.* — **1** praebitio *Ald.;* p… bitioni (praebitio ni *H*) *C.* — in ianua *Quicheratus;* in ianuam *C.* — inscr… *prius L.* — **3** Varro; *cf. 242* atrum; *421* vix; *item 356* opinio. — **5.** … dimin. *Bamb.;* dimmin. *C.* — dicitur H_1. — heresim *L, H.* — **8** Vima… *L, H;* Vimarco *G.* — ut *e. q. s.; fuit qui haec ad iambicum metrum* … *canda putaret et quidem sic:* novo út paxillo péndeat cribrúm novum. … novum *pro* novo *G.* — **9** *cf. Gell. X, 24, 10; 8; item pg. 441* l. … quarto — Proxumi die, id est proxumo. Cato contra Furium; ita … Proximi id est proxumo (proxumo *Bamb., qui rell. om.,* H_2, *G,* … ximo H_1, *L*) Cato contra Furium die proxumi (proximo L_1, proxum… proximi L_2, H_1, *tum* proximu; proxumi *id. m. 2*). — Proximi a proximo

ioc dicit; sed eadem declinatione a veteribus et crastini et ıristini et praefiscini dictum est.

PROPERATIM, id est properanter. Caecilius:

properátim in tenebris ístuc confectúmst opus.

PERMITIES, periculum, exitium. Lucilius lib. XXVIIII:

non tu
contraheris? volgi imperiis versere necessest,
nec sine permitie.

Plautus Asinaria:

pellecebrae, permities.

PARCVIT, pepercit. Naevius Quadrigeminis:

suó labori is núllus . . párcuit.

PERBITERE, perire. Pacuvius Periboea:

nam me perbítere
quovís exitio cúpio, dum possim íllis opitulárier.

Titinius Fullonia:

iám pridem egra es. út * * * perbíteres.

Livius Tereo:

égo puerulum intérea ancillae súbdam lactentém meae,
né fame perbítat.

Ennius Hecuba:

set númquam scripstis, quí parentem aut hóspitem
necásset, quos quis crúciatus perbíteret.

---

12 Caecilius ‖ 14 Luc. l. XXVIIII ‖ 18 I, 2, 7 ‖ 20 Naevius Quadrigeinis ‖ 22 Pacuvius Periboea ‖ 25 Titinius Fullonia ‖ 27 Livius Tereo II ‖ 30 mius Hecuba.

---

ell. l. m.: sed ut plerique 'die pristini', ita M. Cato in oratione contra rium 'die proximi' dixit. — contra F.; *fuit oratio Catonis et in L. Furium aqua et in P. Furium pro Hispanis.* — **10. 11** eadem (*seq.* de) *M;* ea *v.* — a teribus; auctoribus *L.* — orastini *id.* — praeficini *id.;* praefiscisni *prius H.* - dictum est H_1*;* dictum *rell.* — **12** *cf. 154* propere; *abundare l., quod h. l. pitur, recte notat Quicheratus.* — Properatum *Bamb.* — dictum est *pro* id t H_1, *L.* — **14** Permities *G, mut. in* Pernities; Permitiis *L, H, Bamb.;* rniciis (permities *H, G*), pernicies *gl.; mrg. H, G.* — exicium L_1. — l. XXVIIII *L,* Ho_1*;* XXVIII *G, Hs,* Ho_2. — **15. 16** *ita M* (contr. *et* v. sse *iam Me*); nunc tu contra venis vel qui in nuptiis velse seneces te l sese negeste *H,* v. se se neges te *G*) *C.* — *cf. Luc. XXIX, 84.* — permitiae *C.* — **19** pellecrebre permitiis *C.* — **20** Nevius *C.* — **21** labori *M;* laboris *cdd.;* labori *v.* — **22** Perbitere *v.;* Pervitere *cdd.* — Pac. *om. mb.* — **23. 24** *ita Quicheratus* (possim *iam Me*); nam me pervitere, illis opirier quovis exitio cupio dum prosim *C, Bamb.* — **26** egra es (*vel* egres). *M;* egressa aut *C.* — *lacuna sic fere explenda:* ut ego timui saepe, ne iteres (*ita Quicheratus;* perbiteris *C*). — **28** puerulum *M;* puerum *C.* — ntem *Bongarsius;* laetantem *H, G;* let. *L.* — **31** scripstis *Vossius;* sistis *C. de poetis hoc dictum.* — qui *Iun.;* quis *C.* — **32** necasset *Iun.;*

153. 154 M.

PIGRARE, timere. Accius Epigonis:

fáteor; sed cur própter haec pigrem aút huius dubitem párcere cápiti?

idem Chrysippo:

meliús ‖ pigrasse, quóniam properassést nefas.

PROBITERE, promovere, ecferre. Pacuvius Teucro:

aut me óccide, illinc sei úsquam probitám gradum.

PVELLASCERE ecfeminari ut *PVERASCERE* revirescere. Varro B ais quod non solum innubae fiúnt communis, set etiam veteres puerascunt: et multi pueri puellascunt.

PALAESTRICOS, quasi ex usu palaestrae. Afranius Excepto:

etiám depellis míhi manum [pape] palaéstricos?

POPVLATIM. Caecilius Obolostate:

'ego pérdidi te, qui ómnes perdo sérvolos
populátim.' — 'quaeso, ne ád malum hoc addás malum.'

PRAESENTE, coram vel praesentibus. Pomponius Syris:

---

33 Accius Epigonis ‖ 36 Accius Chrysippo ‖ 2 Pacuvius Teucro ‖ 4 Varro Bais ‖ 7 Afranius Excepto ‖ 9 Caecilius Obolostate ‖ 12 Pomponius Syris.

---

necassat *C.* — quos quis cruciatus *M;* q. q. cruciatur *C;* quo quis cruciatu *Iun.;* is quo cruciatu *Pontanus.* — *construenda haec ita:* quos quis cr. perb., qui p. aut h. n.; *cf. vit. Enn. pg. 210.* — **33** *aut ante h. l. aut post excidisse probabile est l.* pigret, *quod nunc legitur illatum tertio capiti pg. 219 s. v.* pigror; *similis librariorum error notatus pg. 71 s. l.* autumnitas. — timere (*praecedit* re) *M;* pertimere *Bothius;* retinere *cdd. praeter G, in quo est* pertinere. — Epigonis *Me;* Ericonis *C* (Erig. *G*). — **34** pateor *L*, H_1. — propter haec pigrem *Ribbekius ed. I*, propter re (proferre H_1; proterre *id. m. 2*) pigrem haec *C.* — **36** Chrisippo *L, H.* — **1** quoniam (*vel* quando) *M;* quam *C.* — **2** *n. N.* — Probitere *Stewechius;* Providere *cdd.* — prom., ecferre *M;* movere et ferre (efferre *Stewech.*) *cdd.;* Providere, promovere *gl.* — **3** *f.* at. — illinc si (sei *Ribbeckius*) usquam *Vossius;* illa hinc sine usquam *C.* — provideam *C;* probitam *Stewechius.* — **4** etfeminari *prius L*, H_1. — ut puerascere revirescere *M;* vel revirescere (evir. Ho_1) H_1; vel revirdescere *ex corr. L;* v. revirdiscere *prius L*, H_2, *G;* v. reviridiscere *Bamb.;* Puellascere, verdiscere (revird. *H*) *gl.; mrg. H.* — **5** quod; *f. pro* quot. — set L_2; se L_1; sed *H, G.* — puerascunt *M;* puellascunt *v.* — **7** Palestricos — palestrae *cdd.* — **8** palaestricos *Bothius;* paperalestricos *L;* pape palestrios (c *supra scr.*) *H;* paper palaestricos *G.* — pater, palaestr. *Mercerus non bene.* — **10. 11** *cf. 150* populatim. — *diverbium instituit Ribbeckius. res tamen non satis certa.* — ergo *H.* — perdite qui *Bamb.* — *illud* perdidi *suspectum, cum homo nondum perierit, sed potius instantem perniciem deprecetur. aut igitur scribendum ut puta* perduim, *aut* perdidi, *ut* perii *saepissime, intellegendum de eo qui nondum perierit, sed extremum in periculum sit adductus.* perduo *male Ribbeckius, cum non persuaserit Schoellius de XII tab. pg. 81 sqq. in eo quod est* perduo *ac similibus vim inesse futuri. cf. Corssenii de pronunt. lat. II, 402.* — omenes *prius L.* — perdo servolos *M;* servos perdo *C, Bamb.* — hoc *pertinet ad seq.* malum. — **12** Praes.; *cf. 76* absente. — coram *om. G.* — Syris *vel*

quí quidem aput forúm praesente téstibus mihi véndidit.

Accius Melanippo:

ést res aliqua, quám praesente his príu' maturare ínstitit.

Fenestella Annalium lib. II: et quaedam exta praesente suis, quaedam absente porrecissent. — Novius Mania medica:

té volumus donó donare púlchro, praesente ómnibus.

PRIMITER pro prime et PRIMITVS pro primo. Pomponius Maccis geminis:

'quín bono animo es!' — 'vídeo, erepsti prímiter de pánnibus.

Lucilius lib. V:

sicut, cum primos ficos propola recentis
protulit et pretio ingenti dad primitu' paucos.

PRAEGNAVITER, audaciter. Plautus Persa:

age, índica praegnáviter.

PROPERE et PROPERATIM et PROPERITER, celeriter, properanter. Quadrigarius Annalium lib. II: eo consules || propere exercitum redducunt. — Pomponius Buccone adoptato:

pergís properatim?

---

14 Accius Melanippo ‖ 16 Fenestella Annal. II ‖ 17 Novius Mania medica ‖ 19 Pomponius Maccis geminis ‖ 22 Luc. l. V ‖ 25 IV, 4, 39 ‖ 1 Quadrigarius Annal. II ‖ 2 Pomponius Buccone adoptato.

---

de mancipiis vel de scopis (*cf. pg. 46 l.* syrus) *intellegi posse monet Munkius.* — 13 qui quidem *M (ita, ut* aput *pyrrichium aequet)*; quidam *Iun.*; quidem *C.* — apud *C pr.* L_1. — vindedit L_1. — 14 *cf. 348* maturum. — Menalippo *cdd. 348;* Menalippa *C.* — 15 quam *Grotius;* quae (q̃: *L*) *cdd. h. l.; om. 348.* — praesentem *L.* — te his *cdd. h. l.* — matura *id. h. l.;* maturare *vel* mature *348.* — 16. 17 Annalium *ed. a. 1476;* Annali *C.* — exta *Palmerius;* extra *C.* — suis *ed. a. 1476,* exsuis (*praec.* e) *C exc. quod L, H* exuis. — porrecissent (porrecissem *sec. ed. Bas. Palmer.*); proiecissem *C.* — minia (i *alterum radendo ex* t, *ut vid., factum*) H_1 (munia Ho_1). — 18 dona donare H_1. — 19 *cf. 488* pannibus; *506* es; *item Charis. 187 sq.* — 20 Maccis; Accius *cdd. h. l.* — M. g.; *apud Charis., sed eum solum, legitur* in Maccis geminis prioribus; *ubi illud* prioribus *ex sequente* pannibus, *quod huc traiectum sit, ortum haud absurda est Buecheleri coniectura.* — 21 *de sententia versus plura dicta in comm. ad pg. 488.* — quin *om. cdd. pg. 488; 506; Charis. 188.* — est *cdd. h. l.* — video *om. Char.* — erepsti *Buechelerus;* eripis *cdd. h. l.; Char. l. m.;* eripisti *pg. 488;* derepis *506.* — da panibus *G;* panibus *etiam* L_2, H_2; de pann. *om. Char.* — 22 *cf. pg. 281* dare. — 23 *cf. comm. Luc. in V, 19.* — sicut *Lachm. comm. in Lucr. 106;* sicuti *v.* — primus *cdd. 281.* — propula *L.* — 24 protulit et *Iun.;* protuli (protulim H_1) item *H, G;* item protuli *L;* pirotulit et *cdd. 281.* — praetio *L, H.* — dat *cdd. 281;* ad *h. l.* — 25. 26 *cf. 150* praegnaviter. — Praegnaviter *Acidalius;* Prognariter *cdd.;* Pronaciter, *supra* a *scr.* ri, *gl.* — Persa ge L_1. — prognariter *C.* — 27 *cf. 153* properatim. — *nullum l. in L.* — Propere et *om. cdd.* (Propere *add. Quicheratus*); Properiter, celeriter *gl.* — 1 Annalium; Annali *C.* — et consules H_1. — 2 redducunt *C.*

155 M.

Caecilius Plocio:

properátim in tenebris ístuc confectúmst opus.

Pacuvius Teucro:

mihi classem ímperat
Théssalum nostrámque in altum ut próperiter dedúcerem.

Accius Telepho:

remísque nixi próperiter navem ín fugam
tradúnt.

PRAEFRACTVM, durum, inflexibile. M. Tullius [de officiis lib. III: ego etiam cum Catone meo saepe dissensi. nimis mihi praefracte videbatur aerarium vectigaliaque defendere, omnia publicanis negare. — et] in Ortensio: his contrarius Aristo Cius, praefractus, ferreus, nihil bonum nisi quod rectum atque honestum est.

PVLCRITAS, pro pulcritudo. Caecilius Harpazomene:

dí boní, quíd illud ést púlchritátis ..?

PROLETARII cives dicebantur qui in plebe tenuissima erant et non amplius quam mille et quingentos aeris in censum deferebant. Ennius Annalibus:

proletariu' publicitus scuteisque feroque
ornatur *ferro.*

PROSPICA et DESPICA, intenta et contenta. Naevius assitogiola:†

---

4 Caecilius Plocio ‖ 6 Pacuvius Teucro ‖ 9 Accius Telepho ‖ 12 III, 22, 88 ‖ 15 M. Tull. Hortensio ‖ 17 Caecilius Harpazomene ‖ 21 Ennius Annalibus; cf. comm. ‖ 24 Naevius; cf. comm.

---

4. 5 *cf. 153 l. m.* — Caecilius Pl. pr. *om. L.* — plocio *H_2, G;* lo... *H_1.* — istuc *H_1;* stunc *rell.* — 7 imperat *Passerat.;* impetrat *C.* — 8 Thes... salam *Bentin.* — 9 *cf. 307* fuga; *347* molle. — Telefo *C.* — 10 in figu... *H_1.* — 11 transdunt *cd. Cuiacii; cf. comm. in 307 l. m.* — 12—15 *illa* ... off. — et *vid. delenda.* — praefractum *L, H_2, G.* — 15 Hort. *C pr. L_1.* ... hic *G_1.* — aristocius *L_1, H_1;* aristotius *L_2, H_2, G.* — 17 Pucritas *(sic)* ... pulcritudo *L_1;* Pulchritas — pulchritudo *rell.* — Harpazomene *v.;* arpaio... (arpaio. mene *H*) *C.* — 18 *vulgo in duos versus vel iambicos vel troch*... *sed fracto plano et elumbi numero, discerpunt.* — 19 *cf. 67* proletarii; ... *XVI, 10.* — Proletari *L_1.* — qui *supra add. in L; om. Bamb.* — ... *L_1.* — tenuissimi *Me, ut Gell.:* qui in plebe Romana tenuissimi ... perrimique erant. — 21 Annali *cdd.;* Enni liber ex Annalibus *Gellius.* ... *l. VI recte adscr. Vahlenus.* — 22. 23 proletarius *Gell.;* proletari ut *C.* ... publ. iam *Q, Z ap. Gell.* — scuteisque *Gronovius* (scutisque *ed.* I... *Gellii*)*;* scutaque *C;* sicuti isque, sicut iisque, si uti isque *cdd. Gell.* — ... que ornatur ferro *Gell.;* ferique (fierique *H_1*) ornatus *C.* — 24 contenta ... contempla *C; Lugd.; Paris. 7665; G.* — contemta *Me; quod si recte se h*... *apparet nugatum Nonium; nam* despica *non potest non habere vim acti*... *f. scribendum* contemptrix. *cf. pg. 160 l.* perfica. — Nevius *C.* — assito *C;* Astrologa *vel* Astiologa *Ribbeckius; etiam alia sunt praesto veluti A*... logo. — 25 hac — hac *Bothius;* ac — ac *C.* — sibi; tibi *Bothius;* sibi *non licet referri ad* despica.

hác sibí próspica, hác déspica . . . .

potest ergo prospicus et despicus dici.

POLENTIA, potentia: a polendo dicta. Plautus Rudente:

ne ínpiorum pótior sit poléntia.

polere vero conmune est.

PROPITIABILIS, a propitiando. Ennius Cupuncula:

hinc est ánimus propitiábilis.

ita et adulabilis.

PAVXILLISPER, a pauxillo. Plautus Truculento: ||

plús decem pondo amoris† paúsillisper pérdidit;

id est, per particulas.

PONDERITATEM, a pondere, ut gravitatem. Accius Pragmaticon lib. I:

et cúncta fieri cétera
ínbecilla ob pónderitatem grávitatemque nóminis.

PVRITIA, puritas. Varro Rerum divinarum lib. I: quae in puritia est frequens polluta.

PRAELVMBARE, lumbos praefringere. Novius Vindemiatoribus:

---

27 III, 2, 4 ‖ 30 Ennius Cupuncula ‖ 33 V, 21 ‖ 3 Accius Pragmaticon I ‖ 7 Varro Rer. divin. I ‖ 9 Novius Vindemiatoribus.

---

26 *illa* potest — dici *videntur esse secludenda.* — **27. 28. 29** Pollentia – pollendo — pollentia pollere *v.* — polendo *L, G;* pollendo *H (in quo prius* l *lineola inducta del., sed deinde restitut.), Bamb.* — Polencia a polendo *gl.* — rudenti L_1. — ne inpiorum *Pl.;* ne ineptorum *C.* — pollentia *cdd. Pl.* — pollere *H.* — vero *M;* ergo *v.* — conmune, *i. e.* vulgo usitatum. — **30** a propitiando *Paris. 7665; 6;* a propitiendo *Bamb.;* ad propitiandum *C;* Propiciabilis, clemens *gl.* — *prius nos in ed. Ennii:* propitiabilis, facilis ad propitiandum. *sed et in praecedente l. et in sequentibus duobus originis a N. ratio est habita.* — Cupuncula *Vahlenus;* cupiuncula *C;* Capeduncula *Bentin.* — **31** huic *ed. a. 1476.* — **32** adolabilis *L,* H_1. — adolabilis, sine dolore *gl., mrg. H.* — **33** *nullum lemma in L.* — a pausillo *L,* H_2; a paux. H_1, *G, Bamb.* — Pauxillis per pauxillo *gl.* — **1** plus *add.* H_2. — amoris *corruptum;* moris *cdd. Pl., apud quem superiore v. legitur* amor; *cet. cf. Spengel. ad h. l.* — pausillisper L_1, H_2 (pauxillis H_1); paux. *rell.* — perdidit *cdd. Non.;* perdidi *Plautus.* — **3** Pragmaticon *Iun.;* pracmatico *L, G;* pracmactico *H.* — **6** invecilla L_1. — ob — nominis *Madvig. Opusc. I, 110;* non quod — hominis *C.* — **7. 8** Pueritia *cdd.;* Pueritia, innocencia *gl.;* emend. *Passeratius. et hoc quidem quin pro* pueritia *accipiendum sit, sicut apud Ausonium (profess. Burdig. 10, 17)* purities *legitur, apud Lucr. IV, 1026* puri, *non potest dubitari. illud incertum, utrum* puritas *sit retinendum an pro eo restituendum* puerilitas. — *cet. cf. comment. in pg. 494 l.* pueritas. — in puritia est frequens polluta *M;* pueritia est infrequens polluta *C;* et ita *v.* — quae; *sc.* infirmitas *vel aliud tale.* — polluta *ad* pueritia *pertinet.* — **9** praefringere *ed. a. 1476;* perfr. *cdd.* — Praelumbare, lumbos frangere *gl.*

156 M.

coepit únumquemque praélumbare fústibus.

PVERAE, pro puellae. Varro Vae victis, *περὶ φιλονικίας*:

properáté
vívére puераé, quá sinit aétátula *flúxá*
lúdere, ésse, amáre ét Veneris tenére bígás.

idem de vita populi Romani lib. II: sic in privatis domibus pueri liberi et puerae ministrabant.

PVPAE et PVPI. Varro Aboriginibus, *περὶ ἀνθρώπων φύσεως*: itaque brevi tempore magna pars in desiderium puparum et sigillorum veniebat. — idem Tithono, *περὶ γήρως*:

ac mammam lacti sugentem pascere pupum.

PIPARE proprie gallinae dicuntur. Varro Aboriginibus, *περὶ ἀνθρώπων φύσεως*:

múgít bovis, óvi' bálat, equi hínniúnt, gallíná
pípát.

PROCVDERE [dixit] prolatare, producere. Varro *Τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον*, *περὶ εὐκαιρίας*: legendo autem et scribendo vitam procudito. — Vergilius Georgicorum lib. I:

durum procudit arator
vomeris obtunsi dentem.

PRAECOX, id est praecoqua. Varro Synephebo, *περὶ ἐμμονῆς*: verere, ne manu non mittat? cum tot Romae vicarios honestos

---

11 Varro Vae victis ‖ 15 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 17 Varro Aboriginibus ‖ 19 Varro Tithono ‖ 21 Varro Aboriginibus ‖ 25 Varro *Τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον* ‖ 27 I, 261 ‖ 30 Varro Synephebo.

---

10 coepi *Buechelerus; quo recepto oritur senarius integer; possis et* [illegible] — 14 Vae v. *Iun.;* Devictis *v.* — **12. 13. 14** *metrum agnovit Lach*[illegible] *Op. pg. 69.* — quas H_2*; G.* — etatula *H;* atula *L;* ettula *G.* — **fluxa** *add* [illegible] — esse *pro* edere. — **15** sigin *L.* — privatas H_1. — **17** *h. l. om. B*[illegible] *non gl.* — *ανθρωπον C.* — 18 paparum H_1. — **19. 20** titono *C.* — [illegible] *γήρως*: ac; *περτηρωcαc L,* H_1*; περιτ.* H_2*, G.* — lacti *M;* lactis (*seq.* [illegible]) *G;* iactis *L.* — pupam L_2, H_1. — pascere *ed. a. 1476;* pascere et *C.* — *cf. 114* grunnire; *450* gannire. — Pypat gallina *gl.* (y *ex* i *facto, ut vid.*) [illegible] *ανθρωπον C.* — **23. 24** bos *cdd. ante Me.* — *versus agnovit Lachm. Opusc.* [illegible] — múgit bós ovís búlat *Lachm. sine causa.* bovis *enim nominativus* [illegible] *apud Petron. cap. 62 reperitur. neque obstat, quod Varro de l. lat. VIII* [illegible] *iam in usu dicit esse* bos. *nam multa a Ciceroniani temporis more alien*[illegible] *in saturis illius.* — **25** dixit *secl. M.* — ta (to H_2, *G*) epte facem [illegible] (miron *G*) *litt. maiusculis (de G tamen nihil notatum) περι* (*περα L,* [illegible] H_1) *εντεριας C; cf. comm. in 71 l.* adulescentiaris. — **30** *cf. 150* [illegible] — Praecox, praecoca *gl.* — Synephebo *Bentin.;* in eridebo *L,* H_1*;* in [illegible] *G.* — *εμμονεc C.* — **31** tot Romae vicarios *Oehlerus;* toctro (trod [illegible] medicarios *C.* — honesto *L.* — **1** audissemus; caudissemus *L;* avi[illegible] *Oehlerus;* aut HS semis *Palmerius; illud* audissemus *ex sequente* ill[illegible] audies *turbatis verbis perperam repetito videtur corruptum.*

[audissemus] dare possis, || mittet; quod si non mittet, fugies, si me audies. cum tempus revocat, ea praecox est fuga.

PAVPERAT, id est pauperem facit. Plautus in Milite glorioso:

quae ínprobast, pro mércis vitio dóminum pretio paúperat.

idem Acharistione:

quám ego tanta paúperavi pér dolum pecúnia?

Titinius Prilia:

nam quíd ego feci te aút patrem advorsúm meum,
quem paúperetis ámbo vestris súmptibus?

idem Varo:

aecúmst me habere: eos paúperem sumptú meo?

POTVS [a bibendo]. Lucilius lib. XXX:

serus cum ec medio ludo bene potu' recessit.

PAVCIENS pro raro dici veterum auctoritas docet. Titinius Gemina:

nam póstquam factus *tú's* maritus, hác domo
abhórres, tuam etiam uxórem video paúcies.

idem in eadem:

---

3 III, 1, 134 || 5 Plautus Acharistione || 7 Titinius Prilia || 10 Titinius Varo | 12 Luc. l. XXX || 14 Titinius Gemina || 18 Titinius Gemina.

---

2 es fuga *cdd.;* est fuga *v.; cdd. pg. 150 s. l.* praecox. — 3 Pauperat *Quicheratus;* Pauperavit *cdd., gl.* — pauperem fecit H_1*; gl.* — Platus *L.* — Pl.; *cf. comm. in 415 l.* virtus. — in *videtur delendum.* — 4 pro mercedis *habet ret. Camerarii. cum ad* quae *supplendum sit* merx, *ego corruptum esse suspicor illud* mercis. — praetium *L,* H_1*; id. 2* praetio. — pauperet *ap. Pl. Acidal.; ubi cdd.* pauper erit. — 5 item *cdd.* — acaristione *H, G;* acaristudio *L;* in Acharistione *ap. Plin. nat. hist. XIV, 92 legitur.* — 7 Prilia *M;* Privia L_1*;* Privigia H_1*;* Privigna *rell.* — *numquam alias* Privigna *memorantur Titinii;* Prilia *vero apud Non. et alibi saepius occurrit.* — 8 feci et H_1*;* fecit et *rell.;* feci te *Iun.* — aut p. adv. m. *M;* adv. aut patrem meum *cdd.;* adv. aut patruom meum *Buechelerus.* — ted advorsum *Rothius; inde Ribbeckius:* n. q. e. f. ted adv. aut meum patrem (*sive* aut tuum patrem). — 9 quem; *puto* quor. — 10 Varro *C.* — 11 aecum est *L, G;* aequum est *H.* — habere *absolute, ut ap. Ovid. in Metam. I:* amor sceleratus habendi *et alibi saepe. scite tamen Ribbeckius:* aécumst sat me habére, ne eos paúperem sumptú meo. — 12 *illa* a bibendo (a vivendo *gl.*), *quae in L m. 2 sunt add., secl. M;* a potando *Quicheratus.* — 13 serus *I. Dousa,* secus *C* (sucus *m. 1 G*). — ec *M* (e *I. Dousa*); eo *C.* — medio ac *C; del.* ac, *quod ex* ec *praeced. vid. ortum, Gerlachius.* — *alii* ludo ac. — 14 Pauciens L_1, *H,* G_1, *Bamb.;* Paucies L_2, G_2, *gl.* — 16 nam *add. M.* — posquam *Vrbinnas 307.* — tu's *add. M.* — hanc domum *Paris. 7577;* hanc domo *C;* hac domo *Quicheratus.* — *cf. Kuehneri gramm. II, 269 sqq.* — 17 *cf. Paul. 220* pauciens dicebant pro raro. Titinius: u. p. v. — video paucies *Neukirchius;* paucies video *C;* pauciens video (*vel* videbo) *cdd. Pauli.* — 18 in eandem *L,* H_1.

tu fácis inique, paúcies solés venire in úrbem.

Caelius Annalium lib. VI: consulto non paucies arcessitum.

POLLICTORES sunt qui mortuos curant. Varro Mútuum mulí scabunt, περὶ ψωρισμοῦ: itaque si plures dies inter medici discessum et adventum pollictoris interfuerunt, et id aestate, videas * * * Varro Cosmotoryne, περὶ φθορᾶς κόσμου:

proptér cunam capulúm positum
nutríx tradit pollíctori.

Plautus Asinaria:

écquis currit póllictorem accérsere?

PVTAMINA non solum arborum sunt, verum omnium rerum purgamenta; nam quidquid ex quacumque re proicitur, putamen appellatur. Plautus in Captivis:

núculeum amisí; reliqui pígneri putámina.

PESTILITAS, pestilentia. Lucretius lib. || VI:

atque *ea* vis omnis morborum pestilitasque.

PENITVRVM. Accius Epinausimache:

quod sí procedit, néque te neque quemquam árbitror
tuae paénitururn laúdis. quam ut servés, vide.

PAVSA est quies alicuius rei. Accius Epigonis:

sed iam Amphilochum huc vadére cerno et
nobís danitur pausá loquendi.

---

20 Caelius Annal. VI || 21 Varro Mutuum muli scabunt || 24 Varro Cosmotoryne || 27 V, 2, 60 || 31 III, 4, 122 || 1 VI, 1098 || 3 Accius Epinausimache || 6 Accius Epigonis.

---

19 tu facis inique (in. *iam Iun.*) *C. F. W. Muellerus;* tus (tis H_1) ac iniqui *C.* — paucies soles (*pro* solens) venire in urbem *M;* in urbem paucies venire soles *C.* — **20** Caecilius *Flor., pr. H.* — Annali *cdd.* — **21** Polinctores (*vel* Poll.) *Bamb.;* Pollinctores H_2 *(*Ho_3*), G;* Pollectores L_1*;* Ho_2*; Paris. 7665; 6;* Polectores *gl. — omittit exempla Bamb.; de quo falsa refert Riesius.* — **22** περὶ ψωρισμοῦ *Scal.;* περὶ χωρισμοῦ *v.* — medici *Iun.;* medicis L_1, H_1*;* medicos *rell.* — medicorum *Guietus; non bene, quia sequitur* pollictoris. — **23** pollictores L_2*, H, G;* pollectores L_1*;* Ho_2. — **24** Varro; *cf. pg. 4* capulum. — motorenae *L, G;* motoraene *H.* — κοϲμοϲυ *L, H;* κοϲμοϲι *G.* — **25** caputum, *m. 2* capitum *L.* — **26** pollicturi L_1*;* pollinctori H_2. — **28** ecquis *v.;* etquis *C; item boni l. ap. Pl.* — pollinctorem H_2 (pol lict. *Pl. l. boni*). — acersere H_1*;* accersere *etiam Pl. cdd.* — **29** arbores *Bamb.* — **30** quicquid,(quid L_1) L_2*, H, Bamb., puto et G.* — **32** nuculetim H_1. — reliqui; retinui *docti; cf. Caes. pg. 97.* — pignori *cdd. Pl.* — **1** V *pr. H.* — **2** ea *om. C.* — omnium *C.* — **3** Peniturum *L, H;* Poen. *ed. Bas.; om. h. l. Bamb.;* Peniturum, permisurum (*l.* pertisurum) *gl.* — Epinausimace (Epinaucimace L_1) *C.* — **5** paen. *H;* pen. *L;* poen. *ed. Bas.* — **6** Accius; *cf. Charis. cap. de v. Saturn. (gr. lat. I, 288).* — Epigonis *Char.;* Epigono *C.* — **7** Amfilo cum *(sic) C;* Amphilochum *ap. Char.* — **8** danitur *M;* datur bona *ineptissime Non., Char.; cf. vit. Enn. pg. 238.*

Lucilius Satyrarum lib. I:

haec ubi dicta dedit, pausam *facit* ore loquendi.

PROSPERARI, inpetrari. Lucilius lib. XXVI:

néc minima ei prósperatur páx, quod Cassandrám *deae*
sígno deripuít.

PVELLOS, pueros. Varro Testamento, περὶ διαθηκῶν:

sic síc ílle puéllús Venerís repénte Adón
cecidít cruéntus ólím.

Lucilius Satyrarum lib. IIII:

cumque hic tam formonsu' tibi ac te dignu' puellus.

Lucretius:

nactae pos *sunt* tamen unde puellum
suscipere et partu possent ditiscere dulci.

Ennius:

suos divis sacrificare puellos.

Varro Marcipore:

Pélian ei permíssisse, ut se vél vivum deglúberet,
dúm modo rédderét puellum.

---

9 Luc. l. I ‖ 11 Luc. l. XXVI ‖ 14 Varro Testamento ‖ 17 Luc. l. IIII ‖ 19 IV, 1252 ‖ 22 Ennius ‖ 24 Varro Marcipore.

---

10 pausam facit ore loquendi *ed. a. 1476;* fecit pausam o. l. *Studemundius;* pausam ore loquendi *C.* — **11** Prosperari *prius L;* Prosferari *L ex corr.; H; G ex corr.; Bamb.;* Proferrari *prius G;* Prosferari, prosperari *gl., mrg. G; at mrg. Ho:* prosperari (*m. 2* prosferari), impetrari. — Propetrari *Gifanius; f. recte.* — Lucil.; *cf. comm. in Luc. XXVI, 40.* — **12** nec minima ei *M*; nec minimo et *C.* — ei, *i. e.* Aiaci minori; ei *spondiac.; cf. de re m. 272.* — prosperatur *M; ita et Guietus;* prosferatur *C;* propetratur *Gifanius.* — pax, *sc.* a dis. — Casandram H_1. — deae *add. M; fuit qui mallet* sacro. — **14** περι αιαϑηκοc *L, H;* περι αιαϑνκωc *G.* — **15. 16** *de Attis immatura morte agitur.* — sic sic *M;* sic ille sic *Quicheratus.* — Adon *M;* vadon *C; de eo quod est* Adon *pro* Adonis *cf. de re m. 109.* — **17** *cf. Fest. 249; Prisc. 697; Hageni exc. gramm. XXVI.* — **18** formonsus L_1; formosus *rell.* — tibi; homo *male Fest. et Prisc.* — ac te; apte *exc. gramm.* — **20** nactae pos sunt *Lucr.;* nos *C.* — puellos *Lucr.; et ita f. Non.* (pg. s). — **21** partus posset *C.* — ditescere *cdd. Lucr.* — **22** Ennius; *cf. Fest. 249; Paul. 248.* — l. VII *tribuit Merula.* — **23** *ita C.* — *at Festus:* Paeni (Poeni *ap. Paul.*) solitis vos (soliti suos *Paul.*) sacr. p.; *unde nos in editione Ennii cum Hugio:* dis Poeni soliti s. sacr. p.; *nisi praestat coniunctis Nonii et Festi testimoniis reponi:* Poeni | sunt soliti divis suos sacrificare puellos. **25** Pelian ei (*vel* Peliam ei) *M;* Pelian Medeae *Iun.;* Pelian me et *C.* permississe *H;* permisisse *L, G.* — *f.* Pelian Medae permisse ut se. — veluvium (seu eluvium Ho_2) Hs_2. — **26** dummodo redderet *Iun.;* dum modore addere *H, G; om.* addere *L.* — *haec eodem metro composita et nexa cum illis quae leguntur pg. 451; 344; 178 s. l.* raedam; merum; ridiculare.

idem Sexagesi:

o stúlta nostri péctoris dormítio vigilábilis,
quae mé puellum inpúberem cepísti.

PECVS *et* PECVDES non solum quadrupedes [animal], verum omnia animalia dicuntur. Plautus Rudente:

non vídes referre me úvidum retém sine squamosó pecu?

Livius Aegistho:

tum autém lascivum Nérei simúm pecus.

Vergilius Georgicorum lib. IIII de apibus:

et pecudum custodia sollers.

Lucretius lib. II:

praeterea genus humanum mutaeque natantes
squamigerae pecudes.

Lucilius Satyrarum || lib. V:

lascivire pecus nasi rostrique repandum.*

PERCITVM dictum est percussum. Plautus Amphitryone:

. . . 'deleírat uxor.' — 'átra bili pércitast.'

PECVA et PECVDA ita ut pecora veteres dixerunt. Naevius Gymnastico:

hómines, pecua béluasque.

---

27 Varro Sexagesi || 31 IV, 3, 5 || 33 Livius Aegistho III || 35 IV, 327 || 37 II, 342 || 1 Luc. l. V || 3 II, 2, 95 || 5 Naevius Gymnastico III.

---

27. 28 idem *add. ed. a. 1476; om. C.* — Sexagesi; *cf. 100 l.* dormitio. — mos ultra (sexagesimos ultra) nutri *h. l. cdd.* — vigilab. (vigilabis *cdd. pg. 100*) *obscurum.* — **29** inpuberem *ed. a. 1476;* inpubere *C.* — coepisti H_2, *G.* — **30. 31** *cf. 460* pecudes. — Pecus et pecudes non solum quadrupedes [animal], v. o. a. d.; *ita M;* Pecus non solum quadrupedes (quadrupes H_2, *G*) animal, v. o. a. pecudes d. *C, Bamb.* — pecus *collective ut plerumque.* — Plautus; *cf. Charis. 113; Prisc. 719; 759.* — **32** uiduum L_1. — retem *a Pl. pos. affirmat Prisc. 759;* rete *C, cdd. Pl.*. — **33** Liv.; *cf. 335* lustrare. — egisto *L, H;* Aegistho *ed. Bas.* — **34** lascivium *ed. Bas.* — nereis simum *cdd. 335; h. l.* rei simum; *cf. et ad h. v. et ad Lucilii qui sequitur Pacuvii illud:* Nerei repandirostrum, incurvicervicum pecus. — **35** Verg.; *cf. 460* pecudes. — *pessime autem credidit Quicheratus ante hoc exempl. excidisse Georg. IV, 168* ignavum fucos pecus a praesepibus arcent, *cum appareat ideo a Non. adiectum illud:* de apibus, *quia non, ut in ceteris versibus, ex ipsis verbis auctoris intellegi posset non agi de quadrupedibus.* — **36** solers L_1. — **39** quamigere *L; ap. Lucr. melius fertur* squamigerum. — **2** lacivere *prius G.* — nasi rostrique *Balthasar Venator ap. Gebhardum testante Quicherato* (rostrique *iam Crinitus, ut refert Bentinus*); nisi (niri L_1, Ho_2) nostrique *C.* — *cet. cf. supra.* — **4** deleirat; dilarat H_1; delirat *rell.* — *ad hunc v. addita in Ho glosa mirifica:* ut nostra colera. — **5** veteris L_1. — Nevius *C.*

idem Lycurgo:

Sine férro manibus, pécua ut, ad mortém meant.

Accius Astyanacte:

in celsis móntibus
pécua atque inter cólles pascunt Dánai in Phrygiae términis.

idem Medea:

vagánt, pavore pécuda in tumulis déserunt:
quís nos pascet póstea?

M. Tullius de re publica lib. IIII: cum adhibent in pecuda pastores. — Accius Diomede:

passímque praeda pécua vallebánt agris.

Caecilius Imbriis:

et hómini et pecubus ómnibus.

Sisenna Historiarum lib. IIII: iumenta, pecuda locis trepidare conpluribus.

PVTRET. Pacuvius Teucro:

quamquám *iam* annisque et aétate hoc corpús putret.

Accius Erigona:

nam quámquam exanguest córpus mi atque anní s putret.

PROTOLLERE est differre. Lucilius Satyrarum lib. I:

si non amplius, ad lustrum hoc protolleret unum.

PRIVA significat singula. Lucilius Satyrarum lib. I:

ad cenam adducam et primum hisce abdomina thynni
advènientibu' priva dabo.

---

8 Naevius Lycurgo XIII ‖ 10 Accius Astyanacte ‖ 13 Accius Medea ‖ 16 M. Tull. de re publica IV ‖ 17 Accius Diomede ‖ 19 Caecilius Imbriis ‖ 21 Sisenna Hist. IV ‖ 23 Pacuvius Teucro ‖ 25 Accius Erigona ‖ 27 Luc. l. I ‖ 29 Luc. l. I.

---

9 manibus (*i. e.* vi) pecua ut (pecua *iam Me;* pecuda *minus bene ed. a. 1476*) *Bergkius;* pecora manibus ut *C; f.* sine ferro pecua mansueta ad mortem meant. *sunt autem verba satellitis mirantis Bacchi eiusque comitum nulla vi temptata se tradentium regis militibus patientiam vel ignaviam.* — 10 Astianacte *L*, *H*. — 12 in Phrygiae terminis *Iun.;* in froegia et (in phroegia et *Hs*) terminis *C*. — 13 idem; *cf. 467* vagas. — 14 deserunt *cdd. 467;* sederunt *h. l.* — 15 *clausula.* — qui H_2, *G*. — nos; vos *D. Heinsius, Ribbeckius.* nos *si recte habet,* pascet *pro* nutriet *positum.* — 18 passim quae *C*. — *puto* pecuda. — vallebant, *i. e.* peribant, *G;* vellebant *L, Hqo;* vellabant *Hs;* balabant *Ald.* — 19 Imbriis *Iun. in Indice pg. 8;* himbris *C*. — 20 pecubus *vel* pecudis *(hoc f. rectius) Spengelius;* pecudibus *C*. — 21 Sysenna *Flor.; C pr.* H_2. — 23 Putret, putridum (est *add. H*) *gl., mrg. H; om. h. l. Bamb.* — Tecro L_1. — 24 quanquam L_2, *H; item 26.* — iam *add. M;* nam quamq. *Ribbeckius.* — 26 nam *add. Ritsch. Opusc. II, 621; om. C.* — mihi *C*. — 28 no *pro* si *G*. — ad *pro* at. — lustrum *v.;* iustrum *C*. — 29 *cf. Gell. X, 20, 4; pg. 35 l.* privum. — 30 caenam *L, H*. — abducam

Lucretius lib. III:

quodsi forte animas extrinsecus insinuari
vermibus et privas in corpora posse venire
credis.

PRODIGITAS dicta profusio. Lucilius Satyrarum lib. VI:

nequitia occupat hos, petulantia prodigitasque.

PORCET significat prohibet. Pacuvius Atalanta: ||

mi gnáte, id verear éloqui; porcét pudor.

Accius Epigonis:

. quibus oculis quísquam nostrum póterit illorum óptui
vúltus, quos iam ab ármis anni pórcent?

Ennius Telamone:

deúm me sancit fácere pietas; cívium porcét pudor.

Varro Manio:

húnc Ceres cibí ministra frúgibus suís porcet.

Lucilius lib. VI:

non te porro procedere porcent.

PROLIXITVDINEM. Pacuvius Doloreste:

[oro mi] ne pléctas fandi mí prolixitúdinem.

PERFICA, perficiens. Lucretius lib. II:

denique ad extremum crescendi perfica finem
omnia perduxit rerum natura creatrix.

32 III, 722 || 36 Luc. l. VI || 38 Pacuvius Atalanta || 2 Accius Epigonis | Ennius Telamone || 7 Varro Manio || 9 Luc. l. VI || 11 Pacuvius Doloreste | II, 1116.

Dousa pater. — hisce *v.*; isce *C.* — abdomina tunni *cdd. 35; h. l.* addom hymni *L, H;* add. himni *G.* — **32** Lucret. *v.*; Lucilius *C.* — **33** insin *Lucr.*; invadi *C; cf. comm. in pg. 125 l.* innubere. — **34** corpora *Lu* corum *C.* — **37** hos *Dousa pater;* hoc *C.* — petulantia *Bentin.*; pecul *L, H;* penulentia *G.* — **38** Athalanta *L, H.* — **1** magna te *G.* — id ut *v.* — eloqui *Iun.*; loqui *C.* — **2** Epigonis *Iun.*; egones *L*, H_1; elig H_2; ligones *G;* Erigona *Ald.* — **3** *puto* set quibus o. — **4** quos *Scal.*; *C.* — **6** deum pietas; *i. e.* pietas in deos. — sancit *Bergkius;* sentit *v.* — *constructione verbi quod est* sancire *cf. comm. in Enn. fab. v. 217.* — **8** C cibi *Popma;* ceris tibi *C.* — porcet *v.*; porcit *cdd.* — **11** Prolixitudin prolixo *gl., mrg. H; om. l. Bamb.* — doreste L_1; dolorem tes H_1; dolo *rell.* — **12** *prius nos:* Oresta mi; oro (ero G_1) mi *C; at nunc* *praecedente* Doloreste *et sequente* mi *conflata existimamus.* — o ere mi *dericus Leo; cf. Ribbeck. Coroll. frgm. poet. com. pg. CXX.* — ne pl *Bothius;* ne flectas (n effl. H_1) *C;* plectere *hic i. q.* exprobrare. — mi *C.* — *comm. in 184 l.* vanitudo. — **13** perficiens *Iun.*; perfectrix *Lachm. ad* *II, 1116;* perficeris *C;* Perfica, perfice *gl, mrg. H* (perfice *etiam mrg.* Lucilius *C.* — **14** donique *Lucr.* — extremum *etiam Lucr. cdd.*; extr *Lachmannus ex more Lucr.* — **15** naturae *L*, H_1.

PETIOLVS, a pede, diminutive. Afranius Excepto:

atque ádeo [nolo] nudo pétiolo's!

PVS * * *

PETIGO, genus morbi. Lucilius lib. XXX:

inluvies, scabies oculos huic deque petigo
conscendere.

PORRIGO, genus morbi. Lucilius lib. XXX:

tritum et corruptum scabie et porrigini' plenum.

PROFLIGARE verbum pessimum ad usum trahi coeptum est. nam cum sit profligatum perditum et ad internicionem adductum, nunc perfectum *prope et* absolutum aut aedificium aut aliquod utile inceptum dicendum putant; cum adfectum dici debeat, non profligatum. M. Tullius tamen Tusculanarum lib. V: profligata iam et paene ad exitum deducta quaestio est. — idem de provinciis consularibus: bellum adfectum videmus. — et infra: nam ipse Caesar quid est quod in ea provincia conmorari velit, nisi ut ea, quae per eum adfecta sunt, || perfecta rei publicae tradat? — et in Oeconomicis: cum vero adfecta iam prope aestate *uvas* a sole mitiscere tempus est.

PATRITVM, ut avitum. Varro Manio: funere familiari conmotei avito ac patrito more precabamur. — idem Rer. hum.

16 Afranius Excepto ‖ 19 Luc. l. XXX ‖ 22 Luc. l. XXX ‖ 28 V, 6, 15 ‖ 29 8, 19 ‖ 30 12, 29 ‖ 2 M. Tull. Oecononomicis ‖ 4 Varro Manio ‖ 5 Varro Rer. hum. XX.

16. 17 diminutivae H_1; dimminutive *rell.* — Pediolus — pediolo *Ald.* — nolo nudo *C*; *om.* nolo *Quicheratus, per neglegentiam quidem, sed recte.* — p. es *edd.* — 18 pus *quod in fine v. 17 legitur novi l. initium esse collatis quae secuntur* petigo, porrigo *bene statuit Ribbeckius.* — 20. 21 *cf. 125* inluvies. — deque *Fruter.*; denique *C*; *cf. glosae Philoxeni pg. 68:* depetigo; λέπρα, λειχήν. — *et h. v. et 23 de cane videtur agi morboso.* — 22 g. m. *Quicheratus*; m. g. *cdd.* — *sane utroque modo loquitur N.* — 23 tritum *M*, tristem *v.* — *f.* correptum — scaviae L_1. — 24 *cf. Gell. III, 16, 18 sq.; XV, 5; quo tamen non solo auctore usus est N.* — 25 internicionem H_1; interitionem *rell.* (intericionem *Bamb.*). — 26 perfectum prope et absolutum *M*; perfectum solutum *H, G, Bamb.*; p. solum tum *L*; (perfectum et absolutum *Chaucus ap. Iun.*; prope absolutum *Me*). *ap. Gell.*: quae prope absoluta adfectaque sunt. — 27 aliquod *pro* aliud quod. — *f.* inceptu. — 29 pr. i. haec et p. ad ex. adducta *cdd. Cic.* — pene *L, G.* — 30 v. et, vere ut dicam, paene confectum *Gell., Cic.* — 31 cur in *cdd. Cic.* — in ea *Gell. et Non.*; in *Cic.* — 1 adfecta sunt perfecta sunt perfecta *L*, H_1. — 2 Oeconominis *L*; Oeconomico *Gell.* — aestate *Gell.*; aetate *C.* — 3 uvas *hab. Gell., om. C.* — mitescere H_1, *G.* — 4 uvitum L_1. — conmotei; commotii (commoti Ho_1) H_1; commoto (conm. *L*) *rell.* — 5 habito *L*; abito *H ex corr., G.* — ac *prius H*; at *rell.* — praec. *L, H.* — Rerum humanarum *Popma*; reipublicae *C.*

161 M.

lib. XX: secundum leges avitas et patritas. — Cicero Tusculanarum lib. I: patritam illam et avitam, ut ait Theophrastus, philosophiam.

PERTIDERE, ut distidere. Cicero in oratore: concisum, non concaesum. ec quo quidam pertisum etiam volunt.

POPINONES, a popinis, vel hi, quos nunc dicimus tabernarios, vel luxoriosi, qui se popinis dedunt. Varro Modio:

qui póculis ardéntium intro ibít chorum, popíno.

Lucilius lib. I:

infamem quaestum turpemque odisse popinam.

PVTIDVM, non putre, sed odoris mali. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: non inscite illud dictum videatur in sue, animum illi pecudi datum pro sale, ne putesceret.

PERCVRSIONEM. Cicero Tusculanarum lib. IV: propter animi multarum rerum brevi tempore percursionem.

PRAEFESTINATIM. Sisenna Historiarum lib. III: idemque per-

---

6 I, 19, 45 ‖ 8 48, 159 ‖ 11 Varro Modio ‖ 13 Luc. l. I ‖ 16 V, 13, 38 ‖ 18 IV 13, 31 ‖ 20 Sisenna Hist. III.

---

6 avitas et *Rothius;* habitasset *C.* — Thusculanorum L_1. — **7** patriam *male cdd. Cic.* — et ait *L.* — Theoprastus (Theoparastus *pr. H*) *L*, H_1; Theofrastus *rell.* — filosophiam L_1. — **8** Pertidere, ut distidere *M* (Pertaedere, ut distaedere *Leopardus*); ut *iam ed. a. 1476;* Percidere vel decidere H_1; Percedere vel decedere *rell.;* Percedere (*prius* Procedere), ut decedere *gl.; om. h. l. Bamb.* — *cf. Paul. 72* distisum et pertisum dicebant, quod nunc distaesum et pertaesum. — **9** concesum *C.* — ec quo *M;* et quod *C;* ex quo *cdd. Cic.* — pertisum *Cic.;* percisum H_1; percesum *rell.* — bolunt L_1. — pertisum *P. Scipionem dixisse ferunt; cf. Luc. frgm. inc. CXXXIII cum comment.* — **10** Popiones *Bamb. m. 1.* — a pop. (poponis *pr. G*) *in cdd. pos. post* tabernarios; *traiecit M.* — hic L_1. — poponis *pr. G.* — **11** luxuriosi *cdd. pr.* L_1. — **12** quis H_2, *G.* — ardentium *Oehlerus;* argenteum *C.* — intro ibit chorum *M propter r. m.; nam hic perinde purus septenarius atque alter eiusdem saturae, qui leg. pg. 229 s. l.* tibia; chorum introibit *C.* — *f.* qui p. a. ch. intro iit, popino. — **14** infamem *(ita ed. a. 1476)* quaestum (*prius* infamam veitam) *M;* infamam honestam *C;* infumam egestatem *Lachm. comm. in Lucr. pg. 99.* — hodisse *prius H.* — infamem, turpem atque inhonestam odisse popinam *Passerat.* — **15** *cf. 152* putidum. — putre *M, ut 152;* putrem (pupem H_1) *cdd.;* Putidum, putens, non putre *gl., mrg. H.* — odores L_1. — **16** ut non *Cic.* — **17** sue *Cic.;* suave *C.* — animam — datam *Lambin.* — putisceret *C;* putresceret *cdd. Cic.* — *Ho in mrg.:* animam aebeti (hebeti) corpori pro sale dari Ciceronem dixisse. — **18** Percursionem (Percursione *gl.*), excursum *gl., mrg. H.* — *om. h. l. cum seq. Bamb.* — IIII *Me;* V *L, G;* N *prius H.* — **19** percursionem *Cic.;* percursiones (percussiones L_1) *C.* — **20** Perfestinatim (praef. *H*), festine *gl., mrg. H.* — lib. III *Riesius ad servandum exemplorum ex Sisennae historia petitorum ordinem (et sequitur* idem; *ac nescio an fuerit antiquitus traditum* lib. III iidemque); lib. IIII *C.*

severaverunt, uti lex perveniret at quaestorem ac iudices, quos vellent, instituerent praefestinatim et cupide.

PRESTOLARI est expectare vel manere. Sisenna Historiarum lib. III: occulti tacitique adventum cohortium praestolari occipiunt.

PERMITTERE, pro mittere, incitare vel || praecipitare. Sisenna historiarum lib. III: et inde ecum concitatum princeps ad hostium permittit aciem. — idem lib. IIII: multi praemissis armis ex summo se permitterent.

PROICERE honeste positum. Sisenna Historiarum lib. IIII: tum posquam aput Iguinos ac Perusinos eius facti mentionem proiecit.

PETVLANTIAM, pro inprobitate. Cicero de oratore lib. II: illud adsequor, ut, siqui mihi forte maledicat, petulans aut plane insanus esse videatur.

PRESSV, quasi conpressione. Cicero de oratore lib. III: Valerium Soranum lenitate vocis atque ipso oris pressu et sono facile vincat.

PAVPERTATES nove positum numero plurali. Varro de vita populi Romani lib. I: quid inter hos Ioves intersit et eos, qui ex marmore, ebore, auro nunc fiunt potes animadvertere et horum temporum divitias et illorum paupertates.

---

23 Sisenna Hist. III ‖ 1 Sisenna Hist. IV ‖ 3 Sisenna Hist. IV ‖ 5 Sisenna Hist. IV ‖ 8 II, 75, 305 ‖ 11 III, 11, 43 ‖ 14 Varro de vita pop. Rom. I.

---

21 at L_1, ad *rell.* — questorem *C*, *Flor.* (*m. 1 L* atque storem). — indices *prius H.* — **22** pide *Flor. m. 1.* — **23** Prestolari *L ex corr., H, Iugd.; gl.;* Prestolare *pr. L;* Praest. *ed. Bas.* — expestare L_1. — **24** lib. IIII *prius H.* — occulti *Wernickius;* occulte *C* (occulte taciteque *Iun.*). — adventum *Iun.;* advenientium *C* (advenientiam *male Popma*). — prestolari *L*, *H* (prestul. L_1); praest. *ed. Bas.* — occipiunt *Passeratius;* accipiunt *C.* — **1** pro mittere *v.;* promittere *cdd.* — **2** et inde; *f.* exinde. — praeceps *Petrus.* — **4** se *om. L, Flor. m. 1;* mitterent H_1; permitteret G_1; perm L_1, *id. 2 add.* itti; *f.* se permittere. — **5. 6** Proicere, effundere *gl., mrg. H.* — *om. l. Bamb.* — Sisena *Flor. m. 1.* — posquam *Flor. m. 1;* postquam *rell.* — aput L_1; apud *rell.* — Iguinos; Iguvinos *Popma;* eginus *cdd.; cf. 68 l.* apiscitur. — Purusinos G_1. — **7** proicit *Flor. m. 1.* — **8** *cf. 23* petulantia. — Petulantia *Bamb.; sed cf. 134* lentitudinem. — Petulans (*pr.* Petulas), quod prior petat *gl.* — **9** siquis mihi maled. *cdd. Cic.* — plane *cdd. Cic.;* sane *C.* — **11. 12** nemo est quin litteratissimum togatorum omnium Q. Val. Sor. *cdd. Cic.* — lenitate vocis *Cic.;* levitate focis *C.* — oris *Cic.;* vocis *C.* — **14** Varro; numero L_1. — libro L_1; libro XI *id. m. 2; item Ald.* — **15. 16. 17** *in his utrum* quid — intersit *perinde ac* divitias *e. q. s. suspensum sit a* potes animadvertere *an praecesserit verbum, ad quod pertineret interrogatio obliqua, non potest definiri.* — Iovis H_1. — euore L_1. — animadvertere H_1; anima adverte (*vel* anima advere) L_1; animo advertere *rell.* — et orbitemporum L_1; *f.* et nostrorum t.

PAVPERTINVM. Varro de vita populi Romani lib. I: ut in cetero cultu quae sunt, consentanea, quod sunt paupertina, sine elegantia ac cum castimonia.

PLVMARIVM. Varro Cato vel de liberis educandis: etenim nulla, quae non didicit pingere, potest [bene] iudicare quid sit bene pictum plumario aut textorei in pulvinaribus, plagis.

PVRPVRASCIT. Cicero Academicorum lib. II: quid? mare nonne caeruleum? ad eius unda, cum est pulsa remis, purpurascit, et quidem aquae tinctum quodam modo et infectum.†

PERPENDICVLI et NORMAE. Cicero || Academicorum lib. II: adqui si id crederemus, non egeremus perpendiculis, non normis, non regulis.

PINGVE positum pro inperito et inepto. Cicero Academicorum lib. IIII: quod ipsi Antiocho pingue videtur et sibi ipsum contrarium.

PROBATV DIFFICILE. Cicero Tusculanarum lib. V: quod etsi difficile est probatu propter tam varia et tam multa tormenta fortunae.

PALPO, quasi [a] palpando. Plautus Mercatore:

palpo pércutit.

PEMINOSVM, mali odoris: a pedore dictum. Varro de re rustica

18 Varro de vita pop. Rom. I || 21 Varro Cato || 24 Cicero Academ. II || 1 Cicero Academ. II || 4 Cicero Academ. II, 34, 109 || 7 V, 1, 1 || 10 I, 2, 42 || 12 I, 51, 1.

18. 19 *hoc et seq. tria l. om. Bamb.* — ut in cetero cultu quae *Scal.*; ut inciter occultuque *L, H, Gs*; ut in citeroccultoque *ed. Bas.*; *f.* ut in cetero cultu aeque s. cons. — consentenea L_1. — elegantia L_1; elig... *rell.* — 22 bene *secl. M.* — 23 aut textorei (*seq.* i) *M*; aut textore *H, G*; autextore *L*; a plumario aut textore *Iun.*; plumario a textore *Rothius.* — plagis *v.*; plagiis *C.* — 25. 26 ceruleum *L, H.* — ad L_1; aut H_1; at ... — ius *prius L.* — aqui etinctum quod admodo L_1. — *puto* aquae tinct... quodam [modo] et infectu. — aquae tinctae quodam modo et infect... *Guietus.* — 1 Perpendiculi a perpendendo *gl.*, *mrg. H.* — Perpendic... *Quicheratus.* — 2 adqui L_1; atqui *rell.* — si id; sub *G.* — non egeremus ... *L.* — egeremus *Hqos*; egerimus *G.* — 4 imperito *Gulielm.*; impedito (... L_1) *C*; inpedimento *Bamb.* — 5 ipso *L.* — Anthioco *L, H.* — videt... *cdd. Cic.* — 7 *nullum l. in H; om. Bamb., gl.* — Probatu *v.*; Probatur *C*... Thusculanorum L_1; Thusculanarum H_1. — 8 difficili *pars meliorum cdd. C*... — probatum *prius, ut videtur, L.* — tam varietatem e multa *prius L*; ... varie (variae *H*) multa *L post ras.*; H_1. — 10 Panpo L_1. — quasi p... *Quicheratus*; quasi a p. *v.* — 11 percutit *C*; percutis *Plaut.* — 12 Paemin... *G, Bamb.* (*in hoc videtur fuisse prius* Poeminosum). — Peminosum, feti... a pedore *gl.* — *quod ad paraphrasin lemmatis, n. N., cum illud pemin... potius idem esse videatur ac* perforatus, rimosus.

lib. I: solida terra pavita, maxime si est argilla, ne, *si* sit aestu peminosa, in rimis eius grana oblitescant.

PISARE, frangere vel tundere. Varro de re rustica lib. I: promendum hieme, ut in pristino pisetur ac torreatur.

PRAECIDANEVM est praecidendum. Varro de vita populi Romani lib. III: quod humatus non sit, heredi porca praecidanea suscipiendum Telluri et Cereri. aliter familia pura non est.

PALANGAE dicuntur fustes teretes, qui navibus subiciuntur, cum adtrahuntur ad pelagus vel cum ad littora subducuntur. unde etiamnunc palangarios dicimus qui aliquid oneris fustibus transvehunt. Varro de vita populi Romani lib. III: cum Poenus in fretum obviam venisset nostris et quosdam cepisset, crudelissime pro palangis carinis subiecerat, quo metu debilitaret nostros.

PONDO DVCENTVM nove Varro saepe; de vita populi Romani lib. III: Delphos Apollini munera missa, corona aurea pondo ducentum. ||

INCIPIT PER R LITTERAM.

RVTVNDE positum eleganter, concinne vel collecte.† Cicero de finibus bonorum et malorum lib. IIII: regem, dictatorem, divitem solum esse sapientem, a te quidem apte ac rutunde. quippe; habes enim a rhetoribus.

RVTA dicuntur diruta. Cicero de oratore lib. II: set dicis te, cum aedis venderes, ne in rutis quidem et caesis solium tibi paternum recepisse. — Vergilius Georgicorum lib. I:

cumulosque ruit male pinguis harenae.

---

15 I, 63 | 17 V. de vita pop. Rom. III || 23 V. de vita pop. Rom. III || 26 V. de vita pop. Rom. III || 3 IV, 3, 7 | 6 II, 55, 226 (Crassus) || 8 I, 105.

---

13 si sit aestu *M*; situ *C*; aestu (*vel* estu) *cdd. Varr.* — 14 in rinis H_1. — oblitiscant *C.* — 15 *cf. 152* pinsere. — tondere *Bamb.* — 16 ... *Varr.*; diem *C.* — pristino *L, H*; pistrino *G*; pistino *ap. Varr. cd.* ...*itiani*; *cf. comm. in Varr. l. p. 152 s. l.* pinsere. — pisatur *cd. Polit.* — ... *cf. Gell. IV, 6, 7 sqq.*; *al. tamen auctorem secutus N.* — 18 IIII *L*, H_1. *susc. M*; suscipienda *v.* — 20 Plance *gl.* — terentes *L*, H_1. — 21 subdu...tur *L*, H_1. — 23 Varro; *cf. Val. Max. IX, 2 ext. 1.* — III *Thilo*, ...*erus*; IIII *v.* — 24 coepisset *C.* — credulissime *L.* — 26 sepe *m. 2 add.* — 27 Delfos *C.* — Apolloni *Ho.* — 2 *cf. 60* rutundum. — Retunde L_1; ...*nde Hs (non Hqo)*; *Bamb.*; *gl.* — eleganter L_1, *Bamb.*; elig. *rell.* — concine ... — collecte *corruptum*; *f.* compte (*vel* conposite). — Rotunde, conposite *gl.* a te quidem *Cic.*; ad equitem (aeq. *L*) *C.* — rotunde H_1. — 6 Cic.; *comm. in eund. l. pg. 54 s. l.* recepticium. — sed *Cic.*; *cdd. 54*; et *id. h.* 384. — dicet *Cic.* — 7 solium *Cic.*; solum *C.* — 8 recipisse *L.* — libro II *cet. cf. 380 l.* ruere, diruere, conplanare.

164 M.

RAVVM, furvum. Cicero Academicorum lib. IIII: quia nobisme[t] ipsis tum caeruleum, tum ravum videtur; quodque nunc a sol[e] conlucet.

RAVIS est raucitas. Plautus Aulularia:

> ubi, síquid poscam, usque át ravim poscám prius.

idem Cistellaria:

> expúrigabo hercle ómnia ad raucám ravim.

RVRANT, pro rusticantur. Plautus Captivis:

> dum *rúri* rurant hómines, quos ligúrriant.

Varro Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶν: dum in agro studiosiu[s] ruror, aspicio Triptolemum sculponeatum bigas sequi cornutas.

RARENTER, pro rare. Caecilius Plocio:

> tú nurum non vís odiosam tí esse, quam rarénter videas?

Pomponius Ergastilo:

> 'lónge ab urbe vílicari', quó erus rarentér venit.' —
> 'nón *enim* vilicári, sed dominárist mea senténtia.'

RVCTVS a ructando dictus. Plautus Pseudulo:

> 'pergin ructare in os mihi?' —
> 'suavi' ructus mihist. sic sine, Simon.'

---

10 II, 33, 105 ‖ 13 II, 5, 10 ‖ 15 Plautus Cistellaria ‖ 17 I, 1, 16 ‖ 1[9] Varro Serrano ‖ 21 Caecilius Plocio ‖ 23 Pomponius Ergastilo ‖ 26 V, 2, 9.

---

10 furvum *M;* fulvum *C;* falvum *Bamb.* — **11. 12** ceruleum *L, H.* — q. n. i. modo caeruleum videbatur, mane ravum (flavum *deter. cdd.*), quodqu[e] nunc, qua a sole conlucet, albescit et vibrat; *in quibus priora rectius pe[r]scripta quam apud N.; sed hoc duce reponendum:* quodque (*i. e.* quoadqu[e]) nunc a sole conlucet, albescit et vibrat. — **13** Pl.; *cf. 374* poscere. — **1[4]** poscamus quae *C.* — *item* at. — **15** Clitellaria *male Scal.; cf. Studem[und.]* *Hermae I, 298.* — *neque umquam Nonius usus est hac fabula.* — **16** ex-purigabo *Ritschelius nov. excurs. plaut. pg. 53;* expurgabo *cdd.* — ravinum *L*[illegible] ad rauc. r. *etiam Pl. Ambr.* — *illud* ravis a *habere correptam et hic v.* [illegible] *et in priore probabile reddit r. m.; vitiosum igitur quod fertur in P[oe]nulo 778:* nego et negando, siquid refert, ravio; *ubi omnino futuro opus* [illegible] *legendumque* raviero. — **18** ruri *om. cdd.* — **20** roror G_1. — **21** *cf. 515* rar[illegible] — **22** non vis, *i. e.* negas. — ti (*cdd.* tibi) *M; cf. libri de v. Saturnio pg.* [illegible] — Pompon.; *cf. 186* vilicari; *515* rarenter. — **24. 25** *diverbium reposui* [illegible] — vilicari' *M;* vilicari *v.; cet. cf. comm. ad 515 l. m.* — enim *add. M.* [illegible] sed dominari *om. L.* — sest L_1, *item* sentia. — *sine diverbio satis ele[ganter]* *Bothius:* longe ab urbe vilicari, quo erus rarenter venit, id non vilicari, [illegible] dominari est meā sententiā. — **27. 28** *cf. Spengel. de cant. Plaut. 40*[illegible] percin (*in H ras. post* n; percinc L_1) *C.* — sic sine simon (sines imo[illegible] *Bas.*) *C satis bene, dittographia petita, ut etiam O. Seyfferto visum* [illegible] *Leutschii Indicis Philol. XIV, 444), ex alia atque Palatinorum recensione* [illegible] Simo *recte Seyffertus; cf. infra.* — sic sine modo *B, C, D ap. Pl.; in A[mbr.]* *legere sibi videbatur Ritschelius* sinitemo —; *id. Studemundio teste potius* inesimo. *cf. Caes. pg. 129.* — sic sine: i modo *Gulielmus; f.* sic sines, *ut metrum sit idem atque in v. priore.*

Lucilius Satyrarum lib. III:

exhalas tam acidos ex pectore ructus. ||

RESVPINAS, honeste [id est] ab incepto revocas vel pervertis nificat. Accius Antigona:

quid agís? perturbas rem ómnem ac resupinás, soror.

RINGITVR, irascitur. Terentius in Phormione:

cúm tibi sit quod pláceat, ille ríngitur, tu rídeas.

RISCVS, loca in parietibus angusta. Terentius Eunucho:

. . . . in rísco. odiosa céssas?

RECIPROCA * * *

réciproca animum, inquám [odiose]!

Ennius Andromeda:

. . . . rúrsus prorsus réciprocat fluctús fera.

REPEDARE. Lucilius lib. XXVI:

rédiisse ac repedásse, ut Romam bítat gladiatóribus.

idem:

queís acteis ego á Metelli [Romam] *rús* repedabam múnere.

REDANDRVARE, reddere. Lucilius lib. VIIII:

ut vulgu' redandruet inde.

Pacuvius Chryse:

Gráios nil medíocriter
redándruare.

---

29 Luc. l. III | 2 Accius Antigona || 4 II, 2, 27 || 6 IV, 6, 16 || 9 auctor caenicus | 10 Ennius Andromeda | 12 Luc. l. XXVI | 14 Lucilius | 16 Luc. . VIIII | 18 Pacuvius Chryse.

---

30 tam *M*; tum *v.* — 1 i. e.; *f.* dictum. — pertis *pr. L.* — 3 soror *[illegible]*; sorori *C.* — 4 formione (firm. *pr. H*) *C.* — 5 dum t. fit *Ter.* — [illegible]ideas *L*, H_1. — 6 Riscus, repositorium *gl.* — longa *pro* loca L_1. — [illegible]cho *H.* — 8 Reciproca, recipe (recepe *gl.*) *mrg. H; gl.;* Reciprocare [illegible] *Me.* — 9 Reciproca *ut l. scr. in H; etiam in L locus vacuus capitali* [illegible] *relictus.* — Recipocra *H.* — odiose *secl. Duentzerus.* — 10 Enn.; *[illegible] 384* rursus. — 11 rursus L_1; russus H_1 (*quod non potest admitti, nisi si* [illegible]*eris* prossus); riscus L_2, H_2, *G.* — fructus *cdd. h. l.* — fera *Bergkius;* [illegible] *cdd. utrobique.* — 13 rediisse *Guietus;* redisse *C.* — repidasse L_1. — [illegible] bitat *Scal.;* Roma vitet *C.* — *cf. comm. in Luc. XXVI, 62.* — [illegible]diatoribus; *h. e.* quando editur munus gladiatorium. — 14. 15 idem: queis [illegible] *Gulielmus;* idemque sanctum *C.* — a Metelli rus rep. m. *M;* a Metello [illegible]tollo G_1) Romam (*quod ex sup. v. irrepsit*) reped. m. — 16 Redandruare, [illegible]re *gl.* — *cf. Fest. 270* redantruare. — reddere *vir doctus ap. Quicheratum;* [illegible]re *v.; cf. Fest. l. m.* — 17 redrandruet *G.* — *totus v. legitur ap. Fest.:* [illegible]sul ut amptruet (ampiruet *cd.*) hinc (inde *cd.*), ut (*om. cd.*) vulgu' [illegible]amptruet (redamplavit *cd.*) inde (*om. cd.; at, quod sequitur, Festi est*). — chrise *L*, H_2; grise H_1. — 19. 20 *plenius hoc frgm. leg. ap. Festum.* —

REDOSTIT, reddit. Accius Amphitryone:

. écquid hic redóstit vim, cometem obtet† fácilius?

idem Didascalicon lib. II:

út, dúm brevitátém velint cónsequí verbórúm,
áliter ác sit réllatúm, redhóstiánt respónsúm.

REPVERASCERE. Novius Agricola:

'quíd ita?' — 'quia enim répuerascis, fúgitas personás, pater.'

M. Tullius de oratore lib. II: cum Scipione solitum rusticari eosque incredibiliter repuerascere esse solitos, cum rus ex urbe, tamquam ex vinculis, evolavissent. — et de senectute: et siquis deus mihi largiatur ut ex hac aetate repuerascam et in cunabulis vagiam. ||

RHETORISSAT. Pomponius Medico:

'dolásti uxorem; núnc eapropter mé cupis
concídere?' — 'etiam rétorissas?'

---

21 Accius Amphitryone || 23 Accius Didascalicon II || 26 Novius Agricola || 28 II, 6, 22 || 30 23, 83 || 1 Pomponius Medico.

Graios *recte Fest.*; Graecos (Grec. *L*, *H*) *C*. — nihil *cdd. Non. et Fest.* — redamptruare *cd. Fest.* — **21** *cf. Fest. 270* redhostire. — Redostit *etiam gl.* — reddit *Iun.*; redit *cdd.*; *cf. Fest. l. m.*: redhostire, referre gratiam; *Non. pg. 4 s. l.* hostimentum: hostire — id est aequa reddere. — Accius *cf. Fest. l. m.* — **22** cedo, ecquid *Festus*; quid (*praec.* e) *cdd. Non.* — vim *Quicheratus*; viam *C*; *ap. Festum est*: cedo ecquid te redhosti titum *(cf. H. Keil. mus. Rhen. VI, 624)*. — obbiet H_2, *G*; obhiet *cd. Iun.*; cum eas sem obiectet *cd. Festi.* — *locus nondum expeditus. ac difficillima emendatio, cum de argumento Amph. Accianae non constet. fortasse* co mei (quo mihi) se obiectet (*i. e.* obiciatur) facilius. *potuere haec dici ab Amphitryone de Pterelao obsesso a se et obviam egresso hostibus.* — quo *iam Mercerus.* — *Comaethus, quae Pterelaum patrem prodidisse dicitur, nomen latere in illo* cometem *vel* cum eas sem *suspicatur Ribbeckius, qui de fabula Acciana egit libri de tragoedia latina pgg. 553 sqq.* — **23** Διδασκαλικῶν *Bentin.*; didascalico *C* (didascalicō *prius H*). — II *om. L*; I *edd. ante Me.* — **24. 25** *versus constituit Lachmann. Opusc. 70 sq.* — brevitatem velint *Lachm.*; velint (velin *L*, H_1) brevit. *C*. — ac sit *G*, H_2; assit H_1; aliter *L*. — rellatum *Lachm.*; relatum *C*. — redhostiant r. *Hermannus*; redhosti r. (redostire sponsum, *m. 2* redhostire sp. *H*) *C*. — **26** Repuerascere,. in puerum redire *H*, *Bamb.*, *gl.*, *mrg. H.*; *in H illa* in p. r. *punctis additis deleta*; eadem *m. 1 vel 2 add. L*; *om. G*. — Repuerascere; *cf.* puerascere *154 s. l.* puellascere. — **27** quid *Aldus*; quod *C*. — fugitas *Me*; fugit has *C*. — **28. 29. 30** *ita Quicheratus*; *v. infra.* — cum — rusticari *om. hic cdd.* — repuerescere *cdd. Cic. optimi*; *cf. Halm. ad Cat. m. 23, 83.* — **31** repueriscam *cdd. Cic.* (repuerescam *frgm. Bernense*). — in cunis (in cunas *frgm. Bern.*) *cdd. Cic.* — **32** *post* vagiam *add. C*: et de oratore libro II: c. Sc. s. r. eosque (eos qui H_1) i. r. e. s. — **1** Rhetoriscat H_1; Retoriscat (rhetoriscat *H*), retorice (rhetorice *ex correct. H*) loquitur *gl.*, *mrg. H.* — **2** dolasti *prius H*; *ed. a. 1480*; dalasti *H ex corr.*, *L*, *G*. — **3** retorissus L_1; rbetorissas *prius H*; *in quo et alias* b *et* h *confusae*; rhetorissas L_2, *H ex corr.*, *G*.

RAMICES dicuntur pulmones vel hirnea. Plautus Mercatore:

tui caúsa rupi rámices, atrúm dum sputo sánguinem.

idem Poenulo:

néque nos quemquam flágitamus néque nos quisquam flágitat;
tuá causa nemó nostrorumst suós rupturus rámices.

Varro Trihodite, περὶ ἀρετῆς κτήσεως: priusquam in orcestra pythaules inflet tibias, domi suae ramices rumpit. — Lucilius Satyrarum lib. VIIII:

quod deformi' senex, ἀρθριτικὸς ac podagrosus
est, quod mancus macerque, exilis, ramice magno.

Varro Gerontodidascalo: rapta a nescio quo mulione raptoris ramices rumpit.

RVSPARI est scrutari. Accius Nyctegresia:

iúben nunc adtemtáre, iuben nunc, ánime, ruspari Phrygas?

idem Meleagro:

vagént ruspantes sílvas, sectantés feras.

REGREDERE, revocare. Ennius Achille:

quo núnc incerta re átque inoratá gradum
regrédere conare? . . . .

RVMINARI dictum in memoriam revocare. Varro Tanaquile:

---

4 I, 2, 27 ‖ 6 III, 1, 36 ‖ 9 Varro Trihodite ‖ 11 Luc. l. VIIII ‖ 14 Varro Gerontodidascalo ‖ 16 Accius Nyctegresia ‖ 18 Accius Meleagro ‖ 20 Ennius Achille ‖ 23 Varro Tanaquile.

---

4 Ramites, pulmones *gl.; mrg. H;* ramites (*non* Ram.), *supra scr.* t *L.* — pamones *L, H_1, Bamb.* — hirenea *pr. G.* — 5 tua *cdd. Pl.* — ramites *pr. L;* ramites, tramites *cdd. Pl.* — *ita* remites *pro* remiges. — iamdudum *bene cdd. Pl.;* atrum dum *C;* atrum iam *displicet recte Ritschelio.* — puto *L.* — 6 Penulo *L, H.* — 7 flagius neque *L.* — 8 nostrorumst; nostrorum si *cdd. Pl.,* nostrum est *C.* — rupturos *C.* — ramittes *L_1;* ramites *cdd. Pl.* — 9. 10 περι αιηϲ (ατηϲ *H_2, G*) καιτηϲεωϲ (καιτηϲεω *L,* κιτηϲεωϲ *G*) *C.* — orchestra *H, ut vid.* — pythaules; *cf. Hor. Epist. II, 3, 414 sq.* — imflet *L;* ymflet *H_1.* — tibi has *H_1; post* tibi *ras. in L* (tibi has *id. test. ed. Bas.*). — ramites *prius L.* — 12 ἀρθριτικὸς *Franckenus;* arthriticus *v.; f. vere, cum interdum in cdd. Non. Graeca in latinum sermonem recepta graecis scribantur litteris;* apopititus *L;* apptitus *H_1;* apepiticus *Hs_2;* apϑϱiticus *Ho_2, vix recte;* apepititus *G.* — ac podagrosus *H_2; Ald.;* as potagrosus *L, H_1, G.* — 13 macerque *M;* miserque *C* (macer *iam I. Dousa*). — ramite *prius L, H_1.* — 14 cerontoditascalo *L_1.* — annescio *C* (annescio *H*); a nescio *Iun.* — raptoris *Popma;* raptori *Lips., puto recte;* rapturis *C.* — 15 ramitis *prius L;* ramicis *rell.* — 16 Ruspicari est strutari *Bamb.* — Nyteresia (Nict. *H*) *C.* — 17 iuben *bis M* (iube *Bentin.*); iuve (*seq.* n) *bis C* (iuvae *H_1 l. pr.*). — adtemtare *L_1; id. 2* att.; adtemptare *H, G.* — anime *Ribbeckius;* animo *C,* — frygas (frigas *G*) *C.* — 19 rospantes *L.* — sectantes *cd. N. Fabri;* sextamtes *C.* — 20 chennius, *tum* cennius *L_1.* — 21 morata *G;* ignorata *Turneb., Guietus.* — 23 Ruminari *Vossius;* Ruminare *cdd. (om. h. l. gl.).* —

non modo absens *nihil* quicquam de te sequius cogitabit, sed etiam ruminabitur humanitatem. — Livius Aegistho:

nemo haéce vostrum rúminetur múlieri.

RVSTICATIM, pro rustice. Pomponius Aleonibus:

ád ego rusticátim tangam; *nam* úrbanatim nescio.

RVMIFERARE dictum honeste rumoribus ‖ ferre. Plautus Amphitryone:

quámque adeo civís Thebani véro rumiferánt probam.

RETVRARE, aperire, contra id quod dicitur o p t u r a r e *operire.* Varro Agathone: pueri obscenis verbis novae nuptulae aures *returant* * * * habeant.

RVTVBA, perturbatio. Varro Sexagesi:

ergo tum Romae parce pureque pudentis
vixere. en patriam! nunc sumus in rutuba.

REVOCARE positum per vices mutuo vocare. Varro Sexagesi: qui nobis ministrarunt pueri diebus festis cicer viride [qui] nos [pro vocare] advocare cum audeant, nos illos revocare timemus?

RECENTARI honeste positum pro novari. quod est graece *ἀνανεοῦσθαι.* Maccius:

---

25 Livius Aegistho IV ‖ 27 Pomponius Aleonibus ‖ 1 II, 2, 46 ‖ 5 Varro Agathone; cf. comm. ‖ 7 Varro Sexagesi ‖ 10 Varro Sexagesi ‖ 14 Maccius.

Tanaquile; *logistoricis Varronis libris adscribendum hunc inscriptumque altero titulo* de pudicitia *probabiliter coniecit Mercklinus; Saturis addidere alii.* — **24** nihil *add. M;* non modo non absens quicquam *Quicheratus.* — cogitabit *Turnebus;* cogitavit *C.* — etiam tuam r. *Quicheratus.* — **25** Aegistho *ed. Bas.;* aegisto *L,* egisto *H.* — **26** haece *M;* haec *C* (baec L_1). — vostrum *D. Heinsius* (*seq.* rum); voster *C.* — **27** Pomp.; *cf. 408* tangere — circumvenire. — **28** at H_1. — nam *add. Guietus.* — **1** *om. Bamb.* — **2** q. ad. *Pl.;* quanquam (quamq. L_1; *G*) ideo *C.* — cuius *G.* — tebani *L, H.* — vero rumificant, verorum mirificant *fere cdd. meliores Pl.* — **4** Ret. *Iun.;* Redurare *cdd.* — obdurare H_1; *id. 2* obturare. — *cet. cf. Paul. 184.* — operire *add. M.* — **5** Agathone (Agatone *C*); *cf. 356* obscenum, inmundum. — nuptulae *cdd. 356;* nuptae (nupte *G*) *h. l. C.* — aures redurant *ed. a. 1476* (returant *Me praeeunte Iun.;* obturant *Popma*); aures reiurant, redurant, restaurant *cdd. 356;* aures habeant *h. l.* — *recte dicit Riesius post* aures *quaedam hausta; quae num fuerint Varronis incertum.* — *cet. n. N.; nam* ret. *idem quod* replere. — **7** *om. l. Bamb.* — **8** puremquae H_1; purequae L_1. — **9** vixere *Gulielmius;* vivere *C.* — en patriam *Lachm. comm. in Lucr. pg. 56;* in patria *v.* — **10** Saxagesi *L.* — **11** virde L_1. — [qui]; *del. Duentzerus.* — **12** [pro vocare] advocare (*scil.* ad cenam) *M;* provocare advocare *C; cf. 74 l.* advocasse pro vocasse. — illos *v.;* illo *C.* — *agitur de servis per turbas temporum Varronianorum ad divitias et potentiam provectis.* — **13** *cf. Gell. XV, 25.* — Recentari — novari *v.;* Recentare — novare *cdd.; cf. Gell.* — *ἀνανεοῦσθαι (ita ed. a. 1476).* Maccius (Matius, *ut apud Gell., Bentin.*); ananeutem accius *prius L;* ananeuten accius *prius H;* ananeute accius *G, item ex corr. L, H.*

iamiam álbicascit *Phoébus* et recéntatur;
commúne lumen hóminibus *volúptatist.*

RAPINATORES pro raptoribus. Varro Bimarco: in invidiam iiant [in] hoc ipso rapinatores. — Lucilius lib. II:

homo inpuratus et inpuno estque rapister.

REDA. Varro epistula ad Neronem: quodsi tuam heri redam n habuissem, varices haberem.

RECENTIORVM. M. Tullius de finibus bonorum et malorum . II: horum recentiorum, numquam dictum ab illo, quod sciam.

RVMAM veteres mammam dixerunt. Varro Cato vel de liberis ucandis: dis Semonibus lacte fit, non vino; Cuninae propter cunas, ıminae propter rumam, id est prisco vocabulo mammam; a quo || ıbrumi etiamnunc dicuntur agni.

REICVLAS oves, aut aetate aut morbo graves. Varro Cato vel) liberis educandis: seicut in grege opilio oves minus idoneas movere solet, quas reiculas appellant. saepe enim unus puer stulans atque inpurus inquinat gregem puerorum.

---

17 Varro Bimarco ‖ 18 Luc. l. II ‖ 20 Varro epistula ad Neronem ‖ 22 , 26, 32 ‖ 24 Varro Cato ‖ 2 Varro Cato.

---

15. 16 albigcascit *L.* — Phoebus *docti add. ex Gellio.* — et recentatur ecentur *L*) commune (cōmmune, *punct., ut vid., m. 2 L*) lumen hominibus *lon. nota incogitantia;* et recentatur; commune lumen hominibus voluptatist *la M;* et voluptatis *cdd.*) *Gell.* — 17 pro *om. L.* — Vimarco *C.* — 18 in *d. Popma.* — Lucil.; *cf. 129* inpuno. — 19 h. inpudicus et inpune *et* rapinator *cdd. h. l.* — 20 Reda, vehicolum (vehiculum *H*) *gl., mrg. H.* - vehiculum *om. G; habet Bamb.; punctis del. in H; m. 2 add. in L.* — *Iano; cf. 26* vari. — ad Neronem: ad uerronem *prius G;* ad varronem *rell., t pg. 26.* — nam si *cdd. 26.* — he redam L_1; heri *om. cdd. 26.* — haberem *arices cdd. 26.* — 22. 23 Rec.; novorum *add.* L_2, H_1, *Bamb.; gl.; mg. H.* - *Ciceronis verba haec sunt:* attulisti aliud humanius horum recentiorum, *n*umquam dictum ab ipso illo, quod sciam. — ab ullo H_2. — 24 de *his* L_1. — 25 dis Semonibus (*vel* his S.) *Lips. Antiq. Lect. II, 18;* ice manibus *C;* hisce numinibus *Prellerus Mythol. Rom. ed. I pg. 54; f.* ice omnibus. — *male Scal.:* hisce Maniabus; *cf. commenta doctorum ad Varr. l. lat. IX, 61; Fest. pg. 129 l.* Manias. — Cuniuae *Iun.;* cunina *C.* — Ruminae *v.; et ita G;* rumine *H; om. L., in quo rasura spatio fere* *unius illud* ruminae, *sed ut aliud videatur ibi scriptum fuisse, exc. quod* *una esset littera* r. — propter rumam, id est — mammam; *cf. Varr. de re r.* , *11, 5.* — 3 de libris *L.* — seicut (*praeced.* s) *M;* et ut *v.; fuit qui pu-* *t illud* et *delendum.* — 4 appellant *cd. Paris. 7577;* appellat *C.* — 5 *inat Ald.;* inquit (inquid *L*, H_1) *C.*

INCIPIT PER S LITTERAM.

SALTVATIM. Sisenna Histor. lib. VI: nos una aestate in Asia et Graecia gesta litteris idcirco continentia mandavimus, ne vellicatim ac saltuatim scribendo lectorum animos inpediremus.

SCAPVM. Varro Bimarco: misique, diu cum stilo nostro papyri inlevi scapum [capitio], novom partum poeticon.

SVTRINAS, a suendo. Varro Hercule Socratico: quid? sutrinas facere inscius nihil, homo, agis?

SCABRE. Varro Manio: *ager* derelinqueretur ac periret:

'scualé, scabreque inlúvie et vastitúdine.'

STRIGOSVS aput veteres morbus dicitur iumentorum, qui corpora stringat aut fame aut alia vitii causa, quasi stringosus. Masurius Sabinus lib. XVII: censores, inquid, Publius Scipio Nasica et Marcus Popilius cum equitum censum agerent, ecum nimis strigosum [equitum] et male habitum, sed equitem eius uberrimum et habitissimum viderunt.

---

7 Sisenna Hist. VI ‖ 10 Varro Bimarco ‖ 12 Varro Hercule Socratico ‖ 14 Varro Manio ‖ 18 Masurius Sabinus XVII.

---

7 *om. h. l. et sequens Bamb.* — Saltuatim; *cf. pg. 187* vellicatim; *Gell. XII, 15.* — historiae (hyst. *H*) *C.* — in historiarum sexto *Gell.*; lib. (libro) I *cdd. Non.* — aetate *h. l. cdd.* — *mrg. H* 'una estate' forsitan debet esse, quia tunc fiunt bella, vel 'una etate' uno seculo. — **9** bellicatim *C pr. H_1; mrg. H; gl.* — ac *Non. cdd. l. utroque;* aut *mel. Gellius.* — saluatim L_1. — **10** Scapum, dividum *(cf. Varr.) gl., mrg. H.* — uimarco *C.* — misique, diu cum *M;* mihique dividum *C.* — stili rostro *Roeperus.* — papiri (pari G_1) *C.* — **11** inlevi *Rothius;* nolevii (nolevi H_1) *C; cf. Hor. Sat. I, 4, 36.* — scapum *M;* scapos capitium *duplicato, ut saepe in cdd. Nonii factum, vocabulo, quod semel erat scribendum C.* — novum (novom *Riesius*) partum *Oehlerus;* novo partu *C.* — *verba sunt Varronis ad amicum, cui destinavit libellum, iungenda illa cum eis quae leguntur pg. 448 s. l.* edolare. — **12** Sutrinas *v.;* Subtrinas *cdd.; gl.* — quid H_2, *G;* qui *rell.* — subtrinas *C.* — sutrinas facere, *ut mercaturas facere sim.* — **13** nihil, homo, agis; nihilo magis *Rothius, sententia quidem imperfecta. recte si habet lectio vulgata, apparet perstringi hominem βάναυσον, qui omnia vulgi commodis metiretur neque quidquam honore dignum putaret nisi quod ad usus quotidianos pertineret.* — **14. 15** Varro; *cf. comm. in 125 l.* inluvies. — Manto *L.* — ager *om. C.* — derelinquere quam perit sic vale *C.* — scabre atque *h. l. cdd.; f. recte.* — inluvae L_1; illuve H_1; alluvie *G;* illuvie *rell.* — **16** apud *C pr.* L_1. — **17** a fame *prius L.* — streng. *L.* — **18** *cf. Gell. IV, 20, 11.* — mas. scabrius *cdd.* — **18. 19. 20. 21** cessores *prius L.* — lib. XVII; in septimo memoriali *cdd. Gell.* — inquit (inquit *H, G*) *ex Gellio transcripsit N.* — Nasia H_1. — ecum; e H_1; equum *id. m. 2.* — stricosum *C pr.* H_1. — equitum *om. Gell.* — tissimum *Gell.;* habilissimum *C? et ita f. ipse Non.*

SVSPICIOSVM, qui in suspicione sit. Cato de re Floriana: sed iqui palam corpore pecuniam quaereret aut se lenoni locavisset, i famosus et suspiciosus esset, vim in corpus liberum non aecum isuere atferri.

SVBICES nove positum, non a subiciendo, || sed *ab* altitudine. inius Achille:

> ...... per ego deúm sublimas súbices,
> úmidas, unde óritur imber.

[Vergilius Georgicorum lib. IIII:

> *ter flamma ad summum tecti subiecta reluxit.*

idem in Bucolicis:

> quantum vere novo viridis se subicit alnus.]

SCRAPTAS, SCRVPIPEDAS, STRETTIVELLAS, exprobratio vitii aut formitatis meretricum. Plautus Nervularia:

> scrattaé, scrupipedae, stréttivellae sórdidae.

---

22 Cato de re Floriana || 2 Ennius Achille || 5 IV, 385 || 7 10, 74 || 10 autus Nervularia.

---

22 *cf. Gell. IX, 12, 7.* — 23 nisi qui *Gell.*; si qui *H, G,* qui *L.* — rpore *C pr.* H_2. — aut sele locavisset *prius L.* — 24 fuisset *cdd. Gell.* — peram *C.* — ecum *L,* H_1; equum H_2, *G.* — 25 censueri *C.* — atferri; fferri *C.* — 1. 2 *cf. Gell. IV, 17, 14; Fest. 305 l.* subices. — *om. h. l.* l. — Subicis *cdd.* — ab *in notis ad h. l. add. Me.* — *cet. cf. Gell.*: subices ro aere alto ponit, qui caelo subiectus est. — Acille L_1, H_1. — 3 sublimes *teriores quid. cdd. Gell.*; sublimas *om. Fest.* — subicis *C.* — 4 humidas *ed.* ba. — imber (inber L_1); sonitu saevo et spiritu *add. app. Enn.* — 5. 6. l. 8 *apparet haec contraria Nonio et ab interpolatore adiecta.* — Verg. Georg. b. IIII: ter — reluxit. idem in Bucolicis *M*; Vergilius Georgicorum libro IIII L, H_1; Vergilius in Bucolicis H_2, *G*; *cf. 387 l.* subicere, susum iacere, *ubi idem exempla inverso quidem ordine. sine hoc esset, posset cogitari de addendo I, 18, 19:* etiam Parnasia laurus *e. q. s.*; *cf. Gell. IV, 17, 5.* — *cf. Gell. III, 3, 6; Varro VII, 65; Fest. 333 s. l.* scraptae; *Ritschel. Parerg. 84; Loew. Prodrom. 281.* — *om. hoc. l. Bamb.; gl.; in Bamb. etiam sententia quattuor, duo in gl. desunt.* — scraptae *cd. Festi in lemm.*; sartae *mbus.* — scrupedas *C.* — strettivellas *M*; *cf. infra*; strictivellas *C.* — exprobratio *ed. a. 1476*; exprobatio *ed. Bas.*; expraebatio *L, H.* — vitii *edit.*; lutio *C*; *cf. Gell.*: delectatus faceta verborum antiquitate meretricum ia atque deformitates significantium. *at Festus:* scraptae dicebantur gatoriae ac despiciendae mulieres — ab is quae screa idem appellabant, id quae quis excreare solet. ab screando (ab excreando *Flor.*) *etiam Varro mem.* — 10 Nervol. *(sic) Bentin.*; *cf. Gell.*; *nisi ipsius Nonii est error; us similem iam aliquotiens deprendimus levitatem*; Aulularia *C.* — 11 attae *Ritschelius*; escrate (escrapte *G,* H_2) *C*; scratte *Reg.*; *Rott. Gell.*; sacrate *tic.*; *ap. Varr. Flor. bis* scraties (*utrobique seq.* s); *Fest. prius* scraptae, *s in v. Titinii, quem adfert,* scrattiae; *glosae Loewii e Festo ductae* scrattae, *ite. tamen nescio an sit praeferendum* scraptae; *cui allitteratione melius venit cum sequente* scrupipedae. — scrupipedae *O. Muellerus ad Varr.*

169 M.

SABVLVM. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: non vides in magni peristylis, qui cryptas domi non habent, sabulum iacere a pariet aut e xystis, ubi ambulare possint?

SVCTV. Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

> út cremento córpora
> fierént maiora párvo, ut suctu cándidei
> lactís.

SVPER, valde, vehementer. Vergilius Aeneidos lib. I:

> his accensa super iactatos aequore toto
> Troas.

et lib. III:

> o mihi sola mei super Astyanactis imago!
> sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat.

SCABRES, pro scabra es. Ennius Andromeda:

> scroépeo investíta saxo, adque óstreis squamaé scabrent.

Pacuvius Teucro:

> quae désiderio alúmnum, penitúdine
> squalés scabresque incúlta vastitúdine.

---

12 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 15 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 19 I, 29 ‖ 2 III, 489 ‖ 25 Ennius Andromeda ‖ 27 Pacuvius Teucro.

---

l. l., ubi ruppae. ides *Flor.*; crupede *C*; scrupede *cdd. mel. Gell.* — *cf.* *Varr.*: scrupipedam (scruppidam *Flor.*) Aurelius scribit ab scauripeda; Inventius comicus dicebat a vermiculo piloso, qui solet esse in fronde cum multis pedibus; Valerius a pede ac scrupea. — scrabipedae, *quod a* scabrendi *vo-bulo repetit, parum probabiliter Loewius.* — strettivellae *M*; strittivill *Ritschel.*; strictibile *C*; strittiville *Reg.*, *Rottend. Gell.*; sritiville *V* rittabillae (*vel* riatabillae) *Flor. Varr.*; *idem infra* strittabillas (strittabill *Spengelius*) a strettillando; strittare ab eo, qui sistit aegre. — sordide *L, H* sordidae *G*; tantulae *Flor. Varr.* — *illud* sordidae *propter allitterati minime videtur temptandum.* — *ea quae sunt* scrattae, scrupipedae, stri vellae *quid significent, nondum satis expeditum. et* scrattas *quidem vel* scraptas *nescio an ad* scabrendi *vocabulum liceat referri, facta litterae* r *thesi, cuius aliquot inveniuntur in lingua latina exempla; velut habes* pristi *pro* pistrinum. — 12 tafe minippu *L, H*; tafe menippu *G*. — 13. 14 styliis *Scal.*; perstilis *C*. — criptas *L, H*. — a pariete *f. corruptum.* — xystis *Scal.*; egistis *C*. — *xystos Riesius coll. Vitruv. VII, 6 pg. 150 sq. Ros. recte intellegit hypaethras ambulationes.* — 15 *nullum lemma in L.* — cremento *Iun.*; crementa *C*. — cremento *pro* incremento. — 17 parva — ut; *aut truncatus finis fragmenti aut delendum videtur* ut. — candid (candidi *Ribbeckius*); candida *C*. — 19 *n. N.*; *sed cf. Serv. ad Aen. III,* vehenter L_1. — 20 accenso *L*; accenset H_1. — equore *L*. — 23 A *L, H*. — 24 ille *om. L, G*. — 25 Scabres, pro scabra es *Quicheratus*; S pro scabres *C*; Scupres, scabres *gl.* — 26 scroepeo *M*; screpeo *L*; *H, G*. — atque *C pr.* L_1. — squamae scabrent *Me*; quam excrabrent. 27 Pac. (Pacuius L_1); *cf. comm. in 152* paenitudinem. — 28. 29 penitu (poen. *L*) quales *L, H*; poenitudine squales *ed. Bas.* — scabres qua C

SECVNDARE, prosperare. Vergilius lib. VII:

di nostra incepta secundent!

Propertius Elegiarum lib. IIII:

iam liquidum nautis aura secundat iter.

SIMAT, deprimit. Lucilius lib. VII:

sic movet ac simat nares, delphinus ut olim.

SCVRRILE, quasi vulgare; ab scurris. || Cicero de oratore lib. II: vitandum est oratori utrumque, ne aut scurrilis iocus sit aut mimicus.

SORDET, sordidata est. Accius Aegistho:

cui mánu' materno sórdet sparsa sánguine.

SVBLABRARE, cibum intra labra mittere. Novius Decuma:

iam égo illi subiens súblabrabo véscus illud sínciput.

SVBLIMARE, extollere. Ennius Medea:

sol quí candentem in caélo sublimát facem.

SVPERSTITENT, salvent. Ennius Melanippa:

regnúmque nostrum ut sóspitent, supérstitent.

SEPTVOSE, obscure. Pacuvius Antiopa:

ita séptuose díctione abs té datur,
quod cóniectura sápiens egre cóntuit.

SEMPITERNE. Pacuvius Medo:

populóque ut faustum sémpiterne sóspitent!

---

30 VII, 259 || 32 IV, 21, 14 || 34 Luc. l. VII || 1 II, 59, 239 || 4 Accius Aegistho || 6 Novius Decuma || 8 Ennius Medea || 10 Ennius Melanippa || 12 Pacuvius Antiopa || 15 Pacuvius Medo.

---

30 prosperari H_1. — **32** lib. IIII *M;* lib. III *v.* — **34** Simat, depraemit *gl.* — **35** sic *M;* si *v.* — ac simat *Rothius;* aximad (amaximad H_1) *C.* — delfinus (definus L_1; delfinis G_1) *C.* — **1** scorris L_1. — Varro de oratore H_1. — **2** scurrillis L_1. — **3** amicus *C pr.* H_2. — **4** sordita est L_1; sordida est *Paris. 7577, ed. a. 1476; puto recte.* — egisto *L, H;* aegisto *G.* — **5** cum *L,* H_1. — sparsa *Bentin.;* sparso *C;* sparsa sordet *Ribbeckius sine causa.* — **6** nobius decima L_1. — **7** illi *add.* H_2. — vescus (*i. e.* esuriens) *M; cf. Gell. XVI, 5, 7;* esui *C;* bene suillum s. *Buechelerus.* — **9** sublimas *Columna.* — **10** *cf. 176* sospitent. — **11** sup. *Acidalius;* superstitentque *cdd. l. utroque* (superstitenque *hic* L_1). — **12** Pacuvius *cd. Scriverii; Bergkius;* Livius *C.* — **13** septuosed H_1. — dictione *Ribbeckius* (*qui et* septuosa); dictio *C.* — **14** coniectura *Rothius;* consectura *L,* H_1; consecutura H_2, *G.* — aegre *ed. Bas.* — contuit *Vossius;* contulit *C.* — *cet. cf. Cic. de divin. II, 64, 133.* — *ac monendum haec non, ut v. fit, ante versum illum* non intellegimus, nisi si aperte dixeris *collocanda, sed post; id quod et ratione ipsa et Ciceronis confirmatur testimonio.* — **15** Sempiterne (semperterne *H*), semper *gl., mrg. H.* — *om. h. l. et sequens Bamb.* — Pacuvius; *cf. 176* sospitent. — med H_1. — **16** populoque H_1, G_1; puloque *L,* H_2, G_2; populo qui *om.* ut *cdd. 176.* — *videntur vel praemissa esse vel secuta ut puta haec:* rerum statum.

SEPTIFARIAM, ut multifariam. Santra de verborum antiquitate III: quod volumen unum nos lectitavimus, set postea invenimus septifariam divisum.

SIMVLTER, pro similiter. Plautus Pseudolo:

éxossabo ego illúm simulter ítidem ut murenám cocus.

SCRIPTA, puncta tesserarum. M. Tullius in Hortensio: itaque tibi concedo, quod in duodecim scriptis solemus, ut calculum redducas, si te alicuius dati penitet.

SVCCIDIAM, successionem necessariam. M. Tullius de senectute: 'iam hortum ipsi agricolae succidiam || alteram vocant.' [dicitur ut suicidia quod est laridum.]

SIGNATAM virginem vetustas voluit dicere. Lucilius lib. XXVIIII:

prímum Chrysi cúm negat se . . gnatam rédere.

SVPERBOS veteres mortuos dixerunt. Plautus Amphitryone:

fáciam ego hodie té superbum, ni hínc abis.

et post:

aúferere, nón abibis.

---

17 Santra de verb. antiquit. III || 20 I, 3, 148 || 22 M. Tullius Hortensio || 25 16, 56 || 3 Luc. l. XXVIIII || 6 I, 1, 201 || 8 I, 1, 202.

---

17. 18 Septifariam *ed. a. 1476;* Septecfariam *L;* Septemfariam *rell.; v.;* Septefariam, septies *gl.* — Santra H_2, *v.;* Sata *L*, H_1, *G.* — antiq. lib. II (*vel* III) *Lerschius;* antiquitate in (antiquitatem L_1) *C.* — set *M;* et (*praec.* s) *v.* — 19 septifariam *ed. a. 1476;* septemfariam *v.* — 20 Simulter, *ut* difficulter. — Pseudulo *C pr.* H_1. — 21 ego *om.* H_1. — similiter *cdd. Pl. omnes; apud quem* exossabo (exossabitur *C*) sim. ego illum *B, C, D; at eodem* [illegible] *Non. verborum ordine A.* — mur. *per* e *hic, ut ubique fere boni libri, C, item cdd. Plauti cum A.* — 22 *om. h. l. Bamb.* — Scripta (*ita iam Bentin.*), puncta tesserarum *Rothius;* Scriptat cunctat esse rarum *C;* Scriptat, cunct[illegible] *gl.* — 23 in XII. scriptis *ed. Bas.* — solemus H_1, *v.;* solimus *L*, H_2; olim (*praec.* s) *G.* — redducas *C.* — 24 dati; *i. e.* promoti; *cf. Quintil.* XI, 2, 38. — poenitet *ed. Bas.* — 25 *n. N.* — Succidam H_1, *Bamb.;* Succidiam, successionem (successione *gl.*) *gl., mrg. H.* — succisionem *quid. v. d.* [illegible] *Quicheratum.* — successionem *pro* hereditate *videtur posuisse Non.* — [illegible] *exemplum om. Bamb.* — 1. 2 hortum *pars cdd. ap. Halm.;* ortum *rell.* [illegible] *C.* — ipsius *L*, H_1. — vocant; appellant *cdd. Cic.* — *illa* dicitur ut suici[illegible] quod est laridum *ab interpolatore addita.* — dicitur et *om. Bamb.* — ut [illegible] et *cdd.* — succidia H_2; *G;* succidam *Bamb.* — q. est *om. id.* — 3 Signat[illegible] integram; integram *punctis del. in H; add. m. 2 L; om. G;* Sign. integ[illegible] *gl., mrg. H; item Bamb., qui rell. om.* — 5 primum *F. Dousa;* prima[illegible] *f.* primo; *cf. Il. I, 25 sqq.* — Ch. c. *Scal.* (Chrysae cum *Iun.*); crisicum [illegible] — se gnatam *Mc;* signatam *Non.* — redere; redire *prius G; v.* redder[illegible] 6 *non minus inepte in hoc quam in superioribus duobus lemmatis n. N.* — [illegible]perbos *H.* — 7. 8. 9 *f.* nisi abis hinc. — ni *Camerarius ex cd. interpol*[illegible] nisi *L, H cum sinceris libris Pl.;* si *G.* — *id.* abhis. — abisset post H_1. auferre *G.* — abibis H_1 *cum cdd. Pl.;* abiis *rell.*

SVGGILLARE, obtundere. Varro Lege Maenia: lex Maenia est contra inpietatem, ne filii patribus luci claro suggillent oculos.

SATVLLEM, pro saturem. Varro περὶ αἱρέσεων:

neque índu labro mýstico coquám carnes,
quibús satullem córpora ac famém ventris.

SINGVLVM, pro singulare. Plautus Cistellaria:

atat singulum video vestigium.

Varro Periplu lib. I: tu vero doces historiam necessariam, semel unum singulum esse. — idem Octogesi, περὶ νομισμάτων: hoc erat incommodi, quod nesciebamus semel unum singulum esse. — et aput alium auctoritatis incertae: nisi dixerat, nummo singulo multabatur.

SPEREM veteres spem dixerunt; unde et prospere dicitur, hoc est pro spe. Varro Aboriginibus, περὶ ἀνθρώπων φύσεως:

íta sublimis spéribus
iactato nomina tuo voluntatis altos nitens trudito.†

idem Ὄνος λύρας:

quibús suam deléctet ipse amúsiam
et áviditatem spéribus lactét suis.

SCALPVRRIRE. Plautus Aulularia:

---

10 Varro Lege Maenia ‖ 12 Varro περὶ αἱρέσεων ‖ 15 IV, 2, 34 ‖ 17 Varro Περίπλου I ‖ 18 Varro Octogesi ‖ 20 Gell. XVIII, 13, 6 ‖ 23 Varro Aboriginibus ‖ 26 Varro Ὄνος λύρας ‖ 29 III, 4, 8.

---

10. 11 Sugillare H_1. — obcludere *cdd.*; obtundere *M*. — Sugillare, cludere (claud. *H*) *gl.*, *mrg. H*. — lege Maenia *Passeratius*; geminia (gemina H_2, *G*) *C*. — lex Maenia est contra inpietatem *M*; contra l. M. est in pietate (piaet. H_1) *C*. — fili *C*. — suggillant G_1 *teste Riesio, item* suggilent *L*. — *cf. Fest. 302*. — 13. 14 *metrum agnovit Scal.* — indu labro mystico *M* (in pólubro mystico *contra versus legem Scal.*); in pulvere mitico *C*. — carnes *Bent.*; carnem *C*. — satulem *C praeter* H_1. — *iam illa* corpora ac famem ventris *si recte habent, id quod est* famem ventris *ab alio verbo, ut puta coherceam, fuit suspensum*. — 16 atat *Plaut.*; et ad *C*. — 17 Periplu *C*. — tu *ed. a. 1476; Paris. 7577;* tum *v*. — necessariam *om. L*. — 18 semel *docti ap. Me;* simul *C*. — cingulum *L*, H_1. — esse *Iun.*; esset *C*; *infra*. — νμιςματον *C*. — 20 esse. et *Quicheratus*; esset *L*, H_1; esse H_2, *G*. — apud *H*, *G*; *prius, ut vid.*, *L*. — alium *(ita v.;* album *C)*; *cf. Gell. XVIII, 13, 6*. — intertae *L*, H_1. — nis *L*, H_1. — 22 pro spem *G*. — 23 Aborigine *C*. — περ *H*. — ανορωπων *L*; *αντρωπων*, *m. 1 ανορων*, *si recte intellego*, *H*. — 24 ita *capitalibus litteris L, G, puto et H; om. Paris. 7577*. — superibus *G*. — 25 nominativo *cd. S. Victoris; pr. G; L testante Zangem., negante Rothio;* notio *ed. a. 1476*. — volitantis H_2, *L*, *G*. — *locus desperatus; in quo temptando ab Harleiano libro proficiscendum apparet*. — alios *probabiliter Prellerus Act. litter. Ienens. a. 1847 pg. 625*. — *numeros autem trochaicos vel iambicos esse liquet*. — 26 id.; *cf. p. 16 iactare*. — 27 sua *C*. — delectat G_1. — 28 et habitatem (habitantem H_2) *C*. — 29 Scalpullrire, *mut. in* Scalpudrire L_1; Scalpurire *gl.*; Scalpturrire

úbi erat haec defóssa, obscepit ſbi scalpurrire úngulis. ||

SOMNVRNAS [dixit], quae in somnis videantur. Varro Prometheo libero:

levís mens numquam sómnurnas imágines
adfâtur, non umbrántur somno púpulae.

SATIAS, pro satietas. Accius Astyanacte:

quorúm crudelitátem numquam ulla éxplet satias sánguinis.

Varro Prometheo libero:

cúm súmero coépissét, volúptás retinérét;
cúm sát *sibi* habérét, satiás manúm de ménsá
tóllerét.

Sallustius Historiarum lib. II: i saltibus occupatis Termestinorum agros invasere frumentique ex inopia gravi satias facta. — Lucilius lib. XXVIIII:

quíd mihi proderít, quam satias iam ómnium rerúm tenet [facta]?

Terentius:

nam ut [me] fórte satias cópit, conmutó locum.

---

1 Varro Prometheo ‖ 5 Accius Astyanacte ‖ 7 Varro Prometheo ‖ 11 Sallustius Hist. II ‖ 13 Luc. l. XXIX ‖ 15 Eun. V, 5, 3.

Guietus; pro quo rectius Pareus scalpturire. — *at* scalpurrire *videtur fictum ut* ligurrire. — scalpurrire *ap. Pl. etiam Goetzius.* — *post* Scalpurrire *illud* scalpere *punctis del. in H; in L add. m. 2; om. G; habent Bamb.; gl.; mrg. H.* — 30 defosa L_1. — obscepit H_1; obcepit *rell.*; occepit *edd. Pl.* — scalpurire *H; D ap. Pl.* — 1 Somnurras *Bamb.; Paris. 7665; 6; om. h. l. gl.* — Somnorinas *edd. ante Me.* — Somnurnus *ut* nocturnus, diurnus. — dixit *secl. M; cf. pg. 156 l.* procudere. — 2 lib. (*vel* libro) I *C.* — 3. 4 levis; *cf. Petron. frgm. XXX ed. Buechelerianae:* nam cum prostrata sopore urguet membra quies et mens sine pondere ludit. — numquam *Salmas.*; umquam *C.* — adfatur *si recte habet, comparari potest quod Aeneas in II Aeneidos narrat a se ultro in somnis compellatam imaginem Hectoris oblatam. sed altiorem suspicor latere corruptelam. f.:* levi' numquam mens per somn. im. agitatur. — umbrantur *Scal.*; umbratur *C.* — popule L_1; populae G_1; pupule L_2, *H.* — 5 Actius H_1. — 6 satias *v.*; satietas *C.* — 7 lib. (libro) II *C.* — 8. 9. 10 *sotadeos agnovit Vahlenus.* — summere *C.* — cipisset *L*; cepisset *H, G.* — sibi *add. M.* — satias (sacias H_1) *om. G.* — tolleret *Me*; tolleret *G.* — 11 i *M*; hi *Iun.*; his *Me*; in *C.* — occupatus *G.* — Term. *Lips.*; *Flor. II, 10, 9; Drumanni hist. Rom. IV, 370.* — tmextrinorum L_1; termextrinorum

gros
extrimorum amę (a me Ho_1) externorum *Hs*; tamen externorum L_2, *H ex correct.*, *G*; tamen etiam externorum *parum probabiliter* Ho_2. — 12 frumenti quae *L, G, prius H.* — sacias L_1. — 13 lib. XXVIII H_1. — 14 quam *Iun.*; *f.* quom. — satias *H post ras.*; *G*; satiasti L_1, *prius H testante, ut dubitaret, Sieversio*; satias te Ho_1, L_2. — tenet facta *C*; *del.* facta, *quod ex Sall. verbis irrepsit, Bentin.* — 15 Tenerentius L_1. — *videtur excidisse* Eunucho. — 16 nam ut (ubi H_2, *G*) me forte satias coepit *C*; me *del.* cepit *ed. a. 1476*; *edd. Ter. minus eleganter:* ubi satias (*vel* saties) ce fieri, commuto locum.

Lucretius lib. II:

quam tibi iam nemo, fessus satiate videndi.

SQVALAM, pro squalidam. Ennius Telamone:

stráta terrae lávere lacrimis véstem squalam et sórdidam.

SOCIENNO, socio. Plautus Aulularia:

íbo intro atque illí socienno tuó iam interstringám gylam.

SCATVRREX. Varro Est modus matulae, περὶ μέθης:

Ísménias híc Thébogenés fluít scatúrréx.

SOMNICVLOSVS, quod somnos advocet. Laberius Sororibus:

ecastor mústum
somnículosum!

SAEVITVDO, pro saevitia. Plautus Bacchidibus:

víncla, vírgaé, molaé; saévitúdó malá
fít peiór. ||

SVAVITVDO, pro suavitas. Plautus Bacchidibus:

cór meúm, spés meá,
mél meúm, suávitúdó, cibús, gaúdiúm.

Turpilius Leucadia:

intércapedine ínterficior, désiderio dífferor:
tu míhi cupiditas, suávitudo et méi animi expectátio.

SEVERITVDINE, pro severitate. Plautus Epidico:

quíd illud est quod illí caperrat frós severitúdine?

SORDITVDINEM, pro sordes. Plautus Poenulo:

---

17 II, 1038 ‖ 19 Ennius Telamone ‖ 21 IV, 4, 32 ‖ 23 Varro Est modus matulae ‖ 25 Laberius Sororibus ‖ 28 Plautus Bacchidibus ‖ 1 Plautus Bacchidibus ‖ 4 Turpilius Leucadia ‖ 7 V, 1, 3 ‖ 9 V, 2, 10.

---

18 vivendi *C.* — **19** Squalem G_1. — Ennius; *cf. 504* lavere. — Talamone *C.* — **20** terrae; *cf. pg. 504.* — terra elavere H_2, *G.* — lacrimis *C.* — squalem *G.* — **22** ibo hinc intro *male cdd. Pl.* — gulam H_2, *G.* — **23. 24** *om. h. l. Bamb.;* Scatur. rex *gl.* — μεθηcιc maenias (moenias *H* · monias, deinde menias *G*) *C;* Ismenias *(ita Iun.) recte per* Ἰσμηνιὰς *interpretatur Lachmannus Opusc. pg. 69.* — hic *adverbium.* — Thebogenes *Iun.;* Theagenes *Bentleius ep. ad Mill. pg. 519; Lachmann.;* theobogenes *C.* — *Madeum agnovit Lachm. Opusc. l. m.* — **25** *cf. Gell. IX, 12, 11.* — *om. h. l. gl.* — Somniculosus *cdd.* — quod somnos advocet *M;* quod ad somnos iacet (sumnos L_1; quod a somno si iacet H_1) *cdd.; cf. Hor. Ep. 2, 28* somnos quod invitet leves. — **26** mustum *Me;* multum *C.* — **28** Baccidibus *L,* Lgo, *G.* — **29. 30** *illa* mala fit peior *suspecta.* — **1** Baccid. *C pr.* H_1. — Turpidius (Turpillius L_2) L_1, H_1. — Leugadia L_1. — **5** differror *L, H.* · **6** tu *Grauthoffius;* tua *C.* — *recte si relicua habent,* cupiditas *dicitur pro* usa cupiditatis, *sicut* amor, ignis, cura; mei animi *etiam ad priora refertur.* **7** Plaut.; *cf. 8 l.* caperrare. — **8** illic aperrat L_1; illi caperat *ed. Bas.;* ms *C pr.* L_1. — **9** Sorditudinem *Paris. 7666;* Sorditudine *rell.* — sordes ; sorde *cdd.* — Sorditudo, sordes *gl.*

ut mi ábsterserunt ómnem sorditúdinem!

SENTENTIA, sensibilitas. Lucretius lib. IIII:

internoscere, verborum sententia quae sit.

Lucilius Satyrarum lib. III:

vertitur oenophoris fundus, sententia nobis.

idem lib. V:

si tam corpu' loco validum ac regione mearet,
scriptoris quam vera meat sententia cordi.

SPECIEM, specimen vel exemplar. Lucilius lib. XXX:

sicut te, quem aequae speciem vitae esse putamus.

SODALIS. Cicero de oratore lib. II: quod tamen eum defenderem, qui mihi sodalis esset.

SOLITATEM, pro solitudinem. Accius Erysace:

. . . tuam sólitatem mémorans, formidáns tibi.

SVBITI dictum pro repentini. Accius Armorum iudicio:

béne facis. sed núnc quid subiti míhi febrim excivít mali?

SANCTITVDO, pro sanctitas. Accius Tereo:

ália hic sanctitúdost, aliud nómen || et numén Iovis.

idem Phoenissis:

delúbra caelitum, árae, sanctitúdines.

---

11 IV, 561 ‖ 13 Luc. l. III ‖ 15 Luc. l. V ‖ 18 Luc. l. XXX ‖ 20 II, 48, 198 ‖ 22 Accius Erysace ‖ 24 Accius Armorum iudicio ‖ 26 Accius Tereo ‖ 2 Accius Phoenissis.

10 mibi (mihihi *prius H*) *cdd. Non. et Pl.* — omnem *Pl.*; omnes *C.* — sordituditudinem L_1; sortitudinem *G.* — **11** lib. III *G.* — **12** hiternoscere *G.* — **13** Lucil.; *cf. Lucil. III, 38 cum comment.* — IIII *prius H.* — **14** oenoforis *C.* — **16. 17** loco *et* regione *dativi.* — mearet — meat *M*; maneret — manet *v.* — scriptoris *Dousa pater*; scriptores *C.* — **19** sicut *Lachm. comm. Lucr. 106*; sicuti *C.* — quem aequae s. v. esse put. *Dousa pater*; qui ea quae speciem vitae putamus esse *C*; *f.* te, quem aequae speciem vitae [illegible] putamu', secuti. — **20** Sodales L_2, H_2, *G*, *Bamb.* — *post* Sodalis socii [illegible] L_2; socis *Bamb.* — Sodalis (sodales *H*), socii *gl.*, *mrg. H.* — **21** qui [illegible] quaestor fuisset *v. ap. Cic.*; *ubi testante Orellio Abrincensis cum Erlang*[illegible] *altero* legatus *pro* quaestor; *eandemque dittographiam ex Harleiano* [illegible] *enotavit Ruehlius*; *at supra 47, 197 legitur* in accusando sodali meo, [illegible] *libri deteriores* sodali et quaestore meo. — **22** Solitatem *Bamb.*; Solitate [illegible] — solitudinem *Quicheratus*; solitudine *cdd.* — Accius; *cf. 445* miserari [illegible] Erisace L_1, H_1; Eur. L_2, H_2; Eurysace *ed. Bas.* — **23** sodalitatem *G*, [illegible] memoras, formidas *cdd. 445, ubi vide comm.* — **24** dictum *ed. a. 1476*; [illegible] *cdd.* — **25** qui *L*, H_1. — febrim excivit; febrem excivit *Hermannus, Both*[illegible] febris escivit *C*; *f.* mi in fibris (*pro* in iecore; fibris *iam Grotius*) saevit [illegible] mihi *pro* mali *L.* — **1** numen *Aldus*; nomen *C.* — **2** fenissis *C.* — **3** [illegible] lubra L_1; dulebra H_1. — caelitum, arae (*seq.* s) *Lips. Epistol. quaest. IV* [illegible] caelitumaris *L*, H_2, *G*; caelimaris H_1; caelitum aras *Bergkius.* — *cf. E*[illegible] *Phoen. 367.*

Turpilius Leucadia:

míseram terrent me ómnia,
marí' scópuli, sonitus, sólitudo, sánctitudo Apóllinis.

M. Tullius de re publica lib. IIII: eosdem terminos hominum curae atque vitae; sic pontificio iure sanctitudo sepulturae. — Afranius Suspecta:

tuam máiestatem et nóminis matrónae sanctitúdinem.

SATV positum pro semine. Accius Pelopidis:

nam me út credam ex tuo ésse conceptúm satu,
tot árgumenta rédigunt animum et cónmovent.

idem Telepho:

profécto hauquaquam médiocrist ortús satu.

SCRIBTIONE, pro scribtura. Varro Ἀνθρωποπόλει, περὶ γενεθλιακῆς:

vulgóque avarus fénerator spé lucri
rem scríptione dúplicarat.

Cicero Tusculanarum lib. V: inpulsi sumus ad philosophiae scribtiones.

SEGNITAS, pro segnitia. Accius Aeneadis aut Decio:

et núnc, quae eorum ségnitas, arás, focos.

idem Andromeda:

námque ut dicam ségnitate tímidum dubitare haút meumst.

Cicero de oratore lib. I: et quoniam de inprudentia diximus, castigemus etiam segnitatem.

---

4 Turpilius Leucadia ‖ 7 M. Tull. de re publica IV ‖ 9 Afranius Suspecta ‖ 11 Accius Pelopidis ‖ 14 Accius Telepho ‖ 16 Varro Ἀνθρωποπόλει ‖ 20 V, 41, 121 ‖ 22 Accius Aeneadis ‖ 24 Accius Andromeda ‖ 26 I, 41, 185.

---

4 Leucadice H_1. — 6 scopulis H_1. — Apollonis L_1, *H*. — 12 credam *Me;* heredam *C*. — 18 tot arg. *Vossius;* ut arg. *C;* tua arg. *Madvig. Advers. II, 658. — f. illud* ut *recte habet, sic quidem, ut secutum esse putemus* ita, *tum addita, cur is qui verba facit de origine sua rursus dubitare se diceret.* — 14 Telefo *C*. — 15 hauquaquam *Fleckeisenus;* auim quamquam *L*, H_1; haudquaquam H_2 (*pr.* haudquanquam), *G*. — med. est ortus satu *Luchsius Stud. Argentor. I, 15; id quod exigit r. m.;* est ortus mediocri satu *v*. — 16 scribtione L_1 — scribtura *L;* scriptione — scriptura *rell*. — *ανθρωποαι περι τεθλιδιχες L; G*, H_1; *exc. quod hic ανθραποαι, o supra α alterum posito; idem m. 2 τενεθλιδιχες; G περγενεολιαιχες.* — 20 Cic.; *cf. 133* lacessere. — philosophae H_1. — 21 scriptiones *C pr.* L_1; scriptionem (scribt.) *cdd. p. 133.* — 22 Aeneidis *C*. — 28 quae *Fruterius; Lips.;* quod *C*. — aras, focos *M* (focos *iam Dan. Heinsius*) ardet focus *C;* ardet locus *Lips. — sequebatur ut puta:* in dubio esse. — 25 segn. timidum dubitare *M;* te metu aut segnitate addubitare (aut dub. H_2, *G*) *C*. — aut *L*, H_1; haud *G*. — *ita pg. 39 s. l.* eliminare *in v. Accii pars librorum:* tum ut eliminor *pro* timide eliminor. — 26. 27 Cic.; *cf. 251 l.* castigare. — et

174. 175 M.

SCELEROSI, pro scelerati. Lucilius Satyrarum lib. I:

> non tamen aetatem tempestatem hanc scelerosi
> mirentur.

Afranius Divortio:

> ó diem scelerósum, indignum!

SPERATVM, id est sponsum. Afranius Fratriis:

> curre, ecnúntia
> veníre et mecum *mé* speratum addúcere.
> vide út puellam cúrent, confirmént bene.

idem in eadem:

> sperátam || non odí tuam.

SCREARE. Terentius Heautontimorumeno:

> gemitús, screatus, tússis.

SERESCIT positum pro siccatur, quod serenitas sicca sit. Lucretius lib. I:

> denique fluctifrago suspensae in litore vestis
> uvescunt; eaedem candenti sole serescunt.

inde Vergilius docte Georgicorum lib. I:

> unde serenas
> ventus agat nubes;

hoc est, siccas. idem et alio loco:

> atque arida differt
> nubila.

---

28 Luc. l. I || 31 Afranius Divortio || 33 Afranius Fratriis || 37 Afranius Fratriis || 2 II, 3, 132 || 5 I, 305 || 8 I, 461 || 11 Georg. III, 197.

---

quoniam — segnitatem *in mrg. add.* H_2. — imprudentia (inp.) *cdd.* l. [illegible] *que;* impudentia *Cicero.* — dixi *cdd. libr. de or.* — segnitiem *per inter-polationem id.* — *seq. ap. Cic.* hominum atque inertiam. — 28 Scelerosi [illegible] lib. I *in mrg. add.* H_2*; ibid. infra duo versus et dimidiatus erasi.* — [illegible] rati *L.* — Luc.; *cf. Donat. ad Ter. Eun. IIII, 5, 8.* — *praec. ap. Luc.* [illegible] multos mensesque diesque. — 29 nam *pro* non *H.* — tammen *L.* — [illegible] *L.* — 32 o di, me scelerosum *Maelius.* — 33 Speratum pro sponsum [illegible] Speratus, sposus, *add.* n *supra* o, *gl.;* speratus, sponsus *mrg. H.* — [illegible] — sponsam *sine causa Scal.* — Fratris *cdd.* — 34 ecnuntia *M* ([illegible] *Kiesslingius*) *secundum morem comicorum, qui sine copula solent* [illegible] *imperativos;* et nuntia *C.* — 35 me speratum *M;* speratum *C.* — [illegible] H_1*;* adduce *rell.* — 36 ut *Lips.;* at H_2, *G;* ad *L*, H_1. — confirment [illegible] *1476;* conforment *v.* — bene *M;* iube *v.;* probe *Studemundius.* — 37 [illegible] an in *prius H.* — 1 odit H_1. — *f.* speratum non odi tuom. — 2 [illegible] expuere *add.* L_2*; Bamb.* (*in quo* exsp.); *om.* L_1, *H, G.* — Screare, [illegible] *gl., mrg. H.* — heautonitimorumenoni, *m. 2* heautontimorumenoni *L;* [illegible] timorumsenon H_1, *ut vid.;* H_2*:* eautontimoruenon; heautontimorumenon 3 gemitus scr. t. risus abstine *Terent.* — 6 fluctivago L_2, H_2, *G.* — *H;* littore *L, G.* — vestes H_1. — 7 umescunt (uniescunt Hs_1) Ho_1.

SVCERDAE. Lucilius lib. XXX:

hic in stercore humi stabulique fimo atque sucerdis.

SIMITV, simul. Lucilius lib. XXX:

gratia habetur utrisque, illisque tibique, simeitu.

Plautus Amphitryone:

nón ego cum vinó simitu ébibi imperiúm tuum.

idem Mercatore:

ita trés simitu rés agendae súnt, quando unam occéperis.

SVBSICIVVM, secundum, sequens. Lucilius lib. XXVIII:

proptérea haec subsicíva, siquandó voles,
operá.

[subsicivum positum succedens, succedaneum.] Cicero de oratore lib. II: an se haec nescire? quae ego sero, subsicivis operis, ut aiunt.

SVPPLOSIONEM, plausum vel percussum. Cicero de oratore lib. III: ec quo vereor ne nihil sim tui, nisi supplosionem pedis, imitatus.

SVPERBILOQVENTIA. Cicero Tusculanarum lib. IIII:

. . animique ínpotentiam ét superbiloquéntiam.

SARCINATOR. Lucilius lib. XXVIII:

sárcinatorem || ésse summum, súere centonem óptume.

---

14 Luc. l. XXX ‖ 16 Luc. l. XXX ‖ 18 II, 1, 84 ‖ 20 I, 2, 7 ‖ 22 Luc. l. XXVIII ‖ 25 II, 89, 364 ‖ 28 III, 12, 47 ‖ 31 IV, 16, 35 (tragicus incert.) ‖ 33 Luc. l. XXVIII.

---

14 *om. h. l. Bamb., gl.* — 15 hinc H_1. — hic in stercore humi fabu *in ras.* L_1. — stabulique *Passerat.; I. Dousa;* fabulisque *C.* — 17 illisque tibique *Iun.;* illisque sibique H_2; illisquae sibiquae *rell.* — simeitu; simetu L_1, simitu *rell.* — 19 simitur *bene Ritschelius.* — 20 Mercatore *om. L.* — 21 simu *prius L.* — una hoccoeperis (occoeperis H_2; hocceperis *ed. Bas.*) *C.* — 22 Subsicium L_1, *Bamb.* — sequis *prius G.* — Subsicium, sequens *gl.* — 23 praet. *C pr.* H_1. — subsicuia H_1. — 24 opera *I. Dousa;* operam *C.* — 25 subsicivum — succedaneum *uncis incl. M.* — *ab illo* succedens *novum lemma incipiunt C (pr.* H_2*), Bamb., gl.; in Bamb. om. id quod est* subsicivum positum. — *apparet in archetypo Nonii eundem iam fuisse errorem, qui adeo in Ciceronis verba irrepsit; sed dubium an verba* succedens, succedaneum *ad illa* secundum, sequens *sint adicienda expunctis eis quae sunt* subsicivum positum. — succedaneum H_1; succid. *rell. cum gl.* — 26. 27 subsicivis operis *Bentinus;* succedens (succendens *L*) oneris *C.* — quae ego sero, quae cursim arripui, quae subsicivis operis, ut aiunt *Cic.* — 28 Suplosionem L_1; Subplosionem, percussionem *gl.* — 29 ec quo *M;* et quo *L, G;* ex quo *cum Cic. cdd. Quicheratus; neque quidquam adnotatum de Harleiano. sed Paris. 7577, qui vid. fluxisse ex illo,* et quod. — sim *Cic.;* sint *C.* — 31 *nullum l. L,* H_1. — *om. h. l. cum sequente gl.* — Cic.; *poetae tragici verba.* — 32 ob scelera animique *Cic.* — superbisloq. H_1; superbusl. L_1. — 33 Sarcinatorem, sutorem L_2; *Bamb.; mrg. H.* — 1 centunem *L.* — optime H_1.

176 M.

SOSPITENT, salvent. Ennius Melanippa:

regnúmque nostrum sóspitent, supérstitent.

Pacuvius Medo:

populó qui faustum sémpiterne sóspitent.

SINGVLATIM et SINGILLATIM, a singulis. Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria:

hos síngulatim sápere non minus árbitror.

Coelius Annalium lib. I: primum *in* malo publico grata singulatim nomina. — Lucilius lib. XVIIII:

sic singillatim nostrum unusquisque movetur.

SOLLEMNITVS, pro sollemniter. Livius Aegistho:

sollémnitusque deó dicat laudés lubens.

SCENATILIS vel SCENATICVS, pro scenico. Varro Modio:

sed, ó Petrulle, né meum taxís librum,
si té pepugerit híc modus scenátilis.

idem *Ὄνος λύρας*:

ut mímici, cinaédici, scenátici.

SAPERDAE, quasi sapientes vel elegantes. Varro Modio: omnes videmur nobis esse belli, festivi, saperdae, cum simus σαπροί.

2 Ennius Melanippa ‖ 4 Pacuvius Medo ‖ 6 Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria ‖ 9 Coelius Ann. I ‖ 10 Luc. l. XVIIII ‖ 12 Livius Aegistho V ‖ 14 Varro Modio ‖ 17 Varro *Ὄνος λύρας* ‖ 19 Varro Modio.

2 Suspitent *gl.* — Enn.; *cf. 170* superstitent. — Menalippa *G.* — [illegible] n. ut *cdd. 170.* — superstitentque *C.* — 4 Pac.; *cf. 170 l.* sempiterne. — [illegible] populoque (*vel* puloque) ut *cdd. 170.* — 6 et singulatim *Bamb.;* Singulatim, singi-latim *gl.* — *dubitat an* singulatim *sit falsum dignumque quod aboleatur Fleckeisen* [illegible] *libelli de emendanda orthograph. latina pg. 29.* — a *om.* L_1. — Hypoboli [illegible] *cf. comm. in 16 l.* lactare. — 8 nos sing. *Bothius.* — non minus *Bothius* [illegible] nos m. *v.* — 9 Coecilius H_1, G_1. — Annali *C.* — primum *f. del.* — in [illegible] *Quicheratus.* — grata (*seq.* s) *M;* gratias *v.* — *recte si habet lectio recepta* [illegible] *significari videtur Romanos afflictis rebus mutandae in melius fortunae* [illegible] *et auctores circumspexisse.* — 12 Soll., solemnitem *(sic) gl.* — Liv. *B*[illegible] Lucilius (Lucilius lib., *sed hoc del. G*) *C.* — Aegisto *C.* — 18 deo dicat [illegible] *Zarnckii act. litter. a. 1872 pg. 422;* adeo ditali *H, G;* adconditali [illegible] laudes *M;* laudet *C;* dedicat laudem et (laudem *v. d. l. m.*) *Hermannus.* — 14 [illegible] *l. Bamb.*, *non gl.* — Schenatilis — schenaticus — schenico H_2, *G;* [illegible] *et in seq.* — Varro; *cf. 180* taxis. — 16 pepugerit *M;* pepigat *C.* — hic [illegible] *Oehlerus* (hic modo *Iun.*); haec modo (*seq.* s) *C.* — 18 mimici *Vahlen* [illegible] comici (comi G_1) *C.* — cinaedici *Scal. Coniect. pg. 121;* nothidi (*praec.* [illegible] — 19 *cf. Fest. 325.* — elig. *G, H,* L_2, *non Bamb.* — 20 tum H_1. — [illegible] cum simus σαπροί *Rothius; Madvigius Advers. II, 658; male.* [illegible] *saperdam piscem pessimum esse adserit Festus, qui tamen et ipse in V*[illegible] *l. pro sapiente dictum adfirmat, fuisse aliquando magnum pretium eidem Romanos Lucil. IV, 5 demonstrat haud dubie. itaque post Gracchorum* [illegible] *tem, ut et acipenserem, contemni coeptum apparet, Varronem autem in* [illegible]

SVRDITATEM. Cicero Tusculanarum lib. V: in surditate vero quidnam est mali? erat surdaster M. Crassus.

SIMPLICITVS, simpliciter. Plautus Mercatore:

sed eám simplicitus dícam, si operaest aúribus.

SVSCITABVLVM honeste positum incitamentum. Varro Ὄνος λύρας:

phonáscus assum, vóci' suscitábulum,
cantántiumque gállu' gallináceus.

SIMILITAS, similitudo. Caecilius Syracusiis: ||

vide, Démea, hominis quíd fert morum símilitas.

SALEBRAS. M. Tullius de finibus bonorum et malorum: hic si definire, si deividere potuisset, si loquendi vim, si denique consuetudinem verborum teneret, numquam in tantas salebras incidisset. — idem lib. V: venit ad extremum; haeret in salebra; cupit enim dicere. — et in Oratore: alter enim sine| ullis salebris, quasi sedatus amnis, fluit.

SVBLESTVM est leve, frivolum. Plautus:

nam ubi ád paupertatem áccessit *iam* infámia,
paupértas gravior fít, fides subléstior.

---

21 V, 40, 116 ‖ 23 prol. 10 ‖ 25 Varro Ὄνος λύρας ‖ 29 Caecilius Syracusiis ‖ 2 II, 10, 30 ‖ 25 V, 8, 84 ‖ 6 12, 39 ‖ 8 Pers. III, 1, 19.

---

in plurimis Lucilii exemplum secutum. praeterea omnis lepos ac sal orationis perit, nisi illa saperdae — *σαπροί opponantur inter se.* saperdae *autem vocabulo Varro non sine respectu* sapiendi *verbi videtur esse usus.* — 21 *om. l. Bamb.* — in surditatem *L, H_1*. — 22 Grassus *L_1*. — 23 *n. N.* — sinpliciter *Bamb.* — 24 sed ea (eam *cdd.*) ut sim inplicitus *Plaut.* — opera est *C.* — 27. 28 phonascus adsum *Iun.*; fonicia sum *C.* — *falsos fuisse apparet, qui vel φοίνικα, instrumentum musicum, in cdd. corruptela latere existimarent vel illud* phonicia *velut a φωνῇ et* ciendo *deductum vellent reponi.* — voci' — gallu' *recte Riesius.* — gallinacius *L_2, H, Gs.* — *cet. mrg. H habet haec:* unde symphonia dicitur concentus vocum diversarum. — 29 Syracusiis *Iun.*; *cf. Indicem;* Siracusis *L, H;* Syracusis *ed. Bas.* — 1 *f.* hominis — fert *v.*; feret *C.* — 2 *om. h. l. gl.* — Salebras (Salaebras *H*) *L_1, H, G.* — Salebrae a saltu dictae (dictas *prius L_2*) *L_2; Bamb.; mrg. H; in quo haec addita:* salebrae ab exiliendo. compas solent vulgares dicere. — *f.* et al. lib. II. — 3 devidere *L_1, H_1;* dividere *rell.* — potuissent *L_1;* didicisset *recte cdd. Cic.* — 5 heret *C pr. H_2.* — 6 de or. *C; corr. Me.* — 7 et *L.* — 8 Subletum *H_2.* — frivolum *H_1;* fribulum *L_1; Bamb.;* fribolum *, H_2, G.* — 9. 10 *cf. Fest. 294 s. l.* sublesta. — nam *om. Festus.* — ad paupertatem si *cdd. Plauti et Festi.* — iam *add. M; nec enim ausim credere factorum finalem* it *ap. Pl. inveniri productam nisi praecedente brevi.* — infamia *ed. a. 1476;* infamiam *C* (infamam *H_1*). — admigrant infamiae *A,* illinc *B, C, D;* immigrant infamiae *Fest.*

177 M.

SVPELLECTILIS. Cicero in Oratore: verecundus erit usus oratoriae quasi supellectilis. supellex * * *

SCVRRILE, a scurris, ridiculum cum turpitudine. Cicero in Oratore: ridiculo sic usurum oratorem ut nec nimis frequenti, ne scurrile sit; nec subobsceno, ne mimicum; nec petulanti, ne improbum.

SPORTAS. Sallustius historiarum lib. II: e muris canes† sportis demittebant. — Varro de vita populi Romani lib. I: neque enim obsonium, in totam cenam coemptum ex variis rebus, [cum] coniectum in unam sportam perspicitur.

SODES, non ut aput comicos, sed: si audes. Cicero in Oratore: libenter etiam copulando verba iungebant, ut sodes pro 'si audes.'

SCOPAS. Cicero in Oratore: etsi hoc vilius dictu est, scopas, ut ita dicam, mihi videntur dissipare.

11 24, 80 ‖ 13 26, 88 ‖ 17 Sallustius Hist. II ‖ 18 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 21 45, 154 ‖ 23 71, 235.

11. 12 Supellectilis *Ald.*; Supellectiles *f. Non.*; Superlectiles *C*; *om. h. l. Bamb., gl.* — oratoriae quasi supellectilis *Cic.*; oratori et quasi superlectiles *C atque ipse f. Non.* — supellex; suppellex H_1, L_2; supplex L_1, *G*; suplex H_2. — *apud Cic.*: supellex est enim quodammodo nostra, quae est in ornamentis, alia rerum, alia verborum. — *haec utrum addenda sint, an* supellex *potius habeatur glosema referendum ad* Superlectiles *sitque hoc a Nonio pro nominativo habitum, sicut* supellectilis *recto casu affertur a Festo pg. 294, haud facile potest diiudicari. ceterum et alia adest via loci expediendi, quae nescio an sit magis probabilis, ut statuatur a Nonio plene relata verba Ciceronis, quae supra adscripsimus, lemma autem fuisse hoc:* Supellex pro Supellectiles. — *cf. l. Festi ante dictum quaeque adscripta sunt a nobis pg. 114 ad l.* fros pro frondis. — **14. 15** ne scurrile sit *Cic.*; nec scurrilis sit *C.* — subobscenum ne minicum *G.* — nec improbum H_1. — **17** Sportas; *add.* L_2, *Bamb.*: aut ab spartu quasi sparteas aut ab sportando (ab asportando *L*); *gl.*, *mrg. H, G*: Sportas aut ab spartu (sportu *pr. H*) quasi sparteas aut a portando (ab asportando *G*, ab sportando *H*). — *cf. Isid. XX, 9, 10:* sporta vel quod ex sparto fieri solet vel quod sportat aliquid. — *in mrg. H add. haec:* sunt vasa quaedam ex sparto fa[illegible] in illis etiam positus fuit sanctus Paullus. — canes†; *machinam quan[illegible] bellicam ratus est Kritzius coll. Isidor. XX, 15, 4 hisce:* lupus qui et c[illegible]cula, ferreus harpax; *id. coni.* spartis; *neutrum probabiliter; nec placet L[illegible] illud* cives. — panes *Brossius apud Quicheratum; quod ita probes, ut di[illegible] quendam obsessorum referri existimetur obiecta abundantiae cibariorum [illegible] famem dissimulantium.* — portis H_1. — demittebant *Aldus*; dimittebant [illegible] — **19. 20** in totam coenam *Quicheratus*; in tota caena *L, H*; in toto c[illegible] *G*; *suspectum tamen illud* totam; *f.* coco (*i. e.* coquo) in cenam. — coep[illegible] *G.* — ex variis *v.*; ex acris H_1; ex varis *rell.* — coniectum *ed. a.* 1[illegible] cum coniectum *C.* — **21** Sodes, si audes (audis *gl.*) *om. rell. Bamb., gl.* [illegible] apud L_2, H_2, *G.* — ap. comicos; *ubi significat* sodalis, ἠθεῖε. — *mrg* sodes, socius, unde sodalis. — **22** prout si audes *C.* — **23** *om. Bamb., gl.* hoc vilius *M*; hoc illius (ocillius *prius L*) *C*; humilius *cdd. Cic.* — dictu dictum *v.* — est, tamen simile est *cdd. Cic. pleriq.* — **24** dissolvere *cdd.*

SCIVNTVR, pro cognita sunt. Cicero de || oratore lib. II: ars enim eorum est quae sciuntur; oratoris autem omnis actio opinionibus, non scientia continetur.

INCIPIT PER T LITTERAM.

TETRET, foedet, polluat. Pacuvius Periboea:

béluarum *ut* écferarum advéntus ne tetrét locá.

TETINERIT, pro tenuerit. Pacuvius Medo:

cedo, quórsum itiner tetinísse aiunt?

Accius Clytemestra:

út, quae tum *fidém, me* absente in rébus dubiis, cóniugei
tétinerit, nunc pródat victorem? ....

Pacuvius Hermiona:

tuó iudicio quae ómnes Graios tétinerim.

TETVLIT, tulit. Accius Andromeda:

donéc tu auxilium, Pérseu, tetulistí mihi.

Caecilius Hypobolimaeo:

erumnam páriter tetulistí meam.

TAXIM, sensim vel obculte. Pomponius Buccone adoptato:

clándestino tácitus taxim pérspectavi pér cavum.

TEMERIVS. Accius Didascalicon lib. II:

... sed Eúrípidi', quí chorós temériús
ín fábulis.

---

1 II, 7, 30 | 5 Pacuvius Periboea || 7 Pacuvius Medo || 9 Accius Clytemestra || 12 Pacuvius Hermiona || 14 Accius Andromeda || 16 Caecilius Hypobolimaeo || 18 Pomponius Buccone adoptato || 20 Accius Didascal. II.

---

2 earum rerum est *cdd. Cic.* — 5 fedet H_2, *G.* — polluit H_1. — Petriboea L_1. — 6 ut ecferarum *vel* haec ecferarum *M;* ac ferarum *C.* — necteret *pro* ne tetret H_1*;* ne taetret *ed. Bas.* — 7 tentinnerit H_1. — *laetiores magisque rei congruentes anapaestici numeri quam trochaici, quibus etiam conveniunt haec verba.* — 8 cedo *Me;* credo *C.* — quorsom L_1. — itiner *Ald.;* itinere *C.* — tetinisse H_1. — 9 Clitemestra L_2, *H;* Cletemestra L_1. — 10 ut quae tum fidem me absente in r. d. coniugei (*pro* coniugii) *M;* ut quae tum absentem r. d. coniugem *C.* — 11 probat *cd. N. Fabri.* — *id.* victorem; ultorem (ulltorem L_1) *C; f.* ultro. — 12 germiona L_1. — 13 tuo *Vossius;* sub *v.* — Graios *Me;* grados *C.* — *si recte habet iam versus, verba sunt Hermionae ad Orestem vel Pyrrhum pulchritudinem eius extollentem.* — tetinerim *pro* detinuerim, devinxerim. — 16 hippobolimen *C* (ippobolimen H_1*; in eod. post* n *rasura*). — 18 obculte L_1*; ed. Bas.; Paris. 7665; 6;* occulte L_2, *H; Bamb.* — adoptatu *C.* — 19 cavum *Me;* cautum *C.* — 20 *om. Bamb., gl.* — Ascius *G.* — Didascalico (Didascalo *G*) *C.* — 21. 22 erupidis, *m. 2* eurupidis *L.* — Euripides *Madvigius.* — sei Eúrípidi' quí chorós temérius íncilábít *Lachmann. Op. 70.* — qui choros temerius in fabulis; *haec nisi truncata sunt in fine, apparet supplendum illud* adhibuit *vel* tractavit.

TESTATIM. Pomponius Verre egroto:

iam ístam calvam cónminuissem cólaphis testatím tibi.

TRACTIM, ut sensim, id est diutine, longo tractu. Plautus Amphitryone:

quíd si ego illum tráctim tangam, ut dórmiat? ....

TVDICVLARE, conmovere. Varro Marcipore:

haéc in aeno bísve terve túdiculasse.

TRAPS. Varro Parmenone:

álta tráps prónis ín humum áccidéns próxumaé frángit rámós cadéns. ||

TEGILLVM, diminutivum a tecto. Varro Sesquulixe:

iúgére volitáns vísus aquam é núbibu' tórtám
índicát fore, út tigíllum pástór sibi súmát.

TERTA, pro tersa. Varro Ἔχω σε, περὶ τύχης:

aerea terta nitet galea.

idem Cato vel de liberis educandis: alii ita sunt circumtonsi et terti adque unctuli, ut mangonis esse videantur servi.

TEMPERATVRA, pro temperie. Varro Ἄμμον μετρεῖς, περὶ

23 Pomponius Verre egroto || 25 I, 1, 157 || 28 Varro Marcipore | 30 Varro Parmenone || 1 Varro Sesquulixe || 4 Varro Ἔχω σε | 6 Varro Cato | 8 Varro Ἄμμον μετρεῖς.

28 Testatim, minutim *Bamb.*; *mrg. H*; minutim *m. 2 add. in L*; Testatim, minutatim *gl.* — aegr. H_2, *G.* — 24 calvam *habet* H_1; *om. rell.* — conmin. col. *Ribbeckius*; colafis conmin. (comm. *H*) *C.* — *ad v. supplendum Quicheratus, cum ignoraret scripturam Harleiani, haud inscite:* iam istam colaphis comm. testam testatim tibi. — 25 *cf. Charis. 196.* — longo tractum L_1, *Bamb.* — 27 tractu L_1. — 29 haec in aeno bisve; haeccine nobis H_1; *id.* 2 hecine nobis; *G* hec inenobis; haec cin aeno bis *L testante Rothio.* — haec; *scil.* Peliae membra. — bisvo *M*; bis *v.* — terve *cd. N. Fabri*; terne rell. — *de Medea haec dicta; cuius res tetrametris trochaicis persecutus erat Varro in Marcipore.* — 30 *om. h. l. Bamb.*; Traps uardo parmenone *gl.* — Tra... *G.* — Varro; *cf. 494* pronis. — Parmenione *C.* — *creticos agnovit Meine...* — 31. 32 alta *Oehlerus*; alia *cdd. bis.* — accidens *id. 494*; accedens *h. l.* — proxumae (*scil.* arboris) *Scal.*; proxume *cdd. hic*; proxime *494.* — cad... *del. Quicheratus.* — 1 Tegillum *C, Bamb.*; *atque ita Non.* — dimuminutiv... L_1; dimminutivum *rell.* — Tigillum a tecto *gl.* — sesqueul. *C.* — 2 ... *sotadeos agnovit Roeperus Philol. IX, 572.* — iugere *Scal.*; *cf. Paul.* ... iugere milvi dicuntur, cum vocem emittunt; vigere *C.* — visus *Gulielm...* mulsus *C*; milvus *Iun.*; *quod vel ideo displicet, quod miluus ad Phaedr... usque semper fuit trisyllabum.* — foro *L*, H_1. — tigillum *M*; texillum (... lum *prius H*) *C*; *ita 189, 19 L*, H_1: toxis; *cet. cf. Plaut. Aulul. II, 4*, ... tegillum *contra metrum v.* — partor G_1. — subi *L*, H_1. — 4 ιεϱ *L, H*; ... *G.* — τιχηϲ *H.* — 5 area *(capitalibus litteris L, H; de G siletur) L*, ... aerea H_2, *G.* — gelea *G.* — 6 alii ita *Me* (alii *Bentin.*); alita *C.* — 7 at (atquae *prius H*) *H, G.* — hunctuli *C.* — mangonis H_1; magonis *rell.* — Ἄμμον μ., π. φ.; *αααονμααειϲϱεϱιαο C, exc. quod μεααειϲ pro μααειϲ* H_2

φιλαργυρίας: quaero, te utrum hoc adduxerit caeli temperatura an terrae bonitas.

TORTV, pro tormento. Pacuvius Doloreste:

> nam te ín tenebrica saépe lacerabó fame
> clausam ét fatigans ártus tortu dístraham.

TONSVS, pro tonsura. Plautus Amphitryone:

> súra, pes, statúra, tonsus, óculi, nasum vél labra.

Accius Amphitryone:

> sét quaenam haec muliér funestast véste, tonsu lúgubri?

TVBVRCINARI significat raptim manducare. Titinius Proelia:

> tubúrcinari síne me vultis réliquias.

Plautus Persa:

> tubúrcinari dé suo, siquíd domist.

Turpilius Boethuntibus:

> Melésia, intus céssas? credo herclé, hélluo
> tubúrcinatur.

TABIFICABILE vel TABIFICVM. Accius Medea:

> perneíci orbificor líberorum léto et tabificábili.

Cicero Tusculanarum lib. IIII: atque ut hae tabificae mentis perturbationes sunt.

TVATIM, tuo more. Plautus Amphitryone:

> écceré iám tuátím
> facít.

---

11 Pacuvius Doloreste ‖ 14 I, 1, 288 ‖ 16 Accius Amphitryone ‖ 18 Titinius Proelia ‖ 20 I, 3, 42 ‖ 22 Turpilius Boethuntibus ‖ 25 Accius Medea ‖ 27 IV, 16, 36 ‖ 29 II, 1, 4.

---

9 hoc *pro* huc; *quod reposuit Quicheratus.* — **11. 12. 13** Tortu *(bis) Guietus;* Torto *cdd.* — *sed nescio an retineri possit illud, sicut habes 130* iusso *pro* iussu. — Dul. H_2, *G.* — tenebrica, *om.* in, *Scal. in Varr. de re rust. pg. 246; qui male iungit cum fame;* tenebricas (*seq.* s) *C.* — *illud* saepe *ablativus, non adverbium. ita Cic. in Prognosticis dixit* scopulorum saepe; *Ov. Trist. IV, 1, 81* portarum saepe. *primum id notatum a Mercero, qui pulchre comparat Eurip. Bacch. v. 549 σκοτίαισι κρυπτὸν εἱρκταῖς.* — clausam *O. Iahnius Herm. II, 232, ut ad Electram pertineat;* clausum *C.* — **15** vel *corruptum.* — **17** sed *H, G.* — haec mulier funestast *M;* haec est mulier funestat *C;* haec m. est funesta *Voss.* — et tonsu *pr. H;* consu L_1. — **18** Praelia *ed. Bas.* — **19** *post h. v. add. H v. 20, tum rursus 19; sed haec punctis deleta.* — **21** domi est *cdd. Pl.;* domi sit *C.* — **22** Boethumtibus L_1; Boethantibus H_1; Boethontibus L_2, H_2, *G.* — **23** Melesia *Bergkius;* Melexia (Melexea *L*) *C.* — cessat *C pr.* H_1. — helluo *C.* — **25** Tibific. H_1. — tabiscium *L.* — media H_1. — **26** pernici *Gulielm.;* parneti *L*, H_1; parneci H_2, *G.* — lecto H_2, *G.* — **27** ut haec *meliores cdd. Cic.* — **28** perturbationis *C.* — **29** *cf. Charis. 196* tuatim. — **31** facit *C;* facis *Plaut.*

TETRITVDO. Accius Philocteta:

> quod te obsecro, haéce ne aspernábilem
> tétritudo méa || *me* inculta fáxsit.

TEMNERE, contemnere. Lucilius lib. XXX:

> quodque adeo fuerint, qui te temsere superbei.

Vergilius lib. VI:

> discite iustitiam moniti et non temnere divos.

TAXIS, pro tetigeris. Varro Modio:

> sed, ó Petrulle, né meum taxís librum.

TIPPVLA, animal levissimum, quod aquas non nando, sed gradiendo transeat. Varro Bimarco:

> út levis tippúla lymphon frígidos transít lacus.

Plautus:

> levior es quam tippula.

TONESCIT, pro tonat. Varro Bimarco:

> túnc repente caélitum altum tónitribus templúm tonescit.

TRANSENNA, non, ut quidam putant, transitus est, sed fenestra. Cicero de oratore lib. I: nunc pete a Crasso, ut illam copiam ornamentorum suorum, quam constructam uno in loco quasi per trassennam praetereuntes strictim aspeximus. — Sallustius Histo-

---

32 Accius Philocteta ‖ 2 Luc. l. XXX ‖ 4 VI, 620 ‖ 6 Varro Modio ‖ 9 Varro Bimarco ‖ 11 Plautus; cf. comm. ‖ 13 Varro Bimarco ‖ 16 I, 35, 162 ‖ 18 Sallustius Hist. II.

---

32 Tertritudo H_1. — filoctita *C.* — **33. 1** quod te obsecro; *cf. Verg. Aen. VI, 363 sqq.* — haece ne *M;* ne haec *C.* — tecritudo L_1. — mea me inculta *Scal.;* mea inocculta *C.* — fax sit *H;* faxit *ed. Bas.* — quod te obsecro, aspernabilem | ne haec tetr. mea me inculta faxit *Hermannus.* — **3** quod *pro* quot *(ita Scal.) positum videtur probabile.* — te temsere; te tempsere *Dousa pater;* te temnere' H_1*;* temere L_1*;* demnere *id. testante Zangem. m. 2;* temnere H_2, *G.* — superbei; superbi *Dousa pater;* superbum *C.* — **5** et contempnere *G.* — **6** V.; *cf. 176* scenatilis. — **7** sed petule — liberum *C.* — **8** tippula; *cf. Paul. 366* tippula. — **9** *(item v. 13)* uimarco *C.* — **10** ut *om. L,* H_1. — limfon *C.* — frigidis *L,* H_1. — **12** *cf. Hor. c. III, 9, 22.* — *comparant Pers. II, 2, 62* néque tippulae lévius pondust quám fides lenóniae; *quem Paul. adfert l. m.* — *quod si recte habent, ut probabile est, Noniana, post* levior es *finis versus fuit.* — **13** uim. *C.* — **15** est, sed *M;* sed est *v.* — Trausena, fenestra *gl.* — *etiam* trasenna, trassenna *invenitur; cf. Ritschl. comm. in Pers. IV, 3, 11; item quae infra notata sunt a nobis.* — **16** Cic.; *cf. 512* strictim. — similiter nunc petes *cdd. Cic.* — **18** transsennam *L, H;* trausennam *G.* — strictam H_1. — in lucem proferat *add. ap. Cic.* — Sall. (Salustius L_1*; ed. Bas.*); *cf. 286 l.* demittere, desuper mittere; *Serv. in Aen. V, 488; Macrob. III, 13, 6 sqq.; qui longe pleniorem reddit locum.*

riarum lib. II: transenna demissum Victoriae simulacrum cum machinato strepitu coronam capiti inponebat.

TIRONEM positum pro ignaro. Cicero de oratore lib. I: fateor enim callidum quendam hunc et nulla in re tyronem ac rudem nec peregrinum et hospitem in agendo esse debere.

TRVTINA. [M. Tullius] Cicero de oratore lib. II: ad oblectandos animos, ad inpellendos, ad ea probanda, quae non aurificis statera, sed populari quadam trutina examinantur. — Varro de vita populi Romani lib. II: aut aliqua ex argentaria trutina aut lingula pensum prae se omnes ferent. ‖

TVRPARI, a turpidine. Cicero Tusculanarum lib. III:

Iovis áram sanguine túrpari.

TENERASCERE, tenerum esse. Lucretius lib. III:

scilicet in tenero tenerascere corpore mentes.

TRICINVM, tardum et quasi intricatum vel siccum et sine suco, ut sunt capilli, qui graece τρίχες dicuntur. Varro Eumenidibus: 'quod tunc quaestus tricinus erat, nunc est uber'; ut quaestus sit *haut ita* magnus.

---

21 I, 50, 218 | 24 II, 38, 159 | 26 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 1 III, 19, 45 (Ennius Andromacha) ‖ 3 III, 765 ‖ 6 Varro Eumenidibus.

---

19 *praec. ap. Macr.:* praeterea tum sedenti. — transsenna *H.* — in transenna (trasenna *Bamberg. m. 1*) *male Macrobius.* — demissum *Parisin. Macrob.;* dimissum *cdd. l. utroque.* — victoriale *L.* — simulachrum *H.* — cum *om. L.* — 20 chinato *L.* — cum mach. strep. tonitruum *Macrob.* — cor. ei imponebat *id.* — *pg. 286 perperam tradita verba in hunc modum:* cum machinis strepitu dimissum Victoriae simulacrum coronam capiti inponebant. — *ap. Serv. om. rell. haec leguntur:* machinato strepitu transenna corona in caput (in capite) inponebatur (ponebatur). — 21. 22 frater enim *C.* — hinc *L,* H_1. — re *om. L, sed cf. comm. in v. 26.* — tyronem *C.* — 23 atque hosp. *cdd. Cic.;* ospitem L_1. — in agendo *cdd. Cic.;* concedo *C.* — 24 M. Tullius *om. ed. a. 1476.* — ab oblectandos *L.* — 25 ad implendos *G.* — aurif. *Cic.;* artificis *C.* — 26 trutinare L_1, H_1*;* trutina re L_2. — examinantur H_1. — 27 *puto* ut. — argentaria; *sc.* taberna. — lingula *v. d. ap. Quicheratum;* lingua *C.* — 28 per se *Gs.* — ferent (*seq.* t); *f.* ferre. — *non abhorret a probabilitate his verbis a Varrone notari scriptorum aequalium nimiam circa dicendi genus curam.* — 1 a turpidine *L;* a turpitudine *rell.* — turpido, *ut* dulcido, gravido. — III L_1*;* IIII *rell.* — 2 *haec ex Ennii Andromacha; cf. Fab. 169 sqq.* — 3 Lucilius *cdd.* — 4 mentem *Lucretius.* — 5 Trichinum *Aldus; sed cf. seqq.* — et quasi intricatum *M;* et q. impeditum (inp. L_1*; ed. Bas.*) *v.; at gl.:* Tricinum, tardum, intricatum. — sucu L_1*; Lugd.; Paris. 7665; 6.* — 6 et sunt H_1. — grece L_2, *H;* greget L_1. — τρίχες *ed. a. 1476;* tricis *C, Bamb.* — 7. 8 quod *utrum pronomen sit an coniunctio non apparet.* — questus *L, H.* — tricinus H_2*; v.;* tricenus *L, G;* trucenus H_1. — *illa* ut — magnus, *quae aliena esse a Varrone intellexit Passeratius, f. secludenda.* — haut ita *add. M.*

181 M.

TETRICA est severa. Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον, περὶ παιδοποιΐας*: an, etiamsi audisset, reddere potuisset mulieri tetrice [horrentis] educatam ad Appiam moribus bonis *virginem?* — Vergilius Aeneidos lib. VII:

qui Tetricae horrentis rupis montemque Severum.

TARDITVDINE et TARDITIE, pro tarditate. Plautus Poenulo:

pódagrosi estis *ác vicistis* cócleas tarditúdine.

Accius Alcmeone:

atque éccos segneis sómno et tarditúdine.

idem Diomede:

multa ámittuntur tárditie et socórdia.

TEMERITVDINEM, pro temeritatem. Pacuvius Doloreste:

heu, nón tyrannum nóvi temeritúdinem?

TENTA, dictum pro extensa. Lucretius lib. II:

tympana tenta tonant palmis et cymbala circum.

idem lib. VI:

duraque inhorrescens rictum frons tenta tumebat.

Lucilius Satyrarum lib. VI:

tres a Deucalione grabati restibu' tenti.

idem lib. XI:

huc ubi concessum pellesque ut in ordine tentae.

---

9 Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον* ‖ 12 Aen. VII, 713 ‖ 14 III, 1, 29 ‖ 16 Accius Alcmeone ‖ 18 Accius Diomede ‖ 20 Pacuvius Doloreste ‖ 22 II, 618 ‖ 24 VI, 1195 ‖ 26 Luc. l. VI ‖ 28 Luc. l. XI.

---

9. 10 tu patroso (patrosio H_2; patros to *G*) pedion (pedi*ον L;* pedi*οπ* H_1) *περι παιαοπουαcαν* etiamsi *C.* — audisset; *puto* voluisset. — poputuisset *G.* — mul. *Iun.;* mulier *C.* — tetricae *C pr.* L_1. — **11** horrentis *C; del.* horr., *quod ex Vergilii v. irrepsit, Iun.* — educatam (educata *Quicheratus*) ad Appiam (*f.* ad aviam) m. b. virginem (virginem *Oehlerus add.; seq.* Vergilius); *ita M; C:* ducat ad Appiam m. b. — *recte si habent nostra, agitur de puella a genetrice abiecta et in pudica domo educata, ac tum rursus a matre requisita.* — **12** Verg.; *cf. 390* severum, asperum. — **13** *ingens hic Nonii stupor.* — tetrice (tretice, *m. 2* treticae, *H*) *C.* — rupis *Me;* rupit *C.* — **14** Tarditudinem et tarditiem *cdd.;* Tarditudine, tarditate *gl.* — **15** quodagrosi *C.* — ac vicistis *om. id.* — cocleas *C;* cocleam *cdd. Pl.* — **16** Acc. Alcm. *om. L.* — Actius *H.* — Alcmaeone *Iun.;* Alcmene *H, G.* — **17** segneis; signas *L;* signis H_1; segnis H_2, *G.* — **18** am. *Bentin.;* mittuntur (*praec.* a) *C.* — tarditie *ed. a. 1476;* tarditia (*seq.* e) *C.* — gocordia H_1. — **20** temeritate *cdd., non gl.* — Dul. H_2, *G.* — **21** h., n. *Me in notis;* euno *C; f.* heus, n. — **25** duraque *om. L.* — inhorr. rictum *Rutgersius;* in ore iacens rictu *C;* inhoretiacet (*vel* inoretiacet) rectum *cdd. Lucr.* — tumebat *Lachm.;* manebat *C;* mebat *cdd. Lucr.* — **27** deucaligine H_1. — grabbati L_2, *H, G.* — **29** huc *M;* hic *C.* — ordine *v.;* ordines (ordinis *prius G;* ordine Ho_1) *C.*

et [in] lib. XXX:

hic ut muscipulae tentae atque *ut* scorpio' cauda sublata.

TRISTITAS, pro tristitia. Pacuvius Atalanta: ‖

quid istúc est? vultum quaé caligat trístitas?

Turpilius Leucadia:

ántefacta ignósco. mitte trístitatem, Dórcium.

TORPORAVIT, pro torpefecit. Turpilius Hetaera:

eru' stúpidus adstat: íta eius aspectús repens
cor tórporavit hómini amore.

TITVBARE, trepidare. M. Tullius Philippicarum lib. XIIII: titubare, haesitare, quo se verteret nescire. — Vergilius Aeneidos lib. V:

vestigia presso
haut tenuit titubata solo.

Terentius Heautontimorumeno:

verum ílla nequit títubet.

TORTOR, pro torqueor. Pomponius Decuma fullonis:

ét ubi insilui in cóculeatum ecúleum, ibi tolútim tortor.

TVNICARE, pro vestire. Varro Logomachia:

haec lánigeras detónderi docuít tunicareque homúllum.

---

30 Luc. l. XXX ‖ 1 Pacuvius Atalanta ‖ 3 Turpilius Leucadia ‖ 5 Turpilius Hetaera ‖ 8 M. Tullius Philipp. XIV (sed cf. comment.) ‖ 9 V, 331 ‖ 13 II, 3, 120 ‖ 15 Pomponius Decuma fullonis ‖ 17 Varro Logomachia.

---

30 *cf. 265* contentum — extensum; *385* sublatum, erectum. — **31** muscipulae tentae; m. tantae *cdd. 385;* muscipula (mosc. L_1) tentae (tentei *L;* tenta H_1) *h. l.;* muscipula contenta *265.* — atque (adque L_1) ut *cdd. 385; om.* ut *266; h. l.* atque H_1*;* eaque *L;* aque H_2, *G.* — scorpius *cdd. 385.* — **1** Tristitas *Guietus, al. plures;* Tristitias *cdd.* — **2** istuc *prius G;* istic *H, L, G post ras.* — quae caligat *Buechelerus (potuit* calligat; *cet.* caligandi *verbum iam ab Scal. inventum);* alligateque (alligataeque *H*) *C.* — tristitias *C.* — **4** antefacta ignosco. mitte *Grautoffius;* antefacta igne committo *C.* — ignosco *cum accusat., ut ap. Plaut. Amphitr. I, 1, 101* ignoscamus peccatum suum. — tristitatem *Guietus;* tristitia ante *C.* — Dortium *L, H.* — **5. 6** torpefacit *Bamb.; Paris. 7665; 6.* — Hetaera *(ita iam Bentin.)*: herus *Iun.;* hetererus *C.* — eius *pyrrichiacum; cf. Lachm. ad Lucr. I, 149; III, 374.* — **8** *non exstat hic locus ap. Cic.; confert Rothius Phil. II, 29, 74* haerebat nebulo; quo se verteret, non habebat. — **9** hesitare *L,* H_1. — verteret *v.;* vertere *C.* — **12** aut L_1*;* haud H_2. — **13** eautontimorumenon *L, H* (m *alterum add.* H_2); Heaut. *ed. Bas.* — **14** nequit *etiam Ter. cdd.* — **15** D. f. *Bentin.;* fullonis ducum *C.* — *cf. comment. in 4 l.* tolutim. — cocleatum *C* (colleatum L_1). — ubi *L,* H_1. — **17** logomacheia *L.* — *cet. cf. Porphyr. in Hor. sat. II, 4, 1.* — **18** hec H_2, *G;* hiclec L_1*; id. m. 2* hillaec; ille H_1. — *Minervam significari putat Popma.*

TITIONEM, fustem ardentem. Varro de vita populi Romani lib. II: contra a novo marito cum item e foco *ignis* in titione ex feleici arbore et in aquali aqua adlata esset.

INCIPIT PER V LITTERAM.

VVLGAVIT, honeste positum, vile habuit et quasi in vulgus dedit. Plautus Amphitryone:

huius, quaé me absente córpus vulgavít suum?

[vulgare, in vulgus dare et quasi multis audientibus ac non taciturnis dicere.] Vergilius lib. X:

quid me alta silentia cogis
rumpere et obductum verbis vulgare *dolorem?*

Varro *Ὄνος λύρας*: *iurgare* coepit, dicens:

quae scís age quei in vulgúm vulgas artémque expromis inértem? ||

VEGET, pro vegetat vel erigit vel vegetum est. Pomponius Maiali:

animos Vénu' veget voluptátibus.

Ennius Ambracia:

et aequora salsa veges ingentibu' ventis.

Varro Manio: nec natus est nec morietur: viget, veget, utpote plurimum. — idem *Ὄνος λύρας*:

divúm lyram qua móbilem sol hármoge
quadám gubernans mótibus diís veget.

VERECVNDVM est audax et confidens. Plautus Amphitryone:

---

19 Varro de vita pop. Rom. II || 24 Plautus Amphitryone || 27 X, 63 || 30 Varro *Ὄνος λύρας* || 1 Pomponius Maiali || 4 Ennius Ambracia || 6 Varro Manio || 7 Varro *Ὄνος λύρας* || 10 III, 2, 20.

---

19 fustum L_1. — Varro; *cf. 302* felix, fructuosus. — *iungenda haec cum fragmento, quod legitur pg. 112 s. v.* Faxs, *intellexit Scal.* — **20** ignis *ante illud* in titione *add. Quicheratus, post* arbore *Thilo.* — in tione *G;* in itione *L.* — **21** felici *cdd. 302;* felaci *h. l.* — et in aquali aqua *Iun.;* et iam qualis qua *cdd. h. l.;* et in aequali aqua *302.* — **23** pro vile h., *sed* pro *eras. H.* — in vultus L_1. — **25** huius, quae *Schroederus;* cuiusque *C.* — ucorpus *L;* utcorpus H_1. — vulga sum L_1; vulgata sum L_2, H_1. — **26. 27** vulgare — dicere *ut glosema ad Verg. locum adscriptum secl. M; habet etiam Bamb.; in quo exempla huius l. omissa.* — X *cdd. 382 s. l.* rumpere; XI *hoc loco C.* — **29** dolorem *e Verg. add. docti.* — **30** V. *Ὄνοc λύραc*: iurg. *ex eis, quae sunt 230 s. l.* vulgus, *supplevit Me.* — decoepit, *sed* de *punctis notato, H.* — **31** age, quei *M, qui et metrum notavit;* atque *cdd. l. utroque.* — **1** pro vegeat H_1. — **4** Ambrachia *C.* — **5** equora *L*, H_1. — **6** veget *pro* viget *L*, H_1. — veget; *huc pertinet Nonii illud* vegetum est. — **7** idem; *cf. pg. 100 l.* diis. — **8. 9** quam mobile (movile H_1, *G, L, in quo* mo *supra add.*) divum lyram sol aroge (arege G_1) quaedam g. m. d. v. *h. l. C.* — **10** est *habent Bamb.,* H_1; *idem m. 1 add. in L, del.* H_2, *om. G.*

'síc est, vera praédico:
nisi étiam hoc falso díci insimulatúrus es.' —
'nimis verecunda es.'

VENOR, circumvenior. Ennius Nemea:

teneór consipta, undíque venor.

VICISSATIM, per vices. Naevius Belli Punici lib. IIII:

vicíssátim
volví victóriam.

VISCERATIM. Ennius Andromeda:

alia flúctus differt, díssupat
vísceratim mémbra; maria sálsa spumant sánguine.

VNOSE, simul. Pacuvius Iliona:

óccidisti! ut múlta paucis vérba unose obnúntiem.

VTRASQVE, pro utrimque vel utrobique. Hemina Historiarum lib. IIII: in Hispania pugnatum bis. utrasque nostri loco moti. — Caecilius Titthe:

atque hercle utrásque te, cum ad nós venis,
subfárcinatam vídi.

VIVVM, pro vehementi vel novo. Vergilius Aeneidos lib. I:

paulatim abolere Sychaeum
incipit et vivo temptat praevertere amore.

VEGRANDE, valde grande. Lucilius lib. XXVI:

nón idcirco extóllitur nec vítae vegrandí datur.

VANANS dictum pro fallens. Accius || Alcmeone:

---

14 Ennius Nemea || 16 Naev. Bell. Pun. IV || 19 Ennius Andromeda || 22 Pacuvius Iliona || 24 Hemina Hist. IV || 26 Caecilius Titthe || 29 I, 720 || 32 Luc. l. XXVI || 1 Accius Alcmeone.

---

12 simulaturus H_1; insimilaturus *mel. Pl. libri.* — es *Pl.*; est *C.* — 13 nimis verecunda es *cdd. Pl. et Non.*; nimis iracunda es *recte Lambin.* — 14 menea *prius G.* — 15 consipta *Scal. coll. Paul. pg. 62:* consiptum apud Ennium pro conseptum reperitur; consepta *L, H;* concepta *G.* — 16 Vicisatim *gl.* — pervicit L_1; *id. 2* pervicices. — Nevius *C.* — 19 Visceratim, per viscera. per viscera *punctis del. H; add. L_2, Bamb., gl., mrg. H; om. G.* — 22 unose *pro* univorse *dictum recte statuit Lachm. comm. Lucr. pg. 230.* — eliona H_1. — 23 verba *om. L.* — 24 Vtraque *Ald.; Iun.; Me; Guietus; Lachm. comm. Lucret. pg. 104; sed videtur recte defendere illud* utrasque *Buechelerus libelli de decl. lat. pg. 32; quod pro genetivo habet collatis eis quae sunt* alias, alteras *(Paul. p. 27),* interutrasque. *et hoc quidem septies invenitur ap. Lucret.* — utrobique *Lachm.;* utrosque *C, Bamb.* — Vtrasque, utrumque *gl.* — 25 bis *Bentin.;* vis *C.* — 26 Caecilius Titthe *Me;* caeleus tihe *C.* — 27. 28 te *Me,* et *C.* — suffarcinatam *Me;* suffraginatam *L, H;* subfr. *ed. Bas., Gs.* — *septenarios, quorum prior finiretur post* hercle, *parum eleganter cum Bothio instituit Ribbeckius.* — 30 sycheum *H, G;* psyceum *L.* — 32 Luc.; *cf. 297* ecferre, educere, provehere. — 1 fallans *L.* — Actius H_1. — Alcimeone (Alcimaeone) *cdd. pg. 16 s. l.* lactare; Alcmena *h. l.*

184 M.

tantum *ut* frustrando láctans, vanans prótrahas.

VANITVDO, pro vanitate. Plautus:

pól, ego ut rem videó, tu inventu's véra vanitúdine.

Pacuvius Doloreste:

'primum hóc abs te oro, ní me inexorábilem
faxís.' — 'ni vanitúdine aetatém tuam
turpássis.'

VARIANTIA, pro varietas. Lucretius lib. I:

talibus in causis nedum variantia rerum.

idem lib. III:

principiis, unde haec oritur variantia rerum.

VISCVS positum pro viscera. Lucretius lib. I:

visceribus viscus gigni sanguenque creari.

[Vergilius Georgicorum lib. I:

tum laqueis captare feras et fallere visco
inventum;

id est, tractu visceris.] Lucilius Satyrarum lib. XIIII:

idne aegrist magis an quod pane et viscere privo?
quod viscus? dederas. tu quidem hoc est viscera largi.†

VAGOR dictum pro vagitus. Lucretius lib. II:

et superantur item; miscetur funere vagor.

---

3 Captiv. III, 4, 37 ‖ 5 Pacuvius Doloreste ‖ 9 I, 653 ‖ 11 III, 318 I, 837 ‖ 15 I, 139 ‖ 18 Luc. l. XIV ‖ 21 II, 576.

---

2 tanta *C l. utroque.* — ut *om. h. l. cdd.* — frustando H_1. — prot *C; neque est improbabile a Nonio data haec:* tantum (*vel adeo* tanta) frustra lactans, vanans protrahit. — 4 inventu's *v. ap. Pl.;* inventus *cdd.* — *Pl.;* vero a *C.* — 5 Duloreste (Duloriste L_1) L_2, H_2, *G.* — 6. 7. 8 *diverbio videntur constare, ut et Ribbeckio visum; cuius quidem mirific h. l. alucinationes; cf. libr. de tragoedia lat. pg. 245 sq. — puto agi Oresten vel Pyladen et unum ex filiis Nauplii, qui Aegistho auxilio ven vel senioribus huius sociis.* — ni (*pro* ne) me *Lachm. comm. in Lucr. II,* ne me *Hermannus;* nimis (nimi L_1) *C.* — ni van. aet. t. turp. *vel* ni t turp. van. aet. *M;* ni turp. van. aet. t. *C.* — *pessime his subiunct Lachm. quae leguntur pg. 160 s. l.* prolixitudinem. — 10 *illud* talibus in *ad priora pertinet ap. Lucr.* — 11. 12 *bis repetit L, sed haec m. 2 punctis additis deleta.* — principiis *v.;* principis (principus *sed mutat. in* principis *L, idem infra bis* principis) *C.* — varriantia *L sed primo loco* variantia. — 13 pro viscera *M;* pro viscere *v.* — *cf. 224* sanguis. — 14 sanguemque *prius H.* — crearit *L.* — 15–18 gilius — visceris *secl. M.* — 16 capere H_1. — 18 tractu visceris; visci *Passeratius.* — Lucil.; *cf. 470* largi. — 19 vicere *prius G.* — quidem hoc est viscera largi *cdd. l. utroque;* quod viscus? dederas tu hoc est viscera, large *(ita Gerlachius) M in ed. Luc.* — 21 vargitus *L* — II *om. L.* — 22 superamtur *L, H.* — ite *C.*

VETVSTAS et ANTIQVITAS vel felix vel sapiens vel mansueta est habita. Terentius in Hecyra:

quís mest fortunátior vetustátisque adeo plénior?

VASTITIES et VASTITVDO et VASTITAS, horror et desertio et contagium. Plautus Pseudolo:

distráctio, discídium, vastitiés venit.

Accius Erysace:

sed átra deformátu's veste et taétra vastitúdine.

idem Meleagro:

quae vástitudo haec aút unde invasít mihi? ||

M. Tullius de officiis lib. II: qui collectis ceteris causis eluvionis, pestilentiae, vastitatis. — Pacuvius Teucro:

quae désiderio alúmnum penitúdine
squalés scabresque incúlta vastitúdine.

Varro Manio: ac periret

squalé scabreque, inlúvie et vastitúdine.

VASTESCANT significat inhorrescant vel deserantur. Accius Phoenissis:

iussít proficisci quóquo vis gentum éxulem,
ne scélere tuo Thebáni vastescánt agri.

M. Tullius de deorum natura lib. II: quid iam de hominum

---

24 V, 4, 8 ‖ 27 I, 1, 68 ‖ 29 Accius Erysace ‖ 31 Accius Meleagro ‖ 1 II, 5, 16 ‖ 2 Pacuvius Teucro ‖ 5 Varro Manio ‖ 7 Accius Phoenissis ‖ 11 II, 39, 99.

---

24 Haecyra *L, H.* — 25 venustatisque *Terentius.* — 27 Pseudolo *L*, H_2; Pseudulo H_1, *G.* — 26 *cf. cum hoc et seq. l. pg. 415* vastum; *417* vastitas. — 29 Erysace; ericacec L_1; erisaces L_2; ericaces (*seq.* s) H_1; erisace H_2; Eurysace *ed. Bas.* — 30 sed atra deformatu's veste et taetra vastitudine *M* (sed atra veste *iam Scal.* — deformatus *Me*); sed ut ratus taetra (ratusta etra *L*, H_1) veste et v. tradeformatuis *C; in H puncta supra* ratus *tria, quae tamen ex adversa pagina macula tracta originem duxere. — f.:* ... sed átra veste et taétra vastitúdine | déformatu's. — 32 mehe *coll. Quintil. I, 5, 21 Bergkius.* — 1 *cf. 104* eluvio. — collegitis (colligitis H_1) *C.* — caeteris *H.* — 2 Pacuvius; *cf. 152 l.* paenitudinem. — 3. 4 desidero *L.* — poenitudine squales *ed. Bas.*; penitudines quales *L, H.* — scabresquae *C.* — 5. 6 *Varr. l. recte, nisi fallor, huc revocavit Quicheratus; nam in libris finem sequentis l. obtinet. — videntur enim haec propter eundem Pacuviani fragmenti exitum omissa prius, deinde de margine in alienum locum delata.* — Varro; *cf. comm. in Varr. pg. 125 s. l.* inluvies. — ac periret squale *v.*; asperum valde (ld *in ras.* L_1) *C.* — inluviae *prius L;* illuvie *rell.* — 7 desiderantur *L*, H_1. — *om. h. l. Bamb.;* Vastissant, disserant, solenter (*l.* desolentur) *gl.* — fenissis *L, H;* Foen. *ed. Bas.* — 9 quoquo vis gentum exulem *M* (quovis gentium exulem *Voss.*); exilium quovis gentium *v.* — gentum; *cf. comment. in Acc. v. pg. 84 s. l.* congenerat. — 11 M. Tull.; *cf. 417* vastitas; de deorum natura *cdd. 417;* de oratore *h. l.* — iam *om. G.*

genere dicam, qui quasi cultores terrae constituti, non patiuntur eam nec immanitate beluarum ecferari nec stirpium asperitate vastari. — Sallustius in Iugurta: aberat mons fere milia passum XX, tractu pari, vastus ab natura et humano cultu.

VICISSITATEM, pro vicissitudinem. Accius Phoenissis:

vicíssitatemque ínperitandi trádidit.

VLSO, pro ultus fuero. Accius Erigona:

quí, nisi genitorem úlso, nullum meís dat finem míseriis.

VERRVNCENT, id est vertant. Accius Aeneadis aut Decio:

te sáncte venerans précibus, invicte, ínvoco,
porténta ut populo, pátriae verruncént bene.

Pacuvius Periboea:

veniám precor peténs, ut quae egi, ago, áxim, verruncént bene.

Afranius Divortio:

'haec pónito.' — 'avorrúncent cum syrmá simul.'

VILITANT, vilem faciunt. Turpilius Lindia:

quin móneam, quin clamem ét querar tua vítia, quae te vílitant.

VILICARI est rusticari vel villae praeesse. || Pomponius Ergastilo:

'lónge ab urbe vílicari', quó erus rarentér venit.' —
'nón *enim* vilicári, sed dominárist mea senténtia.

Afranius Suspecta:

---

14 48, 3 || 16 Accius Phoenissis || 18 Accius Erigona || 20 Accius Aeneadis || 23 Pacuvius Periboea || 25 Afranius Divortio || 27 Turpilius Lindia 1 Pomponius Ergastilo || 5 Afranius Suspecta.

---

12 paciuntur L_1. — 13 immanitatem *L*, H_1. — etferari H_1, *prius* — 14 vastari *Cic.*; vastare *C.* — in iniugurtha *H.* — Iugurta *prius* Iugurtha *rell.* — passum *C.* — 15 vastatus *L*, *prius H.* — ab (a *prius*) natura *om. L*, *G*; *del.* H_2. — *post illud* cultu *seq.* Varro Manio; *v. l. superius* 16 vicissitudine *cdd.* — foenissis (fen. *H*) *C.* — 17 inp. *C.* — 18 Vlso Vllo *cdd.* — ulltus *pr. L.* — Erigone *Passerat.*; Epigonis *Me*; epigon... — 19 genitores *L*, *prius H.* — ulso; ullo (nullo L_1) *C.* — eis *H*, *G.* — *cf. 74* averruncare. — Veruncent, vertant *gl.* — Aeneidis *C.* — 21 vene... H_1; *Iun.*; verans *rell.* — praecibus *L*, H_1. — 22 populo, patriae; *cf.* ... c. *III, 6, 20.* — verruncent *ed. a. 1476*; verruncant *C.* — 23 Pacuv.; *cf.* ... axim. — 24 veniam precor *Gulielm.*; prec. (praeocor L_1; praecor *H*) ... — axim; exim *cdd. h. l.*; vel axim *id. 505.* — 26 haec (*sc.* res ad mu... mulierum pertinentes) *M*; et *C.* — avorruncare *pro* furari, rapere, ut ... tere. — *f. sine diverbio:* et (*vel* haec) pone (*praepos.*) te avorruncent syrma simul. — 27 Vilitare, *ut* nobilitare. — 28 quaerar *L*, *H.* — 1 ... care *gl.* — pre esse *H.* — Pomp.; *cf. 164* rarenter. — 3 vilicari *C.* — *C.* — 4 enim *om. C.* — dominari mea est *h. l. minus eleganter C.*

in Norsínos iam, quantúm pote,
éxplodam hominem, ut vílicetur.

Turpilius Paraterusa:

ego étiam nondum hic vílicabar, Phaédria.

idem Hetaera:

illíc ante urbem vílicor. nunc rús eo.

VINNVLVM * * *

vínnulum sensí locum;

id est inlecebram. — Plautus Asinaria:

cómpellando blánditer,
ósculando, orátione vínnula, venústula.

VITABVNDVS, pro vitans. Sallustius Histor. lib. III: duos quam maximos utris levi tabulae subiecit, quam super omni corpore quietus invicem tracto pede quasi gubernator existeret. ea inter molem atque insulam mari vitabundus classem hostium ad oppidum pervenit.

VOLENTIA, id est, quae vellent. Sallustius Historiarum lib. IIII: multisque suspicionibus volentia plebi facturus habebatur.

VALENTIA, fortitudo. Naevius Danae:

omnés formidant hómines eius valéntiam.

Titinius Setina:

sapiéntia gubernátor navem tórquet, non valéntia.

---

8 Turpilius Paraterusa ‖ 10 Turpilius Hetaera ‖ 13 comicus incertus ‖ 14 I, 3, 69 ‖ 17 Sallustius Hist. III ‖ 22 Sallust. Hist. IV ‖ 24 Naevius Danae XII ‖ 26 Titinius Setina.

---

6 in N. *Bergkius;* in horpinos *C.* — pote *Iun.;* potei (*ut ego notavi* pote) L_1; potes *rell.* — 7 explotam — vilice (*seq.* Turp.) *L.* — 8 Paterusa *G;* Paraterus L_1. — 9 ego etiam nondum *Grautoffius;* ego nond. et. *C.* — huic (bic H_2, *G*) *ex sequentibus putes irrepsisse.* — vilicar *L*, H_1. — faedria *C.* — 10 hetera *L;* ethera H_1; etera H_2, *G.* — 11 illic ante urbem vilicor *M;* huic (hic H_2, *G*) vil. a. u. *C.* — 12. 13 Vmnulum L_1. — Vinnulum, dilecta bile (*l.* delectabile) *gl.* — *excidit nomen comici et* vinn. — 14 illecebram *M;* illecebrosum *Quicheratus;* illecebrum (inl. *L*) *C, Bamb.* — 16 ven. *Pl.;* venusta *C.* — auscultando orationi vinnulae, venustulae *pulchre Acidal.* — 17 historiae *C.* — duos *om. L.* — 18 qua super *ed. a. 1480.* — 19 tracto pedes *C;* tracto pede *Ald.;* tractu pedis *minus bene ed. a. 1476.* — quas *L*, H_1. — existeret *v.;* extiteret *C.* — 20 molem *ed. a. 1498;* inolem *C.* — molem; *i. e.* munimenta hostium in litore extructa. — atque *Iun.;* quae *C.* — *ante* mari (ari *H*) *quiddam videtur excidisse veluti* tranquillo. — honestium *L*, H_1. — 23 multisque; *f.* multorumque *sive* vulgique; *cf. comm. in Luc. v. p. 284 s. l.* differre, dividere vel scindere. — pleui L_1. — 24 damne *L, prius H;* dane *rell.* — 25 hom. *Voss.;* hominis *C.* — eius (et *prius G*); *i. e.* Iovis. — voll. L_1; *id. 2* vol. — 26 *cf. comm. in 19 l.* truam. — Setina *v.;* sedin *C.*

VOMICA†, concava loca, vetustate exesa.

* * *

VOMICA * * * Lucilius lib. XXVIIII:

> Círoneo et nón mortifero adféctus vomicai vúlnere.

VIRIATVM dictum est magnarum virium. Lucilius lib. XXVI:

> cóntra flagitiúm nescire béllum, vinci a bárbaro
> víriato, Anníbale.

VESCVM, minutum, obstusum. Lucilius lib. XXVI:

> quám fastidiósum ac vescum [cum || fastidio] vívere . . . . .

Vergilius Georgicorum lib. III:

> nec vescas salicum frondes.

Afranius in Sororibus:

> ad púer est, vescis, ínbecillis víribus.

VOLVP, pro voluptate. Plautus Asinaria:

> híc senex, siquíd clam uxorem súam animo fecít volup.

VIRGINDEMIAM, ut vindemiam, hoc est virgarum adparatum vel demtionem vel decerptionem ob verbera. Varro Agathone: * * *

Naevius Lampadione:

---

30 Luc. l. XXIX ‖ 32 Luc. l. XXVI ‖ 35 Luc. l. XXVI ‖ 2 III, 175 ‖ 4 Afranius Sororibus ‖ 6 V, 2, 92 ‖ 9 Varro Agathone ‖ 10 Naevius Lampadione.

---

28 *hic hausta quaedam; nam* vomicam *in Luc. v. significare* loca concava, vetustate exesa *ne Non. quidem potuit credere. — sed quid exciderit, obscurum.* — Vomica, cava *gl.* — exesa *Bamb.;* exaesa *C* (*L prius* excaesa). — **31** Chironeo *Dousa pater;* tyroneo *C.* — vomicai *M;* vomica et *v.* — vulnere *ed. a. 1476;* vulnera *C.* — *de Chironeo vulnere dictum comm. in Lucil. XXIX, 65.* — **32** magnum virum *prius L.* — **33** nescire bellum *M;* n. bello *C.* — vici *prius H.* — **34** viriato *Non.;* Viriatho *Lachm. comm. in Lucr. 329.* — anibale G_1; hannibale H_2. — *a Luc. haec fere putamus venisse:* vinci a barbaro Viriato, Annibale fuerant qui superiores duce. — **35** *cf. Gell. XVI, 5, 6 sq.; quo tamen non usus videtur Non.* — obstusum *(quod ad Lucilii v. spectet) M;* obscurum *cdd.; om. gl.* — **1** vescum vivere *Gerlachius;* vescum fastidio (v. cum fast. H_2, *G*) vivere *C.* — **2** libro IIII *L.* — **4** Afran.; *cf. Philargyr. in Georg. III, 175.* — **5** at *C pr.* L_1; ah, puer est *Philarg.* — inbecillis H_1; inbecillus *rell.;* vescus, inbecillus *Philarg.* — **6** Volup̄ *L.* — *om. h. et seq. duo l. Bamb.* — **7** si quiddam H_1. — suo *cdd. Pl.* — faecit (*pr.* facit) *H.* — voluptare *L*, H_1. — **8. 9. 10** Virgendemiam a virgis, ut vindimiam *gl.* — Virgidemiam *Scal., ut in Rudente fertur, v. 636; sed a Naevio fictum* virgindemiae *vocabulum ad exemplum* vindemiae, *et id a Varrone, puto etiam a Plauto, non mutatum.* — vindemia *L.* — *illud* vel demt. *non delend.* — dempt. *ed. Bas.* — vel dec.; vel de *in ras.* L_1. — decerptionem ob verbera *Bentin.;* decreptionem (decept. H_1) ob verra *C.* — Varro Agathone; *recte statuit Buechelerus propter alienum a Varronis aetate adverbium* antidhac *de Naevio potius auctore vers. seq. cogitandum; et aberrasse librarios ab* Agathone *Varronis ad illud* Lampadione *scite coniecit Roeperus.*

quid trístiorem vídeo te esse quam ántidhac,
Lampádio? numquid fámiliaris fílius
amát, nec spes est aúxili argentáriei,
ideóque scapulae métuunt virgindémiam?

VERACIAM, magnarum virium. Varro Meleagris: si non malit [vir] veraciam uxorem habere Atalantam.

VVLGA, capacitas vel sinus cum laxitate. Lucilius lib. II:

in bulgam penetrare pilosam.

Varro Sexagesi: eo ut viaticum ex arcula adderem in bulgam.

VERRVNCAM positum pro loco edito. Cato libris Originum: censeo, inquit, si rem servare vis, faciundum, ut quadringentos aliquos milites ad verrucam illam ire iubeas eamque uti occupent imperes.

VIBICES, plagarum vulnera. Cato de falsis pugnis: ubi societas? ubi fides maiorum? insignitas iniurias, plagas, verbera, vibices, vis, dolores atque carnificinas per dedecus atque maximam contumeliam inspectantibus.

---

15 Varro Meleagris ‖ 17 Luc. l. II ‖ 19 Varro Sexagesi ‖ 20 Cato libris Originum (Gellius) ‖ 24 Cato de falsis pugnis.

---

11 te *a Carrionis abest membranis.* — antidhac *Carrio Emend. II, 16;* angit hac (agit hanc, *m. 2* angit hanc, *H*) *C.* — **12** Lampadio, numquid *Me;* lampadionem quid *C.* — familiaris *v.;* familiares *C.* — **13** nec spes *Carrio;* haec spes *C.* — argentarii *Carrio;* argentaria *C.* — **14** virgindemiam *ed. a. 1476;* virgarumdemiam *C.* — **15. 16** Veraciam *M; cf. infra;* Viratium *ed. a. 1480;* Vercium *cdd.* — *om. h. l. gl.* — magnarum virium (virum *L, prius H*); *n. N.* — *cet. cum maiore librorum auctoritate adseratur illud* virum, *suspicor aliquando illud* magnarum *ex l.* viriatum *pg. 186 huc translatum aliamque a N. datam paraphrasin, ut puta:* Veraciam, imitantem virum. — Meleagro (*seq.* s) *C.* — vir *vid. delendum.* — viraciam *Scal.;* viracciums *L,* viracius *H, G.* — *olim fuisse* veraciam *l. ostendit Nonii.* — **17** Vulga; *cf. 78* bulga. — **18. 19** vulgam *Non.;* bulgam *docti.* — eo *utrum verbum sit an positum pro* ideo, *non constat.* — adderem *Perottus,* addere *C.* — vulgam *cdd.* — **20** *cf. Gell. III, 7, 1 sqq.* — Verruncam *L,* H_1; Verrucam H_2, *G, Bamb.;* Verrugam, locum qui emeneat *gl.* — Cato libris Originum; *sequentia non ipsius sunt Catonis; sed quae l. m. paragr. 3—17 referuntur de Q. Caedicio ex Originum libris, ad hanc fere sententiam fuisse dicit Gellius; in fine tantum capitis se non iam suis, sed Catonis uti verbis testatur.* — *cf. quae notata sunt pg. 54 s. l.* recepticium *ad eiusdem Catonis, quem adfirmat esse Non., locum; item 145 l.* nidulantur. — **21. 22** quadringendos H_1. — verruncam L_2. — *ap. Gell. haec:* ad verrucam illam (sic enim Cato locum editum asperumque appellat). — **24** Vivices *gl.* — Cato; *cf. Gell. X, 3, 17:* in eo — libro, qui d. f. p. inscriptus est, ita de Q. Thermo conquestus est. — **25** maiorem *L.* — signitas *id.* — iniuriam *C.* — **26** vis *Perottus 365, 59 ed. Ald., Bentin., probante Me;* eis *C;* eos *cdd. Gell.* — *quamquam dubium an* eis *vel* eos *potius sit delendum, statuendumque olim in codice Gellii* eis *supra* vibices *scriptum, ut reponeretur* vibiceis. *cf. comment. in pg. 139 l.* mordicibus. — carnificinas *Gell.;* carnificans *C.* — **27** inspectantibus *etiam Gell. cdd.; f.* spectantibus. — *seq. ap. Gell.:* popularibus suis atque multis mortalibus te facere ausum esse?

VELLICATIM. Sisenna Historiarum *lib. VI:* nos una aestate in Graecia et Asia gesta litteris idcirco || continentia mandavimus, ne vellicatim ac saltuatim scribendo lectorum animos inpediremus.

VICTVRVS victoriam potiturus auctoritas prudentium putavit esse: Pyrrusne rex an Manius Curius proelio victurus esset.

VIRESCIT, maiorum virium fit. Furius poematis:

> increscunt animi; virescit vulnere virtus.

VIRO etiam pro virtute naturali. Lucretius lib. II:

> concoctosque suo servare † et perdere viro.

VENERATA, pro veneranda. Vergilius lib. III:

> cursusque dabit venerata secundos.

VTER, pro uterus. Caecilius Imbriis:

> núnc uter
> créscit, non potést celari.

VICATIM. Sisenna Historiarum lib. III: cum conplures menses barba inmissa et intonso capillo lugubri vestitu populum vicatim flens una cum liberis circumiret.

VVLTVOSVM. Cicero in oratore: in quo cum effeceris nequid ineptum sit aut vultuosum.

VERMICVLATI, pro minuti. Cicero de oratore lib. III:

---

28 Sisenna Hist. VI || 3 prudentes (Gellius XIV, 1, 24) || 5 Furius poematis || 7 II, 853 || 9 Aen. III, 460 || 11 Caecilius Imbriis || 14 Sisenna Hist. III || 17 18, 60 || 19 III, 43, 171 (Lucilius).

28 Vellicatim; *cf. 168* saltuatim. — *om. l. Bamb.* — Vellicatim, salutatim *gl.* — lib. VI *om. C; cf. comm. in pg. 168 l.* saltuatim. — aetate [illegible] — 2 ac s. *om. L.* — imp. *H*, L_2. — 3 Veturus H_1. — 4 Pyrrusne *e. q. s.; Gellii* [illegible] *XIV, 1, 24.* — a manius, *m. 2* inmanius *H* (an manius Ho_2). — proelio [illegible] *m. 2* praelio *L.* — 5 Viriscit *gl.; om. l. Bamb.* — *cf. Gell. XVIII, 11, 4.* [illegible] poemaus L_1. — *hic ad ultimum cum usus sit N. loco Gelliano compluria* [illegible] *cerpto, non videtur alienum a re adnotare versibus Furii non unum,* [illegible] *putarunt multi, sed quinque contineri fragmenta, diversa inter se et* [illegible] *ita quidem, ut quarto addendus sit quintus, relicui singillatim stent per* [illegible] *praeterea in quinto reponendum videtur* dum. — 6 increscunt *Gell.;* [illegible] (crescent H_1) *C.* — 7 natuli L_1. — 8 concoctosque *Lucr.;* concoctasque [illegible] — suos servare *C;* suo *(ita v.)* superare *Forbiger;* suo contractas (i. e. [illegible] tractans) *cdd. Lucr.;* s. contractas; contractans; contractos *Prisc. 722.* — *verum vid. illud* contractas. — 9 lib. (libro) VI *C.* — 11 pro uterus *M;* [illegible] utero *v.* — *cet. cf. exc. ex Char. arte (gramm. Lat. I, 540)* uter, [illegible] Imbris *C.* — 14 Vicatim, per vicos L_2, *Bamb., gl., mrg. H* (per vices [illegible] *H*). — Sis.; *cf. 130 l.* inmissum. — 15 cappillo *L.* — 16 circumibet L_1 [illegible] 17. 18 Vultuosum; tristem *add. G*, L_2, H_2, *Bamb., gl., mrg. H.* — [illegible] L_1. — nequid ineptum aut vultuosum sit *minus rotunde cdd. Cic.* — Vermiculati pro minuti *M;* Vermiculatim pro minuto *C;* Vermiculatim, [illegible] nutim *gl.; cf. Lucil. frgm. l. inc. X cum comment.* — de oratore *Ba* [illegible] in or. *C.* — libro IIII *L.* — *etiam Orat. 44, 149 citantur hi versus.*

lexis conpostae, ut tesserulae, omnes
arte pavimenti adque emblemati' vermiculati!

VENALICII positum pro venditoribus. Cicero in Oratore [Cornelianae lib. II]: neque me divitiae movent, quibus omnes Africanos et Laelios multi venalicii mercatoresque superarunt.

VOCARE positum trahere, ducere. Cicero de oratore: si de iure civili, tecum serram vocabit, || te, hominem prudentissimum, *in* his ipsis rebus, quas abs te didicerit, dicundi arte superabit.

VERECVNDARI, verecundia teneri. Cicero de oratore lib. III: alterum cunctantem et quasi verecundantem incitabat.

•VERSVTILOQVAS. Cicero de oratore lib. III:

an nón nosse huius me vérsutiloquas málitias?

videtis enim et versutiloquas et expectorat ec coniunctione facta esse verba.

VNCINATVM, ab unco. Cicero Academicorum lib. IIII: nec ut

---

22 Orat. 70, 232 (orat. Corneliana II) ‖ 25 I, 15, 66 ‖ 3 III, 9, 36 ‖ 5 III, 38, 154; sed cf. comm. ‖ 9 II, 38, 121.

---

20 comp. *v.;* composui (conp. L_1; *G*) et *C.* — tessurulae *C pr.* H_1. — 21 pavimenti atque emblemati' vermiculati *M;* pavimento atque (adque L_1) emblemate (emblaemate *H, prius L*) vermiculato *cdd. Non. et Cic.; cf. comment. Luc. l. m.* — 22 Vernalici *Bamb.* — in Oratore [Cornelianae lib. II] *M;* in oratione Corneliana (Cornelia H_1; Cornelia ana *L*) lib. (libro *L, H*) II *C.* — *Cic. verba sunt haec:* ut et haec nostra in Corneliana (*videtur olim fuisse* in Corneliana secunda) et deinceps omnia. — *quae seclusimus, ab eodem interpolatore adiecta, qui et Antipatri cognomen ex Oratore addidit Coelio pg. 108 s. l.* exfundare *et alia quaedam notavit haud indocte.* — *minus artis legibus conveniret reponi* in orationum Cornelianarum libro II, *quoniam Non. verba Ciceronis ex Oratore sumpsisse apparet eumque non solere curare num, quae memorat ab auctoribus, quos adfert, ex aliis citentur scriptis iam supra dixi; cf et comm. in pg. 113* fallaciloquentiae. — 24 venalicii *ap. Cic., qui servos venales habent; cf. Pl. Trin. II, 2, 51.* — 25 de orat. *Me;* in orat. *C.* — *f. addend.:* lib. I. — sin *cdd. Cic.* — 1 serram vocabit *Me, qui* serram vocare *idem putat atque* serram ducere; seram vocavit *C;* tecum communicabit *cdd. Cic.* — *apparet altius haerere vitium; nam ut certum est Nonium scripsisse* serram vocabit, *ita ne hoc quidem potest esse sanum. quis enim praeter Non. existimabit* vocare *h. l. idem significare quod* ducere? — teque h. pr. et peritissimum *cdd. Cic.* — 2 in *om. C.* — dicendi L_1. — superabit *Cicero;* superavit *C.* — 5 Versutiloquax *cdd.* — Versuti. loquarum *(sic)* versuta *gl.* — *non abhorret a stupore Nonii putasse eum ap. Ciceronem inveniri* versutiloquax, *quamquam talia, qualia sunt* doctiloquax, luciferax, *simil., aetatis sunt ultimae.* — 6 *Accii Armorum iudicio haud improbabiliter adscripsere docti.* — an non nosse *M* (non novisse *Bothius*); annum novis *C.* — versutiloquax malitia *C.* — num non vis huius me versutiloquas malitias *cdd. Cic.; qui et or. 49, 164 habet illa* versutiloquas malitias. — 7 versutiloquax *C.* — et *add.* H_2. — expectorat, *ex Ennii Alcmeone.* — ec *M;* et H_1; ex *rell.* — 9 Vncitiatum *Bamb.*

ille, qui asperis et levibus et amatis uncinatisque corpusculis concreta haec esse dicat.

VENDITATIONEM veteres pro ostentatione posuerunt. Cicero Tusculanarum lib. II: quin etiam mihi quidem laudabiliora videntur omnia, quae sine venditatione et sine populo teste fiunt.

VIERE, vincire, inflectere. Varro de re rustica lib. I: ut habeas vimina, unde viendo quid facias.

VNDVLATVM, nove positum purum. Varro de vita populi Romani lib. I: et a quibusdam dicitur esse Virginis Fortunae ab eo, quod duabus undulatis togis est opertum, proinde ut non reges nostrei undulatas et praetextatas togas soliti sint habere.

VERBECEM. Varro de vita populi Romani lib. I: aut bovem aut ovem aut verbecem habet signum.

INCIPIT PER Z LITTERAM.

ZONATIM, per goerum. Lucilius lib. VI:

[per] zonatim || circum inpluvium cineraris cludebat.†

---

13 II, 26, 64 || 15 I, 23, 5 || 17 Varro de vita pop. Rom. I || 21 Varro de vita pop. Rom. I || 24 Luc. l. VI.

---

10 unciatisque *G.* — corporibus *minus bene ap. Cic.* — 12 osten[illegible]tationem *C pr. H_2*; ostene *Bamb.* — 15 vincire *H_2*; vincere (vicere *L_1*) [illegible] — inlectere *L_1*. — 16 h. v. *Varro;* habeam ut mina *C.* — unde viendo *v.;* [illegible] utendo *cd. Politiani;* inveniendo *C.* — quod *C.* — 17 *cf. comm. doctor. in Ov[illegible] Fast. VI, 569 sqq.* — 18 et a quibus *L, H_1*. — 19. 20 *f.* ideo; adeo *L, [illegible]* abeo *H_2, G, v.* — duabus *v.;* duobus *C.* — toxis *L, H_1*. — nostrei [illegible] latas *(ita v.) M;* nostri cundulatis *C;* nostri et undulatas *ed. a. 1476.* [illegible] thocas *L;* thogas *H_1*. — soletis int *L, H_1*. — 21. 22 *om. l. gl.* — Verbe[illegible] *v. 21 et 22 C, Bamb.;* Verv. *mrg. H, G.* — vit bovem *L_1*. — *de pec[illegible] antiquissima Romanorum agitur; cf. Plut. v. Poplicolae cap. 11.* — 23 [illegible] Incipit per Z litteram *add. M; nisi haec ab ipso Non. omissa, quod* [illegible] *lemmate contineretur littera Z.* — 24 *nullum l. in H, L neque ut puto in* [illegible] *quamquam de hoc nihil notatum;* Zonatim, ingenuorum *gl.* — lib. IIII *B[illegible]* — 1 zonatim *v.;* per zonatim *C, Bamb.* — cineraris cludebat; *corrupta h[illegible] f.* cinis ardu' (*pro* aridus) fluebat.

III.

INCIPIT

DE INDISCRETIS GENERIBVS

PER LITTERAS.

INCIPIT PER A LITTERAM.

ANGIPORTVS generis masculini, ut aput multos. ‖ Neutri. Plautus Cistellaria:

quae quási carnificis ángiporta púrigans.

[M. Tullius de Divinatione angiporta dixit.] Terentius Adelphis:

íd quidem angipórtum non est pérvium.

idem [in] Eunucho:

in ángiportum quóddam desertum . . .

---

8 Plautus Cistellaria ‖ 10 I, 32, 69 ‖ 10 IV, 2, 39 ‖ 12 V, 2, 6.

Primum hoc ab Aldo a. 1513 additum vulgatis exemplaribus caput et quidem ex libris Gallicis iam in Quaest. Nonian. est adnotatum. — solum extat in codice Vrbinati 308. — quibus potissimum fontibus usus esse videretur auctor, item in Prolegomenis expositum. qui in frequentia vel raritate generis aestimanda suae maxime aetatis respicit usum, cui quidem saepius parum conveniebat cum aetate optima. — neque propriae illum socordiae in hac parte operis oblitum iure animadvertit Mercerus. — porro haud indignum memoria saepius hic quam in relicuis capitibus sola auctorum nomina praeponi exemplis. — denique Lucilii libri qui sunt a XXVI ad XXIX raro, tricesimus numquam adhibitus. — **3** Incipit *m. 2 add. H.* — **5** *post illud* per litteras *et quidem proprio versu subicitur* H_2 id est. — **6** Incipit H_1*; del. m. 2;* id est *L, G; cf. supra.* — **7** Angiportus generis masculini — Neutri. *cum duplici modo generum diversitas significari soleat in hoc capite, aut ita, ut factum h. l., aut addita altera nominis forma, ut puta:* Artus masculino genere appellamus — Artua neutro, *hunc a librariis puto invectum, illum ipsius Nonii. de quo tamen hic monuisse satis visum. — praeterea cum modo genetivo, modo ablativo generum differentia indicetur, post illum punctum positum a nobis, hic cum sequentis nomine auctoris coniunctus. quamquam utro magis casu usum esse existimes Nonium valde incertum, cum in archetypo librorum qui extant generum notionem plerumque per compendium scriptam sit probabile.* — **7** apud *C pr.* L_1. — **9** anciporta L_1, *ut vid.; id. m. 2* angiportu. — purigans; *cf. Ritschel. Opusc. II, 433, qui docuit improbanda illa* purgitare, clarigitare *(v. Lachm. ad Lucr. V, 946);* purgitans *G, H;* purgitaris *L.* — *f. scribendum* purigas. — **10** *ea quae sunt* M. Tullius — dixit *ut ab interpolatore addita secl. M.* — *ap. Cic. legitur illud* vias omnis angiportusque. *neque alibi nisi semel in capite quarto libris de divinatione usus N.* — Ter.; *cf. Prisc. p. 714.* — Adelfis *C.* — **11** itque idem L_1*;* idque idem L_2, H_1. — est parvium *G;* est portum *L.* — **12** eunocho *H.* — **13** quodam *L.*

190 M.

ARBITRIVM generis neutri, sicut saepe. ‖ Masculini. Plautus Asinaria:

ni in quadríduo
abálienarit, quom ábs te argentum accéperit,
tuus árbitratus sít: conburas, sí velis;
ne illí sit cera, ubi fácere possit lítteras.

ARMENTA genere neutro plerumque. ‖ Feminino Ennius:

ipsius armentas ad easdem.

Pacuvius:

tu córnifrontes páscere armentás soles.

ABSINTIVM generis est neutri. Lucretius lib. IIII:

absintia tetra medentes
cum dare conantur.

‖ Masculini. Varro Quinquatribus:

quid médico mihi erit ópu'? nempe ideo, absíntium
utí bibam gravem ét castoreum . . .
levémque robur.

AERARIVM neutri est generis, ut saepe. ‖ Masculini. Varro Gerontodidascalo: hoc est: magnum censorem esse, ac non: studere multos aerarios facere.

ADMONITIO usu genere dicitur feminino. ‖ Masculino M. Tullius

---

15 IV, 1, 19 ‖ 20 Ennius ‖ 22 Pacuvius ‖ 24 IV, 11 ‖ 27 Varro Quinquatribus ‖ 31 Varro Gerontodidascalo.

---

16 ni *add. docti ex Plauto.* — quatriduo *Hqo.* — 17 abalienatrit *pr. L* — quom abs te *Abrahamus Stud. Plaut. pg. 212;* quod abs te *C;* que [illegible] abs te *mel. cdd. Pl.;* quo ex te *minus boni;* quo ex *Acidal.* — 18 tum [illegible] *cdd. Pl.;* tum is (tum his *G*) *C; post* is *duae vel tres litterae rasae in L.* — arbitratus; *iure arguitur a Mercero, quod inter generum indiscretor*[illegible] *exempla referantur ea, quae derivationis diversae lege aliud sequantur gen*[illegible] *bene tamen Nonio sit vel propter stuporem, cui tot egregia scriptorum deben*[illegible] *exempla.* — comburat (conb. L_1, *G*) si velit (vellit *pr. L*, H_1) *C.* — 19 [illegible] sit *C.* — 20 *cf. Paul. pg. 4.* — 21 ipsius ad armentas eosdem (easdem *e.*) [illegible] armenta *C; sed in L lineolis supra* ad *et* armentas *additis videtur* [illegible]*ficari permutanda haec locis;* ad armentas ipsius easdem *Scal.* — 22 P[illegible] *Scal.;* Livius *Iun.;* uiuius *C.* — 23 tu corn. p. a. s. *Iun.;* tu p. corn. [illegible] a. *C.* — cornifrons, *ut* cornipes. — cuni frontes *Ald.; unde* curvifrontes [illegible] — *a Masvicio haec Ennii et Pacuvii exempla addita eis quae Servius* [illegible] *ad Aen. III, 540; cf. Thilonis comment.* — 24 Absinthium *H, non L, Gs.* — [illegible] absinthia *H, ed. Bas.* — 27 Varro; *cf. 314 l.* grave, amarum; *336* [illegible] minuere. — 28. 29. 30 *versus constituit M; ante alii trimetros, alii* [illegible]*metros, sed utrosque barbare, posuerant.* — medeo H_1. — mihi erit (*vel* [illegible] sit) *M, quo molliores fierent numeri;* mihi (m, *supra scr.* i, *H*) est *C.* — [illegible] *A. Kochius;* tuo *C.* — absinthium *H;* absentium L_1, *G.* — ut *cdd.* h. [illegible] cravem L_1. — *post* castoreum *adiectivum, ut* noxium *vel* incommodum, [illegible] *haustum.* — levemque *cdd. 336;* leveque *hic et 314.* — rubor H_1. — [illegible] saepe L_1. — Masculini; *ingens hic Nonii stupor.* — 32 striderem *L*, *A*[illegible]

de finibus bonorum et malorum lib. V: ‖ ut acrius aliquanto et adtentius de claris viris locorum admonitu cogitemus.

AVDITVS est generis masculini. ‖ Feminini [auditio]. M. Tullius le finibus bonorum et malorum lib. V: lubenterque se cum his ongregant dantque se ad ludendum fabellarumque auditione duıntur.

ARTVS masculino genere appellamus. Vergilius Georgicorum). III:

micat auribus et tremit artus.

Artua neutro genere Plautus Menaechmis:

íta mihi inperás, ut ego huius mémbra atque ossa atque ártua.

ANGVES masculino genere dici Vergilius testis est *lib. II:*

ecce autem gemini a Tenedo tranquilla per alta,
horresco referens, inmensis orbibus angues.

et [in] lib. V

adytis cum lubricus anguis ab imis.

Naevius Lucurgo:

alté iubatos ángues inlaesaé gerunt.

Lucilius lib. XXVI:

nísi portenta anguísque volucris ác pinnatos scríbitis.

Angues feminino Plautus Amphitryone:

dévolant angués iubatae *deórsum* in conpluviúm duae.

Varro Atacinus:

cuius ut aspexit torta caput angue revinctum.

ACHERONTEM masculino genere dicunt [veteres]. Vergilius b. VI:

---

1 V, 2, 4 ‖ 4 V, 15, 42 ‖ 7 III, 84 ‖ 10 V, 2, 102 ‖ 12 Aen. II, 203 ‖ 15 en. V, 84 ‖ 17 Naevius Lycurgo IV ‖ 19 Lucilius l. XXVI ‖ 21 V, 1, 56 ‖ 23 arro Atacinus ‖ 26 VI, 107.

---

1 aut acrius H_1. — 2 adtentus L_1; *id. 2* attentius. — admonitum *C.* - 3 auditio *secl. M.* — M. Tullius; *cf. comm. in 113 l.* fabellae. — 4 secum ı, *H.* — his *om. L.* — 8 *cf. 347 l.* micare. — 9 micant *L*, H_1. — 10 [illegible]t.; *cf. Prisc. pg. 714.* — 11 imp. L_2; *H.* — cuius *C.* — artua comminuam *Prisc., Plaut.* — 12 testis est; li. III *(sic) add. Paris. 7579.* — 14 oibus *L.* - 16 anguies *L.* — 17 lucurgo L_1; lygurgo H_1; lycurgo *rell.* — 18 [illegible]e *qui conicerent* aliae *vel* aliei. — iubatos *Iun.*; iugatos *C.* — inlaesae [illegible]ius; in sese *C*; *cf. Hor. Carm. II, 19, 18 sqq.* — 22 iuvatae L_1. — [illegible]ti (iubati) *cdd. Pl.*; iubati *etiam interpolator Servii ad Aen. II, 206.* — [illegible]sum *om. C.* — in conpluvium *C*; in (ut) inpl. *cdd. Pl.* — duo *C pr.* H_1, [illegible] *est* dua euarro; *cdd. Pl.* — 23 Atacinus *Bentin. ex Charis. pg. 70;* [illegible]ius *C.* — 24 cuius *add.* H_2. — revinctum *Charis.*; devinctum *C.* — 25 [illegible] veteres, *ut ex seq. v. ortum, secl. M.*

et tenebrosa palus Acheronte refuso.

‖ Feminino Plautus Captivis:

.... vérum enimvero núlla adaequest Acherons
átque ubi ego fui.

AMNEM masculino genere appellamus. Vergilius Georgicoru lib. I:

atque alius latum funda iam verberat amnem.

Feminino Plautus Mercatore:

néque mihi ulla obstábit amnis néc mons atque adeó mare.

Naevius Lucurgo:

síc quasi amnis ‖ cíta ruit, sed támen in fluxu fléctitur.

Accius Epinausimache:

ét Scamandriam úndam salso sánctam obtexi sánguine
átque acervos álta in amni córpore explevi hóstico.

idem Epigonis:

ápud abundantem ántiquam amnem et rápidas undas Inachi.

Varro Periplu lib. I: in hac civitate agros colunt harenoso praeter hos fluit amnis, quam olim Albulam dicunt vocitatam.

ARANEAE [et] feminini sunt generis. Titinius Gemina:

evérrite aedis, ábstergete aráneas.

Vergilius Georgicorum lib. IIII:

laxos in foribus suspendit aranea casses.

Ennius: bussus * * * araneae. ‖ Masculini. Plautus [in] Stichc

28 V, 4, 2 ‖ 31 I, 141 ‖ 34 V, 2, 18 ‖ 36 Naevius Lycurgo XXI ‖ 2 Accius Epinausimache ‖ 5 Accius Epigonis ‖ 7 Varro Periplu I ‖ 9 Titinius Gemina ‖ 11 IV, 247 ‖ 13 Ennius ‖ 13 II, 2, 24.

29 Acherons *prima producta; cf. comm. in pg. 4 l.* capulum. — 33 ali[illegible] altum L_1, *H, G.* — 35 neque ulla mihi *C.* — obstabit *v.;* obstavit *C;* [illegible]sistet (ops., obsistat) *cdd. Pl.* — emnis H_1. — neque adeo *cdd. Pl.,* [illegible] *bene propter r. m.* — *f.* aut adeo. — 36 lucurgo (*vel* lac.) L_1; lygurgo [illegible] lyc. *rel.* — 1 sic *Ribbeckius;* sed *C.* — cita ruit *M;* cis rapit *C.* — in [illegible] *Mc;* inflexu *C.* — 3 et Scamandriam *Vossius* (Scam. *iam Fruterius,* [illegible] *plures*); umandriam *C.* — obtexi *Iun.;* obtexus *C; vid. fuisse* obtexei. — [illegible] acerbos — in omni *C* (acervos *cd. N. Fabri*). — 5 Ep. *Me;* epigono *C* [illegible] 6 *f.* Argivam amnem. — 7. 8 *nihil valet Varronis locus.* — in ac *L.* [illegible] propter hos *Ald.* — olym *H.* — 9 Areneae L_1. — et *secl. M.* — 9. 10 [illegible] *420 l.* verrere. — Gemina: ev.; genere verrite H_1. — 13 bussus *Quicher*[illegible] buxus (buxis H_1) *C.* — *poterit statui legendum* bussus aranae, *ut* [illegible] *hexam. dactyl., si illud* arani, *quod legitur ap. Lucr. III, 383,* ab a[illegible] *descendere existimaris. nam* araneae *trisyllabum apud Ennium non admitti.* — Sticho *M;* isticho L_1; in sticho *rell.*

út operas aráneorum térgam et texturam ínprobam
déiciamque eorum ómnis telas.

idem Asinaria:

iussín columnis déici telás araneórum?

AETAS feminini est generis. Plautus Menaechmis:

... ut aétás malást mérs, male érgóst.

Aetas masculini. Plautus Trinummo:

própter eosdem, quórum causa fui hóc aetate exércitus.

ACCIPITER generis est masculini. Vergilius lib. XI:

quam facile accipiter saxo sacer ales ab alto.

Feminino Lucretius lib. IIII:

accipitres somno in leni si proelia pugnas
edere sunt persectantes visaeque volantes.

ARVA neutri sunt generis. Vergilius:

arva aliena iugo premere.

Feminino Naevius Lycurgo:

líberi,
quaquómque incedunt, ómnis arvas ópterunt.

Pacuvius:

pósteqnam calámitas plures ánnos arvas cálvitur.

ANFRACTVM masculino genere dici putant. ‖ Neutro ‖ Accius Erysace:

super Óceani stagna álta patris
terrárum anfracta revísam.

---

16 II, 4, 19 ‖ 18 V, 2, 6 ‖ 20 IV, 3, 83 ‖ 22 XI, 721 ‖ 24 IV, 1009 ‖ 27 Aen. X, 78 ‖ 29 Naevius Lycurgo II ‖ 32 Pacuvius ‖ 1 Accius Eurysace.

---

14 ut operam omnem *recte cdd. Plauti.* — araneorum *etiam Pl. cdd.;* aranearum *Pylades.* — inprobem (impr. L_2, *H*) *C.* — **15** earum *Palatini.* — tellas L_1. — *porro A (cf. Caes. pg. 130) habet* miseri *vel* misere algebunt; *et hoc verum videtur commendaturque Palatinorum scriptura, quae est* misera falgebunt, fulgebunt, fulgebant. *nam adverbia etiam in antiquissimis libris haud ita raro per* ae *scribi sat notum.* — **17** iusin L_2, *H*, *Gs.* — columnis *Pl.;* columem *L*, H_2; colomem H_1; columen *G.* — operas *pro* telas *non bene cdd. Pl.* — aranearum *id.* — **18** Plaut.; *cf. pg. 1. l.* senium. — mala est ergo *C.* — **20** Trinummi *C.* — **21** hac aetate *recte cdd. Pl.* — *cf. Ritschel. ad h. l.; qui putat Non. lectionem ortam ex* hoc aetatis. — **23** alis *L.* — **25. 26** proelia *cdd. Lucr.;* p̄lia *H;* p̄elia *L;* praelia *G.* — pugnas sedere H_2, *G;* p. sed re *(post* d *ras. litt. H)* *L*, H_1. — usaeque *L*, H_1. — **29** Nevius *C.* — Lygurgo H_1. — **30** Liberi *Me; ego pro adiectivo habendum existimo;* lib. (libro) II *C.* — *non bene hoc verbum cum sequentibus in unum versum cogetur; cf. ed. nostram.* — **31** quacumque *Voss.;* quaque (quaquae H_1) *C.* — **32** postequam *M;* postquam *C;* postquam calamitas per plures a. *Bothius.* — **1** m. g. solum dici *Quicheratus.* — **2** Erysace *M;* aeresace L_1; eurisace L_2, *H;* Eurysace *ed. Bas.* — **4** infracta H_1.

Varro Parmenone:

> . . . cántus e frónde utí cum ínrigavít caváta aúrium ánfrácta in silvám vocáns.

AEVVM generis neutri. || Aevitas feminini. Varro Tithono, *περὶ γήρως*:

> quá voluptate aóvitatis éxtimam attigít metam [aevitas]!

AERA, neutri. M. Tullius in Hortensio: quid? tu, inquam, soles, cum rationem a dispensatore accipis, si aera singula probasti, summam, quae ex his confecta sit, non probare? * * *

ACINA genere neutro frequenter Varro posuit. || Acinus masculino M. Tullius de senectute: quae ex fici tantulo grano aut ex acini vinaceo. — Mattius obscurae auctoritatis:

> pressúsque labris únus acinus árebat.

AVTVMNVS generis masculini. || Feminini. Varro Serrano, *περὶ ἀρχαιρεσιῶν*: retinet viatorem meridie praetereuntem fons, quod autumnitas in anni tetrachordo mensum praeterierat.

ALVVS generis feminini. Vergilius Aeneidos lib. II:

> in latus inque feri curvam conpagibus alvum
> contorsit.

|| Masculino Accius Annalibus:

---

5 Varro Parmenone || 8 Varro Tithono || 11 Cicero Hortensio || 14 Varro [illegible] 15 15, 52 || 16 Mattius || 18 Varro Serrano || 21 II, 51 || 24 Accius Annalibus.

---

5 Varro; *cf. comm. ad 79, 21 s. l.* bipinne. — **6** cantus e fronde *M*; cavo (*seq.* cavata) fonte *v.* — uti *Vahlenus;* ut *C.* — **8** thitono *G.* — **9** [illegible] *L, H.* — **10** *metrum agnovit Meinckius.* — voluptate *Gerlachius; cf. Add[illegible] pg. 463;* voluntatem *C* (voluntate *Paris. 7579*). — extimam *Oehlerus;* extim[illegible] *C.* — me G_1; meam H_1; met L_1. — aevitas *del. M.* — **11** quid tu umqu[illegible] H_1. — **12** a disp. *Iun.;* ad dispensatorem *C.* — sincula L_1. — **13** ex [illegible] *pr. G.* — non probare; *lemma quod inceperit ab illis* Aera feminini *inter[illegible] disse recte statuit Quicheratus. ac bene observavit Mercerus ideo notari [illegible] genere neutro, quod Nonii aetate femininum magis fuisset in usu; p[illegible] adeo pg. 74 s. l.* aera *Lucilianum* aera *ab eo habitum pro singulari.* — [illegible] acini (acili H_1) *C; Parisin. saec. X Cic.;* acino *rell.* — Mattius *M, qui* [illegible] *versum agnovit;* et alii *C;* et alius *Quicheratus.* — **17** praessusquae L_1; prae[illegible] que *id. m. 2 cum H.* — ardebat H_1; herebat *(sic) Me.* — **18. 19.** Va[illegible] *cf. 71 l.* autumnitas. — serano *G;* sarrano H_1. — peri arceresion *C.* [illegible] fontem *cdd.* — **20** autūnitas, *supra* tu *scr.* vn *(sic)* L_2. — annit L_1, H_1; [illegible] *G.* — *post illud* praeterierat *reponenda videri ea quae sunt pg. 71 vv. 15,* [illegible] neutro (*f. legend.* neutri.) Varro — fuerat *l. m. est adnotatum.* — **21** Albus [illegible] — **22** compag. L_2, *H.* — **24—28** *prius exemplum etiam Annalibus Accii* [illegible] *scribit Priscian. pg. 718; alterum id. pg. 654 eiusdem Annalium l. I tri[illegible] neque possis sat discernere, huius sit error an Nonii, quamquam su[illegible] est vera a Nonio tradi adeoque in fonte communi utriusque ex primo Ann[illegible] Accii libro prolatum versum priorem.* — **24** annibalibus *L*, H_1.

ut quam fragilissimus alvos.

et alius auctoritatis obscurae:

Maia nemus retinens gravido concepit in alvo.

ACCVBITIONEM genere feminino M. Tullius de senectute: bene enim maiores accubitionem epularem amicorum, quasi vitae coniunctionem haberet, *convivium nominaverunt* * * * ||

INCIPIT PER B LITTERAM.

BVBO generis feminini. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

seraque culminibus ferali carmine bubo.

|| [genere] Masculino Agellius† Historiarum lib. I: et quod bubo in columna aedis Iovis sedens conspectus est.

BALNEAE generis feminini. M. Tullius pro Sexto Roscio: occisus est ad balneas Pallaceinas, rediens a cena, Sextus Roscius. — Plautus Asinaria:

ílle in balineás iturust; índe huc veniet *póstea*.

---

26 poeta incertus; sed cf. comm. | 28 13, 45 | 2 IV, 462 || 4 Agellius Hist. I; sed cf. comm. | 6 7, 18 | 8 II, 2, 90.

---

25. 26 alvos. et *Rothius;* alvo (albo L_1) sed *C.* — alvus L_1*; id. m. 2* aliis. — *f.* et Calvus obsc. auctoritatis. *nam Euphorionis cantores potissimum hoc probro a Non. adfectos in prooemio est expositum. et potuit versiculus esse ex Ius epyllio; in quo Mercurii mentio facta.* — 27 mala *L.* — *illud* nem. ret. *suspectum; cf. tamen Catull. 64, 9.* — grado *L.* — concoepit *id. teste Rothio,* H_1. — 28 M. Tull.; *cf. 42 l.* convivii. — 29 aepularum *L,* H_1*;* aepularem H_2. — quasi *recte L,* H_1*;* quia *rell.* — 30 habent *L,* H_1. — convivium nominarunt *add. pg. 41.* — Accubitum masculino *add. Quicheratus; cf. Isidor. Or. XX, 11, 9.* — 3 solaque *Verg.* — 4 Asellio *Augustinus; probat nunc Petrus. neque id a fide videtur alienum, cum* Sempronius Asellio *citetur pg. 481 s. l.* gliscitur. — *ita alius historicus modo* Hemina, *modo* Cassius Hemina *dictus Nonio. contra vix placet illud* Gellius, *quod scripsit Mercerus; vel, quod in maiore historic. latin. rell. editione Petrus,* A. Gellius. *nam etsi satis probabile est duos fuisse Gellios haut ita multum post Catonem historicos, tamen neque* Aulo *praenomen alteri fuisse constat neque ullum memoratur alibi fragmentum, quod certo possis huic tribuere.* — *iam cum ne in Cn. quidem Gellii libro primo, ut qui res priores urbe condita contineret, verba a Nonio adlata videantur habere potuisse locum (de quo dixit Petrus Prolegom. pg. CCXXXVIII sq.), Augustini potissimum amplectendum censeo inventum, ita tamen, ut incertum maneat, an Nonii culpa, ut pro Claudio Gelliano substitutus est compluries* Caelius, *ex Asellione factus sit* Agellius, *quod scilicet nomen nimis quantum illi esset notum conscientia furtorum.* — 5 in culmine *bene N. Faber.* — 6 generis *Paris. 7579;* nominis *C.* — 7 occiditur *ap. Cic.; ut Non., Pomp. V, 162; Serv. in Don. IV, 431.* — pallacenas *C; compluries h. l. afferunt gramm. Non. posteriores, quo monstretur balneas dici fem. gen.; cf. gr. lat. VII, 585.* — Rosc. *om. L;* troscius H_1. — 8 Plautus *m. 1 vel 2 add. L.* — 9 ille in b. iturust (iturus est *vel* es *cdd.*) *Pl.;* unde in balneas (balleneas *L*);

194 M.

Caecilius Synephebis:

quíd mihi non sunt bálneae?

‖ Neutri. M. Tullius in Hortensio: primus balneola suspendit, inclusit pisces.

BALTEVS masculini generis. Vergilius lib. XII:

umero cum apparuit alto
balteus.

‖ Neutro Varro Rerum divinarum lib. XI: tragica vincula baltea sunt. — Accius Didascalicon lib. VIII:

áctóribu' mánuleás *et* báltea *ét* machaérás.

Livius lib. VIIII: auratae vaginae, aurata baltea illis erant.

BVXVM generis neutri. Vergilius Georgicorum lib. II:

et torno rasile buxum.

‖ Feminini. Ennius:

búxus vincta, táxus tonsa.

BLANDIMENTVM generis neutri, ut saepe. ‖ Feminini. Cicero de re publica lib. IIII: in cive excelso atque homine nobili blanditiam, ostentationem, ambitionem [meam] esse levitatis.

---

10 Caecilius Synephebis ‖ 12 M. Tullius Hortensio ‖ 14 XII, 941 ‖ 17 Varro Rer. divin. XI ‖ 18 Accius Didascal. VIII ‖ 20 IX, 40; cf. comm. ‖ 21 II, 449 ‖ 23 Ennius ‖ 25 Cicero de re publica IV.

---

cyrus *C* (currus *Paris. 7579*). — hic *C.* — veni *C;* v. p. *docti ex Plauto.* … *tamen spopondcrim haec a Non. ita perscripta.* — **10** Synephebis *Ribbeck… Corollar. pg. XXIII; exemplum aliquod ex hac fabula petitum intercidi… male ratus;* infoebis H_1; inphoebis *Vrbin. 308;* in imbris *rell.;* in Imb… *v.; cf. Iun. Ind. pg. 8.* — **11** balineae *bene Quicheratus.* — **12** balneolas (… *probabiliter docti.* — inclusit; *sc.* C. Sergius Orata; *cf. interpretes ad Val. Maxim. IX, 1, 1.* — **18** didascalico L_1. — **19** auctoribus *G.* — … *v. d. ap. Madvigium;* manuleos *C.* — et *bis add. Lachm. Opusc. 71.* … maccras *C.* — **20** luvius *pr. H; et ita, quod mirum, pg. 196 l.* consorti… *197* calles; *ib.* cuis; *207* gelu. — *non recte olim secuti Hertzium haec L… Andronici existimavimus; historici sunt, de quo etiam cogitavit Hertzius.* … *Odysseae numquam aut Nonius aut alius grammaticorum adfert libr… numerum, nisi semel Priscianus.* — *et iungenda haec cum eis, quae … Probus gr. lat. IV, 129 sq. sub Lucilii vel Vergilii nomine, auct. expl… in Donat. ibid. 542 sub Livii:* erant et equorum inaurata (*l.* aurata) ta… *olim monuimus. addenda autem haec videri Liv. IX, 40 post illa:* mag… dini corporum adderent *et hausta ante haec fere:* sed maxime equitum … oculos in se convertit *libri de v. Saturnio pg. 110 dictum est.* — **22** et … *Cledon. pg. 1896;* aut *Verg.* — **24** vincta *Iun.;* icta *Me;* victa *C.* — … *C; corr. Iun.* — **25** neutri Cicero L_1, *prius H (in L id corr. m. saec. … vel XV).* — **26** nobilis *C.* — **27** ostentationem; assentationem *cum* … *kenio (Mnemosyn. II, 419) Halmius.* — meam *om. Paris. 7579* (*pr… seq.* e). — meram esse levitatem *Iun.; f.* merae esse levitatis.

INCIPIT PER C LITTERAM.

CLIVVS generis masculini, ut plerumque. ‖ Neutri aput Memmium invenimus, cuius auctoritas dubia est:

ardua nunc nitens fortunae escendere ‖ cliva.

Cato de tribunis militum: loca ardua et cliva depressa.

CIMA, neutro, ut Lucilius:

ásparagi mollés et viride círna.

‖ Feminino Cornelius Celsus, etsi minoris auctoritatis, posuit: laetam formosamque cymam.

CONSITVRA, generis feminini. M. Tullius de re publica lib. I: quae videlicet ille non ex agri consitura, quam cernebat, sed ex doctrinae indiciis interpretabatur * * *

CRVX generis feminini saepe. ‖ Masculini. Ennius Annalium lib. XI:

malo cruce, fatur, uti des,
Iuppiter!

CVLTER et CVLTELLVS generis sunt masculini. Varro Gerontodidascalo: noctu cultro coquinari se traiecit; nondum enim [mihi] invecti erant cultelli empaestei e Bithynia * * *

COR generis est neutri, ut dubium non est. ‖ Masculini. Ennius lib. XIII:

---

29 Memmius ‖ 2 Cato de tribunis militum ‖ 3 Lucilius ‖ 5 Cornelius Celsus ‖ 7 I, 17, 29 ‖ 10 Ennius Ann. l. XII ‖ 14 Varro Gerontodidascalo ‖ 17 Ennius l. XIII.

---

29 apud *C pr.* L_1. — 1 ardua nunc *Hertzius per litteras;* ne *(quod ex compendio vid. ortum)* ardua *C.* — f. esc. *Me;* fortunae scendere *C.* — *anapaestica dimensus eram de re m. 115:* ne ardúa nitens | fortúnae escendere clíva; *sed cum ex cantoribus Euphorionis soli Varro et Laevius, qui fuere omnium maxime πολύμετροι, hisce usi esse reperiantur, id iam in ed. Catulli retractavi.* — *male quidam* ardua nec. — 3 Cima (ima *G*) *C; cf. de hoc voc. Charis. pg. 41.* — 4 molle set L_2; H_1; molle sed H_2; *G.* — virde L_1. — 9 *add. Quicheratus:* Consitus, masculini. — *et certe* obsitu *invenitur ap. Naev. 322 s. l.* ingenium. — 10 Annali *C.* — 12 cruce *dativus.* — 14 et cultelle L_1; et cultelli *id. m. 2.* — 15 quoquinari *G.* — 16 mihi *del. Buechelerus* (*praec.* m, *seq.* i); illi *Oehlerus;* ibi *Popma.* — invecti *Buechelerus;* inventi *C.* — *ἐμπαιστοί (sic) Buechelerus;* empestati *C.* — ae *L, H.* — bithinia *H.* — *add. Quicheratus:* Cultrum neutro. — *et* cultellum *habetur in appendice Probi, gr. lat. IV, 197, 24.* — 17 *ingens hic Caesellii Vindicis error, levitate contractus; quem sequitur Non. Gellio, qui notavit illum (VI, 2), neglecto. tum, ut solent ingenia frivola, mutato subito consilio inde a capite tertio parum iam curat Noctes Atticas.* — *quamquam ne lecto quidem Gellio potuit Caesellius convinci erroris, cum Ennium, si masculino poneret genere* cor, *accusandi casu oportuerit dicere* cordem. — 18 XII *pr. H.*

Annibal audaci cum pectore de me hortatur,
ne bellum faciam. quem credidit esse meum cor?

CVPRESSVS generis feminini, ut dubium non est. ‖ Masculini. Ennius:

capitibu' nutantis pinos rectosque cupressos.

CARRA neutri generis esse consuetudine persuasum est. ‖ Masculini. Sisenna Historiarum lib. IIII: inpedimentum conlocant omne, construunt carros et sarraca crebra disponunt. — Varro Prometheo libero: Gallica petorrita, carros adcura, Tusca pilenta.

CERTAMEN generis est neutri. ‖ Feminini. Sisenna Historiarum lib. IIII: iaculis celeriter consumptis ad ‖ gladios certationem revocaverunt.

CVERELLAE generis feminini, ut saepe. ‖ Masculini. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

tantos illa suo rumpebat pectore questus.

COMPITA generis neutri. Vergilius Georgicorum lib. II:

praemiaque in gentis pagos et conpita circum.

‖ Masculino Varro de scenicis originibus lib. III: ubi compitus erat aliquis. — Caecilius Titthe:

[ubi] ádiacentem cómpitum.

---

22 Ennius ‖ 25 Sisenna Hist. IV ‖ 26 Varro Prometheo libero ‖ 28 Sisenna Hist. IV ‖ 4 IV, 553 ‖ 6 II, 382 ‖ 8 Varro de scenicis originibus III ‖ 9 Caecilius Titthe.

---

19 hannibal H_2, *G.* — audaci cum *Gell.;* laudacium *C.* — 20 meum cor. *seq. apud Enn.:* suasorem summum et studiosum robore belli. — Ennius; *cf. Gell. XIII, 21, 13.* — 23 captibus *(quod per syncopen accip*-*dum) docti. parum simile veri videri ab Ennio grammaticorum pravis pr*-*ceptis inducto solutam vel in primo versus heroici pede arsin v. Enn. pg.* *est monitum.* — nutantis *cdd. Gell.* (*exc. quod X m. 1* nutantibus); nutantibus *f.* nutantis capitis. — *olim (de re m. 138) sotadeum institueram talem:* nútantís pínos réctósque cupréssós. — 25. 26 imp. *C pr.* L_1. — omne *Vrb.* *308; Mc;* omni *C; cf. 73, 16 s. l.* amolimini (*ubi item cdd. pr.* L_1 impedimentum). — sarroca *C.* — 27 Prom. lib.; Promethei liberi *inscriptionem* *suspicatur Oehlerus pg. 65;* caei (cei *G*) lib. (libro) II *C; om.* caei *spatio* *Vrb. 308.* — Gallica *etiam ad* carros *pertinere existimo.* — petorita *(sic)* *Catal. pg. 243;* porta *C; cf. Gell. XV, 30.* — carrus *pr. H.* — adcura *M;* pilenta *Scal.;* adcurat (acc. L_2, H_2, *G*) usque politos (polytos *H*) *C.* — iacolis *Lipsius;* ac telis *v. d. ap.* Me_1 *(cf. Errata);* accolis *C.* — c. *G.* — 3 *sine l. nota* quaerellae, *m. 2* quaerelae, *L;* Quaerelae, *tum* *H.* — quaestus masculini H_1. — 7 *adnotat Philargyrius:* quidam 'ing legunt. *et ita scripsisse Vergilium satis constat.* — conpita L_1, *ed.* comp. *rell.* — 8 scaenicis *H, f. recte; cf. de l. lat. VII, 96.* — 10 ubi *Varr. verbis illatum secl. Ribbeckius.* — adiacentem *v. d. apud Steph.* *Guietus;* adicientem *C.*

CONSORTIVM neutri generis. ‖ Consortionem, feminini. Lucilius lib. XXVIIII:

> déierat ením *se* scribse, et póst non scribturúm: redi
> ín consortiónem.

M. Tullius de officiis lib. III: dissolvatur necesse est omnis humana consortio. — [Titus] Livius: quaenam ista societas, quaenam consortio est?

CHARTAM generis feminini. ‖ Masculini. Lucilius lib. XXVII:

> 'nescís, ubi
> Graéci, ubi nunc Socrátici charti?' — 'quídquid quaeris, périimus.'

CLIPEVS generis masculini. Vergilius:

> ardentis clipeos atque aera micantia cerno.

‖ Neutro Vergilius:

> et clipeum super intonat ingens.

Licinius Macer: pars magna laeveis clipea portant. — Laberius Sororibus:

> hoc vóluit clipeum próici contra péluem.

CAEMENTA neutri, ut est usus. Varro Bimarco: non te pudet, Mani, cum domi tuae vides conmilitonum tuorum cohortes servis tuis ministrare caementa? ‖ Feminini. Ennius:

> labeí labuntur sáxa, caementaé cadunt.

---

11 Lucilius l. XXIX ‖ 15 III, 6, 26 ‖ 16 VI, 40 ‖ 18 Lucilius l. XXVII ‖ 21 Aen. II, 734 ‖ 23 IX, 709 ‖ 25 Licinius Macer ‖ 25 Laberius Sororibus ‖ 28 Varro Bimarco ‖ 30 Ennius.

---

11 Consortione *C.* — 12 XXVIIII *pr. G; et ita Dousa;* XVIIII *rell.* — 13 deierat *perfectum.* — se *add. M.* — scribsisse L_2, *H;* scripsisse *G.* — et; *supplendum* iurat. — scribiturum *G;* scrbturum *(sic) L;* script. *H.* — 15 dissolvetur omnis *cdd. Cic.* — 16 *illud* Titus (titius L_1) *uncis existimavi includendum, ut ex fine praecedentis* consortio *ortum.; v. quae dicentur ad p. 208 l.* gelu. — socictas *Liv.;* sucavetas L_1*;* suavitas *rell.* — 18 Cartham *L,* H_1. — 19 nescis, ubi *Lips.;* nec sic ubi *C.* — 20 carthi *L,* H_1. — quicquid L_2, *H, G.* — quaeris *M;* quaeritis *C.* — periimus *Quicheratus, Lachm.;* perimus *C.* — quicq. quaerimus *Vrbin. 308.* — *recte si iam habet locus, apparet agi de homine, qui in re angustissima cum a philosophia peteret auxilium irrideretur a sociis.* — 21 Clypeus *H.* — Verg., *cf. 348 l.* micare, fulgere. — 22 clipeus L_1. — 25 lucinius H_1. — in Marte *C; corr. Iun.* — Licinius Macer *ubique dictus a Non. praeter p. 221 l.* patibulum; *de quo tamen l. recte dubitatur.* — laevis *Me;* levius *C.* — laverius *C.* — 27 clypeum *v.;* clipeus *C.* — proici contra peluem (*vel* pelluem) *M;* contra peluem proici *C.* — *cf. Velius Long. pg. 2227:* apud antiquos τρισυλλάβως pelluis; *Bergk. Opusc. I, 392.* — *nam et pg. 543 s. l.* pelvis *in v. Laberii habetur* peluim *tribus syllabis et producta prima.* — 28 *nullum l. in L.* — usu *pr. L; cf. 202, 28.* — Varro; *cf. 91 l.* caementa. — uimarco *C.* — 29 comm. L_2, *H.* — 31 labei *M; cf. comm. in Enn. fab. v. 398;* labat *C.* — labuntur *v.;* lababuntur *C.* — caementae *Iun.;* caementa *C.*

CLVNES feminino Oratius:

quod pulcrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.

‖ Masculino Plautus Agroico:

quási *sim* lupus, ab ármis ‖ valeo, clúnes distortós gero.

CAELVM neutro. ‖ Masculino Lucretius:

quis pariter caelos omnis convertere et omnis
ignibus aetheriis terras suffeire feracis?

Varro Rerum divinarum VI [deum significas, non partem mundi]: sic pater magnus, mater magna his sunt Caelus, *Tellus*. — Ennius:

fortis Romani * * *
* * *
quamquam caelu' profundus.

idem:

Saturno,
quem Caelus genuit.

CASTITAS et CASTIMONIA generis feminini. ‖ Masculini. Varro Rerum divinarum lib. I: nostro ritu sunt facienda civi libentius quam graeco castu. — idem: et religiones et castus id possunt, ut ex periculo eripiant [nostro]. — Naevius carmine belli Punici:

res dívas édícit, praédicít cástus.

---

32 Sat. I, 2, 89 ‖ 34 Plautus Agroico ‖ 2 II, 1097 ‖ 5 Varro Rer. divin. VI ‖ 7 Ennius ‖ 9 Ennius ‖ 11 Ennius ‖ 14 Varro Rer. divin. I ‖ 16 Varro ‖ 17 Naevius carmine belli Punici.

---

32 hor. H_2, *G*. — **33** pulcre L_1; pulchrae *rell.* — **34** abroico *C; 'Αγροίκῳ Iun.; de* oi *cf. comm. in 67 l.* parentactoi. — Agroecus *Gell. III, 3, 9.* — **1** *cf. Paul. pg. 61 l.* clunes masculine. — quas *L.* — sim *add. M.* — desertos *C;* distortos *Ritschelius op. III, 184; qui tamen praefert quod ap. Paul. legitur* infractos. *cf. Petron. cap. 21 illud* extortis clunibus, *de cinaedo dictum.* — fero *Paul.* — **2** *potius* neutri. — **3** caelos amnis *C.* — *id.* converterit (converteret *cdd. Lucr.*) o. — **4** atheris (atheriis *pr. H*) *C.* — suffeire *Me;* sufferre *C;* suffire *cdd. Lucr.* — **5. 6** VI *Me;* ut *C.* — deum — mundi *ut ab interpolatore addita ad irridendum Nonium secl. M.* — significas *pro* significans, *quod coni. Me.* — mater magna *Iun.;* materna *C.* — his sunt *Quicheratus;* hiš, *m. 2* hiše *L;* hi sunt *H;* hist *virgula supra* st *addita Gs.* — caelis H_1. — Tellus *add. M* (et Tellus *Quicheratus*). — sic pater magnus Caelus, mater magna his est Tellus *coni. Iun.* — **7—10** *cf. Charis. pg. 55:* caelum — etiam masculine veteres dixerunt ut Ennius — item 'quamquam caelu' profundus'. — *apparet igitur, quod vel per se intellegi potuit, haec non cohaerere cum verbis* fortis Rom. — **10** quanquam L_2, *H.* — caelis H_1. — **12. 13** *illa* quem Caelus genuit *etiam Charis. pg. 55; id quod est* Saturno *num in fine versus olim fuerit incertum.* — Saturno, quem Caelu' genit *Scal.* — *recte hoc frgm. l. I Annalium adscripsere docti.* — **15** [illegible] libentius quam *M;* quam scivilibus *L;* quam his civilibus *H, G.* — **16** *Aldus;* castitu *C.* — *puto* id prosunt. — **17** eripiant nos *Scal.; sed potius* r *illud* nostro *irrepsisse ex prioribus.* — Nevius *C.* — Punici belli *C.*

CALLIS generis masculini. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

praedamque per herbam
convectant calle angusto.

|| Feminino Livius lib. XXII: nisi pecorum modo per angustos saltus et devias calles. — idem sic frequenter.

CVLLEVS masculino saepe. || Neutro Varro de re rustica lib. I: in singula iugera dena cullea vini fiunt.

CORBES * * * || Corbulas * * * Varro de re rustica lib. I: cogit aliquod corbulas uvarum et frondem iucundissimam ministrat ovibus. — Caecilius Philumena:

qui? pánis soli córbulam?

CVIS et generi feminino adtribui posse veterum auctoritas voluit. Livius:

múlier, quisquis és, te volumus.

Caecilius:

quaéso igitur, quis és, mea mulier?

Pacuvius:

quís tu es, mulier, || quaé me insueto núncupasti nómine?

Ennius:

écquis illaec ést quae lugubri . . succinctáet stola?

CANALIS masculino Gadullius Gallicanus: ego vero confiteor certo canali cuncta decurrere. || Feminino Lucilius ὑποκοριστικῶς canaliculam dicit.

---

19 IV, 404 || 22 XXII, 14 || 24 I, 2, 7 (Cato Originibus) || 26 I, 15, 1 || 28 Caecilius Philumena || 31 Livius || 33 Caecilius || 35 Pacuvius (Medo) || 2 Ennius || 4 Gadullius Gallicanus || 5 Lucilius.

---

19 genere H_2. — masculino L_1; H_2. — 21 anugusto L_1. — 22. 23 XXII *Lips.*; XII *C.*. — nisi *(a nitendo) C*; nos hic *Livius*. — per aestivos saltus *cdd. Liv.*; fert angusto saltu (*post* u *ras. H*) *C*; *corr. Lips.* — deviasque c. exercitum ducimus *Liv.* — 25 *ex Catonis Orig. haec; V. ipse ante* calleos. — 26 C. genere masculino. C. *(vid. delend.)* feminino *Quicheratus*. — 27 aliquot *C pr.* L_1. — forondem, *m. 2* fir. *L.* — 28 Celius (Caelius *G*) *C*; *corr. Iun.* — fil. *C.* — 29 *puto* quid? — soli *genetivus*. — 30 qui *vel* quis L_1; *add. m. 2 l. nota*; quisquis *id. m. f. s. XIV vel XV*; Quis *H.* — 34 quis *M*; quisquis *(cf. v. 32) v.* — 35 *ex Medo* (medio *cdd.*) *esse petita haec testatur Varro VI, 60; sine fabulae nota adferunt partim citra poetae nomen Diom. 449, al. deteriores; cf. et Char. 240.* — 1 quis *Varro; Diom.; rell. praeter Iulianum aetatis ultimae hominem (gr. lat. V, 319), qui habet* quisnam; quisquis *C.* — 2 ecquis *M*; set quis *Ribbeckius* (*qui novum versum incipit ab illa* succinctast); et quis *C.* — 4 Gallican.; *hunc eundem videri, quem Fronto memorat pg. 160 ed. Naber, de re m. 27 est adnotatum.* — 5 decurre L_1. — hyporisticos *L*; *G*; *Ho*; hypocoristios *parum probabiliter Hs; emend. Bentin.* — 6 caniculam H_1. — *de ingenti Nonii stupore coll. Pauli pg. 45 l. quod est* canalicolae *suspicatus sum comm. ad Luc. libr. inc. frgm. 49.*

198 M.

CINIS masculino Vergilius in Bucolicis:

cinis ipse. bonum sit.

et Georgicorum lib. I:

neve
effetos cinerem inmundum iactare per agros.

|| Feminino aput Caesarem et Catullum et Calvum lectum est, quorum vaccillat auctoritas * * *

cum iam fulva cinis fueris.

COLVS generis feminini. Cicero de oratore lib. II: quid tu, Decilla mea? quando ad me venis cum tua colu et lana? * * *

CAPILLVS masculini est generis. Terentius in Phormione:

capíllus passus, núdus pes; ipsa hórrida.

|| Neutri. Plautus Mostellaria:

. . . . víde, capillum sátin conpositumst cónmode?

CVRSVS omnium consensu masculino genere dicitur. Vergilius:

hic cursus fuit.

|| Cursura feminino Plautus Asinaria:

nón vides
me éx cursura anhélitum etiam dúcere? . . . . .

---

7 Bucol. VIII, 106 || 9 I, 80 || 12 Caesar. Catullus. Calvus; cf. comm. || 14 Calvus || 15 II, 68, 277 || 17 I, 2, 56 || 19 I, 3, 97 || 21 I, 534 || 23 II, 2, 6[illegible]

---

7 Cinus H_1. — bucolico *C*. — 8 nis L_1. — bonu; *tum* s, *ut vid., era*[illegible] L_1; bonu sit *id. m. 2*. — 11 effectos *G*. — inmundam H_1. — 12 apud [illegible] *pr.* L_1. — Catulum *C* (*idem vitium pg. 108 s. l.* externavit); *corr.* [illegible] *Ind.* — 13 quorum vaccillat (vacillat *G*) auctoritas (autoritas *H*). *recte qui*[illegible] *Lachmannus in ed. Lips. Propert. pg. 141 dicit videri hausta Caesaris* [illegible] *Catulli exempla. quod ad Caesarem, apparet ex poeticis eius scriptis* [illegible] *petitum, non ex pedestribus. ap. Catullum 68, 90* acerba cinis *inveni*[illegible] *item 101, 4* mutam cinerem. — *male autem idem Lachmannus dicit* [illegible] *ea quae sunt* quorum vaccillat auctoritas. *nam haec loco quodam Fulg*[illegible] *librorum de aetatibus mundi, qui Reifferscheidii primum merito post lon*[illegible] *oblivionem reducti quasi sunt ad superos, integra esse olim demonstra*[illegible] *est autem hic:* ex quo Philippi in hoc negotio vacillavit auctoritas patria. [illegible] *Fulgentium autem studiosum fuisse Nonii demonstratum est in procemi*[illegible] *ibidem declaratum, cur vaccillare potius quam stare visa sit Nonio Cae*[illegible] *Catullique et Calvi auctoritas.* — 14 *eadem verba, quae utrum hex*[illegible] *initium an finem pentametri effecerint parum constat, Charis. pg. 78; ubi* [illegible] *Calvi versus:* forsitan hoc etiam gaudeat ipsa cinis. — fueris *L*, H_1; [illegible] H_2, *G*; fuero *Charis.* — 15 quit tu *L*. — 16 decilla (decilia *Paris.* [illegible] *C*. — Egilia *Cic.* — et lana; ellana L_1; abellana L_2; auellana [illegible] Masculini *add. Quicheratus; cf. Catull. 64, 311.* — 17 formione (firm. [illegible] *C*. — 19 mustellaria *C pr.* L_1. — 20 conpositum (comp. L_2, *H*) sit commode L_2, *H*. — viden capillus satis compositust commode *Pl.* [illegible] 21 Virgil. *etiam L; ita pluries in hoc cap.* — 23 Pl. sisennaria *L*; [illegible]

idem Cistellaria:

pol ád cubituram, máter, magi' sum exércita
feré quam ad cursuram: eó sum tardiúscula.

CVRRICVLVM neutro genere Cicero Timaeo: ratione igitur et mente divina ad originem temporis [curris] curriculum inventum ɔst solis et lunae * * *

CVLEST, pro qualis est; neutrum positum pro masculino. Plautus Amphitryone:

edepol† condígnum donum, quálest qui donúm dedit. ||

CONTAGIO feminino genere appellatur. Sallustius: post, ubi ontagio quasi pestilentia invasit. || Contagia neutro Lucretius ib. III:

quandoquidem penetrant in eum contagia morbi.

Vergilius:

nec mala vicini pecoris contagia laedent.

CATELLAE diminutivum est catenarum; et dicuntur genere ɔminino. Caecilius Plocio:

catéllae * * *

Neutro, a catulis similiter diminutivum, Plautus Curculione:

délicatum te hódie faciam, cúm catello ut áccubes,
férreo ego dico.

---

26 Plautus Cistellaria || 29 Cicero Timaeo (cap. 9) || 33 I, 3, 39 || 1 Catil.), 6 | 3 III, 471 | 5 Bucol. I, 50 || 8 Caecilius Plocio || 10 V, 3, 13.

---

27. 28 ad cubituram *Muret.*; *Scal.*; accubituram (ac cub. *L*, *G*; accutarum H_1) *C.* — magi *pr.* *G.* — exercita fere *G*; exercitare *L*; *Ald.*; exertata H_1; exercitata (re) H_2; *illud* re *rursus deletum* Hs_2. — exercita a te Iur. — ad cursuram *Mur.*; *Scal.*; a cursura (accursur L_1; a cursura *id.* , *add.* a *in ras. ut vid.* eo *litterarum*). — eo *om.* *L*; *Ald.* — 29 timeo *L*, L — ratione H_1; *Sigon.*; rare H_2 *cum rell.* — 30 curris *del.* *Sigon.*; curstis *Iun.* — 31 Curriculus masculino *add.* *Quicheratus.* — 32 *cf. pg. 218; 224;* 17 *l.* pingue est; simile est; tale. — Culest *L*; *cf. comm. ad 126, 4, 5 s. l.* ridiosum; Cul est *H*, *G*; Cuale'st *H. Iordanus Commentor. in ling. lat.* . *1879 ed. pg. 94.* — neutrum *M*; neutro *v.* — 34 ecastor *pro* edepol idepol *G*) *cdd. Pl.* — *f. ap. Non. vel auctorem eius fuit:* edepol hoc nd. — quale H_1; cul est (culest *L*) *rell.*; quale est *B*, *D ap. Pl.*; qualis t *E*, *I*; *v. inseq. ap. cund.* qualest *B*, *D*, *E*; qualis est *I*; qualest *Goetzius*; i *adfert, quod legitur ap. Fest. 173 Aulular. v. 324* dinale est *pro* nundilist. *et verum hoc existimo, quamquam n. N.* — *nam in eis quae sunt* talist dist *sim. propter frequentiam usus* i *existimo attenuatam, sicut dixerunt*), quase, sibe, here. *aliter statuit Ritschel. Op. II, 617; at non offendit* *lectione vulgata Lachmannus comm. Lucr. pg. 29.* — 4 cont. orbi *L.* — ni pecoris *L*; vici p. G_1. — 7 dimmin. L_2. — 10 *n. N.* — Neutro *M*; trum *v.* — a catulis *coll. Paul. 45 l.* catulus *Quicheratus*; a (*om.* H_1) lis *C.* — dimmin. *L.* — 12 ferreo *cdd. Pl.* (ferreum *Bothius*); ferro *C.*

199 M.

CORIVM neutri est generis. ‖ [Corium] masculini. Plautus Poenulo:

tris fácile corios cóntrivisti búbulos.

Varro Eumenidibus:

num córius ulmum *sát* tuus depávit? pergis? héia.

CALX est generis feminini. Vergilius lib. XI:

ferrata calce fatigat.

‖ Calx masculini. Plautus Poenulo:

quín priu' dispereíbit faxo quam únum calcem cíverit.

Varro Marcopoli, *περὶ ἀρχῆς*:

némini Fortúna currum a cárcere intimó missum
lábi inoffensúm per aecor cándidum ad calcém seivit.

CORTEX utriusque est generis. masculini. Varro Prometheo libero:

sum utí subernus córtex ad cacúmina
moriéntum in querqueto árborum aritúdine.

idem Tithono, *περὶ γήρως*: sic invitata a natura anima corporeum corticem facile relinquit. — Vergilius lib. VII:

raptus de subere cortex.

‖ Feminino Vergilius in Bucolicis:

tum Phaethontiadas musco circumdat amarae
corticis.

---

14 I, 1, 11 ‖ 16 Varro Eumenidibus ‖ 18 XI, 714 ‖ 20 IV, 2, 86 ‖ 22 Varro Marcopoli ‖ 25 Varro Prometheo libero ‖ 29 Varro Tithono ‖ 30 Aen. VII, 742 ‖ 32 VI, 62.

---

13 Cor. *secl. M;* Corius *v.* — 15 bubulo *L.* — 17 num *M;* nunc (*seq.* c) *C.* — sat *add. M.* — depuvit (*debebat esse* depuviit) *Bentin.* — *v. agnovit Roeperus.* — 18. 20 Calix H_1. — 18 XII *C.* — 21 disperavit *L;* H_1; disperivit H_2; *G;* disperibit *cdd. Pl. cum A.* — unam *idem.* — civerit; quaerit H_1; *Ald.* — 22 bimarco poli *H; sed m. 2 del.* bi; bimarcopoli L_2. — 24 labi *Gulielm.;* levi *C.* — ecor *C pr.* H_1. — seivit; subit H_1; sibit *rell.;* sivit *Popma.* — *notandus paenultimo loco spondeus in graecanicis tetr. troch. claudicantibus; quos primus agnovit Meinekius.* — 25. 26 prometheo lib. (libus L_1, *id. m. 2* libro) *C.* — 27. 28 *verba Promethei siti macerati.* — sum *Oehlerus;* uti *Riesius;* tum ut si *H, G;* tum uisisuper, *m. 2* tum uisu, *L.* — subernus L_1; supernus L_2; H_2; *G;* superius H_1. — ad *Rothius;* aut *C.* — lad cacumina; *h. e. in ea parte quae maxime solis radiis uritur et minime agri umore rigatur.* — morientium *H.* — querqueto *Isaacus Vossius ad Catull.; Rothius; alii;* Hs_2; Ho_2; querquu et (uu et *m. 1 in elutis litteris*) *L;* querquito Hs_1; querqueto et Ho_1; *G.* — aritudine L_1; G_1; *Scal.;* aritudinem L_2; *Hs;* amaritudine G_2; *Hqo.* — 29 id est H_1. — titono *H;* titone *L.* — περιτηρωϲ H_2; ριτηρωϲ *L,* H_1. — invitata *(ita Iun.)* a natura *Me;* invitatam matura *C.* — 30 reliquit *G; et illud* relinquit *potest esse perf.* — libro (*m. 1* iber) septimo *L.* — 32 vero *pro* Verg. *L.* — 33 fetontiadas *C.* — amaro *R ap. Verg.*

Lucretius lib. IIII:

> quae quasi || membranae vel cortex nominitandast.

CALOR generis masculini. Vergilius Georgicorum lib. II:

> si non tanta quies iret frigusque caloremque
> inter.

|| Neutri. Plautus Mercatore:

> néque frigus neque cáldor metuo.

CASEVS generis masculini. Vergilius in Bucolicis:

> pinguis et ingratae premeretur caseus urbi.

|| [Caseus] neutri. Novius Macco:

> 'pecunia?'. —
> 'quíd? bonum brevést', respondi; 'e Sárdis veniens cáseum!'

Plautus Medico parasito:

> . . cum virgis cáseum radí potest.

COLLVM neutri est generis. Vergilius:

> et colla comantia pectunt.

|| Collus masculino Accius Epigonis:

> quid césso ire ad eam? em, praésto est camo† collúm gravem.

---

35 IV, 51 ‖ **2** II, 344 ‖ **5** V, 2, 19 ‖ **7** I, 34 ‖ **9** Novius Macco ‖ **12** Plautus Medico parasito ‖ **14** XII, 86 ‖ **16** Accius Epigonis.

---

35 liber (*m. 2* libro) *L h. l. et sq. v. 2.* — quarto *id.* — **1** membrana (membrane L_1) *C.* — nominanda (nominatanda L_1) est *C.* — **2** Color *L.* — Verg.; *cf. 310 l.* frigoris; *326 l.* indulgere. — georgi — secundo *L.* — **3** tantum *L.* — **5** neutri *Rothius*; neuiri *L*, H_1; *om.* H_2, *G; edd. ante Basil.* — **6** caldor *M;* calorem *C;* neque frigus neque calor *Philargyr. ad Georg. l. l.;* nec calor nec frigus metuo *cdd. Pl.* — *interpungit post* frigus *Pareus, ita quidem, ut* calor, frigus *fiant nominativi.* — *affirmat Prisc. pg. 658 inveniri et* 'hoc liquor'. — *tamen altius haerere vitium puto.* — **9** Caseus *secl. M;* Caseum *v.* — maccho (machi L_1; macchio H_2) *C.* — *vel Maccum Coponem vel M. Exulem (priorem non memorat Non.) et h. l. significari et pg. 518 s. l.* derepente *probabiliter statuit Ritschelius Parerg. pg. 133. cf. comm. in 114 l.* foria. — **10** pecunia; *praecessisse videntur, quibus is qui verba facit interrogaretur, num causa laetitiae, quam prae se ferret, esset pecunia.* — **11** quid bonum quid bonum respondi *L.* — e *add. Munkius; cf. seq. dittographiam.* — veniense *L*, H_1; veniens H_2, *G.* — **12** Plautus Medico parasito; *eandem esse fabulam, quae ap. Non. pg. 84 s. l.* conspicillum *et ap. Prisc. pg. 872 Medici citetur titulo, recte statuit Ritschelius Parerg. pg. 132 sqq.* — **13** *obscura prorsus haec; neque quidquam de eis Franciscus Winterus pg. 44 frgm. Plauti.* — *f.* rodi; *h. e. licet tibi caseum degustare, si eodem tempore experiri vis virgas.* — *multa de virgarum poena iocosa ap. Plautum.* — **14** neutri esse (essi L_1) gen. Verg. docet *(add. m. 2) L.* — **15** collo comancia L_1. — **16** Epigonis *Me;* epigono *C.* — **17** *equidem illud* camo *idem quod* κάμπτω *olim putaveram. sed ne sic quidem sententia satis facilis et commoda. vulgo ita explicatur, ut camus sit* κημός, *et significet, quod exemplo caret, vinculum collare. propius a vero existimo* catellae (*cf. pg. 199 l.* catellae) *vocabulum latere et*

Lucilius Satyrarum lib. VII:

calda simeitu
ac bene plena ei vasa olerorum atque anseri' collus.

idem lib. XXVII:

módo sursum, modó deorsum támquam collus cérnui.

Caecilius Harpazomene:

hunc collum Lúdo praecidí iube.

idem Synephebis:

ad réstim res redit; ímmo collus, nón res; nam ille argéntum habet.

Cato in Sercia†: accipite, si vultis, hoc onus in vestros collos. — Naevius Cor†:

vérum scapulae plús an collus hábeat calli néscio.

Plautus Amphitryone:

málae, mentum, bárba, collus.

Varro Sexagesi:

út nitens pavónis collus, níl extrinsecús sumens.

CASTRA generis sunt neutri. || Feminini. Accius Aeneadis aut Decio:

18 Lucilius l. VII || 21 Lucilius l. XXVII || 23 Caecilius Harpazomene || 25 Caecilius Synephebis || 27 Cato in Sercia; cf. comm. | 28 Naevius comm. inc. XVIII; cf. comm. || 30 I, 1, 289 || 32 Varro Sexagesi || 34 Accius Aeneadis

hausta quaedam, quibus octon. iamb. impleretur, ut puta: quid césso ire ad eam? em praéstost. et catélla *(ablat.)* habet collúm gravem. *nam interdum in hoc metro caesuram neglegi notum. illa quin de Eriphyla dicta esse videantur non intercedo. at pessime puto factum, quod Epigonos Accii eandem cum Eriphyla habuit fabulam Ribbeckius duasque res diversissimas Thebarum expugnationem et Eriphylae caedem una tragoedia contineri existimavit.* — 18 liber septimus L_1; *id. m. 2* libro septimo. — 19 calda simeitu *M;* caldissime (caldaisseme L_1; caldussime *pr. H;* cal^d^idissime) *G.* — 20 plena ei *M;* vasa olerorum *A. Kochius;* plenai (H_1 plena) iasolorum *C.* — collus (colliis L_1) *scil.* apponuntur. — 21 *cf. pg. 20 l.* cernuus. — XXVII; vigissimo septimo L_1; *id. m. 2* vicesimo septimo. — 22 *puto* devorsum. — colus *cdd. 20.* — cernui *cdd. h. l.* — 23 sarpazomane *C* (sarpazomene H_1). — 24 Ludo (*i. e.* Lydo *pro* servo malo) *M;* ludo *v.* — precipi *L.* — iude L_1. — 25 soenefebis *H G;* soeneciiebis *L.* — 26 Cad (cad *H*) *L, H_1.* — resum *L.* — immo collus; *quidam per diverbium accipiunt versum ita, ut ab his nova incipiat persona. — cet. cf. Ter. Phorm. 685 sq.* — 27 in Sercia; in Ser. Galba *Wassius.* — vultus L_1. — collus *L, H_1.* — 28 Nevius *C.* — Colace *Lucil. Advers. VI, 10 ex codice suo;* Corollaria *Ribbeckius, minus secundum artis leges, cum haec numquam alias a Non. citetur fabula;* cor *C.* — 29 verum *M* (*nisi magis placet* at utrum); utrum *C* — angulus *pro* an collus *L.* — habeat calli *Hermannus;* calli habeat *C.* — 31 barra *C pr. H_1.* — 33 n[illegible] *C.* — sumens *Me;* umens *C.* — *v. agnovit Meinekius.* — 34 Castra; *Ennii versum 355 s. l.* occupare — praevenire.

'cástra haec vestrast'. — 'óptume essis méritus a nobís.' †

COPVLAE generis feminini. Accius Phinidis:

obtórque prorim ac súppa tortas cópulas. ||

* * *

CEPE generis neutri. Lucilius lib. V:

flebile cepe simul lacrimosaeque ordine talae.

idem lib. XVI:

'hoc aliud longest' inquid qui cepe serebat.

Varro Bimarco: avi et atavi nostri, cum alium ac cepe eorum verba olerent, tamen optume animati erant. — idem Manio:

dúlcem aquam bibát salubrem et flébile esitét cepe.

[Cepe] feminini. Lucilius Satyrarum lib. V:

lippus edenda acri assiduo caepariu' caepa [lacrimosa].

Varro Eumenidibus:

ín somnis venít, iubet me cépam esse et sisýmbrium.

idem Cato vel de liberis educandis: ut cibo utatur modico et idoneo, ut vitet acria, ut est sinapi, cepa, alium.

CVBITVS masculini generis. || Neutri. Lucilius Satyrarum lib. XVI:

Lysippi Iuppiter ista
transibit quadraginta cubita altu' Tarento.

---

37 Accius Phinidis || 2 Lucilius l. V || 4 Lucilius l. XVI || 6 Varro Bimarco || 7 Varro Manio || 9 Lucilius l. V || 11 Varro Eumenidibus || 13 Varro Cato || 15 Lucilius l. XVI.

---

36 escis *Bothius; cf. 15, 24.* — optime est is meritus de nobis *Vossius, puto vere; nisi parcendum coniecturis, cum in fine verba apparcat uno iambo truncata.* — **37** finidis (findis L_1) *C.* — **38** obtorque *Passeratius;* abtorque *C.* — prorim *G;* prorem L_1; proram L_2, *H.* — *ita ap. Lucr. II, 554 cdd.* prorem. — supra *L*, H_1. — **1** Copulatum neutri *vel* Copulatus masculino *videtur haustum.* — **2** Lucilius sãẽ lib. quinto *L testante Zangemeistero.* — **3** tallae *Scal.* (talae *M*); talpae *C.* — *cf. commentar. in Lucil. V, 14.* — **4** id est *G.* — sexto decimo *L.* — **5** inquit *H, G.* — **6** uimarco *C.* — atavi H_2; avi *rell.* — alium accipi L_1. — **7** animati *dictum per amphiboliam; cf. 232 l.* anima. — **8** fleuile L_1. — esitet *Iun.;* sit (*praec.* e) *H, G; om. L.* — sipe L_1. — **9** Cepe *secl. M;* Cepa *Quicheratus.* — saturarum lib L_1. — quinto *L.* — *cf. Priscian. pg. 681; qui affert e libro VI.* — **10** lippo sedenda L_1. — acris H_1; agri L_1. — assido L_1; assiduae H_1; assidue *Prisc.* — cepeirius H_1. — cepa lacrimosa *C; om. illud* lacrimosa, *quod e v. 3 vid. irrepsisse, Prisc.* — **12** esse *pro* edere. — sisymbrium *v. d. in ed. Basil.;* fessiminum *C.* — **13. 14** modico eopdoneo L_1 (p *non satis certum*); *f.* modico eoque idoneo. — agria *L;* acria est H_1. — ut est ut est *L.* — sinapi H_1; sinape *rell.* — cepa *supra add. in L.* — **17** lisippi *C.* — ista *f. corruptum.* — **18** transibit *M;* transivit *C; cf. comm. in Luc. XVI, 9.*

201. 202 M.

COLVBER generis masculini. Vergilius Aeneidos lib. II:

coluber mala gramina pastus.

|| Colubra feminini. Lucilius Satyrarum lib. XX:

iam disrumpetur medius, iam, ut Marsu' colubras
disrumpit cantu, venas cum extenderit omnis.

Turpilius Leucadia:

arrípuit colubram mórdicus.

Varro Eumenidibus:

quid dubitatis, utrum nunc sitis cercopitheci
an colubrae an volvae [an] de Albuci subus Athenis?

CONTEMTVS generis masculini. || Contemtio feminini. M. Tullius de re publica lib. V: quae virtus fortitudo vocatur; in qua est magnitudo animi, mortis dolorisque magna contemtio. — idem de officiis lib. III: in illo *quem habet locum fortitudo*, quae est dolorum laborumque contemtio. — et in Hortensio: magnitudo animi, patientia || laborum, mortis dolorumque contemtio. — ita et in Tusculanarum lib. I.

CONPENDIVM * * * Conpendiaria. Varro Sciamachia, περὶ τύφου: hoc dico: conpendiaria sine ulla sollicitudine ac molestia discundi ad eandem voluptatem posse perveniri.

CROCVM generis neutri. Sallustius Hist. lib. II: iter vertit ad Corycum, urbem inclitam specu atque nemore, in quo crocum gignitur. || Masculini. Vergilius Georgicorum lib. IIII:

19 II, 471 || 21 Lucilius l. XX || 24 Turpilius Leucadia || 26 Varro Eumenidibus || 29 M. T. de re publ. V || 32 III, 33, 117 || 33 M. T. Hortensio || 2 I, 40, 95 || 3 V. Sciamachia || 6 Sallustius Hist. II; cf. comm. || 8 IV, 182.

22 marsaus H_1. — colobras L_1. — 25 *haec utrum initium an finem efficiant metri iambici incertum.* — 27 cercophiteci *H.* — 28 volvae *Rothius;* bolvae *C.* — an *del. Vahlenus.* — de Albuci subus *Rothius;* de albucibus (albueibus *L, pr. H*) labus *C.* — *de Albucio eiusque commoratione Atheniensi cf. Luc. inc. libr. frgm. IX.* — 29 Contemptus — Contemptio *H, G.* — 31 contentio L_1, *G;* contemptio *H.* — 32 IIII L_1; H_2; *G.* — in illo q. h. l. fortitudo *M;* apud eum q. h. l. f. *cdd. Cic.;* milia *om. rell. C.* — 33 laborum *C.* — contentio (comt. L_2) L_1 *(sic);* contemptio *H, G.* — 1. 2 contemptio *H, G.* — *illud* ita et in Tusc. lib. I *f. ab interpolat. addit.; cf. 190 l.* angiportus; *203* despectus. — 3 *puto olim fuisse* Conpendium *(ita* L_1*; ed. Bas.;* Comp. *rell.)* generis neutri *(add. Quicheratus).* Feminini. — *illud* Conpendiaria (Comp. *C pr.* L_1*; ed. Bas.*) *vid. delendum.* — sciamathia *L, G;* sciamatia *H.* — 4 τυφυ *L,* H_1. — solicit. L_1. — 5 discundi *M;* iucunde *Riesius;* ducundi *C.* — 6 Hist. *ed. Bas.; om. L;* H_1*;* Historiarum *add.* H_2. — in 1 historiarum *illa* ad Corycum *fuisse testatur Prisc. pg. 1008; cui iure accessit Carrio.* — inter vertit *C pr.* H_1. — 7 coricum *L,* H_2, *G;* coricem H_1; Corycum *Bentin.* — specu atque *Havercampius;* pastusque *C; cf. Dietschii et Kritzii comm. ad h. l.*

et glaucas salices casiamque crocumque rubentem.

CONATVS masculino. ‖ Neutro Accius Atreo:

ego incipísso; conata éxequar.

CANDELABRVM generis neutri, ut saepe. ‖ Masculini. Caecilius Meretrice:

en, ínibi ardentem cándelabrum lígneum!

CARDO generis masculini. [Vergilius Aen. lib. II:

et emoti procumbunt cardine postis.]

‖ Feminino Gracchus in Peliadibus:

sonat ínpulsa
regía cardo.

CENSVS generis masculini. ‖ Neutro Cicero de consulatu suo:

quorum luxuries fortunas, censa peredit.

CRINES genere masculino Vergilius Aeneidos lib. IIII:

et crines flavos.

‖ Feminino Plautus Mostellaria:

gerúndum morem cénseo tibi ét capiundas crínes.

Atta * * * in epigrammatis:

praeterea tum sit resoluta crine capillus.

---

10 Accius Atreo ‖ 12 Caecilius Meretrice ‖ 15 II, 493 ‖ 17 Gracchus Peliadibus ‖ 20 Cicero de consulatu suo ‖ 22 IV, 559 ‖ 24 1, 3, 69 ‖ 26 Atta. Cinna epigrammatis; cf. comm.

---

9 salicis *C.* — 10 *puto* masculini. — 11 incipisso *M;* incipio *C.* — 13 Meretrice *Bentin.;* meretricem *Vrbin. 308 (non 307);* meletricem *C.* — *idem vitium pg. 317 s. l.* habere — habitare *in Afranii Excepto nec non alibi.* — *atque Meretricis fabula etiam 536 s. l.* prosumia *usus Nonius. male igitur Gulielmus* Molitrice. — 14 en, inibi *M;* memini ibi *C.* — inibi *pro* ibi. — ard. c. l. *M;* c. l. ard. *C.* — 15. 16 *exemplum Vergilianum, cum generis voc., quod est* cardo, *nullam habeat notam, secl. M.* — procumbant card. in postis *L.* — 17 Gracchus *Scriver.; Langius;* graius (graus H_1) *C;* caius *Vrbin. 308.* — 18 inpulsu *probabiliter Delrius; quamquam monometri potius quam dimetri anapaestici videntur esse. cf. de re m. pg. 93 sq.; 106.* — 20 neutri *H, G.* — de cons. suo *M;* in cons. suo *C; cf. Christii notam ad Cic. de div. I, 11, 17.* — 21 fortunas *M;* fortunata *C;* fortunae (fortunai *Lips.*) censa *non bene Me.* — peredit *Lips.;* peperit *C.* — 24 must. *C pr.* L_1. — 25 mor. gerund. c. tibi *Ritschelius;* tibi *post* crines *locatum in C;* senseo *pr. H.* — capiendas L_1. — soli gerendum censeo morem et capiendas (capiendos) crines *cdd. Pl.* — 26 *suspectat Attae nomen Me, neque id immerito, cum nec Nonius quidquam praeter fabulas agnoscat eius nec aliunde constet nisi de fabulis. itaque cogitavit de Tibulli vel, quod verius, de Cinnae nomine hausto. quem secutus Quicheratus coll. quod leg. pg. 87 s. l.* clipeat *scripsit* Cinna in Epigrammatis. — Epigr.; epigrammatibus (ephigr. *L*) *C.* — 27 tum sit *M;* tu sis *C.* — resol. *Me;* desoluta (desulata G_1; tesoluta L_1) *C.* — *ita pg. 191 s. l.* anguis *in v. Varronis Atacini* devinctum *pro* revinctum. —

CVMMI generis neutri, ut est usu, monoptoton. ‖ [tamen] Feminini. Cinna:

Alpinaque gummis;

ut sit genetivus eius huius cummis, ut puppis, febris, pelvis. ‖

INCIPIT PER D LITTERAM.

DORSVM neutri est generis. Vergilius Aeneidos lib. I:

dorsum inmane mari summo.

‖ Dorsus iterum masculini. Plautus in Milite:

timeó quid rerum gésserim: ita dórsu' totu' prúrit.

DECOREM generis masculini. ‖ Decentiam feminino M. Tullius de deorum natura lib. II: colorum etiam et figurarum tum venustatem atque ordinem et, ut ita dicam, decentiam oculi iudicant.

DESPECTVS generis masculini. ‖ Despicientia feminini. M. Tullius de officiis lib. II: ergo et haec animi despicientia admirabilitatem magnam facit. — et Tusculanarum lib. I: in omnium rerum humanarum contemtione ac despicientia, in omni virtute ponamus.

DOMINATIO generis feminini, ut plerumque. ‖ Masculini. M. Tullius de re publica lib. I: quid? tu, cum es iratus, permittis

29 Cinna ‖ 2 I, 110 ‖ 4 II, 4, 44 ‖ 7 II, 58, 145 ‖ 11 II, 11, 38 ‖ 12 I, 40, 95 ‖ 16 I, 38, 59.

orino cap. L_1. — crinis *hic idem quod* cirrus; *cf. Varro de vita p. R. I pg. 236 s. l.* apertum, nudatum: minoris natu capite aperto erant, capill[is] pexo vittisque innexis crinibus. — 28 Commi G_1. — tamen (*praec.* ton) *sed. Quicheratus.* — Feminina *L.* — 30 cummis *Leopardus;* gummi L_1; cummi *rell.* — *quominus* gummis *ederetur a N. non obstare, quod ipse hoc nomen scrip[sit] per* c, *iam in Prolegomenis adnotatum.* — 31 genitivus *L, G, non H.* — 2 Verg.; *cf. 459 l.* dorsa. — liber (libro L_2) primo *L.* — 3 imm. L_2, H_2; immare H_1. — 4 masculini nam *L; in quo* nam *delet., tum restitut.* — gesserim *C; A ap. Pl;* gesserit *rell.* — dorsum totum *A.* — 6 genere masc[u]lino H_1. — nam *add.* L_2; H_2; *G;* non L_1; *om.* H_1. — Decenciam L_1. — feminini H_2; *G.* — 7 deorsum L_1. — *id. h. v. et 11* liber. — tum *secl.* L[...] — 8 venus tamem *L* (tamen *secundum Rothium*). — et ut ita; ec tut[...] (u *secund. non satis perspicuum*) L_1. — 10. 11 Dispectus H_1. — Desp[i]ciencia L_1 (*ita et v. 11; at 13* dispiciencia). — M. T.; *cf. 490 l.* mi[ra]bilitas. — ego *pr. L.* — animi *om. h. l. C pr.* H_1. — 12 lib. I: in omni[um] *Me;* lib. IIII, *tum spatium vacuum,* Omnium *L;* lib. IIII omnium H_1; lib. [...] in omnium H_2, *G.* — 13 contentione *L, G;* contemptione *H.* — et in [...] *Cic.* — 15 ut pl. masc. *add.* H_2. — 16 de republicalibus I L_1; de [...] publica libro I *id. m. 2.* — tu cum es *M;* tunc cum es H_1; tum cum [...] (mes *pr. L*) *rell.;* tum cum tu es *cd. Cic.*

illi iracundiae dominatum animi tui? — et de officiis lib. II: * * * *et de re publica lib. I:* quorum est levis fructus, incertus dominatus.

DEBITVM generis est, ut manifestum est, neutri. ‖ Feminini. M. Tullius pro Plancio: nam alia est debitio pecuniae, alia gratiae.

DILVVIVM generis habetur, ut saepius, neutri. Vergilius lib. VII:

> diluvio ex illo.

‖ Feminini. Lucretius lib. V:

> pars etiam glebarum ad diluviem revocatur
> imbribus.

Oratius Carminum lib. IIII:

> horrendamque cultis
> diluviem minitatur agris.

INCIPIT PER E LITTERAM.

EVENTVS generis est masculini. ‖ Neutro Lucretius lib. I:

> nam quaecumque cluent, aut his ‖ coniuncta duabus
> rebus ea invenies aut horum eventa videbis.

idem [in] lib. I:

> eventum dici poterit, quodcumque erit actum.

M. Tullius in Hortensio: tu me et alias nonnumquam et paulo ante adhortatus es, aliorum *ut* facta et eventa conquirerem. — idem *de* consulatu suo lib. II:

---

17 II, 1, 2; cf. comm. ‖ 18 de re publica I, 17, 27 ‖ 21 28, 68 ‖ 24 Aen. VII, 228 ‖ 26 V, 255 ‖ 29 IV, 14, 27 ‖ 33 I, 449 ‖ 3 I, 470 ‖ 5 M. Tull. Hortensio ‖ 7 M. Tull. de consulatu suo lib. II.

---

17 dominatum H_1; *cod. Cic.;* dominatus *rell.; in L* -tus *corrigendo mutatum, sed statim restitutum.* — liber L_1; libro L_2; *quae iam non notabitur dittographia.* — II *L*, H_1; I H_2; *G.* — *cet. cf. II, 1, 2* cum autem dominatu unius omnia tenerentur. — **18. 19** *haec ex primo de re p. libro petita intellexit Quicheratus; ubi haec sunt:* quod earum rerum videatur ei levis fructus, exiguus usus, incertus dominatus. — **20** *f.* est *prius delendum.* — **21** plantio *C pr.* L_1. — debutio L_1. — quamquam dissimilis est d. p. et gr. *ap. Cic.; Gell. I, 4, 3.* — **23** Dil. g. (*supra scr.* masculini) h. ut (*mut. in* et) *G.* — **24** lib. *om. L.* — VIII (VIIII H_2, *G*) *C.* — **26** Lucrecius L_1. — VI *H, G;* sex L_1; sexto *id. m. 2.* — **27** gleuarum L_1. — diluvium *C;* diluviem *cdd. Lucr.* — **30** orendamque, *m. 2* orundamque, *L.* — cultus *C pr.* H_2. — **31** minatur *C;* minitatur *pars cdd. Hor.; Bentleius;* meditatur *alii.* — **33** Neutri *L*, H_2, *G* (Neutris *pr. L*). — lib. primo *L.* — **1** cluuent *L* (*supra prius* u *eluta* e); *f.* cluunt. — **2** horum inventa H_1. — **4** eventum ici *C.* — quocumque *id.* — **5** nonnuncquam L_1. — **6** ut *post* aliorum *add. M; alii ante.* — **7** idem de consulatu suo *M;* idem consulatus sui *C.*

204 M.

atque animo pendens *quae* noctu eventa timebat.

ERROR masculini est generis. Vergilius Aeneidos lib. X:

gratusque parentibus error.

Feminini. Accius Neoptolemo:

sáti' iam dictumst; néque ego errantiae ánimi prave mórigerab

|| Neutri. M. Tullius ad Hirtium lib. II: qua in re si mediocrit lapsus sum, defendes meum tolerabile erratum.

EPVLVM generis neutri est. || Feminini. Lucilius Satyraru lib. XIII:

idem epulo cibus atque epulai Iovis omnipotentis?

qui versus utrumque designat. — Vergilius lib. VI:

epulaeque ante ora paratae
regifico luxu.

ERVVM generis neutri est, ut plerumque. || Feminini. Var Longe fugit qui suos fugit: sed uti serat haec legumi arte [parva] pauca: cicer, ervillam, asparagiam, alium [spiri ceteris * * *

INCIPIT PER F LITTERAM.

FRONTEM feminino genere Vergilius:

et frontem obscenam rugis arat.

|| Masculino Titinius Setina:

quasi hérmaphroditus fímbriatum fróntem gestas . . .

---

9 X, 392 || 11 Accius Neoptolemo || 13 M. Tull. ad Hirtium II | 15 Lucilius l. XIII || 18 Aen. VI, 604 || 21 Varro Longe fugit qui suos fugit; cf. comm. || 26 Aen. VII, 417 || 28 Titinius Setina.

---

8 animi *Guiet.; cf. Baiter. ad Tusc. I, 40, 96.* — pondens H_1. — qu n. ev. (*i. e.* quae nocte evenire solent) *M; om.* quae *C;* nocturna eve *Iun.* — *non ausim scribere* noctus, *licet Ennius dixerit* hac noctu. — 1 Femini *L, H; ita aliquotiens idem, puto et G; item* masculi; *quod* supersedi. — neoptelemo *L, G;* neoptholomo *Vrbin. 308.* — 12 errantia — morigebor H_1. — 13 M. *supra add. L.* — 14 eratum *pr. L.* — id H_1; ide, *tum* id *L.* — epulai *M;* epulae *Lips.;* epulatio (aepul *H*) *C.* — Iovis *supra add. L.* — Iovis omnipotentis *iungendum cum* ep — 21 Erbum (Eerbum *pr. L*) *C.* — 22 Longe f. q. s. f.; *haec, si* f *perfectum, priorem partem tetrametri aequant trochaici; cf. comm. in 115, 1* gralatores. — ut is erat *L, G;* ut his erat H_1; *corr.* H_2. — 23 par *secl. M;* pauca *Duentzerus. at magis probabile rariori elocutioni usitati additam a librariis.* — erui illam H_1; erviliam *Iun.* — asparagiam, ali *M;* ac paregia alia *C.* — spiria *secl. M.* — *vid. olim supra* ac pareg. *f adscr.* spara. — *hoc dicit V., non esse colenda in horto nisi quae conser simplicitati Romanae et maiorum mori, ceteris quae phagonum irrit inservirent gulae relictis, h. e. omissis.* — 26 Vergilius ait (*seq. mox* a *pr.* H_1. — 28 secina H_1. — 29 hermaf. *G;* hermafrond. *L, H.* — timbr. p

[Feminino] Pacuvius:

vóce suppressa, ínplicato frónte, vultu túrbido.

Cato de re militari: una depugnatio est fronte longo, quadrato exercitu. — Caecilius Subditivo: ‖

nam hi súnt inimici péssimi fronte hílaro, corde trísti,
quos neque ut adprehendas neque ut vitare scias.†

Plautus:

namqué coloratum fróntem habet, petulúst, *habrus*.

FINEM masculino genere dicimus. Vergilius Aeneidos lib. X:

hic finis fandi. solio tum Iuppiter aureo
surgit.

‖ Feminino Lucretius primo:

et merito; nam si certam finem esse viderent.

Accius Phinidis:

neque úlla interea fínis *his* cureís datur.

Vergilius Aeneidos lib. III:

quam fessis finem rebus ferat.

Caelius Annalium lib. V: ad aliquam huic bello finem facere.

---

30 Pacuvius ‖ 32 Cato de re militari ‖ 33 Caecilius Subditivo; cf. comm. ‖ 3 Plautus (Plocio) ‖ 5 X, 116 ‖ 8 I, 107 ‖ 10 Accius Phinidis ‖ 12 III, 145 ‖ 14 Caelius Ann. V.

---

30 feminino *del. Me.* — **31** inplicato *M; cf. Hor. III, 29, 16;* innato (innata *pr. H*) *C.* — frontet *pr. L; supra* e *ras. in H.* — turbido *Passeratius, Vossius, al.* (*Vossius etiam, quod non placet,* torpido); turpido *L, H;* turpitudo *G, libri Me.* — **32** *eadem om. Cat. nom. Veget. de re mil. III, 20.* — quadro *Veg.* — **33** Caec.; *cf. Gell. XV, 9; quo tamen non usum Non., sed potius eodem fonte satis constat.* — Subditivo; *cf. comm. 16, 17 s. l.* lactare. — Subditivum *et Gell. vocavit l. m. et Non. 514 s. l.* iracunditer; *idem 178 s. l.* tetulit Hypobolimaeum; *et sic relicui.* — **2** *locus difficilis.* — *ap. Gell. Hertzius:* quos neque ut adprendas (adprehendas *sim. cdd.*) neque uti dimittas (*ita Spengelius;* ut dimittas *excerpta Monacens.;* ut mittas *libri Gellii*) scias, *satis bene, si statueris, in variandis metris Caecilium eadem licentia usum qua sectatorem eius Terentium. nam et* dimittendi *verbum aliquanto aptius videtur quam* vitandi. — *ap. Non.* quis H_1. — adpraehendas L_1; apprachendas L_2, *H;* adprehendas *ed. Bas.* — ut vitare H_1; *Vrbin. 308; om.* ut *rell.* — *videtur quondam fuisse, quod tamen parum placet:* quos néque ut adprendas tú scias *(ita C. Dziatzko ap. Hertzium)* neque út vitare líceat. — **3** Plautus; *cf. 149 l.* petulum. — *h. l. cdd.:* nam coloratilem (coloralilem *pr. H*) frontem habet petulis (petilis H_1). — *minus placet, quod quidam de creticis cogitarunt talibus:* . . . nám colóratilém fróntem habét | pétulus, hábrus. — **7** surgat H_1. — **9** si ceratam — vident *C.* — **10** finidis *C.* — **11** his (*praec.* is) *add. M.* — curis *Iun.;* curas *C;* curai *non bene Passerat.; et deterius alii illud* curas *pro genetivo acceperunt;* curarum *Quicheratus.* — **12** Aen. *om. H.* — IIII *C.* — **14** annali *C.* — ad *coniunctio.*

205 M.

— Cassius Hemina Historiarum lib. IIII: qua finei omnis res atque omnis artis humanitus [quae] aguntur? — Varro Meleagris: currere, vigilare, esurire, haec quando [haec] facere oportet, quam ad finem? — Sisenna Historiarum lib. IIII: et prope editam ad finem ripae pervenerant. — Varro de vita populi Romani lib. IIII: ita huius belli horribilis finis facta.

FVNIS masculini est generis. || Feminino Lucretius lib. II:

aurea de caelo demisit funis.

FRETVM neutri tantum generis esse volumus. Vergilius lib. III:

et crebris legimus freta concita terris.

|| Masculini. Lucretius lib. VI:

nam fretus ipse anni permiscet frigus ad aestum.

Naevius:

dubií faventem pér fretum introcúrrimus.

Ennius:

crássa pulvis óritur; omnem pérvolat caelí fretum.

Lucilius:

seréna caeli lúmina et salsí fretus.

---

15 Cassius Hemina Hist. IV || 16 Varro Meleagris || 18 Sisenna Hist. IV || 19 Varro de vita pop. Rom. IV || 21 II, 1154 || 23 Aen. III, 127 || 25 VI, 364 || 27 Naevius trag. inc. I. || 29 Ennius || 31 Lucilius.

15. 16 Cassius; *cf. 514 l.* humanitus. — qui G_1. — finei; fini *cdd. 514*; finem *h. l. L, H*; fine *G, Flor.* — omnis res atque omnes artes *C*; omnis artis atque *cdd. 514.* — humanitus aguntur *cdd. 514*; humanitas quae *L, G*; huminitasque *(sic) H.* — humanitus usque *Harlessius; sed* quae *potius or*[illegible] *ex praecedente* atque. — 17 haec quando fac. *Me*; quando haec f. *Al*[illegible] ecquando haec facere oportet? *minus bene Rothius.* — haec; *i. e.* currere, vigilare, esurire. — 18 prope (*vel* propemodum) editam *M*; prope mediam *C*. — 19 perveniant *H.* — 21 *cf. Gell. XIII, 21, 21, qui et praec. v. adfert;* 21[illegible] metus. — 22 aurea *Gell.*; *Lucr.*; aureas *C.* — dimisit L_1. — f. in arva *G*[illegible] *Lucr.* — 23 *f.* volunt. — 24 conci *L*; concita *et Servius, qui explicare con*[illegible] consita *Verg.* — turris G_2. — 26 animi H_1. — et *(om. cdd.)* aest. *recte v. ap.* [illegible] — 27 Nevius *C.* — 28 furentem *Quicheratus.* — 32 serena *Scal. ad A*[illegible] *pg. 295 ed. Tollianae; Lachm. ad Lucr. VI, 1067*; serana *L*, H_2; [illegible] (*pr.* sarana) *G*; seranae H_1. — coeli *Ald.*; caecili (seranaecae cili; [illegible] *ras.*) *H*; caecaeli (seranacae caeli) *L*; caecili *G.* — lumina *M*; [illegible] *Lachm.*; nomina H_1; nomine *rell.* — salsi *Scal.*; salis *C.* — *male hunc* [illegible] *Iac. Beckerus putavit Porcii Licini esse, quod apud Charis. 103 leg*[illegible] fretus; huius fretus Porcius Licinus, ut Plinius eodem sermonis dubii libro [illegible] refert: salsi fretus. — *nec enim umquam Porcii Licini mentio fit ap. Non.* [illegible] *ac potuit quidem illud* salsi fretus *apud utrumque pariter inveniri poetam* [illegible] *cum ed. Neapol. non habeat* Licinus, *verum* lucinni: *(sic) supra* u *scr.* i, *pr*[illegible] *abest a vero reponendum hoc:* fretus; 'huius fretus' Porcius Licinus Porcius; *nam ita etiam ap. Varr. V, 163; VII 104 vocatur neque alia meminit Charis.*). Lucilius *(cf. de hac nominum permutatione comm.*

Varro Gallo ad Fundanium: inter Italiam et Siciliam qui est fretus, inter Regium et Messanam.

FAVOR est generis masculini. ‖ Feminino Accius ‖ Oenomao

augustam ádhibeant
favéntiam; ore obscéna dictu ségregent.

FETVS masculini. Vergilius Georgicorum lib. II:

aut ovium fetum aut urentes culta capellas.

Feminino Vergilius Bucolicis:

ad tu,
si fetura gregem subpleverit, aureus esto.

idem Georgicorum lib. III:

---

33 Varro Gallo ad Fundanium ‖ 1 Accius Oenomao ‖ 4 II, 196 ‖ 6 VII, 35 ‖ 9 III, 62.

---

pg. 193) 'salsi fretus.' — *quod postponitur ita auctoris nomen verbis citatis, utpote paucissimis, saepius habes idem; veluti pg. 101:* domi suae Varro de sermone latino libro V — Cato de multa contra L. Furium: domi meae saepe fuit. — **33** Gallo ad Fundanium *M;* Gallo aut Fundania *C.* — *librum hunc inscriptum fuisse titulo hoc:* Gallus, de admirandis *testatur Macrobius III, 15, 8; neque umquam Varro nisi singulis nominibus propriis constare voluit duplicis Logistoricorum inscriptionis priorem partem. documento sunt illa:* Catus, de liberis educandis; Curio, de deorum cultu; Marius, de fortuna; Messala, de valetudine; Orestes, de insania; Pius, de pace; Sisenna, de historia; Tubero, de origine humana. — *hinc apparet neque* Gallum Fundanium *neque* Gallum vel Fundanium *inscribi potuisse librum.* — *iam ex memoria codicum Nonii, quae habetur pg. 71; 205; 216 s. l.* aboriatur; fretum; putei, *restituimus illud* Gallo ad Fundanium, *duos fuisse Varronis Logistoricos rati, qui Galli nomine fuerint inscripti, et ad hos discernendos alteri additum nomen eius, ad quem datus erat. quod autem Char. 45; 111; Prisc. 758 citant Varronem in Fundanio, unum eis erroris auctorem idem docet exemplum, quo utuntur.* — *ut Gallus, etiam Catus destinatus erat dedicatusque amico Varronis, qui eius de liberis educandis voluisset uti consiliis. minime vero credo statuendum cum Ritschelio (Op. III. 409 sqq.) personarum inscripta logistoricorum libris nomina honoris causa delecta, cum eis significati sint homines vel aequales aetate Varroni vel superiores, qui inducerentur disputantes de rebus, quas optime nosse viderentur, veluti de historia Sisenna, de Fortuna Marius, de insania Orestes.* — *Fundanium autem illum socerum fuisse Varronis probabiliter admodum coniecit Schneiderus de Varronis vita et scriptis pg. 217.* — **34** Regium; *ita rectissime C; cf. Nipperdeii comm. in Tac. Ann. I, 53.* — **1** Fatur H_1. — Accius; *cf. 357 l.* obscenum — maledicum. — **2. 3** augustam — ore *cdd. 357;* agustam (augustam H_1) — more *h. l.* — ore *iungendum cum* segregent. — dictu; dictu ut *Albertus Langius Quaestion. metric. pg. 8;* dictis *h. l. cdd.;* dicta (dicti) *id. 357.* — segregens *hic traditum.* — **4** III *C.* — **5** ocium L_1; onium H_1. — fetum *Palatin. Verg.;* fetus *C; Priscian. in appendice l. V (gr. lat. II, 192); Mediceus Verg.;* fetus ovium *quidam huius libri.* — **6** feminino, *quod post* bucolicon *legitur in cdd., ante illud* Vergilius *revocavit Quicheratus.* — bucolicon *C.* — **7** at *C pr.* L_1.

206 M.

cetera nec feturae habilis nec fortis aratris.

FRENOS masculini. Vergilius *Georgicorum* lib. III:

et stabulis frenos audire sonantis.

Neutro Vergilius lib. VIII:

frenaque bina, meus quae nunc habet aurea Pallas.

Accius:

Pars fréna texta auro óri equorum accónmodant.

FORVM generis neutri. ‖ Masculini. Lucilius lib. III:

Romanis ludis forus olim ornatu' lucernis.

Sallustius lib. I: illum nautis† forum. — Pomponius Petitore:

balnéa, forus, macéllus, fana [portus], pórticus.

FRIGVS generis neutri, ut plerumque. ‖ Feminini. Varro Cras credo, hodie nihil:

. átque ut igni férvido medúllitus
Aquilóniam intus éruat frigédinem.

FVLMENTVM neutro, ut est in proverbio veteri, quo Varro utitur saepius: fulmenta lectum scandunt. ‖ Feminino Lucilius lib. XXVIII:

fulméntas sene vis átque anu subdúcere?

11 III, 184 ‖ 13 Aen. VIII, 168 ‖ 15 Accius ‖ 17 Lucilius l. III ‖ 19 Sallustius Hist. I. ‖ Pomponius Petitore ‖ 21 Varro Cras credo, hodie nihil 25 Varro (cf. comm.) ‖ 27 Lucilius l. XXVIII.

10 futurae H_1. — abilis *L;* abillis *G.* — **11** G. *add. Quicheratus.* — stabulo *Verg.* — **13** VIIII *C.* — **14** binam ceus *G;* binam eus *L.* — palles *Lr.* — **16** pari *L, H;* pary *G;* pars *Mc.* — texta auro ori (tersa ori *Me*) *Bothius;* tesauri (thesauri L_2, *H*) *C.* — acconmodant *C.* — **18** foris H_1. — olym *H.* — **19** Sall.; *cf. Pomp. gramm. lat. V, 163:* quamquam Sallustius — masculino genere dixerit: illum raptis forum. et castra nautica Sertorius instituerat (mutaverat *cdd.;* conmodaverat *Dietschius*). — *ubi non bene Keilio et Kritzio Dietschioque omissa interpunctio.* — *ceterum* forum *neutro genere legitur Iug. 47, 1.* — Petitore; *cf. pg. 474 l.* ominas. — **20** balneae *Mc;* balneas *Ribbeckius; at neutrum potest admitti.* — portus (fortus L_1, *pr. H*) *ut ex seq. voc. ortum seclus. M; nam apparet hoc versu solita hominum otiosorum notari conciliabula.* — foros, macellos *non male Ribbeckius; quo admisso etiam minus loci habet* portus. — porticis H_1. — **21** *illud* cras cr., h. n. *finem trim. iamb. vel tetram. troch. aequat.* — *cet. cf. 139 l.* medullitus. — **24** servat (*praec.* s) *cdd.* — fregedinem L_1. — **25. 26** *fuit qui illud* saepius *ad initium lemmatis revocaret sic:* Fulmentum saepius neutro (*potius* neutri) *vel ad V. verba traheret.* — *quamquam hunc frequenter in saturis proverbiis usum constat.* — fulmentum lectum *L*, H_1. — fulmenta lectum scandunt; *ut Germani dicunt:* 'das pferd sitzt im wagen und der herr zieht'. — **28** sene vis atque anu *M;* aeneis (*ita etiam* L_1, *auctore Zangem., non* eneis; eis H_1; *Paris. 7579*) atque aeneis *C.* — *alii alia temptarunt.* — *recte si habent nostra,* fulmenta *translate dicta ut lib. XXII* servos — Lucili columella. — sene — anu *dativi.*

et lib. IIII:

subicit huic soldum; fulmentas quattuor addit.

Plautus Trinummo:

fúlmentas iubeám subponi sóccis.

FAMVLATIO, ut **dominatio**, plerumque genere feminino. ‖ Masculino Cicero de amicitia: ut in fabulis qui aliquandiu propter ignorationem stirpis et generis in famulatu fuerint, ‖ cum agniti sunt et aut deorum aut regum filii inventi.

FLVVIVS, ut amnis, plerumque masculini generis. ‖ Feminini. Sisenna Historiarum lib. IIII: quod oppidum tumulo in excelso [loco] propter mare parvis moenibus inter duas fluvias infra Vesuvium conlocatum. — idem eodem: transgressus fluviam, quae secundum Herculaneum ad mare pertingebat.

FLEXVS genere masculino Vergilius Georgicorum lib. I:

maximus hic flexu sinuoso elabitur anguis.

Feminino Cicero in Oratore: cum alter alteri obicit vocis flexiones. — idem in eodem: ipse se moderans et virili laterum flexione.

INCIPIT PER G LITTERAM.

GVTTVR neutri est generis. Vergilius lib. VI:

ille fame rabida tria guttura pandens.

Masculino Plautus in Milite glorioso:

29 Lucilius l. IIII ‖ 31 III, 2, 94 ‖ 34 19, 70 ‖ 4 Sisenna Hist. IV ‖ 6 Sisenna Hist. IV ‖ 8 I, 244 ‖ 10 18, 57 ‖ 11 18, 59 ‖ 14 Aen. VI, 421 ‖ 16 III, 2, 22.

30 subicit *Salmas.*; sucit *C.* — soldum *M;* fuldum (fulcum Hs_2; suldum Ho_1; sulcum Ho_2) *C.* — **32** *praec. ap. Plaut.:* quid ego nunc agam, nisi uti. — suppingi *cdd. Pl.* — soccis *Camerarius;* socios (sotios) *cdd. Pl.;* foco H_1; fico *rell.* — **34** amititia L_1. — aut (ut *Hqo*) in H_1; *Lr; G_2.* — **1** in *om.* H_1; *Lr.* — fuerint *etiam Cic. cdd.;* fuerunt *Madvigius, Halmius.* — cum agniti *Me;* cogniti *C;* cum cogniti *non bene cdd. Cicero.* — **3** Fl., ut amnis, pl. m. g. Feminini *M; cf. l. superius.* — *C:* Fl. m. g. Feminini ut amnis plerumque. *cf. pg. 191* amnem masculino genere appellamus. — *non placet cum Quicherato sic interpungi:* Feminini, ut amnis, plerumque Sisenna. — *neque Sisennae ulla mentio pg. 191 s. l.* amnem — feminino. — **5** loco (*praec.* lso) *secl.* Me_1. — infra *Rothius* (contra *Quicheratus*); intra *C; om.* $Flor._1$. — **6** Vesuvium H_1; Vessuvium *L*, H_2, *G.* — fluviam *v.;* fluvium *C.* — fluvia *etiam in v. Accii pg. 73 s. l.* angustitatem *reperitur.* — *cet. cf. Lachm. ad Lucr. pg. 326.* — **7** heraclaneam *Flor.* — pertingebat *M;* perfinebat *L*, $Flor._1$; pertinebat *rell.* — **9** flexus inuos elibatur L_1. — **10** altera iteri *L*, H_1. — **11** flexiones *cdd. Or.;* inflexiones *C.* — id.; *praec. haec:* trunco magis toto. — se ipse *cdd. Or.* — ex vir. *C; et f. ipse Non.* — flexione *cdd. Cic. et Non.;* inflexione *bene Pideritus.* — **15** gutura *L.* — p. *(sic)* H_1.

207 M.

nam ními' calebat, ámburebat gútturem.

Lucilius:

et ventrem et gutturem eundem.

Naevius:

ingúrgitavit úsque ad imum gútturem.

Varro Lege Maenia:

éxercebar ámbulando, quí cibi capácior
ád cenam veníret guttur.

Plautus Aulularia:

etiámne obturas ínferiorem gútturem?

GENV neutri est generis. Vergilius lib. V:

genua labant; vastos quatit aeger anelitus artus.

|| Masculini. Lucilius Satyrarum lib. IIII:

haeret verticulis adfixum in posteriore
parte atque articulis; nam ut nobis talu' genusquest.

GELV, neutri generis. [Titus] Livius pisi† Aiace mastigophoro:

virtúti laus praestátur, set multo ócius
senió tabescit *quám* gelu.

|| Masculini. Afranius Epistula:

---

18 Lucilius ‖ 20 Naevius com. inc. IV ‖ 22 Varro Lege Maenia ‖ 25 II, 4, 25 ‖ 27 Aen. V, 432 ‖ 29 Lucilius l. IIII ‖ 32 Livius Aiace mastigophoro; cf. comm. ‖ 35 Afranius Epistula.

---

17 *ap. Pl.* caleb *A;* caleuit *C, D;* caluit *B. illud* calevit *cum Ribbeckio tutatur Reblinus pg. 34.* — amburebat *Camerarius;* ambureuat *cdd. Pl.;* adurebat (at *in ras. L*) *C.* — gutturem; militem H_1. — **19** guturem G_1. — **20** nevius *C.* — **23** *metrum agnovit Quicheratus.* — exercebar *v. d. in ed. Basil.;* exercebam *C.* — qui *M;* ut *v.* — cibi *Popma*; siti *v.* — **24** caenam *L, H; non G.* — **26** obturas *L, H;* obteras *G;* obturat *Plaut.; Prisc. pg. 649; ap. quem pars cdd.* obdurat. — **28** lavant L_1. — anhelitus *H, G.* — **29** Luc.; *cf. Fest. pg. 371.* — **30** heret *L, H.* — verticulum *L.* — **31** aerticulis *pr. L.* — nobis *Iun.;* novis *C.* — **32** neutro *L.* — genere *id. m. 2.* — *illud* Titus *a librariis suspicor esse additum confusis, ut saepius factum, poeta et historico. ac ne hunc quidem Titum Nonio dictum existimarim, cum non soleat is praeter M. Tullium scriptorum citare praenomina nisi ubi exscribit Gellium pg. 354 s. l.* necessitas; *cf. et comm. in 133 l.* laboriosum. — titus livius in aiace mastigho foro *Vrbin. 308;* titus livius pisi (ipsi *pr. G*) adtacematico foro *C. et tragoediae quidem Livianae titulus apte positus in Vrbinati, sive ea coniectura fuit librarii saeculi XV seu codicis antiquioris et quidem Harleiano similis memoria; quamquam eadem pg. 127 s. l.* iamdiu *solo Aiacis nomine citatur.* — *illud* pisi *tamen quo sit modo expediendum obscurum.* — **33. 34** v. l. pr. *M;* pr. l. v. *Ribbeckius;* pr. v. l. *C.* — set multo ocius senio tabescit quam gelu; *ita M;* gelu (genu *G*) set (sed *H, G*) multo ocius (otius H_1) venio (vento H_1*; in eod. ras. supra* o *et infra*) tabescit *C.* — senio (*praec.* s) *iam Turneb.; cf. pg. 1 l.* senium. — *apparet autem ad intellegendum genus a Nonio h. l. debuisse poni nominativum vel accusativum.* — *cet. cf. Soph. Aiac. v. 1266 sq.* — **35** epistola L_2, *H.*

quís tu es ventoso ín loco
soleátus, intempésta noctu, súb Iove,
apérto capite, || sílices cum findát gelus?

Accius Prometheo:

tám profusus flámine hibernó gelus.

Cato Originum lib. II: Libui [qui] aquatum ut lignatum iubentur ire: securim atque lorum ferunt, gelum crassum excidunt, eum loro conligatum auferunt.

GRANDO generis feminini. Vergilius Georgicorum lib. I:

quam multa in tectis crepitans salit horrida grando.

Masculini. Varro Trihodite tripylio, περὶ ἀρετῆς κτήσεως:

néc coruscus ímber, alto núbilo cadéns multus,
grándine implicátus albo.

GLADIVS masculini. || Neutri. Lucilius:

haerebat mucro gladiumque in pectore totum.

GANEA, generis feminini. || Ganeum neutro Varro Sesquulixe:

quí se in gáneum ác cénsum cóniécit amícaé.

GRVES genere feminino Vergilius Georg. lib. I:

Strymoniaeque grues.

Lucilius lib. IIII:

---

2 Accius Prometheo || 4 Cato Orig. II || 7 I, 449 | 9 Varro Trihodite tripylio || 12 Lucilius || 14 Varro Sesquulixe || 16 I, 120 || 18 Lucilius l. IIII.

---

37 sub Iove *Ribbeckius;* sub divo *C; cf. Hor. Carm. I, 1, 25. f.* sub deo; *ut in Varronis loco pg. 72 s. l.* algu. — *neque vero hoc .genus dicendi dedecet comoediam, cum Naevius (inc. comoed. frgm. XX) adeo posuerit illa:* cocus edit Neptunum, Venerem, Cererem. — *non potest probari* sub dio vel sub diu; *cf. Lachm. comm. in Lucr. pg. 226 sq.* — **1** findit *Quicheratus.* — **3** tum *om. Prisc. pg. 685.* — *f. recte Passeratius scripsit* tum porro fusus. — flammine *H.* — **4** lib. II: Libui *Rothius* (Ligui *Gerlachius; puto recte*); qui *secl. M;* lib. II libri qui *Flor.;* libro II libii (*m. 2* libyi) qui *L;* lib. II; qui (*m. 2 supra* II *scr.* li, *supra* qui bii) *H;* lib. II libri qui *G.* — aquantum *pr. L, H_1.* — ut — iubentur *Lips.;* et — videntur *C.* — **5** lorum *Lips.;* solum (s. folum *L*) *C.* — exc. *Ald.;* exhidunt *L, H_1;* exidunt *H_2, G.* — **6** coll. *H, L_2;* conligatum *L_1.* — **7** Grado *pr. L.* — **8** quam *etiam Terent. Maur. v. 1240;* tam *Verg.* — crepitant *L_1.* — grande *L_1.* — **9** Varro *add. H_2.* — triodite *G.* — tripolio (tripolito *L;* tripolo *pr. G*) *C.* — καιηcεωc *C.* — **10** *metrum agnovit Meinekius.* — ymber *H.* — **11** implicatur *H_2, G.* — **13** herebat *C;* haerebit *I. Dousa.* — muero *G, libri Merceri.* — gladiumque *I. Dousa;* gladium *C.* — **14** Ganea generis feminini *add. M* (Ganea, genere feminino, ut plerumque *Quicheratus*). — sesquiolexes *L, tum* sesqueolexes; sesq: olexes, *m. 2* sesq: ulexes, *H;* sesq; ulixe *G testante Riesio.* — **15** acceusum *L, H.* — *sotadeum agnovit Vahlenus.* — **16** Grues *nom. singul.; ita* gruis *ap. Phaedr. I, 8, 7. cf. et comm. in 114 l.* fros. — **17** strimoniaeque *L, H.* — **18** Lucilius; satyrarum *add. H_1.*

208. 209 M.

longior hic quam grus, grege concita cum volat olim.

|| Masculino Laberius in Fullonicis:

vérum tu gruém Baliaricum húnc esse anne hominém putas?

GREGES, ut saepe, generis masculini sunt. || Feminini. Lucretius lib. II:

lanigerae pecudes et equorum duellica proles
buceriaeque greges.

INCIPIT PER H LITTERAM.

HORREA genere neutro, ut saepe. || Feminino Calidius oratione in Quintum Gallium: quarum iacent murei, nec ullae horreae curiaque et tabulariae publicae. — [eiusdem generis tabularias quo et horreas dixit.]

INCIPIT PER I LITTERAM.

INTIBA generis neutri. Vergilius Georgicorum lib. IIII:

quoque modo potis gauderent intiba rivis.

|| Masculini. || Lucilius Satyrarum lib. V:

'intubu' praeterea pedibus praetonsus equinis.

idem XX:

---

20 Laberius Fullonicis; cf. comm. || 23 II, 661 || 27 Calidius oratione in Quintum Gallium; cf. comm. || 32 IV, 120 || 1 Lucilius l. V || 3 Lucilius l. XX.

---

19 grege *I. Dousa;* grue *C.* — concita *M;* tota *C.* — grege concit[a] *ad terras calidiores petendas.* — longior hic congrus grue tota, cum vol[at] olim *Lachmannus.* — 20 *Fullo Laberii a Gell. XVI, 7, 3 memoratur.* — *f.* in Fullonica *vel* Fullonia; *cf. comm. in pg. 148 l.* paenularium. — 21 verum (*vel* at utrum; *cf. comm. in 200, 29*) tu gr. B. hunc esse anne hominem putas? *M;* virum tu hunc gruem baliaricum (balialicum *pr. L;* balearicum L_2, *H, G*) an hominem putas esse *C.* — utrum *iam Gulielmus;* anne hominem *Bothius.* — 23 *cf. pg. 80 l.* bucerias; *Lucil. II, 22 cum comm.* — lib. (libro) IIII *cdd. h. l., non pg. 80.* — 24 et quorum *G.* — 25 bucaeriaeque *H.* — 27 Feminini *L,* H_2. — Claudius *C; et ita haud dubie Non.;* Calidius *red[…] Meyerus in orator. Romanor. fragmentis pg. 437.* — 28 in Q. (Quintum *Ald.*) Gallium *idem;* in quintium Gallum *C. cf. et Petri historicor. Rom. r[…] prooem. pg. CCCII.* — quorum *probabiliter Iun.* — iacent *H;* iaceni *L, G* — muri *Iun.;* nec ullae horreae *v. d. in ed. Iun.* (nec ulla horrea *Popma*) murena (munera *H*) ulla horrea *C.* — 29. 30 *illa* eiusdem — di[…] (*f.* ei. g. horreas d., quo et t.) *videntur secludenda.* — 1 Luc.; *cf. Char[…] pg. 77; Serv. cd. quidam ad georg. I, 120.* — 2 intibus (intib: *H*) *C pr. L[…] Charis.* (intybus herba *cd. Servii*). — praetensus *C;* praetonsus *G. Wagner[…] disputationis in Prolegomenis memoratae pg. 594.* — perserpsit *Charis. Ne[…]* perserpit *ib. v. c. Dousae;* praecerptus *Ribbeckius Coroll. frgm. com. R[…] pg. LXXXI;* pressus *Serv.; hic f.* perpressus. — 3 *cf. 137* mictilis. — XXX[…]

pulmentaria et intubus aut aliqua id genus herba.

Pomponius in Placenta:

rústici
edúnt libenter [pedibus] trístis, atros íntibos.

INTERITVS generis dicitur masculini. M. Tullius Philippicarum . II: Gnaeum Domitium non patris interitus, clarissimi viri. | minini. M. Tullius Verrinis, in Frumentaria: cum bis in eadem ›vincia magnae fugitivorum copiae versatae sunt, [cum] aratorum eritio facta nulla est.

INSOMNIVM generis neutri. || Feminini. Caecilius Plocio:

conséquitur comes insómnia; ea pórro insaniam áffert.

INTESTINVM generis neutri. Lucretius lib. IIII:

horum intestinum quodvis quale esse putandumst?

Iasculino Varro Marcopoli, περὶ ἀρχῆς: sensus portae; venae dragogiae; clavaca intestini.

INGRESSVS generis masculini, ut saepe. || Feminini. M. Tullius Oratore: ac profecto video hanc primam ingressionem meam n ex oratoriis disputationibus ductam, sed e media philosophia petitam.

5 Pomponius Placenta || 8 II, 11, 27 || 10 III, 54, 125 || 13 Caecilius ocio || 15 IV, 118 || 17 Varro Marcopoli || 20 3, 11.

4 p. ut intubus aut aliqua et id genus herba (herbae H_1) *C.* — 5 acenta *L, pr. H.* — *fabulae nomen primus agnovit Aldus.* — **6. 7** *si posueris* rusticis *nominativo, erit tetrameter trochaicus.* — pedibus, *ut e acilii v. priore huc illatum, del. Ribbeckius; hoc servato Munkius:* rústici dunt libénter pedibus trítos atros íntibos; *et ita vel* p. pistos *prius nos. sed raestat illud vel ideo, quod primus pes tetram. troch. tali pacto parum conenit Pomponii elegantiae.* — tristis; *cf. Verg. Georg. I, 120:* et amaris inba fibris. — adros intribos *L.* — **8. 9** *f.* genere dicitur masculino. — h. III *G.* — gneum *C.* — vibi L_1. — **10. 11** Verrinarum *C.* — *puto in Verrem* Frum. — cum his *pr. H.* — in ea prov. *cdd. Cic.* — cum (tum *L*, L_2, *G*) *ut ex superiore v. repetitum secl. M;* tamen *Cic. cdd.* — **12** internicio *ld. quid. Cic.* — **13** plochio *L*, H_1. — **14** *f.* cos (quos) s. — *hiatus in caesura plenarii iambici.* — affret *G;* aufert *L.* — **16** quale eis *C;* quale esse *ter.* — putendum est H_1; putandum est *rell.* — **17** Masculino *Quicheratus;* asculinum *C.* — Varro; Cicero *L sec. Rothium; nihil notat Zangem.* — arcopoli *G*, H_2 (marco poli H_2); vimarco poli H_1; marco L_1; vimarco L_2. ΠΕΡΙ ΑΡΧhc *L.* — poriae *L.* — venae *Iun.;* verre H_2, *G;* verro *L*, H_1. **18** idragogiae *L, G;* idragogae *H.* — clavada *L.* — clavaca; *cf. appendix obi gr. lat. IV, 198:* cluaca, non clavaca. — *Varronem dedisse puto* cloa *vel* cluaca. — **20** ac profecto *M;* perfecto hac H_1; perfectu Hs_2; rfectum hanc *L;* perfectum *G;* Ho_2; ac *libri Cic.* — *id.* primam; primum — **21** oratoriis *Strebaeus;* oratoris *C; item plerique cdd. Cic.* (oratorum *lebergensis*). — se *pr. L.* — e; di L_1; de L_2, H_1. — phylosopia *L.* — repetita *L.*

IOCVS genere masculino. Cicero pro Caelio: ludus, iocus, sermo paene est familiarium deserendus. ‖ Neutro Laevius Protesilaodamia:

in eum inruunt cacinnos
ioca dicta missitantis.

Sallustius in Iugurtae bello: ioca atque seria. ‖

INCIPIT PER L LITTERAM.

LENTEM consuetudo feminino genere dici vult. Vergilius Georg. lib. primo:

nec Pelusiacae curam aspernabere lentis.

¦ Masculino Titinius:

...... lenti cálido, elvella, rápula,
rómice.

LVX feminini est generis. Vergilius in Bucolicis:

si mihi non haec lux toto iam longior annost.

¦ Masculini. Plautus Aulularia:

lúci claro dísripiamus aúrum matronís palam.

Varro Bimarco:

nos ergó nihil
égimus, quod légem lucei cláro latam scutulans. †

---

23 19, 46 ‖ 24 Laevius Protesilaodamia ‖ 28 96, 2 ‖ 3 I, 228 ‖ 5 Titinius ‖ 8 VII, 43 ‖ 10 IV, 10, 18 ‖ 12 Varro Bimarco.

---

23 pro celio *L*; p lio, *m. 2* pro celio *H*. — lud., ioc., convivium *cdd. Cic.* — 24 sermo paene *Cic.*; sermone *C*. — disserendus L_2, H_2, *G*. — Laevius *Osannus;* nevius *C*. — Protesilaodamia *Carrio;* pro *(unius vel duar. litt. ras.)* te *(unius vel duar. litt. ras.)* silao dam *L;* protheosilao dam H_1; protesilao dam H_2; Protesilaodam *ed. Bas.* — 26. 27 *dim. anacreontei, quibus saepius usus Laevius.* — in eum *Vossius;* ineunt H_1; iniunt *rell.* — cachinnos H_1. — missitantes *Bothius;* riisitantis *L, G;* risitantis (*sed ita:* dictari sitantis) *H*. — *prius nos:* in eum inruunt cachinnos ioca dicta reisitantis; *ut transitive dictum esset illud* inruunt. — 28 salluscius L_1. — iugurte L_1; iugurthae *rell.* — 3 georgius L_1; georgicorum H_1; georgicon *rell.* — lib. I *ed. Bas.* — 4 asparnavere L_1. — 6 elvelle *G*. — rapula *Scal.;* trapula *C*. — rapulum *ap. Hor.* — 7 romicae *H;* romice (*vel* romioe) *L;* rumice *Turnebus.* — 10 *et* 20 platus *L*. — 11 luce claro der. (dir.) *cdd. Pl.* — luce *L*, H_1. — diripiamus H_1. — 12 uimarco (marco L_1) *C*. — 14 quod; *f.* quom. — luce claro l. *Ald.;* lucani claro latam *L;* lucanas (lucaniam *m. 2*) luci claro latam non latam (non latam *del. m. 2*) *H;* Lucanum (*teste Riesio;* Lucaniam *ed. Bas.*) luci claro latam *G*. *ex hisce satis apparet illud* lucanas *vel* lucanum, *in quo frustra argutati sunt docti* (*sagacior ceteris* Liciniam *Oehlerus*), *ortum ex sequente* lucei claro. — *quae res etiam numeris, qui haud occulti insunt verbis Varronis, confirmatur.* — scutulans; sustulimus *Oehlerus; debebat certe esse* sustuli *vel* quom — sustulam. *sensus cum* obscurandi *verbum requirat, suspicor latere ut puta* ἐϲκοτίϲαμεν.

idem Synephebo, περὶ ἐμμονῆς: hodie, sis, possumus quod debemus populo in foro medio luci claro dequoquere. — M. Tullius de officiis lib. III: * * *

et cúm prior ire lúci claro nón queo.

LVCRVM secundum consuetudinem neutri est generis. ‖ Masculini. Plautus Persa:

nunc ea narrabo, unde tu pergrandem lucrum facias.

LABIVM neutri [est] generis. Serenus in Opusculis:

labiúmque insigne revéllit.

Labea rursum feminini. Plautus in Sticho:

áge, tibicen, quando† bibisti, réfer ad labeas tíbias.

Novius Macco exule:

vérberato pópulus homini lábeas pugnis caédere.

* * *

idem Praecone posteriore:

---

15 Varro Synephebo ‖ 17 III, 31, 112; cf. comm. ‖ 18 poeta scenicus ‖ 20 IV, 3, 23 ‖ 22 Serenus Opusculis ‖ 24 V, 4, 41 ‖ 26 Novius Macco exule ‖ 29 (Pomponius) Praecone posteriore; cf. comm.

---

15 idem in efoebo (efebo, *pr.* eoebo *H*) *C.* — sis *M;* si *v.* — εμμονhco die *L.* — 16 decoquere *L, G.* — 17 *indicavit Mercerus haustum Ciceronis exemplum; apud quem III, 31, 112 sunt haec:* quod cum audivisset adulescens filius negotium exhiberi patri (*affert haec N. pg. 105 s. l.* exhiberi), accurrisse Romam et cum prima luce (*ita cdd. boni;* cum primo luce *vel* luci *Non.*) Pomponii domum venisse dicitur. — *ab eis quae sunt* et cum *Nonius videtur esse orsus et ita causa orta, cur ad versum, quem recte dixit Quicheratus, comici ut puto poetae aberraretur.* — 18 *verba videntur esse malefici hominis vel timidi.* — non que *L.* — 19 *nullum l.* L_1. — est *om. L.* — 21 *etiam hic ut pg. 192 s. l.* aetas *falsa lectione deceptum N. recte statuere docti.* — ne *pro* nunc *L;* H_1. — eam *cdd. Pl.* — pergrande *cdd. Pl. cum A.* — *ap. hunc anapaesticis tetrametris haec discreta ita:* nunc eam nárrabo | unde tú pergrande lucrúm facias. — 22 Labium *v.;* Lauium (Lautum *L, pr. H*) *C.* — est *om. L,* H_1. — serenum L_1. — 23 *metrum paroemiacum; quod valde placuit saec. a. u. c. X et XI poetis.* — labiumque H_1; lauiumque (lautumque L_2) *rell.* — vellit *L.* — 24 Labia *Bentin.* (Labeae *Me*); Labeare *C.* — in *vid. delend. (seq.* s *impura).* — stigo L_1. — 25 ace *L.* — tibicem *L, H.* — biristi *L.* — quando bibisti; *eadem corruptela in Plauti libris.* — quom bibisti *Bothius;* quando biberis *Ritschelius.* — reter *L.* — tibeas *L,* H_1. — 26 macho *C.* — 27 verberato *Bentin.;* verberatio *C.* — cedere *L, H.* — *recte Praeconem posteriorem abiudicat a Novio Ritschelius Parerg. 131. cf. et Bentin. ad h. l. — neque tamen credo confusum eius nomen cum Pomponii, sed interceptum ex Prostibulo huius vel illum v.:* quis hic est? quam ob rem hic prostat? rictum et labeas cum considero (*Non. 455 l.* rictum) *vel talem:* numquis hic restat qui nondum labeas lirarit mihi (*Non. 17 l.* delirare). *cf. et comm. in pg. 505 l.* a tivit.

ego dédita opera té, pater, solúm foras
sedúxi, ut nequis ésset testis tértius
praetér nos, tibi cum túnderem labeás lubens.

Lucilius Satyrarum lib. vigessimo II:

Zopyrion labeas caedit utrimque secus.

LACERTI generis masculini. ‖ Neutri. Accius Atreo:

cónquoquit
partém vapore flámmae, veribus ín foceis
tribuít lacerta.

LOCA generis sunt neutri. Vergilius Aeneidos ‖ lib. I:

loca feta furentibus austris.

Masculini. Vergilius Aeneidos lib. I:

devenere locos, ubi nunc ingentia cernis
moenia.

Naevius belli Punici lib. III:

convenit, regnum simul atque locos ut haberet.

Cicero in Oratore: *e quibus ea* ducantur, duplices loci: uni *e* rebus ipsis, alteri adsumpti.

LAPIDES et feminino genere dici possunt, ut aput Ennium:

tanto sublatae sunt agmine tunc lapides .;

ad Homeri similitudinem, qui genere feminino λᾶας posuit.

LVXVRIA generis feminini. ‖ Masculini. Varro Manio:

nec sumptibu', [finem] *luxu*
legibus *et poenis* statues finemque modumque.

---

33 Lucilius l. XXII ‖ 35 Accius Atreo ‖ 1 I, 51 ‖ 3 I, 365 ‖ 6 Naev Bell. Poen. III ‖ 8 35, 122 ‖ 10 Ennius ‖ 13 Varro Manio.

---

30 ergo *C; corr. Iun.* — **31** sedixi H_1. — tercius L_1. — **32** tunderem *L, Iun.;* tonderem *deinde factum, sed* o *elutum;* tonderem *H, G.* — *cf. Varr. pg. 171 s. l.* suggillare. — **33** saturarum L_1. — lib. XXII *H, G* lib. vigessimo (*m. 2* vicesimo) II *L.* — **34** *cf. Luc. IX, 45.* — zopirion *C* — cedit *C.* — **35** *nullum l.* L_1. — **36** *videtur haustum* aeno (*praec.* Atreo). — concoquit *C pr.* H_1. — **37. 38** flammae *Voss.;* flammam *C.* — veribus in f. tribuit lacerta; *sic vel* tribuit in foco veribus lacerta *Ribbeckius;* tribuit veribus lacerta in focos (foco *Voss.;* foceis *M*) *C.* — **3** lib. II *H, G; om. L.* — **6** Nevius *C.* — lib. III *M;* lib. (libro) VI *C; libro VII non bene adscr. Merula.* — **7** *hexameter dactylicus; cf. l. de v. Saturn. pg. 113.* — non *pro* ut *L.* — haberet *Merula;* haberent *C.* — **8** e quibus ea *ex Cic. add. Quicheratus.* — e *om. C.* — **9** assumptis (ads. L_1; *G*) *C.* — **10** apud *C pr.* L_1. — **11** toto G_1. — *f.* lap. his. — **12** λάαc *(sic) Iun.;* lapides *C.* — **14. 15** finem *del. Quicheratus;* luxu *(dativ.) add. M.* — legibus *Rothius;* lepitus *C.* — et poenis *add. M;* nec sumptibu' finem legibu' nec luxu statues f. m. *male Lachm. ad Lucr. pg. 141; ita exc. quod scr.* nec sumptibus umquam (unquam *add. Quicheratus*) *Buechelerus.*

LVSVS vel LVDVS genere dicuntur masculino. ‖ Feminino [Lusiones] M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: cum hi vero paulum processerunt, lusionibus vel laborioseis delectantur. — idem de oratore: qui pila ludunt, non utuntur *in* ipsa lusione artificio proprio palaestrae. — Varro Cato vel de liberis educandis: ab huiuscemodi lusionibus radices crudelitas agere solet.

LABRVSCA genere feminino. Vergilius in Bucolicis:

silvestris raris sparsit labrusca racemis.

Neutro Vergilius in Culice:

densaque vergultis avide labrusca petuntur.

LIBA generis neutri. Vergilius in Bucolicis:

sinum lactis et haec te liba, Prispe, quodannis.

Masculino Nigidius de dis: 'deinde surgat, faciat libos quattuor'; et infra: 'libos duos ad dextram et duos laevorsus.'

LVPINVM neutro Varro de re rustica lib. I: ‖ lacum esse oportet, ubi maceretur lupinum * * *

LIMFA [aqua] genere feminino, út saepe. ‖ Masculino Lucilius:

inpermixtum limporem.

LICENTIAM feminino. ‖ Masculino Laberius in Paupertate:

meó licentiátu.

LATRINA genere feminino; et est lavatrina, quod nunc balneum dicitur. Lucilius lib. XI:

qui in latrina languet.

---

17 V, 20, 55 ‖ 19 I, 16, 73 ‖ 20 Varro Cato ‖ 22 V, 7 ‖ 24 Vergilius Culice 53 ‖ 26 VII, 33 ‖ 28. 29 Nigidius de dis ‖ 1 I, 13, 3 ‖ 3 Lucilius ‖ 5 Laberius Paupertate ‖ 8 Lucilius l. XI.

16 Luxus v. *G.* — Lus. *secl. M.* — 18 *puto* i; *om. cdd. Cic.* — processerint *male id.* — laboriosis *cdd. Cic.;* laboriosius *C.* — 19 de or. *Mc;* in or. *C.* — ut qui *Cic.* — pala L_1. — in *om. C.* — lusone *L.* — 20 e proprio H_2; proprioe H_1; propriae *L, G.* — palestrae *C.* — Varro; *cf. 133 l.* lusus. — 22 *cf. 449 l.* labra. — 23 solvestris L_1. — racimis L_1. — 24 in Culice; *hoc solo l. opusc. Verg. mentionem facit Non.; ex quibus Culex longe fuit celeberrimus fama, nec tamen qui exstat est ipsius.* — 25 virgultis *C pr.* L_1. — 27 laba L_1. — quotannis *C pr.* L_1. — 28 quatuor *Hqos.* — 29 et infra *Rutgersius, qui duo ex Nig. exempla intellexit;* et intra *C.* — ad dexteram *M;* ad dextram *Quicheratus;* ad dextera H_1; ad dextra *rell.* (a dextra *Ald.*). — laevorsus *M;* devexos *C.* — 1 de re populi pr̃ L_1; p *tertium punctis notat. m. 2;* de re populi rom̃ *H;* de re p̃r. *G.* — 2 *masculini generis exempli defectum notavit Quicheratus.* — 3 aqua *vid. delend.* — 4 inperm. *C.* — limporem L_1; limforem *rell.* — 5. 6 *puto* feminini. — paupertatem eo *L,* H_2. — licentiatu *Guietus; Generus;* licentatus *C.* — 7 Latrina *v.;* Latrinas *C.* — et est latrina H_1. — 9 languet *Iun.;* languae *G;* lanq: *supra scr. m. 2* uae *L;* lan quae *H.*

Neutro Laberius Conpitalibus:

> séquere *me* in latrínum, ut aliquid gústes ex Cynica haéresi.

hic latrinum ventri finem locum dixit. — Lucilius lib. VI:

> hac tu ab re credis quemquam latrina petisse?

LVTVM genere neutro. et aput Ciceronem in Epistolis ad Hirtium lectum est plurali numero: luta et limum adgerebant. Masculino Claudius Annalibus: pluvia inibi lutus erat multus.

LANITIVM genere neutro. Vergilius Georgicon lib. III:

> si tibi lanitium curae.

Feminino. Laberius Paupertate:

> nil réfert *ergo*, móllem e lanitia Attica
> an térgore ex hircórum vestitúm geras?

INCIPIT PER M LITTERAM.

MERCATVS generis habetur masculini. Serenus Ruralibus:

> ad mercatum eo, vilice.

Varro Sexagesi:

> ubi túm comítia habébant, íbi nunc fít mercátus.

Mercatura feminini. Plautus Trinummo:

> mércaturane án venalis hábuit, ubi rem pérdidit?

---

10 Laberius Conpitalibus ‖ 12 Lucilius l. VI ‖ 14 Cicero Epistulis ad Hirtium ‖ 16 Claudius Annalibus ‖ 17 III, 384 ‖ 19 Laberius Paupertate ‖ 23 Serenus Ruralibus ‖ 25 Varro Sexagesi ‖ 27 II, 2, 51.

---

10 cōnpitalibus *(sic)* *L*; conp. *ed. Bas.*; comp. *H.* — **11** me *add.* *Bothius*. — aliquit L_1. — gustus *C pr.* H_2. — cineca *L*, H_1; cinica H_2; Cynica *ed. Bas.* — heresi *C.* — **12** venter *hic ut interdum pro excrementis*. — **13** hac tu ab re *M*; hoc tu apte *C.* — credis *I. Dousa*; credit *C.* — *recte si habent nostra, dicit Lucilius non potuisse fieri, ut quisquam a re tam tristi tamque gravi latrina, loca deliciis et luxuriae destinata, peteret.* — **14** et *om.* H_1. — apud *C pr.* L_1. — epistolis *C.* — **15** irtium *L*, H_1. — adger. L_1; ager. H_1; agger. *rell.* — **16** Annalibus *M*; annalium *C*; annalium lib. IIII (libro quarto *Ald.*) *Paris. 7579; Ald.* — inibi *M*; imbri *C.* — lutus erat multis G_1. — **17** Laum H_1; Lanicium *L*, *G*. — genere masculino H_1. — Georgicorum *Hqos.* — **19** Lauerius *C.* — **20** nihil *C*; nil *Bothius*. — ergo *add. M.* — **21** tergore *Bergkius*; pecore *C.* — hyrcorum *H.* — vestitum *Lips.*; vestium *L*, *H*; vestigium *G.* — an pecore ex hirto crassum vestitum geras *Marquardtus Antiq. Rom. V, 2, 87.* — **23** Serenus; *cf.* 431 merx, *ubi* Serenus opusculis *memoratur et versus additur.* — **25** Varro; *cf. ibid.* — **26** *metrum saturnium agnovit Meinekius; quo in veteris temporis frugalitate cum sui luxuria comparanda haud inscite usus est Varro.* — tum *cdd. 431; h. l.* suptum (*praec. s*) *L*, *H*; sumptum *G.* — cometia *L*, — habebat H_1. — **28** mercaturano an *cd. F ap. Pl.*; mercaturamne an *C*, *D*; mercaturam eam *cdd. Non.*; mercaturan an *Ambros.*; *Ritschelius*.

Novius in Militibus Pometinensibus:

> ísta mercatúra, spero, rém faciet; frugíst homo.

Lucilius Satyrarum lib. VIII:

> verum et mercaturae omnes et quaesticuli sti
> intuti.

Turpilius Lindia: ||

> consílium hoc cepi: lítteras misi ád senem
> nostrúm processe nóbis ex senténtia
> mercáturam . . . .

M. Tullius de officiis lib. III: ad quos cum tamquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus. || Mercimonium neutri. Plautus Amphitryone:

> ut vós in vestris vúltis mercimóniis.

Turpilius Thrasyleone:

> vidére cupio véstrum mercimónium.

MELOS genere neutro. Naevius Lycurgo:

> suavisonúm melus.

Masculino Accius Baccis:

> ácris crepitantés melos.

Pacuvius Periboea:

> thyasantém fremitu
> commítte melum.

Varro Parmenone:

> [paci in] huiús nascuntur púeri Rhythmus ét Melus.

---

29 Novius Militibus Pometin. || 31 Lucilius l. VIII || 34 Turpilius Lindia 4 III, 2, 6 || 6 prol. 1 || 8 Turpilius Thrasyleone || 10 Naevius Lycurgo V || 12 Accius Bacchis || 14 Pacuvius Periboea || 17 Varro Parmenone.

---

30 ista mercatura *M;* instant mercaturam *C;* instat mercaturam *malc Scal.* — spero rem H_1*; v.;* peiorem *L* (i *ex* r *radendo factum*); *G;* perorem *pr. L;* periorem H_2. — **31** sitararum libro VI H_1*:* libro VI *etiam L testante Rothio.* — **32. 33** mercatorae G_1. — questiculi *L, H.* — isti (sti *M*) intuti *Scal.;* instituti *C.* — **1** hoc coepi *C;* hoc cepi *v.; f.* accepi. — **2** nostrum; *f.* notum *vel* nostram. — processe *Gifanius;* prodesse (prodeesse L_1) *C.* — nebis *L.* — sentia *pr. L.* — **4** M. Tull.; *cf. 431* merx. — **5** protectus *L.* — **7** mercimonus L_1. — mercimoniis voltis *Paris. 7579.* — **8** thrasileone *L, H.* — **9** vestrum; nostrum *in L esse dicit Rothius.* — **10** lecurgo L_1; lig. H_1; lic. *id. m. 2.* — **11** suavisonum *Gulielm.;* suave summum *C.* — melus *M* (*ut* pelagus); melos *v.* — *neque enim graecanica flexione tali tam vetus poeta uti potuit. a Nonio tamen positum* melos *non negarim.* — **12** Bacchis *Iun.;* vaccis *C.* — **13** acreis *Iun.;* acri *C.* — crepitantes H_1*; Ald.;* crepantes *rell.* — **15** thyasantem *Scriver.;* thesiantem (tesiantem G_1) *C.* — fremitu *v.;* fremita *C.* — **16** committe *M;* concidi *C;* concite *Ribbeckius.* — **18** paci in, *ut ex praec. voc. ortum, delet Duentzerus;* patris *Ribbeckius;*

idem Cato vel de liberis educandis: omnes enim qui locuntu habere debent quosdam melos.

MEDIMNVM generis neutri. || Masculini. Lucilius Satyrarui lib. XV:

> praeterquam in pretio primus semisse, secundus
> nummo, tertiu' iam plurest quam totu' medimnus.

MARGARITVM generis neutri. Varro Ἑκατόμβη, περὶ θυσιῶι

> ubi ílla phalera gémmea atque ephíppia
> et árma margaríta kandikántia?

|| Feminino Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων: inperito nonnun quam conca videtur margarita, vitrum smaragdos. — M. Tulliu in Verrinis, de signis: ullam gemmam aut margaritam. — Varr Marcipore: altera exorat patrem libram ocellatorum, altera virun semodium margaritarum.

MESSEM generis feminini. || Masculino Lucilius lib. XXVII:

> pótius quam non mágno messe, || nón proba vindémia.

MENDVM neutro M. Tullius ad Atticum lib. II: Castricianum

19 Varro Cato || 21 Lucilius l. XV || 25 Varro Hecatombe || 28 Varro Papia papae || 30 IIII, 1, 1 || 30 Varro Marcipore || 33 Lucilius l. XXVII || 2 II, 7, 5.

patris en *per tetram. troch. prius nos; f. recte.* — rithmus *C.* — e L_1. — Melus *Quicheratus;* melos *C.* — 19 C. valde *G.* — quo *L; f.* quom. — loquuntur *G.* — 20 debent *Iun.;* debeant *C.* — 23 praecio L_1; praetio *id. m. 2, H.* — semisse *v.;* seminisse *L;* se meminis H_1; *id. m. 2* se minis; seminis *G.* — 24 plurest *M; cf. frgm. inc. Luc. 93;* pluris *Iun.* — 25 φυσιων *L*, H_1; φυσιωϲ H_2; θυσιωϲ *G.* — 26. 27 *trimetri graecanici, non tamen exclusis a sede impari spondeis, id quod soluta v. 26 demonstrat ani.* — falera *C.* — gemmea atque *Meinekius;* gemmeaque *L, G;* gemme (*m. 2* gemmae) aque *H;* gemme atque *Paris. 7579.* — efippia *C.* — margarita *H;* margariti *C; debuit scilicet reponi forma, qua de neutro genere constaret.* — kandikantia *M;* καναικαντια *C;* candicantia *v.* — candicare *cum accusativ, ut* lucere *apud Plautum et Ennium; conf. comm. in Ann. pg. 158.* — παπιαπαπαι *G;* παπαπαπατ (*m. 2* παπιαπαπατ) *H;* κατιακακαι *L.* — μων *L*, H_1; ενκωμνων H_2; ενκωμμιων *G.* — nonnunquam *Hqos.* — margarita *Iun.;* margaritam *C.* — vitrum smaragdus (sm. *iam Iun.*) ut amisi margdos *C.* — *vix puto V. illo* simaragdos *usum, cum gra finalem servaverit; sed videtur illud ortum ex* ismaragdos. — 32 mergarit *H.* — 1 *ante* potius *dimidia fere pars versus vacat in L.* — non magno *Me;* non magnum esse *L*, H_1, *G;* non magnum me est H_2; non mag messem esse (*del. Me*) *Ald.; Iun.;* non probam vindemiam *Iun.; non opus est accusativo; quem interdum in lemmatis pro nominativo poni in superiore capite vidimus.* — non magno messo *Lachmann.; at cum num in* -is *exeuntium alioqui sit tanta generum varietas, non video* messis *non potuerit masculine poni a Luc.* — vindemedia H_2, *G;* vi media *L.*

nendum nos corrigemus. — Feminino M. Tullius in Verrinis: quam mendam† ista denique litura *correxit?* ‖ Lucilius:

nam [in] quibu' mendae
omnibus in rebus fiunt fierive potissunt.

METVS masculino Naevius:

magní metús tumúltus péctorá possídit.

Feminino Ennius:

nec metus ulla tenet, fretei virtute quiescunt.

MVRMVR neutri est generis. ‖ Masculini. Varro Sexagesi:

accití sumus,
utí depontarémur. murmur fít ferus.

MVNDVS muliebris, generis masculini. ‖ Neutri. Lucilius lib. XVI:

legavit *quidam* uxori mundum omne penumque.

MISERIA, ut saepe, generis feminini. ‖ Neutri. Laberius Carcere:

hómo frugi, quod tíbi relictumst, rétines miserimónium.

---

3 II, 2, 42, 104 ‖ 4 Lucilius ‖ 7 Naev. (Bello Punico) ‖ 9 Ennius ‖ 11 Varro Sexagesi ‖ 14 Lucilius l. XVI ‖ 17 Laberius Carcere.

---

2 nos corrigemus *Cicero;* non corrigeris *C.* — Feminino; Feminini nomen *pr. L;* Feminini *L post corr.; G.* — *de H nihil notatum; cf. infra.* — M. *supra add. in L.* — quam mendam ista denique litura *Victorius;* quae mendosa (mundosa *G*) denique litora *C.* — denique *om. cdd. Cic.; Eutyches pg. 2174.* — correxit *ex Cic. add. docti.* — *sed rectius Quicheratus Mercerum secutus sic scripsit:* quod mendum *(ita cdd. Cic.; Eut.)* ista denique litura correxit *et illud quod est* Femin. *ante Luc. nomen collocavit.* — *nec enim alias* menda *invenitur ap. Cic.* — *antiquum tamen errorem esse apparet, cum Nonius scripserit potius* idem in Verrinis. — 5 in (*seq.* omnibus in) *del. M;* ut *I. Dousa.* — quib. *dativ.* — 6 f. *M;* fierique *C.* — 7 masculini *G;* masculino feminino H_1; masculini non feminino *L; in quo supra* non fem. *et infra puncta addita sed deleta.* — Nevius *C.* — 8 metus *Ald.;* intus (uitus L_1) *C.* — possidit L_1; *Spengelius;* possidet *rell.* — *cet. n. N., cum aperte haec sic sint construenda:* metus tumultus magni pectora possidit. — 9. 10 feminino *om. cdd.; sed cf. supra.* — nec *Me;* ni *C;* L_3: n. i. *(sic).* — Metus *per lemma* L_1. — ulla (tilla *G*); *possis suspicari antiquitus fuisse traditum* ullu', *perinde atque ap. Lucr. pg. 205 s. l.* funis aureu'. *tamen satis constat antiquissimos Romanorum poetas in immutando genere multum sibi sumpsisse licentiae.* — *et alias* metus *ap. Ennium feminino genere invenitur; cf. Paul. 123; Fest. 286.* — tenet, freti *Me;* tenet rite *H, G;* tenne triae *L.* — 11. 12 Murmun neutrius generis L_1. — Varra *L.* — sexagesi sia actiti, *Iunt. in* sexagesi ia ctati (*voluit* iactati) *L;* sexagesi acciti H_1; *id. m. 2* s. acciti; *et ita G.* — 13 uti *M, qui versus agnovit;* ut *C.* — depontaremur. murmur *Iun.;* deputare murmur (*pr.* mur) *L;* depontaremur mur H_1; depontaremurmur H_2,' *G.* — ferus *M;* verus *H, G;* ieris *L.* — 14 muliebris *Bx* (*prius* mulierris), *et ita v.;* mulieris *rell.* — gen. est m. H_1. — 15 *cf. Il. IV, 1, 3; Luc. XVI, 6.* — XVI *Gell.; pr. H;* XVII *rell.* — 16 legavit *quidam Gell.;* legat *C.* — 18 retines (retine *id. 2*) miserim. *Bothius;* miseri, *supra* ri *scr.* ae, munium r. *L;* miserii (*m. 2* miserie) munium r. *H;* miseriae

INCIPIT PER N LITTERAM.

NVNDINAE generis sunt feminini. Varro Marcipore: utri magi sunt pueri, hi pusilline, qui spectant nundinas, ut magister dimitta lussum? ‖ Masculini. Lucilius lib. XXVI:

paúcorum, atque hoc pácto si nil gústat inter núndinum.

Varro Gerontodidascalo: quotiens priscus homo ac rustici Romanus inter nundinum barbam radebat? — idem *Ταφῇ Μ*ι*νίππου*: Romani psammacosioe, non qui in urbe inter nundinu calumniarentur. — idem Rerum humanarum lib. XX: decemviri cu fuissent, ‖ arbitrati septenis nos *diebus* nundinum divisum habuiss

NASVS masculini. ‖ Neutri. Lucilius lib. VII.

queis oculi non sunt neque nasum et qualia sanis.

idem lib. XXII:

nasum rectiu' nunc hominist soeraene pedesne?

NEPOS dici et femina potest Ennio auctore, quae nunc nepti dicitur:

Ilia, dia nepos, quas erumnas tetulisti!

20 Varro Marcipore ‖ 22 Lucilius l. XXVI ‖ 24 Varro Gerontodidascalo 25 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 27 Varro Rer. human. XX ‖ 2 Lucilius l. VII ‖ Lucilius l. XXII ‖ 6 Ennius.

mumium (miseraemumium *Gs*) r. *G.* — miserimonium; *ita idem Laberius*
mendicimonium et moechimonium; *cf. Non. pg. 140 l.* mendicimonium;
Gell. XVI, 7, 1; apud quem haustum esse inter mendicimonium *dixit*
atque et moechimonium 'et miserimonium' *suspicatur Hertzius. versum tamen*
non ex hoc fonte petitum a Non. loci Gelliani ratio facit probabile. —
Nundi *pr. L.* — V.; *cf. pg. 133 l.* lusus *ibique comment.* — utri *cdd. 133;*
h. l. neutri L_1; H_1; *om. rell.* — magis *cdd. 133; hic* maius H_1; maiuses L_1;
maiores *rell.* — **21. 22** hi pusillini q. *h. l. cdd.* — expectant H_1; *Paris. 7570;*
Ald. — nundina *cdd. 133.* — dimittat lusum *cdd. 133;* dimittussum (dimittu
su *L*) *C.* — **23** paucorum (paucarum *pr. G*); *sententia initio manca, ut vid.,*
culpa Nonii. — nihil *C.* — inter nundinum H_1; *Turneb.;* internundino *L*
inter nundino H_2; *G.* — **25** tafe minippu *C.* — **26** Romani psammaco
Me; romam ipsam marcosioe; *cf. Macrob. V, 20, 13:* ψαμμακόσια —
multis Varro saepe in Menippeis suis posuit. — urbe *Me;* orbe *C.* —
calumn.; *sequebantur ut puta:* sed qui pure viverent ruri. — **1** arbit
recte v., nisi Nonii stupore omissa, unde penderet infinitivus; arbitrari *C.* —
septenis nos (*scriptum erat, ut puto, antiquitus* VII^{nis} nos) diebus *M;* vinos
— *cf. Varr. de re r. l. II initium:* itaque annum ita diviserunt, ut
modo diebus urbanas res usurparent, reliquis septem ut rura colerent. —
queis *Iun.;* quos *C.* — sanis *vel* cunctis *M;* sunt *C.* — *f.* sunt *perp*
iteratum et l. lacunosus. — **5** soeraene *M;* serene *C* (surene H_1); *ita pg.*
s. l. scabres: scroepeo. — surae nec *Ald.* — pedesne *M* (*seq.* ne); pedes *C*
G; pedes dici c *L; sed* dici c *clutum;* pedes dici H_1; *et ita Ald.*). —
Enn. Ann. 47 cum comment. — **8** alia H_1. — dia *Charis. pg. 70; alii*
L, G; de, *m. 2* dea, *H.* — neptis *L.* — tetulisti *Charis.;* netulisti *C.*

215 M.

NVNTIVS generis masculini. ‖ neutro aput aliquos non receptae auctoritatis lectum est, sed doctos.

NERVI masculini sunt, sicuti plerumque. ‖ Nervia, feminini, aput doctos lectum est saepe [verum]. Varro Ὄνος λύρας:

Sciéntia
dóceat, quem ad modum ín psalterio éxtendamus nérvias.

Neutri. Varro Ὄνος λύρας: ei indicunt suam Breseidem producere, quae eius nervia tractare solebat.

NOVALIA genere neutro Vergilius in Bucolicis:

inpius haec tam culta novalia miles habebit.

‖ Feminino Vergilius Georgicon lib. I:

alternis idem tonsas cessare novalis.

INCIPIT PER O LITTERAM.

OBSEQVIVM neutro genere habetur. Terentius in Andria:

obséquium amicos, véritas odiúm parit.

OBSEQVENTIA feminino Plautus in Asinaria:

qui mi aúscultabunt, fácient obsequéntiam.

---

9 scriptores non receptae auctoritatis; cf. comm. ‖ 12 Varro Ὄνος λύρας ‖ 15 Varro Ὄνος λύρας ‖ 17 I, 70 ‖ 19 I, 71 ‖ 22 I, 1, 41 ‖ 24 I, 1, 50.

---

9 Neutri H_2, *G*. — apud *C pr.* L_1. — **10** est *om.* H_1. — aliquos; *f.* aliquot. — *respici probabile est Catull. 63, 75:* geminas deorum ad auris nova nuntia referens. — *cf. quae prooemii capite II sunt exposita.* — **11** sicut *L*. — **12** aput (apud *C pr.* L_1) doctos; *cf. Gell. IX, 7, 3:* nervias in fidibus brumali die alias digitis pelli, alias sonare. — verum, *ut ex seq.* Varro *ortum, delendum.* — Scientia; *sc.* dea. — **14** extend. *Gulielm.*; est tendamus *C*. — **15** *f. olim fuit:* Nervium neutri, *quamquam ipse Non. videtur scripsisse et supra:* feminino aput doctos *et hic:* neutro Varro *omisso utrobique substantivo. cf. comm. in 190, 7.* — *neque inscite suspicatur Quicheratus illud* neutri, *ut ex praecedente* nervias *ductum, delendum et servandum quod infra habent codices* nervias. — *repugnat tamen quod sequitur* Varro ὄνος λύρας *pro eo quod expectes*: idem eodem. — ei indicunt *M* (ei edicunt *Ribbeckius*); et id dicunt *C*. — *quod ad rem, cf. Il. I, 326 sqq.* — Bres. *C*; ut edyllium, Polycletus; Bris. *v*. — **16** nervia *Ald.*: nervias *C*. — tractare *Bentin.*; tracitare H_1; traciare *rell.* — **19** Georgicorum *H*. — II *C*. — **20** idem *om.* *L*, H_1. — novales L_2, H_1. — **22** turemtius L_1. — **23** ver. edium *G*. — **24** Obsequentiae *lemma restituit Bothius comm. ad Afranii locum; Neukirchius de fabula tog. pg. 236 sq.*; Obsequella *Non.*; *neque enim librarios eius culpandos docet exemplum Plautinum.* — Obsequentia; Obsequellam *L*; *porro in sequentibus ubique prior* l *duplici notata puncto*; Obsequelam *G*; *H*; *sed in hoc ad* l *appos. punctum et in margine ascript.* L *praemisso puncto, ut sit* Obsequellam, *quod non recte per* Obsequilam *interpretatus est Onionsius. idem huius error in sequentibus, ubi eaedem adiectae notae et in mrg. ad 28, 31, 1, 3 apposita* L, l, l, l. — *unum* l *ubique ed. Bas.* — **25** mihi *C*; mihi *vel* michi *cdd. Pl.* — facient *Plaut.*; faciunt *C*. — obseq. *Gruter.*; obsequellam *cdd. Pl.*

Turpilius Epiclero:

set néqueo ferre hunc díutius
miserári et conquerí nec desse suaé palam obséquentiae.

idem Thrasyleone:

cum intérea nil quicquam á mest praemi néque *preti*,
era, tuaé benignitáti atque obsequéntiae.

Sallustius Histor. lib. II: ibi Fimbriana e seditione qui regi per obsequentiam orationis et || maxime odium Sillae graves carique erant. — Afranius Privigno:

quam míhi sit grata illíus obsequéntia.

OSTREA generis feminini. Lucilius Satyrarum lib. III:

ostrea nulla fuit, non purpura, nulla peloris.

Turpilius Demetrio:

in ácta coperta álga inoras óstreas.

Varro *Τὶ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον, περὶ εὐκαιρίας*:

nec múltinummus píscis, ex saló captus,
helóps neque ostrea úlla magna capta†
quivít palatum súscitare.

---

26 Turpilius Epiclero ‖ 29 Turpilius Thrasyleone ‖ 32 Sallustius Hist. II ‖ 2 Afranius Privigno ‖ 4 Lucilius l. III ‖ 6 Turpilius Demetrio ‖ 8 Varro *Τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον.*

---

26. 27 Epiclero *Bentin.;* sed *Me;* etgleros et *C.* — nequeo ferre *Canterus;* neque offerre (offerrae *L*). — **28** miserari (*praec.* ius) *M; errari C.* — nec; *sc.* queo. — desse — palam *M;* esse — parum *v.* — suae obsequentiae (obsequentiae *Neukirchius*); *i. e.* proprio officio. — **29** thrasileone *C.* — Thrasyleone *ubique cdd. Non., numquam* Thrasyleonte; *sicut* leonis *dicitur,* chamaeleonis, draconis. — **30** nihil *C.* — quiquam L_1. — praemii *C.* — preti *add. M.* — **31** hera *Quicheratus;* erat (*seq.* t) *C.* — benignitati *M;* benignitatis *C.* — obsequentiae *Bothius (id. corr. 216, 3).* — **32** historiae *C.* — Fimbriana e *Me;* fimbriane *L, G;* fimbriana H_1*; Paris. 7579;* fimbrianae H_2. — **1** obsequillam, *tum* obsequelam *L.* — *quamquam potest recte habere illud* obsequellam, *quod vocabulum antiquum esse confirmat Paulus pg. 192* (*ubi est:* obsequela, obsequium), *tamen cum medium sit interpositum inter exempla haud dubie falsa elocutionis eiusdem, non putavi tolerandum.* — sillae *L, H;* Syllae *ed. Bas.* — graves carique *Paris. 7579; Ald.;* grave scarique H_1; scarique *rell.* — *cf. Accii Deiphobi v. 314 s. l.* grave, multum. — *interpolatione deceptus Me:* Sullae Scaurique; *neque recte Quicheratus:* grati carique. — **3** ipsius *G.* — **4** *cf. Luc. III, 17—20.* — **5** pelobis L_1; *id. m. 2* pelopis. — **7** acta; *i. e.* litore. — coperta *pr. L;* cooperta *rell.* — alga *Palmerius;* age *C.* — *illud* inoras, *quod* sine ore *esse volunt coll. Paul. pg. 114 l.* inori, *valde suspectum.* — **8** το (ιο *L; om. G*) επτη (επιτη *G*) φακη μυρον περι ευϲηριαϲ (ευιϲηριαϲ *G*) *C.* — **9** *hipponacteos graecanicos agnovit Scal.* — multinummus *Iun.;* multum nummus (m. nunummus *pr. L*) *C.* — sala *H ex corr.; G;* sola *L.* — **10** helops *Bentin.;* helaps *C.* — hostrea *H.* — ulla *Iun.;* illa *C.* — capta; captata *Scal.; quod propter illud* captus *valde displicet.* — *itaque perperam repetito eo quod est* captus *vera scriptura videtur esse extrusa. f. olim fuit* Lucrina *sive quod Buechelero placuit* Baiana (*praec.* na). — **11** *f.* quibit.

Afranius Excepto:

concás, echinos, óstreas marínas.

M. Tullius in Hortensio: sollertiam eam, quae posset vel in tegulis proseminare ostreas. — Varro Sexagesi:

tunc núptiaé vidébant óstriám Lucrínam.

Neutri. Lucilius Satyrarum lib. VIIII:

quin ergo, si ostrea ceno,
non norim fluvium, limum ac caenum sapere ipsum?

idem lib. XIII:

hoc fit idem in cena. dabis ostrea milibu' nummum
empta?

Varro Ἕως πότε, περὶ ὡρῶν:

non posse ostrea se Romae praebere et ecinos.

OVES generis feminini, ut plerumque. ‖ Masculini. Varro Rerum humanarum lib. XXIII: ut etiam annotant illos, qui oves duos, non duas dicunt, Homerum secutos, qui ait:

πολλοὶ δ' ὄϊες.

idem: *M.* Terentio, quando citatus neque respondit neque excusatus est, ei ego unum ovem multam dico.

OBSIDIO feminino. Vergilius Aeneidos lib. III:

cingique urbem obsidione videret.

Neutro Ennius:

cum saevo obsidio magnus Titanu' premebat.

---

12 Afranius Excepto ‖ 13 M. Tullius Hortensio ‖ 15 Varro Sexagesi ‖ 17 Lucilius l. VIIII ‖ 20 Lucilius l. XIII ‖ 23 Varro Ἕως πότε ‖ 25 Varro Rer. hum. XXIII ‖ 27 Homerus (Il. XXIII, 31) ‖ 29 Varro (cf. comm.) ‖ 31 III, 52 ‖ 33 Ennius.

---

12 excepto quod H_1. — **13** *pars iambici octon. vel septen.* — ethinos H_1. — **14** sollertiam eam, quae (qua *Iun.*) *docti ap. Cic.;* sollertiamque eam *C.* — *cet. cf. comm. in 194, 12.* — **16** ostream *Iun.;* ostrinam *(ut lemma* L_1, H_1*) C.* — *v. agnovit Meinekius.* — *cf. comm. in 212, 26.* — **18** quin ergo *M* (ergo *Lachm. comm. Lucr. pg. 122*); quid ego *C.* — o. caeno *I. Dousa;* cerno o. *C.* — **19** cognorim *Bentin.;* cognorit *C.* — cenum *C.* — *de sententia horum verborum cf. comm. in Luc. IX, 8.* — **21** ho fit *L*, H_1. — **23** eos pote *C.* — **24** ecinos *C.* — **25** *cf. Gell. XI, 1, 4.* — plerumq: (*vel* plerum) quae *pr. L.* — **26** XXVII *L;* XXII H_1*; Paris. 7579.* — annotant illos *M;* nutantibus (*praec.* am) *C.* — **28** νομοιαοεc *L*, H_1*;* πομοιαοεc H_2*;* πομοι δ οεc *ed. Bas.; corr. Iun.* — **29. 30** *libris Rer. hum. probabiliter adscripsere docti, et quidem XXI coll. Gell. l. m. 5 Kretzschmerus; XXIII Mirschius.* — M. (*praec.* m) *add. Iun. ex Gell. l. m.* — excusatus *Gell.;* excitatus *C.* — ei ego *Iun.;* ego ei *Gell.;* eum ego *C.* — **34** saevo *Iun.;* suo *C.* — Titanu' *Merula;* titanum *C.*

INCIPIT PER P LITTERAM.

PVTEI sunt genere masculino. Vergilius Georg. lib. III:

ad puteos aut alta greges ad stagna iubeto
currentem ilignis potare canalibus undam. ||

|| Neutro Varro Gallo ad Fundanium, de miris: secundo, de stativis aquis, ut sunt lacus et stagna et putea et maria.

PISCATIO generis, ut saepe, feminini. || Piscatus masculini. Cicero de finibus bonorum et malorum lib. II: istius generis asotos iocunde putat vivere: mundos, elegantis, optumis cocis, pistoribus, piscatu, aucupio, venatione.

PVLVIS generis masculini, ut saepe. || Feminini. Ennius Annalium lib. VIII:

iamque fere pulvis ad caelum vasta vegetur.

idem lib. VIIII:

[iamque fere] pulvis fulva volat.

POSTICAM feminino genere consuetudine appellamus. Lucilius Satyrarum lib. III:

non peperit, verum postica parte profudit.

Varro *Ταφῇ Μενίππου*: perrexit *in* interioris partis domuis posticae, ut ait Plautus, penitissimae. || Neutro Titinius in Veliterna dici probat:

atque dúo postica, quaé loco
mercéde.

idem Fullonibus:

---

36 III, 329 || 1 Varro Gallo ad Fundanium || 4 II, 8, 23 || 7 Ennius Ann. VIII || 10 Ennius Ann. IX || 13 Lucilius l. III || 15 Varro *Ταφῇ Μενίππου* || 16 Plautus; cf. comm. || Titinius Veliterna || 20 Titinius Fullonibus.

---

37. 38 a put. *L.* — aut alta *om.* H_1. — iubebo *pars cdd. V.* — iubet occurrentem *L.* — currente in *G.* — ilignis H_1; elignis *rell.*; *P ap. V.* — portare *L*, H_1. — **1** G. ad F. *M*; gallo vel *(om. L)* fundanio *C.* — **2** stagnae *L*, H_1. — putei *C.* — mari *L.* — **3** feminino *L.* — **4** *praec. ap. Cicer.* nemo nostrum. — **5** iocundae H_1; L_1; iucundae H_2; iucunde *rell.* — mundo *H.* — eleganus *L*; selegantis H_1; seligantis *id. m. 2*; eligantis *G.* — cocis H_1; cogis *rell.* — **6** *seq. ap. Cic.* — vitantis cruditatem. — **7. 8** masculino L_1. — Annalium lib. VIII *Quicheratus*; lib. VIII Annalium *C.* — **9** vegetur *Bergkius*; videtur *C.* — **11** iamque fere *del. Hugius.* — **12** consuitudine *L.* — **13** IIII *pr. H.* — **14** peperi H_1. — verum *Bentin.*; virum *C.* — profudit *C. Barthius*; profundit H_2; *G*; protundit H_1; pro Tundit (T *rubrum*) *L.* — **15** Varro; *cf. 491 l.* domuis. — tafe minippu *C.* — perrepsit (perepsit *Paris. 7579*) *Quicheratus, f. recte*; perrexit *cdd. etiam 491.* — in *h. l. om. C.* — domus *hic idem.* — **16** ut ait Plautus; *cf. Pers. IV, 3, 53; 71:* ex Arabia penitissuma. — penitissimae *Me*; penitissime *C.* — Tit. neutro *C.* — **20** *cf. 366* patibulum.

síquis hodie praéter hac postícum nostrum pépulerit.

Lucilius lib. VIII:

pistrinum adpositum, posticum, cella, culina.

Varro Prometheo libero: detrimenta cibi qua exeirent per posticum, canalem feci.

PARTVS masculini est generis. Vergilius:

quin idem Veneri partus suus et Paris alter.

‖ Partitudo et Partio feminini. Plautus Aulularia:

probrúm, propinqua pártitudo cui ádpetit.

idem in eadem:

núnc probrum atque pártitudo própe adest.

Afranius Vopisco:

nón dolorum pártionis véniet in mentém tibi,
quós misella pértulisti, ut pártum proicerét pater.

Plautus Truculento:

horrésco misera, méntio ‖ quotiéns fit partiónis.

PRAESEPIA neutri sunt generis. Vergilius lib. XI:

qualis ubi abruptis fugit praesepia vinclis.

‖ Feminino Plautus in Curculione:

quin réciperet se huc éssum ad praesepím suam.

---

22 Lucilius l. VIII ‖ 24 Varro Prometheo libero ‖ 26 Aeneid. VII, 321 ‖ 28 I, 1, 36 ‖ 30 II, 3, 9 ‖ 32 Afranius Vopisco ‖ 35 I, 2, 93 ‖ 2 Aeneid. XI, 492 ‖ 4 II, 1, 13.

---

22 si quisquam *cdd. melius 366.* — praeterhac *C. F. G. Muellerus;* praeter has *cdd. h. l.;* praeter hanc *366.* — poepulerit *pr. Hs;* pepullerit *Hqo.* — 23 pristrinum *L.* — adp. *C.* — cella *Gulielm.;* sella *C.* — 24 lib. II (II *in ras.* L_1) *C.* — detr. *M;* retr. *H, G;* trimenta *L;* recrementa *Popma; cf. Gell. XVII, 11, 2.* — quae *L,* H_1. — exirent *Popma;* exierint *C* (exierunt *Lr*). — 25 canalem *Ruhnkenius ad Xenoph. Memorab. I, 4, 6;* vallem *C* (*praec.* cum). — 27 idem venerit *L, H.* — 28 Paritudo *C.* — partitio, *m. 2* paritio *H.* — feminino *C.* — alularia L_1. — 29 *praec. ap. Pl.:* neque iam quo pacto celem erilis filiae. — cui *etiam Plauti libri.* — 31 nam *unus ex mel. Pl. libris; cf. Goetzium l. m.* — pactitudo *G, Hqo.* — probe *G.* — abest *I. Dousa;* ad. *in cdd. Pl. ex priore v. vid. irrepsisse.* — 33 partitionis H_1. — venit *Both.* — *de Vopisco dicetur comm. ad 493 l.* effigia. — *verba ad matrem data, quibus exprobraretur viro, qui divortium cum ea fecerat post vopiscum editum, sed in gratiam redire cupiebat, facti pristini saevitia.* — 34 misella *M;* miserula *Bothius;* misera *C;* quos tu misera *Hermannus.* — 35 Plaut.; *cf. Prisc. pg. 710.* — troculento L_1. — 1 sentio *B, C, D; non A;* mentionem *Prisc.* (*qui et* miseram). — quotiens fit *Ambros.; Prisc.;* quod diis fit *B, C, D;* quod fit *cdd. Non., et ipse f. Non.* — *f. olim fuit* quando. — parationis *ap. Pl. B, C, D.* — 4 *cf. Charis. pg. 59.* — 5 essum *Fleckeisenus;* esum *cdd. Pl. et Char.;* cessum (*praec.* c) *C;* cessim *Passerat.* — praesepium H_1; praesepiam *Ald.;* praesepem *Char.;* presepem (presepe) *cdd. Pl.*

218 M.

idem:

> ád meum erum arbitrúm vocat me hic íntra praesepeís meas.

Varro de re rustica lib. I: contra hic laudabatur ab illis, si habebat culinam rusticam bonam, praesepim latam, cellam vinariam.

PANIS consuetudine masculino genere appellatur. ‖ Neutro Plautus in Curculione:

> haéc sunt ventris stábilimenta, páne et assa búbula.

PINGVE est, pro pinguis est, neutrum pro alio genere positum. Novius Tripertita:

> si aútem pinguest, mále cubandumst . . putent pántices.

PERDIX * * * et masculino genere dici potest. Varro in Admirandis: perdicas Boeotios.

PALPEBRVM genere neutro consuetudo dici vult. ‖ Palpebrae feminino Lucretius lib. IIII:

> brachia palpebraeque cadunt poplitesque cubanti.

Varro Papia papae, *περὶ ἐγκωμίων*:

> quos cálliblepharo náturali pálpebrae
> cinctaé vallatos móbili septó tenent.

M. Tullius de deorum natura lib. II: munitaeque sunt palpebrae [quae] tamquam vallo pilorum.

PANNVS usu generis masculini. ‖ Neutro Novius Tabellaria:

6 Rudent. IV, 3, 99 ‖ 8 I, 13, 6 ‖ 11 II, 3, 88 ‖ 14 Novius Tripertita ‖ 16 Varro Admirandis ‖ 19 IV, 952 ‖ 21 Varro Papia papae ‖ 24 II, 57, 143 ‖ 26 Novius Tabellaria.

7 intra intra (*supra scr.* in Hs_2) praesepias *C.* — 8 contra — illis *N.*; quae nunc sunt pleraque contra. illic laudabatur villa *Varro.* — si V_4; is (his H_1; ir L_1) *C.* — 9 bonam *Varro;* vinam *C* (unam H_1); unam praesepim latam *Me.* — praesepiis laxas *cdd. Varr.* — 11 culeone, *supra sc*... cur L_1. — 12 ventri *cdd. Pl.* — stabulimenta L_1. — panem *cdd. Pl.* — ... *cf. 198 l.* culest *cum comment.* — generi L_1. — 14 nevius *Vrbin. 308.* — tripertita *cdd. 517 s. l.* desubito; triperdita *h. l.* — 15 pantices *Iun.;* p... ticas *L, H;* ponticas *G.* — 16 *l. olim tale videtur fuisse:* Perdix usu gen... feminini. sed et *e. q. s.; cf. Prisc. pg. 658; auct. de dubiis nomin. gr.* ... *V, 587.* — 17 Boeotios *Bentin.;* veotios (veocios H_1) *C.* — 18 Palfe... L_1. — 18—25 *illa* Palpebrae (Palfebre L_1) — pilorum *in cdd. posita* ... *v. 31, h. e. post finem l.* purpurissum. — *in suum locum revocavit Ald.* — bracchia *cdd. Lucr.* — palfebrae quae *L; id. m. 2* palpebrae quae; palp... quae (*m. 2* que) *H;* palpebraequae *G.* — poplitisque cavanti *C; corr.* ... *ex Lucr.; ap. quem secuntur haec:* saepe tamen summittuntur virisque ... vunt. — 21 *ενκωμιων* (*ενκωμιον* H_1) *C.* — 22 call. *Iun.;* calliblefaron (... *C.* — palf. L_1. — 23 cinctae *Scal.;* tinctae *v.* — vallatos *cd. N. Fabri;* ... *scrat.; Scal.;* vallato *C.* — mobili septo *Passerat.; Scal.* (septo *iam* ... mobilis septos *C.* — 24 de deorum natura *Me;* de oratore *C.* — palf... L_1. — 25 quae *om. ap. Cic.* — tanquam *L, G.*

quí habet uxorém sine dote, pánnum positum in púrpurast.

PVRPVRISSVM genere neutro Afranius Omine:

cedo púrpurissum.

|| Feminino Novius Sannionibus:

ínlino cretám, cerussam, púrpurissam.

PERMITIES generis feminini. Lucilius Satyrarum lib. II:

pestem permitiemque catax quam et Maniu' nobeis. ||

|| Neutri. Accius Melanippo:

parátus sum, ubi vis, pétere partem pérmiti.

PALVMBES feminino Vergilius in Bucolicis:

nec tamen interea raucae, tua cura, palumbes.

| Masculino Lucilius lib. XIIII:

macrosque palumbes.

Plautus Bacchidibus:

quia enim intéllego:
duae unum† expetitís palumbem.

Pomponius Divite:

quó palumbem [unum] ex óre tollit?

PIGROR generis masculini. Lucilius Satyrarum lib. X:

---

28 Afranius Omine ‖ 30 Novius Sannionibus ‖ 32 Lucilius l. II ‖ 1 Accius Melanippo ‖ 3 I, 57 ‖ 5 Lucilius l. XIIII ‖ 7 I, 1, 17 ‖ 10 Pomponius Divite ‖ 12 Lucilius l. X.

---

27 qui; *cf. Enn.:* ea libertas est, qui pectus purum et firmum gestitat. — ux., *sc.* pulchram. — 28 hom. *C.* — 30 N. *Me;* nevius *C.* — S.; *cf. Cic. de or. II, 61, 251.* — 31 creto *L.* — purpurissum *L*, G_2. — 32 permites L_1; Pernities, n *ex* m *facto G; idem bis infra.* — Luc.; *cf. 25 l.* catax. — 33 pesmitiemque L_1. — *post hoc v. radendo* ae *videtur delet. in G.* — Manlius *cdd. l. utroque.* — nobis *id. pg. 25; hic H, G* novius (novis *pr. H*); *L* novus. — 1 melaneppo L_1; malanippo H_1; *id. m. 2* maelanippo; menalippo *G.* — 2 partem *M;* pestem *v.* — permiti *Ribbeckius* (*nominativus* permitium; *ut supra* lanitium *pro* lanitia, lanities) permities (pern.) *C.* — 3 Palumbes *Quicheratus;* Palumbi (alumbi *G*) *C* (*seq.* f). — *cet. cf. Char. pg. 82.* — 4 palumbis L_1. — 5 Lucilius XIIII *Neapol. Char.;* Lucilius XVI *Cauchianus.* — 6 palumbos *ed. Charis.; in exc. orthogr. pg. 2796 ed. Paris.:* palumbes; *Montepessul. et Lugdun.:* palumbos. *ab ipso tamen Charisio editum* palumbes *docent ea quae secuntur.* — 7 baccidibus H_1; *pr. L.* — 8 qui *C.* — 9 duae unum expetitis palumbem; *ita etiam Pl. cdd.* — *et hoc quidem constat non tolerandum hiatum. praeterea vix posse explicari cur duas unum expetere dicat h. l. Plautus iudicat C. F. W. Muellerus. relicua incerta, cum praesertim etiam altera pars versus graviorem traxerit corruptelam.* — 10 Divite *Bothius;* de vitae *C.* — 11 unum, *ut ex v. 9 huc illatum, secl. M.* — *fuit qui coniceret:* quo palumbem unum ec re (e^c^x re) tollit? — 12 saturarum L_1.

219 M.

obrepsitque pigror, languor torporque vietus.

‖ Feminini [pigritia] * * *

PIGRET. Ennius lib. XVI:

post aetate piget supferre laborem.

Accius Clytemestra:

. ómnes gaudent fácere recte, mále pigrent.

PALI genere masculino. ‖ Neutro Varro Flaxtabulis, περὶ ἐπαρχιῶν: quid? tu non vides in vineis quod tria pala habeant tripales dici?

PERICVLVM generis neutri. Terentius in Andria:

ad stúc periclum in fília fierí gravest.

‖ Periclitatio feminini. M. Tullius de deorum natura lib. II: sicut ex quibusdam stirpibus et herbis, quarum utilitatis longinqui temporis usu et periclitatione percepimus.

PARATVS generis masculini. ‖ Paratio feminini. Afranius Privigno:

siléntio opus est; núlla enimst parátio.

PENVS generis feminini. Lucilius:

magna penus parvo spatio consumpta peribit. ‖

---

15 Ennius Ann. XVI ‖ 17 Accius Clytemestra ‖ 19 Varro Flaxtabulis ‖ 22 III, 3, 34 ‖ 24 II, 64, 161 ‖ 27 Afranius Privigno ‖ 30 Lucilius.

---

13 obrepsitque *(ita Iun.)* pigror, languor torporque vietus *M; at C:* languor (langor *G*) obressitque (obressit quae *L*) pigror (pigor G_1) torporque quietis (quietus *ante rasur. G*). — *quod dicit Hauptius Observat. crit. pg. 45 in Parisino antiquissimo esse* obrepsit *et* quietus, *res eum fefellit. nam P hic deficit. — abundantiam synonymorum in tragicis latinis videtur irridere Luc.* — vietus *producta secunda; cf. de re m. 257.* — **14** *illa* Feminini pigritia *huc traiecit Quicheratus; in libris leguntur post v. 18;* pigritia *secl. M.* — **15—18** *ex secundo capite translata facile apparet. et habuerunt haud dubie locum pg. 153 vel ante l.* pigrare *vel post. — huc autem traiecta extitere causa cur et l.* pigritia *deturbaretur loco suo et exempla addita exciderent.* — **15. 16. 18** *puto* Piget; piget; pigent. — *cf. 475 l.* paenitebunt. — **16** potestate *L*, H_1. — supferre L_1; sufferre L_2, *H*; subferre *ed. Bas.* — **17** tytesemestra (tite semestra *H*) *C.* — **18** *f.* at omnes (*praec.* a). — male (sc. facere) *Bothius;* mali *C.* — **19** masculino H_1; feminino *L*, H_2, *G.* — Neutri *L*, H_2. — flaxtabilis H_1. — **20. 21** ϵπαρχιον *C.* — quid *e. q. s.; haec sine ulla mutatione in trochaicos possunt redigi numeros sic:* quid? tu nón vides in víneis | quód tria pala habeánt tripales díci? — tripales *v.;* tripalles *C.* — **23** at *C pr.* L_1 *et Ho.* — istuc *cdd. Ter.;* stuc *C.* — periculum fieri in filia grave est *C.* — **24** M. Tull.; *cf. 364 l.* periculum, experimentum. — **25** sucut L_1. — surpibus *L;* sirpibus *G.* — longiqui *pr. L.* — **29** enim est *vel* mi est *Ribbeckius;* inest *v.* — **30** Luc.; *cf. Prisc. 659; 713. — qui et ipse omisso numero libri auctores adfert Donatum et Caprum.* — **31** parvo *Prisc.;* varro H_1; pervo H_2; *G;* per vos *L.* — spacio L_1.

Masculini. Pomponius Dotata:

únum penem, quei ómnem ceterum álium praeberém penum.

Novius Dotata:

meum ín penum conpónam satiust.

Neutri etiam lectum est aput plurimos, quorum || auctoritas non probatur.

POLYPVS, generis *masculini.* || Feminini. Lucilius lib. XXVIIII:

paulisper comedent iam haec sese, ut polypus, ipsa.

PAVPERTAS generis feminini. || Neutri. Caecilius Plocio:

ibo ád forum et paupérii tutelám geram.

PAPAVER neutri. Vergilius:

spargens umida mella soporiferumque papaver.

Masculini. Varro Admirandis: infriasse [ne] papaverem. — Plautus:

quam sí formicis óbicias papáverem.

PILLEVS generis masculini. Plautus Captivis:

pílleum, quem habuít, deripuit eúmque ad caelum sústulit.

---

32 Pomponius Dotata || 34 Novius Dotata || 1 scriptores, quorum auctoritas non probatur || 3 Lucilius l. XXVIIII || 5 Caecilius Plocio || 7 Aen. IV, 486 || 9 Varro Admirandis || 9 Trinumm. II, 4, 8 || 11 Plautus Captivis.

---

32 Dotata *Palmer.; Me; quae etiam alias a Non. citatur fabula;* Dotali *Bothius.* — 33 *ita M* — penum quae *C.* — alium *Palmer.;* aliam *C.* — praebere in penum L_2. — *verba haec esse hominis luxuria ad egestatem redacti et ob id uxorem locupletem captantis de re m. 429 est monitum. praecessere ut puta haec:* feneratores liquerunt cunctis solum de bonis. — 34 D. *Palmer.; Me;* dofacta *C.* — 35 meum in penum *Ald.;* mea in penum (in poenum *H;* impenum *G*) L_2; H_1; G_2; meam penum L_1; G_1; meam poenum H_2. — conp. *suspensum a* satiust. — satiust *M;* satius est *C.* — 1 *potius* Neutro. — apud *C pr.* L_1. — a. pl.; *cf. pg. 51 l.* penus: penoris (sic enim a plurimis declinatum est); *Gell. IV, 1, 2* nam et 'hoc penus' et 'haec penus' et 'huius peni' et 'huius penoris' veteres dictaverunt; *ib. 23* esse ea sola penoris putat (Masurius Sabinus). — *ceterum cum ex Char. 57 et Priscian. 659 (cf. et 713) constet apud Plautum et Afranium, poetas auctoritatis minime obscurae,* penum *lectum neutro, apparet etiam hic Non. socordia ductum, quod Gellius non attulisset exempla notorum auctorum neutri gen. adhibiti, posuisse ea quae in fine lemmatis leguntur.* — 3 masc. *add. Quicheratus.* — 4 *n. N.* — comedent iam *Gerlachius (comedendi verbum a Scal. inventum);* cui medemtia (medemptia *G*) medem *C.* — sese *M;* se *C.* — ipsa *nominativus.* — 5 Neutri; *n. N.* — plochio *C.* — 6 pauperii (ut dii, facii) *Ribbeckius;* pauperi *C;* pauperie *Cacc.* — 7 Verg.; *cf. 404 l.* spargere. — 9 Varro; *cf. Char. pg. 64:* Varro in Admirandis. — Admirandis *Iun.;* noprandis *L*, H_1; adnoprandis H_2, *G.* — ne *om. Char.; dcl. h. l. Scal.* — Pl.; *cf. Char. pg. 64.* — 10 quam *cdd. Pl.; Char.;* an (*pro* cam *puto*) *C.* — papaveram H_1. — quam si tu ob. form. papaverem *cdd. Pl. cum A; Char.* — 12 deripuit *v. ap. Pl.;* diripuit (dirr. L_1) *C.* — sustulit *Bothius;* tollit *C.*

Neutri. Plautus Cornicula:

en, te óbsecro,
Lýde, pilleúm meum, mi sodális, mea salúbritas.

PROSECTA, exta quae aris dantur ex fibris pecudum disse sunt generis neutri. Aemilius Macer in Ornithogonia:

Vulcani tosta vapore
cum virgis prosecta ferunt.

Feminino Lucilius lib. XIIII:

cenam, inquit, nullam neque divo proseciam ullam.

Varro Rerum divinarum lib. XI: prosiciem extorum ve mensam porrigere.

PEDIS, quem nos pediculum dicimus, generis masculini Novius:

est pédis unus íngens in nasó..

Feminino Plautus Vidularia:

ubi quámque pedem víderat, supfúrabatur ómnis.

PLVVIA, ut saepe, generis feminini. Vergilius Georg. lib.

tum cornix plena pluviam vocat inproba voce.

Masculini. Laberius Late loquente:

quí pedem ex tabérna tulimus, tántus cum instarét pluor. ‖

PASTILLVS masculino Novius Mania medica:

'lacrimaé calent.' —
'cadét pastillus.'

---

13 Plautus Cornicula ‖ 17 Aemilius Macer Ornithogonia ‖ 20 Luci l. XIIII ‖ 22 Varro Rer. divin. XI ‖ 25 Novius ‖ 27 Plautus Vidularia ‖ I, 388 ‖ 31 Laberius Late loquente ‖ 1 Novius Mania medica.

---

18. 14 Cornic. (*pro* Cornicula): en *Ritsch. Parerg. pg. 155;* corni L_1; cornicem *rell.;* Cornicularia *Bentin.* — 15 lide *H;* nide *G.* — pille m.; *vocativus.* — 17 Aemilius *Voss.; cf. 518 l.* picumnus; licinius (luci H_1) *C.* — hornithogonia (hornito gonia H_1) *C.* — 18 vulgani *H;* vulg *Paris. 7579.* — 19 cum fibris *Palmer.* — prosecta; pro *in ras. L.* — inquin (*seq.* n) *L;* inqui (*pro* inquit) *prius M.* — proseciam *M;* prosici *Scal.;* prosectam (prosecam *pr. L*) *C.* — 22. 23 Varro; *videtur intercid exempl. petit. ex libris de v. p. R.* — Rerum *Ald.;* ertipr *H; G;* ertipr., *virg supra* tipr. *addita, L.* — immensam L_2, *G;* in mensa *H.* — 24 est *om.* L_1. — *f.* ubiquomque. — viderat *Fleckeisenus Ann. philol. a. 1861 pg. 575;* vid *C.* — subpurabatur L_1; *id. m. 2* suppur.; suffurabatur H_2, *G.* — 30 (*seq.* c) *L, G.* — pluvia *L, G;* pluviam *Hs;* pluiam *Ho.* — 31 Late loqu *cf. comm. in 150 l.* popularia. — 32 instaret *M. Hauptius;* staret *C.* — Pastillus *M;* Pestillus *L;* Pistillus *H, G.* — nouris *L.* — minia *C; cf.* 1 praesente. — 2 calent *M;* cadent (cadunt G_1) *C* (lacrima et addent *Cuiac.*). — 3 cadet pastillus *cd. Cuiacii;* calet pistillus *C.* — *lamentanti* ... *respondet cavillator, nisi flere desinat, fore ut pastillus, quem formae* ... *vandae causa induxerat ori, madore corruptus cadat.*

idem Fullonibus:

testas, pátinas, pastillós mihi cantant.

Neutro Munatius: pastillum grande est.

PROPAGO, PROPAGES, ut saepe, generis est feminini. Pacuvius Antiopa:

salvéte, gemini, méa propages sánguinis.

Neutri. Ennius:

nobeis unde forent fructus vitaeque propagen?

PATIBVLVM genere neutro. ‖ Masculino Licinus Rerum Romanarum lib. XXI: [deligat] ad patibulos deligantur et circumferuntur,† cruci defiguntur. — Plautus Carbonaria:

pátibulum ferát per urbem, deínde adfigatúr cruci.

INCIPIT PER R LITTERAM.

RICTVS generis est masculini. Titinius:

cálve, exporge fróntem; semper hábeat facito *rísum* rictus.

RICTA neutri. Lucretius lib. V:

mollia ricta tremunt, duros nudantia dentes.

M. Tullius de Signis: ut rictum mentumque eius paulo sit adtritius.

---

4 Novius Fullonibus ‖ 7 Munatius; cf. comm. ‖ 8 Pacuvius Antiopa ‖ 11 Ennius ‖ 13 Licinus Rer. Rom. XXI ‖ 15 Plautus Carbonaria ‖ 18 Titinius ‖ 20 V, 1064 ‖ 22 IV, 43, 94.

---

5 testas *Bothius;* testis *C.* — petinas (pestinas *Lr; sic Aldus*) *L.* — pastillos *Me_1;* pistillos *C.* — 6 cantent *H_1; f. recte.* — 7 munatius *L_1; H_1; Vossius;* Muntius *Ald.;* oratius (hor. *L_2*) *rell.* — *non indignum memoria ap. Hor. in Sat. inveniri* pastillos. — pastillum *M;* pistillum *v.* — 8 *cf. 64 l.* propages, *ubi exempla eadem.* — 12 *cf. l. m.* — *hic L; H_1:* boni secunde; *rell.:* bonis unde. — *f.* nobeis cunde. — ut aeque *C.* — propagimen *H, pr. L;* propagmen *rell.;* propaginem *Paris. 7579.* — 13 neutri *H_1.* — Licinus *Augustinus; Petrus in ed. minore; cf. tamen 535 l.* pristis; Licinius *C* (Lucinius *H_1*). — 14 deligat (deligata *L, pr. H*) *del. Lips. Op. III, 1195.* — circumferunt *Lips.* — *sed altius videtur haerere vitium.* — *f.* patibulos adligatei circumferunt. — 16 patibulum ferat; *hoc si recte habet, Nonius inepte, ut infra v. 34, exemplo usus.* — adfigatur *v. d. in ed. Bas.;* affigat (adf. *L_1; H_2; G*) *C.* — *male Bothius Lipsium secutus:* patibulus ferar per urbem, deinde suffigar cruci. — 18. 19 Titin.; *cf. 456 l.* rictum. — calve *Quicheratus; cf. pg. 6 l.* calvitur; cave *cdd. l. utroque.* — Titinius Caeco *Neukirchius;* Tit. Cane *Ribbeckius.* — exporge; excorde *cdd. 455.* — semper habeat *M;* habeat semper *cdd. h. l.;* labeat s. *456.* — facito *Iun.;* facto *cdd. l. utroque.* — risum *add. M.* — 20 Rideat *(sed ut lemma sit) L_1;* rideat *Onionsio teste, sed ut dubitaret, m. 1 H, in quo nullum l.;* ric *(tum ras.)* at *H_1.* — 21 premunt *cdd. Lucr.; recte docti* fremunt. — nudantia *H_1;* nudantes *rell.* — 22. 23 ut signum *H_1.* — eius ac mentum *cdd. Cic.* — attritus *H_1.*

ROGVS masculini generis. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

hoc rogus iste mihi, hoc ignes araeque parabant?

|| Neutri. Afranius Epistula:

púlchre hoc incendí rogum:
ardét; tenetur; hóc sepulchrum sépeliet.

RVDENS generis est masculini. Vergilius Aeneidos lib. I[...]

excussosque iubet laxare rudentis.

|| Feminino Plautus in Rudente:

dum hánc rudentem cónplico.

RETICVLVS genere masculino M. Tullius in Verrem [...]liensi: reticulumque ad naris admovebat, tenuissimo lino, ple[...] rosae. — Fenestella Annalium * * * fasceam pectoralis [...]culus. || Neutro || Claudius primo: privisque ductoribus indi[...] reticula galearia.

RAMENTVM generis neutri, ut saepe. || Feminini. Plautus:

raménta fiam plúmbea propénsior.

RASTROS genere masculino dicimus, ut apud Vergiliu[...] Terentium. || Neutro apud Cornelium Celsum: omnes rastra et tollunt et adigunt.

RAPTVS generis masculini. || Feminini. Terentius [in] Adel[...]

dispérii! Ctesiphóntem audivi fílium
una ádfuisse in ráptione cum Aéscino.

---

24 IV, 676 || 26 Afranius Epistula || 29 III, 267 || 31 IV, 3, 1 || 33 I[...] 11, 27 || 35 Fenestella Annalibus || 1 Claudius lib. I || 3 Bacchidibus III, 4, 5 Vergilius; cf. comm. || 6 Terentius; cf. comm. || 6 Cornelius Cels[...] III, 3, 1.

---

26 epistola *C pr.* L_1. — 27. 28 sepulcrum *Ribbeckius;* sepulchro *H;* sepulcro *rell.* — sepe (saepe *G*) licet H_2; *G.* — rogus *de amoris fla[...]* — sepulcrum, *ut ap. Propert. IV, 14, 9:* cuncta tuus sepelivit amor. — excissosque *L.* — 32 ..... dum hanc tibi quam trahi' rudentem conplico *P[...]* 33 Reticulum *cdd.* — M. Tull.; *cf. comm. in pg. 141 l.* minutum. — in Ve[...] *M;* in Verrinarum *v.* — 34 siciliem si H_1; *Paris. 7579;* siciriemsi *rell.;* [...] *Ald.* — de suppliciis *recte Non. pg. 350; 411.* — pleno *C.* — 35 Annali[...] *non putavi reponendum cum Aldo vel Quicherato illud* Annalibus *vel* An[...] *sed cum verbis quibusdam Fenestellae libri notam haustam existima[...]* fasceam *Quicheratus;* fascem *C.* — *accusativus tamen num recte habeat pr[...] lacunam incertum.* — 1 privisque ductoribus *Lipsius;* prius hisce (i [...] *m. 2 in H*) auctoribus (actoribus H_2). — indidere *M* (indit *Lips.;* i[...] *Hertzius*); inde (*seq.* re) *C.* — 3 at L_1. — platus *L.* — 4 fiam *C;* fiat *F[...]* — plumea *cdd. Pl., et ita v.* — 5 Verg.; *cf. Georg. I, 164; II, 421; Buc. IV* — 6 Ter.; *cf. Hautontim. I, 1, 36; V, 1, 58; Serv. in Georg. I, 94.* — C[...] *G.* — 8 ad adelfis L_1; in adelfis *rell.* — 9. 10 disperii Ctesiphonem — *Ter.;* disperrecte si fontem audivi filumina *C.* — fuisse *Bembin.*

REDITVS generis masculini. Vergilius Aen. lib. *XI:*

hi nostri reditus expectatique triumphi?

Feminini. Varro Rerum humanarum lib. XX: omnis Tarquinios eiecerunt, nequam reditionis per gentilitatem spem haberent. — [idem [in] eodem: ad milites facit reversionem. — M. Tullius Philippicarum lib. I: exponam vobis breviter consilium profectionis et regressionis meae.]

INCIPIT PER S LITTERAM.

SEXVS masculini generis esse manifestum est. ‖ neutro Sallustius dixit Historiarum lib. II: ad Metellus in ulteriorem Hispaniam post annum regressus magna gloria concurrentium undique virile et muliebre secus per vias et tecta omnium† visebatur. — Sisenna Hist. lib. IIII: tum in muro virile ac muliebre secus populi multitudine omni conlocata.

---

11 XI, 54 ‖ 13 Varro Rer. hum. XX ‖ 15 Varro Rer. human. XX; sed cf. comm. ‖ 16 I, 1, 1 ‖ 20 Sallustius Hist. II ‖ 23 Sisenna Hist. IV.

---

11. 12 III (IIII *L*) nostri *C;* XI: hi nostri *Me; quem secuti sumus in illo* III *vel* IIII *latere rati* hi *vel* hii. — *cet. etiam in II invenitur id nomen hoc versu:* sanguine quaerendi reditus animaque litandum. — expectati quae trium *L.* — **13—17** *in his turbatum. nam ea quae sunt* M. Tullius — meae, *cum ante Varronis in libris posita sint exempla, locanda in fine lemmatis pariterque cum altero Varronis loco secludenda. — nec enim solet in hoc capite Non. similia exempla addere eis, in quibus summa rei versatur, quod alibi nonnumquam facit. — neque priva institui poterunt lemmata, cum* reversus *certe pro* reversio *non dicatur. — petita autem haec, ut quae pg. 168 s. l. ...ubicos notavimus, ex ipso Nonio; Varroniana ex cap. IV, pg. 245 l.* anceps, *ubi legitur* Varro de vita populi Romani lib. IIII: Caesar reversionem fecit; *Ciceroniana ex eod., pg. 299 l.* exponere. — *in Varronis autem verbis citandis interpolatorem fefellit memoria. conferenda tamen quae infra ad lemma* anceps *...sunt notata.* — **13** tarquilinios *L, H_1.* — **14** eiecerunt *Quicheratus; f.* eicere; ...erent *(seq.* n) *C; cf. v. 26* animadvertisse; *comm. in 215, 1.* — necquam *L,* ... — redditionis *L, H_1.* — **15** in *om. L_1.* — filippicarum *L_1.* — **19** Sexus ... (Saexus *id. m. 2*), e *et* x *in ras.* (x *paulo insolentius scriptum; sed ... Onionsius agnoscit*); Secus *L_1;* Specus *L_2, G.* — Sall. (Salluscius *L_1*); ... *Macrob. III, 13, 6 sqq.; pg. 180* transenna; *Charis. pg. 61; Prob. 1463.* — **20** at *C pr. L_1; Parisin. Macrob.;* ac *Bamberg.* — metullus *H_1.* — ... **22** concurrentibus *cdd. Macrob.* — virileci *pro* virile et *L.* — ac *pro* et ... — sexus (sex *in ras. m. posteriore*) *H;* specus *L_2, G.* — omnium *cdd. ... et Macrob. antiqua corruptela, cuius curandae ratio nondum suppetit. ... enim placet substitui illud* hominum. — domnum *in mentem venit Qui...rato.* — visevatur *L_1.* — *ut nunc res habet, illud* concurrentium — omnium *...pensum a* gloria, *ut et visum Kritzio. — suspicor tamen altius latere ...; quod quomodo sit tollendum parum comparet.* — **22** Sisanna *L_1.* — ...ist. *L cum virgula supra* t (t *m. 2 in ras.*); Hist. *ed. Bas.;* historiarum *H.* tum in muro; iu mina iuro *L.* — sexus (x *in ras. m. posteriore*) *H;* ...cus *L_2, G.* — **24** collecta *Iun.*

SPECVS genere masculino Varro Rerum divinarum lib. IIII: ibi cum amissam capram desiderarent, animadvertisse quendam specum tenebricosum. — Ennius *Hectoris* lytris:

ínferum vastós specus.

|| Feminino Ennius Annalium lib. XVII:

concava || sub monti late specus intu' patebat.

Pacuvius Niptris:

inde ádveno montem Oétam scruposá specu.

STRIGILIM manifestum est esse generis feminini. || Neutri. Varro Bimarco: κατάχρησις est enim vera, cum in candelabro pendet strigile.

SORTES genere feminino Vergilius lib. X:

nescia mens hominum fati sortisque futurae.

|| Masculino Vergilius lib. III:

quae sortitus non pertulit ullos.

SALIS genere masculino Terentius:

labóre alieno mágno partam glôriam
verbís saepe in se tránsmovet qui habét salem;
quod ín test.

Plautus in Mercatore:

quási in aquam indiderís salem.

---

25 Varro Rer. divin. IV || 27 Ennius Hectoris lytris || 29 Ennius Ann. XVII || 2 Pacuvius Niptris || 5 Varro Bimarco || 7 Aen. X, 501 || 9 Aen. III, 323 || 11 Eunuch. III, 1, 9 || 15 I, 2, 92.

---

26 amissam *v.;* aa masam *L;* admissam *H, G.* — capriam *L.* — animadvertisse *M;* animadvertissent *C;* animadvertissentque *Iun.* — quendam; e *in* a *mutatum, sed hoc elutum in L.* — **27** tenebricos L_1. — **27** Hect. *om. C.* — **29** Ennius; *cf. Prisc. pg. 713; Fest. 343; Serv. in Aen. VII, 568.* — **1** comcava L_2; tum cava *Prisc.;* tum causa *cd. Festi.* — montei *O. Muellerus;* montis *C;* monte *cdd. Prisc. et Festi.* — late *H; Prisc.;* latet *L, G;* alte *cd. Festi.* — petebat *L,* H_2. — **2** Pacuvius in Niptris *Prisc. pg. 713;* Accius N. (Nitris L_1) *C.* — **3** advenio in scruposam specum *rell. om. Prisc.* — adveno *M;* advenio *cdd. Non. et Prisc.* — Oetam *v.;* aetam *C.* — Aetnam *Ribbeckius, cuius quidem mira de Niptris somnia.* — scruposa specu *(abl. qualit.) M;* scruposam (scripsam *L*) specum *C.* — in scrupulosam *vel* scropulosam specum *cdd. Prisc.* — **4** Neutri *om.* H_1. — **5** uimarco *C.* — kataxphcic *L;* η *in ras.* H_2. — **6** strigile *Guietus; Oehlerus;* strigilis (*seq.* s) *C* (stricilis L_1). *ita* salis, sale; retis, rete, *al.* — strigil *Quicheratus. quod potest videri dictum ut* mugil *et secus acceptum a Non.* — **7** Sortes *nom singul.* — **9** IIII *pr. L.* — **11** Salis; *cf. gr. lat. V, 560:* ut dicit Plinius in libris dubii sermonis 'hic salis'. — Ter.; *cf. 318 l.* habere, dicere. — **12** magnam *cdd. deter. Ter.* — **13** erbis H_1. — qui habet salem; *ita Non. l. utroque, item alii grammatici (cf. Vmpfenbachium), denique libri Ter.* — *sed recte videtur Bentleius scripsisse* qui sal habet. *eius comment. conferendus.* — **15** Plaut.; *cf. 115 l.* guttatim. — **16** in aqua *cdd. utrobique.* — alem *G.*

eutro Varro: '*in* commentario veteri Fabi Pictoris legi: muries ec sale sordido, quom [sale] pistum est et *in* ollam rudem ilem abiectum [est].' — et postea: 'id sal virgines Vestales ra ferrea secant.'

SOCRVS et masculino genere veteres dici posse voluerunt. evius Pellice:

desím socru tuo, frátri patruelí meo?

SALVM neutri generis est vulgari consuetudine. ‖ Masculini. nius Hecuba:

undantém salum.

SIBILVM neutro, ut apud Serenum:

suave sibilum.

Iasculino Vergilius in Bucolicis:

nam neque me tantum venientis sibilus austri.

Lucilius:

saxa et stridor ubi atque furentum sibilus instat.

SAGVM generis neutri, ut plerumque. ‖ Masculini. Ennius:

tergus igitur sagu' pinguis opertat.

Varro Vergula divina:

---

17. 19 Varro ‖ comment. vetus Fabi Pict. ‖ 22 Naev. Pellice ‖ 25 Enn. ecuba ‖ 27 Serenus ‖ 29 V, 82 ‖ 31 Lucilius ‖ 33 Ennius ‖ 35 Varro Virg. div.

---

17. 18 in *om. C; habent frgm. Varr. pg. 179.* — legi: muries fit ex s *M*) sale *Cuiac.*; legimus tes fit et sale *C.* — sordido — pistum; *ita M* isum *Vrsin.*; pinsum *Scriver.*; tunsum *Cuiac.*); quo sale sordidum situm *C* (ii *in ras. Ho*; sustum *G*). — in *add. Cuiac.* — 19 fictilem l; fac idem (faci de *L*) *C*; facilem *Paris. 7579.* — abiectum *id.*; *Ald.*; iectum *C*; coniectum *ex Festo Cuiac.* — est *del. Quicheratus.* — et stea *quidam Varronis esse putant.* — ferreo H_2, *G.* — *ad explicandum ac locum faciunt Festi verba pg. 158 s. l.* muries: muries est, quemaddam Veranius docet, ea, quae fit ex sali sordido, in pila pisato et in am fictilem coniecto ibique operto gypsatoque et in furno percocto, cui rgines Vestales serra ferrea secto et in seriam coniecto, quae est intus in de Vestae in penu exteriore, aquam iugem vel quamlibet praeterquam ae per fistulas venit addunt atque ea demum in sacrificiis utuntur. — 21 crus; *cf. Prisc. 698* vetustissimi — hic et haec socrus efferebant. — 22 *Meursius; Bothius;* pellico *C.* — 23 d. *Bothius;* desine *v.* — socru *Quicheratus;* socri *C* (socrui *Paris. 7579*). — patrueli *Guietus, Me;* patrui *C.* — Salumm L_1. — et vulg. L_1. — 27 Sibillum L_1. — 28 suaves L_1. — llum *L.* — 30 sibillus L_1. — 32 furentum (*vel* ruentum) *M*; erunt (er̃ *H*) *C.* — *pertinet illud* furentum *etiam ad priora.* — sibillus L_1. — instat infit) *Lips.*; institis (*seq.* s) *C.* — *apparet haec de coronae infestae minis pienda, non autem, ut quidem putarunt, de maris turbis. quorum secutus nionem Lachmannus de itinere Siculo Lucilii cogitavit, Ribbeckius scripsit* ntum sibilus. — 35 Varro; *cf. 538 l.* sagum. — virgula *C pr.* L_1.

223. 224 M.

cúm neque aptam móllis umeris fibulam sagús ferret.

SPARI [quod est genus teli] masculino genere, ‖ ut est a Vergilium:

agrestisque manus armat sparus.

‖ Neutro Lucilius:

tum spara, tum rumices.

SANGVIS masculino genere in consuetudine habetur. Verg Aeneidos lib. II:

vos o, quibus integer aevi
sanguis, ait.

‖ Neutro Ennius Hecuba:

heú me miseram, intérii! pergunt lávere sanguen sánguine.

Lucretius lib. I:

visceribus viscus gigni sanguenque creari.

Accius Amphitryone:

cum pátri' parvos parat hóstifice
sanguíne sanguen miscére suom.

idem [in] Aeneadis aut Decio:

vim Gállicam obduc cóntra in aciem exércitum,
reparáto hostili fúsum sanguen sánguine.

---

2 XI, 682 ‖ 4 Lucilius ‖ 7 II, 638 ‖ 10 Ennius Hecuba ‖ 12 I, 837 Accius Amphitryone ‖ 17 Accius Aeneadis.

---

36 molis *cdd. h. l.* — sagis *L.* — **1** quod est genus teli *secl. Quicher cf. pg. 555* sparum telum agreste. — **2** Verg.; *cf. pg. 555.* — **4** Luc.; *Fest. 330; 270 l.* spara; rumex; *Paul. 331.* — **5** rumices *Bentin.;* rumici murices *Paul.* — **6** habebatur *puncto supra* a *add. et virgula posterio iuncto cum* t *m. 2 (voluit haud dubie scriba restituere illud* habetur) *L* **8** integre vi *L.* — **10. 11** Ennius; *cf. 466 l.* lavare; *504 l.* lavere. — hec eheu eheu me H_1; hecubae heu me L_1, H_2; hecuba eheu me L_2. — lab (lambere H_1) *C.* — **12** *cf. 184 l.* viscus; *Lachm. in Lucr. I, 837.* — **15** *Amphitryonis de obscuritate iam in comm. ad 165, 22 monuimus. — bellu tamen gravissimorum inter consanguineos gestorum in illa frequentem fu memoriam eis, quae alibi de Amphitryonis rebus tradita sunt, satis comprob* — patri' *M;* patre *v.; cf. infra v. 22.* — parvos *nominat. — erat cum scriben putarem* purus *pro* pueros, *quod vocab. agnoscit Prisc., quamquam docum praeter vocativum* puere *usus nullo. — sed illud* parvos *videtur ad rei atroci augendam non sine contemptu adhibitum.* — parat *Vossius;* patrum *C.* — mis *Passerat.;* hiscere *C.* — suum *Vossius;* suo *v.* — **17** in Aeneadis *L, G;* in *Hqos.* — **18** vim Gallicam *suspensum a* contra. — in aciem *Delrio;* acie *v.* — **19** reparato *M* (reparatum *Neukirchius*); ve (exercitumve *G;* L_1) patrum *C.* — *male Buechelerus* lue patrium (patrium *iam Both*), *saepe facit litterarum potius apices secutus quam sensus. nam pater Decii ceciderat in pugna adversus Gallos aut Samnites, sed adversus Latin* fusum *Ald.;* fuso *C.*

Varro Cosmotoryne, *περὶ φθορᾶς κόσμου*:

> Africa terribilis contra; concurrere civis
> *civi* atque Aeneae misceri sanguine sanguen.

Cicero de finibus bonorum et malorum lib. V: quotusquisque est cui, mors cum adpropinquet,

> nón refugiat tímido sanguen, átque exalbescát metu?

SVBCVBONEM positum pro succuba Titinius testis est in Psaltria:

> contémpla ancillas, quam árbitres illárum subcubónem [esse].

SIMILE est, pro similis est; pro masculino positum neutrum. Titinius Fullonibus:

> formicae pól persimilest rústicus.

Naevius Gymnastico:

> [pol] haut párasitorum aliórum similest *hic* homo.

Novius in Militibus Pometinensibus:

---

20 Varro Cosmotoryne ‖ 23 V, 11, 31 (Ennius) ‖ 26 Titinius Psaltria ‖ 30 Titinius Fullonibus ‖ 32 Naevius Gymnastico V ‖ 34 Novius Militibus Pometinensibus.

---

20 Cosmototyne *L, H;* Cosmototine *G.* — φοορας *L,* H_1. — κοcμυ *L, H.* — **21. 22** *versus invenit Lips. Epist. quaest. IV, 23.* — *v. post* terrib. *vel* concurrere *interpungunt.* — civis civi *N. Faber;* ibis *C. ita pg. 274; 321 s. l.* conducere, utile esse; iuxta *in Cicer. et Varr. verbis* ibi; ibis *pro* civi; civis. — Aeneae H_1*; Ald.;* Aenea *rell.* — sanguine *dativus.* — *apparet hic famam secutum V., qua, contra atque Verg. asserit, ferebatur Dido ante fugam de Aenea concepisse subolem.* — **23. 24** quis est enim aut quotus quisque, cui *Cic.* — cum mors cum *L teste Rothio.* — appropinquet *etiam Cic. cdd.; puto* adpropinquat. — **25** non *e. q. s. verba sunt ex Ennii Alcumeone. cf. comm. in Fabul. v. 236. eodem exemplo Ciceronem in Hortensio usum docet Prisc. pg. 708.* — non; quin *Ennius.* — fugiat *C.* — sanguis *cdd. Cic.* — exalbescat; *praecesserat ap. Ennium cum anacolutho:* quae nemo est tam firmo ingenio et tanta confidentia. *igitur ex illo* nemo *supplendum subiectum ad* exalbescat. — **26. 27** Subcubonem *Me;* Subcuboneum *C* (a *supra* um *pos.* H_2*; ideoque Paris. 7579, qui ex eo ductus est,* succuboneaum). — *nec vero locum habet* succubonea, *cum de mutatis agatur generibus.* — saltria *H;* psalteria L_1. — **28** contempla *Bothius;* contemplari *C.* — arbitres *Both.* (*f.* arbitrere); arbitrer (abirer H_1) *C.* — subcubonem *Me;* subcuboneam *C.* — esse *delevit Bothius; f.* illam esse subcubonem. — *cf. Prisc. gr. l. II, 144, 7; 146, 8.* — *Cornel. Severus ap. Charis. pg. 66:* Phoebe, fraternis successor equis; *item Terentian. v. 2170:* Ausone terra. — **29** Simile est; *cf. comm. in pg. 198 l.* culest. — *etiam in seqq. cdd. habent* persimile est, simile est. — **31** *cdd.* rusticus homo; *hoc vocabulum Ribbeckius in primum versum traiciendo integrum effecit senarium.* — *displicent tamen nimis longo intervallo inter se dirempta ea quae sunt* homo *et* rusticus. *quare magis probo, quod idem ad Naeviani versus finem transtulit illud* homo. — **32** gemnastico *C.* — **33** pol *secl. M.* — haud *Bentin.;* aut *C.* — hic *add. M.* — homo *om. h. l. cdd.* — *f.* haut paras. a. pol s. homo. — **34** prom. L_1; H_1.

tú pueri pausílli simile's, quía enim ad os fers quícquid nanctu's.

SCHEMA feminino genere dici veterum usurpat auctoritas. Plautus Amphitryone:

quod ego húc processi síc cum serwilí scema.

Pomponius Prostibulo:

'sí valebit, púls in buccam bétet, sis.' — 'dicín || scema?'

|| Neutro Naevius Lycurgo:

pérgite,
thyrsígerae Bacchae, cómmodo cum scémate.

Lucilius lib. XXVIIII:

ín gymnasio ut scéma antiquom spéctatores rétinerit.

SCROBES feminino genere. || Masculino Plautus Amphitryone:

íbi scrobes fodíto *tu plus* séxagenos ín die.

idem Aulularia:

scrobés ego ecfodiébam denos ín die.

37 prol. 117 || 39 Pomponius Prostibulo || 2 Naevius Lycurgo X || 5 Lucilius sat. l. XXVIIII || 7 Plautus Amphitryone || 9 Plautus Aulularia.

35 simile es *Bentin.*; simile est *C.* — quicquid *C.* — nactu's *Munkius* (nanctu's *Ribbeckius*); nanctus est L_1; natus est *G*; nactus est *rell.* — 36. 37 *nota usurpandi verbum cum accusativo et infinitivo iunctum.* — Plaut.; *cf. Charis. gr. lat. I, 53; 144; Prisc. II, 199; Prob. Cathol. IV, 6; Pompeius V, 197; Mar. Plot. VI, 471.* — 38 praecessi *L*, H_1. — sche[illegible] *per* h, *ut hoc v. ita in sqq. ubique* H_2, *G.* — 1 si valebit, puls in buccam *Ribbeckius* (si valebit puls, in b. *Palmerius ap. Grut. IV, 777*); si valebit [illegible] plus in b. *C.* — betet *Palmer.*; vetet *C.* — sis *M*; si *C.* — dicin; [illegible] dicisne. — *qui verba facit iratus, quod cibus negaretur aegroto, exprobrat* [illegible] *alteri, fortasse medico, quod ornatius dixisset* puls in buccam betet *pro vesc*[illegible] pulte. — 2 Legurgo L_1; Lygurgo *rell. pr.* H_2. — 4 thyrsigerae Bacch[illegible] *Bentin.*; tyrsigere (tirsigere *H*) brehcae *C.* — commodo cum *M*; [illegible] bacchico cum *C.* — 6 in gemnasio (gemnaseo L_1) *C.* — antiquom *M* ([illegible] quum *Gerlachius*); antiquo et H_2, *G*; antiquo est *L*; antiqua est H_1. [illegible] peccatores *L*, H_1; *in L ex* c *secundo factum* t, *sed hoc elutum.* — retin[illegible] *M*; retineres *C.* — tetinerit *Quicheratus.* — 7 *cf. Prisc. 657; 751;* [illegible] *Prob. Cathol. 1462; Serv. ad Georg. II, 288; Commenta Bernens. ad Luc*[illegible] *VIII, 756.* — tu plus *addidi ex Prisciano, ubi restitutum est ab Hert*[illegible] *cdd. plerique priore loco* effodito plus *vel* effodi duplus (duplos), [illegible] *longe plures* effodito plus, *pauci* effodito duplus (duplos). — *Herts*[illegible]: [illegible] scrobes effodito tu plus sexagenos in dies. *mihi quartae coniugationis f*[illegible] *videbatur servanda propter maiorem auctoritatem Nonii. etiam schol. Bern*[illegible] *cd. Bruxellensis:* scrobes sexagenos fodi in die. — in die *cd. Bruxell.* [illegible] *Luc.; Schroederus; Goetzius; cf. exempl. seq.;* in dies *Non.; Prisc.* — scrobes ego ecfodiebam (*f.* ecfodibam) denos in die *M*; ego ecfodiebam ([illegible] fodiebam *L*, H_1) in die denos scrobes *C* (ego eff. denos in die scrobes [illegible] *Quicheratus*).

Varro Rusticarum rerum lib. I * * * *idem* * * * scrobiculum dicit. — Idem Manio: quod dum administrant, in scrobe fodiendo inveniunt arcam.

SYNGRAPHAS feminino genere M. Tullio auctore dicimus: praebe negotiatoribus Achaeis syngraphas, quas nostra voluntate conscripsimus. | Masculino Plautus Asinaria:

agedum, ístum ostende, quém conscripsti, sýngraphum.

SILEX omnium consensu feminino appellatur genere. Vergilius in Bucolicis:

a, silice in nuda.

Masculino Lucretius lib. I:

unde queant validi silices ferrumque creari.

idem lib. V:

non ruere avulsos silices a montibus altis?

SPICAE generis sunt feminini. Varro Sexagesi:

síc canis fit é catello, síc e triticó spica.

M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. IIII: non enim, quod facit in frugibus, ut, cum ad spicam perduxerit. || Neutri. M. Tullius de senectute: culmoque erecta geniculato vaginis iam quasi pubescens includitur. ec quibus cum *emersit*, fundit fruges spici ordine structas. — Varro Lege Maenia: neque in bona segete nullum est spicum nequam neque in mala non aliquod bonum.

---

11 Varro Rer. rust. I, 37, 4 || id. alibi || 12 Varro Manio || 14 M. Tullius || 16 IV, 1, 1 | 19 I, 15 | 21 I, 571 || 23 V, 313 || 25 Varro Sexagesi || 27 IV, 14, 37 | 29 15, 51 | 31 Varro Lege Maenia.

---

11 *hausta haec:* ad alia in praeparando faciendi scrobes. — scrobiculum ubi *dixerit V., incertum.* — 12 quoddam adm. *L, H_1*. — *agi vid. de Numae libris; cf. Varr. ap. Augustin. de civ. dei VII, 34; comm. doctorum in Liv. XL, 29.* — 14 Syngrafas (Sin. *H*) *C* (*ita et* 15). — M. *om.* L_1. — praebe ...; pro (prae H_1) *C.* — 15 negotiatorebus L_1. — acheis *L, H.* — quas *v.;* ... *C.* — *illud* nostra voluntate *suspectum.* — 17 conscripsti *v.;* conscripsisti ... *Non.; Plaut.; Prisc. pg. 571.* — syngrafum (sin. *H*) *C.* — 18 g. a. *pr. H.* ... V.; *cf. Testimon. ap. Ribbeck.* — 20 ha *H.* — sicile *G.* — 26 *tetram. scazon* ...*licus, ut pg. 200 s. v.* collus. — si H_1. — spicam *L.* — 27 M. *om.* L_1. — 28 ... eam *Cic.;* victum *C.* — *add. Cic.:* ab herba, relinquat et pro nihilo habeat ...*um*, idem facit (natura) in homine *e. q. s.* — 29 Neutri *Quicheratus;* ...culini *v.* — sectute *H;* senetute L_1. — camoque *L*, H_1; calmoque G_1. 30 ec *M;* et *L*, H_1; e H_2, *G.* — emersit *ex Cic. add. docti.* — 31 ...em — structam (structo, exstructo) *recte cdd. Cic.* — spicum illustre *dicit in Arateis de deor. nat. II, 42, 110.* — *possit tamen illud* masculini ...9 *servari et ante Varr. locum inseri* neutri. — moenia *C.* — 32 in bona ...ste H_1; in bonam segetem (bona, *ut vid.*, L_1; *id.* Segetem *ut lemma*) *rell.* 33 aliqud *pr. H.*

225. 226 M.

SQVALOR masculini est generis. ‖ Feminini. Accius Eurysace:

pro di ínmortales! spéciem humanam ‖ invísita,
tam egrégiam, indignam scábie et squalitúdine.

idem Telepho:

nam étsi opertus squálitatest lúctuque horrificábili.

Varro Manio: ager derelinqueretur ac periret

'squalé scabreque inlúvie et vastitúdine.'

Lucilius lib. XXVI:

squálitate súmma, scabie súmma in erumna óbrutam.

SVASIONEM generis feminini. * * *

SERVITVS generis feminini. ‖ Neutri. Accius Clytemestra:

scíbam hanc mihi suprémam lucem et sérvitei finém dari.

SCVTVM generis neutri. ‖ Masculini. Turpilius Demiurgo:

quia nón minus res hóminem quam scutús tegit.

SEPLASIVM generis neutri. Varro Ἀνθρωποπόλει, περὶ γενεθλιακῆς:

dotí dato insulám Chrysam, agrum Caécubum, seplásia
Capuaé, macellum Rómuli.

Seplasia Feminini. Varro Synephebo, περὶ ἐμμονῆς:

34 Accius Eurysace ‖ 3 Accius Telepho ‖ 5 Varro Manio ‖ 7 Lucilius lib. XXVI ‖ 10 Accius Clytemestra ‖ 12 Turpilius Demiurgo ‖ 14 Varro Ἀνθρωποπόλει ‖ 18 Varro Synephebo.

34 Eurisace (Entrisace L_1) *C.* — 1. 2 invisita tam (invisito tam *Bothius*) *M;* inusitatam (inusitatem L_1) *C.* — tam *f. delend.* — scabie *M;* ciade *C;* clade *v.* — squalitudine *Iun.;* squaliisdine *C.* — *cf. Lucilii v. ex Pacuvio,* *ut videtur, petitum, qui sequitur.* — 3 Telefo *C.* — 4 luctusque *pr. H.* — horrificabili *Vossius;* horrificali (horrificiali H_1) *C.* — 5 Varro; *cf. comm.* [illegible] *125 l.* inluvies. — dereliqueretur L_1. — 6 squales *H.* — 7 Luc. lib. XX[illegible] *om. C; cf. 126 l.* invidiosum *ibique comm.* — 8 ac scabie *rectius cdd.* [illegible] - scavie *L;* scaviae *H.* — summa *iungendum cum* erumna. — obruta *C.* — 9 Suasionem *M;* Suasione (Suasiones *pr. H*) *C.* — generes feminine L_1. — *add. Quicheratus* Suasu (*debebat* Suasum) masculini. — *cf. Terent. Phormio* *V, 1, 3.* — *lacunae causa quae fuerit manifestum.* — 10 acius L_1. — cletemestras L_1; clitemistra H_1; clitemestra L_2, H_2; Clytemestra *ed.* [illegible] — 11 cibam *L* (*praepos.* s, *sed eluta*); ibam H_1. — suppremam (*subpr.* [illegible] *C.* — servitei; servitii *Voss.;* servitas (*seq.* f) L_1; servitutis *rell.* — 12 ho[illegible]num *G.* — secutus L_1. — 14. 15 ανθρωποποαπιcριτενεθαιακπc *L;* ανθ[illegible]νονολνιcριτενεθλιακηc H_1; ανθρωποποαιτενεθλιακηc *G;* ανθρωποπολ[illegible]τενεθλιακηc H_2. — 16. 17 *octonarios instituit M.* — doti *Ald.;* dotis *C.* — insulam (insolam *C*) Chrysam (*ita Me;* chrisam G_1; chriam *rell.*); *cf. Pl[illegible]* *Nat. hist. VI, 80.* — agrum *longa priore; nam extra scaenam post Enn[illegible]* *in metris scaenicis easdem servatas positionis leges atque in hexa[illegible]* *dactylico pridem monui.* — accubum *C; corr. Ald.* — Romoli *pr. H.* — sinefoebo *C.*

hic nárium seplásiae, hic hédycrum Neápolis.

Pomponius Quinquatrubus:

venit, ínquid, nos rogátum quando nóstrae essent seplásiae.

STVPOR generis masculini. ‖ [Stupiditatem] *Feminini.* Accius Erigona:

ita ínperitus stúpiditate erúmpit se, inpos cónsili.

STATVRA generis feminini. Lucilius lib. XXVIII:

quare pro facie, pro statura, Acciu', status?

Masculini. M. Tullius de officiis lib. I: in corporis denique motu et statu cernitur.

STIRPEM generis feminini. Vergilius Aeneidos lib. VII [dixit]:

heu stirpem invisam et fatis contraria nostris
fata Phrygum!

‖ Masculino Ennius Annalium lib. VI:

numini' Pyrrus, uti memorant, a styrpe supremo.

Pacuvius Atalanta:

dúbito quam insistám viam
aut quód primordĭúm ‖ capissam ad stírpem exquirendúm *virum.*

Vergilius Aeneidos lib. XII:.

namque diu luctans lentoque in stirpe moratus.

---

20 Pomponius Quinquatribus ‖ 22 Accius Erigona ‖ 25 Lucilius l. XXVIII ‖ 27 I, 35, 126 ‖ 29 VII, 293 ‖ 32 Ennius ann. l. VI ‖ 34 Pacuvius Atalanta ‖ 2 XII, 781.

---

19 hedycrum *Forcellinus* (hedychrus *Passerat.*); hedycus L, H_2; hedycis H_1; hedicus *G; cf. Cic. Tuscul. III, 19, 46.* — *f.* hedycrust (*i. e.* hedycrumst). — ἡδύπνους *Oehlerus.* — Neapolis *(genet.)*; meapolis *C.* — *tetram. iamb. M, dimetros Meinekius posuit.* — *post* seplasiae *in caesura hiatus.* — **20** quinquatribus *H, G.* — **21** venit nos rogatum *Bothius;* venit, inquit (inquid *L*) rogatum nos *C.* — *cum perfectum haud dubie magis rei conveniat (quamquam et praesenti locus), non dissimile videtur veri, Bothium recte coniectasse, illud autem* inquid *a Non. ex auctoris, quem sequitur, verbis eadem incogitantia translatum, quam pg. 168, 18 observavimus.* — quando *causale.* — seplesiae *C.* — **22** Stupid. *seclus. M.* — Feminini; femin. *add. Paris. 7579; om. C.* — **23** Erigona *Me in Indice;* aepigona *C;* Epigonis *Bothius.* — **24** imperitus *C; quod mutavi propter sequens* inpos. — consilii (consilit L_1) *C.* — **26** prostratura *pr. H.* — Status *novo lemmate C.* — *fortasse* Acciu' statum? — *cet. cf. comm. in L. XXVIII, 39.* — **28** metu L, H_1. — **29** Styrpem *G.* — Verg.; *cf. 303; 455 l.* fatum. — VIII H_2; *G.* — d. *secl. M.* — **31** frygum (frigum *H*) *C.* — **32** *cf. Fest. 313; Enn. Ann. 179 sq.* — VI *Merula;* V *C.* — **33** numini' *M;* homines *C;* nomine *ed. Fest.* — Pyrrhus *ed. Bas.;* Burrus *Ennius.* — styrpe *C.* — **34** Athalanta *C.* — **1** ad H_1; *v.;* a *rell.* — exquirendum *Bentin.;* exquirentem *C.* — virum *add. M* (*seq.* Verg.); *cf. comm. in pg. 84 l.* cette. — *metrum constituit M.* — **3** in tirpe *G.*

227 M.

SATIO generis feminini. Vergilius Georg. lib. I:

vere fabis satio.

|| Masculini. M. Tullius de senectute: quid ego vitium ortus, satu incrementa conmemorem?

INCIPIT PER T LITTERAM.

TACTVS generis masculini, ut saepe. || Feminini. Cicero Tuscu lanarum lib. IIII: qualis haec aurium, tales sunt et oculorum e tactionum et odorationum et saporum.

TALE positum pro talis. Titinius Setina:

accéde ad sponsum audáciter. vergo úlla talest Sétiae?

TONITRVS positum pro tonitru. Plautus Amphitryone:

strepitús, crepitus, sonitús, tonitrus.

TERGVM neutro genere dici et consuetudo et veterum firma auctoritas. Plautus Pseudulo:

numquam édepol vestrum dúrum† tergum erít quam hoc terginúm meum

|| Masculino Plautus in Asinaria:

hábeo, opinor, fámiliarem térgum, ne quaerám foris.

TEXTVS masculini est generis. || Neutri. Lucretius lib. V:

tris species tam dissimilis, tria talia texta.

idem lib. VI:

propter dissimilem naturam textaque rerum.

4 I, 215 || 6 15, 52 || 9 IV, 9, 20 || 12 Titinius Setina || 14 V, 1, 10 || 17 I, 2, 19 || 19 II, 2, 53 || 21 V, 94 || 23 VI, 990.

---

5 beno f. *L.* — favis *C.* — 6 ortus satus *etiam Cic. cdd.; ubi docti* ... ortus. — 7 ingreme tagon memorem *L.* — 9 thusculanorum L_1. — 10. 11 qualis, *sc.* voluptas. — et q. est haec *cdd. Cic.* — aur. tactus t. H_1. — ... tocul. L_1; s. oc. *cdd. Cic.* — et actionum H_1; *L*; tactionum *G.* — sarorum ... — 12 *f.* Tale est — talis est. *cf. 198 l.* culest. — 13 ad sponsam ... beckius (non Iun.).* — audacter *Vrbin. 308.* — virgo *C pr.* L_1. — ulla tale S. *M* (ulla est tali' *Duebnerus*); nulla est talis etiae *C* (talis etiae *L*; ... etiae H_2; *Gs*; talis etiam est H_1; tale etiam est *Ald.*). — *illud* tale' *v.* ... *bavere, etiam Lachmannus comm. in Lucr. pg. 29. sed abhorret omnino fide ibi a Titin. subtractam s attenuatamque vocalem, ubi id non* ... *r. m.* — 14 Tonitus H_1. — tonetru L_1. — 15 crepitus *v.*; screpitus H_1 ... strepitus (t *prius m. 2 in ras.*) *L.* — 16 et vetveterum *L.* — 18 hoc terg... meum *Vrbin. 308.* — vestrum durius tergum erit *cdd. Pl.* cum *A*; ... *Fleckeisenus, qui pyrrichiace metitur illud* erit; *probat C. F. G. Muellerus prosodia Plautina pg. 56.* — hoc *ap. Pl. om. A*; terg. hoc *B, C, D.* — ... *cf. Caesar. 134; Reblin. 42.* — 20 abeo L_1. — familiare *cdd. Pl.* — quer... *C.* — 22 speties H_1. — dissimiliis L_1. — 24 dissimilam L_1.

Accius Nyctegresia:

iám iam scandet aúra laterum téxta Vulcaní vorax.

TERRICVLAE generis feminini. ‖ Neutri. Accius Epinausimache:

ubi núnc terricula tánta sunt?

idem Telepho:

proínde istaec tu aufér terricula atque ánimum iratum cónprime.

TORQVEM generis masculini. Lucilius Satyrarum lib. XI: ‖

conventus pulcher. bracae, saga, fulgere; torques
induti magni.

M. Tullius de officiis lib. III: atque hic Titus Manlius is est, qui ad Anienem Galli, quem ab eo provocatus occiderat, torque detracto cognomen invenit. ‖ Feminino Varro Ἔχω σε, περὶ τύχης:

téla déxtrá vibránt, rússa trína émicánt,
átque insígnítu' *dúx* Márti' tórque aúreást.
scúta caéláta Hibéro *éx* argéntó graví
crébra fúlgént.

Claudius Quadrigarius, describens Manli Torquati pugnam: ubi eum evertit, caput praecidit, torquem detraxit eamque sanguinulentam sibi in collum inponit. — Varro de vita populi Romani lib. II: auri pondo duo milia acceperunt ex aedibus sacris et

---

25 Accius Nyctegresia ‖ 27 Accius Epinausimache ‖ 29 Accius Telepho ‖ 31 Lucilius l. XI ‖ 3 III, 31, 112 ‖ 5 Varro Ἔχω σε ‖ 10 Claudius Quadrigarius (Ann. I) ‖ 12 Varro de vita pop. Rom. II.

---

25. 26 Nyct.: iam iam *Bothius;* scandet *M* (scandit *Canterus*); scindit *Par. 7579; f.* excindet; nyctegresias scendit *L; H_1; id. m. 2* nyctegresi ascendit; Nyctegresia scendit *ed. Bas.* — aura *Palmer.;* hora *C.* — vulgani *G.* — *cf. Il. X, 42 sqq.* — 27 Neutri *om.* H_1. — epinausimace *C.* — 28 t. tanta *Ribbeckius; M comm. Luc. 210;* terriculata *C;* t. tua *Me.* — 29 id est *pr. H.* — telefo *C.* — 30 istaec *Bothius;* ista haec *C.* — tu (*seq.* a) *M;* tua *v.* — 31 *cf. 506 l.* fulgit. — 1 *de Gallorum agitur concilio.* — bracae *cdd. 506;* braces (*seq.* s) *L; H_1;* braches *H_2; G.* — torquem *cdd. h. l.* — 2 induti *M;* datis (*praec.* torquem) *C; om. cdd. 506; del. h. l. Bentin., Iun., al.* — 3. 4. 5 atque hic — invenit. *haec verba cum eis quae secuntur ap. Cic. usque ad illud* in filium *ut antiquum emblema haud immerito suspectavit Ernestius, seclusit Baiterus; cuius conferenda adnotatio.* — 4 anienum *C.* — 5 Feminini *C pr.* H_1. — εχα H_1. — τιαηϲ, *m. 2* τιχηϲ, *H.* — 6. 7. 8. 9 creticos *agnovit Riesius.* — 6 russa trina *Roeperus* (russa tria *Iun.*); russatia *C; f.* russae pinnae micant (m. *Riesius*); *cf. Polyb. VI, 23, 12.* — 7 i. d. *Riesius;* insignibus *C.* — dux Martis, *i. e.* dux belli. — torque *Riesius;* torquetis *L;* torqueas *H_1; Lr;* torques *H_2; G.* — aureast *M;* aureas et *H_1; L, auctore Roth.;* aureae *H_2; Lr_1; G; at Zangem. testatur in L scriptum esse a 1* aureti . . . s; *supra* i *eras.* s, *post* i *rasur.; m. 2 ex* s *factum* set. — 8 sata *L_1.* — celata *H_1.* — ex *add. Riesius.* — 10 Claud.; *cf. Gell. IX, 13, 18.* — quadrigarum, *ut vid.,* L_1. — describens — pugnam; *cf. Gell. IX, 1—4.* — scribens mali *H_1.* — 11 eam *C.* — praecidi *L, H_1.* — 12; p̃r. *L, G.* — R.; r̃m *H.* — 13 II *Popma;* I *C.* — acc. *Bent.;* acceperint *C.* — et *del. H_2; om. G.*

matronarum ornamentis * * * a quibus postea id aurum et torques aureae multae relatae Romam atque consecratae.

TIMOR generis masculini. ‖ Feminini. Pacuvius Periboea:

ecfáre, quae cor tuúm timiditas térritet?

M. Tullius de re publica lib. II: esse autem angores, si sis miseria adflictus aut abiectus timiditate et ignavia. — idem de oratore lib. II: pudore a dicendo et timiditate ingenua quadam refugisti. — *idem* [in] eodem: neque illa mihi cautio et timiditas in causis propter praestantem prudentiam Crassi neclegenda est.

TRACTVS generis masculini. ‖ *Neutri.* Varro Mútuum mulí scabunt, περὶ ψωρισμοῦ: ut venalem tuniculam poneret cotidie, ut vieret torum, denique etiam suis manibus lanea tracta ministraret infectori.

TRIBVLAE feminini. ‖ Neutro Vergilius Georg. lib. I:

tribulaque traheaeque et iniquo pondere rastri.

Varro Rerum rusticarum lib. I: quod fit aput alios iumentis, hic tribulo fit. ‖

TORPOR generis masculini. Lucilius:

tantus conduxerat omnia torpor.

---

16 Pacuvius Periboea ‖ 18 M. Tullius de re publica II ‖ 20 II, 3, 10 ‖ 21 II, 74, 300 ‖ 23 Varro Mutuum muli scabunt ‖ 27 I, 164 ‖ 29 I, 52, 1 ‖ 1 Lucilius.

---

14. orn.; *intercidit mentio subactae postea a Romanis Senonum gentis, quae ceperat Romam; cf. Sueton. Tiber. c. 3.* — a quibus; *sc.* Romanis. — 17 ecf. *Passer.; Me;* et fare *C.* — tum L_1. — territ et *L*, H_1; terret et H_2; *Ald.* — 18 angeres H_1. — sis *add. M.* — 19 afflictus aut abiectus *Gerlachius;* adfictas (aff. L_2, *H;* afflictas *v.*) aut abiectas *C.* — tumiditate *G.* — 20 ad dic. *L*, *H.* — 21. 22 idem *add. M.* — in *om.* L_1. — *cf. 491 l.* cautio. — mea caut. *Cic.* — in causis — Crassi neglegenda est *cdd. 491; h. l.* in cauti — crastinate legenda est. — 23. 24 Neutri *add. Passerat.* — motum muli *C.* — scab H_1. — χωριcμου (χωριcμυ *L*, H_1) *C.* — 24 cottidie L_1. — 25 vieret torum *Scal. ad Tibull. pg. 121;* videret totum *C.* — lenea *L; etiam in H e supra a pr. pos., sed eluta.* — ministraret *Quicheratus;* ministrasset *C.* — 26 infectori Ho_1; *Paris. 7579; Ald.;* intectori *L*, *idque f. in H fuisse ante ras.* adnotavit *Sivcrsius;* inpectori H_2, *G.* — 27. 28 *secutus sum Quicheratum.* ... *in cdd. illud* feminini (feminino *Quicheratus; et ita H, G;* femino *L*) excipitur *exemplo Verg.* — georgicorum H_1; georgicon H_2, *G.* — tribulaque traheaeque *Verg.;* tribulaeque traheaequae H_1 (tribulaeque trahe aequo *Vrbin. 308*); ... *m. 2* tr. traheaeque; tribulaeque trahaeque *G; at L:* sublimaequae trahequae. *quod dum considero, dubito plerumque, an N. falsa lectione deceptus feminino genere a Verg. dictum affirmarit* tribulum *scribendumque sit:* feminino V. G. lib. I: triblaeque traheaeque. — pastri *L.* — 29 neutro Varro *C.* — fit *om. Vrbin.* ... — apud H_2, *G; om. L.* — 30 hic tribulo fit (sit *Hs*) *C; neque mutare sum ausus; apud Varr. haec sunt:* quod fit apud alios iumentis iunctis ac tribulo. id fit e tabula lapidibus aut ferro asperata. — 1. 2 Lucilius *Rothius;* Lucretius *C; ante* ...

‖ Torpedo feminini. Sallustius Historiarum lib. I: haec si placent, si tanta torpedo animos obrepsit.

TAPETE generis neutri. Turpilius [et Caecilius]: glabrum tapete. ‖ Masculini. Vergilius:

pulchrosque tapetas.

TRIBVTVM neutri. ‖ Masculino Cato Originum libris: ne praedia in ludibrium diriberentur, cum tributus exigeretur.

TESTA genere feminino saepe invenitur. ‖ Neutro aput obscurae auctoritatis, sed summos scriptores legimus.

TVRDI masculini sunt generis, ut plerumque lectum est. ‖

---

3 Sallustius Hist. I ‖ 5 Turpilius; cf. comm. ‖ 6 Aen. IX, 358 ‖ 8 Cato Originum libris ‖ 10 obscurae auctoritatis scriptores; cf. comm.

---

tantus tertio *excidisse suspicati ad iter Siculum rettulimus; cf. III, 30; si scripseris* conduxerit *collocari posse apud Lucretium in lacuna quam statuit post VI, 839 existimat Lachmannus; post VI, 1195 ed. Lachm. ponit Weilius.* — conduxerat *si recte habet, dictum videtur pro* constrixerat *vel* contraxerat. — torpore *pr. H.* — 3 *cf. Charis. pg. 66.* — Salustius L_1. — Historiarum; hist. *L, G.* — obprepsit H_1; obressit L_1; obpressit H_2; oppressit *G.* — oppressit *Vatican. Sallust.; item Kritzius; qui adfert ex l. III historiarum hoc:* verum occupavit nescioqua vos torpedo. — *sed cf. 219 l.* pigror. — 5 gener̄ *H.* — Turpilius et Caecilius. *numquam Non. tali modo iungere solet scriptorum testimonia. nam quod legitur pg. 198:* feminino apud Caesarem et Catullum et Calvum lectum est, quorum vacillat auctoritas: cum iam fulva cinis fueris, *id ab hoc loco alienum est. cf. ibi comm.* — *iam cum ipse Non. asserat pg. 542* glabrum tapete *dixisse Turpilium ac Festus pg. 351 quamvis manco loco et lacunoso Turpilium in Demetrio* tapetis *vocabulo usum ostendat, illud* et Caecilius *secludendum; quod ortum apparet ex eis quae sunt* neutri Turpilius. *non enim credo intercidisse exemplum illudque* et Caec. *reponendum post* glabr. tap. — 6 Verg.; *cf. Testim. ap. Ribbeckium.* — 7 tabetas L_1. — 8 neutro *C.* — 9 in ludibrium diriberentur *M;* in lubricum dirigerentur (derigerentur *L;* dirigentur *G*) *C.* — *id melius visum, quam quod etiam venit in mentem:* ne praeda in ludibrium dirigeretur (*pro* verteret); *qua admissa lectione de remisso post Persei bellum civibus Romanis tributo cogitandum.* — eum *G, Flor.*$_1$. — 10 Neutro; *cf. Hertz. Opusc. Gell. pg. 125; Prisc. pg. 624; Phocas 1692; Char. 23; 49; 118.* — *qui cum pg. 118 tradit Capro auctore Mummium in Atellana et Afranium dixisse* testu, *in Afranium obscurae auctoritatis crimen cadere non potuit; potuit in Mummium, sive non constabat Nonio de aetate eius, sicut propter eandem causam Furium dixit auctoritatis ignobilis, sive innotuerat et ipsi, quod Macrobius tradit Saturn. I, 10, 3, eum diu post Novium et Pomponium vixisse. nam Sullani temporis eritu contineri auctores, quos auctoritatis haud dubiae esse putaret Nonius i Prolegomenis demonstratum est. — videtur igitur vel omissum in fonte Non Afranii nomen vel quod secundo loco poneretur ab eo per socordiam neglectu* — 11 summos; *potuit hoc dici, quod Mummium haud ignobilem fuisse Atell narum scriptorem apparet ex verbis Macrobii:* qui post Novium et Pomponiu diu iacentem artem Atellaniam suscitavit.

229 M.

Feminini. Varro Quinquatrubus: tu, Pledi†, contra turdas audes dicere, cum in eborato lecto ac purpureo peristromate cubare videas egrotum et eius prius alvum quam typhon subducere malis?

TARDITAS, generis feminini. ‖ Masculino Varro Bimarco:

ne mé pedatus vérsuum . . tardor
refrénet, arte cúm paro rythmôn sertum.

TIBIA generis feminini. ‖ Masculini. Varro Modio:

quateí meas lubídines at tíbios bilínguos.

TARTARA neutro genere. Vergilius lib. VI:

at laeva malorum
exercet poenas et ad impia Tartara mittit.

‖ Masculino Vergilius lib. VI:

tum Tartarus ipse
bis patet in praeceps tantum.

---

13 Varro Quinquatribus ‖ 16 Varro Bimarco ‖ 19 Varro Modio ‖ 21 Aen. VI, 542 ‖ 24 Aen. VI, 577.

---

13 quinquatrubus *L; pr. H;* quinquatribus *H post ras.; G.* — pledi *C pr.* H_1*; in quo est* pleni *(ita et Vrbin. 308);* Phaedime (Phedi *ed. Bas.; Oehlerus*) *Quicheratus: ac sane videtur requiri nomen graecum, ut medici.* — conta *L,* H_1. — turdas audes *Oehlerus;* caudes audes *C.* — *f.* te, Pledi†, contra turdas dicere? — **14** in H_1*; Vrbin. 308; del.* Hs_2 (i *id. sec. Riesium;* i in, *quod parum probabile,* Ho_2); i *L, G.* — eboreato *Vrbin. 308.* — purpureo peristromate *Rothius;* purpure operisto *L;* purpure operis toro H_1*; G;* purpureo. peris toro H_2*;* purpureo operis thoro *Vrbin. 308.* — **15** aegrotum H_2*; Vrbin. 308* — alvum *Scal.;* album *C.* — alvum, *i. e.* excrementa alvi. — typhon; τῦφον (*i. e.* fastidium *vel* perversitatem) *Leyius de Menippo cynico pg. 14;* typen *C, Vrb. 308* (*hic in mrg.* stipen). — *obicitur medico, quod stomachi languentis turdam avidius sumptam ac non totius vitae pravitatem dicat causam.* — **16** uimarco *C.* — **17. 18** *trimetri hipponactei graecanici; primus agnovit Vahlenus.* — *excusat Varro, quod iam prosa aut certe non scazontibus usurus sit.* — **17** *lacuna potest expleri cum Vahleno per* nimis (ne me p. iste v. t. *Riesius*). — pedatos *auctore Riesio* (pedatas *sec. ed. Bas.*) G_1*; item* tardo. — **18** refrenet arte *Popma;* neprenettarte *L;* nep̄nettarte *H, G; in H supra* ne *et* rt *appositum* c, *sed utrobique elutum.* — paro rythmon (ῥυθμῶν *Oehlerus;* rhythmon *Riesius*) *M;* pritymon *L, H;* prytinon *G.* — sertum *Oehlerus;* certum *C.* — ne praemet tartareum pritimon certum *Vrbin. 308.* — rythmon *priore brevi.* — sertum; *cf. Hor. Carm. I, 26, 7 sq.; Pindar. Olymp. 6, 86 sq.; Nem. 7, 77 sqq.* — **19** medio *C.* — **20** *metrum agnovit Meinekius.* — quatei *M* (quate *Oehlerus*); quare *C.* — lubidinis (lib. L_1) *cdd.* — at; ad *Iun.;* tibios *Roeperus Philol. XVIII, 464;* ac tibias *C.* — bilingues *Oehlerus.* — *cet. cf. Varr. ap. Serv. ad Aen. IX, 615.* — *suspicor autem Nonium hic ut aliquando in Plauto et alibi vitiosa deceptum lectione ac dedisse Varronem* at tibias bilingueis. — *ita supra, pg. 49, notatus eiusdem ridiculus error in Varronis verbis sub l.* tibinos. — **22** ac *L sec. Rothium; pr. H.* — leva *C.* — **23** impia *C.* — **24. 25** libro nit um L_1. — tartaris *L,* H_1. — **26** tantum t. q. s. a (t. q. s. Ho_1) *H; quod deinde deletum.* — *item Paris. 7579 add.* t. q. s. u.; *in quibus agnovit Quicheratus Vergiliana* tenditque sub umbras.

INCIPIT PER V LITTERAM.

VTERVS masculino genere dicitur. ‖ Neutro Plautus Aulularia:

perií, mea nutrix! óbsecro *te*, uterúm dolet!

Turpilius Philopatro:

dispérii misera! ‖ *ut* úterum cruciatúr mihi!

Afranius [in] Vopisco:

consédit uterum, nón ut omninó tamen.

VENATVS masculini est generis. Vergilius lib. VIIII:

venatu assiduo et totum cognovimus amnem.

et [Georgicon]:

sed rami atque asper victu venatus alebat.

Venatura feminini. Plautus in Milite glorioso:

víden tu illam oculis vénaturam fácere atque aucupium aúribus?

VVLTVS masculino genere appellatur. Vergilius lib. V:

mene salis placidi vultum fluctusque quietos?

Neutro Lucretius lib. IIII:

ut patribus patrio; sed quos utriusque figurae
esse vides iuxtim, miscentes vulta parentum.

Ennius:

aversabuntur semper vos vostraque volta.

VVLGVS neutro genere solum dici putant. Lucilius Satyrarum lib. XIIII:

dilectum video studiose vulgus habere.

Masculino Sisenna Historiarum lib. III: inperitum concitat vulgum. — Vergilius Aeneidos lib. II:

---

28 IV, 7, 10 ‖ 30 Turpilius Philopatro ‖ 2 Afranius Vopisco ‖ 4 Aen. IX, 245 ‖ 6 Aen. VIII, 318 ‖ 8 IV, 1, 43 ‖ 10 Aen. V, 848 ‖ 12 IV, 1212 ‖ 15 Ennius ‖ 18 Lucilius l. XIIII ‖ 20 Sisenna Hist. III ‖ 21 II, 98.

---

28 *cf. gr. lat. IV, 213, 5 cum nota Keilii.* — Vteros L_1. — 29 te *add. cdd. Pl.; f.* obsecro hercle. — ut eorum H_1. — 30 filop. (filip. *L*) *C*. — 1 diis peri *C*. — ut *add. Grautoffius.* — 3 consedit *Buechelerus libelli de declin. lat. pg. 12;* sedit (*praec.* co) *C*. — 4 Verg.; *cf. 275 l.* cognoscere, nosse. — *illud* venatu adsiduo *ap. Verg. ad priora pertinet.* — 6 Georgicon *del. Quicheratus.* — 7 vix tu *L*, H_1. — 8 plaustus *L*. — 9 vident villam *L;* videntu illam *H*. — 11 plaucidi *L*. — 13 patrio *Lucr.;* patri *C*. — 16 avorsabuntur *Scal.;* adversabantur *C;* aversabantur *Quicheratus.* — vos *Iun.;* vivos *C*. — vostraque *C; sed idem* vulta. — 19 delictum H_1. — abere L_1. — 20 hystoriarum *L*. — contat *L; Ald.;* constat $Flor._1$. — 21 aene *L; Aen. ed. Bas.*

tunc spargere voces
in vulgum ambiguas.

Accius [in] Eurysace:

diffidens posse sése Iphidamantém neci
dare túrbat vulgum [ambigua Accius], evítat, moeros dísicit.

idem Epigonis:

et nónne Argivom frémere bellum et vélle vi vulgúm videt?

Varro in Cycno, *περὶ ταφῆς*: quare Heraclides Ponticos plus sapit, qui praecepit ut conburerent, quam Democritus, qui, ut in melle servarent. quem si vulgus secutus esset, peream si centum denariis calicem mulsi emere possimus. — idem *Ὄνος λύρας*: iurgare coepit, dicens:

quae scís, age quei in vulgúm vulgas?

VSVS generis masculini. Cicero de oratore lib. I: adiungeretur usus frequens, qui omnium magistrorum || praecepta superaret. || Feminino Plautus in Amphitryone:

usúramque eius córporis cepít sibi.

Accius in Oenomao:

atque hánc postremei sólis usurám cape.

Varro [in] *Ταφῇ Μενίππου*: Diogenem litteras scisse, domi usioni quod satis esset.

VECTIS generis masculini. Lucilius Satyrarum lib. IIII:

---

24 Accius Eurysace || 27 Accius Epigonis || 29 Varro Cycno | 32 Varr *Ὄνος λύρας* || 35 I, 4, 15 || 2 prol. 108 || 4 Accius Oenomao | 6 Varro *Ταφ* *Μενίππου* || 8 Lucilius l. IIII.

---

22 hinc sp. *Verg.* — 24 eurisace *C.* — **25. 26** diffidens posse Iphidamantem (*vel* Amphidamantem) *M*; Iphid. *iam Rothius;* diffidama (difid. *Hs*) *C.* — diffidens; *Teucer sive Eurysaces.* — ***Iphidamanti vel A*** *vid. nomen fuisse ei, qui Telamonem regno deturbarat.* — neci dare I necidere *C.* — *illa* ambigua Accius *secl. Rothius; cf. v. 23 sq.* — di H_1; dissicit *id. m. 2.* — **27** Epigonis *Me;* epigono *C.* — **28** et *dubita* *sit tollendum Ribbeckius.* — Argivom *M;* Argivos *C* (Argivos — velle *v. auctore Scriverio*). — vides *D. Heinsius.* — **29** in orono H_1; in c *Ald.* — Ponticos *Mc* (Ponticus *Bentin.*); pontificos *C.* — **30** praecipit H_2 — comburerent *Ald.;* conbureret (comb. *H*) *C.* — **31** si centum H_1; *rell.* — **32** calicem masi *L.* — idem; *cf. 182 l.* vulgare. — **34** facis *cdd.* — atque (*pro* age quei) *idem utroque.* — vulgum vulgus H_1. — **35** II *C.* **3** coepit *C; cdd. Pl.* — **4** aggius L_1. — **5** postremei *M;* postremo *v.;* post *Bergkius.* — solic *L.* — rape *Bergkius.* — **6. 7** Varro; *cf. 248 l.* bellum itafemini L_1; in tafeminippu *rell.* — domi usioni; *ita legit haud dubie* *ut ex lemmate apparet;* domusioni *Buechelerus coll. Petron. cap. 46:* volo illum ad domusionem aliquid de iure gustare; *puto recte;* dum *C; item cdd. plerique pg. 248.*

num agitare manu tu
pessulum et hunc vectem poscis? cuneis opus..

Vergilius:

centum aerei claudunt vectes * * *

VEPRES generis masculini. Vergilius:

sparsi rorabant sanguine vepres.

|| Feminini. Pomponius Porco, per hypocorisma:

décedo cacátum * * * *veprecula.*

[*a* vepre est veprecula.]

Lucretius lib. IIII:

nam saepe videmus
illorum spoliis vepres volitantibus auctas.

VADVM generis neutri. Vergilius Aeneidos lib. I:

in vada caeca tulit.

|| Masculini. Sallustius Historiarum lib. I: et mox Fufidius adveniens cum legionibus postquam tantas spiras, haud facilem pugnantibus vadum, cuncta hosti quam suis oportuniora videt.

VESPERA feminini. *Novius* Dotata:

tér manus meas véspera
oriénte clanclum férri ad speciem délino.

---

11 Aen. VII, 609 ‖ 13 Aen. VIII, 645 ‖ 15 Pomponius Porco; cf. comm. ‖ 18 IV, 61 ‖ 21 I, 536 ‖ 23 Sallustius Hist. I ‖ 26 Novius Dotata; cf. comm.

9 num *M; ne v.; f.* nei. — agitare *Gerlachius;* agitarem (*seq.* m) C. — **10** pessulum *Gerlachius;* pessulus *C.* — poscis *I. Dousa;* possis *C.* — cuneis opus *iam scripsi; in Lucilii ed.* cuneost opus ipso (cuneo ipso *Iun.*); *sed illud* ipso *parum hic videtur aptum.* — **12** *excidit:* Vectis feminini; *cf. Caper de verb. dub. pg. 2250:* vectes hae et hi, ut veteres. — **14** parsi *L.* — orabant *G.* — **15. 16** Porco *Bothius;* porto *C* (Portitore *Iun.*); *cf. 40 l.* cossim, *ubi eadem fabula audit* Porcaria. *ap. Gell. XVIII, 6* Porcetra *memoratur ut Pomponii fabula. quae si eadem est cum* Porcaria, *h. l. erit scribendum* Porca. — per hypocorisma *G;* per hipocorisma H_2; per ipocori H_1; per hipocons *L;* peri pocons *Ald.* — decedo cac. *om. L;* H_1; *Ald.;* decaelo, *tum* decaedo H_2 (accius porto peripetoris male cedo cacatum *Vrbin. 308*). — **17** a *(add. M)* vepre (vepra *C*) est veprecula *uncis incl. M.* — *apparet in archetypo locum fuisse obscurum adeoque ipsa verba Pomponii praeter duo hausta. — frustra igitur fuere docti; e quibus ingeniosiores ceteris, excepto quod metrum laborat, Iunius* vipera est in veprecula; *Scal.* prope est veprecula *scripsere.* — vide, prope est veprecula *Munkius.* — **20** volatantibus H_1. — **21** aenei *L;* Aen. *ed. Bas.* — **22** in vade *L.* — **23** Salustius L_1. — *de verbis conf. Kritz. ad I, 68.* — et uox *L.* — Fufidius; *cf. Plut. Sertor. cap. 12.* — stipidius *an* fupidius *habeat L non sat constat.* — **24** tantas spiras; *cf. Fest. pg. 330 s. l.* spira; *comm. in Enn. Ann. 502.* — tantas asperitates *Iun.;* cautes asperas *Quicheratus.* — **25** suadum *L.* — oportunio pavidet *L.* — **26** feminino H_2, *G.* — *Novii vel Pomponii nomen haustum videtur.* — Dotata *Scal.* (*qui* Turpilius Dotata: manus); Atta *Me;* optatum *C.* — **27** ter manus *(cf. supra) M;* germanus *C.* — **28** clanclum (*ut* circlus) *M;* clamculum L_1; H_1; clanc. L_2; H_2; *G.* — *agitur de homine delicato et nuptiarum locupletium cupido, qui antequam ad puellam viseret summa cura*

|| Masculini. Plautus in Amphitryone:

haec íllis est pugnáta pugna† úsque a mani ad vésperum.

Vergilius Georgicorum lib. III:

cum frigidus aethera vesper
temperat.

Terentius Heautontimorumeno:

numquám tam mane egrédior neque tam vésperi
domúm revortor.

VTRES usu generis masculini tantummodo deputantur. || Neutri. Lucilius:

Andronis flacci leget utria.

VIGILIAE generis feminini sunt, ut plerumque. || Neutri. Varro in Endymionibus: animum || mitto speculatum tota urbe, ut, quid facerent homines, cum experrecti sint, me faceret certiorem; siquis melius operam insumeret, ut eius consilio potius vigilium adminicularem nostrum. quid vidit aliud curantem extremo noctis tempore * * *

[VICTVS, pro vita positum, genere masculino. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: persecutus Aristoteles animantium omnium ortus, victus, figuras.]

29 I, 1, 97 || 31 III, 336 || 34 I, 1, 15 || 38 Lucilius || 40 Varro Endymionibus || 6 V, 4, 10.

corpus suum exornare soleret. cf. Ov. Art. am. III, 433 sqq. — **30** illic *cdd. Plaut. plerique;* illi *E.* — pugna; *ad hiatum removendum* inde a mani usque *Goetz.;* abusque m. *Pylades.* — ad mani H_1*;* ad mane *Ald.;* amane *cdd. Pl.* — **31** georḡ. *L;* Georg. *ed. Bas.* — **32** aethera H_1*;* aetra *L;* aethra H_2*; G;* aera *cdd. Verg.* — **34** heautontimorumenon (*add. L* libro VII) *C.* — **35. 36** *ita Ter.;* n. t. m. domo egr. neque tam vesperi revortor (vesper trevortor *L;* vesperi revertor H_1) *C.* — **37** tantummodi L_1. — **38. 39** *male Iun.:* Livius Andronicus: Flacci teget utria; *numquam enim* Andronicus *vocatur ille a Nonio.* — Andronis flacci *M* (flacci *iam Ald.*); andronius flacchi *C.* — leget (*id est* surripiet; *cf. comm. in Luc. inc. libr. frgm. LVI*) *Scriver.* (androgynus Flacci leget utria); teget *C.* — **1** endimionibus *C* (endimionibilis L_1). — *fuit qui coniceret* amicum. — animum meum mitto *Scal.* — orbe L_1. — **2** facerent *v.;* facere ne *C;* facerem *non bene Rothius.* — sint; *puto* sunt. — faceret *v.;* facere *C.* — cerciorem L_1. — **3** me melius *Scal.* — insumeret (*praec.* m) *M* (sumeret *Passerat., Scal.*); superet *C.* — vigilium *v.;* vigilius *C* (vigilias L_2). — adminicultarem H_1*;* amminicularem H_2*; G;* amminicutarem *L.* — **4** qui videt H_1*; edd. ante Basil.* — alium H_1*;* aliad, ad *ex* ud *facto (sic), L.* — curantem *Rothius;* curvantem *C.* — extremo noctis tempore *Iun.;* extrema noctis tempori *C.* — *sententia fortasse ipsius Nonii culpa manca, qui potuit concludere exemplum verbo* nostrum. — *sequebantur ut puta:* nisi quo potissimum modo rem pararet. *cf. Hor. Epist. I, 1, 53 sqq.; ib. 65 sqq.* — **5. 6. 7** *haec ab interpolatore suspicor addita, cum eis cum relicuis mutati generis exemplis, quotquot posuit in hoc capite Nonius, non conveniat.* — Vitus L_1. — pro victa H_1. — persecutus est *cdd. Baiteri praeter Palatinum recentiorem.* — ariscotelis ainimantium L_1. — ortus fictus L_1. — Finit Nonii Marcelli Peripatetici de indiscretis generibus per litteras ad filium *H.*

IV.

INCIPIT DE VARIA SIGNIFICATIONE SERMONVM PER LITTERAS.

INCIPIT PER A LITTERAM.

ADVORSVM contra significat. Terentius [in] Adelphis:

neque sérvulorum quísquam, qui advorsum íerant.

---

13 I, 1, 2.

Sequitur caput longe amplissimum (nam plus tertia parte continet totius operis) idemque gravissimum. — argumento quantum differat a primo et secundo, item ab aliis locis Compendiosae Doctrinae, ubi paraphrases proponuntur elocutionum, ipso indicatur titulo. — fontibus autem usus est Nonius obscuris quidem plerumque et incertis, neglecto, ut plurimum, Gellio, sed saepius egregiis. — et quamquam stuporis fidem superantis ne in hac quidem parte desunt exempla (neque ullum est magis vulgatum vitium inter grammaticos quam in explicandis scriptoribus supponere sensus, non exponere), tamen, nisi labor animi, maiore nonnihil cura et sollertia in ea videtur esse versatus, pariter atque in quinta et sexta; quas inter priores duodecim tempore esse ultimas facile possis persuadere animo. — porro notandum Ciceronem et Vergilium, cum et alibi multum memorentur, hic tamen longe citari frequentissime. cuius quidem rei causa in aperto est. — quod autem dicit Mercerus caput hoc fere totum propria constare lectione Nonii, fefellit eum opinio. ac potius agnoscas hominem perinde atque ante libris aliorum grammaticorum serviliter addictum. quamquam quin plura quam alibi ex propria vulgatissimorum scriptorum, Ciceronis et Vergilii, lectione addidisse videatur, non intercedo. — his cum plurimum innitatur, quartum caput in exemplis auctorum pauciores relicuis traxit corruptelas. contra saepius aberratum in lemmatum partibus suo loco ponendis. quae propter causam manifestam in archetypo cum excidissent, deinceps a correctore non ubi oportebat repositae. — in hac parte quam secuti simus viam, in prooemio expositum. — ceterum cum tractatus hic et propria mole sit gravissimus et tribus assumptis codicibus operosior, etiam magis quam ante minutiae mittentur. veluti non iam monebitur de ταφῇ Μενίππου latinis litteris scripta neque aut sesque ulixe *pro* Sesquulixe *aut* heautontimorumenon *pro* heautontimorumeno *positum adnotabitur. — porro in Graecis ubicumque nec de vero posset ambigi nec occurreret in dittographiis, quod alioqui videretur notabile, unius libri sive Lugdunensis sive Harleiani scripturam apponere satis visum. — ab hoc autem capite cum aliquanto saepius quam ante auctorum librorumque nomina per compendium essent scripta in Lugdunensi (et maxime quidem* Vergilii, Georgicorum, Aeneidos), *nos illa plena posuimus, in his notandis eum expressimus. — etiam in Harl. iam crebrius imminuti tituli eodem modo. qui perinde manci in Gen. — denique libris Helveticis, hoc est Gen. ac Bern. utroque, quomodo uti instituerimus, iam in prooemio declaratum.* — **11** P. L. *om. L, G.* — **12** *cf. comm. in 68, 7—10; 190, 6.* — Incipit *om. L, G, Gen;* Id est *H; in quo illa* Id est per A litteram *capitalibus litteris addita in mrg.* — **13** Adversum *ubique Montepess.; Tornaes.; h. l.* Adversum L_1*; B; A ex corr.* — in L_2, H_2, *B, Montep.; om.* L_1, H_1, *Gen, A, ed. Bas.* — adelphis *H, Gen, B, A,* adelfis *L, G.* — **14** sermorulorum H_1. — adversum *B.* —

Plautus [in] Asinaria:

quaé illa praedast? íbo advorsum atque électabo quídquid est.

‖ **Advorsum** rursum apud significat. Titinius Gemina:

múlier, credo, advórsus illum rés suas conqueritúr . .

Terentius [in] Andria:

et id grátum fuisse advórsum te habeo grátiam.

Ennius Telepho:

te ipsum hóc oportet prófiteri et próloqui
advórsus illam míhi.

Afranius Excepto:

de víta ac morte dómini fabulábere
advórsum fratrem illíus ac dominúm tuum.

Plautus [in] Aulularia:

egone út te advorsum méntiar, matér mea?

‖ *Advorsum, erga.* M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. III: nec vero pietas advorsum deos nec quanta is gratia debeatur sine explanatione naturae intellegi potest.

ANIMA est secundum consuetudinem spiritus quo vivimus. Vergilius Georg. lib. IIII:

animasque in ‖ vulnere ponunt.

---

15 II, 2, 29 ‖ 17 Titinius Gemina ‖ 19 I, 1, 15 ‖ 21 Ennius Telepho ‖ 24 Afranius Excepto ‖ 27 IV, 7, 9 ‖ 29 III, 22, 73 ‖ 33 IV, 238.

---

ierant *C, Gen, A;* inerant *B.* — ierant *et cdd. Ter.; Donatus; qui probat. — a Terentio venit illud* iverant. — **15** in *vid. delend.* — **16** illaec (illa aec) *cdd. Pl.* — ibi L_1. — quidq. *Gen;* quicq. *C.* — **17** Adversum A_2, B_1. — **18** advorsus *M;* advorsum *v.* — **19** in *hoc v.* (*et* **27**) *secl. M.* — **20** et it *pr. Gen.* — adversam L_1; adversum *Gen; A (item 26); B.* — te *om. ed. Bas.* — abeo *L*, H_1. — **21. 22. 23** Telefo *C, Gen.* — advorsus *M;* advorsum *C, Gen.* — profiteri *producta prima; cf. de re m. 362 sqq. — potuit etiam scribi* ted ipsum op. hoc, *servata* o *brevi in* profiteri. — *Quicheratus per octonarium iamb.:* te ipsum hoc oportet proloqui et profiteri adversum illam mihi; *f. recte.* — **25** divita *pr. L;* de vito H_1. — fabulabere *Bothius;* fabulavere *C, Gen* (fabulare *pr. H*). — **26** tuum *Bothius;* suum (sum L_1) *C, Gen.* — *recte si habent iam omnia, servus videtur moneri, ut caute circumspecteque loquatur de mortuo ero apud praesentem, ad quem iure hereditatis transierat.* — **28** *cf. Mil. glor. IV, 2, 88.* — ut te *Pl.;* ut ea *C, Gen.* — advorsu *Gen;* avorsum *pr. L.* — **29** Advorsum, erga *add. Quicheratus.* — **30** nec *Cic.;* haec *C, Gen.* — vero *om.* H_1. — nec quanta his (hys) *cdd. Cic.;* ne (nec *G sec. ed. Bas.*) qua isti *C, Gen;* ne quanta isti *cd. Tornaes.* — **31** explanatione *ap. Non. legi dicit Baiterus; sed* expiatione *habent H,* L_2, *Gen;* explatione *G, f.* L_1. — explicatione *cdd. Cic.; et ita v. ap. Non. — ac nescias, utrum praeferas.* — **32** Anima *m. pr. non l. in L.* — **33** XII *pr. L.* — **1** vulnere H_1, *Gen;* vulnera H_2, *G;* vulnerea *L.* — vulnera *pars cdd. Verg.; item Macrobii Parisin. VI, 6, 19 schol. in Iuven. 4, 91.*

|| **Anima** rursum alitus oris et odor. Vergilius Georgicon lib. II:

animas et olentia Medi
ora fovent illo et senibus medicantur anelis.

Titinius Fullonibus:

intérea faetida ánima nasum obpúgnat .....

Plautus Asinaria:

animan fétet uxorí tuae?

idem Mercatore:

ieiúnitatis plénus, anima fétida.

Caecilius:

quaé mihi,
ubí domum adveni, atsédi, extemplo sávium
dat iéiuna anima.

|| **Anima**, aqua. Plautus Amphitryone:

ní ego illi puteó, si occepso, ánimam omnem intertráxero.

|| **Anima**, sonus. Varro Eumenidibus:

Phrygiós perósa córnús liquidá canít animá.

|| **Anima**, iterum significat iracundiam vel furorem; unde et animosi dicuntur iracundi. Plautus Amphitryone:

animam cónprime.

---

2 II, 134 ‖ 5 Titinius Fullonibus ‖ 7 V, 2, 78 ‖ 9 III, 3, 13 ‖ 11 Caecilius (Plocio) ‖ 15 II, 2, 41 ‖ 17 Varro Eumenidibus ‖ 20 Plautus Amphitryone.

---

2 Georg. *ed. Bas.; om.* H_1 (*m. 2 add.* georḡ), *Gen.* — 4 favent *pr. L.* — tillo *L.* — anelis; h *supra* e *add. H;* anhelis *Gen.* — 6 faetida *L, H, Gen;* foet. *ed. Bas.* — anema L_1. — obp. *cum* L_1 *et H* (*in quo prius fuit* opugnat) *etiam Gen.* — interea nasum oppugnat anima foetida *cum probabilitate Bothius; aliter pars est octonarii iamb.* — *illud* anima fetida *utrum nominativus sit an ablat. incertum.* — 7 in As. L_2, H_2, *G.* — 8 animan' foetet u. t. *Quicheratus;* an fetet (faetet *H;* foetet *ed. Bas.*) anima (animae *pr. H, Gen; utrobique corr. in mrg.*) tuae uxori *cdd.* — anima faetetne (fetetne) uxori tuae *cdd. Pl.* — 9. 10 mercator ei eiunitatis *Gen.;* mercatore *(post littera eras.)* ei unitatis H_1. — anima *ed. Bas.;* animam *L, H, Gen.* — fetidat *H, Gen* (*pr. H* faetidat). — 11 *ex Plocio haec petita; cf. Gell. II, 23; quo tamen usum esse N. non potest demonstrari.* — atsedi, *supra* t *scr.* s, *L;* adsedi *Gen;* adsedit H_1; assedi H_2, *G.* — savium *Gell.;* avium *C, Gen.* — 15 aqua *Quicheratus;* aquae *v.* — 16 *cf. comm. in 148 l.* occepso. — si hoc cepsio (si hoo cepsto L_1; si hoc cepsitio *pr. H*) *cdd. h. l.* — 17 Varro; *cf. 334 l.* liquidum, suave. — 18 frigios (frios *pr. H*) *cdd.* — perossa *C, pr. Gen; A; B; v.;* perosa *cd. Tornaes.; Gen post ras.; Madvigius Advers. II, 660.* — perosa; *de Atti evirato videtur agi; cf. Catull. c. 63.* — anima *om. G; Gen sec. Hagenum et Meylanum; non A.* — 19 Anima *om. L, H, B;* ab iterum *novum l. in L, H, B; in G* animatum *pro* Anima iterum *esse testatur ed. Bas.* — iracundiam vel furorem *A; Montepess.; cd. Tornaes.;* iracundum (iracundiam *in mrg. Genm*) vel furorem (furorum L_1) L_1, H_1, *Gen, B;* iracundum vel furiosum L_2, H_2, *G.* — 21 conprime *cum* L_1 *Gen;* B_1.

233 M

Accius Melanippo:

égone auxilio núdus temere ut hósti me animato ófferam?

idem Epinausimache:

ut núnc sum animatus, *si* íero, satis armátu' sum.

Novius Fullonibus fereatis:

nil ést pericli. dábo tibi validúm verum,
animósum.

M. Tullius de re publica lib. I: 'ergo non probares, *si* consilio pulso lubidines, quae sunt innumerabiles, iracundiaeque tenerent omnia.' — 'ego vero nihil isto animo, nihil ita animato homine miserius ducerem.' —. idem de re p. lib. V: tum virtute, labore, industria tueretur summi viri indolem, nisi nimis animosa et ferox natura illum nescio quo * * * Vergilius Georg. lib. II:

quas animosi Euri adsidue franguntque feruntque.

et Aeneidos lib. XI:

pone animos et pulsus abi.

Lucilius lib. XXX:

atque animosam
Thessalam et indomitam frenis subigamque domemque?

---

22 Accius Melanippo ‖ 24 Accius Epinausimache ‖ 26 Novius Fullonibus fereatis ‖ 29 I, 38, 60 ‖ 32 M. Tull. de re publica l. V ‖ 34 II, 441 ‖ 36 XI, 366 ‖ 38 Lucilius l. XXX.

---

22 Menalippo *C, Gen.* — 23 auxilium *pr. H.* — nudus *Lips.;* motus *C, Gen.* — honesti *Gen; pr. H.* — 25 ut nunc sum animatus, si iero *Madvigius Advers. II, 660;* ut nunc cum animatus (animatos *pr. H*) iero *C, Gen.* — 26 fereatis (i *supra* e) *Gen.* — 27. 28 nihil *cdd.* — tabo L_1. — d. tibi *Ribbeckius;* d. t. verum *C, Gen.* — verum; *pro* virum. — *f. olim septenarius fuit in hunc modum:* nil ést pericli. dábo tibi validúm verum, acrem, animósum (*vel* validúm verum atque animósum). — animosim L_1. — 29 si *add. Me; habet Cic. cd.; om. C, Gen.* — 30 libidines L_1, *H, Gen.* — quae sunt *om.* H_1. — innumerabilis *Gen.* — iracundiaeque *Me;* iracundiaequae *C, Gen;* iracundiaeve *cd. Cic.* — terrent H_1, *Gen, cd. Tornaes.* — 31 animatio *pr. L.* — homine *supra add.* Gen_2. — 33. 34 tueretur *Me;* quaereretur *L,* H_2, *Gen;* quereretur H_1, *G.* — animosa et *M;* animose *C, Gen.* — nescio quo impelleret *Guietus, Me; sed plura videntur hausta.* — 35 quos *cdd.; et f. ipse Non.* — euri; eun (*vel* euni) ria L_1; euria *Gen.* — ads. (adsiduae *pr. L*) *cum* L_1 *et H Gen.* — frangunt quae *Gen, pr. L.* — ferunt quae *pr. Gen.* — 38 *cf. 401 l.* subigere, mollire. — 40 tessalam *cdd. 401;* thessaliam *h. l.* (tessal. *pr. H;* G_1). — indolitam L_1; *Gen; pr. H; P.* — subigamque domemque *Bentin.;* subigantque domentque (doentque *pr. L;* domenque *Hs;* domemque *Ho*) *C, Gen.; 401 cdd.* subigam ante domemque. — *post* subigantque domentque *Iun., Gothofredus, Me addunt* bellando. — apparet *Iun., si non ipso Guelferbitano, certo apographo inde ducto usum; nam in G margini adscriptum v. illud, sed ita ut ad versum Pacuvii, 234, 26, pertineat, qui legitur in columna altera.*

|| **Anima**, ventus. Vergilius lib. VIII: ||

quantum ignes animaeque valent.

Lucretius lib. V:

aurarumque leves animae calidique vapores.

Varro Marcopoli, περὶ ἀρχῆς: noctilucam tollo, ad focum fero, inflo anima; reviviscit. — idem Cosmotoryne, περὶ φθορᾶς κόσμου:

detís habenas animaé leni,
dum nós ventus flamíne sudo
suavem ád patriam perdúcit.

Accius Myrmidonibus:

trahere ín salum
classís et vela véntorum animae inmíttere.

Plautus Aulularia:

. néquid animae . . emittat dórmiens.

APTAM, necessariam. M. Tullius de re publica lib. IIII: ea denique obiectu mutuo aeque umbram noctemque efficiat, cum ad numerum dierum aptam, tum ad laborum quietem. || **Aptum**, eleganter ac necessarie conpositum. M. Tullius de officiis lib. I: ut enim pulcritudo corporis apta conpositione membrorum movet oculos et delectat. — idemque: sed facile iudicabimus, quid eorum

41 Aen. VIII, 403 || 2 V, 236 | 4 Varro Marcopoli || 5 Varro Cosmotoryne || 9 Accius Myrmidonibus | 12 II, 4, 24; 26 || 14 M. Tull. de re publica IV || 17 I, 28, 98 | 19 de off. I, 41, 146.

4 Marcopolis *C; Gen.* — noctilucam; NOCTIlucam *H, Gen.* — *in L* NOCTI *supra* noctilucam *m. 1, ut vid., additum.* — ad f. foro *L.* — 5 *alii:* inflo; anima reviviscit. — *sive hoc sive illud probaris, pro ablativo accipiendum* anima; *neque* ventus *est, sed* halitus. — cosmotor *vvε H, Gen* (cosmotor; *vvε L sec. Riesium*). — *κοϲμοι G solus.* — 6 a. l.; animasve ni (*pr.* amas veni) *L.* — 7. 8 sudo suavem *cd. Tornaes.;* sudos ualem *L;* sudosualem *H ex corr.;* sudes uadem *pr. H;* studos valem (vadem *Genm*) *Gen;* sudo Sualem (S *propter novi v. initium*) *ed. Bas.* — perducat *Scal.* — 9 mermidonibis L_1; myrmidonibis L_2; *G;* meridonibus H_1; *Gen;* mirmidonibus H_2; mieridonibus *cd. Tornaes.* — 10. 11 *ita Grotius;* lassis (classes *Iun.;* classis *Me*); trahere in salum et vela ventorum animae immittere (inm. L_1, *Gen*) *C, Gen.* — *non bene haec scandas per octonarium iamb.:* classís trahere in salúm me *(add. Hermannus)* et vela véntorum animae inmíttere. *in quo secundus pes displicet propter r. m.* — vela ventorum animae inmittere; *cf. Aen. III, 61:* dare classibus austros. — 13 *cf. Prisc. 649.* — nequit *L.* — an. forte *Pl.* — amittat *melius cd. Tornaes.; libri Pl.; Prisc.* — 14 III *B.* — 15 eademque *r.;* ea denique *cdd.* (cademque *non recte Bm*); *f.* eadem quom. — ob. m. aeque *M;* obiectum (obl. *B*) vivo atque *cdd.;* obiectu suo *v.* — 16 numeret L_1. — aptam, tum *Turneb.;* aptum (abtum L_1) *L, H, Gs, Gen, B.* — eliganter L_2, H_1, *G, non Gen, B.* — 18 enim *om.* H_1. — pulcr. *pr. B;* pacr. *pr. L;* pcritudo *(sic) pr. H;* pulchritudo *rell.* — apia L_1. — conpositionem (comp. L_1) *L.* — menbrorum *H.* — 19 idemque; *raro admodum exemplo dictum pro* idem. — sed facile; ex ceteris similibus facile *Cic.; et ita exc. quod legitur*

apte *fiat, quid* ab officio naturaque discrepet. — M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. III: itaque natura sumus apti ad coetus, concilia, civitatis. ‖ Aptus significat adeptus. Accius Melanippo:

óbviam ensi it. quem ádvorsum aptus álter in promtu óccupat.

Pacuvius Hermiona:

quód ego in acie crébro obiectans vítam bellando áptu' sum.

Lucilius lib. XXVIIII:

ut si íd quod concupísset non aptús *foret*.

‖ Aptum [conpositum], paratum. Vergilius Aeneidos lib. III:

interea classem velis aptare iubebat
Anchises.

idem lib. X:

proiecto dum pede laevo
aptat se pugnae.

Pomponius:

heús! aptate, púeri, munde atque ámpliter convívium!

‖ Aptum rursum conexum et conligatum significat. Vergiliu Georg. lib. III:

ipsis e torquibus aptos
iunge pares. ‖

Accius:

demer hinc colomen ala† géminis aptum córnibus.

---

20 III, 19, 63 ‖ 22 Accius Menalippo ‖ 25 Pacuvius Hermiona ‖ 27 Lucilius l. XXVIIII ‖ 29 III, 472 ‖ 32 Aen. X, 587 ‖ 35 Pomponius (Hered. petitore) ‖ 38 III, 168 ‖ 1 Accius.

---

et coteris *Non. 258 s. l.* contentio, perseverantia. — *pro* sed *Quich*... sequentibus; *at pessime, cum id non soleat dici nisi de eis, quae pr*... *subsecuntur.* — iudicavimus H_1, *Gen.* — **20** apte fiet (fiat *ed. a. 1476*) ... *ex Cic. ed. princ.;* aliter *cdd.* — **21** naturaque (*praec.* itaque) *pr. H.* — ... concilia *Cic.;* consilia *C, Gen.* — **23** Menalippo *cdd.* — **24** obviam ... *Grotius* (ensi *Quicheratus*); it *Bothius curis secundis* (obviam est, itque ... vorsum, aptus; alter in promptu occupat); quem *M;* obvia mens idque ... *Gen.* — promptu *Gen.* — **25** pacuius *Gen.* — hermione *pr. H.* — **26** ... *incertum an per* quot *sit explicandum, cum potuerit praecedere* ... tropaea. — crebro *Passerat.; Mc;* celebro *cdd.* — bellando; *cf.* comm. ... *233, 40.* — **28** foret *add. I. Dousa.* — **29** *illud* compositum (conp. *L*) ... *corruptelam traxit, e v. 17 huc videtur translatum.* — **30** clasem H_1. — ... L_1; Gen_1. — **33** levo *cdd.* — **35** *cf. 511* ampliter. — **36** heus *cdd.* ... eius *h. l.* — pueri *cdd. 511;* puer *H, L, Gen; item Gs.* — convivi... H_2*; Paris. 7577; Gs.* — **37** Aptum, Atque *supra scr.* ptum *L.* — conlig... (coll. L_2*; G*); *f.* coniugatum *vel* coiugatum. *cf. tamen pg. 263 s. l.* conte... contentum, conligatum, coniunctum. — **1. 2** hic *supra scr.* n *H.* — ala *Gen;* ale *L*, H_2, *G.* — hinc Colomena lece minis *cd. Iun.* — Accius ...

Lucilius Satyrarum lib. X:

tonsillas quoque praevalidis ni funibus aptas.

idem lib. XVI:

ibat forte aries, inquit. iam quod genu'! quantis
testibu'! vix uno filo hosce haerere putares.
pellicula extrema exaptum pendere onus ingens.

Varro Mútuum mulí scabunt, περὶ ψωρισμοῦ:

úbi lúcus opácús teneris frúticibus áptús.

M. Tullius de deorum natura lib. II: quis enim hunc hominem dixerit qui, *cum* tam certos caeli motus, tam statos astrorum ordines, tamque inter se omnia conexa et apta viderit, neget his ullam inesse rationem? — Sallustius Historiarum lib. III: quod ubi frustra temptatum est, socordius ire miles obcipere, non aptis armis, ut in principio, *et* laxiore agmine. — Lucilius lib. XXX:

clinas consternit nobis vetu' restibus aptas.

M. Tullius in Hortensio: altera est nexa cum superiore et

---

3 Lucilius l. X ‖ 5 Lucilius l. XVI ‖ 9 Varro Mutuum muli scabunt ‖ 11 II, 38, 97 ‖ 14 Sallustius Hist. III ‖ 16 Lucilius l. XXX ‖ 18 M. Tull. Hortensio.

---

idem Erigona (*potuit* Epigono *pro* Epigonis) *coni. Kiesslingius. sed etiam supra s. l.* aptum, paratum *nomen fabulae omissum in Pomponii v., quamquam alibi ab ipso Nonio est additum. ipsa potius Accii verba latere existimo in illis* demer hinc colomen; *in quibus tetrametrum troch. catalect. facile agnoscas. — emendatio tamen procedere nequibit, antequam illud* demer *sit expeditum.* — hinc colomen alte geminis aptum cornibus *Ribbeckius, de Parnaso intellegens;* hinc colo Maenalium g. a. c. *Iunius; cuius invento hoc potissimum obstat, quod desideratur substantivum ex illo* demer *fortasse eliciendum.* — 4 tonsillas *Iun.;* consellas *cdd.* — praevalidis *vetus liber Dousae, Turnebus;* validis *cdd.* — ni *Ribbeckius;* in *cdd.* — funibus *L, H, Gen.;* finibus *G.* — aptas; *non adiect. videtur esse, sed verbum. — talem si scripsit Lucilius versum, recte dicit Ribbeckius monere eum firmis retinaculis navem in litore religandam, ne venti aut fluctus abripiant.* — 6—8 *cf. comm. in Luc. XVI, 10.* — hosce *Gerlachius;* hoc se *cdd.* — herere *idem.* — pericula H_1; *Gen; P;* pellicula *in mrg. P.* — 9 Mutuum; multum (*pr., ut vid.*, muctum) *L;* mutum *H, G, Gen.* — scabant *cdd.* — π. (πιορι L_1; πορι *H, Gen, G*) χωριcμον *C; Gen.* — 10 *versum sotadeum agnovit Lachm. Opusc. 69.* — fructicibus Gen_1. — aptum *Gen; pr. H, P.* — 11 III *L.* — 12. 13 cum *ex Cic. add. docti.* — statos *v.;* status *C, Gen;* ratos *(quod vid. ex paragr. 95 irrepsisse) cdd. Cic.* — ordine *cdd.* (statutum — ordinem *A*). — o. quaenexa *L.* — in his *A; Cic.* — 15 temptatu *L, Gen.* — socerdius *cdd.* — occipere *Me;* milites occoepere *Iun.;* obcepere (pe *supra scr. H*) *C, Gen.* — 15. 16 non aptis armis; *pro* aptatis; *cf. Catull. 28, 1* Pisonis comites cohors inanis aptis sarcinulis et expeditis. *nam n. N.* — et *add. Iun.* — 17 clinas *M;* unus *v.* — nobis *Turneb.;* novis *cdd.* — vetus; *i. e.* vetulus. — pestibus *L;* restibus H_1 (*hic pr.* rebus); *G;* prestibus H_2. — aptas *M;* aptus *v.* — *cf. Luc. VI, 7.* — 18 hortentio H_1; hortemsi *pr. L.* — superiores *pr. H.*

inde apta atque pendens. — et Tuscul. lib. V: fulgentem gladi c lacunari seta equi aptum demitti iussit.

AEQVALES sunt similes et ex aequo. Afranius Vopisco:

équidem te numquám mihi
parasítum, verum amícum, aequalem atque hóspitem
cotídianum et laútum convivám domi.

|| Aequales rursum aequaevi. Vergilius Aen. lib. X:

nec non Euanthen Phrugium Paridisque Mimanta
aequalem.

Lucilius Satyrarum lib. V:

verum unum cecinisse tamen seni' Tiresiai
aequalem constat.

Afranius Privigno:

novi amícum atque aequalém meum.

Vergilius lib. V:

ast illum fidi aequales.

Terentius in Eunucho:

patrís cognatum atque aéqualem [te] Arcidémiden
nostín?

M. Tullius de officiis lib. III: P. || Scipionem, Marce eum qui primus Africanus appellatus sit, dicere solitum scri

---

19 V, 21, 62 || 21 Afranius Vopisco || 25 X, 702 || 28 Lucilius l. V || Afranius Privigno || 33 Aen. V, 468 || 35 II, 3, 36 || 1 III, 1, 1.

---

19 apta atque *Halmius;* aptaeque *L, G;* apteque *H, Gen.* — tus *L, H, Gen_2* (thuscul, *pr.* thucul, *L et Gen_1*); Tusculan. *ed. Bas.* — 20 me *L; Gen_1.* — s. et aequi *Gen_1.* — equina *cdd. Cic.* — dimitti *C, Gen.* — ia *Gen.* 21 Afran.; *cf. 337 l.* lautum, elegans. — 22 *potuere esse velut* hae eq. putari volui te numquam mihi. — equidem *cdd. pg. 337;* et quide *h. l.* — nunquam *Hqos.* — 23 rerum *Hs_1.* — 24 convivam *h. l. Bentin pg. 337 ed. a. 1476;* convivium *cdd.* — 25 rursus *pr. H.* — aen *H, Ge G;* aenei *L.* — 26 euantent *L_1;* euanten *Gen;* euantem *rell.* — frugia *L_1;* fryg. *L_2, G;* frig. *H, Gen.* — paradisque *L; H_1; Gen.* — minanta *L H_2; G.* — 28 saterarum *L_1; Gen_1;* satirarum *Gen_2.* — 29 verum *M* veterum *cdd.* — cecinisse tamen *Franckenus;* cecidisset a me *L, H Gen;* cecidisse tamen *H_2, G. et ita nos olim, de comissatore vetulo,* q *nocturnis rixis esset implicitus et in fuga praepeditus, locum accipiendum* e *rati.* — seni' *Franckenus;* senem (se senem *G*) *cdd.* — sene *pro dativo* *minus recte, cum illud* Tiresiai *non possit non esse genetivus. cf. Lachm.* com *Lucr. pg. 40.* — Tiresiai *Mc;* Tiresiam *cdd.* — *ita Lucretius* Geryonai. — 30 constet, *supra scr.* a, *H.* — 32 novi *pro* agnovi; *nisi scribendum* no — aeq. cum *H; Gen.* — 34 ilum *H_1.* — fidero quales *C pr. H_1;* fid quales *Gen_1.* — 35 eunuco *L_1, Gen_1.* — 36 archidemidem *cdd. Ter.* (archi miden *G*); te marcidemiden (ti marcidem *H_2*) *C; Gen; A;* te archidemiden *Tornaes.* — *Ter. scr.* Arcidemidem. — 37 nosti *A;* nostine *Bentl.;* novi *Bembin.* — 1. 2 *cf. 238 l.* appellare. — P.; p̃. *supra add. in L;* P. *(sic) H, G*

Cato, qui fuit fere eius aequalis. — et de senectute: ego vero propter sermonis delectationem temperius quoque conviviis delector, nec cum aequalibus solum, qui pauci admodum restant, sed cum vestra etiam aetate.

APERTVM, purum, serenum. Vergilius Aeneidos lib. I:

scindit se nubes et in aethera purgat apertum.

|| Apertum dicitur patefactum. Vergilius lib. VIII:

iamque adeo exierat portis equitatus apertis.

Terentius Adelphis:

ábi prae strenue ác foris aperi.

| Aperit, mitigat, placat. Vergilius Aeneidos lib. I:

et vastas aperit syrtis et temperat aequor.

|| Apertum, nudatum. Turpilius Demiurgo:

apértae surae, bráchia alte prócera horrorém mihi
ex córde exsuscitábant.

Sallustius Histor. lib. V: quibus de causis Syllam in victoria dictatorem uni sibi equo descendere, surgere de sella, caput aperire solitum. — M. Tullius de officiis lib. I: verentur enim ni, siquo

---

3 14, 46 ‖ 7 I, 587 ‖ 9 Aen. VIII, 585 ‖ 11 II, 1, 13 ‖ 13 I, 146 ‖ 15 Turpilius Demiurgo ‖ 18 Sallust. Hist. V ‖ 20 I, 35, 129.

---

pae, *lineolis traiectis deletum, G.* — fili, eum *Cic.;* fili *L*, H_1, *Gen;* filium H_2, *Gen; item cdd. 238.* — primo *L, H, Gen;* primus *ed. Bas.; cdd. 238; et ita Cicero.* — afranius Gen_1. — apellatus *pr. H.* — est *cd. Bamb. Cic.;* sit *rell.; item Non. libri l. utroque.* — 3 eius fere *cdd. Cic.* — et de sen.; *cf. 378 l.* restare — superesse. — 4 prompter L_1. — temperius *habent L, Gen, A;* tempestivis *Hqos, G* (*$Genm_2$*); tempestiis $Genh_2$. — *ac* temperius *illud etiam adfirmat Charis. pg. 196 in tractatu de adverbiis, ubi cd. Neapol. leni cum corruptela et in lemmate et in verbis Ciceronis* tempestius; *in illo excerpta Bernensia per interpolationem manifestam* tempestive. — 5 ne *L*, H_1, *Gen, pr. A;* nec H_2, *A ex corr., G; cdd. 378.* — 5. 6 secum L_1; Gen_1; sed tum H_1. — vestra *om.* $Genm_1$; vestram Ho_1. — aetatem H_1. — 8 nobes L_1; nobis *Gen; supra scr.* nubes. — 9 VIIII *cdd.* — 10 portus *B.* — aequitus *B.* — 11 adelpis H_1; adelfis *rell.* — 12 pre *L, Gen;* per *pr. H.* — fores *L, Gen, G.* — 13 V.; *cf. 246 l.* aequor. — 14 syrtes *B; post* r r *vel* t *erasa in L;* e *del. in Gen.* — 15 dem uirgo *Gen;* de inuirgo *B.* — 16 a. s.; *cf. 237, 1.* — *L m. 1* aperi ae (aperi aesurae); aperto, *supra* o *pos.* e, *H;* aperte *G, Gen.* — bracia L_1. — alte *M;* autem *v.* — 18 Sall. (Salluscius L_1); *cf. 397 l.* surgere, erigi. — historiae *cdd.* — Syllam *C, Gen.* — victaria *L, H* (victariam Ho_1), *Gen.* — 19 dictatore Hs_1; *Gen.* — uni; *post* i *in L a correctore additum* a, *sed elutum; supra* i *adiect.* a *m. 2.* — uni sibi equo; sibi munia equo H_1; sibi muni aequo (equo *m. 2*) *Gen.* — uni sibi *etiam Arusian. Gr. lat. VII, 454.* — descendere equo *id.* — sylla *L*, H_1, *Gen.* — adsurgere sella *elegantius Arusian.* — 20 ni *pro* ne. — ni, siquo; nisi (ne nisi *ed. Bas.*) quod *cdd.*

casu evenerit ut corporis partes quaedam aperiantur, aspiciantur non decore. — Vergilius lib. VI:

aperit ramum qui veste latebat.

Varro Eumenidibus: capite aperto esse iubet, ante lucem suscitat. — Sisenna Historiarum lib. III: adoriuntur adversos vi apertis lateribus. — Varro de vita p. R. lib. I: minoris natu capite aperto erant, capillo pexo, vittisque innexis crinibus. Aperire, erigere, ostendere. Vergilius Aeneidos lib. III:

quarto terra die primum se adtollere tandem
visa, aperire procul montis.

idem Aeneidos lib. VIII:

patriumque aperitur vertice sidus.

Varro Meleagris: non modo suris apertis, sed paene || natibus apertis ambulans.

AVTVMARE est dicere. Pacuvius Periboea:

fléxa, non falsa aútumarei díctio Delphís solet.

idem Hermiona:

quíd benefacta meí patris, cuius ópera te esse ultum aútumant?

Lucilius lib. XXVIII:

Sócraticum quidám tyranno mísse Aristippum aútumant.

Plautus Amphitryone:

22 Aen. VI, 406 || 24 Varro Eumenidibus || 25 Sisenna Hist. III || 26 Varro de vita pop. Rom. I || 28 III, 205 || 31 VIII, 681 || 1 Varro Meleagris || 4 Pacuvius Periboea || 5 Pacuvius Hermiona || 7 Lucilius l. XXVIII || 9 Plautus Amphitryone.

21 causu H_1, *Gen.* — asp. *m. 1 vel 2 add. L.* — decoreae *cdd.* — 24 *cf. 452 l.* torrere. — 25 susc. *supra addit. L.* — libro IIII *L.* — aversos *pr. L*, H_2, *G.* — vi *Me;* ut *cdd.* — 26 minoris *nominativ.* — 27 aperte ... *H; Gen;* L_2*; id. m. 3* apertae. — vittisque *Popma;* utique *cdd.* (utrisque ... *Quicheratus*). — *de eo quod est* utique *cf. Lachm. comm. in Lucr. pg. 250.* — 29 *cdd.* quarto die terra. — prima L_1. — adt. L_1, *H, G, Gen, A.* — 30 ... Gen_1; *C pr.* H_1*; non A, B.* — 1 pene (penae *pr. L*) *cdd.* — 2 apertibus ... apertib Hs_1. 3 Auct. *pr. L.* — 4 plexa *Bergkius; coll. Fest. pg.* 23... plexa; *sed vide Pacuv. Dulor. pg. 260 s. l.* contendit, proripuit: quo... flexivia dictio contenderet. — *etiam propter allitterationem sublatam* ... *illud* plexa. — autumarei *M;* autumare *v.* — Delfis *cdd.* — 6 benefacta ... *Me;* benefaciam ei (et *L*) *cdd.* — patri H_1. — opera opera *cdd.* — autum... *Gen. m. 1; Bothius;* autumat (autum ad *pr. L*) *rell.* — *verba sunt Orestis* ... *Menelaum.* — 8 Socraticum *Iun.;* Socratium *L*, H_2, *G;* Socratum H_1, ... — Socratem *Lachm. comm. Lucr. pg. 170; qui male trimetros instituit.* ... quidam *Lachm.;* quidante *pr. G;* quiddante *rell.* (*seq.* tyranno). — quida... *pro dativo accipiendum.* — misso *Guietus; Lachm.;* misisse *H, G;* mi... *L, Gen.* — tippum (*prius* p *supra scr.*) H_1.

nisi hóc ita factumst proínde ut factum esse aútumo,
non caúsam dico, vér, quin insimulés probri.

ʟutumare est sperare. Pacuvius Doloreste:

aut híc est aut hic ádfore actutum aútumo.

ALTVM non solum aerium vel profundum, sicuti plerumque. ‖ tum ab alendo dictum. Varro Manio: habens antepositam moniam, sedens altus alieno sumptu. ‖ Altum, magnum vel ·riosum. Vergilius Georg. lib. III:

te sine nil altum mens inchoat.

ʟltum, vetus, anticum. Vergilius Georgicon lib. IIII:

altius omnem
expediam prima repetens ab origine famam.

et lib. VIII:

quid causas petis ex alto?

Accius Armorum iudicio:

cur vétera tam ex alto ádpetissis díscidi Agamemno, *initia?*

ʟltum, pressum, obscurum. Vergilius lib. X:

quid me alta silentia cogis
rumpere?

idem [in] eodem:

---

12 Pacuvius Doloreste ‖ 15 Varro Manio ‖ 17 III, 42 ‖ 19 IV, 285 ‖ 22 n. VIII, 395 ‖ 24 Accius Armorum iudicio ‖ 26 Aen. X, 63 ‖ 29 Aen. , 625.

---

10 ut factum est *pr. H.* — autumoṇ *L.* — **11** vir *Quicheratus;* erum *cdd.* — quin insimules *Me;* qui insimules *Gen;* qui insimiles H_1; uin simules *L*, H_2, *G.* — quin vero insimules *cum Brandtio et Langeno* ectrius; *f. recte.* — **12** Aut. est sperare; *n. N.* — doloreste H_1; dul. *rell.* — **13** *cf. Pl. Epidic. 257* nam ille quidem aut iam hic aderit, credo hercle, ut iam adest. — atutum *supra scr.* c *L, Gen.* — **14** profundes *pr. L.* — ed sed plerumque *A.* — **15** Altum *om. B.* — ab alimento H_1, *Gen, B, A.* — dictum altum *B.* — Varro; *cf. comm. in pg. 133* limum, obtortum. — **16** antepositum (u *corr. in* a) alimonium B_1 *auctore Hageno.* — altum G_1. — **17** IIII *L, Gen, pr. H, B.* — **18** nil *Gen; B; A;* nihil *rell.* — **19** antiquum *Gen*$_2$, *G.* — *n. N.* — georg *Gen;* Georgic. *ed. Bas.;* georgicus *pr.* — georgicorum *h. v. ut et 17 H.* — III *L*, H_1, *Gen, B.* — **20** em *O, Gen;* omen *B.* — **21** repetentes *ed. Bas.* — famam *Verg.;* m *L*, H_1, *Gen; A;* factum H_2, *G;* famam *B.* — **22** *cf. 366* petere, etere. — **23** petas *pr. L.* — ab alto *B.* — **25** adpet. *cum H*, L_1 *etiam Gen;* etisses *Montepess.; A.* — discidi, Agamemno, initia *M propter r. m., cum* sit *probabile ab Accio praeter primum pedem in numeris iambicis ad-* sse *proceleusmaticum;* discidia Agamemno (Agameno *pr. L;* Agamenno *Gen*) *cdd.* — **26** obcurum *pr. H.* — Verg.; *cf. pg. 182; 382 l.* vulgavit; pere, retentum proferre. — XI *L, Gen, G, B, H ante rasuram.* — **29** item ; *B.* — in *om.* H_1, L_1, *Gen.*

sin altior istis
sub precibus venia ulla latet.

ADITVS, interpellatio. Terentius in Andria:

aliquód me adierunt, éx te auditum esse. †

Vergilius lib. X:

regem adit et regi memorat nomenque genusque.

Lucilius lib. XXVII:

cúm pacem petó, cum placo, cum ádeo et cum appelló meam.

|| Aditus est ingressus. Vergilius lib. VIIII:

huc turbidus atque huc
lustrat equo muros aditumque per avia quaerit.

M. Tullius de suppliciis: in ipso aditu atque ore portus. || Aditus rursum adventus. Accius Medea:

tún, dic, || Meda es, cúius aditum expéctans pervixi úsque adhuc?

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: et aut ad consules aut ad te aut ad Brutum adissent, his fraudi ne esset, quod cum Antonio fuissent.

ADTENDERE est intendere. M. Tullius de officiis lib. III: set si, cum animum adtenderis, turpidinem videas adiunctam. — Accius Diomede:

simul aúrem adtendo, ut quírem exaudire ámplius.

Lucilius lib. XXVIIII:

praeterea ut nostris animos adtendere dictis
atque adhibere velis.

---

32 III, 2, 3 || 34 Aen. X, 149 || 36 Lucilius l. XXVII || 38 Aen. IX, 57 || 41 II, 5, 12, 30 || 42 Accius Medea || 2 M. Tull. ad Caesarem iuniorem 1 || 5 III, 8, 35 || 7 Accius Diomede || 9 Lucilius l. XXX.

---

33 aliquot L_2; *ed. Bas.*; *cdd. Ter.* — ex te auditum qui aibant hodie filiam *e. q. s. Ter.* — **35** rei H_1. — **37** placito *Gen; pr. H.* — apello *H, Gen.* — **39** atque illuc *cdd.* — **40** p via L_1. — **41** *cf. 459 l.* os. — supleciis L_1; *item* Gen_1. — ore *Cic.*; opere *cdd.* — **42** rursus Gen_1. — Meda *cdd.; f. recte; quamquam alibi etiam ap. Nonium* Medea *tantum habetur inscriptio; cf. comm. in v. seq.* — **1** tun dic Medea es *Lachm. in Lucr. pg. 162* (tune dic iam *Barthius;* Meda es *M;* Mede's *Ribbeckius, f. recte*); tunc (tum L_1) diomedes et *cdd.* — tune dia (*debebat esse* tun) Medea es *male cum Passerat. Me; cf. vit. Ennii pg. 206.* — expectans *Passerat.*; expectant (exspectant *ed. Bas.*) *cdd.* — **3** et aut ad te H_1, *Gen.* — aut a Br. L_1. — essent *Gen; pr. H; etiam in L* n *scriptum supra* et. — **5** Adt. *cum* L_1, *H, Gen; et ita ubique* L_1, *H, Gen in sequentibus pr. v. 6; 8; 18.* — sed *Cic.*: et *cdd. Non.* — **6** att. *L.* — turpidinem H_1; *Gen;* turpitudinem *rell.* — adiunctam *Cic.*; adunatam *cdd. Non.* — **7** diome H_1. — **8** simil L_1. — att. *pr. H.* — attendi *Bothius; at praesens historicum frequens in fabulis vetustissimis, perinde atque in inscriptionibus.* — **10** nostris *Bentin.*; nostros *cdd.* — *post* adtendere de re *add. cdd.; om. ed. princ.;* attendere *om. rell. A.*

idem lib. XXVII:

rém cognoscas símul et dictis ánimum adtendas póstulo.

Pacuvius Antiopa:

sed cúm animum adtendi ád quaerendum quíd siet.

Pomponius Macco:

quíd futurumst, sí pol discere ártem ego hanc adténderim?

dtendere, perseverare. Accius Diomede:

numquám perpellar, gnáte. ‖ pol, ne adténderis
petere á me id quod nefás sit concedí tibi.

APPELLARE est familiariter respondere. Lucilius lib. XXVII:

cúm mei me adeunt sérvuli, non dóminam ego appellém meam? ‖

Appellare, nominare. M. Tullius de officiis lib. III: Publium ipionem, Marce fili, eum qui primus Africanus appellatus sit.

APPELLERE est applicare. Afranius Excepto:

ábi tu, appellant húc ad molem nóstram naviculám *iube*.

Lucilius lib. XXVI:

ágere in iaciéndo siqueis víneis actís opust,
prímum id dant operam út quamprimum appéllant.

* * *

---

12 Lucilius l. XXVII ‖ 14 Pacuvius Antiopa ‖ 16 Pomponius Macco ‖ 18 cius Diomede ‖ 21 Lucilius l. XXVII ‖ 23 III, 1, 1 ‖ 25 Afranius Excepto ‖ Lucilius l. XXVI.

---

12 *cf. 275 l.* cognoscere. — 13 postula *cdd. h. l.* — 15 animum *Iun. ucenienter lemmati;* animo *v.* — querendum *ed. Bas.* — 16 Pomp. Macco; *comm. ad 114 l.* foria. — 17 *puto:* quid futurumst pol, si. — discere a. h. *M;* ego hanc discere artem *cdd.* — 18 Attend. *L, non H, Gen.* — n. p. *M;* si umquam perpediar *C, Gen* (praepediar *A; Montepess.*). — *te Grotius;* gnato *cdd.* — pol *M;* puer *cdd.* — 20 concede H_1; concedit *G.* — ibi *pr. L.* — 22 cum ei *pr. G.* — adeant *Guietus; quod possit re, si dictum sit modo concessivo,* appellare *autem perinde atque* adire *sit* pellare. — servili L_1. — 23–29 *obsequendum existimavi Quicherato, qui 23, 24 in libris post 29 positos traiecit ac v. 25 restituit (ut et nos in ed. pg. 87)* Appellere, *ubi libri* Appellare. — *nam Nonium, quantumvis sit et rudis, ignorasse ut existimem* ut *finale iungi cum coniunctivo nullo possum adduci pacto. — quod cum ita sit, post v. 29 quaedam hausta apparet, quibus varia significatio* appellendi *verbi illustraretur.* — 23 M. *; cf. pg. 235 l.* aequales — aequaevi *cum comment.* — 24 Marce; *compendium* m *vel* .M. *vel* M. *omnes (M. ed. Bas.; in relicuis addita supra la).* — fili, eum, filium *cdd.* — 25 Appellare *cdd.; v. supra.* — 26 iube *Buechelerus.* — 27 *cf. 243 l.* actum, admotum; *327 l.* iacit, facit. — 28 *pro* aggere *cdd. ter.* — agere in; agerem H_1. — iaciendo *Gs; item do Gen₁) rell. cum A.* — siqueis *M;* siquo est in L_1; Hs_2 (Ho_3; Ho_2; *pr.* Hs_2: siq with i above); *G post correcturam;* siquod est in *A; Montepess.;* G_1; H_1; *hic* siqd *ducta per* d *lineola; eodem cum compendio Gen.* — *243 cdd.*

AEMVLVS est invidus. Vergilius Aeneidos lib. V:

aemula necdum
temporibus geminis canebat sparsa senectus.

et lib. VI:

aemulus exceptum Triton. ||

Aemulus est sectator vel imitator. M. Tullius pro Marco Marcello: illo aemulo atque imitatore studiorum meorum ac laborum. — Sallustius Hist. lib. III: sed Pompeius a prima aduliscentia, sermone fautorum similem fore se credens Alexandro regi, facta consultaque eius quidem aemulatus erat. — Vergilius Aeneidos lib. X:

spemque meam, patriae quae nunc subit aemula laudi.

|| Aemulus, similitudinem vitae vel instituti sequens. M. Tullius de re publica lib. I: quei enim iudicatur iste optimus? doctrina, artibus, studiis? audio. quando * * *

ARGVTVM significat sonans. Vergilius Bucolicis:

forte sub arguta consederat ilice Daphnis.

et multa huiusmodi. || Argutum, audax, malitiosum. Lucilius lib. XXVIII:

agite, ágite, furei méndaci argutámini.

---

31 V, 415 || 34 VI, 173 || 1 1, 2 || 3 Sallustius Hist. III || 5 X, 371 || 9 I, 33, 50 || 11 VII, 1 || 13 Lucilius l. XXVIII.

---

siquos tu; *327* siquost *vel* siquo est. — opust *M;* opus *h. l. cdd.; id. 243* opost; *327* opust, opus est, opus. — **31** est *supra adscr. in H.* — **32** aemula, adversa virtuti *Serv.* — **34. 1** *cf. 437 l.* aemulatio; *ubi alio fonte usus N.* — Marco *ed. Bas.; rell. ut 238, 24.* — **2** imitatione H_1, *Genm, B.* — stud. ac (et) lab. meorum *cdd. Cic.* — **3** Sall. (Salustius *pr. L*); *cf. 501 l.* accusativus pro genetivo. — historiarum *ed. Bas.;* hist *cum virgula supra* t *H, Gen, L* (*hic prius* histus, *tum* histori). — adulescentia *C pr.* L_1*;* Gen_2. — **4** se fore *A.* — **5** aemulatus *verbum post* aemuli *substantivi lemma nihil quidquam habet offensionis. cf. l. sequens vel pg. 234* aptum, paratum. — *scite tamen Dietschius* aemulator. — *cf. comm. in pg. 501.* — **7** patriaeque nunc *L, G.* — **8** institutis *L, pr. Gen.* — **9** quei; qua *L, H, Gen;* qui *ed. Bas.;* quid *deleto* d *cd. Cic.* — **10** *illud* audio, *nisi forte ex praecedente vocab. ortum est, videtur positum noto usu pro* concedo. — **11** *cf. 245 l.* argutari. — bucolicorum *cdd.* — **12** considerat *B.* — dafnis *cdd.* — **13** Arg., audax (*f.* mendax), malitiosum; *n. N.* — **14** *libro XXIX propter haud dissimilis argumenti fragmenta plura adscr. M in ed. Luc.; cf. XXIX, 19—37.* — **15** *nota proceleusmaticum in primo pede.* — furei *M;* fures *cdd.* (furos *pr. A;* furu *pr. B*). — *illud* furei *non de homine furaci sed pro convicio videtur positum; cf. IV, 12.* — mendaci (mendati *L*); *olim fuit* mendacei. — argutamini *si recte habet, significat* argutiis detinete. *et argutandi verbum cum dativo iunxit Propertius.* — *f. tamen scribendum* furei, mendacei, arguto nimis (fures mendaci arguti nimis *male Ribbeckius*).

Plautus Mustellaria:

exi é culina, sís, foras, mastígia,
qui mi ínter patinas éxhibes argútias.

|| Argutum, parvum, adductum. Vergilius Georg. lib. III:

argutumque caput, brevis alvus obesaque terga.

ACCIPERE, tractare, increpare. M. Tullius in Verrinarum actione secunda: male accipit verbis Habonium. — et ad Caesarem iuniorem lib. I: roga ipsum, quemadmodum eum ego Arimini acceperim. || Accipere est datum sumere. Vergilius Aeneidos lib. III:

accipe et haec, manuum tibi quae monimenta mearum
sint, puer.

|| Accipere, sentire. Terentius Heautontimorumeno:

. . . . . Clínia, aliter túum amorem atquest áccipis.

|| Accipere, videre. Vergilius lib. VIII:

ut te, fortissime Teucrum,
accipio agnoscoque libens!

Accipere, concipere. Vergilius lib. VIII:

alii ventosis follibus auras
accipiunt redduntque. ||

|| Accipere, audire. M. Tullius: accipite nunc aliud eius facinus nobile. — Lucilius lib. XXX:

hoc etiam accipe quod dico; nam pertinet ad rem.

---

16 I, 1, 1 || 19 III, 80 || 21 II, 1, 54, 140 || 22 M. Tullius ad Caesarem iun. I || 24 III, 486 || 27 II, 3, 23 || 29 Aen. VIII, 154 || 32 Aen. VIII, 449 || 1 in Verr. II, 2, 34, 82 || 2 Lucilius l. XXX.

---

16 *cf. 55 l.* colinam. — in must. *B.* — **17** exceculi nasis *A;* ex cotulinasis B_1; ex ceculinasis B_2. — e; c, *pr. L.* — **18** mihi *cdd.* — exhiberes *B; A;* exiberes H_1 (*m. 2* exibes); *Gen.* — **19** add. *M;* ac lectum H_1; *Gen; B;* ac letum *L, G;* ac laetum H_2. — **20** *cf. 361 l.* obesum. — capud B_1. — obseque Gen_1. — **21** *puto* in Verrem. — **22** secundum H_1; *Gen; B.* — habonium H_1; *Gen; B; A;* abonium *L*, H_2, *G.* — Habonium *ubique in hac oratione Iordanus, cuius conferendus comm. in 50, 132;* habonius, habonis, abonius, babonius *cdd. Prisc. gr. lat. III, 258, 13; 263, 11.* — Rabonium *al. ap. Cic.; quod minore stat librorum auctoritate.* — **22. 23** et ad Caes. iun.; *cf. 383* rogare, quaerere. — roga — arimini — acceperim *cdd. 383;* rogo — arini (arinia *H*) — acceperit *C, Gen.* — ego eum *cdd. 383.* — **25** accep L_1. — manuumque tibi mon. *C* (*sed L pr.* manuum tibi quae); *Gen.* — eorum *pr. L;* meorum Gen_1. — **27** heautontimorumeno *pr. H;* heautontimorumeñ *H ex corr.;* heautontimorume ñ *Gen;* heautontimorumenon *L, G.* — **28** tuum (tuom) amorem *cdd. Ter.;* cum amore *N.* — **29** *n. N.* — *post* **31** *Ald. add.:* Varro de re rustica li. III: cum diceret nullam se accepisse villam, qua magis delectatus esset; *at Non. pr. id, quod fertur 122 s. l.* hinnos, *e solo lib. I exempla petiit.* — *leguntur III, 2, 8.* — **33** ali L_1, H_1, *Gen.* — **1** accipite *H, L,* Gen_2, *B; A;* accipete Gen_1; accipere *ed. Bas.*

240 M.

Vergilius Aen. lib. II:

accipe nunc Danaum insidias et crimine ab uno
disce omnis.

Accipere, pascere. Terentius [in] Eunucho:

áccipit homo némo melius prórsus neque prolíxius.

Accipere, decipere. Lucilius lib. XXVIIII:

sic ínquam veteratórem illum vetulúm lupum
Hanníbalem acceptum.

Accipere, admittere. Plautus in Aulularia:

tam óptumumst: tu cóndicionem hanc áccipe . . . . .

ARDERE est igniscere, concremari. Vergilius Aeneidos

namque volans liquidis in nubibus arsit harundo.

idem [Vergilius] lib. II:

iam proximus ardet
Vcalegon.

Ardere, festinare. Vergilius Aeneidos lib. I:

instant ardentes Tyrii: pars ducere muros
molirique arcem et manibus subvolvere saxa.

idem lib. XII:

ardet in arma magis.

Ardere, fulgorem et splendorem emittere. Vergilius lib. IIII:

tyrioque ardebat murice lena.

idem lib. X:

ardet apex capiti cristisque a vertice flamma
funditur.

4 II, 65 ‖ 7 V, 8, 52 ‖ 9 Lucilius l. XXVIIII ‖ 12 II, 2, 60 ‖ 14 V
16 Aen. II, 311 ‖ 19 I, 423 ‖ 22 XII, 71 ‖ 25 IV, 262 ‖ 27 Aen X, 270.

5 danuum L_1; *Gen*$_1$. — crimine; crina H_1. — 7 in *om.* B_1; *Gen*, B_2. — eunuco *pr.* *L*. — 8 homo *C*, *Gen*, *B*; *ed. princeps;* ho *pars deteriorum Ter. cdd.; Non. ed. a. 1471 et insequentes ante Quicherat* prosus *pr. H*. — neque; atque (adque L_1) *cdd. Non.; cf. comm. in Mercat. v. pg. 191 s. l.* amnem. — 9 Acc., dec.; *n. N.* — *idem quod* tractare. — XXXIIII *G*. — 10 sic inquam; scinquam illum; *pronuntiandum propter r. m.* Ylum *vel adeo* lum. — vetum B_1. — *pr. L*. — 11 Hann. *L*, *H*, *Gen*, *B*, *A*; Ann. *G*. — 12 Accipere mittere *add. Pius*. — 12. 13 Aulularia: tam *(ita Pl. cdd.)* *M*; aulul *L*, *H*, *Gen*; Aulularia *ed. Bas.* — optumumst *docti ap. Pl.; ubi cdd.* opt est; optumus (*pro* optumust; *seq.* t) *C* (autumus H_1); optimus *Gen*. — ditionem *C*, *Gen*. — 14 Arderest ign. L_1. — ignescere *B*. — concre L_1. — 19 V.; *cf. 283 l.* ducere, struere; *346* moliri, extruere. — 23 *supra scr.* ma magis, *L*. — 26 *cf. 541; 519 l.* laena; murex. — mauri — 27 XI H_2. — *cf. 312 l.* fundere.

|| **Ardere**, dolere vel irasci. Vergilius Aeneidos lib. X:

> proxima quaeque metit gladio latumque per agmen
> ardens limitem agit ferro, te, Turne, superbum
> caede nova quaerens.

ACRE significat celer, velox. Vergilius Georg. lib. III:

> calidumque animis et cursibus acrem.

idem Aen. lib. IIII:

> ad puer Ascanius mediis in vallibus acri
> gaudet equo.

|| **Acre**, austerum, acerbum, asperum. M. Tullius in Hortensio: quod alterius ingenium sic *dulce* ut acetum Aegyptium, alterius sic acre ut mel Hymettium dicimus. — Varro Parmenone: ||

> demítis acris pectóre curas cantú castaque poési.

|| **Acre**, severum. M. Tullius de officiis lib. I: suum quisque igitur noscat ingenium acremque se et bonorum et malorum suorum iudicem praebeat. — idem [in] eodem: utendum est fortasse vocis contentione maiore et verborum gravitate acriore.

|| **Acre**, forte. Vergilius Aen. lib. VIII:

> aut acrem dubites in proelia poscere Turnum.

Cicero Tusculanarum lib. V: in rebus gerundis virum acrem et industrium, eundem tamen maleficum natura.

---

30 X, 513 || 34 III, 119 || 36 IV, 156 || 39 M. Tullius Hortensio || 41 Varro Parmenone || 2 I, 31, 114 || 4 I, 38, 136 || 6 VIII, 614 || 8 V, 20, 57.

---

30 d. irasci vel amare *A.* — V.; *cf. 391 l.* superbum. — **33** caedens H_1; cede *L, G, Gen.* — **34** celerem, velocem *A.* — celer; *pro* celere. — **35** animus *L.* — **37** at *C pr.* L_1; *Gen.* — **39** Acrem *cdd.*; Acre *Iun.* — acervum L_1; *Gen.* — *post* asperum *repetunt* acerbum (acervum L_1, H_1, *Gen*) *C*; *Gen*; *non B.* — Acrem austerum acerbum (acervum *m. 1*) asperum severum *mediis om. A.* — **40** altius *pr. H.* — dulce *add. Nobbius.* — acceptum H_1, *Gen.* — **41** ymetium *H, G, Gen*; metium *L.* — *quod ad sententiam, cf. Augustin. de vita beata c. 14:* nescio quomodo contortum hoc et aculeatum quod posuisti; ut ait ille de melle Hymettio: acriter dulce est nihilque inflat viscera. — Varro; *cf. 267* castum, suave. — demitis *cd. Tornaes.*; dimittis *rell.*; *cf. et comment. in 267.* — pectore *dativus; fuit qui coniceret* pectori'. — curas; luctus *minus bene, propter allitterationem imminutam, libri 267.* — cantum (cantum *pr. H*) cantasque (cantusque *Tornaes.*) *h. l. cdd.* — **2** suum quisque igitur *etiam Cic. cdd.* — **3** et bonorum et vitiorum suorum *recte cdd. Cic.*; *illud* malorum *videtur a librariis invectum prava recordatione librorum de fin. bon. et mal.* — suum *pr. H.* — **4** in *om. Gen*; H_1; *in L m. 1 videtur fuisse* m. — et vocis *bene cdd. Cic.* — **6** Acrem, fortem *cdd.* — **7** *cf. 374 l.* poscere. — praelia *B.* — **8** in rebusque *cdd. C*[...] — verum *cdd.*; *quod tamen Ciceroni non ausim tribuere.*

241 M.

‖ Acre, vehemens, saevum. M. Tullius in Hortensio: aut Philisto brevius aut Theopompo acrius. — Vergilius Georg. lib. III:

acremque Molosum
pasce sero pingui.

idem Aen. lib. V:

acrior ad pugnam redit ac vim suscitat ira.

M. Tullius Verrinarum actione *II*, de signis * * * ‖ Acre*, providum, diligens. — Vergilius Georg. lib. II:

iam tum acer curas venientem extendit in annum
rusticus.

AER est medium spatium quod inter caelum est et terram. Vergilius Aeneidos lib. V:

aera dimovit tenebrosum et dispulit umbras.

‖ Aer, altitudo. Vergilius Georgicon lib. II:

ubi aera vincere summum
arboris haut ullo iactu potuere sagittae.

‖ Aer, sonus. Varro Andabatis:

anima út conclusa in vésica, quandóst arte religáta,
si pértuderis, aéra reddet.

AMARVM dicitur asperum. Vergilius Georg. lib. II:

et amara pausia baca.

Lucretius lib. IIII:

---

10 M. Tullius Hortensio ‖ 11 III, 405 ‖ 14 V, 454 ‖ 16 II, 4, 31, 70 ‖ 17 II, 405 ‖ 21 V, 839 ‖ 23 II, 123 ‖ 26 Varro Andabatis ‖ 29 II, 86 ‖ 31 IV, 15.

---

10 M. Tull.; *cf. 315 l.* grave, sapiens; *343 l.* mitis — tranquillus; *ibique comment.* — Ortensio *ed. Bas.* — au H_1. — filisto L_1, H_1, *Gen;* philippo (fil. H_2) L_2, H_2, *G.* — **11** brevius; vius *in ras.* L_2; brevis Gen_1. — **12** acrem H_1. — molosum, *supra scr.* s, *L et Gen;* molossum *G;* molosscium, *supra* ci *scr.* u, *H teste Siversio.* — **15** apud nam Gen_1. — pusnam *L.* — ac tum H_2, *G (non Gen).* — **16** *ex orationis de signis 31, 70 hausta illa:* qui apud alium iudicem multo acrior quam ego sum actor accusatorque esse deberes *intellexit Rothius.* — **18** dum L_1. — **22** dimonit *pr. H.* — dispolit L_1; *Gen.* — **23** Verg.; *cf. 418* vincere — superare. — **23** aeneidos (aen.) lib. (libro) V L_2, H_1, *Gen, B;* aeneidos libro II L_1; georgicon lib. VII *G;* georḡc lib. II H_2. — **24** summam H_1. — **25** aut *L, H, Gen;* haud *ed. Bas., B.* — illo L_1. — ullae *Verg.* — **27. 28** *metrum agnovit Meinekius.* — religata *M de re m. 146* (*praec.* arte); ligata *v.* — pertuderis *L, A, B;* pertuleris, d *supra* l *posita, H;* perfuderis *in G et Gen esse testatur ed. Bas.; sed cum eadem falsissime asserat hanc dittographiam etiam in B et Merceri libris inveniri neque quidquam adnotarint Hagenus et Meylanus, fides fit suspecta.* — pertoderis *pr., ut vid., B.* — *illud* pertuderis *producit ultimam noto usu.* — *f.* reddit. — **30** baccha *B.* — **31** Lucrecius L_1.

interea perpotet amarum
absinthi laticem.

|| Amarum, acerbum. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

isque amens animi et rumore accensus amaro. ||

ADMONERE est conmonefacere. M. Tullius in Verrem, de signis: recte admones. Polycletum esse dicebant. || Admonere, percutere. Vergilius lib. X:

Lucagus ut pronus pendens in verbera telo
admonuit biiugos.

AMBIRE significat circuire et concludere. Vergilius lib. VI:

quae rapidus flammis ambit torrentibus amnis.

idem lib. X:

atque oras ambiit auro.

Ambire, ambitionibus adpetere. Vergilius lib. VII:

nec conubiis ambire Latinum
Aeneadae possint.

Terentius in Andria:

nísi vides, nisi sénis amicos óras, ambis.

|| Ambire, interpellare. Vergilius Aen. lib. IIII:

quonam reginam ambire furentem
audeat adfatu?

AGERE†, egerere. Varro Bimarco: non Hercules potest, qui Augeae egessit *κόπρον*.

---

34 IV, 203 || 1 II, 4, 3, 5 || 3 Aen. X, 586 || 6 Aen. VI, 550 || 8 Aen. X, 243 || 10 Aen. VII, 333 || 13 II, 2, 36 || 15 IV, 283 || 18 Varro Bimarco.

---

33 absenthi L_1, H_1, *Gen.* — **34** acervum L_1, *Gen.* — aeneidos *supra scr.* H_2. — **35** eisque *ed. Bas.* — acc. amore Gen_1. — **1** commonere facere *B.* — M. T.; *cf. Iordani comm.* — **6** circumire, *sed erasa virgula supra* u, *H.* — IIII *C, Gen, B.* — **8** idem *om.* H_1*; Gen; B.* — **9** oras *H*, Gen_2, *B*; horas *rell.* — ambit *libri pr.* H_2. — **10** adpetere *cum* L_1 *H, Gen, A.* — **11** nec; neu *cdd. Verg.*; ne *ed. a. 1476.* — **12** aneadae *H, Gen.* — possunt *A.* — **15** Virgilius *add.* L_2. — **16** quonam *libri et h. l. et pg. 30 s. l.* exordium; quo nunc *cdd. Verg.* — audire L_1. — **17** adfatu *cum* L_1, H_1, *Gen.* — **18. 19** *h. l. post 243, 12 habet ed. princ.; Quicheratus post 243, 38 reposuit probabiliter. nos, quia propriae est cuiusdam condicionis, hoc servavimus loco. — tamen rem omnino expeditam a Mercero animo habeo persuasum.* — Agere; Augerere (*ut* aufugere) *Ribbeckius.* — egerere *Me*; egere L_1; gerere *rell.* — uimarco (uimargo L_1) *cdd.* — **18** hergules L_1; ercules H_1, *Gen, G*; herculus B_1. — potes *ed. a. 1476 et insequentes usque ad Iun., qui in margine habet* potest. — pote *Ribbeckius.* — quod *Bm.* — **19** Augiae *Iun.* (Augeae *Buechelerus*); egessit *Me* (egit *Iun.*; augessit *Ribbeckius*); *κόπρον Iun.*; augebes (augehes H_1) sed conpron (*pr.* n *punctis notat. in G, quantum ex Riesii potest intellegi nota*) *C, Gen*; augebes sed ampion (ampyon *m. 2*) *Bh.* (ampron *non recte Bm*). — *in A h. l. om.*

242 M.

AVDACIA consuetudine temeritas dicitur. Sallustius Catilinae bello: audacia pro muro habetur. || Audacia, fiducia. Vergilius lib. V:

quique pedum cursu valet et qui viribus audax.

ATRVM dicitur nigrum. Vergilius lib. VI:

quinquaginta atris inmanis hiatibus hydra.

et Georgicon lib. III:

hic piscibus atram
inprobus ingluviem.

Varro Eumenidibus: vix vulgus confluit non furiarum, sed puerorum atque ancillarum, qui omnes me bilem atram agitare clamitantes * * *

ALVMNOS consuetudo quos alas vel educes vel eos qui alunt dici vult. Vergilius lib. VI:

nec Romula quondam
ullo se tantum tellus iactabit alumno.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: Italia autem alumnum suum servitutis extremo summoque supplicio fixum† videret. — Varro Sesquulixe: ubi quod lupam alumni fellarunt olim. — idem in Eumenidibus: ||

20 58, 17 || 22 Aen. V, 67 || 24 Aen. VI, 576 || 26 III, 430 || 29 Varro Eumenidibus || 33 Aen. VI, 876 || 36 II, 5, 66, 169 || 38 Varro Sesquulixe || 39 Varro Eumenidibus.

Nonio (debebat dicere Nonii auctori) fuisse fraudi falsam lectionem egisset, *recte adnotavit Buecheler*us. — *Ribbeckii autem aliorumque conatus, qui aliud atque* agere *verbum in l. Nonii fuisse existimant, non possunt probari nisi post illud* κόπρον *lacunam esse statueris. nam de varia sermonum significatione hoc capite agitur.* — **20** Audicia L_1; Audatio *B.* — salluscius L_1. — *cf. 431; 442 l.* audacia. — catilinae, *altero* l *supra scr., H;* cantillinae, *m. 2* cantilinae *L;* catillinae *Gen.* — **21** audicia *L;* audatia *B; id. statim* audatia *(bis)*, fidutia. — **23** p. c. v. *m. antiq. in mrg. add. Gen.* — **24** nigrum *add.* L_2. — V *L, H, Gen;* VI *ed. Bas.; item B.* — **25** inm. *cum* L_1, *H, Gen, B* (*H prius* inmanus). — hidra *Gen.* — **26** *cf. 298 l.* explere; *327 l.* inprobum. — IIII L_1. — **27** p. ram L_1. — **28** impr. *C;* inpr. *Gen.* — ingluviem *cdd. 327;* inluviem (ill. L_2, *G*) *h. l.* — **29** Varro; *cf. comm. in 153, 3.* — **30** livem L_2, H_1, *Gen;* liven L_1. — **31** clam.; *hic hausta plura.* — **32** odocas, *tum* edocas, *dein. per ras.* edias *A.* — vel qui, *supra scr.* eos, *H.* — vel eos qui alunt; *cf. Isidor. Or. X, 3:* licet et qui alit et qui alitur dici potest alumnus; *cd. Bernens. 330 in fine Capri de dubiis verbis libelli.* — **34** romola *H.* — **35** ullo *om. B.* — tullus *Gen, pr. H.* — iactavit *cdd.* — **36** supliciis *L;* simpliciis Gen_1. — **37** suum serv. *pr. L et Gen.* — suplicio *L.* — affixum *v. ap. Cic.;* affectum *Herragenus; cf. Iordani comm.; f.* afflictum. — **38** sesq. olixae H_1; *B;* sesq; olixe L_1; sesq; olixae *Gen;* sesq; (sesq. H_2) ulixe L_2, H_2, *G.* — ubi; ibi *Quicheratus.* — fallarunt G_1. — idem; *cf. 86 l.* canum. — in Eum. *om. A.*

[et] écce de inprovíso ad nos accédit cana Véritas,
Áttices philosóphiae alumna.

Alumnum, filium. Vergilius lib. VI:

nec non et Tityon, Terrae omnipotentis alumnum.

Pacuvius Teucro:

quae désiderio alúmnum, penitúdine
squalés scabresque incúlta vastitúdine.

Alumnum, dominum. Vergilius lib. XI:

caro datus ibat alumno.

AGERE, leto dare. Vergilius Aen. lib. I:

tunc vulgus et omne
miscet agens telis.

Actum, rotatum. Vergilius Aen. lib. VIIII:

ipse ter adducta circum caput egit habena.

Agere, loqui. Terentius in Adelphis:

sed éstne *hic* ipse, dé quo agebam?

Actum dicitur perfectum. Vergilius lib. VI:

hic actis propere exequitur praecepta Sibyllae.

Agere, persequi. Vergilius Aen. lib. IIII:

quam procul incautam nemora inter Cresia fixit
pastor agens telis.

et [Aen.] lib. VIII:

quos illi bello profugos egere superbo.

---

3 Aen. VI, 595 ‖ 5 Pacuvius Teucro ‖ 8 XI, 33 ‖ 10 I, 190 ‖ 13 IX, 587 ‖ 15 I, 1, 53 ‖ 17 Aen. VI, 286 ‖ 19 IV, 70 ‖ 22 VIII, 118.

---

1 et *om. A.* — inpr. *C, A, Gen* (inprovisi G_1; inprovixo Gen_1). — ad nos; annos H_1, *Gen*; anno L_1. — 2 phylosophyae *L.* — *apparet hic alumnam pro ea quae alat accepisse Non., non recte, cum active positum illud* alumnus *non inveniatur ante saec. IV.* — 4 *cf. Serv.* — Tytyon *C; non Gen.* — omniparentis *Verg.*; omnipot. *C, Gen; Arusian. gr. lat. VII, 471; ap. Verg. pr. F et M.* — 5 in T. *ed. Bas.* — *cet. cf. comm. in 152, 25.* — 6. 7 penitudines quales *L, H, Gen*; poenitudine squales *ed. Bas.* — scabresque; scrbreque, a *et* s *supra scr. H.* — vastitatudine *H.* — 8 Al. dominum. — *n. N.* — 10 loeto *H.* — aen *add.* H_2. — 11. 12 tum *Verg. cdd. plerique.* — vultus, l *puncto notata et supra posita* g *(sic), L.* — omne *C, Gen; ed. Probi gr. lat. IV. 208.* — *Verg.:* et omnem miscet agens telis nemora inter frondea turbam. — 13 Actum; Adductum H_2. — Aeneidos *add.* H_2. — 14 *cf. 216, 25.* — habenas *C, Gen*; ab. *A.* — 16 hic *om. cdd.*; is *Donat.* — ipsus *multi libri deter. Ter.; Donat.* — ageram L_1. — 18 sybillae *C*, Gen_2 (sybilae H_1; syllabas Gen_1). — 20 quam pro *ed. Bas.* — 22 et *om. Gen*, L_1, *pr. H.* — Aen. *secl. M.* — *cet. cf. 391 l.* superbo, iniquo. — 23 profugus L_1, *ed. Bas.*; *non H, Gen*, L_2. — superbos L_1.

243 M.

|| **Actum**, adpulsum. Vergilius lib. VII:

sive errore viae seu tempestatibus acti.

Varro in lege Maenia:

non hós Pactolus aúreas undás agens
erípiet umquam e míseriis . . . .

|| **Actum**, infixum. Vergilius lib. VIIII:

sed viribus ensis adactus
transadigit costas.

Varro *γνῶθι σεαυτόν*:

nón videtis, únus ut Amor párvulus
árdifeta† lámpade arida ágat amantis aéstuantis?

|| **Actum**, coactum, territum. Vergilius lib. VI:

prodigiis acti caelestibus ossa piabunt.

|| **Agere**, fugare. Vergilius Georg. lib. II:

et membris agit atra venena.

|| **Actum**, admotum. Vergilius lib. VIIII:

adcelerant acta pariter testudine Vulsci.

Lucilius lib. XXVI:

ágere in iaciéndo siquo víneis actís opust.

|| **Agere**, porrigere. M. Tullius de officiis lib. II: vera gloria radices agit atque etiam propagatur. || **Agere**, intendere, inquirere. Vergilius in Bucolicis:

---

24 Aen. VII, 199 || 26 Varro lege Maenia || 29 Aen. IX, 431 || 32 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* || 35 Aen. VI, 379 || 37 II, 130 || 39 Aen. IX, 505 || 41 Lucilius l. XXVI || 43 II, 12, 43 || 45 IX, 37.

---

24 adpulsum L_1, H_1, *Gen.* — **26** l. menia H_2, *G;* leminia *L*, H_1, *Gen.* — **28** *non bene nonnulli hunc v. integrum rati de epodis cogitarunt iamb.* — umquam me H_1, *Gen.* — **31** transabiit *recte pars cdd. Verg.; cet. cf. Aen. XII, 276; 508.* — **32** Varro; *cf. 312 l.* fetum — plenum. — **33** ut Am. parv. *Meinekius;* ut parvulus amor *cdd.* — **34** ardi. feta *L;* ardifet alampade H_1*; Gen.* — aridat *pr. H.* — amantissa *L.* — estuantis *L, G.* — *aliter Ovid. Am. II, 9, 5:* cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos? — *ea res persuadet cum Quicherato addendum hoc exemplum infra post v. 48.* — **35** V.; *cf. 370; 435 l.* piare; monstra. — lib. VI *om. L*, H_1, *Gen, Bh.* — **36** celestibus *ed. Bas.; Bh.* — **37** fugere L_1; Gen_1. — I *L*, H_1, *Gen.* — **38** ac *libri V.;* et *add.* L_2. — menbris *H.* — agit atra; t atra *in ras.* L_2. — benena L_1. — **40** adcelerant *cum* L_1, H_1 *Gen.* — volsci H_2; *G* (H_1 vul, *tum rasura*); vulsci *Gen;* evulsi, *m. 2* evulsci *L.* — **41** Lucilius *supra v. add.* L_2, H_1. — *cf. comm. in 238 l.* appellere. — **42** iacendo *C*, *Gen.* — si quos tu vinis actis (actus *pr. H*) opost *C, Gen.* — **43—48** *in libris posita pg. 246 post finem l.* auscultare *huc transtulit Quicheratus.* — **45** *cf. 420 l.* volutari.

id quidem ago et tacitus, Lycida, mecum ipse voluto.

|| Agere, urguere, inpellere. M. Tullius in Verrem actione secunda: agunt eum praecipitem poenae civium Romanorum.

ASPERVM significat insuave. Terentius || Heautontimorumeno:

ásperum,
pater, hóc est; aliud *lénius* sodés para.

Vergilius Georg. lib. IIII:

asper in ore sapor.

|| Asperum, nocens. Vergilius Georg. lib. III:

saevit agris asperque siti atque exterritus aestu.

|| Asperum, exasperatum, non leve. Vergilius lib. VIIII:

bina dabo argento perfecta atque aspera signis
pocula.

AEQVARE est cum aequitate dividere. Vergilius Aen. lib. I:

operumque laborem
partibus aequabat iustis.

|| Aequare, continuare. Vergilius lib. VIIII:

felix, si protinus illum
aequasset noctis ludum.

ACCOMMODATVM dicitur adiunctum. Vergilius Aen. lib. II:

laterique Argivum accommodat ensem.

M. Tullius in Verrem, [in] Frumentaria: flagitia lubidinesque accommodat. — Accius Bacchis:

tunc * * *
silvéstres *pecudum* exúvias laevo píctas lateri accómmodant.

---

47 II, 1, 3, 7 || 1 III, 1, 49 || 4 IV, 277 || 6 III, 434 || 8 Aen. IX, 263 11 I, 507 || 14 IX, 337 || 17 II, 393 || 19 II, 3, 24, 60 || 20 Accius Bacchis.

---

46 it *pr. Gen.* — tacitas *pr. H;* tacite *pr. A.* — licida *A, ed. Bas.* — **47** urgere L_2; Gen_2; *H; G.* — impellare, *m. 2* impellaere *H;* inpellere *Gen, B;* imp. *A;* inplere L_1; implere L_2, *G.* — **48** pene, *supra pos.* o, *H;* poene *Gen;* pene *B;* paene *A.* — **1** Asperam L_1; Asperem *pr. H.* — **3** lenius *om. cdd.* — s. vide *cdd. Ter.* — **6** *cf. 195 l.* exterritum. — IIII *L, Gen, B;* III *ed. Bas.; Hqos.* — **7** sevit *C, Gen* — **9** segnis L_1. — **10** poculam *pr. L.* — **11** Verg.; *cf. 412 l.* trahere. — **12** laborum *Gen;* H_1. — **13** aequabus *pr. H.* — **14** Verg.; *cf. 376 l.* protinus, iugiter. — **15** felix *m. 1 vel 2 add. L.* — **16** nocti *cdd. 377 l. m.* — *sed hic a Non. datum illud* noctis *lemmatis ostendit perversa explicatio.* — **17** Verg.; *cf. 71 l.* adcommodat. — lib. II aen. *Gen;* H_1; eidos *(sic)* lib. II H_2. — **18** arginuum *Gen.* — **19. 20** M. Tull.; *n. N.* — in *del. Quicheratus.* — *Ciceronis haec sunt:* a Q. Apronio, homine — ad Verris flagitia libidinesque accommodato. — libidinisque (quae *pr. L*) L_1; H_1, *Gen;* lubidinisque *rell.* — **20** Accius; *cf. 458 l.* exuvias. — **21** tunc; *l. mancus Nonii culpa, ut vid.* — **22** silvestres *om. cdd. 458;* pecudum *h. l.* — levo *cdd. 458;* saevo *h. l.*

M. Tullius de officiis lib. I: qui se ad rem publicam et ad magnas res gerendas adcommodaverunt. — et de re pub. lib. primo: expositaque ad exemplum nostrae rei publicae *forma* adcommodabo *ad* eam, si potero, omnem illam orationem, quae est mihi habenda de optimo civitatis statu. ‖ Accommodatum, proclive, propensum. M. Tullius in Verrem actione II: tum praeterea maxime sedati et quieti, prope praeter ceteros, ad summum Graecorum otium potius quam ad ullam vim aut tumultum accommodati. ‖ Accommodare, adhibere. M. Tullius de officiis lib. III: tantum dabit amicitiae, ut veram amici causam esse malit, ut orandae litis tempus, quoad per leges liceat, adcommodet. — et de senectute: cetera tempora metendis frugibus et percipiendis adcommodata sunt. ‖

ARIDVM dicitur siccum. Vergilius Aen. lib. I:

atque arida circum
nutrimenta dedit.

‖ Aridum, horrificum, acutum. Vergilius Georg. lib. I:

et aridus altis
montibus audiri fragor.

Lucretius:

aridus unde auris terget sonus.

‖ Aridum, purum, lucidum. Plautus in Rudente:

argento arido.

---

23 I, 21, 70 ‖ 24 I, 46, 70 ‖ 28 II, 1, 24, 63 ‖ 31 III, 10, 43 ‖ 33 19, 70 ‖ 1 I, 175 ‖ 4 I, 357 ‖ 7 VI, 119 | 9 III, 4, 21.

---

23 et *postea add. in L.* — **24** adc., *supra* d *scr.* c *L;* acc. *rell.* — de re pub primus *Gen, L; in L* lica libro *supra scr. et* primus *mutat. in* o. — de republica primus *pr. H.* — de Re publica lib. I *ed. Bas.* — **25** expositaque *cd. Vatic.;* expositamque *C, Gen.* — nostrae (mostrum, *deinde* nostrum *L*) rei publicae (reip. *Vatic.*) *cd. Vat.; C, Gen.* — forma *add. M.* — *non bene Niburius:* expositaque — nostra re publica. — *etiam alias in corruptelis Nonio convenit cum palimpsesto librorum de re publica.* — adcommodabo *L (in quo* c *supra scr.), H, Gen;* acc. *G.* — ad *habet Vatic.; Arusian. gr. lat. VII, 452; om. C, Gen.* — potero *L; H; Gen; Arusian.;* potuero *cd. Vat.; ed. Bas.* — **28** actione II: tum (*praec. ap. Cic.* cum) *Me;* actione tertia tunc *L; G;* H_2; actione tunc tertia H_1; *Gen.* — **29** grecorum *C, Gen.* — motium *L,* H_1, *Gen.* — **30** accommodatu *pr. H* (accommodatum Ho_1). — **31** M. Tull.; *cf. 361 l.* orare, agere. — **32** orande L_1, *Gen, G.* — lites *h. l. cdd. pr.* H_2. — **33** quo ad; qu, *tum rasura,* ad L_1. — adcomm. *h. v. et 34 (supra scr.* c. *L) L, H, Gen;* acc. *G.* — cetera *Quicheratus;* ceterum et *C, Gen;* reliqua autem *(om. Rhenaugiensis) cdd. Cic.* — demetendis *idem; et sic f. Non.;* metendis *C, Gen; sed* tendis *pr. Gen et L.* — **4** Aridum, horrificum, acutum; *n. N.* — **8** ardus L_1. — auris terget *cdd. Lucr.;* auri topet H_1, *Gen (supra* topet *scr.* est Hs_1); auris et *L, G,* Ho_2; auris *parum probabiliter* Hs_2. — *f.* auris torquet sonus. — **10** arido argentost opus *cdd. Pl.; at Non. auctor videtur legisse* opus est argento arido.

ANCEPS [est] dubium. Vergilius Aen. lib. X:

auceps pugna diu.

Anceps, duplex. Lucilius lib. XXVIIII:

nemo hós ancipites férro effringat cárdines.

[Vergilius Aen. lib. III:

agnovit prolem ambiguam geminosque parentis.]

Varro de vita populi Romani lib. IIII: Caesar reversione effecit, ne post occipitium in Hispania exercitus qui erant relinquerentur, quo se coiceret Pompeius, aut ancipiti urgueretur bello. ||
Anceps, acutum ex utraque parte. — Lucilius lib. XXVIIII:

vecte átque ancipiti férro effringam cárdines.

AVRA est ventus * * * || *AVRA, odor.* Vergilius Georg. lib. IIII:

ad illi
dulcis compositis spiravit crinibus aura.

Aura, splendor. Vergilius Aen. lib. VI:

11 X, 359 || 13 Lucilius l. XXVIIII || 15 III, 180 || 17 Varro de vita pop. Rom. IV | 20 Lucilius l. XXVIIII || 22 IV, 416 || 25 VI, 204.

11 Auceps H_1, Gen_1. — est *om.* H_1, *Gen, A, B.* — **14** ancipite *I. Dousa;* ancipiti *Bentleius* (*debebant* ancipitei); *cf. infra v. 20; 21.* — *Nonius certe dedit exemplum Lucilii hoc loco. quod quomodo defendendum esse videretur, comm. in Luc. XXIX, 23 dictum est.* — *neque tamen abhorret a fide etiam hic deceptum stuporem Nonii. cf. comm. in pg. 261 l.* cernere, amittere. — effrigat H_1. — **16** *aut legendum* ancipitem *pro* ambiguam *aut nihil valere hoc exemplum verissime notavit Mercerus.* — *ego ut plura alia, etiam in hoc capite, ab interpolatore, quem iam novimus, adiectum puto. nec enim erat, cur a librariis Nonii immutaretur illud* ancipitem. — geminusque L_1. — **17. 18. 19** p̃r *L, Gen;* populi Romani *H;* populi Rom. *ed. Bas.* — *cf. 222 l.* reditus: ad milites facit reversionem. — *ac notavi quidem ibi neglegentia videri lapsum interpolatorem, qui* (*nisi expungendum illud* eodem) *hactenus certe culpandus est, quod verba Varronis tribuit Rerum humanarum libro XX, qui praecedit l. m.* — *vix etiam hic turbatum antiquitus et verba sic concipienda:* Caesar reversionem fecit *(ita v. h. l.)* ad milites in Hispania qui erant, ne post occipitium exercitus relinqueretur, quo se coiceret Pompeius, aut ancipiti urgueretur bello. — caesar reversione *L, G;* cessare versione H_1*; Gen;* cessar reversione H_2. — effecit *M;* fecit *cdd.* — occipictum L_1. — relinquerentur *M;* relinqueret *Me; v.;* relinquerent *cdd.* (reliquerent *pr. H*). — coiceret *Gen, H, Gs;* coniceret *L.* — Pompeius, *scil.* si victus esset in Oriente. — aut *M;* ut *v.* — urgeretur L_2, Gen_2, *H, G.* — ancipiti — bello, *h. e.* ex Occidente pariter atque Oriente. — **22** ventus *M;* ventorum *cdd.* (v. est *A*); ventorum vis *Ald.* — *Verg. videtur exemplum haustum; cf. Aen. IV, 417 al.* — Aura, odor *auctore Mercero add. Quicheratus.* — Verg.; *cf. 257 l.* componere, ornare. — **23** at *C pr.* L_1*; Gen; B.* — **24** spirabit *cdd. h. l. praeter Bh; non 257.* — criminibus L_1. — **25** Aura, spl. *add. Quicheratus; om. cdd.* — *et* fulgoris *significationem excidisse adnotavit Me. antiquum tamen admodum errorem ea re probatur, quod cdd. habent* idem *pro* Vergilius. — VII L_1.

discolor unde auri per ramos aura refulsit.

|| **Aura**, tactus. Varro [in] Eumenidibus:

simul ac lánguido
córporei solís calidior vísast aura.

ARGVTARI dicitur loquaciter proloqui. Ennius Phoenice:

tum tu isti crédere
nólito atque exérce linguam, ut póssis argutárier.

Novius Exodio:

quándo ad ludos vénit, alii cúm tacent, totúm diem
árgutatur, quási cicada.

|| **Argutari**, sussilire. Titinius Fullonia:

át terra haec est, nón aqua, ubi tu sólitu's argutárier,
pédibus cretam dúm condepsis, véstimenta queí laves. ||

ATTOLLERE significat erigere, fundare. Vergilius Aen. lib. III:

attollit se diva Lacinia contra.

|| **Attollere**, adferre. Pacuvius Medo:

cústodite istúm vos, ne vim qui áttulat neu qui áttigat.

---

27 Varro Eumenidibus || 30 Ennius Phoenice || 33 Novius Exodio || 36 Titinius Fullonia || 1 III, 552 || 3 Pacuvius Medo.

---

26 *cf. Serv.:* auri aura; splendor auri. — **27** Aura *add.* L_2 *in spatio vacuo.* — tactus *M;* adtactus *Roeperus;* adactus (*praec.* a) *cdd.* — in *om. L;* eum enidibus, *m. 2* meum enidibus *id.* — **28. 29** *versus significavit Ribbeckius. quos quidem propter insolentius dirempta illa* solis — aura *putavimus admittendos.* — corpori *Oehlerus;* corpore *cdd.* — cadilior Gen_1. — **30** *cf. 239 l.* argutum. — loquaciter *ed. a. 1476;* loquacium *C pr.* H_2*; Gen;* loquacius H_2. — **30** Phoenice *Columna;* quo enice (*iunctum cum seq.* tum) *L, H, Gen;* quoenice *ed. Bas.* — **31** credere *ed. Bas.; v.; f.* cedere; crede *L, H, Gen.* — **32** nol. *add. M; cf. Luc. XXX, 103.* — linguam *A, Montep.;* lingua *rell.* — ut p. arg. *M;* ut arg. possis *cdd.* — **34** alii *om.* H_1. — **36** sussilire; exis silire *L;* easisilire, *sed hoc linea transfixum et in mrg.* subsilire *Gen;* sublire H_1; sussilire H_2*; G.* — *f.* ecsilire. — *cf. Serv. in Bucol. IV, 34:* unde verso in latinum verbo argutos celeres dici. — **37** at *add. Quicheratus;* nam *Bergkius;* terra hercle haec est *C. F. G. Muellerus Prosod. Plaut. pg. 604.* — nonaqua *Gen;* H_1 (non aqua *Bothius*); novaqua *rell.* — solitu's *Munkius de Pomp. Bonon. pg. 98;* solitus *cdd.* — terra haec est, non aqua, ubi tute solitu's *Ritschel. Op. II, 605 sqq.* — argutarier *Scal.;* argutari *cdd.* — **38** condepsis *Schneiderus;* conpescis (comp. L_2, *H, G, Gen*) *v.* — compercis *obscura mihi quidem sententia Lachm. comm. Lucr. pg. 379.* — qui *(ablativus)* laves *Lachm.;* que levas *cdd.* — **1** Adt. *Hqo; v. 1. 2. 3 A.* — fundare *M;* fundere *v.* — **2** att. (attolit *H*) *C;* adt. *Gen.* — divina B_1; dit (sedit) ua L_1. — Lucinia *ed. Bas. per errorem operarum;* lenia L_1. — **3** Adt. *H; Gen (ita et v. 4).* — adferre (aff. L_2, H_2, *G*) *C, Gen;* efferre *Guietus; alii* auferre. — *sed in priore Pacuvii exemplo illud* attulat *haud dubie positum pro* adferat; *secundo quidem l. pro* levet. — Pac.; *cf. Diomed. pg. 378.* — **4** istum (iustum *B*); hunc *cdd. Diom.;* istunc *Ribbeckius.* — ne vim qui; ne cum qui *cdd.;* nequis vim *Diom.* — adtollat (att. *G;* attollant *punctis notato* n *L*) *cdd.;*

idem Armorum iudicio:

'pro império agendumst.' — 'quís vetat, nequi áttulat?'

Vergilius Aen. lib. VIII:

attulit et nobis aliquando optantibus aetas.

AVSCVLTARE est obsequi. Pacuvius Chryse:

magis aúdiendum quam aúscultandum cénseo.

Ennius Melanippa:

mi auscúlta, nate; púeros comburí iube.

Caecilius Symbolo:

audíre, ignoti quom ímperant, soleó, non auscultáre.

Auscultare, audire. Afranius Simulante:

ne ego íllos velitántis auscultó lubens.

Pomponius Asina:

atque aúscultare dísce, si nescís loqui.

Auscultare, videre, spectare. Afranius Privigno:

'vidístei ludos?' — 'hínc auscultaví procul.'

ADDVCERE, ducere. Terentius Heautontimorumeno:

addúcimus [ad te] tuam Bácchidem . . . . .

---

5 Pacuvius Armorum iudicio ‖ 7 VIII, 200 ‖ 9 Pacuvius Chryse ‖ 11 Ennius Melanippa ‖ 13 Caecilius Symbolo ‖ 15 Afranius Simulante ‖ 17 Pomponius Asina ‖ 19 Afranius Privigno ‖ 21 II, 3, 70.

---

attulat *Diom.*; attolat *Voss.* — neu qui *M*; neve (neae L_1) qui *cdd.*; *ap. Diom. Parisini* neue; *Mon.* neui. — attigat *L*; adtigat *Gen*; *supra* i *scr.* n *in L et Gen*; adtingat *H, Gs*; attingat *B.* — **6** pro imperio agendumst; *verba militis custodientis corpus Aiacis.* — nequi *M*; quisne *cdd.*; *cf. v. 4.* — attulat *Quicheratus*; attolat *Voss.*; attollat *cdd.* — *f.* abstolat *olim fuit.* — *neque improbabile est et h. l. et v. 4 quod traditur a Nonio datum propter nimiam rei metricae scaenicorum imperitiam; cf. 393 l.* statim *ibique comment.* — **7. 8** *Vergilii exemplum ab interpolatore additum suspicere.* — VIIII *L.* — **8** attollit *pr. H.* — optantibus *L, H, Gen*; obstantibus *ed. Bas.* — **9** Aus'are, *in mrg. m. 2* auscultare *H.* — Chryse *Iun.*; qui se (qui sem *Gen*) *cdd.* — **10** ascultandum L_1. — gens eo L_1. — **11** Menalippa *cdd.* — **12** mihi *cdd.* — comburi *M*; cremari *cdd.* — **13** Symbolo; *cf. Turneb. Adv. XXIX, 20*; sembono *L*, H_1, *Gen*; embono H_2, *G*; *cf. 279 l.* destitui. — Emporo *Turneb.*; Embolo *Scal.* — **14** quom *Ribbeckius* (quae *Bothius*); quod *cdd.* — **16** illos *add.* H_2. — velitantes *Iun.*; veltantis *cdd.* — ausculta *Gen, pr. H.* — livens *Gen*; iubens L_1; lives, *supra scr.* n, *H*; *deleto voc. in marg.* lubens H_2. — **18** discessi nescis, *m. 2* disce sinescis *L.* — **19** Auscultare, videre. *om. N.* — *cf. et comm. in 261 l.* cernere, audire. — **20** vidisti *Neukirchius*; videt *cdd.* — auscultari H_1, *Gen, B.* — *post hunc versum in cdd. posita illa* agere, porrigere — agunt eum praecipitem poenae civium Romanorum; *quae pg. 243 in fine l.* agere *sunt reposita.* — **22** ad te (ad tem *Gen*) *om. Ter. cdd.* — baccidem *pr. B.*

¦ *Adduci*, cogi. M. Tullius de senectute: nullo imbri, nullo frigore adduci, ut capite operto sit. || Adducere, intorquere, rotare. Vergilius lib. VIIII:

> ipse ter adducta circum caput egit habena.

¦ Adducere [excutere], producere. Vergilius lib. VIIII:

> ocius adducto torques hastile lacerto.

AEQVOR, campus. Vergilius lib. XII:

> illi aequore aperto
> ante notos zephyrumque volant.

¦ Aequor, mare. Vergilius Aen. lib. I:

> et vastas aperit syrtis et temperat || aequor.

¦ Aequor, fluvius. Vergilius lib. VIII:

> viridisque secant placido aequore silvas.

ADVENIRE, venire. Caecilius Plocio:

> edepól senectus, étsi nil aliúd viti
> adpórtes tecum, cum ádvenis, unum íd sat est.

¦ Advenire, incipere. Plautus Amphitryone:

---

23 10, 34 || 25 Aen. IX, 587 || 27 Aen. IX, 402 || 29 Aen. XII, 333 || 32 I, 146 || 2 Aen. VIII, 96 || 4 Caecilius Plocio || 7 Plautus Amphitryone.

23 Adduci *add. ed. princ.; om. cdd.* — cogi *ante* nullo *B*, H_1, *L*, *Gen*; *sed in H del. m. 2.* — M. T.; *cf. 395 l.* siccum, firmum. — M. Tullius de sen. *om. L, Gen, B; habet* H_2 *in margine; G.* — *atque in hoc potissimum capite* M. Tullii *nomen frequentia usus longe superat* Ciceronis. — Cicero de senectute H_1 *(del. m. 2); Gen in mrg.* — imbre *cdd. Cic.* — 25 *cf. 243 l.* actum, rotatum. — 26 ter *add.* H_2. — adducer, *supra scr.* ta, *H.* — habenas *pr. H;* habena *etiam B;* abena *A; ed. Bas.* — 27 excutere *add.* H_1, *in mrg. Gen; om. rell. cum B.* — *ac recte quidem ad superius potius lemma referendum dicit Quicheratus. sed utrum interpolatori an Nonio debeatur parum liquet.* — producere; *cf. cd. T Servii, in quo ad illud* adducto *haec notata:* quidam 'producto' intellegunt; alii 'reducto', quia reducitur manus, ut fortius exeat quod fuerit destinatum. — Adducere, reducere *Quicheratus.* — *neque potest dubitari, quin pro* reducendo *positum sit* adducere *l. Vergiliano.* — 28 ocyus *(ut Mc, Iun.) ed. Bas.* — torques L_1; torquens *rell.* — astile Gen_1. — 29 Aequor mare campus H_1, Gen_1. — 31 nothos H_1; *Gen; B.* — zeferumque L_1; H_1; Gen_1; zefirumque H_2; Gen_2; zephirumque *B;* zefyrumque L_2; *ed. Bas.* — volat L_2; H_1; *Gen;* valat *B.* — 32 Verg.; *cf. 236 l.* aperit, mitigat. — 1 syrtes *B;* cirtes *A.* — 2 Aequor, fluvius; *s. N.* — VIIII *L, pr. B.* — 4 Advenire est venire *A.* — *ita in hoc et alias nonnumquam additum illud* est. — Caec.; *cf. Cic. Cat. m. 8, 25; ubi sequitur versus* quod diu vivendo multa quae non volt videt. — 5 etsi *Bothius;* ut si *cdd.* — nihil *cdd.* — aliud *om. B.* — si nihil (nil *v.*) quicquam aliud vitii (vitii *s.*) *fere cdd. Cic., f. recte.* — viti *om. cdd. Non.* — adportes L_1, *H, A, B, Gen;* app. L_2, *G.* — ad s. B_1. — sad L_1. — 7 Pl. *om. Gen; B.* — *cf. 44 l.* certi

quaese ádvenienti mórbo *medicari* Iovem.

AESTVS, solis et aestivi temporis flagrantia. Vergilius Georg. lib. III:

aestibus in mediis umbrosam exquirere vallem.

Aestus, marini impetus vel commotiones. Lucretius lib. IIII:

frigus ut a fluviis, calor ab sole, aestus ab undis
aequoris.

Plautus in Asinaria:

quó magi' te in altúm capessas, áestus te in portúm refert.

Vergilius:

fundoque exaestuat imo.

ACERBVM, horrendum, infandum, inmite. Vergilius Aen. lib. [IIII et lib.] VI:

et funere mersit acerbo;

et in multis ita. ‖ Acerbum, incoctum, praecocum; ut de pomis frequentius dicitur. Varro in Agathone: virgo de convivio abducatur ideo, quod maiores nostri virginis acerbae auris veneriis vocabulis inbui noluerunt.

---

10 III, 331 | 12 IV, 219 ‖ 15 I, 3, 6 ‖ 17 Aen. III, 577 ‖ 20 VI, 429; cf. comm. | 23 Varro Agathone.

---

8 quaeso *cdd. h. l.;* quasi *pg. 44.* — moribo *C, Gen, B.* — medicari *om. hic cdd.* (*pg. 44* medicati). — iube H_1*; Gen; B;* iure H_2*; L, G.* — quaeso, advenienti morbo medicari iube *Schroederus, Goetzius. quod nec ipsum displicet. — ceterum cum comm. pg. 44 brevius rettulissemus de Acidalio, addimus hic sic ab eo conformatos versus, qui ibi sunt:* quaese adveniente morbo nunc medicum tibi; | enim tu certe aut larvatus aut cerritus es. — *fugerat quippe eum apud Plautum pro* larva *poni* laruam. *cf. Lachm. comm. Lucr. pg. 379.* — 9 flagratia *H.* — 11 aestibus at *Verg.* — vellem L_1*; Gen*$_1$. — 12 mari, *supra scr.* ni, *Gen.* — Lucr.; *cf. 310 l.* frigus. — 13 frigiis L_2*; Gen.* — a fluviis *cdd. 310;* a pluviis (pluis H_1*;* pluvis L_1) *h. l.* — ab *s. et Lucr. cdd.* — 15 *cf. pg. 266 l.* capessere, inmittere; *381* referre, revocare. — *interpolatione ex Non. ducta additus ab Italis hic v. commentis Servii ad Aen. XI, 627.* — 16 quo *Non. ter.* — capessis *cdd. pg. 266; 381.* — *interpolata haec. — recte cdd. Pl.:* quam magis te in altum capessis, tam aestus te in portum refert. — te *secundum abesse malit Quicheratus, sed sine causa.* — 18 fondoque *B.* — 19. 20 Acerbo *pr. H.* — inmite *cum* L_1*, B, Gen;* immite (immitte *pr. H*) *rell.* — IIII et lib. *secl. M;* lib. VI et XI *Quicheratus. nam recurrit v. 21 XI, 28. — verum talis citandi modus omnino abhorret a Nonio. videtur olim fuisse scriptum* III *pro* VI *errore frequenti et ita ortum vitium. — cf. et comm. in 229 l.* tapete. — 21 *n. N.; recte enim Servius ad Aen. VI, 429:* acerbo, inmaturo. translatio est a pomis. — acervo L_1. — 22 et in multis (immultis *B*) ita *add. L,* H_1*, Gen, B; om.* H_2*, G.* — et de p. *Iun.* — 23 V.; *cf. 521 l.* inbuere. — abdicatur *Pius; f. recte.* — 24 acervae L_1*, Gen*$_1$. — veneriis *vir doctus in mrg. cd. Iun.;* venereis *Guietus;* veneris *cdd. l. utroque.* — 25 inbui L_1*; Gen;* imb. *rell.* — voluerunt *cdd. pr. mrg. H; et in mrg. Genm* N. *(sic).*

ALBVM significatione manifesta est, ut Vergilius Georg. lib. III:

color deterrimus albis
et gilvo.

‖ Album, mite vel placidum. Varro Sesqulixe: *albi nondum sunt fluctus nec* adversi venti ceciderunt. quodsi pergunt diutius mare volvere, vereor ne me quoque, quom domum ab Ilio cossim venero, praeter canem cognoscat nemo.

ADOLERE est urere. Vergilius in Bucolicis:

verbenasque adole pinguis et mascula tura.

‖ Adolere, augere, honorare, propitiare: et est verbum sacratum, ut macte, magis aucte. Vergilius Aen. lib. I:

quinquaginta intus famulae, quibus ordine longo
cura penum struere et flammis adolere penatis.

et lib. VII:

praeterea, castis adolet cum ‖ altaria taedis.

‖ * * * Alescere†, crescere: unde aduliscentem dicimus. Lucretius lib. II:

---

26 III, 82 ‖ 29 Varro Sesqulixe ‖ 33 VIII, 65 ‖ 36 I, 703 ‖ 39 Aen. VII, 71 ‖ 3 II, 1130.

---

26 ut *supra add. in H.* — **28** gilvo *B;* gilbo (gelbo L_1) *C, Gen.* — **29. 30** Altum *cdd.* — Varro; *cf. 276* cognoscere, agnoscere. — albi nondum sunt fluctus nec *add. M;* nondum album est mare nec *Quicheratus;* nondum album caelum est neque *Buechelerus.* — **31** quom *Vahlenus;* quo *cdd. h. l. exc. quod in H est* quod; cum *276.* — ab ilio *cdd. 276;* ab dalio (ab adalio Gen_1) *hic.* — *vid. fuisse* ab Eilio. — cossim *cdd. 276;* cossint (cossim *Gs*) *h. l.; cf. 40 l.* cossim. — cessim *Pius; v. Gruteri Lampad. I, 408.* — **32** revertero *cdd. 276; f.* revenero. — **33** *cf. 58 l.* adolere. — Adholere *hic et vv. 34; 35; 38 (dest 1) per* h *scriptum in A exc. quod v. 38 m. 2 sit repositum* adolere *refert Meylanus.* — Adolere aestu, *tum ras.,* rere H_1*; id. m. 2* Adolerea est urere. — aestu erere *Gen;* aestu urere *B.* — Verg.; *cf. 58 l.* adolere. — **35** aestu verbum L_1. — **36** mage (magi *Ho*), *supra scr.* cte, *H.* — Verg.; *cf. 58 l. m.* — **37** longo; *cf. Ribbeckii comm.* — **38** poenum Gen_1. — poenatis Gen_1*;* H_2. — **39** ex *pro* et *Gen.* — lib. VII; *cf. 58 l. m.; 439 l.* castitas. — **1** castris *Gen.* — tedis *Gen, G, H* (*hic* telis, *notata* l *puncto et supra scr.* d). — **2—7** *locus difficilis.* — **2** Adolescere (Adh. *A*) *cdd.;* Al. *M.* — *cum non possit demonstrari eo fuisse stupore eaque ignorantia Nonium, ut crederet recte procedere hexametrum talem:* donique adulescendi summum tetigere cacumen, *cumque adeo* alescendi *vocabulum in versu Laberii optimis suppeditetur codicibus, ego id non modo apud Lucretium, etiam in lemmate indicari reponendum.* — *quod si recte factum, apparet Nonium opinatum* adolere *ab* alendo descendere. *nam per se stare non potest lemma illud, cum de varia agatur significatione sermonum nec facile appareat, quid aliud* alescendi *verbum possit significare nisi* alendo increscere, *ut omittam inveniri rarissime. afferunt lexica duos Varronis de re rust. (I, 44, 4; II, 4, 19) locos. e quibus prior hic est:* quae nata sunt, inquit, in fundo alescunt, adulta concipiunt; *ubi legendum videtur* olescunt; *alter talis, significatione quidem aperta:* quod

donique alescendi summum tetigere cacumen.

Laberius in Sororibus:

laus, nomen, glória
ea agénti alescit.

INCIPIT PER B LITTERAM.

BELLVM est, ut plerumque, pugna. ‖ Bellum, elegans, melius: prudens. Lucilius lib. XXVIIII:

aétatem istuc tíbi laturam [et] béllum, si hoc bellúm putas.

Varro *Ταφῇ Μενίππου*: Diogenem litteras scisse, domi usioni quod satis esset, hunc quod etiam acroasi bellorum hominum. — idem eodem: in carteo stadio epitaphion agona quom quis cer-

---

5 Laberius Sororibus ‖ 10 Lucilius l. XXVIIII ‖ 12 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 14 Varro *Ταφῇ Μενίππου*.

---

neque mater potest sufferre lac neque congenerati alescendo roborari. — *iam cum ne Nonium quidem sit probabile ab* alendo *existimasse ducendum illud* adolere, *potius videtur scribendum* Olescere; *id quod confirmatur Festi pg. 309, qui* suboles, *inquit,* ab olescendo id est crescendo, ut adolescentes quoque et adultae et indoles dicitur. — *praeterea apparet ante* Alescere vel Olescere *hausta, quibus indicaretur illud* adolere *ab* alendi *sive* olescendi *verbo originem ducere* (*ita et pg. 58 l. m. conferuntur illa* adolevit, adultum). *nam ne in quarto quidem capite Nonius*, *perditus veriloquiorum captator, a proprietate verborum abstinet.* — *cf. 362 l.* protelare. — aduliscentem L_1; *Gen*$_1$; adulescentem *rell. exc. quod* adolescentem *A, B*. — dicimus *Guietus; Lachmann. in Lucr. pg. 140; A;* dicimi H_1; dici L_1; *Gen; B;* dicit L_2, H_2, *G*. — 4 donique *Lachm. comment. in Lucr. l. m.;* denique *cdd.; et ipse, puto, Non.;* donec *libri Lucretii*. — alescendi *Lachm.;* olescendi *rectius Quicheratus;* adulescendi *C, Gen, A;* adolescenti *B*. — 6. 7 laus, nomen, gloria ea agenti (*vel* agendo) alescit (*vel potius* olescit) *M;* laus nomen gloria alescit *Lachm. l. m.;* laus nomine agendi nomine gloria alescit *Gen; pr. H;* laus nomine gloria alescit L_1; laus nomine gloria adolescit *L; H ex corr.; G*. — *in A, B Lab. exempl. non extat.* — *equidem nondum sat cognita sincera librorum traditione Lachm. putaram probandum inventum. sed cum illud* agendi *vix probabile sit ortum ex eo quod praecedit v. 4* adulescendi, *alia fuit via ineunda.* — *accedit quod anapaesticorum metrorum in reliquiis mimorum et atellanarum exemplum extat nullum. neque casu id factum praeter Terentii fabulas palliatarum hoc posteriorum et togatarum declarant reliquiae; in quibus etiam illa rarissima. adeoque in atellanis et mimis praeter trim. iamb. et troch. septen. et aliquando septen. et octon. iambicos vix quidquam metrorum fuisse tibi persuadeas nisi tetrametros bacchiacos et creticos eosque rarissimos. cf. et libri de Saturnio r. pg. 5.* — 8 *om. Gen.* — 9 *ingens hic N. stupor; qui utinam hoc loco origines circumspexisset verborum, in quibus alibi inquirendis est multus.* — elegans L_1, H_1, *Gen, B, A;* eligans L_2, H_2, *G*. — 11 stuc *Gen, B*. — et *quod ex praecedente* aetatem *vid. ortum del. Me.* — putas *add.* H_2. — 12 Varro; *cf. 230 l.* usus *cum comm.* — dum usioni *L, H, Gen, B;* dum uisioni *G*. — 13 hunc *Buechelerus;* tunc (*praec.* t) *cdd.* — hunc; *Menippum; propter elegantiam scriptorum.* — acroasi *Iun. in marg.;* acrosi *cdd.* — acta (acto *ed. a. 1471*) *cdd. usque ad Iun.* — hominem *H, Gen, B*. — 14 idem oedem H_1. — cartaō H_1; casteo G_1. — epitaphion agona *Turneb. Advers. XXIX, 20;*

tassit animo bellissumo, magis delectatus stoicorum pancratio quam athletarum. — idem Sesquulixe: quid enim est quod homo masculus lubentius videre debeat bella uxore? — idem Bimarco: sociis es *hostis*, hostibus socius. bellum ita geris, ut bella omnia domum auferas.

* * *

INCIPIT PER C LITTERAM.

CONMITTERE, effigiare. Pacuvius Niptris:

> barbáricam pristim súbinis nostris óptulit,
> nová figura fáctam, conmissam ínfabre.

Conmittere, coniungere, sociare. Lucilius lib. XXVIII:

> quíd me fiet, síquidem nunc vis te ínprobis conmíttere?

16 Varro Sesquulixe ‖ 17 Varro Bimarco ‖ 22 Pacuvius Niptris ‖ 25 Lucilius l. XXVIII.

quom *Riesius;* epitafion ago aquo (aqua, o *supra* a *scr.*, *H*) *C, Gen.* — certassit *Barthius;* certasset *C; Gen.* — **15** bellissumo *Gulielmus (hoc superlativo cum aliis etiam Lucilius usus);* bellus homo *C, Gen.* — pacratio *A, pr. H;* pancracio L_1. — **16** quam; *ita v.; et in Gen esse testatur ed. Bas.; sed nihil notatum ab Hageno et Meylano;* quarum *cdd.* — adletarum L_1; *G; ita 82, 24* adlis *C;* atletarum L_2, *H, Gen* (*hic sec. ed. Bas.* athl.). — (*in B Varronis hoc cum sequentibus exemplum omissum. — ad init. lemmatis m. s. XI in mrg. B adscr. haec:* de B. cuĩ consequentia vitio (vitia *Bb*) scriptorum male curtata sunt.) — **17** masulus H_1; *Gen.* — libentius L_1; H_1; *Gen.* — bella uxore *Me* (bellam uxorem *ed. pr.;* quam bellam uxorem *Bentin.*); illa uxorem (uxore *Gen*) *cdd.* — VI marco H_1; *Gen;* uimarco L_1; uimarco *rell.* — **18. 19** sociis es *(sic Bentin.)* hostis, host. socius *M;* socis (socius L_2, H_2, *G*) est *(ita et Gen)* hostibus socius (sociius *H, Gen*) *cdd.* — generis H_2, *G.* — *minus observata cdd. opt. memoria* sociis es hostis, cum sociis bellum ita geris *Lips.;* socius es hostibus, hostis sociis *Madvigius;* socius es? hostibus socius *Havetus.* — *post illud* auferas *hausta plura cum per se sit probabile (nec enim uno lemmate in hoc capite, omnium amplissimo, ea quae a* B *littera inciperent contineri voluisse Nonium demonstrat collata pars secunda, qua de honeste sed nove dictis agitur), tum ea re docetur, quod in Guelferbitano libro dimidia pars columnae h. c. versus circiter 14 vacant. qua re lacunam indicari declaratur; cf. comm. in 8, 24.* — **21** *om. H, Gen.* — **22** efficiare L_1; effugiare *B.* — Pac.; *cf. 40 l.* infabre. — niptra L_2, H_2, *G;* nepira L_1, H_1, *Gen, B.* — **23. 24** *verba nuntii ad Vlixem de pugna, quam commiserat Telegonus, stomachatus quod non admitteretur ad patrem.* — barbaricam (barricam *pr. H*); *i. e.* peregrinam, ignotam. — pestem *cdd.* — subinis *in A testatur esse ed. Bas.; sed totum Pacuvii locum deesse constat;* sabinus *C, Gen, B (in L lacsa charta factum* sabinus). — *fuit olim* subineis. — navibus *cdd. pg. 40.* — *cf. de hoc genere teli Paul. pg. 336.* — optulit *C, Gen;* obt. *B.* — novam *cdd.* — figura *C;* figura *Gen, B.* — fatam L_1, *pr. H, Gen, B.* — **26** fiet et L_1. — nunc *Vahlenus;* non (no *supra scr.* N *Gen*) *cdd.* — committere *cdd.*

Vergilius Aen. lib. III:

delphinum caudas utero conmissa luporum.

Conmittere, donare, relinquere. M. Tullius in Verrem actione secunda: [is] calumniatores ex sinu suo obposuit, qui illam hereditatem Veneri Erycinae conmissam esse dicerent. ‖ **Conmittere**, facere. M. Tullius in Verrem actione [tertia]: ego etiam quae tu sine Verre conmisisti Verri crimini daturus sum. — Vergilius Aen. lib. I: ‖

quid meus Aeneas in te conmittere tantum?

Lucilius lib. XXVIII:

cónmovet se núsquam neque conmíttit ut pereát sibi.

Conmittere dicitur initiare. Vergilius lib. V:

et tuba conmissos medio canit aggere ludos.

Varro Endymionibus: discumbimus inviti. tum dominus maturo *ovo* cenam conmittit. ‖ **Conmittere**, credere, permittere. Vergilius lib. VIIII:

portam, quae ducis imperio conmissa, recludunt.

Terentius in Eunucho:

ovem conmisisti lupo.

Lucilius lib. XXX:

---

27 III, 428 ‖ 29 de praet. urb. 10, 27 ‖ 32 Divinat. 11, 35 ‖ 34 I, 231 2 Lucilius l. XXVIII ‖ 4 Aen. V, 113 ‖ 6 Varro Endymionibus ‖ 8 Aen. IX, 675 ‖ 10 V, 1, 16 ‖ 12 Lucilius l. XXX.

---

28 delfinum *C, Gen.* — **30** secunda: [is]; secundas L_1; Gen_1. — is *non habet Cicero.* — obposuit L_1, *H, Gen;* opp. L_2, *G, B;* app. *cdd. Cic.* — **31** ericinae *L, H, Gen.* — **32** M. Tullius; *cf. 279 l.* dare, adscribere; *ubi recte* in Verrem, Divinatione. — in, *tum ras.*, in uerem, *supra* ue *scr.* r, *Gen.* — tertia (atertia *pr. H;* terentia Gen_1) *secl. M.* — M. Tullius in Verrem Divinatione *Me.* — **33** commisisti *C, Gen.* — **3** commovet — committet (commitet, *supra scr.* t *G*) *C, Gen;* committit *Quicheratus; Lachmannus.* — ut pereat sibi; *sensus mancus Nonii, ut vid., culpa.* — *recte Quicheratus vv. 14—16, qui in libris positi sunt post 3, traiecit in illum l.* — **5** agere Gen_1; *B.* — **6** Varro; *cf. 281 l.* dominus — convivii exhibitor; *349* maturum, mite. — eudimionibus (eudym. *Gen*) *C, Gen.* — inviti. t. d. *M* (multi, tum d. *Carrio*); multitudo minus H_1; *Gen, G;* multi dominus *L testantibus Gerlachio Riesioque* (multi tu dominus *ed. Bas.; nihil notat Zangem.*); H_2; invitati *Riesius.* — *cf. comm. in pgg. 282; 349.* — **6. 7** maturo ovo *cdd. 349;* matura *h. l.; corrupta lectio etiam 282.* — caenam *H, Gen.* — conmittit *L sec. Zangem.;* committis (conm.) *L testantibus Gerlachio, Riesio; G; Gen;* commitis *H.* — **9** portamque ducis *cdd. pr.* H_2. — comm. *cdd.* — **10** Terrentius *L, ut saepius scriptum in cdd. vetustis.* — eunocho Gen_1; eunuco *ed. Bas.* — **11** commissiti *B.* — *ap. Ter.:* scelesta, ovem lupo commisti (commisisti *cdd. cum Bembino;* commisi *Bentleius*). dispudet.

quoi sua conmittunt mortali claustra Camenae.

idem lib. XXVI:

ád enim dicis, clándestino tíbi quod conmissúm foret,
né muttires quícquam nec mystéria ecferrés foras.

M. Tullius de officiis lib. II: quamdiu res publica per eos gerebatur quibus se ipsa conmiserat.

CONFVTARE, commovere.† Titinius Setina:

cocu' mágnum aenum, quándo fervit, paúla confutát trua.

|| Confutare, reprimere, convincere. Terentius in Phormione:

. . . confutávit verbis ádmodum iratúm patrem.

CONDERE significat abscondere. Vergilius Aen. lib. II:

scandunt rursus ecum et nota conduntur in alvo.

|| Condere, constituere. Sallustius in Catilinae bello: urbem Romam, sicuti ego accepi, condidere atque habuere initio Troiani. || Condere, consecrare. Vergilius Aen. lib. III:

animamque || sepulchro
condimus.

|| Condi, potiri. Vergilius lib. VII:

---

14 Lucilius l. XXVI || 17 II, 1, 2 || 19 Titinus Setina || 21 III, 1, 13 || 23 II, 401 || 25 6, 1 || 27 III, 67 || 3 Aen. VII, 303.

---

13 quoi *M;* quia *cdd.;* quod *Pius; v.* — sua *supra scr. in H.* — dautra, *m. 2* clautra, *H.* — **14—16** *in cdd. locati post v. 3.* — **14** idem; *cf. 38* clandestino. — VI, *supra scr.* XX, *G.* — **15. 16** ad *C, Gen.* — clamdestino *H, G, Gen, pr. L.* — conmissum *Gen;* comm. *rell.* — neu *melius cdd. 38.* — muttiris L, H_1, *Gen.* — quidquam *Gen, Hqos.* — neu *melius cdd. 38.* — haec ferres *L, H, Gen;* ferres ec, *sed signis additis corr. G.* — **17** quamdiu *om.* L_1. — **18** se *om. L, Gen, pr. H.* — conmiserat L_1; *id. 2* commisa *(sic)* erat; commiserat *rell.* — **19** Conmutare L_1 (*m. 2* Comfutare). — *cf. pg. 87* confutare. — commovere; *n. N.* — *pg. 87 leg.*: confutare est confundere vel conmiscere (*ubi cdd.* conmittere, comm.). — *neutra explicatio satis bene habet. neque ausim e v. 21 arcessitum addere illud* comprimere, *quamquam sat aptum. nimis enim diversa inter se* commovere *et* comprimere. — Titin.; *cf. 87 l. m.* — seuna L_1; seti *G.* — **20** etnum *Gen, L, H; sed hic deleto illo in mrg.* aenum; aetnum *B.* — **21** repr. *Quicheratus;* comprimere *pr. H;* oppr. (obpr. *H ex corr.*) *rell.* — vicere *pr. H;* con, *supra scr.* vincere, Gen_1. — form. *cdd. pr. B.* — **22** p. *et Eutych. 2185;* senem *Bemb.; v.* — *post 22 leg. illa* Capere, inplicare — depressam; *quae pg. 252 ante l.* capi *collocavimus.* — **24** russus *pr. A;* ursus L_1. — secum L_2, *H, Gen* (q *ex* c *fact. in H*); equum *in mrg. H;* aequum *A.* — albo L_1, Gen_1. — **25** Salustius L_1. — Catiline *id.;* Catillinae L_2; *Gen.* — bello *add.* L_3. — urbem; verrem L_1. — **26** abuere *H.* — **1. 2** sepulchro *L* (*sed* h *punctis notatum*); Gen_1; *B;* sepulcro Gen_2, *H, G.* — condimus; est dicimus *B.* — **3** Condi *Quicheratus;* Condere *cdd.* — poliri L_1; potire, *sed* i *supra scr. H.* — *n. N.; sed cf. Aen. I, 172:* egressi optata potiuntur Troes arena. — *aliter Serv.*

250 M.

optato conduntur Tibridis alveo.

COLERE est venerari. Vergilius lib. XI:

summe deum, sancti custos Soractis Apollo,
quem primi colimus.

Colere, exercere, ut rustici. Vergilius Georgicon lib. II:

fructusque feros mollite colendo.

Colere, inhabitare. Vergilius Aen. lib. III:

hic mater cultrix Cybeli.

et rursum:

quas dira Celaeno
Harpyiaeque colunt aliae.

Plautus in Asinaria:

ó catenarúm colone!

et in Aulularia:

hánc domum
iam múltos annos ést ut possideo ét colo.

Varro Endymionibus:

uti Mercurium Arcadon colonum.

idem [in] Eumenidibus:

ut Naides undicolae.

Colere, diligere. Vergilius [in] Bucolicis:

ille colit terras, illi mea carmina curae.

idem [et] lib. IIII:

---

5 XI, 785 ‖ 8 II, 36 ‖ 10 III, 111 ‖ 12 Aen. III, 211 ‖ 15 II, 2, 32 ‖ 17 ..rol. 3 ‖ 20 Varro Endymionibus ‖ 22 Varro Eumenidibus ‖ 24 III, 61 ‖ 26 ..en. IV, 421.

---

4 optate *Gen*$_1$ (*sec. Meylanum Gen*$_2$*; m. tertia restitutum* optato). — ..ondunt turtybrides (condun turtybridis *id. m. 2*) *Gen.* — tibrides L_1; ..tybridis *B.* — 6 saractis, *sed* o *supra* a *pr. posito, H.* — Appollo *L.* — 7 primo, i *supra scr., H.* — colem' L_1. — 8 ut, *tum ras.* ci L_1; *m. 2 supra scr.* rusti. — georgicon *Gen*, H_2, *G*; georg H_1; aeñ. l con, *posito m. 1 supra* l *puncto, L.* — I *cdd.* — 9 molite L_1. — 10 inabitare H_1. — 11 hinc *Verg.* — ybell L_1. — Cybele *plures cdd. Verg.; cf. Serv. in h. l.* — 13 quas *add.* H_2; *om. Gen, B.* — celeno (celene L_1, *Gen*$_1$) *cdd.* — 14 harpiteque L_1; harpriaeque *H.* — 16 a *pro* o *L*; o *in* a *corr. H.* — colonae *L, Gen*; ..olunae, *tum* colonae H_1; colenae H_2, *G.* — 19 a. et p. *A*; e. cum *cdd. Pl.* — 21 *hendecasyll.* — uti *vid. particula.* — colunum *pr. H.* — 22 fidem L_1, ..$_1$, *Gen.* — in *om. Gen*, L_1, H_1. — 23 et *pr. G.* — naides *C, Gen*; Naiades ..*ll. pleraeque.* — undiculae *Gen, pr. H; G*; undicale L_1. — *possis eodem* ..*re initium trim. iamb. et finem pentam. dactyl. statuere.* — 24 in *om. B, Gen*, ..$_1$. — 25 ili *(ut vid.)* ea L_1. — mia *pr. H.* — 26 [et]; *cf. comm. in 276, 1.* ..*f.* Aen. (Aeneidos *Quicheratus*). — *potuit et post* idem *intercidere exemplum* ..*terum, veluti Aen. I, 15 sq.* — IIII; *cf. 32 l.* arcanum.

solam nam perfidus ille
te colere.

Terentius Heautontimorumeno:

quíppe forma inpúlsi nostri nós amatorés colunt.

Lucilius lib. XXVI:

quáre hoc colerest sátius quam illa stúdium omne hic consúmere.

|| Colere, ornare. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: ad in segetibus post messem colligebant stramenta, qui domicilia colerent. || Colere, pati. Terentius Heautontimorumeno:

dúm ille vitam illám colet
inopém, carens patria . . . .

CEDERE significat secundum consuetudinem abire superatum et locum victori dare. Vergilius lib. XII:

convenit Euandri victos discedere ad urbem.

et lib. V:

cede deo.

Lucilius lib. XXX:

quandoque pudor ex pectore cessit.

M. Tullius de officiis lib. II: cui quidem exercitus nostri imperatoresque cesserunt. || Cedere, succedere. Vergilius lib. XII:

cesserit Ausonio si fors victoria Turno.

|| Cedere, dari. Vergilius lib. XI:

haec omnis regio et celsi plaga pinea montis
cedat amicitiae Teucrorum.

---

29 II, 4, 9 || 31 Lucilius l. XXVI || 33 Varro *Ταφῇ Μενίππου* | 35 *l*, 1, 84 || 39 XII, 184 || 41 Aen. V, 467 || 43 Lucilius l. XXX | 45 II, 11, 40 | 46 XII, 183 || 48 XI, 320.

29 Terentius in *Hqos*; in *om. P cum rell.* — heautontimuromenon *L*; heuautontimoromenon *Gen*; heuautontimorumenon *Hs ex corr.*; *prius codex teste:* heutiutontimerumenon; Heautont. *ed. Bas.* — **30** inp. *cum* L_1, *H Gen* — nostra *Ter.* — **32** statius *Gen, pr. H.* — *puto* illo. — hoc *pr. G.* — *cum hoc v. iungendus qui legitur pg. 88 s. l.* cordi est. — **33—37** *leguntur pg. 251 post l.* castigare. *huc traiecit ed. princ.* — **33. 34** *olim haec tetram. troch. hippon. discripseramus ita:* ast in segetibus post messem colligebant stra- menta | qui domicilia colerent. — *illo* ast *etiam Hor. in saturis et epodis usus.* — tafe — messem *om. B.* — at L_2, H_2, *G*; *non Gen.* — post *supra scr. in G*; pomessem H_1; *Gen* (*videtur fuisse olim* pos). — strementa G_1. — qui (*supra add. in H*; quo *B*); *ablat.* — **36. 37** coled H_1; collet *Gen* — nopem H_1. — **38** Caedere *G.* — significat *supra add. in H.* — victuri L_1. — Verg.; *cf. 271 l.* convenire, placere. — **40** discere *pr. H, G.* — **44** quando quae *L.* — pudor *ed. princeps;* pudore *cdd.* — pectore *supra add. in H.* -- gessit Gen_1. — **45** quidam *H, Gen.* — etiam exercitus — **46** Verg.; *cf. 271 l.* convenire, placere. — *cet. n. N.* — **47** autsonio *G* — victori L_1, Gen_1. — **48** dari *ed. a. 1476;* dare *cdd.*

et lib. XII:

aut habeat victos, cedat Lavinia coniunx.

Cedere, recedere. Lucilius lib. XXVIII:

vel si ‖ álio opus sit, fóre, si hinc aliquo césseris.

Cedere, obsequi. Vergilius Aen. lib. III:

cedamus Phoebo et moniti meliora sequamur.

et lib. II:

vestrum hoc augurium vestroque in numine Troiast.
cedo equidem nec, nate, tibi comes ire recuso.

Cedere, evitare. Vergilius lib. V:

celerique elapsus corpore cessit.

Cedere, incedere. Plautus in Aulularia:

iam hosce ábsolutos cénseas: cedúnt, petunt.

Varro Parmenone:

cédit vélócibús iúveni' mémbrís levís
nítidus óleó.•

CVRSVS est pedum velocitas. Vergilius lib. V:

hic qui forte velint rapido contendere cursu.

Cursus, volatus. Vergilius lib. VI:

este duces, o, siqua viast, cursumque per auras
dirigite in lucos.

et Bucolicis:

quo cursu deserta petiverit.

Cursus, navigatio. Vergilius Aen. lib. III:

sed tibi qui cursum venti, quae fata dedere?

---

51 XII, 17 ‖ 53 Lucilius sat. l. XXVIII ‖ 2 III, 188 ‖ 4 Aen. II, 703 ‖ 7 Aen. V, 445 ‖ 9 III, 5, 43 ‖ 11 Varro Parmenone ‖ 14 Aen. V, 291 ‖ 16 Aen. VI, 194 ‖ 19 VI, 80 ‖ 21 III, 337.

---

52 abeat *H, G*, L_2, *B*, Gen_2. — victus L_2, *H, G, B*, Gen_2. — cadat labinia L_1. — libamina Gen_1 (lavinia $Genh_2$; labiania $Genm_2$). — coniux *B*. — 53 Concedere *L*. — Cederere (re *ultimum delet.*) *G*. — recedere *om. G*. — Lucilius *supra scr. H*. — 1 fores hinc *A, Gen*. — 3 foebo *C, Gen*; *non B*. — et moniti; et cedamus L_1. — 5 vestroque; que *supra scr. m. 2 in H*. — troia es, *sed* t *supra scr., L*. — 6 nec ante Gen_1. — 7 Condere vitare L_1. — 9. 10 in — censeas *om. B*. — iam *Pl.*; im *C, Gen* (imo *pr. H*). — absolutus L_2, *H, Gen*. — Cedunt *per lemma L*; *Gen*. — 11 pmenone L_1. — 12. 13 *creticos (quibus multum in hac satura usus Varro) instituit Buechelerus*. — iunis *supra scr*. ve *H*. — menbris *H, B*. — levis; *ut ap. Hor.*: nympharumque leves *cum satyris* chori. — 15 hinc *pr. L*. — 17 ducis L_1, Gen_1. — via, *supra scr. m. 2* est, *H*. — 21 Cursus est n. B_1. — 22 ventique *L*, H_1, *pr. Gen*. — dedere H_1.

M. Tullius de officiis lib. III: *navis*que *in* cursu, frumento onustas, petentis Rhodum viderit.

CASTIGARE est increpare vel reprehendere. Vergilius lib. V:

hic gravis Entellum dictis castigat Acestes.

Terentius Heautontimorumeno:

sérvas, castigás, mones.

Cicero de oratore lib. I: et quoniam de inprudentia diximus, castigemus etiam segnitatem. — et Tusculanarum lib. V: sed in hoc me ipse castigo, quod ex aliorum et ex nostra fortasse mollitia, non ex ipsa virtute, de virtutis robore existimo. ‖ Castigare, vindicare, punire. Vergilius lib. VI:

castigatque auditque dolos subigitque fateri.

‖ Castigare, expedire. Vergilius lib. IIII:

castigantque moras: opera omnis semita fervet. ‖

CARPERE, adtenuare [aperire]. Vergilius Georg. lib. I:

ne nocturna quidem carpentes pensa puellae
nescivere hiemem.

et lib. IIII:

eam circum Milesia vellera nymphae
carpebant, hyali saturo fucata colore.

‖ Carpere, auferre, decerpere. Vergilius in Bucolicis:

insere, Daphni, piros; carpent tua poma nepotes.

Lucretius lib. IIII:

iuvatque novos decerpere flores.

---

23 III, 12, 50 ‖ 25 Aen. V, 387 ‖ 27 III, 3, 31 ‖ 29 I, 41, 185 ‖ 30 V, 1, 4 ‖ 33 Aen. VI, 567 ‖ 35 Aen. IV, 407 ‖ 1 I, 390 ‖ 4 Georg. IV, 334 ‖ 7 IX, 50 ‖ 9 IV, 3.

---

23. 24 navesque in cursu *cdd. Cic;* quae cursu *C, Gen.* — honustas *A.* — petentes *cdd. Cic.;* petentibus *C, Gen.* — **25** Verg.; *cf. 314* grave, grandaevum. — II *B; Gen;* H_1. — **26** hic *cdd. 314;* his *h. l.* — acestes *314;* acestis (acastis L_1) *hic pr. B.* — **29** Cic.; *cf. 174 l.* segnitas. — et quo H_1*; A;* et quom H_2*; sed* quom *deletum et supra scr.* quoniam. — inpudentia *L, Gen, A.* — impudentia *Cic.* — **30. 31** sed in hoc me; *ita H per signa addita et* n *supra scr.;* sed hoc [illegible] me L_2*, pr. H, G, Gen.* — *in L ante* hoc *una vel duae litt. erasae;* in [illegible] *add. m. 2.* — *in cod. post* ipse *addit.* me, *sed hoc punctis delet. m. 2.* — [illegible] probare *Gen,* H_1*;* rubore *id. m. 2.* — **34** *n. N.* — *cet. cf. 401* subigere, cog[illegible] — **36** *n. N.* — opere *cdd. V.* — *post 36 pos. in cdd. illa, quae sunt* [illegible] *33 sqq.* — **1** adtenuare L_1, H_1, *A, B, Gen.* — aperire *cum plane sit* inep[illegible] *ex eo quod est* Carpere *ortum esse existimo.* — **2** ne *L,* c *supra scr.;* nec [illegible] — **5** nymphe L_1*, H, Gen; ed. Bas.:* Nimphae. — **6** hyalo L_1. — satro *supra scr., L, H, Gen; deleto vocabulo H in marg.* satyro. — ficata, u su[illegible] *scr. L.* — **8** inferet *L;* inseret Gen_1. — dafni *cdd.* — **10** iuvantque *cdd.*

Vergilius *Georg.* lib. III:

carpit enim vires paulatim uritque videndo
femina.

Carpere, celeriter praeterire. Vergilius Georgicon lib. III:

et acri
carpere prata fuga.

idem in eodem [libro]:

carpere mox gyrum incipiat.

Lucilius lib. XXVIIII:

hiemem únamquamque cárpam.

Carpere, pascere. Vergilius Georg. lib. III:

carpamus, dum mane novum, dum gramina canent.

CVNCTARI est dubitare, deliberare. Vergilius lib. VIII:

cunctantem amplexu molli fovet.

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: sed cito paenituit, domumque rediit; ceteri cunctabantur. ‖ **Cunctari** est manere. Vergilius Georg. lib. IIII:

non illis quisquam cunctantibus altum
ire iter aut castris audebit vellere signa.

et Aen. lib. IIII:

reginam thalamo cunctantem.

Cunctari, cum ratione differre. Vergilius lib. VI:

qui nobis cunctando restituit rem.

---

11 III, 215 | 14 III, 141 ‖ 17 III, 191 | 19 Lucilius l. XXVIIII ‖ 21 III, 325 | 23 Aen. VIII, 388 ‖ 25 M. Tull. ad Caesarem iun. I | 27 IV, 107 ‖ 30 IV, 133 | 32 Aen. VI, 846.

---

11 Georg. *add. Me.* — 12 paulatimque videndo, *supra scr.* urit *H.* — uritquidendo, *supra scr.* ue, *L.* — 16 pata *Gen*, H_1. — 17 in codem *ed. princ.*; in eo (eodem *B*) libro *cdd.* — 18 guirum L_1; virum *rell. cum B.* — 19 Lucretius *G.* — libro *add.* H_2. — 21 IIII *L, Gen, P.* — 23 diuitare L_1. — deliberare *M*; dissipare *(m. 2 add. L) C, B, Gen*; *cf. 282, 8*; disceptare *ed. a. 1476.* — lib. VIII *M*; georg. lib. IIII *L*; lib. VIII. georg. lib. III H_1; lib. VIII (*fuit* VIIII) georgi (*tum ras.*) lib. IIII *Gen*; Aen. lib. IIII *Bm*; Aen. lib. VIII H_2, *G.* — *interpolatio ducta e v. 21.* — 25 paen. *A*; poen. *L*; pen. *H, G, Gen.* — 26 rediiit L_1. — 27 georgicon *G* (*sed in L* con, *in H* icon *add. m. 2*); *non Gen.* — III *pr. H.* — 29 uelleres *Gen*; L_1; *pr. H.* — gigna L_1. — 30 III *pr. H.* — 31 talamo *L pr. B.* — 32 cum ratione differre *Lips. epistol. quaest. V, 12*; curationem differre (deferre H_2, *G, B, A*) *cdd.* — VII *pr. Gen.* — 33 unus qui *Verg.*; unus homo *Ennius.* — restituis *Verg.*; *et ita B per interpolationem*; restituit *Macrob. VI, 1 23*; *Ennius.*

CAPERE, inplicare, inpedire. Vergilius Georg. lib. I:

aut oculos capti fodere cubilia talpae.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: non ceperunt, sed abduxerunt onere suo plane captam atque depressam. || Capi, propitiari. Lucretius lib. II:

nec bene promeritis capitur neque tangitur ira.

|| Capere, facere. Terentius in Andria:

non sí capiundos míhi scio esse inimícos omnis hómines.

|| Capere, perpeti. Terentius Heautontimorumeno:

. dum ábs te absum, omnes míhi labores *fuére*, quos cepí, leves.

|| Capere est tollere, tenere. Vergilius Georg. lib. III:

cape || saxa manu, cape robora, pastor.

et lib. IIII:

hic tibi, nate, prius vinclis capiundus.

Varro Meleagris: quem idcirco terra non cepit et caelum recepit. — Varro Eumenidibus: stolam calceosque muliebris propter positos capio. || Capere, eligere. Terentius in Hecyra:

cúm illum generum cépimus.

Vergilius Georgicon lib. II:

ante locum capies oculis.

|| Capere, delectare. M. Tullius de officiis lib. III: quod iusit aliquid probi, quod capiat ignaros. — Vergilius Georg. lib. IIII:

carmine quo captae.

---

34 I, 183 || 36 II, 5, 25, 63 || 38 II, 651 || 40 IV, 2, 12 || 42 II, 4, 19 || 44 III, 420 || 2 Georg. IV, 396 || 4 Varro Meleagris || 5 Varro Eumenidibus || 6 IV, 1, 22 || 8 II, 230 || 10 III, 3, 15 || 11 IV, 348.

34—37 *haec in libris pg. 249 post l.* confutare *collocata. — potuere et post 253, 34 illud* cepit *poni.* — **34** inpedire *cum* L_1 *Gen.* — **35** oculo *L, Gen*$_1$*, G;* oculis *H, A, B, Gen*$_2$. — capite L_1. — fondere *Gen*$_1$*;* L_1. — cubiliae *pro* c. t. L_1. — **36** *cf. 253, 32.* — supliciis *L.* — coep. *L.* — **37** honoro *Gen; H; in hoc* e *supra* o *alt. scr.; tum m. 2.* h *delet.* — **38** Lucr.; *cf. 408 l.* tangere, ferire. — 1 *B; Gen; H.* — **39** capiuntur *L; Gen*$_1$. — **41** capiendos, u *supra scr., H.* — socio *pr. H;* sciam *Terent.* — o *pro* omnis L_1. — hominis *C, Gen.* — **43** nam dum *Ter.* — arsum L_1; abssum *pr. H.* — absum H_1*; Gen; f.* L_1. — f. *om. cdd.* — cepe L_1. — **1** cape *supra add.* H_1. — **2** III H_1. — **3** capiendus L_1*; H; Gen; B.* — **4. 5** *n. N.; illud* cepit *dictum, ut ap. Verg. Aen. IX, 641:* nec te Troia capit. — *ita Graeci* χωρεῖν. — *f.* idcirco quem terra non cepit, caelum recepit. — *de Orione hoc dictum.* — **5** Varro *expectes* idem. — **6** positos *v.;* positas *cdd.* — **8** georg. *H, G, Gen;* georgic. *L.* — **10. 11** *illa* M. Tull. — ignaros, *quae in cdd. leguntur post v. 9, h. traiecit Quicheratus.* — lib. te III, *sed* te *del. H.* — in his (hiis) aliquid *ed. Cic.* — **12** quod *Gen; H; in quo supra scr. m. 2* quo.

et lib. VIII:

Aeneas capiturque locis.

M. Tullius in Philippicarum I: non possum adduci ut suspicer te pecunia captum. — Lucilius lib. XXVI:

núnc itidem populum *aúcupamur* ístis cum scriptóribus.
vóluimus capere ánimum illorum.

Capere, sustinere, habere. Vergilius lib. VIII:

haec illum regia cepit.

Terentius in Heautontimorumeno:

dí boni! quid túrbaest? aedes nóstrae vix capiént, scio.

M. Tullius de signis: tot domus locupletissimas domus istius una capiet? ‖ Capere, decipere, circumvenire. Vergilius Aen. lib. II:

captique dolis lacrimisque coacti.

Lucilius lib. XXVII:

ád metuis porró ne aspectu et fórma capiare áltera.

M. Tullius in Hortensio: captum me fortasse, inquid, putas et id quod nollem confiteri coactum. ‖ Capere, occupare, detinere. Vergilius Aen. lib. II:

certantque inludere capto.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: navem quandam piratarum, praeda refertam, non ceperunt, sed abduxerunt. — Varro in Meleagris: quid hic venator non cepit? ‖ Capere, satiare. Vergilius Georg. lib. IIII:

tanta meae si te ceperunt taedia laudis.

---

13 Aen. VIII, 311 ‖ 15 I, 13, 33 ‖ 16 Lucilius lib. XXVI ‖ 19 Aen. VIII, 363 ‖ 21 II, 3, 13 ‖ 23 II, 4, 4, 7 ‖ 24 II, 196 ‖ 26 Lucilius l. XXVII ‖ 28 M. Tullius Hortensio ‖ 30 II, 64 ‖ 32 II, 5, 25, 63 ‖ 33 Varro Meleagris ‖ 35 IV, 332.

---

15. 16 filippicis *C, Gen.* — adduc *pr. L.* — ut suspicer te pecunia *add. Cic.*; et suscipere (*rasura infra* ci *et* er, *item supra* er *in H*; suspicere *Gen*) pecuniae *C, Gen.* — *f.* te spe pecuniae. — 17 *cf. Luc. XXVI, 3 cum comm.* — istidem *Gen; pr. H; Tornaes.* — populum *(ita ed. pr.)* aucupamur istis cum *M*; populo istum *C, Gen.* — populo *om. Tornaes. (nihil notat Beckerus).* — 18 volumus H_1; *Gen.* — *f.* volumus capier. — 20 retia L_1. — coepit *pr. Gen.* — 22 capient suo *Gen*; H_1. — 23 tot domos *Lugdunens. Verrinarum.* — lucupl. *pr. H.* — ist. dom. *Vatic.* — 25 coactis, *i. e.* per simulationem expressis, *Verg.* — 26 XXVI *pr. H.* — 27 at L_2; *G*; *non H, Gen.* — capiar *C. Dziatzko.* — 28 inquit *G, H, B, Gen.* — 31 cernansque *Gen*$_1$. — inl. *cum* L_1 *H, A, B, Gen.* — 32 *cf. 252, 36.* — de supl L_1; de sepl H_1, u *supra scr.*; de supl; *Gen.* — quadam H_1. — 33 coep. — addux. *A.* — 34 maleagris *L.* — hi (hic *H*) coenator *Gen, pr. H*; hic oenator, *m. 2* hic cenator, *L.* — concipit G_1; coepit *L.* — 36 coeperunt *L.* — tedia *H, G.*

|| Capere, accipere. Vergilius Aen. || lib. II:

tu, genitor, cape sacra manu patriosque penates.

et lib. III:

cape dona extrema tuorum.

Terentius in Phormione:

nam ex his praédiis talénta argenti bína
statím capiebat.

Lucilius lib. XXVI:

mális vesceist laútum e mensa, púre, capturós cibum.

M. Tullius in Hortensio: deinde boni mores et modestiores et ad capienda praecepta molliores. — Plautus in Aulularia:

nám tua gnata péperit decimo ménse post: numerúm cape.

Varro Quinquatrubus:

cape hánc caducam Líberi mollém dapem.

|| Capere, conplecti. Varro Marcipore:

Propóntis unda quá liquenti caérulo
natántem ..... perfundít, capit.

|| Capere, invenire. Terentius Heautontimorumeno:

rátionem cepi, út neque egeres néque ut haec posses pérdere.

M. Tullius in Verrem actione secunda: reiecti a Chelidone capiunt consilium necessarium. — et de officiis lib. III: cum autem consilium hoc principes cepissent.

---

1 II, 717 || 3 Aen. III, 488 || 5 V, 3, 6 || 8 Lucilius l. XXVI || 10 M. Tull. Hortensio || 11 IV, 10, 68 || 13 Varro Quinquatrubus || 15 Varro Marcipore || 18 V, 2, 11 || 20 II, 1, 54, 140 || 21 III, 10, 40.

---

1 aen (*m. 2* aeneidos) *supra scr. in H.* — 2 capiosque pen. L_1. — 5 Ter.; *cf. 393 l.* statim *cum comm.* — formione *C, Gen.* — 6 nam ex his (iis *Bemb.; pars deteriorum Ter. cdd.*) praedis (predis *H*) latent argenti moenia nam *C, Gen.* — 8 *cf. 337 l.* lautum, mundum. — 9 *cf. comm. in Luc. XXVI, 66.* — vesceist *M;* necesse *cdd. h. l.; 337* necesse est. — l. *cdd. 337; h. l.* lutum *L; G;* H_2; iautum *Tornaes.; Gen;* H_1. — purae *cdd. hic.* — pure, *i. e.* puere. — capturos *M;* capturus (captuuus, *rad. fact.* captiuus, *L h. l.*) *cdd. utrobiq.* — 11 mollioris *L; etiam in H* i *scr. supra* e. — 12 m. pt̄ *Gen, pr. H.* — capere *L.* — 13 Varro; *cf. pg. 71 l.* autumnitas. — quinquatribus H_1. — 14 libri *G.* — 15—17 *in cdd. positi post v. 31 illud* quassataeque rates *h. l. reposuit cd. pr.* — M.: Prop. *om. B.* — *trim. graecanici.* — *non cogitandum de epodis; quibus primus usus Horatius.* — propintis *C, Gen;* corr. *ed. a. 1471.* — Prop. *nominat.* — qua *Gerlachius;* quam *cdd.* — liquenti *B; Iun.;* linquenti *C, Gen;* liquanti *cdd. vet.* — coerulo *Iun.;* cerula *C, B, Gen.* — perfudit *B.* — capit *M;* cape *v.; cf. v. 14.* — 18—22 *in cdd. leg. post illud* paeniteat *(v. 42); huc revoc. ed. princ. (18. 19 h. l. B; qui rell. om.)* — 19 rationem (rac. *B*) cape (capere *L*) *C, Gen, B;* a. r. *cdd. Ter.* — egeris - possis *cum Bemb. C, Gen, B.* - perducere B_1. — 20 r. achillidone *Gen; H,* r. achellidone H_2. — 21 est de *Gen; pr. H.* — 22 principis *C, Gen.*

CORRIPERE, conprehendere. Vergilius Georg. lib. IIII:

verum ubi correptum manibus vinclisque tenebis.

|| **Corripere**, contorquere. Vergilius Aen. lib. I:

turbine corripuit.

|| **Corripere**, excutere. Vergilius Aen. lib. III:

corripio e stratis corpus.

CVASSATVM est conlisum et non integrum. Vergilius Aen. lib. IIII:

quassataeque rates.

| **Cuassare** est movere. Vergilius lib. VI:

et lampada quassans
per Graium populos.

Plautus Milite:

suám qui undantem clámidem quassandó facit.

CERTARE significat altercari, contendere. Vergilius in Bucolicis:

certent et cygnis ululae.

|| **Certare**, praevenire. Vergilius Aen. lib. I:

officio nec te certasse priorem
paeniteat. ||

CREPARE est sonare. Plautus in Menaechmis:

'díc mihi, en umquam íntestina *tíbi* crepant, quod séntias?' —
'úbi satur sum, núlla crepitant; quándo esurio, túnc crepant.'

---

23 IV, 405 || 25 I, 45 || 27 III, 176 || 29 IV, 53 || 32 Aen. VI, 587 || 35 Plautus Milite (Epidici III, 3, 55); cf. comm. || 37 VIII, 55 || 40 I, 548 || 1 V, 5, 26.

---

24 *cf. 411 l.* tenet. — ubi ego correptum *Gen; L; pr. H.* — tenebris *pr. L.* — 25 torquere H_1. — 27 escut. L_1. — 28 est ratis *L.* — 29—34 *omissis* 35. 36 *pg. 272 post l.* Cuatere *B.* — 29 Quassatum *Quicheratus;* Quassum (*sine lemm. nota L*) *C, Gen, B.* — 31 rates. — *seq. in C, Gen 254, 15—17.* — 32 Quassare (*sine l. nota L*) *cdd.* — conmovere B_1. — 33 quassas *B.* — 34 gratum L_1; graiam Gen_1. — 35 *versus est Epidici 432. — sed cum quassandi verbum ap. Pl. in Mil. inveniatur vv. 852 et 856, vel hunc vel illum omissum esse scite statuit Reblinus pg. 14, cuius conferenda disputatio. — illud incertum Noniine an librariorum neglegentia id evenerit.* — 36 suam qui *Pl.;* qui suam *C, Gen* (sua mundantem *Gen*, L_1). — clamitem L_1. — quassando *pr. H.* — fecit *L; H; Genm;* facit *Genh; ed. Bas.* — 37 Caertare L_1. — altercari; alter altari L_1. — 39 cynnis L_1, *ut vid.;* signis, c *supra* s *scr. H;* cinnis, *corr. in* cignis *Gen;* cignis *A, B.* — 41 nec; na L_2. — nec *tam Verg. libri;* ne *Heinsius.* — cer, *tum ras.*, priorem *Genh.* — 42 paen. *L, A;* poen. *Gen*, H_1, *B;* pen. H_2, *G.* — *seq. in cdd. 254, 18—22; tum illa* conponere, finire — conponere lites; *cf. pg. 257 l.* Conponere. — 2 tibi *ex Pl. add. docti.* — 3 sator L_1, *Gen*, B_1. — quando esurio, tunc crepant *supra scr.*

255 M.

Vergilius Georg. lib. I:

atque levem stipulam crepitantibus urere flammis.

Terentius in Phormione:

sed óstium concrépuit. nil ad té.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: locum illum litoris percrepare totum muliebribus vocibus cantuque symphoniae. — Varro [in] Eumenidibus:

própter volitáns vócibu' pércrepís vulgi aúreís.

Sisenna Historiarum lib. IIII: conglobati et conlecti concrepant armis. ‖ Crepare significat rursum queri vel dolere. Oratius Carminum lib. I:

quis post vina gravem militiam aut pauperiem crepat?

Lucilius lib. XXVI:

pércrepa pugnám Popili, fácta Cornelí cane.

Lucretius lib. II:

---

4 I, 85 ‖ 6 V, 5, 12 ‖ 8 II, 5, 13, 31 ‖ 10 Varro Eumenidibus ‖ 12 Sisenna Hist. IV ‖ 14 I, 18, 5 ‖ 16 Lucil. l. XXVI ‖ 18 II, 1170.

---

in L. — tum *cdd. Pl.* — *notum ante gutturales* tum *plerumque emolliendo mutatum in* tun. — **4** aen. georg. *pr. H.* — **6** formione *C, Gen.* — **7** hostium *C, Gen, A.* — nihil *C, Gen;* quid *A.* — *ap. Ter. haec sunt:* Phormio 'set ostium concrepuit abs te'. — Antipho 'vide, quis egreditur'. — Ph. 'Getast.' — *potuit igitur vel ap. Non. antiquitus extare hoc:* concrepuit a te *et hinc oriri* at te, ad te *ac per interpolationem addi* nihil *vel, quod propius abest a vero, apud Terentium olim ferri tale:* Antipho 'set ostium concrepuit.' — Phormio 'nil ad te'. — Ant. 'quis egreditur? — Ph. 'Getast'. — **8** Tullius *supra scr.* H_2. — **9** muliebribus, b *secunda supra addita, L.* — mulierum *cdd. Cic.; ap. quem paulo ante legitur* in conviviis muliebribus. — symfoniae *L.* — *seq. in cdd.:* Lucilius lib. XXVI — Corneli cane. *quae a nobis reposita sunt post v. 15.* — **10** in *om. G, non L, H, Gen.* — **11** propter volitans vocibu' percrepis vulgi aureis *M, Lachmanno adsensus, qui Opusc. pg. 69 sotadeum agnovit.* — propter (*i. e.* praeter, *sicut scribendum coniecit Me;* pp̄, *add. m. 2* t, *H*) percrepis vocibus volitans aureis vulgi *cdd.* — *quo probato verborum ordine Lachmannus scribit* volitat, *qui illud* percrepis *habuit pro adiectivo.* — percrepis; *pro* percrepas *(ita margo Iun.); cf. Eutych. pg. 2188.* — aureis; *hic rarissimo exemplo servata in cdd. Non.* ei *diphthongus.* — *de Fama intellegendum videri locum monet* Me_1. — **12** conglouati L_1. — conlecti *cum* L_1 *Gen.* — **13** Concrepare *pr. H.* — quaeri L_2, Gen_1, *A, G.* — oratius *etiam A, B;* oratuis *pr. Gen;* horatius *H.* — **14** lib. primo *H.* — **15** q. potest *pr. H.* — mil.; mollitiam *Gen;* molliciam *H;* molliciem *L, G, A;* mollitiem *B.* — **16** libucius *pr. H.* — **17** Popili; Popilli *Gerlachius praef. Luc. pg. 32; Lachm. comm. Lucr. 329;* Pompili *cdd.* — *verba Lucilii ad Musam olim putaram; sed nescio an potius huius sint ad Luc., adhortantis ut altiora capessat carminibus.* — *cet. cf. comm. in Luc. XXVI, 47.*

et crepat, anticum genus ut pietate repletum.

Crepare iterum incantare. Turpilius Pedio:

áge, hymenaeum tu íncrepe.

Crepare, frangi. Vergilius lib. V:

et acuto in murice remi
obnixi crepuere.

Crepare, ferire. Ennius in Thyeste:

sed sónitus auris meás pedum pulsu íncrepat.

M. Tullius de officiis lib. III: itaque si vir bonus habeat hanc vim ut, si digitis concrepuerit, possit in locupletium testamenta nomen eius inrepere.

CONPARARE est sociare, coniungere. Accius in Amphitryone:

quín meum senium cúm dolore tuó coniungam et cónparem.

Plautus in Asinaria:

prehénde auriculis, cónpara labélla cum labéllis.

Conparare, adaequare. M. Tullius ad Caesarem || iuniorem lib. I: neminem tibi profecto hominem ex omnibus aut anteposuissem umquam aut etiam conparassem. — Terentius in Eunucho:

Au!
ne cónparandus híc quidem ad illumst.

Conparare, conponere, machinari. Sisenna Hist. lib. IIII: eos qui hoc malum publicum clandestinis consiliis conparaverunt.

Conparare veteres confirmare et constituere dixerunt. Terentius in Eunucho:

---

20 Turpilius Pedio ‖ 22 Aen. V, 205 ‖ 25 Ennius Thyeste ‖ 27 III, 19, 75 ‖ 30 Accius Amphitryone ‖ 32 III, 3, 78 ‖ 1 M. Tull. ad Caesarem iun. I ‖ 3 IV, 4, 13 ‖ 7 Sisenna Hist. IV ‖ 10 I, 1, 2.

---

19 crepat anticum; crepat antiquum *L*; crepanticum *B*, *Gen*; *pr.* *H*; *id. ex corr.* crepat *et in mrg.* antiquum. — 21 age, hymenaeum tu increpe *vel* age tute, hymenaeum increpe *M*; age tu (*sed* tu *in B*, *Genm om.*, *in H m. 2 supra scr.*) hymeneum (himeneum *B*; *pr.* *H*) increpa (*sed* increpe, e *posteriore puncto notata et* a *supra scr.*, *H*; crepa *Quicheratus*) *C*, *Gen*, *B*. — 22 Verg.; *cf. 461* murices. — 25 Crepere *pr. H*. — ferire *n. N*. — tyeste *pr. H*. — 28 locupletius *pr. H*; locuplecium L_1. — 29 inrepere L_1; H_2; increpare Gen_1; increpere Gen_2; H_1; irrepere L_2; *G*. — 30 actium, *m. 2* actius *Gen*; Attius *Hqos*. — 31 quin meam *cdd.* — senium; *i. e.* aegritudinem. — compararem *Gen*; H_1; comparem (con. L_1) *rell.* — 33 p̃hende *hic, ut plerumque, L, Gen*; prehende, *ut vid.*, *H*, *G*. — *etiam in H saepius haec scriptura; ut* praemo, praetium. — 1 iuniorem *supra scr. in L*; *m. 2 add. in H*; *om. Gen*, *A*. — 2 l. I *om A*. — hominum *A*. — ex homnibus *pr. H*. — 3 aut *supra scr. in H*. — eanucho L_1; heunucho *H*. — *cf. pg. 496* accusativus pro dativo *ibique comment.* — 5 au *Ter.*; aut *C*, *Gen*, *B*. — 6 me *L*; H_1; *B*; *Gen*. — 10 heunucho *H*.

256 M.

an . . ita me cónparem,
non pérpeti meretrícum contumélias?

idem in Andria:

út malís gaúdeánt átque ex íncómmodís
álteriús sua út cónparént cómmodá.

Titinius Gemina:

. . ergo ut sua sérvet dona, nóbis faciundúmst ita,
ut cúm ea primum blánditer *nos* cónparemus cónloqui.

Accius Eurysace:

nı̄l est. si autem ad té res tardat, sócium in portust cópia,
quaé subsistat; módo tute ipse téte offirma et cónpara.

idem in Tereo:

atque íd ego semper síc mecum agito et cónparo,
quo pácto magnam mólem minuam *míseriae.*

Turpilius in Lemniis:

numquam únius me cónparavi sérvire elegántiae.

M. Tullius de re publica lib. VI: quam ob rem se conparet

---

13 IV, 1, 3 ‖ 16 Titinius Gemina ‖ 19 Accius Eurysace ‖ 22 Accius Tereo ‖ 25 Turpilius Lemniis ‖ 27 M. Tull. de re publ. VI.

---

11 an ita; ta *ut videtur* L_1. — an potius ita *Ter.* — compararem H_1; comporarim *B.* — 12 meretricem *pr. H.* — 14 ut *Ter.*; aut *C, Gen.* — macis L_1. — atque *supra scr.* H_2. — ex *supra scr.* L_2. — in excommodis Gen_1. — incommedis L_1. — 15 ut *supra scr.* H_2. — conmoda *L solus.* — 16 Titin.; *cf. 510* blanditer. — 17. 18 *potest scribi* uti, *si existimaris aut trochaicum septenarium a Titinio iunctum cum octonario iambico aut sequentem versum ad prioris speciem conformandum ita:* ut cum ea blanditer nos primum (*vel* quam primum) conparemus colloqui. — *ad octonarium efficiendum Ribbeckius* ergo ut sua salva servet dona. — servet *Vrbin. 307 (non 308)*; servat *C, Gen.* — faciundum est L_2, *G*; faciendum est *H, Gen*; taciendum est L_1. — nos *add. Ribbeckius.* — conloqui (coll.) *cdd. 510; h. l.* conloquia *H, Gen*; colloquia *G*; conloq L_1; colloqia *id. m. 2.* — 19 in seurysace *Gen*; H_1; urysace H_2. — 20 nihil *cdd.* — aest L_1. — res tardat *Bothius* (ire tardat *Lips.*; *al.*); retardat *C, Gen.* — tardare *intransitive positum.* — in promptu (*potuit* in promtu) est *admodum probabiliter Bothius.* — 21 quae *Bothius*; que *C, Gen.* — substat *pr. H.* — tete *Bothius*; ted *Ribbeckius.* — offirma *Lips.*; effirma *cdd.* — firma *minus bene propter sequens compositum Bothius.* — *verba sunt Teucri ad Eurysacem de Telamone restituendo.* — 23 sic mecum *Vossius*; mecum sic *cdd.* — conpara, o *posita supra* a *posteriorem, L.* — 24 molem minuam *ed. princ.*; olem nimiam (olem magnam nimiam Gen_1; olem minuam *Vat. 2916*) *cdd.* — miseriae *add. Bothius.* — 25 lemnius *pr. L*; lemnos, *tum* lemnis H_1; lemnis *Gen.* — 26 nuncquam L_1; *Gen*; nucquam *pr. H*; nuncquam *id. ex corr., ut videtur.* — unius *hic creticum explet.* — me unius *A*; *Montepess.* — compravi *Gen.* — eligantiae L_2, H_2, *G*; elegantiam *A*; eligantiam *Montepess.*

[hic] civis ita necessest, ut sit contra haec, quae statum civitatis movent, semper armatus. — Afranius Epistula:

> nám proba et pudíca quod sum, cónsulo et parcó mihi:
> quóniam conparátumst, uno ut símus contentaé viro.

‖ Cicero de finibus bonorum et malorum lib. V: omnis auctoritas philosophiae consistit in beata vita comparanda. ‖ Conparare, emere. Terentius in Heautontimorumeno:

> des qui aúrum et vestem atque ália quae opu' sunt cónparet.

‖ Conparare iterum aestimare. Accius Epinausimache:

> proin tu íd cui fiat, nón qui facias, cónpara.

‖ Conparare, adparare. M. Tullius in Verrem actione secunda: ut erat inter suos copiosus, convivium conparat. ‖ Conparare, dare. M. Tullius in Verrem, de suppliciis: ex omni gemitu ac dolore certa merces conparabatur. ‖

CONPONERE, finire. Vergilius Aen. lib. I:

> ante diem clauso conponet Vesper Olympo.

et in Bucolicis:

> non nostrum [est] intervos tantas conponere lites.

---

29 Afranius Epistula ‖ 32 V, 29, 86 ‖ 34 IV, 8, 14 ‖ 36 Accius Epinausimache ‖ 38 II, 1, 26, 65 ‖ 40 II, 5, 45, 118 ‖ 1 I, 374 ‖ 3 III, 108.

---

28 hic *vid. ex seq.* haec *ortum.* — cuius *Gen; pr. H.* — necessest; necesse *Pius; Gs;* necesse est *Iun.;* nec est *cdd.* — sit *ed. pr.;* sint *cdd.* — haec *om. Tornaes.; Gen;* H_1. — 29 permovent *cdd.;* comm. *Moser;* pervertunt *Lambinus;* movent *M* (*seq.* semper); *f.* permutent. — armatos *Gen;* armator H_1. — aepistula L_1; epistola *H, G, Gen;* aepistola L_2. — 31 quom, *in mrg.* quoniam *(per compendium) H.* — 32 *praemittit Quicheratus:* Comparare, parare, acquirere. — 33 phil., ut ait Theophrastus, *cons. Cic.* — *sed in huius cdd. illa* ut — Theophr. *collocata ante loco alieno post* tecum enim. — consistit *Gen;* H_1; *A; B; cdd. Cic.;* constitit *L,* H_2, *G.* — 34 in *om. ed. Bas.* — 35 des qui *Ter.;* discubia (dicubia *Gen; pr. H*) *C, Gen;* dic ubi *B; om. A.* — ac v. *Bemb., pars cdd. det. Ter.* — 36. 37 *haec in cdd. collocata post 257, 10; hic repos. ed. princ.* — epinasimache L_1; *pr. H;* epinasimachae *Gen.* — proim B_1. — qui *ablativ.* — 38. 39 illa Conp. — conparat *in cdd. collocata pg. 258 post finem l.* callet. — *hic reposuit ed. princ.* — 38 accione *L.* — 39 ut erat inprimis inter s. cop. *Cic.* — convium *Gen, pr. H.* — 39—41 Conparare *e. q. leguntur pg. 262 ante l.* confidentia. — *hic reposuit ed. pr.* — 39 Conp., dare; *n. N.* — 40 ex omni gemitu; *praec. ap. Cic.:* lictor Sextius, cui. — omni *supra add. in Gen; om. Vatic. Cic.* — 1—4 *haec in libris pg. 255 ante l.* crepare *posita.* — *ante l.* Componere, reficere, recreare *reposuit ed. princ.; in qua tamen faciunt finem lemmatis* certare, praevenire; *et haustum ibi Verg. exempl. cum illo* Componere *(sic cdd.),* finire. — *praeterea totum l. (257, 1—47) hic collocatum ante l.* Crepare *(255, 1).* — 2 componat *R, pr. P ap. Verg.* — 4 nec *pro* non *Am.* — est *om. B; cdd. Verg.*

|| Conponere, reficere, recreare. Vergilius Georg. lib. IIII:

vix defessa senem passus conponere membra.

idem Aen. lib. I:

nunc placida conpostus pace quiescit.

|| Conponere, lenire. Vergilius Aen. lib. I:

sed motos praestat conponere fluctus.

|| Conponere, disponere, constituere. Vergilius Aen. lib. III:

quam tuta possis urbem conponere terra.

M. Tullius de officiis lib. III: atque quod communiter conpositum fuerat solus edixit. — Sisenna Hist. lib. IIII: exercitum dispertiunt, ad confligendum se conponunt. || Conponere rursus significat conparare. Accius in Armorum iudicio:

quid ést? [cur] conponere aúsis mihi te aut mé tibi?

Lucilius Satyrarum lib. IIII:

Samnis, spurcus homo, vita ista dignu' locoque,
cum Pacideiano conponitur, optimu' multo
post homines natos gladiator qui fuit unus.

Sallustius in Iugurtha: ubi Metelli dicta cum factis conposuit. — Vergilius Georgicon lib. IIII:

non aliter, si parva licet conponere magnis.

|| Conponere, ornare. Vergilius Georg. lib. IIII:

dulcis conpositis spiravit crinibus aura.

5 IV, 438 || 7 I, 249 || 9 I, 135 || 11 III, 387 || 13 III, 20, 80 || 14 Sisenna Hist. IIII || 16 Accius Armorum iudicio || 18 Lucilius l. IIII || 22 48, 1 || 23 IV, 176 || 25 IV, 417.

5 *n. N. — sed omnes eius errores recensere longum est.* — 6 membra *B, H.* — 8 compositus *Gen; B*$_1$, conp. *L*$_1$ *solus.* — quiescat *B*$_1$. — 9 lenire placare *mrg. G.* — 10 motus *B; Gen; H*$_1$. — *post 10 in libris sunt 256, 36, 37.* — 12 tutam *L; H; Gen; A; non B;* tuam *G.* — possit *L, H*$_1$*; Gen; A.* — superbem *L*$_1$. — terrani *L; A; pr. Gen et H.* — 13 IIII *C, Gen.* — atque; idque *cdd. Cic.* — quod *om. Gen; supra add. H*$_1$. — 14 edixit *Cic.; Mc;* dixit *C, Gen.* — 15 se *Iun.;* sit (*seq.* c) *C, Gen.* — componunt *Mc;* comparant (conp. *L*$_1$) *C, Gen.* — *e v. sequente ortum vitium.* — 16 actius *Gen.* — 17 est cur *supra add. H*$_2$; cur, *quod ex seq.* con *videtur ortum, om. Gen.* — ausibus *Gen*$_1$. — 18 *cf. 393 l.* spurcum, saevum; *Luc. IV, 11 ibique comm.* — 19 ista; illa *Non. pg. 393; Cic. Tusc. II, 17, 41; orat. 48, 161.* — homo se (*videtur olim fuisse* domoque) *cdd. h. l.* — 20 pacideiano *L; G ex corr.;* pacideia nec *Gen; H; sed in hoc* c *posterius deletum;* pacedegane *pr. G;* pacedeiano *cdd. 393.* — conponitur; *i. e. gladiatorum munere iubetur depugnare.* — obtimus *G.* — 22 salluscius *L*$_1$. — iurgurt metelli *om. mediis pr. L.* — tum *L*$_1$. — cum pacis *Gen*$_1$; confractis *B.* — 23 georgicon (*ita etiam H, G, ut v. 5;* georg *Gen*) *supra add. L.* — 25 Verg.; *cf. 245 l.* aura. — 26 dacis *Gen; H*$_1$.

|| **Conponere, colligere.** M. Tullius in Verrinis, [in] Divinatione: si ab isto libro, quem tibi magister ludi nescio qui ex alienis orationibus conpositum dedit. || **Conponere, simulare vel fingere.** Accius Agamemnonidis:

[sic] multi, ánimus quorum atróci vinctus málitiast,
conpósita docte e péctore evolvúnt suo;
quae, cúm conponas dícta factis, díscrepant.

Sallustius in Iugurtha: non sunt composita verba mea. parvi id facio. ipsa se virtus satis ostendit. || **Conponere, coniungere.** Vergilius lib. VIII:

conponens manibusque manus atque oribus ora.

Lucilius Satyrarum lib. VIII:

cum poclo bibo eodem, amplector, labra labellis
ficta arte conpono, hoc est cum *ψωλοκοποῦμαι*.

idem in eodem:

cum latu' conponit latere et cum pectore pectus.

Sallustius Historiarum lib. III: suspectusque fuit, incertum vero an propter neglegentiam, societatem praedarum cum latronibus

---

27 14, 47 || 30 Accius Agamemnonidis || 34 85, 31 || 36 Aen. VIII, 486 || 38 Lucilius l. VIII || 41 Lucilius l. VIII || 43 Sallustius Hist. III.

---

27 in Verrem Divinatione *Quicheratus.* — 28 lib *pro* tibi *B.* — q. t. *om. B.* — magister; m̃ *B, Gen;* m. *H; sed in mrg. correctum.* — 29—45 *illa* Conponere, simulare — cum latronibus conposuisse *in cdd. leguntur pg. 260 ante l.* cernere. — 29 exsimulare *ed. Bas.* — 30 *Agamemnonidas, quae etiam pg. 146 s. l.* oblitterare *a Non. citatur fabula, numquam alibi, eandem atque Erigonam fabulam cum Welckero putat Ribbeckius, dissentit P. Schmidtius libri de Non. auct. pg. 59.* — 31 sic *del. Vossius.* — malicia et (est *m. 2*) L_1; militia est H_1. — 32 compisita *H.* — docte e *M;* dicta e *L, G;* dictae *Gen,* H_1; dicta ẽ H_2. — aevolvunt *Gen;* H_1 (*hic* pectoraeae volv.). — 33 cum *add.* H_2. — *f.* conponis. — 34 saluscius L_1. — composita *C, Gen.* — m. v. *Tornaes.* — verbe *Gen.* — 35 se *om. L, Gen,* H_1. — 36 VIIII *cdd.* — 38 *cf. 308 l.* fingere; *Luc. VIII, 2.* — 39 ploco *Gen, pr. H.* — bibo eodem *cdd. 308;* eodem obvio (obvic *Gen, ut vid.; pr. H; in quo est* obvicam plector) *C, Gen.* — 40 ficta arte; *cf. comm. in 308 l. m.* — ψωλοκοποῦμαι *Iun.;* ipso loco pomas *cdd. h. l.; cf. pg. 308.* — 42 cum *M; cf. Luc. VIII, 3;* tuum *cdd.;* tum *non recte I. Dousa.* — latus *ed. pr.;* latum *cdd.* — lateri *cdd.;* latere *M; nam sequens* cum *quin sit coniunctio non dubitandum.* — 43 salustius L_1. — III *Tornaes.; Gen,* H_1; IIII *L,* H_2, *G.* — *illud praetuli, quo Sall. verba de M. Antonio possent intellegi, cuius bellum contra piratas et Cretenses l. III historiarum continebatur. dittographiam Harleiani libri et Genevensis cum ignoraret Kritzius, cuius conferendus commentarius, de Verre potius putavit cogitandum.* — 44 an *Iun.;* ac *cdd.* — propter *Dietschius;* per *v.* — praedare *L.* — composuisse *Iun.;* composuisset (conp. L_1) *cdd.*

conposuisse. || Conponere pro redimere. Sallustius lib. I: quin lenones et vinarii laniique *et* quorum praeterea vulgus in diem usum habet pretio conpositi.

CALX * * * Vergilius lib. V:

calcemque terit iam calce Diores.

|| Calx est finis. Lucilius Satyrarum lib. VII:

* * *

hoc est: cum ad * * *

CALLET significat scit [hoc est], a calliditate, quae est urbane scientia. Accius Aegistho:

melius quám viri
callent mulieres.

Afranius Abducta:

néscis, Numeri mei, ómnem melius rém calleri quám volo.

Pacuvius Atalanta:

omnés qui, tamquam nós, *servitium* sérviunt ||
sub régno, callent dóminum imperium métuere.

---

45 Sallustius Hist. I || 48 Aen. V, 324 || 50 Lucilius l. VII || 54 Accius Aegistho || 57 Afranius Abducta || 59 Pacuvius Atalanta.

45—47 Conponere — conpositi. — *haec in libris posita pg. 264 ante l.* cogere *huc revocavit ed. pr.* — sallus L_1. — quin; cum *B; Gen; Tornaes.; H_1;* qui, *ut vid., L_1; id. m. 2* quum. — *illud* quin *etiam Charis. pg. 58 tutatur.* — 46 leones *B.* — lenones et *om. Char.* — umarii *Gen;* humarii *B.* — et *add. M.* — diem *ed. pr.;* dies *v.* — 48 Calx; *cf. pg. 29 l.* calces *cum comm.* — Calx, extrema pars pedum, terrae proxima *ex interpolatis pg. 29 verbis hic repetit Quicheratus; et certe illa* extrema pars pedis *vel similia videntur excidisse.* — 48—52 *ordo restitutus a Quicherato. nam in cdd. haec sunt:* Calx (*pr.* Clax *L*) est finis. — *tum Gen; H_1:* lucilius satyrarum lib. VII hoc est cum ad virgilius *(om. Gen)* aen (*del. H_2;* aeneidos *Gen*) lib. V calc. *e. q. s.; L, B:* lucilius satyrarum libro (lib.) VII calc. *e. q. s.; H_2, G:* virg. (virgilius *H*) lib. V calc. *e. q. s.* — 48 V.; *cf. 29 l.* calces; *414* volare. — 50. 52 *apud Luc., cuius omissa memoria in ed. nostra, fuere ut puto:* cum ad calcem ventumst; *Nonii verba supplenda in hunc modum:* hoc est: cum ad finem ventum est. — 53 hoc est, *ut e. v. 52 illatum, secl. M.* — a *add. A; om. rell.* — urbane *M;* urbana *v.* — 54 actius *A.* — egisto *L, G;* segisto *B, Gen;* segistho, *tum* egistho *H.* — 55. 56 *haec utrum iambica sint an trochaica plane incertum.* — 58 Numeri (numero *H_1; vid. legend.* Numerei); *nomen proprium agnovit Me.* — mei (meo *H_1; Tornaes.; Gen*) *vocativus, ut puto.* — *possit tamen et pro* mihi *accipi.* — *iudicium hic ut saepe in fragmentis propter argumenti obscuritatem continendum.* — rem calleri *M; nam Afranii elegantiae non videtur satis convenire illud* calleri rem; calli rem *cdd.* — *non bene Ribbeckius:* n., N., me omnem melius rem callere quam volo. — 59 satalanta *Gen;* satanlanta, *tum* atanlanta *Hs.* — 60 servitium *add. M; cf. Pl. Mil. II, 6, 2.* — 1 dominum imperium *N. Faber* (dominum imperia *minus bene Me*); domitum imperio *C, Gen;* dom. imperium *B; Vrbin. 307. non placet Bothii commentum* domiti imperia. — metueres (*seq.* s) *H_1; Gen; B.*

Serenus in Opusculis:

callet senium arte bibendi.

Accius Aeneadis aut Decio:

quód periti súmus in vita atque úsu callemús magis.

idem [in] Neoptolemo:

sátin astu et falléndo callet?

Sisenna Historiarum lib. III: Lucium Memmium, socerum Gai Scriboni, tribuni plebis, quem Marci Livi consiliarium fuisse callebant et tunc Curionis hortatorem. ‖ Callet etiam dictum a callositate. Caecilius in Asoto:

tu iám callebis, ílle festum désidet?

Plautus in Persa:

.... plus cálleo quam aprúnum callum cállet.

idem in Poenulo:

quíd opust verbis? cállum aprunum cállere aeque nón sinam.

[CONSTITVERE est disponere. Verg. Aen. I:

hominesne feraene,
quaerere constituit.]

---

2 Serenus Opusculis ‖ 4 Accius Aeneadis ‖ 6 Accius Neoptolemo ‖ 8 Sisenna Hist. III ‖ 11 Caecilius Asoto ‖ 13 II, 5, 4 ‖ 15 III, 2, 2 ‖ 17 I, 308.

---

2 opuscuuius L_1. — 3 *v. paroemiacus.* — callet *A, Gen, L, pr. H;* callent *H ex corr., G, Montepess.* — bibendi *Bentin.;* vivendi *cdd.* — 4 aeneidis *Tornaes., Gen, pr. H.* — decii *cdd.* — 6 in neophtolemo H_2, *G;* ineoptholemo *L;* ineoptolemo H_1*; Gen.* — 7 saginas tu (sagina stu L_1; saginastu H_1 *cum Tornaes.*), *Gen;* L_1; H_1. — 8 hystoriarum *L.* — IIII *G, ut vid.; cf. Petr. ed. min. praef. pg. XVIII; Flor.* — Lucium *Rothius;* lucilium *L* (*pr.* lucilius), *H, Gen;* lucinium *G, Flor.* — 9 tribuni *Rothius; nam de L. Memmii tribunatu non constat, constat de C. Scribonii;* tribunum (tributum G_1) *cdd.* — Marci Livii H_2*; Flor; Me;* marcilli ui H_1; marcelli uii *L* (uii *m. 2 scriptum, sed, ut vid., m. 1 idem*); martili VII *Gen;* marcili VII *Tornaes., G.* — 10 hortatorem *H;* oratorem *H, G, Gen;* auratorem *L.* — *f.* Curioni auctorem. — 11 caecelius *H;* caececilius *G.* — 12 tu *ed. princ.;* tun *Ribbeckius;* tum *C,* ...; tunc *B.* — festum *Palmerius;* festus *cdd.* — fessus *Bothius; quod sicui videtur,* callebis *aequat imperativum.* — *non placet* tu iam callebis, ille fessus iacet. — 13 Plaut.; *cf. Charis. pg. 55.* — in persona *pr. H.* — 14 magis plus *cdd. Pl.; Char.* — aprunum L_1, *pr. H, Gen, A; B; ed. Bas.;* ...num L_2*; H ex corr.* — aprugnum *cdd. Pl.;* prunum *(pro* aprunum*)* ...ol. *Char.* — callidum Gen_1. — calet *pr. H.* — 15 idem *om. H.* — ...o *Gen; H;* paenulo *L.* — 16 qui, *supra scr.* d, *L.* — opust; *ita ap.* ...; *B, C, D* opus si; opus *L,* H_2, *G, Gen;* opud H_1. — aprugnum *vel* ...um *cdd. Pl.* — calere *pr. H;* callare *L.* — *post v. 16 secuntur in* ...*ea quae sunt* Conparare, adparare — convivium conparat. — *cf.* ... — 17—19 *secl. M.* — *cf. 273 l.* constituere *ibique comm.*

CONTENDERE, festinare. Vergilius Aen. lib. I:

> quae proxuma litora cursu
> contendunt petere.

M. Tullius in Verrinis, actione secunda: haec ubi filio nuntiata sunt, statim exanimatus ad aedis contendit, ut et vitae patris et pudicitiae sororis succurreret. ‖ Contendere, intendere. M. Tullius in Hortensio: magna etiam animi contentio adhibenda est *in* explicando Aristotele, si legas. — Cicero Tusculanarum lib. II: ut onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis obprimunt. ‖ Contentio est perseverantia vel elatio. M. Tullius de officiis lib. I: ex contentione vocis et summissione et ceteris similibus facile iudicabimus. ‖ Sallustius Historiarum lib. IIII: rursus iumenta nacti ad oppidum ire contendunt. ‖ Contendere, adstringere, intorquere. Vergilius Georg. lib. IIII:

> tanto, nate, magis contende tenacia vincla.

Sisenna Hist. lib. IIII: simul tormenta contenduntur. ‖ Contendere significat conparare. Plautus in Vidularia:

> sígnum recte cónparebat: húius contendi ánulum.

Lucilius Satyrarum lib. I:

---

20 I, 157 ‖ 23 II, 1, 26, 67 ‖ 26 M. Tull. Hortensio ‖ 27 II, 23, 54 ‖ 30 I, 41, 146 ‖ 31 Sallustius Hist. IV ‖ 33 IV, 412 ‖ 35 Sisenna Hist. IV ‖ 36 Plautus Vidularia ‖ 38 Lucilius l. I.

20—22 *leg. h. l. in libris; item cum 23—27 usque ad illud* si legas *pg. 264 post l.* contentus *verba* familia contenti erimus una. — *hic reposuit Quicheratus.* — **20** Verg.; *cf. 367 l.* petere, obtinere. — libro *supra add. in L pg. 264.* — **21** proxima *h. l.* H_1, *B*, *Gen* (*hic pr. f.* proximum); proxima *cdd. 264* (proximam a *pr. L;* proximum a Gen_1). — littora *h. l. Hqos* (litora *P*); *ed. Bas.; 264 B.* — **23** *puto* in Verrem, *vel* Verrinarum. — **24** examinatus Gen_1. — ad haedis Gen_1; ad hedis *L;* ad is *G.* — **25** succurrerent *H;* succurrere L_1. — **26** ortensio *H, Gen, B.* — **27** in *add. ed. pr.* — legas H_1; *Gen; B; Torn.,* leges *L;* H_2; *G.* — **27—29** Cicero — obprimunt; *haec in cdd. leguntur pg. 259, 17 post ea quae sunt* armis contendere. — *ibi cum plane locum non habeant, recte hic sunt reposita a Quicherato.* — Tusculanorum *cum* L_1 H_1, *Gen; ita semper fere hic.* — *de quo iam non referetur.* — **28** honera *Gen, pr. H.* — corporis L_1. — facilius *supra add. in H.* — remissis opprimunt *Cic.;* pessimis (pessimos *Gen;* H_1) opprimuntur (obpr. *Gen;* opr. L_1) *cdd.* — **29** Contio Gen_1. — et L_1. — perseverantia *ad. Sall. spectat exemplum;* elatio *ad Cic.* — **30** ex c. v. ex s. ex *cdd. Cic.* — **31** iudicavimus H_1. — Saluscius L_1. — hystoriarum *L.* — III *Gen.* — **32** opidum *pr. L.* — **33** astringere *H, G;* asstringere L_2. — aēn. *pro* Georg. *L.* — **34** renacia *pr. H;* tenaci *B.* — ten (acia, *f. in ras., m. 2*) utcla L_1; tenaautcla Gen_1. — **35** simul tormenta *M;* simul et tormenta *L,* H_2, G_2; simul et armenia *Gen,* H_1; simul et ormenta G_1. — *illud* et *si recte habet, statuatur oportet alterum* et *secutum.* — *cf. comm. in Sisennae locum, qui legitur pg. 484 s. l.* senati. — **37** *cf. Studemundii commentationis de Vidularia pg. 23.* — conparebat L_1; comparabat *rell.;* comparebat *Mc.*

ut contendere possem
Thestiados Ledae atque *Ἰξιονίης ἀλόχοιο*.

idem lib. VII:

huncin ego umquam Hyacintho hominem, cortinipotentis
deliciis, contendi? . . . .

Caecilius Titthe: ‖

egon vitám meam
ásticam conténdam cum istac rústicana *tuá*, Syra?

Licinius Macer in epistula ad senatum: illi suam vitam mecum contendunt, quoius in corpore ita crebra sunt vulnera [vitae], novae cicatrici ut locus non sit. — Naevius in Lycurgo:

cáve sis tuam conténdas iram cóntra cum ira Líberi.

Accius in Tereo:

video égo te, mulier, móre multarum útier,
ut vím contendas tuam *ád* maiestatém viri.

Varro *Γνῶθι σεαυτόν*: age nunc, contende alterum genus

---

41 Lucilius l. VII ‖ 44 Caecilius Titthe ‖ 3 Licinius Macer epistula ad senatum; cf. comm. ‖ 5 Naevius Lycurgo XIX ‖ 7 Accius Tereo ‖ 10 Varro *Γνῶθι σεαυτόν*.

---

39 *praecessit ut puta* talis erat forma. — possem; *f.* posses. — 40 lede *cdd.* — *Ἰξιονίης ἀλόχοιο Me;* ixiones alcholocheo *L*, H_2, *G;* eximone salcholocheo (h *scr. supra* co) H_1*; Gen; Tornaes.; cf. Il. XIV, 315 sqq.* — 41 *cf. comm. in Lucil. VII, 4.* — 42 huncine *Tornaes.* — hyacinctho (h *supra* to *scripto L*) *L, G.* — 44 tithae *C, Gen.* — 1 ego, n *supra scr., L;* egone *A, Montepess.* — 2 asticam *Bergkius;* atticam *cdd.* — ista *A*, Gen_2*;* isti, *supra scr.* a, H_1. — rustina Gen_1*;* rusticina *Am, Montepess.* — tua *add. Bergkius; Quicheratus.* — 3 lucilius H_1*;* Gen_2*;* licilius Gen_1. — in epistula (epistola L_2) ad senatum. — *iure dubitat Petrus hist. lat. prooem. pg. CCCXL, num Licinii Macri epistulae vel ab ipso vel ab amicis umquam sint editae, putatque hanc epistulam a Sallustio fictam et historiis suis insertam; eiusque opinionem probat Hertzius Indicis schol. Vratislav. aestiv. a. 1871 pg. 4. — adversatur, quod Nonius ne eis quidem locis, ubi citati ab eo auctoritatis addendae gratia scriptores aliorum verbis utuntur, adeoque addito nomine, hos ponit auctores, sed illos. — cf. comm. in pg. 261 l.* cernere, amittere. — *itaque si recte statuit Petrus, in fonte, quo usus est Non., Sallustii nomen vel casu omissum vel cum extaret a Nonio neglectum existimabimus. — sed nescio an similius sit veri post illud* epistula *eius quem scribentem induceret Licinius nomen haustum; cf. pg. 228:* Claudius Quadrigarius, describens Manli Torquati pugnam. — *etiam hoc notandum, non uti alias epistulis Non., nisi Ciceronis et Varronis, auctorum celeberrimorum.* — metum L_1. — 4 quoius *M;* quorum *v.* — vitae, *ut e v. 3 illatum, secl. M.* — 5 cicatrice ut lucus L_1*;* lucus *etiam* Gen_1. — 6 contenda syram *H, Gen;* yram *etiam* L_2. — 7 *cf. 519 l.* multos. — actius *B.* — accius in te in tereo *L;* te *punctis adpositis notatum; sed haec eluta.* — 8 more *om.* H_1*; Gen; B; Tornaes.* — 9 vim *cdd. 519; hic P;* cum *rell.* — ad *om. h. l. cdd.* — maiestutatem *pr. H.* — viris *cdd. hic.*

259 M.

φιλοθέωρον, ecquid ibi videris melius. ‖ Contendere, certare. M. Tullius de officiis lib. I: miserrima omnino ambitio est honorumque contentio. — Vergilius Aen. lib. IIII:

quis talia demens
abnuat aut tecum malit contendere bello?

Sallustius in Iugurthino bello: fretus multitudine militum parabat armis contendere. ‖ Contendere, continuare. Cicero de oratore lib. I: *ut una continuatione verborum*, id quod eius scripta declarant, *binae* et contentiones vocis et remissiones continerentur. et [de oratore] lib. III: nihil perniciosius quam ecfusa sine intermissione contentio. ‖ Contendere iterum significat extorquere. Cicero in epistula *ad* Cassium: hoc a te ita contendo, ut in eo fortunas meas positas putem. — Accius [in] Eurysace:

iám petere incipiam ét si *precibus pérpetrari rés* nequid,
ví contendam, ut hínc parentem técum Salaminem ávehan.

Turpilius Lemniis:

habés potestatem, úbi petes tantúm, senis.
pretiúm contendas, út redempto Phaédriae
liceát redire antíquam in consuetúdinem.

---

12 I, 25, 87 ‖ 13 IV, 107 ‖ 16 13, 3 ‖ 17 I, 61, 261 ‖ 20 III, 60, 224 ‖ 22 Cicero epistula ad Cassium (ad Fam. XV, 14, 5) ‖ 23 Accius Eurysace ‖ 26 Turpilius Lemniis.

---

11 *φιλοθέωρον Iun.*; filothoreon *cdd.* — ecquid *Vahlenus* (*praec.* n); nequid *cdd.*; *f.* numquid (nunquid). — videris *Ribbeckius*; viderit (vederit H_1) *cdd.* - videro sit *Vahlenus.* — melius. *hic addend. Varr. exempl. 260, 18 sq.* — recertare *Gen*; H_1; decertare *B.* — 12 miserima L_1. — est ambitio *cdd.* *Cic.* — hon. *Cic.*; bonorumque *cdd.* — 14 qis *L.* — 16 saluscius L_1. — in I. b. fretus *supra scr.* L_2. — Sall. — bello *in mrg. add.* Gen_2. — militem *pr. H.* — 17 parabat *Sall.*; sperabat *cdd.* — 18. 19 II *cdd.* — *quae cursivis litteris sunt expressa, ex Cic. add. Quicheratus.* — ei cont. *cdd. Cic.* — missiones *pr. L.* — continuarentur *C, Gen.* — 20 de or. *om. v.* — ecfusa *M*; effusa *cdd. Cic.*; et infusa *Non.* — 22 epistola L_2, *H*, *G.* — ad Cassium *Quicheratus*; Cassi *cdd.*; *cf. pg 278 l.* delenitus, delectatus. — a te ita *Cic.*; ait ita *L, H, Gen*; agit ita *G*; *mss. Me*; *om. B.* — 23 meas putem as (putem as *delet.*) positas putem *L.* — pugnem *B.* — in *om.* L_1. — 24 petere *Scriver.*; *Guietus*; potere *G*; potero *L, H, Gen.* — precibus perpetrari res *add. M*; nequid *pro* nequit (*ita Scriver.*). — *cf. Pacuv. ap. Fest. pg. 217:* neque perpetrare precibus nec pretio quiid. — 25 vi; *m. 1 f.* in *L.* — hic *G.* — par. *M*; comportet (conp. L_1; competent G_1) *cdd.* (*praec.* c). — tecum *Grotius*; texum *cdd.* — Salaminaem *pr. H*; *f.* Salaminam; *qua Pacuvius usus est forma; quamquam Accium graeca gr… magis inflectere coepisse constat.* — aveham *Buechelerus*; habeam *cdd.* — verba *Teucri ad Eurysacem.* — 26 Lemniis *Ald.*; lemonis *C, Gen*; lenonibus in… *ut saepe, interpolatione cd. N. Fabri; atque ita ed. princ.* — 27 habes *Ribbeckius*; habet *cdd.* — habes potestatem; *i. e.* facultatem adeundi. — … petes tantum *M*; ubi potostatem (*supra scripta haec in H, in quo* potestatem *mutat. in* potaestatem) *C*; *Gen.* — 28. 29 pretium *M*; p̃tio (*ante* t ra…

Varro Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶν:

et petere imperium populi et contendere honores.

M. Tullius de officiis lib. II: extremum || autem praeceptum in beneficiis operaque danda, nequid contra aequitatem contendas.

Contendit proripuit vel direxit significat. Vergilius lib. V:

qui tamen aerias telum contendit in auras.

Licinius Macer: quo die magistratum obiit, repente celeri gradu per forum se in Capitolium contendit. — Turpilius Philopatro:

heu fortunás meas,
máter. — hem, qua caúsa huc opere máxumo conténditur?

Pacuvius Doloreste:

nil cóniectura quívi interpretárier
quorsúm flexivia *dictio* conténderet.

M. Tullius de re publica: sed audisse te credo, Tubero, Pla-

30 Varro Serrano || 1 II, 20, 71 || 3 Aen. V, 520 || 5 Licinius Macer || 6 Turpilius Philopatro || 10 Pacuvius Doloreste || 13 M. Tullius de re publica I, 10, 16).

in *L) L, H, Gen;* pretio *ed. Bas.* — Phaedriae *Grauthoffius;* fedria *C, Gen* fedri alice ad *Gen;* licead *etiam* H_1). — antequam H_1; *Gen.* — *sensus apertissimus. nam cum Phaedria adulescens propter peccatum levissimum exclusus esset a patre* (*cf. pg. 363 l.* protelare — excludere) *et a piratis captus raptusque amicae, h. l. socii de exorando patre illoque liberando consilia ineuntes inducuntur.* — **30** sarrano L_1. — πραρχαιρεσιων *L, sed solus.* — **31** honores; *quamquam in accusativo nihil inest offensionis, tamen collato Lucretii versu (II, 11)* certare ingenio, contendere nobilitate *suspicor deceptum Nonii auctorem falsa lectione restituendumque* honore. — *et accedit, quod* extorquendi *verbum parum videtur convenire huic loco.* — **1** dextremum *Gen; pr. H;* deextremum L_1. — **2** aequalitatem H_1; *Gen; Torn.* — contendas; *n. N.* — **4** tantum *B;* tñ, *in mrg.* tamen *H.* — se — contendit; *ut* se erugire *ap. Ennium,* se irrumpere *ap. Varr., sim. multa.* — filopatro *H, G, Gen;* filipatro *L.* — **7** heu (*vel* vae) fortunas meas *M;* gemmeas fortunas *cdd.* — geme meas fortunas *Me; quod cum non displiceat, tamen ne versus exeat in mater.* hem *non poterit admitti nisi aut traiectis verbis ita:* meas fortunas geme *aut ut statuas post* fortunas *finem versus prioris haustum.* — *parum sit elegans metrorum discriptio haec:* geme meás fortunas, máter. — hem, qua caúsa huc opere máxumo | conténditur? — *diverbium, cuius prior pars finiretur in eo quod est* mater, *instituit Ribbeckius.* — fortunas *pro* fortuna *saepe dici apud antiquiores* notum. — **9** maximo *L.* — **10** doloreste H_1; G_1; *L ex corr.;* dul. *rell.* — **11** nihil *cdd.* — confectura L_1. — **12** flexivia dict. *Iunius;* flexivice (flexi vice L_2; flexivite, *supra scr.* c, *Gs*) *cdd.* — *cf. v. ex* *Viboca pg. 237 s. l.* autumare *ibique comm.* — *huc pertinet quod legitur ex or. pg. 123 s. l.* incertat. — **13** de re publica *G, ut vid.; B;* de repb: de repub *Gen;* de reb; *mutat. in* de repub; *H.* — audisse te *Vatic. Cic.;* ausset *C, Gen, B.* — tuvero *C, Gen, B.* — plautonem Gen_1.

tonem Socrate mortuo primum in Aegyptum discendi causa, post in Italiam contendisse. — Afranius Epistula:

nóu licet me pérvenire quá contendi sémita.

Sallustius [in] Iugurthae bello: ex proelio fugit in provinciam; ac deinde Romam contendere. — Varro Quinquatrubus:

quí Tarentinúm tuum
ad Héracleiden Pónticon conténderet. ||

CERNERE significat videre. Vergilius Aen. lib. III:

cernimus adstantes nequiquam lumine torvo.

|| Cernere rursum disponere. Lucilius Satyrarum lib. V:

postquam praesidium castris educere crevit.

idem lib. XIII:

acribus interse cum armis confligere cernit.

|| Cernere, amittere. Varro Gerontodidascalo: non vides apud *Ennium* esse scriptum:

tér sub armis málim vitam cérnere
quám semel modo párere.

---

15 Afranius || 17 13, 4 || 18 Varro Quinquatrubus || 1 III, 677 || 3 Lucilius l. V || 5 Lucilius l. XIII || 7 Varro Gerontodidascalo || 8 Ennius (Medea exule).

---

14 causa *om. male Vatic.; cf. 52 l.* lues. — **15** in Italiam et in Siciliam *Cic.* — epistola L_2, *G.* — **16** *ita M; cdd.:* non (noñ *Gen.*) licet me qua contendissem ita (contendi sem. *Gulielmus Verisim. III, 8*) pervenire *cdd.* (non l. me q. contendi p. semita *Buechelerus*). — **17** saluscius L_1. — in *om. Gen.* — praelio *ed. Bas.* — profugit *Sall.* — **18** deinde *ed. Bas.; v.;* deinde inde *L, H, Gen.* — contendit *Sall.* — Varro; *cf. comm. in 259, 11.* — **19. 20** *versus indicavit M.* — Tar. t.; 'Heraclides Tarentinus, Herophili discipulus celeberrimus et empiricae scholae addictus — Varro dicit medicis a philosophis discendum esse.' — *haec Oehlerus.* — Heracleiden *M;* heracliadem *Gen; etiam in H littera supra* id *erasa;* heraclidem *rell.* — Ponticon *Oehlerus;* ponti (*seq.* con) *cdd.;* ponto L_1; Ponticum *v.* (ponticum contenderit *ed. princ.*). — *post v. 20 in libris sequitur pars l.* conponere, *et quidem illa:* conponere, simulare vel fingere — societatem praedarum cum latronibus conposuisse; *cf. pg. 257, 29—45.* — **1** videre *m. antiqua supra scr. in Gen.* — **2** cerminus Gen_1. — astantes *ed. Bas.;* asstantes L_2, H_2; adst. *et A, B.* — luminet orbo *Gen.* — torbo L_1; *pr. H.* — **3** rurs. *om. A.* — **4** seducere *pr. H.* — crevit *ed. a. 1476;* crevi *Dp;* decrevit *L, G, H ex corr.;* decrevi *pr. H; Gen; A; B.* — **5** dem *pr. H.* — **6** inter sese armis *per interpolationem liber vetus Dousae.* — cum *coniunctio potius quam praepositio.* — comfligere *H.* — **7** rontodidascalo L_1; pontodidascalo H_1; *Gen* (*hic pr.* rontodidascalo); *B.* — **8** Ennium *add. Ald.* — *cf. Enn. Fab. 268 cum comment.* — **9** nam te *cdd. v. 22.* — vitam; multa *Flor. Varr. VI, 81; cf. comm. in v. 22.* — **10** parire *Planckius* (s. q. m. parire *Porsonus ad Euripidis Medeam 252*). — *sane ita dixit E. in Annalibus; et potest* modo *producere finalem.* — *sed cum alibi (Fab. v. 1) idem posuerit* parere *neque in numeris videatur esse offensio, ego illud, quod etiam Varronis libris firmetur, immutare timui.*

|| **Cernere**, audire. Accius in Chrysippo:

'quid agám? vox illiust cérte'. — 'idem omnes cérnimus.'

|| **Cernere**, iudicare. Pacuvius Armorum iudicio:

et aecum et réctumst, *tu* quod póstulas.
iuráti cernant.

Ennius Thyeste:

inpetrem facile ab animo ut cernat vitalem babium.†

|| **Cernere** rursum dimicare vel contendere. Accius Epinausimache:

primóres procerum próvocavit nómine,
si essét quis, quei armis sécum vellet cérnere.

Ennius in Medea exule:

. . . nam tér sub armis málim vita cérnere.

Pacuvius Armorum iudicio:

qui sése adfines ésse ad causandúm volunt,
dé virtute eis égo cernundi dó potestatem ómnibus.

|| **Cernere**, rursum succedere: unde et **cernere hereditatem** filii (id est succedere patribus) dicti sunt. Accius Myrmidonibus:

régnum tibi permítti malunt. cérnas! tradam exércitus.

---

11 Accius Chrysippo || 13 Pacuvius Armorum iudicio || 16 Ennius Thyeste || 18 Accius Epinausimache || 21 Ennius Medea exule || 23 Pacuvius Armorum iudicio || 27 Accius Myrmidonibus.

---

11 actius *A, ut saepius.* — crysippo *L; H* (*hic pr.* cris.); *Gen.* — 12 illiust *M de re m. 441; Ritschelius Opusc. II, 683;* illius est *cdd.* — certe *pro* certo. — *illud* cernimus *potius dictum pro* iudicamus, existimamus. — *nam videndi verbum latius patet in linguis plerisque, cum visus ex omnibus sensibus longe sit acutissimus praestantissimusque.* — 13 pachubius *A; et sic vel* pacubius *saepius.* — 14 ecum *L;* aequum *H, Gen, A, B, Montepess.* — tu *add. M.* — postula *pr. H.* — 16 thyste L_1; *Gen*$_1$. — 17 *versus corruptus.* — cernet *Gen; pr. H.* — 18 epinausimace *Gen; pr. L.* — 19 procerum *ed. princ.;* procertum *cdd.* — provocavit *Bothius* (provocaret *Vossius*); revocarit *cdd.* — provocavit; *sc.* Hector; *cf. Il. VII, 66 sqq.* — nomine *Vossius;* nomina *cdd.* — 20 si *Voss.;* nisi *cdd.* — quis, quei; quis qui *ed. a. 1476;* quisque *cdd.* — 21 media *Genh.* — 22 nam *om. Varro l. m.* — nam *e. q. s.; vide stuporem socordiamque Nonii, qui paucis versibus ante prorsus diversa de eodem loco Enniano tradiderat et ne senserat quidem esse Ennii.* — *ac tamen extitere, qui Mercerum ac potissimum quemque criticorum incusarent, quod talem hominem inclementius arripuissent.* — maculim *pr. L.* — vitam *v.;* vita *M; nam ita scripsit auctor Nonii; item Ennius.* — 23 Pacuvius; *cf. 89 l.* causari. — 24 quis esse *Gen; H*$_1$. — adfines *Iunius;* adfinem *cdd. l. utroque.* — causandam *H, Gen.* — 25 eis (ei *diphthongo*) *M;* et *cdd. h. l.* (*id in H supra scr.*); his *vel* is *id. pg. 89.* — potestatem cernundi do (de *L*) omnibus *cdd. hic.* — 26 rursum succedere *Me;* rursum cedere (caedere *H*) *C, Gen.* — 27 fili L_1; H_1; *Gen.* — id est succ. patr. *nos;* patribus id est cedere (cedere *in mrg. add. Gen*) *cdd.; cf. Merceri comment.* — 28 malunt *quidam per interrogationem.* — malim *Iun. in mrg.* — cernas *M;* cernam *cdd.;* cernant, *pro* decernant, *Me.* — tradunt *L.* —

CIRCVMFERRE est proprie * * *

|| *Circumferre*, lustrare. Lucilius Satyrarum lib. II:

tum farcto omnia sunt circumlata ....

Plautus in Amphitryone:

istám iube
pró cerrita círcumferri.

Vergilius lib. VI:

idem ter socios pura circumtulit unda. ||

CONFIDENTIA est fiducia. Vergilius Aen. lib. I:

et adflictis melius confidere rebus.

|| Confidentia, duritia, patientia. Plautus in Asinaria:

scapulárum confidéntia, virtúte ulmorum† fréti.

|| Confidentia rursum temeritas, audacia. Pacuvius in Atalanta:

gradere ádque atrocem coérce confidéntiam.

* * *

idem lib. X:

inprobu', confidens, nequam, malus *ut* videatur.

Turpilius Leucadia:

---

30 Lucilius l. II ‖ 32 II, 2, 143 ‖ 35 Aen. VI, 229 ‖ 1 I, 452 ‖ 3 III, 2, 3 ‖ 5 Pacuvius Atalanta ‖ 8 Lucilius l. X; cf. comm. ‖ 10 Turpilius Leucadia.

exercitum *Ald.* — *verba Agamemnonis, ut videtur; cf. Ribbeckii libri de tragoedia lat. pg. 352.* — **29** et *pro* est, *sed punctis add. delet. m. 2, L.* — proprie; *recte Quicheratus, cum relicua male gereret, putavit hausta es quae sunt* differre, spargere, vulgare. — **30** Circumferre *add. Quicheratus.* — **31** farcto *M;* farto *Iun.;* facto *L, G;* facta *H, Gen, B.* — sum *B.* — circumlata *Iun.;* circumlatus *cdd.* — **33** quin tu istanc iubes *cdd. Pl.;* iube istam *C, Gen* (tam, *supra scr. m. 2* iube is, *L*). — *et potest servari imperativus, qui promptior fuit ad interpolandum.* — **34** cerritam *C, Gen.* — *post v. 36 in cdd. posita illa:* Constituere, retinere, firmare — prudentia; *tum:* Conparare, dare — merces conparabatur. — *cf. pg. 256 finem l.* conparare; *273 initium l.* constituere. — **3** duratia, *sed* i *supra scr., H.* — pacientia *A, L_1.* — **4** *cf. Goetzii comm.* — u!norum credi (*corr.* creti) *A.* — **5** Athalanta *C, Gen.* — **6** atque *C pr. L_1; rell.* — coerce *ed. princ.*; coercere (cohercere *G, A, B*) *cdd.* — coerce *trisyllabum; cf. 121, 15.* — **7** *recte suspicatur Gerlachius pg. 463 haustum alterum P. l., et quidem eum cuius Fest. 355 s. l.* torvitas *facit mentionem:* cum recordor eius ferocem et torvam confidentiam; *quamquam etiam potuit reponi v.:* par fortitudo, gemina confidentia, *qui servatus est ab ipso Non. pg. 316 s. l.* geminum, *vel alius.* — *nam sunt Pacuvius elocutiones fortiores.* — *ut autem pariter, quod Mercerus notavit, Lucilii exemplum hauriretur* (*quod potuit esse illud:* neminis ingenium tantum confidere oportet; *cf. 143, 18*), *ea re effectum, quod a priore* idem *ad posterius in archetypo Nonii erat aberratum.* — **8. 9** X *om. Gen; L_1; H_1, ut videtur; nam pallidiore atramento, quali m. 2 uti soleat, in H scriptum esse testatur Siversius.* — ut *add. M.*

víden tu Phrygis incéssum? quamst confídens! di istunc pérduint!

idem Hetaera:

nam quíd illoc homine vívit confidéntius?

Accius in Myrmidonibus:

íram infrenes, óbstes animis, réprimas confidéntiam.

Afranius Vopisco:

exclúdat uxor tám confidentér virum?
non fáciet.

Vergilius Georg. lib. IIII:

nam quis te, iuvenum confidentissime, nostras
iussit adire domos?

Terentius in Andria:

néscioqui senéx venit modo: éllum, confidéns, catus.

Confidentia, constantia. M. Tullius de re publica lib. III: duas sibi res, quominus in vulgus *prodiret* et in foro diceret, confidentiam et vocem, defuisse. — Naevius in Danae:

éxcidit orátionis ómnis confidéntia.

Plautus in Amphitryone:

quaé non delinquít, decet
aúdacem esse, cónfidenter pró se et proptervé loqui.

---

12 Turpilius Hetaera ‖ 14 Accius Myrmidonibus ‖ 16 Afranius Vopisco ‖ 19 IV, 445 ‖ 22 V, 2, 14 ‖ 24 M. Tullius de re publ. III ‖ 26 Naevius Danae V ‖ 28 II, 2, 206.

---

11 viden' tu Frygis (Frugis *Me*) *Lips. Epistol. quaest. V, 2;* videntur (videtur *Gen*, H_1) frigus *C, Gen.* — perdunt Gen_1; *pr. H.* — **12. 13** idem *m. 2 add. H; del.* Gen_2. — hetera nam *in mrg.* Gen_2; *item H* (nam *infra* hetera *scriptum*); *sed in hoc utrumque lineola circumducta deletum;* terentius (terrentius *pr. L*) *L, G; item H,* Gen_2 *in contextu; ubi* hererentius Gen_1. — quid *Quicheratus, Ribbeckius;* qui in *H, Gen in contextu, sed in H deleta praepositio;* qui *L, G;* q̃ *in margine H, Gen.* — illoc *Bergkius;* illo *cdd.* — **14** infrenes *Iun.;* infrenis *H; Gen; item G;* infermis L_1; inferimis L_2 *sec. Zangem.; in mrg.* Hs_1: inferrinis, *sed m. 2 idem* infrerinis. — obtes *Gen;* H_1. — **16** vobisquo, *m. 2* vopisquo *L;* vobisco *Gen.* — **23** nescio quis *B* (*pr.* n. qui); *et ita pars librorum Ter.; Donat.* — veni *L, Gen.* — modo venit *B; cdd. Ter.; idque melius quam si in illo* venit modo *pro praesente acceperis* venit. — tellum *L;* sellum *Gen; B; pr. H.* — **24** const.; confidentiam, *sed id del. et supra scr.* constantia, *L.* — **25** sibe *B.* — s.; socrati. — prodiret *add. M.* — diceret *H* (t *supra scr.*); dicere *(om. B)* dicunt. — **26** nevius *cum L, H Gen.* — Danae *ed. Bas.; Gen;* Dane *pr. H;* Dana *L; H ex corr.* — **27** condentia *pr. H.* — **29** deliquit, deliquid *cdd.* — *etiam* delinquit *perfectum.* — **30** *verba* pro se et propterve (propterve H_1; protervae Gen_1; L_1; proterve *rell.*) loqui *in C, Gen, A, B (om. Plauti nom. A, B). locata post sequentia* Consternari significat deici (deci *B*). *Ordinem rectum restituit Pius.* — propterve *etiam cd. D ap. Pl.*

CONSTERNARI significat deici. ‖ Consternari rursum erigi. Pacuvius in Periboea:

> constérnare, anime? ex péctore hoc ecvólvito
> consílium subitum, rés quod enatást modo,
> qui pácto inimicis mórtem et huic vitam ófferas.

idem Duloreste:

> únde exoritur? quó praesidio frétus? auxiliís quibus?
> quó consilio cónsternetur? quá vi? cuius cópiis? ‖

CVRRICVLVS, ut consuetudo fert [a curru diminutio est], dicitur brevissimum vehiculi biroti genus. ‖ Curriculus, cursus. Varro in epistula *ad* Iulium Caesarem:

> quém simul ac Româm venisse tétigit mi auris núntius,
> éxtemplo meos ín curriculum cóntuli properé pedes.

CALVMNIA est malitiosa et mendax infamatio. ‖ Calumnia rursum calliditas. M. Tullius de re publica lib. III: ut Carneadi

---

32 Pacuvius Periboea ‖ 36 Pacuvius Duloreste ‖ 2 Varro Epistula ad Iulium Caesarem ‖ 7 M. Tullius de re publ. III.

---

31 Consternari rursum erigi. — *mirum criticos quosdam adeoque Guietum ac Bothium et Madvigium putasse vel ante haec verba hausta quaedam et pro* Consternari *reponendum* Confirmari *vel certe post prius Pacuvii exemplum; porro in posteriore reponendum* confirmatur. — *solus quippe arguendus stupor Nonii, qui in altero Pacuvii loco non intellexit* consternare *esse indicativum, non imperativum, in altero unius litterae deceptus est errore.* — **33** anime (animae *cdd.*); *interrogandi notam add. M.* — hoc ecvolvito *M* (hoc evolvere *Passerat.*); hac (hanc *Gen, B, pr. H*) et volvere (*seq.* con. — volveret *ante ras. Hs;* e *ultimum f. ex* i *factum*) *cdd.* — **34** subitum *et q. seq. usque ad v. 1 om. B.* — subitum, res quod enata est modo *Madvigius Advers. II, 661; M;* subit omnes (omñs *Gen*) quod denata est modo *cdd.* — **34** qui p. *C, Gen.* — offeras *Gen;* H_1*; Vossius;* efferas *rell.* — **36** Duloreste *C, Gen.* — **37** undem *pr. L.* — auxilius *G.* — **38** consternetur *M;* consternatur *v.* — cuius corpus *pr. Gen.* — **1** Curriculis *L; G; B;* Gen_1*;* Curriculum *A.* — fer, *sed del. et* fert *supra scr., Gen.* — a curru diminutio est *secl. M.* — a *supra add.* H_1. — curri *pr. H;* Gen_1*;* curre *pr. B.* — dimminutio L_2*; H, B,* Gen_2. — **2** viroti *C, Gen, B* (*om. A*); biroti *Bentin.; cf. 86, 28.* — **3** aepistula L_1*;* aepistola L_2*;* epistola *G.* — ad Iul. Caes. *M; cf. supra pg. 259 l.* contendere — extorquere; Iuli (Iulii *B*) Caesaris *cdd.* — **4** venisse *Gen; B;* venissem *L, H, G.* — tetigit mi *M;* mihi attigit (adt. *Gen*) *C, Gen, B.* — **5** exemplo *pr. Gen;* H_2*; G;* extemplo *etiam B.* — meos *Gulielm.;* eas *cdd.* — *imitatus est Varro Ennii, ut probabile est, Iphigeniae haec (Fab. 72 sq.):* posteaquam abs te Agamemno (*vel* postquam abs te Agamemo, ut venirem, *quam commendat lectionem Varronis locus, nisi potius statueris huius exemplo scribendum* simul abs te, Agamemno, ut venirem), tetigit aures nuntius, extemplo. — *hos versus utrum Varro iocosa recordatione Ennii ductus interposuerit pedestribus an saepius poemata epistulis eodem modo inseruerit, quo usus est in saturis, propter paucitatem reliquiarum decerni nequit.* — **6** menda, *supra scr.* x, *L.* — infamatio. *post hoc v. librariorum neglegentia collocata haec:* Convenire, placere, constituere — tolli convenerat. — *cf. pg. 270 initium l.* convenire. — **7** III *Maius;* II *cdd.*

respondentis, qui saepe optimas causas ingenii calumnia ludificari solet.

CALIDVM est fervens. Vergilius Aen. lib. nono:

volvitur ille vomens calidum de pectore flumen.

|| Calidum, citatum et velox. Varro περὶ κεραυνοῦ:

cum dixísset Vitulus, écce *ibi*
tibi cáldis pedibus quídam naviculárius
semústilatus ínrumpit se in cúriam.

Calidum, ferox et inconsultum. M. Tullius de officiis lib. I: sic reperias multos, quibus periculosa et calida consilia.

CAELVM est deorum domicilium. Vergilius Aen. lib. IIII:

caelum qui vertice fulcit.

|| Caelum rursus aer. M. Tullius de deorum natura lib. II: *acutiora ingenia et ad intellegendum* aptiora eorum, qui terras in-

---

10 IX, 414 || 12 Varro περὶ κεραυνοῦ || 16 I, 24, 82 || 18 IV, 247 || 20 II, 16, 42.

---

8 Carneadis respondentis *cdd. quattuor Vaticani Nonii auctore Maio;* Carneadi respondeatis *C, Gen. — servandus quidem fuit genetivus* Carneadi; *quo etiam alias usus Cicero; et adeo rarior finalis causa fuit erroris librariis. — verba sunt L. Furii Phili; cf. III, 5, 8. — praemissa huic fragmento haud inscite haec a Buechelero mus. Rhen. XIII, 595:* neque hanc tamquam meam orationem vos volo accipere, sed. — **10** Verg.; *cf. 311 l.* frigidus, mortuus. — lib. VIIII *H, B, Gen, G.* — **12** Caldum *H, Gen, G;* Calidum *et. B;* Caldum autem c. *A.* — cicacum L_1. — verox Gen_1. — *pro illo* περὶ κεραυνοῦ *ed. princ., quae om. ubique graeca, h. l., non 28, 15, mirifice:* in logischorio (*i. e.* in logistorico). *sed eam interpolationem esse apparet. numquam enim logistoricorum titulo usus Nonius. — minus grave est, quod Macrob. III, 12, 2 hunc saturis adscribit libellum. nam logistorici et saturae propter argumenti similitudinem et quod etiam saturae pleraeque gemino erant titulo saepius confusae.* — **18** Vitulus *Ald.; ante ferebatur* vitulus. — Vitulus *cognomen Pomponiorum. — et Vitulus inter amicos Varronis memoratur de re r. II, 11, 12. — nec tamen displicet* vetulus, *quod apud quosdam inveniri refert Bentinus.* — ibi *add. M; qui versus indicavit.* — **15** irrupit in c. *cd. N. Fabri.* — iniuriam *B; Gen; pr. H.* — *atque illud* in curiam *valde suspectum; f.* iniuria. — *inter* **15** *v. et* **16. 17** *interpositum est l.* caelum. — *ordinem restituit ed. princ.; in qua tamen v. 16, 17 leguntur post 11; quos post 15 reposuit Quicheratus.* — **16** Callidum L_2*; H ex corr.* — **17** repperias *C, Gen;* reperies *B.* — callida *cdd. Baiteri; et ita* L_2*; H; B;* Gen_2. — consilia; *seq. ap. Cic.:* quietis et cogitatis splendidiora et maiora videantur. — *in mrg. Ho habet haec:* melius exemplum Vergili *(Georg. III, 119):* calidumque animis et cursibus acrem. — *ita idem supra ad 240, 8:* pascere: *(Aen. III, 353)* rex accipiebat in amplis. — *talia etiam in G reperiuntur; cf. comm. in 15 l.* currus. — **20. 21** de deorsum naturam *pr. L.* — *verba* acutiora — ad intelleg. *add. Quicheratus ex Cic.; apud quem praecedit* etenim licet videre. — aptiora *ex Cic. Me;* altiora *cdd.* — incolunt *idem; et ita fortasse ipse Nonius.*

colant eas, in quibus aer sit purus ac tenuis, quam illorum, qui utantur crasso caelo atque concreto.

CONTENTVS dicitur cui res etiam parva abunde est. Vergilius lib. VII:

> patriis sed non et filius arvis
> contentus. ||

Terentius in Eunucho:

> quia
> neque tu úno eras conténta neque solús dedit.

Lucilius lib. XXX:

> his te versibus interea contentu' teneto.

M. Tullius ad Brutum: sic igitur facies et me aut amabis aut, qui contentus sum, diliges. — idem de officiis lib. II: [in] brevitatis causa familia contenti erimus una. || Contentum dicitur extensum. Vergilius lib. V:

> tunc rapidus, iamdudum arcu contenta parato
> tela tenens.

Lucilius lib. XXX:

> hic ut muscipulae contentae ac scorpio' cauda
> sublata.

|| Contentum, conligatum, coniunctum. Vergilius Georg. lib. III:

> contenta cervice trahunt stridentia plaustra.

---

25 Aen. VII, 736 || 1 I, 2, 41 || 4 Lucilius lib. XXX || 6 M. Tullius ad Brutum || 7 II, 12, 43 || 9 Aen. V, 513 || 12 Lucilius l. XXX || 15 III, 536.

---

22. 23 rursus ac tennes *C, Gen.* — qui tantur *Gen_1; pr. L.* — **26** patris *L_1*. — **5** his *Gulielm.;* et is *cdd.; ita pg. 422 s. l.* horridum *item in v. Lucilii* etit, eti *pro* hic. — *fuit qui coniceret* mis *pro* meis; *sane in Nonii libris etiam* m *cum* et *confusa pluries.* — contentu' teneto; *cf. comm. in Luc. XXX, 13.* — **6** M. Tullius; *cf. 421 l.* inter amare et diligere. — aut *H_1;* ut *rell.* — **7** qui *M;* quid *cdd. h. l.;* quod *(om. L) 421;* quo *v. ap. Cic.* — contentus sum *cdd. 421;* contendi sum *h. l. (sed in H* di *punctis notatum et supra scr.* tus). — *non ausim scribere* contentu' sum, *quamquam a Varrone ita saepius* s *finalem subtractam constat.* — diliges *Gen;* diligens *L; G; in H m. 2 supra scr.* N, *sed rursus del.* — in *(quod ex praecedente numero ortum) om. cd. princ.;* sed brevitatis causa *Cic.* — **8** *post illud* erimus una *seq. ea quae sunt:* Contendere, festinare — Aristotele, si legas; Conponere pro redimere — pretio conpositi. — *cf. 258 initium l.* contendere; *257 finem l.* conponere. — *atque ea, quae hic posita, cd. princ. translata ex pg. 265 sq., ubi feruntur inter lemmata* citare *et* cadere. — **10** tunc *Me;* hunc *C, Gen;* tum *cdd. Verg.* — rapidum *A, B.* — iandudum *B.* — **12** *cf. comm. in 181, 30 sq.* — **13** muscipulá contenta atque *h. l. cdd.* — muscipulae tentae atque ut *vid. scripsit Luc.; Non. autem aliam hic atque pg. 181 ipso lemmate declaraverat secutus est lectionem.* — ac *M;* atque *cdd.* — caudas *pr. Gen. et L.* — **15** conligatum (coll. *L_2; G*); *f.* coiugatum; *cf. comm. in 234 l.* aptum — conexum et conligatum. — Verg.; *n. N.*

|| **Contentum**, continuum, perseverans. Cicero Tusculanarum lib. V: Socraten ferunt, cum usque ad vesperum contentius ambularet quaesitumque esset ex eo, cur id faceret.

COGERE, conradere. Varro in Eumenidibus:

furando tamen, a morbo stimulatus eodem,
ex sese ipse aliquid quaerat cogatque peculi.

|| **Cogere** est urguere. M. Tullius de officiis lib. III: Diogenes contra: 'num te emere coegit, qui ne hortatus quidem est?' — Terentius in Eunucho:

'iubesne?' — 'iúbeo, cogo atque ínpero.'

|| **Cogere**, mollire, subigere. Varro Virgula divina:

sed pancarpineo cibo coacto
libamenta legens caduca veris.

|| **Cogere**, in unum colligere. Sisenna Historiarum lib. IIII: submoti et intra moenia rursum coacti. — Cicero Tusculanarum lib. I: caelum hoc, in quo nubes, imbres ventique coguntur. — Terentius in Heautontimorumeno:

quási talenta ad quíndecim
coégi.

M. Tullius ad M. Catonem: coactoque in unum exercitu || castra in Lycaonia aput Iconium faceret. — Vergilius in Bucolicis:

cogere donec oves stabulis.

Lucilius lib. XXVI:

---

17 V, 34, 97 || 20 Varro Eumenidibus || 23 III, 13, 55 || 25 II, 3, 98' || 27 Varro Virgula divina || 30 Sisenna Hist. IV || 31 I, 19, 43 || 33 I, 1, 93 || 36 M. Tullius ad M. Catonem (Ep. ad fam. XV, 4, 2) || 1 VI, 85 || 3 Lucilius l. XXVI.

---

17 thusculanorum L_1. — 18 Socraten *et Cic. cdd.* — Socratem fertur *B.* vesperum; epirum *H, Gen, G;* epyrum *B;* ephyrum *L.* — contentus *B.* — 19 esse *B; Gen; P.* — qua re *cdd. Cic.* — facere *L, G, Gen, non B.* — 20 V.; *cf. 392 l.* stát — plenum est. — 21 a *Lachmannus comm. Lucr. pg. 85; ac libri l. utroque.* — stipulatus *B.* — 22 periculi *B, Gen; pr. H; etiam in L* ri *supra scr.* — 23 urguere *A; pr. L et Gen;* urgere *rell.* — 24 num; nimium L_2, H_2. — te emere; temere H_2; *et ita correctum in L, sed rursus mutatum.* — nimium temere *libri Merceri.* — ortatus *A.* — 26 nubesne *B, Gen, pr. H.* — inpero L_1 *solus.* — 27 V.; *cf. 332 l.* legere — colligere. — 28 parcarpineo *L;* pancerpineo G_1. — 'pancarpineus adiectivum formatum est ut carbasineus (V. ap. Non. pg. 541)' *Oehlerus.* — ciuo (ciuo ci uo *L*) *h. l. cdd.* — *illud* coacto *potius pos. pro* collecto; coacta *Reuvensius; f. recte.* — 29 veris *Scal.;* vetus *hic libri,* victus *pg. 332.* — 30 submoti L_1, H_1, *Gen, A.* — 32 caelum *om.* H_1. — imbres *om.* H_1, *Gen, A, B.* — 36 Catonem; exionem L_1. — in unum locum *Mediceus Cic.* — 1 aput L_1; *pr. Gen;* apud *rell.* — conium *H.* — Verg.; *cf. 381 l.* referre. — 2 coegere Gen_1. — stabilis L_1; tabulis Gen_1. — 3 Luc.; *cf. comm. in Luc. XXVI, 33.*

265 M.

raúco contiónem sonitu et cúrvis cogant córnibus.

‖ Cogere, mulgere. Vergilius in Bucolicis:

cogite oves, pueri. si lac praeceperit aestus,
ut nuper, frustra pressabimus ubera palmis.

‖ Cogere, stringere, coartare. Vergilius Georg. lib. IIII:

nam frigore mella
cogit hiemps eademque calor liquefacta remittit.

‖ Cogere, inpremere. Vergilius lib. VII:

quadrifidam quercum cuneis ut forte coactis
scindebant.

CLAVDERE significat includere. Vergilius Georgicon lib. III:

aut intus clausos satura ad praesepia servant.

‖ Claudere rursus obsistere. Vergilius Aen. lib. X:

ecce maris magna claudit nos obice pontus.

‖ Claudere, circumire. Vergilius in Bucolicis:

claudite, nymphae,
Dictaeae nymphae, nemorum iam claudite saltus,
siqua forte ferant oculis sese obvia nostris
errabunda bovis vestigia.

CITVM, incitatum, celer. Sallustius in Catilinae bello: citus modo, modo tardus incessus. ‖ Citum, divisum vel separatum: unde et oscitare dictum est. Vergilius Aen. lib. VIII:

haut procul inde citae Mettum in diversa quadrigae
distulerant.

CITARE est vocare. M. Tullius in Verrem: citat reum: non respondit; citat accusatorem. ‖ Citare, incitare, provocare. M.

---

5 III, 98 ‖ 8 IV, 35 ‖ 11 Aen. VII, 509 ‖ 14 III, 214 ‖ 16 X, 377 ‖ 18 VI, 55 ‖ 23 15, 5 ‖ 25 VIII, 642 ‖ 28 de praet. Sicil. 40, 98.

---

4 contentionem *Gen*; H_1; L_2. — *f.* e. — curtius L_1. — **6** praecip. *Gen*; L_1; H_1. — estus L_1. — **7** *om. B.* — praessavimus, *m. 2* praessabimus, *Gen.* — **8** restringere *B.* — coartare (coaptare *Gen, B, pr. H*) *e v. 11, ubi post* inpremere *pos. erat, huc revoc. M.* — **10** hiemps *et B ex corr.*; *A*; hiems *pr. B*; Gen_2; *H*; *G.* — color L_1; Gen_1. — **11** inprem. L_1; inpraem. Gen_1; inprim. (impr. L_2; *G*) *rell.* — **12** cum eis L_1; Gen_1. — et *cdd.* — **13** scindebat *V.* — **14** georgius L_1. — **17** obicere Gen_1; *sic vel* obicire L_1. — **18** V.; *cf. 103 l.* errabundus. — **19** nymfae (nimfe L_1) L_2, *G*; *ita et v. 20, ubi* L_2 nimfae. — **20** dictae Gen_1, H_1; dictaee Gen_2; dicteae *(ita* H_2*)* nymphae *supra add.* B_2. — n. n. i. cl. *m. antiq. add. Gen.* — **21** nostri H_1. — **23** inc. *v. 24 post* Citum *add.* H_1, *Gen, B, Tornaes.*; *om. rell.*; *huc transtulit M.* — celer *pro* celere; celerem *A.* — catillinae *L, Gen.* — **24. 25** modo *alterum add.* H_2. — tarsus Gen_1. — vel — d. est *om. B.* — Verg.; *cf. 284 l.* differre, dividere. — **26** aut L_1; H_2, Gen_1; *B*; at L_2; H_1; Gen_2; haut *ed. Bas.* — diversum *B.* — **27** sustulerant *B.* — **28** citar L_1; Gen_1. — **29** accussatorem *Gen.*

Tullius de Divinatione: quorum studio legendi nostrum scribendi studium vehementius in dies suscitatur. ‖ **Citare**, laudare. M. Tullius de officiis lib. I: citeturque Salamis clarissimae *testis* victoriae, quae anteponatur consilio Solonis. ‖

CADERE est ruere. Vergilius Georg. lib. I:

> illa cadens raucum per levia murmur
> saxa ciet.

‖ **Cadere**, occidere. Vergilius Aen. lib. II:

> cadit et Ripheus, iustissimus unus
> qui fuit in Teucris.

‖ **Cadere**, evenire. M. Tullius de officiis lib. III: et, ut idem dicunt, omnes numeros habet nec praeter sapientem cadere in quemquam potest.

CAPESSERE, perficere. Vergilius Aen. lib. I:

> mihi iussa capessere fas est.

Plautus in Aulularia:

> ín erum matura, ín se sera cóndecet capéssere.

‖ **Capessere**, inmittere. Plautus in Asinaria:

> quó magi' te in altúm capessis, aéstus te in portúm refert.

‖ **Capessere**, recipere. Plautus in Amphitryone:

> nunc pérgam eri imperium éxsequi et mé domum capéssere.

COMMODVM, sicuti plerumque, utile. ‖ **Commodum**, aptum, conveniens. Vergilius lib. XI:

> accommoda fraudi.

‖ **Conmodum**, integrum, totum. Lucilius:

---

30 II, 2, 5 ‖ 32 I, 22, 75 ‖ 1 I, 109 ‖ 4 II, 426 ‖ 7 III, 3, 14 ‖ 10 I, 77 ‖ 12 IV, 1, 4 ‖ 14 I, 3, 6 ‖ 16 I, 1, 106 ‖ 19 Aen. XI, 522 ‖ 21 Lucilius.

---

30 studio *Cic.*; studium *cdd.* — nostrum *M*; non (*seq.* scr.) *C*, *Gen*; meum *cdd. Cic.* — **31** studium *om. A.* — die L_1. — suscitatur *M*; suscitant *L*; citant *rell.*; incitatur *cdd. Cic.* — *saepius composita in hoc capite pro simplicibus adserendae significationis causa adhiberi notum.* — **32** Sal.; psalmis *cdd.* — testis *Cicero*; *om. cdd.* — **33** anteponantur *Gen*, *L*, *pr. H.* consolio Gen_1. — quae a. c. S. *om. A*, *B*. — *seq. illa:* Contentum dicitur extensum — cur id faceret; *cf. pg. 264 finem l.* contentus. — **5** ripheus *B*; rifeus *C*, *Gen.* — **7** M. Tull.; *cf. 352 sq.* numeros, modos. — et *postea add.* H_1. — **8** omnes *Cic.*; *cdd. 353*; ob *h. l.* — **10** perficere *L*, *H*, *Gen*, *B*; *de G non constat*; perferre *ed. Bas.*; *Me*; *edd. ante Aldum.* — II *pr. Gen.* — **13** se rerera *Gen*; *pr. H.* — **15** *cf. comm. in 247 l.* aestus, marini inpetus. — reffert *L.* — **17** percam *L*, H_2. — era Gen_1. — exequi *cdd. Pl.*; persequar (*quod ex praecedente* pergam *vid. ortum*) *Non.* — *hiatus nihil habet offensionis. male Guiet.* exsequier, *cui repugnat r. m.* — **19** XII *cdd.* — **21** Conm. *L solus.*

bis quina octogena videbis
conmoda, tunc Capua quinquaginta atque CCC.

Plautus in Asinaria:

vigínti argenti cónmodas minás, eius quas dem mátri.

CANDET, ignitum est. M. Tullius de officiis lib. II: candent carbone adurebat capillum. ‖ Candet, candidum est. Vergilius Aen. lib. IIII:

candentis vaccae media ‖ inter cornua fundit.

Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

candéns córpore taúrús Triviaé lúmine Lúnaé.

CASTVM, sine lubidinis et turpitudinis nota. Vergilius Aen. *** *Georg.* lib. II:

casta pudicitiam servat domus.

Castum, religiosum. Vergilius lib. VI:

quique sacerdotes casti, dum vita maneret.

Varro Gerontodidascalo: ergo tum sacrae, religiosae castaeque fuerunt res omnes. — idem in Eumenidibus:

---

24 III, 3, 135 ‖ 26 II, 7, 25 ‖ 28 IV, 61 ‖ 2 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 5 II, 524; cf. comm. ‖ 7 Aen. VI, 661 ‖ 9 V. Gerontodidascalo ‖ 10 V. Eumenidibus.

---

22 libro III *recte adscr. I. Dousa. — de argumento cf. comm. in III, 4.* — vis L_1; *Gen;* liis *pr. H;* vi is *Bh.* — quina *Scal.;* quin *C;* qui in *Gen, B.* — actogena *C* (*sed* octogena *pr. G; et ita B*). — videb (*i. e.* videbit) *H, B, Gen.* — 23 commoda *cdd. pr.* L_1. — tunc (*Lucilius scripsit pronuntiavitve* tun; *ita* nun *sequente item gutturali XVII, 1*) *M;* te (*pro* t͡c) *cdd.* — capu *Gen;* capi *B.* — CCC *M;* CC *L, G;* ducenta *H, Gen, B.* — 24. 25 *haec ante versus 21 illud* Lucilius *in B collocata.* — Asiria *L.* — commodas *cdd. Pl.;* commoda (conm. *L*) *Non.* — huius *recte cdd. Pl.* — quidem *idem; ex quo Valla fecit* qui dem. — 26 candenti (*ut ap. Cic. Bernens. 104*) *B; pr. H; Gen* (*hic pr.* candent); candente *L* (e *f. ex* o *fact. vel postea add.*); *H ex corr.; G.* — 27 carb. sibi adur. *cdd. Cic.* — 1 candentes *Gen; L;* H_1. — ignotis eauton L_1; H_2; ignotis auton H_1; *Gen;* ingnotis eauton L_2, *G.* — 3 *tetrametrum ionicum a minori esse dixit Lachmannus comm. Lucr. pg. 276; possis tamen etiam anapaestis haec discribere, ut Riesio placuit, et quidem cum Buechelero in hunc modum:* candens corpore Taurus trivio | lumine Lunae. *idque magis probabile ideo, quod pg. 148 s.* l. orbitum *qui leguntur versus etiam ad caeli spectant signa.* — candens (cadens H_1; *P*); *cf. Verg. Georg. I, 217.* — Triviae (trivie *ed. princ.*) *Oehlerus;* trivio *v.* — 4. 5 Castum; *cf. 439 sq. l.* castitas. — libidinis *pr. H;* L_2; *G;* Gen_2; lividinis Gen_1. — loca *pro* nota *B.* — Aen.; geor. *ed. a. 1471; et ita v. — quod si recte habet, illud* Aen. *ex 266, 28 irrepsit. — sed potuit etiam exemplum ex Aeneide petitum hauriri, ita quidem ut a priore* lib. *aberraretur ad sequens* Georg. lib., *veluti VI, 563:* nulli fas casto sceleratum insistere limen. — Georg.; *cf. 439 sq.; ubi etiam v. 8.* — 8 maneret *hic etiam 440;* manebat *cdd. Verg.* — 9. 10 sacrae *Ald.;* sacra *cdd.* — *aristophaneos de re m. pg. 146 instituimus ita:* ergó tum sacrae réligiosae | castaé

nam quaé venustas hís adest gallántibus?
quae cásta vestis?

Castum, a furtis et rapinis apstinens. Varro Andabatis:

néc manus viscó tenaci tíncxerant vireí castei.

Castum, suave, iucundum. Varro Parmenone:

demítis acris pectóre luctus cantú castaque poési.

CENSERE significat existimare, arbitrari. Accius Eurysace:

nam ea *démum* oblectat spés erumnosum hóspitem,
cum illúd, quod miser est, clam ésse censet álterum.

Naevius Belli Poenici lib. VI:

censét eó ventúrum óbviám Poénum.

Cassius Emina Historiarum lib. II: censuit sese regem Porsennam occidere. — Quadrigarius Annalium lib. VI: ne nos ad certationem censeas haec incepisse. ‖ Censere, suscensere. Varro Caprino proelio, περὶ ἡδονῆς: ne vobis censeam†, si ad me referetis.

COICERE est iacere. Vergilius Aen. lib. II:

---

13 Varro Andabatis ‖ 15 Varro Parmenone ‖ 17 Accius Eurysace ‖ 20 Naev. Bell. Poen. VI ‖ 22 Cass. Hemina Hist II ‖ 23 Quadrigar. Ann. VI ‖ 24 Varro Caprino proelio ‖ 26 II, 544.

---

fuerunt rés omnes; *hexametros Buechelerus sic:* ergo tum sacra relligio casteque fuerunt | res omnes. — *quae si magis placuerint, recte illud* sacra *adiectivum dicit Riesius.* — religiose casteque *L.* — idem; *cf. 119 l.* gallare; 286 species. — **11** namque *cdd.* — hic *cdd.; cf. 119.* — gallatibi (*m. 1, ut vid.*, gallatib;) L_2, *in quo supra alterum* a *rasura.* — **13** aptinens, *supra pt scr.* a, *L;* abstinens *rell.* — **14** vis contenaci *pr. L et H.* — visco tenaci; *cf. Luc. XXVIII, 44 ibique comm.* — tincxerant virei castei *M;* tinxerat (tincxerat *L*) viri casta (tinxerant castas viri *Quicheratus;* castas *pro var. lect.* Me_1); tincta erat viri casta *Meinekius.* — **15** *n. N.* — iocundum *A, B.* — Varro; *cf. 240 l.* acre, austerum. — **16** demitis *pr. L;* demittis *rell.;* dimittis *B.* — acros L_1. — luctus; curas *melius cdd. 240.* — **17** arbitrare L_1, H_1, *Gen, A, B.* — **18** na mea *B, Gen,* H_1 (*hic* eurysacena; *B* eurisa caena). — *dem. add. Ribbeckius.* — oblectet *B.* — aerumn. *H,* B_2. — **19** cum *M;* dum *v.* — illud *Ritschelius;* id *cdd.* — quo *Ritschelius.* — dum id quod miseriaest *Buechelerus.* — alterum *M;* altero *Gen, B,* H_1; alteros *rell.; v.;* ceteros *Quicheratus.* — *non ausim retinere illud* altero; *quamquam ap. Fest. pg. 142, loco mutilo, fertur ut Accianum:* cum virginali mundo clam patre. — *cf. Kuehneri Gramm. II, 373.* — **20** belli punici *ed. princ.;* poenici (phoenici *B*) belli *cdd.* — **21** censet *L,* H_1 (*hic* censete), *Gen, B, pr. G;* censent H_2; *G ex corr.* — *pro* eo Gen_1; H_1. — poenam L_1. — **22** casiu semina *pr. H;* casui semina *Gen;* casui Sisenna *B;* sisenna *pro* C. E. *A.* — histor (*vel* historia) L_1; hist. *Gen.* — **23. 24** annali *cdd.* — certatione *Gen.* — incaepisse Gen_1. — *f.* suscensere, irasci. — **25** p̃lio *L.* — ηαοηc *H; Gen; G;* ηαοcη *L.* — *graeca cum* [illegible] *om. B.* — censeam; *altius hic latet vitium. nam* censere *pro* suscensere *nullo pacto potuit poni.* — *f. olim fuit* suscenseam; *cf. comm. in 265, 31.* — referetis B_1; *ed. princ.; Oehlerus;* referretis *cdd.*

telumque inbelle sine ictu
coniecit.

Afranius Simulante:

vellem íntervenissem ánte; nam, ut signa índicant,
hi cóniecere vérba inter sese ácrius.

|| **Coicere**, confligere, certare. Afranius Simulante:

'*te* nólim, mater, mé praesente, cúm patre
coícere.' — 'non, si túte non vis, mél meum.'

|| **Coicere**, agere. Afranius Materteris:

causam coícere hodie ad té volo:
ambón adestis? prófuturos árbitror. ||

|| **Coicere**, furari, auferre. Afranius Incendio:

servus ést mihi Nicásio,
scelerátus, curiósus. is cum fílio
coiécerat nescíoquid de ratiúncula.

Lucilius lib. II:

quid dicis? cur est factum, quod coicis istuc?

CONTINGERE est tangere. Vergilius Aen. lib. II:

funemque manu contingere gaudent.

---

29 Afranius Simulante || 32 Afranius Simulante || 35 Afranius Materteris || 1 Afranius Incendio || 5 Lucilius l. II || 7 II, 239.

---

27 inbelle L_1, *H, B, Gen.* — **29** simulate L_1. — **30** signant *Gen*, H_1 (*seq.* indicant). — **31** ci *f.* L_1. — coniacere *Gen, H;* coniaecere L_1*;* conicere *G.* — sese *Iun.;* se *cdd.; f.* intersed, *quod melius propter r. m.* — **32** confligere *Me;* colligere *C, Gen.* — Affranius L_1. — **33** te *add. Bothius* (*praec.* te). — nae praes. *B.* — **34** non, si tute non vis *M* (non si *iam ed. princ.*); non sine (n. s. *om. L*) non vis (novis *B, Gen, pr. H*) *cdd.* — nunc sine, etsi non vis *Bothius, minus bene ut puto, cum videantur hi versus superiori fragmento praecessisse.* — *ad illud* coicere *existimo pertinuisse in praecedentibus obiectum, quod commode posset suppleri; cf. v. 31; 36.* — **35—1** Afranius Materteris — furari, auferre *in mrg. add.* H_1. — **36** cohicere *pr. L.* — coi *per unam syllabam efferendum propter r. m.* — odie *pr. H.* — **1** furari, auferre. — *lacunam post haec putat esse Quicheratus additque* Conjicere, interjicere, dicere. — *ego potius stuporem Nonii arguendum puto. nam* coiciendi *verbum quo umquam pacto pro* furandi *potuerit poni, haud facile intellegas.* — Affranius L_1. — **2—4** *hic* coicere *pro* coniectare *vid. dictum.* — curiosis cum *Gen, B, pr. H.* — coiecerat *M comm. Lucil. pg. 200;* ei *(om. Gen, B,* H_1*)* coicere (cohicere *pr. L*) ad (aut, *m. 2* at, *B*) *cdd.* — nescioquid; *cf. de re m. 371; Luchsius Hermae Berolinensis VI, 270 sq.* — ratiuncula *Iun.;* latratiuncula (latraciuncula *B,* L_1) *cdd.* (latriuncula *liber Iun.; in archetypo fuit* latiuncula *with* rat *written above*). — **6** *f.* quid dices? — quod; quo *Ho* (quodicis, *m. 2* quod coicis *P*). — cur est factum? quo conjicis istud? *Scal.* — *illud* coicis *hic pro* abicis *vel* proicis *dictum esse existimo.* — *non inscite Ribbeckius Comicor. rell. Corollarii pg. LXXII:* quid dicis? cur est furtum? quor coicis istuc? *quod quidem sicui arriserit, diverbium erit instituendum ita:* 'quid dicis? cur est furtum?' — 'quor coicis istuc.' — **7** III *cdd.*

Contingere, evenire. M. Tullius *Tusculanarum* lib. V: quod non modo singulis hominibus, sed potentissimis populis saepe contingit. Ennius Thyeste:

quei máximum mi hic hódie contigerít malum.

CONFERRE significationem habet manifestam. M. Tullius de officiis lib. II: omnis meas curas cogitationesque in eam conferebam. ‖ Conferre, conserere. Vergilius lib. VIIII:

ergo etsi conferre manum furor iraque monstrat.

Conferre, contollere. Vergilius:

et conferre gradum et procedere longius audet.

Conferre, conparare. M. Tullius de officiis lib. II: quae conferri cum eorum studiis potest? ‖ Conferre, trasferre. M. Tullius de officiis lib. II: ad hoc nos studium potissimum contulissemus.

CONFECTVM dicitur occisum, exanimatum. Vergilius lib. XI:

hactenus, Acca soror, potui; nunc vulnus acerbum
conficit.

M. Tullius de suppliciis: plagis confectum dico a lictoribus tuis civem Romanum ante oculos tuos concidisse. ‖ Confectum, defessum. Vergilius lib. XI:

ducitur infelix aevo confectus Acoetes.

Lucilius lib. XXVI:

túm doloribús confectum córpus animo obsístere.

M. Tullius de officiis lib. II: nec me angoribus dedidi, quibus eram confectus. ‖ Conficere, frangere. Lucilius lib. XXVIII:

malo hércle vestro cónfectores cárdinum.

‖ Conficere, colligere. ‖ Terentius in Phormione:

. . *id* ut confícerem. confeci: átfero.

---

9 Tusc. V, 6, 15 ‖ 11 Ennius Thyeste ‖ 14 II, 1, 2 ‖ 15 Aen. IX, 44 ‖ 17 Aen. IX, 690 ‖ 19 II, 2, 6 ‖ 21 II, 2, 6 ‖ 22 XI, 823 ‖ 25 II, 5, 54, 140 ‖ 27 XI, 85 ‖ 29 Lucilius l. XXVI ‖ 31 II, 1, 2 ‖ 32 Lucilius l. XXVIII ‖ 1 I, 1, 4.

---

9 Tusc. *add. Me.* — 10 modo *male om. cdd. Cic.* — potentibus *male* M. — 11 contingit *B; H ex corr.; G; ap. Cic. Gudianus m. 1;* contigit (contig L_1) *rell.* — tyeste *cdd.* — 12 quei maximum (max. *Bothius*) mi *M;* quam (seq. m) mihi maxime *cdd.* — 14 omnes *Gen,* L_1, H_1; *non B.* — 16 pudor i. *Verg.; cf. Aen. II, 316.* — mostrat *B.* — 18 manum *Verg.; cf. Aen. VI, 488.* — procurrere — audent *Verg.* — 20 trasf. L_1; transf. *rell.* — 22 examinatum *L, G.* — 23 actenus *cdd. pr.* B_2. — aceruum *L,* H_2, *G,* Gen_1. — 25 *cf.* 368 *l.* plagae. — dici a *cdd. h. l.;* dico a *368.* — lectoribus L_1; H_1; *A;* B_1; *Bas.* — 26 civem Romanum *Cic.;* C. R. *Me;* p̃r *L;* p̃r B_1; *H; Gen;* P. R. *Bas.;* tp̃r B_2. — consedisse B_1; occidisse *ed. Bas., ut priores.* — 28 *283 l.* ducere. — dicitur *G.* — acoetis *cdd. pr.* B_2. — 31 dedi *A, G; f. ...* — 32 essem *Cic.* — 1 formione *cdd. pr. B* (Phormione *Hqos*). — id ut *Ter.;* aut *cdd.* — conficiat fero *idem* (confici auferre B_2).

269 M.

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: * * * in singulas tegulas inpositis [sescenti] sescenties confici posse. — et in Verrem actione secunda: permagnam eum dicere ex illa re pecuniam confici posse. — Lucilius lib. XXVI:

> nónne multitúdinem
> tuórum, quam in album índidistei déxtra, confecí tibi?

‖ Conficere, facere. Terentius in Phormione:

> bonás me absente hic cónfecistis núptias.

M. Tullius in Hortensio: ea facultas maioribus nostris erat, qui confectis senatusconsultis. — et Tusculanarum lib. I: nihil est enim apud istos, quod non eorum turba conficiat. ‖ Conficere, explicare. M. Tullius de officiis lib. II: honestatis pars confecta est, quam tibi cupio esse notissimam. ‖ Conficere, consumere, finire. Terentius in Phormione:

> *ne* cum híc non videant mé, conficere crédant argentúm suum.

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: bellum, ut opinio mea fert, consensu civitatis confectum iam haberemus. — Lucilius lib. XXX:

> conficit ipse comestque.

M. Tullius in Hortensio: quae est enim confectio valitudinis, quae deformatio corporis?

3 M. Tullius ad Caes. iun. I ‖ 4 de praet. urb. 52, 138 ‖ 6 Lucilius l. XXVI ‖ 9 II, 1, 28 ‖ 11 M. Tullius Hortensio ‖ 12 I, 11, 22 ‖ 14 II, 3, 9 ‖ 16 V, 5, 11 ‖ 18 M. Tullius ad Caes. iun. I ‖ 20 Lucilius sat. l. XXX ‖ 22 M. Tullius Hortensio.

---

3 *lacunam indicavit M.* — 4 inpotis, *m. 2* impositis, *L.* — sescenti *om.* *L*, H_1, *Gen*, *B*. — sescenti et *pr. L.* — *cet. cf. Cass. Dion. XLVI, 31.* — 5 permagna *Gen.* — meum *Gen;* H_1. — iha B_1; ilia B_2; *Gen;* L_1; H_1 — 7. 8 nonne *Duebnerus*, non te *cdd.* — tuorum *bis, sed posterius delcto, G.* — indidisti *Duebnerus;* indidit a (indita, *supra scr. m. 2 altero* … *L, in quo post* a *rasura*) *cdd.* — dextera *idem;* dextra *ed. princ.* — confe… tibi *Duebnerus;* conficis ibi *cdd.* (tibi *I. Dousa*). — 9 formione *cdd.* — 1… senatusconsultis; *f. post hoc v. hausta quaedam.* — I; VI *C, Gen, B* (V L_1, … *post ras.*). — 13 quod *B, Gen, pr. H;* quos *rell.* — eorum; atomorum … *Cic.* — n. in eorum, *om.* turba, B_1. — 14 honestatis *B, Gen*, H_1; onest… *A;* honestitatis *rell.* — 15 quam quidem tibi *cdd. Cic.* — consumere; … *cum rescribendum ducerem* consummare; *sed certe ad primum exempl… tertiumque et quartum bene quadrat id quod traditum est.* — 16 terr… *pr. L.* — formione *cdd. pr. B.* — 17 ne *om. cdd.* — nec conf. *B.* — 19 fert … feret *pr. L*, H_2; ferret *rell.* — fert et consensus *non bene Me;* fert, ex … sensu *Orellius.* — Lucilius; *cf. 81 l.* comest *cum comm.* — 21 confecit … *cdd.* — comesque H_1. — 22 enim *om. L.* — confessio *cdd. pr.* H_2. — … enim conf. est *Augustin. contra Iulian. Pelagian. IV, 14, 72.* — valitu… (*ut* consuitudo) *C, Gen.* — 23 quae deformatio coloris et corporis *Aug…*

CONCEDERE, dare vel permittere. M. Tullius in Verrem actione prima: da mihi hoc; concede, quod facile est. — Vergilius lib. VII:

concessit in iras
ipse deum antiquam genitor Calydona Dianae.

Terentius in Adelphis:

hui!
metuísti, nunc si dé tuo iure cóncessisses paúlulum.

Lucilius lib. XXVIIII:

concédat homini id quód velit; deléniat.

M. Tullius de officiis lib. III: si negent, omnia turpia per se ipsa fugienda esse concedant. || Concedere, credere vel consentire. Terentius Phormione:

numquamne hódie concedés || mihi
neque intélleges?

Lucilius lib. XXVII:

mí concedere únum atque in eo dáre quod spectatúr manus.

|| Concedere, recedere vel cedere. Terentius in Hecyra:

hic vídeo me invisam ésse inmerito: témpus est concédere.

Afranius [in] Incendio:

atque étiam incedit hóc: procul concéssero.

Caecilius Titthe:

hic dúm abit, huc concéssero.

Cicero Tusculanarum lib. IIII: ut [cum] magnitudinei medicinae doloris magnitudo concederet.

---

24 Divinat. 7, 23 || 26 Aen. VII, 305 || 29 II, 2, 8 || 32 Lucilius l. XXVIIII || 34 III, 9, 39 || 36 V, 3, 22 || 3 Lucilius l. XXVII || 5 IV, 2, 21 || 7 Afranius Incendio || 9 Caecilius Titthe || 11 IV, 29, 63.

---

25 primus L_1; *Gen*$_1$. — 26 VI *L*, *Gen*$_1$. — 27 in oras B_1. — 28 atiquam *Gen*, *pr. H*. — Calidona *L*. — 29 terrentius *pr. L*. — adelfis *C*, *Gen*; *non B*. — 30 ut *B*. — 31 si nunc *cdd. Ter.* — concessesses L_1; *Gen*$_1$. — 32 Luc.; *cf. 277 l.* delenitus; *301* eligere. — 34 negent *Cic.*; neglegent *cdd.* (negleglent *pr. L*). — 35 vel consistere *A*, *B*, *Gen*; vel cedere, *supra* ced. *scr.* consentire, *H*. — 36—5 *illa* Terentius — vel cedere *in mrg. suppl.* H_2. — 36 formione (in F. *ed. Bas.*; *Bh*) *cdd.* — 1 numquamne h. *Ter.*; numquam me hoc die (odiae *A*) *cdd.* — 2 intellegis B_1. — 4 mihi (*vel* id) *Corpetus*; in *cdd.* — unum; num *pr. G*. — atque; *post* at *rasura in B*. — quod spectatur *M*; quo superatur *cdd.* — 5 terrentius L_1. — 6 merito *cdd.* — est me *Bembin.* — 7 in *om. B*, *Gen*, L_1, H_1. — 8 atque ideo etiam B_1. — ellam *Lipsius*, eccum *Gulielm. sine causa*. — incedit *Gulielmius Verisim. I, 2*; *Lipsius Epistol. Quaest. II, 22*; intendit *cdd.*; *f.* tendit. — hoc *pro* huc, *quod Lipsius reposuit*. — 9 tithe *cdd.* — 11 magnitudinei; magnitudini *cdd. Cic.*; cum magnitudine (magnitudime *pr. Gen*) *Non.* — emedicine *L*; medicae *Gen*, H_1; medice *B*.

CONSEQVI significat sequi. Vergilius lib. V:

quem deinde Cloanthus
consequitur.

M. Tullius de officiis lib. III: ex quo intellegi debet illum mentis agitatione *investigatione*que earum rerum quas cogitando consequebatur neque otiosum nec solum umquam fuisse. ‖ Consequi adipisci. M. Tullius Epistularum ad Caesarem lib. I: tunc cum ea, quae es ab senatu summo cum honore tuo consecutus. — idem in Verrem actione prima: quod ego meo labore et vigiliis consecutus sum. ‖ Consequi, exprimere, definire. M. Tullius ad Caesarem: extrema vero nec quanta nec qualia sint verbis consequi possum.

CONSERERE dictum est miscere. Vergilius Aen. lib. II:

multaque per caecam congressi proelia noctem
conserimus.

‖ Conserere, serere. Vergilius Georg. lib. II:

iuvat Ismara baccho
conserere.

M. Tullius de senectute: *nec* consitiones modo delectant, sed etiam insitiones.

CONVENIRE, placere, constitui. Sisenna Hist. lib. IIII: signum

---

13 Aen. V, 152 ‖ 16 III, 1, 4 ‖ 19 M. Tullius Epistul. ad Caes. I ‖ 21 I, 2, 6 ‖ 22 M. Tull. ad Caesarem ‖ 25 II, 397 ‖ 28 II, 37 ‖ 31 15, 54 ‖ 33 Sisenna Hist. IV.

---

13 Verg.; *cf. 381 l.* remi. — **14** cloantus *cdd.* — **16** IIII *ed. Bas.* — **17** ag. invest. *Cic.;* agitatione quae (a *in L puncto notatum*) *cdd.* — cogitandum *id.* — **17. 18** sequebatur *G.* — nec ot. *libri Cic.* — **19** M. T.; *cf. 320 l.* honor *cum comm.* — epistula (aep. L_1; *m. 2:* aepistola; epistola *G*) *C, Gen.* — **19. 20** *f.* tum ea. — es *ed. Bas.; cdd. 340;* est *L, H, Gen.* — senatus *h. l. cdd.* — honere *L.* — **21** actione I *Gen, ed. Bas.* — **23** sin verbis *pr. Gen.* — **25** *oblitus est Non.* serendi *verbi significationem pro diversitate perfecti differre. quamquam pro* sevi *aliquando invenitur* serui. — **28** serere; *ita Guietus pro* inserere, *cui plane hic nullus locus; cf. supra:* consequi significat sequi; *pg. 299* exornare, ornare. — **29** iubat L_1, Gen_1. — bacho *A.* — **31. 32** *his cum Passeratium secutus Mercerus primus intellexisset restituenda ex Cicerone ea quae sunt* consitiones et insitiones, *locum aptum assignavit Quicheratus. nam feruntur pg. 271 post l.* Constituere est proponere, definire. Vergilius: hominesne feraene, quaerere constituit, *et quidem sic:* Constituere, instituere. M. Tullius de senectute: constitiones (constitutiones *H, Gen; in L* tu *supra scr.; praeterea hic m. 1* constitiōs, *2* constitione) modo delectant, sed etiam institutiones. — *non autem merito h. l. Nonii stupor arguitur a Mercero. nec enim ab auctore illius potuisse proponi lemma tale* Constituere, instituere *ipsa verba Ciceronis declarant.* — **33. 34** Convenire — convenerat. — *haec in cdd. collocata pg. 263 ante illud:* Calumnia rursum calliditas. — *cum sequentibus iunxit, sed ut haec in pg. 263 revocaret, ed. princ.; huc retraxit Quicheratus.* — **33** constitui *Quicheratus;* constituere *cdd.* — IIII; *libro III coll. Appian.*

nanctus a Papio, quod inter eos tolli convenerat. ‖ **Convenire**, aptum esse. M. Tullius in Hortensio: nam quod vereris, ne non conveniat nostris aetatibus ista oratio quae spectet ad hortandum. ‖ **Convenire** significat obvium fieri. Terentius in Eunucho:

> cónveni hodie advéniens quendam meí loci *hinc* adque órdinis hóminem.

‖ **Convenire**, videre. M. Tullius de senectute: neque vero eos solum convenire aveo quos ipse cognovi, sed illos etiam de ‖ quibus audivi et legi et ipse conscripsi. — Plautus in Asinaria:

> aétatem velím serveire, Líbanum ut conveniám modo.

‖ **Convenire**, colligi, coire. Vergilius Aen. lib. I:

> conveniunt, quibus aut odium crudele tyranni.

M. Tullius in Philippicarum lib. III: cui quidem hodierno die, patres conscripti, nunc enim primum ita convenimus. ‖ **Convenire**, constare. Terentius in Phormione:

> . . conveniet númerus, quantum débui.

‖ **Convenire**, similem esse. Varro Longe fugit qui suos fugit:

---

35 M. Tull. Hortensio ‖ 37 II, 2, 3 ‖ 40 23, 83 ‖ 1 II, 2, 8 ‖ 3 I, 361 ‖ 5 III, 2, 5 ‖ 7 I, 2, 3 ‖ 9 Varro Longe fugit qui suos fugit.

---

de bello civ. I, 42 probabiliter tribuit A. Schneiderus de Sis. hist. reliquiis pg. 24. — **34** nanctus *Gen₁, L, in quo puncta erasa supra* n *alterum et infra;* nactus *rell.* — a Papio *docti; et ita Petrus;* a papo *C* (pape *prius, ut vid.*, o *supra scr., H*), *Gen ex corr.;* a popo *cd. Tornaes.; pr. Gen;* a papippo *B.* — quod *Iun.;* qui (quid *Gen, B, pr. H*) *cdd.* — **35** actum *Gen, L, B, P;* aptum *Hqos, ed. Bas., v.* — in or hortensio *pr. L.* — **36** spectat *Bh.* — **37** Ter.; *cf. 324 l.* inpurus, inprobus; *item 359* offendere, invenire; *quo quidem loco egregia Nonii diligentia comprobatur.* — **38** odiae *A.* — quendam mei loci hinc atque ordinis *cdd. Ter.;* mei loci quendam (quemdam L_1*; prius* quemdant; *Gen; Hqos*) atque (adque *L*) ordinis (ordines Gen_1*;* ordine *pr. L*) *Non.* — *pg. 324 haec feruntur omissis relicuis:* mei loci atque ordinis hominem haut inpurum; *359 talia tradita:* offendi adveniens quendam mei loci atque ordinis hominem. — **40** uidere *bis pr. L.* — *f.* visere. — M. Tull.; *cf. 275 sq.* cognoscere, nosse. — **41** solos *pars cdd. Cic.* — aveo *v. ap. Cicer.;* habeo *cdd. Halmii;* abeo H_1, *B, G;* ab eo *Genh;* habeo H_2*;* ad eos *L.* — cognovi, sed; cognovissed *pr. L;* cognovisset Gen_1. — **1** et audivi *cdd. 276.* — Plaut.; *cf. pg. 72 l.* aetatem, *ubi recta scriptura versui seq. reddita.* — Asynaria *L.* — **2** serveire; servare *L, H, Gen;* servere *G.* — **3** Conveniri *A, B ex corr., Gen,* H_1. — **5** in filippicis *cdd.* — **6** e p. c. *G;* ep͡c *L;* pa͡c H_1*, Gen; H m. 2 supra* p *add.* e *et in margine adscriptum* ep͡c. — conveniens *Gen,* H_1. — *ap. Cic. haec sunt:* cui quidem (C. Caesari adulescenti) hodierno die, patres conscripti (nunc enim primum ita convenimus, ut — possemus — libere dicere), tribuenda est auctoritas. — convenimus. *cf. comment. in v. 20.* — **6—8** Convenire — debuit *in mrg. add.* H_2*; om. Gen.* — **7** in formione *cdd.* — **8** conveniet — debui *Ter.;* convenit — debu it *cdd.*

271 M.

solus rex, solus rhetor, solus formonsus, fortis, aecus vel ad aedilicium modium, purus putus. si ad hunc charactera Cleopantus conveniet, cave attigeris hominem. ‖ **Convenire**, placere, certum fieri. Vergilius lib. XII:

> cesserit Ausonio si fors victoria Turno,
> convenit Euandri victos discedere ad urbem.

M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: vivendi cupiditate incensi omnes sumus; atque hoc mihi cum tuo fratre convenit. ‖ **Convenire**, interpellare. M. Tullius in Verrem actione secunda: non dubitat quin, *si* ipse Verrem convenisset, aequitate causae, auctoritate sua conmovere hominem posset. — Lucilius lib. XXVIIII:

> heic tum conventus tela insidiaeque locari.

CAEDERE est verberibus laedere. Terentius in Andria:

> verbéribus caesum te ín pristinum, Dáve, dedam....

M. Tullius de suppliciis: caedebatur virgis medio in foro Messanae civis Romanus. ‖ **Caedere**, excidere. Vergilius Georg. lib. I:

> caeditur et tilia ante iugo levis.

Lucilius lib. XXVII:

---

13 XII, 183 ‖ 16 V, 29, 86 ‖ 18 de praetura urb. 48, 126 ‖ 21 Luc. l. XXIX ‖ 23 I, 2, 28 ‖ 25 II, 5, 62, 162 ‖ 26 I, 173 ‖ 29 Luc. l. XXVII; sed cf. comm.

---

10 *stoicum describi notarunt plerique.* — rethor L_1; *Gen.* — formonsus *pr.* *L*, Gen_1; formosus *rell.* — fortis, aequus *Turneb. Advers. XXIX, 20, alii*; fortis secus *L*, *H ex corr.*, *G*; forti secus *Gen*, *pr. H.* — fortis, securus *Iun.* — 11 modium *N. Faber*; modius *cdd.*; munus *Lips.* — putus *Iun.*; putis *cdd* — hunc *v.*; huc *cdd.* — car. *Gen*, *H.* — Cleanthes *Gifan.*; *f.* Cleanthis. — 13 Verg.; *cf. 250 l.* cedere, succedere; *ib.* cedere — abire superatum. — 16 de finibus malorum et bonorum *Gen*, *H*, L_1. — beate enim *ex Cic. add. Quicheratus.* — 17 atque *om. cdd. Cic.* — hoc *pro nom. vid. habuisse N., cum sit ablat.* — 19 dubitabat *cdd. Cic.* — quiin L_1. — si *om. cdd.* — 20 causae et auct. *cdd. Cic. plerique*; *om.* et *Vatic.* — posse *Gen*, H_1; possit *rell.* — *Luc. l. reponendus supra v. 6.* — 21 *cf. 340 l.* locare, parare. — lib. XXVIII *pg. 340.* — 22 heic; hic *I. Dousa*; haec *cdd. l. utroque.* — tu *idem hic.* — *porro* insidiisque (insidisque *Gen*, L_1); insidiaeque *340.* — locavi *idem utrobique*; locari *I. Dousa.* — hic tu conventus, tela insidiasque locasti *sug. Iun.* — 23 Caedere *A*; Cedere *rell.* — laedere *Quicheratus*; dedere *cdd.* — 24 pristinum *L*; pistinum, *post* p *ras.*, *supra* in *scr.* RI, *Gen*; pistrinum *rell.* — 25 de supl; *Gen*; de sup̃l L_1; de supli Hs_1. — cedebatur *cdd.* — in m. f. *cdd. Cic.* — 26 c. R.; C͡R *L*, *H*, *Gen*; C. R. *ed. Bas.*; *om. B*; M. c. R. *om. A.* — Cedere *cdd.* — georgicon H_2; *G*; *et ita v. 33 et saepius.* — 29 *cf. 420 l.* verrere, mundare. — XXVI *G*; XXVIII H_2; *item G pg. 420*; lib. XXVII *om. B.* — *seq. versus Plauti Merc. II, 3, 63, ubi de ancilla agitur.* — *et potuit quidem Lucilius cum inserere saturis suis; sed propius est a fide Nonium neglegentia lapsum, sicut alibi pluries ab eo pro Claudio Gelliano repositus Caelius*

lígnum caedat, pénsum faciat, aédis vorrat, vápulet.

M. Tullius in Hortensio: aut tibi id ipsum pervertendum fuit, quod tu ne attigisti quidem, aut eius partes quasi membra quaedam caedenda. ‖ **Caedere**, occidere vel mactare. Vergilius Georg.:

> non aliam ob ‖ culpam Baccho caper omnibus aris
> caeditur.

et Aen. lib. II:

> caeduntur vigiles.

Varro in Eumenidibus:

> Aiax tum credit ferro se caedere Ulixem,
> cum baculo silvam caedit† porcosque trucidat.

‖ **Caedere** inmolare. Plautus in Aulularia:

> caedéndum conduxi égo illum.

Vergilius Aen. lib. V:

> caedit quinas de more bidentis.

‖ **Caedere**, frangere. Vergilius Georg. lib. III:

> caeduntque securibus umida vina.

M. Tullius in Verrem actione secunda: caedere ianuam saxis, instare ferro. Lucilius lib. XXVIIII:

> caede óstium, Gnato! úrguent, instant: périimus!*

---

31 M. Tullius Hortensio ‖ 33 II, 380 ‖ 3 II, 266 ‖ 5 Varro Eumenidibus ‖ 8 III, 6, 31 ‖ 10 V, 96; cf. comm. ‖ 12 III, 364 ‖ 14 de praetura urb. 27, 69 ‖ 15 Lucilius l. XXVIIII.

---

30 cedat *cdd.* — edis *L, G;* aedes *B.* — vorrat *M;* varrat *G l. utroque;* verrat *rell.* (verret *hic* B_1). — 33 ced. *L; H ex corr.* — caedenda *pro* caedendae. — Cedere *cdd.* — *illud* vel mact. *cum Verg. exemplo priore potius ad sequens l. erat referendum, si sine violentia graviore posset recta lectio constitui.* — 2 ceditur *L, H.* — 4 ceduntur *H.* — viles *B.* — 6 Aiax tum *Benaeus apud Passeratium; Me;* maximum *cdd.* — cedit G_2. — se *v.;* sed *cdd.* — cedere *idem.* — 7 baculo *Lachmannus;* baccha *cdd.* (baccham *pr. L*); bacchans *male Me; nam eo quod est* baculo *non potest careri.* — caedit (cedit *Gen, G*) *corruptum; puto* laedit. — porcusque *L.* — *hexametros indicavit Iun.* — 8 Cedere *L, H, Gen.* — inmolare L_1 *solus.* — Plaut.; *cf. 274 l.* conducere. — caedendum illum ego conduxi *cdd. Pl.* — 10 lib. V *Me;* lib. IIII *cdd.* — *Aen. IV, 57 legitur:* mactant lectas de more bidentis. — *f. ubi fuit dittographia* caedunt *et hoc exemplum cum lib. V nota haustum.* — *Conferenda etiam quae notavimus supra ad illud* caedere, occidere. — quinas; binas *recte Medic. ap. Verg.; ubi R:* caeditq. binas; *P, V:* caedit quinas; quinas *Serv. ad V, 78;* binas *Serv. Dan. ad IV, 200.* — 12 Cedere *C, Gen.* — Verg.; *cf. 380 l.* rigidum. — IIII *B.* — 14 actione secunda H_2*;* actione II *ed. Bas.;* actione I L_2*;* actione L_1*;* actionem *Gen,* H_1. — 15 Lucil.; *cf. 417 l.* urguere, insistere. — lib. XXVIII *cdd. pg. 417.* — 16 hostium *cdd. hic l.; item quidam 417.* — grato *cdd. hic; cf. comm. in 417.* — urguent, instant *M;* urgere (urguere Gen_1*; pr. L*) istam *libri h. l.; 417:* urge (urgue) instant. — periimus *cd. Iun. pg. 417 (cf. eius comm. in pg. 301);* perimus *rell. l. utroque.*

272 M.

|| **Caedere**, consumere. Lucilius lib. XXX:

lanai opus omne perit; squallor, tiniae omnia caedunt.

CVATERE significat percutere. Vergilius lib. VIII:

quadripedante putrem sonitu quatit ungula campum.

Cuatit, infestat. Vergilius lib. VIIII:

aut rastris terram domat aut quatit oppida bello.

|| **Cuatit**, excludit. Terentius in Eunucho:

'nímirum *istum.*' — 'homó quatietur cérte cum dónó foras.'

|| **Cuatit**, movet. Vergilius lib. X:

ad vero ingentem quatiens Medientius astam.

CONSTAT, valet. Lucilius lib. XXVI:

trádo ergo alias númmo porro, quód mihi constat cárius.

|| ***Constat***, consistit. Cicero Tusculanarum lib. I: animus; qui si est quattuor horum generum, unde omnia constare dicuntur.

|| **Constitit** dicitur stetit. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

hic primum paribus nitens Cyllenius alis
constitit.

Plautus in Amphitryone:

boát
caélum frémitú virum; éc spíritu átque hálitú
nébula cónstát.

---

17 Lucilius l. XXX || 19 Aen. VIII, 596 || 21 Aen. IX, 608 || 23 II, 3, 67 || 25 Aen. X, 762 || 27 Luc. l. XXVI || 29 I, 18, 42 || 31 IV, 252 || 34 I, 1, 77.

---

17 Ced. *H post ras.; G.* — cons. *Ald.;* commiscere (conm. L_1, *H*, *Gen*) *cdd.* — Luc.; *cf. 462 l.* squallorem. — **18** lanai *M;* lanae *B h. l.; v.;* lana *rell. utrobique.* — periit B_1. — squalor *Ald.;* fallor *libri h. l.;* pallor *pg. 462.* — cedunt *H, G, Gen,* B_2; cedent B_1. — **19** Quatere *L, H,* Gen_2. — qu *ubique B h. l. et 254.* — **20** quadripedantem Gen_1; *L.* — putem *pr. L.* — sonitum *Gen, L, pr. H.* — quatit *etiam ed. Bas.;* cuatit *ed. Merceri (apud quem ubique* cu *pr. v. 24).* — quate Gen_1; *pr. L.* — **21** Cuatit *ed. Bas.;* Quatit *rell.* — *eadem varietas in v. 22; 23; 25.* — lib. VIII *L.* — **24** nimirum istum *M;* nimirum *C, Gen;* istum ipsum *Bembin.;* istunc ipsum *rell. Ter. libri.* — quat. *hic etiam ed. Bas.; item v. 26.* — quatietur homo *Bembin.* — **26** ad Gen_1; L_1; at *rell.* — medientium Gen_1; L_1; *plebeium illud scribendi genus;* mezentius *vel* mezzentius *cdd. Verg.; cf. de re m. pg. 314.* — astam Gen_1; *L;* hastam *rell.* — *post hoc v. in B posita haec (pg. 254):* Quassum est conlisum et non integrum — Virg. lib. VI et lampada quassans per Graium populos. — **27** Constat valet consistit *cdd.* — *illud* consistit *ad v. 29 transtulit ibique* Constat *addidit Quicheratus.* — **28** numero G_1. — trado porro; *cf. comm. in Luc. XXVI, 68.* — mihi; *melius* mi. — **29** is autem animus, qui — dicuntur, ex inflammata anima constat *Cic.* — **30** unde; ex quibus *cdd. Cic.* — **31** Verg.; *cf. 353 l.* niti, volare. — **32** cylennius *pr. H.* — **34—39** *huc revocavit M. in libris Plauti exemplum colloc. post v. 40 illud* erectus est; *Cic. post 41.* — *non respexit Non. diversas* standi *significationes; cf. Gell. VIII, 5; 391 l.* stare. — *confudit idem* stare *et* consistere. — **35. 36** boat c. *om. cdd.* — ec *M;* et *cdd. Non.;* ex *Pl.* — et *pro* atque *Am.*

Cicero Tusculanarum lib. I:

. . . ubi rígida constat crássa caligo ínferum.

Constitit, erectus est. Vergilius lib. V:

constitit in digitos.

|| Constat, conpositum est. Lucilius lib. XXVI:

príncipio || physici ómnes constare hóminem ex animo et córpore dícunt.

Sisenna Historiarum lib. IIII: multitudinem procul hostium constare viderunt. || Constat, convenit, manifestum est. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II: cum constaret Caesarem Lupercis id vectigal dedisse: qui autem poterat id constare? — et Tusculanarum lib. I: sive quod a gravioribus leviora natura repellantur. quae cum constent.

CONSTITVERE est proponere, definire. Vergilius Aen. lib. I:

hominesne feraene,
quaerere constituit.

|| Constituere, retinere, firmare. M. Tullius de officiis lib. I: ineuntis enim aetatis 'inscitia senum constituenda et regenda est prudentia. || Constituere, instituere * * * || Constituere, parare. M. Tullius in Verrem actione II: quod ubi est Philodamo nuntiatum,

---

38 I, 16, 37 (tragic. incert.) || 40 Aen. V, 426 || 42 Lucilius l. XXVI || 3 Sisenna Hist. IV || 4 M. Tull. ad Caes. iun. II || 6 I, 17, 40 || 9 I, 308 || 12 I, 34, 122 || 15 de praetura urb. 25, 65.

— halitu *C. F. G. Muellerus;* anhelitu *cdd. Non.* (anel. *A*) *et Pl.* — **40** Constit Gen_1*; pr. L.* — **1** fisici *cdd.* — animo *Gulielmius;* anima *cdd.* — *cf. tamen XXVIII, 1, 6.* — **3. 4** *etiam in Sis. loco* constare *idem quod* stare. — **5** iun. lib. II *om. B.* — com *pr. B.* — constaret *Halmius;* constet *L, pr. H, Gen, A, B;* constat *H ex corr.; G.* — **7** reppellantur *L.* — **8** constent *Gen, L,* H_1*; Cic.;* constet H_2*, G.* — *f. ante* sive *vel post* constent *hausta quaedam.* — *cf. Cic.* — **9—11** *haec etiam inveniuntur pg. 258 ante l.* Contendere, festinare; *ubi legitur* Const. est *(om. B)* disponere (componere *B, Gen, pr. H*), *om.* definire. — *hic* ponere *B, Gen, pr. H.* — definire (difinire L_1) *ex deterioris aetatis usu pro* destinare. — Verg.; *cf. 290 l.* exigere, inquirere. — *h. l.* lib. III *B, Gen, L, pr. H.* — **10. 11** *h. l.* hominosne L_1*; item* faeraene L_1*;* ferenae *Gen, H; pg. 258* ferene *H, Gen ex corr.* (*pr.* ferenae). — quaere *h. l.* L_1. — **12—14** *haec in cdd. pg. 261 post finem l.* circumferre. — **9—14** Const. — prud. *ut nos disposuit ed. princ., sed ita ut totum lemma in pg. 258 l. mem. reponeret.* — **13** inscicia L_1*;* inscia *Bm, Gen,* H_1*;* insua *Bh.* — et r. *Cic.;* exgregenda *B, Gen,* H_1*;* excredenda *L;* exercenda H_2*, G;* ercen *supra scr. et ante erasum* et H_2. — **14** prud.; *seq. in cdd. illa* Constituere, instituere. M. Tullius de senectute — institutiones. — *quae praeter lemma Nonii pg. 270 s. l.* conserere, serere *sunt collocata.* — *dubium tamen, h. l. utrum haustum sit exemplum l.* constituere, instituere *an, quod minus probabile existimo, hoc et ipsum videatur delendum.* — **14** parere *pr. H.* — **15** est *cdd. Cic.;* erat, *quod ex seqq. vid. ortum, Non.* — Filodamo *cdd.*

273. 274 M.

tametsi erat ignarus, quantum sibi ac liberis suis iam tum mal constitueretur. ‖ Constituere, erigere. Vergilius lib. VI:

> et feralis ante cupressos
> constituunt.

COLLIGERE, in unum redigere. Vergilius Aen. lib. V:

> colligere arma iubet validisque incumbere remis.

M. Tullius in Philippicarum lib. VI: succurrendum est D Bruto; omnes undique copiae colligendae. ‖ Colligere, reficere. Cicero in Verrem actione II: sed manifesto furto perturbatus ubi se collegit. ‖ Colligere, celare, subpremere. Vergilius lib. XII:

> substitit Aeneas et se collegit in arma,
> poplite subsidens.

‖ Colligere, auferre. Lucilius lib. XXX:

> ruis hoc et colligis omnia furtim.

Plautus in Aulularia:

> quin ípsi pridem tónsor unguis démpserat;
> collégit, omnia ábstulit praeségmina.

CONTINENS est abstinens, integer. M. Tullius ad M. Catonem: ut, quae copiis et opibus tenere vix possumus, ea mansuetudine et continentia nostra, ‖ sociorum fidelitate teneamus. ‖ Continens, coniunctum, continuum. M. Tullius in epistula ad Senatum: itaque cum exercitu per Cappadociae partem eam, quae cum Cilicia

---

17 Aen. VI, 216 ‖ 20 V, 15 ‖ 22 VI, 3, 7 ‖ 24 de praet. Sicil. 20, 48 ‖ 25 XII, 491 ‖ 28 Lucilius l. XXX ‖ 30 II, 4, 33 ‖ 33 M. Tullius ad Catonem (Ep. ad Fam. XV, 3, 2) ‖ 2 M. Tullius epist. ad Senatum.

---

16 quatum L_1. — suis liberis *B, Gen, H_1*. — **20** lib. VI *cdd.* — **21** iuvet *Gen_1; L_1*. — **22. 23** filippicis (phil. *IIqos*) *cdd.* — D. Bruto — copiae collig. *Cic.;* de bruto (butro *Gen, H_1*) — coepere colligere *cdd.* — **24. 25** a. III *cdd.; om. B.* — perturbat' *L_1;* perturbatur *Bm.* — *ap. Cic. haec feruntur:* tamen tum rumore et clamore populi et furto manifesto grandis pecuniae perturbatus est. ubi se collegit, vocat ad se Syracusanos. — caelare *H.* — subpremere *L_1;* suppremere *Gen_1;* supprimere *rell.* — celare, subpremere; *mirifica paraphrasis; suspicor exemplum cum lemmate haustum.* — *Servius notat haec:* ita se texit, ut nulla parte posset feriri. — **27** polite *pr. L.* — **28** Lucilius; *cf. 380 l.* ruere, irruere. - **29** ruisset hoc, *tum* ruiset hoc, coll. *B.* — ruis; *cf. comm. in pg. 380.* — hoc *pro* huc. — est *L.* — **30** plautur *(sic)* omnia in aulularia *G sec. ed. Bas.* — Plaut.; *cf. 151 l.* praesegmina. — **31** quin ipsi (ipse *cdd. l. utroque*); *cf. comm. in pg. 151.* — **33** est abstinens est integer *L.* — catonem cationem *G;* catonem catonem, *sed alterum del. L.* — **34** utque *B, Gen, H_1, L ex corr.* — tenere *Medic. Cic.;* ferre *C, Gen; f. servare.* — **1** teneamus *v. ap. Cic.* (*ubi Medic.* tenemus); teneamur *L, H, Gen;* tueamur *G, libri Merceri;* tucamur *ed. a. 1471.* — **2** epistola *L_2, G.* — **3** exercitum *Genm, H, L, G.* — capodociae, p *supra scr., H;* cappodociae et *Genm.* — meam *Gen_1; pr. L.* — cilia *Gen_1*.

continens est, iter feci. — et in Hortensio: ne in continentibus quidem terris vestrum nomen dilatari potest.

CVRATVM est sanatum. ‖ Curatum, post laborem refectum. Vergilius:

corpora curamus, fessos sopor inrigat artus.

Curatum, cum dilectu apparatum. Lucilius lib. XXIX:

ét circumvolitánt ficellae, túrdi, curatí cocis.

CONDVCERE est, sicuti usu, emere. Plautus in Aulularia:

caedéndum conduxi égo illum.

Lucilius lib. XXVIIII:

mángo, non magná mercedest, mágno quod condúxeris.

M. Tullius de officiis lib. II: ut saepe in nostra republica videmus, mercede conducti. ‖ Conducere„ colligere, convocare. Varro Manio: Manius mane suscitat; rostrum sub rostra fert, populum in forum conducit. ‖ Conducere, convenire. Lucilius lib. XXX:

et virtute tuae et caris conducere cartis.

‖ Conducere, utile esse. *Lucilius:*

sólus vero scít quid re atque quaéstu conducát suo.

---

4 M. Tullius Hortensio ‖ 7 Aen. III, 511 ‖ 9 Lucilius l. XXIX ‖ 11 III, 6, 31 ‖ 13 Lucilius l. XXVIIII ‖ 15 II, 6, 22 ‖ 17 Varro Manio ‖ 19 Lucilius l. XXX ‖ 21 Lucilius; cf. comm.

---

4 ita *pro* iter H_1. — feci. et in *Me;* feci. Idem *Iun.;* faciet in *cdd.* — 6 sanatum *Me;* natum (*praec.* st) *cdd.* — perfectum *pro* refectum *L.* — 8 curam L_1. — arcus *pr. H.* — 9 curatum dilectu *B.* — delectu *ed. Bas.* — XXX *cdd.;* XXIX *M.* — *comm. Lucilii pg. 264 sunt haec notata: in ipsis quidem Nonii libris, qui saec. IX raro attingunt, numquam excedunt, id genus numerorum legere me non memini; sed in vetustioribus saepius, velut in Neapolitano Charisii, nec minus in inscriptionibus.* — 10 ficellae *M;* ficetulae (ficaetulae *Gen*) *cdd.* — ficella *pro* ficedula, *ut* nitella *pro* nitedula; *cf. Lachm. comm. Lucr. pg. 204.* — t'di L_1*;* turdis B_1. — ficellae, turdi; *asyndeton ex more Lucilii.* — curati cocis *M* (curati *iam Palmerius*); curatis coci *B; Gen; L; H;* curatis soci *G.* — 11 Conducere est, sicuti usu, emere *Quicheratus;* Conducere emere, *dein post Plauti exemplum:* Conducere est sicuti usu *cdd.* — Plautus; *cf. 272 l.* caedere, inmolare. — 12 cedendum *cdd.* — 14 mango *M;* magno *cdd.* — mercedest *M;* mercede *v.* — non magna mercedest, *i. e.* non multum praebet usurae. — cumduxeris *pr. B.* — 15 re publ *Gen;* re p̄ubl *L.* — 17 sub *Turnebus;* sum *C, Gen; om. B.* — suum *Me; unde* suum sub *Quicheratus.* — rostra, *sc.* fori. — fert *M;* adfert (*praec.* a) *cdd.* — 18 convertere *G;* convenire *et B.* — 19 XX *B.* — 20 e *B.* — virtute *dativus.* — tuae *M;* tua (*seq.* e) *cdd.* — caris *M;* claris *v.* — cartis *B;* carthis *L*, Gen_1*;* chartis *rell.* — cartis; *i. e. epistulae Scipionis, cui iam rescribit.* — 21 *Lucilii nomen add. M musei Rhenani XVII, 199. res tamen non prorsus certa.* — 22 scit *M;* soli *cdd.* — atque quaestu *M* (questu *iam ed. princ.;* quaestu *ed. a. 1471*); et questi *cdd.* (quaesti *Gen; pr. H*).

M. Tullius de officiis lib. III: stulte? [lib. I] rei publicae conducebat. potest autem, quod rei publicae inutile sit, id cuiquam ceivi utile esse? — idem de re publ. lib. I: facillimam autem in ea re publica esse posse concordiam, in qua idem conducat omnibus. — Sisenna Historiarum lib. IIII: quid re publicae suae maxume conducere videretur.

CONCELEBRARE dicitur conmovere. Lucretius lib. I:

quae mare navigerum, quae terras frugiferentes
concelebras.

|| Concelebrare, diffamare: || dictum a celebritate. Lucilius lib. XXX:

multis indu locis sermonibu' concelebrarunt.

CREDERE est fidem habere dictis vel factis. Lucilius lib. XXVIII:

Hymnís, velim tete íd quod verumst crédere.

Vergilius Aen. lib. II:

ora dei iussu non umquam credita Teucris.

|| Credere, fidei conmittere. Lucilius lib. XXVIII:

vitam ác fortunas cuí concrediderím meas.

|| Credere [est], servandum conmendare. Plautus [in] Aulularia:

ubi is óbiit mortem, quí id mihi aurum crédidit.

CONMODARE est mutuari. Lucilius lib. XXVII:

23 III, 27, 101 || 25 I, 32, 49 || 27 Sisenna Hist. IV || 29 I, 3 || 2 Lucilius l. XXX || 5 Lucilius l. XXVIII || 7 II, 247 || 9 Lucilius l. XXVIII || 11 prol. 15 || 13 Lucilius l. XXVII.

---

23. 24 *ap. Ciceronem haec verbosiora:* quomodo stulte? etiamne si rei publicae conducebat? — lib. I *del. Iun.* — R. P. *ed. Bas.;* RP. *L;* RP. *Gen; H;* rp *B.* — inutile rei publicae *cdd. Cic.* — re, *supra scr.* i, *L.* — sit inut. *B.* — it *pr. Gen et L.* — **25** civi *cdd. Cic.;* ubi *B, Gen,* H_1; ibi *rell.; cf. comm. in 224, 21.* — utilem Gen_1; *pr. L.* — *f.* facillime. — **26** esse concordiam *minus bene cd. Vatic.* — **27** hystoriarum *L.* — re publicae *M;* rem publicam (rem pub *Gen;* rem publ *L*) *cdd.;* in rem publicam suam *non bene Ald.* — **28** maxime *B, Gen, pr. H.* — **1** diffamare *vel* divulgare *Lips.;* diaamare *cdd.; cf. 284, 13.* — **5** XXVIII *M;* XXVII *v.* (XXVI *G*). — **6** hymnis *Gen; B; pr. H;* hiemis, *supra* iemis, *quod punctis notatum, scr.* ymnis *G;* om. *A.* — velym L_1; vel in *Montepess.* — tete *M;* te *v.* — verum est; est *supra add. in L.* — **8** hora *cdd. pr.* B_2 (oro B_1). — diei iusso *Gen,* H_1. — nonnumq. *cdd. pr.* H_2, *B.* — **10** crediderim *A, B.* — **11** est *om. A, B, Gen,* H_1. — Pl.; *cf. 359 l.* observare, celare. — in *om.* L_1. — uidularia *B.* — obiit *A, B, cdd., Pl.;* obit *rell.* — morte *A.* — qui id mihi aurum *Bothius;* qui mihi in aurum *cdd. h. l.; pg. 359:* qui mihi id aurum *sicut libri Plauti* (ubi is obiit mortem, qui mi id aurum *Goetzius*). — **13** Commendare Gen_1; Commodare L_1; Comm. *rell.* — mutari L_1.

cérta sunt, sine détrimento quae ínter sese cónmodent.

M. Tullius de officiis lib. II: atque ut dando et accipiendo mutuandisque facultatibus et conmodandis nulla re egeremus. Conmodare, conmodum dare. M. Tullius ad filium lib. II: cui ego, quibuscumque rebus potero, libentissime conmodabo.

CAPTARE, capere. ‖ *Captare*, *observare*. Lucilius lib. XXVII:

quódsi paulispér captare atque óbservare haec vólueris.

COGNOSCERE est audire, aestimare. Lucilius lib. XXVI:

rém cognoscas símul et dictis ánimum adtendas, póstulo.

Pomponius Sponsa Pappi:

pól magi' curabo, úbi cognorint, ómnes una adséntiant.

Terentius in Andria:

eo pácto et gnati vítam et consiliúm meum
cognósces.

Vergilius Georg. lib. I:

ni refugis tenuisque piget cognoscere curas.

Cognoscere, nosse vel perspicere. Vergilius lib. VIIII:

venatu adsiduo et totum cognovimus amnem.

idem Georg. lib. II:

nunc quo quamque modo possis cognoscere dicam.

M. Tullius in Hortensio: unde autem facilius quam ex annalium monumentis aut bellicae res aut omnis rei publicae disciplina

---

15 II, 4, 15 ‖ 17 M. Tullius ad filium II ‖ 19 Lucilius l. XXVII ‖ 21 Lucilius l. XXVI ‖ 23 Pomponius Sponsa Pappi ‖ 25 I, 1, 22 ‖ 28 I, 177 ‖ 30 Aen. IX, 245 ‖ 32 II, 226 ‖ 34 M. Tullius Hortensio.

---

14 detrim.; rim *in ras. B.* — conmodent L_1; comm. *rell.; ita et infra.* — 16 metuandisque *Gen;* mutuandis *A, B.* — commendantis Gen_1; commodantis *H*, Gen_2. — mutand. — et commodis *cdd. Cic.* — 17 Comm. *cdd.* — c. d. *M;* cum commodo (conm. L_1) dare *L, G,* H_2; cum commoda dare H_1; cum comoda dare *Gen;* concommodare *B.* — M. Tullius ad filium; *om.* Gen_1; *in marg., si recte intellego Hagenum, repos. m. 2* m. tullius. — 18 rebus potero; re potero, *supra* e p *scr.* p, *Gen;* reppotero, *supra scr. m. 1* bus *et del. m. 2* p, *H;* repertis potero *B;* perpotero *A.* — 19 Capt., obs. *add. Quicheratus.* — 20 adque *pr. B.* — 21 Luc.; *cf. 238 l.* attendere, *ubi cdd.* lib. XXVII; *Luc. XXVII, 25; 26.* — 22 cognoscat *h. l. libri pr.* H_2. — simul *supra add. L.* — dicis H_1. — anim' *B.* — attendas L_2; *B.* — 23 Sponsa *Iun.;* pausa *cdd.* — papi *L,* H_2. — 24 pol magi'; pol mage *Bothius;* pol emagis *cdd.* (pole magis *Gen,* H_1). — curare *cum coniunctivo; cf. comm. Luc. pg. 268.* — 26 vita me, *supra add.* t, *L.* — 27 cognoscis *cdd.* — 28 Verg.; *cf. 411 l.* tenue, parvum. — 29 non *pro* ni *Gen,* H_1. — 30 perspicere *B; ed. princ.;* prospicere *A;* prespicere *L;* praespicere *H, Gen, G.* — Verg.; *cf. 230 l.* venatus *ibique comm.* — 31 venati *A.* — ads. L_1, *H, Gen.* — 33 qui Gen_1. — quemque *B.* — 34 analium *pr. L.* — 35 omnes H_2. — reipu͠bl. *L;* reipub. *Gen, G;* reipub. *H.* — disciplinae L_2 (*m. 1* discipline), H_2, Gen_1, *G.*

cognoscitur? — idem [et] de || senectute: neque vero eos *solum convenire aveo quos* ipse cognovi, sed illos etiam de quibus et audivi et legi et ipse conscripsi. || Cognoscere, agnoscere. Vergilius in Bucolicis:

incipe, parve puer, risu cognoscere matrem.

M. Tullius de re publica lib. I: cognosce mehercule, inquid, consuetudinem istam et studium sermonemque. — Varro Sesquulixe: vereor ne me quoque, cum domum ab Ilio cossim revertero, praeter canem cognoscat nemo.

CONPETERE significat quod est honorem vel coniugium vel quidvis aliud adversus alium petere. unde conpetitores, ut saepe. || Conpetere, par esse vel simile. unde et in aestimatione rerum 'hoc illi conpetit' dicimus. || Conpetere, rei cuiusque meminisse aut constare, valere. Sallustius Historiarum lib. I: sic vero, quasi formidine adtonitus, neque animo neque auribus aut lingua conpetere.

INCIPIT PER D LITTERAM.

DAMNARE est damno adficere. unde et condempnare dictum est. e contrario nullo damno adfectum indempnem probamus†. || Damnare est exheredare. Lucilius Satyrarum lib. XI:

1 23, 83; cet. cf. comm. || 4 IV, 60 || 6 M. Tullius de re publ. I || 7 Varro Sesquulixe || 14 Sallustius Hist. I || 20 Lucilius l. XI.

1. 2 *aut delendum illud* et *aut ante eiusdem Ciceronis haustum exemplum.* — de senectute; *cf. 270 l.* convenire, videre *cum comm.* — eo *(sic)* ipse *omissis mediis cdd. h. l.* — de q. audivi *pg. 270; cdd. Cic.* — **3** audivi legi (lege L_1, Gen_1) *pr. L; H_1; Gen.* — **6** repub *Gen, H;* repubĺ *L.* — cognosce *Tornaes.; Gen; L; H ex corr;* cognoscere *(cf. v. 5) pr. H, G.* — inquit *Gen, H, G.* — **7** sermonis *Vaticani cdd. Maii; ed. princ.* — *locus vid. mancus Nonii culpa.* — Varro; *cf. comm. in 247 l.* album, mite. — sesq- ulexe *L.* — **8. 9** quo domum — cossint venero *cdd. 247; f.* revenero. — nemio *pr. Gen.* — **10** quod est *om. A, B.* — vel c. *add. L_2.* — **11. 12** quodvis B_1. — aliud *ed. princ.;* aliquid *cdd.* (aliquis *B*). — ut saepe *om. A, B* — unde *A, B;* inde *rell.* — **13. 14** dic. h. i. comp. *A.* — ille *B.* — rei c. m; *n. N.* — aut const. v. *om. A.* — constare *M; cf. Liv. V, 42* ne auribus quidem atque oculis satis constare poterant; constanter *v.* — Sallustius; *cf. Kritzii comm. in I, 88. — recte puto statuere Dietschium comm. ad incert. libr. rell. 34 non huc pertinere, quod Donat. ad Ter. Adelph. III, 2, 12* illud conpos animi *refert Sall. de amente Septimio dixisse* neque animo neque lingua satis compotem; *quamquam ibi in edd. princ., Veneta videtur esse* illud competere. — **15** formidaue *prius H.* — atton. *L_2;* aut ton. *G.* — **18** Damnare malo addicere *G.* — adf. *L, H, Gen, A, B; et ita v. 19.* condemnare *cdd. pr. L (item v. 19* indemnem). — **19** est *om. L_1.* — no d. *B.* — probamus; *f.* nuncupamus (*praec.* nem) *vel* ponimus, *nisi forte aetatis ultimae usu* probare *pos. pro* declarare. — **20** exered. *A.* — Sat. l. XI *om.*

Cassiu' Gaius hic operariu', quem Cephalonem
dicimu', sectorem furemque, hunc Tullius, inquam,
index heredem facit, et damnati alii omnes.

|| **Damnari**, necessitate constringi. Terentius in Phormione:

tuus ést damnatus nátus, non tu.

|| **Damnare** est et morti dare. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

nondum illi flavum Proserpina vertice crinem
abstulerat Stygioque capud damnaverat Orco.

|| *Damnare, condemnare.* Accius Armorum iudicio:

maiór erit luctus, cúm me damnatum aúdiet.

M. Tullius in Verrem actione prima: reus in iudicium || adductus est Verres, homo vita atque factis omnium iam opinione damnatus. || **Damnare** et **Condempnare** pro liberare positum est. Titinius Veliterna:

fórtasse *hau scis* vótum fuisse, quó die libér foret.
núnc eius voti cóndempnatust; ímmolavit hóstiam.

Vergilius lib. XII:

quem damnet labor aut quo vergat pondere letum.

Turpilius in Leucadia:

etiám plus illanc ápparare cóndecet,
quandóquidem voti cóndempnatast.

---

24 II, 3, 75 || 26 IV, 698 || 29 Accius Armorum iudicio || 31 1, 2 || 3 Titinius Veliterna || 6 Aen. XII, 727 || 8 Turpilius Leucadia.

---

21. 22 Cass. — fur. *om. B.* — C. G.; *cf. comm. in XI, 13.* — quam L_1. — Cefalonem *cdd.* — Ceph., i. e. capitum fenore augendorum studiosum. — sextorem H_2, *G.* — furemque *Scal.;* furiumque *cdd.* — inquam *M, Quicheratus;* quem *cdd.* — quidam *non bene Scal., cum appareat minime de homine audientibus ignoto agi;* Quintus *Lachmannus.* — 23 index (idex *B*); *h. e.* sycophanta; *cui propter improbitatem optime conveniret cum Cassio.* — iudex *male ed. princ.* — et; *cf. comm. Luc. l. m.* — at *Scal.; f.* fecit: damnati. — 24 Damnari *Quicheratus;* Damnare *cdd.* — formione *cdd.* — 25 gnatus *cdd. Ter.* — 26 Dampnare Gen_1. — 27 *om. B.* — 28 stigioque *cdd. pr. B.* — caput L_2, H_2, *G;* canum *B, Gen,* H_1. — horco *L,* Gen_1*;* hora *B.* — 29 Damnare, condemnare *add. M.* — Actius *A,* L_1. — 30 *cf. Sophocl. Aiac. 462 sqq.* — maior erithel, *tum ras. trium fere litt.,* tus L_1. — 31 actione I *ed Bas.* — iuditium *L.* — 1 adductus *Cic.;* abductus *cdd.* — C. Verres *Cic.* — oppin. *pr. L.* — 2 *n. N.* — *illud* et condempnare (condemn. *cdd. pr. L*) *f. olim ad. v. 29 pertinuit.* — 3 est *vid. delend.* — 4 hau scis *add. M.* — votum *participium.* — fortasse eum votum (votum eum *Neukirchius*) fecisse *Bergkius* (fecisse *iam Palmer.*); fortasse id votum fecisse *Bothius ed. 2.* — *possit et reponi:* fortasse scis votum fecisse, *si cum Neukirchio scandendo* nunc éius *octonarios iambicos admiseris.* — 5 condemnatust *Bothius;* condemnatus *ed. princ.;* condemnatus (condempnatus *L*) est *cdd.* — immolabit *Scioppius.* — 7 aut *(om. B); et recte cdd. pleriq. Verg.* — loetum *H; ex corr. Gen, L.* — 9 et iam plus *Palatin.;* et amplius *C, Gen.* — etiam (*melius erat* et iam) thus *Gulielm.* — illanc *Quicheratus;* illam *v.* — apparare *Palatin.;* apparere (apparerere *pr. L*) *rell.* — 10 condempnata est *L;* condemnata est *rell.*

277 M.

Vergilius in Bucolicis:

damnabis tu quoque votis.

Sisenna Hist. lib. IIII: quo voto damnati fetum omnem dicuntur eius anni statim consecrasse. ‖ *Damnare, accusare.* Cicero Tusculanarum lib. V: rerum naturam quam errorem nostrum damnare malumus.

DELICERE est inlicere. Titinius Quinto:

quod eá parasitus hábeat, illum quí sciat
delícere et noctem fácere possit dé die.

* * *

Lucilius lib. XXX:

nemo istum ventrem pertundet delicietque,
ut veniatque videbis.

DEFENDERE, vindicare, tueri. ‖ Defendere, depellere. Vergilius in Bucolicis:

solstitium pecori defendite.

Ennius Achille:

sérva cives, défende hostes, cúm potes deféndere.

DELICA est aperi, ecplana. Titinius in Quinto:

11 V, 80 ‖ 13 Sisenna Hist. IV ‖ 15 V, 1, 4 ‖ 17 Titinius Quinto ‖ 21 Lucil. l. XXX ‖ 25 VII, 47 ‖ 27 Ennius Achille ‖ 29 Titinius Quinto.

13 quo *Victorius;* quod *cdd.* — foetum *pr. H.* — **14** anni *supra add. in L.* — D., acc. *add. Quicheratus.* — **15** quam merorem *Gen, L, H_1.* — **17** est *supra add. L.* — inlicere *L_1, H, Gen, A, B.* — in Quinto *M;* lib (*vel* libro; in lib. *Montepess.*) V *cdd.* — **18** habeat *supra scr. in L.* — habeat *pro* habitet. — illum qui *M;* quilum *Gen, L_1, H_1;* quillum *B_1;* qui illum *B_2, L_2, H_2, G;* qui illam *A; Montepess.* — ut qui illum *Neukirchius.* — sciat; satiat *B; unde* qui illum sat sciat *Ribbeckius.* — **19** delicere; *supra scr. m. 2* i fauere *in B.* — noctem facere, *i. e.* probe decipere. — possit *om. B.* — de die; *apparet hic textum hiare; nam plures significationes verbi quod est* delicere *debebant proponi.* — *male conicit Quicheratus iungendum hoc lemma cum eo quod sequitur* delica. — *transferendos autem huc versus Lucilii, qui in cdd. positi sunt post v. 38, facile intellegitur.* — *ante* **21** *haustum f. l.* Delicere, inludere (*vel* decipere). — **22** *agitur de vocando ad cenam comedone.* — istum in (*pr.* im *G*) *G, alii ap. Dousam.* — ventrem; *cf. Luc. V, 29.* — delicetque *edd. ante Bas.; Hs; non Hqo;* delicietque *et* [illegible] delicietquae *pr. L; f.* delicietve. — **23** ut veniatque *M;* uti via *L, G, H ex corr.;* ut via *Gen; Tornacs., pr. H.* — **24. 25. 26** Defendere, vindicare, tueri. Defendere, depellere. Virg. in B.: s. p. d. — *ita Quicheratus.* — Def. vind. (vind. Def. *L_1*) depellere (*om. Gen, B, pr. H*) V. in B. s. p. d. Defendere (Dedfendere *L*) tueri depellere (Def. debellare ueri *Gen, B, pr. H;* [illegible] hoc d. u. *delet. et supra scr.* tueri depellere) *cdd.* — **26** solistitium *pr. Gen* [illegible] *L.* — **27** in achille *Gen, H_1;* in chille *B_1; id. m. 2* in achilleo. — **28** [illegible] te (*quod f. ex sequente* Quinto *ortum*) serva *B.* — defendite h. *B; cf.* [illegible] — potest *pr. H.* — **29** *cf. 98 l.* delica, explana, indica. — aperi, ecpl[ana] *M;* aperi et explana *v.*

quíd istuc est aut quíd istic sibi vult sérmo? mater, délica.

idem Proelia:

tibin égo remedium, quóm sciam, non délicem?

Caecilius Obolostate:

'si linguás decem
habeám, vix habeam sáti' te qui laudém, Lache.' —
immo véro haec ante sólitus sum.' — 'res delicat.'

Accius in Achille:

qua re ália ex crimine ínimicorum effúgere possis, délica.

* * *

DELENITVS, ad nostram consuetudinem: placatus. ‖ Turpilius in Demetrio:

vide mírum ingenium ac délenificum múlierum!
commórat hominem lácrimis.

‖ Delenitus, delectatus. M. Tullius ad Cassium lib. I: iam biennium est cum virtuti nuntium remisisti, delenitus inlecebris voluptatis. — Lucilius lib. XXX:

praeservit, labra delingit, delenit amore.

‖ Delenitus est mente alienatus. Plautus in Amphitryone:

délenitus súm profecto, ita út me, qui sim, nésciam.

Lucilius lib. XXVIIII:

---

31 Titinius Proelia ‖ 33 Caecilius Obolostate ‖ 37 Accius Achille ‖ 1 Turpilius Demetrio ‖ 5 M. Tull. ad Cassium I (Epist. ad Fam. XV, 16, 3) ‖ 7 Lucilius l. XXX ‖ 9 II, 2, 214 ‖ 11 Lucilius l. XXVIII.

---

30 *cf. pg. 98.* — istuc est aut; istuc essa ut *prius H;* istu cessa ut *Gen;* istud esse ut *B.* — vulsi sermo *B, Gen, pr. H.* — 32 tibiu ego remedium (medelam *Buechelerus*) *Ribbeckius;* tibine comediam *L, G;* tibi nego medium *Gen, pr. H; in hoc* c *supra* g *scr.* — quom *Ribbeckius;* quem L_1; H_1; *Gen;* quam *rell.* — 33 obolestate *Gen, pr. H.* — 34. 35. 36 *personas distinxit M; totum v. 36 Lacheti trib. Both.* — linguis L_1. — decem *Bentin.;* ... *cdd.* — 35 Lache *Passerat.;* ache *cdd.* — 36 *cf. pg. 98.* — immo *Pyrrichiacum; cf. Bentl. ad Ter. Phorm. V, 8, 43.* — *ita saepe scaenici.* — ... *om. cdd. h. l.* — 37 *cf. pg. 98.* — Actius *A,* L_1. — Accille L_1; Achilleo ... — 38 qua re ex alio orimine *B.* — alias *A.* — *post* 38 *seq. 21–23;* ... *supra. at hausta quibus varia significatio v.* delicare (deliquare) *demonstratur.* — 1 c. dicitur placatus *A.* — 3 vide virum *L.* — ingenitum B_2; *ita Gen; pr. H.* — delenificum mulierum *Iun.;* delenifica mulierem ...; delenificam mulierem *male v.* — 5 *in H post* Del. est *supra scr. m. 2* ...*tum.* — quare si i. b. aut triennium est *Cic.* — 6 illec. L_2, *G;* incelebris — 8 delingit *Turnebus;* delicit *cdd.* (delic *cum ras. supra* i *pr. L*). — ...autus in *om. B, Gen, pr. H;* Plautus *om.* L_1. — 10 *n. N.* — 11 *cf.* ...; *301* concedere, dare; eligere, defetigare. — XXVIII *cdd. pr. B.*

278 M.

concédat homini id quód velit, deléniat,
corrúmpat prorsum ac nérvos omnis éligat.

Titinius Proelia:

verum énim dotibu' deléniti ultro etiam úxoribus ancíllantur.

DEGERE est agere. Lucretius lib. II:

degimus hoc aevi quodcumquest.

|| Degere est etiam minuere. Plautus in Aulularia:

núnc ego istum, sorór, laborem dégam et deminuám tibi.

|| Degere est detrahere. Plautus in Epidico:

degetur córium de tergó meo.

DARE, exhibere. M. Tullius de signis: Cn. Pompeius est Philo, qui fuit Tyndaritanus: *is* cenam isti dabat aput villam. — Terentius [in] Heautontimorumeno:

. . namque unam ei cénam atque eius cómitibus
dedí.

|| Dare, facere. Vergilius Aen. lib. I:

tu das epulis accumbere divum.

et lib. III:

inmotamque coli dedit et contempnere ventos.

---

14 Titinius Proelia || 16 II, 16 || 18 II, 1, 48 || 20 I, 1, 63 || 22 II, 4, 22, 48 || 24 III, 1, 46 || 27 I, 79 || 29 III, 77.

---

12 velit *cdd. 269;* vult *h. l.* — **13** prorsus *cdd.* — *qui G scr., voluerat pr.* prorsum; prorsum *M de re m. 419.* — *f.* prorsus, n. — uervos *pr. G;* nec vos *B, Gen₁;* nevos *H₁.* — Deligat *novo l. G.* — eligat; *cf. comm. in pg. 301.* — **14** *cf. comm. in 72, 1, 2.* — **15** deliniti *Gen.* — anchillantur *Gen₁.* — **16** Lucrecius *A, B.* — **17** degitur *cdd. Lucr.* — **18** est *om. A.* — **19** nec *B₁.* — degam; demam *recte libri Pl.* — laborem *supra add. H.* — diminuam *H;* dimminuam *L₂* (dem. *etiam B*). — **21** degetur *Pius;* degitur (deagitur *Gen₁; pr. L; H₂; non A, B*) *cdd.* — detegetur *recte cdd. Pl.* — cofuum *B₁.* — **22. 23** Dare est exibere *A.* — M. Tull.; *cf. 523 l.* apud — pro in. — Gn. *ed. Bas.; et ita, virgula supra add., L;* G͡N *H;* G͡R *Gen.* — Gn. — Tyndaritano *om. B.* — filo (filio *pr. H*) *cdd.* — Tyndaritanus: is *Cic.* — in Tyndaritano (Tind. *L*) *cdd.* — istam apud dabat villam *B.* — caenam *Gen, H; non B.* — *pg. 523 om. prioribus haec sunt tradita:* cenam isti dabat apud villam in Tyndaritano. — apud *cdd. pr. L₁.* — *Ciceronis haec sunt:* Cn. Pompeius est Philo, qui fuit Tyndaritanus. is cenam isti dabat apud villam in Tyndaritano; *et ita f. h. l. Non.* — **24** in *om. Gen, pr. H.* — **25** amquae (*praec.* heautontimorumenon) *pr. L.* — unam ei *M;* ieiunam (eiunam *H ex corr.*) *C, Gen;* ei unam *v.* — caenam *Gen, H, ed. Bas.* — *ap. Ter. est:* sensi; nam (que *add. in Bemb. m. rec.*) unam ei cenam atque eius comitibus | dedi. — **29** lib. IIII *L; Gen; B; pr. H.* — **30** dedit inmotamque coli *L, H₂.* — inmotamque *L₁* (imotamque *L₂*), *H, Gen, non B.* — contempnere *L, B;* contemnere *rell.*

|| **Da** significantiam habet manifestam. Vergilius Aen. lib. III:

da propriam, Thymbraee, domum.

|| **Da**, id est: dic. Vergilius in Bucolicis:

sed tamen iste deus qui sit, da, Tityre, nobis.

et in lib. VI:

tuque, o sanctissima vates,
praescia venturi, da, non indebita posco.

Terentius in Heautontimorumeno:

nunc, quam ób rem has partis dídicerim, paucís dabo.

Lucilius || lib. XXX:

si liceat facere et iam hoc versibu' reddere quod do.

et lib. XXVIIII:

perváde et transi, vél da, quam ob rem tránseas.

|| **Dare**, adscribere. M. Tullius in Verrem, Divinatione: ego etiam quae tu sine Verre conmisisti Verri crimini daturus sum. || **Dare**, ostendere. Lucilius lib. XXVI:

ánimo quei aegrotát, videmus córpore hunc signúm dare.

|| **Dare**, vendere. Lucilius lib. V:

sicut cum primus ficos propola recentis
protulit et pretio ingenti dat primitu' paucos.

DEPONERE est ponere. Vergilius in Bucolicis:

de grege non ausim quicquam deponere tecum.

---

31 III, 85 || 33 I, 18 || 35 Aen. VI, 65 || 38 prol. 10 || 1 Lucilius l. XXX || 3 Lucilius l. XXVIIII || 5 11, 35 || 7 Lucilius l. XXVI || 9 Lucilius l. V || 12 III, 32.

---

31 significationem *A*. — man., id est dic *cdd*. (idem dic B_1*; item L, in quo* dic *post versum additum et punctis infra supraque notatum, sed haec deleta;* idem dič B_2). — id est dic. Virg.; *tum v. 34 A*. — id est *ad 33 transtulit M*. — Verg.; *cf. 361 l.* proprium — perpetuum. — IIII *B*. — **32** tymbreae *L, H, Gen;* timbraeae *B;* Tymbraee *ed. Bas*. — **33** id est; *cf. supra*. — **34** tytyre *C, Gen;* titire *A;* tytire *B*. — uobis L_1. — **35** et in; etiam L_2, H_1, *Gen* (ety *vel* etỹ L_1); etiam in H_2, *G;* idem in *B*. — **37** da; *n. N*. — **39** n. q. *Ter.;* numquam *cum Bemb. cdd. Non*. (nunq. *B*). — **2** et iam *v. c. Dousae;* etiam *v*. — **3** XXVIIII *M;* XXVIII *v*. — **4** pervade *M;* persuade *v*. — val H_2. — de Gen_1. — **5** asscribere L_2; ascribere *ed. Bas*. (adscr. *etiam B*). — M. Tull.; *cf. 248 l.* committere, facere. — divinationem *cdd*. — **6** sine Verrem *Gen, pr. L*. — orimini d. *B*. — **6—11** Dare, ostendere *e. q. s.* — *haec in cdd. pg. 281 ante l.* dominus *prostant; huc revocavit ed. princ*. — **8** quei; qui *Gulielm.;* que *cdd*. — videmus *Gulielm.;* vidimus *cdd*. — **9** Luc.; *cf. comm. in 154 l.* primiter. — vendere *v. d. in mrg. ed. Iun.;* petere *cdd*. — V *add.* B_2. — **10** sicuti *cdd. l. utroque*. — primos *cdd. 154*. — **11** pirotulit *cdd. h. l.* (recenti spirotulit *Gen, B*); *sed in H pr.* i *erasum*. — p̃ci, o *m. 2 add., B*. — **13** quiquam *Gen, H, pr. L*.

279 M.

M. Tullius: existimavi honestissime molestias posse deponi, si me ad philosophiam retulissem. ‖ Deponere est conmendare. Accius in Erigona:

hóspitem depósitam interemes?

Afranius Epistula:

amáre, habere púerum depositúm foris.

M. Tullius de officiis lib. III: ergo et promissa non facienda nonnumquam neque semper deposita reddenda. ‖ Deponere est alienare. Plautus in Aulularia:

ut mé deponat víno, eam adfectát viam.

‖ Deponere est desperare: unde et depositi desperati dicuntur. Lucilius Satyrarum lib. III:

Symmachu' praeterea iam tum depostu' bubulcus
exalans animam pulmonibus aeger agebat.

Vergilius lib. XII:

ille ut depositi proferret fata parentis.

Accius in Tereo:

Tereús indomito móre atque animo bárbaro,
conspéxit ut eam, amóre vecors flámmeo,
depósitus facinus péssimum ex deméntia
confíngit.

idem in Alphesiboea:

---

14 de offic. II, 1, 4 ‖ 16 Accius Erigona ‖ 18 Afranius Epistula ‖ 20 III, 25, 95 ‖ 22 III, 6, 69 ‖ 25 Lucilius l. III ‖ 28 XII, 395 ‖ 30 Accius Tereo ‖ 35 Accius Alphesiboea.

---

14. 15 honestissime *cdd. Cic.;* honestissimas *Non.; f.:* honestissime mea. — mollestias Gen_1. — si *Cic.;* nisi (*praec.* ni) *cdd.* (nisi si *pr. H; etiam in Gen* si *supra scr.*). — filosophiam *L.* — rettulissem *Cic.;* retulissent *cdd.* — conmendare L_1 *solus.* — **16** Actius L_1. — **17** hospitam *B.* — deposita *H ex corr., G;* depositam *rell. cum B.* — *f.* hospitem depositum; *nam de Oreste videtur agi, qui ad regiam Aegisthi accessisset.* — interemes B_1; *Gen;* L_1 (*hic pr.* interem); *pr. H;* interimes B_2; L_2; *H ex corr.; G.* — **18** aepistula *L;* epistola *H, G; om. B.* — **19** habere *om. B.* — **20** et *add.* H_2. — **23** adfectat *C, Gen;* adsecrat *B.* — **24** disperare Gen_1. — desperati; desperare L_1. — **25—27** *post 29 in B.* — **25** Lucil.; *cf. 38 l.* expirare. — saturarum lib. IIII *B.* — **26** symmacus *L, Gen;* simacchus G_1; simmachus G_2; *B.* — preter, *m. 2* preterea *L.* — depostus *ms. N. Fabri;* depositus *rell.* — bubulchus *B.* — **27** exalans *B; L;* G_2; exhalans *H; Gen;* examinans G_1; expirans *cdd. pg. 38.* — **29** ille et B_1. — deponeti, *supra scr.* siti, *L.* — facta *pr. id.* — **31** barbario *pr. H.* — **32** ut *M;* in *v.* — vecor *pr. L.* — flammeo *Iun. in mrg.* (flammeo et *non bene Me; deterius Pius* flammeus et); flammeos *cdd.* — **35** Alfesiboea *cdd.*

etsist ín malis
depósitus animus [meus], quaé scibo, exinde aúdies.

M. Tullius in Verrem actione II: itaque mihi videor, iudices, magnam et maxime aegram et prope depositam rei publicae partem suscepisse. — Caecilius in Obolostate:

depositús modo
súm animo, vivós sepultus [súm].

DESTITVI est desolari. ‖ Destitui rursum statui. Naevius in Gymnastico:

iubét in alto návem ‖ destitui ánchoris.

Caecilius in Symbolo:

destítuit omnes sérvos ad mensam ánte se.

DEDICARE est dicare. M. Tullius * * * ‖ *Dedicare, indicare.* Accius in Alphesiboea:

ád vereor, cum te ésse Alcmeonis frátrem factis dédicas.

Caelius in Annalium lib. I: legati, quo missi sunt, veniunt, dedicant mandata.

DICERE, constituere. Terentius in Andria:

placuít; despondi. hic núptiis dictúst dies.

---

38 de praetura urb. 2, 5 ‖ 40 Caecilius Obolostate ‖ 43 Naevius Gymnastico ‖ 2 Caecilius Symbolo ‖ 4 M. Tullius ‖ 5 Accius Alphesiboea ‖ 7 Caelius Annal. I ‖ 9 I, 1, 75.

---

36. 37 meus *del. Bothius* (*praec.* mus); etsi meus est in malis | depositus animus *Ribbeckius.* — audies *Me;* audiet *cdd.* — **38** II *Me;* I *G;* II *om.* L_1, *pr. H, Gen; supra add.* V L_2; *H:* prima. — iudices *om. cdd. Cic.* — **39** ac pr. *falsus Ascon.* — **40** obolo istate *L; H ex corr.;* oboloist. *Gen, pr. H, ed. Bas.* — **41. 42** *versus distinxit M.* — animo *Ribbeckius;* anima *cdd.* — vivos *M;* vita *v.* — sum *secl. Ribbeckius.* — **43** dosalari L_1. — *idem* tursum. — Nevius *cdd.* — **44** gymastico *Gen, pr. H;* gimastico *B.* — **1** iubet in alto navem *M;* in alto navem iubet *cdd.; f.* in alto navem lubet ei *(monosyllab.)* destitui anchoris. *minus eleganter Vrbin. 307:* in alto navem destitui iubet ancoris; *Bothius:* in alto destitui anchoris navem iubet. — **2** Coelius *B.* — **3** destitui B_1. — mesam *Gen; pr. H.* — ante sex *B.* — **4—6** M. Tullius — dedicas *om. B.* — Tullius *om. Gen, pr. H.* — Dedicare, indicare *add. M.* — Dedicare est dicare, *om. illo* M. Tullius, *ed. princ.; et sic, exc. quod pro* dicare *positum* dicere, *Iun., Me;* Delicare *non recte Lindemannus; nam* delicare *non ponitur pro* dicare. — *sine hoc foret, potuit hoc lemma iungi cum illo* delica, *quod legitur pg. 277.* — **5** Alfesiboea *cdd.* — **6** ad *C, Gen.* — Almeonis *cdd.* — dedicas *Bothius;* dedicat (indicat L_1) *cdd.* — **7** Caelius *Me;* Caecilius (Cecilius *B*) *cdd.* — *illud* in *vid. ex seq.* an *ortum; certe alias sequente genetivo eo, qui est* Annalium, *invenitur rarissime.* — annalibus *B.* — legatique misi *B.* — veniunt *om. B.* — **9** Dicere est const. *A, qui saepius addit* est *vel omittit.* — **10** despondi. hic *Ter.;* despondit hinc (u *supra* i *scr. in H;* hunc *G*) *cdd.* — dictust *Ter.;* dictus est *cdd.*

280 M.

|| **Dicere**, denuntiare. Lucilius lib. XXVIII:

minitári aperte cápitis dicturúm diem.

Terentius in Andria:

sed dicó tibi,
ne témere facias.

|| **Dicere** est indicare. Vergilius in Bucolicis:

dic mihi, Damoeta, cuium pecus?

|| **Dicere**, dicare. Vergilius lib. VI:

Iunoni infernae dictus sacer.

|| **Dicere**, destinare. M. Tullius de officiis lib. III: et is qui morti addictus esset, paucos sibi dies conmendandorum suorum causa postulavisset. || **Dicere** etiam promittere. Pomponius in Pistore:

'ibu' númmos certos dícas.' — 'dico quínquaginta mília.'

Sallustius Hist. lib. II: eodem anno in Macedonia Gaius Curio principio veris cum omni exercitu profectus in Dardaniam *a* quibus potuit pecunias Appio dictas coegit. — Afranius in Vopisco:

igitúr quiesce; et quóniam internos núptiae
sunt díctae, parcas ístis verbis, sí placet.

idem Fratriis:

det rústico nesciócui, vicinó suo,
perpaúperi, cui dícat dotis paúlulum.

Pacuvius in Hermiona:

príu' datast quam tíbi dari dicta aút quam reditumst Pérgamo.

---

11 Lucilius l. XXVIII || 13 I, 2, 33 || 16 III, 1 || 18 Aen. VI, 138 || 20 III, 10, 45 || 22 Pomponius Pistore || 25 Sallustius Hist. II || 27 Afranius Vopisco || 31 Afranius Fratriis || 34 Pacuvius Hermiona.

12 minutari *L.* — aparte *G.* — 15 temnere facies *B.* — 18 Dicere etiam d. *A.* — 19 iunio infen ered ictus L_1. — 20 defunare *Bm, Gen, pr. H.* — et his *B, Gen, L, pr. H.* — 21. 22 adductus *B; Gen*$_1$. — paucos — postulavisset *om. B.* — dies *om. Gen;* H_1. — conmend. L_1 *solus.* — 23. 24 Pistore: ibus *M;* Pictoribus *minus bene Me; nam vix potest careri dativo.* — 25 III *Gen, pr. H.* — ex Macedonia *Dietschius.* — gauis *Gen.* — 26 exercitu appio profectus *cd. Tornaes.* — darniam *cd. Tornaes.; Gen; m. 1 H.* — 27 a *add. M.* — quibus potuit modis *Carrio ex codice, ut refert.* — Appio *Rothius;* appia *L, Gen,* H_1*; del.* H_2*; om. G; de Tornaes. supra dict.* — dictas *recte per* constitutas *vel* imperatas *explicat Cortius.* — *etiam in reliquis exemplis fefellit Nonium ratio.* — affraniu' *(sic) L.* — 29 quiesce et *Lips.;* quiescet *C, Gen* (quiesce *A, Montepess.*). — internos; *i. e.* inter nos. — 30 dictae supra *add. L.* — 31 fratris *cdd.* — 32 det *Lips.* (dat *Me*); da *cdd.* — 35 verba *Orestis ad Pyrrum.*

Varro Mysteriis: in id iurgo, dos a femina ut auferatur. quae mihi posteaquam ad concordiam dicta est. ‖ Dicere, dare. M. Tullius de officiis lib. II: conmode autem, quicumque dixit pecuniam. ‖

‖ Dignatus significat dignus habitus. Vergilius lib. III:

coniugio, Anchisa, Veneris dignate superbo.

Accius in Neoptolemo:

sed quém mihi iungent? cuí, quae cum illo fúerim, dignabór dari?

idem in Atreo:

égone Argivum impérium adtingam? aut Pélopia dignér domo?
quoí me ostendam? quód templum adeam? quem óre funesto ádloquar?

Cicero in Oratore: quamquam enim omnis locutio oratio est, *tamen unius oratoris locutio hoc proprio dignata nomine est. — idem de oratore lib. III: res complures dissimiles inter se*, quae tamen consimili laude dignantur.

DOMINVS dicitur cui servitur. Vergilius Aen. lib. I:

Romanos rerum dominos gentemque togatam.

Dominus rursum appellatur convivii exhibitor. unde et dominia convivia. Lucilius Satyrarum lib. VI:

---

36 Varro Mysteriis ‖ 38 II, 20, 69 ‖ 1 Aen. III, 475 ‖ 3 Accius Neoptolemo ‖ 5 Accius Atreo ‖ 8 19, 64 ‖ 10 III, 7, 25 ‖ 12 I, 282 ‖ 15 Lucilius l. VI.

---

36 mirteris, *tum* mirteriis L_1; misteriis L_2, *G; non Hqos, Gen.* — in id iurgo *Popma;* in id virgo *cdd.;* illud urgeo *Vahlenus.* — dos a *om. Tornaes.; Gen; pr. H.* — *f.* adferatur. — **37** *illud* ad concordiam (concodiam *pr. Gen*) *obscurum; neque placet quod Popma coniecit* ad Concordiam; ad consortium *haud male Riesius.* — **38** *ingens hic socordia Nonii. nam ap. Cic. haec sunt:* commode autem, quicumque dixit, pecuniam qui habeat non reddidisse, qui reddiderit non habere *e. q. s.* — commō da *B.* — **1—11** *hoc lemma cum eo, quod legitur pg. 286, conflat ed. princ.; ei rectius subiungitur a Quicherato. nec vero quae hoc loco leguntur per se constare posse ea re declaratur, quod varietas nulla significationis est proposita. — tamen cum violentius haec essent contaminanda, indicasse rem satis habui.* — **1** abitus *A.* — Verg.; *cf. pg. 286 l. m.* — lib. III *om. B, Gen, L; in H supra scr.* — **3** Actius L_1. — in eoptolemo Gen_1. — **4** *puto* mi. — iunget *pr. L.* — cui q. c. i. f. *Me;* tuique tu illo fuerint *cdd.* — digna bona tibi *Tornaes.; Gen;* H_1. — **6** adt. L_1, *H, Gen.* — Pelopia *Voss.;* Pelopis *cdd.* — **7** quoi *Lips.;* quo *cdd.* — adeant L_1. — quem ore *libri Merceri (cd. S. Victoris ap. Quicheratum); Lips.;* quae more *L;* H_2*;* quaem ore *Gs;* quae mone *Gen,* H_1. — funeste *Gen, H.* — alloquar *Me;* conloquar (coll. L_2, *G*) *cdd.* — **8** loqutio *L.* — **9. 10** tamen — se *ex Cic. supplevit Me.* — signata *cdd. Cic.* — **10** qua et a me *Gen, pr. H.* — **11** dignentur *Cic.* — *seq. 279, 6—11; cf. ibi comm.* — **14. 15** exhibetur Gen_1*;* L_1. — domini ad convivia *B, Gen, L,* H_1.

qui te bonu' Iuppiter, inquit
Crasso Muciu', cum cenabat * * *
* * * dominum fortem.

idem lib. XIII:

i primum domina adque sodalicia omnia tollant.

Turpilius Philopatro:

forte eó die
meretrícis ad me délenificae ut Átticae convénerant
condíxerantque cénam aput me, Tháis adque Erótium,
Antíphila . . Pýthias, ego éxtra cubui dóminium.

Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων: dominum convivi, vinum aliudve — quidni? — laudato. — Sallustius Hist. lib. III: alter scriba Maecenas in imo, medius inter Tarquitium et dominum Perpennam. — M. Tullius in Verrem, Frumentaria [adria]: || *huius* argento dominia vestra, *huius signis et tabulis forum comitiumque ornari?* — Varro in Endymionibus: discumbimus. statim dominus

---

19 Lucilius l. XIII ‖ 21 Turpilius Philopatro ‖ 26 Varro Papia papae ‖ 27 Sallustius Hist. III ‖ 1 II, 3, 4, 9 ‖ 3 Varro Endymionibus.

---

17. 18 Mutiu' *I. Dousa;* Mucium *cdd.* — caen. *Gen, H.* — *Lachm.* Crasso Muciu', cum quo cenabat, dominum ornet; *at pro* cum *debuit poni* apud *neque illud* fortem *esse sollicitandam docent plures Lucilii Horatiique loci; cf. Luc. XXX, 89; Hor. sat. II, 5, 64; 102.* — ornandi *tamen verbum vel simile quin lacuna haustum esse videatur non intercedo.* — **20** i *add. M* (*praec.* XIII). — domina *Perottus Corn. Cop. 114, 40;* domina, *supra scr.* i, *G;* domini, *supra add.* a, *H;* domini *Gen;* dominia *L.* — domina; *ita Accius dixit* augura; *cf. tamen de re m. 249.* — adque L_1; atque *rell.* — tollant *M;* tollantur (*seq.* Turpilius) *cdd.* — **21** filopatro *cdd.* — **22** eo *monosyllabum.* — **23. 24** meretricis *cdd.* — delenificae *Iun.;* delenitate (delinitate *Gen, H*) *cdd.* — ut Atticae *Grauthoffius;* Attice (Atticae *ed. Bas.*) ut *cdd.* — convenerant *Iun.;* convenerat *Gen,* H_1, *G;* cum venerat *L,* H_2. — condixerantque *Iun.;* quo (quo, d *supra scr., H;* quod *L*) dixerant quae (que L_1; qui *Gs*) *cdd.* — caenam *Gen, H.* — apud *C pr.* L_1, *Gen.* — tais *cdd.* — adque *L;* atque *rell.* — **25** Antifila *cdd.* — Lais *addit Ribbeckius.* — pithyas *pr. H.* — Pythias; *finalis producta propter caesuram.* — ego extra (exira *Gen,* H_1) cubui (*f.* accubui; *praec.* a); *quia copa erat, non conviva.* — dominium *M;* domina *cdd.* — **26** ενκωμιων *cdd.* (ενκωμν *G*). — **27** convivii *Gen, H, ed. Bas.* (convivi *Riesius, qui nihil adnotat*). — quidni *Gifanius, Popma;* quid mi *cdd.* — *f. scazon italicus in hunc modum concinnandus:* dóminum conviví tu, vinum alídve — quidni? — (*vel* alídve quidvis) laúdato. — Sallustius; *cf. Serv. ad Aen. I, 698.* — **27. 28** et alter scriba Maecenas *Serv.* (*ap. quem libri etiam* mecaenas, maccennas, accenas); alteri (alter H_2, *G*) scribam et cenas (caenas *Gen, H*) *cdd.* — Tarquitium *Kritzius, cuius conferendus commentarius;* Tarquinium *Serv. et Non.* — **1** Perpernam *Serv.;* Perpenna *C, Gen.* — frumentaria *ed. princ.;* frumentaria adria (*praec.* aria) *cdd.* — **1—3** huius — ornari; *haec ex Cicerone reponi iussit Lipsius; cui obsecuti sumus, quamquam non ausim adfirmare eadem plane data a Nonio.* — argento dominos vestrae *C, Gen.* — Varro; *cf. 249; 349 l.* conmittere — initiare;

maturo ovo cenam committit. ‖ Domini etiam mulierum amatores * * * ‖ Dominus, maritus. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

conubia nostra
reppulit ac dominum Aenean in regna recepit.

DELIBERARE est dubitare. Terentius in Phormione:

ego ámplius delíberandum cénseo.

‖ Deliberatum, conplacitum vel definitum. Turpilius in Philopatro:

certum ác deliberátumst me illis óbsequi.

DISCRIMEN, divisio [separatio]. Cicero de finibus bonorum et malorum: *quam quidem certationem* homo et acutus et diligens Chrysippus non contempnit totumque discrimen summi boni in earum conparatione positum putat. ‖ Discrimen est periculum. Vergilius Aeneidos lib. I:

per quot discrimina rerum
tendimus in Latium.

‖ Discrimen rursum separatio, a discernendo, unde et discerniculum dicitur acus, quae capillos a media fronte disseparat. — Sallustius Hist. lib. I: Sertorius portis turbam morantibus et nullo, ut in terrore solet, generis aut imperii discrimine per

---

5 IV, 213 ‖ 8 II, 4, 17 ‖ 10 Turpilius Philopatro ‖ 13 II, 14, 44 ‖ 17 I, 204 ‖ 22 Sallustius Hist. I.

---

maturum, mite. — endimionibus *L, G.* — discumbimus. statim *M;* discumbimus mussati *cdd. h. l.; cf. comm. in pg. 349.* — 4 maturo ovo cenam; mandarenam *cdd. h. l.* — committit *C, Gen.* — etiam maliorum L_1. — 5 *lacuna praeter exemplum unum vel plura nescio an haustum sit lemma ut puta tale:* Dominae, meretrices *vel* Dominae, amicae; *cf. Lucil. XXVII, 18; Terent. Hautont. II, 3, 57.* — *notus usus eroticorum.* — 7 reppelit L_1; reppullit *Gen.* — Aeneam *cdd.* — recoepit *L.* — 8 formione *cdd.* — 10 complecitum *G, liber optimus Merceri.* — definitum; *i. e.* destinatum. — Turp.; *cf. 429 l.* cogitare et deliberare. — in *add.* B_2. — filopatro *cdd.* — 13—16 *illud* separatio *ut e v. 20 illatum del. M; Quicheratus scribit v. 20:* Discrimen rursum divisio, separatio, a discernendo *e. q. s. ibique Ciceronis reponit exemplum.* — 14 *verba* q. q. c. *ex Cic. add. Quicheratus.* — et actus *B, Gen, H.* — 15. 16 Crysippus *cdd. cum A, qui om. illud de fin.* — diligens. — contempnit *L, G, Gen, A, B;* contemnit *H.* — in earum *Cic.;* in eam rem rerum *C, Gen, B;* in ea rerum *A.* — est *om. B.* — 18 quod *L; B;* Gen_1; *H ex corr.;* quot *pr. H;* Gen_2; *G; A.* — tot *Verg.; et ita cdd. 410 s. l.* tendere est dirigere. — 20 a discernendam (*vel* discernendum) L_1. — etsi d. *pr. L.* — 21 media (*non* medio) *omnes.* — 22 Sall.; *cf. 530 l.* deinsuper; *Serv. ad Aen. IX, 555.* — portis *Me;* fortis *cdd. h. l.;* partis *530.* — turbam *Me;* turba *L, H, Gs, Gen;* turbam orantibus *ortur 530.* — 23 discrimen *Gen;* H_1; discrimene Hs_2.

calonum corpora ad medium evasit murum, dein supera stantium manibus adtollitur. — Vergilius Aen. lib. I:

> Tros Tyriusque mihi nullo discrimine habetur.

M. Tullius in Philippicarum lib. XII: Etruriam discriminat Cassia. — Lucilius lib. XXVIIII:

> et amábat omnes; nám discrimen nón facit,
> quei sígnat linea álba.

|| Discrimen, certamen. Vergilius lib. V:

> post hos aequo discrimine Pistrix
> Centaurusque locum tendunt superare priorem.

DVCERE, consuetudine quam significantiam habeat, claret; sicut Vergilius Aen. lib. XI:

> ducitur infelix aevo confectus Acoetes;

et multa talia. || Duci, delectari vel avocari. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: dantque se ad ludendum fabellarumque || auditione ducuntur. || Ducere, potiri. Vergilius Aen. lib. IIII:

> nate dea, potes hoc sub casu ducere somnos?

|| Ducere, nudare, exerere. Vergilius lib. XII:

> ille tamen clipeo obiecto conversus in hostem
> ibat et auxilium ducto mucrone petebat.

25 I, 574 || 27 XII, 9, 23 || 28 Lucilius l. XXVIIII || 31 Aen. V, 154 || 35 XI, 85 || 37 V, 15, 42 || 1 IV, 560 || 3 XII, 377.

24 evasit *Me;* quasi *cdd. hic et 530. — defendit Kritzius, qui pro* circiter *dictum putat; sed ipsum illud* circiter *parum placet.* — murum *h. l. M;* in murum *post* manibus *cdd.* — dein supera stantium *M;* dein super adstantium (asstantium *L ex corr.*) *cdd. h. l.;* deinsuper *(ita Non.)* stantium *530.* — *illud* super adstantium *qui servatum velit, provocare possit ad Aen. X, 490:* quem Turnus super adsistens. — 25 adt. *Gen, H, pr. L.* — 26 Tyriosque *B, Gen, L, H; ap. Verg. prius Medic.;* Tyriusque *ed. Bas.* — habetur; agetur *Verg.* — habetor *non bene Guietus.* — 27 filippicis *cdd.* — 28 Cassia *Cic.;* Cassius *cdd.* — Luc.; *cf. 405 l.* signare, discernere. — 29 amauat L_1. — nam *Iun.;* nam *(om. Gen, pr. H)* ut *cdd. utroque.* — 30 quei *M;* neque *cdd. utrobique.* — linia (lima) *cdd. 405.* — linea alba; *cf. comm. in Luc. XXIX, 6.* — 31 Verg.; *cf. 411 l.* tendere, contendere. — 32 hoc *Gen,* H_1, L_2. — eque H_2, *G;* equod *pr. L;* eoquod *L ex corr; Gen, supra* e *posito* ◡̇; eoquo quod H_1; equos, *puncto supra* s *pos. et infra, B.* — priscis *B;* pristis Ho_2 (pristis Hs_2); *haud dubie per interpolationem; nam illud* pristis *vel simillima habent optimi Verg. libri;* pistrix *cdd. etiam 411.* — *v. 33 om. B.* — 34—37 Ducere — talia *hic reposuit Quicheratus; in cdd. leguntur pg. 283 post v. 8* illud gloria ducitur. — 34 significationem *B.* — clareat *pr. L.* — 35 Verg.; *cf. 268 l.* confectum, defessum. — XII *cdd.;* I *B.* — 36 Ac. *Verg.;* acestes *B;* adquietes *L;* aquietas H_1; aquiaetes, *supra* ia *pos.* ◡̇, *Gen;* alaetaes H_2; Acetes *ed. Bas.* — 37 dectari B_1. — M. Tull.; *cf. 113; 191 l.* fabellae auditus. — fellarum quae, *m. 2* fabellarum quae, *si recte intellego, L;* fellarumque Gen_1. — 1 dicuntur L_1. — potiri *M;* pati *cdd.* — *cf. 250, 3.* — 2 n. *M.* — somnes L_1. — 3 exherere *pr. L.* — 4 ille omen *B.* — ostem *H.*

‖ Ducere, excitare. M. Tullius in Verrem actione secunda: quodsiquem statuae magno opere delectant, siquis earum honore aut gloria ducitur. ‖ Ducere, inlicere, inducere. M. Tullius de officiis lib. II: postremo pretio aut mercede ducuntur. — et de senectute: sic adulescentes senum praeceptis gaudent, quibus ad virtutum studia ducuntur. ‖ Ducere, extruere, erigere. Vergilius Aen. lib. I:

pars ducere muros
molirique arcem.

‖ Ducere, existimare, iudicare. Varro Sexagesi:

aut ávidus
iudéx reúm ducébat ésse κοινὸν Ἑρμῆν.

Vergilius lib. X:

tanton me crimine dignum
duxisti?

M. Tullius in Verrem, [in] Divinatione: clarissimi viri nostrae civitatis temporibus optimis hoc sibi amplissimum pulcherrimumque ducebant. — Lucilius lib. XXX:

non datur. admittit nemo, nec vivere ducunt.

‖ *Ducere, agere. Lucilius lib. XXVI:*

quí sex menses vítam ducunt, Órco spondent séptimum.

M. Tullius de officiis lib. III: a quattuor fontibus honestatis primo libro officia duximus. ‖ Ducere, volvere, pertractare. Vergilius lib. VI:

sic equidem ducebam animo rebarque futurum.

---

6 de praetura Sicil. 58, 143 ‖ 8 II, 6, 21 ‖ 9 8, 26 ‖ 11 I, 423 ‖ 14 Varro Sexagesi ‖ 17 Aen. X, 668 ‖ 20 20, 66 ‖ 22 Lucilius l. XXX ‖ 24 Lucilius l. XXVI ‖ 26 III, 25, 96 ‖ 28 Aen. VI, 690.

---

6. 7 in Verr. — delectant *om. B.* — **7** magnopere *Gen; L ex corr.; pr. H.* — delectantis *pr. L.* — et siq. *non bene cdd. Cic.* — eorum *B.* — **8** inl. L_1, H_1, *Gen, A, B.* — **9** inducuntur *B;* deducuntur *pr. H.* — **10** adolescentes *A.* — senuum L_1, Gen_1; senem *pr. A.* — **11** struere *cdd.;* extruere *M.* — Verg.; *cf. comm. in 240, 19.* — **15. 16** *saturnios agnovit Meinekius; cf. 212, 26.* — aut *add. M.* — *praecesserat* non. — avid̄ L_1. — *κοινὸν ἑρμῆν Iun.;* coenon (coeno *Gen*) hermen *C, Gen.* — **18** tanto *A, B, Gen, pr. L,* H_1. — **19** dixisti Gen_1; *pr. H.* — **20** in *del. Quicheratus.* — **23** n. v. d. *lacunae signa post haec iam in ed. Luc. posita. mancum etiam illud* non datur. *sed in hoc certe Nonii culpa vid. turbatum.* — nec vivere ducunt, *i. e.* vitam non putant vitalem. — **24** Ducere, agere *add. Quicheratus;* Ducere, trahere *nos in ed. Lucilii; sed recurrit illud* trahere *v. 35.* — Luc.; *cf. pg. 525 l.* quoties per accusativum casum; *ex quo suppletur lacuna.* — **25** *imitatur Luc. Caecilii v.:* mihi sex menses sati' sunt vitae, septimum Orco spondeo. — orpo *cdd. hic.* — **27. 28** lib. *vel* lib *C, Gen.* — Virgilius *supra scr. in H m. 2.* — M. Tut. *pro* Verg. lib. VI *A.* — **29** sic quidem *pr. Gen et L.* — deducebam *A.*

Lucilius lib. XXVIIII:

> áge nunc, summam súmptus duc atque ádde alieni aerís simul.

Ducere, fabricare. Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

> nil súnt Musae *ad* Polyclís vestrae,
> quas aérifice duxtí.

Ducere, trahere, differre. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: ne || res duceretur, fecimus ut Hercules Antianus in alium locum transferretur. — idem de officiis lib. III: aput populum Romanum criminatus est, bellum illum ducere. || Ducere, proprium pro temporibus servare†. Vergilius in Bucolicis:

> astrum, quo segetes gauderent frugibus et quo
> duceret apricis in collibus uva colorem.

Ducere, dimittere, descendere. Plautus in Aulularia:

> ubi ille ábiit, ego me dúco deorsum de árbore.

Ducere, gerere. Vergilius lib. VIII:

> hi bellum adsiduo ducunt cum gente Latina.

DIFFERRE est spatium temporis dare. Vergilius Aen. lib. VI:

> distulit in seram conmissa piacula mortem.

Differre, diffamare, divulgare. Lucilius lib. XXX:

> gaudes, cum de me ista fori sermonibu' differs.

---

30 Lucilius l. XXIX || 32 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* || 35 M. Tullius ad Caesarem iun. I || 2 III, 20, 79 || 4 IX, 48 || 7 IV, 8, 8 || 9 Aen. VIII, 55 || 11 VI, 569 || 13 Lucilius l. XXX.

---

31 sumtus, p *supra scr.*, *L.* — duc atque *Iun.*; ducatque *cdd.* — adde alieni aeris simul *M*; atque aeri (eri *Gen*, L_1; aeris *Iun.*) simul adde alieni *cdd.* — **32. 33. 34** Varro; *cf.* *69 l.* aerificum *cum comment.* — *h. l. cdd.*: nihil sunt musae policis vestrae quas erifice (aerifice *B*) duxti (duxci L_1; duxisti *B*). — **35** trahere ferre *B*, *Gen*, *pr. H*; *etiam* proferre *aptum hic loco.* — **1** ne, *B*; *L*; *hic supra scr.* c; nec *rell.* — rex *B*, *Gen*; *item*, s *supra scr.*, *H.* — fetimus L_1. — ut — transferretur *om. B.* — **2. 3** tranferretur *pr. L*; transferetur Gen_1. — aput L_1; apud *rell.* — populum Romanum; P. R. *ed. Bas.*; *L*; pr, *add. supra virgula*, *Gen*, *H*; RR *B.* — bellum *Cic.*; balbum *L*, *H ex corr.*, *G*; balbus B_1; balbul B_2, *Gen*, *pr. H.* — **3. 4** proprium (proprie *male Iun.*) pro temporibus servare. *subobscura haec nec rei apta.* nam ducere *ap. Verg. idem quod* accipere. — *igitur aut lacuna post illud* servare *est in Nonii verbis turbatum gravius.* — **5** segetis *C*, *Gen*, *non B.* — **7** demittere *Iun.*; *sed Non. quam non accurate utrumque verbum distinxerit pg. 285 l.* dimissum *probatur.* — **8** abiit *B*; *cdd. Pl.*; abit *C*, *Gen.* — ego medius *Gen*; *pr. H.* — deorsum *Pl.*; serium *cdd.* — **9** VII *B*, *Gen*, *L*, H_1. — **10** *etiam Servius:* ducunt; aut gerunt aut in longum trahunt. — *sed hoc verum*; *cf. Forcellinum s. v.* duco. — adsidue (adsiduae *pr. L*) *Gen*, L_1, *H.* — **11** Differe *B*, *G.* — est *om. A.* — *f.* tempori. — Verg.; *cf. 370 l.* piare — impiare. — **13** Differre (Differri *per errorem operarum*) *add. ed. princ.*; *idem habet mrg. Ho.* — **14** fori *M*; foris (*seq.* s) *cdd.*

Varro de vita p. R. lib. IIII: si modo civili concordia exequi ıtionem parent, rumore famam differant licebit nosque carpant.

Differre, dividere vel scindere. Vergilius Georg. lib. III:

> Scythiaeque hiemes atque arida differt
> nubila.

Terentius in Adelphis:

> . . miseram me! dífferor dolóribus.

Vergilius lib. VIII:

> haut procul inde citae Mettum in diversa quadrigae
> distulerant.

Lucilius lib. XXX:

> et maledicendo in vulgi sermonibu' differs.

Plautus in Aulularia:

> nisi reddi
> mihi vasa iubes, pipulo te differam ante aedis.

Differre, in ordinem ponere. Vergilius Georg. lib. IIII:

> ille etiam seras in versum distulit ulmos.

Differre, distare. M. Tullius in Verrem, Divinatione: ac vide, uid differat inter meam opinionem ac tuam. — Lucilius lib. XXVII:

> támen aut verruca aút cicatrix naéveis papulae dífferunt.

M. Tullius in Hortensio: quantum inter se homines studieis, ıoribus, omni vitae ratione || differant.

---

15 Varro de vita pop. Rom. IV ‖ 17 III, 197 ‖ 20 III, 4, 40 ‖ 22 Aen. III, 642 ‖ 25 Lucilius l. XXX ‖ 27 III, 2, 31 ‖ 30 IV, 144 ‖ 32 19, 61 ‖ 33 ucilius l. XXVII ‖ 35 M. Tullius Hortensio.

---

15. 16 concordie L_1. — *f.* si modo *(ut sit substantivum)* civili cum conrdia. — exsequi *pr. L; ed. Bas.* — parent *Kettnerus;* paret *cdd.* — rumore l rumoribus *Quicheratus;* rumores *cdd.* — *illud* differre *h. l. potius videtur ictum pro* scindere. — nosque *H;* nos quae *rell.* — nos qui *(ablat.) Kettrus.* — **17** sindere *B.* — IIII *cdd.* — **18** schytiaeque (schytieque *L*) *C, Gen;* inthiaeque, *m. 2* scithiaeque *B;* scythieque *A.* — hiemis *cdd.* — **20** adelphis ; adelfis *rell.* — **21** *ita et Ter. cdd. vitio inveterato; nam reponendum propter tionem musicam* me miseram. — **22** Verg.; *cf. 265 l.* citum, divisum. — VII ld. — **23** aut *cdd.* — **25—29** *haec ad* scindendi *significationem rettulisse videtur* 'on.; *rectius addidisset lemmati superiori, cuius in fine collocata sunt a Quirato.* — **26** in vulgi *M;* in multis (*seq.* s) *cdd.* — **27** Plautus; *cf. 152 l.* pulo *ibique comment.* — auluraria *L.* — **28. 29** *praec.* te iam. — redde d. *h. l.* — *item* iuves (vives *Gen*). — te hic *cdd. pg. 152; ubi cf. comm.* **31** siras *L.* — in inversum *L; puncta et supra prius* in *posita et infra;* ! *utraque eluta.* — ulmos; ornos *B.* — **32** Differe *H, Gen.* — in V., ; ac v. *om. B.* — **33** oppinionem *pr. L.* — **34** t. aut *Me;* tamen aliti *L,* t. aditi *H, Gen.* — cacatrix Gen_1. — naeveis *M* (naevus *Me*); medius l. — papulae *v. c. Dousae;* papule (popule *Gen,* H_1) *rell.* — papulae; *v. c. frgm. inc. libr. 14. — de sententia, quam parum perspexit Mercerus, cf.* im. *in Luc. XXVII, 12.* — **35** studieis; studiis *Nobbius;* studentes *cdd.*

285 M.

DVRVM, solidum. Vergilius Aen. lib. IIII:

sed duris genuit te cautibus horrens
Caucasus.

Durum, nocens. Vergilius Georg. lib. IIII:

aut durum tineae genus.

Lucilius lib. XXX:

et saevo ac duro in bello multo optimus hostis.

Durum, patiens et perseverans. Vergilius Georg. lib. II:

Scipiadas duros bello.

et Aen. lib. I:

durate et vosmet rebus servate secundis.

Terentius in Adelphis:

nón hercle hic qui vúlt durare quísquam, si sic fít, potest.

Durum, inmite. Vergilius Georg. lib. III:

quid iuvenis, magnum cui versat in ossibus ignem
durus amor?

Terentius in Heautontimorumeno:

et quód illum insimulat dúrum, id non est.

DECERNERE est constituere, definire. M. Tullius de offi lib. I: quare expetenda quidem magis est decernendi ratio qu decertandi fortitudo. — Vergilius lib. IIII:

decrevitque mori.

Terentius in Andria:

quidquíd peperisset, décreverunt tóllere.

Plautus in Asinaria:

eos mé decretumst pérsequi morés patris.

---

2 IV, 366 ‖ 5 IV, 246 ‖ 7 Lucilius l. XXX ‖ 9 II, 170 ‖ 11 I, 207 | IV, 2, 15 ‖ 15 III, 258 ‖ 18 I, 2, 30 ‖ 20 I, 23, 80 ‖ 22 Aen. IV, 475 | 2 3, 14 ‖ 26 I, 1, 58.

---

4 Causasus *Gen*, H_1, Causcasus *pr. B.* — 5 Durum *Quicheratus;* D *cdd.* — noces *B.* — 6 ut *L.* — tineae L_1, *A*, *B;* tiniae *rell.* — 8 *cf.* 3 saevum. — ut (aut *pr. H*) duro *cdd. h. l.* — 9 et *f. delend.* — III — 18 adelfis *C*, *Gen.* — 14 hic quidem dur. *Ter.* — 15 inmite *A*, *Gen;* L_1*;* *H.* — Verg.; *cf. 418 l.* versat, agitat. — 19 insimulato *C*, — 20 definibus *B*, *Gen*, *pr. H.* — definire *pro* destinare, *ut supra et* *alibi.* — 21. 22 expetenda — ratio *Cic.;* explenda — oratio *C*, *Gen.* — oratio quam decertandi *om. Gen; m. 2 add. H.* — 22 Verg.; *cf.* 2 exigere, definire. — 25 quidquid L_1*;* quicquid *rell.* — peterisset *Gen;* terisset *B; item* H_1*; sed in mrg. corr. m. 2.* — ollere H_1*;* ōllere *(sic)* tollore *B.*

Varro in Eumenidibus: forenses decernunt, *ut* Existimatio nomen meum *in* insanorum numerum referat. ‖ **Decernere**, id est dicere. Plautus in Amphitryone:

> quí nequeas nostrórum uter sit Ámphitryo decérnere.

Decernere, certare. Vergilius Aen. lib. XI:

> ipsum armis ipsumque iubent decernere ferro.

idem Georg. lib. III:

> cornibus interse subigit decernere amantis.

M. Tullius Philippicarum lib. III: *nisi servire malumus* quam ne serviamus animis armisque decernere.

DIMISSVM, abiectum. M. Tullius de ‖ officiis lib. III: perspicuum est enim ea quae timido animo, humili, demisso *fractoque fiant* * * * unus accipit, adfert†. Dimissum, humile, miserandum, abiectum†. — Vergilius Aen. lib. III:

---

28 Varro Eumenidibus ‖ 30 Plautus Amphitryone ‖ 32 XI, 218 ‖ 34 III, 218 ‖ 36 III, 13, 38 ‖ 1 III, 32, 115 ‖ 3 cf. comment. ‖ 4 III, 320.

---

28 Varro; *cf. 381 l.* referre, adscribere. — ut *om. cdd. h. l.* — Existimatio; aestimator (*i. e.* censor) *Popma.* — **29** eum *cdd. hic.* — in insanorum *Popma;* in sanorum (insanorum) *cdd. utrobique.* — *cf. Hor. Sat. II, 3, 46 sqq.* — referat *idem 381;* refert *h. l.* — id est *M;* ut est *C, Gen;* est *B; v.* — **30** dicere; *rectius dixisset* diiudicare. — in am in amfitryone *pr. H; sed* in am *punctis deletum.* — **31** nequeas *ed. princ.;* neque has *L, G,* H_2*;* nequea *B, Gen;* neque H_1. — nostrum B_1. — qui nequeo vostrorum *Acidalius; Gulielm.* — *post v. 1038 inserit h. v. Gul.* — Amfitryo *C, Gen;* Amphitrione, *m. 2* Amphitrio *B.* — *cf. et ed. Goetz. pg. 118.* — **32** recertare *B; Gen; pr. H.* — **34** idem; *cf. 401 l.* subigere, cogere. — **36** filippicarum *L, G, non Gen, H.* — IIII *L, H,* Gen_2*;* III Gen_1*; ed. Bas.; v.* — nisi servire malumus *ex Cic. add. Quicheratus.* — **37** serviamus *Cic.;* serviam *cdd.* — armis animisque *Vatic. ap. Cic.;* animis armisque *deteriores; cf. Phil. X, 10, 21:* armis animisque infestam inimicamque. — **1** *apparet a Numida semidocto et vulgi erroribus obnoxio pro deteriorum temporum more parum distincta illa* demittere, dimittere. — *nos observata, quantum potest fieri, codicum memoria scriptoribus quid quoque loco conveniat curabimus; ipsi suam relinquemus barbariem.* — obiectum *G.* — IIII *Gen.* — praespicuum Gen_1*;* L_1*;* pspicuum *B.* — **2. 3** enim est *Hqos.* — dimisso *cdd. Non.* — fractoque fiant *ex Cic. add. Quicheratus.* — **3. 4** *illa* unus (unas *B, Gen,* H_1) accipit, adfert (affert L_2, H_2, *G*) *alterius scriptoris esse intellexit Me. ac fortasse sunt poetae, ut post verbum* accipit *finis sit v. prioris.* — *etiam illa* demissum humile (humilem Gen_1*; pr. L*) abiectum (obiectum *G*) *eidem adsignat auctori Me; de quo tamen dubites. nam in cdd. lemmatis instar scribitur* Dimissum; *ac nescio an ea quae sunt* hum., mis. *v. 1 post* Dimissum *sint reponenda. accedit quod A omisso Cic. exemplo habet haec:* Dimissum *(semel)* humile miserandum abiectum. — *de his igitur cum parum constet, non magis apparet, quomodo illud* adfert (aufert *mrg. Iun.*) *vel supplendum sit vel corrigendum. possunt multa proponi velut:* adfért auxilium démisso, humilei, míserando, abiectó ◡ –.

286 M.

deiecit vultum et demissa voce locutast.

Lucilius lib. XXVII:

re ín secunda tóllere animos, [et] ín mala demíttere.

Cicero Tusculanarum lib. V: non est ausus elate et ampl loqui, *cum* humiliter demisseque sentiret. || Dimittere, permittere in potestatem dare. M. Tullius de re pub. lib. I: tum annu consules, tum demissi populo fasces. || Dimittere est derelinquere M. Tullius ad Caesarem lib. III: quae si videres, non te exercitu retinendo tuereris, sed eo tradito aut dimisso. || Dimittere, desuper mittere. Vergilius Aen. lib. II:

demissum lapsi per funem.

Sallustius Hist. lib. II: cum machinato strepitu demissum Victoriae simulacrum coronam capiti inponebat. — Varro in Meleagris: cum etiam Thais Menandri tunicam demissam habeat at talos. || Dimittere, edere. Vergilius Georg. lib. III:

demissaeque ab Iove gentis
nomina.

|| Dimittere, mittere. Vergilius Aen. lib. I:

equidem per litora certos
dimittam.

DIGNARI dicitur dignum aliquem deputare. Vergilius lib. X:

adque idem fugientem haut est dignatus Oroden
sternere.

6 Lucilius l. XXVII || 8 V, 9, 24 || 10 I, 40, 62 || 12 M. Tullius ad Caesarem l. III || 14 II, 262 || 16 Sallustius Hist. II || 17 Varro Meleagris || 19 III, 35 || 22 I, 576 || 25 Aen. X, 732.

5 dimissa *A*, *B*, *Gen*, H_1. — loquuta est *A*. — 7 et *m. 2 add.* *L*; *del.* *M*. — dem. *Pius*; dimittere *cdd.* — 8 nos est L_1. — 9 cum *ex Cic. add. docti.* — dimisseque sentire *cdd.* — 11 demissi *Vat. Cic.*; dimissi (dimisi *pr. L*) *cdd.* — 12 si *ed. a. 1471;* sibi *cdd.* — te *Nipperdeius Phil. III, 149;* de *cdd.* — 13 tuereris *M*; tueris *pr. L*; tueri *rell.* (retinendo tueri, *infra* o t *punctis tenuissimis positis, H*). — Dem. A_2. — 15 dimissum *B*, *Gen*, *C pr. Hs.* — 16 Sallustius; *cf. 180; 222 l.* transenna; secus cum comment. — III *h. l. cdd.* — machinato *cdd. 180;* machinis *h. l.* — transenna dim. *cdd. pg. 180.* — dim. *cdd. utrobique* (dem. *Hs*). — 17 inponebat (imp. L_2, *G*) *cdd.* — V.; *cf. 536 l.* tunica. — 18 dem. *ed. a. 1480;* dim. *cdd. utrobique.* — 19 atialos, *supra* i *pos.* ◡, *Gen;* attalos L_1; *H;* adt. L_2, *G*. — *fragmentum hoc iungendum cum eo, quod legitur pg. 236* s. l. aperire, erigere, ostendere, *intellexit Gulielm. Verisim. I, 5.* — edere *Quicheratus;* dare (*praec.* e) *cdd.* — 20 dimissaque *(sic) cdd.* — 23 et quidem *Gen*, *L*, *H*; *non B*, *ed. Bas.* — littera, *tum* litera, *B*. — 25 *cf. pg. 281* l. dignatus *ibique comm.* — Dignari *v.*; Dignatus *cdd.* — 26 atque *cdd. pr.* L_1. — haud (hau *pr. Gen*) *B*, *Gen*, *H*, *G*. — horoden *B*.

Dignatus rursum, qui ab alio habetur dignus. Vergilius Aen. lib. III:

coniugio Anchisa Veneris dignate superbo.

DISCERE est ignotam rem meditando adsequi. Lucilius lib. VIIII:

labora
discere, ne te res ipsa ac ratio ipsa refellat.

Vergilius lib. XII:

disce, puer, || virtutem ex me.

Discere, temptare. Vergilius lib. V:

et fractis discentem currere remis.

DEFVNCTVM dicimus consuetudine mortuum. Vergilius lib. VI:

defunctaque corpora vita.

Defuncti, liberati. Vergilius lib. VI:

o tandem magnis pelagi defuncte periclis.

DISTRAHERE est vendere. Lucilius lib. XXVIIII:

* * *

Distrahere, discerpere * * *

dívidánt, dífferánt, díssupént, dístrahánt.

Distrahere, separare. Terentius in Phormione:

quódsi eo meae fortúnae redeunt, Phánium, abs te ut dístrahar.

M. Tullius in Philippicarum lib. II: *quid ego illum ab eo distrahere conarer? — idem de officiis lib. III:* qui primum haec natura cohaerentia opinione distraxissent. — Varro de vita p. R. lib. II: distractione civium elanguescit bonum proprium civitatis

28 III, 475 ‖ 31 Lucilius l. IX ‖ 34 XII, 435 ‖ 2 Aen. V, 222 ‖ 4 Aen. VI, 306 ‖ 6 Aen. VI, 83 ‖ 8 Lucilius l. XXIX ‖ 11 versus poetae scaenici; cf. comm. ‖ 12 I, 4, 23 ‖ 14 II, 10, 23 ‖ 15 III, 3, 11 ‖ 16 Varro de vita pop. Rom. II.

28 Verg.; *cf. 281 l. m.* — 29 IIII *L.* — 30 Ancisa *pr. L;* Ancissa Gen_1. — 31 adsequi L_1, *H, Gen.* — 32. 33 labora discere *Iun.;* discere labora *cdd.* — te res *I. Dousa;* res te *cdd.* — refallat, *tum* refacllat *H.* — 3 dicentem *L.* — 4 consuetudinem *(ita et pr. L)* ortum Gen_1. — 5. 6 vita. Def., lib. *in mrg. add* B_1. — 7 defuncti *L;* defunte *pr. H;* defunctae Gen_1. — 9. 10 *lacunam indicavit, illud* Distrahere, discerpere *add. M.* — *cf. Luc. XXIX, 40 cum comm.* — 11 *versus poetae scaenici, et quidem, ut puto, comici.* — dissupent *Gen, pr. H;* dissipent *rell. cum B.* — distrahunt *Gen,* H_1; distrahent G_1. — *quod notavimus comm. Luc. pg. 262 verba Titinii quae leguntur ap. Fest. pg. 270 s. l.* rediviam *implere tetrametrum creticum (nam sic ibi legend.), etiamnunc tuemur, sed ita, ut iuventur numeri scribendo:* cónservóm lássitúdó (*cd.* l. c.) redíviaé flagrí. — 12 formione *cdd. pr. B.* — 13 fanium *cdd.* — 14. 15 filippicis *C, Gen.* — quid — lib. III; *suppleta haec a Mercero.* — 15 idem; *cf. 356 l.* opinio, suspicio. — quid *cdd. h. l.; cf. v. superiorem.* — 16. 17 coherentia *C, Gen.* — p. R.; pr, *virgula supra posita, Gen, H; ita et v. 21.* — *sed haec non ubique notata.*

atque aegrotare incipit et consenescit. || **Distrahere**, dividere, diffindere. Vergilius lib. VII:

turbatis distractus equis.

Varro de vita p. R. lib. I: Mettum Fufetium propter perfidiam interemit, poenae *iure usus* imperiosius quam humanius; nam equis ad curriculum ex utraque parte deligatum distraxit.

DICARE dictum est constituere, consecrare. Vergilius lib. V:

urbe velit posita templis sibi ferre dicatis.

|| **Dicare**, tradere. M. Tullius in Epistolarum ad Caesarem lib. I: Balbum quanti faciam quamque ei me totum dicaverim, ex ipso scies. — Lucilius lib. XXX:

iuratam se uni, cui sit data deque dicata.

|| **Dicare**, indicare, nuntiare. Lucilius lib. XXX:

sicubi ad auris
fama tuam pugnam clarans adlata dicasset.

DETRAHERE dicitur derogare. M. Tullius de signis: et si quaeritis, ut ipse de me detraham, illos ego accussatores puto. || **Detrahere**, tollere. || Terentius Heautontimorumeno:

adsído: adcurrunt sérvi, soccos détrahunt.

Vergilius Georg. lib. IIII:

observans nido inplumis detraxit.

M. Tullius in Verrem, [in] Frumentaria: postremo, sicui

---

19 Aen. VII, 767 || 21 Varro de vita pop. Rom. I || 24 Aen. V, 60 || 26 M. Tullius Epist. ad Caes. I. || 28 Lucilius l. XXX || 30 Lucilius l. XXX || 33 II, 4, 24, 53 || 1 I, 1, 72 || 3 IV, 513 || 5 II, 3, 70, 165.

---

18 egrotare *A, Gen, G.* — incipiet cons. *Gen,* H_1. — distraere, tum distrere *L.* — 19 diffund. *cdd.; corr. Passerat.* — 20 aequis Gen_1; *L.* — 21 Mettum *C, Gen, A. cf. de nomine illo comm. in Enn. Ann. v. 129.* — 22 poenae iure usus *M;* poene *A, C, Gen.* — pene *ed. princ.;* paene *Me; quod tamen non aptum.* — aequis Gen_1; *L.* — 23 deligatum *ed. a. 1471;* diligatum *cdd.* (del. H_2; *sed e rursus elutum*). — 24 construere G_1. — 25 orbe velim positam (posita *B*) *cdd.* — 26 Ep. *M;* aepistola *L;* epistola *H, G, Gen.* — lib. I *om. B.* — 27 ex i. *supra add.* B_1. — 29 cui stit *Gen;* in *H ras. post* s. — deque *Carrio;* adaequae *C, Gen;* atque *cd. N. Fabri.* — 31. 32 auris *v.;* auri *cdd.* — clarans *Lips.;* claram *cdd.* — adlatam L_1; H_1; *Gen; B;* all. L_2; H_2; illatam *G.* — alata *non bene Lipsius.* — dicasset *in ras. B;* dicassit *Franckenus.* — 34 de *supra add. in A.* — accussatores (acus. *L*) *A, B, C, non Gen.* — puto fuisse *Cic.* — 2 adsido *B, Gen,* H_1, L_1; atsido *A.* — adcurrunt *A, Gen,* L_1, *H;* occurrunt *B.* — *post* servi *add.* L_1 ii (i *alt. supra scr.*). — soccosque *B.* — 3 Verg.; *cf. 360 l.* observare, captare. — 4 *post* nido *supra scr.* et H_2. — inplumis (in plumis *Gen*) *C, Gen, B.* — 5 in Verrem Frumentaria *Quicheratus;* in Frumentaria in Verrem *cdd.*

civitati solvit, tantum detraxit quantum conmodum fuit. — idem de officiis lib. III: numquam conmittet, ut alienum adpetat et id quod alteri detraxerit sibi adsumat. — et in Hortensio: ut ea [sibi] ratio vera restituat, quae consuetudo vitiosa detraxerit. ‖ De-trahere, extrahere. Lucilius lib. XXVIIII:

[cum] ipsi ín lutum descéndant, dum alios détrahant?

DESPICERE est pro nihilo habere. M. Tullius in Verrem actione secunda: quem ad modum tenuissimum quemque contempserit, despexerit, liberum esse numquam duxerit. — Vergilius in Bucolicis:

despectus tibi sum nec qui sim quaeris, Alexi.

M. Tullius de officiis lib. II: despiciunt autem eos et contempnunt, in quibus nihil virtutis, nihil animi, nihil nervorum putant. ‖ Despicere, desuper aspicere. Vergilius Georg. lib. II:

qualem saepe cava montis convalle solemus
despicere.

M. Tullius in Hortensio: consolabitur ea magnitudo animi et humanarum opinionum alta quaedam despectio.

DEICERE, elidere. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II: de statua nescio cuius Clodi; quam cum restitui iussisset Antonius, [cum] iterum deiecta est ex senatei consulto. ‖ Deicere dicitur *desuper* mittere. Vergilius lib. VIII:

---

7 III, 5, 23 ‖ 8 M. Tullius Hortensio ‖ 10 Lucilius l. XXIX ‖ 13 II, 1, 57, 123 ‖ 15 II, 19 ‖ 17 II, 10, 36 ‖ 19 II, 186 ‖ 22 M. Tullius Hortensio ‖ 24 M. Tullius ad Caesarem iun. II ‖ 27 Aen. VIII, 427.

---

6 solv.; sociae *cdd.* — conm. L_1 *solus.* — 7 conm. L_1 *solus.* — adp. L_1; *H; Gen.* — 8 adtraxerit *Gen;* L_1; H_1; attraxerit L_2. — *f. olim fuit* alterei detraxerit. — adsummat (*m. 2* ass.) *H.* — 9 sibi *ut e v. 8 illatum del. M.* — *minus placet reponi* tibi. — detraxerit *Aldus; qui hoc et praec. exempl. primus addidit;* detraxerat *cdd.* — 11 cum *secl. M.* — luctum *pr. B.* — discendant L_1; H_1; *Gen.* — dum (*vel* quei) *M;* cum *v.;* tum *A.* — detrahunt H_2, *G; f.* dum — detrahunt. — *vulgata lectio, quam in ed. Luc. dedimus, non poterit servari, nisi nugatum existimabimus N. atque illud* detrahere *idem esse quod* deorsum trahere. — 12 Disp. *pr. Gen.* — *cf. comm. in 286, 1.* — M. T.; *cf. 436 l.* contemnere. — 13 actione II *ed. Bas.* — 14 desperit H_1. — 16 nequi sim *Gen, pr. B,* L_1, H_1. — Alexi; N *m. 2 supra* i *adscr. in L, H.* — 17. 18 contemnunt *Cic.* (eos contempnuntque *Bern. 104*); condempnant *Gen, L,* H_1; condemnant H_2, *G, A.* — 19 super asp. *A, B, pr. H.* — 21 dispicere Gen_1; L_1; *deteriores quidam Verg. cdd.; et ita videtur scribendum. cf. Lachm. comm. Lucr. pg. 236.* — 22 ea *M;* eam (*seq.* m) *M;* eum *docti ap. Cic.* — 24 oppinionum *pr. L* — 25. 26 de statua *Me;* ad est adba *L;* ad est adab H_1; *Gen;* ad est atba H_2; *ed. Bas.;* adest abba *Gs.* — cum *ed. princ.;* tu *cdd. (supra add. in Gen).* — Antonius, iterum *M;* ancone (Anconae *v.*) cum *(quod e v. 25 huc videtur delatum)* hero *cdd.* — deiecta *Me;* delectam *cdd.*

toto genitor quae plurima caelo
deicit in terras.

Lucilius lib. XXVIIII:

vasa éc fenestreis ín caput
deíciam, qui prope ad óstium aspiráverint.

|| Deicere, praecipitare. M. Tullius in Verrem actione I: si me aedilitate deiecisset. — || Lucilius lib. XXVIIII:

detrúsus tota ví deiectusque Ítalia.

|| Deicere, avertere. M. Tullius in Philippicis: nec vero usquam *discedebam* nec a re publica deiciebam oculos.

DEDVCTVM dicitur molle et suave. Vergilius Bucolicis:

pascere oportet ovis, deductum dicere carmen.

|| Deducere, revocare. M. Tullius de re publica lib. I: quare, si placet, deduc orationem tuam de caelo ad haec citeriora. || Deductum, delectatione ductum. Vergilius in Bucolicis:

carmina vel caelo possunt deducere lunam.

Lucilius lib. XXVII:

íllo oculi dedúcunt ipsi atque ánimum spes illúc rapit.

|| Deducere, retrahere, movere. Sisenna Hist. lib. IIII: ab armis recedere, praesidia de locis deducere. || Deductum, deminutum, subpressum. Lucilius lib. XXX:

---

30 Lucilii l. XXIX || 33 8, 23 || 1 Lucilius l. XXIX || 3 I, 1, 1 || 5 VI, 5 || 7 M. Tullius de re publ. I || 9 VIII, 69 || 11 Lucilius l. XXVII || 13 Sisenna Hist. IV || 15 Lucilius l. XXX.

— est *M (ita iam Nobbius, cuius quidem mira de h. l. somnia)*; esse *cdd.* — *minus bene Me in notis:* de statua nescio cuius Clodii, quam tu restitui iussisses Anconae, quum ea deiecta esset ex S. C. — senatei *M*; senatus *ed. pr.*; senatu *L*, H_2, *G*; senatum H_1, *Gen.* — consultu *Gen*, L_2, *Hqo*, *G*. — **27** des. *add. M; cf. 286, 13.* — **30** XXVIIII *M comm. Luc. pg. 257; et collocandum est hoc fragmentum post XXIX, 36;* XXVII *cdd.* — **31** vasa ec fenestreis *M* (ec *iam Vahlenus*); has et fenestras (fenestris L_2, H_1) *C, Gen.* — **32** deiciam *Tornaes.*; *Gen*; H_1; deiciunt *L*, H_2, *G*. — hostium *cdd.* — **33** I *Me*; II *ed. Bas.*; secunda *Gen, L, H.* — **1** deiecissent *Cic.* — deiecisset carmen *B, qui Luc. exempl. omittit; sed illud* carmen *punctis subditis deletum.* — XXVIII H_1. — **2** detrusus *ed. pr.*; detrursus *L*; G_2; det rursus *Gen, H*; dtrursus G_1. — deiectusque *ed. pr.*; deiectaque *L, G*; deiactaque (vide iactaque; *sed H ex corr.* vi de iactaque) *Gen, H.* — **3** in filippicis *cdd. (om. B).* — usq L_1. — **4** discedebam *ex Cic. add. docti.* — rem *B.* — **5** in Buc. *B.* — **7** revocare *doctus quidam in mrg. ed. Iun.*; vocare (evocare *A*; *B*; *Gen*; H_1) *cdd.* — M. Tullius; *cf. 85 l.* cituma. — quarem *B.* — **8** deduce rationem *L*; H_2 (deducere *pr.* H_2); *puto et G*; deduc or. *Gen*, H_1, *A, B.* — **9** ductum *om. B, Gen, pr. H.* — **11** XXVI *H post ras., G.* — **12** illo *mrg. Iun.*; illoc (*seq.* oc) *cdd.* — **13** retrahere *B*; *Gen*; *pr. H*; trahere *rell.* — *f.* demov. — **14** dem. *etiam A*; dim. *B*; dimminutum L_2!, H_2, *G.* — **15** depressum *B*;

deducta tunc voce leo: cur tu ipsa venire
non vis huc?

‖ Deducere, depravare, transvertere a recto. M. Tullius in Hortensio: habet enim ipsa certam et definitam viam; set ex ea multis vitiis et erroribus depravata deducitur. — Vergilius Georg. lib. I:

rivos deducere nulla
relligio vetuit.

DEFERRE, abducere. Vergilius Aen. lib. V:

defer in Italiam.

| Deferre est adferre. Vergilius Aen. lib. IIII:

celeris mandata per auras
detulit.

‖ Deferre, celatum prodere. Lucilius lib. XXVIII:

quaprópter certumst fácere contra ac pérsequi
et nómen deferre hóminis.

DESTINARE dicitur parare. ‖ Destinare, emere. Lucilius lib. XXVIIII:

fació *cito*.
ád lenonem vénio, tribus in líbertatem mílibus
déstino.

DOCERE significat disciplinam vel artem quampiam magisterio dare. ‖ *Docere, demonstrare.* Vergilius Aen. lib. V:

docuit ‖ post exitus ingens.

‖ Docere, dicere. Lucilius lib. XXVIIII:

---

18 M. Tullius Hortensio ‖ 20 I, 269 ‖ 24 V, 730 ‖ 26 IV, 357 ‖ 29 Lucilius l. XXVIII ‖ 32 Lucilius l. XXIX ‖ 38 V, 523 ‖ 2 Lucilius l. XXIX.

---

suppressum *(sic)* L_2*;* superbumressum *id. m. 1;* subpr. *A, Gen, H.* — *ita supra pg. 204 s. l.* frontem *in v. Pacuvii:* voce suppressa. — **16** deducta tunc *pr. L;* deductat hunc *rell. cum B.* — leo *om. G.* — cur tum *B, Gen.* — **19** certam *A, Tornaes. (et ita Nobbius);* incertam *rell.* — def. *et A;* deinfinitam H_1*; Gen; Tornaes.* — set; sed *Orell.;* et *cdd.* — **20** orroribus *pr. H.* — **22** deducere *supra scr. in B.* — **23** religio *Gen, pr. L,* H_1*;* relligio *et B.* — **24** abd. est *B.* — VI *cdd.* — **25** defert *cdd. pr.* H_2. — **26** adf. L_1*, H, Gen, A, B.* — **27** celeris *et B* (caeleris Gen_1*; L*). — **29** caelatum Gen_1*;* prolatum (pro *per compendium*), *sed supra scr.* ce, *L.* — XXVIII H_2*; G;* XXVIIII *rell. cum Tornaes.* — *cf. Luc. XXVIII, 1 sqq.* — **30** ac *Ald.;* hac *cdd.* — haec *(quod ad sequentia trahendum) ed. Luc. Turic.* — **33** XXVIII H_2*; item G;* XXVIIII *etiam Tornaes.* — **34** cito *add. M.* — **35** leonem *pr. L.* — **36** destino *Acidal. ap. Gruter. Lampad. VI, 177;* destiner *cdd.* — *male eidem in mentem venit illud* ad. len. venio, facio destinet *(ita ed. princ.); nec enim* emere *est* destinare, *ut Non. dicit, sed* empturire, proponere pretium; *cf. Plaut. Mostell. v. 646.* — **37. 38** quempiam *B.* — *f.* mag. tradere. — Docere, demonstrare (*vel* declarare) *add. M.*

290 M.

ad non sunt similes, neque dant. quid? sin dare vellent,
acciperesne? doce.

DILIGERE† manifestam habet significationem, ut plerumque. Diligit, dividit. Plautus in Curculione:

clipeátus elephantum úbi machaera díligit.

Titinius Proelia:

pérnam totam díligit.

DEXTRVM dicitur dextrae partis. Vergilius lib. V:

quo tantum mihi dexter abis?

‖ Dextrum dicitur felix, propitium. Vergilius Aen. lib. VIII:

et nos et tua dexter adi pede sacra secundo;

multaque similia multorum.

DEPRECOR * * * *Deprecor* amolior, depello, propulso. M. Tullius

---

6 III, 54 ‖ 8 Titinius Proelia ‖ 10 Aen. V, 162 ‖ 12 VIII, 302 ‖ 15 M. Tullius de re publ. VI.

---

3. 4 at L_2; *G; B.* — sin *M;* sint *cdd.;* si *ed. princ.* — acciperesne *cd. N. Fabri;* acciperisne Gen_1; L_1; *G;* acceperisne *rell. cum B.* — *sine causa quidam haec diverbio existimarunt contineri, ita, ut altera pars ab illo* quid *inciperet.* — **5** Dirigere *Salmas. ad Solin. pg. 1191; idem infra bis* dirigit. — ut; at *B ex corr.* — *in eodem a verbis* ut plerumque *quae secuntur usque ad finem* D *litterae addita m. 1 in schedula.* — **7** elephantum *cdd. Pl.;* eligantum *Gen,* H_1, *G;* eligantium *B;* eligant *L,* H_2. — ibi *B; Gen;* H_1. — macera *cdd.* — diligit; dissicit (dessicit) *cdd. Pl.* — *cf. de hoc verbo Ribbeck. Corollar. ed. Com. Lat. frgm. pg. XIII sqq.* — *illud* diligit *tueri videtur C. F. G. Muellerus libri de prosodia Plautina pg. 490.* — *verum neque quae ipse neque quae Madvigius Emend. Livianarum pg. 175 adfert exempla* eligendi *verbi* pro *evellendi positi* (*cf. et comm. in pg. 301 l.* eligere, defetigare) *sufficiunt ad huius loci scripturam, quam Non. suppeditat, defendendam.* — *propius est a fide huc pertinere quod Paulus adfert pg. 69:* dirigere apud Plautum invenitur pro discidere (discindere *Scal.*). — *quem locum ad Plauti versum pertinere putat Scaliger.* — *qui si recte coniectavit, etiam in Titinii versu restituendum videtur cum Salmasio* dirigit; *quamquam in hoc id quod traditum est possit explicari per* divellit. — *illud incertum Noniine an librariorum culpa sit turbatum.* — **10** dextrae *G;* dexctre, *m. 2* dexctrae *L;* dexterae *A, B, Gen, H; quod non potest recipi, nisi et h. l. et v. 12 scripseris* Dexterum. — lib. IIIII *(sic)* L_1; lib. VIIII *pr. B.* — **13** et tua; ernia *Gen, sed hoc deletum et iuxta adpositum* et tua. — tua *om. L.* — dexter, *supra* r *adscr.* a, *B, qui illud* sacra *habet in margine additum.* — **14** multaque similia multorum; *ita Me, notissimum usum Nonii secutus;* mollissima quam multorum *L; H; G; om. Gen et pariter cum seq. l. B.* — *male Rothius (cf. Addend. pg. 463) cogitavit de haustis Vergilii verbis (Aen. IV, 293)* et quae mollissima fandi tempora, qui rebus dexter modus (*illud* et quae mollissima fandi tempora *pg. 336 s. l.* molle, opportunum *adfert Non.*). — *citant ad hunc locum scholia Danielis memoratum a Non. exemplum; explicantque id quod est* dexter *per* bonus ac propitius (*ipse Servius per* propitius). — **15** *ex Gell. ductum hoc l.; cf. N. A. VII, 16; Hertz. Opus. Gell. pg. 128 sq.* — Deprecor. *fuere olim ut puta haec:* Deprecor significationem habet manifestam. — *cf.*

de re publica lib. VI: non modo invidia pari non erant, sed etiam Claudi invidiam Gracci caritas deprecabatur. — Ennius Erechtheo:

quis núnc erumna meá libertatém paro,
quis sérvitutem meá miseria déprecor.

DIVORTIVM est rerum omnium separatio. Cicero de oratore lib. III: sic e conmuni sapientiae iugo sunt doctrinarum facta divortia. ‖ Divortium, flexus de via, a divertendo. Vergilius lib. VIIII:

obiciunt equites sese ad divortia nota.

INCIPIT PER E LITTERAM.

EXIGERE, vi extorquere. M. Tullius in Divinatione: et cum esset tritici modius sestertiis duobus, pro frumento in modios singulos duodenos sestertios exegisse. ‖ Exigere, inquirere, verum perdiscere. Vergilius Aeneidos lib. I:

quaerere constituit sociisque exacta referre.

‖ Exigere est excludere. Plautus in Aulularia:

itaque ómnis exegít foras . . . .

Terentius ‖ in Andria:

---

17 Ennius Erechtheo ‖ 20 III, 16, 69 ‖ 23 Aen. IX, 379 ‖ 26 10, 30 ‖ 29 I, 309 ‖ 31 III, 1, 7 ‖ 1 prol. 27.

Gell. VII, 16, 3. — Deprecor; *pro* pre *ubique* p̃ *Gen, L, H, exc. quod L h. l.* Deprecor. — **17** Gracci; greci (graeci *H*) *Gen, pr. H.* — Erechtheo *v.;* erictheo *Vatican. Gell.;* erepiteo *Gen;* L_1; H_1; eripiteo *rell.* — **18. 19** *verba utrum Erechthei sint an Praxitheae coniugis incertum.* — **18** quis *Me;* cui *cdd. Non.;* qui *Gell.* — nonc L_1. — erumpna *Vatic. Gell.;* mea *v.;* erumnam ea (eta *L*) *Gen; L; H; Gs.* — libertatem paro *Gell.;* libertate para *cdd. Non.* — *in ed. Ennii nos:* quin nunc erumna mea libertatem para; *quod tamen non potest placere, nisi v. seq. scripseris:* quin servitutem mea miseria depreca. — *et affirmat Prisc. pg. 799 veteres dixisse etiam* preco. — **19** queis *Quicheratus;* quibus *cdd. Non. et Gell.* — mea miseria *Gell.;* meam miseriam *C, Gen* (miseria *Gen et ut vid.* H_1). — **20** Div.; *cf. 458 l.* Divortia. — **21** haec autem, ut ex Apennino fluminum, sic ex communi *Cic.* — sic — sapientiae *om. B.* — sic ae *L, pr. H.* — conmuni *Gen, H ex corr.;* L_1; communi L_2, *pr. H, G, A.* — *atque hic semel notasse satis erit, de quo saepe monuit Zangemeisterus, in L esse traditum* cõn *et* ĩn, *et ita saepius, plerumque ut sit incertum, utrum prima manu sic sit perscriptum et deinde* u *deletum an secunda apposita virgula.* — *sane haud raro quae primae, quae secundae manui sint tribuenda in L, H valde dubium.* — sapientia *A.* — sapientium *male cdd. Cic.* — sint *A, B, Gen, pr. H.* — **22** devortia L_1. — Verg.; *cf. 458 l. m.* — **25** *om. Gen.* — **27** modios *A, B, Gen, L, pr. H.* — sestertis *Gen,* L_1; *pr. H;* sestertii *A.* — **28** duodenis *A, B, Gen,* L_1, *pr. H.* — sertertios *H.* — exigisse *A.* — **29** perdiscernere *B, Gen, pr. H; non A.* — Verg.; *cf. 273* constituere — proponere. — **30** excita Gen_1. — **31** est *om. A.* — **32** exegit *cdd. Pl.;* exigit *Non.* — poras L_1. — **1** Ter.; *cf. 402 l.* spectare, probare.

spectándae an exigéndae sint vobís prius.

Afranius Fratriis:

retinébitur virí [ut] voluntate únice probábili,
pregnátem quo non éxigat.

Naevius Danae:

indigne éxigor patria ínnocens.

M. Tullius [in] Philippicarum lib. II: claves ademit forasque exegit. — Lucilius lib. XXVI:

véstimentis frígus atque horrórem exacturúm putat.

|| Exigere, debitum repetere. M. Tullius epistula ad Cassium: sed non urgeo: longiores enim expectabo, vel potius exigam. — * * * quando, hercle, ego temere exigam? || Exigere, facere [cogere]. Vergilius Aeneidos lib. II:

quos inproba ventris
exegit caecos rabies.

|| Exigere significat agere. Plautus Captivis:

'sálve, Tyndare.' — 'ét tu, cuius caúsa hanc erumnam éxigo.

Vergilius Aeneidos lib. I:

omnis ut tecum meritis pro talibus annos
exigat.

Terentius in Hecyra:

illíque exopto ut rélicuam vitam éxigat.

---

3 Afranius Fratriis || 6 Naevius Danae X || 8 II, 28, 69 | 9 Lucilius lib. XXVI || 11 M. Tullius epistula ad Cassium (Epist. ad Fam. XV, 16) | 13 cf. comm. || 14 II, 356 || 17 V, 4, 12 || 19 I, 74 || 22 III, 5, 40.

---

3 fratris *cdd.* — 4 viri *Bothius;* ut *seclus. M;* vir ut *cdd.* — unice, *quod ad illud* probabili *referendum, M;* una *cdd.* (unica *Bothius*). — *f.* r. v. v. unice, ut probabilest. — 5 p̃gnatem *Gen;* pregnantem *B, pr. H.* — quo *M;* quod *v.* — 6 Naevius *ed. Bas.;* Nevius *rell.* — dane *B, H.* — 7 *utrum ante* indigne *an post versus pars sit hausta, incertum.* — 8 in *post add. in L.* — filippilibro, *tum* filippicisbro *L;* filippicis lib. *H; ed. Bas.;* filipp̃ lib. *Gen;* filippic̃ *(post rasura; lineola supra* c *pos. m. 2)* lib. *B.* — claves ademit, exegit *cdd. Cic.* — 10 frugus *pr. B.* — orrorem *L.* — exactorem *L.* — putat *F. Dousa;* putet *cdd.* — 11 epistula L_1; epistola *rell.* — 12 exspectabo *Med. Epistularum;* spectabo *cdd. Non.* — 13 *incerti scriptoris verba.* — *post illud* ego *si haustum statueris ut puta* hoc, *habes finem versus iambici senarii vel octonarii sive trochaici septenarii.* — Exigere, facere; *n. N.* — *cf. Serv.* — cogere *videtur e v. 17 l.* agere *irrepsisse.* — 16 exigit *Gen;* *L;* H_1. — 17 in Captivis, *sed* in *del., H.* — 18 Tymdare (Timdare L_1) *cdd.* *pr. B.* — erumnae *Gen,* H_1; *non B.* — 20 omnis ui (*m. 1* u) *B.* — 22 ecira *pr. B;* hecera Gen_1; L_1. — 23 relicuam *docti ap. Ter.;* reliquam *cdd. Ter. et Non.;* *cf. Lachm. comm. Lucr. pg. 305.* — *seq. ap. Ter.:* cum eo viro, qui me sit fortunatior.

Lucilius lib. XXVIIII:

quae cúm cognoris, vítam sine cura éxigas.

|| **Exigere**, definire, constituere. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

decrevitque mori, tempus secum ipsa modumque
exigit.

|| **Exactum**, transcursum, praeteritum. Vergilius Georgicorum lib. III:

ad tribus exactis ubi quarta acceperit aestas.

et [in] eodem:

exactis gravidae cum mensibus errant.

ELIDERE est secundum consuetudinem deicere. || **Elidere** etiam excludere significat. Vergilius lib. VIII:

elisos oculos et siccum sanguine guttur.

Plautus in Rudente:

iúbe oculos elídere itidem ut saépiis faciúnt coqui.

Lucilius Satyrarum lib. II:

iniuriatum hunc in fauces invasse animamque
elisisse illi.

|| **Elidere**, suffocare vel occidere. Vergilius lib. VIII:

geminasque premens || eliserit angues.

---

24 Lucilius l. XXIX || 26 IV, 475 || 29 III, 190 || 32 III, 139 || 35 Aen. VIII, 261 || 37 III, 2, 45 || 39 Lucilius l. II || 42 Aen. VIII, 289.

---

25 quae *add. M.* — con B_1. — cognoris L_1; cognoveris *rell. cum B.* — cure L_1. — *agitur de vitae regendae praeceptis.* — cum cor cognoris *non bene Passeratius.* — **26** Verg.; *cf. 285 l.* decernere. — *praecedit:* ergo ubi concepit furias evicta dolore. — **31** at L_2, *H, Gen*$_2$, *B, G.* — accesserit (se *m. 2 ex correctura*) *B; et ita ap. Verg. Mediceus cum parte librorum, ubi Vaticanae schedae prius* occeperit. — aetas *B, Gen,* H_1. — **32** in *om. B; Gen;* H_1; *idem supra add. in L.* — **33** msibus erant L_1; erant *et Gen*$_1$. — **34** Elidere; *recurrit idem lemma infra in fine pg. 292.* — *iunxerunt utrumque, diverso quidem modo, Laetus et Quicheratus.* — *ego intacta haec reliqui, cum non sine violentia possent copulari. librariis tamen, non Nonio, tribuendum censeo vitium.* — deicere (dicere L_1). *post hoc v. Quicheratus Ciceronis Tusculanarum exemplum ponit, quod habetur pg. 292 s. l.* elidere, collidere. — lidere *G, pr. L.* — **36** oculos elidere et siccum (sicut *Gen*$_1$; sicum *H*) B_1, *Gen*, *Hs*$_1$; elidere *del.* B_2, H_2; et siccum *Gen*$_2$; et et sicum *Hs*$_2$. — **38** iubeo H_2. — itidem *v. ap. Pl.;* idem *cdd. Pl. et Non.* (iam *B*). — saepiis (*vel* saepieis); saepius *B, Gen, L, H;* sepius *ed. Bas.;* saepius *ap. Pl. C, D;* sepiis, *sed m. 1 mutatum in* sepius, *B.* — faciunt ut coqui *B; Gen; H; sed in hoc* ut *deletum; idem supra add. in L.* — quoqui H_2. — **40** iniuriatum (*ita et B;* iniuria tum L_2; iniuratum *Genm*); impuratum (*cf. Luc. II, 1*) *Muretus V. L. XVIII, 14; Me; nos aliquando* tum vi iratum; *sed neutro opus.* — **41** elise *Tornaes., Gen, pr. H;* elisse *B.* — **1** geminosque *cdd. Verg.* — fremens A_1. — angues; *post Verg. exempl. bene collocat Ciceronis de republica illud, quod legitur 292 s. l.* elidere, deicere, *Quicheratus.*

292 M.

EXANCLARE significat exaurire. Plautus [in] Sticho:

ne iste édepol vinum póculo pausíllulo
saepe éxanclavit súbmerum scitíssime.

|| Exanclari, perfici. Pacuvius Periboea:

nón potest, Melaníppe, hic sine tua ópera exanclarí labos.

|| Exanclare etiam significat perpeti. Ennius Andromacha aechmalotide:

quantís cum erumnis íllum exanclaví diem!

Accius Diomede:

foede exanclávimus
tyránni saevum ingénium atque execrábile.

idem Amphitruone:

pértolerarem vítam cladesque éxanclarem inpétibilis.

Lucilius lib. XXX:

---

2 I, 3, 115 || 5 Pacuvius Periboea || 7 Ennius Andromacha aechmalotide || 10 Accius Diomede || 13 Accius Amphitruone || 15 Lucilius l. XXX.

---

2. 3. 4 *cf. pg. 107 l.* exanclare; *Loewii Prodrom. pg. 371.* — Exandare *Gen*; H_1. — exhaurire *H, G, Gen, B*; exaurire *L cum A, qui Plauti exemplum omittit.* — exaurire; *ita supra pg. 13* austra; *ac saepius idem in cdd. Nonii occurrit. porro notat Loewius Prodrom. pg. 371 illud* exaurire *pro* exh. *in glosariis suis mere latinis, quae vocat, paene solum inveniri.* — in *om.* L_1. — stico *L*. — *v. 3. 4 iam restituit praeter minutias Me.* — edopol L_2; edopul *B*; L_1. — *post* poculo *add. H*, L_2 exanclavit. — pausillulo; *ita Me in notis;* pauxillulo *cdd. Pl.;* plautus (Plautus *B*) illulo L_1; *B; ed. Bas.;* plautus inpoenulo *L m. tertia;* plautus inpenulo *H*. — sepe *L*. — submerum *Pl.;* merum *L, H, G;* summerum *B*. — scintissime *L*. — *in Gen totus locus m. 1 ita perscriptus:* Exandare significat exhaucho ne iste edo puluinum (edepul vinum *Genh*) poculo plautus illulo saepe euanclauit summerum scitissime; *m. 2 haec ita suppleta vel emendata:* Exandare significat exhaurire plautus in sticho ne iste edo puluinum poculo exanclauit plautus in penulo saepe exanclauit merum scitissime. — **6** melanipse *B, Gen;* melan ipse *H; in quo* s *punctis notatum et supra scr.* p; melanippe *L; in quo* s *post pr.* p *eras.;* melanippe *et A;* menalippe *ed. Bas.* — exanclari labos *Lips.;* exanclari clavos *cdd.* (*praec.* clari; *f. tamen scribendum* exanclarei). — **7. 8. 9** Endrius *Gen; pr. H.* — Andromache (Andromacha *M*) aechmalotide *Rothius; cf. 505 l.* sonunt; Andromache aechmaloto *Quicheratus;* Andromache — molotto *(sic) Me;* quantis *Me;* andromache (endromache *B*) malo torquantis *B, Gen*, H_1; a. malo torquentis (torquaentis H_2) *L*, H_2, *G*. — eum B_1. — herumnis *Gen, pr. H;* aerumnis *B*. — *post* exancl. eum *add. B, Gen*, L_2, *H; sed in hoc del.* — Actius *Gen, pr. H.* — **11** foede, *pro quo in cdd. saepe* fede, *M;* fere *cdd.;* feri *non bene Gulielm.* — **12** tyranni saevum *ed. a. 1476;* tyrannis eum *cdd.* — execrabile *ed. princ.;* execrabilem *cdd.* — **13** Amphitruone; amfytrasone (*vel* amfytricsone) *L;* amfitrasone (amfitrasonem *pr. H*) *B, Gen*, H_1; amfitrione H_2; Amfitryone *ed. Bas.* — **14** pertolleralem *Gen*, H_1; pertoleralem *B*. — inp. L_1; imperitibilis *B; Gen; H; Gs; etiam in L m. 2* ri *supra* et *adscr.*

292 M

quantas quoque modo erumnas quantosque labores
exanclaris.

¦ Exanclare, effundere. Ennius Eumenidibus:

nísi patrem matérno sanguine éxanclando ulcíscerem.

ELIMINARI est exire. Ennius Medea exule:

antíqua erilis fída custos córporis,
quid síc te extra aedis éxanimata elíminas?

Accius Phoenisis:

égredere, exi, ecfér te, elímina urbe.

idem Meleagro:

timide elíminor
***cúm* clamore símul ac nota vóx ad auris áccidit.**

Varro Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶν:

occipitium arivo† deo óstendo,
éx oraclo elímino me.

¦ Eliminare rursum excludere. Pacuvius Duloreste:

ubi illést? me miseram! quónam clam se eliminat?

Pomponius Conca:

vós istic manéte: elimnábo extra aedis cóniugem.

---

18 Ennius Eumenidibus ‖ 20 Ennius Medea exule ‖ 23 Accius Phoenisis ‖ 25 Accius Meleagro ‖ 28 Varro Serrano ‖ 31 Pacuvius Duloreste ‖ 33 Pomponius Conca.

---

16 quotque *minus concinne Dousa pater.* — aer. *B.* — **18** eumedinibus *B;* eumenibus L_1*;* heumenidibus *H.* — **19** exaclando *G.* — ulciscerer *Montepess., non A.* — **20** *cf. 38 l.* eliminare. — Eliminare *cdd.* — Ennius; *cf. pg. 39 l. m.* — mede *B.* — **21** ant. aedilis *H;* L_2*;* a. edilis L_1*; Gs;* antiquae (antique *B*) diliy Gen_1*; B;* antiquae dilis Gen_2. — **22** sit extra *cdd. utrobique.* — hedis *B.* — examinata (examinate, a *supra e scr., L*) *cdd. utrobique.* — eliminat (etliminat Gen_1) *libri hic;* elimina *pg. 39.* — **23** foenisis *Gen, pr. H;* fenisis *L; H ex corr.;* foenissis *B;* fenissis *Gs.* — **24** ecfer te; ecfecte Gen_1*;* effecte *B.* — ilimina L_1*;* limina Gen_1. — **25. 26** *cf. comm. in pg. 39.* — maleagro Gen_1*;* meleacro L_1. — timidae *Gen, H, non B.* — **27** cum *add. Bothius primus; non, ut pg. 39 dictum, nos* — agnota vox ad auris accivit *cdd. h. l.* — **28** αρχατρεσιων *Gen, pr. H;* αρχατρεσιων *B.* — **29. 30** *versus esse instituendos asyndeton declarat.* — noccipitium Gen_1. — arivo *corruptum;* ambiguo *male Ribbeckius propter r. m.; sed aptiore verbo quam quod Vahleno placuit* arduo. — ostendo *m. 2 add. in H.* — occipitium ostendo, *i. e.* averto me. — ex orando (*pr.* ex orendo) *B.* — **31** excl. rurs. *B.* — Duloreste *omnes.* — **32** *rectius v. perscriptus est pg. 38 l. m. — h. l. senarius constituendus fuit.* — *cdd. hic:* quoniam clamor el. — *f.* quornam clam se el. — **33. 34** *cf. pg. 38.* — concla *cdd. hic* (Concla: vos *ed. Bas.;* conclavos *Gen, B, H, L*). — **34** isti *B, Gen, f. recte; ut sit etiam loci adverbium.* — istic; ic *in ras. H.* — manet *cdd.* — hedis *Gen, B,* H_1*;* aedes *Montepess.;* eliminabo extra hedes coniugem *omissis rell. A.*

292. 293 M.

ELIDERE, conlidere. Vergilius Aeneidos lib. III:

ter spumam elisam et rorantia vidimus astra.

Cicero Tusculanarum lib. V: qui rebus his fractus aegritudin[e] eliditur, potest tandem esse non miser? || Elidere, deicere. M. Tullius de re publica lib. II: ut auriga indoctus e curru trahitur opteritur, laniatur, eliditur. ||

EVADERE, exire, tendere. Terentius Phormione:

scín quam? quo evadát vide.

Lucilius lib. XXVI:

évadat saltem áliquid aliquo, quód conatus súm..

Plautus in Asinaria:

demíror quid sit ét quo evadat sum ín metu.

|| Evadere, fieri, produci. M. Tullius Philippicarum lib. II: an verebare ne non putaremus natura te potuisse [non] inprobum evadere? || Evadere est liberari. Sallustius in Iugurtae bello: ac ni Marius signa inferre atque evadere oppido properavisset, profecto cuncti aut magna pars Sicensium fidem mutavissent. Vergilius lib. VIIII:

nostrasne evadere demens
sperasti te posse manus?

Lucilius lib. XXVI:

ídcirco omnem se évasuros cénsent aegritúdinem.

35 III, 567 || 37 V, 6, 16 || 38 M. Tullius de re publica l. II || 1 I, 2, 61 || 3 Lucilius l. XXVI || 5 I, 1, 36 (in libris I, 1, 69) || 7 II, 7, 18 || 9 56, 5 || 12 Aen. IX, 560 || 15 Lucilius l. XXVI.

35 *cf. 291 l.* elidere. — 36 el. errorantia L_1. — 37 Cicero; *cf. comm. in 291, 34.* — 38 post *pro* potest Gen_1*; item, ut vid.,* L_1. — non miserrimus *minus bene cdd. Ciceronis. id ex sequentibus irrepsisse existimo, ubi melius locum habet.* — 39 M. Tullius; *cf. comm. in 292, 1.* — 40 opteritur *Bindandus, Ruhnkenius; cf. Mnemosynes II, 419;* operitur (opperitur Gen_1*; pr. L*) *cdd.* — 1 formione *cdd.* — 2 scin quam *Ter.;* sic inquam *cdd.* — evadit *L*, H_2, *G*, *B*. — 3 XXVII *Gen, B, pr. H.* — 4 evadit *B.* — aliquo *M;* aliqua *cdd.* — quod *pro* quoad; *nam ad illud* conatus sum *supplendum* evadere. — *pos*sum *facile potuit hauriri, per compendium si scriberetur, id quod est* modo — 6 ex quo *B; f.* ecquo evadat. — in inctu Bh_1. — 7 prodnci *Quicheratus;* praedici *cdd.* — filippicarum *cdd.* — 8 ne *om.* H_1*; Gen; B.* — non poteramus *B.* — tem *Gen, ut infra v. 30.* — non, *quod ex superioribus irrepsit, om. ed. princ.;* tam *Cic.* — 9—22 Ev. *e. q. s.; haec in libris collocata pg. 294 ante l.* explorare; *in hunc transtulit locum ed. princ.* — 9 liberari *L.* — Salnstius *A, ut semper fere.* — in *om. B.* — Iugurte L_1, h *supra pos.;* Iugurtae *A, B;* Iugurthe *H;* Iugurthae *Gen,* L_2, *G.* — 10 properavisset propter valuisset *A, Gen, L,* H_1*;* praeter valuisset *B.* — 11 ut magna *B.* — sicinsium *L, Gen, B;* Siccensium *v. ap. Sal.* — fidem vitavissent H_1*; Gen; B.* — 13 nostrasne; ne *supra scr. in Gen.* — 15 licilius *H.* — 16 omnem se *L* (omnes se *Quicheratus*); omnes *cdd.* — evasuros *ed. princ.;* cursuros *cdd.*

Sisenna Historiarum lib. IIII: cohors una passu concitato, qua murus erat interruptus, evadit. ‖ **Evadere**, ascendere. Vergilius Aeneidos lib. II:

> evado ad summi fastigia culminis.

‖ **Evadere**, apparere. Vergilius Aeneidos lib. II:

> ut tandem ante oculos evasit et ora parentum.

EXCIPERE est seiungere, separare. Vergilius lib. VIIII:

> ipsum illum, clipeum cristasque rubentis
> excipiam sorti.

‖ **Excipere**, excusare vel celare. Plautus [in] Aulularia:

> nec partém tibi
> áb eo, cuiumst, índipisces néque furem excipiés?

Excipere est suscipere. Vergilius Aeneidos lib. III:

> heu! quis te casus deiectam coniuge tanto
> excipit?

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: filiorum suorum postremum spiritum ore excipere liceret. ‖ **Excipit**, obprimit vel circumvenit. Vergilius Aeneidos lib. III:

> et scelerum furiis agitatus Orestes
> excipit incautum.

M. Tullius ad Pompeium lib. IIII: quod si esset, non modo iter meum interclusum, sed me ipsum plane exceptum putabam. — et rursum: admoniti sumus ut caveremus ne exciperemur a Caesare. — Vergilius in Bucolicis:

---

17 Sisenna Hist. IV ‖ 19 II, 458 ‖ 21 II, 531 ‖ 23 Aen. IX, 270 ‖ 26 IV, 10, 44 ‖ 29 III, 317 ‖ 32 II, 5, 45, 118 ‖ 34 III, 331 ‖ 37 M. Tullius ad Pompeium IV (ad Attic. VIII, 11 D 2) ‖ 39 ibid. (ad Att. VIII, 11 D 3) ‖ 40 III, 17.

---

17. 18 senna *B.* — cohors una *ed. a. 1476;* cohorima *cdd.* — passu concitato *P. Marquardus dissert. de Aristoxeno thesi V; M Annal. philol. LXXXXLVII, 428; Madvigius Advers. II, 661;* possim (post *ed. a. 1480, Ald.; Iun.;* passim *mrg. Iun.*) concitata *cdd.* — qua murus *Ald.;* quam murus. H_2; quam unus *cdd.* (concitat aquam unus *H, Gen;* concitat aquamunus, *m. 2* c. aqua munus *L*). — **20. 21** *in mrg. add.* H_2*; eadem om. Gen, B.* — **21** III *L.* — **22** perentum *Gen.* — **26** Plaut.; *cf. 128 l.* indipiscere *cum comment.* — in *om. L, punctis subditis del. H.* — **28** adeo *cdd.* — cuiust; cuius *Gen; pr. H;* B_2 (*m. 1* uius); cuivis *rell.* — indipiscis *cdd. h. l.* (inde posces *Pl.*). — excipias *hic libri.* — **32** suorum *om. B; Gen; pr. H.* — posttremum Gen_1. — **33** obprimit L_1; opprimit *rell.* — **35** est celerum Gen_1. — **37** quod si esset; quod si ita esset *Cic.;* quod si est *cdd.* — non modo; non nomo, *supra* m *posito* ◡, *Gen;* non nōmodo *pr. Hs; ex corr.* non momodo *(nihil notat Onionsius).* — **38** interusum *Gen,* H_1; *om. B.* — me *B, Cicero;* ne *rell.* — putabam *Cic.;* putabat *C, Gen;* putabit *B.* — **39** et *om.* L_1. — **40. 41. 42** Verg. — insidiis *huc transtulit Quicheratus; in libris leguntur v. 45 post illud* necaverunt.

non ego te vidi Damonis, pessime, caprum
excipere insidiis?

|| Excipere rursum extrahere. M. Tullius de re publica lib. IIII: quod insepultos reliquissent eos, quos e mari propter vim tempestatis excipere non potuissent, innocentes necaverunt. || Excipere, manere, habere. Vergilius Georg. lib. IIII:

ergo ipsas quamvis angusti terminus aevi
excipiat.

|| Excipere, captare. Cicero de oratore lib. II: quaedam dari et ea acuta ad pertractandos animos hominum et ad excipiendas eorum voluntates. ||

EXPLORARE est intentius observare. Vergilius Aen. lib. VIIII: 1

nec non trepidi formidine portas
explorant.

M. Tullius de officiis lib. III: hac vi non utatur, ne si exploratum quidem habeat, id omnino neminem umquam suspicaturum. || Explorare, verum inquirere. Vergilius Aeneidos lib. I:

exire locosque
explorare novos.

|| Explorare, probare. M. Tullius in Verrem actione II: tum in reliquis explorata atque provisa. — Lucilius lib. XXVIIII:

certúm scio
ésse ita ut dicís; nam mihi erant de íllo explorata ómnia.

M. Tullius de senectute: quis est tam stultus, quamvis adulescens, cui sit exploratum se ad vesperum esse victurum? || Explorare, siccare. Vergilius Georgicorum lib. I:

43 M. Tull. de re publ. IV || 46 IV, 206 || 49 II, 8, 32 || 1 IX, 169 || 4 III, 19, 75 || 6 I, 306 || 9 de praet. urb. 6, 15 || 10 Lucilius l. XXIX || 13 19, 67 || 15 I, 175.

42 excipire *H*. — **43** III *Gen, B*, H_1. — *cf. pg. 174 l.* sanctitudo. — **44** quod *Me;* quos *cdd.* — requissent L_1, H_1, *Gen, B.* — **45** excipe L_1. — innotescentes *B, Genm, H.* — necaverunt *cd. N. Fabri auctore Quicherato, Halmius;* necaverint *rell.* — **46** geor. *ed. princ.;* aeneidos *L (ita idem 294, 1),* aen. *cdd.* — **47** terminos *L.* — **49. 50** capere B_1. — dari; clara *A;* clari *B.* — et ea acuta *M;* exacuta *C, Gen, B* (exacuita L_2; ex hac vita H_2; *G secund. ed. Bas.* ex hae vita); et acuta *A.* — pertac, *tum ras. unius vel duarum litt.*, tandos L_1. — pertractandas animas *pr. A.* — excipiendas; explendas *Abrincensis; Erlangensis prior; sed recte habet elocutio Nonii testimonio firmata, quae a re venatoria originem videtur ducere. — ap. Cic. feruntur haec:* sic illud adfirmo praecepta posse q. d. peracuta ad pertractandos animos hominum. — **51** *secuntur in cdd. 293, 9—22, inde ab eo quod est* Evadere est liberari. — **4** mutatur *cdd.* — ne si; nisi H_2; *G.* — **5** quidem; diem B_1. — **6** Verg.; *cf. 440 l.* ora. — **9** plobare Gen_1. — **10** provisa est *cdd. Cic.* — **13. 14** quamquam quis est *Cic.* — qui H_1, *Gen, B;* non *A.* — quamvis sit adulescens *cdd. Cic., minus bene, cum sequatur statim illud* sit — adoliscens *B;* L_1; adolescens *A;* Gen_1; L_2. — **15** Explorare, siccare. *s. N.*

et suspensa focis explorat robora fumus.

EXERCERE, fatigare. Terentius in Adelphis:

í sane: ego te exércebo hodie ut dígnus es, silicérnium.

Exercere est exagitare vel conmovere. M. Tullius de officiis lib. I: exercenda etiam est facilitas et altitudo animi. Vergilius Aeneidos lib. III:

nate || Iliacis exercite fatis.

Exercere, insequi. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

tum vos, o Tyrii, styrpem et genus omne futurum
exercete odiis.

Exercere, solidare. Sallustius in Iugurthae bello: Nabdalsa exercito corpore. — Cicero Tusculanarum *lib. V:* equidem eos casus, in quibus me fortuna vehementer exercuit. || Exercere, inponere, inmittere. Vergilius Georgicorum lib. II:

tunc denique dura
exerce imperia et ramos conpesce fluentis.

Plautus in Amphitryone:

si ín me exercitúru's, quaeso in párietem, prius *út* domes.

Exercere, in meliorem usum et fructum formare. Vergilius Georgicorum lib. I:

exercetque frequens tellurem atque imperat arvis.

EQVITEM cum consuetudine aut magistrum equorum aut sessorem appellemus, ut Vergilius lib. VIIII:

---

17 IV, 2, 48 || 19 I, 25, 88 || 21 III, 182 (V, 725) || 2 IV, 622 || 5 71, 1
6 V, 1, 3 || 8 II, 369 || 11 I, 1, 168 || 14 I, 99 || 17 Aen. IX, 367.

---

16 ex suspensa H_1. — uocis *Gen*$_1$. — rabora *Gen*$_1$. — **17** Excere *B*. — fastigare *pr. L*. — adelfis *cdd*. — **18** *cf. 48, 3*. — hi sane *L*, H_2, *G;* hi rane *Gen, B*, H_1. — **20** an., quae dicitur *Cic*. — **21** V H_2, *G, non B*. — **1** factis *L; Gen*$_1$. — **3. 4** tyrri *Gen, L*, H_1*; non B;* tyrrii H_2. — stirpem *cdd. pr. L*. — exercite *Gen*$_1$*;* L_1. — **5** Sall.; *cf. 6 l.* exercitum — fatigatum. — iugurtae *B*. — **6** lib. V *add. M*. — eos *Cic.;* meos *cdd. cum A*. — **7** inponere, inmittere *M;* imercere *Gen, H* (*ille add. supra* me *nota* ◡)); inercere *B; om. L relicto spatio decem fere litterarum;* imperare, imponere H_2, *G*. — *om. h. l. A*. — **8** Verg.; *cf. 303 l.* fluere, latius — excrescere. — **9** tum *libri pg. 303; item plures Verg. cdd.* — **10** composce *G*. — **12** si in me *om. B, Gen*, H_1. — exercituru's *Campmannus;* exerciturus *cdd. Pl. et Non*. — exercituru's; *sc.* pugnos. — imparietem *Gen, H;* impariaetem *B*. — prius ut *M;* prius *cdd. Non.;* ut primum *Plauti*. — **15** impetrat *Gen*$_1$*; pr. L*. — **16. 17** *cf. 106 l.* equitem *ibique comment*. — Equitem — aut magistrum equorum aut sessorem *M;* Equites — aut a magistro equorum aut a sessore *v*. — consuitud. L_1. — appellamus *B*. — ut *supra add. in L*. — IIII *cdd. pr. B; in quo id deletum et m. 2 supra scr.* VII — *sane illud* equites *etiam invenitur Aen. IV, 132*.

interea praemissi equites ex urbe Latina;

et lib. X:

effusumque equitem super ipse secutus;

|| **Equitem** Vergilius Georgicorum lib. III equum dici voluit:

inpositi dorso atque equitem docuere sub armis
insultare solo et gressus glomerare superbos.

EXTERRITVM pavefactum significat. Vergilius lib. V:

plausumque exterrita pinnis
dat tecto ingentem.

Varro Eumenidibus:

vidémus populum, Fúriis instinctúm tribus,
divérsum ferri, extérritum formídine.

|| **Exterritum**, accensum, inflammatum. Vergilius Georgicorum lib. III:

saevit agris asperque siti adque exterritus aestu.

EXPERIRI est pati, sentire. Vergilius Aen. lib. I:

vos et Cyclopea saxa
experti.

[et] Terentius in Hecyra:

nam fuísse erga me míro ingenio expértu' sum. ||

|| **Experiri**, temptare. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

nequid inexpertum frustra moritura relinquat.

Terentius in Eunucho:

ómnia† prius éxperiri quam ármis sapientém decet.

Lucilius lib. XXX:

summatim tamen experiar rescribere paucis.

Plautus in Asinaria:

---

19 Aen. X, 893 || 21 III, 119 || 24 Aen. V, 215 || 27 Varro Eumenidibus || 30 III, 434 || 33 I, 201 || 36 III, 5, 39 || 1 IV, 415 || 3 IV, 7, 19 || 5 Lucilius l. XXX || 7 I, 3, 94.

---

18. **19** latinae lib. *pr. L.* — **21** equitem *Gen*$_2$*; B; H*$_1$*;* equites *rell.* — Equit. *lemma in L et H.* — equum *Gen (hic in ras.); B; H*$_1$*;* equos *rell.* — Verg.; *cf. comm. in 106 l. m.* — **24** pavefactum; *amat composita talis Nonius; quae nec apud Gellium exemplis carent.* — **25** pennis *L*$_2$*; H*$_1$*; G; B.* — **27** Varro *(post addit. in L); cf. 434 l.* specula. — **28** intinctum *G*$_1$. — **30** Verg.; *cf. 244 l.* asperum, nocens. — **32** sevit *L, H, Gen, ut saepius, non B.* — atque *cdd. pr. L*$_1$. — estu *L, ut saepius.* — **34** ciclopea *B;* cydopea *H*$_1$. — **36** et *om. ed. princ.* (*praec.* i, *seq.* t). — **37** fuisse fuisse *Gen, pr. H.* — ergo *B; Gen; L*$_2$*; pr. H.* — ingento *Gen; pr. H; B*$_1$*;* ingenti *B*$_1$. — **3** Ter.; *cf. 349 l.* manere, expectare. — in *om. Hqos.* — **4** omnia *cdd. l. utroque; etiam Ter. libri; sed suspectum hoc propter r. m.* — experire *pr. B.* — **6** experiare scribere *H, Gen, B;* experire scr. *L.* — **7** in aulularia *B.*

dígnos *indignós* adire atque éxperiri certumstt mihi.

|| Experiri, scire. M. Tullius Epistularum ad Brutum lib. VII: his contraria atque disparata, ut esse solet, expertus sum. — Vergilius lib. XI:

experto credite, quantus
in clypeum insurgat.

EXIRE manifestam habet significationem; ut Terentius in Eunucho:

exí foras, sceléste! ad etiam réstitas,
fugitíve?

|| Exire, evadere, liberari. Lucilius lib. XXVIII:

ne hoc fáciat atque ex hác is erumna éxeat.

|| Exire, vitare. Vergilius lib. V:

corpore tela modo atque oculis vigilantibus exit.

|| Exire, erumpere. Vergilius Aeneidos lib. II:

non sic aggeribus ruptis cum spumeus amnis
exit.

|| Exire, prohibere. Vergilius lib. XI:

sustinet a iugulo dextram et vim viribus exit.

EXPEDIRE, utile esse. Terentius Heautontimorumeno:

éxpedit bonas ésse vobis; nós quibu'cumst res nón sinunt.

---

9 M. Tullius Epistul. ad Brutum VII || 11 Aen. XI, 283 || 15 IV, 4, 1 || 18 Lucil. l. XXVIII || 20 Aen. V, 438 || 22 II, 496 || 25 Aen. XI, 750 || 27 II, 4, 8.

---

8 indignos *om. cdd.* — atque experiri certum est mihi. *sic cdd. Non.; item Plauti* (*ap. quem* experire *E, I;* certumst mihi *B, D, E*). — *illud* atque experiri *e v. 92, ubi legitur* atque experiar, *irrepsisse putat Goetzius, qui scribit* d. ind. adire precibus decretumst mihi: *sed nescio an potius sit reponendum* dignos indignos adirest certum atque experirier. — *Langenus:* atq. experiri certa res; *Fleckeisenus:* a. e. stat mihi. — 9 Epistularum *M;* aepistula L_1; aepistola Gen_1; L_2; epistola Gen_2; *H; G; at B:* apta. — 10 disparata *Orellius;* parata *cdd.* — solet *M; et ita A;* soleat *cdd.;* ut assolet *Bardilius.* — his contr. atque disparata ut esse soleant *Orellius.* — 12 quiantus *Genm* (quamtus, *sed corr.* quantus, *Genh*); *pr. H; in B post* qu *ras.;* quaintus *pr. L.* — 13 clypeum *L;* clipeum *B, Gen, H, G.* — adsurgat *vel ass. recte cdd. Verg. et Prisc. pg. 802.* — 16 at L_2, H_2; *G; non Gen,* B_1. — adhuc B_2. — 17 fugitivae *B,* Gen_1; *item pr. L.* — 18 XXVIIII *pr. Gen;* XXVI *pr. G.* — 19 *puto* utque. — is erumna exeat *M* (aerumna is exeat *Iun.*); erumna (aerumna *B*) exeatis *cdd.* — 21 exsit Gen_1; *pr. L.* — 23. 24 ageribus Gen_1. — exsit *pr. L;* exstit Gen_1; exit *etiam A;* exiit *male plures Verg. cdd.; cf. Lachm. comm. Lucr. pg. 209.* — 25 *n. N.* — proibere *B.* — 26 et dextram, *sed* et *del., L.* — exstit *pr. Gen.* — 28 nam expedit *Ter.* — nos *Ter.;* nobis (*praec.* vobis) *cdd.* — quibuscum est *etiam Ter. libri.* — *post 28 in libris pos. exemplum Lucilianum, quod infra v. 36 sq. collocatum a nobis.*

M. Tullius de officiis lib. II: saepe enim aut eos laedu[n]t quos non debent aut eos quos non expedit. ‖ **Expedire** est d[e]finire. Vergilius Aeneidos lib. III:

> * * * et Ausonio possis considere portu,
> expediam dictis.

Terentius in Phormione:

> atque ea, sí potes, verbo éxpedi.

‖ **Expediri**, liberari. Lucilius lib. XXVII:

> égo enim, a, perficiam út me amore expédiam?

Vergilius Aeneidos lib. II:

> flammam inter et hostis
> expedior.

Terentius Hecyra:

> téque hoc crimine éxpedi.

M. Tullius in Verrem actione secunda, de iurisdictione Siciliensi: videte ut, dum expedire se vult, induat. ‖ **Expedire**, proferre. Sisenna Historiarum lib. IIII: ‖ funis expediunt, claustra foribus inposita periclitantur. — Vergilius Aeneidos lib. I:

> cereremque canistris
> expediunt.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: hominem proripi atque in foro medio nudari ac deligari et virgas expediri iubet. ‖ Ex-

29 II, 19, 68 ‖ 31 III, 378 ‖ 34 I, 4, 20 ‖ 36 Lucil. l. XXVII ‖ 38 II, 632; 41 V, 1, 29 ‖ 43 II, 2, 43, 106 ‖ 44 Sisenna Hist. IV ‖ 2 I, 701 ‖ 5 II, 5, 62, 161.

29 ledunt *cdd. pr. H;* ladunt *pr. A.* — **30** debent *cdd. Cic.;* debeant *Non.* — **31** IIII *cdd.* — **32** *Vergilii haec sunt:* pauca tibi e multis, quo tutior hospita lustres aequora et. — *lacuna fuit indicanda, nisi forte Nonius scripsit* ut Aus. — **34** formione *libri.* — **35** id *Ter.* — potest *pr. L, f. recte.* — si potes tu uno verbo *duo deteriores ap. Ter.* — **36** Expediri *B; Iun.;* Expedire *rell.* — Expedire, liberare *Quicheratus.* — Lucilius; *cf. comm. in v. 28.* — VII, *supra scr.* XX, *L.* — **37** a *M;* an *cdd.* — perficiam *Madvigius Advers. I, 18;* pereiciam *cdd.* — amore *Gerlachius;* amare *cdd.* — ego enim a pueritia *male Ald.* — ut me amare expediat *sec. ed. princ.* (*quae addit* dictis) *Ald., quo conveniret lemmati, cui appositus est versus in cdd.* — **38** inter *om. B, Gen, H_1.* — ex *pr. H.* — **42** expedi; *cf. comm. in 43. 44.* — **43. 44** M. Tullius — expedire se; *ita Quicheratus; quamquam nescio an melius absit illud* actione secunda; *cf. 297, 5.* — rese *e. q. s. cdd.* (expedire se *Gen, H;* expedire si *A;* expedire *libri Me*); rese, *ut vid., corr.* resq̇ *Bh;* rese, *m. 2* resi, *Bm.* — indoat L_1; induat *an* inducit *in Gen si dubium.* — *post* induat *in cdd. seq. Sisennae exemplum, quod proximo lemmati subiunxit Quicheratus.* — **1** floribus *B, Gen, H_1.* — **2** per.; *cf. 364* periculum experimentum. — **5** i. V. d. s. *ed. princ.;* d. s. i. V. *cdd.* — cum repente hominem *Cic.* — **6** in foro *B.* — modio L_1. — expedire *B, Gen, H_2.* — iubet. — *quae secuntur, in libris sunt collocata pg. 298 post l.* educere. *huc transtulit Iu[nius]*

pedire, colligere. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: ex ceteris autem generibus tum pecunia expedietur, cum legionibus victricibus erunt quae spopondimus persolvenda.

ENIXA dicitur partu levata. Vergilius Aeneidos lib. III:

triginta capitum fetus enixa iacebit.

|| Enixa, subiugata. Vergilius Aeneidos lib. III:

servitio enixae tulimus.

EFFERRE, subdere. Lucilius lib. XXVI:

dépugnabunt pró te ipsi et moriéntur ac se ultro éfferent?

|| Efferre significat proferre. Vergilius:

tunc satus Anchisa caestus pater extulit aequos.

et lib. II:

mene efferre pedem, genitor?

Lucilius lib. XXVI:

égo ubi quem ex praecórdiis
écfero versúm.

Ennius Medea:

utinám ne umquam Medé cordis†
cupidó corde pedem extétulisses!

|| Ecferre, ostendere. Vergilius lib. VIII:

---

7 M. Tullius ad Caesarem iun. I ‖ 10 III, 391 ‖ 12 III, 326 ‖ 14 Lucilius l. XXVI ‖ 16 Aen. V, 424 ‖ 18 Aen. II, 657 ‖ 20 Lucilius l. XXVI ‖ 23 Ennius Medea exule ‖ 26 Aen. VIII, 1.

---

8 tum *M;* tunc *v.* — expediaetur *B.* — **10** Enixa; *cf. 57; 458 l.* enixae; enixas. — **11** faetus *B;* foetus *A, Gen, pr. H.* — **12** Verg.; *cf. 458 l.* enixas, *ubi diversa de hoc loco tradit Non.; 407 l.* tollere, pati; *item 405* subnixum, subditum. — **13** *cf. Serv. ad h. l.* — enexae *pr. B.* — **14** Effere *B.* — VI, *supra scr.* XX, *L.* — **15** *cf. comm. in Luc. XXVI, 32.* — depugnabant *L;* depugabt, *add. supra* bt *virgula,* H_1. — te *cum virgula Gen.* — pro te; proci *v. c. Dousae.* — efferrent *L.* — *illud* se — efferent *non ut Non. putat intellegendum, sed idem fere quod* ad capulum ibunt *videri idque ipsum a Lucilio in tragico aequali irrideri l. s. m. dixeram. tamen olim suspicio oborta fraudi fuisse Nonii auctori librorum corruptelam, de qua etiam Lachmannus cogitavit, reponendumque cum Passeratio et Guieto id quod est* offerent. — *cet. abest v. interrogandi signum.* — **17** tum *cdd. Verg.* — **18** cestus *C, Gen, B.* — **19** mane *L,* H_1, *B, Gen.* — **21** ergo ubi *B.* — **22** etfero *Gen, ut vid.;* H_1; *item L, sed radendo corr.;* effero *B.* — versum *add.* H_2. — **24. 25** *haec pessime v. uno octonario trochaico continentur.* — Mede; *cf. Meinekii Annal. Alexandr. pg. 45; suspicionem tamen maximam movet haec forma in poeta tam antiquo. nam in Accio facilius esset ferenda; cf. Q. Enn. pg. 196 sq.; comm. in 238, 1.* — cordis (coris *pr. H*) *cdd.;* Colchis *Lips.* — *puto* utinam numquam Aeetae ec terris. — extetulisses *Buechelerus; M;* extulisses (extullisses *B*) *cdd.* — **26** Etferre *pr. Gen et L;* Ecfere *Hs;* Efferre *A, B.*

297. 298 M.

ut belli signum Laurenti Turnus ab arce
extulit.

|| **Ecferre**, erigere, levare. Vergilius lib. V:

ostendit dextram insurgens Entellus et alte
extulit.

Lucilius lib. XXX:

continuo, simulac paulo vementius aura
inflarit fluctus, erexerit extuleritque.

|| **Extollere**, differre. Caecilius Plocio:

abi íntro atque istaec ádfer tamen, *ut* hódie extollat núptias.

|| **Ecferre**, edere, provehere. Vergilius Georgicorum lib. II:

extulit haec Decios, Marios.

Lucilius lib. XXVI:

nón idcirco extóllitur *nec* veítae vegrandí datur.

M. Tullius in Hortensio: praeter ceteros nostra || extulit civitas. || **Efferre**, extollere. M. Tullius de signis: nimium forsitan haec illi mirentur atque ecferant. — Lucilius lib. XXVIIII:

ómnia alia, in quíbus ecferimur rébus, ne ego multís loquar.

M. Tullius de officiis lib. II: itaque eos viros suspiciunt maximisque ecferunt laudibus.

EXPLERE dicitur inplere. Lucretius lib. III:

atque explere bonis rebus satiareque numquam.

Vergilius Georgicorum lib. III:

---

29 Aen. V, 443 ‖ 32 Lucilius l. XXX ‖ 35 Caecilius Plocio ‖ 37 II, 168 ‖ 39 Lucilius l. XXVI ‖ 1 M. Tullius Hortensio ‖ 3 II, 4, 56, 124 ‖ 4 Lucilius l. XXVIII ‖ 6 II, 10, 36 ‖ 8 III, 1004 ‖ 10 III, 431.

---

27 laudarenti *pr. L.* — 29 Etf. *pr. Gen;* Eff. *B (item 37).* — 30 entaellus *B.* — *illud* et alte *bis, sed pr. del. L.* — 33 vementius *M;* vehementius *Non.* — aula *B.* — 34 erexerit *ed. a. 1471;* erexit *cdd.* — 35 *extollendi verbi exempla addidisse vid. N. propter perf.* extuli *et quod proprio vix sufficeret lemmati. f. et 39, 40 spurii.* — plocius, *mut. in* plocio, *Bh, si recte signa intellego;* plocitis *Bm.* — 36 istaec H_1; Gen_2; *Vrbin. 307;* istahaec *L;* H_2; *B; G;* istahec Gen_1. — adfer *M;* aufert (*seq.* t) *cdd.* — tamen *pro* tandem. — ut *add. M* — 38 *Verg.:* haec (Italia) — Ligurem Volscosque veruntos extulit, haec. — 39 Luc.; *cf. 183 l.* vegrande. — 40 hicciroo *B.* — nec *om. cdd. h. l.* — vitae *libri 183; hic* velite (velitevegrandi H_1; velit evegrandi *Gen*). — velgrandi H_2; *G.* — 3 mirantur *B.* — efferent *pr. B;* efferant *et A.* — 5 haecferimur *L, pr. Gen;* efferim' *B, tum* efferimur. — 6 susp. *Cic.;* suscipiunt *cdd.* — 6. 7 *f. secludendi.* — 7 haecferunt *L;* ecferunt *H;* efferunt *B.* — 8 Eplere H_1. — inplere L_1, *H; non B, Gen.* — Lucr.; *cf. 424 l.* expleri. — 9 rebus *om. B.* — 10 Verg.; *cf. comm. in 242 l.* atrum.

inprobus ingluviem ranisque loquacibus explet.

|| **Explere**, minuere. Vergilius lib. VI:

discedam, explebo numerum reddarque tenebris.

EDVCERE, erigere. Vergilius lib. VI:

aramque sepulchri
congerere arboribus caeloque educere certant.

|| **Educere** dicitur exuere. Vergilius lib. X:

hoc dicens eduxit corpore telum.

|| **Educere**, educare. Terentius in Adelphis:

edúxi a parvulo; hábui, amavi pró meo.

EXCVTERE dicitur conmovere. Vergilius lib. XII:

gaudetque comantis
excutiens cervice toros.

M. Tullius de officiis lib. III: explica atque excute intellegentiam tuam. || **Excutere**, emittere. Vergilius lib. XI:

excussus Aconteus
fulminis in morem.

|| **Excutere**, excludere, deicere. Vergilius Aeneidos lib. III:

excutimur cursu et caecis erramus in undis.

et lib. VIIII:

excussi manibus radii revolutaque pensa.

Lucilius lib. XXX:

ipso cum domino calce omnis excutiamus.

|| **Excutere**, eligere. M. Tullius || Philippicarum lib. XII: iuventutem omnem ex tota Italia excussimus.

---

12 Aen. VI, 545 || 14 Aen. VI, 177 || 17 Aen. X, 744 || 19 I, 1, 23 || 21 Aen. XII, 6 || 24 III, 20, 81 || 25 Aen. XI, 615 || 28 III, 200 || 30 Aen. IX, 476 || 32 Lucilius l. XXX || 1 XII, 7, 16.

---

11 inluviem *Gen*, L_1, *H*, *ed. Bas.*; ĭnluviem *(sic)* L_2; ingluviem *per interpolationem B.* — ramisque *Gen*, *pr. H.* — loquacilis *pr. B.* — 12 minuere; m̄ inuerre, *sed in mrg. m. 2 corr.*, *H*; inuerre, *supra scr.* M *et priore* r *expuncto*, *Gen.* — 13. 14 *om. Gen*, *B*, H_1; *in mrg. supplet* H_2. — explebo munerum *L.* — Edicere *L.* — 15 sepulcri Gen_2, L_2, *H*; *non B.* — cerant *pr. Gen et L.* — 19 Educe Gen_1. — ducare *L*; educare, ducare *Gen*, H_1. — adelfis *cdd.* — 20 parbulo Gen_1; L_1. — *post h. v. seq. ultima pars l.* expedire. — *cf. pg. 297, 6.* — 24 II *cdd. h. l.*, *sed infra pg. 300 s. l.* explicare, exserere: III. — 25 mittere *B*, *Gen*, H_1. — 26 conteus *pr. L*; acontheus (*pr.* aconteus) *B.* — 27 fluminis *B*, *Gen*, H_1. — 28 IIII *C*, *Gen*, *non B.* — 31 radii revolutaque; redire volutaque *L*; radire volutaque Gen_1. — 32 lib. XXV *B.* — 1 filippicarum *H*, *G*, *Gen*, *B.* — lib. XXI *B.* — 2 excussimus *Vatican. ap. Cic.*; excivimus *deteriores.*

299 M.

EXPONERE, ostendere. M. Tullius, de signis: vocat ad cenam deinde ipse praetorem; exponit suas copias omnis. ‖ Exponere est deponere. Vergilius lib. X:

socios de puppibus altis
pontibus exponit.

‖ Exponere, edisserere. M. Tullius Philippicarum lib. I: exponam vobis breviter consilium profectionis et regressionis meae. ‖ Exponere, abicere. Terentius Heautontimorumeno:

. . . erat híc Corinthia ánus haut inpura; eí dedi
éxponendam.

‖ Expositum, subiectum. M. Tullius in Verrem actione secunda: cum tibi exposita esset ad praedandum omnis Pamphylia.

EXORNARE, foedare. Terentius Heautontimorumeno:

égone? si vivo, ádeo exornatúm dabo,
ádeo depexum, út, dum vivat, méminerit sempér mei.

‖ Exornare, ornare. M. Tullius in Verrem, de signis: exornat ample magnificeque triclinium. — Terentius in Eunucho:

ita vísus est
dudúm, quia varia véste exornatús fuit.

Cicero de oratore lib. I: qui omnes eloquentes fuerunt, orationem suam et rei publicae dignitatem exornabant.

EXPLICARE, ostendere, explanare. M. Tullius in Verrem

---

3 II, 4, 27, 62 ‖ 5 Aen. X, 288 ‖ 8 I, 1, 1 ‖ 10 IV, 1, 16 ‖ 13 de praet. urb. 37, 93 ‖ 15 V, 1, 77 ‖ 18 II, 4, 27, 215 ‖ 19 IV, 4, 15 ‖ 22 I, 49, 215 ‖ 24 Divinat. 8, 27.

---

3 Tullius *om.* *L*; H_1; *Gen*; *B*. — caenam *L*, *G*; genam *B*, *Gen*, H_1. — 5 XI *L*, *H*, *P*. — 8 ed. *M*; d. *cdd.* — M. Tullius; *cf. 222 l.* reditus. — filippicis *libri*. — 9 breveter L_1. — et profectionis *melius cdd. Cic.* — et reversionis *cdd. Cic. et Grillii.* — 11 Corinthia anus *Bembin.*; anus Corinthia *plures deteriores*; corintianus *C*, *Gen*; corincianus *B*. — aut *L*; haut *G*; *pr. Gen et B*; haud *uterque ex corr.*; *item H*. — inpura: ei dedi *Ter.*; impure (inp. *B*, *Gen*, L_1, *H*) dedi (dedie *B*, *Genm*; H_1) *cdd.* — 12 exponandam *pr. B*. — 13 *puto* obiectum. — secundus L_1; II *ed. Bas.* — 14 esset *om.* *Gen*, *B*, H_1. — pamfilia *cdd.* — *ap. Cic. cdd.*: cum tibi exposita esset omnis ad praedandum Pamphylia. — 15 fedare Gen_2; *H ex corr.*; *G*; faedare *B*. — Ter.; *cf. 7 l.* depexum. — 16. 17 *n. N.* — *veriora Eugraphius.* — *ap. Terent. hic quoque, ut saepe, rectius habere existimo deteriorum codicum scripturam quam Bembini. est autem talis:* 'sed Syrum.' — 'quid eum?' — 'egone? si vivo, a. e. d.' — *nam quod Bentleius scripsit* ego si vivo eum ad. ex. d., *ne scilicet in thesi lateret illud* vivo, *rationem eum fefellisse constat.* — 18 exornat *Cic. cdd.*; ornat *Non.* (et ornat *B*; *post* ornat *ras. in Gen*). — 19 enucho *B*; eunuco *pr. L*. — 22 *ap. Cic. haec sunt:* neque eadem ratione ac via M. Cato, P. Africanus, Q. Metellus, C. Laelius, qui. — quia *pr. H*. — orationem; et rationem *G*, *H ex corr.*; (*pr.* or.); *sed in mrg. m. 2 adscr.* orationem. — 23 re *pr. Gen*. — puplice *B*. — exornabat *A*.

Actione†: vitam alterius totam explicare. — idem de officiis lib. III: ut quaedam sibi concedantur, quo facilius, quae volunt, explicent. || Explicare, emittere, extendere. Vergilius Georg. lib. II:

sed trudit gemmas et frondis explicat omnis.

M. Tullius de re publica lib. II: quae virtus praeter ceteras totam se ad alienas utilitatis porrigit atque explicat. — Varro Sesquulixe: vice stelligerei aetheris explicans aere cavo sonitum. hic in || cothurnis. || Explicare, exserere. M. Tullius de officiis lib. III: explica atque excute intellegentiam tuam, ut videas quae sit in ea species, forma, notio viri boni.

EXVI est exsolvi. Vergilius Aen. lib. II:

sustulit exutas vinclis ad sidera palmas.

|| Exui, nudari. Vergilius lib. V:

magna ossa lacertosque
exuit.

|| Exuere, deponere. Vergilius Aen. lib. IIII:

et siquis precibus locus, exue mentem.

|| Exui, liberari. Lucilius lib. XXVIIII:

hínc domum vix rédeat, vixque hoc éxuat se.

---

25 III, 7, 33 || 27 II, 335 || 30 M. Tullius de re publ. II || 31 Varro Sesquulixe || 1 III, 20, 81 || 4 II, 153 || 6 Aen. V, 422 || 9 IV, 318 || 11 Lucil. l. XXIX.

---

25 Divinatione *Me; f.* Actione I. — tam vitam Gen_1. — idem *om.* L_1*; pr. H; Gen; B.* — 27 emittere *in mrg. add. Gen.* — emittere se ostendere *B.* — 29 fromdes *B;* frondes *A.* — oms *B.* — 30 caeteras *B.* — 31 utilitatitis Gen_1. — 32 sesq. ulixae *H, B;* sesq: ulixae *Gen.* — vice stelligerei *M;* vias stelligeras (stetligeras L_1) *v.* — aeteris *pr. B.* — 32. 1 explicans aere cavo (cavos *pr. L*) sonitum hic in coth. (coturnis *cdd.*) *v.* — *at vid. Nonii socordia truncatum in fine exemplum. neque enim est cur corrupta putentur verba extrema. apparet quippe describi machinamenta, quibus post scenam uterentur ad tonitrua simulanda. cf. Pauli pg. 57 l.* Claudiana tonitrua. — *huc etiam pertinent Vergilii illa:* dum flammas Iovis et sonitus imitatur Olympi — demens, qui nimbos et non imitabile fulmen aere et cornipedum cursu simularet equorum. — 1 exserere; *ita C, Gen, B; in L* s *punctis notatum.* — M. Tullius; *cf. 298 l.* excutere — conmovere. — 2 explicatque *B, Gen,* L_1, H_1. — 3 eas H_2, L_2. — firma *C, Gen, B; at Cic. cdd. plerique:* species forma et notio; *ubi aut* species et notio *aut* forma et notio *scribendum videri dicit Baiterus.* — 4 exsolvi; *in L* s *punctis notata.* — Verg.; *cf. 404 l.* sustulit. — 5 palmae L_1. — 9 Exue *pr. L;* Exuedere, *sed* de *del., B.* — 10 *Vergilii haec sunt:* et istam, oro, siquis adhuc precibus locus exue mentem. — 11—27 Lucil. *e. q. s. om. A; cf. comm. in 14—17.* — 12 hinc *M;* unde (*seq.* do) *cdd.* — *in ed. Lucilii initio versus trochaici thesin dactyli intra duo vocabula divisam tolerari posse putaveram. sed, ut hoc concedatur, importunum valde erit illud* vixque hoc. — *f. reponendum:* unde víx domum | rédeat, vix quoque éxuat se.

300 M.

EXCIDERE, cadere. M. Tullius Philippicarum lib. XII: excident gladii, fluent arma de manibus. ‖ Excidere, in oblivionem venire. Vergilius Aen. lib. I:

> necdum etiam causae irarum saevique dolores
> exciderant animo.

‖ Excidere, dissentire. Lucilius lib. XXVII:

> métuo ut fieri póssit, ego quom vívo; ab Archilocho éxcido.

EIECTVM dictum exclusum. Vergilius lib. VIII:

> nec non Tarquinium eiectum Porsenna iubebat
> accipere.

Lucilius lib. XXVIIII:

> ubi erat κοπιῶσα,
> eiccere istum abs te quamprimum et prodere amorem.

‖ Eiectum, extensum. Vergilius lib. X:

> eiectoque incumbit cernuus armo.

EXVLTARE, saevire. M. Tullius de re publica lib. II: quae sanguine alitur, quae inmani crudelitate sic exultat, ut vix hominum acerbis funeribus satietur. ‖ Exultare est gestu vel dictu iniuriam facere. Lucilius lib. XXX:

> quin totum purges, devellas me atque deuras;
> exultes, si sollicites.

---

13 XII, 3, 8 ‖ 15 I, 25 ‖ 18 Lucilius l. XXVII ‖ 20 Aen. VIII, 646 ‖ 23 Lucilius l. XXIX ‖ 26 Aen. X, 894 ‖ 28 M. Tullius de re publ. II ‖ 31 Lucilius l. XXX.

13 caedere, *sed corr.*, *H*; cedere *L*; *in quo* a *supra* e *primum scribi coepta, sed eadem eluta.* — filippicis (in filippicis *B*, *pr. H*; filipp *Gen*; filippi L_1) *cdd.* — excident *L*, *G*; excidit *B*, *Gen*, H_1; excidant H_2. — 14 gladii, fluent *Cic.*; clodi, fluenta (*seq.* a) *cdd.* — venire *h. l. om. B*, *Gen*, *pr. H.* — 14—17 *illa* Excidere est *(sic)* in oblivionem venire *e. q. s. pg. 301 ante l.* Expectare *repetita in cdd., etiam in A.* — *ibidem subiecti v. 18, 19 delevit quae sunt iterum posita ed. princ.; hos in hunc locum revocavit Quicheratus.* — *cet. in A pg. 301 more noto l. ita contractus:* Excidere est in oblivionem venire. Virg.: sevique — animo. Excidere dissentire. — *Luc. exempl. omissum.* — 19 *cf. comm. in Luc. XXVII, 39.* — ego quom vivo *M*; ego quo *L*, H_2, *G*; ego vivo *Tornaes.*, *B*, *Gen*, H_1. — Arciloco *cdd.* - excid *B*, *Gen*, H_1. — 20 dictum; deiectum *Franckenus, f. recte.* — 21 psenna — iuvebat *Gen*, L_1. — 23 XXVIII *B.* — 24 ibi *L*, *H*, *B*, *Gen.* — *f.* erit κοπιῶcα *M* (κοπιώcηc *Lachmann.*); scopiose *B*, *Gen*, H_1; scopios *L*, H_2 — *cf. de origine erroris comm. in Lucr. XXIX, 81.* — 25 eiecere *L*; ecicere *pr. B*; eiccere *pr. G*; eicere *Gen*; H_1; *B et G ex corr.* — *scripturam locupletiore testimonio firmatam, quamquam alibi in Nonii cdd. occurrit.* — prodere *M*; perdere *v.* — 26 Verg.; *cf. 21 l.* cernuus. — eiectoque incumbit *in mrg. add. Gen.* — 29 inmani *M*; in omni *(quod lemma quidem admittit) v.* — 30 acervis Gen_1; L_1. — 32 quin tum — devellas *M*; *Quicheratus*; delellas *L*, *H*, *Gen*; debellas *G*; depella — 33 exultes; *n. N.* — *sunt autem verba pueri delicati; cf. Luc. VII*

Vergilius lib. V:

exultantiaque aurit
corda pavor pulsans.

|| Exultare, gloriari cum iactantia. Vergilius Aeneidos lib. XI:

exultat Amazon.

M. Tullius in Hortensio: inbecillis autem est pudoris magister timor: qui || si quando paululum aberravit, statim spe inpunitatis exultat. — et de senectute: et Annibalem iuveniliter exultantem patientia sua molliebat. || Exultare, supra modum exilire et ecferri. M. Tullius de re publica: est igitur quiddam turbulentum in hominibus singulis, quod vel exultat voluptate vel molestia frangitur.

ELIGERE significationem habet apertam. || Eligere, defetigare. Lucilius lib. XXVIIII:

corrúmpat prorsum ac nérvos omnis éligat.

EXCLVDERE dicitur eicere. Terentius in Eunucho:

exclúsit. revocat. rédeam?

|| Excludere, liberare. Lucilius lib. XXVII:

prímum qua virtúte . . sérvitute exclúserit.

---

34 Aen. V, 187 || 37 XI, 648 || 39 M. Tullius Hortensio || 2 4, 10 || 4 M. Tullius de re publ. || 8 Lucilius l. XXIX || 10 I, 1, 4 || 12 Lucilius l. XXVII.

— si *add. Quicheratus.* — sollicites *post add.* L_1. — *ad illud* sollicites *in mrg. Gen manu antiqua adscriptum:* equites; *in quo dittographia quaedam videtur latere, ut puta:* atque exagites. — **34—36** *ad finem totius loci, h. e. ad 301, 6 transtulit Quicheratus.* — *poterat et sequenti lemmati, quod est* Ex., gl. cum iactantia *addi.* — Verg.; *cf. 319, 22.* — aurit Gen_1, L_1; haurit *rell.* — pulsant *pr. L.* — **37** gloriare *pr. B.* — **37** X *cdd.* — **39** inbecillis *B; Gen;* L_1*; H.* — **1** tymor *B.* — inpunitatis *B; Gen;* L_1*; H.* — **2** et de senectute; *cf. 347 l.* molle, placidum. — hannibalem *B,* Gen_2*, H.* — iuveniliter *cdd. 347; h. l. B, H;* iuveniter *ed. Bas.; item, ut ex Zangemeisteri et Hageni silentio concludi debet, L et Gen.* — exultatem *Genm;* H_1. — **3** pacientia *A, L.* — patiensua *pro* patientia sua *B.* — Exultare; *vide incogitantiam Nonii; nam hoc l. vix differt a superiore.* — et *f. delendum.* — **4. 5** efferri *A, B.* — *tertio de republica libro hoc frgm. vindicare Vrbin. 307 testatur Maius. sed vereor ne numerus e 300, 28 irrepserit. certe in meis libris eius vestigium nullum.* — quidam *pr. B.* — in *supra add. L.* — ingulis, *supra scr.* s, *id.* — velut exultat *pr. id.* — **7** abet *L.* — ligere, *m. 2* eligere *sine l. nota L.* — defetigare L_1; defatigare *rell.* — Eligere, defetigare. *potius evellendi significationem aptam videri secuti plerosque notavimus ad pg. 290 l.* diligere. — **8** Luc.; *cf. comm. in 278 l.* delenitus — mente alienatus. — **9** prorsus ad *cdd. h. l.* — **10** eunuco *pr. L.* — **12** liberare; revocare, *quod e v. Terentii irrepsit, B.* — XXVII; XX *supra add. in L.* — **13** quia virtute, *m. 2* qui a virtute *L.* — virtutem *B.* — servitete Gen_1; servitut *pr. L.* — servitutem *ed. princ.; et ita vulgo, contra lemma Nonii. apparet post illud* virtute *accusativum haustum ut puta* victos. — *post v. 13 in cdd. pos. illa* Excidere est in oblivionem venire *e. q. s.; cf. comm. in 300, 14 - 17.*

EXPECTARE dicitur manere, observare. Terentius in Andria:

expecto, quíd velis.

|| Expectare, sperare. M. Tullius de officiis lib. II: fit enim deterior qui accipit atque etiam ad id quod *semel accepit* semper expectandum paratior. — Vergilius Georg. lib. I:

sed illos
expectata seges vanis elusit aristis.

EXPETERE * * * Expetere est adeo poscere * * * || Expetere, accidere. Plautus Amphitryone:

ergo ín sérvitúte éxpetúnt múlta iníquá.

|| Expetere, transferri, evadere. *Plautus Amphitryone:*

suámque culpam expétere *in* mortalem út sinat.

INCIPIT PER F LITTERAM.

FELIX dicitur fortunatus, beatus. Vergilius Aen. lib. III:

o felix una ante alias Priameia virgo! ||

Felix, propitius. Vergilius Aen. lib. I:

an Phoebi soror an nympharum sanguinis una?
sis felix!

|| Felix, fructuosus, ferax. Vergilius Georg. lib. II:

exilit ad caelum ramis felicibus arbos.

---

14 I, 1, 7 || 16 II, 15, 53 || 18 I, 225 || 22 I, 1, 20 || 24 I, 2, 33 || 27 III, 321 || 1 I, 329 || 4 II, 81.

15 exspecto, *sed del.* s, *L.* — 16 Exspectare *B.* — libro *m. 2 supra scr. in H.* — fit *Cic.;* est *cdd.* — *Nonii f. socordia peccatum.* — 17 quia *B, Gen, pr. H.* — 17. 18 ad id quod semel accepit semper expectandum; *ita M;* ad id quod *(om. G, pr. L, non B)* semper expectandum *cdd. Non.; at Ciceronis, in quibus plurimum interpolando saevitum constat,* ad idem semper expectandum. — Verg.; *cf. 416 l.* vanum, leve. — 21 Expetere *ed. princ.;* Expectare (expetere *in mrg. Ho₂*) *cdd.* — *sed enim ante lacunae signum erat ponendum.* — *hausta ut puta haec:* Expetere, petere. — adeo; ad *B;* ado *Gen₁;* a de *mirifice ed. princ. et insequentes ante Bas.* — poscere; *hic exemplum pu haustum.* — *nam a prima tantum lemmatis explicatione in hoc capite ab aliquando exemplum videtur voluisse Non.* — 21. 24 Expetere *utrobique ed. princ.; v.;* Expectare *cdd.* — 22 accidere *Passerat.; Me;* accipere *cdd.* — Plautus in, *sed* in *del., H.* — 24 transferri *Quicheratus;* transferre *cdd.* — Plautus in Amphitryone *add. Pius.* — 25 *praec. ap. Pl.* delictum suom. — suamque culpam *Acidal.;* suamque ut culpam *cdd. Pl.;* sua si quid cul *Non.* — expectare *B.* — in *om. cdd. Non.* — sanat *pr. L.* — 28 felex — primeia *Gen₁.* — 1 propitius peius *Gen₁.* — Vergilius *om. B; Gen;* L_1 (*in utroque m. 2 supra scr.* Virgilius). — 2 foebi *cdd.* — nymf *Gen, H, G;* nimfarum *L;* nimpharum *B.* — 4 Verg.; *cf. 339* lem longe *finem ibique comm.* — Georg. *ed. Bas.; om. B, Gen, L,* H_1 (in *m. 2 supra scr.* georgič). — I *B, L.* — 5 exilit *etiam A, B.* — exit vel *cdd. pg. 339 l. m.*

Varro de vita populi Romani lib. II: contra *a* novo marito cum item e foco *ignis* in titione ec felici arbore et in aquali aqua allata esset.

FASTIGIVM, summa altitudo. ‖ **Fastigium** item ima altitudo. Vergilius Georg. lib. II:

> forsitan et scrobibus quae sint fastigia quaeras.

Varro de re rustica lib. I: *sed fossa ita idonea, si omnem* aquam quae e caelo venit, recipere potest aut fastigium habet, ut exeat *e* fundo. agger is.

FERRE, ostentare. Vergilius lib. XI:

> captivo sive ut se ferret in auro
> venatrix.

| **Ferre** consuetudine portare dicimus. Vergilius lib. V:

> vix illam famuli Phegeus Sagarisque ferebant.

| **Ferre**, habere. Vergilius lib. V:

> in magno munere Cisseus
> ferre sui dederat monumentum et pignus amoris.

M. Tullius de officiis lib. III: sed cum Basilus M. Satrium, sororis filium, nomen suum ferre voluisset. ‖ **Ferre**, pati. Vergilius Aeneidos lib. II.

> miserere animi non digna ferentis.

---

6 Varro de vita p. R. II ‖ 10 II, 288 ‖ 12 I, 14, 2 ‖ 15 Aen. XI, 779 ‖ 18 Aen. V, 263 ‖ 20 Aen. V, 537 ‖ 23 III, 18, 74 ‖ 25 II, 144.

---

6 Varro; *cf. 182 l.* titionem *ibique comm.* — a *om. h. l. cdd.* — 7 com Gen_1 (comitem). — e *supra add. in L.* — ignis *om. cdd. utrobique.* — in titione; initione (mitione *B, Gen*) *cdd. h. l.* — ec *M;* et H_1; ex *rell. cum B.* — in aequali *cdd. hic; pg. 182* iam qualis. — 9 Fast., s. a. *add. Quicheratus; cf. 463 l.* fastigia. — item ima *Quicheratus;* ima L_1; H_2; *ed. Bas.;* item L_1; H_1; *B; Gen.* — 10 Verg.; *cf. 463 l.* fastigia. — 11 scribibus (i *alterum* a 2 *radendo fact.*) *L.* — 12 *unicus paene hic locus est e Varr. de re rustica libro qui citetur capite IV a Nonio; cuius quidem rursus admirari licet* [illegible]*. —* sed — si omnem *om. cdd. Non.* — 13 e caelo *Varro;* H_2; *G;* [illegible]lo *B, Gen,* H_1; *in L est* elo; *ante supra scr.* cae. — e fundo *Varro; om.* [illegible] *cdd.* — aggeris *cdd. Varr.; item Non. B, Gen, H, L;* agger is *(ita Iucundus) ed. Bas. (non Merceri).* — *illud* aggeris *ad praecedentia tractum a Non.,* [illegible] *ap. Varr. initium sit sequentis enuntiati.* — 'postrema verba sunt sequentis clausulae — ut videas incogitantiam Nonii tam negligenter exscribentis veterum scribtorum locos, et inde observes quam periculosum sit [illegible] fragmenta ita incuriose exscribta emendare.' *haec Me.* — 15 XII *B.* — [illegible] 19 *haec ante v. 15 vid. collocanda.* — Verg.; *cf. 421 l.* vix, cum labore. — 19 fegeus *cdd.* — famulisque *C; Gen;* sagarisque *B; cf. 421 l. m.* — 22 [illegible]at Gen_1; *L.* — ferres deuiderat monimentam *B.* — 23. 24 M. Tullius — [illegible]ris; *supplevit Me, ap. quem est* Basilius. — filium; *ante hoc vocabulum* [illegible] *in H m. 2 nota* ◡, *eadem in margine illud* q́. — c ·ad, *quod item ad* fil. [illegible]*inet, legitur in mrg. Gen;* ad filium *P.* — filium; cum filium *ed. a. 1476, insequentes ad Mercerum; qui tradit in optimo libro erasum* quum — nomen sum *L.*

Lucilius lib. XXVII:

céterum quid sít, quid non sit, férre aequo animo ac fórtiter.

Varro Proelio caprino, περὶ ἡδονῆς: non posse se amplius perferre. tamen sudat, vi potat. — Terentius Heautontimorumeno:

... nam quem férret, si paréntem non ferrét suum?

|| Ferre, conserere. Vergilius lib. V:

quibus acer Eryx in proelia suetus
ferre manum.

|| Ferre, disturbare. Vergilius Aen. lib. I:

quippe ferant rapidi secum verrantque per auras.

et lib. II:

alii rapiunt incensa feruntque
Pergama.

|| Ferre, dicere, nominare. || Vergilius Aen. lib. II:

et scelus expendisse merentem
Laucoonta ferunt.

et lib. VII:

quae nunc Samothracia fertur.

|| Ferre, dare, exhibere. Vergilius Aen. lib. III:

sacra Dionaeae matri divisque ferebam.

|| Ferre, pati. Cicero in Verrem, de praetura Siciliensi: prout

---

27 Lucilius l. XXVII || 29 Varro Proelio caprino || 30 I, 2, 28 || 32 Aen. V, 402 || 35 I, 59 || 37 Aen. II, 374 || 1 II, 229 || 4 cf. comm. || Aen. VII, 208 || 6 III, 19 || 8 34, 83.

---

28 caeterum *B*. — quid sit *M*; quidquid sit L_1; quicquid sit *rell.* cum *A*, *B*. — quasi non *A*, *Montepess.* — ceterum quid sit, quid non sit; *cf. Plaut. Trin. 994.* — ferre *mrg. P*; *Bouterweckius quaest. Luc. pg. 29*; fero *G*; *A*; *B*; Gen_2; L_2; H_1; ferro Gen_1; fere L_1; H_2 *in mrg.* — *versum hunc cum vix dubitari possit iungendum, ut in editione nostra factum, cum eo, qui legitur pg. 27 s. l.* strabonem, *non placet, quod nobis in mentem venit quondam,* fer ego; *neque magis Lachmanni illud* ferto *aut Quicherati* fero animo aequo. — ac fortiter *om. A.* — 29 Varro *B*; *Gen*; H_1; *Iun.*; animo, *quod e v. superiore irrepsit, rell.* — praelio *H*, *Gen*; *non B.* — peri edones *cdd.* — non; *praece-debat dicendi verbum.* — posse se amplius *B*; possesse amplius *Gen*; L_1; posses eam amplius *L*, H_2, *G*. — 30 sudat (*pro* insudat), vi potat H_2; suadet ut (*om. B*, *Gen*, H_1) notat *cdd.* — 32 Ferre, conserere; *n. N.* — accer *B*. — Eryx *ed. Bas.*; erix *B*; H_2; rex *A*; *Gen*; *L* (*hic pr.* erex); H_1 — im *L*. — proelia *B*; *L*; praelia *A*, *H*, *G*, *Gen* (*hic pr.* praelias ventus). — suactus *A*. — 35 Verg.; *cf. 420 l.* verrere est trahere. — 36 quidpe L_1. — 38 alio apiunt L_1. — 3 Lauconta Gen_1; L_1; Laoconta Gen_2; H_1; Laocoonta *B*; L_2; H_2; *G*. — 4 III *cdd.* — *f. hausta III, 414 sqq.* haec — ferunt *cf. 377 l.* protinus. — 5 Samohtratia L_1; Samothratia L_2; *B*. — 6 exib. *L*. — 7 dionae *L*; dione *B*, *Gen*, H_1; dion eae H_2; Dioneae *ed. Bas.* ferebant *B*, *Gen*, *L*, *H*; *cf. 9*; ferebam *ed. Bas.* — 8 siliciensi *B*, *Gen*,

Thermitani hominis facultates ferebant. — et de oratore lib. III: si aut vetustum verbum sit, quod tamen consuetudo ferre possit. || Ferre, adferre. Vergilius lib. XI:

legati responsa ferunt.

M. Tullius de suppliciis: prohibentur suis liberis cibum vestitumque ferre. — Lucilius lib. XXVIIII:

collígere auxilium, tamétsist indigna út feram.

|| **Ferre**, dirigere, ducere. Vergilius lib. VI:

hinc via, Tartarei quae fert Acherontis ad undam.

Lucilius lib. XXX:

quid sibi vult? quare fit ut introversus et ad te
spectent atque ferant vestigia se omnia prosus?

|| **Ferre**, laudare. Lucilius lib. XXX:

et sola ex multis nunc nostra poemata ferri.

FLVERE est decurrere. Vergilius Georg. lib. II:

haec eadem argenti rivos aerisque metalla
ostendit venis atque auro plurima fluxit.

|| **Fluere**, minui, deficere. Vergilius Aeneidos lib. II:

ex illo fluere ac retro sublapsa referri
spes Danaum.

|| **Fluere**, latius ac liberius excrescere. Vergilius Georg. lib. II:

tum denique dura
exerce imperia et ramos compesce fluentis.

FATVM significat decretum et voluntatem. Vergilius lib. VII:

---

9 III, 43, 170 ‖ 11 Aen. XI, 227 ‖ 13 II, 5, 45, 117 ‖ 14 Lucilius l. XXVIIII ‖ 16 Aen. VI, 295 ‖ 18 Lucilius l. XXX ‖ 21 Lucilius l. XXX ‖ 23 II, 165 ‖ 26 II, 169 ‖ 29 II, 369 ‖ 32 VII, 293.

---

9 Thermitani hominis *Cic.*; temitani (emitani *B*) homines *cdd.* — facultate *B, Gen,* H_1. — oratione *B, Gen,* H_1. — III; II L_2; H_2; *G; om.* L_1; H_1; *B; Gen.* — 10 si *Cic.*; est *cdd.* — autem *H; etiam in L supra scr.* em. — verbum *bis, sed posterius del., H.* — sit *Cic.*; sic (si *L*) *cdd.* — consuitudo L_1. — 13 prohiberentur *Gen; B;* L_2; H_1; prohibetur H_2; *G.* — liberis suis *cdd. Cic.* — cybum *B, Gen, H.* — 14 intro f. *Vatic. Cic.* — 15 colligare *L.* — ferum B_1. — 16 dirigere, dicere Gen_1. — 17 hic *B, Gen, H (supra* i *in H littera erasa;* hinc *in mrg.* Ho_2). — vita *L; in Gen post* i *ras.* (vita *Genm*). — undas *Verg.* — 18 Luc.; *cf. 402 l.* spectare. — 19 fecit Gen_1; sit *an* fit *in B exhibeatur non liquet.* — et ad te *Iun.*; ut ad te *cdd. h. l.*; aetate *pg. 402.* — *cf. Hor. Ep. I, 1, 74 sq.* — 20 spectant (expectant *G*) *cdd. h. l.* — omnia se *cdd. h. l.*; sed omnia *pg. 402.* — prosus *pr. L;* prorsus *rell.* — 23 est *om. A.* — Georg. *om. Genm.* — I *cdd. cum P* (II *Hqos*). — 27 acreto *B.* — 28. 29 spem *B.* — *illa* spes Danaum. Fluere — excrescere *add. in H m. 2.* — Verg.; *cf. 295 l.* exercere, inponere, inmittere. — 32 Fatum; *aut hausta quaedam aut hactenus satisfactum a Nonio variae sermonum significationi comprobandae, quod duplicem fati addidit explanationem.*

303. 304 M.

heu stirpem invisam et fatis contraria nostris
fata Phrygum!

* * * et in septimo Aeneidos:

filius || huic fato divum prolesque virilis
nulla.

FATIGARE, percutere. Vergilius lib. VIIII:

versaque iuvencum
terga fatigamus hasta.

|| Fatigare, excitare vel increpare vel hortari. Vergilius lib. IIII

sociosque fatigat:
praecipitis vigilate, viri.

|| Fatigare, instigare, cogere. Vergilius lib. VIIII:

collecta fatigat edendi
ex longo rabies et siccae sanguine fauces.

|| Fatigare, ad lassitudinem deducere. Vergilius lib. V:

velocis iaculo cervos cursuque fatigat.

et lib. XI:

quos nulla fatigant
proelia.

FOEDVM consuetudine est deforme. Terentius in Eunucho:

nunc tíbi videtur foédus, quia illam nón habet.

|| Foedum, execrandum. Vergilius lib. VII:

aversusque refugit
foeda ministeria.

FACTIO dicitur malorum consensus et conspiratio. Sallustius

35 Aen. VII, 50 || 3 Aen. IX, 609 || 6 Aen. IV, 572 || 9 Aen. IX, 63 || 12 Aen. V, 253 || 14 XI, 306 || 17 IV, 4, 17 || 19 Aen. VII, 618.

---

magis tamen permoveor, ut post v. 34 quaedam existimem intercepta. cf. comm. in 35. — VI *B.* — **33. 34** *Non. h. l., ut Servius,* fatum *per* volunta[te] *videtur explicasse, perperam quidem illud. nam* fatum *propria positum signi-ficatione.* — nobis *pro* nostris Gen_1. — frigum *cdd.* (fricum L_1). — **35** et in septimo Aen.; *expectes* idem eodem. — *etiam additum offendit illud* Aen. — *vid. turbatum.* — **1** fato; decreto (voluntate *Serv.*). — prolisque *L*, Gen_1. — viribus iulla, *tum* viribis nulla *B.* — **6** *post* Verg. *add. in Gen, H* ... aeneid *in B.* — **8** praecipitis *L*, Gen_1; H_2; *G;* praecipites *rell. cum A,* ... — *in L ex* i *factum* e, *sed id rursus elutum.* — **11** longe Gen_1; H_1; ... *pr. L;* longo *etiam B.* — **13** iaculor Gen_1; *pr. L.* — **16** praelia *ed.* ... *non B.* — **17** Fedum *A*, Gen_2, *H, G;* Foedum *etiam B.* — consuitudine — deforme est *A contra usum Non.* — Eunuco *pr. L.* — **18** fedus *A, G*... *H ex corr., G;* faedus *B.* — **19** Foedum; *eadem librorum varietas atque v. 17.* — **21** feda Gen_2, *H, G, B (om. h. v. A).*

in Catilinae bello * * * *idem in Iugurthae bello:* inter bonos amicitia, inter malos factio. ‖ Factio iterum significat opulentiam, abundantiam et nobilitatem. Titinius Setina:

> . . . metuo hércle, Caeso, né nimi' stulte fécerim,
> quí eam ex tanta fáctione atque ópibus sum ausus ádgredi.

Plautus in Aulularia:

> ístas magnas fáctiones, *ánimos*, dotes dápsilas.

idem Trinummo:

> vostrás cum nostris fáctiones átque opes.

Turpilius Thrasyleone:

> nóbilitate, fáctione frétus interdícere.

Caecilius Philumena:

> ita eórum infamiam óccultabat fáctio.

FEROX est saevus et indomabilis: translatum a feritate. Vergilius lib. IIII:

> ac frena ferox spumantia mandit.

23 Sallustius Catilinae bello; cf. comm. ‖ idem Iug. 31, 15 ‖ 25 Titinius Setina ‖ 28 II, 1, 45 ‖ 30 II, 4, 66 ‖ 32 Turpilius Thrasyleone ‖ 34 Caecilius Philumena ‖ 37 Aen. IV, 135.

23 in Catilinae (Catillinae *Gen, H; non B;* Catullinae *L*) bello. *sequitur locus ex b. Iugurthino petitus. unde apparet aut lapsum per socordiam Nonium aut quaedam intercidisse. et hanc sententiam secutus Mercerus demonstravit ex Catilina locum opportunissimum. nam ita Sallustius de Catone (54, 6):* non divitiis cum divite neque factione cum factioso, sed cum strenuo virtute, cum modesto pudore, cum innocente abstinentia certabat. — **23. 24** sed haec inter *Sall.* — amiticia *L, A.* — factio est *cdd. Sall.* — **25. 26** Setina *Me;* sed iam *cdd.* (sed etiam *B;* sed cum iam *Montepess.; A*). *pluries illud nomen similiter corruptum. — ante Me illud* sed iam *ad Titinii verba trahebatur; neque est improbabile in principio eorum omissum* sed enim iam. — metuo; movetuo H_1. — ceso *cdd. cum A, B.* — **27** qui eam; eam, *quod in cdd. legitur post* opibus *quodque ante* ex *facile potuit excidere, huc* retraxit *Bothius.* — extenta *pr. B.* — usus adcredi *pr. L, in quo supra* d *prius eluta* g (adgredi *etiam A, B, Gen, H, G*). — ex tanta factione atque opibus; *cf. Plaut. Cist. II, 1, 16 sqq.* — **29** factiones *ut lemma* L_1. — animos *om. cdd. et f. ipse Non.* — dapsilas *Non. cdd.;* dapsiles *Pl.* — *erat cum scribendum putarem* dapsileis; *sed ut* futtilus *pro* futtilis, *potuit etiam pro* dapsilis dapsilus *dici.* — *et ab hoc petitum probabile est adverbium* dapsile, *quod legitur pg. 513.* — *nam seq.* dilucide. — **31** *cf. Pl.* — nosti *C, Gen;* nostri *B.* — **32** trasileone *L, H;* trasileonem *B, Gen;* Trasyleone *ed. Bas.* — **33** nouilitate *(ita C)* factione *om. B, Gen, pr. H.* — interducere *B.* — **34. 35** Philumena: ita *Grauertus;* Philumena *iam Iun.;* filium in alta *cdd.* — infamiam *M;* famam *cdd.* — occatabat *Gen (non B),* H_1. — *sine causa existimat Ribbeckius, secutus alios, in hoc versu latere Plocii illum:* nam opulento famam facile occultat factio *et haustum ante exemplum e Philumena petitum.* — **36** saevius *Gen;* sevus, *erasa ante* u i *litt., H.* — Verg.; *cf. 425 l.* ferus. — **38** at *L,* H_1, Gen_2; ad Gen_1; *in B utrum* ac *sit an* at *non liquet.* — frenat Gen_1, *pr. L.*

M. Tullius de officiis lib. I: ut equos propter crebras contentiones proeliorum ferocitate exultantes domitoribus tradere solent. — Terentius in Eunucho: ||

eone és ferox, quia habés imperium in béluas?

Ferox sum illa re dicitur, ut: illa re sum fretus vel adrogans. Titinius Fullonibus:

videram érgo
te fórmonsam esse vírginem, sponsó [esse] superbam, fórma
ferócem.

Plautus Milite:

ut ádoriatur moéchum, qui formást ferox.

Accius:

néque vi tanta quísquamst, neque tam abúndans fortunís, ferox.

M. Tullius Epistularum ad Caesarem lib. I: itaque vereor ne ferociorem faciant tua tam praeclara iudicia de eo. || Ferox significat cordatus vel facetus. Plautus in Milite glorioso:

nám tu quamvis póti' sis facere ut† fluat facétiis;
ét quia tecum erám, propterea nímio eram ferócior.

FAMA est opinio secundum consuetudinem. Vergilius Aen. lib. III:

39 I, 26, 90 || 41 III, 1, 25 || 3 Titinius Fullonibus || 7 IV, 9, 13 || 9 Accius || 11 M. Tullius ad Caesarem I || 13 IV, 8, 12 || 16 III, 121.

40 praeliorum *ed. Bas.; non B.* — soleant *Cic.* — 1 eone es *cdd. Ter.*; adeone est *Non.* — quia *(monosyll.) libri Ter.*; qui *Non.*; *item Arusiani gr. lat. VII, 481.* — *f. olim fuit:* adeo es ferox, qui habes imperium in beluas? — — *cet. ap. Ter.* ferox *potius* arrogans. — 2 Ferox sim *B*; Gen_1; *pr. H.* — adrogans *cum* L_1 *H, B, Gen.* — 4—6 *ita M; cdd.:* videram ego te virgin[illegible] formosam (formonsam Gen_1, *pr. L*) esse sponso (sponsa *pr. L*) esse superb[illegible] forma ferocem. — forma; *f.* fama. — *commenti sunt alii alia. sed h[illegible] proxime absunt a traditis neque indigna Titinii elegantia.* — 8 ut adori[illegible] mechum (moechum *v.*) *cdd. Pl.*; ut domatum mecum *B; Gen;* L_1; [illegible] ut domatum maecum *ed. Bas.*; ut domatum (domatam *Torn.*) equ[illegible] (ecum L_2) *Tornaes.*; L_2; H_2. — forma si *cdd. Pl.*; forma est *Non.* — [illegible] actius *Gen, pr. H; non B.* — 10 portunis *pr. Gen.* — 11 Epistularum [illegible] aepistola Gen_1; epistola *B*; Gen_2; L_2; *H; G.* — itaque; iqne *B.* — [illegible] ciorem *Gen.* — ferociorem eum *non bene docti ap. Cic.* — 12 tua [illegible] *Orell.*; tutam *vel* tu tam *cdd.* — de eo *Nobbius;* telo *cdd.*; de illo *Quicher*[illegible] — te tam praeclara indicia caeli *male Iun.* — 13 cord. vel fac.; *n. N.* — 14 tu *supra add. in L.* — quemvis *C*, Gen_2 (*m. 1* quem facetus vis); qua[illegible] *B; cdd. Pl.* — poti' sis *Quicheratus;* potissis *cdd. Non.*; potis es (potis [illegible] *Pl.* — ut fluat *cdd. Pl. et Non.*; ut atfluat *probabiliter Ritschelius.* — [illegible] fluat *non bene Camerarius;* fetiis *B, Gen,* H_1. — 15 propterea nimio [illegible] propterea animo *cdd. Non.*; propterea animum *vel* propter animum *Pl.* ([illegible] propterea animi *ex interpolatione*); pr. ab animo *Bothius.* — eam *Gen, non B.*

fama volat pulsum regnis cessisse paternis
Idomenea ducem.

Fama, spes [profuturi numinis]. Vergilius Aen. lib. IIII:

nos munera templis
quippe tuis ferimus famamque fovemus inanem.

Fama est rursus infamia; unde et **famosum** dictum est infame [famosam, infamem]. Cicero de oratore lib. II: non pol, inquid, audeo; nam me ad famosas vetuit mater accedere. — Vergilius Aen. lib. IIII:

neque enim specie famave movetur.

Terentius in Adelphis:

maledícta, famam, meúm laborem *et péccatum* in se tránstulit.

Plautus in Casina:

qui étiam me miserúm famosum fécit flagitiís suis.

Lucilius Satyrarum lib. XI:

Quintus Opimius ille, Iugurtini pater huius,
et formosus homo fuit et famosus, utrumque
primo adulescens; posterius dat rectiu' sese.

Turpilius Pedio:

quaéso, omitte hanc, désere
meretrícem, quae ‖ te sémel ut nactast sémper studuit pérdere,
detérere, despoliáre opplereque ádeo fama ac flágitis.

---

20 IV, 217 ‖ 24 II, 68, 277 ‖ 26 IV, 170 ‖ 28 II, 3, 10 ‖ 30 Plautus Casina post V, 4, 13; cf. comm. ‖ 32 Lucilius l. XI ‖ 36 Turpilius Pedio.

---

20 spes *supra add. in L.* — pr. n. *secl. M.* — nummis *B, Gen,* H_1*;* nimis *pr. L;* numminis Hs_2 (numinis Ho_2). — **21** muneris Gen_1*; pr. L.* — **22** quibpe *pr. Gen.* — **23** Fama est — infame *huc transtulit Quicheratus. in libris illa* Fama — infamia *leguntur ante Vergilii exemplum, quod sequitur; ea quae sunt* unde — infame *post idem.* — et *om. pr. L;* H_1. — **24** famosam, inf. *del. Quicheratus.* — inquit *cdd. pr. L.* — **28** in *om.* L_1. — Adelfis *cdd.* — **29** fama *B; item L et H ex corr.* — meum laborem; *ex hominis christiani interpolatione videtur hoc ortum;* meum amorem *cdd. Ter.; ubi Bentleius* in sese. — et peccatum *ex Ter. add. docti.* — **30** in Casina *Studemundius Ind. scholarum Gryphisvaldens. a. 1871 pg. 15;* in Asinaria *v.* — **31** fecit *Studemundius; qui et suo versum loco reddidit;* facit *cdd.;* fec *in Ambrosiano comparuit.* — **33** qui intus *Gen, pr. H.* — opimus *cdd.; corr. Bentin.* — iugurtim *pr. H;* iugurthini *G; item in L* h *supra scr.;* iugurtini *etiam B.* — **34** formosus; or *in L m. 2; pr. f. fuit* famosus. — formosus *hic omnes libri, non* formonsus, *idque recte propter sequens* famosus. — *post* formosus utrumq *(sic) add. in L; sed id punctis notatum.* — et *supra scr. in L.* — **35** ad. post. *supra add. in L.* — dat *B;* da *rell.;* dare *Turneb.* — se *pr. G.* — **37** omitte hanc, desere *M; cdd.:* omitte hac deserite (ac desere *Vrbin. 307*) hanc. — **1** meritr. *Bh.* — semel; *f.* semol, *i. e.* simul. — ut nacta est *Bothius;* inacta est *L, G, Gen, B; pr. H;* nacta est *H post ras.; ed. princ.* — **2** deterere *Bothius;* detegere *v.* — oplereque *cdd.* — fame Gen_1*; pr. L.* — flagitis *Bothius;* flagitiis *cdd.* — *f.* famae ac flagiti.

306 M.

M. Tullius de re publica lib. IIII: atque etiam, siqua er famosa, ei cognati osculum non ferebant. — Sallustius in Iugurt is postquam *videt regis* largitionem famosam inpudentemque. - Naevius:

desúbito famam tóllunt, siquam sólam videre ín via.

FORTIS est celer. Lucretius lib. III:

aut quidnam tremulis facere artubus aedi
consimile in cursu possint et fortis equi vis?

Vergilius lib. XI:

quid tam egregium, si femina forti
fidis equo?

|| Fortis rursum formosus. Plautus Milite:

. . . ecquid fórtis visast? . . .

|| Fortis etiam dives. Plautus Trinummo:

cúm sororem déspondisse suam ín tam fortem fámiliam;

id est, divitem et copiosam. Afranius Fratriis:

formósa virgost: dótis dimidiúm vocant
istí qui dotis néglegunt uxórias;
praetérea fortis.

Lucilius lib. XXX:

omnes formonsi, fortes tibi, ego improbus? esto!

|| Fortis, magnarum virium. Vergilius Aen. lib. I:

fortemque Cloanthum.

---

3 M. Tullius de re publ. IV || 4 15, 5 || 6 Naevius (Danae II) || 8 III, 7 || 11 Aen. XI, 705 || 14 IV, 3, 13 || 16 V, 2, 9 || 18 Afranius Fratriis || 22 Lucilius l. XXX || 24 I, 510.

---

3 si quaerat *B.* — 4 iugurtus *pr. L;* iugurta *pr. B;* iugurtha *rell.* — [illegible] *om. pr. L.* — v. r. *om. cdd.* — 6. 7 Nevius *cdd.* — *cf. 517 sq. l.* desubito. — vide[illegible] *cdd. 518;* videmus *h. l.* — 8 Lucr.; *cf. 420 l.* vis. — 9. 10 aedi; haedi *Luc.*[illegible] et *cdd. h. l.;* aevi *420.* — consimili *cdd. utrobique.* — ac f. *cdd. 420.* — [illegible] quivis *B, Gen,* H_1. — possint fortes aequi, *om.* vis, *A.* — 12 si f. f. *bis* [illegible] *post illud* si femina Gen_1 *add.:* si forti si femina, *quod del. m. 2.* — [illegible] fidisaequo, *m. 2* fidisa. equo *L;* fis aequo Gen_1. — 14 Fortis formosus [illegible] Fortis — formosa *C, Gen, B.* — 15 ecquid *Pl. C. D;* etquid *cdd. Non.;* [illegible] *ita ap. Pl. B.* — *cet. cf. Ritschelii comm.* — forte H_2. — 17 dispondi[illegible] *cdd. pr.* L_1. — familiam tuam *(quod ex praec.* tam *ortum) B, Gen,* [illegible] *H; etiam in L supra add.* tuam. — 18 fratris *cdd.* — 19 midium *B,* [illegible] *pr. H.* — 20 uxorias, *sed* as *del., Gs.* — 22 Luc.; *cf. 327 l.* inprob[illegible] turpe. — *versus Luc. videtur potius ad sequens lemma pertinere.* — formonsi *pr. L,* Gen_1*;* formosi *rell. cum B.* — ego *cdd. 327;* ergo [illegible] — 25 *ante* f. *add.* Gen_1 haec etfatus; *del. m. 2; cf. v. 27.* — fontem cloantem *B.*

FACESSERE est facere. Ennius Annalium lib. I:

haec ecfatus; ibique latrones dicta facessunt.

Afranius Inimicis:

. . . multa atqué molesta es: potin út *nunc* dicta facéssas?

Vergilius Aen. lib. IIII:

imperio laeti parent ac iussa facessunt.

Facessere significat recedere. Ennius Eumenidibus:

édico vicísse Orestem: vós ab hoc facéssite.

Titinius Gemina:

ad áliquis vestrum núntiet [gemine], ut rés suas procúret,
aedíbu' facessat.

Pacuvius Teucro:

té repudio néc recipio; náturam abdicó. facesse!

item:

facéssite omnes hínc parumper; tú mane. ||

Cicero de legibus lib. I: paulisper facessant rogemus. — Afranius Liberto:

---

26 Ennius Annal. l. I ‖ 28 Afranius Inimicis ‖ 30 IV, 295 ‖ 32 Ennius Eumenidibus ‖ 34 Titinius Gemina ‖ 37 Pacuvius Teucro ‖ 39 Pacuvius (Teucro); cf. comm. ‖ 1 I, 13, 39 ‖ 2 Afranius Liberto.

---

26 Facessere; *cf. id. lemma ap. Paul. pg. 86.* — Annalium *M;* annalibus *cdd.* — **27** ecfatus *Scal.;* et fatus *C, Gen;* effatus *B;* et fatu *A.* — sibique *id.* — dicta *supra scr. in L.* — haec ecfatus ubi (*melius erat* haec ecfatur ubi; *cf. Ann. v. 65*), l. d. f. *Scal.* — *sed cf. Aen. V, 653 sq.:* haec ecfata. at matres. — **28** Inimicis *Iun.; cf. 477 l.* adiutatur; inimis *cdd. cum B.* — **29** *anapaesticus aristophanius.* — es *postea add. in H.* — nunc *add. M* (*praec.* n ut). — facesses *cdd.; corr. Iun.* — **31** iussa *Verg.;* iusta *cdd.* — **33** edico *M;* dico *cdd.* — orestem *ed. princ.;* horestem *Vrbin. 307;* orestenn *Gen* (*hic add. supra pr.* n *illo* ◡), *B, pr. H;* oresten *rell.* — sab *H, sed corr.; Gen.* — facessite *Vrbin. 307; ed. princ.;* facessit *C, Gen, B* (facessi *pr. L*). — **34** gemine (gaeminae *B*) *cdd.* — **35** ab *L*— aliqd *B.* — vestrum *M;* vestrorum *v.* — gemine (geminae *B; et ita vel* Geminae *v.*) *secl. M.* — res suas *Bentin.;* reo suas *B, L, G;* reos uas *Gen, H* (*in H supra* os *erasa altera* s). — **38. 39** abdico *Hermannus;* dico (*praec.* am *cdd.*). — facesse. item; facesse *cd. N. Fabri;* item *v.;* faces stitem Gen_1; facessti tem L_1; facessti item L_2; H_2; *G;* facessite H_1; *om. B;* Gen_2. — *conf. et comm. in v. 40.* — naturam abdico; *cf. Curt. III, 2, 18* homines cum se permisere fortunae etiam naturam dediscere. — *dubito tamen an ornatius sit Hermanni commentum quam quod Pacuvio conveniat.* — *igitur propius a fide existimo ab hoc scriptum vel hoc* natum *(ita Me)* te abdico. facesse *vel potius, quod olim a nobis propositum:* te repudio nec recipio natum. ito, facessito. — item; *f.* idem. — *cet. cf. Paul. pg. 86.* — **40** facessite *om.* H_1; *v. supra; in Gen post* i *ras.* — o. h. *Paulus;* h. o. *cdd. Non.* — hinc; parumper *al.*

307 M

nolo híc te videat: dóminus est. puér, facesse hinc. . .

Plautus Rudente:

sí quidem
sís pudicus, hínc facessas.

M. Tullius in Hortensio: facessant igitur omnes qui docere nihil possunt, quo melius sapientiusque vivamus.

FATISCERE est aperiri * * * ‖ *Fatiscere* rursum deficere. Accius Epinausimache:

tamen haút fatiscar quín tuam inplorém fidem.

Pacuvius Duloreste:

át si tanta súnt promerita véstra, aequiperare út queam
véreor, nisi numquám fatiscar fácere quod quibó boni.

FERVS significat saevus. Vergilius Aen. lib. II:

ferus omnia Iuppiter Argos
transtulit.

Ferus iterum ecus. Vergilius Aen. lib. II:

inque feri curvam conpagibus alvum
contorsit.

Accius Medea:

4 IV, 4, 17 ‖ 7 M. Tullius Hortensio ‖ 10 Accius Epinausimache ‖ 12 Pacuvius Duloreste ‖ 15 II, 326 ‖ 18 II, 51 ‖ 21 Accius Medea.

3 *f.* nolo hic *(adverb.)* te videat dominus. en, puer, facesse hinc. — *lacuna potest suppleri eo quod est* ocius. 6 puditus *B.* — hic *pr. L.* — 7 M. *om. B; Gen; pr. L et H.* — ortensio *pr. B.* — doceri *A.* — 8 quo; eo *A.* — 9 Fatescere *pr. B.* — aperiri *Iun.; Guietus;* aperire *cdd.* — *cet. cf. Aen. I, 123.* — Fatiscere *add. Me.* — vel *pro* rursum *A.* — 10 Accius; *cf. 479 l.* fatiscuntur *ibique comm.* — epinausimache *B;* epinausimaco (sep. *Gen, pr. H*) *rell.* — 11 haud *Bentin.;* aut *cdd.* (aud *Ah*). — quin *libri pg. 479;* qui *h. l.* — 12 Pac.; *cf. 479 l. m. cum comm.* — 13 at si tanta *M* (at *iam Gulielm.*); ut si ita *cdd.; cf. comm. in 227, 28.* — aequipararo (eq. *L*) *L; G;* equiperare *B.* 14 nisi numquam; *potius* sin umquam; *cf. pg. 479.* — nuncquam *L, H, Gen, B;* numquam *ed. Bas.* — quod quibo boni *Iun.;* quod quiboni (quodque boni *B*) *cdd. h. l.;* quodquod quibo boni *479.* — *ceterum pro illo* vereor *quondam scripseramus* peream; *quod obscurissimum sibi videri dixit Ribbeckius. vellem melius quam hactenus factum conicias antiquissimae Latinitatis rimatus esset usum. nam ne nunc quidem paenitet commenti illius, licet necessarium esse merito neges. — quod ego ita volui accipi:* at si tanta s. prom. v., peream, si umquam fatiscar facere quod quibo boni, ut aequiperare queam, *liberiore verborum collocatione, qualem in enuntiatis relativis condicionalibusve et alibi habes saepe et in Ennii Phoenice, v. 376 sq. — cf. et vit. Enn. pg. 210.* — 15 saevus *M;* severus *v.; cf. 425 l.* ferus et ferus. — Verg.; *cf. 425 l. m.* — 16 Iupiter *A.* — Argus *pr. Gen.* — 18 *f.* iter — equus *B, H_2.* — Verg.; *cf. 193 l.* alvus. — Aen. *om. B, Gen, H_1,* eneidos *supra add. H_2.* — 19 curbam *Gen, H_1, L_1.* — conpagibus *L_1 solus.* — album *Gen, L_1, H_1.*

perissem in stabuleis frénos inmitténs feris.

Ferus item significat cervum. Vergilius lib. VII:

pectebatque ferum puroque in fonte lavabat.

FVGA [significat], citus cursus. Vergilius Aen. lib. I:

vel qualis equos Threissa fatigat
Harpalyce volucremque fuga praevertitur Hebrum.

Item **fuga** volatum significat. Vergilius lib. III:

celerique fuga sub sidera lapsae
semessam praedam et vestigia foeda relincunt.

Fuga item dicitur navigatio. Accius Telepho:

remísque nixi próperiter navem ín fugam
transdúnt.

Vergilius Aen. lib. V:

ipsae iam matres, ipsae, quibus aspera quondam
visa maris facies et non tolerabile nomen,
ire volunt omnemque fugae perferre laborem.

idem lib. IIII:

non fugis hinc praeceps, dum praecipitare potestas?

idem in tertio:

tendunt || vela noti; fugimus spumantibus undis.

---

23 Aen. VII, 489 ‖ 25 I, 316 ‖ 28 Aen. III, 243 ‖ 31 Accius Telepho ‖ 34 V, 767 ‖ 38 Aen. IV, 565 ‖ 40 Aen. III, 268.

---

22 *verba sunt Iasonis.* — perissem *M;* perite *v.* — in stabulis *Vrbin. 307; ed. princ.;* in stabule (stabulae *L*, H_2) *cdd.* (*seq.* f); in stabulo *minus bene Grotemeierus.* — feris; *non* equis, *ut N. putat, sed* tauris. — **23** item; iterum *Gen, B*, H_1; *L ex corr.; f. recte; cf. comm. in v. 18.* — **24** pectebatque; tque *m. 2 pro alio repos. in L.* — **25** significat *secl. M; cf. v. 23.* — citus; *om. A; litt.* itus *in ras.* L_2; citos *B*, Gen_2, H_1. — cursum *A.* — Verg.; *cf. 362 l.* praevertere. — **26. 27** treissa *pr. L et Gen;* theissa *B.* — harpalyce Gen_1; arpalece, *m. 2* arpalice *L;* harpalice *B*, Gen_2; harpilite, tum harpilice *H.* — fugam *B.* — Hebrum *cdd. plerique utrobique* (aebrum *h. l. A*); *quam lectionem frequentissimis ac locupletissimis testimoniis, quae paene ad Verg. aetatem ascendunt, munitam verissimam esse minimeque admittendum illud* Eurum *comm. ad Phaedri III Prol. v. 59 demonstravimus.* — **28** *puto* **Fuga** item. — lib. III *Iun.* (libro tertio *Ald.*); lib. II *B, Gen, L, H; om. ed. Bas. cum Me et cdd. ante Ald.* — **29. 30** lapsa essemessam Gen_1; lapsae semessam *pr. L;* l. semesam *B*, Gen_2, *L ex corr.*, *H, G.* — feda *B*, Gen_2, *H, G.* — relinquunt *B, Gen, H;* relinqunt L_2. — **31** *f.* iterum. — Accius; *cf. 154; 347 l.* propere; molle, placidum. — telefo *cdd.* (telafo *Gs*). — **32** renisque *B, Gen*, H_1. — nisi *B, Gen*, H_1. — **33** transdunt *Me ubique; et ut referunt Rothius et Quicheratus cd. Cuiacianus pg. 155;* transeuntur (*seq.* Vergilius) *libri h. l.;* tradunt *155;* trandunt *vel* tradunt *347; cf. Donat. ad Ter. Phorm. prol. 2.* — trudunt *sine causa Scal. ad Aetnam pg. 95.* — **36** numen *B; ut pars librorum Verg.; ubi R* caelum. — **39** non gis (*g in ras.*), *supra scr.* fu, *L.* — **1** *cf. 410 l.* tendere — laxitatem distendere.

308 M

Plautus in Asinaria:

> rémigio velóque, quantum pótis es, festina ét fuge.

|| Fuga, vehemens [est] flatus. Vergilius Georg. lib. III:

> illo volat, simul arva fuga, simul aequora verrens.

FRIGIT correpta prima syllaba significat erigit. Accius Meleagro:

> frigít fricatque córpus atrum occúlte abstruso in flúmine.

idem in eadem:

> érigit saetás, rubore ex óculis fulgens flámmeo.

|| Frigere est [et Friguttire] cum sono sussilire. [Plautus Casina:

> nam quíd friguttis? nám quid istud cupidé petis?]

Afranius Privigno:

> occásionem cáptans mulier ínvolat
> in cóllum, plorat, órat: accurrít nepos
> pausíllus; neptis pórro de lectó frigit.

2 I, 3, 5 || 4 III, 201 || 6 Accius Meleagro || 9 Accius Meleagro || 11 II, 3, 49 || 13 Afranius Privigno.

3 potis es *Guietus;* potes (potest *libri Me; L*) *cdd. Non.;* poteris *Pl.;* potis est *Taubmannus.* — 4 est flatus *B;* efflatus *rell.* — 5 arba Gen_1; L_1. — 6 Erigit *Scioppuis de arte crit. pg. 40; 47.* — *cf. 7 l.* frigere. — sillaba *L, A.* — Actius *B.* — 8 fricatque *vir doctus ap. Vossium;* fricantem (frigantem L_1; friciantem *Bh;* fricintem *Bm*) *cdd.* — *simile vitium 233, 40.* — atrum *vir d. supra memoratus;* acuum *cdd.* — *de apro interfecto agi apparet.* — occ. abstr.; *f.* occulto, abstruso (obtruso *B*). — 10 erigit, *Scioppium secutus, Buechelerus;* frigit *cdd.* — saetas *Buechelerus;* aestas *cdd.* — robore L_1; G_1. — funfungens H_1, fungens *B, Gen.* — 11 est *om. B.* — et friguttire L_1; H_2; *B; ed. Bas.;* ec friguttire *corr. in L m. 1 vel 2;* et frigutare H_1; *in mrg. adscr. m. 2 ad* et: aliter ec; efrigutare, *m. 2* etfrigutare *Gen;* effrigutire *A.* — et friguttire *secl. M.* — *nam etsi possit defendi, si et pro* etiam *acceperis positum* (*invenitur autem bis terve* friguttire *apud auctores saeculorum imperii Romani ultimorum*), *tamen additum Casinae Plautinae exemplum fidem facit etiam* friguttiendi *verbum ab interpolatore huic l. illatum ex pg. 7.* — sussillire *pr. L;* subsilire *B.* — 11. 12 Plautus — petis *secl. M.* — *nam seiungenda plane a capitis IV usu addita exempla aliena.* — frigutis *B, Gen, H.* — *recte pg. 7 cdd. Non.* (*ut Plauti*)*:* nam quid friguttis? quid istuc tam cupide petis. — *quodsi h. l. ipsius Nonii verba haberi crederem, potuit scribi:* nam quid friguttis? nam quid stud cupide petis? — *sed ab interpolatore per neglegentiam haec ut alia in transferendo mutata* (*cf. comm. in pg. 222 l.* reditus) *vel illud* petis *facit probabile. quod etsi potest defendi* (*cf. Caesar. pg. 143*)*, tamen aliquanto magis placet id quod est* cupide cupis. *cf. et Enn. Fab. v. 370.* — 14 occasionem captans *Bothius;* occasione capta *Quicheratus* (occ. rapta *Ribbeckius*); occasionem nacta *Me;* occasionem (occasionem *pr. L*) cartha *C, Gen;* occasionem casta *B;* occ. captat. *Vrbin. 307.* — 15 accurrit *M;* occurrit *v.;* *quod vix puto ἀρχαικῶς dictum pro* accurrit. — 16 frigit. *et Scioppius l. s. m. et secuti hunc alii putarunt in exemplis* frigendi *verbi ubique fraudi fuisse Nonio (vel potius auctori eius)* F *pro* E

FINGERE est lingere. Vergilius *lib. VIII:*

> *illam tereti cervice reflexa*
> *mulcere alternos et corpora fingere lingua.*

Fingere, iungere. Lucilius lib. VIII:

> cum poclo bibo eodem, amplector, labra labellis
> ficta arte conpono, hoc est cum ψωλοκοποῦμαι.

Fingere, conponere. Vergilius Georg. lib. II:

> persequitur vitem adtondens fingitque putando.

M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: ut alia in primo ortu perficeret, alia progrediente aetate fingeret. — Lucilius lib. XXVII:

> ém, populis salútem fictis vérsibus Lucílius,
> quíbu' potest, inpértit.

M. Tullius de officiis lib. III: fictam et conmenticiam fabulam prolatam dicunt a Platone. ‖ Fingere, parare. Lucilius lib. XXVIII:

---

17 Aen. VIII, 633 ‖ 20 Lucilius l. VIII ‖ 23 II, 407 ‖ 25 V, 21, 59 ‖ 26 Lucilius l. XXVII ‖ 30 III, 9, 39 ‖ 31 Lucilius l. XXVIII.

---

litteram exaratum. — et in Varronis quidem exemplo, quod legitur pg. 7, nec non in Accianae Meleagri loco altero res satis certa. contra in vv. 8 et 16 illa suspicio non cadit. — itaque in his servandam duxi scripturam antiquam; sed de significatione eius quod est frigere *porro quaerendum. — cet. v. 16 optimum erit illud, quod adseritur a Nonio,* subsilit; *minus, quod aliis visum est,* quiritat. — **17—20** *ex* lingere iungere *factum in G;* iungere *etiam edd. ante Bas. — porro haustum Vergilii exemplum ed. Lucil. pg. 40 est adnotatum. — intercidisse Aen. VIII, 633 sq. intellexit Stowasserus.* — Fingere, iungere *add. M.* — Lucilius *pro* Vergilius *substitutum ab Aldo.* — VIII *M;* VIIII *cdd.; cf. pg. 257 l.* conponere, coniungere. — **21** proclo *B, Gen, H_1; etiam in L* r *supra scr.;* ploclo *H_2;* podo, *in mrg.* poclo *G.* — labra *H_2; cdd. 257;* abra (abira *B*) *rell.* — bellis *B, Gen_1.* — **22** ficta arte *vel* ficta Lyces *M;* fictrices *cdd. h. l.; om. 257.* — compone *H_1;* compono (conp. *L_1*) *rell.* — ψωλοκοποῦμαι *Iun. pg. 257;* via ωαοκοπουμη *L;* via οκοπουμη (*π ex* σι *factum*) *H_1;* via οκοσιουμη *B, Gen;* ωλοκοπουμη *H_2, G; om.* via *(quod ex* ψ *hausto ortum)* ipso loco pomas *cdd. pg. 257.* — **23** *f.* comere, conponere. — Verg.; *cf. 369; 462 l.* putare, purgare; dentes. — **24** adt. *B, Gen, L_1, H;* att. *L_2; A;* antondens *G; veteres libri Merceri.* — **25** aliam *B, Gen, L, H_1.* — *om.* in *B, Gen, H_1.* — **26** hortu *cdd.* (ortu *pr. B*). — perficere *cdd.* — aetate; aefatos *Gen, H_1;* efato *B.* — fingere *cdd.* — Lucil ; *cf. 37 l.* sedulo *et* inpertire. — **28** em, populis (*seq.* s) *M;* item (tem, *erasa ante* t l *et pro hac supra scr.* i, *G*) populi (*seq.* s) *cdd.* — populis *iocosa quadam gravitate videtur dictum, ut III, 11:* inde Dicarchitum populos Delumque minorem. — *quodsicui minus placuerit, poterit scribi* populo. — re populi *nos in ed. Lucilii.* — salute et *cdd. h. l.;* salutem *pg. 37 sub v.* sedulo. — rem populi salute et *male Lachm.* — **29** inp. *L_1 solus.* — imperat *B, Gen, H_1.* — **30** commentitiam *A; B; Gen_1;* commenticiam *rell. pr. L_1.* — prolata *B, Gen, H_1.* — a *om. B; Gen; L_1;; H_1.* — a Platone (Plantone *B, Gen, P*) *om. A.*

sed fuga fingitur. *ut* timido pede percitu' vadit!

Varro Cato vel de liberis educandis: magnum est enim, ut Ariston scribit, in primordio pueruli quemadmodum incipiat fingi ad id, quo si evadat * * * ‖ Fingere, effigiare vel formare et facere. M. Tullius de re publica lib. IIII: ego ‖ vero eodem, quo ille Homerum, *modo* redimitum coronis et delibutum unguentis emittit ex ea urbe, quam sibi ipse fingit. — idem de deorum natura lib. II: deinde in ore sita lingua est, finita dentibus: ea vocem inmoderate profusam fingit et terminat. — Vergilius Aen. lib. II:

nec si miserum fortuna Sinonem
finxit, vanum etiam mendacemque inproba finget.

M. Tullius de officiis lib. III: virum bonum fingimus; de eius deliberatione et consultatione quaerimus. — Sallustius in Catilinae bello: quae natura prona atque ventri oboedientia finxit. — Plautus in Asinaria:

nám nec fictum usquámst nec pictum néque scriptum in poématis.

Varro *Ταφῇ Μενίππου*: ut hirundines singulinis† obliti luto tegulas fingebant. Fingere, simulare mendacium. Afranius Fratriis:

34 Varro Cato ‖ 1 M. Tullius de re publ. IV ‖ 3 II, 59, 149 ‖ 5 II, 79 ‖ 9 III, 12, 50 ‖ 11 1, 1 ‖ 12 I, 3, 22 ‖ 14 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 15 Afranius Fratriis.

33 fungitur *Gen₁*; *pr. L.* — ut *add. M.* — tumido *A, B, Gen, H₁.* — pede p. v. *M*; vadit pede percitus (pertitus *G*) *cdd.* (st! fuga fingitur ac timido pede percitu' vadet *Acidal. ap. Gruter. Lamp. VI, 93*). — 35 puerili *H, G, Gen, B*; *non L.* — figi (*tum ras.*) *Gen₁.* — 36 at id *L₂*; *Gs*; *pr. B.* — quo si *Iun.*; quasi *cdd.* — *lacunam, quae librariis vid. imputanda, indicavit M.* — efigiare *Gen₁.* — 2 ille; Plato. — omerum *Gen, H, pr. L, non B.* — modo *h. l. add. M*; *post* eodem *Moscrus.* — delubutum *Gen*; dilubutum *H*; dilibutum *L*; delibitum, *sed corr., B.* — 3 mittit, *supra scr.* e, *L.* — 4 in ore sit aliena (sita linea *ed. Bas.*) lingua est *cdd.* — ea; et *A, qui priora om., B, Gen, H*; *hic in mrg. corr.* — 7 se *L₁, Gen₁*; *non B.* — sinon est *H₁.* — 8 mendacemque *Hqos*; mandacemque *ed. Bas.*; *Bh*; mandaquemque *L sec. Zangemeisterum*; manda, *tum ras.*, cemque *Genh.* — fingit *B, Gen, H₁*; inget *L.* — 9 II *cdd.* — sapientem et bonum virum fingimus *Cic.* — 10 deliberatione *Cic.*; liberatione (liberatio *Gen, H₁*) *cdd. cum B.* — quaerimus *Cic.*; quiprimus (qui primus *Gen*) *cdd. cum B.* — 11 Catillinae *C, Gen*; [illegible] *B.* — atque *in ras. L₂.* — 12 Plautus; *cf. 493 l.* poematorum. — 13 [illegible] neque *libri Pl.*; nam nec *cdd. Non. bis.* — umquam est *cdd. 493.* — nequ[e] *id.*; *cdd. Pl.* — pictum *id.*; *Plaut.*; *h. l.* tictum *L, Gen₁, G*; dictum *A, B, Gen, H.* — nec *A.* — poematibus *A, B.* — 14. 15 Varro — fingebant; *agitur d[e] antiquissimorum Romanorum cultu*; *cf. 48*; *250 l.* suffundatum; colere, orna[re] — ut hirundines singulinis. — *locus nondum expeditus.* — *cdd. habent* hirundine singulinis (hyrundine s. *B*; hirundines ingulinis *L₁*); *at ed. prin[c].* ut hirundines singuli; *id quod proximum videtur abesse a vero.* — *f.* [illegible] *illud* singulinis *hausta fuere quaedem situ in archetypo.* — *quod si placu[it]*

nunc vide, hóc quo pacto ego aúrum in medium próferam.
tú, cata, illuc cógita, tu fínge, fabricare út libet.

Vergilius Georg. lib. II:

non hic te carmine ficto
atque per ambages.

Terentius in Andria:

et fingunt quandam intérse nunc falláciam.

Vergilius lib. XI:

vel cum se pavidum contra mea iurgia fingit
artificis scelus.

M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: talibus ıemplis non fictae solum fabulae, sed etiam historiae refertae.

FACINVS, factum. Sallustius in Catilinae bello: qui aliquo egotio intentus praeclari facinoris aut artis bonae famam quaerit. - Terentius Heautontimorumeno:

nón fit sine períclo facinus mágnum nec memorábile.

M. Tullius de officiis lib. III: promissum potius non faciendum ıuam taetrum facinus admittendum fuit. — et de senectute: ıullum denique || scelus, nullum malum esse facinus, ad quod

---

18 II, 45 ‖ 21 I, 3, 15 ‖ 23 Aen. XI, 406 ‖ 26 V, 22, 64 ‖ 28 2, 9 ‖ 30 II, 3, 73 ‖ 32 III, 25, 95 ‖ 33 12, 40.

---

poterit scribi ut hirundines singuli nisi mirumst *e. q. s.* — *nam ne abundare existimes quod a nobis adiectum, notum est saepe a Varrone* ἐμφατικώτερον *antiqui temporis simplicitatem cum proprii luxuria compositam.* — ut hirundines figuli obliniti *Iun.; at supervacaneum illud* figuli. — *relicua commenta inepta,* ut *Buecheleri* virgultis (*vel* culmis) oblitis *(qualis tegulas formandi artis nulla ad me pervenit peritia)*; *Rothii* in culinis; *quam coniecturam optimam dici ab Oehlero miror, eoque magis, cum ipse se eam non intellegere profitetur; Bergkii* inquilinae. — *ceterum hirundines vetustissimis mortalibus in struendis domiciliis fuisse exemplo saepius memoratur. cf. Vitruv. II, 1, 2.* — obliti *cdd.; B pr.:* obtuliti. — mendatio *B.* — fratris *cdd.* — **16** non vide *B, Gen,* H_1. — hoc *om. B.* — ego *Bothius;* eo *cdd.* — aurum *suspectum.* — *puto olim fuisse integro versu:* nunc vide hoc, quo pacto ego eorum arcana (*vel* arcana horum) in medium proferam. — **17** tu, cata, illuc *vel* tu cata illuc *M; cdd.:* tu castalia (*seq.* c). *nam in Castaliae nomine non immerito offendisse videtur Ribbeckius.* — frabricare *B.* — ut *ed. a. 1471;* uti *cdd.* — **19** te *cum apice supra* e *Gen.; item* se *22.* — **22** et f. *Ter.;* effingunt (effigunt Gen_1) *cdd.* — quondam *pr. H.* — **27** verum etiam *cdd. Cic.* — historiae; hist *virgula supra* st *addita, ut in titulis solet fieri,* L_1; *H; Gen.* — histerrefertae *B.* — refertae sunt *cdd. Cic.* — **28** sallt L_1 (sall *Gen*). — catillinae *Gen, L, H, non B.* — **29** intentus *Sall.;* intenti *cdd.* — praeclarum Gen_1. — facinorio ut *B.* — **30** Terentius in *H; sed* in *del.* — **31** periclo *Ter.;* periculo (perticulo L_1) *cdd.* — et mem. *deter. cdd. Ter.* — **32** M. Tullius; *f. 413 l.* 'taetrum, inpium. — potius n. fac. *supra add. in L.* — **33** tam tetrum *cdd. Cic.;* tretrum *B;* tetrum *Gen, H.* — facimus *pr. H.* — **1** nullum malum facinus esse *cdd. Cic.* — ad *om. B, Gen, pr. H.*

310 M.

suscipiendum non lubido voluptatis inpelleret. — Plautus in Aulularia:

> hóc est servi *fácinus frugi!*

|| Facinus rursum scelus. Sallustius in Catilinae bello: sed in ea coniuratione fuit Quintus Curius, natus haut obscuro loco, flagitis atque facinoribus coopertus. — M. Tullius de officiis lib. III: ab hoc nulla fraus aberit, nullum facinus.

FVRTVM est occulta subreptio. Vergilius Georg. lib. IIII:

> Vulcani Martisque dolos et dulcia furta.

|| Furtum, insidiae. Sallustius *Hist.* lib. I: illo profectus vicos castellaque incendere et fuga cultorum deserta igni vastare, neque late aut securus nimis, metu gentis ad furta belli peridoneae. — Vergilius Aen. lib. XI:

> furta paro belli convexo in tramite silvae,
> ut bivias armato obsidam milite fauces.

|| Fures etiam servi sunt dicti. Vergilius in Bucolicis:

> quid domini faciant, audent cum talia fures?

FIDVCIA est audacia. Sallustius *Hist.* lib. II: ita fiducia quam argumentis purgatiores dimittuntur. || Fiducia, confidentia. Vergilius Aen. lib. VIIII:

> cernis quae Rutulos habeat fiducia rerum.

FATIGARE, cohibere, conprimere. M. Tullius de officiis lib. III: qui non verbis sunt et disputatione philosophorum, sed vinculis

---

3 IV, 1, 1 || 5 23, 1 || 7 III, 18, 75 || 9 IV, 346 || 11 Sallustius Hist. I || 14 XI, 515 || 17 III, 16 || 19 Sallustius Hist. II || 21, IX, 188 || 23 III, 18, 73.

---

2 suspiciendum *Gen, H, L_1, non B.* — luuido L_1; liuido Gen_1; libido *B*, Gen_2, *pr. H.* — voluptatis *ed. Bas.*; *v.*; voluntatis (volumtatis *pr. L*) *L, H, B, Gen.* — inpellere L_1, H_1, *B*, *Gen*; impellere L_2; inpelleret (imp. *G*) H_2; *G.* — 4 facinus frugi *ex Pl. add. Quicheratus* (facinus *cum aliis Mc*) — 5 *sine l. nota L, H; de relicuis non constat.* Rursum *per lemma H.* — Sall.; *cf. 341 l.* locus, genus. — catillinae *Gen*; catulinae L_1. — 6 aut L_1; haud *rell. pr.* Gen_1. — flagitis; *ita* Gen_1; facilis L_1; flagitiis *rell. cum A, B.* — 7 coopertus *omnes; sed Sall. scripsit* copertus; *cf. Gell. II, 17, 7; Lachm. comm. Lucr. pg. 136.* — ab *Cic.*; ad *cdd.* — 9 III *cdd.* — *cet. cf.* 453 l. furtum. — 11 Hist. *om. cdd.* — Sallustius insidiae profectus *G, sed in mg. scr.*: lib. I illo. — 12 vastire L_1. — late *Gerlachius*; elate (*praec.* e) *cdd.* — 13 securus nimis *M* (securus ire *Kritzius*; securissimus *ed. a.* 1476); fetustissimus *Gen, H, G*; faetussimus, *supra scr.* tis, *L*; setustissimus *B.* — peridoneae *ed. a. 1476*; peridonea *cdd.* — 16 ut, *tum ras.*, nuas L_1. — obsidam *Verg.*; obsida (*seq.* m) L_1; *ed. Bas.*; *pr. Gen*; obsidat *rell. cum B.* — 17 Fures etiam servi sunt dicti. — *n. N.* — 19 Sall.; *cf. ed. Kritz. II, 87.* — Hist. *om. cdd.* — qua *B.* — 20 purgationes *B, Gen*, H_1. — 21 VIII *B, Gen* — 23 III *om. B.* — 24 filiosophorum, *tum* filosophorum *L.* — vinculis *A*, *B*, *Gen*, H_1; vinclis *rell.*; *cdd. Baiteri pr. Bernens. 104.*

et carcere fatigandi. ‖ **Fatigare**, conmovere, perturbare. Vergilius Aen. lib. I:

> quae mare nunc terrasque metu caelumque fatigat.

FRIGORIS quae sit significatio, manifestum est; ut Vergilius Georg. lib. II:

> frigusque caloremque
> inter.

et Lucretius:

> frigus ut a fluviis, calor ab ‖ sole, aestus ab undis
> aequoris.

Frigus, metus. Vergilius Aen. lib. I:

> extemplo Aeneae solvuntur frigore membra.

Frigus, aeris natura. Vergilius Georg. lib. II:

> at sceleratum exquirere frigus
> difficilest.

Frigidum, venenatum. Vergilius in Bucolicis:

> frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Frigidus, mortuus. Vergilius lib. VIIII:

> volvitur ille vomens calidum de pectore flumen,
> frigidus.

Frigidum, segne, inbecille. Vergilius lib. XI:

> largus opum et lingua melior, sed frigida bello
> dextera.

FERIRE usu significat percutere. Vergilius in Bucolicis:

> cornu ferit ille, caveto.

M. Tullius de suppliciis: feriuntur securi: laetaris tu in om-

---

26 I, 280 ‖ 29 II, 344 ‖ 32 IV, 219 ‖ 3 I, 92 ‖ 5 II, 256 ‖ 8 VIII, 71 ‖ 10 Aen. IX, 414 ‖ 13 Aen. XI, 338 ‖ 16 IX, 25 ‖ 18 II, 5, 46, 121.

---

25 ex *Gen*$_1$. — fatig. *cdd. Baiteri;* castigandi *alii.* — 27—29 *om. B, Gen, H*$_1$*; in mrg. add. H*$_2$*:* uirgilius aeñ. lib. I, *tum* quae — est; ut. — *eadem illi man, quod v. 26 legitur, supra scr.* georgic̄. — *haec archetypi in mrg. fuere addita.* — ut *f. delend.* — 29 l *L, H; cf. comm. in 27—29;* II *ed. Bas.* — *cet. cf. 200; 326 l.* calor; indulgere, temperare. — 32 Lucr.; *cf. 347 l.* aestus. — 1 ut flauiis (flauus *B*) *B, Gen, H*$_1$. — 4 exemplo *Gen*$_1$*; pr. L.* — 6 ac *L*$_1$*;* a *Gen*$_1$. — 8 *n. N.* — Verg.; *cf. 382 l.* rumpere, dissicere. — 10 Verg.; *cf. 263 l.* calidum est fervens. — 11 mouens *Gen, H*$_1$*;* uomuens *B;* nouens *H*$_2$. — 13 segnem *Gen*$_1$*; pr. L.* — inbecille (inbecillae *pr. L*) *L, B, Gen, L*$_1$*, H.* — 15 extera *H*$_1$. — 17 rit, *supra scr.* fe, *L.* — caveo *cm, H*$_1$*; non B.* — 18 letaris *B, Gen, L, H;* laet. *ed. Bas.* — tui nominum *L, Gen, pr. H;* tu in ominum *H ex corr.* — omnium, i *supra* mn *m. 2 scr., L.*

nium gemitu et triumphas. ‖ Ferire, sancire, firmare. Vergilius Aen. lib. X:

haut fit mora; Tarchon
iungit opes foedusque ferit.

FOVERE est nutrire, provehere. Vergilius Georg. lib. IIII:

hinc nescioqua dulcedine laetae
progeniem nidosque fovent.

et Aen. lib. I:

iam tum tenditque fovetque.

Lucilius lib. XXVIIII:

ventrem alienum
mestum fovere ex molito hordeo uti cataplasma.

‖ Fovere, aspargere. Vergilius lib. XII:

fovit ea vulnus lympha longaevus Iapyx.

‖ Fovere, constituere. Vergilius Georg. lib. IIII:

sub terra fovere larem.

et Aen. lib. I:

et interdum gremio fovet, inscia Dido,
insidat quantus miserae deus.

‖ Fovere, tueri. Vergilius lib. VIIII:

non obvia ferre
arma viros, sed castra fovere. ‖

FETVM significat plenum. Vergilius Aen. lib. I:

loca feta furentibus austris.

et lib. II:

scandit fatalis machina muros,
feta armis.

20 X, 153 ‖ 23 IV, 55 ‖ 26 I, 18 ‖ 28 Lucilius l. XXIX ‖ 31 Aen. XII, 420 ‖ 33 IV, 43 ‖ 35 I, 718 ‖ 38 Aen. IX, 56 ‖ 1 I, 51 ‖ 3 Aen. II, 237.

19 triumphus *Gen*; H_1; triumphis *B*; triumfus L_2; triumfas L_1; *ed. Bas.* — 21 aut *Gen*; *H*; *L*; haud *B*; haut *ed. Bas.* — tharcon *L solus.* — 22 fedusque Gen_1; L_2; ferusque L_1; faedusque *B.* — 24 nescio quia Gen_1; *pr. L.* — 26 et *om. B*; *Gen*; H_1. — 27 iam t. *Verg.*; tantum *cdd.* — 28 *Luc.*; *cf. 350 l.* maestum, enectum fame. — 30 maestum *vel* mestum *cdd. 350*; *h. l.* mestum Gen_2; Ho_1; mestu Hs_1); esttum Gen_1; *L* (*hic* tum, *supra scr.* est); H_2; *B*; *G.* — *cet. cf. comm. in 350.* — ordeo *B.* — cataplasma *cdd. 350*; cataplasmo *h. l.* — 31 aspargere H_1; spargere *L*; aspergere *B*, *Gen*, *G*; aspaergere H_2. — 32 lymfa *L*, *G*; *non B*, *Gen*, *H.* — longevus *cdd. cum B pr.* Gen_2 *et ed. Bas.* — iapix *L*, H_1, *G*; *non B.* — 35 et *om. B*; Gen_1. — 36 et *om.* H_1. — 37 insedat *B.* — 1 Foetum *A*, *B*, *G*; Festu Gen_1. — Verg.; *cf. 210 l.* loca. — 2 foeta *A*, *B*, *Gen*, L_2, *H*, *G.* — ferutibus Gen_1; L_1. — 4 fatalas *B.* — macina *pr. L.* — 5 faeta *B*; foeta *A.*

Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

> nón videtis, únus ut Amor párvulus
> árdifeta† lámpade.

Fetum, honere levatum. Vergilius lib. VIII:

> fecerat et viridi fetam Mavortis in antro
> *procubuisse lupam.*

et Georg. lib. III:

> nec tibi fetae
> more patrum nivea inplebunt mulgaria vaccae.

Varro de vita populi Romani lib. II: mensa ante ponebatur cum culigna ac vino; hinc quom quae veniebant ad fetam amicae gratulatum, dis mactabant.

FASCES quam habeant significationem, manifestum est. Vergilius Georg. lib. II:

> illum non populi fasces, non purpura regum
> flexit.

Fascem consulem posuit Vergilius Georg. lib. III:

---

6 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 9 Aen. VIII, 630 ‖ 12 III, 177 ‖ 15 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 19 II, 495 ‖ 22 III, 347.

---

6 Varro; *cf. 243 l.* actum, infixum *ibique comm.* — **7. 8** *h. l. cdd.:* non videtis (videas *B*, H_1) unum et parvulus amor ardifeta (ardifeca, *m. 2* ardifera *G;* ardifaeta *B*) lepades (*seq.* f; lempades *B;* lepade *f.* L_1). — ardifeta; *quamquam potuit Non. simplicis vocabuli exemplis addere exemplum compositi, sicut saepius factum in hoc capite, tamen obelo notandum illum* ardifeta, *donec analogiae legibus convenire demonstrabitur.* — *interim priorem partem ex eo quod seq.* arida *labem traxisse adeoque pro hoc reponendum* arda *(cf. Luc. XXVII, 32) haud dissimile veri.* — **9** foetum *B, G.* — honore *L;* onere *rell. cum B.* — **10** foetam H_2*; B; G.* — Mov. *L.* — **11** *e Verg. add. Quicheratus.* — **13** fetae *L;* foetae *rell. cum B.* — **14** inplebunt L_1 *solus.* — mulctraria *B; cdd. Verg.* — legitur et 'mulgaria' *Philargyrius.* — **15** III *B.* — mensa *B, pr. L;* mensae (mense *H*) *rell.; v.* — anteponebatur *L, H, Gen, B;* anteponebantur *ed. Bas.; v.* — **16** cum *(ita ed. princ.)* culigna ac vino (ac vino *ed. a. 1476*) *Iun.;* eum cullia acuno *cdd. cum B* (cullia cuno H_1). — *cf. Cat. de re r. 132, 1.* — *male alii* cum culleo ac vino *sive* cum culina ac vino. — *fuit qui coniceret:* cum lucunculis ac vino. — hinc quom quae *M;* in quoque *cdd.* (in quo quae *Ald.;* ex quo quae *Guietus*). — fertam *Gen;* faertam H_1*;* sertam *B;* faetam H_2 (fertam Ho_1*;* fetam Ho_2); foetam *G.* — ammicae *B, Gen, pr. H;* amice *L.* — amicae *nominativ.* — **17** mactabant; *cf. Varr. de v. p. R. I pg. 341 s. l.* mactare — immolare: fabatam pultem dis mactant. — **18—27** *in A tantum haec leguntur:* Fasces consules vel dignitates. Fascem, onus. Virgilius: ego hoc te fasce levabo. — **20** fauces Gen_1. — **22** *ecce stuporem Nonii.* — *nam Servius illud* iniusto sub fasce *rectissime explicat per id quod est* sub magno onere. — *frustra autem Quicheratus scribit* fasces consulum posuit *(nam dixerat N.* fasces *in Verg. v. significationem habere manifestam) et huc traxit e v. 24* Fascem, onus. — *nam si recte hoc haberet, Nonius scripturus fuit:* Verg. Georg. lib. III — idem lib. IIII — et in Bucolicis. — II *cdd.*

iniusto sub fasce viam dum carpit.

|| Fascem, onus. Vergilius in Bucolicis:

ego hoc te fasce levabo

idem Georgicon lib. IIII:

ultroque animas sub fasce dedere.

FVNDERE est liquorem defundere. Vergilius [Georg.] lib. V:

hic duo rite mero libans carchesia baccho
fundit humi.

|| Fundere, prosternere, iacere. Vergilius Aen. lib. I:

quam septem ingentia victor
corpora fundat humo.

et [Aen.] lib. II:

fusi per moenia Teucri
conticuere.

M. Tullius de suppliciis: plerique ut fusi sine mente ac sine ullo sensu iacerent. — M. Tullius [in] Philippicarum lib. XIV: sceleratissimorum hostium exercitum fusum caesumque cognovi. || Fundere, dare. Vergilius in Bucolicis:

ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.

Cicero Tusculanarum lib. V: ut aut flores aut fruges fundat aut bacas. || Fundere, dicere. Vergilius Aen. lib. III:

talia fundebat lacrimans. ||

Plautus Asinaria:

---

21 IX, 65 || 26 IV, 204 || 28 Aen. V, 77 || 31 I, 192 || 34 Aen. II, 252 || 37 II, 5, 11, 28 || 38 XIV, 1, 1 || 40 IV, 23 || 42 V, 13, 37 || 43 III, 344 || V, 2, 52.

---

23 sub *om. Gen*$_1$. — capit *B*. — 24 Verg.; *cf. 336 l.* levare — relevare — 27 animam *cdd. Verg.* — 28 effundere *A; mrg. G.* — Verg.; *cf. 546* carchesia — aend. lib. V *B per interpolationem;* georg. lib. V *Gen; pr. L; H*$_1$; *ed. Bas.; in L et H del.* V *et in illo m. 1, in hoc 2 supra scr.* IIII; III *Victorianus. cf. et comm. in 546. — Verg. locum om. A.* — 29 carithesia *pr. L;* carthesia *Gen*$_1$; *L ex corr.* — bacho *B, Gen, H.* — 33 fundit *A; cf. v.* 30. — humo *C, Gen, A cum potioribus Verg. libris;* humi *B. ita scripsisse Verg. probabile est; cf. Ribbeckii comm. in h. v.* — 34—37 *restituit et suppl. H. Ilbergius Symbolae philol. Bonnens. pg. 438. — nam in illo* et Aen. (Aen. *secl. M*) *Iunius Ennii nomen latere opinatus erat.* — 37 fusi *Cic.;* fusisi (fusis *B;* fusisi *pr. L*) *cdd.* — ac *supra scr. in L.* — 38 ullos, *sed del.* s *L.* — sensu iacerent; sed subiacerent *B, Gen*$_1$; subiacerent *L; H*$_2$; *G;* iacerent *Gen*$_2$; *H*$_1$. — M. Tullius; *olim fuisse:* idem *intellexit Ilberg.* — in *supra add. L.* — filippicarum *cdd. pr. B, Hqos.* — XIIII *ed. Bas.; Me;* XV *L, H, Gen, B.* — 39 caesum fusumque *cdd. Cic.* — usum *Gen*$_1$; *pr. L.* — 42 fundat *cdd. Non.; et ita f. ipse.* — 43 Fundere *non l. in L m. 1.* — dicere *om. Gen, H*$_1$. — 44 talia fundebant lacrimas (fundebat lacrimans *B*) fundebat (fundebant *B*) *B, Gen, H*$_1$.

né ílla ecastor fénerato fúndit . . . . .

Fundere, fugare. Vergilius Aen. lib. II:

illi etiam, siquos obscura nocte per umbram
fudimus insidiis totaque agitavimus urbe,
apparent.

Fundere, emittere. Vergilius Georg. lib. III:

ruuntque effusi carcere currus.

et lib. X:

cristisque a vertice flamma
funditur.

FILVM dicitur deducta res quaeque ad tenuitatem. Vergilius lib. X:

extremaque Lauso
Parcae fila legunt.

Filum, oris liniamentum. Lucilius lib. XXVIIII:

súrge, mulier, dúc te! — filum nón malum.

FLAGITIVM veteres vitium quod virgini infertur dici voluerunt.

Flagitium, periculum. Lucilius lib. XXVIIII:

quei et poscent minus et praebebunt rectiu' multo
et sine flagitio.

FIDES quid sit, manifestum est; ut Vergilius Aen. lib. I:

cana Fides et Vesta;

et plerumque. ‖ **Fides**, cordae quae appellantur. M. Tullius in Hortensio: ponendae sunt fides et tibiae. — [et] Vergilius lib. VI:

---

3 II, 420 ‖ 7 III, 104 ‖ 9 Aen. X, 270 ‖ 13 Aen. X, 814 ‖ 16 Lucilius l. XXIX ‖ 19 Lucilius sat. l. XXIX ‖ 22 I, 292 ‖ 24 M. Tullius Hortensio ‖ 25 Aen. VI, 120.

---

2 illa ecastor *Bothius;* ille ecastor *cdd. Pl.;* ille castor *Non.* — fenerato (*pro* foenerato) *L; G; B.* — funditat *cdd. Pl.;* fundit haec *Lambinus.* — 5 fundimus *Gen₁.* — urbem *Gen₁; pr. L.* — 7 emittere *M;* dem. *L, H₂;* dim. *rell. cum B.* — IIII *B.* — 9 *cf. 240 l.* ardere, fulgorem — emittere. — 12 Filus dicitur ded. *A.* — ducta *B;* deducti *Gen₁.* — at *A.* — Verg.; *cf. 332 l.* legere — colligere. — 16 oris *Ald. (om. edd. priores);* mores *cdd.* (Filii mores *Gen;* Fili mores *B;* Filum mores *pr. H*). — 17 surge *B.* — multer *L₁.* — duc te (*i. e.* aufer te); ducte *B, Gen, H₁;* ducite *rell.* — filium *Gen; pr. H.* — 18 Fl. v. vit. dici voluerunt quod virgini infertur *B.* — *post* voluerunt *exemplum interceptum probabile est. et alterum* *L, ut puta* Flagitium, dedecus, *vel h. l. vel ante v. 18 excidisse crediderim;* *cf. Luc. XXVI, 46.* — 19 periculum; *n. N.* — 20 quei et *M;* qui et *Me;* quiete *cdd.* — poscent *I. Dousa; Me;* poscente *cdd.* — *male Dousa pater:* quiete | poscent te minus. — praebebunt *I. Dousa; Me;* praebunt *C, Gen;* praebent *B.* — *de pathicis pueris agi notat Me.* — 22 ut *om. B, f. recte; cf. m. in 310, 28.* — Verg.; *cf. 86 l.* canum. — 23 Vesta Remo *B.* — 24 pler. *L₂; H₂; G;* ut *om. B.* — Fides, cordae quae appellantur (Fides cum corde appellantur *A*); *hic eodem errore quo pg. 248 in l.* bellum *lapsus*

Threicia fretus cithara fidibusque canoris.

FACERE apertam habet significantiam. || Facere, rem divina religionibus exhibere. Plautus in Aulularia:

múlsi congiálem plenam fáciam tibi fidéliam.

Vergilius in Bucolicis:

cum faciam vitulam pro frugibus, ipse venito.

INCIPIT PER G LITTERAM.

GRAVE, secundum consuetudinem ponderosum. Vergilius Geor lib. I:

vomis et inflexi primum grave robur aratri.

Terentius Heautontimorumeno:

hui! tám gravis hos, quaéso?

M. Tullius de officiis lib. III: aut certe omni pondere gravio habenda est.

|| Grave, gravidum. Vergilius Aen. lib. I:

donec regina sacerdos
Marte gravis.

|| Grave, plenum. Vergilius in Bucolicis:

non insueta gravis temptabunt || pabula fetas.

et Georg. lib. III:

et gravido superant vix ubere limen.

et Aen. lib. I:

28 IV, 2, 15 || 30 III, 77 || 33 I, 162 || 36 I, 1, 40 || 38 III, 8, 35 | 40 I, 273 || 43 I, 49 || 2 III, 317 || 4 I, 151.

est Non. — *nam fides, quae cordae, a* σφίδη; *quamquam fuisse qui a fide repeterent docet Paul. pg. 89.* — **25** et *vid. delend.* — **26** treicia *A, Gen*$_1$. — cythara *A, B.* — **27** significationem *A, B.* — **28** religionibus; *cf. 57, 14.* — **28. 29** Plautus; *cf. 543 l.* fidelia. — in Aulularia: mulsi *v.; cf. 543 l. m.;* i aulularíam (Aulularia *ed. Bas.; B*) uisi (muisi *ed. Bas.*) *cdd.* — congilem *pr. L* — plenum *B, pr. H.* — tibi *in mrg. add. Gen.* — fidelium *B, Gen, pr. H* — **31** vitulam *Vergilii cdd. plures; item C, Gen, B; porro Prisciani, qui quater h. v. adfert, libri tantum non omnes.* — vitula *est Vergilii.* — *pr. L.* — *mirum quod de* faciendi *verbo tam breviter rettulit Nonius, qui plenissime de* agendi. *cf. pg. 243 l.* agere. — **33—39** *in cdd. leguntur post 314, 8; h. l. reposuit M.* — **34** I *L ex corr.;* II *rell. cum B.* — teren L_1. — **37** hui tam *Ter.;* ultam *C, Gen;* ultram *B.* — **38** de offi *om. B.* — III *B, Gen, H*$_1$; I *rell.* — **39** habenda *cdd. Cic.; ap. quem* eaque aut sola expetenda est, ut Zenoni visum est. — **2** *cf. 389 l.* supe ascendere. — **3** superent *B.* — ubera *Gen*$_1$. — **4** Aeneidos lib. I *Quicherat* lib. I Aen. *cdd.* (lib. Aen. I *B*). — *Vergilii exemplum ut alienum ab hoc ad l.* grave, sapiens cum auctoritate, *quod legitur 315, 25, transtulit Quicheratus; ubi non magis apte ponitur. potius in hac pagina v. 16 lemmati,*

tunc pietate gravem ac meritis.

Grave, fecundum, frugiferum. Vergilius Georg. lib. III:

quid labor aut benefacta iuvant? quid vomere terras
invertisse gravis?

Grave, amarum. Varro Quinquatrubus:

absíntium
utí bibam gravem ét castoreum . . .
levémque robur.

Grave multum significare veteres probant; nam et **graviter** multum, valde intellegitur. Titinius Psaltria:

. . . . . . gravique obsónio convívas.

Caecilius Plocio:

placére occepit gráviter, postquam emórtuast.

Accius Deiphobo:

ad infandum hóminem, gnatum Láerta, Ithacensei éxule,
quí neque amico amícus umquam grávi' neque hosti hostís fuit.

---

6 III, 525 ‖ 9 Varro Quinquatrubus ‖ 14 Titinius Psaltria ‖ 16 Caecilius Plocio ‖ 18 Accius Deiphobo.

est grave, multum, *potuit addi. nam* gravis *apud Vergilium eodem modo dictum, quo in Accii Deiphobo. sed ut apud comicos atque alibi saepe* plenus *ponitur de moribus (cf. Pl. Mil. 90; 423), ita etiam h. l. accipi potuisse a commentatore apparet. — cet. Vergilii haec sunt:* tum pietate gravem ac meritis si forte virum quem conspexere, silent. — 6 frugiferum consuetudine (consuetudinem Gen_1) ponderosum *B, Gen,* H_1; *cf. 313, 33.* — 7 iuvant *B;* iubant L_1; iubent Gen_1; iuvent *rell.* — 9 *ad illud* Grave, amarum *Ho et G in mrg. add.:* Virg. *(Georg. IV, 270):* et grave olentia centaurea; *quae potius ad sequens lemma pertinere apparet. — eadem post v. 12 ponit Iun., Me. — cf. de Iunio comm. in 233, 40.* — Varro; *cf. 190; 336 l.* absinthium; levare, minuere. — 10 absinthium *A, B,* H_2; absentium *rell.* — 11 ut *A.* — grave *B.* — castoreum *A, B; Gen; H; sed in hoc* u *puncto tenuissimo subnotatum;* castorem *rell.* — 12 leveque *cdd. hic et 190;* levemque *336.* — 13. 14 *haec a Quicherato restituta. in libris illa* nam et graviter multum intellegitur *posita sunt post v. 15. — in isdem* valde *v. 13 post* multum *est collocatum.* — 14 saltria *Gs;* psaltaria Gen_1; psaltatria *pr. B.* — 15 obsoni *B.* — conurias *B, Gen;* conui, *tum ras.,* ias, *supra rasuram scr. m. 2* u *et ead. in mrg.* conuiuas, *Hs.* — convivas; *verbum, non nomen.* — 16 Plocio; procilio *B, Gen, Tornaes.,* H_1. — 17 plare *pr. B.* — hoccoepit *L; Gs.* — emortuast (*vel* emortuust) *M;* emortuas *B; Genm;* L_1; emortuus *Genh;* emortua H_1; est mortua *rell.* — 18 Actius *B.* — deifobo *C* (deifebo H_1; *item B, Gen*). — 19 ad *pr. L;* H_1; *B; Gen;* at *L ex corr.,* H_2; aut *ed. Bas.* — *f.* ad per *sive* aut ad. — infandum hominem, gnatum *M, ne plures concurrerent ablativi;* infando homine gnato (gnatu L_2, H_2, *G*) *cdd.* — Laerta Ithacensei; Laerta *Rothius* (Laertae *Me*); Ithacensi *Me;* laerat (lerat *m. 2*) ait hacenase *C, Gen;* laerata ithacenase (*pr.* ithacenuse) *B;* lerataet enase *Tornaes.* — exsule *Gs;* exulo *Tornaes.* — 20 quinque *G.* — amicoo — amiquos umquam *Bm.* — gravit L_1; gravis *rell.* — gravis *hic ut Aen. 151 idem quod* respiciendus, reverendus. — hosti *om.* H_2; *Gs.*

310 M.

suscipiendum non lubido voluptatis inpelleret. — Plautus in Aulularia:

> hóc est servi *fácinus frugi!*

‖ Facinus rursum scelus. Sallustius in Catilinae bello: sed in ea coniuratione fuit Quintus Curius, natus haut obscuro loco, flagitis atque facinoribus coopertus. — M. Tullius de officiis lib. III: ab hoc nulla fraus aberit, nullum facinus.

FVRTVM est occulta subreptio. Vergilius Georg. lib. IIII:

> Vulcani Martisque dolos et dulcia furta.

‖ Furtum, insidiae. Sallustius *Hist.* lib. I: illo profectus vicos castellaque incendere et fuga cultorum deserta igni vastare, neque late aut securus nimis, metu gentis ad furta belli peridoneae. — Vergilius Aen. lib. XI:

> furta paro belli convexo in tramite silvae,
> ut bivias armato obsidam milite fauces.

‖ Fures etiam servi sunt dicti. Vergilius in Bucolicis:

> quid domini faciant, audent cum talia fures?

FIDVCIA est audacia. Sallustius *Hist.* lib. II: ita fiducia quam argumentis purgatiores dimittuntur. ‖ Fiducia, confidentia. Vergilius Aen. lib. VIIII:

> cernis quae Rutulos habeat fiducia rerum.

FATIGARE, cohibere, conprimere. M. Tullius de officiis lib. III: qui non verbis sunt et disputatione philosophorum, sed vinculis

---

3 IV, 1, 1 ‖ 5 23, 1 ‖ 7 III, 18, 75 ‖ 9 IV, 346 ‖ 11 Sallustius Hist. I ‖ 14 XI, 515 ‖ 17 III, 16 ‖ 19 Sallustius Hist. II ‖ 21, IX, 188 ‖ 23 III, 18, 73.

---

2 suspiciendum *Gen, H,* L_1, *non B.* — luuido L_1; liuido Gen_1; libido *B,* Gen_2, *pr. H.* — voluptatis *ed. Bas.; v.;* voluntatis (volumtatis *pr. L*) *L, H, B, Gen.* — inpellere L_1, H_1, *B, Gen;* impellere L_2; inpelleret (imp. *G*) H_2; *G.* — **4** facinus frugi *ex Pl. add. Quicheratus* (facinus *cum aliis Me*). — **5** *sine l. nota L, H; de relicuis non constat.* Rursum *per lemma H.* — Sall.; *cf. 341 l.* locus, genus. — catillinae *Gen;* catulinae L_1. — **6** aut L_1; haud *rell. pr.* Gen_1. — flagitis; *ita* Gen_1; facilis L_1; flagitiis *rell. cum A, B.* — **7** coopertus *omnes; sed Sall. scripsit* copertus; *cf. Gell. II, 17, 7; Lachm. comm. Lucr. pg. 136.* — ab *Cic.;* ad *cdd.* — **9** III *cdd.* — *cet. cf. 453 l.* furtum. — **11** Hist. *om. cdd.* — Sallustius insidiae profectus *G, sed in mrg. scr.:* lib. I illo. — **12** vastire L_1. — late *Gerlachius;* elate (*praec.* e) *cdd.* — **13** securus nimis *M* (securus ire *Kritzius;* securissimus *ed. a. 1476*); fetustissimus *Gen, H, G;* faetussimus, *supra scr.* tis, *L;* setustissimus *B.* — peridoneae *ed. a. 1476;* peridonea *cdd.* — **16** ut, *tum ras.,* uuas L_1. — obsidam *Verg.;* obsida (*seq.* m) L_1; *ed. Bas.; pr. Gen;* obsidat *rell. cum B.* — **17** Fures etiam servi sunt dicti. — *n. N.* — **19** Sall.; *cf. ed. Kritz. II, 87.* — Hist. *om. cdd.* — qua *B.* — **20** purgationes *B, Gen,* H_1. — **21** VIII *B, Gen.* — **23** III *om. B.* — **24** filiosophorum, *tum* filosophorum *L.* — vinculis *A, B, Gen,* H_1; vinclis *rell.; cdd. Baiteri pr. Bernens. 104.*

et carcere fatigandi. ‖ **Fatigare**, conmovere, perturbare. Vergilius Aen. lib. I:

> quae mare nunc terrasque metu caelumque fatigat.

FRIGORIS quae sit significatio, manifestum est; ut Vergilius Georg. lib. II:

> frigusque caloremque
> inter.

et Lucretius:

> frigus ut a fluviis, calor ab ‖ sole, aestus ab undis
> aequoris.

Frigus, metus. Vergilius Aen. lib. I:

> extemplo Aeneae solvuntur frigore membra.

Frigus, aeris natura. Vergilius Georg. lib. II:

> at sceleratum exquirere frigus
> difficilest.

Frigidum, venenatum. Vergilius in Bucolicis:

> frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Frigidus, mortuus. Vergilius lib. VIIII:

> volvitur ille vomens calidum de pectore flumen,
> frigidus.

Frigidum, segne, inbecille. Vergilius lib. XI:

> largus opum et lingua melior, sed frigida bello
> dextera.

FERIRE usu significat percutere. Vergilius in Bucolicis:

> cornu ferit ille, caveto.

M. Tullius de suppliciis: feriuntur securi: laetaris tu in om-

---

26 I, 280 ‖ 29 II, 344 ‖ 32 IV, 219 ‖ 3 I, 92 ‖ 5 II, 256 ‖ 8 VIII, 71 ‖ 10 Aen. IX, 414 ‖ 13 Aen. XI, 338 ‖ 16 IX, 25 ‖ 18 II, 5, 46, 121.

---

25 ex *Gen*$_1$. — fatig. *cdd. Baiteri;* castigandi *alii.* — **27—29** *om. B, Gen, H$_1$; in mrg. add. H$_2$:* uirgilius aen̄. lib. I, *tum* quae — est; ut. — *eadem illi* aen, *quod v. 26 legitur, supra scr.* georgic̄. — *haec archetypi in mrg. fuere addita.* — ut *f. delend.* — **29** I *L, H; cf. comm. in 27—29;* II *ed. Bas.* — *cet. cf. 200; 326 l.* calor; indulgere, temperare. — **32** Lucr.; *cf. 247 l.* aestus. — **1** ut flauiis (flauus *B*) *B, Gen, H$_1$.* — **4** exemplo *Gen$_1$; pr. L.* — **6** ac *L$_1$;* a *Gen$_1$.* — **8** *n. N.* — Verg.; *cf. 382 l.* rumpere, dissicere. — **10** Verg.; *cf. 263 l.* calidum est fervens. — **11** mouens *Gen, H$_1$;* uomuens *B;* nouens *H$_2$.* — **13** segnem *Gen$_1$; pr. L.* — inbecille (inbecillae *pr. L*) *A, B, Gen, L$_1$, H.* — **15** extera *H$_1$.* — **17** rit, *supra scr.* fe, *L.* — caveo *Gen, H$_1$; non B.* — **18** letaris *B, Gen, L, H;* laet. *ed. Bas.* — tui nominum *B, Gen, pr. H;* tu in ominum *H ex corr.* — omnium, i *supra* mn *m. 2 scr., L.*

310 M.

suscipiendum non lubido voluptatis inpelleret. — Plautus in Aulularia:

hóc est servi *fácinus frugi!*

‖ Facinus rursum scelus. Sallustius in Catilinae bello: sed in ea coniuratione fuit Quintus Curius, natus haut obscuro loco, flagitis atque facinoribus coopertus. — M. Tullius de officiis lib. III: ab hoc nulla fraus aberit, nullum facinus.

FVRTVM est occulta subreptio. Vergilius Georg. lib. IIII:

Vulcani Martisque dolos et dulcia furta.

‖ Furtum, insidiae. Sallustius *Hist.* lib. I: illo profectus vicos castellaque incendere et fuga cultorum deserta igni vastare, neque late aut securus nimis, metu gentis ad furta belli peridoneae. — Vergilius Aen. lib. XI:

furta paro belli convexo in tramite silvae,
ut bivias armato obsidam milite fauces.

‖ Fures etiam servi sunt dicti. Vergilius in Bucolicis:

quid domini faciant, audent cum talia fures?

FIDVCIA est audacia. Sallustius *Hist.* lib. II: ita fiducia quam argumentis purgatiores dimittuntur. ‖ Fiducia, confidentia. Vergilius Aen. lib. VIIII:

cernis quae Rutulos habeat fiducia rerum.

FATIGARE, cohibere, conprimere. M. Tullius de officiis lib. III: qui non verbis sunt et disputatione philosophorum, sed vinculis

---

3 IV, 1, 1 ‖ 5 23, 1 ‖ 7 III, 18, 75 ‖ 9 IV, 346 ‖ 11 Sallustius Hist. I ‖ 14 XI, 515 ‖ 17 III, 16 ‖ 19 Sallustius Hist. II ‖ 21, IX, 188 ‖ 23 III, 18, 73.

---

2 suspiciendum *Gen, H,* L_1, *non B.* — luuido L_1; liuido Gen_1; libido *B,* Gen_2, *pr. H.* — voluptatis *ed. Bas.; v.;* voluntatis (volumtatis *pr. L*) *L, H, B, Gen.* — inpellere L_1, H_1, *B, Gen;* impellere L_2; inpelleret (imp. *G*) H_2; *G.* — **4** facinus frugi *ex Pl. add. Quicheratus* (facinus *cum aliis Me*). — **5** *sine l. nota L, H; de relicuis non constat.* Rursum *per lemma H.* — Sall.; *cf. 341 l.* locus, genus. — catillinae *Gen;* catulinae L_1. — **6** aut L_1; haud *rell. pr.* Gen_1. — flagitis; *ita* Gen_1; facilis L_1; flagitiis *rell. cum A, B.* — **7** coopertus *omnes; sed Sall. scripsit* copertus; *cf. Gell. II, 17, 7; Lachm. comm. Lucr. pg. 136.* — ab *Cic.;* ad *cdd.* — **9** III *cdd.* — *cet. cf. 453 l.* furtum. — **11** Hist. *om. cdd.* — Sallustius insidiae profectus *G, sed in mrg. scr.:* lib. I illo. — **12** vastire L_1. — late *Gerlachius;* elate (*praec.* e) *cdd.* — **13** securus nimis *M* (securus ire *Kritzius;* securissimus *ed. a. 1476*); fetustissimus *Gen, H, G;* faetussimus, *supra scr.* tis, *L;* setustissimus *B.* — peridoneae *ed. a. 1476;* peridonea *cdd.* — **16** ut, *tum ras.,* uuas L_1. — obsidam *Verg.;* obsida (*seq.* m) L_1; *ed. Bas.; pr. Gen;* obsidat *rell. cum B.* — **17** Fures etiam servi sunt dicti. — *n. N.* — **19** Sall.; *cf. ed. Kritz. II, 87.* — Hist. *om. cdd.* — qua *B.* — **20** purgationes *B, Gen,* H_1. — **21** VIII *B, Gen.* — **23** III *om. B.* — **24** filiosophorum, *tum* filosophorum *L.* — vinculis *A, B, Gen,* H_1; vinclis *rell.; cdd. Baiteri pr. Bernens. 104.*

et carcere fatigandi. || **Fatigare**, conmovere, perturbare. Vergilius Aen. lib. I:

quae mare nunc terrasque metu caelumque fatigat.

FRIGORIS quae sit significatio, manifestum est; ut Vergilius Georg. lib. II:

frigusque caloremque
inter.

et Lucretius:

frigus ut a fluviis, calor ab || sole, aestus ab undis
aequoris.

Frigus, metus. Vergilius Aen. lib. I:

extemplo Aeneae solvuntur frigore membra.

Frigus, aeris natura. Vergilius Georg. lib. II:

at sceleratum exquirere frigus
difficilest.

Frigidum, venenatum. Vergilius in Bucolicis:

frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Frigidus, mortuus. Vergilius lib. VIIII:

volvitur ille vomens calidum de pectore flumen,
frigidus.

Frigidum, segne, inbecille. Vergilius lib. XI:

largus opum et lingua melior, sed frigida bello
dextera.

FERIRE usu significat percutere. Vergilius in Bucolicis:

cornu ferit ille, caveto.

M. Tullius de suppliciis: feriuntur securi: laetaris tu in om-

---

26 I, 280 | 29 II, 344 | 32 IV, 219 || 3 I, 92 | 5 II, 256 || 8 VIII, 71 || 10 Aen. IX, 414 | 13 Aen. XI, 338 || 16 IX, 25 || 18 II, 5, 46, 121.

---

25 ex Gen_1. — fatig. *cdd. Baiteri;* castigandi *alii.* — 27—29 *om. B, Gen,* H_1; *in mrg. add.* H_2: uirgilius aeñ. lib. I, *tum* quae — est; ut. — *eadem illi* aen, *quod v. 26 legitur, supra scr.* georgič. — *haec archetypi in mrg. fuere addita.* — ut *f. delend.* — 29 I *L, H; cf. comm. in 27—29;* II *ed. Bas.* — *cet. cf. 200; 326 l.* calor; indulgere, temperare. — 32 Lucr.; *cf. 217 l.* aestus. — 1 ut flauiis (flauus *B*) *B, Gen,* H_1. — 4 exemplo Gen_1; *pr. L.* — 6 ac L_1; a Gen_1. — 8 *n. N.* — Verg.; *cf. 382 l.* rumpere, dissicere. — 10 Verg.; *cf. 263 l.* calidum est fervens. — 11 mouens *Gen,* H_1; uomuens *B;* uouens H_2. — 13 segnem Gen_1; *pr. L.* — inbecille (inbecillae *pr. L*) *A, B, Gen,* L_1, *H.* — 15 extera H_1. — 17 rit, *supra scr.* fe, *L.* — caveo *Gen,* H_1; *non B.* — 18 letaris *B, Gen, L, H;* laet. *ed. Bas.* — tui nominum *B, Gen, pr. H;* tu in ominum *H ex corr.* — omnium, i *supra* mn *m. 2 scr., L.*

‖ Gerere, ferre. Vergilius lib. VII:

bella manu letumque gero.

et idem eodem lib.:

laevaque ancile gerebat.

‖ Gerere, facere. Vergilius lib. VIIII:

nec tecum talia gessi,
magnanimum Aenean et fata extrema secutus.

GRADVS consuetudine sunt per quos ad altiora domorum et aedificiorum omnium scanditur. Vergilius Aen. lib. I:

aerea cui gradibus surgebant limina.

‖ Gradus, pedum gradientium vicissitudo. ‖ Vergilius Georg. lib. III:

gradibusque sonare
conpositis.

‖ Gradus, firmitas standi. M. Tullius de officiis lib. I: nec tumultuantem de gradu deici, ut *dicitur*.

GESTIRE est cupere. Lucilius lib. XXX:

quantum aurire animus Musarum ec fontibu' gestit.

‖ Gestire, laetum esse. Vergilius Georg. lib. I:

et studio incassum videas gestire lavandi.

INCIPIT PER H LITTERAM.

HERBA est viride pecorum pabulum * * * Vergilius Georg. lib. I:

et sulcis frumenti quaereret herbam.

‖ Herbam veteres palmam vel victoriam dici volunt. Vergilius Georg. lib. III:

atque inmemor herbae
victor ecus.

---

28 Aen. VII, 455 ‖ 30 Aen. VII, 188 ‖ 32 Aen. IX, 203 ‖ 36 I, 448 ‖ 1 III, 191 ‖ 5 I, 23, 80 ‖ 7 Lucil. l. XXX ‖ 9 I, 387 ‖ 12 I, 134 ‖ 15 III, 498.

---

29 laetumque (*pr.* laaetumque) *L;* laetumque *et* Gen_1*;* loetumque *A; B;* Gen_2*;* H_1. — sero *pr. L.* — **30** et idem eodem lib.; idem eodem *vid. venisse a N.* — *cet. cf. 554 l.* ancile. — **31** levaque *cdd.* — ancille *pr. H.* — **35** per quod *pr. L, f. recte.* — **36** scenditur *cum ras. supra* e *L.* — **1** *ad* gradientium (gradiantium *pr. L*) *in mrg. adscr.* H_2*:* grassantium. — **1. 2** lib. georg. II *B.* — **6** deici, ut dicitur *Cic.;* deiciunt *cdd.; et f. ipse N.* — **7** Luc.; *cf. 319 l.* haurire. — **8** quanto *cdd. h. l.; f.* quam tum. — aurire *pr. L;* H_1*; Gen;* haurire *rell. cum A, B.* — ec *M;* et *cdd. 319; h. l. Montepess.; A; B; Gen; H;* e (me *pr. L*) *L, G.* — **9. 10** *cf. 32 l.* gestire. — **11** *om. Gen.* — **12** *post* pab. *hausta quaedam.* — **13** quaerere *Gen, pr. L,* H_1. — **14** *cf. Paul. 99 l.* herbam do. — palmulam *pr. L.* — **17** equus H_2*; B.*

Accius Meleagro:

gaúdent, currunt, célebrant, herbam cónferunt, donánt, tenent,
pró se quisque cúm corona clárum conestát caput.

Afranius Excepto:

fit ópu' lúculéntum hóc. vici: hérbám det..

HABERE planum est quid significet; ut Vergilius Aen. lib. IIII:

habeat secum servetque sepulchro.

Terentius Andria:

quod hábui summum prétium persolví tibi.

| Habere, tenere, occupare. Vergilius Aen. lib. II:

hostis habet muros.

Lucilius lib. XXVIIII:

hoc tum ílle habebat ót fere omnem Apúliam.

Plautus Aulularia:

póstremo hunc iam pérscrutavi: níl habet....

| Habere, satis esse. Vergilius lib. XII:

hoc habet; haec melior magnis data victima divis.

Terentius Andria:

---

18 Accius Meleagro ‖ 21 Afranius Excepto ‖ 23 IV, 29 ‖ 25 I, 1, 12 ‖ 27 II, 290 ‖ 29 Lucilius l. XXIX ‖ 31 IV, 4, 30 ‖ 33 Aen. XII, 296 ‖ 35 I, 1, 55.

---

18 Actius *A, B*. — **19** currunt *suspectum*. — conterunt, *cum rasura supra* t *et infra, L;* conferant *pr. A*. — donan tenent *pr. L*. — donant, tenent; *illud* tenent *non potest referri nisi ad Meleagrum et sic parum placet.* — *f.* cinctum tenent. — **20** cumque *B*. — *id quod est* cum corona *apparet iungendum prioribus.* — conestat *M* (cohonestat *Ribbeckius*); constat *L*, H_2, *G;* conectat *Montepess., A, B, Gen*, H_1; constitit *Cuiacianus; et idem in Victoriano videri prius fuisse scriptum notat Mercerus; at nullam correcturam in G apparere testatur Gerlach.;* circumstat *Palatin.; coni. Mc*. — **22** *tetram. bacchiacus ultimo spondeo mancus.* — vici *Passerat.*, dici *cdd.* — **23** *initio lemmatis in cdd. positi vv. 33, 34; quos in hunc locum quem nunc habent traieci. — Quicheratus versus 33—37 in principio collocavit lemmatis, quamquam nec ipsum fugiebat ordiendum fuisse Nonio a verbis* habere planum est quid significet. — **23** ut *om. B; idque fortasse delendum.* — **24** sepulchro Gen_1*; pr. L; ed. Bas.;* sepulcro *rell. cum B*. — **25** Ter.; *cf. 366 l.* pretium pro praemio. — **27** ocupare *L*. — VIIII *B*. — **30** oc *pr. A*. — ille; Hannibal. — ferre Gen_1. — mapuliam *B, pr. L;* apuliam *etiam A*. — **31** Plautus; *cf. 469 l.* scruto. — **32** iam hunc *cdd. Pl.* — hic nihili (nichili) *idem*. — nihil *libri Non*. — **34** hoc *pro* haec *pr. L; H ex corr.;* et *B*. — *Servii in hunc v. commenta haec sunt:* 'hoc habet' id est 'letali percussus est vulnere.' *adicit interpolator:* apud antiquos enim id erat 'hoc habet', quod nunc 'peractum est.' *tum Servius rursum:* Terentius: certe captus est. habet. — *cf. et Donat. ad Andr. I, 1, 56; a quo rectius explicatur illud* habet.

certe cáptus est:
habét.

‖ Habere rursus habitare. Sallustius in Catilinae bello: credo, falsa existimans ea quae de inferis memorantur: ‖ diverso itinere malos a bonis loca taetra, inculta, foeda atque formidulosa habere. — Vergilius lib. VII:

quae loca quique habeant homines.

Afranius Excepto:

ubi híce Moschis, quaéso, habet meretríx Neapolítis?

Accius Philocteta:

úbi habet? urbe agróne?

Plautus Aulularia:

patri *átque* avo iam huiúsce, qui nunc híc habet.

‖ Habere, dicere. Terentius in Eunucho:

labóre alieno mágno partam glóriam
verbó *saepe* in se tránsmovet qui habét salem;
quod ín test.

‖ Habere, facere. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: saltem infernus tenebrio, ὁ *κακὸς δαίμων*, *agit* atque habet homines sollicitos, quod

38 52, 13 ‖ 3 Aen. VII, 131 ‖ 5 Afranius Excepto ‖ 7 Accius Philocteta ‖ 9 prol. 5 ‖ 11 III, 1, 9 ‖ 15 Varro *Ταφῇ Μενίππου*.

36 certe; e *posterius correctum in L, f. ex* o *vel* u. — 38 Salustius *pr. L.* — in *om. B.* — Catillinae *L, Gen; non B.* — 1 existimans se quae *pr. L.* — memoratur *pr. L;* memorentur *B.* — 2 et bonis H_1. — tetra *B, Gen, H;* thetra *A.* — feda *A ex corr.; B;* Gen_2; *H; G;* fetida *pr. A.* — formidulosa *Gen, H, pr. L;* formidolosa *rell. cum A, B.* — 4 quive *Verg.;* quae *cdd.; ex quo potius refingendum* quique. — 6 hice *Bergkius;* hic *cdd.* — ubi dic *non bene Neukirchius, cum illud* quaeso *non sit divellendum ab imperativo.* — ubine hic sis quaeso *liber N. Fabri.* — ubi hic Moschis; 'sic diserte libri nostri' *Mc; quem tamen ita nihil testari apparet nisi in codicibus suis non esse, quod tum ferebatur in cdd.*, ubi hic me scis *vel*, *quod in mrg. Iunius*, ubi hic in Oscis. — moscis *C*, Gen_2, *B;* moycis Gen_1. — meletr. *cdd.;* meretrix *ed. a. 1471; cf. comm. in 202, 13.* — 7 Actius *B.* — Philocteta *M;* Filoctete *ed. Bas.;* filoctetae, *m. 2* filocteta e, *L;* filoctaete, *m. 2* filoctaetae *H;* filoctate *Gen;* filoctaetate *B.* — 8 urbe *ed. pr.;* turbae *B, Gen, L, H;* turbe *ed. Bas.* — agone *B.* — 9 alularia *L.* — 10 patriabo iam *cdd.* — atque *add. M.* — huiusce *M;* huius *v.* — patri avoque iam huius qui nunc hic habet *cdd. Pl.; ubi Aldus* patrique; parenti *Goetzius; qui de toto loco conferendus.* — 11 *n. N.* — Ter.; *cf. 223 l.* salis *ibique comment.* — 12 laborare *B.* — partham *pr. L*, Gen_1. — 13 verbis *cdd. pg. 223 cum Terentii libris.* — saepe *h. l. omissum.* — 15. 16 infernus *supra scr. in B.* — tenebrio *Iun.;* tenebro *cdd.* (tenebrocat *L*). — ὁ *add. Oehlerus.* — κακος δαιμον (διμον H_2) H_2, *G;* κακοcααιmon *L;* κακοcαιαιμον *Gen*, H_1; κακοcαιαιmon *B.* — agit *add. M; cf. eiusdem Varronis frgm. quod leg. 243 s. l.* actum, infixum. — habet *ed. princ.;* habeat *cdd.* — tenet atque habet *Pius.* — *cet. n. N.*

um peius formidant quam fullo ululam. — M. Tullius de re publica b. III: nam cum quaereretur ex eo, quo sceleris inpulsu mare aberet infestum uno myoparone: 'eodem', inquid, 'quo tu orbem ɜrrae.' ‖ Habere, audire. Lucilius lib. XXVIII:

habés omnem rem: tímeo ne accussér..

Terentius Hecyra:

habés omnem rem; pérgam quo coepi hóc iter.

Habere, dirigere. Lucilius lib. XXVIIII:

huc, álio cum iter habéret, praeteriéns venit.

HABITARE est inhabitare. — Habitare, uti. Varro *de* sermone latino lib. III: utrumque mulieres, et epicrocum viri quoque habitarunt. — idem Rerum divinarum lib. XVI: hoc nomine antiquos secundis rebus comam habitasse.

HIARE est aperiri. Sallustius Hist. lib. IIII: atque hiavit humus multa vastum et profundum. ‖ Hiare, mirari, stupere. Vergilius Georg. lib. II:

---

17 M. Tull. de re publ. III ‖ 20 Lucilius l. XXVIII ‖ 22 I, 2, 119 ‖ 24 Lucilius l. XXIX ‖ 26 Varro de sermone lat. III ‖ 28 Varro Rer. div. XVI ‖ 30 Sallustius Hist. IV ‖ 32 II, 508.

---

17 eum *Iun.*; cum *cdd.* — ululam *Iun.*; ulula (ullila *B*) *cdd.* — *dicit Varro sententia frequentissima ut omni tempore ita inter Ciceronis aequales, si nulla alia re angantur homines, mortis tamen instantis cruciari metu. — Pluto autem cum cavillatione vocatus videtur tenebrio pariter quod dominus sit regni tenebrosi et quod inepta teneantur eius formidine homines. — ululam vero a fullonibus timeri, quod funera portendat atrarumque usum vestium, non candidarum, pulchre monet Turnebus Advers. XXIX, 27.* — M. Tullius; *cf. 125; 534 l.* infestum mare haberet; myoparo. — **18** quo sceleris inpulsu *M*; quo scelere impulsum (inp. L_1; *H*; *Gen*) *C, Gen, B*; *sed* H_2 inpulsus; *pg. 125 cdd.*: quo scelere conpulsus; *534:* quo scelere inpulsus. — **19. 20** mysoparone *pr. L.* — inqid *L*; inquit *rell. cum B.* — quo tu orbem terrae. — *apparet haec Nonii vel eius quem secutus est culpa truncata. nam apud Cic. fuere ut puta haec:* quo tu orbem terrae tot classibus exercitibusque. — *cf. Augustin. de civ. dei IV, 4, qui docet de Alexandro Magno agi.* — **21** *secundi pedis in hoc v. pariter et in 23 duriores numeros ea re excusari puto, quod illa* omnem rem *formulae instar in unum videntur coaluisse. nota res de* quo modo, quo pacto. — accuser *cdd. pr.* Gen_1. — **22. 23** Hec. *Guietus*; *Me*; heautontimorumenon *cdd.* (inheautontimorumenon, *tum* heautontimorumeno *H*; heautontimorurem, *supra scr.* meno habes omnem, *L*; Heauton. *ed. Bas.*). — habet H_1. — perquam *pr. L.* — **25** huc *ed. a. 1476*; hunc *C, Gen, B*; hoc *libri Merceri.* — habet, *supra scr.* er, *G.* — **26** Habit. *Turn.*; habere *cdd.* — utu (*seq.* Varro) *pr. L.* — de *add. ed. princ.* — latino sermone *B.* — **27** et *om.* H_1; *f. recte.* — picrocum *pr. L.* — viri *om. B.* — **29** comam *Quicheratus*; comas *cdd.* — cumas (*i. e.* Cumas) *inepte ed. a. 1471.* — **30** Habere *add. supra corruptelae signo Gen*; Habere *item* H_1; *sed id m. 2 delet et in mrg. adscr.* Hiare. — Hiare *etiam B.* — **31** vastum et profundum *M*; vasta et profunda *v.* — **32** II *om.* H_1; III *L*; II *et B.*

hunc plausus hiantem
per cuneos (geminatus enim) plebisque patrumque.

et Aeneidos lib. VI:

inceptus clamor frustratur hiantis.

Varro Marcipore: || 'quid? qui circumstant, nonne vident et rident?' — '*non* credo ridere: hiantis video, ridentis non audio.'

HORRENDVM significat vitabile et terribile. Vergilius lib. VI:

horrendas canit ambages antroque remugit.

|| Horrendum, novum et admirandum. Vergilius Aen. lib. III:

(horrendum dictu!) video mirabile monstrum

idem lib. VIII:

nascenti cui tris animas Feronia mater
(horrendum dictu!) dederat.

| Horrendum, ridiculum. Vergilius Georg. lib. II:

oraque corticibus sumunt horrenda cavatis.

HAVRIRE significat exaurire vel impleri. Lucretius lib. IIII:

iuvat integros accedere fontis
atque aurire.

Lucilius lib. XXX:

quantum aurire animus Musarum ec fontibu' gestit.

|| Haurire, avare sumere. Cicero Tusculanarum lib. V: cum inexplebili cupiditate, quo affluentius voluptates undique hauriat, eo gravius ardentiusque sitientem. — Vergilius lib. I:

35 VI, 493 || 1 Varro Marcipore || 3 Aen. VI, 99 || 5 III, 26 || 7 Aen. VIII, 564 || 10 II, 387 || 12 IV, 2 || 15 Lucilius l. XXX || 17 V, 6, 16 || 19 Aen. I, 738.

33 plaustus *pr. L*; plautus Gen_1. — 34. 35 plebitque *pr. L*. — patrus *B, Gen*, H_1. — L_1: patrum quacteneidos. — 36 inceptus *B*; incertus *C, Gen*. — frustatur *B*. — 1. 2 quid? qui *Quicheratus*; quicquid *C, Gen, B*. — circumstant, nonne vident et rident *M*. — *praeterea ante* circumstant illo evidentet, *quod alienum est in locum illatum, expulsum videtur* ominus. — evidentet (evident̃ et H_1; evidenter L_2, *G*; evident̃ H_2) circumstant non rident (n̄rident H_1) *cdd. cum B*. — non *add. M*. — hiantes *B, Gen*, H_1. — video, ridentes *N. Faber*; videor hidentes *B ex corr., Gen*, H_1 (videor identes *pr. B*); videor hihentes L_1; videor hiantes L_2, H_2, *G* (hiantis *Me*). — audeo *B, Gen, pr. H, G*. — 4 remuscit *pr. L*. — 5 admirabile *B*. — 6 horrendum et dictu video m. m. *Verg*. — 7 VIIII *B, Gen, L, P*. — 8 tres, *sed corr., L*. — dictum *pr. Gen et L*. — 10 ridiculum (rud. Gen_1); 'immo tu ridiculus' *Mercerus*. — 12 exhaurire *Gen et L ex corr.; B, H, G*. — impleri *M*; implere *v*. — 13 tuvat $Genm_1$; levat H_2, *G, cdd. Mc*. — et cedere *cdd*. — 14 aurire *pr. L*; haurire *rell*. — 15 Lucil.; *cf. 317 l.* gestire *cum comm.* 16 aur. *G*; *pr. L*; haur. *rell*. — animas *cdd. h. l.* (animos *A, B*). — et fontis *L*, H_2, *G*; ea fontia *A, B, Gen*, H_1. — 17 *f.* avide. — Cic. *supra add. L*. — 17. 18 inexpebili Gen_1. — quoque *Cicero*. — affl. voluptates *idem*; fluentius voluntates *cdd*. — hauriat *Cic*.; hauriet (hauriret L_1; H_2) *cdd. cum B*. — ego Gen_1, *pr. L*. — 19 Virg. aend̃ lib. I *B*.

ille inpiger ausit
spumantem pateram et pleno se proluit auro.

|| Haurire, defetigare. Vergilius Georg. lib. III:

exultantiaque haurit
corda pavor pulsans.

|| Haurire, confodere. Vergilius lib. X:

per tunicam squalentem auro latus haurit apertum.

|| Haurire, accipere vel audire. Vergilius lib. XII:

sine me haec haut mollia fatu
sublatis aperire dolis; simul hoc animo hauri.

et lib. IIII:

vocemque his auribus ausi.

Haurire, tenere. Vergilius Georg. lib. IIII:

et medium sol igneus orbem
auserat.

HONOR est dignitas. M. Tullius Epistularum || ad Caesarem lib. I: tu cum ea, quae es ab senatu summo cum honore tuo consecutus. || Honor, gratia, pulchritudo. Vergilius Georg. lib. II:

frigidus et silvis aquilo decussit honorem.

et lib. I:

lumenque iuventae
purpureum et laetos oculis adflarat honores.

|| Honor, substantia, delectatio. Vergilius Georg. lib. IIII:

en etiam hunc ipsum vitae mortalis honorem.

Honor, cultura, observantia. Vergilius lib. VIII:

---

22 III, 105 || 25 Aen. X, 314 || 27 Aen. XII, 25 || 30 Aen. IV, 359 || 32 IV, 426 || 1 M. Tull. ad Caesarem I || 3 II, 404 || 5 Aen. I, 590 || 8 IV, 326. || 10 Aen. VIII, 76.

---

20 ausit *Gen*$_1$*; L;* hausit *rell.* — **22** defet. *pr. L; H*$_2$ *in mrg.;* defat. *rell.* — Verg.; *cf. 300, 34.* — **24** pulsant *Gen, L, H*$_1$*; non B.* — **25** Verg.; *cf. 404; 452 l.* squalidum; squalere. — **26** aurit *Gen*$_1$. — **28** sine me haec haut *Verg.; Non. pg. 385 s. l.* sublatum — remotum; *h. l. cdd.* haut (haud *B, H*) haec (*om. B, Gen, H*$_1$). — **29** sublandis *Gen*$_1$*;* subblandis *B; L ex corr.* — dolus *pr. Gen; L ex corr.* — hauriet *Gen, L, H*$_1$. — **30** et *om. Genh*$_1$ (hauri et *Genm; id. ex corr.* hauriet et); *pr. L.* — **31** ausit *Gen*$_1$*; pr. L;* hausi *Gen*$_2$*, B, H, G.* — **33. 34** et medium sol igneus hauserat orbem *A per interpolationem; cf. comm. in 320, 21.* — auserat *Gen*$_1$*; pr. L;* hauserat *rell. cum B.* — **1** M. Tull.; *cf. 270 l.* consequi, adipisci *cum comm.* — aepistularum *Gen*$_1$*;* epistolarum *B; G;* aepistolarem, *tum* aepistolarum *L.* — **2** tunc cum *cdd. 270.* — a s. *pr. B.* — cum *om. B, Genm, H*$_1$. — tuo *supra scr. B.* — **3** gratia tua pulchritudo *Gen*$_1$. — **5** et; *cf. 340 l.* laetum, gratia plenum. — et aend lib. I *B.* — **6** iubente *L;* iubentae *Gen*$_1$*; H ex corr.* — **7** oculis *om. Gen, H*$_1$. — adflarat *Gen;* affl. *rell. cum B.* — **8** Honor, substantia, delectatio *om. B.* — delectatione *Gen, H*$_1$. — **10** aend lib. VIII *B;* georg. lib. VIII *Gen; H*$_1$.

320 M.

semper honore meo, semper celebrare donis.

Honor, integritas, pudicitia. Vergilius Aen. lib. I:

et rapti Ganymedis honores.

Honor, sacrificium, litatio. Vergilius lib. VIII:

forte die sollemnem illo rex Arcas honorem
Amphitryonadae magno divisque ferebat.

Plautus Aulularia:

equidem, *án* maiorem filius
mihi honórem haberet quam éius habuissét pater.

Honos, dilectus, amor. Vergilius lib. XII:

per siquis Amatae
tangit honos animum.

Honor, hostia. Vergilius Aen. lib. III:

meritos aris mactabat honores.

Honor, praemium. Vergilius lib. V:

ipsis praecipue ductoribus addit honores.

Lucilius lib. XXX:

cuius vultu ac facie ludo ac sermonibus' nostris
verginis hoc pretium atque hunc reddebamus honorem.

Honor, sepultura. Vergilius lib. VI:

cernit ibi mestos et mortis honore carentis.

12 I, 28 ‖ 14 Aen. VIII, 102 ‖ 17 prol. 16 ‖ 20 XII, 56 ‖ 23 III, 118 ‖ 25 Aen. V, 249 ‖ 27 Lucilius l. XXX ‖ 30 Aen. VI, 333.

11 honorem meum *L.* — meom *Gen*$_1$. — **12** *n. N.* — intecritas *pr. L.* — pudititia *L.* — **13** Ganymedis *ed. Bas.*; ganemedis *Gen*$_1$*; pr. L*; ganimedis *rell. cum A, B.* — honorem *B.* — **14** sacrium *Gen*$_1$. — VIIII *Gen, L, pr. H; non B.* — **15** sollemnem *B;* sollempne *Gen*$_1$*;* sollemne *Gen*$_1$*; L; Ho; G;* solemne *Hs*; sollemne *Palatinus et Romanus Verg.* — **16** amphitrioniadae *B;* amfitryoniade *L;* amfitryonyade *Gen;* amphytrionia (amphitr. *ex corr.*) de *H;* Amfitryoniadae *ed. Bas.* — referebat *Gen*$_1$. — **17—19** *sq. l. addit Quicheratus.* — **18** *praec. ap. Pl.* coepi observare. — equidem, *sa M;* et quidem *B, L, H (hic f. m. 2);* et quide *Gen, f. H*$_1$*; G.* — et qui *cdd. Pl. mel.;* ecqui *vel* ecquid *v. ap. Pl., duriusculis numeris.* — filium *cdd.* — **19** habere *cdd.* — habuisset *supra add. L.* — **20** Honor *Hgs;* Honus *pr. L.* — **21. 22** siquis tangit honos animum *A per interpolationem.* — sequis *Gen*$_1$*; pr. L.* — **23** lib aen. *L.* — **24** merito sacris *B; in A post a rasura;* meritos saris *pr. L.* — mactabat *etiam Macrobii III, 4, 6 libri;* mactavit *Verg.* — **26** ipso *pr. H, tum* ipsos; *id. ead. m. vel 2:* ipsis; ipsos *B, Genm, L.* — praecipue (praecipuae *pr. L*) *cdd. cum B; Medic. ap. Verg.;* praecipuos *Verg.* — **27** Lucil.; *cf. 366 l.* pretium pro praemio. — **28** cuius *monosyllabum.* — a facie *Gen, H*$_1$. — **29** verginis *Gen*$_1$*; pr. L;* virginis *rell.; cf. et comm. in 366.* — **31** ubi *H*$_2$. — maestos *H, non B.* — carentes *A.*

Lucilius lib. XXVII:

nullo honóre di! sepúltu', nullo fúnere.

INCIPIT PER I LITTERAM.

INVITARE apertam habet significantiam. Vergilius lib. V:

celeri certare sagitta
invitat qui forte velint et praemia ponit.

Terentius Heautontimorumeno: ||

quam véllem Menedemum ínvitatum, ut nóbiscum esset ámplius!

M. Tullius in Verrem actione II: rogat Rubrium ut quos ei conmodum siet invitet. — Lucilius lib. XXX:

contra haec invitasse aut instigasse videntur.

M. Tullius de senectute: ad quem fruendum non modo *non* retardat, verum etiam invitat atque adlectat senectus. || Invitare est delectare. Vergilius Georg. lib. I:

invitat genialis hiemps curasque resolvit.

Turpilius Thrasyleone:

corónam, mensam, tálos, vinum et *quae* huiúsmodi;
quibu' rébus vita amántum invitarí solet.

idem Philopatro:

lúcus ipse invítat hercle hic Véneris.

---

32 Lucilius l. XXVII || 35 Aen. V, 485 || 38 I, 2, 11 || 2 de praet. urb. 26, 65 || 3 Lucilius l. XXX || 5 16, 57 || 7 I 302 || 9 Turpilius Thrasyleone || 12 Turpilius Philopatro.

---

32 XXXVII *pr. G;* XXVIII *B.* — **33** di! sepultu' *M;* displetu *cdd.* — ***metrum potest expleri ita:*** nullo homo hic honore di! sepultu', nullo funere. — **34** *om. Gen.* — **35** Invitat *B.* — significationem *A, B.* — **37** invitant *cdd. pr. B.* — et *post add. L.* — dicit *pars cdd. Verg.* — **1** ut *L; id del. m. 1 et supra scr.* a; a *B; Gen_2; H; G;* ad *Gen_1.* — **2** in V. *om. B.* — Rubrium *Cic.;* rubri *cdd.* — **3** siet *C, Gen, B, Me;* sit *cdd. Cic.; edd. Non. ab a. 1476* (*priores* stet; sciet). — *cf. Orat. 47, 157.* — vitet *pr. L.* — **4** intingasse *pr. L.* — **5** M. Tull.; *cf. 76 l.* adlectat. — fluendum *pr. Gen et L.* — non *om. cdd. l. utroque.* — **6** tradat *pr. L;* trahat *id. ex corr.;* retrahat *H_2;* rethraat *G;* retardat *et B.* — allectat *pr. B, L ex corr., G.* — **6. 7** Invitare est delectare *B; Guietus;* Invitari est delectari *C, Gen.* — **8** invita *pr. B; H_1.* — genitalis *Gen_1; pr. L;* hiems *Gen_2; H, G; non B.* — curaque *Gen, H_1; non B.* — **9** trasyleonem *cdd.* — **10** coronam *mrg. Iun.;* horonam *cdd.* (choronam *Ribbeckius*). — talus *pr. B.* — vinum *ed. princ.;* vinus *cdd.* — in *add. id.; quod del. Lips.* — et quae *M* (quaeque, *metro everso, Madvigius Advers. II, 662*); haec *cdd. cum B.* — huiusmodi *trisyllab.* — **11** vita (vita *iam Iun.*) amantum invitari solet *Lips.;* vitam amattum (amat tum) invitari solem *cdd.;* vitia amantum invitari solent *minus eleganter Madvigius.* — **12** filiopatro *B, Gen, pr. H;* filopatro *rell.* — **13** locus *B, L.*

521 M.

* * * M. Tullius in Hortensio: voluptates autem nulla ad res necessarias invitamenta adferunt sensibus. — idem de re publica: idque ipsa natura non invitaret solum, sed etiam cogeret. ‖ **Invitare** significat replere. Plautus Amphitryone:

> *ánne* mirum si ínvitavit sése in cena plúsculum?

Lucilius:

> pulchre invitati *sumus* acceptique benigne.

Turpilius Epiclero:

> non ínvitavit plúsculum sese, út solet?

idem Leucadia:

> invítavere plúsculum hic se in prándio.

Sallustius Hist. lib. IIII: reversi postero die, multa, quae properantes deseruerant in castris, nacti, cum se ibi cibo vinoque laeti invitarent. — Lucilius lib. XXX:

> scito etenim bene longincum mortalibu' morbum
> in vino esse, ubi qui invitavit dapsilius se.

Varro Sesquulixe:

> ipsum ávidum vino invítavi poclís large atque benígne.

IVXTA est proxume. Vergilius Aen. lib. IIII:

> humilis volat aequora iuxta.

14 M. Tullius Hortensio ‖ 15 M. Tullius de re publ. ‖ 17 I, 1, 127 ‖ 19 Lucilius ‖ 21 Turpilius Epiclero ‖ 23 Turpilius Leucadia ‖ 25 Sallustius Hist. IV ‖ 27 Lucilius l. XXX ‖ 30 Varro Sesquulixe ‖ 32 IV, 255.

14 *excidit l. ut puta:* Invitare, incitare. — voluptates *ed. princ.;* voluntates (volumentates Gen_1) *cdd.* — nullae *pr. L.* — **15** sensibus *M;* senibus *v.* — *cf. comm. in* §*6, 22.* — **17** repleri *cdd.;* replere *Guietus.* — Plautus in, *sed del.* in, *H.* — **18** anne *add. M.* — mirum nisi si is inv. *Guietus;* mira sunt nisi inv. *non bene cdd. Pl.* — saese *B.* — caena *B, Gen, H.* — **20** invitati in, *sed* in *del., L.* — sumus *add. I. Dousa;* sunt *Quicheratus. f.* invitati cuncti. — accepti; *dictum ut Aen. III, 353.* — **22** invitavit *M;* invitat *cdd.* — vinon invitat *Bergkius.* — **23** ideum *B, Gen,* H_1; *et ita* (*vel* idcum *seu potius* idēum) *pr. L.* — **24** invitavere *M;* invitavit viri *B, Gen.* H_1; invitavit *rell.;* heri invitavit (invitavit heri *Rothius*) *Ribbeckius; qui quod in contextu posuit, taceri praestat.* — hic *nominativ.* — se *Bothius;* sese *cdd.* — hic sese in pr. *om. B.* — **25** reversi *Iun.;* et versi *cdd.* — multa quae *Iun.;* multoque *cdd.* — **26** vino ciboque (cyboque *B*) *A, B, Gen, pr. H.* — **27** laeti *om. B;* leti *A, L.* — **28** scito etenim bene *Muretus;* cito (cibo *L, G; cf. v. 26*) bene enim *cdd.* — longinquum *B,* H_2, *G.* — **29** dapsiluisse *B.* — se, *tum* sese, *sed corr., L.* — **31** avidum vino *Passerat.;* audi vino (audivi non *B, Gen,* H_1) *cdd.;* avide v. *male Lips.* — invitavi *id.;* invitari *cdd.* — poclis *Meinekius, qui metrum agnovit;* poculis *v.* — **32** proxime *A, B, pr. L.* — Verg.; *cf. 414* volare. — III *Hs post ras.* — **33** aecora *A.*

Iuxta, [est] coniunctim. Varro de vita p. R. lib. I: || cum interea in lucubrando faceret iuxta ancillas lanam. || Iuxta rursum similiter. Sallustius in Iugurtae bello: hiemem atque aestatem iuxta pati. — Plautus Trinummo:

iuxtáque eam curo cúm mea.

Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων: qui potest laus videri vera, cum muto saepe furacissimus ac nequissimus civis *cluat* iuxta ac Publius Africanus. — Plautus Aulularia:

dixí tibi, mater: iúxta mecum rém tenes.

INSOLENS inpudens et audax dicitur consuetudine. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II: insolens, adrogans, iactans. — idem de senectute: nec erat ei verendum, ne vera praedicans de se nimis videretur aut insolens aut loquax. || Insolens rursum non solens. Terentius in Andria:

quíd tu Athenas ínsolens?

Pacuvius Atalanta:

quae égritúdo ínsoléns méntem adtémptát tuám?

---

1 Varro de vita pop. Rom. I || 3 85, 33 || 4 I, 2, 160 || 6 Varro Papia papae || 8 IV, 7, 1 || 10 M. Tullius ad Caesarem iun. II || 12 10, 31 || 14 V, 4, 4 || 16 Pacuvius Atalanta.

---

1 Iuxta coniuncti *B;* est *om. Gen, H.* — P. R. (pr *Gen*) *cdd.* — 2 facere *B, Gen,* H_1. — ancilas *B.* — ancillas lanam *in ras.* H_1. — russum *pr. B.* — 3 similiter *in ras.* H_1. — incurte *pr. L;* in iugurthae (iugurtae *B*) *rell.* — hyemem *B.* — et *cdd. Sall.* — a. statim *pr. L.* — 4 plaus *pr. L.* — 6 papia papa επερι ενκωμιον H_1; papiapapaeite pleνω κωμιων *pr. L;* papiapapaεπε pleνω κωμιων *id. ex corr.;* papiapapa επερLενκωμιον *Gen;* papia papae περι ενκωμιων (ενκωμιον H_2) H_2; *G.* — potes *B.* — 7 vera, cum muto *M;* versa cum motus (commotus *B, Gen, H; seq.* s) *C, Gen, B.* — 'notaverunt viri docti in quibusdam libris esse: vera in noxiis' *Mercerus.* — muto; *ita per contumeliam dictus homo lascivus ac mollis, cuius mentio h. l. praeteriri non potuit. nam duobus vitiis, luxuria et avaritia, laborabat tum civitas Romana. — sic Mamurra a Catullo dictus Mentula; et* Muto *fuit cognomen Romanum.* — mortuus *vel* notus *inepte alii.* — furacissimus *A. Nauckius Philolog. IV, 299;* furaces semus *pr. L;* furaces emus *B, Gen;* H_1; furaces essemus *L ex corr.;* H_2; *G.* — ac *om. B, Gen,* H_1. — civis *Me in notis;* ibis *cdd.; cf. comm. in 224, 21.* — cluat *add. M.* — *quod si non receperis, in fine potest suppleri cum Ribbeckio* laudibus extollatur *vel simile.* — 8 iuxta *om. B, Genm,* H_1. — Plautus in *pr. H.* — 9 metum *B.* — reum *Genm.* — rem mecum t. *cdd. Pl.* — 11 adrogans *pr. L,* H_1; *Gen; B.* — 12 nec erat ei *Cic.;* ne certe *Gen; L; pr. H in ras.; G;* nec certe *B; H ex corr.* — vera; neutra *B; pr. L.* — de sene (*tum* de se ne) nimis *L;* de seminis — 13 videretur *Cic.;* videtur *pr. L et Gen;* videatur *rell. cum B.* — rursum non solens *om. B spatio relicto.* — non solum, *sed in mrg. corr.,* ; insolens *L.* — 14 in *om. B.* — 15 aiithenas *L;* athenans Gen_1. — 16 Atalanta H_2; *G; B;* Athalanda *Gen;* Athlanda H_1; Athalantha *L.* — 17 aegritudo *Gen, H, pr. L;* aegr. *L ex corr.; G; B.* — adtemptat *C pr.* L_2; *Gen.* — tuam *supra scr. in L.* — 18 Turpillius *pr. L.*

Turpilius Demetrio:

timére occoepi et ínterdum excitárier:
inéptus quid mi véllem ex insoléntia
nescíbam.

idem Leucadia:

quem olim óderat, sectátur ultro ac détinet;
ille ínsolens autem út fastidit cárnifex!

Accius Diomede:

ita flétu et tenebris ópstinatus spéciem amisi lúminis
conspíciendi insoléntia.

Sallustius in Catilina: quae tametsi animus aspernabatu insolens malarum artium. — Cicero de oratore: sed mehercul stius disputationis insolentia atque earum rerum, quae quasi i arte traduntur, inscitia.

INGENIVM est naturalis sapientia. Sallustius in Catilinae bello ingenium nemo sine corpore exercebat. ‖ Ingenio veteres dixe runt et sua sponte vel natura. Naevius Lycurgo:

vos quí regalis ‖ córporis custódias
agitátis, ite actútum in frundiferós locos,
ingénio arbusta ubi náta sunt, non óbsitu.

18 Turpilius Demetrio ‖ 22 Turpilius Leucadia ‖ 25 Accius Diomede ‖ 28 3, 4 ‖ 29 I, 22, 99 ‖ 32 8, 5 ‖ 34 Naevius Lycurgo VI.

19 occepi et *Lips.*; occepi *B, Gen,* H_1; occepit (hoccoepit *L*) *rell.* — exc. *M*; oscitarier (oscitarie *pr. Hs*) *v.* — 20 quod *B.* — mihi *cdd.* — insolen tiam *Gen, pr. L.* — 21 nesc. *Lips.*; nesciebam *cdd.* — 24 fastidit *Iun.*; fastidia *cdd.* — 25 actus *pr. L.* — 26. 27 *metrum constituit M.* — fletu *Gulielm.*; effletu (*quod ex sequente* et tenebris *vid. ortum*) *cdd. cum B*; et fletu *non bene Rothius.* — et *om. B.* — *illa* fletu et tenebris *dativi.* — obstinatus *L,* H_2, *G, B.* — *male Rothius* obsitus. — speciem *pro acie oculorum dici monet Ribbeckius.* — amisi *pr. L*; amissi *(quae et alibi haud infrequens forma) rell.* — conspiciendi *Bothius*; conspicient (*seq.* i) *cdd.* — insolentia *B, Gen,* H_1, *ut vid.*; *Bothius*; insolentiam *rell.* — *olim coniecimus scribendum* sperem, *i. e.* spem. — *quod sicui arriserit commentum (certe me nunc quidem eius paenitet), illud* luminis conspiciendi *erit referendum ad* sperem, *non ad* insolentia. — 28 Catillina *Gen et L.* — 29 de oratore *Quicheratus* (I de oratore *Me*); in oratore (oratione *B*) *cdd.* — 30. 31 stius *pr. L*; istius *rell. cum B.* — *cf. Lachm. ad Lucr. pg. 197.* — disputationis *B*; *Cic.*; deputationis *C*; *Gen.* — quae si *B*; quae quesi H_1. — traduntur arte *vel* traduntur in arte *edd. quaed. Cic.* — 32 Catillinae *Gen, L, G*; Catilenae *B.* — 33 Ingenio *A, B*; Gen_1; Ingenium *C,* Gen_2. — 34 et sua sponte vel natura *om. B spatio relicto.* — Nevius *cdd.* — Licurgo *B, Gen, H.* — 1 regalis H_2; *v.*; regali *L, G*; regari *B, Gen,* H_1. — cust. *(om. B)* as *L.* — 2 agitatis *B, Gen, pr. H*; agitis *rell.* — actuum *pr. Gen et L.* — frondiferos *B,* Gen_2, H_1; frendiferos, *supra* e *pr. scr.* u, *Gs*; frndiferos *pr. L* — frondifluos *cd. Palatin.*; *ed. princ.* — locos *B, Gen, L, H,* Gs_1; lucos Gs_2, *ed. Bas., ut priores fere omnes* (lutos *princ.*). — 3 arbusta *B*; Gen_2; aruustu Gen_1; aruusta H_1; aruùsto *pr. L*; arbusto *L ex corr.*; H_2; *G.* — ubi nata *Scal.*

Sallustius Hist. lib. III: castrisque conlatis pugna tamen ingenio loci prohibebatur. — Vergilius Georg. lib. II:

> nunc locus arvorum ingeniis, quae robora cuique,
> quis color.

INMANE significat ingens. Vergilius lib. VI:

> posuitque inmania templa.

Inmane, foedum. Accius Andromeda:

> inmáni tabe témplum, obvallatum óssibus.

Inmane rursum minime bonum, [et] nocens. Accius Medea:

> prima éx inmani víctum ad mansuetum ápplicans.

Vergilius Georg. lib. IIII:

> inmanem ante pedes hydrum moritura puella.

Accius Philocteta:

> . . Phrygiam míti more esse, ánimo inmani Graéciam.

M. Tullius de re publica lib. III: quippe si ita sensit ut

---

4 Sallustius Hist. III ‖ 5 II, 177 ‖ 8 Aen. VI, 19 ‖ 10 Accius Andromeda ‖ 12 Accius Medea ‖ 14 IV, 458 ‖ 16 Accius Philocteta ‖ 18 M. Tullius de re publ. III.

---

ut nata *Aem. Baerensius;* vineta *cdd.* — *illud* ut *si recte habet, positum pro* ubi, *sicut* ἵνα; *cf. comm. in Enn. Ann. v. 141; Fab. 407.* — obsitu *B; Gen; H. hic in mrg. pro varia lect. m. 2* obstutas. *et ita L, G* (obstatas *Gs*). — 4. 5 pugna men *pr. L.* — prohibeatur *pr. L;* proibebatur *A, qui saepius* h *omittit.* — 5—7 Vergilius — quis color. — *haec ab interpolatore videntur adiecta.* — *sane illud* ingeniis *Servius dictum refert pro* naturis. — ingeniis *dativus.* — hinc locus *B, Gen, H_1.* — quisque color *B.* — 8 Inmane; nm *L in toto fere lemmate, sed ubique mutatum.* — nm *ubique B, paene semper Gen, H.* — Immane *Gen, L_2, G.* — 9 templi *Gen, pr. H.* — 10 fedum *Gen_2; H; G; A;* fodum *B.* — Actius *A.* — in Andromeda *ed. a. 1476;* automedia *cdd.* — 11 immani tabe *Me; f.* inmanei tabei; inmanitate (imm. *L_2, G;* inmamanitate *B*) habet (abet *A*) *cdd.* (*seq.* t); immane te habet *non male ed. pr.; et ita multi.* — 12 et *om. B, Gen, H_1.* — 13 prima; Ceres. — victum *om. G, item Me in textu;* vietum *L; supra* ie *positum* c, *sed deletum.* — *f.* victu. *id in B esse dicit Gerlachius; sed in B est* victum, *in A omittitur versus. videtur igitur significari Basiliensis.* — aplicans *Gen; pr. L; H_1.* — 14 IIII *Gen, L, pr. H; non B.* — 16 filocteta *cdd.* — 17 frygiam *id.* (fygiam *pr. L;* frigiam *B, H_2*). — miti (mitti *B*) more *B, Gen, H_1;* mitiore *L; ed. Bas.;* minore *H_2;* minorem *Gs; ut puto, etiam hic* minore. — esse, animo inmani *M* (esse *iam ed. princ.*); esses amimani *L, Gs;* esse sam inmani *pr. H;* esse sam imani (immani *m. 2*) *Gen;* exsesam inmani *B;* esses animan *H post ras.; in quo* i *cum* greciam *iunctum m. 2.* — greciam *C, Gen, B.* — *cf. Accii v.:* Tereus indomito more atque animo barbaro. — 18 *cf. 324 l.* inpurus, inprobus. — derp̄ *L;* de re pub *Gen; de quo iam non refertur.* — quippe si ita *cdd. pg. 324; h. l.* quidpesieta *pr. L;* quidperieta *B ex corr.; ut puto G; L ex corr.; H; Gen;* quidperietu *Gs;* quidparieta *pr. B;* quidpe si eta *ed. Bas.*

loquitur, est homo inpurus; sin aliter, quod malo, oratio est tamen inmanis. — idem de officiis lib. I: quo detestabilior illorum inmanitas, qui et laceraverunt omnei scelere patriam. — Vergilius Aen. lib. I:

Pygmalion, scelere ante alios inmanior omnes.

Varro Meleagris:

adde hýdram Lernaeam ét draconem Hespéridum, quotquot béstiae fuérunt inmanés.

INTESTATVS est qui sine testamento perit. ‖ Intestatus [est] rursum cuius verbis fides non habetur. Pomponius Pictoribus:

ípsus cum uno sérvo seneca intéstato proficíscitur.

INVADERE est adpetenter incipere. Vergilius lib. VIIII:

aut pugnam aut aliquid iamdudum invadere magnum.

Lucilius lib. XXX:

ut semel in Caeli pugnas te invadere vidi.

Invadere rursum quasi in vadum ruere. Accius Athamante:

ut ‖ prófugiens hostem ínimici invadam ín manus?

IVBERE est cogere aliquid ut fiat. Vergilius lib. VIIII:

ac Nisum dicere iussit.

Iubere, [est] velle. Lucilius Satyrarum lib. VI:

salvere iubere salutemst mittere amico.

---

20 I, 17, 57 ‖ 22 I, 347 ‖ 24 Varro Meleagris ‖ 28 Pomponius Pictoribus ‖ 30 Aen. IX, 186 ‖ 32 Lucilius l. XXX ‖ 34 Accius Athamante ‖ 2 Aen. IX, 233 ‖ 4 Lucilius l. VI.

---

19. 20 homo; hoc *pr. L.* — tamen inm. (imm. L_2*; G; Gen*); tāen imanis, *tum* tamen immanis *L;* tā enim manis, *m. 2* tam̄ immanis *H.* — *de Carneade agitur.* — idem *om. B, Gen,* H_1. — quo est detest. *cdd. Cic.* — **21** qui laceraverunt *cdd. Cic., minus eleganter. nam post finem verborum a Nonio allatorum leguntur haec:* et in ea funditus delenda occupati et sunt et fuerunt. — omnei; omni *cdd. Cic.;* omnes *B, Gen, pr. L;* oms̄ *H;* omne *L ex corr.; ed. Bas.* — **23** oms̄; *supra elutum* e, *quod fuit a m. 1 vel 2; infra* ms *posit. f. ead.* i *L.* — **25** lerneam *cdd.* — draconem *Me;* trahonem (rahonem *pr. L*) *cdd.* — quotquot *M de re m. 438; qui et versus indicavit;* quod *cdd.* — et quotquot *Quicheratus.* — **27** est *alterum om. Quicheratus.* — **29** ipsius *B, Gen,* H_1. — seneca *M;* senex *cdd.* — seneca; *cf. 17, 18.* — intestato *om. B.* — *in mrg. signum hoc:* ∴; *quo videtur indicari defectus.* — **33** in Caeli pugnos *spreto Nonii lemmate I. Dousa. non recte; nam agitur de T. Caelio Teucro vel eius fratre, propter quorum virtutem bellicam Ennius adiecit sextum decimum librum Annalium. cf. vit. Enn. pg. 179 sq.* — te, *add. supra* e *lineola, Gen; cf. comment. in 324, 21.* — **34** Actius *A.* — Atamaute *G;* Adamante *B, Gen, H, L; in L ex* d *factum* t, *sed id rursus mutatum.* — **1** ostem *A.* — **3** nidum *B.* — **4** Iubere est velle *om. B.* — est *vid. delend.* — **5** solvere *B.* — inveres *pr. L;* viveres Gen_1. — saltem est H_1; salutem est *rell.*

Terentius in Andria:

iubeó Cremetem.

Vergilius Aen. lib. III:

sed votis precibusque iubent exposcere pacem.

INPVRVS est aliquo vitio maculatus. M. Tullius in Verrem, actione secunda: quam multis illum ingenuis, quam multis matribus familias in illa tetra atque inpura legatione vim adtulisse existimatis? — Lucilius lib. XXVI:

cóniugem infidámque, flacitam fámiliam, inpurám domum.

Inpurus, inprobus. M. Tullius de re publica lib. III: sed iuventuti nostrae minime audiendus: quippe si ita sensit ut loquitur, est homo inpurus. — Terentius in Eunucho:

meí loci *hinc* atque órdinis
hóminem haut inpurum.

INBVERE est initiare. Varro Synephebo, περὶ ἐμμονῆς: quid te docere oportet, litteris inbutum? sus Minervam? — M. Tullius de officiis lib. I: plerumque autem parentium praeceptis inbuti ad eorum consuetudinem moresque deducimur. — Vergilius lib. VII:

6 III, 3, 1 ‖ 8 III, 261 ‖ 10 de praet. urb. 24, 62 ‖ 13 Lucilius l. XXVI 15 M. Tull. de re publ. III ‖ 17 II, 2, 3 ‖ 20 Varro Synephebo ‖ 22 I, 32, 118 23 Aen. VII, 541.

7 Crem.; chrem. H_2; *B ex corr.; item L.* — 9 iuvent *pr. Gen et L.* — 10 alico *pr. A.* — M. Tullius; *cf. 413 l.* taetrum — inluviosum. — 11 a. II *ed. Bas.* — q. m. istum *cdd. 413; Cic.* — patribus Gen_1. — 12 familias *Cic.*; familiis *cdd. l. utroque;* matribus familiarum *videtur legisse Arusianus gr. lat. VII, 475.* — 12 terra *L.* — attulisse *L ex corr., B.* — 13 XXVII *pr. Gen.* — 14 infidam atque *Quicheratus, f. recte.* — flacitam *ed. princ.*; flaticam *cdd.* — *pessime Duebnerus* pathicam. *nam apparet a Lucilio tragicum aequalem irrideri. coniux autem illa Clytaemnestra videtur esse.* — flacitam; *subtracta* c; *cf. de re m. 360.* — flacitam *passive; cf. comm. in Luc. XXVI, 41 quaeque ibi citantur.* — inpuram *B;* inpura (imp. L_2, *G*) *rell.* — modum *B, Gen, L, H.* — 15 Inpurum, inprobum (Imp., impr. *B*) *A, B, Gen; in hoc pr. fuerat* Inpurus. — improbum, *tum* improbus *H.* — M. Tull.; *cf. 323 l.* inmane — minime bonum. — 15. 16 iuventuti *Iun.*; ventutiti *L;* ventuiti *B; Gen;* H_1; vèntunti H_2; *G.* — 17 Terentius; *cf. comm. in 270, 37.* — 18 mei loci (lici *B, Gen, L,* H_1) atque ordinis (ordines *L;* ordinem *B, Gen,* H_1) *cdd.* — 19 haud *B,* H_2, *L ex corr., G;* haut H_1; aut *pr. L.* — 20 Imbuere; *cf. 521 l.* Inbuere. — Imbuere; n *ubique* L_1; *nonnumquam Gen, H, et quidem sine correctura.* — intimare, *in mrg.* initiare *G, cd. Victor.* — Imbuere est intimare *vel* Imbuere est initiare *cdd. ante Ald.*; Imbuere est intimare vel initiare *Iun.* — inefoebo (ineffebo *L*) περι εμμονεc *cdd.* — 21 te *Gen, rursus lineola supra* e *addita; qua alias significatur* m. *sed eadem etiam accentus loco posita. de quo iam non monebitur.* — docere *M;* facere *v.* — obportet *pr. L;* oportere *(quod vid. ex praec. vocabulo ortum) B, Gen,* H_1. — *f.* quid? te docere oportet, l. inb.? — sus Minervam? *M;* solis Minervae *seq.* m) *cdd.* — 22 autem *Cic.*; dotem *cdd.* — 23 morisque *Genm; L;* moreque *pr. H;* moresque *et B;* moremque *Cic.* — dedecimur Gen_1.

324. 325 M.

promissi dea facta potens ubi sanguine bellum
inbuit.

|| **Inbuere** est inficere. Accius Philocteta:

cum ex víperino mórsu venae víscerum
venéno inbutae tétros cruciatús cient.

[hoc in doctis intellectibus habemus.] Cicero de finibus bonorum et malorum: accedit mors, quae, quasi saxum Tantalo, semper inpendet; tum *superstitio*, qua qui est inbutus, quietus esse numquam potest.

ILICO significat statim, mox. Pacuvius Medo: ||

repúdio auspicium: régrediundumst ílico.

Caecilius Notho Nicasione:

ílico ánte óstium híc érimus.

|| **Ilico**, illo. Turpilius Leucadia:

sed quám longest, cum isti *ílico*!

|| **Ilico**, in eo loco. Naevius Belli Poenici lib. VI:

iam séptimúm decimum ánnum ílicó sedéntes.

Accius Eurysace:

ílico, inquam, habitáto, nusquam própius!

---

26 Accius Philocteta || 29 I, 18, 60 || 33 Pacuvius Medo || 2 Caecilius Notho Nicasione || 4 Turpilius Leucadia || 6 Naev. Belli Poen. VI || 8 Accius Eurysace.

---

24 deaffecta *Gen₁*. — facta *H; fata G.* — **26** est *post add. L.* — Acc.; *cf. Cic. de fin. II, 29, 94; Tusc. II, 7, 19.* — filocteta (filoctita *pr. Gen et L*) *cdd.* — **27** *priore l. cdd. Cic.:* cui viperino; *posteriore:* cum e viperino. *neque cum hoc Ciceronis esse Nonii demonstrat testimonium.* — venae *Cic.;* bene *cdd.; om. A.* — viscera *A.* — **28** imbutae (*vel* inbutae) taetros *cdd. plerique Cic.;* inbuta (imbuta *B, Gen, L_2, H, G*) est etero (etero *B, Gen, H_1*) *C, Gen, B.* — crociatus *pr. L.* — cient *Cic.;* sciens *cdd.* (inbuta tetros cruciatus, *pr.* cruciatos, ciens *A*). — **29** hoc in doctis (dotis *Genm; H_1*) intellectibus habemus. *verba interpolatoris, qui respicit ad locum ex capite de doctorum indagine in principio lemmatis memoratum.* — **30** accidit *B, Gen, H_1.* — etiam mors *cdd. Cic.* — Tamtalo *pr. Gen et L.* — **31** superstitio qua *Cic.;* quia *cdd.* — **1** hospitium *cum Heinsio Ribbeckius collato versu eiusdem Medi* caelitum camilla expectata advenis? salve, hospita. — regrediendum est *B, Gen, H_1, pr. L;* regrediundum est *rell.* — **2** notonicasione *B;* notonincasione *pr. L;* notoni incasione *Gen, L ex corr., H, Gs.* — **3** *haec, si integra, cretici versus partem efficiunt.* — illico *pr. L; item vv. 7; 9; 11.* — hostium *B, L, G.* — **4** Turpillius *pr. L.* — quam longest. *hoc de tempore dictum.* — isti; est *pr. L.* — *illud* ilico, *semel in libris scriptum, duplicavit Me* (isti ilico *iam alii*). — *f.* 'sed quam longest!' — 'isti ilico?' *excluso illo* cum, *quod ex praecedente* quam *potuit originem trahere, et diverbio instituto, de quo iam cogitavit Ribbeckius.* — *tali pacto* longe *de loco dictum; quod aliquanto usitatius.* — **6—10** Naevius — ilico *in mrg. add. Gen.* — **6** III *B, Gen;* VI *H in ras.* — **7** iam *add. M.* — decimum *om. B.* — sedentes *M;* sedent *v.* — **9** habitato, nusquam *Rothius;* habitat ovis (habitovis *B*) quam *cdd.* —

Hemina Hist. lib. I: et cum quo irent nesciebant, ilico manserunt. — *idem:* his persuadetur, ilico manerent. — *et* pars ilico manent. — Caecilius Notho Nicasione:

manéte ílicó.

IGNOSCITE est veniam date. Vergilius Georg. lib. IIII:

ignoscenda quidem, scirent si ignoscere Manes.

Ignoscite rursum noscite vel discite. Varro Inglorio, *περὶ φθόνου:*

vosque ín theatro, quí voluptatem aúribus
huc aúcupatum cóncucurristís domo,
adéste ameice; quaé feram, mi gnóscite,
domum út feratis éc theatro lítteras.

ITER est via. Vergilius lib. VI:

hac iter Elysium nobis.

Iter, navigatio. Terentius in Hecyra:

---

10 Hemina Hist. I ‖ 11 cf. comm. ‖ 12 Caecilius Notho Nicasione ‖ 14 IV, 489 ‖ 16 Varro Inglorio ‖ 22 Aen. VI, 542 ‖ 24 III, 4, 1.

---

propitius *G (cd. Vict.) m. 1; L. — f. verba Iphidamantis vel Amphidamantis (cf. comm. in 230, 25), cum a legatis Teucri cum eo de restituendo Telamone, qui in exilium erat eiectus, ageretur.* — **10** hist. (histor. *Gen, H;* historiarum *B*) hemina (gemina *pr. L*) *cdd.; corr. Me.* — **10—11** *his tria exempla contineri intellexerunt Petrus et Quicheratus. — nec tamen affirmarim, quod Petro placuit, secundum locum et tertium etiam ex primo libro decerptos. sed videtur ante* his *haustum:* idem; *post* manerent: et. — *nec enim solet aliter citare Non.* — **10** cum; quum *Me;* tum (tunc *B, Gen,* H_1) *cdd.* — nesciebat *B, Gen,* H_1. — **11** pars ilico manent *post add. in L.* — **13** manet *pr. L.* — *si integrum fragmentum, apparet numeros esse bacchiacos vel creticos.* — **15** sic *ign. pr. Gen et L.* — **16. 17** Varro Inglorio *cdd. 148 s. l.* olivitatem; *h. l.* Varro (Varron *pr. L*) gloriam. Varro Gloria *Iun.* — *ac difficile dictu, utrum praeferas.* — *περιφεονου* H_2, *G; πεφεονου* H_1*; πιφεονου Gen, L; in hoc prius* nepieonos (e *altera non satis certa*). — **18** vosqui *pr. L.* — teatro *L, G, pr. B.* — voluptatem *Iun.;* voluntatem *cdd.* — **19** *displicet illud* huc *liberius collocatum.* — *f.* hanc. — accupatum *pr. L.* — concucurristis *Scal.;* concurristis (concuristi *pr. L;* conconcurristis *pr. H*) *C, Gen, B.* — domu *L; quod tamen vix puto admittendum pro οἴκοθεν. — ceterum nescio an scribendum sit* modo. — **20** adeste ameice; *ita M;* adeste (adest *pr. L*) est ame (*seq.* quae. — amer Gen_2, *H, L ex corr.;* amare Gen_1) *cdd.* — adeste et a me *non bene Iun.* — mi gnoscite *Oehlerus; qui recte* mi *dativum dicit ethicum (cf. Liv. praef.:* ad illa mihi pro se quisque acriter intendat animum); ignoscite (*praec.* m; *post quod ras. in H.* — ignosce *B;* ignoscie *Gen*) *cdd. — et ita ipse Non., quem hic, ut saepius, unius litterae deceptum apparet errore.* — **21** domui feratis *L.* — ec *Ribbeckius;* e *ed. a. 1476, f. recte;* et (*seq.* t) *cdd.* — litteris G_1*;* literas *B.* — **22** Itere *pr. L.* — **23** ac Gen_1*; L.* — **24** Hecera Gen_1*; pr. L.*

'ain tú tibi hoc incónmodum evenísse iter?' —
'non hércle verbis, Pármeno, dicí potest
tantúm quam re ipsa návigare incónmodumst.'

INNOCENS est bonus et nulli nocens. Vergilius Aen. lib. VII:

litusque rogamus
innocuum.

Innocens rursum integer et incorruptus. Sallustius in Iugurta: ubi quae Metellus agebat ex nuntiis accepit, simul de innocentia eius certior Roma factus, diffidere suis rebus; ac tum demum veram deditionem facere conatus est.

INDVLGERE, augere. Lucilius lib. XXVIIII:

tú qui iram indulgés nimis,
manús a muliere ábstinere || mélius est.

Indulgere est veniam dare. Vergilius lib. X:

tolle fuga Turnum atque instantibus eripe fatis:
hactenus indulsisse vacat.

Indulgere, dari, detineri. Vergilius Aen. lib. IIII:

indulge hospitio causasque innecte morandi.

et lib. VIIII:

indulgent vino et vertunt crateras aenos.

Indulgere, spatium maius dare. Vergilius Georg. lib. II:

sin tumulis adclive solum collesque supini,
indulge ordinibus.

---

28 VII, 229 || 31 46, 1 || 35 Lucilius l. XXVIIII || 2 Aen. X, 624 || 5 IV, 51 || 7 Aen. IX, 165 || 9 II, 276.

---

25 ain tu H_2 (*pr.* atin tu); *G;* adin tu *L;* emtu (emptu *B*) *B, Gen,* H_1. **26** Parmeno *B, Gen, H;* Parmenon (Permenon *pr. L*) *L, G.* — **27** quam *Ter.;* quantum *cdd.; et ita Bembin.* — inconm. est *pr. L;* inconm. est *rell.* — **28** Innocens *Iun.;* Innocentia *cdd.* (innocens *in mrg. Ho*). — bonus *M;* bonum *cdd.* — et *vid. delendum; nisi praestat scribi:* Innocens, bonus, id est nulli nocens. — VII H_2; III *cdd. ante Me cum Bas.; om. in B spatio relicto;* I *Gen, L,* H_1. — **31** Iugurta *B, pr. L;* Iugurtha *rell.* — **32** interea Iugurtha *Sall.* — ubi quae Gen_2; H_2; ubique *rell. cum A, B.* — accepit *A, B,* Gen_2, H_1; acceptis Gen_1, *L, G,* H_2; *sed in hoc* tis *rursus erasum.* — **33** incertior *pr. H.* — certi aḍro ma *L.* — roma *B;* Romae *meliores Sall. cdd.* — **34** vera demedionem Gen_1; veram dedi (di *ex corr.*) edionem *pr. L.* — **1** manu[s] *B.* — a mul. abst. *Iun.;* abst. a mul. *cdd.* — **2—4** *f. ante 325, 35 ponendi.* — **3** t. figurantur *pr. L.* — stantibus *Gen; L;* H_1. — **4** actenus *cdd. pr.* *B.* — indulsit evacat Gen_1; *pr. L.* — **5** dari, det. *M* (dare se, detineri *Quicheratus*); dare detinere (ret. *pr. L*) *cdd.* — Aen. *om. B.* — III *cdd. pr.* H_2. — **6** hospicio *L.* — causas *pr. L.* — **7** IIII *cdd.* — **8** gratera seno[s] Gen_1. — **9** spacium *pr. L.* — maius augere *B.* — III *pr. L.* — **10** sint *Gen* *pr. L.* — tumuli *A, B,* Gen_2; tumilis *pr. L.* — accl. *L,* H_2, *G;* acl. *Gen* adcl. *et A, B.* — sol. *om.* Gen_1; *pr. L.* — collisquae *pr. L.* — supinos *Ve*[r].

ndulgere, temperare, clementem esse. Vergilius Georg. lib. II:

si non tanta quies iret frigusque caloremque
inter et exciperet caeli indulgentia terras.

M. Tullius de officiis lib. III: magnus vir in primis, et qui ·indulgens in patrem, idem acerbe severus in filium.

INANE, vacuum, sine pondere. Vergilius Georg. lib. III:

atque illis iam saepe rotae ducantur inanes.

nane, concavum. Vergilius lib. V:

galeam ante pedes proiecit inanem.

nane, leve. Vergilius Georg. lib. IIII:

instabiles animos ludo prohibebis inani.

et Aen. lib. IIII:

et inania murmura miscent.

IACET significantiam habet manifestam; ut [est] Vergilius in colicis:

Silenum pueri somno videre iacentem.

et:

strata iacent passim sua quaeque sub arbore poma.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: patres hi, quos videtis, ebant in limine. ‖ Iacet, plenum est, oneratum. Vergilius org. lib. III:

sed iacet aggeribus niveis informis et alto
terra gelu late.

Iacet, per plurimum porrigitur. Vergilius Georg. lib. III:

tantum campi iacet.

---

12 II, 344 ‖ 15 III, 31, 112 ‖ 17 III, 170 ‖ 19 Aen. V, 673 ‖ 21 IV, 105 ‖ 3 IV, 210 ‖ 26 VI, 14 ‖ 28 Bucol. VII, 54 ‖ 30 II, 5, 45, 118 ‖ 32 III, 354 ‖ 5 III, 343.

---

12 Verg.; *cf. comm. in 200, 2.* — 13 calorem *pr. L.* — 15 M. Tullius; *f. 390 l.* severum, saevum; *comm. in 228, 3.* — *pro* libro III *pr. L* libiti. - et qui; eo qui *pr. L;* et *B; Gen₂; H₁;* eo *Gen₁.* — 17 IIII *B, Gen, L, pr. l.* — 18 saep, *tum* saepe, portae *L.* — 19 *n. N.* — *cf. tamen Serv. l h. l.* — 20 adte *Gen₁;* aote *vel* acte *pr. L.* — 21 Inane vacuum sive ve *L; Ald.* — *cf. v. 17.* — 22 innani *L.* — 24 mascent *Gen₁, pr. L.* — ut Virgilius *ed. a. 1471;* ut est Virg. (Verg., *ut puto, L₁;* Virgilius, *ontum videtur, H*) *B, Gen, C.* — 27 videri iacentum *pr. L.* — 28 *cf. 9 l.* stratum, deiectum. — 29 sua quaque *deteriores quidam cdd. Vergilii; ietus; Bentleius; sed cf. Lachm. comm. Lucr. pg. 94.* — 30 de suppliciis bpliciis *pr. L*) in Verrem *cdd.;* in Verrem de suppliciis *Quicheratus.* — ris *cdd. pr. H₂ et B.* — his *pr. L.* — 31 Iacet, plenum est; *n. N.* — 32 *B (et v. 35), Gen, pr. H.* — 33 iacet *dict., ut Georg. III, 343; Aen. I, 224.*

Iacet, sordet, neclectum est. Lucilius lib. XXX:

> et sua perciperet retro rellicta iacere.

Lucretius || lib. I:

> humana ante oculos foede cum vita iaceret
> in terris.

INPROBVM est, sicuti manifestum est, minime probum. M. Tullius Epistularum ad Caesarem lib. I: debes odisse inprobitatem eius, quei inpudentissimum nomen delegerit. || Inprobum, saevum. Vergilius lib. X:

> lavit inproba taeter
> ora cruor.

et Georg. lib. III:

> tum piscibus atris
> inprobus ingluviem ranisque loquacibus explet.

[et] Lucilius lib. XXX:

> inprobior multo, quam de quo diximus ante,
> quanto blandior haec, tanto vementiu' mordet.

Inprobum, turpe. Lucilius lib. XXX:

> omnes formonsi fortes tibi, ego inprobus? esto.

IACERE significat emittere: unde et iaculum. Vergilius lib. V:

> sublataque procul dextra conixa coruscat
> et iacit.

---

37 Lucilius l. XXX || 1 I, 63 || 4 M. Tullius Epist. ad Caesarem lib. I || 7 Aen. X, 727 || 10 III, 430 || 13 Lucilius l. XXX || 16 Lucilius l. XXX || 18 Aen. V, 642.

37 neclectum est; neclectus est *C, Gen;* neglectus est *A, B.* — 38 *de Accio haec videntur dicta.* — r. rel.; *notum pleonasmi genus.* — percipere r. relicta (relignta *pr. L*) *cdd.; corr. Gulielm.* — icere *pr. G.* — 1 *cf.* comm. in *314, 25.* — 2 fede *A; B; Gen₂* (*m. 1* fode); *H; G.* — victa *Gen₁.* — 4. 5 *vel prius* est *vel alt. vid. delend.* — M. Tullius (Cicero *ed. princ.*) *Me;* tusculanorum *Gen, H, L* (*hic pr.* stussculanorum); tusculanarum *B, ed. Bas.* (*praec.* m). — Epistolarum *M;* epistola *C, Gen, B.* — Caesare *L.* — debe[illegible] audissae *pr. L.* — 6 quei; qui *ed. princ.;* quia (qua *pr. H*) *cdd. cum B.* — impudentissimum *ed. Bas.; Ald.; Iun.; Me;* inprudentissimum (imp. *L₁*) *B,* *Gen, H, L.* — *post* inprud. *add. Gen* ẽ, *sed del.* — 7 Verg.; *cf. 466; 503* l. lavare; lavit. — 8 teter *H ex corr.; pr., ut videtur, L; non B.* — 9 [illegible] *Gen₁; L.* — 10 et Georg.; *cf. 242; 298 l.* atrum; explere. — 11 hic [illegible] atram *cdd. 242; Verg.* — *illud* atris *f. ipse Nonius; cf. Hor. Epist.* II, 3, 3 *sq.* — 12 expletet *Gen₁.* — 13 et *om. ed. princ.* (*praec.* et). — [illegible] multum *pr. G.* — 15 blandior haec tanto *in mrg. add. H₂.* — haec; *f.* [illegible] — vementiu' *M;* vehementius *cdd.* — 16 Lucilius; *cf. 306 l.* fortis — [illegible] — 17 formonsi *Gen₁; pr. L;* formosi *rell.* — 18 Verg.; *cf. 385 l.* sublat[illegible] erectum. — 19 dextera *Gen₁; pr. L.* — conexa *cdd. l. utroque.* — [illegible] iacet *Gen₁.*

M. Tullius in Verrem de signis: in quem scyphum de manu iacere conatus est. ‖ **Iacit**, habet, ponit. Vergilius Georg. lib. IIII:

omnis in hac certam regio iacit arte salutem.

M. Tullius Philippicarum lib. I: in quo templo, quantum in me fuit, ieci fundamenta pacis. ‖ **Iacit**, facit. Lucilius lib. XXVI:

ágere in iaciéndo siqueis víneis actís opust.

IACTARI est dimitti, dependere. Vergilius Georg. lib. III:

et dextro iactata recumbit in armo.

Iactare, volvere. Vergilius Aen. lib. I:

atque illum talis iactantem pectore curas.

Iactare, plagis sternere. M. Tullius in Verrem actione secunda: iactatur domi suae vir primarius et homo honestissimus; pro se quisque manus adfert. ‖ **Iactare**, fatigare. Vergilius ‖ Aen. lib. I:

iactatos aequore toto
Troas.

et:

iacteturque odiis Iunonis iniquae.

Iactare, ambitiosius gloriari. Vergilius lib. VI:

---

21 II, 4, 10, 24 ‖ 22 IV, 294 ‖ 24 1, 1 ‖ 25 Lucilius l. XXVI ‖ 27 III, 86; cf. comm. ‖ 29 I, 227 ‖ 31 de praet. urb. 26, 67 ‖ 1 I, 29 ‖ 4 Aen. I, 668 ‖ 6 Aen. VI, 816.

---

21 scifum *B; Gen; pr. L; H;* scyfum *L ex corr.; G.* — **22** Iacet *A, B, Gen*$_1$*, pr. L.* — habet *om. A.* — **23** hanc *cdd. pr. B; Romanus ap. Verg.* — certam *om. B.* — iacet *B; Gen*$_1$*; pr. L.* — salute *Gen, L.* — **24** filippicarum *Gen, H, G, non B.* — **25** Lucil.; *cf. comm. in 238 l.* appellere est applicare. — XXVII *B, pr. Gen.* — **26** iciendo *pr. L.* — siquost (*in L supra os scriptum* e; siquo est *G*) vineis (siquos tuineis *B, Gen*$_1$) actis (anctis *pr. L*) opust (opus est *L ex corr., H, G, Gen, qui in mrg. habet* pust; opus *B*) *cdd.* — **27** Iactari *Quicheratus;* Iactare *H*$_2$*, G;* Iacere *L, H*$_1$*, Gen, A, B; hic signo:* ∴ *in mrg. add.* — est *om. A.* — dimitti *Quicheratus;* dimittere *v.* — *nisi Nonii essent verba, reponendum erat* demitti. — Georg. lib. III. *apparet hic turbatum. nam illud non legitur nisi in B; at Gen, L, H*$_1$*:* lib. VII; *H*$_2$*, G:* lib. Georg. III *(ille pr., ut B).* — *nec tamen ex Aen. lib. VII exemplum suppetebat aptum.* — **30** iacitantem *pr. L;* iac, *tum ras.,* tatem *Gen*$_1$. — **31** pelagi *pro* plagis *B.* — sternentem *pr. L.* — actione II *ed. Bas.* — **32** tractatur *pr. L.* — domu, *supra* u *scr.* s, *L; f.* domui. — vir (viri *pr. L*) primarius et homo honestissimus (honestissim *B*) *bene cdd. Non.; cf. Iordani comm.;* vir primus et honestissimus *libri meliores Cic.* — **1** quique *H*$_1$*;* quiisque *Gen*$_1$. — adferri *B.* — Verg.; *cf. 169 l.* super. — **3** Troas *om. B.* — **5** iacteturque *etiam Vergilii libri longe plures et Serv. comm. in h. l.; quod non posse tolerari nisi Vergilium post illud* litora, *quod praecedit, aliquid inserere voluisse statueris, recte dicit Ribbeckius. sed potuit inrepere idem, ut conpluries in antiquissimis Vergilii libris videmus factum, per interpolationem metrici.* — hodiis *L.*

quem iuxta sequitur iactantior Ancus,
nunc quoque iam nimium gaudens popularibus auris.

idem lib. IIII† * * * ‖ *Iactare, dicere, proferre* * * *

ecce Pharo, voces dum iactat inertis.

Lucilius lib. XXVIII:

ín re agenda ipsá reidicula iáctat adque *alia* ádserit.

Iactare, iactu mittere. Vergilius Aen. lib. II:

et flammas ad culmina iactant.

Iactare, excutere, commovere. Varro Eumenidibus:

tibi núnc sémivirí
terétem comám volántém iactámu' gállulí.

INVOLVERE significat volutum superinponere. Vergilius Georg. lib. I:

scilicet adque Ossae frondosum involvere Olympum.

Involvere, tegere. Vergilius Aen. lib. II:

vertitur interea caelum et ruit oceano nox,
involvens umbra magna terramque polumque
Myrmidonumque dolos.

Involvere, inplicare. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I:

9 Aen. lib. IIII (X, 322); cf. comment. ‖ 11 Lucilius l. XXVIII ‖ 13 II, 478 ‖ 15 Varro Eumenidibus ‖ 18 I, 282 ‖ 21 II, 250 ‖ 25 M. Tullius ad Caes. iun. I.

9 item *cdd.;* idem *ed. princ.* — lib. IIII. *etiam hic inveteratus error. nam quod seq. exempl. est e l. X; haustumque l.* iactare, dicere (prof. *add. M*) *vidit Quicheratus. in quarto autem Aen. l.* iactandi *verbum pro eo quod est* ambitiosius gloriari *non positum. potuit exhiberi I, 140, ubi cf. Serv., sed alia.* — 10 Pharo; paro *C; Gen;* patro *B.* — Pharon *pars librorum Verg.; et ita Serv., qui haec addit:* legitur et 'Pharo', ut sit dativus ab eo quod est Pharus. — 11 XXVIII *M* (XXVII *I. Dousa*); XVIII *cdd.* — 12 reidicula; radigla *pr. L;* ridicula *rell.* — iactat *Iun.;* id (*seq.* atque) *cdd.* — adque *L, in quo* t *supra* d *positum, sed deletum;* atque *rell.* — alia *add. M.* — adserit *M;* adseret *B;* adsederet *Gen, L, H, G.* — 13 iactu *A; Guietus;* iacta *L;* iacte *rell. cum B; in H legitur* iactemittere, *sed in mrg. m. 2* iactem ittere *(sic).* — iactim *Rothius.* — III *cdd. cum B.* — 14 ad lumina *L.* — 15 Varro; *cf. 49 l.* tonimus; tibinos. — 17 iactamu' galluli *Lachmann Opusc. pg. 57;* iactant (lactant *pr. L; post* n *ras. in A;* iactabant *B*) tibi (iactantib; H_1) galli *cdd.* — *admittendum duxi Lachmanni commentum repu-diatis aliis, etiam eo quod de re m. 37 protulimus. nam quod ibi positum est* iactant comam volantem tibi galli teretem, *cum alioqui sit commodum et facile, propter duriorem a prima persona ad tertiam transitum displicet. — sane* gallulus *substantivum non invenitur praeter h. l. — deminutiva autem ut alibi saepe adhibuit Varro, ita ne in Atti quidem adspernatus est Catullus; cf. v. 35; 66; 74.* — 19 I *post add. in L.* — 20 ter sunt conati inponere Pelio Ossam scilicet *Verg.* — atque *cdd. pr.* L_1. — 21 Verg.; *cf. 380 l.* ruere erigere. — III *Gen₁;* V *B,* H_1. — 22 nox *supra add. Gen, L.* — 23 pulumque *Gen; L ex corr.* (*pr.* polumquem); H_1*; non B.* — 24 dolosus *Gen et L.* — 25 Involvere, inplicare *om. B.* — Caessarem *Gen₁*.

sed quod viderem nomine pacis bellum involutum fore. ‖ **Involutum**, occupatum, conprehensum. Varro Sexagesi:

adest fax ínvoluta incéndio.

INTERPRES dicitur obscuri dissertor. Vergilius Aen. lib. III:

Troiugena, interpres divum.

Interpres, auctor. Vergilius Aen. lib. IIII:

tuque harum interpres curarum et conscia Iuno.

INPONERE significat supra ponere. Vergilius Aen. lib. IIII:

vidit, turicremis cum dona inponeret aris.

‖ **Inponere**, dare. Vergilius Aen. lib. IIII:

finemque inponere curis.

INTENTVM, sollicitum, suspensum. Vergilius lib. V:

intenti expectant signum.

‖ **Intentum**, ‖ extensum. Vergilius lib. V:

considunt transtris intentaque brachia remis.

Intendere, innectere, inligare. Vergilius Aen. lib. II:

et stuppea vincula collo
intendunt.

M. Tullius in Hortensio: quaero enim non quibus intendam rebus animum, sed quibus relaxem.

IMAGO dicitur similitudo. Vergilius Aen. lib. II:

atque ipsius umbra Creusae
visa mihi ante oculos et nota maior imago.

---

27 Varro Sexagesi (Ennius Alexandro) ‖ 29 III, 359 ‖ 31 IV, 608 ‖ 33 IV, 453 ‖ 35 IV, 639 ‖ 37 Aen. V, 137 ‖ 1 Aen. V, 136 ‖ 3 II, 236 ‖ 6 M. Tullius Hortensio ‖ 8 II, 772.

---

26 belum Gen_1. — 27 Varro; *cf. 112 l.* faxs *ibique comm.* — 28 obvoluta *potius Ennius.* — incendio *cdd. 112;* incendii *h. l.* — *ap. Cic. de div. I, 31, 67* adest, adest fax obvoluta sanguine atque incendio. *sed ita scripserit Ennius an* incendio atque sanguine, *locus Nonii reddit incertum.* — 29 Interpraes *h. l., item 30, 31, 32 L;* Interp̃s *Gen hic et 30.* — deserto Gen_1. — 30 Intrpraes, *supra scr.* e, rpraes *in ras., L.* — 31 acutor *pr. L.* — Verg.; *n. N.* — 32 tuque harum *Verg.;* tuquearum *pr. L; supra* ea *pos.* h, *sed dist.;* tuque mearum *B;* Gen_2*; H; libri Merceri;* tuque earum Gen_1*; ed. pr.;* tuq. qquearum (m *supra*) *L ex corr.* — 33 superponere *B.* — 34 vidi *pr. L.* — turicrimis *pr. H.* — 38. 1 *om. B.* — 37 Verg.; *cf. 329 l.* intendere. — 7 *haec videntur in fine l.* intendere, *quod legitur infra, reponenda.* — *in Ciceronis exemplo illud* intendam *potius positum pro* applicem cum ..., *sed Nonii auctor sua videtur usus paraphrasi propter id quod sequitur* relaxem. — 6 M. Tullius; *cf. 383 l.* remittere, delectare. — 7 relaxem ac remittam *pg. 383.*

329 M.

Imago, vagina. Vergilius lib. VII:

> curvam servans sub imagine falcem.

INCREPARE et INCREPITARE paria sunt, id est aut incusare aut insultare. Vergilius Georg. lib. IIII:

> aestatem increpitans seram.

et lib. X:

> hostis amare, quid increpitas mortemque minaris?

et lib. VIIII:

> quem Turnus pariter cursu teloque secutus
> increpat his victor.

M. Tullius in Hortensio: tu pseudomenum et soritam e totam dialecticam aut inludis aut increpas. ‖ **Increpare**, sonare Vergilius lib. VIII:

> iterum adque iterum fragor increpat ingens.

et lib. VIIII:

> ad tuba terribilem sonitum procul aere canoro
> increpuit.

INVEHI dicitur vehi. Vergilius lib. V:

> Centauro invehitur magna.

‖ **Invehi**, adgredi, increpare. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. III: itaque in eum Pansa vehementer est invectus.

---

11 Aen. VII, 179 ‖ 14 IV, 138 ‖ 16 Aen. X, 900 ‖ 18 Aen. IX, 559 ‖ 21 M. Tullius Hortensio ‖ 23 Aen. VIII, 527 ‖ 25 Aen. IX, 503 ‖ 28 Aen. V, 122 ‖ 30 M. Tullius ad Caesarem iun. III.

---

11 Verg.; *cf. 388 l.* servare, tenere. — lib. VII *om. B, rel. spatio.* — **12** sub imagine; *locus obscurus, quamquam n. N. apparet. — tamen Servius haec:* sub imagine falcem; aut statuae exprimit gestum, ut dicat: ita tenebat falcem, ut eam sub vultu haberet, aut sub imagine sub theca dicit, quae similis falcis est. — **13. 14** Increpare et Increpitare *M;* Increpat et Increpitat *v.;* Increpat et *om. L; G; A; item B;* Gen_1*; eadem in mrg.* Gen_2*; in H lineola erant subnotata; sed ea erasa, et in mrg. add. m. 2:* alter non habet (*scil.* codex collatus). — paria sunt *om. B rel. spatio.* — id est *M;* et est *v.* — incurvare *B,* Gen_1. — Increpat, incurvat aut insultat *A.* — **16** *cf. 465 l.* amarum. — **21** tu *ed. princ.;* tun' *alii; f.* cum; tum *cdd.* — pseudomenum *scripsi;* pseudomenon *Iun.;* pseudomenus *cdd.* — *non credo servandam lectionem traditam, ut sit accusandi casus, sicut* philosophus dicit *Lucilius,* adytus *Accius. nam statim latine Cicero* soritam. — ψευδόμενον *Me.* — **22** dialecticam (dialeoticam *L*) aui *B,* H_1*; item, ut vid., L.* — at ad *pr. L;* atque *rell.* — fragor intonat *Serv.* — frangor increpans Gen_1. — **25** VIII H_1. — **26** ad Gen_1*; pr. L;* at *rell. cum B.* — terribilem; ter (*infra* s *et supra ras.*) item *L, ut refert Zangemeisterus.* — sonitur Gen_1. procolere *pr. L.* — aere *post add. id.* — canorum Gen_1. — **28** Invei *L.* — 1 georg. lib. *Gen,* H_1. — **29** magno *C, Gen, non B.* — **30** adgredi *A, B, G pr. L,* H_1. — ac H_1. — **31** it. in eam *in ras.* H_1. — eum *Iun.;* eam *cdd.*

INTENDERE est sollicite et diligenter intueri. Vergilius lib. V:

intenti expectant signum.

|| **Intendere**, extendere. M. Tullius de suppliciis: tabernacula carbaseis intenta velis conlocabat. — et de senectute: intentum enim animum, tanquam arcum, habebat || nec languens succumbebat senectuti.

INMITTERE * * * demittere ad prolixitatem. Lucilius lib. XXX:

neque barbam inmiseris istam.

Vergilius Aen. lib. III:

respicimus. dira inluvies inmissaque barba.

INDVCERE, fingere [inmittere]. M. Tullius de officiis lib. III: hinc ille Gyges inducitur a Platone. || **Inducere**, persuadere. Lucilius lib. XXVIIII:

Hýmnis, ego sic ánimum induco, quó tua ab insano aúferas.

|| **Inducere**, instituere, confirmare. Lucilius lib. XXVII:

át quod animum indúxit semel et útile omninó putat.

32 Aen. V, 137 || 34 II, 5, 12, 30 || 35 11, 37 || 3 Lucil. l. XXX || 5 III, 593 | 7 III, 9, 38 || 9 Lucilius l. XXVIIII || 11 Lucilius l. XXVII.

Pansa *A; Iun.;* pansam *rell.* (pasam *pr. L*) *cum B.* — palam *non bene ed. princ.;* pausam *operarum errore Me in contextu;* in eam causam *minus secundum artis leges idem in notis.* — **32** *cf. 328 l.* intentum. — *ita et illa quae sunt* contendere, contentus *locis inter se disiunxit Non.* — et *add. A; om. C, Gen.* — diligenter solliciteque *B.* — Verg.; *cf. 328 l. m.* — **33** indie, *in mrg.* intenti, *Gen;* intendi *pr. L.* — signum; significat, *tum* signu *L.* — **1** nedanguens *pr. L; in quo saepe* d *et* cl *vix possunt dignosci.* — **3** Inmittere (Imm. L_2; *G; ita et v. 6*); *mancum esse h. l. et res docet ipsa et notavit Quicheratus; qui ad ea quae periere bene refert illud* inmittere, *quod legitur v. 7.* — *potuere plura de hoc v. poni veluti* inmittere, laxare. Verg. Aen. lib. V *(662):* furit inmissis Vulcanus habenis. — **4** immiseris (*non, ut in ed. Luc. expressum,* immittere) *G; et ita* L_2*;* inm. *rell.* (inmiseriis istam *pr. L*). — **5** *cf. comm. in 125, 27.* — **6** inluvias Gen_1*;* illuvies *L ex corr.; G.* — **7** Induceret pingere *pr. L.* — inmittere *secl. Quicheratus; cf. comm. in v. 3.* — M. Tullius; *cf. 99 l.* discedere. — **8** giges *A, B, L.* — indicitur *pr. L.* — **9. 10** XXVIIII: Hymnis *M;* XXVIII ighymnis *Gen; L,* H_1*;* XXVIII Ighymnis *B;* XXVIII gemis hymnis G_1*;* XXVIII hymnis H_2, G_2. — ego sic animum *M;* ego animum sic *cdd.* — *nam cum nondum satis sit exploratum in scaenicorum trochaicis septenariis num admitti liceat aliquando primo loco vel sexto dactylum, cuius prior pars constet vocabulo in trochaeum exeunte, ea a satiricis omnino videtur secludenda licentia.* — quo *M;* quod (*seq.* t) *cdd.* — tua *G;* tu (*seq.* a) *Gen, L, H; om. B.* — tua; te *videri scribendum iam in ed. Lucilii dixi; idque vel nunc arridet propter r. m.* — *cf. et v. 21.* — autinferas *pro* auferas *L.* — **11** Lucil, *tum* Luci *L; ita et v. 13 et 15.* — XXVII *L, G;* XXVI *B, Gen, H; f. recte. nam potuere haec inter ea habere locum, quae XXVI, 21 sqq. a nobis sunt composita.* — **12** at *M;* aut *cdd.;* ad *ed. princ.; et ita f. Non.; mihi tamen an.* inducere *eodem modo dictum videtur quo*

330 M.

Induci, delectari. Lucilius lib. XXVI:

véterem historiam, indúctus studio, scríbis ad amorés tuos.

|| Induci est aliquibus fallaciis decipi. Lucilius lib. XXX:

quid quaerimus Argon
inductum cantu stolidum?

INSVLTARE dicitur insilire. Vergilius Georg. lib. III:

insultare solo et gressus glomerare superbos.

Insultare, iniuriosius aliquid dicere. Lucilius lib. XXVIIII:

insúlta miserum tú quoque in me!

INTERFICERE, occidere. Lucilius lib. XXVIIII:

nón prius
tóllas quam Tulli ánimum ex homine atque hóminem ipsum interféceris.

M. Tullius de officiis lib. II: ab isdemque quae nocent interficiuntur. || Interficere, perdere, concremare. Vergilius Georg. lib. IIII:

fer stabulis inimicum ignem atque interfice messes.

Interficere, consumere, finire. Lucilius lib. XXVIII:

'píscium magnam átque altilium vim ínterfecisti.' — 'át nego.'

13 Luc. l. XXVI || 15 Luc. l. XXX || 18 III, 116 || 20 Luc. l. XXVIIII || 22 Luc. l. XXVIIII || 25 II, 4, 14 || 26 IV, 330 || 29 Luc. l. XXVIII.

supra, h. e. pro sibi persuadere. — utile *Montepess., A, B, Gen, H_1;* ut ille *L, H_2, G.* — putavit *Montepess.; A.* — **14** hist *G.* — **15** est etiam aliquibus *A.* — **16. 17** Argon *M;* acre *cdd.* (sacre *pr. L*). — cantu stolidum *Rothius;* cantus totidum *B, Gen, H_1;* cantu stoditum *pr. L;* cantu custoditum *L ex corr.; H_2, G.* — *agitur de decepto quodam custode puellae.* — **18** Verg.; *cf. comm. in 106, 24.* — **19** et egressus *Gen, H_1; non B.* — **20** aliquid iniuriosius *B.* — **21** tu *Passerat.;* te *cdd.* — insultat miserum te quoque Muti *crassa interpolatione cd. N. Fabri.* — *mire Mercerus cogitavit per tmesin illud* insulta miserum te *dictum esse pro* insultate m. *finemque putavit hexametri his contineri verbis.* — *v. de re m. 367 sq.* — **22** *cf. 449 l.* interfici. — **23** non prius *M;* prius non *v.* — **24** *Tullius quidam maleficus* [illegible] *XI, 13 memoratur; qui nescio an sit idem.* — animim *pr. L.* — ex homine *Passerat.;* ex nomine *cdd.* — ipsium *Gen, pr. H; non B.* — interficeris *pr. L.* — *illud* Tulli *e v. 25 irrepsisse ratus Ribbeckius talem ponit h.* [illegible] priu' non tollas quam animum ex homine atque hominem ipsum interfeceris; *simul caecutire professus eum qui non agnoscat septenarium illum optimum* — *est sane versus minime culpandus. verum auctor ut alibi metri, hic Non.* [illegible] *peritia destitutus.* — *cet. cf. comm. in Luc. XXIX, 72.* — **25** III *cdd.* — hisdemque *ed. Bas.; B* (*pro* isdemque quae *hic habet* hisdem quaeque). — ab eisdemque et eae quae *cdd. Cic.; in quibus certe illud* eae *videtur ab*[illegible] *dare.* — **26** Verg.; *cf. 449 l. m.* — **29** Interf., consumere (consummare *non A*), finire; *cf. 269, 15* conficere, consumere, finire *ibique comm.* — Lu[illegible] lius *in mrg. add. G_1.* — **30** gnam *pro* magnam *G.* — at *M de re m.* [illegible] id *v. d. ap. Gerlachium;* ut *cdd. cum B.* — at nego *om. A.*

INTERPELLARE, adire, conmonere. ‖ Interpellare, dicere, docere. Lucilius lib. XXVIIII:

verúm ‖ tu quid agis? ínterpella me, út sciam.

IRE est ambulare. Vergilius Georg. lib. III:

it tristis arator.

‖ Ire, accumbere. Lucilius lib. XXVIIII:

Chremés in medium, in súmmum eirat Demaénetus.

INSIGNE dicitur magnum vel praestans. Vergilius Aen. lib. I:

insignem pietate virum.

‖ Insigne, utile, necessarium. Lucilius lib. XXVII:

cócu' non curat caúdam insignem esse híllai, dum pinguís siet:
síc animum quaerúnt amici, rém parasiti ac dítias.

INPEDIRE est inplicare, involvere. Vergilius lib. V:

haut aliter Teucrum nati vestigia cursu
inpediunt.

‖ Inpedire, sordidare, ad probrum ducere. Plautus Amphitryone:

ímmo ego hunc, Thebáni cives, quí domi uxorém meam
ínpudicitia ínpedivit.

---

32 Luc. l. XXVIIII ‖ 2 III, 517 ‖ 4 Luc. l. XXVIIII ‖ 6 I, 10 ‖ 8 Luc. l. XXVII ‖ 11 Aen. V, 592 ‖ 14 Plautus Amphitryone.

---

31. 32 Interp., ad., comm. *in mrg. add.* H_2. — conmonere L_1 *solus* — *post* commonere *haustum puto exemplum.* — *porro mirum quod* interrumpendi *significatio, omnium usitatissima, omissa.* — docere *M*; ducere *cdd.*; *minus bene ex superiore vocabulo ortum statuit Me.* — *neque ea res probatur A cd. scriptura, in quo sunt haec:* Interpellare, adire, commonere vel dicere. — XXVIIII H_2; *G*; XXVIII *rell. cum B. sed aptior his locus in XXIX.* — *cf. Luc. XXIX, 19—37.* — **1** *non bene quidam* rerum. — quod *B.* — interpellam ut *Gen*, H_1; interpella (interpello *pr. A*) ut *A*, *B.* — **2. 3** IIII d *pr. L.* — id Gen_1. — **4** XXVIII *B, Gen, L*, H_1; *cf. comm. in 330, 31.* — **5** cremes *G.* — eirat *M* (*pro* irat; ierat *Rothius*); ire ad (ire a *pr. B*) *cdd.* — Demaenetus *quidam ap. Me; Rothius;* demenetus *cdd.* — **7** verum *Gen*, *pr. L.* — **8** *n. N.* — **9** caudam; claudam *L;* claudus *B, Gen*, H_1. — insignam, *m. 2* insignaem *H;* insignam *et Gen; non B.* — hillai *M;* illam *cdd.* — cauda hillae *dicta pro* hilla (*de* hilla *iam cogitavit I. Dousa*). — **10** sic animum quaerunt amici *M de re m. 34; ubi additum: hoc melius (propter rationem musicam) quam illud:* sic amici quaerunt animum *(quod Duebnero placuisse refert Quicheratus);* sic (sic et *B*) amici animum quaerunt *cdd.* — *fuit qui coniectaret:* sic amicis *(nominativ.)* animum quaerunt. *sed finalis huius apud Luc. exemplum non vid. inveniri.* — parasti *B, Gen*, H_1; parati Hs_2; parasiti *cum rell.* Ho_2. — ac; aut *B.* — ditias *M;* divitias (divicias *B*) *cdd.* — *add. cdd.* aut; *om. ed. princ.* — **11** Inpedire L_1 *solus (ita et v. 14).* — inpublicare *L;* implicare *rell. cum A, B.* — **12** haud *A, B*, Gen_2, *L ex corr., H, G;* aut *pr. L.* — alit *G;* alio *plures libri Verg.* — nati Teucrum *B, ut quidam Verg. cdd.* — nacti vestigio *A.* — cursum *H.* — **13** inpediunt *Gen, H*, L_1. — **14** probum Gen_1; *pr. L.* — *puto* illicere. — Plaut.; *cf. 456 l.* thensaurum. — **15** inme *B, Gen*, H_1; inmo *L*, H_2; immo *G, ut vid., ed princ., v.* — thebai cius *pr. L.* — uxorem eam *B, Gen*, H_1. — **16** inpuditicia (imp. *m. 2*) *L.* —

INCIPIT PER L LITTERAM.

LAEVVM, adversum. Vergilius in Bucolicis:

saepe malum hoc nobis, si mens non laeva fuisset.

Laeva, prospera. Vergilius Georg. lib. IIII:

siquem
numina laeva sinunt auditque vocatus Apollo.

LAC, sucus maternus quo animalia nutriuntur. Vergilius in Bucolicis:

et lac subducitur agnis.

Lactes dicuntur intestina. Titinius Psaltria:

. . farticulúm, cerebellum, láctes agninás..

Plautus Curculione:

íta, cibi vacívitate, vénio laxis láctibus.

idem Pseudolo:

úna opera alligém fugitivum cánem *ego* agninis láctibus.

18 I, 16 ‖ 20 IV, 6 ‖ 24 III, 6 ‖ 26 Titinius Psaltria ‖ 28 II, 3, 40 ‖ 30 I, 3, 85.

inpedivit *Gen, L, Hs, ed. Bas.;* impediunt *A, B, Ho.* — inpedire *idem quod* irretire. — **17** *om. Gen.* — **18** Laevum *C, Gen, B, A* (*hic* a *in ras.*); Levum *Non., ut vid.; cf. 51 l.* levum. — **19** leva *L, G, A; non B.* — **20** Leva *C, Gen; non A, B.* — Verg.; *cf. 51 l. m.* — **22** nomina *pr. L.* — leva *C pr.* H_1*; non A, B.* — **23** Verg.; *cf. 399 l.* subducere est surripere. — in *om. B.* — **26** Lactes dicuntur intestina (indestina Gen_1). Titinius Psaltria. *cf. Prisc. 686:* hae lactes partes sunt intestinorum — singulare haec lactis est. Titinius in Ferentinati. — psalteria Gen_1*; pr. L; non B.* — in Ferentinati *Prisc. l. m.* — *alibi tamen semper, etiam apud hunc, fabula illa inscripta* Psaltria. *et quidam putant titulum fuisse* Psaltriam vel Ferentinatem, *parum quidem commode, cum psaltriam illam haud sane probabile sit fuisse originis Italicae; rectius Neukirchius de errore cogitavit Prisciani, qui, cum ab auctore, quo utebatur, omissum esset illud* Psaltria, *recordatus versum, quem bis adfert,* Ferentinatis populus res Graecas studet, *vid. novasse inscriptionem.* — **27** farticulum *Ribbeckius;* farticula (ferticula *L*) *cdd. Non. cum B; at Prisc.* craticula *vel* graticula; *in quo frustra* gratillam *vel* gratillas *(neutrum enim aptum huic loco) latere suspicatur Ribbeckius.* — agninas *cdd. Non. cum B* (acinas Gen_1*;* auninas *pr. L, addito infra* s *et supra puncto, quod tamen pro interpunctione an sit habendum dubitat Zangemeisterus*); lactis agnina *cdd. Prisc.; qui quidem etiam in sequente Pomponii exemplo habet pluraliter positum illud* per lactes tuas. — **29** cibi *cdd. Pl.;* tibi *Non.* — vacivitate *Camerarius;* vacuitate *cdd. Pl. et Non.* — lassis *idem;* laxis *Pius.* — **30** item *B,* H_1. — Pseudolo *pr. L;* Pseudulo *rell. cum B.* — **31** allicem *cdd.* — fugitivum (fugitium *pr. L;* figitivum *B;* fugitivam *ap. Pl. A, B, C, D; cf. Caes. pg. 132*) canem *cdd. Pl. et Non.* — ego *add. M.* — *ap. Pl. v. parum eleganter:* una opera alligem canem fugitivam agninis lactibus. — agnis (ignis H_1) *cdd.*

LEGERE, sicut est in consuetudine, significat oculis scripta percurrere. Vergilius in Bucolicis:

ad simul heroum laudes et facta parentis
iam legere. ||

|| Legere, accedere. Vergilius Georg. lib. II:

ades et primi lege litoris oras.

et Aen. lib. XI:

inplicuere interse acies legitque virum vir.

|| Legere rursum collegere. Titinius Veliterna:

hódie hostis fugávit; spolia plácide posteriús leget.

Vergilius lib. X:

extremaque Lauso
Parcae fila legunt.

et Georg. lib. I:

atque omnis navita ponto
humida vela legit.

Caecilius Fallacia:

óssiculatim Pármenonem dé via liceát legant.

Varro Vergula divina:

sed pancarpineo cibo coacto
libamenta legens caduca veris.

|| Legere praeterire, praestringere Vergilio auctore dicimus, Aen. lib. III:

litoraque Epiri legimus.

---

33 IV, 26 || 1 II, 44 || 3 XI, 632 || 5 Titinius Veliterna || 7 Aen. X, 814 || 10 I, 372 || 13 Caecilius Fallacia || 15 Varro Vergula divina || 18 III, 292.

---

32 scriptum (*vel* scriptur) *pr. A.* — **34** ad *Gen*$_1$*; pr. L;* ac *B;* at *rell.* — **1** Verg. Georg. lib. II *om. B.* — **2** ades et; ades *Gen*$_1$*;* adest *pr. L.* — littoris *Gen, H; non B.* — oram *Verg.* — **3** X *B.* — **4** interplicuere *pr. L.* — **5** rursum *om. A. sed hoc vel talia iam de eo non referentur.* — collegere *Gen*$_1$*; pr. L;* colligere *rell. cum A, B.* — *cet. cf. 444 l.* legere, — **6** hostes *A.* — *f.* fugabit. — placite *pr. L.* — elegetu, *tum* eliget *L.* — **7** *cf. 313 l.* filum. — **8** ettremaque *pr. L.* — **12** humida *om. B.* — **13** Caec.; *cf. 147 l.* ossiculatim. — **14** hossiculatim *Gen; H*$_1$*; G;* hosticulatim *L;* ossiculatim *H*$_2$*, B.* — Parmenonem *L, H*$_2$*, G;* Parmenon est *B, Gen, H*$_1$. — legant *cdd. 147;* legam *h. l.* — **15** Varro; *cf. 264 l.* cogere, mollire *ibique comm.* — vergumla *pr. L;* vercula *B, Gen, H*$_1$*;* virgula *rell.* — **17** veris; victus *cdd. h. l.* — **18—22** praestringere, *quod in cdd. leg. v. 23 post* navigare, *huc transtulit M.* — auctore Vergilio *pr. L.* — dicimus. *quae secuntur, ita in C, Gen, B tradita:* aen. lib. III et lib. *(om. B)* V litoraque (litotraquae *Gen*$_1$) epiri (eripi *Gen;* e, *tum ras.,* pi *H*$_1$) legimus et fractosque legunt in gurgite (iniugurte *H*$_1$) remos. — *in H ad illud* legunt *adscript. in mrg. m. 2* colligunt; *quod quidem ab interpolatore, hic, ut alibi, notante Nonium, apparet venisse.* — *A habet haec:* Eneidorum libro tertio litteraque

332 M.

et lib. V:

fractosque legunt in gurgite remos.

‖ **Legere** est natare. Vergilius Aen. lib. II:

pars cetera pontum
pone legit.

‖ **Legere** etiam eligere dicitur. Vergilius in Bucolicis:

ipse ego cana legam tenera lanugine mala.

Turpilius Epiclero:

quam légere te optimum ésset atque aequíssimum,
quacum aétas degenda ét vivendum essét tibi.

M. Tullius de officiis lib. III: cetera autem, quae secundum naturam essent, ita legere, si ea virtuti non repugnarent * * * [diligentius intendentes invenimus.] ‖ **Legere** subripere significat: unde et sacrilegium dicitur, id est: de sacro furtum. Vergilius in Bucolicis:

nam quae sublegi tacitus tibi carmina nuper.

Turpilius in Boethuntibus:

qui vérba venatúr mea,
perií, si arcedat ét sermonem hinc súblegat.

---

21 Aen. V, 209 ‖ 23 II, 207 ‖ 26 II, 51 ‖ 28 Turpilius Epiclero ‖ 31 III, 3, 13 ‖ 35 IX, 21 ‖ 37 Turpilius Boethuntibus.

---

erepti legimus idem fractosque — remos. — *turbatum antiquitus ea re, quod verba* et lib. V *in marginem prius delata, dein perperam essent reposita, facile apparet. sed non recte Quicheratus vv. 21, 22 collocavit post 9, quamquam ibi* legere *pro* colligere *dictum constat. nam fuisse, qui Nonii explicationem sequerentur, docet Servius, cuius haec sunt:* 'legunt'; alii 'praetereunt'; sed melius — 'colligunt'. — 23 etiam est *A.* — navigare (natare *pr. L*) praestringere *cdd.; v. — addit Gen notam in mrg., qua haud dubie significatur* praestringendi *v. parum aptum.* — 24 caetera *B.* — 25 legit *per transit explicat Serv.* — 26 dicitur ut *L.* — 29 quom *Gulielm.;* quin *cd. N. Fabri.* — esset *cd. N. Fabri;* esse *C, Gen, B; sed nescio an sit melius:* quam legere te optimum esse ait *(monosyllab.)* atque aequissimum. — 30 degenda et vivendum esset *Canterus;* vegenda et vibendum (*ita ed. Bas.;* iubendum *Gen, L, H;* lubendum *B*) esse (*seq.* t) *cdd.* — 32 essent, ita legere *Cic.;* esse ita legere (intat legere *pr. L;* intellegere *B, Gen, H*) *cdd.* — repugnarent *Cic.;* repugnare *cdd.* — 33 dil. int. (intententes *Gen₁*; intevendentes, ve *deleto sed rursus restituto, L*) inv. — *verba haec vix potest dubitari quin ab interpolatore sint addita et ita supplenda in principio:* aliud esse legere, aliud eligere. — *nam ipse Non. pg. 444 docuerat non idem esse* legere *et* eligere. — *sic placet reponi:* Legere etiam subripere significare diligentius intendentes invenimus. — subripere Legere *(per lemma)* significat *L; in quo* subripere *deletum et* surripere *suo loco supra scr.* — subripere *A, B, Gen, H_1.* — namque *A, L, Gen_1;* vel quae *B per interpolationem; nam ita Verg.* — Turpillius *pr. L.* — boetuntibus *cdd.* — 39 perii si *M* (pestis, si *Ribbeck*) pestis *cdd.* — arcedat *Lips.; Scal.;* arscedat *cdd. cum B.* — *mirum fon tam vetustam Nonii libris servatam; nec tamen videtur dubitandum.* — ceta

Lucilius lib. XXVIII:

omnia viscatis manibus leget.

Plautus Aulularia†:

séd leno egreditúr foras:
hinc éx occulto sérmonem astu súblegam.

Legere rursum videre. || *ab* hoc et aquilegi. Vergilius Aen. VI:

quin protinus omnia
perlegerent oculis, ni iam praemissus Achates
adforet.

et in eodem:

longo ordine possent
adversos legere.

LVSTRA dicuntur ferarum habitacula. Vergilius Georg. lib. II:

non absunt illic saltus ac lustra ferarum.

et Aen. lib. III:

cum vitam in silvis inter deserta ferarum
lustra domosque traho.

Lustra etiam lupanaria dicuntur. Plautus Asinaria:

lustris studet†.

item:

---

40 Lucilius l. XXVIII ‖ 42 Plautus Aulularia; cf. comm. ‖ 1 VI, 33 ‖ Aen. VI, 754 ‖ 9 II, 471 ‖ 11 III, 646 ‖ 14 V, 2, 84 ‖ 16 Asinariae 2, 17.

: *Luc. IX, 19 cum comm.* — postis arcedat *Scal.* — hic *pr. L;* hunc *asiliens., ut vid.* — sublegat *Lips., Scal.;* sublegam *cdd. cum B.* — *illud* ostis arcedat *cui placuerit, eum oportet statuere aut coniunctivum esse poten-ialem, quem vocant, aut haustum in principio fragmenti, unde penderent ea uae sunt* arcedat — sublegat. — *parum convenienter arti Bothius:* postibus *melius erat* posti si) abscedat nec sermonem hinc sublegat. — 40 Luc.; *cf.* 95 *l.* sumere est accipere, tollere. — 42 Aulularia. *nullae in hac partes noni. ad Vidulariam transtulerunt Guietus, Mercerus, Wagnerus. sed ne in ac quidem satis liquere, quomodo lenonis persona cum argumento coniuncta uerit, locupletissimus testis adfirmat Studemundius. — cf. comment. de Vidul. p. 26.* — 43 lenae greditur *pr. L.* — 44 sermonem astu; sermonem eius *Le;* sermones astu *auctore Quicherato Passeratius;* sermone auis *Gen;* sermone us (*pr.* aius) H_1 *(om. hoc exempl. cum praec. B);* sermones atus H_2*; ed. as.;* sermone satus *L.* — 1 ab *add. M.* — aquilegi, *supra* qu *pos.* ◡̇, *Gen.* hoc et aq. *om. A.* — 3 quin potius *cdd. cum A, B.* — omnem, *per inter-polationem metricam, B.* — 4 relegerent *pr. L.* — Achatis Gen_1. — 7 unde mes l. o. posset *(ita ap. Non. B) vel* possit *cdd. Verg.; sed nescio an rectius Gen.* — 8 adversus *pr. L.* — 9 inherarum *pr. L.* — 10 *Verg.:* at frigida npe — non absunt; illic saltus ac lustra ferarum. — et lustra *B.* — in Asinaria *ed. Bas.* — 15 studet (stud *supra scr. in L;* stridet *G*); *aber-um ad v. 17, nec non in principio quaedam omissa. Plauti versus hic est:* cano capite te cuculum hinc uxor ex lustris rapit. — 16 idem *cdd.*

ís apud scortum córruptelae et líberis lustrís studet.

idem in Casina:

'ubi in lustra iacuisti?' —
'egon in lustra?'

Turpilius Lindia:

quíbus eum rebus déspoliasti, foéde dum in lustrís latet.

Afranius Privigno:

uxórem quaerit fírmamentum fámiliae:
sciás abesse ab lústris ingeniúm procul.

Cicero in Philippicarum lib. II: cum omnes inpuritates pudica in domo cotidie susciperes vino lustrisque confectus.

LINQVERE est dimittere * * * ‖ *Linquere, relinquere.* Vergilius Aen. lib. III:

linquimus Ortygiae portus pelagoque volamus.

et lib. VIIII:

inque salutatam linquo.

Varro *Ταφῇ Μενίππου*:

Menippus ille, nóbilis quondám canis,
hic líquid homines ómnes in terrá pila.†

---

18 II, 3, 26 ‖ 21 Turpilius Lindia ‖ 23 Afranius Privigno ‖ 26 II, 3, 6 ‖ 29 III, 124 ‖ 31 IX, 288 ‖ 33 Varro *Ταφῇ Μενίππου*.

17 is *om. L; deletum in H; habent A, B.* — corruptaele *B; pr. L.* — corruptelaest liberis, lustris studet *pulchre Scaliger.* — corruptelae et *etiam Pl. cdd.* — 18 idem is in, *sed* is *eras., H.* — *cet. cf. 135, 7 sq.* — 19 lacuisti *pr. L.* — 20 ego enim lustra *pr. L;* egone in lustra *rell. cum B.* — 21 Lyndia *L, G; non B.* — 22 cum *M* (em *Me*); rem (*om. Palatin.*) *cdd.* — rebus *om. B.* — dispoliasti *L ex corr.; H; Gen; B* (dispoliare *Palatin.*). — foede dum *Me;* foedum (fedum H_2; dum *Palatin.*) *C, Gen, B.* — 23 Affranius *pr. L* — praugno *Gen, pr. H; non B.* — 25 obesse *pr. H.* — ab lustris *ed. princ.;* ab inlustris *cdd.* — procul *in ras. L.* — 26 in filippicis (philippicis *B, H*) *cdd.* — inpuritates (imp. L_2, *G*) *om. A, B, Gen,* H_1. — *notum alibi non* inpuritatis *magis quam* puritatis *vocabulum apud bonos reperiri auctores.* — inpudica (imp. L_2, *G, B*) *cdd. Non.; item Vaticanus Cic.* — 27 cottidie *A.* — susciperes *Cic.;* susceperis *cdd.* — confecta *A.* — 28 dim.; *cf. Verg. Aen. III, 160.* — L., rel. *add. Quicheratus. cf. 334, 38* liquerit — reliquerit. — 29 liquimus (*pr.* lyquimus) *L;* liquimus *et Gen; non B.* — hortygiae *Gen, L, H.* — 34 Menippos *add. Scal.* (*praec.* tafeminippu); Menippus *Guietus.* — *supra scr.* i, *L.* — nobilis *Iun.;* nobiles *cdd.* — quosdam *Gen, B* (*hic pr.* quondam). — 35 *illa* hic liquid (linquit *H ex corr.; G;* linquat *B, Gen, pr. H*) homines omnes (*om.* omnes *pr. L; dein supra additum* homnes, *sed* h *delet.*) in terra pila *et metro vitiosa esse probabile est* (*nam qui praecedit trimeter non habet locis imparibus spondeum*) *et obscura prorsus vel potius suspecta certum.* — *illud* hic *pro adverbio loci accipit Scal., ut ad sepulcrum referendum sit Menippi;* hinc *ed. princ.* — terrae pila *probabiliter Iun.* post *v. 35 in libris collocati pg. 335, 5—9; ubi vide comment.*

LIMARE, exquirere et delinire, secundum consuetudinem, a lima dictum. Plautus Menaechmis:

ánum lima praéterunt.

idem Bacchidibus: ||

limacés viri;

quod adterant et consumant. || Limare etiam dicitur coniungere. Plautus Bacchidibus:

nei umquam á queiquam alio accíperes mercedem ánnuam
nisi áb se nec cum quíquam limarés caput.

idem Medico:

nám pater tuu' númquam cum illac étiam limavít caput.

---

37 I, 1, 9 | 39 Plautus Bacchidibus || 3 Plautus Bacchidibus || 6 Plautus Medico; cf. comm.

---

36. 37 *suspicatus est Mercerus h. l. a Nonio, ut alibi a librariis (cf. Lachmann. comm. Lucr. pg. 143),* limandi *et* rimandi *verba confusa. sed vix persuadet. v. Hor. Ep. I, 14, 37 sq.* — Limari *cdd.; corr. Iun.* — delenere *pr. L.* — *puto* sec. cons. exq. et del. — a lima *Iun.;* aliam *cdd.* — aliam dict. *om. A.* — **38** praetereunt *A, L;* terunt *B.* — perterunt *Beroaldus.* — *ap. Pl. haec:* dum (*ita Ritschelius;* tum *cdd.*) compediti (*ad hiatum vitandum scribend.* compeditis; lamnam *Gulielmius;* aut anum *Ritschelius*) anum (ianum *C, D*) l. praeterunt. — **39** bachidibus *H, Gen, non B.* — **1** lim. viri; *illud* limaces *dubitat an sit feminini generis,* viri *an genetivus Ritschelius Opusc. II, 324;* viri *aut corruptum aut seiungendum a* limaces *putat Goetzius. mihi* limaces *videtur substantivum atque idem quod* cochleae; *cf. glos. Philoxeni. Nonius quin pro adiect. habuerit non intercedo. ac dubito plerumque, an finem v., quem ex Cistellaria citat Varro VII, 64,* non quasi nunc haec sunt hic limaces lividae *a N. redditum existimem.* — **2** quod — consumant *om. A.* — adteront *Genm.* — **3** Plaustus baccidibus *pr. L.* — bachidibus *B;* bacidibus *Hgo.* — **4** nei umquam a queiquam alio acciperes *M;* necum quoquam acceperis alio (salio *B, H, G; in L supra* is *add.* s) *cdd.* — nei *pro* ne. — ne a quoquam acciperes alio *Me;* nec a quoquam alio acciperes *Ritschelius.* — **5** missi H_2, *G;* misis *prius L, tum* nisi, *denique* misi. — ab se *Me;* ab sese *cdd.* *cum B* (abesse H_2, *G*). — ne cum *B*, Gen_2, H_1. — quicquam *L*, H_1. — **6** Medico *M;* scematico (*praec.* idem) *cdd. exc. quod* H_2 schematico. — *hic plane ratio fefellit Lipsium, qui Epistol. Quaest. I, 18 voluit reponi:* idem σχηματικῶς, *eumque secutum Ritschelium, qui Parerg. pg. 169 melius:* σχηματικῶς idem. *primum enim quod putat ille ita a Nonio moneri illud* 'limare caput' *figurate poni pro συνουσιάζειν, apparet schema non ad* limandi *verbum, sed ad* caput *pertinere ideoque eius memorandi locum hic nullum. sed quod longe gravius est, talis additamenti in Compendiosa doctrina alterum exemplum non invenitur. nam quod Ritschelius similiter dictum vult 231, 15* (vepres) feminini. Pomponius Porco, per hypocorisma: decedo — veprecula *(cf. et 198, 5), id omnino ab h. l. diversum. — itaque fabulae latet nomen; neque video quid propius absit a memoria librorum quam hoc:* idem Medico; *quo nomine* Parasitus Medicus *et a Non. pg. 84 et a Prisc. 872 citatur. nam quam facile ex* idem (*vel, ut saepe libri,* id est) medico *potuerit oriri* idem scematico *facile est videre.* — **7** tuus; tus *Gen, pr. L,* H_1; *non B.* — illac *Bothius;* illa *cdd.* — etiam *om. A.* — limavit *Lips.;* limabit *cdd.*

331 M.

Livius Tereo:

crédito,
cum íllo Philomela éx voluntate númquam limavít caput.

Caecilius Pausimacho:

hoc a te póstulo,
ne cúm meo gnato pósthac limassís caput.

Turpilius Leucadia:

véritus sum ne amóris causa cum ílla limassét caput.

LIQVIDVM, suave, dulce. Varro Eumenidibus:

Phrygiós perósa córnús liquidá caní animá.

|| Liquidum est purum. Vergilius lib. VI:

liquidumque per aera lapsae.

Varro Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶν:

húnc vocasse ec líquida vita in cúriae vestraé faecem!

|| Liquidum est prosperum. Plautus Pseudolo:

áve sinistra, auspício liquido atque éx *mea* senténtia
cónfidentiást inimicos meós me posse pérdere.

|| Liquidum rursum significat molle et fluxum. Plautus in Milite:

líquidiusculúsque ero quam véntus est favónius.

idem in Casina:

quóndam prognatís in sortiéndo sors delíquerit.†

8 Livius Tereo III || 11 Caecilius Pausimacho | 14 Turpilius Leucadia | 16 Varro Eumenidibus || 18 Aen. VI, 202 || 20 Varro Serrano | 22 II, 4, 72 | 25 III, 1, 71 || 27 II, 6, 47.

9 cretico *L.* — **10** cum illo *(ita Me)* Filomela ex *M;* cum illos olim ex *B;* cum illos solim ex *Gen,* H_1*;* cum illos soli mea *rell.* — volutate *Gen, H.* — cum illo soror mea voluntate nunquam limavi caput *per octonar. iamb. Me.* — **11** pausimato *C, Gen, B.* — **12** a tem *pr. L.* — **13** tum *B.* — meo *B, Genm,* H_1*; Bentin.;* eo (*praec.* m) *rell.* — limassis *Bentin.;* limasses *C, Gen, B.* — **14** Turpillius *pr. L.* — **15** limasset *A, B;* limassit *Gen,* H_1*;* limassis *rell.; quorum scriptura e v. 13 fine videtur orta. itaque non putavi reponend. cum ed. princ.* limasses. — **16** *n. N.* — **17** *cf. 233 l.* anima, sonus *ibique comm.* — *h. l. cdd.* frigus per ossa. — **19** liquidum *(id post add. in L) cdd. cum A excepto B.* — **20** αρχερεσιων *L,* H_2*, G;* αρχερεσιω *B, Gen,* H_1. — **21** *cf. comm. in 137, 4.* — *v. indicavit A. Kochius.* — vocasse ec *Vahlenus;* vocasse et H_2*, G;* vocas sed et *L;* vocasset *B, Gen,* H_1. — fecem *L,* H_2*, G, non B;* faetem Gen_1. — **22** Pseudolo *H;* Pseudulo *rell. cum B.* — **23** ave *Bothius;* avi *Plauti cdd., quod et ipsum possit admitti;* ab *Non.* — mea *add. Bothius* (*idem deinceps:* liquide liquido); *om. cdd. Pl. et Non.* — **24** meos me *Pl.;* mens mea *cdd.* — **25** Plaustus *pr. L.* — **26** liquidiusculusque *H et A;* liquidiuscultusque *L, G* (*L* liquidiuscultaque, *m. 2* qua); liquiusculusque *B.* — fabonius *cdd. Non.;* faonius, facinus *Pl.* — **28** *v. caesura carens et corruptus.* — quondam *cdd. Pl.;* quandam *Non.* — ista in *cdd. Pl.; ubi ista e v. priore accessisse putat Geppertus.* — sed

Varro Rerum divinarum lib. III: Luciu' Scipio cum aurum factum abderet in cista viminea, fulmine ita est ictus, ut ipse esset integer, aurum conliquisset. — idem de proprietate scriptorum: quod aes aut quid aliud eius generis fervefactum conliquisset et informe esset factum. — Vergilius Aen. lib. I:

aut cum liquentia mella
stipant.

Naevius Lycurgo:

iam sólis aestu cándor† cum liquésceret.

|| **Liquerit** significat et reliquerit. Accius Stasiastis: ||

túm, sibi *si* dé dolore hoc ánima corpus líquerit.

Naevius Belli Poenici lib. I:

blánde et dócte pércóntat,
Aenéa quó pácto líquerít Troiam úrbem.

---

29 Varro Rer. divin. III || 31 Varro de proprietate scriptorum | 33 I, 432 || 36 Naevius Lycurgo XXV | 38 Accius Stasiastis || 2 Naevius bell. Poen. I.

---

altius latet vitium. — deliquerit *etiam Pl. cdd.* — *quod satis commode explicatur a Nonio. cf. interpretes ad h. l.; Caesar. pg. 22.* — **29** divinarum rerum *cdd.; corr. Quicheratus.* — Luciu' *M;* Lu. (*i. e.* Lucius) *ed. a. 1498;* lucili (lucilis *B*) *cdd.* — **30** cum *post* factum *iterant B, Gen, L, pr. H.* — abderet *M;* haberet *cdd.* — in cista viminea *Iun.* (in cista ficulnea *Turneb.*); in hista (hasta H_2) uicunea (iucunea *Bh;* ut uinea *L*, H_2, *G*) *cdd.* — ut ipse *M;* ut ista *C pr.* H_1*;* uista H_1*; Gen;* iusta *B.* — **31** integer *M;* integra *cdd.* — **32** quod aes *Lipsius Epistol. Quaest. IV, 23;* quod est *cdd.;* quid est *edd. ante Me.* — *post* est *add.* tanti *L, Ald.; unde Lips. effecit* stannum. *sed probabilius videtur hoc ex praecedente* est *et sequente* aut *ortum.* — aliut *Gs.* — ferve factum *ed. princ.;* fervet factum *cdd.* — conliquisset et Gen_1*;* colliquis sedet *L;* conliquissedet (coll. H_2*; G*) *rell. cum B.* — **33** informe esset factum *M* (informe *Lips.;* esset *ed. princ.*); in forma esse *cdd.; tum* infurum *Gen;* H_1*;* in futurum *B;* infusum *rell.* (*praec.* in); in formam *(ita v. d. in mrg. ed. Iun.)* esset infusum *Quicheratus.* — **36** nevius (necvius *pr. L*) *cdd.* — licurgo *B*, H_1. — **37** soli *B, Gen,* H_1. — candor (calor *B*) *corruptum; f.* caldo. — *ita Lucretius* calidum ignem *dixit.* — cum *ed. a. 1480;* cui *cdd.* — liquisceret *pr. L.* — **38–4** *haec ideo continuasse videtur Non., quod praecederent illa* deliquerit; conliquisset. — **38** significales reliquerist *pr. L.* — Actius *pr. L.* — **1** sibi si de dolore *M;* subidae (subide *B*) loide (loidae *B*) lore (lore *Gen*) *B, Gen,* H_1 *(partim divisis aliter partibus);* subidae deloide lore *L;* sibidae deloide lore H_2, *G;* sibi dae loide lore *P;* cum (*pro* tum) tibi de dolore *Turnebus Advers. XXIX, 28.* — **2** nevius *cdd.* — Punici *B.* — *cf. 474 l.* perconta *ibique comm.* — II *cdd. (om. B); corr. Merula.* — **3. 4** Aenea *Fleckeisenus;* aeneas *B;* aenas *Gen;* H_1*; G;* enas H_2*; L* (percontate nos *libri Me*). — quo pacto quo *Gs.* — liquerit Troiam urbem *iam scripsi, cum in editione Naevii illud* liquerit *e v. 1 irrepsisse putassem;* Troiam urbem (urb. Tr. *B*) liquerit *cdd. h. l.* (reliquerit H_2*; libri Me*). — *ita certe versus elegantior, quam si scripseris, quod pg. 474 ex Merceri coni. dedimus* Troiam urbem linquisset (relinquisset, reliquisset *cdd.*). *sed conferendus comm. in pg. 474, ubi pluribus de h. l. actum.*

335 M.

|| **Liqui**, defluere. Vergilius Georg. lib. II:

> huc summis licuntur rupibus amnis.

idem Aen. lib. III:

> nam quae prima solo ruptis radicibus arbos
> vellitur, huic atro licuntur sanguine guttae.

LAVDARE est verbis ecferre. Vergilius:

> laudato ingentia rura.

|| **Laudare** etiam significat nominare. Vergilius Georg. lib. III:

> aut inlaudati nescit Busiridis aras;

id est: nec nominandi. Plautus Captivis:

> íd uti scias, Iovém supremum téstem *do,* laudo, Hégio.

LVSTRARE, expiare. Vergilius in Bucolicis:

> et cum sollemnia vota
> reddemus Nymphis et cum lustrabimus agros.

Lucilius Satyrarum lib. II:

> lustratu', piatus.

|| **Lustrare**, circumspicere. Vergilius Aen. lib. III:

> omnia conlustrans hanc primo ab litore classem
> conspexi venientem.

Cicero Tusculanarum lib. V: ego autem cum omnia con-

5 II, 187 || 7 III, 27 || 10 Georg. II, 412 || 12 III, 5 || 14 II, 3, 66 || 16 V, 74 || 19 Lucilius l. II || 21 III, 651 || 24 V, 23, 65.

5—9 *haec, quae feruntur pg. 333 post v. 35, huc retraximus, potiorem, quae videbatur, librorum vv. 6, 9 secuti fidem. tamen an rectior sit Lugdunensis scriptura et suo fuerint loco servanda illa, non ausim decernere. — quis enim tam alto ingenio tamque perspicaci, ut penitus possit insinuare ingenii Noniani socordiam?* — 5 Linquere *cdd.* (Liquere *B*); Liqui *Quicheratus.* — defluxere *Gen*, H_1; *non B.* — III *L.* — 6 licuntur *Gen* (*in quo supra* cu …) H_1; liquuntur *B post ras.*; linquntur *L* (*pr.* lineuntur); Hs_2; linquuntur Ho_2 (*item v.* 9); *G*; *pr. B.* — *cf. seq. exempl.* — rupe, *supra scr.* bus *L.* — aminis, *tum* amnis *L*; amnes *B*, H_2, *G.* — 7 II *H ex corr.* — 8 namque *cdd. pr. B.* — 9 licuntur *Gen*, H_1; liquuntur *B*; lincuntur *L*; liquuntur Hs_2; *G.* — 10. 11 Laudare *punctis del. L m. 1, qua om. sequentia usque ad v. 12.* — Laudare est — rura *in mrg. reposuit m. saec. IX vel X.* — hecfer… *pr., ut vid., L*; efferre *A*; effere *B.* — ing. crura *B.* — 12 sign. *om. B.* — 13 inlaudati *omnes, etiam A, B*; inlauti *prius L.* — ibisiridis Gen_1; ibusiridis *pr. L.* — 14 idem nec *L.* — 15 id; id ut (*pr.* ud), *sed hoc deleto, L* — uti *Fleckeisenus*; ut *cdd. Pl. et Non.* — do, laudo *F. Schoellius* (laudo, do *Pareus*); laudo *cdd. Non.*; do *Pl.* — *cf. Caes. pg. 82.* — egio *cdd. Non.* — 16 expirare Gen_1; *pr. L.* — 17 sollempnia Gen_1; sollemnia *et A* (*qui om.* et cum); *item B.* — 18 reddimus Gen_1; *pr. L.* — nymfis *B*, *Gen*, *H*; nimphis *A.* — lustravimus Gen_1; *pr. L.* — 19 V *B*, *Gen*, H_1; *sed cf. Luc. II*, 8—… — 21 circumticere *pr. L.* — 22 primum ad litora *Verg.* — 23 prosp… *Medic. Verg.*; *sed cf. v.* 648. — 24 autem *Cic.*; ducem *cdd.*

ıstrarem oculis; est enim ad portas gaianas.† ‖ **Lustrare** est ircumire. Vergilius lib. VIII:

lustrat Aventini montem.

Livius Aegistho:

tum *autém* lascivum Nérei simúm pecus
ludéns ad cantum clássum lustratúr *vias.*

Lustrare, sequi. Vergilius in Bucolicis:

ad mecum raucis, tua dum vestigia lustro.

Lustrare, patefacere. Cicero in Catilinariarum lib. I: si lustran-ur, si erumpunt omnia? muta iam istam mentem. — Vergilius Aen. lib. IIII:

postera Phoebea lustrabat lampade terras.

Lustrari dicimus et scortari: a **lustris**. Plautus Pseudolo:

lúxantur, lustrántur, comedunt quód habent.

Lucilius lib. XXX:

quem sumptum facis in lustris, circum oppida lustrans!

‖ **Lustrare**, perspicere, agnoscere. Vergilius lib. VIII:

ille os oculosque loquentis
iamdudum ‖ et totum lustrabat lumine corpus.

M. Tullius de officiis lib. I: sed cum omnia ratione animoque lustraveris.

---

26 Aen. VIII, 231 ‖ 28 Livius Aegistho III ‖ 31 II, 12 ‖ 33 I, 3, 6 ‖ 35 IV, 6 ‖ 37 IV, 7, 5 ‖ 39 Lucilius l. XXX ‖ 41 Aen. VIII, 152 ‖ 2 I, 17, 57.

---

25 gaianas (gafanas *pr. L;* graiunas, *mut. in* graianas *B*) *cdd.;* agragianas *Cic. libri;* Acraganas *Lambin.; melius Camerar.* Acragantinas; Achradinas *non bene Vrsin.; cf. comm. Baiteri.* — Lustra *B.* — 26 cumire *Gen,* H_1. — VIIII *Gen, L, pr. H.* — 28 Livius; *cf. 158 l.* pecus. — egisto *cdd.* — 29 autem *om. h. l. cdd.* — lacivium *B.* — Nerei simum *v. auctore Bentino;* nereis simum *cdd. h. l.;* rei simum *pg. 158.* — 30 gantum *pr. L;* cantem *B, Gen,* H_1. — classum *L,* H_2, *G;* classem *Gen,* H_1; navem *B, sed id m. 1 punctis notatum et supra scr.* classem. — classum *genetivus non vid. alibi inveniri; sed cf. comm. in 84, 29.* — vias *add. M (praec.* tur). — 32 ad *Gen*$_1$; *pr. L;* at *rell. cum B.* — 33 in Catilinariarum *M;* in Catilinam *Quicheratus;* in Catilina (Capilina *pr. L;* Catelina *B*) *cdd.* — lustrantur (*praec.* i); inlustrantur *Cicero.* — 34 iam *om. pars Cic. librorum.* — 36 Postea H_1. — foebea *cdd. pr. B.* — lampede H_1. — 37 Lustrari *B;* Lustrare *rell.* — scorti *L;* scortiari *G.* — Pseudulo *L, G, Gen, B.* — 38 *cf. Spengelii l. de canticis Plaut. pg. 404.* — luxuriantur *C, D ap. Pl.; cf. comm. in 55, 11.* — comedant *B, Genm,* H_1. — 40 sumptum *A;* sumptu *rell. cum B.* — lustis *Gen, pr. G.* — opida *Gen,* H_1. — 41 praespicere *L,* H_2, *G; non B;* prospicere H_2 *in mrg.* — agnoscere; *cf. Verg. l. m. v. 154 sq.; item Serv. comm. in 153.* — 42 os oculosque *Verg.;* osculosque *L, G, Gen;* oculosque *H, B.* — 2 omni *pars cdd. Cic.* — 3 lustraris *cdd. Cic.*

336 M.

LIMEN locus stadii dictus. Vergilius lib. V:

corripiunt spatia audito limenque relinquunt.

|| Limen, omnis ingressus. Vergilius Aen. lib. II:

limen erat caecaeque fores et pervius usus.

Varro Vergula divina:

ad quos tum volucris venit pusillos
usque ad limina niduli esca vilis.

|| Limen non solum, quod sub pedibus est, dicitur, sed etiam quod superius est ingressu. Novius Macco exule:

límen superum, quód mei misero saépe confregít caput;
ínferum autem, ubi ego ómnis digitos *saépe* diffregí meos.

LEVARE, solvere. Vergilius Aen. lib. II:

atque arta levari
vincla iubet Priamus.

|| Levare significat sustenere vel erigere. Vergilius Aen. lib. I:

levat ipse tridenti.

|| Levare rursum relevare. Cicero Tusculanarum lib. V: alia nulla potuit inveniri levatio. — Vergilius in Bucolicis:

ego hoc te fasce levabo.

M. Tullius Epistularum ad Caesarem I: amplitudinem gloriam-

---

4 Aen. V, 316 || 6 II, 453 || 8 Varro Vergula divina || 12 Novius Macco exule || 15 II, 146 || 18 I, 145 || 20 V, 41, 121 || 21 IX, 65 || 23 M. Tullius Epist. ad Caes. I.

---

4 locus (*i. e.* pars) stadii dictus *M;* locus standi (tandi *Gen*, H_1) datus *cdd.* — VI *cdd.* — 5 *cf. Serv. ad hunc locum:* limenque relinquunt; aut regulam aut signum de creta factum. — spatio (spacio *B*) *cdd.* — 6 V *Gen*, H_1. — 8 Varro; *cf. 529 l.* vile *ibique comm.* — vergula *B, Gen*, H_1; virgula *L*, H_2, *G.* — 9 tum *Scal.;* cum *cdd. l. utroque; f. recte.* — volucribus *L.* — venit *cdd. 529; h. l.:* venti (volucris vent *B;* volucri suent *Gen*, H_1). — pusillos *Scal.;* ut illos *cdd. hic;* apud illos *529.* — 10 niduli *M* (nidica non bene *Scal.*); esca *Scal.; h. l. cdd. cum B:* nitida bilis (nitita vilis Gen_1); 529 *fere:* nidica vilis. — 12 ingressu *A, B, Gen;* ingressus *v.* — Nevius *A*, *B*, *Montepess.* — 13 superum *supra add. in L.* — mei *pro* mihi; mihi *A;* michi *Montepess.* — misae *B;* miser *Gen; om. A, Montepess.* — *f.* in quo mei misere saepe confregi caput. — 14 omnes *Gen;* oms̃ *B; pr. H.* — digitos *supra add. L.* — saepe *add. Quicheratus* (inf. aut., dig. om. ubi ego *Bothius*). — diffregi *M;* defregi *v.* — 15 Lavare Gen_1*; pr. L.* — *ita et v. 18.* — Verg.; *cf. 350 l.* manicae. — 17 vincula *B.* — primus *C, Gen, B.* — 18 sustenere *pr. L;* sustinere *rell. cum B.* — eligere *Gen, L*, H_1. — aenđ *supra add. in L.* — 20 sursum *B.* — 21 Verg.; *cf. 312 l.* fascem, onus. — ego te hoc f. *A.* — 23 epistolarum *L*, H_2, *G, G.* — ad Caesarem I: am *M* (ad C. lib. I: iam ampl. *Quicheratus*); ad Caesarem iam amplitudinem e

que tuam magno mihi ornamento *et* esse et fore existimo; qui me levas cura. — Pacuvius Periboea:

neque tuúm te ingenium móderat neque fratérnum ira exiliúm levat?

Varro Vergula divina:

quos non lacte novo levata pascat.

|| Levare etiam minuere. Accius Meleagro:

cave lássitudo póplitum *tuum* cursúm levet.

idem Nyctegresia:

íllos suapte indúxit virtus: tú laudem illorúm levas?

Varro περὶ ἐξαγωγῆς:

quemnám te ésse dícám, ferá quí manú córporís férvidós fóntium
áperís lacús sánguiníe téque vítá levás férreo énsí? ||

Vergilius Georg. lib. II:

omne levandum
fronde nemus.

Turpilius Demetrio:

---

25 Pacuvius Periboea || 27 Varro Vergula divina || 29 Accius Meleagro || 31 Accius Nyctegresia | 33 Varro περὶ ἐξαγωγῆς || 1 II, 400 || 4 Turpilius Demetrio.

---

24 et *add. Gerlachius.* — esse et *Me;* esset *cdd.; om. edd. ante Me.* — fore existimo; porrexisti, *tum* fore existi *L.* — **24. 25** qui *(ablat.) M;* quid *cdd.* – quod *(ita Ald.)* me levat cura *Mc.* — Pacuvius; *cf. 471; 472 l.* moderant. — **26** tuum — moderat *cdd. 471; 472;* tunc — moderant *h. l.* — ira (irae *pr. L*); *ita cdd. ter; vix tamen dubito, quin recte Quicheratus reponat* iram. — **27** vergula *B, Gen,* H_1*;* virgula *rell.* — **28** lacte *Scal.;* iacta *C, Gen, B* (iagta *pr. L*). — levata; *sc.* ex partu. — *pulchre enim a Scaligero intellectum h. v. subiungendum ei qui legitur pg. 7 s. l.* frigere, *praemittendum eis quae pg. 264; 336 s. l.* cogere; limen *sunt tradita.* — **30. 31** poplitum *ed. princ.;* poplit *cdd.* — tuum *add. Ribbeckius.* — levet. idem; leveudem *pr. L.* — Nyptespesia *L;* Niptegresia *B, Gen;* Niptegraesia H_1*;* Nirtegraesia Hs_2 *(nihil notat Onions.);* Nyptegresia *ed. Bas.* — **32** illos suapte *ed. princ.;* illo suapte *L ex corr.,* H_2*, G;* illos uate *B, Gen,* H_1*;* illo suate *pr. L.* — vi illos suapte *Lachm. comm. Lucr. pg. 391. at recte, opinor, illud* suapte *pro nominativo habet Ribbeckius; pro quo etiam Lucr. VI, 755 accipiendum duco, qui quidem l. nondum expeditus.* — **33** περι cξ (εξ *H*) ατωτηc *L; simillime rell.* — **34. 35** *v. Hermann. Elem. doctr. metr. pg. 303.* — *continuis haec decurrunt bacchiis et quidem praeter primum pedem purissimis. cf. simile metrum pg. 47 ... v.* Tutilina; *ubi nescio an ultima pars excluso spondeo sic sit restituenda:* ... aures ita abs te obsidentur (*cdd.:* aures abs te; *nos supra:* abs tete). — *perinde systemate continuatos habes creticos in Parmenone. cf. 86, 13; ...78, 30.* — quemnam te esse dicam. *exemplo Varroni fuisse Ennii illud ... bacchiacum (Fab. 299)* quemnam te esse dicam, qui tarda in senecta ... *...tarunt docti.* — fera *Hermannus;* feram *cdd.* — fontium — lacus; *cf.* ..., *2.* — ensi; eonsi *pr. L.* — **2** omnem *Gen, L, pr. H;* omnemque *B.* — fronde nemus *Verg.;* prodimus *cdd.* — **4** Turpillius *pr. L.*

337 M.

num me éx aliorum ingéniis . . iúdicat,
intércapedo quórum amicitiás levat?

Varro Quinquatribus:

absíntium
utí bibam gravem ét castoreum . . .
levémque robur.

LAVTVM significat lotum. Terentius in Phormione:

téne asymbolúm venire unctum átque lautum e bálneis?

|| Lautum, mundum. Lucilius lib. XXVI:

mális vesceist laútum e mensa, púre, capturós cibum.

|| Lautum, abundans, conpetens. Varro Gerontodidascalo: vilic quod nunc satist vix, *sibi* putabant lautum. || Lautum etiam in quinatum vel maculatum. Vergilius Georg. lib. III:

lavit ater vulnera sanguis.

Accius Stasiastis vel Tropaeo:

vulnére tetro defórmatum,
suo síbi lautum sanguíne tepido.

|| Lautum, elegans, suave. Terentius in Eunucho:

. . facete, lépide, laute! níl supra!

---

7 Varro Quinquatribus || 11 II, 2, 25 || 13 Lucilius l. XXVI || 15 Varro Gerontodidascalo || 17 III, 221 || 19 Accius Stasiastis || 22 III, 1, 37.

5 num *M;* nunc *v.* — *lacunae signa potuere etiam ante illud* ingeniis *poni.* — ingenis *Gen.* — 7 *cf. comm. in 190, 27 sqq.* — quinquatribus *et B.* — 8 absentium *C pr.* H_2*; Gen;* absinthium H_2, *B.* — 10 leveque *B.* — 11 form. *cdd.* — 12 et aenea sembolum (et aeneas embolum *Gen*) *B, Gen,* H_1*;* tene asembolum *rell.; om. A.* — v. tunc unctum *L,* H_2*, G; non A, B.* — balneis; ualnetis *pr. L;* valneis Gen_1*;* balneis *etiam cdd. Ter.; sed in Bemb.* L *m. rec. positum supra duas litteras erasas.* — 13 Lucil.; *cf. comm. in 254, 8 sq.* — 14 vesceist; *h. l. cdd.* necesse est. — lautum *Non. ad* cibum *videtur rettulisse, cum potius pro nominativo sit habendum accipiendumque pro* elegans, conveniens, decens. — pure *pro* puere. — capturos *cdd.* — 15 habundans vel competens *A.* — verro Gen_1*; pr. L.* — vili eo *pr. L.* — 16 nunc *Vahlenus;* hanc *cdd.* — satist (*vel* satis sit) vix, sibi putabant *M;* satis si vix putant *cdd. cum B.* — 17 Verg.; *cf. 466 l.* lavare; *item 503 l.* lavit. — IIII *Gen* (*pr.* VIIII), *B, L, pr. H.* — 18 acer *pr. L.* — corpora *Verg.;* vulnera *cdd. et pg. 466.* — 18—20 *illa* sanguis — vulnere *in mrg. add. L.* — 19 Actius *A.* — stasiasti *cdd.* — tropeo *id.* — Tropaeo; *immo* Tropaeo Liberi; *nam illud* Liberi *et h. l. et 524 s. l.* turbam *librariorum potius culpa vid. praetermissum.* — *cet. cf. comm. in 20, 20.* — 20. 21 *anapaestos agnovit Vossius.* — *parum elegantes trochaicos septenarios descripsit Bothius tales:* vulnere | tetro deformatum suo sibi lautum tepido sanguine. — tetro *C, Gen, A, B.* — suo; suci *B.* — suo sibi *om. A.* — latum *pr. L.* — tepo *A.* — 22 eligans *L ex corr.;* H_2*; G; B; non A.* — 23 facite *Gen; pr. L.* — lapide, *m. 2* laepide *H.* — nihil *cdd.*

Afranius Vopisco:

équidem te numquám mihi
parasítum, verum amícum, aequalem atque hóspitem
cotídianum et laútum convivám domi.

M. Tullius in Verrem actione secunda: Romam ut ex Sicilia redii, comites istius atque amici, homines lauti et urbani. — et [in] Hortensio: quid isti igitur philosophi ad Socratem? nec dubito quin, queicumque vestitum lautum ac victum elegantem magnifice neque minus quam deceret colere instituisset.

LENTVM significat tardum. M. Tullius de re publica lib. V: Marcellus ut acer et pugnax, Maximus ut consideratus et lentus. — *idem* in Hortensio: hunc Crassum, qui lentius, ut scitis, dicere solebat, || ad imitationem quasi nostri generis contendisse. || Lentum, securum, otiosum. Vergilius in Bucolicis:

nos patriam fugimus; tu, Tityre, lentus in umbra.

---

24 Afranius Vopisco ‖ 28 II, 1, 6, 17 ‖ 30 M. Tullius Hortensio ‖ 33 M. Tullius de re publica V ‖ 35 M. Tullius Hortensio ‖ 2 I, 4.

---

24 Afranius; *cf. 235 comm. in l.* aequales sunt similes et ex aequo. — Vobisco *pr. L.* — 25 eaquidem *pr. L.* — nuncquam *B, Gen,* H_1; nunquam H_2. — 26 parasti tum *pr. L; etiam in Gen ras. post* paras. — amicum, aequalem; *interpungendi signum post* amicum *om. alii, f. recte.* — 27 laut. et convivium *(om.* et *B, Gen, non Ho) cdd.* — 28 actione II *ed. Bas.; non B.* — Roma *cdd.* — aut *pr. L.* — Siciliam *L.* — 29 redii *L (alterum* i *puncto notatum, sed id elutum),* H_2; redi *rell. cum A, B.* — comites istius atque (istius atquem *pr. L;* ipsius atque *B*) amici; cum iste atque istius amici (*seq.* sermones huiusmodi dissipassent) *cdd. Cic.* — *f. Cic. scripsit:* com comites; *nisi potius in eis quae tradita latet idem quod legitur ap. Cic.* — comites; *qui ex cohorte praetoria fuerant Verris.* — et orbani Gen_1; et forbani *pr. L.* — 30 in *supra add. in L.* — quid isti igitur philosophi ad Socratem *M;* quae (qua *pr. L*) est (*seq.* i) igitur philosophia socrate *cdd. cum B (om. h. locum A).* — quae est igitur philosophia, Socrate? *v.* — 31 quin *Me;* quid *cdd.* — quicumque vestitum lautum ac victum elegantem *Me;* quaecumque (quecumque *pr. L;* cumque, *iunctum cum praec.* quid, *B*) sit *cdd.; porro* lautimacuictim elegantem *Gen;* lautim ac uictime legantem *B;* lautim ac victime legentem H_1; lautimacuibictum eligantem *L;* lautim ac victum eligentem H_2; lautimacuiictum eligantem *ed. Bas.* — 32 minas *pr. L.* — diceret H_1. — colebre *pr. L;* colore *B;* collere Gen_1. — instituisset *B, Gen, L ex corr.,* H_1; instituissent *rell.* — *v. auctore Nobbio:* nec dubito quin, quaecumque sit, lautum victum et elegantem magnifice — instituisset. — *quae neque latina sunt neque possunt intellegi.* — *mihi non est dubium quin lacunae hoc quoque loco tangantur a Cicerone.* — *finis videtur mancus Nonii ipa.* — *puto olim fuisse addita velut haec:* potuerit ab eis inter principes numeri philosophos *sive:* potuerit eis magis exemplum esse ad imitandum quam Socrates. — 33 de *supra add. in L.* — 34 acer et *Canterus;* taceret (*praec.* t) *L.* — et lentus *ed. a. 1498;* ut lentus *cdd.* — 35 idem in *M;* et in *ed. inc.* — hunc; tunc *pr. L; f.* tum (tun). — sitis *B, pr. L.* — 1 immit. *pr.* — quasi *om. B.* — nostro *pr. L.* — 2 mollosum (*praec.* m) *pr. L.* — 3 Tityre *B;* Tytere *Gen, H, pr. L;* Tytire *L ex corr.; A;* Tytyre *ed. Bas.*

338 M.

|| **Lentum**, flexuosum. Vergilius in Bucolicis:

> lenta salix quantum pallenti cedit olivae.

idem Georg. lib. I:

> atque Amerina parant lentae retinacula viti.

|| **Lentum**, patiens, placidum. M. Tullius in Hortensio: qui cum publicas iniurias lente tulisset, suam non tulit. || **Lentum**, facile. Lucilius Satyrarum lib. XI:

> *Luciu'* Cotta senex, Crassi pater huiu' panaethi,
> magnu' fuit treico nummariu', solvere nulli
> lentus.

|| **Lentum**, tenax. Plautus Menaechmis:

> lenta víncla sunt escária.

Vergilius Georg. lib. IIII:

> et visco et Phrygiae servant pice lentius Idae.

|| **Lentum**, frigidum. Vergilius Georg. lib. I:

> nocte leves melius stipulae, nocte arida prata
> tondentur, noctis lentus non deficit umor.

---

4 V, 16 | 6 I, 265 | 8 M. Tullius Hortensio | 10 Lucilius l. XI | 14 I, 1, 18 | 16 IV, 41 | 18 I, 289.

5 cecidit *Gen*$_1$; caecidit *pr. L*; caedit *B*. — 8 paciens *A*; *pr. L*. — pladum *H*$_1$. — 9 lenite *pr. L*. — tulissent (tuliseut *pr. L*) *A, Gen, L, H*$_1$; *non B*. — suam non tulit *om. A*. — suam *om. B*. — non; m̃ (*i. e.* Marcus) *B, Gen*; *post* non *H, ut vid., sed eras.*; .m̂. *ante* non *post add. L*. — tullit *Gen*$_1$. — Lentum, facile; *n. N*. — *cet. cf. 22, 34*. — 10 Lucil.; *cf. 22 l.* tricones *ibique comm*. — *ubi quod monui fuisse qui ad continuitatem lemmatum Lucilianorum servandam libro XV vellent adscribi hunc locum, adiciendum fuit eum potius a Nonio confecto capite quarto additum primo. ita et alia ab eo interpolata priora*. — *cf. Indic. auctor. s. l.* Vergilii Bucolica. — 11 Lucius *om. h. l. cdd.*; *cf. pg. 22*. — panaethi; pacem *h. l. cdd.* (paceni *H*$_1$); paceni, paneci *22. cf. comment. Luc. pg. 232*. — *ibi haec addita:* fuit cum cogitarem reponendum 'Panaeti' *(ita ed. a. 1476)* et scripta haec ad Panaetium Stoicum, amicum P. Scipionis, modo aliter constaret de carminibus Lucilii ad Graecos datis. — *ac vix verecundiae erat Lucilianae suorum hominum dedecora Graecis patefacere*. — 12 magnu' fuit treico; magnus fuit trico *cdd. pg. 22*; magnus trico (troico *B, Gen, H*$_1$) fuit *h. l*. — 13 lentus; *idem quod* pertinax. — 14. 15 Plaut.; *cf. 108 l.* esculentum. — Menaechmis; meuecminis *Gen*; *H*; menechmismis *pr. L*; menechmis *L post corr.*; *G*; menecmis *B*. — *pg. 108 libri habent cdd.*: ea enim fere lenta. — *in libris Pl. est:* ita istaec nimis lenta. — *et possis suspicari hoc l. olim fuisse scriptum* nimis lenta. — *cet. cf. comm. in pg. 108*. — vincta *cdd. h. l*. — scaria *id. utrobique*. — 17 fisco *Gen*$_1$; visico *pr. L*. — frigiae *cdd. cum B* (frigiae *pr. L*). — 18 Virg. *(sic) ed. Bas.*; *idem post additum in L*; Virgilius *compendium supra scr. H*$_2$; *om. B, Gen*. — 19 nocte; ne et *pr. L*; *Gen*$_1$; *pr. H*. — 20. 21 deficit umor. Cicero; beneficium orti cero *pr.* deficit humor Cicero *rell. cum B*.

Cicero de oratore lib. II: neque enim est facile perficere ut irascatur ei, cui tu velis, iudex, si tu ipse id lente ferre videare.

LANGVOR est torpor et inertia. M. Tullius de officiis lib. I: nihil autem magis cavendum est senectuti quam ne languori se desidiaeque dedat. ‖ Languor, defectio et dissolutio. Vergilius lib. VIIII:

> purpureus veluti cum flos suscisus aratro
> languescit moriens.

idem lib. XI:

> qualem virgineo demessum pollice florem
> seu mollis violae seu languentis hyacinthi.

LONGVM est per planum porrectum. Vergilius ‖ Georg. lib. III:

> tunc longo nullus lateri modus.

Longum, altum, erectum. Vergilius Aen. lib. VIIII:

> stant longis innixi hastis et scuta tenentis.

Longum, diuturnum, perseverans. Vergilius Aen. lib. III:

> et longum Andromachae testentur amorem.

Longum, saevum, perniciosum. Vergilius Aen. lib. I:

> infelix Dido longumque bibebat amorem.

Longe est etiam valde. Vergilius Aen. lib. V:

> ante omnis stupet ipse Dares longeque recusat.

M. Tullius in Verrem, de praetura Siciliensi: hic longe primus civitatis est Epicrates. — et de officiis lib. I: in his et nobilissimi philosophi, longe principes. — Lucilius lib. XXVIIII:

---

21 II, 45, 190 ‖ 23 I, 34, 123 ‖ 26 Aen. IX, 435 ‖ 29 Aen. XI, 68 ‖ 1 III, 54 ‖ 3 IX, 229 ‖ 5 III, 487 ‖ 7 I, 749 ‖ 9 V, 406 ‖ 11 II, 2, 22, 53 ‖ 12 I, 20, 69 ‖ 13 Lucilius l. XXVIIII.

---

post **22** *in cdd. pos. 341, 16—18* Locum *e. q. s.* — **23** Langor *B.* — et nertia *pr. L;* et enertia *Gen₁;* et inertia *rell. cum A, B.* — *f.* et *delend. hoc v. et 25.* — **25** dat *B, Gen, pr. L, H₁.* — dedat *et A.* — Langor *B.* — **27** porprireus *pr. L.* — succisus *cum cdd. Verg. L, H₂, G;* succissus *B.* — **29** X *B, Gen.* — **30** vergineo *pr. L.* — **31** mollis (*pr.* molus) *B; et ita Verg.;* molles (moles *pr. L, H₁*) *rell.* — languent *B.* — yacinti (facinti *Gen₁; pr. L*) *cdd.* — **2** tum *Verg.* — nullus lateri; nalusiateri *pr. L.* — **3** erectum; erem *pr. L.* — **4** adnixi *cdd. Verg.* — *cf. comm. in Aen. XI, 283, qui legitur pg. 296 s. l.* experiri, scire. — haustis *Gen₁.* — tentes *pr. H;* tementes, *m. 2* tenentes *Gen;* tenentes *et B.* — **6** Andr. testantur *cdd.* (andromacae testantur *Gen₁;* andromacetstantur *pr. L*). — **7** pernitiosum *B, Gen₁, pr. L.* — **9** ẽ etiam vedae *pr. L;* etiam valde *rell. cum B* (Longe valde significat *A*). — **11** de praetura *om. B, Gen, L, H₁.* — sitiensi *pr. L;* sicilensi *pr. B.* — hi *pr. L;* huius *melius cdd. Cic.* — **12** Ep. quidam *Cic.* — **13** filosophi *Gen;* philosopi *pr. L.* — longeque *melius cdd. Cic.*

cui créderem vitaí meai
epiteúgma ecpendi lónge opera ante alia ómnia.

Sisenna Historiarum lib. IIII: egregias et longe praestantis aestumandas adversariorum opes esse. — Terentius in Adelphis:

et érrat longe, meá quidem senténtia.

‖ Longe etiam significat aut temporis prolixitatem, ut Vergilius Georg. lib. II:

nec longum tempus, et ingens
exit ad caelum ramis felicibus arbos;

aut spatii extentionem; ut M. Tullius in Clodium et Curionem: credo, postquam tibi speculum adlatum est, longe te a pulchris abesse sensisti. — Vergilius lib. XII:

longe illi dea mater erit, quae nube fugacem
feminea tegat.

LVXORIA est contra pudorem et supra modum profusio. M. Tullius de officiis lib. I: intellegimus quam sit turpe diffluere luxuria, delicate ac molliter vivere. ‖ Luxuria, intempestiva abundantia. Vergilius Georg. lib. I:

luxuriem segetum tenera depascit in herba.

---

16 Sisenna Hist. IV ‖ 17 I, 1, 40 ‖ 20 II, 80 ‖ 23 M. Tullius in Clodium et Curionem ‖ 25 XII, 52 ‖ 29 I, 30, 106 ‖ 31 I, 112.

---

14 cui (*f.* cur illi) crederem vitai meai *M;* cui derim invita meae *B, Gen;* cui derim in vita mea H_1*;* cui ubi deriminutia meae *rell.* — **15** ἐπίτευγμα *Iun.;* epitegma *L, G ex corr.; pr. hic* epiteoma; epitaegma H_2*;* epitagma *Gen,* H_1*, B* (*pr.* epigma). — ecpendi *M;* apepelli *L, G;* appelli H_1*;* appepelli *Gen,* H_2*;* apelli *B.* — *et proprium* Apelli *nomen in his latere putavit Gerlachius.* — opera ante alia omnia. *nota duplicem anapaestum. — cet. cf. comm. in Luc. XXIX, 11.* — **17** aestumandas *M* (*minus placet* existumandas; *quamquam saepe in libris invenitur positum* extimare *pro* existimare); ac tumendas *L;* ac mendas *G; ed. princ.;* ac timendas *rell. cum B;* ac metuendas *Pius.* — opus *B, Genm,* H_1. — esset *pr. L.* — Adelfis *cdd. pr. B.* — **18** erat *cdd.* — quidem mea *B.* — **19** Verg.; *cf. 302 l.* felix, fructuosus. — **20** exit Gen_1*; L; H ex corr.; Lachmann. comm. Lucr. pg. 209;* exiit *B,* Gen_2*, pr. H, G.* — exilit *cdd. 302; et ita pauci Vergilii libri;* exiit *longe plures cum Mediceo; Serv. Dan. ad Aen. IV, 228; schol. in Hor. Ep. 2, 14.* — arbus *pr. L.* — **23** spatii extentionem *M;* spatii (spacii *B*) aestimationem *cdd. cum A pr. L; in quo scriptum* spatistimationem, *tum* spatiiestimationem. — M. Tullius; *cf. 434 l.* speculum. — Curonem *G.* — **24** sed credo *cdd. 434.* — te H_2*; cdd. 434;* et Gen_1*; L; G;* ut *B;* Gen_2*;* H_1. — **25** abesses *B, Gen, pr. H.* — longe te a pulchris abesse sensisti; *de P. Clodio Pulchro hoc dictum.* — **28** Luxoria *L;* Luxura Gen_1*;* Luxuria *rell.* — incontra *L.* — **29** Tullius *om. H.* — intellegemus *Cic.* — sit *B,* H_2*; Cic.;* set *pr. L;* se (*seq.* t) *rell.* — **30** luxura Gen_1. — et delicate *cdd. Cic.* — delicicate *pr. L.* — mollet̄ *pr. L.* — Laxumia Gen_1. — habundantia *A.* — **32** luxuriam *A.* — segetem *pr. L.*

M. Tullius de oratore lib. II: || ei omnis luxories [eium] stilo pascenda. — Vergilius Georg. lib. I:

> at si luxurie foliorum exuberat umbra.

Cicero in oratore: gemmare vites, sitire agros, laetas segetes, :oriosa frumenta.

LAXVM, liberum et remissum. Vergilius Aen. lib. I:

> et premere et laxas sciret dare iussus abenas.

idem Georg. lib. II:

> et cum se laetus ad auras
> palmes agit, laxis per purum inmissus abenis.

axum, non angustum, sed spatii maioris. Vergilius Georg. III:

> et primum laxos tenui de vimine circlos
> cervici subnecte.

M. Tullius de officiis lib. I: et admittenda hominum cuius- modi multitudo, adhibenda cura est laxitatis.

LOCANDI significatio manifesta est, ut [aut] operis locandi aut ıdi. M. Tullius Epistolarum ad Caesarem lib. II: vel quod lo- :io ipsa pretiosa. — idem in Verrem, [in] Frumentaria: Senonis :neni, nobilissimi hominis, uxoris fundus erat colono locatus. || ›care, constituere. Vergilius Aen. lib. I:

---

1 II, 23, 96 ‖ 2 I, 191 ‖ 4 24. 81 ‖ 6 I, 63 ‖ 8 II, 363 ‖ 11 III, 166 ‖ 15 39, 139 ‖ 18 M. Tullius Epistol. ad Caesarem II ‖ 19 II, 3, 22, 55 ‖ 21 I, 427.

---

1. 2 I *cdd.* — ei omnis luxories [eium] stilo depascenda. *ita M;* ei nes (oms *H*) luxuriae (luxoriae *L;* luxurie *Gen;* luxuries *ed. Bas.*) seium m *ed. Bas.;* segetum *B*) st. dep. *cdd.* — *illud* eium *ex praecedente* ei nes *vid. ortum.* — inest luxuries quaedam, quae stilo depascenda est wo. — **3** ac si *Gen, pr. L,* H_1*; non B.* — luxurie *M;* luxuriae *Gen, pr. ap. Verg. Romanus;* luxuria *rell. cum B.* — filiorum Gen_1*; pr. L; ap. g. Rom.* — **4** gemma *pr. L.* — sitire; lascivire *deteriores quidam cdd.* — agro Gen_1. — *post* laetas esse *add. cdd. Cic.* — segetis *cdd. pr. A,* — **5** luxoriosa *pr. L;* luxuriosa *rell. cum B.* — **6** Verg.; *cf. 365 l.* pre-. — **7** habenas *B, Gen,* H_2. — **9** et *om. A.* — et dum *Verg.* — aures, pra e *pos. m. 2, H;* aur(e)as *L.* — **10** habenis *A, B, Gen.* — **11** spati *L.* — **13** ac *Verg.* — circos *pars librorum eiusdem.* — **14** cervice *cum* ceo *Verg. Gen; L;* H_1*; non B.* — **15** *cf. 132 l.* laxitas. — **16** modi; is *recte quid. cdd. Cic.; om. alii.* — cura est; curaẽ *L; et ita saepe in* pite. — **17** ut *om. B.* — aut *secl. M.* — **18** fundendi *B;* tundi *pr. L.* istolarum *ed. a. 1471;* epistola *cdd. cum B.* — quod locatio; collocatio — **19** Frumentaria *Quicheratus;* in Frum. *cdd.* — Senonis *M; et ita* H_2*; praec. a)* senonis *L;* xoenonis *B, Gen,* H_1*;* Xenonis *ed. Bas.* — *ita l.* recipere, accipere *in eiusdem Ciceronis verbis cdd.* sersemque *vel* nque. — *notandum tamen, ut hic in Lugdunensi pro* Xenonis *est* ac nis, *ita 447 s. l.* frendere *legi* sacsic *pro* saxi. — **20** homines *L; pr. H.*

hinc alta theatri
fundamenta locant alii.

Lucilius lib. XXX:

haec virtuti' tuae *atque* artis monumenta locantur.

|| Locare, marito dare. Plautus in Aulularia:

vírginem habeo grándem, dote cássam atque inlocábilem.

|| Locare, parare. Lucilius lib. XXVIII:

heic tum conventus, tela insidiaeque locari.

LAETVM, hilarum, sicuti consuetudine. Vergilius Georg.

et laetae pecudes et ovantes gutture corvi.

|| Laetum, ferax. Vergilius Georg. lib. I:

laetus ager. nullo tantum se Mysia cultu
iactat.

|| Laetum, pingue. Vergilius Georg. lib. II:

glande sues laeti redeunt.

|| Laetum, gratia plenum. Vergilius Aen. lib. I:

lumenque iuventae ||
purpureum et laetos oculis afflarat honores.

|| Laetum, plenum, distentum. Vergilius Georg. lib. III:

laeta magis pressis manabunt ubera mammis.

LASSVM dicitur fatigatum. Lucilius lib. XXX:

leonem
aegrotum ac lassum.

|| Lassum, marcens, gravatum. Vergilius lib. VIIII:

lassove papavera collo
demisere caput.

24 Lucilius l. XXX || 26 II, 2, 14 || 28 Lucilius l. XXVIII || 30 I, 423 I, 102 || 35 II, 520 || 37 I, 590 || 2 III, 310 || 4 Lucilius l. XXX || 7 Aen. IX,

22 hunc *pr. H;* hic *B, sicut Verg.* — alta *et huius libri* l *plures; sed cf. v. 429;* lata *Vaticanus.* — theatri (*ita ed. Bas.;* teatr *Gen, L, H*) *Mediceus Verg.; Servius;* theatris *plures.* — **23** f. petunt *Verg. cdd.; cf. Aen. IV, 265 sq.* — **25** haec virtuti' tuae atque artis *Corpetus;* virtutisque tuae atque artis *Iun.;* virtutisque tuae chartis *L mannus; a quo debuit certe poni:* haec virtuti' tuae cartis. — **26** Pl *cf. 45 l.* cassum. — **27** abeo *B, Gen, H_1.* — **28** Luc.; *cf. 271 l.* conv interpellare. — **29** haec *cdd.* — tale *G.* — locavi *cdd.* — **30** halarum *L.* — sicuti *om. L.* — 1 *om. B.* — **31** pec. l., *sed corr., B.* — **33** l. sed cultus *pr. L.* — Moesia *B.* — **35** pinguem *B, L.* — Georg. *om. B, L, H_1.* — **38** *cf. 320* honor, gratia. — laetumque *B.* — **1** affl.; apl. afl. *Gen.* — honorem *Gen_1, pr. L.* — **2** plenum; lentum *A, B, Gen,* **3** flumina m. *recte pars cdd. V.* — **8. 9** lassave — dimisere *cdd.* cum

LOCVS significatione manifesta est, ut Vergilius Aen. lib. III:

haec loca vi quondam.

et:

hic locus urbis erit.

Locus, genus, nobilitas, dignitas. Accius Eurysace:

atque, út vides, non ténui . . dé loco.

Sallustius in Catilina: natus haut obscuro loco. ‖ Locum cus significare vult Accius Diomede:

non génu' virum ornat: géneri vir fortís loco.

INCIPIT PER M LITTERAM.

MACTARE, praecipitare. Accius Antenoridis:

qui aút illorum cópias
fúndam in campo aut návis uram aut cástra mactabo† ín mare.

Mactare, honorare. Accius Didascalicon lib. I:

---

10 III, 414 ‖ 12 Aen. III, 393; cf. comm. ‖ 14 Accius Eurysace ‖ 16 23, 1 Accius Diomede ‖ 20 Accius Antenoridis ‖ 23 Accius Didascalicon I.

---

10 in s. H_1, *Gen*$_2$. — significationis manifestae (manifesta *L*) est *L*, H_2, , *B*; significationes manifeste est *Gen*$_1$. — Verg.; *cf. 376 l.* protinus, iugiter. · VI *B*, *Gen*, H_1. — 11 quodam *pr. L*; quon *Gen*$_1$. — 13 hic *Cledonius* p. *1923; cdd. Verg. VIII, 46, ubi tamen Medic. et Palatin. v. rectius omittunt;* i *idem h. l.* — 14. 15 L. etiam g. n. vel dign. *A.* — designitas *pr. L.* — ectius *A*; *in quo illa* Eurysace: atque ut vides *om.* — vides *Ald.* (fides *ed. princ.*); vide *cdd.* — *f.* non tenui natus de loco. — 16 Sallust.; *cf. 310 l.* acinus rursum scelus. — Catillina *B*, *Gen*, *L.* — aut *Gen*$_1$; *pr. L*; haud *ll. cum A*, *B.* — 16—18 Locum *e. q. s.* — *haec in libris locata post 38, 22. huc revocavit Quicheratus.* — *illuc transmissa 10—16* loco *versui* *Acciano non bene subiecit ed. princ.* — 17 cliolmede, *tum* cliomede *L* (*sed* e d *in hoc cd. saepe vix posse distingui supra est monitum*). — 18 fortis *m.*; forti (fonti *B*, *Gen*, H_1) *cdd.* — loco, *dativus.* — *non bene Me:* non nus virum ornat, generis vir fortis loco; *quod nec admitti potest, nisi* *ipseris* generis virtutis (*pro* virtutes) loco *vel* generis virtus in loco, *neque* *spondet Nonii lemmati.* — 20 Actius *A*, *pr. L.* — Ant. *om. A.* — 21 qui s aut *A*; quievit *pr. B*; quia ut *Gen*, *H*, *L*, *Gs*; quin *Bothius.* — *f.* *m' scribendum et in fine ponendum interrogandi signum.* — copios *B*, *Gen*, *H*; *non A.* — quin aut illorum fundam in campo copias | aut navis *m e. q. s. maiore paullo concinnitate verborum Bergkius.* — 22 naves *A.* *ant*; aui *L.* — castra mactabo in mare. — *illud* mactare *cum* in *posse* *ri negandum. corruptus igitur locus, neque video quid aptius sit probabi-* *que hoc:* castram iactabo in mare. — *nam id quod est* castra *feminino* *re positum pg. 200 firmatur exemplo Acciano.* iactare *autem hic idem* *t* proturbare, abicere, *ut ap. Plautum Rud. v. 374:* siquae inprobae sunt *ses*, iactat omnis *nec non apud alios.* — 23 Didascalicon *Madvigius* (*διδασκαλικῶν Bentin.*); didascalico *cdd.*

sapiéntiaéque invíctaé
grátia átque honóri' pátera Néstorém mactávít
aúreá.

|| **Mactare** est inmolare. Vergilius Georg. lib. IIII:

et nigram mactabis ovem lucumque revises.

Lucretius lib. III:

et nigras mactant pecudes et manibu' divis.

Accius Erigona:

quód utinam me suís arquitenes télis mactassét dea!

Varro de vita p. R. lib. I: quod calendis iuniis et publice et privatim fabatam pultem dis mactant. || **Mactare** est magis augere. Vergilius lib. VIIII:

macte nova virtute, puer.

Cicero Tusculanarum lib. I: macte virtute. — Accius Neoptolemo:

'tún, Vlixe?' — 'mácte his armis, mácte virtuteí patris'.

Lucilius Satyrarum lib. V:

macte, inquam, virtute simulque his versibus esto.

Turpilius || Boethuntibus:

mácte virtute ésto.

---

27 IV, 546 || 29 III, 52 || 31 Accius Erigona || 33 Varro de vita pop. Rom. I || 35 Aen. IX, 641 || 37 I, 17, 40 || Accius Neoptolemo || 40 Lucilius l. V || 1 Turpilius Boethuntibus.

---

25. 26 onoris *G.* — patera Nestorem *Turnebus;* pater honesto rem *cdd.* — patera — aurea *ablativus. nam secundus v. 25 pes hanc habet formam* ⏑́ ⏑ ⏑́ ⏑ –; *cf. ed. Luc. pg. 318.* — mactavit; *sc.* Achilles; *cf. Il. XXIII, 615 sqq.* — **27** IIII *post add. in L.* — **28** ovem; obem *pr. L;* olim *Gen,* H_1. — locumque *B, Gen,* H_1. — revisens Gen_1*; pr. L.* — **29** V *cdd.* — **30** nigras *B;* nigra *rell.* — manibus *Lucr.;* magnibus *B, Gen, pr. H, G;* agnibus *L, H ex corr.* (et in agnibus *cd. Iun.*). — clivis *Gen.* — man. d.; *seq. ap. Lucr.:* inferias mittunt. — **32** arquitenes; *i. e.* arquitenens. — **33** quot *parum probabiliter Palmerius.* — Kalendis *Ah, ed. Bas.;* caelendis *B.* — **34** primatim (v *supra* m), *sed* v *et punctis rursus elutis, L;* privatum *B.* — fabatam *Turneb.;* favatam *cdd.* — *cf. Fest. 277 l.* refriva. — pultam *pr. A;* cultem *pr. L.* — mactant *Me;* mactat (matiat *pr. L*) *cdd. cum A, B.* — **34. 35** Mactare est magis augere; *cf. 58, 18 sqq.; 247, 36.* — **36** macta Gen_1. — **37. 38. 39** Actius *A; in quo omissa sequentia usque ad* macte his. — Neoptolemo (*ita Iun.;* Philocteta *Bentin.*): tun, Vlixe *M;* optolempota (opeolempota *L,* H_2, *cd. Iun.;* opeolempotu *Gs;* optolemptata *B*) ut dixi *cdd.* — tu, uti *(ita Voss.)* dixi *Ribbeckius;* eia, ut d. *Quicheratus;* ita ut (*debebat esse* uti) d. *Iun.* — *praecesserant, quibus iactaret Vlixes sibi arma Achillis concessa a Graecis; sed a se referri ad heredem legitimum.* — armis *Montepess.; A; B; Genm;* H_1*; Iun.;* armisque (armique *pr. L*) *rell.* — virtutei *M comm. Luc. 211; Ribbeckius;* virtutem *C, Gen, B;* virtute *A; Iun.* — **40** Lucil.; *cf. Serv. Danielis ad Aen. IX, 641.* — **41** hic *libri Noniani.* — *om.* esto *cd. Serv.* — **1** Boetontibus *C, Gen;* Boetuntibus *B.* — **2** magna virtute est esto *pr. L.*

Pacuvius Doloreste:

macte ésto virtute óperaque, omenque heís proba!

M. Tullius de re publica: ferunt laudibus, mactant honoribus. Mactare, malo adficere significat. Plautus Amphitryone:

ád ego *te* certó cruce
éccruciatum *múltum* mactabo. éxito, mastígia.

idem in Aulularia:

dotátae mactant ét malo et damnó viros.

Novius Gallinaria:

mácto te hisce vérgulis,
verbénnis: macta tu íllanc infortúnio!

Pomponius Praecone posteriore:

át te di omnes cúm consilio, cálve, mactassínt malo!

Accius Epigonis:

meí nunc adsis! án te exilio máctem ec terris Pélopiis?

---

3 Pacuvius Duloreste ‖ 5 I, 43, 67 ‖ 6 Plautus Amphitryone ‖ 9 III, 61 ‖ 11 Novius Gallinaria ‖ 14 Pomponius Praecone posteriore ‖ 16 Accius pigonis.

---

3 Dul. *B, Gen, H ex corr., G.* — 4 heis *(f. ablativ. gen. neutri)* proba *M;* probo *cdd.* — operaque omen approba *Delrio* (approbo *iam ed. pr.*). — 5 eferunt *Klotzius.* — et mactant *minus bene Vat. Cic.* — 6 malo; molo Gen_1; modo *B*, Gen_2, H_1. — afficere *L*, H_1, *Gen, B;* adf. H_2, *ed. Bas.* — 7. 8 *Goetzii ed. pg. 115.* — ad *B, Gen, pr. L,* H_1; at *rell.* — ita ego *Pylades.* te *add. idem.* — certo (certe *B*) *adverbium.* — eccruciatum *M;* et crustum *cdd.* — multum *add. M.* — mactavo *Gen*, H_1. — exito *M* (exi o as *Me;* exi *ed. a. 1480*); exuo *(om. B, Gen,* H_1*) cdd.* (exuo foras *cd.* ctor.; *libri Me; sed haud dubie est error Me; nam* exi foras *Ald.*). — *cf.* stell. *I, 1, 1.* — 10 dotate (dodate *B, Gen,* H_1) *cdd.* — mactantem malo mactante malo H_2. — 11—14 Gallin. — Pomponius *in mrg. add. Gen.* — 12 Novimus Gen_1. — Gallinariam acto *B, Gen,* H_1. — te hisce; teisce — vergulis *M;* verḡ. (*i. e.* Vergilius) *L;* virgt H_2; virgulis *G; om. B,* n, H_1. — *cf. pg. 220 s. l.* prosecta *v. Aemilii Macri.* — 13 verbenis *B,* n, *H, G.* — illanc *Bothius;* illam *cdd.* (mactat uillam *B, Gen, L, H*). — ortuito (t *alt. supra scr.*) *L;* in fortuito *edd. usque ad Iun.* — 14 Praegone *L.* — 15 ad H_2. — tae *pr. Gen.* — te di; tedium *pr. L.* — 16 Actius H_1. Epigono *cdd.; cf. Indicem ed. Me.* — 17 mei nunc (*i. e.* in tali tempore) adsis! te *M;* maneas adhisante (adhis ante *B, Gen, H*) *cdd.* — exhilio *Gs.* — ctem *Quicheratus;* macte *cdd.* — ex (ec *M*) t. P. *Ribbeckius* (Pel. ex t. s.); pelopis externis et *cdd.* — *illud* ex t. P. *suspensum ab* exilio. — *verba* t *Thersandri, ducis Epigonorum, ad Alcmeonem.* — maneas ad Glisantem *i victi Thebani ab Epigonis) male cum Bergkio Ribbeckius, qui putat his* bis *divinitus absterritum Alcmeonem, post matrem interfectam ne rediret in* riam. — *at abhorret ab omni probabilitate Epigonos Accii et Eriphylam* m *esse fabulam, hoc est Epigonorum bellum et Eriphylae exitium eodem* mine *tractata ab illo.* — *praeterea post finitum demum bellum interfectam Eriphylam a filio notum. neque licuit ei materno sanguine commaculato*

342 M.

Ennius Telepho:

qui illúm di deaeque mágno mactassínt malo!

Afranius Privigno:

'á, a, fulica, béne peristi.' — 'dí te mactassínt malo!'

MODICVM in consuetudine pausillum videmus significare; Modicum veteres moderatum et cum modo dici volunt. Plautus in Bacchidibus:

quíbus ingenium in ánimo utibilest, módicum et sine vernílitate.

idem Persa:

modice ét modestest mélius vitam vívere.

et in Milite:

modicé sapis.

Ennius Hecuba:

quaé ti in concubió verecunde ét modice morém gerit.

Accius Bacchis:

ágite módicó gradú; iácite thýrsús levís!

Turpilius Demiurgo:

---

18 Ennius Telepho ‖ 20 Afranius Privigno ‖ 23 Plautus Bacchidibus ‖ 26 III, 1, 18 ‖ 28 Plautus Milite; cf. comm. ‖ 30 Ennius Hecuba ‖ 32 Accius Bacchis ‖ 34 Turpilius Demiurgo.

---

ire ad bellum pium, cuius dux esset oraculo destinatus. — quo igitur pacto potuit moneri, ut ad Glisantem maneret? — **18** *v.*: et Enn.; *cf. comm. in v. 17.* — tennius *pr. L*; aennius *H.* — telefo *cdd.* — **19** dii *cdd.* — **21** a, a, *M*; a *cdd.* — bene *Ribbeckius ed. priore*; pene *cdd.* — tae *Gen, H*; *non B.* — mactissint *B*, H_1. — fulica *per convicium dictum, quia dira erat avis, ut quae praediceret procellas. — diverbium instituit M.* — **22** in *f. delendum.* — consuaetudine *L.* — pauxillum *A*, H_2, *non B.* — videmus *M*; volimus Gen_1, *L*; volumus *rell. cum A, B.* — **22. 23** Modicum *f. secludendum; et om. B (non A).* — cum modo H_2; commodo *G*; commodum *rell. cum A, B.* — voluerunt *B.* — **24** Plautus; *cf. Charis. pg. 184 sq.* — Bachidibus *L, non B.* — **25** ingenium *Charis.*; ignes *cdd.* — ubile *Gen*; H_1; utile *B.* — utibile et modicum est *Char.*; *qui om. seq.* — **26** idem; *cf. Char. l. m. — videtur aut scribendum* idem in *aut* in *expungendum vv. 23 et 28.* — **27** vitam; ut tam *L.* — modeste meliust vitam (melius tui tam) *cdd. Pl.*; mo vitam *haustis mediis cd. Char.* — **29** *haec verba ad Mil. v. 1190 probabiliter relata a Gulielmio (ab aliis ad 1422 illa* magis sapis, *ubi vix habent locum). — ibi cdd. habent* multimodis sapis. *sed turbatum antiquitus docet quod in libris sinceris est* nescit (*interpolati* ne sit) matri more (ne morae sit matri *Bothius*). *itaque videtur olim fuisse haec dittographia:* ne sit matri iam morae. modice sapis. — **30** Hecuba *B, ed. Bas.*; Haecuba *L*; Heccuba *Gen, H.* **31** ti *M*; tibi *cdd.* — tibi quae *Geppertus.* — in cubio *A, B, Gen*, H_1. memorem *pr. H.* — **33** iacite *Palmer.*; *alii*; thyrsus *M* (thyrsos *Scriver.*; thyaso — *debebat* thiasus — *Palm.*); iacet et nisus *cdd. cum B.* — thyrsus *graecanice, ut idem Accius* adytus, *Lucilius* philosophus, atomus, *Varro* syrus *cf. comm. in Luc. XXVIII, 7.* — livis Gen_1. — **34** Turpillius *pr. L.*

ergo édepol docta díco: quae muliér volet
sibí suom amicum esse índulgentem et díutinum,
modice átque parce eius sérviat cupídinei.

M. Tullius de re publica lib. II: statuo esse optume constitutam rempublicam, quae ex tribus generibus illis, regali et optumati et populari, confusa modice nec puniendo inritet animum inmanem† ac ferum. — Varro Ἔχω σε, περὶ τύχης: sapiens || et bonum ferre potest modice et malum fortiter aut leviter. — idem Tithono, περὶ γήρως: risi multum, lusi modice iambeis. — Sallustius in Iugurtino bello: animus belli ingens, domi modicus, lubidinis et divitiarum victor.

MITIS est tranquillus et lenis. Vergilius lib. VIII:

mitis ut in morem stagni placidaeque paludis.

Lucilius lib. XXX:

est illud quoque mite malum, blandum atque dolosum.

M. Tullius in Hortensio: * * * aut Theopompo acrius aut

---

38 M. Tullius de re publ. II || 1 Varro Ἔχω σε || 3 Varro Tithono || 4 63, 2 || 6 Aen. VIII, 88 || 8 Lucilius l. XXX || 10 M. Tullius Hortensio.

---

35 ego *Vatican. 2916; ed. princ.; Acidalius. — cf. Ribbeckii comm. in h. l.* — **36** suom; suum *Acidalius;* summam *L, G;* summa *B, Gen, H. — cf. comm. in 77, 11.* — amicum *Acidal.;* amicam *cdd.* — diutinum; *falsos esse qui alteram in hoc voc. producendam putarent syllabam de re m. 347 sq. est demonstratum.* — **37** serviat *Vatic. 2916; ed. princ.;* servi ad *rell.* — cupidinei; cupidini *Iun;* cupidines *cdd.* — **38** statuo *Iun.;* statua, *tum* statue *L;* statue *et* H_2 (*pr.* statuae), *G;* statu *B, Gen,* H_1 (*B* statues se). — *initio hausta quaedam Nonii culpa, ut puta:* ego vero. — statu esse optumo *non bene Bentin.* — optime *B, Gen, Hs.* — **40** puniendo *Bentin.;* punienda (puenda Gen_1) *cdd.* — irritet *L ex corr.* H_2, *G; non B.* — **1** inmanum *B, Gen,* L_1; inmanem *H, G;* immanem L_2. — inmanemque ac ferum reddat *Moserus. — mihi dum considero optimorum scripturam librorum videtur olim fuisse:* animum humanum ac ferum reddat. *ceterum Nonii an librariorum culpa sit turbatum non constat.* — **1. 2** τυχη *L solus.* — sapiens *e. q. s. — haec metro tali constare putat Meinekius:* ⏑́ ⏑ ⏑́ ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑́, *ut primus v. finiatur post* sapiens. *sed talium numerorum usus apud Romanos caret exemplo.* — ac leviter *ed. princ., non recte, siquid video.* — **3** tithonon *L ex corr.* — tithonon ερι *B, Gen,* H_1. — γερωϲ *G;* τερωϲ *rell.* — ριcι *B.* — ri *ad Graeca tractum in Gen, H, L (in hoc add.* ṛịị). — iambeis; iambis *Oehlerus;* ambis (*om. B, Gen,* H_1; *sed v. infra*) *cdd.* — *illis* risi — iambeis *initium tetram. trochaici contineri putat Vahlenus, f. recte.* — Salustius *pr. L. — post hoc voc. in B, Gen,* H_1 *habetur* ambust; *in Gen add. supra* u *corruptelae nota; id. del. in H m. 2.* — **4** iugurtino *B, Gen, H, pr. L;* iugurthino *rell.* — lividines Gen_1; *pr. L;* lividinis Gen_2; H_1; libidinis *A, B.* — **5** ac div. *Paris. Sall. m. 1.* — auctor *pr. B.* — **6** VIIII *Gen, pr. H.* — **9** est *I: Dousa;* et *cdd.* — est *pro* edit *videtur positum. cf. Aen. IV, 66* est mollis flamma medullas. — mitte *B;* nute H_1. — **10** M. Tullius; *cf. 241; 315 l.* acre, vehemens; grave, sapiens. — *totus locus sic reconcinnatus a Victorio Var.*

343 M.

Ephoro mitius inveniri potest? ‖ **Mitis** est *mollis*, maturus. Plautus in Milite:

mítis sum equidem fústibus.

Vergilius in Bucolicis:

sunt nobis mitia poma.

Turpilius Lindia:

miseró mihi mitigábat sandalió caput.

Pacuvius Doloreste:

néc grandiri frúgum fetum pósse nec mitíscere.

M. Tullius de re publica lib. IIII: cumque autumno terras ad concipiendas fruges patefecerit, hieme *ad conservandas contraxerit, vere* ad conficiendas relaxarit, aestiva maturitate alia mitigaverit, alia torruerit. — Afranius Divortio:

immó li meitem fáxo faciant fústibus.

[item] M. Tullius de senectute: facitque persaepe ipsa sibi audientiam diserti senis compta et mitis oratio.

12 V, 31 ‖ 14 I, 80 ‖ 16 Turpilius Lindia ‖ 18 Pacuvius Doloreste ‖ 20 M. Tullius de re publ. IV ‖ 23 Afranius Divortio ‖ 25 9, 28.

Lect. X, 10 coniunctis partibus, quae disiectae erant: quid enim aut Herodoto dulcius aut Thucydide gravius aut Philisto brevius aut Theopompo acrius aut Ephoro mitius inveniri potest? — teopompo (teopampo Gen_1) *cdd.* — 11 Ephoro *Victorius, Mc* (Theophrasto *male Pius*); eoforo (teoforo H_2, *G*) *cdd.* — *notat Mc a Graecis dici et Εὔφορον.* — milius invenire *pr. L.* — est *om. A.* — mollis *add. M.* — *nam apparet illud* maturus *nullo pacto posse referri ad Plauti Turpiliique et Afranii exempla. — ac saepe eodem lemmate in hoc capite non ita aequales inter se iunguntur paraphrasis loco significationes.* — 13 mitis sum equidem *Plaut.;* mitissime quidem *B, Gen, H; et ita ap. Pl. B;* mittissime quidem *L;* mitis sim equidem *ed. Bas.* — 14 Verg.; *cf. 346 l.* molle, recens. — 15 mitia bona *Gen; H.* — 16 Turpillius *pr. L.* — india *cdd. cum B.* — 17 *vid. scribendum vel* mihi misero *vel* misero mi. — 18 Pacuvius; *cf. 115 l.* grandire. — Doloreste *pr. L;* H_1; G_1; Dul. *rell. cum B.* — 19 foetum *L, G, non B.* — neo *pr. L.* — mitescere *B.* — 20 lib. quarto *B, ed. Bas.* — terras; terra se *non bene Quicheratus; v. comm. in v. 23.* — 21 recipiendas *vel* suscipiendas *Mc.* — patefaceret *L.* — hieme *L*, H_1, *G;* hic me *B, Gen*, H_1. — 21. 22 ad conservandas contraxerit, vere ad *Quicheratus;* conficiendas (*i. e.* perficiendas) *Patricius;* ad concipiendas *cdd.* — relaxauit *pr. B.* — aestiva *Patricius* (ac aestiva *Iun.*); afistula *cdd. cum B.* — aliam *C, Gen, non B.* — 23 torruerit; *sc.* natura. — *cf. 234, 14 sqq.* — Divortivo *pr. L.* — 24 li meitem (li *pro* illi) *M;* limitem *L;* illi molitem *B*, Gen_1; illi mitem Gen_2, H_1; illi limitem H_2; *Gs.* — paxo *L, B*, Gen_1. — faciant *om. B.* — fastibus *pr. B.* — 25. 26 *versu 11 post* potest *collocat Quicheratus, f. recte.* — item *suspectum.* — audientia *L* (*pr.* audiendia), *H post ras., G, non B.* — diserti senis compta *Cic.; et ita* Gen_2 (senis *et* compta *in mrg.*); dissertis (disertis H_1) sermonibus coacta *B, Gen*, H_1; dissertis (dssertis *pr. L*) sermonibus (sermonis *pr. L*) *L*, H_2, *G.*

MATER est quae quodvis animal partu edit. Vergilius Georg. lib. IIII:

mater, Cyrene mater.

Matrem veteres etiam nutricem dici volunt. Plautus Menaechmis:

ita fórma simili púeris, ut matér sua
non ínternosse pósset, quae mammám dabat,
neque ádeo mater ípsa quae illos pépererat.

Vergilius [Aen.] lib. VIII:

et lambere matrem
inpavidos;

id est nutricem. ||

MERVM est solum. Terentius in Phormione:

..... níl habet nisi spém meram.

Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον, περὶ παιδοποιΐας*:

at líberos paráre cui necésse sit?
non ést merum; nec tu édepol, qui id simulás, cupis.

Plautus in Asinaria:

aúrum atque argentúm merumst.
físuxt hic apút nos animus túus clavo Cupídinis.

Varro Sesquulixe: Diogenem postea pallium solum habuisse; et habere Vlixem meram tunicam; pilleum ideo non habere. || Merum, sincerum. Pomponius Piscatoribus:

---

27 IV, 321 || 30 prol. 19 || 34 VIII, 632 || 1 I, 2, 96 || 3 Varro *Τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον* || 6 I, 3, 3 || 9 Varro Sesquulixe || 11 Pomponius Piscatoribus.

---

27 *cf. 423 l.* genetrix. — **29** Cyrena, *tum* Cyrenae *L*. — **30. 31** etiam veteres *A, B*. — nutricem dici volunt; nutrici vocant *pr. L*. — Plautus; *cf. 423 l. m.* — menecmis (Menechmis *ed. Bas.*) ita *L, G, H_2*; menecmista *Gen*; menecmi ta (*post* i *supra ras.*) *H_1*; menecmis *B*. — pueris (*nominativ.*) *M*; pueri *cdd. Pl. et Non.* — pueri, uti *Camerarius*. — **32** intern ; infin̄ (infinitus *vel* infinitivus) unius partis *in mrg. adscr. B_2*. — potest *B, Gen, H*. — **33** peperat *Gen_1*. — **34** Verg.; *cf. 423 l. m.* — Aen. *om. B; L; in hoc supra scr.* aenđ. — **37** idem n. *L*. — **1** formione *cdd.* — **2** nihil *id.* — *ap. Ter. fertur:* 'non multum habet quod det fortasse?' — 'immo, nihil nisi spem meram.' — *videtur fuisse olim:* nil habet, nisi spem meram. — **3. 4** *Τοῦ πατρὸς c. q. s.* at *(ita M)* liberos; *τουπατροςτοπαιδιονπεριη* (*π H_2*; ui *Gen, H_1*) *αιαοποιαςας* liberos *L; simillime rell.* (libros *H_1*). — tui *B*. — necisse (nec isse *H*) *Gen, pr. H*. — **5** non est merum; *i. e.* non est solum, quo possis, *ut Lucretii verbis utar,* munire senectam. — qui id s., cupis *M*; quid (qui *B*) s. tuis *cdd.* — *verba sunt caelibem vitam defendentis.* — **8** fixust *Sauppius Epist. Crit. pg. 65;* fixus *cdd. Non. et Pl.* (*hi* apud nos est, *sed om.* est *D m. pr.*) — his caput *L;* hic apud *rell. cum B*. — davo *H_1*. — **9. 10** *f. illa* et habere — non habere *ponenda ante* Diogenem. — solus *pr. L*. — habere; *sc.* in picturis. — Vlexem *Gen, pr. L et H; non B*. — pilleum *etiam A, B*. — non habere; *primum a Nicomacho pictore additum Vlixi pileum auctor est*

344 M.

nescíoquid non est hóc merum, quod [hic] plórat.

Varro Marcipore:

eódem coniecísse . . . . mera mirácula
néscioqua . . . .

idem Eumenidibus:

tu nón insanis, quóm tibi vino córpus corrumpís mero?

Cicero de oratore lib. II: ecce tibi exortus est Eisocrates, magister istorum omnium, cuius e ludo, tamquam ex equo Troiano, meri principes exierunt.

MERET, meretur. Vergilius lib. X:

qualem meruit Pallanta remitto.

et lib. IIII:

si bene quid de te merui.

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II: quem perisse ita de re publica merentem consulem doleo. — Varro Eumenidibus: quia plus, inquid, merere debet in quo est virtus. — Vergilius lib. V:

meruí quoque. saepe furores
conpressi.

13 Varro Marcipore ‖ 16 Varro Eumenidibus ‖ 18 II, 22, 94 ‖ 21 Aen. X, 492 ‖ 23 Aen. IV, 317 ‖ 25 M. Tullius ad Caes. iun. II ‖ 26 Varro Eumenidibus ‖ 27 Aen. V, 801.

Plin. n. h. XXXV, 10, 108. — iam in libris posita illa idem Eumenidibus — corrumpis mero, *quae post v. 15 collocavit M. — etiam Quicheratus sequenti lemmati addidit, sed vv. 13—15 perverse revocavit ad prius.* — 1[illegible] *pars iambici septenarii vel octonarii.* hic *seclus. M.* — plorat; parat, *qu*[illegible] *senarius fieret, contra r. m. Buechelerus. — neque talia placent:* nescíoqui[illegible] non est hóc merum, quod híce plorat. — **14. 15** *trochaeos instituit M; c*[illegible] *comm. in 158, 26.* — **17** *metrum agnovit Vahlenus.* — quom *Buechelerus* quo *cdd.* (quod *B*); *f.* quei (qui *Meinekius*). — tibi; *puto* ti. — vino *om.* [illegible] — **18** esocrates *B, Gen, pr. L,* H_1; isocrates *rell.* — **19** cuius se *pr. L.* — **20** principis *pr. L.* — **24** si bene *Verg.*; sibi Gen_1; sibe (*supra* sib [illegible] *quaed.*) i, *tum* sibe si *L*; si *rell. cum A, B.* — **25** Tullius *om. B, Gen,* H_2; *pro eo* t̃ *supra scr. in L.* — peristi *B.* — **26** publ *Gen*; pub *L.* — dolieo *pr. L.* — *secuntur in cdd. vv. 39, 40 ea quae sunt* Lucilius — quaestor, *quae nos illic, Quicheratus post v. 37 collocavit. ubi siquis maluerit reposita, pro* Lucilius *scribendum erit* idem. — **27** *Varronis et hic verba et quae 345, 6 feruntur saturniis numeris contineri putat Hermannus El. doctr. metr. 640, et quidem ita:* quia plús, inquíd, merére débet ín quo est vírtus; primum íste quí merét sestértiós vicénos. — *duriusculi tamen sunt pro Varronis elegantia; cf. lib. de v. Saturnio pg. 152 sq.* — inquid *L, H*; inquit *B, Gen, G.* — **27—29** Verg. *e. q. s. huc revocavit Quicheratus. in libris leguntur post v. 37. — at melius erat poni post 22 vel 24. nam illud* Vergilius *a correctoribus venit.* — meruit *pr. L, G; non B.* — quoque et (est Gen_1) saepe Gen_1, *L,* H_2, *G; non B.* — futurores *pr. L.*

Meret rursus dolet. Vergilius Aen. lib. IIII:

sola domo meret vacua.

|| Meret, militat. Lucilius Satyrarum lib. XV:

dum miles Hibera
terra seice meret ter sex, aetate quasi, anneis.

idem lib. XI:

annos hic terra iam plures miles Hibera
nobiscum meret.

Varro Rerum humanarum lib. XX: qui in ordine erat, is aes militare merebat. — Lucilius lib. XXX:

publicitus lege ut mereas praestost tibi quaestor.

Varro de vita populi Romani lib. III: qui in exercitu *donis* donati || essent et equo publico mererent. || Meret, humillimum et sordidissimum quaestum capit et ob mercedem laborem vel infamiam corporis locat: unde et meritorii et meretrices dicuntur. Lucilius lib. I:

et mercede merent legiones.

---

30 IV, 82 || 32 Lucilius l. XV || 35 Lucilius l. XI || 38 Varro Rer. hum. XX || 39 Lucilius l. XXX || 41 Varro de v. p. R. III || 4 Lucilius l. I.

---

30 Meret rursus *(om. A)* dolet. — *Afros ut abundant vitiis etiam quantitatum legibus spernendis frequentes tradit Consentius gramm. lat. V, 392.* — **33** habera *Gen, H_1;* haberet *B.* — **34** terra seice *M;* terras ac (terra sac *pr. L*) *cdd.* (terra *iam Me*). — terrast atque *Lachmannus.* — mere *Gen_1, H_1.* — ter sex *Iun. in mrg.;* tersa (terse *pr. L*) ex *C, Gen, B.* — anneis *M;* annos (agnos *B*) *cdd.* — *de ablativo temporis cf. comm. in Luc. XV, 12.* — **36** hic terra iam *Palmer.;* incerrat tam *Gen, H_1;* hic errat tam *H_2, G;* hic erratam *B;* hic erarat tam, *mutat. in* hic erabat tam *L.* — *in G verba* tam pl. mil. *infra add. m. 1.* — Hybera *Palmer.;* hiberna *cdd. cum B.* — *sequitur in cdd. Vergilii l. v. 27 sqq.* — **38. 39** Varro — merebat. *haec verba in cdd. habentur 345, 2 post illud* capit; *quo apparet ex marg. delata. huc revocavit M; 345, 3 post* dicuntur *male ponit Me in notis. — ab ipso tamen Nonio continua posita ut Lucilii ita Varr. exempla datumque vv. et 38 et 39* idem *habeo persuasum.* — ordine erat, is aes *Ald.;* ordine ratis est *Gen, L, pr. H;* ordine est ratis est *B;* ordine ratis es *H post ras.;* ordinerat is es *ed. Bas.* — militare; *cf. Forcellinum s. l.* aes. — **39. 40** Lucilius; *cf. comm. in v. 26.* — publicitus *M;* publica, *quod ex Cic. verbis v. 26 ortum, cdd.* — **41** qui in *Gen, H;* quin *L, G;* qui *B.* — excitu *B, Genm, H_1.* — donis *add. M; cf. Liv. XXV, 18 fin.* — **1** ex *B, Ho_1;* et *per compendium Hs_1;* et *rell.* — equo *ed. Bas.;* aequo *rell. cum B.* — hum. meer, *sed* meer *del. et adscr.* et *L.* — **2** questum *A, B, pr. L, G.* — capit; *cf. comm. in 344, 38.* — **3** unde — dicuntur; *hic reposuit Me; in libris sunt post v. 7.* — meritorii *Guietus;* mercennarii (mercennari *pr. L*) *A, B, Gen, L, H;* mercenarii *ed. Bas.* — **4. 5** *cf. Porphyr. ad Hor. Ep. I, 3, 6.* — merent legiones *I. Dousa;* meret religiones (relegiones *pr. L*) *cdd.* — *rectissime interpretatum verba Lucilii Nonium docent verba Porphyrionis, quae Luc. I, 30 sunt adscripta. — nec enim milites intelleguntur gregarii, sed cohors praetoria.*

345 M.

Varro Agathone:

> dúloprepesterón qui meritat, hóminem ec *se* servúm facit.

idem Eumenidibus: primum iste, qui meret sestertios vicenos.

MEDICAMENTVM est quo homines vel animalia cetera curantur. M. Tullius de officiis lib. III: siquis medicamentum cuipiam dederit ad aquam intercutem. || Medicamentum rursum venenum, ut graece *φάρμακον*, * * * vel producta eius verbi prima syllaba, quod apud Medos venefici sint plurimi secundum Vergilium Georg. lib. II:

> Media fert tristis sucos tardumque saporem
> felicis mali.

et in sequentibus:

> pocula si quando saevae infecere novercae
> miscueruntque herbas.

Varro *περὶ ἐξαγωγῆς*: quaerit ibidem ab Hannibale, cur biberit medicamentum. quia Romanis, inquid, me Prusiades tradere volebat.

MINVTVM est, ut saepius, breve. || Minutum, [est] obstusum et

---

6 Varro Agathone; cf. comm. || 8 Varro Eumenidibus | 10 III, 24, 92 || 13 II, 126 || 17 II, 128 || 20 Varro περὶ ἐξαγωγῆς.

---

6 *δουλοπρεπέστερον Duebnerus;* duloreste (doloreste *pr. L*) *cdd. — servavi latinas litteras, cum et Lucilium illud* rhetoricoteros *exempta littera finali latine scripsisse appareat. — retinet illud* Duloreste, *cum Varronis verbis Pacuvii nomen haustum ratus, parum probabiliter Naekius.* — meritat *N. Faber;* merita *cdd.* — h. ec se *M* (homo se *N. Faber*); h. et (*seq.* servum) *cdd.* — hominem servum; *cf. Ter. Phorm. II, 1, 62.* — **8** idem (idem in *L*); *cf. comm. in 344, 27.* — primum *om. B, Gen,* H_1. — sest. vic.; *ipsum pretium tenuissimum demonstrat sordidum quaestum ac vilem.* — **9** caetera animalia *B.* — **10. 11** M. Tullius; *cf. 37 l.* aqua intercus. — derit *B, Gen,* H_1. — intertutem *Genh;* H_1. — rursum *supra add. in L.* — **12** φάρμακον *Ald.;* farmacon *cdd. cum B. — lacunam indicavit M. — haustum ut puta:* vel a medicando. — producti *B.* — prima *om. B.* — **13** venefici *ed. pr.;* beneficii *cdd.* — sint *ed. Bas.; v.;* sit *B, Gen, H; idem supra add. in L.* — Verg.; *cf. 410 l.* tardum, diuturnum. — **15** fer — suas Gen_1. — **16** felices *Gen, pr. H.* — **17—19** *f. haec ab interpolatore addita. — certe Nonius debuit omisso illo* et in seq. *apponere totum v. 16:* felicis mali, quo non praesentius ullum *et tum 17. 18 continuare. adde quod v. 19 ap. Verg. suspectus.* — **18** pocula — sevenene (*tum* sevae) inficere *pr. L;* inficere *et B.* — **20** περὶ ἐξαγωγῆς, *i. e.* de morte voluntaria; *cf. Merceri comm. in h. l.* — ἐξαγωγῆς et *Ald.* (*om.* et *Iun.*); εξατωτ et *Gen, L, pr. H;* εξατωι et *H post ras.; G* (et *etiam A, qui Graeca om.*). — *illa* ατωτ — ibidem *supra add. in L.* — bibierit Gen_1. — **21** qua *pr. H.* — Romani *pr. L.* — inquit *B, Gen, H, G.* — prusiadest *pr. L.* — Prusias *mrg. Iun.* — Prusiades; *ut* Scipiades. — **22** brevem Gen_1. — est *alterum om. B, Gen,* H_1. — obstusum *M;* obscurum (obscuros *Gen,* H_1, *non B*) *cdd.* — et *om. B, Gen,* H_1.

scrupulosum, ut a Graecis dicitur *λεπτομέριμνον*. Cicero de finibus bonorum et malorum lib. I: ecce autem alii minuti et angusti et omnia semper desperantes aut malevoli, invidi, difficiles, lucifugi, maledici, monstruosi.

MALIGNVM significat consuetudine malevolum. ‖ Malignum, obscurum. Vergilius Aen. lib. VI:

> quale per incertam lunam sub luce maligna
> est ‖ iter in silvis.

‖ Malignum, gracile, minus ferax. Vergilius Georg. lib. II:

> difficiles primum terrae collesque maligni.

MÔLIRI est facere. Vergilius Aen. lib. I:

> molirive moram et veniendi poscere causas.

itemque:

> res dura et regni novitas me talia cogunt
> moliri.

M. Tullius Philippicarum *III:* quem nihil aliud agere, nihil moliri nisi caedem civium atque interitum civitatis videret. — idem [et] de senectute: iners non sit, verum etiam sit operosa et semper agens aliquid et moliens. ‖ Moliri, retinere, morari ac repigrare. Caecilius Progamo:

> ita quód laetitia mé mobilitat, méror molitúr metu.

---

23 I, 18, 61 ‖ **28** VI, 270 ‖ **2** II, 179 ‖ **4** I, 414 ‖ **6** Aen. I, 563 ‖ **9** III, 3, 6
11 8, 26 ‖ **13** Caecilius Progamo.

---

23 scupulosum *L;* scupulum *Gen, H_1;* scopulum *B.* — *λεπτομέριμνον mrg. Iun.; αεπτομεριμοι B; Gen; L* (*hic pr. αεπτομεριμοιcι; cf. seq.*); *H; λεπτομέριμοι ed. Bas.* -- cero *pr. L.* — **24** et m.; operum *pr. L.* — alii *Cic.;* mali *B, Gen, C.* — mununti *Gen, H_1; non B.* — angusti et; ang. aut (ut) *cdd. Cic.* — **25** aut; autem *pr. L.* — malevoli *pr. L;* maliv. *rell. cum B.* — difficiles *Cic.;* difficile est *cdd. cum B.* — lucifug *B, Gen, H_1.* — **26** malidici *B, Gen, P; non Hqos.* — monstrosi *cdd. Cic.;* morosi *Lambin.* — **27** est *pro* significat *B.* — malevolum *pr. L, H_2;* malivolum *rell. cum A, B.* — **29** inceptam *B.* — **1** est iter silvis *ed. Bas.* — **3** colligesque m. *pr. L.* — **4** Molliri *Gen_1; pr. L.* — **5** aut *Verg. cdd.; Diom. pg. 412; et ita B.* — **6. 7** itemque *B;* idem quae (quaeres *Gen, L, H, puto et G*) *rell.* (quaeres *etiam A, qui om.* Aen. lib. I — idem). — *illud* idem *vix habet locum, cum ex eodem Aeneidos libro petitum sit exemplum, quod sequitur.* — **9** filippicarum *Gen, H, G, non B.* — III *add. Me.* — *in archetypo vid. fuisse:* philipp. lib. III. — **10** caedem *Cic.;* decem *B; Gen; H;* desecem *(eraso puncto supra* s *et infra) L;* deecem *ed. Bas.;* necem *ed. a. 1471.* — cium *L.* — interitum *Cic.; ed. Bas.; Me;* impetum *B, Gen, H, L.* — civitates *C, Gen; non B.* — videre *cdd. cum B.* — **11** *aut delendum* et *cum princ. aut ante haustum exemplum Ciceronis.* — sed videtis, ut senectus non modo languida atque iners *Cic.* — inaers *L.* — **12** moraria *pr. L; om. B, Gen, H_1.* — **14** quod *pro* quoad. — laetitia *Palmer.;* letiale *C, Gen, B.* — meror *et B.*

346 M.

Lucilius lib. VII:

muginamur, molimur, subducimur.

Moliri, extruere: dictum a molibus. Vergilius Aen. lib. I:

molirique arcem et manibus subvolvere saxa.

Accius Philocteta:

ubi hórrifer
aquilóni' stridor gélidas molitúr nives.

unde demoliri dictum est destruere. M. Tullius de officiis lib. I: hanc Scaurus demolitus accessionem adiunxit aedibus. — Cassius Hemina lib. II de censoribus: et in area [in] Capitoli signa quae erant demoliunt. — [M. Tullius de officiis lib. III: demoliri ea quorum altitudo officeret auspiciis.]

15 Lucilius l. VII; cf. comm. ‖ 17 I, 424 ‖ 19 Accius Philocteta ‖ 22, I, 39, 138 ‖ 24 Cassius Hemina lib. II; cf. comm. ‖ 25 III, 16, 66.

15 Lucil.; cf. 139 l. muginari ibique comm. — 16 mutilamur cdd. h. l. — olimur pr. L. — 17 exstruere Gen; non B. — a mobilibus B, L. — Verg.; cf. 240; 283 l. ardere, festinare; ducere, extruere. — 18 mollirique pr. L. — 19 Accius; cf. Cic. Tusc. I, 28, 69; schol. Veronens. in Aen. VIII, 28; falsus Censorin. de metris pg. 2726. — praemissa haec: sub axe positum (ita schol. Veron.; posita Cic., ut videtur proprio ingenio, cf. quae praecedunt) ad stellas septem. — filoctite Gen, pr. L; filoctete L ex corr., H, G; filoteta B. — 20 unde Cic., schol. Veron.; puto recte; cf. Ovid. Ep. ex Ponto IV, 10, 41 sq.; quem locum olim monuimus ita scribendum: hinc oritur Boreas oraeque domesticus huic est adsumit vires a proprioque loco. — horrifer C, Gen; de B cf. comm. in v. 21. — horridus schol. Veron. — 21 Aquiloni' cum Bentleio Lachmannus comm. Lucr. in I, 186; aequisoni C (so L ex corr.), Gen; horris terrae quisoni B; aquilonis Cic., schol. Ver., Cens. — ac nescio an servandum fuerit hoc. nam multiplicatae vv. 20, 21 r et s litterae pulchre faciunt ad stridorem aquilonis sonis depingendum; cf. Aen. I, 87. — mollitur pr. L. — 23 Scaurus Cic.; serus cdd. (servus A, B). — 24 Caesius C, Gen; Cassius Bh; Cassuis Bm. — de censoribus (de tonsoribus B, H_1; det onsoribus Gen) lib. II (lib. I B) cdd. — probandam omnino credo Rothii Petrique opinionem non de censoribus libros Heminae h. l. indicari, de quibus nihil constat aliunde, sed potius significari ea quae secuntur de censoribus dicta; quamquam aliter videtur Hertzio nostro; cf. Indic. schol. aestiv. Vratislaviensium a. 1871 pg. 2. — quem fugit quod Nonius omnino ex antiquissimis et prioribus Cicerone prosae auctoribus excepto Catone, eorum celeberrimo, vix quidquam citat nisi historias. cf. comm. in 518 l. Picumnus. — itaque illud de censoribus a Non. ex auctore, quo is usus, perinde adiectum, atque 228, 10 verba: describens Manli Torquati pugnam. — similia passim apud hunc et alios grammaticos inveniri notum. — ceterum cum non de Nonii errore videatur esse cogitandum, ea quae sunt tradita ita oportuit mutari ut reponeretur: lib. II de censoribus. — Cassius — area om. A; qui pro his habet: item. — aera B, Gen, H_1. — et iam aurea ed. a. 1476. — Capitoli M; in (praec. in) Capitolio v. — 25 quae erant; quaerant G_1. — demoliunt B; ed. princ. (demoliuntur a. 1476); demolivit A, C, Gen. — 25. 26 M. Tullius; cf. 147 l. officere. — M. Tullius e. q. s. — haec ab interpolatore e pg. 147 videntur addita. — valitudo H_1. — efficeret pr. L; officere B, Gen, H_1

MOLLE est non durum. Vergilius lib. VIII:

mollibus e stratis opera ad fabrilia surgit.

idem Georg. lib. II:

quid nemora Aethiopum molli canentia lana?

Molle, recens, novum. Vergilius in Bucolicis:

sunt nobis mitia poma,
castaneae molles.

Molle, opportunum. Vergilius Aen. lib. IIII:

sola viri molles aditus et tempora noras.

item:

et quae mollissima fandi
tempora. ||

Molle, leve, contemnendum. Vergilius Georg. lib. III:

tua, Maecenas, haut mollia iussa.

M. Tullius de senectute: quod ferundum est molliter sapienti.

Molle, non arduum nec erectum. Vergilius in Bucolicis:

qua se subducere colles
incipiunt mollique iugum demittere clivo.

Molle, dulce, iocundum. Vergilius Georg. lib. II:

mollesque sub arbore somni.

M. Tullius de legibus lib. II: *nihil tam facile* in animos teneros atque mollis influere quam varios canendi sonos. — [et] idem de senectute: *non modo* omnis absterserit senectutis molestias,

---

27 Aen. VIII, 415 || 29 II, 120 || 31 I, 80 || 34 IV, 423 || 36 Aen. IV, 293
1 III, 41 || 3 2, 5 || 4 IX, 7 || 7 II, 470 || 9 II, 15, 38 || 11 1, 2.

---

28 est ratis *L; id. error 254, 28.* — **30** Aethiopum *ed. Bas.;* ethiopum *B, Gen, L, H.* — **31** Verg.; *cf. 343 l.* mitis est mollis. — in bucol, *lincola ducta per* l *L;* bucol *Gen.* — **33** caest., *tum* cest. *Gen.* — oportunum L_2, *H, Gen, A, B.* — **35** vire *pr. L.* — moles *L ex corr.* — adductus *pr. L.* — **36** item *M;* idem *v.* — **37** mollia sima *B;* molissima Gen_1. — **1** contempnendum Gen_1*; B (hic pr. sic:* contemn); *ed. Bas.* — **2** tu *B.* — moetenas *Gen,* H_1*;* mecenas *B, L,* H_2*;* Maecenas *ed. Bas.* — aut *C, Gen;* haud *B.* — **3** ferendum *B.* — moliter Gen_1. — **4** Verg.; *cf. 399 l.* subducere — susum ducere. — **5** quae se *pr. H.* — **6** iucum *pr. L.* — demittere Gen_1*; L ex corr.; H;* dimittere *rell. cum B.* — **7** iocundum *A; pr. L;* iucundum *rell. cum B.* — **9** *libri de legibus bis, non saepius, a Non. memorantur et quidem in hoc capite.* — nihil tam facile *ex Cic. add. Quicheratus.* — **10** terrenos *B, Gen;* tenrenos H_1. — incanendi *B, Gen, L (in quo id supra scriptum), pr. H.* — somnos *cdd.* — *vel* et *sive* idem *delendum videtur vel aliquid haustum.* — **11** non modo *ex Cic. add. Quicheratus.* — omnes *A.* — absterserit Gen_2*;* H_2*;* absterseris *A, B, L,* H_1*, G;* absterris Gen_1.

sed etiam effecerit mollem ac iucundam senectutem. ‖ **Molle**, placidum. Accius Telepho:

> nixi próperiter navem ín fugam
> tránsdunt subter sáxa ad laevam, quá mons mollibát mare.

M. Tullius de senectute: et Annibalem iuveniliter exultantem patientia sua molliebat.

MIRARI significat novo aliquo obstupefieri. Vergilius Aen. lib. I:

> artificumque manus inter se operumque laborem
> miratur.

‖ **Mirari**, delectari, accendi. Vergilius Georg. lib. III:

> seuquis Olympiacae miratus praemia pugnae
> pascit equos.

‖ **Mirari**, venerari. Vergilius Georg. lib. IIII:

> ille operum custos; illum admirantur et omnes
> circumstant.

MICARE est sortiri digitis. M. Tullius de officiis lib. III: dignum esse dicunt, quicum in tenebris mices. — et eodem: quasi sorte aut micando victus alteri cedet *alter*. — Varro Parmenone: micandum erit cum Graeco, utrum ego illius numerum an ille meum sequatur. ‖ **Micare**, per vices sine ordine moveri. Vergilius Georg. lib. III:

---

13 Accius Telepho ‖ 16 4, 10 ‖ 18 I, 455 ‖ 21 III, 49 ‖ 24 IV, 215 ‖ 27 III, 19, 77 ‖ 28 III, 23, 90 ‖ 29 Varro Parmenone ‖ 32 III, 84.

12 sed effecerit mollem etiam et iucundam senectutem *cdd. Cic.* — effeceris *A.* — iocundam *A;* iumcundam *pr. L;* cundam Gen_1. — 13 Accius; *cf. comm. in 307 l.* fuga. — Telefo *cdd.* — 14 remisque nixi *Accius.* — nixi; ṛniẋ, *tum a corr. add.* nixi *L.* — properiter; periter (pariter *B*) *cdd. h. l.* — 15 tradunt *Gen, H, G;* trandunt *L;* traducunt *B.* — adlevam *ed. princ.;* qua *ed. a. 1476;* ad (at *B*) leva quam *cdd.* — 16. 17 M. Tullius; *cf. 300 l.* exultare, gloriari. — et; ad, *tum* at *L;* ad Gen_1; at *B*, Gen_2, H_1. — hann. *B, Gen, H.* — invenilittere, *tum* inveniliter *L.* — sua m.; submolliebat Gen_1; *pr. L;* sua mollibat *pr. B.* — 18 stupeferi, ob *et* i *supra scr., L.* — 19 operum *B.* — 21 accedendi *B.* — 22 se quis *B.* — miseratus Gen_1; *pr. H; non B.* — palmae *Verg.; et ita B, non A* (*in quo* pugne). — 23 aequos Gen_1; *L.* — 24 M. venerari; *ita* Gen_2; H_1; *in hoc m. 2* venerari *del. et supra script.* metuere; *item in mrg. add.* munerare; M. mentiri *L;* M. munere *B* (*add. in mrg. corruptelae signo*), Gen_1; Mirari *G.* — IIII *L, H,* Gen_2; VII *B,* Gen_1; III *ed. Bas.* (*L in mrg.* ūgli lib VII). — 25 illum *om. B, Gen, pr. H.* — miratur *B;* admiratur *ed. Bas.* — 26 quooptant *B, Gen, L,* H_1. — 27 III *supra add. in L.* — 28 dicunt *Cic.; L; pr. H; A; B;* ducunt *Gen; H ex corr.; G.* — micis *A, B, Gen, L, H;* mices *Cic.; ed. Bas.;* ... — eodem *Mc;* eo *C, Gen, A, B.* — 28. 29 sed quasi s. *Cic.;* quas (*om. A*) ipso quasi sorte (forte *ed. Bas.*) *erroris origine aperta cdd. cum A, B.* — alter *om. cdd.* — 30 ut, *supra scr.* cum, *G.* — greco *L, H, B, Gen.* — eq *B.* — ile Gen_1. — 31 assequatur *vir doctus in ed. Iun.* — Verg.; *cf. 1* artus. — movere *cdd.; corr. Quicherat.*

micat auribus || et tremit artus.

idem lib. X:

semanimisque micant digiti ferrumque retractant.

et Georg. libro IIII:

et linguis micat ore trisulcis.

Lucilius lib. XXX:

omnia tum endo muco videas fervente micare.

Micare, fulgere. Vergilius Aen. lib. I:

micat ignibus aether.

et lib. II:

ardentis clipeos atque aera micantia cerno.

MITTERE manifestam habet significationem, ut Vergilius). VIII:

mittitur et magni Venulus Diomedis ad urbem;

et Georg. lib. III:

in saltus utrumque gregem atque in pascua mittes;

et:

mitte in venerem pecuaria primus.

Mittere est excludere. Vergilius Aen. lib. I:

mestumque timorem
mittite.

Sisenna Hist. lib. III: mulierem missa fide ac pietate propter moris nefarii lubidinem obstitisse. || Mittere, *adducere*. Vergilius ı Bucolicis:

hos illi (quod nec bene vertat) mittimus aedos.

---

2 Aen. X, 396 | 4 III, 439 || 6 Lucilius l. XXX || 8 I, 90 | 10 Aen. , 734 | 13 Aen. VIII, 9 || 15 III, 323 | 17 Georg. III, 64 || 19 I, 202 || 22 senna Hist. III | 24 IX, 6.

---

1 et remit *Gen*$_1$*; pr. L.* — artibus *A, qui seq. om.* — 2 item *B.* — 3 mianimisque (seminanimisquae *pr. L*) *cdd.* — sem. *nominativ.* — digi ; *non B.* — 7 tum endo *ed. Bas.; v.;* tumendo *B, Gen, L, H.* — muoco *. H.* — muco; *i. e.* μυχῷ; mucho *Turneb. Advers. XXIX, 28.* — 10 *cf.* 46 *l.* clipeus. — 11 gerno *pr. L.* — 12 ut *om. ed. Bas. cum prioribus; f. ste.* — Verg.; *cf. 366 l.* petere — poscere. — 16 atque atque, *sed pr. del.,* . — mittes *Verg.;* mittis *cdd. cum B.* — 17 *cf. 390 l.* solvere, dimittere. · 18 pecuria *B.* — 20 mestumque *et A, B.* — 22 mussa *B.* — 23 libidinem , *Gen, pr. L, H*$_1$. — extitisse *L, H*$_2$*, G; v.; non B.* — adducere *add. M.* 25 quos n. *H*$_1$. — vertat bene *potiores Verg. cdd.; sed nescio an Nonii iptura, quae etiam aliis firmatur testimoniis, praeferenda sit propter r. m. nam atrocitas rei fractis et elumbibus bene depingitur numeris.* — *cet. cf.* bbeckii *comment. in h. l.* — haedos *B; Gen*$_2$*; H.*

|| **Mittere**, omittere. Terentius in Adelphis:

era, lácrimas mitte.

Vergilius lib. XI:

mitto ea quae muris bellando exausta sub altis.

Lucilius lib. XXX:

hoc missum facies, illo me utere libentei.

M. Tullius de officiis lib. III: Manlium missum fecit: tantum temporibus illis ius iurandum valebat. — Plautus Aulularia:

iám scrutari mítto: redde huc.

MANDARE significationem habet notam; ut Vergilius lib. VIIII:

multa patri mandata dabat portanda.

|| **Mandare**, conmendare. Vergilius Aen. lib. III:

furtim mandarat alendum
Threicio regi.

M. Tullius de officiis lib. II: deinde [tertius] ipsis scriptis non ea quae nunc, sed actiones nostras mandaremus, ut saepe fecimus.

MATVRVM dicitur celer. Vergilius Aen. lib. I: ||

maturate fugam regique haec dicite vestro.

Accius Melanippo:

ést res aliqua, *quám* praesente his príu' maturare ínstitit.

M. Tullius de officiis lib. III: venit ipse mature: scalmum

---

26 III, 2, 37 || 28 XI, 256 || 30 Lucilius l. XXX || 32 III, 31, 112 || 33 IV, 4, 24 || 35 Aen. IX, 312 || 37 III, 50 || 40 II, 1, 3 || 42 I, 137 || 2 Accius Melanippo || 4 III, 14, 59.

---

26 Adelfis *C, Gen; non B.* — 27 hera *A;* erat *pr. L.* — lachrimas *ed. Bas.; non A, B.* — 29 exausta *pr. L; H_2;* exusta *B, Gen, H_1;* exhausta *L ex corr., G.* — 31 facies (facias *al. ap. Dousam;* faciens *Tornaes.*); i. e. si facies. — illum *B.* — me utere; me tutere (*pr.* me utere; *supra alterum* t *et infra eras. punctum*) *L;* metu tenere *G_1;* metuere *B, Gen, H_1.* — libentei *M* (lubente *mrg. Iun.*); libenter *cdd.* — *f.* hilum metuere libenter. — 32 Manlium *Cic.;* Manilium *cdd. cum B.* — misum *Genh; ed. Bas.;* non *B.* — fecit *Cic.;* faci *ed. Bas.;* facit *rell. cum B* (facit *in ras. H*). — tanto *pr. L.* — 33 ius iur. *Cic.;* iurans dum *cdd.* — alularia *L.* — 34 muto *Gen, pr. H;* mito *H ex corr.;* omitte *pr. B.* — 35 VIII *cdd. pr. B.* — 36 mandat *Gen_1.* — aledum *Gen_1; L.* — 39 Thr. r.; theige org (*sic*) *L.* — 40 II *supra add. in L.* — deinde *cdd. Cic.;* dein tertius *B, Gen, L, H_1;* deinde tertius (terentius *H_2*) *H_2, G.* — *f.* deinde his. — 41 ationes *pr. L;* actiones *H_1.* — madaremus *Gen_1.* — 42 celer *pro* celere. — 1 dicito *H_1.* — 2 Accius; *cf. 154 l* praesente *cum comment.* — menalippo *C, Gen, B; sed in G tr-iciendo factum* melanippo. — 3 quam *add. Grotius; om. cdd. h. l.;* quae *pg. 154.* — mature *H_2, G; non B.* — instituit *pr. G;* institi *pr. L;* et ita *Grotius.* — 4 *praemittit Quicherat.:* Mat., matutinum; *sed stultitiae N.* ad *graviora ferenda exempla.* — VI *B, Gen, H_1.* — matures calmum *Gen, L.*

nullum videt. — Varro Endymionibus: qui si, ut vigilare mature coepisti, in eo retinueris.† ‖ **Maturum**, grave, sapiens. Vergilius lib. V:

hoc Helymus facit, hoc aevi maturus Acestes.

M. Tullius de senectute: *et gravitas* iam constantis aetatis et senectutis maturitas. ‖ **Maturum**, mite, coctum. Vergilius in Bucolicis:

triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres.

Varro Endymionibus: discumbimus. statim dominus maturo ovo [ad] cenam conmittit.

METVS dicitur, sicuti plerumque, timor. Vergilius lib. VI:

et Metus et malesuada Fames.

‖ **Metus**, religio. Vergilius lib. VII:

sacra coma multosque metu servata per annos.

MANERE est loco insistere. Vergilius lib. X:

manet inperterritus ipse,
hostem magnanimum opperiens.

M. Tullius in Verrem Actione: qui iudicia manere apud

---

5 Varro Endymionibus ‖ 7 Aen. V, 73 ‖ 9 10, 33 ‖ 11 III, 80 ‖ 13 Varro Endymionibus ‖ 15 Aen. VI, 276 ‖ 17 Aen. VII, 60 ‖ 19 Aen. X, 770 ‖ 22 Divinat. 3, 8.

---

5 nullum *B, Genm,* H_1; nalum *L,* H_2; natum *ed. Bas.* — vide *B, Gen, L, H;* videt *ed. Bas.; v.* — indiminibus *pr. L;* endimionibus *L ex corr., G; non B.* — 5. 6 qui si; quodsi *Vahlenus.* — vigilarem *L, H, G, non B.* — mature *Iun.;* matura *cdd.* — in eo (meo *B;* in eoo *prius L*) retinueris; *f.* intentum te tenueris (te tenueris *iam Oehlerus*). — Maturum, grave, sapiens. — *n. N. — contrario errore pg. 314* grave, grandaevum. — 8 elymus *B, Gen, H;* helimus *A, ed. Bas.* — accestes *L.* — 9 *illud* et gravitas *librariorum culpa exidisse lemma facit probabile.* — aetatis *B, Gen, L ex corr., H;* aetate *pr. L;* aetis *ed. Bas.* — 10 mitte *ed. Bas.* — Verg.; *cf. 409 l.* triste — infestum. — 12 inbres *pr. L.* — 13 Varro; *cf. 249; 281 l.* committere, initiare; dominus, convivii exhibitor. — endimionibus *pr. H, G;* endymiionibus *L;* endymionibus *et B.* — 13 disc. statim; *ita M;* disc. mussati (muscati *B, Gen, L ex corr.,* H_1; musati *pr. L*) *cdd.* — *idem a nobis etiam 281 restitutum. idque a Varrone venisse, non quod 249 dedimus, secuti librorum vestigia:* discumbimus inviti. tum *(nec enim ubique a nobis ea proposita, quae ipsi scriptores, sed, ubi expediret, quae Nonius posuisse videretur) duorum testimoniorum quam unius gravior evincit auctoritas.* — 14 ad (a *pr. H*) *om. cdd. 249; 281; ubi v. comm.* — caenam *C, Gen, B.* — commit *G* (committit *rell. pr.* L_1). — 15 Verg.; *cf. 411 l.* turpe. — 16 malasuada *B;* malesuade Gen_1; *pr. L.* — 18 sacreoma *pr. L.* — comam *Verg.* — metu; metusp *pr. L.* — 19 insisteret *L, sed corr.* — *idem pro* Virg., *quod rell. habent,* georḡ. — 20 ille *Verg.* — 21 operiens *A, C, Gen; non B.* — 22 *puto* Actione I; *cf. 269 l.* concedere, dare; *comm. in 299, 25.* — divinatione *Me.*

ordinem senatorium volunt. — idem de officiis: Cursilum quendam, suadentem ut in urbe manerent. ‖ Manere, inminere, deberi. Vergilius lib. VII:

te, Turne, nefas, te triste manebit
supplicium.

M. Tullius Philippicarum lib. XIII: sin autem me aliud fatum manet. ‖ Manere, expectare. Terentius in Eunucho:

'quám mox inruimús?' — 'mane:
ómnia† prius éxperiri quam ármis sapientém decet.'

‖ Manet, inhaeret, infixum est. Vergilius Aen. lib. I:

manet alta mente repostum.

Plautus in Asinaria:

. . 'vale!' — 'aliquanto ámplius valérem, si hic manéres.' ‖

MONSTRVM dicitur horrenda magnitudo. Vergilius Aen. lib. III:

monstrum horrendum, informe, ingens.

‖ Monstrum, monstrationem. Vergilius Aen. lib. III:

monstra deum refero.

MACVLOSVM, sordidum, inmundum. Lucilius lib. XXX:

ec vestimentis maculosis. tu aspice, sis, te.

‖ Maculosum est varium. Vergilius Aen. lib. I:

subcinctam pharetram et maculosae tegmine lyncis.

23 III, 11, 48 ‖ 25 Aen. VII, 596 ‖ 28 XIII, 20, 45 ‖ 29 IV, 7, 18 ‖ 32 I, 26 ‖ 34 III, 3, 2 ‖ 1 III, 658 ‖ 3 III, 59 ‖ 5 Lucilius l. XXX ‖ 7 I, 323.

23 idem; *cf. 383 l.* recipere — accipere. — Cursilum *M;* gu, *tum ras.* silum L_1; gursilum *B, Gen,* H_1; cirsilum *rell.* — **26** te turne nefas te *B, pr. L;* te turtenefaste Gen_1; te turne te nefas Gen_2, *L ex corr., H, G.* — tri (tetri) Gen_1; *pr. L.* — **28** filippicarum *Gen; H; non B.* — sin autem; sanai, *tum* sin aū. *H.* — alium *A, B, Gen, pr. L, ut vid.,* H_1; alid *L ex corr. testante Zangemeistero.* — factum H_2, *G; non B.* — **29** Terent.; *cf. 296 l.* experiri, temptare *ibique comm.* — **31** sapientiam *pr. L.* — decet *B; Gen;* H_1; condecet *rell.* — **32** inheret *A, L, G; non B.* — infigxum Gen_1. — Aen. lib. I *om. Gen;* H_1; *habet B; pro eo* Gen_1: vale aliquanto, *add. supra* quan *corruptelae signo.* — *cf. v. 35.* — **33** *cf. 368 l.* ponere, servare. — repositum *pr. L.* — **35** *pes primus etiam in Pl. cdd. deest; cf. Goetzii comment.* — aliquando *B.* — **1** Monstrum; *cf. 435 l.* monstra. — II *cdd.* — **2** informo Gen_1; *pr. L; om. B.* — **3** Verg.; *cf. 435 l. m.* — IIII *L, H, B;* III *ed. Bas., Gen.* — **5** libro *supra scr. in L.* — **6** ec *M;* haec *cdd.* — ec v. m. — *praecesserat ut puta exprobratio obicientis, quod in lustris et sordibus is cum quo ageret esset versatus, huiusque interrogatio, unde id concluderet.* — tu aspice, sis, te *M;* tum aspice iste *cdd.; om. A.* — **7** *sed supra add. in L.* — **8** subcinctam *Gen; H; pr. L;* succinctam *L ex corr.; B; G.* — pharetram *B;* faretram (fer. *pr. Gen*) *rell.* — pharetra *Verg.; sed fuisse qui legerent* pharetram *et illa* maculosae tegmine lyncis *ad* cursum, *quo sequitur, referrent testatur Priscianus pg. 1081.* — maculoset *pr. L.* — lins (*sic; pr.* lin, *tum ras.,* iis) *L;* lincis *B, Gen, H.*

|| **Macula**, turpido. M. Tullius in Verrem actione prima: cuius ut adulescentiae maculas ignominiasque praeteream. — Lucilius lib. XXX:

quem scis scire tuas omnes maculasque notasque.

|| **Macula**, in retibus plaga. M. Tullius in Verrem actione *II*, de suppliciis: reticulumque ad nares sibi admovebat, tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosae.

METIRI * * * **Metiri** est transmeare. Lucilius lib. XXX:

vir mare metitur magnum et se fluctibu' tradit.

Vergilius Georg. lib. IIII:

et iuncto bipedum curru metitur equorum.

MANICAE dicuntur vestium. Vergilius lib. VIIII:

et tunicae manicas et habent redimicula mitrae.

|| **Manicae**, quibus manus vinciuntur. Lucilius lib. XXX:

sic laqueis, manicis, pedicis mens inretitast.

Vergilius Aen. lib. II:

manicas atque arta levari
vincla iubet Priamus.

Plautus in Asinaria:

úbi manus manicaé conplexae súnt.

MAESTVM, triste, miserandum. Vergilius Aen. lib. II:

et mestas expromere voces.

Lucilius lib. XXVIIII:

---

9 4, 11 || 10 Lucilius l. XXX || 13 II, 5, 11, 27 || 16 Lucilius l. XXX || 18 IV, 389 || 20 IX, 616 || 22 Lucilius l. XXX || 24 II, 146 || 27 II, 2, 38 || 29 II, 280 || 31 Lucilius l. XXVIIII.

---

9 turpido *L, H ex corr.;* turpitudo *rell. cum A, B.* — actione I *ed. Bas., non B.* — **10** adolescentiae *A;* adalescentiae *pr. L.* — Lucil.; *cf. 354 l.* nota. — **12** sci *pr. L.* — maculas *B, Gen, G, pr. L et H.* — **13. 14** M. Tullius; *cf. comm. in 141, 15.* — in Verrem actione II, de suppliciis *M;* de suppliciis in Verrem (in Verrem de suppliciis *B*) actione *(post add. in L a correctore) cdd.* — II *iam add. ed. a. 1471.* — **14. 15** maculae reticulumque *L.* — ad nares sibi admovebat; *cf. comm. in 141, 16.* — **16** Metiri *Ald.;* Metire *cdd. cum B.* — Metiri * * * *M add.* (Metiri est * * * Metiri *Quicheratus*). — **17** et se *Me* (se *mrg. Iun.*); est *cdd. cum B.* — tradit *ed. princ.;* tradidit *cdd. cum B.* — **20** Verg.; *cf. 536 l.* tunica; *Gell. VI, 12.* — **22** vinciuntur *Gen₁; pr. L.* — **23** mens *om. B, Gen,* H_1. — **24** Verg.; *cf. 336 l.* levare, solvere. — **26** primus *C, Gen, B.* — *idem error 336, 17.* — **29** Maestum *pr. L;* Mestum *rell. cum A, B.* — **30** maestas *A, ed. Bas.; non B.* — expromere *A, B, Gen, L, H;* et promere (*i. e.* ecpromere) *ed. Bas.* — **31** Lucil.; *cf. 383 l.* remissum, missum. — XXVII *pr. G.*

cohibét domi
maestús se Albinus.

|| **Maestum**, enectum fame. Lucilius lib. XXVIIII:

ventrem alienum
maestum fovere ex molito hordeo uti cataplasma. ||

MVTARE, derelinquere. Vergilius:

* * *

Lucilius lib. XXVI:

míhi quidem non pérsuadetur, Públi, utei mutém meos.

|| **Mutare**, transferre. Lucilius lib. XXVI:

dóctior quam céteri
sís et mutes áliquo tecum sártas tectas dítias.

|| **Mutare**, aliud pro alio accipere. Lucilius lib. XXVI:

públicanus véro ut Asiae fíam scripturárius
pró Lucilio, íd ego nolo et úno hoc non muto ómnia.

MOVERE manifestum est quam habeat significationem. || **Movere**, excludere. M. Tullius de officiis lib. III: ad qui quodam quasi veneno perficiat ut veros heredes moveat, in eorum locum ipse succedat?

34 Lucilius l. XXVIIII || 1 Vergilius; cf. comm. || 3 Lucilius l. XXVI || 5 Lucilius l. XXVI || 8 Lucilius l. XXVI || 12 III, 19, 76.

32. 33 *cf. comm. in 383 l. m.* — cohibet domi maestus *cdd. pg. 383;* cohibet et domina maestus *L* (*hic pr.* aestus), H_2, *G;* cohibet et omnia aestus *Gen*, H_1. — 31—34 M. en. f. *om. B.* — 34 Mestum *Gen.* — drnectum *pr. G;* iniectum *Gen*, H_1, *L ex corr., sed rurs. mutat.;* innectum *L.* — Lucil. (Licilius *L*); *cf. 311 l.* fovere — nutrire *ibique comm.* — 35 aliaenum *pr. L.* — 36 mestum *B, Gen, H, G.* — mamolito *B*, Gen_1, *L, pr. H.* — catasplasma Gen_1. — 1 Vergilius; Lucilius *B aperta interpolatione;* uirg. *H;* uirg., *sed supra addito corruptelae signo et in mrg. adiecto, quo emendandam significatur, illo:* q *Gen;* Virg. *ed. Bas.; ad quod nihil notat Zangemeisterus. — lacuna iam in ed. Lucilii notata, quae potest suppleri per id quod est* Aen. lib. III *(161):* mutandae sedes. — 3 Lucilius *om. C, Gen; de B supra dictum.* — XXIII *B, Gen (hic* III *in ras.)*, H_1. — 4 Publi, utei *M* (*ante* publiceis; *quod tamen vix admittit lemma Nonii*); publices *L*, H_2; pubplices *G;* pulices *B, Gen*, H_1. — 5 XXVII (*sed pr.* XXVI) *L.* — 6. 7 *cf. comm. in Luc. XXVI, 26.* — ceteri sis; ceteris is *C, Gen;* caeteris is *B.* — et (*vel* ac) mutes *M;* asa (*om. B;* sa *Gen*, H_1) mittis (mittit Gen_1) mutes *cdd.* — sartas tectas divitias *Duentzerus;* satra facta uitia *L;* H_2; *G (ita hic ex correctura, cum ante scriptum esset* sacra, *testante ed. Bas.);* satrafa acutia *B, Gen*, H_1. — 8 Luc.; *cf. 37 l.* scripturarios *ibique comm.* — 9 pblicanus — scriptura *pr. L.* — 10 nelo *pr. L.* — moto Gen_1. — 11 habeat *ed. princ.;* habet *C, Gen, B.* — 12 M. Tull.; *cf. 403 l.* succedere. — at *L*, H_2, *G, B.* — ad *vel* at *cdd. utrobique.* — *ap. Cic. fertur* quid ergo? hic non noceat, qui quodam *c. q. s.* — 13 haeredes (haerodes *pr. Gen*) *Gen, H; non B.* — 14 succendat *pr. L.*

MEDITARI est discere, perdoceri. Plautus Amphitryone:

prius ípse mecum etiám volo hic meditári. sic hoc próloquar.

Meditari, excogitare. Terentius in Andria:

venít meditatus álicunde ex soló loco.

INCIPIT PER N LITTERAM.

NOBILE ad dignitatem generis refertur. Sallustius: Lucius Catilina nobili genere natus fuit. ‖ Nobilis dicitur et notus. M. Tullius de officiis lib. II: testis est Phalaris, cuius est praeter ceteros nobilitata crudelitas. — Lucilius Satyrarum lib. VII:

Phryne nobilis illa, ubi amatorem inprobius quem.

Varro *περὶ αἱρέσεων*:

tún cúm tremula áquilénta aput áltá
líttóra oreris ác nóbilis ómnibús relúcés.

Accius Diomede:

---

15 I, 1, 47 ‖ 17 II, 4, 3 ‖ 20 Catil. 5, 1 ‖ 22 II, 7, 26 ‖ 23 Lucilius l. VII ‖ 25 Varro *περὶ αἱρέσεων* ‖ 28 Accius Diomede.

---

15 est *om. B;* em *Gen*$_1$. — perdocere *pr. L.* — **16** metum *B, Gen, H*$_1$. — sic hoc proloquar *pr. L; et ita cdd. Pl. exc. quod E, I* si hoc; *Me* (haec *Fleckeisenus*); si hoc proloquar *A;* si hoc pro hoc loquar *B, Gen;* si hoc pro hoc proloquar *Hs*$_1$ (*vulgo* loquar *ferri dicit Quicheratus neque quidquam notat Onionsius*), *ed. Bas.;* sic hoc pro hoc proloquar *Hs*$_2$*;* sic hoc pro hoc loquar *L ex corr.* — **17** Miditari *pr. L.* — **18** meditat salicunde *pr. L.* — **19** *om. H spatio relicto. — habet Genh. — negat Meylanus pg. 10 praeter illud* PER . A . LITTER., *quod legitur in principio capitis, 232, 12, ullam adesse partium inscriptionem. at de G litterae titulo certo constat. itaque dubito an hunc fugerint initia litterarum* D, F, N, *ubi nihil notatum in libro nostro ab Hageno. at inde ab* O *littera nusquam inveniri indicem testatur uterque. de qua re iam non referetur.* — **20** Nobilis *pr. A; f. recte.* — Lucius *A, B; item ex corr. L et H;* Lucilius *rell.* — **21** Catilino *Gen*$_1$*;* Catillino, *tum* Catillina *L.* — nobile *Gen*$_1$*; pr. L.* — fuit *ap. Sall. ad sequentia pertinet.* — **22** falaris *cdd.* — **23** caeteros *B.* — nobilitata *cdd. Cic.;* nobilitas ac (*seq.* c) *Non.* — **23** frynae *L, H;* fryne *Gen;* frine *G, B.* — **24** inprobius *pr. L solus.* — improbi ut quam *B;* quam *etiam Gen, H*$_1$ (*id m. 2* quaem). — **25** περηρεςων *L;* περηρεςεων *G teste Riesio, qui idem falso dicit in L esse;* περιπεςων *Gen;* περιυρεςων *H (in altero ι rasura, ρ supra scr. m. 2).* — **26. 27** *locus de luna accipiendus. — soladeos agnovit Lachmann. opusc. pg. 69.* — tum cum tremulenta; tu cum *Gulielm. Verisim. III, 18, f. recte* (*idem* tremula). — aquilenta *cdd.* — *nolui* com *repositum, quia praeced.* tum. — aquilentus, *ut* turbulentus, vinulentus. — aput *pr. L;* apud *rell.* — littera, *tum* littora *L;* litora *rell.* — oreris *Lachm.;* oriris *cdd.* — nobilis *B;* mobilis *C, Gen.* — relucens *H*$_2$*, G; non B.* — **28** Acc.; *cf. Festus 174:* nobilem antiqui pro noto ponebant et quidem per c (g *docti*) litteram ut — Accius in Diomede: ergo me — nobilis. — Diomeda *H*$_2$.

351. 352 M.

.. med Argos réferam, nam hic sum nóbilis,
necuí cognoscar nóto.

Terentius Heautontimorumeno:

meást potens, procáx, magnifica, súmptuosa, nóbilis.

Vergilius lib. VII:

est locus Italiae medio sub montibus altis,
nobilis.

M. Tullius in Verrem ‖ actione II: oppidum est in Hellesponto Lamsacum. id in primis Asiae provinciae clarum et nobile. — Lucilius lib. XXVIIII:

tum illúd ἐπεφώνει, quód etiamnum nóbilest.

unde et **nobilitarent** notefacerent dictum est. Titinius Prilia:

magi' quaé famae obiectáretur,
ne eam málefactis nobílitarent.

Accius Telepho:

nam is démum miser est, cúius nobilitas míserias
nobílitat.

Pacuvius Doloreste:

---

31 II, 1, 15 ‖ 33 Aen. VII, 563 ‖ 1 de praet. urb. 24, 63 ‖ 3 Lucilius l. XXVIIII ‖ 5 Titinius Prilia ‖ 8 Accius Telepho ‖ 11 Pacuvius Doloreste.

---

29 med *M;* me *cdd. Non. (om. B, Gen, H_1) et Festi.* — Argos *Fest.;* agros (agro *B, Gen, H_1*) *cdd.* — sum *Festus;* suam *cdd.* — gnobilis *recte docti apud Festum.* — **30** neccui *L;* nec ui *Gen.* — **32** procax *om. cdd.* — **33** Vergilius lib.; uer̃bb̄ *L.* — **34** Italia *L.* — **35** nob̄ (*i. e.* nobis) *Gen, H_1.* — **1** ellesponto *Gen, L, H; non B.* — **2** Lampsacum *legitur ap. Cic.* — lamsecum *H_1;* iamsacum *B.* — id (id̄ *pr. L*); iudices *cdd. Cic.* — in *om. ed. Bas., non cd. Victor.* — Asiae; isaie *Gen_1.* — **4** ἐπεφώνει (*imperfectum; in ed. Luc. textu* ἐπιφωνεῖ) *M;* ἐπιφώνει *I. Dousa;* epifoni *Gen, H, G;* epitofoni *L;* est epifoni *B.* — etiamnum *I. Dousa;* etiam tum *cdd.* — **5** unde ut *Gen, L, pr. H; non B.* — notefacerent *M;* notifacerent *B, Gen, H_1;* notificarent *rell.* — *amat talia verba Non., ut iam supra memoratum.* — praelia *Gen; pr. L; H_1;* proelia *B.* — **7** magisque *B, Gen, H_1.* — famae *ed. a. 1476;* fame *cdd.* — obiectaretur *M;* obiectarent *cdd.* — *sententia haec est:* ne eam malefactis vellent notescere, in quam palam sectando colendoque magis converterent ora hominum. — *antea aristophanium tetrametrum constitueram in hunc modum:* magi' quám famae obiectárent, ne eam maleféctis nobilitárent. — *sed ita numeri minus rotundi. et acatalecticum tetrametrum eiusdem fabulae pg. 72 s. l.* ancillantur *notavimus.* — *possunt tamen utroque loco etiam dimetri institui.* — **8. 9** Actius *A.* — telefo *B, Genm, L, H; non ed. Bas.* — nam *Bentin.;* na *cdd.* (telefona *B; Gen; pr. H*); Telepho: nam *om. Montepess.; A.* — his *Gen_1, L, G, non A, B, Montepessul.* — denum *B, Genm, L, H;* demum *G, A, Montepess.* — demum; *cf. Caecilii illud:* is demum infortunatust homo, pauper qui educit in egestatem liberos. — *atque ideo etiam 267, 18 Ribbeckii duximus recipiendum supplementum.* — miserer *Montepess.; ed. Bas.; non A, B.* — miseries *Ah_1.* — *male Ribbeckius:* nam huius demum miseret. — **11** pacuvis *pr. L.* — duloreste *B, Gen, H_2, G* (dolorest *pr. L*).

hícine is est quem fáma Graii ante ómnis nobilitánt viros?

NVMERVM, ordinem. M. Tullius de deorum natura lib. II: nihil est enim quod ratione *et* numero moveri possit sine consilio; in quo nihil est temerarium. — Vergilius Aen. lib. III:

digerit in numerum.

‖ Numero significat cito. Accius Oenomao:

númern te expugnát timor.

idem Antigona:

ne ístunc numero amíttas subito oblátum.

Turpilius Demetrio:

numquám nimi' numero quémquam vidi fácere, quom factóst opus.

idem Lindia:

ego ínterim in turbá foras
subdúxi cum hac me, néque sat numero míhi videbar cúrrere.

Varro περὶ ἐξαγωγῆς: quid puer rogasset et petasatus capite adnuisset. ac discedens numero venire ait adulescentem. — Afranius Privigno:

---

13 II, 16, 43 ‖ 15 III, 446 ‖ 17 Accius Oenomao ‖ 19 Accius Antigona ‖ 21 Turpilius Demetrio ‖ 23 Turpilius Lindia ‖ 26 Varro περὶ ἐξαγωγῆς ‖ 27 Afranius Privigno.

---

12 hicine is; hicineis *B; Gen;* H_1; heicineis *pr. L;* hecine is H_2; he hecine is *L ex corr.; G.* — hicine *tribrachus.* — quam *pr. L.* — fama Graii *M;* fama Graia (*debebat* Graium) *Grotius;* fame gratia *C, Gen, B.* — nobilitant *M;* nobilitat (nobilita *Gen*) *cdd.* — formae gratia *Scal., Ciacconius (cf. ed. Bothii), parum probabiliter. quod si receperis, iambici octonarii reponendi:* hicine is est quem formae gratia | ante omnis nobilitat viros? — 13 Numero *B, Genm, L,* H_1. — ordine *B;* ordiñ *pr. L.* — *f.* Numero, ordine; *cf. v. 17.* — 14 quod ratione et *cdd. Cic.;* ut orationem (oratioñ *pr. L*) *cdd. cum B.* — 16 degerit H_1. — 17 Numerus *B.* — significat cito *Me;* significatio *cdd.* — *cf. Fest. pg. 170 s. l.* numero. — Accius; *cf. Fest. l. m ; ubi plenior locus:* ego ut essem adfinis tibi, non ut te extinguerem, tuam petii gnatam. n. t. e. t. — eonomao *B.* — 18 numero *etiam Festus explicat per* cito, celeriter. — te *supra add. in L.* — expugnat timor *O. Muellerus;* expurgat timor *cd. Fest.;* expurgasti *Non.* — 19 Antegona *Gen, pr. L,* H_1; *non B.* — 20 istunc *Rothius;* numero *v.;* istum enumerum *cdd.* (istuenumerum *Gen;* is tuae numerum *B*). — subito *Vossius;* subitum *cdd.* — 21 Turpillius *L.* — 22 nemquam *pr. L.* — nimi' numero; *nota proceleusmaticum secundo pede octonarii iambici positum.* — quenquam *B.* — quom *M;* quam *cdd.* — *notum Sallustii illud:* ubi consulueris, mature facto opus est. — facto est *B, Gen, H;* fato est *L, G.* — 23 Lyndia *C, Gen, B* (Lydia *pr. L*). — 25 neque sat *B, Gen,* H_1; *Iun.;* neques ad *rell.* — videbar *ed. Bas.; Me; Iun.;* videbat *B, Gen, H, L.* — curre *pr. L.* — 26 περιεξαιωτεc *cdd.* — quid puer rogasset. *locus initio mancus Nonii culpa.* — puera *Ribbeckius.* — petasatus *B;* Gen_2; H_1; petassatus H_2; *G;* pietasatus Gen_1; piaetas satus *L.* — a capite Gen_1. — 27 dicedens *pr. L.*

numero, ém, inepti pertímuistis cassám terriculam advérsari.

Plautus Amphitryone:

.... numeró mihi in mentém fuit.

Varro Cato vel de liberis educandis: ut qui contra celeriter erant nati fere Numerios praenominabant: quod qui cito facturum quid se ostendere volebat, dicebat numero id fore; *propter* quod etiam in partu precabantur Numeriam, quam deam solent indigetare etiam pontifices. ‖ Numeros, modos. ‖ Vergilius in Bucolicis:

numeros memini, si verba tenerem.

M. Tullius de officiis lib. III: perfectum atque absolutum est et, ut idem dicunt, omnes numeros habet.

NITI est conari sub onere. Vergilius Georg. lib. III:

post valido nitens sub pondere faginus axis
increpat.

Cicero Tusculanarum lib. I: tum illud quod

Sisýphu' versat saxúm sudans
niténdo neque proficit hilum.

‖ Niti, fultum esse. Lucilius lib. XXVI:

súmmis nitere ópibus, at ego cóntra ut dissimilís siem.

30 I, 1, 25 ‖ 32 Varro Cato ‖ 1 IX, 45 ‖ 3 III, 3, 14 ‖ 5 III, 172 ‖ 8 I, 3, 10 ‖ 11 Lucilius l. XXVI.

29 *v. trochaicos numeros ponunt.* — numero *pro* nimium *recte accipit Bothius. cf. Fest. l. m.* — em, inepti *M*; enepti *B, Gen, H*; inepti *L, G.* — casam, *tum ras., pr. L; supra* s *script.* s, *supra erasa* ter. — adversari *genetiv., ut ap. Ciceronem* Aquari, Sagittari. — **30** Plautus (Plotus *Gen$_1$; pr. L*); *cf. Gell. I, 7, 17.* — **31** numero; *cf. Goetzii comment.; qui cum ironia dictum putat. f. enuntiatum per interrogationem efferendum.* — in mentem *H_2, G*; inminentem *B, Gen, H_1; prius in L fuisse* in m̃entem, *tum erasa virgula supra adscriptum* inen *adnotat Zangemeisterus.* — *cf. Gell. l. m.* — **33** ferae *L.* — Numerios praenominabant *Me_1*; numerias (numerios *pr. L*) praemuniebant (praemoniebant *Gen, pr. L, H_1*) *cdd. cum B.* — qui; cii, *ut vid., pr. L.* — **34** quid se *Iun.*; quis sine (qui sine *H_1*) *cdd.* — forte *B.* — propter *add. M.* — **35** Numeriam *Turneb.* (Numeriamque deam *Iun.*); numeri et *cdd.* — solet *B, Gen, H_1.* — indigitare *Gen_2, H_1; non B.* — **1** etiam *f. delendum.* — pontificis *B, Gen, L, H_1.* — Verg.; *cf. 524 l.* memini illam rem. — Verg. in Buc. *om. B.* — **3** M. Tullius; *cf. 266 l.* eadem evenire. — **4** habet *om. B.* — **5** caenari *pr. L.* — **6** praevalido *B*; p̃t valido *Gen, H_1.* — facinus saxis *L.* — **7** instrepat *Verg.* — **8** Cicero; *cf. 121 l.* hilum *ibique comm.* — **9** Sisyfus *B, Gen$_1$*; Sisyfius *H ex corr., qui pri*[illegible] Sisifius; Sisyfyus *L, G.* — **10** illum *B, Gen$_1$, L; etiam in H alterum* l *supra scr., sed erasum*; ilum *rell.* — **11** Niti; Ni *Gen$_1$*; niti *nulla add. l. nota supra scr. in L.* — libro *supra add. in L.* — **12** summis *Montepess.; A; B*; [illegible] summi *rell.* — nitere (*pro* aduitere *vel* enitere; *imperativ.*) *mrg. Iun.*; niti[illegible] *B, Gen, H, L*; nitinere *G*; niti *Montepess., A.* — niti re *(genetiv.) pr.* [illegible] — at *e. q. s. om. A.*

Niti etiam incumbere. Vergilius lib. VI:

ille, vides, pura iuvenis qui nititur hasta.

Niti rursum ambulare. Pacuvius Periboea:

ardúa per loca, agrestía..
trepidánte gradu nitítur..

Vergilius Aen. *lib. II:*

pressit humi nitens.

Varro Pranso parato:

contrá coactus cérvu' latratú canum
fertúr, bisulcis úngulis niténs humu.

Niti, volare. Vergilius Aen. lib. IIII:

hic primum paribus nitens Cyllenius alis
constitit.

NARE est natare. Vergilius lib. VIII:

et fluvium vinclis innaret Cloelia ruptis.

Nare rursum volare. Vergilius Georg. lib. IIII:

hinc ubi iam emissum caveis ad sidera caeli
nare per aestatem liquidam suspexeris agmen * * *

Natare iterum trepidare. Vergilius Georg. lib. IIII:

conditque natantia lumina somnus.

NECESSITVDO est adfinitas. Sallustius in Iugurtae bello: etiam

---

13 Aen. VI, 760 ‖ 15 Pacuvius Periboea ‖ 18 II, 380 ‖ 20 Varro Pranso parato ‖ 23 IV, 252 ‖ 26 Aen. VIII, 651 ‖ 28 IV, 58 ‖ 31 IV, 496 ‖ 33 80, 6.

---

14 *cf. 446 l.* eniti *ibique comm.* — vide *B;* videns Gen_1*; pr. L.* — **16. 17** agrestia *Voss.;* agrestia ac *C, Gen, B;* agresti ac *Montepess., A.* — *lacuna potest expleri per* qui nunc. — trepidanti *Montepess., A.* — *Ribbeckius, dum iuvare vult metrum, corrupit. neque bene Passerat.* attrepidante. — **18** Verg.; *cf. 365 l.* premere, calcare. — li. II *add. ed. princ.; om. cdd. h. l.* — **19** praesit *L.* — homi L_1. — **20** *cf. 488 l.* humu. — **21** cervu' *Riesius* (cervus *Turneb., Me*); servus *cdd. utrobique.* — latrantu *pr. L;* latrato H_2*;* latro *G.* — **22** fert urbis ulcis *B.* — nitens *om.* H_2, *G.* — humu; *cf. comm. in 488;* humo *cdd. h. l.* — **23** Verg.; *cf. 272 l.* constitit dicitur stetit. — **24** scyllenos *pr. L;* cillenos Gen_1*;* cillenius *A,* Gen_2*, H; non B.* — aliis *pr. L.* — **26** Natare *pr. B.* — **27** et fluvium; veneficium *pr. L.* — Cloelia *omnes.* — **28** III *B.* — **29** hic *melius Palatin. Verg.* — caveris *Gen,* H_1*; non B.* — **30** conspexeris *B.* — *post Verg. exemplum hausta quaedam, certe lemmatis* Natare *initium, ut puta* Natare, nare. nam natare *et* nare *ita vid. iunxisse Non., ut statim* necessitudinem *et* necessitatem. — **31** III *B,* H_1. — **33** Nec.; *cf. Gell. XIII, 3.* — Necessitudo pro necessitas *ed. a. 1498; cf. comm. in v. 34—36.* — *scilicet decepti docti non intellecta lacuna, de qua statim dicetur.* — Iugurtae *B, Gen, pr. L, H;* Iugurthae *L ex corr., G.* — *eadem varietas in 34, ubi A* Iugurte.

antea Iugurtae filia Boccho nupserat; verum ea *necessitudo apud Numidas Maurosque levis ducitur.* ‖ Necessitudo, *necessitas.* — *Sallustius in Catilina: praeterea* necessitudo, quae etiam timidos fortis facit. — idem [in] Iugurta: ‖ coactus rerum necessitudine statuit armis certare. — Varro Modio: asse vinum, asse pulmentarium, secundas, quoi natura aurigatur, non necessitudo. — Sisenna Hist. lib. IIII: id me neque metu neque calamitatis necessitudine inductum facere:

NECESSITAS, vis quaedam quae alterum cogere invitum potest, ut plerumque. ‖ Necessitas, affinitas: unde et hoc iure coniuncti necessarii appellantur. C. Caesar, cum Plautiam suasit rogationem: et quidem mihi videtur pro necessitate non labore, non opera, non industria defuisse.

NOMEN est proprium vocabulum singulorum. Vergilius lib. VII:

cui nomina mille,
mille nocendi artes.

et V:

nomen avi referens Priamus.

‖ Nomen, decus, dignitas. Vergilius Aen. lib. II:

avulsumque umeris caput et sine nomine corpus.

NOTA dicitur probrum. Lucilius lib. XXX:

quem scis scire tuas omnes maculasque notasque.

‖ Nota, signum. Vergilius Georg. lib. III:

---

36 58, 19 ‖ 1 48, 1 ‖ 2 Varro Modio ‖ 3 Sisenna Hist. IV ‖ 8 C. Caesar, cum Plautiam suasit rogationem ‖ 11 Aen. VII, 337 ‖ 14 Aen. V, 564 ‖ 16 II, 558 ‖ 18 Lucilius l. XXX ‖ 20 III, 158.

---

34 fia Gen_1. — Baccho Gen_1; *pr. L.* — Boccho *et Sall. cdd. multi*; Bocchi *Sall.* — verrum a *pr. L.* — **34—36** apud — necessitudo; *supplevi haec a N. Fabro apud Me. — ex parte iam sublatus librariorum error m. 2 Gen; qua post illud* necessitudo *supra et in mrg. adscr. haec:* Necessitudo necessitas Sall in Catil praeterea necessitudo. — *l. dedimus ut ed. Me; ubi tamen est* idem in Catil. bello. — fortes *A, B.* — **1** in *om. A, B,* Gen_1, H_1, *L* — Iugurtha *L ex corr., G, non A, B.* — **2** Varro; *cf. 70 l.* aurigatur. — **3** quoi *M;* quo *cdd. utrobique.* — arrigatur H_2; *Gs;* adr. *pr. L.* — Sissenna *L.* — **4** III *pr. L.* — **6** Necessitas; *cf. Gell. XIII, 3; quo loco usus N.* — **7** afinitas Gen_1; aff. *rell.* — **8** necessaria *pr. L.* — C. Caesar; *cf. de hoc exemplo Quaest. Non. cap. II.* — C. *om. B, Gen,* H_1. — **9** equidem mihi videor *recte Gell.;* et quidem mihi videtur *cdd. Non.* — nostra necessitate *Gell.* — **12** cui; tibi *cdd. Verg.* — **13** mille *supra add. in L.* — **14** et V *Me;* et ui *cdd.;* et *Bentin.* — **15** nomin abire *pr. L;* nomen abire Gen_1. — ferens *pr. L;* referes *pr. B.* — primos Gen_1; *pr. L.* — **17** umeris *pr. L;* humeris rell. *cum A, B.* — **18** Luc.; *cf. 350 l.* macula, turpido. — **19** quemvis *A* quem sci *pr. L.* — omnes *om. B.* — uotasque, *sed corr., G.*

continuoque notas et nomina gentis inurunt.

|| **Nota,** distinctio. Vergilius lib. V:

caeruleae cui terga notae.

NVDVM consuetudine sine tegmine dicitur. Vergilius lib. V:

nudatosque umeros oleo perfusa nitescit.

|| **Nudum,** insepultum. Vergilius lib. V:

nudus in ignota, Palinure, iacebis arena.

INCIPIT PER O LITTERAM.

OCCVPATVS, inpeditus; ut graece dicitur ἀσχολεῖ [id est: vacuus non est]. Plautus in Amphitryone: ||

erus Amphitryo occupatus.

Cicero Tusculanarum lib. I: ut, si occupati profuimus aliquid civibus nostris, prosimus etiam, si possumus, otiosi. || **Occupare** est proprie praevenire. Cicero Tusculanarum lib. V: quod idem melioribus etiam verbis Metrodorus: occupavi te. — Titinius Veliterna:

ergo óccupa forás exire. at óri prae sit línteum.

Vergilius lib. XII:

et venienti Ebyso plagamque ferenti
occupat os flammis.

Accius Eurysace:

---

22 Aen. V, 87 || 24 Aen. V, 135 || 26 Aen. V, 871 || 30 Plautus Amphitryone || 2 I, 3, 5 || 4 V, 9, 27 || 5 Titinius Veliterna || 7 Aen. XII, 299 || 10 Accius Eurysace.

---

21 continuo *L,* H_2*, G; non B.* — **22** *post* Verg. *add.* georg. *B, Gen,* H_1. — **23** ceruleae *cdd. cum B* (cerule Gen_1). — **24** dicitur *om. B; non A.* — **25** humeros *B, L ex corr., G.* — nitiscit H_1. — **26** sepultum *B, Gen,* H_1. — **27** palinitreta cibis *pr. L.* — harena *Gen, L ex corr., H, G; A; non B.* — **28** *om. in H spatio relicto.* — **29** *initium l. ab illis* Occupare est proprie praevenire *(355, 3—25) fuisse puto.* — *f.* Occupatur, inpeditur; *sed v. infra.* — inp. *pr. L solus.* — *ἀσχολεῖ Iun.;* ascoli *cdd. cum A, B.* — *ἄσχολος ed. a. 1476.* — id est; idē *L* (*non* id ·ē·); *et sic saepius, de quo iam non referetur.* — **29. 30** id est: vacuus non est *vid. delend.* — *f. totus locus sic constituendus:* Occupatus, inpeditus, ut graece dicitur ἄcχολoc [id est: vacuus non est]. — in *om. B.* — **1** eros *A.* — Amfitryo *L, G;* Amfitreo *B; Gen;* H_1*;* Anfitreo *A;* Amfitrio H_2. — occaptus *pr. L.* — *f.* nám (*praec.* ne) erus Amphitryo óccupatust; érus Amphitruost óccupatus *Hofmannus.* — **3** in *pro* si *pr. L.* — **4** quo *B, Gen,* H_1*; non A.* — **5** etiam melioribus *B; non A.* — occupavit *cdd.; et nescio an ipse Numida;* occupavi te, inquit, Fortuna *Cic.* — T. V. *om. B.* — **6** *v. per trimetros scandunt, prior ut finiatur illo* occupa. — erga *Gen,* H_1. — at ori *M;* foris ut *B, Gen,* H_1*;* foras ut *rell.* — prae sit (praesit *C pr.* H_1*;* pressit H_1*;* praessit *B, Gen*); prae *adverbium.* — **7** Verg.; *cf. 369 l.* plagae, vulnera. — XII *om. B rel. spatio,* XV *pr. H.* — **8** veniente *cdd. h. l.* — ebuso *B.* — **10** Eurysace *omnes.*

355 M.

quem ád modum inpetum óccupemus fácere ultro in regém..

idem Tereo:

set nísi clamaris régem, auferre púerum ab regina óccupo.

Turpilius Thrasyleone:

cesso óccupare et me ín conloquium cónferre horum? . . .

Ennius Hectoris lytris:

Hectór vei summa armátos educít foras
castrísque castras últro iam inferre óccupat.

Pacuvius Doloreste:

'ís quis est?' — 'qui té, nisi illum tu óccupas, letó dabit.'

Varro Synephebo, *περὶ ἐμμονῆς*: crede mihi, plures dominos servi comederunt quam canes. quos si Actaeon occupasset et ipse prius suos canes comedisset, [et] non nugas saltatoribus in theatro fieret. — idem Eumenidibus: priusquam responderem, foris nescio quis occupat res indicare. ‖ **Occupare est rursus detinere.** Plautus Epidico:

átque id non decem óccupatum tíbi erit argentúm dies.

Pacuvius Atalanta:

sempér sat agere, ut né in amore animum óccupes.

---

12 Accius Tereo ‖ 14 Turpilius Thrasyleone ‖ 16 Ennius Hectoris lytris ‖ 19 Pacuvius Doloreste ‖ 21 Varro Synephebo ‖ 24 Varro Eumenidibus ‖ 26 II, 2, 113 ‖ 28 Pacuvius Atalanta.

---

11 inpetum *pr. L solus.* — **12. 13** item *pr. L.* — Tereo: sed *Iun.*; pereos et *C, Gen, B.* — clamaris (*i. e.* clamando accieris, *ut saepe*) *Bothius*; clamoris (clamores *corrigendo repos. in L, sed id rursus mutat.*) *L, H_1, G*; clam *B, Gen, H_1.* — egem *Gen; H_1.* — autferre *L.* — p. ab reg. occ. *Bothius*; ab regina (regna *B, Gen, pr. H*) occupo (occupabo *B*) puerum. — *verba sunt unius ex comitibus Procnes.* — **14** turpillius *pr. L.* — trasileone *L*; trasyleone (trasyleo necesso *Gen*) *rell.* — **15** *octon. iamb.* — ferre horum *B.* — **16** haectoris listris *cdd. cum B.* — **17** Hector *(ita v.)* vi *Me*; haector ei (ii *pr. L*) *C, Gen*; haectore *B.* — educit; inducit inducit *B.* — foras *Iun.*; in foras *cdd.* — **18** castras *M*; castra *cdd.* — *cf. 200 l.* castra — iam inf.; inferre *Me* (conf. *Voss.*); iam ferre (fere *G*) *cdd.* — **19** Duloreste *B, Gen, H ex corr., G.* — **20** is; *de Oreste agitur.* — te, nisi illum *Vossius*; tunc si illum (tunc sullum *Gen*) *cdd.* — te; *Aegisthum.* — loeto *B.* — dabit *Scriver.*; dabis *cdd.* — **21** Varro infoebo *cdd.* — **21. 22** domini servos *pr. A.* — quos si *M*; quod si *cdd.* — acteon *libri cum A, B.* — **23** comedesset *pr. L.* — et *om. A, B, Gen, H_1.* — nugas *A, B, Gen, H_1*; nugasset *rell.* — teatro *L, G.* — **24** idem in *B.* — necscio *Gen, pr. H.* — **25** quid *B, Gen, H_1.* — **25. 26. 27** Plautus Epidico (in Epidico *B*) *e. q. s.*; *haec melius a l*[illegible] *quod est* occupare, conlocare, *locum habere monet Mercerus.* — **27** dece[illegible] *interpolati quidam libri Plauti*; decet *rell. cum Nonianis.* — **28** Paccuvi[illegible] *L.* — Athalanta (Athlanta H_1) *cdd.* — **29** semper sat *Bothius*; super [illegible] *cdd. cum B.* — in amore *Bothius, verbis quidem male traiectis*; in mare [illegible]

M. Tullius de officiis lib. I: et in ea funditus delenda occupati sunt et fuerunt. — Vergilius Georg. lib. IIII:

manicisque iacentem
occupat.

Varro Eumenidibus: cum in eo essem occupatus atque in scola 'curarer', ut scribit Scantius, 'horno' per Dionysia. || Occupare est etiam invenire, || tenere vel possidere. Plautus Trinummo:

fámiliam optimam óccupavit.

Vergilius Aen. lib. VI:

occupat Aeneas aditum custode sepulto.

M. Tullius Philippicarum lib. XIII: agri Lucani possessiones occupavit. — M. Tullius in Hortensio: et paulum agelli occupavisse. || Occupare, [est] conlocare. Pomponius Pictoribus:

quae túleram mecum mília decém victoriátum
in Graéca mercede ílico curávi ut occupárem.

M. Tullius in Verrem actione secunda: praeterea pecunias occuparat apud populos et syngraphas fecerat.

OPINIO est fama. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: erat opinio bona de Planco, bona de Lepido. || Opinio, suspicio.

---

30 I, 17, 57 || 31 IV, 439 || 34 Varro Eumenidibus || 1 V, 2, 11 || 4 VI, 424 || 6 XIII, 5, 12 || 7 M. Tull. Hortensio || 8 Pomponius Pictoribus || 11 de praet. urb. 36, 91 || 13 M. Tullius ad Caes. iun. I.

---

30 et in ea (et mea *Bh*) *e. q. s.; hacc iuncta eis quae leguntur pg. 323 s. l.* inmane — minime bonum. — *cf. ibi comm.* — delendo *Gen, H; in B utrum hoc esset an* delenda, *non satis potuit discerni.* — **31** et sunt *melius cdd. Cic.* — ferunt *cdd. Non.* — **34** Varro; *cf. 121 l.* hornum. — esset (esse *B*) *cdd. h. l.* — **35** scola *et B* (sola H_2, *G*). — Dyonysia *L; G;* Dyonisia *B.* — **3** optumam *cdd. Pl.;* optimas *Non.* — **5** occupata *L.* — Aeneas; *ita et A;* aen *Gen, pr. L,* H_1; aeñ *B.* — sepulchro *B.* — **6** filippicarum *B, Gen, H, G.* — agriculani *Genm;* H_1; agricolam, *tum* agriculam *B.* — possessionem *ed. Bas.; Genhm; non B, L, H.* — **7** agelli *Rothius;* angelli *B, Gen,* H_1; macelli (*praec.* m) *rell.* — *de Cincinnato vel Curio videtur agi.* — tholum macelli *non bene Me.* — **8** *post* Occupare *add.* est *B, Gen, L, pr. H.* — conlocare. *hic reponendum videri Plauti exemplum, quod legitur supra, ad 355, 25. 26. 27. est adnotatum.* — **9. 10** ulcram *Gen.* — victoriatum *Iun.* (*qui del.* in); victoriata *cdd.; quod nescio an sit tolerandum.* — greca *C, Gen, B.* — mercede; merced *cum Bergkio Ribbeckius; quod non licet admitti.* — *possit scribi:* merce ea eilico; *sed potius existimo levitate vulgi ut ea, quae sunt* gener, genus, genu (*cf. 119 l.* genus), *ita illa* merx, merces *confusa.* — *tali soloecismo vel maxime locus in Atellana.* — illico *Genm, H.* — curavit *pr. H.* — occuparet *pr. L.* — **11** actione II *ed. Bas., B.* — **12** popolos Gen_1. — singraphas *L;* syngrafas *Gen, H, G;* symgrafas *Bh;* singrafas *A.* — **14** erat h. opinio bona *pr. L.* — Planco *Me;* plancio *Gen; pr. H; ed. Bas.;* planatio *A, B;* plantio *rell.* — de Lepido *om. A.* — suspicio *C, Gen, B;* suspitio *A.*

356 M.

Varro Eumenidibus: qui omnes, me bilem atram agitare clamitantis opinionem mihi insaniae meae confirmant. — Accius Eurysace:

> opínione fáctumst, quanto *illí* minus
> stirpem édocebant, tánto ut reremúr magis
> eos ésse.

M. Tullius de officiis lib. III: qui primum haec natura cohaerentia opinione distraxissent. || Opinio, spes, opinatio. M. Tullius ad Caesarem iuniorem: posthac quod voles a me fieri scribito. vincam opinionem tuam. — idem de officiis lib. II: opinionem adferunt populo eorum se similes fore quos sibi delegerint ad imitandum. — Varro Endymionibus: sic ad vos citius opinione vertilabundus miser decidi. — Sisenna Hist. lib. IIII: Popedius opinione frustrata.

OBSCENVM est inmundum. Vergilius Aen. lib. III:

> obscaenas pelagi ferro foedare volucres.

15 Varro Eumenidibus || 16 Accius Eurysace || 20 III, 3, 11 || 22 M. Tullius ad Caes. iun. || 23 II, 13, 46 || 25 Varro Endymionibus || 26 Sisenna Hist. IV || 28 III, 241.

15 Varro; *cf. comm. in 153, 3.* — bilem atram H_2; *G 242 s. l.* atrum; bim atram *Gen, L, G;* bimatrem, *m. 2* bimatram *H;* in matram *B.* — damitantis *Gen;* H_1; clamitantes *B.* — 16 confirmam *L,* H_2; *Genm*$_1$; *G;* confirmant *Genm*$_3$; H_1; confirmaNI *B.* — Actius *A.* — Euresace *Gen*$_1$; *pr. L.* — 17 quanto illi *M;* ut quanto *Vossius, f. recte; cf. v. seq.* — quanto *e. q. s. om. A.* — 18 stirpem; inferrem *pr. L.* — edocebant *M;* edocabant *Gen,* H_1 (hi stirpe medocabant), *pr. L;* odocabant *B;* educabant *rell.* — ut reremur *Iun.;* uteremur (uteremmur *pr. L*) *cdd.;* reremur *Voss.* — muragis *pr. L.* — 19 eos esse. *manca haec culpa Nonii. addenda ut puta haec:* non parentes. — *verba vid. esse Eurysacis ad Teucrum. nempe a Telamone una cum Teucro Eurysacem, ut e serva genitum, apparet repudiatum et hunc a Teucro, ne periculis suis immisceretur, aliis traditum. qui cum adulescentem de origine celarent, suspicionem tamen moverunt alienae stirpis. igitur cum profectus esset 'parentum incertum investigandum gratia', ut Pacuvius ait in Atalanta, casu Teucro obviam factus est et cum hoc reversus Salaminem Telamonis regnum reddidit. — Ribbeckii autem et Buecheleri commenta sunt talia, ut ne legisse quidem eos Nonii lemma constet.* — 20 *n. N.* — *cet. cf. 287 l.* distrahere, separare. — hic (hoc *pr. B*) *cdd. h. l.* — coherentia *L, H.* — 21 openatio *pr. L.* — 22 p̃thac *Gen, H;* p̓hac *B.* — 23 scribito *Me;* scripto *C, Gen, L* — vineam *L; H ex corr.; G;* unicam *B, Gen, pr. H.* — 23. 24 tuam — opinionem *om. B, Gen,* H_1. — idem *supra add. in L.* — se H_2; *Cic.* (cum *cdd.:* fore se similes); sit *cdd.* — sibi ipsi *cdd. Cic.* — 25 eudymionibus *L;* *Gen,* H_1; aen dymionibus *L;* eumenidibus, *tum* endimionibus *G.* — opione *B.* — *f.* misere. — decidit *A;* decidis *pr. L.* — Sisaenna *L.* — popinius *pr. H.* — opinio *B, Gen,* H_1. — 28 Obscenum; e *ubique A.* — II *B.* — 29 obscenas *B, Gen, H, G.* — foedare *Gen*$_1$; fedare *B; Gen*$_2$; *ex corr.; G;* federe *L ex corr.; pr. H;* foedero *pr. L.*

M. Tullius de officiis lib. I: alter ne libero quidem, si rerum turpido adhibetur aut verborum || obscenitas. — Varro Agathone: pueri obscenis verbis novae nuptulae aures returant. || **Obscenum**, vitabile. Vergilius Aen. lib. III:

obscenamque famem. quae prima pericula vito?

idem lib. XII:

ne me terrete timentem,
obscaenae volucres.

Accius Astyanacte:

tu, Cálcha, feinem réligionum fác, desiste exércitum
morári ac med ab dómitione arcére tuo obsceno ómine.

Cicero Tusculanarum lib. V: nam et obscenas voluptates, de quibus multa ab illis habetur oratio. || **Obscenum** significat et male dictum. Accius Oenomao:

vos íte actutum atque ópere magno edícite
per úrbem, ut omnes qui árcem Alpheumque áccolunt

---

30 I, 29, 104 || 1 Varro Agathone || 3 III, 367 || 5 XII, 875 || 8 Accius Astyanacte || 11 V, 33, 94 || 13 Accius Oenomao.

---

30 alter ne *B;* alter nae *ed. Bas.;* alternae *Gen, L, H.* — ne libero quidem; *sc.* homine dignus est. — **1** turpido *pr. L;* turpitudo *rell.; cf. 96 l.* dulcitas. — si rerum turpitudini adhibetur verborum obsc. *rectius cdd. meliores Cic.;* si rerum turpitudo adh. et verborum obsc. *cd. Bernens. 104.* — Varro; *cf. 167 l.* returare *ibique comm.* — Agathone; cathone *pr. L;* agatone *pr. B.* — **2** nuptilae *pr. L.* — returant *Iun.;* reiurant *A, B,* Gen_1*;* redurant Gen_2, H_1*;* restaurant *L,* H_2*, G; om. cdd. 167.* — **3** Verg.; *cf. 364 l.* periculum. — **7** obscenae *B, Gen, H, G.* — vol. *om. B.* — **8** Astyanacte *ed. Bas.;* Astianacte *H ex corr.;* Astianactet *B; L (hic pr.* Ascianactet); *pr. H; Gen.* — **9** tu *M* (nunc *Grotius*); Calcha (*a nominat.* Calchas) *Quicheratus* (Calchas *Me*); finem *Ae. Baehrensius;* religionum *Is. Vossius; Bothius;* fac, desiste *Ae. Baehrensius;* hunc (*praec.* t) aicaispinem (aciaspinem *B;* aicaispanem *pr. H*) regionum fac ac desisset *C, Gen, B.* — **10** ac med *M;* nec me *cdd.* — ab domitione *M de re m. pg. 420* (ab domuitione *Ald., qui primus hoc exemplum addidit*); arcere *Bothius;* tuo *M, Ribbeckius;* ab domuitione marceretu *L ex corr.,* H_2*, G* (*L pr.* domutioñ arceretu; *sed in his* uti *litterae parum certae*); domuictonem arceretu *B,* H_1*;* domuictionem arceretu *Gen.* — omine *Me;* homine *cdd.* (homine et ne, *tum* h. e, *L*). — tuo — omine; *id est* omine, quod tu dicis esse; *ut idem Accius pg. 120 s. l.* honestitudo: tua honestitudo Danaos decepit diu. — **11. 12** *hoc exemplum pr. l. fini add. Quicheratus. sane ibi melius habet locum. sed et hic a Nonio potuit poni.* — II *C, Gen, B; cf. notam seq.* — nam *Cic.;* una *cdd.* — voluntates *id.* — ab illis; *i. e.* Epicureis. — habetur *Cic.;* habet *cdd.* — **13** male dictum; *i. e.* male ominatum; maledictum *A, B, Guietus;* maledicum *rell.* — Accius; *cf. 205 l.* favor *ibique comment.* — **14** actum *B; Gen;* H_1. — **15** et omnes *G.* — arcem *Bentin.* (arcem hanc *Voss.*); Alpheumque *Kiesslingius* (astuque *Turneb.*); arcana (archana *B*) asteumque *cdd.* — arcem hanc astuque accolunt *Quicheratus; at debebat esse* incolunt.

civés ominibus faústis augustam ádhibeant
favéntiam, ore obscéna dictu ségregent.

Lucilius lib. XXVIIII:

deum réx avertat vérba obscena. . .

OBITVS significat mors vel occasus. Vergilius Georg. lib. I:

nec frustra signorum obitus speculamur et ortus.

|| Obitus rursus adventus. Accius Antigona:

áttat, nisi me in óbitu fallit sónitus.

Turpilius Epiclero:

écquis istest, qui ínterrumpit meúm sermonem obitú suo?

OMEN dicitur auspicium prosperum. Vergilius Georg. lib. IIII:

omine quo firmans animum sic incipit ipsa.

|| Omen *auspicium* adversum significat. Vergilius lib. XII:

neve omine tanto
prosequere.

OLIM trinam habet significationem temporum: praeteriti * * * *Vergilius bucolicis:*

meos olim si fistula dicat amores.

|| Olim temporis futuri. Vergilius Aen. lib. I:

hunc tu olim caelo spoliis Orientis || onustum
accipies secura

---

18 Lucilius l. XXVIIII || 20 I, 257 || 22 Accius Antigona || 24 Turpilius Epiclero || 26 IV, 386 || 28 XII, 72 || 32 X, 34 || 34 I, 289.

---

16 ominibus *Iun.;* omnibus *cdd.* — fautis *H.* — angustam *B.* — adhibent *cdd. h. l.* — **17** faventius *B, Gen,* H_1. — dictu segregent; *cf. comm. in 205;* dicti segregent *B;* dictis egregent *Gen, pr. L,* H_1*;* dicta segregent (segreget *G*) *L ex corr.,* H_2*, G.* — **19** deum rex avertat *Turneb.; Me;* deum rixa vertat vertat (vertant *ex corr. A;* vertat *add. in H m. 2; del. ed. princ.*) *cdd.* — **20** mortem vel occasum *A.* — **21** ut ortus *pr. L.* — **22** Antius *pr. L;* Actius *A.* — **23** in obitu (obitu *Palmer.*) fallit *M;* fallit (favillit *L*) in obitum *cdd.* — *anapaestos dimetitur tales Ribbeckius:* attát, nisi me fallít in obitu | sonitús. — **25** ecquis *Ald.;* et quis *cdd.;* set quis *Grautoffius.* — istest *M;* est (*praec.* is) *cdd.* — meum sermonem *Grautoffius;* sermonem meum *cdd.* — *creticos Ribbeckius instituit, qui tamen non possunt concinnari nisi ita:* écquis ést | qui ínterrúmpít meúm sérmonem óbitú suó? — **26** Omen; *nullum l. in L.* — **27** homine Gen_1*; L.* — formans *A, C, Gen; non B.* — **28** auspicium adversum significat *M;* adversa significatio *cdd.* — **29** neve omine; neve homine Gen_1*;* H_1*;* nehomine *pr. L.* — **31** *lacuna in hunc fere modum explenda:* praeteriti, ut plerumque. Olim temporis praesentis. *etiam ante illud* praeteriti *aliquid videtur haustum, ut puta:* Olim temporis. — Virgilius Bucolicis *add. Quicheratus.* — **33** *nisi gravius turbatum, notae socordiae reus crimine Nonius. nam in hoc versu* olim *futuri esse temporis recte notat Servius.* — olym *B.* — si *om. id.* — festulla Gen_1*;* festula *pr. L.* — **34** Olym *G.* — **1** olym *B.* — spiliis Gen_1*;* spilus *pr. L.*

Lucilius Satyrarum lib. XVIIII:

sic tu illos fructus quaeras, adversa hieme olim
quis uti possis ac delectare domi te.

Turpilius Philopatro:

deínde cum ad te rédierit res ólim post mortém patris.

Afranius Suspecta:

núnc amatorem, ólim defensórem, ut pereum, *mé* volet.

OBTARE est precibus a dis aliquid postulare. Vergilius Aen. lib. VII:

et reor et siquid veri mens augurat opto.

Optare, eligere. Lucilius Satyrarum lib. XVIIII:

'aurum vis? hominem *en* habeas!' — 'hominem? quid ad aurum?
quare, ut dicimu', non video, hic quid magno opere optem.'

Sallustius Hist. lib. III: adque eum Curio laudatum accensumque praemiorum spe quibuscum obtavisset ire iubet. — Vergilius Aen. lib. III:

optavitque locum regno.

---

3 Lucilius l. XVIIII ‖ 6 Turpilius Philopatro ‖ 8 Afranius Suspecta ‖ 10 VII, 273 ‖ 13 Lucilius l. XVIIII ‖ 16 Sallustius Hist. III ‖ 18 III, 109.

---

3 XXVIIII *B*. — 4 si *B, Gen*, H_1. — olym *B*. — 5 ac *I. Dousa* (et *v. d. in mrg. ed. Iun.*); haec *cdd.* — domi te L_1 (domi teturpilius); domine (*vel* domi ne) *rell.* — *pro eis quae sunt* quis uti possis *Gen*, H_1 *habent* defensorem, ut per eum; *B* defensorem. — 6 Turpillius *pr. L.* — filopatro *cdd.* — 7 at te *pr. B*; H_2. — te, *add. supra e virgula, Gen, ut saepius. qua tamen dubium utrum* m *littera indicetur an accentus sit signum.* — redierit res; *puto* res redierit. *ita molliores numeri.* — olym *B*. — post; preter *B*. — 9 nunc *M*; non *cdd.* — amatorum *B, Gen*, H_1; materem, *tum* amaterem *L*. — defensorem *(cf. comm. in v. 5) ed. a. 1498*; defensore *L, H ex corr., G*; defensor et *B, Gen, pr. H.* — ut peream, me *M*; ut per eum *cdd.* — *verba amantis suspiciosi.* — 10 Obtareẽ (*tum* Opt.) *L*; Optare est (Obt. H_1) *rell.* — a dis *om. A*; *f.* ac votis; *cf. 360, 37.* — 12 *cf. 469 l.* auguro. — veri *om. A, B, Gen, L*, H_1. — 13 Obtare *H*. — Lucil.; uirgt, *sed id punctis notat. et in mrg. add.* lucit *G*. — XXVIIII H_2; *cd. Victor.*; *scripti Me.* — satyriarum *prius L*. — 14 hominam *pr. B*. — en *add. I. Dousa.* — aurum vis hominemne habeas? — hominem? quid ad aurum? *non bene Quicheratus.* — *neque recte Mercerum puto in explicandis Lucilianis recordatum Themistoclis illud, malle se virum qui pecunia egeat quam pecuniam quae viro.* — 15 ut dicimus; *h. e.* ut dicere solemus. — quid; quidam, *tum* quiddam *L*. — magnopere *B, Gen*, H_1. — 16 Salustius *B*. — adque *pr. L*; atque *rell.* — eum *Ald.*; cum *(om. B, Gen*, H_1) *cdd.* — Curio *vel* Caepio *Lips.*; cupio *cdd.* — *utrumque nomen in Historiis occurrit.* — *cet. cf. Kritz ad III, 54.* — 17 spe *B, Gen*, H_1; spes *rell.* — quibus *B, Gen*, H_1. — obtavisset *pr. L*; H_1; optavisset (optaviset *B*) *rell.* — iubet *ed. princ.*; iuvet *cdd.* — 18 eneidis *m. 2 add. H.*

M. Tullius de officiis lib. I: quaeque maiori parti pulcerrima videantur, ea maxime optant. — Terentius in Eunucho:

hoc si féceris,
quódvis praemiúm donum a me obtáto.

Varro Marcipore: et Diogenes cynicos, qui ab Alexandro rege iussus optare quid vellet: se facturum.

OFFENDERE est percutere. Turpilius Paraterusa:

cáput offendi ad límen pol!

Lucilius lib. XXVIIII:

'crus lápide?' — 'nil est.' — 'caédam, si te offénderit.'

Varro Marcipore: dein immittit virile veretrum in frumen: offendit buccam Volumnio. || Offendere, laedere. M. Tullius lib. VII, de suppliciis: cum iste cum palleo purpureo talarique tunica versaretur in conviviis cum mulieribus, non offendebantur homines in eo neque moleste ferebant. — Lucilius lib. XXVII:

nam híc quidem
réditum talem pórtendebant néque alia in re [ulla] || offéndere.

| Offendere, invenire. Pacuvius Iliona:

quos égo, ita ut volui, offéndo incolumis.

20 I, 32, 118 || 21 V, 8, 26 || 24 Varro Marcipore || 26 Turpilius Paraterusa || 28 Lucilius l. XXVIIII || 30 Varro Marcipore || 31 II, 5, 13, 31 || 34 Lucilius l. XXVII || 2 Pacuvius Iliona.

20 pulcherrima *cdd. pr. L.* — 21 videntur *Cic.* — exoptant *cdd. Cic.* — 22 feceris *Bembin. Ter.;* effeceris *interpol.* — 23 don. pr. *Ter.* — obtato *L;* opt. *rell.* — 24 cynicos *vel* cynicus *Canterus nov. lect. VI, 6;* quiamicos *cdd.* — 26 turpillius *pr. L.* — paraterus *Gen₁; pr. L;* paraturus, *tum ras.,* a H_1. — 27 cap̄ *pr. L.* — caput ut *L,* H_2, *G.* — ad limen pol *Pius;* adimere pol *cdd.* — 29 *diverbii, quod instituimus, initium videtur mancum. — fuere ut puta:* 'crus lapide percussit mihi.' | 'crus lapide?' — *ante sic verba a nobis distincta:* crus lapide (nil est) caedam, si te offenderit; *quod tamen non potest admitti, nisi a Nonio falsa tradi statueris et* offendere *hic idem quod* laedere. — nihil *cdd.* — est; em *in mrg.* H_2. — caedam *Gerlachius;* credam *cdd.* — 30 dein immittit *Oehlerus;* dein (deim *G*) mittit *cdd.* — virele *pr. B.* — in *(ita iam ed. a. 1476)* frumen *Scal.;* ut flumen *cdd.* — 31 Volumnio *Scal.* (Volumni *mrg. Iun.*); bolumnio *cdd.* — 31. 32 lib. VII, de suppliciis *M;* de suppliciis (supliciis *B*) lib. VII *cdd.* — *recte si habent omnia, apparet usum esse N. auctore, qui Div. in Caec. Actionumque in Verrem libros numeraret continuos. ita 437 s. l.* aemulatio *citatur* M. Tullius in Caesarianis; *idem 238 s. l.* aemulus — sectator *sic:* M. Tullius pro M. Marcello. — *cf. com in 437.* — 32 ac per hos dies cum *Cic.* — cum *alterum om. A, B.* — polli *pr. L;* pallio *B.* — talarique *Hotomannus; cf. ibid. 33, 86;* parique *ca Cic. et Non.* — 32. 33. 34 tun. vers. *in ras.* H_1. — convivis *pr. A.* — in ca mulieribus *ap. Cic.* — offenderentur *cdd.* — in eo *om. meliores cdd.* — ferebant; *seq. ap. Cic.:* abesse a foro magistratum. — 35 hic *nom. pl* — 1 re *ed. a. 1480;* mare *cdd.* — ulla (ulula *pr. L*) *secl. M de re m. 386.* 2 Pacuius *Gen.* — 3 offendi *A.* — incolumes *A;* incolumitas *B, Gen,* H_1.

Afranius Omine:

ea mémoriter, cum vénero, confécta ut offendám, *tene.*

Quadrigarius Annalium lib. II: inde postquam aliquantum recessit, offendit montem loco munitum, res omnes habentem, quae militibus opus sunt, ligna, aquam, pabulum. — [et] Terentius [in] Eunucho:

óffendi *hodie* advéniens quendam meí loci *hinc* atque órdinis hóminem.

M. Tullius de signis: quod nondum perfectum templum offenderant, neque ponere potuerunt. — Lucilius lib. XXVI:

síquod verbum inúsitatum aut zétematium offénderam.

M. Tullius de re publica lib. I: sed imitor Archytam illum Tarentinum; qui cum ad villam venisset et omnia aliter offendisset ac iusserat. — Plautus Amphitryone:

eó more expertém *te* factam advéniens offendí domi.

Varro Sexagesi: Romam regressus ibi nil offendi quod ante annos quinquaginta, cum primum dormire coepi, relinqui.

OBSCVRVM est tenebrosum, sine lumine. Vergilius Georg. lib. I:

si nigrum obscuro conprenderit aera cornu.

|| Obscurum, ignobile. M. Tullius de officiis lib. I: qui magna

---

4 Afranius Omine ‖ 6 Quadrigarius Annal. II ‖ 9 II, 2, 3 ‖ 12 II, 4, 28, 64 ‖ 13 Lucilius l. XXVI ‖ 15 I, 38, 59 ‖ 17 II, 2, 81 ‖ 19 Varro Sexagesi ‖ 21 I, 428 ‖ 23 I, 32, 116.

---

4 homine *Gen*$_1$; *L; G;* omi, *tum ras.,* ne *B.* — 5 tene *add. M.* — *construendum sic:* ea m. tene, ut confecta offendam, cum venero. — 6 annali *cdd.* (annalib̄ II *B*). — postquam aliquantum; pquantum *pr. L, in quo* aliquantum *a correctore add.* — 7 loco munitum — habentem *M;* loca munita — habere *v.* — 8 aqua *A, B.* — babulum *pr. L.* — et *om. A, B, Gen, H*$_1$. — Terentius; *cf. comm. in 270, 37.* — in *om. Gen, H*$_1$, *pr. L.* — 9 enucho *pr. L.* — 10 off.; conveni *Non. pg. 270.* — hodie *om. cdd.* — adveniens *bis, sed alterum del., L.* — quaedam *pr. L* — ei *Gen, H*$_1$*;* eius *B.* — hinc *om. cdd.* — ordines *Gen*$_1$*; pr. L.* — 12 Tullius *supra scr. H*$_2$. — offenderant *Cic.;* offenderent *cdd.* — 13 pot.; *seq. ap. Cic.:* neque vulgo ostendere ac proferre voluerunt. — 14 verbum *Gulielmius;* verum *cdd.* — aut; *f.* ad. — aut zet. (aut zematium *B*) *supra add. in L.* — 15 II *cdd.* — Arcytam (Arcitam *B*) *cdd.* — 16 ad illam *B.* — offendiset *B.* — 18 o more *B* (omere *Bm*), *Gen, H*$_1$ (*praec.* e). — expertem te *Pl.;* experte *cdd. cum B.* — factum *B; Gen; pr. H.* — adv. tenebrosum off. *cdd.;* tenebr. *ad v. 21 transtulit Guietus; ubi post* lumine *colloc. Me.* — 19 sexagysi *pr. L.* — nil *H*$_1$*;* nihil *rell.* — 20 cepi *L, G, Gen; non B.* — reliqui *B; Gen*$_2$*; H; L ex corr.; G.* — 21 tenebrosum *habet A, om. rell.; cf. comm. in v. 18.* — 22 comprenderit *H*$_2$*, G;* conp̄henderit, *sed* he *del., L;* conp̄henderit *B;* comp̄hen derit *Gen;* comprehenderit *H*$_1$. — 23 ignobilem *Gen*$_1$. — II *cdd.* — quam *B.*

sibi proponunt obscuris orti maioribus. ‖ **Obscurum**, absconditum, latens. Vergilius lib. VIIII:

> vidimus obscuris primum sub vallibus urbem.

OBSERVARE, suspicere, magnificare. M. Tullius de officiis lib. I: sic ut aliquo honore aut imperio affectos observare et colere debemus. ‖ **Observare**, celare et intus tegere. Plautus Aulularia:

> ubi is óbiit mortem quí mi id aurum ‖ crédidit,
> coepi óbservare.

‖ **Observare**, cognoscere. Vergilius Aen. lib. II:

> et vestigia retro
> observata sequor per noctem.

‖ **Observare**, curiose et suspicaciter circumspicere. Plautus Aularia:

> oculós ego [tibi] istos, ínprobe, ecfodiám tibi,
> ne me óbservare póssis quid rerúm geram.

‖ **Observare**, captare. Vergilius Georg. lib. IIII:

> quos durus arator
> observans nido inplumis detraxit.

Lucilius lib. XXVII:

> quódsi observas hóminem, qui pro cómmodo et regno aúdeat.

Terentius in Andria:

> pertérrefacias Dávum, observes fílium,
> quid agát.

---

25 IX, 244 ‖ 27 I, 41, 149 ‖ 29 prol. 16 ‖ 3 II, 753 ‖ 6 I, 1, 14 ‖ 10 IV, 512 ‖ 13 Lucilius l. XXVII ‖ 15 I, 1, 142.

---

24 sorti *Gen*$_1$. — **26** videm' *L;* videmus *Bm, Genm, H*$_1$*;* videnius *Bh.* — primum *etiam Servii librorum pars;* primam *rell. cum cdd. Verg.; Charis. pg. 188; cf. et Donat. in Hec. V, 3, 24.* — **27** suscipere *A, B, Gen, H*$_1$. — M. Tullius; *cf. 519 l.* adfici. — **28** sic, ut *ed. Bas.;* sicut *L; H;* sicuti *A; B; Gen; om. cdd. Baiteri praeter Palat.* — honore ut *pr. L.* — **29** intes *H*$_1$. — tegere *B;* retegere *rell.* — Plaut.; *cf. 275, 11 sq. ibique comm.; item 320, 17 sqq.* — **1** is *om. B, Gen, H*$_1$. — obit *cdd.; cf. comm. in 275.* — mihi *cdd.* — credidi *B, Gen, pr. L, H*$_1$. — **3** recognoscere *Quicheratus, f. recte.* — **6** suspicaciter *M;* suspiciter *cdd.* (et suspiciter *om. A*). — circumspicere *A;* circum aspicere *C, Gen, B* (*post* circum *ras. in Gen;* asaspicere *L*). — **8** oculos hercle ego istos *cdd. Pl.* — improbe (inpr. *pr. L*) *cdd. Non.;* improba *recte Plauti.* — *ante* ecfodiam *ras. in Gen* (*f. fuit* haecfodiam); haec fodam, i *supra scr., L;* effodiam *A, sicut Plauti libri.* — tibi *om. A.* — **9** ne me; nemine *pr. L;* nemo *H*$_1$. — quid perum *B, Gen, H*$_1$. — quid rerum geram *om. A.* — **10** captare *in mrg. add. G*$_1$. — Verg.; *cf. 287 l.* detrahere, tollere. — III *B, Gen, L, H*$_1$. — **14** commodo *in ras. B.* — audeat *Iun.;* gaudeat (gaudeas *pr. L*) *cdd. cum B.* — **16** perterraefacias *H;* perterrae, *sed* a *cras.,* facias *L.*

ORATORVM significantia manifesta est. ‖ **Oratores**, legatos. Vergilius Aen. lib. XI:

> centum oratores prima de gente Latinos
> ire placet.

OCCVRRERE dicitur obvium fieri. Vergilius Aen. lib. VI:

> hic illi occurrit Tydeus.

Occurrere, subvenire, commonere. M. Tullius de suppliciis: occurrebat illa ratio.

OFFERRE, invenire. Lucilius lib. XXVI:

> hómines ipsi hanc síbi molestiam últro atque aerumnam ófferunt:
> dúcunt uxorés.

Offerre, adferre. Lucilius lib. XXVIIII:

> ut núnc *in* hac re míhi opem atque auxilium ófferas.

Offerre, ostendere. Vergilius Aen. lib. VI:

> strictamque aciem venientibus offert.

OBDVCERE, aperire. Lucilius lib. XXVIIII:

> vós interea lúmen auferte átque aulaea obdúcite.

Obducere, tegere. Vergilius in Bucolicis:

> obducat pascua iunco.

ORARE est precibus poscere. M. Tullius in Verrem, Divinatione: rogare et orare, ne ‖ eos supplices aspernarer. ‖ **Orare**, agere. M. Tullius de officiis lib. III: ut veram amici causam

---

19 XI, 331 ‖ 22 VI, 479 ‖ 24 V, 40, 104 ‖ 26 Lucilius l. XXVI ‖ 29 Lucilius l. XXVIIII ‖ 31 VI, 291 ‖ 33 Lucilius l. XXVIIII ‖ 35 I, 48 ‖ 37 1, 3 ‖ 2 III, 10, 43.

---

18 manifesta *in mrg. add.* *Gen*$_2$. — **18—20** *illa* Oratores — centum *m. 1 suppleta in L, qui habet* Vigts aeñđ. — legati *B.* — **20** prime *pr. L.* — Latinos *Verg.;* latino *cdd.* (latina *B; pr. L*). — **22** obviam *A.* — **23** illo currii (*post* cur *ras.*) *pr. L.* — tydeos *pr. L.* — **26** lucilius *bis, sed prius del., L.* — Lucilius; *cf. 372 l.* producere, gignere. — XXVII *B*, *H*$_1$. — **27** modostiam, *tum* molestiam *L;* moles, *supra add.* tiam, *G.* — erumnam *Gen, H, G, non A, B.* — **28** dicunt *H*$_1$. — duc. ux. *om. A.* — **29** adferre *A, B, Gen, H, pr. L;* afferre *L ex corr.;* efferre *G.* — **30** in *add. Quicheratus.* — hac re mihi *L, G;* acrem ihi *Gen, pr. H;* ac re mihi *H ex corr.;* acre mihi *in ras. B.* — *f.* uti nunc acrem mihi opem atque auxilium offeras. — **32** stritamque *pr. L;* strctamque *Gen*$_1$*;* scrictamque *B.* — **33** aperire (apere, *supra scr.* ri, *H*); *non reponendum* operire *demonstrat v. 35.* — **34** auferte *A, B, Gen, L ex corr. H;* autferte *pr. L;* adferte *G;* offerte *Montepess.* — aulea *cdd.* — oducite *pr. G.* — **35** Verg. *om. B, Gen,* *H*$_1$*;* uirḡ *add.* *H*$_2$. — **36** obducet *B, pr. L,* *H*$_1$. — **37** Operare *Gen*$_1$. — M. Tullius; *cf. 383 l.* rogare — precari. — in Verrem, Divinatione *M;* Verrinarum in Divinatione *v.* — **1** ne eos; *ita cdd. Non. etiam 383;* ne illos *Ciceronis.* — aspernerer *H*$_1$. — **2** M. Tullius; *cf. 244 l.* accommodare, adhibere.

361 M.

esse malit; ut orandae litis tempus, quoad per leges liceat, accommodet.

* * * OPPIDO, valde. Plautus Amphitryone:

óppido interii! óbsecro hercle, quántus *et* quam válidus est!

OBPETERE, obcumbere, mori. Vergilius Aen. lib. I:

quis ante ora patrum Troiae sub moenibus altis
contigit obpetere.

Obpetere, incidere. Plautus in Asinaria:

atque ílla viva vívus ut pestem óbpetat.

OBESVM pro uberi et crasso saepius ponitur. Vergilius Georg. lib. III:

argutumque caput, brevis alvus obesaque terga.

Obesum, gracile et exile. Laevius in Carmine:

corpóre pectoreque undíque obesso, [ac]
mente éxensa, tardígenuclo
senio.

—

5 I, 1, 143 ‖ 7 I, 95 ‖ 10 I, 1, 7 ‖ 12 III, 80 ‖ 15 Laevius Carmine.

3 quosad *pr. L;* quodad Gen_1. — legis *B, Gen,* H_1. — accomodet *L.* — 5 *apparet hausta quaedam. nec videtur improbabile interisse lemma* oppidum. *cf. Paul. pg. 184, ubi item iuncta illa* oppidum, oppido. — 6 interii *Plaut.;* interi *B, Gen,* H_1*;* interio (*seq.* o) *rell.* — *in L supra* o *et infra eras. punctum.* — haecde *pr. L;* herde Gen_1*;* hercle *etiam B.* — et *om. cdd.* — 7 Obpetere, obcumbere *A;* Obtereor cumbere *pr. L;* Oppere *(sic)* occumbere *id. ex corr.;* Oppetere (Obp. *B*) obcumbere (occ. *B, G*) *rell.* — 8 o terque quaterque beati quis *A per interpolationem.* — minibus *pr. L.* — 9 connisit *pr. L;* contingit Gen_1. — obpetere *A;* oppetere *rell. cum B* (appetere Gen_1*;* acpetere *f. pr. L*). — 10 Obpetere *A, pr. L;* Opp. *rell. cum B.* — 11 ut *Pl.;* et *cdd.* — obpetat *Gen, pr. L, H;* opp. *rell.* (optat *B*); oppetas *Plautus.* — 12—14 *in mrg. add.* H_2. — 12 Obesum pro uberi et crasso; *cf. Gell. XIX, 7; M. Hertzii Opusc. Gell. 117; 120.* — uueri *L;* ueri *B, Gen;* uberi et *om. A.* — Verg.; *cf. 239 l.* argutum, parvum. — 13 II *B, Gen, L, P.* — 14 oboesaque terga *L* (*pr.* oboesaqua eterga); *H ex corr.* (*prius* obsaque, *tum* obesaque terga). — 15 Obaesum *L;* Obseum *B.* — gratile *pr. L.* — nevius *cdd. Non.; ac f. ipse N.* — levi (*vel* levii), *tum* leviano *cdd. Gell. plerique.* — Laevii *nomen apud Non. restituit Me.* — in Carmine; *ex Alcesti petita sequentia; cf. Gellium; sed Nonius pro stupore suo exscripsit huius verba:* in Laeviano illo carmine. — 16—18 *anapaesticos dimetros agnovit Scal.* — 16 obesso *M;* oboesso *L;* obeso *rell. cum B.* — *illud* ac, *quo mirifice infringitur asyndeti vis, videtur a Gellio esse additum; delevit Scal.* — 17 mente exsensa *Gell., cuius quidam libri* extensa; merito (meridito *pr. L*) exeso *cdd. cum A, B.* — tardigenuclo *M; cf. 87 l.* congenuclare; tardi ingenulo *L* (*in quo illud* tardi *add. corrector*); tardi ingenio *rell. cum A, B;* tardigemulo *libri Gellii.* — 18 senio *per socordiam Non.;* senio obpressum *Gell.;* senis *cdd. cum A, B.*

INCIPIT PER P LITTERAM.

PROPRIVM, diuturnum. Sisenna Hist. lib. III: tum subito tacuit; atque metu et suspicione propriam capere non poterat quietem. ‖ Proprium est suum uniuscuiusque. Vergilius lib. VII:

hunc mihi da proprium, virgo sata nocte, laborem.

Varro in Caprino proelio:

unam virtutem propriam mortalibu' fecit;
cetera promisque voluit communia habere.

Proprium rursum significat perpetuum. Sisenna Hist. lib. IIII: victoribus propriae spem *virtutis*, victis adversae fortunae maiorem formidinem obiecit. — Plautus Mustellaria:

atque íllum amatorém tibi propriúm futurum in víta.

Vergilius lib. VI:

propria haec si dona fuissent.

idem lib. III:

da propriam, Thymbraee, domum.

Terentius in Andria:

égo deorum ‖ vitám propterea sémpiternam *esse* árbitror,
quód voluptates eórum propriae súnt.

Accius Armorum iudicio:

nám non facile síne deum opera humána propria súnt bona.

---

20 Sisenna Hist. III ‖ 22 Aen. VII, 331 ‖ 24 Varro Caprino proelio ‖ 27 Sisenna Hist. IV ‖ 29 I, 3, 68 ‖ 31 Aen. VI, 871 ‖ 33 Aen. III, 85 ‖ 35 V, 5, 3 ‖ 3 Accius Armorum iudicio.

---

19 *om. H spatio relicto.* — Litterarum *pr. L.* — **21** atque *ed. princ.;* atquem *cdd.* (adquem *B, Gen*). — metu et susp. (suspitione *B*) *ablat. causae.* — *f.* atque e metu et susp. — in metu et s. *Me.* — poterat *ed. princ.;* potuerat *cdd.* — **25** unam *Scal. Catal. pg. 237;* nam *cdd.* — **26** cetera *ed. princ.;* cetere *cdd.* (ceterae *B*). — promisque (p *in ras. B*); *cf. de re m. pg. 260.* — *post hunc versum satis bene Ciceronis exemplum, quod legitur 362, 11, repositum a Quicherato.* — haberi *Scal.* — **27** historiae *L;* hist *Gen;* historiarum *B, H, G.* — **28** propriae *pr. L; H;* proprie *rell.* — spem; sepm *pr. H; item Gen add. corruptelae signo;* sepmi *B.* — *illud* virtutis, *quod ante* victis *facile potuit omitti, add. M; sine hoc esset, etiam* felicitatis *vocabulum haberet locum.* — **29** Mustellaria *Me;* cistellaria *cdd.* — *f. ipsius Nonii est error.* — **30** atq *(tum ras.) H.* — ullum *A, B, Gen.* — **32** fuisset *pr. L;* fuisent *B.* — **33** idem; *cf. 278, 31.* — III *supra add. in L.* — **34** propria *L.* — Thymbraee *ed. Bas.;* thymbeae *pr. L;* Gen_1; thymbree *L ex corr.;* Gen_2; *H* (e *prius in ras. m. 2*); tymbree *B.* — **1** ego deorum vitam *vel* ego vitam deorum *libri Ter.;* ego deum v. *Vmpfenbachius (cf. Bentl.);* ego deorum vitam eapropter *Servius ad ecl. 7, 31; Bentleius.* — esse *om. cdd.* — **2** voluntates *cdd.* — **3** armo H_1. — iucio *B.* — **4** non *om. B, Gen,* H_1.

idem Medea:

fors dóminatur,
neque vís ulli propria ín vitast.

Lucilius Satyrarum lib. XVII:

cetera contempnit et in usura omnia ponit
non magna; proprium vero nil neminem habere.

M. Tullius de re publica lib. IIII: et noster Plato magis etiam quam Lycurgus, omnia qui prosus iubet esse communia, nequis civis propriam aut suam rem ullam queat dicere.

Afranius Vopisco:

di tíbi dent propria quaécumque exoptés bona!

Lucilius lib. XXVII:

cúm sciam nil ésse in vita próprium mortalí datum.

PRAEVERTERE est praeterire. Vergilius Aen. lib. I:

volucremque fuga praevertitur Hebrum.

|| Praevertere iterum significat anteponere. Plautus Amphitryone:

ílluc redeundúmst mihi,
né me uxorem praévertisse dícant prae re públíca.

|| Praevertit, revocat. Plautus Amphitryone:

íbi me inclamat Álcumena; iam éa res me horrore áfficit;
erílis praevertít metus. adcúrro, ut sciscam quíd velit.

---

5 Accius Medea || 8 Lucilius l. XVII || 11 M. Tullius de re publ. IV || 14 Afranius Vopisco || 16 Lucilius l. XXVII || 18 I, 317 || 20 I, 3, 29 || 23 V, 1, 16.

---

7 vis *M;* vita *cdd.* — ut illi *pr. L;* illi *B, G.* — **8** satyriarum *pr. L.* **9** cera, *supra scr.* te, *G;* cetere *B.* — contempni *pr. L;* contemnit *rell.* — **10** nihil *cdd.* — habere; *scil.* dicit. — **11** *cf. comm. in 361, 26.* — **12** Licurgus *B, Gen, H.* — prosus H_1*;* prorsus *rell.* — esse communia; omnia *pr. L.* — **13** ullam queat dicere H_2*; cd. Vrbin. 307;* ullaque (ullaquae *pr. L*) addicere (adiecere *L;* adducere *pr. B*) *cdd.* — **15** dii *cdd.* — propria dent *A.* — **17** nihil *cdd.* — datum est *cdd. pr.* H_1. — *illud* est *ad sequens lemma bene traxit Rothius.* — **18** Praevertere *nulla l. nota addita supra scr. in L; in mrg. add.* Gen_2*;* Prae *supra add.* H_2*;* vertere *(ante rasura)* H_1. — est *om. cdd. h. l.* — praeterire; praevenire *pr. G.* — **19** *cf. 307 l.* fuga. — fugam *B.* — herbum *pr. L;* herba Gen_1. — **20** iterum *supra add.* Gen_2. — Plaustus *pr. L.* — **21** clam illuc *Plaut.* — **23** Praeverti *Gen,* H_1*;* Praevertitur H_2*;* Praevevertitur *L.* — vocat *L.* — **24. 25** ibi med *Guietus.* — *cf. Goetzii comment.* — inclamat Alcumena: iam (ita *I;* tum *Lambin.*) ea *cdd. Pl.;* inclamar (inclama *B, Gen,* H_1) argumenta (argumenta a *B, Gen,* H_1) mea *(post* mea *spatium sex fere litterarum relictum in L erasis circiter tribus) cdd.* — re, *supra scr.* s, *L.* — horrere *pr. B et L.* — adficit. erilis *Plaut.;* affiter illis H_1*;* affit erilis *B; item secundum ed. Bas.* L_1*;* affiterilis *Gen;* affi lebelis *L auctore Zangem.;* affil ebelis *secund. ed. Bas.* L_2*; G.* — affi leberis H_2. — praeberet *B, Gen,* H_1*;* praeperit, *tum* praeberit, *denique* praevertitur *L;* praevertitur *etiam* H_2*; G.* — accurro H_2*, G, non B.* — sciscam *Plaut.;* sciam *cdd.* — veliti *pr. L.*

PROMITTERE est polliceri. Vergilius Aen. lib. II:

promisi ultorem et verbis odia aspera movi.

M. Tullius ad Caesarem iuniorem: promissa tua memoria teneas. ‖ Promittere etiam significat ad magnitudinem nutrire. Plautus Rudente:

capíllum promittam óptimumst incípiamque ariolári.

Vergilius Aen. lib. III:

promissaque barba.

Varro Modio:

quód tum erant in Graécia
comá promissa, rása barba, pállia
trahéntes.

PROTELARE est percutere, perturbare. Terentius ‖ in Phormione:

né te iratus suís saevidicis díctis protelét..

Sisenna Hist. lib. III: Romanos inpetu suo protelant, protelatos persecuntur. ‖ Protelare rursus adiuvare. Varro Cato vel de liberis educandis: remotissimum a discendo formido ac nimius timor et omnis perturbatio animi. contra delectatio protelat [discendum]. ‖ Protelare etiam excludere. Turpilius Lemniis:

---

26 II, 96 ‖ 28 M. Tullius ad Caes. iun. ‖ 30 II, 3, 46 ‖ 32 III, 593; cf. comm. ‖ 34 Varro Modio ‖ 1 I, 4, 35 ‖ 4 Sisenna Hist. III ‖ 5 Varro Cato ‖ 8 Turpilius Lemniis.

---

27 promissi *B.* — ultro rem *Gen; H_1; etiam in L* r *supra* to *adscr.* — spera *pr. L;* aspara, *m. 2* aspaera *H.* — 28 promisa *Gen_1.* — tua *om. B.* — memoriat *pr. L.* — 30 in *ante* Rud. *m. 2 add., sed erasum in H.* — 31 incipiamque *H_2;* incipiantque *rell. cum B;* occipiamque *Plautus.* — aliolari *B, Gen, L, H_1.* — 32 Aen. lib. III. — *ibi legitur* immissaque barba; *idque ipse Non. adserit 130; 330 s. l.* inmissum; inmittere. — *illud* promissaque barba *Bucolicon 8, 34 legi notat Gerlachius; ubi cf. comm. Ribbeckii; sed potius socordia lapsum videri Nonium adsentior Mercero, cum praesertim Aen. lib. III* promissa *pro varia lectione memoretur in Gudiano.* — 35—37 *senarios instituit Meinekius; neque abnui, cum nulla ad eos efficiendos opus esset mutatione. quamquam siquis prosam his contineri maluerit, non repugnem pertinacius.* — quod te *pr. L.* — erat *pr. H.* — grecia *Gen, L, G; non B;* gratia *H_1.* — palla *pr. L.* — 1 est percutere est pert. *B;* est perc. vel pert. *A.* — proturbare *non bene Quicheratus.* — formione *cdd.* — 3 ne *om. B, Gen, H_1.* — saev.; se iudiciis (iudicis *Gen*) *H_1; Gen;* sevicis *B.* — 4 Romanus *B; Gen; pr. L; H_1.* — inpetu *L solus.* — protelatos *Vrsin.; Me_1* (proiectos *non bene Iun.*); prolectus *B, C;* prolettus *Gen.* — 5 persecutorum *G.* — Protelare rursus adiuvare (adiugare *male Cuiac.; N. Faber*). *secuntur in cdd. vv. 12—20 inde a loco Luciliano; ubi vide comment.* — 6 a discendo *M;* ad discendum *v.* (ad discendunt *Genm*). — nimius *Iun.;* nimis *L ex corr.; H_2; G;* nismis *pr. L;* minus *B, Gen, H_1.* — 7 pertubatio *B.* — animi c. del. *om. B.* — dedecectatio, *tum* dedelectatio *L.* — 7. 8 protelat [discendum] *M;*

863 M.

proptér peccatum paúsillum indignísssime
patriá protelatum ésse saevitiá patris.

Sisenna Hist. lib. IIII: duae cohortes de subsidio procedunt atque equites protelant * * * *quod protelo sit porro.* Lucilius Satyrarum lib. VI:

quem neque Lucanis oriundi montibu' tauri
ducere protelo validis cervicibu' possent.

idem lib. XII:

hunc iuga mulorum protelo ducere centum
non possunt.

Cato Originum lib. V: sed protelo trini boves unum aratrum ducunt.

PRODERE significat deferre. Vergilius Aen. lib. II:

prodere voce sua quemquam aut opponere morti.

Prodere rursus differre vel excludere. Vergilius Aen. lib. I:

nos, tua progenies, caeli quibus annuis arcem,
navibus, infandum! amissis unius ob iram
prodimur atque Italis longe diiungimur oris.

Lucilius Satyrarum lib. V:

possisne elabi an *porro* prodenda dies sit.

Terentius in Andria:

. . . . ut áliquod saltem núptiis prodát dies.

11 Sisenna Hist. IV ‖ 12 Lucilius l. VI ‖ 16 Lucilius l. XII ‖ 19 Cato Origin. V ‖ 21 II, 127 ‖ 23 I, 250 ‖ 27 Lucilius l. V ‖ 29 II, 1, 13.

protelo *(in mrg. add. Gen_2)* ad discendunt (discedunt H_2, *Gs*) *v.* — Turpilius; *cf. comm. in 259, 28. 29.* — lemnis (lenis *B, Gen,* H_1*; item f.* L_1) *cdd.* — 9 pausillum *B; ed. a. 1471;* pausillulum (pusillulum *pr. L*) *Gen, C.* — 10 sevitia *cdd.* — 11 quohortes *L.* — 12 *lacunae signum nec non illa* quod protelo sit porro. *add. M.* — Lucilius *et quae secuntur v. 5 post* adiuvare *legi v. supra est notatum. — huc revocavit M. — nam cum nullo pacto possit credi confusum a Nonio verbum* protelo *cum adverbio, hoc videtur adhibitum ad originem illius declarandum. lacuna in hunc fere modum explenda:* dictum id vel a graeco τῆλε (*cf. Paul. 235:* protelare longe propellere, ex graeco videlicet τῆλε, quod significat longe) vel quod protelo sit porro. — *cf. et pg. 345 l.* medicamentum — venenum. — 13 satyriarum *pr.;* III, *supra scr. in ras.* VI, *L.* — 15 duceri *B, Gen,* H_1. — cervibus *B, Gen.* — 19 origine G_1 *et L testante Petro;* riginum Gen_1. — 20 ducunt *pr. G;* ducent *rell.* — *posita haec in describendis moribus gentium.* — 22 quaequam *pr. L.* — 23 differe *L.* — II *B, Gen, L, pr. H.* — 24 annues *pr. L; Gen_1;* annis H_1. — 25 in *B, Gen, pr. H.* — 26 atque talis *pr. L.* — disiungimur *L ex corr,* H_2, *G;* *non B.* — 27 satyriarum *pr. L.* — 28 possis sine elabean *Bh* (possis sine elabi an *Bm*). — porro *add. Don. ad Andr. II, 1, 13; om. cdd.* — si *pr. L* — 30 aut (*praec.* a) *cdd.* — aliquod *pro* aliquot. — nuptis prodeat *cdd.*

|| **Prodere** etiam protendere vel tradere. Vergilius Aen. lib. IIII:

> Italiam regeret, genus alto a sanguine Teucri
> proderet.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: ius imaginis ad memoriam posteritatemque prodendae. — et de senectute: non accipere modo haec a maioribus voluerunt, sed etiam posteris prodere. ||

PERICVLVM est salutis discrimen. Vergilius Aen. lib. III:

> obscenamque famem. quae prima pericula vito?

Lucilius lib. XXVIIII:

> adde álios omnes meó periclo ex órdine.

|| **Periculum**, experimentum. Sisenna Historiarum lib. IIII: periclitantur tormenta ac tela multaque genera machinamentorum. — M. Tullius de re publica lib. III: sed ut ipsi suum animum periclitentur [sum] videantque quid se putent esse facturos. — Terentius in Eunucho:

> fác periclum in lítteris.

M. Tullius de deorum natura lib. II: sicut ex quibusdam stirpibus et herbis, quarum utilitatis longinqui temporis usu et periclitatione percepimus. — Lucilius lib. XXVIIII:

> cuius sei ín periclo féceris perículum.

Plautus in Amphitryone:

> verúm periclitátus animum súm tuum.

---

31 IV, 230 || 34 II, 5, 14, 36 || 35 7, 25 || 1 III, 367 || 3 Lucilius l. XXVIIII || 5 Sisenna Hist. IV || 7 M. Tullius de re publ. III || 9 III, 2, 23 || 11 II, 64, 161 || 13 Lucilius l. XXVIIII || 15 III, 2, 33.

---

31 tradere *M;* edere *v.* — **32** itam *B;* ita aliam *pr. L.* — regeret et H_2. — a *om. Gen,* H_1. — **34** proderat *Gen,* H_1*;* prodere et H_2*;* rodere, *tum* prodere *L.* — **34** M. Tullius; *cf. 541 l.* praetexta. — in Verrem de suppliciis *Quicheratus;* de suppliciis in Verrem *cdd.* — ius imaginis H_2*, G;* ipsimaginis *L;* iussi magnis *B, Gen,* H_1*; item ex corr. L.* — **35** prodendae *I. Fr. Gronovius;* prodendam *cdd. Cic. et Non.* — accepere *Gen*$_1$*; pr. L.* — **36** a *corrector add. in L.* — **1** est sallustius *Gen, L,* H_1*;* salutis *om. B.* — Verg.; *cf. 357 l.* obscenum, vitabile. — Aen. *om. B; Gen;* H_1 (*m. 2 supra scr.* eneidis). — lib. III *a corr. add. in L.* — **2** bscenamque *pr. L.* — fanem H_1. — **4** periclo *I. Dousa;* periculo *cdd.* — **5** experintum *pr. L.* — **6** telam *pr. L.* — machimentorum *Gen;* H_1. — **7** ipsis *B, Gen, L,* H_1. — suum *Me;* seu *cdd.* — **8** sum *secl. M; nam videtur ex marg. translatum in locum alienum, cum olim pertinuisset ad emendandum* seu *(om. ed. princ.).* — videantque *M;* vident (*seq.* quid) *cdd.* (tum videant *Me*). — **10** periculum *cdd.* — **11** M. Tullius; *cf. 219 l.* periculum. — sicut lex *B, Gen,* H_1*; puto* sicuti ex. — **12** stirpus *Gen*$_1$. — erbis *pr. L.* — quorum *cdd. h. l.* — utilitatibus *pr. L;* utilitates *L ex corr.,* H_2. — temporibussusu *pr. L.* — et *om. B,* H_1*; non Genhm.* — **13** percipimus *B, Gen, pr. L,* H_1. — **14** sei in periclo *M;* se (si *L,* H_2*, G*) in (im *Gen, H*) periculo *cdd.* — cuius sine periclo *Franckenus* — **16** animum sum *Camerarius;* sum animum *cdd. Pl. et Non.*

Sallustius in Catilinae bello: tunc vero periculo atque negotiis conpertum est. || Periculosum, molestum, vehemens. M. Tullius de officiis lib. I: gravioribus autem morbis periculosas curationes et ancipitis adibere coguntur.

PRESSVM, subtile. M. Tullius in Hortensio: quis te aut est aut fuit umquam in partiundis rebus, in definiundis, in explicandis pressior? || Pressum, onustum, gravatum. Vergilius Georgicon lib. I:

> ceu pressae cum iam portum tetigere carinae
> puppibus.

|| Premere, defodere. Vergilius lib. X:

> sulcumque sibi premat ipsa carina.

|| Premere, claudere. Vergilius lib. VIIII:

> pressive oculos aut vulnera lavi,
> veste tegens.

|| Premere, insequi, fugare. Vergilius Aeneidos lib. I:

> hac fugerent Grai, premeret Troiana iuventus.

|| Premere, urgere. Vergilius Georgicon lib. III:

> ingentem clamore || premes ad retia cervum.

---

17 2, 2 || 19 I, 24, 83 || 21 M. Tullius Hortensio || 23 I, 303 || 27 Aen. X, 296 || 29 Aen. IX, 487 || 32 I, 467 || 34 III, 413.

---

17 Catillinae Gen_2, *L*, *H*. — tunc vero; tum demum *cdd. Sall.; nec tamen displicet illud* tum vero. — 18 conpertus *pr. L;* compertum *rell.* — est *om. Sall. Lugdun. 63.* — molestum *M;* navis est (*seq.* u) *B, Gen,* H_1; maius et *L*, H_2, *G*. — vehemens *cdd.* (vehementius *mrg. Ho*). — 19 morbus *B, Gen,* H_1. — periculosas *Cic.;* periculo *cdd.* — 20 adibere; adhib. *cdd. Cic.;* adigere (adire *B, Gen,* H_1) *cdd.* — 21 Pressum; *pro illo* pre *Gen ubique* p̃ *pr. 365, 14;* prae (*semel* p̃) *semper fere L; saepe etiam in H et B* p̃; pre *ed. Bas.; cui tamen in talibus rebus fides perexigua. et 365, 23 in G esse illud* praemit *testatur Riesius. — denique A, in quo hoc l. mancum valde et circumcisum, ubique habet* ae *exc. ubi sequitur* s. — Pressum *f.* L_1. — aut est *docti apud Cic.;* autem est *L; G; v.;* aut̃ est H_2; at̃ est *Genm;* H_1; ater est *B*. — 22 fuit umquam L_2, H_2, *G;* futum quam L_1; stutumquam *B, Gen,* H_1; *in hoc* stut *lineolis infixis deletum.* — partiandis *pr. L;* partiendis *B, Gen;* pariendis H_1. — rebus in definiendis (*ita cdd.;* definiundis *M*) *om. B, Gen,* H_1. — in explanandis *Ald.* — 23 p̃sior. p̃sum *Genh.* — Pressum *etiam* honustum vel gravatum *A.* — 25 pressae *f.* L_1; p̃sesse, *tum* praesse *B.* portum *post m. 1 vel 2 add. in L.* — 26 pupibus Gen_1. — p. *ad sqq. pertinet ap. V.* — 28 sulcumque sibi *B;* sulcum quaesivi (sulcumquae sivi *ed. B*) *rell.* (*in Gen supra* ae *pos.* ◡). — 30. 31 *cf. 434 l.* ulcus. — labi Gen_1; — segens Gen_1; L_1; H_1. — 33 gai *Gen;* gai, *tum ras.,* H_1. — pr. Tr. *in* H_1. — 34 vergere *Gen, sed in mrg. corr.,* *L*, H_1; urguere *A.* — 1 p̃mens praemens *A.* — et retia Gen_1; L_1.

365 M.

et lib. VII:

Faunique premunt te iussa parentis.

|| **Premere** significat inniti cum pondere. Vergilius Georg. lib. IIII:

et spumantia cogere pressis
mella favis.

idem lib. X:

et laevo pressit pede talia fatus
exanimum, rapiens inmania pondera baltei.

|| **Premere** rursum refrenare vel cohibere. Vergilius Aeneidos lib. I:

inperio premit et vinclis et carcere frenat.

item:

et premere et laxas sciret dare iussus habenas.

idem lib. VIIII:

sic memorat vocemque premit.

|| **Premere**, tegere. Vergilius lib. VIIII:

canitiem galea premimus.

et lib. XI:

quos Simois premat ille viros.

Varro Modio:

capitís corona fásciis niveís face
faciem út labore flátili viridís premat.

|| **Premere** etiam removere vel excidere. Vergilius Georg. lib. I:

---

2 Aen. VII, 368 || 4 IV, 140 || 7 Aen. X, 495 || 10 I, 54 || 13 Aen. I, 63 || 15 Aen. IX, 324 || 17 Aen. IX, 612 || 19 XI, 257 || 21 Varro Modio || 24 I, 156.

---

2 *non vid. addendum post* et *nec v. 7 post* idem: Aen. — VI *cdd. pr. B.* — 3 fanniteque p̃munt te *B.* — 4 cum pondere; competere *B;* cum pedere *Gen*$_1$ *(in mrg. corr.); H*$_1$. — 7 idem; et *B.* — *cet. cf. comm. in v. 2.* — 8 levem *B, Gen, L, H*$_1$; levo *rell.; cf. comm. in 331, 18.* — pedem *B, Gen, L, H*$_1$. — ialia *L*$_1$. — 9 exanimam *Gen, L, H*$_1$; exanimem *cdd. Verg.* — immania *L*$_2$*, G; non B.* — pondere *Gen, L, H*$_1$. — 11 I *om. Gen, H*$_1$*; non B.* — 12 inperio *L*$_1$ *solus.* — et *om. A.* — ac vinclis *Verg.* — 13 item *M;* idem *v.* — *cet. cf. 340 l.* laxum. — 14 premere; premeret (r *in ras. Gen;* praemeret *L*) *Gen, L, H*$_1$. — abenas *(id. del.)* habenas *Gen;* savenas (*m. 2* abenas) habenas (h *punctis notatum supra et infra; m. 2, ut vid., totum verbum linea transfixum*) *L.* — 15 idem *ed. Bas.; v.;* item *B, Gen, L, H.* — 17 Georg. (*quod ex praec.* Verg. *videtur ortum*) lib. VIIII *Gen* (*in quo supra* VIIII *nota* ◡̇); *H*$_1$. — 18 canit item *Gen, H*$_1$; caniciem *H*$_2$. — 22. 23 fasciis *(ita Scal.; qui et iambis graecanicis contineri haec intellexit)* niveis face faciem ut (tiligneis faciem *Scal.*) *M;* vaccitis livei (live vaccitis *B*) face ut *cdd.* — premat *Iun.;* praemit *L; G;* p̃mit *B; Gen;* premit *H.* — 24 excindere *L, H*$_2$*, G; non B.*

365 M.

et ruris opaci
falce premes umbram.

|| **Premere**, occidere. Vergilius lib. VIIII:

armigerumque Remi premit.

|| **Premere**, adversari. Vergilius lib. X:

numina nulla premunt; mortali urguemur ab hoste
mortales.

|| **Premere**, calcare. Vergilius Aeneidos lib. II:

veluti qui sentibus anguem
pressit humi nitens.

|| **Premere**, deponere. Vergilius Georg. lib. II:

quod superest, quaecumque premes vergulta per agros.

PRETIVM, poena, exemplum. Livius Achille:

ní malos imitábo, tum *tu* prétium pro noxá dabis.

|| **Pretium** dicitur quod re empta datur. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

urbem
exiguam pretio posuit.

Terentius in Eunucho:

prétium sperans ílico
prodúcit, vendit.

M. Tullius Verrinarum actione secunda: et parentis pretium pro sepultura liberum posceret. — Lucilius lib. XXVIII:

nec párvo catulum prétio. ||

---

27 Aen. IX, 330 || 29 Aen. X, 375 || 32 II, 379 || 35 II, 346 || 37 Livius Achille || 39 IV, 211 || 43 I, 2, 53 || 46 de praet. urb. 3, 7 || 47 Lucilius l. XXVIII.

---

25 apaci *Gen*$_1$; opaci e, *tum* opaci et *L*. — **26** falcem L_1. — praemis L_1, H_1, *Gen*; praemes L_2; H_2. — umbras *pars cdd. V*. — **27** Virg. (Virgilius *H*) georg *Gen* (*add. supra* ◡); H_1; Virg. aenđ *B*. — **28** armicerum qui L_1. — *post* premit *in Genh leg.*: uirg. georg. lib.; *sed id m. 2 del.* — **30** unguemur *Gen*$_1$; urgemur *B*, *Gen*$_2$, *H*. — **32** Verg.; *cf. 353 l.* niti — ambulare. — **33** senaibus *Gen*, H_1. — **35** Verg.; *cf. 148 l.* occule. — **36** vergulta L_1; virgulta *rell.* — peri L_1. — **37. 38** *initium lemmatis olim fuit a v. 39–41.* — **37** Pretium *semper pr. 366, 2 L*; *idem per* p̄ *ubique Genh*; *item pr. v. 38 H*; *etiam B locis longe pluribus*; pretium *ed. Bas.*; *neque a nobis notata et Luc. versus scripturae diversitas.* — pretium *per* c *B usque ad 366, 1.* — poena, exemplum *M*; poenae exitum *v.* — Livius (luvius *Gen*, *pr. H*; *cf. comm. in 194, 20*); *cf. 473 l.* imitat. — **38** ni *M*; si *cdd. utrobique*; *cf. R. I, 293 sqq.* — malos *ed. princ.*; malas *cdd. h. l.*; males *473*. — tu *om. cdd. h. l.* — pretium; e *cum cauda, sed quae statim sit deleta*, *L*. — dabit *cdd. h. l.* — **43** eunocho *B*. — **46** Verrinarum; *f.* in Verrem. — *praecedunt ap. Cic. haec:* qui -- filios ad necem duceret. — actio L_1. — actione II *ed. Bas.* — **48** parvo catulum *M*; parvo catullo *B*, *Gen*, H_1; par vo

|| **Pretium, [pro] praemium.** Sallustius in Iugurtae bello: vicit tamen in senatu pars illa quae vero pretium aut gratiam anteferebat. — Naevius Danae:

> quín ut quisquest méritus, praesens prétium pro factís ferat.

Terentius in Andria:

> quod hábui summum prétium persolví tibi.

Vergilius lib. V:

> et palmae pretium victoribus.

Lucilius lib. XXX:

> cuius vultu ac facie ludo ac sermonibu' nostris
> virginis hoc pretium atque hunc reddebamus honorem.

PATIBVLVM est crux. Sallustius Hist. lib. III: in quis notissimus quisque ec malo dependens verberabatur aut inmutilato corpore in prori patibulo eminens† adfigebatur. || **Patibulum**, sera qua ostia obcluduntur; quod hac remota valvae pateant. Titinius Fullonibus:

---

1 16, 1 || 3 Naevius Danae IV || 5 I, 1, 12 || 7 Aen. V, 111 || 9 Lucilius l. XXX || 12 Sallustius Hist. IV || 15 Titinius Fullonibus.

---

ullo *L, H_2, G. — olim scripseramus trochaico numero, secuti Mercerum:* nec parvo catillo pretio, *quae verba iungerentur cum eis, quae leguntur XXVIII, 30; at displicet quod in his piscium mentio non in fine versus occurrit, sed in capite.* — nec parvo satullo (*i. e.* saturo) pretio, *ut suppleretur illud* ventris rabïosam famem, *non ita probabiliter Loewius Opusc. pg. 228.* — **1** praemium *M;* pro praemio *v.* — Iugurthae *Gen, H, G; non B.* — **3** nevius *cdd.* — dane *L;* dane *per* e *caudatum, ut saepius factum in libris, B, H.* — **4** praesens *per lemma L_1.* — **5** Terentius; *cf. 317 l.* habere. — **9** Lucilius; *cf. 320 l.* honor, praemium. — **10** ludo *cdd. 320;* ludis *h. l.* — *parum placet per asyndeton scribi:* ludis, sermonibu' nostris. — **11** verginis *L; G ex corr.;* virginis *rell. cum B.* — reddimus *cdd. h. l.* — **12** *nullum l. in L.* — *post* crux *in L additur* Y. — III *B, Gen, H_1;* IIII *rell.* — *apparet agi de piratarum vel scelere vel poena; cf. comm. in 257, 43.* — **13** ec *M;* et *cdd.;* aut *Bentin.; et ita v.* — dependens *Ald.;* deperdens *cdd.* — verberavatur *Gen_1.* — *illud* inmutilato *(ita C, Gen, B) valde suspectum, cum* inmutilandi *vocabulum alibi non videatur reperiri;* mutilato *Lips. Op. III, 1228;* mulcato *Vrsinus.* — **14** in prori *M; cf. comm. in 200, 38* (in proris *Lips. Ant. lect. II, 4*); inprobi (impr. *B, L_2, G*) *cdd.* — improbe *idem Lips. Op. III, 1229; at debebat esse:* inmutilato improbe corpore. — *illud* eminens (emnens *Gen_1; item L_1;* eminus *A*) *mirifice dictum vid. adsentior Dietschio, qui non bene* eminenti; *quod etiam Guieto in mentem venit.* — **14. 15** *post illud* adfigebantur (*sic L_1*) *incipit in L fol. 168, in quo litt. capitalibus et auratis scripta haec:* Priscianus grammaticus Cum omnis *(gr. lat. II, 1). relicua pars folii vacat.* — Pat. etiam sera qua hostia *(sic et Gen, H)* obcluduntur *A.* — quo *H_1.* — obclauduntur *B;* obduduntur, *sed in mrg. m. 2 corr., Gen, H_1.* — ac *A, Gen_1.* — remote *Gen_1; L.* — Titinius; *cf. 217 l.* posticam.

sí quisquam hodie praéterhac postícum nostrum pépulerit,
pátibulo hoc ei cáput effringam.

PETERE significat poscere. Vergilius Aen. lib. VIII:

mittitur et magni Venulus Diomedis ad urbem,
qui petat auxilium.

Lucilius lib. XXVI:

férri tantum sí roget me, nón dem, quantum aurí petit.

|| Petere, *repetere.* Vergilius lib. VIII:

quid causas petis ex alto?

|| Petere, percutere, ferire. Vergilius in Bucolicis:

iam cornu petat et pedibus qui spargat harenam.

|| Petere, adpetere. Vergilius lib. VIII:

notumque petivit
coniugis infusus gremio per membra soporem.

|| Petere, sequi. Vergilius lib. V:

quem petit et summis adnixus viribus urguet.

Lucilius lib. XXVII:

rérum exploratórem mittam, míserum mendicúm petam.

|| Petere, abducere. Vergilius lib. VI:

Tartareum ille manu custodem in vincla petivit. ||

|| Petere, inquirere. Vergilius lib. VIII:

Euandrum petimus.

|| Petere, eligere. Vergilius Georg. lib. IIII:

19 VIII, 9 || 22 Lucilius l. XXVI || 24 VIII, 395 || 26 III, 87 || 28 Aen. VIII, 405 || 31 Aen. V, 226 || 33 Lucilius l. XXVII || 35 Aen. VI, 395 || 1 Aen. VIII, 119 || 3 IV, 8.

17 si quis *testante Quicherato Montepess., ut cdd. 217.* — quisquam *et B, Gen, H_1; L_2; non A.* — *cf. comm. in v. sq.* — praeterhac; praeter (preter *L*) hanc *cdd. h. l.;* praeter has *217.* — **18** hoc et *Gen_1.* — effringam *M;* defringam *cdd.* (defrigam *pr. B*). *videtur olim fuisse* capud effringam. — **19** Patere *Gen_1.* — Verg.; *cf. 348 l.* mittere. — **20** Venullus *Gen, pr. L et H.* — domedis *Gen_1; L_1.* — **22** Luc.; *cf. 382 l.* rogare. — XXVII *pr. H.* — **23** si roget me non dem quantum *in mrg. add. Gen_1.* — **24** repetere *add. M;* commemorare *male Ald.; cf. Serv. ad l. Verg.* — Verg.; *cf. 237 l.* altum, vetus. — **25** *post* ex alto *in Gen legitur* si roget me, *sed id m. antiqua deletum.* — **27** spargit *H_2.* — arenam *H (non A, B); item,* h *eraso, Gen.* — **29** placidumque pet. *cdd. V.* — **32** urguet; urg, *tum ras.,* et *Gen, in quo et ante* u *ras.;* verget *L_1;* urget *rell.* — **34** recum *Gen, L_1, H_1;* rem cum *B.* — exploratorem *Me* (expiscatorem *non bene Scal.*); explicator *L;* expilatorem *Gen; H_1;* expilatore *B;* expiratorem *H_2;* ex, *tum ras. duarum litt.,* pli (i *in ras.*) ratorum *G.* — **36** unda *Gen_1;* uncla *L_1.* — **1** VII *H_1.*

principio sedes apibus statioque petenda.

|| **Petere**, obtinere. Vergilius Aen. lib. I:

quae proxima litora cursu
contendunt petere.

| **Petere**, manere, expectare. Vergilius lib. VIIII:

Troianos haec monstra petunt.

| **Petere**, cupere, adpetere. Vergilius Georg. lib. IIII:

pulchramque petunt per vulnera mortem.

Lucilius lib. XXVI:

sín autem hoc vidént, bona semper pétere sapientém putant.

| **Petere**, tenere. Vergilius Aen. lib. III:

submissi petimus terram et vox fertur ad aures.

PROPTER significat eius causa. Vergilius Aen. lib. IIII:

te propter Libycae gentes Nomadumque tyranni
odere.

[| **Propter**, alicuius rei causa. Varro Sesquulixe: quod Menerva propter stet, id significare eum propter doctrinam.] || **Propter**, iuxta. Vergilius Georg. lib. III:

et viridi in campo templum de marmore ponam
propter aquam.

---

5 I, 157 || 8 Aen. IX, 128 || 10 IV, 218 || 12 Lucilius l. XXVI || 14 III, 93 | 16 IV, 320 || 19 Varro Sesquulixe; cf. comm. || 21 III, 13.

---

4 incipio *Gen*; H_1; L_2; *om.* L_1. — des L_1. — statdioque H_1; stadioque Gen_1; L_1. — 5 Petinere Gen_1. — optinere *B*. — Vergilius Aen. lib. I *om. B*. — Verg.; *cf. 258 l.* contendere *ibique comm.* — 6 littora *Gen*. — 7 contempnunt Gen_1; L_1. — 8 expectare. *cum praecedat illud* manere, *vix admittendum* spectare. — 10 cupere, appetere *supra add. in L*. — adpetere *B, Gen, H*; *puto* exp.; *cf. 366, 28.* — 11 morem *Gen*; *L*; H_1. — 13 *philosophiae studium commendare videtur L*. — *verbum* putant *etiam suspensum a* sin. — sapientem et putant (petant H_1) *cdd.*; *del.* et *Iun.* — 14 *n. N.* — I *B (hic in mrg. add. corruptelae signo)*; *Gen*; *L*; H_1. — *f. haustum l. I exempl.* — *cet. cf. 389 l.* submissum — humile. — 15 vos Gen_1; L_1. — 17 libece L_1; libecae Gen_1; libicae Gen_2, *B*; lybicae *H*. — 17. 18 N. t. od. *in ras. B*. — Nvmadumque L_2. — tyrani *Gen*; *H*; tvrani L_1; *in quo alterum* r *adscr. supra* vr, *sed m. 2 del.* — *in L* v *et* y *exiguum plerumque distant forma.* — 19. 20 Propter — doctrinam *seclusit M.* — *quae cum in prioribus editionibus plene apposita essent, non sine corruptelis (eisdem omissa pars lemmatis, quae legitur post v. 23), primus Aldus, qui relicua supplevit, dedit haec:* Propter alicuius rei causa Varro sesquiulisse. *illud* V. sesq. *delevit Bentinus, ex insequentibus irrepsisse recte ratus.* — *cet. cf. comment. in v. 32.* — sesqueolixe, *tum* sesqueulixe *L*. — Minerva *cdd. pr.* L_1. — propter *in mrg. add.* Gen_2. — stet, id *Vahlenus;* stetit *cdd. h. l.*; *cf. v. 32, ubi recta dabitur lectio.* — 21 iuxta *in mrg. add.* Gen_2. — Verg.; *cf. 368 l.* ponere, constituere. — IIII *cdd. pr. B.*

Varro Cato vel de liberis educandis: id quod postea verum esse adtestatast Fortuna, propter cuius aram ea hostia erat caesa. — Terentius [in] Adelphis:

nímium stuc abísti; hic propter húnc adsiste....

M. Tullius de senectute: sic aduliscentia voluptates propter intuens magis fortasse laetatur; sed delectatur etiam senectus procul aspiciens. — idem de re publica lib. I: eum quoque ut salutavit, propter Tuberonem iussit adsidere. — Varro Sesquulixe: quod Menerva propter eum stet, id significare [eum propter] doctrinam. — idem Eumenidibus: propter eam porticum situm erat dolium. — Sisenna Hist. lib. III: partem cohortium propter mare conlocat in litore. ||

PONERE est deponere. Vergilius Aen. lib. I:

ponuntque ferocia Poeni
corda volente deo.

|| Ponere, consumere, conterere. M. Tullius: mirentur in ea me tantum operae et temporis ponere. || Ponere, constituere. Vergilius in Georg. lib. III:

24 Varro Cato || 26 II, 1, 15 || 28 14, 48 || 30 I, 11, 17 || 31 Varro Sesquulixe || 33 Varro Eumenidibus || 34 Sisenna Hist. III || 1 I, 302 || 4 de officiis II, 1, 2 || 6 III, 13.

24. 25 *in cdd. ordo hic:* adtestatast Fortuna — erat caesa. Varro — esse. — *titulum praepos. Ald.; rell. in suum locum redegit Me.* — *omittit Gs.* adtest. — caesa. — it L_1. — id quod; idque *Me.* — postea (p̃tea Gen_1) *f. collocandum ante illud* adtestatast. — verum *B; Me;* virum *rell.* — adtestatast *M;* adtestatas (attestatas *L, supra* s *posterius puncto posito m. 2*) est *L, H, Gen;* adtestatus est *B.* — forma *B.* — aram ea *Gifanius; B;* aramea H_1; Gen_2; armea Gen_1; arameha H_2; aram mea *L.* — hostia; haostia (*m. 2* ha.ostia) *L.* — caesa *B, L, pr. H, G;* cesa *Gen, H ex corr.* — **26** in *add.* H_2; L_2; *ed. Bas.; om. rell.* — adelfis *cdd. pr. B.* — **27** numium tuc *B.* — istuc *vel* istoc *cdd. Ter.* — **28** aduliscentia *Gen* (*in quo post* ia *ras.*); H_1; adulescentia *ed. Bas.;* aduliscentiae L_1, H_2; adulescentiae *B,* L_2. — **29** intuens Gen_2; H_1; erentur est *B;* erentus est Gen_1; entu est L_1; enetum est H_2; L_2; enetum *G.* — etiam *del.* H_2; *om. ed. Bas.; Me.* — **30** procula *Gen;* L_1. — eas spectans *Parisin. Cic.;* eas aspiciens (aspectans) *pleriq.* — lib. *om.* H_1. — quoque *Vatic. Cic.;* quodque *cdd.* — **32** Minerva *cdd. pr.* L_1. — pro Gen_1. — eum stet, id (stet, id *Vahlenus*) *M;* est et id (estetit L_1) *cdd. h. l.;* stetit *supra.* — eum; *i. e.* Vlixem. — eum propter *delevit M. Ann. philol. a. 1867 pg. 492.* — *verba haec olim haud dubie fuere addita in margine ad corrigenda vitiosa illa* propter est et id, *dein illata in locum alienum.* — *antiquum autem esse errorem demonstrat interpolatio supra indicata.* — **34** dolium; *sc.* Diogenis. — **34. 35** IIII *B.* — conlocati L_1; collocat L_2; H_2; *G; non B.* — **2** poni, e *supra* o *scr., Gen.* — **4** conterere (comt. H_2) *L,* H_2, *G;* committere *B, Gen,* H_1. — mirenturque *Cic.* — **4. 5** in ea me tantum *B, Gen,* H_1; in eam eiam tum L_1; in eam etiam tum L_2, H_2, *G.* — in ea tantum me (me in ea tantum *Bern. 104*) *cdd. Baiteri.* — opere *cdd. pr.* L_2, *G.* — tempore risponere L_1. — Verg.; *cf. 367 l.* propter, iuxta

templum de marmore ponam.

'onere, servare. Vergilius in Georg. lib. III:

aut parco sale contingunt hiemique reponunt.

idem [et] in Aen. lib. I:

manet alta mente repostum
iudicium Paridis.

'onere, desinere. Vergilius lib. VII:

cum venti posuere omnisque repente resedit
flatus.

PERNIX significat celer. Vergilius Georg. lib. III:

talis et ipse iubam cervice effundit equina
coniugis adventu pernix Saturnus.

Lucilius lib. XXVII:

fúimus pernicés, aeternum id nóbis sperantés fore.

ernix, perseverans. Vergilius Georg. lib. III:

et inter
dura iacet pernix instrato saxa cubili.

PVLLVM est aetatis novellae. Vergilius Georg. lib. III:

continuo pecoris generosi pullus in arvis.

'ullum, non album. Vergilius [in] Georg. lib. III:

ne maculis infuscet vellera pullis
nascentum.

[Titus] Livius:

. . . . . véstis púlla púrpurea ámpla.

---

8 III, 403 ‖ 10 I, 26 ‖ 13 Aen. VII, 27 ‖ 16 III, 92 ‖ 19 Lucilius l. XXVII III, 230 ‖ 24 III, 75 ‖ 26 III, 389 ‖ 29 Livius; cf. comm.

---

9. 10 hiemique reponunt *m. 2 add. et quidem post* idem *L_2*. — idem t]. *del.* et *M; nisi potius ante aliquid haustum; de quo iam aliquoties emoravimus. hic apte poterit inseri Georg. IV, 157 illud:* et in medium uaesita reponunt; *cf. Serv. in h. l.* — Aen. lib. I; *cf. 349 l.* manet, inhaeret. **6** Pernix *sine l. nota L;* Peruix, n *supra scr., G.* — Verg.; *cf. 444 l.* pernicitatem. — **17** cervicem *Gen, L, pr. H.* — effundit *C, Gen;* effudit *B, ut eteriores multi V. libri.* — **18** aventu *Gen_1; L_1.* — Saturnum *eidem.* — **19** VII, *supra scr.* XX, *Gen.* — **20** nobis *ed. princ.;* vobis *cdd.* — **23** duo *pro* dura *Gen, L, H_1.* — instrato *cdd. 444 s. l.* pernicitatem; *h. l. B;* strato *rell.* — saxoubili *Gen_1.* — **24** Pullum; *nullum l. in L.* — **24—26** Vergilius — non album *in mrg. add. H_2.* — pullis *pr. H.* — **26** albus *pr. H.* — in *om. B, H_1, ed. Bas.* — **27** bellera *Gen_1; L_1.* — **29** Titus, *quod ex praec.* tum *vid.* ortum, *seclus. M. cf. comm. in 196, 16.* — **30** *haec ex Livii Andronici Odyssea petita intellexit M. Hertzius. neque umquam nisi in capite III Livio historico usus est Nonius. cet. cf. lib. de v. Saturn. pg. 130 sq.* — propurc *B, Gen, L post ras.* (*pr.* propurea), *H_1*.

M. Tullius de signis: in hac officina partem diei cum tunica pulla et pallio solebat sedere. — Varro Sesquulixe:

> ubi nítidi ephebi, véste pulla cándidi,
> modéste amictus† _ ᴗ pascunt péctore.

PLAGAE sunt verbera. Vergilius Georg. lib. IIII:

> plagisque perempto
> tunsa per integram solvuntur viscera pellem.

M. Tullius de suppliciis: plagis confectum dico a lictoribus tuis civem Romanum ante oculos || tuos concidisse. || Plagae vulnera. Vergilius lib. XII:

> et venienti Ebyso plagamque ferenti
> occupat os flammis.

idem [in] Georg. lib. III:

> multa gemens ignominiam plagasque superbi
> victoris.

M. Tullius de suppliciis: atque etiam ipsi adulescentes cum Sextio de plaga et de uno illo ictu loquebantur. || Plaga, spatium inmensum. Vergilius Aen. lib. I:

> aetheria quos lapsa plaga Iovis ales aperto
> turbabat caelo.

---

31 II, 4, 24, 54 || 32 Varro Sesquulixe || 35 IV, 301 || 38 II, 5, 54, 140 || 2 XII, 299 || 5 III, 226 || 8 II, 5, 45, 119 || 10 I, 394.

---

31. 32 ac Gen_1; L_1. — oficina Gen_1; *L*; officia *G*. — maiorem partem *Cic.* — tunicam Gen_1, L_1. — *ap. Cic. fertur:* cum tunica pulla sedere solebat et pallio. — **33. 34** *trimetri graecanici.* — ubi; *Athenas significari putat Riesius.* — nitidi ephebi *Turneb. Advers. XXIX, 28;* nitidiae foebi L_1; nitide foebi *B*, *Gen*, L_2, *H*, *G*. — puella *B (addito et supra et in mrg. corruptelae signo)*, *Gen*, H_1. — pura *Acidalius.* — modeste amictus *cdd.*; modestiam intus pascunt pectore *non bene Oehlerus.* — *f.* modeste amico studia pascunt pectore. — **35** Plagas Gen_1, L_1. — III *cdd. cum B.* — **37** tunssa *H;* tunsam *B*. — intaegram L_1; integra *B*. — **38** *cf. 268 l.* confectum — occisum. — plagiis L_1. — lectoribus L_1. — **1** civem Rom. *Cic.*; C. R. *Mc;* p̃r *L;* p̄. r. *H;* p͠r *Gen*, P. R. *ed. Bas.;* r̄p *B*. — *idem error pg. 268.* — **2** Verg.; *cf. 355 l.* occupare — praevenire. — **3** venientiae byso *L*. — ebuso *B*. — **4** os, *m. 2* ôs *L*. — **5** in *punctis notatum in H; om. G; habet B.* — 8 M. Tull. de suppl. *om. B.* — atque ipsi etiam *cdd. Cic.* — **8. 9** cum Sextio suo *meliores cdd. Cic.* — de eadem plaga *deteriores Cic.* — ictu loquebantur; ictulo *B*, *Gen*, H_1. — Plagas *Gen*, *H*, *pr.* *L*; *non B.* — Plaga; *quantitatis diversitatem non curavit Numida.* — *nam haec quae secuntur ne omnino existimes a prioribus revellenda novoque assignanda lemmati, ea re videtur prohiberi, quod pg. 377 iterum habetur l.* plaga. — *subiungunt id male huic loco edd. ante Me; antiquissimarum ex his lacunas supplevit Ald.*

Varro Lege Maenia:

nos ádmirantes, quód sereno lúmine
tonuísset, oculis caéli rimarí plagas.

|| Plagae sunt et in retibus quibus capta inplicantur. Vergilius Aen. lib. IIII:

retia rara, plagae.

M. Tullius de officiis lib. III: suntne igitur insidiae tendere plagas, etiamsi excitaturus non sis?

PVTARE, colligere, conferre. Plautus in Aulularia:

itúr, putatur rátio cum argentário.

|| Putare dicitur purgare, rarefacere. Vergilius [in] Georgicon lib. II:

finxitque putando.

|| Putare, aptare. Titinius Fullonibus:

adpénsam lanam quí non reddet témperi
putátam recte, fácite ut mulcetúr male.

|| Putare, [animo] disputare. Vergilius [in] Aen. lib. VI:

multa putans sortemque animo miseratus iniquam.

---

13 Varro Lege Maenia ‖ 17 IV, 131 ‖ 19 III, 17, 68 ‖ 21 III, 5, 53 ‖ 23 II, 407 ‖ 26 Titinius Fullonibus ‖ 29 VI, 332.

---

13. 14 Varro; *cf. 382 l.* rimari — scrutari. — *primus hoc exemplum utrobique Aldus addidit.* — lege Maenia: admirantes. *Iun.* (nos *add. Me*); lege (*om.* L_1; legem *Gen*) maeniados (aeniados *Gen*, H_1) adminiandos (admaeniandos *L;* adminianos H_2, *G*) admirantes *cdd. cum B.* — lumine *cdd. 382; ut inde h. l.* — **15** tonuisset *Iun.*; tenuisset *cdd. h. l.*; comuisset (conivisset) *id. 382.* — quod sereno lumine tonuisset; *cf. Endymionum locum 407 s. l.* tempestas, tempus *ibique comm.* — caeli *cdd. 382;* caeci (ceci *Gen; Gs;* caeti *G sec. Ricsium*) *hic cum B.* — caeli rimari plagas; *cf. Enn. Fab. 76.* — **16** Verg.; *cf. 378 l.* plagae — maculae retiales. — **17** III H_1. — **19. 20** IIII *B, Gen,* L_1, *pr. H.* — plagis *B, Gen, H.* — etiamsi excitaturus non sis nec agitaturus *Cic.* — *in A haec tantum:* M. Tullius ipsidias tendere plagis. — **21. 22** in Aulularia: itur *Me* (Aulularia: itur *Iun.*; *cf. Errata*); tur H_1; in aululariatur L_1; in aulularia tur (cur *B;* H_2) *B; Gen (hic add. supra* tur *corruptelae signo);* L_2; H_2 *in mrg.;* in aulularia vir *G.* — **23** etiam *pro* dicitur *A.* — rarefacere *om. A.* — in Georgicon *L;* Georg. (Georgicorum *H*) *rell.* — **24** Verg.; *cf. 308; 462 l.* fingere, conponere; dentes. — **25** fingitque *Verg.; et ita cdd. pg. 308; 462.* — **26** apertare L_1; abtare H_1. — **27** adpensam *Madvigius Advers. Cr. II, 664;* da pensam *cdd.;* date pensam lanam, qui *Iun.* — quae *Bergkius.* — temperi *Ritschelius Suetonii Reifferscheidiani pg. 509;* tempori *cdd.* — **28** putam *B, Gen,* H_1. — facito *Bothius; quod qui acceperit, poterit servare v. 27 codicum illud* da pensam lanam. — mulcetur *coni. vir doctus ap.* Me_1; multetur *L,* H_2, *G;* miletur *B, Gen,* H_1. — male *M; cf. Phaedr. I, 3, 9;* malo *v.* (*ante eras.* homo, ho *tamen ut non omnino sit certum, in L*). — **29** an *secl. M.* — Virg. lib. VI *B.* — in *om. ed. Bas.; in H idem lineolis transfixum, sed hac rursus deletae.* — III H_1; II Gen_1. — **30** multa ut putans *L.* — animi *Medic. Verg.* — iniqua *L.*

Ennius Thyeste:

ibi quíd agat, secum cógitat, curát, putat.

Caecilius Exsule:

án non haec putás, non haec in córde versantúr tibi?

Plautus in Amphitryone:

quo íd, malum, pactó potest nam? mécum argumentís puta.

| Putare, aestimare. Terentius in Andria:

recté putas.

M. Tullius in Epistularum ad Caesarem lib. I: quod sapientis homines ac boni putant. — Lucilius lib. XXVIIII:

pérge, amabo; ac sí potes, face dígnam me ut vobís putem. ||

' PIARE dicitur impiare, contaminare. Vergilius lib. VI:

distulit in seram conmissa piacula mortem.

|| Piare, expiare, purefacere. Vergilius lib. VI:

duc nigras pecudes. ea prima piacula sunto.

| Piare, condere, consecrare. Vergilius lib. VI:

prodigiis acti caelestibus ossa piabunt.

PASSVM, perpessum. Vergilius Aen. lib. I:

o passi graviora!

|| Passum dicitur genus licoris, quod ex uva passa cogitur. Vergilius in Georg. lib. II:

et passo psithia utilior.

31 Ennius Thyeste || 33 Caecilius Exule || 35 II, 1, 45 || 37 I, 1, 114 || 39 M. Tull. ad Caesarem I || 40 Lucilius l. XXIX || 1 Aen. VI, 569 || 3 Aen. VI, 153 || 5 Aen. VI, 379 || 7 I, 199 || 10 II, 93.

31 thieste *B, Gen*$_2$, *H* (*hic pr.* thiestae); theste *Gen*$_1$. — **32** quid agat *supra scr. in B m. 1.* — cogitet *L, H*$_2$*, G; non B.* — curat *Studemundius*; parat *cdd.* — **33** exsulae, *tum* exsule *L;* exule *rell.* — **34** an *add. M.* — *si octonarius sit iambicus instituendus, post illud* corde *potest suppleri* dudum *vel* pridem. — hic, *tum* hec, *denique* haec, putas *L.* — versantur tibi *Ald.* (tibi versatur *ed. princ.*); versantur ti *cdd. cum B.* — **36** quod *B.* — potes (putes) nam *cdd. Pl.* — mecum *Pl.;* meum *cdd.* — argumentus *Bm, Gen, H*$_1$; argumentiis *Bh.* — puta *Pl.;* putat *B, Gen, H*$_1$*;* putet *rell.* — **37** aestimare *pro* existimare. — **39** Ep. *M;* epistulis *L*$_1$*;* epistolis *rell. cum B.* — II *L;* id *supra scr. H*$_2$. — sapientes *B.* — **40** *puto* hominis. — **41** ambo *B, Gen, H*$_1$. — si *supra scr. in G.* — potest *B.* — *melius erit propter r. m.* fac. — *post* putem pia *cras. in L.* — **1** *n. N.* — impiare *om. A.* — Verg.; *cf. 284 l.* differentiam — **3** purefacere; ref *in ras. L*$_1$*;* purofacere *pr. B.* — **4** *post* duc *ras. in Gen.* — piaculas ancto *L*$_1$. — **5** Verg.; *cf. comm. in 243, 35.* — **6** prodictis *L*$_1$. — **9** licoris *L;* liquoris *rell. cum A, B.* — passi *B;* passo *Gen*$_1$. — **11** et passo psithia utilior *ed. Bas.;* et passus sit (*supra* sit *add. corruptelae signo Gen*) lautilior (iautilior *pr. L*) *Gen, L, H*$_1$*;* et passo sithia utilior *H*$_2$*; item in mrg. adscr. m. 2* psthitia; et passo scythia utilior *B.* — sithia, *forma plebeia olim fuit in libris Nonii.*

Passum, dispessum, solutum. Vergilius Aen. lib. I:

crinibus Iliades passis.

Terentius in Phormione:

capíllus passus, núdus pes, ipsa hórrida.

Caecilius Synaristosis:

heri véro prospexísse *se* eum *ex tégulis;*
ecnúntiasse et flámmeum expassúm domi.

Passum, extensum, patens: unde et **passus** dicimus, quod gressibus mutuis pedes patescunt. Ennius Annalium lib. X:

egro corde, comis . . . .
. passis late palmis 'pater' . . . .

[**passis** ait **palmis** patentibus et extensis.] Naevius Iphigenia:

pásso velo vícinum aquilonei hánc in portum fér foras.

PARCERE est veniam dare. Vergilius lib. VI:

parcere subiectis et debellare superbos.

Lucilius lib. XXX:

quanti vos faciant, sociis com parcere possint.

---

12 I, 480 ‖ 14 I, 2, 56 ‖ 16 Caecilius Synaristosis ‖ 20 Ennius Ann. X ‖ 23 Naevius Iphigenia ‖ 25 Aen. VI, 853 ‖ 27 Lucilius l. XXX.

---

12 dispessum *M;* dispersum *v.* — **13** *ante* passis *ras. in L* (*f. erasum* dispassis). — **14** Ter.; *cf. 198 l.* capillus. — formione *cdd. pr. B.* — **15** orrida *Gen, L, H_1; non B.* — **16** Caecilius *h. l. omnes; quod alibi vix umquam.* — Caecil.; *cf. Gell. XV, 15; quo non improbabile est usum Nonium.* — synaristosis *vel* sinaristosis *libri Gellii;* inaristosis (inaristoris *Gen, H_1;* inaristotoris, *tum* inaristoteris, *ut vid., B*) *Non.* — **17. 18** *supplevit ex Gellio Iun.* — prospexi *B.* — se *add. M.* — *v.* eum se *ut libri Gelliani* (eumpse *Bergkius, Ribbeckius*) *numeris minus rotundis. neque si hoc admiseris apparet, cur haustus sit versus apud Nonium.* — ecnuntiasse et *Ribbeckius, Hertzius;* haec nuntiasset *fere cdd. Gell.* (haec nuntiasse et *v.*). — domi. *secuntur in cdd. vv. 25—28.* — *relicuam* l. passum *partem huc revocavit ed. princ.; qua omissa Caecilii et Naevii exempla, quae primus Aldus addidit.* — **19** passi dicimus *B.* — **20** gressus *vel* gressusi *pr. L.* — *f.* patescant. — Ennius; *cf. Annal. 363 ibique comm.* — *ante* X *ras. Gen.* — **21. 22** aegro *B, H, G.* — *verba Sophonibes ad Masinissam, ut puto, in hunc fere modum videntur fuisse concepta:* aegro corde, comis sparsis lacrimisque profusis et passis late palmis 'pater' inquit. — **23** passis — extensis *secl. M.* — *pro* ait late *Gen_1; et sic puto scriptum ab interpol.;* aut *B.* — nevius *B, Gen, H, G.* — efigenia *cdd.* — **24** *cf. comm. in Naevii Iphigeniam.* — velo *Iun.;* vel hoc *cdd.* — aquilonei *M;* aquilone (aquolone *Gen_1*) *cdd.* — hanc (*sc.* Iphigeniam) in p. *M;* hortum (ortum *B*) *cdd.* — Passo velo vicinum Aquilo in portum fert orias *Me.* — **25—28** *cf. comm. in vv. 17. 18.* — **28** vos; *h. e.* cives Romanos. — faciunt *B.* — sociis *I. Dousa;* socii (socii socii, *sed alterum delet., Gen*) *cdd. cum B.* — com parcere *Lachm. comm. Lucr. pg. 71;* cum parcere *B;* conparcere *Gen, L_1, H_1;* comparcere *Gell.* — possint; *i. e.* sustineant. — *ita mansuetudinem adversus socios in oratione ad populum Romanum iactat C. Gracchus ap. Gell. XV, 12.*

Parcere, servare. Vergilius lib. X:

> argenti atque auri memoras quae multa talenta,
> natis parce tuis.

Lucilius lib. XXVII:

> párcat illi málu', cui prosit, cuí fidem esse exístimet.

PAX significantiam habet notam. Vergilius lib. VII:

> pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni.

| **Pax**, venia. Vergilius in Aen. lib. III:

> sed votis precibusque iubent exposcere pacem.

| **Pax**, || propitiatio. Vergilius Aen. lib. III:

> exorat pacem divum.

PRAESTARE dicitur consuetudine beneficium dare [M. Tullius]. | **Praestare** facere. M. Tullius de officiis lib. III: emptorem indemnem† damno praestari oportere. || **Praestare**, exibere. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: tu si meam fidem praestiteris, quod confido te esse facturum. — et de officiis lib. III: nam cum ex duodecim *tabulis satis esset ea praestari quae essent* lingua nuncupata. || **Praestare**, antecellere. Vergilius lib. XII:

> o praestans animi iuvenis!

---

29 Aen. X, 531 || 32 Lucilius l. XXVII || 34 Aen. VII, 266 || 36 III, 261 || 1 III, 370 || 3 cf. comm. || 4 III, 16, 66 || 6 M. Tull. ad Caes. iun. I || 7 III, 16, 65 || 9 XII, 19.

31 gnatis *cdd. Verg.* — tus Gen_1; lus *pr. L.* — **33** malus *B, Gen*; maius *L, H* (*hic cum rasura supra* aiu *et infra* i), *G.* — malu'; *i. e.* ineptus — magis *coni. Iun.* — prosit *M*; possit *C, B, Gen* (possint *pr. G*). — existimet *M* (existiment *Iun.*); eximent *C, Gen*; extiment *B.* — **35** dettram Gen_1. — **37** *cf. 324, 8.* — iuvent Gen_1; L_1. — *in mrg. Ho:* Virg. (*Aen. XI, 114*) oremus pacem. — **2** exorant *B.* — **3** *haec in cdd. posita v. 5 post* oportere. — Praestare; e *pro* ae *ubique A; item praeter v. 17 B; nec non L plerumque; qui ubi* ae *exhibet, id notabitur;* ae *fere H; omnino Gen; cd. Bas.* — M. Tullius *seel. M.* — *post* M. Tullius *unius versus spatium vacat in optimo libro Merceri.* — **3—5** *in Gen,* H_1 *hic ordo:* Praestare, facere. M. Tullias de officiis lib. VI (III H_2): emptorem indemnem damno dare. M. Tullius. Praestare dicitur cons. benef. praestari oportere. Praestare, exhibere. — *similiter B:* Praestare, facere. M. Tullius de officiis lib. VI: emptorem indemnem dampno dare (*tum unius versus spatium vacuum*). Prestare, exhibere. — **4. 5** emptori damnum praestari oportere *cdd. Ciceronis; a quo certe alienum illud* indemnem damno. — exibere *L*; exhibere *rell. cum B.* — **7—9** et de officiis — nuncupata. *hunc l. primus edidit editumque supplevit Me.* — duodecim; duode *cdd.* — tabulis — essent *om. idem* (lingua nuncupata essent *Me*). — **9** excellere *B.*

Sallustius in Catilinae bello: omnis homines qui sese student praestare. — Terentius Phormione:

..... vir viro quid praestat? ....

M. Tullius in Verrem, Siciliensi: nimirum illi non ingenio solum his patronis, sed fortuna etiam praestiterunt. — Lucilius lib. XVII:

si *facie* facies praestat, si corpore corpus.

M. Tullius de officiis lib. II: quid enim est, per deos inmortalis! optabilius sapientia? quid praestabilius? — et in Ortensio: itaque nec in philosophia cuiquam cessit et vitae gravitate praestitit. — Varro Quinquatrubus: an hoc praestat Herophilus Diogenei? || **Praestat**, utilius est. Vergilius Aen. lib. III:

praestat Trinacrii metas lustrare Pachyni.

Lucilius lib. XXX:

uti pecudem te asinumque ut denique nasci
praestiterit.

M. Tullius de senectute: ne vos quidem Titi Ponti centurionis viris habetis: num idcirco est ille praestantior?

---

11 1, 1 | 12 V, 3, 7 | 14 II, 2, 78, 191 || 15 Lucilius l. XVII | 18 II, 2, 5 | 19 M. Tullius Hortensio || 21 Varro Quinquatrubus || 22 III, 429 || 24 Lucilius l. XXX | 27 10, 33.

---

11. 12 Catillinae *Gen, L; non B.* — omnes *Gen;* ōmš *B, pr. H.* — homines; o *B.* — se *B.* — praestare *(ita L); illud* ceteris animalibus *add. Sall.; ed. princ.; quod incertum an librariorum culpa sit omissum.* — **12. 13** Ter. — praestat *(ita L); pro his Ald., Iun.:* Ter. Ennucho: dii immortales, homo homini quid praestat; *om. edd. pr., in quibus totum l. mancum valde.* — Formione (in F. *B*) *cdd.* — **15** praestiterunt *L.* — **16** XVII *Quicheratus;* XXVII *v.* — **17** facie *add. M.* — si facies praestat facie *Ald.* — restat L_1; prestat L_2; *H.* — *illa* facie *et* corpore *dativi.* — **18** inmortales *B, Gen,* L_1, H_1; immortalis (inm. H_2) L_2, H_2, *G; om. Cic. cdd.* — **19** praestantius *cdd. Cic.* — hortensio *cdd. pr.* L_1. — **20** itaque *om. G.* — filosophia *L, H;* filosofia *Gen.* — cesset Gen_1. — vittae *Gen.* — gratuitae *B.* — **21** Varro — praestat *in mrg. add.* Gen_2. — Varro; *cf. 69 l.* aquilex *ibique comm.* — quinquatribus Gen_2; H_1; *non B.* — herofilius *cdd.* — Diogenei; Diogeni *Iun.;* Diogene *cdd. h. l.;* Diogenis *pg. 69.* — *post h. v. Quicheratus collocat 27, 28, qui potius ante v. 18 fuere reponendi et in hoc scribendum* idem de off. — **22** utilius est *Quicheratus, per neglegentiam quidem, sed recte:* utile (utille Gen_1) esse (est *L et H ex corr., B, G*) *cdd.* — **23** Trinacrii *Verg.;* tinacri Gen_1, L_1; trinacria *rell. cum A, B.* — pachini *A, B, pr. H.* — **26** te *Iun.;* tu *cdd. (B in ras.)* — asimumque *G* (tuasinumque *L;* tua simumque *H;* tua simumque *G*). — denique *Ald.;* dentique *cdd. cum B. cf. Sall. Catil. init.* — praestiterit *L.* — **27. 28** *cf. comm. in v. 21.* — idem *om. B.* — Ponti centurionis viris; ponti centurionis vires H_2 (pontii *l. Cic.*); ponticem turi ni L_1; pontificem turini viri *B, Gen,* H_1; ponticem turini viri L_2; Ponti centurini viris *ed. Bas.* — *cet. cf. comm. in Luc. l. IX.* — praestantior *L.*

PIVM dicitur religiosum. Vergilius in Bucolicis:

* * *

idem Georg. lib. III:

di meliora piis!

|| Pium, castum. Vergilius lib. VI:

quique pii vates.

PRAECIPERE est iubere vel monere. Vergilius || lib. XI:

ipsi numerumque modumque carinis
praecipiant.

et lib. VIIII:

namque ita discedens praeceperat optimus armis
Aeneas.

Terentius in Adelphis:

nam quid tu híc agas,
ubi, síquid bene praecípias, nemo obtémperet?

Lucilius lib. XXVI:

pórro amicist béne praecipere, Túsci bene praedícere.

M. Tullius de officiis lib. III: nec omnino quicquam de eo genere praecipiendum fuisse. — et in Hortensio: praecipiunt haec isti, set facit nemo. || Praecipere, praevenire. Vergilius lib. XI:

exultatque animis et spe iam praecipit hostem.

et lib. VI:

omnia praecepi atque animo mecum ante peregi.

---

29 Vergilius Bucolicis; cf. comm. || 31 III, 513 || 33 Aen. VI, 662 || 1 XI, 328 || 4 Aen. IX, 40 || 7 III, 3, 79 || 10 Lucilius l. XXVI || 12 III, 3, 13 || 13 M. Tull. Hortensio || 14 XI, 491 || 16 Aen. VI, 105.

---

29. 31 *nullum l. L.* — in Buc. *e. q. s.*; in bucolicis lib. III (IIII *Gen*, H_1) *Gen*, *L*, H_1; georg. lib. III *B*; in georgiĉ lib. III H_2; in Georg. lib. III *ed. Bas.* — *lacunam indic.*, idem *add. M.* — *haustus vid. Buc. I, 70*: inpius haec tam culta novalia miles habebit. *quo versu usus est Non. 215 s. l.* novalia. — 34 vatis *cdd. pr. B.* — 2 ipse *Gen*, H_1. — rumque Gen_1. — canis *id.* — 5 discedes *B.* — praeciperat Gen_1; L_1. — 6 aa *Gen*; L_1; H_1. — 7 adelfis *cdd. pr. B.* — 8 nam quid; namque (nanque *Genm*) *B*, *Gen*, H_1. — 9 nemo; neme *Gen*, H_1; mene *B.* — obtemperat *plerique libri deter. Ter.* — 11 atnici est *B*; amici est *rell.* — Tusci bene praedicere *Me*; tueri bene praedicare *cdd. cum B.* — 12. 13 deo gere H_1; de eo gere *Genh*; deogere *Genm*; *in Gen supra* g *add.* ◡; deo geri *B.* — de eo genere quicq. *cdd. Cic.* — fuisse. Et *Me*; fuisset *cdd.* — precipiunt *B* (pre *ubique in toto l. Bh sec. ed. Me*). — 14 isti, set *ed. Bas.* (isti sed *Me*); istis et *B*; *Gen*; *H*; *L.* — 'incusat philosophos ignava opera et philosopha sententia' *Me.* — 15 spe tam *L*; petam Gen_1. — precipit *L.* — 17 praecipi Gen_1, L_1, H_1. — animum *L*; anima Gen_1. — metum *pr. H.*

PVLSATVM significat percussum. Vergilius lib. VI:

pulsatusve parens aut fraus innexa clienti.

M. Tullius de suppliciis: lictores circumsistunt valentissimi ad pulsandos verberandosque homines exercitatissimi. || Pulsam, violatum. Vergilius lib. XII:

pulsatos referens infecto foedere divos.

PRODVCERE dicitur longius ducere. Vergilius Aen. lib. II:

abnegat excisa vitam producere Troia.

Lucilius lib. XXVIIII:

ét si retinere húnc voles
spe lóngius te próducturum et díutius.

M. Tullius de senectute: conviviumque vicinorum cotidie ıpleo; quod ad multam noctem, quod maxume possumus, vario 'mone producimus.

ʾroducere, prosequi. Varro Ὄνος λύρας:

valéteque et me pálmulis prodúcite.

Vergilius lib. VIIII:

nec te, tua funera mater
produxi.

?roducere, instituere * * * || *Producere, gignere.* Terentius in ıelphis:

seni ánimam primum extínguerem ipsi, qui íllud produxít scelus.

Lucilius || lib. XXVI:

---

18 Aen. VI, 609 | 20 II, 5, 54, 142 || 22 XII, 286 || 24 II, 637 || 26 ucilius l. XXIX | 29 14, 46 || 32 Varro *Ὄνος λύρας* || 34 Aen. IX, 486 || 38 II, 2, 16 | 1 Lucilius l. XXVI.

---

19 et *mel. propter euphoniam cdd. plcriq. V.* — clenti *Gen₁.;* clinti L_1. — **20** sex lict. *Cic.* — lect. *B, Gen,* L_1, H_1; *non A.* — ulentissimi *Gen,* L_1; viol. *A, B.* — **21** hominis *Gen,* H_1. — **22** XI *B.* — **23** federe *ed. Bas.* — **24** longus Gen_1; L_1. — dicere Gen_1. — **25** excisan *pr. L.* — **27** *tei al.* — huc *B.* — **28** spe *M;* si *v.* — **29** cotidie *et B;* cotidiae L_1; ottidie *Gen, pr. H.* — **30** conpleto *L, ed. Bas.;* completo *B, Gen,* H_1; mplecto H_2. — ad m.; admittam L_1. — quod (*pro* quoad) *L;* quam *ll. cum B et Cic. libris.* — *sine L esset, posset legi* qua. — maxime *, non B.* — **32** *Varronis exemplum ad hoc lemma referendum intellexit* *uicheratius; nam in libris legitur ante* producere, prosequi. — **33** valeteque *M;* lete *cdd.* — valete meque *audacius Scal., hactenus tamen laudandus, quod* *mecanicum trimetrum agnovit.* — **34** Verg.; *cf. 434 l.* ulcus. — VIII *Gen,* H_1; *non B.* — **35** te *om. A, B, Gen,* H_1. — te tua funera *etiam Vergilii* *d. meliores inveterato vitio;* nec fletu funera *Perlcampius.* — **37** *lacunam* *nificavit, illa* producere, gignere *addidit Quicheratus.* — **38** adelfis *cdd.* *B.* — **1** Lucilius; *cf. 360 l.* offerre, invenire.

373 M.

dúcunt uxorés, producunt quíbus haec faveant líberos.

‖ **Producere**, deducere. Terentius in Adelphis:

o, quin égomet produxi! . . .

‖ **Producere**, foras ducere. Terentius [in] Heautontimorumeno:

. . produxi ac véndidi. . . . .

M. Tullius in Verrem, [in] Frumentaria: quid opus est Lollio? nemo *hoc nescit; nemo* tuorum amicorum, nemo abs te productus, nemo interrogatus. — Lucilius lib. XXX:

producunt me ad te, tibi me haec ostendere cogunt.

PROLVVIES et INLVVIES significantiam habent parem. est enim inmunditia. Vergilius Aen. lib. III:

foedissima ventris
proluvies.

[et:

respicimus: dira inluvies.

Terentius [in] Heautontimorumeno:

pannis óbsita,
neclécta, inmunda inlúvie.]

‖ **Proluvies**, profusio. Terentius in Adelphis:

quód proluvium? *quae* haec† subito lárgitas? . . . .

3 III, 3, 48 ‖ 5 I, 1, 92 ‖ 7 II, 3, 25, 63 ‖ 9 Lucilius l. XXX ‖ 12 III, 216 ‖ 15 Aen. III, 593 ‖ 17 II, 3, 53 ‖ 20 V, 9, 28.

2 producunt *in mrg. add. Gen$_2$.* — quibus *om. B.* — haec *(nominat. plur. gen. fem.)* faveant *M;* haec faciant (faciunt *B*) *cdd.* — *f.* quibu'cum haec faciant. — 3 ducere, *supra scr.* de, *B.* — adelfis *cdd. pr. B.* — 4 qui *meliores cdd. Ter.;* quin *deteriores quidam; alii* quem; *et ita cum Donato Bentleius.* — *ipse Non. haud dubie* quin. — 5 foras *om. B, Gen, H$_1$.* — in *delet. in H; om. L, G; habet B.* — 7 in *del. Quicheratus.* — lolio *B, Gen, H$_1$.* — 8 hoc nescit; nemo *om. cdd.* — nemo abs te productus *om. cdd. plerique Cic.; in Lagomars. 42 pro his legitur:* nemo pro opte abductus; *in Nanniano* nemo prompte abductus. — 9 nemo abs te interrogatus *Lagom. 42.* — 10 ad tem *H$_1$; in Gen notus ille apex supra* e. — 11. 12 set *Gen$_1$, L$_1$.* — inluvies *cdd. cum A, B pr. L$_2$, G.* — est enim *A;* est *rell.;* et est *ed. princ., f. recte.* — inmundicitia *B.* — 13 fedissima ventris *in ras. B.* — fedissima *et Gen$_2$; H; G; non A.* — 15—19 *haec ab interpolatore addita probabile est. nec enim solet Nonius in hoc capite aliena a lemmatis admiscere exempla.* — *cf. comm. in 308 l.* frigere. — *et potuit certe prior l. ex ipso adsumi N.; cf. comm. in 125, 27.* — 15. 16 *om. A.* — 16 inluviis *H$_1$;* illuvies *ed. Bas.* — 17 in *om. L$_1$.* — 19 neglecta *ed. Bas.; A; non B.* — inmundis *Gen, H$_1$;* immunda *L$_2$; G.* — inluviae *A, Gen$_1$;* illuvie *L$_2$, G.* — 20 Proluvium *G;* Proluvies *sec. morem Nonii rell. cum A, B.* — Ter.; *cf. 493* largitas. — adelfis *cdd. pr. B.* — 21 proluvium *Serv. Daniel. ad Aen. III, 217* prolubium *rectius pars cdd. Ter., idque et Donatus vid. agnoscere.* — quae *cdd. h. l.* — ista haec *cdd. 493;* istaec *vel* ista *libri Ter.* — subito; *cf. comm. in 493.* — quae haec est subita l. *Serv. l. m.* — *f. fuit olim:* quae haeca

PROIECTVM dicitur dimissum, derelictum. Vergilius lib. VI:

proiece tela manu.

* * * Vergilius in Bucolicis:

non ego vos poshac, viridi proiectus in antro.

|| Proiectum longe iactum, extensum. M. Tullius de signis: sed quod erat eiusmodi loco atque ita proiecta in altum. — Vergilius Aen. lib. III:

proiectaque saxa Pachyni
radimus.

M. Tullius de re publica lib. III: iustitia foras spectat et proiecta tota est atque eminet. — et de oratore lib. III: bracchium procerius proiectum, quasi quoddam telum orationis. || Proiectum, subtractum. M. Tullius in Philippicarum lib. IIII: quid? hoc senatus consultum fuit, *cur* clam te ex urbe proieceres?

PRAESTRINGERE, obtenebrare. Plautus in Milite glorioso:

praestríngat oculorum áciem in acie hóstibus.

|| Praestringere, attingere. M. Tullius || de signis: ignoscite: rei magnitudo me breviter praestringere atrocitatem criminis non sinit. || Praestringere, radere. M. Tullius in Philippicarum lib. II: cuius quidem vomere portam Capuae paene praestrinxisti.

---

22 Aen. VI, 835 || 24 I, 75 || 26 II, 4, 10, 21 || 28 III, 699 || 31 M. Tullius de re publ. III || 32 III, 59, 220 || 34 M. Tull. Philippic. IV || 36 I, 1, 3 || 1 II, 4, 47, 105 || 3 II, 40, 102.

---

22 VII *B, Gen, L; item H m. 2.* — 23 proiece tela manu *M;* proiecte (proiectae L_2) lanu (ianu *B, in quo post* u *spatium quattuor litt.) B, Gen,* L_1*;* H_1*;* proiice tela manu H_2*;* proice tela manu *ed. Bas.* — 24 Proiectum, iacens, recubans *bene supplet Quicheratus.* — *excidisse lemma vel ideo probabile, quod aliter pro* Verg. *ponendum erat* idem. — 25 poshac L_1*;* posac Gen_1*, ut vid.;* posthac *rell. cum B.* — 26 longe actum *B, Gen,* H_1. — set Gen_1. — 27 loco *om. B, Gen,* H_1. — 28 *ante* Aen. *add.* in *L,* H_2. — 29 panni (pachini H_2) *B, Gen,* H_1. — 31 III *Maius;* II *cdd.* — *cf. Lactant. Epitom. Inst. Divin. cap. 55:* solam esse iustitiam, quae — foras tota promineat; *item in Appendice notata ad Comm. in 299, 30.* — expectat *L,* H_2*, G; non B.* — proiectat *L,* H_2. — 32 brachium *B, Gen, H, G.* — 33 quasi; quaesi H_1. — 34. 35 M. Tullius; *non invenitur h. l. in Philippicis.* — filippicis (ph. *B*) *cdd.* — quod *B.* — sc̄ *L;* senat̄ consultum *in mrg.* H_2*;* S. C. *ed. Victor.; ed. Bas.;* sunt (s̄ *Gen*) *B, Gen,* H_1. — fuit *M;* facit *cdd.* — cur *add. M.* — fecit, ut *Rothius.* — dam H_1. — proieceres *M* (proiceres *Rothius*); proieceris *cdd.* — quid hoc, si cum fascibus clam te ex urbe proieceris *non bene Me.* — 36 Praestringere; *cf. 34 l.* praestringere. — Praestringere (Prestringere *H*); ae *ubique ed. Bas.; A;* e *B pr. 374, 4.* — Plautus (Plaustus L_1); *cf. 34 l. m. ibique comm.* — 37 prestringat L_1. — 1 Prestringere L_1. — att. *L,* H_2*, G;* ingere (ingerere *B*) *B, Gen,* H_1*;* compendiosae colligere *A.* — M. — sign. *om. B.* — ignoscite *(om. A) ad praec. pertinet.* — 2 me *Cic.;* ne *cdd.; om. Am.* — prestringere *L;* praestringere *Parisinus Ciceronis;* perstringere *recte rell.* — 3 Prestringere L_1. — filippicis (philippicis *B*) *cdd.* — 4 portem *A.* — pene *cdd.*

374 M.

POSCERE, accipere. Varro Parmenone: 'in quibus partibus?' — 'in argumentis Caecilius poscit palmam, in ethesin Terentius, in sermonibus Plautus.' ‖ Poscere significat petere. Vergilius lib. XII:

> poscit equos gaudetque tuens ante ora frementis.

Plautus in Aulularia:

> ubi síquid poscam usque ád ravim poscám prius.

Varro *Γνῶθι σεαυτόν*:

> non súbsilis ac plaúdis et ab Aráto poscis ástricam
> corónam?

‖ Poscere, provocare. Vergilius lib. VIII:

> aut acrem dubites in proelia poscere Turnum.

M. Tullius in Verrem, actionis secundae primo: poscunt maioribus poculis. ‖ Poscere, adversari. Vergilius lib. V:

> equidem sic poscere ventos
> iandudum et frustra cerno te tendere contra.

PROFERRE, palam facere. Lucilius lib. XXVII:

> próferam iam ergo, órdo vester scélera quae in se admíserit.

‖ Proferre, protendere. M. Tullius de re publica lib. III: sapientia iubet *augere* opes, amplificare divitias, proferre *finis*.

---

5 Varro Parmenone ‖ 8 XII, 82 ‖ 10 II, 5, 10 ‖ 12 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* ‖ 15 Aen. VIII, 614 ‖ 17 II, 1, 26, 66 ‖ 18 Aen. V, 26 ‖ 21 Lucilius l. XXVII ‖ 23 III, 15, 24.

---

pr. Amh. — prestrinxisti L_1; praestrinxi *A, B, Gen,* H_1; perstrinxisti *cdd. Cic.* — **5** *interrogandi signum addidit, diverbium significavit M.* — **6. 7** Caecilius — Plautus *om. B versus spatio relicto.* — parmam *Gen,* H_1. — aethesin *Gen, pr. H.* — **9** tues Gen_1. — **11** *cf. 164 l.* ravis *ibique comm.* — poscamus quae *B, D ap. Pl.; cdd. 164;* poscas usque *h. l.; corr. Gruter.* — rabim *cdd. hic.* — poscās *L.* — **12** Varro; *cf. 135 l.* mirius *cum comm.* — **13** subsilis *cdd. 135; h. l. H ex corr.;* subsiliis *Gen, pr. H, G;* subsiles *B;* subtiliis *L.* — plaudis *cdd. 135;* plaudes (plautus G_1) *h. l.* — et ab Arato (aratro *B;* G_1). *defectus caesurae excusari videtur iniecto nomine proprio.* — posces *cdd. utrobique.* — **15** VIIII *B.* — **16** dubitem L_1. — praelia *ed. Bas., non B.* — **17** in Verrem, actionis secundae primo *M* (lib. primo s. act. in V. *Quicheratus*); prima secundae (secunde *L, Gen*) actionis (actionis secundae *B*) in Verrem *cdd.; f.* in Verrem, actione secunda. — **20** iandudum L_1; iamdudum *rell.* — **22** proferam *Lachmannus;* proferat *cdd.* — iam ergo ordo vester sc. *M de re m. 34;* ergo iam vester ordo sc. (sc. ordo *pr. L;* sc. *om. B*) *cdd.;* ego iam, vester ordo sc. *Lachm.* — in se; *f.* in te, *h. e.* in P. Scipionem. — **24** augere opes, amplificare divitias, proferre fines (finis *Vatican.*) *e Cic. Quicheratus; cf. comm. Halmii;* proferre *(om. B, Gen,* H_1*)* opes, amplificare divitias *cdd.*

PENETRARE, cum vi ingredi, sicuti plerumque. ‖ Penetrare, exire, proripere. Plautus Trinummo:

quo illic homo foras se penetravit aedibus?

PARITER, ex aequo. Novius Decuma:

quód profanaví modo,
sí tris menses ábsim, in aede páriter ut dispértiant.

Afranius Abducta:

dispértiantur ‖ pátris *uti paritér* bona.

Pariter, convenienter. Titinius Praelia:

né tu istum edepol aédi exclusti páriter ut dignús fuit.

Pariter, similiter. Afranius Omine:

tíbiis in utrámque partem póllet et paritér potest.

Pacuvius Niptris:

páriter te esse erga íllum video, ut íllum ted ergá scio.

Plautus Aulularia:

is ex se húnc reliquit, qui híc *nunc* habitat fílium,
paritér moratum ut páter atque avus eiús fuit.

POSTERIVS dicitur tardius vel secundo. ‖ Posterius, minus. Plautus in Asinaria:

---

26 II, 2, 1 ‖ 28 Novius Decuma ‖ 31 Afranius Abducta ‖ 2 Titinius Praelia ‖ 4 Afranius Omine ‖ 6 Pacuvius Niptris ‖ 8 prol. 21 ‖ 12 I, 1, 48.

---

25 sicut *A, B, Gen,* H_1. — 26 excire *non bene Ritschelius.* — se penetrare *non recte Quicheratus; cf. exempl. Plaut.* — exire, proripere. *talis inconcinnitas condonanda socordiae Nonii.* — 27 *cf. Ritschelii comm. in h. l.; Spengelii libri de canticis Plautinis pg. 26 sq.* — foras *(om. D)* se *Pl.;* fortasse *cdd. Non.* — ex aed. *Pl. cdd.* — 29 profanavi *Bothius;* profanari *cdd.* — 30 si tris menses absim, in aede *Bergkius* (si tris menses sim in aede *Me;* sic tris menses in ede *ed. princ.*); si tris menses iminede *L;* si tris menssesim ine de *H;* si tris mense simine de *Gen;* sitrismensesiminede *B add. in mrg. corruptelae signo;* si tris menses im in ede *ed. Bas.* — pariter ut *Bothius;* ut pariter *cdd.* — dispertiant *Bergkius;* dispertiam *cdd.* — *quo servato Ribbeckius:* si tris mensae sint in aede, ut pariter eis dispertiam, *qui de epulo in aede Herculis instituendo cogitat. at ita displicet illud* pariter. — ut dispertiant, *sc.* amici inter se seposita tamen parte in usum dei. — 1 dispartiantur *ed. Bas.; non B.* — partris *pr. L.* — uti p. *add. M* (ut patris pariter bona *Bothius*). — 2 Praelia *etiam B.* — 3 aedi exclusti *M;* media extulisti *cdd.* — ne tu istum edepol inedia *(ita ed. a. 1476)* | exercuisti *Hermannus.* — ut dignus fuit *om. B.* — 4 homine *H, G;* hominem *Gen, L;* omnem *B.* — 5 tibiis in utramque partem *M* (in utramque partem *iam Bothius*); tibi in utraque parte *cdd.* — 6 Niptris; nitra *cdd.* — 7 vi. deeo *(sic) pr. L.* — ted *Vossius;* te *cdd.* (ut illunc erga te scio *Vmpfenbachius*). — *cf. Plaut. Pseud. 1020:* ne malus item erga me sit, ut illum erga (*ita Ritschelius;* erga illum *cdd.*) fuit. — 9 his *cdd.* — hic; hoc L_1. — nunc *om. cdd.* — atque avus eius; avusque huius (eius *Serv.*) *cdd. Pl.; Serv. in Georg. I, 189.* — eius *merito praeferre videtur Wagnerus.* — 11 *nullum l. in L.*

375 M.

postérius istuc dícis quam credó tibi.

POSTVLARE intellegitur apertissime quam habeat significantiam, id est poscere. Terentius in Andria:

álios mores póstulat.
dehinc *póstulo, sive aéquomst, te oro, Dáve, ut redeat iam in viam*

* * *

. . . . . *si évenat, quod* póstulo,
ín Pámphilo ut nil sít morae.

|| Postulare, velle. Plautus in Asinaria:

úbi piam pietátem, si stoc móre moratám tibi
póstulem placére, mater, míhi quei pacto praécipis?

idem Aulularia:

nám qui eri ex senténtia servíre servus póstulat.

PARET, obsequitur. Vergilius lib. I:

paret Amor dictis carae genetricis.

|| Paret, videtur, ostenditur. Vergilius lib. X:

cui pecudum fibrae, caeli cui sidera parent.

PORTENTA dicuntur quae aliquid portendunt, ut saepe. | Portenta, inania quaedam et inridenda. Cicero Tusculanarum lib. I: aut quid negoti est haec poetarum et pictorum portenta convincere?

15 I, 2, 18 || 18 Ter. Andr. I, 1, 138; cf. comm. | 21 III, 1, 3 | 24 IV, 1, 3 || 26 Aen. I, 689 || 28 Aen. X, 176 || 31 I, 6, 11.

13 istiic (isti ic *Gen*) *Gen*, H_1. — **14** intelligitur *B*. — **15** id est *M*; ut est *v*. — **16** *praec. ap. Ter.* nunc hic dies aliam vitam adfert; *quae praemissa a Quicherato.* — **17—20** *eidem obsecutus librariis potius quam Nonio, cui Mercerus adsignavit, putavi tribuendum, quod duo loci Terentiani conflati in unum.* — **18. 19. 20** *ap Terentium fertur:* quem quidem ego si sensero — sed quid opust verbis? — sin eveniat, quod volo, | in Pamphilo ut nil sit morae. *sed apparet olim fuisse dittographiam, qua exhiberetur vel quod supra est positum vel tale:* sin venat quod postulo. — in Pamphilo *om. cdd.* — nihil *cdd. Ter. et Non.* — postulo ut nil sit morae *omissis rell. non bene Quicheratus. — cet. vid. hic l. potius referendus ad sequens lemma.* — **21** Plaut; *cf. 151 l.* piem *ibique comm.* — ubi opem *cdd. h. l.* — si stoc *M*; sistuc *B*, *Gen*, H_1; si istuc *rell.*; si istoc *cdd. pg. 151;* si isto *Plautini.* — more moratum *B*, *Gen*, H_1; memoratam *L*, H_2, *G*. — **23** postulam *Gen*, H_1; postulem H_2. — placerem *H*; *L*. — mater mihi *cdd. pg. 151;* martem (artem H_2; *L*) tibi *h. l. cum B.* — quei *M*; quoque *B*, *Gen*, H_1; quo *rell.* — **25** non qui haeri *B*. — ero *cdd. Pl.* — **26** *nullum l. in L.* — Parte L_1. — **27** genitricis L_2. — **29** *cf. Serv. comment.* — celi *Gen solus; eaque rarissima scriptura in libris nostris.* — **30** Portenta; *cf. 430; 436 l.* portentum; portenta. — portendunt *A*, *B*, *Gen*, H_1. — **31** inani H_1. — **32** negotii *A*, *B*, *Gen*, *pr. l* — est *om. Am.*

PROTINVS ubicumque lectum est contra usum intellectus conmunis, quo statim significare creditur, positum invenitur ut sit [protinus] porro ac sine intermissione, continuo; quod iunctum tenus eius significantiam confirmet adverbii. Vergilius || namque in quocumque loco protinus posuit, sub hoc sensu intellegendum reliquid. et quoniam nonnulli veterum pro eo quod protinus est protinam vel protinis converterunt, exempla de his necessario decerpenda sunt. Afranius Epistula:

. cómisatum prótenis rectá domum
digrédimur.

Plautus in Astraba:

dare pédibus protinam sése ab his regiónibus.

idem Curculione positione addita:

óstium ubi prospéxi, exinde me ílico protenám dedi;

quasi in longam fugam. — Naevius in Colace:

ubi vídi, exanimabíliter timidus pédibus protinam mé dedi.

id est [pedibus] longius fugi. Varro etiam de lingua latina lib. VII vel protinam vel protinus continuationem vel praeteritae vel futurae longitudinis dicit. et tamen quoniam, ut mihi videtur, potest *esse* eius adverbii enuntiatio varia, significantia eius mutata pro locis exemplis testibus designanda est. || Protinus, insequenter, deinceps. Vergilius [in] Georg. lib. IIII:

---

1 Vergilius || 5 Afranius Epistula || 8 Plautus Astraba || 10 II, 3, 84 || 12 Naevius Colace || 14 VII, 107 || 19 IV, 1.

---

34 *hoc lemma cum mancum valde esset in cdd. prioribus, primum est suppletum ab Aldo.* — conmunis L_1 *solus.* — 36 protinus *secl. M.* — itermissione *Gen*, H_1. — continua *A, B, Gen*, H_1. — quod iunctum; coniunctum *B.* — 1 confirmet *M;* confirmat *cdd.* — 2 in cocumque *L.* — protenus *L*, H_1, *G*, *non A, B.* — hoc; h *B.* — in intellegendum H_1. — 3 reliquit *cdd. pr. Gen*$_1$*; L.* — 4 protinis *L;* protenis *rell. cum A, B.* — necessario *Carrio;* necessaria *cdd.* — 5 epistola *B, L*, H_2, *G.* — 6 nos *add. Quicheratus; non deterius erit* hinc *vel* quin. — comisatum *Gen, H;* comissatum *L, G;* commissatum *A, B.* — protenus *Gen*$_1$*;* protinus *Me.* — 8 Astraba *Iun.; Me; cd. Bas.;* astravada (*seq.* dare) *B, Gen, H;* astravat a *L.* — 10 idem *supra v. add. in Gen.* — positione *M;* praepositione *v.* — positione addita; *i. e. adhibito per translationem illo, quod est* se dare *vel* pedibus se dare. — 11 hostium *A.* — conspexi *cdd. Pl.* — 12 Nevius *A, B, Gen, H, G.* — 13 ubi — timidus *om. A.* — timidus H_2; tamedus *B, Gen*, H_1; timedus *L; Montepess.;* timeđ *G;* timidis *Ald.* — 14 pedibus *del. Iun.* — Varro. *respicitur ad illud:* in Lampadione (Naevii) 'protinam' a 'protinus', continuitatem significans. — 15 protinus, *mut. in* protinam vel *Bh* (protinam, *m. 2* protinis; vel *m*). — continuatione *L, G, Gen, B.* — 16 longius *B.* — 17 esse *add. Quicheratus.* — enuntiatia *Gen*$_1$; significatio *male B.* — signif. eius; eius *f. end.* — 19 in *om. B; Gen;* H_1. — VII *Gen;* II, *ante rasura,* H_1.

376. 377 M.

> protenus aerii mellis caelestia dona
> exequar.

et:

> protinus Antaeum et Lucam, prima agmina Turni,
> persequitur.

et:

> protinus Orsilochum et Buten, duo maxuma Teucrum
> corpora.

et:

> protinus aerias Phaeacum abscondimus arces.

‖ **Protinus**, iugiter et continue. Sisenna Hist. lib. I: nocte consumpta postero die per incertas vias Aeserniam, inde Romam protenus profugerant. — idem lib. IIII: castra de planitie convertit in montes, ut retro per callis protinus procedundo posset intra fines Asculanorum pervenire. — Tubero Hist. lib. I: siquod a parentibus acceptum protinus antiquei memoriae tradiderunt. — Vergilius lib. X:

> huic frater subit ‖ Alcanor fratremque ruentem
> sustentat dextra; traiecto missa lacerto
> protinus hasta fugit servatque cruenta tenorem.

idem:

> mos erat Hesperio in Latio, quem protinus urbes
> Albanae coluere sacrum.

et lib. III Aen.:

---

22 Aen. X, 561 ‖ 25 Aen. XI, 690 ‖ 28 Aen. III, 291 ‖ 30 Sisenna Hist. I ‖ 32 Sisenna Hist. IV ‖ 34 Tubero Hist. I ‖ 36 Aen. X, 338 ‖ 4 Aen. VII, 601 ‖ 7 Aen. III, 414.

---

20 protinus *cdd. pr.* L_1. — 21 exsequar Gen_1; *G*. — 23 ante eum H_1; anteum *B*. — licam *B*. — 24 persequatur Gen_1. — 26 orsolochum Gen_1; orsilocum *B*. — do L_1. — maxima *B*, H_2. — Teucrorum H_1. — 29 faeacum *cdd.* (feacum *B*; foetatidum Gen_1; foeacum H_1; Gen_2). — artes Gen_1. — 30 hist *Gen*; *G*; historiae *L*; historiarum *rell.* — 31 posterio Gen_1. — per incerta suiase (sui ase H_1) serniam *Gen*, H_1. — eserniam *omnes*. — unde G_1. — 32 protinus *cdd. pr.* L_1. — perfugerant *Mc*. — *f.* profugerunt. — de planitie *Iun.*; de paniae *C*, *Gen*, *B*. — 33 retro *Rothius*; crebro *cdd.* — per callis *M* (per collis *Rothius*); ferculis *cdd.* — protinus protinus *B*, *Gen*, L_2, H_1. — procedendo G_1. — 34 Asculanorum *Iun.*; Aeculanorum *Rothius*; Salapiorum (*debebat* Salapinorum) *Popma*; aesculapiorum (esc. *B*) *cdd.* — lubero G_1. — siquid *Aldus*; *Ah*. — 35 antiquei; antiqui *Mc*; antiquae (antiq̄: *G*) *cdd.* cum *A*, *B*. — 36 XII *cdd.* — 1 hic H_1. — subitat canor *L*. — atcanor Gen_1. — fratremquae Gen_1; L_1. — rentem Gen_1; L_1; H_1. — 2 dextera *Gen*, H_1. — 3 asta H_1. — tenorem; terentius *B*; tereñ (*add. supra* r *illo* ◡) *Gen*; H_1. — *post* terentius *rel. pars versus vacat in B*; terentius (*om. in v. 4* idem) *A qui caret praecedente Vergilii exemplo.* — 4 *pro* idem Virgil, *tum lacuna in B.* — 7 *cf. 341, 10; item comm. in 303, 4.* — Aen. *f. delend.*

haec loca vi quondam et vasta convulsa ruina,
tantum aevi longinqua valet mutare vetustas,
dissiluisse ferunt, cum protinus utraque tellus
una foret.

et lib. VIIII:

felix, si protinus illum
aequasset nocti ludum in lucemque tulisset!

Protinus, statim. Vergilius Aen. lib. IIII:

protinus ad regem cursum detorquet Hiarbam.

Protinus, longe, porro. Vergilius lib. VII:

cornuque recurvo
Tartaream intendit vocem, qua protinus omne
intremuit nemus et silvae insonuere profundae.

idem [Vergilius] lib. VIII:

nam memini Hesionae visentem regna sororis
Laomedontiaden Priamum, Salamina petentem,
protinus Arcadiae gelidos invisere finis.

| **Protenus**, valde. Vergilius in Bucolicis:

en ipse capellas
protinus aeger ago;

ut sit: et animo et corpore valde aeger; aut si aliud enuntiat, refertur ad illud *ago*, ut sit: longe, porro ago. ‖ at **tenus**, licet, ut positionem acceperit, ita significatione varietur, tamen maxime finem terminumque designat. Vergilius in Georg. lib. II:

hactenus arvorum cultus et sidera caeli.

idem lib. XI:

hactenus, Acca soror, potui.

---

12 Aen. IX, 337 ‖ 15 IV, 196 ‖ 17 Aen. VII, 513 ‖ 21 Aen. VIII, 157 ‖ 25 I, 12 ‖ 31 II, 1 ‖ 33 XI, 823.

---

9 evi *Gen, L.* — longiqua *B.* — 12 *cf. 244 l.* aequare, continuare. — VIIII *Gen, H, L ex corr.; non B.* — 14 aequisset Gen_1. — 15 III *cdd.* — 16 cursu *B;* cursus *V.* — hiarbam *et A;* hirbam Gen_1; L_1; hairbam H_1; hiarban *B;* iarbam *G.* — 17 VIIII *B.* — 19 incendit *pars cdd. Verg.* — 20 intr. *etiam Arusian. gr. lat. VII, 513;* contr. *cdd. Verg.* — 21 Verg.; *om. ed. princ.* — 22 Hesione *cdd.* — 23 laomedantiadem *C, Gen;* laomedantiaden *B.* — 24 fines *B.* — 25 Protinus *B.* — 26 aen. *Gen;* aen H_1; L_1. — capillas Gen_1; L_1. — 27 protenus *B;* Gen_2; L_2; *Hqo; G.* — 28 sit et *B;* sit *rell.* — aegra (*seq.* a) Gen_1; aegro *B*, Gen_2, H_1. — ut *Gen*, H_1; at *B.* — 29 ago *add. M.* — si *Gen; L;* H_1. — at tenus *M;* at ipsum tenus *Iun.;* actenus *A* (*qui om. praec. usque ad v. 16*); L_1; ad ipsum actenus *B; Gen;* H_1; ad ipsum attenus L_2; at ipsum tenus (*pr.* hactenus, *sed* hac *del.*) H_2; At ipsum Hactenus *ed. Bas.* (hucusque *in mrg. Ho*). — pos. *A, Gen,* H_1; praepos. *rell. cum Bhm.* — 30 variet veruntamen *B.* — 32 actenus *A, L,* Gen_1. — arborum Gen_1; L_1. — 33. 34 *habent B, Gen, P; om. L, Hs, G.* — idem (idem uirg. *Genh*); *cf. 268 l.* confectum. — actenus Gen_1. — potu *Gen; P.*

idem [Vergilius] lib. X:

laterum tenus hispida nanti
fros hominem praefert.

idem lib. II:

capulo tenus abdidit ensem.

idem [Vergilius] in Georg. lib. III:

et crurum tenus a mento palearia pendent.

idem [Vergilius in] Aen. lib. III:

et pulcro pectore virgo
pube tenus.

PLAGA, spatium amplissimum vel caeli vel || agri. Vergilius lib. VII:

in medio diremit plaga solis iniqui.

|| **Plagae** rursum maculae retiales. Vergilius in Aen. lib. IIII:

retia rara, plagae, lato venabula ferro;
Massylique ruunt equites.

|| **Plaga**, aliquando pars lecti, aliquando omnis. Pacuvius Atalanta:

etsi métuo picta dé plaga [pallam];

ut sit **plaga** quem nunc dicimus clavum. — Varro Prometheo:

ebúrneis lectis ét plagis sigíllatis.

Afranius:

pallam fác cito,
Démea, et plagulám de lecto! péllis demitte órdine!

35 Aen. X, 210 ‖ 38 Aen. II, 553 ‖ 40 III, 53 ‖ 42 III, 426 ‖ 2 Aen. VII, 227 ‖ 4 IV, 131 ‖ 7 Pacuvius Atalanta ‖ 9 Varro Prometheo; cf. comm. ‖ 11 Afranius.

35 idem *om.* L_1. — Vergilius *om. ed. princ.* — *cet. cf. 535 l.* pristis. — XI *cdd.* — **36** cui laterum t. *Verg.* — hispi L_1. — **37** fros Gen_1; frons *rell. cum B.* — **38** refert L_1; pefert Gen_1. — **39** tenus *om.* L_1. — addit L_1; addidit Gen_1. — **40**-**44** *ab interpol. additos suspicio est.* — **40** Vergilius in *om. Ald.* — **42** Vergilius *om. Ald.* — in *om. B, Gen,* H_1. — **43** pulcro *L*; pulchro *rell.* — **1** Plaga; *cf. comm. in 369, 8. 9.* — **2. 3** lib. VII; in georg. lib. IIII, *quod e 377, 40 vid. illat., B, Gen, L,* H_1. — **3** dirimit *A*; *H ex corr.*; *G*; *non B.* — **5** *cf. 369, 16.* — plagellato L_1. — **6** Massylique r. *ed. Bas.*; masylique r. *B*; massyly (*ante* massyli) quaerunt *pr. H*; massyly quaerunt *P*; massyly, *supra* ly *scr.* i, querunt *H ex corr.*; massyli, *tum ras.* quaerunt *Gen*; massilii, *m. 2* massily, queruunt, *m. 2* quaerunt, *L teste Zangemeistero.* — **7** Atalanta *ed. Bas.*; Athalanta *rell. cum B.* — **8** picta de] pietate *A, B, Gen,* L_2, H_1. — plaga palga, *sed hoc m. 2 del., L*; plagam — pallam (palam L_2), *ut e v. 12 illatum, del. M.* — picta de plaga; i. e. insigni regio *vel* de regno. — **9** quem *Mc*; quam H_2; quae *rell. cum A,* — Prometheo libero *Riesius.* — **10** *cf. de re m. 415. choliambus si est, i* eburneis *descendit ab* eburnus, *et olim fuit positum:* eburneis lecteis sigillabis L_1. — **12** pallam *Palmer.*; palam *cdd.* — fac cito *Neukirch*] facto *cdd.* — **13** Demea *Bothius*; demea (demet — *seq.* et — *B, Gen*

PARVMPER, ut saepe, interim et parvo tempore. ‖ Parumper, :ito et velociter. Vergilius lib. VI:

pulsusque parumper
corde dolor tristi: gaudet cognomine terrae.

Ennius Annalium lib. I:

te nunc sancta precor Venus, te genetrix patri' nostri,
ut me de caelo visas cognata parumper.

idem in eodem:

indotuetur ibi lupu' femina, conspicit omnis;
hinc campum celeri passu permensa parumper
conicit in silvam sese.

INCIPIT PER R LITTERAM.

RESTARE dicitur superesse. Terentius in Andria:

restát Cremes,
qui mi éxorandus ést.

M. Tullius de senectute: nec cum aequalibus solum, qui pauci admodum restant, sed cum vestra etiam aetate. — Vergilius Aeneidos lib. II:

aut quid iam misero mihi denique restat?

‖ Restare, resistere. Vergilius Aen. lib. IIII:

hospes.
hoc solum nomen quoniam de coniuge restat.

---

15 Aen. VI, 382 ‖ 18 Ennius Ann. I ‖ 21 Ennius Ann. I ‖ 26 I, 1, 139 ‖ 29 14, 46 ‖ 31 II, 70 ‖ 33 IV, 323.

---

dd. — *fuit qui coniceret* demas. — plagilam *Gen; H_1;* plagi iam *B.* — *mitte Palmer., alii;* dimitte *cdd.* — ordine *ed. princ.;* in ordine *cdd.* — 4 Parum periit saepe *Gen.* — 15 Verg.; *aliter Servius.* — 17 terrae *longe ores Vergilii libri;* terra *Servius.* — 18 aennius *H.* — Annalium *Quicheratus;* ali *cdd.* — 19 te nunc sancta *Columna;* tesane neta *(vel aliter divisis ribus) cdd.* — te *Vahlenus;* et *cdd.* — 20 mae L_1. — cognota *B, Gen, H_1;* cognita *H_2;* cognata *Aldus, qui primus hoc exemplum cum sequente idit; ed. Bas.; v.* — 22 in deo tuetur ubi *(ita et Columna)* lepus feminam — 23 hinc campum *Columna;* in campo *cdd.* — permensa *Columna;* mens *cdd.* — 24—29 nec cum *in ras.* L_1. — 25 *m. 2 add. H.* — 27 nes *L_2, H_2, G, B.* — 28 mihi *cdd. Non. et Ter.* — 29 M. Tullius; 35 *l.* aequales — aequaevi. — ne *B.* — cum. *hic finit in L pg. 174* . — 29 aequalibus — 379, 15 sub religione. *haec in L tenent pg. 176 priorem columnam et partem alterius. sed signis m. 1 additis ordo us indicatus. — cet. cf. comm. in 379, 15.* — 31 Aeneidos; aen. *H;* ?*; om. Genhm; ed. Bas.* — 32 quod *H.* — 35 quoniam *om. B.* — stat *per* superest *recte explicat Servius; sed add. idem:* alii 'restat' int 'resistit', id est 'contrarium tibi est.'

M. Tullius de finibus bonorum et malorum: nullam quaerentes voluptatem Stoici restant.

RELIGIO est deorum cultura. Vergilius Aen. lib. VII:

horrendum silvis et religione parentum.

idem lib. II:

religione patrum multos servata per annos. ||

|| Religiosos quoque dies infames vel infaustos lib. XI Conmentariorum grammaticorum Nigidius appellavit. — M. Tullius ad Atticum nono: maiores nostri funestiorem diem esse voluerunt Aliensis pugnae quam urbis captae, quod hoc malum ex illo: itaque alter religiosus etiamnunc dies, alter in vulgus *ignotus*. — Lucilius lib. XXVIIII:

ánno vertenteí dies
tétri, miseri ac róligiosi.

Religio, metus vel sollicitudo. Varro Ἀνθρωποπόλει, περὶ γενεθλιακῆς:

non fit thensauris, non auro pectu' solutum;
non [auris] demunt animis curas ac religiones
Persarum montes, non atria diviti' Crassi.

36 V, 25, 74 || 38 VII, 172 || 40 Aen. II, 715 | 1 Nigidius Comment. gramm. l. XI || 2 IX, 5, 2 || 5 Lucilius l. XXVIIII || 8 Varro Ἀνθρωποπόλει.

37. 38 *apud Cic. ante illud* Stoici *interpungitur praecedente sententia omnino diversa. neque pro* resistunt *dictum* restant, *sed pro* supersunt. — *similis stuporis exemplum habes 280, 37.* — istoici L_1; soici Gen_1. — 39. 40 *supplevit Quicheratus.* — 41 religione. *ita, per unum* l, *ubique in versibus huius lemmatis libri nostri; neque immutavi. ab ipsis tamen poetis duplex* l *positum satis constat. cf. de re m. 361.* — 1—5 *cf. Gell. IV, 9.* — 1 Reliosos *G;* Religioses Gen_1. — XI *cd. Bas.; L; Hqos;* in undecimo commentariorum grammaticorum *Gellius;* X *B; Gen; P.* — Conmentariorum *L solus;* Commentatoriorum Gen_1. — 3 nono; M. Cicero in libro epistularum nono ad Atticum *Gell.;* non (nam *B*) *cdd.* — ut maiores nostri *Cic.* — diem; viam H_2. — aliensis *B, Gen,* H_1; alienis *rell. cum cdd. Gell.* — Alliensis *antiquiore scribendi genere cdd. Cic.; cf. de re m. 360.* — 4 quam urbis *Gell.; Cic.;* quod orbis *cdd.* (urbis H_2). — 4. 5 alter — alter *Gell.; Cic.;* aliter — aliter *cdd.* — religiosos *B, Gen, H; item L m. 2.* — ignotus *ex Gellio et Cic. add. docti.* — 5—7 *Luc. exempl., quo Gellius caret, in cdd. post v. 22 legitur. huc retraxit Quicheratus. — quamquam siquis existimarit cum lemmate, cui adhaeret, toto ex alio fonte nota incogitantia a Nonio transcriptum, non est quod valde repugnes.* — XXVIII *L.* — 6 vertentei *M;* vertente *cdd.* — 8 tetri *et A, B.* — 8. 9 ανθ (τ H_2) ροποιτοαιπεριγ (τ H_2) ενεθαιαχης *G m. Ries.;* H_2; ανορoποyγοαιυεριτεθ (νε *rell.*) θαιαιcην L_1 *in mrg.; simillime* H_1; *Gen; B.* — 10 non fit thensauris (thesauris L_2; H_2 *in mrg.; G*) *cdd.;* non fit ihens *capitalibus litteris latinis Gen,* H_1; *sed in mrg. m. 2 id mutatum; graecis B, in quo pro* ih *est* ιη. — solum *B.* — 11 demuunt *pr. L;* demunt *G.* — non demunt animis *Iun.;* non animis demuut *Scal., minus concinne.* — religionis *B, Gen,* H_1. — *f.* non acris demunt curas ac religiones. — *cf. illud Varronis ex Parmenone:* demitis acris pectore curas cantu castaque poesi. — *alterum tamen tutantur Lucretii versus (II, 40 sqq.):* si non forte his tibi tum rebus timefactae religiones effugiunt animo pavide mortisque timores tum vacuum pectus lincunt curaque solutum. — 12 Persarum montes

Lucretius lib. I:

humana ante oculos foede cum vita iaceret
in terris, oppressa gravi sub religione.

Vergilius lib. VIII:

iam tum religio pavidos terrebat agrestis
dira loci.

Terentius in Andria:

dígnus es
cum tuá religione, ódium! nodum in scírpo quaeris. . .

M. Tullius de officiis lib. II: item est habendum religioni, ›centem aliquando, modo ne nefarium inpiumque, defendere.

RARVM consuetudine infrequens significat. Vergilius Aen. ›. VIIII:

qua rarast acies interlucetque corona.

M. Tullius de officiis lib. I: sic ad hoc genus castigandi raro vitique veniamus. ‖ Rarum, electum. Vergilius in Georgicon b. IIII:

hic rarum tamen in dumis holus.

RVERE, decipi. M. Tullius de officiis lib. III: si hoc non est nptorem pati ruere et per venditorem in maximam fraudem inırrere? ‖ Ruere rursum significat cadere. Vergilius Aen. lib. II:

ruit alto a culmine Troia.

M. Tullius de suppliciis: quae cum accidunt, nemo est quin

---

13 I, 62 ‖ 16 Aen. VIII, 349 ‖ 19 V, 4, 37 ‖ 22 II, 14, 51 ‖ 24 IX, 508 ‖ 7 I, 38, 136 ‖ 28 IV, 130 ‖ 31 III, 13, 54 ‖ 33 II, 290 ‖ 35 II, 5, 6, 12.

---

f. *Plaut. Stich. I, 1, 24 sq. — non est igitur cur scribatur* Persarum merces *oll. Hor. Carm. III, 1, 44; I, 31, 12.* — divitis H_2, *Bentin.;* divites *rell.* ... *B.* — Croesi *Camerarius ap. Lips. Epistol. Quaest. I, 4.* — **13** Lucr.; *f. comm. in 314, 25.* — **14** fede *B; H_2; G;* fide *rell.* — **15** sub religione. *q. in L haec:* uerḡ lib VIII iam tum religio uerḡ lib XI; *sed omnia punctis dditis deleta. — tum continuantur 380, 42 sqq. — cf. comm. in 378, 29* equalibus. — **16** Virḡ. *L.* — **21** religione *in mrg. add. Gen.* — odio *A.* — ... scirpo quaeris. — *seq. exemplum Lucilii; cf. comm. in v. 5—7. — in A l. uciliano postpositus Terentianus.* — **22** M. Tullius; *cf. 438 l.* nocens. — ...c tamen, ut hoc fugiendum est, item *Cic.* — **23** nocendum *B.* — modo ...efarium *B; L; H_2; G.* — aliquando et nefarium *male Baiteri libri paene* ...*nes.* — **24** in cons. *B.* — Virḡ. *L; item v. 28 et 33.* — **27** sic, c *ex* t ...sto, *L;* sit *rell. cum B.* — castigando *pr. L.* — **28** inu, *tum ras.,* tiquo ...*s.* — veniemus *cdd. Cic.* — **30** in dumis holus.; *ita B; om. L unius versus* ...*atio relicto;* in dulis holus H_2, *G;* et (ei Gen_1) indolis holus Gen_2, H_1. — ... **32** IIII *pr. L.* — non est emptorem pati *Cic.;* non est emptore pati *ed.* ...*;* non es temptore *Gen,* H_2 (*m. 1* n. estemptore) p.; n. es tempore p. *L;* ... pati tempore *B.* — per v.; perditorem *B;* per errorem *Cic.* — **34** ... *docti.* — a *om. A, B.* — **35** quin; qui *A, B, L,* H_2.

intellegat || ruere illam rem publicam. || Ruere, effundi. Vergilius lib. VI:

undo ruunt totidem voces, responsa Sibyllae.

idem [Verg.] in Georgicon lib. III:

ruit aequore turbo.

et lib. I:

ruit arduus aether.

|| Ruere, inruere sine cautela. Vergilius lib. X:

quo, moriture, ruis maioraque viribus audes?

Lucilius lib. XXX:

ruis hoc et colligis omnia furtim.

|| Ruere, eruere, levare. Vergilius lib. XI:

et confusa ruebant
ossa focis.

idem [Aen.] lib. I:

totumque a sedibus imis .
una eurusque notusque ruunt.

|| Ruere, diruere, complanare. Vergilius Georgicon lib. I:

quid dicam, iacto qui semine comminus arva
insequitur cumulosque ruit male pinguis arenae?

Terentius in Adelphis:

céteros ruerem, ágerem, raperem, túnderem et prostérnerem.

|| Ruere, erigere, extollere. Vergilius *Georg.* lib. II:

et ruit atram
ad caelum picea crassus caligine nubem.

---

2 Aen. VI, 44 || 4 III, 470 || 6 Georg. I, 324 || 8 Aen. X, 811 || 10 Lucilius l. XXX || 12 XI, 211 || 15 I, 84 || 18 I, 104 || 21 III, 2, 21 || 23 II, 308.

---

3 Sibyllae *ed. Bas.;* sibille *Gen₂, L;* sibillae *B, H;* sebello *Gen₁*. — **4** Verg. *om. ed. princ.* — **5. 6** ruit aequore turbo. et Georg. (lib. *M*) I *add. Quicheratus.* — **9** morit̃ eruis *H₁*; moriturer uis *pr. L.* — audis *Gen₁*. — **10** Lucil.; *cf. 273 l.* colligere, auferre. — **11** hoc *pro* huc; huc *Perottus pg. 755.* — omnia *supra add. in G.* — furtim. *f. interrogandi signum addendum.* — *olim editionem princ., in qua est* hec, *secuti scripseramus:* ruis haec et colligis omnia furtim. *quod ne nunc quidem displicet, sed ita, ut versus ad sequens lemma transferatur.* — **12** Ruere; Revertere *Gen₁*. — **15** Aen. *vid. secludendum.* — II *cdd. pr. B.* — **16** *om. B.* — **17** eurus nothusque *B;* erusque notusque *Gen₁*. — **18** complantare *Gen₁*. — Verg.; *cf. 164 l.* ruta. — **19** comminus *B;* cominus *A (in quo Vergilii exemplum postpositum Terentiano).* — **20** harenae *A, B.* — **21** adelfis *cdd. pr. B.* — **22** ceteros *Ter.; H₂;* citeros *Hs₁;* ciceros *Ho₁; rell. cum A, B.* — funderem *pulchre Guietus.* — **23** geor. *add. ed. a. 1476.* — **25** grassus *Gen₁*.

et Aeneidos lib. II:

vertitur interea caelum et ruit oceano nox.

‖ **Ruere**, dividere. Vergilius Aeneidos lib. I:

spumas salis aere ruebant.

RIGIDVM significat frigidum. Vergilius in Georgicon lib. II:

tellurem borea rigidam spirante moveri.

‖ **Rigidum**, erectum. Vergilius in Bucolicis:

tunc rigidas motare cacumina quercus.

et Georgicon lib. I:

et curvae rigidum falces formantur in ensem.

‖ **Rigidum**, durum. Vergilius Georgicon lib. III:

vestesque rigescunt
indutae caeduntque securibus umida vina.

RELATVM [dicitur] perlatum dictum a M. Tullio ad Caesarem iuniorem lib. I: sed haec videbimus, cum legati responsa rettulerint. ‖ **Relatum**, conversum. Vergilius lib. XI:

multa dies variusque labor mutabilis aevi
rettulit in melius. ‖

REDDERE, reponere. Plautus Mostellaria:

témpestás venít,
cónfringít tégulás ímbricésque; ibí
dóminus índíligéns réddere áliás nevúlt.

---

26 II, 250 ‖ 28 I, 35 ‖ 30 II, 316 ‖ 32 VI, 28 ‖ 34 I, 508 ‖ 36 III, 363 ‖ 39 M. Tullius ad Caes. iun. I ‖ 41 XI, 425 ‖ 1 I, 2, 27.

---

26 *cf. 328 l.* involvere, tegere. — **27** ocaeano *Gen, L.* — **29** et sp. *Verg.* — **30** in *om. B.* — **31** movere *pars cdd. Verg.* — **32** erectum *in ras.* L_1. — **33** tum *B; Verg.* — quaercus *Gen, L.* — **34. 35** *post 38 collocavit Quicheratus. sed videtur illud* curvae *auctori Nonii causa extitisse interpretationis satis bonae. cf. Serv. Daniel. comm. in Aen. XII, 304.* — curbae *Gen, pr. L,* H_1. — formantur (curvantur *B*); *eadem interpolatio apud Serv. l. m.;* conflantur *Verg.* — **36** Verg.; *cf. 272 l.* caedere, frangere. — **37** rigent Gen_2; *L;* H_1; riguntur Gen_1; rigentur *B.* — **38** inductae *L.* — ceduntque *ed. Bas., non B.* — humida *B,* H_2, *G.* — **39—43** *haec si olim cum l.* Referre, *quod infra ponitur, fuerint iuncta, id quod non caret probabilitate, et subiecta v. 28 pg. 381, prima pars lemmatis ita concipienda:* [Relatum dicitur perlatum, indicatum.] Marcus Tullius *e. q. s.* — **39** dicitur *del. Quicheratus.* — *f.* Relatum dictum perlatum. M. Tullius. *certe ita solet loqui Non.* — *in A 39—43 ita contracti:* Relatum dicitur perlatum vel conversum. — **40** redtulerint Gen_1; retulerint *B, L, G.* — **41** lib. XI; *post haec in L eras. vv. 42, 43. relicua pars columnae vacat.* — *sequitur pg. 176 recta; in qua priorem partem obtinent 378, 29—379, 15. cf. comm. in 378, 29.* — **42** variique *pars cdd. Verg.;* variusque *et Macrob. VI, 2, 16.* — **1** Mustellaria *B;* Gen_2; L_2; *H; G.* — **4** reddere *om. B.* — nonvult *pr. A.*

381 M.

|| **Reddere** dicitur acceptum restituere. Terentius in Phormione:

siquís quid reddit, mágna habendast grátia.

|| **Reddere**, facere. Lucilius lib. XXVIIII:

pluteós excudet téctaque et testúdines
reddét.

|| **Reddi**, advehi. Vergilius lib. VI:

redditus his primum terris.

|| **Reddere**, exponere et dare. Plautus in Aulularia:

tibi egó rationem réddam, stimulorúm seges?

REMI sunt navales pedes, sicuti plerumque. || **Remos** remiges Vergili auctoritate possumus dicere, ut [in] lib. V:

quem deinde Cluanthus
consequitur, melior remis, sed pondere pinus
tarda tenet.

REFERRE, recensere. Vergilius in Bucolicis:

cogere donec oves stabulis numerumque referre
iussit.

|| **Referre**, adscribere. Varro Eumenidibus: forenses decernunt ut Existimatio nomen meum *in* insanorum numerum referat. || **Referre** significat perferre, indicare. Vergilius Aeneidos lib. II:

referes ergo haec et nuntius ibis
Pelidae genitori.

Lucilius lib. XXVI:

quód is intellegébat nosse *mé rem,* haud paucos réttuli.

---

5 I, 2, 6 || 7 Lucilius l. XXVIIII || 10 Aen. VI, 18 || 12 I, 1, 6 || 15 Aen. V, 152 || 19 VI, 85 || 22 Varro Eumenidibus || 24 II, 547 || 27 Lucilius l. XXVI.

---

5 formione *cdd. pr. B.* — **6** reddidit *B.* — **8. 9** excudet *M* (*prius* excutiet, *i. e.* rimabitur; excudit, *post cum Iun.* reddit *Quicheratus*); excutet *pr. G;* excutit *rell. cum A, B.* — testitudines *B.* — **10** reddi *Quicheratus;* reddere *v.* — **13** *cf. 395 l.* segetem — terram. — tibi enim *D ap. Pl.;* tibi egon *Wagnerus.* — **14** *cf. 461 l.* revocare pedem. — Remos; Remus *cdd. pr. B; H_2.* — regis *B, Gen, H_1;* remigis *L, G, non H_2.* — **15** Vergili *L_1* (*m. 2* Vergilii); Virgili *Gen;* Virgilii *B, H, G.* — ut *f. delend.* — in *om. B, Gen, H_1.* — lib. V; *cf. 270 l.* consequi. — **16** quem *cdd. 270;* quam *h. l.* — cluanthus *Gen_1; L_1;* cloanthus *rell. cum B.* — **17** m. semis *L_1.* — pinis, *add. supra* ni *corruptelae signo, Gen.* — **19** censere *B, Gen, L, H_1.* — Verg.; *cf. 264 l.* cogere, in unum colligere. — **22** adscr. *et A, B;* asscribere *L_2;* ascr. *ed. Bas.* — Varro; *cf. 285 l.* decernere *ibique comment.* — **23** in *om. cdd. utrobique.* — Refferre *Gen_1.* — **24** significat; dicitur *A.* — **27** XXXVI *Gen, H.* — **28** his *B; Gen_1.* — intelligebat *Ald.;* intellegebar *cdd.* — nosse *F. Dousa;* posse (posse posse, *sed deleto altero, G*) *cdd.* — me rem *add. M.* — haud; ad *L_1;* aut *B, Gen, H_1.* — retuli *cdd. pr. Gen.* — *de coniuratione aliqua videtur agi. talia plura apud Luc.*

|| Referre, ostendere. Lucretius lib. I:

> unde refert nobeis victor, quid possit oriri,
> quid nequeat.

|| Referre, revocare. Vergilius lib. X:

> ille pedem referens et inutilis inque ligatus
> cedebat.

M. Tullius de signis: cum iam satis perspexisse videretur, tollere incipiunt, ut referrent. — idem de officiis lib. II: uti eo, unde digressa est, referat *se oratio.* — Plautus in Asinaria:

> quó magi' te *in altúm* capessis, aéstus te in portúm refert.

|| Referre, reddere. Vergilius lib. || VIII:

> o mihi praeteritos referat si Iuppiter annos,
> qualis eram.

Lucilius lib. XXVIIII:

> quod te íntromisi, grátiam referás mihi.

RIMARI dicitur scrutari, quaerere. Vergilius lib. XI:

> et partis rimatur apertas.

idem lib. VII:

> quod cuique repertum
> rimanti, telum ira facit.

Pacuvius Atalanta:

> cum incúltos pervestígans rimarém sinus.

Pacuvius† Iliona:

> ut stágnorum humidórum rimarém loca.

---

29 I, 75 || 32 Aen. X, 794 || 35 II, 4, 28, 65 || 36 II, 22, 77 || 37 I, 3, 6 || 39 Aen. VIII, 560 || 3 Lucilius l. XXVIIII || 5 XI, 748 || 7 Aen. VII, 507 || 10 Pacuvius Atalanta || 12 Pacuvius Iliona.

---

30 nobeis; nobis *cdd. Lucr.;* novus *cdd.* — dictor *id.* — quid *Lucr.; B;* qui *Gen, H_1;* quis *rell.* — **32** XI *cdd. cum B.* — **33** inque·ligatos *B, Gen, H_1; item m. 2 L.* — **36** referent *B, Gen, H_1.* — uti *M;* ut in *B, Gen, pr. H;* ut *rell. cum Cic. libris.* — **37** egressa est *cdd. meliores Cic.* (degressa est *Lambin.*). — se oratio *om. cdd.* — Plautus; *cf. comm. in 247, 15.* — in *om. B.* — *ea quae sunt* 38—383, 1 (*ubi rursus* Plautus in Asinaria) *bis scripta in H; sed posterius posita del. m. 2.* — *atque his nullae additae correcturae.* — **38** te *om. B.* — in altum *h. l. om. cdd. cum A, B.* — *cet. cf. comm. in 247, 16.* — **39** Refferre *Gen, H secundo loco.* — VIIII *B.* — **4** intromissi *B.* — referas *I. Dousa;* referat (refert *pr. G*) *cdd.* — **6** parti *Gen_1.* — **7** XII *pr. B;* VI *H secundo l.* — **8** reppertum *L.* — **9** taelum *L.* — rimanti ira facit telum *B.* — **10** Athalanta *cdd.* — **11** rimarem *Montep.; A; Ribbeckius;* rimare *H_1;* rima, *tum ras., Genh;* rimari *B;* inrima *L_1;* inrimare *L_2, H_2, G.* — rimarer (*vel* inrimat) *Vossius; f.* rimaris *(quod falso Bernensi tribuit ed. Bas.), sive pro futuro habueris sive pro praesenti.* — sinus; Resinus sinus *Genh;* Resinus *L_1; hoc del. m. 2 et praemissum* sinus. — **12. 13** Pacuvius *Rothius* (*olim haud dubie fuit:* idem); accuius *L;* actius *H_1;*

382 M.

Varro lege Maenia:

> *nos* ádmirantes, quód sereno lúmine
> tonuísset, oculis caéli rimarí plagas.

‖ Rimari, expleri. Vergilius lib. VI:

> rimaturque epulis habitatque sub alto
> pectore.

‖ Rimari, inhabitare. Vergilius Georg. lib. I:

> dulcibus in stagnis rimantur prata Cahystri.

RVMPERE significantiam habet manifestam. Vergilius lib. X:

> rumpimus invitae tua vincula;

et plerumque. ‖ Rumpere, defetigare. Terentius in Hecyra:

> ut me ámbulando rúmperet.

Afranius in Epistula:

> ego mísera risu clándestino rúmpier.

Lucilius lib. XXX:

> quae quondam populo risu res pectora rumpit.

idem lib. XXVII:

> .. contentúrum, cum me rúperim, summa ómnia
> fécerim *ima*.

---

14 Varro Lege Maenia ‖ 17 Aen. VI, 599 ‖ 20 I, 384 ‖ 22 Aen. X, 233 ‖ 24 III, 4, 21 ‖ 26 Afranius Epistula ‖ 28 Lucilius l. XXX ‖ 30 Lucilius l. XXVII.

accius *rell. cum B.* — Iliona *(ita Quicheratus):* ut *M* (ut *etiam Ribbeckius coniecit*); Ilione aut *v.* — humidorum *Vossius;* humorem *cdd.* — loco *B, Gen,* H_1. — **14** Varro; *cf. 369 l.* plaga, spatium inmensum *ibique comm.* — minia *B, Gen, L,* H_1; menia H_2, *G.* — **15** nos *om. h. l. cdd.* — **16** comuisset *C, Gen;* coniuisset *B.* — celi *G.* — **18** *n. N.; sed cf. Serv.* — oculis *cdd. pr. B.* — **21** stacnis Gen_1; staunis *L.* — rimatur *Gen;* L_1; H_1; *non B.* — Cahystri *ed. Bas.;* hystri L_1; caistri H_1; cahistri *B, Gen,* H_2 (*secundo l.* cahistri). — **23** rumpimus *et Serv. Daniel.;* rupimus *Verg.* — invitet etua L_1; *corr.* L_2. — vincla H_1 (*posteriore l.* vincula). — **24** ut pl. L_2, H_2, *G.* — defatigare *A, B.* — Hequira Gen_1; L_1; Hecyira L_2. — **26** Afran.; *cf. 503 l.* fervere. — epistola *B,* L_2, *G.* — **27** misera risu *L* (miser arisu); H_2; *G;* miser risu Gen_2; H_1; miseri sub *B;* miseri su Gen_1. — miseri *Ribbeckius.* — clamdestino *Gen, L* (*in hoc addito puncto ex* m *factum* n, *sed id elutum*), *H* (clam destino *L, H*). — populi (populo *M*) risu res *Madvigius Advers. Crit. I, 73;* populi oris aures (auris *B, Gen,* H_1; auraes *G*). — pectore *pr. G.* — *olim nos:* quae quondam populis ora, aures, pectora rumpit; *idque ne nunc quidem displicet.* — **30** idem; *cf. 88 l.* contenturum *ibique comm.* — XXII (*pr.* XXIII), *supra add.* V, *G.* — **31. 32** *h. l. cdd.:* contentu (contemtum *L;* contentum H_1; contemptum H_2, *G*) cum ruperint (cum eruperint *B, Gen,* H_1; cum me rumperient, *m. 2* rumperi *G*) *cdd.* — ima *om. cdd. utrobique.* — *nugari videri Non. illudque* se rumpi *potius idem esse, quod* prorumpere, *iam de re m. 28 est monitum.*

ıpere, dissicere. Vergilius in Bucolicis:

frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

ıpere, retentum proferre, diu tacita dicere. Vergilius lib. X:

quid me alta silentia cogis
rumpere?

erentius in Eunucho:

iámne rumpere hóc licet mi gaúdium? . . . .

ıpere, introire. Terentius in Eunucho:

césso huc intro rúmpere?

OGARE, poscere. Lucilius lib. XXVI:

férri tantum sí roget me, nón dem, quantum aurí petit;
sí secubitet, síc quoque a me, quaé roget, non ímpetret. ||

lautus in Asinaria:

spéctandum necuit ánulum det néque roget.

are dicitur precari [poscere]. M. Tullius in Verrinis, [in] .tione: rogare et orare ne eos supplices aspernarer. — Ver- Aen. lib. VII:

litusque rogamus
innocuum.

are, quaerere, scitari. M. Tullius ad Caesarem iuniorem roga ipsum, quemadmodum ego eum Arimini acceperim. — ;ius in Andria:

---

3 VIII, 71 ‖ 35 Aen. X, 63 ‖ 38 III, 5, 2 ‖ 40 V, 5, 26 ‖ 42 Lucilius I ‖ 1 IV, 1, 33 ‖ 3 1, 3 ‖ 5 VII, 229 ‖ 8 M. Tullius ad Caes. iun. I ‖ 10 i.

---

3 discere L_1. — Verg.; *cf. 311 l.* frigidum, venenatum. — **35** *n. N.* — *cf. 237 l.* altum, pressum. — **38—40** introire *m. 2 mrg. add. H priore* · **38** eunocho L_1. — **39** iamn *Genh.* — erumpere *Ter.* — hoc (h) *ante pos. in B.* — mihi lacet (iacet *B, Gen,* H_1) *cdd. Non.;* licet mihi · **40** eunuco L_1. — **41** consesso huc *B.* — inrumpere *Donat.; deter.* : *Ter. libri.* — **42** Lucil.; *cf. 366 l.* petere. — **44** secubitet *Me;* et (et *cum seq.* si *iunctum L*) *B, Gen, L, H, cd. Victor.* — sic *ıius, Fruterius;* si *cdd.* — quoqueam aequae *pr. L.* — rogat *Gulielm.* Plaut.; *cf. 402 l.* spectare, inspicere. — **2** necui *cdd. etiam 402; bri Plauti;* ne quoiquam *Pylades, Goetzius; qui tamen putat fortasse ıdum* ne quoii. — anulum; *cf. 402;* aullum *h. l.* (nec uia ullum *Gen,* **8** precari *M;* deprecari *ed. Bas.;* depcari (depcare *Gen,* L_1, H_1) *rell.* *r ex praecedente vocabulo, quod plerumque per compendium scribitur l. ortus.* — poscere *secl. M; om. A cum sequentibus.* — M. Tull.; *cf.* orare. — in Verrem Divin. *bene Quicheratus.* — **4** aspernarer *cdd. 360;* L_2*;* aspernaret (asperneret H_1) *rell.* — **5** Aen. *om. B.* — I *B; Gen;* — *f. fuit olim:* Verg. Aen. lib. XI (101): velati ramis oleae veniam- gantes. idem lib. VII. — lib. VII; *cf. 325 l.* innocens. — **8** sciscitari *puto, recte.* — M. Tull.; *cf. 239 l.* accipere, tractare. — **9** eum ego *19.* — arimimini *L.* — acciperem *B, Gen,* H_1. — roga — acceperim. *ıo pertineant incertum. certe non de se loquitur Cicero.*

accedo ad pédisequas;
quae sít, rogo.

|| **Rogare**, instituere. M. Tullius in Philippicarum lib. II: ego ad eum belli civilis causam adtuli; ego leges perniciosas rogavi. — Lucilius lib. XXVIII:

consilium patriae legumque oriundu' rogator.

REMISSVM, laetum. M. Tullius de oratore: quis umquam res praeter hunc tragicas paene comice, tristis remisse? || **Remissum** significat concessum. Vergilius lib. X:

manibus et cineri, si quast ea cura, remitto.

|| **Remissum**, missum. Lucilius lib. XXVIIII:

cohibét domi
maestús se, Albinus répudium quod fíliae
remísit.

|| **Remittere**, delectare. M. Tullius in Hortensio: quaero enim non quibus intendam rebus animum, sed quibus relaxem ac remittam. — idem de senectute: sed tamen est senis sermo quietus ac remissus.

RECIPERE, promittere, polliceri. Varro Bimarco: ebrius es, Marce. Odyssian enim Homeri ruminari incipis, cum περὶ τρόπων scripturum te Seio receperis. || **Recipere**, extinguere, prosternere. Vergilius lib. VIIII:

13 II, 29, 72 || 15 Lucilius l. XXVIII || 17 III, 8, 30 || 19 Aen. X, 828 || 21 Lucilius l. XXVIIII || 25 M. Tullius Hortensio || 27 9, 28 || 29 Varro Bimarco 32 Aen. IX, 347.

11 pedis aequas L_1; petissequas Gen_1; pedissequas *rell.*; *B.* — 13. 14 in filippicis (ph. *B*) *cdd.* — ad eum *Me*; ad eam *B, Gen, C*; ad illum *cdd. Cic.* — attuli *B, L, G.* — pernitiosas *B*; Gen_1. — 15 XXVIII *M*; XXVII *cdd.* — 16 oriundis *B, Gen*, H_1; oriund̄ *G.* — progator L_1; H_2 *(sed delet.)*; *G*; propagator L_2; orator *B.* — 17 M. Tull.; *cf. 513 l.* hilare. — 18 praeter (a *dd. in L*) huc *cdd. h. l.* — poene L_2; *H* (*pr.* poenae); *Gen*; *B.* — comite *B.* — tristis *supra scr. B.* — *Cic.*: quis umq. r. pr. h. tr. p. com., tristes rem., severas hilare, forenses scenica prope venustate tractavit? — 20 si quest *Gen*, H_1; si qua est *rell.* — 21 Lucil.; *cf. 350 l.* maestum, trista. — 23 mestus *B.* — *f. comma ponendum post illud* Albinus *ac Nonii stupore in sequentibus omissum subiectum.* — 25 M. Tullius; *cf. 329 l.* intendere, innectere *ibique comm.* — 26 sed qui *B, Gen*, H_1. — relaxare L_1. — remmitam L_1; remitam Gen_1. — 27 est decorus (*vel* decorus est) senis sermo *cdd. Cic.* — quietus et rem. *idem.* — 29 Recedere *cdd. pr.* H_2. — repromittere *B, Gen, pr. H.* — Varro; *cf. 480 l.* ruminat *ibique comm.* — vimarce (VI marce *Gen*) *cdd.* — *ante* ebrius *septem litt. spat. vacat in G.* — 30 *illud* [illegible] *nescio an ex praecedentibus irrepserit.* — odissian *G.* — homera *B.* — rumerari L_1; rumeari H_1; rumerari *B*; *Gen.* — ruminare *probabiliter Klussmann* — περὶ τρόπων *Ald.*; perit ropon (peri tropon *B, qui prius* peri top H_1; *ed. Bas.*) *cdd.* — 31 *illud* Seio *(ita ed. Bas.) suspensum a scriptura* — scio *Ald.* — recaeperis *Gen*, H_1 (te seiore caeperis H_1).

totum cui conminus ensem
condidit adsurgenti et multa morte recepit.

|| **Recipere** dictum est [datum] accipere. M. Tullius de officiis lib. III: Cyrsilum || quendam, suadentem ut in urbe manerent Sersemque reciperent, lapidibus obruerunt. — Varro Meleagris: quem idcirco terra non cepit et caelum recepit. || **Recipere**, revocare. Lucilius lib. XXVIIII:

primum éx advorso síquod est cenáculum,
quo récipiat te.

Vergilius Aen. lib. II:

sic fata recepit
ad sese.

M. Tullius de officiis lib. III: qui cum ad diem se recepisset, admiratus eorum fidem tyrannus. || **Recipere**, exceptum facere. Plautus Trinummo:

'úbi nunc adulescéns habet?' —
'postículum hoc recépit, cum aedis vénderet.'

Cicero de oratore lib. II: set dicis te, cum aedes venderes, ne in rutis quidem et caesis solium tibi paternum recepisse.

---

35 III, 11, 48 || 2 Varro Meleagris || 4 Lucilius l. XXVIIII || 7 II, 524 || 10 III, 10, 45 || 12 I, 2, 156 || 15 II, 55, 226 (Crassus).

---

33 totum L_1; *ed. Bas.*; tum *rell. cum B.* — comminus L_2, *B.* — ensen Gen_1; L_1. — **34** recepit *recte per* eduxit *explicat Serv.* — **35** Recepere Gen_1; L_1. — *nullum lemma, ut vid., in libris.* — datum *secl. M.* — *post* acc. *add. cdd. novo lemmate:* Recipere, accipere; *om. ed. princ.* — M. Tullius; *cf. 349 l.* manere. — **1** gyrsilum L_1; cirsilum *pr. H.* — quondam *G.* — suadente *B, Gen, P.* — maneret *cdd. h. l.* — **2** xersemque L_2, *G*; *non B.* — reciperunt *Gen*; H_1; receperunt *B.* — obruerunt; cooperuerunt *minus bene quid. libri Baiteri.* — Varro; *cf. 252 l.* capere est tollere *ibique comm.* — **3** quom *pr. B.* — caepit *Gen, L, H_1*; coepit *B.* — celum *G.* — recipit *cdd. h. l.* — vocare *B.* — *vid. haustum* referre; *cf. 384, 26.* — **5** primo *Gen*; H_1; proximo *B.* — adverso *B, G.* — caen. *cdd. pr. G.* — recipiat te; *pr. nos* recipias te *vel* recipiare. — *ac neutrum displicet; quamquam potuit N. culpa omitti subiectum sequens. cf. comm. in 383, 23.* — *illud autem* recipiat *cur alia atque* accipiendi *significatione adhibitum esse dicam non habeo.* — **8** sic ore effata *Verg.* — fata *etiam B*; effata H_2, *G.* — recipit *Gen, L, H_1, non B.* — **9** ad se L_1. — **10** recipisset *Gen*; L_1; *H*; *non B.* — **11** admiratus; admiratum *ed. Bas.*; adiratum *B, Gen, H_1*; etadiratum *L*; et admiratum H_2. — finem tirannus *B.* — **11. 12** Recipere, exceptum facere. Plautus; *cf. 54 l.* recepticium *ibique comm.* — **13** aduliscens Gen_1. — **14** edis *B, Gen.* — vinderet Gen_1; L_1. — vendidit *cdd. pg. 54 cum Plauti libris.* — **15** Cicero; *cf. pg. 54 cum comment.* — sed *cdd. pg. 54*; et *h. l. et 164 s. l.* ruta. — edes *B*; ades Gen_1. — vendere *cdd. hic.* — **16** ne in putes *B, Gen, L_1, H_1, ed. Bas.*; ne imputes L_2; ne im *(sic)* rutis H_2. — *cdd.:* caesi (caesis H_2) solum. — recipisse *Gen, L, H*; *non B.*

REDVNDARE, redire. ‖ Redundare, abundare, superesse. Lucilius lib. XXVIII:

primó redundat aúrum ac thensaurí patent.

M. Tullius de officiis lib. III: nunc fugientes conspectum sceleratorum, quibus omnia redundant. — et in Ortensio: tum intellegas quam illud non sit necessarium quod redundat.

REDIRE manifestam habet significantiam; ut Terentius in Andria:

redeo inde irátus atque aegré ferens.

‖ Redire, referri, revocari. Lucilius lib. XXVII:

sí non tamen ad te hóc redibit, tu hóc carebis cónmodo.

Vergilius Georg. lib. II:

redit agricolis labor actus in orbem.

RVRSVS significat iterum. Vergilius Aen. lib. II:

rursus in arma feror.

‖ Rursus, retro. Vergilius in Georg. lib. III:

rursus cura patrum cadere.

Varro Andabatis:

mortáles multi rúrsus ac prorsús meant.

Ennius Andromeda:

. . . . rúrsus prorsus réciprocat ‖ fluctús fera.

---

17 Lucilius l. XXVIII ‖ 20 III, 1, 3 ‖ 21 M. Tullius Hortensio ‖ 24 I, 1, 110 ‖ 26 Lucilius l. XXVII ‖ 28 II, 401 ‖ 30 II, 655 ‖ 32 III, 138 ‖ 34 Varro Andabatis ‖ 36 Ennius Andromeda.

---

17 Red., redire. 'hoc vero sine exemplo. et aliquem abusum notat Noniani saeculi' *Mc.* — dire. Redundare *in mrg. Gen₂*. — red. Red. *om. A.* — habundare *A.* — supere esse *Gen; H₁*. — 18 XXVIIII *B.* — 19 primo *om. A* — redundat *idem; Montep.*; redundant *C, Gen, B.* — thesari *H₁*. — tens. *Gen₁; L₁*; tes. *B; Gen₂*; thes. *L₂; H₂; G.* — 21 hort. *cdd. pr. L₁*. — 22 redundat *Gen, H₁*. — 23 significationem *Gen₁*. — ut *om. A.* — 25 egre *Gen*; haec [illegible] *A.* — 26 referi *Gen₁*; referre *A.* — 27 ad te tu, *sed del.* tu, *G.* — hoc ad te *B.* — hoc *pro* huc *positum probabiliter statuit Me.* — redibit *Me*; rediv[illegible] *cdd.* — tum *f. Gen; pr. H*; tu *supra add. in G.* — conmodo *Gen, L₁, H* — 29 agricoli *Gen₁; L₁*. — 31 rursus significat *Gen₁*; rursus in arma fer[illegible] *Gen₂*. — *v. om. B spatio relicto.* — 32 Rursus, contra, vicissim *Quicherat[illegible]*; *illo* Rursus, retro *traiecto in v. 34.* — *cf. Serv. ad Aen. IV, 534.* — Rursus significat retro *B.* — 33 rursus *in loco Vergilii* contra *significare recte* [illegible] *Philargyrius.* — *sed auctor Nonii videtur accepisse* rursus *similiter dictum* [illegible] retro *Aen. II, 169* ex illo fluere ac retro sublapsa referri spes Danaum; [illegible] *cf. Serv.* — 34 Andabatis; batis *B, Gen, L₁, H₁*. — 35 porsus *G (nihil* [illegible] *adnotatum dicit Riesius).* — 36 Ennius (aennius *H*); *cf. 165 l.* reciproca[illegible] 1 porsus *G.* — recipiprocat *pr. L.* — fera *Bergkius*; feram *cdd.*

RVMOR, ut plerumque, opinio est. Sallustius Hist. lib. II: ad hoc rumoribus adversa in pravitatem, secunda in casum, fortuita in temeritatem declinando conrumpebant. ‖ Rumor, favor, auxiliatio. Vergilius lib. VIII:

ergo iter inceptum peragunt rumore secundo;

hoc est: prospero favore et auxilio fluminis. — Fenestella Annalium lib. XXII: itaque ut magistratum tribuni inierunt, C. Cato, turbulentus adulescens et audax nec imparatus ad deicundum, contionibus adsiduis invidiam Ptolomaeo simul, qui iam profectus ex urbe erat, et Publio Lentulo consuli, paranti [iam] iter, concitare secundo quidem populi rumore coepit. — Ennius Annalium lib. VII:

legio rediit rumore *secundo*.

idem:

ruina
mox auferre domos populi rumore secundo.

INCIPIT PER S LITTERAM.

SVBLATVM, susceptum. Vergilius lib. VIIII:

Troiaeque labore
sublatum erudiit.

---

2 Sallustius Hist. II ‖ 5 Aen. VIII, 90 ‖ 7 Fenestella Annal. XXII ‖ 12 Ennius Annalium VII ‖ 14 Ennius ‖ 18 Aen. IX, 202.

---

2 lib. II. *de Sertorio agi adnotarunt docti.* — 2. 3 ad hec *ed. princ.* — in casu *B*, *Gen.* — fort. *M;* fortunam *v.* — *recte dicit Kritzius intercidisse obiectum velut* exercitum *sive* bonam Sertorii famam. *atque id Nonii culpa interrupta temere oratione omissum probabile.* — Rumor, favor, auxiliatio. — *s. N.* — *mira etiam Servius de Verg. loco.* — 6 incoeptum *B*, *Gen.* — peragunt; celerant *B; plures V. libri.* — *illud* peragunt *(ita et Macrob. VI, 1, 37) videtur irrepsisse ex Aen. VI, 384.* — 7 prospera Gen_1. — Fenastella Gen_1. — Annali *cdd.; om. A, qui habet* libro XXII. — 8 magistrati L_1. — C. *om.* *A*, *B*, *Gen*, H_1; *Montepess.* — 9 imperatus *Montepess.*, *A*, *G.* — ad deicundum *M;* ad dicendum *Ald.;* ad deiciendum *cdd. cum A, B.* — contionibus *Me* (initio concionibus *Iun.*); initionibus *cdd. cum B.* — 10 adsiduis L_1; absiduis *B*, *Gen*, H_1; ass. *rell.* — inv. *M;* invidiam et *Me;* invideat et *rell.* — ptolomeo *L;* tholomeo H_2; plemeo *B*, *Gen*, H_1; Ptolemeo *ed. Bas.* — initionibus — Ptol. *om. A, Montep.* — simul qui iam *L;* simul iam *A; B; Gen;* H_1; *Montep.;* qui iam H_2; *G.* — 11 lentuloco consuli *B*, *Gen*, *pr. H.* — parenti *A*, *B*, *L*, *P*, *Gs; Montepess.;* paranti *Hqos; Me; ed.* — iam *secl. M.* — concitare *Me;* cogitare *cdd. cum A, B.* — 12 Annali *cdd.* — 13—16 *conflata duo Ennii exempla intellexit Me; qui tamen minus* ... *cetera.* — 13 rediit *Vahlenus;* redditu (redditur umore *Gen*, H_1) *C*, ...; redditui *B.* — secundo *add. M.* — 14 idem *add. M.* — 15 ruina (*vel* ...) *M;* ruinas *cdd.* — 16 mox *om. B.* — ferre *B.* — domos *om.* L_1. — ...oli *pr. L.* — 17 *om.* H_1. — 18. 19 labore *L;* labores *rell.* — oblatum ..., H_1. — *Vergilii haec sunt:* Argolicum terrorem inter Troiaeque labores ... er.; *quae videntur Nonii culpa truncata.*

|| Sublatum dicimus remotum. Vergilius lib. XII:

> sine me haec haut mollia fatu
> sublatis aperire dolis.

M. Tullius in Philippicarum lib. I: non modo regno, sed etiam regni timore sublato. — Lucilius lib. XXX:

> sublatus pudor omni', licentia fenore fervit.

M. Tullius de officiis lib. III: sustulit quos opstare intellegebat. || Sublatum, erectum. Vergilius lib. V:

> sublataque procul dextra conixa coruscat.

Terentius Hecyra:

> quia paúlum vobis áccessit pecúniae,
> subláti animi sunt.

Lucilius lib. XXX:

> hic ut muscipulae tentae adque ut scorpiu' cauda
> sublata.

M. Tullius in Ortensio: * * * eloquentiam tueri, quam tu in caelum, Ortensi, credo, ut ipse cum ea simul ascenderes, sustulisti. ||

SVFFICIT significat consuetudine sat est. Vergilius Aen. lib. XII:

> idque diu, dum terga dabant palantia Teucri,
> suffecit.

|| Sufficit, subministrat. Vergilius in Aen. lib. II:

---

21 XII, 25 || 24 I, 2, 4 || 25 Lucilius l. XXX || 27 III, 9, 38 || 28 Aen. V, 642 || 30 III, 5, 56 || 33 Lucilius l. XXX || 36 M. Tullius Hortensio | 1 XII, 738 || 4 II, 617.

21 Verg.; *cf. 319 l.* haurire, accipere. — **22** haut; aut *Gen*$_1$; *L*$_1$; haud *rell. cum B.* — fatus *Gen*$_1$; *pr. L.* — **23** dolus *Gen*$_1$; *pr. L.* — **24** in filippicis (ph. *B*) *cdd.* — II *B.* — non modo regno, quod pertuleramus, sed *Cic.* — **26** fenore fervit *M*; fenus referuntur *B, Gen, H*$_1$; f. refertur *rell.* (infertur, *supra* in *scr.* re, *G*). — fenore fertur; *i. e.* quo minor antea fuit licentia, eo gravius nunc accrevit. — **27** obstare *Cic.*; optare *L, Gen, B*; obtare *H, ed. Bas.* — intellegat *B.* — intell.; arbitrabatur *cdd. Cic.* — **28** Verg.; *cf. 327 l.* iacere. — **29** conexa *cdd. utrobique.* — **30** in Hecyra *B.* — Haecyra *Gen, H.* — **31** paululum *B*; *item Bembin. ap. Ter. cum aliis nonnullis.* — **32** sublati animi sunt. *ita et Ter. cdd.* — *sed vitium latere probabile reddit res m.* — *iustos reddit numeros ut puta illud:* animi sunt sublati. — **33** Lucil.; *cf. 181, 30 sqq.; 264, 12 sqq. cum comment.* — **34** hic *om. B, Gen, H*$_1$. — tantae (tante *G*) *cdd. h. l.* — atque *cdd. pr. L*$_1$. — scorpios *cdd. bene 181; 264.* — **36** ortensio *L*$_1$; hortensio *rell.* — *ante* eloquentiam (*ita Iun.*; eloquentia *cdd.*) *sive Nonii sive librariorum opera quaed. hausta.* — **37** caelo *H*$_2$; *Me.* — ortensi *B*; *Gen*; *L*$_1$; ortesi *H*$_1$; hortesi *H*$_2$; hortensi *rell.* — simul *om. B.* — ascenderes *Me*; ascenderis *cdd. cum B.* — sustulisti *M*; sustulisset *L*; *H*$_2$; sustulisse *rell. cum B*; sustulisses *Ald.* — **1** satis *A, B.* — Aen. *om. L*$_1$. — **2** diu dum *Verg.*; dudum *cdd.* — dab. *om. L*$_1$. — **3** sufficit (*ut pars libr. V.*) *L*$_1$; *ed. Bas.*; *Me errore operarum*; sufficiat *rell.*

ipse pater Danais animos viresque secundas
sufficit.

ſficit, durat. Vergilius lib. V:

nec nos obniti contra nec tendere tantum
sufficimus.

ɜt lib. VIIII:

nec sufficit umbo
ictibus.

ficere, *mutare* [ab] inficiendo. M. Tullius in Ortensio: ut i onbibi purpuram volunt sufficiunt prius lanam medicamentis sdam.

ɩVSPENSVM, placidum, silens. Terentius in Phormione:

hóc ubi ego audivi, ád fores
súspenso gradú placide ire pérrexi . . . . .

pensum dicitur alte ligatum. M. Tullius in Verrem, *Frumen- hominem corripi ac suspendi iussit in oleastro quodam.* — *pro Rabirio:* caput obnubito, arbori infelici suspendito. — lius lib. V:

quo tendant ferrum, malo suspendit ab alto.

pensum, sollicitum. Vergilius Aen. lib. II:

suspensi Eurypylum scitatum oracula Phoebi
mittimus.

I. Tullius [in] Philippicarum lib. VII: aberrat a sententia ısus [a] curis maioribus.

Aen. V, 21 ‖ 10 Aen. IX, 810 ‖ 13 M. Tull. Hortensio ‖ 16 V, 6, 26 ‖ 19 23, 57 ‖ 21 4, 13; cf. comm. ‖ 22 Aen. V, 489 ‖ 24 II, 114 ‖ 27 VII, 1, 1.

---

animus L_1. — veresque L_1; virosque *Gen*, H_1. — secundus L_1. — 8 *Gen*; *L*; H_1. — 13 mutare *add. M.* — [ab] inficiendo *M*; abiciendo inficiendo Gen_2; *H*; *G*; ab infiendo *B*; Gen_1. — *latet aliquid.* — M. ; *cf. 521 l.* inbuere. — hortensio *cdd. pr.* L_1. — ut i; uti *cdd. 521; h. l.*; ut ii *Ald.* — 14 concubibi Gen_1; concubili *B*; convivi *L*, . — volunt *cdd. 521; h. l. L:* tuo; *et ita* H_2; *G*; *om.* H_1; vo *Gen*; — sufficitunt *Gen*, H_1. — lanam *libri 521; h. l.* sane (sanae Gen_1; : *L*, H_2, *G*). — medicantis *Gen*; H_1; medicatis *B*. — 16 formione r. *B* (in f. *in mrg.* Gen_2). — 18 irae Gen_1. — 19 legatum Gen_1; L_1. -21 *ex oratione pro Rabirio perduellionis reo petitum exemplum quod equitur intellexit Mercerus. ex Verrinis locum ductum indagavit Qui- s. — sane alibi Nonius Rabiriana non est usus nisi semel, 51, 27, ucto ex Gellio.* — 21 arbor *cdd. cum B.* — suspendito *v. ap. Cic.; sed lmii comm. in h. l.*; suspenditur (suspendit *B*, *Gen*) *cdd.* — 23 ut — 25 erypilum (eripylum *L*) *cdd. cum B.* — scitantem *pars cdd. Verg.; xquisitius; cf. II, 111.* — foebi *cdd. pr. B.* — 27 in *om.* L_1. — felipp' ɔp *Gen*, *H*; filippicis *ed. Bas.*; philippicis *B*. — tamen animus ab. aberat *cdd.* — 28 a *om. Cic. libri.*

SPECIES dicitur effigies, facies. Livius Aegistho:

> iamne óculos specie laétavere optábili?

|| Species, factum, spectaculum. Vergilius in Aen. lib. II:

> non tulit hanc speciem furiata mente Coroebus.

|| Species, imago. M. Tullius de officiis lib. III: cum sit is, qui [his] *id solum* bonum iudicet quod honestum; quae autem huic repugnent specie quadam utilitatis. || Species, pulcritudo. Varro Eumenidibus:

> quae cásta vestis, aétas quae aduliscéntium?
> quae géneris species?

SEGNE dicitur tardum. Vergilius in Georg. lib. III:

> en age, segnes
> rumpe moras.

|| Segne, dissimile. || Vergilius Aen. lib. IIII:

> haut illo segnior ibat
> Aeneas.

SALTVS consuetudine a saliendo dicitur. Vergilius lib. VIIII:

> tum demum praeceps saltu sese omnibus armis
> in fluvium dedit.

|| Saltus, campi spatium. Vergilius in Georg. lib. III:

> saltibus in vacuis pascunt et plena secundum
> flumina.

SVBIECERE est subtus iacere, subponere. Vergilius Georg. lib. IIII:

---

29 Livius Aegistho I || 31 II, 407 || 33 III, 3, 12 || 35 Varro Eumenidibus | 39 III, 42 || 1 IV, 149 || 4 Aen. IX, 815 || 7 III, 143 || 10 IV, 303.

29 Livius; *cf. 132 l.* laetari. — luvius *Gen; H*$_1$. — in Egisto *ed. princ.*; egisthi *cdd. cum B.* — 30 laetavere *M;* laetaviri (letaviri *L;* laeta viri *H;* leta viri *A*) *cdd. h. l.;* letavisti *fere 132.* — *illud* laetavere *videtur verius.* — obtabilis *A, Montepess.* — 33 cum *Cic.* (sed cum); tum *cdd.* — quia *cdd.* — 34 his *ex superioribus irrepsit.* — id *(om. cd. Bern. 514 Cic.)* solum *om. cdd.* — iudicis *Gen*$_1$. — onestum *L.* — honestum sit *cdd. Cic.* — autem; cum *A, B.* — huc *A, B, Gen; pr. H.* — 35 utilitatis; *seq. ap. Cic.:* eorum neque accessione meliorem vitam fieri nec decessione peiorem. — pulchritudo *A; Gen; H; ed. Bas.; non B.* — Varro; *cf. 267 l.* castum *cum comm.* — 37 aetas, *tum ras.,* q. *Gen;* aetas q. *H*$_1$. — aetas q., *supra scr.* a, *B.* — adulescentium *cdd. cum B pr. L.* — 38 que *Gen, H*$_1$*; non B.* — generis *M (quia ex viris facti esse videbantur feminae; cf. Catulli Attis);* teneris *L, H*$_1$*, G;* tenebris *B, Gen, H*$_1$. — 39 Signe *Gen*$_1$*; L*$_1$. — Verg.; *cf. 33 l.* ignavum et segne. — 40 in *Gen*$_1$*; L.* — segnes; se unum *Gen*$_1$*;* segnis *cdd. 33.* — 41 mores *G.* — 1 *n. N.* — 2 aut *L*$_1$*;* haud *rell.* — 4 VIII *cdd. cum B.* — 7 Verg.; *cf. 389 l.* secundum, iuxta; *531 l.* secundum; *ubi alio fonte usus N.* — 8 pascant *pars cdd. V.* — plana *L; cf. 531.* — 10 Subicere *cdd. pr. L*$_1$.

et ramea costis
subiciunt fragmenta.

et lib. XI:

caudamque remulcens
subiecit pavitantem utero.

M. Tullius in Philippicarum lib. II: cervicisque suas ei subiecit securi, qua multi minoribus in peccatis occiderunt. || Subicere, susum iacere; excrescere. Vergilius in Bucolicis:

quantum vere novo viridis se subicit alnus.

et in Georgicon lib. IIII:

ter flamma ad summum tecti subiecta reluxit.

et lib. XII:

aut corpora saltu
subiciunt in equos.

SERVARE, liberare. Vergilius Aen. lib. III:

servatum ex undis Strophadum me litora primum
accipiunt.

|| Servare dicitur custodire, tueri. Vergilius in Aen. lib. II:

servate domum, servate nepotem!

et lib. VII:

sola domum et tantas servabat filia sedes.

|| Servare, sollicite et suspiciose observare. Lucilius lib. XXX:

quid servas quo eam, quid agam? quid id attinet ad te?

Plautus [in] Asinaria:

tuu' sérvus servet, Vénerine eas det án vero.

Vergilius in Georgicon lib. I:

quod superest, caeli menses et sidera serva.

---

14 XI, 812 || 17 II, 21, 51 || 19 X, 74 || 21 IV, 385 || 23 XII, 287 || 26 III, 209 || 29 II, 702 || 31 Aen. VII, 52 || 33 Lucilius l. XXX || 35 IV, 1, 60 || 37 I, 335.

---

12 tramea *pr. L.* — **13** fragmanta *H.* — **15. 16** cadamque — pavitatem *Gen*$_1$. — **17** in filippicis (ph. *B*) *cdd.* — cervicesque *B.* — **19** Subieceris usum, *m. 2* Subiceres usum, *Gen.* — excrescere; subjici, excrescere *Quicheratus. sed Nonium, qua est diligentia, in paraphrasi activis verborum significationibus iungere passivas iam alibi vidimus.* — **19—22** Verg. *e. q. s.; cf. comm. in 169, 5. 6. 7. 8.* — **20** alnus *in ras. H*$_1$. — **22** tecta *pr. L.* — subiaecta, *tum ras. duar. litt. H.* — **27** strofadum *cdd. pr. B.* — littora *ed. Bas.* — **33** suspitiose *B.* — servare *Gen*$_1$. — **34** *cf. Luc. XXX, 21; 22.* — id *om. A, B, Gen, H*$_1$. — adtinet *A; Gen; H;* att. *rell.* — **35** in *om. L*$_1$. — **36** servae tuae nerinae eas *B.* — venerine as *Gen*$_1$. — vero *pro* viro. — **37** in; aen. in *Gen*$_1$. — **38** quod superest; hoc metuens *Verg.* — *sane illud haud infrequens apud didacticos, maximeque in principio versus. cf. Georg. II, 346; IV, 51; Lucr. I, 50; III, 350 al.*

quod est Menandri:

τηρῶ τὸν Δία
τὸν αἰγίοχον.

|| **Servare**, inhabitare, possidere. Vergilius [in] Georg. lib. IIII:

centum quae silvas, centum quae flumina servant.

et:

inmanem ante pedes hydrum || moritura puella
servantem ripas.

|| **Servare**, tenere. Vergilius lib. VII:

curvam servans sub imagine falcem.

SVPREMVM significat extremum. Vergilius lib. XI:

qui supremum comitentur honorem.

|| **Supremum**, rusum altum. Vergilius [in] Georg. lib. IIII:

clamore supremos
inplerunt montis.

|| *Supremum, summum.* Terentius in Adelphis:

pró supreme Iúppiter!

Plautus Amphitryone:

út Iovis suprémi multis hóstiis pacém petam.

---

39 Menander || 42 IV, 383 || 44 Georg. IV, 458 || 3 Aen. VII, 179 || 5 XI, 61 || 7 IV, 460 || 10 II, 1, 42 || 12 V, 1, 75.

---

40. 41 'mihi veteres et fugientes iam ac prope exoletos literarum male exaratos ductus rimanti visum est scriptum fuisse *τηρῶ τὸν δία, τὸν αἰγιόχον'* (*sic*) *Turneb. Adv. XXIX, 2; τηρωτοναιατοντατιοχω Gen; H. in H tertium τ radendo mutatum in ι. — τηρογοναιατωντλτιοοχο B; τηρωτον* (*τηρῶ τὸν ed. Bas.*) *αια* (*Δία ed. Bas.*) *νοντατιοχω L, ed. Bas.; ed. Victor. auctore Mercero, quem tamen falli existimo: τηρωτονηλιονταποχω* (*τηρῶ τὸν ἥλιον τἄποχω*). — *τηρῶ τὸν Δία ὕοντα πολλῷ Porsonus; at ipsi apices, quos adposui, vix aliud quam quod Turnebus sibi visus est eruere commendare videntur. — τηρῶ τὸν ἥλιον τά τ' ἄστρα male Ald.; Iun.* — **42** in *om. B, Gen, L, P.* — **1** inanem *B.* — inmanehant pedes, *m. 2* immanem (*ita et ed. Bas.*) ante pedes *L.* — **2** s. r.; *add. Verg.:* alta non vidit in herba. — **3** Verg.; *cf. 329 l.* imago *ibique comm.* — georg. lib. II *B; cf. Georg. II, 524.* — **4** curbam *Gen, L_1, H_1.* — **5** Supremum; pre *ubique L; A; ed. Bas.;* p̃ *Genh pr. v. 5 et 8; item H pr. v. 5; Bh pr. 6; 7; 13.* — *duplex* p *L 5; 7; Genh ubique pr. 5 et 8; numquam Bh; H_1; at H_2 5; 7.* — uirgi *m. 2 in mrg. add. H; om. Genm.* — **7** rusum *M;* susum *cdd.* — in *om. B; Gen; H_1.* — **8** suprẽmus (us *m. 2 mutat. in* os) *Genh;* supremo *pr. B.* — **9** montes *A, B.* — **10** Supremum, summum *add. M.* — adelfis *cdd. pr. B.* — **11** iupiter *A.* — **12** Plaut.; *cf. 460 l.* pacem. — **13** hostis *h. l. cdd. pr. B.* — expetam *cdd. 460; libri Plauti.*

SAEVVM, iratum. Vergilius Aen. lib. I:

et saevum ambobus Achillem.

Saevum dicitur immite. Vergilius Aen. lib. I:

saevae memorem Iunonis ob iram.

Lucilius lib. XXX:

et saevo ac duro in bello multa optimus hostis.

idem lib. XXVI:

quodque te in [te in] tranquillum ex saevis transfers tempestatibus.

Saevum, forte. Vergilius Aen. lib. I:

saevus ubi Aeacidae telo iacet Hector.

Saevum, potens. Vergilius Aen. lib. I:

non illi imperium pelagi saevumque tridentem,
sed mihi sorte datum.

Saevum, durum. Vergilius lib. V:

cum saevo e scopulo multa vix arte revulsus.

Lucilius lib. XXX:

atque aliis factis saevis et tristibus [illegible]

SVPERARE est vincere. Terentius in Eunucho:

superat ipsam Thaidem.

Vergilius in Bucolicis:

quid si idem certet Phoebum superare canendo?

Superare, abundare. Vergilius in Georg. lib. I:

si superant fetus, pariter frumenta sequentur.

Superare, vivere, superesse. Vergilius in Aen. lib. III:

quid puer Ascanius? superatne et vescitur aura?

---

14 I. 458 | 16 I. 4 | 18 Lucilius l. XXX | 20 Lucilius l. XXVI | 22 I. 99 | 24 I. 138 | 27 Aen. V. 271 | 29 Lucilius l. XXX | 31 II. 1. 25 | 33 V. 9 | 35 I. 189 | 37 III. 339

---

14 Saevum [illegible] Gen. B [illegible] — [illegible] L [illegible]. Saevum, iratum vel immite. Verg.: et saevum ambobus Achillem. Saevum, durum. — 15 saevum: [illegible] — ambobus [illegible] B [illegible] — Achillem [illegible] Gen. [illegible] Achillem Gen. — 17 memorem Gen. L — 19 Luc. [illegible] duris [illegible] — 19 [illegible] — 21 te in [illegible] C, Gen. — ex [illegible] — transfers L [illegible] — transfert [illegible] — 23 aeacidae: aeacide Gen., H — [illegible] B. — 29 Lucilius om. L [illegible] 409 tristes [illegible] — 30 atque M [illegible] B, Gen., H [illegible] atque H, G. [illegible] L [illegible] — saevis B, Gen., H. [illegible] G — 32 haec superat Ter. — 34 [illegible] L — certet: certe Gen., H, L. [illegible] B — 35 [illegible] Gen. — 36 si om. Gen.; H. — fetus B, Gen., L, H, G.

et [Aen.] lib. II:

satis una superque
vidimus excidia et captae superavimus urbi.

|| **Superare**, suppetere. Vergilius || Georg. lib. III:

praeterea superat gregibus cum laeta iuventus.

|| **Superare**, ascendere. Vergilius in Georg. lib. III:

superant montis et flumina tranant.

et:

gravido superant vix ubere limen.

|| **Superare**, occidere. Vergilius Aen. lib. I:

clam ferro incautum superat.

STRATVM significat iacens. Vergilius Georg. lib. IIII:

sternunt se somno divorsae in litore phocae.

|| **Stratum**, deiectum. Vergilius lib. X:

sternitur infelix Acron.

et in Bucolicis:

strata iacent passim sua quaeque sub arbore poma.

|| **Stratum**, placatum, lenitum. Vergilius in Bucolicis:

et nunc omne tibi stratum silet aequor.

|| **Stratum**, tectum. Vergilius in Georgicon lib. III:

et multa duram stipula felicumque maniplis
sternere subter *humum*.

et Aen. lib. VIIII:

sternitur omne solum telis.

---

39 II, 642 || 1 III, 63 || 3 III, 270 || 5 Georg. III, 317 || 7 I, 350 | 9 IV, 432 || 11 Aen. X, 730 || 13 VII, 54 || 15 IX, 57 || 17 III, 297 | 20 IX, 666.

---

39 et aen *del.* H_2; et lib. aen. II *B.* — **1** suppetere *M; cf. Serv.;* superesse *v.* — Verg.; *cf. 433 l.* iuventus. — **2** interea *libri 433; Verg.* — cum *cdd.;* dum *Verg.* — leta *L solus.* — iuventas *cdd. 433.* — *variant et Verg. libri.* — **3** *post* ascendere *in B, Gen,* H_1 *add.:* uirg. in georg. lib. III superat (superant *II ex corr.*) gregibus. — *del.* H_2. — **4** superat *B.* — montibus L_1. — **5. 6** *cf. 313 l.* grave, plenum. — et gr. *Verg.; cdd. 313; f.:* item: et. — gradio *Gen (add. corruptelae signo);* H_1. — lumen *Gen;* H_1. — **10** strenunt Gen_1. — divorse *pr. H;* diverse *H ex corr., Gen;* diverso *B;* diversae *rell.* — litorea Gen_1. — afocae *pr. L;* focae *rell.; B.* — **12** Gen_1: Stratum significat accens acron. *haec m. 2 del. teste Hageno et supra scriptum:* sternitur infelix (acron *servatum Genm*). — infelix; acer *B.* — acron *om.* H_1. — **13** *cf. 326 l.* iacet. — **14** iacent *supra add. in L.* — **16** nunc *per interpol. e Verg. add. B; om. rell.; et ipse f. Non.* — **18** multa duram *B;* multarum *rell.* — felicum *Gen;* H_1; filicum H_2; filicumque L_2; *G; B.* — **19. 20** humum *om. cdd.* (*pro* subter et L_1 subtere). — VIIII Gen_1; *B;* VIII *rell.*

|| **Stratum**, conpositum, structum. Vergilius in Aen. lib. I:

miratur portas strepitumque et strata viarum.

SECVNDVM est numero aut ordine secutum. || **Secundum**, iuxta. Vergilius in Georg. lib. III:

saltibus in vacuis pascunt et plena secundum
flumina.

|| **Secundum**, prosperum. Vergilius lib. X:

et servare modum, rebus sublata secundis.

M. Tullius de officiis lib. I: sic homines secundis rebus effrenatos sibique supra * * * Terentius Heautontimorumeno:

si míhi secundae rés de amore meo éssent. . . . .

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II * * * scribtum erat equestre proelium valde secundum, in his autem potius adversum. || **Secundum**, lene vel placidum. Vergilius Georg. lib. III:

mersusque secundo defluit amni.

SVBMISSVM significat humile. M. Tullius de officiis lib. I: neque submissum et abiectum neque || se ecferentem. — Vergilius Aen. lib. III:

submissi petimus terram et vox fertùr.

|| **Submittere**, subdere, subponere. Lucilius lib. XXVIII:

submíttas alios, síquos possis, cénseo.

|| **Submittere**, admittere. Vergilius in Bucolicis:

pascite, ut ante, boves, pueri, et submittite tauros.

---

22 I, 422 || 25 III, 143 || 28 Aen. X, 502 || 30 I, 26, 90 || 31 II, 2, 1 || 33 M. Tull. ad Caes. iun. II || 35 III, 447 || 37 I, 34, 124 || 2 III, 93 || 4 Lucilius l. XXVIII || 6 I, 45.

---

22 structum *L;* exstructum (extructum *A, B*) *rell.* — Verg.; *cf. 420 l.* via. — **23** portas *om. B.* — est irata Gen_1. — **24** Secundum; *cf. 531 l.* secundum. — secutum *M;* secundum *v.* — **25** Verg.; *cf. 387; 531 l.* saltus, campi spatium; secundum. — **27. 28** flumina. Secundum *supra add.* L_1. — **31** sibique praefidentes *cdd. Cic.; ap. Non. fuit:* sibique supra quam licet fidentes *vel simile.* — **33** *interceptum vel Nonii culpa vel librariorum ut puta:* in illis (*sc.* litteris). — scriptum *cdd. pr.* L_1. — **34** aequestrem, *tum* aequestre *L;* equestrem Gen_1. — proelium *L;* praelium *rell. cum B.* — **35** VI *Gen,* H_1; *item* L_2. — **36** mersusque; mersatur, missusque *Verg.* — amni *a correctore add. in L.* — **37** Submissum; mm *ubique* L_2; *et ita ed. Bas. pr. v. 390, 7;* H_2 *pr. 390, 1; 3;* bm *rell. cum A, B.* — **1** et abiectum *Cic.;* aetale et (etale et *B*) *cdd.* — haecferentem *B,* Gen_1, *L.* — Verg.; *cf. 367 l.* petere, tenere. — **3** fertur ad aures *Verg.; cdd. 367; hic B.* — **4** XXVIIII *H ex corr., sed m. 2 restitut.* XXVIII. — **5** summitas *G.* — censeo *I. Dousa;* censeas (*sq.* s) *cdd. cum B; om. A.* — **6** admittere *Quicheratus;* ommittere (*pro* amm.) L_1, *ut vid.;* demittere *B, Gen, H;* dimittere L_2; *A; ed. Bas.* — **7** boves *A; B;* Gen_2; H_1; vobis Gen_1 (*hic deinde* ovis); L_1; bovis L_2, H_2, *G.* — et *om. bene cdd. Verg.; item B; non A.* — etauros Gen_1; *pr. L.*

890 M.

idem in Georg. lib. III:

tu modo quos in spem statuis submittere gentis.

SEVERVM, triste. Varro Eumenidibus:

tertía Poenarum Insánia ⏑ –
⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ stans fixa ín vulgi
pectóre, fluctanti intónsa coma,
sordída vestitu, oré severo.

|| Severum significat grave, censorium. Vergilius lib. VIII:

Romulidis Tatioque seni Curibusque severis.

|| Severum, asperum, trucem. M. Tullius in Hortensio: aliud ex silvis severum et triste. — Vergilius lib. VII:

qui tetrice horrentis rupes montemque severum.

|| Severum, saevum, inplacidum, vitabile. Vergilius in Georg. lib. III:

Invidia infelix Furias amnemque severum
Cocyti metuet.

M. Tullius de officiis lib. III: et qui perindulgens in patrem, idem acerbe severus in filium.

SOLVERE usu significat enodare. Vergilius lib. VII:

solvite crinalis vittas, capite orgia mecum.

|| Solvere, debitum reddere. Sallustius in Catilinae bello: argentum aere solutum est. — M. Tullius in Verrem, Divinatione: pro quo frumento pecunia omnis soluta non est. || Solvere, admittere. Vergilius Georgicon lib. III:

8 III, 73 || 10 Varro Eumenidibus || 15 Aen. VIII, 638 || 17 M. Tull. Hortensio || 18 Aen. VII, 713 || 20 III, 37 || 24 III, 31, 112 || 26 Aen. VII, 403 28 33, 2 || 29 10, 32 || 31 III, 64.

9 statues *recte Verg. libri tantum non omnes.* — **11—14** *anapaesticos dimetros G. Hermannus El. d. m. 389 constituit, qui tamen prima parum bene dimetro et monometro contineri putarit.* — **11. 12** *lacunam ad satisfaciendum r. m. signif. M.* — Insania *Roeperus;* infamia (infama *B*) *cdd.* — stans *B.* — fixa *M;* nixa *al.;* nexa *cdd.* (*praec.* ns). — **13** fluct. *Ribbeckius;* fluctuanti *cdd.; cf. 111, 38.* — intunsa L_1. — **15** censorum Gen_1. — VII (septimo *Gen*) *cdd.* — **17** *puto* truce (*seq.* m), *ut* perspicace. — M. Tull.; *cf. 409 l.* triste est mestum. — **18** Verg.; *cf. 181, 12. 13 ibique comm.* — **19** *dedi v., qualem Nonii stupor perscripserat.* Tetricae *et* Severum *Verg.* — quae *B.* — tetrice *H post ras.;* tetricae *prius idem cum rell.;* tetrice *fere cdd. 181.* — horrentis *cdd. 181; h. l.* orentis *B, Gen;* orientis H_1; orantis *L;* H_2; *G.* — rumpes *Gen;* H_1; rupit (*pro* rupis) *cdd. 181.* — **24** M. Tull.; *cf. 326 l.* indulgere, temperare; *comm. in 228, 3.* — **25** acerve L_1. — in *cdd. 326; at h. l.* L_1: in qui; inquo *B, Gen,* H_1; inquid *H ex corr.;* inquit in H_2, L_2; inquit *ed. Bas.* — **27** orgiam meam Gen_1. — **28** Catillinae *Gen, L; non B.* — **29** in varrem divinationem L_1. — **30** Solvere — **32** *om.* L_1. — admittere *Quicheratus; cf. comm. in v. 6;* dimittere *cdd. cum A, B.* — Verg.; *cf. 348; 433 l.* mittere; iuventus. — Virg. *(sic) L.*

solve mares, mitte in venerem pecuaria primus.

|| Solvi, a curis liberum esse. Vergilius Georg. lib. II:

risuque soluto.

idem Aen. lib. I:

solvite corde metum, Teucri.

|| Solvere, contempnere, despicere. Vergilius Aen. lib. IIII:

solvitque pudorem.

|| Solvere, excipere. Vergilius lib. X:

nec Rutulos solvo. ||

SVPERBVM, adrogans, truculentum, asperum. Vergilius in Aen. lib. III:

stirpis Achilleae fastus iuvenemque superbum.

idem lib. X:

te, Turne, superbum
caede nova quaerens.

Superbum, vitabile. Vergilius lib. VIII:

foribusque adfixa superbis
ora virum tristi pendebant pallida tabo.

Superbum, elatum, altum. Vergilius Georg. lib. III:

et gressus glomerare superbos.

idem lib. VII:

Atina potens Tiburque superbum.

Superbum, ornatum. Vergilius Aen. lib. II:

barbarico postes auro spoliisque superbi
procubuere.

---

33 II, 386 | 35 I, 562 | 37 IV, 55 | 39 Aen. X, 111 | 1 III, 326 | 4 Aen. X, 514 | 7 Aen. VIII, 196 | 10 III, 117 | 12 Aen. VII, 630 | 14 II, 504.

---

32 pecuria *Gen*$_1$. — **33** Solvi *Quicheratus;* Solvere r. — curiis *L*$_1$; curtis *Gen*$_1$. — **35** primo *L*$_1$; *sed id m. 2 del. eademque add.* libro I. — **36** metuo *L*$_1$. — **37** contempnere *Gen*$_1$; *H;* contempnere *rell. cum B.* — dispicere *L*$_1$; despicere *id. m. 2, sed radendo rursus effectum* dispicere. — Verg. Aen.: *om. Gen; H*$_1$; *in hoc m. 2 supra scr.* uirgl eneidis. — Aen. *om. B.* — lib. IIII *omittere vid. H.* — **40** rutulos *per interpolationem B;* populos *C, Gen.* — *illud* populos *recepit Ribbeckius.* — *videntur verba* nec Rutulos solvo *per parenthesin iungenda prioribus ita:* seu fatis Italum castra obsidione tenentur sive errore malo Troiae monitisque sinistris nec Rutulos solvo, sua cuique exorsa laborem fortunamque ferent. — solvo *recte per* absolvo *explicat Serv.* — **1** Verg.; *cf. 407: 455 l.* tollere. pati; enixae. — *cf. et 405 l.* minimum. — in *om. ed. Bas.* — **3** stirpes *Gen. L, H*$_1$; *non B.* — fatus *Gen.*; *pr. L.* — **4** *cf. 240 l.* ardere. dolere. — **7** vitabile *L*$_1$. — VIII *Gen*$_1$. — **9** squalida *Mediceus m. 1 testante Heinsio.* — **10** Super *Gen*$_1$; *item v. 14.* — Verg.; *cf. comm. in 106, 24.* — **13** tiba *vid. pr. B.* — pot. Tib.; potentibusque *Gen* (*add. supra* pot *corruptelae signo*): *H*$_1$.

391 M.

|| **Superbum**, opulentum. Vergilius lib. VIIII:

simul ense superbum
Rhamnetem adgreditur, qui forte tapetibus altis
extructus.

|| **Superbo**, iniquo. Vergilius lib. VIII:

quos illi bello profugos egere superbo.

STARE consistere omnium consensu dicitur. Vergilius [in Georg. lib. III:

stare loco nescit.

Plautus Amphitryone:

ita statim stant signa omnia.

|| **Stare** iterum horrere significat. Titinius Veliterna:

adque íllud ante pártum comedet; fúndi stabunt séntibus.

Caecilius Syracusiis:

hic amét, fame famíliae pereant, áger autem stet séntibus?

Vergilius Aen. lib. XII:

iam pulvere caelum
stare videt.

|| **Stare**, erigi, prominere. Lucilius lib. XXVIII:

hic corpus solidum invenies, hic stare papillas
pectore marmoreo.

|| **Stare**, fidem servare. M. Tullius de officiis lib. III: facere pro-

---

17 Aen. IX, 324 || 21 Aen. VIII, 118 || 24 III, 84 || 26 I, 1, 120 | 28 Titinius Veliterna || 30 Caecilius Syracusiis || 32 XII, 407 | 35 Lucilius l. XXVIII || 38 III, 25, 95.

---

17 Verg.; *cf. 542 l.* tapete. — VIII *B; Genm.* — **18—21** *om. B, Gen,* H_1. — simulem se superbum hramnetem *L.* — ramgnetem, *tum* ramnetem H_1. — Verg.; *cf. 243 l.* agere, persequi. — VIIII *L.* — **22** profugus Gen_1; L_1. — exgenere L_1; exgegere Gen_1. — **23** Stare, cons.; *cf. 272, 29; 31:* Constat, consistit; Constitit — stetit. — in *om. B; Gen;* H_1. — **26** Plautus; *cf. 393 l.* statim. — **27** statim *B.* — stant *cdd. 393;* ad *h. l.* — *cf. comm. in pg. 393.* — **29** adque L_1; atque *rell. cum B.* — *f.* adquei (*seq.* i). — partu *B; Gen; P.* — **30** syracusi *cdd.; corr. Iun.* — **31** fame familiae *M;* familiae fame (famil *pr. L*) *cdd.* — *in L illud* fame (*pr.* famil) pereant *m. 1 supra add.* — *per trochaicos numeros Spengelius:* hic amet, familiae pereant, ager autem stet sentibus; *Bergkius:* hic amet, fame aliei pereant, ager *e. q. s.;* *e quibus neutrum displicet.* — **34** *illud* stare *melius per* plenum esse *explicat Servius. ac repositum a Quicherato Vergilii exemplum infra, pg. 392, post v. 4* — *et de illo et de Luciliano, quod est* 'interea stat sentibu' pectus' *Gellius dixerat l. VIII cap. 5. quo quin usus sit Non. haud dubium.* — *videat Verg.* — **35** XXVIIII *L;* XXVII *B; f. scribend.* XVII; *cf. 371, 15 sqq.* — **36** papyllas (yllas *in ras. H*) *B, Gen, C; sed in H* i *scriptum supra* y *m. 2;* papillas *et A.* — **38** habere *cdd.;* servare *M.*

missa, stare conventis, reddere deposita. ‖ **Stare**, valere et constare et fixum esse. Varro Flaxtabulis, *περὶ ἐπαρχιῶν*: adque si addam, quantei misericordia mea heredibus meis stet, quot miseros sublevaverim. — Vergilius lib. X:

stat sua cuique dies.

et lib. II:

stat casus renovare omnes.

‖ **Stat** etiam plenum ‖ est. Lucilius Satyrarum lib. V:

interea stat sentibu' pectus.

Vergilius in Bucolicis:

stant et iuniperi et castaneae hirsutae.

Varro Eumenidibus:

denique avarus
qui sanust? cui stet terrai traditus orbis:
furando tamen, a morbo stimulatus eodem,
ex sese ipse aliquid quaerat cogatque peculi.

Sisenna lib. VIIII: caelum calligine stat.

---

40 Varro Flaxtabulis ‖ 42 Aen. X, 467 ‖ 44 Aen. II, 750 ‖ 1 Lucilius l. V ‖ 3 VII, 53 ‖ 5 Varro Eumenidibus ‖ 10 Sisenna lib. IX.

---

39 stare *Cic.*; adstare (*praec.* a) *B, Gen, L* (*mutat. in* asstare), H_1; astare H_2, *G.* — 39. 40 valere et constare et fixum esse. *nisi duo lemmata in unum coaluerint, Nonius duplici verbi quod est* constare *significatione videbitur adductus, ut iungeret tam diversa.* — επαρχιωn, *m. 2* επαρχιων *L;* εxαρχων *Gen;* εναρχων H_1; επαρχνων H_2; ˙επαρχιων *et G.* — Varro flaxstabulis επαρχων *B.* — adque L_1; atque *rell.* — 41 quantei; quanti *Gulielmius;* quanta *cdd.* — quot *Gulielm.;* quod *cdd.* — *Varronis verba nescio an tetrametris iambicis sint discribenda sic:* átque si addam, quántei misericórdia | herédibus meis stét mea, quot míseros sublevåverim, *producta in* mea *finali propter caesuram.* — 44 et; est *Gen, L,* H_1. — 45 causas *G.* — 1 Luc.; *nullam omnino causam esse, cur exemplum, quod sequitur, idem esse existimemus cum eo quod adfert Donatus ad Ter. Andr. IV, 2, 16 omissa libri nota tali:* stat sentibus fundus *et in priore illud* sentibus *translate accipiendum videri de curis iam in ed. Lucilii est monitum.* — 2 stet, *sed supra scr.* a, *G.* — 4 *cf. Serv. ad h. l.; Donat. ad Andr. IV, 2, 16.* — 5 *ante illud* Varro *l.* Stare, existere, esse *Forcellinum secutus add. Quicheratus. qui Sisennae exemplum in fine collocat lemmatis* stat — plenum sit. — *neque potest negari ita fere, ut Forcellino visum, dictum videri in sequentibus v.* constare, *ut sit* 'esse' *cum aliqua significatione diuturnitatis. nihil tamen duxi novandum, servasse contentus verba Nonii, ubi aliquo viderentur modo posse tolerari.* — Varro; *cf. 264 l.* cogere. — 6. 7 denique avarus qui (*adverb.*) sanust? *Oehlerus, exc. quod scr.:* quis sanu' 'st; denique quis (si *P; Lachmannus*) sanus est avarus *cdd.* — denique qui sit avarus sanus *Lachm. comm. Lucr. pg. 85, parum quidem eleganter, cum ita post tertiam arsin hexametri graviter sit interpungendum.* — cui stet *M; et ita Gen;* H_1; cui est et *B;* cui si stet *rell.* — terrai *Lachm.;* terra id *cdd.* — 8 a *Lachm.;* e *cdd.* — morbustimulatus L_1. — 9 ex sese et ipse, *sed del.* et, *H.* — quaerat, *supra* at *scr.* i, *B.* — cogitatque *id.* — 10 VIIII *B, Gen, L, H;* VIII *G; Me.* — calligine *pr. L;* caligine *rell.*

392 M.

SPISSVM densum dicimus. Vergilius in Georg. lib. II:

sin in sua posse negabunt
ire loca et scrobibus superabit terra repletis,
spissus ager.

|| Spissum significat tardum. Cicero de oratore lib. II: et principia tarda sunt et exitus tamen spissi et producti esse debent. — Caecilius Dardano:

nil ré ego spe credo: ómnis res spissás facit.

Titinius Gemina:

longús sérmo habétúr; revórtétur spíssá.

Afranius Incendio:

ítaque spissum *cúm* videtur fíeri, non possúm domi
meúm virum expectáre, quem mi stúdeo iamdudúm dari.

idem Materteris:

quae deféssa expectandó domi
sédi, quod spissó venire vísu's tu, Maní, mihi.

Plautus Poenulo:

eheú, quare ego habui áriolos, arúspices?
quidquíd boni promíttunt, perspisso évenit;
id quód mali promíttunt, praesentáriumst.

---

11 II, 234 || 15 II, 58, 213 || 17 Caecilius Dardano || 19 Titinius Gemina || 21 Afranius Incendio || 24 Afranius Materteris || 27 III, 5, 46.

12 sic L_1, H_1, *Gen; B.* — nagabī, *m. 2* naegabunt, *H;* nag. *et B.* — 13 superavit *cdd. pr. B.* — repletus Gen_1; L_1. — 14 spissus ager. *seq. in cdd. exemplum Ciceronis, quod recte post l.* spissum sign. tardum *reiectum est a Quicherato.* — 15 tardum *Guietus;* tarde *v.* — 16 sunt *recte delent Pearcius, Schuetzius, alii multi.* — tamen *om. pars meliorum Cic. librorum;* item *Lambinus;* etiam *Madvigius.* — 17 tardano *B, Gen,* H_1. — 18 nil re ego spe credo *M; quae obscura sibi dicit Ribbeckius* (*illa* re, spe *genetivi*); nihil rei ego credo *B, Gen,* H_1; nihil ego spei credo *L,* H_2, *G.* — *cf. de re m. 441.* — spissa *B.* — 20 *bacchios agnovit Neukirchius.* — *f.* spisse *vel* spisso. — 21 incendo *B, Gen, pr. H;* incaedo L_2; *supra* ed *et infra* d *ras.; id. m. 1* incaetio *vel* incaecio; incenidio *G.* — 22 cum *add. M;* mihi *Buechelerus.* — possunt *Bm; Gen; P; L; cdd. ante Me;* possum *Hqos; ed. Bas.; Me.* — 23 exsp. *Gen, H.* — mihi *cdd.* — istudeo L_1. — 24 matertera *cdd.; cf. comm. in 149, 21.* — 25 quae *M; f.* quam; quod (*seq.* d) *cdd.; ut ex seq. v. illatum suspectat Ribbeckius. — minus placet de lacuna cogitari, sic fere explenda:* quod (*pro* quot) dies noctesque iam defessa *e. q. s.* — spectando *B, Gen, H.* — 26 quod; quo *B; f.* quom. — visu's tu, Mani, mihi *M;* visum (vifum *L*) est mani mihi *cdd.* — *illud* mani *proprium esse nomen iam significavit Turneb. Advers. XXIX, 2.* — 27 Penulo *B.* — 28 quare *M;* quam (*seq.* e) *cdd.;* quom (cum) *libri Pl.; Goetzius.* — hariolos *L;* H_1; *Gen; quod cui placuerit, in seqq. reponi oportet* haruspices. — aruspices *et A, qui priora om.* — hos *(add. Geppertus)* ariolos haruspices *Goetzius; qui provocat ad Luebberti de particula* quom *libri pg. 104.* — 29 quidquid *M;* quia (*omittit A*) qui (qui *B,* H_1; *non Genhm;* quod *A*) *cdd. Nonii;* qui (quid) si quid (siquit) *Pl.* — boni *Itali apud Pl.;* bene *cdd. Non. et Pl.* — 29. 30 perspisso — promittunt

Naevius Gymnastico:

> ád enim tu nimís spisse adque tárde incedis.

Turpilius Canephoro:

> íta. verum haut facilést venire illo, úbi sitast Sapiéntia:
> spíssumst iter; apísci haut possis, nísi cum magna míseria.

Varro Mysteriis: enascimur enim spissius quam emorimur. vix duo homines decem mensibus edolatum unum reddunt puerum; contra una pestilentia aut hostica acies puncto temporis inmanis acervos facit. — et Periplu lib. II, περὶ φιλοσοφίας: et ne erraremus, || ectropas esse multas; omnino tutum esse, sed spissum iter. — Pacuvius Hermiona:

> habet hóc senectus ín sed, ipsa cúm pigret,
> ut eí videantur spísse confieri ómnia.

---

31 Naevius Gymnastico || 33 Turpilius Canephoro || 36 Varro Mysteriis || 39 Varro Periplu II; cf. comm. || 2 Pacuvius Hermiona.

---

om. boni Pl. libri. — perspesso evenit (evit H_1) *L*, H_1; per spes solvit *Gen;* perspisso evitant *B.* — id quod; qni *B;* id quid *Gen; L;* H_1. — praesentarium est *B ap. Pl.;* praesentari est *B, Gen, C;* praesentariae est *A.* — **31** Nevius *cdd.* — gemnastico L_1; gemmastico *B; Gen;* H_1 (*m. 2* gimnastico); *cf. comm. in 486 l.* herem. — **32** at *B*, L_2, H_2, *G.* — spesse L_1; spessem, *m. 2* spissem *Genh.* — adque L_1; atque *rell.* — incedis; inaedis *B;* incedis dis, *sed hoc del., L.* — **33** Caneforo *cdd.* — **34** ita *Ribbeckius ed. priore;* ita est (*sequitur ter* est) *cdd.* — haud *Bentin.;* aut *cdd.* — illo *Lips.;* illi *cdd.* — sitast; sita est *B; Rothius;* si ita est *Gen*, H_1; spissa (spiss *in ras. L*) est *rell.* — **35** spessum est Gen_1; L_1. — apisci *Ribbeckius;* adipisci *cdd.* — haut *Lips.;* aut *cdd.* — possis *Lips.;* posse *cdd.; f.* potis est. — **36** Var. *(sic) add. Ald.; om. cdd.* — misteriis' *L; G;* miseris *B.* — enascimur *M;* nascimur *v.* — memorimur *Gen*, H_1. — **38** aut hostica *Laurenbergius* (hostica *Ald.*); austica *cdd. cum B.* — puncto *Ald.;* puncta *cdd.* — **39** et peritplus *cdd. cum B, qui relicuam lemmatis partem omittit.* — *illud* Περίπλους *primum a Iunio in Indice restitutum est. nos latinas servavimus litteras. quamquam dubito valde, an graecis fuerint permutandae.* — *nam cum tribus locis, qui ex libro II citantur, additum sit ubique* περὶ φιλοσοφίας, *neque ullo pacto videatur probari posse aut locis item tribus, ubi prior liber affertur, librariorum sive Non. culpa ubique alterum titulum omissum aut posteriori tantum titulum fuisse duplicem, iustissima oritur suspicio, illud* περὶ φιλοσοφίας *nihil esse nisi* graecis litteris *repetitum* περίπλουν, *in quo* πλουν *habitum sit pro compendio eius quod est* φιλοσοφίας. — περιφιλ(α *G*) οcοφιαc et ne H_2, *G;* περιφιλοcοφιαcετπε *Gen;* H_1; *L ex corr.;* περιφιλοcοφ iacetne *pr. L.* — **1** extropas *Gen;* L_1; H_1; exstrophas L_2; H_2; *G* (etstr. G_1 *sec. Riesium*); ectropas *Iun.* — tutum *Iun.;* totum *cdd.* — *f.* multas omnino; tutum. *vix puto verba traicienda ita:* omnino spissum esse, sed tutum iter. — sed sp.; despissum, *supra scr.* sed, *G.* — spessum *Gen*, L_1, H_1. — **2** ermiona *L.* — **3. 4** hoc *supra scr. in L.* — senectus *om. Gen, L*, H_1. — sed *Ribbeckius;* se *cdd.* — ipsa cum pigret *M* (*indicativus.* — ipsa cum pigrast *Ribbeckius*); cum pigra est ipsa (ita *Gen*, H_1) *cdd.* — ut ei videantur spisse confieri omnia *M;* ut spisse (spesse *Gen*, L_1, H_1) omnia videantur confieri *cdd.; f.* ut ei v. conf. sp. o. — *non male Bothius:* habet hóc senectus ín se, cum pigra ípsa sit, spisse út videantur ómnia ei confíeri.

393 M.

STATIM mox dicitur. Cicero in Verrinis: 'statim Messana litteras dedit'. — *et:* '*statim Messana litteras Alesam mittit*, ut Alesinus ad se Dio continuo veniret.' ‖ Statim producta prima syllaba, a stando, perseveranter et aequaliter significat. Terentius:

taléntа *argenti* bína
capiébam statim.

Plautus Amphitryone:

néc recédít locó quín statím rém gerát.

idem in eadem:

ita statim stant signa omnia.

Ennius Aiace:

5 II, 1, 10, 27 ‖ 6 II, 2, 7, 19 ‖ 8 Phormion. V, 3, 6 ‖ 11 I, 1, 84 ‖ 13 I, 1, 120 ‖ 15 Ennius Aiace.

5. 6. 7 *cf. 409, 2.* — *illa* statim Messana litteras dedit *leg. in or. de praetura urbana 10, 27.* — *in or. de praetura Siciliensi sunt haec:* statim Messana litteras Halesam mittit, quas ego istum in Italia scripsisse arbitror. nam simul atque e navi egressus est, dedit operam, ut Halesinus *e. q. s.* — *conflatum utrumque locum haud improbabiliter statuit Quicheratus, qui* (*praemisso* et) *ex altero supplet haec:* statim Messana litteras Halesiam mittit; *tum om. mediis:* dedit operam ut *e. q. s.* — *ego satis esse existimo addi ea quae supra sunt cursivis litteris expressa.* — *quamquam siquis existimarit errorem potius subesse Nonii, a quo diversorum librorum confusa sint exempla, ne hoc quidem prorsus alienum a probabilitate.* — 5 messanam (mec sanam *L;* metsanam *B, Gen*$_1$) *cdd. Non.; et ita plerique Cic. libri.* — 7 ad se; ase *B.* – 7. 8 sillaba L_1. — producta prima syllaba; *cf. Ritschelii Opusc. IV, 272 sqq.; de re m. 348.* — perseveram herede (heredem H_1) qualiter *B, Gen, L,* H_1. – Terent.; *cf. 254 l.* capere, accipere *ibique comment.* — 9 tal. a. b. *Ter.;* bina talenta *cdd. h. l.;* latent argenti moeniae nam *id. 254.* — 10 statim capiebat *cdd. Ter.* (*sane id. deinceps pr. Bemb.* hem vir, *non* vir); *Non. 254.* – stătim. *etiam in Donat. comm. ad hunc l. fertur illud* statim, *si* perpetuo, aequaliter et quasi uno statu *significet, habere primam longam. quae tamen qua fide librorum stent (nam ex Nonio adiecta putarunt quidam), non liquet. sed praeter Terentii versum et Plauti aliud nullum est apud Non. exemplum, in quo de longa priore adverbii illius debeat cogitari. quae quidem invenitur in Didascalicis Accianis pg. 305 ed. nostrae.* — *Nonius autem quam sit accuratus quantitatum exactor satis novimus.* — *itaque ab hoc pariter et Donato falsa tradi apparet; sicut et visum Ritschelio Opusc. IV, 274 sqq.* — *scilicet illud* statim *cum olim communem habuisset priorem nullo significationis respectu (atque ideo Avienus notissimo exemplo priscum dum repetit morem aetate ultima* a *produxit), tempore optimo usu venit, ut semper corriperetur prior.* — *qua re effectum, ut iam in trochaicis solum et iambicis, non in dactylicis et anapaesticis numeris haberet locum.* — 13 *cf. 391 l.* stare. – 14 *cf. Goetzii comment. in h. l.* — statim *supra add. in L.* — stant; ad *cdd. 391.* — *Nonius vel auctor Nonii haec verba pro iambicis videtur accepisse. om.* illa omnia *cdd. Plauti et Donati.* — *nec sane ei locus, cum versus inter medios sit positus trochaicos. fertur autem talis:* íta statim stant sígna neque usquam quóquam concedít die. — 15 alace *Gen, pr. H.*

.. qui rem cum Achívis gesserúnt statim.

Afranius Augure:

quamquám non istis éxercetur ín locis,
hic nóster delabórat cum pueró statim.

SVPERSTITES dicimus qui supersint mortuis. ‖ Superstites veteres ponebant incolumes. Terentius Andria:

deos quaéso ut sit supérstes.

Plautus Asinaria:

sicút tuum vis únicum natúm tuae
superésse vitae sóspitem et supérstitem.

[Vergilius lib. X:

liceat superesse nepotem.]

Accius Alcimeone:

suós deseruit líberos supérstites.

SPVRCVM, saevum vel sanguinarium. Afranius Divortio:

muliér; novercae nómen huc adde ímpium:
spurcei íngeni vestígia haut dicí petes.

Lucilius Satyrarum lib. IIII:

---

17 Afranius Augure ‖ 21 III, 2, 7 ‖ 23 I, 1, 1 ‖ 26 Aen. X, 47 ‖ 28 Accius Alcmeone ‖ 30 Afranius Divortio ‖ 33 Lucilius l. IIII.

---

16 Achivis; acibis L_1; achibidis *Gen*, H_1. — iesserunt L_1. — 18 no, *supra scr.* n, *L*. — exircere *pr. L*; *tum* exercere; *post* ir *rasura*. — istis — in locis; *h. e.* istis in partibus; in re venerea. — 19 puero *Quicheratus, qui adfert locum notissimum Quintiliani, quo puerorum amoribus fabulas inquinasse dicitur Afranius*; puera *Ritschelius l. supra mem.* — 20 decimus *pr. H.* — supersunt *B*. — 21 Ter.; *cf. Donat. ad h. l.* — 22 superstis *B*; *Gen*; L_1. — 23 Plautus; *male hunc l. priori lemmati subiunxit Quicheratus.* — 24 sicut (icut) *cdd. Pl.*; sicut *et* H_1; sicuti *rell.* — tuum *cdd. Pl.*; tum *Nonii*. — ius (tumius) *Genh.* — gnatum *cdd. Pl.* — 26. 27 *seclusit M.* — 28 Alcim.; *cf. Ribbeck. ap. Ritschel. Opusc. II, 512 sqq.*; alcemeone *C*, *Gen.* — 29 deseruit *pro* reliquit. — superstites *Bothius*; superstites sunt *cdd.* — *non bene haec per diverbium, cuius prior pars finiretur in* liberos, *accepere quidam.* — 31 mulier; *cf. Ennii illud:* mulierem. quid potius dicam aut verius quam mulierem? — 32 spurcei *M*; spurca *cdd.* — ingeni (*olim fuit* ingenei) *Bothius*; gingi *cdd.*; gremi *ed. princ.* — spurcae gingivae *(ita mrg. Iun.) nullus hic locus. id quod declarant et Nonii lemma et priora verba Afranii.* — vestigi *Gen*, H_1; vestiga *pr. L.* — haud *ed. a. 1480*; aut (ut *B*) *cdd.* — petes *M*; potest *v.* — *cf. Pacuvii Ilionae illud:* di me etsi perdunt tamen esse adiutam expetunt; *ipsum* petendi *verbum Gellius, amantissimus vetustatis scriptor, iunxit cum accusativo et infinitivo IV, 8, 5; IX, 2, 1.* — spurca magis gigni bestia (*vel* bestia aut gigni) aut dici hau potest *C. F. G. Muellerus prosod. Plautin. pg. 722.* — 33 Luc.; *cf. 257 l.* conponere — conparare *ibique comm.*

Aeserninu' fuit Flaccorum munere quidam
Samnis, spurcus homo, vita illa dignu' locoque:
cum Pacedeiano conponitur, optimu' multo
post homines natos gladiator qui fuit unus.

Afranius Fratriis:

cónmemorabo, osténdam illius fúrta et spurcitiam ínprobi. ||

idem Divortio:

o dígnum facinus! áduliscentis óptumas,
bene cónvenientes, cóncordantes cúm vireis,
repénte viduas fáctas spurcitiá patris!

* * * Varro Rerum humanarum lib. XX: nequis lictorem spurcum hominem liberum prehendere iussisse velit. || Spurcum, vehemens, asperum. M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II: cum iter facerent ad Hirtium Claternam tempestate spurcissima. || Spurcum significat obscenum et inpurum et lutulentum. Varro Eumenidibus: nunc de te, inquid, meliusculam spem habeo, qui rem spurcissimam gustare nolueris. — Plautus Asinaria:

tot nóctes reddat spúrcas, quot pure hábuerit.

---

38 Afranius Fratriis || 1 Afranius Divortio || 5 Varro Rer. hum. XX | 7 M. Tull. ad Caes. iun. II || 9 Varro Eumenidibus || 11 IV, 1, 62.

34—37 *in A tantum haec:* aserninus flacco fuit quidem samnis spurcus homo. — **34** Eserninus (Aes. *Me*) *Bentin. ex Cicerone; cf. comm. in Luc. IV, 11;* aserninus (asaninus L_1) *cdd.* (aseruius *B*). — flaccorum *B;* flaccoram *pr. G;* flacchoram H_2; *G ex corr.;* flacchorum *rell.* — munere quidam *Turneb. Advers. XXIX, 2;* unae (*praec.* m) quidam (unae quidem *Gen;* H_1; una equidem *B*) *cdd.* — **35** ista *libri 257.* — **36** pacedeiano *cdd. h. l.* (*B. f.* pacedoiano); *cf. comm. in 257.* — *post hoc vocabulum quidam perperam addunt* hic; *cf. comm. in Lucil.* — ponitur *B.* — optimus longe *Cic. de opt. gen. or. 6, 17.* — **37** natus *cdd. h. l.* — **38** fratris *cdd.* — **39** furta *M;* facta *v.* — spurcitiam *Iun.;* spurcitia (pur. Gen_1) *cdd.* — **1** devortio *Gen;* L_1; H_1. — **2** o dirum *vel* o Stygium *nos Annal. philol. a. 1867 pg. 492;* o indignum *Delrius.* — adulescentis *cdd. pr. L.* — **3** concordantes *M;* concordes *cdd.;* et concordes *Bothius; sed magis placet asyndeton.* — viris *Cuiacius; Me* (vireis *Ribbeckius*); vires *cdd.* — **4** factas *Guietus;* facias *cdd.* — spurticia *L.* — **5** Varro. *haustum videtur lemma ut puta* Spurcum, vile. — nec quis *Gen,* H_1. — *f. olim fuit* neiquis. — lictorem *Passerat.; Me; alii;* lectorem *cdd.* — **7** II *B, Gen, L, H;* I *ed. Bas.* — facerent *M;* facerem *cdd.; id quod stare non potest, nisi existimaris haec verba a Cicerone ex alterius epistula suae inserta. cf. comm. in 383 l.* rogare, quaerere. — **8** ad Hirtium *Rothius;* ad (at *B,* L_2, H_2, *G*) hiquiiam (*vel* hi qui iam; i *tertium longum in Gen*) *cdd.;* ad Aquilam *Gurlittius.* — laternam *H,* c *eraso ante* l; aternam *G.* — Claternam; *cf. Philipp. VIII, 2, 6.* — temp. spurcissima *seq. in cdd. Varr. exemplum; quod recte in v. 9 reiecit Quicheratus.* — **9** obscenum *A, B, Gen, C.* — vel lut. *B.* — **10** de te; d, *tum ras.,* te Gen_1. — inquid L_1; *Montepess.;* inquit *rell. cum A, B.* — abeo G_1; *Montepess.* — **11** nolueris *Popma, Me;* noluerim (*seq.* s) *cdd. cum A, B* (im *in ras.* H_1). — **12** quod *Gen;* L_1; H_1; pure *Scal.;* puras (pluras *B;* pueras H_1) *cdd. Non. et Pl.*

Pomponius Prostibulo:

quaé peditibus núbere
non póterant, equites spérant spurcae?

|| **Spurcum** etiam fetidum. Plautus Menaechmis:

nam éx isto locó spurcatur násum odore inlútili.

Lucretius lib. VI:

deinde videre licet quam multae *sint* homini res
acriter infesto sensu spurcaeque gravisque.

idem [lib. VI]:

ad contra nobis caenum taeterrima cum sit
spurcities, eadem subus iucunda videtur.

Lucilius lib. XI:

praetor noster ad hoc quam spurcu' *sit* ore, quod omnis
extra castra, ut stercu', foras eiecit ad unum!

idem lib. XXVIII:

quaeque aspectu sunt spurca et odore.

SICCVM dicitur aridum et sine umore. Vergilius lib. V:

summa petit scopuli siccaque in rupe resedit.

|| **Siccum**, exercitum. Lucilius lib. XXVI:

gýmnasi cum stádio in duplici córpus siccassém pila.

---

13 Pomponius Prostibulo || 16 I, 2, 57 || 18 VI, 781 || 21 VI, 976 || 24 Lucilius l. XI || 27 Lucilius l. XXVIII || 29 Aen. V, 180 || 31 Lucilius l. XXVI.

---

13 prostipulo *Gen, H; non B.* — **14** peditibus *Casauboni liber ap. Me;* pedibus *rell. cum B.* — **15** non *ad. M.* — *possunt et trochaei reponi in h. modum:* quae peditibus numquam nubere | poterant, equites sperant spurcae? — *sensus hic est:* quae ne plebeiis quidem hominibus potuerunt nubere, equitum se sperant matrimoniis potituras? — *illud* pedites *ridicule dictum, ut ap. Horatium:* Romani tollent equites peditesque cachinnum. — **16** foetidum *A, Gen,* H_1*; non B.* — **17** nam ex *(om. B) cdd. Pl.;* nec *C, Gen, B.* — istoc *cdd. Pl.* — inlutili *Ritschelius;* inlutibili *cdd. Non.;* inlucido *cdd. Pl.; unde* mucido *pulchre Colvius.* — **19. 20** sint *om. cdd.* — homini *add.* L_2. — res acr.; sacriter, *m. 2 supra scr.* re, *Gen.* — infestu (infestus *pr. H*) *cdd. cum B.* — spurcae (spurce *B*) *cdd.* — **21** idem [lib. VI]; *puto* item; idem in eodem *Ald.;* idem eodem *Iun.* — **22** ad *C, Gen.* — teterrima *Gen, H.* — **23** spurcitiis *cdd.* — eadem subus iucunda; *cdd. Non.:* idem subrutunda (subrutenda *Gen;* H_1); *Lucr.:* eadem subus haec ciuunda *vel* inunda (iucunda *Marullus*). — idem subus res iucunda *Me; in quibus* idem *vitiose;* res iuc. *nescio an vere.* — **24** *cf. comm. in Luc. XI, 4.* — **25** praeter *pr. B.* — nr̃t *G.* — ad hoc (*vel* ad haec) *M;* adhuc (athuc L_1) *cdd.* — quem *B; Gen;* H_1. — sit *add. M.* — spurcus sit ore; *i. e.* incestus. — *supplendum* narrabo *vel simile.* — **28** aspecto *Montepess.; A.* — **29** aredum Gen_1*;* L_1. — humore *cdd. pr.* L_1. — **30** in rupe sedit *cdd. pr. B.* — **31** Sicum *pr. G.* — Siccum dicitur *(repetit. e v. 29) A.* — exercitatum *idem, nescio an recte.* — **32** gymnasi cum stadio in duplici *M; prius* cum stadio in gymnasii duplici; cum stadio in gymnasio in duplici *cdd.* — stadio duplici; *i. e.* διαύλῳ. — siccassem *in mrg. add.* G_2. — pila *Ald.;* pilas (*seq.* s) *cdd.*

394. 395 M.

|| Siccum dicitur et sobrium, modicum. Plautus Asinaria:

síccum, frugi, cóntinentem, amántem uxoris máxime.

idem Pseudolo:

vino modo cupidae estis:
eo vos vestrosque adeo pantices || madefactatis, cum ego sim hic siccus.

Cicero Academicorum lib. II * * * alius adultis; alius valentibus, alius aegris; alius siccis, alius vinulentis. || Siccum, firmum. Varro Cato vel de liberis educandis: Persae propter exercitationes puerilis modicas eam sunt consecuti corpori' siccitatem, ut neque expuerent neque emungerentur sufflatove corpore essent. — M. Tullius de senectute: nullo imbri, nullo frigore adduci ut capite operto sit; summam esse in eo corporis siccitatem.

SEGES est frumenti fructus. Vergilius Aen. lib. II:

in segetem veluti cum flamma furentibus austris
incidit.

|| Segetem etiam ipsam terram dicimus. M. Tullius in Ortensio:

---

33 V, 2, 7 || 35 I, 2, 50 || 2 Cicero Academicorum II || 4 Varro Cato | 7 10, 34 || 9 II, 304 || 12 M. Tull. Hortensio.

---

33 Sicum *B.* — modicum *Goetzius;* madidum (maditum *Gen*$_1$*;* aditum *f.* L_1) *cdd.* — **34** maximae (*pr. f.* maxima) *L.* — **35** *cf. 500 l.* ablativus pro genetivo. — pseudulo *cdd. pr. H.* — **36. 1** *cf. Spengel. de canticis Plaut. pg. 168 sqq.* — vino. *ita cdd. Non.; item Plauti. sed recte docti* vini. — estis *del. Bothius.* — eo; *ita et Plauti libri; ex* enim *corruptum suspicatur Ritschelius.* — urosque, *in mrg. m. 2* vestrosque, *H.* — panticis *cdd.* — madefacta discum *B.* — *ap. Pl. cdd.:* vos vestros panticesque adeo madefactis (madefacitis; madefecistis). — **2** Ach. *Gen*$_2$*; H.* — alius (*ita B; ed. princ.;* alios *cdd.*) adultis. *praecessit ut puta:* alius pueris. — valentibus *Quicheratus;* lentibus *cdd.* (sentibus *edd. ante Pium; qui* senibus). — **3** aegris *B;* egris *ed. princ.;* eugris *C, Gen.* — **4—6** *recte Quicheratus Varronis locum, qui in cdd. est ante l.* firmum, siccum, *propter summam similitudinem iunxit cum Ciceroniano; quamquam eum non fugit siccitatis nomen propria potius in illo constare significatione.* — Varro; *cf. 481 l.* emungerentur. — vel *om. Gen;* H_1. — propter; *puto* per. — exercitationis *Gen;* H_1. — pueriles *A, Montepess.* — *illud* modicas *suspectum.* — eam sunt *Ald.;* eo se *(om. A) cdd. h. l.;* eo *481.* — *ac potest f. servari illud* eo. — consecuti *cdd. 481;* consuiti *Gen*$_1$*, L;* H_2*;* consueti *rell. cum A.* — corpori' *M;* corpore *cdd. hic;* corporis *481.* — *cf. 334, 29 eiusdem Varr. illud* Lucio' Scipio; *de l. lat. X, 84:* opu' fuit; *Lachm. comm. Lucr. pg. 28 sq.* — expuerent *M;* spuerent *cdd. 481;* spuerentur (espuerentur *Gen;* H_1) *h. l. cum A* (*praec.* e). — emugerentur *Gen*$_1$*; pr. L.* — suflatove *cdd. pr. A, Montepess.;* inflatove *Costa.* — *cf. 46 l.* sufflatum. — **6. 7** M. Tull.; *cf. 246 l.* adduci, cogi. — ymbri *A.* — **8** in eo *om. B.* — **9** frumenti ut fructus *B, Gen,* H_1*;* frum. et fr. *A.* — *puto olim fuisse:* frumenti vel aliarum frugum fructus. — **10** flama *B.* — **11** incidit *e Verg. add. Quicheratus.* — *sane h. l. in archetypo vid. turbatum.* — **12** Segetem etiam ipsam terram dicimus. *ita Quicheratus; cdd. h. l.:* Segetem terram; *mox post M. Tullii exemplum:*

ut enim segetes agricolae subigunt aratris multo ante quam serant. — Vergilius Georg. lib. IIII:

nec pecori opportuna seges nec commoda Baccho.

et in Aen. lib. III:

arebant herbae et victum seges aegra negabat.

Plautus Aulularia:

tibi egó rationem réddam, stimulorúm seges?

id est, in qua stimuli seri possunt. — Accius Oenomao:

forte ánte auroram, rádiorum ardentum índicem,
cum *e* sómno in segetem agréstis cornutós cient,
ut rórulentas térras ferro físsilei
proscíndant glebasque árvo ex mollito éxcitent.

idem [in] Andromeda:

quód beneficium hau stérili in segete, réx, te obsesse intélleges.

Lucilius Satyrarum lib. VII:

solam auram adversam segetem inmutasse satumque.

Varro *Ἄμμον μετρεῖς, περὶ φιλαργυρίας*: etenim quibus seges praebeat domum, escam, potionem, quid desideremus?

SVMERE est accipere, tollere. Vergilius lib. V:

sume, pater.

Sallustius in Iugurtae bello: || epistulam super caput in pul-

---

14 IV, 129 ‖ 16 III, 142 ‖ 18 I, 1, 6 ‖ 20 Accius Oenomao ‖ 25 Accius Andromeda ‖ 27 Lucilius l. VII ‖ 29 Varro *Ἄμμον μετρεῖς* ‖ 31 Aen. V, 533 ‖ 1 71, 4.

Segetem *(om. B; Gen; L_1; H_1)* etiam ipsam terram dicimus; *om. A, qui habet exempl. praecedens et subsequens.* — M. Tull.; *cf. 401 l.* subigere, mollire. — in ortensio *B, L_1;* hin ortensio *L_2;* in hortensio *rell.* — **13** enis *L_1.* — segetis *cdd. pr. A.* — **15** Cercri *recte Salmasius.* — oportuna *L, H_2, G, A, B.* — bacho *L;* bacco *B.* — **18** Plaut.; *cf. 381 l.* reddere, exponere. — **20** in qua; *de anu dictum.* — stimulis *pr. L.* — seri *Guietus;* eripi *cdd.;* erigi *non bene quidam ap. Bentin.* — **21** forte *Turneb.; Lips.; al.;* perte *L_1* (oenoma operte); ferte *rell.* — ardentum *Lips.; Scal.; al.;* ardentem *cdd.* — **22** e *add. Lips.; al.* — somno *L, H_2, G;* summo *Gen, H_1.* — agrestis *nominativ.* — corn. (cornuto scient *L, Gen*); *i. e.* boves; *cf. Varr. de re rust. II, 7, 2.* — **23** terram *Gen; pr. H.* — fissilei *(active positum) M;* fidas *cdd.;* putridas *Iun. (cf. comm. in 152, 22).* — **24** glebasque *Iun.;* glebasquae *cdd.* — mollito *M;* molli *cdd.* (molli exsuscitent *Fruterius ap. Gruter. V, 385*). — **25** in *supra scr. in L; del. H_2; om. G.* — **26** *pronuntiandum* benficium. — hau; haud *Iun.;* aut *cdd.* (au *Gen_1*). — obsesse *Gulielmius ap. Gruter. II, 843; Fruterius ibid. V, 385;* obesse *cdd.* — intelliges *Gulielm.; Fruter.;* intellegis *libri.* — **28** solem *cdd. pr. G.* — satumque *I. Dousa:* statumque *cdd.* — **29** *δ (pr. λ H)* μοιμεμϑιcπεριφιλ(α *G*) α(δ *L_1; λ Gen*) ρτ(γ *G*) νρια *C, Gen; corr. Iun.* — **30** aescam *G.* — **31** est *om. B.* — **1** Iugurthae *ed. Bas.* — epistolam (aep. *Gen_1*) *cdd. pr. L_1.* — pulbino *Gen, H_1;* bulbine *L_1.*

396 M.

vino temere positam sumit. — M. Tullius de signis: iste unumquodque vas sumere in manus, laudare, mirari. — Lucilius lib. XXVIII:

omnia vescatis manibus leget, omnia *sumet;*
crede mihi; presse *ut dicam, res* auferet omnis.

[et] Plautus Aulularia:

nón ego quid voluntáte sumsi néc tetigi

‖ Sumere, suscipere. Lucilius lib. XXVI:

húnc laborem súmas, laudem quí tibi ac fructúm ferat.

Cicero de finibus bonorum et malorum lib. II: verum hoc loco sumo de verbis his eandem vim voluptatis. ‖ Sumere etiam significat eligere. Lucilius Satyrarum lib. III:

et spatium curando corpore honestum
sumemus.

Plautus Aulularia:

Silváni lucus éxtra murumst ávius,
crebró salicto opplétus: ibi sumám locum.

Lucilius Satyrarum lib. X:

honorumst
iudicium Crassis, sicut describsimus ante.
hoc est: quid sumam, quid non? quo quaeque loco res?

---

2 II, 4, 27, 63 ‖ 3 Lucilius l. XXVIII ‖ 7 IV, 4, 13 ‖ 9 Lucilius l. XXVI ‖ 11 II, 3, 8 ‖ 13 Lucilius l. III ‖ 16 IV, 6, 8 ‖ 19 Lucilius l. X.

---

3 in m. sum. *cdd. Cic.* — **5** *cf. 332 l.* legere, subripere. — viscatis *cdd. pr.* L_1. — *cet. cf. comm. in Luc. XXVIII, 44.* — omnia *supra scr. in G.* — sumet *Bentin.* (sumit *Ald.*); *om. cdd.* — **6** praese *Gen;* H_1; praesse H_2. — ut dicam, res (res *iam Popma*) *add. M.* — **7** et *vid. delendum* (*om. B; in quo dest exemplum praecedens*). — **8** non ego quid voluntate sumsi *M;* non equidem ego qua (quia *Gen; pr. H; item per compendium B*) voluptate sumsi (suam si *L;* sum si *Gen; H;* sumpsi *B*) *cdd.* — non hercle (ercle) equidem quicquam sumpsi *libri Plauti.* — nec *idem;* neque *C, Gen, B.* — **10** fructu *Gen; non A, B.* — ferrat *pr. L.* — **11. 12** *praemittit Quicheratus:* Sumere, contendere *ac deinde expungit* de, *quod bene abest a Ciceronis cdd.; Nonii pg. 121. — sed quis adderet? porro etiam* suscipiendi *verbum aliquando pro* contendere, concedere *positum. quae res potuit fraudi esse stupori Nonii.* — Cicero; *cf. 121 l.* hilaretur *ibique comm.* — summo *B.* — eundem *pr. B.* — eandem certe vim voluptatis Epicurum notasse quam ceteros *Cic.* — **13** Satyrarum *om. B, Gen,* H_1; psatyrarum *pr. L.* — **14** corpore *dativum.* onestum *Gen, L; non B.* — **17** silvam *Gen,* H_1. — **18** crebro (crebo *pr. B*) salicto oppletus. ibi (ubi *pr. B*) sumam l. *fere cdd. Plauti;* creber salicta opletus ibi (opletu sibi *Gen; pr. H*) summam l. *Nonii.* — **19** Luc.; *cf. comm. in Luc. X, 7.* — **20** bonorum est *I. Dousa.* — **21** iudicum *Gen; pr. H.* — Crassis *I. Dousa;* crassis *edd. priores.* — sicut *Corpetus, M;* ut *cdd.* — describimus; descripsimus *I. Dousa;* discribimus *cdd.;* discribsimus, *id est* divisimus, *ut supplendum esset* honores, *prius nos.* — **22** hoc est; *ad* indicium *referend.* — summam *Gen, H.* — quo quaeque loco res *M;* in quoque locemus *v.*

et lib. XVIIII:

sume diem, quist visu' tibi pulcherrimus unus.

Sallustius in Iugurtae bello: scilicet ut in tanta re ignarus omnium trepide festinet, sumat aliquem ex populo monitorem officii sui. — M. Tullius in Hortensio: quare velim dari mihi, Luculle, iubeas indicem tragicorum, ut sumam qui forte mihi desint. ‖ **Sumere**, conducere. M. Tullius de officiis lib. III: quoad enim perventum est eo quo sumpta navis est, non domini est navis, sed navigantium.

SVFFERRE est sustinere. Vergilius [in] Aen. lib. II:

nec claustra nec ipsi
custodes sufferre valent.

Accius Myrmidonibus:

égo me non peccásse plane osténdam aut poenas súfferam.

‖ **Sufferre** significat dedere vel subponere. Plautus Casina: ‖

íntrem ad úxórem eám
súfferámque eí meúm térgum ob íniúriám?

idem Poenulo:

út enim ubi mihi vápulandum sít tu corium súfferas.

Accius Nyctegressia:

aut égo illum eripiam aut ílli poena súfferar.

---

23 Lucilius l. XVIIII ‖ 25 85, 10 ‖ 27 M. Tull. Hortensio ‖ 29 III, 23, 89 ‖ 32 II, 491 ‖ 35 Accius Myrmidonibus ‖ 37 V, 3, 10 ed. Vssing. ‖ 3 IV, 2, 33 ‖ 5 Accius Nyctegresia.

---

23 idem lib XXVIIII *B; qui om. praecedentia duo exempla.* — **25** Iugurthae L_2, H_2, *G.* — gnarus *Gen, L, pr. H.* — **26** trepidet *Sall.* — festinat *Gen*, H_1. — ex pop. nitorem *Gen. L*, H_1. — **27** offici *Sall.* — **28** *om. Gen*, H_1. — *causa hiatus, quod praecedit* mihi. — tragiorum L_1. — si qui *Orellius.* — **29** desint *M;* desunt *v.* — **30** perventum sit *cdd. potiores Cic.* — navis *cdd. Cic.;* vis *Non.* — **32** Sustinere (*add.* nere H_1) est sufferre *A, B, Gen*, H_1. — in *om. B*, H_2, *G.* — **33** clautra L_1. — **36** auti, *tum* uti *L.* — oenas *pr. L.* — **37** Suffere *B (ita et 34).* — casina Gen_1. — **1. 2** *cf. O. Seyfferti commentatiuncula Philol. XXVI, 722; qui primus locum verbis a Nonio servatis adsignavit creticosque agnovit numeros. eum et secutus Vssingius.* — **1** intrem *M;* intro *cdd.* — eam *Gerlachius;* meam *cdd.* — ea dux uxorem meam *cdd. Plauti.* — **2** sufferamque ei *Me;* sufferamquae (sufferamque H_2) et *L*, H_2, *G;* sufferam et quae *B, Gen*, H_1. — **3** penulo *B; Gen; pr. H.* — **4** varulandum *B; Gen; pr. H.* — sit tu; situs *B.* — sit *Ambros. Pl.; rell.* est; *quo servato Bentleius cum Spengelio* tu tuum; *alii* tute. *et hoc vel illud videtur elegantius.* — sorium *cdd.* (orium *B*). — **5** Actius *L.* — nyptegressia (nyptaegressia *L;* niptegressia *B*) *cdd.* — **6** aut; *f.* ut (*praec.* a). — ergo *B, Gen*, H_1. — aut *ed. Bas.; Bhm; Me;* ut *Gen, L, H.* — poena *ablativ.* — sufferar *M;* sufferam *cdd.* — poena sufferar; *i. e.* loco illius poenae dedar. — *verba videntur esse Diomedis, cum Vlixis*

397 M.

|| *Sufferre, efferre.* Afranius Prodigo:

> nam mé pudet, ubi mécum loquitur Númerius,
> aliquíd sufferre graéce; inridet me ílico.

SVRGERE, crescere, augeri. Vergilius [in] Georg. lib. I:

> quis sine nec potuere seri nec surgere messis.

idem Aen. lib. IIII:

> Ascanium surgentem et spes heredis Iuli
> respice.

|| Surgere, erigi. Sallustius Historiarum lib. V: sella surgere, caput aperire solitum. — Terentius in Adelphis:

> ut tríduo hoc perpétuo prorsum e lécto nequeat súrgere.

Vergilius lib. VIII:

> surgit et aetherii spectans orientia solis
> lumina.

SACRVM est sacratum vel religiosum. Vergilius lib. VI:

> Cererique sacrum Polyboeten.

et [in] lib. VII:

> sceptrumque sacerque tiaras.

|| Sacrum etiam scelestum et detestabile [ita et consecratum]. Afranius Fratriis:

> ó sacrum scurram ét malum!

Plautus Poenulo:

7 Afranius Prodigo || 10 I, 161 || 12 Aen. IV, 274 || 15 Sallustius Hist. V(16 IV, 1, 4 || 18 Aen. VIII, 68 || 21 Aen. VI, 484 || 23 Aen. VII, 247 || 26 Afranius Fratriis || 28 prol. 88.

a Rhesi militibus clausi audisset vocem, clamantis se aut utrumque ereptur(um) aut pro eo periturum. — certe non cogitandum de errore Nonii; qual(em) suspicatus Quicheratus hoc exemplum subiunxit 396, 36. — 7 Suff., ef(f). *add. M.* — Prodito *Quich.* — 8 pudet it (pudet id *Me*) *G.* — pudet, ubi — *vid. h. l., sicut apud Plautum fieri videmus, finalis in* pudet *produci nam non credo haberi tribrachum. — de ea re amplius quaerendum.* — 9 sufferre *Bothius;* suffero *cdd.* — grece *C; Gen.* — 10 augeri *Quicheratus;* augere *v.* — in *om. B, Gen,* H_1. — 11 qui *H* — messis L_1; H_1; messes *B;* messes *rell.* — 15 Sall.; *cf. 236 l.* apertum, nudatum *ibique comment.* — surgere de sella (sylla) *cdd. 236.* — 16 soletum Gen_1; L_1. — adelfis *cdd. pr. B.* — 17 lectum equeat L_1. — 18 VIIII *Gen, L, pr. H, ed. Bas.; non B.* — 19 aetheris *Gen; L; pr. H.* — 21 Sacratum Gen_1. — est *om. B.* — VII *B.* — 22. 23 *om. B; Gen;* H_1. — Poleboeten *L;* H_2 (*pr.* Poleboeetem); *G.* — Polyboten *melius pars cdd. Verg.;* Polypoeten *coll. Il. XXIII, 836 N. Heinsius.* — in *secl. M.* — 24 sacerque uirg. Gen_1. — uaras Gen_1; tyaras *B.* — 25 detextabile Gen_1; L_1. — *illa* ita et consecratum, *quae olim in sup. erant adscripta ad v. 21, ubi post* religiosum *inseruit Quicheratus, secl. M.* — 26 fratribus *cdd.; corr. Iun.* — 27 scurram *Ald.;* succuram (succuram *L;* H_2) *cdd. cum B.* — 28 penulo *B.*

vendít eas omnis, ét nutricem et vírgines,
praeséntí argento homini, si lenóst homo,
quantum hóminum terra sústinet, sacérrimo.

Vergilius:

auri sacra fames.

Lucilius Satyrarum lib. XV:

adde isto: sacer ille tocoglyphos ac Syrophoenix
quid facerest solitus?

Turpilius Demetrio:

etiám me inrides, péssime ac sacérrime?

idem Lindia:

abhinc triénnium
sacérrimum domicílium hoc quidam cóntulit
lenó.

Varro Lege Maenia: signa tum sacra esse desierunt, posteaquam homines sunt sacri. ||

SAVCII dicuntur proprie vulnerati, non maesti, sicuti vult consuetudo. Accius Phoenissis:

---

32 Aen. III, 57 ‖ 34 Lucilius l. XV ‖ 37 Turpilius Demetrio ‖ 39 Turpilius Lindia ‖ 43 Varro Lege Maenia ‖ 2 Accius Phoenissis.

---

29 vendit eas omnis. *ita Ritschelius;* vendit eas crinis *B, Gen, C;* vendite asomnis *similia boni cdd. Pl.; interpolati quidam:* venditque has omnis; venditque eas omnis *Me.* — virginis *cdd.* — et nutricem et virginis *m. 2 supra scr. in L.* — **30** praesenti; praesens *sim. cdd. Pl.* — *ad hiatum, qui ferri non potest, removendum* praesenti ibi *F. C. G. Muellerus;* praesenti argentod *Guietus; sic vel* praesentid argento *vel* praesenti argento homoni *Ritschelius (cf. Nov. excurs. Plaut. pg. 73), omnia tamen dubitanter, quod alienus sit a Plauti aetate prologus Poenuli.* — **31** hominus *Gen;* H_1*;* ominus *B.* — terras *cdd.* — **34** XVI *pr. B.* — **35. 36** adde *Ald.;* ac de *cdd.* — isto *Turneb.;* istos *(seq.* s) *cdd.* — ille *Iun.;* tocoglyfos *Rothius* (τοκογλύφος *nos in ed. Luc.*); ac syrophoenix (Syrophoenix *iam Iun.*) *Turneb.;* illoto colfo (c, *tum ras.,* lfo Gen_1) saxsiro (saxiro *Gen, H;* saxyro *B*) fenix (phoenix *B*) *cdd.* — *puto:* adde isto, s. — quod. — **37. 38** Demetrio: etiam *Me;* demetrio sed iam H_2, *Gs;* demetrius etiam *B, Gen, L,* H_1. — irrides *Iun.;* inridens (irr. L_2, H_2, *G*) *cdd. cum B.* — **39** india *cdd. (idem error 343, 16).* — **40—42** *non placet institui octonarios ita:* abhinc | tr. s. d. hoc quidam contulit | leno. — abhic *B.* — sacerrimus *probabiliter Bothius.* — dominicilium *B.* — hoc *pro* huc, *quod Turneb. coniecit.* — **43** Minia *cdd.* — signa tum *Lips.;* signati *cdd.* — **44** sacri *M;* facti *cdd.;* facti sacri *Fruterius.* — *hoc recepto de re m. 435 septenarios trochaicos constitueramus ita:* signa tum sacra | esse desierunt posteaquam homines sunt facti sacri; *quos tamen non ausim tueri, nisi reponatur* postequam *(cf. 192, 32 sq.); quod an Varroni minus conveniat dubito.* — **1** Saucii. 'nota aetate Nonii abusos voce *Saucius* translata ad moestitiam animi' *Me.* — dicantur Gen_1. — mesti *B, ed. Bas.* — sicuti velut *B.* — consuitudo L_1. — **2** phenissis *B;* foenissis *rell.*

398 M.

obít nunc vestra moénia, omnis saúcios
convísit, ut curéntur diligéntius.

Turpilius Epiclero:

patrócinantem ubi fáctum audierit saúcium.

Sallustius Hist. lib. II: avidis ita promtisque ducibus, ut Metellus ictu tragulae sauciaretur. — Vergilius in Aen. lib. II:

qualis mugitus, fugit cum saucius aram
taurus.

et lib. VII:

saucius ad quadrupes nota intra tecta refugit.

Varro de vita populi Romani lib. IIII: itaque multis civibus ex utraque parte sauciis, multis occisis fugatur.

SVPPLICIVM dicebatur damnatio vel poena. Vergilius in Aen. lib. IIII:

mediis, siquid pia numina possunt,
supplicia hausurum scopulis.

|| Supplicium rursum supplicatio. Sallustius in Catilinae bello: in suppliciis deorum magnifici. — Accius Epigonis:

núnc pergam, ut supplíciis placans caélitum aras éxpleam.

Afranius Fratriis:

.... nullám profecto accéssi ad aram, quín deos
supplíciis, sumptu, vótis, donis, précibus, plorans, óbsecrans
nequíquam defetígarem ....

5 Turpilius Epiclero || 7 Sallustius Hist. II || 8 II, 223 || 11 Aen. VII, 500; 13 Varro de vita pop. Rom. IV || 15 IV, 382 || 19 9, 2 || 20 Accius Epigonis; cf. comm. || 22 Afranius Fratriis.

3 obit *Me;* ubi *cdd.* — nostra *probabiliter valde Ribbeckius.* — *f.* obi nunc nostra moenia, omnis saucios convisito, ut curentur diligentius (sed convise, uti). — 5 clero *Gen*, H_1. — 6 patricinantem L_1; patrocinatem *Gen;* H_1. — audierit *Bentin.;* audiverit *cdd.* — saucium *Lips.; Me;* saucius (*om. Gen*, H_1) *cdd.* — 7 Sallustius; *cf. 553 l.* tragula. — III *cdd. 553.* — avidis ita promptisque *Guietus* (avidisque ita promptisque *Ald.*); avidisque (*om A*) ita promtis (promptis *A, Gen, H, G*) *cdd. h. l.;* avidissimis atque promtis (promptis) *553.* — 8 sicut ragulae Gen_1. — hictu *A.* — sociaretur *id.* — 12 at *B*, Gen_2; *H;* L_2; *G.* — quadrupedes Gen_1. — 14 ex utr. p. s., m. occisis *om. Gen*, H_1. — 15 dampnatio *B.* — vel *supra scr.* Gen_2. — 17 medii *cdd. pr. B.* — 18 suplicia *H, Gen* (*hic m. 1* suplica). — ausurum L_1. — 19 rursum *A, B, Gen*, H_1; rursus *rell.* — suplicatio L_1. — attillinae *L;* catillinae *Gen.* — 20 Epigonis *Ald.;* Erigona *Me;* epigono (epigona H_1, *G*) *cdd.* — *ac nescias hic, ut alibi, utrum praeferas.* — 21 pergam ut *Bh;* *Fruterius* (pergamus ut *Iun.*); pergamus *C, Gen.* — supliciis L_1. — celitum *L.* — 22 fratres (frs *H*) *cdd.;* Fratriis *mrg. Iun.* — 24 votis *Bongarsius;* vatis *C, Gen;* atis (sumptuatis) *A.* — plorans; plor *in ras. A.* — 25 defatigarem *Montepess.; Am.*

SAMIVM est testeum. Lucilius Satyrarum lib. XIII:

et non, pauper utei, Samio curtoque catino.

M. Tullius de re publica lib. VI: *testatur* oratio Laeli, quam omnes habemus in manibus, quam simpuia pontificum dis inmortalibus grata sint Samiaeque, uti scribit, capedines. || Samium rursum acutum. unde et samiare dicimus acuere, quod in Samo insula hoc genus artis polleat. Lucilius Satyrarum lib. VII:

hanc ubi vult male habere, ulcisci pro scelere eius,
testam sumit homo Samiam *atque* ibi, 'ἀπειρόκαλε!' || inquid;
praeceidit caulem testisque una amputat ambo.

SPERNERE, fastidire. Vergilius Aen. lib. IIII:

comitemne sororem
sprevisti moriens?

Terentius in Andria:

tót modis contémtus, spretus! fácta, transacta ómnia.

|| Spernere rursum segregare. Ennius Hectoris Lytris:

mélius est virtúte ius: nam saépe virtutém mali
náncíscuntur; iús atque aecum se á malis spernít procul.

---

26 Lucilius l. XIII || 28 M. Tullius de re publ. VI || 32 Lucilius l. VII || 3 IV, 677 || 6 I, 5, 13 || 8 Ennius Hectoris lytris.

---

27 pauper utei *M* (pauper uti *cdd. infra; et ita Iun.*); pauperitiae *C; Gen; B;* pauperitie *A.* — **28. 29** M. Tull. de Republica libro VI: extat oratio Laelii, quam omnes habemus in manibus. *ita Iun., qui se dicit manuscripti exemplaris fide adiutum; C, Gen:* M. Tullius de republica (republ *Gen, H*) lib. III et non pauper uti oratio et in libro sexto *(ita Gen; L; H;* lib. VI *ed. Bas.)* laeli (leli *Gen, H*). — testatur *add. M.* — *illud* lib. III *ortum ex eo quod seq.* lib. VI *vel* libro sexto, *quo etiam verbum* test. *haustum.* — *praeterea res turbata eis, quae ad v. Luc. emendand. in mrg. fuerant adscripta, delatis in l. alienum.* — simpuvia H_2; puia, *sed del. m. 2, L;* simpuia *add.* L_2 (sim *in ras.*); simpula *Turn.* — diis *cdd.* — **30** grata sint Samiaeque *Iun.;* grata sint samiae quae *L,* H_2, *G;* gratas instamiae quae *Gen,* Ho_1; grata sintamiaequae Hs_1. — uti *Halmius;* uthi (ut hi) *cdd.;* ut is *Iun.* — capedines *Ald.;* cappudines *cdd.* — **31. 32** sama ire *L.* — in samo insula *A;* in samo (in samio *B*) *rell.; cf. 118, 22 sq.* — polleat; *cf. 3, 14 sq.* — **33** ulcisci; lucilius *Gen;* H_1. — *hinc in B haec tantum:* h. g a. polleat. Licilius *(sic)* proceleius *e. q. s.* — pro scelere eius *Iun.;* pro cele eius (proceleius *B*) *cdd.* — **1** humo *Dousa pater.* — atque *add. M.* — ἀπειρόκαλε *M;* an uno telo *C, Gen;* a nunc telo (samia mibia nunc telo) *B.* — inquid L_1; inquit *rell. cum B.* — Samiam sibi, 'anophelê' inquit *Lachm. Comm. Lucr. pg. 99.* — **2** praeceidit; praecedit *B; Gen;* H_1; praecidit *rell.* — tetisque *Gen,* H_1; tethisque *B;* testis quae *L;* H_2; *G.* — **7** quot modis *cdd. Ter.* — contemptus *B;* H_2 (*m. 1* cōtemtus). — **8. 9** haectoris *C, Gen.* — Hectoris — virtute eius *om. B.* — lytris *pr. L;* listris *G;* lystris *rell.* — **9. 10** *cf. de his vv. vit. Ennii pg. 267.* — ius *Bentin.;* eius (*praec.* e) *cdd.* — virtutum *B.* — nanciscu (*supra* u *ras.*) tur L_1; nanciscum tur H_1; nascuntur *G.* — ius; vis H_1. — aecum; aequum *B;* ecum *Gen; H in ras.; G;* cum *L.* — si *B.*

399 M.

SVBDVCERE, subputare. Terentius in Adelphis:

númquam ita quisquam béne subducta rátione ad vitám fuit.

Lucilius lib. XXVIIII:

eódem una hic modó rationes *ómnes* subducént suas.

M. Tullius in Ortensio: non et sine ea cogitatione ineundis subducendisque rationibus. — idem de finibus bonorum et malorum: qui autem esse potest, nisi te amor ipse ceperit? quod non subducta utilitatis ratione effici solet. ‖ Subducere est subripere. Turpilius Lindia:

ego ínterim in turbá foras
subdúxi cum hac me.

Vergilius in Bucolicis:

et sucus pecori et lac subducitur agnis.

Terentius in Eunucho:

. . . ubi prímum poterit, se ílli subducét, scio.

Lucilius lib. XXX:

neuqui te ignaro famuli subducere *possint*.

M. Tullius in Ortensio: an, cum videat me et meos comites, fortitudinem, magnitudinem animi, patientiam, constantiam, gravitatem, fidem, ipsa se subducat? ‖ Subducere etiam susum ducere, levare. Turpilius Paraterusa:

cum anthác videbam stáre tristis, túrbido
vultú, subductis cúm superciliís senes.

11 V, 4, 1 ‖ 13 Lucilius l. XXIX ‖ 15 M. Tullius Hortensio ‖ 16 II, 24, 78 ‖ 18 Turpilius Lindia ‖ 22 III, 6 ‖ 24 IV, 1, 14 ‖ 26 Lucilius l. XXX ‖ 28 M. Tullius Hortensio ‖ 31 Turpilius Paraterusa.

11 Subducere H_2; *A*; *B*; Subdere *rell.* — adelfis *cdd. pr. B.* — 12 numquam *B*; *ed. Bas.*; nuncquam *Gen*; *H*; L_1; nunquam L_2. — bene *om. B, Gen*, H_1. — 13 Lucilius Satyrarum lib. XXVIIII *ed. Bas.* — 14 edem Gen_1. — una *M*; uno *v.* — hic *(nomin. plur.) Gen*; *L*; *P*; his *pr. Hs*; hi *Hs post ras.*; *G.* — rationes omnes *M*; errationes (rationes *l. v. Dousae*; *Ald.*) *cdd.* — *in ed. nos:* aeris iam rationes; *f.* rationes aeris; *cf. Luc. XXIX, 59–61.* — subducent *Iun.*; subduceret *cdd.* (subducet *lib. vet. Dousae*). — 15 hortensio L_2, *G.* — non; *f.* nam. — *mancus locus et obscurus Non., ut vid., culpa.* — *cet. cf. 193, 11.* — 17 potest *vitiosum*; potes *Me*; poteris *cdd. Cic.* — amor ipse ceperit *Cic.*; amori praeceperit *Gen*, *L*, H_1; amore praec. H_2; amor ipre ceperit *ed. Bas.* — 19 lyndia *cdd.* — 20. 21 *haec f. septenario iambico vel octonario continenda.* — 22 Verg.; *cf. 331 l.* lac. — 23 sucos L_1; sucas Gen_1. — 25 potuerit *cdd.* — illi; *vid. olim fuisse* illim; *et sic Quicheratus*; illinc *cdd. Ter.* — 27 neuqui; qui *adverb.* — ignaro *Gerlachius*; ignoro *cdd.* — famuli *M*; *et ita P*; famulis *v.* — possint *add. M*; *idem vel possent supplendum coniecit Quicheratus.* — 28 hortensio *cdd. pr.* L_1. — me; *scil.* iustitiam. — 30 ipsa; *i. e.* philosophia. — 30. 31 ducere vel levare *A*; *B*. — paratelusa *Gen*; L_1; H_1. — 32 antehac *cdd.* — 33 supertiliis Gen_1.

Varro *Εὗρεν ἡ λοπὰς τὸ πῶμα, περὶ γεγαμηκότων*:

ego unus scílicet
antíquorum hominum súbductis supércilis
dicám: *γαμήσεις νοῦν ἔχων.*

Sallustius in Iugurta [bello]: || dein cunctos pleno gradu in collem subducit. — Vergilius in Bucolicis:

qua se subducere colles
incipiunt.

M. Tullius de officiis lib. III: huic ille classem Lacedaemoniorum, quae subducta esset ad Gytheum, clam incendi posse. — Plautus in Aulularia:

ut ín puteo cenám coquant.
inde coctam sursum súbducemus córbulis.

STVPIDVS est obstupefactus. || Stupidus, stultus et inicus. Varro *περὶ ἐξαγωγῆς*: Andromeda vincta et proposita ceto non debuit patri suo, homini stupidissimo, in os spuere [vitam]?

SVSPICERE, [est] susum aspicere. Vergilius lib. I:

et fastigia suspicit urbis.

Varro Agathone: et pueri in aedibus saepius pedibus offensant,

---

34 Varro *Εὗρεν ἡ λοπὰς τὸ πῶμα* || 1 98, 4 || 2 IX, 7 || 5 III, 11, 49 || 7 II, 7, 3 || 11 Varro *περὶ ἐξαγωγῆς* || 13 Aen. I, 438 || 15 Varro Agathone.

---

34 heurenae(ne H_2)lopasto ponia *L; H_2; G;* heurelelopasto ponia *Gen; H_1; corr. Iun.* — *καθηικοντων L; καθηιϲοντων Gen; H_1; καθνκοντων G; καθηκοντων H_2; γεγαμηκότων Iun.* — *illud εὗρεν ἡ λοπὰς τὸ πῶμα, quod initium tetram. trochaici implet, ex comoedia, ut puta Menandri, sumptum latine redditur per trimetrum* accessit huic patellae dignum operculum; *de quo dictum comm. Lucil. pg. 286.* — **35—37** *numeros distinxit M.* — hominem *A, Gen; pr. H.* — supercilis *M;* superciliis *v.* — *v. 37 om. A.* — *γαμήσεις Meinekius* (*γαμήσω Oehlerus*); *γαμησιο G; ταμησιο L; H; Gen.* — *νοῦν ἔχων Turneb.; νουνεχων L_1; H ex corr.; G; νοιννεχων rell.* — **1** in Iugurta *Gen, H_1;* in Iugurtae *L_1;* in Iugurthae bello *L_2, H_2, G.* — deine *Gen_1.* — **2** colem *L_1.* — Verg.; *cf. 347 l.* molle, non arduum. — **3** tolles *H_1.* — **5** Lacedemoniorum *Gen; L; H.* — **6** esset *ed. Bas.; v.;* esse *Gen; L; H.* — Gytheum *cdd. Cic.;* citaeum *Gen, H;* cytaeum *L, G.* — **8** ut in puteo *etiam Plauti cdd., parum quidem eleganter;* in puteo uti *Bothius.* — caenam *A; Gen; H.* — coquant *Plaut.;* coquam *C, Gen;* quoquam *A.* — **9** inde coctam, *quod non credo posse tolerari, etiam Pl. libri.* — coctam inde *Camerarius.* — corbulis *om. A; Gen; H_1.* — **10** est stupefactus *B; non A.* — inicus *L;* iniquus *rell. cum A, B.* — **11** *περιεατωτηϲ Gen, L, H; περιεαγωγηϲ G; om. B.* — Andrometa *B.* — vicuncta *pr. L.* — ceto *Iun.;* cito *cdd.* — **12** patri *Iun.;* pari *cdd.* — spuere *H_2, G;* expuere *rell. cum B.* — vitam, *quod ex* vincta *vid. ortum, del. Duentzerus; f. scribend.:* in os spuere ultro. — *post* vitam *in L m. 2 add.* su, *sed id elutum.* — **13** est *om. B, Gen, H.* — sursum *B.* — Virg. aend lib. *B.* — **14** suscipit *H_1.* — suscipitur bis *Gen.* — **15** et; *f.* ut. — offensum *Gen, H_1.*

400 M.

dum recentes, musteos in carnario fluitantes suspiciunt * * * || **Suspicere** est suspectum habere. Sallustius in Iugurta [bello]: per idem tempus Bomilcar, cuius inpulsu Iugurtha deditionem, quam metu deseruit, inceperat, suspectus regi et eum suspiciens, novas res cupere, ad perniciem eius dolum quaerere. — Vergilius [in] Aen. lib. II:

> suspectaque dona
> praecipitare iubet.

[et] Cicero in Oratore: quod prudentia hominibus grata siet, lingua suspecta.

SVBIGERE, acuere. Vergilius lib. VII:

> subiguntque in cote secures.

|| **Subigere** est superare et sub dicione habere. Vergilius [in] Aen. lib. I:

> ternaque transierint Rutulis hiberna subactis.

Sisenna Hist. lib. IIII: terrore perturbatam multitudinem

---

17 70, 1 || 21 II, 36 || 24 42, 145 || 26 Aen. VII, 627 || 29 I, 266 || 31 Sisenna Hist. IV.

---

16 recentes, *ut glosema eius quod est* musteos, *deletum vult Forcellinus s. v.* musteus. *at id genus vitii in cdd. Non. rarissimum. neque idem est* musteus *ac* recens. — musteos (museos *Gen*, H_1); caseos *add. Quicheratus coll. Plin. XI, 42, 97:* musteo (caseo) tantum commendatio. — *v. etiam Turneb. Advers. XXVIII, 12.* — *sed carnarii iniecta mentio facit, ut potius cum Forcellino de petasonibus vel farciminibus cogitandum esse videatur.* — dum petasones musteos *Vahlenus.* — fluitantes *Laurenbergius;* fluitare (*seq.* s) *cdd.* — *similis error 359, 7.* — suspiciunt petasunculos *Riesius; qui cum Roepero trochaicos disposuit numeros. — quos et nos olim probavimus. nunc hanc rem in medium relinquimus. — quodsi versus instituendi sint, scribendum sic fere:* ut pueri in aedibus | saepius pedes *(ita Quicheratus)* offensant, dum recentes, musteas | in carnario fluitantes suspiciunt succidias; *cf. Varr. de re r. II, 4, 3:* ignavum et sumptuosum esse, qui succidiam in carnario suspenderit potius ab laniario quam e domestico fundo. — 17 in Iugurta *Gen;* H_1*;* in Iugurtae L_1*;* in Iugurthae (Iugurtae H_2) bello L_2*;* H_2*; G.* — *cf. comm. in v. 1.* — 19 deserit *pr. L.* — inciperat L_1. — suspicens Gen_1*; pr. L.* — et ipse eum suspiciens *recte cdd. Sall.* — 20 ad *cdd. Sall.;* ac *Non.* — ac perniciem eius dolo q. *Ald.;* eius per dolum q. *Quicheratus.* — pernitiem Gen_1. — 21 in *om. B; ed. Bas.* — 23 iuvet Gen_1*;* iubent *Verg.* — 24 et *secl. M.* — in Oratore *Rothii Index;* de oratore *cdd.* — propterea quod *Cic. libri;* quo *Non.* — grata siet *M;* gratis est *Gen,* H_1*;* grata est *L,* H_2*, G; et ita minus bene cdd. Cic.* — 27 in cute Gen_1*;* L_1*;* H_1. — secures. *seq. in cdd. haec:* Subigere, exercere, mollire. Cicero — iterato. *quae apparet retrahenda ad ea quae infra sunt:* Subigere, mollire vel exercere. *itaque ab hoc loco exclusimus; cf. comm. in 401, 2. 3. 4.* — 28 Subigere etiam superare *A.* — ducioni *Gen;* H_1*;* ducione *pr. L;* ditioni *B;* dictione *pr. A.* — in *om. B; ed. Bas.* — 29 II *L.* — 30 transierunt Gen_1*; L.*

subigunt. ‖ Subigere, exarare. M. Tullius de senectute: cum autem admiraretur ‖ Lysander proceritatem arborum et derectos ordines et humum subactam atque puram. ‖ Subigere, mollire vel exercere. Cicero de oratore lib. II: subacto mihi ingenio opus est, ut agro non semel arato, sed novato et iterato. — Vergilius Georg. lib. II:

aut scrobibus mandet mutata subactis.

Lucilius lib. XXX:

an equam te acrem adque animosam
Thessalam et indomitam frenis subigamque domemque?

M. Tullius in Ortensio: ut enim segetes agricolae subigunt aratris multo ante quam serant. — et de senectute: sed etiam ipsius terrae vis ac natura delectat: quae cum gremio mollito et subacto sparsum semen excepit. — Varro Sesquulixe: anteiqua militia subactus aliquod annis erat. ‖ Subigere, cogere. Vergilius in Georg. lib. III:

et saepe superbos
cornibus interse subigit decernere amantis.

et lib. VI:

---

32 17, 59 ‖ 3 II, 30, 131 ‖ 5 II, 50 ‖ 7 Lucilius l. XXX ‖ 10 M. Tullius Hortensio ‖ 11 15, 51 ‖ 13 Varro Sesquulixe ‖ 15 III, 217 ‖ 18 Aen. VI, 567.

---

32 Sub., ex.; Subigere est *(supra scr. Gen)* superare *Gen; H_1*. — **1** et proceritates *Cic.* — directos *perperam libri Cic.* — in quincuncem ordines *Cic.; ed. a. 1476.* — **2** humum; hominum et *Gen; H_1*. — **2. 3. 4** Subigere — iterato. *cf. comm. in 400, 27.* — *Ciceronis exemplum nescio an olim praecesserit loco, qui ex Hortensio est petitus, et successerit:* idem Hortensio. — Subicere *h. l. L; G; Gen_1; non B* (Subigere, exercere, mollire *cdd supra*). — semel orato *H_1*. — **7** Lucil.; *cf. 233 l.* anima — significat iracundiam *ibique comm.* — **8** an equam te acrem *Turn.;* an ego te acuam (acuan *Hs*) *cdd.* — adque *L_1;* atque *rell.* — **9** tessalam *h. l. cdd.* — et *libri 233;* ut *hic.* — subigamque domemque *Bentin.;* subigam ante domemque *cdd. h. l.;* subigantque domentque *plerique 233.* — **10** M. Tull.; *cf. 395 l.* segetem — terram. — ortensio *L_1;* hortensio *rell.* — segetes *Ald.;* segetis *C, Gen.* — **11** aratris; patris *Gen, H_1*. — et de sen.; *cf. 42 l.* occationem. — **12. 13** ac subacto *cdd. Cic.* — spassum *Gen_1; L_1* (*hic* subactos passum). — excoepit *Gen.* — **13** *Mercerus qui primus addidit hoc exemplum putat tangi veterem Romanorum morem, quo non licebat ad rem publicam accedere nisi post decem annorum militiam. at tali pacto Varro potius fuit scripturus:* antequam m. s. decem *vel* multis annis erat. — anteiqua *M; cf. Hor. C. III, 2, 2;* antequam (*seq.* m) *cdd.* — **14** militia *Me;* mitia *cdd.* — *cf. eiusdem saturae frgm. quod leg. pg. 86 s. l.* caballus. — aliquot *L_2; H_2; G.* — Verg.; *cf. 285 l.* decernere, certare. — **15** in *om. B.* — **17—20** *in Gen haec:* cornibus inter se subigitque fateri Lucilius amantis et lib VI castigatque auditque dolos subigitque fateri lib. XXX (Lucilius lib. XXX *Genm*); *in H v. 17 talis est:* cornibus inter se subigitque fateri Lucilius amantis; *in mrg. m. 1 adscr.:* decernere amantis. *illa* que fat. Luc. am. *deleta m. 2.* — *recte omnia B, qui habet* amantes *et om. 20—24.* — **18** *cf. 251 l.* castigare, vindicare.

401 M.

castigatque auditque dolos subigitque fateri.

Lucilius lib. XXX:

tune iugo iungas me apte et succedere aratro
invitam et glebas subigas proscindere ferro?

Plautus Mercatore:

mírum quin me súbigitaret.

SVMMVM significat quod omnibus sit altius. Vergilius in Aen. lib. IIII:

summoque ulularunt vertice nymphae.

idem lib. XII:

apicem tamen incita summum
hasta tulit summasque excussit vertice cristas.

‖ Summum, proximum. Cicero Tusculanarum lib. I: summam aquam adtinges, enectus siti Tantalus. ‖ Summum, extremum. Vergilius Aen. lib. II:

venit summa dies et ineluctabile tempus
Dardaniae.

Lucilius lib. XXVI:

scúlitate súmma, scabie súmma in erumna óbrutam.

---

20 Lucilius l. XXX ‖ 23 I, 2, 91 ‖ 25 IV, 168 ‖ 28 XII, 492 ‖ 31 I, 5, 10 (tragicus incertus) ‖ 33 II, 324 ‖ 36 Lucilius l. XXVI.

---

19 castigat H_2, *G.* — **21** iugo iugans *Gen*, H_1. — apte *M;* ante *cdd.* — **22** invitum *cdd.; corr. Gulielm.* — proscendere Gen_1; L_1. — **24** quin *Plaut.;* quid *cdd.* — **25** in *om. B.* — **27** nymphae *B;* L_2; nimphae *A;* nemfe L_1; memfei Gen_1; nymfae *rell.* — **29. 30** *L:* apicem tamen incita vertice cristas; *H:* apicem tamen in summum hasta fulit summas extra vertice cristas; *in mrg. m. 1:* apicem tamen incita vertice cristas (*illa* vertice cristas *deleta*) summum hasta tulit summasque ex, *tum ras., supra scr.* ti, vertice cristas. — incita; in *B; Gen; pr. H.* — fulit *Gen, pr. H.* — summas *pr. H.* — excussit *Verg.;* extra *B; Gen; pr. H;* exti *H ex corr.; G.* — christas *B.* — **31. 32** *ap. Cic. est:* mento summam *e. q. s.* — mentó summam aquam *(trisyllabum)* attíngens, enectús siti *Lachmann. comm. Lucr. pg. 379.* — summam amnem *Buechelerus, ut poetae recentiores; cf. Senecae Thyest. 68; 106; Hor. Sat. I, 1, 68; Phaedri Append. 5, 7.* — *de Lachm. commento iure dubitavit Ritschelius. qui post* aquam *addi vult* nitenti. — *vid. gravius turbatum.* — *f. olim fuit:* mentó labrisque súmmam aquam iam attíngens, enectús siti; *vel* mentó summam attigéns aquam, siti énecatus *(ita F. A. Wolfius)* Tántalus. *quamquam* Tantalus *utrum poetae sit necne non constat.* — aquam; quam L_1; Gen_1. — attingens, enectus *Cic.;* adtinget (att. *L*) senextus Gen_1; *pr. L;* adtinget (att. *L*) enectus Gen_2; *L ex corr.; H;* attinget eiectus *B;* adtingit enectus *A;* attinget senectus *ed. Bas.* — *in archetypo fuit* adtinges *subtracta* n. — sitit antulus *H.* — tantulus *Gen; non A; B.* — **34** inelectabile Gen_1. — **36** Lucil.; *cf. 126 l.* invidiosum *ibique comm.* — **37** isculitate *cdd.; cf. pg. 126;* squalitate *Lucil.* — ac scabie *recte cdd. 126.* — *nam* summam *sequens iungendum cum* erumna. — scabiae *H; Gen.* — summam erumna (sec *H*) *Gen; L;* Ho_1; summa aerumna, *supra scr. m. 2* in, *Hs;* summam in sec (er. *G*) Ho_2 *ac nisi fallor G.*

M. Tullius in Ortensio: vixit ad summam senectutem optuma valitudine. ‖ Summum, gloriosum, laudabile. Vergilius lib. VIIII:

mene igitur socium ‖ summis adiungere rebus,
Nise, fugis?

Ennius Andromacha aechmalotide:

annos múltos longinque áb domo,
bellúm gerentes súmmum summa indústria.

SPECTARE, dirigi. Lucilius lib. XXX:

quid sibi vult? qua re fit ut introvorsus et ad te
spectent atque ferant vestigia se omnia prorsus?

M. Tullius de officiis lib. III: ad extremum, si ad perniciem patriae res spectabit, patriae salutem anteponet saluti patris. ‖ Spectare est videre. Vergilius in Georg. lib. I:

heu! magnum alterius frustra spectabis acervum.

Lucretius lib. II:

e terra magnum alterius spectare laborem.

Vergilius lib. XII:

sedeant spectentque Latini.

M. Tullius in Ortensio: caeli signorum admirabilem ordinem insatiabilis incredibilemque pulcritudinem magis† spectat. ‖ Spectare, inspicere [cavere]. Plautus in Asinaria:

---

38 M. Tullius Hortensio ‖ 39 Aen. IX, 199 ‖ 3 Ennius Andromacha aechmalotide ‖ 6 Lucilius l. XXX ‖ 9 III, 23, 90 ‖ 11 I, 158 ‖ 13 II, 2 ‖ 15 XII, 15 ‖ 17 M. Tullius Hortensio ‖ 19 IV, 1, 33.

---

38 hortensio *cdd. pr.* L_1. — summam *om. Gen, H.* — optima *Gen,* L_1, H_1. — **39** valet. L_2; *H; G.* — VIII *cdd. pr. B.* — **1** summis *om.* L_1. — adiunge *C, Gen* (*in H ex* e *f.* o *factum*); *non B.* — **2** nisi L_1. — fungeris Gen_1; pugeris L_1; fuis H_1; is *eras. et supra scr.* gis. — **3** Ennius; *cf. 515 l.* longinque. — andromaca *cdd.* — aechmalotide *Rothius;* haec malo *C, Gen;* aechmaloto *Quicheratus; cf. comm. in 505 l.* sonunt. — **4** longique *cdd. h. l.* — a *idem 515.* — **5** summam ind. *Gen; pr. H.* — **6** *olim l. incipiebat a v. 11.* — dirigi *Quicheratus;* dirigere *cdd.* — Lucil.; *cf. 303 l.* ferre, dirigere *ibique comm.* — **7** fit *in ras. B.* — intravorsus aetate *cdd. h. l.* — **8** expectent *Gs.* — ferent *B,* L_1. — sed omnia (omnino *B*) *C, Gen, B h. l.;* se o. *pr. P.* — **9** si p. Gen_1. — **10** patriae res spect. *Cic.;* patris (patri *L*) respectabit (respectavit H_2) *cdd.* — anteponet *Cic.;* anteponam et *C, Gen.* — **11** in *om. B.* — **14** e terra *cdd. Lucr.;* et terrae *Non.* — *testatur illud e Mar. Vict. pg. 2475. itaque non scripserim* ec terra. — *cet. cf. comm. in 325, 21.* — **15. 16** *f. delendi.* — **15** Verg.; idem *B; in quo Lucr. exemplum omissum.* — **17** hortensio *cdd. pr.* L_1. — **18** insatiabilis incredibilemque *M;* insatiabilemque *cdd.* — pulchritudinem *cdd. pr.* L_1. — spectant *docti ap. Cic.* — *videtur de astrologis agi, qui omissis rebus terrenis 'caeli scrutantur plagas.'* — **19** cavere, *quod ex praecedentis vocabuli fine ortum videtur, secl. M.* — *pro 6—21* probare *haec tantum A:* Spectare, inspicere vel probare. — Plaut.; *cf. 382 l.* rogare, poscere *ibique comm.* — in *om B.*

spectándum ne cuit ánulum det néque roget.

|| Spectare, probare. Cicero Tusculanarum lib. V: non igitur ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt. — Terentius prologo Andriae:

spectándae an exigéndae sint vobís prius.

Vergilius lib. VIII:

sunt nobis fortia bello
pectora, sunt animi et rebus spectata iuventus.

M. Tullius de officiis lib. II: qui simul ac iuvenis esse coeperunt, magna spectare adque ad ea rectis studiis debent contendere. — Varro *Γνῶθι σεαυτόν*: qui sint secundum naturam perfecti homines, ut non modo eos spectemus, sed etiam imitemur.

STRINGERE, percutere. Vergilius [in Aen.] lib. IX:

atque animum patriae strinxit pietatis imago.

|| Stringere, nudare vel exerere. Vergilius in Aen. lib. X:

strictum rotat acer Lucagus ensem.

|| Stringere, || rarefacere, excidere. Vergilius in Bucolicis:

hic ubi densas
agricolae stringunt frondes.

et in Georg. lib. II:

tunc stringe comas, tunc brachia tonde.

|| Stringere, decerpere. Vergilius in Georg. lib. I:

sed tamen et quernas glandes tunc stringere tempus
et lauri bacas.

---

21 V, 10, 31 || 22 prol. 27 || 25 Aen. VIII, 150 || 28 II, 13, 45 | 30 Varro *Γνῶθι σεαυτόν* || 32 IX, 291 || 34 X, 577 || 1 IX, 60 || 4 II, 368 || 6 I, 305.

---

20 nec via nullum *Gen; H_1;* nec vi anullum *H_2;* ne cui anulum *et B.* — **22** philosophi *et A;* filosofi *L_1;* .filosofi (.phi) *idem m. 2* (*i. e.* phifilosofi); philosofi *Gen.* — expectandi *L.* — Ter.; *cf. 290 l.* exigere est excludere. — prol.; in *praemittit L_2.* — **24** expectande *L;* spectandae an *supra add. Gen_1;* spectandi *H_2, G.* — *illud* spectandae *etiam Donat. explicare videtur per* probandae. — exigendi *$Genm_1$, L, H_2, G.* — sunt *Gen_1; L; H (hic per compendium).* — **26** forti *cdd. pr. B.* — bello et, *sed del.* et, *L.* — **28** qui; i *vel* hi *Cic.* — iuvenes *H_2; cdd. Cic.* — **29** ceperunt *pr. H.* — adque *L_1;* atque *Gen; L_2; H; G; et ita ap. Cic. Bern. 104; quem constat ex Nonio interpolatum;* et *rell.* — eam *L_1.* — **30. 31** qui — homines; *vid. Non. socordia omissum verbum, unde haec essent suspensa.* — spectarmus *pr. A.* — invitemur *A.* — **32** in Aen. *om. B, Gen, H_1.* — X *C, Gen, B.* — **34** exercere *B, Gen, H_1;* exserere *ed. Bas.* — XI *L, G; non B.* — **35** protata *pr. L.* — lugagus *A, Gen; L_1; H_1; non B.* — ensum *L_1; post* s *ras. in Gen.* — **1–16** Str., excid. vel decerpere. Virg., *tum 2. 3 om. rell. A.* — **2** hinc *B.* — ubi *om. L_1.* — **5** tum — tum *recte pars cdd. Verg.* — tunde *B, Gen, L, pr. H.* — **7** et q. et gl. *$Genh_1$.* — tum *Verg.; et ita B.* — **8** baccas *B; Gen.*

Varro de re rustica lib. I: quod non solum stringit bacam, sed etiam ramos glubit. || Stringere, radere, celeriter praeterire. Vergilius lib. VIII:

> ego sum, pleno quem flumine cernis
> stringentem ripas.

|| Stringere, vulnerare. Vergilius lib. VIIII:

> hunc primo levis asta Themillae
> strincxerat.

SVCCEDERE dicitur in alterius locum venire. Vergilius lib. X:

> interea soror alma monet succedere Lauso
> Turnum.

M. Tullius de officiis lib. III: ad qui quodam veneno perficiat ut veros heredes moveat, in eorum locum ipse succedat? || Succedere, ingredi. Vergilius lib. VIII:

> et nostris succede penatibus, hospes.

Afranius Excepto:

> audíte, pueri, paúca; vos succédite.

SVBIT, in memoriam reducitur. Vergilius [in] Aen. lib. II:

> subiit deserta Creusa
> Ascaniusque omnisque domus.

|| Subire significat ingredi. Vergilius lib. VIII:

> haec, inquid, limina victor
> Alcides subiit.

|| Subire, succedere. Lucilius lib. XXVIII:

> puerí praeterea nóstris quo subeánt iubet.

---

9 I, 55, 1 || 11 Aen. VIII, 62 || 14 Aen. IX, 576 || 17 Aen. X, 439 || 20 III, 19, 76 || 22 Aen. VIII, 123 || 24 Afranius Excepto || 26 II, 562; ib. 651; 2; cf. comm. || 29 Aen. VIII, 362 || 32 Lucilius l. XXVIII.

---

9 Varro; *cf. 119 l.* glubere *ibique comm.* — II *L.* — *post* solum *in cdd. est:* celeriter praeterire, *quod recte ad v. 10 transtulit Me (del. Iun.).* — strigit *G.* — vacam *Gen; L; H_1; Gs;* vacant *H_2; G sec. ed. Bas.* — **10** ramos *Varro;* ramis *cdd. 119;* ram *h. l.* (ramum *hic Me*). — **13** stringantem *L_1.* — pipas *Gen_1; L_1.* — **14** VIII *cdd. pr. B; Hqos.* — **15** hasta Themillae *ed. Bas.;* astatamille *Gen, L, H_1;* astathemille *H_2;* ala camillae *B.* — **16** strinxerat *cdd. pr. L.* — **18** almam *L.* — **20** M. Tull.; *cf. 351 l.* movere *ibique comm.* — at *cdd. pr. L_1.* — quodam quasi ven. *recte cdd. 351.* — **23** inostris *pr. L.* — penatibus *B;* paenatibus (poen. *Gen, H_1*) *rell. cum A.* — **25** succedit *Gen.* — **26** redducitur *G.* — in *om. B; ed. Bas.; Hqos; non P.* — **27** subit *cdd.* — **28** Asc. o. d. (o. d. *om. A;* domos *L ex corr.; H; Gen*). *haec add. A, B, Gen, L, H_1; om. H_2, G; apud Verg. seq.* et deserta domus et parvi casus Iuli. *cf. 651; 2. hic eadem levitate peccatum, qua ex duobus Verg. locis vel tribus unum conflatum 413 s. l.* tueri *videbimus.* — **30** inquit *cdd. pr. L_1.* — **31** alcide subigit *A.* — **32** *l.* Subire, succedere, *quod v. fertur post v. 33, huc traiecit M.* — **33** pueris *non bene F. Dousa.* — quo *M;* qui *v.*

Varro Sexagesi: in quarum locum subierunt inquilinae inpietas, perfidia, inpudicitia. || Subire, subdi, subponi. Vergilius lib. X:

> Aeneae subiit mucronem ipsumque morando
> sustinuit.

|| Subire, nasci, subcrescere. Vergilius [in] Georg. lib. I:

> ne subeant herbae neu pulvere victa fatiscat.

Subire, adgredi [succedere]. Vergilius lib. VIIII: ||

> Fadumque Herbesumque subit.

Subire, respondere, resistere. M. Tullius in Verrem, Divinatione: poterisne eius orationi subire?

SECARE dicitur scindere. Vergilius lib. VIIII:

> qualis Nereia Doto
> et Galatea secant spumantem pectore pontum.

|| Secare, sequi: unde et sectatores bonorum sectores dicti sunt. Vergilius lib. X:

> quae cuiquest fortuna hodie, quam quisque secat spem.

SCVLIDVM, sicuti plerumque, dicitur sordidum. Vergilius in Aen. lib. II:

> squalentem barbam et concretos sanguine crinis.

|| Squalidum, fulgens. Vergilius lib. X:

> per tunicam squalentem auro latus aurit apertum.

34 Varro Sexagesi || 36 Aen. X, 798 || 39 I, 180 || 41 Aen. IX 344 | 2 14, 46 || 4 Aen. IX, 102 || 8 Aen. X, 107 || 11 II, 277 || 13 Aen. X, 314.

35 subdi, supponi *Quicheratus;* subdere, subponere (supp. L_2, *G*) *cdd.* — **36** X *om. B.* — **37** aen *Gen;* L_1; aen. H_1; aenđ. *B;* aenaeas L_2. — subit *B, Gen, L,* H_1 (*ita Romanus ap. V.;* subigit *Medic.*). — mucro *B, Gen, L,* H_1. — **39** succr. *B, G* (succcr. L_2). — in *om. B, Gen,* H_1. — **41** succ. *secl. M; cf. v. 32.* — VIII *Gen; H; non B.* — **1** cadumque *cdd. cum B.* — herbaesumque *cdd. pr. B.* — **2. 3** *ap. Cic. haec:* poterisne eius orationis subire invidiam? *seq.* vide; *quae causa fuit, cur illud* invidiam *interciderit.* — *veterem autem errorem demonstrat, quod Arus. gr. lat. VII, 507 pariter ac scholiasta Cic. idem legerunt quod Non. — cf. Keilii comm. in Arus. l. n.* — orationi; divinatione L_1. — **4** scind. *M;* excidere *v.* — VIII *cdd. pr. B.* — **5** qualis *plural.* — doto *B;* H_2; dato *rell.* — **7** *n. N.* — unde; funde Gen_1. — sectatores; secutores *A.* — sectores *v.;* sectatores *A; B;* Gen_2; H_1; sectatoris Gen_1; sectoris *rell.* — **8** XI *B.* — **9** *cf. Serv. in h. l.* — **10** Sculidum; *cf. Gell. II, 6, 4; 19 sqq.* — Sculidum *M; cf. comm. in 126, 4. 5;* Scalidum L_1; Squalidum *rell.* — in *om. B.* — **12** concretus *Gen; L;* H_1. — crines *B.* — **13** *n. N.* — Verg.; *cf. comm. in 319, 25.* — **14** *cf. Serv. Daniel. in h. l.* — latum Gen_1; L_1. — haurit *cdd. pr.* Gen_1; L_1.

* * * SCITVM, elegans. Terentius in Andria:

per ecástor scitus púer est natus Pámphilo.

M. Tullius in Verrem, actione Siciliensi: ut etiam nos, qui rudes harum rerum sumus, intellegere possimus, scite facta et venuste.

SEDET significationem habet claram. Vergilius lib. VIIII:

Turnus sacrata valle sedebat.

|| Sedet, placet. Vergilius lib. V:

idque pio sedet Aeneae, probat auctor Acestes.

SVSTVLIT est susum tulit, erexit. Vergilius Aen. lib. II:

sustulit exutas vinclis ad sidera palmas.

|| Sustulit, abstulit. M. Tullius Philippicarum lib. X: eos, qui regni nomen sustulerint, deserendos putatis. — Vergilius in Georg. lib. I:

sustuleris fragilis calamos silvamque sonantem.

SPARGERE significat destillare vel guttatim fundere. Vergilius lib. XII:

spargit rapida ungula rores
sanguineos.

idem lib. IIII:

spargens umida || mella soporiferumque papaver.

|| Spargere, madefacere. Lucilius lib. XXVIIII * * * *Ennius Thyeste:*

látere pendens, sáxa spargens tábo, sanie et sánguine atro.

15 III, 2, 6 || 17 II, 2, 35, 87 || 20 Aen. IX, 4 || 22 Aen. V, 418 || 24 II, 153 || 26 X, 3, 7 || 27 I, 76 || 31 XII, 339 || 34 Aen. IV, 486 || 2 Lucilius l. XXIX, Ennius Thyeste; cf. comm.

15 *haustum ut puta lemma:* Scitum, iussum; *cf. Fest. 330 l.* scitum populi. *a quo subiecta haec:* scitae alias — bona facie, alias bonis artibus mulieres *(cf. comm. O. Muelleri)* a poetis usurpantur. — eligans L_2, H_2, G; *non A, B.* — **16** pampilo *Gen; H;* pamfilo *L;* pamphilo *et B.* — **17** siciliensium (sciliensium *Gen*) *cdd.; corr. Me.* — *praec.:* etiam, quod paene praeterii, capella quaedam est, ea quidem mire. — ut *om.* nos e. *A.* — **18** redes L_1. — summus L_1. — intelligere L_2. — possimus *B; Gen; L;* H_1; *pars cdd. et edd. Cic.;* possumus *cum aliis A,* H_2, *G.* — **18. 19** scitae factae et venustae, *mutat. in* scite facte et venuste *A.* — **23** aeneae *B; pr. H;* eneae *A;* aenae *rell.* — **24** Sustulit; *cf. 385 l.* sublatum. — **25** *cf. 300 l.* exui. — **26** filippicarum *cdd.* — eos; *praec.* nisi forte. — **27** regni *et Vatic. Cic.;* regis *al.* — Verg.; *cf. 409 l.* triste, amarum. — **29** sustulerit *L;* H_2; *G; non B.* — **30** Surgere Gen_1. — dist. *A.* — **31** X *B; Gen; P.* — **32** uncula L_1. — roris Gen_1; L_1. — **33** sanguinis *B;* Gen_2; L_2; *H;* sanguines Gen_1. — **34** idem; *cf. 220 l.* papaver; *comm. in v. 10.* — **1** spargens *pr. L; ed. Bas.; A;* sparges *rell. cum B.* — humida *A,* H_2; *non B.* — soporiferumve *B.* — s. p. *om. A.* — **2** XXVIIII *B, Gen,* H_1; XIX *rell.* — **2–4** *octonarius trochaicus qui sequitur cum haud dubie sit Ennii, ad XIX Lucilii librum,*

405 M.

Vergilius:

spumant aspargine cautes.

|| **Spargere**, separare. Vergilius in Georg. lib. IIII:

diversum latos iuvenem sparsere per agros.

|| **Spargere**, inplere. Vergilius in Aen. lib. VIIII:

et iam prima novo spargebat lumine terras.

SIGNARE est designare, ostendere. Lucilius lib. XXVIIII:

sic Sócrates amórem in adulescéntulis
melióre paulo fácie signat nílque amat.

|| **Signare**, inprimere. Vergilius Georg. lib. III:

et summo vestigia pulvere signent.

|| **Signare**, discernere, separare. Lucilius lib. XXVIIII:

nám discrimen nón facit,
quei sígnat linia álba.

SOLIDI significatio manifesta est. Vergilius lib. VI:

solidoque adamante columnae.

Solidum, continuum, iuge. Varro Sesquulixe: navibus duodecim [dum] profectum decem annos solidos errasse.

5 Aen. III, 534 || 7 IV, 522 || 9 IX, 459 || 11 Lucilius l. XXIX || 14 III, 171 16 Lucilius l. XXIX || 19 Aen. VI, 552 || 21 Varro Sesquulixe.

hexametris conscriptum, pertinere nullo pacto potest. extant quaedam, ex quibus appareat in XXIX eiusdem etiam tragoedias respici. sed propius est a fide hausta huius verba cum illis quae sunt Ennius Thyeste *(ea iam in ed. Lucilii pg. 74 addita). — monuit de Ennio Bentin.; lacunam indicavit Me. — quamquam potuit Nonius versum Ennii etiam sub Ciceronis nomine adferre, a quo Tuscul. I, 44 citatur, ut 121, 4 factum in verbis poetae tragici. — notus mos grammaticorum.* — sanguineo *Gen; H_1.* — atra *B.* — **5. 6** Virg *(sic)* spumant asp. c. *m. 2 add. in L. — f. haec delenda.* — aspergine *B.* — **7** in *om. B.* — **8** diversos *L_1; m. 2 id.* diversv̇; diversi *H_2;* discerptum *Verg.; ex hoc in B interpol.* discereum. — iuvem *H_1.* — iuvenem latos *B.* — per agros *Verg.; B;* per auras *rell.* — **9** in *om. ed. Bas.; non B.* — lib. VIIII *om. Gen; L; H_1;* lib. I *B.* — **10** *leg. et IV, 584, ubi tamen suspectat Perizonius. — post in cdd. leg. haec:* Spargere, guttatim fundere. Verg. (Virg.) Aen. lib. IIII: spargens umida (humida *B, H_2, G*) mella. *quae om. A, dd. ed. princ.* — **11** lib. XXVIIII *om. B.* — **12** si *B, Gen, L, H.* — S. in *cdd.; om.* in *quidam ap. Iun.* — amorem *M;* amore et *cdd.* — adulẹscentilis *pr. G.* — **13** facte (factae *B*) *B, Gen, H_1.* — signant *B, Gen, H_1.* — nilque amat *M;* nihilque amaret *cdd.* — **15** vestigio pulvera servant *A.* — **16** S., sep., disc. *B;* S., disc. vel sep. *A.* — Luc.; *cf. 282 l.* discrimen rursum separatio *ibique comm.* — XXVIIII *cdd. 282;* XVIIII *h. l.* — **17** nam ut *cdd.* — **18** neque *cdd.* — lima *A, B, Gen, H_1;* linea *cdd. 282.* — **21** duodecim; XII *B.* — **22** dum *ut ex praec. vocabulo ortum secl. M. cf. Odyss. IX, 39.* — domum *Roeperus; at displicet illud* profectum; *malis* redeuntem. — domo *Victorius; Iun.; Me; quod non potest probari, nisi statueris quaedam intercidisse (fuisse olim velut haec:* decem a. s. bellasse, decem a. s. errasse; *cf. Ov. Art. am. III, 15 sq.* — *pro* decem X *B.*

SVBNIXVM, subditum. Vergilius [in] Aen. [lib. III:

> · iuvenemque superbum
> servitio enixae tulimus.

Subnixum Vergilius [in] Aen.] lib. IIII:

> Maeonia mentum mitra crinemque madentem
> subnixus rapto potitur.

|| Subnixum, sublime, hoc est susum nixum. Coelius Annalium lib. I: ea *dum fiunt*, Latini subnixo animo et victoriae certi consilium ineunt.

INCIPIT PER T LITTERAM.

TANDEM significat vix; ut apud Ciceronem: tandem aliquando, Quirites. — Vergilius [in] Aen. lib. III:

> ergo insperata tandem tellure potiti.

|| Tandem significat || et tamen. Titinius [in] Gemina:

> síne forma odiosá sim, tandem ut móribus placeám viro.

TAMEN ipsum significat statim. Plautus Rudente:

---

23 III, 326 || 26 IV, 216 || 29 Coelius Ann. I; cf. comm. || 33 Catil. II, 1, 1 || 34 III, 278 || 1 Titinius Gemina || 3 II, 6, 49.

23—26 *illa* lib. — Aen., *quae Gen. exhibet in margine m. 2, delevit Quicheratus.* — **23** Verg.; *cf. comm. in 297, 12.* — in *ante* Aen. *add. B, Gen, H_1.* — II *B; Gen; L (in quo prius fuerat* III); *H_1.* — **24** suberbum *L.* — **26** Verg. — **28** *om. B.* — **26** in *om. H_2, G.* — **27** Meonia *cdd.* — mitram (m^i^am *Genh*) *cdd.* — **28** portitur *Gen_1; pr. L.* — **29** sublime hoc est susum nixum *add. L_2.* — ho, *supra scr.* c, *L_2.* — sursum *A.* — Coelius *L;* Celius *P (de H nihil adnotatum ad Quicherati exemplar, in quo est* Claudius); Caelius *A; Gen; G;* Cecilius *B.* — **29. 30** Annali *cdd. cum B* (annalib I *L;* anna lib. I *Gen_1*). — *exemplum, quod sequitur, ex Gell. XVII, 2 petitum iam observavit Bent. — porro cf. Hertz. Opusc. Gell. 117; 128. — ductum est ex Claudii Annalibus. — cf. comm. in 87, 4.* — ea dum fiunt *Gell.;* ea *L; H_2; G;* e *B; Gen; H_1;* et *A.* — **30. 31** et v. c. c. in. *om. Gell.; cf. Hertz. pg. 108.* — et victoriae certi *G. Canterus;* ex victoria inerti *cdd.; f.* s. a. ec victoria indepta (*cf. Sall. Cat. 7, 3* civitas — adepta libertate) *vel* ineptum c. i. — **32** *om. H spatio rel.* — **34** in *om. B, Hqos.* — I *B, Gen, L, H_1.* — *f. haustus ex alio Aen. libro locus veluti VI, 83.* — **1. 2** atinius *Gen, H_1.* — in *om. B, Gen, H_1.* — sine *M;* sin (si in *L;* siun *pr. Gs; v. infra;* geminas in *H_1; Gen*) *cdd. cum B; v.* — forma *Lipsius;* foma (gemina sinfonia *H_2; Gs pr.:* siunfonia, *tum* synfonia) *cdd.; f.* fama. — odiosa *M;* odio (*seq.* s) *cdd.* — sim *M;* sum *v.* — **3** ipsum significat; ipsum sig *in ras. L_1;* ipsum saepe significat *A.* — *illud* ipsum, *quo ad superius lemma respicitur parum ex more huius capitis, vid. delendum. — cet. n. N.*

406 M.

utinám fortunam núnc *ego* anatinam úterem,
uti, cum exivissem éx aqua, arerém tamen!

Vergilius in Bucolicis:

hic haedos depone: tamen veniemus in urbem.

|| **Tamen** significat tandem. Pacuvius Periboea:

taménn' obfirmato ánimo mitescít metus?

Sallustius Historiarum lib. III: nam qui enare conati fuerant, icti saepe fragmentis navium aut adflicti alveis undarum vi mulcato foede corpore postremo interiere tamen.

6 IX, 62 || 8 Pacuvius Periboea || 10 Sallustius Hist. III.

4 fortuna *cdd. Pl.* — ego *add. Ald.;* hic *Schoellius.* — anutinam (canutinam *Gen*, H_1) *cdd. Non.;* anatina *Ambros. Pl.;* anetina *B, C, D.* — *cf. Lachm. in Lucr. pg. 16* (fortuna nunc anetinad *Ritschelius*). — uterem *M;* terent *(sic) C, Gen;* uterer *libri Plauti.* — **5** uti *docti ap. Plautum;* ut *cdd.; om. C, Gen.* — exivissem *docti ap. Pl.;* exissem *cdd. Pl. et Non.* — arerem *Pl.;* rerem (*praec.* a) *cdd.* — *Schoellius diverbio facto interposuit:* quid istuc? *servata alioqui librorum scriptura:* 'quid istuc.' — 'ut cum exissem ex aqua arerem tamen.' — *sane de illo* exivissem *amplius quaerendum.* — **7** hedos *cdd. pr. B.* — **8** Periboea *om. B.* — **9** tamenn'. *ita M;* tamen *cdd.* — offirmato L_2*; G; non B.* — **10** Sall.; *cf. Arusian. gr. lat. VII, 456:* adflictus illam rem. Sallustius lib. III: adflicti *e. q. s.* — *agitur de strage classiariorum Mithridatis apud Cyzicum.* — *cf. Kritz. comm. in III, 25.* — **11** fragmentis *Me:* frumentis *cdd.;* ferramentis (ferrimentis *ed. a. 1476*) *male Pius.* — ut *Gen;* H_1. — alveis *Me;* asuis *cdd.;* alveos *legit Arusianus (ap. quem* alveo *Gudianus et Perizonianus). sed illum hoc loco ut saepius deceptum existimo corruptela librorum.* — vim *L;* H_2. — **12** fide *L*, H_1, *Gen;* fede H_2, *G.* — postremum Ho_1; postre *Gen; pr. L;* postremo *ex corr. L m. 1 vel 2;* Ho_2; *G.* — *hic inserenda quae pg. 3, 13 post illud* Pausimacho *leguntur intellexit Me; cf. comm. in 3, 13.* — *vid. autem folium hoc, antequam post primam archetypi schedam collocaretur, hic illic esse attritum. unde graviores quasdam traxit corruptelas, maxime in l.* tenacia. — *B om. Sallustii exemplum; A ex toto lemmate nihil habet nisi haec:* Tamen ipsum saepe significat statim. — *iam usque ad pg. 409, 15* nascitur *cum A, B deficit Gen; quorum in locum succedunt Bamb. vel Lugd. alter ac Parisini 7665; 7666.* — interiere (periere *Ald.*) tamen *Me; f.* intereunt tamen; mum (pausimachomum; *sc. in archetypo antequam pagina haec luxata in alium deferretur locum fuerit* postremum) intereni tamen L_1; mum interent tamen L_2*; H; Bamb.* — *in Victorino erasis aliquot litteris existere* munite res tamen *Mercerus testatur in Comment. pg. 84; ubi item in G haberi adnotat Schneiderus.* mumiteres tamen *affert Me e Vict. pg. 191. Schneiderus ad textum adscribit id quod est* mumiterettam̄. *at Heinemannus legi scripsit:* pausimacho mum iteret (mum it *in ras.*)*; tum, supra add.* ī *(si recte lego),* tam̄; ī *nota significari alias omissum* n. — mum iterert *ex G adfert ed. Bas. hoc loco. eadem nota neglegentiae pg. 3 habet haec:* 'mum in terenti (interiere) tamen Toga dicta est' mss. Merc. Cdd. omnes boni, W, L, Montp. — *de Montepessulano dictum pg. 1.* — *ceterum apparet falli Non. in explicando illo* tamen. — *apud Arusianum haec inveniuntur:* adflicti alveos undarum vi *(om. cdd.)* mulcato corpore interibant. — *ab Aldo violentius nec pro sua sollertia locus ita interpolatus*

TOGA dicta est a tegendo. et est **toga**, sicut in consuetudine habetur, vestimentum quo in foro amicimur, cuius et Cicero meminit in Catilinam: velis amictos, non togis. — Titinius Fullonibus:

intér decem quae annós nequisti unám togam detéxere.

‖ *Toga* dicitur et tectum. Titinius Gemina:

sí rus cum scortó constituit íre, clavis ílico
ábstrudi iubeó, togae ne rústicae sit cópia;

id est: tecti.

TOLLERE, occidere†. Lucilius lib. XXVIII:

ad cuí? quem febris úna atque una ἀπεψία,
vini, ínquam, cyathus únus potuit tóllere.

‖ **Tollere**, emittere. Vergilius Aen. lib. II:

clamores simul horrendos ad sidera tollit.

‖ **Tollere**, transferre. Vergilius Aen. lib. II:

unius in miseri exitium conversa tulere.

---

15 II, 10, 22 ‖ Titinius Fullonibus ‖ 18 Titinius Gemina ‖ 22 Lucilius l. XXVIII ‖ 25 II, 222 ‖ 27 II, 131.

---

nam qui enare conati fuerant icti saepe ferramentis navium, tamen aut vulnerati a suis, aut aflicti *(sic)* undarum vi multato foede corpore postremo periere. — **13. 14** Toga; foga L_1. — *f.* T. d. est a teg., id est [toga], sicuti cons. hab. — **14. 15. 16** quo — togis. *in L haec tantum potuere legi:* q . . . . amicimur cuius e . . . . t in Catillinam v . . . . togis. — *tum* fullonibus *non comparet neque* uis *in* nequisti. — **15** Catillinam *L, pr. H.* — **17** *cum duriusculi viderentur numeri secundi versus, si trimetri constituerentur, tetrametrum effecimus.* — inter decem quae annos *M;* quae inter d. a. *cdd.* — nequivisti *Paris. 7665.* — **18** Toga *add. Quicheratus.* — tictum *L;* tinctum *Bamb.* — **19. 20** si rus; situs *Bamb.* — togae ne rusticae *M;* rusticae togae ne *cdd.* — copia *om. Bamb.* — *molliores erunt numeri, si octonarios reposueris iambicos in hunc modum:* nam sí rus cum scortó constituit íre (si rus cum sc. constituerit ire *Hermannus*), clavis ílico | abstrúdi iubeo rústicae togaé ne sit illi cópia. — *in verbo* togae, *quod ridicule dictum pro* tecto *vel* tigillo *(Plaut. Aulul. II, 4, 22), non videtur esse offendendum.* — **22** occidere *Me;* hoc cid L_1*;* hoc cid; *id. m. 2; Bamb.;* occid. *(ante o littera, quae legi non posset) H;* occidi (cidi *in ras.*) *G; idem in mrg.* H_2. — *sed gravius vid. latere mendum, non modo quod sequitur mox l.* tollere, occidere, *quod potuit ab illo avulsum in alienum locum deferri, sed quod omnino* occidendi *notio parum convenit Lucilii verbis. expectes:* tollere, auferre *vel* absumere. — *ceterum haec et sequentia maculis aqua infusa ortis in H deformia dicit Siversius; v. 22 legere se potuisse negat Onionsius.* — XXVIII *M;* XXVI *v.* — **23** febris atque *Ho; cf. comm. in 22.* — απεψα L_1*;* απεψια *et Bamb.; in quo praec.* una *supra scr.* — **24** v. inquam; *f.* vini quem. — cyathus *coni. Iun.; et ita ms. Casaub.;* biatrus *L; G; Bamb.;* hyatus, hiatus *(ita Hs; v. infra) male edd. ad Iun.* — *illud* vini *tantum in h. v. comparuit Onionsio.* — **25** emittere (*praec.* e) *M;* mittere *v.* — **27** *n. N.*

|| Tollere, inferre. Vergilius in Georg. lib. III:

tollentemque minas et sibila colla tumentem
deice.

|| Tollere est elevare, erigere, ectollere. Vergilius Aen. lib. I:

et mulcere dedit fluctus et tollere vento.

et lib. XII:

* * *

idem in X:

tollit se adrectum quadrupes.

M. Tullius Philippicarum lib. XI: vel in caelum || vos, si fieri poterit, umeris nostris tollemus. — Lucilius lib. XXVIII:

tanti se emporiis montes εἰς αἰθέρα tollent.

M. Tullius [in] Hortensio: nihil tamen inesse quo se animus excellens tolleret. || Tollere, ostendere. Vergilius [in] Aen. lib. I:

cui mater media sese tulit obvia silva.

idem lib. VII:

laborum
prima tulit finem.

|| Tollere, occidere. Varro Sexagesi: nunc quis patrem decem

29 III, 421 || 32 I, 66 || 34 XII; cf. comm. || 36 Aen. X, 892 || 1 XI, 10, 24 || 2 Lucilius l. XXVIII || 4 M. Tull. Hortensio || 5 I, 314 || 7 Aen. VII, 117 || 10 Varro Sexagesi.

32 erigere, extollere *huc transtulit Quicheratus. nam in cdd. leguntur 407, 5 post illud* ostendere. — et tollere L_1; *cd. Victor.; Paris. 7666; ed. princ.;* extollere *H*, L_2, *ed. Bas.;* ectollere *Me.* — **32—37** *in Hs tradita haec:* Verg. Aen. lib. I et lib. XII. et (lib. XII et *add. m. 2*) mulcere — vento. item in X tollit — quadrupes. — *et ita rell. cum Bamb., ut vid., exc. quod L* Verg.; *porro om. verba* item (idem in IX *ed. a. 1480*) in X, *quae del.* H_2. *pro his* item *add.* L_2. — **32** Verg.; *cf. 415 l.* ventus. — *ex libro XII et 114 et 904 poni potuisse adnotat Quicheratus. sed nescio an illud* et lib. XII *sit ab interpolatore additum.* — **36** *cf. 29 l.* calces. — **37** arectum H_1; adr. *rell.* — **1. 2** filippicarum L_1; *G.* — tunc vel *Cic.* — celum H_1. — potuerit L_2; H_2; *G*; potierit H_1; poterit *Halmii cdd. omnes; qui praefert illud* potuerit. — tollem H_1. — **3** tati, *supra scr.* n, *L.* — emp. *Palmer.;* tomporis *C* (tantis etemporis *L*; H_2; *cd. Vict.;* tantisetemporis H_1). — eis aetera *Vahlenus;* et faetera *C;* ad sidera *I. Dousa; similiter Palmerius.* — *nos in ed. Lucilii, quod ne nunc quidem displicet:* tantae se emporiis merces et fenera (*i. e.* capita) tollent. — **4** in *om.* L_1. — inesse quo *(ablat.) M;* esse in quo *cdd.* — **5** tolleret *M;* tollere (*seq.* t) *cdd.;* tollat *ed. princ.;* tollere non possit *Mc;* t. queat *Orell.* — Tollere, ost.; *add. cdd.* erigere, extollere; *v. supra.* — in *a correctore add. in L; om. G; habet Bamb.* — **8** ea vox audita lab. *Verg.* — **10** *cf. comm. in 406, 22.* — *Varr. exemplum affertur pg. 422 s. l.* tollere. — nunc quis *elegantissime libri 422;* nunqui (numquis *Bamb.*) *h. l.;* nam quis *Scal.* — decem annorum *cdd. utrobique quod potest tolerari, si* natus *sit* filius. — decem annos *Scal.*

annorum natus non modo aufert, set tollit, nisi veneno? ‖ **Tollere** est et differre. Plautus Poenulo:

omnís extollo ex hóc die in aliúm diem.

‖ **Tollere**, pati, sustinere. Vergilius in Aen. lib. III:

iuvenemque superbum
servitio enixae tulimus.

et lib. XII:

non tulit instantem Phegeus animisque frementem.

Terentius Phormione:

égo te conplurés advorsum ingénium meum mensés tuli.

M. Tullius in Verrem, Divinatione: tuli graviter et acerbe, iudices. — idem de officiis lib. II: nisi enim multorum inpunita scelera tulissemus.

TENACIA est perseverantia et duritia. Ennius Hectoris Lytris:

ducít quadrupedum *vim* ínvictam efferam índomitam et iungít iugo
quorúm tenacia ínfrenari válida *vix quitúr* minis.

‖ **Tenacia**, parsimonia. Afranius Privigno:

vixísti tristis, dúrus, difficilís, tenax.

TEMPESTAS est turbo ventorum. Vergilius in Georg. lib. I:

quid tempestates autumni et sidera dicam?

‖ **Tempestas**, tempus. Sallustius in Iugurtha: ea tempestate in

---

12 II, 52 ‖ 14 III, 326 ‖ 17 XII, 371 ‖ 19 III, 2, 35 ‖ 21 2, 4 ‖ 22 II, 8, 28 ‖ 24 Ennius Hectoris lytris ‖ 27 Afranius Privigno ‖ 29 I, 311 ‖ 31 8, 1.

---

11 aufert *cdd. 422;* fert *h. l.* — set; sel *pr. L;* sed *L ex corr.; H_1; Bamb.; cdd. 422;* seu *H_2; G.* — *illud* tollit *neutro loco satis commode explicatur a Non.; sed inest amphibolia, quam perspexit Oehlerus apteque inlustravit notissimo in Neronem epigrammate, quod extat vitae Sueton. cap. 39.* — ferendi *et* tollendi *verbis lusit idem Varro in satura de officio mariti ap. Gell. I, 17.* — **13** *ita etiam Pl. cdd.; exc. quod in Ambros. vid. fuisse:* omnis extollo ex hoc in alium diem; *cf. Goetzii comm. — a Plauto tamen venisse existimo:* omnis ex hoc die in alium extollo diem. — **14** Verg.; *cf. comm. in 297, 12.* — II *Bamb.* — **18** fegemus *L_1;* fegeus *rell.* — **19** formione *cdd.* — **20** cumplures *H.* — adversum *L_1; Bamb.* — **21** Divinatione *ed. a. 1476;* divinationes *Paris. 7666;* divinationis *rell.* — acerve *L_1.* — **22** inpunita *Cic.;* inpunitates (imp. *L_2; G*) *L_1; H_2; G;* in inp. *H_1;* inpunitas *Lugd.* — **23** scelerum *L_2; H_2; pr. G; Bamb.* — tulissem *cdd.* — **24** haectoris listris *cdd.;* ustris *(sic) f. L_1;* lystris *Bamb.* — **25. 26** *ita M, ut in loco desperato; cf. Il. XVI, 148—51; cdd.:* ducet quadrupedum iugo invitam doma infrena (domain frena *H*) et iuge valida quorum tenacia (frenatia *Bamb.; Paris. 7566;* tenatia *H_1*) infrenari minis. — *commenti sunt alii alia, quae videre est apud Ribbeckium et Quicheratum.* — **27** Afranius; *cf. comm. in 409 l.* triste, severum. — **28** vixistis *L_1.* — **31** temptate *pr. L.*

exercitu nostro fuere conplures novi atque nobiles. — Lucilius lib. XXVII:

iám qua tempestáte vivo, crésin ad me récipio.

Pacuvius Teucro:

quam té post multis túeor tempestátibus!

M. Tullius de senectute: cursus est || certus aetatis et una via naturae eaque simplex; sua cuique parti aetatis tempestivitas est data. — Varro Endymionibus: dum sermone cenulam variamus, interea

'tonuit bene tempestate serena.'

TREPIDARE, metuere. Vergilius lib. VIIII:

dum trepidant, it hasta Tago per tempus utrumque.

idem lib. VIII:

trepident inmisso lumine Manes.

Lucilius lib. XXX:

sed quid ego haec animo trepidantei dicta profundo?

|| Trepidare, festinare. Vergilius lib. VIIII:

ne trepidate meas, Teucri, defendere navis.

et Georg. lib. IIII:

tunc trepidae inter se coeunt pinnisque coruscant.

TANGERE, ferire, commovere. Vergilius lib. VIIII:

nec solos tangit Atridas
iste dolor.

idem lib. XII:

miseri te siqua parentis
tangere cura potest, oro.

32 Lucilius l. XXVII || 35 Pacuvius Teucro || 1 10, 33 || 3 Varro Endymionibus || 5 Ennius || 6 Aen. IX, 418 || 8 Aen. VIII, 246 || 10 Lucilius l. XXX || 12 Aen. IX, 114 || 14 IV, 73 || 16 Aen. IX, 138 || 19 XII, 932.

32 noviles L_1. — 33 XXVI *Bamb.* — 34 chresin *Lachmannus*; certe sine *C, Bamb.*; sine *post* ad me *collocatum in Turicensi*; certe finem *Palatin.* — 35 Pacuvius; *cf. 413 l.* tueri, videre. — 36 tueor *cdd. 413*; ebeor *h. l.* — 2 naturaequae simplex *L*, H_1, *Bamb.* — sua *L*; H_1; *Bamb.*; suaque cum H_2 *et G Cic. cdd.* — parti aetatis *ed. a. 1471*; *Bas.*; partis aetatis *L*; H_1; *Bamb.*; parcitatis Ho_2 (*del.* aetatis); *G, ut Cat. Paris. 6332* (parti aetatis *m. 2* parcitati *Hs*; *sed in P est* parcis). *variae hic cdd. Cic. corruptelae*; qui *quidem omnes om.* aetatis. — 3 endaemionibus *L*, H_1; endemionibus H_1, *G, Bamb.* — celula H_1 (celulam Ho_1). — 5 *est Ennii versus*; *cf. Ann. 155*: cum tonuit laevum b. t. s. — tonuiit Hs_2. — seraena *Bamb.* — 7 it; *cf. Lachmann. comm. in Lucr. pg. 209.* — 8 VIIII *C*; *non Bamb.* — 10 Lucilius lib. XXX *in ras. add.* G_2. — 11 ahaec (*supra* a *prius et infra rasura*). — trepidante *cdd.*; trepidanti Ho_1; *Bent.* — 15 tum *Verg.* — pennisque *L*, *Hqos*; *G*; *Bamb., ut vid.* — 16 commore L_1. — 20 parentes L_1.

M. Tullius in Verrem, Frumentaria: *ut* numquam tuum animum cura tuarum fortunarum cogitatioque tangeret. — Lucretius:

nec bene promeritis capitur neque tangitur ira.

|| **Tangere** est contingere. Lucretius lib. I:

tangere enim et tangi nisi corpus nulla potest res.

Terentius in Adelphis:

.... númquam, dum ego adero, híc te tanget.

|| **Tangere**, inspicere. Lucilius lib. XXVI:

númquam priu' quam vénas hominis tétigit ac praecórdia.

|| **Tangere** etiam circumvenire. Turpilius Demetrio:

ad étiam ineptus méu' mist iratús pater,
quia sé talento argénti tetigi véteri exemplo amántium.

idem Leucadia:

hoc quaero: ignóscere
istíc solentne has quási minoris nóxias,
erúm si forte gáliola viní tago?

Lucilius lib. XXX:

et Musconi' manum perscribere posse tagacem.

---

22 II, 3, 26, 65 || 23 II, 651 (I, 49); cf. comm. || 25 I, 304 || 27 II, 1, 3 || 29 Lucilius l. XXVI || 31 Turpilius Demetrio || 34 Turpilius Leucadia || 38 Lucilius l. XXX.

---

22. 23 in Verrem, Frum. *M;* in Frum. Verrinarum *cdd.* — ut *om. cdd.* — nuncquam *Bamb.;* nunc quam L_1. — tuum animum *Me;* tua me *C, Bamb.* animum tuum *cdd. Cic.* — fortunarum tuarum *ap. Cic. Lagomarsinianorum optimus.* — Lucr.; *cf. 252 l.* capi, propitiari. — *ubi cum variarent cdd., cur sequentia secundo potius quam primo libro adscriberentur, haec fuit causa, quod locus, quem claudunt in l. I, haud dubie est suppositicius.* — **24** nec tangitur *cdd. Lucr. I, 49; Serv. ad Aen. VI, 376 libri pr. R.* — *cet. cf. Lachm. comm. in Lucr. II, 646.* — **27** adelfis *cdd.* — **28** nunquam H_1. — hic H_1; *Bamb.;* hoc *rell.* — **29** XXVII *Bamb.* — **30** nunquam *Gerlachius;* nequam (nequa H_1) *cdd.; fuerat in archetypo per compendium scriptum* nuncquam. — neque prius quam *Ald.* — venas *in ras.* L_1. — **32** ad L_1; at *rell. cum Bamb., ut vid.* (ad *Lugdun.*). — mihi est *cdd.* — irat. *(sic) Bamb.*, t *in ras.* — **33** talem to L_1. — amantium *Carrio; Me;* amanti *cdd.* — **36** istic; ista, *supra scr.* vel istic *Bamb.* — solentne has *Me;* solent neas *L, H;* solentne as *ed. Bas.; Bamb.* — quasi *ex seq. v. huc retraxit M.* — min *tantum in H potuit legi.* — noxas L_1; H_1. — **37** galiola; galeola *Ribbeckius* (erum si forte quas galiolas vini tago *metro non satis curato Cuiacius*); quasi alias res *cdd.* (quasi *ad priorem v. revocavit M; porro illud* res *videtur olim pertinuisse ad emendandum id quod est* minoris). — tago *Cuiacius; Gulielmius;* cavo *cdd.* — **38** Luc.; *cf. Fest. 359; Paul. 358 s. l.* tagax; *qui* tagacem *male explicant per* furunculum, *cum sit* furax. — Lucilius lib. *in ras. add.* G_2. — **39** Mutonis *Fest.; Paul.* — *utrumque nomen recte habet. cet. cf. comm. in XXX, 100.* — manum *Fest.; Paul.;* manu *cdd.* — perscribere; *scil.* verberibus. — posse tagacem *Paul.* (posse tagem *Festi cd.*); posset agacem L_1; posset aiacem L_2; *H; G;* posset alacem *Bamb.*

Pomponius Aleonibus:

> ád ego rusticátim || tangam; *nam* úrbanatim néscio.

|| **Tangere**, attingere. M. Tullius in Verrem, actione II: Verres simul ac tetigit provinciam. — Vergilius lib. VIIII:

> sat fatis Venerique datum, tetigere quod arva
> fertilis Ausoniae Troes.

TRISTE, crudele, inmite. Vergilius Aen. lib. II:

> illi mea tristia facta
> degeneremque Neoptolemum narrare memento.

Lucilius lib. XXX:

> aque tuis saevis factis et tristibu' dictis.

|| **Triste** est mestum aut infestum. Vergilius in Bucolicis:

> tristis at ille: tamen cantabitis, Arcades, inquid.

idem Georg. lib. III:

> aut unde nigerrimus auster
> nascitur et pluvio contristat frigore caelum.

idem in Bucolicis:

> triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres.

Terentius in Andria:

> cave né te tristem séntiat.

M. Tullius in Ortensio: aliud ex silvis severum et triste.

|| **Triste**, severum. [C.] Afranius Privigno:

* * *

40 Pomponius Aleonibus || 2 II, 1, 10, 27 || 3 Aen. IX, 135 | 6 II, 548 9 Lucilius l. XXX || 11 X, 31 || 13 III, 278 || 16 III, 80 || 18 II, 3, 29 | 20 M. Tullius Hortensio || 21 Afranius Privigno; cf. comm.

40 Pomponium *cdd.* — *cf. 166 l.* rusticatim. — **1** ad *L; Lugdun.; at H, G; item, ut vid., Bamb.* — nam *om. cdd.* — **2** Tangere, attingere *Quicheratus (qui male ponit post 408, 39);* Tangere contingere *(om. L_1) cdd.* — accione *Bamb.* — **3** ac *om.* L_1. — **4** datum est *plures Verg. cdd.; sed cf. II, 291.* — **7** illic L_1. — tristitia L_1, H_1. — **8** degenerem *Bamb.* — **9** Luc.; *cf. 388 l.* saevum, durum. — **10** aque *M; cf. comm. in 388;* itaque *h. l. C, Bamb.* — suis *Bamb.* — sevis *C, non Bamb.* — factis saevis *cdd. 388.* — **11** maestum *cd. Bas.; Bamb., ut vid.* (mestum *Lugd.*). — **12** inquid L_1; *Lugd.;* inquit L_2; *H; G; Bamb., ut vid.* — **15** nascitur. *post hoc vocabulum, non, ut in comm. ad 3, 13. 14 expressum est, post* auster, *C, Bamb. continuant ea quae 3, 15 sqq. leguntur. cf. comm. in 3, 13. 14.* — *rursus incipit Gen.* — **16** idem; *cf. 349 l.* maturum, mite. — **19** ne tristem *Gen;* H_1. — cave te esse tristem sentiat *cdd. Ter.* — **20—24** tristior *primus add. Iun.* — **20** *f. ad seq. l. pertinet.* — *cet. cf. 390 l.* severum, asperum. — ort. L_1; hort. *rell.* — ex silvis severum et triste *cdd. 390;* ex silvis severe (exiluisse vere H_1) tristis (tristes *Gen;* H_1) *h. l.* — **21** Triste, sev.; *hinc rursus incipit A, qui omissis sequentibus continuat l.* triste, amarum. — C. *del. Iun.* — *etiam 33, 29 fertur:* M. Afranius Privigno; *ubi tamen erroris originem demonstravimus.* — **22** *lacunam posse expleri vel hoc versu (33, 30):* non ego te novi tristem,

M. Tullius de officiis lib. I: ad in eius familiari Scipione ambitio *maior, vita tristior.* — Terentius *Andria:*

trístis veritás inest in vúltu adque in verbís fides.

|| **Triste**, amarum. Vergilius Georg. lib. I:

tristisque lupini
sustuleris fragilis calamos.

|| **Triste**, minax. Vergilius Aen. lib. II:

isque adytis haec tristia dicta reportat.

|| **Triste**, grave. M. Tullius de re publica lib. VI: qui numerum optumatum et principum optudit his vocibus et gravitatis suae *testem* linquit illum tristem et plenum dignitatis sonum. || **Triste**, difficile. M. Tullius de senectute: facilius in morbos incidunt adulescentes, gravius egrotant, tristius curantur. || **Triste**, nigrum. Vergilius Georg. lib. III:

aut tonsum tristi contingunt corpus amurca.

|| **Tristis**, iratus. Afranius Epistula:

---

23 I, 30, 108 || 24 V, 2, 16 || 26 I, 75 || 29 II, 115 || 31 M. Tull. de re publ. VI || 34 19, 67 || 36 III, 448 || 38 Afranius Epistula.

---

saevum, serium? *vel tali (407, 28):* vixisti tristis, durus, difficilis, tenax *monet Me.* — **23** M. Tull. *(sic) add. Iun.* — ad in *M;* adin *Gen*, H_1*;* adein *pr. L;* acdein *L ex corr.;* H_2*; G.* — familiaris *cdd.* — Scipionem *Gen; H.* — *ap. Ciceronem haec feruntur:* erat in L. Crasso — multus lepos — at isdem temporibus in M. Scauro — singularis severitas; in C. Laelio multa hilaritas, in eius fam. *e. q. s.* — **24** maior, vita tristior *om. cdd.* — Andria *add. Quicheratus.* — **25** tristis *add. Ald.; qui primus hoc exemplum adiecit.* — tristis veritas. veritas *etiam cdd. Serv. ad Aen. X, 612; item Donati in Eunuch. V, 1, 22 ed. princ.: at libri Ter.:* tristis severitas. *et ita Serv. ad Georg. III, 37. nam recte ibi videtur habere lectio vulgata. — defendit illud* tristis severitas *Studemundius Annal. philolog. a. 1868 pg. 568; eumque secutus Bartelsius pg. 32. — nec sane obstat, quod Nonius verbum* tristis *explicat per* severus. *nam talia saepe idem alibi. sed molliores erunt numeri, si cum Spengelio reposueris id quod est* tristis veritas. — adque L_1*;* atque *rell.* — fideles Gen_1. — **26** *hinc rursus incipit B.* — Verg.; *cf. 404 l.* sustulit, abstulit. — **27** tristis *A; Gen;* H_1*; non B.* — **28** fragiles *A.* — **29** Verg. *e. q. s. om. B.* — in Aen. *L.* — **30** aditis *C, Gen, B.* — tristitia *Gen;* H_1. — duta H_1. — **31** qui. *de Catone Censorio vid. agi.* — numerum *B;* numero (inumero *pr. L*) *rell.* — **32** optimataum H_1*;* optimatam *Gen;* optimatum *B.* — principium *Gen; pr. L et H.* — n. opt. et princ.; *i. e.* multos optimates et principes. — optudit (*i. e.* tacerè coegit) *Halmius;* optulit *cdd.* (obtulit *B*). — his *ed. a. 1471;* is *cdd.* — vocis *B, Gen,* H_1. — **33** testem *add. M.* — linquit *perfectum* (liquit *B*); *puto* relinquit. — **34** M. Tull.; *cf. 315 l.* grave, molestum. — **35** adulescentes *om. A; B; Gen; L;* H_1*; cf. comm. in 315.* — egrotant *A, Gen, L; non B.* — tristitius Gen_1. — **37** amurga Gen_1. — **38** *fuit cum scribendum existimarem* ingratus, *verba, quae secuntur:* iactet. mihi erit tristior *eiusdem esse personae ratus. — sed enim altero Afranii versu videtur adseri lectio tradita.* — epistola L_2*, H, G, Gen, B.*

'iactábit sese.' — 'iáctet.' — || mihi erit trístior;

id est, iratior. — idem in eadem:

idém natura trístiori paúlulo.

|| Tristis, doctus. Varro Trihodite Tripylio, περὶ ἀρετῆς κτήσεως: illud vero quodam mei *sedet fato*, ut ego non metuam fulmen, non aruspicem tristem, simul ac Glycerion quaero. — Lucilius lib. XXVIII:

adde eódem tristis ác severos phílosophus.

TRAHERE, [per terram] ducere. Vergilius in Aen. lib. I:

lora tenens tamen; huic cervixque comaeque trahuntur
per terram.

|| Trahere est rursum levare. M. Tullius de deorum natura lib. II: et recenti fossione terram fumare calentem adque etiam ex puteis iugibus aquam calidam trahi. — Plautus Amphitryone:

ní ego illi puteó, si occepso, ánimam omnem íntertraxero.

TARDVM significat pigrum, lentum. Vergilius Georg. lib. I:

saepe oleo tardi costas agitator aselli.

---

2 Afranius Epistula || 4 Varro Trihodite Tripylio || 6 Lucilius l. XXVIII || 9 I, 477 || 12 II, 9, 25 || 14 II, 2, 41 || 16 I, 278.

---

1 iactabit *Passerat.*; iactavit *cdd.* — iactat L_1. — tristitior Gen_1. — 2 id est iratior *f. ab interpolatore add.* — 2. 3 id est *L.* — idem in — paululo *om. B.* — 3 idem *ed. Bas.*; *v.*; id est *Gen, L, H.* — tristitiori paulato *Gen*, H_1. — 4 Tristis, doctus. *ingens hic Non. stupor.* — trifodite (trifote *B, Gen*, H_1) trifolio *cdd.* — *cf. comm. in 4, 11 et Indicem.* — π. ἀ. κτ.; περιαρετηϲεωϲ *C, Gen.* — 5 quondam *L ex corr.*, H_2, *G, B.* — mei (*pro* mihi) *M*; meae *cdd.* — sedet fato *add. M* (illud vero quondam animo meo sedet *Stevechius*; *sed* quondam, *cum non soleat poni pro* iam diu, *non videtur hic habere locum*; quod animae meae insidet *Vahlenus*). — sedet; *i. e.* fixum est, *ut Aen. V, 418.* — fulmen; fulmem L_1; pamem *B, Gen*, H_1. — *nec tamen videtur dubitandum de illo* fulmen. *ita 166, 4 L*, H_1, *Bamb.* pamones *pro* pulmones. — panem *inepte P*; *neque Pani deo hic puto esse locum.* — 6 ac simul *B.* — Glycerion *M*; dici non (non *om. B, Gen*, H_1) *cdd.* — 8 acde *B.* — severus *cdd.* — filosofus L_1; philosofus L_2; filosophus *Gen.* — philosophus; *cf. comm. in Luc. XXVIII, 5.* — tristes ac severos philosophos *e. c. Dousae.* — 9 Trahere; *cf. 412 l.* trahere; *quod subiungit versui Plautino ed. princ.*, *rectius cum initio huius loci conflat Quicheratus ita:* Trahere consuetudine manifestam habet significantiam: p. t. ducere. Virgilius — terram. Virgilius Aeneidos (*debebat esse* idem) lib. II: altaria — traxit. Trahere dare — trahebat. Trahere est rursus levare *e. q. s.* — *nos tamen, ne violentius res gereretur, servavimus librorum memoriam.* — per t. *secl. M.* — in *om. B.* — 10 huc H_1. — 12 rursum *A, B, Gen*, H_1; rursus *rell.* — 13 recenti Cic.; regem qui *C, Gen, A, B.* — atque *cdd. pr.* L_1. — 14 trahit *cdd. cum A*, P — Plautus; *cf. 148 l.* occepso *ibique comm.* — 15 ni *om. cdd. h. l.* — 16 Georg. *om. cdd. pr. B.* — 17 agitator; igitur *Gen*; H_1. — asselli *L*; *post ras. in Gen.*

Terentius Eunucho:

fátuus est, insúlsus, tardus.

|| Tardum, diuturnum, perseverantem. Vergilius Georg. lib. II:

Media fert tristis sucos tardumque saporem.

TENDERE, inhabitare, tabernacula et hospitia ponere. Vergilius Aen. lib. II:

hic Dolopum manus, hic saevus tendebat Achilles.

|| Tendere, insidiari, decipere: dictum a tendicula. Terentius Phormione:

. . quia non réte accipitri ténditur neque míluo.

|| Tendere est proprie laxitate distendere et sine rugis facere. Vergilius in Aen. lib. III:

tendunt vela noti.

idem lib. VI:

tendebantque manus ripae ulterioris amore.

|| Tendere est dirigere. Vergilius in Aen. lib. I:

per tot discrimina rerum
tendimus in Latium.

idem lib. II:

ad caelum tendens || ardentia lumina.

Lucretius lib. I:

primum Graius homo mortalis tendere contra
est oculos ausus.

|| Tendere, contendere. Vergilius in Aen. lib. II:

ille simul manibus tendit divellere nodos.

idem lib. V:

---

18 V, 8, 49 || 20 II, 126 || 23 II, 29 || 26 II, 2, 16 || 29 III, 268 || 31 Aen. VI, 314 || 33 I, 204 || 36 II, 405 || 2 I, 66 || 5 II, 220 || 7 Aen. V, 154.

---

18. 19 *om. B.* — 19 fatus *Gen_1; pr. L.* — 20 Verg.; *cf. 345 l.* medicamentum — venenum. — 21 fer *Gen, L, H_1; non B.* — 22 *olim in lemmatis initio vid. fuisse vv. 28—32.* — Tendere dicitur inh. *A.* — 24 sevus *A, Gen, H, G; non B.* — 25 decerpere *B, Gen, H_1.* — 26 in *ante illud* Phormione *add. L_2; H_2; sed in hoc eras.* — formione *Gen, H, G; non B.* — 27 recte *cdd. cum A, B.* — accipit ritenditur *Gen, H_1.* — accipit neque tenditur *B.* — tenditur; legitur et 'tennitur' *Donat.* — *post* miluo rete *addit B.* — 28 laxitate *M;* laxitatem *v.* — 29 Verg.; *cf. 307 l.* fuga — navigatio. — in *om. B;* in Aen. *om. ed. Bas.* — 30 nothi *A, B.* — 33 Verg.; *cf. 282 l.* discrimen est periculum. — 1 tentens *Gen_1.* — 3 primus *B.* — gaius *L_1;* gravis *Gen; L_2; H; non B.* — tollere *cdd. Lucr.; sed* tendere, *ut exquisitius, merito praefert Lachmannus; cuius conf. comm.* — 5 in *om. B.* — 7 idem; *cf. 282 l.* discrimen, certamen.

411 M.

aequo discrimine Pistrix
Centaurusque locum tendunt superare priorem.

TVRPE est indecorum, informe. Vergilius lib. VI:

et Metus et malesuada Fames ac turpis Egestas.

idem Georg. lib. III:

scabiemque ferat turpisque podagras.

|| Turpe, grande. Vergilius Georg. lib. III:

optuma torvae
forma bovis, cui turpe caput.

idem [Georgicon] lib. IIII:

et turpis pascit sub gurgite phocas.

TENERVM significat gracilentum * * * Vergilius in Georg. lib. III:

et ros in tenera pecori gratissimus herba.

TENVE, vehemens. Vergilius Georg. lib. II:

tenuisque lageos,
temtatura pedes olim vincturaque linguam.

|| Tenue, infecundum. Vergilius in Georg. lib. II:

tenuis ubi argilla et dumosis calculus arvis.

|| Tenue, tenerum. M. Tullius in Verrem, de suppliciis: reticulum·

---

10 Aen. VI, 276 || 12 III, 299 || 14 III, 51 || 17 IV, 395 || 19 III, 326 || 22 II, 93 || 25 II, 180 || 27 II, 5, 11, 27.

8 aeque (eque *Gen*) *cdd. h. l.* — dyscr. *B.* — Pistrix; *ita et B; cf. comm. in 282.* — **10** indecorem *Gen*$_1$. — deforme *B, non A.* — **11** *cf.* 349 *l.* metus. — malasuada *B; Gen*$_2$*; H*$_1$*;* malasuadas *Gen*$_1$*;* malaesuada *H*$_2$. — egetas *Gen.* — **13. 14** *om. B.* — **13** podagros *H*$_1$. — **14** *n. N.* — **15** optuma (optima *B*) torvae; scabiemq. uae *Gen* (*hic supra* sc *pos.* ◡); *H*$_1$. — **17** idem; Vir̃ *B.* — Georg. *secl. M.* — **18** pacit *Gen*$_1$. — focas *cdd. cum B.* — *similia Serv. adnotat ad locos Vergilianos. sed et hic falsus. cum v. 18 cf. Ovid. Metam. I, 300.* — **19—21** *hoc l. mancum esse apparet, cum una tantum eius quod est* tenerum *apponatur significatio· neque ea res fugit Quicheratum. verum non post Vergilii exemplum, sed ante lacunae signum ponendum demonstrat locus Vergilianus, cui parum convenit illud* tenerum, gracilentum. *fuit qui coniceret haud inepte haustum Aen. l. IX v. 698 sq.:* volat Itala cornus aera per tenerum (*ita et Macrob. V, 13, 7 Georg. III, 109 habet* aera per tenerum, *ubi Vergilii cdd.* vacuum; aera per tenerum *iam Lucretius II, 146*); *ac dein addendum l.* Tenerum, molle, *quod post v. 21 intercidisse suspicatur Quicheratus.* — **19** gracile lentum *Montepess., A, B, Gen, H*$_1$. — **21** ros *pr. L; post* ros *ras. in Gen.* — **22—33** *multa in his perverse Non.* — **22** Verg.; *cf. Serv. ad h. l.* — **24** temtatura *L;* tempt. *rell. cum B.* — vinturaque *H;* victuraque *G.* — lingua *L.* — **25. 26. 27** Verg. — tenerum *om. B.* — Verg.; *cf. Serv. ad h. l.* — **26** calculis *Gen*$_1$*; pr. L.* — **27** M. Tull.; *cf. 141, 15 sq. ibique comm.* — in V., de s. *M;* de suppliciis (officiis *L*$_1$) in V. *cdd.*

ue sibi ad naris admovebat tenuissimo lino. ‖ Tenue, frigidum. Vergilius Georg. lib. I:

> ne tenues pluviae rapidive potentia solis
> acrior.

idem lib. III:

> tum tenues dare rursus aquas.

Tenue, parvum, exiguum. M. Tullius in Ortensio: eundem non *modo* mediocri pecunia, sed etiam tenui percipere possumus. — Vergilius lib. V:

> et tenuis Teucrum res eripe leto.

idem Georg. lib. I:

> ni refugis tenuisque piget cognoscere curas.

TENET, sicuti est usu, significat conprehendit, detinet. Vergilius Georg. lib. IIII:

> verum ubi correptum ‖ manibus vinclisque tenebis.

M. Tullius in Verrem, Divinatione: non te, sed hunc librum esse responsurum, quem monitor tuus hic tenet. ‖ Tenet, inhabitat, possidet. Vergilius in Georg. lib. IIII:

> quae gurgitis huius
> ima tenes.

Tenet, prohibet. Vergilius [in] Georg. lib. II:

> texendae saepes etiam, pecus omne tenendum.

Tenet, conpescit, subprimit. Vergilius Georg. lib. IIII:

> tenuitque inhians tria Cerberus ora.

Tenet, tegit. Vergilius Georg. lib. I:

---

29 I, 92 ‖ 32 Georg. III, 335 ‖ 34 M. Tullius Hortensio ‖ 36 Aen. V, 690 ‖ 38 I, 177 ‖ 41 IV, 405 ‖ 2 16, 52 ‖ 4 IV, 321 ‖ 7 II, 371 ‖ 9 IV, 483 ‖ 11 I, 115.

---

28 ad naris *om. B.* — 29—34 exiguum *om. B.* — 29 Verg.; *cf. Serv.* — 30 pontia *L.* — 32 *cf. Serv.* — 34 hortensio *cdd. pr.* L_1. — 35 modo *add. Nobbius.* — etiam *om. B; non A.* — possumus. *hic finit A in cd. 347. relicua eius pars in 357 legitur.* — 37 loeto *B; Gen;* L_2*;* H_1. — 38 idem; *cf. 275 l.* cognoscere. — 40 usu; usus (*seq.* s) *ed. princ.;* in usu *Quicheratus.* — signifacat Gen_1. — Verg.; *cf. 254 l.* corripere. — 1 virum *L.* — 2 video mihi non te *Cic.* — huc H_2. — librum *om. B;* lib *Gen, L, H.* — 3 tenet hic, *sed corr., L.* — 4 in *om. B.* — 4—7 lib. IIII — lib. II *in mrg. add.* Gen_2. — 6 tenens *A, Gen,* H_1*; non B.* — 7 Tenet, prohibet. *om. seq. usque ad 17* dicit *B.* — in *om.* H_1*; pro* Verg. in Gen_2*:* uirgi. — III Gen_2*; L; pr. H.* — 8 saepes et *A.* — etiam; etiam *pr. Mediceus Verg.* (et iam *quidam ap. Serv.*); etiam (et iam) et *rell.* — tuendum *pars librorum Verg.* — 9 conpescit L_1 *solus.* — supprimit *A,* L_2*, G.* — 10 tenuique Gen_1*;* L_1. — hora *A.* — 11 tegit; tetigit *L;* etgit Gen_1. — Verg.; *cf. 41 l.* abundare.

412 M.

amnis abundans
exit et obducto late tenet omnia limo.

‖ Tenet, dirigit. Vergilius Aen. lib. I:

sed vos qui tandem? quibus aut venistis ab oris
quove tenetis iter?

‖ Tenet, intellegit [dicit]. Terentius in Andria:

'íd paves, ne dúcas illam; tu aútem, ut ducas.' — 'rém tenes.'

TREMERE dicitur conmoveri, agitari. Vergilius lib. XI:

cur ante tubam tremor occupat artus?

‖ Tremere, timere. Vergilius Aen. lib. II:

hic aliud maius miseris multoque tremendum
obicitur magis.

Plautus [in] Asinaria:

nón placet: pro mónstro extemplost, quándo sudat quí tremit.

TRAHERE consuetudine manifestam habet significantiam. [ut] Vergilius Aen. lib. II:

altaria ad ipsa trementem
traxit.

‖ Trahere, dare. Vergilius in Aen. lib. I:

partibus aequabat iustis aut sorte trahebat.

TEMPTARE est exercere. Vergilius in Georg. lib. III:

et temptat sese adque irasci in cornua discit,
arboris obnixus trunco.

---

14 I, 369 ‖ 17 II, 2, 12 ‖ 19 XI, 424 ‖ 21 II, 199 ‖ 24 II, 2, 23 | 27 II, 550 ‖ 30 I, 508 ‖ 32 III, 232.

---

12 omnis *h. l. cdd.* — **13** exsit Gen_1; etsit L_1 (*fuerat in archet.* ecsit). — abducto *Gen*; H_1. — laetae L_1; laete H_1; lete Gen_1; limite L_2. — **14** diriget Gen_1. — **15** quibus advenistis Gen_1; L_1. — ob oris Gen_1; L_1. — **17** intellegit *A*; intellegis Gen_2; *H*; *G*; intelleges Gen_1; *L*. — dicit, *quod ex* git *supra* intellegis *apposito videtur esse ortum, secl. M; om. cum Ter. l. A.* — Tenet, intelligit, dicit *non bene Me; nec melius Iun.:* Tenes, intelligis dicit Terentius. — **18** id caves (praecaves, cave) *pars cdd. Ter.* — ne d. tu illam *plerique cdd. Ter.; apud quem G om.* tu. — **19** conm. L_1 *solus.* — **20** cur ante tubam (tuuam L_1); curant et uuam *Gen*, H_1; curantur et, *tum lacuna quinque vel sex litterarum, B.* — artus *et B;* aritus *pr. L;* ar, *tum ras.*, tus *Gen;* arcus H_1. — **22** miseri (miserum H_2) *cdd.; om. B.* — **23** *e Verg. add. Quicheratus.* — **24** in *om. B; Gen;* H_1. — **25** *cf. ed. Goetzii.* — exemplo est *C, Gen, B;* extemplo est (exemplo est *pr. D*) *cdd. Goetzii;* exemplumst *e libris Langianis Gulielmius ap. Grut. III, 338; f. recte.* — quid *C, Gen, B;* qui sudat tremit *cdd. Pl.* — **26** *cf. comm. in 410 l.* trahere. — consuitudine (*pr.* consuitudinem) *L;* consuetudinem Gen_1. — ut *om. B; Gen;* H_1; *ed. Bas.* — **27** in Aen. *B.* — I *B, qui om. 28, 29, 30.* — **30** Verg.; *cf. 244 l.* aequare. — **31** trahebat. *rectiora de h. l. Servius.* — **32** exercere *Quicheratus;* exerceri *cdd. cum B, qui sequentia usque ad 413, 3 om.* — I *Gen, L;* II H_1. — **33** atque *Gen*, L_2, *H, G.* — corna L_1; Gen_1. — **34** ab oris H_1.

‖ **Temptare**, experiri. Vergilius lib. VIII:

his fretus non legatos neque prima per artem
temtamenta tui pepigi.

‖ **Temptare**, adgredi. Vergilius Aen. lib. II:

extemplo temptanda fuga canit aequora Calchas.

‖ **Temtare**, petere, ducere. ‖ Vergilius Aen. lib. III:

unde laborum
temptare auxilium iubeat.

TAETRVM, vitabile. M. Tullius de officiis lib. III: postremo etiam in liberis civitatibus regnandi existunt cupiditatis, quibus nihil nec taetrius nec foedius excogitari potest. ‖ **Taetrum** dicitur inluviosum, faetidum. Vergilius Aen. lib. III:

tunc vox taetrum dira inter odorem.

idem lib. X:

lavit inproba taeter
ora cruor.

M. Tullius in Verrem, actione secunda: quam multis istum ingenuis, quam multis matribus familias in illa tetra adque inpura legatione vim adtulisse existimatis? — Lucilius lib. XXX:

quae non [spectans] spectandi studio, sed ab omini' taetri
inpulsu ingressast.

---

35 VIII, 143 ‖ 38 II, 176 ‖ 1 III, 145 ‖ 4 III, 8 36 ‖ 7 III, 228 ‖ 9 Aen. X, 727 ‖ 12 de praet. urb. 24, 62 ‖ 14 Lucilius l. XXX.

---

35 VIIII *Gen; pr. H.* — **36** fretos˙ *Gen_1; L_1.* — **37** temptamenta *Gen_2; H, G.* — **39** aequore *Gen, L, H_1.* — calcas *H_2.* — **1** Temptare *cdd. pr. L.* — petere; etere *in ras. L_1.* — ducere *M;* dare (dare *in ras. L_1;* dare *supra scr. Gen*) *cdd.* — **4** Taetrum; e *ubique A, B; item Gen et H pr. v. 10; contra* ae *L pr. v. 13; item cd. Bas. ubique* (*v. 6 et 17* Tetrum *a nobis ex G notatum*). — Taetrum, vitabile *om. B.* — **5** etiam *B; cdd. Cic.;* eiam *Gen, H, L;* hae iam *G; ita fere edd. priores.* — cupiditatis *nominativ.* (cupiditates *B; H_2*). — **6** fedius *B; Gen_2; H; G.* — cogitari *Bakius.* — potest. *post h. v. collocandum exemplum Lucilii, quod cum olim in marginem esset delatum, mox post alterum, non, ut oportebat, post prius M. Tullii exemplum est collocatum.* — **7** inliviosum *L_1;* inluviorum *Gen_1;* illuviosum *L_2; H_2; G; non B.* — foetidum *B; Gen; H_1.* — Tetrum dicitur ingluviosum (g *in ras.*), fetidum, nigrum *om. prioribus A.* — **8** tum *Verg.* — **9—11** *om. B.* — **9** id.; *cf. comm. in 327, 7, ubi hoc exemplum omissum.* — **12** M. Tull.; *cf. 324 l.* inpurus *cum comm.* — accione *B, L.* — II *ed. Bas.* — illum *pro* istum *cdd. 324.* — **13** ingeniis *B, Gen, H_1.* — familiis *cdd.* — ilia *Gen_1.* — atque *cdd. pr. L_1.* — **14** Lucil.; *cf. comm. in v. 6.* — **15** quem *B.* — spectans (expectans *G*) *seclus. Gulielm.* — sed *idem;* se *cdd.* — ad *L_1; m. 2* at. — ominis *Gen;* omnis *H_1;* hominis *B; L; H_2;* hominibus *G.* — omini' taetri; *ita 357 in v. Acciani illis* obsceno omine obscenum *explicatur per* vitabile. — **16** ingressast *M;* ingressus (*seq.* t) *cdd.* — *agitur de vulpe ad leonem aegrotum accedente.*

418 M.

|| **Taetrum**, amarum. Lucretius lib. IIII:

> ac veluti pueris absinthia taetra medentes
> cum dare conantur.

|| **Taetrum**, impium, crudele. M. Tullius de officiis lib. III: promissum potius non faciundum quam taetrum facinus admittendum fuit.

TORQVERE significat inflectere. Vergilius in Georg. lib. II:

> Ityraeos taxi torquentur in arcus.

Terentius in Eunucho:

> illúd vide, os ut síbi contorsit cárnufex!

|| **Torquere**, guro celeri rotare. Vergilius Aen. lib. I:

> ast illam ter fluctus ibidem
> torquet agens circum.

|| **Torquere**, iacere, mittere. Vergilius lib. V:

> in medios telum torsisti primus Achivos.

TVERI dicitur servare, custodire. M. Tullius Epistularum ad Caesarem lib. I: ut sciret tuenda maiore cura esse quam parta sunt. — Vergilius lib. VIIII:

> succedunt variantque vices, quod cuique tuendumst.

---

17 IV, 11 || 20 III, 25, 95 || 23 II, 448 || 25 IV, 4, 3 || 27 I, 116 || 30 Aen. V, 497 || 32 M. Tull. Epist. ad. Caes. I || 34 Aen. IX, 175; sed cf. comm.

---

17 Tetrum (etrum *in ras.*) *G.* — Lucr.; *cf. 190, 24.* — **18** nam *cdd. Lucr. h. l.*; sed *I, 936.* — *post* veluti hic *supra scr.* A_2. — absenthia L_1; Gen_1; absinthia *et A*; absynthia *ed. Bas.* — **20** Taetr. — crud. *cum Lucr. exemplo om. B.* — crudelem *pr. L*; H_1. — M. Tull.; *cf. 309, 32.* — **21** potius *om. B.* — faciendum *A, B, Gen,* L_1, H_1. — **24** ityreos *C, Gen*; etireos *B*; itureos *A*; ityreos taxi *litt. capitalibus Gen, H.* — **26** video *B.* — os *om. id.* — video (*m. 1* videos *Genhm*) $Genh_2$. — ut *om.* Gen_1; H_2; *L*; *G.* — distorsit *Ter.* — carnifex *B, Gen,* L_1, H_1. — **27** guro *M*; guiro Gen_1; *pr. L*; H_1 *in mrg.* (*ubi* guiro *del., sed restitut*); giro *B*; Gen_2; *L ex corr.*; H_1; gyro *A, ed. Bas.* — Aen. *om. Gen,* H_1. — **28** illum H_2. — **29** torquet agens *Verg.*; H_2; *sed id rursus mutatum*; torqueat gens L_1; *ed. Bas.*; torqueat ingens *Gen,* L_2, H_1. — **31** achibos *Gen,* L_1, H_1. — **32** Tueri — custodire *perinde ac v. 27 inde a* Verg., *porro 28—31 om. B.* — custodire *om. Gen,* H_1. — epistolarum *B,* H_2, *G.* — at L_1. — **33** scire *B, Gen,* H_1. — maiora *B, Gen,* H_1 (*m. 2* maiorae). — gura Gen_1; curae, *sed* e *eras.,* H_2. — *notus versiculus:* nec minor est virtus quam quaerere parta tueri. — **34** VIII *cdd. pr. B.* — **35** *haec e duobus vel adeo tribus (nam de IX, 164 potest dubitari) Vergilii versibus conflata; i. e. IX, 222; 164; 175:* succedunt servantque vices: statione relicta; discurrunt variantque vices fusique per herbam; excubat exercetque vices, quod cuique tuendum est. — *similis neglegentiae exemplum pg. 408 ad l.* subit, in memoriam reducitur *est adnotatum.* — vices *B per interpolationem*; duces *rell.*

|| Tueri, videre. Vergilius lib. V:

excipiunt plausu pavidos || gaudentque tuentes
Dardanidae.

Pacuvius Teucro:

quam té post multis túeor tempestátibus!

TERGORA dicuntur coria. Vergilius in Aen. lib. I:

tergora diripiunt costis.

|| Tergora, dorsa. Vergilius lib. VIIII:

hinc raptas fugientibus ingerit astas
in tergum.

Lucilius lib. XXVIIII:

orátionem fácere conpendí potes,
solví dum salvo térgo a terginó licet.

|| Tergum, scutum. Vergilius lib. VIIII:

et venit adversi in tergum Sulmonis.

idem lib. X:

dentibus infrendens et tergo decutit hastas.

* * * TRASMITTERE, tradere, derelinquere. Lucilius lib. XXVIII:

Polemónem amavit, mórtei huic transmisít suam
scolám, quam dicunt.

TEMERARIVM, sicut plerumque, a temeritate. || Temerarium, metuendum et sollicitum. Plautus in Asinaria:

séd quid hoc quod pícus ulmum túndit? heu, temeráriumst.

---

36 Aen. V, 575 || 3 Pacuvius Teucro || 5 I, 211 || 7 Aen. IX, 763 || 10 Lucilius l. XXIX || 13 Aen. IX, 412 || 15 Aen. X, 718 || 17 Lucilius l. XXVIII || 21 II, 1, 14.

---

36 VI *cdd.; in B post spatium duarum litt. vacat. — cf. Aen. VI, 688.* — **1** plauso *Gen,* H_1. — gaudentque tuentque tuentes Gen_1. — **3** Pacuvius; *cf. 407 l.* tempestas, tempus. — **4** te *cum apice Gen; H.* — **5–9** *inde a* Verg. *om. B.* — **5** in *om. ed. Bas.* — **6** deripiunt *Heinsius.* — **7** Terga Gen_2, *L ex corr., H, G.* — **8** hastas Gen_2; *H, G.* — **10** XXVIIII *M;* XXVIII *cdd.* — **11** conpendi L_1 *solus.* — potes *Gen, L ex corr.,* H_1; postes *B; pr. L;* potest *rell.* — **12** solvi *Iun.;* salvi *cdd.* — tergo; in tergo *C pr.* L_1; *Gen; B.* — a terg. *M;* et tergino *Gen; L;* H_1; et in tergino H_2; *G;* et salvi *(quod ex praec. irrepsit)* non *B.* — **14** *cf. Serv.* — sulminus Gen_1; *L (in hoc supra* i *f.* o *eras.; supra pr. partem* u *litterae eras. punctum).* — **16** *cf. Serv.* — **17** *apparet quaedam hausta.* — Trasm. L_1; Transm. *rell.; B.* — trad. *Iun.;* trahere *cdd.* — **18** Pol. *Iun.;* polemon et *L,* H_2, *G;* polemo et *B, Gen,* H_1. — amavit; am (etam) aũt *B.* — mortei; morte *Lachm. comm. Lucr. 170;* mortem *cdd.* — trasmisit *nos in ed. Luc.* — **19** scholam *Iun.;* scholen *Lachm.;* scolem *B, Gen,* H_1; scotlem *rell.* (*in H supra* c *eras.* h). — **20** sicuti *B.* — temeritatem Gen_1; *pr. L.* — **21** sollitum *G;* insolitum *non bene Guietus.* — metuendum et sollicitum; *n. N.* — **22** hoc *om. G; Me; non B.* — almum *B, Gen,* H_1. — heu *M; nam ita apparet legisse auctorem Nonii;*

et in sequentibus:

aút mihi in mundó sunt virgae aut átriensi Saúreae.

[TEGETES a tegendo. Varro de re rustica lib. I: sic quae fiunt de cannabi, lino, iunco, palma, scerpo, ut funes, restes, tegetes; quaeque *e* fundo sumi non poterunt.

TALEAS scissiones lignorum vel praesegmina Varro dicit de re rustica lib. I (nam etiamnunc rustica voce **intertaliare** dicitur dividere vel excidere ramum): ex utraque parte aequabiliter praecisum, quas alii clavulas, alii taleas appellant.]

INCIPIT PER V LITTERAM.

VOLARE est avium. Vergilius in Aen. lib. IIII:

humilis volat aequora iuxta.

|| Volare, celeriter currere. Terentius Hecyra:

ne frustra íllic expectét, || vola.

Vergilius lib. V:

ecce volat calcemque terit iam calce Diores.

---

23 II, 1, 16 ‖ 25 I, 22, 1 ‖ 28 I, 40, 4 ‖ 33 IV, 255 ‖ 35 III, 4, 24 ‖ 2 Aen. V, 324.

haut *Gen*$_1$*;* *L*$_1$*;* haud *rell. cum B;* non *libri Plauti, quem euphonia ductum puto scripsisse* hau; *nam seq.* t. — **24** in mundo; *i. e.* paratae, expeditae. — aut; ut *Gen; L; Ho; P.* — atriensis aureae *B, Gen, H, L;* atriensi Saureae *ed. Bas.* — **25—31** *haec cum omnino aliena sint a capite IV, quo de varia significatione verborum agitur et suspecta propter duplicatam Varronis de re rustica librorum memoriam* (*cf. comm. in 302, 12; qui praeterea habetur locus 403 s. l.* stringere, decerpere *ex cap. II est sumptus*), *recte putat Quicheratus utrumque exemplum ex primo capite huc translatum.* — **25** sic *Varro;* si *cdd. cum A, B* (*in H* c *supra scr., sed erasum*). — que *Gen; f. L*$_1$*;* qui *B, H*$_1$. — **26** cannabo *Montepess.; A; Gen*$_2$*; H*$_1$*;* canabo *B.* — scirpo *B; Gen*$_2$*; H; G;* syrpo *Montepess.;* scyrpo *A.* — **27** tegetes *B; Gen*$_2$*; H (in hoc supra tertium* e *et infra ras.); A, qui seq. om.;* tegeses, *si fides Quicherato, Montepess.;* tegetis *rell.* — quaeque e; quae e *cdd. Varr.;* quaeque *Non.* — potuerunt *H*$_2$*, G; non B.* — quaeque — poterunt *ap. V. ad sequentia pertinet.* — **28** scisiones *B;* scissionis *H*$_1$. — presemina, *m. 2* presegmina *L.* — *f. hausta post* praesegmina *origo Graeca vocabuli huius, quam putaret Nonius* (*cf. Forcellinum s. l.* talea). *quamquam minime semper in capite primo, ubi de proprietate agitur sermonum, veriloquium lemmatum declaratur.* — **29** intertalia *A, B, Gen, H*$_1$. — **30** dividere; *puto* diffindere *vel* discindere. — ramumque *A, B, Gen;* ramumq̄. *H*$_1$. — ex utramque par *Gen*$_1$. — aequaliter *A, B, Gen, H*$_1$. — **31** quā salii *Bh.* — clavolas *Varro;* clabulas (dabulas *cum A H*$_1$) *C, Gen;* tabulas *B.* — ali *A*$_1$. — appellent *L.* — **32** *om. H spatio relicto.* — **33** I *cdd.; cf. I, 300 sq.* — **34** *cf. 321, 32.* — **35** T. in Hecyra *B* — **1** ne me frustra illic *cdd. paene omnes Ter.;* illi *cum Faerno Bentleius* — **3** *cf. comm. in 29, 12.* — teret *Gen*$_1$*;* *L*$_1$. — chalce diones *Gen*$_1$.

VASTVM est magnum. Vergilius [in] Aen.:

vastumque cava trabe currimus aequor.

Vastum, horrens et asperum. Cicero de oratore: ita vultu motuque corporis vasti et agrestes, ut, etiamsi ingeniis valeant idque arte, tamen in oratorum numerum venire non possint.

Vastum, ingens. Vergilius Aen. lib. I:

hic vasto rex Aeolus antro.

Vastum, ferox. Cicero Tusculanarum *lib. V:* quae barbaria India vastior aut agrestior?

VENTVS est flatus.† Vergilius lib. I:

et mulcere dedit fluctus et tollere vento.

Ventus etiam significat odorem. Plautus Cistellaria:

ita mústilentus véntus naris óbtigit.

VIRTVS est fortitudo. Vergilius lib. V:

tunc pudor incendit vires et conscia virtus.

Virtus etiam significat auxilium. Plautus in Milite:

deúm virtutest, te únde hospitio accípiam. . . . . .

Virtus rursum meritum est et dignitas. Plautus in Milite:

---

4 III, 191 ‖ 6 I, 25, 115 ‖ 9 I, 52 ‖ 11 V, 27, 77 ‖ 13 Aen. I, 66 ‖ 15 Plautus Cistellaria ‖ 17 Aen. V, 455 ‖ 19 III, I, 82 ‖ 21 III, 1, 133.

---

4 Vastum; *cf. comm. in 184, 26.* — in *om.* H_2, *G; non B.* — *post* aen. *duarum litt. spatium in B.* — 5 caba *C, Gen; non B.* — trebe Gen_1; *L.* — curribus *Gen; L;* H_2; *G; non B;* turrimus H_1. — 6 aut ita *Cic.;* ita *om. A;* ut a *B; Gen; pr. L;* H_1. — 7 vasti atque agr. *minus bene cdd. Cic.; cf. v. 8.* — 7. 8 ut — arte *om. A.* — ingentis *B, Gen,* L_1, *pr. H, ut vid.* — atque *cdd. pr.* L_1. — arce *Gen,* H_1; *non B.* — atque arte val. *cdd. Cic.* — inveniri *pr. A.* — non *om.* H_1. — possunt *A, B, Gen, L,* H_1. — 9—11 Vastum, ingens — Vastum, ferox *om. B.* — 10 rix L_1. — eolus *Gen; H; L ex corr.* — 11 lib. V *add. M; om. C, Gen, B* (primo *add.* H_2); Tuscl. *ed. a. 1471;* Tuscul. *Iun.* — 13 flatus L_2; *H a correctore; G;* plautus *Gen (add. corruptelae signo);* L_1; *pr. H (in quo id deletum);* flatus *om. B trium vel quattuor verborum spatio relicto.* — *vid. fuisse:* Ventus est flatus, aura; *cf. 245 l.:* aura est ventus. — Verg.; *cf. 406 l.* tollere est elevare. — *post* Virg. *add. B:* aenđ. — 15 Plautus; *cf. 63 l.* mustulentum *ibique comment.* — 16 nam ita *melius cdd. 63.* — aestus, *quod exquisitius est, id. ibid.* — nares adtigit, *quod vulgarius, id. ib.* — 17 V *supra add. m. 1 vel 2 L.* — 18 tum *Verg.* (tunc *et Medic., sed corr.*). — 19—21 Plautus — dignitas *om. B.* — 19 *n. N.* — est te unde *M. Hauptius;* est eundem *C, Gen;* deum virtute est eundum *rell. A.* — est tasenunde *cdd. Pl.* — accipiem (accipiaem) *cdd. meliores Plauti; quod tutatur Bergkius Opusc. I, 116.* — accipiam; accipiam apud me comiter (*ita Ritschelius;* comitas, commitas *libri*) *Plaut.* — 21 est *om. A.* — Plaut.; *cf. 157 l.* pauperat *cum comm.; Ritschelii et Brixii edd.; Caes. pg. 107; Spengelii T. Macc. Pl. 37.*

415. 416 M.

quae ínprobast† mers, prétium ei statuit, pró virtute ut véneat.

VESCI est edere. Vergilius lib. VIII:

vescitur Aeneas simul et Troiana iuventus.

Accius Atreo:

ne cúm tyranno quísquam epulandi grátia
accúmbat mensam aut éandem vescatúr dapem.

|| Vesci etiam significat uti. Vergilius Aen. lib. I:

quem si fata virum servant, si vescitur aura
aetheria.

Lucretius lib. V:

quoque modo genus humanum variante loquella
coeperit interse vesci per nomina rerum.

Pacuvius Chryse:

fúgimusque; arte haec || véscimur.

---

23 Aen. VIII, 182 || 25 Accius Atreo | 28 I, 546 | 31 V, 71 | 34 Pacuvius Chryse.

---

22 quae inproba (impr. B, L_2) est *cdd.* — *in quibus Nonii potius vel auctoris eius quam librariorum culpa videtur* inproba *poni pro* proba. — p̃tium *Gen, H;* p̃cium *B.* — ei *Spengelius;* eis (eius *B*) *cdd.* — statuit *Spengelius;* statuis (satuis L_1) *cdd.* — veneat *Beroaldus;* veniat *B, C, D ap. Plaut.;* neviant *cdd. Non.* — *pg. 157 haec sunt:* Plautus in Milite glorioso: quae inprobast, pro mercis vitio dominum pretio pauperat. — *vv. Pl. 727–729 tales habentur in Ambros.:* sicut merci pretium statuit qui est probus agoranomus quae proba est pro mercis vitio dominum pretio pauperet; *at B, C, D:* sicuti merci (merti *C*) pretium statuit pro virtute ut veniat quae (que *B*) inproba si pro mercedis (mercis *C, D*) vitio dominum pretio pauper erit. *quae a Spengelio ita constituta:* sicut merci pretium statuit qui est probus agoranomus: | quae probast mers, pretium ei statuit, pro virtute ut veneat: | quae inprobast, pro mercis vitio dominum pretio pauperet. — *quem secuti sunt Brixius et Caesar. — mihi tamen neque altero versu satis eleganter repeti videtur illud* pretium statuit *et ea quae sunt in tertio* pro mercis vitio *non habere locum iam in commentariis ad pg. 157 est adnotatum. — itaque in prioribus Ritschelium verum vidisse opinor, qui ex primo versu ratus interpolata sic conformavit:* quae probast aut luculenta (*vel* ut esse oportet) pro virtute ut veneat; *in sequentibus verba* pro mercis *videntur corrupta e veteri glosemate* inproba mercis (*sive* merces; *cf. comm. in 114, 1*). — *igitur sic fere totum locum puto restituendum:* sicut merci pretium statuit, qui est probus agoranomus: quae probast, ut esse oportet, pro virtute ut veneat; quae inprobast, eadem pro vitio dominum pretio pauperet. — 25 Actius *A.* — 26 tiranno *B.* — 27 messam *pr. B.* — 29 quem si fata virum *in mrg. add.* Gen_2. — servat Gen_1; servant si vescitur *in mrg. add.* H_2. — *om. hoc exemplum B.* — 32 quoquo *A.* — modo si, *sed* si *eras., A.* — quove *cdd. Lucr.* — loquella *M;* loquela *cdd. Lucr.;* loquillam *L;* loqui illam *B, Gen,* H_1; loquelam *rell. cum A.* — 33 coeperit H_2 (*pr. id.* coeperint, *sed* n *eras.*); coeperint *ed. Bas.;* ceperint *L;* coeperat *A, B;* ceperat *Gen;* H_1. — 34 crisse (crissae *L*) *C, Gen.* — 1 fugimusque *Ribbeckius;* fugimus qui *cdd.* — arte, *i. e.* dolo. — haec *Gen,* H_1; hac *rell.* — haec; *i. e.* simulacrum Dianae et siqua alia ex Tauride deportarant Orestes et Iphigenia.

idem Armorum iudicio:

> quí viget, vescátur armis; íd percipiat praémium.

Novius Macco exule:

> 'cur ístuc *ad* vadimónium assim?' — 'véstimentum vésceris.'

Accius Armorum iudicio:

> sed íta Achilli armis ínclytis vescí studet,
> ut cúncta opima [Achilli inclyto] lévia prae illiús putet.

idem Phoenissis:

> num páriter videor pátriis vesci praémiis?

M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. V: si gerundis negotiis orbatus possit paratissimis vesci voluptatibus. || Vesci iterum videre. Accius Athamante:

> priu' quam ínfans facinus óculi vescuntúr tui.

VELARE est coperire; unde et revelare nudare dicitur. || Velare rursum ligare. Pomponius Pannuceatis:

> núnc roges quid fíat? restis vílis est: velét gylam.

VOLA est media manus. Varro Epitaphionibus, *περὶ τάφων*:

---

2 Pacuvius Armorum iudicio || 4 Novius Macco exule || 6 Accius Armorum iudicio || 9 Accius Phoenissis || 11 V, 20, 57 || 13 Accius Athamante || 16 Pomponius Pannuceatis || 18 Varro Epitaphionibus; sed cf. comm.

---

3 armis; *sc.* Achillis. — id *M;* it *Gen,* L_1, H_1 (ut id percipiant *P*); ut *rell.; et ita male v.* — id p. pr. *om. A cum relicuo lemmate.* — 4 exule; aule *Gen,* H_1. — 5 cur *Gen;* H_1*;* curis *rell.* — istuc (tuc L_1); *puto* isteic. — ad *add. M.* — vadimonium *M;* vadimonia *cdd.* — assim *M;* sum *Gen;* L_1*;* H_1*;* suum *rell.* (cur istuc vadimonio *vel* vadimonium assum *Ribbeckius*). — vestimentum vesceris: *diverbium instituit Ribbeckius.* — vest. vesc.; *de dono haec videntur intellegenda, quod acceperat is qui prius verba facit ad vadimonii laborem compensandum.* — 7 ita *Grotius; Delrius; Bothius;* it (*seq.* a) *C, Gen.* — armis inclutis *Vossius* (inclytis armis *mrg. Iun.*); incletis armis *cdd.; v. infra.* — 8 ut cuncta opima *Me;* ut ea cuncta optima *C, Gen.* — Achilli inclyto (inclito *Gen, H*) *del. Me.* — illius *M;* illis *v.* — levia iam prae illis putet *Hermannus.* — 9 fenissis (faenissis *L*) *cdd.* — 10 patriis *Bothius;* patris *cdd.* — praemiis *Ald.;* praemis (premis *L*) *cdd.* — 11 gerendis *B, Gen,* L_1, H_1. — orbatus possit *Cic.;* possit orbatus *cdd.* — 13 Accius; *cf. 56 l.* infans. — 14 uacinus *Bm, Gen,* H_1*;* uaciniis *Bh.* — 15. 16 Valere *Gen*$_1$. — coperire L_1*; G;* cooperire *A, B, Gen,* L_2, *H.* — Valere *Gen*$_1$. — ligare *Ald.;* legare *cdd.* — 17 roges *Quicheratus;* rogis *cdd.;* rogas *Ald.* — *cf. Hor. illud:* roges tuum labore quid iuvem meo. — vilis est *Turneb.;* biles est *cdd.* (bile est *B;* bilest est *pr. H*); est vilis *Iun.* — gylam *C, Gen, B.* — 18 Vola; *cf. Paul. pg. 370 s. l.* vola. — *in Varronis exemplis rectissime de palma volam puto accipi.* — Epitaphionibus, περὶ τάφων *Oehlerus;* epitafionibus (epitafonibus *B, Gen, pr. H*) περιταφων *cdd.* — *Iun.:* *ἐπιτάφιον ἢ βοῦς περὶ τάφον; quod recte refutat Oehlerus; Turneb.:* *ἐπιταφίῳ ἢ περὶ τάφων.* — epitaphiones *ridicule dictos, qui in monumentorum splendore omnem spem memoriae ponerent, putat Oehlerus. — fatendum tamen perinde*

416. 417 M.

plénı́ libri, ínquam, úbi maneánt épitaphia hórúm,
quórum ín sepulcrís néc vola néc vestígium éxstát.

idem *Ταφῇ Μενίππου*: haec Numa Pompilius fieri si viderit, sciet suorum institutorum nec volam nec vestigium apparere. || Vola rursum cavum sub planta * * *

VANVM, leve, inane. Vergilius Georg. lib. I:

sed illos
expectata seges vanis elusit aristis.

|| Vanum est mendax. Vergilius [in] Aen. lib. I:

ni frustra augurium vani docuere parentes.

Sallustius in Iugurtae bello: Mauri, vanum genus. — M. Tullius de officiis lib. I: nihil enim proficiant, nisi admodum mentiantur; nec vero est quicquam turpius vanitate. — Cicero Tusculanarum lib. III: tum ita variis inbuimur erroribus, ut vanitati veritas et opinioni confirmatae || natura ipsa cedat. || Vanum, insidiosum, subdolum. Vergilius Aen. lib. II:

21 Varro *Ταφῇ Μενίππου* || 24 I, 225 || 27 I, 392 || 29 Sallustius Iugurtae bello; cf. comm. || 30 I, 42, 150 || 31 III, 1, 2 || 2 II, 79.

---

simili priore et posteriore parte titulum duplicem non inveniri alibi in saturis Varronis. — itaque dubito, an inveterato vitio, sicut Περίπλου libro accessit illud περὶ φιλοσοφίας, hic olim nihil fuerit nisi vel περὶ τάφων vel potius περὶ ἐπιταφίων, ut existimetur illud περὶ τάφων emendandi causa adscriptum, cum prior pars labem traxisset. — epitafionibus *autem eodem modo potuit oriri, quo saepissime pro* Annalium, Philippicarum *legitur* Annalibus, Philippicis. — **19** liberi G_1. — maneant epitaphia horum *M; qui et versus constituit;* maneant tepiti (tepeti *L;* epeti *Gen,* H_1*; in quo est* mane ante peti) eorum *C, Gen;* maneantepetitorum *B.* — **20** sepulchris H_1*; non B.* — extat *B, Gen, H, G.* — **21** fieri *supra add.* L_1. — videret *A, B,* Gen_2, H_1. — **22** sciret *A, B, Gen, pr. H.* — vola *G; H ex corr.; L sec. Riesium; non A, B.* — **23** Vola *A, B;* Volare *rell.* — cavum (cabum *Gen,* H_1) sub; cabumlum (vel cabulum) L_1. — sub planta; *haud dubie interceptum vel unum huius usus exempl. vel plura.* — **24** Verg.; *cf. 301* expectare, sperare. — **24—27** Verg. — mendax *om. B.* — **26** elusita tristis L_1. — **27** in *om. B, Genhm, ed. Bas.* — — **29** Iugurtae *pr. L;* Iugurthae *rell.* — *om. hoc exempl. B.* — Mauri, vanum genus. — *antiquum valde grammaticae traditionis apparet subesse errorem. nam etiam Priscianus pg. 994 (ubi est* Maurique) *hunc locum, quem longe pleniorem adfert, Sallustii tribuit Iugurthino. — orta fraus intercepto exemplo, quod adfert Quicheratus, e Iugurthae cap. 103, 5:* eos (Mauros, Bocchi legatos) ille non pro vanis hostibus, uti meriti erant, sed adcurate ac liberaliter habuit. — *Historiarum verba ad lib. I bene rettulere docti. cf. Kritzii comm. in I, 63. — ceterum ut hoc l. interpretatur Non., illud* vanus *dicitur Iug. 24, 9 positum. — eundem atque hic errorem, sed eum Nonii levitate ortum, notavimus ad pg. 129 l.* ignarum. — **30** proficiunt *B; Bernensis 104 Cic.* admodo L_1. — **32** inbuimur L_1*; Gen; H; non B.* — verbitas *pr. L.* — natur Gen_1. — caedat *B, L.* — **2** Verg.; *cf. 308 l.* fingere, effigiare.

nec si miserum fortuna Sinonem
finxit, vanum etiam mendacemque inproba finget.

|| **Vanum**, obscurum. Vergilius Aen. lib. IIII:

et procul in tenuem ex oculis evanuit auram.

M. Tullius de re publica lib. V: [ut] nostra vero aetas cum rem publicam sicut picturam accepisset egregiam, sed iam evanescentem vetustate.

VASTITAS significat vastationem. Accius Astyanacte:

própter tot tantásque havemus vástitatis fúnerum.

Vastitas, desertio. Varro Prometheo libero:

mortális nemo exaúdit, set late íncolens
Sacárum inhospitális campis vástitas.

Vergilius lib. VIIII:

haec ego vasta dabo et lato te limite ducam.

Cicero de deorum natura lib. II: qui quasi cultores terrae constituti non patiuntur eam nec inmanitate beluarum efferari nec stirpium asperitate vastari.

VLTIMVM usu novissimum dicitur. Vergilius Aen. lib. VIIII:

ultimus ille dies bello gentique fuisset.

[et] M. Tullius de senectute: magis delectatur qui in prima cavea

---

5 IV, 278 ‖ 7 M. Tull. de re publ. V ‖ 10 Accius Astyanacte ‖ 12 Varro Prometheo libero ‖ 15 Aen. IX, 323 ‖ 17 II, 39, 99 ‖ 20 IX, 759 ‖ 22 14, 48.

---

3 sinon est H_1. — **6** in genuem L_1. — **7** M. Tullius; *cf. Augustin. de civ. dei II, 21.* — ut *om. Augustin.; quod vel ex numero praecedente vel ex sequente* sicut *vid. ortum.* — **8** sič H_1. — picturam *B; H_2; Augustin.;* pictura *rell. cum A.* — aegregiam *L.* — evanescentem *A, B, L_2, H_2, G.* — **10** Vastitas; *cf. comm. in 184, 26.* — **11** havemus (*sc.* Astyanactis metu carere) *M;* habemus *v.* — te (*praec.* te) propter tot tantasque habemus *Bothius; quod de Helena accipiendum; f. recte.* — **12** Vastitatis *Gen, H_1; non B.* — prometeo *Gen; L; H_1.* — lib. I *cdd.* — **13** mortalis *Scal.;* mortales *cdd.* — *nota spondeorum in hoc v. multitudinem, quibus pulchre depingitur atrocitas rerum.* — set; sel *L_1;* sed *rell.* — **14** Sacarum *Iun.; cf. Plin. VI, 17, 19:* ultra sunt Scytharum populi. Persae illos Sacas in universum appellavere a proxima gente; satharum *B, Gen, H_1;* sattharum *rell.* — *Sacae etiam a Catullo memorantur.* — Scytharum *idem Iun.* (Scutharum *Riesius*). — campis; *cf. Rud. IV, 2, 2:* qui salsis locis incolit pisculentis; *non bene Scal.* campi. — **16** ergo *Gen; H_1; L_2.* — lemite *Gen_1; L;* limine *B.* — **17** *cf. 185 l.* vastescant; *ubi alio fonte usus Non.* — quid *cdd. h. l.; f. hausta quaedam; cf. 185.* — **18** patitur *cdd. hic* (patiatur *H_1*). — imm. *L_2;* immanite *G.* — balbarum *Gen, H_1, L;* barbarum *B.* — efferarum *Gen, L, H_1;* efferatum *B.* — **19** asp. v. (a. vastare *cdd. 185*); asperitates altari *Gen; Ho_1; P; L* (*in quo ante* al *eras.* s); asperitate saltari *B; G; Hs_1;* asperitate valtari *H_2.* — **22** et, *quod ex praec. voc. ortum, del. M.* — ut Turpione Ambivio m. del. *Cic.* — prima *supra add. Gen_2* (*post* in *ras.*).

spectat, delectatur tamen etiam qui in ultima. ‖ Vltimum, primum. Vergilius Aen. lib. VII:

tu sanguinis ultimus auctor.

M. Tullius de officiis lib. I: ecficiturque id, quod Pythagoras ultimum in amicitia putavit, ut unus fiat ex pluribus. — idem de finibus bonorum et malorum lib. III: eorum dico qui summum bonum, quod ultimum appellamus, in animo ponerent.

VRGVERE, insistere. Lucilius lib. XXVIIII:

caede óstium, Gnatho; úrguent, instant: périimus!

Quadrigarius ‖ Annalium lib. IIII: sed circiter horas duas gravi proelio urserunt; deinde in fugam sunt coniecti. ‖ Vrguere est premere, cogere. Vergilius Georg. lib. III:

ima
solvuntur latera atque oculos stupor urguet inertis.

et:

versaque in obnixos urguentur cornua vasto
cum gemitu.

Lucilius lib. XXVIIII:

urguét gravido saépius culpá tua.

Varro Antiquitatum Rerum humanarum * * *

qua murum fieri voluit, urguentur in unum.

---

24 VII 49 ‖ 26 I, 17, 56 ‖ 27 III, 9, 30 ‖ 30 Lucilius l. XXVIIII ‖ 1 Quadrigarius Annal. IV ‖ 3 III, 522 ‖ 6 Georg. III, 222 ‖ 9 Lucilius l. XXVIIII ‖ 11 Varro Antiquitatum Rerum humanarum ‖ 12 Ennius; cf. comm.

---

23 tamen *om. plures Cic. libri.* — Vlt., pr.; *n. N.* — 26 ecficiturque *P;* etficiturque *Gen;* L_1 (*hic* etficitur quae); H_1*;* efficiturque *rell. cum B.* — Pythagoras *ed. Bas.;* petagoras Gen_1*;* L_1*;* pytagoras Gen_2*; H;* pitagoras L_2*; B.* — 27 ultimum in amicitia putavit; vult in amicitia *minus eleganter cdd. Cic.* — 29 appellamus *M;* appellant *cdd.* (appellavit L_1); appello *cdd. Cic.* — 30 Vrguere. ge *omnibus locis B, H, ed. Bas.;* gu *Gen, L; sed in illo ubique* u *deletum; item in hoc praeter v. 7 puncta supra* u *et infra addita. at ea rursus erasa pr. v. 12.* gu *ubique Montepess.; variat A.* — Vrguere *et A.* — Luc.; *cf. 272 l.* caedere, frangere *ibique comm.* — XXVIIII *cdd. pg. 272;* XXVIII *h. l.* — 31 hostium *B, Gen, H.* — gnato *B; Hqo (sec. ed. Luc. L; sed nihil notat Zangemeisterus);* gnate *cd. Iun.* — urguent, instant *M;* urgue (urge) restant *cdd. h. l.;* urguere (urgere) istam *272.* — periimus *cd. Iun.;* perimus *rell.* — 1 Annalium *M;* arena *B, Gen, L,* H_1*;* annali *rell.* — oras *L.* — 2 praelio *Gen, H; non A, B.* — urguebant *per interpolationem A.* — 3 IIII *B.* — 4 at ima *V.* — 5 ineritis Gen_1. — 6. 7 et: v.; eversaque *Bm.* — urg.; *supra prius* u *et infra eras. punctum in L.* — corna Gen_1*;* L_1. — 10 gravido *et B.* — tua tua *G.* — 11 Antiquitatum *M; cf. 479 l.* sacrificantur; antiquitate *cdd.; cf. 479 l.* fatiscuntur. — *f.* Antiquitatum vel R. h. — *nota autem quod rarissime in capite quarto Antiquitatum libris utitur Non.* — 12 *Ennio hunc v. adscr. Popma; quem secuti sunt plerique.* — *illud dubium,*

M. Tullius in Ortensio: itaque tunc Democriti manus urguebatur: est enim non magna. || Vrguere est tegere. Vergilius Georg. lib. II:

qui saxo super adque ingenti pondere testae
urguerent.

Vrgúere, adcelerare. Vergilius lib. VIIII:

tibi quam noctes festina diesque
urguebam.

VINCERE significat superare. Vergilius Georg. lib. II:

ubi aera vincere summum
arboris haut ullae iactu potuere sagittae.

Vincere, exprimere. Vergilius Georg. lib. III:

nec sum animi dubius verbis ea vincere magnum
quam sit.

Vincere, voti conpotem fieri. Vergilius Georg. lib. III:

illi victor ego *et* Tyrio conspectus in ostro.

idem lib. VII:

Iunonem victrix adfatur.

VERTERE dicitur convertere, contorquere. Vergilius lib. VIII:

Gorgona desecto vertentem lumina collo.

Vertere, fallere, decipere. Vergilius Aen. lib. II:

seu versare dolo seu certae obcumbere morti.

Vertere, mutare. Vergilius Aen. lib. I:

quae te, genitor, sententia vertit?

Versat, agitat, conmovet, volvit. Vergilius Georg. lib. III:

---

13 M. Tull. Hortensio || 15 II, 351 || 18 Aen. IX, 488 || 21 II, 123 || 24 III, 289 | 27 III, 17 || 29 Aen. VII, 544 || 31 Aen. VIII, 438 || 33 II, 62 || 35 I, 237 || 37 III, 258.

---

utrum Varro usus sit eo an simul cum Varronis verbis interciderit Ennii memoria. — urgentur *Popma;* urguemur (urgemur) *cdd.* — **13** hortensio *cdd. pr.* L_1. — urgebatur *A.* — **16** atque *cdd. pr.* L_1. — ingentis *plures cdd. Verg.* — **18** Vrgere *A.* — acc. L_3 (*m. 1* adcaelerare); H_2, *G, A; non B.* — **21** V.; *cf. 241 l.* aer. — I *B.* — **23** haud *B,* Gen_3, L_2, *H, G.* — iacto *G.* — **24** *n. N.* — **27** voti *M;* animi, *quod e v. 25 irrepsit, cdd.* (anim Gen_1; animo L_1). — conpotem *L solus.* — **28** illi *om. B, Gen,* H_1. — eco (victore cotyrio) *L.* — et *om. Verg. cd. Bern. 184; item auctor libelli de dubiis nominibus gr. lat. V, 585. neque est improbabile a Nonio datum illud:* victor ego, Tyrio *e. q. s.* — tirio *B.* — **30** *cf. Serv.* — victrix; ad victrix Gen_1; at victrix *B,* Gen_3, L_2, H_1. — **31. 32** *om. B, Gen,* H_1. — VIIII H_2. — **34** dolo (do Gen_1; L_1); *ita et Verg. cd. Bern. 165; agnoscit Servius, qui explicat* dolo evertere; *idem et alteram commendat lectionem, quam a Vergilio venisse probabile est:* seu versare dolos. *cf. Aen. XI, 704 ibique Serv.* — seu superare dolo *Perlcampius.* — occumbere *B,* L_3, *G; non A.* — **35** mutari *B.* — **37** Verg.; *cf. 285 l.* durum, inmite.

quid iüvenis, magnum cui versat in ossibus ignem?

idem Aen. lib. VI:

nunc me fluctus habet versantque in litore venti. ||

VINDICARE est malefactum defendere. M. Tullius de officiis lib. III: adque iste dolus malus et legibus erat vendicatus. ‖ Vindicare, liberare, retrahere, revocare. Vergilius Aen. lib. IIII:

Graiumque ideo bis vindicat armis.

Cicero Academicorum lib. III: aliqua potestas sit, vindicet se in libertatem. — M. Tullius de senectute: et senectus est natura loquacior, ne ab omnibus eam vitiis videar vindicare. — Varro Andabatis: sic me Iuppiter Olympiae, Minerva Athenis suis mystagogis vindicassint! — idem Epistulis latineis: si te in libertatem vindicare non potes, feres fortunam. — M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: qui si nihil ad id beneficium adderes, quo per te me una cum re publica in libertatem vindicassem. ‖ Vindicat, adsciscit, ad se trahit. M. Tullius in Ortensio: deinde imitator, ut sibi quidem videtur, naturae mos vindicat.

VSVS dicitur ab utendo. Vergilius Georg. lib. III:

nam neque erat coriis usus.

|| Vsus dicitur consuetudo. Terentius Heautontimorumeno:

mihi síc est usus: tíbi ut opus factóst, face.

39 VI, 362 ‖ 1 III, 15, 61 ‖ 3 IV, 228 ‖ 5 Cicero Academicorum III ‖ 6 16, 55 ‖ 7 Varro Andabatis ‖ 9 Varro Epistulis latinis ‖ 10 M. Tullius ad Caesarem iun. I ‖ 13 M. Tullius Hortensio ‖ 15 III, 559 ‖ 17 I, 1, 28.

38 iuenis *Gen*$_1$. — ignem; *seq. ap. Verg.:* durus amor; *idque additum pg. 285; hic f. librariorum culpa omissum.* — **39** Aen. *om. B.* — **40** fluctuus *Gen*$_1$, *L*$_1$. — habet *B, ed. Bas.;* habent *rell. cum Mediceo Vergilii; et ita f. ipse Numida; cf. de re m. pg. 342.* — **1** malum factam *B.* — defendere *hic idem quod* prohibere; *cf. 277 l.* defendere, depellere. — **2** atque — vindicatu *cdd. pr. L*$_1$. — **2. 3** Vindicare, liberare, retrahere, revocare. *ita M; cdd. cum A, B:* Vindicare liberare trahere (trahere liberare *L, H ex corr., G*) *et infra v. 10 ante illud* M. Tullius: Vindicare revocare. — *quamquam non est improbabile gravius olim turbatum ac duo reponenda lemmata, h. e.:* Vindicare, liberare *et* Vindicare, retrahere, revocare, *ita quidem, ut ad prius pertineant exempla Vergilii Aeneidos, M. Tullii de senectute, Varronis Andabatarum, ad alterum relicua.* — **3** III *B, Gen, H*$_1$. — **5** si sit *Ald.; f. recte.* — **7** nec *H*$_1$. — **8** sic *M;* et (*praec.* s) *cdd.* — Olympiae *Iun.;* olimpie *cdd.* — Atheniensis *B.* — suis *utrum ad praecedens an ad sequens verbum pertineat non satis conparet.* — mystagogis *Iun.;* mystagotis *C, Gen, B.* — **9** vindicassint *M;* vindicassent *v.* — *carpit Varro mystagogorum Olympiae et Athenis hospites spe lucri circumstantium urguentiumque impudentiam; cf. Cic. Verr. II, 4, 59, 132.* — epistolis *cdd. pr. L*$_1$. — latineis *M;* latiniae (*seq.* s) *cdd.* (latinae *B*). — **11** qui si; quis *B, Gen; non Hqos; A.* — vindicassem *Iun.;* vindicavissem *Ald.;* vindicassent *A, B, Gen, H*$_1$*;* vindicavissent *rell.* — **13** assciscit *H*$_1$, *G;* asciscit *L ex corr.* — ortensio *cdd. pr. L*$_1$. — **14** videatur *B, Gen, H*$_1$*; L*$_1$

Vsus, opus. Vergilius lib. VIII:

> arma acri faciunda viro. nunc viribus usus,
> nunc manibus rapidis.

VITAM manifestum est a vivendo dictam. Sallustius in Catilinae bello: vitam sicuti peregrinantes transiere. ‖ Vitas, umbras. Vergilius lib. VI:

> et ni docta comes tenuis sine corpore vitas
> admoneat volitare.

VENIRE claram habet significationem. Vergilius lib. VI:

> venisti tandem.

Venire, inminere. Vergilius lib. VII:

> se satis ambobus Teucrisque venire Latinisque. ‖

VERRERE est trahere. Vergilius lib. I:

> quippe ferant rapidi secum verrantque per auras.

Verrere, ferire, pervertere. Vergilius in Aen. lib. III:

> adnixi torquent spumas et caerula verrunt.

Lucilius lib. XXVII:

> quám non solum dévorare se ómnia ac devórrere.

Verrere, mundare. Titinius Gemina:

> evérrite aedis, ábstergete aráneas.

Lucilius lib. XXVII:

> lígnum caedat . . . . aédis vorrat, vápulet.

VIA est iter. Vergilius Aen. lib. I:

> strepitumque et strata viarum.

---

19 Aen. VIII, 441 ‖ 22 2, 8 ‖ 24 Aen. VI, 292 ‖ 27 Aen. VI, 687 ‖ 29 Aen. VII, 470 ‖ 1 Aen. I, 59 ‖ 3 III, 208 ‖ 5 Lucilius l. XXVII ‖ 7 Titinius Gemina ‖ 9 Lucilius l. XXVII; cf. comm. ‖ 11 I, 422.

---

19 VIIII *B*. — **20** facienda *B, Gen,* L_1, H_1. — **22** Catillinae *Gen, L*. — **23** Verg.; *cf. 466 l.* cavi; *ubi legitur* ac ni. — **26** admoveat *Gen,* H_1; *non B*. — **27** significantiam *Gen;* H_1; significantionem *B;* H_2. — **29** inminere (imm. L_2, *G; non B*); *n. N*. — **1** Verre Gen_1. — Verg.; *cf. 302 l.* ferre, disturbare. — Virg. aend. lib. I *B*. — **2** fuerant Gen_1; *L*. — trepidi (*praec.* t) *cdd. pr. B;* rapidi *302*. — aures *B;* Gen_1. — **3** Verg.; *cf. comm. in 446* eniti et inniti et obniti. — in *om. ed. Bas.; non B*. — **4** caerula *L, H;* cerula *B,* Gen_2, *G;* cerrula Gen_1. — ferrunt Gen_1. — **6** a, *supra scr.* c, *B*. — devorrere *M;* deverrere *v*. — **7. 8** Titin.; *cf. 192 l.* araneae. — Gemina: everrite; *h. l. L:* geminae verritae (*mutat. in* verrite); geminae verrite *B, H;* gemine verrite (verite Gen_1); Gen_2; *G*. — aedes *B*. — abstergite *cdd. h. l.; non 192*. — **9** Luc.; *cf. 271 l.* caedere, scindere *(v. Appendicem)*. — XXVIII *G; non B*. — **10** l. c., pensum faciat *Luc*. — edis *H;* edes *A*. — vorrat *M;* varrat *G utrobique;* verrat *rell*. — ac vap. *cdd. h. l.; om.* ac *271*. — **11** Verg.; *cf. 389 l.* stratum, conpositum. — **12** et *del.* H_2; *om. P*.

|| Via, ratio, causa. Vergilius lib. X:

haec via sola fuit, qua perdere possis.

Terentius Phormione:

quá via istuc fácies?

| Via, consuetudo. Terentius Heautontimorumeno:

. . . sed vi et viá pervulgatá patrum:
cotídie accussábam.

VESTIGIVM dicitur pedum inpressio. Vergilius in Georg. lib. III

et gradiens ima verrit vestigia cauda.

| Vestigium, extrema pars pedis. Vergilius lib. V:

vestigia primi
alba pedis frontemque ostentans arduus albam.

VOLVTARI dicitur volvi. Lucilius lib. XXX:

quid tu istuc curas, ubi ego oblinar adque voluter?

| Volutare, cogitatione perquirere. Vergilius in Bucolicis:

id quidem ago et tacitus, Lycida, mecum ipse voluto.

Lucilius lib. XXX:

haec tu me insimulas nonne ante in corde volutas?

VIS est celer impetus. Lucilius lib. XXVI:

at Romanus pópulus victus veí, superatus proéliis.

| Vis, fortitudo. Vergilius Aen. lib. II:

instat vi patria Pyrrhus.

et:

auxilioque levare viros vimque addere victis.

| Vis, celeritas. Lucretius lib. III:

13 Aen. X, 879 || 15 III, 3, 33 || 17 I, 1, 49 || 20 III, 59 | 22 Aen. V, 566 25 Lucilius l. XXX || 27 IX, 37 || 29 Lucilius l. XXX || 31 Lucilius l. XXVI 33 II, 491 || 35 Aen. II, 452 || 37 III, 7.

14 posses *Verg.* — 15 formione *cdd. pr. B.* — 16 quia *cdd.* — 18 sed via et via H_1. — 19 cottidie *L*, H_2; *non B.* — accussabam Gen_1; accusabam *rell.* — 22 Verg.; *cf. 464 l.* vestigia. — II *Gen*, H_1; *non B.* — 24 pedes Gen_1; L_1. — frontem *B.* — ardus L_1. — 25 Volutari *Ald.*; Volutare *A*; *ed. a. 1471* (Volutario *ed. princ.*); Voluter *(cf. v. seq.) C, Gen, B.* — 26 istunc *A, B, Gen*, H_1 (*hic* tuis tunc). — ubi; ebi, *tum* abi, *denique* ubi, *sed* u *rursus cluto, L.* — atque *A; B; Gen; H; G.* — 28 *cf. 243, 45.* — licida *B*; *non A* — 30 insimilas *pro* insimilans. — 31 Luc.; *cf. 437 l.* bellum. — at *M*; ut *cdd. 437*; *om. h. l.* — vei *M*; vel *h. l. C, Gen* (ac *B*); vi et *cdd. 437.* — praeliis *G*; *non B.* — 34 Pyrrhus *ed. Bas.*; phyrrhus *Gen*; phyrrus *L, H* pyrrus *A, B.* — 36 auxilio *pr. B.* — umque addere victus Gen_1; L_1. — 37 Lucr.; *cf. 306 l.* fortis est celer.

aut quidnam tremulis facere artubus aedi
consimile in cursu possint ac fortis equi vis? ||

VIX, cum labore. Vergilius lib. V:

vix illam famuli Phegeus Sagarisque ferebant.

idem in Georg. lib. II:

vix humiles apibus casias roremque ministrat.

¦ Vix, statim. Vergilius lib. II:

vix ea fatus eram, gemitu cum talia reddit.

Varro Eumenidibus: vix vulgus confluit, non Furiarum, sed puerorum atque ancillarum.

---

1 Aen. V, 263 ‖ 3 II, 213 ‖ 5 Aen. II, 323 ‖ 7 Varro Eumenidibus.

---

38 haedi *cdd. Lucr.;* aevi *C, A, B;* evi *Gen;* et *cdd. 306.* — **39** consimile *Lucr.;* consimili *cdd.* — ac; et *cdd. Lucr.; item Non. 306.* — equi vis *Lucr.; cdd. 306;* equi vi L_1; *H; G;* equivi *Gen,* L_2; aequi vi *A, B.* — **1** Verg.; *cf. 302, 18 sq. ibique comm.* — **2** illam *B;* L_1; *cdd. 302;* illum *rell.* — fegeus *cdd. pr. B.* — sagarusque (sagariisque L_1) *C, Gen, A; non B.* — **4** ministrant *B.* — **5** Vix, statim; *n. N.; sed cf. Serv. in Aen. II, 172:* vix modo 'mox'. — Virg. aend lib. III *B.* — **6** gemitu *B; f.* L_1; *ed. Bas.;* gemitum *rell.* — **7** Varro; *cf. comm. in 153, 3.* — vix. *speraverat, qui verba facit, fore ut novitate facinoris totius populi ipsarumque adeo Furiarum ora in se converteret.* — furiarum H_2; furgarum *B; Gen;* H_1; fugarunt L_1; fugarum L_2; *G.* — **8** *nulla subscriptio in B, Gen, C;* .ñ. EXPLICIT *A.*

APPENDIX.

Iam in Commentariis hisce cum tot milia dittographiarum essent memoranda, tam saepe diversae eorundem codicum collationes respiciendae, locis plurimis secundae manus distinguendae a primis, numeri ponendi prope innumeri, litterae adhibendae modo rectae, modo obliquae, denique vel proferenda vel reticenda commenta doctorum, ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε, potuisse quaedam collocari falsa vel omitti, quae velles relata, non est quod dicam.

Accedit quod, dum toti tenemur cupidine editionem tam diu procrastinatam absolvendi quam celerrime, ne aestivis quidem mensibus, quibus abesse solemus Petropoli magnaque bibliothecae nostrae carere parte, typothetarum operam intermitti passi sumus.

Quae cum ita essent, nihil quidem a nobis praetermissum, quod aut labore et vigilia aut sumptu impendioque posset parari, ut liber, quem tantis doctorum studiis scirem expectari, prodiret quam emendatissimus et ad usus accommodatissimus. Neque cura haec praemio caruit. Nam cum saepe revolverem locos typis expressos, partim voluntate ductus, partim necessitate, paucissima inveni, quae mutata vellem, eaque in primore potissimum libro posita et maiorem partem levissima, adeo ut ne notanda quidem in hac Appendice viderentur omnia. Etenim ut pgg. 270—272 paulo plura adicerentur ex Bernensi priore ea re effectum, quod paginae 185, 6 ed. Basil., in qua perscripta erat collatio Hageni accuratius pleniusque quam in libro Merceri, aliquamdiu delituerant.

Attamen in eis investigandis, quae vel manus lapsu vel incuria operarum traxere errorem, quam facile fallantur oculi, constat plerisque.

Itaque eos, qui iudicium laturi sunt de hoc opere, qua par est observantia rogamus, ut in hanc potissimum partem conversis curis, quae vel perperam posita vel omissa esse videantur, adnotent quam plenissime. Quibus usuri sumus in Appendice voluminis alterius.

Paginarum numeri editionis sunt Mercerianae, versuum nostrae.

Comm. in **1**, 1. 2 praemittendum: *Numeri capitum absunt a codicibus L, H; habet ed. Bas. praemisso:* Cap.; *non Me.*

Comm. in **3**, 13. 14 post: auster add.: nascitur.

Comm. in **3**, 15 legend.: quatuor (IIII^or^ *G*).

Ibid. post: *pg. 460* add.: *cf. 398, 31 sq.*

Comm. in **5**, 2 addend.: *cet. cf. 157 l.* pollictores.

Comm. in **6**, 19 post: pellex L, H_1, G. add.: pallax *Halmius; cf. Gell.*

Comm. in **7**, 7 initio ponend.: *cf. Sallust. frgm. ed. Kritz. III, 96.*

Comm. in **7**, 20 add.: *cf. 299 l.* exornare.

Comm. in **7**, 25 post: sartorque L_1 add.: sator sartorque *recte edd. Pl.*

Comm. in **9**, 6 add.: 7 *cf. 456 l.* indolem.

Comm. in **9**, 11 post: *H* add.: *τοῦ — παιδίον finis trim. iamb. vel tetram. troch.*

Comm. in **9,** 21 post: *Schoellius.* add.: moest. *ed. Bas.;* tum leg.: infantium *rell.*

Comm. in **10,** 15 add. post: *L, H* add.: *πεϱι τυφος G, ut vid.*

Comm. in **17,** 21 post: *C pr.* L_1 add.: sed me sed *G.*

Comm. in **20,** 20 leg.: libro (lib.) I *cdd.*

Comm. in **21,** 23 leg.: *cet. vid. scribend.* quiritat (*vel* quiritatur) clamat.

Comm. in **22,** 13 leg.: dis (di H_2, *L*) *del. Bothius; M.*

Pag. **22,** 22 leg.: lubidinem. gliscit.

Comm. in **22,** 22 leg.: libidinem L_1. — *l. mancus Non. culpa.* — *f.* si accessit ad iuv. lib. cop. vol., gliscit *(similiter Madvigius Adv. II, 245).*

Comm. in **25,** 13 add.: 14 lib. *om. G.*

Comm. in **28,** 8 add.: *πειϱι L ex corr., pr. H.* — *επλϱχιων L; εϱαϱχιων G.* — ibid. 9 del.: *H.*

Comm. in **28,** 11 add.: retae *H.*

Comm. in **28,** 13 leg.: ipse Varro scripsit.

Comm. in **30,** 7 add.: curbitatem L_1.

Comm. in **30,** 21 add.: 23 Verg.; *cf. 242 l.* ambire, interpellare.

Comm. in **40,** 27. 28 leg.: subinis; *cf.*

Comm. in **43,** 15 add.: *illud* ubi supra *vid. secludendum.*

Comm. in **44,** 14 post: 14 add.: *potius* in mentemst; *cf. Caesar. pg. 27.*

Comm. in **44,** 22 post: *prius H.* add.: quaerita *Acidal.*

Comm. in **45,** 12 post: H_1. add.: levis sint *Lugd.*

Comm. in pg. **46** leg.: 25 misteriis H_1.

Comm. in **51,** 3 leg.: penus *add. Me ex Gellio, cuius aetate hanc formam in usu fuisse constat; cf. et Hertz. ad IV, 1, 2.*

Comm. in **52,** 21 post: *cdd. G. et N.* add.: ab aspiciendo (*pr.* ab spiciendo) species *gl.*

Ibid. post: speties H_1. — add.: figendo *G, sed in mrg.* fingendo.

Comm. in **53,** 27 leg.: *cf. Gell. XVI, 12; 439 l.* mutuum.

Testim. in **54,** 17 leg.: II, 55, 226 (Crassus).

Comm. in **56,** 19 add.: *cf. Gell. I, 15, 6, ex quo sua sumpsisse vid. N.* — *ibi cdd.* dummodo — norit — inscientiam (inscitiam *V*).

Comm. in **56,** 21 leg.: inscientiam *plures cdd. Cic., minus bene; cf. quae seq. apud eum.* inscitia *ut* infantia *ambigue dicta.* — scitiam *C.*

Comm. in **62,** 17 add.: ubi *temporale.* — conflugae subito conventu *Havetus.*

Comm. in **68,** 5 fini add.: *ex Cap. I duo l. delata in IV; cf. comm. in 414, 25.*

Testim. in **70,** 3 leg.: Laberius (Cophino).

Pag. **71,** 15 leg.: neutro Varro.

Comm. in **71,** 25 leg.: *Erycius Puteanus.*

Comm. in **72,** 17 post: 17 add.: *cf. Gell. VI, 17, 12.*

Comm. in **72,** 29 post: dedolabo viscera add.: *quamquam non ignoro illud* osse fini *pro* osse tenus *nihil habere, in quo offendas.*

Comm. in **74,** 3 post: 3 add.: Aera; *cf. comm. in 193 l.* aera.

Comm. in **76,** 28 post: illaec *cdd. Pl.* add.: dedicante *pr. H.*

Pg. **79,** 1 leg.: nequid.

Comm. in **83,** 10 leg.: mensa Liboni *Scal.;* mensa Sabino *Franckenus.*

Comm. in **86,** 22 leg.: (humuli G_1.

Pg. **87,** 9 etiam ante: lib. I lacunae signum ponendum.

Pg. **89,** 17 leg.: neque *ego* litis coepio.

Comm. in **89,** 19. 21 fini add.: *alii putant nihil contineri eis quae tradita nisi Plauti verba male discerpta.*

Comm. in **100,** 26 leg.: hermoge *cdd. h. l.*

Comm. in **102,** 10. 11 add.: 12 exmenidibus L_1. —

Post comm. in **103,** 19 add.: 20 effutires Hs_2.

Comm. in **104** add.: 19 actione *G; ita et 111, 28.*

Pg. **105,** 27 leg. Trihodite Tripylio.

Comm. in **112,** 24 leg.: (ex spina *Iun.;* e spina *Turneb.*). — ibid.: ex pin H_1.

Pg. **119,** 5 leg.: gallantibus?

Comm. in **126,** 18. 19 leg.: noxa (*vel* noxia).

Pg. **129,** 3 leg.: ab eo, cuiust, indispisces.

Comm. in **132,** 28 post: *L, G.* add.: et l. fieri *add. M.*

Comm. in **132,** 30 leg.: laetaviri (*pro* laetavere) *melius.*

Comm. in **133,** 21 leg.: *ita 354 s. v.* necessitas.

Comm. in **138,** 14 leg.: pro me *v.; et ita, ut puto, Non.*

Comm. in **140,** 9 add.: alvi — sucum *etiam Buechelerus.*

Comm. in **143,** 14 leg.: itum *pro* positum *L_1, H, G, Bamb.*

Comm. in **144,** 1 leg.: (*om.* si inaenum.

Comm. in **149,** 9 leg.: *haec* (petili *L, G*), *in quibus.*

Comm. in **150,** 39 leg.: (perpetiassint L_1; perpetuassint *Hs*).

Comm. in **151,** 32 leg.: Plautus in Aulularia. *cf. comm. in 144, 26.*

Pg. **152,** 25. 26 leg.: Penitudine — penitudine.

Comm. in **154,** 5 leg.: puerascunt *Friedlaenderus; cf. Riesii praef. pg. XIII; M.*

Comm. in **154,** 16. 17 leg.: (porrecissem *operarum ut vid. errore, sicut ibid.* extra *scriptum pro* exta, *Palmer. ap. Grut. IV, 777*).

Comm. in **155,** 15 add.: 16 esset *Halmius.*

Comm. in **157,** 2 leg.: es fuga *cdd.* (effuga *G*).

Comm. in **157,** 7 leg.: memoratur.

Comm. in **163,** 20 leg.: Plage *Bamb.;* Plance *gl.*

Comm. in **164,** 15 leg.: *fabula; quam nullam fuisse demonstravit Ritschelius Parerg. 159 sqq.*

Comm. in **166,** 4 leg.: *supra scr.* c *L.*

Comm. in **166,** 9. 10 initio add.: *scribend. vid.* Trihodite Tripylio.

Comm. in **174,** 16 add.: 19 duplicarat *obscurum. reponendum puto* puplicarat; *i. e.* scripto rem vulgo notam fecerat; promiserat se crediturum cuilibet pecuniam usura minima. — *simillime dictum* vulgo publicare corpus *Pl. Bacch. IV, 8, 22.*

Comm. in **183,** 5 add.: ing. vestis *G.*

Comm. in **190,** 24 add.: Lucr.; *cf. 413 l.* taetrum, amarum; *Lachmanni comm. in I, 922.*

Comm. in **191,** 18 add.: 19 *cf. 435 l.* monstra.

Comm. in **192,** 9 post: et *secl. M* add.: *f. tamen hoc servandum et ante* Araneae *hausta ut puta illa:* Aranea neutro genere dicimus.

Comm. in **192,** 13 leg.: *ab* aranus, *non* aranius.

Comm. in **196,** 16 leg.: *ad pg. 207 l.* gelu.

Pg. **208,** 9 leg.: Trihodite Tripylio.

Comm. in **231,** 10 add.: cuneis ipso *C.*

Comm. in **231,** 15. 16 post illud: peri pocons *Ald.* add.: *verba per* hypocor. *f. ad v. 17 trahenda:* [a vepre est veprecula per hypocorisma]; *cf. tamen 198, 5.*

Comm. in **242,** 24 post: L_2. add.: *f. haustum:* Atrum, noxium, pestiferum.

Comm. in **255,** 7 fini add.: *conflatum hunc Ter. locum cum Andriae nondum expeditis verbis (682 sq.):* 'sed mane. concrepuit (*ita cdd.; docti* crepuit) a Glycerio ostium.' — 'nihil ad te' *minus probabiliter, nisi fallor, statuit Bartelsius pg. 32.*

Comm. in **258**, 27 post: *ed. pr.* add.: expl. Aristoteli *Orellius.* —

Comm. in **268**, 20 subiungend.: 21 cur — ad hoc *Cic.* — contusem *B.* —

Comm. in **268**, 22 add.: Verg.; *cf. 377, 33.*

Comm. in **270**, 35 post *pr. L* add.: ortenseo, *tum* ortensio *B.*

Comm. in **270**, 36 add.: hortendum, *mutat. in* hostendum *B.*

Comm. in **270**, 37 add.: enucho *B.*

Comm. in **271**, 8 leg.: debuit *cdd.*

Comm. in **271**, 11 scrib.: car. *Gen, H, B* (*hic m. 1* caroctera). — opantus *G, B, f. L.*

Comm. in **271**, 23 post *rell.* add.: (e *ubique Bh pr. 271, 24*).

Comm. in **271**, 25 post Hs_1 add.: de supplitio *B.*

Comm. in **271**, 26 post: Cedere *cdd.* add.: excidere; *potius* scindere. *404, 4.*

Comm. in **272**, 20 post *pr. H* add.: *B.*

Comm. in **272**, 21 leg.: lib. VIII *L, B.*

Comm. in **272**, 28 post: mi add.: (m̃, *m. 2* $\overset{i}{m}$) *B.*

Comm. in **272**, 30 initio ponendum: quattuor quorum *B.*

Comm. in **285**, 32 add.: *f.* decertare.

Comm. in **286**, 13 leg.: tuereris *Madvigius Adv. II, 245; M.*

Comm. in **288**, 25. 26 post *Gs* add.: Clodi; *vid. P. Clodius respici, cuius* *orem Fulviam post Curionem duxit Antonius.*

Comm. in **292**, 7. 8. 9 leg.: Andromachemolotto *(sic) Me.*

Comm. in **299**, 30 initio ponend.: *lib. III haud improbabiliter adscr.* *nius. nam de iustitia videtur agi. — cf. Lactant. Epitom. Instit. Divin. p. 55.*

Comm. in **303**, 32 initio ponendum: *cf. 455 l.* fatum *ibique comm.*

Comm. in **309**, 4 add.: 5 Verg.; *cf. 417 l.* vanum, insidiosum.

Comm. in **318**, 26 leg.: Habit. *(alterum);*

Comm. in **323**, 21 leg.: qui lacerarunt *cdd. Cic. om.* et; *minus eleg.*

Comm. in **327**, 7 leg.: *cf. 413; 466; 503 l.* tetrum — inluviosum; rare; lavit.

Comm. in **361**, 8 leg.: o ter quaterque.

Comm. in **364**, 30 post: ulcus add.: pressive *f.* L_1.

Comm. in **368**, 16 Verg. e. q. s. ad v. 21 transferend.

Comm. in **388**, 10 post: *M.* add.: *cf. Serv. ad Aen. VII, 49.*

Comm. in **398**, 9 scrib.: bina talenta (talamta Gen_1) *cdd. h. l.*

NONI MARCELLI

)MPENDIOSA DOCTRINA.

EMENDAVIT ET ADNOTAVIT

LVCIANVS MVELLER.

PARS II.

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.
A. MDCCCLXXXVIII.

LIPSIAE TYPIS B. G. TEVBNERI.

V.

INCIPIT 421 M.

DE DIFFERENTIA SIMILIVM SIGNIFICATIONVM.

CVPIDO et AMOR idem significare videntur. set est diversitas. cupido enim inconsideratae est necessitatis, amor iudicii. Plautus Bacchidibus:

Cupidon técumst saevus ánne Amor?

idem in Curculione discrevit et vim eiusdem diversitatis expressit dicens:

quod Vénu' Cupidoque ímperat suadétque Amor.

---

13 Plautus Bacchidibus ‖ 16 I, 1, 3.

V. *Absoluto iam capite laboriosissimo res ad eos redit libros, quibus in prima et secunda parte operis usi sumus, h. e. ad Lugdunensem, Harleianum, Guelferbitanum, Bambergensem.* — **10. 11** *post illud* Significationum *add. L, H, Bamb. litteris capitalibus ea quae sunt:* per litteras id est per C litteram. — *omittit Vatic. 3418, in quo est* de differentiis. — *in G inscr. haec:* Incipit de differentiis verborum. *eadem alii libri, ut Ottobon. 1699; 1725; Vatic. 1554. quae ab interpolatore posita (nam plures per medium aevum ferebantur hoc titulo vel simili syllogae) non potest dubitari. — bonis fontibus in hoc capite, quod apte iungitur quarto, usum Nonium perinde atque in sequente neque tamen sui dissimilem recte notat Mercerus. conferendi maxime Ciceronis libri de philosophia, Festus, Gellius, Servius. nam qui extant de differentiis verborum tractatus cum interdum clara iactent nomina, ut puta Suetonii ac Frontonis, plerumque tenuissimi ac levissimi. — porro attendendum ad ea, quae ad Suetonii quas ferunt differentias verborum adscripta sunt a Reifferscheidio. — potuere multa disputari et de quinta sextaque parte operis Noniani et de XII, quae inscribitur* de doctorum indagine. *quae tamen aliis persequenda relinquimus, pauca proposuisse contenti.* — **12** Cupido et amor; *cf. Serv. Daniel. ad Aen. IV, 194; quem eodem quo Non. fonte videri usum recte notat Goetzius.* — set *M;* et *v.* — **15** cupidon *et Serv.* — tecumst saevus (*vel* tecum saevust) *M;* tecum saevis *C;* te cum sicut *Servii cd. F; cf. Ovid. Am. I, 6, 34; 37:* solus eram, si non saevus adesset amor; ergo Amor et modicum circa mea tempora vinum mecumst. — *Pius:* Cupido te conficit; *hinc Ritschelius:* Cupidon te confecit. *quod tamen Nonii verbis videtur excludi; nec melius Bothius:* te configit. — **16** *f.* discrevit haec et vim eius diversitatis expressit. — **18** quo *recte cdd. Pl.;* quem *Serv.* — cupido *cdd. Pl.* — imperat *etiam Plauti et Servii libri; sed recte Pylades* imperant; *cf. v. 6.* — suadet *Serv. cd.; ap. Pl. B m. 1.*

Afranius in Omine:

amabit sápiens, cupient céteri.

cupidinem cum feminino genere dicimus, cupiditatem significamus. Vergilius:

quae lucis miseris tam dira cupido?

cum masculino, deum ipsum. Plautus Mercatore:

Cupido, quántus es!

Naevius Gymnastico:

edepól Cupido, tám pauxillus cúm sis, nimi' multúm vales.

Inter AMARE et DILIGERE hoc interest, quod amare vim habet maiorem, diligere autem est levius amare. Cicero ad Brutum: sic igitur facies et me aut amabis aut, quod contentus sum, diliges. — et lib. VIIII: Lucius Clodius, tribunus plebis designatus, valde me diligit vel, ut ἐμφατικώτερον dicam, valde me amat. — idem ad Dolabellam: quis erat qui putaret || ad eum amorem,

19 Afranius Omine || 22 Aen. VI, 721 || 24 V, 2, 13 || 26 Naevius Gymnastico II || 29 Cicero ad Brutum || 31 Cic. ad Brut. lib. IX (I, 1, 1); cf. comm. 1 Cicero ad Dolabellam (Epist. IX, 14, 5).

19 omne *pr. L.* — in Omine. *apud Serv. haec:* Afranius neraria alius est amor alius cupido amant sapientes cupient ceteri. *in quibus* Cinerario *pro* neraria *Vossius; post* cupido *haustum:* idem in Omine *suspicatur Ribbeckius.* — 20 amabit H_1; *Ald.; qui primus hoc exempl. addidit; Appulei Apolog. cap. XII;* ambit *L*, H_2, *G;* amant sapientes *cd. Serv.* — 24 mercatorem *L.* — 25 occupido *B ap. Pl.* (cupido *rell.*); *recte Camerar.:* o Cupido. — quamtus *pr. L.* — 26 Nevius *C.* — 27 etepol *L.* — tam pauxillus cum sis *M; et ita, exc. quod* pausillus *scribit, Havetus;* cum tam pausillus (pauxillus H_1; paulillus, *tum* paucillus, *pr. L;* pusillus *Ald.*) sis *C.* — cum tam sis pauxillus *Bothius.* — 28. 29 *cf. Isid. Differ. 17; apud quem praeter Cic. exemplum primum ac tertium fertur alterum ex eiusdem ad Brutum epistulis:* vale et nos ama vel si id nimis est dilige; *quae verba expulit Baiterus, retinuit F. C. G. Muellerus. sane dolendum, quod nondum extat Differentiarum editio arte facta et cui possis credere. — recte adnotarunt plerique aliquando et* diligere *vim habere maiorem quam* amare, *cum illud sit rationis, hoc appetitus, idque ipsius Ciceronis quibusdam comprobari exemplis. — cet. operae pretium est conferre Augustini de civ. dei lib. XIV cap. 7.* — habem L_1. — Cic.: *cf. 264, 6 sq. ibique comment.* — 30 mea ut *H.* — quod *cdd. h. l. (om. L); quid id. 264; ubi nos:* qui; *ed. a. 1476:* quo; *sed potest tolerari illud* quod; *cf. Kuehneri gramm. lat. II, 212.* — contus *G.* — 31 lib. VIIII *ap. Cic. est libri ad Brutum epistula prima. numerus suspectus eoque magis cum nulla libri nota praecedat. nam ne in v. 29 vitium inesse credas, ea res obstat, quod etiam pg. 264 legitur* M. Tullius ad Brutum. — *f. olim supra illud* lucilius *emendandi causa adscriptum fuit* lucius *et hoc sensim mutatum in* lib. VIIII. — Luc. *ed. a. 1471;* L. *v. ap. Cic.;* lucilius *C.* — clodus *L.* — 32 ἐμφατικώτερον *Cic.;* enfaticoteron *C.* — dicam *om. Medic. Cic.*

em erga te habebam, posse aliquid accedere? tantum accessit, mihi nunc denique amare videar, ante dilexisse.

PERIRE et INTERIRE plurimum differentiae habent, quod perire ior res est et habet innovationis spem et non omnium rerum em. Plautus Captivis:

qui pér virtutem perit, at† non ínterit.

ALERE et EDVCARE hoc distant: alere est victu temporali itentare, educare autem ad satietatem perpetuam educere. ıutus in Menaechmis:

nam illic homo homines nón alit, verum éducat.

Accius Andromeda:

'alui, éducavi.' — 'id fácito gratum ut sít seni.'

Inter TOLLERE et AVFERRE est diversitas. tollere est levare,] erigere; auferre, levatum transferre. Vergilius lib. VIII:

tollite cuncta, inquit, coeptosque auferte labores.

Turpilius Philopatro:

simul círcumspectat: úbi praeterse néminem
videt ésse, tollit, aúfert; ego clam cónsequor.

Varro Sexagesi: nunc quis patrem decem annorum natus non ›do aufert, sed tollit, nisi veneno?

HORRENDVM et HORRIDVM habent plurimam diversitatem. est im horrendum taetrum et vitabile. Vergilius Aen. lib. III:

concilium horrendum.

---

6 III, 5, 32 ‖ 10 I, 1, 22 ‖ 12 Accius Andromeda ‖ 15 Aen. VIII, 439 ‖ 17 urpilius Philopatro ‖ 20 Varro Sexagesi ‖ 23 III, 679.

---

2 habebam H_1; *Cic.*; habeam *rell.* — 3 nun *pr. L.* — antea *cdd. Cic.* — habent *Ald.*; habet *C, Bamb.* — 5 innov. *M*; inventionis *v.* — 7 peritat *ld. Pl.*; perit at L_1; *H*; perit aut L_2, *G, Bamb.*; *in H supra scr.* v, *sed id l.* — *male Osbernus pg. 189 de* peritandi *verbo somniavit.* — *in vetere endo retinendam duxi codicum scripturam. sed verum vidisse existimo choellium, qui scribit:* qui per virtutem perit, abit, non interit. — 8 *n. N.* temperale, *m. 2* temperali, *L.* — 9 perpetuam; *in mrg. adscr.* longam H_2. · 11 illic *quia habet ap. Plaut. brevem posteriorem, Brixius scribit* nam illic mo homones. — hominis *cdd.* — alit *B ap. Pl.* (alii *C, D*); aut *cdd.* — rum educat *Pl.*; verte ducat *cdd.* — 13 alui, educavi *verba nutricis dromedae.* — facito *M, qui et diverbium disposuit.* — *monet Perseus adntem Andromedae expositae nutricem, ut regi nuntiaret, se redditurum patri am, de qua iam desperasset, si pacto inito sibi desponderetur Andromeda.* 15 et *om. Quicheratus, per neglegentiam quidem, sed, ut vid., recte.* — fferre *pr. L.* — levatum *Passerat.*; legatum *C, Bamb.* — 16 ceptosque . — laboros *pr. H.* — 17 filopatro *cdd.* — 19 tulit *L, pr. H*; tolit *H ex r.* — 20 Varro; *cf. 407 l.* tollere, occidere *ibique comm.* — 21 tollet *cdd.* . — 22 est *om.* L_1. — 23 tetrum *H*; *Bamb.* — Aen. *om. Bamb.*

horridum plerumque exstans et prominens et erectum. Vergilius Aen. lib. IIII:

et glacie riget horrida barba.

Plautus in Pseudolo:

papíllarum horridulárum oppressiúnculae.

Accius Medea:

ut tristis túrbinum
toleráret hiemes, máre cum horreret flúctibus.

Lucilius Satyrarum lib. XVI:

hic, || quos divitiae producunt, ut caput ungunt
horridulum!

M. Tullius de re publica lib. I: sed ut ille qui navigat, cum subito mare coepit horrescere. — idem de re publica lib. IIII: horum enim severitate dicitur inhorruisse primum civitas. — Varro epistula ad Caesarem:

ínterea prope ad óccidentem sólem inhorrescít mare.

Sisenna Hist. lib. IIII: subito mare subhorrescere, caecosque fluctus in se† provolvere.

Inter MENETRICEM et PROSTIBVLVM hoc interest. menetrix honestioris loci est et quaestus; nam menetrices a manendo dictae

26 IV, 251 || 28 I, 1, 66 || 30 Accius Medea || 33 Lucilius l. XVI || 3 I, 40, 63 || 4 M. Tullius de re publ. IV || 5 Varro epistula ad Caesarem || 8 Sisenna Hist. IV.

25 ext. *H.* — et erectum *Mc;* et terenstum *L; G ex corr.;* et terestum *pr. H; in quo* n *supra scr. manu altera, sed rursus del.;* et terentum *pr. G; om. Bamb. cum eis quae secuntur.* — **28** Pseudolo *Hqos;* Pseudulo *L, G.* — **29** oppressi ungulae *L, H_1.* — **30. 31** maede aut, *m. 2* maedes ut *L.* — **32** hiemens *L.* — horreret *Bothius;* horret *C.* — *v. 31 sq. f. per interrogationem efferendi.* — **1** hic *(plural.) M;* etit *L;* et id *H_1;* et hii *H_2;* eti *G.* — producunt; *i. e.* augent, provehunt. — ut *M;* et *v.* — **3** sed ut ille sed ut ille *H_1; del. alterum* sed ut ille *m. 2.* — **5** enim *Maius;* in *cdd.* — severitate *Iun.;* severitatem *cdd.* (se veritatem *H*). — *f. legendum* horum severitate. *nam* in *potuit oriri ex seq.* inaruisse. — inhorruisse *Ald.;* inaruisse *C.* — **6** aepistula *L_1; id. m. 2* aepistola (epistola *Hs*). — **7** *hic in epistula ad Caesarem Pacuvii versu usus Varro, ut alibi* (*263 s. l.* curriculus) *Ennii, ut in epistula ad Fufium* (*117; 425 s. l.* gargaridiare; fors et fortuna) *Terentii.* — occidendum, *supra scr.* e, *G.* — prope iam occidente sole *Cic. de divin. I, 14, 24.* — inhorrescit *idem;* horrescit *C.* — **8** Sisenna; *cf. 449 l.* caecum. — IIII *Mc;* III *cdd. h. l.* — subhorrescere *Bent.;* subhorrere *cdd. h. l.;* persubhorrescere *pg. 449.* — in se provolvere leniter occoepit *pg. 449.* — *illud* in se *quomodo defendam non habeo. sed cf. comm. in 449 l. m.* — **10** meretricem *H_1; Bamb.; in L erasa supra* n *littera, ut vid.,* r. — prostibulam *L; H_1; Bamb.* — meretrix *H_1; Bamb.; in L erasa supra* n r, *ut vid.* — **11** meretrices *H_1; Bamb.; in L eluta supra* n r. — *illud* menetrix *recte habere deductum a* manendo *vocabulum demonstrat. nam ineptum quod*

ut, quod copiam sui tantummodo noctu facerent; prostibula, od ante stabulum starent quaestus diurni et nocturni causa. autus in Cistellaria manifestissime discrevit:

intro íbo. nempe méretricem adstare ín via
solám prostibulei sánest.

GENETRIX a MATRE hanc habet distantiam, quod genetrix nper quae genuerit nuncupatur; mater aliquando pro nutrice nitur. Vergilius lib. VIII:

geminos huic ubera circum
ludere pendentis pueros et lambere matrem
inpavidos.

Plautus Menaechmis:

ita fórma simili púeris, ut matér sua
non íternosse pósset, quae mammám dabat,
neque ádeo mater ípsa, quae illos pépererat.

PVDET et PIGET hoc distant. pudere enim verecundiae est, gere paenitentiae. Plautus in Pseudolo:

nímio id quod pudét facilius fértur, quam illud quód piget:
nón dedisse istúm pudet; me, quía non accepí, piget.

idem Trinummo:

pól pudere quám pigere praéstat totidem lítteris.

Accius || Neoptolemo:

dolét pudetque Gráium me et veró piget.

---

14 Plautus Cistellaria || 19 Aen. VIII, 631 || 23 prol. 19 || 28 I, 3, 47 || l II, 2, 64 || 1 Accius Neoptolemo.

---

xti scripsere meretricem; meretrix; meretrices a merendo. — *cet. vid. scrib.*: ctae sunt a manendo. — *est igitur Afrorum soloecismus.* — *nota autem iam* meletrix *pro* meretrix *inveniri in cdd. Nonii. cf. comm. in 202, 13.* —

! copiá *(sic) L.* — prostibulo *Bamb.* — **13** stabulo *L*; stabula H_1; *Bamb.* stent *cdd.* — **15. 16** intro ibo *Me*; nempe *M*; intro bonam *L*; H_1; tro ad bonam H_2; *tum del.* d; intro abonam *G.* — asstare L_2; H_1. — **16** ostibulei; prostibuli *Me*; prostibula *C.* — sana est H_1; sane est *rell.* — Genitrix L_2; *Hs* (*P m. 1* Genetrix); *non Bamb.* — hanc debet L_1. genitrix L_2; H_2; *non Bamb.* — **18** nunccupatur *Bamb.* — mater; *cf.* 3 *l.* mater. — **19** Verg.; *cf. 316; 343 l.* gemini; mater. — **23** Plaut.; *cf.* 3 *l. m. ibique comm.* — **24** pueri *cdd.* — **27. 28** distant *ed. princ.*; distat *C,* *mb.* — pudere *Quicheratus*; pudet (*seq.* e) *cdd.* — pudet — piget *ed.* *nc.* — est *om. Bamb.* — poen. *ed. Bas.*; *Bamb., ut vid.* — Pseudolo *os*; Pseudulo *L, ed. Bas.* — **29** nimis *Studemundio teste, negante Loewio* — it L_1. — pudet *Pl.*; piget *C.* — **30** *ap. Pl.* dedisseistunc *A, ut vid.*; lissetis tum *B, C, D.* — **32** pop, *tum* pol *L.* — prestat *L*; *H.* — **2** dolet letque Graium *Fruter.*; doet pudet quaegravium *L*; doet pudetque (pudet- *et P*) gravium *Hqos*; doet pudetquae gravium *Gs.* — *cf. Pacuv. Atalantae* *g. 490 s. l.* itiner.

424 M.

idem Andromeda:

nec queí te adiutem, invénio. hortari púdet; hau prodesse, íd piget.

Turpilius Demetrio:

pudét pigetque meí me.

Pacuvius Doloreste:

quid quod iam (eí mihi!)
pigét paternum nómen, maternúm pudet
profári?

Sallustius in Iugurtae bello: nam postea quae fecerit incertum habeo pudeat an pigeat magis disserere. — Varro Parmenone: pudet me tui et Musarum. huc nos re? piget currere et una sequi.

OSCVLVM et SAVIVM his intellectibus discernuntur, quod ab

3 Accius Andromeda ‖ 5 Turpilius Demetrio ‖ 7 Pacuvius Doloreste ‖ 11 95, 4 ‖ 12 Varro Parmenone.

---

3. 4 Andromeda: nec *Lips.; al.;* anpromedane *L; H;* anpromeda ne *ed. Bas.* — quei te; qui te *Iun.;* quiete *C;* quietem *cd. Iun.* — ad cutem *id.* — inveni (*seq.* ho) *H.* — hau *M;* non *v.* — *non enim ausim Accio tribuere neglectam positionis legem post caesuram, quamquam haec pars versus habet plus licentiae quam relicuae praeter initium. adeoque ne in hoc quidem admittendam censeo nisi raro et certa excusatione. — singularis est condicio tetram. troch. illius, qui pg. 166 s. l.* ruspari *ita est restitutus:* iúben nunc adtemtáre, iuben nunc, ánime, ruspari Phrygas? — *ibi enim per anaphoram et sequente* u *asperitas mitigatur.* — piget *Ald.;* pudet *cdd.* — *minus bene Vossius aliique priore loco reposuere illud* piget, *servata librorum scriptura in posteriore. — parum placet propter r. m. trimetros institui tales:* nec quei te adiuter *(ita Bergkius)* inveno. hortari pudet; | non prodesse id piget. — *contra minime est inprobabile ab Accio trochaeos datos tales:* nec qui te adiuter inveno. | hortari pudet. non prodesse, id piget. — 5 Turpulius *H.* — 7 Duloreste H_2; *G.* — 8 quid quod iam (ei mihi!). *ita M* (quod *coni. Bergkius;* ei *Vmpfenbachius*); quid quoniam et mihi *cdd.* — 11 Iugurthae *C pr.* L_1. — quae fecerat H_1; quae te fecerit H_2; quae te fecerat *L;* quam te fecerit *G.* — incretum *L.* — 12 deserere *L.* — 13 pudet me tui et Musarum. *haec ita dicta videntur, ut Horatii illa:* cicatricum et sceleris pudet fratrumque; *h. e.* pudet me perversitatis tuae et Musarum, si ad eas adverterint animum. — huc nos re (*i. e.* rei; *supplendum* reccidisse *vel* redactos); *ita M;* agnoscere *C.* — *minus probabile ante illud* agnoscere *excidisse ut puta:* non possum mores tuos. — 15 *multum a posterioris temporis doctis disputatum, quid interesset inter* osculum, savium, basium. *qui maiorem partem ita haec distinxerunt, ut dicerent oscula esse parentium, liberorum, amicorum, basia coniugum, savia meretricum amatorumque; cf. interpolator Serv. ad Aen. I, 256. de qua re et extant versiculi auctoris incerti, de quibus diximus mus. Rhenan. XXII, 97 aliisque locis. — male differentiae Montepessulanae (pg. 41 ed. Beckii):* basium pietatis, osculum amicitiae, savium luxuriae. *at Servius l. m.:* sciendum osculum religionis esse, savium voluptatis. *quae Varronis inniti sententia docet hic locus. — dicendum potius et savium et* basium *posterioris aetatis hominibus visum antiquatum seu plebeium. unde multi abstinent vocabulo utroque, ut Vergilius, Ovidius, Horatius in lyricis*

e osculum, savium a suavitate dicitur. Varro de vita populi ɔmani I: ideoque hoc ab ore dicitur osculum, non a suavitate, ıde savium, quod similest [saviunt].

, Inter SACRIFICARE et LITARE hoc interest: sacrificare est niam petere; litare est propitiare et votum inpetrare. Vergilius ɜn. lib. IIII:

> tu modo posce deos veniam sacrisque litatis;

est: impetratis *votis*. Plautus in Poenulo:

> si hercle ístuc umquam fáctumst, tum me Iúppiter
> faciát ut semper sácrificem, ne umquám litem!

EXPLERI et SATIARI hanc habent differentiam. expleri est ntummodo plenum esse; satiari, supra modum ad abundantiam *pleri*. Lucretius lib. III:

> deinde animi ingratam naturam pascere semper
> adque explere bonis rebus satiareque numquam.

M. Tullius de re publica lib. VI: graves enim dominae cogitanum lubidines infinita quaedam cogunt adque imperant: quae ia nec expleri nec satiari ullo modo possunt, ad omne facinus ɔellunt eos quos inlecebris suis incenderunt.

ARCVS et ARQVVS hoc distant. arcus enim || omnis suspensus :nix appellatur; arquus non nisi qui in caelo apparet, quam m poetae dixerunt. unde et arquati dicuntur quibus color et oli virent quasi in arqui similitudinem. Lucretius lib. VI:

---

16 Varro de vita p. R. I ‖ 21 IV, 50 ‖ 23 II, 41 ‖ 28 III, 1003 ‖ 31 M. llius de re publ. VI ‖ 4 VI, 526.

---

aeter epodos, alii plurimi. de qua re olim monuit M. Hauptius in proammate quodam universitatis Berolinensis. — **16. 17** populi Romani I *M* b. I *Rothius*); PRL *L;* P. R. l' *ed. Bas.;* PR. *P;* populi Romani *(ut puto r compendium) Hqos.* — **18** quod similest [saviunt] *M;* quod simile sit viunt *C.* — *ingeniose Me:* unde, quod suave sit, suavium (*melius erat:* unde avium, quod suave sit). — **19** hoc interest *in ras.* L_1. — **20** inpetrare L_1; *. Bas.; non Bamb.* — **23** votis *add. M.* — penulo *C.* — **24. 25** faciat *d. Pl.;* faciam (fac iam *H ex corr.*) *Non.* — numquam *Guietus;* neque aquam *C;* nec umquam libri *Pl.* — *f.:* tu me Iuppiter fac iam ut sacriem semper neve umquam litem. — **26** saciari Ho_1. — habet *Bamb.* — **27** (*vel* et ad) *M;* et *v.* — habundantiam *Bamb.; P.* — **28** expleri *add. M.* Lucr.; *cf. 298 l.* explere. — VI *C;* III *cdd. 298.* — **30** atque *C pr.* L_1. expleri *C;* explere *cdd. 298.* — satiareque H_2; satiarique H_1; *G;* satiari ne *L.* — **32** libidines L_1; H_1. — atque *C pr.* L_1. — **33** quia expleri *L;* . — saciari H_1. — nec expleri nec satiari. *nisi prorsus pectore caruit Non., onendum:* nec satiari nec expleri. — omnes *G.* — **1** *n. N.* — arquus; us *G, sed in mrg. corr.;* arcuus *L.* — **2** arcuus *L.* — *ac sane ita scripsit n., sicut infra* arcuati. — **3. 4** irum L_1. — unde *e. q. s. om. Bamb.* — uuati (uati *in ras.*) H_1. — color; *sc.* oris. — existit *L ex corr.;* *H;* extit *G.* arqui *et Lucr. cdd.*

425 M.

tum color in nigris exsistit nubibus arqui.

FORS et FORTVNA hoc distant. fors est casus temporalis, Fortuna dea ipsa [est]. Accius Astyanacte:

itera ín
quibu' pártibu' (namque audíre volo,
sist quem éxopto) et quo cáptu' modo,
fortúnan an forté repertus.

idem Andromeda:

múlti iniquo, múlier, animo síbi mala auxere ín malis,
quíbu' natura práva magi' quam fóra aut fortuna óbfuit.

Lucilius Satyrarum lib. XIII:

cui parilem fortuna locum fatumque tulit fors.

idem in eodem:

aut forte omnino ac fortuna vincere bello:
si forte ac temere omnino, quid rursum ad honorem?

Varro epistula ad Fufium: dices:

ó *Fortuna, o* Fórs Fortuna, quántis conmoditátibus
húnc diem!

FERVS et FEROX hanc habent distantiam. ferus est saevus; ferox, fortis. Accius Tereo:

novos ádvena animo audáci in medium próripit sesé ferox.

Sallustius in Iugurtae bello: ille animo feroci negat se totiens fusum Numidam pertimescere. — Vergilius Aen. lib. II:

7 Accius Astyanacte ‖ 12 Accius Andromeda ‖ 15 Lucilius l. XIII ‖ 17 Lucilius l. XIII ‖ 20 Varro Epistula ad Fufium (Ter. Phorm. V, 6, 1) ‖ 24 Accius Tereo ‖ 26 106, 3 ‖ 27 II, 326.

7 ipsa est *L*; H_1; *Bamb.*; *P*; est ipsa H_2, *ut vid.*; *G*. — est *om. Aldus*. — Accius; *add.* H_1 acciias *(si recte legi)*; *del. m. 2.* — Atyanacte *ed. Bas.* — 8 *sqq. anapaestos agnovit Grotius; rectius disposuit Hermannus Elem. doctr. metr. 387.* — **10** quam exopto H_2, *G*. — **11** repertus *Me*; repertur *L*, *G*; *item H ex corr.*; ur *in ras.*; *prius fuisse videbatur Siversio* reperitur *(ita edd. vet.)*. — **13** iniquo *Iun.*; inquo *C*. — auxere *Gulielm.*; *Me*; *al.*; ausere *L*, *G*; hausere *H*. — **14** obfuit *C*. — **19** rursum *M*; cursum *v*. — onorem *L*. — **20** Varro; *cf. 117 l.* gargaridiare *ibique comm.* — epistola L_2; *Hqos.* — **20. 21** dices o *cdd. 117*; di quaeso *h. l.* — **21** Fortuna o *om. cdd. h. l.*; *non 117.* — conmoditatibus L_1; *ed. Bas.* — **22** *vid. a Varrone v. Ter. qui est talis:* quam subito meo ero Antiphoni ope vestra hunc onerastis diem *in proprios usus contractus.* — **23** habet *cdd.*; *corr. Ald.* — sevus *ed. princ.*; saevus *Bamb.*; saevum *C*. — **24** fortis. *post hoc v. collocanda Verg. exempla, quae leg. v. 27—31.* — **25** novos advena *M*; novus novo (nova H_1) dabunt advena *cdd.* — *illa* novo dabunt *repetita ex praecedentibus et sequentibus. hoc qui negabunt, gaudebo si attulerint quod magis possit probari.* — *nam pro nobis et r. m. stare manifestum.* — **26** Iugurthae *C pr.* L_1. — **27** fusum Numidam H_1; fusam Numidiam H_2, *G*; fusum Numidiam *L*. — pertimiscere L_1. — Verg.; *cf. comm. in v. 24.* — *idem exempl. 307 s. l.* ferus.

ferus omnia Iuppiter Argos
transtulit.

idem lib. IIII:

et frena ferox spumantia mandit.

ANTICVS et ANTIQVIOR ut gradu, ita et intellectu distant. nam anticus significat vetus. Vergilius in Georgicon lib. II:

antiquasque domos avium.

antiquior melior. Varro Rerum humanarum lib. XX: neque bonei cives aliquid habent || antiquius salute conmuni. — Accius Phoenissis:

áb dracontis stírpe armata exórtus, genere antíquior.

Lucilius lib. XIIII:

quin potius vitam degas sedatu' quietam,
quam tu antiquiu' quam facere hoc fecisse videris.

M. Tullius de amicitia: hoc quidem proprium est amicitiae; sed antiquior et pulcrior et magis a natura ipsa profecta. — idem de re publica lib. I: sic, quoniam plura beneficia * * * continet patria et est antiquior parens quam is qui creavit, maior ei profecto quam parenti debetur gratia. — M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. III: ego autem antiquissimis oriundum Scythis, quibus antiquior iustitia est quam lucrum.

---

30 Aen. IV, 135 || 33 II, 209 || 35 Varro Rer. hum. XX || 1 Accius Phoenissis || 4 Lucilius l. XIV || 7 8, 26 || 9 M. Tullius de re publ. I || 11 M. Tullius ad Caes. iun. III.

---

28 Iupiter *L ex corr.; H.* — **30** idem; *cf. 304; ubi* ferox *explicatur* saevus et indomabilis. — **31** et; ac *Verg.* — mandet *C pr.* H_1. — **32** Antiquus *L;* H_1*; Bamb.* — antiquor *Bamb.* — **33** antiquus *ed. princ.;* anticum *L; G;* antiquum *H; Bamb.* — V.; *cf. 461, 18.* — **1** bonei *M;* idonei *v.* — conmuni *L, ed. Bas.* — **2** fenissarum *C; corr. Ald., qui primus hoc exempl. addidit.* — **3** dracontis; *cf. Charis. 101:* dracontem Accius in Philocteta. — surpe *L; Ald.* — armata *Gulielm.;* amata *C.* — exortus *Me;* exoratus *C.* — **4** licilius *H.* — **5** vitam *ed. a. 1471;* vita *cdd.* — degas *Iun.;* degat *cdd.* — **6** quam tu H_2*; v.;* quantu *L,* H_1*, G.* — videris *Dousa, Me;* videaris *C.* — **7** *ap. Cic. haec:* utrum — an esset hoc quidem proprium amicitiae, sed *e. q. s.* — **8** pulchrior *H, G.* — profecta alia causa *Cic.* — **9** sed quoniam plurima *edd. ante Me;* plura *mrg. Iun.; Me.* — **10—13** patria — lucrum *om. L;* H_1*; sed iam ante illud* continet *turbatum videtur in archetypo. nam id quod est* beneficia continet *ineptum esse apparet. fuere olim velut haec:* sic (*vel* sed) quoniam plura beneficia tribuit et omnes omnium caritates continet patria; *cf. de offic. I, 17, 57.* — **10** is qui *cd. Iun. Animadv. pg. 261;* siqui *H; G; Me.* — quam si quis curaverit *cd. Bas.; ed. princ.;* quam si quis (ut aiunt) curaverit *v. ante Me;* quam qui creaverit *docti ap. Cic.* — **12** ego autem; *scil.* existimo *vel* contendo. — antiquissimis *M* (*f.* ab antiquissimis); antiquissimum *v.* — oriendum *H.* — Scythis *Me, qui primus hoc exemplum addidit;* scitis *cdd.* — **13** iustitia est *M;* laetitiae est *cdd.;* laetitia est *cd. Iun.; Me.* — *cf. Hom. Il. XIII, 6.*

FAVSTVM et FESTVM his intellectibus discernuntur. etenim faustum quasi a favendo dictum ac per hoc prosperum et propitium [unde contra infaustum minax et inprosperum]; festum vero sollemniter laetum et feriatum. Vergilius Aen. lib. VI:

festosque dies de nomine Phoebi.

[et] Terentius:

o faústum et felicém diem!

Inter CVIVS et CVIATIS haec est differentia. cuius ad personam refertur hominis; cuiatis unde significat. Accius Telepho:

qui néque cuiatis ésset umquam pótuimus,
multa érogitantes, scíscere. . . . .

ANIMVS et ANIMA hoc distant. animus est quo sapimus, anima qua vivimus. Accius Epigonis:

sápimus animo, frúimur anima. síne animo animast débilis.

Varro Andabatis: in reliquo corpore ab hoc fonte diffusast anima; hinc animus ad intellegentiam tributus.

VVLTVS et FACIES hoc distant. vultus || est voluntas quae pro motu animi in facie ostenditur; facies ipsa oris species. Sallustius in Catilina: prorsus in facie vultuque vaecordia inerat. — Lucilius Satyrarum lib. I:

vultus item ut facies mors, icteru' morbu', venenum.

17 VI, 70 || 19 Andriae V, 4, 53 || 22 Accius Telepho || 26 Accius Epigonis || 28 Varro Andabatis || 3 15, 5 || 4 Lucilius l. I.

14 Faustum; Fastum *Lugd.; ita et v. seq.* — **15** propter hoc *probabiliter Quicheratus.* — prosperum; proprium G_1. — **16** propitium; proprium *L; Bamb.* — *illa* unde contra infaustum minax et inprosperum *ab interpolatore puto addita. et videntur olim fuisse haec:* unde contra infaustum inprosperum et infestum minax. — festum; faustum G_1. — **17** sollempniter *Bamb.* — Verg.; *hoc et seq. exempl. om. Bamb., ut plerumque in hoc capite caret locis scriptorum. Terentii versus etiam abest a L,* H_1. — **18** foebi L_1; phebi H_1. — **19. 20** *hoc exemplum aut praemittendum priori aut secludendum.* — et *del. M.* — et felicem hunc diem *plerique Ter. libri interpolati.* — **21** Inter *add. M.* — **22** Telefo *C.* — **23** quin *Bothius.* — **24** multae *pr. H.* — erogitantes scisc. *om.* H_1. — erogitantes *Me;* ergitantes *cdd.* (multa rogitantes *Iun.;* rogitantes *ed. princ.*). — sciscere *Me;* isciscere *L,* H_2 *ex corr.,* G_1; disciscere *pr.* H_2; resciscere *Iun.;* scire *ed. princ.* — *nec tamen credo scribendum* discere. — **25** *cf. Isidori Differ. 37; Origin. XI, 1.* — **26** quo *pr. L.* — Epigonis *Bothius;* epigone (*seq.* s) *C;* Erigona *Me* (Epigonos ubique *Iun. in Indice*). — **27** sapimus animo; *h. e.* si sap. an. — debiles L_1. — **28** in teliquo *L;* H_1 (in relicuo *Varro; cf. Lachm. ad Lucr. pg. 305*). — diffusa est *Pius;* diffusus *cdd.;* diffusast *Vahlenus; qui scribendo* in relliquo corpore *duos sotadeos (quorum quidem prior finiretur in* diffusast), *alterum tolerabilem, alterum formidabilem effecit.* — **2** acies ipsa *G.* — **3** Catillina *L* — vecordia *H, G.* — **5** icteru'; icterus *Scal.;* citera H_1; citer *rell.* — morbus *pr. G.* — teter morbus *non bene Passerat.*

M. Tullius de officiis lib. I: praeclaraque est aequabilitas in ıni vita et idem semper vultus eademque frons.

SEBVM et VNGVENTVM hanc habent diversitatem. sebum fit adipe ruminantium * * * Lucilius Satyrarum lib. IIII:

> Tisiphone Tityi e pulmonibus adque adipe unguen
> excoctum attulit, Eumenidum sanctissima Erinys.

MVSSARE et MVRMVRARE ita discernuntur, quod mussare minum sit, occulte quid et pressa voce loquentium, quod celam velint. Vergilius lib. XI:

> quid fortuna ferat populi, set dicere mussant.

et alibi:

> flent mesti mussantque patres.

ırmur autem maioris soni est, proximi ad tumultum. Vergilius Georg. lib. I:

> et resonantia longe
> litora misceri et nemorum increbrescere murmur.

PRIORES et PRIMORES hanc habent diversitatem. priores im conparativi sunt gradus; primores summae quaeque res. .cilius Satyrarum lib. VIII:

> gallinaceu' cum victor se gallus honeste
> sustulit in digitos primoresque erigit unguis.

Turpilius Demetrio:

> sandálio innixa dígitulis primóribus.

---

6 I, 26, 90 ‖ 9 Lucilius l. IV ‖ 14 XI, 345 ‖ 16 XI, 454 ‖ 19 I, 358 ‖ 24 ıcilius l. VIII ‖ 27 Turpilius Demetrio.

---

6 aequalitas H_1. — **7** semper *Cic.;* saepe *C.* — **8. 9** Sebum. *om. h. l.* *ımb.* — ‘locus corruptus et mutilus’ *Me; qui et exemplum eius quod est* bum *et* unguenti *definitionem intercidisse vidit.* — Luc.; *cf. comm. in Luc.* *', 20.* — **10** Tisiphone *v.;* Tityii e *M* (Tityi *iam Gerlachius*); tisifone titene (tisifon etitene *L, H_1; pro* titene tinete *supra* n *et* t *additis transponendi* *ıis G;* tinnete *Vict.;* tecine *cd. Casauboni*). — atque *H, G.* — adipe *ed.* *ınc.* (Thesiphone teneo in pulmonibus ex adipe); adirem *C.* — unguen *cd.* *ı.;* unguem *C.* — **11** excoctum; *cf. Plaut. Captiv. 281.* — attulit Eumelum *Iun.;* atuli (attuli *G*) Eumenidibus *C.* — erynis *C.* — **12** Mussare; *Varro VII, 101; Paul. pg. 144; Philargyr. in Georg. IV, 188.* — Musare musare *Bamb.* — **13** quid et pressa *G; v.;* qui depressa *L; H;* quid ıressa *Bamb.* — **14** X *C, Bamb.* — **15** populis *pr. L.* — sed *H, Bamb.* d. m.; dicerem sant H_1. — **17** mesti *C, Bamb.* — **18** *f.* proxime. — **20** aut *rg.* — **21** increbrescere *C; om. hoc exemplum Bamb.* — **22** et primiores *pr. G.* hunc H_1*;* hanc *om. Lugd.* — priores enim; *cf. 423 l.* pudet. — **24** Lucilius ıri, *om.* lib. VIII, L_1. — **25. 26** honeste *(ita ed. princ.)* sustulit in digitos ıoresque erigit *(ita ed. princ.); sic Ald.;* onestem telitus digitos pries quae erigunt *C.* — **28** digitulis *Passerat.; Bothius;* dicigitis *L, G;* tis *H.*

Varro Armorum iudicio: ut in litore cancri digitulis primoribus stare. — Lucilius Satyrarum lib. XX:

> Calpurni saevam legem Pisoni' reprendi
> eduxique animam [in] primoribu' naribus.

Afranius Vopisco:

> ápage sis dirám tuam animam in náribus primóribus! ||
> vix pértuli edepol.

M. Tullius in Ortensio: qui illud nescio quid, quod in primoribus habent, ut aiunt, labris. — idem de oratore: quae sti retores ne primoribus quidem labris attigissent.

POESIS et POEMA hanc habent distantiam. p o e s i s est textus scribtorum; p o e m a inventio parva quae paucis versibus expeditur. Lucilius Satyrarum lib. VIIII:

> nunc haec quid valeant quidve huic intersiet illud
> cognosces. primum [hoc] quod dicimus esse poema,
> pars est parva poema: idyllion *ecce poema aut*
> *disticha*, epistula item quaevis non magna, poemast

29 Varro Armorum iudicio ‖ 30 Lucilius l. XX ‖ 33 Afranius Vopisco ‖ 2 M. Tullius Hortensio ‖ 3 I, 19, 87 ‖ 7 Lucilius l. IX.

29 digitulis *Oehlerus;* digitibus (digitis H_1; dicitibus L_1) *C.* — *haec cum sint truncata, sive Nonii culpa sive librariorum, an olim metro clausa fuerint non iam potest certo definiri.* — **31** *cf. comm. in Luc. XX, 7.* — Carpurni H_1. — saevam legem P. reprendi *Iun.* (rependi *F. Dousa*); saeva lege in P. reprehendi (reþhendi *H*) *C.* — *olim nos* Calpurni saeva lege in P. reprendi, *illud* reprendi *pro* repressi *positum rati.* — **32** in *del. M.* — naribus *Ald.;* naris *C.* — primoribu' partibu' naris *olim nos; sed communi usu videntur vulgo trita fuisse illa* primoribus digitis, primoribus naribus, primoribus labris. — **34. 1** *puto* at apage. — diram tuam animam *Ribbeckius;* clivum tum animum *L; H; Gs ex corr.;* clivam tum animum *pr. Gs; ed. Vict.* — *recte si habet Ribbeckii commentum, illud* in n. pr. *ad priora pertinet diciturque is de quo agitur malum e naribus emittere odorem.* — *f.* apage sis olivum tuum. nam naribus primoribus vix pertuli edepol. — vix p. edepol (*ita* H_1; etepol *rell.*). — *displicet numerus iambicus cum septenario trochaico copulatus; cf. quae supra ad illud* apage *sunt notata.* — **2** hortensio *C pr.* L_1. — illud *Orellius;* illum *C.* — **3** de or.; lib. I de oratore *Me;* in oratore *C.* — que sti *L;* quae sti *ed. Bas.;* questi H_1; quae isti H_2; *cdd. Cic.* — rhetores L_2; H_2; *G.* — **5** *cf. comm. in Luc. IX, 22.* — **6** scriptorum *C pr.* L_1; scripturarum *Bamb.* — inguentio L_1. — versibus *M;* verbis *cdd.* — **7** Luc.; *cf. comm. in Luc. l. m.* — **8** nunc *I. Dousa;* non *C.* — valeant *Lachmannus;* valeat *C.* — huic *I. Dousa;* hoc *C* (*prius nos:* quidve hoc intersit et illud). — **9** cognosces *I. Dousa;* cognoscis *cdd.* — hoc *del. M.* — **10** poesis, *sed m. 2 del. et supra scr.* poema *H.* — idyllion ecce poema aut *M;* idem *cdd.; quod sane ex seq. v. illo* item *potuit oriri.* — *parum elegans nec tamen inconveniens Lucilio videtur verbum quod est* poema *ter positum* — **11** disticha *add. M.* — disticha; *i. e.* elegia. — epistola L_2, *H.* — quaevis *pr. H;* quevis *L, G, H ex corr.* (uevis *hic in ras.*).

illa; poesis opus totum, ut tota Ilias unast
σύνθεσις Annalesque Enni; adque e stoc *liber* unus
est maius multo [est] quam quod dixi ante poema.
quapropter dico: nemo, qui culpat Homerum,
perpetuom culpat neque quod dixi ante poesin:
verum unum culpat verbum, enthymema locumve.

Varro Parmenone: poema est lexis enrythmos, id est, verba plura metrice in quandam coniecta formam. itaque etiam distichon, epigrammation vocant poema. poesis est perpetuum argumentum ec rythmis, ut Ilias Homeri et Annalis Enni. poetice est ars earum rerum.

[FORA et FORI ut genere, ita et sensibus distant. nam neutro iudiciorum et litium sedes est, masculino spatia in navibus apertiora vel in gladiatoriis ludis.]

DOCTVM et PERITVM cum simile videatur, a M. Tullio discretum est, ut sit peritum plus quam [quod] doctum, de officiis lib. III: itaque cum sint docti a peritis, desistunt facile sententia. ||

Inter VRBEM et CIVITATEM hoc interest. urbs est aedificatio, civitas incolae. Vergilius Aen. lib. I:

urbs antiqua fuit.

---

18 Varro Parmenone || 27 III, 3, 15 || 2 I, 12.

---

12. 13 ut tota Ilias *I. Dousa;* unast σύνθεσις *Franckenus* (una est θέσις *I. Dousa*); Annalesque Enni *I. Dousa;* totaque illa summa est una θέσιc ut annales Enni *C.* — atque L_2, *H, G.* — e stoc (*i. e.* ex opere toto) *M;* stoc (*praec.* e) *cdd.* — liber unus *M*; unum *v.* — **14** est hoc maius *pr. H.* — est *del. Iun.* — **15** neme H_1. — **16** perpetuom *M* (perpetuum *I. Dousa*); perpetuo *cdd.* — poesin *Iun.;* poesin in *cdd.; f.* poesim (poesim In *Ald.*). — **17** verum *M;* versum *cdd.* — enthymema *Iun.;* entymema tema *L;* entymema tima *G;* entymemate ma (malo cumque) H_1*;* entymematima H_2. — locumve *Lachmannus;* locumque H_1*; cf. supra;* locum *L,* H_2, *G.* — **18** Varro; *a Varrone Lucilii locum respici apparet.* — λέξις ἔνρυθμος *Ald.* — **19. 20** metrice *M;* modice *v.* — distichon *Ald.;* dystigon *L;* dysticon *H, G.* — *v.:* distichon epigrammation. — **21** ec *M;* et *C;* ex *Me;* e *Popma.* — **21. 22** ut — rerum. *haec in cdd. posita v. 25 post* ludis. — *traiecit Ald.* — ut *Ald.;* minut (min *ex illo* rythmis *vid. ortum*) *C.* — Annalis *plural.* — Enni; en *L;* H_1. — rerum *om.* H_1. — **23--25** *haec excerpta ex pg. 447 l.* fora *et casu nescio quo in hanc paginam locumque delata alienum vel turbatus lemmatis quod est* poesis *declarat ordo.* — **24** sedes est; sedes H_1*;* sed est *Bamb.; f.* sedes sunt. — **25** vel *e. q. s. cum Varronis verbis om. Bamb.* — ludiis *L.* — **26** simile; *supra* e *m. 2 pos.* i *in H, sed ea erasa.* — videatura *H, sed* a *eras.* — *cet. puto scribendum* cum simile significare videantur. — *servari potest* discretum. — **27** quam *om. Paris. 7665; G, ut refert Quicheratus.* — quod *om. Bamb.* — doctus L_1*; Bamb.* — **27. 28** de off. *e. q. s. om. Bamb.* — sint *et libri Baiteri* (sit *Bern. 104*); sunt *Cic.* — docti a peritis; *n. N.* — **1** aedificia *L,* H_2*, G, Bamb., v.*

429 M.

Ennius Telepho:

set cívitatem vídeo Argivum incéndier.

Pacuvius Atalanta:

níl sollicita stúdio, obstupida súspenso animo cívitas?

M. Tullius de re publica lib. I: quam cum locis *munitam* manu quoque sepsissent, eiusmodi coniunctionem tectorum oppidum vel urbem appellaverunt, delubris distinctam spatiisque communibus. omnis ergo populus, quist talis coetus multitudinis qualem exposui; omnis civitas, quaest constitutio populi. — et secundo: quo auctore et principe concitata civitas. — Sisenna Hist. lib. IIII: denique cum variis voluntatibus incerta civitas trepidaret, Pomponius cum velite superiorem locum insedit.

Inter COGITARE et DELIBERARE hoc interest. cogitare est considerare; deliberare, confirmare. Turpilius Boethuntibus:

quaeso, cógita ac delíbera.

idem Philopatro:

certum ác deliberátumst me illis óbsequi.

SCIVS et CONSCIVS hoc differunt, quod scius secum, conscius cum alio scius est; licet conscium indifferenter positum legerimus.

AVSPICIVM et AVGVRIVM his intellectibus discernuntur, quod sit auspicium avium inspectio et quae ex volatu earum significentur et vocibus; augurium autem† rerum omnium coniecturas prudentes ac diligentes amplectitur.

4 Ennius Telepho ‖ 6 Pacuvius Atalanta ‖ 8 I, 26, 41 ‖ 12 II, 25, 46 ‖ 13 Sisenna Hist. IV ‖ 17 Turpilius Boethuntibus ‖ 19 Turpilius Philopatro.

4. 5 Telepho: set *M;* T.: et *v.;* telefus et *L*, H_1*;* telefo et H_2, *G.* — incendier *Ald.;* incendere *v.* — 6 Athalanta *C.* — 7 nil *mrg. Iun.;* hil *C* — *male quidam interpungunt post* sollicita *et* obstupida. — *f.* stupida (*praec.* o); *conf. Vsenerus ap. Ribbeckium Corollar. pg. XL.* — 8. 9 quam cum locis manuque sepsissent (saeps. *Vatic.*) *cum Vatic. Cic. C;* ut supra *scr. vel* quam cum locis manuque munitam saepsissent *Ritschel. Opusc. III, 814.* — 9 oppide L_1. — 11 qui est *cdd.; v. infra.* — 12 qua est *L*, Ho_2, *G;* quae est Ho_1 (*sec. Siversium* e *del., sed rursus restitutum*); *Vatic. Cic.* — 14 volumtatibus *pr. L;* voluptatibus H_1. — trepidaret *Me;* trepidare. — Pomponius; *pessime quidam sequentia Pomponio poetae tribuere.* — 15 velite *Quicheratus;* vertice *C; f.* cum meilite. — insedit (*vel* insedere) *M;* inscendit *Me;* inscende (*post* e *ras. H*) *C;* inscendere *Quicheratus.* — 17 considerare *M;* confirmare *C, Bamb.* — boetuntibus *C.* — 18–19 delibera — ac *om. Bamb.* — idem; *cf. 282 l.* deliberatum, conplacitum. — filopatro *C.* — 23 *diversa Serv. ad Aen. I, 393; interpolator Serv. ad Aen. III, 20.* — 25 *aut post* augurium autem *intercepta nonnulla aut articulo longe quam oportebat finibus vocabuli huius significationem circumscripsit Nonius.* — coniecturas *Bamb.* — 26 prudentes ac diligentes *M;* prudenter ac diligenter *v.*

MONSTRA et OSTENTA similiter intelleguntur, quod inminentia nonstrent et ostendant. || OMEN vero votum est mentis et vocis; ınde sacrificantibus dicitur: bona omina habete, id est, ut circumtantes et mente recta velint et bona oribus proferant. PORTEN:VM non solum quod portendat, sed quod etiam portenta eliciat x his significationibus quae in auspiciis, auguriis, extispiciis stenduntur. PRODIGIVM autem semper pessimum est, dictum quasi orro adigendum. Vergilius lib. III:

> sola novum dictuque nefas Harpyia Celaeno
> prodigium canit et tristes denuntiat iras.

INIVRIA a CONTVMELIA hoc distat. iniuria enim levior res st. Pacuvius Periboea:

> pátior facile iniúriam, sist vácua a contumélia.

Caecilius Fallacia:

> fácile erumnam férre possum, si índe abest iniúria;
> étiam iniuriám, nisi contra cónstat contumélia.

FVLMEN et FVLGVR et FVLGVRITVM his intellectibus secernuntur. est enim fulmen telum ipsum quod iacitur; ut Vergilius Georg. lib. I:

> ipse pater media nimborum in nocte corusca
> fulmina molitur dextra.

---

7 Aen. III, 365 || 11 Pacuvius Periboea || 13 Caecilius Fallacia || 18 I, 328.

---

27 *cf. 350; 357; 375; 44; 435 l.* monstrum; omen; portenta; prodigia; monstra et prodigia et portenta; *Fest. pg. 138; 156; 229; 245* monstrum; monstra; prodigia; portenta; *Cic. de divin. I, 42, 93; auct. de differ.* *g. 2192; Reifferscheidii Suet. pg. 284 sq. — multa de his verbis et ex parte iversissima differentiarum scriptores.* — **1** monstrant *H.* — ostentant H_1. — **2** unde — proferant *om. Bamb.* — **2** *ante* bona *duae vel tres litterae* *in L.* — **3** recte *H.* — **4** portenta eliciat *M;* adportet (app. L_2; *H*) faciat *C, Bamb.* — **5. 6** ex his — ostenduntur *om. Bamb.* — auguriis extispiciis *om. L,* H_1. — *cf. Fest. 138:* et portentum; quod portendat et gnificet. — **6. 7** dictum quasi porro adigendum. *cf. 44 l. m.* — Verg.; *cf.* *l.* monstra. — 8 Harpyia *ed. Bas.;* harphya *L;* H_1; harphyia H_2. — eleno *L; G;* celeno *H.* — **10** a; ac *Bamb.* — Iniuria et Contumelia hoc stant *ed. a. 1471.* — **10. 11** est res *Bamb.* — **12** vacua contumelia *ed. princ.*
14 aerumnam *H.* — possunt *L, H (hic per compendium).* — **15** nisi H_1; *princ.;* misi *L,* H_2, *G.* — constat H_1; *ed. princ.;* constant *C.* — contumelia *(ablativ.) Bothius; qui* constant *male explicat* perseverant; contumeliam *C.* — nisi contra cum stat contumelia *Passerat.;* nisi eam circumstat contumelia *ms. Palatin.* — contra constat contumelia *dictum, ut* auro contra stare. — **16** Fulmen et fulgur et fulguritum H_1; Fulmen et fulguritum H_2, *G;* Fulmen et fulguratum *Bamb.;* Fulmen et fulgur *G in mrg.; item* *L.* — **19** nymborum *C;* nimborum *Bamb.*

fulgur ignis qui coruscat fulmine: unde et **fulgetrae** dicuntur et **fulgor**; ut Vergilius lib. V:

maculosus et auro
squamam incendebat fulgor.

fulguritum fulgure tactum vel exustum.

IVRGIVM et LIS hanc habent distantiam. **iurgium** levior res est; siquidem inter benevolos aut propinquos disceptatio vel concertatio **iurgium** dicitur; inter inimicos dissensio **lis** appellatur. M. Tullius de re publica lib. IIII: admiror, nec rerum solum || *distinctionem*, sed verborum etiam elegantiam. 'si iurgant,' inquid: benevolorum concertatio, non lis inimicorum, iurgium dicitur. — et in sequenti: iurgare igitur lex putat inter se vicinos, non litigare.

[AVDACIA et AVDENTIA hoc diversa sunt, quod **audacia** temeritatis est, **audentia** fortitudinis. Sallustius Catilinae bello: audacia pro muro habetur. — Vergilius Aen.:

audentis fortuna iuvat.

et saepe sic.]

MERX et MERCATVRA *et MERCATVS* hoc distant. **merx** est species ipsa; **mercatura** actus ipse vel lucrum de merce; **mercatus**, locus in quo agitur mercatura. M. Tullius de re publica lib. III: Poeni primi mercaturis et mercibus suis avaritiam et magnificentiam et inexplebiles cupiditates omnium rerum inportaverunt in Graeciam. — Varro Sexagesi:

22 Aen. V, 87 || 29 M. Tull. de re publ. IV || 2 M. Tull. de re publ. IV 5 58, 17 || 6 X, 284 || 11 M. Tull. de re publ. III || 14 Varro Sexagesi.

21 ignisque cor. *Bamb.; qui seq. om.* — fulminine *L.* — fulgetrae *Iun.;* fulgetra (dicitur fulgor) *ed. princ.;* fulgere *C* (fulgore, e *m. 2* mut. *in* ae, *eadem supra scr.* ere *et del. illud* rae, *Hs;* fulgor, *m. 2* fulgur, 3 fulgurae, *4* fulgere *Ho*). — dicitur H_1. — 22 fulgur *L.* — 24 squama *L, H*. — 25 exsustum *pr. L.* — 27 benivolos L_2, *H, G, Bamb.* — disceptatio *H;* dissentio L_1*;* dissessio *Bamb.;* dissensio *rell.* — 29 admiror; *scil.* in duodecim tabulis. — 1 dist. *add. M.* — eligantiam L_2*; H; G.* — inquid; *sc.* lex. — inquit L_2*;* H_2*; G.* — benevolurum *L;* benivolorum H_2. — 2 *f.* et in sequentibus. — 3 putet *H.* — 4 *cf. 242 l.* audacia; *ubi etiam Sall. exemplum; porro 442 l.* audacia. — *vv. 4—8 recte omissi ab Aldo et Iunio, eaque tantum data Nonio, quae leguntur pg. 442; ubi cf. comm.* — 5 Catillinae *L.* — 9 et mercatus *add. Quicheratus.* — 10 lucum *G, ut vid.; non Bamb.* — de mercede *Bamb.* — 11 locum *L; Bamb.* — 12 III *om.* H_1. — Poeni (*vel* Iones; *quod minus placet*) *Me;* pione *C* (Phoenices *Ald.*) — mercaturis et *Ald.;* mercaturis suis *C.* — 13. 14 importaverunt *Me;* io portaverunt *L;* iopotaverunt *G;* deportaverunt H_1*; id. in mrg. m. 2 auctore Siversio* inpota *et supra scr.* iopotaverunt exportaverunt *ed. a. 1471* (exportavere *ed. princ.*); *quod non placet, sed magis* conportaverunt. 14 greciam *L, G.* — Varro; *cf. 212 l.* merces *ibique comm.*

ubi túm comítia habébant, íbi nunc fít mercátus.

Serenus Opusculis:

ad mercatum eo, vilice:
quid vis inde vehi aut agi?

Cicero Tusculanarum lib. V: item nos quasi in mercatus quandam celebritatem ex urbe aliqua. — [et de officiis: quom tamquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus, inanem redire turpissimum est.]

SVPERSTITIONIS et RELIGIONIS distantiam manifestissime discrevit M. Tullius de deorum natura lib. II: 'non enim philosophi solum, verum etiam maiores nostri superstitionem *a* religione separaverunt. nam qui tota die precabantur et inmolabant, ut sibi sui liberi superstites essent, superstitiosi sunt appellati; quod nomen patuit postea latius; qui autem omnia, quae ad cultum deorum pertinerent, diligenter retractarent et || tamquam religerent, hi sunt *dicti* religiosi ex religendo.' — sed vere superstitiosi proprietatem ex hoc habent quod prae cultura deorum supersedeant cetera, id est neglegant; itidem et religiosi, quasi relinquosi omnium ceterorum sacrificiis deserviant.

PEIVS et DETERIVS his sensibus discernuntur, quod sit peius *peius* a malo; quod in usu est et creberrime frequentatur; deterius vero a bono, ut minoris sit meriti quam id quod placet. Vergilius Georg. lib. IIII:

16 Serenus Opusculis || 19 V, 3, 9 || 20 III, 2, 6 || 24 II, 28, 71 || 9 IV, 89.

16 Serenus Ruralibus *pg. 212. — vid. olim illo loco positum fuisse:* Opusculis ruralibus. — **19** libro quinto *Bentin.;* lib. IIII *(om. L_1) C.* — iter *C;* item *cdd. Cic.; Rothius;* ita *Bent.* — **20** aliqua, sic — profectos *Cic.* — **20—22** et de off.; *aut scribendum* ad mercatum *aut existimandum haec ab interpolatore et quidem ex ipso Cic. (nam 212 l. m. pauciora adferuntur) addita.* — quom *M;* quo *C;* ad quos cum *Cic.; et ita cdd. 212 l. m.* — **23** Superstitutionis *G.* — Superstitiones et religiones L_1. — **24** M. Tull.; *cf. Isid. Orig. X, 244; 234.* — phylosophi *H;* filosofi L_1; philosofi L_2. — **25** a *om. cdd.* — superstitutionem — superaverunt *G.* — **26** nam qui — **5** *om. Bamb.* — totos dies *Cic.; Isid.* — pr. et imm. *cdd. Cic. cum Is.;* precatus et inmolabat (immolabat *H*) *C.* — **26. 27** sui sibi *Erlangensis ap. Cic., puto recte; non Isid.* — **1** tamquam religerent *Cic.;* aliquam (*praec.* t) rem eligerent *C.* — **2** dicti *om. C.* — eligendo *C;* legendo, relegendo, relegando *cdd. Cic.; in quibus seq.:* elegantes ex eligendo, *quae verba recte seclusit Klotzius. — cet. cf. comment. Baiteri.* — **3** prae culturam *L;* per culturam H_1. — **4** religiosi; *cf. Nigid. ap. Gell. IV, 9, 2.* — relinquosi (relinquo si *L, H*); *cf. Masurius Sabinus ap. Gell. IV, 9, 8. — nec tamen hic Noctibus Atticis usus Non.* — **5** *f.* cet. solis sacrificiis. — **7** peius *add. M.* — peius a malo; *i. e.* peius quam malum. — **7. 8** deterius vero a malo; *i. e.* deterius vero peius quam malum.

deterior qui visus, eum, ne prodigus obsit,
dede neci.

idem lib. VIII:

deterior donec paulatim ac decolor aetas.

haec enim melioribus conparata sunt.

Inter CIRCVM et GLOBVM hoc interest. circus est planities rutunda, ut circuitus; globus soliditas undiqueversum rutunda, ut est sphaera et staminum glomera. M. Tullius de deorum natura lib. II: cumque duae formae praestantissimae sint, ex solidis globus (sic enim sphaeram interpretari placet), ex planis autem circus aut orbis. — Vergilius lib. V:

mediaque in valle theatri
circus erat.

et:

lucentemque globum lunae Titaniaque astra.

MANVBIAS a PRAEDA hoc distare veteres aestimaverunt, ut sit praeda corpora ipsa rerum quae capiuntur, manubiae pecuniae ex praeda vendita redactae. et sic aput plurimos. nam et M. Tullium ita sensisse voluerunt de lege agraria: praedam, manubias, sectionem, castra denique Gnaei Pompei sedente imperatore censores.

PERVICACIA et PERTINACIA hoc distant. pervicacia est interdum bonarum rerum || perseverantia, pertinacia semper malarum. Accius Myrmidonibus:

nam pérvicacem díci me esse et víncier
perfácile patior, pértinacem níl moror.
tu pértinaciam ésse, Antiloche, hanc praédicas,

12 Aen. VIII, 326 || 17 II, 18, 47 || 20 Aen. V, 288 || 23 Aen. VI, 725
27 M. Tull. de lege agraria || 2 Accius Myrmidonibus.

10 obst *G*; obstet *ed. princ.* — **15** Circulum *L*, *Bamb.* — circulus *L*; *Paris. 7665*; *G.* — planicies *Hqo.* — **16** rotunda H_1, *Bamb.* — soliditas *G.* — rotunda H_1; *Bamb.* — **17** sphera *H*; *G*; fera L_1; spera L_2; *Bamb.* — **18** prestantissimae *L*; praestantissime *H*; praestantes *cdd. Cic.* — **19** spheram *C.* — **20** circulus *L*; *Cic.* — **21** tyatri *L*; tyeatri *G.* — **24** luna et iniaque L_1; lunae titiniaque *G.* — **25** *cf. Gell. XIII, 25.* — Manubias; un *ubique* L_1; *cf. Albin. de orthogr. pg. 2339.* — **26. 27** pecuniae — redactae; *cf. Gell. l. m. 29.* — et sic *c. q. s. om. Bamb.* — et sic ap. pl.; *cf. Gell. l. m. 32.* — apud L_2, *H*, *G.* — **28** *f.* volunt. — **29** sectionem *Gell.*; sectiles *C.* — gnei *C*; gn., gn̄., .CN. *cdd. Gell.* — **30** censores; decemviri vendent *Gell.* — **1** perseverantia *om. Bamb.* — pertinatia H_1. — **2** Myrmidonibus L_1. — **3. 4** *in cdd. post 6 positi; huc revocavit M.* — *male Bothius eosdem posuit post 8.* — **3** dici *Scal.*; dicis *C.* — vincier (*i. e.* convinci) *M*; vincere *r.* — **4** nil *G*; nihil *L*, *H.* — **5** anthilochae *C*; antiloce *ed. princ.*

ego pérvicaciam áio et ea me utí volo.
haec fórtis sequitur, íllam indocti póssident;
tu addís quod vitiost, démis quod laudí datur.

SENSVS et SENSA hoc separantur. sensus enim sunt qui sentiunt, sensa quae sentiuntur. Cicero de oratore: et quod exprimere dicendo sensa possumus * * * nam primum manifestum est et sapere nos, cum incitatio sit vel sensus.

IVVENTVS et IVVENTA et IVVENTAS differunt hoc. iuventus, iuvenes, iuventa aetas ipsa, iuventas quod hormen vel pathos vocant Graeci. Vergilius Georg. lib. II:

et patiens operis parvoque adsueta iuventus.

Sallustius in Catilinae bello: [ibique iuventutem suam exercuit. — idem in Catilina:] scio fuisse nonnullos qui ita existumarent, iuventutem, quae domum Catilinae frequentabat * * * Vergilius Georg. lib. III:

interea, superat gregibus cum laeta iuventas,
solve mares.

---

10 I, 8, 32 ‖ 11 cf. comm. ‖ 15 II, 472 ‖ 17 5, 2 ‖ 18 14, 7 ‖ 20 III, 63.

---

6 aio *Ald.*; ai *C.* — ea *(monosyllab.) Fruter.*; a *C*; hac *Scal.* — 7 fortes H_1. — 10 sensaque sent. H_1. — senciuntur L_1. — 11 nam *e. q. s. incerti verba scriptoris; Ciceronis esse haud male suspicatur Rothius.* — 13. 14 iuventas *M*; iuvenilitas *C, Bamb.* — *vix enim credo Nonii errorem. eadem corruptela 123, 6; 7.* — *cf. et comm. in 494 l.* pueritas. — iuventur *L, sed* s *supra scr.* — invente *pr. L.* — iuventas *M*; iuvenilitas *cdd.* — Iuventus et iuventa et iuventas. *multa de his grammatici. sed recte Servius ad Aen. I, 590, ubi Iuventatem dicit deam, addit haec a poetis confundi plerumque. cf. et Isid. Diff. 310; Reifferscheidii Suet. pg. 274 sq.* — iuventatem *tamen pro* iuvenibus *poni non memini. porro* iuventa *plerumque est poetarum;* iuventas *nisi ubi deam significat semper.* — ormen (ormenu *L*; H_2; *seq.* u) *C, Bamb.* — phathos *C, non Bamb.* — ὁρμὴν vel πάθος *Iun.* (ὁρμενον vel πάθος *Ald.*). — 15 Greci *L, G*; *om. Bamb. cum sqq.* — III *C.* — 16 operum *V.* — patruoque *L*; exiguoque *plures V. cdd.*; *cf. Ribbeck. ad h. l.* — 17—19 *Quicheratus prius Sallustii exemplum postponit insequenti, et in hoc scribit* iuventam, *satis illud commode, cum Sallustius alibi semper* iuventutem *ponat pro* iuvenibus. — *possis et coniectare Nonii stuporem ea quae sunt* ibique iuventutem suam exercuit *accepisse de iuvenibus Catilinae sociis. sed dum reputo illud* idem in Catilina, *pro quo dicendum erat* idem *idem, persuadetur potius animo verba* ibique iuv. s. exercuit. idem in Catilina *adiecta ab interpolatore, ita quidem ut praemitteretur* idem in Catilina, *cum memoria ei succurreret* iuventutem *apud Sallustium etiam pro* iuventa *positam esse.* — *post illud* frequentabat *haustum exempl.* iuventae; *cf. 457, 9.* — Catilinae, Catillina, Catillinae *L*; *id. m. 1* existimarent. — frequentabat *cdd. atque Sall.*; frequentabant *C.* — *f.* quei — frequentabant. — 19 Verg.; *cf. comm. in 389, 1; 390, 31.* — 21 iuventus *G*; iuventa H_1; *cf. comm. in 9, 2.* — 22 a; *hoc puncto notat. et* solve *m. 2 supra scr. G.* — morales *L.*

433. 434 M.

Varro Tithono, περὶ γήρως:

quam déreliquit múlticupida iúvenitas.

MORATA et MOROSA hanc habent distantiam, quod *morata* est morigera, morosa [est] contrariis et perversis moribus. Afranius Vopisco:

tum *mé* morigeram, túm morosam praébeo,
deinde áliquid dedita ópera contróversiae
concínno, laedo intérdum contuméliis.

M. Tullius de senectute: at sunt morosi et anxii et iracundi et difficiles senes. — Plautus Aulularia:

dúm modo || moráta recte véniat, dotatást satis.

Inter VEGETVM et VIGENS hoc interest, quod vegetumst incolume; vigens forte. nam vegetum *tantum* corporis, vigens etiam animi possumus dicere; ut in multis.

PROFESTI et FASTI dies discernuntur sic. profesti sunt a festivitate vacui. Afranius Privigno:

quae fácere nos solémus festivó die,
cotídiano *tu* ópere promisce ómnia;
aequé profesto *ac* *fésto* concelebrás focum.

* * *

QVAERERE et REQVIRERE hoc differunt, quoniam requirere est diu quaerere. Afranius Fratriis:

---

23 Varro Tithono || 26 Afranius Vopisco || 31 18, 65 || 32 II, 2, 62 || 6 Afranius Privigno || 12 Afranius Fratriis.

---

23 Varro; *cf. 123 l.* iuvenitas. — titone *C.* — τηρωc *L; H.* — 24 *cf. comm. in 123, 7.* — iuvenilitas *C.* — 25. 26 Morata — morosa [est]. *ita M; cdd.:* Morata quod est morigera (morigena *Bamb.*) et morosa hanc habent distantiam, quod morosa est. *Quicheratus:* Morata, morigera et morosa (*ita iam ed. a. 1471, item princ. exc. quod in ea legitur* morigerata) hanc habent distantiam, quod morata est bene instituta; morigera morem gerens, obsequens; morosa contrariis et perversis moribus. — *sed potuit Nonio illud* moratum, *quod rectius explicant schol. in Hor. Ep. II, 3, 319, pro* morigero *dictum videri in v. Plauti.* — Afr.; *cf. 528 l.* opera. — 28 tum — tum *Both.*; dum — dum *v.* — me *add. Passerat.* — morigeram *Bent.*; morigeran (mori geran *L*) *C.* — dum non morigeram, dum *Me.* — 29 controvensiae L_1. — 30 ledo *L, G.* — 31 ac *L;* ad H_1. — 2 vegetumst *M;* vegetum sit *v.* — incolumem *pr. L.* — 3 nam; *i. e.* porro. — tantum *add. M.* — 5 fasti *M;* festi *v.* — 7 quae n. s. fac. fest. d. *Scal. ad Festi l.* profesti dies; quae (que *G*) festi (festis H_1; festivo *Iun.*) facere nos solemus die *C.* — *f.* quae festi facere nos solemus de die; *sicut Horatius dixit* festum pagum. — 8 cotidiano *L.* — tu *add. Hermannus; quod fortasse latet in illo* promiscit. — promisce *Ribbeckius* (promiscue *ed. princ., quae om.* omnia); promiscit (primoscit H_1) *C.* — omnino H_1. — *f.* cotidiano *(adverb.)* pol tu promisce omnia — *supplendum* facis. — 9 ac festo *add. Hermannus.* — concelebras *f.* particip. — *post v. 9 excidit significatio eius quod est* Fasti *cum exemplo.* — *cf. Paul.* *pg. 93; Ovid. Fast. I, 47 sq.* — 11 differunt *ed. princ.;* differt *C, Bamb.* — quoniam; *puto* quod. — 12 diu *om.* L_1. — fratris *C.*

proin tú, cum quaeram, né requiram té vide.

SPECVLA et SPECVLVM sicut genere, ita significantia differunt. nam specula dispicientis aream significat. Vergilius lib. X:

utque leo, specula cum vidit ab alta
stare procul campis meditantem in proelia taurum.

speculum, quo imago redditur. M. Tullius in Clodium et Curionem: sed, credo, postquam tibi speculum adlatum est, longe te a pulcris abesse sensisti. — Varro Eumenidibus:

sed nós simul adque in súmmam speculam vénimus,
vidémus pópulum Fúriis instinctúm tribus.

CONFITERI et PROFITERI hoc distant, quod profiteri voluntatis est, confiteri necessitatis et coactus. quod ita positum saepius legimus. Cicero pro Manilio: hic ego non solum confiteor, verum etiam profiteor. — honestius profiteri quam confiteri.

VLCVS et VVLNVS hoc distant, quod ulcus || tecta et clausa est malignitas. Vergilius Georg. lib. III:

quam siquis ferro potuit rescindere summum
ulceris os. alitur vitium vivitque tegendo;

vulnus hians et patens. Vergilius lib. VIIII:

produxi pressive oculos aut vulnera lavi,
veste tegens.

---

15 Aen. X, 454 ‖ 18 M. Tull. in Clodium et Curionem ‖ 20 Varro Eumenidibus ‖ 25 Cicero pro Manilio; cf. comm. ‖ 2 III, 453 ‖ 5 Aen. IX, 487.

---

13 cum *cd. N. Fabri;* tum *C.* — **14** sicuti *ed. Bas.; Hqos; non Bamb.; P.* — **15** dispicientis aream *M;* dispicientiam *L;* despicientiam *H, G, Bamb.* — *non scripserim* despicientis aream. — Verg.; *cf. comm. in 20—22.* — **16** utquae *L, G, pr. H.* — vidit balta *L.* — **17** in *punctis add. del.* H_2*; om. G cum quibusdam Verg. libris.* — **18** M. Tullius; *cf. 339, 23 sqq. ibique comm.* — et et, *sed prius m. 2 del., H.* — **19** speculum tibi *Ambrosian. Cic.* — **20** pulchris *H, G.* — **20—22** Varro *e. q. s.* — *haec olim fuere post Vergilii exemplum vel ante.* — Varro; *cf. 295 l.* exterritum. — **21** simul *Bent.;* simus H_1; simis *L*, H_2, *G.* — atque L_2, *H;* at *Gs.* — *displicet ap. Varr. anapaestus, cuius thesis disyllabo constet, in pede altero. f. olim fuit:* sed simul ac nos. — venimus *Guietus; Meinekius;* pervenimus *v.* — **22** futuriis *L.* — incinctum *cdd. h. l.* — **23** distant *ed. princ.;* distat *C, Bamb.* — **23. 24** *vid. olim fuisse:* quod confiteri necessitatis et coactus est, profiteri voluntatis. — profiteri; confiteri *L.* — voluntates L_1. — confiteri; profiteri L_2. — necessitates L_1. — coactus; *aliter tantum ablativus vid. inveniri.* — **25** pro malio *ed. princ.;* pro M. Tullio *Cuiacius; cf. Halmii et Baiteri ed. IV, 931; Q. Ciceronis Rel. ed. Buecheler. pg. 59.* — *vitium latere haud improbabile.* — hoc ego *Clericus.* — **26** honestius *e. q. sq.; cf. 439, 20 sq.* — *f.* unde honestius. — hon. vel prof. *G; post* honestius est *add.* H_2*; sed idem erasum.* — **2** malignitas; *i. e.* vitium; *cf. 46, 19:* a feritate morbi vel mali. — Verg.; *cf. 459 l.* os. — **5** Vergilius; *cf. 372, 34; 364, 29.*

QVARTVM et QVARTO prudentes differre dixerunt. Varro Disciplinarum quinto: aliud est quarto praetorem fieri et aliud quartum: quarto locum significat et tres ante factos; quartum tempus significat et ter ante factum. Ennius recte:

Quintu' pater quartum fit consul.

TVRPE et FOEDVM quam habeant distantiam manifestum est. nam turpe levior res est, foedum vim habet maiorem. M. Tullius de officiis: luxoria vero cum omni aetati turpis, tum senectuti foedissima est.

FORMAE et FIGVRAE quae sit differitas, M. Tullius manifestator est. nam formam integritatem speciei voluit esse, figuram formam nostram† de officiis lib. I: principio corporis nostri magnam natura ipsa videtur habuisse rationem: quae formam nostram reliquamque figuram, in qua esset species honesta, eam posuit in promtu.

DIGNITATEM et VENVSTATEM discerni voluit M. Tullius, ut dignitas viris, venustas feminis sit adtribuenda, de officiis lib. I: venustatem muliebrem ducere debemus, dignitatem virilem.

MONSTRA et PRODIGIA et PORTENTA hoc distant, quod sunt monstra ostenta et monita deorum. Vergilius lib. III:

delectos populi ad proceres primumque parentem ||
monstra deum refero.

prodigia deorum minae vel irae. Vergilius Aen. lib. III:

---

8 Varro Disciplinarum V || 11 Ennius || 15 I, 34, 123 || 19 I, 35, 126 || 24 I, 36, 130 || 27 Aen. III, 58 || 2 III, 365.

---

8 *om. hoc et seq. l. Bamb.* — Quartum et quarto. *cf. Gell. X, 1, 6; quo loco usum esse Non. recte notat Me.* — prudentis L_1. — dixerunt differre *pr. H.* — Varro; variae L_1. — 9 quinto; V *H.* — aliud est quarto et aliud quartum praetorem fieri H_1; *id. m. 2 cum G; L:* aliud est quarto praetorem fieri aliud quartum (aliud quartum *om. L*). — 10 quarto; quartum H_1; et quartum H_2, *G*; et quarto *L*; quod quarto *cdd. Gell.* — et tres H_2; *G*; tres *L*, H_1. — locum ads. *(ita et 11)* ac tres *cdd. Gell.* — quartum *Gell.*; quarto *C.* — 11 et *om. L*; H_1. — igitur Ennius recte quod scripsit *Varro.* — 12 Quintum *L*; H_1; Quintus H_2; *G*; *cdd. Gell.* — 13. 14 fedum H_2. — babeat *L*; H_1. — distantiam — habet *om. L.* — fedum H_2. — supra maiorem *circiter decem litterae rasae in L.* — M. Tullius *om. L.* — 15 luxuria *H, G.* — tum *Cic.*; tunc *C.* — 16 fedissima H_2. — 18. 19 puto fig. minus a forma [nostra]. — 20 nostra *L*; H_1. — 21 reliquam quae figura *L.* — *post* esset *versus vacat in L.* — 22 promptu *H; G.* — 23 ut *del. G; om. ed. princ.* — 24 feminis it L_1. — de officiis *e. q. s. om. Bamb., ut supra v. 19.* — 25 dicere H_2; *ed. princ.* — 26 Monstra et prodigia et (prodigiae L_1) portenta. *cf. 429 l.* monstra *ibique comm.* — *om. h. l. Bamb.* — sint *H.* — 27 Verg.; *cf. 350 l.* monstrum. — 28 del. pop. ad proc. *e Verg. add. Quicheratus.* — 1 monstrat *L.* — 2 Verg.; *cf. 429 l.*

436 M.

sola novum dictuque nefas harpyia Celaeno
prodigium canit.

et lib. VI:

prodigiis acti caelestibus ossa piabunt.

portenta ostenta quae aliquid imminere significant. Lucilius lib. XXVI:

nísi portenta anguísque volucres ác pinnatos scríbitis.

CELARE et CAELARE hanc habent diversitatem, quod est celare tegere, abscondere. Terentius in Andria:

bene díssimulatum amórem et celatum índicans.

Vergilius lib. VI:

secreti celant calles.

caelare insculpere. Vergilius Aen. lib. I:

caelataque in auro
fortia facta patrum.

Varro Agathone:

numnám celatus ín manu dextrá scyphus,
caeló dolitus, ártem ostentat Méntoris?

IGNOSCERE et CONCEDERE quemadmodum inter se distent, aperit M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: quom mihi et Philippo vacationem das, bis gaudeo; nam et praeteritis ignoscis et concedis futura.

CONTEMNERE et DESPICERE eo distant, quod est despicere gravius quam contemnere. M. Tullius in Verrem, actione II: *quemadmodum tenuissimum* quemque contemserit, despexerit, liberum esse numquam duxerit. — idem ad Caesarem lib. III: amici non-

5 Aen. VI, 379 ‖ 7 Lucilius l. XXVI ‖ 11 I, 1, 105 ‖ 13 Aen. VI, 443 ‖ 15 I, 640 ‖ 18 Varro Agathone ‖ 22 M. Tull. ad Caes. iun. I ‖ 26 II, 1, 47, 123 ‖ 28 M. Tull. ad Caes. III.

3 harpia, *tum* harpya H_1; hyrpy *L*. — caeleno *L*; celeno *G*. — 5 *cf. comm. in 243, 35*. — 7 Lucil.; *cf. 191 l.* angues. — 9 volucris *melius edd. 191*. — 10 Caelare et caelatum *Bamb*. — et celare H_1. — hanc hanc, *sed prius m. 2 del., H*. — celare *Ald.*; Hos_2; *P*; celere Hos_1; celeri L_1; celari L_2; *G*; *Bamb*. — 12 caelatum *pr. L*. — indicat *melius Ter. cdd*. — 14 secretae c. valles *Schrader*. — 15 celare *Bamb*. — *f.* sculpere. — 18 *cf. 99 l.* dolitum. — Agatone *C*. — 19 caelatus *hic C; pg. 99 L, H; et ita haud dubie Non*. — scyfus *C*. — 21 distant H_2; *G*. — 22 II *Bamb*. — quom *Salmius*; quo (*seq.* m) *C, Bamb.*; quod *ed. a. 1476; v*. — filippo L_1; *Bamb*. — 23 vocationem *Bamb*. — das, bis; dabis *H, G*. — gaudio H_2; *G*; *sed in H restitut.* gaudeo. — 25 Contempnere *P*. — et desp.; *in L et h. l. et ubique pr. 27 ex* i *factum* e, *sed id rursus mutatum*. — 26 M. Tullius; *cf. 288, 12*. — secunda (II) *cdd. 288*; III *h. l*. — 27 q. (*add.* ste *Vatic. Lc.*; is *alii*; iste *Prisc. 1154*) ten. *leg. 288*. — contempserit *H, G*. — disp. *ex corr*. — 28 *puto* ad C. iuniorem; *cf. Index*. — nunquam *ed. Bas*.

nulli *a* te contemni ac despici et pro nihilo haberi senatum volunt — et de senectute: contemni se putant, despici, inludi.

CVPIDITAS et CVPIDO diversa sunt. nam **cupiditas** levior est. Lucilius lib. XXVIIII:

> cúpiditas ex hómine cupido et stúlto numquam tóllitur;

quod **cupiditas** pars quaedam sit temperatior, || defluens ex **cupidine**.

AEMVLATIO ab IMITATIONE hoc distat, quod **imitatio** simplex est et livorem adque invidiam non admittit; **aemulatio** autem habet quidem imitandi studium, sed cum malitiae operatione. Vergilius lib. VI:

> aemulus exceptum Triton, si credere dignumst,
> inter saxa virum spumosa inmerserat unda.

M. Tullius in Caesarianis: quasi quodam aemulo adque imitatore studiorum et laborum meorum et comite abstracto.

PROBATVM et SPECTATVM *hoc differunt, quod spectatum* vis maioris est. Lucilius lib. XXVI:

> tuám probatam mi ét spectatam máxume aduliscéntiam.

---

30 18, 65 || 32 Lucilius l. XXIX || 6 Aen. VI, 178 || 9 M. Tullius in Caesarianis (pro Marcello 1, 2) || 12 Lucilius l. XXVI.

---

29 a *Lips. add.* — te — a senatu velint *Patricius.* — contempni H_1. — *ita et v. sq.* — **32** es L_1; *f.* res est. — XVIIII *L; Hqo; G;* P_2; XXVIIII *Hs; pr. P; nos in ed. Luc.;* XXVIII *ed. princ.* — **33** et *Duebnerus;* ex *e.* — *Nonii auctorem apparet deceptum lectione falsa a Lucilio putasse dictum:* cupiditas ex quovis homine, at cupido ex stulto numquam tollitur. *nam qua metrorum scenicorum peritia sit Numida notum. olim nos (de re m. 72):* quovis cupiditas | ex homine aliquando, cupido ex stulto numquam tollitur. — *sed ea violentior fuit cura.* — *cet. cf. comm. in Luc. XXIX, 52.* — **1** temperatior H_1; *v.;* temperatio *L;* H_2; *G.* — **4** livorem; leviorem *L (pr.* e *del., sed statim restitut.);* Ho_1; levior Hs_1; *P; Bamb.* — atque L_2, *H, G, Bamb.* — **5** Verg.; *cf. 238 l.* aemulus est invidus. — **7** cedere H_1. — **9** M. *om.* L_1. — M. Tullius; *cf. 239 l.* aemulus — sectator; *ubi est:* M. Tullius pro Marco Marcello. — in Caesarianis. *non puto hoc mutandum. nam ita Servius ad Aen. V, 187:* ut 'illo aemulo atque imitatore studiorum meorum' Cicero in Caesarianis. — Caesariana I *Lips.; melius est* Caesarian. (*i. e.* Caesarianarum) I. — in Caesarianis. *hoc nomine orationes pro Marcello, Ligario, Deiotaro intelleguntur.* — **9. 10** atque L_2; *H; G.* — imitatoriae *L;* H_1; imitatori *G.* — distracto *cdd. Cic.* — *Ciceronis haec fere:* illo aemulo atque imitatore studiorum ac (et) laborum meorum *(hactenus pg. 239; ubi est:* studiorum meorum ac laborum; *cf. et Serv.)* quasi quodam socio a me et comite distracto. — *neque ausim discernere Noniine h. l. an librariorum culpa sit turbatum.* — **11** *lacunam indicavit Me;* hoc differunt quod spectatum *add. Quicheratus;* eo distant quod spectatum *ali* — *nota genetivum* vis. — **13** mihi *cdd.* — maxume; ume *in ras. H* m. *vel 2;* maximae *Bamb.* — adulescentiam L_2, *H, G;* adulescentiae *Bamb.*

BELLVM et PROELIVM hoc differunt, quod proelia partes sunt lli, hoc est in bello congressiones. Lucilius lib. XXVI:

át Romanus pópulus victus veí, superatus proéliis
saépest multis, béllo vero númquam, [in] quo sunt ómnia.

Vergilius lib. XI:

infantem fugiens media inter proelia belli.

Inter CAVERE et VITARE Lucilius esse distantiam voluit lib. XVI et esse plus vitare:

quíd cavendum tíbi censerem, quíd vitandum máxume.

Inter VETVSTISCERE et VETERASCERE quid intersit, Nigidius ımmentariorum grammaticorum lib. X deplanavit: 'dicemus quae tustate deteriora fiunt, vetustiscere; veterascere, quae meliora.' M. *Tullius* ad Hirtium lib. VII: cum enim nobilitas nihil aliud quam cognita virtus, quis in eo, quem veterascente videat [ad] ɔria, generis antiquitatem desideret? ||

NOCENS a NEFARIO et INPIO distare, uti nocens levius videri ssit, M. Tullius voluit de officiis lib. II: nec tamen, ut hoc giendum est, item est habendum religioni nocentem aliquando, ɔdo *ne* nefarium inpiumque, defendere.

INNVERE et ADNVERE hoc distant, quod est innuere facie ;nificare. Terentius Adelphis:

---

15 Lucilius l. XXVI || 18 XI, 541 || 20 Lucilius l. XXVI || 23 Nigidius mment. gramm. X || 26 M. Tull. ad Hirtium VII || 2 II, 14, 51 || 6 II, 1, 17.

---

14 praelia *H, non Bamb.* — 15 Luc.; *cf. 420 l.* vis. — 16 at *M;* ut *l. h. l.; om. id. 420.* — vei *M;* vi et *libri hic;* vel *420.* — 17 bello vero mquam; *cf. comm. in Luc. XXVI, 45.* — in *secl. M* (*seq. mox* infantem). 19 mediamter *L;* media ter H_1. — b.; sustulit *add. Verg.* — 22 censerem *uicheratus;* censere *C, Bamb.* (cense, *supra scr.* re, *G*); censeres *Me.* — and. tibi m. *Lugd.* — maxime *Bamb.* — 28 *om. h. l. Bamb.* — Inter *add.* . — veterascere H_1; *ed. princ.* (*quae om.* et); vetustascere *L*, H_2, *G.* — 24 ımmentariorum grammaticorum *Quicheratus;* conmentator grammaticus *C.* dicemus; dicimus *Quicheratus;* deplanavit đicens *Rothius. sed potuit turum poni a Nigidio, quod differentiam, quam posuit, non ab usu communi, rum a propria doctrina repeteret.* — 25 veterascere *ed. princ.;* inveterascere , *G;* inveterescere *L.* — quam *L.* — 26 M. Tu. *ed. princ.;* M. *C.* — rcium H_1. — lib. VII *om. L; Ald.;* li. VIII *ed. princ.* — 27. 28 qui sine L_1. — quem veterascente videat gloria *M;* quem veterascentem videat (*praec.* at) gloriam *C;* quem inveterascentem — ad gloriam *Georgius lexico s. v.* veterasco; *C. F. G. Muellerus.* — 1 uti; ut his *L, Bamb.* — potest *Bamb., qui rell. om.* — M. Tullius; *cf. 379 l.* religio, metus *ibique* m. — 3 item esse *L, H;* item est *cdd. et 379.* — religione *cdd. h. l.* — ne *om. cdd. h. l.; item pars librorum 379.* — defenderes *cdd. hic.* — 6 rentius — 9 *om. Bamb.* — 6 adelfis *C.*

438 M.

ne móra sit, si innuerím, quin pugnus cóntinuo in mala haéreat

et:

non ínnueram: verum ín istam partem pótius peccató tamen.

aduuere concedere. Vergilius lib. XII:

adnuit his Iuno et mentem laetata retorsit.

M. Tullius in Ortensio: quod cum uterque nostrum adnuisset omnesque ad id tempus, quod erat dictum, postridie venissemus. [positum est adnuere pro innuere. Plautus Asinaria:

neque ílla ulli homini nútet, nictet, ánnuat.]

FLAGRARE et *FRAGRARE* [IGNESCERE] ita discernuntur, quod *flagrare est* ignescere, incendi et ardere, fragrare vero olere. et in plurimis invenitur ista discretio.

NOXA et NOXIA hanc habent diversitatem, quod est noxa peccatum leve. Vergilius Aen. lib. I:

unius ob noxam et furias Aiacis Oilei.

noxia, nocentia. [Vergilius lib. VII:

iraeque et crimina noxia cordi.]

---

8 Adelph. II, 1, 20 ‖ 10 Aen. XII, 841 ‖ 12 M. Tullius Hortensio ‖ 14 IV, 1, 39 ‖ 20 I, 41 ‖ 22 Aen. VII, 326.

---

7. 8 ne mora sit *ex Ter. add. Quicheratus.* — si *add. Me.* — innuerim *Ter.;* adnuere (ann. L_2, *H*) *C;* innuero *Me.* — quin *Ter.;* qui in *C.* — et; et in sequentibus *add. Quicheratus.* — 9 non innuerem *G, sed in mrg. corr.* — non inn.; *ita v., durissimis numeris. latet vitium Nonii aetate prius.* — verrem H_1; *om. G.* — tamen. *seq. in cdd. vv. 16—18; sed in H m. 1 rectus ordo indicatus; quem deinceps suppleto lemmate utroque restituit Ald.* — 10 *nullum l.* L_1. — concedere; est cedere H_1. — *illud* cedere *non praeferendum.* — Verg. — nictet, annuat *om. Bamb.* — X *C; corr. Me.* — *f. olim in mrg. fuit notatum alio significatu in decimo Aeneidos (115)* adnuendi *verbum positum.* — 11 mente *L.* — laetata; leta *L;* laeta *H, G.* — 12 hortensio L_2, *H, G.* — adnuisset *M;* adnuissent *v.* — 13 ad it L_1. — postridie *M;* posteri die L_1; postero die *rell.* — 14. 15 positum est *e. q. s.* — *haec ab interpolatore addita. cf. 439 l.* nutare *ibique comm.* — nictet H_1; *cdd. 439;* nictes *rell.* — annuat *C.* — 16—18 *cf. comm. in v. 9.* — *om h. l. Me; sed additum idem in Animadvertendis.* — 16 Flagrare et fragrare *Ald.;* Flagrare (Flaglare *L;* Fraglare H_2; *de G siletur; sed v. 18 post* discretio *repetita illa* fraglares et ignescere) et ignescere *C, Bamb.* — ita *om. Bamb.* — discernuntur *M;* discernitur *C, Bamb.* — 17 flagrare est *add. Ald., qui om.* ignescere. — fragrare *Ald.;* flagrare H_1; *ed. Bas.;* fraglare H_2; flaglare *L.* — fragrare *e. q. s. om. Bamb.* — viro L_1. — *cet. cf. Probi Appendicem (gr. lat. IV, 201).* — *notum pro* flagrare *vel* fragrare *ultimis imperii Romani temporibus ac deinceps saepissime usurpatum* fraglandi *verbum. quod tamen h. l. a Nonio positum demonstrari nequit.* — 21 aiaces olii L_1; *om Bamb.* — *puto* Oili. — 22 nocentia *substantivum generis feminini.* — *om sqq. Bamb.* — 22. 23 Verg. *e. q. s. secl. M.* — VIII *C.* — iraeque insidiaeque et crimina noxia cordi *Verg.*

M. Tullius in Ortensio: et ceteras quidem res, in quibus peccata non maxumas adferunt noxias, tamen inscii non attingunt.

PLVS a MVLTO vetustas voluit discrepare: et potest videri hanc habere [posse] distantiam, ut sit multum a plurimo minus ac non supra modum; ut [est] Vergilius Georg. lib. I:

multum adeo rastris glebas qui frangit inertis;

plus, sicut in plerisque, [quae] maioris modi [est] quam necessarium est; adque ideo M. Tullius [maius] discrevit epistola ad Catonem: nec idcirco mihi deserendam || esse dignitatem meam, quod eam multum inpugnarint; sed eo magis recolendam, quod plures desiderarint.

Inter SPERATAM et DICTAM et PACTAM et SPONSAM hoc interest, quod virgo, priusquam petatur, sperata dicitur. Plautus Amphitryone:

Ámphitryo uxorém salutat laétus speratám suam.

dehinc promissa dicta vel pacta vel sponsa dici potest. Vergilius Aen. lib. II:

cui pater et coniunx quondam tua dicta relinquor?

[et] idem in alio loco:

et gremiis abducere pactas.

---

24 M. Tull. Hortensio || 28 I, 94 || 31 M. Tull. epistola ad Catonem || 5 II, 2, 44 || 9 II, 678 || 11 Aen. X, 79.

---

24 hortensio *C pr.* L_1. — **25** maxumas; maximas *Mc;* maxume *C.* — ferunt *Me.* — inscii non attingunt *Me;* inscii innat attingunt H_1*;* insci innat attingunt H_2*;* insciinnat attingunt *L;* inscii nn atattingunt *ed. Bas.* — *Platonis respici dictum, querentis crebro, cum ad leviora agenda non accedant nisi periti, ad rempublicam tractandam, opus difficillimum, etiam stultissimum quemque accingi putat Mercerus. — mihi videtur non de re publica, sed de philosophia agi. — saepe enim Cicero in scriptis de philosophia invehitur in eos, qui ad sapientiae studium accedant prorsus imparati.* — **26** a multa *mrg. G.* — ut potest H_1. — **27** h. distantiam posse *Bamb., Paris. 7666.* — *illud* posse *vid. delend.* — a plurimo; *i. e.* quam plurimum. — **28** supra modum. *seq. om. Bamb.* — est *secl. M* (ut est *om. ed. princ.*); Vergilius *M;* Vergl *L;* Virg. *ed. Bas.; H, ut vid.;* Virgilii *Quicheratus.* — **29** rastri *L, H.* — inhertis *L, H.* — *illud* multum *ad* frangit *traxisse vid. Non.; apud Verg. seq.:* vimineasque trahit crates, iuvat arva. — **30** quae *C;* quod *Iun ; del. Rothius.* — est *secl. M.* — **31** atque L_2, *H, G.* — maius, *quod ex* praec. Marcus *(ita L) vel* M. Tullius *ortum, secl. M.* — aepistola *L;* epistola *H, G.* — **1** deserendam *Madvigius Advers. II, 245;* desiderandam *v.* — **2** plus *L,* H_1. — **5** *post* Plautus in *hab.* H_1*; add.* L_2*; del.* H_2*; om. G, Bamb.* — **7** Amphitryo *add. Ald. ex Pl.; ubi cdd.* Amphitrio; Amphytrio. — laetus *Ald.;* letus *cdd. Pl.; Paris. 7666;* lectus *C, Bamb.; Par. 7665.* — speratam; *n. N.* — **8** promissam *G.* — **10** dicta; *n. N.* — **11** et *secl. M.* — **12** gremis *L.*

Titinius Quinto:

qui exácta aetate spónsa sit [desponsa]?

MVTVVM a FENORE hoc distat, quod mutuum sine usuris, fenus cum usuris sumitur. et est quasi accepti fetus, unde et fenus dictum est, ut graece τόκος [quasi partus mutui sumti]. Plautus Asinaria:

nám si mutuás non potero, cértumst sumam fénore.

unde honestius mutuum, quod sub amico affectu fiat meum tuum usu temporis necessarii.

SIMVLARE et DISSIMVLARE hanc habent distantiam. simulare est fingere scire quae nescias, dissimulare fingere nescire quae scias. Sallustius in Catilinae bello: cuius rei libet simulator ac dissimulator.

Inter NVTARE, ADNVERE, NICTARE veteres hoc interesse voluerunt, ut nutare capitis, adnuere [vel innuere] narium vel labrorum, nictare oculorum significantiam esse decreverint. Plautus Asinaria:

neque ílla ulli homini nútet, nictet, ádnuat.

CASTITAS et PVDICITIA paria deputantur, || cum sit pudicitia ab inluvie turpium libidinum libera; castitas et ab his continens

---

13 Titinius Quinto || 18 II, 1, 95 || 24 5, 4 || 29 IV, 1, 39.

13 Quinto; divortio *male Ald.* — 14 qui *utrum adverbium sit, sicut visum Bothio, an dativus definiri nequit.* — desponsa (desponsata *ed. princ.*) *ut glosema secl. Ribbeckius, coll. Varr. VI, 70.* — qui exacta aetate sponso desponsata sit *Bothius, f. recte.* — 15 Nutuum *pr. H.* — foenore *Bamb.* — fenore; *cf. 53 l.* faenus; *Gell. XVI, 12, 5 sqq.* — 16 faenus *L; H; G;* foenus *Bamb.* — fetus; faetus H_2; fenus L_2; foenus *Bamb.* — 17 faenus *L; H; G;* foenus *Bamb.* — grece *L, G, Bamb.* — τόκος *Ald.*; tocos *C, Bamb.* — quasi partus mutui sumti (sumpti *H, G;* sumpta *Bamb. sec. Beckerum*) *secl. M.* — *nam illud et supervacaneum et contrarium eis, quae de eo quod est* mutuum *profert Nonius.* — mutui sumti *genetiv.* — 18 *haec verba e. q. s. usque ad 28 illud* Plautus *omittit L; sed in mrg. m. 1 vel 2 suppleta ea quae sunt a 22* Simulare *ad 28* decreverint. *signum autem defectus appositum post v. 30.* — 19 mutuo *Gulielm.* — sumam *H;* summam *G.* — 20 affectu *Hos; ed. a. 1476;* affectus *G.* — 21 tuum H_2; *Iun.*; tum H_1; *G; ed. Iun.;* tamen, *om.* meum, *edd. usque ad Iun.* — 22 hanc *om. G.* — 24 Catilline *L, Bamb.* — cuius libet rei *quid. meliorum cdd. Sall.* — 26 nictare; nitare, *tum* nutare *L;* nicre, *supra scr.* ta *H.* — *cet. cf. Fest. 177 l.* nictare. — interesse; inter veteres *Bamb.* — 27 vel innuere (vel nuere *G*), *quod illatum ex pg. 438 l.* innuere, *secl. M.* — 28 labrorum *et Bamb.;* laborum, *tum* labiorum *L.* — nutare *L; non Bamb.* — decreverunt *pr. L.* — Plautus; *cf. 438 l.* innuere *ibique comm.* — 30 illa *Pl.;* H_1; ulla *L,* H_2, *G.* — 2 inluvie *M;* iniuria *c.* — continenso *(sic)*, o *posteriore addito m. 2, L.*

ac remota et praeterea religiosa munditia et puritas. Vergilius Georg. lib. II:

casta pudicitiam servat domus.

et in Aen. lib. VI:

quique sacerdotes casti, dum vita maneret.

et lib. VII:

praeterea castis adolet cum altaria tedis.

adque ideo plus est castitas a pudicitia, quod pars sit pudicitia cum aliis ceteris castitatis.

PASCERE et ALERE hoc distant auctoritate Varronis Gerontodidascalo, ut sit alere sufficiendi generis curam habere, pascere natos cibo saginare:

úbi graves pavónum alantur átque pascantúr greges.

ORA vel ORAE licet paria esse videantur tamen ut genere ita intellectibus distant. nam quoties in his neutrum genus tangitur, vultus vel facies *vel* rostrum significatur. Vergilius:

---

4 II, 524 ‖ 6 VI, 661 ‖ 8 Aen. VII, 71 ‖ 12 Varro Gerontodidascalo ‖ 18 Aen. I, 589.

---

3 ad remota *L.* — et praeterea *M,* pr. et *v.* — puritas; *nota verbum aetatis ultimae.* — Verg.; *cf. 267 l.* castum, sine libidinis — nota. — **6** *cf. 267 l.* castum, religiosum. — **7** quisque *L; H_1.* — manebat *cdd. Verg.* — **8** *cf. comm. in 58, 26.* — **9** tedis *C* (tedis is *pr. L*). — **10** adque *L_1;* atque *rell.* — a pudicitia; *i. e.* quam pud. — a *compunctum in G; om. Me.* — pars *Hos; Me;* par *L, G.* — pudicitia *om. L.* — **11** citeriis *L;* ceteriis *pr. H.* — castitatis *M;* castitas *v.* (quod pars sit pudicitia, cum aliis ceteris castitas *male Me*). — **12** distat *Bamb.; pr. L.* — Varronis *Ald.;* Varro (Varronis *Hs*) *C, Bamb.* — *illa* Varro Gerontodidascalo *in H deleta dicunt Riesius et Onionsius, at Siversius inducta quidem m. 2 per lineam infra positam, sed eandem erasam. in G verba eadem ab h. l. abesse refert Rothius, sublata signis additis Riesius.* — *om. illa* auct. V. G. *edd. ante Ald.* — **13. 14** alere sufficiendi generis curam habere, pascere natos cibo saginare. *n. N.* — post saginare *add. H_2 in mrg.; G:* Varro Gerontodidascalo; *ed. princ.:* Varro in geruntodidascalo. — *neque est improbabile expungenda ea quae sunt* Varronis Gerontodidascalo *et praeponendum versui qui sequitur* Varro Gerontodidascalo. — **15** *cf. 314, 28 sq.* — *om. h. versum Bamb.* — ubi graves pavonum alantur atque pascantur greges. *ita M; cdd. h. l.:* ubi graves pascantur pavonum (paonum *pr. L*) greges; *314, ut minora mittantur:* ubi graves pascuntur atque alantur pavonum greges. *id quod nos posuimus unice verum et Nonii verba evincunt et rationes metricae. nam omnes huius saturae versus, ad eandem qui pertinent domus divitis descriptionem, 47, 16; 19; 86, 8 constant trochaeis graecanica arte factis.* — **16** vel; et *Ald.; qui primus hoc l. addidit.* — **17** quotiens *L_2, H, G, Bamb.* — in his neutrum genus tangitur. *mire haec dicta.* — *f.* intellegitur. — *cet. cf. 459 l.* os. — **18** faciis *L_1.* — vel rostrum *M;* rostra *L, G, Bamb.;* rostra alter (*sc.* codex) *in mrg. H_2;* nostram *H_1* (nostra *Ho_1*); nostra *inepte Ald.* — significat *L, Bamb.* — *f.* significatur ut. — Verg.; *cf. 459 l.* os.

410. 441 M.

[os umerosque deo similis;

et] lib. XII:

ora citatorum dextra detorsit equorum.

quoties femininum, cuius rei libet fines * * * et lib. I [idem]:

exire locosque
explorare novos, quas vento accesserit oras.

Inter EXTINGVERE et [inter] OBPRIMERE interesse Cicero voluit de amicitia, ut sit maius obprimere quam extinguere: 'quamobrem primum danda opera est, nequa amicorum discidia fiant; sin tale aliquid evenerit, ut extinctae potius amicitiae quam obpressae videantur'; quasi quod extinguitur, possit reflammari; quod obprimitur, non queat.

MORBVM a VITIO prudentia veterum sic voluit separari, ut sit morbus cum accessu *et decessu* vique || aut temporis aut contagii; vitium perpetua et insanabilis adque inrevocabilis causa *mali*.

MEMINISSE et IN MEMORIAM REDIRE [hoc] differre Aristoteles putat: *διαφέρει τὸ μνημονεύειν τοῦ ἀναμεμνῆσθαι.* et vult meminisse omnium esse animantium, ut cibi, potionis, somni, voluptatis; in memoriam revocare quod exciderit non nisi homines posse.

20 XII, 373 || 22 Aen. I, 306 || 26 21, 78 || 3 Aristoteles; cf. comm.

19. 20 os — et *secl. M.* — **20** *cf. 459 l. m.* — **22** quotiens L_2, *H, G, Bamb.* — cuius rei libet fines. *supra pg. 439 s. l.* simulare *adlata a Non. haec:* cuius rei libet simulator ac dissimulator. — fines; *puto* finis. — *om. rell. Bamb.* — *post* fines *f. haustus Georg. II, 47 vel 171.* — *male M:* idem libro primo. *numquam enim a Nonio in principio novi lemmatis ponitur illud* idem *pro auctoris nomine praecedentis.* — **23. 24** *cf. 294 l.* explorare, verum inquirere. — oros L_1. — **25** et [inter]; inter *om. Bamb.* — obprimere L_1, *ed. Bas.; non Bamb.; ita et v. 26.* — **27** est opera pars *cdd. Cic.* — **28** obpressae L_1; *ed. Bas.; om. hoc exempl. Bamb.* — **29** esse videantur *cdd. Cic.* — posset *L*, H_1. — obprimitur L_1; *ed. Bas.* — **31** *sex continuo lemmata servato, ut solet, ordine librorum iam ex Gellio hausit Nonius; cf. Hertzii Opusc. Gell. pg. 116.* — Morbum; *cf. Gell. IV, 2, 13.* — **1** cum accessu et decessu vique *M;* cum accessu uti- que s. — *cf. Gell.:* in libris veterum iurisperitorum scriptum esse morbum et vitium distare, quod vitium perpetuum, morbus cum accessu decessuque sit. — vique *non suspensum ab illo* cum. — contagiis *Bamb. sec. Fleckeisenum et Beckerum;* contagis *Paris. 7665; 6.* — **2** adque L_1; atque *rell.* — mali *add. M* (*seq.* m). — **3** *cf. Gell. VIII, 7 ibique comm. Hertzii.* — [hoc]; *aut* hoc *secludendum aut post* ἀναμεμνῆσθαι *lacunae signum ponendum. illud multo probabilius, cum Nonius, ut Numida semidoctus, non soleat longius citare locos graecos.* — Aristoteles; *in libro περὶ μνήμης.* — **4** putant *pr. H.* — αιαφερει *L, H.* — τὸ *add. M.* — τουι *Bamb.* — ἀναμεμνῆσθαι *M;* αναμιμνη (ν H_1) cθε *C;* αναμινηcθε *Bamb.* — **5** amantium *Bamb.* — et *pr. H.* — voluptates L_1. — **6** hominis *Bamb.*

DIE QVARTO et DIE QVARTE hoc differre prudentis volunt, quorum tamen auctoritas in obscuro est, ut sit die quarto temporis praeteriti, die quarte futuri.

MENTIRI et MENDACIVM DICERE quemadmodum distent, Publius Nigidius, studiis bonarum artium praecellentissimus, manifestissime separavit: qui mentitur, ipse non falsus, alterum fallere conatur; qui mendacium dicit, ipse fallitur * * * quantum in se est. vir bonus praestare debet ne mentiatur; prudens, ne mendacium dicat. alterum incidit in hominem, alterum non.

FESTINARE et PROPERARE veteres voluerunt habere distantiam. Cato oratione quam de suis virtutibus scribsit: 'aliud est properare, aliud festinare. qui unum quidquid mature transigit, is properat; qui multa simul incipit neque perficit, *is* festinat.' — verum utrorumque verborum ratio sub hac significantia proxuma

---

11 Publius Nigidius ‖ 18 Cato Oratione de suis virtutibus.

---

8 *cf. 153 l.* proxumi die; *Gell. X, 24, 10; qui cum initio capitis dicit in illo* diequinte *vel* diequinti *vel siqua similia secundam correptam, egregie fallitur. — Gellio et usus Macrobius I, 4, 20 sqq.* — 8 quarto — quarte *M* (quarte — quarto *Me*); quarta — quarto *C, Bamb. — cf. Gell. X, 24, 1; item finem huius lemmatis.* — diequarte *copulate efferendum putat Gell. l. m.* — prudentes *pr. H; Bamb ; v.* — 10 quarte *Me;* quarta *C, Bamb.* — futuri. *hanc minime ubique servatam differentiam docet illud* die pristini. — 11 *cf. Gell. XI, 11. — ad Commentarios grammaticos Nigidii referenda quae secuntur bene statuit Rutgersius.* — 13 sipravit L_1. — qui. *praec. ap. Gell. Nigidii haec:* inter mendacium dicere et mentiri distat. *quae consulto omissa a Nonio.* — ipse non falsus; ipse non fallitur *melius cdd. Gell.* — 14 mendatium *Bamb. hic et v. 15. et talia saepius.* — fallitur; *seq. ap. Gell.:* item hoc addidit: 'qui mentitur', inquit, 'fallit, quantum in se est; at qui mendacium dicit, ipse non fallit, quantum in se est.' item hoc quoque super eadem re dicit. — *iam cum plane sint inepta illa:* fallitur, quantum in se est, *apparet propter similem exitum, qui est* ipse non fallit, *intercidisse in archetypo Noniano ea quae sunt:* qui mentitur fallit, quantum in se est: at qui mendacium dicit ipse non fallit. — 15 prestare *L.* — debet ne *Bamb.; Gell.; Me;* debet et (*praec.* et) ne *C; in H* et *per compendium scriptum, cuius supra priorem partem posita* v, *sed ea erasa;* debet, ut non *edd. ante Me;* ut ne *Quicheratus.* — ne *om. Bamb.* — 16 *om. Bamb.* — incidit H_2; *Gell.;* indicet *L,* H_1, *G.* — homine *C.* — 17 *cf. Gell. XVI, 14. — plures usi loco Catonis; cf. Iordani ed. Cat. frgm. pg. 44; Hertzii comm. in Gell. XVI, 14, 2; Reifferscheid. in Sueton. pg. 285. — finem lemmatis aliunde petitum adnotat Me.* — 18 de suis virtutibus; contra Thermum. — scripsit L_2, *H, Bamb.* — nam aliut properare *schol. Bobiens. in Cic. pg. 289 ed. Orell.* — 19 quicquid H_2, *Bamb.;* quid *G; etiam in* H_2 quic *delet.; et ita male cdd. Gell.; Paul. 235.* — quodque, *m. 2* quique, *cd. Festi pg. 234;* quodque *v.* — unum quidquid; *cf. Lachm. comm. in Lucr. V, 264.* — mature H_2; *Paris. 7666;* mutare *rell. cum Paris. 7665; Bamb.* — transit H_2, *G.* — is *hab. Gell.; om. cdd. Non.; schol. Bobiens.* — 21 proxima *Bamb.*

est veritati, ut sit saepe **properare** animo studiose ad res aliquas contendentis; **festinare** corpore necessitatibus obsequentis. Vergilius lib. IIII:

> et mediis properas aquilonibus ire per altum.

idem [Aen.] lib. II:

> festinate, viri: nam quae tam sera moratur
> segnities? ||

MATRONAE et MATRIS FAMILIAS dissimilitudinem hoc modo veteres docti separant quidam, ut sit **matrona** quae peperit semel, **mater familias** quae saepius. sed haec definitio videtur absurda. ad haec fidelis locupletiorque est: matronam, quae in matrimonio sit mariti, etiam ante susceptos liberos dictam mulierem. ita enim *a* matris nomine futuri spe nuncupatam. matrem vero familias, quae in familia mancipioque sit *aut mariti aut eius* patris, etsi in mariti matrimonio esset.

AVARVM et AVIDVM ita discernuntur. **avarum** enim semper

---

24 Aen. IV, 310 ‖ 26 II, 373 ‖ 2 docti quidam; cf. comm.

---

22 veretati L_1. — saepe (sepe *Bamb.*) *delet Me.* — properare animi (animo *M*) *Me;* animi prop. *cdd.* — properare. *aliter Non. Gellio usus duce* properandi *verbum definivit pg. 51 s. l.* maturare. — 23 corporis *ed. princ.; Me.* — obsequentis *Me;* obsequendi *C, Bamb., qui seq. om.* — 26 Aen. *secl. M.* — 27 festinare *L.* — namque tam *id.* — segnitiis L_1. — 1 *cf. Gell. XVIII, 6; Reifferscheidium in Suet. pg. 280; Isid. differ. 373; Orig. IX, 7, 13.* — matresfamilias *L, Bamb.; divisis partibus L, ut vid., solus hic et v. 3.* — 2 docti; Aelius Melissus de loquendi proprietate. — 3 diffinitio *Bamb.* — obsurda *Parisini 7665; 6; Lugd.* — 4 ad *pro* at, *ut* H_2. — locupletiorque est *M;* locupletiores *C, Bamb.* — *non videtur scribendum:* fidelior. — matromonio *pr. L.* — 5. 6 sunt *Bamb.* — mulierem. ita enim a matris nomine *M; cf. infra;* meliore tamen matris *C, Bamb.* — 6 futuri *M;* futura *L*, H_1, *Bamb.;* futurae H_2, *G.* — spe; *sqq. om. Bamb.* — *post* spe *leg. in L:* m̃' t̃' nomine; *in H:* . m . t̄ . nomine; *in G:* mtull' nomine. — *apparet errorem inde ortum, quod illud* nomine cum *a loco suo esset in marginem delatum, mox ut sciretur, quo esset referendum,* matris *vocabulum, f. compendio adhibito, ut solet fieri in notis talibus, praemissum est eidem.* — *Gellii sunt haec:* dictamque ita esse a matris nomine, non adepto iam, sed cum spe et omine mox adipiscendi (apiscendi); *cf. et Serv. Danielis in Aen. XI, 476; qui etiam usus Gellio.* — *non bene Me secutus Brissonium:* meliore tamen matris futurae spe matronae nomine nuncupatam; *Cuiacius:* meliore tamen matris futura spe a matris nomine nuncupatam; *Quicheratus:* meliore tamen matris futurae spe et omine nuncupatam; *alii alia.* — 7 aut mariti aut eius *add. M.* — patris *Me;* patrisfamiliae *non bene Iun.;* patria *C.* — *haec sunt Gellii:* matrem autem familias appellatam esse eam solam, quae in mariti manu mancipioque aut in eius, in cuius maritus, manu mancipioque esset, quoniam non in matrimonium tantum, sed in familiam quoque mariti et in sui heredis locum venisset. etsi in mariti matrim. esset; *h. e.* etsi viveret maritus, ita tamen, ut nondum esset sui iuris, verum filius familias. — 9 Avarum; *ita et L, sed* Avar in ra

442 M.

in reprehensione est * * * avidum autem ab avendo, quod est cupiendo, et a dilectione etiam honeste intellegi potest, ac per hoc aliquando malis, aliquando bonis adiungitur causis. ut Vergilius in Georg. lib. II:

pascuntur oves avidaeque iuvencae.

Sallustius in Bello Catilinae: laudis avidi, pecuniae liberales erant.

AVDACIA et AVDENTIA hoc differunt, quod audacia temeritatis est, audentia fortitudinis; ut Sallustius: audacia pro muro habetur [audentia]. Vergilius:

audentis fortuna iuvat;

et:

audentior ibo
in casus omnis.

et apud veteres saepe sic; quamquam et audaciam pro fortitudine positum legerimus, ut Vergilius lib. VIIII:

Irim de caelo misit Saturnia Iuno
audacem ad Turnum.

[et:

aude, hospes, contemnere opes;

quod humanitatis sit potius quam temeritatis.]

13 II, 375 ‖ 15 7, 6 ‖ 18 Catil. 58, 17 ‖ 19 Aen. X, 284 ‖ 21 Aen. IX, 291 ‖ 25 Aen. IX, 2 ‖ 28 Aen. VIII, 364.

10 in repr. est. *post haec videtur haustum:* quasi avidum aeris; *ita enim explicat Nigidius ap. Gell. X, 5, 1.* — *post* quod est *habent cdd.* etiam honeste (honestae *L, H*); *quae verba in v. 11 traiecit M.* — **11** a dil. *M;* a delectione *Hs; G; Bamb.;* a delectatione *L; Ho; P; Paris. 7666; Ald.* — **12** malis aliquando *supra add.* L_2. — **15** Salustius *Bamb.* — Catillinae *L.* — *puto* in Catilinae bello. — avide *Bamb.* — **17–30** *om. edd. ante Ald.* — **17. 18** audentiae *vocabulum cum sit rarissimum, apud auctorem Nonii haec fere videntur fuisse:* aliud est audacem esse, aliud audentem; audacia enim temeritatis est, audentia fortitudinis. *cf. 443, 9; ib. 24.* — Audacia et audentia; *cf. 242; 262 l.* audacia — temeritas; confidentia — temeritas, audacia. — *porro respiciendum pg. 431 l.* audacia *cum comm.* — audacia temeritatis est, aud. fort.; *ita cdd. 431; h. l.:* audentia fortitudinis (fortitudonis L_1) sit; audacia temeritatis. — *cet. cf. Cic. de off. I, 19, 63:* audaciae potius nomen habeat quam fortitudinis. — temer.; *om. relicuam l. partem Bamb.* — Sallustius Catilinae bello *pg. 431 et ita h. l. dedisse vid. Non.* — *cf. et 242 l.* audacia. — habetur. *secuntur in cdd. haec:* et apud veteres saepe sic. *quae post v. 23* in casus omnis *collocanda docet lemma pg. 431.* — **19** audentia *secl. M.* — Vergilius; Vergilius Aen. *melius cdd. pg. 431; ubi nescio an sit libri nota hausta.* — **24** quanquam *Hqos; L ex corr.* — **25** legeremus L_1; legimus *Ald., puto, recte.* — ut *om. Me.* — VIII *G.* — **28–30** *haec; quae plane a sententia Nonii aliena, secl. M.* — contempnere *H.* — quod *(om. cdd.)* — temeritatis *primus add. Iun.*

PROSPICERE et RESPICERE distant, ut prospicere recte dicatur advorsum videre; respicere quasi retro spicere. Varro Manio: sedens altus alieno sumptu neque post respiciens neque || ante prospiciens.

FVROREM ab INSANIA hoc distare Cicero Tusculanarum lib. III ostendit: itaque non est scribtum: si insanus, set: *si* furiosus essit. insaniam enim censuerunt constantia, id est sanitate, *vacantem* tamen posse tueri mediocritatem officiorum et vitae conmunem cultum adque usitatum; furorem esse rati sunt mentis ad omnia caecitatem. quod cum maius esse videatur quam insania, tamen eiusmodi est, ut furor in sapientem cadere possit, insania non *possit*.

CONFIDENTIAE et FIDENTIAE discretionem M. Tullius pandit Tusculanarum lib. III: qui fortis est, idem fidens, quoniam confidens mala consuetudine loquendi in vitio ponitur, ductum verbum a confidendo, quod laudis est. qui autem est fidens, is profecto non extimescit. discrepat enim a timendo fidere.

INVIDIA et INVIDENTIA. Cicero Tusculanarum lib. III: posset etiam in misericordiam, posset in invidentiam. non dixi [in] in-

32 Varro Manio || 2 III, 5, 11 || 10 III, 7, 14 || 14 III, 9, 20.

31 *hoc et seq. l. om. Bamb.* — 31. 32 et respicere *om.* H_1. — prospicere — videre. *ita M; cdd.:* advorsum videre prospicere recte dicatur. — spicere *M;* aspicere *v.* — *cf. 52 l.* faciem. — 32 Varro; *cf. 133; 237 l.* limum; altum, ab alendo dictum. — sumtu *H sec. Riesium.* — 2 hoc *f. delend.; et omittit Ald.* — Furorem ab ins. hoc distare *(ita Ald.) Quicheratus;* Furor ab insania hoc distat (discat L_1) *C.* — 3 non esse *L,* H_1. — scribtum (scriptum *cum H* L_2)*; in XII tabulis.* — *cf. ed. Schoellii pg. 130.* — sed si *Cic.;* et (*praec.* s) *cdd.* — essit; escit *Buherius;* essit *alii;* esset *C;* esse incipit *cdd. Cic. h. l.; id. de inv. II, 50, 148:* erit; *libri rhetoricorum ad Herennium I, 13, 23:* existet (existat). — *sane illud* esci*t videtur verius.* — *cf. Wesenberg. comm. ad Tuscul. l. l.; Neuii gramm. lat. II, 595 sq.* — 4 insaniam enim censuerunt constantia, id est sanitat[e] vacantem *M;* ins. en. cens. constantiam id est sanitatem *C.* — *ap. Cic. editur:* stultitiam (stultitia *pars cdd. mel.*) en. cens. constantia (*ita Vatic.;* inconstantiam *cdd. mel.*), id est sanitate, vacantem; *ubi conferenda Wesenbergii nota.* — *sane videtur ab auctore Nonii illud* insaniam *interpolatum;* *quem quidem scripsisse existimo in sequentibus:* sanitate id est consta[ntia] vacantem. — 5 conmunem *L; ed. Bas.* — 6 atque L_2, *H, G.* — usetat[um] L_1. — furorem autem esse *cdd. Cic.* — 7 cecitatem *H.* — malus *L,* [...] *H, G.* — esset *G.* — 8 ins. non possit *ed. a. 1476;* ins. non [...] *et ut puto ipse Non.;* non possit insania *cdd. Cic.* — 9 Confidentiae; [...] 262, 5. — 10 idem est fidens *cdd. Cic.* — quoniam confidens *om.* L_1. [...] 11 consuitudine *L.* — loquendi *Cic.;* loquendum L_1; loquentium L_2, *H,* [...] *Bamb.* — ductur L_1. — 12 a confidendo *cdd. Cic. et Non.; puto* a fide[ndo]*; vix enim Cicero potuit dicere illud* confidere *semper esse laudis.* — fidens [...] confidens *C, Bamb.* — his *pr. H.* — 13 confidere *cdd. Cic.;* fidere *Quicheratus;* fidens *C, Bamb.* — 14. 15 et invidentii *Bamb.* — Tusculanorum *L* [...]

vidiam, quae tum est cum† invidetur; ab invidendo autem invidentia recte dici potest, ut ecfugiamus ambiguum nomen invidiae. — et lib. IIII: ut aegritudini invidentia. utendum est enim docendi causa verbo minus usitato, quoniam invidia non in eo, qui invidet, solum dicitur, sed etiam in eo cui invidetur.

AEGROTATIO et AEGRITVDO. Cicero Tusculanarum lib. III: sed proprie, ut aegrotatio in corpore, sic aegritudo in animo nomen habet.

IRACVNDVS et IRATVS, EBRIVS et EBRIOSVS, AMATOR et AMANS et alia || quid inter se distent, Cicero discrevit Tusculanarum lib. IIII: aliud iracundum esse, aliud iratum; ut differt anxietas ab angore: neque enim omnes anxii qui anguntur aliquando * * * inter ebrietatem et ebriositatem interest; aliud est amatorem esse, aliud amantem.

LAETARI et GAVDERE distant. [ut] Cicero Tusculanarum lib. IIII: atque ut confidere† decet, timere non decet * * *

PERNICITATEM et VELOCITATEM Cicero discrevit Tusculanarum

18 IV, 7, 16 || 21 III, 10, 23 || 1 IV, 12, 27 || 6 IV, 31, 66 || 8 V, 15, 45.

ap. Cic. haec: etenim si sapiens in aegritudinem incidere posset, posset e. in mis., p. in invidentiam *Cic.* — posse (posset H_2) in *(om. Bamb.)* invidiam (in *m. 2 in ras. scriptum habet H; eadem additum* ui) *C, Bamb.* — non dixi invidiam *cdd. Cic.;* non dixi in *(om. Bamb.)* invidentia (invidentiam H_2) *C, Bamb.; cf. supra comm.* — *f. scribend.* in invidiam; *ut I, 34, 83* discessus ab omnibus is, quae sunt bona in vita; vide ne a malis dici verius possit. — **16. 17** quae tum (cum L_1) est c. inv.; etiam *pro* tum *Buherius;* item *Bentleius. ac displicet neutrum, sed ita, ut scribatur:* quae — est in eo, cui invidetur; *cf. sequens exemplum.* — invidentia; invidia *C, Bamb.* — **17** ut ecfugiamus *Rothius;* ut et fugiamus *pr. L;* et ut fugiamus (fugiam *Hs*) *L ex corr., Ho, P, G, Bamb.* — **18** egritudini *Bamb.* — **19** visitato *Bamb.* — **21** Tusculanorum *L; H.* — **22** egrotatio *L, non Bamb.* — **23** nomen habet *Cic.;* nominavet L_1; nominavit L_2; H_1; *Bamb. (hic in ras.); idem et G;* nominatur H_2. — nomen habet non seiunctum a dolore *Cic.* — **1** quid; que *Bamb.; puto* quaedam quid. — Tusculanorum *L.* — **2** estque aliud *Cic.* — **3** aliquando. *seq. ap. Cic.:* nec qui anxii semper anguntur; ut; *quae verba a librariis omissa non est improbabile.* — **4** et ebriositatem *om.* L_1; *item meliores Cic. libri.* — aliud *ap. Cic. prima manu Gudianus;* aliudque *recte rell.* — **6** distat *L, G; non Bamb.* — ut *del. M; cf. v. 7.* — Tusculanorum *L, ut et v. 8; 16.* — **7** confidere *etiam Cic. cdd.; apud quem alii* providere, *alii* cavere. — *mihi videtur scribendum:* non confidere. *cf. 443 l.* confidentiae. — non decet; *hausta haec:* sic gaudere decet, laetari non decet. *quae cur exciderint manifestum est.* — *ea bene add. ed. a. 1480.* — *contra minime subiungenda quae secuntur:* quoniam docendi causa a gaudio laetitiam distinguimus. — *haec Aldus addidit, qui pergit:* ut autem innuit idem Cicero *(cf. Tusc. IV, 6, 13),* gaudium in sapiente et in rebus bonis semper est, laetitia etiam in malis et turpibus rebus esse potest. — **8** et *habet Hos; P; ed. princ.; om. L; G; Bamb.* — velocitatem *om. L; Bamb.; compungit G;*

lib. V: praestans valetudine, viribus, forma, acerrimis integerrimisque sensibus; adde etiam, si lubet, pernicitatem *et velocitatem*. – et Vergilius Georg. lib. III hoc sensit:

> *et inter*
> dura iacet pernix instrato saxa cubili;

ut illud sit celeritatis, hoc patientissimae fortitudinis.

METVM, TIMOREM, FORMIDINEM, PAVOREM Cicero discrevit Tusculanarum lib. V: in quem autem metus, in eum formido, timiditas, pavor, ignavia.

INNOCENS et INNOCVVM hoc distant, quod sit innocens, non nocens; innocuum, inlaesum. Vergilius lib. X:

> et sedere carinae
> omnes innocuae.

LEGERE et ELIGERE non sub eadem significatione intellegi vult Varro de *re* rustica lib. I: '*et quae pars arbusti ac vineae magis* aprica, prius debet descendere *de* vite. *in* vindemia diligentis uva non solum legitur, sed etiam eligitur. *legitur* ad bibendum, eligitur ad edendum'; ut sit legitur colligitur, || ut plerumque; eligitur *legitur* melior quaeque de plurimis.

MISERARI et MISERERI veteres his sensibus esse voluerunt, ut sit miserari flere et lamentari; misereri miserationem alienis

11 III, 229 || 16 V, 18, 52 || 19 Aen. X, 301 || 23 I, 54, 1.

pro hoc prestantiam *H*; praestantiam *P*. — *in mrg. H, G:* pernicitatem velocitatem; virg. *(Aen. XI, 718)* pernicibus insignem (*legend.* ignea) plantis; *tum H:* pernix, patiens, perdurans. pernicitatem cicero discrevit et virg. — **9** prestans *L, H, Bamb.* — valitudine *Bamb.* — viris *pr. L.* — acerrimus *pr. H.* — integerrumisque *Cic.*; integrisque (integris quae *L*) *C, Bamb.* — **10** libet L_1; *Paris. 7666.* — et velocitatem *om. C, Bamb.* — *relicua cum seq. lemmate om. Bamb.* — **11** ut V. *H.* — Verg.; *cf. 368 l.* pernix perseverans. — **12. 13** et inter *cdd. 368; hic add. Quicheratus.* — dura H_2, *G.* — pernix; *ap. Verg. var. lectio:* pernox. — *cet. cf. Serv. eiusque interpolatorem.* — **14** ill.; velocitas. — hoc; pernicitas. — *haud improbabile vv. 11—14 recordatione l. quod legitur 368 ab interpolatore additos.* — **16** metus; *scil.* cadit. — in eum; in eundem *cdd. Cic., ut in praecedentibus.* — **18** innocum *pr. L.* — distant *ed. princ.*; distat *C, Bamb.* — **19** innocum *pr. L.* — **21** innocue *Verg. libri quidam.* — *cet. cf. Serv.* — **22** *om. h. l. Bamb.* — Legere et eligere; *cf. comm. in 332, 33.* — eadem *Quicheratus*; ea *C, Bamb.* — **23** de re rustica *Ald.*; de rusticatione *C.* — et quae — magis *om. cdd.* — **24** aprica *Varro*; africa *cdd.* — de vite. in vindemia *Varro*; vitae (vite H_1) vindemia *cdd.* — diligenti *docti ap. V.* — ua, *supra s prima scr.* u, *Gs.* — **25** legitur *Keilius addidit.* — *ap. Varr. illa* sed etiam eligitur legitur *om. cdd.* — ad vivendum *C pr.* H_2. — **25. 1** eligitur ad edendum *om.* H_1; *m. 2 add. Hos*$_2$ (*Hs post* ut sit legitur); *pro* eligitur legitur (*pr.* eleg *Hs*) *Hs, sed corr. in mrg.* — eleg. H_1. — **2** legitur *add. M.* — **3** veteres ceteri *L*; H_2; *G*; *Bamb.* — in his *Bamb.*; *Montepess.* — **4** miserari mia

sibus exhibere; et activo ad primum affectum, passivo ad secunmi. Accius Eurysace:

> eí mihi, ut etiam haéc erumna míhi luctum addit lúctibus!

alia persona:

> quíd miserans tuam sólitatem mémoras, formidans tibi?

idem Erysace:

> te cónmiserabam mági' quam miserebár mei.

in multis similia, set aliquando variata generibus.

ACEROSVM et ACERATVM. utrumque nove positum, sed distanti oprietate signatum. acerosum namque panem farre minus purto nec sordibus a candido separatis dicendum veteres putaverunt. cilius lib. XV:

> quae gallam bibere ac rugas conducere ventri
> farre aceroso, oleo decumano poena [cumano] coegit?

hunc Graeci αὐτόπυρον vocant. aceratum vero est lutum leis mixtum, ut laterariis usus est. Lucilius lib. VIIII:

> *nam* laterem qui ducit, habet nil amplius *umquam*
> quam conmuhe lutum et paleas caenumque aceratum.

---

6 Accius Eurysace ‖ 8 Accius Eurysace ‖ 10 Accius Eurysace; sed cf. nm. ‖ 16 Lucilius l. XV ‖ 20 Lucilius l. IX.

---

5 activo. *itaque auctor Nonii putavit dicendum* miserare. — **6** Eurisacae ; H_2; Euresacae L_1; Eurysacae *ed. Bas.*; Eurisace H_1. — *videtur olim isse* Erysace. *cf. comm. in v. 9.* — **7** hec erumna *ed. princ.*; haec erumna ec *C.* — dedit *pro* addit Ho_1. — **8** *illud* alia persona *ab interpolatore ditum haud immerito suspicati sunt nonnulli.* — *nec enim alias tali in verbiis distinctione utitur Nonius.* — **9** *cf. 173 l.* solitatem. — miserans *M*; serari (*seq.* i) *C*; *f.* miseras *scribendum. ita infra* formidas. — *utrumque nen participium.* — *seq. in cdd.:* id me Erysacem; *quod refictum v. 10 locavit M.* — *f. delend.* Erysace *et ex alia fabula petitus v. 11.* — midas *C.* — *pg. 173:* tuam solitatem memorans, formidans tibi. — **11** conserabam L_1; *ed. Bas.* — miserebar *Iun.*; miserabar *C.* — **12** *haec, a pleris- Accio adscripta et in numeros redacta foedissimos, correcta et explicata mio reddidimus Annal. philol. a. 1868 pg. 429.* — et in multis similia, set (*l. m.* et multi talia, set); et multis mei et *L*, H_1; et multis talia et , *G.* — variata *M*; vexata *C.* — *dicit Nonius inveniri etiam* miserari miserere. — **14** farre *H*; *supra* a *scr.* e *sed id eras.* (ferre Ho_2); farre *et* ferre *L*, *G*, *Bamb.* — **14. 15** purgato *H* (*post* t *supra scr. m. 2* i, *sed eras.*); *P*; purgatio *L*, *G*, *Bamb.* — separatis *nos in ed. Lucil.*; *Quicherus*; separato *C*, *Bamb.* — **16** Luc.; *cf. comm. in Luc. XV, 13.* — **17** ere *Paul. pg. 96 s. l.* gallam bibere; vivere *C.* — rugis *Ald.*, *Iun.*, *libri* t. — ventri *Paul.*; ventris *cdd.* (*seq.* f); *ac f. ipse Non.* — **18** farce *pr. G.* oleo *Iun.*; olei *C.* — poena *M*; pane *C*; *cf. comm. in Luc.* — cumano . *Turneb.* — **19** hunc (*scil.* panem) *mrg. Iun.*; tunc (*praec.* t) *C.* — Greci *G.* — **20** laterariis *mrg. Iun.*; lateraris *C.* — Luc.; *cf. Luc. IX, 23.* — **21** *m huc revocavit Iun.*; *cf. comm. in v. 22.* — laterem *Iun.*; latere *C.* — il *C.* — **21. 22** unquam quam *Iun.*; nam quam *C.* — conmune L_1 *solus.* —

445. 446 M.

MVLTVM et SATIS eo distant, quod multum infinitun satis finitum: avaris illud, hoc parcis seu continentibus app dum est. Lucilius lib. V:

nam si, quod satis est homini, id satis esse potesset,
hoc sat erat. nunc cum hoc non est, qui credimu' porro
divitias ullas animum illi explere potesse?

et lib. XVIIII:

denique uti stulto nil sit satis, omnia cum sint.

OMNE atque TOTVM volunt quidam esse ‖ seiunctum, u omni plus esse totum putent, cum indiscretis inter *se sen* frequenter positum legerimus utrumque et cum significantia versitatis. Lucretius lib. I * * * *idem lib. III:*

totum video per inane geri res.

Vergilius in Bucolicis:

omnia vincit amor.

[et] idem Georg. lib. III:

omne adeo genus in terris hominumque ferarumque
et genus aequoreum, pecudes pictaeque volucres
in furias ignemque ruunt: amor omnibus idem.

idem Aen. lib. VI:

totamque infusa per artus
mens agitat molem et magno se corpore miscet.

quid quod totum, quod plus putatur, non pro cuncto cubi accipi potest? Vergilius Georg. lib. III:

25 Lucilius l. V ‖ 29 Lucilius l. XVIIII ‖ 4 I; cf. comm.; III, 17 X, 69 ‖ 8 III, 242 ‖ 12 VI, 726 ‖ 16 III, 377.

et *M;* a *C;* ac *Franckenus.* — paleas *Franckenus;* paleis *C.* – cenu *cdd.* — aceratum *F. Dousa;* aceroso *C.* — *non bene Iun.* e paleis; *Pa* coenoque acerato. – **24** parcis seu cont. *H;* parcis, se cont. *L, G, B* — aplicandum *pr. L.* — **26. 27. 28** potesset *quid. ap. Dousam; id.* potesse (potisset — potisse *Iun.*); *h. l. L; G:* potis esse (sesse *pr. L* tisset; H_1: potis esse potuisset; *id. m. 2, del. illo* potis esse: potisset; H_2; *G:* potisse; *L,* H_1: posse. — non est; *f.* non sit. — illi *M;* (*praec.* m) *cdd.;* mi *v.* — **30** uti *Iun.;* ut *C.* — nihil *C.* — **1. 2** *cf. pg. 283 l.* omne et totum *ibique comm. Reifferscheidii.* — sesciunctum *pr puto* seiuncta. — ab omni; *i. e.* quam omne. — esset *G.* — se *add. Qu ratus.* — sensibus *add. M; cf. 445 l.* miserari. — indiscretim, *om.* inter, — **3** legimus *Bamb.* — utrumque et *M;* et utrumque *C, Bamb.* — **4** I *Me*); *potuit poni a Nonio I, 388 sq. vel 1089.* — idem lib. III *add. M.* **6** Verg.; *cf. pg. 526 sub finem.* — **8** et *secl. M; f. olim additum fuit ad* r et nos cedamus amori. — **9** omenumque, *m. 2* ominumque, *L.* — **10** equor *L;* H_1; equoreum H_2. — **11** ignem quaerunt *L.* — idem *om. L.* – **14** *pr. L.* – **15** alucubi *pr. H.*

totasque
advolvere focis ulmos ignique dedere;

ut sit totas integras, non omnes quae in mundo sunt, ulmos.

ENITI *et* INNITI et OBNITI cum ex uno sint intellectu, acceptis tamen praepositionibus fit diversum. eniti enim potest videri ad aliquam gratiam aut honorem aut utilitatem erumnose tendere sive laboriose; quamquam in aliquibus gravius audiat, ut sint enixae pariendi labore defunctae. inniti autem incumbere manifesto est. Vergilius lib. VI:

ille, vides, pura iuvenis qui innititur hasta.

obniti vero est contra adversa obluctari. Vergilius saepe, *ut:*

usque adeo obnixi non cedere;

et alibi:

obnixi torquent spumas et caerula verrunt.

Terentius Andria:

pedibus mánibusque obnixe ómnia
factúrum.

INLIX et INLEX hoc discernuntur. ab inliciendo inlix; inlex a quo lex non servetur. Plautus Poenulo:

quia ílli tantae réi fuimus ‖ ínlices.

---

25 Aen. VI, 760 ‖ 27 Georg. IV, 84 ‖ 29 Aen. 3, 208; cf. comm. ‖ 31 I, 1, 134 ‖ 35 III, 4, 35.

---

19 sit *om.* H_1. — *post* integras *L; H_1 add.* sint. — **20** Eniti et inniti et obniti. *ita M;* Niti, eniti, inniti et obniti *Quicheratus;* Niti inniti et obniti *H_1; P;* Niti et obniti *L; H_2; G; Bamb.* — sint *M;* sit *C, Bamb.* — ex uno — intellectu, *h. e.* ex eodem nitendi verbo ducta. — **21** propositionibus L_1. — eniti *H_1; Bamb.;* niti *rell.* — ad *M Ann. philol. 1867 pg. 493;* aut *C, Bamb.* — **22** onorem *L.* — **22. 23** er. tendere sive lab. *M;* erumnoso (aer. *ed. Bas.*) tendere sine labore *C;* erumnos ostendere sine labore *Bamb.* — **23** quanquam *L_2, Hqos.* — in aliquibus; *sc.* auctoribus; *cf. cap. XX finem.* — audiat *M;* audiatur (*seq.* ut) *v.* — *f.* quamquam aliquibus gravius videatur. — **24** enixe *H.* — defunctae *ed. a. 1476;* defuncti (*seq.* i) *C, Bamb.* — initia *pr. L.* — manifesto *M;* manifestum *C;* manifestatum *Bamb.* — **25** est. *om. seq. Bamb.* — Verg.; *cf. 353 l.* niti — incumbere. — **26** iuves *H_1;* iuvenes *L.* — innititur *H_1; et ita apparet scriptum a Non.;* nititur *L, H_2, G; cdd. Verg.; item Non. 353.* — **27** saepe; *sane haud rarum* obnitendi *verbum apud Verg.* — ut *add. M.* — *f. haustum:* ut Georg. lib. IIII. — **29. 30** *delet Quicheratus; f. recte.* — *neque hoc improbabile scribendum supra* ut Vergilius saepe *neque quidquam addendum tollendumque etiam v. 28.* — et alibi; *cf. 420 l.* verrere, ferire. — adnixi *cdd. Verg. Aen. III, 208; IV, 583, Non. 420.* — cerula *C.* — **32** manibus pedibusque *melius cdd. Ter.* — **34** Inlix et inlex. Il *ubique G, H; item L_2 pr. 447, 1; 3; non Bamb.* — ab iniciendo *L_1; Bamb.* — **35** *om. Plauti exempla Bamb.* — Penulo *C.* — **1** quia illi tantae rei fuimus inlices. *ita Nonii auctor videtur legisse; cdd.:* quid illi tantae rei fumus inlix (illix). — *sed recte apud Pl. docti:* qui illi malae rei tantae (malae ire it ante, marae ire it, *similia cdd.*) fuimus inlices.

147 M.

idem Persa:

iniúre, inlex, labés, popli.

[hoc est vivens sine lege, sine iure.]

ERGASTYLVM et ERGASTYLVS, ut genere, ita intellectibus differunt. nam neutro carceris locus est; masculino custos poenalis loci * * * Lucilius lib. XV:

non ergastylus unus.

et alius: indicem adposuit, quasi ergastylum, ut nemo sententiam libere possit dicere.

FREMERE et FRENDERE hoc disparantur, quod est fremere magnum sonare. Vergilius Georg. lib. II:

fluctibus et fremitu adsurgens, Benace, marino.

frendere alicubi cum gemitu vel iracundia miserum aut minax sonare, *alicubi frangere.* Vergilius Aen. lib. III:

luminis ecfossi fluvidum lavit inde cruorem,
dentibus infrendens gemitu.

Pacuvius Antiopa:

frendére Nyctes. mísera quae perpéssa sum!

Plautus:

néc machaera déntes audes fréndere?

2 III, 3, 4 || 7 Lucilius l. XV || 9 orator aut historicus incertus || 12 II, 160 || 15 III, 663 || 18 Pacuvius Antiopa || 20 Plautus.

2 idem; *cf. pg. 10 l.* inlex et exlex. — 3 periure *ap. Pl. Ambr.* — *caesura v. post* in. — inlex. *add. in cdd. illa:* hoc est — iure; *quae post v. 3 collocata a Quicherato nos ut glosema seclusimus; cf. pg. 10.* — populi *cdd. h. l.; ut et pars eorum pg. 10.* — 5 Ergastulum H_2; Ergastilum *G, Bamb.* — et *om. G.* — ergastilus *G, Bamb., ut vid.* (ergastylus *Lugd.*). — ita *om.* L_1; *Lugd.* — 6 poenalis *ed. Bas.; Bamb.;* penalis *L; H.* — 7 *haud dubie exemplum* ergastili *neutro genere positi haustum.* — 8 ergastelus L_1; ergastilus *G.* — 9. 10 et alius. *his alterius auctoris verba induci intellexit Lipsius.* — *quae secuntur ex oratione petita ut puta Catonis vel historici veluti Sisennae.* — indicem *I. Dousa;* indicem *C; fuit qui coniceret* vindicem. — *post illud* adposuit *add.* quasi ergastylum *M; pro quo C post id quod est* libere (liberae L_1) *habet* quasi ergastylus (ergastelus L_1; ergastilus *G*). — sentiam H_1. — ergastelus L_1; ergastilus *G.* — posset *Quicheratus.* — 11 hoc; huius H_1; hoc *et Bamb.* — disputantur *Bamb.;* distare putantur *Paris. 7665; Montepess.* — 12 conare L_1. — V *Bamb* — 13 bienace *L.* — 15 alicubi frangere *add. M* (alias etiam frangere *Quicheratus*). — *cf. Paul. 91 l.* frendere. — *ante* Aen. in *add. H; sed id deletum.* — 16 ecforsi *L;* etforsi H_1. — fluidum *G; cf. de re m. 246.* — 19 Nyctes (*olim fuit* Noectes *vel* Nuctes) *M;* noctes *v.* — Nyctes *pro* Nycteus, *ut* Perses *pro* Perseus, Orphes *pro* Orpheus. — misera *nominativ.; non enim credo imperativum.* — quae *Bothius;* quas *C.* — perpessa sum H_2; *Ald.;* perpessarum *L,* H_2, *G.* — *f. illa* misera *c. q. 4 suspensa fuere ab eis quae sequerentur.* — 21 machaera *Bothius;* macheram (maceram H_2) *C. ita, $\frac{v}{2}$ per* e, *fere cdd.* — d. aud. *M;* audes dentes *C.* —

Pacuvius Antiopa:

frugés frendeto sólido saxi róbore.

Accius Troadibus:

saxo fruges frendas.

FORA et FORI ut genere, ita [et] intellectibus discernuntur. neutro enim loca sunt quibus ius dicitur; masculino spatia in navibus; ut Vergilius lib. VI:

inde alias animas, quae per iuga longa sedebant,
deturbat laxatque foros; simul accipit alveo
ingentem Aenean;

vel locus apertus ac patens. unde et gladiatores foros facere dicuntur cum longo circuitu sectantur.

EDVCERE et EDVCARE hanc habent distantiam. educere est extrahere; educare nutrire et provehere. Varro Cato vel de liberis educandis: educit enim obstetrix, educat nutrix, instituit || paedagogus, docet magister.

ABORSVS et ABORTVS significationes varias habent. aborsus enim ille dicendus est, qui *eiectus* est in primis mensibus, cum conceptui exordium factum est; abortus, *qui* prope tempus pariendi: tunc enim moritur quod nascitur. in plurimis haec reconditis invenimus.

---

22 Pacuvius Antiopa || 24 Accius Troadibus || 28 Aen. VI, 411 || 35 Varro Cato.

---

nec, machaera, mi audes dentes fr.? *Bothius; similiter Quicheratus, uterque male; f.* nec machaera ei audes d. fr.? — 22 Anthiopa *C.* — 23 fruges H_1; *Ald.*; fruge *L*, H_2, *G.* — frendeto *M*; *cf. v. 25;* frendo *C.* — solido *M;* saxi robore *Voss.* (robore *iam Scal. Coniet. pg. 157*); solas acsic (sola sacsic *ed. Bas.*) probore (proborem H_1; probare, *sed* o *supra scr., G*) *C.* — probore *pro* robore; *simillimus error 131, 4; 251, 32.* — 24 actius H_1. — 25 *v. plenior, sed corruptus et interpolatus, legitur ap. Serv. Dan. in Aen. I, 179:* nocturnam (*f.* ne tu iam) saxo fruges franges torridas. — 26 et *om.* L_1; *secl. M; cf. 434; 440; 447 l.* specula; ora; ergastylum. — ita et *tamen leg. 428 s. l.* fora. — 27 in avibus *Bamb.* — 28 Verg.; *cf. 101 l.* deturbare. — 29 aliis *Bamb.* — 30 feros L_1; H_1; foro *Bamb.* — 31 Aeneam *ed. Bas., non Bamb.* — 32 vel locus; bello cus L_1; vel locuples *Bamb.* — ac; ae L_1; vel *Bamb.* — gladiator est *pr. L.* — *huius lemmatis compendium legitur pg. 428 s. v.* forum, *ubi vide comm.* — 35 extruhere *Bamb.*; extruere *Paris. 7665; 6; Montepess.* — nutrire *Bamb.*; enutrire (*praec.* e) *C.* — 36 obsetrix *pr. L.* — 1 pedagogus *C.* — docet *Iun.*; hoc et (hoc est H_1) *C*; docet magister *om. Ald.*; *qui primus hoc exempl. addidit.* — 2 *n. N.* — significatiõ L_1. — 3 eiectus *add. M.* — 4 factum H_1; *Bamb.*; factus *L*; H_2; *G.* — qui *add. M.* — 5 *puto* tunc enim quod nascitur moritur. — quod H_2; quid *L*, H_1, *G*, *Bamb.* — in *e. q. s. om. Bamb.* — reconditis; *f.* recondita; hoc reconditum *ed. princ.*

VI.

INCIPIT

DE INPROPRIIS.

EDOLARE fabrorum est [verum] verbum, cum materiarum conplanatur asperitas. usi sunt eo laudandi scribtores vetustatis etiam ad alias fabricas rerum. Varro Bimarco: cum Quintipor Clodius tot comoedias sine ulla fecerit musa, ego unum libellum non 'edolem', ut ait Ennius?

SVLCVS omne, quidquid in longitudinem aculeatum est, dici potest veterum auctoritate doctorum. Varro Bimarco:

> ét pater divúm trisulcum fúlmen igni férvido actum
> míttit in tholúm macelli.

Vergilius Aen. lib. II:

> et linguis micat ore trisulcis.

PENVLAM abusive *ad* omne quidquid tegit nobilissimi veteres transtulerunt. Varro Manio: et cum corrigia dirupta sonat aridum, relicum pedem penula scortea protegere.

---

12 Varro Bimarco ‖ 14 Ennius ‖ 16 Varro Bimarco ‖ 19 II, 475 | 22 Varro Manio.

---

9 De Inpropriis; *hoc est* de eis quae aliter dicta sunt atque origine et condicione respecta dici oportebat. — Inpropris *L*; Inproprois *pr. G*; Inprobis *Bamb.* — *inde ab hoc capite exempla iam adduntur in Bamb.* — 10 est *om. G.* — verum *del. M* (*seq.* verbum). — verbuum *pr. L.* — 11 scriptores L_2, *H*, *Bamb.* — 12 *post illud* rerum *vid. haustum ut puta* designandas. — uimarco *C*, *Bamb.* — quintpor L_1. — 13 Clodius; dolius *Bamb.*; *Montepess.* — Quintipor Clodius; *cf. 117 l.* gargaridiare *ibique comm.* — comedias *H*, *non Bamb.* — fecerit musa *Iun.*; fecerimus *C*, *Bamb.* — 14 edolem; edolandi *verbum pro* componendi *haud dubie est Ennii. neque improbabile ab eodem in saturis dictum* libellum (*vel* libellos) edolare. — 15 quicquid L_1, *H*, *Bamb.* — longitudinem *pr. L*; longitudine *rell.* — 16 uimarco *C*, *Bamb.* — 17 fervido *ed. Basil.*; *ed. princ.*; fruido *C*, *Bamb.*; fervidi *Montepess.* — 17. 18 acutum *ed. Basil.*; *ed. a. 1471*; actutum *a. 1476.* — *v. hos cum eo, qui pg. 180 s. l.* tonescit *legitur, iungendos intellexit Roeperus.* — *idem scripsit* mittit *pro* mittat, *quod quidem quin ipse Non. posuisse videatur non intercedo.* — tolum H_2 *sec. Riesium.* — marcelli *ed. Basil.*; *ed. princ.* — 20 micator ettrisulcis L_1; micat ora ttrisulcis (*sic*) *id. m. 2*; ora *et* H_1; *Bamb.*; orae H_2. — 21 Penulam; *per* e *C*, *Bamb.* — ad *Ritschelius add. Parerg. pg. 453.* — quicquid L_2; *H*; *Bamb.* — 22 et; *puto* ut. — dirupta (dirupta *ed. princ.*; disrupta *Oehlerus*) sonat *Quicheratus*; diruptas (disruptas *G*; *Bamb.*; *ut vid.*; *non Lugd.*; disruptas *et L sec. Zangemeisterum*; *at testibus Rothio et Riesio* diruptas *idemque ipse adnotavi*) tonat *edd.* — haridum *L*, G_2, *Bamb.* — 23 relicum *L*; reliquum *H*, *G*, *Lugd.* — relicum; *pro* superest. — pedem *Iun.*; pede (*om. pr. H*) *C*, *Bamb.* — protegere *Popma*; pertegere *v.*

VITREVM pertenue et perlucidum, quidquid est, auctoritate veterum dici potest. Varro Modio: quam storum, *quorum* vitreae togae ostentant tunicae clavos.

TELA etiam lapides dici posse auctoritas docuit et omnia quaequae iaciuntur. Sisenna Hist. || lib. III: manualis lapides dispertit, propterea quod is ager omnis eiusmodi telis indigebat.

SILENTIVM FIERI consuetudine sumptum est. de contrario Sisenna Hist. lib. IIII [oriri]: [de contrario] silentium oritur.

CAECVM non solum oculis captum, sed et insidiosum et occulte malum et tacitum vel latens quid dicendum veteres aestimaverunt. Sisenna Hist. lib. IIII: subito mare subhorrescere caecosque fluctus insolenter provolvere occepit. — Vergilius Aen. lib. VI:

caeca regens filo vestigia.

LABRA non hominum solum, sed et margines vel fines dici posse auctoritas persuadet. nam et labruscam genus esse erraticae vitis volunt, quod in saepibus et in labris agrorum et in terminis nascatur; ut Vergilius in Bucolicis:

silvestris raris sparsit labrusca racemis.

---

25 Varro Modio ‖ 1 Sisenna Hist. III ‖ 4 Sisenna Hist. IV ‖ 7 Sisenna Hist. IV ‖ 8 VI, 30 ‖ 13 V, 7.

---

24 *f.* Vitreum, quidquid (quicquid L_2, *H, Bamb.*) est pertenue et perlucidum. — **25** Varro; *cf. 536 l.* tunica. — storum (stor' L_1); *ita cdd. et 536.* istorum *Montepess. h. l.; item Pius.* — quorum *om. cdd. h. l.* — **25. 26** vitreae togae ostentant tunicae; *ita fere libri 536; hic C, Bamb.:* bitae (bitea *Bamb.*) estote ostenant (osteneant G_1 *sec. Rothium; ut testatur Riesius* ostenenant; ostenant *Gs; in H littera erasa supra* na) unice clavos *C, Bamb.* — **27. 1** dici esse posse *Bamb., Montepess.* — quaequae *Quicheratus;* quaeque *C* (queque *L;* H_1); *Bamb.; Me.* — *non videtur reponendum cum Aldo* quae; *cf. supra, v. 21:* ad omne quidquid; *item 15:* omne quidquid. — *cet. verborum ordo potius constituendus hic:* Tela etiam lapides dici posse et omnia quaequae iaciuntur auctoritas docuit. — **1** IIII *pr. H; f. recte; cf. vv. 4; 7.* — manuales *Bamb.; Paris. 7665; Montepess.;* manales *Paris. 7666.* — **2** agger *non bene Gothofredus.* — onis *Bamb.* — teliis *pr. L;* G_1. — **3. 4** *nullum l. L,* H_1. — de contrario Sisenna *M;* sisenna (*post* i *ras. G;* sisenon *Bamb.*) de contiario (de contrario *Bamb.; Ald.*) *C, Bamb.* — oriri *del. M.* — de contrario *secl. M. Ann. philol. a. 1867 pg. 493.* — oritur; dicitur *Bamb.* — **6** estimaverunt *L, G, Bamb.; non Hs.* — **7** Sisenna; *cf. 422 l.* horrendum *ibique comm.* — subhorrere *cdd. 422;* persubhorrescere *h. l.;* persubhorescere *Bamb.*). — **8** insolenter provolvere *M;* in se provolvere leniter *cdd. h. l.;* in se provolvere *422.* — hoccepit *L;* H_1*;* occepit *om. 422.* — I, *supra pos.* V, *L.* — **9** filio vestiga *Bamb.* — **11** *cf. Serv. ad Buc. 5, 7; cuius interpolator aliam nominis originem adfert.* — **12. 13** quod — nascatur *M;* quae — nascitur *C, Bamb.* — sepibus *H, non Bamb.* — terminus *pr. L.* — **13. 14** *illa* ut Verg. — racemis *vid. delenda.* — Verg.; *cf. 211 l.* labrusca.

449 M.

Sisenna Hist. lib. IIII: innoxios trementibus artubus repentes extrahis adque in labro summo fluminis caelo albente * * * Vergilius lib. VIII:

sicut aquae tremulum labris ubi lumen aenis.

INTERFICI et OCCIDI et inanimalia posse veteres vehementi auctoritate posuerunt. Plautus in Menaechmis:

occísast haec res.

Lucilius:

durum, molle voras fragmenta interfici' panis.

Vergilius Georg. lib. IIII:

fer stabulis inimicum ignem adque interfice messes.

Sallustius Hist. lib. II: multisque conmeatus interierant insidiis latronum. — Plautus Mercatore:

úsus, fructus, victus, cultus iám mihi harunc aédium
íntereṁtus, ínterfectust.

Lucilius:

intereunt, labuntur, eunt rursum omnia vorsum.

15 Sisenna Hist. IV ‖ 17 Aen. VIII, 22 ‖ 20 III, 2, 46 ‖ 22 Lucilius ‖ 24 IV, 330 ‖ 26 Sallustius Hist. II ‖ 27 V, 1, 3 ‖ 30 Lucilius.

15 *ex oratione haec petita recte dixit Momsenus Hist. Rom. III, 590 ed. sec.* — innoxios *Ald.; qui primus hoc exemplum addidit;* innoxos *C, Bamb.* — repentes *Quicheratus;* repente *L, H_1, Bamb.; v.;* repetente *H_2; G_2.* — *f.* repentes trahis. — *illud* repente *non potest tolerari nisi traiectis ita verbis:* innoxios repente extrahis trementibus artubus. — **16** atque *L_2, H, G, Bamb.* — extrahit sistitque *male Iun.* — in *om. G.* — summo *L_1; H_1;* sumnio *L_2; H_2; Lugd.;* sumni (ni *in ras.*) *G.* — *in H illud* summo *lineola supposita deletum, sed hanc rursus erasam et in mrg. m. 2 adscr.* sumnio *testatur Siversius.* — albente *Ald.;* alvente *C;* advente *Bamb.* — *vid. olim fuisse* albentei. *nam Quintil. VIII, 3, 35 narrat Caecilium putasse a Sisenna primum positum id quod est* albenti caelo: *ubi miror a Spaldingio scriptum* albente. *cf. Neuii gramm. lat. II, 59.* — *post illud* caelo albente *supplendum* trucidari iubes *bene monet Momsenus l. m.* — **17** VII *C, Bamb.* — **18** aquile trem. *G.* — *add. Verg.:* sole repercussum aut radiantis imagine lunae omnia pervolitat late loca. — **19** et occidi *vid. delend.* — et inanimalia; inani *Bamb.;* inanimantia *ed. princ.* — p. v. *M;* veteres posse *C, Bamb.; om.* posse v. auct. *ed. a. 1471.* — **20** Platus *Bamb.* — **23** voras *particip.* — interfici *Bent.;* interficit *cdd.* — **24** Verg.; *cf. 330 l.* interficere, perdere. — **25** fem *Bamb.* — atque *L_2, H, G, Bamb.* — **28** usus — iam *ex Pl. add. Quicheratus.* — harunc *Pl.;* harum *C, Bamb.* — hedium *L; H_1; Bamb.;* edium *H_2; G.* — **29** interemtu st, inter emtust, interemptust *fere cdd. Pl.; qui recte addunt verbum substantivum;* interitus (interius *H_2*) *C, Bamb.; et ita, ut puto, ipse Numida; cf. de re m. 348 sq.* — interfectust *Pl.;* interfectus est *C, Bamb.* — alienatust *add. Pl.* — **31** intereunt *Ald.;* interennti *cdd.* — eunt rursum *I. Dousa;* euntur *C, Bamb.*

M. Tullius Oiconomico: nullo modo facilius arbitror || posse neque herbas arescere et interfici neque terram ab sole perquoqui. — idem ad Hirtium lib. VIIII: dices: quaeso, istuc *tua* intererat? nescio; nisi tamen erat mihi iocundum; sed veritus nequei casus perimeret superioris * * *

GANNIRE cum sit proprie canum (Varro asinos rudere, canes gannire, pullos pipare dixit; et Lucretius lib. V:

alio pacto gannitu vocis adulant),

etiam humanam vocem nonnulli gannitum vocaverunt. Afranius Rosa:

ganníre ad aurem númquam didici.

Lucilius lib. VII:

eodem
pacto li oganni.

DOTATAM non a dote *tantum* dici, sed ab omni qualibet copia

---

1 M. Tullius Oeconomico || 3 M. Tull. ad Hirtium IX || 6 Varro || 7 V, 1070 || 9 Afranius Rosa || 12 Lucilius l. VII.

---

1 oiconomico *L*, H_1, *Bamb.*; oeconomico H_2; *οεκωνομικο scc. ed. Bas. G.* — *cf. comm. in 196, 34.* — 2 arisceret interfici L_1. — perquoqui *et Bamb.* — 3 dem *pr. L.* — hircium H_1 *cum Bamb.* — dices: quaeso *Nobbius*; dicis quasi *C, Bamb.* — quid *ante* quaeso *add. Nobb.*; *et raro* quaeso *in principio collocatur.* — tua *add. M* (*praec.* istuc). — intererat *ed. princ.*; intereat *C, Bamb.* — 4 iucundum L_2; *H*; *G*; *non Bamb.* — *post* iocundum *f. quaedam hausta.* — sed veritus *mrg. Iun.*; nequei *M*; severitus nequi *C* (neq; H_1); severitudine qui *Bamb.* — casus *Iun.*; casum *C, Bamb.* — superioris *(accusat., ut vid.)*; *quaedam hausta librariorum culpa.* — 6. 7 Gannire H_1; *Pius*; Garrire *L*, H_2, *G, Bamb.* — *puto* nam Varro. — Varro; *cf. 156; 114 l.* pipare; grunnire. — *utroque loco servata Lachmannus Opusc. pg. 68 interpositis quae leg. hic ita in versus redegit:* mugit bos *(cf. comm. in 156)*, ovis balat, equi hinniunt, gallinae | pipat pullu', gannit canis, et rudunt aselli, | grundit *e. q. s.* — *sed neque secundus versus satis est elegans et illa quae de asinis et canibus dicta praemissa potius eis quae sunt* mugit bos *Non. pg. 156 reddit probabile.* — *nam ex libro secundo de lingua latina haec ducta, id quod statuit A. Wilmannsius tractatus eruditissimi de Varronis libris grammaticis pg. 23, minus mihi videtur probabile.* — rudire *Bamb.* — pullo *pr. L.* — Lucr.; *cf. 17 l.* adulatio. — 8 longe alio *Lucr.*; *cuius totus locus conferendus.* — cannitu *L, Bamb.* — vocis H_2; voces *rell. cum Bamb.* — adulent *C, Bamb.*; adulat *cdd. pg. 17.* — 9 Afran.; *cf. Isidor. Differ. 86.* — 10 prosa *cdd.*; persa *ed. princ.*; Rosa *Ald.*; *idque verum iudico; nam idem titulus ap. Isidor. XX, 2, 24; Fest. 281 s. v.* reses *legitur.* — 11 *ap. Isid. haec sunt:* non sum tam criminosa (criminosus) quam tu vipera. gannire ad aurem numquam didici dominicam. — 14 pacto li oganni *M*; *cf. comm. in Luc. VII, 21*; pacto logannis L_1, *H, Bamb.*; pactolo gannis L_2, *G* (pacto oggannis *I. Dousa*). — li *pro* illi. — 15 tantum *add. M.*

Cicero de oratore lib. I auctor est: cuius artem cum indotatam esse [et incomitatam] et incomptam videres, verborum eam dote locupletasti et ornasti.

PVTIDVM ut naribus, ita auribus probari Cicero de oratore lib. III scribit: quoniam haec satis spero vobis quidem certe maioribus natu inhonesta et putida videri.

CINCINNOS ac FVCVM, quom sit * * * aliud coloris, etiam non talium rerum Tullio auctore dicimus, de oratore lib. III: adque eo citius in oratoris aut poetae cincinnis ac fuco offenditur.

ABDICARE non solum de patris facto potest dici, quod est e familia abicere, sed rem quamlibet negare. Pacuvius Atalanta:

> mórtem ostentant, régno expellunt, cónsanguineam esse ábdicant.

EQVISONES non equorum tantum moderatores aut magistros, sed omnis quibus regimen || conceditur cuiuslibet rei dici posse veteres probaverunt. Varro Marcipore: hic in ambivio navem conscendimus palustrem, quam nautici equisones per viam quom ducerent loro.

MERIDIEM mediam diei partem omnes putant solum esse dicendam, cum et noctis et *aetatis* eam temporis partem doctorum auctoritas dixerit. Varro Marcipore:

> repénte noctis círciter merídie,
> cum píctus aer férvidis late ígnibus
> caelí choreau ástricen osténderet.

16 I, 55, 234 || 19 III, 13, 51 || 23 III, 25, 100 || 26 Pacuvius Atalanta | 2 Varro Marcipore || 7 Varro Marcipore.

16. 17 indotatam esse et incomptam *v. ap. Cic., ubi Erlangens. alter et editio princeps eadem quae Non., exc. quod ed. princ.* esse atque; indotatam et incomitatam et incomptam (et incomptam *om.* L_1; et comptam L_2, *Bamb.*). — *fuerat olim* et incomtam; *ex quo orta interpolatio.* — **17** videres H_1; videris *L*, H_2, *G*, *Bamb.* — **19** Putidum; *cf. 460 l.* putidum. — ut naribus, ita *M;* et sensibus et (*seq.* a) *C*, *Bamb.* — *cf. 460.* — **20** certa *Bamb.; Erlang. alter Cic.* — **21** natum *pr. L.* — inhonesta; molesta *Cic.* — **22** Cincinnos *Quichcratus ex Cicerone* (*item infra* cincinnis); Cinnos *C*, *Bamb.* — quom sit *M;* quod est *C*, *Bamb.* — *supplendum ut puta:* aliud capillorum. — aliud — aliud *pro* alterum — alterum. — coloris; *sc.* oris. — **23** discimus H_2, *G;* didicimus *Bamb.* — atque *C pr.* L_1*; Bamb.* — **24** oratoris *Cic.;* oratore *C*, *Bamb.* — aut in p. *cdd. Cic.* — cinnis *cdd.* — ostenditur *Bamb.* — **25** pratis *Bamb.* — e *add. M.* — **26** *f.* abigere. — Athalanta *C*, *Bamb.* — **1** re L_1. — **2** Varro; *cf. 105 l.* equiso. — ambiovio *pr. L.* — **3** pal. H_1*; Pius;* plustrem H_2*;* plaustrem *L*, *G*, *Bamb.* — *olim nos:* pro plaustro. — quom; quam *cdd. h. l.* (q *G*); qua *105.* — *quod ibi memoravi deletum a Popma illud* quam *vel* qua, *etsi potest mirum videri bis in eodem exemplo eundem librariorum inveniri errorem, tamen non displicere profiteor.* — per viam conducerent loco *hic ed. princ.* — **6** aetatis *add. M.* — eam; *f.* eandem (*sequentem*). — **8** repetente H_2, *G.* — meridiem *ed. princ.* — **10** celi *H.* — choreas

nos in Epistulis quae inscribuntur de peregrinando a doctrinis: ecvigila igitur aliquando et moracium cogitationum, priusquam aetas in meridie est, torpedinem pelle.

RAEDAM pro curru Varro Marcipore:

díxerunt
régi Medeám per aera ín reda advectam ánguibus.

FASCEAM pro cortice. Varro Gerontodidascalo:

ín quibus Libýssa citrus fásciis cingít forem.

LIBRVM pro cortice. Vergilius Georg. lib. II:

udoque docent inolescere libro.

VISCVM positum pro rete, a tenacitate. Varro Parmenone:

---

11 Nonius in Epistulis de peregrinando a doctrinis ‖ 14 Varro Marcipore ‖ 17 Varro Gerontodidascalo ‖ 19 II, 77 ‖ 21 Varro Parmenone.

---

astricen *Rothius;* choreas astricas *Scal.* (oras astricas *Iun.*); orean astrice L_2 (*m. 1* orean *iunctum cum* caeli); *G; Bamb.;* ore (celiore) anastrice *H.* — *cf. Manil. I, 670 sq.* — ostenderet *Iun.;* ostenderent *C;* ostenderunt *Bamb.* — **11** *utinam huic exemplo pepercisset homo vanissimus! nam nec alibi inveniri videtur illud* meridies *de aetatis media parte dictum et si extaret cuiuslibet potius quam Nonii erat probandum auctoritate.* — Epistulis *ed. Bas.;* aepistulis L_1*;* epistolis *H; Bamb.;* aepistolis L_2. — de peregrinando a doctrinis (*i. e.* de contemptu doctrinarum) *M; cdd.:* a doctrinis de peregrinando. — *male Iun.:* a doctis de peregrinando. — peregrinari *pro* abesse, abstinere, *sicut saepius ap. auctores aetatis ultimae.* — a doctrinis; *i. e.* a disciplinis *vel* artibus liberalibus *sive* philosophia. — **12. 13** ecvigila *M;* evigila *Gifan.;* et vigilia *C, Bamb.* — *cet. cf. Sall. Catil. 52, 5:* expergiscimini aliquando et capessite rempublicam. — moratium *Bamb.; Paris. 7665; 6. quod non rettulissem, nisi memorandum existimarem quod ed. princ. habet* morantium; *quod non displicet. sane adiectiva in* -ax *finientia multum frequentata scriptoribus ultimorum temporum.* — *neque illud satis constat utrum* o *in* morax *longa an brevi efferendum sit priore.* — *quod si positum sit pro* nugax, *infra erit legendum* turpidinem. — priusquam aetas in meridie est (meridiae *pr. L;* est *Iun. in Erratis;* et *cdd.; f.* meridiest); *h. e.* priusquam ad mediam pervenisti aetatem. — *verba data ad iuventutem Romanam vel ad filium Nonii.* — torpedinem *ed. a. 1476;* torpidinem *L;* H_1*; Bamb.;* torpitudinem H_2, *G.* — *f.* turpidinem; *v. supra.* — pelle *Iun. l. m.;* pellere (*seq.* Re) L_1*;* pelleret L_2, *H, G, Bamb.* — pellet mediam *edd. veteres.* — **14** Redam *Bamb.* — Varro; *cf. comm. in 178, 29.* — **15. 16** *versus constituit M.* — dixerunt *M;* dixe (*seq.* re) *C* (*H* dixere gimedeam); dixi *Montepess.* — advectam *post illud* in reda *collocavit M; in cdd. legitur post* Medeam. — pro aera *Bamb.* — in rheda *ed. a. 1476;* in redam *C, Bamb.* — **17** Varro; *cf. 86 l.* citrus *ibique comm.* — geronthodidascalo *L;* H_1*; Bamb.* — **18** Libyssa citrus. *ita mrg. Iun.;* libis sacraturus H_1*;* libis sacratury H_2*; Bamb.;* lybissa cratury *L;* lybissa craturi *ed. Bas.; Gs (sec. Riesium G* craturii). — faciis *pr. L,* fasceis *leg. pg. 86, ubi cdd.* fasces, faces. — cingit frontem H_1*;* cingit fores *cdd. pg. 86.* — **19** *nullum l. in L.* — Verg.; *cf. 62 l.* delibratum. — **20** utoque L_1. — docendi nolescere L_1, *ut pg. 62.* — **21** Varro; *cf. 28 l.* compedes *ibique comm.*

451. 452 M.

lepúsculi timéntis hoc quadrángulum
dedít Diana réte nexile, árcyas,
viscúm fugai líneamque cónpedam.

CALCAR, pro impetu. Varro Sesquulixe:

véntús sub occásúm
véméntiu' súffláre et cálcar ádmovéré.

EBRIOS et IEIVNOS non *solum* vinulentos aut sine cibo, se[d] expletos *aut destitutos* qualibet re possumus dicere. Varro Eume[n]nidibus: et ceteri scolastici saturis auribus || scolica dape atqu[e] ebriis sophistica aperantologia [consurgia] consurgimu', set ieiuni[s] oculis.

GIBBERVM, pro extanti et eminenti. Varro Eumenidibus: item tragici prodeunt cum capite gibero, cum antiqua lege ad frontem superficia succedant.

25 Varro Sesquulixe || 29 Varro Eumenidibus || 4 Varro Eumenidibus.

22 timentes L_1. — 23. 24 nexile, arcyas, viscum. *h. l. C:* nexile (necsile H_2, *G*) at avis cum; *Bamb.:* nexile bra viscum. — fuge *cdd. h. l.* — conpedam (compedam L_2, *H*, *Bamb.*); compedem *hab. ed. a. 1471.* — 26 *sotadeos instituit M.* — sub occasum *Lips.* (sub occasu *Iun.*); succasu *C, Bamb.* — ex occasu *Oehlerus;* ventu' saevo casu *olim nos* (suo casu *ed. a. 1471*); ventus buccas suas *Roeperus;* ventus buccas *Riesius.* — 27 vementiu' *M;* vehementius *v.* — suflare *pr. L.* — admovere; *secutum ut puta illud* fluctibus *vidit Roeperus.* — 28 Ebrios Ho_2; *Hs; mrg. G;* Ebrius *rell.* — ieiunos H_2; *Lips.;* ticinius *L;* H_1; ticinnius *G;* titinius *Bamb.* — solum *add. Quicheratus.* — sine cibo H_2; *Lips.;* sinocivo *C, Bamb.* — 29 aut destitutos *add. M* (aut carentes *Quicheratus*). — ree *Bamb.* — 1 ceteris *Bamb., Montepess.* — scolastici saturis *Rothius;* scolasticis (scolaticis *Montepess.*) auris *cdd.* — scholasticis fartis auribus *Iun.* — scolastica *Bamb.* — atque *Iun.;* aqua (dapea qua L_2; *H;* dapeaqua L_1) *C, Bamb.* — 2 ebrius *Bamb.* — sophistica aperantologia; sophistice aper. *Buechelerus, qui haec et similia a Varrone graece flexa, a Nonio latinis litteris contendit scripta. de qua re iudicium incertum. nam satis constat ab illo etiam* Delphice, Arcadon, lymphon, schemasin, *alia latinis litteris exarata; cf. de re m. 392.* — *illud* sophistice *f. reponendum.* — festicae (festice *Bamb.*) aperantologia *cdd.* (*praec.* s). — festiva aper. *Iun.* — consurgia *del. Iun.* — consurgimu', set ieiunis *M;* consurgimus ieiunis *C* (*sed cf. praecedens* consurgia); consurgimumeiunis *Bamb.* (consurgimus, at *Ribbeckius*). — consurgimu'; *cf. comm. in 395, 4—6.* — 4 Cibberum *Bamb.;* Libberum *G.* — eminente H_1. — *illa* Varro Eum. *e. q. seq. usque ad* Varro Eum. *v. 8 om. Bamb.* — item; *f.* utei. *nec enim inscite putat Riesius tangi feminas, quae falsis uterentur capillis. quod si est ita, dicit Varro antiqua lege esse cautum, ut tales homines omnium ora subducerent oculis, ne ficticiis ornamentis fruerentur.* — 5 cum *om. Ald.,* *f. recte* (*seq.* cum). — gibero H_1; *P;* gibbero *Ald.;* libero *L,* H_2, *G.* — 5. 6 ad frontem (*f.* a fronte) superficia succedant *M;* ad frontem (et fronte *ed. a. 1476*) superficias accedebant (*ita* H_1; *Ald.;* accedebat *L,* H_2, *G*) *C;* ad frontem superficies accedebat (accedat *Buechelerus*) *Guietus, Oehlerus.* — 'caput gibberum puto dictum esse caput galero tectum' *Oehlerus.* — illud superficia *pro* persona *positum recte statuit idem.* — superficium *etiam* [illegible]

TORRERE non solum ignis, sed etiam frigus potest auctoritate. Varro Eumenidibus: capite aperto esse iubet, ante lucem suscitat, frigore torret, venatum eiecit, ieiunio *vexat* vellicum. — cuius auctoritatis gravitatem secutus Maro a vero non aberravit Georgicon lib. I:

aut Boreae penetrabile frigus adurat.

AEDIFICANDI manifesta est significatio. ab ea tractum est ut quaequae fabricantur qualibet opera aedificari dicantur. Vergilius Aen. lib. II:

instar montis ecum divina Palladis arte
aedificant.

SQVALERE non sordium plenum esse tantummodo, ut nunc consuetudine persuasum est, sed et honesta re abundare et refertum esse veteres [honesta] auctoritate posuerunt; ducique hanc significantiam a squamis putant. ut enim est in corporibus, quae squalere dicuntur, sordium alta congeries, ita quod fuerit qualibet re densatum, oneratum inculcatumque squalere voluerunt. Vergilius lib. X:

per tunicam squalentem auro.

Accius Pelopidis:

éius serpentis squámae squalido aúro et purpura praetéxtae.

---

8 Varro Eumenidibus ‖ 10 I, 93 ‖ 15 II, 15 ‖ 24 Aen. X, 314 ‖ 26 Accius **Pelopidis.**

---

notis Tironianis invenitur. — dicit igitur Varro actores tragicos ita prodire in scaenam, ut nemo eos possit agnoscere. — **7. 8** *f.* potest dici. — auctoritate Varronis Eum. *Ald.* — Varro Eum. *et Bamb.* — *cet. cf. 236, 24.* — operto *L; H*₁. — **9** frigorte *Bamb.* — venatum *om. Bamb.* — eiecit; *i. e.* protrudit; eicit *L, H₂, G; non Bamb.* — vexat *add. M.* — vellicum *Oehlerus;* villicum *Iun.;* vellicem *C, Bamb.* — *de avaro domino vel imperioso dicta haec apparet.* — cuius *Bamb., Hqos;* quivis L_1; quius L_2; *G.* — **10** a viro L_1. — **12** adurat. *ita alii* amburere; *cf. Lachm. ad Lucr. I, 805.* — **13** ab ea *M;* ab eo *v.* — **14** quaeque *cdd.* — **15** III *C, Bamb.* — **17** equum *H;* aequm *Bamb. sec. Beckerum.* — pallidis H_1; *P.* — **18** Squalere. *cf. comm. in 404 l.* squalidum; *Gell. II, 6, 4; 19 sqq.; Hertzii Opusc. Gell. pg. 117.* — sordidium pr. *H.* — **19** consuetudiñ L_1. — sed *om. L, Bamb.* — et *habet H; sed id* punctis *delet.; om. rell.* — habundare *Bamb.; P.* — honesta re; *puto* honeste. **20** honesta *del. M; cf. v. 19.* — **21. 22** *illud* quae squalere dicuntur, *in cdd. legitur post* congeries, *post* corporibus *collocavit M.* — *cet. cf.* ... *II, 6, 25.* — quae; que H_1; quae H_2; *id del. et supra scr.* qua. — **24** ... ; *cf. comm. in 319, 25.* — XI *cdd.* — **25** et tunicam *L,* H_1; et tucam ... — **26** Actius *Bamb.* — Paelopidis *C, non Bamb.* — **27** squamae *Macr. VI, 7, 18;* squama *C, Bamb.* — squalido (squalida *P*); *ita et Macr.;* squalidae *Vossius. quodsi recte habet illud* squalido auro, *videtur ablativus qualitatis.* — praetextae *Macrob.; anthologia Thuanea Gellii;*

452. 453 M.

TRANSGRESSVS a pedum gradu proprie dicitur; sed auctoritas vetustatis liberiorem loquendi usum dedit; ut Sallustius Historiarum lib. I et de his qui navigassent et de ipsis navibus, in quibus gradus non sit, eo verbo uti || voluit. de Sertorio: nactus obscuram noctem aestu secundo *furtim abiit, celeritate vitare proelium in transgressu conatus.* — ac inde quin†: transgressos omnis recipit mons praeceptus a Lusitanis. — alibi de scaphis: earum aliae paulum progressae nimio *simul et* incerto onere, cum pavor corpora agitaverat, deprimebantur. — Lucretius:

> praeterea radit vox *fauces saepe* facitque
> asperiora foras gradiens arteria clamor.

---

29 Sallustius Hist. I ‖ 3 Sallustius Hist. I ‖ 4 Sallustius (Hist. I) ‖ 6 IV, 528.

---

pertexte *meliores eius libri;* textae *C, Bamb.* — *quod ad metrum, institui cum Bothio octonarium trochaicum.* — *verbo* purpura *prioris versus exitum conclusit Vossius, trochaicos ratus numeros, quorum initio desset syllaba.* — **28** Transgressus; *cf. Gell. X, 26.* — **30** II *pr. H; etiam in L ras. post* I *(interpunctionem sublatam putat Zangemeisterus).* — **30. 1** *illa* in quibus gradus non sit *in locum suum revocavit M; in cdd. leguntur post* uti voluit. — *puto* voluit, ut de S. — de Sertorio *Iun.;* desertio *C pr. H_2; Bamb.;* desertorio H_2. — itaque Sertorius levi praesidio relicto in Mauretania nanctus *Gell.* — natus *Bamb.;* nanctus *quid. Gellii libri.* — **2** aestus *H.* — secundo. *post hoc v. turbatum in archetypo et lacuna, qua hausta sunt complura, et corruptela sequente demonstratur.* — **2. 3** furtim — conatus est *ex Gellio add. Quicheratus.* — abiit *Lipsius;* aut *add.; at nullo pacto id quod est* furtim *cum* vitare *coniunctum ferri posse existimo.* — conatus *Lips.;* conatus est *meliores cdd.* — *f.* furto aut celeritate — conatus est. — ac inde quin (acindie *priore* i *longa Bamb.* — quin *L, H, Lugd.;* qui *Bamb. sec. Beckerum; G*); *ap. Gell. est:* ac deinde infra ita scripsit. — *et a Nonio puto datum:* ac deinde infra (*seq.* tra); *illudque* quin *ortum in verba Sall. recepto corruptelae signo* q *cum compendio.* — omnis *H; cdd. Gell.;* omnes *L, G, Bamb.* — **4** mons Balleia *(sed variant libri) Serv. ad Aen. I, 518, qui cetera om.* — praecepturus *L_2, H_2, G;* precepturus *Bamb.; Paris. 7666;* recepturus *Paris. 7665.* — ad *Bamb. sec. Beckerum.* — lutanis *L_1.* — *puto* idem alibi. — alibi; in eodem libro *Gell.* — de scaphis (scafis *C, Bamb.*); sed et scaphas — progressas dicit. verba ipsa de scaphis posui *Gell.* — **5** paululum *cdd. Gell.* — progressae nimio simul et incerto onere *Gell.;* nimio progressae (progresse *Bamb., ut ante* alie) inter cum (*seq.* cum) sicco onere *cdd.* — *recte vid. habere, quae ap. Gellium tradita. hoc autem lemma in archetypo Nonii gravius fuisse affectum iam supra monui.* — incerto onere; *scaphis huc illuc iactatis discursu trepidantium militum.* — **6** Lucreti *Bamb.* — in quarto enim libro *ante Gellius; post:* versus Lucreti hi sunt. — **7** radit; pavit *C, Bamb.* — *sed* paviendi *verbum corripit primam; et in Gellii plerisque cdd. scriptum* tradit; *unde docti* radit, *ut ap. Lucr.* — vos *H_2; G.* — fauces saepe (*seq.* facitque) *om. C, Bamb.* — **8** asperiora *Gell.; Lucr.;* aspera *C, Bamb.* — artheria *C, Bamb.*

BIBERE recte dicta omnia quae haustus habent, ut animalia terrae. [ut] Vergilius in Bucolicis:

sat prata biberunt.

·um auctoritate litterata etiam arida ac sicca et quibus haustus n sint bibere positum invenimus. Vergilius lib. XI:

hasta sub exsertam donec perlata papillam
haesit virgineumque alte bibit acta cruorem.

LIBIDÍNEM [et] adpetitum vel aemulationem etiam honestae possumus dicere, ut sit libido omne quod libuerit. Sallustius Catilinae bello: magisque in decoris armis et militaribus equis ım in scortis adque conviviis lubidinem habebant.

VSV, id est utendo. unde et usurpare dictum est, *hoc est usu* ;inere quid. quamquam [possit] veteres *et* usu, hoc est non utendo, ·ire aliquid posse *putaverunt.* Plautus Amphitryone:

Ámphitryo es profécto. cave sis né tu te usu pérduis.

FVRTVM etiam non ablata res, sed omne quidquid occulte ·itur auctoritate veterum dici potest. Vergilius Georg. lib. IIII:

Vulcani Martisque dolos et dulcia furta.

Plautus Amphitryone:

mánifestum hunc obtórto collo téneo furem flágiti.

INGREDI, non solum *intrare,* ut est manifesta eius || verbi

---

10 III, 111 ‖ 13 XI, 803 ‖ 18 7, 4 ‖ 22 II, 2, 215 ‖ 25 IV, 346 ‖ 27 utus Amphitryone.

---

9 dicta *M;* dici ea *C, Bamb.* — hastus *Bamb.* — **10** ut *ex praec. vid.* *psisse.* — **12** literata *Bamb.* — **13** sint *M;* sit *cdd.* — **14** exserata L_1; exerta . *cum Bamb.* — **15** hesit *L ex corr.; H;* esit *pr. L.* — alta *Bamb.* — **16** et . *Quicheratus.* — **17** Salustius *Bamb.* — **18** Catillinae *L, Bamb.* — **19** atque , *H, G, Bamb.* — convivis *Bamb.* — libidinem L_1, *Bamb.* — habent *G.* — . **21** hoc est usu *add. M.* — *in archetypo hic fuisse lacunam inde probabile,* *od in L ab* obtinere (opt. *C pr.* L_1; *Bamb.*) *novum incipit l.* — quid. amquam *M;* quidquam L_1; *ed. Bas.; Bamb., ut vid.;* quicquam *rell.* — ssit (*seq.* posse) *del. Quicheratus, qui scribit* sed veteres. — et *add. M.* — rire *in cdd. positum ante* hoc est; *post* utendo *collocavit M.* — **22** putarunt *add. Goetzius;* aestimaverunt *Quicheratus.* — *male Me:* unde et usurre dictum, hoc est obtinere quicquam possessione veteri, et usu perire, hoc t non utendo. — **23** Amphitryo *ex Pl. add. Caesar pg. 40; ibi cdd.* mphitrio, Amphytrio. — *haustum nomen titulo praecedente.* — *idem vitium* - *439 s. l.* speratam. — es *Plaut.;* est *C, Bamb.* — tu, *om.* te, H_1 (te Ho_1). — ne *e. q. s.* — *n. N.* — **24** *cf. 50 l.* fures. — ablata H_2; ablatas *cum Bamb.* — quicquid L_2; *H; Bamb.* — **25** veteres L_1. — Verg.; *310 l.* furtum. — **28** manufesto *Schroederus.* — obt. L_1; *Bamb.; in II* b *ra scr., sed eras.;* opt. *rell.* — furem *per convicium noto more dictum potius* *pro adultero.* — furti *Goetzius.* — flagiti; flagitii *cdd.* — **1** non; in aec. i) *Bamb.* — intrare *add. Quicheratus.*

454 M.

significatio, sed et venire ac se ostendere auctoritate Plauti possumus dicere in Amphitryone:

nílne te pudét, sceleste, pópuli in conspectum íngredi?

OBSEQVIA non solum minores maioribus exhibere, sed et *maiores* minoribus per vicem veterum excellens auctoritas voluit. Plautus Asinaria:

ego sáne cupio *id* óbsequi gnató meo.

VERSVTOS non solum ad malitiam callidos, verum et recti peritos intellegi posse Plautus informat in Asinaria:

nec mági' versutu' néc quo *ab* caveas aégrius;
eidem hómini [versuto], siquid récte curatúm velis,
mandés.

DEVORARI non solum cibus gutture, sed et vox auribus potest. Plautus in Asinaria:

auscúltate adque operám date et mea dícta devoráte.

et in Aulularia:

nimiúm libenter édi sermoném tuum.

BICIPITE quod incorporatum est posse dici Varro de vita populi Romani lib. IIII aperuit: in spem adducebat non plus soluturos quam vellent; *senatui* iniquus equestri ordini iudicia tradidit ac bicipitem civitatem fecit, discordiarum civilium fontem.

2 Plautus Amphitryone ‖ 7 I, 1, 61 ‖ 10 I, 1, 106 ‖ 15 III, 3, 59 ‖ 17 III, 6, 1 ‖ 19 Varro de vita pop. Rom. IV.

2. 3 *f.* auctoritate possumus dicere. Plautus in Amphitryone. — *quamquam similiter dicta atque ea, quae in cdd. hic tradita, leguntur et infra.* — 4 nilne *Quichcratus;* nihilne *C, Bamb.* — scelesta *(Alcmena) Me.* — 5 minores H_2; minorem *L;* H_1; *G; v.;* minora *Bamb.* — exibere *L.* — 6 maiores *add. M* (maiorem *Guietus*). — 7 Plaustus *Bamb.* — 8 id *add. M.* — et id ego percupio obsequi gnato meo *elegantiore oratione, numeris minus rotundis cdd. Plauti.* — 9 calidos *G.* — recti *M;* recte *v.* — 10 informat; *i. e.* docet. — 11 versutu'; versutus *cdd. Pl.;* versutum *Non.* — quo; co *(sic) G.* — ab *om. C, Bamb.* — caucas L_1. — 12 eidem *Plaut.;* idem *C;* idest *Bamb.* — homini *Pl.;* homini versuto *C, Bamb.; et f. ipse Numida.* — 14 guttur H_1. — potest *om. Bamb.* — 16 atque L_2; *H; G; Bamb.* — me *Bamb.; pr. L.* — devorante *Bamb.; pr. L.* — 19 Bicipite *M;* Bicipitem *v.* — *ita supra, 390, 17, a nobis restitutum* truce, *ubi cf. comm.* — *similiter apud antiquissimos vel recentissimos auctores in* is, e *flexa habes* immemoris, concordis, paris, exossis, indecoris, pervigilis *alia; cf. Neuii gramm. lat. II, 16 sq.; comm. in 114, 1.* — incorporatum; *ut* inanimatum; *quod et ipsum aetatis est serae. non igitur videtur scribendum* incorporeum *vel* incorporalis. — 20 apparuit *pr. L.* — in spem *ed. a. 1476;* in spe *cdd.* — in spem adducebat; *sc.* aere alieno obrutos. — 21 vellem H_2, *G.* — senatui *add. Popma, Stadius.* — iniquus L_2, H_1, *Bamb.;* iniqius L_1; iniquius *rell.* — 22 uicipitem L_1. — *puto* ac bicipitei civitatei *(ablat.)* fecit disc. civ. f. cet. *cf. Flor. 82, 3 sq. ed. Jahn.*

DEFECATA omnia pura et inturbata et sine sordibus possumus dicere, ut vinum sine fecibus. Plautus in Aulularia:

nunc défecato démum animo egrediór domo.

MALITIAM veteres, ut dolum, mediam ponendam esse duxerunt, quasi sit et bona. Plautus in Aulularia:

cérto edepol equidém te civem síne mala omni málitia;

adeo ut inprobo praeposuerit malum, quod levius putaretur, in eadem:

'quid factis?' — || 'néque malis neque ínprobis.'

BELVAM indifferenter posuit auctoritas veterum. Plautus Aularia:

quó quidem agno sát scio
magi' cúriosam† númquam esse ullam béluam.

Cum sit GROCIRE corvorum, Plautus in Aulularia cantare eos dixit:

nón temerest quod córvus cantat míhi nunc ab laevá manu.

ROSTRVM hominis dici non debere consuetudo praesumpsit. *set* apud Plautum in Menaechmis positum sic:

aput ménsam plenam hominis rostrum déliges.

Novius Pedio:

nec úmquam vidi róstrum *ego in* tragoédia tantúm Titi.

Lucilius Satyrarum lib. V:

---

24 I, 2, 1 || 27 II, 2, 38 || 29 II, 2, 36 || 2 III, 6, 25 || 6 IV, 3, 1 || 10 I, 1, 13 | 12 Novius Pedio || 14 Lucilius l. V.

---

23 Defecta *Bamb.*, L_1. — omni H_1. — puta *G* (*sed in mrg.* pura). — 24 binum L_1. — 25 defecato *et Pl. cdd.* — animamo *pr. L.* — 26 mediam *Quicheratus;* medium *cdd.* — 28 acerto (*praec.* a) *cdd.;* certe *recte libri Pl.* — 29 inprobo *M;* inprobum *C, Bamb.* — praeposuerit H_2*; ed. a. 1471;* proposuerit *rell. cum Bamb.* — malum *M;* malo *r.* — ut improbum postposuerit malo *Quicheratus.* — putaretur (*scil.* malum) *M;* putatur *cdd.* — *cet. n. N.* — *nam illud* neque inprobis *apparet dictum pro* ac ne inprobis quidem. — 2. 3. 4 Belua *Bamb.* — Aulularia: quo *Me;* aululariam quo L_1, *Bamb.;* aulularia in quo *rell.* — agno sat *Pl.;* agnoscat *C, Bamb.* — 5 curionem *Scal.;* curiosam *cdd. Pl. et Non.* — *cf. quae secuntur ap. Pl.; item 86 l.* curio. — nusquam *Plautus.* — 6 crocire *Bamb.* — 8 mihi cantat *ex corr. G.* — leva *cum cdd. Pl. C, Bamb.* — 9 non *om.* H_1. — consuitudo L_1. — 10 set *add. M.* — 11 apud *Bamb.* — hominis *C, Bamb.;* homini *Pl. libri, f. recte.* — *ad hiatum vitandum* plenam tu hominis *Ritschelius;* plenam homoni *Brixius.* — deliges *Pl.;* deligis *C, Bamb.* — 12 Novius *Me;* nonbis *H, G, Bamb.;* non bis *L.* — Pedio *etiam Bamb.* — 13 vidi *Ribbeckius; M;* vidit *C, Bamb.* — ego in *add. M.* — Titi; tit *Lugd.;* dici *ed. ap.* Me_1. — *de Titio tragico cf. vit. Ennii pg. 96 sq.* — rostrum — tantum *cum irrisione videtur dictum, quamquam alias magnum os decorum poetis epicis tragicisque.*

155 M.

ne designati rostrum praetori' pedésque
spectes.

idem lib. VIIII:

arripio [et] rostrum labeasque huic zopyriatim
percutio dentisque advorsos discutio omnis.

Varro Periplu lib. II, περὶ φιλοσοφίας: itaque videas barbato rostro illum conmentari et unumquodque verbum statera auraria pendere. — idem [in] Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶν:

ne rostrum ínprudentum incésseret.

FATVM, sicuti conmuniter intellegìtur, significantiam decreti habet; e doctis tamen indagationibus invenimus positum esse pro voluntate.

Vergilius lib. VII:

heu stirpem invisam et fatis contraria nostris
fata Phrygum!

nec enim Iuno aut quisquam deorum fatum habet, quod ipsi faciunt. et in eodem:

filius huic fato divum prolesque virilis
nulla.

---

17 Lucilius l. VIIII ‖ 20 Varro Periplu II ‖ 22 Varro Serrano ‖ 27 Aen. VII, 293 ‖ 31 Aen. VII, 50.

15 praetores *L; H_1; Montepess.*; pectores (*vel* peltores) *Bamb.*; praetoris *H_2, G.* — *f.* pedesve. — **18. 19** *cf. comm. in Luc. IX, 45.* — et *om. H_1.* — *secl. M.* — *cf. Luc. XXII, 6.* — labeasque *Bent.*; labe atque *L_2, H*; labe adque *L_1*; labeatque *G*; libeatque *Bamb. sec. Beckerum.* — huic zopyriatim (huic *iam Westerhovius*; zopyriatim *Vargesius*) *Rothius*; hoc zeferiat in *L; H; G ex corr.; Bamb.* (*hic* inpercutio); zeferiatq in *pr. G.* — dentisque *pr. H*; dentesque *rell. cum Bamb.* — **20** περιφινοcοφιαc *H; L_2*; περιφινοcοφαc *Bamb.*; περιφυνοcοφιαc *L_1*. — *cet. cf. comm. in 392 l.* spissum-tardum. — **21** iulum *L_1*. — conmentari *L_1 solus.* — **22** pedere *pr. L.* — ponderare *frustra Popma.* — eidem *pr. L.* — in *om. L; G; Hqo; etiam Bamb., ut vid.; non Montepess.* — **23** ne *add. M.* — *porro ante* rostrum *vid. haustum* nos. — inprudentum (*vel* inpudentum) *M*; inprotrudentum *H_1*; in protrudendum *rell. cum Bamb.* (*in archetypo erat scr.* inprodentum *supra posito* ru). — incesseret *M* (incesserent *Iun.*); cesserent *C, Bamb.* — *f.* ne rostra inprudentum incesserent. — *illud* protrudendum *apparet esse ineptum; nam debuit a Non. poni unde intellegeretur de hominis agi ore.* — *numeros iam agnovit Ritschelius.* **24** Fatum. *cf. 303; 526 l.* fatum; dubio potius quam difficili intellectu. — Factum *H_1*. — **25** habit (habita) *L_1*. — e (*id f. delend.*) doctis tamen indagationibus *M*; e doctis tamen indagationis *H_1*; a doctis tamen indagationes *L, G, Bamb.*; a doctis tamen indagantes *H_2*; a d. t. indaganter *Ald.* — *cf. titulum cap. XII.* — invenimur *Bamb.* — **28** Verg.; *cf. comm. in 226, 29.* — **29** fregum *L_1*; frigum *L_2, H, Bamb.*; Frygum *ed. Bas.* — **30. 31** quod ipsi faciunt. *apparet Non. philosophiae perinde fuisse gnarum atque philologiae.* — et in eodem; *cf. 303 l. m.*

et in alio:

et sic fata Iovis poscunt, hic terminus haeret.

RICTVM ferarum dici volunt, cum Titinius auctor sit etiam hominis dici debere:

cálve, || exporge fróntem; semper hábeat facito *rísum* rictus.

item Pomponius Prostibulo:

quís hic est? quam ob rem hic próstat? rictum et lábeas cum consídero.

Lucilius Satyrarum lib. III:

malas tollimu' nos adque . . utimu' rictu.

Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων:

ante aúris nodo ex cróbuli bis párvuli
tortí demittebántur sex cincínnuli;
oculís nigelli púpuli suppaétulis,
quandam hílaritatem sígnificantes ánimitus.
* * *
rictus† parvíssimus,
ut réfrenato rísu roseo * * *

STVPRVM hoc solum dici putant, quod cum viduis conmittitur veteres·*et* pro adulterio et vitio ponunt. Plautus Amphitryone:

---

34 Aen. IV, 614 || 36 Titinius || 2 Pomponius Prostibulo || 4 Lucilius l. III || 6 Varro Papia papae || 15 III, 2, 2.

---

35 heret *L, H.* — **36** Rectum L_1. — *post* ferarum *vid. haustum:* tantum. — **37** debere; *f.* decere. — **1** *cf. 221 l.* rictus *ibique comm.* — *h. l. cdd.:* cave excorde frontem labeat semper facto rictus (factor ictus *L*). — **2** item *f. delend.* (*praec.* rictus). — **3** hic *secundum supra add. L.* — rectum L_1. — *illa* rictum — considero, *ad sequentia, quae Nonii culpa omissa, olim pertinuere.* — **5** atque *C pr.* L_1; *Bamb.* — *lacuna duorum semipedum minus bene post illud* utimu' *ponetur.* — utimu' *M* (*seq.* r.); utimus *Rutgersius;* utimur *cdd.* — **6** περι (πεερι *L; H sec. Riesium*) ενκωμιων *cdd.* — **7—13** *metrum agnovit Scal.; cf. Catal. pg. 252.* — **7. 8** nodo *Scal.;* modo *C, Bamb.* — crobyli *Gifanius;* bis (bis sex) *M;* subolibus *cdd.* — torti *M;* intorti *cdd.* (*praec.* i). — intorti demittebantur *Lips.* (dimittebantur *cdd.*). — intorti demittuntur *Scal.* — sex cincinnuli *Scal.;* sed cincinni *C, Bamb.* — **9** nigelli *(ita Riesius)* pupuli (*sic Ribbeckius;* populi *Roeperus*) suppaetulis (suppaetulis *Iun.*) *M;* supetulis nigellis populi *C, Bamb.* — *metrum adiuvi.* — *Scaliger egregie, si omiseris numeros:* oculi subpaetuli, nigellis populis; *Ribbeckius non bene:* oculis suppaetuli nigellis pupuli. — **10** quandam *Scal.* (quantam *Riesius*); quam *cdd.* — an. *Scal.; cf. 147, 22;* animi *cdd.* — *post v. 10 posita fuisse, quae pg. 218 s. l.* palpebrae *feruntur intellexit Scal.* — **12** *elegantissime sic supplet idem:* at rictus oris candidi parvissimus. — **13** refrenato *producta prima; cf. de re m. 430 sq.* — risu roseo; *haec ut puta supplenda sic:* ut refrenato rictu roseo dentium | vix comparerent ordines nitentium (*vel* albentium). — *subiungit Scal. quae 135; 539 sub l.* mollitudinem; regilla *leguntur.* — **14** *ordinem verborum restituit M; in cdd. haec sunt:* Stuprum quod cum viduis conmittitur (comm. L_2, *H, Bamb.*) hoc solum dici putant. — cum virginibus et viduis *probabiliter Brissonius.* — **15** et *add. M.*

456 M.

stuprí, dedecoris á viro argutám meo.

Sallustius Hist. lib. III: ac statim fugitivi contra praeceptum ducis rapere ad stuprum virgines matronasque.

THENSAVRVM etiam copiam pessimae rei dici posse Plautus voluit in Amphitryone:

qui domi uxorém meam
ínpudicitia ínpedivit téneo thensaurúm stupri.

COMPOTEM in bonam partem solum accipi putatur, cum et in malam positum sit. Plautus Epidico:

'cédo manum.' — 'accipe érumnarum et míseriarum cómpotem.'

Naevius Danae:

eam núnc probris scis ésse inventam cónpotem?

VIVA posse dici *et* ea quae neque anima nec spiritu moveantur Vergilius auctor est Aen. lib. I:

intus aquae dulcis vivoque sedilia saxo,
Nympharum domus.

INDOLEM aduliscentium tantum consuetudo dicit, quasi novae subolis [indoles autem est crementum]. veteres autem *et* senum dixerunt. Plautus in Milite:

---

17 Sallustius Hist. III ‖ 19 Plautus Amphitryone ‖ 24 IV, 1, 32 ‖ 26 Naevius Danae III ‖ 29 I, 167 ‖ 34 III, 1, 37.

16 *praec. ap. Pl.* ita me probri. — argutam *Pl.*; arguta (*seq.* m) *cdd.* — 17 frugitivi *Bamb.* — 18 ducis; Spartaci. — 19. 20 Thensaurum *pr. L*; Thesaurum *rell. cum Bamb.* — *ita et v. 22.* — cupiam H_1. — *f.* volunt Plautus in Amph. — 21. 22 *cf. 331 l.* inpedire, sordidare. — *praec. 331:* immo ego hunc, Thebani cives. — impud. L_2; *H*; inpudititia *Bamb.* — imped. L_2, *H*; inpediunt *Bamb.* — 23 Compotem; *cf. 521 l.* compotem. — Competem L_1, *Bamb.* — bonam *om. Bamb.* — in malam *ed. princ.*; in mala *L*, H_1, *Bamb.*; in malo H_2, *G.* — 25 cedo H_1; caedo *rell. cum. Bamb.* — aerumnosam *sim. minus bene cdd. Pl.*; *cuius quidem haec sunt:* 'cedo manum.' — 'accipe! aerumnarum et miseriarum compotem mulierem retines.' — competem L_1; *Bamb.* — 26 Nevius *H*, *Bamb.* — Dane *cdd* (Danae *Lugd.*). — 27 eam (*sc.* Danaen) nunc probris scis *(Acrisius compellatur)* esse inventam conpotem? *ita M* (probri *Me;* probris *Ribbeckius de trag. Lat. pg. 53*); eam nunc esse inventam propris (*ita* L_1; *Hqo;* propriis L_2, *Hs*, *G*, *Bamb.*) conpotem (comp. *Bamb.*; competem *Lugd.*) scis *cdd.* — 28 et *add. M.* — 30 dulcis; dulce L_1; dulcis *et Bamb.* — *post* dulcis q *eras. in L.* — vivoquae, quae *punctis del., L;* vivo *Bamb.* — 31 nimpharum L_2; *H*; *Bamb.*; nimfarum *rell.* — 32 Indoles; *cf. Paul. 106 l.* indoles *cum comm. O. Muelleri; Fest. 309 l.* suboles. — adulescentium L_2, *H*, *G*, *Bamb.* — consuitudo L_1. — nove *C.* — 33. 34 subolis *Par. 7665;* suboles *L ex corr.*; H_1; *Bamb.*; subo *pr. L;* subsole H_2; *G.* — subolis; *quod utrumque vocabulum ab* olendi *vel* olescendi *verbo ductum esset.* — *illa* indoles — crementum, *quae ex glossariis ab interpolatore addita (cf. Paul. l. m.) secl. Guietus.* — autem *prius librariorum culpa, non interpolatoris adiectum.* — et *add. M.* — quasi novae subolis indoles sit incrementum: veteres etiam senum dixerunt *Me.*

si álbicapillus híc videtur, nútiquam || ab ingenióst senex,
ínest in hoc emússitata súa sibi ingenua índoles.

ALACRITATEM in malis habendam Cicero Tusculanarum *lib. V* ostendit: vir igitur temperatus, constans, sine metu, sine aegritudine, sine alacritate, nulla lubidine, nonne beatus?

CATVLI non solum canum diminutive, verum omnium animalium appellantur. Vergilius Georg. lib. III:

tempore non alio catulorum oblita leaena.

et alio loco de serpente:

cum positis novus exuviis nitidusque iuventa
volvitur aut catulos tectis aut ova relinquens.

Plautus Truculento:

iam hércle ego hic te, múlier, quasi sus cátulos, pedibus próteram.

Lucretius lib. V:

ad catuli pantherarum scymnique leonum.

Lucilius Satyrarum lib. IIII:

concursare et apros catulos fetumque ferai.

idem lib. VII:

pantherai ad catulos accedere inultum.

---

3 V, 16, 48 || 7 III, 245 || 9 Georg. III, 437 || 12 II, 2, 13 || 14 V, 1036 || 16 Lucilius l. IV || 18 Lucilius l. VII.

---

1 albicapillus *Bothius ap. Pl., ubi cdd.* albi (albis, albus) capillus; albet capillus *C, Bamb.; et f. ipse Non., ita, ut illud* videtur *ad seqq. traheret; cf. Caes. pg. 80.* — nutiquam *M;* neutiquam *cdd.* — ab ingeniost senex *docti ap. Pl.; ubi cdd. fere:* ibi ingenio senex; ab ingenio senes *C, Bamb.* — *quidam minus secundum artem:* ab ingenio senet. — 2 *cf. 9 l.* examussim. — emussitata *v.* (*alii* amussitata; *sed cf. comm. in pg. 9 l. m.*); emeus siaetas *L;* emeus sietas *H;* emeussiaetas *ed. Bas.;* ememus si aetas *Bamb.* — 3 Tusculanarum *Hqos;* Tusculanorum *L, G, Bamb.* — lib. V *add. Quicheratus.* — 4 temperatas *Bamb.* — egritudine *Bamb.* — 5 nulla *Sauppius;* ulla *C, Bamb.* — *cdd. Cic.:* sine alacritate ulla, sine libidine. — alacritate nulla, nulla libidine *C. Ph. Wagnerus.* — *cf. et comment. C. F. G. Muelleri.* — *equidem Sauppii inventum verum duco.* — libidine L_1; lividine *Bamb.* — nonne beatus *Cic.;* non vexatus *C;* non vetatus *Bamb.* — 6 canum; *puto* canum fetus. — dimminutive *C;* dinutiae *Bamb.* — 8 leena *H.* — 9 de serpente *Quicheratus; cf. 458 l.* exuvias; de serpentibus *cdd.* — 10 exuvis L_1. — nuidusque *Bamb.* — 13 te *om. Bamb.* — quasi sus catulos mulier *Ambros.;* mulier quasi sus catulos *cum C, Bamb.; Palatini* (su scapulos *B*). — quasi sus catulos; *cf. Varro de re r. II, 4, 14.* — poteram *L.* — 15 at L_2, H_2, *G, Bamb.;* ut H_1. — panterarum *C* (paterarum L_1); penterarum *Bamb.* — scymnique *Lucr.;* ychimnique *C;* ychimni *Bamb.* — *non puto reponendum* scymini. — 17 concursare et *M* (concursare *Gifan., alii*); concursaret *cdd.; f.* concussare et (concussaret *Fruter.*). — *illud* et *ad sequens* que *referendum.* — apros *Scal.;* agros *cdd.* — foetumque *Bamb.* — ferai *M;* ferat *C, Bamb.;* ferarum *Pius.* — 19 *cf. Luc. VII, 16; 17.* — pantherai (*vel* ferai) *M;* rate *C, Bamb.* — accedere *Iun.;* accederet *cdd.*

CONPRESSVS *coitus* cum virgine admissus dicitur. Plautus in Truculento etiam coitum cum meretrice conpressum dici vult:

> núnc ad amicam décimo mense *póst* Athenas Atticas
> víso, quam gravidam híc relinqui meó conpressu, quíd ea agat.

OPIFICEM non *solum* ex opere dici posse Cicero Tusculanarum lib. V auctor est: advena quidam et ignobilis verborum opifex insinuasse in antiquam philosophiam videtur.

SEMINA pro vergultis vel malleolis vel surculis dici posse auctoritatem Vergilius dedit in Georg. lib. II:

> seminibus positis superest deducere terram
> saepius ad capita et duros iactare || bidentis.

SVMEN proprie a sugendo dictum; nam et mulieris mammam sumen veteres dici volunt. Lucilius Satyrarum lib. IIII:

> quodsin ulla potest mulier tam corpore duro
> esse, tamen tenero manat quoi sucu' lacerto,
> ei manus ubertim lactanti in sumine sidat.

EXVVIAS et SPOLIA non solum hominum tegmina aut vestes dici posse Vergilius auctor est in Georg. lib. III, dicens de serpente:

> cum positis novus exuviis nitidusque iuventa
> volvitur.

---

20 II, 6, 16 || 24 V, 12, 34 || 28 II, 354 || 3 Lucilius lib. IIII | 8 III, 437.

---

20 coitus *add. M; cf. v. 21.* — ammissus *G, Bamb.* — in *om. Bamb.* — **21** coetum *L, H_1, Bamb.* – meletricem *L; Bamb.;* melemtricem *P;* meretrice *G sec. ed. Bas.; Hqos; v.* — compressum *ed. a. 1476;* compressus (conpr. *L_1; ed. Bas.; ita idem et supra cum Bamb.*) *C, Bamb.* — **22** nunc amicam *melius Pl. cdd.; cf. comm. Spengelii.* — anicam decimi *Bamb.* — post Athenas Atticas *Pl.;* athenas attis eas *C;* athenas attisteas *Bamb.* — **23** voso *Bamb.* — hic *om. cdd. Pl.* — reliqui *H_2, G; non Bamb.* — quid *Pl.; Hqos;* quod *L, G, P, Bamb.* — **24** solum *add. Quicheratus.* — ex ope *cdd.; corr. ed. a. 1171. et mrg. Ho:* non ex ope, sed ex opere. — dici posse *Bamb.;* posse dici *rell.* — Tusculanorum *L, Bamb.* — **26** *ins.* se *minus bene cdd. Cic.* — filosofiam, *m. 2* philosofiam *L.* — **27** virg. *L_3, H, G, Bamb.* — m. ver *Bamb.* — **28** auct. Verg. dedit. *ead. elocutio occurrit infra, pg. 460 s. l.* procacitatem, *non ut videatur esse sollicitanda.* — **29** diducere *recte pars librorum Verg.* — **1** videntis *L_1.* — **2** proprietas urguendo *L_1.* — **3** Lucil.; *cf. comm. in Luc. IV, 22.* — lib. IIII satyrarum *Bamb.* — **4** quodsin ulla *M;* quodsi nulla *cdd.* — **5** tenere *Bamb.* — manat quoi *s. M;* maneatque *s. cdd.* (maneat sucusque *H_1*). — **6** ei — ubertim *M;* et — uberi *C, Bamb.* — sidat; *cf. Lamprid. Heliogabal. 5, 4:* agebat praeterea domi fabulam Paridis, ipse Veneris personam subiens, ita ut subito vestes ad pedes defluerent nudusque una manu ad mammam, altera pudendis adhibita ingenicula ret. — **7** Exubias *C, non Bamb.* — aut; ut *Bamb. sec. Beckerum.* — puto non solum hominum, sed omnium animalium; *cf. 457, 6.* — **8** Georg.; *ita L, Bamb.;* Georgicorum *H;* Gii *ed. Bas.* — *f. in aliquo codice olim fuit* Aen.; *nam versus 9 talis fere etiam in II Aen. extat.* — II *h. l. C, Bamb.* — **9. 10** *cf. 457, 10. 11.* — nob; *L_1.* — exuvis *L_1.* — nuidusque *Bamb.*

Accius Bacchis:

tunc * * *
silvéstres pecudum exúvias laevo píctas lateri accómmodant.

Lucretius:

nam saepe videmus
illorum spoliis vepres volitantibus auctas.

DIVORTIA non coniugii distractionem solum *dici*, sed etiam omnium inflexionem, quae a recto detorquentur, Vergilius auctor est lib. VIIII:

obiciunt equites sese ad divortia nota
huc illuc.

VIRGINES non solum feminae dicuntur, verum etiam pueri investes; nam et quicumque ex ephebis excesserant, devirginari dicebantur. Varro περὶ ἐξαγωγῆς: quam sympathian lumbi at oculos haberent, quid magnum interesset, puerum utrum essem devirginatum usurus an μονογέροντας puros *putos*, dum cogito.

ENIXAS non in partu solum possumus dicere, sed etiam omni labore exercitas auctore Vergilio Aeneidos lib. III:

stirpis Achilleae fastus iuvenemque superbum
servitio enixae tulimus.

---

11 Accius Bacchis ‖ 14 IV, 61 ‖ 19 Aen. IX, 379 ‖ 24 Varro περὶ ἐξαγωγῆς ‖ 28 III, 326.

---

11 Accius; *cf. 244 l.* accommodatum — adiunctum *ibique comm.* — **13** silvestres *h. l. om. cdd.; pg. 244:* pecudum. — levo *C, Bamb.* — accomodant *L, G; non Bamb., Hqos.* — **14** Lucret.; *cf. 231 l.* vepres. — **16** vepres *cdd. 231;* vere *h. l.* — **17** Divortia; *cf. 290 l.* divortium; *ubi et Verg. locus pr. verba* huc illuc. — coniugia *L.* — distractationem *Bamb.* — dici *Quicheratus add.* — **18** inflexionem *M;* inflexionum *C;* infelixionum *Bamb. sec. Beckerum.* — **21** huc (illuc L_1) illuc; hinc atque hinc *cdd. Verg.* — **22** investes (inves *Bamb.*); inberbes *olim nos; sed cf. 45 l.* investes — inpuberes. — **23** ex ephebis excesserant *ed. a. 1476;* ex yfoebis (ifoebis *Bamb.*) excesserat *C, Bamb.* — *possit et reponi* excesserat — dicebatur. — **24** περιξατωτηϲ *L; H; Bamb.;* περιξαγωτηϲ *G.* — symphatian *C, Bamb.; in hoc supra* sym *cum compendio scr.* natus; sympathiam *Iun.* — lumbi at; lumbi ad *Lips.;* lubiat *L, H;* lubi at *ed. Bas.; Bamb.;* lubidinis oculi *ingeniose Iun.* — **25** magnum *Iun.;* imagnum *Bamb.;* imaginum *L,* H_2, *G;* imaginem H_1; inguinum *non bene Lips.* — intereet *Bamb.* — puerum *Iun.;* puer (*seq.* n) *C, Bamb.* — essem *Popma;* esset *Iun.;* esse *cdd.* — **26** usuras *Bamb.* — an; n *in ras. L.* — μονογέροντας *Oehlerus;* monuce ρωϲαϲ *L, H* (monuce ρωϲ *pr. L*); monuceρωϲαϲ *G, Bamb.* — puros putos *M;* purus (ac purus *pr. L*) *C, Bamb.* — 27. 28 Enixas; *cf. 57; 297 l.* enixae; enixa. — non in partu *e. q. s.; vid. olim fuisse:* non partu solum, sed etiam omni labore exercitas possumus dicere. — omni labore; *i. e.* omni genere laborum. — exercitas *ed. a. 1476;* exercitus *Bamb.;* exercitos *C.* — auctorem *G;* ductore *Bamb.* — Verg.; *cf. comm. in 297, 12.* — **29** iuvemque H_1.

PRANSI non solum qui panderint dicuntur, sed etiam quibu nihil desit. Varro Flaxtabulis, || περὶ ἐπαρχιῶν: quare, o Marce pransum ac paratum esse hominem oportet.

Os rostrum vel faciem hominum tantum dici putant; ut de rostro Vergilius lib. VIIII:

> donec Rutuli clamantis in ore
> condidit advorso;

[sed] de facie idem Aeneidos lib. I:

> os umerosque deo similis;

cum auctoritate veterum et pecudum et ferarum dici possit. Vergilius lib. XII:

> ora citatorum dextra detorsit equorum.

et de leone [lib. XII idem]:

> inpavidus frangit telum et fremit ore cruento.

os etiam *ora* alicuius rei et omne patens accipi potest Vergilius Georg. lib. III:

> quam siquis ferro potuit rescindere summum
> ulceris os.

idem lib. II:

> et ingentem lato dedit ore fenestram.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: nam in ipso aditu adque in ore portus.

DORSA et TERGORA hominum vel aliorum animantium dici tantum consuetudo putat, cum et aquarum dici possint. Vergilius in Georg. lib. III:

1 Varro Flaxtabulis || 4 Aen. IX, 442 || 7 I, 589 || 10 XII, 373 | 12 XII, 8 15 III, 453 || 18 Aen. II, 482 || 20 II, 5, 12, 30 || 24 III, 361.

31 pranderint *Guietus;* pranderent *C, Bamb.* — 1 flaxtabulis (flaxabulis *Bamb.*) ιτεϱι (ite ϱι *H;* ite. ϱι *Bamb.*) επαϱχιων *C, Bamb.* — o Marce; a marte H_1. — 2 esse hominem *Lips.;* esset hoc minumo (*seq.* o) *Bamb.;* esset hoc minume *C.* — esse te hoc minume *non bene Rothius.* — 5 rutili L_1. — 6 condidit *Verg.;* contendit *cdd.;* contudit *Ald.* — 7 sed (*praec.* so; *seq.* d) *add.* L_2, H_1; sed *pro* de *Bamb.* — idem; *cf. 440 l.* ora. — 9 auct. verum *Bamb.* — Verg.; *cf. 440 l. m.* — 12, 13 *huc revocavit Quicheratus; in cdd. leg. post v. 17.* — lib. XII idem (indem H_1) *secl. M; f.* et eodem de leone — creunto H_1. — 14 ora *add. M.* — 15 Verg.; *cf. 434 l.* ulcus. — 16 sunmam L_2, *Bamb.* — 17 ulc. os; ulcerius L_1. — 18 *non scribendum* Aen. lib. II; *ut iam in re simili monitum.* — 20 M. Tull.; *cf. 237 l.* aditus est ingressus; *ubi cdd.* M. Tullius de suppliciis. — in Verrem de Suppliciis *Quicheratus;* de suppliciis in verrem *L, H, Bamb.* (M. Tull. *e. q. s. om. G*). — adiditu *G.* — atque L_2, *H, G, Bamb.* — 21 ora *h. l. cdd.; 237* opere. — porcus *Bamb.* — 22 tergora; *expectes* terga. — 23 tantum *om. Bamb.* — consuitudo L_1. — putat *om. Bamb.* — possint *Quicheratus;* possit *cdd.*

undaque iam tergo ferratos sustinet orbes.

et in Aeneidos lib. I:

dorsum inmane mari summo.

Omne castum *et* incorruptum veteres [sub] VIRGINIS vocabulo appellaverunt. Cicero in Oratore: philosophia casta, verecunda, virgo incorrupta.

NIDOS non solum domicilia avium, sed et fetus earum Vergilio auctore dicere possumus, in Georg. lib. IIII:

ipsasque volantis
ore ferunt dulcem nidis inmitibus escam.

IMBRES consuetudo agmen caelestium aquarum et pluviarum induxit solum dici, cum auctoritas variet. Vergilius omnium aquarum dixit in Georg. lib. IIII:

ipse feracis
figat humo plantas || et amicos inriget imbres.

PECVDES non solas quadrupedes, sed et alia animalia dicere Vergilio auctore possumus in Georg. lib. IIII:

quem mihi vix frugum et pecudum custodia sollers.

et:

ignavum fucos pecus a praesepibus arcent.

Varro Sexagesi:

néqueíquam agipínnís anatés rémipedés búxeiróstrís pecudés palúdibús nócte nigra ád lúmina lámpadís sequéntés.

---

26 I, 110 || 29 19, 64 || 32 IV, 16 || 37 IV, 114 || 3 IV, 327 || 5 Georg. IV, 168 || 7 Varro Sexagesi.

---

25 feratus L_1; ferratus L_2; H_1; *Bamb.* — **26** *cf. 203 l.* dorsum. — **27** immane L_2, *H, non Bamb.* — **28** castam *Bamb.* — et incorruptum veteres *M;* veteres incorruptum *cdd.* (et *iam Quicheratus add.*). — sub *secl. M* (*praec.* s, *seq.* u). — virgines *Bamb.* — **29** philosophia (filosofia, *m. 2* pilosofia *L*); *ap Cic. subiectum est:* oratio philosophorum; *quod quidem longiore intervallo praecedit. — igitur non male Quicheratus:* Cicero in Oratore de philosophia *(similiter compluriens in hoc capite Nonius):* casta *e. q. s.* — verecunda; veneranda *Bamb.* — **30** *Cic.:* incorrupta quodam modo. — **31** foetus L_2, *Bamb.* — **32** auctor *Bamb.* — III *Bamb.* — **33** ipsaeque (ipseque *H*) *C, Bamb.; et ut puto ipse Non.* — **34** nidis; *cf. Serv.* — **36** indixit *Bamb.* — duci *L.* — varies L_1. — omnium; *puto* omnino. — **2** Pecudes; *cf. 158 l.* pecus. — sed *om.* L_1. — **4** *cf. 158.* — **5** *cf. 33 l.* ignavum. — **8. 9** *scite Buechelerus usus invento nostro, quo apud Laevium systema ionicorum a maiore denorum et novenorum reperiri demonstravimus, etiam Varroni hic denos restituit ionicos a maiore; et eandem numerorum discriptionem olim nos in margine ed. Bas. notaveramus.* — nequeiquam *M* (nequiquam is *Riesius*); neque quas *C, Bamb.* — agipinnis *M;* agi pennis *C* (agi pennas G_1); aqui pennis *Bamb.* — agipinnis *dictum ut* agipes *ap. Luc. l. inc. 68.* — agipennes *Bent. in Castigationibus; non bene id.* agilipennes; *cum Palmerio Me:* quassagi-

460 M.

PACEM peti et a dis posse Vergilius significat in Georg. lib. IIII:

tu munera *supplex*
tende petens pacem.

et in Aeneidos lib. III:

hic Helenus caesis primum de more iuvencis
exorat pacem divum.

Plautus Amphitryone:

út Iovis suprémi multis hóstiis pacem éxpetam.

PROFVNDVM non solum imum altum, sed etiam summum dici posse auctoritas usurpavit. Vergilius in Aen. lib. I:

ni faciat, maria ac terras caelumque profundum.

PROCACITATEM non animantium solum [a precando et poscendo] dici posse Vergilius auctoritatem dedit lib. I:

penitusque procacibus austris;

quod est: saevientibus, procellosis.

PVTIDVM non solum ab odore faetido et gravi quod naribus inprobetur, sed et quod auribus triste, insuave, austerum, rancidum sit [putidum] dici posse auctoritas vetustatis admisit. Cicero in Oratore: quonam igitur modo audiretur Mysus aut Phryx Athenis, cum etiam Demosthenes exagitetur *ut* putidus?

10 IV, 534 || 14 III, 369 || 17 V, I, 75 || 20 I, 58 || 23 Aen. I, 536 28 8, 27.

pennas. — *possis et* acipinnis *sive* acupinnis, *vel potius, id quod Bamb. libro commendatur,* aquipinnis. — *cf. O. Muelleri comm. in Pauli pg. 9 l.* acupedius. — remipedes *Passeratius; Rothius;* tremipedas *C, Bamb.;* remipedas *Paris. 7666.* — buxeirostris *Roeperus;* buxeis rostris *cdd.* — limina *Bamb.* — sequentes *M;* sequens *cdd.* — **10** a diis *C, Bamb.* — **12—14** *om.* H_1. — **12** tum *(ita et V. libri quid.)* munere *C, Bamb.* — suppl. *om. cdd.* — **15** cesis *C, non Bamb.* — **16** *cf. 371 l.* pax, propitiatio. — **18** *cf. 388 l.* supremum, summum. — hostis L_1*; Bamb.* — pacem petam *recte libri 388.* — **19** imum *P ex corr.; ed. a. 1476* (*quae om.* altum); in imum *C, Bamb., pr. P.* — *non bene scribetur* infimum. — **20** usurpat *pr. Bamb.* — in Aen. *om.* H_1. — II *Bamb.* — **21** faciam L_1. — **22** *illa* a prec. (a procando *Pius*) et posc., *ut ex 23 l.* procacitas *illata, del. Quicheratus.* — **26** Putidum; *cf. 450 l.* putidum. — ab ore *G.* — foetido L_2, H_1, *G, Bamb. sec. Beckerum;* fetido H_2. — **27** inprobetur (*vel* reprobetur) *M;* probetur *cdd.;* prebetur *ed. a. 1471.* — *contra recte habere videtur illud* probari *pg. 450 l. m.* — tristis L_1. — rancedum L_1. — **28** sit *Quicheratus;* se *L, G, Bamb.;* em H_1*; m. 2 supra scr.* seu, *sed id del. et in mrg. scr.* est. — putidum *secl. M.* — **29** quonam *Cic.;* quoniam *C;* quo *Bamb.* — fryx *C;* frix *Bamb.* — Athenis H_2, *G;* Atenis *rell.* — **30** demostenes *pr. L.* — exagitetur *Cic.;* agitetur (*praec.* es) *cdd.* — ut *om. C, Bamb.*

DEVOTVM ad prosperum tantum usus trahit, sed auctoritas et versum significare voluit. Vergilius || [in] Aen. lib. I:

praecipue infelix, pesti devota futurae.

REOS non solum crimini et culpae obnoxios, sed etiam honeste ti debitores vel promissi auctoritas voluit. Vergilius in lib. V:

constituam ante aras voti reus.

DAPES non tantum opiparos adparatus aut religiosos, sicuti :rumque, significare, sed et vitabilis et infandos cibos auctore :rgilio possumus doceri, *qui* in Aen. lib. III Cyclopem describens ; designat humana viscera:

nam simul expletus dapibus vinoque sepultus.

et in Bucolicis:

quas illi Philomela dapes, quae dona pararit.

DOMVM consuetudo hominum tantum habitacula dici putat, m auctoritas et templa et nidos domos dixerit. Vergilius). VI:

ostia iamque domus patuere ingentia centum
sponte sua.

et in Georg. lib. II:

antiquasque domos avium cum stirpibus imis
eruit.

INCESTVM usu dicitur flagitium in affines admissum; sed et ıcestare [funere] polluere auctore Vergilio possumus dicere). VI:

praeterea iacet exanimum tibi corpus amici,
heu nescis! totamque incestat funere classem.

[REVOCARE] PEDEM cum hominum et aliquarum animantium

---

1 I, 712 || 4 Aen. V, 237 || 8 III, 630 || 11 VI, 79 || 15 Aen. VI, 81 || 18 209 || 23 Aen. VI, 149.

---

1 adversum significare *(ita ed. a. 1471) Me;* adversus significari *cdd.* — *om. H_1.* — 3 honeste *Quicheratus;* honesti *cdd.* — 4 vel *in libris positum* *t illud* honesti; *traiecit M* (vel voti vel promissi deb. *Quicheratus*). — 5 s *L_1, ut vid.; H_2; G;* reos *L_2, H_1, Bamb.* — 8 Verg. (Virg; Virg.) *C, mb.* — possimus *Bamb.* — doceri *M;* dicere *v.* — qui *add. M.* — :lopem *cdd.* — 9 his designat *M;* hostes (hostas *Bamb.*) ad *C, Bamb.* — Verg.; *cf. 527 l.* dona. — 12 *om. Bamb.* — filomela *L_1.* — parit *pr. L.* — consuitudo *L_1;* consuetodo *Bamb.* — tanta *L_1.* — 14 templa *M; cf.* *?, 16;* templum *v.* — domnum duxerit *G.* — 18 *cf. 425, 33.* — III *G.* — flagium *Bamb.* — 22 funere *om. ed. a. 1471; secl. M.* — 24 preterea *(ita L)* licet *Bamb.* — 26 Revocare *del. Quicheratus.* — Revocare pedem *om.* *mb.* — hocminum *pr. L.* — et aliquarum; etati quarum *L_1.*

dici manifestum sit, Vergilius lib. VIIII etiam fluviorum dici posse ostendit:

cunctatur et amnis
rauca sonans revocatque pedem Tiberinus ab alto.

et Plautus remos navium pedes dixit.

MVRICES vetustas etiam saxorum asperitates et talia omnia voluit posse dici. Vergilius lib. V: ||

et acuto in murice remi
obnixi crepuere.

DENTES non solum quibus cibus adteritur, sed omnia quibus aliquid exsecari vel teneri potest Vergilius dici voluit; ut in Georg. lib. II de falce:

et curvo Saturni dente relictam
persequitur vitem adtondens fingitque putando.

et in Aen. lib. VI:

tum dente tenaci
anchora fundabat navis.

LOCVPLETIS non magnarum opum tantummodo, sed et ad quamlibet rem firmos et certos M. Tullius dici voluit ad Caesarem iuniorem lib. II: nihil omnino certi nec locupletem adhuc auctorem habebamus. — et de officiis lib. III: accedit eo testis locuples Posidonius.

MONVMENTA et templa dici posse M. Tullius auctor est in Verrem, actione secunda: ausum esse in aede Castoris, celeberrimo clarissimoque monumento, *quod templum in oculis cotidianoque aspectu populi Romani* positum est.

PROMERITVM etiam in malam partem posuit Plautus in Amphitryone:

quíd malí sum, ére, tua éx ré promérităs?

27 Aen. IX, 124 || 31 Menaechm. II, 2, 75 || 33 Aen. V, 205 | 4 II, 406 8 VI, 3 || 12 M. Tullius ad Caes. iun. II || 14 III, 2, 10 || 16 de praet. urb. 49, 129 || 20 II, 1, 20.

29. 30 et animis L_2; H_1; *Bamb.* — revocat L_1. — 32 et talia *Rittershusius;* tela *C;* vela *Bamb.* — 33 Verg.; *cf. 255 l.* crepare, frangi. — VI *cdd. h. l.* — 1 acute *G.* — 3 omnia *M;* omne *cdd.* — omne quo *ed. a. 1471.* — 4 exsiccari *L; cf. Serv. in Georg. l.* — vel teri *Bamb.* — Verg.; *cf. 308, 23; 369, 23.* — 8 etineñ, *tum* etiaeñ, *L.* — in *om. Bamb.* — 9 dente naci *pr. L.* — 11 opuum *pr. L.* — et *supra add. L.* — 13 adhuc *M;* ad hoc *cdd.* — 14 habeamus *Bamb.* — eodem *cdd. Cic.* — 15 Possidonius *C, Bamb.* — 17. 18 actione II *ed. Bas.; Bamb.* — celeberrimoque, *m. 2 supra scr.* clarissimo, *H.* — amonumento L_2; *Bamb.* — 18. 19 quod — Romani *ex Cic. add. Me.* — *lacunam in archetypo fuisse indicatam ideo probabile, quod L, H_1 a* Positum est *novum incipiunt lemma* — *in H tamen ante erasum:* positum est. — 20 *nullum l. in L; H_1.* — in malam partem *Quicheratus;* in mala parte *v.* — 22 *tetram. bacchiacus.* — *praec.* perdat. — sumere *H, Bamb.* — tua *Pl.;* tanta *C, Bamb.*

SQVALLOREM vetustatem et neglegentiam Lucilius lib. XXX voluit dici posse:

lanai opus omne perit; squallor, tiniae omnia caedunt.

BONVS et fortis et aptus dici potest. Lucilius lib. XXX:

Calvu' Palantina quidam vir non bonu' bello.

Vergilius in Georg. lib. II:

et bona bello
cornus.

MVLTARE cum sit condemnare, positum est augere, voti conpotem reddere. Naevius Colace:

et me ádseri
laudés ago. sum vótis multatús || meis,
quom praéter quam velle aúdebam, hoc mi *ultro* áunuis.

DISCIPLINOSVS etiam *de* pessima arte potest dici. Cato de re militari: quam gladiator disciplinosus.

PROPITIOS et homines placatos dici vetustas voluit. *Lucilius lib.* XXVII:

ín bonis porróst viris, si iráti seu cui própitii
súnt, diutius út eadem una máneant in senténtia.

---

23 Lucilius l. XXX || 26 Lucilius l. XXX || 28 II, 447 || 32 Naevius Colace IV || 3 Cato de re militari || 5 Lucilius l. XXVII.

---

23 Squallorem *M; cf. comm. in 272, 18; ubi idem v. Lucilii;* Pallorem; *C, Bamb.* (Pallor Hs_1). — *f.* Paedorem. — **24** dicere *L.* — **25** lanai *M;* lanae *B 272;* lana *rell. utrobique exc. quod Bamb. h. l. cum Montepess.* luna. — fallor *cdd. 272;* pallor *hic.* — tineae *Par. 7665; Montep.* — cadunt *Bamb. sec. Beckerum.* — **26** aptus *M;* pius *v.* — et pius *om. Lugd.* — **27** Palantina; Palatina (*sc.* tribu) *Fruterius;* pallantino *cdd.* — non bonu' *Guietus; Lachmannus comm. Lucr. 37;* nobilis bonus *cdd.* — **28** *cf. Serv. in h. l.* — **31** voti *Bent.;* votis *C, Bamb.* — conpetem *L;* competem *Bamb.;* conpotem *H, ed. Bas.* — **32** Novius *non bene Me;* Nevius *cdd.* — Colace *Bent.* (Collace *Ald.*); colare *C, Bamb.* — **33** me *ex sequente v. huc revocavit M.* — asseri *(quod permire pro dativo habuere quidam)* L_2*, H, G; non Bamb.* — et affatim *Quicheratus* (est adfatim. *Bothius*). — **1** laudes; *expectes* grates; *v. infra.* — sum votis multatus meis *M;* cum votis me multatis meis *C, Bamb.;* me multat *Hermannus.* — *f.* tu votis me multas meis. — **2** quom *M;* quod *v.* — velle audebam *Me;* vellem audiebam *cdd.* — mihi *id.* — ultro *add. M.* — annuis *Quicheratus;* ennius (hennius *L*) *C, Bamb.* (emunus *ed. a. 1471;* eminus *Pius*). — *Mercerus dedit haec trochaica;* grates et laudes ago, quum notis (*l.* votis) me multatis (*l.* multas) meis, | quod praeterquam velle audebam, mihi evenit. — *at Hermannus:* et asseri | laudes ago, cum votis me multat meis, | quod praeter quam vellem audiebam hoc mi eminus. — **3** Disciplinosus; *cf. Gell. IV, 9, 12; quo tamen non usus Nonius.* — de *add. M.* — **4** disciplinosus; *i. e.* disciplinae suae, quae est contemptissima, tenax. — **5. 6** pl. vetustas dici *Bamb.* — Lucilius lib. *Ald.;* Luc. *(sic)* in *ed. 1476; om. cdd.* — **7** bonis *Iun.;* vonis *cdd.* — propiti L_1. — **8** diutius ut *M;* ui (ut *Ald.*) diutius *L*, H_1*, Bamb.;* di diutius H_2*, G.* — sententia *G.*

463 M.

* * * nam cum benignitate sollicita propositos * * * — Terentius in Adelphis:

> . . . quam ut ea quaé parentes própitii.

CACHINNARE non *de* risu tantum, sed et de sono vehementiore vetustas dici voluit. Accius Phinidis:

> simul ét circum stagná sonantibus
> excíta saxis saevá sonando†
> crepitú clangente cachínnat.

TACERE etiam ea possumus dicere quae sine voce vel sono sunt. Vergilius Aen. lib. IIII:

> totumque pererrat
> luminibus tacitis.

et:

> cum tacet omnis ager.

ADFARI non solum respondere vel fabulari, sed etiam rogare positum. Accius Tereo:

> deúm Cadmigena nátum Semela affáre et famulantér pete.

Vergilius Aen. lib. IIII:

> i, soror, adque hostem supplex adfare superbum.

---

9 auctor incertus ‖ 10 I, 1, 6 ‖ 13 Accius Phinidis ‖ 18 IV, 363 ‖ 21 Aen. IV, 525 ‖ 24 Accius Tereo ‖ 26 IV, 424.

9 nam — propitios *haec ut aliena a Lucilio iam in ed. Lucilii sunt seclusa; neque Quicheratum res fugit.* — cum *utrum praepositio sit an coniunctio non comparet.* — sollicita *Quicheratus;* sollicito *C, Bamb.* — propositos; propitios *Quicheratus; sed tutius fuit abstinere a coniectando, cum et finem huius loci appareat esse mancum.* — Ter. (Terrentius *Bamb.*); *cf. 59 l.* propitium. — Adelfis L_1, *H, Bamb.* — **11** quam ut ea; quam ea *cdd. pg. 59;* quam illa *Ter.* — parenter *Bamb.;* parentis *cdd. 59.* — **12. 13** de *add. M* — *f.* sed et de quolibet sono vehem. — finidis *cdd.* — **14** stagna *Bentleius;* magna (megna *L; Lugd.*) *C, Bamb.* — stagna sonantibus. *dubitat nec immerito Spengelius de canticis Plaut. pg. 326 sq. an aliena sit ab usu Romanorum soluta ultima dimetri vel tetrametri anapaestici arsis. — certe licentiae huius, quae apud Graecos haud infrequens, exempla extant rarissima. — emendandi tamen apte loci Acciani via nulla patuit.* — **14. 15** sonantibus — saxis; *Symplegades significantur.* — saeva sonando; *illud* sonando *ex v. prioris fine apparet ortum. — itaque emendare difficile.* — saeva Celeno *Bentleius;* saevisona echo *Bergkius; qui illud* saevisona *male.* — *f.* raucisona echo. — **16** trepitu *Bamb.* — clangente cachinnat *Scal.;* clangentes cachinnant (cachinant L_1) *C, Bamb.* — **17** possum L_1. — **23** fabulare L_1, *Bamb.; f. recte; cf. 464, 1* admetiuntur. — **24** Accius; *cf. 111 l.* famulanter *cum comm.* — **25** *h. l. cdd.:* deum cadmo generatum (genera tum *L*) semel affare (adfare *ed. Bas.; non Bamb.*) et famularent (effamularent, *om.* et, *G*) perpetuere (perpeture *Bamb.; seq.* Vergilius; *cf. comm. in 315, 11*). — **27** atque *cdd. pr.* L_1. — suplex L_1; supplexa H_1.

FASTIGIA consuetudine summae altitudines dici putantur, cum sint et imae; significant et finis. Vergilius Georg. lib. II:

> forsitan et scrobibus quae sint fastigia quaeras.

M. Tullius de officiis lib. III: sed quoniam operi inquoato, prope tamen absoluto, tamquam fastigium inponimus.

NVMERVM et de his quae non numerantur, || sed admetiuntur, dici auctoritas voluit. M. Tullius de officiis lib. III: si exempli gratia vir bonus Alexandria Rhodum magnum frumenti numerum advexerit.

FERVOR cum ex igni sit et ex flammis, ex contrario et *de* frigoribus * * * positus invenitur, ut sit fervere non solum ex incendio calere, sed et quibuscumque molestiis perturbari; unde et iactatus marini et exaestuatio animi sub hac significantia recte positi sentiuntur. Vergilius Georg. lib. I:

> omnia tunc pariter vento nimbisque videbis
> fervere.

TEMPLVM et sepulchrum dici potest veterum auctoritate. Vergilius Aen.:

> praeterea fuit in tectis de marmore templum
> coniugis antiqui.

VESTIGIA consuetudine signa inpressorum pedum dicimus. lectum invenimus partes extremas pedum dicta vestigia. Vergilius lib. V:

> vestigia primi
> alba pedis frontemque ostentans arduus albam.

PARERE etiam viros dici posse Caecilius auctor est Chalciis:

---

29 II, 288 || 31 III, 7, 33 || 2 III, 12, 50 || 9 I, 455 || 13 IV, 457 || 18 Aen. V, 566 || 21 Caecilius Chalciis.

---

28 Fastigia; *cf. 302 l.* fastigium. — consuitudine L_1. — altitudinis L_1, H_1, *Bamb.* — *cf. 302 l. m.* — 29 Verg.; *cf. 302 l. m.* — 31 sed quando *Bamb.* — opere (operae *pr. L*) *cdd.* — inquoato *L; P;* inchoato *H, G, Bamb.* — 3 Alexandrea *cdd. Baiteri.* — alexandri archodum *Bamb.* — frumentum *L.* — frumentari umerum *Bamb.* — 4 advexerit *Cic.;* adlexerit *ed. Bas.;* adlixerit L_1; *Bamb.;* allexerit L_2; *H.* — 5. 6 e contr. *Par. 7665.* — de *add. M.* — *post* frigoribus *intercidit ut puta:* vel aliis rebus. — 7 sed et *M;* sed ex *v.* — molestis *Paris. 7666.* — iactatus *Quicheratus*; iactus *cdd.* — 10 tum *Verg.* — nymbisque H_2. — 12 sepulcrum *L ex corr.;* H_2; *Lugd.* — 16 consuitudine L_1. — inpressurum, *m. 2* impressorum, *L.* — 17 *puto* invenimus et partes. — peduum *pr. L.* — Verg.; *cf. 420 l.* vestigium, extrema pars pedis. — 20 aliba pedes L_1. — ostentans H_1; *supra* s *alterum scr.* t, *L;* ostentant H_2; *G; Lugd.* — sarduus *G;* ardus H_2; aydus *Bamb.* — 21 Chalciis *Spengelius;* calchis *C, Bamb.*

át *ait* hic vicínus, se eas péperisse; id vobís datum.

id prudenter mutuatum ab Homero:

αὐτὰρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλεροφόντην.

parere etiam dicta ea quae non concipiant. Vergilius lib. XI:

ite, ait, egregias animas, quae sanguine nobis
hanc patriam peperere suo.

VIROS etiam de animalibus posse dici Vergilii auctoritas iubet in Bucolicis:

vir gregis ipse caper derraverat;

cum posset *et* maritum dicere; sicut in Georg. lib. III:

quem legere ducem et pecori dixere maritum.

GRVNDIRE cum sit proprie suum, ut Laberius ‖ in Sedigito:

grúndientem aspéxi scrofam;

et Claudius Annalium lib. XVI: grundibant graviter pecus

23 Iliad. VI, 155 ‖ 25 XI, 24 ‖ 29 VII, 7 ‖ 31 III, 125 ‖ 1 Laberius Sedigito ‖ 3 Claudius Annal. XVI.

22 at ait *M*; sat (*praec.* s) *cdd.*; at hic *Spengel.*; ait hic *Grauertus.* — se eas pep. *Iun.*; se as perisse (seasperisse *H*; se asperasse *Bamb.*) *cdd.* — id *M*; et (*fuerat* it) *v.* — datum, *pro* editum, dictum. — 23 prudenter mutuatum *Rothius*; prudente mutuatum *cdd.* (prudentem ut uatum *L, H*). — 24 Γλαῦκος *ed. Bas.*; ταδνκοc *L, H, Bamb.* — ἔτικτεν; ειχτεν *G*; τ *priore eraso H.* — βεμερεφοντην *cdd.* — 25 dicta *Quicheratus*; dictum *cdd.* — eo quod non *Bamb.* — Verg.; *cf. 466 l.* animas. — 26 aite *G*; agite *pulchre Perlcampius.* — nobilis *pr. L.* — 27 patiam *pr. L.* — pepere *L*; *H*; *non Bamb.* — 28 de an.; *puto* de aliis an. *vel* de an. quibuslibet. *nam diversum est quod leg. infra, 465, 7.* — iuvet L_1. — 30 *cf. de hoc exemplo et sequente Serv. in ecl. 7, 7.* — deerraverat *cdd. Non. et Verg.* — 31 posset et *M*; posset *v.* — 32 pecoris d. magistrum *Palatin. ap. Verg.* — 1 Grundire; *cf. 114 l.* grunnire. *ubi quod adnotavi ad ea, quae sunt posita v. 28, 29, interceptam videri notionem Varronis librorum rerum humanarum vel de v. p. R. (potuere etiam poni in Satura, quae inscribitur* Aborigines *vel in secundo librorum de l. Lat.; cf. Wilmansii de Varr. libris grammaticis pg. 23), quamquam etiamnunc haec petita e Varrone duco probabile, tamen fuit addendum etiam ap. Diomedem pg. 379 sine nomine Varronis haec legi:* grunnit porcus dicimus; veteres grundire dicebant, ut sit instans 'grundio'. Caecilius: 'cruento ita ore grundibat miser'; Claudius Annalium quinto decimo: 'grundibat graviter pecus suillum'. hinc quoque Grundiles lares dictos accepimus, quos Romulus constituisse dicitur in honorem scrofae quae triginta pepererat. haec ita esse hoc modo adfirmat Cassius Hemina in secundo historiarum: pastorum *e. q. s.* — *cf. Hertz. Opusc. Gell. pg. 119.* — Sedigito *Bent.*; sedicit *cdd. h. l.*; sedicito *pg. 114.* — 2 scrofum *Bamb.* — 3 Annalium lib. XVI *M*; lib. XVI Annal. *Me*; lib. XVI (XV *Florent.*; *om. numerum Montepess.*) agni (Agni *Bamb.*) *cdd.* — Claudius Annalium quinto decimo *Diom.* — *similiter* annal. *vel* ann. *(nam ita in archetypo erat scriptum) corruptum 417 s. l.* urguere *ita:* Quadrigarius arena lib. IIII. — grundibat *Diomed.* — graviter *Diomed.*; grun.iter *C, Bamb.*

suillum; etiam hominum esse grunditum Caecilius Imbriis designavit:

cruento ita óre grundibát miser.

INSANIAM non hominibus solum aut animalibus, verum et his, quae sine anima sint * * * Vergilius in Bucolicis:

huc ades, insani feriant sine litora fluctus.

ELEGANS non solum, ut consuetudine plerumque, ab elegantia ingenii aut cultus electione et dilectu dici potest; sed a veteribus etiam vitio datur. M. Tullius in Clodium et Curionem: tu elegans, tu solus urbanus, quem decet mulieris ornatus, quem incessus psaltriae; qui laevare vultum, mollire vocem potes. — Cato Carmine de moribus: avaritiam omnia vitia habere putant: sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus.

AMARVM non solum ex sapore triste, sed ex quacumque causa terribile et infensum Maronis auctoritate dicimus * * * idem lib. X:

hostis amare, quid increpitas mortemque minaris?

MVLTITVDO cum sit numeri populorum†, ut quidam putant,

---

4 Caecilius Imbriis ‖ 8 IX, 43 ‖ 12 M. Tullius in Clodium et Curionem 5, 1 ‖ 14 Cato Carmine de moribus; cf. comm. ‖ 18 cf. comm. ‖ X, 900.

---

4 imbriis *Bamb.; pr. L;* in imbris *L ex corr.; H; G; om. Diomed.* — 8 quae *L, H_1, Bamb.;* qui *H_2, G.* — *post illud* sint *vid. versus haustus in archetypo, quem possis ita supplere:* attribui (*cf. 435 l.* dignitatem) posse veteres voluerunt. — 9 adhuc ades *pr. L.* — 10 *probabile usum in hoc l. Nonium Gellii XI, 2; sed non solo; cf. Hertz. Opusc. pg. 142.* — Elegans *M;* Elegantes (el., *sed cum lemmatis nota, L*) *L, H_1, Bamb.;* Eligantes *H_2, G.* — consuitudine *L_1.* — plerumque *huc revocavit M; in cdd. legitur v. 11 post* dilectu. — eligantia *H_2, G.* — 11. 12 dilectu *Me;* dilectus *v.* — ab aetheribus *L_1;* a *om. H_1.* — tu; tum *Lugd.* — 13 eligans *H; G.* — tu vero festivus, tu elegans *cd. Taurinensis; et ita Rufinianus pg. 38 ed. Halm.* — quem decet; quem de *in ras. L_1.* — muliebris *Taur.; Rufin.* — 14 qui laevare (levare *cdd.;* laevare *Taur.*) v.; m. v. potes; *cd. Taur.:* qui effeminare vultum, attenuare vocem, laevare corpus potes. — *f. olim fuit ap. Non.:* qui laevare corpus, effeminare vultum, mollire vocem potes. — Cato *om. L, H_1, G, Bamb.; add. H_2 in mrg.; ut puto, ex Gellio.* — Cato; *h. e. paraphrasta carminis Catoniani; cf. libr. de v. Saturnio pg. 95 sq.* — 15. 16 putabant *Gell.; et ita Cato.* — sumtuosus (sumptuosus *H, G, Bamb.*), cupidus, elegans (eligans *H_2;* eligant *G*) vitiosus. — *truncatus Gellii locus, fortasse quia verbum* irritus, *quod sequitur, iam in Nonii exemplari legeretur corruptum — mancus ap. Gell. et finis enuntiati. cf. lib. de v. Saturn. pg. 97.* — 17 ex *alt. om. G; f.* et; *cf. 464, 7.* — quaecumque *pr. L.* — 18 inpensum *L_2; Bamb.; ed. Bas.;* impensum *H_1; L_1;* imfensum *H_2;* infensum *Me; f.* infestum. — didicimus *Bamb.* — *lacunam significavit M.* — *potuit intercipi ut puta Bucol. 3, 110 vel Aen. IV, 203.* — idem *om. Ald., Iun., Me.* — idem; *cf. 329 l.* increpare. — 20 numeri populorum. *haec corrupta et ut puto lacunosa.* — *f.* numerus populi vel aliorum animantium. *sive* numerus vel populus. *nam populus apud posteriores scriptores interdum ponitur pro multitudine qualibet.* — ut *om. L_1.*

Varro pro multo non absurde etiam scripsit de vita populi Romani lib. II: nihilo magis [propter] argenti facti multitudinem is erat furandum, quod propter censorum severitatem nihil luxoriosum habere licebat.

SANGVINVLENTVM corporum putant esse. lectum est et de incorporeis. Varro de vita populi Romani lib. IIII: itaque propter amorem imperii magistratus gradatim seditionibus sanguinulentis ‖ ad dominatus quom aspeirarent.

PONDVS, pro numero. Varro de vita populi Romani lib. IIII: e Graecia, Asia Sulla conportasse magnum pondus omnium artificum†.

CARERE etiam re bona potest dici. Turpilius Demetrio, dolentis persona:

meós parentes cáreo.

AVDIENDI sensum etiam is rebus Vergilius dedit, quae nec aures habent nec sensum, Georgicon lib. I:

et frustra retinacula tendens
fertur equis auriga neque audit currus habenas.

CAVI proprietas est sinuosi et concavi ac per hoc sine dubi-

---

21 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 26 Varro de vita pop. Rom. IV | 2 Varro de vita pop. Rom. IV ‖ 4 Turpilius Demetrio | 8 I, 513.

---

21 pro *om.* L_1. — absorde L_1. — scripsit *ed. a. 1476;* asscripsit (*praec.* am) *H*, L_2; adscripsit *G et Bamb., ut vid.;* abscripsit L_1; descripsit *ed. princ.* — *puto olim hunc fuisse ordinem verborum:* Varro non absurde etiam scripsit pro multo. — 22 propter *del. M Annal. philol. a. 1867 pg. 494.* — 22. 23 multitudinem is *(dativ.)* erat *ed. Bas.* (hiis erat *Me*); multitudinem (multitudine *L*) miserat *L (m. 1 in ras.); H; G;* multitudinemiserat *Bamb.* — furandum quod. *haec pr. ultimam litt. in ras.* L_1. — *puto* quom. — luxuriosum *cdd. pr.* L_1. — 25 putant *M;* potest *(om.* H_1*) C, Bamb.* — 26 Varro; *praecessisse his quae leg. pg. 499 s. l.* dativus pro accusativo *intellexere docti.* — de vita *om.* L_1. — 27 imperii *et Bamb.* — 1 ad dominatus quom aspeirarent *M;* aut dominatus quo appellerent *C, Bamb.* (appellererent *pr. L;* appellarent *ed. princ.*). — ut dominatus quos appeterent *Me; ex quibus f. recipiendum illud* appeterent, *ita, ut scribatur:* seditionibus sanguinulentis aut * * * (*supplendum, ut puta:* aliis usi artibus) dominatus quom appeterent. — 3 e Graecia, Asia Sulla *M;* e grecia (Graecia *ed. Bas.*) asias (sias *Bamb.*) in villas *C, Bamb.* — *cf. quae ap. Sall. Cat. 11, 6 de exercitu Sullae dicta.* — e Graecia suas in villas *Me; quod f. praestat, sed ut scribatur* e Graecia, Asia in villas *sive* e Graecia, Asia suas in villas. — *de Lucullo haec erunt accipienda; ad quem et Kettnerus rettulit, quamquam ab hoc res in Graecia gestae nullae.* — omnium; *i. e.* cuiuslibet generis. — artificiorum *probabiliter Gerlachius* (*non ausim reponere* artificium); *quamquam potuere in fine hauriri quaedam, sicut etiam verbum, unde pendeat infinitivus, desideratur.* — 4 Carere; *cf. 497 l.* accusativus vel nominativus pro ablativo. — dolentis persona (personat H_1); *haec f. delenda.* — 6 meos *cdd. 497; eos h. l., et f. ipse Non.* — parentis *ed. Bas.; Me; non Gs, Bamb.* — careo; doleo *Bamb.* — 7 etiam his *H, G, Bamb.*

tatione corporalis. Vergilius vero etiam de incorporalibus, quae sunt inania tantum vel obscura, dici posse testatur lib. VI:

ac ni docta comes tenues sine corpore vitas
admoneat volitare cava sub imagine formae.

et lib. X:

tum dea nube cava tenuem sine viribus umbram.

LAVARE, cum sit eluere et emaculare et aquis sordida quaeque purgare, vetustatis auctoritas posuit etiam polluere. Vergilius Georg. lib. III:

lavit ater vulnera sanguis.

et decimo:

lavit inproba teter
ora cruor.

Plautus Pseudolo:

eas lacrimís lavis.

Ennius Hecuba:

heú me miseram, intérii! pergunt lávere sanguen sánguine.

Varro Hecatombe:

pater út cruore láveret ararum ággeres.

Afranius Suspecta:

viden [ut] lávere lacrimis mé tuum collúm, pater?

ANIMAS pro corporibus. Vergilius lib. XI:

---

13 Aen. VI, 292 ‖ 16 Aen. X, 636 ‖ 19 III, 221 ‖ 22 Aen. X, 727 ‖ 25 I, 1, 8 ‖ 27 Ennius Hecuba ‖ 29 Varro Hecatombe ‖ 31 Afranius Suspecta ‖ 33 XI, 24.

---

12 corporalis *ed. a. 1471;* corporali *cdd.* (corporale H_2). — Verg.; *cf. 419 l.* vitas, umbras. — **14** et ni *cdd. 419, ut V. libri.* — tenes *pr. L.* — **15** admoveat L_2, H_1, *Bamb.* — voltare *pr. L.* — farmae L_1; famae *Bamb.* (*L sec. Rothium, qui dicit in mrg. adscriptum* formae). — **16** XII *Bamb.* — **17** nubae cau *pr. L.* — **19** Verg.; *cf. comm. in 337, 17.* — **21** aper L_1. — corpora *Verg.* — **22** et decimo; *cf. comm. in 327, 7; 413 l.* taetrum — inluviosum. — **23** improbec H_1; imbroba *G* (improba L_2, H_2; *Bamb.*). — **25** Plaut.; *cf. 503 l.* lavit pro lavat. — *integro v., sed om.* tecum, *usi Diomed. 377; Prisc. 861.* — pseudolo *Hqos;* pseudulo *rell.* (seudulo *G*). — **26** lacrimas *Bamb.* — lavis *cdd. 503;* lavi *h. l.* — **27** Ennius; *cf. comm. in 224, 10. 11.* — heucuba *Bamb.; pr. L;* ecuba *G.* — **28** eu *G.* — miserum *Bamb.* — sanguen *om.* L_1. — **29** Varro; *cf. 504 l.* lavere. — hetatonbe (hecatonbe *H;* hecatombe *P*) *cdd.* — **30** labere terrarum *L ex corr.; H; G;* labreterrarum *Bamb.; pr. L;* laveret ararum *cdd. 504.* — aggerem *cdd. 504;* ageres *h. l.;* aggeres *Ald.* — **31** Afranius (anguinius L_1); *cf. 504 l. m.* — **32** viden *cd. N. Fabri;* vident ut *cdd. h. l.;* vident *504.* — tuum *Iun.;* tu *cdd. hic;* tum *504.* — **33** *n. N.* — Verg.; *cf. 464 l.* parere.

ite, ait, egregias animas, quae sanguine nobis
hanc patriam peperere suo, decorate supremis ||
muneribus.

in quo etiam hoc novum est, quod patriam posuit pro regione vel terra, cum patria sit civitas vel urbes parentum.

VII.

INCIPIT
DE CONTRARIIS GENERIBVS VERBORVM.

AVCVPAVI, activum positum pro passivo. Titinius Veliterna:

id ego aúcupavi; plénas auris ádfero.

Plautus Truculento:

lépide ecastor aúcupavi adque é mea senténtia.

idem Menaechmis:

huc cóncedamus; éx insidiis aúcupa.

Ennius Medea:

fremitus vérborum aures aúcupant.

Pacuvius Chryse:

incipio sáxum temptans scándere
vórticem in summum, inde in omnis pártis prospectum aúcupo.

Accius Astyanacte:

nunc ín consilio id réges Argivum aúcupant,
id quaérunt.

7 Titinius Veliterna || 9 V, 72 || 11 IV, 1, 12 || 13 Ennius Medea || 15 Pacuvius Chryse || 18 Accius Astyanacte.

3 urbes *L, G, Bamb.; etiam in H* e *supra* bs *m. 2 scriptum, sed idem erasum;* urbs *v.* — *illud* urbes *nominat. singul.; cf. comm. in 114, 1.* — 4 *Relicua pars operis Noniani multitudine fragmentorum aliunde non notorum vel pretiosissima. sed eadem interdum difficilior. — capitis huius prima pagina in archetypo situ videtur fuisse deformis. ex quo plures ortae corruptelae.* — 10 aepastor *Bamb.* — atque *cdd. pr.* L_1. — ex mea *cdd. Pl.* — lepide mecastor aucupabatque *fere cdd. Pl.* — 12 huc *Pl.;* ut *cdd.* — conconcedamus *Bamb.* — 13 media *Bamb.* — 14 fremitus *M; cf. Sen. Hippolyt. 850;* fructus *cdd.* — acicupant *pr. L.* — 15 cresae L_1*; Bamb.;* crisae L_2; crissae H_2; crisse H_1; Crysae *ed. Bas.* — 17 verticem H_2, *G.* — 17 in summum, inde *Me;* in summis dein *cdd.* — in o. *Lips.* (in summum, dein in omnis); hominis *C;* hominibus *Bamb.* — partes *cdd.* — 18 Asteanacte L_1; *Bamb.;* Astianacte L_2, *H.* — 19 aurignum, g *compuncto, G.*

idem Medea:

égo me extollo in ábietem, alte ex túto prospectum aúcupans.

VAGAS, pro vagaris. Plautus in Milite:

te ádloquor, vití probrique plénus
qui círcum vicinós vagas.

Serenus in Opusculis:

rure puella vagat virido.

Pacuvius Medo:

'quíd tandem? ubi east? quó receptast?' — 'éxul incerté vagat.'

Accius Baccheis:

deinde ómnis stirpe cum ínclyta Cadméide
vagánt matronae, pércitatae insánia.

Turpilius Leucadia:

vúltu vecordí vagas.

Accius Tereo:

féminam nobílitas late ex stírpe praeclara évagat.

---

21 Accius Medea ‖ 23 II, 5, 13 ‖ 26 Serenus Opusculis ‖ 28 Pacuvius ·do ‖ 30 Accius Bacchis ‖ 33 Turpilius Leucadia ‖ 35 Accius Tereo.

---

22 abiettem H_1. — in abietem altam *Bothius*. — prospectum aucupans (prospectum *Gulielm.*); prospectans aucupo *cdd.*; prospectum aucupo *v.* — 25 te te *G.* — vitii *cdd.* — probarique L_1; H_1; propinque *Palatini Pl.* plenos L_1. — *Plauti haec sunt:* te adloquor, viti probrique plena, quae ·. v. — 27 virido; *non videtur alibi inveniri illud* viridus. *itaque dubito reponendum sit* viridi. — 29 qui tandem *Bamb.* — quo *Me;* quod *cdd.* — ·eptast *Bergkius;* receptat *cdd.* — exul *a nonnullis ad priorem diverbii* ·*tem refertur.* — incerte *Bergkius; cf. 468, 1; Enn. Fab. v. 61;* incerta ·*od pro* incerta via *dictum putat Ribbeckius*) *cdd.* — 30 Baccheis; Bacchis ·.; *ut puto, Non.;* vaccheus L_2; H_1; *Bamb.;* vaccheis L_1; vacceus H_2; ·ceus G_2; vaceus G_1. — 31 *cf. Eurip. Bacch. 35 sqq.* — omnis *plural.* cum *in ras.* H_1. — inclita *Bamb.* — Cadmeide *Me;* cadmide *cdd.* — ·lmeides *Quicheratus.* — 32—34 vagam L_1. — percitatae insania *e. q. s.;* *M; cdd.:* percitatae (percitate *L*, *Bamb.*) tumultu vecordi vagas in·ia *(seqq. om. Bamb.)* turpilius leucadia vultu vecordi vagas insania. — · *L*: turpilius leucadia vultu vecordi vagas; *sed hacc deleta.* — *turbatum* · *in hoc lemmate non modo librorum optimorum testimoniis declaratur, sed* · *ea re quod mancae sunt editiones Aldo priores quodque ab hoc exemplorum* ·*iorum ordo mutatus liberius.* — 36 feminam *M;* famam nam *cdd.* — · evagat *cum accusativo iunctum, ut apud Horatium IV, 15, 9 sq., utque* · *Sallustium, scriptorem vetustatis amantissimum, Hist. I, 87 ed. Kritz.* ·di. — *dicit Accius maiorem esse famam quam pro femina.* — *f. tamen* ·*bend.:* famae enim (famae nam *vitiose Grotius*). — feminam. *de Semela* *videtur. nam et studiosissimi Thraces erant Bacchi et Bacchanalium* ·*ore Philomelam a sorore receptam narrat Ov. Metam. VI, 587 sqq.* — late ·.; lata (*seq.* e) *cdd.* — tirpe *G.* — praeclarae vagat *(om. L_1)* L_1, H_2, *Gs.*

idem Medea:

vagánt, pavore pécuda in tumulis déserunt.

Ennius Hectoris lytris:

cónstitit, cernó, Scamander; árbores ventó vacant.

Pacuvius Periboea:

tríplici pertimefáctus || merore ánimi incerte erráns vagat.

Varro Pseudolo Apolline, περὶ θεῶν διαγνώσεως:

cúm séx pueri ót puéllulaé páriter itém séx
aút séptem sin vero quae† cúm coró parí vagárúnt.

idem Hercules tuam fidem:

per máritimas orás vagat.

SVFFRAGANT, *pro* suffragantur. Pomponius Macco praeterito:

---

37 Accius Medea || 39 Ennius Hectoris lytris | 41 Pacuvius Periboea | 2 Varro Pseudolo Apolline; cf. comm. || 5 Varro Hercules tuam fidem; cf. comm. | 7 Pomponius Macco praeterito.

---

37 idem (*sic Ald.*; item *cdd.*); *cf. 159 l.* pecua. — **39** Haectoris *H*; *Bamb.* — lystris *L ex corr.*; *H*; *Gs*; litris *Bamb.* — **40** cerno *M*; credo r. — *cf. comm. in Ennii fab. 143*; *vitae Enn. pg. 265 sq.* — arbores *Bent.*; arboris *cdd.* — **41. 1** Periboea: triplici. Periboeam triplici L_1; *Bamb.*; Periboea in tripl. *rell.*; *del.* in *Gifanius.* — Periboea: multiplici *Passerat.* — **2** pseudulo *L*, H_2, *G*; pseudo *Bamb.* — *puto* Pseudopolline (Pseudoapollo *quidam ap. Turneb. VI, 9*), *ut alius liber Varronis inscriptus fuit:* Pseudaeneas; *ab eodemque* pseudotragoediae *editae. codicum scriptura a mala Plautinae fabulae recordatione traxisse videtur originem.* — *Serapim significari putat Buechelerus; Apollinem* Ψευδόμαντιν *vel* Λοξίαν *Oehlerus.* — *at tum erat potius ponendum:* Apollo Pseudulus. — *de Apollinis apud Admetum servitio cogitat Turnebus; quod sicui probetur, potius restituendum videri* Ψευδόδουλος Ἀπόλλων *adicit Oehlerus.* — *sane propter paucitatem fragmentorum (duo extant, non plura) parum constat de argumento.* — *ipsius certe Apollinis mentionem factam in hac satura demonstrat pg. 478 l.* excalceatur. — θων H_1 *sec. Riesium*; *Bamb.* — διαγνώσεως *Buechelerus*; αιατναcιωc *L*, *H*, *Bamb.*; αιαγνωcεωc *G*; ἀναγνώσεως *Me*; ἀναγνωρίσεως *Turneb. IV, 8.* — **3** puellulae *Lachmann. Opusc. II, 69*; *qui et metrum agnovit*; puellae *cdd.* — **4** sin vero quae; in utroque *Me*; *Lachm.*; *quae verba cum numeris satisfaciant, tamen quid significent obscurum.* — *illud* cum *si verum est, et ipsum coniunctio, non praepositio. sed ne commate quidem post* utroque *posito sensus fit perspicuus.* — *totum lemma gravius fuisse adfectum in archetypo iam supra memoravi. ita verba Varronis nemo praestet. sententiam puto hanc:* aut septem indugressei compari coro vagarunt. — choro H_1. — vagrunt H_1. — **5** hercles H_2, *G*. *quod nescio an sit memoria dignum. nam potuit titulo huius libelli finis trim. iambici vel tetram. trochaici contineri, sicut compluries factum in Varronis saturis.* — **6** per; pro *Bamb.* — oras *Ald.*; horas *cdd.* — **7** Suffragant pro *add. Iun.*; *apud quem sicut apud priores et Mercerum hic turbatum.* — *l. novi initium in cdd. v. 9.* — Macco *Rothius*; mappo *cdd.* — Pappo *Bentin.* (*qui illud* praeterito *ad v. add. sqq.*); *at non est probabile ut Novii, ita Pomponii fuisse Pappum praeteritum; nisi f. et hic scribend.* Novius; *cf. 4, 25 sqq.*

populís voluntas haéc est et vulgó datas:†
primó subfragant, póst refragabúnt, scio.

Sisenna Historiarum lib. XXIII:† multi populi, plurimae contiones dictaturam omnibus animis et studiis suffragaverunt.

MERET, pro meretur. Plautus in Menaechmis:

item huic ultro fit ut meret, potissimus nostrae domi ut sit.

idem in eadem:

adíbo atque hominem accípiam dictis quíbu' meret.

Turpilius Philopatro:

útinam possim tíbi referre grátis, ut de mé meres!

idem Hetaera:

meréto ut diligáre.

AVSPICAVI, pro auspicatus sum. Plautus in Persa:

lucró faciendo ego aúspicavi.

idem in Sticho:

eam aúspicavi ego ín re capitalí mea?

---

10 Sisenna Hist. XXIII; cf. comm. ‖ 12 II, 3, 8 ‖ 14 V, 1, 7 ‖ 16 Turpilius Philopatro ‖ 18 Turpilius Hetaera ‖ 20 IV, 6, 7 ‖ 22 III, 2, 46.

---

8 populi *Ald.* — voluptas *non bene, ut puto, Iun.* — et vulgo datas. *apparet rursus in archetypo locum fuisse obscurum. videtur olim fuisse:* populis voluntas haec est; id (*vel* ita) vulgo ratumst. — 9 primo subfragant, post refragabunt, scio. *sic M;* refragabunt (r *capitali, per lemma, L, H;* refragabant *pr. Bamb.*) pro (per *Bamb.*) subfragabunt (suffr. L_2, *H, Bamb.;* sufr. *Gs*) post scio *cdd.* — refragant primo, subfragabunt post scio *Rothius; quod posset placere, nisi lemma supra restitutum adversaretur.* — 10 Sisenna Historiarum (*om.* L_1; histor̃ L_2; hist. *G, Bamb.*) lib. XXIII *C, Bamb.* — *etiam hic erratum. nam relicua Sisennae fragmenta quotquot afferuntur duodecimi libri numerum non excedunt.* — XXVI *Vatic. 1557;* XXII *Vrbin. 307; Ottobon. 1725; Reg. 1817;* XXIIII *ed. princ.;* XII *a. 1471; 76; 80; 98; Pius; f. recte;* XIIII *Bentin.; Iun.; inde* lib. IV *coniecit* Me_1. — contiones *Vrbin. 307; ed. princ.;* contionis *C, Bamb.;* nationes *Petrus.* — 11 dictaturam; *sc.* Sullae. — refrag. *Vrbin. 307 aliique Romani.* — 13 huic ultro *F, Z ap. Pl.;* hinc ultro *rell.;* hic ultro *C;* in cultro *Bamb.* — *cf. Caesar. pg. 48; 19 sq.; qui recte dicit hunc locum videri olim graviorem traxisse corruptelam.* — potissimum *B ap. Pl.* — 14 in *om.* H_1. — 15 aque L_1. — quibus dictis *elegantius cdd. Pl.* — 16 filopatro *cdd.* — 17 possim *ed. princ.;* possint *cdd.* — gratis *M;* gratias *cdd.* — gratiam, ut de me meres *Bothius;* gratias ut demeres *Ribbeckius.* — 18 hetera *cdd.* — 19 mereto *M;* meret merito *C, Bamb.* (*olim supra* merito *illud* meret *adscriptum erat emendandi causa*). — mereto merito ut diligare *Buechelerus.* — 22 *f.* Sticho; isticho *L,* H_2, *G, Bamb.;* in sticho H_1. — 23 eam auspicavi ego *Acidalius;* ea ego auspicavi auspicavi *L, H;* ea ego auspicavi *ed. Bas.;* cego (istichocego) auspicavi *Bamb.;* eam ego auspicavi *ap. Pl. C, D;* ea ego auspicavi (*om.* i *quod sequitur*) *B;* ego auspicabi *Ambros. Pl.*

Atta Lucubratione:

cum prímo *fac* luci hódie ut exornáta sit
utque aúspicetis: crás est conmunís dies.

Caecilius Plocio:

'insánum auspicium!' — '*haut* áliter istrióniumst;
aeque út magistratus aúspicant cum públice.'

Naevius Belli Poenici lib. IIII:

verúm praetór advénit, aúspicát auspícium
[prosperum].

DELVCTAVI, pro deluctatus sum. Plautus in Trinummo:

cum hísce erumnis déluctavi.

idem in Vidularia:

quid múlta verba? plúrimum luctávimus.

Terentius Hecyra:

dicítque sese illi ánulum, dum lúctat, detraxísse. ||

SCRVTO. Plautus in Aulularia:

póstremo hunc iam pérscrutavi.

---

24 Atta Lucubratione ‖ **27** Caecilius Plocio ‖ **30** Naev. Belli Poenici IV ‖ **33** IV, 1, 20 ‖ **35** Plautus Vidularia ‖ **37** V, 3, 31 ‖ **1** IV, 4, 30.

---

24 Atta *Ald.*; Acta *cdd.* — **25** fac *add. M*; cum primo l. hocedie *Bergkius.* — **26** utque *M*; atque (adque L_1) ut *cdd.*; atque *Bothius.* — **28** *diverbium institui Bothium secutus; qui quidem cetera male.* — auspicium *G, Bamb.*; hospitium *L*; *H.* — haud (haut *Ribbeckius*) *add. Spengel.* — istrioniumst; histrionium est *Guietus*; *Bothius*; istrionum est *C, Bamb.* — istrionium; *i. e.* comicum. — **29** aeque *M*; atque (adque L_1) *v.* — auspicant cum publice *M*; publice (publicae *pr. L*) cum auspicant *cdd.*; publice quando auspicant *Bothius.* — *fuit qui coniceret* cum publicitus auspicant. *illo* publicitus *etiam alibi in Plocio usus Caecilius; cf. pg. 513 l.* publicitus. — *apparet autem hic ut plurimum in fabulis latinis aruspicum augurumque rideri ludibria.* — *ceterum etiam hac in parte olim fuisse turbas demonstratur eo, quod 30—32 om. Bamb., quodque C post v. 32 exhibet iterum:* Caecilius (Caelius *G*) Plocio: ut magistratus publice cum auspicant (auspiciant *pr. H*). — **30** Nevius *H.* — libro tertio *Ald.*; *qui primus hoc exemplum addidit.* — **31** verum *Iun.*; virum *cdd.* — advenit *Merula*; *Me*; adveniet *cdd.* — prosperum *secl. Iun.* — *sane tale genus additamentorum rarissimum in cdd. Nonii. itaque nescio an melius Spengelius, qui scribendum coniecit* prosprum *et ab hoc novum incipit versum. non licet propter r. m. scribi:* vérum | praetór advénit. prósperum aúspicát auspícium; *cf. libri de v. Saturnio pg. 62.* — **33** pro luctatus sum *Bamb.* — **34** quibus aerumnis (erumnis) *cdd. Pl.* — dum hisce *Hermannus; f.* quis cum. — deluctavit *cdd.* — **38** sese illi anulum *cdd. interpol. Ter*; illis anulum sese *C, Bamb.*; sese anulum didigito *Bamb.*; *quo demonstratur olim fuisse lectum* dicitque se digito anulum *vel* dicitque digito se anulum. — **1** Scuto *Bamb.*; Scroto H_1. — Pl.; *cf. 317, 31.*

AVGVRO. Accius Oenomao:

adque éa coniectura aúguro.

idem Amphitryone:

sí sati' recte haut vána ratione aúgurem ....

Ennius Melanippa:

certátio hic est núlla, quin monstrúm siet:
hoc égo tibi dico ét coniectura aúguro.

Pacuvius Chryse:

própemodum animus cóniectura de érrore eius aúgurat.

Cicero ad Calvum: praesentit animus et augurat quodammodo, quae futura sit suavitas. — Vergilius lib. VII:

hunc illum poscere fata
et reor et siquid veri mens augurat opto.

M. Tullius de re publica lib. IIII: cui quidem utinam vere, fideliter abundiente† auguraverim!

ADSENSIT, *pro adsensus* est; [et] *activum positum pro* passivo. Accius Neoptolemo:

úbi nil contra orátionem aequam hábuit, adsensít silens.

idem Erigona:

adséntio: age nunc [tu] tuám progeniem ede órdine.

---

3 Accius Oenomao ‖ 5 Accius Amphitryone ‖ 7 Ennius Melanippa ‖ 10 Pacuvius Chryse ‖ 12 Cicero ad Calvum ‖ 13 Aen. VII, 272 ‖ 16 M. Tullius de re publ. IV ‖ 19 Accius Neoptolemo ‖ 21 Accius Erigona.

---

3 *nullum l. in L.* — Augurio *Bamb.* — Oenemao *Bamb.; etiam in L e scr. supra* o. — **4** atque *cdd. pr.* L_1. — ea *accusat.* — **6** h. v. *M;* aut vera (ver L_1*; Bamb.*) *cdd.* — augurem *pr. H; P; ed. princ.;* augurer *rell.;* auguret *ed. a. 1471;* augurent *a. 1476.* — si récte satis aut véra ratione aúgurent *Vossius.* — **7** Menalippo L_2, *H, G, Bamb.;* Melanippo L_1*; corr. Columna.* — **8** certatio *Passerat.;* certo *cdd.* — nullum H_2, *G; non Bamb.* — **9** hoc *supra add. L.* — **10** Chrysae *cdd.* — **11** eius *Ald.;* etius *C, Bamb.; quod olim* eiius *fuisse putat Ribbeckius. sed cf. v. 20* etquam *pro* aequam. — **13** Verg.; *cf. 358 l.* optare. — **16. 17** vere fideliter *supra add. in L.* — abudiente *pr. L.* — abunde ante *male Iun.;* quidem certe *Me; Madvigius Advers. II, 245.* — *sed ne hoc quidem bene habet:* utinam fideliter auguraverim! *expectes:* vere perinde ut fideliter. — **18** Adsensit — passivo *ita M;* Adsensit (Assensit L_2, *H;* Adsentit *Bamb.*) est et passivum (pasissivum *pr. H*) *cdd.* — **19** Actius *Bamb.* — **20** nihil *cdd.* — orationem *Passerat.;* rationem *cdd.* — *illud* nihil *ubicumque occurrit apud scaenicos antiquiores, fraudis est suspectum. itaque recipiendam duxi coniecturam Passeratii.* — aequam *Fruterius;* etquam (-ã *in ras.* H_1) *cdd.* — *f.* ubi nil contra rationem atque aequom habuit; *cf. quod in Enn. Hectoris lytris 399 s. l.* spernere *legitur:* ius adque aecum. — adsentit *Bamb.* — siliens *pr. H.* — **21** id est *Bamb.* — **22** tu *om. ed. a. 1471.* — ede *Me;* et *cdd.* — *fuit qui coniceret* ex.

Pomponius Sponsa Pappi:

pól magi' *curabo,* úbi cognorint, ómnis una adséntiant.

CVNCTANT, pro cunctantur. Accius Alphesiboea:

ita térrita membra animo aégroto
cunctánt subferre labórem.

Ennius Ambracia:

béne mones tute, ípse cunctas . . vide fortém virum!

idem Hectoris lytris:

quí cupiant dare árma Achilli, ut [ipse] cúnctent?

ACCINGE, pro accingere. Pomponius Maccis geminis:

iam égo inibi adero: dum égo revortor, áge, anus, accinge ád molas.

CONTEMPLA. Accius Philocteta:

contémpla hanc sedem, in qua égo novem hiemes sáxo stratus pértuli.

Naevius Danae:

contémplo || placide fórmam et faciem vírginis.

Titinius Fullonibus:

aspécta formam adque ós contempló meum.

Ennius Medea:

asta ádque Athenas, ánticum opulentum óppidum,
contémpla.

23 Pomponius Sponsa Pappi || 25 Accius Alphesiboea || 28 Ennius Ambracia || 30 Ennius Hectoris lytris || 32 Pomponius Maccis geminis || 34 Accius Philocteta || 36 Naevius Danae I || 2 Titinius Fullonibus || 4 Ennius Medea

23 Pomponius; *cf. 275 l.* cognoscere est audire; *ubi omissa huius loci mentio.* — Papi *G.* — **24** curabo *om. h. l. cdd.* — *idem habent* cognorit — omnes *legitur pg. 275.* — **25** pro cunctur H_1. — Alpesiboea *Bamb.*; *pr. L.* — **27** sufferre L_2; *item H.* — **28** anbrachia *C, Bamb.* — **29** cunctas *Bothius;* cunctato *L,* H_1; cuncto H_2, *G, Bamb.* — en vide [illegible] *ed. Ennii.* — *sed potuit et hauriri ut puta* multum, *quod ad priora referatur, si illud* vide *corriperet ultimam; ut plerumque fit apud vetustissimos.* — **30** Haectoris *H, Bamb.* — lystris H_2. — **31** ipse *del. Ribbeckius; cf. v. 29;* ipsi *Iun.* — cunctet H_1. — **32** macchis *C;* machis *Bamb.* — **33** inibi *Lips.;* mihi *cdd.* — adere, *sed corr., H.* — revertor *Bamb.* — amus *Bamb.* — accinge *ed. princ.;* accingere, *sed* re *punctis notato, Gs;* accingere *L, H, Bamb.* — **34** filocteta *cdd.* — **35** navem L_2, *H, G, Bamb.* — heimes, [illegible] he *scr.* i, *Bamb. sec. Beckerum.* — saxo *Bamb.; v.;* taxo *C.* — **36** Nevi[illegible] *H, Bamb.* — danea *L, Bamb.;* danaea *m. 2* danae (*pro* ae *caudatum* e) [illegible] danea *P;* Dane *Gs.* — **1** *verba Iovis de Danae conspecta Mercurio referentis* [illegible] — contempla *Ribbeckius; quod propter illud* placide *non videtur posse* [illegible] *probari.* — **2** fulloni *L,* H_1, *Bamb.* — **3** atque *cdd. pr.* L_1. — contempl[illegible] *Bothius; Hermannus;* contempla *L; H; Bamb.;* contemplo *G.* — aspe[illegible] formam meam (*vel* hanc) atque os contempla meum *idem Hermannus.* — [illegible] astum *Spanhemii cd. ap. Osann. Anal. crit. pg. 119;* astu *non bene Gifan[illegible] alii.* — atque (atque atque *Bamb.*) *cdd. pr.* L_1. — anticum *Bothius;* [illegible]

Plautus Asinaria:

meúm caput contémples.

ALTERCATA ES, *activum, non* passivum. Pacuvius Iliona:

'cur ílla, quae tu hic mécum altercatá's?' — 'tace!'

ARBITRABVNT. Plautus in Sticho:

próbiores vero árbitrabunt, sí probis narráveris.

AMPLEXA, pro amplexare. Accius Alcimeone:

postrémo amplexa frúctum, quem di dánt, cape.

[AMPLEXARI, pro amplecti. Cicero Academicorum lib. I: quas ıirifice Plato erat *amplexatus*.]

Cicero de oratore lib. III: nec voluptatem tuentur, quam mplexare poscunt.

CRIMINAT. Ennius Satyrarum lib. III:

nam is nón ben vult tibi, quí *me* falso críminat
apút te.

DIGNAVI, pro dignatus sum vel dignum duxi. Accius Meleagro:

rémanet gloria ápud me; exuvias dígnavi Atalantaé dare.

Pacuvius Hermiona:

cum néque me aspicere aequáles dignarént meae.

---

7 III, 1, 35 ‖ 9 Pacuvius Iliona ‖ 11 I, 2, 87 ‖ 13 Accius Alcmeone ‖ 15 I, 9, 33 ‖ 17 III, 17, 62 ‖ 19 Ennius Satyrarum lib. III ‖ 22 Accius Meleagro ‖ 24 Pacuvius Hermiona.

---

antieum *L; H_1; G sec. ed. Bas.; Bamb.*; antaeum *Hs_2*; antiquum *ed. princ.* — opulenteum *L, Bamb.* — 7 Plaut.; *cf. Gell. XVIII, 12, 1.* — 8 capud *P.* — 9 es *M;* est *v.* — activum, non *add. M.* — 10 cur illa quae tu hic mecum *(ita ed. a. 1471). sic pulchre Duentzerus;* cur illaquetur (inlaquetur *H_1; Bamb.*; illaqueetur *H_2*; inlaqueetur *ed. Bas.*) hic meum *cdd.* — altercata's *M;* altercas *v.* — 'cur inlaqueetur (inlacuetur *Ribbeckius*) hic?' — 'mecum altercas? tace!' *Bothius.* — 11. 12 Plautus — arbitrabunt *om. Bamb.* — stico *pr. Gs.* — vero; credo *cdd. Pl.* — 13 alcimeone *pr. H;* alcmeone *L_1*; solomeone *Bamb.*; alcmeone *L_2; H ex corr.; G.* — 14 postremo; i. e. ultimum. — *illud* amplexa *recte participium dicit esse Bothius.* — fructum; *i. e.* eventum. — dit *L_1*; du *Bamb.*; dii *rell.* — 15. 16 *quae his v. continentur, aliena prorsus, primus add. Quicheratus. non extant in L, G. — in H, Bamb. haec:* Cicero Academicorum lib. I quas mirifice (murifice *H*) Plato (Plauto *Bamb.*) erat amplexari (*add. Bamb.:* pro amplecti). — erat amplexatus *Cic.* — *verba* amplexari pro amplecti *post v. 14 ... ed. a. 1480.* — 17 IIII *pr. H.* — 18 amplexare *H_1; Non.*; amplexari ... *cum cdd. Cic.* — poscunt *M;* possunt *C, Bamb.*; volunt *cdd. Cic.* — 19 ... *H_2; G.* — 20 *cf. vit. Ennii pg. 109.* — is *ed. princ.*; iis *cdd.* — ben ...; *ne duo anapaesti continuarentur;* bene *v.* — tibi (ibi *L_1; H_1; Bamb.*); *f.* ti. — qui f. cr. *om. Bamb.* — me *add. Quicheratus.* — 21 ... *cdd. pr. L_1.* — 22 Dignavi; Digna *H_1.* — dign. duxi *add. N., quia ... sum et passive dicitur; cf. 286, 28.* — 23 Athalante (Athalantae *ed. Bas.*) ... — 24 Hermione *L_1.* — 25 *illud* neque *positum pro* ne quidem *demon-*

MISERARENT, pro miserarentur. Accius Athamante:

ádque ita de illis mérui, ut iure haec númquam miserarént mala.

LARGI, pro largire. Lucilius lib. XIIII:

quod viscus? dederas tu quidem hoc est viscera largi.†

Accius Diomede:

benígne ei pro benfício largi adque ámpliter.

Cato *de* lege Baebia: pecuniam inlargibo tibi.

INTVI et CONTVI, pro intueri *et contueri*. Turpilius Pedio:

tamen óculi ex longa intércapidine ádpetunt cupide íntui.

Pomponius Maccis geminis:

incépi contuí: conspicio cóleatam cúspidem.

PROFICISCERET, pro proficisceretur. Turpilius Hetaera:

hortátur hominem, quám primum || proficísceret.

SORTIRENT, pro sortirentur * * * Varro Rerum humanarum lib. XX: cum venerint censores, inter se sortiant.

[MODERANT, pro moderantur. Pacuvius Periboea:

neque tuúm te ingenium móderat neque fratérnum ira exiliúm levat?]

[SORTIVNT] Ennius Cresphonte:

an ínter sese sórtiunt urbem ádque agros?

---

26 Accius Athamante || 28 Lucilius l. XIV || 30 Accius Diomede || 32 Cato de Lege Baebia || 33 Turpilius Pedio || 35 Pomponius Maccis geminis || 37 Turpilius Hetaera || 2 Varro Rerum hum. XX || 4 Pacuvius Periboea || 6 Ennius Cresphonte.

---

strari non potest. — aspicere *ed. a. 1476;* inspicere *Serv. Daniel. ad Aen. XI, 169;* aspiceret *C, Bamb.* — **26** pro miserentur *G.* — Athanante *Bamb.* — **27** atque *cdd. pr.* L_1. — **28** Luc.; *cf. 184 l.* viscus, *ubi diverbium habetur duorum versuum, ibique comm.* — *vid. a Lucilio venisse* large *adverbium.* — **30** Accius; *cf. 511 l.* ampliter. — **31** ei *Gulielmius;* et *cdd.* — beneficio *idem.* — aque *cdd. h. l.;* atque (adque) *pg. 511.* — **32** de *add. M.* — inlargibo *Ald.;* inlargivo (mlargivo G_1 *sec. Iordanum*) *cdd.;* largibo *Iordanus.* — **33** et *add. M;* contueri *add. Quicheratus.* — **34** *cf. 522 l.* diem. — oculi ex *Ribbeckius* (oculi *Gulielm.*); oculis *cdd.; quod pro nominativo erat accipiendum, nisi praepositione addita vix posset careri.* — intercapedine *L, G, Bamb.* — **35** Macchis *C;* Machis *Bamb.* — **36** incepi *Ald.;* incoepi *cdd.; f.* ut coepi. — **37** pro *om. pr. L;* H_1. — hethera *C;* ethera *Bamb.* — **1** proficeret *Bamb.* — ut pr. *Bothius.* — **2** *aut* Sortiant pro sortiantur *scribendum aut post* sortirent *ponendum lacunae signum.* — **3** convenerunt *edd. veteres.* — cum venerint; *sc.* praetores tribunique plebei quique in consilium vocati sunt; *cf. Varro de l. L. VI, 87 cum comm. Spengelii (ibi in superioribus videtur scribendum* unguontur). — *f. etiam hic restituendum quod l. m. legitur* venerunt — sortiunt (sortiunt *iam Odofredus Mueller*). — **4. 5** *haec per errorem huc illata e 472, 17 sqq.; ubi vide comm.* — **5** moderant *Bamb.* — frater non *cdd. h. l.* — ex ira *cd. Iun.* — vetat *cdd.* — **6** Sortiunt *del. Quicheratus.* — Cresfonte *cdd.* — **7** an; avi *Ribbeckius.* — *cf. comm. in Ennii fab. v. 335.* — se *cdd.; corr. Vossius.* — atque *cdd. pr.* L_1.

POLLICERES, pro pollicereris. Varro *'Ανθρωποπόλει, περὶ* ·εθλιακῆς [nam in omnibus legi *ΠΟΑΙΠΕΚΑΟ*]: **ὑπέρβατον**† ne ·es, ne polliceres quid daturum [est].

POPVLAT *activum* est et passivum POPVLATVR. Vergilius orgicon lib. I:

populatque ingentem farris acervum
curculio.

Caecilius Asoto:

iamdúdum depopulát macellum. . . . . .

Ennius Ambracia:

agros
audaces populant servi domini dominorum.

Quadrigarius: agrum Nolanum populare coeperunt. — Accius ·tyanacte:

qui nóstra per vim pátria populavít bona.

Sisenna Hist. lib. IIII: protinus agros populabundus ad Nuriam convertit.

PVNITVR aliquem, pro punit. M. Tullius de officiis lib. I: ·que ad eius qui punitur aliquem *aut* verbis fatigat, sed ad rei

8 Varro *'Ανθρωποπόλει* ‖ 12 I, 185 ‖ 15 Caecilius Asoto ‖ 17 Ennius mbracia ‖ 20 Quadrigarius ‖ Accius Astyanacte ‖ 23 Sisenna Hist. IV ‖ 25 25, 88.

8 Polliceres *ed. a. 1471;* Pollicere *cdd.* — pollicereris *Pius;* polliceris *ld.* — Pollicere pro polliceri *Me.* — Anthropopoli *Iun.;* anoputio *πολι* ·οαι L_1; *H post ras.; G; ποααι pr. H*) *C, Bamb.* — **9** *περὶ γενεθλιακῆς* ·*m.; πεκ* (*ιτεκ Bamb.*) *λενεελιακηc* (*ita* L_2; *αενεαιακηc G; αενεελιακηc* L_1; ·*m* H_2; *ανεεαιακηc* H_1; *λενεελιλκηc Bamb.*) *C, Bamb.* — *illa* nam — ·*έρβατον* (*ὑπέρβ. recte exclusit Riesius*) *a correctore archetypi, qui codices* ·*eres adhibuisset, addita in ipsa verba Nonii irrepsisse pulchre intellexit* ·*thius.* — *ποαιπεκαο: ὑπέρβατον; ποαιπεκαουπερβατον* H_2; *G; ποαιπεκαο-* ·*ρατον* L_1; *ποαιπεκαουcπερβαιτον* L_2; H_1; *πολιιτεκλουcπερβλιτον Bamb.* — ·*ad ὑπέρβατον quomodo explicandum sit non comparet. nam in sequen-* ·*tes figura talis nulla.* — *illud enim non credo, ita esse scribendum:* ne ·res, ne polliceres quid datum (*sc.* permissum) est, *ut verba* datum est *fine potius quam in principio collocata figura significentur hyperbati.* — ·*lentur potius ante ὑπέρβατον complura hausta.* — daturum, *om.* est, *N. Fabri;* datum est (*seq.* est) *C, Bamb.* — **11** activum *add. M.* — ·*sivum; sc.* auctoritate veterum. — **15** Asato *Bamb.* — **17** Ambrachia *H.* **19** populant *M;* depopulant *cdd.; cf. v. 16.* — domini dominorum *M;* domi·rum dominis *cdd.; cf. comm. in Ennii Sat. v. 33 sq.* — **20** coperunt *G;* ·erunt *Bamb.* — **21** Astianacte *H, Bamb.;* Astyaanacte *L.* — **22** nostram — **23** populabundus *Florent.; Pius;* populabundos *C, Bamb.* — agros ·pulabundus. *similimum exemplum ex eodem libro adfert Gellius XI, 15:* ·pulabundus agros ad oppidum pervenit. — Nuceriam *Gifan.;* Numeriam ·*L.* — **25** II H_2; *G.* — **26** puniet (punit) *cdd. Baiteri.* — aut *om. C, Bamb.* *ante* verbis *facile potuit hauriri* vel. — ueb *Bamb. sec. Beckerum.* — ·igat; castigat *melius cdd. Cic.; cet. cf. comm. Baiteri.*

publicae utilitatem referri. — et Tusculanarum lib. I: quom mul inimicos etiam mortuos puniuntur.

RVMINAT. Vergilius in Bucolicis:

ilice sub nigra pallentis ruminat herbas.

FABRICANTVR. M. Tullius de officiis lib. I: ut enim pictore et i qui signa fabricantur. Plautus Asinaria:

fabricáre *quidvis,* quídvis conminíscere. ||

Cicero de oratore lib. III: Capitoli fastigium illud et ceterarun aedium non venustas, sed necessitas ipsa fabricata est.

PALPATVR. Lucilius lib. XXVIIII:

híc me ubi vidit, súbblanditur, pálpatur, capút scabit.†

LVCTANT, pro luctantur. Ennius lib. VIIII:

virei validis *cum* viribu' luctant.

BELLANTVR, pro bellant. Vergilius lib. XI:

et pictis bellantur Amazones armis.

PARTIRET, pro partiretur. Lucilius lib. XXVIIII:

quid? quás partiret rés pro doctriná boni?

Plautus in Asinaria:

hánc quidem, quam nánctus, praedam *páriter* cum illis pártiam.

INPERTIT. Lucilius lib. XXVII:

sóspita, inpertí salutem plúrimam et plenissímam!

27 I, 44, 107 || 29 VI, 54 || 31 I, 41, 147 || 32 I, 1, 89 || 1 III, 46, 180 || 3 Lucilius l. XXIX || 5 Ennius l. VIIII || 7 XI, 660 || 9 Lucilius l. XXIX || 11 II, 2, 5 || 13 Lucilius l. XXVII.

27 et Tusc.; *cf. 479 l.* poeniuntur. — quom; quo (*seq.* m) *cdd. h. l.*; quum *Me*; cum *id. 479*; *libri Ciceronis.* — 28 poeniuntur, paeniuntur, poeniantur *cdd. Cic.* — 29 Bucolicon *L*, H_1. — 30 nigram *pr. L.* — herbis H_1. — 31 pictoris *cdd.* — 32 i; ii *v. ap. Cic.*; hi *C, Bamb.* — 33 quidvis *alterum ex Pl. add. Me.* — 1 IIII *Bamb.* — fastidium L_1. — 2 edium *L*. — 3 Luc.; *cf. Fest. pg. 210 s. l.* pedes: Lucilius 'ubi me vidit, caput scabit, pedes legit.' — 4 ubi *om. Bamb.* — vidit *Fest.*; videt *cdd.* — palpatur, caput scabit. — *haec et molossico verbo post thesin posito et iambicis in fine admissis asperiora quin gravius sint interpolata vix dubito.* — *cet. cf. comm. in Luc. XXIX, 75.* — 6 virei; viri *ed. princ.*; viri a *C*; varia *Bamb.* — cum *add. I. Dousa.* — 7 X *cdd.* — 8 Amadiones L_1; *Bamb.*; *cf. 272, 26 ibique comm.* — 9 *idem l. 475, 20.* — XXVIII H_1; *P.* — 10 res *L*; ipse *cdd.* — pro; per *Bamb.* — bona *Lugd.* — *sensus ut puto hic:* quid? quas res inpertiretur pro doctrina summi boni? — 12 quidem, quam; quidem hanc L_1. — nactus *L ex corr., H, G, Bamb.*; *cdd. Pl.* — nanctus *pro* nanctus sum. — pariter *om. cdd.* — 13 *f.* Inperti. — Luc.; *cf. Luc. XXVII, 1; 2.* — 14 sospita, inperti *Lachmannus*; sospitat inpertit (imp. L_2, *H*) *cdd.* — plurimam et plenissimam *ed. a. 1471*; plurima et plenissima *cdd.* — olim salute et (salute *Lachmannus*) plurima et plenissima. *sed in primo l. XXVII*

COHORTARENT. Quadrigarius Annalium lib. V: et dicerent castra capta esse adque eos cohortarent uti maturarent.

MODERANT, pro moderantur. Accius Epigonis:

viden út te inpietas stímulat nec moderát metus?

Pacuvius Periboea:

neque tuúm te ingenium móderat neque fratérnum ira exiliúm levat?

MISERESCIMVS. Vergilius Aen. lib. II:

his lacrimis vitam damus et miserescimus ultro.

Ennius Hectoris lytris:

pér vos et vostrúm *ducum*
ímperium et fidém Myrmidonum, vígiles, conmiseréscite!

PROELIANT. Ennius Achille:

[inta] mortáles inter sése pugnant, proéliant.

CONPLECTITE. Pomponius Fullonibus:

'quin érgo, quando cónvenit, conpléctite.' —
'mi || fráter, salveto!' — 'ó soror salvé mea!'

EXPERGISCERET, pro expergisceretur. Pomponius Agamemnone subposito:

nequís miretur, cúr tam clare tónuerit,
ut, síquis dormitáret, expergísceret.

---

15 Quadrigarius Annal. V ‖ 17 Accius Epigonis ‖ 19 Pacuvius Periboea ‖ 21 II, 145 ‖ 23 Ennius Hectoris lytris ‖ 26 Ennius Achille ‖ 28 Pomponius Fullonibus ‖ 2 Pomponius Agamemnone subposito.

---

fragmento, quod quin haud longe afuerit ab hoc versu dubitari nequit, illud salutem inpertit *non videtur posse mutari. cf. comm. in 308 l.* fingere, conponere. — **15** quadraginarius G_1. — V; libro VI *coll. Liv. XXVI, 6 probabiliter tribuit Petrus; cuius adeundus commentarius.* — dicereni L_1. — **16** capta *Me;* facta *cdd.* — atque *cdd. pr.* L_1. — eos *M;* os *G* (*praec.* e); hos *L, H, Bamb.* — maturarent. *recte si iudicatum de hoc fragmento a Petro, videtur olim fuisse* uti maturarent fugam. *cf. Aen. I, 137.* — **17** ephigonis *cdd.* — **18** vident *Bamb.* — **19** Pacuv.; *cf. 336; 471 l.* levare — relevare; moderant *cum comm.* — **20** ira (irae *Lugd.*); *cf. comm. in 336, 26.* — **21** Miserescimus *M;* Conmiserescimus (Comm. L_2, *H, Bamb.;* Conmiscere scimus L_1) *cdd.* — **23** ectoris *L;* H_1*;* haectori *Bamb.* — lystris *L; H; Gs;* listris *Bamb.* — **24** *verba Priami.* — per vos *Palmer.;* ser vos *(sic) C;* uservos *Bamb.* — vostrum; ũrorũ *Bamb.* — ducum *add. M.* — **26** Achille Aristarchi *male Ald.* — **27** inta (ita *H, sed* it *m. 2 post ras.*) *del. Duentzerus;* ita *et ed. princ.;* interea *post Klussmannum Lachmannus Comm. Lucr. pg. 80.* — **29** convenit *praesens.* — **1** mi *ed. a. 1471;* mihi *cdd.* — salveto. o *M;* salve o (salveo L_1) *cdd.* — soror *Bamb.;* soro *C.* — *cf. Pl. Poenul. V, 2, 116:* 'mi patrue salve.' — 'et tu salveto (*ita Camerarius;* salve *cdd.*), Agorastocles.' — **2** pro sperg. *G.* — **4** miretur *ed. a. 1471;* miraretur *cdd.* — cur *M;* cum *v.* — *videtur agi de clariore crepitu ventris emisso. cf. Suetonii vitam Lucani pg. 51 ed. Reifferscheid.*

473 M.

LABASCO, pro labor. Accius:

nullúmst ingenium tam átrum neque cor tám ferum,
quod nón labascat língua, mitiscát malo.

Varro rerum divinarum lib. VII: postquam vidit misericordia labasci mentem infirmam populi.

CONGREDIAS. Plautus in Epidico:

'quíd si adeam?' — 'haut sciam án congredias, si haéc east'. . . .

CERTATVR, pro certat. Pacuvius Armorum iudicio:

án quis est qui te ésse dignum quícum certetúr putet?

FRVSTRO, pro frustror. Pomponius Maiali:

míseret me eorum, quí sine frustis véntrem frustrarúnt suum.

IMITAT. Varro Epistularum latinarum lib. II: tuum opus nemo imitare potis. — Livius Achille:

ní malos imitábo, tum tu prétium pro noxá dabis.

EXECRARENT * * * Afranius Incendio:

expéiurabant, éxsecrabant se ác suos.

PRAEGREDI. Novius Vindemiatoribus:

'quid stás? age, move te. mánen?' — 'i primus.' — 'praégredi.'

---

6 Accius ‖ 9 Varro Rer. div. VII ‖ 11 IV, 1, 16 ‖ 13 Pacuvius Armorum iudicio ‖ 15 Pomponius Maiali ‖ 17 Varro Epistularum latinarum II ‖ 18 Livius Achille ‖ 20 Afranius Incendio ‖ 22 Novius Vindemiatoribus.

---

6 Labasco, pro labor *M;* Labascor (Lavascor L_1) pro lavo (labo H_1; labor *ed. a. 1471*) *cdd.* — **7** non nullum est *G;* nullum est *L, H, Bamb.* — tam atrum *M* (*olim* tam asprum); tantum *cdd.* — tam; tantum, *sed corr., L.* — **8** labascat *Scriver.;* labescat *Bamb.;* labascatur *C.* — **9** VI *Merkelius Proll. Fast. Ov. CXXIV.* — **10** labasci (labisci *Bamb.*); *puto* labascere. — **12** *cf. Goetzii comm. in h. l.* — haut sciam an; haud scio an *cdd. Pl.;* aut sicia an (aut *Bamb.*) *cdd.* — congrediar *Plaut.;* congredias *auctor Nonii; cuius error e sequente* s *videtur traxisse originem. quamquam nescio an olim fuerit* congrediam *in libris Nonii et hoc v. et praecedente.* — si haec ea est *meliores libri Pl.;* si hoc est *C, Bamb.* — haut sciam — east. *haec eidem personae tribuunt cdd. Pl.; et ita haud dubie Non.; sed cf. Goetzii comm.* — **14** *nulla omnino causa cur illud* certetur *dictum existimes pro* certet. — **15** frustor *Bamb.* — **16** frustris *pr. L et G; Bamb.;* furstis *pr. H.* — frustrarum *Bamb.* — **17** Epist. latinarum *M;* epistula (epistola L_2, *H, Bamb.*) latina *cdd.* — tum L_1; *Bamb.* — **18** imitari L_1; *Bamb.* — potis *M;* potes L_1; potest *rell.* — Lucilius Achillae *Bamb.* — Livius; *cf. 365 l.* pretium *ibique comm.* — **19** si *cdd. utrobique.* — males *C;* malas *Bamb.; cdd. 365.* — tu; tum *pr. H.* — praecium L_1; praetium L_2, *H.* — **20** *videtur aut scribendum* Execrare *aut post hoc v. lacunae signum ponendum.* — **21** expeturabant *pr. H.* — execrabant *H, G, Bamb.* — **22** Praegredi *M;* Progredi *v.* — **23** quid stas? age, move te *Iun.; qui primus hoc l. addidit;* quidiscas (qui discas *H, Gs*) egemovete *C;* quidicas ege move te *Bamb.* — te *om. Iun. cd.* — manen'? *Voss.;* i *Me;* mane mi (manemi L_1) *C, Bamb.;* inanem *cd. Iun.* —

CONSOLARE. Varro Oedipothyeste: per idem tempus Oedipus Athenas exul venire dicebatur, qui consolaret.

MINITAS, pro minitaris. Naevius Danae:

étiam minitas? mítte ea, *quaeso,* quaé mea sunt magi' quám tua.

Plautus in Amphitryone:

quíd minitabas té facturum, || sí stas pepulissém fores?

MVTVET [mutuum sumat]. Caecilius Asoto:

'ad amícos curret mútuatum?' — 'mútuet causá mea.'

PERCONTA * * * Novius Malevolis:

sí percontassém, malum hoc me praéterisset.

Naevius Belli Punici lib. I:

blánde et dócte pércóntat,
Aenéa quó pácto Tróiam urbém linquísset.

---

24 Varro Oedipothyeste || 26 Naevius Danae || 28 Plautus Amphitryone || 2 Caecilius Asoto || 4 Novius Malevolis; cf. comm. || 6 Naevius Belli Punici l.

---

prius, *sed corr., Gs;* prius *L sec. Zangemeisterum* (primus *auctore Rothio*), *Bamb.* — praegredi *M; qui et diverbii partes disposuit;* progredi *cdd.* — 'i primus.' — 'praegredi.' *cf. Sophocl. Electr. illud:* ἀλλ' ἕρφ'. — ὑφηγοῦ. — σοὶ βαδιστέον πάρος. — 24 Consolaret *Quicheratus; Ho_2; mrg. G.* — Oedip.; ōedipothyeste L_2 (oedipotthyeste *L sec. Riesium*); oedioopotthieste *pr. H.* — Oedipothyeste; *cf. Laevii illa:* Sirenocirca; Protesilaodamia. — odipus *pr. L; Bamb.;* oedippus *G.* — 25 qui *ablativ.* — consolaret; *sc.* calamitatem suam. — 26 pro minitaris H_1; *in mrg. adscr. m. 2* pro minaris; *ita rell.; edd. pleraeque.* — Naevius *Pius;* Livius *cdd.* — Dariae *Bamb.;* Danea (Dane a L_1) *C.* — 27 ea; ae L_1; a (aquae) H_1; *f.* ea *delendum.* — quaeso *add. M.* — quae mea sunt magi' quam tua *M;* quae tua sunt magis quam mea *v.* — 1 fact. *om.* L_1. — si istas *cdd. pr.* L_1; sistas *Lugd.* — 2 Mutuet *H post ras.; P; Iun.;* Mutum et; Mutumet *rell.* — mutuum sumat *del. Quicheratus.* — Asato *Bamb.* — 3 causa mea *Quicheratus;* mea causa *v.* — *hoc servato trimetros instituit Ribbeckius, quorum prior finiretur post* mutuet. — 4 *post* Perconta *exemplum puto haustum;* Percontat *Paris. 7665; Montepess.; v.;* Percunctat *ed. princ.* — Malivolis *Bamb.* — Malivolo *cdd. 126, 20.* — *ac difficile dictu utrum praeferas.* — 5 si percontassem, hoc praeterisset me malum *integro versu Ribbeckius.* — 6 Nevius (iu *supra add.* L_2) *cdd.* — II *cdd. et pg. 335.* — 7. 8 *cf. 334 l.* liquerit — reliquerit *cum comm.* — *ubi quam praetuli scripturam propter r. m. interpolationis suspectam non dissimulavi.* — *f. talem in modum disponendi numeri:* blande ét docté percóntat, quó pacto Aénéa | urbém Troiám linquísset. — percontata *Bamb.* — Aenea; aeñ *L;* aeneidos H_1; en *Bamb.;* aennius H_2; ennius *G.* — Troiam urbem *cdd. utrobique.* — liquisset *Merula;* reliquisset (relinquisset L_1) *cdd. h. l.;* liquerit *plerique 335.* — Aenes *pro* Aenea *Buechelerus. quae forma potuit admitti, si illud* Aeneus *(quod alias invenitur nomen) et pro Veneris filio positum existimaris; id quod suspicari licet propter Vergilianum* Aenides. — *tali autem pacto poterit servari ordo traditus verborum.* — *quae cum ita sint, nescio an locus sit constituendus in hunc modum:* blande ét docté percóntat, Aénes quó pácto | urbém Troiám linquísset.

OMINAS. Pomponius Cretula vel Petitore:

'bene évenat!' —
'ita fíat. et tibi béne sit, quom recte óminas!'

SAVIES. Pomponius Munda:

ego íllam non ampléctar? ego non sáviem?

Novius Quaestione:

mámmas téneás, pedés éxtulás, sáviés,
cóm gemit.

PACISCVNT. Naevius Belli Poenici lib. VII:

id quoque paciscunt * * * moenia sint * * *
* * * quae Lutatium concilient.

et:

captívos plúrimós ídem,
Sicílienses pacíscit óbsidés ut réddant.

CONVIVANT, pro convivantur. Pomponius Munda:

sí calendis *híc* convivant, ídibus cenánt foris.

Ennius Satyrarum lib. I:

---

9 Pomponius Cretula ‖ **12** Pomponius Munda ‖ **14** Novius Quaestione ‖ **17** Naevius Bell. Poen. VII ‖ **20** Naevius Bell. Poen. ‖ **23** Pomponius Munda ‖ **25** Ennius Satyrarum l. I.

---

9 Petitore *Bent.;* petiture (petiturae *H*) *cdd.; cf. 206 l.* forum. — **10** evenat *Ribbeckius;* eveniat *cdd.* — **11** fiat *Ribbeckius;* sit *cdd.* — tibi bene; *utrum* ti bene *sit legendum an* tibi ben *vel* ti ben *discerni nequit.* — *quod fuit qui existimaret non concludendum ex eo quod pro* mihi *dicatur* mi *et pro* tibi *dictum esse* ti, *equidem minime nego. sed enim lingua nulla caret erroribus analogiae imagine ortis. et extitisse formam illam evincit multitudo locorum qui aliter non possint scandi salva r. m.* — quom *M;* qui *cdd.* — hominas *G.* — **13** amplectare *Bamb.* — sabiem (sabiaem *Bamb.*) *cdd.* — **14** questionem *L*, H_1; questione H_2. — **15** *creticos instituit M.* — ammas *L*; H_1. — extulas *M;* extollas (o *in ras. H*) *cdd.* — pedes extulas; *i. e.* ad concubitum te paratum ostendas. *ita alii* tollere pedem. — **16** cum gemit (*sc.* amica) *Iun.;* congemit *cdd.* — **17** Nevius *H, Bamb.* — punici *Bamb.* — **18—22** *duo loci misere mutilati coierunt in unum. — ac ne hoc quidem certum, verba* id quoque paciscunt *utrum initium an finem efficiant versus saturnii, sic scandendum:* íd quoqué pacíscunt. — quodque *pr. L.* — paciscunt *ed. a. 1471;* paciscuntur *cdd.* — *f.* paciscunt ut. — *illud* moenia *utrum* moenia *significet an* muros *non comparet.* — sin *Bamb.* — que luctatium H_1. — concilient *M* (reconcilient *Hermannus*); reconciliant *cdd.* — **20** et *add. M.* — **21** idem *f. ad Naevium pertinuit praecessitque ei quod est* captivos. idem *punctis del. in G;* Idem *praemisso puncto Bamb.* — *in ed. Naevii ita locus totus a nobis constitutus:* id quóque (*sc.* praeter alia multa) pacíscunt, moénia út sint quaé concílient Lutátiúm. captívos plúrimós ídem, Sicílienses pacíscit óbsidés ut reddánt. — *sed gravius adfecta videntur verba Naevii, neque primi versus iam placent numeri.* — **24** hic *add. M;* domi *Duebnerus.* — convivant *ed. princ.;* convivantur *cdd.* — caenant *Bamb.*

malo hércle magno suó convivat síne modo.

MIRABIS. Pomponius Patruo:

fácies fátue, mírum si stud nímium mirabís diu.

VRINANTVR. Cicero in Academicorum lib. II: siquando enim nos demersimus, ut qui urinantur, aut nihil superum aut obscure admodum cernimus.

MISERETE. Ennius Hecuba:

miseréte, manu
date férrum, qui me animá privem!

OPINO, pro opinor. Plautus Bacchidibus:

Praénestinum opíno esse: ita erat glóriosus!

Pacuvius || Chryse:

invéni, opino [esse optumum], Oréstes uter essét tamen.

Ennius Eumenidibus:

ego sápere opino esse óptumum [et] pro víribus:
tacére ac fabulári tute nóveris.

Caecilius Asoto:

níl fore opino intér me adque illum.

PROMERES, pro promereris. Plautus in Trinummo:

nam retinérei nequeo, quín dicam ea quae prómeres.

---

27 Pomponius Patruo || 29 Cicero Academ. II || 32 Ennius Hecuba || 35 Plautus Bacchidibus || 1 Pacuvius Chryse || 3 Ennius Eumenidibus || 6 Caecilius Asoto || 8 III, 2, 15.

---

26 magno suo *Bothius;* suo magno *cdd.* — *idem instituit diverbium hoc:* 'malo hercle magno suo convivat.' — 'sine modo.' — convivant *Lugd.* — **28** facies fatue, mirum *M;* mirum facies, fatue *(vocativ. vel adverb.) v.* — mirum; *h. e.* quod tibi videtur mirum. — stud nimium *Lachmann. comm. Lucr. pg. 197;* studium (fatues istudium Ho_1; *P*) *cdd.* — istud studium *Vossius; f. recte.* — **29** Academicorum *M;* achademicis (acad. H_2; *G; Bamb.*) *cdd.* — **30** ut nihil super huma ut L_1. — **32** ecuba *cdd.* — **33** miserete; ete *in ras. L.* — manu *M;* manus *(unum punctum infra m, duo supra erasa in L) cdd.* — anuis *non bene in scriptore tam antiquo Scal., qui metrum agnovit. — debebat certe esse* anuos. — **36** *cf. Spengel. de cant. Plaut. pg. 275. — Ritschelius et Goetzius tetrametrum bacchiacum instituerunt; quo numero sane constant quae praecedunt.* — erat *ed. princ.;* erat (erit) *cdd. appendicis libri XI vel XVI Prisc. (I, 575 ed. Hertz.);* errat *C, Bamb.* — **1** Chrisse *Gs;* Chrysae *rell.* — **2** opinio *Gs.* — *illud* esse optumum *e v. 4 huc illatum intellexit Ribbeckius.* — **2—4** Orestes — esse optumum *om. Bamb.* — **3** uter esset *Rothius;* ut heres sed *cdd.* — tamen *pro* tandem. — **4. 5** ego sapere opino — tacere ac *M; et ita Bothius exc. quod scribit:* sapere esse opinor; *f.* tacere et; *cdd.:* tacere opino (opinio *pr. L*) — sapere atque (adque L_1; atquea H_1). — optutum *G.* — et pro *cdd.;* et *del. Bothius.* — fabularitate noveris *Bamb.* — **6** Asato *Bamb.* — **7** nihil *cdd.* — opinio *Bamb.* — atque *cdd. pr.* L_1. — me H_1; *Ald.;* mea *C pr.* H_1; ma *Bamb.* — **8** pro *om. cdd. pr.* H_1. — in *om. Bamb.* — **9** retineri *cdd. Pl.;* retinere *Non.*

475 M.

OPITVLA. Livius Equo Troiano:

dá mihi hasce opes,
quás petó, quás precór, pórrige, opitula.

FITE, imperativo modo. Cato de praeda militum dividenda: tum dites fite. — Crassus lib. XVI Iliados:

o socii, nunc fite viri.

Livius Odyssia:

síc quoqué fítumst.

PAENITEBVNT. Pacuvius Armorum iudicio:

próloqui non paénitebunt líbere ingrato éx loco?

PARTIRET, pro partiretur. Afranius Divortio:

cum téstamento pátria partirét bona.

Lucilius lib. III:

tu partem laudis caperes, tu gaudia mecum
partisses.

---

10 Livius Equo Troiano ‖ 13 Cato de praeda militum dividenda; cf. comm. ‖ 14 Crassus Iliad. XVI ‖ 16 Livius Odyssia ‖ 18 Pacuvius Armorum iudicio ‖ 20 Afranius Divortio ‖ 22 Lucilius l. III.

---

11. 12 *cf. Spengel. de cantic. Plaut. pg. 68 sq.; quem ego sum secutus. — Ribbeckius in priore editione tetrametros creticos instituerat sic:* da mihi hasce opes, quas peto, quas precor: porrige, | opitula; *in quibus tamen finalis bis in hiatu posita eademque parum validum sonans displicet. — elegantiores commendat Spengelius hos:* da mi hasce opes, | quas peto, quas precor, porrige atque opitula. — asce *pro* hasce L_1. — porrige *cd. N. Fabri;* corrige *C, Bamb.* — **13—19** *ut in fine huius capitis turbatum admixtis, quae ad partem IX pertinerent, ita hic et compluries infra illatis, quae ad tractatum de mutatis coniugationibus essent referenda.* — **13** militum; *ita et pg. 510 s. l.* avariter; militibus *recte Gell. XI, 18, 18.* — **14** tum dites *Quicheratus;* tu dives *cdd.* — site, *ut vid.,* L_1. — tu dives fito *Lauremberg.; f. recte. nec enim semper in hoc capite lemma praefixum ad primum pertinet exemplum.* — fito Crassus. — Cn. Mattius *Struvius.* — Cr.; *Ninnius Crassus; qui Homeri Iliadem latine vertit; ut puto etiam illam, quae vocatur Cypria — a Nonio venit:* Iliados lib. XVI. — **15** o *add. Iun.;* nunc *minus bene Scal.; cf. Il. XVI, 270:* ἀνέρες ἔστε, φίλοι. — **16** luvius *pr. H.* — **17** sic *Hermannus;* fit *cdd.; cf. Odyss. XIII, 40. — minus bene, ut puto, scanditur:* síc quoque fítumst. — **18** Poenitebunt *Quicheratus; neque quidquam notat Onionsius;* Paenitebant *L; G;* Poenitebat *Bamb.;* Penitebunt *Hs;* Penitebant *P.* — **19** proloqui non *Hermannus;* prologo nunc *cdd. — tantum Terentii fabularum prologos aliquando memorat Nonius.* — penitebunt *H; Bamb.* — libere *M* (liberi *Hermannus, alii*); ingrato *Hermannus;* libunt (bibunt *pr. G*) liberi (biberi *pr. G*) grato *cdd. — de captivis Troianorum agitur, quos iudices Aiacis et Vlixis facinorum destinaverant Graeci; cf. Odyss. XI, 547. — interrogandi signum add. M.* — **20** *cf. 472, 9.* — Partiret H_2; *ed. princ.;* Partire *rell.* — **21** partiret *M propter lemma;* partis et *Bamb.;* partisset *C; v.* — **24** partissis L_1; *Bamb.*

Accius Chrysippo:

aeternábilem
dí utinam *pacém* partissint.

Ennius Telamone:

eándem in me suspícionem scéleris partivít pater.

RECORDAVIT. Quadrigarius Annalium lib. V: is ubi Dasium cognovit et patriae veteris recordavit.

POTI, pro potiri. Pacuvius Iliona:

tu sí conere, crédo, avitum hunc scéptrum patientúr poti.

PRESTOLAT, pro prestolatur. Turpilius Pedio:

ego préstolabo illi, eó citante *ut* ópitulem.

Livius Tereo:

ními' pol inprudénter servus† préstolaras. ‖

REVORTIT. Pomponius Maiali:

cénam quaéritat:
si eúm nemo vocát, revortit méstus ad menám miser.

---

25 Accius Chrysippo ‖ 28 Ennius Telamone ‖ 30 Quadrigarius Annal. V ‖ 32 Pacuvius Iliona ‖ 34 Turpilius Pedio ‖ 36 Livius Tereo ‖ 1 Pomponius Maiali.

---

25 cresippo L_1; *Bamb.*; crisippo L_2, *H.* — 27 di utinam *M;* divitiam *v.* — pacem (*sc.* in Chrysippum Atreumque et Thyestem) *add. M.* — partissint *Ribbeckius; M;* partissent *cdd.* — 29 in me *Passerat.; alii;* me in (in *om.* H_1) *C, Bamb.* — *cf. Phaedr. III, 8, 13:* dulcemque in ambos caritatem partiens. — 30 Quadrigarius; Qua *in ras. L.* — Annalium *M;* Annali *cdd.* — III H_2; *G; Bamb.* — *ut puto in archetypo fuit* VI. — is; i *m. 2 add. in L.* — Dasium *Rothius;* Decium *Augustin.* — *neutrum nomen alienum a rebus belli Punici secundi; cf. Petri comm. in h. l.* — Decium *si recte habet, Decius Magius vid. intellegendus; qui Hannibalis iussu Carthaginem missus est, sed tempestate delatus Cyrenen ibique liberatus.* — *cf. Liv. XXIII, 10.* — 31 cognovit *pro* agnovit. — patriae (*ita Iun.*) veteris rec. *M;* patria eum rec. *C;* patriaeūrecordavit *Bamb.* — *illud* recordavit *pro* recordatus est *positum adstruit Nonius* (patriae eum *male v.*). — 33 tu si conere *Me;* usi onere *L*, H_1 (*hic* usione recredo); *Bamb.;* usi honere H_2; *pr. Gs;* usi honore *ex corr. id.* (honore, c *supra* o *alterum scr., G sec. ed. Bas.*). — avitum hunc *M* (avitum *Me;* adhuc hunc *Quicheratus*); adhuic *cdd.* — pacientur L_1. — *verba sunt Iliones ad Polymestorem de Polydoro, nepote Priami.* — patientur; *sc. Graeci, qui Polydorum ad necem efflagitabant.* — 34 Praestolat *H.* — prestolaretur *L;* prestolatur *rell.* — 35 praestolabo *ed. Bas.; Bamb., ut vid.* — ilieo cicant (*sec. Fleckeisenum* cicante) *Bamb.* — illi *vid. adverb. loci.* — ut opitulem *Bothius curis alteris;* opitium (opicium H_1) *C;* optitum *Bamb.* — illi ut citanti opi sim *crassa, ut solet, interpolatione ed. N. Fabri.* — ego praestolabo illi oscitans ante ostium? *peringeniose Bothius ed. priore (interrogandi signum add. Ribbeckius).* — 36 Luvius *Bamb.* — 37 *haec quo pertineant prorsus incertum.* — servos *Scriver.;* servis (*potuit* serveis) *Iun.* — *f. illud* ser *ex praecedente* ter *ortum et scribendum* usque prestolaras. — praestolaras *Bamb.* — 2. 3 *numeri trochaici.* — caenam *H.* — menam *C, Bamb.;* maenam *cdd. quidam ap. Gothofredum.* — mena, *ut* murena. — ad Menam *Iun.*

RHETORICASTI. Novius Asino:

áge nunc, quando rétoricasti, résponde quod té rogo.

TVTANT. Plautus in Mercatore:

ínvoco
vós, Lares viáles, ut me *béne* tutetis.

Naevius Lycurgo:

tuós qui celsos términos tutánt..

Pomponius Parcis:

nón erat, qui córpus tremulum fámula tutarét, toga.

Pacuvius Periboea:

tu, múlier, tege te et túta templo Líberi.

PATITOR, pro patere. Plautus in Asinaria:

patitor tú item, cum ego te réferiam.

COPVLANTVR, pro copulant, passivum pro activo. Plautus in Aulularia:

adeúnt, consistunt, cópulantur déxteras.

PRAESAGITVR, pro praesagit. Plautus Bacchidibus:

'óccidi!' — 'animus iám stoc dicto plús praesagitúr mali.'

EXPALPABITVR, pro expalpabit, quod est extorquebit. Plautus in Vidularia:

. sérvus a patre árgentum expalpábitur.

4 Novius Asino ‖ 6 V, 2, 23 ‖ 9 Naevius Lycurgo ‖ 11 Pomponius Parcis 13 Pacuvius Periboea ‖ 15 II, 2, 108 ‖ 18 I, 2, 38 ‖ 20 IV, 4, 28 ‖ 22 Plautus Vidularia.

4 Rhetoricasti; Rhetoricasti pro rhetoricatus es *add. Iun.; om. pariter cum lemmatis nota cdd.* — Asino *Iun.* (*cf. Indicem sub* Novius); asinio *cdd.* — *ita Pomponii fuit* Asina. — 5 retoricasti H_1; rethoricasti L_1; rhetoricasti *rell.* — q. ret.; *i. e.* quando multa profudisti rhetoris in modum verba. — 8 diales *C, Bamb.* — bene *om. id.* — tutetes L_1. — bene iuvetis (uiuetis *B Pl.*) *Camerar.* — 9 Nevius *H, Bamb.* — Lecurgo L_1; Licurgo *Bamb.* — 11 Parcis *Bothius;* partis *cdd.*; Patruo *Bentin.; cf. 474 l.* mirabis. — 12 qui *Ribbeckius; Quicheratus;* quid *cdd.;* quod *non bene Ald.* — famula *nominativ.* — 14 et *f. delendum* (*praec.* e, *seq.* t). — tota L_1; H_1; *Bamb.* — templo *Alb. Langius;* templa *cdd.* — 15. 16 *f.* Patito — patito. — Patitur *L*; H_1; *P*; *Bamb.* — patitur *P.* — tui item *C, Bamb.* — 17 *cf. 479, 21 sq. ibique comm.* — 20 praesagat *L*; H_1; presagat *Bamb.* (*idem et* Presagitur *et mox* presagitur). — 21 *cf. comm. Goetzii.* — animis *C, Bamb.* — istoc *cdd. Pl.* — 22 expalpavit L_1, *Bamb.;* expalpabitur *pr. H.* — quod est extorquebit *del. Quicheratus, f. recte; quamquam potuere illa addi, quod rarissimum esset expalpandi verbum.* — Plaut.; *cf. 104 l.* expalpare. — 24 nunc servus *cdd. 104;* ubi *nos:* num. — *ad Soterinem virginem a lenone redimendam haec posse pertinere statuit Winterus Pl. fab. deperditarum frgm. pg. 17; cf. tamen comm. in 332, 42.*

REDDIBO, pro reddam. Plautus in Casina:

rurí réddibo.

idem in Menaechmis:

sálvum tibi ita, ut míhi dedisti, réddibo ....

LVDIFICATA ERO hominem, pro *ludificavero. Plautus Milite:*

ni lúdificata lépide
ero,† cúlpam omnem in me inpónito.

OSCVLAVI. Titinius ilarubra:†

laudór quod osculávi privignaé caput.

EXPEDIBO, pro expediam. Plautus in Truculento: ‖

ego expedíbo:
rem pérdidi apud vos.

Pacuvius Periboea:

mane, éxpedibo. fác mi contra quód rogo respóndeas.

MANDVCATVR, pro manducat. Pomponius Pappo agricola:

néscioquis, molám quasi asinus, úrget uxorém tuam:
íta opertis oculís simitu mánducatur ác molit.

---

25 I, 41 ‖ 27 V, 7, 49 ‖ 29 III, 3, 53 ‖ 32 Titinius; cf. comm. ‖ 34 I, 2, 36 ‖ 3 Pacuvius Periboea ‖ 5 Pomponius Pappo agricola.

---

25 Reddibo; *idem l. 508.* — **26** redibo L_1. — **28** tibi, *om.* ita, H_1. — tibi item *vel* item tibi *cdd. Plaut. priore loco (post v. 1028, ubi versus 1037—1043 etiam habent).* — **29. 30** hominem *del. Lips. Antiq. Lect. IV, 20.* — pro; ro *Bamb., pr. L.* — ludificavero Pl. ni *add. Lips.;* Mil. *add. Me.* — **30. 31** lepide ero *vel* lepidae pro (*ab* ero *vel* pro *novi v. initium*) *cdd. Pl.;* lepido ero *C;* lapide ero *Bamb.* — *non bene Ritschelius illud* hominem, *quod a N. potius e v. priore Pl. adsumptum, hic repetit ita:* ni ludificata ero hominem. *multo enim minus displicet iteratum* lepide, *in quo magna vis inest, licet iam vv. 51, 2 habeatur* lepide, lepidius. — ni l. ero lepide *Brixius ed. pr.;* ni ludificaro lepide *numeris magis rotundis Ribbeckius.* — culpam omnem in med inponito (impunito) *cdd. Pl.;* culpam omnem in me inponit (imp. L_2, *H*) *C;* culpam in me omnem inponi *Bamb.* — **32** Osculavit H_1. — ilarubra (ila *f. m. 2 add. L*) *cdd.;* Insubra *Ribbeckius;* Vlubrana *Momsenus;* Illecebra *Bothius;* Hilla rubra *Quicheratus; puto* Ilarula; *i. e.* Hilarula. — *sane titulus fabulae vid. latere.* — **33** *novercae vid. esse verba.* — ludor *Bothius; cuius si recte habeat commentum, de vitrico potius cogitandum.* — osculavi, *supra* os *scr.* b, *G.* — privignae *ed. a. 1476;* privigne *C;* provigne *Bamb.* — **34** *idem l. 505.* — Expedivo *G.* — **1** ego *om. Bamb.* — **2** aput vos *Ambros. Pl.; om. B, C, D.* — **3** peribo eama *pr. L.* — **4** *post* fac *add.* tum *L*, H_2, *G*, *non Bamb.* — expedibo actutum: ibi contra *Gulielmius.* — fac tu *(ita Delrio)* contra mihi *Ribbeckius.* — mihi *cdd.* — **5. 6** agricolanus (e *supra* u *scr. m. 2*) scio *H.* — molam quasi asinus, urget *Luchsius* (molam *iam Ribbeckius in ed. priore, ubi male illud* nescioquis *elatum per ditrochaeum*); ellam urget quasi asinus *cdd.* — **7** ita *(om. H_1)* opertis oculis; *cf. Appulei. Metamorphos. IX, 11.* — simitu *Bothius;* simul *cdd.* — manducantur H_1. — molit *Iun.;* molet *cdd.*

477 M.

Lucilius Satyrarum lib. IIII:

adsequitur neque opinantem, in caput insilit, ipsum
conmanducatur totum.

idem lib. XIIII:

num hilum quid satiat quod manducamur in ore?

Afranius Fratriis:

facile mánducari quí potest.

MISERETVR, pro miseret. Turpilius Epiclero:

quom mátris tum patrís me miseretúr magis.

Pacuvius Atalanta:

cepísti me istoc vérbo, miseretúr tui.

MVNERATVR, pro munerat. Turpilius Thrasyleone:

dat últro ac munerátur quod ab illo ábstulit.

RIXAT, pro rixatur. Varro Armorum iudicio: illic vero hortari ut rixarent praeclari philosophi. — idem Serrano, περὶ ἀρχαιρεσιῶν:

dórmit alius. vígilant, clamant ní mirum, calént, rixant.

idem de re rustica lib. I: ne familiae rixent cum vicinis.

---

8 Lucilius l. IV ‖ 11 Lucilius l. XIV ‖ 13 Afranius Fratriis ‖ 15 Turpilius Epiclero ‖ 17 Pacuvius Atalanta; cf. comm. ‖ 19 Turpilius Thrasyleone ‖ 21 Varro Armorum iudicio ‖ 22 Varro Serrano ‖ 25 I, 15, 1.

---

8 Lucil.; *cf. comm. in 81, 29.* — **9** nec *per interpol. 478 s. l.* conmanducatur. — **10** conmanducatum *cdd. h. l.* (concmanducatur H_1; conmanducandum *pr. G;* conmandatum *Bamb.*). — **12** num hilum quid satiat *M;* cum illud quid faciat *cdd.* — *post ras. in L.* — **13** fratris *cdd.* — **14** *f.* quī *(abl.)* p.? — **15** Miseret (Misere H_1) pro miseretur H_1; *Bamb.* — **16** quom *M* (cum *Bothius*); quam *cdd.* — matris H_1; *Ald.;* maris *rell.* — tum *Bothius;* tunc *cdd.* — quam matris nunc *Ald.* — ratris *Bamb.* — **17. 18** Atalanta: cepisti *Me;* at (ad L_1; *Bamb.*) accepisti *cdd.* (cepisti *pr. G.* — *in archetypo erat scriptum* Atal.). — atat *Gulielmius; quod sicui placuerit in fine praecedentis versus collocandum.* — istoc verbo *Me* (isto cum verbo *ed. princ.*); isto cum herbo (erbo H_2, *G*) *cdd.* — *verba sunt Atalantae ad Parthenopaeum, qui ad mortem cum traheretur suspicionem matri percontanti movit de origine sua; cf. comm. in 85, 7.* — *nam ineptus fuit qui illud* verbo *referret ad sequentia.* — **19** Muneratur pro munerat *Bamb.; Paris. 7666;* Munerat pro muneratur *C* (*pr.* munera, *tum* munerat L_1). — trasyleone *cdd.* — **20** muneratur *Bothius;* munerat *cdd.* — al illo *G.* — **21** Rixatur pro rixat *Bamb.* — illic *vid. esse adverbium; f.* illinc. — vero *M;* viro *Bamb.;* viros *rell.; f.* ultro. — ortari *Bamb.* — **22** pedari, *tum* preclari *L;* peclari *Bamb.* — filosofi *L.* — hortari *(infinitiv. historicus) iungendum cum* praeclari philosophi. — **22. 23** περι (περ *Bamb.*) αρχηρεcιον (αρχηρεcιων *H*) *C, Bamb.* — **24** vigilant, clamant ni mirum *M;* nimirum vigilant (vigilat H_1) clamant *v.* — *cf. comm. in 137, 4. 5:* — calant, *m. 2* calaent *H.* — **25** de re rustica *Lips.; Me;* de rerum natura *cdd.* — II *pr. H.* — rixentur *C, Bamb.; cdd. Varr.; corr. ed. princ.*

ADIVTATVR, pro adiutat. Pacuvius Doloreste:

íllum quaero qui ádiutatur.

Afranius Inimicis:

hoc, óbsecro, igitur ágite et me adiutámini.

Lucilius lib. XXVII:

néc si paulo mínus usurast mágna adiutatús diu.

PIGNERARETVR, pro pigneraret. M. Tullius de re publica lib. I: sed ut plurimas et maximas nostri animi, ingeni, consili partis ipsa sibi || ad utilitatem suam pigneraretur.

MVRMVRARI, pro murmurare. Varro [in] *Εὗρεν ἡ λοπὰς τὸ πῶμα, περὶ γεγαμηκότων*: ita uti soliti eramus Romae in balneis, plodere coepimus et murmurari. — Quadrigarius Annalium lib. VIII: eilico populus murmurari coepit. — Varro Papia papae, *περὶ ἐγκωμίων*: hoc Graecis renuntiato, ut facile intellegeres nos ab is amari, conmurmurantur *αὐτοί*. — idem Virgula divina: praesertim cum ventrem meum coherceam nec murmurari patiar.

EXCALCEATVR, pro excalceat. Varro Pseudulo Apolline, *περὶ*

---

26 Pacuvius Doloreste || 28 Afranius Inimicis; cf. comm. || 30 Lucilius l. XXVII || 32 I, 4, 8 || 2 Varro *Εὗρεν ἡ λοπὰς τὸ πῶμα* || 4 Quadrigarius Annal. VIII || 5 Varro Papia papae || 7 Varro Virgula divina || 9 Varro Pseudulo Apolline.

---

26 Duloreste *cdd. pr.* H_1. — **27** *f.* adiutetur. — **28** Inimicis; amicis H_1; *ut dubius fiat fabulae huius titulus. — cf. tamen 306, 28.* — **29** obsecro is igitur *Bamb.* — **31** usurast *M* (usura est *Corpetus*); usuras *(om.* L_1*)* et *C, Bamb.* — *hoc fragmentum praemittendum ei quod legitur 275 s. l.* conmodare, mutuari. — **33** ingenii *cdd.* — ingenii, consilio, *supra* o *scr.* i, *Vatic. Cic.*; consilique *coni. Halmius.* — **1** ad *cd. Vatic. Cic.*; id *C, Bamb.* — pignaretur *Bamb.* — **2** in *secl. M.* — heu (eu H_1) renulo pasto (parto H_1) poma *C, Bamb.*; *cf. comm. in 399, 34.* — *περινεναμηκοτων* L_1; H_2; *G*; *περινεcναμηκότων* L_2; H_1; *περινεcαμηκοτων Bamb.* — *cf. l. m.* — **4** *a* plodere *novum l. L.* — cepimus *L, G, non Bamb.* — Annalium *M*; annali *cdd.* (Anna *G sec. ed. Bas.*). — **5** eilico *M*; in eo (meo *sine* in Ho_1; *P*) loco *v.* — **6** *ενκωμιων L, G*; *ενκωμιον H*; *ενκομιων Bamb.* — Grecis *L, G, Bamb.* — renunciato L_1, G_1. — hoc — renuntiato; *ablativus absolutus.* — ut — amari; *haec suspensa a sequentibus.* — intellelegeres *L.* — is; iis *Quicheratus*; his *v.* — **7** *αὐτοί Oehlerus*; autoi *Bamb.*; auto i *L*; auto (*seq.* i) *H*; *G*; *αὐτῷ Ribbeckius.* — *αὐτοί si recte habeat, positum vid. pro αὐτόματοι, i. e.* ultro. — **7. 8** praesertim; praeser *Bamb.* — patiar *Iun.*; patiatur *cdd.* — *totum locum olim trimetris iambicis discripseramus ita:* praesértim cum ventrém meum cohérceam | nec múrmurari pátiar. — *probavit Quicheratus pg. 678, ita quidem, ut ad emolliendos numeros bene reponeret* praesertim ventrem cum meum. — *sed ego hic ut alibi in saturis Menippeis restituendis secutus iam sum hanc viam, ne iambicos trochaicosve numeros, qui ultro plerumque oriuntur et in scriptis pedestribus latinis, in versus cogerem nisi indiciis locupletioribus.* — **9** Pseudulo; *cf. comm. in 467 sq. l.* vagas.

478 M.

θεῶν διαγνώσεως: quod in eius dei templa calceati introeunt; nam in oppido quoque est aedes Apollinis, adque ibi hercules, ut introeat, nemo se excalciatur.

NVTRITVR et NVTRICATVR, pro nutrit et nutricat. Varro Testamento, *περὶ διαθήκης*: e mea *φιλοφθονίᾳ* eos, quos Menippea haeresis nutricata est, tutores do * * *

qui rem Romanam Latiumque augescere vultis.

M. Tullius de deorum natura lib. II: omnium autem rerum, quae natura administrantur, seminator et sator et parens, ut ita dicam, atque educator et altor est mundus; omniaque, sicut membra et partis suas, nutricatur et continet. — Afranius Vopisco:

nam nútricatur * * *

Vergilius Georg. lib. II:

hoc pinguem et placitam paci nutritor olivam.

13 Varro Testamento ‖ 16 Ennius ‖ 17 II, 34, 86 ‖ 20 Afranius Vopisco ‖ 22 II, 425; cf. comm.

10 *θεαν H₁.* — *διαγνώσεως Buechelerus; αναγνωcεωc G; ανατνωcεωc L; ανατηωcεωc Bamb.; ανατνωcεoc H.* — quod in eius dei templa calceati introeunt. *apparet etiam in hac satura, ut in plurimis, quae ad antiquitates divinas vel humanas pertinerent tractata a Varrone.* — eius dei (diei *Bamb.*); Apollinis. — 11 in oppido; *sc.* Romae; *ubi unum tum erat Apollinis templum.* — quoque *M;* quae *v.* — adque ibi hercules *M;* et *L ex corr.; H₁; G; Bamb.;* set (*praec.* s) *pr. L;* sed *H₁; tum cdd.:* quae ibi ad hercules (herculis *L; H ex corr.; G;* hercut *Bamb.*). — ibi *fuere qui de Tibure accipiendum putarent. quod ineptum esse demonstrat illud* ad Herculis. — hercules *additum, quod res esset notissima cuique nemo posset contradicere.* — 12 excalceatur *Scal.;* excalcietur *C, Bamb.* — 14 *διαθήκης; alias melius διαθηκῶν.* — *αταθηcηc L; pr. H; αιαθηcηc H ex corr.; G; λιλβηcηc Bamb.* — e mea philophtonia (*sic*) *Me; εμεαφιλοφ* (*ψ Bamb.*) *θονια C, Bamb.* — *f.* e mea *φιλοστοργίᾳ.* — eos *M;* natos (*praec.* *νια*) *Bamb.;* natis *C; v.; quod siqui servatum voluerit, ita verba traicienda:* natis tutores do, quos Menippea haeresis nutricata est. — *illud* e mea *φιλοφθονίᾳ iungendum cum* tutores do *intellexit Oehlerus.* — Menippea *Me* (Menippi *Popma; f.* Menippei); menippe (*post* pe *ras. L;* m̃ipse *Bamb.*) *C, Bamb.* — 15 heresis *cdd.* — est *Gifanius;* et *cdd.* — tutores do; *scil. ne molliore victu utantur quam ego in pueritia; cf. 108 l.* ephippium. — *post* tutores do *quaedam apparet hausta, ut puta:* quod imitandum vobis sumite. — 16 *cf. Enn. Ann. 477 sq. ibique comm.* — lacium *L₁;* quae *pr. L.* — augescere *Porphyr. ad Hor. Sat. I, 2, 37;* alciscere *C, Bamb.* — 17 naturalibus V *Bamb.* — 19 omniaquae *C pr. H₁; Bamb.* — 20 vobisco *G.* — 21 nam; num *H₁.* — nutricatur *ed. princ.;* nutricator *cdd.* — *cf. v. 23.* — 22. 23 *hic egregia usus sollertia Quicheratus intellexit interceptum Vergilii Georg. II, 425. nam et exemplo caret, sive hoc sit, lemma* nutritur, *neque indignum memoria a Prisciano pg. 83 ubi de eo quod est* nutricor *agit, post Ciceronis locum inde a verbo* omniaque *adferri Vergilii versum.* — 23 oliva *cdd.*

Lucilius lib. XXX:

sei nutricatus sibi nunc caput opprimit ipse.

VOLAM, pro velim. Lucilius lib. XXVIII:

eidóla atque atomus víncere Epicurí volam.

Plautus in Asinaria:

atque aúdin etiam? * * *

idem eadem:

* * * volam, quoniam íntus non licitúmst mihi.

CONMANDVCATVR. Lucilius lib. IIII: ||

adsequitur nec opinantem, in caput insilit, ipsum
conmanducatur totum conplexu' *comestque.*

idem lib. XV:

vilicum Aristocratem, mediastrinum adque bubulcum
conmanducatus [ut] corrupit, ad incita adegit.

ESVRIBO, pro esuriam. Pomponius Augure:

'ímmo mane, non ésuribis díutius.' — 'quaré roga.'

Novius Mortis et vitae iudicio:

ita vóbis otiósu' sum, mi algébo et mi esurîbo?

FATISCVNTVR, pro fatiscunt. Accius Epinausimache:

---

24 Lucilius l. XXX || 26 Lucilius l. XXVIII || 28 l, 1, 96 || 30 I, 2, 26 || 32 Lucilius l. IV || 3 Lucilius l. XV || 6 Pomponius Augure || 8 Novius Mortis et vitae iudicio | 10 Accius Epinausimache.

---

25 sei *M;* sensu (*supra* u *et infra ras. in L*) *C;* sensi *Bamb.* — nutricatus sibi (*h. e.* in suos usus) nunc *M;* nitricatum (nutric. *H*) sane (sine *G*) *C;* nutricatum sine *Bamb.; cf. variet. script. in Luc. XXX, 102.* — caput; *cf. Catull. 15, 16:* ut nostrum insidiis caput lacessas. — **27** idola *Iun.;* eidola *Me;* etdola *cdd.* — acomus *L;* H_1*; Bamb.* — **29. 30. 31** audin; haud in *H; G;* audin *an* audim *sit in Bamb. incertum.* — *ap. Pl. feruntur haec:* 'atque audin etiam?' — 'ecce.' — 'siquid te volam.' — *cf. comm. Goetzii.* — **30. 31** et in eadem *Me; qui utrumque v. supplevit (posteriorem iam Ald., qui om. priorem).* — meo loquar modo (*ita Weisius;* meo modo loquar *cdd.*) quae volam *Pl.* (meo modo quae volam loquar *Hermannus*). — quoniam; quō *Bamb.* — **32** Luc.; *cf. comm. in 81, 29.* — **1** neque *cdd. 477 s. l.* manducatur. — **2** comm. *G;* commanducantur *Bamb.* — conplexu' *M;* conplexum *cdd. h. l.;* conplexa (compl.) *pg. 81.* — comestque *om. cdd. hic.* — **3** idem; *cf. comm. in 123, 25.* — **4** meiastrinum *h. l. L, G, Bamb.;* maiestrinum H_1*;* maeiastrinum H_2. — adque L_1*;* atque *rell.* — bucolicum G_1. — **5** ut corr. *cdd. hoc l.; om.* ut *pg. 123.* — **7** immo *hic potius pyrrichiacum quam trochaicum.* — *diverbium disposuit M.* — *scilicet prior persona, quae vellet percontari alteram, abiturae huic promittit, si respondeat fore ut esurienti succurratur.* — esurivis *Bamb.* — eroga *Bothius.* — **9** mihi *utrobique cdd.* — sum ut mihi algebo ut mihi *cd. Palatin.* — esuribo *id.: ed. princ.;* servibo *C, Bamb.* — mi alg. et mi esur.; *h. e.* solus *sive* vestra ope destitutus algebo et esuribo. — **10** Epinausimace *cdd.*

479 M.

tamen haút fatiscar quín tuam inplorém fidem.

Varro Antiquitatum *Rerum* humanarum lib. XIIII: alterei ita [altera] vulneribus fatiscuntur. — Pacuvius Doloreste:

vércor, sin umquám fatiscar fácere quod quibó boni.

CONSCREABOR. Plautus in Persa:

'set quís hic ansatus ámbulat?' — 'magnífice conscreábor.'

FRVTICARI, pro fruticare. Cicero ad Atticum lib. XV: excisa enim est arbor, non evulsa: itaque quam fruticetur vides.

EXVGEBO. Plautus in Epidico:

iam ego mé convortam in irúdinem adque eorum éxugebo sánguinem.

[COPVLANTVR, pro coniungunt. Plautus in Aulularia:

adeúnt, consistunt, cópulantur córpora.]

INVENIBO, pro inveniam. Pomponius Buccone adoptato:

saepe ámbit, invenîbit saepe.

POENIVNTVR. M. Tullius Tusculanarum lib. I: tenendum est igitur nihil curandum esse post mortem, cum multi inimicos et mortuos puniuntur.

---

12 Varro Antiquitatum Rer. hum. XIV ‖ 13 Pacuvius Doloreste ‖ 15 II, 5, 7 ‖ 17 XV, 4, 2 ‖ 19 II, 2, 4 ‖ 21 I, 2, 38 ‖ 23 Pomponius Buccone adoptato ‖ 25 I, 44, 107.

---

11 *cf. 307 l.* fatiscere est aperiri. — aut *cdd. 307; hic C;* ut *Bamb.* — fatiscam *cdd. hic.* — **12** Antiquitatum Rerum humanarum *M* (antiquitatum humanarum *v. d. ap. Quicheratum;* Antiquitate rerum humanarum *Quicheratus*); antiquitate (antiquitatem *pr. L*) humana *cdd.* — *f.* Ant. vel Rer. hum.; *cf. comm. in 418, 11.* — **12. 13** alterei ita *M;* altera ita (ita et H_2, *G*) altera. — *de Curiatiis agitur.* — Pacuvius *cdd. 307 l. m.;* Accius *hic.* — dolor iste *L;* duloreste H_2; *G ex corr.; item Bamb.* — **14** *cf. comm. in 307.* — sin umquam *M;* si numquam *cdd. hic;* nisi nuncquam (numquam) *307.* — quodquod *cdd. hic.* — **15. 16** persas et L_1; persa sed *rell.* — sed quís hic; sed quis híc *Ritschelius, operarum puto errore;* sed qui hic *Guietus. et ita omnino scribendum, si* hic *pro adverbio accipi necesse sit.* — ansatus *Pl.;* conatus (*praec.* c) *cdd.* — conscreabor; concreabo- *in Ambros. comparuit Studemundio;* constabor *B, C;* contestabor *D;* consecrabor *Pius.* — **17** Fruticare L_1. — **18** est enim *Bamb.* — fruticet' *L.* — **19** Pl.; *cf. 102 l.* exorbebo *ibique comm.* — **20** iam atque ego *H.* — vortam (voriam L_1) *cdd. h. l.* — erundinem *idem; etiam 102 turbatum.* — atque *cdd. pr.* L_1. — eor' *L;* eorum *etiam Pl. libri;* horum *cdd. 102.* — exorbebo *Non. 102.* — **21. 22** *haec videntur hic male repetita; cf. 476 l.* copulantur. — *ac Nonius certe debuit scribere:* pro copulantur, quod est coniungunt. — coniunguntur *L.* — corpora; dexteras *recte cdd. 476.* — *memoria lapsus est interpolator.* — **23** pro veniam *pr. L.* — bucone *G.* — **24** sae *G;* sepe *Bamb.* — ambit *Bothius;* adnuit (annuit L_2, *H*, *G*) *cdd.* — anquirit, *numeris trochaicis, Quicheratus.* — invenibit *ed. a. 1471;* invenit *cdd.* — sepae *Bamb. sec. Beckerum.* — **25** Poenitur *Bamb.* — M. Tull.; *cf. 471 l.* Punitur. — **26** et, *quod exquisitius cdd. hic;* etiam *cum Cic. libris 471.* — **27** poniuntur, *supra* o *posito* v, a *eraso, L.* — poeniuntur *vid. scripsisse Non., ut Cicero.*

SACRIFICANTVR, pro sacrificant. Varro || Antiquitatum Rerum divinarum lib. XIIII: biviris nuptis sacrificabantur in cubiculo viduae. — [sacrificari] Varro Manio: non maledicere, pedem in focum non inponere, sacrificari. — idem Cato vel de liberis educandis: cum primo cibo et potione initiarent pueros, sacrificabantur ab edulibus Edusae, *a* potione *Potinae* nutricis.

DISCREPVIT, pro discrepavit. Cicero de oratore lib. III: nihil sane ad rem pertinet, siqua in re discrepuit ab Antoni divisione.

SPOLOR, pro spolio. Afranius Crimine:

quós inpune dépopulatur, [et] déspolatur dédecus.

Quadrigarius Annalibus: ita per sexennium vagati Apuliam adque agrum Campanum, quod is per militem licebat, spolabantur.

VERECVNDANTVR. M. Tullius in Ortensio: hi nostri amici verecundantur, capti splendore virtutis.

---

1 Varro Antiquitatum Rer. divin. XIV || 3 Varro Manio || 4 Varro Cato || 7 III, 30, 119 || 9 Afranius Crimine || 11 Quadrigarius Annalibus || 13 M. Tullius Hortensio.

---

2 biviris *Popma;* viris *L;* viri *rell.* — *cf. 79 l.* biviras. — *non bene Merkelius:* viri nuptiis. — in *om.* H_1. — **3. 4** sacrificari *del. Quicheratus.* — Varro — sacrificari *om. Bamb.* — Varro (*olim fuit* idem); *cf. pg. 543 l.* patella. — nom m. *G.* — inponere (imp. L_2, *H, G*); ponere *adnotavi e Lugd.; neque defectus mentio ulla addita.* — *quae si recte habent, apparet scriptorem huius praeter Bambergensem etiam alio subinde usum exemplari.* — idem; *cf. 108 l.* Edusam *cum comm.* — libris H_1. — **5** primo cibo; pro cibo *cdd. 108;* primoribus (primo ribus *ed. Bas.*) *h. l.* — et; de *cdd. h. l.* — **5. 6** initiarent — potione *in mrg. add. L.* — ab idibus *cdd. h. l.* — edusae *Bamb.;* aedusae *C.* — *cet. cf. 108.* — a *om. cdd. hic.* — Potinae *om. id.;* pontinae *legitur 108.* — nutrici *cdd. loco utroque;* nutricis *(nominativ.) Riesius;* nutrices *Lips.* — **8** sano L_1. — discrepavit *meliores cdd. Cic.; Piderilus; puto, recte.* — *ac f. ap. Non. restituendum:* Discrepavit pro discrepuit. *cf. Gell. I, 7, 20; qui testatur Ciceronis aetate illud* explicuit *usitatius esse coepisse quam* explicavit; *quamquam hoc agnoscit ipse or. pro lege Manilia 11, 30.* — *cf. et Neuii gramm. lat. II, 478 sqq.* — ab ãtioni L_1. — **9** pro spolior *L*, H_1, *Bamb.* — **10** et *del. Bothius.* — despolatur; despoliatur *Bothius* (dispoliatur *ed. a. 1471*); dispolatur *cdd.* — dedecus; *de homine dictum.* — **11** Annalibus *M;* annali *cdd.* — *f.* Annalium I (*seq.* ita). — *bene enim cum Rothio Petrus hoc frgm. ad Gallos qui intra annos a. Chr. 367—361 Apuliam et Campaniam sunt pervagati rettulit.* — vagati; lugati *L.* — Apuliam *Iun.;* am polam *L, H;* ampolam *Bamb.* (vagatiampolam); *G.* — atque *cdd. pr.* L_1. — **12** quod *positum pro* quoad, *quod coni. Petrus.* — is *M;* his *C, Bamb.* — quod eius *Palmer., f. recte.* — spolabantur; spoliabantur *Petrus, cuius conferendus commentarius;* spolabatur *Bamb.;* expolabatur *C* (expoliabatur *pr. H*); exspoliabantur *Iun.* — *nulla prorsus fuit causa cur contemptis libris restitueretur* Spolior, despoliatur, spoliabantur. — *nam ita, subtracta* i, *et Accius dixit* augura *et Lucilius* domina *et Lucretius* orundi, *cum praecederet ubique liquida.* — **13** Verecundantur H_1; *mrg. G;* Verecundatur *rell.* — ortensio *pr. L;* hortensio *rell.* — *f.* nil *vel* hic.

CONVERTITVR, pro convertit. Plautus in Amphitryone:

sd fugam n s tamn nmo cnvrtitr.

RVMINATVR. Varro Sexagesi: erras, inquid, Marce, accusans nos. ruminaris antiquitates. — idem Bimarco: Odyssiam enim Homeri ruminari incipis.

PRECANT. Varro Eumenidibus: 'ego medicina *a* Serapi adiuter!' cotidie precant. intellego recte scribtum esse Delphis: theo hera.†

MIRAS, pro miraris. Varro Eumenidibus:

hospes. quid miras animo† curare Serapim?
quid? quasi non curat tantidem† Aristoteles.'

---

15 I, 1, 83 ‖ 17 Varro Sexagesi ‖ 18 Varro Bimarco ‖ 20 Varro Eumenidibus ‖ 22 Varro Eumenidibus.

16 *ita Nonius; cdd. Pl.;* in fugam sed (set *al.*) tamen nemo conv. *bene Lindemannus;* sed fugam in sic tamen n. conv. *non probabiliter Vssingius.* — 17. 18 Ruminatur *ed. princ.;* Ruminatum *C, Bamb.* — *possis conicere* Ruminat; *quod certe facillime potuit corrumpi, quia sequitur* u. — *sed frequentius fuisse videtur, licet et ipsum sit rarum admodum,* ruminare. — *cf. et pg. 18; 166 l.* rumen; ruminari. — ruminare *ipse Non. posuit pg. 18 l. m.* — inquit *cdd. pr. L.* — merce *G.* — accusans *Quicheratus;* accusare *cdd.* — ruminaris *Ald.;* criminaris *C, Bamb.* — ruminaris antiquitates; *puto* antiquitatem. — 18 idem; *cf. 383 l.* recipere, promittere; *ubi locus longe plenior.* — uimarco *cdd.* — Odyssiam; odissian *cdd. rectius 383; hic* odissiam *C, Bamb.* — 19 incipis *cdd. 383; hic H_2;* incipes *rell.;* incipies *ed. princ., quae omittit media inter* accusare nos *et* ruminari. — 20 Precant *Vahlenus (de mendo iam Popma suspicatus); cf. Prisc. pg. 799;* Precantur *cdd.* (Precantor *mrg. G*). — ego *e. q. s.; hospitis verba; cf. v. 23.* — a Serapi *(ita iam Turneb.)* adiuter *M;* serapi (*praec.* a) utar (*praec.* api) *cdd.* — *non placet propter ambiguum illud* Serapi. — medicina Serapii (σεραπείον *Me in notis manuscriptis*) *Quicheratus.* — 21 cottidie *L; H; G_2; non Bamb.* — precant *Vahlenus;* precantur *cdd.* — preco ter (*melius erat* precant ter) *Popma;* precantor (*debebat* precanto) *non bene Me.* — scribtum *L_1;* scriptum *rell.* — *puto* inscribtum. — delfis *cdd.* — theo (teo *Bamb.*) hera *cdd.* — θεῷ ἦρα (sc. φέρε) *Oehlerus; quod cum proxime absit a traditis, non tamen aptum huic loco;* θεῷ ἀρῶ *Iun., quod magis placet; nam* ἀρᾶσθαι *est vox media.* — θείων *vel* θεῶν ἔρα *Scal.* — *alii alia, pleraque inepte.* — 23. 24 *in his, quae minimo intervallo secuta sunt frgm. praecedens, multae tenebrae. plerique diverbium putant inter aegrotum quendam vel, quod verius, Serapim deum et hospitem. sed vix potest dubitari quin unus Serapis verba faciat. nam continuo secutus est v. 26. neque de Aristotele philosopho existimo cogitandum. nam pro hoc potius Platonem, qui longe maiore erat fama inter Romanos, nominaturus fuit Varro.* — *porro olim nos* animo hoc; *Vahlenus* animos. — *sed quod sequitur* tantidem *pretii potius vocabulum corruptum facit probabile.* — *non placet* nummo, *quod vilissimam significat mercedem f.* magno *vel* nimio. — *ceterum* Aristoteles *videtur fuisse medicus Varronis temporum iactatione potius quam meritis nobilis (Licinium Aristotelem quendam familiarem veterem memorat Cic. ad Fam. XIII, 52, non tamen ut dicat medicum).* — *sequens v., ut puto, ita restituendus:* tantidem (*i. e.* perinde magno pretio) quasi non curet Aristoteles; *cdd.:* quid (qui *L_1*. — *praecedit*

idem eisdem:

aut ambos mira aut noli mirare deum me.

NOLITOTE, pro nolite. Sisenna Hist. lib. III: || nolitote mirare, quam desperata voluntate ad unam belli faciendi viam * * *

GLISCITVR, pro gliscit. Sempronius Asellio Historiarum lib. IIII: ut maior invidia Lepido glisceretur.

IGNESCITVR, pro ignescit. Laberius Colace:

figúra humana inimici† ardore ignéscitur.

LVXVRIABAT, pro luxuriabatur. Tubero lib. XIIII Hist.: pars omnis† luxuriabat. — Vergilius *Georg.* lib. III:

luxuriatque toris animosum pectus.

FOCILANTVR. Varro de vita populi Romani lib. II: propter *res* secundas sublato metu non in commune spectant, sed suum quisque diversi conmodum focilantur.

EMVNGERENTVR.† Varro Cato vel de liberis educandis: eam consecuti corporis siccitatem, *ut* neque expuerent neque emungerentur.

---

25 Varro Eumenidibus || 1 Sisenna Hist. III || 3 Sempronius Asellio Hist. IV || 5 Laberius Colace || 7 Tubero Hist. XIV || 8 III, 81 || 10 Varro de vita pop. Rom. II || 13 Varro Cato.

---

quid) quasi non curat (curet *Turnebus*) tantidem Aristoteles (Aristotheles *pr. L; om. Bamb.*). — *quondam nos:* quid quasi non curet tanti idem (tanti item *Ribbeckius*) Aristoteles. — **25** *om. Bamb.* — eiusdem L_2; *H; G.* — *cf. et comm. in v. seq.* — **26** deum me *Riesius;* de me *cdd.* — *seq. in C, Bamb.:* de eodem; *quo indicari dittographiam v. 25:* idem eodem *intellexit Roeperus.* — *nam et sic potuit scribi a Nonio.* — mirare de eodem *durissima elisione Iun.* — *hoc dicit Serapis: noli mirari et me pecuniae studiosum, quando divina humanaque pulchris divitiis parent.* — **1** *haud inscite putat Quicheratus olim fuisse ap. Sis.* mirare, *illud* Nolitote *ab interpolatoribus additum; quamquam invenitur pg. 505 lemma* Nolito. — *itaque reposui* mirare, *quod et Bamb. habet* (mirari *C*). — **2** *puto* quod desp. — viam. *hiat locus; potest addi* adplicemus animum. — **3** *cf. 22, 12.* — **5** inimici; nimio *Bothius. sed et* humana *displicet. puto hoc loco, ut pluries in hoc capite, archetypum labe quadam fuisse obscuratum.* — *f.* figura immane vini ardore (vino meliore *Gebhardus; in cd. Palatino dicitur esse* nimo nelore) ignescitur. — **7. 8** Tuuero L_1. — *olim fuit* Hist. lib. XIIII. — omnis; *puto* bonis. — Georg. lib. III *Me;* lib. II *cdd.* — **10. 11** Focillantur *ed. a. 1471 (ita et infra);* Focilatur *cdd.* — res *add. Popma.* — propter secunda *Freinshemius.* — commune *Iun.;* communi *cdd.* — spectent H_1. — sum L_1; *Bamb.* — **12** diversio commodum *Bamb.* — focilatur *cdd.* — **13** Emungerentur; *v. infra.* — Varro; *cf. 395 l.* siccum, firmum *ibique comm.* — eam; eo *cdd. l. utroque.* — *add. cdd. 395* se (*pro* sunt). — **14** ut *habent cdd. 395, hic om. L, H, Gs, Bamb.* — expuerent *M;* spuerent *cdd. hic.* — emungerentur. *cum* emungere *intransitive positum haud facile inveniatur, et in l. Nonii et in verbis Varronis vid. legendum:* emungerent. — *cet. cf. Xenoph. Inst. Cyri I, 2, 16.*

481 M.

LIBERTATEM VTI, pro [uti] libertate. Titinius Quinto:

item úti eum oportet líbertatem, quí sapit.

Novius Zona:

ádque facilitátem, video, *haut* úteris vulgáriam.

Lucilius Satyrarum lib. XIIII:

quem metuas saepe, interdum quem utare libenter.

Sic POTIOR ILLAM REM, pro illa re [potior]. Terentius Adelphis:

* * *
mílle potior gaúdia.

Lucretius lib. III:

adde Heliconiadum comites, quorum unus Homerus
sceptra potitus.

Naevius Lycurgo:

díc quo pacto eúm potiti *sítis*, pugnan án dolis?

---

16 Titinius Quinto ‖ 18 Novius Zona ‖ 20 Lucilius l. XIV ‖ 22 (V, 4, 17; V, 4, 22; cf. comm.) ‖ 24 com. incertus ‖ 25 III, 1037 ‖ 28 Naevius Lycurgo XIV.

---

16 *quae secuntur usque ad finem capitis aliena ab hoc loco et ex nono, quo de numeris et casibus agitur, huc translata intellexere plerique. — om. ea Montepess.; valde manca exhibet ed. princ. — desunt complura et in ed. a. 1471 et sequentibus usque ad Ald. — ac monet Quicheratus verba versus 22:* sic potior illam rem *legi rursus pg. 501 s. l.* nominativus pro genetivo *post Terentii locum, ubi aperte hiat oratio. videtur igitur ibi haustum lemma:* accusativus pro ablativo *cum exemplis quibusdam. cf. comm. in hunc l. — quo ne transferremus quae secuntur ordinemque vulgatum perverteremus vel id obstitit, quod et alias in capite IX turbatum.* — 16 uti *om. P.* — Quinto *Quicheratus* (in Quinto *Me*); lib. V *cdd.* — 17 ita *Bothius.* — ut eum oportet L_1; uti cum portet *Bamb.* — *cum numeri secundi pedis sint duriores et peccatum hic olim appareat, vid. scribendum:* item utei oportet. — 18 Novius; *cf.* 488 l. vulgariam. — 19 atque *cdd. pr.* L_1. — haut *add. Ribbeckius; om. cdd. utrobique.* — 20 Licilius *H.* — XV *Lugd.* — 21 sepae interdumque mutare *Bamb.* — 22 Hic *G;* Sic et *cdd.* 501. — potior *secl. M.* — 22–24 Terentius Adelphis (adelfis L_1, *H*): mille potior *om. G, Bamb.* — *iam pro eis quae v. 24 leguntur Quicheratus substituit haec (Adelph. V, 4, 17; 22):* 'ille alter síne labore pátria potitur cómmoda'; et in sequentibus: 'hic potitur gaudia'. — *probat Bartelsius pg. 13 sq., neque ipse abnuerim, cum praesertim utroque exemplo et Arusianus et Priscianus utantur in re eadem (gr. lat. VII, 498; III, 333 sq.); cf. Bartelsium l. m. — attamen versum 24 ex primo verbo prioris exempli et duobus ultimis posterioris conflatum, ut Quicherato visum, omni caret probabilitate. — cumque verba illius nullam omnino vitii notam ostendant, potius cum Terentii versibus comici incerti apparet haustum nomen.* — 25 IIII *Bamb.* — 26 helicaoniadum *C, Bamb.* — quorum munus *L* (*sec. Zangem.* quorũm unus; *m. 1 f.* quorum unus); *Hqo; Bamb.* — omerus L_1. — 27 esceptra *L; Bamb.;* escreptra H_2; *G.* — potitur *C;* ponitur *Bamb.* (potitus *cdd. Lucr.*). — 28 Nevius *cdd.* — 29 sitis *add. Ribbeckius. quod recipiendum duxi, quamquam neque opus est illo addito et integer scandi potest trimeter talis:* dic quó pacto eum potíti, pugnan án dolis, *quia haud dubie pertinent ad relationem de Baccho eiusque comitibus captis, quae trochaicis constant septenariis.* — pugnan' an *Bothius;* pugna an (pugnan H_1) *cdd.*

Accius Phoenisis:

natús virtute scéptrum poteretúr patris.

Pacuvius Atalanta:

reíte, ut memoravi, ís nunc regnum pótitur transmissú patris.

Turpilius Lindia:

me vís potiri? fác, ego potiar quód volo.

Sic et OPVS EST ILLAM REM, pro illa re. || Plautus Cistellaria:

malum aufer; bonum mihi opus est.

et in Captivis:

iam máritimi omnis mílites opu' súnt tibi.

Lucretius lib. II:

scire licet nil principiis opus esse colores.

Sic et CALLET ILLAM REM, pro illa re. Pomponius Pictoribus:

mírum ni haec Marsást: in colubras cállet cantiúnculam.

Afranius Epistula:

quamquam ístaec malitiósa non tam cálleo,
tamen nón fefellit.

---

30 Accius Phoenissis || 32 Pacuvius Atalanta || 34 Turpilius Lindia || 1 Plautus Cistellaria; cf. comm. || 3 I, 2, 61 || 5 II, 815 || 7 Pomponius Pictoribus || 9 Afranius Epistula.

---

30 phenisis L_2; foenisis *Bamb.*; fhenisis H_1; fenisis L_1; H_2; Phenissis *ed. Bas.* — **31** virtute *Iun.*; ut tute *cdd.* — uti tute (*pro* tuto) *Bothius* (*magis canorum erat quod Guieto placuit:* ut tute natus); *sc.* ab insidiis vel mutuis vel aliorum. — *sed magis placet inventum Iunii.* — *verba puto esse Polynicis, a fratre expulsi et querentis quod aetate potius ac stemmate quam virtute commendati solerent in regna succedere.* — screptrum *G.* — poteretur *Guietus; Bothius;* potiretur *cdd.* — **32** Athalanta *cdd.* — **33** *verba Atalantae.* — reite *M;* regi *cdd.;* Tegiae *Ribbeckius.* — memoravi, is *Bothius;* memorabis *cdd.* — is; *aetate maximus ex fratribus Iasi.* — nunc regem *Bamb.* — patris; *sc.* Atalantae. — **34. 35** *in cdd. leguntur post 482, 6; huc revocavit Quicheratus.* — Lymdiam, *tum* Lyndia *L.* — me; e L_1. — portiri *Bamb.; pr. L.* — potiar *Ald.; qui primus hoc exemplum addidit;* potior *cdd.* — quodquod H_1. — **1** Hic et *G.* — re; ille, *m. 2* ire *L;* ille *et Bamb.* — **2** *v. 538 Cistell. in loco manco reposuit haec Gulielmius; eumque secuti plurimi.* — *sed metricae rationes videntur obstare. nam haec, ut tradita sunt, bacchiacos referunt numeros:* malum aúfér. bonúm míhi opus ést. — *ibi autem sunt septenarii iambici.* — **4** omnis (omnes *cdd. Pl.*) *nominativ.* — **6** nihil principiis *cdd. Lucr.;* nihil in principiis *Non.* — colore *cdd. Lucr.* — **7** Hic et *G.* — Pistoribus G_1. — **8** *post* haec *tres litterae rasae in H.* — colubres *Bamb.* — cantiunculam *Passerat.;* canticulam *L, H, Bamb.;* canticulum *G.* — **9** Afr. Ep. *om. Bamb.* — aepistula *L;* epistola *H.* — **10** quanquam L_2; *Hqos.* — ista haec *L;* istahaec *ed. Bas.;* istaec *et Bamb.* — **11** *f.* t. hau (haud *Guietus*). — fefellit *Bothius;* fefelli *cdd.;* tamen fefelli *Ribbeckius;* tamen non fefelli? *Rothius.* — *caput hoc vid. collocandum post cap. X.*

VIII.

INCIPIT

DE MVTATIS DECLINATIONIBVS.

APRICATIO, pro apricitas. M. Tullius de senectute: ubi enim potest illa aetas aut calescere apricatione melius vel igni?

ITINER dictum pro iter. Varro Pranso parato:

> Luná sperans Adriám se itiner longúm sermone leváre.

Plautus in Mercatore:

> quín tu ergo itiner éxsequi meum mé sines?

[equidem mutata declinatio non est. ab eo quod est iter iteris facit, ab eo quod est itiner itineris].

Lucretius lib. VI:

> obvia discutiat plagis itinerque sequatur.

Accius Oenomao:

> coniúgium Pisis pétere, at te itiner téndere.

idem Meleagro:

> labórem ut minuat ítiner ingressó viae.

Turpilius Thrasyleone:

> áge, age, egredere! adque ístuc utinam pérpetuum itiner sít tibi!

15 16, 57 ‖ 17 Varro Pranso parato ‖ 19 V, 2, 88 ‖ 23 VI, 339 ‖ 25 Accius Oenomao ‖ 27 Accius Meleagro ‖ 29 Turpilius Thrasyleone.

13. 14 *om. G relicto spatio.* — 14 de mutatis declinationibus *M; cf. inscr. cap. X;* de mutata declinatione *L, H, Bamb.* — 15 apricacitas *L.* — 16 aut; aeque *sive* aeque aut *plerique cdd. Cic.* — callescere *L; H_1.* — vel apricatione *minus bene cdd. Cic.; nam seq.:* aut vicissim umbris aquisve refrigerari salubrius. — 17 Itiner; *cf. 490; 485 l.* itiner; iteris. — parato *Bentin.;* parata *cdd.* — 18 *metrum agnorit Meinekius.* — sperans *M;* expectans *L, H, Bamb.;* expectant *G;* spectant *Me.* — Adriam *Rothius;* adria *C;* adriassent *pro* adria se *Bamb.* — lavare *Bamb.* — 20 ego *Bamb.* — exsequi *pr. L;* exequi *rell.* — sines *L ex corr.; H; G;* sine *pr. L* (sin, *supra scr.* e); *Bamb.;* sinis (finis) *libri Pl.* — 21. 22 *secl. M; eadem cum glossema ei, ut ipse dicit, sapere viderentur, v. 17 post* iter *collocavit Quicheratus, ubi non magis locum habent. verba sunt interpolatoris, carpentis, et quidem merito, Nonium.* — quidem *Bamb.* — iter iteris *H_1;* itiner itineris *(ita rell.)* alter (*sc.* cd.) *mrg. H_2.* — *f.* fit. — 24 pl.; gladis *Bamb.; pr. L;* cladis *Paris. 7665;* gladiis *rell.* — 26—28 tendere — itiner *in mrg. add. H* — 26 Pisis petere *Delrius;* ad te *Iun.;* tisis pater eat te *C;* tisis patere ad *Bamb.* — *pro* at te *Delrius* eo te. — itener *Gs;* iter *Bamb.* — 28 laborem ut *Guietus;* labore (mi lab. *pr. H*) aut *cdd.* — ingresso viae *Vossius;* ingressum via *cdd.* — viae; *sc.* laborem. — 29 traseoleone, *m. 2* traseolione *L,* trasileone *H;* transeleo onea *Bamb.;* transileone *Gs.* — 30 atque *cdd. pr. L.* — istuc utinam *Bothius;* utinam istuc *cdd.*

FESTINEM, pro festinantem. Titinius Quinto:

. . nunc hoc úror, nunc haec rés me festiném facit. ||

LACTE, nominativo casu, pro eo quod est lac. Ennius lib. X:

et simul erubuit ceu lacte et purpura mixta.

Hemina Annalium lib. IIII: ex Tiberi lacte aurire. — Caecilius Titthe:

praesértim quae non péperit, lacte nón habet.

Varro Andabatis:

cándidum lact é papilla cóm fluit.

MANSVETEM et MANSVEM pro mansuetum, ut sit nominativus mansues. Plautus Asinaria:

réddam ego te ex ferá fame mansuétem.

Accius Meleagro:

nunc sí me matrem mánsuem misericórdia
capsít.

Varro Ὄνος λύρας:

nón vidisti *tú* leonis símulacrum Idaí loco,
úbi eum quondam súbito galli cúm vidissent quádrupedem,
týmpanis adeó fecerunt mánsuem ut tractarént manu?

---

31 Titinius Quinto ‖ 1 Ennius lib. X ‖ 3 Hemina Annal. IV ‖ 3 Caecilius Titthe ‖ 6 Varro Andabatis ‖ 9 I, 2, 19 ‖ 11 Accius Meleagro ‖ 14 Varro Ὄνος λύρας.

---

31 festinentem L_1. — Quinto *Quicheratus* (in Q. *Mc*); lib. V *cdd.* — 32 nunc hoc res *G.* — festinem facit *Bothius;* facit festinem *cdd.* — *f. prius* nunc *tollendum, ut trimeter fiat solidus:* hoc uror nunc, haec res me festinem facit. — 1 *post* Lacte pro *add. L; Ald.* — pro *M;* ab *cdd.* — *vestigium veri servavit L.* — X *Bamb.;* XI *C.* — *cf. vitae Ennii pg. 170 sq.* — 2 et simul *Gulielmius;* essi mulier (*seq.* er) *cdd.* — ceu; ceci H_1. — 3 aurire *L, Bamb.;* haurire *H, G.* — 4 Titthe *Iun.;* tite *cdd.* — 5 disertim quae *v. d. ap. Stephanum.* — 6 *cf. 486 l.* parti. — 7 lacte *cdd.;* lacte e *Erycius Puteanus;* lact e *Buechelerus; cf. Varr. V, 104.* — cum fluit *cdd. 486;* confluit *h. l.* — 8 Mansuetem *(ita iam Quicheratus)* et mansuem *M;* Mansuete et mansues *cdd.* — mansuitum L_1. — 10 feram *L, pr. H, Bamb.* — mansuitem L_1*;* mansuetam *cdd. meliores Pl.* — 11 Meleagro; mele *Bamb.* — 12 *trochaici septenarii partem existimat Ribbeckius. non tamen satis constat quae praecedunt apud eum hoc numero composita ad eundem pertinere locum.* — mansuem *M;* mansues *v.* — *illud* mansuem *lemmate Nonii commendatur. quod si recte feratur* mansues, *post sequens erit exemplum ponendum hoc.* — *atqui ipsum* mansues misericordia *mihi non satis videtur convenire antiquioris poesis simplicitati.* — 13 tapsit L_1. — 15. 16. 17 *trochaicos numeros post alios instituit M.* — 15 con vidisti *Bamb.* — tu *add. M* (*praec.* ti). — leonis simulacrum *M;* simulacrum leonis *cdd.* — Idai loco *M;* ad idam eloco *cdd.* — 16. 17 ubi eum quondam subito galli cum vidissent quadrupedem *M;* ubi quondam subito eum cum vidissent quadrupedem galli *cdd.* — timpanis *cdd.* — fecerunt *Gulielm.;* ferunt *libri.* — manu *Roeperus;* manibus *cdd.*

483 M.

QVAESTI vel QVÁESTVIS dictum pro quaestus. Titinius Fullonibus:

ni nós texamus, níl erit, fullónes, vobis quaésti.

Plautus Aulularia:

nam hic ápud nos nil est *áliud* quaesti fúribus.

Novius:

pér deam sanctám Lavernam, quae aúctrix quaesti tuí siet!

Terentius Hecyra:

numquam ánimum quaesti grátia ad malás inducam pártis.

Pomponius Pistore:

nám plus quaesti fácerem quam quadrínas si haberém molas.

Turpilius Demiurgo:

múlier meretrix, quaé me quaesti caúsa cognovít sui.

idem Hetaera:

simuláre me a se amári quaesti grátia.

Caecilius Feneratore:

satine hóc cordate? etsí nil egi, quaésti quia sunt aémuli.

Varro Cato vel de liberis educandis: non insuerunt manum

---

18 Titinius Fullonibus ‖ 21 I, 2, 5 ‖ 23 Novius; cf. comm. ‖ 25 V, 3, 38 27 Pomponius Pistore ‖ 29 Turpilius Demiurgo ‖ 31 Turpilius Hetaera ‖ 33 Caecilius Feneratore ‖ 35 Varro Cato.

---

18 *cf. 492 l.* quaesti. — Quaesti vel quaestuis *ed. Bas.;* Questi (Questu *Bamb.*) vel questuis (questiuis *pr. L*) *L, H, Bamb.* — quaestus *ed. Bas.;* questus *L, H, Bamb.* — *eadem scripturae diversitas in sequentibus, exc. ubi aliud erit notatum.* — **20** nihil *cdd.* — erit *M;* est *noto errore cdd.;* siet *Buechelerus.* — questu *Bamb.* — **22** nihil *cdd.* — aliud *om. cdd. et f. ipse Non.* — questi *L, H.* — furius *C, Bamb.* — **23** Novius. *ante* per deam *facile potuit hauriri* Pedio. — *nam hoc solum in toto lemmate exemplum caret libri nota.* — **24** sanctam H_1; *ed. princ.;* sancta *L, G, Bamb.;* sanc Hs_2. — lauernam *Pius;* labernam *cdd. (in H m. 2 supra* b *erat scriptum* v, *sed id eras.).* — quae auctrix quaesti tui siet *M;* quae cultrix (q. c. *om.* L_1) quaestuisit (questui sit *H;* quaestui sit *Bamb.; hic sec. Ribbeckium, qui vid. errare,* quaestuissit) *cdd.* — quae cultrix quaesti siet *Quicheratus;* quae sit cultrix quaestuis *Bothius. at nullus hic locus genetivo* quaestuis. — auctrix; *i. e.* quae augere solet; *cf. Charis. pg. 30; Serv. ad Aen. XII, 159.* — **25** ecyra *H;* hecera L_1. — **26** questi *L, H.* — malam *Bamb.* — adducam *cdd. Ter. plerique* (*pauci* ducam); adducam *et Prisc. pg. 712.* — **28** quam rinas L_1; quam quadrina *Bamb.* — malos *H, G; non Bamb.* — **30** meletrix *G.* — questi *H, L.* — **31** aethera *cdd.* — **32** simulare *Bothius ed. 2, ubi cetera male;* simulari *cdd.;* simulavit *Iun.* — simulat me a sese *Carrio.* — **33** Feneratore *Spengelius;* venatore *cdd.* — **34** hoc cordate *M* (hoc *iam Quicheratus*); huc ordine L_1; huc ordini *rell.* — nihil *cdd.* — egi; *i. e.* effeci; perpetravi. — questi *L, H;* quaesti quaesti *Bamb.* — sunt aemuli (*i. e.* competitores) *Ald.;* sunemuli *cdd.* — **35** insuerunt *M;* in suarum *L; pr. H; Bamb.;* insarum *H ex corr.;* in sinuarum *G;* insinuarunt *Quicheratus.* — insuescere

opificio, qui *e* busso aut lino quid faciant aut palma. nam libertae quaestuis causa diribent suas res pueris.

TVMVLTI, pro tumultus. Plautus Casina: ||

quid íntús tumúltí fuít?

Terentius in Andria:

nfl ornati, nfl tumulti.

Pomponius Piscatoribus:

quid hoc ést tumulti?

Accius Aeneadis vel Decio:

nil néque pericli néque tumultist, quód sciam.

idem Nyctegresia:

cuius vós tumulti caúsa accierim et quíd parem, animum advórtite.

VICTI, pro victus. Plautus Captivis:

proín victi quotídiani véntrem *tu* ad med ádferas.

AESTI, pro aestus. Pacuvius Chryse:

aesti forte ex arido.†

SENATI vel SENATVIS, pro senatus. Plautus Epidico:

senáti qui columén cluent.

---

38 III, 5, 22 || 2 II, 2, 28 || 4 Pomponius Piscatoribus || 6 Accius Aeneadis || 8 Accius Nyctegresia || 10 IV, 2, 75 || 12 Pacuvius Chryse || 14 II, 2, 5.

---

transitive dictum. — insuerunt; puellae. — manum *Quicheratus* (manus *Riesius*); manu *cdd.* — **36** qui e busso aut *M;* qui bysso vel *Riesius;* quibus alme *cdd.* — faciant *Barthius;* faciunt *cdd.* — aut palma. *haec si recte habent, id respicitur quod Plin. XIII, 3, 7 dicit capitum umbracula levia* (*i. e.* ad feminarum usus apta) *fieri ex fissis palmarum foliis.* acu et palma *pro* aut palma *male Barthius.* — libertae *Barthius;* liberti *Iun.;* lib. II *cdd.* — **37** causa *om. Bamb.* — quaestuis causa; *h. e.* donorum spe adductae. — diribent *M* (diribiunt *coni. Iun.*); deribant *L; item H ex corr.; G; Bamb.;* deridebant *pr. H; in archetypo vid. fuisse:* deri^be^bant. — diribent; *i. e.* distribuunt. — suas res; *h. e.* ab ipsis fabricatas. — pueris; *i. e.* et pueris et puellis patronorum. — **38** Tumulti; *cf. 489 l.* tumulti. — **1** *pars tetrametri bacchiaci.* — **3** nihil orn. nihil *cdd.* — **4** piscatoris *G.* — **5** quid *Paris. 7666; Ald.;* quod *C, Bamb.* — tumilti *L.* — **6** aeleadis L_1. — **7** nihil *cdd.* — pericly H_2. — **8** nectegresia *cdd.* — **9** accierim et; accie rimer H_1; acie rimer H_2; acierimeo *G.* — parem *Bamb.; v.;* parum *C.* — animum *om. C.* — advortite *Stephanus* (animum advortite *Bergkius*); advortito *Bamb.;* advorti *L, H;* divorti *ed. Bas.; Me.* — **11** proin *cdd. Pl., Prisc. pg. 712;* pro *C, Bamb.* — tu ad med *M;* ad (*praec.* trem) me *cdd.* — *ita hunc versum restituendum censui convenienter scripturae codicum.* — *libri Pl. et Prisc.:* proin tu tui (tui tu *Prisc.*) cotidiani (cottidiani, quottidiani *simil.*) victi ventrem ad me afferas (adferas). — **12** Chrysae *C;* Crysae *Bamb.* — **13** fonte ex arido *male Osannus.* — *f.* aesti fervore horrido. — **14** vel senatus H_1. — **15** *dim. iambicus vel pars tetrametri.* — *cet. cf. Goetzii comm. in h. l.*

484 M.

Sallustius Catilinae bello: igitur senati decreto Q. Marciùs Rex Faesulas, *Q.* Metellus Creticus in Apuliam circumque ea loca missi. — Sisenna Hist. lib. III: Lucius Calpurnius Piso ex senati consulto duas novas tribus. — idem: simul ec senati consultis clarissimis amplificati * * * Varro de vita populi Romani lib. I: posteaquam Q. Fabio Maximo dictatore * * *

VAS, pro vades. M. Tullius de officiis lib. III: vas factus est alter eius sistendi, ut si ille non revertisset moriendum esset ipsi.

SVMPTI, pro sumptus. Plautus Trinummo:

quod ebibit, quod comest, quod facit sumti.

Turpilius Philopatro:

ecce aútem tuo more, út soles, aegre íd pati
vidére mihí, quia hós dies conplúsculos
intércapedo súmti faciundí fuit.

Lucilius lib. XXX:

quid dare, quid sumti facere ac praebere potesset.

Caecilius Plocio:

quid hóc futurum obsónioet, ubi tántum sumti fáctum?

---

16 30, 3 ‖ 18 Sisenna Hist. III ‖ 19 Sisenna; cf. comm. ‖ 20 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 22 III, 10, 45 ‖ 24 II, 1, 22 ‖ 26 Turpilius Philopatro ‖ 30 Lucilius l. XXX ‖ 32 Caecilius Plocio.

16 Catillinae *L, Bamb.* — **17** Fesulas *cdd.* — Q. Metellus *Sall.*; m. tullius *H*; m̄ tullius *L*; M̃ tullius *Bamb.*; M'tullius *ed. Bas.* — circumque H_2, *G*; quicumque *L*, H_1, *Bamb.* — **18** lucilius *Bamb.*; *Montepess.*; licius *G.* — carpurnius *Bamb.*; calpus *G.* — *puto* ec. — **19** idem; *cf. Ann. philol. a. 1867 pg. 494; item Schneideri de Sisennae Hist. rell. dissert. pg. 37; ubi haec ad eundem l. III relata.* — ec *M*; et *v.* — senaticonsultis *Guietus*; senatis consultis *cdd.*; senatuis consultis *non bene Me; cf. 130 l.* iusso. — **20** amplificati; *excidit* honoribus. *et f. plura hausta.* — de vita *om. G.* — P. R. *ed. Bas.*; populi *L, H, Bamb.* — III *probabiliter Kettnerus. quamquam potuere haec, quae in subiuncto fuisse apparet enuntiato, obiter memorari a Varrone in libro primo.* — **21** dictatore; *quae hausta sint praeter* senatuis *genetivum (cf. Gell. IV, 16, 1) prorsus incertum.* — **22** vades *ed. a. 1476*; vade *cdd.* — *cf. comm. in 114, 1.* — III H_1; *Bamb.*; I *rell.* — ut — vas factus est (sit *restituit Manutius*) *Cic.* — *f. olim fuit* siet (*praec.* s). — vas *om. G.* — **23** revertis sed *Bamb.* — **24** Pl.; *cf. 81, 21 ibique comm.* — **25** com est *H.* — sumpti *G; H; Bamb.* — **26** Turpilius; *cf. pg. 525 finem.* — filopatro *cdd.* — **27—29** *haec cum cavillatione dicta apparet.* — **27** tuo more ut *cdd. 525; hic* tuum ore (tuu more *ed. Bas.*; *Bamb.*) uti. — **27. 28** aegre id pati videre mihi *M*; videre mihi aegre (aegere *G*; egre *pars librorum 525*) id *(om. cdd. 525)* pati *C, Bamb. utrobique.* — videre mi | aegre id pati *Quicheratus.* — hoc *cdd. hic.* — cumplusculos *Bamb.*; compl. L_2; *H.* — **29. 31** sumpti *H, G, Bamb.* — **29** faciendi *Bamb.* — **31** potesset *M*; potisset *cdd.*; potissit *Dousa pater.* — **33** obsonio est *Bothius*; obsonio et *cdd.* — sumpti *H, G, Bamb.*

Varro ‖ Bimarco:

cúm novissimé putaret, quántum sumpti fécerit.

ITERIS positum pro itineris [et quidem recte, ab eo quod *est* iter; *iter* iteris facit; itiner, itineris]. Naevius Lycurgo:

ígnotis iterís sumu'; tute scís?

Accius Oenomao:

'praésto, em, iam adsum.' — 'exprómito:
quid féra? nam te *e* longo ítere cerno vádere.

idem Telepho:

stúdiumque iteris réprime.

Varro Cycno, περὶ ταφῆς:

tua témpla ad álta fánít properáns citús iteré.

EXERCITI vel EXERCITVIS, pro exercitus. Accius Armorum iudicio:

in quó salutis spés supremas síbi habet summa exérciti.

idem Epinausimache:

contrá *tu* quantum obfúeris, si victús sies,
consídera et quo révoces summam exérciti.

Varro de vita populi Romani lib. II: quibuscum turpe fecerant

---

1 Varro Bimarco ‖ 4 Naevius Lycurgo XII ‖ 6 Accius Oenomao ‖ 9 Accius Telepho ‖ 11 Varro Cycno ‖ 13 Accius Armorum iudicio ‖ 16 Accius Epinausimache ‖ 19 Varro de vita pop. Rom. II.

---

1 vimarco *H, G;* vim, *supra scr.* arco, *L;* VI. m̅ *Bamb.* — 2 novissime *L, H_1, Bamb.* — putaret *Meinekius, qui et metrum agnovit;* mutaret (mitaret L_1) *cdd.;* computaret *Oehlerus.* — putarit *ad temporum consecutionis legem servandam Kettnerus.* — *f.* miraret *vel* mirarit. — sumpti *et L.* — 3 Iteris; *cf.* 482 *l.* itiner. — 3. 4 et quidem — itineris. *rursus in his, quae secl. M, interpolator se Nonio praebuit prudentiorem.* — *cf. pg.* 482 *l. m.* — 4 est *add. Ald.* — iter *alterum add. M.* — Naevius (Nevius *H; Bamb.*); *cf.* 124 *l.* ignoti *ibique comm.* — Lecurgo L_1*;* Licurgo *Bamb.* — 5 ignotis *M; h. l. cdd.:* ignoti (igoniti L_1*;* igniti *Bamb.*). — 7. 8 presto *H, Bamb.* — em iam *Ribbeckius;* etiam (etcam L_1) *cdd.* — expromito *M;* exprome *cdd.* — e *add. M.* — 9 telefo (telofo *G*) *cdd.* — 10 stodiumquae, *tum* studiumquae *Bamb.* — 11 cicne *Bamb.* — 12 *de Atti ad Cybeles nemus tendente haec dicta; cf. de re m.* 108. — *illud* fani *corruptum. et videtur latere adiectivum, quod pertineat ad* itere. — 13 vel exercitum L_1. — 15 salutes *cd. Palatin.* — spes supr. (*i. e.* ultimas) *Iun.;* spesque supremas *G sec. Heinemannum; Me;* spesque (*praec.* quo) summas *L, H, Bamb.* — speres summas *Ribbeckius.* — exercitu L_1. — 16 epinausimace (epinacesimace L_1) *cdd.* — 17 tu *add. M.* — obfuris *G.* — *puto* quantei fuerit. — 19—22 *suspicionem movet, quod praecedit enuntiatum relativum. — quod si tolerabitur, duplex patet via emendandi. nam hoc poterit modo scribi:* quibuscum (quibus eum *Bamb.*) turpe fecerant foedus sine publico consilio, dediderunt (*ita Quicheratus;* dederunt *cdd.*) hostibus (*ita Kettnerus; qui tamen dubitat an servari possit id quod traditur* hosti) consules, legatos, quaestores tribunosque exercituis

485 M.

foedus sine publico consilio, dediderunt hostibus * * * *idem. eodem:* quid quod Decius imperator pro exercituis salute se dis Manibus devovit?

ASPECTI, pro aspectus. Accius Astyanacte:

abdúcite intro; nám mi miseritúdine
conmóvit animum excélsa aspecti dígnitas.

idem Alphesiboea:

o deírumque hostificúmque diem! o
vim tórvam aspecti adque hórribilem!

SCRIBTIO, pro scribtura. Cicero de oratore lib. II: illud autem est huius institutae scriptionis ac temporis.

SALTI, pro saltus. Accius Melanippo:

híc Melanippum intér traiectus némorum in salti faúcibus.

LVCTI, pro luctus. Accius Pelopidis:

césso hinc ire et cápere lucti véstem in leto cóniugis?

idem Nyctegresia:

tún quod superest sócium mittis léto? an lucti paénitet? ||

---

20 cf. comm. ‖ 23 Accius Astyanacte ‖ 26 Accius Alphesiboea | 29 II, 1, 5 ‖ 31 Accius Melanippo ‖ 33 Accius Pelopidis ‖ 35 Accius Nyctegresia.

(*cf. Liv. IX, 5*). — idem (*vel* idem eodem): quid quod (*ita Palmer.*; quodquod (*om.* L_1) L_2 (*pr.* quotquod); *Bamb.*; quod *pr.* *H*, *supra adscripto altero* quod; quod *P*; *Montepess.*; quotquot H_2; *G*) Decius imperator pro (propter *Bamb.*) exercituis salute (*ita Kettnerus*; exerciti salute *cdd.*; *cf. comm. in 484, 21*) se dis Manibus devovit? — *sed ne hoc quidem caret probabilitate quod Popma post illud* hosti (*vel* hostibus) *eodem enuntiato continuavit haec:* quod factum non minus profuit quam quod Decius imperator pro exerciti (*scribend.* exercituis) salute se dis manibus devovit. — *cf. Liv. IX, 10:* Postumius in ore erat. eum — devotioni P. Decii consulis — aequabant. — **24** mi *M*; mihi *cdd.* — **26** Alfesiboea *cdd.* — **27** o deirumque *M Ann. philol. a. 1868 pg. 434* (o dirum *Iun.*); odirum L_1; odiorum *rell.* cum *Bamb.* — *ita numeri laetiores quam si scripseris:* o deirum maestificumque diem, o. — *anapaestos agnovit Geppertus.* — **27. 28** o vim torvam *G*; ovium turbam *L, H, Bamb.* — atque *cdd. pr.* L_1. — **29** Scribtio; *cf. 174 l.* scribtione. — Scribto *pr. L*; *tum* Scribtio; Scripti *Bamb.*; Scriptio *rell.* — scribtura *L*; scriptura *H, G, Bamb.* — **30** instute L_1. — **31** Menalippo *Hqos*; *Bamb.* — **32** hic *f. nominativ. pluralis numeri* (hi *Ald.*). — Menalippum *Bamb.* — inter (int̄) H_2; *Bamb.*; *Vossius*; interra Hs_1; intera *G*; intra *L*, Ho_1. — saltis *G*. — *seq. v.* conspicit *vel simile verbum fuisse putat Vossius*; *et subiect.* Tydeus *vel* Capaneus. — **33** Pelopedis H_1. — **34** h. hire *G*. — capere *M de re m. 421*; lapere *cdd.* — in lecto *L ex corr.*; *H*; *G*; laeto *Bamb.* — **35** nycte egresia, *altero* e *deleto et supra* es *scr.* s, *L*; nyptae egressia H_1; nictae egressia *Bamb.*; nyptae gressia H_2; nyptegressia *G*. — **36** tun' *Vossius* (tune *Me*); tunc *cdd.* — socium *genetiv.*; *f.* Threcum (*praec.* t). — mittes *Bothius.* — laeto *L.* — poenitet *G*; *Bamb.*

PARTI et PARTVIS, pro partus. Pacuvius Atalanta:

ubi égo me gravidam séntio adgraváscere
propínquitate párti.

Varro Andabatis:

cándidum lact é papilla cúm fluit, signúm putant
pártuis, quod híc sequatur múlierem e partú liquor.

FRONS, pro frondes; ut Vergilius Georg. lib. II:

praeterea cum frons tenera inprudensque laborum.

Varro Parmenone:

caéditúr lótos *álma;* álta frós décidít Pálladís; plátanu' rámís.

IBVS pro is minus latinum putat consuetudo, cum veterum auctoritate plurimum valeat. Titinius Gemina:

eu!
ecástor, si sitís moratae ambae íbu' pro ut ego móribus!

Plautus Milite:

latrónes, ibus dínumerem stipéndium.

Pomponius Pappo agricola:

núnc, quando voluísti facere, fác voluptatí sies
íbus.

---

1 Pacuvius Atalanta ‖ 4 Varro Andabatis ‖ 7 II, 372 ‖ 9 Varro Parmenone ‖ 12 Titinius Gemina ‖ 15 I, 1, 74 ‖ 17 Pomponius Pappo agricola.

---

1 et partui *Bamb.* — pro fartus L_1. — Athalanta *cdd.* — **2** aggravescere *Ald.; sed ut a* labo labasco, *a* gravo *potuit descendere* gravasco. — **3** propuinquitate *Bamb.* — partis *Bamb.;* H_1*; pr. L.* — **4** Varro; *cf. 483 l.* lacte. — **5** lacte pap. *cdd.* — putane *G.* — **6** a partu *Carrio.* — **7** Frons; *cf. 114 l.* fros. — frondes (*vel* frondis; *cf. 114 l. m.*) *M;* fronde (de *in ras. H*) *cdd.* — ut *f. delendum.* — Verg.; *cf. 114 l. m.* — **8** praeterea (praetera *pr. L*) cum; praecipue dum *Verg.;* praecipue cum *leg. 114; ubi conf. comm.* — **9** Varro; *cf. comm. in 79, 21.* — *huic fragmento successisse videtur id quod legitur pg. 152 s. l.* percellere. — **10** caedř *Bamb.* — lotos *Me;* lutos (luctos H_1) *cdd.* — lucus *quidam ap. Bentin.* — alma (*i. e.* bene nutriens, *ut Horatius* alma *dixit* ova) *add. M.* — alma; *quod pariter et cibo et potui inserviat.* — ramis. *post hoc v. hausta quaedam, librariorum ut puto culpa.* — **11** is; iis *ed. a. 1471;* his *cdd.* — **12. 13** Gemina: eu; gemineae *Bamb.* — **14** aecastor *C;* castor *Bamb.* — sitis mor. *Ribbeckius;* moratae sitis *cdd.* — ambo *Gs* (morate — ambe *Bamb.*). — prout ego *Hermannus* (pro ut ego *Ribbeckius*); ut ego pro *cdd.* — moribus *cd. N. Fabri;* maoribus *pr. L* (*supra* o *ras.*); maioribus *rell.* (mauribus *Bamb.*). — **16** latronibus *vel* latronis bus *boni cdd. Pl.* — dinumerem *correctum in cd. B ap. Pl.;* denumerem *C, Bamb.; idem vel similia cdd. Pl.* — **17** Papo *cdd.* — **18. 19** quando *pro* quoniam. — voluisti *G; v.;* nol. *L, H, Bamb.* — *quod si recte habet, octonarius est iambicus.* — *sed sensus sic minus scitus, ut videtur:* nunc fac sis voluptati ibus, quando prius noluisti facere. — fac voluptati sies | ibus. *obsecutus sum in his A. Spengelii auctoritati, qui in comm. ad Trucul. I, 2, 14 negavit, quod Hermanno et Lachmanno visum, illud* ibus *posse et corripere priorem.* —

EXCELSITAS. M. Tullius de officiis lib. III: etenim magis est secundum naturam excelsitas animi et magnitudo.

CAMPANS, pro Campanum. Plautus in Trinummo:

credo égo istuc, Stasime . . . sed Campáns genus
multó Surorum iam ántidit patiéntia.

PERNICII, pro perniciei. M. Tullius pro Sexto Roscio: quorum nihil pernicii causa divino consilio, set vi ipsa ac magnitudine rerum factum putem. — Sisenna Hist. lib. VI: Romanos inferendae pernicii causa venisse.

HEREM, pro heredem. Naevius Gyminastico:

atque meís bonis
ómnibus te ego hérem faciam. ||

GELV ars monoptoton esse vult; contra sentit auctoritas. Lucretius lib. V:

adsiduosque geli casus mortalibus aufert.

20 III, 5, 24 || 22 II, 4, 144 || 25 45, 131 || 27 Sisenna Hist. VI | 29 Naevius Gymnastico VIII || 2 V, 205.

---

quamquam non credo rem profligatam. cf. 280, 24. — ibus *si pyrrichium possit implere, in fine versus superioris potius collocandum, etsi non ignoro illa* sies, siet, *similia in exitu plerumque metri inveniri.* — *sententia loci haec est:* quoniam voluisti facere, iam libenter ac suaviter facias quaeso. — **20. 21** M. Tullius — excelsitas *om. Bamb.* — etenim multo magis *cdd. Cic.; in quos* multo *ex superioribus vid. irrepsisse.* — **23** istasime *cdd.* — ita esse, sed *Pl.* — campas *B, C, D ap. Pl.;* campanes *vel* campanis *Ambros. auctore Studemundio.* — **24** multo suorum *G;* multos vestrorum *Lugd.* — ancidit *Bamb.* — patentia *id.* — *illud* patientis *recte si habet, ad* Syrorum *apparet supplendum* genus. — patientiam *probabiliter Ritschelius.* — *apparet autem inveteratum esse mendum. nam et ap. Diomedem pg. 294, ubi demonstrat* anteundi *verbum et cum accusativo iungi, fertur* patientia. *qui* genus *pro accusativo habuit.* — **25** Pernicii (*ita Iun.;* Pernici *cdd.*); *cf. Gell. IX, 14, 8 sqq.; ubi etiam Ciceronis et Sisennae exempla.* — *scilicet ab utroque datum* pernicie. — **26** pernicii *Gell.;* pernici *C; Bamb.;* pernicie, pernitie, perniciae *cdd. Cic.;* **nullus** pernicii; pernicies *Charis. pg. 53.* — sed vi *Gell.;* et ut *C, Bamb.* — ac; et *cdd. Cic. et Gell.* — magnitudone (*pr.* magnitudine) *L;* magnitudo ne H_1. — **27** factum *om. Bamb.* — putamus *Gell.; et ita Cic.* — **27. 28** inferendae pernicii *Gell.;* inrecerne pernici *cdd.* — **29** Heredem pro *Bamb.* — Nevius *cdd.* — gimnastico L_2; *H;* gemnastico L_1; geminastico *Bamb.;* Gymnastico *ed. Bas.* — *Ritschelius Op. II, 483 putat illud* Guminasticus *inscriptum fuisse. quod sane probabile est, licet tenuissima firmetur auctoritate librorum.* — **30** atquei *sic in ed. Naevii; quod ne nunc quidem displicet.* — **31** te ego *M;* ego te *cdd.* — *nam vix videtur admitti posse quod Corsenus de pronunt. linguae lat. II, 498 statuit finalem* bus *in dativis et ablativis aliquando apud vetustissimos poetas inveniri productam.* — herem H_1; *v.;* heredem *C pr.* H_1; *Bamb.* — **1** Gelu; *cf. 492 l.* gelo. — monopoton *H.* — **3** assiduosque H_1; adsiduusque *pr. L; ed. Bas.;* adsiduus *Bamb.;* assiduusque *L ex corr.;* H_2. — mortalius *G.*

idem lib. VI:

denique saepe geli multus fragor adque ruina.

VAPOR et VAPOS et TIMOR et TIMOS et LABOR et LABOS ita sunt ut color et colos. Lucretius lib. VI:

pervolitant, permanat odos frigusque vaposque.

Naevius Lycurgo:

iam víris duplicat *flámmae* advenientís timos [pavos].

Accius Andromeda:

quí neque terraest dátu' nec cineris caúsa umquam evasít vapos.

Varro Manio:

stertít iuventus, quám labos mollém facit.

PERVICO, pervicaci. Accius Armorum iudicio:

sed pérvico Aiax ánimo adque avorsábili.

IONI. Plautus Aulularia:

quem quóndam Ioni *Iúno* custodem áddidit.

ANTISTITAM. Accius Astyanacte:

utinam únicam mi antístitam Arquitenéns suam
tutétur!

GEMITI. Plautus Aulularia:

tantum gemiti et mali *et* maestitiae mihi hic dies obtulit.

SPECIS, pro specubus. Accius Alcmeone:

---

4 VI, 156 ‖ 7 VI, 952 ‖ 9 Naevius Lycurgo XXVI ‖ 11 Accius Andromeda ‖ 13 Varro Manio ‖ 15 Accius Armorum iudicio ‖ 17 III, 6, 20 ‖ 19 Accius Astyanacte ‖ 22 IV, 9, 11 ‖ 24 Accius Alcmeone.

---

5 geli *post* ruina *positum in cdd.* — atque *cdd. pr.* L_1. — 7 et colus *pr. H.* — V *G.* — 8 pervolitant (voces) *Lucr.;* pervolitas (pervolitans *Paris.* 7665) *cdd.; et ita, ut puto, Non., qui videtur habuisse pro participio.* — permaneat *G.* — odos *Pius;* ados (ad os) *C, Bamb.;* ad os *f. ipse Non.* — odor *cdd. Lucr.* — 9 Nevius *cdd.* — 10 viris *M;* ibi nos *v.* — flammae *add. M.* — pavos *glosema ex praecedente vel insequente* vapos *ortum delevit Quicheratus.* — 12 terra est *Bamb.;* terrae est *C.* — cynneris *L; P; Bamb.;* cinneris, *tum* cyneris *H; si recte intellego Siversium.* — 14 stertit iuventus *Oehlerus;* sternit iuvencus *cdd.* — molem *Bamb.* — 16 atque *cdd. pr.* L_1. — avorsabili *M de re m. 441 sq.; ante G. Wolfius Philol. XVIII, 234;* advorabili H_1*; Bamb.* (ad *ex corr. recenti*); *Paris.* 7666*;* atvorabili *Lugd.;* vorabili *L,* H_2, *G.* — 18 *cf. Goetzii comm. in h. versum.* — Iuno *om. cdd.* — 20 mihi *cdd.* — ant.; *sc.* Cassandram. — 21 tutetem *Bamb.* — 23 mali et *Harius;* mali *cdd. Pl.; C; om. Bamb.;* malae (male) *Prisc. pg. 712.* — mestitiae *Bamb.* — mi hic dies (hic dies mihi *cdd. Pl.*) *Goetzius, qui anapaestos dimetitur.* — mihi hic dies *et Prisc.;* mihi dies hic *Bamb.* — obtulit L_1*;* optulit *rell.* — 24 Spectis pro *Bamb.* — Almeone *Bamb.;* Alchmeone *L, H.*

487. 488 M.

quod di ín sedem infernám penitus
depréssum altis clausére specis.

GALLVM, pro gallorum. Varro Eumenidibus:

rúditatem ac pudórem gallum, coépit, inibi víderis.

GENERIBVS, pro generis. Accius Alcimeone:

quis deicat, cúm te socerum víderit,
genéribus tantam esse ínpietatem?

ARGVS, pro Argivus. Plautus Amphitryone:

Amphítryo natus Árgis ex Argó patre.

Vergilius Aen. lib. IIII:

auriat hunc oculis ignem crudelis || ab alto
Dardanus.

AVGVRA, pro auguria. Accius Telepho:

pró certo arbitrábor sortis, óracla, adytus, aúgura?

HVMV, pro humo. Varro Pranso parato:

contrá coactu' cérvu' latratú canum
fertúr bisulcis úngulis neités humu.

idem [Varro] *Ταφῇ Μενίππου*: in pavimento non audes facere lacunam; ad in humu canales fac sis elixos.

---

27 Varro Eumenidibus ‖ 29 Accius Alcmeone ‖ 32 prol. 98 ‖ 34 IV, 661
3 Accius Telepho ‖ 5 Varro Pranso parato ‖ 8 Varro *Ταφῇ Μενίππου*.

25. 26 *anapaestos agnovit Gulielm.* — quod; *sc.* chaos. — in sedem infernam *M; interdum* inferam *cdd.* — **26** depusum *Montepess.;* interpressum (*praec.* itus) *G.* — clusere *Paris. 7665; Montepess.* — **28** ruditatem *Oehlerus;* pruditatem *cdd.* — ac *Riesius;* a *pr. H;* an *rell.* — pudorem *hic ita dictum ut ap. Hor.:* infans namque pudor prohibebat plura profari. — inibi (i. e. continuo, statim) *Vahlenus;* mihi *cdd.* — videris *(futurum) M* (viderim male *Vahlenus*); videri *cdd.* — *versum instituit Vahlenus. sine hoc Riesius* probitatem *(male)* ac p. g., c., mihi vide sis. — *ceterum cum statim sequatur* illud viderit, *non abhorret a probabilitate* videri *e v. 30 huc irrepsisse altiusque latere mendum.* — **29** alchimaeone *Bamb.;* almeone *pr. L;* alchmeone *H;* alomeone *G.* — **30** quis (*f.* quis est qui) deicat *M;* qui ducat r. — s. v. *Vossius;* viderit socerum (soceũrum *pr. L*) *cdd.* — **33** Amphitreo *H;* Anfitreo *L, G;* Anfitrio *Bamb.* — natum *L; H; Bamb.* — Argus *Saracenus.* — Argo (arco L_1); *ita et Serv. Dan. in Aen. I, 268.* — Alcaeo *pro* ex Argo *manus recens in Pl. cd. E; et ita Goetzius.* — *sane videtur subesse antiquum mendum.* — **34. 1. 2** *haec f. ab interpol. addita.* — **1** hauriat *H, G, Bamb.* — huc *G.* — **3** Telefo *L, H, Bamb.;* Telofo *G.* — **4** aditus *G.* — auguria; *cf. 480 l.* spolor. — **5** Humo *Bamb.* — V.; *cf. 353 l.* niti — ambulare *ibique comm.* — **6** servus *cdd. utrobique.* — **7** neites *pro* nitens, *quod 353 legitur, M;* neces *cdd.* — humu *Ald.;* humum *cdd.* — **8** idem *M;* vident *cdd.* — idem; *cf. 48 l.* elixum *ibique comm.* — Varro *om.* L_1*; Bamb.* — non sedem (edes *G*) *cdd. h. l.* — **9** laccunam *H.* — at L_2*; H; non Bamb.;* aut *G.* — in humo *cdd. h. l.* — *idem* calceos facis clixos.

FLVCTI, pro fluctus. Accius Telepho:

fluctí cruoris vólverentur mihi.†

idem Clytemestra:

flúcti inmisericórdes iacere, taétra ad saxa adlídere.

Pacuvius Chryse:

intereá locei
flúcti flaccescúnt, silescunt vénti, mollitúr mare.

PISCATI, pro piscatus. Pomponius Piscatoribus:

'quíd habes in syrpículis, calve?' — 'ómne piscatí genus.'

Turpilius Demetrio:

anthác si flabat áquilo aut auster, ínopia
tum erát piscati.

POEMATIS. M. Tullius *de officiis* lib. III: quod item in əmatis, in picturis usu venit.

CVLTIO, pro cultura. M. Tullius de senectute: num igitur rum senectus miserabilis, qui se agri cultione oblectabant?

VVLGARIAM, pro vulgarem. Novius Zona:

átque facilitátem, video, *haut* úteris vulgáriam.

Turpilius Thrasyleone:

---

10 Accius Telepho ‖ 12 Accius Clytemestra ‖ 14 Pacuvius Chryse ‖ 17 mponius Piscatoribus ‖ 19 Turpilius Demetrio ‖ 22 III, 3, 15 ‖ 24 16, 56 ‖ 26 vius Zona ‖ 28 Turpilius Thrasyleone.

10 Telefo *cdd.* — 11 *ad trimetrum supplendum post* volverentur (volrunt H_2; *G*) *poterit addi* tum; Mysii *pro* mihi (michi *L*) *Buechelerus.* — Clytemystra H_1; Clytaemystra *rell.* — 13 iacere. *quae seq. om. G; l. ab a. 1471 ad Aldum usque; in his nec sequens locus extat; quem bet corruptum valde ed. princ., omisso exemplo Clytemestrae.* — taetra *M* (et tra *Me*); et (*praec.* e) aetra *pr. L;* et aethra *L ex corr.; H;* aetera *mb.* — 14 Chryse *ed. Bas.;* cryse *L;* crysae *H, Bamb.* — 15 iter ea *G.* locei; loci *Gulielm.; alii;* loca *cdd.* — 16 flaccescunt *Scriver.;* flacciscunt *l.* — 18 sirpiculis *Paris. 7666.* — calve. *vix credo apud Pomponium post suram septenarii trochaici vel mutatis personis admittendum hiatum. neque visum C. F. G. Muellero, qui Prosodiae Plaut. pg. 592 putat scribendum* em, omne *vel* habeo omne; *e quibus neutrum sat placet. nam hoc riusculos reddit numeros, illud hiatus genus suspectum vix magis probabili dat.* — *f.* en, omne *vel* est omne. — 20 antehac *cdd.* — flauat L_1; fluat *mb.* — 21 tum erat *Bamb.; v.;* tumor at, *supra* mo *scr.* e, *L;* tumeor at, *del.* o, *H;* tum eoraut *G.* — picati *G.* — 22 *cf. 493, 6.* — de offic. *(sic) add.* — quod item *Cic. cd. Bern. 104;* quod autem *rell.;* quod idem *C;* quo quidem *mb.* — 23 usum *C, non Bamb.* — 25 miserabilis fuit *melius cdd. Cic.* — 26 vius; *cf. 481 l.* libertatem uti. — zeno *cdd. pr.* G_1; *de Bamb. nihil tradi*; zono, *tum* zeno *Lugd.* — 27 atque (adque) *cdd. pg. 481; h. l. P; at H, Bamb.:* aquae; *G:* aquile; *quem secutus Ribbeckius* atqui *vel* atquei. — icitatem *pr. L.* — haut *om. cdd.* — vilgariam *G.* — 28 trasyleone *L, G;* sileone *H;* transyleonem *Bamb.*

. . non est medíocris [res] neque vulgária
fallácia haec.

Afranius Privigno:

dehinc témeritatem répudio vulgáriam.

PANNIBVS, pro pannis. Pomponius Maccis geminis:

. 'bono animo es!' — 'vídeo, erepsti prímiter de pánnibus.'

INDECORIS, pro indecora. Accius Athamante: ||

cúiust vita indécoris, mortem fúgere turpem haut cónvenit.

Vergilius lib. XII:

nec genus indecoris.

FETIS, pro fetibus. Accius Bacchis:

ubi sanctú' Cithaeron
frondét viridantibu' fétis.

SVBLIMA, pro sublimis. Accius Phinidis:

at saépe ex humili séde sublima évolat.

Sallustius Historiarum lib. III: nam tertia tunc *luna* erat, et sublima nebula caelum obscurabat.

Ab eo quod est labes LABOSVM facit [non laboriosum] Lucilius Satyrarum lib. III:

praeterea omne iter est hoc labosum adque lutosum.

NEFANTIA, pro nefanda. Lucilius Satyrarum lib. III:

31 Afranius Privigno || 33 Pomponius Maccis geminis || 35 Accius Athamante || 2 XII, 25 || 4 Accius Bacchis || 7 Accius Phinidis || 9 Sallustius Hist. III 12 Lucilius l. III || 14 Lucilius l. III.

29. 30 res *del. M* (*praec.* ris). — ***Bothius:*** nón est mediocrís res neque vulgária haec fallácia. — **31** Provigno *Bamb.* — **33** Panibus *Bamb.* — Pomponium (*m. 2* Pomponi) L_1; *Bamb.* — Pomp.; *cf. 154 l.* primiter *ibique comm.* — macchis *L, G;* machis *H, Bamb.* — **34** quin bono an. *cdd.* 154. — erepsti; *h. l. cdd.* eripis te. — *cet. cf. Catull. 17, 12 sq.* — **35** pro indecore *Bamb.* — Athammante L_2; *H.* — **1** cuiust *M;* cuius sit *v.* — indecora *L.* — turpem *Iun.;* turpe *C, Bamb.; om. cd. A. Schottii (cf. Vossii comm. in h. l.)* — haud *cd. N. Fabri; ed. a. 1471;* aut *C, Bamb.* — **3** indecores *cdd. V.* — **4. 5. 6** *metrum agnovit Grotius.* — Bacchis (Baccis H_2): ubi; Bacchi sub *Bamb.* — Citheron *cdd.* — **7** finidis *cdd.* — **8** at *M;* aut *v.; f.* haut. — sublimia evolat *Bamb., pr. L;* sublime volat H_1. — **9** *cf. Hor. C. IV, 2 fin.; Kritzii comm. in Sall. frgm. III, 14.* — luna *add. M* (*praec.* tunc); luna *pro* tunc *Maelius.* — nam incerta luna erat *Madvigius Observ. I, 37.* — sublima *pro* susum lata. — **11. 12** labes *M; cf. Turneb. Adv. XIV, 19:* veteres a labe labosum dixerunt; labos *cdd.* — non laboriosum *del. Quicheratus.* — *ac tamen nescio an nimium tribuerim Numidae immutata scriptura codicum. nam quam curiosus sit ille circa quantitates satis novimus; illud autem* labos *idem memorat pg. 487 s. l.* vapor. — *cet. f. scribendum:* Labosum fit. Lucilius. — IIII *G.* — **13. 14** *om. G.* — inter *Bamb.* — labosum; *ita si scripsit Lucil., idem fere est quod* lutosum; *sed* lamosum *non male Kellerus; cf. Enn. Ann. 359* lamasque lutosas. — atque *cdd. pr.* L_1. — **14** IIII *M;*

Tantalu' qui poenas ob facta nefantia [poenas] pendit.

idem lib. XXVIIII:

díssociata aeque ómnia ac nefántia.

Varro Sciamachia, περὶ τύφου: ego, inquid, ei eam suppetias, quicum mihi nec res nec ratio est, 'díssociata aeque ómnia ac nefántia?'

GRACILA [est], pro gracilis [est]. Lucilius Satyrarum lib. VIII:

quod gracilast, pernix, quod pectore puro,
quod puero similis.

BACCHANALIORVM, pro bacchanalium, ut vectigaliorum et conpitaliorum et novaliorum et vulcanaliorum. Sallustius: exaudirique sonus bacchanaliorum. — idem Historiarum lib. IIII: Curio vulcanaliorum die ibidem moratus.

TVMVLTI. Ennius Hectoris Lytris:

quid hoc híc clamoris, quíd tumultist? nómen qui usurpát meum?

Turpilius Paedio:

progrediór foras
visére quid i tumúlti ante fores.†

---

16 Lucilius l. XXIX ‖ 18 Varro Sciamachia ‖ 21 Lucilius l. VIII ‖ 25 Sallustius; cf. comm. ‖ 26 Sallustius Hist. IV ‖ 28 Ennius Hectoris lytris ‖ 30 Turpilius Paedio.

---

cf. comm. in v. 11. 12. — VI *Bamb.* — **15** poenas *alterum del. ed. princ.* — pendit; luit *ed. princ.; male Turnebus et Dousa:* luvit. — **17** dissociata *Guietus; Oehlerus comm. ad Varronis locum sequentem;* dissociat (*seq.* a) *cdd.* — aeque *Fruter.;* atque (adquae L_1) *cdd.* — ac; an *G.* — ac nef. *om. Bamb.* — **18** sciamacchia (sciamacchi *L*, H_1) περι (απερι *L*; απερι H_1) τυφου *cdd.* — ego inquit (inquid L_1) *C;* ego enim quid *Bamb.; Paris. 7666; f. recte.* — ei eam *M;* etiam H_1; eam *rell.* — **19** quicum *Buechelerus;* qui tunc *cdd.* — ratio est, set *Riesius.* — dissociat atque (adque L_1) *cdd.; cf. comm. in v. 17.* — *acutissime, ut solet, coniecit* Me_1 *illud* dissociata *e. q. s. ex Lucilianis perperam iterata et ante Varronis nomen ponendum lemma:* Suppetias. — *nec tamen videtur esse causa, cur tradita antiquitus mutemus.* — **21** *cf. 116 l.* gracilitudo. — Gratila *Bamb.* — est *pr. om. ed. a. 1471.* — est *alt. om.* H_1. — **22. 23** pede quod pernix *I. Dousa.* — puro quod *om. G.* — **25** comp. L_2; *H; Bamb.;* computaliorum *pr. H.* — Sall.; *libro III bene adscripsere docti coll. Macrob. Saturn. I, 4, 6. — v. et Charis. pg. 46.* — **26. 27** nonus *Bamb.* — idem (id est *Bamb.*) — Vulcanaliorum *om. G.* — idem; *cf. Pomp. gramm. lat. V, 168 cum comm. Keilii, qui intellexit duo Sall. frgm. (IV, 70; 71 Kr.) a Pompeio conflata in unum.* — di ibidem *G.* — moratur H_1. — *f.* ibi demoratus. — Curio ibidem moratus regione (religione) Vulcanaliorum *perperam Pompeii libri.* — **28** Tumulti. *idem l. pg. 483.* — haectoris *cdd.* — lystris *L ex corr.; G;* litris H_1; listris *id. m. 2.* — **29** clamoris qui *Bamb.* — **30** Paedio *C, Bamb.* — **31** praogredior *pr. L.* — **32** *etiam hic gravius turbatum.* — *videtur olim fuisse ut puta:* visére, quid i tumúlti iam tumúltuent [fores]. — i; hi *pr. L;* in (*pr.* hinc) *L ex corr.; Bamb.; Paris. 7666;* hinc *H, G;* hic *Bothius.* — ante; an *G; vid. olim fuisse* ant. — fores *e v. 31 fine ortum.* — ante fores *male secludit Ribbeckius.*

Sallustius in Catilinae bello: ille cohortis veteranas, quas tumulti causa conscripserat, in fronte, post eas ceterum || exercitum in subsidio locat. — Afranius Vopisco:

hém, quid hoc? perií! pertimui! quíd tumulti exaúdii?

PROGENII. Pacuvius Paulo:

patér supreme nóstrae progenií, patres!

STREPITI, pro strepitus. Ennius Hectoris lytris:

quid in cástris strepitist?

ADMIRABILITAS, pro admiratio. M. Tullius de officiis lib. II: ergo et haec animi despicientia admirabilitatem magnam facit.

ITINER, pro iter. Ennius Telepho:

deúmque de consílio hoc itiner crédo conatúm modo.

Pacuvius Atalanta:

dolét pigetque
mági' magisque mé conatum hoc néquiquam itiner....

idem Doloreste:

Délphos venum pécus egi, inde ad stábula huc itiner cóntuli.

FEROCIA, pro ferocitate. Pacuvius Teucro:

nisi cohérceo protérvitatem adque hóstio feróciam.

---

33 59, 5 || 2 Afranius Vopisco || 4 Pacuvius Paulo || 6 Ennius Hectoris lytris || 8 II, 11, 38 || 10 Ennius Telepho || 12 Pacuvius Atalanta || 15 Pacuvius Doloreste || 17 Pacuvius Teucro.

33 Catillinae *L*; Cattilinae *Bamb.* — illo L_1. — **1** tumultus *Sall. cdd. plerique.* — frontem *C, Bamb.*; *f.* frontei. — **2** in subsidiis *melius cdd. Sall.* — **3** hoc — quid *m. 2 add. H.* — exaudio *Ribbeckius.* — **4** Progenii (Progenis *Bamb.*); *cf. 486 l.* pernicii; *Gell. IX, 14, 13.* — **5** supraeme *L; ed. Bas.; Bamb.* — nos nostre *Bamb.* — progenii *Gell.*; progeni *C, Bamb.*; progenie *Pacuvius.* — n. prog.; *i. e.* nostri generis. — patres (*a* patrando) *M*; patris *v.* — parens *Ranchinus.* — **6** Haectoris *L; H; Bamb.* — lystris *L, H, G; non Bamb.* — **7** *pars haec octonarii iambici subiungenda versui qui legitur pg. 489 s. l.* tumulti. — strepitus est *G*; strepiti est *L, H, Bamb.* — **8** Admirabilitas *Quicheratus;* Mirabilitas *cdd.* — M. Tullius; *cf. 203 l.* despectus. — **9** et hic *G.* — dispicientia *cdd. h. l.* — **10** Itiner; *cf. 482 l.* itiner. — pro itiner *G.* — Telepo L_1; Telefo *H.* — **11** de *om. G; f.* te. — **12** Athalanta *cdd.* — **13. 14** *octonarii trochaici quibus minus placuerint, poterunt iambicos concinnare trimetros in hunc modum:* dolet pigetque magi' magisque me exequi | conatum hoc nequiquam itiner. — pigitque L_1. — **15** Duloreste H_2. — **16** Delfos *cdd.* — Delphos versum *Ranchinus.* — pecus egi unde *Iun.* (inde *Voss.*); pecus (pecu *G*; pucus *Bamb.*) secundae (saecundae *Bamb.*; secunde *G*; *item H ex corr.; in quo et supra* de *eras.* um) *cdd.* — ad *Iun.*; ab *cdd.* — huc *M*; haec *Ribbeckius;* ac *cdd.* — **17** Teuchro *G*. — **18** *in cdd. scriptura corruptissima eundem octonarium iambicum, qui legitur 121 s. l.* hostire, *latere introspexit Mc.* — *scilicet olim hic versus cum positus esset pg. 492 s. l.* ferocia *post locum Ciceronis et ibi intercidisset, quod librarii ab altero* ferociam *aberrassent ad alterum, a correctore archetypi falso*

DELERITAS, deleratio. Laberius:

quaenám mens, quae delḗritas vos súbpolitorés facit
cum cáno . . eúgio puéllitari?† . . .

HOLERORVM, pro holerum. Lucilius Satyrarum lib. XV:

tintinnabulum abest hinc surpiculique holerorum.

MIXTVRA et MODERATVRA. Varro de vita populi Romani lib. I: sed propterea quod talei mixtura moderata exaugescunt, ita quoque temperatur moderatura triplici vita in Romuli civitatei.

GVBERNA, pro gubernacula. Lucilius Satyrarum lib. XX:

proras despoliate et detundete guberna. ||

SINGVLARIA, pro singulari. Turpilius Demetrio:

homo únicast natúra ac singulária.

LVBIDINITAS, pro lubidine. Laberius in Scylace:

lubídinitate lábitur.

---

19 Laberius || 22 Lucilius l. XV || 24 Varro de vita pop. Rom. I || 27 Lucilius l. XX || 1 Turpilius Demetrio || 3 Laberius Scylace.

---

paginae margini est adscriptus et, ut solet fieri condicione tali, deinceps labe attritus graviore. — cf. comm. in pg. 492. — hic C, Bamb.: nisi citia (nisicitia) fericitate (ferocitate H_1; fercitate *G*) atque (adque L_1) ferocia. — *cf. comm. in pg. 121. — Merceri ingeniosissimo invento aut non cognito aut spreto diversissima eademque ineptissima plerique h. l. commenti.* — **19** Deliritas, deliratio H_2; *G;* Deleritas, deleratio *et mrg. G. — contra pg. 17 s. l.* delirare *potiores libri* i. — **20. 21** deliritas H_2; *G; hic in mrg.* deleritas. — suppolitores *mrg. Iun.;* subpolitoris (supp. *H*, L_2) *C, Bamb.;* subpilatores *Pius;* subolitores *Bothius, qui trimetros male disposuit.* — c. cano; anilique *haud inscite addit Buechelerus. — illud* suppolitores *satis commodum; contra* puellitari (*pro quo* H_1 puellari; *ed. princ.* vellitari; *a. 1476* velitari) *non videtur posse tolerari.* — **22** olerum *Hs; item Paris. 7666.* — **23** tintinabulum L_1; *G.* — **24** Mixtura pro moderatura *ed. princ.* — populi Romani *Hqos;* P. R. *L, G, Bamb. — sed hoc plerumque non enotatum.* — **25** sed propterea quod talei *M;* sed quod ea et propter talem *cdd.* — moderata *Rothius, qui cetera male;* inmoderata (imm. *H*) *cdd.* — talei mixt. mod.; *i. e.* triplici. *nam ternarius numerus sacer.* — exaugescunt *M;* exaquiscunt *C;* exaquiscunct *Bamb. — ita 478 s. l.* nutritur *habetur* alciscere *pro* augescere. — **26** ita quoque temperatur moderatura *Rothius;* itaque (itaquae *Bamb.*) quod temperatura moderatur *cdd.* — triplici vita in Romuli civitatei *M;* in Romuli vita triplicis civitatis (civitates *L; H; Bamb.*) *cdd. — dicit Varro civitatem Romanam temperari magistratuum imperio, quod regii sit instar, auctoritate patrum, suffragiis populi. — nota res e Cicerone.* — **27** Lucil.; *cf. Mar. Victor. pg. 2500; ubi cdd.* proras detendite et spoliate gub.; *docti* proras detondete (*vel* detundete) et despoliate gub. — detundite *C;* detunditate *Bamb.* — **3** Libidinitas pro libidine L_1; *Bamb.* — in Colace *Iun.; qua fabula Non. 481 s. l.* ignescitur *usus. — Scylacem eundem quem Catularium mimum bene putat Scal.; cf. Ritschelii Parerg. pg. 158.* — **4** libidinitate L_1, *Bamb.*

491 M.

FRVCTI vel FRVCTVIS, pro fructus. Turpilius Canephoro:

sati' frúcti reddunt.

idem Hetaera:

haec si ábs te ut faciat ínpetro, sati' frúcti cepero éx te.

Varro de re rustica lib. I: eius enim salivam esse fructuis venenum.

MENSIONEM, pro mensuram. Cicero in Oratore: aures enim vel animus aurium nuntio naturalem quandam in se continet vocum omnium mensionem.

VOLVTABVNDVS, pro volutans. M. Tullius de re publica lib. II: cupido autem et expetenti† et lubidinoso et volutabundo in voluptatibus.

PORTI, pro portus. Turpilius Demiurgo:

neque naútae, cum essent círcumventi véntis, incerto ítinere,
porti índigentes.

DOMVIS, pro domus. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: perrexit in interiores partes domuis.

SONITI et SONV, pro sonitus et sono. Pacuvius Doloreste:

quidnam autem hoc sónitist, quod stridúnt foris?

Caecilius Chalciis:

nam quíd [nam] fores fecére soniti?

---

5 Turpilius Canephoro ‖ 7 Turpilius Hetaera ‖ 9 I, 2, 19 ‖ 11 53, 177 14 M. Tullius de re publ. II ‖ 17 Turpilius Demiurgo ‖ 20 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 22 Pacuvius Doloreste ‖ 24 Caecilius Chalciis.

---

5 *cf. 492 l.* fructuis. — vel fructuus *pr. L.* — vel pro fructuis *Bamb.* — Caneforo *cdd.* — **7** hethera *C;* aethera *Bamb.* — **8** haec si abs te ut faciat impetro *Havetus;* haec si inpetro (imp. L_2, *H*) abs te ut faciat (faciet *G; etiam in H* e *supra scr. m. 2, sed erasum*) *cdd.* — facias *Rothius.* — coepero *H.* — *nos olim (de re m. 442):* haece si inpetro abs te ut facias, sati' fructi ex te cepero *(ita Bothius).* — **9** re *om. Bamb.* — saliuuam *pr. L.* — **10** venenum *Varronis cdd.; Iun.;* veneno *C, Bamb.* — *cf. Lachm. comm. Lucret. pg. 52.* — **11** mensuram *P;* mensura *C, Bamb.* — de oratore *Bamb.* — **13** vocem *L*, H_1, *Bamb.* — **15** expetenti. *vix puto hoc sanum. exspectes illud* appetenti. *sed nescio an aliud lateat. in G est* expetendi; *in Bamb.* expendet *omisso* et, *quod seq.* — luuidinoso L_1; *Bamb.* — voluntatibus *C; non Bamb.* — **17** deiurgo H_1. — **18** circum H_1. — **19** portu *Gs.* — **20** Varro; *cf. comm. in 217, 15.* — interioris H_2; *G; Bamb.* — **21** domus *G.* — **22** Soniti H_1; *v.;* Soni *rell.* — sonu H_1; *cd. Schottii;* sonus *rell.* — sono *cd. Schottii;* sona *C, Bamb.* — *at ed. princ.:* Soniti pro sonitus et sonu pro sono; *puto vere.* — Doloreste *Bamb.; P; Gs;* Duloreste *L, Hqos.* — **23** aut hoc *Bamb.* — quid *Bothius.* — fores *Iun.* (foris *Ribbeckius*); fori *cdd.* — **24** calcis *cdd.; χαλκείοις Iun.;* Chalciis *Spengel.* — **25** nam quid *Bothius;* nam quid nunc *vel* nam quid iam *Spengel.* — fortes *G.* — facere *G; Bamb.*

Sisenna Historiarum lib. III: postquam sonu signorum proelium magno cum clamore utrorumque commissum est.

GLVTINO, pro glutine. Lucilius lib. XXVIII:

praetérito tepido glútinator glútino.

CAVTIO, pro cautela. Cicero de oratore lib. II: neque illa mihi cautio et timiditas in causis propter praestantem prudentiam Crassi neglegenda est. ||

FEROCIA, pro ferocitate. M. Tullius de re publica lib. VI: qui contuderit eius vim et ecfrenatam illam ferociam.

GELO, pro gelu. Varro Sesquulixe:

. . Pieridum comes,
quae cavata tenent gelo
saxa putria montium.

CESTIS, pro cestibus. Varro Vae victis, *περὶ φιλονικίας*: deicat pugil: spectatores, quin miserum putatis vinci? quaero a

26 Sisenna Hist. III || 28 Lucilius l. XXVIII || 30 II, 74, 300 || 1 M. Tullius de re publ. VI || 3 Varro Sesquulixe || 7 Varro Vae victis.

26 praelium *H; Bamb.* — 27 utrorumque *M;* virorum *cdd.* (utrorum *Popma*). — 28 XXVIII *M;* XXVI *cdd.* — 29 praeterito (pret. *Bamb.*); praetreito *nos in ed. Luc.; sed satis commode pro imperativo potest accipi illud* praeterito. — *fuit qui coniceret* perterito. — glutinat̄ Hs_1; glutinato, *supra* o *scr.* r, Hs_2. — glutino H_1; *ed. princ.;* glutinor *rell.* — glutinator *quid. pro imperativo accipiunt: quod non potest admitti nisi si scripseris* praetreito *vel* pertreito. — *ego illud* glutinator glutino *dictum puto ut lib. V* ceparius cepa. — *nihil autem obscaeni inest in his verbis.* — 30 Cautio; *idem lemma 493, 10.* — *utrumque iunxit ed. princ.* — Cic.; *cf. 228 l.* timor. — 31 mihi; mea *Cic.* — prestantem, em *in ras. H.* — 1 M. Tull.; *cf. comm in 490 l.* ferocia. — libro quinto *Ald.* — 2 contuderit *Rothius;* contuperit L_1; *id., ut refert Zangemeisterus, m. 2* comtiperit; comperit *H; G; Bamb.;* L_2 *sec. Rothium.* — *igitur non satis arti convenit, quod Sigonius* compescit, *Moserus* compressit *coniecere.* — haecfrenatam H_1. — illam ferociam. *pronomen additum facit probabile lacuna, qua Teucri Pacuviani versum hic intercidisse supra monui, etiam verbum ut puta:* represserit *haustum post* ferociam. — 3 Gelo; *cf. 487 l.* gelu. — 4—6 *glyconeos, qualibus Catullus usus, instituit M.* — Pieridum *Scal.;* pueri dum *cdd.* — comes; *Orpheus Thrax videtur significari.* — quae cavata tenent gelo saxa putria montium. *ita M; cdd.:* que tenent cata gelo putri montium laxa (quae tenes cavata *Scal.;* saxa *Bentin.*). — cavata; *i. e.* fissa; *cf. Afranii verba pg. 207 s. l.* gelu: silices cum findat gelus. — putria *idem quod* lubrica. — 7 Cestis — cestibus *C, Bamb.* — Vae victis *Ald.;* devictis *C;* devitis *Bamb.* — 8 deicat; dicat L_1; H_2; *G;* ducat L_2; *Bamb.;* dicit H_1. — pugil *M; Buechelerus;* pugilis *L, G;* pugillis *H, Bamb.* — is *sequente* s *impura videtur ortum;* pugil is *ed. Bas.* (pugil, is *Iun.*). — *id quod est* pugil is *cui videbitur verum, relinquetur dubium utrum nominativus sit* is *an dativus. illud* pugilis *qui tutabitur, eodem modo* mugilis *pro* mugil *dictum poterit excusare.* — spectatores *P; mrg. Iun.;* spectatoris *C;* peccatoris *Bamb.* — quin *M;* qui *v.*

492 M.

vobis, si adversarius supercilia mi cestis descobinarit, numquis vestrum sua mihi est daturus?

FRVCTVIS, pro fructus. Varro Meleagris: quaero, utrum fructuis an delectationis causa? si fructuis, ut vendatis. — idem [Varro] *Ταφῇ Μενίππου*: aliquod Romae sunt, qui cellas vinarias fructuis causa fecerunt.

QVAESTI, pro quaestus. Varro Prometheo libero: aemulum illius artis adque obstrigilatorem; quem propter aliquot annos quaesti nihil fecerit.

SENECTAM, pro senectute. Vergilius lib. VI:

vires ultra sortemque senectae.

Lucilius lib. XXVIII:

próspiciendum ergo ín senectam *iám* nunc aduliscéntiaest.

INERMIS, pro inermibus. Sallustius [in] Iugurthae bello: neque quemquam decere, qui manus armaverit, ab inermis pedibus auxilium petere. — Sisenna Historiarum lib. III: plerique inermi in castra perfugiunt.

---

11 Varro Meleagris ‖ 12 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 15 Varro Prometheo lib. 18 Aen. VI, 114 ‖ 20 Lucilius l. XXVIII ‖ 22 107, 1 ‖ 24 Sisenna Hist. III.

9 supercilia mi; supercili tami *L;* superciltam i (icerstis) H_1. — cestis *cdd. pr.* H_1; cerstis H_1. — caestis *Varro, ut puto; cf. Brambachii Orthogr. lat. pg. 205.* — descobinarit *Roeperus; cf. 99, 24;* discobinarit *Ald.;* discopinarit *C;* discopanarit *Bamb.* — 10 sua *ed. a. 1476;* suam *cdd.* — *haud inscite, non tamen ut satis facere videatur elegantiae Varronis, octonarios trochaicos Roeperus instituit tales:* dícat pugil is: spéctatores, quí miserum putátis vinci, quaéro a vobis, sí supercilia ádversariús mi cestis déscobinarít mea, n. véstrum sua mihíst d.? — 11 *cf. 491, 5.* — Fructibus L_1; *Bamb.* — pro fructis L_1; pro fructibus L_2; *H; G; Bamb.* — fructuus *Bamb.* — 12 delectationes L_1; *Bamb.* — causa? si fructuis *Rothius;* causa. *(tum lacunae signum)* fructuis *Me;* causa structuis *Bamb.;* L_2; *H; G;* causastructuis L_1. — causa; *sc.* venamini. — ut vendatis. *om. Nonii vel librariorum culpa ut puta probo.* — *huic frgm. continuandum quod legitur 99, 24 intellexit N. Faber.* — Varro *del. Ald.* — 13 aliquod *pro* aliquot; *et ita* L_2, H_1. — *f.* aliquot — fecerint. — qui; quid *Bamb.; pr. L.* — vinariis *pr. L.* — 15 Quaesti (Questi *L, H*); *cf. 483 l.* quaesti. — questus *L, H.* — lib, lib', libro *cdd.* — aemulum; *locus vel initio vel post* obstrigilatorem *vid. truncatus.* — 16 atque *cdd. pr.* L_1. — obstrigilatorem *Pius;* obtrigilatorem *cdd.* — *cf. comm. in pg. 147 l.* obstrigillare. — quem *Havetus;* quae *cdd.* — quapropter *Rothius; quod non potest probari nisi ante haustum statueris ut puta* esse causam. — 17 questi H_1. — 19 ultro *Bamb.* — 21 senectam *F. Dousa;* senecta *cdd.* — *post* ta *ras. in G.* — iam nunc aduliscentiaest *M;* nunc (*praec.* ta) adulescentia (adulisc. L_1) est (adolescentiae est *Fr. Dousa*) *cdd.* — nunc in adolescentia est *Casaubonus.* — 22 Inermes L_1. — in *om. L, Bamb.* — 22. 23 neque quemquam (quenquam *G*); nequaquam *Bamb.* — nec quemq. *cdd. Sall.* — dicere H_2, *G.* — 24 plerisque *G, P;* non *Bamb.* — inhermis *L; H;* inermis *rell.; corr. Bent.* — 25 perfugunt *Bamb.*

GALLAE, pro Gallicae. Sallustius Hist. lib. IIII: cum interim lumine etiamtum incerto duae Gallae mulieres conventum vitantis ad mestrua solvenda montem ascendunt. ||

EFFIGIA, pro effigies. Afranius Vopisco:

'cuius te súscitat
imágo, cuius effígia?' — 'co gnatú's patre?'

---

26 Sallustius Hist. IV || 1 Afranius Vopisco.

---

26. 27 Gallae *bis Pius;* Galliae *cdd.* — *cf. Dietsch. ad Hist. IV, 15.* — III *Paris. 7666.* — mulieres *ed. princ.;* mulieris *cdd.* — 28 mestrua *Bamb.; pr. L;* menstrua *rell.* — *cet. cf. Kritzii comm. in IV, 42, qui recte mihi videtur verbum illud per sacra quovis mense fieri solita explicasse.* — ad struem movendam, *ita, ut in* men *lateat nomen dei, Dietschius.* — 1 Vipisco *Bamb.* — 2. 3 *illud* cuius *et hoc v. et sequente monosyllabum.* — co (*pro* quo) gnatu's patre? cognatus patre *C;* quo gnatus p. *Bamb.* (gnatu's *Ribbeckius*). — *diverbium instituit M.* — *de argumento Vopisci parum accurate disputatum a doctis. quos vel ante restitutum nostra opera hunc locum non debuit fugere in fabula, quae* Vopisci *haberet nomen, aliquid partium oportere esse* vopisco. *igitur ex duobus conceptis, ut Nonii (pg. 557 s. l.* vopiscus) *verba mea faciam, uno abortu excluso qui ad partum legitimum deductus erat cum a patre ominis causa non esset sublatus, sed exponi iussus, id matrona gravissime tulit. hinc lites ortae ac postremo divortium. deinde post longius tempus maritus paenitentia tactus rursus voluit cum uxore redire in gratiam. at ipsa amissi memor filii recusabat. praeterea illum occupaverat femina altera, aetate florens, delicata, vafra, quae consilium reducendae coniugis omnibus modis temptaret impedire. at eius artes discussae invento repente et agnito vopisco, qui servatus erat ignaris parentibus et educatus. quam ad rem munit aditum diverbium, quod supra est positum.* — *ex fragmentis quaedam ita fere videntur disponenda et explicanda. I) Non. 280* dicere — promittere. *verba alterius mulieris, quae devinxerat vopisci patrem ita, ut nuptias sibi polliceretur. quas et perfectas esse eis, quae sunt ap. Non. 262 s. l.* confidentia, *videtur indicari.* — *II) Non. 495* accusativus numeri singularis — pro genetivo pluralis. *verba viri paenitentia capti propter expositum quondam vopiscum; III) Charis. 191* perditim. *verba viri ad amicum vel parasitum, quibus indicat fore ut a muliere dimittatur, quod sciat eum prioris coniugis teneri amore; IV) Charis. 182* inpendio. *verba eiusdem ad eundem, qui reconciliandae uxoris antiquae in se partes susceperat; ea videntur per interrogationem esse efferenda; V) Non. 97* deamare. *verba insultantis viro, quod matronam tam male tractasset ante, cuius nunc desiderio maximo teneretur; VI) Non. 433* morata; *verba mulieris exponentis quibus artibus viros detinere soleat; VII) Non. 2* aetatem malam senectutem dixerunt. *verba mulieris monitae de renovato viri in pristinam uxorem affectu, sed rem se spernere simulantis; VIII) Non. 230* uterus. *narratio matronae de facto quondam abortu; IX) Non. 217* partus. *verba hominis submissi ad matronam eamque ad recusandum maritum priorem propter memoriam expositi pueri hortantis; X) Non. 493* effigia. *verba vopisci ad matrem vel patrem intentis eum oculis contemplantem; item responsum matris vel patris.* — *praeterea fuerunt partes in hac fabula parasiti, sed qui melioris esset notae (Non. 235* aequales); vernae (*Non. 502* accusativus pro dativo); *ancillae* (*Non. 12* vestipici).

493 M

INTEMPERIA, pro intemperantia, apud veterem auctoritatis obscurae: has eius intemperias in maritum.

POEMATORVM, pro poematum. Afranius Privigno:

poématorum nón bonorum.

Plautus Asinaria:

nám nec fictum umquámst neque pictum néque scribtum in poématis.

CAVTIO, pro cautela. Terentius in Andria:

. . puerum autem né resciscat mi ésse ex illa caútio.

ACRITAS. Accius Neoptolemo:

vís, vertus adque ácritas.

LARGITAS, pro largitio. Terentius in Adelphis:

quód proluvium? quae ístaec subitast lárgitas? . . . .

DEXTRABVS, pro dexteris. Livius in Odyssia:

dequé manibús dextrábus.

CVRATVRA et CVRATIO, pro cura. Terentius in Eunucho:

tametsí bonast natúra, reddunt cúratura iúnceas.

Cicero Tusculanarum lib. III: nam ut medici causa morborum *inventa* curationem esse inventam putant.

INBERBI, pro inberbis. Lucilius lib. XXX [maximus si argento]:

---

4 vetus auctoritatis obscurae (Gell. I, 17, 2) ‖ 6 Afranius Privigno ‖ 8 I, 3, 22 ‖ 10 II, 3, 26 ‖ 12 Accius Neoptolemo ‖ 14 V, 9, 28 ‖ 16 Livius Odyssia ‖ 18 II, 3, 25 ‖ 20 III, 10, 23 ‖ 22 Lucilius l. XXX.

---

4 apud veterem; *sc. Gell. I, 17, 2.* — **5** as *pr. L.* — eius; Xanthippae — intemperias H_2; *ed. a. 1476;* intemperantias *rell.* — intemperies *cdd. Gell.; qui utraq. forma vid. uti; cf. Hertz. l. m.* — **6** Poem.; *cf. 488, 22.* — **8. 9** *f. ab interpol. additi; cf. 309, 12 sq.* — **9** usquam est nec *cdd. 309.* — ne scriptum (scriptum *et* L_2, *H*) *Bamb.* — **10** Cautio; *cf. 491 idem l.* — **11** mihi esse *cdd. Non. et Ter.* — *v.:* míhi esse (mí esse *Bentl.*); *at puto apud Terentium neglectae positionis licentiam quantum potest fieri maxime restringendam.* — cautiost *Ter.* — **12** neoptolomeo *G; apparet olim fuisse* neoptolomo, *supra* om *scr.* e. — **13** vertus *M;* veritis, *supra scr.* ta, *L;* veritatis *rell.* — veritatis vis atque acritas *Vossius.* — atque *cdd. pr.* L_1. — acritas; *cf. Gell. XIII, 3, 2.* — **14** Largitas. *nullum l. in L.* — Ter; *cf. 373 l.* proluvies *ibique comm.* — Adelfis *cdd.* — **15** istahaec *C;* isthaec *Bamb.* — subita est; subito *cdd. 373; quod nescio an sit elegantius, sive scripseris:* quae istaec subito largitas *sive* quae haece s. l. — gargitas L_1. — **16** dextris *Bamb.* — Livius *Bentin.;* laberius *cdd.* — odissia *cdd.* — **17** *cf. de v. Sat. pg. 132.* — denique *G.* — **18** aenucho *Bamb. sec. Beckerum;* eunuco *pr. L.* — **19** natura *om. Bamb.* — lunceas *Bamb.;* iunceam *recte Bembin.* — **20** II *Bamb.* — morborum H_2; verborum *rell.;* morbi *Cic.* — **21** inventa *habent cdd. Cic. (delet. in Parisino); om. C, Bamb.* — **22** Imberbi pro imberbis *Iun.;* Inverbi pro inverbis (inverbes H_2) *cdd.* — inberbes *ut puto Non.* — maximus si argento *secl. Cuiac.; Mc; cf. v. 27.*

inberbi androgyni, barbati moechocinaedi.

Varro epistula ad Fabium: [quod] facie Saturorum similes [sunt], quod simei sunt idemque inberbi.

SESCENTVM, pro sescentorum. Lucilius lib. XXX:

Maximu' si argenti sescentum ac mille reliquid.

* * *

idem lib. XXX:

quid verost, centum ac || ducentum possideas si
milia?

PAVPERIES, pro paupertate. Ennius Hecuba:

senéx sum: ut iam mortem óppetam, priu' quam évenat
quod ín pauperie meá senex† gravitér gemam!

AEDIS nominativo singularis. Varro de vita populi Romani

---

24 Varro epistula ad Fabium || 26 Lucilius l. XXX || 28 cf. comm. || 29 Lucilius l. XXX || 3 Ennius Hecuba || 6 Varro de vita pop. Rom. I.

---

23 imb. *Iun.*; inverbi *cdd.* — androgini *H.* — moechocinedi (moechochinedi *Bamb.*; *pr.* *L*) *C*, *Bamb.* — 24 aepistula L_1; epistola *Bamb.*; aepistola *H*; L_2. — quod *secl. M.* — facie *Iun.*; facis (*seq.* s) *cdd.* — Saturorum *Cuiac.*; saturnorum *cdd.* — 25 sunt *vid. olim emendandi causa adscriptum ad illud* fiunt, *quod seq.* — simei *M* (naso simi *Riesius*); maxima L_2, H_1, *Bamb.*; maximi L_1, H_2, *G.* — fiunt L_2, H_1, *Bamb.* — imberbi *Iun.*; inverbis *Bamb.*; *L*; *pr.* *H*; inverbi *H ex corr.*; *G.* — *de Silenis agitur.* — *cf. Lucr. IV, 1169.* — 26. 27. 28. 29 *illud* sescentorum *nescio an librariis sit tribuendum. certe* sescentum *dictum pro* sescenta *loco insequente.* — *f. genetivi exempl. ante haustum.* — *loci Luciliani ap. L. fuere iuncti ita, ut posterior praecederet. cf. comm. in Luc. XXX, 18. 19.* — 27 argenti *Bamb.*; argentis (*seq.* s) *rell.* — argenti, *scil.* facti, *quod nisi fallor olim in praecedentibus Lucilii verbis fuit additum.* — ac mille *om. Bamb.* — sescentum ac mille; *sc.* milia sestertium *vel* milia nummorum; *cf. comm. in 494, 2.* — reliquit *H*, *G*; *non Bamb.*; *P.* — 29 idem lib. XXX; *et libri numerus idem qui praecedens et exemplum diversum demonstrat aliquid haustum.* — *intercidit ut puto l.* Ducentum pro ducenta; *tum exemplum Lucilii, f. idem quod leg. 544 s. l.* cadi. — 1 ac; *f.* aut; atque *Bouterwekius.* — *cf. de re m. 255.* — si *om. L, H, Bamb.* — 2 milia *M*; milium *cdd.* — milia; *sc.* sestertium. *quamquam dubito aliquando an illud* milia *e 493, 27 irrepserit. quo deleto et ad hoc exemplum et ad superius supplendum erit* sestertia. — *fuit et qui coniectaret scribendum* milia nummorum. — *ea quae sunt* quid vero — milia *cum septenarium trochaicum, satis quidem elumbem, efficiant, Quicheratus hoc metrum praetulit. quod falsum esse supra est demonstratum.* — 3 *f.* Pauperie. — paupertatem H_1. — Ennius; *cf. 507 l.* evenat. — 4 ut iam *M*; utinam *v.* — moriar mortem *cdd. h. l.*; *om.* moriar *507.* — *in ed. Ennii propositum:* mortem utinam. — evenat *cdd. 507*; eveniat *hic.* — 5 pauperiem, *om.* mea, *Bamb.* — *nihil varietatis in libris 507.* — *verba sensu cassa.* — *quid olim fuerit apud Ennium et res ipsa demonstrat et Euripideae Hecubae v. 497 sq.* — *f. ut senium pro taedio quolibet, pauperies pro calamitate qualicumque poni solita.* — *hoc si probaveris, poterit Ennio tribui ut:* quod in pauperie et miserie graviter fleam. — 6 singularis *pr. L*; singulari *rell.*

494 M.

lib. I: haec aedis, quae nunc est, multis annis post factast. namque Numae regis temporibus delubra parva facta.

VICTVIS, pro victus. Varro de vita populi Romani lib. I: primo de re familiari ac partibus; secundo de victuis consuetudine primigenia; tertio de disciplinis priscis necessariis vitae.

GRADVIS, pro gradus. Varro de vita populi Romani lib. II: multo praediti pudore et pudicitia aduliscentis vixerunt, cum maiorem partem eius graduis aetati' stipendia facerent.

PVERITAS, pro pueritia. Varro Cato vel de liberis educandis: velim mehercules, inquid, ipse voto magno pueritatis formulam audire.

ANVIS, pro anus. Varro Cato vel de liberis educandis: eam nutricem oportet esse aduliscentem. anuis enim ut sanguis deterior, sic lac. lac enim, ut quidam dicunt physici, sanguinis spuma.

PRAECANTRIX. Varro Cato vel de liberis educandis: ut faciunt pleraeque, ut adhibeant praecantrices nec medico ostendant.

RITVIS, pro ritus. Varro Cato vel de liberis educandis: itaque domi rituis nostri qui per Dium Fidium iurare vult prodire solet in conpluvium.

9 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 12 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 15 Varro Cato ‖ 18 Varro Cato ‖ 21 Varro Cato ‖ 23 Varro Cato.

7 hec *L.* — edis *Bamb.* — quae *ed. a. 1471* (que *princ.*); quo *cdd.* — factast *M;* facta sit *cdd.* — **7. 8** namque Numae (*vel* namque omnia Numae) *M;* in quae (inque *H*) omnia *cdd.* — quia omnia regiis *Scal.; at minime regum temporibus templa nulla aedificata nisi parva demonstrat Iuppiter Capitolinus.* — **9. 10. 11** Vicuis *pr. L.* — Varro. *haec verba in primore libro fuere collocata. quibus demonstrat Varro, quem ordinem enarrandi in singulis libris sit observaturus.* — primo *M;* primum *cdd.* — ac *Me,* ab *cdd.* — secunde *Bamb.* — victus consuitudine L_1. — primigenia *om. Bamb.* — priscus *pr. L.* — **12** Gradus *pr. L.* — **13** adulescentis *cdd. pr.* L_1. — vixerunt *Me;* dixerunt (dierunt *Bamb.; pr. L*) *cdd.* — **14** maiorem partem *Me;* maiore patre *cdd.* — graduis *ed. princ.;* gradui *cdd.* — aetatis *Kettnerus;* aetati' *M; cf. comm. in 395, 4;* etade *pr. L;* etadte *rell.* (et aetate ad te *ed. a. 1476*); et aetatis *non bene Popma; Me.* — eius graduis *genetivus est qualitatis; a quo suspensum* aetati'. — *cf. Varronis locum 523 s. l.* sexagenarios. — **15** Pueritas *M;* Puerilitas *v.* — *ita pg. 433 s. l.* iuventus *in cdd. est* iuvenilitas *pro* iuventas *vel* iuvenitas. — **16** mohercules *Ald.* (me hercule *ed. princ.*); meherculis *cdd.* — inquit *H, G, Bamb.* — voto (*i. e.* desiderio) *M;* uto *Bamb.;* uso *L;* H_1; usu H_2; *G; v.* — pueritatis *M;* puerilitatis *v.* — formam *Bamb.* — **18** Annuis pro anuus *pr. L.* — **19** adulescentem *cdd. pr.* L_1. — annuis *G; pr. L.* — **20** ut quidem *Gulielm.* — fysici *cdd.* — sanguisis *pr. L.* — **21** Praecantrix; *cf. Plaut. Mil. 692.* — faciunt *Pius;* faciant *cdd.* — **22** plerique L_1. — modico *Bamb.* — ostendant *Grauertus;* ostendunt *cdd.* — **24** *illud* rituis nostri, *si integra omnia, suspensum a* qui. *sed potius adducor ut credam post verbum* nostri (*in ras.* H_1) *excidisse ut puta* cultor. — dium *Scal.;* deum *cdd.; cf. Varr. de l. lat. V, 66.* — **25** in conpluvium (compl. L_1); *cf. Varro l. m.* — *non bene Popma* in publicum (in poblicom *Scal.*).

PRONIS, positum pro prona. Varro Parmenone:

álta trábs prónis ín humum áccidéns próximaé || frángit rámós cadens.

TENERITAS. Cicero de finibus bonorum et malorum lib. V: in primo enim ortu inest teneritas ac mollitia quaedam.

IX.

INCIPIT

DE NVMERIS ET CASIBVS.

Accusativus numeri singularis positus pro genetivo pluralis.

---

26 Varro Parmenone ‖ 2 V, 21, 58.

---

26 Varro; *cf. 178 l.* traps *ibique comm.* — 1 *iam pg. 178 est relatum deleri a Quicherato illud* cadens; *ac vix dubito quin verum viderit ortusque sit error ex eo quod praecedit* accidens. — *nam quod bis idem vitium recurrit in codicibus, sive Nonii culpa sive librariorum, non magis mirum quam quod vidimus pg. 494, 5 illud* senex *etiam 507 s. l.* evenat *iterari.* — 3 temeritas *cdd. Cic.* — mollicia H_1. — 5. 6 *om. hoc cap. Montep.; Par. 7665.* — de numeris *Bamb.; Index; ex quo ductum est, quod et in P legitur* de numeris; de generibus *C; Ottobon. 1725; Vatic. 1554.* — *hoc capite vel Nonium superavit stultitia Nonius.* — *quamquam non hic magis quam alibi ducibus caret perversitatis.* — *vetus enim grammaticorum commentum de mutatis promiscue casibus. nihil autem aliud nisi quod huius capitis parte ipsoque initio tractatur respexit Quintilianus I, 5, 45, cum dicit:* similiter in vocabulis et nominibus fit soloecismus genere, numero, proprie autem casibus, quidquid eorum alteri succedet. *cf. I, 6, 18:* idem 'centum milia nummum' et 'fidem deum' ostendant duplicis quoque soloecismos esse, quando et casum mutant et numerum. *neque repugno, siquis huius erroris ut multorum aliorum initia prima ad Varronem auctorem referenda existimarit; quamquam certum eius rei indicium in scriptis quae extant non invenitur.* — *quis autem ignorat quam saepe diversa inter se et repugnantia de rebus isdem ille tradiderit?* — *in quo quidem etiam eum sunt secuti plerique posteriorum.* — *de permutatis casibus cf. et Prisc. pg. 1101. relicua deterioris aetatis grammaticorum, ut Serv. ad Aen. XI, 775; Donati ad Ter. Andr. V, 4, 37, placita similia Nonianis omitto.* — *ceterum compluries turbatum in hoc capite, cuius etiam pars quaedam in finem cap. VII delata.* — *tamen veriti sumus ordinem traditum mutare, cum praesertim in loco tam brevi affinia inter se vel cognata facili negotio possent colligi ab eo, cui voluntas suppeteret.* — *nec desunt exempla, ubi lectione falsa Nonii auctorem, quisquis fuit, appareat deceptum.* — *denique quod aliquoties a Numida nominativum cum accusativo, dativum cum ablativo vides confusos, et ex hoc indicio pariter atque ex lemmatis accusandi casu potius quam nominandi appositis, quae saepius inveniuntur ap. eum, cognosces, quantum iam illo tempore non modo inter rusticos, sed inter semidoctos grassata sit sermonis latini depravatio illa, ex qua deinceps ortae linguae romanicae.* — 7 Accusativus *e. q. s.* — -um *pro* -orum *positi exempla tantum adferuntur.* — *cet. cf. Neuii gramm. lat. I, 103 sqq.* — positum *Bamb.* — pro genitivo *G; Hqos; non P; Bamb.;* pro genetivo *G in mrg.* — plurali (*seq.* s) *cdd.*

495 M.

Sisenna Hist. lib. IIII: qui tamen quibus leitibus foedera maiorum suum dissoluta * * * Titinius Veliterna:

> ómnium plenúm prohibui vítium, expertem cónsili.

idem in Gemina:

> nón is exscreát parasitum néc vestrum aspellít domo?

Plautus Persa:

> pol deúm virtutei dícam et maiorúm meum.

Lucretius lib. VI:

> flammea tempestas Siculum dominata per agros.

Terentius Hecyra:

> prope iám remotum [ab] iniúria adversárium.

Accius Eurysace:

> parúmper reprime vím citatum quádrupedum.

idem Epinausimache:

> ab clásse ad urbem téndunt, neque quisquám potest
> fulgéntium armum animátus ardorem óbtui.

---

8 Sisenna Hist. IV ‖ 9 Titinius Veliterna ‖ 11 Titinius Gemina ‖ 13 III, 1, 63 ‖ 15 VI, 642 ‖ 17 prol. II, 14 ‖ 19 Accius Eurysace ‖ 21 Accius Epinausimache.

---

8 leitibus *(ablativus causae)*; litibus *ed. princ.*; laetibus *C*; letibus *Bamb.* — *satis constat* lites *non privatarum tantum esse disceptationum.* — foedere *G.* — malorum *Bamb.* — **9** dissoluta. *sequebantur ut puta haec:* voluerint *(id fortasse librariorum culpa omissum)* notum vobis. — **10** omnium plenum prohibui v., exp. consili; *ita M; cdd.* omnium vitium expertem, consilii plenum prohibui. — *de adulescente temerario eodemque corrupto agitur.* — *id melius placet quam quod etiam venit in mentem:* omnium vitium me expertem, consili plenum praehibui (consili plenum praehibui *iam coni. Bothius ed. 2*). *ubi* praehibui *idem quod* praestiti. *et poterit comparari Ter. Phorm. III, 1, 12.* — **12** non is exscreant *M* (exscreat *iam Buechelerus*); non exsecratis *C*; non exscrat is *Bamb. secundum Fleckeisenum; Lugd.* — cur non exscrattis *Ribbeckius.* — vestrum *scite Ribbeckius excepto quod eum fugit, quomodo explicandum esset illud.* — *nimirum auctor Nonii non putavit id positum pro* vestri *vel* vestra *(neutri enim cum lemmate conveniret), sed pro* vestrorum. *de qua genetivi forma, frequenti apud vetustissimos, cf. Neuii gramm. lat. II, 185.* — aspellis *cum Bothii ed. 2 Ribbeckius.* — domo; modo *Bamb.* — nomen exsecrat parasitum nec virum aspellit domo? *Hermannus.* — *at displicet illud* virum. — **14** virtutei; virtute *cdd. Pl.*; virtutem *C, Bamb.* — dico *Ambros. Pl.*; *sed cf. Caesar pg. 117.* — **16** flammae *non bene cdd. Lucr.* — **18** ab *om. cdd. Ter.* — abversarium *Bamb.* — **19** Euresace L_1; Eurisace L_2, *H.* — **20** parumper reprime (*vel* reprimes parumper) vim *M*; reprime parumper vim *C*; reprime para imperium *Bamb.* — cicatum *Bamb.* — **21** epinausimace *cdd.* — **23** armum *Bentin.*; armorum *cdd.* — animatus *Bothius*; armatus *v.*; advorsus *Madvigius Advers. II, 667.* — obtuli *Bamb.*

Novius [Eurysace]:

mília
sex númmum in arcam démisi nummáriam.

Turpilius Epiclero:

ni Cálliphonis núnc te miseret líberum.

Pacuvius Atalanta:

paréntum incertum invéstigandum grátia.

idem Periboea:

regum ímperator aéterne, humanúm sator.

Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων:

omni ópstant in mystério invidúm tabes.

idem de vita populi Romani lib. IIII: Hortensius supra decem milia cadum heredi re*liquid*. — *Lucilius lib. XVIII:*

milia ducentum frumenti tolli' medimnum,
vini mille cadum.

Sallustius Hist. lib. I: cuius duas insulas, propinquas ‖ inter

---

24 Novius; cf. comm. ‖ 27 Turpilius Epiclero ‖ 29 Pacuvius Atalanta ‖ 31 Pacuvius Periboea ‖ 33 Varro Papia papae ‖ 35 Varro de vita pop. Rom. IV ‖ 36 Lucilius l. XVIII ‖ 1 Sallustius Hist. VI.

---

24 Eurysace (Erisace *G*) *secl. Munkius. — hoc verbo verum fabulae titulum expulsum, quod et Quicherato visum, ea re fit probabile, quod ubique in hoc lemmate libri nota addita.* — **26** numinum *Bamb.* — demisi *Passerat.*; dimisi *cdd.* — **28** ni *H, G*; in *L, Bamb.* — Callifonis *cdd.* — miseret *Iun.*; misere *G, Bamb.*; miserae *H, L.* — **29** Athalanta *cdd.* — **30** invest.; *caesura post* in. — **32** regum *Gulielm.*; regnum *cdd.* — *cf. Hor. III, 1, 6.* — aeterne, humanum; aeterne humanum *Bothius;* aeternum morum (mox *male intellecto compendio Bamb.*) *cdd.* — humanum; *cf. Lucr. III, 80. — quamquam et neutrum potest esse illud* humanum. — *ceterum invidenda ingenii facilitate, sive levitatem dixeris, Buechelerus quattuor, non minus, in hunc locum effudit coniecturas, quas videre est apud Ribbeckium.* — **33** περιεγκωμιων *cdd.* — **34** *choliambum notavit M.* — omni obstant (opstant *Vahlenus*) in *Popma;* o mi optanti *cdd.* — mysterio *M;* ministero *L; Bamb. ex corr.; P ex corr.;* ministerio *H; G; pr. P et Bamb.* — inv. *Ald.;* inviduum *cdd.* — inv. tabes; *cf. Ovid. Metam. II, 760 sq.; 780 sq.* — **35** idem; *cf. 544 l.* cadi *cum comm.; Plin. Nat. hist. XIV, 15, 17.* — **36. 37** cadunt L_1. — reliquit *Iun. ex pg. 544;* re *cdd.* (retollis *L;* H_2; recollis H_1). — Lucilius — frumenti *Me supplevit ex pg. 544. — unus nimirum erat versus interceptus in archetypo.* — tolli'; tollis *G, Bamb.;* de *L, H supra dictum.* — **38** cadunt L_1. — **1** *cf. Kritz. comm. in I, 61.* — I *Gerlach.;* XI *C (in L numerus adiectus a correctore, sed ut vid. m. 1); om. Bamb.;* IIII *ed. princ.; (om. lib.)* VI histor̄ *a. 1471.* — cuius; quas *coni. Rothius. — sed non est improbabile, sicut Brossio aliisque visum, illud* cuius *spectare ad verba servata ab interpolatore Servii in Aen. II, 640:* traditur fugam in oceani longinqua agitavisse.

se et decem *milia* stadium procul a Gadibus sitas, constabat suopte ingenio alimenta mortalibus gignere. — Afranius Vopisco:

antíquitas spectánda in principióst mihi:
maióris nostri cúpidioris líberum
fuére.

M. Tullius de officiis lib. III: an emat denario quod sit mille denarium?

Accusativus positus pro dativo: 'ignoscamus illam rem' pro 'illi rei' [ignoscant]. Plautus Amphitryone:

velátis manibus órant, ignoscámus peccatúm suum.

Terentius in Eunucho:

au!
ne cónparandus híc quidem [ad] illumst.

Genetivus casus positus pro accusativo. Titinius Psaltria:

dic ístuc, quaeso: quór te avortistí? mei
fastídis, meae delíciae?

3 Afranius Vopisco ‖ 7 III, 23, 92 ‖ 10 I, 1, 101 ‖ 12 IV, 4, 13 ‖ 15 Titinius Psaltria.

2 X *Me;* milia *add. Brossius.* — stadium *om. G.* — gadiuus L_1. — sitas *Carrio; Me;* satis *cdd.* — 3 ingente *pr. L.* — Afran.; *vide quae de sequenti frgm. dicta comm. in 493 l.* effigia. — 4 spectanda *M;* petenda (*praec.* s) *cdd.;* repetenda *Bothius ed. 2.* — 5 maioris *nominativ.* — nostri *Iun.;* vestri *cdd.; quod cui magis placuerit, verba alterius ad patrem Vopisci data existimet oportet praeferatque illud* repetenda. — cupidioris (*nominativ.*) *Paris. 7666; M;* incupidioris (*praec.* i) *cdd.* — maiores — incupidiores *Ald.* — 7 IIII H_2*; G.* — 9 Accusativus *e. q. s.; cf. 502 l.* accusativus pro dativo; *ubi etiam Pl. exemplum.* — 10 ignoscant *del. Me.* — 11 *versus caesura caret.* — ignoscam' *L.* — 12 Ter.; *cf. 256 l.* conparare, adaequare *cum comment.; Prisc. 1012.* — eunuco *pr. L.* — 13 aut *cdd. utrobique.* — 14 conferendus (conferundus) *cdd. Prisc.* — ad *secl. Me; habent cdd. utrobique* (*hic* L_1 aut); *item Ter. libri pr. D, G; in quibus praep. a correctoribus addita;* ad illum *et Prisc. B; apud quem plerique* cum illo. — *nimirum haec res. auctor Nonii cum et ipse incidisset in exemplar Terentii quod careret illo* ad *neque tanti duceret conferre alia, portentosum protulit commentum, cuius dignus sectator existeret Nonius. — scilicet praepositioni nullus hic locus. nam ubique in hoc capite ut res ipsa fert de nudis agitur casibus permutatis. cf. comm. in 501 l.* ablativus pro accusativo. — 15 Genitivus L_2*, Hqos, G* (*hic in mrg.* genetivus); *non Bamb.* — saltria *L, H, Bamb.;* altria *G;* in altera *ed. princ.; corr. Ald.* — 16 dic istuc *M;* dic istud *Neukirchius;* dic tu *Iun.;* dic sis tu *Gulielm.;* dicis tu *cdd.* — quor *Ribbeckius;* quoa *C* (quo ate); quo *Bamb.* — avortisti *Pius;* abortisti (abhort. *H*) *C, Bamb.* — *parum elegans nec tamen exemplis carens interpunctio post quintum trimetri pedem. septenarium formidabilem qui* fastidis *verbo cluderetur, effecit Ribbeckius.* — 17 fastidis H_2, *Bamb.;* fastidisi *G;* fastidissi *L*, H_1. — mee H_1. — delicie H_1; delitiae *L*, H_2, *G*; *non Bamb.* (H_1 fastidissime edelicie; *L* fastidissimeaedelitiae).

Plautus in Aulularia:

ábiit neque me cértiorem fécit: fastidít mei;

pro me fastidit. Lucilius Satyrarum lib. VII:

tristes, difficiles sumu', fastidimu' bonorum.

Turpilius Leucadia:

víde, nunc fastidít mei.

Lucilius lib. XXVIII:

cui saépe mille inpósui plagarum ín diem.

idem:

si argenti índiges.

Plautus Aulularia:

deinde égomet mecum cógitare intérvias
occépi.

cum sit veretur illam rem, sicuti et consuetudo et Terentius in Phormione auctor est dicens:

nón simultatém meam
veréri saltim?

veteribus genetivum pro accusativo poni placet. Afranius Compitalibus:

si nón vereare, némo vereatúr tui.

idem Simulante:

quía tui verétur, me ad te mísit oratúm pater.

et in Emancipato:

optándum uxorem, quaé non vereatúr viri?

18 II, 2, 67 ‖ 20 Lucilius l. VII ‖ 22 Turpilius Leucadia ‖ 24 Lucilius l. XXVIII ‖ 26 Lucilius ‖ 28 II, 8, 9 ‖ 32 II, 1, 2 ‖ 35 Afranius Compitalibus ‖ 38 Afranius Simulante ‖ 40 Afranius Emancipato.

18 pluat', *m. 2* plaut' *H.* — in *L, H, Lugd.; om. ed. Bas.; Bamb., ut vid.* — **19** me *om. G.* — **20** *illud* pro me fastidit *f. delendum.* — **21** tristes *Lugd.;* tristis *C, item, ut vid., Bamb.; in H margini adscr.* tristris, *sed id del. m. 2.* — *male sonaret* tristis, difficilis. — **23** viden' ut f. m. *eleganter Fr. Dousa.* — **26. 27** *quod sequitur exemplum recte videtur a Quicherato collocatum pg. 498 post v. 12.* — **29** inter vias (intervias) *cdd. Pl.;* interdum *C, Bamb.; cf. Buecheleri libelli de declin. lat. pg. 32.* — **30** hoccepi *L.* — **31** consuitudo L_1. — **32** formione *cdd. pr. H;* L_2. — auctorem dicens *Bamb.* — **34** veriri *G.* — revereri *melius cdd. Ter.* — saltem *cdd. pr.* L_1. — **35** genitivum *ed. a. 1476;* genetivus L_1; genitivus L_2, H_1, *Bamb.;* genitivos H_2, *G.* — **37** vereare *Me;* verear *cdd.* — ego si non verear *Ribbeckius.* — **38. 39** Simulante: quia tui *M* (Simulante: tui *Iun.*); simulatui *pr. H;* simulat ni L_1; simula tui *rell.* — *apparet ab* ula *ad* uia *aberratum librariis.* — **39. 40** pater. et *Rothius;* peteret *L*, H_1; petere *Bamb.;* peteret idem H_2, *G;* pater. idem *Me.* — eamancipato L_1, H_1, *G; non Bamb.* — *f.* Ecmancipato. — **41** optandum *f. accusativ., suspensus ille a dicendi verbo praemisso.*

Pacuvius Hermiona:

Tyndareo fíeri contumélíam,
cuius té veretur máxume?

Atta Gratulatione:

nílne te populí veretur, quí vociferere ín via?

Varro Sardis venalibus: ||

non té tui saltím pudet, si níl mei revereátur?

Accius Alphesiboea:

si tuí veretur té progenitorís, cedo.

Accusativus positus pro ablativo. Titinius Gemina:

. . edepol hóminis gnavi fúnctu's officiúm..

Plautus Menaechmis:

nám parasitus ócto hominum† múnus facile fúngitur.

idem Trinummo:

sequere hác me, gnata, múnus ut fungás tuum.

Lucilius Satyrarum lib. I:

munu' tamen fungi et muros servare potissint.

idem lib. V:

Laeliu' pauperem ait se ingentia munera fungi.

Turpilius Epiclero:

séd volo ut família nostra offícia fungatúr sua.

idem Pedio:

---

42 Pacuvius Hermiona || 45 Atta Gratulatione || 47 Varro Sardis venalibus || 2 Accius Alphesiboea || 4 Titinius Gemina || 6 I, 4, 5 || 8 prol. 1 || 10 Lucilius l. I || 12 Lucilius l. V | 14 Turpilius Epiclero || 16 Turpilius Pedio.

---

43 Tindareo *cdd.*; Tyndareo *Ald.* — **44** te *Voss.*; a te *cdd.* — a te; *iam secuntur exempla diversa. at priorum respectus causa fuit librariis ponendi* a te. — maxime *L* (*pr.* maximae); H_1; *Bamb.* — **45** Atta *Lips.*; *Me*; acta *cdd.* — **46** nihilne *cdd.* (nilne *Ribbeckius*). — vociferare *Ald.*, *qui primus hoc exemplum addidit.* — **1** *septenarium iambicum agnovit Havetus.* — saltem *cdd. pr.* L_1. — nihil *cdd.* — **2** Alfesiboea L_1; Adphesiboea H_1. — **5** etepol L_1. — gnavi *Puteanus*; ignavi *cdd.* — functu's *Quicheratus*; functus *v.* — **7** octo hominum munus *et B, C, D ap. Pl.*; octo hominum nunc *Ambros.* — *ad hiatum tollendum* octo homonum *Brixius*; munus hominum *Muretus.* — **9** ac me *C, Bamb.*; hac me *ap. Pl. Ambros.*; *Bothius*; me mea *B, C, D.* — munus ut fungas tuum *M*; ut munus f. t. *C, Bamb.*; ut munus fungas tu tuom *Schoellius*; ut munus fungaris tuum *cdd. Pl.*; *cf. 406, 4.* — **11** potissint *M*; possint *C, Bamb.*; potessint *v. cd. Dousae*; potissent *male Iun.* — *sententia similis ei, quae legitur Ennii Annal. v. 323.* — **13** laevius *L*, H_1; Laevius *nos cum Aldo in ed. Lucilii. sed quamquam Laevii nomen saepissime corruptum, tamen Laelium in re, de qua agitur, apud Luc. commemorari magis probabile.* — ait; *punctum subter* a *pos. in L.* — **14** Ephiclero *pr. L.* — **15** volo *H*; *Bothius*; vola *rell.* — sedulo ut *Gulielm.*; *f.* sedula ut.

núptias abiéci; amicos útor primorís viros.

Pacuvius Doloreste:

nónne vitium fúngar vulgi adque aégre malefactúm feram?

Accusativus vel nominativus pro ablativo. Turpilius netrio:

meós parentes cáreo.

M. Tullius de re publica lib. V: sed tamen ut bono patri ilias colendi, aedificandi, ratiocinandi quidam usus opus est. — ro Cygno, περὶ ταφῆς: denique sei vestimenta opus sunt, e fers, cur conscindis? si non opus sunt, cur fers? — idem metheo libero: id ut scias, audi hoc. quod falsum dicis esse, nini oculos opus esse, si habet†. — Sallustius Hist. lib. II: naque magna pars suismet aut proxumorum telis * * * ceteri em pecorum obtruncabantur * * * Afranius Vopisco:

tandem út possimus nóstra fungi múnera.

18 Pacuvius Doloreste ‖ 20 Turpilius Demetrio ‖ 23 M. Tullius de re l. V ‖ 25 Varro Cygno ‖ 26 Varro Prometheo libero ‖ 28 Sallustius Hist. II ‖ Afranius Vopisco.

17 amicos *e. q. s.; asyndeton causale.* — 18 Doloreste *P; Bamb.; G;* oreste *L; Hqos.* — 19 nonne vitium (*vel* non ego vitium) *M;* non officium *v. verba respondentis ei, qui exprobraret, quod alter iniuria magis quam ientem virum deceret commoveretur.* — vitium; *i. e.* malam consuetu- em. — vit. f., *ut ap. Hor.:* virtute functos. — atque *C pr.* L_1*;* atque ne *Bamb.* — egre *Bamb.* — malefactum *ed. princ.;* malefatum (male im *ed. Bas.; Bamb.*) *cdd.* — 20 vel nominativus; in (i *longa*) m̃ts *Bamb. Beckerum.* — Turpilius; *cf. 466 l.* carere; *ubi legitur:* eos p. car. — careo *om. Bamb.* — 24 racionandi *G.* — 25 cigno *G.* — ταφεc *cdd. H.* — sei vestimenta *M;* si vestimenta ei (et *P*) *cdd.* — *vid. illud olim appositum ad corrigendum* si *casu quodam locum post* vestimenta *episse, cum deberet ante.* — si vestimenta ea *Rothius;* haec *Quicheratus.* 26 quae fers — opus sunt *om. Bamb.* — si; *recte si supra scriptum illud etiam hic idem oportet reponi.* — 27 prometeo *pr. L.* — libero; lib. 1 . — 27. 28 id ut scias — habet. *octonariis iambicis haec contineri olim i, quorum prior finiretur post* nemini, *minus addicente re m., quod in illis lós* opus esse sí habet *displicet duplex anapaestus, solutam iam praetulimus tionem.* — *fuit autem hic ut saepius in saturis Varronis sophistica quaedam rcatio disceptatioque; in qua alter contenderet, oculorum usu non esse opus.* dicis esse; esse *om.* H_2*; G; Me.* — nemini oc. op. esse *supra scr. in L 2.* — si habet; *vix videtur supplendum* oculos; *sed potius librariorum vel sii culpa haustum ut puta* ingeni aciem. — 29 ruinaque magna pars *M;* naquae (ruina quae; *corr. Me*) pars magna *cdd.* — ruinaque magna; *i. e.* alii super alios promiscue ruerent. — ruuntque pars magna *parum enter Colerus.* — *post illud* telis *haustum velut* vulnerati; *quod Dietschio it in mentem. id tamen non participium duco sed verbum finitum.* — citeri *Bamb.* — vecem; vicem *Passerat.; Me;* vece *L,* H_1*;* vete *Bamb.;* vice *G.* — 30 obtruncabuntur *G.* — *etiam in fine quaedam omissa, incertum is culpa, ut puta* ab hostibus. — 31 possumus *Bamb.*

idem Fratriis:

id aurum mé condonat lítteris.

Lucilius lib. XXVI:

haéc tu si volés per auris péctus inrigárier.

Genetivus positus pro ablativo vel adverbio loci. Plautus Trinummo:

nón ego sum dignús || salutis†?

Cicero Tusculanarum lib. IIII: aliquod malum metuit; exanimatus pendet animi. — Plautus Amphitryone:

ut sálvi poteremúr domi.

Pomponius Pappo agricola:

dómus haec fervit flágiti.

Accius Erigona:

locórum late víridia et frugum úbera.

Lucilius Satyrarum lib. VI:

hortare, illorum si possim captu' potiri?

idem lib. VIII:

32 Afranius Fratriis || 34 Lucilius l. XXVI || 37 V, 2, 29 || 2 IV, 16, 35 3 I, 1, 32 || 5 Pomponius Pappo agricola || 7 Accius Erigona || 9 Lucilius l. VI || 11 Lucilius l. VIII.

32 fratris *cdd.* — 33 id aurum me condonat; *simillimus loquendi usus in exemplo sequenti; porro infra pg. 500 in v. Novii:* o, quot res vis hunc privari pulchras; *neque distat, quod Horatius dixit:* dulci laborem decipitur sono; *et Verg.:* expleri mentem nequit. — literis *Bamb.* — 34 Lucilius Satyrarum lib. *G; non Bamb.* — 35 aures *G.* — 36 Genitivus L_2; *Hqos; G; non P; Bamb.* — adverbio *Ald.;* adverbium *cdd.* — 1 salute dignus *cdd. Pl.; ac negant viri docti ap. hunc inveniri illud* dignus *cum genetivo; cf. Caes. pg. 146. itaque alterum videtur praeferendum. at qui ablativum in d exeuntem promiscue admittendum existimarint in fabulis Plautinis, eis facile poterit persuaderi olim h. l. fuisse:* non ego sum dignus salutid? — 2. 3 qui adpropinquans aliquod m. m. exanimatusque p. a. *Cic.* — examinatus L_2, *G.* — 3 Pl. in A. *Bamb.* — 4 poteremur *Guietus;* potiremur *cdd. Non. et Pl.;* poneremur *Non. ed. princ.* — *male Lachmannus:* salvi ut potiremur domi; *nam rarissime apud antiquiores* potiri *in praesentis indic. vel coniunct. imperfecti seq. quartam.* — domum *cdd. Pl.; ap. quem f. restituendum* domu. *cf. tamen Caes. pg. 134.* — 5 Pompon.; *cf. 502 l.* fervit. — 6 fervit flagiti *cdd. 503;* fuerit placiti *h. l.* — 7 Erigena *Bamb.* — 8 locorum *Bothius* (*in archetypo* fuerat loco^r^num); locronum *cdd.;* Locrorum *v. auctore Aldo.* — latae *L.* — fruguum *Bamb.; pr. L.* — frugum ubera; *n. N.; nam illud* ubera *vid. esse substantivum ac* frugum ubera *dicta ut ap. Verg. exemplo homerico:* ubere glebae. — 10 hortare; *secunda persona indicativi.* — *f.* hortarei. — captu' potiri (captus *iam Scal.*) *I. Dousa;* capisotiri *Bamb.; pr. L;* capisortiri *L ex corr.;* capi sortiri *H;* capis sortiri *G.* — captus; *i. e.* delectatus. — *fuit qui coniceret haud male:* illorum si possim parti' potiri. — 11 VI *G; non Bamb.*

quarum et abundemus rerum et quarum indigeamus.

dem lib. VIIII:

si nil ad faciem et solum lupa prostibulumque,
nummi opus adque assis.

'acuvius Periboea:

postquámst honeratus frúgum et floris Líberi.

Genetivus pro ablativo.] M. Tullius de re publica lib. III: · autem populus sociis defendendis terrarum iam omnium s est. — Afranius Excepto:

quod vítae studium aut quód praesidium in pósterum
mihi súbponebas, mé cum privastí tui?

'arro de vita populi Romani lib. II: [ut] noster exercitus fugatus, ut Galli Romae *praeter* Capitoli sint potiti neque ante sex menses cesserint [significat genetivus eum *qui* in

---

3 Lucilius l. IX ‖ 16 Pacuvius Periboea ‖ 18. M. Tullius de re II ‖ 20 Afranius Excepto ‖ 23 Varro de vita pop. Rom. II.

2 *post v. h. a Quicherato commode poni illa:* idem: si argenti indiges *in 496, 26 est adnotatum.* — **14** nihil *cdd.* — ad faciem; *supplendum* ı animattenditur. — solum *Lips.;* si olim *cdd.* — prostibulumque; *sc.* ;ur. — **15** numi *pr. L* (nummi *Lips. Epistol. quaest. V, 12*); numini u *in H erasa lineola*) *rell. cum Bamb.* — atque *cdd. pr.* L_1. — assis obsit *cdd.* — *recte notat Lipsius* opus *hic minime eo sensu dictum quo Non., sed accipiendum pro* res. — **17** honeratus; oneratus *Bamb. sec.* isenum; *ed. princ.;* honoratus *C.* — flore; H_1. — **18** Genetivus (Geni- L_2, *H; non Bamb.;* enitivus *G*) pro ablativo *om. ed. a. 1476 (etiam* cemplis pluribus *a. 1471*). — **20** potius H_1. — **21** aut q. pr. *supra* ,. — **22** privasti *Me* (privares *Ribbeckius;* privas *Iun., quod non potest* isi praemisso sic); privis (*seq.* t) *cdd.* — tuis *Bamb.* — **23** ut, *quasi e* illatum, *secl. M.* — excitus *G.* — **24** itast *M;* ita sit *v.* — praeter uicheratus; nisi *Popma.* — capitolii sint (capitoliis in L_1) *cdd.* — **25** nt *Lips.;* gesserint *cdd.* — **25. 26. 27** significat — commoda *secl. M.* ıificat genetivus eum qui *M;* significata ad genetivum (genitivum L_2, ;o; ginitivum Hs_2) *C, Bamb.* — significat id genitivum in p. v. fe, *qui ponit post Plautinum* hostis est. — *porro lacunae signum cum* Ter. *Adelph. V, 4, 17 hic addidit M; cdd. tantum habent* ille alter *et* *post* Plautus Captivis. — *egregia usi cura Bartelsius pg. 13., Caesar 51* ere *intercidisse unum vel duo exempla Terentii Adelph. (V, 4, 17; 22);* iusta *videri pg. 481 ad l.* potior illam rem *est adnotatum. neuter tamen* m *erroris introspexit. scilicet interpolator cum meminisset alibi a Nonio* de *illo* potior *cum accusativo iuncto, differentiam quandam esse voluit,* tivus *significaret sub potestatem alienam redactum, accusativus fructum* endum; *eiusque rei firmandae causa unum vel duo apposuit exempla* ana, *quae a Nonii lemmate plane aliena.* — *quae de accusativo addidit,* sta. *et apparet olim in hoc loco turbatum.*

potestatem venit * * * 'ille alter *sine labore patria potitur commoda*']. — Plautus Captivis:

potitus hostis est.

Sallustius in Iugurtae bello: ut, priusquam legatos conveniret, Adherbalis potiretur. — idem in eodem: ager autem aridus et frugum vacuus. — M. Tullius de officiis lib. I: haec sunt opera magni animi et excellentis et prudentiae consilioque fidentis. — idem: omnium autem rerum, ex quibus aliquid adquiritur, nihil est agri cultura melius. — Vergilius Aen. lib. I:

inplentur veteris bacchi pinguisque ferinae.

M. Tullius in Hortensio: et qui expectat, pendet animi, quia semper, quid futurum sit, incertum est. — Varro Eumenidibus: ego autem, qui essem plenus vini et veneris. — || Sic 'desipiebam mentis', pro 'mente desipiebam'. Plautus Epidico:

desipiebam mentis, cúm illa scribta mítterem.

Sic 'mille annorum vivunt' pro 'mille annis vivunt'. Plautus Milite:

qui mílle annorum pérpetuo vivúnt ab saeclo ad saéclum.

D a t i v u s pro accusativo. Titinius Barbato:

26 Ter. Adelph. V, 4, 17; cf. comm. ‖ 27 I, 1, 24; III, 5, 104; cf. comm. 29 25, 10 ‖ 30 90, 1 ‖ 31 I, 28, 81 ‖ 33 de off. I, 42, 151 ‖ 34 I, 215 ‖ 36 M. Tullius Hortensio ‖ 37 Varro Eumenidibus ‖ 2 I, 2, 35 ‖ 5 IV, 2, 87 ‖ 7 Titinius Barbato.

27 *Captivorum utrum 92 v.* nam postquam meu' rex est potitus hostium *an 762* maior potitus hostiumst. quod hoc est scelus? *significetur a Nonio definiri nequit.* — 28 potius *G; pr. L.* — 29 Iugurtae *pr. L;* Iugurthae *rell.* — legatus L_1. — 31 fruguum *Bamb.; pr. L.* — M. Tull.; *hoc exemplum nisi casu quodam huc est delatum ex pg. 502 l.* dativus pro ablativo, *quomodo ad rem faciat non video, ni statueris olim apud Nonium fuisse corrupta lectione vel:* ad haec est opus animi *e. q. s. vel* consilique *pro* consilioque. — haec H_1*; ed. Bas.; Bamb.;* hae H_2*;* L_2*;* hex L_1. — 32 et excellentis; et excelsi *cdd. Cic.* — prudentia *cdd. Cic.;* prudentiae quae (prudentiaeque H_1*; seq.* consilioque, *ubi pr. L* consilioquae) *C, Bamb.;* prudentiae aeque *Ald.: quod non placet neque magis* prudentiae suae. — consilioque *et cdd. Cic.* — 33. 34 *haec ita videtur accepisse Numida, ut illud* omnium rerum *putaret dictum pro adverbio loci.* — adquiretur *Par. 7666.* — 36 et qi *pr. L.* — exspectat *Bamb.* — *f.* et quei sperat. — 37 Varro *supra add. L.* — 1 vini; uni *Bamb.; pr. L.* — ex *Bamb.* — *f.:* ego autem quiessem, plenus vini et veneris? — sic; *lemma in L.* — 2 mentes *Bamb.* — 3 desipiebam mentis, cum illas scriptas (illa scripta *v.*) mittebam tibi *cdd. Pl.* — scripta L_2*, H, Bamb.* — miterem *Bamb. ex corr.* — 4 Sic; *lemma in H; in L supra S punctum.* — pro mille annis vivunt *om.* H_1. — 6 qui; quin *recte docti ap. Pl.* — mille annorum; mille *accusativus.* — ab saeclo ad saeclum *docti ap. Pl.; ubi cdd. fere* absacio (ab satio) adseclum; ad *(novum l. L, H)* saeculo pro *(cf. v. 4)* ad saeculum *C, Bamb.* — 7 *nullum l. L, H.* — Titinni *G.* — Barbato *Mc;* Varrato *C;* Varro *Bamb.*

ubi ubi ambitioném virtuti vídeas antecédere.

[pro 'virtutem antecedere'.]

Plautus Truculento:

quia tuó vestimento ét cibo aliénis rebu' cúras.

Accius Meleagro:

cúius exuvias ét coronam huic múneravit vírgini.

M. Tullius de re publica lib. IIII: nec vero mulieribus praefectus praeponatur, qui apud Graecos creari solet; sed sit censor, qui viros doceat moderari uxoribus. — Sallustius Catilinae bello: brevi spatio legiones numero hominum expleverat, cum initio non amplius duobus milibus habuisset. — Lucilius lib. XXVI:

si míserantur se ipsí, vide,
caúsam illorum súperiore cónlocarit né loco.

Terentius:

fácite ita ut vobís decet.

idem in Andria:

intérea mulier quaédam, abhinc triénnium,
ex Andro conmigrávit huic vicíniae.

10 I, 2, 35 ‖ 12 Accius Meleagro ‖ 14 M. Tullius de re publ. IV ‖ 16 56, 2 ‖ 18 Lucilius l. XXVI ‖ 21 Adelph. III, 4, 45; V, 8, 5; cf. comm. ‖ 23 Andr. I, 1, 42.

8 ubi ubi *M; at* ubi *Quicheratus;* ubi iam *Ribbeckius;* ubi *cdd.* — ambitionem virtuti *Iun.;* (ambitioni virtuti *Ald.;* ambitioni virtutem *ed. a. 1476;* virtutem *iam 1471*) ambitione virtutis *cdd.* — *f.* studeas. — 9 *om. Bamb.; P; del. Quicheratus.* — 11 *cf. Spengel. comm. in h. v.* — tuo *Pl.;* tu *C, Bamb.* — 12 Accius *Ald.;* abius *cdd.* — 13 cuius *monosyllabum.* — virgi *G.* — 15 praeponatur *Iun.;* reponatur *cdd.* — Grecos *cdd.* — 16 doceam L_1. — uxuribus *G.* — Catilline, *m. 2* Catillinae *L.* — 17 ac brevi spatio *Sall.* — 18 duobus milibus; *haec dativo casu constare putavit Numida; cf. 502 l.* accusativus pro dativo. — *illud* amplius duobus milibus *pro* amplius duo milia, *non pro* amplius quam duo milia *acceptum voluit Non.* — 19 *illud* ipsi *pro* ipsos *positum, sed dativo casu, existimasse videtur Nonius. quid enim alienum ab eius socordia? — similis infra pg. 501 s. l.* nominativus pro genetivo *error in Terentii Phorm. versu.* — 20 *ita M;* ne illorum causa superiore loco conlocavit (coll. L_2, *H, G;* non locavit *Bamb.*) *cdd.* (causam *Guietus; qui et* collocarit *iam ante nos*). — 21 Ter.; *cf. Bartelsii diss. pg. 15.* — *post* Ter. *vid. excidisse* Adelphis (Ter. Adelphis: ut vobis decet *Me*). — 22 decet *ed. a. 1476; Ter.;* placet *cdd.* — *Terentii Adelph. III, 4, 45 haec sunt:* haec primum ut fiant deos quaeso ut vobis decet. — *sed etiam Serv. in Aen. VIII, 127 habet:* facite ut vobis decet. — *Adelph. V, 8, 5 legitur:* immo hercle ita nobis decet; *quod videntur respexisse Sacerdos, Arusianus (gramm. lat. VI, 450; VII, 465). ex quibus ille citat:* ita ut vobis decet; *hic:* ita nobis decet. — *sed apparet traditionem scholasticam locorum Terentianorum iam olim turbatam.* — 23 idem; *cf. Bartels pg. 23.* — 24 huic viciniae; *sic et Ter. libri plerique (dest Bembinus); idem error apud Priscian. gramm. lat. III, 187; ubi cf. Hertzium; sed et illud, quod verum est,* huc viciniae *quibusdam stat testibus.*

Varro de vita populi Romani lib. IIII: tanta porro invasit cupiditas honorum plerisque, ut vel caelum ruere, dummodo magistratum adipiscantur, exoptent.

Accusativus pro genetivo. M. Tullius de officiis lib. II: dum homines perditi hastam illam cruentam meminerint et sperabunt. — Vergilius in Bucolicis:

alternos Musae meminisse volebant.

Plautus Cistellaria:

méminere officiúm suum.

et Menaechmis:

proptérea illius nómen memini fácilius.

Accius Eurysace:

heú me miserum cum haéc recordor! cum íllos reminiscór dies!

idem || Epinausimache:

eos mortális, Phoenix, líbero
miséreor saepe stúdio et adiutós volo.

et Athamante:

véritus sum arbitrós; adque utinam mémet possim oblíscier!

et Nyctegresia:

án ego Vlixem oblíscar umquam aut quémquam praeponí velim?

---

26 Varro de vita pop. Rom. IV || 29 II, 8, 29 || 31 VII, 19 || 33 Plautus Cistellaria || 35 prol. 47 || 37 Accius Eurysace || 1 Accius Epinausimache || 4 Accius Athamante || 6 Accius Nyctegresia.

---

26 tanto *G.* — **27** dummodo; modo *G; non Bamb.* — **29** genetivo L_1; *G in mrg.; Bamb.;* genitivo *rell.* — **30** perditi *Cic.;* cruenti (*seq.* cruentam) *cdd.* — sperabant *Bamb.;* L_1. — et meminerint *melius cdd. Cic.* — **31** Verg.; *cf. 524 l.* memini illam rem. — **32** volebam *cdd. quid. Verg.* — **37** Euresace L_1; Eurisacc L_2; *Bamb.* — **38** heu *ed. a. 1471;* eu *cdd.* — hec *L.* — illos H_1; *Ald.;* illo *L*, H_2, *G;* ille *Bamb.* — **1** Epinausimace *cdd.* — **2. 3** *verba Patrocli.* — **2** eos; eo hos *Bothius; f.* hos (*praec.* e). — eos mortalis; *sc.* Graecos a Troianis pressos. — Phoenix, libero (*i. e.* ingenuo) *M; cdd.:* foenis (foenus *Bamb.;* Phoenix *Grotius*) lib. X *cdd.* (X *vid. olim ascriptum fuisse supra illud* foenis, *quamquam potuit numerus et librariorum arbitrio addi, ut saepius factum in Promethei liberi titulo*). — **3** misereor *Bamb.;* miseror *C.* — studio (*i. e.* favore) et adiutos volo *M;* studitos volo *cdd.* (studio *iam Iun.;* et adiutos volo *Grotius; qui ita totum locum:* eos | mortales, Phoenix, misereor saepe et adiutos volo). — *quem si potius sequendum duxeris, magis placent haec:* eós (hos) mortalis líbere, | Phoeníx, misereor saépe et adiutós volo. — *verba Accii allata a Non. propter illud* misereor *cum accusativo iunctum.* — **4** Athamante *Bent.;* adamante (amante *pr. L*) *cdd.* — **5** arbitros *Bothius;* arbitror *cdd.* — atque *cdd. pr.* L_1. — obliscier *L; Bamb.* (L_1; *Bamb. pro* obliscier et: obliscierent); *Gs* (*vel* oblicier); obliviscier *H.* — **6** et *M* (et in *Quicheratus*); ent L_1; *Bamb.; v. supra;* in L_2, *H, G; om. Bamb.* — nectegresia *cdd.* — **7** Vlixem *Bamb.;* Vlixen *C.* —

Turpilius Pedio:

iam désine
meminísse illius fórmam.

M. Tullius de re publica lib. IIII: adque ipsa mens, quae futura videt, praeterita meminit. — Varro Vae victis, *περὶ φιλονικίας*:

libet épigrammatia fácere et quoniam nómina
non mémini, siquod ín solum mi véñerit,
ponám.

Sic et 'invidit illam rem' pro 'illi rei.' Accius Melanippo:

únde haec? quis mortális florem líberum invidít meum?

privatur illam rem, pro 'illa re' [privatur]. Novius Pedio:

ó, quot res vis húnc privari púlcras, quas utí solet!

Ablativus pro genetivo. Plautus Pseudolo:

vino modo cupidae estis.

Lucilius Satyrarum lib. I:

---

8 Turpilius Pedio ‖ 11 M. Tull. de re publ. IV ‖ 12 Varro Vae victis ‖ 17 Accius Melanippo ‖ 19 Novius Pedio ‖ 21 I, 2, 50 ‖ 23 Lucilius l. I.

---

obliscar *Ribbeckius;* oblicar *pr. L* (oblicarum quem, *tum* obliviscarum quam); obliviscar *rell.* — umquem L_1*; cf. notam priorem.* — **8** Paedio *Bamb.* — **10** *trochaica disponit Grautoffius:* méminisse illius fórmam. — **11** atque *cdd. pr.* L_1. — mens quae *H; ed. a. 1471;* mensaq̃; *L;* mensa quae *ed. Bas.;* mensasque *Bamb.* — **12** praeteritam *Bamb.* — meminit; menit, *tum* memenit *L.* — Vae victis *Ald.;* devictis *cdd.* — φιαονικιας *L*, H_1, *G.* — **14—16** *propter gravissimam H codicis auctoritatem iam senarios cum Roepero putavi effingendos.* — **14** libet H_1; libet me *rell.* — epigrammata H_1; epiglammatia, *m. 2* aepigrammatia *L;* oepigrammatia *Bamb.;* epigrammacie *Paris. 7666.* — **15** siquod (*sc.* nomen) *M;* quod (*praec.* ni) *cdd.* — mihi *cdd.* — **16** poenam *Bamb.* — *f.* libet epigrammatia facere me et quoniam omnia (*sc.* de quibus ante dictum) non memini, quidquid in solum mi venerit, ponam. — **17. 18** *haec verba vid. divulsa a fine l.* accusativus pro dativo *(496. 502) alieno accessisse loco. sed cf. et 495, 7.* — Accius; *cf. Cic. Tusc. III, 9, 20.* — Menalippo *H, G; non Bamb.* — unde haec? *M;* unde aut *C, Bamb.; om. Cic.* — quisnam (quasnam *Gudian. m. 1*) *Cic.* — meum *(genetiv.) Cic.;* meam *cdd.* — **19. 20** *haec olim pertinuere ad lemma* accusativus — pro ablativo *sive* accusativus vel nominativus pro ablativo *(497). et quidem huius in fine videntur fuisse collocata. cet. cf. comm. ad Afran. Fratriarum v., qui ibi est.* — privatur *alterum om. ed. princ.* — Poedio *Bamb.* — **20** o *add. M* (*praec.* o). — quot *Stephanus;* quod *cdd.* — quo tu *Bothius.* — hanc *G, non Bamb.;* huic *vel* hinc *Lugd.* — pulcras *pr. L;* pulchras *rell.* — ut solet *Bamb.;* ti solent *Paris. 7666.* — **21** genitivo L_2, *Hqos.* — Pl.; *cf. 394 l.* siccum — sobrium. — Pseudolo *Hqos;* Pseudulo *rell.* — **22** vino *et Pl. libri; sed recte docti* vini; *nisi gravius latet mendum.* — cupidae estis *cdd. 394; at h. l. L; H; Bamb.:* cupide testis; *ed. Bas.:* cupidet estis.

500 M.

porro queicumque et cuicumque, ut diximus ante,
obstiterit, preimo huic *cerebrum* minuei refert re.

idem lib. VI:

mi id solum adversae fortunae reque resistit.

Turpilius Paedio:

neque mírum: educta ut pár est, expars málitieis. . . .

Vergilius Georg. lib. II:

illa ferax oleost.

A c c u s a t i v u s pro nominativo. Pomponius Praecone posteriore:

quót laetitias ínsperatas módo mi inrepsere ín sinum!

N o m i n a t i v u s pro dativo. Novius Agricola:

'licétne nunc duo vérba?' — 'set iam prímo et postremo'. .

idem * * *

Plautus in Aulularia:

crédo ego illum iam inaúdivisse míhi esse thensaurúm domi.
íd inhiat.

---

26 Lucilius l. VI ‖ 28 Turpilius Pedio ‖ 30 II, 222 ‖ 32 Pomponius Praecone posteriore ‖ 34 Novius Agricola ‖ 36 Novius ‖ 37 II, 2, 88.

---

24 queic. *M;* quaec. (quec. L_1) *v.* — **25** preimo; primo *L, H, Bamb.:* promo *G (pr. P).* — huic *M;* hoc *cdd.;* hic *ed. princ.* — cerebrum *add. M.* — minuei *M;* minuendi *cdd. (in rasura G).* — refert re *M;* refert res (referres *in* refertres *mutatum an* refertres *in* referres *habeat G non liquet; supra aliquid erasum*). — *finis v. ut ap. Verg.:* penatibus et magnis dis; *cf. et Enn. Ann. 203.* — *olim nos:* pr. c. huic refert minui re. — **27** mi *M;* et (*sq.* i) *cdd.; cf. de re m. 29.* — reque L_1, *ut vid.; Gifan.;* reique L_2, *H, G, Bamb.* — resistit (*i. e.* restat); resistat *(in rasura) pr. G.* — **28** Turp.; *cf. 501 l.* genetivus pro dativo. — Turpilius *in ras. G.* — pedio *H;* poedio *Bamb.* — **29** mirum *cdd. infra; hic C, Bamb.* virum. — exp. m.; expars (expers) malitiis (militiis) *cdd. infra; hic* L_1, *Bamb.:* expartem alicuius; L_2, *H:* expertem alicuius; *G sec. ed. Bas.:* exparte malicuius. — **30** Verg.; *cf. Arusian. gr. lat. VII, 473.* — I *cdd. (om. G).* — **31** ferat *G.* — oleae est *Medic. Verg.* — **33** quot *Iun.;* quod *cdd.* — inspiratas *Bamb.* — laetitias insperatas *nominativi pluralis forma ex antiquissimi temporis usu haesit in fabula atellana; cf. libri de v. saturnio pg. 73.* — mihi *cdd.* — **33** *post v. 33 cdd. ante Me addunt:* Verg. Aen. lib. I *(corruptelas non curo):* urbem quam statuo vestrast; *quod per interpolationem est adsumptum ex Prisc. pg. 1101.* — **35** licetne *Bothius;* nunc *M;* lecte ne H_1; lecnete *rell. cum Bamb.* — leno, te *Munkius.* — verba *Ribbeckius;* set iam *M;* verbis etiam *cdd.* — *illud* licetne nunc duo verba *ita dictum ut apud Terentium (Andr. 893)* licetne pauca *pro* licetne paucis *(cf. Phaedri Fab. appendic. 15, 5); et est accusativus pro ablativo, non, ut ait Numida, nominativus pro dativo.* — et postremo *om. Bamb.* — primo et postremo *(adverbia); sc.* licet. — *f.* postremissimo. — **36** *lacunam indicavit M.* — **38** *simile exemplum ex Caecilii Plocio pg. 502 s. l.* accusativus pro dativo. — inaudisse *cdd. Pl.; ubi bene Goellerus* indaudisse. — thensaurum *pr. L;* thesaurum *rell. cum Bamb.* — **39** ad iniat *G.*

Cicero Tusculanarum lib. I: multaque saecula postea reviguit† Pythagoreorum nomen. — Varro de re ‖ rustica lib. I: centum iugeribus vinearum opus esse quindecim mancipia.

Genetivus pro dativo. Accius Neoptolemo:

quid si ex Graécia
omnei íllius par némo reperirí potest?

Turpilius Paedio:

neque mírum: educta ut pár est, expars málitiis, metuéns sui.

Vergilius Aeneidos lib. I:

dives opum studiisque asperrima belli.

Plautus in Asinaria:

volo amari obsecutum illius† volo amet me patrem.

idem Pseudulo:

duorúm labori ego hóminum parsissém lubens,
mei té rogandi et tuí respondendí mihi.

Cicero de oratore lib. II: bonorum virorum plenum forum. — Varro de vita populi Romani lib. IIII: ipsa Italiae oppida sunt vasta, quae prius fuerunt hominum referta.

---

40 I, 16, 38 ‖ 1 I, 18, 5 ‖ 3 Accius Neoptolemo ‖ 6 Turpilius Pedio ‖ 8 I, 14 ‖ 10 I, 1, 62 ‖ 12 I, 1, 3 ‖ 15 II, 48, 198 ‖ 16 Varro de vita pop. Rom. IV.

---

40 secula *L*. — postula *G*; postilla *sive* postula *libri Merceri;* post *ed. a. 1471.* — sic viguit *Cic.;* reviguit *cdd.; et f. ipse Non.;* viguit *ed. princ.; a. 1471.* — **1** phithagoreorum *L;* phitagoreorum *H;* pithagoreorum *Bamb.;* Phythagoreorum *ed. Bas.* — quod autem ait in centum *Varro*. — **3** Genitivus L_2, H_2, *G* (genetivus *in mrg.*), *Bamb.* — **4** grecia *cdd.* (agrecia *G*). — **5** omni illius *Me;* omne *(om. Par. 7666)* ilium (illum *pr. H*) *cdd.* — reperiri *Bamb.; Hqos;* reppiriri *L;* repperiri *ed. Bas.* — **6** Turp.; *cf. 500, 28.* — Pedio *H;* Poedio *Bamb.* — **7** expers H_2, *G; non Bamb.* — militiis *Bamb.* — metuens viri *pulchre Me. attamen id Nonii lemmate minus videtur commendari; quamquam illum etiam hic nugari sat apparet. nam aliud est* sui esse metuentem, *aliud* sibi metuere. — **9** opuumque *pr. L.* — **11** *hunc v. quod expulere multi, prius emendandum censeo quam possit tolli.* — amori H_1; *Pius; Ald.; Iun.; Me; cdd. Pl.* — obsecutum *cdd. Pl.;* obsecutam *Non.* — *et Non. quidem apparet ab illo* obsecutum *putasse pendere id quod est* illius. — *f. olim fuit:* volo apisci obsequium (obs. *Hermannus*) illius, volo amet me patrem. *displicet tamen repetitum v. insequente* illum. — **12** *cf. Gell. XX, 6, 9 sq.* — **13** hominum *Gell.;* hominem *cdd. Non.; item Diom. pg. 365.* — parsessem *ex corr., sed id rurs. immutatum, Hs.* — libens L_1; *Bamb.* — **14** mei te rogandi *Gell.; Pl.;* me interrogandi *C, Bamb.* (mis te rogandi *Popma*). — tui (tu *Bamb.*); tis *recte Carrio;* tui tis, tuitis, uitis, intis *fere cdd. Gell.;* te *Pal. Pl.;* ui *Ambros.* — *illud* mei *cum rectissime explicasset Gellius, Nonius ea quae sunt* mei, tui *pro* meo, tuo *putavit esse posita.* — **16. 17** oppida oppida *Bamb.* — vasta *M;* vastata (vasta ita *Bamb.*) *cdd.* — *cf. Hor. C. I, 2, 23 sq.; Lucan. I, 24 sqq.*

501 M.

Nominativus pro genetivo. Turpilius Epiclero:

ad enim sciés ea quae fuisti ínscius.

Terentius Phormione:

ita plérique ingenió sumus omnes: nóstri nosmet pénitet.

Sic et 'potior illam rem'. Pacuvius Periboea:

régnum potior, cóniugem macto ínferis.

Ablativus pro dativo. Lucilius:

quod sumptum adque epulas victu praeponis honesto.

Vergilius lib. VI:

teque aspectu ne subtrahe nostro.

Genetivus pro nominativo. M. Tullius de re publica lib. VI: ut, quemadmodum scribit ille, cotidiano in forum mille hominum cum palleis conchylio tinctis descenderent.

Ablativus pro accusativo. Vergilius lib. V:

gratior et pulchro veniens in corpore virtus
adiuvat.

18 Turpilius Epiclero ‖ 20 I, 3, 20 ‖ 22 Pacuvius Periboea ‖ 24 Lucilius 26 Aen. VI, 465 ‖ 28 M. Tullius de re publ. VI ‖ 31 Aen. V, 344.

18 Nom. pro genetivo (genitivo, *m. 2* ginitivo *L*); *n. N.* — 19 ad L_1; *Bamb.*; at *rell.* — scies; *pro* cognosces. — 20 Ter.; *cf. Gell. XX, 6, 4.* — formione L_2, *G*, *Bamb.* — 21 omnes: nostri; nostri omnes *Bamb.* — ita plerique omnes sumus ingenio *sine causa ex uno cd. Bentleius.* — penitet *C*, *Bamb.* — 22 Sic et potior illam rem. *hic videri collocanda, quae in fine cap. VII inde ab eo quod est* libertatem uti pro libertate *leguntur in commentariis l. m. est monitum. — et Pacuvii quidem Periboeae v. sub exitum eius quod est* 'Sic et potior illam rem' *puto reponendum, ita ut pro* Pacuvius *scribatur* idem. — 23 *haec quam recte sint scripta propter obscuritatem fabulae Pacuvianae incertum.* — magto L_1. — 24 *n. N.* — Lucilius *om. Bamb.* — Luc.; *cf. Gell. IV, 16, 6.* — 25 atque *cdd. pr.* L_1. — victu *Gell.*; dictu *L*, *H ex corr.*, *G*; dictum *Bamb.*, *pr. H.* — praeponis *H* (*sec. Siversium supra* i *erasa* e); *Gell.*; praepones *L*, *G*, *Bamb.* — chonesto *G*; honestos *Bamb.* — 26 *cf. Gell. l. m.* — 28 Genitivus *cdd. pr.* L_1. — 29 cotidiano *H*; *Bamb.*; cottidiano *rell.* — 30 conchylio *ed. a. 1476*; concilio *cdd.* — descenderent *quid. ap. Bentin.*; discenderent *cdd.*; descenderet *Garatonius*; *cf. Hertz. in Gell. I, 16, 15.* — 31—33 *hic ut liceret Nonii stultitiam insinuare Arusiani, qui illi vix cedit socordia, beneficio obtigit. Vergilii haec sunt:* tutatur favor Euryalum lacrimaeque decorae gratior et pulchro veniens in corpore virtus. adiuvat et magna proclamat voce Diores. *iam Arusianus gr. lat. VII, 485:* in illa re veniens pro illi rei conveniens (proveniens *v.*; *praec.* pro) vel in illa re digne seu feliciter nascens. Verg. Aen. V: gratior es (et *Keil.*) pulchro veniens in corpore virtus. — *qui incertum est illud* pulchro *utrum voluerit ad id quod est* in corpore *pertinere necne. at Nonius sciunxit utrumque; nam de solo ablat. agitur; nisi praestat pro* in *poni* en. *itaque ille aut sic explicandum duxit Vergilii locum:* et adiuvat pulchrum virtus in corpore digne nascens (*vel* conveniens corpori) *aut si* en *praeferatur* et adiuvat pulchrum corpus virtus en digne nascens (*vel* conveniens).

Accusativo pro genetivo. Accius Myrmidonibus: ||

mea fácta in acie oblíti.

Sallustius Hist. lib. III: sed Pompeius a prima adulescentia, sermone fautorum similem fore se credens Alexandro regi, *facta consultaque eius quidem aemulator erat.* — Vergilius Aen. lib. VIII:

et vocem Anchisae magni vultumque recordor.

Accusativus pro dativo. Lucilius lib. XXVI:

súspendatne sése an [in] gladium incúmbat, ne caelúm bibat.

Afranius Vopisco:

male meréntur de nobís eri,
qui nós tanto opere indúlgent in puéritia.

Caecilius Plocio:

dúm ego eius mortem inhio.

Plautus Amphitryone:

velátis manibus órant, [ut] ignoscámus peccatúm suum.

Vergilius Aen. lib. III:

tris adeo incertos caeca caligine soles
erramus pelago, totidem sine sidere noctis.

Cicero de oratore lib. II: locutus esse dicitur homo copiosus aliquod horas.

34 Accius Myrmidonibus || 2 Sallustius Hist. III || 4 VIII, 156 || 6 Lucilius l. XXVI || 8 Afranius Vopisco || 11 Caecilius Plocio || 13 I, 1, 101 || 15 III, 203 || 18 II, 18, 75.

34 genitivo L_2. — Mirmidonibus *pr. H.* — **1** facta *P; Passerat.;* fata *rell.* — **2** Sall.; *cf. 239 l.* aemulus est sectator. — IIII *pr. H.* — **3. 4** facta — erat *ex pg. 239 add. Carrio.* — aemulus *Carrio; at illud* aemulator *potius a Nonio scriptum recte statuit Dietschius; cf. eius comm. ad III, 7. — ego tamen existimo hic ut alibi in Sallustii scriptis grammaticos falsa deceptos lectione recteque habere quod legitur pg. 239:* aemulatus. *ubi cf. comm.* — **5** achisae H_1. — multumque rec. *G.* — **7** suspenditne *Bamb.* — sese *Quicheratus; M;* se *cdd.* — suspendatne se anne *al.* — in *om. cd. N. Fabri.* — bibat (*vel* tuat; *cf. 170, 14*) *M;* vivat *cdd.* (videat H_1; *Ald.*). — ne caelum ruat *Lachmannus.* — suspendatne sese an gladium incumbat; nec caelum iuvat *olim nos.* — *vel* bibat *verbum vel* tuat *in h. v., qui est tragici aequalis, irridetur a Lucilio.* — *cf. comm. in Luc. XXVI, 37.* — **9** marle *G.* — **10** nos *Bent.;* non *cdd.* — tantopere *Hqos; non P.* — **12** ego *om. cdd. Gell. II, 23.* — *quod si additum sit a Caecilio,* eius *erit monosyllabum.* — *sed id ex sequente* egomet inter vivos vivo mortuus *a Nonio adscitum conicit Hertzius.* — inhio *Gell.;* inibo *cdd.* — *similem* inhiandi *verbi constructionem habes supra pg. 500 s. l.* nominativus pro dativo. — **13** Plaut.; *cf. 496 l.* accusativus positus pro dativo *ibique comm.* — **14** ut (vel *Bamb.*) *om. cdd. 496.* — **15** *in hoc et seq. exemplo ablativum cum dativo confudit Non.* — **17** eramus *pr. L.* — **18** III *cdd.* — **19** aliquot *cdd. pr.* L_1.

Dativus pro ablativo. Sisenna Hist. lib. III: alii saltu ac velocitate† certare. — Varro de re rustica lib. I: a quo, quod indigent potui†, poma dicta esse possunt. — idem Cato vel de liberis educandis: non solum qui primus in alterutra re praestet alios, sed etiam qui [sit] secundus et tertius.

Nominativus pro ablativo. Sisenna Hist. lib. III: omnia, quae diximus, loca statim potitus. — idem: hostis loca superiora potiti. — Vergilius lib. X:

saxumque undis inmane minatur.

X.

INCIPIT

DE MVTATIS CONIVGATIONIBVS.

FERVIT, pro fervet. Lucilius lib. VIIII: ||

fervit nunc, fervet ad annum.

Accius Nyctegresia:

clam sís adito! clúdito! fervít *ferox.*

20 Sisenna Hist. III || 21 I, 31, 5 || 22 Varro Cato || 25 Sisenna Hist. III 26 Sisenna || 27 X, 196 || 32 Lucilius l. IX || 2 Accius Nyctegresia.

20. 21 IIII *Ald.* — alii H_1*; Ald.;* ali *cdd.* — saltu ac velocitate. *omnino recte puto in ed. a. 1471 scribi:* saltui ac velocitati. *scilicet illud* velocitati *cum parum esset intellectum causam praebuit librariis etiam scribendi* saltui; *quae deinde rursus a correctoribus mutata. igitur Sisennae fuit* saltu ac velocitati. — *nam ne existimetur illud* alii (*vel quod Rothio placuit* aliis) *pro dativo habitum a Nonio respici, id obstat, quod dativus tali pacto non pro ablativo solo, sed pro* cum *et ablativo invenitur positus.* — **21. 22** Varro; *cf. 62 l.* pomorum *ibique comm.* — I *om. G.* — potuis *pg. 62 Quicheratus;* potui *hic cdd.; et ipse Numida, cui rursus fuit fraudi lectio corrupta. sed a Varrone utrum* potuis *an* potius *quod in cdd. eius est* potu *scriptum sit definiri non licet.* — **22. 23. 24** idem. *quae secuntur, huc videntur translata ex superioris lemmatis fine. — quod si ita est, olim fuit* Varro Cato, *nisi ante alterum Varronis exemplum haustum.* — prestet *H; Bamb.* — sit (*seq.* se) *om. Quicheratus, per neglegentiam quidem, sed commode.* — **25** Nomin.; *n. N.* — **26** potius *P; G; pr. L.* — hostis *plural.* — **28** *ap. Verg. praec.:* ille instat aquae. — **31** coniugibus G_1. — **32** *cf. Luc. IX, 28 ibique comm.* — **1** *praecedit ap. Luc.:* fervit aqua et fervet; *quod h. l. librariorum culpa haustum non est improbabile. — ante h. v. ponendus ille, qui 503, 18 affertur.* — ferunt nunc *G.* — **2** nictaegresia *L, H;* nictaegressia *Bamb.* — **3** clam sis adito! cludito! *ita M* (*minusp lacet* cluditor; *f.* occludito); classis aditcladitur *L;* classis ad id claditur *H;* classis aditocluditur *ed. Bas.;* classis addid (*sec. Beckerum* addid) claditur *Bamb.;* classis aditus clauditur *male Vossius.* — fervit; *sc.* Dolon. — ferox *add. M.* — *verba sunt Vlixis ad Diomedem.*

Titinius Setina:

sapiéntia gubernátor navem tórquet, non valéntia;
cocu' mágnum aenum, quándo fervit, paúla confutát trua.

Accius Meleagro:

heú! cor ira férvit caecum; améntia rapiór ferorque.

Pomponius *Pappo* agricola:

dómus haec fervit flágiti.

Afranius Privigno:

hoc pótius, hoc nunc férvit animus, hóc volo.

Varro Sexagesi: quod leges iubent, non faciunt; δὸς καὶ λαβὲ fervit omnino. ‖ Ab eo quod est fervit breviato accentu fervere facit, ut spernit, spernere. Afranius Epistula:

ego mísera *risu* clándestino rúmpier;
turgére mater, ámens ira férvere.

Lucilius Satyrarum lib. VIIII:

fervere; nei longum, verum hoc lectoribu' tradam.

Vergilius Aeneidos lib. IIII:

iam litora fervere flammis.

Lucretius lib. II:

---

4 Titinius Setina ‖ 7 Accius Meleagro ‖ 9 Pomponius Pappo agricola ‖ 11 Afranius Privigno ‖ 13 Varro Sexagesi ‖ 15 Afranius Epistola ‖ 18 Lucilius l. IX ‖ 20 IV, 567 ‖ 22 II, 48[b].

---

4 *cf. comm. in 19, 14.* — Sedina L_1; H_1. — 5 gubernatur *Bamb.* — 6 paula; aula *cdd. pr.* H_2. — confutat trua *(ita iam Pius) Ald. ex aliis Non. locis;* confutat avo cecum (confutata voce cum *H, Bamb.*) amentia rapior fervorque *cdd.; cf. v. 8.* — 7. 8 *om. G.* — ferorque *Bent.;* fervorque *cdd.* — 9 *cf. 497 l.* genetivus — pro ablativo. — Pappo *add. Quicheratus.* — 10 hec *L.* — 12 *f.:* hoc p., h. n. (fervit animus), h. volo. — 13 faciunt faciant *L; H; Lugd.; Bamb. sec. Fleckeisen.;* faciant *Par. 7666; Bamb. sec. Becker.; corr. Iun.* — δὸς καὶ λάβε *Scal.;* dos celave *C;* doscelauve *Bamb. sec. Becker.* — *cf. ed. Oehleri pg. 214.* — 14 omnino; animo *Oehlerus.* — 15 facit; *f.* fit. — epistola H_1; *Bamb.;* aepistula *pr. L.* — 16 *cf. 382, 26 sq. cum comm.* — misera risu *pars cdd. 382; h. l.* miso *C, Bamb.* — clandestino rumpier *pars cdd. 382; hic* clandestino rumpie *ed. Bas.;* clan destinorum pie L_1; clandestinorumpie *Bamb.;* clandestinorum pie *H* (pietorfere); L_2. — 17 turgere *(de ira dictum; cf. Pl. Mostell. 699) Buechelerus;* torqueri *Quicheratus;* torpere *Schegkius.* — amens ira *Me in Animadvertendis;* a (matera) menstra *L, H;* amens tra *ed. Bas.;* amenstrua *Bamb.* — amens; ora fervere *Scal.* — *f.* torpere mater; at amans i. f. — 19 fervere; *praecessit ut puta:* ne dubitent, fervere utrum sit rectius anne. — nei *M;* ne *cdd.* (non *Montepess.*). — verum *M;* vero *cdd.* — lectoribus *Dousa pater;* lictoribus *C; Bamb.;* litoribus *Paris. 7665.* — 21 litora ferre *G.* — f. lit. *cdd. Verg.* — flammis fervere *Bamb.* — *in mrg. ad 20. 21 add. H, G:* aptius *(quod Lucilii exemplum esset corruptum;* abtius *G)* virg. *(Aen. VIII, 677)* fervere Leucaten (Leucanten *pr. H*).

503 M.

fervere cum videas classem lateque vagari.

Naevius Lycurgo:

laté longeque Thráces nostros férvere.

Accius Telepho:

aere ádque ferro férvere et signís florere insígnibus.

Varro Desultorio, περὶ τοῦ γράφειν:

fervere piratis vastarique omnia circum.

FERVAT, pro ferveat. Pomponius Fullone:

fácite ut ignis férvat, ligna insípite, far concídite.

Accius Achille:

ne tuúm confervat péctus iracúndiae.

FERVITVR aeque pro fervetur. Afranius Vopisco:

quánta vociferátione férvitur!† ei miserae mihi!

LAVIT, pro lavat. Vergilius Georg. lib. III:

lavit ater vulnera sanguis.

24 Naevius Lycurgo IX ‖ 26 Accius Telepho ‖ 28 Varro Desultorio ‖ 30 Pomponius Fullone ‖ 32 Accius Achille ‖ 34 Afranius Vopisco ‖ 36 III, 221.

23 *h. v., quo carent Lucr. cdd., post v. 43 recte inseruit Lambinus. — ceterum non est improbabile ap. Non. ante hausta haec:* fervere (*cdd.* eruere) cum videas belli simulacra cientes (*Lucr. II, 41*). idem eodem. — cum viduas *G.* — vigari *Bamb.* — 24 Nevius *H, Bamb.* — 25 Thraces *Bothius:* trans *cdd.* (Thracia nostros *per ablativum cum synizesi male Grotius*). — 26 Telefo *cdd.* — 27 aere H_1; *Bamb.; Ald.;* rere *rell.* — atque *cdd. pr.* L_1. — fervere (*scil.* acies) *Bent.;* et signis florere insignibus *M;* fervet igni insignibus florere (flore *G*) *cdd.* — 28 desultoribus H_1; desulturio *Bamb.* — περὶ τοῦ γράφειν *mrg. Iun.;* περιτουτ (ττ *G*) ραφειν *C, Bamb.* — περὶ πειρατῶν *male Mercklinus. — si in tanta fragmentorum paucitate (duo sunt, non plura) licet coniectari de argumento, a Varrone hac satura demonstratum, quomodo homini Romano, i. e. rebus publice privatimque agendis exercitatissimo, in diversissimis vitae laboribus otium esset captandum raptimque, si adeptus esset, utendum. — qua in re videtur memor fuisse C. Caesaris, cui quondam inter piratas agenti non defuit animus ad carmina pangenda.* — 29 pirates *G.* — vastiarique *pr. L.* — 30—33 *in libris collocati 504 ante l.* sonit. *huc revocavit Quicheratus.* — 30 Fullonibus *pg. 472 s. l.* complectite. — 31 ferveat H_1. — insipite *Scal.;* instipite *cdd.* — concidite *per* pinsite *explicat Ribbeckius; f.* conlidite *vel* contundite; *cf. 39, 13.* — 32 acille *cdd. pr. Bamb.* — 33 ne tuum confervat *M;* ne tum cum fervat *cdd.* — iracundia *frustra Bentin.; cf. 503, 10.* — 34. 35 *in cdd. leg. pg. 505 ante l.* mantat; *hic collocavit M.* — 34 pro fervetur *Bamb.;* pro fervitur *L;* pro fervit *H; G.* — 35 quanta *Bentin.;* quanti *cdd.* — quanta hic *Ribbeckius; f.* quanam — fervitur; fertur *Ribbeckius;* fervit *Bothius.* — misere L_1, *H, Bamb.* — *non ausim scribere* miserae ei mihi. — *vid. post* vociferatione *duo pedes hausti novique versus initium ducendum ab* ei miserae mihi. — 36 Verg.; *cf. 337, 17 sq. cum comm.* — 37. 38 *add. Me.* — 37 vulnera *cdd. pg. 337 et 466;* corpora *Verg.*

idem Aeneidos lib. X:

lavit improba teter
ora cruor.

Plautus Pseudolo:

eas lacrimís lavis.

Lucretius lib. II:

litoris incurvi bibulam lavit aequor harenam.

Accius Phinidis:

salsís cruorem gúttis lacrimarúm lavit.

Varro Cosmotoryne, περὶ φθορᾶς κόσμου:

adque
Aegeus fluctu qua lavit alto aquilo,
saevus ubi posuit Neptuni filius urbem.

Sallustius Hist. lib. II: dubium an insula sit, quod euri adque austri vi superiactis fluctibus || circum lavitur. || LAVERE inde tractum est. Naevius Danae:

. . auri vívom fontem lávere memini meí sinum.

Ennius Telamone:

---

38 X, 727 || 41 I, 1, 8 || 43 II, 376 || 45 Accius Phinidis || 47 Varro Cosmotoryne || 51 Sallust. Hist. II || 2 Naevius Danae VI || 4 Ennius Telamone.

---

38 Verg.; *cf. comm. in 327, 7.* — **39** improbate eter L_1; H_1. — **40** ora crurá cruor *pr. L.* — **41** Pl.; *cf. 466 l.* lavare. — Pseudolo *Hqos;* Pseudulo *L, Bamb.;* setipsudulo *G.* — **42** lacrimas *cdd. h. l.* — labis L_1; *Bamb.* — **44** incurvam bibam *Bamb.* — lavit; pavit *cdd. Lucr.* — **45** finidis *cdd.* — **46** guttit *G.* — **47** cosmotorynae (cosmotorinaei *H, G*) *cdd.* — ιcocμov *L*, H_1. — **48** *versus agnovit Ald.* — adque L_1; atque *rell.* (*f. factum ex* aeque *ac delend.*). — **49** aegeus *Ald.;* egeus (egetis H_1) *cdd.;* Aegeo *Oehlerus.* — fluctu *Popma; Me;* fluctus *cdd.* — qua *M;* quam *cdd.* — alto *M;* ante *v.* — *nihil habet quod reprehendas elisio durior apud poetam aequalem Catullo.* — equilo *Bamb.* — *fuit qui illa* Aegeus fluctu quam lavit ante aquilo *ita existimaret explicanda:* antequam Aegeus aquilo lavit fluctu; *cf. Tibull. I, 3, 9 sq.* — *sane iam ap. Catullum audaciores verborum traiectiones inveniuntur. tali autem pacto post v. 50 poterit suppleri verbum ut puta* contendam. — **50** saevus *Bent.;* sebus *cdd.* — *quae urbs significetur incertum.* — **51** eri *pr. L.* — atque *cdd. pr.* L_1. — **1** austri (*ita Ald.;* africi *alii; f. rectius*) vi *Quicheratus;* astrici *cdd.; sed v. infra.* — fluctis *Bamb.* — circumlavitur *Colerus;* circumlabitur (circumlabit H_2, *G*) *cdd.* — austri vis circumlavit *mrg.* Ho_3. — *de Carthagine nova dicta haec suspicatur Dietschius.* — **1. 2** Lavere inde tractum est. *haec verba in cdd. leguntur post v. 3. huc retraxit Quicheratus.* — Nevius *H, Bamb.* — Dane *L, G.* — **3** auri *Delrius; Grotius;* animi *cdd.* — vivom fontem *M;* iubeo fonte *cdd.* — lavere *ed. Bas.;* labere *L, H, Bamb.* — mei (*pro* mihi) sinum *M;* manum *cdd.* — *non satis placet* auri vivo fonte lavere me (*add. Grotius*) memini manum. — **4** Enn.; *cf. 172 l.* squalam.

504 M.

strāta terrae lávere lacrumis véstem squalam et sórdidam.

idem Hecuba:

heú me miseram! intérii! pergunt lávere sanguen sánguine.

Lucretius lib. V:

lubrica proluvie larga lavere umida saxa.

Accius Medea:

lávere salsis vúltum lacrumis.

Varro Ἀνθρωποπόλει, περὶ γενεθλιακῆς:

ét hymenaeus quí primo alvum lávere marsupió solet.

idem Ἑκατόμβῃ, περὶ θυσιῶν:

pater út cruore láveret ararum ággerem.

Afranius Suspecta:

viden lávere lacrimis mé tuum collúm, pater?

|| LAVERENT etiam inde manavit. Ennius Andromacha:

nam ubi íntroductast púerumque ut laverént locant
in clípeo.

Afranius Fratriis:

aquam éx aeno hauríre, qui laverént manus.

Plautus Amphitryone:

6 Ennius Hecuba || 8 V, 950 || 10 Accius Medea || 12 Varro Ἀνθρωποπόλει || 14 Varro Ἑκατόμβῃ || 16 Afranius Suspecta || 18 Ennius Andromacha, 21 Afranius Fratriis || 23 V, 1, 50.

5 terrae *cdd. 172; hic L sec. Zangemeisterum, G, F;* terra *H, L sec. Rothium, Bamb. auctore Ribbeckio, Lugd., Paris. 7666.* — labere *cdd. hic.* — squalam *cdd. 172;* squalidam *h. l.* — 6 idem; *cf. comm. in 224, 10. 11.* — 7 miserum *cdd. hic.* — sanguen sanguine; sanguinem *L, H*$_1$; sanguen sanguinem *H*$_2$, *G, Bamb.* — 11 lacrimis *Bamb.* — 12 *Ἀ., π. γ. v.;* ανθρωπ *pr. L;* ανθρωποποαι *L ex corr.; G;* ανερωποποαι *H;* περιτενεοιακης *L* (ς *m. 2 L*); *H*$_1$; περιτενεαοιακης *H*$_2$; περιτενεοαιακης *G.* — 18 cet *pr. L; H*$_1$. — himeneus *H, G, Bamb.;* hymeneus *L.* — alvum lavere *M;* lavere alvum *c.* — marsupio *pr. L; G*$_1$*; Bamb.;* marsuppio *rell.* — *versum restitui ipsa oratione ducente, sed ita, ut illud* marsupio *secundam corripere existimarem, sicut apud Plautum aliosque* conchylium. — *ita item sequente* i *habes* Sidonius, Edonius, Paeonius *correpta altera non carente re exemplis Graecorum.* — 14 idem; *cf. 466 l.* lavare. — 15 lavaret *Bamb.* — aggerum *H*$_1$*;* ageres *cdd. 466.* — 17 *cf. 466 l.* lavare. — *h. l. cdd.* vident (viden *cd. N. Fabri*) — tum. — *nota h. v.* videndi *verbum liberius positum, ut* cernendi *in illo:* 'quid agam? vox illiust.' — 'certe idem omnes cernimus.' — 18 Laverent *ed. a. 1471;* Lavere (Levere *H*) *cdd.* — Andromaca *L, H.* — 19 ubuntroducta est *L*$_1$; ubi introducta est *rell.* — puerorumque *G.* — puerum qui *Quicheratus; quod possit placere, si* qui *pro* ut *dictum existimes.* — lavarent *Bamb.* — 20 clypeo *Ald.;* cypeo *L, Bamb.;* cipeo *H, G.* — 21 Fratris *cdd.* — 22 aeno *Buechelerus;* seno (sono *H*$_1$) *C, Bamb.;* sino *Paris. 7666; Montepess.; Scal.* — 23 *post* Pl. in *add. H, Bamb., sed in H deletum.*

póstquam peperit, púeros lavere iússit [ut] nos. accédimus.

|| inde imperativo modo lavite facit. Titinius Psaltria:

manus
lávite mulierés et capita vélate .....

LAVI etiam positum pro lavari. Pomponius Herede petitore:

íta velim faciás: iam pridem vólo lavatriná lavi.

SONIT, pro sonat. Accius Aeneadis aut Decio:

clamóre et gemitu témplum resonit caélitum.

idem Phinidis:

hac úbi curvo litóre latratu
undá sub undis labúnda sonit.

Ennius Hectoris lytris:

aés sonit, frangúntur hastae; térra sudat sánguine. ||

Pacuvius Duloreste:

hymenaeúm fremunt
aequáles; aula résonit crepitu músico.

SONERE inde tractum est. Lucretius lib. III:

caligare oculos, sonere auris, succidere artus.

Accius Neoptolemo:

adque ádeo valvas sónere sensi régias.

idem Atreo:

sed quíd tonitru turbída torvo
concússa repente aequóra caeli
sensímu' sonere?

---

25 Titinius Psaltria || 28 Pomponius Herede petitore || 30 Accius Aeneadis || 32 Accius Phinidis || 35 Ennius Hectoris lytris || 1 Pacuvius Duloreste || 4 III, 156 || 6 Accius Neoptolemo || 8 Accius Atreo.

---

24 *aut* laverent iussit hos *scripsit Non. aut hoc exemplum collocandum ante v. 18.* — labere L_1; lavare *cdd. Pl.* — ut *om. Bamb.; Pl.* — nos *Pl.;* hos *cdd.* — accedimus; occepimus *Pl.* — 25 fecit H_1. — *f.* fit. — 27 mulieris *cdd. pr.* H_1. — capita H_1; *Bent.;* capite *rell.* — 28 herede petitore *cdd. potiores 511 s. l.* ampliter; *h. l.* petitore (petitorem *pr. H*) heredem (eredem *Bamb.*) *C, Bamb.* — 29 lavatrina *M* (lavatrinam *Lachmannus comm. Lucr. 393*); latrinam *C;* latrinem *Bamb.* — *ita* lavabrum *pro* labro. — lavi; *seq. in cdd. l.* Fervat pro ferveat; *cf. 503, 30.* — 30 au *Bamb.* — 31 gemitu (gemitum *Bamb.*); *f.* fremitu. — 32 finidis *cdd.* — 33 hac *Scriver.;* ac *cdd.* — curvo *ed. a. 1471;* curbo *cdd.* — latrans *Scal.* — 35 haectoris lystris *cdd.* — 36 aes *N. Faber;* et *cdd.* — haste terrae *Bamb.* — 1 Doloreste *Bamb.* — 2 hymeneum *cdd.* — 3 aula *Scal.;* aura *cdd.* — creputu *G.* — 4—11 *in cdd. infra ante l.* nolito *collocata. — huc retraxit Iun.* — 4 I *cdd.* — 5 arboris L_2; aures H_1. — arcus *Bamb.* — 7 atque *cdd. pr.* L_1. — 8 idem in Atreo L_2; H_1. — 9 tronitru *H, Bamb;* tronitu *G.* — torvo *ed. a. 1471;* torbo (turbo *pr. H*) *cdd.* — 10 cussa repente H_1. — 11 sonare *Bamb.*

505 M.

|| SONVNT etiam inde manavit. Ennius Andromacha aechmalotide:

nám neque iratí neque blandi quícquam sinceré sonunt.

Pacuvius Iliona:

ibo ád eam, ut sciscam quíd velint. — valvaé sonúnt.

EXPEDIBO, pro expediam. Pacuvius Atalanta:

nam quód conabar, cum ínterventumst, dícere,
nunc éxpedibo.

Accius Nyctegressia:

cuncta éxpedibo: id módo iusiurandúm date.

Pomponius Vernionibus:

séd qui utrosque errór vos agitat, éxpedibo.

Ennius Eumenidibus:

id ego aécum ac ius fuisse éxpedibo adque éloquar.

NOLITO, pro noli. Lucilius lib. XXX:

nolito tibi me maledicere posse putare.

AXIM, egerim. Pacuvius Periboea:

ut quae égi, ago vel áxim, verruncént *bene*.

MANTAT, pro manet. Caecilius Hypobolimaeo, Rastraria:

in vóltu eodem, in eádem mantat málitia.

---

12 Ennius Andromacha aechmalotide; cf. comm. || 14 Pacuvius Iliona || 16 Pacuvius Atalanta || 19 Accius Nyctegresia || 21 Pacuvius Vernionibus; cf. comm. || 23 Ennius Eumenidibus || 25 Lucilius l. XXX || 27 Pacuvius Periboea || 29 Caecilius Hypobolimaeo.

12—15 *haec in cdd. infra ante l.* artivit *posita. hic collocavit ed. a. 1476.* — **12** Andromache (Andromacha *M*) aechmalotide ***Rothius;*** andromace ethemapotide *cdd.* — *ac probabile est diversam librorum memoriam* (*pg. 292; 401; 515 s. l.* exanclare — perpeti; summum, gloriosum; longinque) *ortam eo quod est* aechmalotide *per compendium scripto.* — **13** quicquam *ed. princ.*; quiquam (*supra* i *in L* c *positum, sed elutum*) *cdd.* — **14** Pacuvius *add. mrg. Iun.* — **15** velit *ed. princ.* — valve *ed. princ.*; balue *L, G, Bamb.*; belue H_1; baluae H_2. — **16** Expedibo; *idem l. pg. 476.* — Athalanta *cdd.* — **18** non expedibo *Bamb.* — **19. 20** *praet.* iusi. d. *om. Bamb.* — **19** Nyctaegresia *H*; Nyctegresia *ed. Bas.* — **20** *verba Dolonis.* — cuncta *ed. a. 1471;* cuncto *cdd.* — date date, *sed alterum del., H.* — **21** Vernionibus; *quamquam et pg. 506 s. l.* aperibo *idem titulus in maiore parte invenitur membranarum et Vernionis nomen exstat alibi (cf. Ribbeckii ed. pg. 251), tamen possis de mendo suspicari.* Vespillonibus *Ribbeckius; magis placebit, modo aliunde suppetat exemplum, quod Hertzius proposuit* Hernionibus. — **22** se qui H_2, *G.* — utrosque *Muntius*; utroque *cdd.* — **23** exmenidibus L_1. — **24** ac ius fuisse *Gulielm.*; accius fecisse *cdd.* — *cf. Enn. Fab. 147.* — atque *cdd. pr.* L_1. — elo H_1; eloquor *G.* — *seq. in cdd. 4—11.* — **27** *nullum l. in H.* — Pac.; *cf. 185 l.* verruncent *cum comm.* — **28** *recte pg. 185:* veniam precor petens ut quae egi, ago, axim verruncent bene. — aut *cdd.* (*praec.* a). — qua egi (quaegi L_1) L_1; H_1; *Bamb.* — everruncen *h. l. cdd.* — *seq. 503, 34. 5.* — **29** Hypob Rastraria *ed. Bas.*; hypobras taria *L*, H_2; *Lugd.* (hypo br. t. *L.* — tria H_1). — **30** vultu *Bamb.*

ARTIVIT, pro artavit. Novius Dotata:

> ártivit linguam ín palatum; coépit labias súgere.

idem Hetaera:

> cóm nâtust, artívit matri intérfeminia fórtiter.

AVDIBO, pro audiam. Ennius Telamone: ||

> móre antiquo audíbo, atque auris tu íbi contra utendás dato.

idem Pancratiaste:

> 'quo núnc me ducis?' — 'úbi molarum strépitum audibis máximum.'

Caecilius Nauclero:

> 'núnc ab eo audibís.' — 'praeterea, díc sis redeat fília.'

idem Progamo * * *

FVLGIT, pro fulget. Lucilius Satyrarum lib. VII:

> primum fulgit, uti caldum ec fornacibu' ferrum.

Pomponius Macco sequestre:

> símilest quasi cum in caélo fulgit própter lunam lúcifer.

Lucretius lib. VI:

> fulgit item, nubis ignis cum semina multa.

item:

> fulgit item, cum rarescunt quoque nubila caeli.

FVLGERE, correpta e, pro fulgere. Lucretius lib. V:

---

31 Novius Dotata || 33 Novius Hetaera || 35 Ennius Telamone || 2 Ennius ncratiaste || 4 Caecilius Nauclero || 6 Caecilius Progamo || 7 Lucilius l. VII || Pomponius Macco sequestre || 11 VI, 160 || 13 VI, 214 || 15 V, 1094.

---

31 *praec. 12—15.* — pro artivit L_1. — 32 labias *Quicheratus;* labia (*seq.* s) d. — *f. hic v. pg. 210 post 27 haustus. cf. ibi comm.* — suggere H_1. — 33 em; in *Hqo.* — Turpilius *Carrio.* — Hetaera *Bent.;* aethra *L, H;* ethra *Bamb.;* hera *G.* — 34 quom natust *C. F. G. Muellerus* (cum natus *Palmer.*); conatus d. — interfeminia *Palmer.;* inter femina *cdd.* — 35 telemone (telemon H_1) d. — 1 mo more *pr. L.* — atque *Bamb.; ed. princ.;* neque *C.* — tu ibi — to *M;* tibi — dabo *v.* — utendos *Bamb.* — 2 Pancr. *M;* panchratiastis *cdd.* 3 dicis H_1, *Bamb.* — molarium L_2; *G;* molariam *Bamb.* — audivis L_1; vis. *7666.* — 5 *diverb. instituit M.* — nun habeo *G.* — ab eo; abeo *v.* — divis L_1; *Bamb.* — audibis; *sc.* quae scire tua interest. — dic sis *M;* si sis *cdd.* — redeat filia *Ribbeckius;* filia redeat *cdd.* — 6 idem *add.* *uertus.* — 8 callum *Bamb.* — ec *M;* et *cdd.;* ex *I. Dousa.* — furnacibu'; nacibu' *I. Dousa;* furnacium (furnatium *Bamb.*) *cdd.* — 9 maccho *cdd.* — questre; *puto* sequestro; *cf. Prisc. pg. 1301.* — 10 simile est *cdd.* — *cf.* *l.* simile est. — quasi *ed. a. 1476;* quas *cdd.* — 12 nubis *nominativ.* multa; *seq.* excussere suo concursu. — *quae verba f. librariorum culpa* *ssa.* — 13 item *add. M;* idem *Iun.* — 15 correpta e *M;* correpte *v.* — *om.* H_1.

506 M.

multa videmus enim caelestibus insita† flammis
fulgere, cum caeli donavit plaga vapore.

Pacuvius Medo:

linguaé bisculae iáctu crispo fúlgere.

Accius Bacchis:

laétum in Parnaso ínter pinos trípudiantem in círculis
. . . . . . ludere átque taedis fúlgere.

Lucilius Satyrarum lib. XI:

conventus pulcher. bracae, saga fulgere, torques
magni.

Es, pro esto. Lucilius lib. XXVIIII:

coícito te intro ac bóno animo es! . . . .

Pomponius Maccis geminis:

. 'bono animo es!' — 'vídeo, erepsti prímiter de pánnibus.'

AMPLANT, pro amplificant. Pacuvius Teucro:

◡ ◡ – ◡ ubi falsá poetae,
pro suá partei confícta canunt,
qui caúsam humilem dictís amplant.

APERIBO, pro aperiam. Pomponius Vernionibus:

18 Pacuvius Medo ‖ 20 Accius Bacchis ‖ 23 Lucilius l. XI ‖ 26 Lucilius l. XXIX ‖ 28 Pomponius Maccis geminis ‖ 30 Pacuvius Teucro ‖ 34 Pomponius Vernionibus; cf. comm.

16 vidimus *cdd.* — insita *et Lucr. cdd.;* incita *v.;* inlita *Lachmannus.* — 17 tum *Bamb.* — vapore *Lachm.;* vare (vere H_1*; Bamb.*) *C, Bamb.* — vaporis *libri Lucr.; ap. quem docti male* vapores. — 19 bisulcae (bisulces *Ribbeckius; poterat* bisulcis) iactu *N. Faber;* bisulcis actu *cdd.* — 21 letum L_1. — 22 ludere *Scal.;* ludo *cdd.* — tedis *Bamb.* — fulgere. *recte dicit Ribbeckius in fine versus olim fuisse illud* fulgere. *nam aliter paenultimae quantitas dignosci nequibat. — lacunae signum nescio an melius post* atque *ponas.* — 23 Luc.; *cf. 227 l.* torquem *cum comm.* — X *Lugd.* — 24. 25 fulgere t. magni (*pr.* magna) *in mrg. add.* H_2. — magni; datis magni *cdd. 203; ubi nos* induti magni. — 26. 27 XXVIIII *M; qui et iambos instituit;* XXVIII *v.* — coicito te *Lachmannus;* coicite *pr. L;* H_2*; Bamb. sec. Beckerum;* coici te *G;* conicite *L ex corr.;* H_1*;* conici te *Lugd.* — coicito — es; *cf. Spengelii comm. in Trucul. V, 22.* — 28 Pompon.; *cf. comm. in 154, 19 sq.* — magis *cdd.* — 29 quin bono *cdd. 154.* — erepsti; *hic cdd.:* derepis (depis G_1). — 30 Teuro *Bamb.* — 31—33 *anapaestos cum Grotio et Hermanno probavi. — illud* falsa *v. 31 collocavit Hermannus; 32 ante* conficta *habent cdd.* — pro (per *Lugd.*) sua partei (*ita M;* parte *cdd*); *quasi* pro virili parte. — pro sua arte *Rothius; quod non potest recipi nisi trochaicis numeris admissis, qui minus laetum sonabunt. — quos qui praetulerit, ei erit in prioris versus fine scribendum cum Bothio:* falso confictum. — canunt *M;* canant *v.* — 33 quia H_2, *G.* — amplent G_1. — 34 Vernionibus; *cf. comm. in 505, 21.* — Vermionibus H_1*; Bamb.*

aperíbo; non possúm pati:
pórcus est quem amáre coepi, pínguis, non pulchér puer.

CVPIRET, pro cuperet. Lucretius lib. I:

perfringere ut arta
naturae primus portarum || claustra cupiret.

DICEBO, pro dicam. Novius Depaticis:†

'prímum quod dicébo'. — 'recte!' — '*túm* secundum' [quod dicebo] — . — 'eo mélius *est!*'

EDIM, pro edam. Caecilius Asoto:

nílne, nil tibi ésse quod edim?

Novius Bucculo:

quód editis, nil ést; si vultis, quód cacetis, cópiast.

Pomponius Condicionibus:

víx nunc quod edim invénio: quidnam fíet siquam dúxero?

Plautus Poenulo:

ést domi quod edímus: ne nos tám *contemptim* conteras.

FACITVR, pro fit. Nigidius Commentariorum grammaticorum

---

37 I, 70 || 2 Novius Depaticis; cf. comm. || 5 Caecilius Asoto || 7 Novius Bucculo; cf. comm. || 9 Pomponius Condicionibus || 11 III, 1, 34 || 13 Nigidius Commentariorum gramm. XIX.

---

35 a peribo *Fleckeisenus.* — non possum civem pati *ed. a. 1476 sqq. usque ad Iun.* — **36** porcus *Scal.;* orcus *cdd. cum Montepess.* (patior cus *L, pr. H*). — **38** perfringe (profringe H_1) ut ar (ur L_1; *L* perfringeuturnaturae) *cdd.* — *vetus hic vid. subesse mendum. nam et Lucretii libri manco versu:* inritat *(perfect.)* animi virtutem, confringere ut arta. *Prisc. 879 per interpolationem, puto,* effringere ut arta. — *a Lucr. existimo scriptum:* virtutem inritat animi, confringere (*vel* perfringere) ut arta. — **1** natura *Bamb.* — **2** dapaticis *cdd. 509 s. l.* vivebo; *h. l.* depaticis. — *utrumque nomen corruptum.* — de paticis *ed. princ.;* Pathicis *Bentin.;* Hepaticis *pr. Bothius; id. ed. 2* Depactis. — **3. 4** *adulatorem ineptum proponi apparet. diverb. instituit M.* — quo *Bamb.; pr. L.* — tum *add. M* (*praec.* te). — dicebo; *interrupta ab adsentante oratio hic et post* secundum. — quod (quo *Bamb.*) dicebo *del. M* (dicebo *om. ed. a. 1471*). — et *G.* — est (*seq.* e) *add. M.* — dii prodam *om. 5—12 add. ed. a. 1471.* — **5** Edim *ed.princ. (ita et v. 6);* Edi *cdd.* — asato *Bamb.* — **6** nihil *cdd.* — hil *L,* H_1 (*praec.* ne); nihil H_2, *G; om. Bamb.* — edi (dedi H_1) *cdd.* — **7** Bucculo *M;* bucculo *L,* H_2, G_2, *Bamb.;* buccolo H_1; bacculo G_1. — buccullus *a* bucco, bucconis, *ut ab* homo, homonis homullus. — *non credo scribendum* Bucolo; *quamquam graeci tituli ab Atellanis non alieni.* — Buculo *(ita P) vel* Bucula *Duentzerus;* Bucculo *Ald.;* Baucalo *collata Hesychii glosa: βαύκαλον, μαλακιζόμενον, τρυφερόν Ribbeckius.* — **8** editis *Ald.;* edisti *cdd.* — nihil *cdd.* — si *om. Bamb.* — si vultis *e. q. s.; obscaene haec dicta intellexit M. Hauptius; cf. Priap. 69.* — **9** Condicionibus (conditionibus *cdd. pr.* H_1); *h. e.* Condicionibus nuptialibus. — **10** edi H_1. — quodnam *Bamb.* — **11** Paenulo *H.* — **12** quo dedimus *H.* — contemptim *om. cdd.* — contereas *Bamb.* — **13** Commentariorum grammaticorum *M;* commentatione grammaticis (grammatices L_2) *cdd.*

lib. XVIIII: id quod dico, huiusmodi est: ut facit, *ποιεῖ*, ita facitur, *ποιεῖται* est. — Titinius Quinto:

> stultítia cupidiús petunt consílium, bona uti grátia
> parví faciatur.

EVENAT, pro eveniat. Ennius Hecuba:

> senéx sum: ut iam mortem óppetam, priu' quam évenat
> quod ín pauperie meá senex† gravitér gemam!

FAXIM, fecerim. Ennius Phoenice:

> 'plús miser sim, sí scelestum fáxim.' — 'quid dicám fore?'

MONERIS, pro monueris. Pacuvius Armorum iudicio:

> . . dic quid fáciam. quod me móneris, effectúm dabo.

idem Chryse:

> di mónerint meliora!

NIVIT, pro ninguit. Pacuvius Paulo:

> nivít sagittis, plúmbo et saxis grándinat.

OBOEDIBO. Afranius Maritis:

> meo ut óbsequere amóri, oboedibó tibi.

OPERIBO, pro operiam. Pomponius Praefecto morum:

> 'páter adest.' — '*adést?* negato esse híc me; ego operibó caput. ||

PARIBIT, pro pariet. Pomponius Buccone auctorato:

> sí pregnans non és, paribis númquam.

15 Titinius Quinto || 18 Ennius Hecuba || 21 Ennius Phoenice || 23 Pacuvius Armorum iudicio || 25 Pacuvius Chryse || 27 Pacuvius Paulo || 29 Afranius Maritis || 31 Pomponius Praefecto morum || 1 Pomponius Buccone auctorato.

14. 15 ut *M* (uti *Rothius*); tui (cui *Bamb.*) *cdd.* — *ποιεῖ*, ita *Rothius*; *ποιετα cdd.* — *ποιεῖται* est *Rothius*; tinaetaee *cdd.* (tinaetaēē *pr. H*). — est huiusmodi, *ποιεῖ* facit, *ποιεῖται* facitur *Ald.* — Titin.; *cf. Prisc. pg. 789; ubi omissa prima tria verba; id. 801 ubi etiam* consilium *dest.* — **16. 17** cupidius *Bothius;* cupidinis *cdd.* — *numeros constituit M.* — petunt; *i. e.* appetunt, quaerunt. — bona uti gratia parvi *M;* bona gratia ut parvi *C, Bamb.;* bonum gratia parvi ut *cdd. plerique Prisc. 801;* bonum gratia parvi *idem fere 789.* — faciantur *pars cdd. Prisc. 801.* — **18** Enn.; *cf. 494 l.* pauperies *ibique comm.* — **19** utinam m. *cdd.;* ut m. *ed. princ.* — obpetam L_1, *ed. Bas., Bamb.* — priquam ev. *G.* — **21** fenice *C;* foenice *Bamb.* — **22** sim *Delrius;* sum *cdd.* — scelestum *ed. princ.;* scelestim *cdd.* — quid *M; qui et diverbium instituit;* quod *v.* — *cf. comm. in Ennii Fab. 371.* — **24** dabo *Iun.;* da *cdd.* — **25** idem; *cf. comm. in 74, 21.* — Chrysae *L, H;* Chrysace *Lugd.* — **26** de minerint *G.* — **27** Nium *Bamb.* — **28** nivit sagittis *Fleckeisenus;* sagittis nivit *H; om.* nivit *rell.* — *in fine versus male add. Ald.* — **30** ut *om. Bamb.* — obsequere *Ribbeckius;* obsequerer *cdd.;* obsequar *ed. a. 1471;* obsequare *Neukirchius.* — **32** pate *pr. L, ut vid.* — *cf. et notam seq.* — adest *Bent.;* at est *L*, H_2, *Bamb.* (rat est *pr. L;* paterat est H_1, *Bamb.*); atest *ed. Bas.* — adest *alterum add. M; qui et diverbium instituit cum Schegkio aliisque.* — **2** sip *pr. L.* — *f. per octonarium* si pregnans nunc (*hoc iam add. Ribbeckius*) non es.

PERVENIBVNT. Pomponius Pythone Gorgone:

ó hominem beátum, quo illae pérvenibunt dítiae!

REDDIBO. Plautus Vidularia:

égo servabo, quási sequestri détis; neutri réddibo.

REPERIBITVR, pro reperietur. Pomponius Anulo posteriore:

id, crédo, metuis, né *tibi* invidia ádsiet,
cum némo, quei te récipiat, reperíbitur.

Plautus [in] Epidico:

'quíd illa fiet fídicina igitur?' — 'áliqua res reperíbitur.'

Caecilius Obolostate:

núnc enimverost cúm meae morti rémedium reperíbit nemo.

POSSETVR, pro posset. Quadrigarius Annalium lib. I: cum non possetur decerni, utrius putaretur victoria esse.

SAPIVI, pro sapui. Novius Virgine pregnate:

quánto ego
plús sapivi, quín' fullonem cónpressi quinquátrubus!

---

3 Pomponius Pythone Gorgone ‖ 5 Plautus Vidularia ‖ 7 Pomponius Anulo posteriore ‖ 10 I, 2, 48 ‖ 12 Caecilius Obolostate ‖ 14 Quadrigarius Ann. I ‖ 16 Novius Virgine pregnate.

---

3. 4 Pythone *(ita Scal.)* Gorgone: o *M Mus. rhenan. XXIII, 697* (Gorgoni, *quod ibidem propositum, non placet nisi ante scribatur* Pythoni; *cf. Lachm. in Lucr. pg. 49*) pintone gorgonio *cdd.* — o *et a Guieto inventum notat Quicheratus.* — Pytho Gorgo *ut Varronis* Oedipothyestes, *Laevii* Sirenocirca. — quod *G.* — illae *ed. a. 1476;* ille *cdd.* — ditiae *M l. m.; Guietus;* divitiae *cdd.* — 5 Reddibo; *idem l. pg. 476.* — Plaut.; *cf. Prisc. gr. lat. II, 224; 226; III, 7; Studemundium in Actis philologorum conventus XXXVI pg. 58.* — sequestri *Non.;* sequestro *Priscian.; et ita Studemundius.* — 6 quasi *om. L, H_1; non Bamb.* — 7 Reperibitur *H_1; ed. princ.;* Repperibitur *Lugd.; mrg. G;* Reperebitur *H_2;* Repperebitur *rell.* — reperietur *ed. princ.;* repp. *cdd.* — 8 tibi *add. Bothius.* — invidia adsiet *M;* invidia (invia *pr. L*) desit *cdd.;* invidiae siet *vel* invidia inde sit *Bothius* (invidiae id sit tibi *Me*). — 9 qui *Passerat.;* qui a *cdd.* — repperibitur *C pr. H_1;* repperitur *Bamb.* — 10 in *om. H_1.* — 11 quid de illa *B, I ap. Pl.; non Ambros.* — aliqua re *B, I ap. Pl.; non Ambr.* — reperebitur *H_1;* repperibitur *rell.* — 12 Obolostate *Me;* obolo *C;* obello *Bamb.* — 13 *senarios iamb., quorum prior finiretur post* remedium, *posuere plerique; octonarium trochaicum qui bene convenit orationis gravitati nos (ita iam Buechelerus).* — nec enimv. *G.* — repperibit *cdd. pr. H.* — 14 *h. l. videtur olim adhaesisse ei quod est* poteratur; *cf. infra.* — 16 *cf. Prisc. pg. 879 qui citat Nonium.* — Sapi ut *L_1; m. 2* Sapi ui. — pregnate *pr. L;* pregnante *L ex corr., H, Bamb.;* praegnante *ed. Bas.* — 17 quanto *Me;* quando *cdd.* — 18 sapivi; sa *in ras. L_1.* — quin (qui *Prisc.;* quae *Bothius;* quiin *H_1*); *per* quine *recte explicat Ribbeckius; qui putat servi iocantis esse dictum et illud* compressi *explicandum per* pugnis compressi *coll. Rudentis v. 1125.* — quinquatribus *Prisc.*

VENIBO, pro veniam. Pomponius Maccis geminis:

. . . . sérost: sexta, sí tibi placét, venibo.

POTERATVR, pro poterat. Caelius Annalium lib. I: cum iure sine periculo bellum geri poteratur. ‖ POTESTVR, pro potest. Pacuvius Chryse:

siquá potestur ínvestigarí via.

Quadrigarius Annalium lib. III: adeo memorari vix potestur, ut omnes simul suum quisque negotium adortei sient.

SOLVERIT, pro solitus sit. Coelius Annalium lib. VII: duos et septuaginta victores domum deportavisse ‖ fascis, qui ductoribus hostium ante soluerint ferri.

VIVEBO. Novius Dapaticis:

tíbi, dum vivebó, fidelis éro.

[DEPLORABVNDVS, pro deplorans. Plautus in Aulularia:

homo ád praetorem déplorabundús venit.

COCTVM, pro ad coquendum. Plautus in Aulularia:

solet íre coctum.

MACET. Plautus in Aulularia:

quia óssa ac pellis tótust: ita *curá* macet.]

19 Pomponius Maccis geminis ‖ 21 Caelius Ann. I ‖ 23 Pacuvius Chryse ‖ 25 Quadrigarius Ann. III ‖ 27 Caelius Annal. VII ‖ 3 Novius Dapaticis ‖ 5 II, 4, 38 ‖ 7 II, 4, 46 ‖ 9 III, 6, 28.

19 Maccis; in actis *Bamb.* — 20 *f. diverb. instituend., cuius prior pars finiatur post* serost. — si sexta *Bamb.* — si; sib *pr. L.* — 21 Celius *G;* Cecilius *Bamb.* — Annalium *M;* annali *C;* anna *Bamb.* — 23 Chrysae H_2; Chrise *Bamb.* — 24 potest *pr. L.* — avia *pr. H.* — 25 annali *cdd.* — potestur *Florent.; ed. a. 1471;* potest *cdd.* — 26 suum *ed. a. 1476;* sunt *cdd.* — adortei sient *M;* adorti essent *cdd.* — *post haec collocandi vid. vv. 14, 15.* — *nota ubique passivi formam positam addito infinitivo praes. pass.* — 27 Caecilius *Bamb.* — annali *cdd.* — 1 victores *Madvig. Advers. II, 667;* lictoris *cdd.* — *f.* victorem; *nam de Hannibale agitur.* — fascis *Me;* facis *cdd.* — 2 solver inferri *L*, H_1; solverin feri *Bamb.* — 3 Vivebo H_2; *Lips.; Me;* Videbo *cdd. pr.* H_2. — Dapaticis; *cf. 507 l.* dicebo. — 4 dum *Ribbeckius;* cum *cdd.* — videbo *C pr.* H_2; videro *Bamb.* — 5—10 *haec, quae quomodo ad mutatas coniugationes pertineant non comparet, ab interpolatore addita ex Aulularia, quae, ut ex prioribus octo Pl. fabulis, medii aevi doctis minime fuit ignota.* — *secl. M.* — 5 pro *om.* H_1. — 6 pretorem *Bamb.* — venit deplorabundus *cdd.;* deplor. venit *Hermolaus Barbarus;* plorabundus devenit *Plaut.* — homo et practorem plorabundus advenit *Obsernus.* — 7 ad quoquendum *G; P; Lugd.* — 8. 9 *in mrg. add.* H_2. — 9 Macet; pro macilento (macilentus est *Pius*) *add. H, G.* — 10 quia *cdd. Pl.;* qui *C, Bamb.* — qui ossa atque *docti ex Nonio; sed cf. Caes. pg. 78.* — totust *docti ap. Pl.;* totus est *eius cdd.;* tenos (tenes, *ut vid., Bamb.*) *C, Bamb.* — cura *om. cdd.*

XI.

INCIPIT

DE INDISCRETIS ADVERBIIS.

HVMANITER. M. Tullius ad Pansam lib. I: de Antio† fecisti ımaniter: quem quidem ego semper dilexi meque ab eo diligi nsi. — *idem* ad Axium lib. II: invitus litteras tuas scinderem: ı sunt humaniter scriptae.

DISERTE et consuetudine dicitur et Afranio auctore in Divortio:

quid vúlt diserte fáctum aut dictum?

DISERTIM dicere [plane, palam] Titinio auctore possumus, in ɔliterna:

'hábui.' —
'recté, disertim!'

Plautus in Sticho:

fuít disertim; *vérum* id usu pérdidi.

Accius Eurysace:

disértim id unum incómmodis defít meis.

Livius:

tuqué mihí narráto ómniá disértim.

INSANITER. Pomponius Auctorato:

métuo illum: iocári nescit; lúdit nimium insániter.

---

14 M. Tullius ad Pansam I ‖ 16 M. Tullius ad Axium ‖ 18 Afranius vortio ‖ 20 Titinius Veliterna ‖ 24 I, 3, 87 ‖ 26 Accius Eurysace ‖ 28 Livius; comm. ‖ 30 Pomponius Auctorato.

---

11 XI. *Vsus est hoc capite multum Priscianus pg. 1010, omisso tamen mine auctoris.* — 14 de Antiocho fecisti humaniter *Prisc. l. m.* — de anno *princ.*; de animo *ed. a. 1476*; de Annio *Bentin.*; de Antistio *Quicheratus*; *recte; cf. Orellii Onomasticum Tullianum s. v.* C. Antistius Vetus. — 15 e inquidem H_2, *G.* — 16 idem *Paris. 7665; om. rell.* — axium *pr. L*; ium *L ex corr., H, G*; auxilium *Bamb.*; *cf. comm. in 137, 4. 5.* — 18 contudine *L.* — Afranius L_1. — 19 quid *M*; quod *cdd.* — disserte (dissertae . *L*) *L, pr. H.* — factum *Gulielm.*; pactum *cdd.* — 20 *illa* plane, palam l. *secludenda vel ante ponendum* quod est. — Titinnio *Bent.*; Lucilio *C*; cio *Bamb.*; Ceci. (*i. e.* Caecilio) *ed. princ.* — 22. 23 *diverbium instituit M. possis etiam illud* recte *in prioris septenarii fine collocare.* — hábui recte ; disertim *Ribbeckius.* — 24 stico *C, non Bamb.* — 25 verum *om. cdd.* — Eurisace *H*; Eursysacae *Bamb.* — 27 commodis *Bothius ed. 2.* — desit defit *sit in Bamb. non liquet teste Beckero.* — 28 Liv.; *cf. libri de v. urn. pg. 125.* — 29 tuq: H_1; tuquae *rell.* (tuque *ed. a. 1471*; tumque *d.*) — *hiatus post* narrato *legitimus.* — 30 Pomponius in Auctorato *Prisc. 10*; Pomponio auctore *cdd.* — 31 locari *Bamb.*; *pr. L.*

SEVERITER pro severe dici auctoritas veterum iubet. Titinius Prilia:

severiter
hodié || sermonem amíca mecum cóntulit.

CONMVNITVS, pro conmuniter. Varro Rerum divinarum * * * etenim ut deos colere debet conmunitus civitas, sic singulae familiae debemus.

BLANDITER, pro blande. Titinius Gemina:

ut cúm ea primum blánditer *nos* cónparemus cónloqui.

CELERE, pro celeriter. Novius * * *

Pacuvius Paulo:

núnc te obtestor célere sancto súbveni censórie!

Ennius Satyrarum lib. I:

dúm quidquid des célere.

BENIGNITER, pro benigne. Titinius Gemina:

nímium te patrócinari cénseo benígniter.

FESTIVITER, pro festive. Novius Geminis:

ó domus paráta pulchrae fámiliae festíviter!

AVARITER, pro avare. Plautus Curculione:

hoc ͵vide ut ingurgitat impura in se merum avariter.

---

32 Titinius Prilia || 2 Varro Rerum divin. libris || 5 Titinius Gemina || 7 Novius; cf. comm. || 8 Pacuvius Paulo || 10 Ennius Satyrarum I || 12 Titinius Gemina || 14 Novius Geminis || 16 I, 2, 34.

---

32 Saeveriter *L (et v. 34), G.* — dicitur L_1. — iuvet L_1. — **1** amita L_1*; Bamb.; non cdd. Prisc.* — **2** Conmonitus *L;* Conmunitus (Comm. *Lugd.; H*) *rell.* — communiter *cdd.* — divinarum *add.* H_2. — **3** ut enim deos L_1. — colere *Iun.;* coleret *cdd.* — commonitus L_2*;* communitus *H, Bamb.* — **5** Titinius; *cf. 256, 17. 18 ibique comm.* — **6** *h. l. cdd.:* ut cum ea (da *C;* verecunda *pro* ut cum da *Palat.*) blanditer primum conparamus (comp. L_2, *Bamb.*) conloqui (coll. L_2, *H;* colloquia *ms. Palatin.; cf. 256*). — **7. 8** Novius; Nevius *ed. princ.;* Pacuvius *mrg. Iun.; sed potuit et hauriri exemplum Novii.* — **8** Paulo; *de illo, qui in Cannensi pugna obiit, non qui Persen regem devicit, agi videri dixi vitae Enn. pg. 102.* — **9** *verba, ut puto, Paulli morientis, qui rogat Fabium absentem, ut succurrat senatui. cf. Liv. XXII, 49. — nam mancus videtur locus Nonii culpa et sequente versu supplendum ut:* consilio patrum; *cf. Enn. Ann. 298; Hor. IV, 5, 3 sq.* — censoriae *L;* Ho_1*; Bamb.* — sancte — censor *male Hermannus.* — **11** da *vel* dane *Gulielmius. — sed servari videtur posse* dum *ita, ut* quidquid *sit positum pro* quidquid des. — *f. scribendum:* dum quidquid dabis des celere. — dum quidquid des des celere *ms. Palatin.; Passerat.* — quicquid H_2, *Bamb.* — **13** sentio ben. *Me.* — **15** para pulchre (pulchre *et G*) familia *Bamb.* — *minus placet:* o domus parata pulchre familiae, festiviter! — **17** *anapaesticos numeros describunt Studemundius, Goetzius, alii; paulo aliter Ritschelius Opusc. II, 247.* — ingurgitatim pura *L.* — merium *pr. H.* — avariter *hic pro* avide.

Quadrigarius Annalium lib. XXI: crudeliter ille, nos misericorditer; avariter ille, nos largiter. — Cato de praeda militum dividenda: fraudulenter atque avariter.

AMICITER, pro amice. Plautus in Persa:

> quom iám meo amico amíciter hanc cómmoditátis copiam
> dánunt.

Pacuvius Duloreste:

> nunc ne hílum expectes, quándo amico amíciter
> fecísti.

PROBITER. Varro Octogesi:

> póstquam ávida libídó rapere ác caédere coépít
> séque ópifició nón probitér clépere.

MVNDITER, pro munde. Plautus in Poenulo:

> nam cúm séduló múnditér nós habémús,
> ut égre† amatórculos ínvenímús!

SAEVITER, pro saeve. Plautus in Poenulo: ||

> aha, tam saéviter!

idem in Trinummo:

> a, nímium, Stasime, saéviter!

Accius Astyanacte:

> ferúm feroci cóntundendum inpériost, saevum saéviter.

---

18 Quadrigarius Ann. XXI || 19 Cato de praeda militum dividenda || 21 II, 3, 3 || 24 Pacuvius Duloreste || 27 Varro Octogesi || 30 I, 2, 26 || 33 I, 2, 122 || 2 IV, 3, 53 || 4 Accius Astyanacte.

---

18 annali *C, Bamb.;* annilium *P; corr. ed. a. 1471; quae om.* lib. — libi *pr. L.* — **19** largiter *Bent.;* largimur *cdd.* — militum *cdd. etiam 475 s. l.* fite; *ubi cf. comm.* — **22** *Ritschelium et Spengelium in constituendis numeris sum secutus.* — quom iam *Spengelius* (quoniam *Ritschelius*); quam *C, Bamb.;* quia *libri Plauti.* — quia iam *Caesar; cuius cf. dissert. cf. 147.* — meo *monosyllab.* — commoditastis *Bamb.* — **24** Doloreste *P; Bamb.* — **25** ne hilum *Scriver.;* ne illum *cdd.;* neilum *olim nos.* — quam *Bamb.* — **27** Prohibiter *L,* H_1. — Varro; *cf. 20 l.* clepere. — **28. 29** *sotadeos agnovit Roeperus.* — livido *Bamb.* — a H_1. — caedere *M;* concedere *cdd.; cf. Ovid. Metam. I, 144—150.* — comedere *Roeperus.* — opificio; *cf. pg. 20;* opifice *cdd. hic.* — clepere *cdd. 20;* fepere *h. l. pr.* H_2, *qui habet* sapere. — **32** vix aegreque (egreque; egre quae; egrique) *cdd. Pl. et Prisc. pg. 612.* — ut egre *cum aliter bene habeat, non potest servari, nisi admittendum existimaris* ut aegred; *cf. Ritschel. Nov. Excurs. Plaut. pg. 87 sqq.* — **33** Penulo *H.* — **1** ala *vel* aca L_1; *in H trium litt. ras.;* aha *mrg.* H_2. — aha *et Ambros. ap. Pl.; ubi* ah *Palatini.* — seviter *H.* — **3** ha nimium *Palat. ap. Pl.;* aha nimium *Ambr.; Ritschel.;* animum *cdd.* — seviter *L, H.* — **4** Astianacte *pr. H.* — **5** serum ferroci *Bamb.* — imperio'st (imperio *Me*) *Vossius;* inperisit (imp. *Bamb.*) *cdd.* — *a* saevum *novum l. L, H.*

511 M.

Ennius Phoenice:

saéviter suspícionem férre falsam fúttilumst.

Afranius Simulante:

saéviter ferre haéc te simula et gnátam ab illo abdúcere.

Ennius Hectoris lytris:

saéviter fortúna ferri cérnunt de victória.

MAESTITER, pro maeste. Plautus in Rudente:

sed úndé
íre vós cum úvidá véste dícam, óbsecró,
tam maéstiter [veste] vestítas?

PROPRITIM, pro proprie. Lucretius lib. II:

quid? genus humanum propritim de quibu' factumst?

AMPLITER. Lucilius lib. XIII:

nam sumptibu' magnis
extructam ampliter adque *apte* cum accumbimu' mensam.

Pomponius Herede petitore:

heús aptate, púeri, munde adque ámpliter convívium.

Plautus in Sticho:

sátiust servo hominí modeste fácere sumptum quam ámpliter.

Accius Diomede:

6 Ennius Phoenice ‖ 8 Afranius Simulante ‖ 10 Ennius Hectoris lytris 12 I, 5, 7 ‖ 16 II, 975 ‖ 18 Lucilius l. XIII ‖ 21 Pomponius Herede petitore 23 V, 4, 10 ‖ 25 Accius Diomede.

6 fonice *L, Hqo, G;* foenice *Hs, Bamb.* — 7 suspitionem *Bamb.* — futilum est *G;* futtilum est *L, H, Lugd.* — 9 simula et *Gulielm.;* simul et (simulet *Hs;* similet *Ho; Gs*) *cdd.* — 10 Haectoris (Hectoris L_2; *ed. Bas.;* Hertoris L_1) lystris *cdd.* — 11 ferri (*f.* ferrei) *Iun.;* ferro *cdd.* — 12 Mestiter *Bamb.* — meste *cdd.* — 13—15 *secutus sum Fleckeiseni et Spengelii discriptionem; cf. pg. 410 libri de canticis Pl. — qui per dimetrum bacchiacum ponunt haec:* puellae (*praec.* salvete) sed unde. — 13 unde huc *commode Fleckeisenus.* — 14 ire vos *Pylades;* vorsi re (vorsire) *C, Bamb.;* vos ire *libri Pl.* — cum vivida *Bamb.* — 15 mestiter *H, Bamb.* — vestitas *cdd. Pl.;* veste vestitus *C, Bamb.* — 16 pro *supra add. H.* — 17 proprium L_1. — factumst *Lambin.;* actus *C, Bamb.;* auctumst *sim. cdd. Lucr.; cf. Lachm.* — 18 Ampiliter *L.* — XIIII *pr. H;* decimo quarto *Ald.* — 19. 20 magnus *pr. G.* — ampliciter *G;* ambliter *Bamb.* — atque *cdd. pr.* L_1. — apte *add. M.* — mensam *ed. a. 1476;* mensa *cdd.* — extructam ampliter ac decumanam accumbimu' mensam *Lachm. comm. Lucr. pg. 302.* — 21 Pomp.; *cf. 234, 35.* — potitore *Bamb.* — 22 atque *cdd. pr.* L_1. — amplíciter *pr. G.* — convium *Bamb.* — 24 satiust *Guietus;* sat est *cum cdd. Pl.* (*in Ambr. f.* satist) *C.* — *in Bamb. legitur* sa, *tum macula, ac* sa *habet Lugd.; item, ut refert Quicheratus, Paris. 7666; quem pariter cum Lugd. e Bamb. ductum haec ipsa evincit dittographia.* — servi *C, Bamb.* — modeste melius facere *Palatini Pl.; de Ambros. non constat.* — 25 Accius; *cf.* 470 *l.* largi.

benígne ei pro benfício largi adque ámpliter.

ALIQVANTISPER, TANTISPER, *PAVLISPER*, *QVANTISPER*. Quadrigarius Annalium lib. VI: aliquantisper pugnato nihil promovet Poenus. — Caecilius Fallacia:

nam si ílli, postquam rém paternam amíserant,
egéstate aliquantísper iactateí forent.

* * *

Caecilius Fallacia:

'velim paulísper te opperíri.' —
'quantísper?' — 'non plus tríduum.'

Pomponius Dotata:

'possum éxorare te út recedas á me paulispér modo?' —
'quantísper sat habes.' ||

DVRITER, pro dure. Terentius in Andria:

primo haéc pudice vítam, parce ac dúriter
agébat.

Novius Zona:

dúriter me habére,
vigilásse.

Afranius Privigno:

vivácx vetus quam dúriter nunc cónsulit tergó meo!

Ennius Phoenice:

quám ti ex ore orátionem dúriter dictís dedit!

Caecilius Fallacia:

---

27 Quadrigarius Ann. VI || 29 Caecilius Fallacia || 33 Caecilius Fallacia || 36 Pomponius Dotata || 1 I, 1, 47 || 4 Novius Zona || 7 Afranius Privigno || 9 Ennius Phoenice || 11 Caecilius Fallacia.

---

26 et *cdd. utrobique.* — beneficio *id.* — atque *cdd. pr.* L_1. — **27** tantisper *om. cdd. pr.* H_1; *P;* paulisper, quantisper *mrg. Ho* (paul. *ad v. 33 adscr.,* quant. *ad 36*) *et G (ad 33); om. rell.* — *f. illud* paulisper *non add. a Non.* — **28** annali *cdd.* — pugno *Bamb.; Montepess.* — **30** si illi postquam *in ras.* L_1. — amiserunt *Ribbeckius.* — **31** aegestate *H;* igestate *G.* — iactatio *pr. L;* iactati *rell.* — **32** *intercept. adverbii* tantisper *exempl. intellexit Quicheratus.* — **34** opperiri *mrg. Iun.;* operiri *cdd.* (experiri te *pro* te op. *ed. a. 1471*). — **2** primo *et Prisc. 1010* (*duo cdd.* prima); *Servius in Aen. VIII, 412; Fleckeisenus;* primum *cdd. Ter. (dest Bembin.).* — **5** duriter me habere; *si recta haec, significant:* me in duris rebus versari. — **8** bibax *Iun.;* euax, *quod potius est gestientis, non bene Rothius.* — vetus *pro* senex. — **8—10** duriter — orationem *om. Bamb.* — consulit *Ribbeckius* (consulit o *Neukirchius*); consulis *Iun.;* consulto *cdd. cum Paris. 7666.* — **9** Foenice *ed. Bas.;* fenice *L, H;* poenice *cd. Char. pg. 178.* — **10** ti *M;* tibi *cdd.* — tibi quam *Geppertus.* — ex ore orationem; *cf. Plaut. Merc. 176.* — dictis, *quod possit videri suspectum, etiam habet Charisius; ergo* duriter *pro* duris.

512 M.

'nam quam dúriter
vos éducavit ádque asperiter!' — 'nón negat.'

CAVTIM, pro caute. Accius Alphesiboea:

sed tibi caútimst adeundum ád virum.

idem Philocteta:

contrást eundum caútim et captandúm mihi.

STRICTIM. Cicero de oratore lib. I: quasi per transennam praetereuntes strictim aspeximus. — Sallustius: strictim, ut quaeque memoria digna videbantur, perscribere.

FIRMITER, pro firme. Lucilius Satyrarum lib. X:

fluctibus a ventisque adversis firmiter essent.

idem lib. XII:

firmiter hoc pariterque tuo sit pectore fixum.

Afranius Augure:

hoc haéret, utut clamós oritur, sei spíritu' firmiter ínsit.

M. Tullius de re publica lib. VI: firmiter enim maiores nostri stabilita matrimonia esse voluerunt.

FIDELE, pro fideliter. Plautus Captivis:

fác fidele . . . . cáve fidem fluxám feras.

AEQVITER, pro aeque. Pacuvius Atalanta:

cóncertare ac dísceptare pártes da cursu aéquiter!

---

14 Accius Alphesiboea ‖ 16 Accius Philocteta ‖ 18 I, 35, 162 ‖ 19 Catil. 4, 2 ‖ 21 Lucilius l. X ‖ 23 Lucilius l. XII ‖ 25 Afranius Augure ‖ 27 M. Tullius de re publ. VI ‖ 29 II, 3, 79 ‖ 31 Pacuvius Atalanta.

---

12. 13 nam quod *coniecit Beckerus;* numquam *Paris. 7665.* — atque *cdd. pr.* L_1. — asperiter *Bothius;* aspere *cdd.* — nam quin — educarit *Bothius.* — *si diverb. abnueris, scribend. vid.:* nam quam (*vel* quin) duriter vos educarit. — nam quin duriter atque aspere vos educarit non negat *Grauertus.* — **14** Alfesiboea *cdd.* — **15** sed ubi *Bamb.* — ad eundem *Bamb.* — **16** filoctita *C;* filotita *Bamb.* — **17** eundem *Bamb.* — captando *G.* — **18** Cicero; *cf. 180, 15.* — transsennam *Bamb.* — **19** strictim; carptim *melius cdd. Sall.* — **20** memaria L_1. — perscriberem *C, Bamb.* — **22** fluct avenentisque *L; item G ex corr.* — a *om. Paris. 7666.* — adversis *ed. a. 1476;* aversis *cdd.* — firmiter essent; *cf. comm. in Luc. X, 4.* — **24** probiterque *Gulielm.; f. recte.* — pictore *Bamb.* — **26** heret *cdd. pr. H.* — hoc haeret; *praesens pro futuro; ita et* oritur. — *idem fere quod alibi* hoc habet; *i. e. vulnus penitus infixum est, ut sanari non possit.* — utut *Neukirchius;* ut aut (haud *Bamb.*) *cdd.* — clamos *M;* clamor *v.* — clamos; *eius qui laesus est.* — sei *M;* sed *v.* — spiritu' *Neukirchius;* spiritum *cdd.* — insit *M* (insidat *Ribbeckius*); instat *libri.* — **30** fac fidelis sis fideli *recte cdd. Pl.* — *non bene Lindemannus* fac fidele (*quod iungeretur cum* fidelis) sis fidelis; *cf. Reblin pg. 84; Caesar. pg. 71.* — referas H_1; geras *recte, ut puto, cdd. Pl.; cf. tamen Schoellii comm. in h. l.* — **31** Athalanta *cdd.* — **32** *cf. comm. in 85, 7.* — disceptare *M;* dissentire *v.* — disceptare; *cf. Sall. Iug. 21, 4:*

Accius Antenoridis:

ad populum intéllego
referúndum, quoniam horum aéquiter senténtiae
fuére.

Livius Aegistho:

nam ut Pérgama
accénsa et praeda pér participes aéquiter
partítast. ||

PVBLICITVS, pro publice. Lucilius Satyrarum lib. XII:

huic hemini quaestore aliquo esse opus adque corago,
publicitus qui mi adque e fisco praebeat aurum.

idem lib. XVI:

publicitus vendis tamen adque extrema ligurris.

Plautus Amphitryone:

hospitio publicitus accipiar.

Caecilius Plocio:

ibi démum, ad plebem, péragitur; publícitu' defendúndumst.

Pomponius Campanis:

dántor dosenno ét fulloni públicitus cibária.

PROTERVITER. Ennius Pancratiaste:

quis ést qui nostris fóribus tam protérviter?

IGNAVITER, pro ignave. Lucilius Satyrarum lib. XVI:

cur tam ignaviter, hoc praesertim tempore, curas?

33 Accius Antenoridis || 37 Livius Aegistho II || 1 Lucilius l. XII || 4 Lucilius l. XVI || 6 I, 1, 8 || 8 Caecilius Plocio || 10 Novius Campanis || 12 Ennius Pancratiaste || 14 Lucilius l. XVI.

iure potius quam bello disceptare; *Cic. ad Fam. IV, 14, 2.* — partes da cursu *M;* partem da cursum *cdd.* — aequiter *om. Bamb.* — **33** Atenoridis H_1. — **35. 36** referī dū *H;* referendum *Par. 7666; Lugd.* — q. h.; quorum *Bamb.* — equitem L_1; equiter L_2. — *pro* aequae; *cf. v. 22; nisi scribend.:* favere. — **37** egisto *cdd.* — **38** Pergama *Iun.;* pergam *cdd.* — **39** praeda *Iun.;* praedam *cdd.* — equiter *cdd. pr. H.* — **1** XV *Bamb.* — **2** huic hemini; *i. e.* mihi. — hemini L_1; homini *rell.* — *f.* huice mihi. — questore *L, G, Bamb.* — atque *cdd. pr.* L_1. — chorago *docti.* — **3** mihi *cdd.* — atque *cdd. pr.* L_1. — e fisco *Gulielm.;* e pisco (episco *H, Bamb.*) *cdd.* — **5** vendis *Bent.;* vendit *cdd.* — atque *cdd. pr.* L_1. — *decoctorem tangi apparet.* — **7** *cf. comm. Goetzii in Amphitr. v. 159—162; Spengel. de canticis Pl. pg. 334.* — accipiar *Pl.;* accipiat *cdd.* — **9** ibi demum *Bothius;* ibo domum *cdd.* — domum ibo *Grauertus.* — peragitur *M* (*f.* peragitor; peragetur *Ribbeckius;* pergitor *Spengilius*) pergitur *cdd.* — defendendum est *Bamb.; H.* — **11** dantor Dossenno *Guietus; Ribbeckius;* dato Dorsenno *Me* (dosenno *M*); datordosenno (dat ordo senno *H*) *cdd.* — fulloni *M;* fullonibus (*seq.* pu) *cdd.* — publicitus *ed. a. 1471;* publiciter *cdd.* — **12** Propterviter (Poropt. *m. 1*) *P.* — pancratihaste *G.* — **13** qui est *G.* — tan L_1. — propterviter *P.* — **14** *cf. 514 l.* ignaviter. — **15** ho *pr. L.* — curas *M;* quaeris *cdd.* — curare *absolute dictum, ut saepius*

MVTVITER, pro mutuo. Varro Octogesi, [lib. I] περὶ νομισμάτων:

víve meque amá mutuiter!

PERSPICACE, pro perspicaciter. Afranius Divortio:

quam pérspicace, quám benigne, quám cito!

ASPRITER. Sueius Pullis:

úbi tu nequaquám cubares áspriter.

CELERANTER, pro celeriter. Accius Antenoridis:

séd quis hic est qui mátutinum cúrsum huc celerantér rapit?

DAPSILE. Pomponius Rustico:

'quid núnc vis fieri?' — 'vérrem sume dápsile ac dilúcide.'

EXQVISITIM. Varro Aiace stramenticio: acre aeger medicos exquisitim convocabas, ut convalesceres.

HILARE. M. Tullius de oratore: quis umquam res praeter hunc tragicas paene comice, tristis remisse, severas hilare? — Afranius Privigno:

et ‖ própter patruelém tuam
constítuit, hilare anhélans, disiectá coma.

FESTINATIM, pro festinanter. Pomponius Asina:

exsílui de nocte ád molam fullóni' festinátim.

---

16 Varro Octogesi ‖ 18 Afranius Divortio ‖ 20 Sueius Pullis ‖ 22 Accius Antenoridis ‖ 24 Pomponius Rustico; cf. comm. ‖ 26 Varro Aiace stramenticio ‖ 28 III, 8, 30 ‖ 30 Afranius Privigno ‖ 3 Pomponius Asina.

---

ap. comicos. — post h. v. l. Ignaviter *(om. ed. a. 1476; rell.), quod leg. pg. 514, cum Quadrigarii exemplo add. ed. a. 1471; sqq. ante Me.* — **16** Mutiter *Bamb.* — lib. I *om. ed. princ.* — **17** muiter G_1. — **18. 19** *haec aut delenda aut supplenda ex l.* perspicace, *quod 515 legitur, huc asciscendo. — et hoc magis probabile.* — **18** Perspicare *Bamb.* — prespicaciter L_1; perspiciter *G.* — **19** perspice G_1. — **20** Aspriter *M;* Aspiter *L; H; G ex corr.; Lugd.; Paris. 7666;* Aspiciter *pr. G;* Asperiter *Ald.* — Sueius *M;* ueius *cdd.* — Pullis *Ald.;* pulis *cdd.* — **21** nequamquam *L; H.* — cubare *Bamb.* — aspriter *M;* aspiter *L; H; Paris. 7666; Bamb.;* asperiter *ed. Bas.; Ald.* — **22** in antenoridis *ed. princ.;* tenoridis *C;* noridis *Bamb.* — **23** cursum hunc *Bamb.* — **24** Dapsile; *cf. comm. in 304, 29.* — Rectore rustico *Quicheratus; cf. 516 l.* puriter. — **25** dil. (del. L_1) *suspectum. f. dictum pro* splendide. — **26** Exquisitum *Bamb.* — aice *Bamb.* — stramentio *Bamb.;* stramentitio H_1. — atre *Bamb.* — hac re *Turneb.* — **27** exquisitum *Bamb.* — convocavas L_1, *Bamb.;* convocabat *Turneb.* — convalesceret *cdd.;* convalesceres *Popma.* — *philosophiae studium videtur commendari a Varrone.* — **28** M. Tullius; *cf. 383 l.* remissum, laetum *ibique comm.* — **29** severas *Cic.;* seberas H_1; *ed. Bas.;* seheras *L;* H_2; *Bamb.;* serias *Pius.* — hylare *H.* — **1** patruhelem *pr. L.* — **2** disiecta *Bothius;* delecta *cdd.;* deiecta *Ald.* — **3** Asina *Ritschelius Parerg. 142; cf. 246, 17;* Asinaria *cdd.; quod etsi defendi possit, tamen Plautinae potius comoediae recordatione videtur a librariis positum.* — **4** exilui *H, Bamb.* — ad noctem ad *Palatin.* — fulloni' *M;* fullonis *Laurenbergius;* fullone *cdd.*

Sisenna Hist. lib. IIII: praetor festinatim de castellis ad castra maxima† pedites conducit.

PVGNITVS [pro pugnis]. Caecilius Fallacia:

níai quidem qui sése malit púgnitus pessúm dari.

IGNAVITER. Quadrigarius Annalium lib. II: et qui ibi erant non ignaviter potando eum diem pro meliore habuerunt.

FVTTILE, futtiliter. Ennius Phoenice:

út quod factumst fúttile animis vós feratis fórtiter.

HVMANITVS. Turpilius Pedio:

quare ésse dicat quísquam illum hominem aut quídquam facere humánitus?

Cassius Hemina Hist. lib. IIII: qua fini *omnis res* atque omnis artis humanitus aguntur. — Afranius Repudiato:

quanto fácilius
égo, qui ex aequo vénio, adducor férre humana humánitus!

INIMICITER. Accius Didascalicorum lib. I:

plácáre ferócem hóstem inimícitérque accénsúm.

MEMORE, pro memoriter. Pomponius Philosophia:

'érgo, mi dosséne, cum istaec mémore meministi, índica,
qui íllud aurum abstúlerit.' — 'non didici háriolari grátiis.'

INMORTALITVS. Turpilius Hetaera:

---

5 Sisenna Hist. IV ‖ 7 Caecilius Fallacia ‖ 9 Quadrigarius Ann. II ‖ 11 Ennius Phoenice ‖ 13 Turpilius Pedio ‖ 15 Cassius Hemina Hist. IV ‖ 16 Afranius Repudiato ‖ 19 Accius Didascalicorum I ‖ 21 Pomponius Philosophia; cf. comm. ‖ 24 Turpilius Hetaera.

---

5 III *Lugd.* — praetor *Bent.;* praeter *cdd.* — praefestinatim (*om.* praeter) *Rothius; cf. 161, 20.* — **6** *post* maxima *quaedam hausta, ut puta:* maxima vi oppugnanda. — pedites *v.;* peditis *cdd.* — **7** pro pugnis (pro pugnus H_1) *secl. M.* — **8** nisi quis est *Madvig. Advers. II, 667.* — sese *Guietus; Bothius;* se *cdd.* — **9. 10** *cf. 513, 14 sq.* — Ann. *M;* annali *cdd.* (annalib, *om.* lib., *L*). — **10** potando *Lugd. sec. Petrum; Gulielm.;* putando *rell.* — pugnando *non bene Lips.* — **11** pro f. *bene Lugd.* — foenice *cdd.* — **12** futile *Bamb.* — an. *M* (animi *Ribbeckius*); amici *cdd.* — fer. *ed. princ.;* fueratis *cdd.* — **13** Humanitus *ed. princ.* (Humanitus pro humaniter); Humaniter *(cf. 509) cdd.* — Poedio *Bamb.* — **14** dicas L_1. — humanitus *Bamb.; ed. princ.;* humaniter *C.* — **15** *cf. 205, 15 cum comm.* — **15. 16** quare *h. l. cdd.* — omnis res *om. cdd. hic.* — omnis artis atque *C, Bamb.* — **17** fallacius *Bamb.* — **18** aequo *Me;* equo *cdd.* — ferre *ed. a. 1476;* fere *cdd.* — humanitas H_1. — **20** *cf. Lachmanni Opusc. 70.* — placere *L.* — fer. h. *Lachm.;* hostem ferocem *cdd.* — **21** Memore; *cf. comm. in 454 l.* bicipite. — filosofia *L.* — Pomponius; *cf. Prisc. 1014.* — Philosophia *si recte habet* (de phil. *Prisc.*), *ac non scribendum cum Gebhardo* Philosopho, *comparari potest Novii mortis et vitae iudicium.* — **22** mi Dorsenne *Me* (dossene *M*); ni dossedne (nidos sed necum *L, H*) *cdd.; om. Prisc.* — istaec *Bamb.; Prisc.;* ista hec (istahaec *H*) *C.* — memomore *pr. H;* memorero *Bamb.* — meminit *Prisc.* — **23** quid *G.* — ariolari H_2; arilari *G.* — gratiis *Me;* gratis *cdd.* — **24** Hetera *cdd.* (Haetera *H*).

satine út *sé* meúm cór volúptátibús dát?
inmórtálitús se óbtulít mi haéc facúltás.

LARGITVS, pro large. Afranius Materteris:

quid ístuc est? quid flés? quid lacrimas lárgitus?
prolóquere.

IRACVNDITER. Caecilius Subditivo:

quaesó || ne temere hanc rém agas, [et] ne iracúnditer.

MINVTIM, pro minute. Lucilius lib. V:

dic, quaenam cogat vis ire minutim
per commissuras rimarum, nocti' nigrore.

PARCITER, pro parce. Pomponius Verre:

sálve! te volo . . . . párciter. —
támquam frater míhi sis, medium abdómen tecum dívidam.

SVPERBITER. Afranius Purgamento:

illa ímperat supérbiter.

Naevius Belli Poenici lib. VI:

supérbitér contémtim cónterít legiónes.

LONGINQVE et LONGITER, pro longe. Accius * * * *Ennius* Andromacha aechmalotide:

---

27 Afranius Materteris ‖ 30 Caecilius Subditivo ‖ 2 Lucilius l. V ‖ 5 Pomponius Verre; cf. comm. ‖ 8 Afranius Purgamento; cf. comm. ‖ 10 Naevius Belli Poen. l. VI ‖ 12 Accius; cf. comm. ‖ Ennius Andromacha aechmalotide.

---

25 satine; *de thesi cf. Spengel. de cant. Plaut. pg. 274.* — se *add. Grautoffius.* — **26** inm.; *i. e.* divinitus. — optulit *Gs; non Bamb.* — mihi *cdd.* — **28** quid *Bamb.; ed. princ.;* qui *C.* — lacrimas *om. Bamb.* — largitu *pr. L;* largitum *Bamb.* — **1** ne cemere *Bamb.* — *om.* et *ed. princ.* — **2** Munutim H_1. — **3** quaenam *M;* quae te *Dousa pater;* quam *C, Bamb.;* quando *Guelferbitanus chartaceus.* — cogitat *idem; Parisin. 7657.* — vis ire *Ald.;* visire *C;* tusire *Bamb.* — **4** commissuras *omnes.* — nigere *Bamb.;* nigrere *Paris. 7666.* — **5. 6** verre Ho_1; verres *rell.* (veres *Bamb.; in L duo puncta posita supra* s, *unum infra, sed hoc elutum.* — salve *(ita Both.)!* te volo *M;* salbeolo L_2; Ho_1; salveolo L_1; albeolo *Bamb.;* Ho_2; *G.* — *videtur fuisse diverbium in hunc modum:* 'salve! te volo.' — 'tu si amicam praebes, nolo parciter.' — 'tamquam' *e. q. s.* — *nam obscene v. 7 dictum apparet.* — Verre salvo (*memoratur eiusdem Pomponii* Verres aegrotus): nolo *(ita Bothius) Ribbeckius.* — **7** abdomen tecum *Bothius ed. 2;* abdomen (abdomeri *Bamb.*) cum *cdd.* — **8** Superviter *cdd. pr.* H_1; *P; Montepess.* — **8. 9** Afr. Privigno: amanti *Lipsius, puto recte.* — illa imp. sup. (superviter *cdd. pr.* H_1) *Quicheratus;* illa sup. imp. *cdd.* — **10** Nevius (iu *supra add. L*) *cdd.* — *cf. 516 l.* contemtim. — **11** superviter *cdd. pr.* H_1. — contemtim *Lugd.; cdd. 516;* contentim *h. l. C.* — **12. 13** Longinque et longinquiter *mrg. G.* — Accius *cdd. h. l.;* Ennius *402 s. l.* summum, gloriosum. — *Accii vel exemplum haustum.* — Andromacha *M;* andromache (andromachae *Bamb.*) *cdd.* — aechmalotide *Rothius; cf. comm. in 505 l.* sonunt; eimalo *C;* eimala *Bamb.*

annos múltos longinque á domo
bellúm gerentes súmmum summa indústria.

Lucretius lib. III:

non, ut opinor, id a leto iam longiter errat.

PERPLEXIM, pro perplexe. Plautus in Sticho:

útrum ego perplexím lacessam orátione ad húnc modum.

Hemina Historiarum lib. I: prudens perplexim [scotinos] scribit.

SANITER. Afranius Megalensibus:

'ad esto!' — 'a, séntio
te nón amare mé cordate ac saniter.'

RARENTER. Caecilius Pausimacho:

edepól voluntas hómini rarentér venit.

Novius Exodio:

múltum ames, paulúm des, crebro vénias, rarentér *petas*.

Ennius Andromacha:

séd quasi aut ferrum aút lapis
durát, rarenter gémitum conatú trahens.

Pomponius Ergastylo:

lónge ab urbe vílicari', quó erus rarentér venit.

---

16 III, 676 ‖ 18 I, 2, 18 ‖ 20 Hemina Hist. I ‖ 21 Afranius Megalensibus ‖ Caecilius Pausimacho ‖ 26 Novius Exodio ‖ 28 Ennius Andromacha ‖ 31 mponius Ergastylo; cf. comm.

---

14 ab domo *cdd. magis sonore 402.* — **15** gentes H_1. — **17** *cf. Lachm.* *m.; Charis pg. 183.* — lecto H_2, *G.* — longius errat *cdd. Lucr.;* longiter i *Non.* — **18. 19** pro — perplexim *om.* H_1. — stico *pr. H.* — ergo *gd.* — **19. 20** perplexim — prudens *om. Bamb.* — orationem *C; Charis.* *. 190;* oratione *Plaut.* — **20** scottino (*seq.* s) *cdd.* (scottinos *P*); *delet r doctus (Passeratius, ut refert Quicheratus) in* Me_1*; Madvigius ad Cic. fin. II, 5, 15. — atque ego his obsequendum duxi, quamquam tale cema graecum permirum in libris Nonii. — cf. tamen Livius XXIII, 39* raclitus, cui Scotino cognomen erat, *ubi etiam de interpolatione suspicati nt docti.* — **21** in megalensibus *ed. princ.;* negalensibus *cdd.* — **22** ad esto *; qui et diverbium instituit;* at esto *Neukirchius;* adesto *v.* — a, sentio *M;* sentio (assentio *L ex corr.; H; G*) *cdd.* — **23** cordate *Ribbeckius;* adorate *;* H_1*; Bamb.;* adorare H_2, *G.* — adcorate, *i. e.* adcurate, *olim nos.* — **25** lumtas *pr. L;* voluptas *probabiliter Palmerius.* — **27** *amatori, ut vid., um consilium.* — petas (*sc.* rem veneream) *add. M.* — **29** aut *prius om.* *; G; Bamb.; Paris. 7666; v.* — **30** rarenter *in ras.* L_1. — conatu trahens *s.;* conatur trabem *cdd.* — **31** Pomponius *(om. cdd.); cf. comm. in 164 l.* renter. — ergastelo *cdd. h. l.;* ergastilo *idem pg. 164 et 186.* — *illud* gastylo *utrum ab* Ergastylus *descendat an ab* Ergastylum *incertum.* — **32** unde *Bamb.* — vilicari' *M;* vilicariae (vilicari aequo *H*) *cdd. hic; quo sit commendari illud* vilicarei. *cf. comm. in 164.* — quo rus *Bamb.* — renter *pr. L.*

Livius Tereo:

rárenter veníto.

PERSPICACE. Afranius Divortio:

quam pérspicace, quám benigne, quám cito,
quam blánde! quam matérno visast péctore!

CONTEMTIM, contemnenter. Naevius Belli || Poenici lib. VI:

supérbitér contémtim cónterít legiónes.

TEMERITER. Accius Amphitryone:

hócin rest, quo tám temeriter tú meam benevoléntiam
ínterisse es rátus?

RESTRICTIM, pro restricte. Afranius Thaide:

éaque ferme cédere *aiunt* mélius consultóribus,
quám restrictim cógitata atque ómnibus ratiónibus.

PRAECLARITER. Quadrigarius Annalium lib. III: et ita rebus praeclariter gestis Romam reverterunt.

TORVITER. Pomponius Auctorato:

occídit taurum tórviter; me amóre sauciávit.

Ennius lib. I:

ast hic, quem nunc tu tam torviter increpuisti.

PVRITER. Pomponius Aruspice vel Pectore† rustico:

---

33 Livius Tereo I || 35 Afranius Divortio || 1 Naev. Belli Poen. l. VI || 3 Accius Amphitryone || 6 Afranius Thaide || 9 Quadrigarius Ann. III || 11 Pomponius Auctorato || 13 Ennius Ann. I; cf. comm. || 15 Pomponius Haruspice vel Pectore rustico; cf. comm.

---

34 venito H_1; vento L_1; venio *rell.*; *v.* — **35** Perspicace; *cf. comm. in 513 l.* perspicace. — Perspicace; *cf. comm. in 454 l.* bicipite. — **36** perspicate H_1. — **37** visast (*vel* visa's) *Ribbeckius*; viast *Bamb.*; vias *C* (vius *pr. L*). — **1** Contemptim, contempnenter *ed. Bas.* — *puto* pro c. — Nevius *cdd.* — *cf. 515, 10.* — **2** superviter *cdd. pr.* H_1. — **4** hocin rest *M*; hoc in re est *cdd.*; hoccine est *Delrius*; *Me.* — quod *G*; *de Bamb. nihil notatum*; quo *et Lugd.*; *Paris. 7666*; *f.* quor. — tam tem. tu *Ribbeckius*; tu tam (ta *Bamb.*) tem. *cdd.* — benivolentiam L_2, H_1, *G*, *non Bamb.* — **5** esse ratus H_1. — **6** Restrictum *C (non mrg. G)*; Restrictim *Bamb.* — **7** eaque *P*; eaquae *C*, *Bamb.* — ferme L_1, H_1; firme *rell.* — cedere *vir doctus ap. Quicheratum*; sedere *cdd.* — aiunt *add. M.* — se dedere *Buechelerus*, *f. recte.* — **8** atque *Bamb.*; *v.*; utquae *L*; *H*; utque *G*. — **9** Annalium *M*; Annali *cdd.* — **11** Torviter *ed. a. 1471*; Torbiter *cdd.* — *ita et v. 12; 14.* — **12** torbiter *cdd.* — me amore sauciavit *Lips.*; me amores amavit *C*; mea memores amavit *Bamb.* — **13** lib. I *Scal.*; lupi *cdd.* — l. VII *olim nos*; *sed illud* l. *pro* liber, *quod apud Festum saepius legitur, ex Nonii libris adnotari non memini; quamquam potuit extare in archetypo.* — *cet. cf. comm. in Annal. 258.* — **14** ast hic *Scal.*; astic *cdd.* — torbiter *id.* — **15** auruspice *Bamb.* — Petitore *Rothius*; Rectore *Quicheratus*; Praecone *Bothius*.

'bucco, púriter
fac ut ísta tractes.' — 'lávi iam dudúm manus.'

Novius Virgine pregnate:

séquere [me]. puritér volo facias áccipei hunc igni ádque aqua.

REVERECVNDITER. Pomponius Macco Virgine:

praéteriens vidít dossenum in lúdo reverecúnditer
nón docentem cóndiscipulum, vérum scalpentém natis.

CERTATIM. Vergilius Aen. lib. III:

certatim socii feriunt mare et aequora verrunt.

Sisenna Hist. lib. III: adque armis de vita certatim dimicare nitebantur.

ABVNDE. Sisenna Hist. lib. IIII: profuse adque abunde semper usi magnum pondus auri argentique. ||

MISERITER, pro misere. Laberius:

márceo: mens íncorrupta míseriter corrúmpitur.

PROPERITER. Catullus:†

animúla miserúla properíter abiít.

---

18 Novius Virgine pregnate || 20 Pomponius Macco Virgine || 23 III, 290 || 25 Sisenna Hist. III || 27 Sisenna Hist. IV || 1 Laberius || 3 Catullus (Serenus); cf. comm.

---

16. 17 furiter *pr. L, H_1, Bamb.* — fac ut ista *vel* fac uti sta *M;* fac uti (*seq.* tra) *cdd.* — fac uti rem *Ribbeckius;* face, *om.* uti, *per septenar. troch. Quicheratus.* — tractis *G.* — lauuandunum *Bamb.; unde* lavi iandudum *Ribbeckius.* — **18** Viginae *pr. L.* — pregnate *pr. L;* pregnante *rell.* — **19** *ita M; cdd.:* sequere me puriter volo facias igni atque (adque L_1) aqua volo hunc accipere (accipe *ed. Bas.;* accipiter *Bamb.*). — **20** Verecunditer *L, H, Bamb.; cf. priora;* Reverecunditer *ed. Bas.; et ita Prisc. 1010, ubi compilavit Non.* — Maccho *cdd.* — virgine *Bothius;* virginem *cdd.* — **21** vidi *Bothius.* — dossenum; Dorsennum *Bothius;* dossensum *Bamb.; Paris. 7666;* duos sensum *C.* — **22** *f.* cor discipulum *(genetiv.).* — vererum *Bamb.* — **23** *om. Lugd.* — **24** equora *L, G.* — **25—27** III — lib. *om. Bamb.* — **25** atque *cdd. pr.* L_1. — gertatim L_1. — **26** nitebantur *Me;* nitebatur *C;* nitabatur *Paris. 7666 sec. Quicheratum; cf. comm. in 511, 24.* — *f. omissa quaed. in fine, ut puta:* uterque exercitus. — **27** III *Paris. 7666.* — profuse *Lips ;* perfuse (perfusae *pr. L*) *cdd.* — atque *cdd. pr.* L_1. — **1** pro *om. Bamb.; Par. 7665; pr. L.* — **2** marceo *M;* mareo L_1, *Bamb.;* mereo (*pro* maereo) *rell.; f. recte;* in marco *(ut titulus sit) ed. princ.; similiter* Mario *vel* Morione *Ribbeckius.* — **3** Properiter; Prosperiter *male cdd. Prisc. pg. 1010.* — Catulus G_1. — *Sereno recte adscribit v. 4 Diomedes pg. 513. neque hoc metrum invenitur ante Serenum; cf. de re m. 107.* — *f. non peccatum a Nonio, sed haustum cum v. Catulli 63, 49:* patriam allocuta maestast ita voce miseriter, *qui ad lemma praecedens pertineret, nomen Sereni.* — **4** abiit *Lachmannus;* abit *cdd.;* obit (robit, obiit) *cdd. Diom.; cf. quae in ed. Rutilii Namatiani pg. 46 sunt adnotata.*

XII.

INCIPIT

DE DOCTORVM INDAGINE.

Omnes artem secuti negant adverbiis praepositionem addi oportere; sed auctoritas veterum praeponi iubet.

DESVBITO. Titinius Prilia:

ède, amabo, quíd desubito tám repente ad mé venisti?

Ennius Pancratiaste:

cúm desubito me órat mulier lácrimansque ad genua áccidit.

Afranius Emancipato:

o quám beatae scénicae mihí videntur múlieres,
quae iúrgio torquént viros desúbito et benivoléntia.

Caecilius Asoto:

nam ego duábus vigiliís transactis dúcor desubitó domum.

Quadrigarius Annalium lib. II: hic desubito utrisque nuntiatur ipsorum copias adesse. — Novius Tripertita:

póstquam sese vídit herem, désubito divórtium
fécerunt.

Lucretius lib. II:

vim cupidam tam desubito quam mens avet ipsa.

Accius Eurysace:

---

10 Titinius Prilia ‖ 12 Ennius Pancratiaste ‖ 14 Afranius Emancipato ‖ 17 Caecilius Asoto ‖ 19 Quadrigarius Ann. II ‖ 20 Novius Tripertita ‖ 23 II, 265 ‖ 25 Accius Eurysace.

---

7 De doctorum indagine. *i. e.* de doctorum observationibus curiosioribus. — *apparet capite hoc, quod ex prioribus XII ut loco ita tempore extremum fuisse statuo, cum pariter eo et quae ad sermonem spectent et quae ad antiquitates sint tractata, transitum muniri ad alteram partem operis.* — **8** O. a. s. *e. q. s.; cf. Victorin pg. 1951.* — *haec ut in principio collocarentur praec. cap. respectu vid. evenisse.* — **11** ede, amabo *M;* sede amabo *C;* sed eamabo *Bamb.;* sed amabo *ed. princ.;* sed te (*prius* iam) amabo *Ribbeckius.* — t. r. *om. Palat.* — **12** pancrasiastae *L, H, Bamb.;* pancrasiaste *ed. Bas.* — **15** o *add. Ribbeckius.* — beata escente *Bamb.* — scentce *L* (*sec. Rothium* scentae). — mihi vid. mul. *M;* videntur mihi mulieres *cdd.* — **16** *ita M; cdd.:* quae iurgio et beniv. terrent des. viros. — ben. fient *cd. Palat.; ex quo male Gebhardus* vient. — **17** Asato *Bamb.* — **18** *f.* iam. — ducor (*i. e.* abeo) *v. d. in ed. Bas.;* duco r. — **19** Annali *cdd.* — hic *M;* his *C, Bamb.* — **21** sese *Bothius;* se *cdd.* — herem *M;* heredem *cdd.* — sese heredem vidit *Quicheratus.* — *f.* postequam se vidit herem. — **24** de subito *Lachmann.* — avet *cdd. Lucr.;* abet *pr. L;* habet *rell.* — **25** Eurysacae *Bamb.;* Eurysache *pr. L;* Eurisace *H.*

tót tropaea tránsdes? summam glóriam evortí sines
tám desubito?

Pomponius Pappo agricola:

vólo scire ex te: cúr urbanas rés desubito déseris?

idem Pistore:

fít desubito *idem* hílarus, tristis; sáltat ridens,ríngitur.

Lucilius Satyrarum lib. X:

quamvis desubito trinis deducere scalis.

M. Tullius de re publica lib. VI: nisi, ut meministis, concursu levissimae multitudinis ex aere congesto funus || desubito esset ornatum. — Naevius Danae:

desúbito famam tóllunt, siquam sólam videre ín via.

DEREPENTE. Turpilius Boethuntibus:

eum dérepente dúcere uxorem aúdio.

Ennius Phoenice:

íbi tum derepénte ex alto in sálsum despexít mare.

Afranius Incendio:

non úsquequaque idóneum inveniás locum,
ubi dérepente, cúm velis, faciás lutum.

idem in Omine:

adque ílle derepénte in iumentum éxilit.
* * *
conténdit oculos: dérepente abiít celox.

Accius Astyanacte:

---

28 Pomponius Pappo agricola | 30 Pomponius Pistore || 32 Lucilius l. X || 34 M. Tull. de re publ. VI || 1 Naevius Danae II || 3 Turpilius Boethuntibus || 5 Ennius Phoenice || 7 Afranius Incendio || 10 Afranius Omine || 12 poeta scenicus. cf. comm. || 14 Accius Astyanacte.

---

26 tropea *C, Bamb.* — transde *Bamb.; pr. L.* — *minus placet* transdei. — summat L_1. — evorti *mrg. Iun.* (everti *Bentin.*); evortis (*seq.* s) *cdd.* — **31** idem *add. M.* — altat (*praec.* s) *Bamb.* — flet, fit desubito hilarus; tristis saltat, ridens ringitur *haud male Buechelerus.* — **34** V *Bamb.; Paris. 7666.* — nisi *Quicheratus;* in his *cdd.* — *f.* ni is *(dativ.).* — meministris *Bamb.* — **35** ex *M;* et *cdd.* — congesto *ed. a. 1476;* congestu *cdd.* — **1** ornatum; *i. e.* adornatum. — Nevius *cdd.* — Dane *H; Bamb.* — **2** *cf. 306, 6 sq. cum comm.* — Boetuntibus *cdd.* (Boetundibus *Bamb.*). — **4** ducere uxorem audio *Bothius;* ux. aud. duc. *cdd.* — **5** phenice *Bamb.;* foenicae *C* (foenice *Hs*). — **6** salsum *M;* altum *cdd.* — **8** invenias *om. Bamb.* — iocum *L; Montepess.; P; Par. 7665; Lugd.* — **9** lucrum *Lips.* — **10** homine *cdd.* — **11** atque *cdd. pr.* L_1. — **12** idem *supplet Lipsius. nec est improbabile Afr., et quidem Ominis, esse versum; nam facillime potuit hauriri* et *vel* item. — **13** abiit *ed. a. 1476;* abit *Bamb.; Paris. 7666;* habit *L, H, Gs.* — celox *Lips.;* colo *cdd.;* colos *Rothius;* loco *Maelius.* — **14** Astianacte *pr. H.*

518 M.

híc per matutínum lumen tárdo prorepéns gradu
dérepente aspício ex nemore pávidum et properantem égredi.

Novius Macco:

scálpes dentes, dérepente in céna si peccáveris.

Terentius Hecyra:

íta corripuit dérepente tácitus sed ad fíliam.

Pomponius Praecone posteriore:

vís facere ut novérca vetulum dérepente déserat?

Ennius Hectoris lytris:

écce autem calígo obortast; ómnem prospectum ábstulit
dérepente.

* * *

. . . . dérepente cóntulit sese ín pedes.

Varro Sesquulixe:

. in Thespiadum coro
derepente.

PICVMNVS et avis est Marti dicata, quam picum vel picam vocant, et deus qui sacris Romanis adhibetur. Aemilius Macer Ornithogoniae lib. I:

et nunc agrestis inter picumnus habetur.

Hyginus: est parra Vestae, picus Martis. — Fabius Pictor

---

17 Novius Macco; cf. comm. ‖ 19 IV, 1, 3 ‖ 21 Pomponius Praecone posteriore ‖ 23 Ennius Hectoris lytris ‖ 26 poeta comicus ‖ 28 Varro Sesquulixe ‖ 32 Aemilius Macer Ornithogoniae lib. I ‖ 35 Hyginus ‖ Fabius Pictor Rerum Romanarum I.

---

15 *f.* hinc. — prorepens *Bothius;* properantem *cdd.* — **16** auspicio *Bamb.;* aspitio H_1. — **17** Maccho *cdd.* — *cet. cf. comm. in 200, 9.* — **18** scalpes *(pro imperativo) Bothius;* scalpis *cdd.* — *post* der. *interpungitur vulgo.* — in cena *ed. a. 1471;* in scena *cdd.; v.;* in schemam *Palmer.* — **20** sed H_1; se *rell.;* sese *cdd. Ter.; Victorin, 1951; Arusian. VII, 468.* — *unicum hoc exemplum* d *paragogici, quod vocatur, servati in fabulis Ter.* — **22** *f.* novella. — **23** Haectoris *H, Bamb.* — lystris *cdd.* — **24** oborta est *Bamb.;* aborta est *C;* ob. ut *Delrius.* — **25. 26** *illud* derepente *addidit, lacunae sign. pos. M.* — **27** *elocutio comica.* — se H_1; se sese *G testante ed. Bas.* — pede *Bamb.* — **28** sexqueulixe *L, H.* — **29. 30** Thaespiadum *L sec. Riesium;* Tespiadum *G; H ex corr.* — coro; choro *Rothius;* oro *cdd.* — *post illud* derepente *quaedam vid. hausta; nisi potius scribendum:* en Thespiadum chorum derepente! *cf. Eumenidum illud:* ecce de inproviso ad nos accedit cana Veritas. — *versus glyconei; cf. 492 l.* gelo. — **32** et *om. L.* — deus; *cf. 528 l.* Pilu-minus. — **33** in ornithogonia *Bent.* (Ornithogoniae *Quicheratus*); in theogoniae *cdd.* — **34** Picumnus *v.; cf. Fest. 209 s. l.* picum. — **35** Hycynus *L,* H_1; Hycinus *Bamb.* — prara *Bamb.* — veste *cdd.; corr. Palmer.* — picus; *exspectes* picumnus; *ita v. 36* picumnum; *39* picumnus. — Martis; *sc.* sacer. — Favius *cdd. pr. Montep.* — *ad quaestionem multum agitatam, qua quis fuerit hic auctor Annal. latinorum disputaretur, cum nihil habeamus novi quod addamus, conferantur Petri eandem tractantis Proleg. pg. LXXVI sqq.; CLXXVIII sq.*

Rerum Romanarum lib. I: et simul videbant picum Martium. — idem Iuris pontificii lib. III: Pilumno et Picumno. — Varro de vita populi Romani lib. III: P. Aelius Paetus cum esset praetor urbanus et sedens in sella curuli ius diceret populo, picus Martius advolavit adque in capite eius adsedit. ||

Veterum memorabilis scientia PAVCORVM numerum pro bonis ponebat; MVLTOS contra malos appellabant. Terentius in Eunucho:

si quísquamst, qui placére se studeát bonis
quam plúrimis.

Accius Tereo:

video égo te, mulier, móre multarum útier,
ut vím contendas tuam ád maiestatém viri.

---

37 Fabius Pictor Iuris pontificii III; cf. comm. || Varro de vita pop. Rom. III || 2 prol. 1 || 5 Accius Tereo.

---

36 Rerum Romanarum *M;* rerum H_1*;* rerum gestarum *rell.* — rerum naturalium *mire Iun.* — Fabii Annales *(si idem sint intellegendi) dicit Gell. V, 4, 1.* — Marcium H_1. — Martium; *de Fausto aliisque pastoribus agitur; cf. comm. Thilonis ad Serv. in Aen. I, 273.* — 37 idem iuris pontificii libro tertio *Bent.;* idem lib. I *(cf. v. 36)* uris pontifex lib. III (IIII *Bamb.*) *cdd.* (lib. I *om. Ald.* — iuris *ed. a. 1480*) *cdd.* — *possit movere haud immerito suspicionem allatus h. l. titulus, cum a Nonio scriptorum Augusto priorum praeter Ciceronem et Catonem vix quidquam solere adferri nisi historias alibi declararim. — cf. comm. in 259, 3; 346, 24; 354, 6. — sed reputandum Nonium inde a capite VII usum fontibus plane novis diversisque a prioribus. — nam et pg. 544 s. l.* polybrum *idem videtur notari opus; ubi vide comm. — contra non possum adsentiri Petro ad hos libros referenti quae leguntur pg. 223 s. l.* salis, *ubi est:* in commentario veteri Fabi Pictoris; *nam ibi magis probabile commentarium in Fabii Pictoris vel libros iuris pontificii vel historias significari mihi quidem videtur; cf. de l. lat. VII, 39 ubi de Naevio agitur:* nam et in Corneli commentario erat. *illud* commentario Fabi Pictoris *dictum ut ap. Sueton. de gramm. cap. XVIII:* commentario Zmyrnae edito. — *porro dubitarunt multi utrum librorum de iure pont. idem esset auctor atque historiarum. — mihi in testimonio Nonii quantumvis levis hominis videtur acquiescendum, cum praesertim eum in ultima parte libri vel maxime probis satis et antiquis fontibus usum appareat.* — picumno *Bent.;* picum *cdd.* — 38 P. Aelius *Vrsin.;* pelius *cdd.;* prolius *ed. princ.;* pedius *a. 1471.* — Aelius *Me; nescio an rectius, cum de praenomine non satis constet. — cf. Valer. Max. V, 6, 4, apud quem praenomen nullum. qui utitur eo Frontini, quae feruntur, Strategem. lib. IV auctor 5, 14 dicit* Lucium, *addito quosdam tradere ei* Laelio, *non* Aelio *fuisse nomen. sed cf. Plin. X, 18, 20.* — petus *C;* pectus *Bamb.* — praetor; PR., *ut vid., L, G, Bamb.;* p͞r *H.* — 39 orbanus *L,* H_1*, Bamb.* — Marcius H_1. — 40 atque *cdd. pr.* L_1. — 1 Ceterum mem. *G.* — praeponis L_1*;* prebonis *Bamb.;* prae bonis *pr. H.* — 2 appellabat *ed. princ.* — eunuco *pr. L.* — 3 se *om.* H_2*, G; item ap. Ter. Bembin. et P.* — studebat *Bamb.* — *n. N., quem apparet locum Ter. ita accepisse quasi supplendum esset ad* placere magis. *et similiter ineptit Eugraphius.* — 5 Accius; *cf. 259, 7.* — 6 mora *G.*

519 M.

idem Epinausimache:

> probís probatu' pótius quam multís forem!

Lucilius Satyrarum lib. XIIII:

> non paucis malle a sapientibus esse probatum
> ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν!

idem lib. XIII:

> . . unu' modo de multis qui ingenuos sit.

M. Tullius de re publica lib. IIII: nec in hac dissensione suscepi populi causam, sed bonorum. — idem de re publica lib. VI: et vero in dissensione civili, cum boni plus quam multi valent, expendendos civis, non numerandos puto. — Afranius Suspecta:

> nóli ex stultitiá multarum crédere esse animúm meum.

CENSERE et ARBITRARI veteres cognatione quadam socia ac similia verba esse voluerunt. Varro Rerum humanarum lib. XX: quod verbum c e n s e o idem et a r b i t r o r poterat ac valebat. — Plautus in Rudente:

> non vídisse undas *mé* maiores cénseo.

idem in Menaechmis:

> demam hánc coronam adque ábiciam ad laevám manum,
> ut, sí sequentur, me hác abisse cénseant.

Varro de vita populi Romani lib. II: itaque quod hos arbitros

---

8 Accius Epinausimache ‖ 10 Lucilius l. XIV ‖ 12 Odyss. XI, 491 ‖ 13 Lucilius l. XIII ‖ 15 M. Tull. de re publ. IV ‖ 16 M. Tull. de re publ. VI ‖ 18 Afranius Suspecta ‖ 22 Varro Rerum hum. XX ‖ 24 I, 2, 78 ‖ 26 III, 3, 31 ‖ 29 Varro de vita pop. Rom. II.

---

9 probatu' *M;* probatus *Lips.;* probatum *cdd.* — **11** malle; meila H_1; *tum* mella; male H_2, *G.* — a sapientibus *M;* ac sapientibus *Dousa pater;* acsa sipientibus L_1; acsi sapientibus *id. m. 2;* H_1; *Bamb.; Paris. 7666;* acsia sapientibus H_2, *G.* — **12** η πασιν νεηυεσσι ηαταη (ν *Bamb.*) ομενοισιν αναcceιν (*νοισιν αναcceιν prius litt. lat. minusculis L; sed graecae maiusc. supra scriptae*) *C, Bamb.* — **14** ingenuos *(de animo dictum)* sit *M;* ingenio sit *C;* ingeniosa *Bamb.* — **16** sed paucorum *Quicheratus; qua non opus coniectura.* — *illud* de re publica *vid. tollendum.* — **17** IIII *Lugd.* — enimvero *Iun.; f.* ego vero. — bonis *L, Bamb.* — **18** civis H_1; *Cuiac.;* cibis *rell.* (cibus *Lugd.*). — **20** noli extultitia *H.* — *post illud* stultitia censere et arbitrari *add. Bamb.* — **21** cognitione L_1. — **22** Varro; *cf. v. 29.* — R. h. *Popma; Me;* de re rustica *cdd.* (re *om. G*). — **23** idem et arbitror *M;* et arbitror idem *v.* — **25** me *om. cdd.* — **27** hanc *om. cdd. Pl.* — atque *cdd. pr.* L_1. — levam *cdd. Non. et Pl.* — **28** si *om. Bamb.* — sequentum L_1. — ut si qui (quis) sequatur; ut si qui sequantur *cdd. Pl.* (ut qui sequantur *Pylades*). — hac (hec, haec) me *cdd. Pl.* — habisse *G;* abiisse, habiisse *cdd. Pl.* — **29** *f.* hos, quod. — arbitros *et L; sed* arbitr *in ras.*

nstituerunt populi, censores appellarunt: idem enim valet cen- ɪere et arbitrari.

AFFICI *de* malis tantum consuetudo praesumpsit, cum sit ɔositum et *de* bonis. M. Tullius de officiis lib. I: sic ut aliquo ıonore aut imperio || affectos observare et colere debemus. — Varro Eumenidibus:

corónam ex auro et gémmis fulgentém gerit,
lucé locum afficiens.

DECVRIONES et CENTVRIONES a numero, cui in militia prae- rant, dicebantur; ACCENSI, qui his accensebantur, id est adtri- ruebantur. Varro de vita populi Romani lib. III: *qui* quidem scribtivi, cum erant adtributi decurionibus et centurionibus, quia orum augebant numerum, accensi vocabantur. eosdem etiam uidam vocabant ferentarios, quia pugnabant fundis et lapidibus, ıis armis quae ferrentur, non quae tenerentur.

LATERES aput quosdam, ut scrobes, cuius generis habeantur, ncertum est: sunt autem generis masculini. Varro de vita populi Romani lib. III: nam lateres argentei adque aurei primum conflati ıdque in aerarium conditi. — [et in alio *loco* idem:

later quod cónquadravit régius.]

MODESTIA, MODERATIO, MODVS, MODICVM, MEDIOCRE hunc

---

33 I, 41, 149 || 2 Varro Eumenidibus || 7 Varro de vita pop. Rom. III || 13 Varro de vita pop. Rom. III || 15 Varro (Hecatombe).

---

30 idem enim *ed. a. 1476;* id enim *cdd.* — **32. 33** de *utrobique add. M.* — M. Tull.; *cf. 359 l.* observare, suspicere. — sicut (sicuti) *cdd. 359; hic L, H, Bamb.* siquo; *G* siquos. — **1** observaret colere *Bamb.* — **2** Varro; *cf. 540; 549 l.* subparum; ostrinam. — **3** et ex, *sed* et *del., H.* — **5** militiam *Bamb.* — praeparant L_1. — **6** accensibantur *C, non Bamb.* — **7. 8** Varro; *cf. 57 l.* legionum. — *ubi qui habetur locus Varronis praecessit huic interpositis quibusdam.* — qui quidem ascribtivi *M;* qui de (quide Ho_1; quidea Ho_2) ascribtivis (ascript. L_2; H_1; *Gs'*; *Bamb.*; scriptivis Ho_2) *cdd.* — ii quidem adscriptivi *Quicheratus.* — quia *M;* qui *v.* — **9** augebant *M* (augerent *Quicheratus*); habent *cdd.* — **10** ferrentarios *L.* — quia (*f.* quod) pugnabant *M;* quidpugnabant L_1; qui depugnabant *rell.* — fundis *Popma;* pugnis *cdd.* — **11** *puto* is *vel* id est. — qui *Bamb.* — ferentur *G; Bamb.* — *cf. Paul. pg. 85:* ferentarii auxiliares in bello a ferendo auxilio dicti vel quia fundis et lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur, ita appellati; *Isid. 14; 369 l.* adscripticii; velati; *Varr. de l. lat. VII, 57.* — **12** Lateres; *cf. comm. in Luc. IX, 23.* — apud *cdd. pr.* L_1. — **13** Varra H_1. — **14** atque *cdd. pr.* L_1. — *ita et 15.* — **15** erarium *Bamb.* — et *om. Ald.* — in *om. Iun.* — loco *add. Ald.* (*ed. a. 1476:* et in alio masculini loco. Idem). — *hoc exempl. ab interpol. vid. add.; nam non solet ita citare N.* — *cf. 131 l. iter.* — **16** quod conq. *cdd. 131; hic H, G:* quem conquadravit; *L:* quem non quadravit; *Bamb.:* quondravit. — **17** Molestia L_1. — hanc *Bamb.*

habent ordinem, quod modestia fundamentum, soliditas, basis ipsa virtutis est. e qua gignitur moderatio, quae temperat aurigatque modos, qui ex supra memoratis disciplinis in factis [sunt] et in dictis et ceteris talibus, quae agendi officia sunt, iniunguntur. modicum vero moderatum est; mediocre quod medium. ita saepe positum in magnis auctoribus aucupavimus. Varro Cato vel de liberis educandis: omnia, inquam, in docendis pueris, quae demta non prohibent verum bonum fieri, mediocria [modica] sunt.

PROVENTVM etiam malarum rerum dici || veteres voluerunt. Lucilius lib. XXVI:

dénique adeo mále me accipiunt décimae et proveniúnt male.

INBVERE consuetudo inducere [vel inficere] existimat, cum sit proprie maculare vel polluere vel inficere. Accius Armorum iudicio:

intér quos saepe et múlto inbutus sánguine.

idem Melanippo:

credíti' me amici mórtei inbuturúm manus?

Pacuvius Periboea:

nám si te regerét pudor
sive ádeo cor sapiéntia inbutúm foret.

M. Tullius de re publica lib. V: quae cum Scipio dixisset, admodum probans Mummius (erat enim odio quodam rhetorum inbutus). — Varro Ἑκατόμβη, περὶ θυσιῶν:

ad régis ensis sánguine inbutús nigro.

23 Varro Cato ‖ 2 Lucilius l. XXVI ‖ 5 Accius Armorum iudicio ‖ 7 Accius Melanippo ‖ 9 Pacuvius Periboea ‖ 12 M. Tull. de re publ. V ‖ 14 Varro Ἑκατόμβη.

18 basis *ed. princ.;* vasis *C;* vassis *Bamb.* — **19** ipsi H_1. — e qua; aequa, *tum* equa *H.* — **21** sunt *del. in H; om. G; non Bamb.* — q̄; *L.* — officia sunt; officiant *Bamb.; pr. L.* — iniunguntur *Quicheratus;* iunguntur *C* (iuntur *pr. L; Lugd.*); untur *Bamb.* — **22** modicum; *cf. 342 l.* modicum. — mediocre *cf. 29 l.* mediocritas. — **23** aucupavimus. *nota hominem gloriosum!* — **25** dempta *H;* damta *G.* — demta; *i. e.* si demta fuerint. — verum; *i. e.* virum, *quod reposuit Me.* — modica *del. Riesius.* — **3** denique *ed. princ.;* dein quae *C;* deinque *Bamb.* — me *om.* G_1. — **4** Induere *Bamb.* — n *ubique* L_1*; ed. Bas. (sed vv. 15, 23* m *in G sec. Riesium); usque ad v. 16 Bamb.;* m L_1*; H; Bamb. inde a v. 18.* — Inbuere; *cf. 324 l. idem.* — consuitudo L_1. — vel inficere *secl. Riesius.* — **6** inbutus *Bothius;* inbutos (imb.) *cdd.* — **7. 8** Menalippo *Hqos.* — crediti' *M;* crediti L_1*;* credite *rell.* — me *om. G.* — mortei; morte *Iun.;* mortem *cdd.* — inbutorum manu *Bamb.* — **10** regeret *Bent.;* tegeret *cdd.* — **12** lib. V; *libro quarto haec adscr. Maius.* — **13** admodum *bis L.* — probans *supra add. in L.* — Mummius *ed. princ.;* nummius *C, Bamb.* — quodam *duo Maii cdd. Vatic.; mrg. Iun.;* quorum *C, Bamb.* — rethorum L_1. — **14** inbutus. *sequebatur responsum Mummii.* — εκατομπεβη *cdd.* — ευcιων *G.* — **15** at L_2*, H, G, non Bamb.* — sensis *Bamb.*

Sallustius Catilinae bello: ea quasi venenis malis inbuta corpus animumque virilem effeminat. — Vergilius lib. VII:

quae fors prima dedit, sanguis novus inbuit arma.

M. Tullius in Ortensio: ut i, qui conbibi purpuram volunt, sufficiunt prius lanam medicamentis quibusdam; sic litteris talibusque† doctrinis ante excoli animos et ad sapientiam concipiendam inbui et praeparari decet. — Varro Agathone: ideo quod maiores nostri virginis acerbae auris veneriis vocabulis inbui noluerunt.

COMPOTEM bonae rei solum dici existimatur, cum etiam malae rei positum sit. Accius Clytemestra:

cúr me miseram inrídet magnis cónpotem et multís malis?

MIRA et MIRACVLA veteres pro monstris vel horrendis ponebant. Lucilius Satyrarum lib. I:

miracla cient elephantos.

Plautus in Amphitryone:

nímia memoras míra. sed vidístin uxorém meam?

Vergilius Georg. lib. IIII:

omnia conmutat sese in miracula || rerum.

DIEM volunt, cum feminino genere dicimus, tempus significare; masculino diem ipsum. nos contra invenimus. Turpilius Pedio:

quando équidem amorem intércapidine ípse lenivít dies;

---

16 11, 3 ‖ **17** Aen. VII, 554 ‖ **19** M. Tull. Hortensio | **22** Varro Agathone ‖ **25** Accius Clytemestra ‖ **28** Lucilius l. I ‖ **30** II, 1, 69 ‖ **32** IV, 441 ‖ **3** Turpilius Pedio.

---

16 Sall.; *cf. Gell. III, 1.* — Catillinae (Catilline L_1) L_2, *Bamb.* — **19** M. Tull.; *cf. 386 l.* sufficere, mutare inficiendo *ibique comm.* — hortensio *C pr.* L_1; horthensio *Bamb.* — ut i; uti *cdd.* — *h. l. C:* conbibit (comb. L_2) purpuram; *Bamb.:* conbibiturpuram. — **20** sufficiant *Bamb.* — talibusque; *puto* liberalibusque *vel* aliisque. — **21** ante; atque *Bamb.* — **22** Varro; *cf. 247, 23; ubi plenior locus.* — Agatone *C, non Bamb.* — ideo. *praec. haec:* virgo de convivio abducatur (abdicatur *Pius; f.* abducebatur, *h. c.* abibat). — **23** veneris *cdd.* — **24. 25** Comp.; *cf. 456 l.* compotem. — existimat *L, P, Bamb.; f.* existimant. — malae rei *M;* mala rei *pr. H;* mala re *rell.;* in mala re *Quicheratus.* — Clytemestram *Bamb.* — **26** cur *supra add. L.* — me Ho_1; *P; v.;* meae Ho_2; *rell.* — magis *cdd.; corr. Lips.* — *post* multis et *coeptum in L, sed deletum.* — **27** et; et vel H_1; *L ex corr.; Bamb.;* vel *pr. L;* H_2; *om. G (in H etiam* vel *deletum, sed restitutum).* — **29** miracula *L, Hqo, Bamb.;* miracla *Hs, G.* — cient *Iun.;* ciet *cdd.* — elephantos *M;* telefantas L_2; telefantes, *m. 2* telefantas *H;* telefantas *et G;* elefantas *Paris. 7666; Lugd.;* etelefantas L_1; elefantis *Bamb.* — **31** vidistin *Bamb.; Paris. 7666;* vidisti *C.* — oxorem *Bamb.* — **32** Georg. *om. L,* H_1, *Bamb.* — **1** transformat *Verg.* — **3** Poedio *Bamb.* — **4** et quidem *L,* H_1, *Bamb.* — quando quidem (*debebat* quandoquidem) *Gulielm. Verisim. II, 23 sed satis bene illi, qui* equidem *etiam cum aliis pr. primam singularis*

522 M.

id est: ipsum tempus. Pacuvius Duloreste:

> gnatám despondit: núptiis hanc dát diem.

Vergilius Aeneidos lib. II:

> ergo dies infanda aderat. mihi sacra parari.

VICTOREM altae rei superatorem dici voluit Vergilius Georgicon lib. II:

> inde secutus
> per ramos victor adque alta cacumina regnat.

VER SACRVM quidam dictum putant, ut plerumque, vitabile et execrandum. sed Sisenna religiosum dicit Hist. lib. IIII: quondam Sabini feruntur vovisse, si res conmunis melioribus locis constitisset, se ver sacrum facturos.

APVT, ad. Lucilius lib. XXX:

> aut cum iter est aliquo et causam commenta viai
> bito apud aurificem, ad matrem, cognatam, ad amicam.

error consuetudinis aput pro in utitur. itaque vitiose dicimus, cum nos in foro fuisse dicamus, aput [aut ad] forum fuisse, cum aput iuxta significet. Accius Eurysace:

> ápud ipsum adstas.

Turpilius Leucadia:

> utinám nunc apud ignem áliquem magnum adsídam! . . . . .

---

5 Pacuvius Duloreste ‖ 7 II, 132 ‖ 9 II, 306 ‖ 14 Sisenna Hist. IV ‖ 17 Lucilius l. XXX ‖ 22 Accius Eurysace ‖ 24 Turpilius Leucadia.

---

numeri personis apud scenicos antiquissimos iungi contendunt, licet res sit nondum profligata. — intercapedine *cdd. pr.* L_1, *H.* — *huic versui subiciendus, non quidem continuo, quae fuit Gulielmii opinio, sed ut quaedam interposita fuisse statuas, ille, qui legitur pg. 470 s. l.* intui. — *itaque frustra fuit Gebhardus, cum reponeret illud* lenibit. — **5** id est; idem *Bamb.* — Doloreste *Bamb., P.* — **6** gratam *Bamb.* — **8** ergo; *ita pessime Non.;* iamque *Verg.* — inianda *Bamb.* — pari *pr. L.* — **9** *nullum l.* L_1. — superatorem rem H_1. — **12** atque *cdd. pr.* L_1*;* perque *Verg.* — **14** Sisenna. *huic loco subiciendus qui leg. 277, 13.* — **15** novisse H_1*; G.* — vovisses tres *Bamb.* — si *om. Par. 7665.* — tres *Montep.; Par. 7665.* — constituisset *Bamb.* — *in mrg. cd. G scripta haec:* ver sacrum ab antiquis dictum quotiens iuventus egressa a parentibus urbes condebat, ab apium examine tractum. — *cf. Paul. 379 l.* ver sacrum *et quae ibi adferuntur ab O. Muellero.* — **17** *null. l. L; pr. H;* d *pro* t *cdd. pr.* L_1. — Lucil.; *cf. comm. in Luc. IX, 30; XXX, 54.* — **18. 19** at cum *Gulielm.* — commenta viai *Lips.;* bito *M;* commentavi (conm. *L*) aut *L, H, Bamb.;* commenta viaut *G.* — **20** consuitudinis *L.* — apud L_2, *H, Bamb.* — **21** *puto* designamus. — aput *M;* apud *v.* — *nam vid. olim fuisse* apud *supra posito* ut; *cf. notam seq.* — aut ad *del. Ald.* (ad *om. L*). — **22** fuisse H_1*; ed. princ.;* fuisse se *cdd. pr.* H_1. — apud *omnes.* — Euresace L_1; Euris. *m. 2.* — **23** adstas *Me;* adistas *cdd.;* adsistas *Gerlachius.*

M. Tullius de re publica lib. III: cuius etiam focum Cato ille noster, cum venerat ad se in Sabinos, ut ex ipso audiebamus, visere solebat; apud quem sedens ille Samnitium, quondam hostium, tum iam clientium suorum, dona relegaverat. — Accius Diomede:

ádsum apud te, génitor.

Sallustius in Iugurtino bello: ceterum apud aquam Syllam || cum equitibus noctem agitare iubet. || [apud etiam pro in dictum invenimus; ut Terentius in Andria:

. . apud forúm modo e Davo aúdivi. . . . .

M. Tullius de signis: *is* cenam isti dabat apud villam in Tyndaritano.]

PRO et ante significat. Vergilius lib. VIII:

stabat pro templo et Capitolia celsa tenebat.

OPERARI est deos religiose et cum summa veneratione sacrificiis litare vel convivari. Pomponius Praecone posteriore:

ád Veneris proféctust mane vétulus, votum ut sólveret;
íbi nunc operatúr.

Afranius Excepto:

proficíscor. res, tempús, locus, semul ótium hortabátur,
ut óperata illei dégerem sanctúm diem Diánae.

idem in eadem:

---

26 M. Tull. de re publ. III || 29 Accius Diomede || 31 98, 4 || 2 II, 1, 2 || 4 II, 4, 22, 48 || 6 Aen. VIII, 653 || 9 Pomponius Praecone posteriore || 12 Afranius Excepto || 15 Afranius Excepto.

---

26 M. Tull.; *vide 68 l.* apud; *ubi prorsus alio fonte usus Non.* — 29 religaverat *Bamb.* — 31 Iugurtino *pr. L;* Iugurthino *rell.* — Sylla *H.* — 1 agitari *Bamb.;* L_2. — 1—5 apud *e. q. s.; haec ab interpol. addita ad refellendum initium lemmatis.* — 3 *praec. ap. Ter.* qui scis? — apud suorum *Bamb.* — e Davo audivi *Ter. (in sequentibus recte Fleckeisenus* ei misero mihi, *nisi gravius latet mendum);* id dabo autibo (audibo L_1*;* autdibo *pr. H*) *C;* id dabo aut ibi *Bamb.* — 4 M. Tull.; *cf. 278 l.* dare, exhibere *cum comm.* — is (*h. l. praec.* is) *cdd. om. utrobique.* — 7 *aliter Serv.* — 8 Operiri H_1. — deos rel.; *f. addendum* colere. *quamquam* litare *ita cum accusat. iunctum bis terve.* — 9 litari *Bamb.* — posterior *Bamb.* — 10 profectu'st *Munkius;* profectu (profectus *Bamb.*) est *cdd.* — 11 operatur *Quicheratus;* operatus est *cdd.* — 13 simul *cdd. pr.* L_1. — 14 *Bothio obsecutus non toleravi troch. septen. iambico iunctum, quamquam non ignoro vix posse definiri, quo in copulandis metris dialogi modo usi sint poetae comici Terentio posteriores. cet. cf. seq. exempl.* — operata (*i. e.* postquam operata essem) *Buechelerus;* operatam H_2*; Bamb.; Par. 7666;* operam H_1*;* operatum *rell.* — *laetiores numeri, si scripseris* operata ut. — illei *(adverb. loci) M;* illum *cdd.* — degerem s. d. D. *Bothius ed. 2;* dianae (diane *L*) digerem (degerem H_2*;* dierem *Bamb.; Par. 7666*) sanctum diem *cdd.*

> iubeo hŏminem tolli et cŏnlocari et cŏnfoveri. sŏlvo operăm Dianae.

Vergilius Georg. lib. I:

> *laetis operatus in herbis.*

Lucilius lib. XXX:

> aut operata aliquo in celebri cum aequalibu' fano.

SEXAGENARIOS PER PONTEM *non* mittendos male diu popularitas intellexit, cum Varro de vita populi Romani lib. II honestam causam religiosamque patefecerit: cum in quintum gradum pervenerant adque habebant sexaginta annos, tum denique erant a publicis negotiis liberi adque otiosi. ideo in proverbium quidam putant venisse, ut diceretur sexagenarios de ponte, id est deici oportere, quod suffragium non ferant, quod per pontem ferebant.

STRICTVRAE dictae sunt quae de ferro candenti micant, cum massa malleis cuditur: unde et incus est appellata. [dictae autem quod aut strictius || emittantur aut quod oculos fulgore praestringant.] Vergilius lib. VIII:

> *striduntque cavernis*
> stricturae Chalybum et fornacibus ignis anhelat.

PROXIMVM dicebant veteres non solum adhaerens et adiunctum,

---

18 I, 339 || 20 Lucilius l. XXX || 23 Varro de vita pop. Rom. II ||*2 Aen. VIII, 420.

---

16 *nihil est in numeris quod reprehendas. displicet tamen interpunctio gravior post* confoveri. — *itaque f. sic constituendus locus:* iubeo ilico hominem tolli | et conlocari et confoveri. operam Dianae solvo. — et locari *Bamb.*; *non Par. 7666.* — opera *Bamb.* — **19** laetus *H ex corr.*; letus *G*; letis *L*, *Bamb.* — oper. est in *Bamb.* — **21** operata *Gulielm.*; operat (*seq.* a) *C*; aperat *Bamb.* — in *om. G.* — lecebri *Bamb.* — **22** Sexagenarios; *cf. Fest. 334 s. l.* sexagenarios. — *vera scilicet ac prudens explicatio proverbii, quod sequitur, non potuit Varr. impedire, quominus in satura Sexagesi vulgatum sequeretur per iocum errorem. cf. 86 l.* casnares. — non *add. M.* — mittendus est male *Bamb.* — pop.; *i. e.* vulgus. — **23** onestam *L.* — **25** atque *cdd. pr.* L_1. — **26** publiciis *pr. L.* — atque *cdd. pr.* L_1. — proverbium *ed. a. 1471*; proverbio *cdd.* — **27** sexaginarios *L.* — **27. 28** id est deici oportere *M*; *puto* id est de ponte deici oport.; deici oportere id est *cdd.* — ferebat *pr. L.* — *f.* ferebatur. — **29** Stricturae; *cf. 21 l.* stricturae; *ubi eadem fere traduntur.* — **30** *illa* massa — appellata *adfert Prisc. 719.* — masa *Bamb.* — etiam incus *Prisc.* — **30. 1. 2** dictae — praestringant. *haec ut ex pg. 21 translata secl. M.* — *et possis dubitare an etiam Vergilii exemplum sit inde adsumptum.* — quod aut stricte em., id est celeriter *leg. pg. 21.* — scrictius L_1; structius *Bamb.* — emitantur *Bamb.* — perstringant *cdd.* — VIIII *Lugd.* — **3** *illud* str. cav. *addidi, quamquam ne superiore quidem loco exhibetur. sed neque caretur eo sat commode et quam facile hauriri potuerit propter verbum sequens intellegitur.* — **4** calibum *cdd.* — **5** veteris L_1. — adherens *cdd.*

verum etiam longe remotum, si tamen inter duo discreta nihil medium extitisset. Vergilius Aen. lib. V:

proxumus huic, longo sed proxumus intervallo,
insequitur Salius.

ita et Sallustius in situ Ponti de promunturiis Paphlagonum et *eo*, quod *Κριοῦ μέτωπον* appellant, posuit.

MEMINI illam rem difficilius dictu putant plurimi. Vergilius in Bucolicis:

numeros memini, si verba tenerem.

et:

alternos Musae meminisse volebant.

Cicero de oratore lib. III: quid fuit in Graccho, quem tu melius, Catule, meministi, quod me puero tanto opere ferretur?

TVRBAM et TVRBAS diversam volunt habere significationem, ut sit turba populi conventus, turbae turbationes. nos contra lectum invenimus et indiscrete positum et pro turbis turbam. Accius Athamante:

'ac dúbito?' — 'a, quid agis? cáve ne in turbam te ínplices.'

idem Stasiastis vel Tropaeo:

nón vides, quam túrbam, quantos bélli fluctus cóncites?

Turpilius Thrasyleone:

nemo úmquam vidit ébrium ire intérdiu
neque túrbam facere néque fores exúrere?

---

7 V, 320 ‖ 10 Sallustius (Hist. III); cf. comm. ‖ 13 IX, 45 ‖ 15 VII, 19 ‖ 17 III, 56, 214 ‖ 22 Accius Athamante ‖ 24 Accius Stasiastis ‖ 26 Turpilius Thrasyleone.

---

7 existitisset *L;* exstitisset *ed. Bas.* — 8 sed proximus *cdd.* (proximus *bis Verg. libri*). — 9. 10 Salius. ita et *om. P; Paris. 7666; Bamb.; punctis supra et infra add. delet L.* — in situ Ponti; *h. e.* in descriptione Ponti; *cf. Porphyrion. ad Hor. C. I, 17, 18.* — promunturis *Bamb.; pr. L;* promuntoriis H_1. — paphiagonum *L*, H_1; paflagonum H_2. — 11 eo *add. M.* — *Κριοῦ μέτωπον Ald.;* trium etopon *L;* trium et opon *H;* triu metopon *ed. Bas.; Bamb., ut vid.* — appellant *M;* appellavit *v.* — posuit: *h. e.* a Sall. promunturia Paphlagoniae, Carambis et Syrias, proxima *Κριοῦ μετώπῳ* dicta, quamquam distat ab hoc Carambis duobus milibus stadium et quingentis. — 12 Verg.; *cf. 353 l.* numeros, modos. — 14 nisi verba *G.* — 15 et; *cf. 499 l.* accusativus pro genetivo. — 16 museae *pr. L.* — 17 gracco *Bamb.* — 20 turbam *pr. L.* — turbae turbationem L_1; *H; G; Bamb.* — nosti L_1. — *f.* nos econtra. — 22 Adamante *cdd.* — 23 *diverb. disposuit Bothius.* — ac *M;* an *cdd.;* haut d. *Both.; f.* hau. — ha *cdd.* — te *om. Bamb.* — implices *ed. princ.;* implicis (inpl. L_1; *ed. Bas.*) *cdd.* — 24 stasiastris vel tropeo *cdd.* — 25 belli *M;* vel *cdd.* — 26 trasyleone *cdd.* — 28 fecere *L.* uxurare *G.*

Terentius in Eunucho:

néquam ille hodie insánus turbam fáciat aut vim Tháidi.

M. Tullius de senectute: cum in illud divinum animorum concilium coetumque proficiscar cumque ex hac turba et conluvione discedam. — || Plautus in Aulularia:

redeo íntro, nequid híc *item* turbaé fuat.

Caecilius in Imbriis:

mirum ádeo, nisi fratér domi aliquam ébrius turbám dedit.

DEMENSVM Terentius in Phormione quasi deminutum posuit:

quod ille únciatim víx *de* demensó suo,
suúm defrudans génium, conpersít miser.

|| Cicero [de] Oratore assimilatum vel aequatum dicit: *de industria*que non ex insidiis, sed aperte, palam elaboratur ut verba verbis quasi demensa et paria respondeant.

SVPERVACVVM non putat oportere dici Varro de vita populi Romani lib. IIII, sed supervacaneum: in quo est supervacuum pro supervacaneo.

CAECVM veteres pro inprovido dixerunt. Varro de vita populi Romani lib. IIII: neque id caeci consules fecissent, quei mandata arcana T. Ampio dedissent, ut vi discedentem Cn. Magnum * * *

---

29 IV, 1, 2 || 31 23, 84 || 1 II, 9, 8 || 3 Caecilius Imbriis || 5 I, 1, 9 || 8 12, 38 || 11 Varro de vita pop. Rom. IV || 14 Varro de vita pop. Rom. IV.

30 nequam; *i. e.* ne quam. — aut vim Thaidi *Ter.;* ausum tahidi *C; om. Bamb.* — **31** M. Tull. de sen. *om. Bamb.* — M. Tull.; *cf. 82 l.* conluvio. — in; ad *recte meliores cdd. Cic.* — illum *cdd.* — **1** discebam *Bamb.; Par. 7666.* — **2** fugiam intro *non bene cdd. Pl.; cf. Caesar. pg. 124.* — item (itidem *Caes.*) *add. M.* — turbae hic itidem *cdd. Pl.; ubi* turbarum hic itidem *Brixius.* — fiat *cdd. Non. et Pl.; corr. Harius.* — **3** in *supra add. in L; om. Bamb.* — imbris *cdd.* — **4** *ita Bothius, hiatu post caesuram admisso; cdd.:* m. ad. n. fr. d. ebrius turbam aliquam dedit; *longius abest a cdd. scriptura illud:* aliquam dedit turbam ebrius. — turbam aliquam dederit ebrius *Ribbeckius.* — **5** Ter.; *cf. comm. in 31, 10.* — formione *cdd.* — **6** unciatum *Bamb.* — de *om. cdd.* — vix *et* de *a correctore add. in L.* — **7** defrudens *Bamb.* — **8** de *secl. M;* in Oratore *Me.* — assimilatum *M;* aestimatum *cdd.* — aequantum *Bamb.* — de industriaque *Quicheratus e Cicerone;* quae *cdd.* — **9** ap. et (ac) palam *cdd. Cic.* — elaboratur *Me ex Cic.;* elaborat *cdd.* — **10** respondeat *L ex corr., H, Bamb.* — **11** Superbacuum L_1. — **12—15** sed supervacaneum — lib. IIII *in mrg. add.* L_1. — **12** sed supervacuaneum *Bamb.* — in quo est. *hoc dicit Varro, in libri vel potius tituli sive legis verbis, quae adfert, illud inusitatum dignumque memoria, quod* supervacuum *ponatur pro* supervacaneum. *sane hunc locum si exceperis, primum invenitur vocabulum illud apud Horatium.* — **14** invido *L, Bamb.;* inprovido *H, G.* — **15** neque id. *videntur ante omissa quaedam a librariis.* — consules *ed. princ.;* consulis *cdd.* — quei; qui *Martini Laguna;* quae *cdd.* — **16** archana *Bamb.* — T. Ampio *Lips.; Me; ed. Bas.;* tampio

Quotiens per accusativum casum ANNOS vel DIES loquimur, iuges annos vel dies significamus; quotiens per dativum, intervallum interiectis aliquibus annis vel diebus. itaque qui optantes multis annis dicunt, multos annos melius dixerint. Vergilius Georg. lib. II:

> ergo non hiemes illam, non flabra neque imbres
> convellunt: inmota manet multosque per annos
> multa virum volvens durando saecula vincit.

Plautus Trinummo:

> .. quia, ruri dúm sum ego unos séx dies,
> me absénte adque insciénte, inconsultú meo
> aedís venalis hásce inscribsit litteris.

Turpilius Philopatro:

> ecce aútem tuo more, út soles, aegré pati
> vidére mihi, quia hós dies conplúsculos
> intércapedo ||'súmti faciundí fuit.

idem Hetaera:

> rús ad illas cónmigrat;
> habitámus hiemem tótam cum muliérculis.

Vergilius Georg. lib. IIII:

> septem illum totos perhibent ex ordine menses
> flevisse.

---

21 II, 293 ‖ 25 I, 2, 129 ‖ 29 Turpilius Philopatro ‖ 2 Turpilius Hetaera ‖ 5 IV, 507.

L, *H*, *Lugd.* — *notus T. Ampius ex Cicerone.* — dedissent *Lips.;* sedissent *cdd.* — uti vi discedentem *M* (ut discedentem *Martini Laguna*); autdividi centum L, H_2; autdividi H_1; autdivi dicentum *ed. Bas.; Bamb.*, *ut vid.* — *non potest admitti quod Popma coniecit:* audivi dicentem, *nisi post illud* dedissent *quaedam statueris hausta.* — *quodsi, ut probabile est, agitur de bello secundo civili, omnino non habet locum commentum eius.* — *suppleri potest ut puta* retraheret ex fuga *vel* retineret *(similiter Martini Laguna).* — GN *vel* gn *add. supra virgula cdd.* — **17** Quoties *pr. L;* Quotiens *rell.* — adnos *Bamb.* — **18** per dativum (per dativum per *cdd.; del.* per *alterum Quicheratus*); *dativum cum ablativo confudit Numida, sicut saepius notatum Cap. IX.* — **20** mel. dixerunt L, H_1; dixerunt mel. *Bamb.* — **22** hiemes *G.* — illa *Bamb.* — **23** multosque nepotes *elegantius pars cdd. Verg.; alterum videtur adscitum e Georg. IV, 208.* — **26** *praec. ap. Pl.:* quidum? — rure *cdd. Pl.* — dum sum ego *et cdd. plures Pl.* (dum ego *B*); dum ego sum *cum Kochio Ritschelius.* — **27. 28** atque *cdd. pr.* L_1. — inconsultu meo *Pl.;* inconsulto me (meae dis *pr. H*) *cdd.* — venaL, L *lineola transfixo*, L_1. — inscripsit L_2, *H*, *Bamb.;* inscribit *meliores libri Pl.* — **29** Turpil.; *cf. 484 l.* sumpti *ibique comm.* — filopatro *cdd.* — **30. 31** videre mihi aegre (egre *L*, *H*, *Bamb.*) pati *cdd. h. l.; post* aegre id *add. 484.* — **1** intercapedos *Bamb.* — sumti *L;* sumpti *rell.* — **2** hetera *cdd.* — **4** hiemam, *m. 2* hiemaem *H.* — **5** Verg. Georg. lib. IIII; *his lineola supposita m. 2 in L.* — **6** illos *cdd.* *exc.* H_2. — perhibens L_1. — menses; *seq. ap. Vergilium:* rupe sub aeria deserti ad Strymonis undam. — **7** flevisse; *ita et Arusian. gr. lat. VII, 474, qui*

526 M.

Cicero de re publica lib. I: nec tantum Carthago habuisset opum sescentos fere annos sine consiliis et disciplina. — idem de re publica lib. II: itaque illa praeclara constitutio Romuli cum ducentos annos et XXXX fere firma mansisset. — Sallustius Hist. lib. I: et Diponen, validam urbem, multos dies restantem, pugnando vicit. — Lucilius lib. XXVI:

quí sex menses vítam ducunt, Órco spondent séptimum.

invenimus et in Varrone multis annis *de* continuis dici, περὶ γεγαμηκότων:

cúius ubi annis múltis maculae *víx* vestigium ínventumst.

Dubio potius quam difficili intellectu vates posuit Mantuanus:

sed misera ante diem subitoque accensa furore;

quom huic sententiae adversetur versus eius cum opinione sentiens plurimorum:

FORTVNA omnipotens et ineluctabile fatum.

---

8 Cicero de re publ. I ‖ 9 Cicero de re publ. II ‖ 11 Sallustius Hist. I ‖ 13 Lucilius l. XXVI ‖ 15 Varro περὶ γεγαμηκότων ‖ 18 Aen. IV, 697 ‖ 20 Aen. VIII, 334.

---

adfert integros vv. 507; 8; cdd. Verg. partim flevisse et, *partim, id quod melius,* flesse sibi et. — **8** Karthago *Paris. 7665; 6.* — **9** opuum *pr. L.* — sescentes *G;* sescentum *Bamb.; Paris. 7665;* sexcentum *Par. 7666; puto* septingentos. — consilii set disciplina *pr. L.* — **9. 10** de re publica *vid. delendum.* — ita quia praeclara *Bamb.* — **11** XXXX *Maius;* XX *C;* viginti *Bamb.* — triginta *ed. a. 1471.* — in Hist. *Bamb.* — *cf. Kritzii comm. in I, 74.* — **12** Diponen *Kritzius;* diponem *C, Bamb.;* digonem *ed. Iun.;* deponere *edd. vet.* — Olyssiponem *Iun.;* Hipponem *vel* Vizonem *alii.* — *cf. Prob. pg. 1450* lectum in Sallustio Vizzo, Vizzonis *ibique comm. Keil.* — **13** vincit, *quod magis placere possit, Lugd.; Paris. 7666; P.* — Luc.; *cf. 283, 24 cum comm.* — **15—17** *haec in cdd. leguntur pg. 527 ante l.* dona *huc revocavit Iun.* — **15** invenimus. Invenimus *L, sed non add. l. nota: nullum l. in H;* venimus *Bamb., sed cf. comm. pg. 527 in fine l.* inpotentiam. — de *add. M.* — continuis di *Bamb.* — **15. 16** περὶ γεγαμ. *Iun.;* περιτανηκοτων *L;* περιτ (*τ ex al. litt. factum m. 2*) εστανηκοτων *H;* περιτεστανεκοτων *G;* περτιτανηκοτων *Bamb. sec. Beckerum.* — **17** cuius *monosyllabum.* — anni H_1 *sec. Riesium* (anui *P*). — animi mustis *Bamb.; Par. 7666.* — maculae vix *vel* non (nec *Riesius*) *M;* masculi *L, H, Bamb.;* maculi *P;* masculini *per interpolationem G;* masculinum *ed. princ.* — *de levitate uxorum puto agi.* — *versum, qui videtur indicari seiunctis inter se longius eis quae sunt* cuius *et* maculae, *post alios constituit M.* — annos multos *idem V. 77, 18.* — **18** *philosophum rursus agit Nonius; cf. 455 l.* fatum; *Gell. VII, 1; XIII, 1; Serv. Dan. ad Aen. IV, 696.* — Dubio *om. Bamb.* — *puto* Difficili potius quam dubio. *id quod traditum si scripsit Nonius, ita videtur explicandum, ut dicat dubia esse Vergilii versum sententia, quamquam verbis facillimis ad intellegendum.* — vatis L_1*; et ita f. Non.* — **19** mira *G.* — miserante diem *pr. L.* — ascensa *Bamb.* — **20** quom *M;* quem *L, P, Bamb.;* quum, *supra scr. m. 2* c, *Hs;* cum *G.* — opiniones *Bamb.*

verum sensibilitatis eius nunc levis ratio est, quia *si* prisca sententia philosophica accipit intellectum, quae ait:

sui cuíque mores fíngunt *fortunam hóminibus,*

omnipotens fortuna esse desinit; quod Sallustius mire: fortuna simul cum moribus inmutatur. — ac per hoc ex ea similitudine iam fatum ineluctabile esse non poterit, quod, *cum* ex una causa fortuna ferri videatur et FATVM, potest etiam fatum morum mutabilitate converti, ut ex his aut celer aut tardum aut bonum fiat aut pessimum. accensa enim furore Dido amoris iniqui violentia, quia, ut ipse ait:

omnia vincit amor,

ante diem merito videtur || occidere. *quid* quod etiam Homeri eius modi est *sententia*, quem Vergilius noster omni aemulatione sectatur:

σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν;

in quo est ὑπὲρ μόρον ultra decretum. quod si admittitur ut ulterius protendatur, quoniam id ex moribus factum est, quod significat σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν, admittere poterimus Didus moribus properatam etiam fati celeritatem, ut intra diem posset admitti, quoniam recepit, ut Homerus ait, *mali* magnitudinem ultra vim fati.

INPOTENTIAM etiam potentiam auctoritas dedit. Sisenna Histo-

---

25 versus poetae scaenici; cf. comm. || 26 Catil. 2, 5 || 32 Bucol. X, 69 || 1 Odyss. I, 34 || 10 Sisenna Hist. III.

---

28 sens.; *i. e.* sententiae; *cf. 173 l.* sententia. — nunc *M;* non *cdd.* — tevis *pr. L.* — quia si *Rothius;* prisca *M;* quae prima *cdd.* — **24** filosofica *L;* philosofica *H.* — **25** sui quique *frustra Lachmann. comm. Lucr. pg. 94.* — fort. hom. *supplevit Rothius; cf. Corn. Nepot. v. Attici 11, 6; Cic. Paradox. 5, 34, ubi sapiens poeta dicitur huius sententiae auctor, Menander, puto, sive Epicharmus.* — **26** desinit *ed. princ.;* desivit *cdd.* — mire; *quia parum honorifice in fortunam.* — **27** inmultatur *pr. L.* — as L_1. — ex *om. Bamb.* — **28** iam; eam *L,* H_1, *Bamb.* — cum *add. M.* — **29** postest *G.* — **30** celer (celera, *m. 2* celer a *L*) *neutrum.* — **31** iniqui H_1; iniqua *rell.* — **32** quia *ed. a. 1471;* qui *cdd.* — ipse (ipe *pr. L*); *i. e.* idem. — *cet. cf. 446 l.* omne. — **33** *lineola infra addita in L.* — **1** quid quod *M;* quod *v.* — *eadem elocutione usus Nonius 446, 15.* — omeri *Bamb.; pr. L.* — **2** sententia *add. M.* — *cf. Gell. VII, 2, 14.* — **4** φεϲιναταϲθααι (*v H*) εϲινυπερμοροναατaιεχουϲιν *L, H; similiter G, Bamb.* — **5** in quo est *M;* quod (*praec.* ιν) est *C;* idē *Bamb.* — **7** ϲφεϲιναταϲεααιεϲιν *L, H; similiter G, Bamb.* — poterimus *M;* poteritis *C;* potentis *Bamb.* — Didus *M;* de *v.* — **8** intra diem; *h. e.* ante diem; *cf. 530 l.* intra. — posset *M;* possit *v.* — **9** omerus *Bamb.; pr. L.* — mali *add. M; cf. 46, 19; 435, 2; 441, 2.* — **10** Inpotentiam; *cf. 129 l.* impotens. — etiam; enim L_2; H_1; *Bamb.* — auctoris *Bamb.*

riarum lib. III: sublatus laetitia nimia adque inpotentia conmotus [animi].

DONA consuetudine haec habentur quae aut propitiandis dis dantur aut hominibus pro benefactis redduntur; sed auctoritate pro ultione posita manifestum est. Vergilius in Bucolicis:

aut ut mutatos Terei narraverit artus,
quas illi Philomela dapes, quae dona pararit.

QVANDO pro quoniam dici potest. Vergilius lib. VI:

unum oro, quando hic inferni ianua regis
dicitur.

et rursus idem:

hic tibi; fabor enim, quando haec te cura remordet.

VEL pro etiam est. M. Tullius Epistularum ad Brutum lib. VIII: et quod te tantum amat ut *vel* me audeat provocare. — Lucilius lib. XXVIIII:

húius invenisse únum ad morbum illum hóminis vel bellíssimum.

M. Tullius de officiis lib. II: contraque benivolentia fidelis vel ad perpetuitatem. — idem in Hortensio: vidi in dolore podagrae nihilo illum vel omnium maximum stoicorum Posidonium quam Nicomachum Tyrium hospitem meum fortiorem. || Vergilius Georg. lib. III:

Belgica vel molli melius feret esseda collo.

---

15 VI, 78 || 18 Aen. VI, 106 || 21 Aen. I, 261 || 23 M. Tull. Epist. ad Brutum VIII || 25 Lucilius l. XXIX || 27 II, 7, 23 || 28 M. Tull. Hortensio 1 III, 204.

---

11 atque *cdd. pr.* L_1. — 12 animi *secl. M* (*praec.* laetitia nimia). — *in Bamb. est* animum uenimus *(cf. 526, 15); sed id factum ex* animuuenimus — 13 consuitudine L_1. — diis *cdd.* — 15 posita *M;* positum *cdd.* — Verg. (*lineola infra posita in L); cf. 461 l.* dapes. — 16 aut ut *H;* aut cum *L; G; Bamb.* (*post* aut *add. m. 1 vel 2* ut *in L*). — 17 filomela L_1, *G;* filomeda *Bamb. sec. Beckerum.* — 19 hici interni L_1. — ianua ditis *ed. a. 1471, item sqq. ante Bas.* — 22 hic ti *G.* — favor L_1. — 23 Epistularum *M;* aepistula L_1*;* aepistola L_2, *H;* epistula *G* (*compendium in Bamb.*). — 24 vel *add. ed. a. 1476.* — pirovocare *pr. L.* — 25 XXVIII *Bamb.* — 26 huius H_1*;* hoc *rell.* — invenisse *Vahlenus;* invenisset *cdd.* — unum *iungendum cum* bellissimum. — illum *non videtur pertinere ad* morbum. — hominis *M;* homini *cdd.* — bellissimum; *i. e.* scitissimum. — 27 contraquae *cdd. pr.* H_1. — benevolentia H_2. — 28 vel *om.* H_1. — 29 illum; ipsum *Ald.* — Possidonium *cdd.* — 1 Nicomacum *cdd.* — 1. 2 Verg. Georg. lib. *lineola infra notatum in L.* — II *ex corr. H.* — 3 fetisset a L_1*;* feret esset a H_2.

528 M.

Varro Eumenidibus: ex his adque eius modi institutis ac vita vel ad Herculis athla aptei facti erant. [idem Vergilius:

carmina vel caelo possunt deducere lunam.

et Terentius in Eunucho:

vel rex.]

DE, pro ab. Lucilius lib. XXVI:

sólus idem vím de classe próhibuit Vulcániam.

PILVMINVS et PICVMINVS di praesides auspiciis coniugalibus deputantur. Varro de vita populi Romani lib. II: natus si erat vitalis ac sublatus ab obstetrice, statuebatur in terra, ut aspiceretur, *num* rectus esset; *deinde* dis coniugalibus Pilumino et Picumino in aedibus lectus sternebatur.

CADVCEVM pacis signum Varro pronuntiat de vita populi Romani lib. II: verbenatus ferebat verbenam; eidem erat caduceus, pacis signum; quam Mercuri virgam possumus aestimare.

---

4 Varro Eumenidibus ‖ 5 Bucol. VIII, 69 ‖ 7 III, 1, 7 ‖ 9 Lucilius l. XXVI ‖ 12 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 16 Varro de vita pop. Rom. II.

---

4 Euminidibus *G; item Bamb.; ut vid.* — atque *cdd. pr.* L_1. — acivita *pr. L.* — 5 ab hercules *Bamb.* — athla *Lugd.; Me;* atla *(om.* H_1*; edd. ante Me) cdd.* — aptei *M;* athlaetae (athlaete L_1) *cdd.* — *agitur de priscis Romanis.* — 5—8 idem *e. q. s.; haec quae vel contra morem Nonii positis illis* idem V.; et T. *nec non brevitate nimia loci Terent. interpolatorem produnt secl. M.* — *non credo post* idem *alterum exemplum Varronis haustum, quamquam ita ut vult Non. positum* vel *invenitur et alias in Saturis velut 271, 10.* — 5 idem *L, H, Gs, Bamb.;* item *ed. Bas.; Me.* — idem; *cf. 289, 9; ubi omissus hic locus.* — 8 *cf. Alcuin. pg. 2135.* — *post* vel rex *tertia pars versus vacat in H.* — vel rex semper maximas mihi gratias agebat *liber Basiliensis;* vel rex semper maximas (gratias *add. Bembin.*) | mihi agebat, quidquid feceram *Ter.* — 9 Luc.; *cf. comm. in Luc. XXVI, 36.* — 10 idem *vel* etiam *M;* Aiax *Passerat.;* iam *cdd.* — de classe *Ald.;* declarasse *cdd.* — 11 *cf. 518 l.* Picumnus. — Piluminus *M;* Pilumnus *cdd.* — picumnus H_1*; Bamb.; v.* (et picunnus *mrg. G; ed. princ.*). — *cf. Servium vel interpolatorem eius ad Aen. IX, 4; X, 76 cum comm. Thilonis.* — *ibi pro* Picumnus *potius traditum* Pitumnus; *comm. in X, 76 pro* Pitumnum pitummum *habet G,* picummum *F.* — dii *cdd.* — praesidis L_1; praesidiis *G.* — 12 duputantur *G.* — 13. 14 ut *(ita mrg. Iun.)* aspiceretur, num rectus esset *M;* aut auspicaretur rectus esse *v.* — aspiceretur, num; *cf. Aen. X, 481.* — rectus; *cf. Hor. Sat. I, 2, 123.* — deinde *add. M.* — diis *cdd.* — Pilumino et Picumino *M;* Pilumno et Picumno (*in Bamb. pr. vid. fuisse* picumino) *v.* — 15 luctus H_1. — 16 Caduceus *cdd.; corr. Quicheratus.* — paci *pr. L.* — vita *om. Bamb.* — 17 verb. *Me;* verbrunatus (verbrut natus H_1) *cdd.;* verbenarius *ed. princ.; f. recte; cf. Plin. N. H. XXII, 2, 3.* — eidem *M;* id (*seq.* e) *cdd.* — 18 quam *Kettnerus;* nam *cdd.* — Mercurii *pr. H.* — *f.* autumare. — *cet. cf. Serv. ad Aen. IV, 242.* — *non est cur illa* quam — aest. *a N. putemus addita.*

Qui liberi fiebant, ea causa CALVI erant,† ut naufragio liberati solent, quod tempestatem servitutis viderentur effugere. Plautus in Amphitryone:

> út ego hocedie ráso capite cálvus capiam pílleum.

LVCIS, numero plurali [quod sunt dies]. Varro Hebdomadum * * * sub imagine Demetri:

> hic Demetrius est *tot* aptu' *signa*,
> quot lucis habet annus absolutus;

Quotiens genere neutro, plurali numero OPERA legerimus, significantur fabricae. Vergilius Aen. lib. IIII:

> pendent opera interrupta minaeque
> murorum ingentes.

cum genere feminino, numero singulari, intellegendum aut opus ‖ vel labor pro mercede sumta (Plautus in Asinaria:

> pár pari datum hóstimentumst, ópera pro pecúnia)

aut opportunitas vel occasio et facultas. Plautus in Aulularia:

> dá mi operam parúmper, si operaest, Eúclio, id quod té volo.

Afranius Vopisco:

21 I, 1, 306 ‖ 23 Varro Hebdomadum; cf. comm. ‖ 28 IV, 88 ‖ 1 I, 3, 20 ‖ 3 II, 2, 22 ‖ 5 Afranius Vopisco.

19 *nullum l. L, H_1*. — 19. 20 calvi erant (ent *Bamb.*); *locus mancus. puto* capite raso calvi erant idemque pilleati *sive* et pilleum capiebant. — *in mrg. G est:* propter calvitium pilleati liberti. — *illa* ut — solent *post* erant *collocavit M; in cdd. ponuntur post* effugere. — et *G; f.* ut ec naufr. — viderentur *M;* videntur *Bamb.; pr. L;* videbantur *rell.* — 22 hocedie *Spengelius;* hodie *cdd. Non. et Pl.* — ut ego hic hodie *Camerarius;* ut ego raso capite calvos hodie *Fleckeisenus.* — pilleum *et Pl. libri; Serv. ad Aen. VIII, 564.* — 23 *nullum l. L.* — Luces *L_2; non Bamb.* — q. sunt dies *ut glosema ad v. 26 pertinens secl. M.* — ebdomadum *cdd.* — 24 VIII *probabiliter add. Ritschelius* (*praec.* um); *cf. eius Opusc. III, 559.* — 25 est tot aptu' signa *Quicheratus;* est catus *cdd.* — iconas tot aptust *Roeperus;* aeneas (aereas *recte Schraderus*) tot aptust *Scal.* — 26 quod *cdd.; corr. Scal.* — luces *L;* lutis *Bamb.;* lucis *H; G.* — 27 prurali *H.* — *puto* legimus. — 28 significatur *Bamb.* — 31 cum; *sc.* legerimus. — 1 labor *H_1; v.;* labore *L, H_2, G, Bamb. (in II supra* e *virgula erasa).* — sumta *pr. L;* sumpta *rell.* — sumpta, *i. e.* accepta. — Plautus; *cf. 3 l.* hostimentum. — 2 datum hostimentumst *Pl.;* hostimentum datum *cdd. h. l.;* h. datum est *pg. 3.* — *ab* opera *novum l. in L, H.* — 3 aut — facultas. *ita M;* vel occ. et fac. aut opp. *v.* — opportunitas; *prius* p *in ras. H_2;* oportunitas *Bamb.* — 4 mihi *cdd.* — si operaest (*ita Caesar pg. 77;* si opera est *v.*) Euclio id quod te volo (*seq.* de communi re appellare); *ita eleganter cdd. Non.; at Plauti* pauci Euclio est quod te volo. *quae quamquam et ipsa bene habent, tamen videntur interpolando illata ab eo, qui non satis intellegeret illud* si operaest; *quod Plauti more positum pro* si operae pretium est *vel* si otium est; *cf. Spengel. ad Trucul. IV, 4, 30.* — 5 Afran.; *cf. 433 l.* morata.

deinde áliquid dedita ópera controvérsiae
concínno.

VILE positum legimus pro frequenti. Varro Virgula divina:

ad quos tum volucres venit pusillos
usque ad limina niduli esca vilis.

Vergilius Georg. lib. I:

vilemque phaselum.

PRAETER, pro ante vel per. Varro Eumenidibus: in domu praeter matri' deum aedem exaudio cymbalorum sonitum. — Cicero in Verrem [lib.] II: praeter oculos Lolli ferebant.

FAETIALES apud veteres Romanos erant, qui sancto legatorum officio ab his, qui adversum p. R. vi aut rapinis aut iniuriis hostili mente *se* conmoverant, pignera facti foederis iure repetebant; nec bella indicebantur, quae tamen† pia vocabant, priusquam quid fuisset *a* faetialibus renuntiatum. Varro de vita populi Romani lib. II: itaque bella et tarde et magna diligentia suscipiebant, quod bellum nullum nisi pium putabant geri oportere: priusquam indicerent bellum is, a quibus iniurias factas sciebant, faetiales legatos res repetitum mittebant quattuor, quos oratores vocabant. — idem lib. III: siqui ius legati violatum esset, qui id fecissent,

8 Varro Virgula divina ‖ 11 I, 227 ‖ 13 Varro Eumenidibus ‖ 15 II, 3, 25, 62 ‖ 20 Varro de vita pop. Rom. II ‖ 25 Varro de vita pop. Rom. III.

6 aliquid *cdd. 433;* id quod *hic.* — controversia *Bamb.* — **7** eacinno *Bamb.* — **8** pro frequenti (fenti *pr. L*); *cf. Serv. ad Georg. I, 227.* — Varro; *cf. 336, 8 sqq. cum comm.* — **9** ad quos *cdd. 336;* atabos (attabos *G*) *h. l.* — cum *cdd.* — pusillos; apud illos *cdd. hic;* ut illos *336.* — **10** niduli esca vilis; *cdd. h. l.* nidica uilis (ullis L_1); *336 fere* nitida bilis. — **12** faselum L_1, *G;* uaselum *Bamb.* — **13** per; *non opus est scribi* propter. — in domu *M;* en domum *cdd.;* en demum *non bene Popma.* — **14** matris *Iun.;* matrem *cdd.* — cimbalorum *C, non Bamb.* — **15** in Verrem [lib.] II *M; et vid. omissum vel Nonii culpa vel librariorum illud* actione; in Verrinis lib. II *cdd.* — lib. III *Me, quod tertia esset alterius actionis Frumentaria.* — *nota autem quod Non. post cap. IV rarissime utitur Verrinis.* — oculo *pr. L.* — Lolli; lollii *cdd. Cic.;* loli H_2, *G;* solis H_1*;* soli *L, Bamb.* — *add. Cic.:* haec omnia. — fiebant *deteriores ap. Cic.* — *illud* praeter oculos *pro* per oculos *vult dictum Non., ut Hor.:* nitidus qua quisque per ora cederet. — **17** *f.* ab is. — quia *pr. L.* — vi *Me;* qui *cdd.; om. Par. 7665.* — rapiniis *L.* — **18** mentem *Bamb.* — se *add. M.* — pignere H_1. — facti foederis *M;* facto foedere (foedera *L*, H_1) *cdd.* — *postquam* -is *ante* iure *excidit, a librariis interpolatum.* — **19** tamen; *f.* etiam. — **20** quid *pro* aliquid. — a *add. Guietus.* — fecialibus H_1*;* fetialibus *f.* L_1. — renuntiatum *M;* denuntiatum (denunciatum *pr. H*) *cdd.* — **21** et *prius del. H; om. Bamb.* — diligentia *Niburius;* licentia *cdd.* — **22** et prius quam *Bent.* — prius *G.* — **23** bellum his H_1. — feciales H_1*;* faeciales H_2*;* fetiales *ed. Bas.* — **24** reptitum H_1. — **25** IIII *Bamb.* — siqui (*i. e.* siquo pacto) ius *M* (si ius *Lips.*); si cuius *C, Bamb.* — ligati *G.* — violatum esset *Lips.;* violati essent *cdd.* — qui id *ed. a. 1471;* quid *cdd.*

quamvis nobiles essent, uti dederentur civitati statuerunt; faetialesque viginti, qui de his rebus cognoscerent, iudicarent, [et] statuerent, [et] constituerunt. ||

ADQVE particula si diligentius intellegitur, multam† habet significantiam; ut vel illud est Enni:

adque adque accedit muros Romana iuventus;

quod est festine et intrepidanter accedit. significat etiam celeriter et statim; ut Vergilius in Georg. lib. I:

si brachia forte remisit,
adque illum in praeceps prono rapit alveus amni.

habet etiam huius modi intellectum, ut dicas: aliter ego feci vel locutus sum adque tu, hoc est: aliter ego ac tu vel quam tu.

INTRA non solum id significat quod consuetudine persuasum est, ut intra modum, hoc est: a modo minus, sed etiam in ipso modo; ut intra calendas dies etiam ipsae calendae accipi debeant; ut intra oppidum et intra cubiculum cum dicitur, in oppido et in cubiculo dictum esse videatur. idque ita positum in multis veteribus, set non ita claris scribtoribus invenitur.

---

2 Ennius (Annalibus) || 5 I, 202.

---

26 q. n. e. *supra add. in L.* — statuerunt; *f.* sciverunt *vel* sanxerunt. — faecialesque *Bamb.;* fecialesque *H;* fetiales quae (*tum* que) *L;* fetialesque *ed. Bas.* — **27** qui *supra add. in L.* — agnoscerent *Bamb.* — et *secl. M* (*praec.* ent). — **28** constituerunt *Perottus 31, 55;* et constituerent *cdd.* — *satis tamen scabra oratio, eoque magis si v. 26 recte habeat illud* statuerunt. *itaque dubito an sit scribendum* cognoscerent, iudicarent (*vel* et iud.), constituerunt. — **1** *Gellii X, 29 compilavit mutato quidem ordine Non.* — Atque *cdd. pr.* L_1. — multam *vid. corruptum; f.* variam. — *cf. Gellii lemma.* — **2** ut — Enni; in Q. Enni Annalibus *Gell.* — **3** atque atque *cdd. Gell.;* adque *prius om. C, Bamb.* — atque *cdd. pr.* L_1*; item libri Gell.* — accedit *Gellii cdd.;* accendit *C, Bamb.;* ascendit *ed. a. 1476.* — **4** intrepidenter L_1. — accendit *cdd.;* ascendit *ed. a. 1476.* — quod est — accedit *haec a Non. addita. nam Gellius tantum dicit* atque *particulam, si gemina fiat, augere rem et intendere* (incenditque *ibi cdd.; et servavit Hertzius*). — *iam cum multa multi sint argutati de versu Enniano, ego supersedi quaerere, donec simile ex libris latinis geminati* atque *afferretur exemplum.* — *nam in citando illo non satis se fidere memoriae ipse addidit Gellius. qui quidem* atque *ex* ad *et* que *compositum sibi videri sat demonstrat collato* deque. — **4. 5** id est statim, *om.* celeriter, *Gell.* — II *Bamb.* — **6** brachia *etiam Gell. cdd. plerique.* — **7** atque *cdd. pr.* L_1. — in *om. Palatin. Verg.* — rapit; trahit *Romanus Verg.* — *cet. nugatur Gellius.* — **8. 9** atque *cdd. pr.* L_1. — vel *om. Bamb.* — aliter ego feci — quam tu; aliter e. f. atque tu. significatur enim aliter quam tu *Gell.* — **10** Intra; *cf. Gell. XII, 13.* — **11** a modo; *h. e.* quam modus. — *cf. 527, 8* intra diem. — **12** kalendas — kalendae (kalende *Par.*) *Bamb.; Paris. 7666.* — **13** oppidum et *ed. a. 1471;* opp. etiam, *quod e 12 irrepsit, cdd.* — **15** set; sed *Ald.;* et (*praec.* s) *cdd.* — script. L_2*; H; Lugd.*

NEGATIVAS DVAS negativam significantiam nove habere *voluit* Varro Bimarco:

> *τρόπων τρόπους* qui nón modo ignorásse me
> clamát, sed omnino ómnis heroás negat
> nescísse.

Quod ludis pueri praesules essent GLABRI ac depilis propter aetatem, quos antiqui Romani LYDIOS appellabant, ut est in lib. I Varronis de vita populi Romani, ideo Plautus in Aulularia:

> tu ístum gallum, sí sapis,
> glabriórem reddes míhi quam vulsus lýdiust.

DEINSVPER. Sallustius Historiarum lib. I: Sertorius portis turbam morantibus et nullo, ut in terrore solet, generis aut imperi discrimine per calonum corpora ad medium evasit [in] murum, dein supera stantium || manibus adtollitur.

SIFILARE (quod nos, vilitatem verbi evitantis, sibilare dicimus: et est maledica vocis significatio vel contumeliosa popularium, cum sifilationibus quis exploditur) a graeco ducere originem invenimus. huius rei auctor est venerabilis Homerus [id est] lib. XIIII Iliados:

> *ἀλλ' ὁ μὲν ὣς ἀπόλοιτο, θεὸς δέ ἑ σειφλώσειε.*

NVBENTES veteri lege Romana asses III ad maritum venientes

---

17 Varro Bimarco ‖ 22 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 23 II, 9, 5 ‖ 26 Sallustius Hist. I ‖ 5 XIV, 142.

---

16 Negativas duas; *cf. pg. 532 id. l.* — nove *ed. a. 1471;* nobe *H, G, Bamb.;* nobae L_1; ṇobẹ, *etiam supra* b *tenuissimo puncto appos. (sic)* L_2. — voluit *add. M.* — **17** vimarco *cdd.* — **18. 19. 20** *versus agnovit Vahlenus.* — τροπων *Bamb.; Par. 7666.* — *cet. cf. 383 l.* recipere, promittere. — quo non G_1. — **19** herohas *G ex corr.* — **21** praesulis L_1, *H, G, Bamb.* — depiles L_2; *et ita, ut puto, Non.* — **22** Romani *f. irrepsit e v. 23.* — lidios H_2; *Gs.* — Ludios *et infra* Ludius *Me.* — **24** si satis *cdd.* — **25** glabrionem, clabrionem *cdd. Pl.* — reddis *cdd.* — ludiust *docti ap. Pl.; ubi cdd.:* lydyus est; lidyus est; lidius est; lydius *L, H, Gs, Bamb.* — **26** Deinsuper. *n. N.; cet. cf. initium capitis.* — Sall.; *cf. 282, 22 sqq. ibique comm.* — Sestorius *Bamb.* — *h. l. libri* partis (fortis *282*). — **27** *idem hic:* orantibus — in terrore (inte errore H_2; intͥrore, *m. 2* inͥterrore *L*) semet *C, Bamb.* — *illud generis si recte habet, videtur dictum pro* nobilitatis. — imperii (impen *Bamb.*) *cdd.;* imperi° *docti.* — **28. 1** ad mediam (medium *pg. 282*) quasi, *porro in murum v. 1 post* manibus *cdd. utrobique.* — dein super (inde insuper *Gs;* dein super *in L add. supra*) stantium (instantium *G, sed corr.*) *cdd. h. l.;* dein super adstantium (asst.) *282.* — **2** Sifilare. *usus est h. l. Prisc. pg. 560.* — *cet. cf. Loewii Prodrom. pg. 422.* — vitantis H_2, *G, non Bamb.;* evitantes *Par. 7665; ut puto, Non.* — **3** voci *L.* — popularium; *i. e.* vulgi; *ut pg. 523 s. l.* sexagenarios. — **5** omerus *Bamb.* — in *pro* id est *ed. a. 1471;* id est *om. Ald.; ex* Iliados *vid. ortum.* — **6** aliados H_1. — *puto* Iliados lib. XIIII. — **7** *L, H:* *αμομενωcαροα* (*δ* L_2, H_1) *οποθεοcαεαε* (*αε om.* H_1) *cειcαωνcειε; similiter G, Bamb.* — *σιφλώcειεν v. ap. Hom.*

531 M.

solitae pervehere† adque unum, quem in manu tenerent, tamquam emendi causa marito dare, alium, quem in pede haberent, in foco Larium familiarium ponere, tertium, quem in sacciperione condidissent, conpito vicinali [solere] sacrare. inde Vergilius Georg. lib. I:

teque sibi generum Tethys emat omnibus undis.

quos ritus Varro lib. I de vita populi Romani diligentissime percucurrit.

SECVNDVM non solum numeri est *et* ordinis vel prosperum, quod plerumque positum legimus, sed etiam iuxta. Varro de vita populi Romani lib. I: Tullum Hostilium in Veliis, ubi nunc est aedis deum Penatium; Ancum in Palatio ad portam Mugionis secundum viam sub sinistra. — Vergilius Georg. lib. III:

pascuntur vero silvas et plena secundum
flumina.

FORNVM et FORNACES dicuntur a formo, quod est calido: inde forcipes, quod candens teneant ferrum; ut Vergilius lib. VIII:

versantque tenaci forcipe massam.

Varro de vita populi Romani lib. I: cocula, qui cocebant

---

12 I, 31 ‖ 15 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 18 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 21 III, 143 ‖ 25 Aen. VIII, 453 ‖ 27 Varro de vita pop. Rom. I.

---

9 solitae *M;* solere *cdd.;* solebant *ed. princ.* — *f. hausta quaedam post illud* sacrare, *unde penderet infinitivus.* — pervehere (pervebere, *ut vid., L*); *f.* perferre; ferre *ed. princ.* — atque *cdd. pr. L_1, qui habet* ad. — quem quem, *sed. pr.* quem *del., L.* — **10** merito *Bamb.* — daret *pr. L; H_1;* darent *H_2; G.* — alium *pro* alterum. — **11** Larium *L ex corr.;* Larum *rell.* — miliarium *Bamb.* — tertio *Bamb.* — quem *om. L, H (hic lacunae cum nota), Bamb.* — *illud* sacciperione *si recte habet,* sacciperio *vid. dictum ut* pero. — *tamen puto Non. scripsisse* sacciperio *(ita Popma, alii)* recondidissent. — condidissent *ed. a. 1480;* condidisset *cdd.* — **12** *supra* conpito vi *duo verba m. 2 adscr. in H, sed ead. erasa.* — composito, *tum* compito *Bamb.* — solere (solore *Bamb.*) *secl. M.* — sacrare *Kettnerus;* resenare (*praec.* re) *cdd.* — reserare *male Rothius.* — **14** sivi *L_1.* — tetys *cdd.* — **16** percurrit *Bamb.; Paris. 7666.* — **17** Secundum; *cf. 389 l.* secundum. — est et *Quicheratus;* et *Ald.;* est *cdd.* — **18** plerum *Bamb.* — **19** hostium *pr. L.* — velis *cdd.; corr. ed. princ.* — **20** aedis; *cf. 494 l.* aedis. — dm̄ *Bamb.* — Paenatium *C;* Paenatum *Bamb.* — **20. 21** mugiones secundum via *cdd.; corr. ed. princ.* — Verg.; *cf. 387; 389 l.* saltus; secundum. — **22** saltibus in vacuis pascunt *Verg.; et ita Non. 387; 389; huius loci scriptura ex Georg. III, 314 interpolata.* — *cf. comm. in 413, 35.* — et plana *cdd. h. l.* — **24** formo *Passerat.; alii;* forno *cdd.; f.* forvo. — *cf. Paul. pg. 83 l.* forma *ibique comm. O. Muelleri.* — *puto* caldo; *cf. 532, 2.* — **25** VIIII *Lugd.* — **26** vesantquae *pr. L.* — forfice *ed. Rom. Verg.* — **27** qui *ablativ.* — cocebant; coquebant *Paris. 7666; Montep.; P; O. Mueller ad Paul. 39 l.* cocula; cocebat *L_1;* coquebat *rell.*

532 M.

panem, primum sub cinere, postea in forno [cuius || utriusque vocabulum a forno ductum, id est a caldore].

AERE DIRVTI appellabantur milites, quibus propter ignominiam stipendium, id est merces menstrualis aut annua, quae esset [in] nummis aereis, subtrahebatur. Varro de vita populi Romani lib. II: stipendium appellabatur quod aes militi semenstre aut annuum dabatur; cui datum non esset propter ignominiam, aere dirutus.

NEGATIVVS DVAS pro negativa una accipiendas Varro monstravit de vita populi Romani lib. II: qua abstinentia viri mulieresque Romae fuerint, quod a rege munera eorum noluerit nemo accipere.

TABERNAS non vinarias solum, ut nunc dicimus, sed omnes quae sunt popularis usus, auctoritas Romana patefecit. Varro de vita populi Romani lib. II: hoc intervallo primum forensis dignitas crevit adque ex tabernis lanienis argentariae factae.

STATILINVM et STATANVM et FABOLINVM puerilitatis praesides deos Varro Cato vel de liberis educandis affirmat: alii Statano et Statilino, quorum nomina habent scripta pontifices. sic cum primo fari incipiebant, sacrificabant divo Fabulino.

---

5 Varro de vita pop. Rom. II || 9 Varro de vita pop. Rom. II || 14 Varro de vita pop. Rom. II || 18 Varro Cato.

---

1 primum *om. Bamb.* — cinere *Par. 7666; ed. a. 1471;* cinerem *C.* — **1. 2** cuius *e. q. s. secl. M.* — cuius — a forno *postea add. in L.* — a *om. Bamb.; pr. H.* — forno; *debet esse* formo. — dictum *Bamb.* — a *om. L auctore Rothio.* — **3** Aere diruti (duriti *Bamb.*); *cf. Paul. pg. 69 l.* dirutum aere. — ignomiam *L; H.* — **4** mestrualis *Lugd.;* menstruales H_1. — in *secl. M* (*seq.* n). — **5** aeris *Bamb.* — **6** aes quod *P; Par. 7665; f. recte.* — **7** annuum *H* (Ho_1), *Bamb.; v.;* annum *L* (Ho_2), *G.* — esset *M;* sit *cdd. hic; idem infra post* dirutus *add.* esset (est L_1), *quod videtur olim in margine emendandi causa fuisse adscriptum.* — ignomiam *L, H.* — **9** Negativus duas; *cf. 530 l. idem.* — **10. 11. 12** qua — accipere. *titulus hic videtur fuisse capitis, quoniam aliter vix locum habet illud* noluerit. — *cf. comm. in 55, 19.* — quae *Bamb.* — Romae *M;* Romanae *v.* — a rege; agere G_1; *Bamb.* — a rege; *f. addendum* Pyrro. — noluerint *Bamb.;* nuluerit *pr. H.* — **14** populares *L sec. Rothium;* H_1; *Bamb.* — romania *Bamb.;* R. *f. irrepsit e v. 15.* — **15** hic, *sed corr., Gs.* — furensis *G.* — **16** crevit H_2; *Ald.;* credit *rell.* — atque *cdd. pr.* L_1. — lanignis *C pr.* L_1; *Bamb.; Turn. Advers. XIV, 19;* ligneis *non bene Ald.* — *cf. Liv. III, 48.* — arg.; *cf. Liv. IX, 40.* — **17. 18** Statillinum L_2, H_2, *Bamb.* — Fabulinum *mrg. H et G.* — praesides H_2; *mrg. G;* praesidis (pres. *L*) *L;* H_1; *G in textu; Bamb.* — puerilitatis (puerilis aetatis *Iun.; sed videtur illud esse verum*) *ante* praesides *collocavit M; in cdd. est v. 18 post* educandis. — alii (*sc.* sacrificant) *Prellerus;* ali *L; G; Bamb.;* ab *H; ed. princ.* — **19** nomina bent H_1. — scribta L_1; scripta *rell.* — pontificis *L,* H_1, *Bamb.* — primum *Quicheratus.* — **20** incipiebant; *sc.* infantes. — Fabolino, *ut puto, Varro.*

XIII.

INCIPIT

DE GENERIBVS NAVIGIORVM.

CELOX est navigium breve, dictum a celeritudine. Plautus in Asinaria:

> únde sumam? quem || íntervortam? quo hánc celocem cónferam?

idem in Captivis:

> vídi in publicá celoce ibidem† illum adulescéntulum.

idem in Poenulo:

> óbsecro hercle, operám celocem hanc míhi, ne corbitám date.

Turpilius Lemniis:

> rémulis sensím celox ab óppido procésserat.

Varro Hercules, tuam fidem: procella frigida ne obruat celocem. — idem Bimarco:

> nautae remivagam movent celocem.

---

25 II, 1, 10 ‖ 2 IV, 2, 94 ‖ 4 III, 1, 40 ‖ 6 Turpilius Lemniis ‖ 8 Varro Hercules tuam fidem ‖ 9 Varro Bimarco.

XIII. *Patefactis iam, ut sibi quidem videbatur, linguae latinae intimis, necui parti desset doctrinarum, antiquitates enarrandas sumpsit Nonius. frequens sane hoc argumentum apud glosographos graecos ac latinos; quorum libri conferendi. — convenit autem diligentiae concinnitatique illius, quod vicesima prioris operis parte novam, quam iam auspicatur, materiam satis plene tractari posse sibi persuasit.* — 23 de generibus *M;* de genere *v.; cf. comm. in titul. et indicem pg. XVI.* — de generibus navigiorum. *cf. Gell. X, 25; Isidor. Or. XIX, 1.* — 24 brevi *Bamb.* — dictum ac *pr. L.* — 1 quem *(om. Bamb.);* quo *Hermannus, ut refert ed. Bas.* — 3 celoce *Pl.;* celocem (caelocem *L*) *C, Bamb.; f.* celocei. — ibidem (idem L_1); *ita haud dubie Nonius. at Plauti libri:* nam filium tuum — vidi in publica celoce ibidemque illum adulescentulum. *copula cum careri vix possit, ad emolliendos numeros placet reponi:* vidi in p. c. et ibidem illum adulescentulum. — illum *Pl.; P; Lugd.; Paris. 7666;* ullum *(om.* L_1*)* L_2*; H;* ill. ad. *om. G.* — 4 idem *(om. G); cf. seq. lemma.* — 5 ercle H_1*; Bamb.* — velocem *Pl. libri meliores.* — nec *cdd.* — celocem — ne corbitam; *i. e.* celerem — ne tardam. — 6 turpius *Bamb.* — lemnis *cdd.* — 7 caelox *L, G; non Hqos, Bamb.* — 8 hercles H_1, *G; cf. comm. in 468, 5.* — tua *Bamb.* — 8. 9 frigida; *f.* fervida. — ne *M;* arte (*praec.* a) *cdd.;* alte *Passerat.; Guiet.* — *cum frgm. quod leg. 468, 6 haud dubie habeat numeros iambicos vel trochaicos, etiam hic possis facile adduci ut post* frig. *finem versus prioris esse statuas. — tali pacto aut trochaici numeri cum elisione in principio alterius statuendi aut post* ne *vel ante lacunae signum ponendum.* — obruat at *Bamb.* — 9. 10 idem — celocem *om. Lugd.* — vimarco *cdd.*

CORBITA est genus navigii tardum et grande. Plautus in Poenulo:

tárdiores quám corbitae súnt [et] in tranquilló mari.

idem in eadem:

óbsecro hercle, operám celocem hanc míhi, ne corbitám date.

Lucilius Satyrarum lib. XV:

multa homines portenta in Homeri versibu' ficta
monstra putant; quorum in primis Polyphemu' ducentos
Cyclops longu' pedes et porro huic maiu' bacillum
quam malus navis in corbita maximus ulla.

HORIA dicitur navicula piscatoria. Plautus in Rudente:

salúte hóriaé, *quae in* marí flúctuósó.

idem in eadem:

méa opera, labóre et rete et hória....

CERCYRVS navis est Asiana pergrandis. Plautus in Sticho:

cúm percunctor pórtitores, écquae navis vénerit
éx Asia, negánt venisse. cónspicatus sum ínterim
cércyrum, quo ego mé maiorem nón vidisse cénseo.

Lucilius Satyrarum lib. VIII:

verum flumen uti adque ipso divortio *aquae sunt*
iligneis pedibus cercyrum conferet aequis.

---

11 III, 1, 4 ‖ 14 III, 1, 40 ‖ 16 Lucilius l. XV ‖ 21 IV, 2, 5 ‖ 23 IV, 3, 81 ‖ 25 II, 2, 42 ‖ 29 Lucilius l. VIII.

---

13 corditae *Pl. Palat.* — sunt *Pl.; G sec. Rothium;* sunt et *L, H, Bamb.* — (*om.* in) intraquillo *L.* — **14** *cf. v. 5.* — **15** nec corbitam (orbitam *pr. L*) *cdd.* — **16** V *pr. G.* — **17** versibus ficta *Rothius* (versibus fata *Fruter.*); versi ficta *L, H_1, Par. 7666, Bamb.;* versusficata *Par. 7665;* versificata *H_2, G.* — in Homeri versificata *non bene defendit Me.* — **18** Polyfemus *cdd.* — ducendos *L_1.* — **19** Cylops *pr. L.* — bacillum *ed. a. 1480;* bacchillum *C, Bamb.* — **20** navis *(monosyll.);* navi *Dousa pater.* — **21** Hori *H_1.* — piscatori *H_1.* — **22** horiae quae in *Camerarius;* horeia quae in, *similia cdd. Pl.;* horia *C, Bamb.* — **24** mea opera; meapperam *L, H_1, Bamb.* — labore; laborare *cdd.* — recte *L, H_1, Bamb.* — oria *Bamb., pr. L.* — **25** Cyrcerus *mrg. G; v. infra.* — asina *Bamb.* — pergr.; peregrina *pr. G.* — Plautus inisticho *pr. L.* — stico *pr. Bamb.* — **26. 27** dum *melius cdd. Pl.* — *tali pacto illud* negant venisse *ad protasin pertinet, apodosis incipit a* conspicatus. — percuncto; r *m. 2 add. ut vid. L; itaque illud existimo restituendum.* — perconctor, percontor *cdd. Pl.* — fortiores *L_1; H_1;* portitiores *H_2.* — ecquae; etquae *C;* etque *Bamb.* — veneris *L_1.* — **28** cercyrum; cercurrum *fere libri Pl.;* cyrcerum *C, Bamb.* — **30** *haec si recte habent, dicit Lucilius ad ipsum ostium fluminis, ubi misceantur aquae fluviatiles ac marinae, appellendam navem.* — uti *pro* ubi. — *cf. comm. in 323, 3.* — uti adque *L_1;* atque uti *L_2; Par. 7666; Lugd.;* atque ut *Bamb.;* at utique *pr. H;* uti atque *H ex corr.; G.* — aquae sunt *add. M;* aquarum *Iun.* — **31** iligneis; ilignis *Iun.;* igneis *cdd.* — iligneis; *ab* ilignus. — pedibus; *i. e.* remis. — cercurum *Pius ed. a. 1511; ita et v. 34; sicut et in superioribus rectam habet scripturam;*

idem lib. XIIII:

ad regem legatu' Rhodum, Ecbatanam ac Babylonem
ibo; cercyrum sumam.

Plautus Mercatore:

aedíficat navem cércyrum et mercés emit. ||

LEMBVS, navicula brevis piscatoria. Accius Deiphobo:

[eo] ánte noctem extrémam, retia út perveherem et státuerem,
fórte aliquando sólito lembo súm progressus lóngius.

Turpilius Leucadia:

hortári nostros ílico coepi, út celerarent lémbum.

idem Lemniis:

lémbi redeuntés domum duae ad nóstram adcelerarúnt ratem.

Vergilius Georg. lib. I:

quam qui advorso vix flumine lembum
remigiis subigit.

32 Lucilius l. XIV || 35 I, 1, 86 || 1 Accius Deiphobo || 4 Turpilius Leucadia || 6 Turpilius Lemniis || 8 I, 201.

cyrcerum *H, L; circerum G;* cycerum *Bamb.* — conferet *M;* concurret *cdd.* — aequis *ed. a. 1476;* equis *cdd.* — *f.* cogere te aequumst. — **33** ecbatanam *H_2; v.;* etbat. *rell.* — babilonem *Bamb.* — **34** cyrcerum *C;* cycerum *Bamb.* — **34—36** sumam — cercyrum *om. Bamb.; edd. vett.* — summam *H_2; G.* — **36** navim *ap. Pl. C, D.* — cyrcerum *C;* gerariam (gubernatorum *B*) *cdd. Pl.* — **1** deifobo *Bamb.;* dei foebo *L, H;* Deifoebo *ed. Bas.* — **2** eo *om. Bamb.* — *f.* eo *seu potius* eo, *i. e.* quo, *adverb. et iungend. cum* perv. — noctem (*ita ed. a. 1471*) extremam *Bothius;* nocte (necte *Bamb.*) externa *cdd.* — eo autem nocte extrema *Iun.;* ego autem nocte hesterna *Bergkius (cf. Scriverii ed. pg. 113); quod non potest probari nisi initio trochaei constituantur.* — perveherem *M;* praeveherem *cdd.;* proveherem *ed. a. 1471.* — **3** aliquando *Bamb.;* aliquanto *C.* — solito (*ablativus iungendus cum* lembo) *Gerlachius;* solitus *cdd.* — quam solitus *Iun.* — *f. ita scribendum:* forte aliqua quam solitus; *in quibus illud* solitus *pro* solitus sum *potest defendi Plauti versu (Asin. 271):* hanc quidem quam nanctus praedam pariter cum illis partiam. *quamquam potest reponi* quam solitumst. — lymbo *L_1, Bamb.* — *de Sinone in ulva marina reperto agi haud inscite putat Ribbeckius. nec tamen silendum Scriverii Vossiique iudicium, comoediae verba magis quam tragoediae convenire. et augetur suspicio ea re quod etiam in principio frgm. turbatum demonstrat dittographia supra allata.* — **5** *numeros dispos. M.* — ortari *L, G, Bamb.; non Montepess.* — ilico coepi *M;* coepi ilico *v.* — celerarent *Ald.;* celerent *C, Bamb.* (celarent *P*). — *f.* coepi, accelerarent. — **6** lemnis *cdd.* — **7** duo *Iun.* — ad nostram *Grautoffius;* ad nos certam *cdd.* — *f.* lembi redeuntes domum duae certatim ad nostram (cert. ad n. *iam Bothius*) adcelerarunt ratem. *quo pacto molliores fiunt numeri.* — 8 Verg.; *h. l. usus Fulgentius pg. 564 s. l.* lembus. — *cf. Adversar. Non. Cap. III.* — **9** advorso *G;* adverso *L, H;* aduso *Bamb.* — lemvum *L_1.* — **10** remigis *L, H ex corr., G; non Bamb.*

Sisenna Hist. lib. III: Otacilium legatum cum scaphis ac lembis. — Plautus Mercatore:

dum haéc aguntur, lémbo advehitur túu' pater pauxíllulo.

MYOPARO est navicula piratarum. M. Tullius de re publica lib. III: nam cum quaereretur ex eo, quo scelere inpulsus mare haberet infestum uno myoparone: eodem, inquid, quo tu orbem terrae. — Sallustius Hist. lib. III: et forte in navigando cohors una grandi faselo vecta a ceteris deerravit; marique placido a duobus praedonum myoparonibus circumventa. — Sisenna Hist. lib. IIII: navisque triginta biremis, totidem myoparonas.

FASELVS, navigium Campanum. Varro Desultorio, *περὶ τοῦ γράφειν*:

áliús dominí déliciás fasélon áptúm
tónsíllae e térra móbilem ín fluctúm resólvít.

Sallustius Hist. lib. III: et forte in navigando cohors una, grandi faselo vecta, a ceteris deerravit. — Sisenna Historiarum lib. IIII: prores actuariae tragi grandes ac faseli primo.†

LENVNCVLVS, navigium piscatorium. Sallustius Hist. lib. II: [primo] incidit forte per noctem in lenunculo piscantis.

11 Sisenna Hist. III ‖ 12 I, 2, 81 ‖ 14 M. Tull. de re publ. III ‖ 17 Sallustius Hist. III ‖ 19 Sisenna Hist. IV ‖ 21 Varro Desultorio ‖ 25 Sallustius Hist. III ‖ 26 Sisenna Hist. IV ‖ 28 Sallustius Hist. II.

11 scafis L_1, *G, Bamb.* — **13** lymbo L_1; limbo *Bamb.* — tuus pater *om. L.* — paxillulo *C;* paxilludo *Bamb.* — **14** Mioparo *pr. H.* — pyratarum *Bamb.* — M. Tull.; *cf. comm. in 318, 17 sqq.* — **15** scere *pr. L.* — quo sceleris inpulsu *Cic.* — **16. 17** inquit *cdd. pr.* L_1, *Lugd.* — orbem terrae; *manca haec Nonii culpa; cf. 318.* — **17. 18** Sall.; *cf. seq. l.* — in nagando *Bamb.* — faselo; ph *docti hic et in l. seq.* — vectea a *Bamb.* — **19** moyparonibus L_1. — **20** navisque *Bamb.;* navis quae (navisquae) *rell.; f.* nactusque. — XXX *G.* — moyparonas *L, H.* — **21—23** περὶ τοῦ γράφειν: alius *Iun.;* περιτυραφε (περιτραφε *Bamb. sec. Beckerum*) in alius (in aliis *Bamb.*) *cdd.* — *de titulo dictum comm. ad 503 l.* fervere. — **23. 24** *sotadeos agnovit Roeperus.* — delitias *L;* divitias *cd. Palat.* — aptum *Gerlachius* (aptus *Gebhardus;* nactus *Iun.*); actum (faselonactum L_1; faselo nactum L_2, *H; puto et G, Bamb.*) *cdd.* — tonsillae (*ita Riesius;* tonsilla *Gerlachius*) e terra *M;* tonsillitore *cdd.* (tons illitorē, *m. 2* tons illitorem *H;* tonsil litore *Bamb.*). — mobilem in fluctum *Oehlerus* (fluctum *iam Palatin., qui pro* solvit secat); movilem (tonsillitoremovilem L_1; ovilem *H, Bamb.*) flictam *cdd.* — resolvit *M;* solvit *v.* — **25** Sall.; *cf. l. superius.* — II *Bamb.* — **26** gradi *G.* — victa a celeri L_1. — **27** III H_1. — *puto* primores (priores *Rothius*) actuariae trahi ac faseli grandes. — gr. *f. irrepsit e v. 26.* — actuaria et ragi *Bamb. sec. Beckerum* (actuarietragi *Lugd. auctore Petro*). — trahi *ed. a. 1476.* — gantes H_1. — *illud* primo *olim script. vid. fuisse supra* prores *ac tum in mrg. delat.* — **28** Lenunculus; *haec scriptura servanda; sed origo vocabuli incerta. cf. tamen 544 l.* lenis. — piscaturium L_1. — **29** primo, *ut e v. 27 illatum, secl. M.* — incidit *Me;* indicit *cdd.* — piscantis

534. 535 M.

ACTVARIAE, naviculae celeres, dictae quod || cito agi possint. Sallustius Hist. lib. II: ad hoc pauca piratica actuaria navigia. — Sisenna Hist. lib. III: quibus occisis actuarias ad viginti navis, item conplures honerarias incendunt.

LINTRES, naves fluminales. Vergilius Georg. lib. I:

cavat arbore lintres.

SCAPHAE sunt naviculae quae maiores naves consecuntur. Sallustius Hist. lib. III: eum adque† Metrophanen Sertorius magna industria perquirebat, cum per tot scaphas, quas ad ostia cum paucis fideis percunctatum miserat * * *

CODICARIAS naves etiam nunc consuetudo appellat eas, quae in fluminibus sunt usui. Sallustius Hist. lib. IIII: quam maximis itineribus per regnum Ariobarzanis contendit ad flumen Euphraten, qua in parte Cappadocia ab Armenia diiungitur; et quamquam ad * * * naves codicariae, occulte per hiemem fabricatae, aderant. — Varro de vita populi Romani lib. III: quod antiqui pluris tabulas

2 Sallustius Hist. II ‖ 3 Sisenna Hist. III ‖ 5 I, 262 ‖ 8 Sallustius Hist. III; cf. comm. ‖ 12 Sallustius Hist. IV ‖ 16 Varro de vita pop. Rom. III

ed. a. 1476; piscandis *C, Bamb.* — *et vid. satis commode illud accipi pro accusativo, sicut Lucretius dixit* mare inpendent *multique ex antiquissimis similia. quamquam placet admodum, quod tacitus dedit Quicheratus:* in lenunculum piscantis. — 1 possint *Bamb., ut vid.; Par. 7665; 6;* possent *C.* — 2 ad huc L_1. — piratica *Iun.;* piraticae *cdd.* — 3 Sis.; *cf. 536 l.* onerarias — navis; naves *cdd. 536;* malis *hic.* — auctuarias *H.* — 4 item *C, Bamb. 536;* idem *h. l.* — 5 Lindres L_1 (*m. 2* Lintdres). — II *L, Bamb., pr. H.* — 6 cavo *Bamb.; Par. 7665; 6.* — 7 Scafae L_1, *G, Bamb.* — consequntur *Bamb.* — 8 in III histor. *ed. a. 1471; item docti ap. Sall.;* IIII *cdd.* — *posse et ad II librum referri sequentia dicit Dietschius.* — eum; *cum constet L. Magium et L. Fannium missos praeterea, illud* eum (cum *ed. princ.*) *obscurum. eos Dietschius; sed pronomen ipsum h. l. positum propter tenuitatem displicet.* — *videntur in principio quaedam hausta, nisi scribendum* tum aeque (adque L_1; atque *rell.*) Metr. — Metrophanen *v.;* metrofanens *Bamb.;* metro fanens *L*, H_1 (fanen H_2); Metrofanen *ed. Bas.* — Sertorius *Dietschius;* senatus (*de Sertorii senatu intellegit Kritzius*) *v.* — 9 scafas L_1, *G, Bamb.* — hostia *H, G, Bamb.* — sum *Bamb.* — 10 fideis; fides *cdd.;* fidis *Iun.* — percunctatum *ed. princ.;* percunctatur *cdd.* — miserat *Quicheratus;* miserant *cdd.* — *supplenda ut puta* certa de eo (*vel* eis; *cf. supra*) doceri non potuisset. — 11. 12 *cf. Paul. 46 l.* caudicariae naves. — etiam non *Bamb.* — consuitudo L_1. — eas, quae — sunt *M;* eo quod — sint *cdd.* — maximi sit *Bamb.* (*seq.* it). — 13 Ariobarzani *Ald.* — contendit; *sc.* Lucullus. — eufraten *cdd.* (eufratem *ed. princ.*). — 14 Capadocia *Bamb.* — disiungitur *P; Par. 7665.* — quanquam L_2. — 15 ad *om. Bamb.; Par. 7665; 6; ed. princ.* — ad id *Ald.; sed magis videtur probabile illud* ad *hic positum pro adverbio et numerum navium haustum.* — *f.* ad D naves. — navis *Par. 7665.* — 16 quod; *explicat Varro, unde libri codices sint dicti.* — antique *Bamb.* — pluralis *pr. L.*

coniunctas codices dicebant; a quo in Tiberi navis codicarias appellamus.

PRISTIS, navigii genus, a forma pristium marinarum, quae longi corporis sunt, sed angusti. Clodius rerum Romanarum lib. XII: quinque pristis; navigium ea forma a marina belua dicta est. — Vergilius lib. V:

velocem Mnestheus agit acri remige pristim.

et:

frons hominem praefert; in pristin desinit alvus.

CVMBA * * * Afranius Excepto:

tum ínteribi locí conscendo cúmbam piscatóriam;
. . . . vénio; iacitur áncora; inhibent léniter.

M. Tullius de officiis lib. III: cumbarum ante pedes multitudo. pro se quisque ‖ quod ceperat adferebat.

---

20 Clodius Rerum Rom. XII; cf. comm. ‖ 22 Aen. V, 116 ‖ 24 Aen. X, 211 ‖ 26 Afranius Excepto ‖ 29 III, 14, 58.

---

17 in ciberi *Bamb.* — 19 marinarium *L.* — 20 Clodius *Giesebrechtius de Q. Claudio Quadrigario pg. 9;* Claudius *cdd.* — *eidem tribuit Giesebrechtius cum Vossio frgm. quod pg. 221, 13 legitur; ubi et nos cum Augustino aliisque reposuimus* Licinus. *cf. comm. in h. l. nec non Hertzii Indicem scholarum Vratislaviensium aestate a. 1871 habendarum pg. 3—9. — atque ita iam in editione minore Petrus; v. pg. 271. — porro recte docti cogitarunt de Clodio Licino Augusti aequali, quem historicum fuisse constat Suetonii testimonio (ed. Reifferscheidii pg. 115). — sed haec omnia ita tantum possunt probari, ut existimemus hunc, plane ut Fenestellam, eiusdem temporis historicum, ac mox Arruntium, fuisse ex eis, qui spreto novo nitore sive fuco orationis ad antiquiores se applicarent imitandos. nam aliter Clodium a Nonio memorari non potuisse ex eis quae Cap. II Adversariorum Nonianorum dicta sunt facile apparet. — nec enim, quamquam Livium historicum, novellae auctorem elegantiae, propter tantam nominis claritatem bis terve nominare sustinuit Nonius, dignaturus fuit mentione scriptores subobscuros Fenestellam et Clodium, nisi prorsus fuissent antiquarii. — ceterum non est cur offendaris eo, quod h. l. Clodius vocetur, qui pg. 221 Licinus. — nam in ultimis septem capitibus plane aliis fontibus usum Nonium atque in priore parte operis manifestum.* — 21 navigium (navium *pr. L, H_1*); *genetivus.* — dictum est *male Iun.* — 23 nestheus *Bamb.;* minestheus *pr. L.* — pristim; pristin *pars librorum Verg. — cet. n. N.; nam ap. Verg. illud est nomen proprium.* — 24 et; *cf. 377, 35.* — 25 fons *G.* — pristin *et Palatinus Verg.;* pristim *L_2, H, G, Bamb.* — 26 Cumba. *cum omnia huius capitis lemmata additam habeant enarrationem aliquam, hic quaedam vid. hausta; quod nec Quicheratum fugit.* — Excepta *cdd.* — 27 tum (*puto* cum) interibi loci conscendo cumbam *Ribbeckius* (loci *I. Fr. Gronovius; Studemundius*); tum conscendo (conscendam *Bamb.*) cumbam interibi luci *cdd.* — 28 invenio *v. d. in mrg. ed. Iun.;* vento (mox silente vento) *Ribbeckius.* — inibent *L; H.* — *f.* ancora inibei. — leniter (*i. e.* lente) *Bothius;* leviter *cdd.* — 29 II *C, Bamb.;* I *Par. 7666.* — ante pedes; ante oculos *Cic.; ap. quem sequitur* ante pedes Pythii pisces abiciebantur. — 1 ceperat *pr. Bamb.;* coeperat *rell.* — adferebat *om. Bamb.*

ONERARIAS, de oneribus tardas. Sisenna Hist. lib. III: quibus occisis actuarias ad viginti naves, item conplures onerarias incendunt.

ANQVINAE, vincla quibus antemnae tenentur. Lucilius:

armamenta tamen malum, velum, omnia servo;
funis enim praeciso' cito adque anquina soluta.

PROSVMIA, navigii genus. Caecilius Meretrice:

cum ultró gubernator própere vertit prósumiam.

idem Aethrione:

de nócte ad portum súm provectus prósumia.

XIIII.

INCIPIT

DE GENERIBVS VESTIMENTORVM.

TVNICA est vestimentum sine manicis. Titinius Veliterna:

túnica et togula obúnctula
adimétur, pannos póssidebit fótidos.

Cicero in Catilinam: manicatis ac talaribus tunicis. — Vergilius:

et tunicae manicas et habent redimicula mitrae.

Titinius Quinto:

togis cum cándidis,
túnicis sordidís syntheticis.

2 Sisenna Hist. III ‖ 5 Lucilius; cf. comm. ‖ 8 Caecilius Meretrice | 10 Caecilius Aethrione ‖ 15 Titinius Veliterna ‖ 18 II, 10, 22 ‖ Aen. IX, 616 | 20 Titinius Quinto.

2 de; *puto* id est. — Sis.; *cf. 534 l.* actuariae. — Hist. *om. Bamb.* — 8 *supra* XX *scr.* ti *G utrobique.* — 5 Anquinae *Iun.; cf. Isid. XIX, 4, 7;* Anchorae *cdd.* — Luc.; *ad l. III bene rettulit Vargesius.* — 6 velum, omnia *M* (vela omnia *Iun.*); vel omnia *cdd.* — 7 atque *cdd. pr.* L_1. — anquina *Iun.*; anchora *cdd.* — 9 cum ultro gubernator *Ribbeckius;* cui progubernator *cdd.;* Cupro (*Κυπρόθεν*) gubernator *Buechelerus.* — 10 Aethrione *Me;* Anthrione *pr. L;* Antrione *L ex corr.; H; G;* Amphitrione *Bamb. (edd. ante Me);* Amfitrionem *P.* — 11 a portu *Quicheratus.* — provectus *Bamb.; Par. 7665; 6; Montepess.;* profectus *L, H;* profec *G.* — 14 de generibus *M;* de genere *v.* — de gen. vestim.; *cf. Sueton. pg. 266 sqq.; Isidor. XIX, 22–26; a quo quae de vestibus ac relicuo corporis cultu traduntur secuntur ea quae de re navali relata interposito tamen tractatu de aedificiis.* — 15 Tonica L_1, H_2, *G.* — 16 togula obunctula *Iun.;* cogula obuntula *cdd.* — 17 adimetur; *hoc per condicionem accipiendum videtur.* — 18 Catillinam *L, Bamb.* — ac; et *plures Cic. libri.* — Verg.; *cf. Gell. VI, 12, 6; 350 l.* manicae. — 19 manicas *om. Bamb.* — redimicala *Bamb.* — 20. 21. 22 Quinto: togis *Non-kirchius;* quin togis (toges *Bamb.*) *cdd.* — candendis H_1. — tonicis L_1. —

Plautus Pseudulo:

.... mánuleatam túnicam habere hominem áddecet.

et idcirco manuleatam addidit, ne inproprie uteretur. Lucilius Satyrarum lib. I:

praetextae ac tunicae, Ludorum opu' sordidulum omne.

idem lib. XV:

scit ποιητικὸν esse, videt, tunica et toga quid sit.

Varro Meleagris: cum etiam Thais Menandri tunicam demissum habeat at talos. — Ennius probro† Carthaginiensium tunicatam iuventutem voluit dicere. — Varro Modio: quam storum, quorum vitreae togae || ostentant tunicae clavos.

CALAVTICA est tegmen muliebre quod capiti innectitur. M. Tullius in Clodium: tune, cum vinceirentur pedes fasceis, cum calauticam capiti accommodares?

23 II, 4, 48 || 25 Lucilius l. I || 28 Lucilius l. XV || 30 Varro Meleagris || 31 Ennius || 32 Varro Modio || 2 M. Tull. in Clodium 5, 3; cf. comm.

syntheticis *Palmer.*; sint etdicis *L*; sint (sordidissint) et dicis *H*; sintetdicis *ed. Bas.*; sinetdicis *Bamb.* — *f.* Titin. Quinto: quin' togis cum candidis, t. s. s., *ita quidem ut finis enuntiati interrogativi sit mancus.* — **24** addecet; audet L_1; *Bamb.* — addecet *et Ambros. Pl.*; *item Priscianus 637*; decet *Palatini Pl.* — **25** addidit, ne *ed. a. 1476*; addit ne H_2, *G*; adde ne *L*, H_1; addere *Bamb.* — uteretur; *puto* loqueretur. — **27** tonicae L_2. — lydorum *C et ut puto Nonius*; ludorum *Bamb.* — sordidulum *Dousa pater*; sordidum (sordidam L_1) *cdd.* — **29** ποιητικὸν *Iun.*; poeticon *cdd.* — poeeticon *ne scribatur ratione prohibetur sonorum.* — poleticon *olim nos.* — *sed recte videntur statuere, qui Platonem hic respici existimant. cf. Diog. Laert. III, 84, ubi haec de Platonis praeceptis: ἡ μὲν γὰρ οἰκοδομικὴ καὶ ναυπηγικὴ ποιητικαί εἰσιν. ἔστι γὰρ αὐτῶν ἰδεῖν ἔργον πεποιημένον.* — *similia Quintilianus II, 18, 1; 2.* — *cf. et Lucil. XV, 17.* — vidit *Bamb.* — videt *pro* intellegit. — tunica *Iun.*; tunicam (tonicam L_2) *cdd.* — **30** Varro; *cf. 286 l.* dimittere, desuper mittere *ibique comm.* — Thais *cdd. 286*; alis (aliis *pr. H*) *h. l.* — tonicam L_2. — dimissam *cdd. utrobique.* — **31** habet *(supra scr. in L) hic cdd.* — at L_1; ad *rell.* — **31. 32. 1** *videtur olim fuisse:* idem Modio — Ennius. — Ennius; *cf. Gell. VI, 12, 7:* Q. quoque Ennius Carth. tun. iuv. non videtur sine probro dixisse. — Ennius probro; *puto* Ennium non sine probro C. t. iuv. volunt dicere. — Carthaginensium *pr. H*; Cartaginiensium *Bamb.* — tonicatam L_2. — iuventutem *supra add. in L.* — *illud* tunicata iuventus *ab Ennio venisse recte conicit Merula.* — Varro; *cf. 448 l.* vitreum. — istorum *P*; *cf. pg. 448.* — ostendant *Bamb.* — tonicae L_2. — **2** Calautica; clauticae (*seq.* e) *pr. L*; *tum ante versum positum* C *et supra* cl *scr.* a; Clautice, *m. 2* Calautica *(quaedam supra et infra rasa)*, *in mrg. eadem* caulatica, *H*; Calautica *ed. Bas.*; Caulautice *Bamb.* — Calantica *non recte ed. a. 1471*; *cf. Hildebrandii Glosar. Parisin. pg. 241.* — **2. 3** Tullius *om. Bamb.* — M. T. in Clodium; *ita et 538 s. l.* strofium; *at cap. IV, V, VI:* M. Tullius in Clodium et Curionem. — vincerentur *L*, H_1, *Bamb.*; vincirentur H_2, *G*. — faceis *pr. L.* — **4** calauti cam *L*; calauticam H_2; caulaticam *Gs*; caulatica H_1; calautica *Bamb.* — autcommodares L_1. — cum calautica

537 M.

PAENVLA est vestis quam supra tunicam accipimus. Pomponius Pannuceatis:

> paénulam
> in cáput induce, né te noscat.

Lucilius Satyrarum lib. XV:

> paenula, si quaeris, cantheriu', servu', segestre
> utilior mihi quam sapiens.

Varro Virgula divina:

> non quaérendast hominí, qui habet virtútem, paenula in ímbri.

AVLAEA, genus vestis peregrinum. Varro de vita populi Romani lib. III: quod ex hereditate Attalica aulaea, clamides, pallae, plagae, *vasa* aurea. — Vergilius Georg. lib. III:

> purpurea intexti tollant aulaea Britanni.

et est tamquam paludamentum barbarici habitus militaris.

PLAGAE, grande linteum tegmen quod nunc torale vel lectuariam syndonem dicimus; quarum diminutivum est plagulae.

5 Pomponius Pannuceatis ‖ 9 Lucilius l. XV ‖ 12 Varro Virgula divina ‖ 14 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 16 III, 25.

(caluatica *Taurinensis*) capiti accommodaretur *Ambros., Taurin. Cic.* — accomodares. *seq. ap. Cic.:* cum vix manicatam tunicam in lacertos induceres, cum strophio accurate praecingerere (*cf.* 538 *l.* strofium). — **5** Penula *Par. 7665; 6; Montepess.* — tonicam L_2. — accepimus *L.* — **6** panuntiatis *Bamb.* — **7** penulam *Bamb.* — **8** induce; incede (ce *parum certum*) *Bamb.* — **10** penula *Iun.;* paenulam (penulam *Bamb.*) *cdd.; cf. v. 7.* — queris *L* (*saepius idem cum H* e *pro* ae *in* quaerendi *verbo*). — segestrae *Bamb.* — segestra, *quod nomen Diocletiani demum tempore invenitur, Franckenus.* — **11** *aut* utilius *scribendum aut putandum aliquando Lucilium neutrum comparativi in* -or *flexisse, ut Valerius Antias aliique fecere (cf. Prisc. pg. 767); quod hic eo facilius potuit admitti, cum* segestre *praecedant mascul. vel feminina.* — **13** *versum agnovit Vahlenus.* — qd (quid *Lugd.*) habebat *Bamb.* (habebit *Lugd.; Par. 7666*). — paenulam *pr. L.* — **14—18** *cf. Serv. ad Verg. l.* — **14** Aulea *cdd.* — *Varr. frgm. idem cum eo quod statim leg. recte iudicat Kettnerus.* — **15** quod; *f.* quot. — aulea *cdd.* — clamides; *v. infra, v. 21.* — **16** pallae, plagae, vasa aurea *M;* pallae Plallae (*sic*) aurea (*mutatum in* aureae) *L;* pallae Pallae (Pallae *del. m. 2*) auleae (*m. 2* aureae) *H;* palle aurea *Bamb. sec. Beckerum;* palle (pelle *Par.*) palle aurea *Lugd.; Par. 7666;* palle, *om.* aurea, *Par. 7665;* pallae aureae *cum* H_2 *G.* — *infra legitur* plage (plagae) vasa aurea. — **17** purpurae *Bamb.* — intecti *Bamb.;* intexta L_1. — aulea *cdd.* — brittani *pr. L;* brittanni *H; ed. Bas.; L ex corr.;* bittanni *Bamb.* — **18** nec est *Bamb.* — plaudamentum L_1*; Bamb.* — **19** *nullum l. prius L et H.* — tolerale *Bamb.* — *illud* lectuariam *si recte habet, comparari potest quod fertur apud Spartianum vit. Hadriani 23, 1* in morbum — lectualem, *nisi ibi legendum* letalem. — lecticariam *mrg. Iun.* — **20** symdonem *H* (syndonem Ho_2); sindonem *Bamb.; ed. princ.* — dimminutivum *L.* — est; *f.* sunt. — plagulae; plagule *ed. princ.;* plagae *C pr.* H_1*; Bamb.;* plagula H_2.

Varro de vita populi Romani lib. III: clamides, *pallae*, plagae, vasa aurea.

STOLAM veteres non honestam vestem solum, sed etiam omnem quae corpus tegeret *dixerunt*. Ennius Telepho:

cédo et caveo cúm vestitus,† squálida saeptús stola.

idem in eadem:

regnúm reliqui séptus mendicí stola.

Varro Cosmotoryne, περὶ φθορᾶς κόσμου: mulieres, aliam cerneres cum stola holoporphyro. — idem [in] Eumenidibus:

partím venuste múliebri ornatí stola.

PALLA est honestae mulieris vestimentum, hoc est: tunicopallium. Plautus in Menaechmis: ||

pallam ád phrygionem fért confecto prándio.

Lucilius Satyrarum lib. XV:

cum tecumst, quidvis satis est; visuri alieni
sint homines, spiras, pallam, redimicula promit.

---

21 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 24 Ennius Telepho ‖ 26 Ennius Telepho ‖ 28 Varro Cosmotoryne ‖ 29 Varro Eumenidibus ‖ 32 III, 2, 4 ‖ 2 Lucilius l. XV.

---

21 Varro; *cf. l. superius.* — clamides H_1; *Gs;* clamydes *rell.;* clamides *semper a Varrone dici, non* chlamydes *testatur Kettnerus pg. 36.* — *atque etiam 67, 13 ap. Lucil. restituendum erat* clamidast. — pallae *add. M.* — plage *cdd. pr. H.* — **22** vela aurea *ed. a. 1476.* — **24** dixerunt *add. M.* — telefo (tetelefo *pr. H*) *cdd.* — **25** *cf. Fest. pg. 329 l.* squalidum, *ubi tamen haec tantum legi possunt:* quam ve . . . stola. — *ad sensum aliquem reddendum in ed. Ennii scripseramus:* cedo et abeo *(ita Madvigius)* hoc *(add. Ribbeckius)* cum vestitu, squalida saeptus stola. *verum haec minus elegantia facile apparet.* — *puto:* sorde et scabie (*sive* sordei, scabie) convestitus *(ita Columna)*, squalida saeptus (*ita pr. L, ed. Bas.;* septus *rell.*) stola. — **26. 27** *in mrg. add. m. 1 vel. 2 L.* — septus *omnes.* — mendici *Iun.;* medici (medi H_1) *cdd.* — **28. 29** cosmorenae *C, Bamb.* (cosmoreNAE L_1; *videtur in archetypo graecis litteris tituli etiam haec pars fuisse scripta; cf. comm. in 234, 5*). — *vel ante* mulieres *vel post* holoporphyro *vel utrobique locus mancus, incertum librariorum an Nonii culpa.* — holoporphyro *Iun.;* ὁλοπορφύρῳ *Oehlerus;* olorfyro *C;* olorfiro *Bamb.* (oloserica *Pius*). — in *om. L,* H_1, *Bamb.* — **30** *cf. 549 l.* ostrinam. — partum *pr. G sec. ed. Bas.; item ed. a. 1471.* — venuste *M;* venusta *v.* — ornati *Ribbeckius;* ornat *cdd.* — *metrum agnovit Vahlenus.* — *respondetur huic versui illis:* nam quae venustas his adest gallantibus? quae casta vestis? aetas quae adulescentium? quae generis species? *cf. comm. in 267, 9. 10; 549 l. m.* — **31** onesti *L;* honeste *H* (honesti Ho_1). — mulieres H_1. — **31. 32** tunicopallium *Forcellinus s. v.* palla; *cf. Serv. ad Aen. I, 648; Acron qui dicitur ad Sat. I, 2, 99;* tunicae (tonicae L_2) pallium *cdd.* — Plautus; *cf. 3, 23.* — **1** frigionem *cdd.* — **4** sint (sunt *ed. a. 1471*); *pro* si sint. — *cf. comm. in Luc. XV, 18.* — spiras, pallam *I. Dousa;* spiram, pallas *v.* — praemit *pr. G.*

538 M.

Vergilius Aeneidos lib. I:

pallam signis auroque rigentem.

STROFIVM est fascea brevis quae virginalem horrorem cohibet papillarum. Turpilius Philopatro:

ó me miseram, quíd agam? epistula éxcidit mi intér vias!
ínfelix intér tuniculam ac strófium conlocáveram.

M. Tullius in Clodium: cum strofio adcurate praecingerere. — Plautus in Aulularia:

pro illís corcotis, strófiis, sumptu uxório.

Varro Sesquulixe:

suspéndit Laribus mánias, mollís pilas,
retícula ac strofia.

ABOLLA, vestis militaris. Varro Cosmotoryne, περὶ φθορᾶς κόσμου:

toga détractast et abólla datast.
ad túrbam abii, fera mílitia [in]
munéra belli ut praestárem.

SAGVM, vestimentum militare. Sallustius Hist. lib. II: accur-

5 I, 648 ‖ 8 Turpilius Philopatro ‖ 11 M. Tull. in Clodium 5, 3 | 12 Plautus Aulularia ‖ 14 Varro Sesquulixe ‖ 17 Varro Cosmotoryne | 22 Sallustius Hist. II.

7 Strofium; *Cicero certe et Varro posuere* ph; *Plautus et Turpilius* p *potius quam* f. – fascia *Par. 7665; Lugd.* — *f.* virginalium. — horrorem *H*; orrorem *L, G, Bamb.*; tumorem *frustra Pius*. — 8 filopatro *cdd.* — 9 o *add. M.* — epistula excidit mi intervias *M;* inter vias epistula (aepistula L_1; aepistola *id. m. 2;* epistola *H; compendium in Bamb.*) excidit mihi *cdd.* — *v. 9. 10 pessime pro septenariis iamb. accepere quidam.* -- intervias; *cf. Buecheleri libelli de declinatione lat. pg. 32.* — 10 toniculam L_2. — ac; a *Bamb.* — conlocaveram *G sec. Rothium* (collocaveram *Iun., Me*); conlocaram L_1; *Bamb.*; collocaram L_2; *H.* — 11 strophio *cd. Taurinensis Cic.* — praecingere *H; Par. 7665; G;* precingere *Bamb.* — 13 crocotis *ed. a. 1476;* corcota *ut* corcodilus. — *cf. 549 l.* crocota. — strophiis *ed. a. 1476;* strofis *cdd.* — 14 Varro; *cf. 542 l.* reticulum. — 15. 16 *versus agnovit Roeperus.* — suspendit; *sc.* virgo nuptura. — manias *Meursius;* marinas *cdd. bis* (marinis *frustra Turnebus*). — pilas *cdd. 542;* pisar *h. l.* — 17 Abola *Bamb.* · · cosmotorene *cdd.* — κμου *pr. L, H ex corr., G.* — 19—21 *versus agnovit Vahlenus.* — 19 detracta est *Palmer., alii;* tracta est *cdd.* — datas L_1; data est *rell.* — 20 tubam *pr. L;* turba *Bamb.* — abii *Vahlenus;* ubi *cdd.;* ivi *Oehlerus.* — fera *Palmer.;* sera *cdd.* — in (*seq.* m) *del. Popma.* – 21 munera; *nota arsin primam solutam in v. paroemiaco; cf. 140, 11.* — belli *ed. princ.; Iun.;* velli *cdd.* — *cet. cf. Lucr. I, 29* fera moenera militiai – 22 Sall.; *cf. Kritz. ed. II, 21; Dietsch. II, 17.* — accurrere *Dietschius;* occurrere (occurre *G*) *v.*

rere duces, proelium accendere, adeo uti Metello in sagum, Hirtuleio in brachium tela venirent. — Vergilius lib. VIII:

virgatis lucent sagulis.

M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. I: pridie nonas Februarias cum ad te litteras mane dedissem, descendi ad forum sagatus, cum reliqui consularis togati vellent descendere. — Varro Virgula divina:

cúm neque aptam móllis umeris fibulam sagús ferret.

Sisenna Historiarum lib. III: senatus auctoritate saga ponunt.

PALVDAMENTVM, [est] vestis quae nunc clamis dicitur. Sallustius Hist. lib. III: et eodem tempore Lentulus, duplici acie

---

24 Aen. VIII, 660 ‖ 26 M. Tull. ad Caes. iun. I ‖ 28 Varro Virgula divina ‖ 31 Sisenna Hist. III ‖ 32 Sallustius Hist. III.

---

23 duces *M* (d. et *Gerlachius*); duci (dici *Bamb.*) et *cdd.* — *asyndeton hic satis commodum.* — *illa autem quae sunt* accurrere, accendere *pro infinitivis accipienda existimo.* — *cet. comparandum frgm. quod legitur 398; 553 s. l.* saucii; tragula. — Hirtulegio *Bamb.*; Hyrtuleio *C.* — 24 tela *Bamb.*; taela *C.* — 26 M. Tull. ad Caes. iuniorem. *haec dum typis exprimuntur, adlata Ludovici Gurlittii disputatio diligenter accurateque perscripta et ad cognoscendum utilis de Ciceronis epistularum locis Nonii opera servatis. qui quidem hoc mihi non probavit omnia, quae apud Nonium epistulis ad Caesarem tribuuntur, adscribenda eis, quae ad Caesarem iuniorem datae sunt. cur enim adderet Nonius illud* iuniorem, *si ad hunc tantum scriptae essent epistulae? nec vero probabile est* iuniorem *totiens haustum, licet semel bisve propter praecedentis vocabuli similem exitum intercidere potuisse non negem. quare equidem persuasum habeo et epistularum ad dictatorem Caesarem datarum auctorem Nonii (unus sive plures fuere) usum sylloge, sed non afferri ab eo inde petita, nisi in capite quarto. cf. comm. in 32, 16; 436, 28. — neque illud mihi videtur simile veri fuisse in epistulis ad Caesarem iuniorem etiam ab Octaviano scriptas. cui cum omnino commercium illud litterarum in vulgus editum non posset esse gratum, molestissimum debuit accidere, si adderentur ipsius epistulae; quarum dicta a factis, quae mox consecuta sunt, tanto opere discreparent. quid quod ne hoc quidem ei satis potuit placere, quod evulgatae sunt Ciceronis epistulae ad patrem dictatorem. cuius memoriae litterariae quam curiose voluerit consultum noto Suetonii loco (Divi Iulii cap. 56) comprobatur. — ac fortasse haec causa fuit cur in tanta et Ciceronis et Caesaris claritate epistularum quod fuit inter eos commercii apud unum Non. extaret memoria. — itaque quae Gurlittii opinioni opitulari videantur, aliter expedienda censeo. cf. et comm. in 394, 7.* — 26 febrarias *pr. L.* — 27 sagatus *Abekenus;* togatus, *quod e seq. v. illatum, cdd.* — *male Aldus servato illo* togatus *mox* sagati. — 28 consularibus L_1; consulares H_1; consulatis *Bamb.* — descenderent *pr. L.* — Varro; *cf. 223 l.* sagum. — 30 apta *Bamb.* — humeris *L ex corr., H, G, non Bamb.* — figulam *Bamb.* — 31 saga ponunt *Riesius; quem certe sensum Sisennae adsecutum valde probabile; cf. Schneideri dissert. pg. 29;* sagaria nunc *cdd.* — *f.* saga iam ponunt. — saga induunt *Schottius, alii.* — 32 Palludamentum *pr. L;* Plaudamentum *Bamb.* — est *om.* H_1. — clamis *ed. princ.;* clames *cdd.* — *Non. puto dedisse* clamys *vel* chlamys. — *v. infra.*

539 M

acie locum editum multo || sanguine suorum defensas, postquam ex angustiis paludamenta ostentari et delectae cohortes intellegi coepere. — M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. II: Antonius demens ante lucem paludatus.

CHLAMYS [quod supra]. Vergilius Aen. lib. IIII:

Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo.

Varro Hercule Socratico: cubo in Sardianis tapetibus; clamidast purpurea amiculum.

REGILLA, vestis diminutive a regia dicta, id est basilica. *Plautus Epidico:*

.... án regillam indúculam an mendículam?

Varro Papia papae, περὶ ἐγκωμίων:

collúm procerum fíctum levi mármore;
regílla tunica púrpura distíngitur.

RALLA, vestis dicta a raritate. Plautus in Epidico:

túnicam rallam, túnicam spissam.

3 M. Tull. ad Caes. iun. II ‖ 5 IV, 137 ‖ 7 Varro Hercule Socratico ‖ 10 II, 2, 39 ‖ 12 Varro Papia papae ‖ 15 II, 2, 46.

1 locum *Bent.;* longum *cdd.* — edictum *Bamb.* — defensas *(particip.) M* (defensans *Quicheratus*); defensus (defessus *Bamb.*) *cdd.;* defendens *docti ap. Sall.* — 2 ex angustiis *M;* ex sarcinis (sarciniis *Lugd.; pr. L*). — palumenta *Bamb.* ostentari *Kritzius;* ostari H_2, *G, Bamb.;* astari *L ex corr.;* H_1; adstari *pr. L.;* obstare *lib. Basil.* — 2. 3 coh. deleri coeptae *cd. Palatin.* — 4 plaudatus *Bamb.* — 5 Clames *L ex corr.; H; Bamb.;* Chlames *pr. L; ed. Bas.;* Clamis *ed. a. 1471;* Clamys *mrg. G; et ita vel* Chlamys *scripsisse vid. Non.* — quod supra *(cf. praec. l.) Rothius;* q. s. *ed. Bas.;* qš *L;* q̃š *H;* quasi *Bamb.; Paris. 7666; cf. 44, 23; ubi nescio an recisis ceteris legendum sit:* item. — *ab interpol. additum existimo illud* quod supra. *nam alienum ab usu Nonii.* — *dubium an exciderint quaedam, quibus* chlamys *explicaretur.* — Verg.; Varro *Bamb.* — 6 sydoniam *C; non Bamb.* — clamydem *L; G;* clamidem *H; Bamb.* — 7 Varro; *cf. 542 l.* tapete. — hercule (herculae *H*) sacratico (sacratio *Bamb.*) *cdd. h. l.* — Sardianis *Oehlerus* (Sardianicis *Ruhnkenius*); sardinia is (ista pedibus) *cdd. h. l.* (sardina is, *tum* iis, *Gs*); sardinianibus *542.* — tapetibus *cdd. 542;* tapedibus *hic.* — 7. 8 clamidast *M* (chlamyda est *Oehlerus*); clamidas et L_1; H_1; *Bamb.;* clamida sed H_2; *G;* clamida set L_2. — purperea *Bamb.* — amiculum *M;* amicula *cdd.* (amiculo *Oehlerus*). — 9 dimminutive *L.* — id est *M;* ut et *v.* — basilica *ed. princ.;* vasilica *cdd.* — 10 Plautus Epidico *add. Bent.* — 11 *praec. ap. Pl.* quid erat induta. — induculam *Pl.;* tuniculam (toniculam L_2) indulam (*olim vid. fuisse* tuniculam *supra scripto* induculam) *C. Bamb.* — an mediculam *Bamb.; pr. L;* amendiculam H_1. — 12 papia pae H_1; papiapape *Bamb.* — ενκωμιων (ενκομιων *Bamb.*) *cdd.* — 14 regilla tunica *Roeperus;* regillam tunicam *cdd.* — purpura distinguitur *v. d. in mrg. Iunianae ap. Quicheratum;* diffingitur (difingitur *Bamb.*) purpura (purpupura *G*) *cdd.* — 15 Ralla (Ualla *Bamb. sec. Beckerum*); *aliter Isid. Or. XIX, 22, 23; cf. et Martial. Epigr. II, 85, 4.* — 16 tonicam *utrobique* L_2. — rallam tunicam *om. Bamb.*

RICA est quod nos sudarium dicimus. Plautus in Epidico:

ricam, básilicum aut exóticum.

Serenus Opusculorum lib. I:

aut zonulam aut ricam aut acum.

Novius Pedio:

móllicinam, crocótam, ricam, círidotam, rícinum.

Lucilius Satyrarum lib. II:

chirodyti aurati, ricae, thoracia, mitrae.

Turpilius Hetaera:

ducít me secum. póstquam ad aedem vénimus,
venerátur deos. intérea aspexit vírginem
intrántem, in capite indútam ostrinam rículam.

Varro Prometheo libero: aliae [mitrant] reicam aut mitram Melitensem.

CAESICIVM linteolum dicitur purum et candidum, a caedendo,

---

17 II, 2, 48 ‖ 19 Serenus Opusculorum I ‖ 21 Novius Pedio ‖ 23 Lucilius l. II ‖ 25 Turpilius Hetaera ‖ 29 Varro Prometheo libero.

---

17 Rica (ica *G*); *veriora Fest. 277; Paul. 288 l.* ricae; rica. — quod nunc *Ald.* — Plaut.; *cf. 540 l.* supparum; exoticum. — in *om.* H_1. — 18 ricam *540, 10* H_2*; Pl.;* rica *cdd. h. l.* (*540, 10 pr.* H_2 ritam). — 19 Opusculorum *M ed. Rutilii Namatiani pg. 47;* opusculo *cdd.* — 20 zonulam *Bamb.; v.;* zonula *C.* — aut ricam aut acum *M (dimeter est iambicus);* aut acum (acam *Bamb.*) aut ricam (tricam *Bamb.*) *cdd.* — *cet. h. l. quin* rica *poni videatur pro sudario non intercedo.* — 21 Nov.; *cf. 540; 548 l.* mollicina; caltulam et crocotulam. — 22 *ampliorem etiam vestium congeriem habes Pl. Epidici 229 sqq.* — mollicinam (molucinam *Bamb.*); *cf. comm. in 540.* — crocotam *cdd. 540;* crocatam *hic et 548, ubi* crocatulam *Bamb.; cf. et comm. in 549 l.* crocota. — ricam, ciridotam, ricinum *vel* ricam, ceridytam, ricinium *M;* ceridotam ricam (clricam, *sed* cl *eras., Bamb.*) ricinum *(novum l. C; edd. ante Me) cdd. h. l.;* ceridotam ricinium *540;* uridotam richam ricinium *548.* — *cet. cf. comm. in 542 l.* ricinum. — 24 chirodyti *M;* hrodyty *L;* hrodeti *Bamb.;* hyodyty *H; et sic potius quam* hrodyty *G.* — ricae *Carrio;* thoracia *Bothius;* cice et oracia (etoracia *L;* et oratia H_1) *C;* ciceetoratia *Bamb.* — thoracia; *cf. comm. in Luc. II, 17.* — mare *Bamb.* — *in mrg. H et G* auraticae (auratice *G*) mitrae. — 25 Turpil.; *cf. 549 l.* ostrinam. — hetera *cdd. 549;* veliterna *h. l.* — 27 aspexi *probabiliter Scal.* — 28 intrantem *Grautoffius;* ibi stantem *Ribbeckius;* adstantem *Carrio;* instantem *cdd. hic;* iniectam *549.* — indutam ostrinam riculam *Ribbeckius ed. priore;* ostrinam indutam riculam *Carrio;* riculam indutam (induta *Bamb. 549*) onstrinam (ostrinam *meliores 549*) *cdd. utrobique.* — iniecta in caput ostrina indutam ricula *Bothius.* — *et certe illud* in capite *vehementer displicet, nondum ut putem absolutam huius loci emendationem.* — 29 libero; lib. I *cdd.* — aliae reicam *M;* aliae mitrant (mitram H_2) tricenam *cdd.* — aliae mitram ricinam *Me;* alia emit mitram ricinam *Oehlerus, uterque contempto Nonii lemmate parumque convenienter arti* (*nam* mitrant *ex seq.* mitra *ortum*). — 30 melitensem *Bent.;* mellitensem *C;* mellitensen *Bamb.* — 31. 32 Cesicium — cedendo *Bamb.* — horas *L; Hqo.*

quod ita ad candorem perveniat vel quod oras circumcisas habeat. Plautus in Epidico:

línteolum caesícium.

INDVSIVM est vestimentum quod corpori intra plurimas vestes adhaeret, quasi intusium. Plautus ‖ in Epidico:

índusiatam, pátagiatam, cáltulam aut crocótulam.

PATAGIVM, aureus clavus qui pretiosis vestibus inmitti solet. Plautus Epidico:

índusiatam, pátagiatam.

Naevius Lycurgo:

pállis, patagiís, crocotis, málaciis, moneílibus.

SVPPARVM est linteum femorale usque ad talos pendens, dictum quod suptus appareat. Plautus in Epidico:

súpparum aut subnímium† [est], ricam, básilicum aut exóticum.

Novius Pedio:

'súpparum purúm, Veliense línteum'. — 'a, escám meram!'

---

33 II, 2, 46 ‖ 1 II, 2, 47 ‖ 4 II, 2, 47 ‖ 6 Naevius Lycurgo XVI ‖ 9 II, 2, 48 ‖ 11 Novius Pedio.

---

34 caesicum *Bamb.; pr. L.* — *cf. Goetzium ad h. l.* — **35** Indusium; *cf. Varro de l. l. V, 131, qui simillima.* — **1** adheret (aderet *pr. L*) *cdd.* — quasi *m. 2 add. in L.* — Plaut.; *cf. 540; 548 l.* patagium; caltulam et crocotulam. — **2** indusiatam *cdd. Pl.;* intusiatam *Varro l. m.; hic* indusiata *L m. 2 vel 3; H; G;* indusiat *Bamb.;* indusita L_1; *id. m. 2* indusiciata; inlusiatam *vel* ill. *cdd. 548.* — patagiatam *C 548; h. l.* patagiata L_2, *H, G;* patagita L_1; patigiata *Bamb.* — catulam aut proputulam *cdd. hic.* — **3** clavis *Bamb.* — praetiosis *cdd.* — iamdimitti G_1. — **5** *cf. v. 2.* — *cdd.:* indusiata patagiata (patigiata *Bamb.*). — **6** Nevius *H, Bamb.* — *cf. 548 l.* caltulam et crocotulam. — Licurgo L_1, *Bamb.* — **7** patagis *cdd. h. l.* — malaciis *Bamb. 548; Bergkius;* malacis (malicis H_2; *G*) *cdd. hic;* malatiis *C 548;* manicis *Pius.* — monilibus *Bergkius;* mortualibus *cdd. h. l.;* mortalibus *548.* — **8** Subparum *Bamb.; P.* — est; et *Lugd.; pr. L.* — pendes *pr. L.* — **9** subtus *L, H ex corr., Bamb.; non G.* — *aliter Varro de l. l. V, 131.* — apareat *Bamb.* — Plaut.; *cf. comm. in 539, 17.* — **10** subparum *Bamb.* — subminiam, subnimniam *fere cdd. Pl.; cf. Caes. pg. 65.* — ricam H_2; ritam *rell.* — vasilicam *h. l. cdd.* — **11** Novius *ed. a. 1480;* Naevius *C;* Nevius *Bamb.* — **12** subparum *Bamb.* — Veliense *vel* Velenense *Munkius;* belliensem *cdd.* — Veliensem *(feminam) vel* Velenense *Lips. Epistol. Quaest. IV, 19; coll. Isidori XIX, 22, 21:* Velenensis tunica est, quae affertur ex insulis; *ubi tamen illud* Velenensis *haud dubie corruptum.* — Melitensem *v. d. ap. Quicheratum; cf. 539, 29 sq.* — linteum *Munkius;* interim *cdd.* — a *add. M, qui et diverbium instituit.* — aescam *G;* Oscam *Lips.; cf. Varr. l. m.* — *possis et:* linteum est. — escam meram! — *non enim placet hiatus apud Novium, quamquam mutata defensus persona.*

Afranius Epistula:

ét! tace! puélla non sum, súpparo si indúta sum?

Varro Eumenidibus:

híc indutus súpparum
corónam ex auro et gémmis fulgentém gerit.

EXOTICVM dicitur peregrinum. Plautus in Epidico:

básilicum aut exóticum.

PLVMATILE, aut clavatum aut ex plumis factum. Plautus in Epidico:

cumatile aut plumatile.

MOLLICINA vestis a mollitie dicta. Novius Pedio:

móllicinam, crocótam, *ricam*, círidotam, rícinum.

AMPHITAPOE vestes dicuntur utrimque habentes villos. Lucilius Satyrarum lib. I:

psilae adque amphitapoe villis ingentibu' molles.

---

13 Afranius Epistula ‖ 15 Varro Eumenidibus ‖ 18 II, 2, 48 ‖ 21 II, 2, 49 ‖ 23 Novius Pedio ‖ 25 Lucilius l. I.

---

13 aepistula *L (compendium, ut saepius, in Bamb.).* — 14 *verba hominis qui se muliebri veste texisset. — trochaicos numeros institui cum Studemundio.* — st! tace *M;* te H_1; *dein corrigendo factum* tace, *sed id del.;* tace *L*, H_2 *in mrg., G, Bamb.* — tace *om. Paul. 311 s. v.* supparus. — subparo *Bamb.* — 15 Varro; *cf. 519; 549 l.* affici; ostrinam. — Eumenididus *ed. Bas.; neque quidquam notant Zangemeisterus, Beckerus, Riesius.* — 16 hinc *H.* — subparum *Bamb.* — 17 f. regit *Bamb.* — 18 Plautus; *cf. comm. in 539, 17.* — 20 aut exemplis factum *Bamb.* — Pl.; *cf. 548 l.* cumatilis; cerinum. — 22 *agnoscit Pl. v. et Ambros. — cdd. fere:* cumatile aut plumatile carinum (garinum) aut gerrinum gerrae maxume (maxumae; maximae). — *excludunt hunc v. Guietus (hic et sequentem) et Goetzius. — qui sane qualis legitur plane est ἄμετρος, cum praesertim sit positus inter trochaicos septenarios. — mihi tamen corruptus potius videtur, et quidem gravissime, quam interpolatus. — cf. et comm. in 548 l.* cerinum. — 23 Mollicina; *ita quin scripserit N. dubitari vix potest. — conferenda quae de hac veste accuratissime sunt disputata a Ribbeckio Coroll. com. lat. pg. LXXXIV. qui recte existimat videri idem vestimentum, quod a Graecis dicatur μαλάκιον, μαλάχιον, μολόχιον. — glosae Labbaei* mollicina, μαλακὸν ἱμάτιον; molocina *est apud Papiam. — iam quod Ribbeckius scribit* molucium, *quamquam non est veri dissimile, tamen dubitari potest, quatenus Romani antiquissimi nomen peregrinum, ut in multis aliis factum, latino adsimulaverint ori. itaque cum etiam ab Isidoro XIX, 22, 12* molochinia *sive* molocina *vestis memoretur, nolui a tradita scriptura discedere. — cet. cf. et 548 l.* molochinum. — mollitiae *pr. L;* mollicie H_2; *G; non Bamb.* — Pedio *cdd. 539, 21; ubi vide comm.;* Epidico *h. l.* — 24 *h. l. cdd.* m. cr. ceridotam ricinium. — 25 Amphitapoe *M;* Amphitapae *Non., ut puto;* Amfytapae *L (m. 1 f.* Amfytape); H_2; *G;* Amphytapae H_1; Amphitape *Bamb. — etiam Luc. qui usum existimarint illo* amphitapa, *similiter inflexa* diota, lagoena, parasita *poterunt excusare.* — vestis L_1. — utrumque *L, Bamb.* — billos *L*, H_1, *Bamb.* — Luc.; *cf. comm. in Luc. I, 23.* — 27 siplae *Isid.* — atque *cdd. pr.* L_1. — amphitapoe *M;* amphitapae *ed. a. 1471;*

idem lib. VI:

pluma ȧdque amphitapo et si aliud qúid deliciarum.

Varro Manio: alterum bene acceptum dormire super amphitapo bene molli.

TOGA non solum viri, sed etiam feminae utebantur. Afranius Fratriis:

sé quidem prandére stantem nóbiscum, incinctám toga.

Varro de ‖ vita populi Romani lib. I: praeterea quod in lecto togas ante habebant. [ante] etenim olim toga fuit conmune vestimentum et diurnum et nocturnum et muliebre et virile.

LAENA, vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta sumitur. Vergilius Aeneidos lib. IIII:

Tyrioque ardebat murice laena.

Meretrices apud veteres subcinctiore veste utebantur. Afranius Excepto:

'meretríx cum veste lónga?' — 'peregrino ín loco
solént tutandi caúsa sese súmere.'

CARBASVS, pallium quo Fluvii amiciuntur vel opulenti. *id ea* causa aut sericum aut lino tenui. Vergilius lib. VIII:

eum tenuis glauco velabat amictu
carbasus.

idem lib. XI:

---

28 Lucilius l. VI ‖ 30 Varro Manio ‖ 32 Afranius Fratriis ‖ 1 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 5 IV, 262 ‖ 7 Afranius Excepto ‖ 12 Aen. VIII, 33 ‖ 15 XI, 775.

---

amfytapae L_2, H_2, *G;* amfytaui L_1*;* amfyta H_1*;* amfytacu *Bamb.* — **29** atque *cdd. pr.* L_1. — amphitapo *M;* amfytapoe (*seq.* e) *L*, H_1, *Bamb.;* amfytapae H_2*;* amfitapoe *G.* — plumae atque amphitapae *(ita Ald.) Fr. Dousa.* — divitiarum *mrg. Iun.* — **30** amphitapo *ed. a. 1471;* amphitapa *Ald.;* amfytabo *H; G; Bamb.;* amfitabo *L.* — *verba* super a. b. m. *poetae (Lucilii, ut puto) videri haud inscite dixit Vahlenus. sed nescio an illud* bene *ex prioribus irrepserit.* — **33** fratris *cdd.* — **34** se quidem *M;* equidem (*praec.* s) *cdd.* — et quidem *P; Bothius.* — nobis *Lugd.* — incincta *pr. H.* — toga *Bothius;* togam *cdd.* — **1** in lecto H_2*; v.;* intellecto *rell.; cf. comm. in 68, 16.* — **2** ante *om. L; supra scr.* ante hab, *sed* hab *del.* — ante *secl. M.* — etenim *M;* enim *cdd.; f.* nam (*praec.* e). — toga *Montepess.; om. C, Bamb.* — **4** Lena *Bamb.* — quo *L, Bamb.* — **6** *cf. 240; 549 l.* ardere, fulgorem — emittere; murex. — mulierice *pr. L.* — lena *L, G, Bamb.; pars libr. Verg.* — **7** *nullum l. L, H.* — subcinctiore *v.;* subcintiore *L*, H_2, *G;* subcinciore H_1, *Bamb.* — veste *om. Bamb.* — **9. 10** *diverbium discripsit Bothius.* — causas esse *Bamb.* — **11** quod *Lugd.* — quo fluvii (fluii H_1*;* L_2, *qui m. 1* flui iamiciuntur; fluvi *G;* fluvu *Bamb.;* fluvii *Lugd.*) amiciuntur; *cf. Serv. Daniel. ad Aen. VIII, 33.* — **11. 12** opulenti. id ea causa aut (aut *iam alii*) *M;* opulentiae causa ut *v.* — sericum (serecum L_1); *n. N.; quem alter Vergilii locus in errorem vid. induxisse.* — **13** tealuis L_1. — valebat H_1.

tunc croceam chlamydemque sinusque crepantis
carbaseos fulvo in nodum collegerat auro.

M. Tullius in Verrem, de suppliciis: tabernacula carbaseis intenta velis conlocabat. — Varro de vita populi Romani lib. IIII: eadem postea carbasineis magis * * * ut pellibus tegerentur.

TOGA PRAETEXTA, insigne Romanum, quod supra tunicas honorati quique sumunt. M. Tullius de suppliciis: sententiae dicendae locum, togam praetextam, sellam curulem, ius imaginis ad memoriam posteritatemque prodendae.

LIMBVS, ut adnotatum invenimus, muliebre vestimentum, quod purpuram in imo habet. Plautus in Aulularia:

textóres limbolárii, arculárii.

FLAMMEVS, vestis vel tegmen quo capita matronae tegunt. Plautus in Aulularia:

flammárii, violárii, cariárii.† ||

18 II, 5, 12, 30 || 19 Varro de vita pop. Rom. IV || 22 II, 5, 14, 36 || 26 III, 5, 45 || 29 III, 5, 36.

16 tum (*vel potius* tun) *Verg.* — clamydemque *L*, H_2, *G*; clamidemque H_1; *Bamb.* — 17 in modum *Bamb.* — colligerat L_1. — 18 M. Tull.; *cf. 329 l.* intendere, extendere; *ubi omissa huius loci mentio.* — 19 conlocabat (coll. L_2; *H*) *C*; conlocavit *Bamb.* — 20 eadem; *sc.* theatra. — carbasineis (*ut* ei *sit pro* i) *M*; carbasineo *cdd.*; carbasinea *male Iun.* — magis. *lacuna ita potest expleri:* velis operiri solita, cum ante esset institutum. — 20. 21 tegerentur. Toga; tegerentur togae *cdd.*; *corr. Popma. non enim credo illud* togae *glosema, cum defendatur exemplo Cic. addito.* — insegne L_1. — romanorum *P.* — tonicas L_2. — 22 M. Tull.; *cf. 363 l.* prodere — protendere *ibique comm.* — 22. 23 antiquiorem in senatu sententiae dicendae locum *Cic.* — 24 prodendam *cdd. Non. et Cic.* — 25 Limbus; *rectiora Servius ad Aen. II, 616; IV, 137.* — adnotandum *Bamb.* — 26 in himo *L*, H_1. — 27 limbolari *L*, H_1, *Bamb.* — limborarii *ed. a. 1471; Gulielm.* — alcularii *C; non Par. 7666; Lugd.* — 28 Flammeum *ed. princ.; et ita boni scriptores; at aliter Nonius. affert Quicheratus ex Ambrosii de virginibus I, 11, 65 illud* talis flammeus; *et Romanos id temporis saepe pro neutro posuisse masculinum notum.* — Flammeus; *cf. Paul. 89; 92 s. v.* flammeo. — quod *Bamb.* — flammeum, ut Lucanus *(II, 361):* velabant flammea vultus *mrg. Ho.* — Plaut.; *cf. 549 l.* violacia. — 30 flammarii (flammaru L_1); *ita et Pl. libri; male ed. a. 1476* flammearii. — flammarii *dictum ut* alvaria, augura, orunda, flexosus, fastosus *alia.* — violarii (violari) *cdd. 549;* volarii *hoc loco.* — cariarii *pr. Hs* (cararii Ho_1); carari *Bamb.*; Ho_2; cariari *rell.* — carinarii *cdd. Pl.; et ita Goetzius, qui conferri iubet S. Brandtii Ann. philol. a. 1878 pg. 385 disputationem, ad illud* carinum, *quod habetur Epidici v. 233, loco turbatissimo, referentis* cariarium. — *cf. comm. in 549 l.* cerinum. — coriarii *Bothius; quod cum proxime absit a scriptura cdd. Nonii, parum tamen aptum. magis placet quod a Scaligero venit* cerarii. — *aliorum commenta videre est ap. Goetzium.*

542 M.

RICINIVM, quod nunc **mafurtium** dicitur, palleolum femineum breve. Varro *Ταφῇ Μενίππου*: nihilum magis decere mulierem quam [de muliebri] ricinium, palleum simplex. — idem de vita populi Romani lib. I: ec quo mulieres in adversis rebus ac luctibus, cum omnem vestitum delicatiorem ac luxoriosum postea institutum ponunt, ricinia sumunt.

RETICVLVM, tegmen capitis muliebre. Varro Sesquulixe:

suspéndit Laribus mánias, mollís pilas,
retícula ac strofia.

TAPETE, tegmen unite pictum de coloribus variis. Varro Hercule Socratico: en, omnibus rebus bonis *abundo*. cotidianus cubo in Sardianis tapetibus. — Vergilius lib. VIIII:

qui forte tapetibus altis
extructus toto proflabat pectore somnum.

Turpilius:

glabrúm tapete.

CVLCITA * * * Cicero Tusculanarum lib. III: eripiamus huic

2 Varro *Ταφῇ Μενίππου* ‖ 3 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 7 Varro Sesquulixe ‖ 10 Varro Hercule Socratico ‖ 12 Aen. IX, 325 ‖ 15 Turpilius ‖ 17 III, 19, 46.

1 Ricinium *pr. H; Ald.;* Ricinum *L, H ex corr. G;* Rinum *Bamb.* — mafurtium; *cf. Serv. ad Aen. I, 282:* recinus (ricinus) autem dicitur ab eo quod post tergum reicitur; quod vulgo maforte dicunt. — *conferenda et glosaria. — ita Graeci aetatis ultimae μαφόρτιον.* — ricinium *quin producat* i *alterum, cum corripiatur idem in* ricino *equidem nullus dubito. nam quod Varro de l. l. V, 132* ricinium *a* reiciendo *repetit nec per se tanti est, ut antepaenultimam longam fuisse negemus (notum quippe plerisque, quam sit incuriosus saepe ille in etymologiis factitandis quantitatum) et legendum apud eum* ricinum *Servii locus facit probabile.* — 2 nihilum *M* (nihil *Oehl.*); magis decere mulierem *Oehlerus* (decere *iam Bentin.*); nihilo magis dicere muliebre *cdd.* — 2. 3 quam ricinium *M;* quam de muliebri ricinio *cdd.* — *illud* muliebri *iam delerit Ribbeckius. — non ausim apud Varronem reponere extra versus* quamde. — *verba* de muliebri *ex superiore* dicere (*pro* decere) muliebre *repetita.* — palleum simplex *secl. Vahlenus; qui cetera pessime.* — 4 ec *M;* ex *Iun.;* et *cdd.* — 5 dilicatiorem *L_1; Bamb.* — ad *Bamb.* — luxuriosum *L_2; H, ut vid.; non Lugd.* — *f.* luxoriosiorem. — 7 Varro; *cf. 538 l.* strofium *ibique comm.* — sexquenlixe *pr. L.* — 8 manias; marinas *cdd. utrobique.* — 10 *illud* unite *oppositum vid. ei quod seq.* de coloribus variis *et dictum pro* concinne. — *non credo scribendum:* tegmen culcitae pictum coloribus variis. — Varro; *cf. 539 l.* chlamys. — 11. 12 en *M;* in *v.* — rebus *om. Bamb.; Par. 7665; G.* — abundo *add. M.* — quotidianus *Iun.;* cotidianis *Bamb.; H_1;* cottidianis *L; H_2;* quottidianis *G.* — *f.* quotidianus discumbo. — sardinianibus *cdd. h. h.;* sardinia is *539.* — Verg.; *cf. 391 l.* superbum, opulentum. — 14 exstrutus *Bamb.;* extructus *H.* — flabat *pr. L.* — somnium *Bamb., L ex corr.* — 15 Turpilius; *cf. 229, 5 cum comm.* — 17 Culcita. *explanationem Nonii et hic et v. 20 post* Subucula *haustam probabiliter statuit Quicheratus. cf. tamen 539 l.* chlamys. — IIII *cdd.*

aegritudinem. quomodo? conlocemus in culcita plumea; psaltriam adducamus.

SVBVCVLA * * * Varro de vita populi Romani lib. I: posteaquam binas tunicas habere coeperunt, instituerunt vocare subuculam et indusium.

CAPITIA, capitum tegmina. Varro de vita populi Romani lib. I: tunicas neque capitia neque strofia neque zonas. — idem in eodem: 'neque id ab orbita matrum familias institutum, quod eae pectore ac lacertis erant apertis nec capitia habebant.' — haec et capitula appellant.

ENCOMBOMATA et ARNACIDES, genera vestium puellarium. Varro Cato vel de liberis educandis: ut puellae habeant potius in vestitu || clamidas, encombomata atque arnacidas quam togas.

XV.

INCIPIT

DE GENERIBVS VASORVM VEL POCVLORVM.

AVLA [vel olla], quam nos ollam dicimus. et est capacissimum vas. Plautus in Amphitryone:

> óptumo iure ínfringatur aúla cineris ín caput.

---

20 Varro de vita pop. Rom. I || 23 Varro de vita pop. Rom. I || 24 Varro de vita pop. Rom. I || 29 Varro Cato || 6 Plautus Amphitryone.

---

21 ton. L_2. — vacare *Bamb.* — 22 indusium *Ald.;* indussam *C, Bamb.;* indusiam *mrg. G.* — 23 Capitivam *Bamb.;* Capicia L_1. — capituum *pr. L.* — *rectiora praeter etymologiam Varro de l. l. V, 131; cf. et Gell. XVI, 7, 9.* — 24 I *H; Bamb.;* II *G; om. L.* — ton. L_2. — 25 ad orbita H_1. — ab orbita; *i. e.* alienum a re. — familia *G.* — institutum *(substant.) M;* instituto L_1*;* institutio H_1*;* L_2 *sec. Rothium;* instituti (int. *Bamb.*) *rell.* — 26 captia *Bamb.* — 27 appellant *mrg. Iun.;* appellavit *cdd.* — 28 Combomata *mrg. H, G; pr. L.* — ac *Bamb.* — arnacides *Iun.;* parnacidis *cdd.* — 1 clamydas *L;* non *Bamb.; Gs.* — enconbomata L_1. — atque *Freundius; quamquam sunt qui credant illud* ac *(sic cdd.) poni a Varrone aliquando ante vocales. et toleravit Spengelius de l. l. IX, 6.* — ac *f. delend.* — arnacidas *Iun.;* parnacidas *cdd.* (pnacidas *H; item G* pernacidas; barnacidas *Bamb.*). — *post hoc caput olim sequebatur* de generibus calciamentorum, *tum* de coloribus vest., *quod post XIIII ponit Montepess.* — 4 de generibus *ed. a. 1476;* de genere *v.* — de generibus vasorum vel poculorum; *cf. Isid. XX, 4—8.* — vel *om. Bamb.* — 5 Aula; *cf. Paul. pg. 23 l.* aulas. *nota Plauti* Aulularia. — vel olla *secl. Quicheratus;* vel ola *Rothius.* — et (*pro* et quidem) est H_2*;* sed est *rell.* — *f.* Aula vel olla est capacissimum vas; *cf. 93 l.* colem; *ubi tamen magis manifesta interpolatio.* — 7 optimo *L, H_1, Bamb.*

Varro Gerontodidascalo: sed simul manibus trahere lanam nec non [simul] oculis observare ollam pultis ne aduratur. — idem Bimarco: Vulcanumne, cum novae lagoenae ollaeve figurantur, precantur?

MATELLA, aquarium vas. Plautus [in] Amphitryone:

né tu postulás matulam unam tíbi aquae *a me* infundi ín caput.

Varro Endymionibus: divitum apothecas Chias ad communem revocat matellam. — idem Manio: lecto strato, matellam, lucernam, ceteras res esui usuique prae se portant.

MORTARIVM, *vas,* in quo teruntur quae solvenda sunt. Plautus in Aulularia:

cultrúm, securim, pístillum, mortárium.

PELVIS, sinus aquarius in quo vasa pelluuntur: unde ei nomen est. Laberius Virgine:

amóre cecidi, támquam blatta in péluim.

8 Varro Gerontodidascalo ‖ 10 Varro Bimarco ‖ 12 Plautus Amphitryone ‖ 14 Varro Endymionibus ‖ 15 Varro Manio ‖ 18 I, 2, 17 ‖ 21 Laberius Virgine.

8 *non est cur in Varronis exemplis restituatur* aulam; aulaeve. *nam Nonium in describendis exemplis orthographiam servare plerumque plane, ut ab auctoribus quos sequeretur esset tradita, nullo lemmatis respectu, notum. — Varronis autem aetate illud* olla *obtinuisse vulgo proverbio, quo Catullus utitur (94, 2):* ipsa olera olla legit, *sive ut solebant dicere* olera olla *vel* olla olera, *satis demonstratur* — 9 simul *secl. M.* — ne aduratur; *sequebatur, ut puta:* nimis est molestum *sive* maius est viribus. — 10 vimarco *cdd.* — Vulcanumne *Vahlenus;* Vulcanum nec (*seq.* c) *cdd.* — nove *cdd.* (novi L_1 *sec. Riesium*). — lagoene *cdd. exc. quod in L* e *posterius vid. esse caudatum.* — cum nove lagoene *m. 1 vel 2 add. in L.* — 10 ollaeve *Schneiderus;* ollarum *cdd.* — figurantur *lib. N. Fabri sec. Quicheratum; Schneiderus;* figura ter *L ex corr.,* H_1, *G;* figura *pr. L;* figuratur H_2*;* figurator *Bamb.;* figurantur ter *ed. Palatin.* 11 precantur (peccantur G_1); *sc.* figuli. — *sequebantur velut haec:* ego in re gravissima non venerer deos? — 12 aquarum *Bamb., pr. L.* — Pl.; *cf. l. praecedens; Amphitr. 1001.* — in *om.* H_1, *Bamb.* — 13 postulas *Hoffmannus;* postules *cdd.* — aquae *ed. a. 1480;* aquam *cdd.;* a me *add. Seyffertus;* hinc *Goetzius.* — *f.* tibi iam aquae infundi in caput (ne tu postules; m. u. tibi aquae iam infundam in c. *Ribbeckius*). — 14. 15 Endemionibus *C;* Endimionibus *Bamb.* — divitum. *f.* dum vitio. — apothecas *Turn.; Lips.;* aphocas *cdd.* — amphoras *non bene quid. ap. Popma; item Me.* — communerem *Bamb.* — ad comm. rev. m.; *i. e.* pretiosissima vina vilissima ministrat amphora. — 15 matellam, lucernam *Iun.;* matella, lucerna *cdd.; puto* matellam, lucernas. — 16 esui usuique. *ita scite Buechelerus;* huius (*praec.* es) vique *cdd.* — 17 *post* mortarium *vid. intercidisse* vas; *cf. Pl. Aulul. I, 2, 18.* — 19 pist. aut mort. *Bothius.* — 20 vasa *M;* varia *cdd.* — pelluuntur *Paris. 7666;* perluuntur *C.* — *cf. Paul. 247:* polubrum, pelluvium, vas, quod nos pelvem vocamus. — *aliter Varro V, 119.* — 21 Laverius *cdd.* — 22 caecidi *L, H.* — blata *Bamb.* — peluim; *cf. comm. in 196, 27.* — *trisyllabum agnovit Bergkius.*

Caecilius in Feneratore:

péluim sibí poposcit.

FIDELIA, Samium vas ad usus plurimos. Plautus Aulularia:

múlsi congiálem plenam fáciam tibi fidéliam.

PATELLA. Varro Eumenidibus: patella† esurienti posita provocat Neapolitanas piscinas. — idem || Manio: quocirca oportet bonum civem legibus parere, deos colere, in patellam dare μικρὸν κρέας.

CVPAS et TINAS. Varro de vita populi Romani lib. I: antiquissimi in conviviis utres vini primo, postea tinas ponebant (id est oris longi *vasa* cum operculo) aut cupas, tertio amphoras.

VRNVLA est vas aquarium. Varro de vita populi Romani lib. I: item ex aere, ut urnulas, aquales, matulas, creteras.

CADI, vasa quibus vina conduntur. Lucilius lib. XVIII:

---

23 Caecilius Feneratore || 25 IV, 2, 15 || 27 Varro Eumenidibus || 1 Varro Manio || 4 Varro de vita pop. Rom. I || 7 Varro de vita pop. Rom. I || 9 Lucilius l. XVIII.

---

23. 24 celius *Montepess.* — Caecilius in F. p. *supra scr. in L.* — *non probabile h. l. illud* peluim *pronuntiandum disyllabum, cum longe posteriore aetate tribus sit elatum syllabis.* — **25** Samium vas; *cf. 398 l.* Samium — testeum. — Plaut.; *cf. 313, 28 sq.* — **26** mulsi; multi si *Bamb.* — **27** Patella. *lacunae signum post hoc v. ponit Quicheratus; item alibi in hoc capite, ubi nulla addita explicatio. sed sunt ea plura quam ut toties a librariis truncata verba Nonii tibi possis persuadere. — itaque propius abest a fide auctore minus accurato vel docto quam alibi usum Nonium in hac parte.* — patella. *recte negat Havetus posse illud* patella *h. l. de vase accipi putatque ea significatione usurpatum, qua hodie a Gallis dicatur conchyliorum quoddam genus* patelle, *quod germanice vocatur* napfschnecke. *sed nescio an sit magis probabile Nonii stupore omissa quaedam ante id quod est* patella, *ut puta* vilissimis repleta eduliis. — sirienti *Bamb.* — **1** N. suspinas G_1. — **2** cive ē *Bamb. sec. Beckerum.* — legem *Bamb.* — deos *Buechelerus* (et deos *Ald.*); et (*praec.* e) eos *cdd.* — collere *L, Bamb.* — in patellam; *cf. Paul. 248 l.* patellae. — **3** κρέας *Ald.*; ηρεαc *C*; ηροαc *Bamb.* — *post haec v., f. interpositis quibusdam, sequebantur quae leguntur pg. 479 s. l.* sacrificantur. — **4** Cuppas H_1. — Cupas; *cf. 83 l.* cupas, *ubi etiam explanatio nulla.* — **5. 6** conviis *H.* — primo *om. Bamb.* — id est; id est in *pr. H*; id .ē., *supra* ē *m. 2 scr.* m (*voluit* idem; *ut Lugd.*) *L.* — oris *Quicheratus*; mori *cdd.* — vasa *add. M.* — aut *M*; ac *Kettnerus*; ad *cdd.* — amforas G_2; *non Bamb.* — **7** Vrnule *Bamb.* — est *om. Bamb.* — quarium L_1; aquarum *Bamb.*; *Par. 7665; P.* — **8** ere L_1, *Bamb.* — urnulas *Quicheratus*; urnulae L_2, *H, G*; ornale L_1; *Bamb.* — matulas *Quicheratus*; matulae G_1; matulae *L*; *H*; G_2; mutalae *Bamb.*; *Par. 7666.* — *cf. notam seq.* — creteras; *ut* creterras *Quicheratus*; sic ceteras *cdd.* (sic crateras *v. d. ap. Quicheratum*). — **9** Luc.; *cf. in fine pg. 495 l.* accusativus numeri singularis — [illegible] genetivo pluralis *ibique comm.* — XVIII; XVII *Bamb.*; *Par. 7666; nihil novi de Lugd.*; VIIII *pr. G.*

544 M

> milia ducentum frumenti tolli' medimnum,
> vini mille cadum.

Vergilius Aen. lib. I:

> vina bonus quae deinde cadis onerarat Acestes.

Varro de vita populi Romani lib. IIII: Ortensiu' supra decem milia cadum heredi reliquid.

VRNARIVM. Varro Ταφῇ Μενίππου: sed quae necessitas te iubet aquam effundere domi tuae? si vasa habes pertusa, plumbum non habes? ad quam rem nobis est confluvium? ad quam rem urnarium?

POLYBRVM, quod Graeci χέρνιβον, nos trulium vocamus. Livius:

> argénteó polýbro, aúreo églútro.

Fabius Pictor lib. XVI: aquam manibus pedibusque dato, polybrum sinistra manu teneto, dextera vasum cum aqua.

SIMPVIVM. Varro Est modus matulae, περὶ μέθης: non vides ipsos deos, si quando volunt gustare vinum, derepere ad hominum fana? et tamen tu *invides* isti [illi] liberiu' simpuio invitari?

---

12 l, 195 ‖ 14 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 16 Varro Ταφῇ Μενίππου 20 Livius; cf. comm. ‖ 22 Fabius Pictor XVI; cf. comm. ‖ 24 Varro Est modus matulae.

---

10 ducentum; *cf. 493 s. l.* sescentum: quid verost centum ac ducentum possideas si. — tu centum *Bouterwekius.* — frumenti *ed. a. 1471;* formenti *cdd.* — tolles *cdd. h. l.;* tollis *495;* tolle *Iun.* — 13 deinde *pr. H; Verg.;* inde *rell.* — onerata L_1; onerat *Bamb.* — Acestis (Acesus L_1) *C;* Acertis *Bamb.* — 14 III *cdd. hic.* — *cf. 495 l. m.* — Ortensiu' *M; cf. comm. in 395, 4;* hortensius *cdd. 495; h. l.* ortensio *pr. L;* orcensio *Bamb.;* hortensio *rell.* — 15 reliquit *cdd. pr. L.* — 17 iubet *Scal.; Lips.;* iuvet *cdd.* — plumbum; polubrum *male Lips., qui post* pertusa *interrogandi ponit signum. cf. Var. lect. I, 4.* — 18 habes *Scal.; Lips.;* habet *cdd.; f.* habetur. — ad aquam r. n. *Bamb.* — 20 Polybrum; *cf. Paul. 247* polubrum. — Polibrum *pr. H.* — *per* olu *ubique Ald.* — *f.* Polybrum, vas, quod. — *in mrg. Ho, G:* polybrum (polibrum *G*) grece cerniba aquamanale antiqui trullum (a. tr. *om. G*). — χέρνιβον *M;* χερνιβα (*seq.* n) *cdd. exc. quod* L_1 xepniba. — trulium; trulleum *Iun.* (trullam *ed. princ.*); trullum *C;* trullu *Bamb.* — 21 *cf. libri de v. saturn. pg. 125.* — eglutro (*i. e.* ἐκλούτρῳ) *O. Muellerus ad Fest. 396;* et glutro *cdd.* — argenteo polubro et aureo gutto *Iun.* — 22 lib. XVI. *numerus haud dubie corruptus. — nam ne historiarum quidem Fabii Pictoris ultra quartum memorantur libri; nedum quae de iure pontificio scripsit (nam ex illis apparet hoc petitum exemplum) tot fuisse voluminibus credas.* — quam manibus *Bamb.* — 23 polibrum *Bamb.* — vas *cd. Orvillii.* — 24 Simpuium; Simpuvium *vel* Simpulum *docti.* — Simpuum H_1; simpuia *cdd. plerique 398, 29;* simpuvium *legitur 545, 24;* simpulum, simpulatrices *leg. ap. Paul. pg. 337;* simpulum *ap. Varr. V, 124. ac nescio utrum sit praeferendum.* — peri methes *cdd.* — 25 derepere *Bamb.; v.;* deripere *C.* — ominum *Bamb.; pr. L.* — 26 tu *M;* tum *v.* — invides *add. M.* — isti *M;* ipsi *v.* — illi *om. Montepess.; Paris. 7665; delevit Quicheratus* (*praec.* i; *seq.* li). — *sed potest*

LENIS, vasi genus. Afranius Fratriis:

labélla, lenis.

Laberius in Cophino:

cum províncias
déspoliavit ..... columnas mónolithas†
[labélla, lenis]. ||

OBBA, poculi genus vel ligneum vel ex sparto. Varro Est modus matulae: dolia adque apothecas tricliniares, melicas† Calenas obbas et Cumanos calices. — idem epistula ad Marullum: utrum meridie an vesperi libentius ad obbam accedas, locus ac tempus adventus declarabit.

CANTHARVS. Vergilius in Bucolicis:

et gravis attrita pendebat cantharus ansa.

DOLIA, vasa grandia quibus vinum reconditur. Varro Est modus matulae: dolia adque apothecas tricliniares, melicas† Calenas *obbas*. — idem Manio: haec aedium emtoribus accedunt: sellae, claves, claustra, carnaria, dolia.

---

27 Afranius Fratriis || 29 Laberius Cophino || 1 Varro Est modus matulae || 3 Varro Epist. ad Marullum || 6 VI, 17 || 8 Varro Est modus matulae || 10 Varro Manio.

---

fieri, ut illi *in archetypo emendandi causa scriptum esset supra* ipsi; *quod si ita sit, legendum:* invides illi. — liberiu' *M;* libero (*seq.* s) *cdd.; cf. comm. in v. 14.* — liberius *magis placet quam* libere; *cf. Luc. XXX, 47.* — sinpuio L_1. — invitari *ed. a. 1471;* vinitari *cdd.* — 27 Lenis *Iun.* (Lenas *Ald., qui primus h. l. addidit*); Lineas *cdd.* — *recte illud* ληνὸς *comparatur a Forcellino s. v.* lenis. *et ad eandem originem videtur referendum id quod est* lenunculus. — vasis *cd. Orvillii; Bent.* — fratribus *cdd.* — 28 labellum *deminutivum ab eo quod est* labrum, lavabrum. — 29 in *om. Bamb.* — Cofino *L, G, Bamb.;* Confino *H.* — 31 despoliavit *Bothius;* dispoliavit *v.* — *in sequentibus turbatum. et excidit verbi* lenis *exemplum; nam v. 32 manifesto ex Afranii verbis huc translatus.* — monolitas *C;* molitas *Bamb.* — 1 ex sparto *pr. H;* ex parto *G, Bamb.* — Varro; *cf. 146 l.* obba *ibique comm.* — 2 atque *cdd. pr.* L_1. — apotecas *cdd.;* apothecas *mrg. Ho.* — *illud* ap. tr. *vid. iocose dictum. apte comparat Oehlerus Germanorum id quod dicitur* flaschenkoerbe. — 3 calicis L_1; H_2; *G;* calicas L_2; *Bamb.* (*vel* calica); calitias H_1; calices *Par. 7666; mrg. Ho.* — idēm, *m. 2 add.* m, *L.* — aep. *pr. L.* — Mar. *Bothius;* M. Tullium *Riccobonus;* marullium *C;* marallium *Bamb.* — 4 ac tempus *M;* actus *C; om. Bamb.* — 5 advenius *Bamb.* — declarabit *Iun.;* declaravit *cdd.* — 6 Cantarus H_2, *G; non Bamb.* — Cantharus; *cf. Macrob. Saturn. V, 21, 14.* — Verg.; *cf. Macrobii verba ad v. 14 allata.* — 7 gravi *L,* ... — cantarus *pr. L.* — 8 Varro; *cf. 146 l.* obba. — 9 atque *cdd. pr.* L_1. aphothecas *Bamb.* — medicas *H.* — 10 obbas *om. cdd.* — aedium emtoribus ...; adventoribus *cdd.* (adeo emptoribus *Iun.*). — sellae (*i. e.* loca exonerandae ... destinata) *Gesnerus;* cellae *v.;* celle *H; G.* — 11 carnalia *L,* H_1, *Bamb.*

545 M.

ALABASTER. Cicero Academicorum lib. II: quibus etiam alabaster plenus unguenti putrere videtur.

SCYFVS. Vergilius:

et sacer inplevit dextram scyphus.

BATIOLA. Plautus Colace:

bátiolam auream ócto pondo habébam; accipere nóluit.

CALICES. Varro Est modus matulae: apothecas tricliniares, melicas† Calenas obbas et Cumanos calices. — Cicero Tusculanarum lib. III: quid? huic calix mulsi inpingendus est, ut plorare desinat?

CYMBIA. Vergilius lib. V:

cymbiaque argento *perfecta* adque aspera signis.

Varro de vita populi Romani lib. I: item erant vasa vinaria: sini, cymbia, culignae, paterae, guti, sextarii, simpuvium.

CRATERAE, vasa vini. Vergilius Aen. lib. I:

crateras laeti statuunt et vina coronant.

CRATERES, vasa olearia. Vergilius in Bucolicis:

craterasque duos statuam tibi pinguis olivi. ||

12 Cicero Academ. II ‖ 14 Aen. VIII, 278 ‖ 16 Plautus Colace ‖ 18 Varro Est modus matulae ‖ 19 III, 19, 44; cf. comm. ‖ 21 Aen. V, 267 ‖ 23 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 25 VII, 147 (I, 724). cf. comm. ‖ 27 V, 68.

13 putrere; putere *Pius;* putre (putrer *Bamb.*) esse *C, Bamb.;* putret esse *Par. 7666.* — videatur *Ald.* — 14 Scyfus; *cf. Macrob. V, 21, 16.* — Verg.; *cf. Macrob. V, 21, 1:* nomina poculorum Vergilius plerumque graeca ponit, ut carchesia, ut cymbia, ut cantharos, ut scyphos. — 15 scyfus *cdd.* — 16 Batiola (Bacyola, cyola *m. 1 in ras., H; id. 2* Batyola); *cf. Ritschl. Op. III, 793 sq.* — 17 habebam *Ritsch.; Quicherat.;* habebat *cdd.* — *non placet reponi* bat. aur. octo habebat pondo; accipere noluit. *nam mutato opus subiecto.* — 18 Varro; *cf. 146 l.* obba. — E. m. m.; *f. initium septen. troch.* — 19 obsas *Bamb.* — 20 inpinguendus *G; Bamb.* — plorare se desinat *cdd.* — *illis* huic calix mulsi inpingendus est (*leg.* inpingendust), ut plorare desinat *poetae cuiusdam septen. troch. contineri suspicatur Guietus, ut mihi quidem videtur, vere.* — aut aliquid eius modi *add. Cic.* — 21 Cymb.; *cf. Macrob. V, 21, 7.* — 22 cymniaque L_1. — perfecta *om. cdd.* — adque L_1; atque *rell.*; *om.* H_2, *G.* — 23 libro I L_2; li *m. 1.* — 24 culignae *Lips.;* aquiline *cdd.* — pater aeguti L_1; H_1; patere guti *G; Bamb.* — gutti *Lugd.; v.* — *illud* gutus *etiam Hor. Sat. I, 6, 118 plures longe tutantur cdd. et meliores.* — simpuvium (simpuvum *pr. G*); *cf. 544, 24.* — 25 Craterae vasa *ed. a. 1480* (vasa *iam 1476*); Crateras maius *L, H, Bamb.;* Crateras vasa *G. sec. Rothium; ed. princ.;* Cr. maius vas, *om.* vini, *Par. 7665.* — 26 *v. hic est ex VII Aeneidos. nam in I habetur talis:* crateras magnos statuunt et v. coronant; *ubi cf. Servius. hinc apparet nugari Nonium; nisi v. 25 scribend.* Crateres. — 27 Crateras, *m. 1* Crateraes *H;* Crater *Bamb.; Paris. 7665; 6.* — vas olearium *Par. 7665.* — 28 duo *cdd. pr. H; V. libri pleriq. cum Servii interpolatore;* duos *H; Verg.* — statuam H_1; *Bamb.; Par. 7665; 6; v;* stantum *L, G;* tantum H_2.

et Aen. lib. VI:

fuso crateres olivo.

ORCAE. Varro de re rustica lib. I: saepe, ubi conditum vinum novum, orcae in Hispania fervore musti ruptae.

NASSITERNA, vas aquale. Varro de re rustica lib. I: ut ex aere aenea, urceos, nassiternam, item alia.

CATINVS. Varro de re rustica lib. I: promendum id frumentum quod curculiones exesse incipiunt: id enim cum promptum est in sole ponere oportet aquae catinos, quod eo conveniunt, ut ipsi se necent. — idem de vita populi Romani lib. I: dicuntur enim patellae, salini, acetabula, catini, patinae.

CALAMISTRVM, fistula brevis, qua cirri concinnantur. Cicero in Oratore: removebitur omnis insignis ornatus quasi margaritarum; ne calamistri quidem athibebuntur.

CARCHESIA, genera poculorum. Vergilius Aen. lib. V:

hic duo rite mero libans carchesia baccho.

et Georg. lib. IIII:

et mater: cape Maeonii carchesia bacchi.

---

1 VI, 225 ‖ 3 I, 13, 6 ‖ 5 I, 22, 3 ‖ 7 I, 63, 1 ‖ 10 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 13 23, 78 ‖ 15 V, 77 ‖ 17 IV, 380.

---

2 olivi L_1. — 3 Orcae *Quicheratus;* Arcas *pr. H;* Orcas *rell.* — quod saepe *Varro.* — 4 horce, *tum* orce *G auctore Rothio* (horcae *Gs*). — ruptae; *seq. ap. Varr.:* neque non dolea in Italia. — 5 Nassiterna; *cf. Fest. pg. 169 s. l.* nassiterna. — nasiterna *cdd. Pauli 168; et ita Scal., quod vas tres nasos haberet.* — 6 nassiternam *et Politiani liber; porro cf. 547 l.* trulleum. — 7 tuendi causa prom. *Varro.* — id *Varro;* in *cdd.* — frutum *G.* — 8 exsesse (exsese *pr. H*) *cdd.* — idẽ enim *Bamb.* — proptum *H.* — 9. 10 aquae *Varro;* atque (adque L_1) *cdd.* — ut ipsi se necent curculiones *cdd. Varr.* — 11 salinia (*seq.* a) *Montepess.* — salina *probabiliter Quicheratus.* — *in mrg. Ho:* patellae patinae salinum saliniacae. — aeetabula *Bamb.* — patenae L_2, *H, G; non Bamb.; Paris. 7665; G.* — paterae *male Popma.* — 12 Calamistrum; *cf. Neuii gramm. lat. I, 531.* — *quod fistulae esset instar, inter vasa reposuisse videtur Non.* — sicula *Stewechius.* — cirri *ed. princ.;* tibi *cdd.* — concinnantur *Stewechius;* continetur *v.* — 13 tum removebitur *Cic.* — 14 ne *Cic.;* nec (*seq.* c) *cdd.* — adhib. *cdd. pr.* L_1. — 15 Carchesia (Carthesia *Bamb.*), gen. poc.; *ita plane Serv. ad Georg. IV, 380:* carchesia — poculorum sunt genera. — *praeterea cf. Macrob. V, 21, 3. — nota autem plura nomina poculorum graecorum ducta a re navali, ut Macrob. adnotat V, 21, 9.* — Verg.; *cf. 312, 28 sqq.* — V *cdd. potiores 312, ubi in deterioribus respectu Georg. exempli, quod habes v. 17, turbatum;* I *h. l.* — 16 carthesia *Bamb.; ita et infra ubique.* — 17 III *H post ras.; G.* — 18 et *om. cdd.* — meoni (meonii *pr. H*) *cdd.* — carcesia *pr. L.*

Alias summa pars mali, id est foramina quae summo mali funes recipiunt. Lucilius *tertio:*

tertius hinc mali superat carchesia summa.

Catullus Veronensis:

lucida qua splendent *summi* carchesia mali.

HIRNEA, vas vinarium. Plautus in Amphitryone:

cádus erat vini: índe inplevi hírneam.

MIXTARIVM, *vas* quo miscemus. Lucilius lib. V:

urceus aut longus gemina mixtarius aure.

CALPAR nomine antiquo dolium. Varro de vita populi Romani lib. I: quod, antequam nomen || dolii prolatum, cum etiam id genus vasorum calpar diceretur, id vinum calpar appellatum.

TRVLLEVM, *vas*, quo manus perluuntur. Varro de vita populi Romani lib. I: 'itaque ea sibi modo ponere ac suspendere† quae

20 Lucilius III; cf. comm. || 22 64, 235b. cf. comm. || 24 I, 1, 273 || 26 Lucilius l. V || 28 Varro de vita pop. Rom. I || 3 Varro de vita pop. Rom. I

19 Alias (Alia *ex corr.*) *per lemma L;* alia *Bamb.;* Lias *G; lib. Basiliens.; et ita ed. a. 1471; 76; 80; 98; Pius.* — **20. 21** tertio (*seq.* tertius) *add. M* (tertio hic *lib. Basil.*). — tertio. *in archetypo Nonii numeri aliquotiens fuere litteris perscripti.* — tertius; *sc.* fluctus; τρικυμία. — *non enim credo legendum:* Lucilius tertio: sic mali superat carchesia summa. — hinc H_1; hic *rell.* — **22** Cat. Ver. (Vir. L_1). *mirum etiam Schwabium, recentissimum Catulli editorem, circumspecti iudicii virum ac sobrii, obsecutum Riesio hunc versum, quem c. LXIV post v. 235 inserendum olim videre docti, abiudicare a Catullo, cum et aptissime referri ad locum, quem dixi, constet neque occultum sit cur exciderit, Isidori autem auctoritas, qui Orig. XIX, 2, 10 adscribit Cinnae (usus illo ut solet scholiasta Lucani in V, 418 pg. 377 ed. Weberi) haud dubie sit inferior Noniana. — cf. Praefat. Catulli nostri pg. XXX sq.; ubi item notatum ab Isidoro XIX, 33, 3 etiam alium illius carminis versum tribui Cinnae.* — **23** qua splendent summi *Ald.;* qua splendet *cdd. Non.;* confulgent alti *v. ap. Is.;* cum fulgent summi *schol. Luc.* — **24** Hirnea *Quicheratus;* Cyrnea *cdd.; a Nonio scriptum vid.* Hyrnea; hyrneam *et f. om.* h. — *cet. cf. Diomed. gramm. lat. I, 326, 22* hirnia, hirniola; *ubi cd. Monac.* hernia, herniola. — **25** cadus erat ibi vini *bene C. F. G. Muellerus.* — hirneam *meliores libri Pl.;* cyrneam *C, Bamb.* — **26** Mystarium, *tum* Myxtarium *G.* — vas *add. M.* — myscemus *G;* miscimus L_1. — **27** aut; *puto* ac; et *I. Dousa.* — l. g.; gemina longus *Fr. Dousa;* longe (longo *interpolatione inepta liber Basil.*) gemino *cdd.* — mixtariis *G.* — aure (*poterat* aurei) *vel* ansa *I. Dousa;* paulo *cdd.* — *illud* gemina aure *nescio an etiam ad urceum pertineat.* — gemina aure; *i. e.* δίωτος. — urceus aut longa geminus mistarius ansa *non bene Bentin.* — **28** Calpur H_1. — Calpar; *cf. Paul. 46; 65 s. l.* calpar. — antiqui *pr. L.* — **3** Trulleam *Bamb.* — vas *add. M.* — **4** II *P; pr. H.* — itaque ea sibi modo (mo H_1) ponere ac suspendere (accuspendere *Bamb.*). *haec salva esse nullo possunt modo. f.* itaque ea civis (*pro* cives) modo petere ac suspicere. *non enim placet illud:* itaque ea sibi domi ponere ac suspendere. *namque ipsum* suspendendi *verbum videtur subridiculum.*

ıtilitas postularet: trulleum, matellionem, pelvim, nassiternam, non]uae luxoriae causa essent paranda.' — et: 'urceolum aquae manale rocamus, quod eo aqua in trulleum effundatur. unde manalis lapis appellatur in pontificalibus sacris, qui tunc movetur cum pluviae exoptantur; ita apud antiquissimos manale sacrum vocari quis non noverit? unde nomen illius.'

ARMILLVM, urcioli genus vinarii. Varro de vita populi Romani lib. I: etiamnunc pocula quae vocant capulas ac capides quod est poculi genus], item armillum, quod est urcioli genus rinarii.

SINVM et GALEOLA, vasa sinuosa. Vergilius in Bucolicis:

> sinum lactis et haec te liba, Priape, quotannis
> expectare sat est.

Varro de vita populi Romani lib. I: ubi erat vinum in mensa ›ositum aut galeolam aut sinum.

LEPISTAE. Varro de vita populi Romani lib. I: ut fere habent

---

6 Varro de vita pop. Rom.; cf. comm. ‖ 11 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 5 VII, 33 ‖ 18 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 20 Varro de vita pop. Rom. I.

---

5 trulleam *Bamb.* — matellionem *Bent.*; matelliorem *cdd.* — massiernam H_1; mnassiternam L_2; *G*; *in H m. 2 ante* ma *supra scr.* n, *ut sit* .massiternam. *voluit corrector* mnassiternam (nassiternam *male* Ho_2). — 6 ıxoriae *L, H, Lugd.*; luxuriae *G.* — essent *Scal.*; esse *cdd.* — paranda *M*; *f. supra:* quae utilitas postularet; parata *v.* — et *Kettnerus pg. 28* (et ib. II *Scal.*); eius (*seq.* us) *cdd.* (*nov. l. L*) *pr.* H_1, *P, qui habent* ius. — aquae ıanale *P*; *Scal.*; aquae manalem *C*; aqua manalem *Bamb.*; *Par. 7665*; *6.* — . aquimanale; *sicut* aquilex. — aquaemanale *qui scribunt poterunt adferre Pauli pg. 2 illud* aquaelicium. — *cf. et Paul. 128 l.* manalem lapidem. — 7 *f.* effunditur. — 8 *puto* tum. — 9 *f.* exorantur. — antiquissimus L_1. — ıanale sacrum *P*; *M*; manalem sacrum *v.* — 10 norit *probabiliter Spengelius, Emend. Varron. spec. I pg. 5, sec. morem Varronis; cf. Kettneri progr. cholae Rosslebianae pg. 1868 ed. initium.* — 11 urceoli *cdd. pr.* L_1. — inarii *pr. L*; vinari *rell.* — 12 etiamnunc; *sc.* sunt in usu. — capulas *ed.* ı. *1471*; capullas *C, Bamb.* — *puto* quae capulas vocant ac capides. — 13 ˌuod est poculi (populi *Bamb.*) genus (gen *avulsa parte relicua L*) *del. Popma.* — urceoli *cdd. pr.* L_1. — vinarii *Ald.*; vinari *cdd.* — 15 galeola *Ald.*; ˌaleolas *C*; galeolos *Bamb.* — Verg.; *cf. 211, 26; ubi om. huius l. mentio.* — 16 ˌuodannis L_1; *Lugd.*; quot annis *Bamb. sec. Beckerum.* — 17 exsp. *Bamb.* — 18. 19 Varro; *truncatum h. l. docent schol. Veron., Serv. Daniel. in ecl. VII, 33; f. et Prisc. pg. 714; quem vel Nonio vel auctore Nonii usum apparet; Varr. le l. l. V, 123.* — *Varronis fuerunt haec fere:* ubi (*i. e.* in quo) erat vinum n mensa positum aut lepestam dicebant aut galeolam aut sinum. tria enim ıaec similia sunt; pro quibus nunc acratophoron dicitur. — in mensa *schol. Veron.*; *Prisc.*; in mensam *cdd.* — galeolam *schol. Veron.*; *Serv.*; galeola dd. *Prisc. et Non.* — sinum *schol. Ver.*; *Serv.*; *Prisc.*; sinu *C, Bamb.* — 20 Lepistae; *cf. Varr. V, 123; Naev. Bell. Pun. I, 9.* — Laepistae *Bamb.*; Lepiste *H.* — Lepistae vas aeneum *Par. 7665.*

aeneum illi, qui venditant oleum. lepistae etiamnunc Sabinorum fanis pauperioribus plerisque aut fictiles sunt aut aeneae.

CRETERRA est quam nunc situlam vocant. Naevius Lycurgo:

nâmque ludere út laetantis ínter sese vídimus
própter amnem, aquám creterris súmere ex fonte . . .

Varro de vita populi Romani lib. III: ad Sybaritanam praedam, in qua sunt tripodes, creterrae, anancaea, opera nobilium toreutarum. || [Cicero de deorum natura lib. II:

in medioque sinu fulgens Cretera relucet.]

XVI.

INCIPIT
DE GENERIBVS CALCIAMENTORVM.

* * *

---

23 Naevius Lycurgo XV ‖ 26 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 1 II, 44, 114 (Arat. 219).

---

21 illi qui *M;* aliqui *cdd.;* alii qui *Popma;* qui *Me*$_1$. — vendant L_1. — laepistae *Bamb.* — 22 finis H_1. — pauperiobus *pr. L;* pauperibus H_1. — aut files *L*, H_1, *Bamb.* — aeneae *Bamb.;* haenae, *m. 2* haeneae *H;* aenae (aene L_1) L_2, *G.* — 23 Creterra (Cretera *Bamb.*); *cf. Paul.* 53 *l.* creterrae. — Naev. (Nevius *cdd.*); *cf.* 84 *l.* creterra *ibique comm.* — 24 namque ludere ut *Vossius;* nam ut ludere *C;* nam ue ludere *Bamb.* — inter; in H_1. — sese *Vossius;* se *cdd.* — 25 propter *Iun.;* praeter *cdd.* — aquam creterris sumere ex fonte *Ribbeckius;* creterris (creteris *Bamb.; pr. L*) sumere aquam ex fonte (*ita* H_1*; cdd. plerique pg.* 81*; hic* ex ponte L_2*;* H_2*; G;* ex sponte L_1*; Bamb.*). — 26 sybaritanam *Bamb.;* sibaritanam *Lugd.; ed. princ.;* scybaritanam *C.* — 27 creterraen *Bamb.; cf. notam seq.* — anancaea *Turneb.; cf. Adversar. XXI, 12; Plaut. Rud. 363;* opera *M;* anancea populo *C;* hancea populo *Bamb.* — anancaea pocula *Canterus.* — 1 toreutarum *Rothius;* tareutarum *C;* tartiuarum (*vel* tartiutarum) *Bamb.* — 1. 2 Cic. — reluces. *haec ab interpolatore vid. addita.* — in mediaque *cdd.* — creterrae lucis L_2, *H*, *G;* creterare lucis L_1*;* cretera relucis *Bamb.; Par. 7666* (creterrare lucis *Lugd.*). — cretera *in libris de d. nat. Vindob. m. 1; in Arateis Harleianus et h. l. et v. 387; quod iniuria sprevere docti;* cratera *rell.* — relucet *Pius ex Cic.; f. ab interpolatore datum* reluces. — 4. 5 *absunt a cdd.; cf. pg. XIV; XVI.* — de gen. calciam.; *cf. Isid. Or. XIX, 34.*

XVII.

INCIPIT

DE COLORIBVS VESTIMENTORVM.

CVMATILIS *color*, aut marinus aut caeruleus; a graeco tractum, ıasi fluctuum similis; fluctus enim graece cymata dicuntur. itinius Setina:

> et quém colos cumátilis deceát?

Plautus in Epidico:

> cumatile aut plumatile.

MOLOCHINVM, a graeco, color floris similis malvae. Caecilius ιusimacho:

> carbásina, molochina, ámpelina.

[Plautus in Aulularia institores molochini coloris molochi-.rios appellavit.]

INPLVVIATVS color, quasi fumato stilicidio inplutus, qui est ıtinensis quem nunc dicimus. Plautus in Epidico:

> ínpluiata, ut ístae faciunt véstimentis nómina.

---

12 Titinius Setina ‖ 14 II, 2, 49 ‖ 16 Caecilius Pausimacho ‖ 19 III, 40 ‖ 22 II, 2, 40.

---

8 Incipit *om. H.* — 9 de col. vest.; de coloribus *Index;* de genere mer̄ *L*) vel colore vestimentorum *C, Bamb.* — *cf. Isidor. XIX, 28:* de loribus vestium; *ib. 17:* de coloribus. — *ad vestium potissimum colorem* ım *pertineat capitulum seq., inscribendum puto* de coloribus vestimentorum. 10 Cumatius *pr. H;* Pumatilis *G;* Plumatilis *mrg. G.* — col. *add. M.* — ruleus *H.* — 11 *κύματα Ald.* — 13 ecquem *Bothius.* — cumatius *C; non* amb. — 14 Pl.; *cf. comm. in 540 l.* plumatile. — 16 *cf. comm. in 540 l.* ollicina. — floris *M* (*seq.* s); *cf. v. 11;* flori *v.* — 18 molichina *ex corr. H;* s. — ampelina *Bent.;* amperina *cdd.* (amperita L_1; amperinata H_1). — 19. 20 el. *M.* — *f.* ita Plautus. — 19 institutores *L; pr. H; item in mrg. repos.* stitutores. — infectores *Pius; cf. Aulul. v. 521.* — molocini *pr. L.* — lores *L*, H_1, *Bamb.* — molochinarios *H, Lugd.;* molocinarios *L; Par. 7666;* olicinarios *G.* — 21 *n. N.* — fum.; *i. e.* fumi colorem referente. — stilicidio . *L;* stillicidio *rell.; cf. Lachm. comm. Lucr. pg. 33.* — 22 mutinenses L_1. 23 inpluiata L_1; impl. *m. 2;* H_1; *G;* inpluviata *Bamb., ut vid.;* impluviata . — inpluviata *et Ambros. Pl.; at B, I* inpluviatam (impl.); *quod recte bet nisi in v. praec. olim fuit:* qui erat induta? an regilla inducula an ndicula? *et in seq.:* utin inpluvio induta fuerit? — *aliter Reblinus pg. 33 sq.* iste *Bamb.;* istaec *B, I Pl.; non Ambros.* — faciunt *et Ambr. Pl.;* facimus .us *in ras.* B_2) *B, I.* — *cf. Caes. pg. 115.*

CALTVLAM et CROCOTVLAM. utrumque a generibus florum translatum, a calta et a croco. [Vergilius in Bucolicis:

> pinguia luteola pingit vaccinia calta.]

Plautus in Epidico:

> índusiatam, pátagiatam, cáltulam aut crocótulam.

Novius Pedio:

> móllicinam, crocótam, ricam, chéridotam, rícinum.

Naevius Lycurgo:

> pállis, patagiís, crocotis, málaciis, moneílibus.

sed caltulam Varro de vita populi Romani lib. I palleolum breve voluit haberi: caltula est palliolum praecinctui, quo nudae infra papillas praecinguntur; quo mulieres nunc et eo magis utuntur, postquam subuculis desierunt.

CERINVM, a cerae colore. Plautus in Epidico: ||

> plumatile aut cumatile, cerinum aut gelinum.†

---

25 II, 50 ‖ 27 II, 2, 47 ‖ 29 Novius Pedio ‖ 31 Naevius Lycurgo XVI ‖ 33 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 37 II, 2, 49.

---

24 Calltulam *Bamb.;* Calcatulam *pr. L.* — procotulam L_1. — a *om. G.* — **25. 26** Vergil. *e. q. s. secl. M.* — a calta; alta, *supra scr.* ac, *L.* — mollia *Verg.* — pinguia *f. ex seq.* pingit *ortum.* — lateola H_1. — pinguit *Bamb.* — vacchinia *cdd.* (vaccinia *Par. 7665*). — acalca L_1. — **27** Plautus; *cf. comm. in 539 l.* indusium. — **28. 29** *in mrg. add. L.* — indusiatam; inlusiatam *Bamb.;* illusiatam *rell.; f.* intusiatam; *cf. comm. in 539 l. m.* — pactagiatam *Bamb.* — crocotulam *et Ambr. Pl.; ubi B, I* crutulam. — Novius; *cf. comm. in 539 l.* rica. — Poedio *Lugd.* — **30** *h. l. cdd.:* mollicinam (*ita L, H; Lugd.; cf. comm. in 540 l.* mollicina; molicinam *Gs*) crocatam (crocatulam *Bamb.*) uridotam richam (ricam *Par. 7666*) ricinium. — **31** Naevius (Nev. *H, Bamb.*); *cf. comm. in 540 l.* patagium. — lygurco, *m. 2* lycurco *L;* licurgo *Bamb.* — **32** malatiis (malitiis, *in mrg.* malachium *Ho*) *C; non Bamb.* — mortalibus *cdd. h. l.; cf. 540.* — *sane magis aptum esset vestis genus.* — **33** caltulam *ed. a. 1471;* castulam *cdd.* — *hoc qui tuentur ad* graecum *κασᾶς provocant. at ita solito magis nugatum existimes oportet Nonium.* — palleorum L_1; palliolum *rell.* — **34** Castula *per lemma novum, velut Nonii sequerentur verba, L, P; et ita edd. ante Me.* — caltula *Quicheratus;* castula *cdd.* (cartula *Ho*). — quo *ed. a. 1471;* quod *cdd.* — **35** et *om. Bamb.* — eo; e *m. 2, ut vid., L.* — **36** postq.; quam *Bamb.* — *f. olim fuit* quoniam. — **37** Caerinum *cdd.;* Cerinum *ed. princ.* — cere *L;* caerae *ed. Bas.; Bamb., ut vid.* — colere *H; Lugd.* — Pl.; *cf. 540 l.* plumatile. — **1** aut cumatile *a correctore add. in L.* — cumatilae *Bamb.* — cumatile aut plumatile *cdd. 540; 548; item ap. Pl.* — cerinum (caer. *Lugd.*); carinum (vel carenum) *Ambr. Pl.;* garinum *B, I.* — gelinum; gerrinum *Ambr., B, I ap. Pl.* — *totum versum non videri spurium nobis, sed graviter corruptum comm. in pg. 540 est adnotatum.* — *emendare non possum, excepto quod in fine tetrametri trochaici fuisse existimo:* aut cerinum; cerae maximae. *nam Plauti aetate et insequente saeculo pro* gerrae *multi dicebant* cerae. *cf. comm. in Luc. lib. inc. 143:* Tappuiam *(ita recte, ut puto, Lachmannus)* rident legem concerae optimi. — *vide et Caes. pg. 66.*

FERRVGINEVM colorem ferri similem esse volunt; vere autem ferrugineus color caeruleus est. Vergilius Georg. lib. IIII:

et ferrugineos hyacinthos.

Plautus in Milite:

pálliolum habeas férrugineum: nam ís colos thalássicust.

OSTRINAM, ab ostri colore, qui est subrubeus. Turpilius Hetaera:

intérea aspexit vírginem
intrántem, in capite indútam ostrinam rículam.

Varro Eumenidibus:

aurórat ostrinum híc indutus súpparum.

MVREX, color purpureus. Vergilius in Bucolicis:

ipse sed in pratis aries iam suave rubenti
murice.

et Aen. lib. IIII:

Tyrioque ardebat murice lena.

LVTEVS color proprie crocinus est. Vergilius in Bucolicis:

iam croceo mutabit vellera luto.

et Aen. lib. VII:

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Varro Eumenidibus: nam ut arquatis et lutea quae non sunt

3 IV, 183 ‖ 5 IV, 4, 43 ‖ 7 Turpilius Hetaera ‖ 11 Varro Eumenidibus ‖ 13 IV, 43 ‖ 16 IV, 262 ‖ 18 IV, 44 ‖ 20 VII, 26 ‖ 22 Varro Eumenidibus.

2 colore *L; Lugd.* — simile *L, Bamb.* — fere autem H_1. — 3 color *om. G.* — 4 ferrogineos L_1; ferrugineus L_2; *H; G; Bamb.* — hyacinctus *H;* hiacinctus *G;* hyacintus L_2; hiacintus *Bamb.*; hyacintos L_1. — *secutus sum primam manum Lugdunensis, sed nescio an ut* myrtus, *etiam* hyacinthus *interdum sit inflexum secundum quartam.* — 6 palleolum *G.* — habes H_1. — thalassicust *Camerarius;* thalassicus est *C;* thalassicut est *Bamb.* — talassicus *fere Palatini Pl.* (siccolost alassicus; isis colost alassicus; isisco lost talassicus; *de Ambros. non sat constat; cf. Caes. pg. 116*). — 7 ab — colore *Mc;* ad — colorem *cdd.* — Turpil.; *cf. 539 l.* rica *ibique comm.* — 8 hetera *cdd.* — 10 *cdd. h. l.:* iniectam in capite riculam indutam (induta *Bamb.*) ostrinam. — 11 Varro; *cf. 540 l.* supparum *ibique comm.* — 12 aurorat ostrinum *e cd. Iac. Susii Iun., qui* aurorat *explicat per* lucescit (*potius* lucet); aurorat ostrinam L_1; aurora tonstrinam L_2, *H, G;* aurora tostrinam *Bamb. sec. Riesium.* — aurorans *per* illuminans *explicant glosae ap. Loewium Prodromi pg. 360.* — 13 purpureus *om. Bamb.* — 14 arus L_1. — 16 *cf. comm. in 240, 26.* — 17 ardebant H_1. — lene *L; Lugd.;* lenae H_1. — 18 crocenus *Bamb.* — Verg.; *om.* L_1; *Bamb.;* Virgilius *per compendium add.* L_2. — 19 mutavit *C; non Bamb.* — 21 lutea uigiis L_1. — 22 Varro; *cf. 35 l.* arquatus *ibique comm.* — Eumenidius *solus G.*

549. 550 M.

et quae sunt lutea videntur; sic insanis sani et furiosi esse videntur insani. — idem Modio: sed cynicis involucrum et palleum luteum non est.

CROCOTA, crocei coloris vestis. Plautus in Aulularia:

cum incédunt infectóres corcotárii.

VIOLACIA, a violae colore. Plautus in Aulularia:

flammárii, violárii , cariárii.†

PVLLVS color est quem nunc Spanum vel nativum dicimus. Varro de vita populi Romani lib. III: ut dum supra terram esset, riciniis lugerent, funere ipso, ut pullis palliis amictae. ||

ANTHRACINVS *color*, niger, a graeco. anthraces enim graece carbones [latine] appellantur. et est lugentium vestis. Varro de vita populi Romani lib. III: propinquae adulescentulae etiam anthracinis, proxumae amiculo nigello, capillo demisso sequerentur luctum.

24 Varro Modio ‖ 26 III, 5, 47 ‖ 28 III, 5, 36 ‖ 31 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 2 Varro de vita pop. Rom. III.

23. 24 et quae sunt *cdd. fere 35; h. l.:* aequae (aeq̃; *G;* aeque *Bamb.*) ut — videntur esse *cdd. melius pg. 35.* — **24** cinicis *G.* — **26** Crocota *Pius;* Crocuta *cdd.* — vestes L_1. — **27** incedunt *Bamb.; v.;* incendunt *C.* — cedunt *Scal.; cf. 251 l.* cedere, incedere. — corcotarii *G. Wagnerus;* crocotarii *C; Bamb.; et ita vel* crocotarum *cdd. Pl.* — *cf. 538 s. l.* strofium *versum Aululariae cum comm.* — *et sic omnino illud* corcus *quaeque inde descendunt Plautum et antiquiores extulisse haud improbabile.* — **28** Violatia L_1, *H, Bamb.* — autolae *pro* a violae L_1. — Plaut.; *cf. comm. in 541 l.* flammeus. — **29** flammari *C; non Bamb.* — violari *cdd. pr. L; H.* — cariari *L, H ex corr., G; non Bamb.* — *cf. comm. in 541.* — **30** Pullus; *in mrg. Ho, G.* pullus fuscus ut virg. *(Georg. III, 389)* infuscet vellera pullis; *cf. 365 l.* pullum, non album. Spanum. *sic utrum scripserit Numida, ut interdum factum aetate ultima, an quod docti reposuere* Hispanum *aegre definias.* — **31** esset *Scal.;* essent *cdd.* — *quod si recte habeat, apparet supplendum illud* mortui. — **32** riciniis *Scal.; cf. Varr. V, 132 sq.; pg. 542 l.* ricinium; ricinis *cdd.* (ricinus *Lugd.*). — *puto* funere in ipso. — pallis *C;* palis *Bamb.;* palliis *Scal.* — *cet. verborum ordo turbatus. reponendum vid.* riciniis amictae lugerent (*vel* lugerent amictae). — **1** Anthratinus — anthrates *Bamb.* — color *solus habet Par. 7665.* — ἄνθρακες *Ald.* — **2** lat. *secl. M.* — **3** adolescentulae *Bamb.* — antracinis *pr. H.* — **4** proximae *Iun.;* proxumo *C;* proximo *Bamb.* — capillo; *cf. Charis. pg. 80 sq.* — demisso *Ald.;* dimisso *cdd.*

XVIII.

INCIPIT

DE GENERIBVS CIBORVM VEL POTIONVM.

ASPARAGOS. Varro Virgula divina: oleum in lucubrationem servabimus *melius*, quam in asparagos totam lecythum evortamus.

BLITVM, olus leve. Varro Eumenidibus: Empedocles natos homines ex terra ait ut blitum.

LAPATIVM. Varro Modio:

volúptatem hanc éandem
tacítulus taxim cónsequi lapátio et tisana póssum.

MENAE. M. Tullius de finibus bonorum et malorum lib. II:

---

8 Varro Virgula divina ‖ 10 Varro Eumenidibus ‖ 12 Varro Modio ‖ 15 II, 28, 91.

---

6 Incipit *om. Bamb.* — 7 de generibus ciborum vel potionum *Index.* — *h. l.* de generibus H_1; *Bamb.; Paris. 7665; 6;* de genere *L*, H_2, *G.* — cyborum *Bamb.* — pomorum *C, Bamb.;* potuum *ed. princ.* — *admodum minutum et exile hoc caput. etiam lemmatum explanationes saepius desunt.* — *f. hausta quaedam.* — 8 Asparagos *cd. Arnaldi; Iunius;* Sparagos *v.* — *error haud dubie rubricatoris culpa in archetypo ortus Nonii.* — lugubrationem *Bamb.; Par. 7666.* — 9 servabimus *Oehlerus;* servavimus *L, H, Bamb.;* serviamus *G.* — melius *add. M* (*praec.* mus); potius *Ribbeckius.* — asparagos *cd. Arnoldi, ut vid.; Iun.;* sparagos *C;* spargos *Par. 7665; Bamb.* — *cf. Varro V, 104.* — totam *Roeperus;* totum *cdd.* — lecythum evertamus *Rothius* (evortamus *M*); legitum evertamus *L, H*, G_2; *in mrg. G* legitum pro lecto; legitime vertamus G_1; legitime variamus *Bamb.;* variamus *et Par. 7665; Montepess.;* veriamus *Par. 7666; in quibus utrum* legitime *sit an* legitume *non constat.* — totum lecythium evertamus *Buechelerus.* — 10 leve *G sec. Rothium; ed. a. 1471;* lene *L; H; Gs; testatur Riesius; Par. 7665;* lenae *Bamb.* — 11 ait *om.* L_1. — aut *pr. L.* — 12 Lapadium *H, G, Bamb.;* Lapidium *L;* lapatium *mrg. Ho, G.* — modo *pr. H.* — 13. 14 *septenarios Meinekium secutus instituit M.* — voluptatem hanc eandem *M;* hanc eandem (eadem G_1) voluptatem *cdd.* — tacitulus *et Par. 7665;* tacitus *Par. 7666;* taciturus *Lugd.* — traxim *Lugd.* — lapathio *Bamb. (Lugd.; Par. 7666) infra.* — tisana (cisana *G*); *ita et infra Bamb.* — tisanarium *vel sim., om.* p, *libri Hor. paene omnes Sat. II, 3, 155. cf. et Plin. XVIII, 7, 13.* — lapathio et ptisana *v.* — possim *Bamb.; Par. 7665; 6.* — *post v. 14 Bamb., Lugd., item Par. 7666 (exc. quod de lemmate non constat) addunt haec (Bamb. tantum scripturam posui):* Tisana (Pisana, *ut videbatur, Fleckeisenus*). Varro modio hanc eandem voluptatem tracitus traxim consequi lapathio ex (et *Lugd.*) tisana possim. — *f. olim fuit lemma:* Lapatium et tisana. - 15 Maenae *Bamb.* — malorum et bonorum *Bamb.*

qui enim voluptates ipsas contempnunt, eis licet dicere se acipenserem menae non anteponere.

ACIPENSER, piscis genus. Cicero Tusculanarum lib. III: et siquem tuorum adflictum merore videris, huic acipenserem potius quam aliquem Socraticum libellum dabis?

NASTVRCIVM. Cicero Tusculanarum lib. V: quos negat ad panem adhibere quidquam praeter nasiturcium.

MARISCAE. Varro de re rustica lib. I: ut nuces graecae ac mariscae fici.

OCINVM, quod ocimum dicimus. Varro de re rustica lib. I: primum ocinum, farraginem, viciam, novissime || faenum secari. ocinum dictum a graeco verbo oceos, quod venit cito; similiter quod ocimum in horto.

LOPADES, genus concae marinae. Plautus Parasito medico:

áddite
lopadás, ecinos, óstreas.

MVRRINA, potio confecta. Varro Anthropopoli: non modo vinum dare, sed etiam, ut Plautus ait, 'múrinam, passum, defrútum.'

---

18 III, 18, 43 || 21 V, 34, 99 || 23 I, 6, 4 || 25 I, 31, 4 || 4 Plautus Parasito medico || 7 Varro Anthropopoli || 8 Pseud. II, 4, 51.

---

16 voluptates *ed. princ.;* voluntates *cdd.* — voluptatem ipsam *Cic.* — contemnunt *H, Bamb.;* contempnunt *et Par. 7666.* — eis; is *melius cd. Palatin. prior Cic. m. 1* (*ubi rell.* iis *vel* his). — acipenserem *Bentin.* (*ita et in v. 18; 19*); accipienserem (accipiens erem L_1, *H*) *cdd.; Cicero* acupenserem; *cf. comm. in Luc. IV, 3.* — **17** maenae *Bamb.* — **18** Accipienser *cdd.* — III L_1; *pr. H;* I *rell.; Lugd.; Par. 7666.* — ut *Bamb.* — **19** adflictum *cdd. Cic.;* adfictum L_1; adfectum L_2; *ed. Bas.;* affectum *H, Bamb.* — maerore *Bamb.* — accipienserem *cdd. Non.;* accipenserem *libri boni Cic.* — **20** aliquam *G.* — **21** Nasturtium G_2; *Bamb.* — **22** quicquam L_2, *H, Bamb.* — nasiturcium *M;* nasciturcium *L;* nascitur cium Ho_1 (nascitur ium *pr. Hs*); nasturcium Ho_2; *ed. Bas.; cdd. Cic.* (nastur ium *Hs ex corr.*); nasturtium *Bamb.* — *cf. 12 l.* vestispici. — *ubi appositus l. Varronis demonstrat et per* c *melius scribi illud quam per* t *et potuisse a Cic. usurpari* nasiturcium. — **23—25** Marisce. Varro de re rustica lib. I primum ocinum, *om. mediis, Bamb.* — graece ac marisce *C.* — **25** quod ocinum, *mut. in* quod ocimum *Gs.* — **1** ocium *G.* — farraginem *Varro;* farracinam *cdd. (om. G).* — vicinam *pr. L.* — faenum *v.;* frenum *C, Bamb.* — secari *Varro;* vocari *cdd.* — **2** ocium *Bamb.* — dictum a graeco (*ita C*) *om. Bamb.* — ocaeos *C;* oceos *Bamb.; item cdd. Varr.; Plin. Nat. Hist. XVIII, 16, 42;* ὠκέως *Me.* — quod; quo *cdd. Varr.* — v. *Quicheratus;* vae *C, Bamb.* (quo duae *L*); valet *cdd. Varr.; cf. Plin.* — cito *Varro;* citos (*seq.* s) *cdd.* — **3** ocinum H_1; *G.* — horto *Varro;* cortho *C, Bamb.* — **4** paracito *cdd.; corr. ed. a. 1471.* — **5** addit ea *Bamb.* — **6** lopadas; *a* lopada. — lopades L_3; *H; Bamb.* — *cet. cf. Rud. 297.* — **7** Murrina *ed. princ.;* Murruna *cdd.* — *cf. Fest. 144 l.* murrina; *Plin. N. Hist. XIV, 13, 15.* — potio confecta; *cf. infra v. 14.* — antro populi *cdd.* — **8** murinam; murrinam *cdd. Pl. cum Ambr.;* murmurena *C, Bamb.* — defrutum

- Varro† de vita populi Romani lib. I: tum autem murina; loram† icebant in vindemia, cum expressissent *ex* acinis mustum et folculos in dolium coniecissent.

PORTVLACA. Varro Disciplinarum lib. VIII: manducata porulaca cito tollit.

LOREA, confectae potionis genus, grandaevis aptum. Varro de ita populi Romani lib. I: antiquae mulieres maiores natu bibeant loream aut sapam aut defrutum aut passum, quam murinam uidam Plautum appellare putant.

SAPA, quod nunc mellacium dicimus, mustum ad mediam artem decoctum. Varro de vita populi Romani lib. I: sapam ppellabant quod de musto ad mediam partem decoxerant; defrutum, si ex duabus partibus ad tertiam redegerant defervefaciendo.

PASSVM. Varro de vita populi Romani lib. I: passam no-

9 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 12 Varro Disciplinarium VIII ‖ 14 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 17 Plautus; cf. comm. ‖ 19 Varro de vita pop. Rom. I ‖ 22 Varro de vita pop. Rom. I.

(defructum) *cdd. Pl.; Plinii;* defructum *Bamb.;* defritum *C; cf. Serv. in Georg. II, 93; Corseni de pronunt. linguae lat. I, 145.* — **9** Varro; porro L_1*; f. recte. — certe illud* Varro *a Nonio alienum.* — tum *Iun.;* tu *cdd.* — murina; murrhina *Ald.;* murmurina *cdd.* — tum autem murina. *videtur praecessisse vel antiquius huius potionis nomen* (*cf. infra l.* lorea) *vel alterius potionis mentio quae ante murrinam fuisset in usu.* — loram; *novum l. L, H; Par. 7665;* lorem *Bamb.* — *ac videtur recte hinc fieri alterius lemmatis initium. neque improbabile post* murina *hausta quaedam quae ad superiora pertinerent ac tum ut puta haec:* Lora. Varro de v. p. R. lib. I. — **10** ex *add. Quicheratus; cf. v. 26 sq.* (*praec.* ent). — achinis *pr. L; H_1.* — **11** coniecissent. *haustum Nonii vel librariorum culpa ut puta hoc* addita aqua vel eoque aquam addidissent; *cf. Varr. de re r. I, 54, 3. — et vestigium veri servatum cdd. H, G; quorum in margine leguntur haec:* loram vinaciam (lora vinacia *G*) aqua dilutam (diluta *G*). — **12** *hoc l. f. collocandum post v. 3.* — Portulaca *om. Bamb.* — Disciplinarum *Ritschelius Opusc. III; 367.* Disciplinae *cdd.* — maducata *pr. L;* mandulaca *Bamb.* — **13** cito (into *pr. H*) tollit; *cf. Plin. XX, 20, 81; ubi* porcillaca. — **14** Lorea *M;* lora *v.* — *cf. comm. in v. 9; Gell. X, 23; qui dicit eos qui de victu atque cultu pop. Rom. scripserint referre mulieres olim solitas bibere loream, passum, murrinam et quae id genus sapiant potu dulcia.* — potiones *L.* — grandevis *C; non Bamb.* — **15** maiores *om. Bamb.* — **16** loream *M;* loram *v.* — sapam *Ald.;* [illegible]niam *cdd.* — defructum *Bamb.;* defretum *L; H_1;* defritum *H_2; G.* — murmurinam *C, Bamb.;* murrinam *Par. 7665; ed. princ.* — **17** quidem *C pr. G_1; Bamb.* — Plautum *Ald.; ed. Bas.;* Plautus *L; H; Gs; Lugd.; Par. 7665; 6.* — Pl.; *potuit dubitari ut puta de vv. 2; 270 frgm. a Wintero* [illegible]*itorum. at male a nonnullis Pseudoli locus, supra s. l.* murrina *memoratus huc refertur. — ex quo potius apparet sententia lapsos, quos Varro memorat.* — putant *Ald.;* putat *C;* prole *Bamb.; Par. 7666;* solet *Par. 7665.* — **18** mellatum *Bamb.* — **20** mosto L_1. — defructum *Bamb.;* defretum *C.* — **21** redigerant L_1*; H_1.* — **22** Verro *G.* — passam *M;* passum *v.*

minabant, si in vindemia uvam diutius coctam legerent eamque passi essent in sole aduri * * *

MORIOLAM. Varro de vita populi Romani lib. I: vino addito loram, passum mutare coeperunt; muriolam nominabant, quom ex uvis expressum erat passum et ad folliculos reiculos et vinacia adiecerant || sapam.

TVRVNDAM, ut libum, sacrum quoddam ec farre genus panificii. Varro Cato vel de liberis educandis: alii adferunt libum ac turundam.

XVIIII.

INCIPIT

DE GENERIBVS ARMORVM.

CATAPVLTA, iaculum celer vel sagitta. Plautus in Curculione:

> átque ita te nervó torquebo . . ut catapultaé solent.

Titinius in Setina:

---

25 Varro de vita pop. Rom. I || 3 Varro Cato || 8 V, 3, 12 | 10 Titinius Setina.

23 vindemia *Bamb.; v.;* vindemiam *C.* — coactam *Bamb.* — **23. 24** eamque (eamquae *pr. H*); *f.* quod (*vel* quia) eam passi essent. — *similes nugae ap. Serv. in Georg. II, 93:* et passo psithia utilior. — aduri. *hausta velut haec:* vinum ex ea expressum passum. — **25** Loriolam *hic et v. 26 Popma.* — murriolam *Paulus pg. 144; qui dicit ita a mulieribus vocatam potionem murrinam.* — vino; luno *Bamb.* — *ante illud* vino *haustum videtur adiectivum.* — **26** loram *Iun.;* lora *cdd.* — passum *Bent.;* passi *cdd.* — mutare *M;* vocare (vocari L_1) *cdd.* (potare *Popma*). — muriolam *C; Bamb.; cf. Paul. l. m.;* moriolam *Par. 7665; P.* — **26. 27** quom *M* (quom quod *Kettnerus*); quod *v.* — ex uvi H_1; exsuviis *Lugd., pr. L.* — quod ex uvis passis expressum quod *Par. 7665 sec. Quicheratum.* — fulliculos L_1, *H.* — reiculos *M;* reiquos *cdd.;* reliquos *ed. N. Fabri; Bent.* — **1** adiecerant *M; cf. supra v. 10, 11;* ea dicebant *cdd.;* adiiciebant *Iun.* — sapam *om. Bamb.;* aquam *non bene Popma; cf. Pauli l. supra memoratum.* — **2** libum *ed. princ. (ita et v. 3);* librum *cdd.* — ec *M;* et *C* (e *pr. L*); *Bamb.;* ex *Par. 7666; Me* (et ex *ed. princ.*). — farre; arrae *Bamb.* — panificii (*i. e.* panis) *Bentin.;* paneficii *cdd.* — **3** alii *Bamb.; Par. 7665; 6; v.;* ali *C* (*om.* L_1; alia, *supra* a *scr.* i, *Gs*) — librum *cdd.* — **7** de generibus *M;* de genere *v.* — de gen. armorum; *cf. Gell. X, 25, 1. 2; ubi telorum iaculorum gladiorumque referuntur nomina; Isidor. XVIII, 5—14.* — *ex hoc tractatu excerpta quaedam habent glosae Lugdunenses, quibus in primo et secundo capite usi sumus.* — **8** celer, *pro* celere. *ita semper Non.; cf. gr. lat. IV, 194, 19 sq.* — iac. — sagitta. *in Titinii tantum exemplo ac Varronis* catapulta *dicta, ut vult Nonius.* — **9** torquebo itidem ut *cdd. Pl.* — *sed nescio an hiatus sit durior. ac post* torquebo *facile potuit hauriri* ego. — **10** secina H_1.

quom prócul aspexit *órantem intro* inmíttier,
volucrís revortit, quási quom catapulta évolat.

Plautus in Captivis:

nám meus est ballísta pugnus; cúbitus catapultást mihi.

Pacuvius Paulo:

ut sóle orescit aéthra, castra crébro catapulta ínpulit.

Lucilius Satyrarum lib. V:

custodem classis catapultas, tela, sareisas.

Sisenna Hist. lib. III: praeterea catapultas sedecim, quattuor .llistas, viginti plaustra scorpiis ac minoribus sagittis honusta. Varro de vita populi Romani lib. III: nam postea C. Lutatio nsuli ad Aegatis insulas, cum ipse catapulta ictus esset.

VELITES, levis armatura. Titinius Barbato:

* * *

13 IV, 2, 16 ‖ 15 Pacuvius Paulo; cf. comm. ‖ 17 Lucilius l. V ‖ 19 senna Hist. III ‖ 21 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 23 Titinius Barbato.

11 quom *Palmer.;* quem *cdd.* — quem ut *Ribbeckius.* — orantem *add.* ; intro *Ribbeckius* (intro mittier); inmittier *pr. H; Bothius;* inmitter *L, ex corr., G;* immittere *Bamb.* — 12 volucris *M*; voluit *cdd.* — quasi cum *othius* (quom *Ribbeckius*); quo *Bamb.;* quoniam *(per compendium H) C.* — olat *Bothius* (avolat *Neukirchius*); volat *cdd.* — 14 ballista *pr. L;* balista *ll.* — (*om.* nam) mihi haec balista pugnum est *scriptor de dubiis nominibus . lat. V, 587 s. l.* pugnum, *satis tenuis homo auctoritatis; unde Schoellius:* um mihi hoc ballista pugnumst. — 15 Pacuvius Paulo *M;* novius (Naevius *sec. Bothium; sed nihil notat Zangemeisterus;* Nevius *ed. a. 1498; et ita vel aevius Pius, Ald., Iun., Me*) paceuo *cdd.* — Naevius Pacilio (*vel* Racemo *vel* acillo) *Bothius.* — *de Naevii Paulo cogitat Grauertus; de Novii Pacuio, si cte eum intellego, Ribbeckius.* — 16 sole orescit (*i. e.* aurescit) *Ribbeckius;* leorescit *L, G, Bamb.;* solehorrescit *H;* sole ore scit *ed. a. 1471;* sol ruscat *Iun.* — (s. cor.) aethra *Quicherat.;* cerea (cereo *pr. Gs*) *cdd.* — ut sole urescit terra *C. F. G. Muellerus.* — *illud* cerea *pessime defendit Ribbeckius dubitis Titinii et Attae locis, ubi de tabulis ceratis agi manifestum.* — cebro *, H_1.* — catapultam pulit G_1 (catapultam impulit *Gs;* imp. *et* L_2, *H, amb.*). — 18 clausis *Lugd.* — catapultas, tela *Rothius;* catapulta stila *L; ar. 7665; 6;* catapulta istila *H, G;* catapulta pultastila *Lugd.* — sareisas; rasas *Bamb.;* sarisas *C.* — 19 caltapultas *G.* — 20 ballista *pr. L.* — gisti *L; pr. H; Lugd.; Par. 7666.* — pl. *(ita v.)* scorpiis *Rothius;* plaustra orris *Bamb.;* plautras (r *suprascr. L*) corris *L; pr. H; G sec. Petrum; Par. 66;* plautra coriis *H ex corr.;* plautra scoriis *ed. Bas.* — *non bene* rytis *Lips.;* coricis *Scal.* — hostiuua L_1 *auctore Petro, qui vid. errare;* nusta *et G sec. Schneiderum et Petrum;* hostiusta G_1 *sec. Rothium;* onusta *mb.* — 21. 22 C. Lutatio *Paris. 7666; Ald.;* G. Lutatio *C;* conluctatio *mb. cum Lugd.* — a C. Lutatio consule *Popma.* — ad; apud *Me.* — gatis *ed. a. 1476;* egatis *C, Bamb.* — ipse *ed. a. 1476;* ipsa *cdd.* — catasa *G.* — ict. abesset *Popma.* — 23 Velites *M; cf. 554* ferentarii, levis matura; Veles *v.* — Vellitis equis *(cf. v. 25)* levi armatur. accincti (*leg.* lites levi armatura accincti) pedestris tamen pugnantis *gl.* — T. Barb.; *et*

* * * ita sparsus animatur in proelium veles; eques recipit se neque ferit quemquam hostem. — **Sallustius in Iugurtae bello:** cumque his permixti velites. — Varro **Ἄμμον μετρεῖς, περὶ φιλαργυρίας:**

quém secuntur cúm rutundis vélites levés parmeis.

RORARII appellabantur milites qui, antequam congressae essent acies, primo non multis iaculis inibant proelium: **tractum** quod ante maximas || pluvias caelum rorare incipiat. **Lucilius Satyrarum lib. VII:**

quinque hastae, aureolo cinctu rorariu' veles.

idem lib. X:

pone paludatos stabat rorariu' velox.

Varro de vita populi Romani lib. III: r o r a r i i appellati quod *imminentibus* imbribus fere primum rorare incipit.

ANTESIGNANORVM proprietas aperta est. Varro *Ἄμμον μετρεῖς, περὶ φιλαργυρίας*:

quém secuntur cúm rutundis vélites levés parmis,
ántesignaní quadratis múltisignibús tecti.

25 cf. comm. || 26 46, 7 || 27 Varro Ἄμμον μετρεῖς || 1 Lucilius l. VII
4 Lucilius l. X || 6 Varro de vita pop. Rom. III || 8 Varro Ἄμμον μετρεῖς

Titinii exemplum et nomen auctoris, cuius sequentia sunt, hausta intellexit Quicheratus. qui cum probabilitate Sisennam putavit auctorem. apud quem contortiores tumidioresque descriptiones haud infrequentes sat notum. — aliena autem haec ab omni versuum forma facile apparet. — **25** sparsus *M*; spurius *C*; in mund (*i. e.* inmundus) purius *Bamb.*; *cuius librarium de eo quod est* spurcus *cogitasse apparet.* — ita Spurius (*scil.* locutus est) *Quicheratus.* — **26** Salustius *L*. — Iugurtae *pr. L*; Iugurthae *rell.* — **27** cum quo L_1. — ut cum eis *Sall.*; *vid. scribend.* cum queis. — velitis *cdd. pr.* H_2. — **27. 28** Varro; *cf.* 553 *l.* antesignanorum. — Ἄμμον μετρεῖς, π. φ. *Iun.*; α (λ *H*) μουμενειcε περι μα (λ *G*) ϱτυϱιαc *cdd.* — **29** cum; quem H_1. — rututundis *pr. L*; retundis G_1; rotundis *Bamb.* — velites *Pius*; velitis *cdd. utrobique.* — parmis *cdd.* 553 (parmeis *Vahlenus*); pareans *H*; G_2; *Bamb.*; parens L_1; parans *m. 2*; parcans, *m. 2 supra* c *scr.* e, *G*. — **30** Rorarii *ed. princ.*; Rorari *L*, *H*; Rori *Bamb.*; orari *G*. — congressae *Iun.*; congressi *cdd.* — **31** praelium *H*. — **1** pluvia celum *G*. — **3** cinotu G_1. — veles *mrg. Iun.*; velis *cdd.*; velox *cdd. usque ad Iun.*; *cf. v. 5.* — **5** paludatos *M*; paludatum *F. Dousa*; paludatus *cdd.* — rerarius G_1. — **6** IV *Bamb.* — rorarii *ed. a. 1471*; rorari (rori *Bamb.*) *cdd.* — **7** imminentibus (*cf. Hor. III, 27, 10*) *ed.* instantibus *add. M.* — ferre (fexre *sec. Beckerum*) *Bamb.* — **8. 9** Antesignani ante signa pugnantes *gl.* — Antesignorum proprietates H_1. — Varro; *cf.* 552 *l.* velites. — Ἄμμον μετρεῖς, π. φ. *Iun.*; α (λ *H*) μουμεμ (ν L_2; H_1) ει (ε L_2; cε H_1) περια (α *del. in L*; *om. G*) μαρτυριαc *C*; αμουμf (ε *sec. Riesium*) νειcε περυ μαρτυριαc *Bamb.* — **10. 11** *cf. comm. in* 555, 5. — quem secuntur *supra add. in L*. — rotundis *B*. — velitis *cdd.* — antesignant L_1; *Bamb.* — multisignibus *Lachmannus comm. Lucr. pg. 96*; multis insignibus *cdd.* — multisignis; *cf.* 210, 9 multinummus.

FVNDITORES sunt qui fundis magis dimicant. Sallustius in Iugurtae bello: ipse cum expeditis cohortibus, dehinc funditorum et sagittariorum delecta manu apud primos erat. — Sisenna Hist. lib. III: ac post armatos funditores et sagittarios ponit.

GLANDIS est plumbum in modum *glandis* informatum. Sallustius [in] Iugurtae bello: pars eminus glande aut lapidibus pugnare. — Vergilius lib. VII:

pars maxima glandis
liventis plumbi spargit.

SCORPIO est genus teli. Sallustius Hist. lib. III: quorum unam epistulam forte cum servo nancti praedatores Valeriani scorpione in castra misere. — Sisenna Hist. lib. III: longius scorpios catapulta concitos.

TRAGVLA est hasta. Sallustius Hist. lib. III: avidis simul ita atque promtis ducibus, ut Metellus ictu tragulae sauciaretur. — Varro Meleagris:

aut ílle, cervum quí volabileí cursu
sparó secutus trágulave tráiecit.

---

12 46, 7 ‖ 14 Sisenna Hist. III ‖ 17 57, 4 ‖ 18 Aen. VII, 686 ‖ 21 Sallustius Hist. III ‖ 23 Sisenna Hist. III ‖ 25 Sallustius Hist. III ‖ 27 Varro Meleagris.

12 Funditorum. funda pugnam tirum (*leg.* pugnantium) *gl.* — magnis *G; v.; non Bamb.; Par. 7665; 6.* — 13 Iugurtae *pr. L;* Iugurthae *rell.* — bello *om. Bamb.* — itaque ipse *Sall.* — dehinc; item *Sall.* — 15 *illud* armatos *vid. dictum ut* ὁπλίτας, *non ut reponendum sit* astatos. — 16 Glandis; *cf. comm. in 114, 1.* — plumbi H_1. — glandis *add. Par. 7665; ed. a. 1476.* — formatum *Par. 7665.* — *mrg. Ho, G:* plumbum in formam glandis (gladis *H*). — 17 in *om. L.* — Iugurtae *pr. L;* Iugurthae *rell.* — par *pr. L.* — 19. 20 glandis *pr. H;* glandes *rell.* — libentis L_1. — 21 Scorpi *pr. L.* — taeli *L, G, non Bamb.* — Scorpio arcobalista *mrg. G;* Scurpio arcobalista dicitur *gl.* — II *Lugd.; Par. 7666.* — quorum *Quicheratus;* quarum *cdd.* — 22 un. ep. *Iun.;* una epistula (epistola L_2, *H; om. Par. 7666*) *cdd.* — con *Gs.* — nacti *L ex corr., H, Bamb.* — 23 scorpione *Iun.;* scorpionem *cdd.* — *verba quo pertineant parum compertum. cf. comm. Kritzii in III, 41; Dietschii in III, 36.* — 24 scorpios (scorpius G_1); *cf. 552, 20:* scorpiis. — 25 Tracula H_1. — Tragula hasta de carrobalista (*leg.* de arcobalista) iacta a tractu dicta *G in mrg.;* Tragula harsta de carro bellistua tractu tragu la (*pr.* traga ba) dicta *gl.* — 25. 26 asta *Lugd.* — Sall.; *cf. 398, 7 cum comm.* — a. a. i. atq. *M.* — *sic vid. h. l. fuisse scriptum in archetypo Non.; cdd.:* avidissimis atque. — *pg. 398 traditum fere:* avidisque ita; *ubi Guietus* avidis ita promptisque. *sed nescio an praestet quod hic repositum a nobis.* — promptis *H, G, Bamb.* — docibus L_1. — Metellis *Bamb. sec. Beckerum.* — hictu *Lugd.; G; P.* — sautiaretur H_1. — 27 *cf. 555 l.* sparum. — 28 aut; *f.* at. — volabilei cursu *M;* volabile (volabili *lib. N. Fabri*) currens (*seq.* sparo) *cdd. hic; item 555 sec. quod L_1 555* volavile; G_1 *h. l.* curres. — volabilei cursu *ablativus qualitatis, qui pertinet ad* cervum. — volatilem *Iun.; f.* volatilei cursu. — 29 traguleae *Bamb.* — traiecit *Iun.;* traicit *cdd. l. utroque* (trahicit *et hic et 555 Lugd.*).

PVGIO est gladius brevis. Sallustius Hist. lib. III: ad Oppius, postquam orans nihil proficiebat, timide || veste tectum pugionem expedire conatus a Cotta Vulcioque inpeditur.

ACLYDES, iacula brevia. Vergilius lib. VII:

teretes sunt aclydes illis
tela, set haec lento mos est aptare flagello.

ANCILE, scutum grande: unde etiam Numae ancilia appellantur. Vergilius lib. VII:

laevaque ancile gerebat.

[SPAROS] LANCEAE tela sunt non bellica. Sallustius in Catilinae bello: sed ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis instructa; ceteri, ut quemque casus armaverat, sparos aut lanceas, alii praeacutas sudes portabant.

FALERAE sunt *dona militaria* vel ornamenta. Sallustius in Iugurtae bello: at si res postulet, hastas, vexillum, faleras, alia militaria dona. — Vergilius lib. VIIII:

Euryalus faleras Ramnetis et aurea bullis
cingula.

PARMA est scutum breve. Sallustius Hist. lib. IIII: hi loco-

30 Sallustius Hist. III ‖ 3 Aen. VII, 730 ‖ 7 VII, 188 ‖ 9 56, 3 ‖ 13 85, 29 ‖ 15 Aen. IX, 359 ‖ 18 Sallustius Hist. IV.

30 at *cdd. pr.* L_1; *Bamb.; P.* — **1** tumide *Bamb.* — **2** Vulscioque *L ex corr.;* H_2; *non Bamb.* — *cet. cf. Kritzii comm. in III, 39.* — **3** *cf. Serv. in Aen. VII, 730.* — *in mrg. G; gl.:* Aclides (Aglides *gl.*) iaculum rotundum (rotunde *gl.*) quod flagello amenta (ammenta *gl.; leg.* amentatur). — **5** sed *H, Lugd.* — tereti mos *male Prisc.* — **6. 7** Ancale *Bamb.* — etiam Numae (*vel* etiamnunc Numae) ancilia appellantur *M;* etiam nunc arma et ancili (*sic* L_1; ancipe *Bamb.;* ancile *rell.*) appellatur *cdd.* (appellantur *edd. vett.*). — *gl.:* Ancile scutum gram (*post* a *rasura; leg.* grande) ad instar eius quod de caelo iactatum dicitur. — Verg.; *cf. 316, 30.* — **8** laevaque *Bamb.;* levaque *C.* — **9** Sparos *(l. in L, H) secl. Me; cf. 555 l.* sparum, telum agreste; *unde ducta mrg. Ho habet haec:* sparos lancea rustica de qua virg. agrestisque sparos; *gl.:* Sparus lancia rustica de qua vergilius *(per compendium)* agresteque asperos. — Lanceae; *nullum l. in L; H;* lineae *Bamb.* — Catillinae *L.* — **10** citer pars *pr. L.* — **11** quemque *H ex corr.; Bamb.;* quaeque *pr. H;* queque *L, ed. Bas.* — sparos ut *Bamb.* — **12** praeaccutas *H.* — portabunt H_1; portant *Bamb.* — **13** Federe. ornamenta bellica *gl.* — dona militaria *add. M.* — vel *M;* bello (*seq.* o) *cdd.;* belli *ed. a. 1471;* bellica *mrg. G; melius mrg. Ho:* falerae ornamenta bellica. *sed apparet olim interpolatum.* — Iugurtae *pr. L;* Iugurthae *rell.* — **14** at *Bamb.;* ac *C.* — res postulet *cdd. Sall.;* restui et *L,* H_2, *G;* restitui et H_1; restitnet *Bamb.* — *errorem credo originem traxisse inde, quod post* res *haustum esset illud* pos, *neque legendum* si res tulit *vel* tulerit. — faderas *Bamb.;* falere L_1. — miliaria *pr. L.* — **16** Euryalias L_1; Euryalius *pr. H.* — rammetis *pr. H.* — phaleras Rhamnetis (rh *et Lugd. ex corr.*) *Verg.* — **18** Parme scuta brevia *gl.* — Parma; *cf. Varr. de l. l. V, 115.* — hi; pastores.

rum pergnari. et soliti nectere ex viminibus vasa agrestia ibi tum, quod inopia scutorum ferebat, ea arte se quisque in formam parmae equestris *clupeo* armabat. — Vergilius lib. VIIII:

ense levis nudo parmaque inglorius alba.

FERENTARII, levis armatura, qui cui opus esset auxilium ferrent excursu levi, armis gravibus non impediti. Kato de re militari: inde partem equitatus atque ferentarios praedatum misit. — Sallustius in Catilinae bello: postquam eo ventum est unde a ferentariis proelium conmitti posset.

VERVTVM est telum breve et angulatum. Sallustius Hist. lib. III: saxaque ingentia et orbes axe || iuncti per pronum incitabantur, axibusque eminebant in modum ericii militaris veruta

---

21 Aen. IX, 548 || 24 Cato de re militari. cf. comm. || 26 60, 2 || 28 Sallustius Hist. III.

---

19 pergnari *I. Dousa; Me;* perignari *cdd.* — *f. post hoc verbum vel ante illud* locorum *quaedam hausta, veluti haec:* hi brevi opes Spartaci auxerunt locorum pergnari. — pergnari; *ut alibi ap. Sall.* perincertus. — sciliti *Bamb.* — uminibus H_1. — aegrestia *pr. L.* — **20** ferebat *M;* fuerat H_2*; Me;* fuere ad *cdd. pr.* H_2. — **21** parmae equestris Ho_2 *(Hs); ed. a. 1480;* parme (parmae *H*) equestri *cdd. pr.* Ho_2*; Hs.* — clupeo *add. Dietschius.* — VIII *L; Bamb.* — **22** levi *C; non Bamb.* — **23** Ferentarii *ed. a. 1471;* Ferentari *cdd.* — Ferentarii; *cf. Paul. 85; 369 l.* ferentarii; velati; *Varro 520 s. l.* decuriones; *de l. l. VII, 57.* — qui cui (quando *Iordanus*) *M;* quicquid *cdd.;* qui quod *Me; quod et ipsum possit admitti, si sit pos. pro* qui quoad. — esset; ut *Bamb.* — auxilium *M;* auxilio *v.* — ferent *Bamb.* — **24** inpediti *ed. Bas.* — Kato *litteris capitalibus L* (*hic et* ad); *H; puto item G.* — de re militari *cdd. Perizoniani 15; 64; ed. princ.;* ad rem militarem *cdd.* — *non credo scribendum* Kato ad filium de re militari. *nam quamquam librum hunc ut alios, qui instituendae inservirent iuventuti, ad M. filium datum haud improbabile est, non solet Nonius fere hoc modo citandi uti. neque potest conferri quod 71, 21 aliisque locis a nobis restitutum illud* Gallo ad Fundanium; *cf. comm. in 205, 33.* — *ceterum non vidit Iordanus diversa plane ab h. l., quae ap. Paul. pg. 369 s. l.* velati *leguntur excerpta ex Catone.* — **25** praedatum *edd. vett.;* praedatos *cdd.* — **26** Catillinae *L; Lugd.* — a *om. optimus Sall. cd. cum parte meliorum.* — **27** praelium *Bamb.;* proelia *L;* praelia *H;* praelio *G.* — committim *G* (conmitti *rell. pr.* L_1). — posset *Bamb.* (posse *sec. Beckerum*); possent *C.* — **28** Verutum missile angulatum et in extimo tenuatum frequentarii dicti (fr. d. *secludendum; cf. l. superius*) in formam subule a verutum dictum *gl.;* Verrutum missile angulatum et in extimo tenuatum a veru dictum *mrg. G.* — Verrutum *L, Bamb., pr. H.* — taelum *L.* — angulatum *M;* angustum *cdd.; v. supra.* — **1** et orbes axe iuncti *Kritzius;* et o. a. vincti *Me; cf. et Turn. Adv. IV, 8;* turbae saxae iuncti *cdd.* (turbe saxae *Gs*). — et axe iunctae trabes *non bene Ald.* — **2** eminebant H_1*; Ald.;* minebant (*praec.* e) *C pr.* H_1*;* minabant *male Bamb.* — ericii *Ald.; cf. Serv. in Aen. IX, 503;* erigi *L,* H_1*;* erigo *Bamb.;* ehirci *Gs;* hirci H_2. — verruta *cdd.* (*novum l. L; Gs*).

binum pedum. — Varro *Ὄνος λύρας*: aut cervos, qui tibi mali nihil fecerunt, veruteis. a, artem praeclaram!

CETRA, scutum breve. Vergilius lib. VII:

laevas cetra tegit.

PELTAE, scuta Amazonica. Vergilius lib. I:

ducit Amazonidum lunatis agmina peltis.

GAESA, tela Gallorum tenerum.† Vergilius lib. VIII:

Alpina coruscant
gaesa manu.

Varro de vita populi Romani lib. III: qui gladiis cincti sine scuto cum binis gaesis essent.

FALARICA, telum maximum. Vergilius lib. VIIII:

sed magnum stridens contorta falarica venit,
fulminis acta modo.

Ennius:

quom valido venit *contorta* falarica nisu.

3 Varro *Ὄνος λύρας* ‖ 5 Aen. VII, 732 ‖ 7 Aen. I, 490 ‖ 9 Aen. VIII, 661 12 Varro de vita pop. Rom. III ‖ 14 Aen. IX, 705 ‖ 17 Ennius.

3 uinum L_1; bonum *Bamb.* — Varro; *cf. infra l.* venabulum. — ac cervos *post Gulielmium Me;* acerbos *cdd. h. l.;* aut cervos *melius cdd. infra.* — veruteis; verutis *mrg. Iun.;* verrutus *cdd.* — 4 a; ah *Laurenbergius; Rothius;* ab *cdd.* — arte praeclara *Bamb.* — 5 Cetra scutum sine ligno de solo corio *gl.* — *multa de cetra ap. Lips. Op. III, 429 sqq.* — *quam cum dicunt veteres peltae haud dissimilem, videtur et illius duplex fuisse genus vel adeo triplex perinde ac peltae. quae cum alias vel rotunda esset ac parmae similis vel lunata h. e. in modum lunae mediae, alias fuit quadrata; cf. Suid. s. v. πέλται. ac nescio an huc respexerit Varro pg. 553 s. l.* antesignanorum *ubi antesignani quadratis parmis (scutis) tecti opponuntur velitibus cum rotundis parmis. recte igitur vid. Forcellinus in Varronis loco, qui leg. 82, 12, probare* quis rotundam facere cetram queat, *nisi quod minus distat a tradito* nequeat *illud* nunc queat. — 6 levas *C; non Bamb.* — 7 Pelta scutum breve amazonem (*leg.* Amazonum) *gl.* — 8 *cf. Serv. in h. l.* — 9 gessa (*adhaeret hoc lemma ei quod est* pelta) lanciae gallicae *gl.* — Gesa *Montep.; ed. princ.;* Caesa *Hs;* Cesa *L; Hqo; G; Bamb.* (gesa *mrg.* Ho_1; cesa *mrg.* Ho_2). — tela *cdd. vett.;* telum *v.* — Gallorum *M;* gallicanum *Guietus;* galliarum *cdd.* — tenerum (*om. Par. 7665; qui plura habet interpolata; edd. vett.*); *f.* tota ferrea; *nam a Polluce ὁλοσίδηρον appellatur* (ferreum *Quicheratus*). — VIIII *L; H; Lugd.;* IX *Bamb.* — 10 *cf. Serv.* — duo quisque Alpina coruscant (coruscat *Palatin.*) *Verg.; v. infra.* — coruscat (corruscat *pr. L*) *C; non Bamb.* — 11 caesa *L, H, Bamb.;* cesa *G* (*ap. V. P, R;* gessa *M*). — 12 gladis *pr. L.* — 13 gesis L_1; cesis L_2, *H, Bamb.;* caesis *G; Par. 7665.* — 14 Falerica H_1. — taelum *L.* — 15 phalarica *cdd. Verg.* — 16 flum. *P, G.* — 18 quom (*vel* quoi) *M;* quae *C, Bamb.;* qua *Par. 7665; Montepess.* — valido *Iun.;* valide *C;* valida *Bamb.; Par. 7665; Montepess.* — venit contorta *Iun.; cf. Verg.;* veniunt *cdd.* — nisu *M;* missu *Iun.;* missa *cdd.*

et dictum hoc genus teli a *falis*, id est turribus ligneis.

SPARVM, telum agreste. Vergilius lib. XI:

agrestisque manus armat sparus.

Varro Meleagris:

aut flle, cervum quí volabileí cursu
sparó secutus trágulave tráiecit.

Sisenna Hist. lib. III: sparis ac lanceis eminus peterent hostis.

BALLISTAE, *tormenta*, quibus saxa maiora et gravia iaciuntur. Lucilius lib. XXVIII:

quid síc ballistas iáctas centenárias?

Sisenna Hist. lib. IIII: ballistas talentarias quattuor.

VENABVLVM, venantium telum latius a ceteris, aciei longitudine *praestans*. Vergilius lib. VIIII:

supra venabula fertur.

Varro *Ὄνος λύρας*: nempe sues silvaticos in montibus sectaris venabulo aut cervos.

CONTI, hastae longiores et robustae. Vergilius || lib. VIIII:

ac duris detrudere contis.

MANIPVLI† sunt manus militum vel collecti viri. Sisenna Hist.

---

20 XI, 682 ‖ 22 Varro Meleagris ‖ 25 Sisenna Hist. III ‖ 27 Lucilius l. XXVIII ‖ 29 Sisenna Hist. IV ‖ 31 Aen. IX, 553 ‖ 33 Varro *Ὄνος λύρας* ‖ 1 Aen. IX, 510 ‖ 3 Sisenna Hist. III.

---

19 taeli *L*. — a falis; *cf. 109, 16.* — a — turribus; a falsi dehis (idẽ *m. 2*) turribus L_1. — 20 Sparus dicitur fustis nodosus *mrg. G; gl.; quae addunt:* quo rustici utuntur cum éunt ad bellum. — sparus *mrg. Ho.* — Sparus; *duplex* r *ubique Lugd. pr. v. 21.* — taelum *L*. — Verg.; *cf. 224 l.* spari. — lib. *om. L*, H_1; libro *add.* H_2. — X *H ex corr.; G.* — 22 Varro; *cf. comm. in 553 l.* tragula. — 23 volabile (volavilem L_1) currens *cdd.* — 24 secutus est *cdd. h. l.* ∸ gratulave *G*. — traicit *cdd. et hic et 553* (trahicit *Lugd.*). — 25 IV *Bamb.* (IIII *Lugd.*). — ad *G*. — 26 Ballistae; *duplex* l *ubique* L_1; *item, ut vid., Bamb.; unum* l L_2; *H; item G pr. v. 29; Par. 7665.* — t. *add. M.* — quibus *ante* saxa *posuit Quicheratus; in cdd. leg. post* gravia (a quibus *H*). — iacuntur *Bamb.* — 27 lib. *om. G.* — 28 qui *Lugd.* — sic *Turneb.*; fit (sit *Lugd.*) *cdd.* — quid fit? *Quicheratus.* — iactas *ed. a. 1480;* iactans *cdd.* — centinarias L_1. — 29 ballistas G_1. — talentarias quattuor *Bamb.;* q. tal. *C*. — 30 Venabulum (*adde* telum) ferro lato venatioñ aptum *gl.* — venatium *G*. — taelum *L*. — latius a ceteris (*i. e.* quam cetera) *M;* latissimum a ceteris *cdd.* — 30. 31 aciei longitudine praestans *M;* acies longitudines *cdd.* (aciei longissime *ed. princ.*). — lib. *supra add. in L.* — VIII *Bamb.* — 33 Varro; *cf. 554 l.* verutum *cum comm.* — sues *Bent.;* suis *cdd.* — secaris *G*. — 34 venabulo *Bamb.; Bentin.;* venabula *C*. — 1 robstae *pr. L.* — 3 *nullum l.* H_1. — Manipoli L_1. — vel *om. Bamb.* — collecta L_1. — manus militum vel collecti viri *(cf. 141, 20). haec cum nihil pertineant ad genera armorum, ante illud* manus *videntur hausta, quibus indicaretur manipulos olim pro vexillis milites habuisse Romanos. cf. Isid. XVIII, 3, 5; Ovid. Fast. III, 117 sq.; infra l.* malleoli.

lib. III * * * conmotus tamen ec tempore singula constituit et, sicut steterant, maniplos obverti iussit. — idem lib. IIII * * *

MATERAE, tela gravia Gallica. Sisenna Hist. lib. III: Gallei materibus aut lanceis confligunt. — idem lib. IIII: Galli materibus ac lanceis tamen medium perturbant agmen.

MALLEOLI, manipuli spartei pice contecti, qui incensi aut in muros aut in testudines iaciuntur. Sisenna Hist. lib. IIII: de quibus partim malleolos, partim fasces sarmentorum incensos supra vallum frequentes.

CATAFRACTAE†. Sisenna Hist. lib. IIII: custodiae in muro statuuntur catafractarum. — Sallustius Hist. lib. IIII: cui praegrediebantur equites cataphracti, ferrea omnis specie.

FALCES et HARPAGAE, armorum genera murorum obpugnationi apta. Sisenna Hist. lib. IIII: falces iniectas conminuunt; pluteos propius conlocatos harpagis deiciunt.

---

5 Sisenna Hist. IV; cf. comm. ‖ 6 Sisenna Hist. III ‖ 7 Sisenna Hist. IV ‖ 10 Sisenna Hist. IV ‖ 13 Sisenna Hist. IV ‖ 14 Sallust. Hist. IV ‖ 17 Sisenna Hist. IV.

---

4 commotus *P;* conmutus *C, Bamb.* (commutus L_2; *H*). — C. Mutilus *vel* consul Mutilus *Hertzius;* Cornutus *Woelflinus.* — *olim fuere velut haec:* quamquam inopinato impetu conm. — ec tempore *M;* ex tempore *Lips.;* et temporae *pr. L;* et tempora *rell.* — 5 steterant *Gulielm.;* steterat *cdd.* — maniplos *pr. L;* manipulos *rell.* — *illa* idem lib. IIII *f. e v. 7 irrepsere.* — *iuncta ea cum seqq. nulla addita novi lemmatis nota in H, G; item in edd. ante Me, quae sequentia corrupta exhibent et interpolata, dein novum incipiunt lemma a* lancea *ac tum addunt Sisennae exempla vv. 6—8; seiuncta, quae secuntur, in L, Par. 7665.* — 6 *novum l. L.* — Materae, tela *Me; f.* Materes, tela; Mater eta *L;* mater et a *H; G ex corr.; in H supra scr. m. ead.* materata, *mutat. in* materaeta; matereta *Bamb.;* mater et *pr. G;* matera tela *Montepess.;* matera (*om.* tela) *Par. 7665.* — Gallica *M;* ballica L_1; bellica *rell.* — Gallei; Galli *Par. 7665; Montepess.; P;* Gallia *C, Bamb.* (Galla, *supra scr.* i, *Lugd.*). — 7 aut *Rothius;* sani (*praec.* s) *cdd.* - Spani *Me;* Hispani *Nicolaus Loensis; cf. Gell. XV, 30, 7.* — *magis tamen Rothii commendatur inventum exemplo sequenti.* — confligunt *M;* contigunt *v.* — 7. 8 Galli *Petrus (non Rothius);* ali *cdd.;* alii *v.* — matoribus G_1. — mat. tamen aut l. m. *Lugd.* — ac *Montepess.; M;* aut *v.* — tamen *pro* tandem. — *f.* proturbant. — 9 manipulis parte L_1; Ho_1; manipuli sparte L_2; *Bamb.;* manipuli spartei Ho_2 (*Hs*); *G.* — contecti *ed. princ.;* contacti *cdd.* - 12 vallum *Ald.;* vallium *cdd.* — *f.* frequenter. — *suppl.* mittebant *vel* iaculabantur. — 13 *post* Cat. *vid. hausta quaedam.* — catafractae vestimentum militis aut ferri lammina aut corio (cornu *cd.*) compositum (composita *cd.*) ne ictu penetretur *mrg. G; cf. Tac. Hist. I, 79.* — lib. *supra add. in L.* — 14 statum utuntur L_1. — cataphractarum *docti.* — cui (*vel* quoi) *M;* qui *cdd.* — *de Tigrane agitur.* — praegrediebantur. dieba *non potest legi in H;* praegradiebantur *Bamb.* — 15 cataphracti *docti.* — omnis *M* (omnes *Colerus*); omni (*seq.* s) *cdd.* — omnis; *quia, ut supra vidimus, alii coriis tegi solebant.* — 16 Harpagae *ed. a. 1476;* arpagae *C, Bamb.* — 17 acta *G; in H a finale evanuit.* — lib. *supra add. in L.* — pluteus *Bamb.;* teo *in H legi non potest.* — 18 collocatos *Petrus;* conlocatis (coll. L_2, *H, G*) *cdd.* — harpagis

ANSATAE, iaculamenta cum ansis. Ennius lib. V:

ansatas mittunt de turribus.

CORYTI, leve missile in modum sagittarum. Vergilius:

corytique leves humeris et letifer arcus.

XX.

INCIPIT

DE PROPINQVITATVM VOCABVLIS.

CAESARES dicti qui caesa matre nascuntur.

AGRIPPAE, qui cum labore matris eduntur, || hoc est per pedes contra naturam, non per caput, quasi ab aegro partu.

VOPISCVS, qui ex duobus conceptis uno abortu excluso ad partum legitimum deducitur.

---

19 Ennius l. V ‖ 21 Aen. X, 169.

Ald.; arpagiis *C;* arpugiis *Bamb.* — **19** Ansate. que de turre ad legandum (*vid. legendum* ad adligandum) hostem eiciuntur (*f.* mittuntur; *praec.* m) *gl.; cf. et comm. in Enn. Ann. 162.* — **20** ans. m. d. t.; *haec utrum in principio an in fine versus fuerint posita incertum.* — *illud* hastas (*quod facilius ante* ansatas *vel post potuit hauriri*) *post* turribus *add. Columna. at de substantivis tantum agitur hoc capite.* — ansata *dicta ut* falarica. — **21** Corici iacula brevia in modus sagittarum q; faritris aut inserta scutu gestantur vel gladius *gl.* — Coryti *Quicheratus;* Corici (Corice L_1) *cdd.* — leve — sagittarum (sagittariorum *Bamb.*); *n. N.* — **22** *cf. Serv.* — corytique *vel* gorytique *optimi Verg. libri; qui vid. scripsisse* gorytique; coricique *C, Bamb.* — humeris *omnes.* — letifex *L;* loetifer *Bamb.* — **24. 25** de propinquitatum vocabulis *L in Indice, ubi vide comm.; ibidem P:* de propinquitatum vocabulis et partu; *lib. Spanhemii:* de propinquitate; *h. l. C, Bamb., quid. cdd. Romani, v.:* incipit de propinquitate. — *carent inscriptione Par. 7665; Montepess.; pars cdd. Roman.; edd. ante Ald.* — *sane quae de caesaribus, agrippis, vopiscis tradita, potuere perinde propinquitatum vocabulis addi atque ab Isidoro (IX, 5, 21) in capite de affinitatibus et gradibus memoratur vopiscus.* — *cum frequentissimae usu cognationes omnino non tangantur, plura possunt videri hausta.* — *nec tamen hoc pro certo posuerim, cum et praecedentia capita iusto sint breviora ac multis careant, quae abesse vix possint, totusque Nonius pendere soleat a fontibus suis.* — *hanc autem operis partem per auctorem Nonii ad scriptorem Augusto aequalem redire ipso confirmatur principio. ubi quod prius huius, dein proximi amicorum respicitur cognomen, haud facile id existimabitur casu factum. ac similiter Verrius honorandi principis causa ab eo quod est* augustus *incohavit libros.* — *cet. cf. Isid. Orig. IX, 5; 6; 7.* — **26** Caesares (Caesaris *pr. L;* Taesares *G*); *cf. Serv. ad Aen. X, 316; Isid. IX, 3, 12; Paul. pg. 57 s. l.* Caesar. *nam alii a* caesarie *repetebant. magis etiam mira Servius ad Aen. I, 286.* — qui a Ho_1. — cesa *H; Bamb.* — nascun *non comparuit in H.* — **1** Agrippae. *simillima Gell. XVI, 16, 1; nec tamen hoc usus Non.* — quae Ho_1. — **2** non *et* partu *om. Bamb.*

557 M.

GLOS appellatur mariti soror atque item fratris uxor.

LEVIR dicitur frater mariti, quasi levus vir.

FRATRIAE appellantur fratrum inter se uxores.

AMITINI, fratrum maris et feminae filii.

PATRVELES, marium fratrum filii.

CONSOBRINI, quasi consororini, ex duabus editi sororibus.

de quibus exempla multa sunt in antiquis auctoribus, et maxime in Afranio et iuris vetustissimis scriptoribus.

EXPLICIT.

---

12 Afranius ‖ iuris vetustissimi scriptores.

---

5 Glosa *pr. L.* — item *Rothius;* idem *cdd.* — **6** frater mariti *om. Bamb.* — *cf. Paul. pg. 115 cum comm. Muelleri.* — levus *ed. a. 1471* (*sic ubique Non.; non bene Me* laevus); lebus (leb; *H, sed ut non satis sit certum compendium*) *cdd.* — levus (*i. e.* prosper, propitius); *n. N.* — **7** Fatriae *L, Hqo, G; non Hs; P; Bamb.* — **8** fratrum *in H non potuit legi.* — matris *H; Lugd.; Par. 7666.* — **9** Patrueles L_2*; H* (*in hoc pr. f.* Patruelis); Patruelis *G, Bamb.* — marium *om. Bamb.* — fili L_1*; ut vid.;* filii *om. Bamb.* — **10** Consobrini quasi *add. Quicheratus. et confirmat lacunam ea res quod in sequentibus nullam lemmatis notam L nec, ut vid., H.* — consororini; Consobrini *v.* — soribus *H.* — Consobrini ex d. ed. s., quasi consororini *Ald.* — **11** de quibus; *haec prioribus continuata in L; de H, G, Bamb. parum constat.* — **12** in Afranio. *probant ipsi tituli fabularum.* — et iuris; iur *non comparuit in H;* et varrone *crassa interpolatione Vat. 1557.* — *post illud* scriptoribus *quattuor versibus haec habet scripta Par. 7665, qui sane est minoris auctoritatis:* Pater Mater Frater Soror Patruus Amita Avunculus Matertera. — explicit (*capitalibus litteris scriptum*) *add. L, Bamb.; om. H, G.*

ADVERSARIA NONIANA.

L. S.

Iam exacto opere antequam Adversaria Noniana, quae prohoemii loco sunt habenda, persequar, horum ratio et via cum sint in aperto, paucis existimo declarandum, cur non subiunxerim eis, sicut in vita Lucilii, ante annos XII edita, erat promissum, Mantissam observationum Lucilianarum. Cuius rei hae fuere causae.

Ac primum quidem erat verendum, ne opus vel sic amplissimum in nimiam excresceret molem. Sed graviora revocabant alia.

Notum est saepius ab obtrectatoribus exprobratum nobis, quasi et nimio nostri teneremur amore et diversi a nostro iudicii parum essemus patientes. At neminem umquam aut sui severiorem constantioremque iudicem extitisse aut reverentiorem opinionis alienae, peritorum modo honestorumque esset auctorum, sciunt pauci illi, qui nos norunt. — Itaque et olim sum professus neque nunc dissimulo satis multa dubia mihi videri in Lucilio nostro neque Iliadem post Homerum acturos, qui deinceps eundem scriptorem sibi sumpserint tractandum. Attamen quae post editionem nostram prodiere non fuere talia ut funditus potius evertendam eam quam hic illic refingendam existimarem; adeoque maior pars eius modi, ut utrum hoc anno an aliquot lustris post an denique numquam cognoscerentur non multum videretur referre. — Numquam autem a nobis cessatum neque quidquam praetermissum, quominus Lucilii reliquias et introspiceremus quam accuratissime et redderemus quam emendatissimas, etiam hoc declarabitur libro, in quo haud pauci eius versus aliter atque olim factum constituti sive nostro ingenio sive aliorum.

At interest vehementer utrum invertas verba scriptoris meditatus per annos plurimos et firmatus studiorum continuitate longissima an eadem deformes temerariis commentis inventisque subitariis, qualia plerumque obtingunt, cum post epulas semisomni in lectulo recubamus, sed ut silentio premant prudentiores, stolidi emittant in publicum.

Auctum taedium harum rerum eo, quod nonnullos ex eis qui post curas nostras in Lucilii Saturis sunt versati non tam veri reperiendi quam quoquo modo obloquendi nobis cupiditate ductos apparebat. Igitur pleraque, in quibus ne Zoilus quidem inveniret quod reprehenderet, silentio transierunt, errores paucos eosque maximam partem leviores immodice exagitarunt plurimumque in eis se iactarunt, quae vel tenuitate reliquiarum vel gravitate vitiorum tam obscura sunt et intricata, non umquam ut liceat sperare certam prorsus et carentem dubio viam futuram ea expediendi. — Atque hoc loco praeter Franckenum, quem iam in vita Lucilii punivimus, maxime memoria digni ac velut exempli causa ponendi Buechelerus ac Ribbeckius. Et de hoc quidem dicere supervacaneum. At Buechelerus, de quo meliora speraveram, quo iudicio grassatus sit, qua fide, ut intellegas, satis erit memorare eum in tractando Lucilio non nostra uti editione, sed illa, quae inscribitur 'C. Lucilii Saturarum. Carolus Lachmannus emendavit', eiusdemque usu imbuere gregem suorum. Cuius nunc certe discipuli, emisso hoc, quem manibus tenes, libro, agnoscent quam et sagaci utantur praeceptore et veraci.

In his igitur ac talibus immorari neque utile satis lectoribus neque nobis decorum videbatur.

Tu vero valere iussis Franckenis Buechelerisque ac Ribbeckiis omnibus editionis Lipsiensis, qualiscumque est, continuabis usum; quam totam in tempore retractandi neque studium nobis derit neque facultas.

I.

DE VITA NONII MARCELLI.

Nonius Marcellus terra Africa oriundum sese haud obscure declaravit cap. I, ubi haec leguntur pg. 19: *vafrum est callidum et quasi valde Afrum et urbanum.* Quis enim nisi Afer homo, isque Nonius, tali etymologia uteretur?

Atque etiam Parcarum beneficio cautum, ne, ut olim de Homeri, de Nonii patria multae inter se certarent urbes.

Nam Tuburgicensis dicitur Harleiani Bambergensisque librorum inscriptione, Tiburgicensis in excerptis cd. Ezechielis Spanhemii quibus usus est Osannus Analectorum Criticorum Berolini a. 1816 editorum praef. pgg. VII sqq. — In Guelferbitano legi Tuburcicensis scripsit nobis humanissime Heinemannus; prius in eo fuisse Tuburticensis adnotarunt editores Basilienses praef. pg. IV. Illud Tuburcicensis etiam in libro abbatiae S. Victoris, qui idem est, extare refert Quicheratus Nonii pg. 1. Quamquam idem, qua est diligentia, praef. pg. XII affirmat Merceri manu ex S. Victoris codice adnotatum Tiburcicensis; quod quidem initio commentorum in caput I adscribit Colbertino libro. Tiburcicensis etiam legitur in Bern. 347 et ut Gordonus nobis indicavit in Montepessulano, ex quo Tuburcicensis adnotatum a Quicherato.

Ex hac scriptura Tiburticensis, Tiburiensis aliique orti errores, quales in codicibus deterioribus vel editionibus antiquissimis feruntur. Recte autem statuerunt docti patriam Nonio fuisse Tubursicum; ut tamen in dubio relinqueretur, utrum illud quod cognomine vocatum est Bure — id in provincia Africa proconsulari situm — an alterum, quod est Numidiae oppidum, extulisset civem tantum.

Nostra demum aetate inscriptione reperta in hoc (ea typis repetita Hermae XIII, 559 sq. atque Corp. inscr. lat. VIII, 4878), qua Nonius quidam Marcellus Herculius plateam veterem thermas-

que et alia aedificia a se restituta memorat, patefactum est Numidam origine fuisse illum.

In titulo hoc cum Constantinus memoretur solus Augustus cum Crispo et Constantino Caesaribus (quamquam Crispi nomen interceptum), recte statuit Th. Momsenus non posse fieri, quin inscriptio sit a. CCCXXIII, cum bellum esset ortum inter Constantinum et Licinium necdum Constantius Caesar factus.

Iam Herculius ille utrum ipse sit grammaticus an filius eius an pater subtilius inquirendum.

Notum quippe haud immerito dubitari de aetate eius, qui Compendiosam conscripsit doctrinam. De qua hactenus constat, quod scimus eum non ante exitum saeculi III floruisse; quippe cui citetur Septimius Serenus, quem Lachmannus ac nos illi tempori adscripsimus (praef. in Ter. Maur. p. 12 sqq.; de re m. 97); atque ante initium quinti. Nam a. 402 extitit qui Tolosae operis Noniani codicem emendaret.

Ceterum adhibiti eiusdem exempla prima inveniuntur apud Priscianum et Fulgentium, h. e. sub annum D. Quae cum ita sint, utrum tertio an quarto saeculo adsignandus sit Nonius relinquitur in medio. Atque capitis IX barbariem et confusos incredibili hebetudine casus si consideres, facile possis induci, ut ultimae cuique litterarum latinarum aetati eum addas. — Tamen omnia diu meditato mihi videtur statuendum, sicut olim feci, verum eos vidisse, qui illum Diocletiani tempore h. e. circa a. 300 floruisse existimarent et Sereno et Terentiano fuisse aequalem.

Nam primum quod Nonius, qui vel Frontoniani aevi auctoribus, quorum rationes omni veneratione colit, rarissime usus est, octies Serenum memorat aliquanto iuniorem et qui nec in oratione archaismorum videtur fuisse studiosior et in metrica cum Anniano Falisco cantores potissimum Euphorionis sequitur, quos Nonio minus probari infra memorabo, id vix potest explicari nisi per recentissimam poetae eiusque Afri celebritatem.

Praeterea adversaria Nonii quantumvis sint repleta cuiusvis generis erroribus, tamen multiforme quoddam nec illiberale declarant studium ea quae ex antiquitate Romana viderentur gravissima ἐγκυκλίῳ quadam παιδείᾳ continendi; quale vix existimes adscribendum auctori posteriori saeculo tertio eique Numidae ac semidocto. Igitur quod tam multa ingenuae doctrinae compendio Nonii exhibentur vestigia, id magis aetati qua vixit nondum prorsus ab eruditione et elegantia alienae — nam eadem Mauri confines Numidis tulere Terentianum — quam ipsius tribues indoli.

At IV saeculi sub finem vel in capite imperii quanta fuerint et antiquitatum Romanarum et omnis cultus liberalioris incuria qui se doctos videri vellent, ex Ammiani historiis notum.

Porro quem Ausonius carm. XVIII Prof. Burdigal. dicit vita pravum, studiis pertenuis meriti grammaticum Marcellum, Marcello genitum, alienum esse a Nonio olim est intellectum. Quo enim pacto potuit auctor tam longi et pro illis temporibus copiosi ac docti libri tam exiguo poni ab illi loco? Neque tantum hebetudine aequales Theodosio grammaticos superabat Nonius, ut ideo tali Ausonii fastidio esset dignus.

Itaque, ut redeam in viam, probabile est Herculium, de quo supra memoravi, non fuisse grammaticum, de quo agitur, sed filium eius. Qui si ipse hoc cognomine esset usus, qua fuit iactantia, id in titulo operis non praetermisisset.

Quodsi inscriptio illa pertinet ad filium grammatici, hunc probabile est satis fuisse divitem. Nec vero licet stulto cuiquam, nedum Nonio, esse pauperi.

Ceterum Nonius, ut solent summa ingenia, non una contentus fuit disciplina, sed antequam grammaticae operam daret, capessivit philosophiam. Nam peripateticum et fuisse se et dici voluisse testatur libri sui inscriptione; sicut etiam Appuleius, popularis eius, platonici se iactavit cognomine. Atque huius doctrinae vestigia quaedam extare in cap. XII, ubi adversatus Stoicis fatum mutari non posse negat ille, monuit Quicheratus (praef. pg. VI).

Praeterea editae a Nonio Epistulae de peregrinando a doctrinis; quibus contemptum studiorum frequentem vel maxime aetate illa concedente sensim in barbariem genere humano castigavit.

Compendiosam autem quam scripsit doctrinam filio primum destinavit, scilicet ut is purus putus fieret Nonius neve a patre degeneraret. Qui si idem fuit atque Herculius ille, utrum hoc cognomen addiderit ei genitor conscientia modestiaque, quod praesagiret animo ad errores ineptiasque Compendiosae doctrinae eluctandas velut Hercule quodam fore opus, an arrogantia ac vanitate, quae propria est malorum grammaticorum plurimumque differt a fiducia illa superbiaque, quam non licet acquiri nisi meritis, haud facile definias.

Relicua ex Nonii vita incerta. Neque apparet unde compertum habuerit Pomponius Laetus, quod dicit in prohoemio Nonium in ipso itinere diem obisse. Nam ne de itinere quidem ullo illius iam constat emendato nostra opera Epistularum eius titulo. — Anticyram certe numquam ab eo petitam omni pignore potest affirmari.

Denique de posteris Nonii etsi certi nihil traditum, suspicor tamen unum eorum saeculo insequente, cum Vandali Africam vastarent, ut barbarorum incursiones simili ulcisceretur clade, petita Vandalorum patria multis eorum qui hoc saeculo Compendiosam tractavere doctrinam extitisse auctorem generis.

Certe Noniorum prosapies et fuit semper inter grammaticos et ut puto erit immortalis.

Hactenus de vita Nonii.

II.

DE COMPENDIOSA DOCTRINA NONII.

Exemplaria Nonii, ut abundant vitiis, in ipso fronte libri traxisse labem facile apparet. Nam etsi Afros saepe licentius inconsideratiusque 'de' praepositione usos constat, tamen hoc minus cadit in Nonium, nec ullo adduci possum pacto ut statuam eum tam ignarum fuisse rerum, ut crederet haec latina: *Nonii de compendiosa doctrina* utque in ipso limine operis committeret barbarismum. Quamquam non ignoro unum ex celeberrimis aetatis huius grammaticis edidisse librum sic inscriptum: *C. Lucilii Saturarum. Carolus Lachmannus emendavit.*

Quod cum ita sit, ego vero, sicut factum in codicibus editionibusque saec. XV pluribus, non quidem sine errore, cum primi capitis inscriptio ad totius operis retraheretur titulum (sicut iam saec. IX Hincmarus Remensis Nonii librum dicit inscriptum 'de proprietate sermonum'), omittendam existimavi praepositionem.

Atque ideo illud Compendiosae doctrinae nomine dictum, quod eo continerentur veluti ἐγκυκλίῳ quadam παιδείᾳ quae homini Romano liberaliter instituendo maxime necessaria putaret Nonius vix est quod moneam. Nec vero abhorret a probabilitate ad eligendum titulum istum adductum eum loco quodam praefationis Gellii, quem in principio libri inter potissimos fontes habuit. Namque ibi (paragr. 12) leguntur haec: *ego vero cum illud Ephesii viri summe nobilis verbum cordi haberem, quod profecto ita est:* πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει, *ipse quidem volvendis transeundisque multis admodum voluminibus per omnia semper negotiorum intervalla, in quibus furari otium potui, exercitus defessusque sum, sed modica ex his eaque sola accepi, quae aut ingenia prompta expeditaque ad honestae eruditionis cupidinem utiliumque artium contemplationem*

celeri facilique compendio ducerent aut homines aliis iam vitae negotiis occupatos a turpi certe agrestique rerum atque verborum imperitia vindicarent.

Atque ut Gellius Noctes Atticas liberis potissimum suis, ita Nonius Compendiosam doctrinam destinavit filio. Etiam indicem operi ab ipso Gellii exemplo puto adiectum, et quidem item post praefationem; quam videri haustam infra demonstrabo. — Gellio autem indicis praemittendi auctores fuere alii, adeoque ipse eruditionis latinae parens Varro, a quo ut constat in libris de vita populi Romani capitibus apposita lemmata, ita eadem instituta in eis qui fuere de rebus humanis et divinis aliisque pluribus omnes habet numeros probabilitatis.

Porro ab interpolatoribus (de qua re iam Osannus commentor. in hist. litt. graec. et latin. II, 388 aliique sunt suspicati) videtur adiectum illud *per litteras,* cum III tantum ex XX capitibus, pars sane maior aliquanto opere dimidiato, sed in his ne illud quidem quod omnium est primum, alphabeti ordine decurrant.

Ac simili additamento capiti V ita inscriptum in L, H, Bamb.: *Incipit de differentia similium significationum per litteras, id est per C litteram.*

Constabat autem olim Compendiosa doctrina partibus XX, quo et Gellii Noctes Atticae et Festi de significatione verborum, denique aetate ultima Isidori Originum libri fuere numero. Id primum notatum a Quicherato, cum priorum editorum vel ignorantia vel incuria non esset monitum intercidisse post tractatum XV, qui nunc est, cum quo de calciamentis egit Nonius.

Librorum tamen aut capitum notae nullae additae in codicibus; nec eas legisse videtur Priscianus; qui tales prorsus citat inscriptiones, quales habentur in editione nostra, ut puta: Nonius Marcellus de doctorum indagine. — Id vero non temere existimo factum, cum quaedam partes, maxime IV, capitis modum multum excederent, aliae longe essent breviores quam ut libri nomen caperent. Atque hoc praecipue cadit in ultimam, quamquam eam post initium probabile est truncatam.

Ceterum nos secuti morem vulgatum capitis nomine plerumque citabimus singulas.

De ratione et consilio Compendiosae doctrinae cum actum esset haud dubie a Nonio praefatione ad filium data, quae intercidit — dicetur de hoc capite sequenti —, nobis quae disserenda esse viderentur, haec fere fuerunt ac talia.

Post Antoninorum aetatem labente sensim in barbariem gen

humano cum liberalia magis magisque imminuerentur studia, mos obtinuit inter grammaticos Latinos, ut ingentia illa eruditionis tamquam flumina, quibus Caesaris et Augusti aequales ac duo quae secuta sunt saecula exundaverant, in tenues diducerentur rivulos et compendiaria institueretur doctrina.

Hos igitur compilavit Nonius, ita quidem ut prioribus capitibus XII potissimum grammaticae variae ab eo partes tractarentur, relicuis antiquitates.

Atque ad incohandum opus ei dux et auctor maxime videtur fuisse Festus, qui saeculo III ingentes Verrii Flacci copias in breve contraxit et ex plurimis eius de significatione verborum libris viginti confecit volumina servatis eis quae viderentur gravissima.

Multum tamen interest inter Verrii Festique rationes et eas quibus Nonius usus est.

Nam Verrius cum teneretur studio obscura in sermone latino, quibuscumque monumentis tradita essent, explicandi, ut et leges ac foedera inscriptionesque vetustissimas nec minus Saliorum carmina aliaque eiusmodi respiceret pervestigaretque, apud Nonium nihil tractatur praeter scriptores qui post Livium Andronicum coeptamque imitationem Graecorum provenere.

Qua in re apparet eum non modo illorum exemplo obsecutum, quorum usus est doctrina, sed etiam propriis ductum consiliis. Nam Gellii, cuius plurimum spoliavit commentarios, haudquaquam eadem est continentia.

Quae cum ita sint, non potest esse mirum, quod aliquanto pauciora obscura et obsoleta inveniuntur in Nonii opere quam in Festi, ut omittam libros plerosque poetarum ad Lucilium usque et Accium, ex quibus sua excerpserunt auctores eius, olim passos eas curas easque interpolationes partim poetarum, partim grammaticorum opera, de quibus in vita Ennii pg. 20 sqq. expositum.

Ac nescio an insigni illud fortunae beneficio evenisse dicam, quod Nonius litteratis Romanorum monumentis quae Livio essent antiquiora omnino abstinuit. Nam cum saepe propter stultitiam nimiam gravissimis erroribus videamus lapsum in recentioribus satisque facilibus ad intellegendum scriptis, quid putamus accidere debuisse, si ad leges XII tabularum esset revolutus vel adeo ad Saliare Numae carmen eosque versus,

quos olim Faunei vatesque canebant?

Omnium autem primum tempore id quod loco est primum

fuisse conicio caput. In quo Nonius nisi versatus esset rudi etiam tum arte, haud dubie perinde alphabetico ordine fuit usurus atque in relicuis longioribus. Secundum autem statim post primum esse compositum frequentissimo librorum Gellii usu, qui perinde invenitur in utroque, videtur declarari.

Ex relicuis partibus, usque ad XII, IV, V, VI, XII videntur esse ultimae tempore. Ac medium quidem et quasi umbilicum operis IV caput voluit esse auctor, ad quod concinnandum cum novi fontes essent reclusi iam Gellius ei visus est sordere; quem nec in ceteris eadem frequentia constantiaque atque in I et II adhibuit. — Quae claudunt opus capitula VIII posteriore tempore composita vel ideo statuendum, quod duodecimo, quo pariter grammaticae res tractantur et antiquitates transitum munitum a Nonio ad XIII et quae secuntur apparet.

Quibus fontibus usus sit Nonius et quo modo post ea, quae Mercerus (in commentariis passim), nos (de re m. 26 sqq.), Hertzius (Annal. philol. LXXXV 705 sqq.; Opusc. Gell. 85 sqq.), Riesius (Opusculorum in honorem philologorum conventus Heidelbergensis edit. 53 sqq.; Symbol. philolog. Bonnensium 479 sqq.), Scotomullerus (ib. 809 sqq.) disseruerant, proprio libello accurate satis nec inscite expositum a. 1868 a Paulo Schmidtio.

Nos hic pauca tractabimus eaque summatim.

Ac primum quidem constat de uno exemplo ab ipso Nonio Compendiosae Doctrinae addito, quod pg. 451 excerpsit ex Epistulis propriis. Quis enim elegantiarum arbitro Nonio uteretur nisi ipse Nonius? — Porro ab eodem haud dubie adiecta quae adfert ex Sereno, qui proximus ei fuit tempore, et ex Gellio, Apuleio, Gadullio, saeculi Frontoniani scriptoribus.

Neque intercedo, quin etiam hic illic aliquid ex Cicerone sive Sallustio vel Vergilio seu Terentio ipse adspersisse existimetur libro suo.

Sed praeter haec, quae et paucissima fuere et levissima, ubique sequitur aliorum grammaticorum commentarios, et morosa quidem compilatione atque illiberali. — Nam et lemmata multa videntur ab eo translata mutatione facta vel nulla vel minima et hoc ubicumque eveniret nec non in exemplis auctorum fere omnibus servata orthographia qualem apud auctores suos invenerat.

Atque eodem vitio factum, ut in parte excerptorum eius Romanorum summus orator M. Tullius audiret, at alibi, multo quidem rarius, Cicero. — Praeterea quod Lucilii modo libros inscripsit, modo Satyrarum libros, duplici eum fonte usum in illius versibus

adferendis docuit Lachmannus, ita quidem ut alter eius auctor omnes adhibuisse censendus sit poetae libros praeter XXI, XXIII, XXIV, XXV, quorum scilicet vestigium iam nusquam comparet (ut Lachmanno visum tantum postremos quinque), alter solos priores XX cum XXII.

Etiam hoc servavit Nonius, quod posteriores V libros, quia auctor ipsius in excerpendis eis a XXX esset orsus ut hexametris dactylicis constante magisque conveniente prioribus XXV dactylico metro scriptis, inverso et ipse citat fere ordine.

Similiter in adversariis, quae in suos usus vertit Nonius, duplex fuerat traditio carminum Ennianorum et Vergilianorum. Nam in altera Annales perinde cum Saturis erant usurpatae, item praeter Aeneidem Georgica, contra in altera sola utriusque scriptoris carmina epica. Ideoque auctor prioris Annales et Aeneida citare solet nominatim, alterius solo numero librorum designare satis habuit.

Iam cum dubitatum sit a plerisque antiquiores an recentiores potissimum adhibuerit Nonius in compilando compendio grammaticos, equidem diu meditatus persuasum habeo eum non usum nisi eorum doctrina, qui saeculo II inde ab Hadriano floruerunt, idque comprobari rationibus quas ille in auctoritate scriptorum quos citat sive extollenda sive elevanda sequitur.

Notum quippe plurimas longe elocutionum notatarum a Nonio firmari exemplis, ita quidem ut plerumque scriptoribus quos memorat vel tacite vel diserte tribuatur auctoritas consuetudini sermonis vulgati sive par sive superior, at interdum fides eorum imminuatur addito obscurae vel incertae sive dubiae eos esse auctoritatis. — Qua in re quin aliquando ignorantia lapsus sit ac levitate, non intercedo. Veluti cum Furium poetam epicum, quem quater Gellio usus memorat, bis auctoritatis dicit esse incertae, id propterea videtur esse factum, quod de tempore illius non constaret ei. Nam Furius et aetate (c. a. 100 videtur floruisse) et Ennii studio dignus erat qui careret nota tali. Cf. vit. Ennii pg. 278.

Attamen plerumque certissima et, si rationes probes, iustissima causa evenit, ut scriptoribus quibusdam auctoritas derogaretur a Nonio.

Nam cum ab Hadriani Caesaris tempore scriptorum Cicerone priorum, qui diu oblivione et contemptu pressi iacuerant, mirifice rursus coaluisset honos — atque ipse Hadrianus Vergilio Ennium, Catonem Ciceroni, Sallustio Caelium praetulit —, adauctum est

hoc studium et intentum Frontonis auctoritate, qui gratia floruit maxima Antonini Pii et M. Aurelii. Eius rei exemplum exile et, ut dicam quod sentio, putidum ipsius Frontonis, aliquanto minus illiberale Gellii scripta praebent.

Tum igitur provenit ingens numerus grammaticorum, qui in legibus sermonis latini docendis primo loco ponerent auctores Cicerone antiquiores, quibus adderent aureae scriptores aetatis paucos eosque certa ratione delectos, argenteae, quae inde a Tiberio fuit ad Traianum, nullos.

Ac primum quidem de poetis videamus.

Ex his antiquarii quos compilat Nonius haud dubia auctoritate voluerunt esse omnes qui ad Marii et Sullae fuerunt tempus, ita quidem ut agmen clauderent Lucilius Acciusque et Pomponius cum Novio. At ex insequentibus paucissimi eodem loco habiti: Laberius, qui veterum premit exemplum comicorum, Lucretius, Ennii et Lucilii sectator (Ciceroni mala carminum fama videtur offuisse), denique Vergilius, non modo propter tantam nominis claritatem, sed non minus quod et ipse esset antiquitatis amantissimus.

Contra cantores Euphorionis, qui post Sullae mortem aspernati palam vetustissimos et Alexandrinorum placita secuti novas aperuere vias poesi latinae transitumque muniere ad scriptores Augusto aequales, antiquariis non probabantur. Vnde hi et raro memorati et plerumque parum honorifice. Ita Varro, cui ab Atace cognomen, a Nonio citatur semel, semel Memmius, ter Mattius, bis vel ter Cinna, bis Calvus, quinquies Catullus, eorum celeberrimus. Atque horum pars locorum e Gellii libris petita, qui ut supra dixi minus moroso in afferendis scriptoribus utebatur indicio. — Porro Catullus cum Calvo et Caesare propter vacillantem notati auctoritatem (pg. 198). Idem Memmio obtigit (194), idem Mattio (193).

At Reatinus Varro quamquam et ipse locis multis secutus est horum poetarum rationes, tamen propter tantum, quod et in carminibus eius comparet, vetustatis studium nulla districtus nota nec magis Laevius, quem eiusdem esse aetatis olim a nobis est demonstratum (de re m. 75), cum et ipse antiquissimorum auctorum quadam teneretur observantia, usus metris iambicis et trochaicis, quorum omnibus partibus praeter ultimam admitteretur spondeus. Et hic quidem citatus septies.

Non minus quam Catullus cum suis damnati a Frontonianis sive raritate citandi sive arguto quodam silentio celeberrimus quisque poeta temporis Augustei excepto, ut memoravi, Vergilio.

Nam Horatii quinquies apud Nonium fit mentio, Propertii semel, item Gracchi, binis Aemilii Macri et Santrae locis. Ex quibus Macrum et ipsum fuisse studiosum antiquitatis ea re videtur probari, quod a Quintiliano bis (X, 1, 87; XII, 11, 27) cum Lucretio coniungitur. Nec Santram ab ea fuisse alienum illa quae sunt opspletum, quie demonstrant; quod quidem eo minus erit mirum, si vel idem fuit qui auctor librorum de antiquitate verborum vel, quod propius videtur abesse a vero, huius filius. — Nam tragoedias eius non ante C. Caesaris mortem exaratas demonstrat exclusus a paribus trimetrorum locis spondeus.

Gracchus perinde augustei temporis tragicus quali fuerit sermone usus cum propter paucitatem reliquiarum definire non liceat, incertum quam ob causam semel eo usus sit Nonius.

At nusquam mentio facta Galli, Varii, Rabirii, Tibulli, Pedonis, Marsi, ne Ovidii quidem; nec magis eorum qui ad Traianum usque floruerunt. Nam extremae fuit ignorantiae, quod traditum est pg. 144 s. 1. 'notificem' Pomponius Atreo, cogitare de tragico aequali Senecae.

Iam poetae Cicerone priores plerique cum et sua elegantia nituissent et favore floruissent populi Romani usque ad Augusti aetatem, inter prosae scriptores paucissimi inveniebantur, qui Musarum scopulos superassent dictique essent studiosiores. Itaque iam Ciceronis tempore haud pauci ab eis abhorrebant. Nihilo minus multi et ex his Frontonianorum adsensu probati. A Nonio autem maxime citantur historici Cato, Caelius, Claudius aliique, oratores, quod mireris, praeter Catonem nulli, ne Gracchus quidem minor.

Porro ex scriptoribus aetatis aureae apud eum praecipuo in honore fuere, qui et ipsi prae se ferebant antiquitatis studium, ut Sisenna, Nigidius, Sallustius omniumque maxime Varro. Hoc quod saepius etiam Cicero laudatur, propter easdem evenit causas, propter quas Vergilii nomen apud Frontonianos celebre. Calidium quod semel memorat oratorem, eum cum Claudio apparet confusum. Cf. comm. in 208, 27. — Ne Caesaris quidem orationes plus semel adhibitae, loco ex Gellio petito.

Neque Augusti aetate defuere qui in tanta aequalium scriptorum elegantia potius vetustissimorum sectarentur deformitatem. Inter quos fuisse Fenestellam Annalium fragmenta quantumvis pauca certissime demonstrant. Nec ea res mira, cum et eodem tempore vel insequente L. Arruntius Sallustium imitatus de bello Punico primo scripserit et ne Senecae quidem et Quintiliani saeculo defuisse constet antiquarios.

At Livius ab horum placitis longe diversus ter non saepius, in capite quidem III, citatus a Nonio; alii, ut Hyginus, Labeo, Ateius, Masurius, Augusto vel Tiberio aequales, semel, et quidem propter talia, quae ad res potius quam ad verba spectarent. Perinde Cornelii Celsi, qui ut Fenestella extremis Augusti temporibus et Tiberio imperante floruit, in capite de generibus bis adhibitum testimonium, addito semel minoris eum esse auctoritatis.

Denique non mirum etiam eorum, qui Frontonem secuti antiquissimorum auctorum genus dicendi imitarentur, quosdam mentione dignos visos Nonio.

Semel quippe citatur ab eo Gadullius Gallicanus Frontonis, qui eum memorat pg. 160 ed. Naber., aequalis, semel Appuleius.

Praeterea Gellii verbis aliquoties usus est Nonius auctore non nominato. Quem cum (pg. 493; 171) obscurae vel incertae dicit auctoritatis, dubito utrum id factum sit quod intellegeret eum rerum potius copia quam orationis arte insignem an potius quo excusaret, cur nomen reticuisset scriptoris eius, quod conscientia ductus proferre vereretur. Atque hoc ideo probabilius, quod alibi (188) auctoritatem prudentium tribuit eidem.

Locis vero adlatis demonstratur in auctoritate aestimanda interdum suum iudicium secutum Nonium. Eundem tamen in hac re ut in aliis plerisque ut plurimum probabile est existimationes grammaticorum, quos compilavit, iterasse. Atque ita effectum, ut in magna parte operis ne semel quidem de auctoritate scriptorum qui citantur iniciatur verbum, veluti in IV capite.

Denique quod Septimium Serenum, saec. III vergentis scriptorem, octies memoravit, quibus rationibus adductus id fecerit satis explicasse mihi videor capite I.

Sed ut finem faciam eorum quae sunt disputata, facile apparet rationes, quas Nonius secutus est in adhibendis scriptoribus eorumque auctoritate ac fide metiendis, neque Caesariani temporis vel Augustei neque saeculi quod insecutum est grammaticis convenire, sed soli aetati Hadriani ac Frontonis, cui etiam Flavium Caprum et Caesellium Vindicem oportet adscribi.

Igitur quae docti inde a Sullae tempore ad Traiani erant commentati per horum quos modo dixi libros manaverunt in Compendiosam doctrinam. Dubitari possit de uno Probo Berytio, qui floruit parte altera saec. I p. Chr., cum eum et studiosissimum fuisse antiquissimorum auctorum et reliquisse silvam non mediocrem observationum sermonis antiqui testetur Suetonius. Verum cum non sit probabile eum tam caecum fuisse tamque ridiculum,

ut aureae vel argenteae scriptores aetatis abiudicata auctoritate sperneret prae vetustissimis, qui tum ab omnibus fere praeter provinciales quosdam contemnebantur, cumque constet Nonium usum auctoribus, qui illius commenta adhibuerant, velut Capro et Gellio, mihi quidem persuasum est ne Probi quidem libros in manum sumptos ab eo. — Qui cum partem collectaneorum suorum petisset ex libris Suetonii quibus de antiquitatibus ageretur et ex miscellaneis, qualia Gellii Noctibus Atticis continentur, plura longe a scholiastis et glosographis adsumpsisse censendus est.

Et commentarios quidem scriptorum aetate Frontonis celeberrimorum, ut puta Plauti, Ennii, Pacuvii, Afranii, Lucilii, Accii, Pomponii, Lucretii, Sisennae, Varronis, Sallustii, Ciceronis, Vergilii ab eo saepe in propriam rem conversos inde sequitur, quod multus est in adferendis auctorum verbis eo ordine quo in libris eorum exhibentur. Nam ex eis, qui servati sunt, coniectare licet de interceptis.

Ac primum illis apparet usum Nonium studiosissime in capite primo et secundo, ubi etiam Gellius frequenter admodum est adhibitus, item in sexto ac duodecimo et quibusdam minoribus. Sed etiam ubi magis glosaria adhibita, hoc est in capitibus III, IV, V, quaedam ex eis videntur tracta.

Tertium quin potissimum ductum sit ex Capri libris de dubiis generibus, adhibitis quidem aliquando Caesellii lectionibus antiquis et Gellii commentis, non videtur posse dubitari.

At in quarto quintoque maxime lexicographis compilandis erat locus. In quarto raro admodum Gellius adhibitus, minus etiam in sexto, saepius in quinto.

Partes a VII ad XI, in quibus Gellii memoria vix ulla, ex uno fonte existimem petitas, sed non sine additamentis satis multis. Atque idem nescio an sit statuendum de IV.

In capitibus XIII—XIX multa ex Suetonii Pratis adsumpta non vana est Hertzii aliorumque doctorum opinio, cum alia ex commentariis scriptorum fluxisse appareat. Capitis XX fontem ultimum sat constat redire ad auctorem Augusto aequalem; nihil ultra; cf. comment.

Possis equidem suspicari Nonium, qua fuit neglegentia, in componendis partibus operis singulis ubique uno potissimum certo auctore usum, qui illa de quibus supra memoravi scholiastarum glosographorumque et aliorum scriptorum testimonia praeberet iam conflata in unum et coacta, neque illum tanti habuisse ut multa ac varia doctorum ad compendium suum concinnandum

evolveret opera. Verum id vel Gellii Noctium Atticarum usu, quas primo cap. et secundo promiscue videmus adhibitas cum scriptis aliorum, refellitur.

Adeoque magis probabile multo numquam in partibus operis praeter eas quae sunt tenuissimae, ut XVII vel XX, totum sese addixisse Nonium auctori uni. Quod vel ideo crediderim ab eo vitatum, ne furta et compilationes nimis facili opera possent deprehendi.

Praeterea post perfectum compendium excussis iterum schedis, siquid casu esset praetermissum, quibus convenire existimaret locis interpolatum.

Iam cum omnium quos excerpsisse probabile est Nonium grammaticorum libri interciderint exceptis Gellii Noctibus Atticis, his quomodo usus sit ille cognoscere plurimum interest. De qua re post Mercerum aliosque luculentissime est expositum a Martino Hertzio Annal. philolog. LXXXV pgg. 705 sqq.; 779 sqq. (Opusc. Gell. 85—146).

Nondum satis expedita ea, ubi apparet illum aut eodem, quo hunc, fonte aut certe non solo usum Gellio. Exempla autem utriusque rei satis sunt frequentia. Ex posteriore genere maxime notandum, quod cum Gellius telorum ac navigiorum vocabula *quae in historiis veteribus scriptae essent* memoriter in itinere repetita inseruisset operi (X, 25), ita quidem ut plerumque acquiesceret nominibus referendis, Nonius utrisque singula destinavit capita. Quae quidem magnam partem ab eo ex commentariis petita velut Sisennae, Sallustii, Plauti, Vergilii scriptorum omnes habet numeros probabilitatis. Quamquam non intercedo, siquis et proprios de illis libellos ab eo existimarit adhibitos.

Porro cum Gellius X, 23 memoret eos, qui de victu atque cultu populi Romani scripserint, quae de generibus ciborum ac potionum, item de vasorum vel poculorum quaeque de vestibus et calciamentis a Nonio sunt prodita, haec, ut supra iam dictum, ad Suetonii Prata potissimum referenda adsentior Hertzio. At cum Suetonium pro more aliunde cognito tanta exemplorum mole, quantam videre est apud Nonium, usum minime sit probabile, etiam hic excerptos ab eo commentarios habeo persuasum, Varronis potissimum de vita populi romani librorum ac Saturarum, porro Plauti et aliorum.

De eis quae Nonio communia sunt cum Diomede ac Prisciano diligenter dictum a Schmidtio. Restant tamen quaedam supplenda.

Praeterea curatius iam erit anquirendum de Servio, cuius

commentariis plurima eademque utilissima ad Nonii adversaria explicanda continentur. Nec vero mirere ab hoc multum adhibitos enarratores Vergilii, poetae longe celeberrimi inter Romanos, cuius sexcenties memorat exempla.

Et nos quidem cum commodo maximo saepe usos scholiis Servianis ad explicandum vel defendendum Nonium docent commentarii. Quem pro natura sua non mirum aliquando stultiores perversioresque quaeque a Servio plerumque reicerentur praetulisse enarrationes. — Sed materia dignissima quae propriis tractetur curis. Quod nunc eo facilius poterit fieri, cum Thilonis sollertia commentarii isti ad usus sint accommodati communes. Quibus cito ab Hageno additum iri speramus relicuorum Vergilii interpretum scripta.

Inter Nonium ac Donatum Terentii commentatorem quae intercedant rationes etsi haud indiligenter quaesitum est a Bartelsio libello, quem mox memorabo, tamen superest disputandi campus. Sed res differenda donec praesto fuerit editio scholiorum illorum arte et ratione temperata, qualem dudum exspectamus a Diazkone.

Denique haud inutile erit Arusianum cum Nonio diligentius quam hactenus factum comparari. Nam utrumque (et adnotavimus quaedam) saepius eodem vel simillimo fonte usum sat apparet.

Iam ubi scholia excerpsit auctorum eum ipsum ordinem secutum fere Nonium, quo procedebant illa, Gellii compilati exemplo demonstratum est a pluribus. Eodem etiam modo usum puto in Suetonio adhibendo. At ubi glosaria potissimum compilavit, quod maxime videri factum in capitibus III, IV, V supra adnotavi, cum illa aut alphabeti lege decurrerent aut compositis quantum poterat fieri vel paribus diversarum rerum significationibus vel diversis earundem, ordo pristinus exemplorum incertus.

Restat ut de ingenio Nonii dicatur. Cuius liber quamquam editione hac aliquanto prudentior sapientiorque redditus quam umquam fuit ante nos inde ab aetate Merovingiorum, tamen nunc demum plene comparebit quanta fuerit ille socordia stultitiaque, quam quidem et Mercerus et Bentleius aliique multi ex praestantissimis criticis merito exagitarunt. Nam quod ad purgandum eum aut codicum memoriam vel corruptam nimis vel parum compertam aut doctorum iniquitatem sive inprudentiam excusarunt quidam, non licebit iam hanc praetexere veniam. Ipso enim numero errorum in commentariis nostris notatorum vincuntur.

Neque tamen omnia perversitatis Nonianae a nobis relata exempla, sed omissa leviora pleraque, quaedam etiam ex gravis-

simis, ut 143, 29; 166, 20; 233, 19, sed quae non possent fallere nisi alterum Nonium.

Quanta cum levitate et ut graece dicam ἀβλεψίᾳ grassatus sit ille in auctoribus quos compilat adhibendis, in Gellio, qui solus est servatus ex grammaticis ab eo excerptis, demonstrarunt Mercerus, Hertzius aliique. Neque alibi ab eo melius rem gestam, excepto quod in cap. IV, V, VI, XII, quae prioris partis sunt ultima, paulo accuratius eum versatum non caret probabilitate quadam, indiciis adstruitur plurimis. Itaque exempla haud raro truncata, maxime circa initia et fines, sed etiam in media parte, idque interdum non sine damno graviore. Aliquando et sensus vel horum vel doctorum, quos compilat, parum intellecti propter festinationem nimiam et quod corporis potius quam animi lumine in perlustrandis eis uteretur. Vbi illi decepti falsa lectione, Nonius tantum afuit ut corrigeret, ut potius novos inferret errores. Denique lemmata interdum inutiliter repetita; nec minore facilitate alibi contraria inter se et pugnantia tradita. Quarum rerum omnium documenta habes luculentissima proposita in commentariis nostris.

Ac tamen pessime rem egeris, si Nonii in adversariis perversissima quaeque et prodigiosissima toleraris promiscue ac discrimine nullo vel adeo in ea ultro intuleris. Nam ut omittam, a librariis in illum tam graviter saevitum, ut pauca antiquitatis scripta magis sint corrupta, cum is caeco impetu impulsus ac iudicio abdicato omni fontes suos sequatur, pro diversitate horum modo subtilissima atque pretiosissima, modo stultissima et vanissima ab eo invenies relata. Atque id cum ad relicuas operis partes, tum vel maxime pertinet ad capita IV, V, VI, XII. Quae cum ita sint, haud pauca perversa, quae in libro hoc ferebantur, vel citra librorum fidem oportuit tolli, quoniam Nonius numquam fere sua protulit, sed aliena, neque probabile est extitisse inter auctores quos excerpit alterum, qui stupore aequaret Nonium.

Ceterum etiam minus quam grammaticarum rerum metricarum locuples fuit arbiter Nonius.

Prosodiae quam non fuerit gnarus — et Afros, ut abundant vitiis, hac potissimum parte saepius lapsos constat — confusis p. 344 mērendi ac mĕrendi verbis vel eis quae de statim adverbio 393 disseruit aliisque exemplis satis probatur. Ex quibus illud est levissimum, quod Vergilio adscripsit ergo correpta altera p. 522 s. v. 'diem'.

Metrorum, quibus dactylici usi sunt, mediocriter peritum

fuisse existimarim; at eo maiore fuit inscitia numerorum scaenicorum, ne trimetros quidem iambicos aut tetrametros trochaicos satis ut calleret scandere, nedum versus rariores ac difficiliores. Adeoque apparet in eorum grammaticorum eum fuisse numero, quos refert Priscanus pg. 1319 vel negare ulla in antiquissimis fabulis latinis esse metra vel dicere ab omnibus doctis semota.

Sed tamen haec vitia omnia, quotcumque inveniuntur et qualiacumque, mitigantur multum elevanturque ea re, quod usus est Nonius auctoribus magnam partem egregiis, praeterea aetatis Frontonianae hominibus, cui neque studium desset nec facultas antiquissimam linguam latinam, quatenus a scriptoribus esset exculta et ad praesentis temporis imitationem apta, penitus pernoscendi, cum praesertim in promptu essent copiae a grammaticis per duo saecula superiora collectae.

Atque ipse Nonius, quantumvis sit homo neglegens et hebes, duabus est insignis virtutibus, ut exemplo possit esse multis huius saeculi grammaticis, primum ingenuo ac liberali studiorum amore, quem et Epistulis suis declaravit; qui quidem eo pluris est faciendus, quod iam aequales eius proniores erant ad barbariem; deinde candido et incorrupto veri studio. Nam etsi multorum antiquitatis doctorum secutus exemplum per vanitatem minime laudandam auctorum, quos excerpsit vel compilavit, nomina reticuit, tamen omni pignore potest affirmari eum in tradendis horum commentis semper spectasse id quod esset verum neque umquam scientem protulisse falsa. Igitur longe longeque superior est Fulgentio, homine nebuloso ac mendaci; quem ideo loco, quo per aliquot erat saecula potitus, rursus depulimus; constabitque illi memoria et honos, latinis pretium donec constet litteris.

III.

DE INSEQVENTIVM SAECVLORVM VSQVE AD INVENTAM TYPOGRAPHIAE ARTEM STVDIIS NONIANIS.

Inter grammaticos cum maiore vulgi fama ac favore ferri soleant Nonii quam Aristarchi, ei tamen, qui Compendiosam scripsit doctrinam, antiquissimis certe temporibus secus res cessit.

Nec enim invenio memoratum aut usurpatum ante saec. VI, praecipiti in barbariem genere humano, nec nisi a popularibus

Nominatim adfertur a Prisciano Mauro, qui c. a. 510 floruit, et quidem ter sic (pgg. 879; 718; 560): *Nonius Marcellus de mutatis coniugationibus; Nonius Marcellus de doctorum indagine; teste Nonio Marcello de doctorum indagine.* Est ubi eo usus sit citra nomen; cuius rei maxime notabile est exemplum in libro XV pg. 1010, ubi cum alia traxit de Nonii cap. XI, tum quae adfert adverbia a *proterviter* ad *prosperiter* servato ordine petita sunt ex eiusdem pgg. 513—517.

Aliquando eundem uterque secutus auctorem, velut in eis quae de generibus indiscretis proponuntur.

Eodem fere tempore legit Nonium homo aeque Afer Fulgentius. Nam quod Ann. philol. XCV pg. 791 sqq. Hispanum dixi origine et saec. V scriptorem, in utroque nos fefellit opinio; cuius quidem rei causa erat ignoratus tum temporis a nobis liber de aetatibus mundi; quem deinde ex oblivione ac situ protraxit Reifferscheidius Mus. rhen. XXIII pg. 133 sqq. — Mox Iungmannus quaestionibus Fulgentianis Lipsiae a. 1871 editis pg. 49 sqq. luculentissime demonstravit floruisse Fulgentium c. a. 525, cum Hildericus Vandalorum optineret regnum.

Ac primum quidem memoria dignum, quod vix potest dubitari Nonii illud 198, 12: *apud Caesarem et Catullum et Calvum, quorum vacillat auctoritas*, obversatum esse Fulgentio, cum in historia mundi aetatium poneret haec: *ex quo Philippi in hoc negotio vacillavit auctoritas patris.*

Sed praeterea respicienda Expos. sermonum antiquorum, ut minora praeteream, lemmata haec (pg. 559; 61; 62; 64; 65; 67): *pollinctores; luscitiosos; oriam; friguttire; lembus; celocem; luteum.*

I. *Pollinctores dicti sunt qui funera morientium accurant.*

II. *Luscitios dici voluerunt interdiu parum videntes, quos Graeci myopes vocant* e. q. s.; cf. comm. in 135 l. 'luscitiosi'.

III. *Oriam dicunt navicellam modicam piscatoriam.*

IV. *Friguttire dicitur subsilientem oggarrire* (*subsiliter* vel *subtiliter aggarrire* v.). *unde et Plautus in Casina ait: quidnam friguttis?*

V. *Lembus est genus navicellae velocissimae, quos dromones dicimus; sicut Virgilius ait: quam qui adverso vix flumine lembum remigiis subigit.*

VI. *Celocem dicunt genus naviculae modicissimum, quod lembum dicimus.*

VII. *Sudum dicitur serenum.*

VIII. *Luteum dicitur splendidum. unde et Pacuvius in tragoedia Thyestis ait: non illic luteis Aurora bigis.*

Cum quibus conferenda Noniana illa (pg. 157; 135; 533; 7; 534; 532; 31; 549):

I. *Pollictores sunt qui mortuos curant.*

II. *Luscitiosi* (*Lusciosi* cdd.), *qui ad lucernam non vident et μύωπες vocantur a Graecis.*

III. *Horia dicitur navicula piscatoria.*

IV. *Frigere est et friguttire et fritinnire sussilire cum sono — Plautus in Casina: nam quid friguttis? quid istuc tam cupide cupis?*

V. *Lembus, navicula brevis piscatoria. Accius Deiphobo — Turpilius Leucadia — idem Lemniis — Vergilius Georg. lib. I: quam qui advorso vix flumine lembum remigiis subigit.*

VI. *Celox est navigium breve, dictum a celeritudine.*

VII. *Sudum dictum est quasi sine udo, ut est aer post pluvias serenus et liquidus.*

VIII. *Luteus color proprie crocinus est. Vergilius in Bucolicis — et Aen. lib. VII: Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.*

Ex his, quae curiosius persecuti sumus, quia parum doctorum adverterant animos, maxime notanda praeter IV exemplum, de quo pluribus dicere supervananeum est, V et VIII. Nam in illo ex Nonio pendere Fulgentium truncata inepte priore parte exempli Vergiliani evincitur; in hoc et explicatio lemmatis perversa et Pacuviani, si dis placet, Thyestae verba aperte ex Aeneidos, quem adfert Nonius, ducta versu.

Apparetque vel maxime ex his atque talibus, quomodo usus sit auctoribus suis Fulgentius. Qui cum ex lectione turbulenta et confusa quaedam retinuisset memoriter, Africani ingenii abundantia praeceps actus paucis veris vel similibus veri plurima addidit figmentorum prodigia, ad quae defendenda vel excusanda Gerlachio opus esset patrono. Nec tamen socordia et levitate, sed fraude ac dolo inventos ab illo auctores, libros, locos ipsi tituli portentosi demonstrant, quibus probatur id potissimum eum egisse, ut popularibus suis imponeret. Nam Afros, ut sunt natura singulari, semper vasta et incredibilia concupisse iam in Porfyrii vita memoravi.

Emendatorem autem nactus est Nonii liber iam centum fere annis post aetatem auctoris. A. quippe 402 legit eum et ut potuit emendavit Tolosae Sabinus quidam, qui et Persio operam navavit tum Barcinone (conf. Ianii proleg. pgg. CLXXIII sqq.).

Nam in codice Montepessulano (saec. IX vel X), qui utrumque continet auctorem post finitum Nonium pg. 66 aversa capitalibus uncialibusve litteris margini adscripta fuere olim ferme haec:

Iun. T	*ryfo*
n. Sa	*biñ*
prot	*ector*
dominic.	*legi*
q. cum d	*d. n. n.*
Arcad. et	*Honor̄*
quinqu	*ies cons̄*
prou	*t po*
tui sin	*e ma*
gistro	*em̄dans*
annota	*vi. anno*
aetatis	XXX^{mo}. *et mi*
litiae q	*uarto*
in civi	*tate Tolosa.*

In his dextrae partis secundi, quinti, paenultimi versus prima quaeque littera non servata integra; at quae in sinistra scripta sunt acciso olim a glutinatore folio intercepta et suppleta ex Relandi fastibus consularibus sub anno u. c. 1154 sive p. Chr. 402. Is f. traxit ex N. Heinsii schedis; cuius vitae pg. 20 subscriptio ea, quae in fine Persii addita, refertur a Burmanno. Atque hac usus Ianius actorum soc. doct. Saxonicae a. 1851 p. III pg. 334 ita probabiliter restituit alteram:

Iulius Tryfonianus Sabinus protector domesticus legi meum dd. nn. Arcadio et Honorio quintum consulibus. prout potui sine magistro emendans adnotavi anno aetatis tricesimo et militiae quarto in civitate Tolosa.

Ac Duebnerus quidem dubitavit an recentior esset subscriptio. Contra Momsenus certo videri vetustam sibi dixit; idque confirmatur exemplari quod apud Ianium l. m. typis expressum, cum quo plane congruit transmissum ad nos a Gordono. Nam Quicheratus de illa silet. Eiusdem igitur atque ipsius Nonii liber est aetatis.

Iam cum in solo libro Montepessulano Nonii, quod mihi constet, illa sint subscripta, nusquam alibi; cumque ex eodem atque ceteros archetypo eum deductum et summa lectionum aequabilitate, qua convenit ei cum ceteris, demonstretur nec minus ea re quod paginam capitis IV unam in hoc pariter atque in omnibus post 3, 13 positam testantur editores Basilienses, aut statuendum subscriptionem in reliquis codicibus casu quodam omissam, id quod vix videtur probabile, aut ex libro emendato

opera Sabini eam translatam a scriba aliquo et ab eodem ad illius exemplar suum — incertum qua diligentia et fide — correctum.

Digna cognitu quae de subscriptionibus codicum latinorum protulit Ianius l. supro memorato. Vnde apparet minime ex eo quod maturo admodum tempore emendatorem invenit Nonius sequi exemplaria eius iam tum gravius fuisse corrupta. Quamquam potuisse ea cito labem trahere cum propter summam auctoris perversitatem, tum propter multitudinem exemplorum vetustissimi sermonis latini nemo negabit. Ita a. 535 (vel 498) a Securo Memore Felice Martianum Capellam, quem intra annos 410 et 39 floruisse demonstravimus Annal. philolog. 93, 705 sqq., ex mendosissimis exemplaribus emendatum testatur subscriptio. Verum cum constet et Macrobii et Boetii aliorumque scripta quaedam centum fere post mortem auctorum aut etiam pauciorum annorum intervallo lecta et emendata a grammaticis vel potius grammaticorum aemulis viris nobilibus (cf. Ian. l. m. pg. 347 sq.; 354—59), quae cur gravius tum temporis adfecta esse statuamus non est, non licet adfirmare potius quod videretur egere correctore quam ad horas fallendas subsicivas tractatum Nonium a Sabino.

Cuius equidem operam, ut eorum, qui tum temporis in emendandis libris latinis versati sunt, tantum non omnium, substitisse in rebus minimis levissimisque et, si inveniret corruptelas graviores, earum vix ullam ab eo sublatam non modo inde sequitur, quod nullo auxilio alieno usus emendavit Nonium quodque eodem anno item sine antigrapho Persium scriptorem difficillimum temptavit, sed magis ex eo, quod, ut iam dictum, omnia paene vitia, quae in ceteris Nonii exemplaribus comparent, inveniuntur in illo.

Neque satis apparet, cur dixerit Sabinus adnotatum a se Nonium. Nam neque notarum criticarum ullum in libro Montepessulano videtur esse vestigium nec magis scholiorum. Haec autem vel illa qui adderet dici solebat librum adnotare. Cf. Ian. l. m. pg. 370. Nec vero siqua in margine archetypi Noniani, de quo statim exponam, fuere additamenta ab illo proficisci potuere.

Hactenus de Iulio Sabino.

Iam ut cetera persequar, de codicibus Nonianis pluribus disputatum a Ludovico Haveto libri ab H. Meylano a. MDCCCLXXXVI editi, qui inscriptus est 'Nonius Marcellus', pgg. 169 sqq. — A quo ut quaedam nobis suppeditata luculentissima et utilissima, ita summam rationem eius probare non possum.

Igitur Merovingiorum tempore in Gallia, cui tot et tanta litterarum latinarum debentur monumenta, fuit codex quidam

Nonii, qui capitalibus litteris esset exaratus ductusque ab exemplari correctoris manum passo. Quae res demonstratur et dittographiis quibusdam, quae habentur in libris optimis, nec minus pulchro Rothii invento, qui intellexit pg. 471 s. v. polliceri posita illa 'nam in omnibus legi ποαιπεκαο' adiecta a grammatico, qui saturae Varronianae titulum vitiose scriptum ex aliis libris frustra quaesisset restituere.

Praemissa sunt in cdd. Harleiano, Spanhemiano, Guelferbitano, Bambergensi, Bernensi 347 aliisque fere haec: Index earum rerum, quae hoc codice continentur. Noni Marcelli peripathetici Tuburgicensis de compendiosa doctrina per litteras ad filium. Tum Index vel additus vel omissus. At in Lugdunensi, spectatae fidei teste, omissa inscriptione omni primo loco positus Index. Hinc haud levis oritur suspicio in archetypo prima pagina intercepta excidisse titulum pariter et praefationem, qua carere Compendiosa doctrina vix poterat; ea autem quae sunt: Noni Marcelli — per litteras ad filium ab interpolatore in apographum aliquod inculcata sive aliunde sive quod in exemplari, unde archetypus duceretur, praemissus esset Index Noniani operis cum aliis libris, ut puto, grammaticis descripti et hinc tracta illa, quae parum videntur apta: Index earum rerum quae hoc codice continentur.

Index autem singulorum capitum inscriptione repetita non ubique cum cura redditus, sed hic illic interpolando mutatus, partim, ut videtur, iam in ipso archetypo.

Porro in hoc lacunae erant plures; atque adeo totum cap. XVI, quo de calciamentorum generibus agebatur, haustum.

Simul et turbatus ordo eorum, inter quae erat illud interpositum. Nam in libro Montepessulano nec non in Par. 7665 caput quod nunc est XVII praecedit quinto decimo; idque melius esse, cum illo respiciantur potissimum vestimentorum colores, recte adnotavit Quicheratus. Cf. et comm. in 543, 1.

Etiam VII capiti commodus magis erit locus post X.

Minores iacturae bis terve omissis graecis, at saepius multo aberrando ab uno verbo ad aliud propter initium simile aut alia librariorum neglegentia originem traxerunt, hic illic etiam chartae vitio vel obscurioribus notis litterarum.

At glosas quod videmus saepe solas positas apud Nonium sine explicatione, id — a paucis si recesseris — haud dubie ipsius culpa factum, qui velut bruta animalia caecos impetus sequuntur, ita auctorum suorum depasci satis habuit commentarios, nihil ut

referre existimaret, plenine et perpicui an manci et tenebrosi essent.

Praeterea casu nescio quo pagina una T litterae avolsa ex cap. IV post primam codicis archetypi (3, 13) est addita, alterius autem primi versus labe contracta obscurati. Atque ita effectum, ut in libro Guelferbitano ad illud 'leat', quo continuatur primi capitis enarratio, in margine haec sint notata: hic desunt IIII^{or} lineae, quae in autentico non erant scriptae. Apparet igitur unum ex eis qui archetypum descripserunt, cum videret initio novae paginae quaedam supplenda, aliquid spatii reliquisse, quo lemmatis, quod est Phrygiones, interceptum suppleret exordium.

Quod cum ita sit, potest eorum quae in singulis foliis archetypi fuere scripta quaedam iniri ratio.

Nam cum illud aequet editionis Mercerianae tres paginas (406, 13—409, 14), apparet utraque eius parte fere fuisse perscriptum, quod huius unam paginam et dimidiatam impleret. — Quamquam tali computatione non multum proficitur, cum singulis paginis vel pauciora vel plura potuerint contineri pro diverso lemmatum numero; quae etsi ubique in archetypo ita fuisse disposita ut singula inciperent a novo versu non potest demonstrari, quin pluribus locis id factum existimetur non intercedo.

Praeterea nonnumquam, et maxime quidem in cap. IV, lemmata vel partes lemmatum disiectae erant et perturbatae, haud dubie quod in libro, unde ductus est ille, omissae prius ac deinde in margine locis alienis essent additae.

In eodem exemplari cum saepius a correctore recta scriptura supra corruptam esset apposita, ea res fraudi fuit aliquando librario archetypi, qui ex utraque conflavit unam. Ita portentosum illud 'narcessibai', quod legitur 2, 26 s. l. 'senium', a nullo criticorum, ne Lachmanno quidem, potuit emendari, quod fugeret eos olim fuisse exaratum: narce^{ssi}bat.

Porro aliquando verba vel partes verborum perperam repetitae intervallo posito vel nullo vel quod saepius accidit exiguo, interdum cum quadam rectae lectionis depravatione. Erat etiam ubi pro corruptis substituta vera in alienum locum commigrassent. Nec non glosae in margine erant additae pauculae, de quibus nonnullae deinceps in contextum operis irrepserunt.

Praepositionum assimilatio praeter certa quaedam vocabula, in quae ab antiquissimo tempore esset recepta, erat rarissima. Atque orthographiae vetustissimae quaedam haeserant exempla,

sed partim crassa Minerva immutata. Pro *y* saepe positum erat *e*. Nam alia magis vulgaria, ut *b* et *v*, *c* et *g* confusa omitto.

Capitalibus litteris cum exaratus esset liber, non mirum in eo parum fuisse distinctas *E*, *I*, *L*, nonnumquam et permutatas cum his *T*, *P*, nec magis *M* parum differre ab *NT*. Praeterea notandum, quod subinde pro *M* positum erat *ET* vel invicem.

Compendia scripturae, ut solet fieri in codicibus antiquissimis, et pauca fuere et ad expediendum prompta. — Praenominum notae cum haud raro virgula supra addita essent insignitae, in apographis optimis pro eo quod est Marcus aliquotiens errore subridiculo positum men. — At auctorum et librorum frequentissimorum nomina saepe abbreviata, ut puta Verg., Lucil., Cic., Tull. pro Vergilius, Lucilius, Cicero, Tullius; porro Hist., Annal., Philippic., Comment., Bucol., Georg., Aen. pro Historiarum, Annalium, Philippicarum, Commentariorum, Bucolicon, Georgicon, Aeneidos. Cuius scribendi moris exempla servavit Guelferbitanus plura quam Lugdunensis et Harleianus. Hinc orti errores in apographis; veluti pro Historiarum exaratum Historiae vel Historiographus, pro Annalium Annalibus vel Annali, pro Philippicarum Philippicis, pro Commentariorum Commentorum. — Atque alia subinde a nobis in apparatu notata.

Illud libro modo plene erat perscriptum, modo omissis litteris quarta et quinta; eaque et ipsa bis terve errandi causa.

Numeri ut plurimum ordinales cardinalium notis, interdum tamen litteris perscripti.

Praeterea a librario et quod codex, quem describebat, difficilior esset ad legendum et propria ignorantia ac levitate plurimi ac saepe gravissimi commissi errores in litteris, syllabis, verbis. Atque ipse usus scriptura parum accurata et dilucida, nisi potius statuetur membranam illam deinde sordibus obductam et obscuratam.

Quae cum ita sint, falluntur qui, sicubi maior apparet in verbis Nonii corruptela, ideo proprium vocabulum vel graecum vel certe ab usu remotius aut arcanam aliquam sapientiam latere existimant. De quo facile adsentient nobis, hanc qui editionem excusserint.

Repetita in margine lemmata nisi raro admodum cur existimem non habeo. Contra irrepserant in contextum ipsum iam tum quaedam a grammatico interpolata, qui vel adnotasset explicassetque verba Nonii vel correxisset eundem castigassetque, interdum et auxisset.

A quo et glosaria alia adhibita et exempla quaedam addita,

quae ex vulgatissimis illo tempore libris, ut puta Ciceronis, Terentii, Vergilii, denique Plauti fabulis prioribus octo, habuisset cognita. Is aliquando superavit iudicio Nonium; plerumque ab eius vena non multum differt.

Iam ex hoc quem adumbravimus archetypo inde a Carolingico tempore duplex fluxit velut rivus traditionis.

Nam descriptus ex eo unus codex satis accurate diligenterque, servata etiam ut plurimum orthographia; ex quo originem traxere Lugdunensis manus prima, item Harleiani, porro Florentinus, Genevensis, Cantabrigiensis, Tornaesianus, Bernensis 83. — Et quidem archetypi exemplum praeter orthographiam, in qua constituenda sequendus potissimum Lugdunensis, optime redditur Harleiani manu prima, tum Lugdunensis, ceteris libris ut quisque his simillimus.

Porro alterum indidem ductum exemplar, quo cum pauca essent servata melius, multa immutarentur sive neglegentia describentis sive corrigendi studio, orthographia etiam inverteretur ad aetatis illius morem. Atque ab hoc repetendi cum altera Lugdunensis Harleianique manu Guelferbitanus, Escorialensis, Bambergensis, Montepessulanus, Parisinus 7665, Bernensis 347, glosae Lugdunenses. — Quorum dittographiae cum plerumque aut deteriores sint aut, ubi potiores, interpolationis manifestae, eodem plane loco ut sint ponendae, quo criticorum commenta hodiernorum, aliquando tamen sunt tales, ut archetypi eis fidelius reddi formam appareat. Nam et recte habent perscripta quaedam, quae corrupta leguntur in priore classe, et quidem citra falsi suspicionem, nec non inveniuntur in eis vitiosa, quae arbitrio eius, a quo prius archetypi apographon confectum, appareat immutata. Etiam orthographia prisca interdum melius servata classe altera quam vel Lugdunensis manu prima.

Atque horum quae diximus documenta facile est invenire in commentariis nostris.

In hoc autem apographo, ex quo altera ducta classis, adiectae erant capitibus I, II, XIX frequentes glosae marginales (rarissimae ac levissimae in relicuis). De quibus infra dicetur, cum excerpta Lugdunensia describentur.

Liber Nonii a Poggio in Italiam allatus, de quo post agetur, utrum prioris fuerit classis an alterius an neutrius non potest definiri, cum Italici codices inde ducti nec cogniti sint satis et abundent corruptelis interpolationibusque saec. XV ortis.

Non fuit in illo (sicut ne in Montepessulano quidem, de quo mox referetur) cap. III. Nam Romani libri praeter duos (Vatic.

1557; Vrbin. 308) nec non ceteri Italici, de quibus innotuerit, praeter Florentinum, veluti Veneti duo a nobis a. 1885 inspecti, eo carent. Ex Poggii item exemplari videntur ducti relicui saeculi XV codices, a quibus absit cap. III, ut Vindobonensis CCLXXII, Basiliensis, qui a Gerlachio et Rothio est adhibitus, Parisin. 7577, denique membrana abbatiae Fiechtiensis prope Oenopontum sitae, ex qua Zingerleius cum pauca notasset Actorum philologicorum Bremae olim, nunc Gothae editorum I, 1311, alia quaedam ab eo, quo studio tenetur nostri, in nostros usus excerpta. Accessit bibliothecae illa opera abbatis eius, qui intra annos 1469—91 monasterio illi praefuit. Neque liber ipse videtur esse antiquior.

Contra solum cap. III continetur Vrbinati 308, libro haud spernendo.

Denique caput tertium in editionibus Aldo prioribus non extare notum.

Tum caput IV suo loco motum, quod cum III non adfuit codici illi, ex quo Bambergensis similiumque ei librorum fluxere excerpta, ac pluries singillatim est descriptum. Testes Genevensis, Cantabrigiensis, Tornaesianus, item Bernensis 83, in quo tamen omissa pars exemplorum.

Quae cum ita sint, apparet in uno alterove ex apographis archetypi ita distincta fuisse capita vel omnia vel maiora, ut ab integris inciperent foliis.

Ex libro autem, cui dessent partes III et IV, circa saec. IX factum compendium quoddam, quo I, II, V omissis praeter initium usque ad illa quae sunt 11, 4 *Pomponius Syris* auctorum ut plurimum testimoniis, interdum et Nonii lemmatis, sequentia rursum additis ubique continebantur. — Ex hoc igitur fonte repetitus liber Bambergensis (cuius sunt apographa Vossianus 116 et Paris. 7666), saec. X, item Turicensis saec. X vel XI.

Praeterea cum referat Havetus libri supra memorati pg. 171 Bernensem 347 (saec. X) olim fuisse iunctum Parisino 7665 et casu divulsum, cumque Montepessulanus (saec. X) incipiat a cap. IV, porro ab hoc pariter et Parisino 7665 absit cap. IX, apparet alteram factam epitomen diversam a Bambergensi, quae cum et ex cap. IV excerpta exhiberet, et quidem primo loco, et careret cap. IX, in eis, quae sunt inde a VI, cederet multum copia libro Bambergensi. De qua re Haveti potissimum merito constat. Cf. l. m. — Nam Montepessulano vix tertiam operis Noniani partem contineri testatur Quicheratus pg. IX sq., idemque XI refert non easdem ubique lacunas Paris. 7665 et 7666. Quanta autem inter Montepessulanum

et Bernensem 347 ac Par. 7665 intercedat similitudo vel hinc apparet, quod hi tres libri allatis auctorum nominibus titulos librorum solent omittere.

Ceterum probitate ut Montepessulanum ac Bernensem 347 Genevensi et Bernensi 83 cedere constat, ita Parisinus 7665 inferior Bambergensi, ex quo alter ductus Parisinus.

Denique ad eandem atque Montepessulanum et Bern. 347, Parisin. 7665 familiam pertinere librum quendam Oxoniensem (Canonicianum 279) saeculi IX ineuntis, de quo quaedam relata Musei rhenani XXX, 629 (continentur eo excerpta ex cap. IV et sequentibus, omissis plerumque exemplis) auctor est Havetus pg. 171. Dittographiis quidem, quae paucae innotuere, confirmantur quae dixi de minore huius classis pretio.

Atque hos libros, quos modo recensuimus, apparet omnes deberi studiis antiquitatis, quae Carolo Magno auctore in Gallia commota sunt ac provecta. Eademque aetate Hincmarus Remensis, qui mortuus est a. 882, usus est capite secundo Nonii. Qui Op. II, 414 ed. Paris. a. 1645 haec profert: *et huius verbi* (i. e. *vulgo*) *simplicis praeteritum Nonius Marcellus in libro quem inscripsit de proprietate sermonum ponens dixit* (182, 23): '*vulgavit honeste positum, vile habuit et quasi in vulgus dedit*'. *De composito autem hoc verbo, quod est promulgo, Paulus in glossis suis dicit.*

Saec. XI elanguit Nonii cura cessantibus quippe monachis Benedictinis ac superantibus magis magisque Dominicanis et Franciscanis, qui non curarent scriptores antiquos nisi tritissimos usu ac vulgarissimos. — Igitur ne Papiam quidem glosographum, cuius liber c. a. 1063 prodiit, siquid habeat eruditionis Nonianae, ex Compendiosa videri petisse doctrina, sed ex libro glosarum, de quo infra dicetur, scripsit mihi Goetzius.

Circa a. 1160 floruit Ioannes Sarisberiensis, vir multa, ut illis temporibus, auctorum saecularium imbutus lectione, quamquam aliquantò minus doctus, quam videri vellet. De cuius studiis accuratissime dixit Carolus Schaarschmidtius in p. XIV Mus. rhen., mox in libro, quem de vita illius composuit. — Igitur is semel adfert Nonium, sed ita ut iures non totum huius librum, sed excerptas inde glosas ei adfuisse. Nam Policratici VIII, 2 (pg. 577 ed. a. 1639) haec habet: *unde et nuptias a nubendo dici maiores tradiderunt, quia pudenda humanae infirmitatis nubit, id est abscondit, ut ait Nonius Marcellus, indulgentia legis.* Quae non videntur posse referri nisi ad illud, quod habes pg. 75 *abscondit*

pro abscondidit (ita cdd. pro eo quod est *abscondidit pro abscondit*); unde ductum legitur in glosario Lugdunensi: *abscondit, recondit.*

Nec vero in Adami Parvipontani aequalis Ioanni ac familiaris epistula ad Anselmum, de qua conferenda quae dixit Hertzius prooem. Gell. pg. XXXIV sq., ulla lectitati Nonii sunt vestigia, quamquam agnoscere sibi visus est M. Hauptius, qui primus edidit societ. doct. Saxon. act. a. 1849 pg. 276 sqq. Nec magis in Panormia Osberni monachi Glocestriensis eodem fere tempore, quo Ioannis Policraticus, composita (huius enim esse thesaurum novum latinitatis ab Angelo Maio auctorum classicorum parte VIII a. 1836 editum ostendit Guilelmus Meyerus mus. Rhen. XXIX, 179 sq.) indicia extant Nonii adhibiti neque ut puto in Vgutionis libro derivationum, circa 1192 vulgato, de quo cf. Loewii Prodrom. pg. 243 sq., superantibus scilicet Prisciani Isidorique et Pauli libris, quibus quae continerentur exeuntis medii aevi doctis non minus certa visa sunt et comperta quam

Pythia quae tripode ex Phoebi lauruque profatur.

Memorat tamen Quicheratus pg. XII codicem quendam Parisinum (7596 n.) a. 1207 — eundem, ut puto, quem tangit Reuvensius Coll. Litt. pg. 186 —, quo quadraginta circiter lemmata Nonii exhibeantur exemplis nusquam additis.

Alia autem Nonii per saec. XII, XIII, XIV descripti vel adhibiti exempla certa mihi quidem non innotuere. Nam ne Vincentius quidem Bellovacensis, et ipse compendiosae doctrinae, ut illo tempore, satis eruditae auctor, quantum compertum habeo, usus est eo.

Contra inde a saec. XV idem rursus saepius describi coeptus, cum facile posset intellegi, quanti esset aestimandus eis, qui vetustissimi sermonis latini tenerentur studio.

In Italiam ex Gallia post finitum concilium Constantiense advectum exemplar Nonii opera Poggii, qui in epist. XII, pg. 148 ed. Tonellianae, ad Nicolaum Nicolum data Romae XVIII Kal. Maias anni ut Tonellio videtur 1425 haec habet: '*hoc ego te rogo permaxime, mittas etiam libellum Nonii Marcelli, quem ad te misi una cum aliis rebus ex Parisio scriptum litteris antiquis; quod erit mihi maiorem in modum gratum.*' — Atque etiam in eiusdem Nicolai elogio fol. 102 sq. ed. Argentorat. a. 1513 inter scriptores a se inventos in Gallia et Germania memorat Nonium: *qui integrum Quintilianum, Ciceronis nostri orationes, Silium Italicum, Nonium Marcellum, Lucretii partem multosque praeterea e Germanorum Gallorumque ergastulis mea diligentia cripui atque in lucem extuli.* Quamquam

in exemplari quodam impresso Argentoratensi a. 1511 ferri dicitur *Nonum* (sic), *Marcellinum;* cf. Mehus. vitae Ambros. Traversarii prooem. pg. XXXIII.

Saeculi XV praeter alios multos, qui vel supra sunt memorati vel cap. V citabuntur, liber est Basiliensis, quo Gerlachius et Rothius usi. Nec dubium quin Cuiacii codex et Fabri et Arnaldi aliique aliunde non noti, quos subinde adhibuere docti, eodem saeculo provenerint.

Qui cuncti ut vitiis portentosis, ita interpolationibus abundant; quod non mirum, cum vix ullus auctor perinde sit inquinatus mendis ac Nonius. — In quibus tamen tollendis grammatici exeuntis medii aevi non eadem qua in aliis scriptis usi sunt felicitate propter imperitiam vetustissimae metricae et grammaticae latinae; quae res etiam offecit eis in Plautinis fabulis corrigendis supplendisque.

Quod cum ita sit, non potest esse mirum, etiam scriptores huius saeculi, veluti Perottum in Cornu copiae, ex Nonio Festoque ac Varrone interdum vix credibilia protulisse.

Denique saec. XV extitere qui mutato ordine antiquo totum Nonii compendium ad alphabeti legem discriberent, non quidem satis plene aut nullis interpolationibus additis. Ex quibus pars crassa usi Minerva, dum nihil nisi primam quamque singulorum lemmatum respiciunt litteram, in ceteris servarunt ordinem et progressum libri Noniani. Talis est ex Romanis Reg. 1469; cuius prima sunt lemmata: *Avernus lacus, Austra, Adulatio;* ultimum *Vitare et cavere differunt.* In quo apparet Nonii librum non ultra caput V adhibitum. At in Reg. 1639 etiam intra singulas litteras ordo observatus alphabeti, cum primum eius lemma sit *Abdicare,* ultimum *Vultuosum.* Alphabeti serie continuati et Lugdunensis quidam, olim Palatinus, et Orvillianus, de quibus dixit Reuvensius Collect. Litter. pg. 188. Cf. et Iannellii Catal. cdd. Neapol. pg. 22. — In Vaticano autem 1558 primum Nonii caput in alphabeti ordinem quendam est redactum.

Restat ut exponatur, quatenus Nonius adhibitus sit in glosariis aetatis mediae. De qua re quam brevissime potero agam, cum neque facere multum videatur ad crisin Nonianam (id quod commentariis nostris probatur) neque plene possit pertractari ante castigata via et ratione glosaria potiora, in quibus nunc edendis versatur Goetzius.

Qui scripsit mihi in l i b r o g l o s a r u m, de quo dictum a Loewio Prodromi Corporis glossariorum latinorum pgg. 222 sqq. — saeculi septimi ad exitum vel initium insequentis refert — haud ita raro videri respici Nonium.

Et glosarum quidem libri auctor ipsam excerpsit Compendiosam doctrinam, ut exemplis quae prompsit Goetzius demonstratur. Contra glosae Lugdunenses petitae ex margine eius Noniani apographi, unde deteriores Nonii libros ductos supra memoravi, idque vel ea re probatur, quod haud paucae in eis inveniuntur, quae sine Nonii exemplari intellegi nequeant. — Post ea, quae nos summatim monuimus Annal. philol. a. 1866 pg. 388 sq.; Quaest. Lucil. XXXVI, dictum de illis pluribus a Loewio Opusc. pg. 233 sqq.; Prodromi 170 sqq.

Codex est Lat. Bibl. Publ. 67 F, olim Krohnianus, membranaceus saeculi ut Zangemeistero visum VIII vel IX. Habet columnas quaternas versuum modo tricenorum, modo uno vel duobus plurium (cf. Loewii Prodrom. pg. 170). Descriptum ex eo qua insignis est cura exemplar donavit nobis Zangemeisterus.

Praeter alia glosaria multa continentur eo a fol. 142 usque ad 148 excerpta ex Nonio capita duo. Ex quibus prius ita est inscriptum: '*incipiunt glosas Agelli et Marcelli*' (non '*Martelli*'), secundum, quod pg. 147 incipit: '*item alias*'. — Alter titulus ideo notabilis, quod apparet ex eo ne medii quidem aevi litteratos latuisse, quam multa Nonius sumpserit ex Gellio. Neque enim ullae huius glosae continentur in codice, nisi quas recepit ille.

Et priori quidem parti insunt excerpta ex Nonii cap. II, quibus accedunt quaedam ex XIX (quod vulgo audit XVIII), item nonnulla ex I; alteri ex I petita additis illis: a tegendo (cd.: abegerdo) toga; tenax parcus, quae ex cap. IV male huc ut in ceteris Nonii libris translata, et porro: atri (adterat v.) miseri; ara (arta v.) porcorum stabulum, quae ex II. — Alphabeti ordo in utraque parte servatus.

Glosae non excerptae ex Nonio, sed, ut supra memoravi, transcriptae ex deterioris familiae codice et quidem corruptissimo, quamquam quaedam propter vetustatem melius in eo erant reddita quam in ceteris. — Docent errores plurimi et interdum gravissimi, ut haud raro difficile sit ipsum indagare lemma Nonii. Nova autem addita vitia incuria ignorantiaque librarii.

Simillimum fuisse librum Nonii, unde ducta glosaria, ei, a quo repetendus Bambergensis, et dittographiae quaedam docent communes et a C diversae nec minus omissa identidem lemmata eadem.

Ceterum easdem vel simillimas glosas in sylloge glosariorum Monacensi, de qua dictum est Indicis lect. aestivarum Ienensium a. 1885, inveniri edoctus sum a Goetzio. Quem speramus in Corpore glosariorum, quod molitur, etiam Lugdunensibus datuium locum

additis observationibus, quas maiorem partem congruentes cum eis quae infra sunt notata, humanissime ad nos transmisit.

Ordo in priore glosario fere idem qui in Nonii libro, interpositis tamen subinde ex cap. I et XIX lemmatis; in altero lemmata minus curiose disposita.

Nihil extrinsecus adscitum. Cf. comm. in 120, 7; 146, 33.

Lemmata saepius eadem quae Nonii; interdum ad auctorum ab eo citatorum verba reficta vel mutata liberius plurimumque corrupta adeoque paraphrasis principe loco posita, veluti: *Iuxta, iuxtim.* — Paucissima nec mentione digna ex ipsis auctorum locis admixta.

Explicandis glosis plerumque ipsius grammatici verba adhibita; alias ea mutata vel omissa quaedam sive adiecta; atque omnia etiam hic cum summa gesta socordia. — Vbi sola apud Nonium lemmata exhibentur, additae saepe explicationes, plerumque eaedem atque in margine Guelferbitani et Harleiani, de quibus supra memoravi, interdum aliae. Sed his quam caute sit utendum duobus declarabo exemplis. Nimirum apud Non. 100 cum feratur dirississimum pro derisissimum, in glosario autem ut in margine Guelferbitani legatur dirissimum, in illo et in margine Harleiani additum id quod est severum; item 108 cum in parte librorum sit exterminavit pro釋 externavit, in eodem ut in mrg. Harl. haec scripta: exterminavit, finibus suis evertit. Adeoque enarrationes tantum non omnes, quibus caret contextus Nonii, ab interpolatore additas statuo.

Saepe explanatio omissa, ut puta sic: quid sit equimentum; quid eriificum sit (cf. Non. 69); vel: caballi ubi primum lecti sint; coda ubi lecta sit.

Omnino tenuis usus glosarii nobis fuit ad Nonium emendandum et qui ad orthographiam potissimum pertineret. Eius ubi referre videbatur addita memoria. Hic ut speciem aliquam animo informes, initia primi capitis et secundi adscripta.

I.

Aput iuxta.
Abstenens subrius.
Adipatum pinguae.
Adamare oblegari inherere ab amo trahere.
Aquilex aquam colligens.
Adstipolari adsentire.
Addicti obnoxii devoti quid sit equimentum quid eriificum sit.

Abludas furfures.
Adulterione per adultero.
Anticipare quasi ante capere.
Aurigatur moderatur regit.
Ancitectari conponere.
Adat dicat.
Amatio amor.
Adesum consumptum.
Adtendere cogitare.
Adcommodat adiungit.
Autumnitas per autumno.
Aut tum num genere neutro.

II.

Abligare a loco alinare. unde et legati et legatio dicta.
Arcanum secretum repositum. ab arca dictum.
Austra rotarum modii.
Abherbator tatorum a toro toriale (cf. l. '*tororum*' pg. 11).
Amusis regula fabrorum semi dictum.
Avernus quod avis non ferat a greco. ornea enim avis dicuntur.
Antes quadrature.
Angina morbus ab agendo.
Arquatus morbus regius ab arcu dictus quod viridis faciat.
Aglomerare in globum collegere.
Abundare abunde dare.
Adpendix quod alii adiungitur quasi ex alio pendens.
Ador frumentum ab orando vocatum.
Adterat (cf. l. '*atri*' pg. 73) *miseri.*

Aliud extat breviculum glosarium in codice Lugdunensi 67 E (saeculi est IX), cui inscriptum '*incipiunt glosae Noni cum Ciceronis*'; de quo dixit Loewius Prodromi pg. 146. — Tertium a Barthio primum editum, cuius auctor praeter alios scriptores sat multos etiam Nonio usus (est autem aetatis recentioris) memoratur apud eundem pg. 164. — Porro Guilelmus Schmitzius in codice Bernensi quodam notarum Tironianarum saec. X (habet n. 358) invenit excerptas ex Nonio aliisque scriptoribus glosas quasdam, manu secunda additas. Cf. quae dicta ab eo Panstenographici Lipsiae a. 1869 editi I pg. 207 sq.

Denique in glosis ad Iuvenalem maiorem partem spectantibus, quae ab H. Keilio editae sunt Halis a. 1876 ex cod. Paris. 7730 saec. X, habentur tenuissima quaedam vestigia lectionis Nonianae, ut pg. IX *sublevit, illusit;* ib. *tolutim, volubiliter.*

Ceterum laetandum quod ab aetatis mediae doctis non perinde in artum coactus Nonius atque a Paulo videmus Festum. Cuius vix sorte cariturus fuit ille, si commoda vulgi usibus extitisset epitome Compendiosae doctrinae.

Qui inde a saec. XV usi sunt glosographi Nonio, e quibus maxime memorandus Perottus, a nobis silentio praeteribuntur, cum vix quidquam conferant ad verba eius restituenda, nisi quod ex codicibus qui extant peti possit.

IV.

QVID A SAECVLO XV PROFECERINT GRAMMATICI EMENDANDO LIBRO NONII.

Comparatis quae infra sunt enumerata librorum scriptorum subsidiis duplex nacti sumus commodum, cum et de archetypo Noniano, quale fuit Merovingiorum tempore, fere ubique constaret nec minus loci quidam, qui hactenus obscuri videbantur vel mendosi, iam sine ulla mutatione verborum explicari possent et expediri.

Sed restabant multo plura ac prope innumera, in quibus confugiendum esset ad illam artem, qua neque praestantius quidquam est, si a peritis tractetur, neque abiectius, si ab ignaris, hoc est ad eam criticae partem, quae versatur in libris veterum coniectando divinandoque refingendis.

Qua in re primum praedicandum haud leviter nos superiorum tempore grammaticorum opera adiutos eorumque sollertia ac virtute permulta ex Nonii verbis vitia et in his gravissima quaedam sublata. Quod cum ita sit, non erit mirum, quod magnum a nobis studium collocatum in cognoscendis eis, quae priores de illo composuerant. Multa igitur ex libris vulgo notis, sed saepe neglectis, quaedam etiam ex recondito eruditionis thesauro prolata in commentariis nostris. Atque adeo adfirmare ausim nullam umquam prodisse editionem Nonii, quae melius esset instructa doctorum commentis, si pretium respexeris, non si numerum, quam haec; idque cum ingenti commodo nostro factum; nam vix pares fuissemus operi, nisi tot egregiis criticorum inventis essemus aucti.

Attamen Nonius vix minus miris quam per medium aevum recentissimo tempore iactatus fatis.

Nam inter grammaticos qui post renata humanitatis studia

versati sunt in corruptelis Compendiosae doctrinae tollendis ut multi fuerunt principes, ingenio, doctrina, arte florentissimi, et quorum nomen numquam sit periturum nisi quando genus humanum in barbariem erit relapsum et oblitum litterarum latinarum, sic non pauciores extitere proletarii nec nisi ad explendum numerum nati.

Quos ita facillime promptissimeque poteris inter se distinguere, ut hos Nonio, illos scriptoribus quos adfert dignos autumes.

Quod cum ita esset, modum oportebat adhiberi abstinerique ab omni πολυμαθίᾳ; quo haud pauci nunc doctorum conflictantur vitio. Etenim cum et superioribus saeculis plurima de latinis scriptoribus sint composita et hoc tempore grassetur, in Germania maxime, molestissima quaedam πολυπραγμοσύνη, qua afficiuntur multa, pauca perficiuntur, et studiorum velut flumina, quae olim latissimo ferebantur alveo, in rivulos deducta sint tenuissimos, quorum sequi ac perlustrare cursus neque iuvat neque expedit, cumque inveniatur magnus numerus hominum qui, cum eruditione et ingenio sint vel nullo vel nulli simillimo, docere tamen malint quam discere, illud maxime est cavendum doctis, qui magnum aliquid et quod memoria dignum sit posterum moliri instituunt, ne, dum levia ac minuta captant, summas rerum omittant.

Atque illud inprimis Nonii editori curandum, ne animus sterili doctrina obrutus eam perdat alacritatem eumque vigorem, qui vel maxime requiritur in opere difficili adeo, ut humanis viribus paene sit maius, neve imitetur exemplum eorum, quos lectionis parum subactae mole haud aliter videas fatigatos et fractos deficere quam sarcinarum onere obruta iumenta.

Igitur caute admodum et circumspecte adhibita doctorum studia Noniana, quaedam autem, cum aliunde satis constaret de auctoribus, statim exclusa.

Non ignoro equidem aliquando et sub sordido palliolo latitare sapientiam et in sterquiliniis inveniri res pretiosissimas. Ac tamen ineptus iure habeatur, qui in triviis potius quam in montium venis quaerere instituerit

ferrum, aes, argentum atque aurum penitus abditum.

Quae cum ita sint, ignoscent, puto, harum rerum arbitri, quod, ut hoc utar exemplo, cum Iohannis Vahleni, professoris Berolinensis, indolem satis cognitam haberem ex eis, quae de Ennio Naevioque et Varrone proposuit, eiusdem Analecta Noniana legere supersedi, ac mirabuntur potius, cur eius, qui sustinuit edere Lucilium non respecta editione nostra, rationem habuerim ullam.

Porro silentio praeteritus C. Franckenus, professor Vltraiectinus, item alii duo vel tres, qui inscitiae et perversitati petulantiam impudentiamque addiderant. Hoc lenissimum pariterque promptissimum visum poenae genus, quo deterrerentur iuniores, ne eadem, qua isti, grassarentur via crederentque ad magna molienda nulla re opus esse nisi magna arrogantia. Itaque ex commentis eorum nihil allatum nisi paucissima, quae vel olim notata essent a nobis in schedis vel deinceps ex aliorum scriptis excerpta. De quo ideo monendum duxi, ne si forte semel bisve a nobis proponerentur velut nostra, quae occupassent isti, spoliasse existimarer eorum thesauros.

Eodem silentio damnati iuvenes quidam ex genere molestissimo et studiis damnosissimo, quod nunc haud infrequens in Germania (appetones vulgo nuncupant). Qui neque peritia rerum quas tractant aucti ulla neque ulla ducti cupidine inveniendi veri, sed unius alteriusve professoris iurantes in verba eiusque aucupantes gratiam, ut quemque aptissimum existimarint ad aliquod extundendum lucellum, fingunt ac diffingunt quaelibet. Hos igitur ac tales (qui quidem post Ritschelii obitum maxime fores obsidere dicuntur Momseni, sed etiam minorum gentium doctis quibusdam multum illusere) nulla usquequaque mentione dignatos, si vitii illius vel minima nobis oborta esset suspicio, non erit mirum.

Magis sane notandi professores quidam Germaniae, qui seminariis publica auctoritate traditis, ut iuventutem imbuerent doctrinis arte et ratione modeste verecundeque tractandis, abutuntur ad propriam explendam vanitatem augendamque gloriolam et assentatores formando atque appetones studiorum foedant maiestatem. Horum igitur ex schola non, ut quondam ex Isocratis, meros principes prodire, sed meros servos non est quod mirere.

Itaque satius visum auctores vitii puniri; qui corrupti essent eorum perversitate, praeteriri silentio.

Omissa et alia quaedam scripta iuniorum, qui non essent infecti macula ista, non contemptu aut fastidio, sed quia modus erat statuendus labori nostro.

Denique illud addo, nos secutos morem nostrum, ex quo ultimam manum imposuimus operi, h. e. ab initio anni MDCCCLXXXV, nihil attigisse novorum librorum quod ad Nonium pertineret praeter paucissima et quorum maior pars ab auctoribus esset ad nos transmissa.

Ceterum non est quod moneam etiam praeter haec quae

memoravimus in tanto scriptorum aliorum super alia acervatorum numero potuisse quaedam nos latere bona et utilia Nonio, cum praesertim habitemus prope septentrionem multumque remoti ab eis urbibus, ubi maior longe pars librorum, qui ad antiquitatis studia pertinent, solet prodire.

His praemonitis et de editionibus Nonii et de aliis scriptis, ad nostram rem quae faciant, sumus acturi. In quo tamen illud tenendum, non agere nos bibliographum, sed libero ingressu notare paucis, ut quisque grammaticorum maxime vel virtutibus est insignis vel vitiis, quo et egregiis ingeniis laus protendatur nominis et pravorum dedecore absterreantur iuniores.

Praesto fuere nobis in cap. I et II tantum editiones a. 1476, 80, 98, 1526. Deinde Aldi exemplar paravimus. Ideoque excusandum, quod in illa parte Aldo quaedam adscripta quae potius sunt Bentini, qui cum plerumque accuratissime reddere soleat Aldinam, novavit tamen nonnulla lectore non monito. Inde a capite IV accessere edd. princeps et a. 1471, item Pii quae sunt a. 1510 et insequentis, quibus deinde per totum opus usi sumus. Et videbatur hic plane sufficere apparatus.

Plura de impressis Non. exemplaribus cognoscere qui cupierit (nec enim omnia memorata a nobis), adeat Eberti Schweigerique et Panzeri libros, item Spengelii in Varronem ed. I Prolegomena.

Editionum Nonii, si pretium respexeris et honorem, quattuor possunt distingui aetates; ex quibus prima pertinet ab a. fere 1470 ad Aldum, altera ab Aldo ad Iunium, tertia a Iunio ad Mercerum, quarta a Mercero ad hoc tempus.

Igitur princeps Nonii editio putatur, nec immerito, illa, quae eodem fere tempore quo Varronis ac Pauli (cf. Spengelii ed. II Varr. pg. XIV; Muelleri Festi XXXV) c. a. 1470 curante Pomponio Laeto Romae per Georgium Laurum Herbipolitanum typis est impressa; de quo constat ex epistula praemissa, quae sic est inscripta: *Pomponius Gaspari blando Salutem.* in qua et refert se a Volsco aliisque amicis adiutum. — Sequitur editio anni, ut in fine dictum, 1471, loci vel auctoris indicio nullo, quae non, ut Gerlachius refert, expressa est ex illa, sed tantum dissimilis, ut nisi certis quibusdam capitis maxime IV probaretur indiciis auctorem usum Pomponii opera, dubitare possis, an ne viderit quidem umquam. Tam multa aut ab hoc omissa exhibet aut omittit ab eodem addita. Etiam ordo utriusque libri interdum variat. Porro lectiones saepe meliores, aliquando deteriores quam in principe inveniuntur. Itaque probabile est Pomponii exemplar, dum typis

exprimitur altera editio, allatum et subinde inspectum et in usum conversum, non tamen constanter nec accurate; ut plerumque solebat tempore illo. Titulo operis Noniani uterque caret liber. In Pomponii disticha pauca subiecta, in altero praemissus index quidam lemmatum.

In utroque vitia multa sublata, maximam partem leviora. Idem et corruptelis abundant et lacunis, nec vero desunt interpolationes crassa Minerva factae auctorumque doctrinae et arti convenientes.

Et Pomponii editione et sequente usus est Nicolaus Ienson Gallicus (ita ipse se vocavit), qui Venetiis a. 1476 emisit Compendiosam doctrinam. Qui quamquam parum usus est libris scriptis (nam praeter titulum et graeca quaedam adeoque graecis litteris reddita vix quidquam adiectum), tamen hic illic operam navavit Nonio haud inutilem. At magna pars eorum, quae vulgo huic vel editori Parmensi tribuuntur, potius ed. a. 1471 debetur. — Atque haec forma operis mansit usque ad Aldum.

Deinde iungi coepti cum Nonio Varro et Festus, quod primum factum, quantum constat, in editione Parmensi a. 1480, multisque huius et insequentis saeculi recensionibus expressi una.

Pauca correcta in illa, pauciora etiam in ea quae prodiit Venetiis a. 1498, impressa, ut in fine Varronis dictum, per magistrum Antonium de Gusago Brixiensem.

Non inutilis prorsus neque tamen insignis editio Baptistae Pii, cuius exemplar Mediolani a. 1510 excusum (de quo cf. ed. Festi Muellerianae pg. XXXV), dein repetitum, et quidem locis aliquot accuratius emendatiusque, Lutetiae Parisiorum a. 1511. Fuit is homo perdoctus idemque studiosus admodum vetustissimae latinitatis, sed iudicii saepe perversi vel parum castigati. Plura de eo dicta a Ritschelio Opusc. II, 53 sqq.

Cornu autem Copiae Perotti, qui locos Nonianos, quos adfert plurimos, ex libris scriptis vel impressis aequalibus sumpsit, aliquoties exhibet propria opera correctos, primum ab Aldo videtur editum una cum Varrone, Festo, Nonio. Atque id deinceps factum saepius.

Neque singillatim iam, ut puto, Nonius editus ante Iunium, quamquam adnotatum est partes syllogae huius vel illius, ut non mirum, subinde venisse seorsum.

Longe autem prioribus melius de Nonio meritus est Aldus ille, qui a. 1513 emissae Venetiis Compendiosae doctrinae III caput addidit, quod a recentioribus codicibus plerisque abesse

notum, et in ceteris exempla supplevit haud sane pauca — adiecta haec opera Iucundi Veronensis, qui in Gallia Nonium cum antiquis contulerat exemplaribus (unde haud raro mirifice convenit Aldinae cum librorum optimorum Lugdunensis et Harleiani virtutibus vel vitiis, ut et haec vel apographa inde ducta Iucundo ad manum fuisse appareat) — nec non corruptelas sustulit multas.

Praeterea, quod nec ipsum leve meritum, ab eodem ad usus aliquanto commodior redditus Nonius et adiecto verborum indice locupletissimo et paginarum versibus notatis. Quod merito secuti sunt posteriores.

Atque cum hac editione, quae a. 1517 est repetita nulla ut videtur mutatione facta, fere convenire Basiliensi a. 1521 et Iacobus Beckerus adnotavit in margine exemplaris quod nuper paravimus et in praefatione eius, quae aliquot annis post est emissa, haud obscure significavit Valentinus Curio. Cui cum exprobratum esset, quod nimia cum fide Aldi servasset vestigia, a. 1526 novae instituendae recensioni adhibuit Michaelem Bentinum, qui additis in fine operis commentariis, satis quidem brevibus, cum aliquando laberetur iudicio, idem satis multa emendavit solo fere usus ingenio. Nam quos memorat subinde libros et recentissimos fuisse et corruptissimos facile apparet.

Cuius Castigationes in Nonium, quas inscripsit, additae esse dicuntur ab Aldo editioni ei, quae a. 1527 prodiit.

Fulgentius primum editioni Basiliensi, quae a. 1532 publicata a Valentino Curione cum Nonio, ut a. 1526, Perottum, Festum, Varronem continet, additus esse fertur, tum ab aliis in eadem scriptorum congerie repetitus, donec omissis relicuis a Iunio adhaereret Nonio.

Novum autem longeque maius incrementum cepere studia Noniana post saec. XVI medium; quae continuata sunt ad a. fere 1650.

Nam circa hoc tempus cum in Gallia et Belgico exortus esset mirificus amor auctorum antiquissimorum latinorum, quo etiam Germani vicini tracti adeoque Itali, tum vero plurimi exorti critici, qui ut Varroni ac Festo glosariorumque auctoribus, ita Nonio diligentissime impenderent operam, et quidem fructuosam adeo, ut dubium sit, successune maiore rem difficillimam sint aggressi an conatu.

Qui quamquam neque codicibus satis erant instructi aliisque subsidiis, quibus nunc aegre carent docti, neque aut metricae vetustissimae ac prosodiae satis gnari aut comparatarum linguarum

auxilio iuti artemque et viam magis sensu quodam nativo quam descriptis praeceptis tenebant (propter quae non possis mirari ab eis haud ita raro gravissimos commissos errores adeoque tales, quos hodie vel proletarius criticus facile evitet), tamen tantum praestiterunt Nonio, ut non prius eorum peritura sit memoria quam cum ipsis litteris latinis. Quam laudem adsecuti sunt non ingenii solum sollertia (nam et prior aetas et posterior multos vidit egregiae indolis criticos), sed lectione etiam atque etiam repetita scriptorum vetustissimorum, quorum penitus insinuarant arcana, simulque ardore illo igneo, qui neque lucri neque laudis cupiditate excitatur, sed solo studio veri. — Quae cum ita sint, cui erit mirum, quod plerosque doctorum, qui postea ad Nonium emendandum sese accinxere, tantum superarunt, quantum Pygmaeos Gigantes?

Sed de illis plura dicta in historia classicorum apud Batavos studiorum et in editione Lucilii.

Quantum autem sit profectum multorum coniunctis laboribus, pariter cum Plauti comoediis docent Varronis ac Nonii Festique et glosographorum libri, docent Scaligeri et Lipsii commentarii aliorumque plurimorum lucubrationes, e quibus multae continentur Gruteri Lampade critica.

Quae autem ad Nonium pertinent, eorum potissima recepta in immortalis nominis editiones Hadriani Iunii ac Iosiae Merceri.

E quibus ille partim suis, partim aequalium coniecturis usus (codicum autem novorum parum ampla ei aderant subsidia; nam quem memorat saepius fuit fere pessimus; unde raro a nobis citatur; sed cf. comm. in 233, 40) locis sexcentis emendavit Nonium. — Etiam quae in margine leguntur notae breviculae cognitu saepe dignissimae. — Eius editio prodiit Antverpiae a. 1565.

Iunium secutus Iosias Mercerus recensione priore, quam a. 1583 emisit, additis libellis duobus, quibus doctorum commenta in Nonium et codicum selectae dittographiae referuntur, simulque indice auctorum aliquanto promptiore ad usus quam qui extat apud Iunium.

Iunio ac Mercero usus Dionysius Godofredus, cuius liber primum excusus est Lutetiae Parisinorum, ut et Merceri, a. 1585 et aliquotiens deinceps repetitus. De quo a typographo magnifice praedicatum in praefatione, sed frustra. Nam, ut diximus, plerumque Iunii exemplar expressum, neque quae ab ipso addita aut multa ita sunt aut pretiosa.

At Mercerus codicem nactus eundem, qui nunc Guelferbiti

servatur, aliosque minoris pretii libros novam suscepit editionem eamque, cum iniuria temporum per tria paene decennia iacuisset, prompsit a. 1614 Lutetiae ac Sedani per amicos, omisso ut in priore auctoris nomine. De quo tamen dubitari nullo pacto potest, cum praesertim ipse p. 87 notarum ad pg. 4 l. tolutim dicat monitum de re quadam a se in commentis ad Aristaenetum.

Haec igitur editio omnium, quae ante eam fuerunt, longe est et emendatissima et locupletissima. Nam non modo in textu constituendo plus sibi sumpsit libertatis quam antea; sed commentario addito, qui, ut solebat fieri aetate illa, non multa contineret, sed multum, et de emendando et de explicando Nonio optime est meritus; quamquam secutus aequalium morem in memorandis codicum scripturis non ita fuit accuratus neque cetera aequabili pertractavit diligentia. — Praeterea cum studio duceretur traditionem, quae ipsi videretur, optimam hoc est libri Victorini memoriam reddendi accuratius, haud raro ab eo spretae lectiones quas priores suppeditabant editiones, quarum minime usus tollitur adhibita recensione Merceri.

Ceterum quod dicit Gerlachius plurima in schedis Passeratii ineditis inveniri, quae a Mercero in propriam rem videantur esse conversa, notarum illarum maximam partem a. 1612 typis vulgatam, pauca autem superesse inedita refert Quicheratus pg. XV.

Libri praeter Victorinum, e quibus excerpta subinde exhibet Mercerus, Nicolai Fabri, Iacobi Cuiacii, Isaaci Casauboni multum fuere deteriores Guelferbitano; omnium autem pessimus, ut ipse intellexit, quem primo posui loco. Cuiacii et Casauboni qui fuerunt, eos idem dicit parum fuisse integros ac praeterea omissa in utroque a librariis quaecumque viderentur affecta esse gravius; nec non illum aetate multo inferiorem Victorino, hunc nutiquam comparandum cum eodem. — Raro igitur admodum a nobis sunt memorati.

Merceri exemplar, quod etiam usus commoditate, adiecto auctorum indice satis locuplete, praestabat superioribus tempore, mox communi doctorum usu, ut decebat, teri coeptum, eiusque paginae in citando Nonio addi solitae. Repetitum autem est Lipsiae a. 1826, correctis quidem erroribus operarum, qui haud pauci irrepserant, sed aliis identidem illatis. Eius editionis auctor fuit Ernestus Spangenbergius, qui et Merulae curas Ennianas iterum excudit a. 1825. — Praemissa pauca eaque satis levia de vita, scriptis, codicibus, editionibus Nonii. — Nos scilicet ipso Merceri libro usi.

A quo etiam tertiam editionem incohatam, sed quae morte eius impediretur, memoriae traditum.

Praeter Iunii ac Merceri Lipsiique et Scaligeri nomina nota vulgo maxime memorandi h. l. Acidalius, Carrio, Columna, I. Dousa, Fr. Dousa, Fruterius, Gebhardus, Grotius, Gruterus, Gulielmius, Leopardus, Merula, Palmerius, Passeratius, Popma, Scriverius, Turnebus, Vossius maior, alii quidam. Qui cum omnes bene meriti sint de Nonio, palma videtur esse tribuenda Passeratio et Turnebo.

Quorum aequat fere merita Guietus, homo scitus admodum et subtilis, quamquam velles eum aliquando temperare potius ingenio suo quam indulgere. Eius in Nonium commenta ex bibliothecae Parisinae copiis cum magno commodo protracta sunt a Quicherato.

Et hi quidem quos breviter recensui viri quot locis lucem attulerint Nonio ex apparatu facillime agnoscetur. Illud inter merita eorum non ultimo loco memorandum, quod versuum multorum ab eis legitimi restaurati moduli, sive in metrum redactis eis, quae prius habita essent pedestria, sive rectius constitutis quae ante cum haud dubie essent poetica hiulcis numeris pedibusve claudis traherentur.

Saeculo XVII medio magna illa ingenia, qui Latinitatis antiquissimae intima perscrutati erant, cum cessarent, etiam Nonii studium est abiectum. Atque ipse Bentleius, sive casu seu perversitatem hominis exosus, parum operae navavit ei. Raro igitur in commentis Horatianis et Terentianis ad emendandum vel explicandum accingitur, neque quae a Zangemeistero Mus. rhen. XXXIII, 462 sqq. prolata sunt anecdota, si subtraxeris, ut par est, priorum inventa, auctoris famae respondent.

Apud Batavos quantum circa initium saeculi huius deferbuerint studia, quibus Merula, Grotius, Vossius inclaruerant, apertissime declarant Chr. Reuvensii Collectanea Litteraria a. 1815 Lugduni edita.

Sed sub idem tempus inter Germanos cum sensim Reizii et Hermanni merito scriptorum vetustissimorum populi Romani revivisceret cura, id maxime officiebat Nonio tractando, quod de lectione antiquitus tradita omnino non constaret, mancis ut plurimum adeoque falsis editorum priorum testimoniis.

Attamen haud pauca correcta et ab Hermanno in elementis doctrinae metricae, fabularum graecarum latinarumve recensionibus, opusculis nec non a Bothio scaenicorum latinorum reliquiis editis,

quamquam utrumque partim propria culpa, partim aliena non raro a vero aberrasse constat. De Hermanno dicere non est opus. At Bothium hodie a plerisque neglegi aegre ferimus, quem et iniuria contemptum a Ritschelio et longe sagaciorem felicioremque Ribbeckio in mendis librariorum tollendis non possunt dubitare nisi imperiti. Neque quidquam nisi rei tenuitatem, qua coactus est multa componere deproperata opera ad vitam sustentandam, obstitisse reor illi, ne ad summa perveniret.

Talis cum esset rerum status, laudabili admodum consilio usi Franciscus Gerlachius et Carolus Rothius, professores Basilienses, Nonii adversariis a. 1842 editis id potissimum spectarunt, ut infra textum additis doctorum commentis codicum qui ipsis viderentur optimorum scripturae repraesentarentur. Qua quidem in re multum eis obstabat, quod neque Lugdunensis libri pretium ab eis satis poterat intellegi — nam a Gerlachio neglegenter admodum est collatus — et Harleiani notitia in eis vix erat ulla. Neque Genevensis ac Bernensium testimonia satis accurate relata. Illud singularis perversitatis, quod B littera praeter Basiliensem librum pessimum etiam prior Bernensis, qui optimis est adnumerandus, saepe notatur a Gerlachio. Quae res Ribbeckio aliisque fuit fraudi.

Coniecturae Gerlachii paene omnes pessimae dignaeque auctore suo.

Hoc aliquanto melius res gesta a Rothio, viro longe praestantiore, sed qui, ut saepe fit in vita, deteriori esset obnoxius ideoque pravitati eius immixtus. — Is et Guelferbitano libro (quem et ipse falso optimum esse ratus fundamentum recensionis voluit esse) diligenter usus est satis nec minus bene meritus de Nonio prolatis non ita multis, sed maiorem partem egregiis coniecturis. — Metricae tamen incuria inscitiaque haud multum cedit socio.

Ita autem operam inter se sunt partiti, ut Gerlachio capita I et IV cum praefatione conscribenda cederent, Rothio relicua pariterque conficiendi indices; in qua etiam parte cum maxima est versatus cura.

Altiora Basiliensibus appetivit Ludovicus Quicheratus, qui editione Lutetiae Parisiorum a. 1872 emissa non codicum antiquissimorum et optimorum testimonia, sed ipsius Nonii verba restituere conatus est. — De quo ego quam potero mitissimum laturus sum iudicium, primum ut de mortuo, qui contra dicendi non habet facultatem, deinde propter gentis eius merita, cum plures ex doctis Gallorum expertus sim et amicos integerrimos

et existimatores scriptorum meorum candidissimos longeque et prudentiores et aequiores popularibus quibusdam nostris.

Itaque laudandum quod ex bibliothecae Parisinae copiis amplissimis prolata sunt a Quicherato ignota prius multa commenta doctorum et maxime Francisci Guieti eademque interdum pretiosissima, nec minus quod versibus curiosius distinctis talem instituit editionem, quae posset a nobis tradi typographis. Praeterea haud ita infrequenter locis corruptis ipsius Nonii, aliquanto rarius citatorum auctorum ab illo primo adlata medela. Qua in re nonnumquam comparent acuminis haud vulgaris indicia; ex quibus patet, nisi iuventus viri in ea tempora incidisset, quibus Galli prorsus abdicarant eam criticae partem, quae in emendandis arte ac ratione scriptoribus versatur, planeque antiquissimi sermonis Latini exuerant curam, Merceri sui Turnebique et Scaligeri obliti (ea deinde egregio cum successu ab eis repetita studia), potuisse eum operam Nonio navare minime spernendam. Nunc vero tantum distat inter Quicherati rationes et nostras, ut cum illo agere de via ineunda perinde sit inutile ac si cum theologo aliquo de dogmate disputare institueris.

Quod ut demonstretur, legantur, quaeso, quae pgg. IX sqq. ab eo dicta de codicibus quibus usus est editionisque Quicheratianae ac nostrae comparentur paginae binae trinaeve. Quibus actis facile cognoscetur plane illum ignarum fuisse eorum, quae ab editore Nonii et solent iam et debent exigi, sive librorum manu scriptorum spectaveris examen usumque ad artis criticae leges accommodatum seu peritiam grammaticae metricaeque Romanorum antiquissimae. Quid illa memorem quae pgg. XXV sq. de orthographicis editionis novissimae rationibus sunt disputata ab eo? Qui cum inscriptionum et grammaticorum documenta opponit codicum antiquissimorum barbariae, quam vocat, ignorat scilicet paucissimis et quae levissima sint exceptis confirmari auctoritatem illorum exemplis horum optimi cuiusque, illud autem, quod ipsi unice probatur, scribendi genus libris deterrimis ultimorum medii aevi saeculorum et eorum qui tum primum scripta veterum typis expresserint neglegentia inniti.

In codicibus adhibendis quanta cum incuria sit versatus, ut de hoc pauca addam, vel inde apparet, quod pg. XXXII in recensu subsidiorum omisso Bernensi altero affirmat Basiliensi contineri caput tantum quartum. Adde quae idem de Guelferbitano libro et de Victorino disseruit; de quibus cap. V erit dicendum pluribus. In Lugdunensis et Harleiani lectionibus referendis quotiens erraverit

sive propria culpa sive aliena, haud facile dixeris. Montepessulanum non ubique satis accurate a se collatum testatur ipse. Denique in Parisino 7667 adhibendo, quem putavit maximi esse ponderis, cum sit nullius, quanta eius fuerit levitas et olim Harleiani, ex quo descriptus est, collatione nobis est patefactum et nuperrime edito Meylani libro. Itaque non iniustus videar existimator, si dixero in codicum lectionibus, quas referret cognosci, notandis eum vix rarius peccasse quam in verbis restituendis Nonii, cum aut falsa proferret aut silentio praeteriret memoria digna.

Quae cum ita sint, librorum ab illo excerptorum testimoniis, de quibus non constaret aliunde, usum me et parcissime et cautissime non erit mirum.

Ceterum eundem Quicheratum narrarunt amici menstruis archaeologicis, Lutetiae quae prodeunt, a. 1876 multis ambagibus et adseveratione magna contendisse (quod quidem invidenda ingenii felicitate iam Ribbeckius praeierat Musei rhen. XXIX) pessime a nobis rem gestam in Lucilio alioque eius opus editore. — Vides quam sint diversae hominum sententiae. At uter nostrum rectius existimarit de studiis alterius, iudicium erit penes doctos.

Illud doleo Quicherati causa, quod sustinuit pronuntiare aliquando aliena a nobis surrepta et pro nostris venditata. Scilicet singulari quodam fortunae ludibrio, de quo in primordio operis memoravi, cum evenerit nobis, ut corruptissimum quemque vel librariorum vel criticorum culpa nec non ad taedium usque doctorum obrutum commentis tractare institueremus scriptorem, mirum erit profecto et indignum, quod nonnumquam sive ignorantia veri sive memoriae vitio lapsi occupatas ab aliis coniecturas non tribuimus primis auctoribus!

Et potui quidem facile regerere crimen allatis ex Nonio exemplis haud sane paucis, quibus vel nostra vel aliorum inventa sibi adscribit Quicheratus. Sed enim si viveret vir honestissimus et quem saepe iudicio, numquam fide lapsum scio, hoc certe libro lecto illum tam turpis puderet erroris intellegeretque nobis ad propria horrea implenda non opus esse spoliatis aliorum granariis.

Praeterea multos e doctis inde a saec. XVI usque ad hunc diem agitasse de Nonio edendo constat. Ex quibus nonnulli fuere primarii neque impares proposito, maior pars tales, ut minime sit dolendum, quod rem institutam non ad exitum continuarunt. Et omisere omnes, pars morte aliisve casibus praepediti, pars difficultate operis victi ac postremo verecundia, cum de nostra editione increbuisset rumor.

Iam Basiliensi editione cum plenissime esset patefactum, quantus corruptelarum numerus in Nonii esset libro, certatim coorti docti ad eas tollendas. De quorum potissimis quam verissime possum referam.

Ac primum quidem memoranda quae A. Meinekius in actis Marburgensibus a. 1845 pg. 737—741 de Varronis prompsit saturis; dein commentarius Lucretianus C. Lachmanni eiusdemque libelli quidam academici. Cuius studiis Nonianis, perinde atque Lucilianis, continentur quaedam egregia et Lachmanno dignissima, nec tamen desunt, quae non respondeant nomini tanto quaeque demonstrent eum, ne maturescerent, festinata morte prohibitum.

Sed alia plurima erant in libro illo, quibus non mediocriter iuvaremur. — Cui quantum tribuam inde poterit intellegi, quod proximo eum loco ponere soleo post Bentlei curas Horatianas ac me, siquid in litteris profeci, his potissimum commentariis debere profiteor.

Tertius viris quos dixi addendus Th. Bergkius; de cuius virtutibus et vitiis cum plenissime sit dictum editionis Ennii pgg. 173 sqq., hic agere supersedeo.

Ex fragmentis quae Nonii libro exhibentur aliquot tractata a N. Madvigio, et maxime quidem Adversariorum criticorum II, 651 sqq. A quo nonnulla egregie emendata; et potuit praestare multo maiora, si plus studii in Nonio collocasset. Nunc mixta ut plurimum vera falsa, subtilia inepta; maximeque omnium dolendum, quod a poetis non abstinuit, quippe qui mirifica per totam vitam fuerit metricae artis sive imperitia sive incuria. Nam quod etiam hos bis terve praeclaris impertivit inventis (quod quidem in critico doctrinae ingeniique maximi non potest esse mirum), haec non tantum addunt nomini eius, quantum demunt errores qui haud pauci ibidem reperiuntur gravissimi. — Sed de hac re pluribus dictum Ritschelii vitae pgg. 115 sq.

Iam suo prosequenda honore F. Ritschelii studia Plautina. Qui etsi Nonium rarius quam velles respexit nec in tollendis librariorum mendis ubique satis feliciter est versatus — qua parte minus valebat —, tamen et editis Plauti comoediis novem et opusculis plurimis nec minus eis, quae sectatoribus suis auctor fuit temptandi agitandique, optime meritus est de antiquissimo sermone latino recuperando et ex tenebris diutinis eruendo.

Etenim quamquam nonnullos eius discipulos iustis persequimur usque odiis, hos scilicet, qui vitia potius quam virtutes magistri sui imitantur, alios diversa via usos semper quo par erat

honore habuimus suntque haud pauci inter eos, quibus non modo studiorum, etiam amicitiae vinculis simus iuncti.

Neque magis decet oblivisci eundem Ritschelium Bentleii et Hermanni prementem vestigia quaedam illustrasse in metris comicorum vetustissimorum, maxime in trimetro iambico et tetrametro trochaico catalectico. Nam etsi secutus errorem inveteratum et iam fere relictum falso statuit ab antiquissimis poetis latinis in versibus pangendis aliquam grammatici accentus curam habitam, quae omnino nulla fuit, tamen earum quas observavit legum maior pars recte habet, licet ab aliis longe causis sit repetenda.

Severiora aliquanto quam comicorum fuerunt, ut oportebat, tragicorum antiquissimorum placita metrica, id quod fugit sectatores Ritschelii.

Iam omisso temporum ordine ut statim continuem quae de Plauto Terentioque dicenda sunt, laetandum, quod editionem Plauti a Ritschelio non absolutam continuarunt eius discipuli Goetzius, Loewius, Schoellius, omnes paene ut fabulae iam habeantur apparatu instructae idoneo et cum ratione tractatae.

Sed non minus scilicet nobis fuere observandi, qui diversi a Ritschelii schola propriaque usi via Plautina studia promoverunt.

Qua in re ad nostros usus primum pertinuit Andreae Spengelii liber de canticis Plautinis a. 1882 editus. Quem virum quamquam existimo haud raro tradita tueri cupidius vel proferre de quibus dubites, tamen non possum quin agnoscam egregie meritum de canticis Plauti atque hic ut alibi utilem atque luculentam praestitisse antiquissimae Romanorum poesi operam, ut superbius de eo iudicatum a Ritschelio doleam.

Nam etsi multa etiamnunc restare puto parum expedita in illa obscurissima et difficillima parte metricae vetustissimae latinae, illud tamen haud dubie a Spengelio commonstratum est aliquanto maiore arte et elegantia in canticis usum Plautum quam videbitur talem eorum habitum intuenti, qualis apud Ritschelium comparet. — Itaque Spengelius idem in lyricis Plauti metris probavit, quod in iambicis et trochaicis Meyerus, haud quaquam bardo fuisse ingenio et barbaro Romanos Plauto Naevioque aequales, id quod etiam patefactum est Ennii carminum reliquiis arte et ratione tractatis, explodendasque Momseni nugas.

Porro grates a me maximae agendae Guilelmo Studemundio, cuius cum merita in Plautum nota sint inter omnes et pervulgata, proprio nos devinxit officio, transmissis cum iam officinas exerceret Nonius partibus, ut quaeque typis esset expressa, dissertationis

utilis et luculentae, quam de Plauti memoria apud Nonium servata composuit eius discipulus Hermannus Caesar. Cuius ut multum erat probandum iudicium scitum et accuratum, ita hoc pergratum evenit, quod eiusdem opera sunt communicatae copiae apparatus Studemundiani. Quo antequam uti liceret, Georgius Goetzius, vir Plautinissimus, fabularum nondum a Ritschelio eiusque sectatoribus editarum potissimas communicavit dittographias. Qui et alias nos sicubi consuleremus identidem iuvit humanissime; sicut et Iosephus Schebor, collega ornatissimus, et ipse Plauti olim studiis imbutus.

Praeterea cum laude memoranda dissertatio Caroli Reblini eodem quo Caesaris anno h. e. MDCCCLXXXVI edita et cum comitate ad nos transmissa. Qui cum priore parte agat de commentariis a Nonio adhibitis Plautinis, deinde perinde atque Caesar in iudicium vocavit locos singulos, etiam diligenti prudentique usus opera. — Igitur et huius libellum et Caesaris vehementer commendamus Plauti studiosis, cum praesertim et serius uterque in manus nostras pervenerit nec in tanta operis mole ubique licuerit eos satis plene citare.

Vsus autem est Nonius commentario Plauti duplici (cf. Schmidt. pgg. 34—40; Reblin. 2 sq.), quorum alter Amphitruonem, Asinariam, Aululariam (hoc ordine et vetus exhibet Plauti) comprehenderet, quae longe frequentissime citantur, alter omnes recensionis Varronianae comprehenderet fabulas (quamquam Mercatoris, Mostellariae, Vidulariae ex hoc excerptae non adsunt certa indicia) et quidem secundum alphabeti ordinem (ut et vetus Plauti praeter Bacchides, quarum ibi certam ob causam mutatus locus). Nam quod Vidularia (cf. Reblin. pg. 2) pg. 476, 22 sqq. inter Bacchides et Casinam posita, si modo haec ex commentario Plauti fluxisse credas ac non ex tractatu quodam de contrariis generibus verborum, ita poterit explicari, ut statuamus Nonium barbariem secutum Afrorum extulisse *Bidulariam*. Cf. comm. in 78, 2. — Dittographiae autem, quae apud Nonium inveniuntur, quod modo concinunt cum Palatinis Plauti libris et Ambrosiano, modo cum illis tantum vel hoc, modo cum recensione neutra, id equidem non mirum videbitur reputanti saeculo I vel II p. Chr., ad quae redeunt testimonia Noniana, haud dubie plures communi usu tritas editiones Plauti. Sed habitum contextus, corruptelas medii aevi barbarie ortas si omiseris, iam tum fere fuisse talem qualem videmus in libris Palatinis et Ambrosiano comparata exempla Noniana aliique grammaticorum loci reddunt probabile.

Idem dicendum de duplici librorum Terentianorum traditione. Nam recensionem Calliopii, quisquis fuit ille (cuius perexiguas fuisse partes in verbis constituendis Terentii aliorum criticorum, a saec. IV ad VI qui fuere, curae demonstrant), non medio aevo aut ultimo antiquitatis tempore confectis inniti exemplaribus, sed ad saec. I vel II p. Chr. redire fontem ut Nonii ita aliorum grammaticorum firmatur testimoniis. Ceterum ut a nonnullis in Plauto Ambrosiani libri praestantia nimium exaggeratur contemptis Palatinis, ita errare eos existimo, qui solo Bembino Terentii integrum et merum fontem traditionis contineri existimant. Sed ut potior haud dubie est Bembinus, ita ceteri libri ubique adhibendi et de vera lectione statuendum non praeiudiciis neque respectu auctoritatis, sed pensitatis cum cura loci cuiusque ratione et condicione. Nonii autem auctoribus ut alibi Bembini libri, alibi Calliopii recensionis adseritur fides, ita interdum diversae ab utrisque adstruuntur lectiones, sed quae, ut in Plautinis fabulis fieri videmus, et ipsae ad priora duo p. Chr. n. redeant saecula. Vsus est Terentio Nonius ut plurimum Cap. IV, hoc est ea parte, quam ex glosariis potissimum tractam vel pluribus vel uno, quo Cicero, Vergilius, Terentius maxime respicerentur, satis constat. Commentarios siquos adhibuit, videntur hoc perscripti fuisse ordine, quem videmus fere apud Donatum, ut ita fabulae procederent: Andria, Adelphoe, Eunuchus, Formio, Hautontimorumenos, Hecyra.

In exemplis Terentianis tractandis multum adiuti sumus Vmpfenbachii diligentia. Nec non laude dignus Ennonis Bartelsii, disciplinae Studemundianae iuvenis, libellus de Terentii memoriae apud Nonium servata, a. MDCCCLXXXIV editus. Quem eo magis commendamus doctis, quod, cum parum conferrent loci Noniani ad criticam Terentianam promovendam, eum serius attigimus.

Praeterea, ut continuem, quae de integris scriptoribus a Nonio citatis dicenda sunt, in Vergilii libris sufficiebat ad usus nostros apparatus ab O. Ribbeckio coactus, eoque magis quod ne ad Vergilii quidem textum restituendum multa suppeditantur a Nonio.

In Varronis locis recensendis percommode evenit, quod et librorum de re rustica recensio Keiliana a. MDCCCLXXXIV emissa est et insequente iterum prodiit librorum de lingua latina editio Spengeliana, aucta illa et instructa ab Andrea Leonhardi f. Spengelio.

In Cicerone usi sumus potissimum altera editione Orellii, quam post huius mortem Baiterus et Halmius continuarunt. — Scriptori illi cum post priorum saeculorum curas plurimum pro-

fuissent aetate nostra Madvigius, Orellius, Baiterus, Halmius, Muellerus, quorum et hoc opus multum adiutum studiis, tamen mansit numerus locorum, qui, cum optimorum librorum scriptura aut cognita esset parum aut parum curata, nostra primum expediri posset editione.

In Sallustii Catilina et Iugurtha cum per omne vitae tempus constantius multo versati essemus quam in Ciceronis libris, vix opus erat nobis alio subsidio nisi optimorum librorum dittographiis diligenter notatis. Quas Iordani praebebat recensio. — In fragmentis multum sum adiutus et Kritzii opera et Dietschii, a quo in hac parte melius res gesta quam in integris Sallustii scriptis.

Iam post Lachmanni commentarium Lucretianum et Ritschelii prolegomena in Trinummum mirifice excitatis inter iuniores studiis sermonis latini antiquissimi etiam ad Nonii librum emendandum coorti sunt innumeri sive ut Varroniano utar verbo ψαμμακόσιοι. Et maior quidem pars eorum in fragmentis deperditorum scriptorum tractandis collocavit operam. Quae res quantum habeat periculi in vita Ritschelii est expositum. Ceterum omnes recensere alienum est a proposito, cum praesertim quod cuiusque inventum vel recipiendum mihi videatur vel reiciendum demonstretur aperte commentarii nostri sive testimoniis sive silentio.

Itaque hoc loco satis erit pauca quaedam promi.

Ac primum quidem videamus de editionibus auctorum quorundam, quorum fragmenta aut omnino (id quod fere in Varronis Saturas cadit) aut ex magna parte a Nonio servata.

De Ottonis Ribbeckii recensione scaenicorum Latinorum praeter Plautum ac Terentium et Senecam iam alias a me dictum veluti in vita Enn. pg. 83 sqq., pauca hoc ut loco sint addenda.

Non potest negari eum sat bene meritum edito de tragoedia latina libro, modo prudenter eo utaris et circumspecte utque vera a similibus veri, similia veri ab incertis, incerta a perversis calleas discernere. — Et nunc quidem eo maiore cum cautione erit adhibendus, cum hac demum Nonii editione patefiat, quam multae sive falsae seu dubiae admodum ab illo sint receptae lectiones. Nam in hac parte criticae factitandae raro est versatus feliciter.

Mitto graviores in metricam vel prosodiam errores, quales olim haud paucos ei exprobravimus. Horum enim maior numerus in secunda editione sublatus, quamquam novi subinde invecti. — Illud vehementius arguendum, quod quas in Plauto statuerat leges metricas Ritschelius ac prosodiacas ipse est secutus cupidius, cum neque in comicis temporum diversitatem satis curaret (veluti quis

negabit Afranii vel Pomponii sive Syri versus fuisse Plautinis aliquanto castigatiores?) neque in tragicis materiae.

Praeterea quamquam non potest negari a Ribbeckio sublatos multorum decursu annorum errores haud ita paucos librariorum, tamen summa rei hic ut ubique fere, quando ad emendandos scriptores se accinxit, parum ei cessit prospere.

Neque minus illud notandum, quod apparatus obrutus congerie coniecturarum condiscipulorum eius, Buecheleri, Kiesslingii, Vseneri, maximam partem, nequid gravius dicam, parum fructuosarum. — Quid quod adeo Iacobi Maelii, professoris Basiliensis, quem quidem Maevium rectius dixeris, multa ibidem relata commenta? — Cum hoc igitur a Ribbeckio amicitiam suspicor iunctam quo tempore ipse Basileae degebat. At longe utilius fuerat neglecto Maelio Basiliensem invisere codicem Nonii, quem Gerlachii pravitate deceptus saepius confudit cum Bernensi 83. Sed in hac parte qua incuria fuerit Ribbeckius vel inde apparet, quod, cum per tot annos insederit Helvetiae, numquam Bernenses Nonii libros, nedum Genevensem in usus suos adhibuit.

Quae cum ita sint, non erit mirum, quod in commentariis hisce, ubi tot milia coniecturarum, eaque maiorum pariter minorumque gentium doctorum, memorantur, bis Kiesslingii fit mentio, bis Maelii, Vseneri, nisi memoria labor, ne semel quidem.

Tamen, ne iniustus in Ribbeckium sim, laudandum, quod sensisse videtur utcumque Danaorum dona oblata sibi ab amicis. Nam quamquam multus est in adferendis laudandisque eorum commentis, non recepit nisi paucissima.

Singulari conflictatae hoc saeculo calamitate Varronis saturae. Quas cum ante annos plus XL parum feliciter affectasset Fr. Oehlerus, non indiligens homo aut incuriosus, sed neque rei metricae satis ampla peritia neque ea ingenii subtilitate, quae vel maxime requiritur in illo opere difficillimo, eaedemque paulisper essent refectae A. Meinekii et C. Lachmanni paucis quidem, sed egregiis inventis, at neque Theophilus Roeperus neque Adolfus Kochius multum profecissent, ex quibus ille vir quidem fuit egregius, sed ad iniquam delatus materiam, hunc nemo quisquam umquam sanus laudavit, mox Ioannes Vahlenus, successor nunc Lachmanni, postquam Ritschelii praeceptoris commendatione ac tutela probavit Ennium suum doctorum vulgo atque editis Coniectaneis in Varronem et Analectis Nonianis plenissimis est mactatus condiscipulorum suorum, Ribbeckii et Buecheleri, laudibus, abhinc annis plus XXV eo confidentiae dicitur esse progressus, ut de recensendis

cogitaret illius saturis. Et hic quidem emisso forte tum temporis libro de re metrica poenis temeritatis affectus deiectusque non leviore casu quam nuper de Ennio. Quominus aliquot annis interpositis Alexander Riesius isdem illuderet saturis prohibere non potui. De quo ne iniquius iudicem, concedo prolegomenis expositum de illis non indiligenter nec — si rem metricam exceperis — absurde. At neque compositionis pristinae saturarum speciem quandam informare ei contigit et in verbis Varronis restituendis peccatum locis plurimis partim incuria metri vel prosodiae, partim defectu iudicii in aestimandis sive priorum commentis sive propriis vel imperitia Nonii, propter quam etiam sensus haud pauci proponuntur manci et abrupti. — Multa adeo obscurissima et ne Oedipo quidem alicui pervia ab eo (ut et a Buechelero) relicta, saepe ne monito quidem lectore.

De quibus rebus cum eum obiurgassem, sed leniter, ut solemus, comiterque, idque gratum ei fore sperassem et utile ad viam rectius instituendam, tantà subito invectus est homo in nos rusticitate, ut in media iurares natum Boeotia.

Nec vero puduit Fleckeisenum ista in Annales philologicos recipere; ac saepius deinceps ad maiorem Buecheleri sui Ribbeckiique gloriam in eos velut in sentinam quandam confluere passus est idem obtrectatorum nostrorum convicia et cavillationes.

Nec minus Riesius perstitit iudiciis, quae plurima tulit de nobis, nos velut Riesium alterum suique simillimum tractare.

Hoc loco et memorandus Franciscus Buechelerus. Qui etsi in Varronis saturis edendis non ita feliciter est versatus et aliquanto deteriora sunt ea, quae Ribbeckio suppeditavit — dictum de his supra —, tamen alibi, et maxime quidem in Museo rhenano, non inutilem Nonio operam navavit. Et potuit haud dubie plus praestare, nisi laudibus vanissimis tumefactus subterfugere potius quam subire maluisset labores ac libellos componere quam libros. Nunc de studiis Nonianis eius idem iudicandum quod de studiis omnibus, ut cum numquam sustinuerit maioris operis gravitatem laudandus tamen sit in partibus. Quod cum ita sit, dolendum utcumque, quod morem recens invectum secutus novissimo tempore magis magisque se applicavit ad eos,

qui obsće et volsce fabulantur.

Non sum ignarus vix tanti videri Ribbeckium, Buechelerum, Vahlenum, ut saepius castigentur, quippe quos constet Ritschelii magis commendatione quam proprio merito ad claritatem quandam pervenisse. Sed a me id maxime agitur, ut

absterreantur ab aemulandis istis adulescentes. Quid enim? Credisne, ut hoc exemplo utar, Marxios et Stowasseros umquam grassaturos fuisse in nos impudentia ea, qua infamiam contraxere, nisi ita a Buecheleris et Vahlenis essent instituti, ut adversus hos adulatione servili, adversus ceteros petulantia uterentur effrenatissima?

Multum perdidit Varro Hermanni Kettneri immaturo obitu, qui collectis de vita p. R. librorum fragmentis aliisque quae ad Varronis scripta vel glosaria latina pertinerent editis egregiam sui spem moverat.

Varronis operum praeter libros de lingua latina et de re rustica reliquias aliquando prodire apparatu idoneo instructas et secundum leges artis perpolitas, dispositas, illustratas ut optandum est maxime propter usum exiguum editionis Popmae, ita propter difficultatem operis et prolixitatem paene desperandum. Illud autem omnino deprecandum, exemplo aetate nostra frequentissimo nequis iuvenis rem suscipiat, quae non possit tractari nisi ab homine et doctrinae vastissimae et arte, usu, annis corroborato. Quod siquis spreverit monitum, ne ille ceratis ope Daedalea nitetur pinnis eosdemque habebit exitus quos Vahlenus sive Riesius.

Praeterea modus tenendus in congerenda materia; quem nisi servaris, poterit facile sylloge confici talis, quae Augustini opera aequet circuitu vel superet.

Catonis fragmentorum et historicorum Latinorum editiones ab Henrico Iordano et Hermanno Petro emissae memorabiles maxime propter prolegomena diligenter prudenterque composita. — Textus ipsi scriptorum non eadem laude digni, cum librariis nimis confisi neque proprio ingenio saepius auxilium tulerint locis corruptis et ne priorum quidem grammaticorum satis respexerint ubique commenta.

Porro cum ex auctoribus quos tulit aetas nemo plus conferat ad illustrandum Nonium Gellio, grates agendae vel maximae Martino Hertzio, cuius diligentia ac sollertia ita iam feruntur refictae instructaeque Noctes Atticae, ut aut vera scriptura sit restituta aut ubi locus est dissentiendo facile possis viam inire inveniendi veri.

Deinde cum passim Nonii liber illustretur relicuorum grammaticorum opera, cum laude hic prosequendi cum eodem Hertzio Henricus Keilius Hermannusque Hagenus et Georgius Thilo.

Neque praetereunda hoc loco Gustavi Loewii Opuscula a G. Goetzio edita ac Prodromus corporis glosariorum latinorum;

quod ne perficeret immatura morte est praepeditus. Monstrant illi libri egregiam auctoris indolem, nondum tamen satis subactam nec ad maturitatem perductam. Ad emendandum Nonium eis pauca, plura ad illustrandum collata. — Propter quod Loewii meritum condonabimus ei facile, quod aliquando minus caute et circumspecte nobis est oblocutus. — Qui cum cupidius sectatus sit nova quae putaret in glosariis scriptorum fragmenta, moneo neque illud quod Prodr. pg. 402 affertur viendis id est flectendis hoc est modulandis carminibus anonymi esse auctoris, sed petitum e Varronis de l. l. VII, 36 neque quod ib. 294; Opusc. 94 Romam ex Aquilone Raeti stringunt (ita enim scribendum cum Kettnero; cdd. Placidi retiae stringunt i. e. reti estringunt; Loewius male Raeti destringunt) poetica esse (nam hexametrorum particulae dispositae ab eo pessime), sed scriptoris nescio cuius pedestris, ultimorum quidem temporum.

Iam ut nos in verbis auctorum, quibus utitur Nonius, restituendis plurimum sumus adiuti studiis virorum quos dixi, ita vix ullus erit illorum, seu vincto usus fuerit sermone sive soluto, cuius scriptis non aliquid novae lucis affulgeat ex editione nostra libri Noniani. Ad quem iam accuratius aliquanto quam factum olim respicere oportebit doctos. Qui hactenus timidius cunctantiusque usi Compendiosa doctrina neque id iniuria, cum saec. XVI et XVII editorum diffidendum esset diligentiae constantiaeque, recentiorum etiam iudicio.

Atque adeo vellem nonnullos, inter quos fuerunt vel Goetzius, Hertzius, Keilius, viri cura et diligentia non immerito celebres, minus fidei habuisse Quicherati libro, e quo, dum neglegunt editionem Basiliensem, haud ita paucos traxere errores.

V.

DE CODICIBVS IN HAC EDITIONE ADHIBITIS.

His expositis iam proferemus codicum quibus usi sumus indicem, et ita quidem, ut initio memorentur quibus integrum opus Nonii continetur quique proxime ad hos accedunt, dein quibus traditur caput IV vel totum vel excerptum, porro Bambergensis, Parisinus 7665, tum Montepessulanus. Claudetur agmen quibusdam saec. XV libris.

Omnes autem illi, quorum velut fundamento innititur haec recensio, h. e. Lugdunensis prior, Harleianus, Genevensis,

Bernensis uterque, Bambergensis, Lugdunensis alter, glosae Lugdunenses, vel a nobis collati vel in nostros usus ab aliis, excepto Bambergensi, quem Beckeri in gratiam excerpsit Halmius.

Igitur primo loco ponendus codex Lugdunensis Voss. Lat. Fol. n. 73, membranaceus, ut et relicui, quibus usi sumus, saec. IX, ac non X, cum tertiam manum haud dubie illius esse notet Zangemeisterus, constans paginis (vulgo folia dicunt) 253, ex quibus una vacat. Fuisse saec. XIV vel XV in bibliotheca monasterii Martini Turonensis docet inscriptio in principio addita: 'iste liber est de armario beati martini touensis' (sic).

Conscriptus est litteris Carolingicis minusculis, ut et Harleianus et plerique, qui in censum veniunt, codices, et quidem columnis binis. Initio primae omnium m. saec. XVI additum 'Nonius Marcellus'; tum propositus Index; deinde ipsa Compendiosa doctrina.

Et prima quidem manus pertinet ad pg. 94 rectae finem h. e. ad ed. nostrae 170, 22 'M. Tullius', altera a 94 versa ad 146 versam sive ad 314, 14 'multum', tertia a 147 ad 166 vel ad 364, 18 'conpertum est'. Sequitur nova manus, qua perscripta una pg. (ad 366, 14 'adfigebatur'), tum altera, qua praeter Prisciani librorum initii prima verba descripta nihil gestum. Inde a pg. 169 usque ad finem prima rursus manu perscripta omnia.

Quae cum ita sint, dubitari non potest quin tres librarii eodem tempore divisis inter se partibus archetypum Lugdunensis reddere aggressi sint; id quod et ea re probatur, quod pg. 146 v. ultimi versus sex prolixius exarati solito, scilicet ut finem implerent chartae, cum pg. 147 initium iam ab alio esset perscriptum. Secundi librarii manum et saeculo X vel aliquando XI posse attribui notat Zangemeisterus. Sed cum tertiam constet esse saec. IX, ne illam quidem diversi esse temporis apparet.

Porro adnotatum prima manu pauciora compendia adhiberi quam altera; tertiam saepius illis lapsam in describendo.

Quaterniones inde a pg. 94 versa in ima parte notati, sed non satis recte ubique ac dilucide, ut referre de eis supersedeam.

Codicem non ductum ex libro, capitalibus litteris qui constaret, sed eo, qui ex tali originem traheret, iudicat Zangemeisterus.

Columnae binae. — Versus paucissimis paginis exceptis viceni bini. — Litterae 'a' forma saepe similis duplicato 'c' more notissimo. Pro 'ae' frequens e caudatum, ita quidem ut cauda

plerumque secunda, aliquando prima manu sit addita. Illud 'y' locis multis ab 'r' vix potest dignosci. Pro 'n' crebro posita N. Initio verborum haud rara 'i' longa.

Vocula 'que' persaepe scripta per diphthongum vel seiuncta a verbo praecedente. Pro 'y' frequenter ponitur 'e', rarius 'i'.

Omnino 'ae' et 'e' multum confusae, veluti in genetivis et dativis primae, in adverbiis adiectivorum secundae. Porro 'ae' tantum non semper habetur in 'prehendo', 'premo', 'pretium', hoc est plerumque per compendium. Ita et alia subinde scripta, quae incipiant a 'pre', velut 'preces'.

Et pro 'oe' nonnumquam posita 'e'.

Archetypi potissimum libri vel eius unde descriptus Lugdunensis scripturae ex genere explicandum, quod identidem confusae 'c' et 'g', 't' et 'i', 't' et 'f', 't' et 'l', 'e' et 'i', 'b' et 'h', 'r' et 's'.

Compendia, quantum memini, nulla fere nisi nota satis et vulgata.

De compendiis titulorum, quibus utitur in citandis libris Nonius, dictum in principio Indicis auctorum.

Inscriptiones capitum pariter ac lemmatum initiales maiusculis litteris exaratae in L et H.

Porro in L cum initio capitis I et II librarius instituisset lemmata singula a novis incipere versibus, id utrobique cito desertum. Sed inde a pagina 167 sive 364, 18 'Periculosum' per totum librum IV non modo principia lemmatum, sed et partes a novis incohatae versibus. Etiam in quinto capite et sequentibus lemmata similiter plerumque distincta excepto quod sub finem rursus multum id immutatum testatus est nobis C. Burgerus.

A principio autem usque ad finem pg. 24 ed. nostrae primum lemmatis cuiusque verbum lineola supra addita insignitum, et quidem, ut videretur, a correctore, cum in margine plerumque esset erasa nota haec: +, refert Zangemeisterus. Inde ab eo quod est 'Seditionis' (25, 3) eadem tantum rubris initialibus adornata tradit idem, ita tamen ut a 421 l. 'amare' per quintum caput, tum a 519 l. 'censere' ad finem duodecimi, m. quidem secunda, fere lemmatum initia eodem modo sint distincta atque in primo libro. Quibus et alia subinde signa addita m. 1 vel 2, quo facilius agnoscerentur.

Verba plerumque pessime divisa in hoc pariter atque in ceteris Nonii codicibus. Neque omnia talia notata a Zangemeistero; pars autem sublata a correctore, de quo infra dicetur.

Rasurae ut alibi satis sunt frequentes, ita et ante titulos graecos saturarum Varronis ferme habentur et post. In quibus tamen minime recondita aliqua latet sapientia, sed indicia sublata sequentium praecedentiumque litterarum graecarum.

Multa mutata in L m. prima, quae saepe aut vix aut parum distingui posse ab altera eiusdem fere aetatis, quae pallidiore utitur atramento, testantur adnotationes Zangemeisteri.

Ab utraque codex correctus inde ab initio usque ad finem. Et primum quidem orthographiae antiquius genus ad recentius traductum. Veluti tantum non semper praepositiones assimilatae, cum prius locis longe pluribus constarent integrae. Item pro illo 'Vergilius' substitutum plerumque 'Virgilius'.

Praeterea etiam sensus multum immutati sive in melius sive contra, sed ita ut raro his manibus reddatur rectius scriptura archetypi Noniani. — De qua re iam cap. III monitum.

Iam cum primae ac secundae manus correcturae in Lugdunensi pariter atque Harleiano indole ac natura inter se sint simillimae, possis suspicari utriusque codicis librariis praeter illud quod describerent alterum adfuisse exemplar, quod finita opera, cum prius ipsi identidem adhibuissent, constantius deinde accuratiusque retractaretur a secundae manus auctoribus.

Praeterea tertia manu saec., ut vid., X, quae atramento usa est paene nigro (manus secunda magis pallido) totus interpunctus liber et distinctus, ut verba rectius dispescerentur utque post titulos scriptorum citatorum vel semicolon poneretur, interdum omisso puncto, vel punctum supra adderetur. Ab eadem et syllabae distinctae, in principio maxime operis et si duae sequerentur consonae.

Syllabae, ut solet fieri, puncto interposito secretae, coniunctae lineola incurva infra adiecta.

Litterae delendae plerumque puncto infra collocato, aliquando et supra addito declarantur; addendae interposito puncto inter litteras duas et supra scripto supplemento cum puncto.

Bis vel ter correcturae adscriptae a librario saec. XIV vel XV.

Semel Scaligeri coniectura adnotata, incertum an ab ipso.

Scholia addita in margine vel lemmata repetita neque Zangemeisterus memorat et abesse testatur S. Vriesius.

Hoc igitur codice ita sum usus, ut in orthographia constituenda primo observaretur loco, in ceteris quamquam propria bona essent multa secundus haberetur Harleiano.

Fuit cum suspicio oreretur non ex archetypo assumptam, sed

fucato quodam vetustatis colore ab interpolatore inductam (ut interdum factum) exhiberi orthographiam. Sed id cito damnavit animus, primum quod non ab uno scriba confectus liber, sed a tribus, quos quidem consilium et studium communicasse ad rem tam mirificam et vanam parum est probabile, deinde quod a prima manu haud raro minus usitatum genus scribendi mutatum magis obvio, denique quod insunt in scripturis tales, quae nisi antiquitus essent traditae saec. IX hominum ingenio vix potuere promi.

Ceterum dignissimum memoria ne in Lugdunensi quidem Nonii libro orthographiae archaicae tam multa servata exempla quam in Plauti codice B. Atque id minus librariorum quam auctorum quos compilavit Nonius incuria evenisse rationes a nobis expositae cap. II reddunt probabile.

Lugdunensem a. 1871 Gothae comparavit cum ed. Bas. C. Zangemeisterus, ea usus fide sollertiaque, ut nec addi quidquam videretur posse nec demi. De quo iam a nobis in editione Lucilii memoratum. — Itaque ex opera eius primum hunc fructum percepimus, ut de libri gravissimi plenissime constaret scripturis ideoque et quae digna essent memoria in illo et quae sine damno possent omitti appareret plenissime; deinde ut introspecto eodem saepe ubi de relicuis codicibus diversa inter se traderentur id quod verum esset liceret diiudicare.

Lugdunensi iam Aldum usum videri supra memoravi. Eundem post Batavorum doctos plures Gerlachius adhibuit, sed nota socordia, aliique multi. De quibus tamen vix umquam fuit memoria inicienda, cum nullius ex eis aut peritia aut diligentia comparari posset cum Zangemeisteri.

Pauca quaedam sciscitanti suppeditarunt auctore Guilelmo Nicolao Rivio, bibliothecae Lugdunensis praefecto humanissimo, C. Burgerus et S. Vriesius, viri doctissimi.

Sequitur cd. Harleianus 2719 saeculi IX, ut Siversius putat, medii, ut Schenkelius, exeuntis (huic vel initio insequentis adscribit Bondius), in quarto quod dicitur, paginis constans 177, perinde ac Lugdunensis ab omni parte integer. Ex bibliotheca Roberti Harleii eiusque filii Eduardi translatus est in Museum Britannicum. Origo eius, ut multorum librorum Harleianorum incerta, eoque magis cum saepius, novissime a. 1880, a bibliopego sit adornatus. Ex Germaniae tamen monasterio aliquo delatum in Britanniam probabile facit quod in commentariis ad 58, 27 est adnotatum. Praeterea quod in mrg.

adiectum ad 27, 1 l. 'strabones': *qui oblicum habent aspectum 'guelch'* (non '*guelchi*'), celticum esse hoc vocabulum et idem fere significare quod 'aspectum' per F. Ruehlium Bezzenbergerus et Stokesius nos docuere. Et notandum, quod add. ad 177, 2 l. 'salebras': *salebrae ab exiliendo. 'compas' solent vulgares dicere.*

Liber dispositus binis columnis ac tribus manibus perscriptus, sed ita ut coniuncta opera eis ageretur; id quod et numero versuum (ubique sunt 29) et concinnitate summa partium declaratur.

Prima manus pertinet ad pg. 53 versam, ubi pars columnae alterius vacat, hoc est ad 117, 8 'ovum inspexerant', altera ad 93 rectae columnam alteram, ubi item relicua pars paginae vacat, h. e. ad finem cap. III, tertia inde a pg. 94 continentur relicua. Cuius auctorem et scriptura apparet usum artiore quam priores et minore cura rem gessisse testatur Onionsius.

Quaterniones tantum usque ad pg. 117 versam antiqua manu notati nec satis accurate et concinne. Relicui suppleti manu saec. XVII vel XVIII.

Pro 'ae' saepe positum 'e' (aliquando et pro 'oe'). Illud 'e' plerumque m. 2 cauda auctum. Rursus pro 'e' haud rara 'ae'.

Litterarum permutationes relicuae item eaedem quae in L.

Compendia non alia fere nisi obvia et vulgaria. Litterae vel punctis subditis deletae vel lineolis infixis.

Verba ut iam memoravi saepe male distincta. Praepositiones cum nomine insequente iunctae.

Adsimilatae in compositis eaedem paulo minus saepe, ut videtur, quam in Guelferbitano.

Paucissima in eo magis antiqua scriptura exarata quam in G, Gen, B, Bamb.; est tamen ubi et Lugdunensem vincat.

Lemmata manu prima usque ad pg. 15 initium (ut Schenkelius refert, usque ad finem pg. 22), item secunda ubique insignita initiali rubra, relicua nigra. A cap. IV usque ad paginae 165 columnam alteram initiali plerumque super inductus color gilvus.

In quarto capite non modo primum quodque lemma, sed et partes, quae non expressae apud nos litteris capitalibus, ut plurimum insignitae ita ut dixi.

Rasurae satis multae, sed haud raro tales, ut prior scriptura possit agnosci.

Correctus est codex primum manu prima. Quam saepe a secunda vix posse discerni testantur interrogandi signa a Siversio in margine addita. Praeterea idem significavit aliquamdiu a se dubitatum, an etiam tertia manu correctus esset codex, sed pensitatis

differentiis atramenti ac litterarum tandem eo adductum, ut omnia eidem secundae attribueret varietatesque supra dictas inde repeteret, quod a correctore diversis res acta esset temporibus. At Onionsius a secunda distinguit tertiam (quae tamen raro admodum ab eo memoratur in dittographiis subiectis), atque illam eidem ac primam aetati, hanc posteriori, ut tamen et ipsa antiqua sit, adscribit.

Mihi cum omnes omnino correcturas eiusdem plane indolis esse viderem, perinde atque in Lugdunensi, omnia fere secundae manui tribui placuit praeter ea quae primae haud dubie adsignaret Siversius.

Correcturae, si caudam 'e' litterae adiectam exceperis, aliquanto rarius ad orthographiam pertinent quam in L.

Praeterea in margine, incertum an a m. 2, ut plurimum additae singulorum lemmatum notiones ('stichwoerter' vocat Siversius), porro scholia plurima ad cap. I, II, contra pauca eademque levissima alibi. Quaedam eiusdem indolis ab alia manu adiecta.

His et dittographiae quaedam continentur, modo meliores, modo deteriores, et explicationes verborum Nonii vel ex eis excerpta plerumque crassa Minerva, hic illic non inutilia, aliquando etiam ut videtur glosariis alienis adhibitis. Quae cuncta simillima eis, quae in cdd. Guelferbitano et Escurialiensi, porro in glosario Lugdunensi inveniuntur (nam Parisinum 7667, ut ex Harleiano descriptum, praetereo).

Harleianum librum, ut iam in Adversariis Ennianis dictum, a. 1872 E. Siversius, professor nunc Halensis, excussit, ad id ipsum a nobis in Britanniam missus. Qui quamquam non ab omni parte aequavit Zangemeisteri curam idque non sine culpa aliqua nostra, cum Quicherati exemplum cuiusvis generis interpolationibus refertissimum, non Basiliense, quo codicis Guelferbitani fere species respraesentatur, ei tradidissemus conferendum, tamen, si summam rem spectes, et ipse egregia usus est sollertia. At siquando locus esset dubitando, non inutilis nobis fuit collatio codicis eiusdem a. 1882 in Anecdotis Oxoniensibus ab I. H. Onionsio publicata; qua haud incuriose facta quaedam in Siversii opera vel suppleta vel correcta. Qui sicubi dissentirent, equidem pluries huic quam illi fidem habendam haud frustra existimavi; in dubiis, ubi e re esse videretur, cuius quaeque lectio fide staret additum. — Quaedam ab E. Thompsono et H. Schenkelio nobis cum comitate suppeditata.

Ceterum hactenus Onionsii potior opera, quod aliquanto saepius

ab eo glosae marginales relatae, quibus nos, ubicumque opus erat, sumus usi, adiecto saepius nomine auctoris.

Eundem librum, quem iam Aldo innotuisse probabile est, Quicheratus aliique adhibuerunt, sed eorum excerpta pleraque summam ut prae se ferant auctorum incuriam.

Harleianus, orthographica si omiseris, loco principe habendus. Erat cum suspicaremur quaedam, quae rectius in illo scripta quam in ceteris codicibus, ex Cicerone, Gellio, Terentio, Vergilio correcta. Sed ut verum hoc sit, inde relicuarum lectionum, quas in auctorum minus vulgarium exemplis habet privas, pretium non minuitur.

Tertio loco ponendus codex traditionis, ut plurimum, deterioris princeps Guelferbitanus Gudian. 96 (592 ap. Ebertum), formae quadratae, paginis constans CLVII manuque, quod videtur, una binis perscriptus columnis saeculi, ut plerique putant, XI, ut Heinemanno, peritissimo iudici, ac nobis, cum aliquando esset in manibus, visum, potius X.

Adsimilatae plerumque praepositiones, non tamen semper.

Illud 'ae' frequentius paulo videtur positum quam in Lugdunensi et Harleiano. Quamquam cavendum, ne Basiliensium editorum testimoniis nimium tribuatur, a quibus orthographica non ubique qua par erat diligentia ac fide tractata et a nobis in margine exemplaris nostri notatum et multiplicatis constat exemplis. Igitur quae de 'ae', 'y', 'h', item de praepositionibus adsimilatis vel non adsimilatis testantur, adhibenda caute et circumspecte. Nos ne saepius graviusve eorum laberemur culpa et Lugdunensis atque Harleiani libri collationibus est effectum et eis quae aliunde ex Guelferbitano nobis innotuerant.

Lemmata singula a novo incipiunt versu (etiam partes lemmatum in cap. IV) eorumque initium insignitum littera maiore capitali.

Manu altera, quae, ut saepe factum, litteris minoribus et atramento minus pallido utitur plerumque, satis multa correcta, pauciora tamen quam in Lugdunensi vel Harleiano. Eam a priore fere non videri diversam olim adnotavimus. Neque dissentit Heinemannus, ut tamen addat vix certis rem probari posse signis.

Lemmata in margine plerumque repetita. Porro in cap. I, II, XIX, alibi addita commenta simillima eis quae in Harleiano libro inveniri dixi.

Et hunc quidem librum velut fundamentum editionis suae voluerunt esse Gerlachius et Rothius, cum deberent magis uti Lugdunensi (nam Harleiani carebant collatione).

Praeterea a multis adhibitus idem. Veluti collatio eius a Gudio confecta Bondamo praesto erat, cum novam grammaticorum latinorum moliretur editionem (cf. Reuvens. Collect. Litt. pg. 187). Ex eodem, ut ex Cuiaciano, notata quaedam a Iac. Tollio in editionis Mercerianae exemplari, quod in bibliotheca servatur Berolinensi. Neque dubitari potest, quin excerpta sint indidem quae olim Ioh. Alb. Fabricii cum fuissent post in bibliothecam academicam Hauniensem translata esse docet Madvigius ad Cic. de fin. II, 13, 44.

Nobis a. 1868 cum Bonnae moraremur copia fuit Guelferbitani. Quo tempore haud pauca, quae quidem ad Lucilium maxime pertinerent, a nobis sunt excerpta.

Praeterea ad Catonis fragmenta recognoscenda adhibitus est a Iordano, qui collatione usum se dicit R. Wilmansii, ad historicorum a Petro, ad Varronis a Riesio; quos tamen in referendis dittographiis non carere erroribus satis constat.

Porro collationem codicis eiusdem a Ioh. Schneidero Saxone a. 1792 adscriptam ad exemplar Mercerianum Francofurto ad Viadrum sito Petropolim cum magna comitate transmiserunt Kernius rector et Schwarzius professor gymnasii Fridericiani, in cuius bibliotheca adservatur. Dittographiae etiamsi non ea diligentia sunt excerptae, quae nunc requiritur in versandis libris (nam haud paucae sunt paginae, quibus vel nihil vel duae tresve adnotatiunculae additae), tamen minime nobis fuit inutilis cura Schneideri.

Denique O. Heinemannus, bibliothecae Guelferbitanae praefectus ornatissimus, numquam defuit sciscitantibus nobis.

Atque his quos dixi auctoribus nitimur, ubicumque a Basiliensium editorum testimoniis diversa protulimus.

Talibus subsidiis munito mihi non visum tanti totum denuo excutere codicem, cum praesertim et Rothius in conferendo eo satis curiose sit versatus et minoris sit ille pretii. — Ceterum Gerlachii Rothiique testimonium si videretur suspectum (id quod maxime evenit in rebus orthographicis), 'ed. Bas.' nota, non 'G', ut plurimum apposita. Schneideri excerptis ubi usi sumus plerumque compendium additum 'Gs'.

Erat cum hunc librum descriptum existimarem ex Harleiano iam correcto cum propter summam huius manus secundae cum illo similitudinem, tum quod 160, 2 in Guelferbitano legitur 'ligones', quod potest videri ortum per errorem facillimum ex Harleiani scriptura: $\overset{.li}{\text{e.gones}}$. Tamen cum ille habeat propria

quaedam bona, in quae interpolationis suspicio cadere non videatur, hanc opinionem deserui.

Vsus est in alteram editionem Mercerus codice, quem maximis effert laudibus, abbatiae S. Victoris, quae tum erat Lutetiae. Hunc quod Gerlachius (praef. pg. XXV) aliique statuere eundem esse cum Guelferbitano, res est veri simillima. Nam cum aliis plerisque, quae ex utroque libro sunt excerpta, mirifice inter se conveniat, tum longe gravissimum est illud, quod quae 3, 15 post paginam ex cap. IV perperam translatam leguntur addita ad illud 'leat' *hic desunt quattuor lineae, quae in autentico non erant scriptae*, ex nullo libro sunt notata nisi ex Guelferbitano et Victoriano.

Adde quod glosema ad illud vatax adscriptum pg. 25 in utriusque legitur libri margine; quod sane nec ab Harleiano abest.

Quae cum ita sint, ubicumque Victorianus et Guelferbitanus inter se videntur discrepare, id vero haud dubie inde repetendum, quod Mercerus more saeculi sui saepe minus diligenter versatus est in codice eorum quibus utebatur optimo excerpendo eiusque dittographiis ab aliorum dicernendis.

At quod Quicheratus, qui pg. XXIV refert comparatum a se exemplar editionis Iunianae, in quo Merceri manu essent notata multa et in his etiam lectiones quaedam libri Victorini, negat eundem esse S. Victoris librum et Guelferbitanum, rationes eius tam sunt mirificae, ut eas nolim celare doctos.

Ac primum quidem refert pg. XII ab Osanno Analectorum criticorum praefatione editum indicem codicis Guelferbitani cum inscriptione deperditi capitis XVI; qui si innotuisset Mercero, non fuisse futurum ut rem tam gravem silentio omitteret ille. — Possis respondere non modo alibi eum neglegentius usum et S. Victoris libro et aliis, sed eodem iure licere negari, quod Gerlachius codicem triverit Lugdunensem. Nam is non magis facit mentionem indicis, qui in hoc exstat.

At neque in Guelferbitano fuit umquam index talis, sicut Heinemannus nos docuit, neque quidquam tale testatus est Osannus; qui in praefatione Analectorum Criticorum pgg. VII sqq. memorato Guelferbitano addit, non ex hoc, sed ex codice in Ezechielis Spanhemii editione Merceriana memorato, quam in bibliotheca Berolinensi invenerit, indicem illum a se prolatum.

Porro in Guelferbitani titulo, ut Heinemannus dicit, scriptum est *Tuburticensis*, ut Gerlachius auctore Rothio, id m. sec. mutatum in *Tuburcicensis*, ex libro S. Victoris a Mercero notatum refert Quicheratus illud *Tiburcicensis;* quae facile apparet quam sit levis

differentia, si modo est ulla. Nam initio commentarii Noniani idem Quicheratus, ut iam alibi dictum, in S. Victoris libro testatur esse *Tuburcicensis.* Porro non in hoc solum, sed et in Guelferbitano, Harleiano ceterisque libris antiquissimis tantum non omnibus *Peripathetici* legitur, non *Peripatetici.*

His expositis cum appareat, quanta sit neglegentia usus Quicheratus, cumque adeo eis, quae dicit idem praef. pg. XXVI, firmetur in exemplari editionis Iunianae Merceri notis inscripto, quod praesto fuit illi, non ita multas excerptas codicis S. Victoris dittographias, mihi quidem videtur probanda opinio, quam supra memoravi, nec deserenda, nisi quando invento excussoque libro illo demonstratum erit diversum ab eo Guelferbitanum. Ceterum res momenti levissimi, quoniam Mercerum prorsus fefellit sententia, cum crederet librum suum et optimum esse et vetustissimum et ex quo ceteri omnes, qui extant, essent descripti. Nam ut antiquiores, ita potiores longe Lugdunensem et Harleianum post editionem nostram nemo negabit.

Iam antequam cetera expediam, exponendum, quomodo in L, H, G reddita sint Graeca. Quae scripta litteris capitalibus vel uncialibus graecis, ut solet fieri, immixtis hic illic per neglegentiam ignorantiamve latinis. Atque illud laetandum, quod non multa eaque ut plurimum satis facilia apud Nonium feruntur Graeca; quae probabile est plerumque maiorem humana ope tractura fuisse labem, cum vel Latina sint tradita vitiosissime. — Ceterum ego, quo doctorum consuleretur commodo, figuras litterarum Graecarum, quales in C comparent, hoc loco curavi exprimendas. Nam in ipso apparatu, ut operarum parceretur labori, satis habui minusculis uti, quales nunc sunt in usu, excepto quod pro σ et ς ubique positum c.

Igitur exemplum illarum hoc ferme est:

ɑ. A | B | Γ | Δ | ϴ. Є. raro E | H | Θ. θ | J. I | K | Λ | ϻ | N | Ξ. ξ. ⁝ |
O | Π | Þ | C | Ꞇ. T | Y. Y | Φ | X | ω.

Parisinum 7667 saec., ut Meylano aliisque visum, X, quem magnis laudibus effert Quicheratus, nullius omnino esse usus, descriptum quippe ex Harleiano, idque cum hic correctoris subisset manum, pariter adnotarunt et Siversius et Onionsius. — Dixit de eo Quicheratius pg. X et XI, parum quidem diligenter, at accurate admodum Meylanus in libro, qui inscriptus est Nonius Marcellus, pg. 6 sq. Refert hic codicem quattuor descriptum librariorum manibus, e quibus prima omiserit Graeca. — Praeterea in margine correcturae frequentes inveniuntur et glosae.

In quarto capite a correctore saeculi fere XI suppleta quaedam ex alio libro; item emendationes additae et explicationes. — A cap. II l. 'metus' post verba metus Pompeiis (sic) usque ad initium cap. IV quae sunt, hoc est a 140, 29 ad 232, 7 omnia lacuna hausta. Ab eodem Meylano lectiones praetermissae vel corruptae a Quicherato, quarum ingens est numerus, enotatae pgg. 28—143. — Quas qui compararit cum dittographiis codicis Harleiani, prorsus confirmari quod supra dictum est de origine libri Parisini facile intelleget. — Ceterum nobis praeter Meylani et Quicherati schedas etiam adfuere excerptae ex eo lectiones, quae ad prima folia XX ed. Mercerianae prioris pertinerent. Eas communicavit H. Keilius.

Quae cum ita essent, rarissime a nobis iniecta huius libri mentio. Scilicet nihil ferme eo continetur proprii nisi aut errores casu vel neglegentia orti aut coniecturae, quales monachorum indoles capiebat. Igitur ibi potissimum de eo relatum, ubi diffideremus Siversii Onionsiique testimoniis vel ubi rectior scriptura in hoc esset quam in ceteris libris (id quod non evenit nisi bis terve et quidem in rebus levissimis), denique ut certo appareret totum ab Harleiano pendere eum. In quo tamen observandum, non semper secundam (vel tertiam) manum Harleiani reddi ab eo qui P descripsit, sed interdum primam, sive id iudicio factum sive descriptus codex tempore eo cum correcturae quas nunc videmus in H nondum extarent omnes.

Plura qui cognoscere voluerit, poterit repetere e libro Meylani, ubi etiam pg. 14 sqq. referuntur excerptae glosae marginales codicis Parisini, eis quae sunt in H simillimae.

Porro memorandus liber Laurentianus plut. 48, 1, in quo priora capita tria, quae paginis constant 93, saeculo X vel XI sibi videri scripta indicavit Studemundius; Meylanus pg. 5 IX, Havetus 170 X adscribit; relicua sunt saeculi XV. — Ex quo excerpta quaedam protulit Petrus (qui et ipse ad XI refert saeculum) in fragmentis historicorum Latinorum; unde apparet eum non esse malum nec dissimilem multum Harleiani. Velut quod pg. 142 s. l. 'molimentum' huius prima exhibetur manu Galli, id secunda additum in illo, cum in relicuis codicibus sit omissum. Ac tamen paucissima inveni, quae ad nostrorum librorum testimonia adici videretur esse tanti.

Proximo post Guelferbitanum sive Victorianum loco referendus est Escurialensis saec. XI (III M 14), de quo Hartelius et Goetzius nos monuerunt. Continentur eo, qualis nunc est, capita

primum, secundum, tertium. Excerptae ex eo dittographiae priorum ed. Basil. paginarum 24 a Loewio; post cuius mortem in Goetzii scrinia concessere. Is scripsit mihi simillimum esse Guelferbitano, non tamen ut desint scripturae diversae. Inveniri in eodem scholia margini adscripta; ex quibus nonnullis plane convenire cum altero glosario Lugdunensi, alias ab hoc abesse. Neque potest dubitari quin additamenta illa paria sint vel simillima eis, quae Harleiano libro sive Guelferbitano continentur, quamquam nunc quidem id probari nequit, cum neque Onionsius ac Siversius neque Gerlachius Rothiusque plene rettulerint glosas marginales illorum, id quod nec crimini potest verti eis in summa plerarumque vilitate, cumque in Goetzii schedis pauca fuerint excerpta eiusmodi ex membrana Escurialensi.

Parisinum 7579, saec. XV, quem haud indignum qui excutiatur dicit Havetus pg. 188, ex H descriptum monstrant ea quae ad 224, 26 sunt adnotata.

Porro memorandus liber abbatiae Fiechtiensis, quae haud ita procul abest Oenoponto; de quo Zingerleius, ut pg. 267 dictum, et alibi quaedam prompsit et plura in epistula ad nos data. — Is scriptus, ut videtur, post a. 1469 continet integrum Nonium praeter cap. III. Habet aliquot lectiones memoria dignas, incertum an ex coniectura ortas, ut 81, 29. 31 *comestque;* 83, 10 *plauta;* cf. et comm. in 16, 29; 33, 2.

Basiliensem codicem saec. XV, in quo etiam cap. III omissum, audacissime ac saepe ineptissime interpolatum facile apparet. Eiusdem condicionis librum, quem Mercero commodavit Nicolaus Faber, nec multo meliores eos, quibus Iunius, Dousa aliique plures usi, iam supra indicatum.

Atque hoc loco non absurde memorabitur incerta scriptus aetate liber Ezech. Spanhemii, de quo dictum ab Osanno Anal. Litt. pg. VII sq. — Is etiam caret cap. III. — Vsus omnino eius vix ullus, cum in exemplari Merceriano a. 1614 paucas admodum adnotatas dittographias nobis scripserit Valentinus Rosius, praefectus Bibliothecae Berolinensis illustrissimus. Ceterum eas non ab ipso Spanhemio, sed prioris possessoris manu, fortasse Rigaltii, additas docuit nos idem.

Postea ipsi cum inspexissemus, plane confirmata invenimus quae Rosius indicarat. Adeoque ea tantum sat tuto adscribi possunt libro Spanhemii, quibus addita nota 'v. c'. — Et quamquam ex codice haud spernendo ductum praemisso fit probabile indice, quem nota neglegentia reddidit Osannus l. m., tamen

levissimae esse fidei et aetatis recentissimae vel inde sequi videtur, quod 143, 18 interpolatus est ex Prisciano.

Sequuntur codices qui tertium tantum caput continent.

Ex quibus primo loco memorandus est Genevensis bibliothecae publicae num. 84 forma quadrata binis columnis discriptus. Saeculi est, ut Hagenus et Meylanus testantur, X. Paginis 44 constat; ex quibus tamen ultimae tantum priore continetur Nonius; non 53, ut dicit Meylanus. Qui addit in priore parte tricenos, dein vicenos novenos haberi versus. — Plura apud eundem videre est pg. 10 sqq.

Correcturae satis multae in codice, quorum de auctore nihil notatum ab Hageno. At Meylanus praeter primam manum et secundam in posteriore maxime parte codicis tertiam comparere frequenter asserit, satis diversam illam a prioribus, sed eiusdem quae videatur aetatis. Nos cum ratione et modo nihil differret a relicuis, eam non putavimus secernendam.

Genevensem a. 1871 in usus nostros contulit Hagenus, et quidem accuratissime. Ceterum cum graphio plumbeo notatae dittographiae tot annorum decursu hic illic aliquid traxissent labis, commode evenit ut a. 1886 vulgaretur collatio Meylani opera facta; qua quaedam in copiis nostris vel corrigerentur vel supplerentur; quamquam ubi dubia erat res ut plurimum sequendum duximus Hagenum.

Codex inter praestantissimos nec inferior multo Harleiano vel Lugdunensi (propiore cognatione tangit illum) adeoque propria quaedam suppeditat bona. — Orthographia simillima Harleiani. Assimilatio praepositionum paullo minus frequens.

Porro similis admodum Genevensis libri fuit Tornaesianus, excepto quod mancum fuisse probabile est. Ex eo dittographias paucas inveni adiectas margini editionis Basiliensis nuper a me emptae, quae olim fuerat Iacobi Beckeri. Is acceperat a Schneidewino, professore quondam Gottingensi, qui descripserat ex Duebneri exemplari Merceriano. Cf. comm. doctor. Gotting. a. 1843 p. II pg. 700 sq. Nec vero Duebnerus ipso usus est codice, sed ex editione quadam transcripsit quae dixi. Pertinent excerpta illa ab initio capitis IV ad 314, 19.

Genevensis etiam simillimum Cantabrigiensem qui olim fuit Iohannis Moorii, episcopi Eliensis, testatur Zangemeisterus Mus. Rhen. XXXIII, 464. — Est saeculi IX, scriptura Carolingica minuscula, columnis binis exaratus. Paginae tres in fine cum sint

rescissae, ea, quae pg. 411 s. l. turpe inde a verbis egestas. Vergilius georg. lib. III sunt posita, perierunt.

Deinde memorandus est Bernensis 83 saec. X medii, forma quadrata, versibus fere tricenis. Olim fuit Emmonis monachi in coenobio S. Remigii Remensi. Cf. Hageni Catal. libr. Bern. pg. 101 sq.; Anecd. Helv. XCIX sqq.; a Meylano dicta 26 sq.

Noniana inde a pg. 18 ad 62 pertinent; et quidem sunt posita inter alia grammatica.

Titulo liber caret omni excepto quod Petri Danielis manu additum Nonii esse caput quartum.

Scriptus est manibus tribus, sed disposito ante per vices penso. Cf. Meyl. l. m. — Atramentum satis est pallidum ideoque interdum obscurior intricatiorque lectio.

Non inferior multo habendus fuit Genevensi, nisi usque ad 290, 20 atque inde a 392, 39 multa admodum abessent auctorum exempla (media paene integra), ut tertia fere parte capitis careat.

Ceterum a Meylano acute observatum subinde eum interpolatum e Vergilio, id est ubi solus exhibet veram scripturam, ceteri corruptam.

Orthographia in Bernensi utroque eadem fere quae in Genevensi.

Codex a. 1871 in nostros usus excussus ab A. Hartmanno, affini Hageni. Edito Meylani libro cum hic illic de lectione orta esset dubitatio, Hagenus, quo fuit omni tempore in nos studio, quamquam multis circumstantibus negotiis, vere a. 1887 collationem examinavit denuo. Quo facto etsi laudabili diligentia usum cognovi Meylanum, tamen ubicumque testimonium huius differret, vix umquam dubitavi sequi Hagenum, quem inter principes palaeographiae latinae auctores habendum omnes consentiunt, cum praesertim collationes Meylani haud raro typothetarum erroribus viderentur depravatae.

Ante nos Gerlachius usus libro eodem. Quem cum stupore unico saepe littera 'B' notasset, qua alias significatur Basiliensis, errandi causam praebuit pluribus.

Deinceps referendum de Bern. 347, quem olim cum Paris. 7665 fuisse iunctum ad instar Montepessulani iam cap. III est memoratum. — Scriptus et ipse saec. X, forma quadrata. — Continentur eo Noniana a pg. 26 adv. usque ad 41 av. — Excerpta 411, 35 in verbis percipere possumus deficiunt. Relicua casu quodam delata sub finem cd. Bern. 357, ubi

pg. 33 implent cum parte exigua insequentis. — Cet. cf. Hageni catal. libr. Bernens. pg. 336; 345.

Codex multo magis mancus Bernensi priore, ut vix tertiam capitis contineat partem. Nam et lemmata integra quaedam desunt et loci scriptorum plurimi. Praeterea identidem lemmata contracta ac simul imminuta. Omissae et interdum partes exemplorum. — Auctorum paene semper sola nomina relata omissis librorum titulis.

De pretio libri infra dicetur. — Quaedam et in hoc interpolata e Vergilio.

Hagenus cum olim ea potissimum in usus nostros contulisset, quae ad Lucilium spectarent, vere a. 1887 etiam hunc denuo retractavit integrum. Eiusdem collatio reperitur apud Meylanum.

Adhibitus est ante nos a Gerlachio.

Sequitur iam liber Bambergensis, quem descriptum esse ex epitome, quae interceptis partibus III, IV contineret I, II, V ut plurimum sine exemplis, ceteras integras iam cap. III est adnotatum.

Nota libri haec: 'M. V. 18'. — Excerpta ex Nonio continentur paginis LVII. Forma constat quadrata. — Halmio visus est esse saec. IX vel X. Atque huic potius tribuerim.

Hausta in eo quae sunt a pg. 42, 19 'ars est' usque ad 66, 8 'post tenebras', amissis, ut videtur (nihil enim notatum ab Halmio) paginis aliquot.

Nos anno 1866 dittographias a Fleckeiseno transmissas (is ab Halmio acceperat) descripsimus, non tamen omnes. Fleckeiseni exemplari etiam Ribbeckius et Riesius usi. — Nobis supplementum fuere ea, quae Beckerus in editione Nonii, quam supra memoravi, ex Halmii notaverat exemplari.

Ex hoc autem libro ductos Paris. 7666 saec. X, olim Colbertinum, et Lugdunensem alterum, qui saec. XI forma quadrata scriptus inter codices Vossianos est numero 116 (is collatus a nobis ante annos circiter XXV) ut summa lectionum similitudine fit probabile, ita certo demonstratur eis, quae in commentariis ad 511, 24; 550, 13 sunt adnotata. — Illud restat quaerendum, an alio aliquando fonte usus sit utriusque codicis librarius.

Nam ut omittam quae lacuna supra dicta ex Bambergensi excidere adesse in Parisino et Lugdunensi, etiam alibi quaedam videntur inveniri in utroque aut certe in Lugdunensi, quae non

possint non videri petita ex alio libro. Cf. comm. in 88, 26; 480, 3.

Itaque de hac re, quae quidem est levissima, statuendum relinquo eis, qui iterum excusserint libros illos. Nam et in Lugdunensi adhibendo tempore illo, cum recentes eramus in codicibus conferendis, potuit peccari aliquando a nobis et Bambergensem non eadem qua plerumque usus est accuratione a se excerptum ex ipso nisi memoria fallit audivimus Halmio. Quicheratum autem etiam in Parisino 7666 comparando neglegenter admodum versatum constat.

Libro Bambergensi egregiae quaedam suppeditantur lectiones aliunde incognitae et a fraudis suspicione alienae, sed in pluribus eidem cum secunda manu Lugdunensis vel Harleiani cumque Guelferbitano et glosario convenit Lugdunensi.

De fragmento Turicensi cum nota egisset socordia Gerlachius praef. pg. XXVI neque satis memoria suppeteret nobis, qui ante annos plus XX leviter usurpassemus oculis, intercedente Hageno comiter sumus edocti ab Hugone Bluemnero. Cuius ex litteris apparet ab eodem membranas illas archetypo repetendas atque Bambergenses, id quod etiam Havetus notavit apud Meylanum, qui de eis agit pg. 13. — Nam paginarum, quibus constant VII, prima continentur ea quae sunt a 406, 29 ad 408, 32 ut prima sint verba Vergilius in Georgicon libro tertio, ultima mihi est iratus pater. Et haec quidem integra, non tamen sine propriis quibusdam mendis. Fol. 2—6 omissis plerumque exemplis leguntur lemmata a 66, 5 ad 99, 13, h. e. ab aut unde magna stabilis (sic) cor ipsum ad omerus osidra (sic) et versum Homeri qui sequitur; denique ultimo a 125, 27 (inluvies sordes. Virgilius Eneidos liber IIII respicimus) ad 130, 5 inmissum pro demissum.

Nota codicis haec: C 79 b. Noniana saec. X vel XI exarata; nam et alia adsunt diversis manibus temporibusque scripta.

Ex dittographiis vix quidquam memoria dignum.

Paris. 7665, saec. X, qui prius, ut Bernenses, Petri fuit Danielis et aliquando iunctus cum Bern. 347, secundam efficit partem epitomes Montepessulanae. Habet igitur excerpta ex omnibus capitibus praeter III, IV, IX. Quamquam non satis constat utrum eadem fere atque Montepessulano et lemmata et exempla contineantur Bernensi 347 et Paris. 7665 an his nova quaedam recensio eorum quae in Montepessulano extant proponatur. Sunt certe illi huius simillimi.

Tradit Gerlachius pg. XXVII multa in eo sine libri inscriptione laudari, qua in re ei convenit cum relicuis duobus.

Codex propria quaedam habet non spernenda. Sed idem interpolatus ideoque caute adhibendus.

Liber Montepessulanus 212 (Buherianus D 44), ut Gordonus, bibliothecae Medicorum Montepessulanae celeberrimae praefectus, ea quae propria est Gallorum comitate nos docuit, saeculi est X, ad quod et alii rettulere. Continet a pg. 1 ad 66 aversam Nonium, deinde usque ad 79 Persium cum scholiis, quem saec. IX putat scriptum. Cf. de hoc cd. et Iahnii proleg. Persii pg. CLXXIII, qui eum secutus Haenelium saec. dicit esse IX. Post inscriptionem legitur cap. IV, tum I, II, omissum III, deinde continuantur relicua praeter IX, quod dest. In quibus, ut refert cum Quicherato Gordonus, XVII subiectum quarto decimo; idque ex ipso tractum, videtur archetypo.

De subscriptione dictum capite III.

Liber non indignus cognitione et qui propria nonnulla exhibeat bona. Quamquam falsissimum illud, quod dicit Quicheratus eum nullum alium cognatione tangere; quae res vel eo refellitur, quod pagina capitis IV illa, quae in I delata, et in hoc eodem loco legitur, quo in relicuis. Plerumque autem cum Bern. 347 et Par. 7165 accedit ad classem deteriorem, hoc est ad L_2, H_2, G, Bamb., gl. Lugd.

Caret lemmatis permultis et exemplis, ut Quicherati utar verbo, innumerabilibus, ita, ut vix tertiam operis partem contineat. Et pleraque quidem apparet recisa, quo in breve redigeretur liber longior. Interdum tamen a librario sublata, quae videret manca et corrupta, docent ea, quae pg. 3 ad finem l. 'velitatio' a nobis sunt notata. In citandis porro auctoribus operum titulos velut industria omitti testatur idem Quicheratus; qua in re ei convenit cum Bern. 347 et Par. 7665, ex eodem fonte ductis.

Quaedam ex Montepessulano notata habuerunt Basilienses. Maxima tamen pars eorum, quae ex hoc libro, item ex Danielis pariter atque Colbertino (Paris. 7665 et 7666) a nobis memorantur, Quicherati fide nituntur. Itaque his rarius usi sumus. Ex Parisinis etiam Basilienses et Riesius quaedam habuerunt excerpta.

Ex libris Italicis Nonii quosdam non esse repetendos ab eo, quem Lutetiae Parisiorum invenit Poggius et cap. III carentem neque alias satis integrum, certo constat. Nam Florentini plut. 48, 1 priora capita tria saec. XI scripta; nec magis ab exemplari quod dixi deduci potuit Regin. 1469, si Mauius recte eum adscripsit

saec. XIV, aut Vatican. 1557, in quo tertium caput non omissum. Sua et Vrbinati 308, in quo solum hoc caput, fuit origo. — Longe tamen maior pars codicum in Italia exaratorum quin ex illo fluxerit fonte haud dubium.

Quattuordecim, non minus, codicum Romanorum notae et excerpta ad nos transmissa initio a. 1886 ab Augusto Mauio. Sunt autem hi: Ottobon. 1699; 1725; Reg. 1469; 1639; 1817; Vat. 1554; 5; 6; 7; 8; 2916; 3418; Vrbin. 307; 308. Ex quibus Reg. 1469 saec. quidem XIV adsignat ille propter litteras initiales rubris caeruleisque variatas coloribus, sed ut concedat posse eum adtribui saec. XV initio. Idem Ottobon. 1699 utrum XIV an XV esse dicat ambigit; ego cur huius potius esse existimem, statim apparebit; relicui sunt XV praeter Reg. 1817; Vat. 1558, qui ad XVI referuntur. Ex his qui totum Nonium continent praeter Vat. 1557 haud dubie ab exemplari descendunt Poggii. Nam et tertium caput ab omnibus pariter abest, aliaeque quaedam adsunt lacunae. — Talis igitur originis videtur esse Ottob. 1699; 1725 (qui valde mancus); Vatic. 1554; 5 (in quo multa omissa); 6; item 2916; 3418; Vrbin. 307. Et ex his quidem Vat. 2916 et 1555 maxime inter se similes videri est adnotatum; quibus plura pariter desunt. Etiam in relicuis hic illic quaedam omissa; aliquando et licentius immutata. — In Vrbinate altero post Diomedem tertium caput exaratum. — At Reg. 1639 continet Nonium alphabeti ordine digestum, non tamen integrum; in Reg. 1469 perinde discripta inveniuntur Noniana (hactenus tamen, ut partes distinguantur operis), aliquanto quidem, ut videtur, pauciora. In Vatic. 1558 inest caput I item alphabeti ad leges divisum, tum pars secundi. — Reg. 1817 exhibet cap. a II ad XII, sed huius tantum partem.

Inscriptio operis non ubique eadem, quae in libris optimis. Ea omissa in Ottob. 1699; Reg. 1639; 1817; Vatic. 1556; 57. In Vat. 1554 et 55 primo capiti praemissum: Nonii Marcelli de significationibus vocabulorum (significatione verborum 1555) liber. In Vat. 1558 principio perscripta haec: incipit liber de proprietate sermonis ex Nonnio Marcello iuxa (sic) seriem alphabeti. Contra simillimus Harleiani et Guelferbitani titulus est in Ottob. 1725; Reg. 1469; Vat. 2916; 3418; Vrbin. 307, ut tamen in Vat. 2916; Vrbin. 307 omissa sint illa: index earum rerum quae hoc codice continentur. In Vrb. 308: Nonii Marcelli peripatetici de indiscretis generibus per litteras alphabeti feliciter incipit ad filium

Capitum inscriptiones non eaedem semper quae in optimis libris, sed aliquando immutatae vel omissae.

Novem libris ex his usus est Maius in Ciceronis de re p. libris castigandis, sed leviter satis et incuriose. Qui quod praeclarum dicit Vrbinatem 307, videtur is sane praestare ceteris; notabilis etiam alter, in quo tertium caput solum exstat. Igitur ex his siqua erant excerpta apud Ribbeckium in reliquiis scaenicorum (is acceperat ab E. Rodio; sed qua est levitate saepius confudit utrumque) subinde respexi. — Praeterea ex isdem ut ex reliquis notata quaedam a Maio Mauioque; quae bis terve invenies memorata.

Plura de libris Romanis colligere non est operae visum; adeoque omnes exigui pretii esse adfirmarunt plures, qui videre. — Quamquam non nego collatis eis curiosius hic illic aliquam archetypi Poggiani propriam eandemque non spernendam posse elici lectionem. Nos tamen cum iam Nonio plus nimio et temporis et pecuniae insumpserimus, hoc agendum relinquimus aliis.

Etiam Ambrosianos duos libros, item Venetos illos, de quibus cap. III mentio iniecta, a iuvene quodam litterato inspectos, futtiles esse mendososque ac mutilos testantur Basilienses eodemque loco habendos Neapolitanos.

Praeter hos quos enumeravi etiam alios multos saeculi potissimum XV codices in Bibliothecis Austriae, Galliae, Italiae aliarumque terrarum latere constat. Quos qui evolverit, et corruptelas magis etiam deformes vulgatis et interpolationes hactenus ignotas deprensurum multas non nego, nego inventurum nisi paucissima ac vix memoria digna, quibus emendatio proficiat Nonii, excepto quod unius vel alterius coniecturae de auctore primo certius iam constabit quam ante.

Hactenus haec. Nam de glosariis Lugdunensibus, quibus usi sumus interdum, satis est expositum cap. III.

VI.

DE RATIONIBVS EDITIONIS HVIVS.

Iam ut relicua absolvam, illud pro modestia, quam insitam penitus sentio mihi et infixam, primum omnium cavendum duxi, ne plus neve minus exspectent docti eo, quod praestare me posse spondeam.

Ac primum quidem de difficultate operis curiosius agendum, non ad iactanda merita nostra, quae quidem honestis ultro patefient existimatoribus, sed ut deterreantur quibuscumque veri cura et decori, ne siqua offenderint vel dubia vel falsa exagitent cupidius.

Buechelerorum est profecto — cuius utinam vitii ne dux et auctor extitisset Mauricius Hauptius, vir istis certe longe potior (plura de eo sum dicturus in altera libri de re metrica editione) —, Buechelerorum est, inquam, cum ipse nihil rei gravioris suscipere audeas, ingentia opera molitos pusillis insectari criminibus. At qui semel ardua et aspera tractare instituerit, huic bene notum maxima quaeque aggressis plurimum impertiendum veniae, neque licere errores eorum inclementius exprobrare nisi ei, qui documenta dederit rei perinde difficilis melius gestae.

Et illud quidem nunc praetereo, quod Nonii librum inter corruptissima antiquitatis monumenta haberi olim consensere docti. Etenim multorum annorum continuo usu est effectum, ut haud pauca, quae aliis viderentur obscurissima, nobis facile patefierent. Sed plurimum taedii ac laboris inde nobis ortum, quod Quicherati editionem, in qua sola poetarum, quos memorat Nonius, versus satis essent distincti, tradi oportuit operis.

Non tango orthographiae genus mirum et a nostri temporis doctorum rationibus alienum nec interpungendi morem talem, qui saepe ad intricandos potius quam ad explicandos facere videatur sensus. Nam ex his siqua haeserint in nostro exemplari, ea vix erunt fraudi prudentibus. Aliquanto gravius illud, quod a Quicherato, qui sua manu descriptum Nonii exemplar dedit exprimendum typis, haud raro festinatione incuriaque corrupti sensus sive synonymis suppositis sive omissis, quae addi, vel adiectis, quae abesse oportebat. — Quibus erroribus haud sane leves ortae nobis molestiae.

Et tamen haec minima fuit pars laboris, in textu restituendo qui esset insumendus.

Quid autem de apparatus adornandi dicam tricis ac moris?

In quo primum fuere codicum dittographiarum comparanda et componenda multa milia, tum doctorum commenta non pauciora conquirenda et consideranda, ac simul eorum, qui vel ediderunt Compendiosam Doctrinam vel partes eius subinde tractarunt, corrigendi plurimi circa librorum testimonia vel auctores coniecturarum errores.

Neque minus negotii attulit necessitas conferendi editiones scriptorum hodieque servatorum, quibus utitur Nonius.

Qua in re non illud modo impedimenta obiciebat et moras, quod traditae lectionis fides saepe erat subtilius exploranda, sed magis, quod vulgata scriptura dubitationem movebat identidem ac suspicionem, ut a Nonio, qui ipse vel maxime egeret cura, ad alios auctores deberemus devertere sanandos longasque instituere digressiones.

Plurimum tamen laborum difficultatumque in fragmentis erat scriptorum reconcinnandis. Quae quidem non, ut nunc solet fieri, ab adulescentibus omnium rerum ignaris, sed a spectatissimo quoque aetate et arte critico debere tractari alibi pluribus est demonstratum.

Augebant molestiam operis tot loci scriptorum in testimoniis commentariisque citati; quorum vel in numeris referendis patuit peccandi occasio multiplex; denique operarum officinae quamtumvis praestantis errores; qui eo facilius potuere provenire, quod multis passuum milibus habitamus seiuncti ab ea urbe, ubi liber hic expressus est typis.

Haec quae persecutus sum ut evincerentur, extraordinaria opus fuit industria. Itaque quantum cura diligentiaque, quantum sumptibus impendiisque potuit caveri, ut liber noster prodiret quam castigatissimus et emendatissimus, plenissime contulimus plurimumque, ut par erat, operae navavimus commentariis recte constituendis.

Quodsi ne sic quidem in hisce omnes potuere vitari errores, et imbecillitatem naturae humanae somnumque longo operi obrepentem excusabunt iudices candidi neque parvam culpae nostrae partem in Gerlachium Quicheratumque conferent. Quibus equidem minus succenseo, quod de codicibus editionibusque saepe falsa rettulerunt quam quod omnino eos latuit, quamquam suppetentibus abunde viae rectioris exemplis, quo modo esset apparatus instruendus, qui commoditati inserviret lectorum. Qui si maiore essent usi sollertia, quantam id nobis adferre potuisse censes utilitatem?

Iam ut errores in hac parte operis quantum posset fieri maxime conciderentur, id potissimum studuimus, ut gravissima quaeque quam accuratissime persequeremur, ut minuta eo quo digna essent haberentur loco.

Atque hinc primum repetenda quae de doctorum studiis Nonianis parce et cum delectu adhibitis initio dixi capitis IV nec minus multa quae mox sum memoraturus.

Igitur ut singula iam persequamur, coactis undique quae

sufficere viderentur subsidiis in constituendo textu (nam de hoc agendum primo loco) duas maxime res spectavimus.

Et primam quidem potissimamque hanc sanciendam servandamque censui normam, ut auctorum quibus utitur Nonius loci quam posset fieri legerentur emendatissimi. Nam quo ego pacto Nonium tanto studio dignarer tantoque impendio, nisi hoc mihi esset propositum firmiter et constanter, ut scriptorum praeclarissimorum gravissimorumque, sed maximam partem mirifice imminutorum ac depravatorum iniuria temporum verba suo restituerem nitori? — Et plerumque quidem, ubi librorum scriptura erat immutanda, in ipsum textum recepta, quae crederem vera. Interdum, ubi aut graviore vel incertiore opus esset remedio aut aliqua appareret ratio tutandi tradita, in apparatum reiecta lectio, quam existimarem rectam.

Atque hinc commode fit transitus ad declarandum illud, quod secundo loco in editione hac appetendum optinendumque existimavimus.

Scilicet cum Nonii opus vel maxime pertineret ad historiam eruditionis studiorumque latinorum neque ipsius doctrina eo contineretur, sed exhiberentur quae Frontonianorum aetas vel propria antiquissimorum auctorum lectione parta vel ex grammaticorum saec. I post Chr. et ante libris ducta recte sive secus tradiderat, haud exigua cura erat ponenda in eo, ut Compendiosae doctrinae, qualiscumque fuit, imago quam verissima et certissima repraesentaretur. Ideoque et Nonii sensus erant restituendi quantum posset fieri integerrimi et in exemplis auctorum quaedam relinquenda, quae cum aperte essent corrupta non tamen librariorum culpa, sed vel Nonii vel grammaticorum, quibus usus est, vitiose haberentur tradita.

Raro igitur admodum, veluti 1, 11; 363, 35, talium locorum textus mutatus, excepto ubi metro esset succurrendum. Plerumque satis visum in commentariis exponere, quid statuendum esse existimarem.

Ceterum intellegitur nonnumquam difficile fuisse et anceps discernere, quid librariorum, quid ipsius Nonii adscribendum esset socordiae. De qua re ubicumque oporteret monitum.

Haud ita raro, in quarto maxime capite, perturbata ac disiecta et mutata locis, quae unius lemmatis partes esse viderentur. Qua in re quamquam non poterat ubique discerni, quid Nonii neglegentia esset peccatum, quid scribarum,

ea tamen quae maxime possent impedire legentes sublata meliore ordine instituto, sicut factum in editionibus Merceriana altera prioribus et in Quicheratiana. A qua norma sicubi discessi, certae et plerumque perspicuae adfuere causae. — Quae in caput secundum ex tertio, ex secundo in tertium, in septimum ex nono irrepserant (cf. pg. 71 l. 'autumnitas'; 219 'pigror'; 481 post l. 'emungerentur' posita), haec, ne nimis turbaretur ordo vulgatus, suis servavi locis, contentus significasse, ubi olim fuissent posita.

In glosematis quae ipsius Nonii verba turbarunt recidendis aliquando nescio an fuerim parcior. Quae ubi viderentur neque certis teneri indiciis fraudis et tolerari posse haud ita incommode, bis terve malui abstinere a temptando corpore quantumvis vili.

Denique ubi liber Nonii graviores remediis contraxisse videretur labes, archetypi Noniani, qualem III cap. descripsi, repraesentavi speciem, et quidem talem fere, qualis est expressa codice Harleiano vel Lugdunensi, addito plerumque crucis signo. Quo tamen etiam sumus usi nonnumquam, ubi non vitium humana cura maius indicaretur, sed significaretur accuratiore locum in commentariis tractari disputatione.

In orthographia constituenda primum illud anquirendum fuit, num ipse Nonius in auctorum exemplis memorandis eodem ubique scribendi genere esset usus. Qui cum vix quidquam proprii habeat, sed undique ex grammaticorum decerpta commentariis, et quidem illiberaliter ac putide, ubicumque fontes discrepabant, et ipsum variasse scripturam verborum minime improbabile est, ut qui longe gravioribus differentiis patientissime locum dederit. Atque huius rei documentum extat unum, sed gravissimum. Nam cum Nonius inter eos grammaticos esset, qui nec *k* nec *q* agnoscerent consonas, sed pro eis ubique reponerent *c*, scriberetque calendae, cuius, cuerellae, potuit quidem librariorum libidine evenire ut *c* pro *q* positae vix semel bisve in ipsius Nonii verbis, numquam alias maneret vestigium, sed magis videtur aliquanto probabile vulgarem scribendi morem ab illo relictum in exemplis, quae adfert, fortasse etiam in grammaticorum, quibus utitur, verbis. Itaque ego *c* pro *q* tantum ibi duxi reponendam, ubi ordinis alphabetici lex id flagitabat; reliqua immutare nolui.

Ceterum subtiliora discrimina pleraque, quae fuerunt inter Nonii morem scribendi et eorum quos compilat grammaticorum auctorumque qui ab his citantur, post tot saecula restaurare iam non licet, excepto quod in Lucilii excerptis, quibus usus ille, plura

priscae orthographiae exempla videntur esse servata quam in aliorum scriptorum vetustissimorum.

Nos vero ita plane rem gessimus ut in Lucilii Enniique editione.

Igitur quantum licebat per librorum memoriam instauratus auctorum quos adfert Nonius scribendi mos. Vbi deficiebat illa, satis habui grammaticorum ad quos redit doctrina Nonii, h. e. s. p. Chr. n. II, repraesentare orthographiam.

Et omnium quidem maxime observata Lugdunensis manus prima. Est ubi Harleiani vel Genevensis potior sit fides. Altera Lugdunensis libri et Harleiani manu perinde et Guelferbitani librario plerumque antiquius scribendi genus recentiore mutatum. Nec tamen desunt exempla, ubi contrarium evenerit.

In Lugdunensi reddendo ne insolentiae quidem vel inconstantiae refugi crimen. — Notum quippe vel dignas memoria dittographias, ad orthographiam quae pertineant, si exclusae ex textu in apparatum reiciantur, facillime fallere et oculos et animos, praesertim in Nonio, ubi tot rebus multo gravioribus legentium detinentur curae. Praeterea nequis possit labi minus usitata verbi forma cautum plenissime, cum infra semper addita sit vulgaris magis ac trita.

Itaque mirari noli, quod in editione nostra scriptum, ut his utar exemplis, non modo *inpedimentum*, *conmodare*, *permities*, sed etiam *inquid*, *linquid*, *liquid*, adeoque *dad* (cf. 154, 24). Et illa certe quae sunt *inquid*, *linquid*, *liquid* tam saepe inveniuntur in codicibus vel optimis, ut vix ac ne vix quidem possit cogitari de sola librariorum sive imperitia sive neglegentia. — Igitur haec atque talia servari placuit et de eis ultra quaeri. Quae cur tanto opere displicuerint Ritschelio (cf. Opusc. IV, 406 sq.), equidem nullus intellego. Nam etiamsi quaedam sint recepta a nobis, quae ab antiquissimo scribendi more — quantum in tanta reliquiarum paucitate diiudicari potest ac definiri — videantur fuisse aliena, tamen frustra levitatis vel ignorantiae crimine arcessemur.

Etenim non ubique a nobis vetustissimorum temporum usum repraesentatum, ut supra monui, ita olim potuit introspici.

Denique cum quidam, incertum malitia ingenii an hebetudine, falso interpretati sint quae de ai pro ae in genetivo et dativo primae declinationis apud Lucilium posita protulimus comm. pg. 223 sq., sic habeto: illum aliquando propter metri necessitatem uti genetivo disyllabo, ut puta:

commoda praeterea patriai prima putare;

sed in dativo non magis quam quemquam scriptorum; et ubicumque in editione nostra inveniatur monosyllabum 'ai', pronuntiandum 'ae', sicuti illud eiusdem 'puerei' plane sonuit idem ac 'pueri'. Nec enim dubitari potest Lucilium 'ai' diphthongo in prima sicut 'ei' in secunda non esse usum nisi ad oculos legentium in distinguendis casibus eiusdem finalis iuvandos.

Neque quas olim in Lucilio institui omittendae vocalium geminationis rationes, ubicumque eae commendarentur codicum potiorum auctoritate, mutare sustinui. — Ac ne hoc quidem poterit improbari nisi ab hominibus criticae factitandae ignaris. Veluti in uno Lucilii loco eoque apertissimo (l. XXVI est frgm. 65) cum tribus locis Nonii legatur *agere* pro *aggere*, potest quidem ubique error subesse librariorum. Attamen qui illud *aggere* praetulerit, etsi verum reddat auctori, tamen multo magis ab artis legibus recesserit, quam qui lectionem ter sine ulla fraudis suspicione servatam et rationibus orthographicis temporis Luciliani ipsiusque Lucilii congruam defenderit. — Ac saepius a nobis monitum non posse exigi ab eis qui in monumentis ingeniorum veterum versantur emendandis, ut ubique ipsa scriptorum verba, nedum litteras, restituant (id enim ne fiat cum vitiorum traditorum numero et gravitate, tum naturae humanae vetatur infirmitate), sed ut quam minimum laedant artis ac rationis criticae leges ac talem reddant verborum contextum, ut auctores ipsi si ab inferis revocentur, agnoscant in suis libris propriam ubique ingenii venam, proprium elocutionis ac, si tanti duxerint, orthographiae colorem, denique, si poetae fuerint, propriam rerum metricarum ac prosodiacarum normam.

Et saepe quidem e corruptelis codicum antiquior forma scribendi recuperata; in quo notandum maxime in 'ei', quod 'i' longae vicem sustineret, saevitum a librariis. — Nec tamen dissimulandum multum in hisce discriminis inesse ac periculi. Nam in plerisque libris et crebras et mirificas saepe admodum inveniri mutationes litterarum, quas nullo eorum qui descripserint consilio, sed solo errore vel neglegentia ortas appareat, omnes sciunt qui in hisce studiis accuratius sunt versati.

Accedit aliud. Notum quippe vulgo, quam saepe antiquissimo sermoni latino conveniat cum agresti illo et in barbariem converso, qui ultimis imperii Romani ac sequentibus invaluit saeculis. — Itaque facillime poterit evenire, ut quae speciem vetustatis summae prae se ferant, tamen sint neoterica. — Hinc haesitatio quaedam nobis orta dubitatioque, maxime in spiritu sive addendo

sive demendo. In hac igitur parte aliquando inconstantiae nobis crimen deprecandum.

Denique iterum monendum, de quo iam superiore capite dictum, in archetypo Nonii aliquanto pauciora quam expectes videri fuisse antiquissimae orthographiae exempla, et quidem non librariorum, sed Nonii eiusque auctorum culpa.

Quae in Graecis posita erant subrustice — veluti paene semper traditum Adelfis, Formione, Finidis —, ea plerumque dubitavi utrum librariis tribuerem monachis an ipsi Nonio, Numidae semidocto. Placuit tamen cultiorem scribendi servari usum, cum praesertim codicum vel optimorum in illis non ea semper aut fides sit aut constantia, ut testimoniis eorum tribuas nimium. — Ceterum conferenda quae initio sunt dicta Indicis auctorum.

Restat ut de his dicam, quae graeco constant sermone. Ea saepe apud Nonium, ut et in aliis libris, litteris expressa latinis. Quae scribendi licentia aliquando a nobis admissa, etsi ab ipso Nonio graeca fere graece expressa compluribus codicum signis indiciisque adducor ut credam. Quamquam leviter eum imbutum fuisse linguae graecae peritia, ut Terentianum, popularem eius et aequalem, qui ipse id profitetur, non potest dubitari.

In Graecis, sive graece sive latine essent exarata, servata ut plurimum codicum optimorum scriptura.

Hactenus de orthographia. In qua ego constituenda pariter illud studui ut quantum posset fieri maxime satisfieret artis legibus neve morosius exiliusque venatus esse viderer minutias.

Atque omnes monitos velim doctos, qui cum iucunditate et commodo cupierint uti libro hoc, ne nimis circa apices haereant reputentque illud quod dicitur in bibliis litteram occidere, vivificare spiritum non ad religiones magis et mores quam ad studia et disciplinas pertinere.

Rei metricae quo gravior in plerisque, qui circa Nonium versati sunt, et inscitia fuit et incuria, eo impensius a me consultum vix est quod dicam. Itaque haec pars operis, quae non immerito habebatur difficillima, etiam atque etiam retractata atque omnia non casu aut arbitriis temperata, sed ut arcana et semota a vulgo postulabat ratio musica.

Et cetera quidem praeter Plauti cantica quaedam ut plurimum sat fuere prompta ad expediendum. Contra ingentes in Varrone morae ortae et tricae, non modo quod metra adhibuit et plurima et diversissima ac doctorum qui Saturas eius tractarent maior pars ingenio fuit prorsus ἀμούσῳ, sed quod ille, ut alii

quales, ne Catullo quidem excepto, parum accurate distinxit, quid rsibus persequi oporteret, quid prosa, quodque saturarum eius iquiae multae sive brevitate verborum sive rerum quae tunc int ignoratione maximeque librariorum Nonii culpa sunt obsrae valde et impeditae, denique quod ipsa linguae latinae inles saepe etiam in prosae scriptoribus falsa quadam specie nborum sive trochaeorum italicorum, quibus plurimum usus est irro, nos decipit.

Quod cum ita esset, non eadem qua alibi fiducia in Varronis metrica constituenda usi sumus, sed interdum servata in textu osa versuum quae offerebantur species in apparatum coniectae. nninoque illa minus metri vinculis adstringenda existimavi, in ibus cum integer constaret ac solidus sensus neque initium rsus neque finis satis compareret.

Praeterea hoc loco monendum et apud tragicos omnes nec nus apud comicos inde a Terentio longe longeque frequenres esse iambicos numeros ac trochaicos relicuis; ex illis autem ilto usitatissimos trimetrum iambicum cum tetrametro trochaico talectico. Atque adeo haec metra eo magis celebrata a scaenicis, o propius accesserunt ad aetatem Augusti.

Poetae non quidem certa lege, sed insita elegantia ducti cavere m soleant, ne aut post primum semipedem sensus fiat intertium aut ante ultimum, rarissime evenire, ut versus a gramaticis citentur una duabusve syllabis curtati, ac potius in exemplis libus librariorum latere fraudes saepius a nobis memoratum scriptis prioribus.

Atque eadem lege musica evenit, ut particulae versuum citatae erumque aut ab initio metri ad caesuram aut a caesura ad nem pertinerent.

Porro quae in unum versum possent coire, ea rarissime nec isi ubi certae deserendi morem alias observatum causae aderant, ivisa in duos.

Rogantibus multis in versibus iambicis, trochaicis, anapaesticis ses impares fere insignitae accentu. — Etiam cretici et bacchiaci iique numeri difficiliores notis additis commodiores facti ad scanndum.

Omissus interdum accentus in parte versus non errore, sed i vel corrupta vel dubia nimis exhiberetur lectio.

Praeterea punctis singuli indicati semipedes, ubicumque referre istimabam lectorum, ut intellegeretur metro aliquid desse. Interm tamen talibus locis syllabarum quae deficerent longarum

breviumve signa addita. — Atque in his aliquando supplenda admittendae elisionis causa verba, quae a vocali incipiant.

Porro ut in relicuis libris nostris, etiam hic rationis musicae causa in versibus ubique prima verbi 'est' littera recisa praecedente vocali vel 'm' consona, nec minus '-is' vel '-us' finalium brevium dempta ultima, siquando non valeret in metro; quamquam in libris scriptis Nonii paene semper illae servatae integrae. Quod ubi secus evenit, cum cura indicatum.

Eandem propter curam numerorum ea quae sunt *inter se*, *nescio quis* similia in unum iuncta vocabulum in versibus, quae alibi disiunctis exhibuimus partibus, qualia in libris exhibentur. Porro ubique a nobis reposita illa '*siquis*', '*nequis*', '*numquis*', sim., quamquam eadem ut plurimum binis vocabulis perscripta in cdd. Nonianis.

Hactenus de verborum Nonii contextu. Nunc de commentariis sum dicturus.

In quibus concinnandis illud primum mihi fuit accurandum, ut iam constaret quam plenissime de traditione optima vel antiquissima librorum. Id gravius et utilius visum quam si Ribbeckii exemplo acervatim a me referrentur vel Maelii Maeviana commenta vel iudicia confusa Vseneri.

Itaque post ea quae cap. III, V sunt exposita non erit mirum omnium plurimi a nobis aestimatam libri Lugdunensis et Harleiani manum primam et de ea curiosissime relatum. Vix minus plene excerptus Genevensis; cuius de virtute supra memoravi. — Interpolatorum codicum speciem cum optime referrent cum secunda manu Lugdunensis et Harleiani Guelferbitanus, etiam horum dittographiae cum diligentia propositae.

Porro in quarto capite studiose admodum adhibitus Bernensis 83, paulo minus alter, ita temperata cura, ut leviculae inutilesque varietates scripturae haud cunctanter omitterentur neve quidquam praeteriretur, quod ad rem facere videretur. — Ceterum cum illi sint manci, nequis credat in eis inveniri nisi de quo testemur neve ex silentio nostro temere concludat quidquam moneo. Plura qui cognoscere voluerit, poterit adire librum Meylani.

Porro eaedem prorsus rationes a nobis observatae in Bambergensi libro excerpendo.

Denique saec. XV librorum scriptorum vel impressorum praeter vulgo receptas minime omnes, quae innotuerant, prompsimus lectiones, sed ut quaeque videretur memoria dignissima, hoc est eas, quibus maxime comprobaretur, quanta et licentia et imperitia temporis illius

docti versati sint in Nonio tractando. Quorsum enim pertinebat vel errorum monstris similium vel interpolationum risus moventium multitudine commentarios nostros obrui?

Praeterea nos, quo promptius docti archetypi Noniani et exemplarium ex eo ductorum vicissitudines informarent animo, in primo capite plenius multo uberiusque de rebus vel minutissimis rettulimus quam in secundo ac tertio; magisque etiam dittographiarum index contractus inde a quarto, quod fuit omnium gravissimum.

Namque in hac rei administrandae parte eadem plane usi sumus via, quam in Lucilio Ennioque tenuimus.

Itaque ut summa cum cura cautum, bonorum librorum ex scripturis nequid lateret doctos, quod utile esset ad Nonium emendandum eiusque librariorum placita noscenda, ita levissima quaeque omissa nec interpolatorum saec. XV codicum ludibria memorata nisi rarissime, ne apparatus nimium oneraretur neve aut labor noster, qui vel sic fuit maximus, immodice augeretur per nugas et quisquilias aut animi legentium, dum minutissimis rebus exercentur, hebetarentur ad summas.

Quam ob rem plerumque non relatum de vocabulis male distinctis, qua in parte saepissime peccatum a librariis, de interpunctionibus perperam sive recte appositis vix umquam.

Compendia scripturae cum in optimis libris nec multa sint eademque facillima, ut plurimum non recepta in commentarios; at in ipsa verba Nonii pauca quaedam, quae explicatione non egerent.

Nam cum in exemplari Quicheratiano, quod typographis tradidi, pro libro soleret poni 'lib.', id duxi servandum, quamquam variant membranae. Item pro eis quae sunt: *Georgica*, *Aeneis*, *Historiae* admissa a cap. IV compendia, quae Lugdunensi potissimum codice repraesentarentur.

Guelferbitani libri, quo ut librorum ita auctorum nomina saepius exhibentur abbreviata, ratio in hac parte vix habita.

Nec non in librorum titulis referendis, ne lectorum patientia fatigaretur — veluti quis, nisi ipse fuerit vel Heautontimorumenos vel ὄνος λύρας, aequo feret animo centies repeti in Nonii codicibus exhiberi *Heautontimorumenon* pro ablativo et pro ὄνος λύρας *honos lyras* seu similia? — de pusillis quibusdam eisque continuo recurrentibus erroribus post cap. I vel III non fere relatum nisi in Indice auctorum.

Quod in auctorum nominibus titulisque librorum memorandis

saepe usi sumus littera initiali capitali, nihil inde concludendum de scriptura codicum, quorum in hac parte magna solet esse inconstantia.

Atque in primo capite ut relicua, ita quidquid ad orthographiam pertineret constantissima persecuti sumus cura, ut tamen monitos velimus doctos, quae de Guelferbitani referantur scripturis, eorum magnam partem nullius nisi editorum Basiliensium niti fide; de qua re supra dictum.

Praepositionum assimilatio in compositis cum rarissime exhibeatur Lugdunensis manu prima, at frequentissime eiusdem secunda itemque Harleiano et Guelferbitano, visum est inde a capite secundo de hoc non referri. Igitur ubicumque iam praepositio invenitur integra, talem certe Lugdunensis manu prima exhiberi scito; ubi assimilata legitur, libris omnibus hanc exhiberi scripturam. Neque quidquam praeterea de hac re propositum nisi pauca eaque obiter.

Praeterea post caput II saepius notare neglectum, si pro 'ae' posita esset 'e' vel invicem, hoc est ubicumque nec de vera scriptura posset dubitari et unius certe ex duobus libris potissimis testimonio firmaretur rectum.

Denique in eis quae graecis litteris essent exarata (ea minusculis a nobis reddi iam supra adnotatum) post caput III Lugdunensis potissimum, tum Harleiani Genevensisque memoria respecta, neglectus fere Bern. 83, cui quidem paene semper cum melioribus convenit. Etiam Bamb. minus curatus.

Ceterum cum ex tabula in cap. superiore proposita appareat litteras *A*, *Δ*, *Λ* simillima plerumque inter se esse specie, vix ut possint discerni, facilis erit venia nobis parata, siquando in reddendis illis sit turbatum.

Praeterea cum haud raro graecis litteris substitui soleant latinae, ut quaeque figura simillima, veluti n pro π, talia non semper relata a nobis.

In Lugdunensis libri Harleianique lectionibus referendis vix umquam fuit cur a Zangemeisteri Siversiique et Onionsii testimoniis citarentur diversa. — In Helveticis Guelferbitanoque et Bambergensi excerpendis quorum fide starent commentarii nostri cap. V declaratum.

Vbi eadem apud Nonium pluries occurrerent, quae de eis notanda viderentur primo fere loco apposita. Ab hoc tamen interdum discessum more, sive fugerat nos aliquid in tanta mole rerum, sive de pluribus erat monendum rebus cavendumque ne

commentarius iustum excederet morem; aliquando et propter causas alias. — Ceterum etiam hic ut ubique brevitatis studio ducti illud maxime curavimus, inutilia ne repeterentur.

Vbi exempla vel ex integris hodieque excerpta essent libris vel ab aliis tradita auctoribus, graviores differentiae textus propositae tantum non omnes (quaedam in Appendice additae), etiam leviores permultae, non tamen universae, nec eadem constantia.

Qua in re hoc notandum, in referendis lectionibus variis ubi auctoris, apud quem etiam habetur exemplum Nonianum, solum apponatur nomen, significari lectionem fere et librorum consensu et ratione firmam certamque; ubi codicum simul iniciatur mentio, saepius indicari dubium esse utrum haec traditio an ea quae apud Nonium inveniatur sit praeferenda.

Denique quod ad titulos, praeter commentarios respiciendus vel maxime Index II.

Ita cum via esset munita criticae factitandae, expeditis quae librorum scriptorum auxilio possent restitui, iam ad relicuas corruptelas applicare coepimus animum. — Ac primum quidem respicienda erant et diiudicanda grammaticorum inde a saec. XV commenta. Quae pars operae et difficillima longe fuit et laboriosissima. Ac nescio an nulla re magis demonstretur propitiis dis an iratis facessas criticam quam recte sive secus aestimatis aliorum coniecturis. Scilicet ad rem summam communemque salutem non magis quam ad quisquilias et venti spolia, in quibus nos versamur, pertinet illud:

non minor est virtus quam quaerere parta tueri;

eoque magis, quo plura in antiquis scriptoribus longo multorum saeculorum usu tritis a grammaticis sunt temptata.

Igitur, quo paucis declarem rationes nostras, ut Ribbeckius et Riesius merito vituperantur, quod divinis saec. XVI et XVII criticorum inventis saepe praetulerunt condiscipulorum familiariumque suorum commenta vanissima, ita ponderandas potius quam numerandas doctorum existimationes nec memoria dignandas nisi eas quae arte et ratione starent omni tempore affirmavimus. De quo pluribus expositum in Phaedri, mox in Ennii prolegomenis; viamque nostram a multis probatam non mediocriter laetatus sum. Receptae tamen sunt in commentarios hosce aliquanto plures coniecturae, quam in Ennianos. Inter quas etiam relatae quaedam speciosae eademque falsae, sed non sine nota. — Atque hactenus optemperandum censui desideriis Iosephi Schebori, collegae doctissimi, qui in actis ministerii institutionis publicae Rossici, quae

m. Augusto anni 1884 prodierunt, candidissimum de Ennianis studiis nostris protulit iudicium. — At omnino abdicare rationes supra memoratas in hac potissimum editione erat aleae plenum et alienum a lectorum commodis. — Etenim cum sit res difficillima multorumque annorum insinuari penitus in libri Noniani velut labyrinthum ac ne sic quidem possit profici quidquam nisi si amplissima litterarum latinarum ad Augusti usque aetatem fueris imbutus peritia, apparet de Nonio iudicandi facultatem nullo tempore contingere posse nisi paucissimis. — His autem ad studia propria factitanda numquam una, vel amplissima si fuerit et copiosissima, satis esse poterit editio. Quaenam igitur erit perversitas duorum triumve in gratiam ac neglectis plurimis, qui Nonium non ipsius causa, sed propter allata scriptorum, quibus operam navant, exempla nec ut doceant, sed ut discant, solent tractare, instruere apparatum mole commentorum, quibus oneretur potius quam ornetur mentesque magis consternentur quam confirmentur? Quod ne calidius dictum putent imperiti, audiatur quid mihi acciderit.

Nempe si in locis obscuris prorsus ac depositis, qui apud Nonium inveniuntur haud pauci, ubi non sufficere viderentur facultates nostrae, ego saeculi XVI ac XVII doctorum inventa rursus revolvebam animo, plerumque quidem evenit, ut iterum perpensis horum curis viam invenirem, qua iretur ad verum. — Contra siquando, ut in rebus desperatis vel tenuissima solent circumspici subsidia, eo descendebam ut ex ingenti coniecturarum farragine, quam videre est apud Ribbeckium in scaenicorum poetarum reliquiis, retractarem amicorum eius ac sociorum commenta, confundi sensim animus noster ac perverti, denique perinde hebescere et torpescere, ac si Roberti Vngeri analecta Horatiana legerem aut in capite meo, quod Goethius ait, rota agitaretur molaris. — Quodsi nobis hoc accidit post tot annorum studia et exercitationes, quo tandem modo affectum iri putabis illos, qui nullo aut perexiguo Nonii usu sunt imbuti, si ego, idem Atti quod Tetti ratus, nobilissimis Iunii, Lipsii, Scaligeri, Passeratii, Merceri, Vossii inventis promiscue addidissem plebeiorum hariolationes doctorum?

Igitur cum neque vellem neque deberem proponere Nonii speciem nisi talem, qualis olim animo meo erat informata, ne coniecturas quidem commemorari fas erat praeter eas, quae congruerent huic et concinerent. Quod cum ita esset, summa opera id a nobis quaesitum, ut multum potius quam multa commentariis continerentur hisce.

Atque ut exemplo demonstretur, quid intersit inter nostras rationes et plerorumque qui hoc saeculo vel Nonii librum vel fragmenta eius opera servata cum apparatu critico ediderunt, adscribam paucula quaedam Pacuvii et Accii qualia apud nos leguntur et qualia apud Ribbeckium addita varietate lectionis. Ea feruntur pgg. 262 et 234 s. l. 'consternari' et 'aptus'. — Itaque nos:

I. constérnare, anime? ex péctore hoc ecvólvito
consílium subitum, rés quod enatást modo,
qui pácto inimicis mórtem et huic vitam ófferas.

II. óbviam ensi it. quem ádvorsum aptus álter in promtu óccupat.

I. anime (animae *cdd.*); *interrogandi notam add. M.* — hoc evolvito *M* (hoc evolvere *Passerat.*); hac (hanc *Gen*, *B*, *pr. H*) et volvere (*seq.* con. — volveret *ante ras. Hs.*; e *ultimum f. ex* i *factum*) *cdd.* — subitum *et q. seq. usque ad v. 1 om. B.* — subitum, res quod enata est modo *Madvigius Advers. II, 661; M;* subit omnes (omñs *Gen*) quod denata est modo *cdd.* — qui p. *C*, *Gen.* — offeras *Gen*, H_1; *Vossius;* efferas *rell.*

II. obviam ense *Grotius* (ensi *Quicheratus*); it *Bothius curis secundis* (obviam est, itque advorsum, aptus; alter in promptu occupat); quem *M;* obvia mens idque *C*, *Gen.* — promptu *Gen.*

At Ribbeckius:

I. constérnare, anime, ex péctore aude evólvere
consílium subito, méns, quod enatúmst modo,
qui pácto inimicis mórtem et huic vitam ásferas.

II. [cum] óbviamst adque ádvorsum aptus, álter in promptu óccupat.

I. consternare animae ex pectore hac et volvere consilium subit omnes quod de nata est modo *libri; quae ut potui emendare conatus sum. — dubito an* mentis quod natumst modo *praeferendum sit.* consternatae animo, expectoratae haec volvere. consilium subiit omnes, quod natum est modo *Lipsius Epist. quaest. III, 21;* consternatae, animum expectoratae volvere consilium subit omnes e re nata modo *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV, 786;* consternare, anima, expectora haec, it volvere consilium subito mens, quod de nata est modo *Scheglius Praem. epist. 8 ap. Grut. IV, 901;* consternate anime, expectora haec et volvere consilium, subito omine quod enatum est modo *Vossius;* consternate anime, ex pectore hoc evolvere consilium subeat (studeas *idem 2*) omne, quod natum est modo *Bothius; malim* subitum. — quo *Scheglius.* — afferas *ed. Mediol.;* efferas *libri.*

Nec vero contentus illis in corollario trag. lat. rel. pg. XLV addidit haec: 'efferas *quod in libris extat dubium est utrum* afferas

an offeras *corrigendum sit'*; et in coroll. comic. CXXII: '*meis ex parte adsumptis v. 284* confirmare, 285 consilium subitum *(ut in adnotatione proposui)*, res quod enata est modo *Madvigius advers. II, 661, illud contra certissimam Nonii fidem, hoc vanum et obscurum*'.

II. cum *om. libri.* — obviam est *Bothius 2,* obvia mens *libri;* obviam ense *Grotius Bibl. crit. nov. IV.* — adque] idque *libri, nisi quod* denique *ms. Barthii;* it *Grotius,* itque *Bothius 2;* obvium ensique *Buechelerus.* — alteri *ms. Barthii.* — occubat *ms. Barthii.*

Idem coroll. trag. lat. rel. pg. LVIII: '*quamvis litteris codicum commendari videatur Buecheleri coniectura, tamen* ensis *non ei, in quem impetus fieret, dandus erat, sed ei qui advorsum occuparet. probarem igitur, si legeretur* óbviumque ensi ádvorsum aptus, *sed haec longius etiam quam nostra recedunt a memoria*'.

Itaque ex editionibus priorum non magis quam ex ceterorum curis Nonianis integra lectionis varietas, sed potissima quaeque decerpta. Porro, ut solemus, maiore etiam in nostra quam in aliorum commenta usi sumus severitate.

In apparatu igitur quae proposita solo, talia fere erant, ut non pro certa emendatione viderentur recipienda, sed digna omnino cognitu neque a probabilitate aliena. Et potioribus quidem addita interdum brevicula quaedam eademque honorifica nota.

Porro hic illic verbo perstrictae coniecturae tales, quae cum parum essent probandae tamen vel fucata specie vel auctorum nomine capere possent animos legentium.

In scriptore frequentissimis trito doctorum curis non potest esse mirum, quod diversa saepe in eandem vitiorum tollendorum inciderunt viam ingenia; id quod maxime evenit intra annos 1550 et 1650, cum tot critici eruditione, ingenio, studio praestantissimi in refingendis latinitatis antiquissimae monumentis versarentur.

In hac igitur parte non semper eadem usi sumus via. — Raro plures eiusdem rei memorati inventores, et quidem potissimum in locis difficilioribus vel ubi minori auctoritati subiungenda esset maior, sed aut primus tempore aut qui claritate studiorum praecelleret ceteros aut qui plurimum operae in scriptore de quo ageretur collocasset.

Praeterea cum non semper nec ubique (nam extra Petropolim dum peregrinamur partem operis impressam typis in Appendice memoravimus) liceret adhibere libros, quibus Gerlachius et Quicheratus aliique novissimi temporis docti usi sunt in coniecturarum auctoribus promendis, hic illic a nobis tradita illorum stant fide.

In qua parte siquando a nobis peccatum, cogitent quaeso lectores, nos certe multum abesse ab ea neglegentia ac levitate, qua in opere aliquanto minore ac faciliore plerique fragmentorum ex Nonio petitorum editores novissimo tempore sunt usi, maxime Ribbeckius Riesiusque, pariterque considerent idem neque ex magno critico fieri parvum neque ex parvo magnum aliquot coniecturarum decuriis perperam sive additis sive demptis.

Emendationum certissimarum levissimarumque auctorum, sive nos essemus sive alii, interdum omissa nomina. — Denique quod aliquando commendatae coniecturae inventore non memorato, ne eadem qua Ribbeckius lapsi esse existimemur vanitate (nam is subtracto inventis nostris, quibus uteretur, nomine quasi ex albo senatorio vel adeo ex generis humani memoria eradere sese posse nos speravit), ita habeas velim, maiorem longe partem illis nostra contineri commenta, ceteris ut plurimum hominum obscurissimorum ignobilissimorumque, quorum vocabula nosse nec utilitatem ullam nec iucunditatem adferre posset legentibus.

Praeterea cum ingenti et nostro commodo et ceterorum vix umquam notatum a nobis, lectiones receptas vel commendatas quinam post primum auctorem sint amplexi. Qua in re maiorum minorumque gentium doctorum nomina promiscue memorando plurimum chartae perdiderant Gerlachius cum Rothio et Quicheratus.

Commentario tali subiungendo, quo enarrarentur omnia, quae apud Nonium sunt memoria digna, cum nec otium suppeteret nobis nec voluntas, ad illustrandum eius librum pauca addita et ea plerumque breviora, non tamen, ut spero, inutilia cognitu. Et maxime quidem persecutus sum illa, quae aut difficiliora viderentur ad intellegendum aut ubi nova possent promi.

Vt ad emendandum, ita ad explicandum Nonii opus plurimum attulere saeculi XVI et XVII ingenia, et quidem Scaliger potissimum ac Turnebus et Mercerus.

Ribbeckii librum de tragicis latinis Petrique ac Iordani de historicis latinis et de Catone commenta iam cap. IV attigimus. Ad Varronis saturas expediendas post Scaligeri et Turnebi scripta aliquanto plus nobis profuere Oehleri curae, quam Vahleni, Riesii, Ribbeckii, Buecheleri, quantumvis hi, vanitate ducti, superiores se existimarent illo. Atque hoc loco etiam memorandus Iohannis Pomialovskii liber diligentissime scriptus de Saturis Menippeis Varronis; qui quidem, quia Russico constat sermone, parum apud occidentales innotuit. Prodiit Petropoli a. 1869.

Quantum ad nostra priorum temporum studia, ne eadem usque essent recoquenda, remissi identidem lectores ad Ennii Luciliique editiones, quibus vix carere puto quemquam, qui Nonii tenetur cura.

Atque eadem brevitatis affectatione evenit, ut Nonii errores summatim perstringerentur et quidem, ubi non esset locus dubitandi, solo *n. N.* compendio. Praeterea, quo chartae parceretur, silentio praeteritos plerosque alibi memoravi.

Iterata a Nonio exempla scriptorum post cap. II, cum prima operis difficultas esset evicta, paene semper adscripta infra; in I et II gravissima quaeque. Relicua poterunt sine negotio ex Indice auctorum suppleri. — Qui etiam consulendus de locis contiguis inter se vel proximis. Nam de his raro monitum in commentariis.

Apud alios grammaticos vel auctores qualescumque ubi eorundem, quos Nonius adfert, extaret memoria locorum, id excepto Gellio non ubique adnotatum, sed ita potissimum, si ad crisin factitandam pertinere videretur. Quod quidem eo facilius laturos confido doctos, cum in septima grammaticorum latinorum a Keilio Hertzioque editorum parte habeatur conspectus omnium omnino exemplorum, quibus usi illi.

Etiam lemmatum eorundem vel similium apud Nonium quae occurrerent memoria iniecta haud raro. Nec tamen neglegendus lemmatum Index.

Porro Gellii loci, quibus utitur Nonius, relati omnes (certe relatos volui); ex relicuorum grammaticorum libris excerpta, quae maxime ad rem facere viderentur.

Testimonia scriptorum, quae in media leguntur pagina, a Victore Pinguiculo, philol. stud. Petropolitano, temperantibus nobis cum magna diligentia sunt concinnata. Leviora quaedam, quibus initio maxime operae turbatum, correcta in Appendice.

Denique additi Indices lemmatum Auctorumque; porro rerum in commentariis tractatarum nec non editionum commentariorumque plurimum tritorum usu. Praeterea in Appendice notata, quaecumque in utraque operis parte vel emendanda videbantur vel supplenda.

Restat, ut illis, qui in edendo Nonii libro suo nos labore suaque opera adiuverunt, gratias agam plenissimas. — Quorum maior pars superioribus memorata capitibus; ex ceteris primo loco ponendus Athanasius Bytschkowus Petropolitanus, vir celeberrimus, cuius humanitate est effectum ut ex

bibliotheca publica Berolinensi transmitterentur Petropolim editiones Nonii illae, quibus primum a cap. IV usi sumus. Dictum de eis pg. 277. Nec silenda L. Hoermanni, bibliothecae praefecti Oenopontinae, ac L. Ieepii, professoris Regimontani, officia. — At quos nominatim non compellavimus, eos velim habere persuasum animo, non minore a nobis recoli pietate ipsorum in nos studia quam relicuorum. Atque ita dignas referri vices posse existimavi omnibus, qui de Nonio nostro bene sunt meriti, ut studerem reddere hanc editionem quantum posset fieri optimam.

Et hercule quamquam Nonii librum non licuit praestare labe immunem omni nec difficultatibus expeditum omnibus — quo enim ego pacto unus potui perficere quod quadringentorum annorum tot critici affectavere frustra? — tamen longe longeque leges emendatiorem quam fuit per saecula superiora XII.

Et ipsius quidem Nonii commenta tractabis quantum libuerit: auctorum quae adfert exempla, me quidem si audies, diurna nocturnaque versabis manu. Ex quo duplex percipietur commodum.

Nam primum intelleges Romanos quamquam scriptorum laude neque potuerunt neque voluerunt aequare Graecos, studio tamen litterarum vix minus fuisse admirabiles quam rebus gestis. Duobus quippe saeculis quae fuerunt inter Livium et Vergilium (quo fere temporis spatio continentur libri allati a Nonio) et ingeniorum ingentem vides profluxisse copiam et litteras latinas a rudibus initiis ad eum cultum productas, quem omnes admiramur, idque non in pace et otio, sed continuo bellis tumultibusque ac discordiis agitata civitate.

Cuius enim populi labores aequarunt eos, quibus vexati sunt Romani a fine belli Punici primi usque ad Augusti tempora? — Ac tamen illi inter tot discrimina rerum motum sub Pyrrhi bellum litterarum, disciplinarum, artium amorem non modo non attenuarunt, sed in dies auxerunt.

Et hoc quidem quantumvis sit admiratione dignum, longe tamen maius illud ac plane divinum et alieno exemplo vacuum, quod eadem aetate turbulentissima sermo latinus ita est castigatus et perpolitus, ut praeter gravitatem insitam ac maiestatem reciperet venustatem, ubertatem, varietatem, denique omnes illas virtutes, quae in eo sunt conspicuae. — Cum hac sollertia qui compararit huius saeculi et superioris populorum vel cultissimorum morem, inveniet plerosque immota vel modice lacessita pace ac propitiis, si per mores nostros liceret, dis attenuasse curam linguae patriae eamque in barbarum degenerare passos.

Nec vero virtus illa praemio suo caruit. Namque ita effectum, ut Romani pariter cum Graecis, quibus magistris usi sunt, et ipsi fierent praeceptores generis humani atque studiorum populi Romani maneret honos, cum pridem sacra, iura, arma naturae lege, quae nihil ac ne Romam quidem siit esse aeternam, concidissent, adeoque per barbarorum invasionem et quae eam secuta sunt maxima longe pars litterarum latinarum perisset.

Humanitatis autem Romanae incrementa sensim adaucta ac magis magisque corroborata, donec laetissime efflorescerent, ex nullo auctore melius licet cognosci quam ex Nonio.

Ea deinde Caesarum aetate per totam Europam diffusa, tum ad barbaras gentes propagata, qui senescente imperio sunt potiti, ita cepit feros victorum animos, ut omnis humani divinique cultus, quo nunc utimur, fundamenta ac principia repetenda sint a Romanis eorumque beneficiis ac meritis etiam is fruatur, qui vix fando audierit de lingua latina. De quo plura dicta in vita Ennii.

Quae cum ita sint, quod aiunt artes liberales non odisse nisi ignarum, idem potest dici de litteris latinis. Ne ipse Momsenus, ferocissimus ille cultus humanitatisque Romanorum contemptor maximeque omnium Ciceronem convitiis et, quae ipsi videantur, facetiis arripere solitus, etiamnunc per Holsatiae suae vastissimas erraret silvas glandibusque et siquid hoc deterius vesceretur, nisi Romani fuissent et Cicero.

Praeterea qui a libro Nonii oculos in nostros deverterit commentarios, insigni afficietur et commodo et voluptate ac mirifice excoletur ingenio, cum in quavis fere pagina videre sit nomina summorum et immortalitatem merito adeptorum saec. XVI et XVII doctorum, neque nostri temporis litteratorum iniciatur memoria, nisi ubi commenta eorum non indigna sunt visa viris illis.

Quodsi iudices periti de Nonio nostro statuerint, quod de Lucilio Ennioque dictum, nonnihil eo videri adiutas litteras latinas nec nos ita multo inferiores antiquis illis criticis, quos omni veneratione colere numquam desinemus, me quidem tot laborum susceptorum numquam paenitebit.

INDICES.

I.

INDEX LEMMATVM.*)

Lemmatum Indicis cum iam in ed. a. 1471 et sequentibus rudia quaedam facta essent initia, mox idem maiore cura adornatus ab Aldo. Quem secuti multa in melius mutarunt Iunius, Mercerus, Rothius. Atque huius a nobis, cum correctus esset locis multis, traditus typographis libellus. Quem imitati etiam alia quaedam, quae memoria viderentur digna, Latina vel Graeca ex commentis Nonii dedimus excerpta. Porro commodo ut nostro consuleretur, in scriptura verborum reddenda et maxime quidem in praepositionibus adsimilandis expressum ut plurimum eiusdem exemplar.

Nominum fere positus rectus casus servato numero et in adiectivis genere. Excepta ea, quae obliquo casu cum consilio posita appareret.

Vncis inclusi numeri capitis IV demonstrant locos editionis Mercerianae in nostra mutatos.

Erunt qui copiosam magis verborum rerumque a Nonio vel scriptoribus quos adfert memoratarum enarrationem desiderent. Quibus tamen satisfacere non licuit, cum toti teneremur studio aliquando absolvendi opus tam diu tractum. At erit fortasse aliquis inter iuniores, cui suppetat abunde otii ad supplementum conficiendum huius Indicis.

A.

*) paginarum numeri in hoc Indice pariter ac sequentibus editionis sunt Mercerianae, versuum nostrae.

T.

II.

INDEX AVCTORVM.*)

Auctorum Indicis cum rudia quaedam nec tamen inutilia initia essent proposita in editione Iunii, mox idem aliquanto maiore cura instructus a Mercero. Cuius imitatus sollertiam Rothius (nam de Quicherato tacere praestat) talem dedit, ut nobis velut fundamentum esset operae nostrae, quantumvis haec differret ab illius.

Etenim quod promisimus in praefatione operis nos in titulis quibusdam Lugdunensis libri dittographias accuratius quam ante factum persecuturos in hoc Indice, cum semper eorum sequendum duxerimus exemplum, qui fulgorem e fumo, non fumum e fulgore dare cogitant, addidimus multa, quae legentibus eo magis speramus iucunda fore cognitu quod eaedem fere auctorum librorumque nominum corruptelae, quae in Nonii opere, in reliquorum grammaticorum inveniri solent scriptis, ut non tam illius stupori quam librariorum neglegentiae videantur esse tribuendae.

Et pleraque quidem cum in commentariis satis essent tractata verbo tetigisse satis erat. Sed non defuere quae neglecta prius in tanta mole rerum hoc demum Indice plene persequeremur.

Primum omnium respecta Lugdunensis et Harleiani manus prima cum Genevensi et Bernensi priore; aliquanto minus altera illorum cum Guelferbitano ac Bambergensi. In Montepessulano Parisinoque 7665 et Bernensi 347 ut plurimum posita nomina auctorum omissa scripti nota iam alibi memoratum.

Ordinem a Rothio institutum, quamquam hic illic, ut in Ciceronis scriptis, minus videbatur commodus, mutare plerumque noluimus.

Nomina auctorum librorumque non apposita fere nisi quibus utitur Nonius.

*) in versuum numeris ponendis auctorum fere nomina respecta, non, ut in Testimoniis plerumque factum praeter fragmenta, librorum vocabula. — quibus in Plauto et Cicerone aliisque quibusdam scriptoribus usi simus potissimum editionibus Indice IV declarabitur.

Vncis inclusae dittographiae nulla addita nota pervulgatum in cdd. modum scribendi demonstrant. In quibus rustica quaedam, ut e pro ae, i pro y, f pro ph posita, ipsius sunt fortasse Nonii.

De scriptura eorum quae sunt 'Caecilius', 'Titinius', 'Menechmis', 'Amfitryone', 'Tusculanarum', '*Ὄνος λύρας*', '*Γνῶθι σεαυτόν*' post caput I non monitum in commentariis nisi rarissime et certa causa, nec de illis 'Heautontimorumeno', 'Sesquulixe', '*Ταφῇ Μενίππου*' post III. Sed suppleta, quaecumque memoria viderentur digna, in hoc Indice.

Notum titulos librorum, vulgarium maxime et tritorum usu, in codicibus saepe per compendia redditos; id quod etiam in Nonii evenit opere.

Et in archetypo quidem eius hic mos videtur satis fuisse frequens; quae causa fuit haud raro errandi insequentibus. In eadem parte librarii Lugdunensis et Harleiani aliquanto fuere parciores continentioresque quam Guelferbitani. Nam praeter ea, quae sunt 'lib.', 'hist.', potissimum in illis 'Vergilius', 'Aeneidos', 'Georgicon' abbreviandis acquieverunt, raro ut conciderent inscriptiones alias. Frequentius id factum in Gen, B, A (veluti pro 'Tullius' illud 'tull' sive 'tul' in B solere exar[illegible] refert Hagenus), sed ut et hi intra usitatissima plerumque exempla, qualia sunt 'Sallustius', 'Tullius', 'Lucilius', 'Terentius', subsisterent.

Plura sibi permisit auctor Guelferbitani. Denique latius evagatus hic mos in codicibus exeuntis medii aevi. Quorum librarii ut in ceteris verbis ita in scriptorum titulis adhibuere multum compendia nova.

Priores triplici ferme modo eoque certa norma temperato usi in notis talibus. Ex quibus fuit simplicissimus quo omitteretur finis, ut puta 'Sallust', 'Terent', 'Tull', 'Vergil', 'Philippic', 'Aeneid', 'Georgic'; alter talis, ut prima tantum servaretur pars veluti 'Sall', 'Verg', 'Ter', 'Aen'; denique omissa media quaedam inter priora et posteriora, sicut factum in illis: 'Vergl', 'Aend', 'Tuscl'. Porro addi persaepe supra finem compendiorum virgulam notum, item punctum isdem subici.

Quorum frequentissima usu in sequentibus memorata; ubi etiam de notis eorum quae sunt 'libro', 'Historiarum', 'Annalium', 'Epistularum' expositum.

In textu libri vix adhibita nisi illa 'Aen', 'Georg', 'Hist'; in quibus reddendis inde a cap. IV Lugdunensis fere exemplum sumus secuti.

In compendiis virgulae vel puncta non posita.

Vbi bis vel saepius idem esset auctoris locus citatus, si extaret liber, diversarum operis Noniani partium memoria auctore Rothio iuncta. In fragmentis, cum eorum loci ex commentariis nostris facillime possent cognosci, servatum a prioribus ordinem operis Noniani turbare noluimus.

Praeterea si ex integris etiamnunc essent ductae scriptis, paragraphorum sive versuum partes non quidem eaedem, sed contiguae inter se vel proximae in eundem locum coactae.

Vncis additis significatur vel ab alio, non ab ipso Nonio exemplum citari vel huius seu librariorum culpa titulum addi falsum. — Suppleti interdum aliunde tituli de quibus certo constaret lectore non monito.

In commentariis ubi quidque accuratius sit tractatum plerumque infra indicatum.

Denique monemus nota illa 'sq.' unum fere versum significari sequentem, ea quae est 'sqq.' plures.

Q.

III.

INDEX COMMENTARIORVM.*)

Ex commentariis non omnia, de quibus pluribus esset dictum, sed gravissima quaeque enotata, plane sicut in Lucilii et Ennii editionibus factum. Quas cum velut supplementum huius operis esse voluerim, conferendi et harum Indices commentariorum. Praeterea ex verbis Nonii vel auctorum quos citat quaedam, quae memoria viderentur maxime digna, excerpta, etiam talia, de quibus nihil esset disputatum infra.

Rarissime tamen respecta lemmata sive tituli librorum. Igitur ubique comparandi Indices primus et secundus.

Verborum Compendiosae doctrinae integrum numerum addere cum non placuerit, supplementi erunt loco collectanea a nobis Lucilii Enniique, a Ribbeckio tragicorum et comicorum, a Riesio Varronis Menippei, a Iordano Catonis, a Petro historicorum adiecta fragmentis.

In orthographia respectus potissimum L.

De qua cum non sit relatum plene, ubicumque deficiunt schedae quae secuntur, Summarium orthographiae et prosodiae latinae, quod plurimo doctorum teritur usu, adhibeatur rogamus. Vbi quae commendantur, ut potiores, scripturae, tantum non semper optimorum Nonii librorum et maxime Lugdunensis comprobantur auctoritate.

Denique monemus etiam paucula quaedam ex Adversariis Nonianis et Indice auctorum excerpta.

Nota '*al.*' non solum subsequentes, sed aliquando praecedentes significantur loci.

---

*) ubi plures textus versus continuo pertractarentur in notis, primus illorum numerus appositus.

IV.

INDEX LIBRORVM QVORVNDAM TYPIS IMPRESSORVM.

Ad indicandos scriptorum quos affert Nonius locos vulgatae fere, quam vocant, delectae notae ac numeri.

Itaque Plautinarum comoediarum in parte maiore usi sumus editionibus Ritschelii, Goetzii, Loewii, in Casina et Cistellaria Vssingii, in Captivis et Rudente Fleckeiseni (Schoellii curae serius ad nos perlatae), in Truculento Spengelii.

In Terentio Vmpfenbachii observatum exemplar.

Porro notae appositae Lucretii Lachmanniani, Horatii ac Propertii nostri, Vergilii Ribbeckiani.

Ciceronis operibus designandis adhibita recensio altera Orellii, quam defuncto hoc absolverunt Baiterus et Halmius, Sallustii Catilinae ac Iugurthae Iordani, Varronis de re rustica libris Keilii, eiusdem de lingua latina Muelleri, Gellii Noctibus Atticis Hertzii, Isidori Originibus Ottonis, eiusdem Differentiis Mignii. In Festo et Paulo paginae libri Muelleriani adscriptae, in ceteris grammaticis ut plurimum Putschiani, interdum Keilii Hertziique exemplarium volumina paginaeque.

At non erat opus signa adici fragmentis a Nonio citatis. Quae ubi pauca supersunt, loci facile possunt inveniri in editionibus vulgatis, ubi multa, non maiore negotio repeti ex indicibus verborum locupletissimis, qui Ennii Luciliique et scenicorum ac Varronis Menippei nec non historicorum et Catonis scriptorum reliquiis nuper sunt adiecti. Igitur satis habui Livii Naeviique fabulis subiungere plerumque numeros editionis a nobis emissae Berolini a. 1885; quippe in qua nulli sint indices.

In scenicorum latinorum fragmentis tractandis usi sumus vel maxime Bothii opera, quae prodiit Lipsiae a. 1834. Porro dignum memoria alterius editionis nomine significari a nobis, ut et alii fecere, eiusdem Emendationes Nonianas, insertas Museo Rhenano a. 1837.

Ex saec. XVI et XVII doctorum scriptis haec potissimum a nobis adhibita:

Iosephi Scaligeri Coniectanea in M. Terentium Varronem adiecta editioni Varronis operum omnium, quae typis est expressa Durdrechti a. 1619.

Eiusdem notae in Festum in ed. Festi, quae prodiit Amstelodami 1700.

Catalecta Vergilii et aliorum poetarum latinorum veterum poematia cum commentariis Iosephi Scaligeri. Lugduni Batavorum a. 1617.

Iusti Lipsii Opera omnia. Vesaliae a. 1675.

Adriani Turnebi Adversariorum libri XXX. Basileae a. 1581.

Gruteri Lampas. Francofurti a. 1602—1634.

In cuius parte II insunt Luc. Fruterii Verisimilia, A. Mureti Variae lectiones, in III Gul. Canteri Novae lectiones, Ludov. Carrionis Antiquae lectiones, eiusdem Emendationes et Observationes, Iani Gulielmii Verisimilia, eiusdem in Plautum quaestiones, in IV Hadr. Iunii Animadversa, item Ian. Palmerii Spicilegia, in VI Acidalii in Plautum divinationes et interpretationes, ut alia quaedam praeteream.

Ger. Ioannis Vossii Castigationes et Notae apud P. Scriverium in Collectaneis veterum tragicorum, emissis Lugduni Batavorum a. 1620.

Passeratii coniecturae partim ex Merceri editione priore, partim ex Quicherati libro, qui et editione a. 1612 et scriptis eius usus est notis, repetitae, Guieti ex eiusdem Quicherati opere.

V.

APPENDIX.*)

In hoc opere cum tot milia dittographiarum essent memoranda, tam saepe diversae eorundem codicum collationes respiciendae, locis plurimis secundae manus distinguendae a primis, vel proferenda vel reticenda commenta doctorum, ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε, litterae adhibendae modo rectae, modo obliquae, denique numeri ponendi prope innumeri, potuisse quaedam collocari falsa vel omitti, quae velles relata, non est quod dicam.

Praeterea in bibliothecis huius urbis cum librorum post Petropolim conditam ingens extet numerus, antiquiorum non perinde suppetit copia. Veluti ex Lampade Gruteri praesto nobis fuere tantum priora V volumina, non VI et VII, neque aut Gebhardi Antiquarum lectionum aut Passeratii Coniecturarum libri fuit usus. Itaque haud raro quae de commentis doctorum a nobis tradita Gerlachii et Quicherati, testium minime locupletium, stant fide.

Accedit quod, dum toti tenemur cupidine editionem tam diu procrastinatam absolvendi quam celerrime, ne aestivis quidem mensibus, quibus abesse solemus Petropoli magnaque bibliothecae nostrae carere parte, typothetarum operam intermitti passi sumus.

Atque hae fuere causae, cur in commentis citandis doctorum, quo imminueretur errandi periculum, raro nec fere nisi in locis gravioribus adderentur numeri.

Quae cum ita essent, nihil quidem a nobis praetermissum, quod aut labore et vigilia aut sumptu impendioque posset parari, ut liber, quem tantis doctorum studiis scirem expectari, prodiret quam emendatissimus et ad usus accommodatissimus. Neque cura haec praemio caruit. Nam cum saepe revolverem locos typis expressos, partim voluntate ductus, partim necessitate, pauca admodum inveni, quae mutata vellem, eaque in priore potissimum volumine posita et maiorem partem levissima, adeo ut ne notanda quidem in hac Appendice viderentur omnia. Etenim ut pgg. 270—272 paulo plura adicerentur ex Bernensi priore ea re effectum, quod paginae 185; 6 ed. Basil., in qua perscripta erat collatio accuratius pleniusque quam in libro Merceri, aliquamdiu delituerant.

Ac tamen in eis investigandis, quae vel manus lapsu vel incuria operarum traxere errorem, quam facile fallantur oculi, constat plerisque.

Igitur omissis eis quae nullo pacto fraudi esse possent lectoribus adnotanda fuere potissimum haec.

Vol. I.

Pg. VII sub finem legendum: post caput I vel III.
Pg. XVI ante VIII addendum: VII *melius habet locum post* X.
Comm. in **1,** 1. 2 praemittendum: *Numeri Capitum absunt a C, Bamb., Lugd.; habet ed. Bas. praemisso:* Cap.; non *Mc.*
Comm. in **1,** 11 leg.: mala ergost *cdd. Pl.*
Pg. **2,** 15 leg.: quod pestis.
Comm. in **3,** 13. 14 post: auster addend.: nascitur.
Comm. in **3,** 15 leg.: hic desunt quatuor (IIII[or] *G*).
Ibid. deinceps leg.: *testatur Mc.*
Ibid. infra leg.: *a Rothio in Addend. pg. 460; cf. 398, 31 sq.*
Comm. in **3,** 18 add.: *etiam* in eodem *vid. delendum.*

*) religenti etiam atque etiam opus in priore parte praeter ea quae in fine sunt proposita etiam alia quaedam comparuere, de quibus memorare haud esset inutile. igitur ut commoditati consuleretur doctorum, tota h. l. Appendix voluminis illius adiectis quae dixi iterum expressa typis. — quod rogaram ut indicarentur nobis siqui aliis innotuissent errores, nullum quantum scio usque ad hoc tempus de Nonio nostro iudicium latum publice.

Pg. **3**, 21. 26 leg.: phrygio. phrygionem.
Comm. in **3**, 21 leg.: frygio *cdd.;* frygio. — et v. 24. 26 restituenda f.
Comm. in **3**, 25 post: Cosmotorine add.: *G; item.*
Comm. in **4**, 11 initio praemitt.: *cf. Indicem auctorum.*
Comm. in **4**, 23 leg.: *hoc loco poterit putare.*
Testim. in **4**, 25 leg.: Pomponius Pappo praeterito.
Comm. in **5**, 2 add.: *cet. cf. 157 l.* pollictores.
Testim. in **6**, 5 leg.: II, 120.
Pg. **6**, 16. 17 leg.: *ilico,* ubi bípedes.
Comm. in **6**, 19 post: pellex L, H_1, G. add.: pallax *Halmius; cf. Gell.*
Comm. in **7**, 7 initio ponend.: *cf. Sallust. frgm. ed. Kritz. III, 96.*
Comm. in **7**, 20 add.: *cf. 299 l.* exornare.
Comm. in **7**, 25 post: sartorque L_1. add.: sator sartorque *recte cdd. Pl.*
Comm. in **8**, 16 praemitt.: **15** *cf. Caesar pg. 19.*
Comm. in **9**, 6 add.: **7** *cf. 456 l.* indolem.
Comm. in **9**, 11 post: *H.* add.: *τοῦ — παιδίον finis trim. iamb. vel ram. troch.*
Comm. in **9**, 21 post: *Schoellius.* — add.: moest. *ed. Bas.*
Comm. in **9**, 25 leg.: *ut vid.; f.* id est.
Comm. in **10**, 11 leg.: *post* inlex.
Comm. in **10**, 15 post: *L, H,* add.: *πεϱι τυφοc G, ut vid.*
Testim. in **12**, 13 leg.: II, 1, 23.
Comm. in **12**, 17 leg.: inscituram (instituram H_1; Gs_1) *C.*
Comm. in **13**, 3 leg.: cadi *v.* (modii *gl.*).
Comm. in **13**, 8 leg.: (*seq.* idem).
Testim. in **16**, 17 Hypobolimaeo, Rastraria.
Comm. in **16**, 23 leg.: **22.**
Testim. in **16**, 28 leg.: Luc. l. III.
Testim. in pg. **17** leg.: 12 Pomponius Pictoribus.
Comm. in **17**, 21 post: *C pr.* L_1 add.: (sed me sed *G*).
Comm. in **19**, 6 leg.: *ενκωμίων L, G.*
Comm. in **20**, 11 leg.: h. (*om.* cl. *Ambr.*) *cdd. Pl.*
Comm. in **20**, 12 leg.: **12. 13.**
Comm. in **20**, 20 leg.: lib. (libro *H*) I *cdd.*
Testim. in pg. **21** add.: 8 poeta incertus.
Comm. in **21**, 23 leg.: *cet. vid. scribendum* quiritatur (*vel* quiritat), clamat.
Comm. in **22**, 13 leg.: dis (di H_2, *L*) *del. Bothius; M.*
Pag. **22**, 22 leg.: lubidinem. gliscit.
Comm. in **22**, 22 leg.: M.; men L_1; H_1. — Hortens. *ed. Bas., L, ut l.* — libidinem L_1. — *l. mancus Non. culpa.* — *f.* si accessit ad iuv. lib. p. vol., gliscit *(similiter Madvigius Adv. II, 245).*
Testim. in **22**, 23 leg.: V, 2, 62.
Comm. in **23**, 21 leg.: (*mut. in* precando *H*) *C.*
Testim. in **23**, 24 leg.: Livius Aegistho VIII.
Comm. in **24**, 14 praemitt.: **13** quia fit *Halmius coll. de off. I, 7, 23.*
Comm. in **25**, 13 add.: **14** lib. *om. G.*
Comm. in **25**, 18 leg.: gnoti seauton (gnotis eauton H_2) *C.*
Pg. **25**, 26 leg.: Lucilius.
Testim. in pg. **26** add.: 15 auctor incertus.
Comm. in **27**, 1 initio add.: *cf. Advers. Non. 298 sq.* — Sirabones L_1.
Testim. in pg. **27** leg.: 13 Varro *Ἑκατόμβη.*
Testim. in pg. **27** leg.: 15 Varro *Ἕως πότε.*
Testim. in **27**, 21 leg.: Varro *Ἑκατόμβη.*
Comm. in **28**, 8 add.: *πειϱι L ex corr., pr. H.* — *επλϱχιων L; αϱχιων G.* — ibid. 9 del.: *H.*
Comm. in **28**, 11 add.: retae *H.*
Comm. in **28**, 13 leg.: ipse Varro scripsit.
Comm. in **28**, 19. 20 leg. (*πεϱι μcη G; in H ante π rasura un. litt.;*
η
et ι erasa *α; id. μcον; m. 2 μcọ*).
Pg. **28**, 24 leg.: Vopisco.

Pg. **40,** 19 leg.: ita fit.
Comm. in **40,** 27. 28 leg.: subinis; *cf.*
Comm. in **43,** 15 add.: *f. illud* ubi supra *secludend. vel 1*
Testim. in **43,** 19 leg.: I, 3, 64.
Comm. in **44,** 8 leg.: *cf. pg. 78 l.* blaterare.
Comm. in **44,** 14 post **14** add.: *potius* in mentemst; *cf. C*
Comm. in **44,** 22 post *prius H.* add.: quaerita *Acidal.*
Comm. in **44,** 23 add.: *cet. cf. comm. in 539, 5.*
Comm. in **45,** 12 post: H_1. add.: levis sint *Lugd.*
Comm. in pg. **46** leg.: **25** misteriis H_1.
Comm. in **47,** 1 delend.: *et ut puto Ald.* (*nam* properat).
Comm. in **47,** 7 add.: Tusculanorum *L.*
Comm. in **47,** 10. 12 leg.: Prodius *Non.*
Pg. **48.** 3 leg.: SILICERNIVM.
Comm. in **48,** 18 leg.: (femenippoy L_1; tafeminippoy H_2,
Comm. in **49,** 8. 9 leg.: epilis (epulis *Bamb. 106*) albis cu *cdd. l. utroque.*
Comm. in **49,** 14 leg.: (cnothi seaucton *L;* cnothise aucto
Testim. in **50,** 21 leg.: Il. XI, 811.
Testim. in **50,** 26 leg.: Il. XIV, 394.
Comm. in **51,** 3 leg.: penus *add. Me ex Gellio, cuius formam in usu fuisse constat; cf. et Hertz. ad IV, 1, 2.*
Comm. in **52,** 21 post: *cdd. G. et N.* add.: ab aspiciend ciendo) species *gl.*
Ibid. post: speties H_1. add.: figendo *G, sed in mrg.* finge
Testim. in pg. **53** add.: 13 Vergilius.
Comm. in **53,** 27 leg.: *cf. Gell. XVI, 12; 439 l.* mutuum.
Testim. in **54,** 17 leg.: II, 55, 226 (Crassus).
Comm. in **55,** 4 leg.: *V. et M. T. ap. G. mentio nulla.*
Comm. in **56,** 19 praem.: *cf. Gell. I, 15, 6, ex quo sua sun — ibi cdd.* dummodo — norit — inscientiam (inscitiam *V*).
Comm. in **56,** 21 leg.: inscientiam *plures cdd. Cic., minus seq. apud eum.* inscitia *ut* infantia *ambigue dicta.* — scitiam (
Comm. in **56,** 31 leg.: **31. 32.**
Comm. in **57,** 23 leg.: *Forcellinus.*
Comm. in **59,** 16 leg.: *cum ad* quiescant.
Comm. in **61,** 19 add.: Parergon *Osannus.*
Testim. in **62,** 1 leg.: I, 31, 5.
Comm. in **62,** 17 add.: ubi *temporale.* — conflugae su

Comm. in **68**, 5 add.: *ex Cap. I duo lemmata delata in IV; cf. comm. in 414, 25—31.*

Comm. in **68**, 18. 19 leg.: historiarum *ed. a. 1476.*

Comm. in **68**, 21 leg.: *illa* in l. Lud. (*f.* in Lud. l.) *posita.*

Comm. in **69**, 18 add.: *tuetur* admissum *Havetus coll. Veget. de mulomedicina IV, 7, 3.*

Testim. in **70**, 3 leg.: Laberius (Cophino).

Pag. **71**, 15 leg.: neutro Varro.

Comm. in **71**, 25 leg.: *Erycius Puteanus.*

Comm. in **72**, 17 post: **17** add.: *cf. Gell. VI, 17, 12.*

Comm. in **72**, 29 post: dedolabo viscera. add.: *quamquam non ignoro illud* osse fini *pro* osse tenus *nihil habere, in quo offendas.*

Testim. pg. **73** leg.: 10 IV, 2, 24.

Comm. in **74**, 3 post **3** add.: Aera; *cf. comm. in 193 l.* aera.

Comm. in **74**, 25. 26 post *Pacuviano* add.: *cet. Epist. ad Atticum IX, 2a, 1 invenitur:* di, inquis, averruncent!

Comm. in **76**, 15. 16 leg.: pro abs. — pr. n. *M;* pro praesentibus et absentibus nobis *cdd.;* nobis *post* praes. *add. P; Me.*

Comm. in **76**, 17 add.: *ceterum re iterum pensitata magis adducor ut credam v. 15. 16 verba* et praesente nobis; praesentibus et, *porro Plauti exemplum, quod loco alieno positum, ab interpolatore addita. cf. comm. in 509, 5—10; Append. in 43, 15.*

Testim. in **76**, 18 leg.: Afranius Auctione.

Comm. in **76**, 28 post: illaec *cdd. Pl.* — add.: dedicante *pr. H.*

Comm. in **79**, 21 leg.: *usus est creticis Varro.*

Comm. in **79**, 29 leg.: Moeonio *L.* — umedo *pro* Autumedo *G.*

Pg. **80**, 18 leg.: hanc Vergilius Georgicorum.

Comm. in **80**, 16—20 leg.: *in cdd. leguntur haec:* vergilius (virgilius) georgicorum lib. (libro) I continuo — in burim varro de re rustica lib. (libro) I et — in arvo. hanc vergilius (virgilius) in burim vocavit.

Testim. in pg. **81** add.: 3 Lucilius lib. VIII.

Comm. in **81**, 29 leg.: comestque *lib. Fiechtianus; v.*

Comm. in **81**, 31 leg.: *hic* comesque *praeter H, librum Fiechtianum.*

Testim. in pg. **82** leg.: 2 2, 4 ‖ 4 Sisenna Hist. III.

Comm. in **83**, 7 *leg.* Cosmotorynae (Cosmotorinae *G*) *C.* —

Comm. in **83**, 10 leg.: plauta *cd. Fiechtianus; Scal.* — mensa Liboni *Scal.;* mensa Sabino *Franckenus.*

Comm. in **83**, 25 add.: *f.* epistola ad Paetum. *cf. 259, 22; 263, 3.*

Pg. **84**, 12 leg.: Naevius Lycurgo.

Comm. in **84**, 11. 12. 13 post *Ribbeckius.* add.: *Naevii Lycurgus et mox infra citatur.* — **14.**

Comm. in **84**, 27 leg.: te honestet (honestet et *H, G*) *C.* — collutulet et (conlutulet *ed. Bas.;* conlutelet et L_1).

Testim. in **86**, 4 leg.: Varro de vita pop. Rom. I.

Pg. **86**, 11 leg.: lib. III.

Testim. in **86**, 11 leg.: Luc. l. III.

Comm. in **86**, 11 add.: *h. l. cdd.* II.

Comm. in **86**, 15 post **15** add.: sesqueulixe *libri.*

Comm. in **86**, 22 leg.: (humuli G_1.

Comm. in **86**, 26. 27 leg.: *delevit* et *Fleckeisenus.*

Pg. **87**, 9 etiam ante: lib. I lacunae signum ponendum.

Comm. in **89**, 4 add.: **5** Causare *Montepess., non gl.*

Pg. **89**, 17 leg.: néque *ego* litis coépio.

Comm. in **89**, 19. 21 fini add.: *alii putant nihil contineri eis quae tradita nisi Plauti verba male discerpta.*

Comm. in **90**, 23 leg.: Concinnare.

Comm. in **93**, 18. 19. 20 leg.: *tum cdd.:* vitis robur varro de re rustica libro quem dicimus caulem ut vergilius (virgilius) libro (lib. *G*) XII (XX *H*) puberibus caulem foliis e sarmento — decerpere.

Comm. in **94**, 17 leg.: cirro H_1.

Comm. in **94**, 24. 25 leg.: **24. 25** compoto L_1.

del., m. 2 denuo addita).
Comm. in **107,** 3 add.: **4** uimarco L_1.
Comm. in **112,** 24 leg.: (ex spina *Iun.;* e spina *Turneb.*). pin H_1.
Comm. in **113,** 14. 15 leg.: fallaciloquelae *cdd.).*
Comm. in **114,** 12 leg.: coleis *ambigue pariterque obscene*
Testim. in **115,** 1 leg.: Rer. div. II.
Testim. in **117,** 29 leg.: Luc. l. XXX.
Pg. **119,** 5 leg.: gallantibus?
Comm. in **120,** 5 add.: in lib. II Serm. *vid. delendum.*
Pg. **120,** 16 leg.: Laevius.
Testim. in **120,** 16 leg.: Laevius.
Testim. in **121,** 4 leg.: (tragic. incert.).
Comm. in **121,** 12 add.: **13—18** *ex cap. IV huc vid. tran*
Comm. in **123,** 17 leg.: *f.* Incitae.
Testim. in **126,** 8 leg.: Pomponius.
Comm. in **126,** 18. 19 leg.: noxa (*vel* noxia).
Comm. in **128,** 14 leg.; *cf. Donat. ad Eun.*
Pg. **129,** 3 leg.: ab eo, cuiust, indipisces.
Comm. in **129,** 4 post *Bamb.* add.: tafemippu *G.*
Testim. in **132,** 23 leg.: I, 39. 139.
Comm. in **132,** 28 post: *L, G.* — add.: et l. fieri *add. M*
Comm. in **132,** 30 leg.: laetaviri (*pro* laetavere) *melius.*
Comm. in **133,** 9 leg.: (lipit. G_1) *C.*
Comm. in **133,** 21 leg.: *ita 354 s. v.* necessitas.
Comm. in **134,** 2 leg.: **2. 3.**
Comm. in **136,** 15 leg.: *f.* vorsibus.
Comm. in **137,** 4. 5 add.: *f.* commacescebat macore *elocu* (*seq.* Matrescam).
Comm. in **137,** 24 leg.: in L. Veturium; de letorio *C.*
Testim. in **138,** 3 leg.: Hist. III.
Comm. in **138,** 3 leg.: *f.* queis *(dat. neutr.).*
Comm. in **138,** 14 leg.: pro me *C; v.*
Comm. in **138,** 15 illa: XXVII; *potius — Lucilianorum* d
Comm. in **140,** 3 leg.: *L,* H_2 (inippu H_1).
Comm. in **140,** 9 add.: alvi — sucum *etiam Buechelerus.*
Comm. in **141,** 15 leg.: *411* tenue. — ibid. leg.: *de quo* VI *vel* VII).

Comm. in **149,** 2 post *Popma;* add.: pro Veturio *C.*
Comm. in **149,** 9 leg.: *haec* (petili *L, G*), *in quibus.*
Testim. in **150,** 21 leg.: l. XXVIII.
Pg. **150,** 26 leg.: Maccis. — ita et in Test.
Comm. in **150,** 26. 27 leg.: *Iunius*) *Bothius.*
Testim. in **150,** 28 leg.: II.
Comm. in **150,** 39 leg.: (perpetiassint L_1; perpetuassint *Hs*).
Comm. in **151,** 1 leg.: **1. 2.**
Comm. in **151,** 32 leg.: Pl. in Aul.; *cf. comm. in 144, 26.*
Comm. in **152,** 16. 17 leg.: proinde; perinde *v.; Quicheratus.*
Pg. **152,** 25. 26 leg.: Penitudine — penitudine.
Comm. in **154,** 5 leg.: puerascunt *Friedlaenderus; M.*
Comm. in **154,** 16. 17 leg.: (porrecissem *operarum ut vid. errore, sicut ibid.* extra *scriptum pro* exta, *Palmer. ap. Grut. IV, 777*).
Comm. in **155,** 15 add.: **16** esset *Halmius.*
Comm. in **155,** 32 add.: *f.* adorabilis.
Comm. in **157,** 2 leg.: es fuga *cdd.* (effuga *G*).
Comm. in **157,** 7 leg.: *memoratur*
Comm. in **160,** 16. 17 leg. p. (peciolo L_1) es *cdd.*
Testim. in **162,** 1 leg.: Hist. III.
Comm. in **163,** 18 leg.: **18. 19.**
Comm. in **163,** 20 leg.: Plage *Bamb.;* Plance *gl.*
Comm. in **164,** 11. 12 leg.: et vibrat *cdd. Cic.; in quibus.*
Comm. in **164,** 15 leg.: *fabula; quam nullam fuisse demonstravit Ritschelius Parerg. 159 sqq.*
Comm. in **166,** 3 leg.: **3** concidere *ambigue et obscene dictum.*
Comm. in **166,** 4 leg.: *supra scr.* c *L.*
Comm. in **166,** 9. 10 initio add.: *scribend. vid.* Trihodite Tripylio.
Comm. in **167,** 5 leg.: **5. 6.**
Comm. in **170,** 17. 18 add.: *de Naevii bello Punico agitur.*
Comm. in **174,** 16 add.: **19** duplicarat *obscurum. reponendum puto* puplicarat; *i. e.* scripto rem vulgo notam fecerat; promiserat se crediturum cuilibet pecuniam usura minima. — *simillime dictum* vulgo publicare corpus *Pl. Bacch. IV, 8, 22.*
Test. in **177** leg.: 5 V, 8, 84.
Comm. in **180,** 12 leg.: *fuit, nisi* levior *aequat anapaestum.*
Comm. in **180,** 13 add.: **14** celitum *G.*
Comm. in **180,** 24 post *a. 1476.* — add.: *f. post* M. Tullius *hausta quaedam.*
Comm. in **182,** 8 leg.: **8** filippicarum *pr. L.*
Comm. in **182,** 13 leg.: Heautontimorumenon *ed. Bas.*
Comm. in **183,** 5 add.: ing. vestis *G.*
Comm. in **189,** 19. 20 leg.: abeo H_2, *G;* ab eo *v.*
Initio cap. III leg.: 190 M.
Comm. in **190,** 24 add.: Lucr.; *cf. 413 l.* taetrum, amarum; *Lachmanni comm. in I, 922.*
Comm. in **191,** 18 add.: **19** *cf. 435 l.* monstra.
Comm. in **192,** 9 post: et *secl. M.* add. *f. tamen hoc servandum et ante* Araneae *hausta ut puta illa:* Aranea neutro genere dicimus.
Comm. in **192,** 13 leg.: *ab* aranus, *non* aranius.
Comm. in **192,** 14 leg.: aranearum *Pylades; cf. Loew. Anal. Plaut. 177 sq.* — perdam *mel. cdd. Pl.; cf. Reblin. pg. 31.*
Comm. in **192,** 18 leg.: **18. 19.**
Testim. in **193,** 11 leg.: M. Tullius Hortensio.
Comm. in pg. **193** leg.: **24—27.**
Comm. in **193,** 25. 26 leg.: *f.* et Calvus (*vel* Calvus; *cf. 193, 16*).
Comm. in **196,** 16 leg.: *ad pg. 207 l.* gelu.
Comm. in **198,** 13 leg.: *Caesaris et Catulli exempla, nisi Calvi verba ab interpolatore ex Charisio existimaris addita.*
Testim. in **198,** 21 leg.: Aen. I, 534.
Comm. in **199,** 27. 28 leg.: ad cacumina.

Ibid. in 30 leg.: (*m. 1* liber).
Pg. **204,** 3 leg.: item [in lib. I].
Comm. in **204** add.: **3** item *M;* idem in lib. (libro) I *cdd.*
Comm. in **206,** 25. 26 post: fulmenta lectum scandunt add.: *cf. initium trimetri).*
Pg. **208,** 9 leg.: Trihodite Tripylio.
Comm. in **209,** 2 leg.: *G. Wagnerus comment. de Lucilianis, quae intra annos 1873—1875 prodierunt, Bursiani Annalibus philologicis a. 1877 insertae pg. 594.*
Comm. in **210,** 7 leg.: romicae *H, G.*
Comm. in **210,** 27 fine leg.: artivit.
Pg. **211,** 12 leg.: genere feminino λίθους posuit.
Testim. in **211** add.: 12 Homerus; cf. comm.
Comm. in **211,** 12 leg.: ante λάας add.: λίθους *M;* λᾶας *v.; sed hoc non invenitur feminino gen. ap. Homerum.*
Testim. in **213,** 25 leg.: Ἑκατόμβῃ.
Comm. in **213,** 29 add.: **30** *puto* in Verrem; *cet. cf. Ind. auct. pg. 362.*
Pg. **215,** 24 leg.: Obsequentiam.
Comm. in **215,** 24 leg.: Obsequentiam; Obsequellam *L.*
Comm. in **215,** 28 leg.: *sc.* queo ferre.
Testim. in **219,** 7 leg.: I, 1, 16.
Pg. **219,** 11 leg.: quem palumbem.
Comm. in **219,** 11 leg.: quem *M;* quo *cdd.* — unum.
Comm. in **219,** 32 leg.: *Bothius;* dogali *cdd.*
Comm. in **222** add.: **25** cenere — marro — divinant L_1.
Comm. in **223,** 19 post *esse putant.* add.: *cf. 14, 11.*
Comm. in **225,** 7 leg.: **7. 8.**
Comm. in **226,** 5 praemitt.: **5. 6** *vid. vel ab interpolatore additi vel post 8 collocandi.*
Pg. **226,** 21 leg.: nos rogatum, quando.
Comm. in **229,** 3 leg.: **3. 4.**
Comm. in **229,** 26 leg.: *post* tantum *add.* t. q. s. a. (*ut vid.;* t. q s. Ho_1) *H.*
Comm. in **231,** 10 post *iam scripsi;* add.: cuneis ipso *cdd.*
Comm. in **231,** 15. 16 post illud: peri pocons *Ald.* — add.: *verba* per hypocor. *f. ad v. 17 trahenda:* [a vepre est veprecula per hypocorisma]; *cf. tamen 198, 5.*
Comm. in cap. IV prooemio (pg. **232**) in v. 10 leg.: *in quinta et sexta ac duodecima.*
Comm. in **233,** 4 leg.: anhelis *Gen; B.*
Test. in **233,** 7 leg.: V, 2, 78; cf. et 44.
Comm. in **233,** 8 leg.: uxoris tuae *cdd. Pl. utrobique.*
Comm. in **233,** 40 leg.: *apparet Iun.*
Comm. in **234,** 14 leg.: **14. 15** III *B.* — eademque *v.*
Comm. in **236,** 15 add.: *in mrg. Ho:* nudatum, latus haurit apertum. *cf. 319, 25 cum comm.*
Testim. in **237,** 32 leg.: III, 3, 2.
Testim. in **238,** 9 leg.: l. XXVIIII.
Comm. in **241,** 16 leg.: **16** *puto* in Verrem.
Comm. in **241,** 23 del. alterum **23.** — ib. leg.: georgicon (*vel* georg.) lib. VII *G.*
Comm. in **242,** 24 post: L_2. add.: *f. haustum:* Atrum, noxium, pestiferum; *sed cf. comm. in v. 31.*
Comm. in **244,** 25 leg.: **25. 26.**
Comm. in **247,** 7 leg.: *om. Gen; B;* H_1.
Comm. in **255,** 7 fini add.: *conflatum hunc Ter. locum cum Andriae nondum expeditis verbis (682 sq.):* 'sed mane. concrepuit (*ita cdd.; docti* crepuit) a Glycerio ostium.' — 'nihil ad te' *minus probabiliter, nisi fallor, statuit Bartelsius pg. 32.*
Comm. in **258,** 27 post: *ed. pr.* — add.: expl. Aristoteli *Orellius.*
Comm. in **262,** 14 leg.: **15.**
Comm. in **262,** 34 leg.: *usque ad initium v. 1 om. B.*

Comm. in pg. **262** leg.: **35** qui p. *C, Gen.*
Comm. in **264,** 28 post *Oehlerus.* add.: *sed cf. l. memoratum.*
Comm. in **267,** 1 post *Gen; L;* H_1. — add.: **2** *f.* *Γνῶθι σαυτόν.*
Comm. in **268,** 6 fine leg.: 'quor coicis istuc?'
Comm. in **268,** 9 add.: *f.* Cicero Tusculanarum.
Comm. in **268,** 20 add.: **21** cur — ad hoc *Cic.* — contulissem *B.*
Comm. in **268,** 22 add.: Verg.; *cf. 377, 33.*
Comm. in **270,** 35 post *pr. L.* add.: ortenseo, *tum* ortensio *B.*
Comm. in **270,** 36 add.: hortendum, *mutat. in* hostendum *B.*
Comm. in **270,** 37 add.: enucho *B.*
Comm. in **271,** 8 leg.: debuit *cdd.*
Comm. in **271,** 11 scrib.: car. *Gen, H, B* (*hic m. 1* caroctera). — deopantus *G, B, f. L.*
Comm. in **271,** 23 post *rell.* add.: (e *ubique Bh pr. 271, 24*).
Comm. in **271,** 25 post Hs_1. add.: de supplitio *B.*
Comm. in **271,** 26 post: Cedere *cdd.* — add.: excidere; *potius* scindere. *cf. 404, 4.*
Comm. in **272,** 20 post *pr. H* add.: *cum B.*
Comm. in **272,** 21 leg.: lib. VIII *L, B.*
Comm. in **272,** 28 post: mi add.: (m̄, *m. 2* $\overset{i}{\text{m}}$) *B.*
Comm. in **272,** 30 initio ponendum: quattuor quorum *B.*
Testim. in **274,** 2 post: Senatum add.: (ad Fam. XV, 2, 2).
Comm. in **275,** 23 leg.: **23** Pomp.; *cf. 469 l.* adsensit.
Testim. in **279,** 22 leg.: III, 6, 39.
Comm. in **280,** 23. 24 add.: *cf. tamen comm. in 486, 18. 19.* — pistoribus *cdd.*
Comm. in **285,** 32 add.: *f.* decertare.
Comm. in **286,** 13 leg.: tuereris *Madvigius Adv. II, 245; M.*
Comm. in **288,** 11 leg.: dum (*vel* quei, *pro* quo) *M.*
Testim. in **288,** 13 leg.: II, 1, 47, 123.
Comm. in **288,** 22 leg.: (*seq.* m) *cdd.*
Comm. in **288,** 25. 26 post *Gs.* — add.: Clodi; *vid. P. Clodius respici, cuius uxorem Fulviam post Curionem duxit Antonius.*
Comm. in **289,** 36 leg.: *illud* ad len. venio.
Comm. in **290,** 10 leg.: *scripseris* Dexterum. — **12.**
Comm. in **290,** 14 leg.: *pg. 346 s. l.* molle.
Pg. **291** supra v. 2 leg.: 291 M.
Comm. in **292,** 7. 8. 9 leg.: Andromachemolotto *(sic) Me.*
Testim. in **295,** 21 leg.: III, 116.
Comm. in **296,** 43. 44 post *cf. 297, 5.* add.: *praeterea melius reponi* de praetura Sic.; *nam ita, minus quidem bene, citatur haec or. 303, 8; 339, 11.*
Testim. in **297,** 12 leg.: III, 327.
Testim. in **297,** 37 leg.: II, 169.
Testim. in **299,** 5 leg.: Aen. X, 287.
Testim. in **299,** 18 leg.: II, 4, 27, 62.
Comm. in **299,** 30 leg.: **30** *lib. III bene adscr. Maius. nam de iustitia vid. agi. cf. 373, 31; Lactant. Epitom. Instit. Divin. cap. 55.*
Comm. in **300,** 24 leg.: *comm. in Luc. XXIX, 81.*
Comm. in **301,** 7 leg.: defatigare *rell.* (debilitare *mrg. G*).
Comm. in **303,** 32 initio ponendum: *cf. 455 l.* fatum *ibique comm.*
Comm. in pg. **304** add.: **3** *cf. 310 l.* fatigare.
Comm. in **306,** 2 leg.: famae ac flagiti *C. F. G. Muellerus.*
Comm. in **306,** 35 leg.: vestrum *Bothius ed. 2;* vestrorum *v.; f. omisso* ad *scribend.:* aliquis vestrorum.
Comm. in **306,** 38. 39 leg.: dico (*praec.* am) *cdd.*
Comm. in **308,** 11. 12 leg.: quid istuc tam cupide cupis?
Comm. in **309,** 4 add : **5** Verg.; *cf. 417 l.* vanum, insidiosum.
Comm. in **309,** 14. 15 leg.: *relicua commenta inepta, ut Buecheleri*
Comm. in **310,** 23 leg.: **23** *cf. 304 l.* fatigare.
Comm. in **311,** 10 initio add.: *puto* Frigidum, mortuum.

Testim. in **312,** 12 leg.: III, 176.
Comm. in **313,** 18 add.: *in mrg. Ho* flagitium quasi flagrans vitium.
Testim. in **313,** 19 del.: sat.
Comm. in **314,** 24 add.: putant; putabunt, *tum* censebunt *cdd. Cic.*
Comm. in **315,** 11 post: Orestae *M;* add.: orestes *cdd.*
Comm. in **318,** 26 leg.: Habit. *(alterum) Turn.;* habere *nulla l. nota cdd.*
Comm. in **323,** 21 leg.: qui lacerarunt, *om.* et, *minus eleganter cdd. Cic.*
Testim. in **327,** 1 leg.: I, 62.
Comm. in **327,** 7 leg.: *cf. 413; 466; 503 l.* tetrum — inluviosum; lavare; lavit.
Testim. in **330,** 18 leg.: III, 117.
Comm. in **335,** 3. 4 leg.: *quod pg. 474 ex Merulae coni. dedimus.*
Comm. in **336,** 10 leg.: (nitita bulis Gen_1).
Comm. in **340,** 25 post *Corpetus;* add.: virtutis haec tuae artis *cdd.*
Pg. **342,** 6 delendum comma.
Comm. in **344,** 3. 4 post: tui *B.* add.: *f.* qui?
Comm. in **345,** 6 leg.: **7.**
Pg. **348,** 4 leg.: lib. III.
Comm. in **349, 13** post *et B.* — delend. **13.**
Comm. in **351,** 26. 27 leg.: tum cum tremula; tu cum *Gulielm. Verisim. III, 18, f. recte* (*idem* tremula); tum contremula *cdd.* — ibid. delend.: aquilenta *cdd.*
Comm. in **351,** 30 leg.: nec cui *L;* nec ui *Gen;* ne cui *rell.*
Comm. in **355,** 5 leg.: occupavit (*om.* te) *cdd.*
Comm. in **361,** 8 leg.: o ter quaterque.
Comm. in **362,** 24. 25 leg.: (inclama *B, Gen,* H_1*;* inflamar *G sec. ed. Bas.*).
Comm. in **364,** 20 leg.: adigere (adire *B, Gen,* H_1) *Nonii.*
Comm. in **364,** 30. 31 post: ulcus. — add.: pressive *f.* L_1.
Testim. in **366,** 12 leg.: Hist. III.
Comm. in **368,** 4 leg.: ne — mirenturque *Cic.*
Comm. in **368,** 16 Verg. e. q. s. ad v. **21** transferenda.
Testim. in **368,** 21 leg.: III, 229.
Comm. in **369** del. **24.**
Comm. in **371** add.: **1** *cf. 460 l.* pacem.
Testim. in **373,** 36 leg.: I, 1, 4.
Comm. in **375,** 21 leg.: **21. 22.**
Comm. in **379,** 10 del.: *cdd.*
Comm. in pg. **382** ante: populi (populo *M*) add.: **29.**
Comm. in **385,** 26 leg.: fenore fervit; *i. e.*
Comm. in **388,** 10 post: *M.* add.: *cf. Serv. ad Aen. VII, 49.*
Comm. in **392,** 5 leg.: *dictum videri in sequentibus v.* stare.
Comm. in **392,** 15 add.: et *om. A in hoc v. pariter ac sequente.*
Comm. in **393,** 9 leg.: bina talenta (talamta Gen_1) *cdd. h. l.*
Comm. in **395,** 2 leg.: *(ita B; ed. princ.;* alios *C, Gen)* adultis. — ac deinceps: alius pueris *(scil.* color; *cf. Goerenzii Introduct. pg. XXXVI).*
Comm. in **395,** 4—6 leg.: *ante l.* siccum, firmum.
Comm. in **395,** 15 leg.: Cereri.
Pg. **396,** 27 leg.: Ortensio.
Comm. in **396,** 27 add.: hortensio *cdd. pr.* L_1.
Pg. **398,** 30 leg.: capeidines.
Comm. in **399,** 13 leg.: *ed. Bas. et ut puto G.*
Comm. in **403,** 28 leg.: *apud Verg. seq.* et direpta domus.
Comm. in **404,** 17 leg.: **17** *scribend. vid.* actione II, Siciliensi.
Comm. in **405,** 28 praemitt.: subnexus *pars libr. Verg.*
Comm. in **410,** 6 leg.: Glycerion *Madvig. Advers. II, 665; M.*
Comm. in **413,** 35 leg.: *conflata; i. e.*
Pg. **420,** 30 leg.: insimilas.

Vol. II.

Comm. in **422,** 13 leg.: *disposuit;* facite *cdd.*
Comm. in **426,** 21 add.: cuiatis *pro* cuias.
Testim. in **439,** 18 leg.: I, 3, 95.
Comm. in **441,** 8 ante: quarto — quarte *M* del. 8.
Comm. in **457,** 5 leg.: *verum duco. cf. tamen Meissneri in h. l. comm.*
Comm. in **468,** 7 leg.: *nisi f. aut hic scribendum* Novius *aut potius 4, 25, quod ibi dedi,* Pomponius. *cf. comm. in h. l.*
Comm. in **471,** 23 leg.: *simillimum.*
Testim. in **473,** 26 leg.: Naevius Danae IX.
Testim. in **475,** 36 leg.: Livius Tereo IV.
Testim. in **476,** 9 leg.: Naevius Lycurgo I.
Comm. in **487,** 29 leg.: *pr. L;* alcmeone *id. ex corr.*
Testim. in **496,** 1 leg.: Sallustius Hist. I.
Comm. in **497,** 29 leg.: **29. 30.**
Comm. in **498,** 31 leg.: ad haec est opus magni animi *e. q. s.*
Comm. in **499,** 24 leg.: **25.**
Comm. in **499,** 37 leg.: Eurisace L_2; *Bamb.*
Comm. in **500,** 33 ante illa *post v. 33* del. **33.**
Comm. in **503,** 17 leg.: torpere *Schegkius;* torfere *cdd.*
Testim. in **505,** 21 leg.: Pomponius Vernionibus.
Pg. **506,** 26 leg.: ES, pro esto.
Comm. in **508,** 5 verba: sequestri — *Studemundius.* colloca post: **6** quasi *om. L,* H_1; *non Bamb.*
Testim. in **511,** 12 leg.: I, 5, 6.
Comm. in **513,** 25 leg.: **25** *f.* venerem sume. *cf. Terentii illud* sine Cerere et Libero friget Venus; *item Naevii* cocus edit Neptunum, Venerem, Cererem; *ubi sane Venus non ponitur pro amore.*
Comm. in **526,** 32 post: qui *cdd.* — add.: *f.* qui ut ipse ait omnia vincit [amor].
Comm. in **543,** 1 leg.: *quod post* XIIII *ponit Montepess. cum Paris. 7665; nisi talem mavis fuisse ordinem, ut XVII quod nunc est ante XVI, deinceps XV collocaretur.*
Comm. in **555,** 20 leg.: Sparum; *duplex* r.
II, 262 sub finem leg.: summam rationum.
II, 307 v. 3 leg.: qui quartum tantum caput continent.
II, 350 leg.: sexagenarios per pontem.

CONTINENTVR HIS VOLVMINIBVS.

Finitum est opus Kal. Novembr. A. MDCCCLXXXVIII.

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

Stanford University Libraries
3 6105 013 381 806
878.9
N82c-m
Stanford University Libraries
Stanford, California
Return this book on or before date due.